

Գիրքը լոյս է տեսել
ԳԱԼՈՒՍԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
հաստատութեան աջակցութեամբ

MATENADARAN
REPUBLIC OF ARMENIA – MASHTOTS INSTITUTE of ANCIENT MANUSCRIPTS

**GENERAL CATALOGUE OF ARMENIAN MANUSCRIPTS
OF THE MASHTOTS MATENADARAN**

VOLUME VIII
Manuscripts 2401-2700

Edited by:
GEVORG TER-VARDANEAN

Indexes by:
VARDAN DEVRIKEAN

«NAIRI» PUBLISHING HOUSE
YEREVAN - 2013

“МАТЕНАДАРАН”
ИНСТИТУТ ДРЕВНИХ РУКОПИСЕЙ ИМЕНИ МАШТОЦА

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ КАТАЛОГ АРМЯНСКИХ РУКОПИСЕЙ
МАТЕНАДАРАНА ИМЕНИ МАШТОЦА

ТОМ VIII
Рукописи 2401-2700

Под редакцией:
ГЕВОРГА ТЕР-ВАРДАНЕАНА

Указатели
ВАРДАНА ДЕВРИКЕАНА

ИЗДАТЕЛЬСТВО «НАИРИ»
ЕРЕВАН - 2013

«ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ»

ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՈՒԱՆ ՀԻՆ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ՄԱՅՐ ՑՈՒՑԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ՁԵՌԱԳՐԱՑ

ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՈՒԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՏՈՐ
Ը.

Ձեռագիրք 2401-2700

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ՝
ԳԵՈՐԳ ՏԷՐ-ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ
ՑԱՆԿԵՐԸ ԿԱԶՄԵՑ՝
ՎԱՐԴԱՆ ԴԵԻՐԻԿԵԱՆ

«ՆԱՅԻՐԻ» ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԵՒԱՆ – 2013

Տպագրում է Մաշտոցի անուան Մատենադարանի
գիտական խորհրդի որոշմամբ

ՀՏԴ 09

ԳՄԴ 76.11

Մ 239

Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց Մաշտոցի անուան Մատենադարանի.
Մ 239 – Հտ. Ը., Եր.: «Նայիրի», 2013. 1562 էջ:

*Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց /Մատենադարան, Մաշտոցի անուան հին ձեռագրերի ինստիտուտ:
Հտ. Ը., Եր.: «Նայիրի», հրատ., 2013:*

Հտ. Ը. Խմբագրութեամբ՝ Գէորգ Տէր-Վարդանեանի, 2013:

Մաշտոցեան Մատենադարանի Հայերէն ձեռագրերի Մայր ցուցակի Ը. հատորի մէջ նկարագրուած ձեռագրերի քանակը կրկին 300 է՝ Հ^մ 2401-2700: Այստեղ արդէն սկսուած է յայտնի «Գէորգեան հաւաքածուի» կամ «Նոր ժողովածուի» ձեռագրերի ներկայացումը. իսկ հաւաքածուի գոյացման հիմքում Գէորգ Դ. կաթողիկոսի ջանքերն են, որոնց շնորհիւ յետագայ հնարաւոր կորստից փրկուելով էջմիածնի մատենադարան են մտել եւ հայագիտութեանն ի սպաս դրուել հիմնականում Մայր Աթոռի որոշ միաբանների պատկանած արժէքաւոր շատ ձեռագրեր: Այս հատորով սկսուած է միջնադարագիտական մեծ կարեւորութիւն ունեցող այդ ձեռագիր արժէքների ամբողջական բացայայտումը, որով եւ ապահովուում է նրանց առաւել լայն գիտական գործածութիւնը:

ՀՏԴ 09

ԳՄԴ 76.11

ISBN 978-5-550-01733-3

© Մատենադարան, Մաշտոցի անուան հին ձեռագրերի ինստիտուտ, 2013:

© «Նայիրի», հրատ. ՓԲԸ, 2013:

ՄԱՇՏՈՑԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ՄԱՅՐ ՅՈՒՑԱԿԻ ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐԸ

Մեր ժողովրդի գլխավոր ձեռագրապահոցի՝ Մաշտոցեան Մատենադարանի Հայերէն ձեռագրերի Մայր ցուցակի այս հատորի մէջ նկարագրուած միաւորների քանակը կրկին 300 է՝ ² 2401-2700: Այստեղ, ըստ էութեան, սկսում է յայտնի «Գէորգեան հաւաքածուի» կամ «Ժողովածուի» ձեռագրերի ներկայացումը¹: Անուանումն իսկ ցոյց է տալիս, որ նրա գոյացման աւելուքում Գէորգ Գ. Մեծագործը կաթողիկոսն է, գիտէնք, որ երբ նա 1866 թ. Մայիսի «21ին Յինանց վեցերորդ կիրակիին մեծաշուք հանդիսով ստանում է կաթողիկոսական օծումը»², օծման հանդէսի ժամանակ նուէր է ստանում նաեւ ձեռագրեր, որոնք Գանիէլ վ. Շահնազարեանի կազմած եւ «Կարենեան» անունով տպագիր ցուցակով յայտնի շարքի մէջ շէն մուծում, այլ գրանցում են մէկով սկսուող նոր համարակալումով: Ձեռագրեր ժողովելու ուղղութեամբ Գէորգ Գ. կաթողիկոսի կատարած կարեւոր մի քայլը հրապարակումն էր թեմերի եւ վիճակների առաջնորդներին ու հոգեւոր պետերին ուղղուած շրջաբերական կոնդակների, որոնցով հրահանգում էր վանքերից, եկեղեցիներից եւ անհատ մարդկանցից արժէքաւոր ձեռագրեր հաւաքել եւ ուղարկել էջմիածնի մատենադարան⁴:

Սակայն «Ձեռագրական գանձերը կորստից փրկելու եւ էջմիածնի գրատունը նորանոր արժէքներով հարստացնելու ուղղութեամբ առանձին նշանակութիւն ունեցաւ հայ եկեղեցու հնաւանդ այն սովորութեան վերականգնումը, ըստ որի կուսակրօն հոգեւորականի ողջ ունեցուածքը՝ մահուանից յետոյ ժառանգութիւն էր մնում այն վանքին, որի միաբանն էր նա»⁵: Այս ձեռնարկմանը հաւատարիմ կաթողիկոսն իր ձեռագիր եւ տպագիր գրքերի անձնական հաւաքածուն դեռեւս իր կեանքի օրօք կտակեց էջմիածնի մատենադարանին. «Գէորգեան» հաւաքածուի մէջ արձանագրուած 52 ձեռագիր Գէորգ Գ. կաթողիկոսի աւանդն են:

Եթէ եկեղեցիների եւ անհատ մարդկանց պատկա-

նած ձեռագրերը հիմնականում ծիսական բովանդակութիւն են ունենում, ըստ այդմ եւ՝ բնագրական-բանասիրական առումով պակաս արժէքաւոր են, ապա վանքերին եւ ուսումնական («գրոց-բրոց») վանականներին պատկանած մատենաները, որպէս կանոն, ընտրովի ժողովուած են լինում բանիմաց եւ գիտական հետաքրքրութիւններ ունեցող ընթերցողների կողմից, առաւել յաճախ՝ ուսումնագիտական որոշակի նպատակով: Ահա այս հանգամանքի շնորհիւ «Գէորգեան» հաւաքածուն, քիչ բացառութիւններով, բաղկացած է գիտական առաջնակարգ արժէք ունեցող ձեռագրերից:

Յիշատակման արժանի առաջին արժէքաւոր ձեռագրախումբը, որ Գէորգ Գ. կաթողիկոսի տեւական եւ յամառ ջանքերի շնորհիւ 1869 թ. մուծուել է մատենադարան, Տայքի եւ Տիփսիսի առաջնորդ Կարապետ արքեպիսկոպոս Բագրատունու (մահ. 1856 թ., Ախալցխայում) ընտիր հաւաքածուն էր՝ այսօր Մաշտոցեան Մատենադարանում պահպանուող՝ մեծ մասամբ եզակի արժէք ունեցող 93 ձեռագիր: Յատկանշանական է, որ այս մատենաների զգալի մասը Կարապետ արքեպս-ր, երբեմն՝ վերադարձնելու խոստումով, հաւաքած է եղել Մուշի, Բաղէշի, Կարնոյ եւ յարակից շրջանների վանքերից ու եկեղեցիներից, բայց յետոյ՝ Կարնոյ գաղթի ժամանակ հետը տարել է Ախալցխա:

Այստեղ եւ այս առիթով, նաեւ՝ տասնեակ հազարաւոր հայերէն ձեռագրեր կորստեան մատնած բազմակուլ եղեռնի դարադարձի նախօրէին լիովին տեղին է վերարտադրում-վերարծարծումը ուշագրաւ եւ շատ բան ասող մի յիշատակարանի, որ ժամանակին հրապարակել է երջանկայիշատակ Օննիկ Եգանեանը.

Նշանաւոր Մշոյ ճառընտրի մի էջի լուսանցում Առաքելոց վանքի միաբան Մամբրէ վ. Մամիկոնեանը 1870 թ. գրել է. «Կարապետ եպիսկոպոս Կարնոյ եւ ի վերջոյ եպիսկոպոս Ախալցխայու վիճակի, յամի Տեառն 1833 զմի ոմն վարդապետաց իւրոց առաքէ ի վանս Ղազարու, եւ ի մատենադարանէ վանիցս զգրչագիր մատենանս զայսոսիկ, զորոց գանունսն նշանակեմ աստ՝ ի ստորեւ, ի պատճառս օրինակելոյ կամ տպագրութեամբ ի լոյս հասարակաց հանելոյ տանէ, խոստանալով ետս դարձուցանել. եւ ստեալ խոստման իւրում, ոչ դարձուցանէ: Քանզի ըստ պատմելոյ հոցոց վանքցի Յովհաննէս ձերունի վարդապետի՝ միաբանի սրբոյ ուխտիս, այս Կարապետ եպիսկոպոս նախ քան զգալն Ռուսաց յաշխարհս Տարօնոյ, գայ ի սուրբ վանս եւ տեսանէ զհազարաւոր մատենանս զայսոսիկ, եւ ապա զկնի քանի ամաց առաքեալ տանէ առ ինքն, որք են այսոքիկ՝ գիրք ինն»⁶.

¹ Նախորդ է. հատորի մէջ արդէն կան մեր այս երկրորդ մեծ ձեռագրախումբի տասնութ միաւորի (² 2383-2400) նկարագրութիւնները:

² Տէս Մ. Օրմանեան, Ազգապատում. հայ ուղղափառ եկեղեցու պատմութիւնը, յարակից ազգային պարագաներով պատմուած, Գ. հատոր, յօդուած 2765:

³ Հաւաքածուի մասին մանրամասն տէս Օ. Եգանեան, Մատենադարանի ձեռագրական հաւաքածուները.- Յուցակ ձեռագրաց Մաշտոցի անուան Մատենադարանի, հտ. Ա., կազմեցին՝ Օ. Եգանեան, Ա. Զէյթունեան, Փ. Անթաբեան, ներածութիւնը՝ Օ. Եգանեանի, խմբագրութեամբ՝ Լ. Խաչիկեանի, Ա. Մնացականեանի, Երեւան, 1965, էջ 50-72:

⁴ Նոյն տեղում, էջ 51:

⁵ Մանրամասները՝ նոյն տեղում:

⁶ Թուարկած բոլոր ձեռագրերն այժմ Մատենադարանում են.

1. Դաշանց գիրք [Հ^մ 2748].
2. Տաղարան հին եւ երկար խազերով [Հ^մ 3403].
3. Խորենացի (Պատմութիւն Հայոց) [Հ^մ 2865].
4. Տօնապատճառ [Հ^մ 3082].
4. Ներսիսի Ատեանաբանութիւն (Լամբրօնացւոյն) [Հ^մ 2488].
6. Ղուկասու մեկնիչ (Աւետարանին) [Հ^մ 2417].
7. Պօղոսի (Թղթոց) մեկնիչ [Հ^մ 2691].
8. Եւս Ղուկասու մեկնիչ (բայց հեղինակն անյայտ) [Հ^մ 2600].
9. Յայտնութեան մեկնիչ (հեղինակն դարձեալ անյայտ) [Հ^մ 2420].

Ի գրեանցս յայսցանէ, զորոց ստեալ խոստման իւրում, յափշտակէ ի վանացս Կարապետ եպիսկոպոս, առաւել ընդ կորուստ օրինակին Մովսիսի Խորենացւոյ, Դաշանց թղթոյն, անյայտ Մեկնութիւն Ղուկասու Աւետարանի եւ Մեկնութիւն Յայտնութեան ցաւեալ մորմոքեցայ, մանաւանդ ընդ երկուցն առաջնոց՝ այն է Մովսիսի Խորենացւոյ Պատմութեան հին օրինակին եւ Դաշանց թղթոյն, որ յայտ է թէ ի հնագոյն եւ հաւատարիմ օրինակէ պահեալ լինի ի մատենադարանին վանացս, զորոց զգիւտէ պարտ է ինձ Մամբրէ վարդապետի Մամիկոնեանս, եւ ես հօր վանացս Յովհաննէս վարդապետի Մուրատեան, զհետ լինել տեղեկանալ, թէ ո՞ր արդեօք մնացեալ իցէ ետ վախճանի Կարապետ եպիսկոպոսի, եւ վերջապէս ի ձեռն բերել զհազարապետ ձեռագիրս: Յայմի 1870, նոյեմբերի 14, ի վանս Ղազարու»⁷:

Նոր բան ասել պէտք չէ. կրկնենք նոյն Օ. Եգանեանի եզրակացութիւնը. «Չգիտենք, չիշատակագիրը հետագայում կարողացա՞ւ իմանալ, թէ որտեղ են գտնուում վերոյիշեալ ձեռագրերը, բայց վստահ ենք, որ եթէ այսօր կարողանար իմանալ, թէ վանքում մնացած հարիւրաւոր մատենաների նման եղեռնի զոհը չեն դարձել, այլ ապահով պահուում են Մաշտոցի սրբալոյս անունը կրող Մատենադարանում, այսպանելու փոխարէն՝ կօրհնէր «յափշտակիչ» Բագրատունու յիշատակը»⁸:

Սա լաւագոյն օրինակն է ցոյց տալու համար, որ Մայր ցուցակի այս եւ յաջորդելիք հատորներում նկարագրուած «Գէոգեան» հաւաքածուի ձեռագրերի մեծ մասը նոյն եղեռնի եւ այլ պատահմունքների զոհը դառնալուց փրկուել է ժթ. դ. երկրորդ կէսի եւ Ի. դ. սկզբի մեր հոգեւորական եւ աշխարհական մտաւորականների հետեւողական ջանքերի գնով⁹: Իսկ ձեռա-

ամէն մէկին վերաբերող տողի վերջում փակագծերի մէջ նշել ենք նրանց ներկայ համարները, որ պարզել է Օ. Եգանեանը (միայն Յրգինը վրիպմամբ գրել էր 2864, ուղղել ենք՝ 2865, որ այժմ եւս Խորենացու Պատմութեան յայտնի հնագոյն օրինակն է):

⁷ Մատենադարան, ձեռ. Հ^մ 7729, 292բ:

⁸ Օ. Եգանեան, Կարապետ արքեպս. Բագրատունու հայերէն ձեռագրերի հաւաքածուն. - Էջմիածին, 1971/թ., էջ 60:

⁹ Օ. Եգանեան, Մատենադարանի ձեռագրական հաւաքածուները, էջ 67-77 թուարկուած են թէ՛ Գէորգ Դ. եւ նրա յաջորդ Մկրտիչ Ա. Խրիմեան կաթողիկոսների եւ թէ՛ Կարապետ

գրերի ունեցած գիտական եւ ընդհանրապէս մշակութային արժէքները յստակ երեւում են հատորիս թէ՛ նկարագրութիւններով¹⁰ եւ թէ՛ բազմահմուտ վարդան Դեւրիկեանի կազմած ցանկերով:

* * *

Հատորիս ձեռագրերի առաջին նկարագրութիւններն արել են՝

Ձեռ. Հ^մ 2401-2500 - Գեղամ Բագալեան.

Ձեռ. Հ^մ 2501-2557, 2559-2628, 2630-2638, 2640-2651, 2681-2694, 2696-2699 - Անդրանիկ Զէյթունեան¹¹.
 Հ^մ 2653-2657, 2659-2675 - Վահրամ Զիթունի:

Գուցէ վրիպմամբ հնում չարուած ձեռագրերը նորերս նկարագրել են՝

Ձեռ. Հ^մ 2558 - Տաթևիկ Մանուկեան.

Ձեռ. Հ^մ 2629 - Դաւիթ Ղազարեան.

Ձեռ. Հ^մ 2639, 2652, 2658, 2695, 2700 - Արամ Դիլանեան:

Այսուհանդերձ, Հ^մ 2484, 2676-2680 ձեռագրերի նկարագրութիւնները պատրաստող(ներ)ի անունն անյայտ է¹²:

Ձեռագրերի երկրորդ նկարագրութիւնները (սկզբնականների սրբագրում-ճշգրտումը) արել են՝

Հ^մ 2401-2450 - Արմինէ Մելքունեան եւ Լուսինէ Թումանեան.

Հ^մ 2451-2500- Լուսինէ Թումանեան¹³.

Հ^մ 2501-2550 - Դաւիթ Ղազարեան.

Հ^մ 2551-2600 - Տաթևիկ Մանուկեան.

Հ^մ 2601-2650 - Գայիանէ Խաչատրեան.

Հ^մ 2651-2675 - Քնար Յարութիւնեան.

Հ^մ 2676-2700 - Յասմիկ Իրիցեան:

ԳԷՈՐԳ ՏԷՐ-ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Բագրատունի, Դանիէլ Շահնագարեան, Սարգիս Ջալալեան, Մեսրոպ Սմբատեանց, Մեսրոպ Տէր-Մովսիսեան արքեպիսկոպոսների, Եփրէմ Ալթունեան վարդապետի եւ շատ ուրիշների ժառանգած՝ տասնեակ ձեռագրեր ամփոփող հաւաքածուների համարաշարերը:

¹⁰ Միայն ասենք, որ այստեղ նկարագրուած է նաեւ թղթի վրայ գրուած հայերէն հնագոյն՝ 981 թ. գրուած ժողովածուն՝ ձեռ. Հ^մ 2679, որ նոյնպէս Կ. արքեպս. Բագրատունու հաւաքածուի մասն է:

¹¹ Նկարագրած է եղել Հ^մ 2501-2800 երեքհարիւրեակը, բայց արած աշխատանքի լրիւ չի պահպանուել, ուստի ձեռագրերի զգալի մասն ի նորոյ է նկարագրուել:

¹² Հնարաւոր վրիպումների համար ներողամտութիւն ենք հայցում. նախորդ պատասխանատուներից ուղենիշներ չենք ստացել, ուստի թուարկում արել ենք ըստ Ձեռագրատան սպասարկման մատենաների:

¹³ Հ^մ 2401, 2442, 2448, 2455, 2458, 2475, 2485 ձեռագրերի տոմարական նիւթերի նկարագրութիւններն արուել են Գրիգոր Բրուտեանի, իսկ Հ^մ 2485 ձեռագրի երաժշտական նիւթերը՝ Արուսեակ Թամրազեանի հետ խորհրդակցելով:

2401

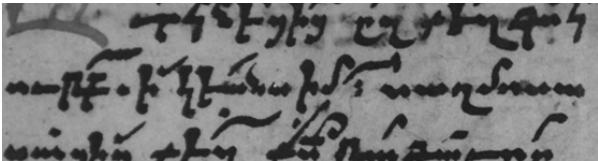
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՅՈՎՀԱՆՆԱՎԱՆՔ

ԳՐԻՉ՝ Յովաննէս արդլ.:

Թեթ՝ 278. չգրած՝ 1բ-2բ, 3բ-4բ, 267ա: ՊՐԱԿ՝ 4+16+Ա-ԻԱx12 (Ձ 14, ԺԱ 16): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 11x8,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,5x5): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 10ա): ՏՈՂ՝ 13-18: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի. կապիչներով, միջուկը տախտակ, աստուար կանաչ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Մոտք յերուսաղեմ 155բ: Ճ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 5ա, 79ա, 122բ, 182ա: Լ ու ս ա ն գ ա գ ա ռ դ՝ բուսական, թռչնային (156ա, 268ա), տանառ (36ա): Զ ա ռ դ ա զ ի ռ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, նարնջի, սև:

Նմուշ 10ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Տօնական կամ Մարգարէների ճաշոց (վրացերէն): ԺԳ.-ԺԳ. դդ.: 2 (Ա.-Բ) + 2 (Գ.-Դ): Ստացուած 21x14,5 չափի ամբողջական մէկ թերթի ընդլայնակի ձայնով-երկտակումով եւ ընդերկայնակի կիսումով: Մագաղաթ, 10,5x7,4, նուսխուրի, միասին (10x10, 10x8. սկզբնապէ՛ երկսին), տող՝ 13 (Ա.Բ), 10 (Գ.Դ): Կարդալ՝ Աա, Բբ, Դդ, Գա, Բա, Աբ, Գբ, Դա (ըստ՝ Պ. Մուսաղեանի):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը եւ մէջքը մաշուած, դոնակն ընկած. յետագայ վերակազմութեան ժամանակ մամուլները տեղաշարժուած՝ ԺԳ-ԻԱ (թ. 21-116), Ա-ԺԳ (թ. 117-278), լուսանցներում խոնատութեան եւ ցեցի հետեւ (թ. 244-7 եւ այլն):

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 5ա-78բ [Մասն ժամագրոց]

1. 5ա-7ա [Երգ ասացեալ ի պաշտաման գիշերոյ] – Յիշեսցուք ի գիշերի... եւ զմեծ զոգորմութիւն... Ալէլուիա:

2. 7ա-9բ [Կանոնագրուիւք կարգաւ ըստ ուր ձայնիցն] – Դատեա՛, Տէր, զայնոսիկ... Դասք լուսեղէն... քո սուրբ գալուստ:

3. 10աբ [Կանոնագրուիւք Բուն Բարեկենդանին եւ Նոր Կիրակիին] – Աւրհնեա՛ անձն իմ... ի պասկել ըզսուրբըս քո:

4. 10բ-8ա Թագաւորք ապաշխարութեան – Բշ. Թագաւոր յաւիտեան... որ մոլորեցայ ի հօտէ՛... խառնիլ ի հաւտ քո:

5. 18ա-22ա Թագաւոր[ք] մարտիրոսաց – ԱԿ. Զոգորմութիւն քո, Տէր... օրհնել Սուրբ զերրորդութիւն:

6. 22ա-3ա Սըրբոյն Ստեփանոսի եւ ասագ տօնեցուն – Այսօր դասք հըր[եշ]տակացն... Այսօր դասք:

7. 23ա-33ա Ալելուիա գիշերուան կարգաւ – Ալէլուիա, ալէլուիա: Ողորմութեամբ Տեառն... Ոչ են բանք... խօսք նոցա:

ՌՃԺԳ. – 1664

8. 33ա-58ա [Աւետարանք բժշկութեան, իւղաբերից, տանառի, հանգստեան] – ա. 33ա-4ա եւ մինչդեռ անցանէր... (Մտթ. Թ. 27-34): բ. 34ա-6ա Յայնժամ թողեալ Յիսուսի զժողովուրդս... (Մտթ. ԺԳ. 36-52): գ. 36ա-8ա եւ յորժամ եկեսցէ... (Մտթ. ԻԵ. 31 - ԻԶ. 2): դ. 38ա-40ա եւ յերեկոյի շաբաթուն... (Մտթ. ԻԸ. 1-20): ե. 40ա-1ա Մինչդեռ նա զայն խօսէր... (Մրկ. Ե. 35-43): զ. 41ա-2ա եւ ասէր. Այսպէս է արքայութիւն... (Մրկ. Դ. 26-34): է. 42աբ Զգոյշ եղերո՛ւք... (ԺԳ. 33-37): ը. 42բ-4ա եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ... (ԺԵ. 42 - ԺԶ. 8): թ. 44ա-5բ եւ էշ ի Կապիառնաում... (ՂԿ. Դ. 31-42): ժ. 45բ-8ա Մի՛ երկնչիր, հօտ փոքրիկ... (ՂԿ. ԺԲ. 32-48): ժա. 48աբ Զգոյշ լէ՛րո՛ւք անձանց... (ՂԿ. ԻԱ. 34-38): ժբ. 48բ-50բ եւ ահա այր մի... (ԻԳ. 50 - ԻԴ. 12): ժգ. 50բ-2ա Յետ այսորիկ տօն էր հրէից... (Յվհ. Ե. 1-18): ժդ. 52ա-3բ Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա... (Յվհ. Ե. 19-30): ժե. 54ա-5բ Ամէն, ամէն ասեմ ձեզ. ո՛չ է ծառայ մեծ... (Յվհ. ԺԳ. 16-30): ժզ. 55բ-8ա Յետ այսորիկ այղաշեաց... (Յվհ. ԺԹ. 38 - Ի. 18):

9. 58ա-60բ Կանոն այլ օրհներոյ – եւ ասի սաղմոս. Աստուած, ոգորմեա՛ մեզ... Ընթերցուած յեսայեա մարգարէէ. Այսպէս ասէ Տէր... եղիցի մեզ ի սրբութիւն, ի քաւութիւն... Գ. հետ կրկնեա՛յ:

10. 60բ-78բ [Ժամամտաւ ըստ կարգի ատուց պահոց եւ տօնից տէրունականաց եւ ամենայն արքոց պահոց] – Բշ. Գշ. Եշ. Որ ի Հարէ առաքեցար... Յարեաւ փառաց թագաւոր... մեծ աւետիս:

Բ. 79ա-102բ [Կանոն արքոյ Պատարագին]

Տե՛ս ձեռ. 2385, 101ա-45բ. 1/79ա-83ա: 2/83ա-91ա: 3/91ա-102բ: 4/շք (միաւորները համառօտումներով են եւ առանց գլխաբաժանումների):

Գ. 102բ-10բ [Տաղք]

ա. 102բ-3ա Տաղք Յարութեան («Գրիգոր») – Գոչէր հրեշտակն ի վիմին / Վասն յարութեան Յիսուսին... Փութացեալ առաքելոցըն գովեալ, / ԶՅիսուս տեսի յարուցեալ:

բ. 103աբ [Տաղ Յարութեան] – Յարեաւ յաւուր երրորդին, / Գոչէր հրեշտակն ի վիմին... Տեսին եւ հաւատացին, / Քրիստոս Աստուած կենդանին:

գ. 103բ-4ա [Տաղ արքոյ խային. ձեռ. 423, 239աբ] – Այսօր եղեւ գալ դըշխոյին՝ / Մօրն արքաին ինքնակալին... եւ նա զբտաւ ըզփայտ խաչին, / Որ էր թաղեալ ներ քաղաքին:

դ. 104աբ [Գրիգորի նարեկացոյ մեղեդիկ. ձեռ. 423, 76բ-7ա] – Սեւ եմ գեղեցիկ, դուստր եւայի... ի մայր մըտանեմ:

ե. 105աբ [Տաղ Յարութեան] – Դասքըն հրեական / էին պահապան... Տեսեալ զվարշամակն եւ ըզկտան / Ի մարմնոյն ունայն:

զ. 105բ-6ա [Տաղ Ծննդեան] – Ծաղիկ պայծառ ծովային / Եւ մարգարիտ մեծագին... Ճանապարհիդ որ եկիր, / Երկինք յայտնեալ ի յերկիր:

է. 106ա-7ա [Տաղ Սուրբ Աստուածածին] – Խընկի ծառի նըման ես / Պտուղ դու քաղցրահամ ես... Վարդի նըման գուն պտղոյն / Լուծիչ ես Աստուածածին:

ը. 107աբ [Տաղ աշխարհամատրան] – Ուրախ լեր հարսն ի յերկրէ, / Բերկրեայ դըշխոյ յաշխարհէ... Ջրեզ աղաչեմք սուրբ կոյս անբիծ, / Բարեխօսեա՛ մեր ազգիս:

թ. 107բ-8ա [Տաղ ազնիւ յԱռաքել Երիցու. ձեռ. 2649, 225ա] – Այսոր նոր տօնիւս ցընծայ եկեղեցի... արհնեալ գալուստ քո, Տէ՛ր՝ սսեն:

ժ. 108աբ [Տաղ Յարութեան, ի Սրիկ Կոստանդէ] («Կոստա») – Կանա[ն]ցըն կանխեալ եկին, / Ի գերեզման զիւզս անոյշ բերին... Աշակերտեալք աւետարանեցէք / Ըզյարութիւնըն Տեառն:

ժա. 109ա-10ա [Տաղ Տեառնընդառաջին] – Քրիստոս՝ փառաց թագաւորն / այսոր եկեալ յընծայումն... Լո՛յժ ըզկապանս մեր մեղաց / Եւ ազատեա՛ յանցանաց:

ժբ. 110աբ [Տաղ Քառասնաւեալ Գալստեան Տեառն ի տաճարն] – Այսոր Երուսաղէմ ցընծայ / Եւ զուարճացեալ պայծառանայ... Մաքրութեան անկարօղին, / Մաքուր ընծայս մատուցանին:

Կ. 111ա-2բ [Դարագլուխ] – ՅԱդամայ մինչեւ ի ջրհեղեղն... ի Մահմետայ երեւիլն են ամբ ՌժԿ. (615):

Ե. ա. 113ա-5բ [Շարականք] – Երկնաւոր հաւտ ընտրեալ... Գշ. Երկնաւոր փեսայ... Դշ. Սըրբուհի Մարիամ... Եշ. Առաքեալք Աստուծոյ... Ջշ. Պարունակեալ պահէին...

բ. 115բ-6ա [Տաղ Անառակ որդոյն] – Հետեւեցայ անառակին ի հեռաբնակ...

գ. 116բ Շարական Կիրակմտի – Դկ. Ստղ. Անըսկիզբն Աստուած... վասն որոյ եւ մե՛// (Թափուած):

Ձ. 117ա-245բ [Տօնացոյց]

Տե՛ս ձեռ. 2441, Յա-196ա. 1/117ա-22ա: 2/122բ-47ա: 3/147ա-81բ: 4/182ա-211ա: 5/211ա-8բ: 6/218բ-6բ: 7/226բ-39բ: 8/239բ-45բ:

է. 245բ-8ա [Խրատք ժամատեղեաց]

ա. 245բ-6բ Արարեալ եւ սահմանեալ սուրբ վարդապետին թումայի Մեծփեցոյս Ի պայծառայութիւն մանկանց եկեղեցոյ՝ Խրատ յաղագս պաշտման եկեղեցեաց Հայաստանեաց – Ձի այսպէս լիցի կարգ... նոքա կարդան անպատճառ:

բ. 246բ-7ա Յաղագս հսկման գիշերային պաշտմանց – [Ե]ր[բ] առաջի կանոնն երան[եալն] լինի... փոխն գի՛տ եւ կարգա՛// (մի քանի բառ ցեցակեր):

գ. 247ա-8ա Խրատք Իւրաքերից աւետարանացն

եւ Հանգստեան եւ Բժշկութեան – Յորժամ վասն ի վերուստ... ի Դուկաս է՛Բ., ՃՄԱ., ՄՄԸ., ի Յովհաննէս՝ Ի. ՃԳ.:

Ը. 248ա-60բ Քաղու[ած]ք շարականի կարգաւ – ԳԿ. Երգեցէ՛ք որդի[ք] Սիոնի... (260բ-6ա տե՛ս Բ. ժբ.):

Թ. ա. 260բ-1ա [Հրաժարումն] – Հրաժարիմք ի սատանայէ... բ. 261ա-3ա [Դաւանութիւն հաւատոյ] – Խոստովանիմք եւ հաւատամք ամենակատար սրտիւ զՀայր... գ. 263բ-6բ [Զղշումն] – Մեղայ ամենասուրբ Երրորդութեան... Ողորմեսցի քեզ, մարդ:

ժ. 266բ [Շարականք] – Յր. Լուսապայծառ հրեշտակին... Հբ. Համբարձէք իշխանք...

ժԱ. ա. 267բ [Աղիւսակ] Ամիսք եւ տօմարք հայոց – Նաւասարդի... Աւելեաց (նշուած են հայոց ամիսների կրկնակները, կիսակները եւ ամսամուտերը՝ ըստ եօթներեակների):

բ. 267բ [Բացատրութիւն աղիւսակի] – Ամսոյն եւ եօթներեկովն ի ներս մո՛ւտ, կա՛լ զեօթներեկն... գտանես զօր ամսամտին անսխալ:

գ. 268ա-77ա [Պատճէն տօմարի հայոց] – Կրկնակ ամսոց այսպէս արա՛. կա՛լ զնաւասարդի ամսին Լ. (30) եւ էրթ է. ... էթէ դար է, ձախակողման դասուն է, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն, ամէն:

Ի տարբերութիւն այլ խմբագրութիւնների ունի որոշ լրացուցիչ հատուածներ, օրինակ՝ ժամանոններ, ձայնագիտ են):

ժԱ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ժէ. դ.

Յա [Գրիգորի Նարեկացոյ Տաղ Ծննդեան] – Աշքըն ծով ի ծով ծիծաղախիտ ծաւալանայր... նըմա գնէր փողից եղանակեմ նըմա// (Թերի):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

102բ ՈՎ սուրբ սպասաւորք անմահ պատարագին, զմեղուցեալ Յովաննէս արեղայն յիշեցէ՛ք, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ. ամէն:

112ա Իսկ ի Քրիստոսէ մինչեւ ցայժմ որ |112բ| ըզթուղթս գրեցի, լինին ամբ ՌՈԿէ. (1667) ըստ հայկական թուարբերութեանն, քանզի ՌժԺԿ. (1665) էր թուականն, ԻԸ. օր պակաս, զի շեւ եւս մտեալ էաք յամիսն Նաւասարդի, այլ անաէն ի Հրոտից՝ յեօթներքորդում աւուրն կացաք ի շորեքշաբաթոջ:

181բ ՈՎ սուրբ տօնասէ[ր]ք, յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զմեղուցեալ Յովաննէս սուտանուն արեղայս, որ արտակուստ միայն երեւիմ կեղծաւոր, եւ ի ներքուստ լի եմ անառակութեամբ եւ շար|182ա|ութեամբ, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ. ամէն[ն]:

277ա Փա՛ռք համագոյ եւ միասնական երից անձնաւորութեանց եւ միակի աստուածութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ ամենագոր Սուրբ Հոգոյն, որ եւ փառաւորի Երրորդութիւն ամենայն եղանակացս՝ անսպառ եւ անվաղճան, [ժ]ամանակաւ եւ անսահման յաւիտենիւ, անկէտ եւ անգրաւ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Եւ

արդ, ես՝ մեղուցեալ եւ անպիտան ծառայակիցս ձեր, իբրեւ տեսի թէ ոչ գոյ փրկութիւն վիրատրեալ հոգոյս իմոյ, զմտաւ ածի զբան մեծի մարգարէին Եսայեայ, թէ՛ Երանի, որ ու|277թ|նիցի զաւակ ի Սիօն եւ յիշատակ Երուսաղէմ (Ես. Ա. 9), եւ զհրամանս Տեառն, թէ՛ Արարէ՛ք ձեզ քսակ առանց հնանալոյ (Ղկ. ԺԲ. 33), եւ թէ՛ Գանձեցէ՛ք ձեզ գանձ ի յերկինս (Մթ. 2. 20): Վասն որոյ ես, չարեօք լցեալս եւ մեղօք զեղխեալս, ծոլս եւ պղերգի ի բարեգործութիւնս, արագս եւ փոյթս ի չարագործութիւնս, սուտանուն Յովանէս եւեթէ անուն արեղայ, եւ գործով ունայն եւ թափուր, յօժարեցայ գաղափարել զգիրքս տխեղծ մատամբ եւ անվարժ մտօք՝ զերկոսինս զայս[ո]սիկ. նախ՝ զԵսայեան եւ զՏօնացոյցն, ի թուաբերութեանս հայոց ի ՌձժԳ. (1664), ի հայրապետութեան Սուրբ Էջմիածնա տեառն Յակոբա Ջուղայեցոյ եւ առաջնորդութեան սուրբ ուխտիս Յովհաննու վանից վերոյգրեալ |278ա| սրբազան վարդապետին Յօհաննիսի՝ աշակերտի մեծին քաջ բարունապետին Ջաֆարեա Վաղարշապատեցոյ: Արդ, Տէ՛ր իմ Յիսուս, զի թէպէտ ո՛չ է ընդունիլի քեզ զվաստակն իմ եւ ո՛չ է ի պէտս, ըստ այնմ՝ Ո՛չ ուտեմ ես զմիս զուարակաց քոց (Սղմ. ԽԹ. 13), եւ թէ՛ Ո՛չ ընդունիմ ի տանէ քումմէ՛ զուարակս (Սղմ. ԽԹ. 9), եւ թէ՛ Իւզ մեղաւորի մի՛ օձցէ զզլուխ իմ (Սղմ. ՃԻ. 5), եւ թէ՛ Նաշի՛հ ձեր անընդունելի են ինձ: Արդ, սակս մարգասիրութեան քո ընկա՛լ սա որպէս լոմայս այրուցն կամ որպէս ոստ մի

յուռոց, կամ որպէս հատ մի յողկուզաց: Եւ դարձեալ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս միաբան սուրբ ուխտիս Յովհաննէս բարունապետն, զՍարգիս վարդապետն, տէր Յովհաննէսն, տէր Գրիգորն, զՎար|278բ|դան սարկաւազն՝ հանդերձ առհասարակ սարկաւազունք եւ// (4 բառ շնջած), եւ զիս՝ մոլորեալ եւ թշուառացեալ սուտանուն Յովհաննէս արեղայն, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսս. ամէն: Եւ դարձեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛վ սիրելիք, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զհանգուցեալ ծընօղսն իմ՝ զհայրն իմ՝ Գրիգորն, զմայր իմ՝ Մարիանն, եւ զքոյրն իմ՝ Մամարն, եւ զհորուն իմ՝ զԲարսեղն, եւ զմօրուն իմ՝ Թիրամնդն, եւ զհոգեւոր պապն իմ՝ Յակոբ, Էջմիածնայ դռնապանն, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսս. ամէն: Ո՛վ սուրբ ընթերցօղք եւ օրինակողք, ով ոք որ հանդիպիք սմա, թողութիւն շնորհէցէ՛ք վասն վատ գրութեան եւ սղալութեան սորա:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա (Երիցս), 2ա «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Գրիգոր եպիսկոպոս: Թվին ՌձժԲ. (1663)»:

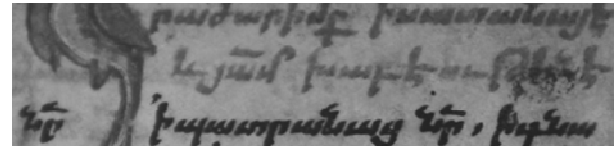
ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա Մախիմիանոսի, Ամդիբոսի, Դեմետրիոսի, Կոստանդիանոսի, Մարտեանոս, Անտոնիոս եւ Յովանէս. ամենայնի օրհնեա, ար: 162թ էս տեւորը զդառապանս իմ եւ զցաւս իմ հսկիմս: 205թ Տուի ես՝ զպապայ էնօն՝:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «ՌձժԳ.-1664, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2402

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ր Ք Ա Տ Ե Ն Ի

ԹԵՐԹ՝ 212. չգրուած 199ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲX10 (Ա. 12, Ժ 9, ԻԲ 1): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10x7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միսպին, երկսին (26աբ, 56ա-63ա. 7.5x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (անուշ՝ 1ա): ՏՈՂ՝ 19: ԿԱԶՄ՝ սեւ լաթ, մէջը՝ սեւ կաշի, միջուկ ստուարաթուղթ, աստառը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա.) + 1(Բ), սպիտակ թուղթ (ԺԹ. դ.), մասն կազմաստառի:

Նմուշ 1ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Իսաիք մարգարէ՝ 5թ, Խաչելուքին՝ 27ա, Մանկունն ի հնոցին՝ 46թ, Սուրբ Երոբողոսին՝ 110թ, Խորհրդաւոր ընթրիք՝ 154թ, Պատարագ՝ 199թ: Լ ու ս ա ն ց ա - յ ի ն . Սուրբ՝ 1ա, 3ա, 11ա, հրեշտակ՝ 205ա, Յեսայի ծառը՝ 6ա, Արեգակ՝ 15թ, Աստուածածինը մանկան հետ՝ 17ա, Կախաւած Յուդա՝ 26թ, Բժշկութիւնք Քրիստոսի՝ 28թ, 32թ, 35ա, 95ա, 96թ, 130թ, Յովհաննէս Աւետարանիչ՝ 56ա, Դուկաս՝ 58ա, Մարկոս՝ 60ա, Մատթոս՝ 61ա, Հովիւ՝ 70ա, Կոյր՝ 71ա, Աբրահամ՝ 145թ, Ներսէս Շնորհալի՝ 193թ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա մ ի 6ա: Ճ ա կ ա տ ա - զ ա ռ դ՝ 47ա, 99ա, 111ա, 139թ, 158թ, 182ա, 200ա: Զ ա ռ դ ա - զ ի ռ՝ թղթագիր, համագուցափր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, վարդագոյն, դեղին, սպիտակ, նարնջի, շագանակագոյն, սեւ, մարմնագոյն, գորշ, ոսկի:

ԺԷ. դար

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը ԺԹ. դարի. վերջից պակասաւոր, լուսանցներով խոնաւութեան հետեւ, մանրանկարների ներկերը խոնաւութեան պատճառով արտատպում հանդիպակաց էջերին, լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-212թ [Ժամագիրք Հայաստանեայց սուրբ եկեղեցոյ]

ՏԵ՛ս ձեռ. 435, 4ա-156թ. 1. ա/1ա: բ/1ա-3ա: գ/3ա-5ա: դ/5ա: 2-3/չիք: 4. ա/6ա-45թ: բ/46ա-98թ: գ/99ա-110ա: դ/110ա (վերնագիր), 111ա-6թ: ե/116թ-21ա: զ/121ա-34ա: է/134ա-58ա: ը/158ա-81թ (չիք՝ «Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ... »): թ/181թ-212թ «... որ կերակրեցեր ըզմեզ անմա»// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պհայնկ Աս. (1890 թ., շղագիր) Նուէր Միմաս քահանայի Տէր-Պետրոսեանց ի Մատենադարան Մայր Աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի, ի 6 Նոյեմբեր 1890 ամի:

ՆՇՈՒՄ՝ պհայնկ Աս «Հ^{որ} 430», «ԺԷ. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

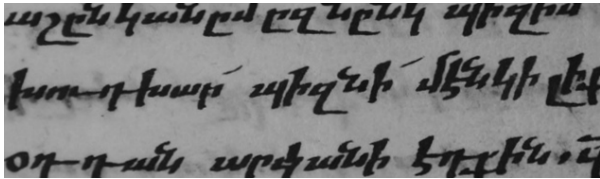
2403

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ
(հայատառ դիպոկերէն)

ԻՂՈՎ

ԳՐԻՉ՝ Միսն արկ. Մուրաւ օղլու: ՄՍԱՅՈՂ՝ բան Վարդան, բաննա Զօֆիէա:

ԹԵՐԹ՝ 211: ՊՐԱԿ՝ Զ-ԼԲx8 (Զ, ԺԸ 7, ԼԲ 5): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 13,5x9,1: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ 2ա): ՏՈՂ՝ 15: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը ծաղկաւոր գործուած (Ի. դ.). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), դեղին թուրք (Ի. դ.):

նմուշ 2ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ՝ - Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Քրիստոս՝ 40բ, Սուրբ Հոգի՝ 52ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ ՝ բուսական, գաւաթ, կանթեղ (31բ), խաչ (39բ), տանաւ (50բ, 129բ): Զ ա ռ դ ա զ ի ռ ՝ թոչնագիր, հանգուցագիր, մարդագիր (38ա): Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւ. Ի. դ. նորագուած, վերակազմուած. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր, լուսանցներում խոնամութեան նեւեր, փոփոխ պատռուածներ, տեղ-տեղ կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1ա-62ա [Պատարագամատոյց] /// Եկեալքս, դադարչա - Քելկանլար պարլամբզ արի կաթուղիկէ...

2. 62ա-75բ [Խոստովանութիւնք]. Խօղիսա խօստովանութիւն արմնու մէնիմ...

3. 75բ-139ա, 159ա-160ա, 163բ-211բ [Ժամագիրք]. Խօղիսա հարվախղ քերալի ատամ օղլանլարընա... - էյատամ սօվուչի պիչիմ տա... Եագըլըլարտան խուղիա/// (Թափուած):

4. ա. 139ա-49բ Խօղիսա Եփրեմ ճրգնատրուանկ Խորին Ասորիինիկ - |139բ| Պիչե էրնիկ գօգնուանկ պուրուխիսը օլումն...

բ. 149բ-58բ Եփրեմ ճրգնատրուանկ Խորին Ասորի - Մէնե ազըլըտա արգանիսիգ խուղուանկէնիկ...

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

154բ-5ա (ստ. լս., կապոյտով) Ո՛հ, ո՛հ, ո՛հ, խօլում չիրիր, Եագովում սիզկա յիշատակ խալըր: Շուքուր Եառաթուչիկա (Թրգմ.՝ «Ո՛հ, ո՛հ, ո՛հ, ձեռքս չկայ, գրածս ձեզ յիշատակ թող մնայ. շնորհակալութիւն»):

160բ Հայպա՛թ պիրլիքքատա պիրլանկան Արի Երրորդութիւնկա, Ազակա պաշլամականկայ, օղուկա թօղկանկայ ադատան թէնսիգ աւալնէքի մէնկիլիքդան դէր կովսուզտա պաշլանմական: Արի ճանըր ախքանըր ադատան զամանբզ տադէր կովսուզ ուչ պօյ դուկալ-

ՌՀԵ. - 1626

տա պիր դարպիեադ այլըրըմական, հայպաթտա Եէր օբմախ ադա օղու պրի ճանկա հարի |161ա|տա հարքեզ մէնկի մէնկիլ. ամէն: Դուկալանտը Ալըլը պիդիքի թվականքնըն էրմէնի հիսապընա ՌՀԵ.սինտա (1626), մայիսըն ԻԹ.ուստայ (29), բատըլաճըլընա Նէմիչ ուլուսունուն Ուչունչի Զիկմոնմուն, կաթուղիկուսուխունա Յաբեթական ճընսընըն էլմիեաթիմին աթուունտա տէր Մեքիսէթ կաթուղիկունուն, խայսիքի պուզամանտա քէդի խարղըլըր պիլա քէլտի խուլթու Իլով շահարընա|161բ| Ե. ախպաշ պիլա, Բ հաբեթա պիլա թվականքնըն ՌՀԵ.սինտա (1626), խայսի ուլու սօվուչուք պիլա, պարչա քահանայըլի տա սարկաւագլար պիլա. տա ժողովուրդ պարը իկիդար պիլայ խարչիսընա շըլըր խաբու էդդիլար: Եագըլտը պու պիդիք շահարընա բատշահընկ Իլովտա խօլու աշրա Եագըլըլ Միսն սարկաւագ Մուրաւ-օղլու, Զամուշա շահարընտան, խօղիսասընա|162ա| մէնկարմախընա պարոն [3]կալըրչա՝ Շեշով Երեսիոխանըն օղլունա՝ բան Վարդանըն, խըզընա՝ բաննա Զօֆիէա, խայսիքի ուլու սօվուք տա հաւաս պիլա, Եագտըրտը քէնտինա պու ալըլը պիդիքի յիշատակ քէնտինա մէնկիլիքքա, խայսիքի Պիչ Թէնկրի պէրկայ քօբըլլարկատէթ խուլլանմայ Եախշի սաղըլըսոյ տա ադասընա, անասընա ուզախ օմուր տա Եախշի սաղըլը պու ալըլը|162բ| պիդիքի տա այդքանըն աշրա. ամէն: Էվէթ, մէն արգանիմիգ խօլարմէն, քի Եամանլամա կալսիգ ուլուլուխունա տա Եանկըլըլընա Եագովումուն, գէրա պու խաբաբէտի խուլաթըմ, խօլարմէն խօլունուգ Պիչ թէնկրիտան, քի պէրկայ մանկա Եագըլարըմա պօշաթըլի տա խուղիսարըլմախ: Ա՛ Պիչ Թէնկրի, խայսիքի ճօմարտ բատշահը քէնտի Եախշիլըլ պէրկա|163ա| նընտա, պէրկայ սիզկայ պարչա դուրու Եախշիլըլընա տա խուղիսարըլմախը, պարչա դուրու փորձանքարտան տա Եագըլարընկըզտան տա մէնի ունուգմանկըզ քէնտի ալըլըլընըզկա պիր Հայր մեր պիլա, քի պէրկայ Պիչ Թէնկրի սիզկա տա մանկա պու տունեատայ տա օլտունեատա ճան դիրլիքին մէնկի մէնկիլիք. ամէն:

Թրգմն. Վերա Սահակեանի. 160բ «Փառք միասնական եւ անբաժանելի Սուրբ Երրորդութեան. Երբ մենք մեր աղօթքը սկսեցինք, Երեսան կամաց կամաց սկսեց ծնուել, ծնունդից յետոյ նա սկսում է իր քայլերը (Երեսի գրքի ծնունդի մասին է): Սուրբ Հոգու այդչափ շնորհները թող առանց ժամանակների բաշխուեն բոլորին: Փառաւորեալին երկիր ենք պագանում. այս տղան Սուրբ Հոգու շնորհն է. |161ա| թող բոլորին շնորհուի

յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Աղօթքներ են, Աղօթագրքի գրութեան թուականն է հայոց տոմարով ՌՀէ. (1626), մայիսի 29: Ռուս ազգի (նեմիշ) Զիլմունտ երոտրը եւ թոռանիստ էջմիածնում Մելիսեդ կաթողիկոսը, ով հաբեթական տոհմից էր սերուած, այս ժամանակ, շնայած խորը ծերութեան, մեծ ուրախութեամբ այցելեցին Իլով քաղաք: 1626 թ. այս նշեալ մարդկանց՝ արդէն |161թ| սպիտակամորուս, արեղաներով եւ բոլոր քահանաներով եւ սարկաւագներով հանդերձ, ուրախութեամբ դիմաւորելու ելաւ ժողովուրդը, որոնց մէջ կային նաեւ երիտասարդներ ու անփորձներ: Այս գիրքը գրի է առնուել փաղիշահանիստ Իլով քաղաքում, ձեռամբ Միսն սարկաւագ Մուրաւ օղովի, ով Զամուշա քաղաքից էր: Գրուել է երեսփոխան |162ա| Յակոբշա Շեքովի որդի պարոն Վարդանի դուստր օրիորդ Զօֆիայի յատուկ օգնութեամբ եւ օժանդակութեամբ: Վերոյիշեալ անձինք գրել տուեցին գիրքը որպէս իրենց համար յաւիտենական յիշատակ: Տէր Աստուած, երկար տարիներ նրանց, թող առողջ գոր-

ծածեն, ի յիշատակ եւ երկար կեանք մայրերին ու պապերին: Թող առողջութիւն պարգեւի այս Աղօթագիրքը. |162թ| այսքանը. ամէն. Այո՛, փափագս եմ յայտնում, որ իմ թերութիւնների ու մեղքերիս համար գիրս դառնայ մեղանշական, որ դուք բարեխօս լինէք, քանզի այսքան էր իմ ձեռքերի կարողութիւնը: Յառնում եմ ձեռքերս առ Աստված. Տէր, մեղքերիս թողութիւն տո՛ւր. Տէր Աստուած, այս վայելուչ փաղիշահին իրեն վայելուչ |163ա| տարբեր տեսակ փորձութիւններից ու մեղքերից ազատի՛ր: Ինձ մի՛ մոռացէք ձեր աղօթքների մէջ մէկ հատ Հայր մերով թող որ Տէր Աստուած փրկի ձեզ եւ բոլորին այս աշխարհում, եւ հանդերձեալ աշխարհում թող հոգին յարութիւն առնի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 158թ (ծաղիկ), 185թ (բուսական զարդածեւ):

ԳՐՁԱՓՈՐՉ՝ 10ա Իշիդ, 31թ սօվո, 187ա դուրսուլարուսդում մէնիմ դանըխարը, 208ա ճանըմ մէնիմ (թրգմ.՝ «Իմ սիրելի»), 211թ շար 3 շարէք եւ կէս:

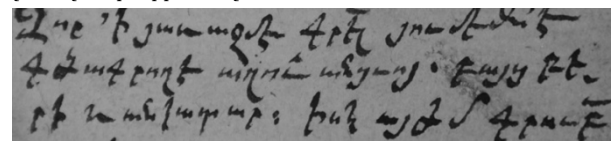
2404

Մ Ա Շ Տ Ո Յ Ձ Ե Ռ Ա Յ

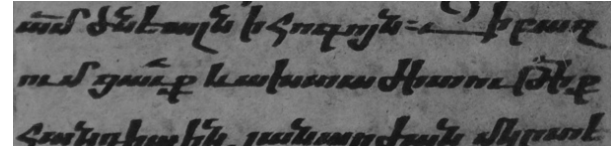
ԱԻԵՏԱՐԱՆՈՅ

ԳՐԻԶ՝ Գայիանէ: ՄԵԿԵՆԱՍ՝ Պարոնց Զանում: ՍՍԱՅՈՂ՝ Մարտիրոս Բեյ.:

ԹԵՐԹ՝ 294-7 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1թ, 99թ-102ա, 155թ-Ցա, 290ա-1ա: ՊՐԱԿ՝ 1+ու-ԻԲx12 (ե 28, է կրկն., ԺԱ. 9, ԺԹ 16, Ի, ԻԱ. 14, ԻԲ 2)+6: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան (ԺԹ. դ. յաւելում, կապոյտ՝ թ. 1, 53-9, 66-74, 90-101, 151-8, 240-86, 289-94): ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 11x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր, նոտրգիր՝ յաւելագրողի (53ա-9թ, 66ա-74թ, 90ա-101թ, 151ա-8ա, 240ա-86թ. նմուշ՝ 3ա, 1ա): ՏՈՂ՝ 17, 14՝ յաւելագրողի: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղղ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը կապոյտ թուղթ (մասն պահպանակի, Բ. փեղկինը՝ համարակալում՝ թ. 294). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (1) + 6 (289-94. 294ը՝ փակցուած Բ փեղկին), կապոյտ թուղթ, լուսագծերով, կարուած անելի մեծ թղթերից, 291թ-2ա, 293ա-4ա՝ զանազան գրութիւններով:

Նմուշ 1ա

Նմուշ 3ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա ի յ ո Ր ա ն ՝ 6ա: Ճ ա կ ա – տ ա զ ա Ր դ ՝ 102թ, 127ա, 159ա: Լ ու ս ա ն գ ա զ ա Ր դ ՝ բուսական, թռչնային, յուշկապարիկ (45ա, 138ա), տանաւ (201թ): Չ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, ձկնային (142ա): Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ, նարնջի, շագանակագոյն:

ՌՂ. – 1641

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը եւ մէջի կային թեթեակի մաշուած. 1823 թ. Խաչատուր դպիրը նորոգել է եւ թելին լրացրել, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւեալ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-239թ Գիրք, որ կոչի Մաշտոց՝ արարեալ սրբոյն Մեսրոպայ հայրապետի, որ եւ ասի Մաշտոց, եւ այլոց խարսխաց եկեղեցոյ՝ սրբոց հայրապետաց, որ պարունակէ յինքեան զվեցեպին խորհուրդ սրբոյ եկեղեցոյ, բաց ի ձեռնադրութենէ եւ ի թղմանէ Բահանայից (խորագիրը՝ 1823 թ. լրացնողի):

1. ա. 2ա-5թ Աւգնեա Հոգիդ Սուրբ Աստուած ճշմարիտ: Կանոն եւ խրատ Մկրտութեան, արարեալ է Բաշիմաստ վարդապետացն առաջնոցն, նախ՝ մեծին Մեսրոպայ Մաշտոցն կոչեցեալ, եւ յետ նորա՝ մեծն Գրիգոր Տաթեւացին, եւ Յովանէա Երզրնկեցին, եւ Գրիգոր Մերե[ն]ցն Դաթագին, զոր ըստ խորհրդոցն կարգեցին զարարողութիւն սորա – Չոր պարտ է ուսանել ամենայն քահանայիցն... զիւղն աւժութեան եւ զշուրն մըրկրտութեան:

բ. 6ա-26թ Սկիզբն Մկրտութեան – Աւրնեալ Հոգիդ սուրբ Աստուած ճշմարիտ. եւ կարգայ՝ զաղաւթս. Տէր Աստուած մեր, Աստուած բարերար, որ զվրիպեալս եւ զհեռացեալս... արժանաւորեա՛ զսա փառաւոր յարութեանդ, զմուտ եւ զելս սորա պահեա՛ ի ձեռն Տեառն մերոյ... վայել է փառք:

2. 27ա-9ա Կանոն, յորժամ Խ.օրեալ լինիցի մանուկն – Առնու մայրն եւ մանկաբարձն զտղայն... եւ

ասէ գաղօթս. Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ յաւուրս
Խ.Նս (40) ըստ օրինացն եկիր ի տաճարն... զի զքեզ
աւրհնեն ամենայն զուարթունք երկնից. եւ քեզ վայել է
փառք, իշխանութիւն:

3. 29բ-33ա Կանոն եւ կարգ հարսանեաց նշան
օրհնելոյ – Ասեն շարական... Ընթերցուած յԱռակաց.
Որդիեակ, եթէ իմաստուն լցի... եւ լրումն հրամանի քո՝
յաճախել եւ բազմանալ եւ լնուլ գերկիր... այժմ եւ միշտ:

4. 33բ-8բ Կանոն հանդերձ արհնելոյ – Առնու
քահանայն զխաչն... եւ ապա ասէ շարական ԳՁ. Խա-
չայնշան գրողմամբ, նշանաւ պարգեւական... մի՛ իշ-
խեսցէ մերձենալ ի սա շար աղանդ դիւաց կամ կա-
խարդաց... եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:

5. 39ա-52ա Կանոն Պսակ արհնելոյ ամենայն
բրիստոնէից – Բայց գիտելի է, զի զսկիզբն պսակին
նշանակէ... Ընթերցուած ի Մըննդոց. եւ ասաց Աս-
տուած՝ Արասցուք մարդ ըստ պատկեւ մերում... զի
հեռացի սատանայ ի միջոյ սոցա. եւ քեզ հանցուք
զաւրհնութիւն եւ զփառս Հար:

6. 52բ-6բ Կանոն Պսակ վերացուցանելոյն – Սաղ-
մոս՝ Լո՛ւր դուստր... եւ ասէ գաղօթս. Տէր Աստուած
ամենակալ... եւ տայ նոցա զբաժակն՝ ասելով. Օրհնու-
թիւն, գոհութիւն եւ փառք... Հայր մեր, որ յերկինս
(53ա-6բ՝ լրացնողի):

7. 56բ-60ա Կանոն Երկրորդ Պսակի – Քահանայն
բերէ զնոսա յեկեղեցին... եւ ապա ասէ գաղօթս. Տէր
Աստուած մեր, որ ի հրեշտակաց... լիցին արժանաւորք
առաքինական գործոց... Հայր մեր, որ յերկինս (56բ-
9բ՝ լրացնողի, 60ա՝ հատուած հին գրուածից):

8. 60ա-5բ Կանոն Հաղորդ տալոյ – Առնու քահա-
նայն զմասն եւ խաչ առաջի... եւ ասէ գաղաւթս. Աւրհ-
նեալ ես, Տէր Աստուած ամենակալ... առ ի գտանել
մեզ զողորմութիւն առաջի ահաւոր բեմբին ի մասի
ժառանգութեամբ Յիսուսի Քրիստոսի... իշխանութիւն
եւ զաւրութիւն:

9. 65բ-115բ Կանոն համօրէն ննջեցելոց առ Քրիս-
տոս – Ասեն սաղմոս Մ... Եսայեայ 38.10. Ես ասացի ի
վերանալ յինէն... եւ առաջնորդեալ հասոյ յանճառ երկ-
նից յարքայութիւնդ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, ընդ
որում քեզ, Հօր եւ [Սուրբ Հոգւոյ] (66ա-74բ, 90ա-99ա՝
լրացնողի):

ա. 90բ-2ա Գանձ համօրէն ննջեցելոց («Առաւել») –
Այսօր էհաս հրաման Արարչէն, / Մահու հրաւեր մարմ-
նոյս հողեղէն... Բարեխօս լեր առ Տէր Աստուած, / Վասն
եղբօրս որ այսօր նընջեաց... Չանձինս ողորմեաց մեզ:

բ. 92ա-4ա Ողբ համօրէն ննջեցելոց՝ («ի Նաղաշ
Եպիսկոպոսն»). ձեռ. 424, 342ա] – Արարիչն արարա-
ծոց մեզ բարկացաւ, / Քաղցր բնութիւն աստուածա-
յին մեզ դառնացաւ... եւ քեզ ամէնքս երկրրպագեմք,
կո՛յս Տիրածին:

գ. 94ա-5ա Գանձ ի վերայ փոքր տղայոց – Նայիմ,
ողբամ ծընօղ տըղայիս / Վա՛յ եւ եղո՛ւկ ասեմ իմ ան-
ձինս... Արդ, Տէ՛ր ընկա՛լ զնընջեցեալ տըղայս, / հանգո՛
ի դասըս լուսեղինացդ, աղա[չեմ], լո՛ւր, Տէ՛ր, եւ ողոր-
մեա՛յ:

դ. 95ա-6բ Գանձ ի վերայ մանկանց՝ ի Պաղտա-
սար Գպրէ («Պաղտար») – Պայծառագոյն որդեակ՛ իմ
սիրուն, / Տիպ եւ նըման ծագման արեւուն... Արդ, Տէ՛ր,
ընկա՛լ զնընջեցեալ ծառայս, / եւ բերկրեցո՛ ի փառս
յարակայս... Լո՛ւր, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛յ:

ե. 96բ-9ա Ողբ ի վերայ դարիպ ննջեցելոց՝ («Նա-
ղաշի ասացեալ»). ձեռ. 2398, 183բ] – Ղարիպին
կեանքն է լալի ողբերգական, / Գառն ու լեղի, լի
տրտմութեամբ ի նեղ զընդան... մէկ մի չեկաւ անդ ի
թաղումըն զարիպին:

զ. 102բ-7բ [Գանձ թաղման] («Մանվելս») –
Մինդ ի յէ[ն], Բանդ ի սկզբանէ, / Յորժամ ծագիս փա-
ռաւք ի յերկրէ... Ինձ դուք պաշար պատարգ դրէ՛ք, / 'ւ
ի շար դիւացն զիս թափեցէ՛ք:

է. 107բ-10ա Ողբ ննջեցելոց – Ո՛վ քահանայք եւ
վարդապետքն աստուածաբան, / եւ ժողովուրդք հաւա-
տացեալք ամենեքեան... եւ հաւատովս վերանամ յերկ-
նից խորան:

10. 115բ-23ա [Այգոյն] – Այգոյն գան ի գերեզմանն...
Պաւղոսի առաքելոյն ի Գաղաթացոց թղթէ. Այլ մեք
պարտիմք... Տէ՛ր, նորոգեա՛ զմարմին խոնարհութեան
մերոյ անըստեղծ փառաց քոց... Հայր մեր, որ յերկինս:

ա. 117ա-9բ Աղապք արքայն Բարսեղի հայրա-
պետի – Գոհանամք զքէն, Տէ՛ր, Հա՛յր Տեառն մերոյ Յի-
սուսի Քրիստոսի, որ այցելեք... եւ մխիթարեա՛յ հոգով
եւ մարմնով, զի արժանի լիցուք փառաւորել զՀայր եւ
զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիդ, այժմ եւ միշտ:

11. 123բ-6բ Կանոնովն ետարն աւուրն – Երթա[ն]
ի գերեզմանն... Ընթերցուած յԵսայեայ մարգարէէ. Այս-
պէս ասէ Տէր՝ Հոգի յինէն էլցէ... զի դու ես, Տէ՛ր, դա-
տաւոր կենդանեաց եւ մեռելոց... վայել է փառք, իշ-
խանութիւն եւ պատիւ:

12. 126բ-37բ Կանոն եւ կարգ Տղայաթաղին –
Տո՛ւր ինձ՝ Ողորմեա՛ ինձ... եւ ապա ասէ գաղօթս. Աս-
տուած յաւիտեանական եւ թագաւորական... նորոգեսցի
սա արագաթոռիլ թեւաւք ընդ յառաջ Տեառն յաւուս,
զուարթ երեսաւք փառաւորելով զանմահ թագաւորու-
թիւնդ Հար եւ Որդոյ, Հոգւոյ:

13. 137բ-41բ Այգոյն է – Գայն ի գերեզմանն... Ըն-
թերցուած յԱռակաց. Բայց հոգիք արդարոց... այլ մեք
մխիթ[ար]եսցուք վասն միւսանգամ կենդանութեան եւ
յարութեամբ... վայել է փառք, իշ[խանութիւն]:

14. 141բ-4բ [Կանոն ետարն աւուրն] – Իսկ ի եւթն
աւրն երթան ի գերեզմանն... Ընթերցուած յԱռակաց.
Արդարքն յաւիտեան կացցեն... եւ փառաւորեն զգա-
լուատ քո յաշխարհս... փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի:

15. 144բ-50բ Կանոնովն Հոգեհանգիստ առնելոյ կամ պատարագելոյ – Ասեն սաղմոս ի թիւ... Ընթերցուած յԱռակաց. Պատուեա՛ զՏէր... սա եղիցի մեզ կերողաց ի սրբութիւն, ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց... անդադար գոհանալով փառաւորեմք:

16. ա. 150բ Կանոնովն Տեառնական արհնելոյ – Ածեն զնուիրեալսն ի դուռն եկեղեցոյն... եւ ասեն սաղմոս՝ Երանի, որում/// (շար. թափուած, 151ա-2բ՝ լրացնողի): բ. 151ա-2բ Կանոն Աղ արհնելոյ – Աստուած, ողորմեա՛ մեզ... եղիցի մեզ ի սրբութիւն, ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց... անդադար փառաւորեսցուք զՀայր:

17. 153ա-5ա Օրհնութիւն Հատի Պատարագի կամ սեղանոյ մատաղի – Օրհնեցէ՛ք զՏէր, ամենայն ազի՛նք ... զի դու ես կեանք անվախճան եւ երանութիւն ամենայն մարդոց... Հայր մեր, որ յերկինս ես, սուրբ եղիցի (153ա-5ա՝ լրացնողի):

18. 158բ-80բ Կանոն Զուր արհնելոյ – Յետ պատարագին երթան ի ջուրնարհնէք... Ընթերցուած յ[եղից]. եւ խաղացոց Մովսէս զորդիսն Իսրայիղի... եւ ապա արկանէ զսուրբ մեռոնն ի ջուրն... խաղաղութեամբ ի տունս իւրեանց արհնեալ Տեառն:

ա. 169ա-79բ Արհնութիւն Զրի, զոր ասացեալ է Բարսեղի Կեսարու սուրբ հայրապետին – Արհնեալ ես, Տէր Աստուած ամենակալ... եւ անուն քո կարդացուք զմեծ եւ զփառաւորեալ եւ զսքանչելի... Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

19. 181ա-200բ Կանոն Ոսնալուսին – Երեկոյին յետ Պատարագին... եւ ասէ զքարոզս զայս. եւ ես գոհութիւն եւ փառաբանութիւն... եւ արժանաւորեա՛ մեզ մաքուր հոգւով հանդիպիլ քեզ... միշտ եւ յաւիտեան:

20. 201ա-16բ Կանոնովն Նաւակատեաց պղծեալ տանարին ի յանարինաց, եւ թէ սեղան եւ շարժեալ իցէ՛ վերջստին հաստատեսցեն – Մտանէ եպիսկոպոսն... Աղալթք. Որ ունիս իշխանութիւն... եւ քաւեսցես զմեզս ժողովրդեան քում... զոր ետուր հարցն նոցայ:

21. 217ա-8բ Կանոն սկի ի մաղզըման արհնելոյ – Սաղմոս՝ Տէր հովեսցէ զիս... եւ ասէ զաղաւթս. Արհնեալ, Տէր Աստուած... եւ ապա տեառնագրէ սուրբ խաչին ասելով... յանուն Հար եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

22. 219ա-26բ Կանոն աւագան օրհնելոյ – Ունի սկիզբն փրկութեան... եւ ասէ զաղաւթ. Տէր Աստուած մեծ եւ փառաւորեալ... եւ ազատեսցին ի ծառայութենէ մեղաց սատանային... փառաւորեսցուք զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգի:

23. 226բ-8ա Կանոն արհնութեան զգետուց սրբութեան եկեղեցոյ – Զոր ինչ որ լինի... եւ եպիսկոպոսն ասէ զաղաւթս. Տէր Աստուած ամենակալ, ահաւոր եւ բարձրացեալ... առ զսակաւս ի նիւթականացս... այժմ եւ:

24. 228աբ Կանոն խունկ արհնելոյ – Ի վեր ունե-

լով քահանայն ասէ զաղաւթս. Ամենակալ Տէր Աստուած... այլ պարգեւեա՛ զմեզ շնորհն Հոգւոյդ Սրբոյ... փառք եւ իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ:

25. 228բ-9բ Կանոն արհնութեան նորագերտ զրոց – Տանին յեկեղեցին... եւ ասէ զաղաւթս. Արհնեալ ես, Տէր Աստուած մեր, որ ետուր մեզ զպատուիրանս... դու եղիցիս մեզ Աստուած... վայել է փառք, իշխանութիւն:

26. 229բ-32բ Կանոն զարմախ սերմանեաց եւ զղեղս արհնելոյ – Սաղմոս կցուրդ... Ընթերցուած յԱռակաց. Պատուեա՛ զՏէր... եւ մեք յանարատ ձեռաց քոց առեալ պարգեւս բարութեան... միշտ եւ յաւիտեանս:

27. 233ա-4ա Կանոն պղծեալ կերակրոց, թէ ո՛ր տէ ի քրիստոնէից տանկազն կամ ի զոհից հրէից կամ հեթանոսաց – Ասեն սաղմոս Ծէ... եւ եպիսկոպոսն ասէ զաղաւթս. Տէր Աստուած մեր, որ սուրբ ես... եւ բնութեամբ անօրինացն ճաշակեաց... փառաւորեսցուք զՀայր եւ զՈրդի [եւ զՍուրբ Հոգի]:

28. 234բ-9բ Կանոն եւ աղալթ՝ յորժամ առ հիւանդս երթան, այսպէս արասցեն – Ասեն սաղմոս... Աւետարան Մաթէոսի. եւ մտեալ ի Կափառնայումն... եւ ասէ զաղաւթս. Տէր ամենակալ, Աստուած արարիչ... եւ հեռի արա՛ զսատանայ... այժմ եւ միշտ:

Ստ. լս. ներում կանոնների համառոտ անուանումները:

Բ. 239բ-86բ Կարգ եւ կանոն հանգստեան ննջեցելոց գերեզմանի օրհնութեան՝ կարգաւ շարական ըստ ուրբն ձայնիցն, հանդերձ Աւետարանօքն իւրեանց – Շարական ԱԶ ասա՛ հանգստեան. Ձայն արկեալ կենարարին... Քարոզ Սուրբ խաչիւս, աղօթք Պահպանեա՛, Հայր մեր, որ յերկինս (240ա-86բ՝ լրացնողի):

Գ. [Գրութիւնի հաշատուր դպրի՝ ի վերայ Պանպանակի, 1823 թ.. կարգալ՝ 294ա-291ա] – «/// եղեւ փոքրիշատէ իմանալն իմ ըստուգաբանութեան նորին: Խնդրեմ այսուհետեւ շառնել զայսպիսի գրութիւն յիմ վերա... »: 293բ-292ա «/// ի բարեմիտ կացութեամբ յամառեցեալ աւագագոյն եղբօր իմոյ, գերիմաց տիրացու Խաչատուրիդ, ողջոյն... », 293ա «/// շատով կարգեցաք չորրեակ նիւթով... »:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

200բ ՈՎ սուրբ ընթերցաւ, յորժամ առնես զՈսնալուսին՝ եւ զանպիտան գիրիչս յիշել աղաչեմ, եւ Աստուած զմեզ յիշէ իւր միւսանգամ գալըստեանն. ամէն:

287ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հար եւ Որդո եւ Հոգւոյն Սրբո. ամէն: Փա՛ռք ապեն[ի]ազ բարերարին, որ ետ կարողութիւն տկար անձինս իմոյ հասանել այսմ աւարտ գրոյս՝ Մաշտոց կոչեցելոյ: Արդ, գրեցաւ զսա ձեռամբ փծոյն եւ անիմաստ գրչի՛ |.: |. |||.: |. |||: |.: («Գայանէ») կոչեցելոյ, ի յերկիրն Աղբւանից, ի գեաւաղաքաղաքն Աւետարանոց, ընդ հովանեաւ Սուրբ եկեղեցոյս Յարութիւն կոչեցելոյ, ի թվա-

բերութեան հայոց տաւվմարի Ռ. եւ Դ. երրորդի (1641) ամի, եւ յիշխանութեան Պարսից Փոքր շահ Ապագին, եւ ի կաթողիկոսութեան Էջմիածնի տեառն Փիլիպոսի, եւ |287թ| Աղվանից տեառն Գիրիգորի, եւ հայրապետութիւն մերոյ գաւառի Յոհանէս եպիսկոպոսի: Արդ, երեսս անկեալ աղաչեմ զամենեսեանսդ՝ որք հանդիպիք սմա կարգալով կամ արինակելով, յիշեսջիք ի մաքրաշփալ աղաւթս ձեր, զի թերեւս թողութեան արժանացոյց սրբիլ աղտոյ եւ թարախո եւ որգնալից վիրաց, եւ գերծանիլ ի բազմաբեռն շարեաց, թեթեանալ եւ դասիլ ընդ աշխատողսն բարեաց: Դարձեալ աղաչեմ զձեզ յիշել ի յաղաւթս ձե[ր] գըրրտնաջան եւ բազմաերախտ եւ զքաղց[ր]ագութ հոգեւոր հայրն |288ա| իմ տէր Առաքելն, որ բազում աշխատութեամբ սնուց զիս խրատու եւ ուսմամբ Սուրբ գրոց, ընդ նմին եւ զհարազատ քոյրն իմ՝ զհոգեւոր ծնողն Հրոփսիմէն, որ մանկութեամբ դաստիարակեաց զիս, եւ հասարակ միաբանք սուրբ ուխտին, զոր Տէր Աստուած անփորձ եւ սասան պահեսցէ մինչ ի խորին ծերութեան. ամէն:

288ա (Ստացողի) Կամաւ անեղին, ես՝ Պարոնց Զանումս, առա զսուրբ գիրքս, որ կոչի Մաշտոց, ի արդար վաստակոց իմոց, ետու ի ձեռն Մարտիրոս քահանային՝ յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց, հօրն իմոյ՝ Պապին եւ մօրն՝ Մանպուպին, եւ կողակցին իմոյ՝ |288բ| Շահումին, եւ որդոց եւ դստերաց իմոց եւ ամենայն արեան մերձատրաց: Ով ոք հանդիպիք սմա կարգալով կամ օրինակելով, յիշեսջիք զիս յաղաւթս ձեր եւ ողորմի ասացէ՛ք ինձ, նոյն ողորմի լիցի ձեզ. ամէն: Դարձեալ՝ ով ոք զայս գիրքս ի ձեռաց տէր Մարտիրոսին առնուլ կամենա, եթէ՛ որդոց իմոց, եթէ՛ աւտարաց, երեսաց Տեառն անկեալ լիցի արհել դատաստանին. ամէն:

Տե՛ս ժէ. դ. յիշ-ք, Գ., էջ 14:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (1823 թ., շղագրանման նոտրգիր, սկ. տե՛ս խորագիրը՝ 1ա) Զոր ի յառաջմէ գրեալ յումեմնէ գծա-

գրողէ Աղուանցոյ, բայց թերի եւ անկատար, իսկ այժմ գրութեամբ լրացեալ եւ վերստին նորոգեալ յումեմնէ նուաստ դպրէ Աղուանցոյ՝ Խաչատուր կոչեցելոյ:

2ա (շղագիր) Տէր Խաչատուր Գիրգորեան:

155ա Զվերստին նորոգող գրքոյս՝ զամենամեղ տրուպ Խաչատուր դպիրս, յիշեա՛ ի Տէր:

289ա Արդ, վերստին նորոգեցաւ Մաշտոց կոչեցեալ գիրքս ձեռամբ յետին եւ փժուն, նուաստ Խաչատուր դպիր Աղուանցոյ, ի ՌՄՂԲ. (1823) թվին, ի հայրապետութեան տեառն Եփրեմի սրբազան սուրբ կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց, եւ առաջնորդութեան սրբազան Սարգսի արհիեպիսկոպոսի, ի Զաքարդ գաւառի, ի դրան սուրբ ուխտին՝ Իննմասն կոչեցելոյ: |289բ| Քանզի տեսանելով մեր զպիտանացու գիրքս զայս, եւ զաշխատանս գրողի սորին, յիրաւի ցաւեցեալ մեր զբազում ցաւս, զի կայր անկեալ ի ձեռս անշքաց, եւ անպատիւ եղեալ: Եւ մեր զայս նկատեալ, ի վեր առաք, եւ զթերին սորին նորոգ գրութեամբ լցուցաք, որպէս բունքն լիովին, նոյնպէս եւ սա շունի պակասութիւն: Վասն որոյ աղաչեմ զհանդիպողսդ՝ յիշել զի[ս]՝ վերոյիշեալ անարժան իբր տիրացու Խաչատուրս ի մաքուր մաղթանս ձեր՝ հանդերձ իմայնովքն, եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի՝ Տեառն մերոյ. ամէն:

2. Կագմի Ա. փեղկին փակցուած տպագիր պիտակի վրայ. «Նորին վեհափառութեան տեառն տեառն Գեորգայ Գ.ի՝ երկնապարգեւ հայրապետի եւ պաշտպանի հայկեան մատենագրութեան, նուէր ի խոնարհ ծառայէ Համազասպ քահանայէ Տէր-Աւետիքեանց: Հ՞մ՝ 14-13, 14 Սեպտեմբերի 1880 ամի, ի Շուշի»:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1բ, 155ա, 282բ, 289բ «Քրիստոսի ծառայ տիրացու Խաչատուր, 1823»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 52ա. ստ. լս. «Սուրբ խաչիւս աղ՛. պահպանիչ եւ յոյս. Հայր մեր որ յեր՛»՝

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «ՌՂ. - 1641, Մ[եարոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

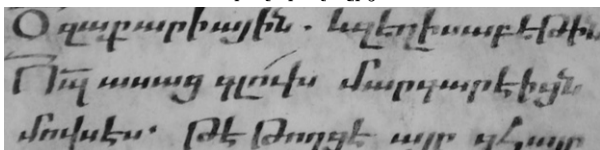
2405

Մ Ա Շ Տ Ո Յ Ձ Ե Ռ Ա Յ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ

Գրի՞՞ եղիպար:

Թերթ՝ 179. շգրուած՝ 1բ, 3ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԶx12 (Ա. 13, Գ չիք, ԺԶ 10): Նիտի՞ մագաղաք: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 12x8,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (8,5x5,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 38ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ. աստառը կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ), մագաղաք (վերջից):

Նմուշ 38ա

ՌՂԵ. - 1646

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ - Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 4ա: Լ ու ս ա ն - ց ա գ ա Ր դ ՝ բուսական, կենդանական, թռչնային, խաչ (134բ): Զ ա Ր դ ա գ ի Ր ՝ թռչնագիր, ձկնագիր (4ա), հանգուցագիր: Գ ո յ - ն ե Ր ՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջի, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ մաշուած. միջից եւ վերջից պակասատու, լուսանցներում խոնաւութեան նեւեր, տեղ-տեղ՝ գունաթափ, պհպ. Ա.՝ մեծ մասամբ պատռուած, լուսանցակողերը գունաթափուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա (խորագիր՝ ձեռամբ Մեարոյ եպս. Սմբատեանցի) Մաշտոց ֆանանայի. գրեալ ի թուփն հայոց ՌՂԵ.

(=Ե., 1646), ի Տիգրանակերտ քաղաքի, ընդ ձեռն եղիազար գրչի:

2ա [Յանկ մատենիս] – Ա. Վասն Մկրտություն... ԺԹ. Վասն սկիհ եւ մաղզման արհնելոյ:

1. 2բ-25ա Ա. Կանովն մկրտութեան – Յորժամ քրիստոնեա առնեն, նախ չէ պարտ յեկեղեցի թողուլ... եւ քահանայն ասէ զաղօթս. Տէր Աստուած մեր, Աստուած բարերար... որք մկրտեցան եւ լուսաւորեցան. եւ ետուր զսրբութիւն քո:

2. 26ա-40բ [Բ. Վասն Պսակ առնելոյ. ցանկից] – (սկ. թափուած) /// եւ եղիցին երկոքեան ի մարմին մի... փոխէ յաջ կողմ փեսային:

26ա Վր. լս., յետագայի գրչութեամբ. «Թերթք պսակին պակասէ»:

3. 40բ-2ա Գ. [Վասն Պսակ վերացնելոյ. ցանկից] – Իսկ յետ է. աւուրն ի Ը.ն լինի վերացումն թագին... եւ ասէ զաղաւթս. Տէր Աստուած մեր, որ յամենայն ժամ... եւ յար Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... պատիւ, այժմ:

4. 42բ-8ա Գ. Կանոն Հաղորդ տալոյ – Առնու քահանայն զփրկական խորհուրդն... եւ ասէ քահանայն զաղաւթս. Տէր Աստուած ամենակալ, ամենագութ... առ ի գտանել մեզ զողորմութիւն առաջի քո:

5. 48ա-79բ Ե. Կանոն, յորժամ զամենայն ննջեցեալսն ի Քրիստոս յուրարկեն – Ասեն սաղմոս Ծ.՝ Ողորմեա՛ ինձ, Աստուած... եւ քահանայն ասէ զաղաւթս. Աստուած յաւիտենական, անսկիզբն, անեղ... ասեն Հայր մեր եւ զնան խաղաղութեամբ:

6. 80ա-7բ Զ. Կանովն Երկրորդ աւուրն. Այգալացն – Երթան ի գերեզմանն եւ սկսանին շարական ԴԿ... Պաւղոսի առաքելոյ թեսաղոնիկեցոց. Այլ մեք պարտեմք գոհանալ... ըստ անեղծ փառաց քոց, Քրիստոս Աստուած մեր... այժմ:

7. 87բ-91բ Է. Կանովն Է. աւուրն, եւ ԺԵ.ին, ամսոյն եւ տարելցին, եւ յամենայն կիրակմտի – Գան ի գերեզման ննջեցելոցն... Ընթերցուած Յիսայայ մարգարէէ. Այսպէս ասէ Տէր... մեզ արժանի արա՛ յարազուարճ բերկրանաւք արհնել զքեզ... այժմ:

8. 92ա-107բ Ը. Կանոն ամենայն վախճանեալ տղայի – Որժամ ամենից ի վայր լինի, ասեն սաղմոս... եւ ասէ զաղաւթս. Սո՛ւրբ ես, Տէր Աստուած մեր... սրաթոխ թեւաւք ընդ առաջ Տեառն յաւր... այժմ:

9. 107բ-11բ Թ. Կանովն Երկրորդ աւուրն – Այգոն գան ի գերեզմանն եւ ասեն սաղմոս... Ընթերցուած Յիսայայ մարգարէէ. Զի ի Տեառնէ եղիցի դարձ արդարոց... եւ ամենայն ընտրելոցն ի Քրիստոս Յիսուս... փառք, իշխանութիւն:

10. 111բ-9ա Ժ. Կանովն Ոգեհանգիստ առնելոյ եւ կամ պատարագ մտելոյ – Ասի սաղմոս՝ Երանի, որում թողութիւն... եւ ասէ զաղաւթս. Որ դատաւորդ ես կենդանեաց... Գ. անգամ կրկնեա՛. Յիշեա՛, Տէր, ողորմութեամբ:

11. ա. 119ա-29բ ԺԱ. Կանովն Տեառնակամի արհնելոյ – Աձեն զխոստացեալն եւ զնուիրեալն... եւ ասէ զաղաւթս. Արհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած ամենակալ... հատուցանել ըստ գործոց իւրաքանչիւրոց. եւ քեզ վայել է:

բ. 129բ-30ա Արհնութիւն աղի – Արհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած ամենակալ... Արհնեա՛, Տէ՛ր, ողորմեա՛:

12. 130ա-4ա ԺԲ. Արհնութիւն Հատի պատարագի – Գոհանամք եւ փառաւորեմք զքեզ... ի փրկութիւն անձանց մերոց, բարեխաւուրեամք ամենայն սրբոց... զՍուրբ Հոգին:

13. 134ա-53ա ԺԳ. Կանովն Խաչ արհնելոյ – Տանին յեկեղեցին եւ լուանան նախ ջրով, եւ ապա՝ գինով... Ընթերցուած յԱռակաց. Երանեալ է այր, որ եգիտ... եւ կատարեա՛ զաղօթս աղաչանաց սոցա եւ արժանաւորեա՛ փառաւորել... այժմ:

14. 153ա-71բ ԺԴ. Կանովն Զուր արհնելոյ – Յաւուր Յայտնութեան Տեառն մերոյ... Ընթերցուած յԵղից. եւ խաղացոց Մովսէս զորդիսն Իսրայիլի... զի նախատօնակ է Յովհաննու Մկրտչին:

15. 171բ-4բ ԺԵ. Կանովն զԵրմանիս, եւ զարմտիս, եւ զՂեշս արհնելոյ – Սաղմոս. Հովիտք բազում... Ընթերցուած յԱռակաց. Պատուեա՛ զՏէր ի քոց արդար վաստակոց... մեծապէս պարգեւս բարութեան... Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյ:

16. 174բ-6բ ԺԶ. Կանովն խաղող եւ հնձան արհնելոյ – Սաղմոս. Քեզ վայել է... եւ ասէ զաղաւթս. Արհնեալ ես, մարդասէ՛ր Աստուած... զի հասեալ են հունձք:

17. 176բ-7բ ԺԷ. Կանովն մրգաց արհնելոյ – Ասեն սաղմոս. Ի կարգալ իմում... եւ ասէ զաղաւթս. Արհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած... ըստ իւրաքանչիւր պիտոյից... զՀայր եւ:

18. 178աբ ԺԸ. Կանովն հանդերձ եւ զգեստ արհնելոյ – Տանին յեկեղեցին... եւ եպիսկոպոսն ասէ զաղօթս. Տէր Աստուած բարձրեալ... ի հանդերձելումն զողորմութիւն քո մեծ... զՀայր:

19. 178բ-9ա ԺԹ. Կանովն սկիհ եւ մաղզման արհնելոյ – Բերեն յեկեղեցին... եւ եպիսկոպոսն ասէ զաղօթս. Արհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած մեր... եւ մեզ արժանի արա՛ պաշտել զքեզ... այժմ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

179բ Փա՛ղք ամենասուրբ երրորդութեան եւ միասնական տէրութեան եւ ինքնիշխան թագաւորութեան՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ. այժմ եւ յանեզր հանդերձալ յաւիտենին. ամէն: Որոյ ամենակարող զօրութեամբ նորին եղեւ սկիզբն սուրբ գրոցս, որ կոչի Մաշտոց, եւ ողորմութեամբ նորին էառ զլրումն եւ զկատարումն: Արդ, եղեւ աւարտ լրման սորա ըստ հայկազեան տուժարիս ՌՂԵ. (1646) ամի, ի քաղաքս Տիգրանակերտ, որ եւ Համիթ վերակոչի, ընդ հովանեաւ Սրբոյն

Կիրակոսի, եւ յօրն նորա՝ Յուդիաայի, ձեռամբ գառածեալ, անարհեստ, սուտ եւ փուտ գրչի՝ Եղիազարի // (Թափուած):

Տէս ԺԷ. դ. 117-ք, Գ. էջ 212:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 3բ (1882 թ., շղագիր) Զայս Մաշտոց նուիրեցի մեծի գրատան Սուրբ Էջմիածնի ի 1 Յունվարի 1882 ամի, ի հայրապետութեան Ամենայն Հայոց Տ[եառն]

Տ[եառն] Գեորգայ Գ. մեծագործ եւ ազգասէր կաթողիկոսի: Մետրովբ եպիսկոպոս Սմբատեանց Նախիջեւանցի (նման՝ 25բ):

2. 3բ (Սահակ վ. Ամատունու ձեռքով, ԺԹ. դ., շղագիր) Եթէ չէ քո գողացեալ զսա ի Մատենադարանէ, ընդունիմ եւ ես զնուէր քո սուրբ:

3. 25բ (ստ. լս., ԺԹ. դ., շղագիր) Կիրբ եւ լսիրը: ՆՇՈՒՄ 1ա «Հ^ր 518»:

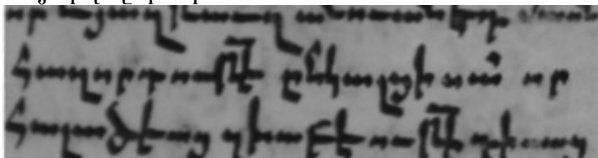
2406

ՄԱՇՏՈՅ ԶԵՌԱՑ

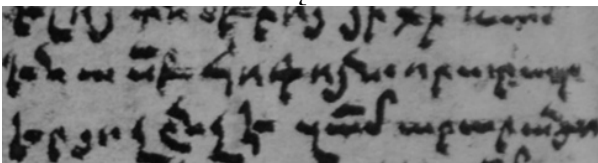
ԿԱՅԱ

ՄՏԱՅՈՂ՝ Միջայի առց.:

Թերթ՝ 130. չգրուած՝ 3բ: ՊՐԱԿ՝ 2+Ա-Ժx12 (Գ, Ը 13)+6: ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 8,2x5,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (6,5x3,5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (յակագրողի՝ 1ա-3ա, 91աբ, 112բ, 124ա-30բ. նմուշ՝ 7ա, 126բ): ՏՈՂ՝ 19: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղղ շաղանակագոյն կաշի, իւրամանչիւր փեղկին 1 իաշ (Ա. փեղկինը՝ կանաչ ակով), միջովը տախտակ, աստաղը կապոյտ կտու. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

նմուշ 7ա

նմուշ 126բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 5ա: Լ ու լ - ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը թեթեւակի մաշուած, մէջքի կաշին բայխյուած, թափուած, կապիչներն՝ ընկած, լուսանցակողերը գունաթափ. լուսանցներում խոնաւոյթեան հետեւ, վերջին թերթերին՝ փոքրիկ պատռուածներ, տեղ-տեղ գիրը ջնջուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

– 4ա [Յանն մատենիս] – Ա. Կանովն մկրտութիւն առնելոյ... Ի. Երկրորդ պսակ առնելոյ:

1. 4բ-20ա Ա. Կանովն մկրտութիւն առնելոյ – Նախ ասեն. Արհնեալ Հոգիդ Սուրբ Աստուած ճշմարիտ... Եւ քահանայն ասէ զաղօթս զայս. Տէ՛ր Աստուած մեր, Աստուած՝ բարերար, որ զվրիպեալսն եւ զհեռացեալս... Քարոզ Սուրբ խաչիւս: Աղօթք Պահպանեա՛:

2. 20բ-1ա Բ. Կանովն նշան աւրհնելոյ – Զամենայն զգողութեամբ հարցաքննէ քահանայն զկողմ յազգականութեան... Սուրբ խաչիւս, Պահպանիչ:

3. 21ա-32բ [Գ. Պսակ առնելոյ. ցանկից] – Եւ առնու քահանայն զփեսայն եւ երթայ ի տուն հարսինն... Ընթերձուած ի Մննդոց. Եւ ասաց Աստուած. Արասցողք մարդ ըստ պատկերի մերում...:

ՌՃՂԳ. – 1745

ա. 32աբ Տաղ ի վերայ թագաւորի – Ամենազօր Տէ՛ր, թագաւոր թագաւորաց / Թագաւորիս մեր զգեցո՛հանդերձ փառաց... Եւ զքահանայս ժողովրդեամբըս միաբան մաքրեա՛ յաղտից... Հօրն լուսոյ եւ Քրիստոսի, Հոգւոյն Սրբոյ, ամենազօր թագաւորի:

4. 33աբ Գ. Պսակվերացին է – Եւ աւուրն երրորդի վերացուցանէ քահանայն զպսակն... Եւ ասէ զաղօթս զայս. Տէ՛ր Աստուած ամենակալ... զի կացցեն ամբիձք եւ անարատք յայսմ աշխարհիս... այժմ եւ:

5. 33բ-9բ Ե. Կանովն հաղորդ տալոյ – Առնու քահանայն զփրկական խորհուրդն... Եւ ասէ զաղօթս զայս. Տէ՛ր Աստուած ամենակալ, ամենագութ... սովիմբ պահեա՛ զմեզ սուրբս եւ անարատս... փառք յաւիտեանս:

6. 39բ-64ա Զ. Կանովն գամենայն վախճանեալ[սն] յողորմելոյ առ Քրիստոս – Ասեն կանոն՝ զերկինք պատմենն... Եւ ասէ քահանայն զաղօթս. Աստուած յաւիտենական, անսկիզբն, անեղ... զի հաստատուն քո յուսովդ միւսանգամ առողջասցին... այժմ եւ:

7. 64ա-71բ Է. Կանովն այգոյն – Գան ի գերեզման եւ ասեն շարական... Պաւղոսի առաքելոյ ի Թեսաղոնիկեցոց թղթոյն ընթերցուածս. Այլ մեք պարտիմք գոհանալ... Տէ՛ր, նորոգեա՛ զմարմին խոնարհութեան մերում... Հա՛յր մեր:

ա. 66ա-8ա Աղօթք Բարսեղի հայրապետի Կեսարու Կապաղովկիացոյ – Գոհանամք զքէն, Հա՛յր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ այցելեր... Եւ մխիթարեա՛ հոգւով եւ մարմնով, զի արժանի արա՛յ փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիդ, այժմ եւ միշտ:

8. 71բ-90բ Ը. Կանովն յորժամ տղայ վաղհանի – Ասեն սաղմոս... Եւ ասէ զաղօթս. Սուրբ ես, Տէ՛ր Աստուած մեր, որ բնակեալդ ես... Ժառանգեցէ՛ք պատրաստեալ ձեզ զարքայութիւն... այժմ եւ:

9. 90բ-5բ [Թ. Տղայի այգուց] – Այգոյն երթան ի գերեզմանն եւ ասեն շարական... Ընթերցուած յիսայայ մարգարէէ. Զի ի Տեառնէ եղիցի դարձ արդարոց... Յաւղդ, որ ի քոյդ կողէ ցաւղեալ:

ա. 91աբ (այլ ձեռք) Տաղ տրդայոց [ի Նաղաշ եպիսկոպոսէ. ձեռ. 554, 180ա] – Արարիչն արարածոց մեզ բարկացաւ... հարբ եւ եղբայրբ բարոզ կացէ// (թերի):

10. 96ա-102բ ժ. Կանովն ոգէհանգիստ առնելոյ – Ասեն սաղմոս. Երանի, ում թողութիւն եղեւ... Ընթերցուած յԱռակաց. Պատուեա՛ զՏէր ի քոց արգար վաստակոց... եւ զպատուիրանս քո պահեցին սուրբ եւ առաքինի եւ անարատ գործովք... այժմ եւ:

11. 102ա-3ա ժԱ. Կանոն աղ աւհնելոյ – Ասեն սաղմոս. Աստուած, ողորմեա՛ մեզ... Աղօթք. Արհնեալ ես Տէր Աստուած ամենակալ... Աստուած անեղ: Քրիստոս Որդի:

12. 103ա-6ա ժԲ. Կանովն պղծել տանաբի – Դրուակ ինչ եղեալ ըստ բերման ժամանակիս... Ընթերցուածս Յիսայեայ մարգարէէ. Այսպէս ասէ բարձրեալն, որ ի բարձունս... զի դու ինքնին, Տէ՛ր, սուրբ ես եւ ի սուրբս բնակեալ... Պահպանեա՛ զմեզ, Քրիստո՛ս Աստուած մեր:

13. 106ա-7ա ժԳ. Վասն երաշտութեան աղաթ առ Տէր – Տէ՛ր Աստուած մեր, որ յաղագս... որ ակն ունին տալ նոցա կերակուր... այժմ եւ միշտ:

14. 107աբ ժԴ. Վասն, որ պիղծ ինչ կերեալ իցէ աղաթ – Տէ՛ր Աստուած մեր, որ ի սուրբս հանգուցեալ ես... նորոգեցի հոգւով եւ մարմնով... այժմ եւ:

15. 107բ-8ա ժԵ. Վասն երդմնահաւաց աղօթք – Աստուած մարդասէր, որ զմարդկային... վասն զի յամենայն արարածոց արհնի անուն քո սուրբ... այժմ եւ:

16. 108ա-9բ ժԶ. Աղօթք ի վերայ ծննդականի եւ նորնծայ տղայի – եւ յորժամ քառասնարեայ տանին յեկեղեցին. Ասէ զաղօթս զայս. Տէ՛ր Աստուած մեր, որ եկիր ի փրկութիւն... պահպանիլ շնորհաւք եւ համազոյական եւ անբաժանելի սուրբ Երրորդութեանդ... փառք:

17. 110ա-1բ ժԷ. Կարգն ի վերայ ջրհորի – եւ յորժամ հեղձնու ինչ ի նա՛ ասի... Պաշտօնի առաքելոյ ի Կորնթացւոց. Ոչ կամիմք, եղբա՛րք... Սուրբ Խաչիւս: Պահպանիչ:

18. 112ա ժԸ. Աղօթք ճանապարհի – Առաջնորդ կենաց եւ ճանապարհ ճշմարտութեան... զի դու ես ճանապարհ եւ ճշմարտութիւն եւ կեանք մեր, եւ քեզ վայել է:

Ստ. լս.-ներում կանոնների համառոտ անուանումները:

Բ. 113ա-23բ ժԹ. [Գանձեալ եւ տաղի ի վերայ ննջեցելոց. ցանկից]

ա. 113ա-5ա Գանձ ննջեցելոց Առաքել վարդապետէ («Առաքել վարդապետի») – Այսաւր եհաս հրաման Արարչէն / Մահու հրաւէր մարմնոյս հողեղեն... Ի հարսնարանըն սուրբ հրճուանաց / Ուրախանալով ընդ հոգեղինաց:

բ. 115բ-7ա Ողբ վասն մեռելի – Ո՛վ քահանայք եւ

վարդապետք աստուածաբանք / եւ ժողովուրդք հաւատացեալք ամենեքեանք... ես հաւատովքս վերանամ յերկնից խորան, / Զի Տէրըն քաղցր է պարտական ողորմութեան:

գ. 117ա-9ա Ողբ վասն մեռելի [Նաղաշի. ձեռ. 3162, 85ա] – ես գիտէի զաշխարհս ինձ մուլք էր տրւած, / Ուտէի, խըմէի հետ իմ սիրելեաց... Զկոյսն Մարիամ բարեխաւս կալէ՛ք / եւ թողութիւն մեղաց իմոց խնդրեցէ՛ք:

դ. 119ա-20ա Ողբ հասրէթ դարիպ մեռելի – Ինձ ումէտ կայր ու կուման վանց քո գալուտ, / Ակն ունէր սիրտս ու մնայր քո խնդալուդ... Երթայ մարգն հասանի յաւրըն մահու, / Ոչ եղբայր եղբար աւգնէ, ո՛չ հայր որդույ (տե՛ս Մկրտիչ Նաղաշ, Եր. 1965, էջ 180-2):

ե. 120ա-2ա Գանձ Բեթղէմի մանկանցն՝ ի վերայ նորահաս տղայոց մեռելոց – Այ բարեգութ Տէր երկայնամիտ, / Անունդ արհնեալ է քո ճշմարիտ... Մարգարտանըման լուսափայլ մանկունք, / Ոսկի, մաքուր եւ անգին ակունք:

զ. 122աբ Ողբ եւ տաղ տղայի («Ա-Ք») – Արթունք զըւարթունք, / Բանին բանաւոր ծիծռունք... Փըթեալ վարդենիք, Քրիստոսի շոկեալ եղունք:

է. 122բ-3բ Ողբ ի վերայ տղայոց [Դուկասու Կեղեցոյ. ձեռ. 9440, 93բ] – Աստուած քարոզեաց եւ խրատ ետուր, / Երբ որ շսեցաք, նա ապտակ ետուր... Զեմ իշխէր ասեր մեր տրդալքն են յուր, / սուր է մեր գառներն ի յուր:

Գ. ՅԱԻՆԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, 1745/6 թթ.

1. 1ա-3ա [Գիր հարսանեաց] – Այս անուն զխ[աւս]եցեալ նազելի դուստրն իւր օրինաւոր ամուսնութեան... Որ եղեւ այս շնահաւոր հարսանեաց գիրս ի տիրապահ եւ աստուածախնամ մայրաքաղաքիս Կաֆայիս, ընդ հովանեաւ ամենարհնեալ Զար[ձա]խափան Սրբուհոյ Աստուածածնին, եւ առ ոտս Սրբոյն Գէորգա, ի թվականութեանս հայոց ՌՃՂԵ.ին (1746)... հարկանի փող հնչման արութեան, Տէ՛ր, ողորմած ես, ընդ Քրիստոսի պահելով:

2. 112բ [Աղօթք պահպանութեան] – Մերձեցա ես ի դուռն գերեզմանին...

3. 125ա-30բ [Ի]. Կանոն Կրկնապսակ առնելոյ – Սաղմոս. Տէր ի զօրութեան քում... Աղօթք կրկնապսակի. Տէր Աստուած մեր...

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

124ա (1745 թ.) Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հօր եւ Որդույ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, *յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Արդ, ցանկացօղ եղեալ այսմ հոգեբողբոջ բուրաստանիս աստուածասէր մանուկս՝ տիրացու Միխայիլն, եւ զծնողսն սորին՝ Սիւլեանն, եւ Ալմասխաթունն, որ ստացան զսուրբ Մաշտոցս ի հալալ արդեանց իւրոց եւ եդին յիշատակ ի դրունս Սրբոյն Գէոր-

[գ]եայ քաջ Զօրավարին՝ |124բ| ի վայելումն սուրբ երանեալ քահանայից, եւ սիրելի եղբարց՝ տէր// (ընչուած, հաւանաբար «Գաբրիէլ»), եւ տէր Մելքոն նորընծայ քահանայի, զոր Տէր Յիսուս բարի վայելումն տացէ եւ յետ աստեացս, ընդ սրբոց քահանայիցն դասուն դասակից եւ պսակակից արասցէ. ամէն: Դարձեալ յիշեցիք զըստացող զսորին՝ զՄիքայիլ տիրացուն, եւ զ[ծն]օղսն զվերոյգրեալ, [եւ] դուք յիշեալ լիջիք |125ա| ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն:

Թվին ՌձՂԳ. (1745) գրեցաւ յիշատակարանս: Հայր մեր, որ:

* Այս «յաւիտեանս» բառից սկսած եւ մինչեւ վերջ գրուած է այլ ձեռքով, սակայն ամբողջը վերաբերում է նոյն 1645 թ., այսինքն՝ ստացումը եղել է գրչութեան աւարտից անմիջապէս յետոյ

ՆՇՈՒՄ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «ՌձՂԳ.-1745, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

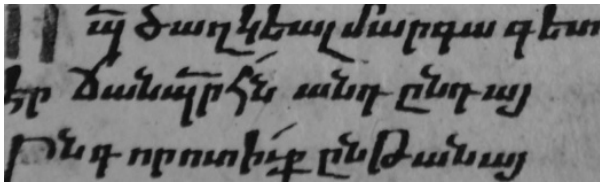
2407

Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն

ՆՈՐ ԶՈՒՂԱ

ԳՐԻԶ, ԾԱՂԿՈՂ ԵՒ ՍՍԱՅՈՂ՝ Յոհան երէց:

Թերթ՝ 354. չգրուած՝ 1բ. 3բ, 350աբ. 351բ-4ա: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԻԹՄ 12 (ԻԿ 14, ԻԵ 6, ԻԶ 18, ԻԹ 16): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵ-ԾՈՒԹԻԻՆ՝ 12,2x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9.5x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 17ա): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստառը բազմագոյն շերտագարոյ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, բուրբ (սկզբից):

Նմուշ 17ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Խաչերուքին՝ 4բ (տպագիր, փժ. դ): Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 5ա, 105ա, 218բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ ղ ՝ 143ա, 202ա, 271բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ ղ ՝ բուսական: Զ ա ռ ղ ա գ ի ՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, վարդագոյն, կանաչ, կապոյտ, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրեր եւ մէջի կաշին մաշուած. լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, բծեր, փոքրիկ պատռուածմէներ, տեղ-տեղ ցեցակեր. թ. 3 եւ 4՝ մասամբ սոսնձուած իրար:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 5ա-271ա [Ներսիսի Շնորհալոյ Բանի չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա-376ա. 1/5ա-104ա: 2/104բ-43ա (չիք գ.): 3/143ա-83բ: 4/չիք: 5/218ա-71ա: 6/չիք: 7/191բ-3բ: 8/183բ-91բ: 9/201բ-9բ: 10/209բ-13բ: 11/213բ-8ա: 12/չիք: 13/193բ-5բ: 14/195բ-7բ: 15/197բ-9ա: 16/200աբ: 17/199ա: 18/200բ-1ա (201աբ տե՛ս Բ. 1): 19/199աբ: 20-23/չիք:

Բ. 1. 201աբ Նուաստ Յոհանիսի Շործորեցոյ Իմաստութիւն գլխոյն («Յոհանեսի է Բանն») – Յիմաստութիւն կենաց վերին, / Շարժեա՛ եւ զիմ սիրտ ըստորին... Նորին Ներսէսի բան ներտաղական ի խրատ ոգւոց, ի զիմաց մերոյին տառից. ոգէշահ՛ (201բ-271ա տե՛ս Ա.):

2. 271ա-83բ Բան բարառանական, ոգեալ դիմառական, ի դիմաց Վաղարշապատու Սուրբ Կաթողիկէին: Ողբ աւաղական եւ ձայնի աշխարհական, լրցեալ անհուն հեծեծանօ՛ վասն աւերման աշխար-

ՌՂԱ. – 1642

հիս Հայոց եւ բնաւին սպաւելոյ հայրա|271բ|պետութեան եւ թագաւորութեան համագունդ իշխանութեամբ՝ շարեալ չափաբան բերմամբ հոմերական արհեստի ի Ստեփանոս Սիւնեաց այցելուէ, ի խնդրոյ շնորհագարոյ վարդապետին Խաչատրոյ Կաչաւեցոյ, ի թուին ԶԽԸ. (1299) – Չայն բարձրագուծ եւ ահագին, / Նման օղոյդ որոտագին... Յաւէտ ամօք ոչ վրձարին / այժմ եւ անկէտ յաւիտենին. ամէն:

– 283բ-5բ Յիշատակարան Բանիս ըստ անունն ոգալիին («Ստեփանոս») – Սիւնըգ լուսոյ ի սկզբբանէ, / Խորան փառաց կանգնեալ յերկրէ... Ընդ որս ինձ բաշխէ փրշրան / Ի սեղանոյ իւր որպէս շան... ամէն:

Թիւրիմացաբար գրուած՝ 285բ. «Կատարեցաւ երգ մեծին Ներսէսի Կլայեցոյ փառաւորեալ վարդապետի, կաթողիկոսի»): տպ. տե՛ս Ողբ եւ հառաչանք ի դիմաց մօրս մեր Սրբոյ արթոյն լքմիածնի, տեառն Ստեփանոսի Սիւնեաց այցելուի, որդոյ Տարսայի իշխանի, ըստ խնդրոյ վարդապետին Խաչատրոյ Կաչաւեցոյ, Ի ԶԽԸ. թուիս մերոյ, Կալկաթա, տպ. Արարատեան ընկերութեան, 1846, էջ 29-32:

3. 285բ-9բ Սուրբ եւ իմաստուն հայոց վարդապետի Յոհաննիսի ասացեալ եզրնկանցոյ, արարեալ այլաչափ տաղոյ, ի խնդրոյ Ապալոյ (Ապլոց) անուն բարեպաշտ իշխանին, ըստ նախնագիծ տաղիս տան («Յոհանիսի բան յաղագն երկնի ի խնդրո իշխանի Հայոց Ապլոց անուն») – Յամենահրաշ գործ արարչին, որ գոյէցան, / Մեծ եւ ահեղ եւ սքանչելի ներգործեցան... Նոյն եւ նշան անժոյժ սիրոյ եղբայրական, / եւ մեզ յանձն իւրս ժամանակաց պատճառ յիշման:

4. 289բ-346ա Նորին տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսին Հայոց, որդոյ եղբար տեառն Ներսէսի կաթողիկոսին մերոյ, ասացեալ բան ողբեր[գա]կան վասն առմանն Երուսաղեմի – [Ահա ձայնեմ ձայն ողբագին... / Աստուածաբան մարգարէին...] / Որ եպերէ գհեբբայեցին... Ի յամէնայն յորոգց զարմին / Որք Ազամայ ծընեալ լինին (պակասաւոր):

5. 346ա-7ա Տեառն Ներսէսի կաթողիկոսի Հայոց ասացեալ է Բանս («Ներսէսի եւ կաթողիկոսի Հայոց»)

– Նայեա՛ց, գոր ետ քեզ թագնաբար, / Հայրըն գըթած եւ բարերար... Յուցցէ գորդին ձեր գերափառ, / Աւրհնէք նովաւ զՏէրն անդադար:

Գ. ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԸ. դ.

1. [Մանուն (գրչափորձի նման)]

ա. 1ա Աստուածածին, մայր Քրիստոսի, ողորմեա՛, / Իմ յոյսըն դու ես յաւուր մեծի, ողորմեա՛... (կրկն.՝ 2բ):

2. 2ա [Տաղ (հայատառ թուրքերէն)] – Յառապըմ, տիվան ղոյումիսան, / Ղո[ւ]լըն կոնա[ճ]ի սոռմիսան...:

3. 349աբ, 354բ [Աղօթք]

ա. 349ա Հայր մեր, որ երկինքնսդ ես... (կրկն.՝ 354բ): բ. 349բ Որ վասն մեր էրկնից իշեր... գ. 354բ Սուրբ/// (շնշուած) ալեալ զքեզ աղաչեմք, սրտաբեկեալ...

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

183բ Զանպիտան գրչիս՝ Յոհան էրէցն, յիշեա՛:

289բ Աւգնութիւն ինձ ի Տեառնէ եկեսցէ, եւ Տէր

Յիսուս զիս աւարտ հասուցէ, ամէն:

347ա ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԵԿԱՐՈՂԻՍ («Տէր Յոհանս յիշեա՛»)

Տունք եւ տաճարք զարմանաւոր,

Շինեալ ի գիրկք իմ շքեղաւոր:

Էին սիրոյ եթէ բաղձաս

եւ ի հրամանս նորա դու կաս:

Բաբունապետս հոգւով լըցեալ,

Անյաղթ հըռետս շնորհօք ծաղկեալ,

Յարկք եւ փողոց տեղ վաճառոց

|347բ| Գոյր յօրինեալ հանճարաւոր:

Որպէս ըզհայր գըթած խրատէ,

Վասն մեղաց մեր որ լինին,

Հատուցանել բազմապատիկ

Ըզվրէժ ի ծոց իմոյն նեղի:

Այն, որ գործէ զաղտեղութիւն

Զանասելի մարդոյ լեզուին

Նա եւ եղբար մեր սրբազան,

Խնդրող բանիս ներշափական:

Սիրոյ իրաց լեր աշխարհիս

եւ յԱստուծոյ սէրըն վառիս:

Յիշեա՛յ եւ զիս՝ ըզգեղկելիս,

Արկ գընութիւն հողեղինիս

Ի գծող սորա Յիսուս Որդիս՝

Ձտէր Յոհան անուն գերիս:

Շնորհ անմահ Հոգոյն Սրբոյ,

Պատիւըն մեծ թագաւորին,

Եղբայր, ողորմիւ զիս յիշես,

Ձոր փափագի տըկար հոգիս,

Այլ դու ի Քրիստոսէ յիշեալ լիցես,

Ի յատենին պայծառ լինիս. ամէն:

348ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, որ ետ կարողութիւն տկար եւ տարտամ ոգւոյ Յոհան քահանայիս ի հասանել յա-

ւարտ գրոցս, որ կոչի Յիսուս Որդի, յիշատակ ինձ եւ իմ ծնողացն: Արդ, գրեցաւ ի սուրբ գիրքս ի թուականիս հայոց ՌՂ. եւ մէկ (1642), Նոյեմբերի ամսոյն ԺԳ. (14), պատկեր օրն կիրակի, ի Շաշ քաղաք, որ կոչի ըՍպահան, ընդ հով|348բ|անեաւ ի դուռն Սրբոյ Յակոբայ, ձեռամբ Յոհան քահանայի, ի կաթողիկոսութեան տեառն Փիլիպպոսի եւ ի հայրապետութեան մերոյ քաջ եւ բաբուն Խաչատուր վարդապետին, [յ]իշխանութեան գեաղաքաղաքիս Ջուղայոյ իշխանաշուք պարոն խաւջա Սարֆրուազին՝ իմաստնոյ եւ բարեպաշտի: Արդ, աղաչեմ զմանկունս սուրբ եկեղեցոյ, որք հանդիպիք ի սմա կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ աղաւթս ձեր գհայրն իմ տէր Մկրտիչն, եւ զմայրն իմ Եգտիսանն, եւ զեղբայրն իմ Կարապետ վարդապետն, Գրիգորն, Ագաբիլն, եւ զքորն իմ Գուլամն, եւ հանգուցեալ եղբարքն եւ քորքն իմ, մի բերան ողորմեալի յիշեցէք, |349ա| եւ դուք յիշեալ լիշիք ի միւսանգամ զալըստեանն եւ անզրաւ յաւիտեանս. ամէն: Եւ դարձեալ յիշեցէք ըզգծող սորայ Յոհան քահանայս, եւ զկողակիցն իմ, եւ զորդիքն իմ Մանուկն, Պողոսն, եւ զհանգուցեալ որդիքն իմ Մարտիրոսն, Պետրոսն, եւ զդուստրն իմ Անայի: Յիշեցէք, ո՛վ սուրբ ընթերցողք, եւ դուք յիշեալ լիշիք ի Քրիստոսէ. ամէն:

Ժէ. դ. յիշ-ք, Գ. էջ 9-10 տե՛ս 348աբ մասը:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

1. Յա (ԺԸ. դ., շղագրանման նոտրգիր, դժուարընթեռնելի) Հաշուն փարէք աս է. հասի՛ Վ՝ (80) ղուռուշ, ցորնի գին՝ Կ՝ (20) ղուռուշ, կորեկի գին՝ Կ՝ (3) ըուպայ հաղմի ի քա(՛), Վ՝ (6) քիլայ ցորեն գին ԽԳ Ե խուռուշ:

4ա (Նոյն ձեռքով, դժուարընթեռնելի) Այս է մեր պարտք. Մ. (50) ղուռուշ հաշի Գատի (՛) Խլոյիմ, Մնէիմ, Ե. Խաչօ խլուլ (՛) Սէրօբիմ, Հուսէիմ, (6) Խէիմ ձ. (70) փարայ ըուուպայա դան (՛):

351ա (նոյն ձեռքով, դժուարընթեռնելի) Ալի աղի ձ. (100) ղուռուշ հասաւ, ձ. ղուռուշ Մոսէիմ հասաւ, Լ. (30) ղուռուշ շաղժի դավի հասաւ, ՄՁ. (56) ղուռուշ Գէգէիմ հասաւ, ԻԳ. (23) ղուռուշ Չոպօի Խէկան հասաւ, Լ. (30) ղուռուշ Համրաի տղի հասաւ, Ի. (20) ղուռուշ Շանիմ հասաւ, Ձ. ղուռուշ աղարու գին կէս, Գ. ղուռուշ գնաց, Խ. (40) ղուռուշ Մլկօնիմ հասաւ, Թ. (9) ղուռուշ աղար աստառ (՛) սրայ:

2. 348բ (1889 թ., շղագիր) 1889 Մարտ[ի] 1 գլխատակարան սորին օրինակեցի վասն պատմութեան: Ղ. վ (Ղեւոնդ վ. Փիւղալէմեան):

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ Աբ «Հասուցանող յարբունս տրոց»:

353բ «իշատակ ժողովող Պողօսիսի»:
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «ՌՂԱ.- 1632, Մ[եարոյ] եպ[իսկոպո]ս», «2^ր 579»:

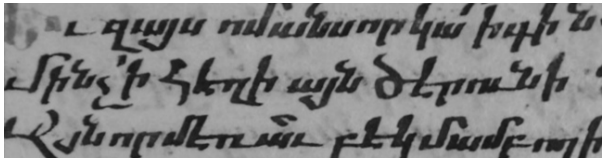
2408

Ն Ե Ր Ս Է Ս Շ Ն Ո Ր Հ Ա Լ Ի , Բ Ա Ն Ք Չ Ա Փ Ա Ի

ՌՂԱ. – 1642

ԳրիՉ՝ Մարկոս: ՄՍՍՅՈՂ՝ Յակոբյան:

Թեթ՝ 141: ՊՐԱԿ՝ Բ-ԺԼx12 (Ժ-ԺԱ շիբ, Գ, ԺՁ 4, Ե 10, Թ, ԺԳ, ԺԵ 9, ԺԲ, ԺԸ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 12,5x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,5x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 14ա): ՏՈՂ՝ 16: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստառը կէտագարդ շագանակագոյն կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+2, դեղին թուղթ (Ի. դ.):

Նմուշ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ը ղ՝ բուսական (127բ): Ձ ա ը ղ ա զ ի ղ՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ը՝ կարմիր, կանաչ, մանուշակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, դոնակը՝ վնասուած, Բ. փեղկի տախտակը կաշուից անշատուած, ներքեից նախած. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասատե, խոնաւութիւնից թերթերը գունափոխուած, Ի. դ. նորոգուած եւ լուսանցները տեղտեղ կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-141բ [Ներսիսի Շնորհալոյ Բանմ չափաւ]

Տէ՛ս ձեռ. 1540, 3ա-376ա. 1/1ա-85բ (սկ թափուած) «// Որ աղօթ[իւք հայրապետին,] Սիրեցելոյ [Աբրահամին]... (միջից եւս պակասատե): 2/85բ-114բ (պակասատե. «// Քանզի ծնաւ ի հրեշտակէն, / Այն, որ կոչեացն յանապատէն... Սա եղիցի պատճառ բարուց, / Իմաստովիւն կրթեալ հոգւոյ //», էջ 91-ը կարդալ 97-ից յետոյ): 3-7/չիբ: 8/115ա-21բ (սկ. եւ վրջ. պակասատե. «// Հողմոց հնչմամբ ոչ տատանիմ... նստի յաթոռ աստուածային դատողական//»): 9/127բ-36ա (միջից պակասատե): 10/136բ-8բ «... Հնարից դեղոց բժշկական//» (շար. թափուած. միջից եւս պակասատե): 11/139ա-41բ (սկ թա-

փուած) «// Գիմն գանձ է քեզ բիր բարի... Մի՛ տարածած գրերանդ ածել//» (շար. թափուած, միջից եւս պակասատե): 12-23/չիբ:

ա. 122ա-7ա [Կարապետի մեծի վարդապետի աւսացեալ հրատու պիտանիս մանկանց եկեղեցոյ ուսանաւոր («Ա-Ք», Կարապետե) – Ամենայնի ըսկիզբն ես եմ, / Դուք լուարո՛ւք, զոր ինչ ասեմ... ձեռ. 1720, 434ա] քեզ քաղցրասցին քան մեղւին... է սա ընծա ուշիմ եւ փատ նորա մարդիցն որք ի ջա՛ս աստ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

85բ (բոլորգիր) Ջսերսէս տարակուսեալ աղաչեմ յիշել: ՊԼԶ. (1387). շար է ժամանակս, ի շարութեանց մերոց շարեաց, զի որպէս սերմանքն հանգուն նման հունձքն եւ որ այնքն, եւ զվերջըն նա միայն գիտէ, որ գիտողն է անտեսիցն, եւ եւս որդւոց մարդկան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

85բ Աւգնեա՛ իսկ եւ Բան եւ է, Աստուած. յիշման առնէք զՄարկոսս, զիանարժան զհողս եւ զմոխիրս. ամէն: Ձըստացող սորա գՅակոբջանն, եւ զծնօղսն՝ զՍէթն, եւ զհանաղէն, յիշեցէ՛ք: ԹՎի՛ն ՌՂԱ. (1642):

Տէ՛ս ժէ. դ. յիշ-ք, Գ. էջ 68:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

8ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Ի գորոց Դազար Թումայեանց: ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 35բ (ուժանկիւն) «Քրիստոսի ծառայ Սարգիս: ՌՄ. (1751)»: ՆՇՈՒՄ՝ 2ա. «ԺԶ. Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպոյ]ս»:

2409

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

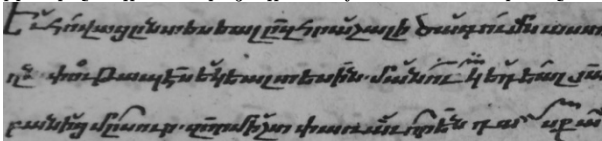
ՌԻԱ. – 1592

ՍՊԵՐ

ԳրիՉ՝ Գրիգոր եպս.:

Թեթ՝ 284. չգրուած՝ 1ա-2ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԴx12 (Ա, Ը 11, ԻԳ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան (մագաղաթ՝ 1-11): ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10x6,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 14ա): ՏՈՂ՝ 21-23: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը գծաւոր կապոյտ կտաւ, դոնակիներ՝ կանաչ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ը ը 3ա, 107ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ը ղ՝ 46բ, 87բ, 142ա, 181բ, 229բ, 246բ, 267բ: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա ը ղ՝ բուսական, տանար, խաչ: Ձ ա ը ղ ա զ ի ղ՝ թոչնագիր, հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ը՝ կարմիր, կանաչ:

Նմուշ 14ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, դոնակն ու կապիչներն ընկած, մէջը՝ քայքայուած. լուսանցներով խոնաւութեան հետեւ, փոքրիկ պատռուածներ, տեղ-տեղ՝ ցեցակեր, միջից պակասատե:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

3ա-284ա [Շարակնոց]

Տէ՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/3ա-6ա: 2/6ա-8ա: 3/8ա-10բ (չիբ՝ բ): 4/10բ-2ա (չիբ՝ «Մ. Ուրախացիր... »): 5/12ա-3բ: 6/13բ-5ա: 7/15ա-6բ: 8/17ա-8բ: 9/18բ-20բ: 10/20բ-2ա: 11/22ա-3բ: 12/23բ-5ա: 13/25ա-9ա: 14/29ա-31ա: 15/31ա-2բ: 16/32բ-4ա: 17/34ա-5բ: 18/35բ-7բ: 19/37բ-9բ: 20/39բ-41ա: 21/41ա-3ա: 22/43ա-4բ: 23/44բ-6ա: 24/46ա: 25/46բ-8ա: 26/48ա-51ա: 27. ա-բ/51ա-6ա: 27. գ/284ա: 28/56ա-63ա: 29/63ա-71բ: 30/71բ-6բ (76բ-81ա տէս 90), 81ա-2ա: 31/82ա-

7ա: 32/87բ-9ա: 33/89աբ (չիք՝ «Հ. Որ գերիս մանկունս...»,
 թափում՝ «Տ. Ջերիստոս թագաւորն...», «ԿԿ. Ճշ. Տէր. թագա-
 տր: Անըսկիզբըն Բանըն...», «ՀԲ. Այսար ընդ հրակերպեան»):
 34/90աբ (սկ. թափում՝ «//ունքն արհնէին... Ուրախ լե՛ր
 մայր լուսոյ...»): 35/90բ-1բ: 36/92ա-3ա: 37/93ա-4ա: 38/94ա-
 6բ: 39/96բ-104ա (չիք՝ ա. «Մ. Յահեղ աւուրն»): 40/104ա-6ա:
 41/107ա-12ա (յաւելեալ՝ 110ա. «Մ. Որ ըզհրեշտակս. »):
 42/112ա-7ա: 43/117ա-33ա (130ա լսում ժէ. դարի լրացում):
 44/133ա-6ա: 45/136ա-42ա: 46/142ա-3բ: 47/143բ-5ա:
 48/145ա-6ա: 49/146ա-7բ: 50/147բ-8բ: 51/148բ-9բ: 52/149բ-
 51ա: 53/151ա-4բ: 54/154բ-5բ: 55/155բ-7բ: 56/157բ-8բ:
 57/158բ-61ա: 58/161ա-5բ: 59/165բ-7ա: 60/167ա-9ա:
 61/169ա-70ա: 62/170ա-1բ: 63/171բ-3ա: 64/173ա-5ա:
 65/175ա (175բ-8ա տե՛ս 95), 178ա-9ա: 66/179ա-81ա:
 67/181բ-2բ: 68/182բ-4ա: 69/184ա-5ա: 70/185ա-6ա:
 71/186ա-7բ: 72/187բ-8բ: 73/188բ-9բ: 74/189բ-91բ: 75/191բ-
 3ա: 76/193ա-4բ: 77/194բ-7ա: 78/197ա-8բ: 79/198բ-200բ:
 80/200բ-1բ: 81/201բ-3ա: 82/203ա-9ա (յաւելեալ՝ ա. 205բ «Ժ
 Սուրբ Երրորդութեան...», 209աբ տե՛ս յաւելեալ ա, 209բ-10բ
 տե՛ս 91, 211աբ տե՛ս 94, 211բ-2ա տե՛ս 93, 212աբ տե՛ս 96):
 83/217բ-21ա: 84/221բ-6ա: 85/226ա-9ա: 86/229բ-46ա:
 87/246բ-63ա (չիք՝ ե. «Ջրեզ աղաշեմըբ...», «Արեգակն արդա-
 րութեան...», է. «Աւրհնաբանող ձայնի երգեմբ...»): 88/267բ-
 83ա (դ. պակասաւոր. «Եսա. Անմահ թագաւոր... Աւրհ. Ձև-
 տուածն ամենեցուն... Նեղ. Անապականութեան աղբիւր...»)
 չիք, «ՏՃ. Անեղին եղեար» սկ. թափում՝. 275ա «//ուցեալ ի
 վերայ խաւարասէր իշխանին...»): 89/263բ-7ա (88-ից առաջ):
 90/76բ-81ա (տե՛ս 30): 91/209բ-10բ (տե՛ս 82): 92/284ա:
 93/211բ-2ա (տե՛ս 82): 94/211աբ (տե՛ս 82): 95/175բ-8ա
 (տե՛ս 65): 96/212աբ (տե՛ս 82): Ունի.

ա. 209աբ Շարական Տարագ[ր]ոսի, Պրոպոսի,
 Անդրոնիկոսի – ԴԶ. Տենչալի տաւնիւ...

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

106ա Զգրծող տառիս զբազմամեղ Գրիգոր եպիս-
 կոպոս եւ զստացաւղ սորա (մօտ մէկ տող չգրած) յիշե-
 ցէք ի Տէր, եւ Աստուած զձեզ յիշէ ի միւսանգամ գա-
 լըստեանն. ամէն:

181ա Ո՛վ սուրբ նըշան տէրունական,
 Մեղաւորիս լե՛ր աւգնական՝
 Պահել ըզմեզ միշտ անսասան
 Ի շար ախտիցըն դիւական:
 Եւ աղաչեա՛ զՅիսուս արքայն՝
 Ողորմելով յիւր դատաստանն,
 Տալ մեզ բաժին յարքայութեանն
 Եւ ժառանգել զկեանքն անվաղիսճան:
 Աւրհնեալ է Աստուած յամենայն ժամ. զմեղաւոր
 ծրողս՝ զԳրիգոր եպիսկոպոս մի՛ մոռանայք:

283բ Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն եւ մի
 աստուածութեանն՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սըրբոյ,
 այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Հոգւոյն Սըրբոյ պարգեւողի՝
 Զայս երգ արհնութեան յանուն նորին
 Տուեալ որդւոց աղամածնի՝
 Հաւատացելոց որ[դոց]ն միածնի.
 Որ ցանկացաւղ եղեւ այս երգ[ար]անի (2 տող
 չգրած):

Գրել զսա մեղսամած գրչի,
 Որ Գրիգոր եպիսկոպոս անուն կոչի,
 Որ ես զանունս միայն առի,
 Գործաւք ի լի եմ աղտեղի՝
 Խոցեալ նետիւք սատանայի:
 Գրեցաւ գիրքս, որ Շարականոց կոչի, ի յերկիրս ըՍ-
 պերով, ի յանապատս Սուրբ Միխայելի եւ Սուրբ Կա-
 րապետի եւ Սուրբ Նշանացս, որ աստ կան հաւաքեալ,
 ի թվին Ռ. ու ԽԱ. (1592), Օգոստոս Թ. (9), ի լաւ եւ ըն-
 տիր արիւնակէ Խըլկըցոյ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 106բ (ժէ. դ., բոլորգիր) Դարձեալ յիշեցէք ի
 Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք Երմնո Մու-
 րատին, իւր կողակցին՝ Սառային, Խանաղին, իւր
 տղայոց, որ փոխեալ են առ Քրիստոս: Կրկին անկամ
 յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասէք Մու-
 րատ[ին], որ ետ Շարականոց ի հալալ վաստակոց ի
 ձեռն տէր Առայեղին. ամէն, եղիցի, եղիցի: Դարձեալ
 յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք տէր
 Առայեղին, իւր կողակցին՝ Զանայզանին, եւ իւր
 տղայոց, որ փոխեցեալ են առ Քրիստոս. ամէն:

2. 284բ (ժԸ. դ., նոտրգիր) Գրեցաւ Մարտի Ժ. (10):

3. 2բ (1830 թ., շղագիր) Ո՛վ դուք, անցաւորք ճա-
 նապար[հ]ի, դարձարո՛ւյկ, հայեցարո՛ւկ եւ տեսէ՛կ,
 Թէ իցեմ երբէք ցաւք շատ ցաւոցս լեալ: Ի սուրբ շարա-
 կան վայելումն Շարականս տիրացու Յովակիմին Մէ-
 լիք Յարութիւնն, 1830 Յուլի[ի]սի 10սին, գուղն ի յՕշա-
 կան, ի յՕշական:

ԿԵՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2ա (բոլորակ, մէջտեղը հաւասարա-
 թեւ խաչ) «Տէր Գրիգոր եպիսկոպոս»: 2ա (ութանկիւ-
 նի, 2 հատ) «Մէլքոն»: 2ա (քառանկիւնի, 4 հատ) «Յո-
 վանէս ծառայ»:

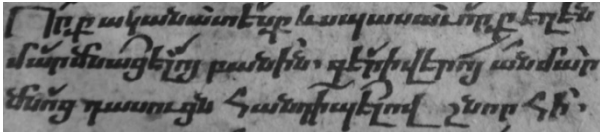
ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 2ա «վարդա»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1բ էջին փակցուած թղթին. «ՌԽԱ.- 1592,
 Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «ժԶ. Մ[ետրոպ] եպ[իսկո-
 պո]ս»: 2ա «Հ^{մբ} 595»:

2410

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 360: ՊՐԱԿ՝ Գ-Լx12 (Գ չիք, Գ, Զ, Ժե, ԺԸ, Ի, ԻԳ, Իե, ԼԱ 11, Ժ, ԺԳ, ԺԷ, ԻԳ 10, ԺԲ, Լե 8): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵՅՈՒԹԻԻՆ՝ 11,8x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,5x6): ԳԻԲ՝ բուլղոյ (նմուշ՝ 24ա): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱԶՄ՝ մուգ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը շագանակագոյն կտաւ (Բ. փեղկ). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀ ՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ, Ի. դար:

Նմուշ 24ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 32ա, 288բ, 346ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ Ի ՚ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, գորշ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին Բերձուած, եզրերը եւ մէջքը մաշուած, Ա. փեղկի տախտակը նախած, աստառը փայլալուած. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր, լուսանցներում խոնամութեան հետեւ, մեծ ու մանր պատռուածքներ, զանազան բծեր, լուսանցագարդեր եւ որոշ թերթերի բնագիրը խոնացած, լուսանցակողերը գունաքափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-360բ (Շարակնոց)

Տե՛ս ձեռն. 1576, 4ա-368բ. 1-8/չիք: 9/1աբ (սկ. թափուած. «[Ո. Որ էրն ի սկզբբանէ...] կուսական արգանդէ...): 10/2ա-4ա: 11/4ա-6ա: 12/6ա-9ա: 13/9ա-11բ (վերջից պակասաւոր. գ., 11բ «Ըզբեզ կոյս ծնունդ ծնեալ առ քեզ//», դ.-բ.՝ չիք, լաւելեալ՝ բ. 11ա «Մ. Ո՛վ գերահրաշ ծաղիկ...»): 14-15/չիք: 16/12աբ (սկ. թափուած. «[ԲԶ. Ո. Ո՛վ երանելի...] մեծ թագաւոր...»): 17/12բ-4բ: 18/14բ-7բ: 19/17բ-20ա: 20/20ա-2բ: 21/22բ-5բ (25բ-6բ տե՛ս 94): 22/26բ-8բ (վերջից պակասաւոր. 28բ «Երկրտասան աթոռս ընդ Քրիստոսի բարեխաւսեցէ՛ք առ Տէր//»): 23/29ա-30ա (սկ. թափուած «// Տ. Կանխելի Յովնանու... »): 24/30աբ (30բ-1բ տե՛ս 93): 25/32ա-4ա: 26/34ա-9ա: 27/39ա-46բ, 259բ: 28/46բ-57բ: 29/57բ-69բ (վերջից պակասաւոր. 69բ «Ստեղ. Մկ. Լուսապըսակացրն... Երկնառատ ճառագ//»): 30/70ա-6բ (սկ. թափուած. «[ԲԶ. Զ. Որ ի սկիզբն փրկութեան...] խորտակելով զիմանալի...»): 76բ-82բ տե՛ս 90), 82բ-4ա: 31/84բ-92բ (վերջից պակասաւոր. 92բ «Ո. Զարհուրացեալ գողացա... Արգ անկեալ աղա//» շար. թափուած): 32/93ա-4բ (սկ. թափուած) «[ԲԶ. Յաստուածային ձայնէ... հրամայե]աց լուծանել...»): 33/94բ-7ա (չիք՝ «ԱԶ. Զ. Որ գերիս մանկունան...»): 34/97ա-8ա (չիք՝ «Շ. Բարեբանեալ ես...», «Մ. Ուրախ լե՛ր, մա՛յր լուսոյ... »): 35/98ա-100բ: 36/100բ-1ա (պակասաւոր. «Աւրհ. ԲԿ. Իմաստուն կուսանքրն... եւ մեր պատրաստէս//» (շար. թափուած), չիք՝ «Յորժամ յերկնից... ԲԶ. Զ. Որ սքանչելիդ ես... Ո. Թիւնս իմ: Թագաւոր փառաց... Տ. Որ նըստիս... ԳԶ. Մկ. Ահաւոր ես, թագաւոր...»): 37/101ա-2բ: 38/102բ-6ա: 39/106ա-17բ: 40/117բ-20բ: 41/121ա-7բ (սկ. թափուած. «// ԳԿ. Զ. Այսաւր մեծ աւետիք...»): 3աւելեալ՝ բ. 125ա «Մ. Որ ըզհրեշտակին... »): 42/127բ-33բ (վերջից պակասաւոր. «ԲԶ. Զ. Որ ի յերկնից իջեր... խաւարեալ եւ ցելոյր//» (շար. թափուած), չիք՝ «Ո. Իջեր յերկնից... Տ. Ի գերեզման քո... »): 43/134ա-54բ (սկ. թափուած. «[ԳԶ. Զ. Երկրպագանեմք քեզ, Քրիստոս...] ազիւնք գովեցէ՛ք...»): Վերջից պակասաւոր.

«Ո. Եկիր ի փրկութիւն... փրկելիչ աշխարհի//»): 44/155ա-7բ (սկ. թափուած. «[ԱԶ. ԶԶ. Որ համբարձանս այսաւր...] ասելով...»): 45/157բ-65բ: 46/165բ-7բ (սկ. թափուած. «[ԲԿ. Երրորդութիւնն անբաժանելի...] որ ի խորհուրդրս... »): 47/167բ-9բ: 48/169բ-71ա: 49/171ա-3ա: 50/173ա-4բ: 51/174բ-6ա: 52/176ա-8բ: 53/178բ-84ա (լաւելեալ՝ 182բ-3ա «Մ. Որ ի յամսեան վեցերորդի...»): 54/184բ-6ա: 55/186ա-9ա: 56/189աբ (վերջից պակասաւոր. չիք՝ «Տ. Այսաւր ընդ երկնային զըւարթունսրն... ԳԿ. Մկ. Աստուածային հաւատոյ հարցրն...»): 57/190ա-2բ (սկ. թափուած. «[Աւրհն. ԲԿ. Որ զլոյս անճառ շնորհաց...] հովուեալ արգարութեամբ...»): 58/192բ-200ա: 59/200ա-2բ (լաւելեալ՝ 201աբ «Մ. Աստուածածին սուրբ կոյս...»): 60/202բ-5ա: 61/205բ-7ա: 62/207ա-9բ: 63/209բ-11բ: 64/211բ-4բ: 65/214բ-5ա (215ա-9բ տե՛ս 95), 219բ-21ա: 66/221ա-3բ: 67/չիք: 68/224աբ (սկ. թափուած. «[Տ. Անուանեալ փայտ գիտութեան... պ]արտեաց ըզնախահայրն...»): 69/221աբ-6ա: 70/226բ-8ա: 71/228ա-9բ: 72/229բ-31ա: 73/231ա-3ա: 74/233ա-5բ (վերջից պակասաւոր. «Մկ. Պարունակեալ պահելին... ի խաճանող եւ յարմար//» շար. թափուած, չիք՝ «ՃԶ. Սուրբ գեալ քո...»): 75/236ա-7ա (սկ. թափուած. «[ԳԶ. Զ. Որ զլոյս անճառելի...] Քրիստոս...»): 76/237ա-9բ: 77/239բ-44ա: 78/244ա-6բ: 79/246բ-9ա: 80/249ա-50բ: 81/250բ-3բ: 82/253բ-9բ (259բ տե՛ս 27. գ), 259բ-66ա (266աբ տե՛ս 92), 266բ-9ա, 287բ (չիք՝ ժգ): 83/268բ-74բ: 84/274բ-81ա: 85/281ա-6ա, 288աբ (288աբ տե՛ս լաւելեալ ա, 286բ-7բ տե՛ս 96, 287բ տե՛ս 82. ժգ: Յաւելեալ՝ 288ա «Որ գերագոյն, քան զերկինս...», 288աբ «Երըզայ յոյժ, դո՛ւստր լուսոյ... »): 86/288բ-312բ (վերջից պակասաւոր. «Մկ. Որք եկեալ եմք... զիշատակ//» շար. թափուած): 87/313ա-38ա (սկ. թափուած. «[ԱԶ. Զ. Աւրհնեալ ես դու, Քրիստոս...] սուրբքս քո...»): 2իք՝ Է. «Աւրհնաբանող ձայնի երգեմք...»): Յաւելեալ՝ դ. 321բ «Սարսափելի որոտմամբ...»): 338ա-45բ տե՛ս 89): 88/346ա-60բ (89ից յետոյ, միջից եւ վերջից պակասաւոր, գ. 352բ «Ջիհ. Սքանչելի հուր... քում ընկալար եւ ծը//» շար. թափուած, գ. 360բ «Եսա. Զեզեկիային քեզ... վասն անճանց մերոց//» շար. թափուած, չիք՝ գ. եւ գ. մասամբ, է.-բ.): 89/338ա-45բ (տե՛ս 87): 90/76բ-82բ (տե՛ս 30): 91/չիք: 92/266աբ (տե՛ս 82): 93/30աբ (տե՛ս 24): 94/25բ-6բ (տե՛ս 21): 95/215ա-9բ (տե՛ս 65): 96/286բ-7բ: Ունի.

ա. 286աբ Կիւրակմտի Համբարձի – Ստ. Հբ. Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ... (տե՛ս 85):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
120բ Անպիտան գծողս յիշեա՛լ ի Տէր Յիսուս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 21բ (ԺԹ. դ., շղագիր, լս. ում) Եւ Յարթինս Կարնեցի, գրեցի:

77բ Ի թվակ[անին]/// (պատռուած), դեկտեմբ[բերի]///, Մայրամ մամըս ա/// հոգ/// ՌՄԿԹ.ին (1820):

2. 31ա (1851 թ., շղագիր, ուսուերէն) Откупивши пришли изъ Тифлиса на 24 февраля 1851 г.

71ա 1850 годоовъ писалъ Тукранъ, 13 годоъ Тукрану.

60ш Въ училище экзамены ваши на 22 февраля.

161ш Я вступил на службу на 10 января 1851 г. при поручилъ Татаринова (նմանիք՝ 66ш, 112ш, 147ш, 168ш, 225ш, 283ш):

3. 107բ (1851 թ., շղագիր) 1851 թվա[կանին] Տիկրանը հինկ տարեկան:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 29բ դէմք:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 27բ, 28բ, 32բ, 33ա, 80բ, 81բ-2ա, 86բ, 93ա, 133բ, 144բ, 173բ, 190ա, 191բ, 214բ, 220ա, 243ա, 247բ, 287բ, 345բ եւ այլն (հայերէն եւ ռուսերէն զանազան տառեր ու բառեր):

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «Ժձ., Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

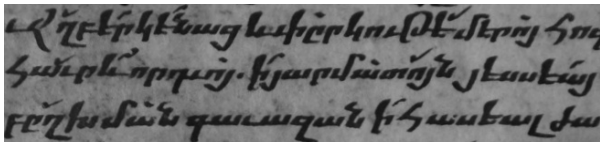
2411

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ՍՈՒՐՄ

ԳՐԻՉ՝ Ա.ւետիս: ՍՍԱՅՈՂ՝ Ստեփաննո քնյ.:

ԹԵՐԹ՝ 393. չգրուած՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԲX12 (Ա. 11, ԺԳ 6, ԼԲ-ԼԳ 14): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 11,4x8,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8x5.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 7բ): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շազամակագոյն կաշի, մէկ կապիչով, միջուկը տախտակ. աստուղը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀ-ՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, չգրուած դեղնատուն թուղթ (Ա՝ ԺԹ. դ.):

նմուշ 7բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Յովակիմ եւ Աննա՝ 1բ, Յարութիւն՝ 150բ, Հոգեգայրտա՝ 201բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Գարբիէ՝ 8ա, 285ա, Յիսուս՝ 188ա, 238բ, Անտոն Անապատական՝ 38բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 42բ, Դաւիթ մարգարէ՝ 45ա, Ստեփաննո Նախավկայ՝ 46բ, Յովնան յերախ կիտի՝ 59ա, Սարգիս Զօրավար՝ 61բ, Գրիգոր Լուսատիւ՝ 104ա, Յովսէփ Արեւմտացի՝ 147բ, Գրիգոր Յովհաննոս Մկրտչի ի վերայ սկուտելի՝ 157բ, Հոփսիսմէ կոյս՝ 229ա, Աստուածածին՝ 31ա, 237ա, Մարգարէ՝ 277բ, սերովբէ՝ 285ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 2ա, 151ա, 202ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ռ դ ՝ 12ա, 36ա, 63ա, 120ա, 259ա, 277բ, 321բ, 344ա, 372բ: Լ ո ս ա ն ն ց ա զ ա ռ դ ՝ բուսական, թոշնային, տանաւ, յուշկապարիկ, սափոր, խոյ (295ա): Զ ա ռ դ ա զ ի ռ ՝ թոշնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դեղին, սպիւր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը թեթեակի ֆերձուած, տեղ-տեղ ցեցակեր, եզրերը մաշուած, կապիչներից մէկն ընկած. միջից եւ վերջից պակասատը, լուսանցներով խոնաւութեան հետեւե, փոփոխ պատռածներ, լուսանցագարդերն ու մանրանկարները խոնաւութիւնից տեղ-տեղ արտատպուած հանդիպակաց բերերին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-393ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/2ա-5բ: 2/5բ-8ա: 3/8ա-11բ (յաւելեալ՝ 8բ «Անեքեղոյթ փառացըն Հաւր... »): 4/12ա-4ա: 5/14ա-6ա: 6/16ա-8ա: 7/18ա-20ա: 8/20ա-2ա: 9/22ա-4ա: 10/24ա-6ա: 11/26ա-8ա: 12/28ա-31ա: 13/31ա-5բ: 14/36ա-8բ: 15/38բ-40բ: 16/40բ-2բ (42բ-5ա, տե՛ս 79): 17/45ա-6բ: 18/46բ-9ա: 19/49ա-51բ: 20/51բ-3բ: 21/53բ-6բ (56բ-7ա տե՛ս 94): 22/57ա-9ա: 23/59ա-61ա (61բ-2բ տե՛ս 93): 24/62բ-3ա: 25/63ա-5ա: 26/65ա-9ա (69աբ տե՛ս 82. ծ): 27/69բ-76ա (գ՝ միայն խորագիրը): 28/76ա-85բ: 29/85բ-96բ: 30/96բ-104ա (104ա-8ա տե՛ս 90. ա), 108ա-9բ (109բ-11ա տե՛ս 90. բ): 31/111ա-9բ: 32/120ա-2ա: 33/122ա-5ա (չիք՝ «Որ գերիս մանկունս... »): 34/125ա-6բ: 35/126բ-9ա: 36/129ա-31ա: 37/131ա-2բ: 38/132բ-6ա: 39/136ա-47բ: 40/147բ-50ա: 41/151ա-8բ

ՌԻՆԴ. – 1595

(յաւելեալ՝ 155բ «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/158բ-65բ: 43/165բ-87բ: 44/187բ-92բ: 45/192բ-201ա: 46/202ա-4բ: 47/204բ-6բ: 48/206բ-8ա: 49/208ա-10ա: 50/210ա-1բ: 51/211բ-3ա: 52/213ա-5ա: 53/215ա-20ա: 54/220բ-1բ: 55/222ա-4բ: 56/224բ-6ա: 57/226ա-9ա: 58/229ա-36բ: 59/236բ-8բ: 60/238բ-41բ: 61/241բ-3ա: 62/243բ-5բ: 63/245բ-7ա: 64/247ա-50ա (250ա-3բ տե՛ս 95): 65/254ա-6ա: 66/256ա-8բ: 67/259ա-60բ: 68/260բ-2ա: 69/262բ-4ա: 70/264ա-5բ: 71/265բ-7ա: 72/267ա-8բ (չիք՝ [ԲԿ]. Որ համագոյ...): 73/268բ-70բ: 74/270բ-3ա: 75/273ա-5ա: 76/275ա-7ա: 77/277բ-81ա: 78/281ա-3բ: 79/42բ-5ա(տե՛ս 16): 80/283բ-5ա: 81/285ա-7ա: 82/287ա-301ա (գ՝ 319աբ տե՛ս 85, ծ՝ 69աբ տե՛ս 26, ծը՝ 315բ-6բ տե՛ս 85): 83/301ա-6ա: 84/306ա-12ա: 85/312ա-5ա (315աբ տե՛ս 96, 315բ-6բ տե՛ս 82. ծը), 316բ-8բ (318բ տե՛ս յաւելեալ ա, 319ա տե՛ս 92, 319աբ տե՛ս 82. գ, 319բ-21ա տե՛ս 91: 86/321բ-43բ: 87/344ա-66ա (չիք՝ ե. «Զքեզ աղաչեմք...», է. «Աւրհնարանոյ ձայնի երգեմք...», «Մեծ եւ անդ աւրբն...», 366ա-72ա տե՛ս 89): 88/372բ-93ա (պակասատը գ. Աւր[Է]. Զեկեալն ի փրկութիւնս... , չիք՝ «Նեղ. Ի նեղութեան իմունս...», «Տղ. Լրայ ըզբանչելի...», դ. 380ա (սկ. թափուած) «[Փարսուովն... նոցա] անմեկելի լոյսն...»): 89/366ա-72ա (տե՛ս 87): 90. ա/104ա-8ա: 90. բ/109ա-11ա (տե՛ս 30): 91/319բ-21ա (տե՛ս 85): 92/319ա (տե՛ս 85): 93/61բ-2բ (տե՛ս 23): 94/56բ-7ա (տե՛ս 21): 95/250ա-3բ (տե՛ս 64): 96/315աբ (տե՛ս 85): Ունի՛ր

ա. 318բ Շարական կիրակմրտի ամենայն ատուր – Ստեղ. Անըսկիզբն Աստուած համագոյ...

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

243ա Պայծառացոյ՛, Տէր Աստուած, զստացողս եւ զգծողս ի հոգի, եւ իմ եւ, ի մարմին ի գալըստեան քո:

321ա Զստացող սորա զտէր Ստեփաննոս եւ զԱւետիս գրիչս յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ՛. ամէն:

393բ Փա՛ռք սուրբ Երրորդութեան եւ աստուածութեան, յաւիտեանս. ամէն: Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ի թուականիս հայոց ՌԻՆԴ. (1595), ի պարոնութիւն Մոկաց Աւարբէկին, եւ ի հայրապետութեան տեառն Գրիգորիս կաթողիկոսին: Արդ, ես՝ անիմաստ գրիչս Աւետիս, գրեցի զսա մեղսամած մատամբ իմով չի գիւղս, որ կոչի Սուրս, ընդ հովանեաւ Սուրբ Յովանիսիս եւ Սուրբ Գեորգեա Զաւրավարիս, ի խնդրոյ սրբասէր եւ պատուական քահանային՝ տէր Ստեփաննոս ռուսամասիրին, ի յիշատակ իւր եւ ծնաւդաց իւրոց եւ ամենայն արեան մերձաւորաց, զոր Աստուած

բարով վայելել տացէ. ամէն: Արդ, աղաչեմ զամենե- սեան, որք աւգտիք ի սմանէ, յիշեսչիք ի մաքրափալլ յաղալթս ձեր զանարժան գրիչս, եւ զուսուցիչն իմ, եւ ուղիղ մտաւք Աստուած ողորմի ասելոյս Աւետիսի, որ գր/// (թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 258բ (ժէ. դ., բոլորգիր) Յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք Առոմ կրանաւորին, որ ըստացաւ զՇարակնոցս ի Սաեփանոս վարպետէ, ի յարդար վաստակոց իւրոց, ի վայելումն անձին իւրոյ եւ յիշատակ ծնաւզաց իւրոց, հարն՝ Դիլաֆին, եւ մարն՝ Շաղզաղին, եղբարն՝ Շաղոսաթին, եւ հարեղբարն՝ Գրիգոր եպիսկոպոսին, որ սպաննաւ ձեռամբ Կարմիր գդակին: Աստուած զիւր մեղքն թողու, եւ որ ասէ զԱստուած ողորմին նոցա, Աստուած իւրն ողորմի յաւուրն ատենին. ամէն:

2. Բ. փեղկի աստառ (1786 թ., նոտրգիր) Սաեփա- նի թիւն ՌՄԷ. (1786) էր:

3. Պհպնկ Բբ (1788 թ., նոտրգիր) էն տարին, որ Բաեազեղի էլիգ փախալ, էկալ [Գ]աւառ(°) գուղ. թվին Ռ[Մ]ԷԸ. (1788):

4. Պհպնկ Բբ (1795 թ., նոտրգիր) Մահմատ շահ եկաւ վեր/// (1 բառ անընթեռնելի) Թիւֆիսայ, թիւն ՌՄԵԴ.ին (1795):

5. Պհպնկ Բա (1848 թ., շղագիր) Գրեցաւ գիրս ձե- ռամբ Երուսաղիմեցի տիրացու Մկրտիչին: Ընթերցո- ղաց Տէր Աստուած բարի վայելում տացէ. ամէն: 1848 ամի, Ապրիլի 13-ին, ի գիւղսն Շիրաղայայ:

6. Պհպնկ Աա (1888 թ., շղագիր) Ունի յիշատակա- րան. Ջայս Շարական ընտիր, ըստ խնդրանաց իմոց, Յովհաննու վանից (Հանավանք) արժանապատիւ Բարսեղ քահանայն ետ նուէր Մատենադարանի սրբոյ Աթոռոյս յամի 1888 եւ զփոխարէնն ընկալաւ ի տպա- րանէ Աթոռոյս գքանի մի տպագիր գրեանս: Մատենա- դարանապետ՝ Սահակ աբեղայ Ամատունի:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 9բ Աստուծոյ գիր լըցված է, 72ա հաս- ցէ, աստառ Բ. խօսցէին փրկեչիս/// ցուք, փրկէն, (բա- ռեր), Բգ (տառեր):

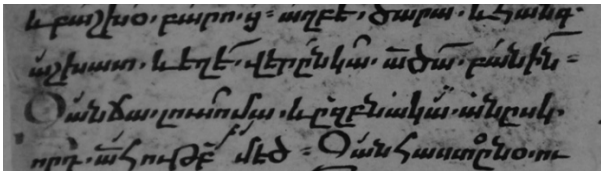
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. Կազմաստառին փակցուած թղթին. «ՌեԿ. -1595, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2412

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺԶ. դար

Թեմթ՝ 288+2 (եռեկնուած՝ 1). չգրուած՝ 1բ-դ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԿ 12 (ԻԿ 14): ՆԻԻԹ՝ բոլոր: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 10,6x7,6: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միա- սին: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (խազագրուած. նմուշ՝ 11ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ բաց շագանակագոյն կաշի, մետաղէ 2 գա- մով, միջուկը տախտակ, աստառը դարչնագոյն կտաւ. լուսան- ցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ), մագաղաթ:

Նմուշ 11ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Յովնան յե- րախ կիտի՝ 47բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի ի վերայ սկոտեղի՝ 117բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ն՝ 1ե, 113ա, 147ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր դ՝ 9բ, 51ա, 90բ, 235բ, 250ա, 272ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր դ՝ բուսա- կան, թոչնային, տանաւ, խաչ, յուշկապարիկ: Ջ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարաւ. վերջից պակասատը. լուսանցներում խո- նաւորեան հետեր, Ա. պահպանակը ցեցակեր, կապիչներն՝ ըն- կած, եզրահատման հետեանմով լուսանցագարդերն ու լուսան- ցագրութիւնները վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ե-288բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-36. 1/1ե-4ա: 2/4ա-6բ: 3/6բ-9բ: 4/9բ- 11ա (չիք՝ «[Մ.] Ուրախացիր Աստուածածին...»): 5/11ա-2բ: 6/12բ-4ա: 7/14ա-6ա: 8/16ա-7բ: 9/17բ-9բ: 10/19բ-21ա: 11/21ա-2բ: 12/22բ-4բ: 13/24բ-6ա (յաւելեալ՝ 26ա «Մ. Ո՛վ գե-

րահրաշ ծաղիկ...», 26աբ «Մ. Դասապետն հրեշտակաց... », 26բ-7ա «Մ. Որ ի խորհուրդս բարձրագոյնս...», 27ա «Մ. Վեր- նական բարեաց բաշխմանն», 27աբ «Մ. Սին լուսոյ աստու- ծային...»), 27բ-30ա (չիք՝ գ. «Մ. Բանն սուաքեալ...», «Մ. Ըզբեզ ամէնարհնեալ... », դ. «Մ. Սին լուսոյ...», ե. «Մ. Անըս- կըզբնական...», գ. «Մ. Որ ըզմարմնական...»: Յաւելեալ՝ է, 29աբ «Մ. Ուրախացիր Աստուածածին վերօրհնեալ...»): 14/30ա-2ա: 15/32ա-3բ: 16/33բ-5ա: 17/35ա-6բ: 18/36բ-8բ: 19/38բ-40բ (յաւելեալ՝ 40աբ «ԳԶ. Ճշ. Այսօր բերկրանաւք լցեալ...»): 20/40բ-2բ (յաւելեալ՝ 42աբ «Ճշ. Որ յորովայնէ կոչե- ցայք...»): 21/42բ-4բ (44բ-5բ տե՛ս 94): 22/45բ-7ա: 23/47բ-9ա (չիք՝ «Մ. Մարգարէն ի փ[որոյ]...», «[Տ.] Ծագեալ սուա- ւաւտ...», 49ա-50բ տե՛ս 93): 24/չիք: 25/51ա-2բ: 26/52բ-6ա (56ա-7ա տե՛ս յաւելեալ՝ ա.): 27/57բ-62ա: 28/62ա-6ա (66ա- 8ա տե՛ս 29), 68ա-71ա: 29/66ա-8ա (68ա-71ա տե՛ս 28), 71բ- 8ա: 30/78ա-84բ: 31/84բ-90ա: 32/90բ-2ա: 33/92ա-4բ (յաւե- լեալ՝ 93ա «Մ. Աստուածածին մայր Տեառն...»): 34/94բ-5բ: 35/95բ-7ա: 36/97ա-8բ: 37/98բ-100ա: 38/100ա-2ա: 39/102ա- 10բ (չիք՝ ա. «Մ. Յահել աւուրըն»): 40/110բ-2ա: 41/113ա-8բ (չիք՝ գ. «Մ. Որ ըզբանն Աստուածութեամբ»): 42/118բ-23ա: 43/123ա-37բ: 44/138ա-41ա (յաւելեալ՝ 138բ-9ա «Մ. Անըսկիզբ Բանն անճառելի... »): 45/141ա-6բ: 46/147ա-9ա: 47/149ա-50բ: 48/150բ-2ա (յաւելեալ՝ 151աբ «Մ. Խորան լուսոյ ճեմարան...»): 49/152ա-3բ (յաւելեալ՝ 153ա «Մ. Ուրախացիր սրբուհի Ա- ստուածածին...»): 50/153բ-4բ: 51/154բ-5բ: 52/155բ-7ա: 53/157ա-61ա (յաւելեալ՝ 160աբ «Մ. Որ ի յամեսանն վեցերոր- դի...»): 54/161ա-2ա: 55/162ա-4ա: 56/164ա-5ա: 57/165ա- 7ա: 58/167բ-72ա (172ա-3բ տե՛ս 59), 173բ: 59/172ա-3բ (տե՛ս 58): 60/174ա-6ա: 61/176ա-7ա: 62/177ա-8բ: 63/179ա- 80ա: 64/180ա-1բ: 65/181բ-3ա: 66/183ա-5ա: 67/185բ-6բ:

68/186բ-7բ: 69/187բ-8բ: 70/188բ-9բ: 71/189բ-90բ: 72/191աբ (չիբ՝ ձշ): Այսար ցնծան դասք հրեշտակաց...»: 73/191բ-2բ: 74/192բ-4ա (194բ-6բ տե՛ս յաւելեալ՝ բ.): 75/196բ-8ա: 76/198ա-9բ: 77/199բ-202ա (յաւելեալ՝ 201աբ «[ԳԶ] Մ. Հրաշափառ տեսութեամբ մարգարէից...»): 78/202ա-3բ: 79/203բ-6ա (յաւելեալ՝ 204աբ «Յորժամ զխորհուրդն ծածկեալ...», 205աբ «Տ. Քազաւոր թագաւորաց Քրիստոս...»): 80/206ա-7ա: 81/207ա-9ա (յաւելեալ՝ 208աբ «[ԳԿ.] Մ. Աթոռ անճառ Բանին Մարիամ...»): 82/209ա-19ա (ժղ՝ 233բ-4ա, տե՛ս 85, չիբ ժ, ժգ): 83/219ա-22բ (222բ-5ա տե՛ս յաւելեալ գ., 225ա-6բ տե՛ս յաւելեալ դ., 226բ-7ա տե՛ս յաւելեալ ե.): 84/227ա-31ա: 85/231ա-3բ (233բ-4ա տե՛ս 82, ժղ), 234ա-5ա: 86/235բ-49բ: 87/250ա-67բ (յաւելեալ՝ ա, 251աբ «Տ. Որ անճառ խոնարհութեամբ...», «Տ. Կեանք եւ յոյս...», «Տ. Ի սկզբանէ Բանն Աստուած...», բ. 252բ-3ա «Արարչագործ Բանի եւ քո Տէր...», գ. 254ա «Որ բնակեալդ ես ի յերկինս...», դ. 255ա «Փայտց միւսանգամ Արարիչն յաշխարհ...», 255բ «Սարսափելի որոտմամբ...», չիբ՝ «Ազնոթիւն է մեզ... , երանի ազգի... , Անդ պատրաստեաց... , Արհնեցէ զձեզ...», յաւելեալ՝ ե. 257բ «Հայր անսղկիզբ...», գ. 260բ «Անեղ փողըն յարութեան...», չիբ՝ է. «Մեծ եւ անեղ արըն...», յաւելեալ՝ ը. 266բ-7ա «Հայեցայ ի բարձունս...», «Որ ի հրեղէն...»): 88/272ա-86բ (89-ից յետոյ): 89/267բ-71բ (88-ից առաջ): 90/չիբ: 91/287ա-8ա (288բ տե՛ս յաւելեալ գ): 92/չիբ: 93/49ա-50բ (տե՛ս 23, յաւելեալ՝ 50աբ «ԳԶ. Յեղեմական տնկոյն շառափոյ...» («Յովանէսի»): 94/45աբ (տե՛ս 21): 95/45աբ (տե՛ս 21): 96/չիբ: Ունի՛

ա. 56ա-7ա Կանոնն Թեղորոսի Զօրավարի – ԱԶ.

Հ. Որ ի հանդէս մեծ... Ո. Պայծառացեալ ժողովուրդըք Քրիստոսի... Տ. Անյաղթելի նահատակութիւն քո... ԲԶ. Ճշ. Յաղթող թագաւորին Քրիստոսի... ԳԶ. Մկ. Որ ընտրեցեր... (տե՛ս 26):

բ. 194բ-6բ Շարականն Աւերորդ Խաչի – ԱԿ. [Մկ.] Այսօր ծանեաք զժառն կենաց... [Մկ.] ԳԿ. [ձշ.] Օրհնեմք զքեզ փայտ Խաչի... [ԳԿ. ձշ.] Փայտ կենաց զօրութեան... [ԳԿ. Մկ.] Ի վեց աւուր... [Մկ.] ԳԿ. ձշ. Յահեղ ձայնէն Յիսուսի... ԳԶ. [Մկ.] Քառակերպեան աթոռակն պատուական... [ԳԿ. ձշ.] Փայտ կենաց եւ զարդ... [ԳԶ. Մկ.] Տնկեցար ի յերկրի... [ԳԶ. Մկ.] Իսրայելեան բանակին... ԳԿ. [ձշ.] Խորհուրդ Սուրբ Նշանին... Պայծառ, քան զԱրեգակն... [ԱԿ. ձշ. Հբ.] Քեզ երկրպագեմք... (տե՛ս 74):

գ. 222ա-5ա Կանոն Թաղեաի առաքելոյն – ԳԶ. [Աւրհն.] Այսօր ցնծան իրախճանապէս... Այսօր ժողովք նահապետաց... ԳԿ. Հ. Որ արարիչդ ես հրեղինաց... Մ. Աստուածածին Բանին բարձօղ... [ԱԿ.] Ո. Որ գթութեամբ արարչական... Ս. Որ միշտ յերկինս փառաբանիս... [ԳԿ.] Սա. Մկ. Անժամանակ ծնունդ Որդի... ԳԿ. ձշ. Ճշմարտութեան բանին քարոզ (տե՛ս 83):

դ. 225ա-6բ Կանոն Թումայի առաքելոյն – ԳԿ. [Աւրհն.] Որ աստուածային ընտրութեամբ... Որ ի միւսանգամ... ԳԶ. Հ. Որ արարչական սիրով... Ո. Որ նախիմաց տեսութեամբ... Տ. Քազաւոր փառաց... ԳԶ. Մկ. Այսօր ցնծան որդիք մարդկան... (տե՛ս 83):

ե. 226բ-7ա Շարականն Յոնաննու Երուսաղէմի հայրապետի – ԳԶ. Մագու՛մն արեւու արեւելեան (տե՛ս 83):

զ. 288բ Շարականն Տարագ[ր]ոսեանցն – ԳԶ. Տենչալի տօնի... ԳԶ. Մ. Աստուածածին սուրբ կոյս/// (թափուած. տե՛ս 91):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

203ա Ո՛հ, ո՛հ, միտըս մեղօք կուրացել է, մի՛ մեղադրէք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

112բ (1882 թ., շղագիր) Զայս Շարական ի 1 Յունվարի 1882 ամի նուիրեցի Մեծի գրատան Սուրբ Էջմիածնի՝ ի յիշատակ ինձ եւ ծնօղաց իմոց, ի հայրապետութեան Ամենայն Հայոց տեառն Գէորգայ Գ. մեծագործ կաթողիկոսի. Մտարովք եպիսկոպոս Սմբատեանց նախիջեանցի:

113ա (կիսախորանի մէջ) Մտարոպ եպս.:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 50բ, 147ա. ձուածեւ, անընթեռնելի:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա (ժԹ. դ., առաջին 2 բառը բոլորգիր, միւսները՝ շղագիր) «Ձեռագիր Շարական ի պէտս դպրապետաց ժամասաց դպրաց: 1ա «ժԶ., Մ[տարոպ] եպ[իսկոպո]ս»: Պահնկ 2բ «Հ՞մ 2414, 599»:

2413

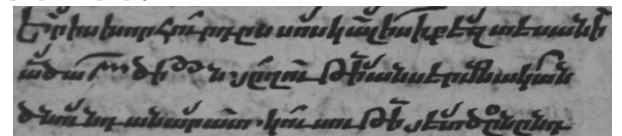
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 466. չգրուած՝ 1ա-2ա, 155աբ, 445բ, 466բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Լէx12 (ԼՁ 14, Լէ 13)+6+11+2: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 12,4x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,5x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (գրչի՝ 3ա-436բ, լրացնողի՝ 437ա-66ա (նմուշ՝ 37ա, 447ա): ՏՈՂ՝ 19: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դռնակով եւ մէկ կապիչով, միջուկը տախտակ, աստար թուղթ, դռնակիմը մետաքս (մասամբ՝ Բ. փեղկի վրայ):

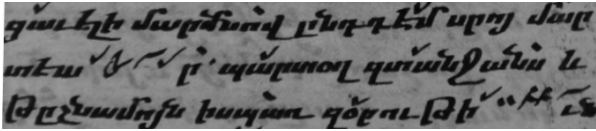
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ծնունդ՝ 2բ (տպ.): Լ ու ս ա ն ց ա - յ ի ն. աղանակերպ Սբ. Հոգի՝ 210բ (լրացնողի), Ս. Գեորգ՝ 446ա, Ս. Սարգիս՝ 451ա: Կ ի ս ա ն ու ռ ա ն ի՝ 3ա, 156ա: Ճ ա կ ա տ ա - զ ա ռ դ՝ 13ա, 64ա, 125ա, 210բ, 269ա, 338ա, 361բ, 393բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ բոսական, թռչնային, տանաբ, խաչ, սա-

ժԷ. դար

փոր (137ա), յուշկապարիկ (288ա): Զ ա ռ դ ա զ ի ռ՝ թռչնագիր, ձկնագիր, կենդանագիր (64ա, 269ա): Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, վարդագոյն, դեղին, մանուշակագոյն, նարնջի, շագանակագոյն:

Նմուշ 37ա

Նմուշ 447ա

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին թեթեակի փերձուած, եզրերը մաշուած, մէջի կաշին վերից վար նեղուած, ցեցակեր, դնակը վնասուած, կապիչներէից մէկն բնկած. լուսանցներով խոնաութեան հետեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-463ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/3ա-6բ: 2/6բ-9բ: 3/9բ-13ա: 4/13ա-5ա (չիք՝ «[Մ. Ուրախացիի Աստուածածին...]: 5/15ա-7ա: 6/17ա-9ա: 7/19ա-21բ: 8/21բ-3բ: 9/23բ-6ա: 10/26ա-8ա: 11/28ա-30ա: 12/30ա-3ա: 13/33ա-8ա (չիք՝ ե. «Մ. Սուրբ Աստուածածին...», յաւելեալ՝ բ. 34բ-5ա «Մ. Մ վ գերահրաշ ծաղիկ...»): 14/38բ-41ա: 15/41ա-2բ: 16/42բ-5ա: 17/45ա-6բ: 18/46ա-9ա: 19/49բ-51բ: 20/51բ-3բ: 21/53բ-6բ: 22/56բ-9ա (59աբ, տե՛ս 94): 23/60ա-2ա (չիք՝ «[Տ.] Մագեալ առաւատ...»): 24/63ա տե՛ս 93): 24/63աբ: 25/64ա-6ա: 26/66ա-70բ (70բ-1ա տե՛ս 82. ժ): 27/71ա-8բ: 28/78բ-89ա: 29/89ա-101ա: 30/101բ-9ա (109բ-15ա տե՛ս 90), 115ա-6բ: 31/116բ-25ա: 32/125ա-7բ: 33/127բ-9բ (չիք՝ «ԱՋ. Հ. Որ գերիս մանկունսն...»): 34/129բ-30բ (չիք՝ «Հ. Բարեբանեալ ես...», «Մ. Ուրախ լե՛ր մայր լուսոյ...»): 35/131ա-3ա: 36/133ա-5ա: 37/135ա-7ա: 38/137ա-40ա: 39/140ա-51բ (չիք ա. «Մ. Յահեղ աւուրն...»): 40/151բ-4բ: 41/156ա-64ա (յաւելեալ՝ բ. 161ա «Մ. Որ ըզրեշտակին...»): 42/164ա-71բ: 43/172ա-96բ: 44/196բ-201բ: 45/201բ-10բ: 46/210բ-3ա: 47/213ա-5ա: 48/215ա-7բ: 49/217բ-9ա: 50/219բ-21ա: 51/221ա-2բ: 52/222բ-4բ: 53/224բ-30բ (յաւելեալ՝ 229ա «Մ. Որ ի յամենանրն վեցերորդի...»): 54/230բ-2ա: 55/232ա-5ա: 56/235ա-6բ: 57/236բ-40ա: 58/240ա-6բ: 59/246բ-9ա: 60/249ա-51բ: 61/251բ-3բ: 62/253բ-5բ: 63/255բ-7բ: 64/257բ-6բ: 65/260բ-1ա (261ա-5ա տե՛ս 95), 265ա-6բ: 66/266բ-9ա: 67/269ա-70բ: 68/270բ-2բ: 69/272բ-4ա: 70/274ա-5բ: 71/275բ-7բ: 72/277բ-9ա: 73/279ա-80բ: 74/280բ-3բ: 75/283բ-5բ: 76/285բ-8ա: 77/288ա-91բ: 78/291բ-4ա: 79/294ա-6ա: 80/296ա-7բ: 81/297բ-300ա: 82/300ա-7բ (յաւելեալ՝ 303ա «Ի Սուրբ Երրորդութիւն...»: 308ա տե՛ս 92), 308աբ (308բ-9ա տե՛ս յաւելեալ 1. ա), 309ա-14ա (ժ՝ 70բ-1ա տե՛ս 26, ժ՝ 335աբ, ժգ՝ 337բ-8ա տե՛ս 85): 83/314ա-9ա (319աբ, տե՛ս յաւելեալ 1. բ): 84/319բ-25բ: 85/325բ-7բ. 327բ-8բ տե՛ս յաւելեալ 1. գ), 329ա-30բ (330բ-1բ տե՛ս յաւելեալ 1. դ), 331բ-4ա (334ա-5ա տե՛ս 96, 335աբ տե՛ս 82. ժդ, 335բ-7բ տե՛ս 91, 337բ-8ա տե՛ս 82. ժզ): 86/338ա-61ա: 87/361բ-85բ (յաւելեալ՝ դ. 370աբ «Սարսափելի որոտմամբ...», 385բ-6բ տե՛ս յաւելեալ 1. ե): 88/393բ-415ա (89-ից յետոյ: 415ա-24ա տե՛ս յաւելեալ 1. է): 89/387ա-92ա (88-ից առաջ, 392ա-3բ տե՛ս յաւելեալ 1. զ): 90/109բ-15ա (տե՛ս 30): 91/335բ-7բ (տե՛ս 85): 92/308ա (տե՛ս 82): 93/62ա-3ա (տե՛ս 23): 94/59աբ (տե՛ս 22): 95/261ա-5ա (տե՛ս 64): 96/334ա-5ա (տե՛ս 85): Ունի՛

1. ա. 308բ-9ա Շարական Սրբոց Տարագ[ր]ութեանցըն – ԳՋ. Տենչալի տօնիւ... (տե՛ս 82):
բ. 319աբ Շարական կիրակմտի – ՀԲ. Սաղի. Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ... (տե՛ս 83):
գ. 327բ-8բ Դշ. Ուրբ. Ի քէն աղերսիւբ հայցեմք... Բշ. Իննեակ դասք հոգեղինաց... Գշ. Անճառ խորհրդոցն

յայտնաւորք... Դշ. Ի քէն աղերսիւբ հայցեմք... Եշ. Առաքեալք եւ մարգարէք... Ուրբ. Անկեալ երկիր պագանեմք...
դ. 330բ-1բ Շնորհեա՛ մեզ, Տէ՛ր, ի գիշերի...
ե. 385բ-6բ Մեծացուցէ Աւագ ուրբաթին – ԳՋ. Ուր[բ]. Յահեղ յաւուրն... Մ. Մ վ անթառամ ծաղիկ շուշան... ԴՋ. Մկ. Մագուան արեւոյ արեւելեան...
զ. 392ա-3բ Ողբ գերեզմանին – Ես ասացի ի վերանալ յինէն...
է. 415ա-24ա Թագաւորք ապաշխարութիւն կարգաւորեալ – ԱՋ. Բշ. Թագաւոր յաւիտեան... 420բ-4ա Թագաւորք մարտիրոսաց – ԱԿ. Զողորմութիւն քո... (տե՛ս «Ժամագիրք», Վաղարշապատ, 1902, էջ 107-122):
2. ա. 437ա-8բ Շարական սրբոց առաւելոցն Թաղեալի եւ Բարդուղիմեոսի – ԲԿ. Անըսկիզբն Աստուած անճառելի... Արդ, եկայք... ԴՋ. Հ. Որ ի սկզբբանէ... ԲՋ. Ո. Որ անքն[ն]ին քո... ԴՋ. Տ. Որ շնորհեցեր Հաստանեայց...
բ. 438բ-42բ Կանօն Թաթեալի առաւելոյն – ԴՋ. [Աւրհն.] Այսօր ցնծան խրախճանապէս... + Այսօր ժողովք նահապետացն... Հ. ԴԿ. Որ արարիչդ ես հրեղինաց... Մ. Աստուածածին Բանին բարձօղ... ԱԿ. Ո. Որ գրթութեամբ արարչական... Տ. Որ միշտ յերկինս փառաբանիս... ԳԿ. Ստ. Մկ. Անժամանակ ծընունդ Որդի... ԳԿ. Ճշ. Ճշմարտութեան բանին քարոզ...
գ. 442բ-5ա Կանօն Թովմայի առաւելոյն – ԴԿ. [Աւրհն.] Որ աստուածային ընտրութեամբ... Որ [ի] միւսանգամ... ԴՋ. Հ. Որ արարչական սիրով... Ո. Որ նախիմաց տեսութեամբ... Տ. Թաթաւոր փառաց... ԳՋ. Մկ. Այսօր ցնծան որդիք մարդկան...
դ. 446աբ Շարական սրբոյն Գէորգեայ Զօրավարին – ԱԿ. Քաջամարտիկ սուրբ նահատակ...
ե. 447ա-51ա Կանօն սրբոյն Գէորգայ Զօրավարին («Գրիգորիոսի առ Գէորգէոս վկայ») – ԴՋ. Գովեալ գընդից զինւորաց...
զ. 451ա-3բ Կանօն սրբոյն Սարգսի Զօրավարին – ԱԿ. Ամենասուրբ Թագաւորին... ԴԿ. Հ. Յերկնաւոր զօրացն... Մ. Ըզբեզ աստուածային... Ո. Ի սուրբ տաճար հոգեւոր... Տ. Սրբոց զնտից... («Յովանէս») ԴՋ. Մկ. Յեղեմական տնկոյն շառաւիղ... ԱՋ. Մկ. Զինաւորըն Քրիստոսի...
է. 454ա-5բ Շարաթ տօն է սրբոցն Թէոդորոսի Զօրավարին օրհնութիւն – ԳԿ. Այսօր հրեշտակաց դասըն... ԴՋ. Հ. Որ ի հանդէս մեծ... Մ. Ըզբեզ օրհնեմք... Ո. Պայծառացեալ ժողովուրդք Քրիստոսի... Տ. Անյաղթելի նահատակութիւն քո... [ԴՋ.] Մկ. Որ ընտրեցեր... ԲՋ. Ճշ. Յաղթող Թագաւորին Քրիստոսի...
բ. 456աբ Կանօն Երկրորդ ծաղկագարդին – [ԲԿ. Աւրհն.] Թագաւոր գոլով... ԴՋ. Հ. Բարեբանեալ ես... [ԴՋ.] Մ. Ուրախ լե՛ր, մա՛յր լուսոյ... Ո. Զգալուստ քո... Տ. Ի յարութեան...

թ. 457ա Շարական Աբգարու թագաւորին – ԳԿ. Մկ. ՀԲ. Աբգար Հայոց թագաւոր...

ժ. 457աբ Շարական Ներսէսի հայրապետի. մեծացուցէն է – ԳԶ. Մ. Ձխորին խորհուրդ անճառելի...

ժա. 458աբ Այս է շարականն հաշի երրորդ ատու, մանկունք է և հաշուն է – ԳԶ. Մկ. Քառակերպեան աթոռ ակն պատուական... ԳԿ. ՃՂ. Աւրհնեմք ըզբեզ փայտ հաշի...

ժբ. 458բ-9ա Այս է Բ շարականն հաշի չորրորդ ատու. մանկունք է և հաշուն է: Սորա հարց՝ ըզՇո-ղակաթինն ասա՛ – ԳԶ. Մկ. Տընկեցար ի յերկրի... ԳԿ. ՃՂ. Փայտ կենաց զարույթեան...

ժգ. 459աբ Այս շարականն հաշի հինգերորդ ատու հաշուն է – Յահեղ ձայնէն Յիսուսի...

ժդ. 459բ Շարական վեցերորդ ատու հաշի. մանկունքն է: Հարցն գտապանակին ասա՛ իւր սարաքն է և ծօղս յիշեա՛ – Իսրայէլեան բանակին...

ժե. 460աբ Այս Բ. շարականն եօթներորդ ատու հաշի մանկունքն է և հաշուն է – ԳԿ. Մկ. Ի վեց ատուր... ԳԿ. ՃՂ. Խորհուրդ Սուրբ Նըշանին...

ժզ. 461աբ Այս Բ. շարականն մանկունք է և հաշուն Վարագայ Սուրբ հաշին է – [ԱԿ.] Մկ. Այսար ծանեաք ըզծառն կենաց... [ԱԿ.] ՃՂ. [Հբ.] Քեզ երկիր պագենք...

ժէ. 461բ-2ա Այս շարականն մարգարէից մեծացուցէն է, գոր ի յայլ յօրինակի ոչ գայ – ԳԶ. Մ. Հրաշափառ տեսութեամբ մարգարէից...

ժը. 462աբ Այս շարականն հրեշտակապետաց մեծացուցէն է, գոր ի յայլում տեղի ոչ գոյ – ԳԿ. Մ. Աթոռ անճառ Բանին Մարիամ...

ժր. 462բ-3ա Այս շարականն սրբոց հայրապետաց մեծացուցէն է, գոր այլ տեղ չկայ – ԳԶ. Մ. Աստուածածին Մարիամ հարսըն լուսոյ...

3. 424բ-36բ Աւրհնութիւն ի փառաւոր տօնից և տէրունականաց և ամենայն սրբոց, գոր սահմանեաց սուրբ հայրապետն Մովսէս ի փառս Աստուծոյ – ԳԿ. Երգեցէ՛ք որդիք Սիրնի...

4. ա. 464աբ Քարոզ ձայնի ասա՛ շարաթ երեկոյեան ժամուն («Վլասայ») – Շբթ. Վասն այն յիշեցուք...

բ. Ուրաթ ատու հանգստեան հարգելուն ձայնից փոխիլն – ԱԶ, որ լինի...

5. 465ա-6բ Խրատ ժամատեղաց ըստ արեւելեան սահմանացն սկսածոց և աստօքանց աղօթից, գոր խնդրեալ սուրբ վարդապետն Յակոբ Արիմեցի ի մեծ ռաբունայն Գրիգորէ հլաթեցայն, և կատարեաց այսպէս – Որ դասի որ ատուր ձայնն այս է՝ Տէ՛ր, եթէ զՂրթունան...

2-5 Այլ ձեռքով լրացուած է ժէ. դ.:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Աստառ Բ. (1848 թ., շղագիր) 1848 ամի, 23 Փետրվարի:

2. 1բ (1851 թ., շղագիր), 1851 ամի, ի կէսն Դեկտեմբերի, օրն երեքշապտի իրիկունը գրեցի:

ԳՐԱՓՈՒՐՁ 1ա «գա թագաւոր», «բարեկամ», «Գրիգոր», «իրն ժամագիրք գնեաց մուտ առնի», զանազան տառեր, 1բ «բարեաց», «արթուն և կրուս», «արթունք գրոյս», «Ապպաթէի ֆրամիցիսոց», «փերի», 2ա «ճգնեաց», «աւաքանդրէ Դուկաս», «Աւաք. Մարիամ կոյս մնաց յետ ծնն», «գորրութոն Քրիստոսի առաջինի», 466ա «Յորժամ թվ. հյաման»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ժՁ., Մ[եարոյ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞մր 2413»:

2414

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

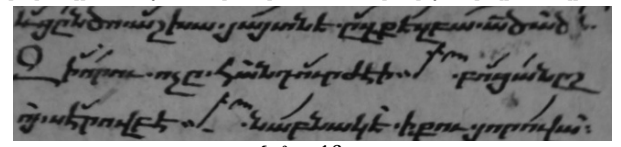
ԳՐԻՉ՝ Պետրոսիկ արկ.:

ՊԵՐԹ՝ 275. չգրուած՝ 227աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ժէ (կրկն՝ Բ-Գ)x12 (Ա, ժէ 10, Բ2 17, Գ2, ժՁ 11)+Ա-Գx12: ՆԻԻԹ՝ թուրք (մագաղաթ՝ ք. 9): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 11,5x7,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9,5x5,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (թերին լրացնողների, բոլորգիր, ԺԻ դ.՝ 45ա-7բ, 194աբ, 216ա-8բ, 263աբ. նտարգիր, ժէ դ.՝ 111աբ. մմույ՛ք 16ա, լրացման՝ 45ա): ՏՈՂ՝ 18-21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, Ա. փեղկի վերին մասը սեւ կաշի, մէջի՛ր՝ կապոյտ գործածք, միջուկը տախտակ, աստարտ թուրք. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ), թուրք (մասն աստարտի):

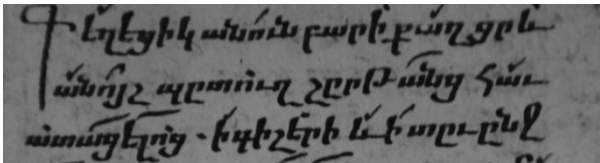
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Հոգեգալուսա՝ 138բ: Լ ու ս ա ն ը գ ա յ ի ն. Անտոն անապատական՝ 25բ, Թէոդորոս թագաւոր՝ 27ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 28բ, Գալիթ մարգարէ՝ 30բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 32բ, Յովնան յերախ կիտի՝ 42բ, Մարգիս զօրավար՝ 43բ, Թէոդորոս զօրավար՝ 71ա, Քառասուն մանկանց խորհրդանշող դէմքեր՝ 82ա, Ադամ՝ 94բ, Իմաստուն կուսանք (խորհրդանիշ)՝ 96ա, Յուդայ՝ 107բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 118ա, Համ-

ԺԳ. դար

բարձումն՝ 131բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 153ա, Ներսէս հայրապետ՝ 154բ, Հոփսիսմէ կոյս՝ 157ա, Պայծառակերպութիւն՝ 163բ, Վարդապետ՝ 188բ, Մանկունքն Բերթեղեմի՝ 190ա, Գարիկ հրեշտակապետ՝ 191ա, Խոյ՝ 197բ, Աետնդեանք՝ 200բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 1ա, 114ա, 139ա, 228ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա Ր ղ՝ 7ա, 49բ, 68բ, 91բ, 175ա, 205ա, 214բ, 244ա, 260բ, 270ա, 274ա: Լ ո ս ա ն ը գ ա զ ա Ր ղ՝ բուսական, թոշնային, յոշկապարիկ, տանա, խաչ, աղիւծ (21ա), եզն (177ա): Ձ ա Ր ղ ա Գ Ի Ր՝ հանգուցագիր, թոշնագիր: Գ ո յ ն է Ր՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դեղին, ոսկի:

նմուշ 16ա

Նմուշ 45ա

ՎիճԱԿ՝ բաւար. կազմը թեթևակի մաշուած, ցեցակեր, միջից եւ վերջից պակասաւոր, լուսանցազարդերը եզրահաստումից վնասուած, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւեալ, տեղ-տեղ՝ կարկատած, թերթերի հիմքերը սպիտակ թղթի շերտերով ծածկ. դ. կարկատուած, ք. 1-19՝ եզրերը Ի դ. ամրացուած, լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-226բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/1ա-3ա: 2/3ա-4բ: 3/4բ-7ա (յաւելեալ՝ ա. 5ա «Անեղբայր...», բ. 7ա «Բ քեզ... »): 4/7ա-8ա: 5/8ա-9ա: 6/9ա-10բ: 7/10բ-1բ: 8/11բ-3ա: 9/13ա-4բ: 10/14բ-5բ: 11/15բ-7ա: 12/17ա-8բ: 13/19ա-23բ (չիք՝ գ. «Մ. Որ ըզմարմնակահն...»: 3աւելեալ՝ բ. 20ա «Մ. Ո՛վ գերաճրաշ ծաղիկ...», 20բ «Մ. Որ ի խորհուրդը բարձրագոյնս...», 20բ «Մ. Դասապետըն հրեշտակաց...», 20բ-1ա «Մ. Ի հայրական ծոցոյ...», 21ա «Մ. Վերնական բարեաց բաշխմանն... », 21ա «Մ. Զանճառելի...», գ. 21բ «Մ. Զքեզ հայր յառաջ...»: է. 23ա «Մ. Մայր բնութեան մարմնացեալ... »): 14/23բ-5բ: 15/25բ-7ա: 16/27ա-8բ (28բ-30բ տե՛ս 79): 17/30բ-2ա (յաւելեալ՝ 31բ «Մ. Խորհուրդն յառաջագոյն...»): 18/32բ-4ա (վնասուած): 19/34ա-6ա (վնասուած, յաւելեալ՝ 35բ «ԴՊ. Մկ. Այսպէս բերկրանաւք լցեալ...»): 20/36ա-7բ (յաւելեալ՝ 36բ «Մ. Աստուածածին տաճար լուսոյ...»): 21/37բ-9բ (յաւելեալ՝ 40աբ «ԴՊ. Անճառելի Բանին պատմող... », 40բ «ԴԿ. Փողովեալ սուրբ առաքեալքն...»: 39բ-40ա տե՛ս 94: 40բ տե՛ս յաւելեալ՝ ա): 22/41ա-2բ: 23/42բ-4ա (չիք՝ «Մ. Մարգարէն ի փորոյ...», «Տ. Մագեալ առաւաւտ...»: 3աւելեալ՝ 43ա «Մ. Ուրախ լէ՛ր Աստուածածին, անարատ սրբբուհի...», 44բ-5ա տե՛ս 93: 45բ-9բ տե՛ս յաւելեալ՝ բ): 49բ-61ա տե՛ս 87: 61ա-4բ տե՛ս 89: 64բ-8բ տե՛ս 85): 24/չիք: 25/68բ-9ա: 26/69ա-71ա (71աբ տե՛ս յաւելեալ՝ գ): 27/71բ-4բ (խառն ընդօրինակութիւն): 28/74բ-8բ (խառն ընդօրինակութիւն): 29/78բ-83ա (չիք՝ գ. «Մկ. Աւրհնեցէ՛ք ըզՏէր...», «Հբ. Տո՛ւր մեզ, Տէ՛ր...», «Հբ. Հովանի աշոյ...»): 30/83բ-7բ (խառն ընդօրինակութիւն): 31/87բ-91բ (խառն ընդօրինակութիւն): 32/91բ-2բ: 33/92բ-3բ (չիք՝ «ԱՊ. Հ. Որ գերիս մանկունսն...»): 34/93բ-4բ: 35/94բ-5բ (95բ-6ա տե՛ս 84. բ): 36/96ա-7ա (97աբ տե՛ս 84. գ): 37/97բ-8բ (98բ-9ա տե՛ս 84. դ): 38/99ա-101ա (101աբ տե՛ս 84. ե): 39/101բ-8բ (108բ-9ա տե՛ս 84. զ), 109ա-11բ (խառն ընդօրինակութիւն): 40/111բ-2բ (112բ-3բ տե՛ս 84. է), 113բ-4ա: 41/114ա-5ա (115ա-6ա տե՛ս 84. ա), 116ա-8ա (խառն ընդօրինակութիւն, յաւելեալ՝ բ. 117ա «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/118ա-21ա (խառն ընդօրինակութիւն): 43/121ա-31բ (խառն ընդօրինակութիւն, յաւելեալ՝ ա. 121բ «Մ. Աստուածածին սուրբ կոյս... »): 44/131բ-4ա (յաւելեալ՝ 132աբ «Անբակիզբըն Բանդ...»): 45/134բ-8ա (խառն ընդօրինակութիւն): 46/139ա-40բ: 47/141ա-2ա: 48/142ա-3ա: 49/143ա-4բ: 50/144բ-5ա: 51/145ա-6բ: 52/146բ-7բ: 53/147բ-51ա: 54/151ա-2ա: 55/153ա-4բ (56-ից յետոյ): 56/152ա-3ա (55-ից

առաջ): 57/154բ-7ա: 58/157ա-62ա: 59/162ա-3ա: 60/163ա-5ա: 61/165ա-6բ: 62/166բ-8ա: 63/168ա-9ա: 64/169բ-71բ: 65/171բ-3ա: 66/173ա-5ա: 67/175ա-6ա: 68/176ա-7ա: 69/177աբ: 70/177բ-9ա: 71/179ա-80ա: 72/180ա-1ա: 73/181ա-2ա: 74/182ա-4ա: 75/184ա-5ա: 76/185ա-6բ: 77/186բ-8բ: 78/188բ-90ա: 79/28բ-30բ (տե՛ս 16, յաւելեալ՝ 29ա «Յորժամ զխորհուրդըն ծածկեալ... », 30աբ «Տ. Թագաւոր թագաւորաց Քրիստոս... »): 80/190ա-1ա: 81/191ա-2բ (յաւելեալ՝ 191բ «Մ. Աթոռ անճառ Բանին Մարիամ...»): 82/192բ-200բ, 204աբ, 226աբ (յաւելեալ՝ 226բ «Մըշտածուխ խընկոյն լուսոյն... », չիք՝ գ. ժ): 83/200բ-4ա (204աբ տե՛ս 82, ժբ-ժգ): 84/115ա-6ա (տե՛ս 41), 95բ-6ա (տե՛ս 35), 97աբ (տե՛ս 36), 98բ-9ա (տե՛ս 37), 101աբ (տե՛ս 38), 108բ-9ա (տե՛ս 39), 112բ-3բ (տե՛ս 40): 85/64բ-8բ (տե՛ս 22): 86/205ա-14բ (յաւելեալ՝ ա. 205բ «Տ. Քեզ հաւ...»): 87/49բ-61ա (3աւելեալ՝ ա. 51աբ «Տ. Որ անճառ խոնարհութեամբ...», «Տ. Կեանք եւ յոյս...», գ. 52բ «Որ բնակեալք եւ ի յերկինս...», գ. 53բ «Գալոց միւսանգամ Արարիչն յաշխարհ...», «Սարսափելի որոտմամբ...», ե. 55բ «Հայր անսկիզբ...», գ. 56բ «Ահեղ փողըն յարութեան...», է. 58ա «Անեղին...», բ. 59բ-60ա «Հայեցալ ի բարձունս... », «Արարիչ եւ մարդասէր...», չիք՝ ե. «Զքեզ աղաչեմք... Արեգակն արդարութեան... », է. «Մեծ եւ ահեղ աւրըն... »): 88/214բ-25բ (226աբ տե՛ս 82, ժդ): 89/61ա-4բ (տե՛ս 22, չիք՝ բ.): 90-92/չիք: 93/44բ-5ա (տե՛ս 22): 94/39բ-40ա (տե՛ս 21): 95-96/չիք: Ունի.

ա. 40բ Կանովն Թաղտոսի առաքելոյն – Այսպիսի գրնծայ խրախճանապէս... զարացըն տ// (շար. թագաւորութեամբ):

բ. 45բ-9բ [Կանովն սրբոյն Մարգարի գաւառավարի եւ որդոյն նորա Մարտիրոսի] – [ԴԿ. Հ.] Յերկնաւոր զաւրացն... [Ո.] Ի սուրբ տաճար հոգեւոր... Տ. Սրբոց գրնդից... ԴՊ. Մկ. («Յովանէս») Յեղեմական տընկոյն շառաւիղ... ՀԲ. ԳԿ. («Մարգիս») Սուրբըզ սրբոց Սուրբ Երրորդութիւն...

գ. 71աբ Կանովն Թեոդորոսի Զաւառավարի – ԴՊ. Հ. Որ ի հանդէս մեծ... Ո. Պայծառացեալ ժողովուրդք Քրիստոսի... Տ. Անյաղթելի նահատակութիւն քո... ԲՊ. Ճշ. Յաղթող թագաւորին Քրիստոսի... ԴՊ. Մկ. Որ ընտրեցեր...

Բ. 228ա-75բ [Մանրամանկ]

Տե՛ս ձեռ. 755, 4ա-317ա. 1.ա-դ/228ա-44ա: 2. ա-ե/244ա-60բ: 3/չիք (չի ընդօրինակուած): 4. ա/260բ-70ա (չիք՝ բ-դ): 5. ա/270ա-2բ (272բ-4ա տե՛ս 7.): բ/274ա-5բ (վերջից պակասաւոր, չիք՝ գ-է): 6/չիք: 7/272բ-4ա (274ա-5բ տե՛ս 5.բ): 8-10/չիք:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳԻՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
204բ Զմեղապարտ գրչիկ՝ զՊետրոսիկ սարկաւագ, յիշէք ի Քրիստոս, եւ Աստուած (այսչափ):

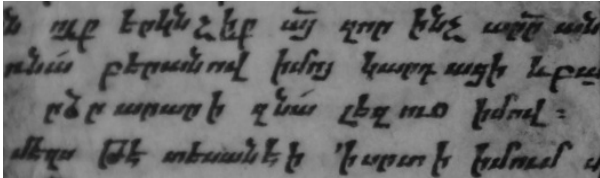
Տե՛ս ԺԳ. դ. յիշք, էջ 925:
ԳԻՉԱՓՈՂՉ՝ 24ա, 63ա. տառեր, 219ա «Յորժամ», 227ա «Անպատումն», «Լարաքիլն», 227բ, 262բ տառեր եւ խզբոց:

2415

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ժԶ. դար

ԹԵՐԹ՝ 102: ՊՐԱԿ՝ Գ-ԺԱx12 (Գ 10, Դ 14, Ե 1, Զ 11, Է, ԺԱ 13)+4: ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10,6x7,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,5x5,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 24: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը ծաղկազարդ կտաւ (Ի. դ.): լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), դեղին թուղթ (Ի. դ.):

Նմուշ 12ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10բ, 21բ, 39ա, 54բ, 71բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա - գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր, լուսանցներում խոնաւոյթեան հետեւեւ, փոքրիկ պատռուածներ, զանազան բծեր, լուսանցազարդերը վնասուած, եզրահատուած, Ի. դ. նորոգուած, լուսանցները կարկատուած թղթով եւ վերակազմուած, լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-102բ [Սաղմոսարան]

Տէ՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/92աբ (չիք՝ Սաղմ. Ա-Է, ԺԱ-ԺԵ, ա-բ, պակասաւոր՝ Սաղմ. Թ-Ժ): 2/1ա-10բ (չիք՝ Սաղմ. ԺԷ-ԻԴ, բ, պակասաւոր՝ Սաղմ. ԻԵ-ԻԸ): 3/10բ, 74ա-86բ, 34աբ, 72աբ (չիք՝ Սաղմ. ԾԱ, բ, գ. մաղթանք «Յերգս արհնութեան», պակասաւոր՝ Սաղմ. Ծ, ԾԲ, ԾԴ, գ. «Աղօթք»): 4/73աբ, 11ա-20բ (չիք՝ Սաղմ. ԾԵ-ԾԶ, ԾԹ-ԿԳ, պակասաւոր՝ Սաղմ. ԾԷ-ԾԸ, ԿԴ): 5/20բ-1բ, 24աբ, 22ա-3բ, 25ա-33բ, 35ա-8բ (պակասաւոր՝ Սաղմ. ՀԲ, ԶԷ-ԶԸ): 6/39ա-54բ: 7/54բ-71բ: 8/71բ, 87ա-91բ, 93ա-102բ (չիք՝ Սաղմ. ՃԻԶ-ՃԻԸ, ՃԻԹ-ՃԻԿ, գ-ե, պակասաւոր՝ Սաղմ. ՃԻԹ, ՃԻԿ, ա):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Սուրբ Էջմիածնայ մատենադարանին Գ. Յովհաննիսեանց. Հ՞՞՞ 19:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 36բ, 37ա, 85բ զանազան բառեր, դժուարընթեռնելի, 60բ տառեր:

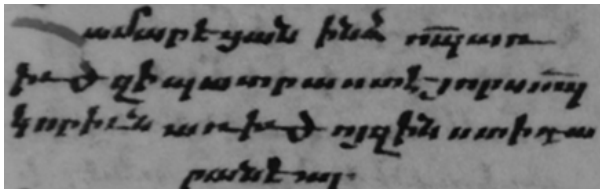
ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Աա-ին փակցուած թղթին. «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2416

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ժԷ. դար

ԹԵՐԹ՝ 183+1 (կրկն.՝ 76). չգրուած՝ 183աբ: ՊՐԱԿ՝ Բ-ԺԹx12 (Է-Ը՝ չիք, Բ, Ե, Զ, ԺԹ 10): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 8,3x 5,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (6,5x4): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 4ա): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը ծաղկազարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), դեղին թուղթ:

Նմուշ 4ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Աստուածաձին՝ 8ա, Մովսէս՝ 33բ, Աննա (մայրն Սամուէլի)՝ 61ա, Եսայի՝ 89ա, 141ա, Եզեկիի՝ 114ա, Ամբակում՝ 164 բ (եղծուած): Ճ ա - կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11ա, 37բ, 64ա, 91ա, 116ա, 143ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տանաւ (1բ, 49բ): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ, դեղին, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից՝ պակասաւոր, լուսանցներում խոնաւոյթեան հետեւեւ, փոքրիկ պատռուածներ, Ի. դ. վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-177ա [Սաղմոսարան]

Տէ՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/1ա-10բ (սկ. թափուած. «// սրտի իմոյ զատուրս: Մինչեւ զէ՛րբ բարձրանայ... » (Սաղմ. ԺԲ. 2-3), չիք՝ բ. «Աղօթք» եւ մաղթանք «Սաղմոսիւք եւ արհնութեամբ»): 2/11ա-37ա: 3/37բ-44բ (պակասաւոր՝ Սաղմ. ԼԹ., չիք՝ Սաղմ. Խ-ՄԴ., ա-գ): 4/45ա-63բ (սկ. թափուած «// Մի՛ սպանաներ զնոսա... » (Սաղմ. ԾԸ. 12), պակասաւոր՝ Սաղմ. ԿԷ-ԿԸ.): 5/64ա-90բ (չիք՝ բ): 6/91ա-115բ: 7/116ա-42բ: 8/143ա-77ա:

Բ. 177բ-82բ Աղօթք Ներսէսի [Շնորհալոյ] – Հաւատով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ Քեզ... ամենայն սրբոց քոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց եւ Քեզ փառք... յաւիտեանս յաւիտենից:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 182բ Մարտիրոս, 1882, Մահզառո՞:

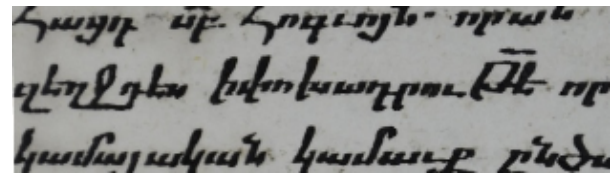
2. 1ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Հ՞՞՞ 24. Սուրբ Էջմիածնայ մատենադարանին: [Գաբրիէլ Տէր] Յովհաննիսեանց:

ՆՇՈՒՄ՝ ներդիր թերթիկի վրայ. «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 183բ «Հ՞՞՞ 2416, 663»:

2417

Մ Ա Շ Տ Ո Յ Ձ Ե Ռ Ա Ց

Թե՛րթ՛ 93. չբռնած՝ 92ա-3բ: ՊՐԱԿ՝ ԺԱ-ԺԹx12 (ԺԿ, ԺՁ 7, ԺԷ 6, ԺԸ 14, ԺԹ 11): ՆԻԻԹ՝ թուղթ. լուսադրոշմով՝ եռամանիկ, այլ թուղթ՝ թ. 63-93՝ լուսագծերով, լուսադրոշմով՝ գծանկար խաչ, վերին թեկին երեքնուկի տերեւ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 13,5x10: ԳՐՈՒ-ԹԻԻՆ՝ միասին (9x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (գրչափոխութեամբ), նոսրգիր (90ա-1բ. նմուշ՝ 5ա): ՏՈՂ՝ 15 (1ա-63ա), 17-18 (63բ-8բ), 21-23 (69ա-89բ), 19 (90ա-1բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաւոր շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստաւոր թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա), սկզբից, թուղթ:

Նմուշ 5ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՛ բուսական, թղչնային (41բ), տանար (63բ): Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թղչնագիր (41բ), հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ:

ՎԻՉԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա. փեղկը հիւմքից անջատ, փեղկերի եզրերը մաշուած, մէջք վնասուած, կապիչներն ընկած, ցեցակեր. սկզբից եւ միջից՝ պակասատր, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւ, տեղ-տեղ գունաթափուած եւ գիրը վնասուած, թրուակեր, լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1ա-7ա [Կանոն հոգեհանգիստ կատարելոյ – Նախ ասի Հայր մեր... պտուղ ի քոց] արդարութեան արմտեաց... եւ զպատուիրանս քո պահեսցին սուրբ եւ անարատ վարիւք եւ առաքինասէր գործովք... ամէն:

Հմտ. Մաշտոց, Վաղարշապատ, 1905, էջ 689-701:

2. 7աբ ԺԵ. Կանոն Աղ արհնելոյ – Աստուած, ողորմեա՛ մեզ... եւ քահանայն ասէ զաղաւթս զայս. Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած ամենակալ... եղիցի մեզ ի սրբութիւն մեղաց... ամէն:

3. 8ա-18ա ԺԶ. Կանոն Տեառնականի – Աձեն զնուիրեալն ի դուռն եկեղեցւոյն... եւ կոչեաց Աստուած զՄովսէս... եւ հատո՛յ նմա զողորմութիւն քո յաւիտենից... այժմ եւ միշտ:

4. 18ա-41ա ԺԷ. Կանոն Ռանլուայ առնեն Մեծի հինգաբարձին երեկոյին, զոր ասաց Քրիստոս, թէ արինակ մի ետու ձեզ, զոր արարեալ է տեառն Եփրեմի հորին Ասորոյ, զոր թարգմանեաց մեծն դիտապետ Հայոց Մեծաց Գրիգորիս Վկայասէր – Ի Ժ. երորդ ժամու ժողովին... եւ գլխաւորն ասէ զաղաւթս. Փառաւորեմք ըզքեզ, Տէ՛ր մեր... հանդիպիլ քեզ ի փառաւոր եւ միւսանգամ գալստեան քո... այժմ եւ միշտ:

5. 41բ-62բ ԺԸ. Կանոն Ջուր արհնելոյ – Երթան խաչի եւ Աւետարանան... Ընթերցուած ի Չորրորդ Թագաւորութենէ. եւ ասեն արք քաղաքին... եւ կատարեալ առաքինութեամբ արժանի լիցուք փառաւորել

ԺԷ. դար

զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիդ: ա. 46բ-52ա Աւրհնութիւն Ջրոյ, զոր ասացեալ է Բարսեղի Կեսարու Կապուպակցոյ – Աւրհնեալ Տէր Աստուած ամենակալ... երիտասարդ եւ կուսանք, ծերք եւ տղայք հանդերձ ցնծութեամբ եւ ուրախութեամբ ամենայն հոգիք տացեն գոհութիւն Աստուծոյ. ամէն:

6. 63ա [Ողբ դարիպի, Նաղաշէ ասացեալ. ձեռ 3162, 89ա – Աստուծոյ մարդասիրին փա՛ռք յաւիտեան... / Մէկ մի շկայր, զձեռքն] խաչէր ի վերայ սրտին... եւ քեզ ամենքս երկրպագեմք Աստուածածին:

7. 63բ-77ա ԻԷ. Կանոն Նաակատեաց եկեղեցւոյ՝ պղծել տանարի յանօրինաց, եւ շարժեալ սեղանոյն վերըստին հասատել – Մտանէ եպիսկոպոսն... եւ եպիսկոպոսն ասէ զաղօթս զայս. Որ ունիսդ իշխանութիւն... Ուր օրն նաւակատիս կատարեսցին ուրախութեամբ:

8. 77բ-80բ ԻԸ. Կանոն Աւագան օրհնելոյ. եւ այս է կարգաւորութիւն – Հաստատեն զաւագանն... եւ եպիսկոպոսն ասէ զաղօթս զայս. Տէ՛ր Աստուած, մե՞ծ եւ փառաւորեալ... եւ արժանի լիցուք երկնից արքայութեանդ ընդ ամենայն սուրբս քո:

9. 80բ-1ա ԻԹ. Կանոն Սկի եւ մաղզմայ օրհնելոյ – Բերեն յեկեղեցին... Ասէ զաղօթս. Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած մեր... եւ արժանի արա՛ պաշտել զքեզ. փառք, իշխանութիւն:

10. 81ա-4ա Լ. Կանոն զարմոխի սեւմանց, եւ զշեղջ, եւ զհնձան օրհնել – Սղմս. Կց... Ընթերցուած Յովելէ մարգարէէ. Քաջալերեա՛ց, երկի՛ր... եւ որք կերիցեն՝ հանցեն օրհնութիւն եւ զփառս Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյ:

11. 84աբ ԼԱ. Կանոն հանդերձեղէն, սպասք օրհնելոյ, վարագոյր կամ սեղանոյ ծածկոց եւ այլ – Տանին յեկեղեցին առաջի բեմին... եւ ասէ զաղօթս զայս. Տէ՛ր Աստուած բարձրեալ, որ զգեցուցեր զեկեղեցի... աստ եւ ի հանդերձեալսն զողորմութիւն մե՞ծ գտանել ի քէն... այժմ:

12. 84բ-5բ ԼԲ. Կանոն Աւրհնութիւն նորակերտ գրոց – Տանին յեկեղեցին եւ հանեն յամբիոնն... Ասէ զաղօթս. Աւրհնեալ եւ, Տէ՛ր Աստուած մեր... տանել զանձառ բարերարութեանդ պարգեւս... միշտ եւ յաւիտեանս:

13. 85բ ԼԳ. Աղօթք երդմնահարաց, որք երդնուն մարդիկ – Աստուած, որ զմարդկային բնութիւնս փոփոխականս եւ տկարս գիտես... քանզի օրհնի անուն քո եւ փառաւորի... յաւիտեանս:

14. 85բ ԼԴ. Կանոն Նոր դուռն եկեղեցւոյ դնել, հաստատել ի տեղուջն իւրում – եւ ասեն սաղմոս՝ Խոստովան եղերուք... Խնդրեսցուք հաւա՛// (Թափուած):

15. 86ա-8ա [Կանոն օրհնութեան խաղողոյ... – Բերեն յեկեղեցին...] լցուսցէ զսիրտս մեր... Եւ քահանայն ասէ զաղօթս. Աւրհնեալ ես, Որդի՛ եւ Բան Հօր... ըստ անսուտ ի քէն խոստմանն ի պատիւ եւ ի փառս Հօր քո եւ Հոգւոյդ սրբոյ:

16. 88բ-9ա ԼԶ. Աղօթք վասն Պատկեր օրհնելոյ, զոր ասացեալ է վասն մօր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – Տէր Աստուած ամենակալ... զի քեզ լիցին երկրպագութեալ եւ փառաբանիչք... ամէն:

17. 89աբ ԼԷ. Վասն խունկ օրհնելոյ – Առնու քահանայն ի ձեռն եւ ասէ. Ամենակալ Տէր, որ ընկալար

զխունկն... այլ պարգեւեա՛ մեզ շնորհիւ Հոգւոյն Սրբոյ առնուլ զօրհնութիւնդ քո... փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ:

ՅԱԻՆԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԷ. դ.

90ա-1բ (այլ ձեռք, նոտրգիր) [Ողբ] – Ո՛ր վ գեղեցիկ եւ նազելի, / եւ ոսկէհատ յոյժ ցանկալի... լուսեղինաց դասքն խառնի, / օրհնէ զՏէրքն ամենայնի:

ԳՐԶԱՓՈՐՉ 93բ՝ «Ապստահարեալ», տառեր:

ՆՇՈՒՄ՝ Պոհայնկ Աս «Ժէ, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 93բ «Հ^մր 2417, 795»:

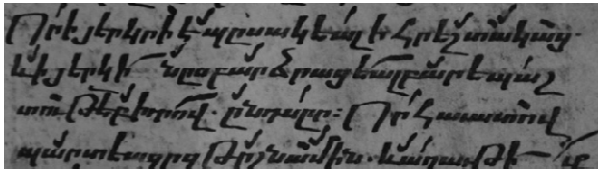
2418

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

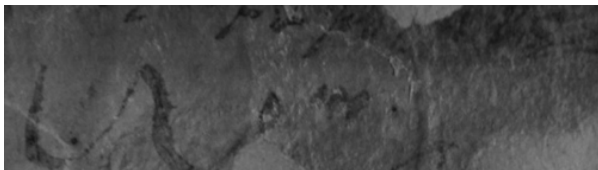
ՄԻՍԱԿԱՆ

ԳրիՉ՝ Գալուստ: ԾԱՂԿՈՂ՝ Կարապետ: ՄՏԱՅՈՂ՝ Գրիգոր:

ԹԵՐԹ՝ 318: ՊՐԱԿ՝ Ա-Իէx12 (Ա 9, ԻԶ 10, Զ 11, Թ, ԺԱ, ԺԼ 14, Ժ 13, Իե 2)+2: ՆԻԻԹ՝ թուղք, արեւելեան: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 12,8x8,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (10.5x6.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 32ա, Աա): ՏՈՂ՝ 23-24: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը թուղք. լուսանգակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (սկ.) Ա. դեղին թուղք:

նմուշ 32ա

նմուշ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Աստուածածին՝ 23բ, 186բ, Գալիթ մարգարէ՝ 33ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 34ա, Պետրոս առաքել՝ 36բ, Յովհաննէս աւետարանի՝ 38ա, Յովնան յերախ կիտի՝ 43բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 161ա, Գրիգոր Լուսատւիչ՝ 166բ, Հոսիփսիմէ կոյս՝ 172բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 212ա, Միխայել հրեշտակապետ՝ 215ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր Ղ՝ 8ա, 46ա, 88ա, 192բ, 242ա, 260բ, 283ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր Ղ՝ բուսական, թռչնային, կենդանական, տանաւ, խաչ: Զ ա Ր Ղ ա զ ի Ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, շագանակագոյն, մանուշակագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւոր. կազմի կաշին թեթեակի ֆերձուած, եզրերը մաշուած, Բ. փեղկի տախտակը վերից վար նեղուած. սկզբից եւ միջից պակասատւ, ք. 1-13՝ բնագիրը վնասուած եւ Ի. դ. նորոգուած դեղին թղթերով. լուսանցներում խոնաւութեան հետեւ, կան զանազան բծեր եւ փոքրիկ պատռուածքներ, խոնաւութիւնից մանրանկարներն ու լուսանցագարդերն արտաստպուած հանդիպակաց թերթերին, եզրահաստումից՝ վնասուած, լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-317բ [Շարակնոց]

ՊԾԵ. – 1406

Տէս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/1ա-2բ (փոքրիկ մատունք): 2/3ա-5ա (փոքրիկ մատունք): 3/5ա-8ա (փոքրիկ մատունք): 4/8ա-9բ (մասամբ թափուած, չիք՝ «Մ. Ուրախացիի Աստուածածին...»): 5/9բ-11ա (մասամբ): 6/11ա-2բ (վնասուած): 7/12բ-4բ (սկիզբը վնասուած): 8/14բ-6բ: 9/16բ-8ա: 10/18ա-9բ: 11/20ա-1բ: 12/21բ-3բ: 13/23բ-7բ: 14/27բ-9բ: 15/29բ-31ա: 16/31ա-2բ: 17/33ա-4ա: 18/34ա-6ա: 19/36բ-8ա: 20/38ա-9բ: 21/39բ-42ա: 22/42ա-3բ: 23/43բ-5ա: 24/45բ: 25/46ա-7բ: 26/47բ-51ա: 27/51ա-6բ (զ՝ 232բ տե՛ս 83): 28/56բ-64բ: 29/65ա-73բ (սկ. թափուած «[Հ. Արարչակից շար... երկնաւոր]: Ընդ ողջխոսոյն...»): 30/73բ-81ա: 31/81ա-8ա: 32/88ա-9բ: 33/89բ-91բ (չիք՝ «ԱԶ. Հ. Որ գերիս մանկունսն...»): 34/91բ-2բ (չիք՝ «Հ. Բարեբանեալ ես... »): 35/92բ-4բ: 36/94բ-6ա: 37/96ա-7ա: 38/97ա-9բ: 39/99բ-108բ (չիք՝ ա. «Մ. Յահել աւուրն...»): 40/108բ-11ա: 41/112ա-7ա (սկ. թափուած «[Հ. Այսար մեծ աւետիք... յախտեան: Յաղ]-թական երգով... »): 42/117ա-23ա: 43/123ա-41բ: 44/141բ-5ա: 45/145բ-51բ (պակասուոր՝ բ. «Տ. Իւզաբերից կանանցն...», չիք՝ «Ճ. Որ անբաւելի...»): 46/152աբ (սկ. թափուած «Տ. Որ ի բրովէական կառարդ... հողմոց. այսօր ի հրեղէն լեզու...»): 47/152բ-4ա: 48/154ա-5բ: 49/155բ-7ա: 50/157ա-8ա: 51/158աբ, 168աբ: 52/168բ, 160ա-1ա: 53/161ա-5ա: 54/165ա-6բ: 55/166բ-7բ, 159աբ: 56/159բ (160ա-1ա տե՛ս 52, 161ա-5ա տե՛ս 53, 165ա-6բ տե՛ս 54, 166բ-7բ տե՛ս 55, 168աբ տե՛ս 51), 169ա-7ա: 57/170ա-2բ: 58/172բ-8ա: 59/178ա-9բ: 60/179բ-82ա: 61/182ա-3բ: 62/183բ-5ա: 63/185ա-6բ: 64/186բ-8բ: 65/188բ-90բ: 66/190բ-2բ: 67/192բ-3բ: 68/193բ-5ա: 69/195ա-6բ: 70/196բ-7բ: 71/197բ-9ա: 72/199ա-200ա: 73/200ա-1բ: 74/201բ-4ա: 75/204ա-5բ: 76/205բ-7ա: 77/207բ-10ա: 78/210բ-2ա: 79/212ա-4ա: 80/214ա-5ա: 81/215ա-7ա: 82/217ա-28ա (զ՝ 232աբ, ժղ՝ 240աբ): 83/228ա-32ա (232աբ տե՛ս 82. զ. 232բ տե՛ս 27. զ): 84/232բ-7բ: 85/237բ-40ա (240աբ տե՛ս 82. ժղ), 240բ-2ա: 86/242ա-60բ: 87/260բ-79բ (չիք՝ ե. «Զքեզ աղաչեմք...», է. «Աւրհնաբանող ձայնիւ երգեմք... »): 88/283ա-301ա (89-ից յետոյ, յաւելեալ՝ 302ա «[Մ.] Ո՛ր վ գերահրաշ ծաղիկ...»): 89/276բ-83ա (88-ից առաջ, չիք բ): 90/302բ-8բ (309ա-13ա տե՛ս 95, 313ա-4ա տե՛ս 93): 91/315ա-6բ: 92/չիք: 93/313ա-4ա: 94/314բ (315ա-6բ տե՛ս 91), 317աբ (յաւելեալ՝ 317բ «Մ. Որ ի յամսանն վեցերորդի...»): 95/309ա-13ա: 96/չիք:

302բ-317բ մասը երեկի 1464 թ. առաջ Հունձք գիւղում գրել-լրացրել է Միգայէլ գրիչը. տե՛ս Յիշ. յետագայի, 87բ, 111բ, 314ա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

45բ Զստացաւ սորա զԳրիգոր՝ սիրող բանի, եւ մեղուցեալ տառատիպս՝ զԳալուստ, յիշել մաղթեմ. ՊԾԵ. (1406):

301բ (Գալուստ գրչի) Փա՛ռք համագոյ եւ միասնական, անբաժանելի սուրբ Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեանն՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, յաւիտեանս. ամէն: Արդ, գրեցաւ եղանակաւոր տառս եւ լուսագարդ երգարանս ի թուականս հայոց ՊԾԵ. (1406), ի տանս Սիւակաւն, յերկիր [Սիւնեաց՞], ի մեծ եւ ի հռչակաւոր սուրբ ուխտս [Տաթեւո՛ւ], առ ոտս մեծ եւ ամեներջանիկ դիտապետիս հայոց, որ է անուանակիր արփիաւորչին, այլ եւ գործոց նորին, նա եւ պսակացն ասեմ մեծին, ի խնդրոյ սրբասնունդ եւ երանաշնորհ եղբար մեր եւ անընդմիջաբար սիրելոյ Գրիգորի՝ սիրողի բանի, ի վայելումն անձին իւրոյ սրբազանի, յիշատակ հոգոյ իւրո եւ ծնողաց իւրոց, եւ ի վարժումն դեռաբոյս պատանեկին (ջնջած եւ գրած՝ «Սարգիսին»), որ է որդի (ջնջած եւ գրած՝ «Ստեփաննոս»)ին իւրոյ, զոր Տէր վայելել տացէ ընդ երկայն աւորս, ձեռամբ յոգնամեղ եւ ապիկար գրչի՝ Գալուստ պիտակ սպասաւորի, ի լաւ եւ յընտիր աւրինակէ Սըսոյ, որ էր գրեալ ձեռամբ բազմարուեստ գրչի՝ Գրիգոր դպրի, մականունն Խոյ կոչեցեալ: Արդ, աղաչեմ զամենեւնիս, որք աւգտիք ի սմանէ կամ գաղափարէք՝ զվերոյսացեալ ստացաւ սորա եւ զբազմամեղ |302ա| գրչաւոր մի՛ մոռանայք, այլ մաղթեմ յիշել ի սուրբ եւ յերկաթիչ պաղատանս ձեր առաջի անարատ գառինն եւ անարին գեներանն Քրիստոսի, եւ նա, որ առատն ի տուրս բարեաց եւ աննախանձ ի պարգեւս շնորհաց, մեզ՝ յուսողացս, եւ ձեզ՝ խնդրողացդ առհասարակ շնորհեսցէ. նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Տե՛ս ժե. դ. յիշ-Բ, Ա., էջ 60, 2^ր 64 (301բ-2ա). ըստ որի եւ փակագծային լրացումները:

2. 111ա (Կարապետ ծաղկողի) Ո՛վ դասք լոյս երամից, աղաչեմ յիշման արժանի առնել զԿարապետ նկարող սորին: Ով զմեզ յիշէ՛ յիշեալ լիցի առաջի անմահ գառին Յիսուսի Քրիստոսի:

164բ Ո՛վ դասք լոյս երամից, յիշեցէ՛ք զնկարող:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 87բ (Միգայել գրիչ լրացնողի. 1464 թ., բոլորգիր) Զմեղաւոր հողս՝ զՄիգայել գծողս, յիշեցէ՛ք [յ]աղաթս ձեր եւ// (չշարունակած):

111բ Արդ, ծանուցումն պայծառ ընդերձողաց: Փա՛ռք համագոյ եւ միասնական, անբաժանելի սուրբ Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեանն՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ յաւիտեանս. ամէն:

Արդ, գրեցաւ եղանակաւոր տառս եւ լուսագարդ երգարանս ի թուականս հայոց ՊԾԵ. (1406) ամի, ի

յերկիրն Քաջբերունի, ի գիւղս Հունձձ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Սարգսի Զաւրավարին եւ ըՍտեփաննոսի Նախավկա[յ]ի, ի հայրապետութեան Զաւարիայի, ի յառաջնորդութեան սուրբ ուխտիս Մեծորայ ըՍտեփաննոս վարդապետի: Յուսամբ յԱստուած, որ պահէ զնայ անփորձ կենաւք մինչեւ ի խորին ծերութիւն. ամէն: Եւ յետ աստեացս ելանելոյն ընդ սուրբ վարդապետաց դասուն դասակից առնէ. ամէն: Արդ, աղաչեմ զամենեսեան սիրովն Քրիստոսի զընդերձողսդ եւ զսողոսդ՝ յիշման արժանի առնել զվերոյ յիշեցեալ ըստացող տառիս: Արդ, գրեցաւ ի ձեռամբ Միգայելի անարժանի եւ անիմաստ գրչի, եւ իմ ան[ըն]դունակ եւ անհմուտ գոլով յարուեստ գրչութեան, եւ բազում մեղաց ցնորիւք պաշարեալ, գրեցի անարժան ձեռք իմաւք ընտիր եւ ստոյ՛գ աւրինակէ Խոյ կոչեցեալ: Ով զմեզ յիշէ՛ յիշեալ լիցի առաջի անմահ գառին Յիսուսի Քրիստոսի:

Տե՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Գ., էջ 441, 2^ր 598 (111բ), ուր սա դրուած է 1464 թ. ներքոյ եւ բացատրուած՝ «Թուականը շնչուած է եւ գրուած ՊԾԵ., որ կեղծիք է: Այստեղ յիշատակուած Զաքարիա կաթողիկոսը նշանաւոր Զաքարիա Աղթա-մարցին է, որ աթոռակալել է 1434-1464 թթ., ուստի յիշատակարանի գրութեան վերջին նշարաւոր տարեթիւր 1464ն է»: Այստեղ նշուած է նաեւ նոյն Միգայել գրչի մի այլ գործ՝ ՄՄ 2^ր 3049 Աւետարանը, որ «հեզահոգի... Մարմելի» կնոջ համար նա գրել է «Ի Զ. ու ժԱ. (1462) ամի, ի յերկիրս Քաջբերունի, ի գեաւղս, որ կոչի Ունձձ». տե՛ս ձեռ. 3049, 277ա-80ա, հմմտ. ժե. դ. յիշ-ք, Բ., էջ 178-9, 2^ր 223:

314ա Զմեղաւոր հողս՝ զՄիգայել գծողս, յիշեցէ՛ք [յ]աղոթս ձեր:

2. 166բ (ժե. դ. վջ., անփոյթ բոլորգիր) Ո՛վ դասք հրեշտակաց եւ նահատակք Քրիստոսի, աղաչեմ զձեզ, յիշման արժանի առնել զՅովհաննէս նկարող սորին: Ով զմեզ յիշէ՛ յիշեալ լիցի առաջի անմահ գառին Յիսուսի Քրիստոսի:

Այս Յովհաննէսը որեւէ ծաղկում չի արել, սոսկ կրկնօրինակ է Կարապետ ծաղկողի 111ա էջի յիշ-ը. ամբողջ ձեռագրի նկարազարդումը Կարապետինն է:

3. 46բ (1746 թ., նոտրգիր) Ես՝ Սելվիս, դալու եմ Վանանին ԳՌ. (3000) փող, Բ. թաղար ց[որ]եէն: Աստուծովդ օգնութեամբ դամ. թվին ՌձՂԵ. (1746):

4. 318ա (ժ.թ. դ., շղագիր) Ի վայելումն Սարկիս վարդապետին Միգայելկով, ամի (չգրած) ի Տեառնէ. ամէն:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 260բ սետով քառանկիւնի, մէջը՝ «Քրիստոսի ծառայ Սարգիս. 1822»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 110բ «Զմեղաւոր. ՊԾԵ. (1406)»: 285բ՝ ԶԺԲ. (1463), ԶԺԱ. (1462), ԷՌԿ. (7060): 317բ Զգծող սորին եւ վայէ: 318ա (ժ.թ. դ., շղագիր) ՊԾԵ. թուին գրեցաւ Նարականս: Տե՛ս «Բանն, որ ընդ Հօրն»: Պհպնկ 318բ «Աս կիրքս է հարն է», խզբզոց:

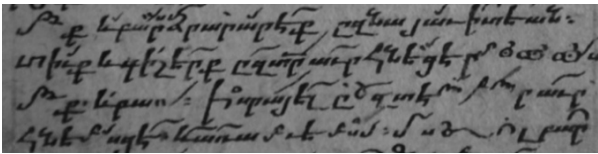
2419

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ժԳ. դար

ՄՏԱՅՈՂ՝ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍ:

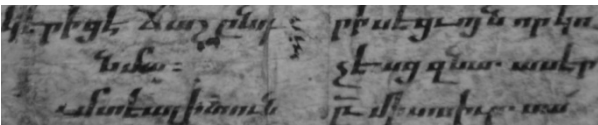
ԹԵՐԹ՝ 293: ՊՐԱԿ՝ Գ-ԻԸx12 (Գ-Ե 13, Զ, ԻԸ 11, ԺԸ, ԻԶ 10, ԻԶ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 11x9,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10x6,5): ԳԻԻ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 15ա): ՏՈՂ՝ 25: ԿԱԶՄ՝ ծաղկա-թուղթ, մէջքը՝ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը թուղթ. լուսանցակողերը կարմիր ցայտկէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Գ), թուղթ, մասն կազմաստաղի:

Նմուշ 15ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ — Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Յովնան յե-րախ կիտի՝ 11ա, Մոսոմ յերուսաղէմ՝ 57բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 80ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր ղ՝ 1բ, 8բ, 56ա, 127ա, 178ա, 232ա, 263բ: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա Ր ղ՝ բուսական, թռչնային, տանա, խաչ: Զ ա Ր ղ ա զ ի Ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր (օձ՝ 163ա): Գ ո յ յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, շագանակագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Դուկասու, Ը. 18-19, է. 36-45: ԺԷ. դ.: 1 (Բ, վՃ.), ստացուած ընդլայնակի հատուած 1 թերթից: Մագաղաթ, 11x8, երկսին (7,5x7,5), բոլորգիր, 14 տող: Կարդալ՝ Աաբ. «/// ի յայտ... եկին նա մա[յրն]», «/// ճաչ ընդ նմա... սա աասիկ»:

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը թեթեակի մաշուած, եզ-րահատումից լուսանցագարդերն ու լուսանցագորտքիւնները վնասուած. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր. լուսանց-ներում բծեր, խոնատութեան հետեւ, փոփոխիկ պատուածքներ, տեղ-տեղ՝ ցեցակեր. ԻԿ. (թ. 252-63) եւ ԻԵ. (թ. 240-251) պրակ-ները եւ թերթեր խառնուած (տե՛ս Բվնդ.), թ. 273՝ կարդալ թ. 263ից յետոյ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-293բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/5աբ (սկ. թափուած [«Տ. Այ-սար ցնծան երկնայինբ...»] գովեն ըզոյսն...): 2/5բ-6բ (չիք՝ «Ո. Անճառելիդ Աստուած... Տ. Թագաւոր փառաց Աստուած... ՃՂ. Որ ի բարձրութիւնս երկնից...»): 3/7ա-8բ (սկ. թափուած [«Մ. Ուրախ լէր, Մարիամ, սուրբ Աստուածածին... եկին՝ Տէր...»]): 4/8բ (միջից եւ վերջից թափուած, միայն՝ «Աւրհ. ԲԶ. Ուրախացիր, սրբբուհի... » եւ «Ուրախ լէ՛ր բերկրեալ...»): 5-12/չիք: 13/290բ (միայն՝ «Մ. Ուրախացիր Աստուածածին...»): 14/4աբ (չիք՝ «Մ. Աթոռ քրոզբէական... Ո. Որոյ առեալ հրաման... Տ. Զոր փառա-բանեն... ԴԿ. ՃՂ. Անբակիզբն Բանըն...»): 15/չիք: 16. ա/չիք: 16. բ/9ա (սկ. թափուած [«... ի յանբալից փոխեալ...»]): 17/9աբ (վերջից պակասաւոր, չիք՝ «Մկ. Արհնեցէ՛ք ըզճէր յարհնութիւն...»): 18-20/չիք: 21/2աբ (2բ-3ա տե՛ս 94), 3աբ (սկ. թափուած [«Տ. Առաքեալը Աստուծոյ... կաթոյղիկէ եկե-ղեցոյ...»: Յաւելեալ՝ Յա «Գեղեցիկ անուն բարի...»): 22/3բ,

10ա-1ա: 23/11աբ, 25աբ: 24/25բ, 1ա (1աբ տե՛ս 93): 25/1բ, 12ա-3ա: 26/13ա-6բ: 27/16բ-21բ, 290ա: 28/21բ-4բ, 26աբ, 37աբ, 27ա-9ա: 29/29ա-36բ, 38ա (միջից պակասաւոր, չիք՝ Ո. Հրաշափառ ծագու՞մըն... Տ. Այսար ցրնճան... Ստեղ. Մկ. Զա-նունըն Տեառն: Կուսապրակացըն...), թերի՝ «ԴԶ. ՃՂ. Այսար մեծապէս պանծացեալ...»): 30/38ա-44ա (44ա-8բ տե՛ս 90), 48բ-9բ: 31/49բ-56ա: 32/56ա-7բ: 33/57բ-60ա: 34/60ա-1ա: 35/61ա-3ա: 36/63ա-4բ: 37/64բ-6ա: 38/66ա-8բ: 39/68բ-77բ (չիք՝ ա «Մ. Յահեղ աւուրն...»): 40/77բ-80ա: 41/80ա-6բ (յաւե-լեալ բ 83ա «Մ. Ո. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/86բ-92բ: 43/92բ-114բ: 44/114բ-9ա: 45/119ա-26բ: 46/127ա-9ա: 47/129ա-31ա: 48/131ա-2բ: 49/132բ-4բ: 50/134բ-6ա: 51/136ա-7ա: 52/137ա-9ա: 53/139ա-44ա: 54/144ա-6բ: 55/146բ-8ա: 56/148ա-9ա: 57/149բ-52ա: 58/152ա-8բ: 59/158բ-60ա: 60/160ա-3ա: 61/163ա-4բ: 62/164բ-6բ: 63/166բ-8ա: 64/168ա-70բ (170բ-3ա տե՛ս 95): 65/173ա-5բ: 66/176ա-8ա: 67/178ա-9բ: 68/179բ-81ա: 69/181ա-2բ: 70/182բ-3բ: 71/183բ-5բ: 72/185բ-6բ: 73/186բ-8ա: 74/188ա-90բ: 75/190բ-2ա: 76/192ա-4ա: 77/194ա-7բ: 78/197բ-9բ: 79/199բ-201բ: 80/201բ-3ա: 81/203ա-5ա: 82/205ա-17բ, 292ա-3ա (չիք՝ գ): 83/217բ-22ա: 84/222ա-7բ: 85/227բ-32ա: 86/232ա-9բ, 252ա-63բ: 87/263բ, 240ա-51բ, 273աբ, 264ա-70ա (չիք՝ է. «Արհնաբանող ձայնի երգենք...», «Մեծ եւ ահեղ աւրըն...»: Յաւելեալ է. 248աբ «[Տ]. Արարչա-գործ Աստուած, որ յոչընչէ...»): 88/274ա-88բ (սկ. թափուած, «[Ման. Ի սուրբ երրորդութենէն ծանեաք... բալլ]կա ի վերա», 89-ից յետոյ: Յաւելեալ՝ 290բ-1ա «Մարտափելի որոտմամբ...», 293բ «Մտ. Հբ. Անբակիզբն Աստուած համապայծառ... եւ մեք/// (շաբ. թերի)», 288բ-90ա տե՛ս 91, 290ա տե՛ս 27. գ. 290բ տե՛ս 13, 293աբ տե՛ս 89. բ, 292ա-3ա տե՛ս 82. ժր, 293աբ տե՛ս 96): 89/270ա-2բ (88-ից առաջ, վերջից պակասաւոր): 90/44ա-8բ (տե՛ս 30): 91/288բ-90ա (տե՛ս 88): 92/չիք: 93/1աբ (տե՛ս 24): 94/2բ-3ա (տե՛ս 17): 95/170բ-3ա (տե՛ս 64): 96/293աբ (տե՛ս 88):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

79բ-80ա (ստ. լս.) Յիշատակ է Շարականս տէր Պետրոսին եւ կողակցոյն իւրոյ՝ Եփրոսինէ, եւ որ-դ[ոց]ն Պօղոսին եւ Անդրէասին. յիշեցէ՛ք եւ/// (եզրա-հատուած):

126բ Յիշատակ է Շարականս տէր Պետրոսին եւ կողակցոյն իւր՝ Եփրոսինէ, եւ որդոցն՝ Պօղոսին եւ Անդ[ր]էասին, եւ ամենայն արեամբ մերձաւորացն իւրոց, որք զՈղորմիդ ասէք. ամէն:

177բ-8բ (ստ. լս.) Յիշեսցիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր գտէր Պետրոսն եւ զկողակիցն Եփ[րոս]ինէն, եւ որդոցն՝ Պօղոսին եւ Անդրէասին, եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 293բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) եւ՝ ծառայ Մարտիրոսս գրեցի:

2. 119բ (ժԹ. դ., բողոքգիր, եզրահատուած) Վարդ//
Քրիստոսի ծառայ, ես՝ ըՍտեփանոս, որդի տէր Օհա-
նէսեան, յիշեցէ՛ք:
ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 239ա բողոքակ, խաչանիշ, անգիր:
ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 13բ թռչուն:
ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 141բ, 144բ, 146բ, 147ա, 154բ, 188բ,

195բ, 277բ եւ այլն. զանազան տառեր եւ բառեր: 240ա
«եկօ, աղաչեմ Քրիստոս»:
293բ «Օգնէ՛ Սուրբ Հոգի առ
քեք ասա: Որ զարար զալց գոր է բազուկս քոյ Տէր»:
ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Աս «ժէ, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»,
«Հ՞ր 2419, 804»:

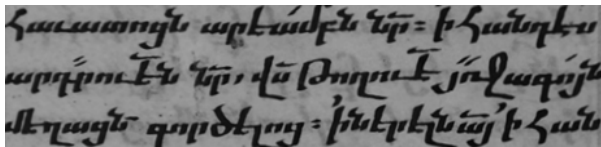
2420

Ն Ո Ր Կ Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն (Մ Ա Ս Ն)

ԷԶՄԻԱՍԻՆ

ԳրիՉ՝ Յովսէփ արք., Մարկոս: ԾԱՂԿՈՂ՝ եւեմիա: ՍՍԱՅՈՂ՝
Մետրոյ դիակօն:

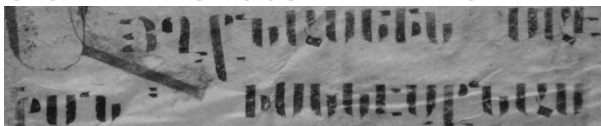
ԹԵՐԹ՝ 245. չգրուած՝ 5բ, 168բ, 244ա-5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԶX12 (Ա-
Բ, Ի 10, Գ 5, Դ 6, Ե-Է, ԺԳ չիբ): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝
13x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9x5.7): ԳԻՐ՝ բողոքգիր (բսա գրչաց
անգանազանեկ. նմուշ՝ 11ա, Բա): ՏՈՂ՝ 18-19: ԿԱԶՄ՝ դրոշմա-
գարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը վա-
ղագոյն մետախ՝ ասեղնագործ ծաղիկներով. լուսանցակողերը՝
կարմիր:

Նմուշ 11ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Ստացող Մետրոյ դիակօն՝ 242բ:
Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Տիմոթէոս՝ 169ա, Յուդայ (Ղեբէոս)՝ 235բ,
Պօղոս առաքեալ՝ 243ա: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 6ա: Ճ ա կ ա տ ա -
գ ա Ր դ՝ 191ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա Ր դ՝ բուսական, սափոր:
Ձ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ թղնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ -
ն ե Ր՝ կարմիր, վարդագոյն, կանաչ, կապոյտ, դեղին, սև, շա-
գանակագոյն, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Յովհաննոս, է. 40-46:
Ժ. դ.: 2 (Ա-Բ, վշ.), ստացուած եզրահատուած կէս թերթի բնօրինակի
երկասկումով: Մագաղաթ, 17,3x12,8՝ բացուածձր, այժմ
միասին (9,5x8), բողոքգիծ երկաթագիր, 14 տող: Կարդալ՝ Բա,
Աբ, Բբ, Աս. «Ումանի ի ժողովրդեանէն... ետուն սր[պաստաւրն]»:

Նմուշ Բա

ՎիճԱԿ՝ բարար. կազմի եւ մշջի եզրերը մաշուած, ցեցա-
կեր. սկզբից եւ միջից՝ պակասատր. լուսանցներում խոնաւութեան
հետեւ, փոքրիկ պատռածքներ, տեղ-տեղ ցեցակեր, 101րդ
թերթի վերին եզրը կտրուած, ընկած, ք. 235՝ պոկուած, ժԳ.
պրակը թովպացած, լուսանցակողերը գունաթափ, կեղտոտուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. [Առ Հռոմայեցիս] – Նխ. 1ա-3բ: Գլ. 3բ-5ա:
Թղթ. 6ա-24ա:
2. Առ Կորնթացիս Ա. – Նխ. 24բ-5բ: Թղթ. 26ա-31բ
(սկ. թափուած «///[այն]պէս ս՛չ լուիցեն... » (ժԳ. 21)
«... այս[միկ]///» (ժԵ. 53, շար. թափուած):
3. Առ Կորնթացիս Բ. – Նխ. 32աբ (սկ. թափուած
«///[բար] ձին... »): Գլ. 32բ-3բ: Թղթ. 34ա-59բ:

ՌՃԺԹ.– ՌՃԻ. – 1670-1671

4. Առ Գաղատացիս – Նխ. 60աբ: Գլ. 60բ-1բ: Թղթ.
62ա-75ա:
5. Առ Եփեսացիս – Նխ. 75բ-6ա: Գլ. 76ա-7ա: Թղթ.
77ա-90ա:
6. Առ Փիլիպեցիս – Նխ. 90ա-1ա: Գլ. 91աբ: Թղթ.
92ա-101բ:
7. Առ Կորնթացիս – Նխ. 101բ-2բ: Գլ. 102բ-3ա:
Թղթ. (թափուած):
8. Առ Թեսաղոնիկեցիս Ա. – Թղթ. 104ա-12ա:
9. Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ. – Նխ. 112ա-3ա: Գլ.
113աբ: Թղթ. 114ա-8ա:
10. Առ Եբրայեցիս – Նխ. 118ա-9ա: Գլ. 119ա-22ա:
Թղթ. 122ա-52ա:
11. Առ Տիմոթէոս Ա. – Նխ. 152ա-3ա: Գլ. 153բ-4բ:
Թղթ. 155ա-66ա:
12. Առ Տիմոթէոս Բ. – Նխ. 166ա-7ա: Գլ. 167ա-8ա:
Թղթ. 169ա-76բ:
13. Առ Տիտոս – Նխ. 176բ-7բ: Գլ. 177բ-8ա: Թղթ.
178ա-82բ:
14. Առ Փիլիմոն – Գլ. 183ա: Նխ. 183աբ: Թղթ.
184ա-6ա:
– Վերագիր, Թելադրութ., Նաւարկութ. – 186ա-7ա
(տե՛ս ձեռ. 187, 444բ):
15. Թղթ. Յակովբայ – Յոջբ. 188ա-9ա: Գլ. 189բ-
90բ: Թղթ. 191ա-201բ:
16. Թղթ. Պետրոսի Ա. – Գլ. 201բ-2բ: Թղթ. 203ա-
14ա:
17. Թղթ. Պետրոսի Բ. – Գլ. 214աբ: Թղթ. 215ա-
21բ:
18. Թղթ. Յովհաննոս Ա. – Գլ. 222աբ: Թղթ. 223ա-
32ա:
19. Թղթ. Յովհաննոս Բ. – Գլ. 232ա: Թղթ. 232բ-3բ:
20. Թղթ. Յովհաննոս Գ. – Գլ. 233բ-4ա: Թղթ.
234ա-5ա:
21. Թղթ. Յուդայի – Գլ. 235աբ: Թղթ. 235բ-8բ:
22. Աղերս Եթաղի – 238բ-9բ:
Մանրամասն տե՛ս ձեռ. 187:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 5ա (Յովսէփ գրչի) եւ Քրիստոսի Աստուծոյ՝ փրկ-
չին եւ մարդասիրին, Հարբ եւ Հոգեով Սրբով փառք,

պատիւ եւ իշխանութիւն յաւիտեան եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն. ԺԹԹՃ., ՌՃԹԺ. (1670):

24ա ՌՎ ընթերցող սուրբ մատենիս,

Մեարոպ եղբայրդ իմ ցանկալիս,

Մաղթեմ յիշման արժան առնես,

Յովսէփ տրուպ գծող տառիս:

59բ Յիշեա՛ գգծողս, ո՛վ ցանկալիդ իմ Մեարոպ:

187ա Ի թուին ՌՃԺԹ. (1670), մուտ քսանին (1671): Ի թուին ՌՃԺԹ. մուտ Ի. (1671) շնորհօք եւ կարողութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ կատարեցաւ ԴԺ. թուղթ սրբազան առաքելոյն Պօղոսի, ձեռամբ յոգնամեղ Յովսէփ արեղայի:

187բ (1670 թ., նոտրգիր)

Ի յարամեան թուականի

Հազար հարիւր տասն եւ իննի (1670)

Մատենալս այս գծազրբի,

Ի դրան Սրբոյ էջմիածնի,

Ձեռամբ Յովսէփ մեղաքաւչի,

Որ այսմ ամի եղեւ ռաբբի,

Յամսեանն յունաց դեկտեմբերի,

Աւուր պատկերն հինգշաբթի,

Ի սուրբ տօնին Յօհանիսի,

Ջոր Որոտման Որդի ասի:

Ջոր եւ ժտեմ հանդիպողաց,

Սիրով արտիւ վայելողաց,

Յիշել գտէրն իմ հարազատ,

Ջոր ի գծիս մեք ծանուցաք:

243ա Յիշատակարան սրբոյ գրոյ. Փա՛ռք, պատիւ աստուածութեան անհասական, սրտատենչ գոհութիւն յամենայն արարածական գոյութեանց՝ յիմանալեաց եւ զգալեաց, համարուն եւ միազուգ երից անձանց եւ հաւասարահարթ տէրութեան եւ ամենակարող պարգեւածիր ողորմութեան եւ գթութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Սրբոյ Հոգւոյն, յանցեալն, յայժմուս եւ ապագայն, յաւիտեանս յաւիտենիւ. ամէն: Արդ, ողորմութեամբ Տեառն եւ շնորհիւ ամենագօր եւ գերակատար երրորդութեանն աւարտեցաւ կտակս սրբազան առաքելոյն Պօղոսի |243բ| հանդերձ Կաթողիկէից եօթեամբ թղթովն, ի թուահաշուութեանս Արամեան սեռի ՌՃ. եւ քսաներորդի (1671), եւ ի հայրապետութեան տեառն Յակոբայ սրբազան կաթողիկոսի, ձեռամբ բազմավէր Յովսէփայ բանի պաշտօնէի, ի դրան գերահռչակ եւ լուսանկար քրիստոսակոխ Սրբոյ Աթոռոյս էջմիածնի, առ ի վայելումն անձին Մեարոպայ հարազատի, զոր Տէր Աստուած բարեաւ վայելել տացէ նմա երկար եւ ձիգ ժամանակաւ. ամէն:

241բ (նոտրգիր) Յովսէփ վարդապետ եւ գծադկող սորայ՝ զքաջարհեստ հարազատն իմ զԵրեմիայն, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

2. 190բ (Մարկոս գրչի)

Տէ՛րդ հոգւոյ իմ հարազատ,

Յովսէփ ռաբբի լուսոյն շնորհաց,

ՋՊօղոսեան կտակս կենաց

Ծրեա՛ հիքոյս քո մեղսամած,

Որով ելիցն մեր կենաց,

Սա մնասցէ մեզ յիշողաց:

ԹՎին ՌՃ. մուտ քսանին (1671):

242ա («Մարկոս է»)

Մատակարարք եւ սպասաւորք Տեառն Բանի,

յորովայնէ մաքրեալք, ընտրեալք նախկընակի,

Ազգարարք եւ աւետօղք դուք աշխարհի,

հրաւիրողք ի հարսանիսն Սուրբ Միածնի,

Բաբունիք պետք եւ քարոզք հինաւուրց ազգի,

լըցեալք Հոգւոյն շնորհաց մաքրականի,

Կապօղք եւ արձակօղք մարդկան սեռի,

արձակեցէ՛ք զկապեալս մեղօք անխըզելի,

Որ փափագօղ եղեւ զըրոյս այս ցանկալի,

յորջորջեալ՝ անուն Մեարոպ դիակօնի:

Սըրտառուչ փղցկեալ դիմօք առ ձեզ հայի,

առ ի շնորհել զիւր ըզյանցանսն պաղատի,

Եւ ընդ սըմին, ծրօղի տառիս այս գովելի՝

Յովսէփայ պաշտօնէի Տեառն բանի:

Ի վաղձան գրոյս, զկրկին տետրակի ծրօղս՝ զբազմավէր Մարկոս քարտուղարս, յիշել աղաչեմ ի Տէր, ո՛վ եղբարք իմ:

3. 240ա (Ստացողի, նոտրգիր) Ես, թարմատարս ամենայնի,

Մեարոպ տրուպս եղկելի,

Կտակս կենաց սրբազանի

Երանելոյն սուրբ Պօղոսի,

Յոգնաթախանձ սիրալրալի

Ծրել ետու հարազատի՝

Յորջեալ անուամբ Յովսէփ ռաբբի,

Հազար հարիւր տասն եւ իննի (1670):

Ջոր եւ մաղթմամբ աղբրսալի

Եւ յորդառատ արտասուալի

Ժտեմ տերանցդ հարազատի,

Հանդիպողաց այս մատենի,

Նա եւ մանկանց սրբասիրի

Կաթնավարժացն անխարդախի

Յիշել տրուպս առ Տէր բարի,

Ջգերախտաւորսն իմ ըստ կարգի:

Նախ, ծնօղացն իմ ըստ մարմնի,

Որք կան ի դիրսս հանգստի:

|240բ| Ապա եղբարցն իմոց ազնի,

Որք աշխարհի կան ըստ կարգի,

Եւ գնացելոցն առ Տէր աստի,

Որք ի ժողովն են այժմ երկընի,

Եւ ծնեալ նոցունցն զաւակի,

Եւ ընդհանուր ազգատոհմի,

Ապա տեառն իմ ցանկալի՝

Հօրըս եղբօր վարդապետի՝

Յորջեալ անուամբ Յովանիսի՝
 Ի բազմաշխատ իմ ուսուցչի:
 Ապա հռետորն իմ հոգեկի՝
 եղբայր մեծին Եսայիեայի,
 Ուստի ռաբբի Յոհանն ասի,
 Զտառս օրինաց մեզ լուծանի:
 Ապա գրչին իմ Կոզմասի՝
 Հօրս ըստ հոգւոյ հարազատի,
 եղբօրն իւրոյ՝ Ալէքսանի,
 Սրբանուէր քահանայի,
 |241ա| Զոր ի յարբունըս հասակի՝
 Ոչ լի աւուրբք գրաւեալ աստի,
 Այլեւ ի ՚չիս երից տասնի
 Կենաց մահուամբ վերափոխի,
 Ի թուոյ ազեանս մեր Հայկի
 Հազար հարիւր տասն եւ ութի (1669),
 Հարազատիս սրտախոցի
 Թողու սփոփիչ իւրն տպի,
 Զգիծ ձեռացն շնորհալի՝
 ԶԱւետարանն ընդ Նարեկի,
 Զոր եւ հայցեմք Տեառնէն ձրի
 Դասել ի յարկան ճշակողմի,
 Զնշել գլանցանս, որ ի մարմնի,
 Գրել ի գիրն կենդանի:
 Ապա ժողով եղբարցս պարի,
 Որք կան ուսման տանըս մեծի*,
 Վարդապետացն հանգիսի,
 Մաքրասնունդ դպրաց դասի:
 |241բ| Ապա հոգւոյս հարազատաց՝
 եղբարցս իմոյ ուսումնակցաց,
 Սարգիս՝ անօթ հոգւոյն կենաց
 եւ Աթանաս շքեղապանծ,

Զոր շաղկապաւ սիրոյն կենաց
 Կամք անանջատ ի միմեանց:
 Ապա հանուրց մարդկան սեռի,
 Որք հաւատան Տեառն Յիսուսի:
 Փա՛ռք Հօր, պատիւ Որդւոյ,
 եւ գոհութիւն տուօղին Հոգւոյ,
 Յանցեալն յայժմուս, յապագայի,
 եւ յաւիտեանս յաւիտենի:
 * «տանըս մեծի» բառերի դիմացի լուսանցում՝
 «էջմիածնայ»:

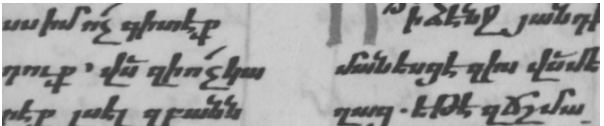
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 245բ (1747 թ., նոտրգիր) Գրեցաւ: Թիվ ՌՃՂԶ. (1747) էր, որ Նաաիբ շահըն սպանեցին, երկիրս ազատ եղաւ. ես՝ մեղաւոր Պապիս գրեցի:
2. 103բ (1858 թ., շղագիր) Ծնաւ [Ն]իկողայոսն մայրիցն 1858 ամի եւ ամսեանն 28 Հոկտեմբեր ամսոյ, երեքշաբթի օրն:
3. Կազմաստառ Ա (մատենագիտական թերթիկի վրայ, 1893 թ., շղագիր) Զայս նոր Կտակարան մագաղաթեայ, յամի 1893 ի 5 Նոյեմբերի, ետ նուէր Մատենադարանի Աթոռոյս որդի մօրաքեռ իմոյ՝ բարեշնորհ Աբէլ քահանայ Քօչարեան Ղզըթաւուցի: Մատենադարանապետ՝ Սահակ աբեղայ: ԹՃԻ. գրիչ Յովսէփ, էջմիածին:
4. 237բ-ճա (ԺԹ. դ., շղագիր) Կարապետ Վարդանեան, եւ սիրով ողջուն մատուցանեմ:
 ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 151բ (մարդ):
 ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 139բ, 140ա, 143ա, 151բ, 154բ, 163բ-4ա եւ այլն (զանազան բառեր, տառեր):
 ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «Հ՞ր 2420, 805»:

2421

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԳԻԻԶ՝ Մարութայ:
 ԹԵՐԹ՝ 292. չգրուած՝ 1աբ, 2բ, 137բ, 225բ-6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԿ12 (Ա. 13, ԺԹ՝ 15): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (8.5x6): ԳԻՐ՝ բլորգիր (նմուշ՝ 253ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ խաչադրոշմ եւ ծաղկադրոշմ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը բազմագոյն շերտազարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա), մագաղաթ:
 ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 3ա, 84ա, 138ա, 227ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ ՝ բուսական, թղչնային, խաչ, տանաւ: Զ ա ռ դ ա զ ի ռ ՝ թղչնագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին:

Նմուշ 253ա

ՓԷ. դար

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին փայլաւոր, եզրերը եւ աստառը մաշուած, պրակներ մէջից առանձնացած, դոնակն ու կապիչներն ընկած. լուսանցներ փոշոց սեւացած, գրադաշտը մեծ մասամբ գունափոխուած, տեղ-տեղ կան փոփոխ պատուածքներ. կազմի մէջը Ի. դ. նորոգուած նոր կաշուով, լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- Ա. 1. 3ա-81բ Աւետարան Մատթէոսի
2. 82ա-3ա Գլովախ: 83աբ Նախադրութիւն: 84ա-137ա Աւետարան Մարկոսի (136բ-7ա «Յարուցեալ Յիսուս»):
3. 138ա-224ա Աւետարան Գովկասու: 224բ Թեալութիւն:

4. 224բ-5ա Գլուխք: 225ա Նախադրութիւն: 227ա-90բ Աւետարան Յոնաննու (290աբ «Իրբ կնոջն շնացելոյ»):

Ունի լուսանցային համաբարբառ:

Բ. 224ա [Ոտանաւոր] – Այս Դուկաու եզն ասացին...

Գ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԹ. դ., նոտագրամման շղագիր

1. 2ա Աւետարանացոյց (անընթեռնելի)

2. 292բ Աւետարանացոյց - Իւղաբերից... Դուկաս բժշկութեան համարն է ԼԳ... Յօճան գլուխն բժշկութեան համարն է ԼԸ.:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

291ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Փա՛ռք երից անձնաւորութեանն, անբաւից տէրութեան եւ թագաւորութեան, անմահից մշտնջենաւորաց, անապական բնութեան եւ ամենազօր զօրութեան, անպարագրելի աստուածութեան, իսկից յատկութեանց անձնաւորութեանց եւ միոյ Աստուածութեանն, պատճառ էից եղելութեանց, եղանակաց եւ ստեղծականաց գոյութեանց, արարողաց՝ Հօր ճշմարտի ծնօղի, Որդւոյն Միածնի եւ բղխողի Հոգւոյն կենարարի, յանմահից հրեղինաց, յիննեակ դասուց հրեշտակաց եւ ի մահկանացուաց սեռից մարդկութեանց, գոհութիւն եւ երկրպագութիւն եւ օրհնութիւն յանցեալն եւ ի ներկայս եւ

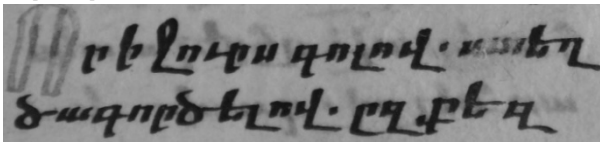
յա|291բ|պագայսն ժամանակաց շրջագայութեանց, որ զօրացոյց զիս՝ զտկարս եւ տխմարս, զփծուն եւ զթարմատար, զյոյլս եւ զծոյլս, զանարգս եւ զանպիտանս՝ զՄարութայ գրիչս՝ յանգ եւ յաւարտ հանել զսուրբ եւ զաւետաբեր Աւետարանս արքայութեան երկնից, զշնորհաբաշխ եւ զկենսունակ բժըշկարանս հոգւոց ամենայն հաւատացելոց, զգրախոս աստուածատունկ, որ է լցեալ ամենայն անմահարար եւ անուշահոտ պտղովք, յորմէ բղխեն չորք գետք ընդ չորեքծագեան տիեզերս՝ արբուցանել զչորեքնիւթեայ պապեալ մեր բնութիւնս, հոգեւոր եւ աստուածային պայծառ ի յերկնից ծագեալ Արեգակնս, որ լուսաւորէ եւ ծագէ լոյս աստուածային, որոց նստին ի խաւարի եւ ի ստուերս մահու: Որում ցանկացող եղեալ այսմ աւետարուր եւ |292ա| տէրունախօս սուրբ Աւետարանիս, (մէկ սիւնակ չգրուած) քանզի մտաւ ածեալ զբան մարգարէին, որ ասէ, եթէ. Երանի այնոցիկ, որ ունի զաւակ ի Սիոն եւ ընդանիս յերուսաղէմ: Եւ զհետ մտեալ, հասին իբրեւ զիմաստուն եւ զխոհեմ վաճառական անգին եւ երկնաւոր պատուական մարգարտիս, առիւ(=ն) զսուրբ Աւետարանս զայս ողորմութեամբն Աստուծոյ հոգեւոր անկողոպտելի (շարունակուած):

ՆՇՈՒՄ ՊՅԱՆԿ Ա. -ին թակցուած թղթին «ԺԵ., Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ^մ 2421, 812»:

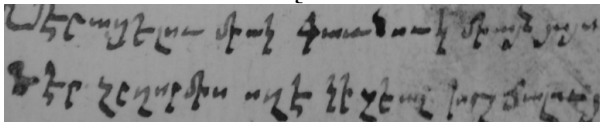
2422

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 68. չգրուած 1բ, 2բ-3բ, 54բ, 57ա-8ա, 59ա-68բ: ՊՐԱԿ՝ 6x16 (Ա 5, Ե 12, Զ 3): ՆԻԻԹ՝ բոլոր, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ ծաղիկ: ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 10x7,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (8x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր, նոտագիր՝ 55ա-6բ (նմուշ՝ 38ա, 56ա): ՏՈՂ 13-16: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը բազմագոյն ծաղկադրոշմ կտաւ:

Նմուշ 38ա

Նմուշ 56ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, Ա. աստառը, կապիչները եւ զամերն ընկած. սկզբից եւ միջից՝ պակասատու. լուսանցներում խոնասութեան հետեւ, փոփոխ պատուածներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 4ա-5բ [Մեղեդիք կարգաւ. Ծննդեան, Յարութեան, Սուրբ Սարգսի, Նոր Կիրակելի] – Ողջուն քեզ,

ԺԵ. դար

աստղը ծովային... Այսօր նոր շուշան ծաղկեալ, ի նորատունկ բուրաստանէն:

2. 6ա-21բ [Աւարողութիւն սրբոց պատարագի: Շարական խնկարկութեան] – (սկ. թափուած) /// Խընդայ յոյժ դուստր լուսոյ... Պոսիսումէ: քահանայ. Ի սրբութիւն:

Տես «Ժամագիրք», Վաղարշապատ, 1902, էջ 522-541:

Բ. 22ա-54ա [Տաղ եւ գանձք]

1. 22ա-3ա Տաղ ազնիւ («Ճ-Չ») – Ճը[շ]մարիտ վրկայք աստուածորդոյն... ըզմեզ փրկեցէք ի կիզանող բոցոյն:

2. 23ա-4ա Գանձ թարգմանյացն – Յուցեալ սագաշէն, / Յանկ սահակաշէն... Ինքնաբուխ ջրէն / Պարգեւեա՛ մեզէն. ողորմեա՛ց մեզ:

3. 24աբ Տաղ Յարութեան – Կանայքն եկին ի գերեզմանին՝ / Առ ի խընկել զտէրունեան մարմինն... Զմեզ նորոգեա՛ Աստուած ի հոգի / Եւ պահեա՛ անփորձ աշխարհի աղաչեմք:

4. 25ա-6ա Տաղ ազնիւ՝ Յարութեան («Յ-Ք») – Յարուցեալ յերրորդ աւուր առաւօտուն ձայնեաց հրեշ-

տակն, / Նորահրաշ լոյսըն ծագեաց աւետարտ սուրբ Յարուսեանն... Փող հարեալ Գաբրիէլի՝ տալ աւետիս տիեզերաց, / Քրիստոսի տո՛ւք աւրհնութիւն արարողին բանաւորաց:

5. 26ա-7ա Փառ Աւետարանին – Դարձալ յայտնի այլանըման, / Առ ծովակին Տիբերական... Որով ի միտս հաստատեցաւ, / Թէ արդարեւ Քրիստոս յարեալ:

6. 27ա-9ա Հաւասար մարտիրոսաց («Ատո») – Այսօր դըշխոյ բերկրեալ զարդարի, / Ձձեզ ժողովէ, որդի՛ք Սիոնի... Ի սոսկալի ատենին փառաց, / Դուք բարեխօս լերո՛ւք տօնողաց:

7. 29ա-31ա Գանձ Ծնընդեան («Փա») – Թագըդ պարծանաց, / Թափեալ ի զաւրաց... Փառաւք փրկեցեր եւ առ Հայր հաներ. ընկա՛լ:

8. 31ա-3ա Գանձ Ծնընդեան («Աչա») – Աստուածածին, զքեզ խոստովանին / Որդիք լուսոյ վերին Սիոնին... եթէ ահա կոյսըն յըղացցի, / Եւ գաւազանն յեսսեա ծաղկեցցի. ուրախ լե՛ր:

9. 33ա-5բ Այլ տաղ ի Պլուզ վարդապետէ ասացեալ ի սուրբ Աստուածածին («Ա-Ղ») – Առաջնաճաշակ պըտղոյն, / Մահուան առաջին մարդոյն... Վառեալ ի Սըրբոյ Հոգոյն, / Հերթիչ մահաբեր մըթոյն. մայր Մանուէլի սուրբ Կոյս:

10. 36աք Սուրբ Խաչին է («Կաթողի») – Կենաց փայտ տընկեալ ըզքեզ տընկողին... Հեղուսեալ ոտիւքն ուղղեա՛յ ըզգնացս իմ յերկինս:

11. 36բ-7բ Տաղ Գալըստեան – Հոգին Սուրբ հընչեաց բազմապատիկ մի ձայն... Փառաւորեսցուք զՀոգին Աստուած՝ ընդ Հաւր եւ ընդ Միածնին, փառաւորեսցուք նըմա:

12. 37բ-9ա Տաղ Գալըստեան («Յո») – Յաւէտ իսկապէս, / Ընդ Հօր միապէս... Ահա կեցո՛ զմեզ, Տէր, եւ արդարացո՛, Հոգի՛ Աստուծոյ, աղաչեմք:

13. 39ա-40ա Գանձ Յարութեան ասա՛ – Գոյից արարչին, / Եր[կ]նից արքային... Ահա կեցո՛ զմեզ, Տէր, եւ արդարացո՛յ յայս սուրբ կիրակէի աւուրս Տէրունի, աղաչեմք:

14. 40ա-1բ Այլ տաղ Յարութեան – Միաշաբաթ աւր հանգըստեան, / Կանայքն եկին ի գերեզմանն... Տէր քարոզել միշտ անխափան / Եւ փառս տալ Երրորդութեան:

15. 42ա-3բ Տաղ Յարութեան – Առաւօտեան կանայքն՝ որ եկին, / Ձեւոս անուշա խընկաւքն բերին... Մինչ կատարած աշխարհիս հասցէ, ընկալ:

16. 44ա-6ա Կանովն Ճրագալուցի Ծնընդեանն Քրիստոսի («Տէ») – Տարփումն ըղձական, / Տոչոր անձակական... Երկիր եւ երկին փառօք քո փայլին, / Ձիքեւ պարագրին, ընկա՛լ:

17. 46ա-7բ Գանձ Խաչի («Իւ») – Իսկակից որդի, / Հօր քոյ հըզորի... Աղեղն ի յամպի, որ մեզ երեւի, / Ծիածան ծաղկի, ընկա՛լ:

18. 47բ-9ա Տաղ ազնիւ («Ճ խնդրաց Գրիգոր նո») – Երգեմք միացեալ, / Հոգով ըրախացեալ... Ի կեանս յաշողեալ, / Քեւ արժանացեալ, ողորմեա՛ց:

19. 49ա-50ա Սուրբ Խաչին՝ Յովնաննիսէ («Յո») – Ձայն եղեմական / Դրախտին փափկութեան... Եւ բարի գործով / Ձմեզ ազատելով, ընկա՛լ:

20. 50բ-2բ Վարագա Խաչին («Բիգ») – Բամեալ դըշխոյն / Ընդ հաւատ սըրտին... Դըշխոյն պատեաւ, / Կայսերն յուղարկեալ:

21. 52բ-4ա Առաքելոցն Եօթանասնից («Իգ») – Իշխան համայնի/Մարդկային ազգի... Ջօրինադիրն եբեր նոցուն, / Եւ որ վառեալ էր նախանձուն:

Գ. ՅԱԻՆԷԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Յակոբ տիրացուի, ԺԸ. դ., նոտրգիր

55ա-6բ Ողբ ի բերանոյ մօր Տեոան առ որդին իւ[ր] ցանկալի – Ա՛յ իմ որդեակ, երկնային շո[ւ]շան, / Է՛ր շերեւի քոյդ հեղոց նըշան... մահուամբ եղեր անշըգեղ// (շար. թերի):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 2ա (շղագիր, ԺԸ. դ.) Շահան օղլէ տված ոսկէ շորս դրամէն երկու կուտ ու կէս՝:

2ա Յակոբեան աղային արծաթէ Է՞օ (45) դրամ է:

2ա Հա[ւ]րապետե[ն]ց մանչուն՝ Հանիին, արծթէ Կ՛՛ (23) զկուտ:

67ա Եռուպ Կ՞օ (25) դրամ, մէկ դեկան տան Ղալին,

Կ՛՛ (26) դրամ եւ կէս՝ Միրումէն:

2. 58բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Ի Աստուծոյ ծառայ տիրացու Յարութեանն հասցէ շատ սիրով բարեւ իմ սիրելի երկու աշացս լուս, իմ Միրավի հայրիկի, եւ դարձել բարեւ իմ յանուշիկ մօրս՝ Քիլոսին, Տիրունին, Խաչատուրին. Միրավի մեզ մըղէհայն էրիբ յայսքան ժամանակ է, որ մենէն բաժընվելս մեզնէն բաժ (չշարունակած):

3. (նոտրգիր, ԺԸ. դ.) 54ա Աստուծոյ ծառայ տիրացու, շաբաթուն զօրինագիրն եբեր նոցուն եւ որ վառեալ էր// (մէկ բառ քերուած):

59բ Աստուծոյ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ տիրացու Յակոբէն:

67բ Եւ տեսեալ զանութական ի ձեւ մարմընոյ յաշմէ սեղանս պակսցէ երկու մահու հաւր պապիս. Աստուծոյ ծառայ տիրացու Յակոբէն:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 37ա. անընթեռնելի:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 1բ. փոքրիկ դիմանկար:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 1ա-2բ, 3բ, 22ա, 23ա, 54բ, 57աբ, 58ա, 59ա, 64բ, 68աբ. զանազան բառեր եւ տառեր: 68ա «Աստուծոյ ծառայ տիրացու»: 3ա, 57բ, 67ա. արաբական թուանշաններ:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ԺԸ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ՛ր 2422, 825», «Սուրբ Պատարագի արարողութիւն: Սկզբում ունի մի քանի մեղեդիք»:

2423

Մ Ա Շ Տ Ո Յ

(բաղկացած է 2 մասից)

ԹԵՐԹ՝ 152 (տպագիր) + 2+38 (ձեռագիր, ք. 1՝ երիցս. 1ա-1դ՝ տպագրից առաջ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, երկու կապիչով և երկու մետաղէ գամով, միջուկը տախտակ, աստառը գծաւոր բազմագոյն կտաւ, դոնակինը՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կտաւ (Բ. դ.): լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), դեղին թուղթ (Բ. դ.):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. Ի. դ. նորոգուած, թերթեր կարկատուած, բնագիրը եզրահատումից տեղ-տեղ վնասուած, կազմի դոնակը նորոգուած հին և նոր կաշիներով, կապիչները՝ նորոգման ժամանակի:

ՄԱՍՆ Ա. (տպագիր)

ՌՃԻԵ. – 1676

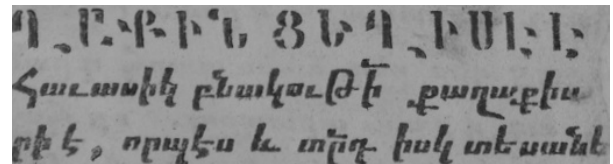
1ե-152բ Գիրք Սրբոյն Մաշտոցայ վարդապետի... Տպագրեցեալ ի տպարանի Սրբոյ Էջմիածնի և Սրբոյն Սարգսի զօրավարին: Ի հայրապետութեան տեառն Յակոբայ ամենայն Հայոց կաթողիկոսի և ի թագաւորութեան Կալիստոս քրիստոսապսակի և բարեպաշտի Լուսավիկոսի շորեքտասաներորդի: Արդեամբք և գոյիւք Աւետիսի և Սողոմոնի պաշտօնատարի: Ի Մարշիլեայ քաղաքի: Ի թույ փրկչին 1676, Դեկտեմբերի [11], իսկ ըստ հայոց 1125, Դեկտեմբերի [1]:

Հմտ. Հայ գիրքը 1512-1800 թուականներին, [Կազմեցին] Ն. Ոսկանեան, Ք. Կորկոտեան, Ա. Սաւաթեան, Երեւան, 1988, էջ 76-7, Հ^ր 99. 4 չհ., 300 էջ, գիրքն ունի 304 էջ, այստեղ վերջից պակաս 4 էջ կամ 2 թերթի:

ՄԱՍՆ Բ. (ձեռագիր)

ՌՃԼԳ. – 1685

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ ՍՏԱՅՈՂ՝ Եփրեմ վրդ.: ԹԵՐԹ՝ 38. չգրուած 1ա, 2բ, 29բ-38ա: ՊՐԱԿ՝ 2+1-3x12: ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 20x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (16,5x9,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (մուշ 3ա): ՏՈՂ՝ 23:

Նմուշ 3ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, քծեր:

Գրուած է ի լրացումն տպագիր մասի:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

– 1բ-2բ Այս ինչ կայ յարմարեալ ի Մաշտոցս – Ա. Նախ և առաջին Ջուր արհնելոյ... ԾԲ. Վասն սկիհ՝ և մաղզման օրհնելոյ:

Ա-ԻԹ. միւտորք տե՛ս տպագիրը:

1. 3ա-4ա [Լ. Կանոն հաղոյ օրհնելոյ] – (սկ. թափուած) /// զքեզ անուանեցեր որթ... ըստ անսուտ առ ի քէն խոստմանն, ի պատիւ և ի փառս... ամէն:

ժէ. դար

2. 4ա ԼԱ. Վասն եղմնահարաց աղօթք – Աստուած մարդասէր, որ զմարդկային բնութիւնս փոփոխական և տկար գիտես... վասն զի յամենայն արարածոց արհնի անուն քո... յաւիտեանս:

3. 4աբ ԼԲ. Վասն, որ պիղծ ինչ կերեալ իցէ. աղօթք – Տէ՛ր Աստուած մեր, որ ի սուրբս հանգուցեալ... նորոգեսցի հոգւով և մարմնով... յաւիտեանս:

4. 4բ-5ա ԼԳ. Կանոն գառն արհնելոյ Զատիկ և Վարդավառի, Աստուածամնի, Խաչի, և այլ տէրուական տօնից և սրբոց – Սաղմոս կցորդ... Աղօթք. Արհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած ամենակալ... և մեք ամենեքեան գոհանալով փառաւորեսցուք... յաւիտեանս:

5. 5ա-6ա ԼԴ. Կանոն գնչխար սրբոց ի հանգիստ փոխել – Դնի, ուր արժան է... Ընթերցուած յերկրորդ Թագաւորութեանցն. և Էլին ցեղքն Իւրայէլի... և ըսքանչեղագործեա՛ ի ձեռն սոցա բժշկութիւն հոգոց... յաւիտեանս:

6. 6ա-7ա ԼԵ. Կանոն կարգաւորութեան եղբայրակցութեան – Դնեն յեկեղեցին զսուրբ Աւետարանն... Յոհաննու առաքելոյ ի Կաթողիկէից թղթոյն է ընթերցուած. Սիրելի՛ք, սիրեսցուք զմիմեանս... և համախոհս պահես զմեզ... յաւիտեանս:

7. 7ա-8բ ԼԶ. Կանոն պղծեալ ջրհորի, յորժամ հեղցնու ինչ ի նա – Ասի շարական՝ ԴԶ. Լոյս ի լուսոյ ի Հօրէ՛... Ընթերցուածս ի Չորրորդ Թագաւորութեանց. և ասեն արք քաղաքին... Աղօթք. Պահպանեա՛, և առնեն վերջ:

8. 8բ-10բ ԼԷ. Կանոն աւագան արհնելոյ – Հաստատեն ի տեղի իւր... և ասէ զաղօթս. Տէ՛ր Աստուած, մեծ և փառաւորեալ... Աղօթք. Պահպանեա՛:

9. 10բ-1բ ԼԸ. Կանոն երկրորդ ամուսնութեան Պսակի – Սաղմոս՝ Տէ՛ր, ի զօրութեան քում... և ասէ զաղօթքն. Տէ՛ր Աստուած մեր, որ ի հրեշտակաց... Աղօթք. Պահպանեա՛:

10. 11բ-2ա ԼԹ. Կանոն գնկարեալ եկեղեցիս արհնելոյ – Ժողովին յեկեղեցին և ասեն սաղմոս՝ Երանեալ են ամբիծք... և ասէ զաղօթս. Սուրբ ես, Տէ՛ր... զի քեզ ընծայի յամենայն հաւատացելոց պատիւ... ամէն:

11. 12ա-3ա Խ. Կանոն պղծեալ տաճարի. դրուակ ինչ եղեալ ըստ ժամանակիս – Սաղմոս՝ Աստուած, մտին հեթանոսք... Ընթերցուածս յնսայեայ մարգարէէ. Այսպէս ասէ բարձրեալն... Այլ դարձեալ կեցոյ՛ հաստատուն ի նոյն շնորհս սրբութեան... այժմ և:

12. 13աբ ԽԱ. Կանոն նոր դուռն դնել եկեղեցոյ – Հաստատեն ի տեղին... եւ ասէ զաղօթս. Տէ՛ր Աստուած նորոգիչ... գտցէ հանգիստ եւ ողորմութիւն... յաւիտեանս:

13. 13բ-6բ ԽԲ. Կանոն Ոգէհանգիստ առնելոյ – Ասեն սաղմոս ի թիւ... եւ ասէ զաղօթս. Որ դատաւորդ ես կենդանեաց եւ մեռելոց... որք յամենայն զօրութենէ իւրեանց սիրեցին զքեզ... յաւիտեանս:

14. 16բ-20բ ԽԳ. Կանոն Տեառնականի աղ աւհնելոյ – Ածեն զնուիրեալն ի դուռն եկեղեցոյն... եւ ասէ զաղօթս. Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած... շնորհեա՛ մեզ առանց ամօթոյ կեալ ի յաջակողմեան... եւ զՍուրբ Հոգի:

15. 20բ-2բ ԽԴ. Կանոն աւհնութիւն Հատի եւ պատարագի սեղանոյն, որ է իւղ անոյր – Յորժամ սեղան դնեն մատաղի... եւ ասէ զաղօթս. Գոհանամք եւ փառաւորիմք զքեզ... կենդանութիւն եւ փրկութիւն անձանց մերոց... ամէն:

16. 22բ-5ա ԽԵ. Կանոն տնտես աւհնելոյ – Ասի շարական. Որ արարեր... (23ա) Ընթերցուածս յԱռակաց. Մայր շուտ եւ փոյթ պարտ է... Ձի քոյ է ողորմութիւն... այժմ եւ:

17. 25աբ ԽԶ. Կանոն խիստ ամպոյ եւ կարկաթ կամ այլ նեղութեան – Ասեն զներքի սիրեցին... Քարոզէ սարկաւազն. Աղաչեսցուք զամենակալն Աստուած... բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածնիդ եւ ամենայն սրբոց քոց... յաւիտեանս:

18. 25բ-6ա ԽԷ. Ձեռնադրութիւն վասն անագանուսաց, որ կոչի գրակարդաց – Ասի սաղմոս՝ Երանեալ են անբիծք... եւ կարդան զայս աղօթս. Տէ՛ր Աստուած, արարիչ եւ հաստատիչ... պահեա՛ զսա առանց ամօթոյ... յաւիտեանս:

19. 26աբ ԽԸ. Ձեռնադրութիւն վասն սարկաւագի կանանց, որ են սարկաւագուհի – Ասեն սաղմոս... եւ

ասէ զաղօթս զայս. Տէ՛ր բարերար եւ բազմագութ... եւ զողորմութիւնդ քո... իշխանութիւն եւ պատիւ:

20. 26բ ԽԹ. Աւհնութիւն հաւուց, աղաւնեաց եւ այլ թոչնոց – Ասի սաղմոս՝ Թեւս աղաւնոյ... եւ ասէ զաղաւթս. Տէ՛ր Աստուած մեր... ընկա՛լ ի հաճոյութիւն քեզ... յաւիտեանս:

21. 26բ-7ա (առանց համարի եւ խորագրի) Արդ, յորժամ զնշեցեալքն ի գերեզմանն դնել կամին... Աւրհնութիւն աստուածային իջցէ ի հող... Հա՛յր մեր:

22. 27բ-8ա Մ. Կանոն զնոր հանդերձ օրհնելոյ. Շուրջառ – Շուրջառ. շապիք... եւ ասէ զաղօթս զայս. Տէ՛ր Աստուած բարձրեալ... Հայր մեր որ:

23. 28աբ ՄԱ. Կանոն նորակազմ գիրք օրհնելոյ – Բերեն յեկեղեցին... եւ ասէ զաղօթս զայս. Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած... Հա՛յր մեր որ:

24. 28բ-9ա ՄԲ. Կանոն սկիհ եւ մաղզման օրհնելոյ – Լուանան նախ՝ ջրով, եւ ապա՝ գինով... եւ ասէ զաղօթս զայս. Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած մեր... Հա՛յր մեր որ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

38բ (1685 թ., նոտրգիր) Զայս պասմայ Մաշտոցս է ըՍտամպոլու պատրիարգ Եփրեմ վարդապետին, ի վայելումն իւրում անձին, ՌՃԼԳ. (1685) թուականին:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

38բ (1804 թ., շղագրանման նոտրգիր) Ի ՌՄԾԳ. (1804), Սեպտեմբերի 2. սա սուրբ Մաշտոցս առի յԵրեւան ես՝ Ստեփաննոս արեղայս: Ով որ ձեռնամուխ լինի, անհիծեալ լինի ի Հօրէ (վերջին նախադասութիւնը՝ եղծուած):

ԿԵՔԱԿՐՈՇՄ՝ 3ա «Գիրքս Սուրբ Էջմիածնայ է»: 38բ (բոլորակ) «ՀՍԽՀ ԼԺԿ, Էջմիածնի գիտական ինստիտուտ Մատենադարան: 1920 - ՌՅՀԹ.»:

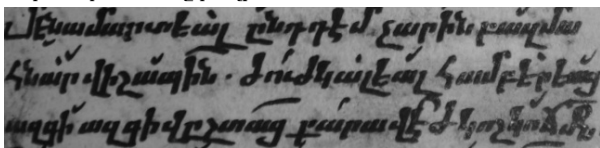
2424

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԿԱՐՍ

ԳՐԻՉ՝ Ա.թանաս:

Թերթ՝ 371. չգրուած՝ 1ա-16բ, 25ա-8բ, 288ա-9բ, 358աբ, 367ա-71բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԲx12 (Ա. 2, 9, ԺԳ 11, Թ, Լ 10, ԻԶ 13, ԼԲ 14): ՆԻԻԹ՝ թուղք (ԺԹ. դ. յաւելում, յուսագծերով կապոյտ թուղք, ք. 1-16, 25-28, 288-9, 358, 367-71): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 12,4x8,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9,5x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 30ա): ՏՈՂ՝ 21-22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը թուղք. յուսանցակողերը՝ կարմիր:

նմուշ 30ա

ՌՃԳ. – 1654

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն գ ա յ ի ն . Յովնան յերախ կիտի՝ 47ա, Գարիկի հրեշտակապետ՝ 257բ (եղծուած), Խոյ՝ 268բ: Կ ի ս խ ո Ր ա ն՝ 129ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա Ր Պ՝ 49բ, 102բ, 178ա, 231ա, 290բ, 312բ, 340բ: Լ ո ս ա ն գ ա զ ա Ր Պ՝ բուսական, թոչնային, տանաւ, յուշկապարիկ (23ա): Զ ա Ր Պ ա գ ի Ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր (129ա, 246ա): Գ ո յ - ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերն ու մէջք մաշուած. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասատւ. յուսանցներում խոնարհութեան հետքեր, փոքրիկ պատռուածքներ, ԺԹ. դ. նորոգուած, յուսանցները տեղ-տեղ կարկատուած, թերթեր ակաւցրած (տե՛ս Նիք), յուսանցակողերը գունաթափ, սևացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

17ա-366բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1-9/չիբ: 10/17ա (սկ. թափուած. «[Մ. Այսար յայտնեցաւ մեզ...] Այսար ցընծան զըսարթունք...»): 11/17ա-9ա: 12/19ա-21բ: 13/21բ-4բ (միջից եւ վերջից պակասատր. չիբ՝ է-ը., գ՝ «ԳԿ. Ձևտուածածինն եւ միշտ կոյսն... »): 14/29բ (սկ. թափուած. «[Տ. Ջոր փառաբանեն... իմա]նալի զարութիւնքն...»): 15/29բ-31բ: 16/31բ-3բ: 17/33բ-5ա: 18/35ա-8ա: 19/38ա-40ա: 20/40ա-2ա: 21/42ա-5ա: 22/45ա-7ա: 23/47ա-9ա: 24/չիբ: 25/49բ-51բ: 26/51բ-5բ: 27/55բ-62ա (գ՝ միայն խորագիրը): 28/62բ-72ա: 29/72ա-83բ: 30/83բ-8բ (բ՝ սկ. թափուած. [Հ. Որ յամենայնի ցուցեր...] Որ յաճէ փառաց...»: 88բ-93բ տե՛ս 90), 93բ-5ա: 31/95ա-102ա: 32/102բ-4բ: 33/104բ-6բ (չիբ՝ «Ա.Չ. Հ. Որ զերիս մանկունսն...»): 34/106բ-7բ (չիբ՝ «Հ. Բարբառնեալ ես...», «Մ. Ուրախ լե՛ր, մա՛յր լուսոյ...»): 35/107բ-9ա: 36/109բ-11ա: 37/111բ-2բ: 38/112բ-5բ: 39/115բ-26ա (չիբ՝ ա. «Մ. Յանեղ աւորն...»): 40/126ա-8բ: 41/129ա-36ա: 42/136ա-43ա: 43/143ա-65ա: 44/165ա-9բ: 45/169բ-77բ: 46/178ա-80բ: 47/180բ-2ա: 48/182ա-4ա: 49/184ա-5բ: 50/185բ-7ա: 51/187ա-8բ: 52/188բ-90բ: 53/190բ-5բ: 54/195բ-6բ: 55/197ա-9բ: 56/199բ-201ա: 57/201ա-4ա: 58/204ա-10ա: 59/210բ-2ա: 60/212ա-5ա: 61/215ա-6բ: 62/216բ-8բ: 63/218բ-20ա: 64/220ա-2բ (222բ-6ա տե՛ս 95): 65/226ա-8ա: 66/228ա-30բ: 67/231ա-2ա: 68/232բ-4ա: 69/234ա-5բ: 70/235բ-7ա: 71/237ա-8բ: 72/238բ-40ա: 73/240ա-1բ: 74/241բ-4ա: 75/244ա-6ա: 76/246ա-8ա: 77/248ա-51բ: 78/251բ-3բ: 79/253բ-6ա: 80/256ա-7բ: 81/257բ-60ա: 82/260ա-4բ (264բ-5ա տե՛ս յաւելեալ ա.), 265ա-73ա, 363բ-4բ (չիբ՝ ժգ.): 83/273ա-8ա: 84/278ա-83բ: 85/283բ-90ա (ը՝ միջից պակասատր): 86/290բ-312ա (գ՝ սկ. թափուած. [Ո. Աղբեւ կենաց...] Որ խաչակից քեզ գոլով...»): 87/312բ-35բ (չիբ՝ է. «Արհնաբանող ձայնիւ երգեմք... »): 88/340բ-62բ (89-ից յետոյ: է՝ պակասատր. չիբ՝ «Զիհ. Աստուածային բարկութեամբ հրրոյ... Ծան. Տեսեալ ըզբեզ... Հաա. Աղեղըն հրգարաց...», կիսաս՝ «Գիշ. Որ բանիւ հրամանի քո...»: 362բ-3բ տե՛ս 96, 363բ-4բ տե՛ս 82. ժգ., 364բ-5ա տե՛ս 93, 365բ-6ա տե՛ս 94, 366աբ տե՛ս 91): 89/335բ-40ա (88-ից առաջ: 2իբ՝ բ.): 90/88բ-93բ: 91/366աբ: 92/չիբ: 93/364բ-5ա: 94/365բ-6ա: 95/222բ-6ա: 96/362բ-3բ: Ունի.

ա. 264բ-5ա Շարական կիրակմտի – Ստեղի. Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ... /// խառնումըն ըսքանչելի /// (թ. 265՝ արտաքին 2/3 մասը կտրած-հանած):

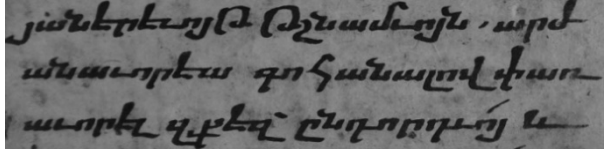
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
 102ա Ո՛վ պատուական քահանայք,
 ՁՏեառնէ գորհանայք,
 Որ այժմ յայտեղս հասար,
 Քահանայ ոմն գտար,
 Ի յայսմ արվեստ ընկալար,
 Ձի թողութիւն մեղաց տաք՝
 Արժանասցի վերին կարգ
 Աթանաս՝ ծառայ նորին:
 Գրեալ է ձեռամբ չարին,
 Թվիս Ռձ.ին եւ աւելորդ Գ.ին (1654),
 Ի Կարս քաղաքի:
 290ա Ձեռքս փըտի, հողանայ,
 Գիրս յիշատակ ինձ մընայ,
 Ով ոք հանդիպի սըմա,
 Ասացէ՛ք. Աստուած, ողորմեա՛:
 340ա Ձաստուածաբանն իմ բարունին՝
 Ձմեծն Ստեփանոս, մեկնող բանի,
 Նըսէմ տոհմիս, Հայոց ազգիս
 Նայ լոյս բերէ զիմաստ բանի,
 Յիշեցէ՛ք յարըն վերջին
 Աստ եւ անկէտ յարիտենին,
 Որ գլմէնն ասէ. ամէն:

Տե՛ս ժէ. գ. յիշ-բ, Գ., էջ 600 102ա, 290ա էջերի յիշ-ները:
 ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

49ա (ժԼ. գ., նոտրգիր) Յիշայտակ է այս Շարայ-նոցս Յայտի որդի Ոսկանին, եւ կողա (չջարունա-կուած):
 177բ Յիշայտակ է այս Շարայնոցս Յայտի որդի Ոսկ[ան]ին, եւ կողայկից Խաթունին, եւ որդին իւր՝ տէր Ղուկասին, եւ կողայկից Դաւառին, եւ որդի իւր՝ Գրիքորին, Առուօին, եւ հա[ն]գուցեալ որդոցն՝ Միկըշտին, եւ կողայկից Շափաղին, եւ որդին իւր՝ Ա-զարին, եւ կողայկից Մարանին, եւ որդի իւր՝ Անանին, Մարկոսին, եւ կողայկից Հռուֆին:
 ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հի՛ր 2424, 840»:

2425
 Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ժՁ. դար

Նմուշ 13ա

ՎիճԱԿ՝ բաւար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասատր. յաւանդեալ խոստումներն հետեւե, բ. 186՝ վերելի անկիւնը պատռուած, ընկած, կազմը Ի. դարի, յասանցակողերը գու-նաբափ, սեւացած:

ԳԻՒԶ՝ Յովհաննէս սրկ.: ՄԵԿՆԱՍ՝ Մովսէս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստեփանոս սրկ.:
 ԹԵՐԹ՝ 186. չգրուած՝ 83բ: ՊՐԱԿ՝ Բ-Ըx12 (Ձ 13) + Ա-Թx12 (է 11, Ը 8, Թ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 11x8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,5x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 13ա): ՏՈՂ՝ 13-18: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի (Ի. դ. վերակազմութիւն), միջուկը տախտակ, աստուղը կապոյտ թուղթ (Բ. դ.). յասանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 1 (Գ), Ա.-ն եւ Գ.-ն՝ մասն կազմաստաղի, Բ.-ն՝ մագաղաք:
 ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 39ա, 88ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա բ ղ ՝ 56ա, 115բ, 141ա, 169բ: Ձ ա բ դ ա գ ի բ ՝ թղնագիր: Գ ո յ ն ե ՚ կարմիր, կապոյտ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1բ-38բ, 49ա-50բ [Ժամագիրք]

Տե՛ս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-80ա. 1/49ա-50բ (պակասատր. «// գորբոյ խաչին մեծ գաւրոթիւն... կրկնի ամենայն ծունր երկրպագութիւն//»): 2/1բ-14բ (սկ. թափուած «[Աղաթք ապաշխարութեան պահոց - Յաւեան... արժա]նի արա՛ ընդ երիս մանկունսն...»): 3/15ա-8ա: 4/18ա-20բ: 5/20բ-4ա: 6/24ա-8բ: 7/28բ-33բ (մինչեւ «Քաղաւոր խաղաղութեան»): 8/34ա-7բ: 9/37բ-8բ (միայն «Տէր Աստուած մեր...» եւ «Հրեշտակի խաղաղութեան...»): 10/չիբ:

Բ. 1. 38բ-48բ, 51ա-76ա [Խորհրդատեւոր]

Տե՛ս ձեռ. 2385, 69ա-156բ. 1/38բ-43ա: ա/38բ-41ա: բ/41ա-2ա: գ/42ա: դ/42ա-3ա: 2/43ա-8բ, 53ա: ա/43ա: բ/43աբ: գ/43բ-6ա: դ/46ա: ե/46բ-8ա: զ/48աբ, 53ա: Յ/53ա-74բ: ա/53ա-7ա: բ/57ա-69բ: գ/69բ-71ա: դ/71ա-4բ: Վ/74բ-6ա: ա/74բ-5բ: բ/75բ: գ/75բ-6ա:

2. 76ա-85ա [Ժամամուտք բառ կարգի ատուրց պահոց] - Որ ի Հարէ առաքեցար... Այսար արհար ձայն որոտման հնչեցին... ողորմեա՛ մեզ:

Հմմտ. տպագիր 1902, էջ 327-347:

Գ. 87բ-186բ [Մանրամուտք]

Տե՛ս ձեռ. 755, 4ա-317ա. 1. ա-դ/87բ-115ա: 2. ա-ե/115բ-41ա: Յ/չիբ: 4. ա-դ/141ա-69ա: 5. ա/չիբ: բ/169բ-76բ: գ/չիբ: դ-ե/176բ-8ա(վերջում ունի՝ 178ա «Գոհանամբ ըզքէն Տէր...»): զ/չիբ: 6. ա-բ/178ա-86ա: գ-դ/չիբ: 7. ա/186բ «...ե մարտեա//» (շար. թափուած): 8-10/չիբ:

Դ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺՁ. դ.

86աբ [Մեղեդի]- Լոյս զըւարթ սուրբ փառաց... արհնել ձայնի երգով զամենասուրբ Երրորդութիւն, որ տակե (շարունակուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

85ա Զատացող գրոցս՝ զաստուածասէր հայրն զՄովսէս, որ ստացաւ զաստուածաշունչ տետրակս ի վայելուամն ծաղկեալ զաւակին իւրոյ Սաեփանոսի՝ լի շնորհօք |85բ| սարկաւագի, զոր վայելել տացէ Տէր Աստուած ընդ երկայն աւուրս. ամէն: Որք հանդիպիք սմա եւ մատուցանէք զփրկական խորհուրդ սուրբ պատարագին, յիշեցէ՛ք ի սոսկալի ատեան պատարագին զհայր Մովսէսն, եւ զկողակիցն իւր՝ զՈսկին՝ զհանգուցեալ ի Քրիստոս, եւ մեղօք մածեալ գրիչ՝ զՅովհաննէս սուտանուն սարկաւագ, եւ զծնողսն իմ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, աղաչեմ:

87ա (ԺՁ. դ., բոլորգիր) Փա՛ռք. արդ, յերեսս անգեալ աղաչեմք եւ խնդրեմք ի ձէնչ, ո՛վ եղբարք իմ եւ սիրելիք՝ ընթերցաւղք եւ կարդացաւղք սուրբ տետրակացս, յիշեցէ՛ք ի սուրբ յաղաթս ձեր զհայր Մովսէսն, եւ զկողակիցն իւր՝ զհանգուցեալն ի Քրիստոս, եւ զծաղկեալ զաւակն իւր՝ զՍաեփանոս լի շնորհաւք սարկաւագն, եւ զարեան մերձաւորս իւրոց մի Աստուած ողորմալի, զի Աստուած ձեզ ողորմեսցի յիւր միւսանգամ գալուստն:

115ա Յորժամ եղանակես զԹագաւորքս, յիշեա՛ յաղաթից տողս ըզգծողս:

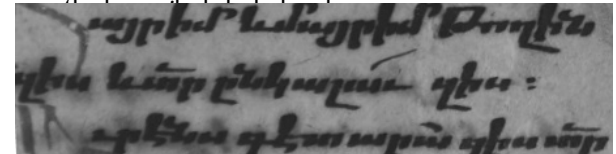
ԳՐՉԱՓՈՐՉ Բբ. «Փասպարս, Ղազար, Մարգար, զուռուչ», առանձին տառեր:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Բ.ին փակցուած թղթին «ԺՁ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ՞ր 2425, 842»:

2426

Մ Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

Թերթ՝ 184: ՊՐԱԿ՝ Գ-ԺԹx12 (ե 8, է, Ժ, ԺԳ, ԺԹ 10, ԺԺ 14): Նիւթ՝ բոլոր: Մեծնիւթիւն՝ 9x6,5: Գրութիւն՝ միասին (7,2x4): Գի՛ր՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 4ա): ՏՈՂ՝ 19-20: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագար շագանակագոյն կաշի, կապիչով, միջուկը տախտակ, աստա՛ չիֆ. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 4ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ - Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Մովսէս՝ 16բ, 44ա, Աննա՝ մայրն Սամուէլի՝ 71ա, Եսայի՝ 101ա, Եզեկիէ՝ 123բ, Յունան յերախ կիախ՝ 149ա, Ամբակում՝ 173բ, Երեմ մանկունմն՝ 176ա, Մարիամ եւ եղիսաբէթ՝ 179բ, Մանասէ՝ 183բ: Ճ ա կ ա - տ ա զ ա բ դ՝ 49ա, 74ա, 103ա, 125ա, 150ա: Լ ու ս ա ն ց ա - զ ա բ դ ՝ բուսական, թռչնային, տանաբ (58ա): Զ ա բ դ ա գ ի բ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե բ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, մանուշակագոյն, նարնջի, ոսկի:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրեր մաշուած, կապիչներից մէկն ընկած, սկզբից, միջից եւ վերջից պակասատր. լուսանցնե-

ԺԵ. դար

րում խոնամուրեան հետեւեւ, փոքրիկ պատուածքներ, ցեցակեր. լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-184բ [Սաղմոսարան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/չիբ: 2/1ա-20բ (սկ. թափուած «// Վասն պատրիկ արէնագէտ առնես...» (Սաղմ. ԻԳ. 8), պակասատր՝ բ. «Աղօթք», չիբ՝ Սաղմ. ԼԳ., «Մաղթանք. Ի գիշերի եւ ի տրւնջեան...»): 3/21ա-48բ (սկ. թափուած «// Մանուկ էի ես եւ ձերացա...» (Սաղմ. ԼՁ. 25): 4/49ա-73բ: 5/74ա-102բ: 6/103ա-20բ, 168ա-9բ, 121ա-4բ: 7/125ա-49բ (պակասատր՝ բ., չիբ՝ գ.): 8/150ա-67բ, 170ա-84բ (պակասատր՝ գ., չիբ՝ է.):

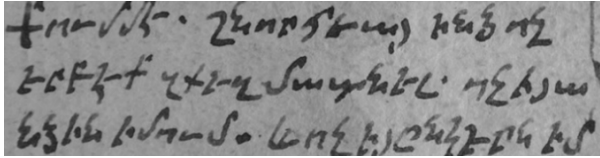
ԳՐՉԱՓՈՐՉ 114բ «ԶՀաւատով խօստով ես ասացի, չինէ Տէր»: 124բ. տառեր:

ՆՇՈՒՄ՝ Միջուկին փակցուած թղթին «ԺԵ.-ԺՁ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ՞ր 2426, 843»:

2427

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 49: ՊՐԱԿ՝ 1-4, խառն (Ա. 17, Բ. 12, Գ. 14, Դ. 6): ՆԻԹՔ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 10,8x7,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10x6,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (շղագրաման. նմուշ՝ 7ա): ՏՈՂ՝ 15-20: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի:

Նմուշ 7ա

ՎիձԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, սկզբից, միջից եւ վերջից պակասատւր, թերթերը գունափոխուած, տեղ-տեղ զաւանգան բծեր, փոփրիկ պատուածներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-17բ [Բացատրութիւն Պատարագամատոյցի] – Մտանել քահանային ի սրբազնատունն, նշանակէ զիջումն Բանին Աստուծոյ յարճանդ ամենօրհնեալ սուրբ կուսին Մարիամոս... Երբ քահանայն ասէ. Օրհնեալ եղերուք, նշանակէ զօրութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, զոր ետ աշակերտացն եւ համբարձալ յերկինս /// (շար. թափուած):

Բ. 18ա-49բ [Բանմ զանագանմ]

1. 18ա-22բ [Աւետարանմ բժշկութեան] – (սկ. թափուած) /// Սիդոնի եւ եկն ի ծովեզերքն ի Գալիլեաց[ւ]ոյցն... (Մարկ. է. 31-37): Եւ ի վաղիւն մինչ իջանէին... (Ղկ. Թ. 37-44): Ի սկսբանէ էր Բանն... ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի եղէն (Յովհ. Ա. 1-17):

2. 22բ-4բ Գիր պահպանութեան ի ծառայիս Աստուծոյ Բարսեղին, Շաշէնին, Սիմոնին, Հովհաննէսին եւ որոյ վերայ լինի՝ ամէն օգնական եւ պահապան. Եղիցի, եղիցի – Բարեխօսութեամբ սուրբ եւ անբարբառ, բարեխօսութեամբ սուրբ խաչափայտին Քրիստոսի... եւ ամենայն շարեաց պատուհասէ ազատեալ՝ Աստուած:

3. 24բ-9ա [Վասն Փենայի] – Խոտն, որ փենայ կոչեն եւ ինքն է բոլորովին ամենայն ցաւուց դեղ... եւ այլ

ժԸ. դար ամենայն ցաւուց բժշկութիւն է կաման եւ հրամանան Աստուծոյ. ամէն:

4. 29ա-34ա Գիր դատաստանի ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ Բարսեղին. ամէն, եղիցի անուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ. ամէն – Անուն Մեսիային, որ անուանեցան Քրիստոս... եւ զլիացան ի ծառայէս Աստուծոյ Բարսեղին, որոյն Շահէնին, Հովհաննէսին, Սիմոնին եւ որոյ վերայ լինի. ամէն:

5. 34ա-47ա [Այս եւն հագար անուանմ Աստուծոյ] – Անեղ Աստուած, անսկիզբն Աստուած... եւ աջողեալ եղիցի ամենայն բան եւ գործ ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ... (շար. տե՛ս Յշտկրն. գրչութեան ժամանակի):

6. 47ա-8բ Աղօթք Գրիգորի Նարեկացի վարդապետին (Բան ԽԲ.) – Տէ՛ր Աստուած գթութեանց եւ ողորմութեանց եւ քաւութեան... իսկ պատրաստեցայց, փառաւորեալ յաւիտեանս. ամէն:

7. 48բ-9բ Գիրք քաղցրութեան եւ երեսբախտութեան ի դէմ ծառայի Աստուծոյ... (շար. տես Յշտկրն. գրչութեան ժամանակի) – Որպէս Հայր Աստուած առագումն Որդոյ քաղցրացաւ... այնպէս քաղցրանայ ՀԲ. (72) միլաթի սիրտն ի վերայ ծառայիս Աստուծոյ... (շար. տե՛ս Յշտկրն. գրչութեան ժամանակի):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

20ա եղիցի[ի] օգնական եւ պահապան ի ծառայիս Աստուծոյ Բարսեղին, եւ որդոյ նորա՝ Շահէնին, եղբայր Սիմոնին, Հովհաննէսին, եւ որոյ վերայ լինի. ամէն. եղիցի, եղիցի (նման՝ 22աբ, 24աբ, 26բ, 29աբ, 34ա, 47ա, 48բ, 49բ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

24ա (ԺԸ. դ., շղագիր) Ծառայս քո՝ Սէյրանի որդի Գէորգին (նման՝ 29բ, 47ա, 48բ, 49բ):

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմաստառին Ա.-ին փակցուած թղթին. «Հ՞ր 2427, 845»:

2428

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ (Ձ Ա Յ Ն Ք Ա Ղ)

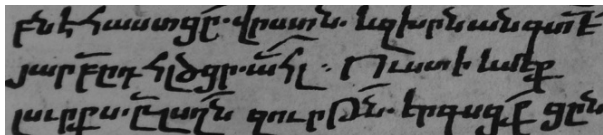
ՍԻՐՈՒՆՔԱՐԻ ՎԱՆՔ

ԳՐԻԶ՝ Գրիգոր արդյ.:

ԹԵՐԹ՝ 179+4 (կրկն.՝ 3, 42, 67, 163). չգրուած՝ 1աբ, 178ա-9բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ժՁx12 (Ա. 11, ԺԳ 10, ԺՁ 6): ՆԻԹՔ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 13,2x8,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10,5x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 16ա): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը բազմագոյն զարդանիս թափշ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:]

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻԻՆ – Լ ու ս ա ն գ ա գ ա ր դ ՝ բոսական, թոշնային (143ա): Ձ ա ր դ ա գ ի ր ՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր ՝ կարմիր:

ՁԵԳ. – 1494

Նմուշ 16ա

ՎիձԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերն ու մէջքը թեթեակի մաշուած, դռնակի կաշին նախնաձ, կապիյներն ընկած, լուսանցներով խոնատութեան հետեւ, փոփրիկ պատուածներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-177բ [Ջայնֆաղ Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1598, 4ա-291ա. 1. ա/17ա-8բ: բ/1ա-17ա (17ա-8բ տե՛ս 1. ա: 2իբ՝ «Հբ. Ստեղ. Անբակիբբըն Աստրաձ...», «Կեանք եւ յոյ...»: 3աւելեալ՝ 7ա «Համբարձի գաչս իմ...»): գ/չիբ: 2. ա/34ա-6ա: բ/18բ-34ա (34ա-6ա տե՛ս 2. ա: 2իբ՝ «Փառք Սուրբ Կարգին...»): գ/չիբ: 3. ա/51ա-3ա: բ/36ա-51ա (51ա-3ա տե՛ս 3. ա): 2իբ՝ «Մկ. եւ օրհնեցէ՛ք զանուն Տեառն...»: 3աւելեալ՝ 44բ «Ճշ. Որ ի հարաշարժ...»: գ/չիբ: 4. ա/66բ-7գ: բ/53ա-66բ (66բ-7գ տե՛ս 4. ա: 2իբ՝ «Մկ. Պրսակ եւ փառք...», «Հբ. Ըզյիշատակ վրկայիցն...», «(Սաղմոսք) Սա. Բնյ. «Պատրաստ արարեր»... – «Արէնագէտ արայ»: գ/չիբ: 5. ա/89բ-91ա: բ/67բ-89բ (89բ-91ա տե՛ս 5. ա: 2իբ՝ «Չմարգարէ բարձրելոյն...», «Ա. Փայտ կենաց...», «Տ. Անուանեալ փայտ...», «Մ. Յանեղ աւուրն...», «Ի Սուրբ Երրորդութենէն...», «Ի քէն հայցեմք, Հայր գրթութեանց...»: 3աւելեալ՝ 73ա «Որ խորհուրդ...»: գ/չիբ: 6. ա/91բ, 102բ-4բ: բ/91բ-102բ (102բ-4բ տե՛ս 6. ա), 104բ-8ա (չիբ՝ «Այսօր երեւումն մեծ...»: 3աւելեալ՝ 93բ «Ան. նահատակ բարի...», 94աբ «Լոյս ի լուսոյ...», 99բ-100ա «ԳԿ. Յայս յարկ նորինաց...», 102բ «Ան. երգեցէ՛ք Տեառն երգ նոր...»: գ/չիբ: 7. ա/141ա-2բ: բ/108բ-40բ (141ա-2բ տե՛ս 7. ա: 2իբ՝ «Մկ. Որ յառաջագոյն ընտրեալսն...», «Որ յառաջագոյն յօրէնս...», «Ի հանդերձեալ նորոգմանըն...», «Տ. Քեզ վայել է օրհնութիւն...», «Մ. Որ ի յամսեանն վեցերորդի...», «[ԳՋ.] Տենչալի տանի...»: 3աւելեալ՝ 117բ-8ա «Ա. Անկանիմ առաջի բո...», 118բ «Ճշ. Որ ի յերկնից...», 126բ «Տ. Այսօր ըզխորհուրդ բո...», 133բ «Ա. Ըզքեզ սիրողացն...», 140աբ «Արարիչ եւ մարդասէր...»: 114աբ, 127աբ, 130բ-1ա, 133բ-4ա, տե՛ս 8. բ): գ/չիբ: 8. ա/175ա-6բ (176բ-7բ տե՛ս 8. գ): բ/114աբ, 127աբ, 130բ-1ա, 133բ-4ա, 143ա-53ա (153ա-7բ տե՛ս 8. գ), 157բ-73ա (173ա-5ա տե՛ս 8. գ: 2իբ՝ «Ճշ. Այսօր ցընձայ եկեղեցի...»: գ/153ա-7բ, 173ա-5ա, 176բ-7ա (տե՛ս ձեռ. 1576, 39. բ-գ/153ա-7բ: 85. ա-գ/176բ-7ա: 95/173ա-5ա):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

108ա ՈՎ սիրելի եղբայր, յորժամ քաղցր եղանակես, զանարժան Գրիգորս յիշես եւ Աստուած ողորմի ասես:

177բ Փա՛ռք Ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հար եւ Որոյն եւ Սուրբ Հոգոյն. ամէն: Կրեցաւ Ջայնքաղս ի թվիս 2իԳ. (1494), ի վանս, որ կոչի Սիրունֆարի վանք, ի դուռն Սուրբ Յակոբայ, ձեռամբ բազմամեղ եւ անարժան Գրիգոր արեղիս: Արդ, աղաչեմ զձեզ զամենեսան եւ յերեսս անկեալ արտասուաւք համբուրեմ զոտս ձեր. ես՝ անարժանս յարժանաւորաց, անկարգս ի կարգաւորաց, վա՛յ ինձ, որ ձեռն ունիմ եւ գործով անարժան գտանիմ: Աղաչեմ զձեզ, որ լի բերանով Աստուած ողորմի ասէք ինձ՝ մեղաւորիս, անարժան Գրիգորիս. ամէն:

177բ տե՛ս Ժե. դ. յիշ-ք. Գ., էջ 208:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 178բ-9ա. երկրաչափական պատկերներ, 179բ բուսապատկեր:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 1աբ, 178աբ, 179բ տառեր, բառեր, 179ա «Քրիստոսի որհնութիւն ա, Դանիէլ վարդապետին վերան է», տառեր:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «Ջայնքաղ Շարական Հ՞՞ր 851: Ընկալեալ ի վեհափառ հայրապետէ, ի սրբազնագոյն Մկրտիչ կաթողիկոսէ, ի գրոց հանգուցեալ Գարեգին վարդապետի Սրուանձտեանց»: 1ա «2իԳ.-1494, Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞՞ր 2428, 851»:

2429

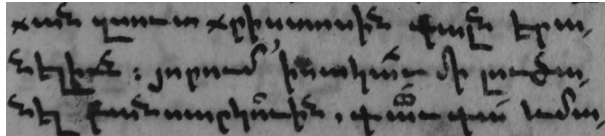
ԱՆ ԴՐԷԱՍ ԿԱՊԱԴՈՎԿԱՅԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

Ժէ. դար

ԳՐԻՁ՝ Մկրտիչ:

ԹԵՐԹ՝ 210. չգրուած՝ 1ա-6բ, 10ա-1բ, 25ա-9բ, 42ա-4բ: ՊՐԱԿ՝ 1+Ա-Ժէx12 (Բ 16, Գ 14, Ժէ 11): ՆԻԻԹ՝ թուրք, արեւելեան: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9,5x6,2): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 15ա): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱԶՄ՝ ոսկեգօծ դրոշմազարդ կանաչ կաշի, մէջը՝ շագանակազոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուրք, աստաղը թուրք, լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (բ. 1) + 1 (Ա), չգրուած սպիտակ թուրք:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Չ ա Ր դ ա գ ի ր՝ թղնագիր, համագրագիր: Գ յ յ ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ 15ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերն ու մէջը մաշուած. սկզբից եւ միջից պակասաւոր, լուսանցներով խոնաւութեան հետեւ, ԺԹ. դ. նորոգուած՝ լուսանցները տեղ-տեղ կարկատուած, ակազգած՝ ք. 1-6, 10-1, 25-9 եւ 42-4. ք. 152-153՝ բնագիրը պահպանուած մասամբ, եզրահատումից պահպանիչներ Գ. համալրից յետոյ վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

[Անդրէասի Կապաղովկացոյ Մեկնութիւն Յայտնութեանն Յովնաննու. տե՛ս ձեռ. 1161, 80ա]

Տե՛ս ձեռ. 1161, 79բ-168բ. [Նխբն]/7ա: Գրոււթ/7ա-9բ: Համառատ տեսութիւն/12ա-6բ: ա/16բ-22ա: բ/22բ-30բ. (24բ «... զկնորուկ ի փորձութիւնսն վերա//» (միջից թափուած) 30ա «եւ ունիմ զփականս մահու եւ դժոխոց...»: գ/30բ-3ա: դ/33ա-4բ: ե/34բ-6բ: գ/36բ-9բ: Վ/39բ-10ա: Ղ/41ա-5բ (41բ. «... զի սակաւազաւրութիւն//») (միջից թափուած) 45ա «[հաւատոյն]ն, զի մի կորուցէ վասն կարճմտութեանն...»): բ/45բ-9բ: ժ/49բ-55բ: ժա/55բ-7ա: ժբ/57բ-9բ: ժգ/60ա-2ա: ժդ/62աբ: ժե/62բ-4բ: ժզ/64բ-6ա: ժլ/66ա-7ա: ժր/67ա-70բ: ժթ/70բ-5ա: ի/75ա-8բ: իա/78բ-81բ: իբ/81բ-2ա: իգ/82ա-3ա: իդ/83աբ: իե/83բ-5ա: իզ/85ա-9ա: իլ/89ա-92բ: իր/92բ-5ա: իթ/95ա-7բ: լ/97բ-100ա: լա/100ա-2ա: լբ/102ա-3ա: լգ/103ա-110բ: լդ/110բ-9բ: լե/119բ-21բ: լզ/120ա-5ա: լլ/125ա-8ա: լր/128ա-9ա: լր/129ա-31բ: լս/131բ-2ա: լտա/132աբ: լրբ/132բ-5ա: լսգ/135ա-6ա: լսդ/136ա-8ա: լսե/138ա-41բ: լսզ/141բ-2ա: լսլ/142ա-3ա: լսր/143ա-5ա: լսթ/145աբ: ժ/145բ-6բ: ժա/146բ-

9ա: ծր/149ա-51բ: ծգ/151բ-4ա: ծդ/154ա-50ա: ծե/150ա-67ա: ծզ/167ա-8բ: ծկ/168բ-70ա: ծլ/170ա-3ա: ծթ/173ա-5բ: կ/175բ-7ա: կա/177ա-8ա: կբ/178ա-9բ: կգ/179բ-82բ: կդ/182բ-5ա: կե/185ա-7ա: կզ/187ա-9ա: կլ/189ա-98բ: կլ/198բ-200ա: կր/200ա-1բ: կ/201բ-2բ: կա/202բ-3բ: 203բ-6բ: Ունի՝

ա. 206բ-8ա [Վերջաբանն Ներսիսի Լաբրոնացոյ] – Այս Յայտնութիւնն աստուածաբանն աւետարանչին Յովհաննու, սրբոց հարցն մերոց վարդապետութեամբ... արասցէ պսակակից եւ խորանակից ի լուսեղէն յարկան եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն (տե՛ս Յովս., յիշ-ք, էջ 623-4):

բ. 208ա-10ա Յիշատակ տառիս գառոյի՝ տեառն Ներսէսի գերահռչակ վարդապետի [Լաբրոնացոյ], զոր գտեալ ի մեծն Անդիոք, գրեաց զսա ի լուսատուութիւն հոգոց – ես՝ Ներսէս, նուաստս ի Քրիստոս եւ տարտամն յուսումնասիրաց... ձեռամբ նուաստ եպիսկոպոսի նորին մայրաքաղաքի Տարսւնի... ամէն (հմմտ. ձեռ. 1161, 79բ, տե՛ս Յովս., յիշ-ք, էջ 473-476):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
45բ Ձայս ունին եւ մեք աղաւթեսցուք ունել, ո՛հ, եւ Մկրտչի աղաչեմ:

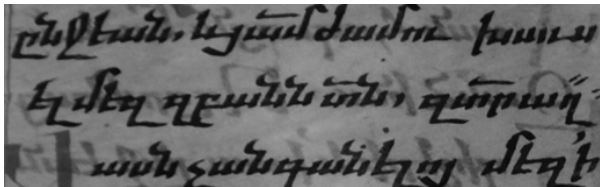
ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ
1. 210բ (նոտրգիր) Թուին ՌճՁԹ. (1740), Սեպտեմբերի Ի. (20), ես՝ Մեարոպ մեղսամած վարդապետս եկի ուխտս ի Սուրբ Աթոռս Տաթև եւ օրինակեցի զՄեկնութիւնս զայս՝ առ ի յիշատակ ինձ եւ բարեխօսութիւնն առ Քրիստոս:
2. 210բ (ԺԹ. դ., նոտրգիր) Ի վայելումն Ազուլեաց վանից:
ԿՆՔԱԿՐՈՇՄ՝ 25ա, 210բ «Մեարոպ արքեպիսկոպոս Սմբատեանց Նախիջեանցի, 1871»:
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌճՁԹ. - 1740., Մ[եարոպ] եպ[իսկոպոս]», «ՀՃՊ 2429, 855»:

2430

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Բ Ք , Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ա Տ Ե Տ Ր

ԺԷ. դար

Գրի՞՞ Ղուկաս:
Թե՛րթ՝ 203+2 (կրկն.՝ 83, 111), չգրուած. 2բ, 190ա-1ա, 203աբ: ՊՐԱԿ՝ 2+Ա-ԺԸX12 (Է, Լ 13, Ա, Բ, Գ, Զ, ԺԳ 11, Գ, ԺԼ 10, Ժ 16, ԺԲ 2): ՆԻԻԹ՝ մագաղաբ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 10,3x7,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,5x5): ԳԻԲ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 11ա): ՏՈՂ՝ 14: ԿԱՁՄ՝ դրոշմագաղղ շագանակագոյն կաշի, մէջք՝ սև կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը կապոյտ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ) +3 (Դ-Ձ). Բ-Ե՝ մագաղաբ, Ա եւ Զ՝ կապոյտ թուղթ, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 11ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Գրիչ՝ 2ա, Պատարագ՝ 66բ, Միսական՝ 77բ (գրութեամբ՝ «... Առեալ զգինին՝ արկանն խաչանից ի սկիհն...»), 90բ (գրութեամբ՝ «... Ի սարկաւագացն վերայ բերի սրբազան հացն...»): Աթանաս Աղեմանդրացի՝ 94բ, Խորհրդատու ընթրիք՝ 100բ, Սուրբ Հոգի (աղանակերպ)՝ 104ա: Կ ի - ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 3ա, 67ա, 95ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ռ դ ՝ 17բ, 43բ, 49ա, 54բ, 60ա, 114բ, 141ա, 151բ, 163ա: Լ ու ս ա ն ց ա - զ ա ռ դ ՝ բուսական, թռչնային, յուշկապարիկ (183ա): Ձ ա ռ - դ ա զ ի ռ ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, շագանակագոյն, սպիտակ, նարնջի, դեղին, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ մաշուած, Ա փեղկի կաշուի ստորին եզրը՝ պոկուած. լուսանցներում խոնաւութեան հետեւ, տեղ-տեղ ցեցակեր. Ի. դ. նորոգուած, կազմի մէջքը վերականգնուած, աստառն ու պահպանակներն աւելացրած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1բ-65բ, 114ա-6ա, 140ա-51ա, 159ա-202ա [Ժա-մագիրք]

Տե՛ս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-8ա. 1/1բ (վերնագիր), 3ա-17բ: 2/17բ-43ա: 3/43ա-9ա: 4/49ա-54բ: 5/54բ-9բ: 6/60ա-5բ: 7/140բ-51ա, 196ա-202ա: 8/114ա-6բ, 159ա-63ա: 9/163ա-70բ: 10. ա/170բ-83ա: բ/183ա-7բ: գ/187բ-9բ: դ/191բ-5ա: ե/չիբ: Ունի՝

195ա [Յիշատակարան Թովմա վարդապետի, հմմտ. ձեռ. 590, 202աբ] – Արդ, ես՝ մեղապարտս ի ծնունդս եկեղեցոյ, Թովմայ անուն պիտակ վարդապետ, ի Քաջբերունեաց գաւառէ, ի սուրբ ուխտէն Մեծոփայ, ի կարգէ աշակերտաց մեծ վարժապետացն Սարգսի եւ Վարդանայ եւ Գրիգորի |195բ| Տաթևացոյ, սրբազրեցի զգիրս Հասարակաց աղաւթից, եւ յիննորորդ մասըն բաժանեցի, եւ ետու ի ձեռս մանկանց եկեղեցոյ: Վասն որոյ յերեսս անկեալ պաղատիմ քրիստոսակիր եղբարցդ եւ ճիշտ ուղղագիր գրչացդ՝ որք ընդարինակէք եւ կամ ուսանիջիք զնկարագիր բանիս, այլ մի՛ այլայլէք, աղաչեմ, եւ զսակաւ յիշատակարանս գրեսցիք, զի յամենեցունց ճանաչեալ լինի այս արինակ:

Բ. 65բ-114ա, 116բ-31բ [Խորհրդատուր]

Տե՛ս ձեռ. 2385, 69ա-156բ. 1/65բ-79ա: ա/65բ-70ա: բ/70ա-1ա: գ/71ա-7ա: դ/77ա, 78ա-9ա: 2/79ա-90ա: ա/79աբ: բ/79բ-81բ: գ/81բ-4ա: դ/84աբ: ե/85ա-7ա: զ/87ա-90ա: 3/90ա-130ա: ա/90ա, 91ա-4ա, 95ա-6ա: բ/96ա-100ա, 101ա-13բ, 117ա-20ա: գ/120ա-3ա: դ/123ա-30ա: 4/130ա-1բ: ա/130ա-1ա: բ/131ա: գ/131աբ:

ա. 132ա-3ա Այլ աղարթ, որ ասի նախ քան զնաշակել խորհրդոյն, ի բանից Թումայի առաւելոյն – Մարմին քո անապական... ի թողութիւն մեղաց եւ ի փառս քո Քրիստոս Աստուած մեր. այժմ եւ միշտ:

բ. 133բ-40բ Տեառն Ներսէսի Լամբրանացոյ Խրատք եւ սահման վերոյգրեալ գործոյն – Քանգի բազում ինչ եցոյց բանս հրահանգութեան... եւ փառաւորեցից զքեզ ընդ Հօր քում ամենագորի եւ ընդ ամենասուրբ Հոգւոյդ. այժմ:

գ. 151ա-9ա Եռամեծի եւ քաջ վարդապետի Մխիթարայ Գոշի խստակրօն ճգնաւորի եւ բանիբուն ճեռեալի ասացեալ զԱղայթս ի ժամ սուրբ պատարագին – Տէր Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս, Բան Հար եւ կերպարան կենդանի... Հայր հանդերձելոյ յաւիտենին, զի փառք Հար եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ եւ միշտ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

17ա Զեղկելի գծողս յիշեցէք ի Տէր, եւ Քրիստոս զձեզ յիշէ. ամէն:

66ա եւ գեղկելի եւ գմեղօք մեռեալս՝ զՂուկաս գծողս յիշեա՛ ի ժամ սոսկալիս սուրբ պատարագին, եւ Աստուած զյիշողն յիշէ. ամէն:

193բ Աւրհնեալ է Աստուած, աստ աւարտեցայ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (1835 թ., նոտրդիր) Թիւն 1835ին, Յունուվարի ԻԱ. (21) գրեաց ի կիւղն Ղօյթոպ:

2. 202բ (1853 թ., շղագիր) Ի թուոց 1302 եւ 1853, Յունիվարի 17 առեցիմ այս թուխայ:

ԳՐԶՍՓՈՐԶ՝ Բբ «Այս է մեր սուրբ ժամագիր, Շարակնոց»: Գբ «Բարձրաժաէ պատիւ մէլիք յագ արա, աթթոս»: 1ա «Յոյն քո հա, Աստուածածին ասէ. Օրհնեալ զպաղատան»: 202բ «Այս իմ նուաստ: Ե»: 203ա «Աղբիւր կենաց: Ա»: 203բ «Մ»:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Բա «Թէէ. -1628, Մ.[Եւրոպ] եպս.»:

Պհայնկ Եբ «Հ^մ 2430, 859»:

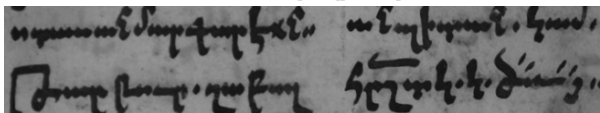
2431

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԱՋՄԹ. – 1671

ԳՐԻԶ՝ Մովսէս:

Թերթ՝ 315+1 (կրկն.՝ 1). չգրուած՝ 190բ, 279բ-80ա: ՊՐԱԿ՝ Բ-ԻԵx12 (Բ 1, Դ 10, Ե 22, ԺԵ 14, ԺԸ, ԻԲ 16, ԻԱ՝ թոխչ, ԻԳ 15, ԻԵ 11)+16+8+7: ՆԻԻԹ՝ թուրք, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 12,3x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (1ա-261բ, 299ա-315բ). (8.5x6.5), միասիւն (262ա-98ա). (6.5x9): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (բոլորգիր՝ 262ա-3ա. նմուշ՝ 70ա, 263ա): ՏՈՂ՝ 14-16: ԿԱՋՄ՝ դրոյմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը բազմագոյն վանդակագարդ գործածով (Ի. դ.). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա.Գ) + 3 (Դ.Ձ), թուրք (Ի. դ.):

Նմուշ 70ա

Նմուշ 263ա

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւ. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր. լուսանցներով խոնարտեան հետքեր, փոքրիկ պատուածքներ, Ի. դ. նորոգուած եւ քերթեր կարկատուած, կազմը վերականգնուած հին եւ նոր կաշիների գուգակցումով. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-298ա [Բաղգիրք]

1. 1ա-261բ [Բաղգիրք հայոց – Աբաթովբ...] կոնատակս: Աներ՝ սանդ... Օձսող՝ քճքճօղ. անգրաւ յաւիտենից յաւիտենանս. ամէն:

2. 262ա-3բ Թարգմանութիւն պարսից բառից ի Վարդան գրոց – Զրադաշական՝ գրուն բան կամ զկարեւոր ուխտ... Զառաջին ճառն ընթերձեալ գտի

երիս բառս, զոր պարթեւն ոչ գիտաց, ասելով՝ չէ պարսիկ եւ այլն. այս է բովանդակ:

3. 263բ-5բ [Հերոնիմոսի Լորենցիոսի՞ Սուղ ինչ վասն Հին Կտակարանաց] – Արդ, թուեն եբրայեցիքս զգիրս զայս ձեւ օրինակի... մա[ր]գարէ[իցն]՝ ութ, սրբագրացն՝ ինն:

4. 265բ-82ա Հանդէս բանաստեղծաց փաղանունաբար ստորոգիլ նորայվարժիցն սակս. բառ է գեղշուկ – Պարտ, պատշաճ... Գիծ, տառք, գծաւորք:

5. 282ա-98ա Հանդէս բանաստեղծաց փաղանունաբար ստորոգել նորայվարժիցն սակս. բառ է գեղշուկ (այբբենական) – Աստուածազան, աստուածասքանչ... Փանաքի՝ չքաւոր, աղքատ... կարօտ, եղկելի, ստրուկ:

Բ. 1. 299ա-310ա [Հեբ]իմարան/// (1 բառ ջնջուած) ժողովեալ բառ ցաւոց պիտոյից դեղ: Մասնուն՝ արարեալ ի Բագարատայ բժշկէն – Առ աննուէ Դ. տրամ, գագարի հունդ Դ. տրամ... եւ ախորժական ի ամենայն քաղցր կերակուրն:

2. 310աբ Գիտութիւն վասն բնութեան տարոյն – Գ. ամիս գարուն է, տաք է եւ կակուկ... ունի զքամին յարեւելից ասացաք զտար/// (շար. թափուած):

3. 311ա-5բ [Մարմնագննութիւն] – (սկ. թափուած)///եւ բանաւոր: Եւ որ շատ խօսի, նորա յուղեղն դատարի է... եւ շահվայն բանայ եւ զչերմութիւն տանի/// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

69ա ՌՎ փոխարկօղ, ես թիւրեցայ, դու ըստ կարգին |69բ| գրեալս:

261բ գ Վ Ճ շ ա [ւ] ը վ Վ դ տ ղ լ (եղբայրագրով «Ես Մովսէսս գրեցի»).

261բ |:: ||||: |||: |||: ||||: |:: ||||: ||||: |: ||||: |: ||||: ||: ժ. Ա. Ջ. Մ. Թ. ը տ շ տ դ լ տ փ Վ ք ց ք տ ը դ լ ք ց (սիրնակէտագրով եւ եղբայրագրով «Ես Մովսէսս գրեցի, 1671 էր, որ գիրքս աւարտեցաւ»):

262ա (բոլորգիր, ստ. լս., եզրահատուած) Այս անունն Ովան է:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 117բ (1781 թ., նոտրգիր) Ես՝ Շմախեցի Օհանի որթի Զաբէն, այս Պառզիրս առայ տէր Զակոպի որթի Զակոպիցն, 1781 Օգոստոսի 20-ն 'ւ եօթն մին համարը:

2. 298բ (1795 թ., նոտրգիր) Չինչին եւ անարժան ծառայ Մնացական Տէր-Մանուկեան, [17]95, Փետրբարի 27ն, Շամախի:

ԿնՔԱԳՐՈՇՄ՝ 74բ, 105բ, 109ա, 175ա «Մետրոպրարքեպիսկոպոս Սմբատեանց Նախիջեանցի, 1871»:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 10ա, 129բ, 190բ, 261բ, 297բ, 298բ. գանազան տառեր եւ բառեր, 128ա վրացատառ. «Ք. Վորպէս կորավ իմասնացողն Սողոմոն, նմանապէս էվ էս կորա ի մէջ մարթկան»), 230բ ստ. լս-ներում վրացատառ բառեր:

ՆԵՐԳԻՐ՝ (պահպանակի եւ կազմի միջեւ, նշուած «էջ 83», գրովինը՝ կարմիր մատիտով) «Ջնջված՝ ի Գաղատիա եառ զներումն ի սրբազան հայրապետեն Հոռմայ»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1գ «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: Պհպնկ եք «Հ՞ր 2431, 861»: Պհպնկ եք մեքենագիր պիտակին. «Վերակազմուած է հին ու նոր կաշիով, նոր կազմատառով: Գլխ. վերականգնիչ՝ Ա. Խաչատրեան, Երեւան, 1973 թ.:

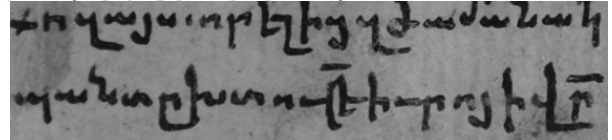
2432

ՄԱՇՏՈՅ ՁԵՌԱՅ

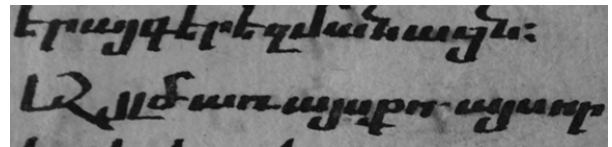
ԹԵՐԹ՝ 77+1 (կրկն.՝ 54): ՊՐԱԿ՝ Գ-Ժx12 (Ե-Ձ, Ժ 10): ՆԻԹ՝ բողբ. լուսագծերով: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 10,6x7,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,5x5,5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (1ա-32բ), բոլորգիր՝ (33ա-77բ. նմուշ՝ 23ա, 36ա): ՏՈՂ՝ 12 (1ա-32բ), 13-14 (33ա-77բ): ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ. աստուղը սպիտակ կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻԻՆ – Ձ ա ը ա գ ի ը՝ թղնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ յ ե ը՝ կառմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բասար. կազմի եզրեր մաշուած, դռակը, կապիչներ եւ Ա. փեղկի միջուկն ու աստուղն ընկած. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասատր, սկզբում պահպանուած են 6 թերթերի վերին հատվածները փոքրիկ պատարիկներ, ք. 13, 29 եւ 77՝ մի մասը պատռուած, ընկած. լուսանցներում խոնաւութեան հետեւեւ, փոքրիկ պատռուածներ, տեղ-տեղ բնագիրը վնասուած. լուսանցակողերը գունաբախ, սեւացած:

Նմուշ 23ա

Նմուշ 36ա

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1ա [Կանոն կուսի պատկին –... խա]ղաղութեան քո առաքեայ... եւ ազատիչ Սուրբ Հոգոյդ վայել է:

2. 1ա-27բ Կանոն հաճօրէն զամենայն ննջեցելոց – եւ ասեն սաղմոս. զերկինք պատմենն... եւ ասէ զաղօթս. Աստուած յաւիտենական... բարեբանող փառատրութեամբ արհնել զքեզ Քրիստոս Աստուած... միշտ եւ յաւիտենանս:

Ժէ. դար

3. 27բ-38բ Կանոն Երկրորդ ատունն այգուցն – Առաւօտուն Երթան ի գերեզմանն... Պաղոսի առաքելոյ ի Թեսաղոնիկեցոց թղառոյն. Այլ մեք պարտիմք... Արձակին ժողովուրդն ի փառս Աստուծոյ:

4. 38բ-59ա Կանոն զամենայն վախճանեալ տղայս հաւատով առ Տէր յողարկելոյ – Ասեն սաղմոս ի թիւ... եւ ասէ զաղաւթս զայս. Սուրբ ես, Տէր Աստուած մեր... Հնդ որս եւ մեզ արժանիս արասցես փառաւորել... միշտ:

5. 59ա-63բ [Տղայի այգուց] – Առաւօտուն Երթան ի գերեզմանն... Հնթերցուած յեսայեայ մարգարէէ. Ձի [ի] Տեառնէ եղիցի դարձ արդարոց... Այլ դուք միսթարեցուք միւսանգամ նորոգմամբ... պատիւ:

6. 64ա-71ա Կանոն ոգեհանգիստ առնելոյ – //(1 տող անընթեռնելի) Ասեն սաղմոս: Գուբիայ Գ. ... Հնթերցուած յԱռակաց. Պատուեայ՝ զՏէր ի քոյոց... (67բ)... գալստեան Միած// (միջից թափուած, 68ա) եւ հանգոյ զկամս... ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց... այժմ եւ միշտ:

7. 71բ-7բ Կանոն Տեառնական զուարակ արհնելոյ – Ածեն զնուիրեալն ի դունն եկեղեցոյն... Հնթերցուած ի Թուոց եւ ի Ղեսոացոց. եւ կոչեաց զՄովսէս... սակայն ի սէր// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Կազմի Ա. փեղկի վրայի պիտակին (ԺԹ. դ., շղա-գիր) Ն[որին] վեհ[ափառ] Տ. Տ. Մկրտչի կ[աթո]ղ[ի] կոսին]// (պատռուած):

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 34բ, 36բ (տառեր): ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «Հ՞ր 2432, 862»:

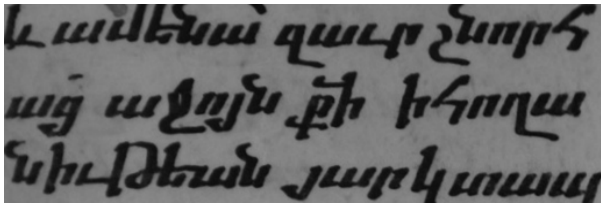
2433

Մ Ա Շ Տ Ո Յ Ձ Ե Ռ Ա Յ

ՌձԺԸ.-ՌձԺԹ. – 1669-1670

ԳրիՉ՝ Մեսրոպ Բնյ.: ՄեհենԱՄ՝ խաւնա Աբրահամ: ՍՍՅՅՈՂ՝ Սուրբ Աստուածածնին եկեղեցի:

Թերթ՝ 135-1-2 (տե՛ս Պտոկ-պնպնկ, նաե՛ Պահպանակ): ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԺԱ.12 (Ա. 11, Զ. 14): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10,2x7,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7.5x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 86ա): ՏՈՂ՝ 14: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ երկու կապիչներով, Ա. փեղկին մետաղէ ձուլածոյ խաչ, միջուկը տախտակ, աստաղը բագմագոյն գարդափխա թափշ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2՝ ք. 134-5, մագաղաթ (վերջից):

Նմուշ 86ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կիսախորան՝ 2ա: Լուսանցագարոյ՝ բուսական: Զարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, շագանակագոյն, վարդագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթէոսի, Ժ. 13-15: ԺԷ. դ.: 1 (ք. 1), ստացուած ամբողջական թերթից, վրան պրականիչ՝ Գ.: Մագաղաթ, 10,3x6,1, գրուած մէկ սիւնը, բոլորգիր, 23 տող: Կարգով՝ 1ա (1ք՝ չգրուած) «[այս]միկ... յատուրն դա[տաստանի]»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. 91րդ թերթի վերին աջ եզրը պատռուած, ընկած, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 2ա-24բ [Կանոն Մկրտութեան] – Տէր Աստուած մեր, Աստուած բարերար, որ ըզվիրապեալս եւ գհեռացեալս ի քէն... զմուտս եւ զելս սորա պահեա՛ ի փառաւորութեան քում. եւ քեզ վայել է:

2. 24բ-42բ Կանոն Պսակի – Գան ի դո[ւ]ռն եկեղեցոյն... եւ ասաց Աստուած. Արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում... սուրբ եւ բարերար երկրպագելի անուանդ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբո[ւ]յ, այժմ:

3. 42բ-5բ [Կանոն վերացուցանելոյ Պսակին] – եւ յատուրն երրորդի վերացուցանէ... Աղօթք. Աւրհնեալ ես, ամենակալ Աստուած... եւ երկնից արքայութեանդ արժանաւոր լինիցին փառաւորելով... եւ զՍուրբ Հոգին:

4. 45բ-54ա Կանովն Հաղորդ տալո – Ասեն զամբիծս... Քահանայ ասէ զաղօթ. Տէր ամենակալ, ամենագուլթ... առաջի ահաւոր բեմի մասին ժառանգութեան Յիսուսի Քրիստոսի... փառք:

5. 54ա-92բ Կանովն համարէն ամենայն [ն]նշեցելոցն – Սաղմոս՝ երկինք պատմեն... Գիրք կարդան. Աստուածական անսկիզբն...

6. 92բ-4բ [Կանոն այգալացին] – եւ այգուցն երթան ի գերեզման... Այլ մեք պարտիմք գոհանալ... ընդ առաւօտն ի տաճարն լսել ի նմանէ:

7. 94բ-113ա Կանովն որժամ տղայ վաղջանի, [95ա] որ ի Ժ. տարոյն վայրէն առ Քրիստոս ողարկեն – Ասեն սաղմոս... եւ ասէ զաղօթ. Հայր երկնաւոր... Տէր, սփոփեա՛ եւ մխիթարեա՛. այժմ: ա. 98ա-9բ Սրբոյն Գրիգորի ասացեալ – Արդ, մեք, որ կեն[դ]անիք եւ մնացեալ եմք... ի տաճարի փառաց իմոց: Բ. 105աբ Սրբոյն Գրիգորի ասացեալ – Ամենէքեան որ տեսանիցեն զարդարն... փառաք ի փառս:

8. [Տաղբ] ա. 113ա-9ա Տաղ թաղման – Արարիչն արարածոց մեզ բարկացաւ, / Քաղցր բնութիւն աստուածային մեզ դառնացաւ... / եւ՝ Նաղաշ եպիսկոպոս ծառայ կուսին աշաւք տեսաւ... / Արժան արար զսա անթառամ սուրբ պսակին, / եւ քեզ ամենքս երկրպագեմք, Աստուածածին:

բ. 119ա-24ա Տաղս Յիսուս Որդո զուն է – Ի յարարչն եղեւ հրաման, / Գալ ի յաշխարհըս տրտմական... / Երագալիս Յակոբ անուն՝ զիս դուք յիշման առնէք արժան, / Տէրն տայ ձեզ արքայութիւն, խառնէ ի դասս աշակողմեան... , / Գրող տաղիս է անարժան / Մարգարա սուտ քահանան... / Յաւր կիրակէ զիս յիշեցէք, / ՁԱստուած ընդ իս հաշտեցուցէք:

9. 124ա-8բ [Տղայի այգալացն] – եւ այգուցն երթան... յԱւետարան Ղուկասու. Ի վաղիւն երթայր Յիսուս... արժանիս արասցէ Յիսուս Քրիստոս... յամէն:

10. 128բ-31բ Հոգէհանգիստ – Ասի սաղմոս Մ... Աւրհնեալ ես, Տէր Աստուած... տաս մեզ ողորմութիւն քո... եւ զՍուրբ Հոգիդ. այժմ եւ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

132ա Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեան՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ: Արդ, գրեցաւ Մաշտոցս ի թլին ՌձԺԸ. (1669), Յունվարի Ա., ուրբաթ, յիշատակ խաւճա Աբրահամին եւ եղբարն՝ Տաւնեթին: Աստուած եւ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս տացէ հանգիստ եւ ողորմութիւն [ն]նշեցելոցն՝ իւր սուրբ գալըստեան եւ առնէ ար[132բ]ժանի յարքայութեան: Եւ եզ ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին յիշատակ իւրեանց մեծի եւ փոքու, եւ ինձ՝ մեղսասէր գրչիս Մեսրոպ անուն անարժանիս, որ է տրուպ քահանայից. եւ Քրիստոսի/// (չշարունակուած):

132բ ՌձԺԹ. (1670):

134ա Մեսրոպ անարժանս յիշել ի Տէր, աղաչեմք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

133ա (1887 թ., շղագիր) Յիշատակ է սոյն ս. Մաշտոցս Քրի գաւառակին Խուբս գիւղին Սամօրեան մ. (մահտեսի)՝ Մարտիրոսի որդի պարոն Սամուէլեանց իւր ազգասիրական հոգով կը նուիրէ մեծահոշակ Ս. Կարապետին վանուց: 7 Յուլիս 1887, Կեղի-Խուբս:

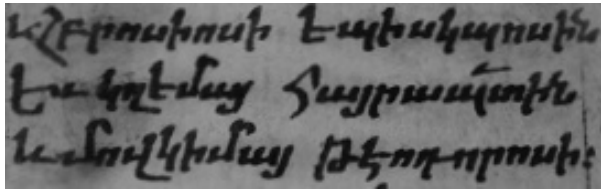
ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 133ա դէմք (մատիտով), 134բ խաբբոց: ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 133բ «միեա զէրսն մարքարէ»: ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌՃԺԸ.-1669, Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս»: «2^մ 2433, 864»:

2434

Ո Ի Բ Ա Թ Ա Գ Ի Բ Ք

ՌՃՂԱ. – 1742

ԳՐԻՉ՝ Պետրոս երէց: ՍՍԱՅՈՂ՝ եղգար: ԹԵՐԹ՝ 124. չգրած՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԲx12 (Ա, Զ 11, Գ 9, Ե 8, Ը 10, ԺԲ 3): ՆԻԻԹ՝ բուրբ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10,8x8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,2x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 44ա): ՏՈՂ՝ 12: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ երեք կապիչներով, Ա, փեղկին 17 մետաղէ վարդեակ, 6 կոստղ եւ 4 խաչ (մէկը կենտրոնում, արծաթէ, կապոյտ ակնով, միւսը՝ խաչերութեամբ), միջուկը տախտակ, աստուղ ծաղկադրոշմ, բազմագոյն կտու. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 44ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ՝ – «Աղօթք ի վերայ հիւանդին»՝ 1բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ ՝ 2ա: Ձ ա ր դ ա գ ի ր ՝ թոչնագիր: Գ ո յ յ ն ե ր ՝ կարմիր, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնարհութիւնից գունափոխուած, բնագիրը միջից պակասաւոր, Ի. դ. նորոգուած. լուսանցակողեր գունաբափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

2ա-123ա [Ուրբաթագիրք]

Տե՛ս ձեռ. 35. ձեռ. Բ. 1բ, 13ա-63բ. ա/2ա-10բ: ք/10բ-1ա: գ/11բ-5ա: դ/15ա-27ա: ե/27ա-30բ: զ/30բ-4բ («... բարեաց գտանել եւ քեզ//») (շար. թափուած): Վ/35ա-7ա (սկ. թափուած «//եւ հեռացեալ եղիցի...»): Ր/37ա-41ա: Ք/41ա-6բ (միջից պակասաւոր, 44բ «... Գրաբուսի եւ կամաւոր//») (միջից թափուած) 45ա «[Յուլի]անայ եւ Վասիլունոյ...»): Ժ/46բ-8ա: Ժա/48ա-9բ: Ժբ/49բ-51բ (սկ. թափուած «// եւ մտեալ ի Կափառնառն...»): Ժգ/51բ-3ա: Ժդ/չիք: Ժե/53ա-6ա (56ա-63բ տե՛ս յաւելեալ 2. ա): Ժզ/63բ-7բ (67բ-71ա տե՛ս յաւելեալ 2. ք): Ժլ/99ա-103բ: Ժր/104աբ: Ժր/71ա-6ա: ի/76ա-8ա: իա/78աբ (78բ-86բ տե՛ս յաւելեալ 2. գ-դ): իբ/չիք: իգ/95ա-8բ: իդ/87ա-90բ (90բ-5ա տե՛ս յաւելեալ 2. ե-զ, 95ա-8բ տե՛ս 2. իգ, 99ա-104բ, տե՛ս ձե.-ժը., 104բ-23ա տե՛ս յաւելեալ 2. է.-ժդ.): իե-իը/չիք: Ռենի

ա. 56բ-63բ Աւետարան ըստ Յոհաննոս – եւ էր ոմն հիւանդ Ղազարոս... եւ պատմեցին նոցա զոր արարն Յիսուս (ԺԱ. 1-46):

Գրչից. 56ա «Ո՛վ եղբայրք, այս Ա. փոխ Աւետարան խիստ լաւ է. թէ մարդ հոգէվարք լինի կամ հիւանդ ազատի Աստուծով»:

բ. 67բ-71ա [Աղօթք] – Անկանխմ առաջի քո, Տէ՛ր, եւ

խնդրեմք զթողութիւն... եւ մտից արքայութեան քո ուրախ եղէց... ամէն:

գ. 78բ-83բ Մաղթանք ի սուրբ Աստուածածնին, որ պանէ գծառայիս Աստուծոյ ի շար աչից եւ ի շար լեզուէ, եւ ի պիղծ նիաթէ – Ո՛վ ամենայն սրբունցի Աստուածածին, երկիր վեհայգոյն... մի՛ մոռանար զխոստովանողս անուն քո... ամէն:

դ. 83բ-5ա [Աղօթք պահպանութեան] – Տէ՛րն մեր Յիսուս Քրիստոս ել ի Բեթանիեայ... փարատի ցաւ նորա: 85աբ Յանուն Հօր եւ Որդոյ... հեռացո՛յ, Տէ՛ր, զծառայէս Աստուծոյ: 85բ-6բ Ձի ծնեալն ի Հօրէ... եկեալ ածեն պարիսպ հրեղէն եւ արհնեն զծառայս Աստուծոյ:

ե. 90բ-1բ [Աղօթք շար լեզուի եւ ի շար նիաթի] – Տէ՛ր մեր Յիսուս Քրիստոս երթար ի դաշտն յերիքովի... եւ խափանին ի ծառայէս Աստուծոյ:

զ. 91բ-5ա Աղօթք օձահարի – Աւրհնեալ Տէ՛ր Աստուած Իսրայիլի... եւ ի չիք դառնա ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ. ամէն:

է. 104բ-7ա Գիր շար աչից եւ պեղծ նիաթի – Ի յաւուր ուրբաթին / Որ զՏէր մեր խաչեցին... ի շար լեզուէ մեղաւորին անօրինաց ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ. ամէն:

ը. 107ա-9ա Աւետարանն բժկոյութիւն ըստ Մարկոսի – եւ եղեւ նմայ ի շաբաթու անցանել... եւ ողջացաւ ձեռն նորա (Բ. 23-Գ. 5):

թ. 109ա-11բ [Հանգանակ հաւատոյ] – Փա՛ռք քեզ, Տէ՛ր Աստուած մեր: Հաւատամք ի մի Աստուած եւ ի Հայր ամենակալ... կաթողիկէ եւ առաքելական եկեղեցի:

ժ. 111բ-2ա [Աղօթք] ի Լուսաւորչն մերմէ Գրիգորէ ասացեալ – Իսկ մեք փառաւորեսցուք... յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ժա. 112ա-4բ Աղօթք սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն (Բան ԽԲ.) – Տէ՛ր Աստուած գթութեան, փրկութեան եւ ողորմութեան... պատուաստեցայց փառաւորեալդ յաւիտեանս. ամէն:

ժբ. 114բ-6բ Վերստին յաւելած կրկին հեծութիւն նորին հսկողին [Գրիգորի Նարեկացոյ]... (Բան ԽԳ.) – Բրժշկական կրթութենէ ամենափորձ հնարաւորութեամբ... երկրպագութիւն յաւիտեանս. ամէն:

ժգ. 117ա-20ա Վերսափին յաւ[ել]ուած (Բան ԻԸ.) – Արդ, այսքանեացս անբանից... զուգակշիռ հաւասարութեան. ամէն:

ժգ. 120բ-3ա [Նորին արքայն Գրիգորի Նարեկացոյն ասացեալ. ձեռ. 2435, 38բ (Բան ԺԲ.)] – Ընկա՛լ քաղցրութեամբ, Տէ՛ր Աստուած հզօր... ամենայն արարածոց, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

9բ ... եկեալ ածեն պարիսպ հրեղէն եւ արհնեն գծառայս Աստուծոյ Ետգարին: Ետգարինս. ամէն (նման 86բ):

35ա... եւ հեռացեալ եղիցի ի ծառայէս Աստուծոյ Ետգարին. ամէն (նման 37ա, 103բ):

46բ Պահեա՛, Տէ՛ր Աստուած, զծառայս քո Ետգարն:

67բ... լից պակասութիւն իմ՝ ծառային Աստուծոյ Ետգարն (նման 91բ):

85բ... եւ օրհնութեանդ արժան արա՛յ զծառայիս քո Ետգարն. ամէն:

123ա Շնորհօք ամենակալին եւ մարդասիրին Աստուծոյ գրեցաւ սուրբ գիրքս, ոչ(=ր) կոչի Ուրբաթգիրք թուին ՌՃՂԱ.ին (1742), ի յամսեանն Փետրվարի Է.ին (7) աւարտեցաւ ձեռամբ Պետրոս մեղօք մածուցեալ եւ մեղսաներկ|123բ| երիցու, զոր սրկսայ եւ զծագրեցի ողորմութեամբ եւ Տեառն յիշատակ եւ փրկութիւն ծառայիս Աստուծոյ Եղգարին եւ իւր ծնողաց, հօրն՝ Մել-

խետդին, եւ մօրն՝ Մրվաթին, եւ իւր կողակցուն՝ Թաթարին, եւ եղբօրն Արզմանին, եւ որդոցն՝ Աագին եւ Արմաղանին, եւ կողակցուն՝ Եդիսին, եւ տան ննջեցելոց, եւ մեծին, եւ փոքուն ամենեցուն, եւ երկնից եւ արքայութիւն |124ա| տացէ երանաւէտ քաղցր բարբառն, որ ասէ. Եկա՛ք, օրհնեալ էք Հօր իմոյ, ժառանգեցէ՛ք արքայութիւն. նոյն օրհնութիւն տացէ նմա. ամէն: Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս բարով վալելել տացէ Եղգարին, որ ետուր զսայ գրել ի յիշատակ իւր եւ իւր ծնողաց, հօր՝ Մելքետդին, եւ իւր մօրն՝ Մրվաթին, եւ տան ննջեցելոց յիշատ|124բ|ակ, եւ որ զողորմին ասէ՛ Աստուած ողորմեսցէ իւր [ի մ]իւսանգամ գալըստեան իւրում. ամէն:

Սկզբի յիշատակագրութիւնների մէջ ստացողի անունը «Եղգար» աւելացուած է աղօթքների վերջում, այլ ձեռքով, շղագրով, գրչութեան աւարտից չետոյ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 9բ (ժԸ. դ., նոտրգիր) Ծառ[այ]իս Աստուծոյ Ապրիլամին եւ Խումարին (նման 35ա, 37ա, 46բ, 63բ, 67բ, 76ա, 79ա, 84բ, 86բ, 97բ, 107ա եւ այլն):

85բ Ծառայիս Աստուծոյ Ապրիլամին եւ Խումարին, Յարութենին: (նման 71ա, 91բ)

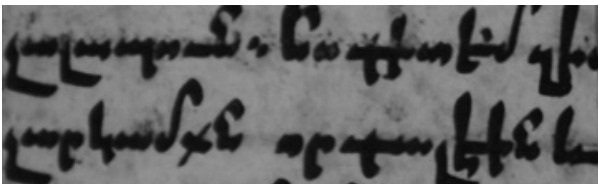
104բ (ժԸ. դ.) Ապրօին:

78բ (ժԸ. դ.) Ամէն. տէր Մարգարին:

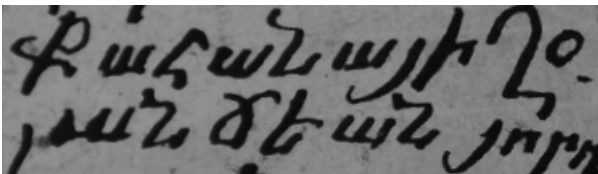
2435

Հ Ա Մ Ա Յ Ի Լ

Գրի՞՞ Աստուածատու սրկ.: ՄՏԱՅՈՂ՝ Աբրահամ չայապի: Թերթ՝ 95. չգրուած 1ա-2ա, 25ա, 58ա, 72ա, 90բ, 93բ, 95ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ըx12 (Ա. 11, Գ. 2, Ը. 13, Գ. 9): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 7,7x5,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (5,5x3,3): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (գրչի՝ 3ա-92ա, յաւելագրողի՝ 94ա-5բ. նմուշ՝ 70ա, 93ա): ՏՈՂ՝ 12: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, ձեռանման մէկ կախագարդով եւ մետաղէ չորս փլախով՝ 1բ Ա. փեղկին, 3բ՝ Բ, ունի նաեւ պղնձէ 6 օղակ՝ փոքր խաչեր եւ զարդեր կախելու համար, միջուկը տախտակ, աստառը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 70ա

Նմուշ 93ա

ՌԶԲ. – 1633

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – «Ներսէս հայրապետն» (Շնորհալի՛) 2բ, «Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին»՝ 25բ, «Պապուս Առաքեալն»՝ 58բ, Խաչ՝ 72բ, 90ա (բուսական զարդերով, քերթի վրայ ամրացուած փիրուզէ մէկ ակն. մնացած 11ը՝ թափուած, կան հետքեր), «Կիպրիանոսն է՛»՝ 73ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ ՝ Յ ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ ՝ բուսական: Չ ա ր դ ա գ ի ր ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, դեղին, նարնջի, սպիտակ, սեւ, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից տեղ-տեղ պակասատու, թ. 3-17 վնասուած, լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, լուսանցագարդերը խոնաւութիւնից արտատպուած հանդիպակաց էջերին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 3ա-10բ [Ներսիսի Շնորհալոյ Աղօթք] – Հաւատով խոստովանիմ... ԻԳ. Ամէնողորմ... որ առ ի յանցանաց/// (շար. թափուած):

2. 11ա-22ա [Աւետարան բժկութեան] – ա. 11ա-2բ Աւետարան ըստ Մատթէոսի – եւ ելեալ անտի Յիսուս... (ժԵ. 21-28): բ. 12բ-4ա Աւետարան ըստ Մարկոսի – Մինչդեռ զայն խաւէր... (Ե. 35-43): գ. 14ա-6ա Աւետարան Ղուկասու – եւ էջ ի Կափառնայում... (Գ. 31-42): դ. 16ա-22ա Աւետարան ըստ Յօհանու – եւ մինչդեռ անցանէր, ետես կոյր մի... (Թ. 1-38):

3. 22ա-4բ Աղօթք սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն (Բան ԽԲ). արհնեալ է Աստուած – *Տէր՛ Աստուած [գթութեան], փրկութեան եւ ողորմութեան... Փառաւորեալդ յամենայնի յաւիտեանս. ամէն:*

4. 24բ-30բ Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան առ նոյն աղերս մաղթանաց Նարեկի (Բան ՁԱ.) – *Հնդ Աստուածածին մաղթանաց... ուրախութեամբ սրտի իմոյ:*

5. 30բ-7ա Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս (Բան ԺԷ.) – *Արդ, աղաչեմ, զի զինամակալդ... եւ քեզ փառք ամենայնի. ամէն:*

6. 37ա-8բ Նորին հսկողի սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն (Բան ԽԱ.) – *Որդի՛ Աստուծոյ կենդանոյ, օրհնեալդ... յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

7. 38բ-41բ Նորին սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն ասացեալ (Բան ԺԲ.) – *Հնկա՛լ [քաղցրութեամբ, Տէր Աստուած] հօր... եւ յերկինս առաքել. ամէն: Բարեխաւսութեամբ սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն... եղիցի, եղիցի:*

8. 41բ-5բ Աղաթք պահպանութիւն առ Աստուածածին եւ առ ամենայն սուրբսն Աստուծոյ եւ սրբոց առաքելոց եւ մարգարէից եւ ամենայն սրբոցն Աստուծոյ – *Բարեխաւսութեամբ Սուրբ Աստուածածինին... աւգնական եւ եւ պահապան եղիցի ծառայիս Աստուծոյ:*

9. 45բ-6ա Աղաթք ամենարհնեալ Աստուածածնին – *Ո՛վ [ամենարհնեալ] Աստուածածին, երկինք վեհագոյն... |45բ| Արեւելք գերարփի|// (միջից պակասաւոր. |46ա| էից պարծանք... վասն ամենայն հաւատացելոց:*

10. 46ա-57բ Յանուն Աստուծոյ այս է զիւր ուրբաթի ի լման: Յատուր ուրբաթի տանին զգնիւնդն ի դռն եկեղեցուն եւ ասեն զաղապս զայս – *Աւրհնեալ ես, Տէր Աստուած Իսրայիլի... սատանայ, որ մարտընչիս ընդ ծառայս Աստուծոյ:*

11. 57բ-69բ Գիր սրբոյն Պողոսի առաքելոյն, զոր կարդան ի վերա արձանաբի եւ ամենայն ցառոց, յատուր չորեքշաբթի եւ ուրբաթի – *Ես՛ Պաւղոս հաւաճիչ... եւ շար խաւսքն ի դիմաց ծառայիս Աստուծոյ:*

12. 69բ-70բ Գիր շար լեզվի եւ շարկամին եւ ամենայն պատահարէ – *Յանուն Աստուծոյ գայր Մովսէս... հանգուց արարի անուամբն Աստուծոյ ի դիմաց ծառայիս Աստուծոյ:*

13. 70բ-4ա Գիր գլխացալի – *Յանուն Աստուծոյ եւ սուրբն Սիսիանոս... Տէր պահեսցէ զնսս յամենայն շարէ. ամէն:*

14. 74ա-8ա Մաղթանք առ սփանչեագործ Սուրբ Նշանսն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Բարեխաւսութեամբ սուրբ եւ աստուածային նշանացս... աւգնական եւ եւ պահապան եղիցի ծառայիս Աստուծոյ:*

15. 78ա-83ա Աղաթք սրբոյն Կիպրիանոսի, զոր ասացեալ է վասն դիւաց եւ կախարդաց – *Ես կ[ի]պրիանոս, ծառայ Յիսուսի... արձակեալ եւ հեռացեալ լիցի ի ծառայէս Աստուծոյ:*

16. 83ա-4ա Գիր շար աչից եւ ակնայնարի եւ նիւթի եւ ամենայն պատահարի – *Ելեալ երթայր շար ակն... յորո վերա գիրս կենա. ամէն:*

17. 84ա-7ա Գիր վասն ծրծացալի, որ կարդան ի վերա ծրծին, եւ լանա Աստուծով – *Մեռա որթն... հեռացո՛յ զամենայն ցաւ ի ծառայէս Աստուծոյ:*

18. 87բ-8բ Աղաթք պահպանութեան, որ պահէ զծառայս Աստուծոյ զԱւետիս շալապին յամենայն շար փորձանացն. ամէն – *Եւ ես յամենայն ժամ զայս ասեմ... այլ կապած է ամենայն շար ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ:*

19. 88բ-91բ Գիր ակին եւ շար նիւթին – *Անուն Աստուծոյ է. լեռն կայ... զլեզուն եւ զսիրտն ի դիմաց ծառայիս Աստուծոյ:*

Բ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԷ. դ.

ա. 94աբ [Աղօթք սրբոյն Ներսիսի Շնորհալոյ Հաւատով խոստովանիմ (մասամբ)] – *[2]ուր կենդանի, Քրիստոս, զհուր սիրելոյ քո... ի կամս անձին իմոյ գընայլ, այլ առաջնոր (չշարունակուած):*

բ. 95բ [Աղօթք սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն. Բան ՂԲ. (մասամբ)] – *Աւրհնեալդ յամենայնի... մահացեալք բժշկին|// (շար. չիք):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

92ա Գրեցաւ Համայիլս ձեռամբ սուտանուն դպիր՝ սարկաւագ Աստուածատուր[ի]ս, ի վայելումն Աբրահամ (քերուած, բայց ընթեռնելի) Չալապուն, զոր Տէր Աստուած մեր բարով վայելել տացէ. ամէն: Ի առաջնորդութեան մերո նորընծա Սիմէոն կաթողիկոսին, ի թագաւորութեան տաճկաց սուլթան Մուրադին, ի թիվին հայոց ՌՁԲ. (1633), Սեպտեմբերի ԻԹ. (29), օրն ուրբաթ: Հա՛յր:

Տէս ԺԷ. դ. յիշ-բ, Բ. էջ 509 (92ա):

22ա Տէր Աստուած օգնական եւ պահապան եղիցի ծառայիս Աստուծոյ [Աբրահամ] Չալապուն. ամէն. եղիցի, եղիցի:

Նմանիք բոլոր աղօթքների սկզբում կամ վերջում եւ բոլորն էլ քերուած եւ գրուած յետագայ ստացողների անունները – Աւետիս՝ 22ա, 84ա, 87բ, 89բ, Գասպար՝ 11ա, 45բ, 46ա, 57բ, 69բ, 70բ, 78ա, 83ա, 89բ, 91բ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 92բ (ԺԷ. դ., նոտրգիր) Անուանք սրբոցն, որ աստկան հաւաքեալ, եղիցի աւգնական եւ պահապան ծառայիս Աստուծոյ Աւետիս Չալապուն՝ ի նստել ի տան, ի գնալ ի ճանապարհ, ի ննջել եւ ի յառնել եւ ամենայն ժամու. ամէն: Եղիցի, եղիցի:

Տէս ԺԷ. դ. յիշ-բ, Բ. էջ 509 (92բ):

2. 93ա (1896 թ., շղագիր) Նուէր Մատենադարանին Ս. Էջմիածնի, ի յիշատակ հանգուցեալ Զօրաբաբէլ քահանայի Ղօլանճեան, յորդուց նորա՝ ի Յակովբայ եւ ի Սէքայ: 1896 թ. Յունվար 19, ի Կարս:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ Աստառ Ա (նոտագիր) «Դարձեալ աղայ-չեսցուկ հ/// վրագ գօլօս զրկիմ»:
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ԹԶԲ.-1633, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:
2ա «2^մ 2435, 915»:

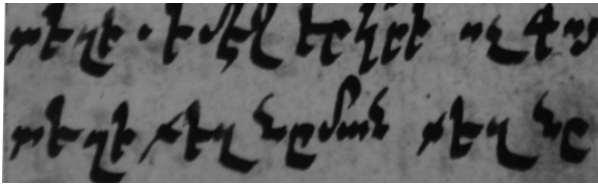
2436

Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն

ԱՐՁԳՈՒՄ

ԳՐԻՉ՝ Մակար: ՄՍԱՅՈՂ՝ Յովակիմ առց.:

ԹԵՐԹ՝ 143+1 (կրկն.՝ 4). չգրուած՝ 140բ, 143ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ժ եւ ԺԶ-ԻԳx8 (Ա, ԻԳ 7, Ը, ԺԷ, ԻԱ 6): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 10,5x7,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (7x4,5): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 47ա): ՏՈՂ՝ 10: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի (հին եւ նոր կաշիների միակցումով), միջուկը տախտակ, աստառը շագանակագոյն կտաւ (Ի. դ.): լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Ք) + 2 (Գ-Դ), թուրք (Ի. դ.):

Նմուշ 47ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 1ա, 89ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական (114բ), թռչնային (56բ): Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, վարդագոյն, երկնագոյն, դեղին, նարնջի, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասատր. լուսանցներով խոնարհեան հետեւ, փոքրիկ պատուածներ, թ. 17 պատուածով, գիրը տեղ-տեղ գունաթափ, միջից թերթեր թափուած: 1981 թ. նորագուած եւ վերակազմուած հին եւ նոր կաշիների գուգակցումով. լուսանցակողերը գունաթափ, սեւագած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 1ա-4դ Ա. Տեառն Ղագարու երջանիկ հայրապետին Ամենայն Հայոց, եւ ի դէմս Սրբոյ Էջմիածնի – Էջմիածին [գարդ] փառաց, / Կոյս է, լոյս է մայրդ լուսոյ... Եւ պարսպեալ ամրոցոյ, / է լուսաբուղիս աղբերի:

2. 4դ-7ա Բ. Տաղ Սրբոյն Էջմիածնի, ասացեալ ի Մովսիսէ, ի գոյն նոյնոյ («Երգ ի Մովսիսէ») – Երջանկափայլ սրբարան, / Լուսագարդ մայրդ Սիօն... Անճառ լուսոյն հրաւիրօղ է գերափայլ:

3. 7բ-10բ Գ. Տաղ ի վերայ Սրբոյ Էջմիածնի, ասացեալ յԱւետիք նիրակ վարդապետէ («յԱւետիք նվիրակէ») – Յարմար ձեւով պաւական, / Պատուական խորհրդով կերտեալ խորան... Սուրբ Էջմիածին, զօրեղ ուխտից փառք:

4. 11ա-3ա Դ. Տաղ, ասացեալ Գրիգորէ առ Սուրբ Էջմիածին, գունով յարմար ձեւովի («Ի Գրիգորէ») – Ի տանս Հայոց կառուցեալ, կառուցեալ, / Եօթնեակ սեամբ հաստատեցեալ... Զմանկունքս քո զարճացո՛, զարճացո՛, / Տաղով զառատ շնորհքս քո եւ յաւիտեան:

5. 13բ-7ա Ե. Տաղ Սրբոյն Էջմիածնի, ասացեալ լուսարար Մարտիրոս դպրէ («Սուրբ Էջմիածնի է») – Սարսափելի տեղոյն այն, տեղոյն այն, / Հաճեցաւ երկ-

ՌՄԴ. – 1755

նից արքայն... / Ի Կարնոյ քաղաքէն... / Հազար հարիւրէ անցեալ, / Ընըսուն եօթնի միջի լեալ (1748)... Աթոռ փրկչին գերագոյն գերագոյն, / Միշտ մնասցէ հաստատուն յաւիտեան:

6. 17բ-20բ Զ. Տաղ առ Սրբոյն Էջմիածնի, ասացեալ ի Ղագարու հայրապետէ («Ի Ղագարու») – Ի տանդ Հայոց կառուցելոյդ զարմանամ, զարմանամ, / Ահեղահրաշ մեծի փառացդ յոյժ սոսկամ, յոյժ սոսկամ... Տուն եւ տեղի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, / Էջմիածին Մայր հաւատոյ, շնորհալի, շնորհալի:

7. 21ա-2բ Է. Տաղ ի վերայ Սրբոյն Էջմիածնի ասացեալ – Մեծապայծառ գահ վեհակերտ ի յաշխարհս Հայոց Մեծաց, / Շքեղաշուք զարմանատիպն եր համայնից տեսակաց... Հզօր Աստուած եւ մեծանուն, պահեա՛ զսա հաստատուն:

8. 23ա-6բ Ը. Տաղ ի վերայ նորաղէն վեհարանին – Շնորհօք միածնին, կազմեալ կանգնեցար հիանալի / Զայս նոր վեհարան շքնաղատեսիլ՝ որպէս զեղեմն իմանալի... Ինդրեսցուք իջման Բանէն Միածնէ / Պահել զվեհս մեր անփորձ ի շարէ:

9. 27ա-30բ Թ. Տաղ ի վերայ Արգբունայ առաջնորդ հաշատուր վարդապետին («Տիրացու Սահակի») – Տէ՛ր Յիսուս, տո՛ւր կարողութիւն, / Սուրբ Աթոռին հաստատութիւն... Սակաւ գովեստս ա՛ն եւ ընկա՛լ, որպէս պարծանք ազգիս հայոց:

10. 30բ Շարական չորրորդ ձայնէն ի վերայ նոյն վարդապետին – Գործակից առաքելոց... աղօթիւք սորա:

11. 31ա-4ա Ժ. Տաղ նորաղէն վեհարանին վերայ – Այսօր ուրախացեալ ցնծամք մեծապէս ցանկալի, / Զի նորոգեցաւ Սուրբ Աթոռս հրաշապէս գովելի... Քանզի ես յոյժ փառաւոր, իրաւ է, / Տեսլեամք կարի ահաւոր, նաեւ յոյժ [հռչակաւոր, իրաւ է]:

12. 34բ-8ա ԺԱ. Տաղ նորաղէն վեհարանին – Ահա մեք ժողովեալք բոլոր միաբան, / Պարտիմք միշտ փառս տալ հաստիչն բնութեան... Առ Տէր յուսով դիմեսցուք, / Զկեանքս վեհին խնդրեսցուք:

13. 38բ-42բ ԺԲ. Տաղ ի վերայ նորաղէն վեհարանին, ումեմնէ – Ղագարապատ զարմանաշէն պատուական, պահեա՛, Տէ՛ր, / Շքեղազարդեալ [յ]օրինուածք աննման, պահեա՛, Տէ՛ր... երկդիմաց քոց արշաւեն ջուրքն յորդագոյն, պահեա՛յ, Տէ՛ր:

14. 43ա-6բ ԺԳ. Տաղ ի Ղազար վարդապետէ ասացեալ ի Վարազայ լեռանն վերայ («Ղազար») – Ղամպարաշար անհամեմատ լուսով լցեալ, լեւն Վարազայ, / Եւ սին լուսոյ երկոտասան անդ կառուցեալ, լեւն Վարազայ... Քանզի նա է տեղի հրաշագան, / փրկչին մերոյ ոտից կայարան:

15. 47ա-9ա ԺԳ. Տաղ ի վերայ Սրբոյ Սաղիմայ, ասացեալ ի Պաղտասար Դպրէ («Սաղիմ») – Սուրբ սիրամարգ ոսկէփետուր շնորհալի՛ր, շնորհալի՛ր / Ամէն ազգաց եւ ազանց ցանկալի՛ր, ցանկալի՛ր, ցանկալի՛ր... Ի մէջ երկրի ո՛չ գոյ տեղի քեզ նման, քեզ նման, / Ով գեղեցիկ գեղ գովելի, աննըման, աննըման:

16. 49բ-54բ ԺԵ. Տաղ ի վերայ սուրբ տանաւին, ասացեալ Մարտիրոս Դպրէ («Վիմայ անապատին է») – Լուսահեղոց սուրբ տաճար ծովահայեաց, / Ամենասուրբ Երրորդութեանըն տեղ փառաց... / է թուականս հազար հարիւր մերս ազգաց, / Իսկ իննսուն իննէ աւելին գիտաց (1750), / Իբր լուսարար Մարտիրոսէ յարմարած, / Կիմայ Սուրբ անապատին գովեստ ասաց:

17. 55ա-6ա [ԺԶ. Տաղ ի վերայ վարդին, պիւպիւլին. ցանկից] («Աւելտիք») – [Ահա եղեւ օրհնեալ գարուն... / պիւլ]պիւլնուն, / Վասն այն [գ]մայլի վարդի սիրուն... Յիշեմք զԱւետիսն ի փոսոյն, / Եւ մեք մայլիմք միմեանց սիրուն:

18. 56բ-60ա ԺԷ. Տաղ պիւպիւլի եւ վարդի, ասացեալ ումեմնէ՛ յոյժ գովելի եղանակաւ – Առաւօտուն հաւախօսուն / Զրուցէ՛ պիւլպիւլ, գրուցէ՛... Հագեր է, սեւ սուգ է նստեր, / Զրուցէ՛ պիւլպիւլ, գրուցէ՛:

19. 60բ-2ա ԺԸ. Տաղ ուրախութեան, ասացեալ ի Յակոբ վարդապետէ («Ի Յակոբայ») – Ի ժամուս ուրախութեան, / Ով եղբայրք իմ պատական... , |60բ|... Յորդոր ձայնիւ երգես/// (շար. թափ., 61ա) Ուրախ լիցուք հաւասար... իսկ գայս ի մեղս մի՛ համարեսցէ:

20. 62բ-6ա ԺԹ. Տաղ գարնան եւ ուրախութեան, ասացեալ ի Յակոբ վարդապետէ («Ի Յակոբայ ե») – Ի ձայն քաղցր եւ յորդոր, / Ով պարապետ, յո՛յժ իրաւ է... Ով յարմարապէս պերեցէ՛ք, / Ով պարապետ, յո՛յժ իրաւ է:

21. 66բ-70ա Ի. Տաղ Յարութեան, ասացեալ ի Յարութիւն վարդապետէ, յոյժ գովելի («Յարութիւն») – Յիսուս Որդի՛ իմ միածին, / Որ բեւեռեալ կաս ի խաչին... Զի մորենին վասն իմ փայլէր, փայլէր, փայլէր:

22. 70բ-3բ ԻԱ. Տաղ ի վերայ երկաբնակաց, ասացեալ Ղազարու կաթողիկոսէ – Քանզի ոմըն չարեացըն բոն / Արար ժողով ի Քաղկեթոն... Հետեւելով լուսաշաւղաց, / Ըստ ուղափառ վարդապետաց:

23. 74ա-6բ ԻԲ. Տաղ ի վերայ Սուրբ Երուսաղէմի, ասացեալ Յակոբ Բահանայէ («Յակոբ Բահալ») – ՅԱստուծոյ շինեալ քաղաք պատական, / Յանկալի զարթնոց եւ որդոց մարդկան... Զմեզ արժան արար քոյին տեսութեան, / Սուրբ Երուսաղէմ, քաղաքդ աննման:

Քափուած են ցանկում նշուած հետեւեալ տաղերը՝ «ԻԳ. Տաղ ի վերայ էջմիածնի. ԻԳ. Տաղ ի վերայ հոգոյ. ԻԵ. Տաղ Յարութեան Քրիստոսի. ԻԶ. Տաղ ի վերայ հոգոյ. ԻԷ. Տաղ ի վերայ մնդեանն Քրիստոսի. ԻԸ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԻԹ. Տաղ կարօտով բարեկամի. Լ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԼԱ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԼԲ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԼԳ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԼԴ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԼԵ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԼԶ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԼԷ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի. ԼԸ. Տաղ սուրբ Յարութեան»:

24. 77ա-8ա [ԼԹ. Տաղ հոգոյ մեղաւորի. ցանկից («/// ազարէ»)] –///(սկ. թափուած) Աւուրս իմ ես զուր անցուցի, / Կեանքս յունայն վաճառեցի... Ահա առ քեզ աղաղակեմ, ո՛վ Տէր իմ Յիսուս, / Օգնեա՛ խղճոյս, հաս ի թիկունս:

25. 78բ-80բ Խ. Տաղ ասացեալ ի Ղազար վարդապետէ, Նաշխուն կոչեցելոյ («Ի Ղազարէ») – Իսկակից Հօր ծնունդ անեղ, / Ամենազօր արքայդ անեղ... Արի՛, արի՛, արի՛, Տէր, / Զարթո՛յ զմեղօք թմրեալ հոգիս:

26. 81ա-4բ ԽԱ. Տաղ հոգեւոր ուրախութեան, ասացեալ Յոհանէս արեղայէ, ի գոյն էջմիածնի («Վասն սիրոյ») – Վերստին գործոյց յետոյ, / Գթա՛ ի մեզ ո՛վ քաղցր Արարիչ... Ասել քեզ գերգ գովելի, / Ով արդար եւ քաղցր Արարիչ:

27. 85ա-6բ ԽԲ. Տաղ վասն հոգոյ, ասացեալ ի Սահակէ («Սահա») – Սուտ կենցաղոյս վտարանգեալ վարանիմ, վա՛յ ինձ, վարանիմ, / Ի մէջ մեղաց ծով աշխարհիս տատանիմ, տատանիմ... Յայնժամ բարեխօսեա՛յ Որդիս Միածին սուրբ կոյս Մարիամ:

28. 87ա-8բ ԽԳ. Տաղ դարիպութեան, ասացեալ Անդրէասէ («Անդրէաս») – Աւա՛ղ, անկալ յօտար երկիր ամայի, / Ֆալակ այրտի վաթանմտան պանի... Սէֆիլ Արծկեցի Անդրէաս յիմար, / Ղանըմ չօխ տուր սանն արթիս դարտըն:

29. 89ա-94ա ԽԴ. Տաղ առ սուրբ Ստեփանոս Նախավկայն, ասացեալ Յակոբ վարդապետէ – ԸՍտեփա[ննոս քաղ]ցրիկ տատարակ, / Սուրբ զուարթուն անուն պըսակ... Ի ձորս արտասուաց ողբագին, / Թշուառական անխընամովին:

30. 94բ-100բ ԽԵ. Տաղ Բուն Բարեկենդանին՝ ի գոյն Օտալարին, ասացեալ ի Յօհաննէս արեղայէ («Բարեկենդանի է Յոհաննէս») – Բարեկա՛մք, միաբան ելցուք ի յոտին, / Պարեսցո՛ւք երկիւղիլ բոլորակերտին... Սուրբ սրտիւ եւ վարուք լինիլ փարելի, / Էւ յօգիլ ի գլխոյն անանջատելի:

31. 101ա-5ա ԽԶ. Տաղ ուրախութեան՝ Յակոբ վարդապետէ, Յիմունսն ասել պատշան է («Յակոբայ») – Յաւուրս յայտոսիկ տօն մեծ է, վա՛շ, քրիստոնէից, / Զի Տէրն ասէ, թէ՛ մինչ փեսայն առագաստ է, վա՛շ, պահել մանկանցս... Ուրախանալ մեզ արժան է, վա՛շ, զի գոր արար Տէր այսօր է:

32. 105բ-7ա ԽԷ. Տաղ ի վերայ հոգոյ, ասացեալ Եղիազար վարդապետէ («Եղիազար») – Եղկելի եմ,

եղկելի, / Ողբալի եմ ես... Պաղատանացս ողորմեա՛, ողորմեա՛, Տէ՛ր իմ, Տէ՛ր իմ:

33. 107բ-9ա ԽԸ. Տաղ Ղօշավանից Սուրբ Յոնանու («Սահակի») – Սուրբ ես սրբոց բնակարան, / Եկեղեցիդ է աննրման... Սահակ դըպիրս ասօղ բանիս, շնորհառատ սուրբ Յովանէս:

34. 109բ-14ա ԽԹ. Տաղ ուրախութեան մանլիսի, ասացեալ ի Նաղաշ Յովնաթանէ («Յովնաթանէ») – Յորժամ, որ մարդասէրն Աստուած պարգեւեաց մեզ գայս բարիս, / Այսօր բազմեալ ի սեղանիս՝ լըցուցանել ըզկարիս... Յորժամ գայցէ ի դատաստան, ըզմեզ փըրկեսցէ յայնմ աւուր:

35. 114բ-6ա Ծ. Տաղ մանլիսի եւ սեղանոյ եւ ուրախութեան ի Նաղաշ Յովնաթանէ («Ն//աշէ») – Նստէ՛ք ի մաճլիս, հա՛յրք եւ եղբա՛յրք, եւ մեծ պարունա՛յք, / Գոհանամք Տեառնէ, ունիմք սեղան, դուք միշտ շէն կենա՛յք... , |114բ|... Խնդրեմք, որ այսօր քան// (միջից թափուած, 115ա) Ապա ում սրտի քէն ունի... Յիշէ՛ք Յովնաթան, խըմէ՛ք գինի, ձեզ անուշ լինի:

36. 116բ-8ա ԾԱ. Տաղ սիրոյ վարդիմ՝ ի Յովաննէ-սէս – Առաւօտուն քամին ելնէ, մաղէ գիս, / Քո սէրն ինձի կրակ եղեր, տաղէ գիս... Անոր համար սուգ եմ դրեր, / կուլամ, հայ, մի՛ թափիր, վա՛րդ:

37. 118բ-20բ ԾԲ. Տաղ սիրոյ, ասացեալ ի Սահակ տիրացու («Սահակի») – Միսական յեար, կուզեմ, թէ քեզի գովել, / Փա՛ւք տամ ստեղծողիս, որ քեզ յօրինել... Միրուզ պէդիւ անեմ, եղեր նագ:

38. 121ա-2բ [ԾԳ. Տաղ պիլպիլ եւ վարդի. ցանկից] («[Ի Սուվ]իասէ») – [Իմ սիրուն պիլպիլ աննման...] ///գիա՛րդ կաս, / Վարդին կարօտուն քանի՞ լաս... / ԵՌԾԻԿ. (1686) Թուրն հետ գիս յիշեա՛... քան գամէն թըռչունն աննրման:

Հմմտ. ձեռ. 6517, 22ա («Ի Սուքիաս վարդապետէ»):

39. 123ա-5բ ԾԴ. Տաղ գարնան, ասացեալ ի Սուքիաս վարդապետէ («Ի Սուքիաս») – Ի ժամ գարնանային, մուտ Մարտի ամսոյն, / Արփին եկեալ եհաս մերձ ի առ սահման նախնոյն... / Դարձիր ի մեղաց առ Տէր ի ԾՌԻԿ. (1681) Թուոյն, զի ցընծան ամէն թռչունք, մարդ եւ անասուն:

40. 126ա-9ա ԾԵ. Տաղ սիրոյ, ասացեալ ի Սուքիաս վարդապետէ («Ի Սուքիաս է») – Ի քոյդ սիրոյ յագիլ երբէք, ե՛րբ իցէ, / Աւուրք կենաց իմոց անցեալ, ե՛րբ իցէ... Ի հանդիսի քու՛մ գայս ճառել ե՛րբ իցէ:

41. 129բ-33բ ԾԶ. Տաղ ի վերայ Սուրբ Էջմիածին, ասացեալ Պետրոս վարդապետէ («Մարտիրոս դպիրն է») – Մեծպայծառ խորհուրդ յայտնեալ, աւետի՛ս, / Գաբրիէլ հրեշտակն առաքեալ, աւետի՛ս... Տացէ մեզ Տէր արդարութիւն, աւետի՛ս, / Իւր խոստացեալ արքայութիւն, աւետի՛ս:

42. 134ա-6բ ԾԷ. Տաղ ի վերայ Լիմայ անապա-

տին, ասացեալ Յարութիւն վարդապետէ («Ի Արութիւս արդապետե Պանգրմացոյ») – Ի ծովակին Վասպուրական / Կղզիք բազումք զետեղեալ կան... Յիշել անդամ արժան առնեն, / Եւ ի գերիս յախտէ բուժեն:

43. 137ա-9բ Յանկ եւ ցուցակ գեղեցիկ Երգարանիս, որ է Յովակիմին – Ա. Էջմիածին զարդ փառաց... ԾԷ. Տաղ Լիմայ սուրբ անապատին:

Բ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Մանուկի, ԺԹ. դ. (տե՛ս յիշ. յեա. 3)

142բ [Շարական Կիրակոսի եւ Յուլիտայի] – Յարմատոց բարեաց քաղցր շառաւիղ... վասն անձանց մերոց:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

89ա (Ճակատազարդի մէջ) Յովակիմ:

141ա Փռք, պատիւ եւ երկրպագութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Արդ, զրաւ եղեւ Երգարանս ի հայրապետութեան տեառն Աղէսանդրոս սրբազան կաթողիկոսին, |141բ| առ ի վայելուն տիրացու Յովակիմին, Աստուած բարեաւ եւ խաղաղութեամբ վայելել տացէ: Դարձեալ՝ գրեցաւ գեղեցիկ Երգարանս ձեռամբ անարժան եւ անպիտան Մակար գրչիս, ի թւականութեանս հայոց ՌՄԴ.ին (1755) եւ յամսեանն Յուլիսի քսանին, եւ յեօթ շաբաթն հազիւ |142ա| աւարտեցի, ի քաղաքս Արզրում, ընդ հօվանեաւ Սուրբ Աստուածածնի գեղեցկանըկար եւ հրաշաշէն տաճարին, որ եւ Տէրն ամենայնի հաստատուն եւ անշարժ պահեսցէ. ամէն:

142ա (բժշկական գաղտնագիր այբուբենով) Գրեցաւ ձեռամբ Մակար գրչիս. ՌՄԴ. (1755):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 143բ (1763 թ., նոտրգիր) ՌՄԺԲ. (1763) յՈգոստոսին ժՁ. (16), Վերափոխման Աստուածածնի կիրակի գիշերն, պոչօվ աստղն ելաւ. Աստուած բարին կատարէ:

2. 140ա (1800 թ., շղագրանման նոտրգիր) ԹՂին ՌՄԽԹ.ին (1800), Մարտին Ե.ին (5), եղեւ գիրս ձեռամբ Ստեփան դպրիս:

3. 142բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Մանուկ գրեց գայս գիրս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 65բ, 85բ «Տիրացու՞ Պետրոս. 1824 թ.»: 143բ «Մանուկին»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 68բ, 97բ, 108բ, 129բ-31ա, 140աբ, 142բ, 143բ գանազան տառեր, բառեր, տողեր տաղերից. մասամբ արուած Ստեփան դպրի ձեռքով:

ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 143ա խաչեր:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Գբ մեքենագիր պիտակին «Վերականգնուած է հին ու նոր կաշիով, նոր կազմաստառով: Դիւ. վերականգնիչ՝ Լ. Աղաբէկեան, Երեւան, 1981 թ.»:

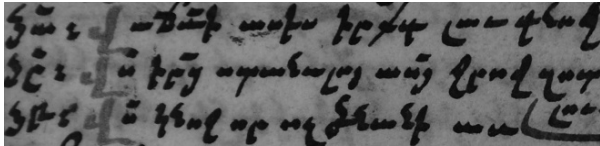
2437

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՍԱԼՄԱՍՏ

ԳՐԻՉ՝ Կարապետ: ՍՏԱՅՈՂ՝ Մաթեոս:

ԹԵՐԹ՝ 60+1 (կրկն՝ 1). չգրուած՝ 31ա, 60բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ըx8 (Ա. 7, Ը. 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10x7,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8x5,5): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 15ա): ՏՈՂ՝ 16-19: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը մասն հնատիպ գրի, աստառը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 15ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻԻՆ – Հրեշտակ՝ 31բ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թշնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ, կապույտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, լուսանցներում՝ խոնաւութեան հետեւ, փոփոխ պատուածներ. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 1գ-3ա [Գրառաջ] Մեծ իշխան կամ մէլիքի – Ազնուատոհմ եւ յարկամեծար իշխանաց իշխան եւ իմ պատուական (Մկրտիչ)... հայր իմ պատուական. ամէն:

Փակագծերը՝ բնագրին են:

2. ա. 3աբ Զայս է. գիրս գրէ՛ ի վերայ կարմիր քաւու խոցի, հետ գրելոյ՝ մի-մի գրի աղօթքն հետն ասայ՝ – Խ, Ս, է, Վ, Ք, Փ, Բ: Խէն՝ այսինքն խաշեալ Աստուած... լէր պահապան:

բ. 3բ-4ա Գիր մկան... – Աստուած եկեալ առատահոս... եղիցի բժշկութիւն:

գ. 4ա Գիր նրգացալի գրէ՛ – Անգութիոս ելանէր ի ծովէն եւ թաւալէր... ոչ մերձենաս ի ծառայիս Աստուծոյ:

դ. 4բ-5ա Զինչ ցաւ, որ ի մէջ անասնոց անկանի... – Յիսուս Քրիստոս եմուտ յերուսաղէմ... փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ:

ե. 5ա-6ա Աղօթք վասն արեւակապի – Այր մի ելանէր ի Սարգիսայ... թե բերաննէ, թե ձեռնէս ածեմ տեղ... ամէն:

զ. 6ա Գիր վասն հացի... – Դանիէլ դատաստասան Աստուծոյ... Աբեղնագով, Սեդրակ, Միսայէլ:

է. 6աբ Զինչ ցաւ, որի մէջ անասնոց անկանի... – Այս ժԱ. տլիսմս մատամբդ գետինն գրէ՛... ազատին Աստուծով:

3. ա. 7ա-13ա Յաղակս որպիսութեան Սաղմոսաց, զոր ցուցանեն զկալուածս Աստուծով – Ա. Յովսէփ էառ զնորհն Աստուծոյ... ՃԾ. Որպէս Դաւիթ յաղթեաց... եւ դու յաղթիս թշնամեաց քոց (բանալի-աղիւսակ՝ 6բ):

բ. 13ա-6ա Յաղագս զանագանութեան Սաղմոսին, զոր ցուցանեն մի քստ միոյէ դեղ՝ քստ գութալայ համարին ցուցանէ – Ա. Զայս վասն ծառի... ՃԽԹ.

ՌՄԽԹ. – 1800

Վասն ճանապարհի... յաւիտեան. ամէն:

4. 16ա Գիր ատամնացալի – Անթիմոս, Բակոս, Մե-լինոս իւրեանց ատամունքն հանին... շրջալի Աստուծով:

5. 16բ-21ա Վիճակաւս Կենդանակերպից եւ է. մոլորականաց ցուցանէ – Ո՛վ մարդ, լոյսն անակին եւ շառաւիղն աննուագ... բարի լինի քեզ եւ Քրիստոսի մարդ աս (բանալի-աղիւսակ՝ 16բ):

6. ա. 21աբ Գիր ջերման գրէ՛ – Յանուն Հօր եւ Որդ-ւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ... եղիցի բժշկութիւն ծառայիս Աստուծոյ:

բ. 21բ Գիր ջերման գրէ՛ – Սուրբ առաքեալն Բարդուղիմէոս ել ի լեռան Դատուանայ... եղիցի<ցի> բժշկութիւն ծառայիս Աստուծոյ:

գ. 22ա Գիր զարհուրանաց կամ վախմալի – Կապեմ զքեզ զարհուրիչ դե... որ թոչի ի տուէ:

7. ա. 22բ-30բ [Ամսացոյց. վիճակացոյց եւ երագահան աղիւսակ] (Յունուար-Դեկտեմբեր ամսանունք, կենդանակերպք եւ այլն):

բ. 32ա-46ա Յուզանի ամենայն ամսոց եղանակացն աստի զամենայն – Ի Յունվար, որ է Հոռի: Թէ Լուսին խաւարի... եւ վաստակոց նուազութիւն ցուցանէ:

գ. 46ա-51բ Վասն երկուասան կենդանակերպիցն, զոր ցուցանէ տանու[է]րն զկալուածս տարոյն – Յորժամ տանուտէրն որ Խոյն լինի... եւ տղայոց մահ. եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

դ. 51բ-4ա Վասն փառատր եւ զխատր աստեղաց, որ խաւարի, թէ զի՛նչ գուշակէ, մի ըստ միոյէ ցուցանէ – Յորժամ տեսանես մեծ եւ փառաւոր աստղ յարեմտից յարեւելս ցոլանայ... թէ կարմիր լինի՛ արինհեղութիւն է:

ե. 54ա-7բ Յաղակս շարժմանց հողմոց եւ ծովու – Յունվարի Ա.՝ տարեգլուխ է... ի մէջ Բ. աղիւսակին:

զ. 57բ-8ա Արին առնել եւ հաճամաթ Լուսնի ատուն տէ՛ս – Լուսին Ա.՝ չէ բարի, բորոտութիւն կու բերէ... եւ ոչ դեղ խմէ, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

է. 58բ-9ա [Վասն շար աստղի] – Այս է շար աստղն, զոր յայտնեաց Աստուած Յեսու քահանային... Ժ. Ի. Լ.՝ երկինքն է:

Բ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻԻՆՔ, ԺԹ. դ.

1. Աստառ Ա. [Հաշիւ] – Վարթոն՝ կէս քար, Գալուստ՝ է. շահի կէս... ԱԴ. ի մի դահնգուլօի (Շ):

2. 1ա [Գիր պահպանութեան] – (սկ. թափուած) // Զար իշխանքն խաւարին, / Որք ընդ ծառայս քո մարտնչին... ի պտղոյ, ցորենոյ եւ կինոյ իւր:

3. 1բ Այս է տենտին գիրըն – Մարդ տենտոմ կենոմ Գ. հատ ուտի տերեւի վերայ գրի՛ր... բըժըշկի Աստուծով:

4. 59բ-60ա Աղօթք գլխայցալի եւ աչացալի եւ ամենայն ցաւոց – Գայր գետըն Յորդանան... զի մի երպէք ննջեցից ի մահ:

5. Կազմաստառ Բաբ՝ արաբաստան՝ Փղի սուրահ՝ 105. 2-5:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

59ա Արդ, գրեցաւ զայս Ամասցոյցս ձեռամբ շնչին Կարապետիս, ի քաղաքն Սալմաստ, ի վայելումն Մա-

թէնսի/// (քերուած եւ դժուարընթեռնելի), թվին ՌՄԽԹ. (1800), Յունիսի ԻԼ.ին (28), որ Սլէյման խանն եկն, գնաց Մաբու՛ վերայ Ջահվար խանին: Ասէին, թէ յետս դարձաւ: Ազգս մեր յոյժ նեղութեան էինք ի ձեռս Ջանդին եւ Լաֆուն:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Կազմաստառ Բ. արաբաստան 3 կնքագրողն. 1. «Աբգալլահ» (Աստուծոյ ծառայ), 2. «Ալի՛», 3. անընթեռնելի:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 60բ, Կազմաստառ Բ. ուսերէն, հայերէն եւ արաբերէն տառեր, բառեր, խզբզոց:

2438

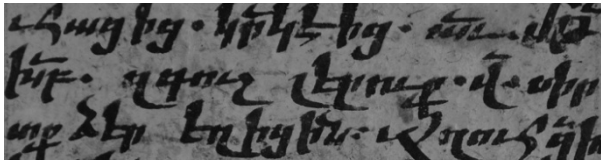
Տ Օ Ն Ա Յ Ո Յ Յ , Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ի Ք

ԳՐԻՉ՝ Սարգիս:

Թերթ՝ 213+1 (կրկն.՝ 1). չգրուած՝ 120բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԱx12 (Բ, ԺԳ չիֆ. Ա. 10, Ե 11, ԺԲ 4, ԻԱ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 12x9,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9x7): ԳԻԻ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 14-15: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) +1 (Գ). Ա., Գ. թուղթ, մասն աստաղի, Բ.՝ մագաղաթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Ձ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ հանգուցագիր, թղչնագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր. լուսանցներում խոնաւոյթեան հետեւ, տեղ-տեղ կարկատուած, բնագիրը՝ վնասուած. Ի. դ. վերակազմուած՝ աստաղը, Ա. եւ Գ. պահպանակներն աւելացուած:

Նմուշ 12ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1գ-120ա [Տօնացոյց]

Տե՛ս ձեռ. 2441, 3ա-196ա. 1/1ա-4ա (ա՛. թափուած, բ՛. սկ. թափուած «// պատշաճի յաւուրն երգ...», ե, գ՛ չիք): 2/4ա-9բ (բ՛. վրջ. թափուած. «... խաչի եւ Աւետարանի երթան իջա//», գ, դ՛ չիք): 3/10ա-41ա (ա՛ չիք, բ՛. սկ. թափուած. «// յերրորդ ի ձայնէն ի վեր...»): 4/41ա-70ա: 5/70ա-7ա: 6/77ա-83բ: 7/83բ-94բ: 8/94բ-9բ:

Բ. ա. 99բ-103բ Մեսեղիփ (Ծնրնդեան, Յարութեան, Մարտիրոսաց, Պահնգ, Աղունգացի եւ Ճաշու Յարութեան) – Ա.Ջ. Տէր ասաց ցիս. Որդի իմ ես դու... Յայտնի է ի Հրէաստանի Աստուած:

բ. 103բ-4ա Ճաշու Յինանց կաթողիկէ յԱւետարանի – Կրկ. Քեզ վայելէ... Համբարձաւ...

գ. 104աբ Երգ առաւօտու պահնգ – Բշ. Լոյս տո՛ւր, Տէ՛ր, աչաց իմոց... զԱստուած Որդին փառօրդէին:

դ. 104բ-5ա Առաւօտու Ասագ շաբարուն – Բշ. Ի սկզբանէ Տէր... Յիս հաստատեցաւ բարկութիւն:

ԺՁ. դար

ե. 105աբ Այլով գիշերային յարութեան – Ա.Ջ. Ողորմութեամբ Տեառն... Որպէս փրկեցան սիրելիք քո:

զ. 105բ-6բ Խրատ Իղայբերից Աւետարանաց – Իսկ գիրակիքն գիւղայբերից Աւետարանն այսպէս արա՛յ... Տէրն սկսանի:

է. 106բ-7ա Աւետարանի բշկուպեան այս գի՛տ – Մաթէոս. ԿԼ., ՀԴ., ՃԺԹ... . Շարական ԲՁ. ԴՁ. Ժողովեալքս այսպէս:

ը. 107ա-20ա Ժամայմտեր կարգաւ – Բշ. Որ ի Հարէ առաքեցար... երգեսցուք ասելով Ալէլուիայ:

Գ. 1. 121ա-92բ [Ժամագիրք]

Տե՛ս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-80ա. 1/չիք: 2/121ա-43ա: 3/143ա-51ա: 4/151բ-5բ: 5/155բ-60ա: 6/160ա-5ա: 7/165ա-78ա (նիւթերը ետ ու առաջ, սկ. «Աչք ամենեցուն...»): 8/178ա-84բ: 9/184բ-91բ: 10. ա/192աբ («... կամ այլ նուագ, զի թէ//» (շար. թափուած): բ-ե/չիք:

2. 193ա-211բ [Մասն Ժամագրոց]

Տե՛ս ձեռ. 589, 3ա-64ա, 106ա. 1-3/չիք: 4/201ա-4ա: 5/204ա-7բ: 6/207բ-8ա: 7/208ա-11բ (հմտ. նաեւ տպ. 1902, էջ 2-7, 18-20): 8/198ա-201ա: 9/195ա-8ա: 10/193ա-5ա (միւս նիւթերը շունի):

3. 211բ-3բ [Ժամամտեր կարգաւ] – Կրկ. Հա՛յր անըսկիզբն եւ գթածական... սուրբըն// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

5ա Անմեղադիր լերո՛ւք, եղբայրք, ձեռս դողաց, աւրհնեա՛ Աստուծոյ:

120ա Սարգիս անարժանըս նորայցոյս ի յարուեստէս: Ո՛վ յեղբարք, մի՛թէ ըստոյ՛ք արուեստաւոր համարէք զսղալ անարժանս:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պհպնկ Բա (Ժէ. դ., նոտրգիր, դժուարընթեռնելի) ԺԳ. մարզան լալոյ կորեկն լալ մեր(՞) գիղոյլոյն(՞)Ե, Ժզ մարզան: Եյ (= Ե՛) կէս:

Պհպնկ Բբ (նոտրգիր, նոյն ձեռքով) Ավաւփին,

ո[ր] ելաւ, թիւ ՌՃԱ. (1652) էր: Եվանեսն, որ ելաւ թիւ ՌՃԳ. (1654) էր: Դարա//ին թիւ ՌՃԺ. (1661) էր: Հախնագարն, որ ելաւ թիւն ՌՃԻԱ. (1672) էր// (շար. ջնջուած):

1ա (նոյն ձեռքով, ջնջուած եւ անընթեռնելի):

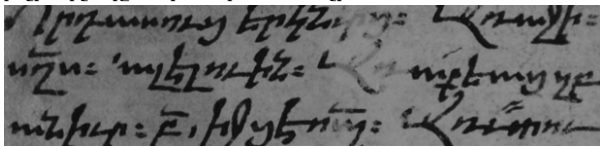
1բ (նոյն ձեռքով) Միրզան, որ ելաւ թիւ ՌՃԼ. (1681) էր: Ավաք թ[ի]ւ ՌՃԱ. (1652), Ավանասին թ[ի]ւ ՌՃԳ. (1654): Կինոյ[ի]ն աղջիկ կար, մեռաւ թիւ ՌՃԺԷ. (1668):

ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Բա «Հ^{մբ} 2438, 942»:

2439

Տ Օ Ն Ա Յ Ո Յ Յ

ԹԵՐԹ՝ 79: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ըx10 (Ա 9, Գ, Ե 11, Դ 12, Ը 6): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 11x7,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9,3x5,7): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 2բ): ՏՈՂ՝ 19-20: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստա՛ չիբ:

Նմուշ 2բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – ճակատագարդ՝ 2բ, 38ա, 48ա: Զարդագիր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյա:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, աստառն ընկած, սկզբից եւ վերջից պակասատր, խոնաւտրիւնից լուսանցները գունափոխուած, կան փոփոխ պատռուածներ. :

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-79բ [Տօնացոյց]

Տե՛ս ձեռ. 2441, 3ա-196ա. 1/1ա-2ա (սկ՝ թափուած. «//քեզ Մարիամ եւ թէ ուրախ լե՛ր բերկրեալ, Տէր ընդ քեզ...»): 2. ա/2բ-6ա: բ/6ա-10ա: գ/10բ-2բ: դ/12բ-3բ: 3. ա/14ա (սկ. թափուած. «// թէ շատես աղջմի...»): բ/14ա-5բ: գ/15բ-8բ: դ/18բ-37բ: 4. ա/38ա-43ա: բ/43ա-6ա: գ/46ա-8ա: դ/48ա-55բ: ե/55բ-8բ: 5/58բ-63ա: 6/63բ-7ա: 7. ա/67աբ: բ/67բ-70բ: գ/70բ-3ա: դ/73աբ (վրջ. թափուած. «... քահանայիցն եւ սարկաւա-

ժէ. դար գացն եւ ժողովրդոյն//»): 8. ա/չիբ: բ/74աբ (սկ. թափուած. «//Շաբաթ է սրբոյն Յակոբայ...»): գ/74բ-5բ: դ/75բ: Ունի՛

ա. 76աբ Խրատ Յարութեան հարցներուն – Իսկ Յարութեան կարգին սկիզբն արա՛ւ ամառն... ԳԿ. եւ ԲԿ. ասա՛յ, որ ուղիղ գայ:

բ. 76բ-8ա [Աւետարանի Իղաբերից, Բժշկութեան, Հանգստեան] – Իսկ ի կիրակիքն իղաբերից... Համբարձեք:

գ. 78ա-9բ Ժամամուտէր հասարակաց ասայ – Պհց. Բշի. Գշի. Որ ի Հօրէ առաքեցար... երկրպագէ եկեղեցիք ուղղափառ// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

76բ եւ գիս եղկելիս յիշեա՛ ի սուրբ յաղօթս քո:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

71բ (1714 թ.) Տէր Դարթի որդի Մարտիրոս եւեթ, ՌՃԿԳ. (1714):

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 12բ, 18բ, 55բ, 78բ զանազան տառեր, կազմ Բ. միջուկի ներսից տախտակի վրայ «Ավաքս»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 13ա (ճակատագարդ), 10բ, 14ա, 35ա (մարդ):

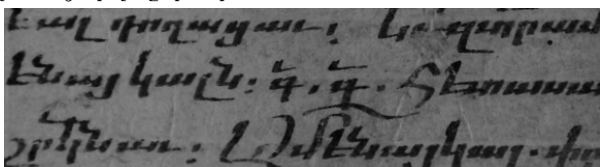
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ԺԶ.-Ժէ., Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս»:

2440

Տ Օ Ն Ա Յ Ո Յ Յ

ԳՐԻԶ՝ Աւետիս:

ԹԵՐԹ՝ 119. չգրուած՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ժx12 (Զ 11): ՆԻԻԹ՝ թուրք, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10,5x7,8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,6x5,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 28ա): ՏՈՂ՝ 15: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը կանաչ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 28ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոյնագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Յովհաննու, Գ. 15-17: ԺԱ. դ.: 1 (Ա.) + 1 (Բ), ստացուած քառորդ թերթի հատումով: Մազադար, 10,1x8,5, միասին (Ա.՝ 10x3, Բ.՝ 3,5x3), ուղղագիծ

ԺԶ. դար

երկարագիր, 11 տող (Ա), 4 տող (Բա): Կարդա՛լ Աբ «[տար ինձ] ջուրն... ասէ Ձիբ իմ ա[յր]»: Աա, Բաբ՝ անընթեռնելի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին ֆեռնուած, դրնակն ու կապիշներն ընկած, միջուկն ու մէջբը վնասուած, աստառը ֆայֆայուած, մասամբ ընկած, պատառիկ-պահպանակները ցեցակեր, կան փոփոխ պատռուածներ, ցեցի անցեր. միջից պակասատր, լուսանցներում խոնաւտրեան հետքեր, տեղ-տեղ բնագիրը վնասուած, գիրը դժուարնթեռնելի. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

2ա-119բ Տօնացոյց եւ Աւետարանացոյց եւ կարգաւորութիւն եւ հրահանգ տէրունական տանից, գոր եղեալ եւ սահմանեալ է սրբոյն Սահակայ հայրապետին...

Տե՛ս ձեռ. 2441, 3ա-196ա. 1/չիբ: 2. ա/2ա-6բ: բ/6բ-11ա: գ/11ա-3բ: դ/13բ-5բ: 3. ա/16ա: բ/16ա-7բ: գ/17բ-22ա: դ/22բ-37բ: 4. ա/37բ-43ա: բ/43ա-6բ: գ/46բ-9ա: դ/49ա-57բ: ե/57բ-

61ա: 5/61բ-7ա: 6/67բ-72ա: 7.ա/72ա-3ա: բ/73ա-7բ: գ/77բ-80բ: դ/80բ-4ա: 8.ա/84ա-5ա: բ/85բ-7ա: գ/87ա: դ/87ա-8ա: Ունի՛

ա. 88ա-9բ Ի Յարութեան կարգին – Ըսկիզբն արայ՛ յամառան... ԳԿ. եւ ԲԿ. ասայ՛, որ ուղիղ գայ:

բ. 89բ-90ա Խրատ Իւղաբերից, Աւետարանեռուն – Ի վերուստ ասես սաղմոսին... բժշկութեան եւ գհանգստեան:

գ. 90ա-3ա Ժամայտեղաց խրատ, որ Բ. դաս կանգնին – Իսկ յորժամ տէրունական տան հանդիպի... ուր աւագան է եկեղեցոյն:

դ. 93աբ Գովանմ ֆինանց – Կիրկ. Քեզ վայել է արհնութիւն ի Սիրոն... Աւ. Համբարձեք իշխանք գրորունս:

ե. 93բ-7ա Մեսեղիք Ծննդեան, Յարութեան, Մարտիրոսաց, Ապաշխարութեան, Աղունացից, Շաբաթայսանց – Տէր ասաց ցիս. Որդի իմ ես... Ծափս հարէ՛ք ամենայն հեթանոսք:

զ. 97բ-109բ Ճաշու ժամամուտ միահամուտ – Բշ. Գշ// (ցեցակեր) Որ ի Հարէ առաքեց... միշտ երգել գիտաս:

է. 110ա-6բ [Կանոն սրբոյն Գրիգորի մերոյ Կուսաւորչի. ձեռ. 1576, 355ա] («Ա-Ք») – Այսար գուար-ճացեալ ցնծայ եկեղեցի... Քնար քաղցր... ի մեղաց մերոց: -117ա-9բ Կերինք ամենայն այսար ցնծացէք... հոգով ի թիւնից վիշապ է:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

1բ Աւգնեա՛, Հոգիտ Սուրբ Աստուած ճշմարիտ, եւ աւարտեա՛ ողոր (այսպէս) ի բարին:

37բ Տէ՛ր Աստուած, թողութիւն շնորհեա՛ մեղաւորիս, բիւր քանքարոյ պարտականիս, որ ամաւթով կամ առաջի Աստուծոյ եւ մարդկան, Աւետիս մեղաւք զառաձեալս:

88ա Աւրհնեալ է Աստուած, ետ կարողութիւն մեղապարտ եւ փծուն գրչիս՝ Աւետիս մաւթիս, որ կամք ի դարիպութիւն, տարէկուսեալ եւ յերբեմանի. վ՛այ ինձ, վա՛յ ինձ:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ Պհայնկ Բբ. դէմբ:

ԳՐՁՈՒՓՈՐՁ՝ Պհայնկ Աա, Բա. զանազան տառեր եւ բառեր, Բբ «Աբրէհամ, Սահակ, Տէր ամենակալ, Աստուած», տառեր:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի Ա. փեղկի տախտակին՝ «Հ՞՞ր 2440, 944», «ԺՁ., Մ[երնայ] եպ[իսկոպո]ս»:

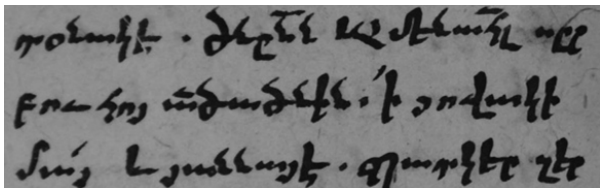
2441

Տ Օ Ն Ա Յ Ո Յ Յ

ՏԱԹԵԻ

ԳՐԻՁ՝ Յովսէփ վրդ.: ՄՍՏՅՈՂ՝ Յովհաննէս ԲԲ.:

ԹԵՐԹ՝ 206-2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած 1ա-2բ, 206բ: ՊՐԱԿ՝ 2+Ա-ԺԸx12 (Ը 10, ԺԸ 2): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 9,6x7,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7x4,8): ԳԻԲ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 31ա): ՏՈՂ՝ 12-13: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դռնակով եւ կապիչով, միջուկը տախտակ, աստաղը վանդակաւոր (Ա. փեղկ) եւ զարդադրոշմ (Բ. փեղկ) կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (թ. 1-2) + 1 (Ա), դեղնատուն թուղթ, չգրուած:

Նմուշ 31ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11բ: Ձ ա ր ՝ դ ա գ ի ր՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, մանուշակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը թեթեակի մաշուած, կապիչներից մէկն ընկած, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւե, փոքրիկ պատուածներ, տեղ-տեղ ցեցակեր, Ի. դ. նորոգուած, թերթերը տեղ-տեղ կարկատուած. լուսանցակողերը գունաթափ սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-196ա Տօնացոյց եւ Աւետարանացոյց ի տօնս տէրունականս եւ ի տօնս ամենայն հաճոյա-

ՌՃԻԷ. – 1678

ցեալ սրբոյն յԱստուծոյ՝ հընոց եւ նորոց, զոր արարեալ է ի սրբոյն Իսահակայ Պարթեւի Հայոց հայրապետի եւ Մեսրոպայ վարդապետի, եւ ի Ներսէսի Կլայեցոյ եւ այլ սրբոց Հայոց հայրապետաց, որ է զարդ եւ պայծառութիւն եկեղեցայցս հայազուն սեռի 1. 3ա-11ա [Կարգ տօնից սրբոյ Աստուածածնի]

ա. 3աբ [Աւետիք Յովակիմայ եւ Աննայի] – Դեկտեմբեր ամսոյ հոռոմայեցոց ի Թ. (9) եւ Քաղոց ամսոց հայոց ի Ա.ն (1) եւ Քսաղ երբայեցոց ի ԻԳ.ն (23). Աւետիք Յովակիմայ եւ Աննայի... քարոզ սուրբ զԱստուածածինն, կեցո՛յ, աղաչեմք, ընկա՛լ, Տէ՛ր, զաղաչանս:

բ. 4ա-5բ, 167բ [Կանոն Ծննդեան սրբունոյ Կուսին Մարիամու] – Սեպտեմբերի Ը. (8) եւ Նաւասարդի ԻԹ. (29)... Նախատօնակ է ծննդեան ամէնարհնեալ սրբուհոյ Աստուածածնին... (167բ) Սեպտեմբերի Ը. (8), տօն է Ծննդեանն ամէնարհնեալ սուրբ կուսին Մարիամու... Բայց գիտացի՛ր, ո՛վ եղբայր, զի տէրունի է տօնս... եւ այլ խրատն տօնիս գտցես ի յամսացուցակի տօնացուցիս:

գ. 5բ-6բ [Տօն երից ամաց ընծայման սրբունոյ Կուսին ի Տաճարն] – Նոյեմբերի ամսոյն ԻԱ. (21), եւ Տրէի ԺԳ. (13)... Տօն է ամենարհնեալ սրբուհոյ Աստուածածնին... քարոզ Սուրբ զԱստուածածինն, կեցո՛յ, աղաչեմք, ընկա՛լ, Տէ՛ր:

դ. 6բ-10ա, 114բ-5ա [Կանոն Աւետեաց սրբունոյ Կուսին Մարիամու] – Ապրիլէի հոսմայեցոց 2. եւ Արեգի ԻՔ. (29)... նախատօնակ է աւետեաց սուրբ Աստուածածնին... (9բ) եւ այլ մի՛ որ իշխեսցէ զայս Գ. տօնս խափանել... (114բ-5ա) Զորեկշաբթի տօն է Աւետեաց ամէնաւրհնեալ սուրբ Աստուածածնին... գտցես ի տօնացուցիս յամսացուցակին:

ե. 10աբ [Գիւտ ափոյ սրբունոյ Աստուածածնի] – Յուլիս ամսոյ Բ. ... Տօն է Գիւտ պատուական տփին՝ յորում եղեալ էր գլխադիրն Մարիամու... ամենայն ինչ ծնընդենէ:

զ. 10բ-11ա [Տօն գիւտի գօտոյ սրբունոյ Աստուածածնի] – Օգոստոսի ամսոյ Ա. (31) եւ Նաւասարդի ԻԱ. (21) տօն է Գիւտ պատուական գօտոյ սուրբ Աստուածածնին... ասա՛ զոր գրեալ է վերեւն:

2. 11բ-41ա [Կարգ տօնից Յայտնութեան]

ա. 11բ-8բ [Ճրագալոյց Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի] – Աստուածայայտնութեան ճրագալոցի աւուր գիշերն կանոնագլխին փառն՝ Հաւատա՛: Եւ զգենուն քահանայքն... բայց այս երիկունս սեղան արհնելոյ կանոն չկա:

բ. 18բ-30ա [Կանոն Ծննդեան եւ Յայտնութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ] – Իսկ գիշերն հսկումն է սաղմոսիւք եւ ընթերցմամբ գրոց: Աւրհնութիւն՝ ԴԿ., Խորհուրդ մեծ՝ իւր սարօքն... քարոզ Սուրբ զԱստուածածինն, կեցո՛յ, Տէ՛ր, աղաչեմք, ընկա՛լ, Տէ՛ր:

գ. 30ա-4բ [Ապալից տօնի] – Զկնի Ը. օրիցն առաջին կիրակին. Հարց ԴԶ... . որք ի Մարտի Ա.:

դ. 35ա-41ա [Կանոն Քառասնօրեայ գալստեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ի տաճարն] – Իսկ գալստեանն Աստուածորդուցն քառասնօրեայ ի տաճարն, եւ երեկունն նախատօնակ առնչիր... քարոզ Սուրբ զԱստուածածին, կեցո՛յ, աղաչեմք, ընկա՛լ, Տէ՛ր:

3. 41ա-96բ [Պահի]

ա. 41ա-2բ [Բարեկենդան Առաջաւորաց պահոց] – Առաջաւորի բարեկենդանի կիրակին. Զյետի ԴԶ. Հարցն ասա՛. Փառաւորելով... Որ զանճառելի, Մ. ԴԿ. մարգարէն ի փոր:

բ. 42բ-6ա [Տօն սրբոց մինչ ի Բուն բարեկենդան] – Շաբաթ. Սրբոյն Սարգսի զօրավարին եւ որդւոյ նորա... ԶԿ. ԴԿ. Բանն որ:

գ. 46ա-55ա [Բուն բարեկենդան] – Բուն բարեկենդանի կիրակէի գիշերն փոխէ զձայնն ի ԴԿ... . Կեցո՛, Տէ՛ր, ձայնիւ, աղաչեմք, Թագաւոր խաղաղութեան:

դ. 55ա-96բ [Կանոն Գալստեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ յաւանակալ յԵրուսաղէմ] – Ծաղկազարդի գիշերն հսկումն է, եւ դնի սրբութիւն ի վերայ բազմոցի յատեանն... բայց այս երիկունս սեղան արհնելոյ կանոն չկա:

4. 97ա-145բ [Կարգ տօնից Յարութեան]

ա. 97ա-110բ Կանոն սրբոյ Զատիկն Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Սուրբ Զատիկի գիշերն հսկումն է, եւ դնի սրբութիւն ի վերայ բազմոցի յատեանն... Կեցո՛, Տէ՛ր, աղաչեմք, Թագաւոր խաղաղութեան:

բ. 110բ-7բ Նոր Կիրակի (Կրկնագաղիկ) – Նոր Կիրակէ ի գիշերն հսկումն է, եւ ձայնն ԴԿ., բայց առաջի կանոն զԽոստովանն ասա... Աւրհնութիւն ձայնիւ ասա՛:

գ. 117բ-23բ [Կանոն Համբարձման Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ] – Վեց շաբաթու Ե.շաբթին Համբարձում է. Հետեակ շարական ԴԿ. Մեծահրաշ... խաղաղութեամբ քո Հոգիդ Սուրբ Աստուած:

դ. 123բ-36ա [Կանոն Հոգւոյն Սրբոյ գալստեանն] – Պենտեկոստէ գիշերն հսկումն է, եւ դնի սրբութիւն ի վերայ բազմոցի յատեանն... Յետ այսօրիկ տայ Աստուած զՀոգին:

ե. 136բ-45բ [Կիրակէի Յարութեան] – Առաջին կիրակին ԱԶ է. Առաւօտուն արհնութիւն ԴԶ. Առաքելոյ աղանդոյն... Կեցո՛, Տէ՛ր, աղաչեմք, Թագաւոր խաղաղութեան:

5. 145բ-56ա [Կանոն Պայծառակերպութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ի Թափօր լեռնն (Վարդավառ)] – Եօթներորդ կիրակին Վարդավառ է. գիշերն հսկումն է, եւ դնի սրբութիւն ի վերայ բազմոցի յատեանն... Կեցո՛յ Տէ՛ր, աղաչեմք, ընկա՛լ, Տէ՛ր զաղաչանս:

6. 156ա-67ա [Կանոն Վերափոխման սրբոյ Աստուածածնի] – Փոխման Աստուածածնի գիշերն հսկումն է, եւ դնի սրբութիւն ի վերայ բազմոցի յատեանն... Որ նախիմաց իմաստութեամբն:

7. 168ա-88բ [Կարգ տօնից Սրբոյ Խաչին]

ա. 168ա-9բ [Պահի Սրբոյ Խաչին] – Եւ ապա պահ՛ք Սրբոյ Խաչին եւ տօնք ոչ լինին... քարոզ սուրբ Խաչիւս, կեցո՛, Տէ՛ր, աղաչեմք, պահպանեա՛:

բ. 169բ-77բ [Կանոն Վերացման Սրբոյ Խաչին (Խաչվերաց)] – Սուրբ Խաչի վերացման գիշերն հսկումն է, եւ դնի սրբութիւն ի վերայ բազմոցի յատեանն... քարոզ սուրբ Խաչիւս, կեցո՛, Տէ՛ր, աղաչեմք, պահպանեա՛ զմեզ:

գ. 177բ-82բ [Տօն Վարագայ Սրբոյ Խաչի] – Երրորդ կիրակին Վարագայ Սուրբ Խաչին տօն է. Աւրհնութիւն՝ ԱԿ. Նշանաւ ամենայաղթ... քարոզ սուրբ Խաչիւս, կեցո՛, Տէ՛ր, աղաչեմք, պահպանեա՛:

դ. 182բ-8բ [Տօն Գիւտ Խաչի] – Եօթներորդ կիրակին Խաչգիւտ է. Առաւօտուն Աւրհնութիւն՝ ԱԶ. Հրաշակերտ... Հ.ԱԶ. էակից Բանրդ Հօր եւ Հոգոյ:

8. 188բ-96ա [Պահի Յիսնակաց]

ա. 188բ-91ա [Բարեկենդան Յիսնակաց պահոց] – Առաջին կիրակին. Հ(արց) ԱԶ. Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած... Հ. ԱԶ. էակից Բանրդ Հօր եւ Հոգոյ:

բ. 191ա-Յբ [Բարեկենդան սրբոյն Յակոբայ պահոց] – Չորրորդ կիրակին. Հ(արց) ԲԿ. Որ զժառայի գկերպ... նախատօնական արա՛ որպէս Ծնընդեանն Քրիստոսի:

գ. 193բ-5ա [Աագ տօն] – Առաջին տօն Դաւթի մարգարէին եւ Յակոբայ առաքելոյն. Աւրհնութիւն ԴԶ. Յաղթօղ գտաւ... Աղց. Որ ապրեցուցեր զիս:

դ. 195ա-6ա [Բարեկենդան Ծննդեան պահոց] – Իսկ ի Յարութեան բարեկենդանի կիրակին հարցն ԳԿ. նախայաւտեան Որդի... Զկնի պահոցն Յունվարի Զ.ն (6)... Ը.օրէքս (8) բնաւ մի՛ ուտեր:

Տէ՛ս տպ. Գիրք ժամկարգութեան որ կոչի Ատենի, Մարտէլ, 1673, էջ 341-395:

Բ. 196ա-205ա [Խրատ ժամատեղաց]

ա. 196ա-Տա [Խրատ յաղագս պաշտմանց եկեղեցեաց Հայաստանեայց], արարեալ եւ սահմանեալ սուրբ վարդապետին Թումայի Մեծփեցոյ, այլ եւ վարդապետաց հայոց սրբոց, յաղագս պայծառութեան մանկանց եկեղեցոյ Հայաստանեաց, զի այսպէս լիցի կարգ պաշտաման – Ի գիշերային գկնի Տէր եթէ շրբանցն ասի՛ Տէր զի բազում ձայնիւ լման փառք Հօրն... նորոգօղ տիեզերաց:

Տէ՛ս տպ. ժամկարգութիւն... , Վաղարշապատ, 1891:

բ. 198ա-200ա Խրատ տաճարի ատուցն – Իսկ յաւուրս կիրակէի եւ այլ տէրունական տօնից... եւ գտանես Զծնէ կոյրն:

գ. 200աբ Խրատ պաշտման շաբաթի ի տօնի հասարակ ամենայն սրբոց հնոց եւ նորոց – Զի այսպէս ասի շաբաթ աւուր պաշտման... քարոզ վասն հոգւոց, աղաչեմք, Քրիստոս Որդի:

դ. 200բ-1ա Խրատ պաշտման սաղմոսաց, ալելուիցն, թէ կիրակէ եւ կամ այլ տէրունական տօնից եւ կամ հասարակ սրբոց տօնից... – ԱԶ. Տէ՛ր, մի՛ սրտմտութեամբ քով... ԴԿ. Տէ՛ր, մի՛ սրտմտութեամբ քով:

ե. 201ա-2ա Խրատ պաշտման Աւետարանացն. Այսպէս զի՛տ եւ կարդա՛ – Առաջին յորժամ ձայնն... եւ Քրիստոսի Աստուծոյ տուօղին... ամէն:

զ. 202ա-3բ Երգ առաւօտեան ժամուն գկնի Փառքի Բարձմանն, Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ –

Զյարութիւնն գկրկչին արհնեսցուք... եւ զԱստուածորդին փառաւորէին:

է. 203բ-4բ Ալելուիա Ծննդեան Քրիստոսի Աստուծոյ – Հոգին Սուրբ եկեսցէ ի քեզ... Ուրախ լի՛ր բերկրեալ... եւ օրհնեալ է պտուղ որովայնի քո:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

204բ Շնորհիւ ամենագորին Աստուծոյ՝ Հօր, եւ Որդւոյ, եւ Հոգւոյն Սբր|205ա|բոյ, յոր եւս ետ ինձ կարողութիւն Հոգին Սուրբ՝ անարհեստ եւ անվարժ, սին անձին իմոյ շուռացելոյ Յովսէփ կոչեցելոյ՝ վարդապետի անուամբ միայն, եւ գործով յունայն եւ թափուր եւ անիմաստ, ի բանս գրոց աստուածայնոց սրբոց, յոր եւս հասոյց զիս ի զէտ եւ ի կատարման սմին գործոյ, յոր եւս յորջորջի գրկուկս Տօնացոյց եւ Աւետարանացոյց, վայելչութիւն եւ պայծառութիւն մանկանց եկեղեցւոյ հայազուն սեռի: |205բ| Փա՛ռք եւ գոհութիւն եւ յերկրպագութիւն միասնական աստուածութեանն. ամէն: Արդ, եղև զրաւ ի սուրբ մատեանս ի թուին հայկազան տօմարի Ռ.երորդի, Ճ.երորդի, Ի. եւ է. յաւելուածի (1678), ի Սուրբ Աթոռս Աղաթէի առաւելոյ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Խաչիս Մարդաղանեաց, եւ իշխեցօղ գաւառիս եւ տիրօղ սուրբ աթոռիս մեծագգի՛ ի ցեղէ Դօփեանց եւ ի սեռէն արքայի Հասանի Մեծի Պետրոս կոչեցեալ վարդապետ[ի], եւ իմաստութեամբ լիով կատարեալ եւ հանճարով լցեալ, նայ եւ բարե|206ա|սէր եւ զուարթամիտ սորին եղբայր տէր Գրիգոր, եւ իմոցս ցանկալի հոգի: Վասն որոյ աղաչեմ զսուրբ հարքդ, որ հանդիպիք սմա՛ յիշեսչիք ի սրբանուէր յաղօթս ձեր զստացօղ սորին՝ զմաքրամիտ եւ աստուածասէր քահանայն տէր Յովհաննէսն, եւ զծնօղսն իւր՝ տէր Թաղէսն, որ է հանգուցեալ առ Քրիստոս, եւ մայրն իւր՝ Մարիամն, եւ ամուսինն իւր՝ բարեպաշտ Թանումն, այլ եւ եղի՛//, եւ ամենայն ազգայինսն. ամէն: եւ Տէրն զձեզ յիշէ յիւրում գալստեանն. ամէն:

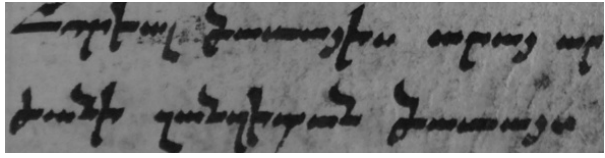
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌՃԻԷ.-1678 - Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞մբ 2441, 945»:

2442

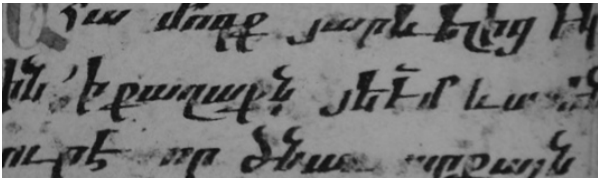
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Փէ. դար

ԹԻՐԹ՝ 216: ՊՐԱԿ՝ 1-19x12 (Ա 8, Բ 10, Գ, ԺԼ 11, Դ 16, ԺԹ 4): ՆԻԻԹ՝ թուրք. լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 10,7x8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7x5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (Յա-164ա), բոլորգիր՝ (166ա-216բ. նմուշ՝ 18ա, 168բ): ՏՈՂ՝ 12-14 (Յա-164ա), 14-15 (166ա-216բ): ԿԱԶՄ՝ ննշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղր շագանակագոյն գործուածի (Ի. դ.). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ) + 3 (Դ-Զ), Ի. դ. նորոգման դեղնատուն չգրուած թուրք:

նմուշ 18ա

Նմուշ 168բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Յովհաննէս Գառնեցի՝ 7բ, Մատթէոս աստուարանի՝ 165բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 8ա: Ճ ա կ ա տ ա - զ ա ր դ ՝ 166ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, սափոր (189բ), յուշկապարիկ (198բ), տաճար (211բ): Զ ա ր դ ա զ ի Ր ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, շագանակագոյն, նարնջի, սեւ:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր եւ բծեր, խոնաւութիւնից լուսանցազարդերը տեղ-տեղ արտաստուած հանդիպակաց էջերին. բոլոր թերթերը եւ կազմը Ի. դարում նորոգուած, կազմաստաղը նոր՝ շագանակագոյն, թերթերը տեղ-տեղ կարկատած. լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

3ա-5ա Յանկ սուրբ գրոյս – Ա. Տէ՛ր, Տէ՛ր, Հա՛յր եւ Աստուած... ԾԲ. Գիրք Մընընդեան Յիսուսի Քրիստոսի:

Ա. 8ա-41ա [Աղօթամատոյց սրբոյն Յոհաննու Գառնեցոյ]

Տե՛ս ձեռ. 42, 41բ-61բ. 1/8ա-12ա (12բ-5ա տե՛ս 2. ժղ): 2. ա/15բ-7ա: բ/17ա-8բ: գ/18բ-20ա: դ/20բ-1բ: ե/22ա-3բ: զ/23բ-5բ: յ/26ա-7բ (28ա-32ա տե՛ս Ժ-Ժբ): լ/32ա-5ա: զ/չիբ: ժ/28ա-9ա: ժա/29ա-30բ: ժբ/30բ-2ա: ժգ/35բ-7ա: ժղ/12բ-5ա: ժն-ժզ/չիբ: ժկ/37ա-40ա: ժլ-ժր/չիբ: ի/40բ-1ա:

Բ. 41բ-164ա [Աղօթք գանազանք]

1. 41բ-2բ ԺԷ. Նորին աղօթք – Տէ՛ր Աստուած զօրու-թեանց... ի բարձունս փառաւորեցից... ամէն:

2. 42բ-3բ ԺԸ. Աղօթս ի մէջ եկեղեցոյն ասա՛յ – Տէ՛ր, մի՛ պակասեցուցանես... յորժամ կաս արքայու-թեանդ քո... ամէն:

3. 44ա-5ա ԺԹ. Աղօթք վասն գիշերոյ – Աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր Աստուած ամենակալ... փառաւորեցից զա-մենասուրբ տէրութեանդ... ամէն:

4. ա. 45բ Ի. Աղօթք ընդ[ի] Հայր [Աստուծոյ]–Փա՛ռք քեզ, Հա՛յր Աստուած... վասն անուանդ քում սրբոյ. ամէն:

բ. 46ա Աղօթք ընդդէմ Որդոյն Աստուծոյ – Աւրհ- [ն]ութիւն քեզ, Որդի՛ Աստուծոյ... պատուական արեամբդ քով սրբով:

գ. 46բ Աղօթք [ընդդէմ] Հոգոյն Սրբոյ – Գոհու- թի՛ւն քեզ, Հոգի՛դ Սուրբ... ի փրկութիւն անձանց մե-րոց... ամէն:

դ. 47ա Աղօթք ընդդէմ սուրբ Երրորդութեան – Ո՛ր վ ամէնօրհնեալ Հայր... եւ զոր ատես դու... ամէն:

ե. 47ա Աղօթք առ Որդին միածին – Որդի Աստու- ծոյ եւ Բան Յիսուս Քրիստոս մեղայ (այսչափ):

զ. 47բ Աղօթք ընդդէմ Սուրբ Հոգոյն – Հոգի Ա- ստուծոյ ճշմարիտ, մեղայ երկինս... փարատութիւն յաւիտեանս. ամէն:

է. 47բ-8ա Աղօթք ընդդէմ Սուրբ Երրորդութեան – Համագոյ Սուրբ երրորդութիւն... եւ քեզ վայել է անլուելի:

5. 48բ-9ա ԻԱ. Աղօթքս ընդդէմ սուրբ Պատարա- գին ի սուրբ մարմին եւ արեան Քրիստոսի – Զերեւե- լիս ինձ փրկութիւն... եւ հոգւոյդ քո մի առակցի... ամէն:

Հմմտ. Աղօթագիրք Յովհաննէս Գառնեցոյ, Ս. էջմիածին, 2008:

6. 49ա-51ա ԻԲ. Աղօթք ընդդէմ սուրբ պատարա- գին – Երեքանձնեայ տէրութիւն... յայժմ եւ ապայգան ի փառս քո... ամէն:

7. 51բ-2բ ԻԳ. Աղօթք առ սուրբ մարմնոյն Քրիս- տոսի – Յորժամ քահանայն բարձրացուցանէ ալն երես ժողով[ը]դեան, ասել պարտ է աղօթս. Երկիր պակեմ զքեզ... զմեղսաբաւիչ արիւն քո, Քրիստո՛ս, ի թողու- թիւն մեղաց իմոց:

8. 52բ-60բ ԻԴ. Նորին աղօթք երանելոյն Եփեսմի ասացեալ է ջեռմեռանդ սրտիւ, ընդ[ի] սուրբ Պա- տարագին – Տէ՛ր մեր եւ փրկիչ... փառաւորեցից ամե- նայսուրբ երրորդութիւն... ամէն:

9. 60բ-72ա ԻԵ. Եռամեծի եւ քաջ վարդապետին Միսիթարայ Քօշի եւ եռեղորի (այսպէս). ասացեալ է զաղօթս ընդ[ի] սուրբ պատարագին – Տէ՛ր Ա- ստուած իմ, Յիսո՛ւս Քրիստոս... պատահեցայց մարդա- սիրութիւն եւ փառաւորեցից... ամէն:

10. 72ա-5բ ԻԶ. Նորին աղօթք Միսիթարայ, ասա- ցեալ ընդդէմ սուրբ պատարագին – Ամենակալ, ամե- նախնամ Աստուած... զուարճանալ տեսութեամբ աչաց. ամէն:

11. 76ա-9ա ԻԷ. Դարձեալ ասայ աղօթս ընդ[ի] սուրբ պատարագին – Սո՛ւրբ, սո՛ւրբ, Հա՛յր ամենակա- րող... եւ թագաւորէ միութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ... ամէն:

12. 79աբ ԻԸ. Աղօթք սուրբ պատարագին, առ դրան սուրբ տաճարին – Տաճար Աստուծոյ... սրբոյ սեղանոյդ երկրպակութիւն:

13. 79բ-81բ ԻԹ. Աղօթք. զոք ասացեալ է ընդ[ի] սուրբ պատարագին, ասացեալ է [Յ]ոհան Ոսկե- բերանին – Տէ՛ր Աստուած, օրհնեալ ես... եւ ամենայն հաւատացելոց կենդանեաց եւ ննջեցելոց... ամէն:

14. 81բ-7բ Լ. Աղօթք սրբոյն Յոհաննու, ասացեալ է ընդդէմ Երրորդութեան – Ամենակալ անարատ Ա- ստուած... եւ քեզ փառս վերառաքեսցուք... ամէն:

15. 87բ-91ա ԼԱ. Նորին աղօթք սրբոյն Յոհաննու սուրբ Երրորդութեան – Տէ՛ր մեր, Յիսո՛ւս Քրիստոս... ընդ նոսին գորհանալով... այժմ եւ:

16. 91բ-3բ ԼԲ. Նորին աղօթք Սուրբ Խաչին – Ողջո՛ւն քեզ, փա՛յտ փրկութեան... անժամանակ եր- րորդութեանդ զու՛ճաճեալ փառաւորապէս... ամէն:

17. 94աբ ԼԳ. Աղօթք առ Սուրբ Խաչափայտն – Քրիստոսական հասական գլխոյն... ի փառս սոսկալի գօրութեան քո... ամէն:

18. 94բ-9ա ԼԳ. Դասանութիւն ուղղափառութիւն հաստոյ, ասացեալ է մեծին Աթանասի եւ գերագանց վարդապետի Աղէկասանդրու... – Զմիաստուած Երրորդութիւն եւ զԵրրորդութիւն ի միութիւն... եւ որոց զչար ի հուրն յաւիտենական:

19. 99ա-101ա ԼԵ. Աղօթք առ աստուածընկալ սուրբ Խաչափայտին – Աղաչեմ գրեզ, Տէր... պայծառացուցեալ լուսաւորեալ... ամէն:

20. 101բ-4ա ԼԶ. Աղօթք, [յ]որժամ յորգայք անկանիս ոք, ասացեալ է սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին – Օրհնեալ է մարդասիրութիւն քո... սրբոց որք հաճոյ եղեն քեզ... ամէն:

21. 104ա-6բ ԼԷ. Նորին աղօթք առ ամէնօրհնեալ սուրբ Աստուածածնին – Աստուածածին, մա՛յր Քրիստոսի... ի դպրութիւն կենաց վախճանից... ամէն:

22. 107ա-9ա ԼԸ. Նորին աղօթք առ Տէր Աստուած, հրեշտակաց եւ ամենայն երկնային զօրաց – Սուրբք եւ սիրեցեալք... եւ ազատեալ յամենայն յանցանաց փառաւորեցից... ամէն:

23. 109ա-11բ ԼԹ. Նորին աղօթք ի սուրբ Աստուածածնին եւ առ ամենայն սուրբսն – Երկնային դուռն եւ առագաստ... հանկուցեալ փառաւորեցից զամենասուրբ Երրորդութիւն... ամէն:

24. 111բ-2բ Խ. Նորին աղօթք վասն ճանապարհի – Առաջնորդ կենաց... զի դու ես ճանապարհ եւ ճշմարտութիւն եւ կեանք... ամէն:

25. 112բ-8ա ԽԱ. Նորին աղօթք ի վերայ աշխարհի – Շնորհիւ եւ, Տէր՛ զսէր... մաքրեալ զմեզ աստուածային շնորհիւզ եւ ողորմեալ:

26. 118բ-21ա ԽԲ. Աղօթք եւ օրհնութիւն ի վերայ ամենայն աշխարհի – Արհնեալ է Հայր... եւ օրհնեցէ զամենեսեան. ամէն:

27. 121բ-3ա ԽԳ. Աղօթք Թումայի առաքելուն, ասացեալ վասն չարչարանաց Ռոդոյն Աստուծոյ, Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – Մարմին քո անասպական... եւ բժշկութիւն մարմնոց... ամէն:

28. 123ա-6ա ԽԴ. Աղօթք սրբոյն Դանիելի, ասացեալ ի ժամ չար պատահարաց – Տէր Աստուած, մեծդ ես... անուն քո գոչեցեալ է ի վերայ քաղաքին քո. ամէն:

29. 126բ-8բ ԻԵ. Աղօթք Բենիկ վարդապետի, ասացեալ աղերս աղաչանաց – Կամիմ, զի ատես զմեղաւոր[ը]ս... զի դու ես ամենայնի կարող եւ մարդասէր... ամէն:

30. 128բ-31ա ԽԶ. Աղօթք Փոկասու հայրապետին – Յիսուս Քրիստոս, Որդի Աստուծոյ... ընդ երկնային դուռս տաճարիս թագաւորին... ամէն:

31. 131ա-5ա ԽԷ. Նորին աղօթք Փոկասու յայրապետին – Յիսուս Քրիստոս, Որդի Աստուծոյ... ուրախ եղէց Աստուած փրկիչ իմ... ամէն:

32. 135ա-40բ ԽԸ. Աղօթք ասագակին է, որ եղե ճանապարհ[ն]որդ մեղաւորաց – Բա՛ց ինձ զդուռն ողորմութեան... յաւիտենից բարեացն հազորդս լինել... ամէն:

33. 140բ-6ա ԽԹ. Աղօթք տեառն Նէրսէսի Հայոց կաթողիկոսի, ասացեալ ի ժամ պատերազմի – Տէր Աստուած զորութեանց... մինչեւ թագաւորեցէ Տէր յաւիտեան:

34. 146ա-7ա Ծ. Աղօթք, յառաջ, քան զխոստովանմն ասալ – Գոհանամ գրեն, Տէր Աստուած... թո՛ղ ինձ, Տէր իմ, զմեղս իմ... ամէն:

35. 147բ-64ա ԾԱ. Աղօթք տեառն Եփրեմի ասացեալ – Տէ՛ս, Տէ՛ր, զտառապանս իմ... զփրկութիւնըս քո զոր պատրաստեցից սրբոց քոց:

Գ. 166ա-211բ [Աւետարանք Բժշկութեան, Իղաբերից, Ծննդեան, Պաշտաման, տաճարի] ա. 166ա-85ա Աւետարան ըստ Մատթէոսի: ք. 185բ-94ա Աւետարան ըստ Մարկոսի: գ. 194բ-204բ Աւետարան ըստ Դուկասոս: դ. 204բ-11բ Աւետարան ըստ Յովհաննոս:

Դ. 212ա-5բ Աղ օրհնելոյ – Աստուած [ողորմեալ] զմեզ... Սուրբ Խաչա: Պահպանի: Հա՛յր մեր:

Ե. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, Աւագի՝ 1756 թ.

1. 1ա-2բ, 216ա [Կանոն ամենայն ննջեցելոց] – //մարդկան բացին փթեալ մարմինքն... (քալքայուած եւ մեծ մասամբ անընթեռնելի կամ դժուարընթեռնելի):

2. 164բ-5ա, 5ա-7ա [Աղիաակ տարեգրոց] – ՌՄԻԳ... . ՌՄՂ. (1775-1841):

ՅԻՇՍՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 209բ-14բ (ստ. լս., 1756 թ., շղագիր). Ես՝ տէր Ավախ, առայ այս գիրքս հալալ հնչից իմոյ, հայր իմ ճհանկիրն, մայրն իմ Խաչիւհն, գողակիցն իմ Նագլուն, որ[ը]իք իմ տէր Օվանէսն, Ռհանն, Մինաս, Յօսէփ վարդապետ[ը]ն ոտունք՞ իմ տի[ը]ացու Սարգիսն, Սմալուն, Յարութուն, Պե[տ]րոսն, Ղաչաղան, յերգրին Մաղայուզ, ի գեղն էնէվ[ա]ն, ՌՄ[ե]ն. Խաչաղաղ, ի թվին ՌՄԵ. (1756):

216բ Յօսէփս գիրք// Ես, տէր Աւախն// [որ]դին Յօսէփ// [զ]րեցի ես// գիրք// Խախախտութիւն ամենեցեց՝ ուն, ամենայն աշխարհի ես գիրք// ամենայն աշխարհի ե կրցքում (՞):

2. 7բ (1896 թ., շղագիր) Նուէր Մեւրոպ վարդապետ Տէր-Մովսէսեանից, 1896 թ.:

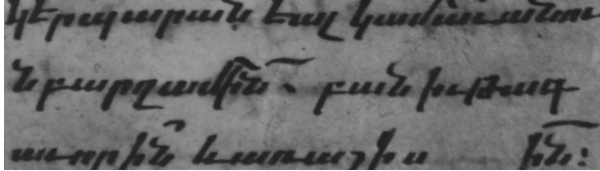
ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ լուսանցներում վերոյիշեալ Աւագի ձեռքով գրուած բազմաթիւ տառեր:

2443

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ժԶ. դար

ԹԵՐԹ՝ 53: ՊՐԱԿ Է-ԺԱ.12 (Է 5): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10x7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,2x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 10ա): ՏՈՂ՝ 13: ԿԱԶՄ՝ մանուշակագոյն մովաթ, մէջք՝ կապոյտ գործուածք, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ), սպիտակատն չգրուած թուղթ, Ի. դ.:

նմուշ 10ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաարար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր. լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, Ի. դ. նորոգուած, թերթերը կարկատուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 1ա-39բ [Առաքելի Բաղիշեցոյ Տաղ Յովասափու – ԵՍ՝ Առաքել Բաղիշեցի... / Այսօր դու] վայելէս... / Կենաց մերոց հայցեցէք:

Թերի օրինակ: Հմմտ. Առաքել Բաղիշեցի, աշխ. Ա. Ղազի-նեանի, Երեւան, 1971, էջ 265, տող 435-1305:

2. 40ա-53ա Աղաթֆն՝ Ժամայմուտերն (ըստ կարգի աւուրց տօնից) – Որ ի Հօրէ առաքեցար փրկիչ եւ մարմնացար ի սուրբ կուսէն... Ձոր արհնեն անլուելի ձայնի... արհնեալ է արարիչն Աստուած:

3. 53աբ [Աղօթք] – Մեղա՛ ամենայն սուրբ երրորդութեան... անիրաւութեամբ յուսահատ/// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

(ժէ. դ., բոլորգիր) 53ա հեղղ մեղաւոր տէր Մեղի-սէք:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 41բ «առակաց», 48բ «սաւորեցին զամենայն հոգի հաւ///ով աստուածգիտութեամբ», 50բ «թաթ, թաթաշ», 1ա «շնորր». անկապակից այլ տառեր եւ բառեր:

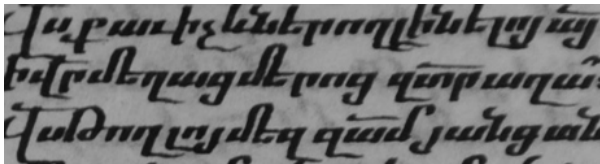
2444

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ի Ք , Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ա Տ Ե Տ Ր

ԿԱՅԱ

ԳՐԻԶ՝ ՆԻԿՈՂՈՍ: ՄՏԱՅՈՂ՝ Խաչատուր դպիր:

ԹԵՐԹ՝ 136+1 (կրկն՝ 2). չգրուած՝ 2բ, 133բ, 135բ, 136բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԲ.12 (Ա 13, Է 15, Ձ 8, ԺԱ 11, ԺԲ 6): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ (թուղթ՝ 2աբ): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10x7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (6,7x4): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նորոգիր՝ 2ա. նմուշ՝ 12բ): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, եզրերին եւ կենտրոնում ոսկեգօծ զարդարողմներով, դոնակով եւ երկու կապիչներով, միջուկը տախտակ, աստառը բագմագոյն յետագարդ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (Ա-Դ) + 2 (Ե-Ձ), մագաղաթ, չգրուած (բացի՝ Դա):

նմուշ 12բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Քրիստոս եւ ստացող Խաչատուր դպիր՝ 2դ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ Յա, 18ա, 35ա, 39ա, 50ա, 92ա, 102ա, 106բ, 119ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ձ ա ր - դ ա գ ի ր՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, նարնջի, վարդագոյն, երկնագոյն, մանուշակագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաարար. կազմի Ա. փեղկի կաշին մի փոքր վնասուած, լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, Ե.-Ձ. պահպանակները թերեւակի ցեցակեր, թ. 2՝ աւելագուած ժէ. դ., լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-49բ, 92ա-118բ [Ժամագիրք]

ՏԷ՛ս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-80ա. 1/3ա-18ա (ունի՝ 6բ-

ՌՂԶ. – 1647

11ա. Տեառն ներսեւի ասացեալ վասն զիլերապաշտման - Առաւաւտ լուսոյ...): 2/18ա-35ա (չիք՝ «Աղաթք... – Որ ընտրեցէր... »): 3/35ա-8բ: 4/38բ-42ա: 5/42ա-5բ: 6/45բ-9բ (49բ-91բ տե՛ս Բ.1): 7/92ա-101բ: 8/101բ-6բ: 9/106բ-11ա: 10. ա/111ա-5բ (միայն՝ «Հաւատով խոստովանիմ... »): Բ-Գ/չիք: դ-ե/116ա-8բ: Ունի՝

ա. 1աբ, 2գ Աղօթք գիշերի պաշտման – Գոհանամք զքէն, Քրիստո՛ս Աստուած մեր... գոհանալով փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիդ... ամէն:

բ. 119ա-29բ Ճաշու ժամամուտեր կարգաւ – Որ ի Հարէ առաքեցար... Գրիգոր սուրբ քահանայապետ, որ զհաւատս... բարեխօս լե՛ր առ Տէր վասն մեր:

Հմմտ. տպ. 1902, էջ 327-347:

Բ. 1. 49բ-91բ [Խորհրդատետր]

ՏԷ՛ս ձեռ. 2385, 69ա-156բ. 1/49բ-59ա: ա/49բ-53ա: ք/53ա-4ա: գ/54ա-7բ: դ/57բ-9ա: 2/59ա-69ա: ա/59ա-60բ: ք/60բ-2ա: գ/62ա-4ա: դ/64ա: ե/64ա-5բ: գ/65բ-9ա: 3/69ա-90բ: ա/69ա-73ա: ք/73ա-85բ: գ/85բ-7ա: դ/87ա-90բ: 4/90բ-1բ: ա/90բ-1ա: ք/91աբ: գ/91բ:

2. 130բ-3ա [Օրհներգութիւն] – Մատի՛ք առ Տէր... Լո՛յս ճըշմարիտ եւ ճառագայթ Հար... Հա՛ց կենաց եւ անմահութեան... Դո՛ւռն երկնից եւ ճանապարհ արքայութեան... Բա՛ն Հար եւ քահանայապետ սուրբ... Վէ՛ մ հոգեւոր... Գա՛ոն Աստուծոյ զենեալ... ննջեցելոց մերոց ողորմեա՛:

Խաղաղութեամբ եւ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Յբ Ասա՛ եւ զանպիտան գրիչս յիշեա՛ ի Տէր Յիսուս:

129թ Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ: Արդ, գրեցաւ սուրբ Աղաւթամատոյցս ի քաղաքս Կաֆայ, ընդ հովանեաւ Սրբոյն Սարգսի Զաւրավարին եւ որդոյն նորա Մարտի|130ա|րոսին, ձեռամբ յոգնամեղ գրչի՛ սուտանուն Նիկողոսի, ի թվականութեանս հայոց ՌՂԶ.ին (1647), եւ առաջնորդութեան այսմ նահանգի տէր Խաչատուր արքեպիսկոպոսի, ի խնդրոյ դեռաբոյս մանկանն Խաչատուր դպրի, զոր Տէր Աստուած բարով վայելել տացէ եւ զինքն ընդ երկայն աւուրս արասցէ: Դարձեալ աղաչեմ զձեզ՝ հանդիպող այսմ Աղաւթ[ա]-մատոյցիս հայրք եւ եղբա՛րք, չի՛ մեղադրէք մեղաւորիս, զի կար մեր այս էր: Դարձեալ աղաչեմք զձեզ՝ հանդիպողք այսմ տառիս, յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ յաղաթս ձեր զուտուցիչն իմ՝ զտէր Զաւարիայ սրբասէր քահանայն, որ բազում աշխատութեամբ |130թ| եւ ճշգրտիւ հասոյց զմեղաւոր ծառա ի յայսմ արհեստի, Աստուած իւրեանն վարձահասոյց լիցի, զփոխարէնն ի Քրիստոսէ առնուցու եւ զինքն ընդ սուրբ քահանայիցն դասակարգեսցէ. ամէն:

Տէ՛ս ժէ. դ. յիշ-ք. Գ. էջ 252-253:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԿԱՅԻ

1. 134ա (1801 թ., շղագրանման նոտրգիր) Ես՝ սու-

տանուն Մարկոս մահտեսի Յովանէսեան, ծնեալ Խրիմ, Քաֆայ քաղաք՝ փրկչին 1775 ամի, ի ելանէն Խրիմու ասկիս Յա[յ]ոց 1777ին մինչ ի Քչեւ, Տօնյֆեւ, 1779 թիւ նայխնիքն մէր հիմնարկիլ էն բնակութեանն նոր Նախիջեան, յետ զարբանալու: 1801 թ.ին, այս Աղօթ[ա]յ|134թ|մատուց գիրքս կնէց[ի] ես՝ վաստակօցըս 2 մաճառ ոսկի: Օվ որ հանդի[պի] կամ կարդասցէ, խնդրէմ մին Յա՛ր մէրիւ յիշեսցէ, եւ դուք յիշե[ա]լ լինիք ի Քրիստոսէ. ամէն:

2. 136ա (1894 թ., շղագիր) Այս Աղօթագիրքս գնեցի հելալ վաստակովս եւ նուիրեցի Մխիթար հայր սուրբի ի բարի վայելումն: Յովհաննէս Զառիսեան, 24 Ապրիլի 1894 ամի, նոր Նախիջեան:

3. Պհպնկ Դա (1897 թ., շղագիր) Նուէր Գալուստ եւ Մխիթար Տէր-Մկրտչեաննեւից Սուրբ Էջմիածնի Մատենադարանին, 1897, Դեկտեմբերի 13:

4. 135ա (ժ.թ. դ., շղագիր) Ողորմեսցի ձեզ Աստուած մարթասէր, ընթերձելով միշտ հանապազ եւ կը հիշեմ աշղատողաց եւ հիշատակ մնացեալ ի հորէ իմոյ հոգոցն հանգուցելոյ հալխտեանս. ամէն:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 2ա «անարատ կուս ամէնօրհնեալ ամենայմաբուր անապական անհամեմաց ամբիժ եւ անդուք»:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Աս «ՌՂԶ.-1647. Մ[եւրոպ] եպ[իսկոպոյ]ս»: «Հ՞ր 2444, 956»:

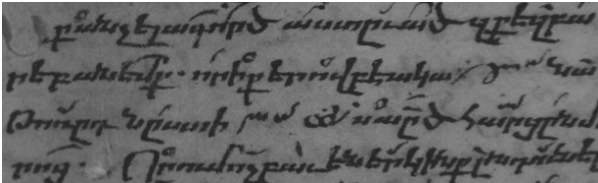
2445

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

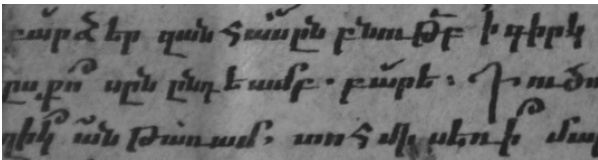
ԲԵՐԿՐԻ

ԳՐԻԶ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Կարապետ Բերկրեցի: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստեփանոս կր.:

ԹԵՐԹ՝ 353+3 (կրկն՝ 13, 91, 290): ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲX16 (Բ, ԻԲ 14, Գ 18, ԺԲ 17, ԺԸ 15)+6: ՆԻԻԹ՝ մագաղաք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 9,5x7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8x5): ԳԻԻ՝ բոլորգիր (Կարապետ գրչի՛ 1ա-347թ, 1661 թ., լրացնողներ, Մովսէս եւ Մանուէլ՝ գրչի՛ 348ա-53թ. նմուշ՝ 14թ, 348ա): ՏՈՂ՝ 21-25: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը թուղք. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 14թ

Նմուշ 348ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Աւետումն՝ 6թ, Ծնունդ՝ 12ա, Մկրտութիւն՝ 24ա, Քառասնօրեայ զայրուսն ի տաճար՝ 31ա, Աղամ եւ Եւայ՝ 52թ, Յարութիւն՝ Գազարու՝ 102ա, Մոստ Երու-

ՉԽէ. – 1498

սաղեմ՝ 104թ, Արտաբազումն ի դրախտէն՝ 108ա, Ոտնյուայ՝ 114ա, Զարչարումն Քրիստոսի՝ 118թ, Խաչելութիւն՝ 119թ, Քաղումն Քրիստոսի՝ 127թ, Յարութիւն՝ 130թ, Համբարձումն՝ 162թ, Հոգեզայրուս՝ 174թ, Պայծառակերպութիւն՝ 212ա (վնասուած), Նինցն Աստուածամօր՝ 220թ, Վերջին փողհարութիւն՝ 227թ, Տեսիլ Եգեկիէի՝ 248ա: Լուսանցային. Աստուածածին՝ 10ա, 26թ, Գաբրիէլ հեշտակապետ՝ 16ա, Անտոն Անապատական՝ 33թ, Թէոդորոս թագաւոր՝ 35ա, Դաւիթ մարգարէ՝ 37ա, Ստեփաննոս Նախավայ՝ 38թ, Սուրբ Հոգի (աղանակերպ)՝ 43ա, Առաքեալ՝ 44թ, 47ա, Յովնան յերախ կիտի՝ 49թ, Ս. Սարգիս՝ 51թ, Թէոդոս Զօրավար՝ 58թ, Քրիստոս՝ 66ա, Քառասուն մանկունմ (խորհրդանիշ)՝ 83թ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 92թ, 192թ, 195ա, Ռոզի կամ թոռ Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 200ա, Իմաստուն կոյս՝ 110ա, Փողհարութիւն՝ 129թ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 136թ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 186թ, Ներսէս հայրապետ՝ 201թ, Հովփսիմէ՝ 204ա, Մեւրոպ Մաշտոց՝ 249թ, Յակոբ Մծբնացի՝ 251թ, Կոտորումն մանկանցն Բերդեմի՝ 254ա, Միխայէլ՝ 255թ, Ս. հայրապետ՝ 257թ, Քօշ՝ 264թ, Աւետիքեանմ՝ 269թ, Խոտանարակ՝ 284ա: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 1ա, 131ա, 175ա, 228ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր Պ՝ 10ա, 26թ, 30թ, 54ա, 101թ, 287ա, 305թ, 328թ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր Պ՝ բուսական, թռչնային, տանաւ, խաչ, յոշկապարիկ (158թ): Զ ա Ր Պ ա զ ի Ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, մարդագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն է Ր՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, վարդագոյն, նարնջի, մանուշակագոյն, մարմնագոյն, բաց կապոյտ, շագանակագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին թերեւակի փեծուած, եզրերը մաշուած, մէջը ցեցակեր, Ա. աստառն րնկած. լուսանցներու խոնասութեան հետեւ, փոքրիկ պատռուածներ, տեղ-տեղ ցե-

ցակեր, լուսանցազարդեր եզրահատումից վնասուած, ք. 352՝ վերելից, իսկ ք. 353՝ երկայնակի կիսով չափ կտրուած, ընկած: Եզրահատումից մանրանկարները, լուսանցազարդերը եւ պրականիշերը վնասուած, լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-352ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/1ա-4ա: 2/4ա-6ա: 3/6բ-9բ: 4/10ա-1բ (չիք՝ «Մ. Ուրախացիք, Աստուածածին...»): 5/11բ-3բ: 6/13բ-4ա: 7/14բ-6ա: 8/16ա-8ա: 9/18ա-20ա: 10/20ա-1բ: 11/21բ-3բ: 12/23բ-6ա: 13/26բ-30բ: 14/30բ-3բ: 15/33բ-5ա: 16/35ա-7ա: 17/37ա-8ա: 18/38ա-40բ: 19/40բ-2բ: 20/42բ-4բ: 21/44բ-7ա: 22/47ա-8բ (48բ-9բ տե՛ս 94): 23/49բ-51բ (51բ-2ա տե՛ս 93): 24/չիք: 25/53ա-4բ: 26/54բ-8բ (58ա-60ա տե՛ս յաւելեալ ա.): 27/60ա-6ա: 28/66ա-75ա: 29/75բ-86բ: 30/86բ-94ա (յաւելեալ՝ գ. 92բ «Ի Հարէ գարդարեալ...», «Բազմաշարշար նահատակք...»): 31/94ա-101բ: 32/101բ-4ա: 33/104ա-6բ: 34/107աբ (չիք՝ «Հ. Բարեբանեալ ես...», «Մ. Ուրախ լե՛ր, մա՛յր լուսոյ...»): 35/107բ-10ա: 36/110ա-2ա: 37/112ա-3բ: 38/113բ-7ա: 39/117ա-27բ (չիք՝ ա. «Մ. Յանեղ աւուրն...»): 40/127բ-30ա: 41/131ա-7ա (յաւելեալ՝ բ. 135ա «[Մ.] Որ ըզ՛րեշտակին...»): 42/137ա-43ա: 43/143ա-62ա: 44/162բ-7ա: 45/167ա-74ա: 46/175ա-7ա: 47/177ա-9ա: 48/179ա-80բ: 49/180բ-2ա: 50/182ա-3բ: 51/183բ-4բ: 52/184բ-6բ: 53/186բ-91ա: 54/191ա-2բ: 55/192բ-5ա (195ա-200ա տե՛ս 90): 56/200ա-1բ: 57/201բ-4ա: 58/204ա-10ա: 59/210ա-2ա: 60/212ա-4բ: 61/214բ-6բ: 62/216բ-8բ: 63/218բ-20ա: 64/221ա-3ա: 65/223ա-5ա: 66/225ա-7բ: 67/228ա-9բ: 68/229բ-31ա: 69/231ա-2բ: 70/232բ-3բ: 71/233բ-5բ: 72/235բ-6բ: 73/236բ-8ա: 74/238ա-41ա (յաւելեալ՝ 240բ-1ա «[ԴԶ. ՄԿ.] Իսրայէլեան բանակին...», 241ա «ՄԿ. ԳԿ. [ՃՂ.] Արհնեմք ըզբեզ, փա՛յտ իաչի...»): 75/241ա-2բ: 76/243ա-5բ (յաւելեալ՝ 245ա «ՄԿ. [ԳԿ. ՃՂ.] Յանեղ ձայնէն Յիսուսի...», 245աբ «[ԳԿ. ՃՂ.] Խորհորդ Սուրբ նըշանին...», 245բ «ԱԿ. [ՄԿ.] Այսար ծանեաք զծառն կենաց...»): 77/246ա-9բ: 78/249բ-51բ: 79/251բ-4ա: 80/254ա-5բ: 81/255բ-7բ: 82/257բ-69բ (գ. տե՛ս 285բ-6ա, ժդ. տե՛ս 281բ-2բ: 2իք՝ ժ): 83/269բ-74ա: 84/274ա-9ա: 85/279ա-81բ, 282բ-4ա (յաւելեալ՝ 286բ-7ա «[Հբ. Սողի.] Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ», 281բ-2բ տե՛ս 82, ժդ, 284ա-5բ տե՛ս 91, 285բ-6ա տե՛ս 82, գ, 286ա տե՛ս 92, 286աբ տե՛ս 96): 86/287ա-305բ: 87/305բ-24ա (յաւելեալ՝ ա. 307ա «Տ. Կեանք եւ յոյս ազգի մարդկան...»): 88/328բ-46ա (89-ից յետոյ): 89/324ա-8բ (88-ից առաջ): 90/195ա-200ա (տե՛ս 55): 91/284ա-5բ (տե՛ս 85): 92/286ա (տե՛ս 85): 93/51բ-2ա (տե՛ս 23): 94/48բ-9բ (տե՛ս 22): 95/348ա-52ա (1661 թ. յաւելում): 96/286աբ (տե՛ս 85): Ունի՛

ա. 58բ-60ա Կանովն Թէոդոսի Զարավարին – [ԴԶ. Հ.] Որ ի հանդէս մեծ... Ո. Պայծառացեալ ժողովուրդք Քրիստոսի... Տ. Անյաղթելի նահատակութեամբ քո... [ԲԶ. ՃՂ.] Յաղթող թագաւորին Քրիստոսի... ԴԶ. ՄԿ. Որ ընտրեցեր... (տե՛ս 26):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

130բ (Յարութեան նկարի շրջանակի ստորին ձողի կապոյտ հէնքի վրայ, սպիտակով) Զարապետ նկարողս յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

174բ (Հոգեգալուստ նկարի շրջանակի ստորին ձողի կապոյտ հէնքի վրայ՝ սպիտակով) [Կ]արապետ նկարողս Բերկեցիս յիշեցէ՛ք:

346ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հար եւ Որդույ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, ալժմ եւ անզրաւ յաւիտեանս յաւիտենիւ. ամէն: Աւարտեցաւ աստուածաշունչ տառս, որ կոչի Շարակնոց, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, ի յաւուրս Ալուանդ փաթշախի, որ բազում աւերք արար Իբա սաւլթան, եւ աշխարհս ի նեղութիւն կայեաք: Ի թուականութեանս հայոց ի Զեհէ. (1498) գրեցաւ սուրբ գիրքս ի քաղաքս Բերկրի, ընդ հովանեաւ Սրբոյն Գէորգեա Զարավարին եւ յառաջնորդութիւն սուրբ ուխտիս Սուրբ Յուսկա որդոյ՝ քաջ բաբունապետին Մկրտիչ վարդապետի, եւ Ստեփաննոս արհեպիսկոպոսի, ձեռամբ յաւանմեղ եւ անարհեստ գրչի՝ Կարապետ Բերկրցոյ, ի վայելումն Ստեփաննոս խաչընդուս կրանաւորին, յիշատակ իւրն եւ ծնաւդաց իւրոց, եւ ամենայն արեան մերձաւորաց: Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր Ստեփաննոս կուսակրան արեղայն, որ ըստացաւ ըզսա ի հալալ արդեանց իւրոց՝ յիշատակ իւրն, ծնաւդացն՝ հարն Ղարիպիւն եւ մարմն Ոսկուն, եւ եղ[346բ]բարցն՝ Աբրահամիւն եւ Յակոբիւն եւ Բախտիարիւն, եւ քեւերն՝ Բահրազըզիւն եւ Նշխունիւն, եւ պապանցն՝ Սաղաղիւն, եւ ամուսնոյն իւրոյ՝ Մարթիւն, եւ Ստեփաննոսիւն՝ երախտաւոր հարն իմոյ: Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր զերախտաւոր հայրն եւ զուսուցիչն իմ՝ զտէր Յովնանէս վարդապետն իմ, որ բազում երախտիք ունի առ մեզ: Ընդ նոսին աղաչեմ յիշել ի Տէր գհանգուցեալն ի Քրիստոս զԴանիէլ եպիսկոպոսն, եւ զմիաբանք սուրբ ուխտիս՝ զտէր Յոնանէս եպիսկոպոսն, եւ գհէրպետ տէր Միսիթարն, եւ զմեծ տէր Միսիթարն, եւ զտէր Աստուածատու Նըղաշն, եւ զտէր Թորոսն, զՎարդանն, զՊաւլոսն, եւ զտէր Մլէքեւէթն, զԿիրակոսն, զՂազարն, զՅովնանէսն, զՍաշատուրն, զՄկրտիչն, եւ զայլ ամենայն միաբանսն, եւ զմարքեւերքն իմ՝ զՄրուարն, զԱրուսն, եւ զծաղկեալ զաւակսն իւր՝ զտէր Կարապետն, զՅակոբն, զՍաղաղէն, զԴարուշն, զՍարուշն եւ զիւր եղբարքն, եւ զքոյրն իւր՝ զՄէհրուբանն, եւ զամենայն արեան մերձաւորսն. ամէն: Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր զբարի կինն՝ զՍառէն, որ է. շախուսի աւգնական եղեւ գրոցս. Աստուած ող[247ա]որմի ուր հոգուն: Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր զԿարապետ ծաղկաւղս: Զմագաղառս զուգեցի, եւ գրեցի, եւ զարդարեցի ոսկով եւ ծաղկիւ: Աղաչեմ ըզձեզ, ո՛վ սուրբ եղանակողք, յիշման արժանի առնել զիս եւ զծընաւդսն իմ, եւ զեղբարսն իմ, եւ զամենայն արեան մերձաւորսն իմ, եւ որ լի եւ առատ Աստուած ողորմի ասէ, եւ Աստուած իւր ողորմեսցի. ամէն: Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր գհոգեւոր հայրքն իմ եւ զուսուցիչքն իմ՝ զտէր Մինաս ծաղկաւղն, եւ զՊետրոսն, որ բազում երախտիք ունին ի վերայ մեզ: Աղաչեմ զձեզ, Աստուած ողորմի ասէք, եւ Աստուած ձեզ ողորմի <ասէք>. ամէն: Ընդ նոսին աղաչեմ յիշել ի Տէր զիւրիցմէրն՝ զՍտեփանն, որ Բ. շրջուանով աւգնական եղեւ

գրոցս. Աստուած ուր հոգուն ողորմի. ամէն: Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր գտէր Սաեփաննոսի հարսներն՝ զՄրուաթն, զԹուրվանդէն, զհանգուցեալ զՄրուաթն, եւ զաւակսն իւրեանց՝ զԽլղաթն, զԼագարն, զԿարապետն, զԼարիպլէն, զԱւետիսն: Աղաչեմ ըզգձեզ, ո՛վ սուրբ եղանակողք, Աստուած ողորմի ասէք, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն: |347բ| Ընդ ն[ոս]ին աղաչեմ յիշել ի Տէր զքուերորդիքն իմ՝ զՄխիթարն, զՍարգիսն, զՏաւնապետն, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

Որպէս դիւրին է նաւավար[ին],
 Խաղաղութեամբ հասանել յեզր ծովին,
 Այնպէս գրչի՛ յետին գրծին:
 Ձեռքս փրտի՛ ի հող դառնայ,
 Գիրքս յիշատակ առ ձեզ մընա,
 Որք ընթեռնուք՝ աճախք ի սմայ,
 Յիշէք առ Տէր զգծող սորա:

Տէ՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Գ. էջ 264-265. այս՝ 346ա-7բ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 352ա (1661 թ.) Շնորհօք եւ առատ գթութեամբ բողոքից պատճառին եւ օժանդակութեամբ նույնաշարժ մշտաշարժ էին, յորմէ եւ որով ընդհանուր |352բ| ///(4 տող պատռուած) պարտս, վերաձայնեալ/// յետինս ի բանախնդիր եղելոց գնդի ըզձիւք իմն ցանկացեալ եւ ամենատենչ սրտի տոշորմամբ փափագեալ երկրորդաբար ստացմամբ սեպհականեցի զգիրս զայս, որ է ինքնայայտ պատահողաց ամենի զինչ գոլ ըստ նշանական ձայնի, զոր ասի Շարակնոց, զոր ստացայ առ ի զբօսանս անձին իմոյ բազմամեղի՛ իբրու սփոփանաց առիթ իմացականիս խաւարականի, որ միշտ գոյ ծարաւի

չրոյն կենդանականի: Վասն որոյ եւ աղաչեմ զմանկունսդ նորոյ Սիօնի՛ զհանդիպօղսդ այսմ տառի, որք վայելէք |353ա| զայս մատեան որպէս իր վ/// եւ կամ ընթեռնուք զուա[ճալի] սրտի, իսկ եւ օրինակէք իբր[եւ գա]ղափար սահմանելի, յիշե[ցէ՛ք] բարի մտօք առ յոյսն ամե[նեցուն], ծնողօք հանդերձ եւ համայ[ն] տոհմիւք, զի եւ ձեզ նոյնն [Աստուած՝ ողորմ]եսցի, յապայ եկելոց ըստ/// որոց յուսողացդ եւ յիշ[ողացդ] Տէր ողորմեսցի աստ ի տր/// հովտի եւ անդ յաւուրն ա[նե-րեկի] ի միւսանգամ գալստեանն/// ամէն: Արդ, եղեւ վերջ[ա]ցումն սորին ի ձեռն տառա[պեալ] Մովսէսի, ի թուականութեան [հայկա]գեան տոհմի հազարերորդի, եւ հար[իւրերորդի եւ տասներորդի (1661)]/// բարձրելոյն: Դարձեալ [աղաչեմ] յիշել զԼեւնացի աւաք սա[րկաւագ |353բ| |Յովհա]ննէսն, որ էր մեծագգի եւ մե/// առ, զոր ի սմանէ առաք/// [ա]րծաթոյ:

|353բ| /// [||: |. ||:]: ||:: |||::: |::: |::: («/// [Մա-ն]ուէ] գծօղ սակաւ տա[րիս. ա]ղաչեմ յիշել ի Տէր:

Այս՝ Մանուէլ անունը յամառօտ ցուցակում (Ա., էջ 803) Սամուէլ է:

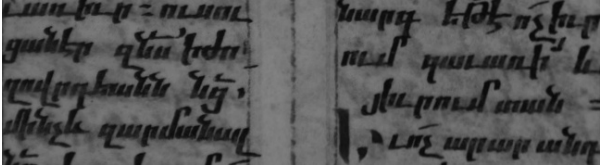
2. 353բ (շղագիր) Նուէր մատենադարանին Աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի ի հորէն աւագ քահանայէ Միքայելեկեանց, Բագու քաղաքի: 5 Սեպտեմբերի| 1897 ամի: ԳՐՁԱՓՈՂՁ Աստառ Բ փեղկ՝ Գիրք, որ գօշի Շարական սուրբ: ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «Չե՛կ.-1498, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞ր 2445, 959»:

2446

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԵՐԵՒԱՆ

ՄԵԿԵՆԱՍ՝ Անանիա երէց Գառնեցի: ՍՍԱՅՈՂ՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցի Երեւանի: ԹԵՐԹ՝ 293+1 (կրկն.՝ 161). չգրուած՝ 138բ-9ա, 227ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԵx12 (Ա. 10, ժԲ 8, Ի 13, ԻԵ 11): ՆԻԻԹ՝ մագաղաք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 12,2x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (8x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (մնուլ՝ 35ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ ննշագծերով սեւ կաշի, շերտազարդ կտավ կրկնակազմով, միջուկը տախտակ, աստառը կապոյտ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2(Ա-Բ)+2(Գ-Դ), կապոյտ թուղթ, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 35ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Մարկոս՝ 83բ, Դովաս՝ 139բ, Յովհաննէս՝ 227բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 1ա, 84ա, 140ա, 228ա: Լ ո ռ - ս ա ն ց ա զ ա Ր դ՝ բուսական, թոնային, խաչ, վարդեակ: Զ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ թոնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր (1ա):

ՈՃԻ.-ՈՃԻԱ. – 1671-1672

Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, վարդագոյն, նարնջի, դեղին, շագանակագոյն, կապոյտ, կանաչ: ՎԻՃԱԿ՝ բաւար. կազմը ցեցակեր, կրկնակազմը խունացած եւ մաշուած, կապիչն ընկած, լուսանցներում գանազան բձեր, փոփրիկ պատռուածներ, եզրահատումից լուսանցազարդեր վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- 1. 1ա-81բ Աւետարան Մատթէոսի: 81բ-2բ Սկիզբն գլխոց:
- 2. 83ա Նախադրութիւն: 84ա-135ա Աւետարան Մարկոսի (134բ-5ա «Յարուցեալ Յիսուս»):
- 3. 135բ-6ա Նախադրութիւն: 136բ-8ա Սկիզբն գլխոց: 140ա-225ա Աւետարան Դովասու:
- 4. 225բ-6ա Գլովաբ: 226բ Նախադրութիւն: 228ա-91ա Աւետարան Յովհաննոս (290բ-1ա «Իրք կնոջն շնացելոյ»):

Ունի լուսանցային համաբարբառ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

136ա Զարժանապատիւ քահանայն՝ գտէր զԱնանիայն, եւ զեղբայր[ը]քն իւր՝ զպարոն Անտոնն, Յոհանն, եւ զձաղկեալ որդիքն իւր՝ զՍաֆարն, Ատիբէկն, Աղապապն, զՍահակն, եւ զքոյր իմ՝ Անդրախաթունն, աղաչեմ յիշել եւ ի մեղաց թողութիւն խնդրել ի Քրիստոսէ: Թվին ՌՃԻԱ. (1672):

291բ Փա՛ռք ամենասուրբ, ամենազօր եւ կենդանաբար Սուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր, եւ Որդւոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Սովորութիւն է աստուածային արանց միշտ եւ հանապազ խոկալ յաստուածային պատուիրանս ի տուէ եւ ի գիշերի, միշտ զվերին խորհել, ուր Քրիստոս նստի ընդ աջմէ Աստուծոյ: Եւ վասն բազում պատճառի բազումք փափագին շեռմեռանդ սիրով եւ ըղձալի ցանկութեամբ արդիւնս եւ գործս կատարել: Նախ վասն յուսոյ յաւիտենական եւ անմահ կենացն զանցաւորս արհամարհեն եւ զայն ստանան կեանս, որ մնացական է, որպէս ասէ Տէրն. երթալք գործեցէք մի՛ զկորըստական կերակուրն, այլ զկերակուրն, որ մնայ ի կեանսն յաւիտենական:

Ի թուականութեան հայոց ՌՃԻ. (1671) ամին, ի թագաւորութեան Պարսից Փոքր շահ Սուլէմանի, ի յԱյրա-|292ա|րարտեան ի խանութեան Սէֆուլուլի կոչի, եւ ի հայրապետութեան Սուրբ Էջմիածնի տեառն սրբազան Յակոբ կաթողիկոսի՝ արդ, գրեցաւ ի սուրբ Աւետարանս ի մայրաքաղաքն Երեւան, ի դուռն Սուրբ Կաթողիկէին եւ Սուրբ Երկու երեսու եւ Սուրբ Սարգսի Զօրաւարին: Եւ էս՝ մեղապարտ Անանիայ էրէցս, ի գաւառէն գիւղաքաղաք Գառնոյ, որ ստացայ ի սուրբ Աւետարանս ի հալալ ընչից իմոց. եւ ես չունէի յիշատակ, եւ ստացայ ի սուրբ Աւետարանս՝ յիշատակ հոգւոյ իմոյ եւ կենակցին իմոյ՝ Խանաղին, եւ ծնողացն իմոց՝ հօրն իմոյ՝ Գրիգորին, եւ մօրն իմոյ՝ Սօլթանին, եւ եղբարց իմոց՝ Ղօչաղին, եւ կենակցին՝ Թաղումաշին, եւ դստերն՝ Խանաղին, եւ որդոցն՝ Սաֆարին եւ կենակցին՝ Նարինխաթունին, եւ դստերացն՝ Մարիտատին, եւ միւս որդի՛ Ատիբէկին եւ կենակցին՝ Վառվառին, եւ որդոյն՝ Աւետիսին, եւ միւս որդւոյն՝ Աղաբա|292բ|պին, եւ կենակցին՝ Վարդախաթունին, եւ միւս որդւոյն՝ Սահակին, եւ զմիշակ եղբայրն իմ՝ Անտոնին, եւ կենակցին՝ Գայիանին, եւ որդւոցն՝ Յակոբին, Յովանսին, Դիլանին, Մկրտչին, եւ <եւ> միւս եղբօրն իմոյ՝ Յոհաննին, եւ կենակցին՝ Եղիսաբեթին, եւ դստերն՝ Սօլթանին, եւ որդւոցն՝ Գրիգորին, Յէմինբէկին, Պօղոսին, եւ քերց իմոց՝ Անտրախաթունին, Մարիամին,

Խիալին: Դարձեալ կրկին անգամ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զմաքրափայլ յաղօթս ձեր Անանիայ էրէցս եւ ծնողքն իմ եւ զեղբայրք եւ քեռք եւ ամենայն ընտանիք իմ. ամէն: Արդ, այսմ հոգեւոր եւ աստուածային եւ մեծափառ գանձուցս ցանկացայ յորդոց եկեղեցւոյ, ելեալ ի յանդաստանս եւ տեսայ զգրութիւն սպասուցն եւ կարգացն եւ զանազանութիւն ամենայն կահիցն, զոր եղեալ է ի փառս Աստուծոյ եւ ի յօգուտ մեր եւ ի լուսաւորութիւն|293ա| հոգւոց մերոց, եւ ցանկացայ սուրբ Աւետարանիս տրփմամբ հոգոյս յայսմ բազմաշխատ մատենիս, եւ ստացայ զսա ի յարդար վաստակոց իմոց՝ հետեւելով այնմ երանութեան, զոր մարգարէն ասէ. Երանի, որ ունի զաւակ ի Սիոնի եւ ընդանեակ ի վերին յերուսաղեմ: Վասն որոյ յերես անկեալ ցաւագին կենօք եւ մեղուցեալ անձամբ առաջի սպասաւորաց Սուրբ Գրիգորիս, որք այժմ եւ որք զկնի մեր, աղաչեմք սիրովն Աստուծոյ, սիրով ընդունել զնուէր ընծայս մերոյ եւ անխափան ընթեռնել ի ժամատեղի, եւ զյիշատակս մեր անխափան կատարել աղօթիւք եւ պատարագօք, խնդրելով ի Տեառնէ՛ վթողութիւն յանցանաց իմոց մեղապարտ Անանիայ քահանայիս եւ ամենայն արեան մերձաւորաց՝ կենդանեաց եւ ննջեցելոց: Եւ մի՛ ոք իշխեսցէ հեռացուցանել զսա ի դրանէ՛ Սուրբ Գրիգոր Լու|293բ|սաւորչի եկեղեցւոյն՝ ի վաճառ կամ ի գրաւ հանելով, կամ օտարաց կամ ընդհանեաց հանել շանայ, եւ թէ որք [յ]անազնի, ի յերից սուրբ ժողովոյն նդովեալ եղիցի, մասն ի Կայենէ եւ Յուդայի առցէ եւ մեր մեղացն պարտական է առաջի ահեղ ատենին Քրիստոսի. ամէն: Հա՛յր մեր յերկինս, սուրբ եղիցի անուն քո:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

291բ-2ա (լու. ներում, 1857 թ., շղագիր) Այսր սուրբ Աւետարանս ունեցեալ հայրենեաց մերոց, այժմ, որ ձեռնադրեալ եղեւ նորընծայ Մկրտիչ քահանայն Տէր Կարապետ[եա]ն, ընծայեցի նմայ շերմեռանդ սրտիւ, եւ պարտաւոր է յիշել միշտ զծնողքն իմ ամենայն ընթերձման ժամանակին. մնամ խոնարհ ծառայ Ստէփան Քօչարեան Բաղրամեանց: 1857, 30 Օգոստոսի:

Պհպնկ Բա (նոյն ձեռքով) Ընծայեցաւ Մկրտիչ քահանայն Տէր Կարապետեան Տէր Յովհաննէսեանց ի 1857 ամի, ի 17 Մայիս, Աղէֆանդրապօլ:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Ա կազմաստառ. Ե-ձ տառերը:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Բա «ՌՃԻ.-1671, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]»: «Հ^մ 2446, 1045»:

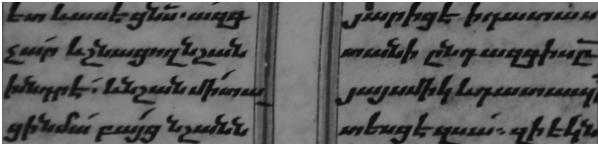
2447

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԺԷ. դար

ՄՏԱՅՈՂ՝ Խաչատուր:

ԹԵՐԹ՝ 249. չգրում՝ 1ա, 2ա, 3ա, 4ա, 5ա, 6ա, 7ա, 8ա, 9ա, 10ա, 11ա, 12ա, 13ա, 14ա, 15ա, 16ա, 17ա, 18ա, 129ա, 248ա: ՊՐԱԿ՝ 2+16+Ա-ԺԹx12 (Թ՝ 16, ԺԵ՝ 13, ԺԹ՝ 10): ՆԻԻԹ՝ մագաղապ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 11x8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (7,5x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 44ա): ՏՈՂ՝ 24: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը սպիտակ, աստառը սպիտակ չգրում թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ), սպիտակ թուղթ, սկզբից, մասն կազմաստառի, չգրում:

Նմուշ 44ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Աւետումն՝ 3բ, Ծնունդ՝ 4բ, Քառասնօրեայ գալուստն ի տանար՝ 5բ, Մկրտություն՝ 6բ, Պայծառակերպություն՝ 7բ, Յարություն Ղազարո՝ 8բ, Հոգեգալուստ՝ 9բ, Մուտք յերուսաղէմ՝ 10բ, Ուանդայ՝ 11բ, Մատնություն՝ 12բ, Խաչելություն՝ 13բ, Իջեցումն ի Խաչէ՝ 14բ, Համբարձումն՝ 15բ, Աւետումն Գծոխոց՝ 16բ, Փողիհարություն՝ 17բ, Վերջին դատաստան՝ 18բ: Լսնց-ային. Յեսայի ծառ եւ խաչելություն՝ 20ա, Մարիամ Մագդաղենացի՝ 82բ, Յովսէփ Արիմաթացի՝ 124ա, 194ա, Յարություն Ղազարո՝ 224բ: Մատթէոս՝ 19բ, Ղուկաս՝ 129բ: Խ ո ռ ա ն ի 1բ (2 հատ), 2բ (2 հատ): Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ի 20ա, 85ա, 130ա, 198ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ ՝ թռչնային, բուսական, խաչ: Չ ա ռ դ ա - գ ի ռ ՝ անտարանիչների խորհրդանիշեր, թռչնագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, վարդագոյն, ոսկի, կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն, դեղին, նարնջի, մանուշակագոյն, սև:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին քայքայուած, եզրերը՝ մաշուած, Ա. փեղկի տախտակը ջարդուած, մէջի կաշին վերից-վար նախնաձ, դոնական ու կապիչներն ընկած, թերթերը խոնացած, տեղ-տեղ գունափոխուած, խոնատութիւնից նկարները դրոշմուած հանդիպակաց էջերին. 4 խորանների եւ տերունական 16 նկարների լուսանցները ԺԹ. դ. կտրուած-եզրահատուած են, սպա ստանձուած-ամրացուած են սպիտակ թղթէ թերթերի վրայ, պահպանուած են խորանների միայն ճակատային մասերը:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 20ա-83բ Աւետարան Մատթէոսի:

2. 84ա Նախադրություն: 84բ Գլուխ: 85ա-126ա Աւետարան Մարկոսի (125ա-6ա «Յարուցեալ Յիսուս»):

3. 126աբ Նախադրություն: 127ա-8բ Գլուխ: 130ա-97ա Աւետարան Ղուկասու:

4. 197բ Նախադրություն: 198ա-247ա Աւետարան Յովհաննոս (217ա «Իրբ կնոջն շնացելոյ». Ը. գլխի սկզբում):

Ունի լուսանցային համարաբառ:

Բ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԹ. դ.

248բ-9ա Յուդակ Աւետարանագ – Մատթէոսի բժշկութեան. գլուխ 8, թիւ 1... Իսկ Աւետարանը Իւղաբերից. Մատթ. գլ. 28, թիւ 1...

ՅԻՇՏԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

247բ Փա՛ռք համա/// (շարունակուած):

3բ (Աւետման նկարի շրջանակի ստորին ձողի կապոյտ խորքի վրայ՝ սպիտակով) Յիշատակ է սուրբ Աւետարանս Խաչա[տուրին]:

ՅԻՇՏԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

19ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Չայս սուրբ Աւետարանս կը պատկանի Տէր Մկրտչիանց էջմիածնեզոյնց, նախաբնակեալ Սարգսին եւ Յովսէփին:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Բա «Ժէ., Մ[ետառայ] եպ[իսկոպո]ս»: «ՀՅՐ 2447, 1046»:

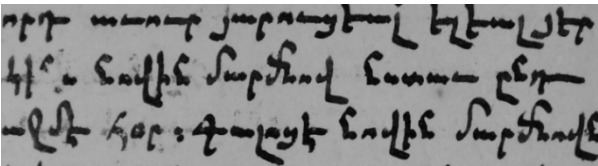
2448

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԹԵՐԹ՝ 243+2-1 (կրկն.՝ 208, 227. թոխբ՝ 115). չգրում՝ 1աբ, 240բ-3բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԿx12 (Գ, Ը, ԺԳ-ԺԿ, Ի 11, Գ չի՛ք թոխբ, Ե 10, ԺԵ, ԻԻ 4, ԻԲ 3): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9,8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10,5x6): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 24ա): ՏՈՂ՝ 18: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մէջքը՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիրով ցօղուած:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ ՝ բուսական: Չ ա ռ դ ա գ ի ռ ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, սպիտակ, ոսկի:

Նմուշ 24ա

ՌՃԸ-ՌՃԼԸ. – 1687-1689

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եւ մէջի եզրերը մաշուած, լուսանցներում խոնատութեան հետեւ, գիրը տեղ-տեղ վնասուած, թ. 3 եւ 44՝ որոշ հատուածներ կտրուած, հանուած, խոնատութիւնից լուսանցագարդերը տեղ-տեղ արտասպուած հանդիպակաց էջերին:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

– 2ա Յանկ գրքիս – Ա. Ուսումն քերականութեան մանկանց... ԺԵ. Աղօթք, ասացեալ եռամեծի Գօշի Մխիթարայ վասն սուրբ մարմնոյ եւ արեան Տեառն:

Ա. 2բ-35բ Յաղագս նորեկ տղայոց եւ մանկանց անկրթից, նա եւ արանց դեռեա ոչ ուսեալ է, որոց լիցի օժանդակ հասանի ի կատարումն կրթութեան եւ վարժումն ճանապէս բնութեցողութեան. ամէն:

1. ա. 2բ [Քառեակ] – Ո՛վ դու մանուկ բարի... ի հասակս մանկութեան գոյ քեզ օրինակ:

բ. 2բ-3ա Յաղագս վարժման մանկանց նորագունից՝ դեռես եկելոց յուսումն տառակրթութեան – Հարց. Զիա՞րդ պարտ է կրթել զմանկունս... Պատասխանի. Պարտ է ուսուցանողին...

գ. 3ա-4բ [Յաղագս տառի] – ///(կտրած) նախկին աստիճան տառից, որք արտաբերին... անկարելի է ձայնս արձակել:

դ. 4բ-7բ Յաղագս վանկի – Հարց. Զի՞նչ է վանկ: Պատասխանի. Վանկ է առաջին շարակալումն... Ֆէ, ֆիւ, ֆու:

ե. 7բ-20ա Յաղագս բառի – Բառ է շարակալութիւն վանկից... Օրհնաբանողական:

զ. 20ա Համարողութիւն հայոց եւ ըստ Հոմալեցոց – Ա. Մէն-1... Ք. Ինն հազար - 9000:

2. 20բ-35բ Յաղագս մանկանց առ ի կրթութիւն եւ ի վարժումն ի կրօնս քրիստոնէութեան – Հարց. Դու քրիստոնեա՞յ ես: Պատասխանի. Այո՛... ստոյգ ակնկալութիւն կենացն յաւիտենից/// (շար. թափուած):

բ. 37ա [Երակ առնելոյ եւ բուզմամբ. ըստ ցանկի] – (սկ. թափուած) ///Որ ճշմարտիցն ամօթ լինին, / Չեն նըմանիր վարդապետին...

Պահպանուած է այս չափածոյի միայն մի հատուած. այստեղ թափուած է նաեւ ըստ ցանկի «Գ. Ասացեալ ի վերայ վարդապետաց» բնագիրը:

Գ. ա. 37բ [Աղիսակ ԺԹ. ամեայ պարբերաշրջանի Լուսնի] – Գիր առաջաւորին... Աւուրք Լուսնին ամենայն ամի ինն եւ Ժ. ներրակի:

բ. 38ա Ամիսք հայոց մեծաց [Աղիսակ] – Նաւասարդ... Աւելեաց (նշուած են հայոց ամիսների կրկնակները, կիսակները եւ օրաքանակները):

գ. 38բ-44բ, 36աբ, 45ա-57բ Պատշան է (= Պատենն) տումարին հայոց – Զկրկնակ ամսոց այսպէս արա՛յ. կա՛լ զնաւասարդ ամիսն եւ ե՛րթ է. է. (7-7), որ մնայ՝ այն է կրկնակն... ուր դադարի՛ այն է վերագիր տարոյն. ողջ լե՛ր ի Տէր:

Ունի վերագրի միջոցով լուսնի փուլը գտնելու բոլորակ՝ 54ա, վերագրի միջոցով լուսնի աւագ լրումը գտնելու աղիսակ՝ 54բ, լուսնի 19ամեայ պարբերաշրջանի մէջ Առաջաւորի օրը, վերագիրը եւ աւագ լրման օրը գտնելու աղիսակ՝ 55ա, լուսնի 19ամեայ պարբերաշրջանի աղիսակ՝ 55բ, խառնափնթորի բանալի-աղիսակ՝ 56ա, աղիսակ հոռմէական հին եւ նոր վերագրներին՝ 57բ:

Դ. 58ա-79ա Ե. Յաղագս կարգաց եւ աստիճանաց եկեղեցոյ եւ եկեղեցականաց անձանց եւ նոցին գործոց եւ որպիսութեանց համառօտութիւն՝ ի Վարդանայ Յունանեան (անունը այլ ձեռքով աւելացուած յետագայում) – Եկեղեցի կոչի համանգամայն առումն ամենայն հաւատացելոց Քրիստոսի... Յօրինեցաւ տետրակս դաստիարակութեան եկեղեցականաց:

Ե. 80ա-103ա Զ. Դիւրագոյն մարգեցումն եւ կերպ խոստովանութեան՝ առ ի վերայկոչել ի միտս զամենայն զմեղս գործեցեալս՝ զներելիս եւ զմահացուս, վասն բարտեմ եւ կատարելապէս խոստովանելոյ. սիրեցեալք եղբայրք իմ ի Քրիստոս – Կրկին լինել ասեն աստուածաբանք... Խոնարհեալ համբուրեա՛ զերկիր եւ ե՛րթ խաղաղութեամբ:

Ունի չափածոյ հատուածներ:

ա. 99բ-100ա Նուագ առ երանունի կոյսն Մարիամ – Ողջո՞յն քեզ, աստղ ծովային, / Մայր Աստուծոյ մաքուր Բանին... Ոգւոյն Սըրբոյ օրհներգութիւն, / Երկրն մի պատուադրութիւն. ամէն:

բ. 101ա-2ա Նուագ առ սուրբն Գրիգոր Լուսաւորիչն մեր – Ո՛վ Գրիգորի՛, լո՛յս պայծառական, / Լուսաւորեա՛ զմիտս մեր նըսեմական... Ընդ Մխիթարչի Ոգւոյն փառակցի, / Այժմ եւ յաւիտեան յարակայացի. ամէն:

գ. 103բ-23բ է. Մեկնութիւն տեսնունայց աղօթիցն՝ արարեալ Ներսէսի Լամբրոնեցոյ, եպիսկոպոսի Տարսնի Կիլիկեցոյ, ի բանն, որ ասէ. Հայր մեր որ յերկինս... – Որ Հայր դաւանէ... եւ քեզ փառք այժմ եւ առյապա. ամէն:

դ. 123բ-7բ Ը. Քարոզ ի բան սուրբ Աւետարանին, որ ասէ. Արթուն կացէ՛ք եւ յամենայն ժամու աղօթս արարէ՛ք – Չորս իրք գիտելի է վասն աղօթից... եւ ամենայն հաւատացելոց իւրոց... ամէն:

ե. 128ա-40բ Թ. Բանք Աւետիս արեղայի Ակուստինուս կոչեցեալ՝ ի կարգէ եղբարցն Քարոզողաց, ասացեալ վասն տնօրէնութեան Քրիստոսի եւ վասն գալլատեան Նեոփնն եւ կատարածի աշխարհի

1. 128ա-34ա (Ծայրակապ՝ «Աւետիք Ակուստինոսն զայս բան ոտանատր հաւաքեալ շարագրեաց սիրով») – Առաջին մարդն, որ Ազամ անուանեցաւ, / Ի հողոյ ի յուրբաթոջ աւուր ստեղծաւ... Որք եկեալ քարոզեցին Տեառն կամաւ, / Եւ զբանն հաստատէին մեծ նըշանաւ:

2. 134ա-8ա Աստ սկսանի վասն Նէոփնն – Վըճարեալ զբան եւ զգործ կենարարին, / Ուր վերոյշարագրեցաւ ըստ պատշաճին... Որպէս ինքքն վկայեաց յորժամ հարցին, / Գիտէ Հայրն, այլ ո՛չ հրեշտակք եւ ո՛չ Որդին:

3. 138ա-40ա Աստ սկսանի վասն կատարածի աշխարհի – Այլ որպէս յարեւելից արեւծագին / Եւ մինչեւ ի յարեւմուտս իսկ երեւին... Անդ տանջեալք շարարանօք յոյժ հագին, / Եւ սաստիկ հըրով կիզեալք ոչ վաղճանին:

4. 140աբ (Ծայրակապ՝ «Աւետիք») Այլ արդարքն ի Քրիստոսէ ժողովեցին / Եւ յերկնից արքայութիւնն հրաւիրին... Քրիստոսի հըզօր անմահ թագաւորին / Տալ ըզփառս այժմ եւ յաւէտ եւ յապառնին:

Թ. 1. 141ա-Ցա Ժ. Բանի խրատականի ասացեալ իմաստասիրացն – Չորս իրք է, որ զթագաւորութիւն հաստատ պահէ... այլ արգիլելով զրուցես:

2. 148ա-9բ [Աւետիբայ Օգոստինի Կարգ գիտնութեան գիտնականացն] – Չորս են կարգ գիտնութեան գիտնականացն... բնակի ի յարկս թագաւորաց:

2. 150ա-1ա [Յաղագս վերասացելոցդ. ձեռ. 512, 112ա] – Քանզի գիտունն ընդ անգիտին / Ի միասին մարդիկը կոչին... / Սա Աւետիբն է Օգոստին... / Յամի ծննդեան մերոյ փրկչին / Ռա. Յի. եւ Չա. (1380) թուականին... Ձձեզ աղաչեմ զամենեան, / Ինձ շնորհեցէ՛ք զողորմեացին:

3. 151աբ [Նաղաշ վարդապետէ ասացեալ] – Ինչ շահ է քո գուր դատիր... / է՛ ողորմելի Նաղաշ... Որ առնուս անանց մեծութիւն:

4. 151բ Ասացեալ Սողոմոնի – Թէ ամենայն անկեալք խլեսցի... Որ օրն այն քեզ այլ հանդիպի:

Ժ. 152ա-67ա ԺԱ. Վասն ստեղծման եւ բնութեան մարդոյն – Ի շորից գոյացեալ ասէ մարդն... եւ զբանն արագ յիշէ, եւ լեզուն արագ խօսի եւ շամաչէ... ամէն:

ԺԱ. 167ա-93ա Յաղագս մարդակազմութեան անդամոց գոյացութեան ընդ ամենայն բոլոր մարմնոյն

Տէ՛ս ձեռ. 466/Գ., 222ա-37ա. Նխ. / 167ա-71ա: ա/171ա-3բ: բ/173բ-4բ: գ/174բ-6ա: դ/176ա-7ա: ե/177ա-8ա: զ/178ա-9ա: ի/179աբ: ղ/179բ-81ա: թ/181ա-2բ: ժ/182բ-3ա: ժա/183աբ: ժբ/183բ-4բ: ժգ/184բ-5ա: ժդ/185ա-6ա: ժե/186բ-7ա: ժզ/187ա-90ա: ժի/190ա-3ա:

ԺԲ. 193բ-227գ ԺԲ. Պատմութիւն եւ խրատ իմաստասիրին Խիկարայ. պարտ է ամենեցուն ի միտ առնուլ.

Տէ՛ս ձեռ. 464, 40ա-56ա. ա/193բ-5ա: բ/195ա-213ա: գ/213ա-25ա: դ/225ա-7գ:

Տպ. «Պատմութիւն եւ խրատք Խիկարայ իմաստնոյ», Եր. 1965. ձեռ. Bթ:

ԺԳ. 227դ ԺԳ. Դաւանութիւն սուրբ եւ ուղղափառ հաւատոյ (Մէկ էջ լուսացուած եւ անընթեռնելի. ցանկում «ԺԳ. Դաւանութիւն գաղօյիգօն»):

ԺԴ. 228ա-34ա ԺԴ. Նշանակութիւն կերպարանաց առաքելոցն երկոտասանիցն, եւ որով զինոմ կատարեցան, յորս եւ նկատումն աստիճանաց հաւատոյ խորհրդաբար – Պետրոս՝ սպիտակ ալեօք... անցին գծովն կարմիր:

ԺԵ. 234ա-9բ ԺԵ. Եռամեծի եւ քաջ վարդապետի Մխիթարայ Գօշի խստակութիւնն ճգնաւորի եւ բանիբուն հոգեւորի ասացեալ զԱղօթս ի ժամ սուրբ պատարագին – Տէ՛ր Աստուած իմ, Յիսո՛ւս Քրիստոս... առ ի քէն ի վեր է, քան զմի// (շար. թափուած):

ԺԶ. 240ա Վասն Քրիստոսի փայտին – Քանի՞ ցեղ փայտ էր: Դ. ցեղ էր... Դ. կողմ աշխարհիս ձգելոց է թագաւորութիւն Քրիստոսի:

79ա Դրրուակ բանից խրատականաց,

հըթան պըղերց բիր անմըտաց,

Նօրմայ վարուց, քանոն կենաց

Անձանց եկեղեցականաց:

Համառօտիւք պարունակօղ,

Հերարխէից ենթմակ թըլօղ,

Ձինուրեցեալ յաղթանակօղ,

Երկիցն իմու շարագուօղ:

Պաշտօն յանձնիր աստիճանի,

Եթէ՛ փոքերց եւ թէ՛ վեհի

|79բ| Ուրոյն ուրոյն ստորագրի,

Հստ գըրոց հարց եւ կանոնի:

Նա եւ եօթեանցըն խորհըրոց,

Անուանք եւ իրք նիւթք ընդ ձեռոց

Եւ պարագայք նոցին գործոց

Հակիրճ ձօնին մըտաց մերոց:

Չորըս Վարդան Գրոզուեցի*՝

Եպիսկոպոս Աթոյալի,

Յոյժ յանգաբար յօգեալ ի մի

Ետ մեզ նըւէրս յիշատակի:

Մինչ հալածեալ ի մերայնոց,

Ճըշմարտատեաց փսէվտօ ուբբոց,

Հիրընկալեալ յիշեանոց,

Կայր ընդ եկաց Հալապեցոց:

Ի հազար վեց հարիւր ամին,

Մակ աւելեալ ութսնեկեցին (1686)

Ներմարմնութեան մերոյ փրկչին

Ծըրագրեաց զայս ձեռըն նորին:

* Ծնթ. Խմբ. Համառօտ ցուցակում (Ա. էջ 803) սխալմամբ ձեռագրիս գրիչ է համարուել այս Վարդան Գրոզուեցին, որ կլովի կաթողիկ հայոց նշանաւոր առաջնորդ Վարդան Յունանեան արքեպիսկոպոսն է. իրականում նա միայն հեղինակն է 58ա-79ա էջերի հետեւեալ բնագրի՝ «Յաղագս կարգաց եւ աստիճանաց եկեղեցոյ եւ եկեղեցականաց անձանց եւ նոցին գործոց եւ որպիսութեանց»: Միաժամանակ այս յիշատակարանը թէեւ վերաբերում է միայն այդ բնագրին, սակայն, որովհետեւ շարագրուած է երրորդ գէմբով, ուստի Վարդան Յունանեանի գրածը չենք համարում. սա նաեւ զաղափար օրինակի յիշատակարանն է, բայց քանի որ գրուած է գրչութեանը շատ մօտ ժամանակի (1686 թ.) գէպքի յիշատակմամբ, համարում ենք գրչութեան ժամանակի, անյայտ հեղինակի շափածոյ:

103ա Գրեցաւ ԹձԼԶ. (1687) թվին, Փետրվարի Գ.:

227գ Գրեցաւ Բանքս խրատական իմաստասիրին Խիկարայ ի թվականիս հայոց ԹձԼԶ.ին (1687), Փետրվարի է., օրն երկուշաբթի, որ էր Բակլայխորան, ընդ հովանեաւ Սըբոյն Գէորգայ Զօրավարին, ի մայրաքաղաքն Կոստանդնուպօլսի՝ աւարտ սորին:

2բ Սկիզբն եղեւ Քերականիս ԹձԼԸ. (1689) թվին, Փետրվարի ԻԳ. (23), օրն շաբաթ:

37ա Աւարտեցաւ Լուսնացոյց երակիս, բուզնամէս եւ ոտանաւորս կարգաւորաց ՌձԼԸ. (1689), Մարտի ժՁ. (16), օրն շաբաթ ի ըՍտամպոյ:

37բ Սկիզբն եղեւ գրել գրքիս ՌձԼԸ. (1689), Փետրվարի ԻԲ. (22), օրն ուրբաթ:

56բ Զգծող սորին յիշեցէք ի Տէր. անմեղադիր լե-րո՛ւք սղալանացս, զի օրինակն այս էր, զոր գրեցայք:

140բ Գրեցաւ գիրս պատմութեանց թվին ՌձԼԸ. (1689), Յունվարի ամսոյ ժժ. (19), օրն շաբաթ, ի քաղաքն ըՍտամպոյ, ընդ հովանեաւ Սրբոյն Գեորգայ Զօրավարին, որ Սուլու Մէնասաիւր կոչի: էր ի թա-

գաւորութեան Օսմանցոցն սուլտան Սուլէմանին, որ այս տարովս ժողովեցին խանէզլուիս Գձ.ական (300) ղուտուշ պլազգեացն եւ քրիստոնէիցն, որ բազում վիշաք եւ նեղութիւն եղեւ ի վերայ աշխարհի, եւ վերջն գիտելի եղեւ Աստուծոյ. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

103բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Հ[ա]նի եղիա (նման՝ 193բ):

ԳՐԶԱՓՈՐԶ 243բ «Աշխարհիս այսօրիկ», տառեր:

ՆՇՈՒՄ 1ա «ՃժԼԸ.-1689, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^մ 2448, 1047»:

2449

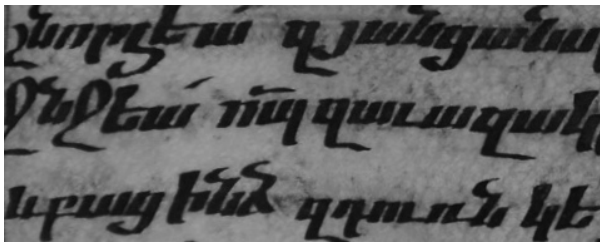
Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Բ Ք

ՌձԼԹ. – 1690

ԳՐԻԶ, ՍՏԱՅՈՂ, Արխատակէս կր.:

ԹԵՐԹ՝ 174+2 (կրկն.՝ 23, 130). չգրուած՝ 23գդ, 174: ՊՐԱԿ՝ Ա-ժՁx12 (Ա, Ը 11, Բ 13, Գ չիք, ժՁ 9): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒ-ԹԻԻՆ՝ 9,5x7,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7x4,3): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 86ա): ՏՈՂ՝ 12: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի (հին), մէջը՝ մուգ կարմիր կաշի (նոր), միջուկը տախտակ, աստառը բագմագոյն շերտաւոր մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ) + 3 (Գ-Զ), թուղթ, դեղնատուն եւ սպիտակ (Գ.-ն՝ թ. 10-11ի միջեւ):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 1ա: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա Ր ղ՝ 45ա, 85ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա Ր ղ՝ բուսական: Զ ա Ր ղ ա գ ի Ր՝ բռնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն:

Նմուշ 86ա

ՎիձԱԿ՝ բաւարար. միջից եւ վերջից պակասատր, թեր 130գր՝ մեծ մասամբ պատռուած, խոնաւութիւնից թերթերը գունափոխուած, խորագրերը նապաղած, կան փոքրիկ պատռուածմներ, ցեցի անցքեր, գիրն ու լուսանցագարդերը տեղ-տեղ վնասուած կամ ջնջուած. կազմը Ի. դ. նորոգուած հին եւ նոր կաշիների զուգակցումով, թերթերը տեղ-տեղ կարկատած. լուսանցակողերը գունաթափ, սևացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-34բ [Աղօթքամատոյց սրբոյն Յոհաննու Գառնեցոյ]

Տե՛ս ձեռ. 42, 41բ-61բ. 1/1ա-6ա: 2. ա/6բ-8ա: բ/8ա-9բ: գ/9բ-11բ: դ/12ա-3ա: ե/13բ-5բ: զ/15բ-7բ: Յ/18ա-9բ: ը/20ա-4ա: բ/24բ-8ա: ժ-ժղ/չիբ: ժե/28ա-30բ: ժգ/30բ-3բ: ժէ-ժը/չիբ: ժթ/33բ-4բ: ի/չիբ:

Հմմտ. Աղօթագիրք Յովհաննէս Գառնեցոյ, Ս. Էջմիածին, 2008:

Բ. 34բ-84բ [Աղօթք զանազանք]

1. 34բ-5բ Աղօթք եւ խնդրուածք գեղեցիկիք – Տէր Աստուած մարդասէր... ի պատերազմէ եւ յամենայն պատուհասէ, ամէն:

2. 36ա-40բ [Աղօթք] – (սկ. թափուած) ///եւ զմարդասիրութիւնդ, զի թէպէտ եւ յոյժ գտաւ... զփրկողդ եկեալ հանդերձ... ամէն:

3. 40բ-4բ Աղօթք երեկոյի ժամու – Աստուած անեղ եւ յաւիտենական... փառաւորեցից զամենասուրբ երրորդութեանդ. ամէն:

4. 45ա-66ա Սրբոյ եւ երջանիկ Բահանային Անաստասայ ասացեալ բանս պաղատանաց առ Տէր Աստուած, ի Սինէական լերինն – Տէր սուրբ, սրտմտութեամբ քով... եւ քեզ աւրհնութիւն եւ փառք... եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

5. 66բ-71ա [Գրիգորի Նարեկացոյ ընդդիմամարտ դիւաց այս նուագ աղօթից, եւ դիւասարտու ջերմնատագնայ ակաւաւորութեանց Աստուծով փարատիչ, Բան ԻԸ. ե.] – Արդ, այսքանեաց անբաւից... զուգակշիռ հաւասարութեան, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

6. 71բ-4բ Գրիգորի Նարեկացոյ... [Բան ՂԳ.] – Աստուած [յաւիտենական, բարերար] եւ ամենակալ... փառք եւ իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

7. 74բ-6բ Գովասանք ի սուրբ Աստուածածինն [«ի Սրիկ Կոստանդնէ. ձեռ. 423, 221ա»] («Ա.-Ի») – Աստուածածին մայր լուսոյ, / Տաճար Բանին Աստուծոյ... պահել անփորձ ի դիւաց:

8. 77ա-9ա Նորին աղօթք առ Տէր Աստուած – Յաւագնեալս մեղօք... եւ փառաւորել զամենագոր տէրութիւնդ... ամէն:

9. 79բ-84բ [Աղօթք] – Ի/// եւ աղաչեմ, քանզի բազում են յանցանք իմ... ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն:

10. 85ա-164ա Աղօթք/// աղերս եփրեմի հոգեկիր վարդապետի ասացեալ («Կցուրդ») – Տէս, Տէր,

գտառապանս իմ... վերաւրհնեցից զամենասուրբ Եր-
րորդութեանդ, այժմ եւ միշտ եւ:

Տէս Սրբոյն Եփրեմի Մատենագրութիւնք, Վենետիկ, 1836,
հտ. Գ., էջ 227-252: Տպագրի ԿԳ. հատուածն աղաւաղուած եւ
փոխադրուած ԻԳ., չիք տպագրի ճժԹ-ձԻ., ԶԼ-ԶԹ. միաւո-
րուած ԶԼ., ձԻԼ-ձԻԹ. միաւորուած ձԻԵ., ձԵ. բաժանուած ձԼԷ-
ձԼԸ.:

11. 164բ-ճա ///սրբունիանց Եղիասաբերի եւ Պրի-
նիապի վասն/// արցն Քրիստոսի/// (կարմրագիր խո-
րագիրն ու սկզբնատողը եղծուած եւ անընթեռնելի) –
///Եղիասաբերի եւ սրբունիան Պրինիտայ... վայելել զփառս
արքայութեան իմոյ:

12. 16ճա-73ա Աղօթք սրբազանք, որք լինին յԵրու-
սաղէմ, ի գերեզմանին Քրիստոսի, ի պէտս հաւա-
տացելոց – Ամենաւրհնեցեալ մայր... ուղղեա՛ եւ կա-
ռաւորեա՛. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

44բ Որ ողորմի Քրիստոս ստացողի գրոցս Առաա-
կէսին եւ իւր ծնողացն (նման՝ 103բ-4ա, 164ա):

76բ Ով սուրբ աղօթասէր եղբայր, յորժամ յաղօթս
մատուցանես, յիշեա՛յ զտառապեալ Առիստակէսն
(նման՝ 79ա):

66ա Որոյ աղօթիւքն ողորմի Քրիստոս ստացողի
սուրբ գրոցս Առիստակէսին եւ իւր ծնողացն. ամէն:
Գրեցաւ թվին ՌձԼԹ. (1690):

84բ Գրեցաւ թվին ՌձԼԹ. (1690. նման՝ 71ա):

173բ Յիշատակ է Աղօթաց գիրքս Տանձավերեցի
Մելքոնի որդի Առիստակէսին եւ իւր ծնողացն, հօրն՝
մահդասի Մելքոնին, եւ մօրն՝ Խանյարին, եւ եղբօրն՝
խօջայ Գրիգորին, եւ իւր որդի Բարխուդարին, թվին
ՌձԼԹ. (1690), ձեռամբ Առիստակէսին, ի վայելումն
անձին իմոյ/// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պհպնկ Բա (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Արե[ս]տակէսին
Աղօթից գիրն անկաւ ի ձեռն Խաչատուր արեղաինն ն///
ժա///, թվին[ն]///, Մայիսի Զ///:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 30բ «հրեշտակ/// տ ինձ ասա»: Պհպնկ
Եբ. «Վասն երեորդ, թէ երանեալ է ձայն տա վառայա-
նայ այսպէս գարք տածին եւ վճարեցի»:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Գա «ՌձԼԹ.-1690, Մ[եարոյ] եպ[իս-
կոսոյ]ս»: Պհպնկ Բա «Հ^ր 2449, 1053»:

2450

Բ Ա Ռ Գ Ի Բ Ք

ՓԷ. դար

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 1ա-193բ [Այս բառք են Բերթողականք վասն
չափու հովերական տառիցն, վասն զի Բերթողական
արհեստքն չափաբերականք են եւ չափով վարին, եւ
են որ զեղչուկք են, որ հարտանն վարին, զի յաճա-
խապէս փոխաբերին սակս զարդու հարտասանիցն,
եւ հարկ է յոգնահամար եղանիլ. ձեռ. 267, 24ա] –
Աստուածազան՝ աստուածազարդ... [Ք]րէր՝ եղբայր:

2. 194բ-242բ [Համառօտ հաւաքումն եւ գումա-
րումն բառից յԱստուածաշունչ գրոց՝ յԵրեմիայէ բա-
նասիրէ Մեղրեցոյ. ձեռ. 451, 17ա] Բառք ի Սաղ-
մոսաց Մարգարէին Դաւթի – Դաւթի՛ բաւականա-
ձեռն... Մաղաքիա՛ հրեշտակին... թեկն, բազուկն, կամ
ճիւղն/// (շար. թափուած):

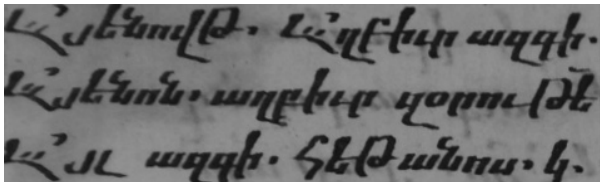
Ընդօրինակուած են միայն Դաւթի, Սողոմոնի, Յօբի,
գլխաւոր 4 եւ կրտսեր 12 մարգարէների գրքերի բառերը:

3. 243ա-346բ [Բառգիրք հայոց] – Աբղիու՛ ծա-
ռայ... կամ ծառայ խոստովանելի... Քրիստոս՝ մեսիայ,
Օձեալ՝ որ է միաւորեալ:

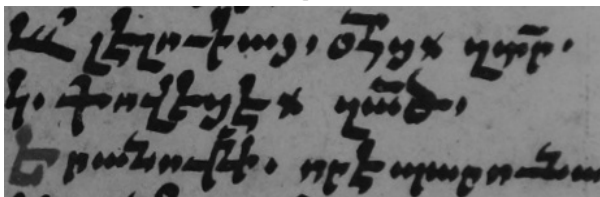
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 194ա (1692 թ., նոտրգիր) Յիշատակ է Բառ-
գիրքս Խաչատուր վարդապետին, թուին ՌձԵԱ.
(1692) առի ի քաղաքն Իսպահան:

ԹԵՐԹ՝ 346-1 (թռչի՛ 278). չգրուած՝ 181բ, 305բ: ՊՐԱԿ՝
31x10 (Ա, ԻԵ, Լ 10, Բ, ԺԸ, Ի, ԻԹ 14, Գ, ԼԱ 6, Գ 2, Է, ԻԱ, ԻԸ 11,
ԺԶ 16, ԻԲ 9, ԻԷ 7): ՆԻԻԹ՝ թուղք, լուսագծերով: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝
10x7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7x4): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1ա-193բ),
նոտրգիր (194բ-346բ. նմուշ՝ 8ա, 194բ): ՏՈՂ՝ 17-19: ԿԱԶՄ՝
դրոշմազարդ շագանակազոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստա-
ւոր բազմազոյն զարդարուն կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 8ա

Նմուշ 194բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1ա: Զ ա ր -
դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրեր մաշուած, դոնակն ընկած,
մէջը վնասուած, միջից պակասաւոր. լուսանցներում խոնաւո-
րեան հետքեր, փոքրիկ պատռուածքներ. լուսանցակողեր գու-
նաքափ:

243ա Խաչատուր վարդապետս:

346բ Յիշեցէ՛ք զԽաչատուր վարդապետս:

2. 346բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Յիշատակ է խալիֆա տիրացու Գրիգորին, Աստուած վայելուն տացէ, եւ էլ ով կարգայ՝ մի բերան ողորմի ասէ, տայ:

3. 102բ (1820 թ., շղագիր) 1820 ամի 20ն հոկտեմբերի]:

ԿնՔԱԳՐՈՇՄ՝ 32բ, 194ա, 243ա (բողոքակ). «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Խաչատուր վարդապետ, թվին Ռճն. (1691)»:

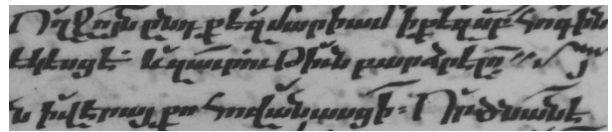
ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 103ա. անկապակից գրեր-բառեր՝: ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ԺԶ.-ԺԷ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 2ա «Հ՞ր 2450, 1087»:

2451

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Թե՛րթ՝ 331. չգրուած՝ 116աբ, 119ա-20բ, 123ա-4բ, 127աբ, 309ա-12բ, 315ա-8բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԶԽ12 (կրկն՝. ԺԿ, Ա 15, Բ-Ե 16): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ, ԺԹ. դարի կապոյտ թուղթ, ք. 116, 119-120, 123-124, 127, 309-312, 315-318: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 11,5x9: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (9x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 11բ): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, երկու կապիչով, միջուկը տախտակ, աստուղ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր (ԺԸ. դար): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա), թուղթ (վերջից, մասն կազմաստանի):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Յովակիմ եւ Աննա՝ 1բ, Յարութիմ՝ 131բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Յովնան յերախ կիտի՝ 51բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 137բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 2ա, 132ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ռ դ ՝ 11բ, 53բ, 105ա, 177ա, 226ա, 276ա, 294ա, 314ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ ՝ բուսական, թոնային, տանա, խայ: Զ ա ռ դ ա զ ի ռ ՝ թոնագիր, հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դեղին, շագանակագոյն, վարդագոյն, սևի:

նմուշ 11բ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմեղերը թեթեակի մաշուած, միջից եւ վերջից պակասատու. լուսանցներում զանազան թճեր, լուսանցազարդերն ու նակատազարդերը մեծ մասամբ զունաբափ, լուսանցազարդերը եզրահատուկից վնասուած, ք. 294ա, 295բ՝ բնագիրը փոփոխ խաբարուած, ԺԹ. դ. թերթեր նորոգուած, կարկատուած, անլազուած կապոյտ թղթի թերթեր (տե՛ս Նիլի):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-331բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/2ա-5ա: 2/5ա-8ա: 3/8ա-11բ: 4/11բ-3ա (չիք՝ «Մ. Ուրախացի՛ր, Աստուածածին... »): 5/13ա-5ա: 6/15ա-7ա: 7/17ա-8բ: 8/18բ-20բ: 9/21ա-3ա: 10/23ա-4բ: 11/24բ-6բ: 12/26բ-8բ: 13/28բ-33ա: 14/33ա-5բ: 15/35բ-7բ: 16/37բ-9բ (յաւելեալ՝ 38բ «[ԲԶ. Ո.] Թիւնս իմ: Աստուած, փրկիչ կիշ մեր...»): 17/39բ-40բ: 18/41ա-3ա: 19/43ա-5բ: 20/45բ-7ա: 21/47ա-9բ: 22/49բ-51բ: 23/51բ-3բ (չիք՝ «Մ. Մարգարէն ի փորոյ...»): 24/չիք: 25/53բ-5ա: 26/55բ-9բ (յաւելեալ՝ 59ա «ԳԶ. Մկ. Որ ընտրեցար...»): 27/59բ-65բ (չիք՝ գ.): 28/65բ-74բ: 29/74բ-85ա: 30/85ա-91բ, 99ա-100բ: 31/91բ-4ա, 100բ-4բ (94ա-9ա տե՛ս 90: 99ա-100բ տե՛ս 30. գ): 32/105ա-6բ: 33/106բ-9ա: 34/109ա-10բ: 35/110բ-2բ: 36/112բ-4ա: 37/114բ-5բ: 38/115բ-8բ (չիք՝ «Աղբեր լուսոյ..., Որ ետզ ի յերկինս..., Քրիստոսն Աստուած..., Որ վասըն մեր...»): 39/118բ-

ԺԶ. դար

28բ (ա.-գ.՝ պակասատու, ա.-ն ունի միայն՝ «ԳԶ. Այսպիսի կատարումն...», «ԲԶ. Մկ. Որ թագաւորդ ես...» (սկ. թափուած), «Ստեղ. Մկ. եկայք հաւատացեալք...»): 40/128բ-31ա: 41/132ա-8բ (յաւելեալ՝ բ. 136ա «Մ. Որ ըզրեշտակին...»): 42/138բ-45ա: 43/145ա-65բ: 44/165բ-9բ: 45/169բ-77ա: 46/177ա-9ա: 47/179ա-81ա: 48/181ա-2բ: 49/182բ-4ա: 50/184ա-5բ: 51/185բ-6բ: 52/186բ-8բ: 53/188բ-93ա: 54/193ա-4ա: 55/194ա-6բ: 56/196բ-8ա: 57/198ա-200բ: 58/200բ-6բ: 59/206բ-8բ: 60/208բ-11ա: 61/211ա-2բ: 62/212բ-4բ: 63/214բ-6ա: 64/216ա-8բ (218բ-21բ տե՛ս 95): 65/211բ-3բ: 66/223բ-6ա: 67/226ա-7ա: 68/227ա-9ա: 69/229ա-30ա: 70/230ա-1բ: 71/231բ-3ա: 72/233ա-4ա: 73/234ա-5բ: 74/235բ-7բ: 75/238ա-9բ: 76/239բ-41ա: 77/241բ-4բ: 78/244բ-6բ: 79/246բ-8բ: 80/248բ-9բ: 81/249բ-51բ: 82/251բ-63բ (չիք՝ ժ., ծղ.): 83/263բ-7բ: 84/267բ-7ա: 85/272ա-5բ: 86/276ա-94ա (յաւելեալ՝ բ. 294ա «ՃԶ./// (բնագիրը եղծուած) [պ]այճառանա յիշատակ...»): 87/294ա-313բ (Է.-ր.՝ պակասատու. է.-ում չիք՝ «Արհնաբանող ձայնի երգեմբ..., Մեծ եւ ահեղ աւրըն..., Ի հանդերձեալ նորոգմանն...», բ.-ում չիք՝ «Հ. ԴԿ. Յախտենից Աստուած եւ արարիչ ամենայնի... Ո. Որ թագաւորդ ես յախտենից... Ո. Ողորմութեանց տըւալ... Տ. Հայր անրսիկդբն բարեխնամ... Տ. Խընդրեմբ ի քէն...»): 88/314ա-31բ (ա., բ., բ.՝ պակասատու. ա.-ում՝ «Հաս. Հաստատութիւն իմ լե՛ր...» վրջ. թափուած, չիք՝ «Գիշ. Ի գիշերաց կանխելով... եսա. Յոյս եւ յարութիւն... Արհ. Զփառաւորեալըն... Նեղ. Որ լըւար... Տըլ. Հիացան զարք...», բ.-ում չիք՝ «ԱԿ. երգեցէ՛ք Տեսուն երգ նոր... Նար. Նայեցարուք...», «Զիհ. Հուր բորբոքեցաւ...» սկ. թափուած, բ.-ն ունի միայն «ԴԿ. Յաղթական քեզ արհնովիինք Տըր... Նայ. Նայեցարուք»): 89/չիք: 90/94ա-9ա (տե՛ս 31): 91-94/չիք: 95/218բ-21բ (տե՛ս 64): 96/չիք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա, Պհպնկ Աա (ԺԹ. դ., տպագիր պիտակ) Ս. Էջմիածնի Մատենադարանին, համաձայն կտակի վաղաթառամ դոկտոր աստուածաբանութեան Արշակ Տէր-Միքելեանի, նուիրում է նրա եղբայր Սեդրակ Տէր-Միքելեանը:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Կազմաստառ Ա., 1ա, 104ա, 309ա, 311ա եւ այլուր (զանազան բառեր եւ տառեր):

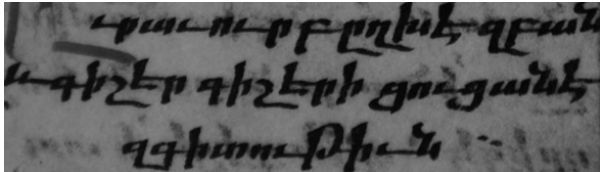
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա (տպ. պիտակին) «ԺԶ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «Հ՞ր 2451, 1095»:

2452

Մ Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ժԶ. դար

ԹԵՐԹ՝ 302: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԶX12 (Ա, ԻԳ 9, Ժ 14, ԻԶ 6): ՆԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10x7,6: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 40ա): ՏՈՂ՝ 16: ԿԱԶՄ՝ ենշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը ծաղկագարդ կտավ (Ա), թուղթ (Բ): լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 40ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 1ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ռ ղ՝ 40ա, 78ա, 116բ, 148ա, 184ա, 215բ, 249բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ ղ՝ բուսական, տանառ (22բ), յուշկապարիկ (87բ, 264ա), հուր (110բ, 285բ): Ջ ա ռ ղ ա զ ի ռ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարաւ. կազմի դոնակն ու կապիչներն բնկած, աստառը ֆայնայտած, միջից պակասաւոր, տեղ-տեղ խոնաւորեան հետքեր, խոնացած, թերթերի անկիւններում փոփոխ պատռուածներ. լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-292բ [Մաղմուսարան]

ՏԵՆ ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/1ա-39բ (պակասաւոր՝ Մաղմ. Ե-Ջ): 2/40ա-77բ: 3/78ա-116ա: 4/116բ-47բ: 5/148ա-83բ: 6/184ա-215ա: 7/215բ-49ա: 8/249բ-92բ (չիթ՝ Մաղմ. ձեռն-ձեռն, պակասաւոր՝ Աղօթք Ամբակումայ մարգարէին. 281ա «...եւ այգոջ բեր մի գտցի/» (շար. թափուած):

Բ. 292բ-300բ [Բանմ գանազանմ]

1. 292բ-3բ Վասն Մաղմուսի եւ ժամատեղաց – Ոմանք ասեն զբան Մաղմուսին, / Բայց միտքն չէ ի վերայ բանին... Զգոթոսց ահրն չքննեն, / Նոքա զամէն շարիք գործեն:

2. 293բ-4ա Ի Յովսէփ վարդապետէ Աղթամարցոյ ասացեալ – Երկու վնաս կայ ահագին, / Որ խոցէ զաբեղի հոգին... Խոցէ, վիրաւորէ զմարմինն, / Եւ դառնութիւն լնու զհոգին:

3. 294ա-300բ Աղաթք իւրաքանչիւր [ա]նձին հաւատագեղոց ի Քրիստոս առ Սուրբ Երոտրոսին եւ մի Աստուածոսին [Ներսիսի Շնորհապոյ] – Հաւատով խոստովանիմ... անբաժանելի Սուրբ Երոտրոսութեանդ... Աւրհնեալ է Աստուած:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 301բ (ԺԸ. դ., շղագիր, բնագիրը խաթարուած) // որոյ հավատացէք մտովք, նայէք աչօք, Ծնունդ է Տէր Քրիստոսին: Այ, դուք ծնծացէք եւ ուրախացէք, այս // զի հասին հավատով զայիմ // Մեքրումս // Պաղտասար կասին: Քրիստոս ծնաւ |302ա| կամ // ձերունին // քաղաքն, որ երեկ դաձէն իմացան ճրաճ վառեին, դռներն բացան, խիստ շատ լուղարին, ուրախացան, այսօր Ծնունդ է Տէր Քրիստոսին // |302բ // // թվին ՌձԻԹ. (1680) էր // թվին ՌձԻԵ. (1676) էր. իլաւ թվին ՌձԶ. (1657) էր. Մսոնէն՝ իլաւ թվին // իլաւ // Նաւասարթ // ր:

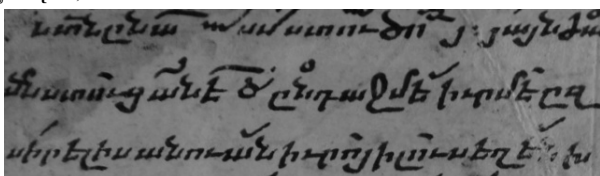
2. 191բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Կոստանեանց (նման՝ 173բ, 240բ, 259բ): ԳՐԶՓՈՐԶ՝ 301ա «Երանեալ է այր»: 3ա, 36ա, 56բ, 64բ, 75ա, 96ա, 99ա, 120բ, 137բ-8ա եւ այլն՝ զանազան բառեր եւ տառեր: ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ԺԶ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞՞ր 2452, 1116»:

2453

Մ Ա Ն Ր Ո Ւ Ս Մ Ո Ւ Ն Ք

ՉԼԴ. – 1285

ԳՐԻԶ՝ վարդան կր.: ԹԵՐԹ՝ 147. չգրուած՝ 34ա, 35բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԳX12 (Ա, Ե 5, Բ 10, Դ 8, ԺԳ 11): ՆԻԹ՝ թուղթ (արեւելեան), մագաղաթ (թ. 1-5): ՄԵԾՈՒԹԻՆ՝ 12,5x8,3 (թ. 1-5՝ 11,5x8): ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (9x5,5 (թ. 1-5՝ 8x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 14ա): ՏՈՂ՝ 17 (թ. 18-21): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստառը գարդադրոյմ դարչնագոյն կտավ. լուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Բ), թուղթ, վերջից (Ի. դ. յաւելում):

Նմուշ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Ճ ա կ ա տ ա զ ա ռ ղ՝ 14ա, 31ա, 64բ, 97բ, 121բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ ղ՝ բուսական, թռչնային, տանառ, յուշկապարիկ (137ա): Ջ ա ռ ղ ա զ ի ռ՝ հանգուցագիր, թռչնագիր (31ա, 90ա): Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, շագանակագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթեոսի, ԺԳ. 18-22: ԺԱ. դ.: 1 (Ա), սկզբից, ստացուած ֆտորոյ թերթի հատումով, կից՝ մէկ փոփոխ պատառիկ: Մագաղաթ, 12x8, միասին (8,5x7,5), բոլորգիծ երկաթագիր, 6 տող: Կարդալ՝ Աւր. «// Եւ ասէ զնոս... զաշակերտսն մտան[ել]//»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարաւ. կազմի կաշին գեղակեր, եզրերը մաշուած, մէջն ու դոնակը վնասուած, սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր, թ. 4՝ մեծ մասամբ պատռուած, լուսանցներում խոնաւորեան հետքեր, փոփոխ պատռուածներ. թ. 139-147՝ կարուած խառն. ճիշտ կարգն է՝ թ. 139, 142, 140-141, 144-145, 143, 146-147:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-147բ [Մանրումունք]

Տե՛ս ձեռ. 755, 4ա-317ա. 1. բ-դ/1ա-14ա (ա՛ թափուած, բ՛ սկզբից պակասաւոր): 2. ա-ե/14ա-31ա: 3/31ա-7բ: 4. ա-դ/38ա-64ա: 5. ա-գ/64բ-97բ: 6. ա-դ/97բ-109բ (բ-ն վերջում): 7/109բ-21ա: 8. ա-դ/121բ-34ա: 9. ա/134ա-47բ (վերջից պակասաւոր): բ-ե/չիբ: 10/չիբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

37բ Փա՛ռք Ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ. այժմ եւ մ[իշտ]: Ի թիւ հայոց

ՉԼԳ. (1285) գրեցաւ տառս այս՝ ձեռամբ մեղապարտ եւ սուտանուն կրանաւորի Վարդա[նի]:

64ա Աղաչեմ յիշել ի Տէր զգծողս:

Տե՛ս ԺԳ. դ. յիշ-բ, էջ 578-579:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ Պհայնկ Աբ «Պարոն Յոնան», զանազան տառեր: 37բ «Գրեցաւ ՉԼԳ. (1285) թուին հայոց»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՉԼԳ.-1285, Մ[եարոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞ք 2453, 1117»:

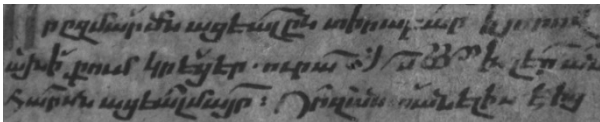
2454

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԱՂՈՒԵՐՉ

ԳՐԻՉ՝ Յովանէս էրէց: ՍՍԱՅՈՂ՝ Յակոբ սրկ.:

ԹԵՐԹ՝ 333. չգրուած՝ 30ա, 167ա, 322ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԳx16 (Դ չիբ, Ա, Բ, Ե, ԻԲ 15, Գ, Զ, ԺԳ 14, ԺԲ 12, ԻԳ 11): ՆԻԻԹ՝ բուլթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 11,7x9,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9x6): ԳԻԻ՝ բոլորգիր (շղագիր յաւելագրողի՝ 166ա-71բ, 322բ. նմուշ՝ 16ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ բաց մանուկակազոյն մովսթ, մէջք՝ կապոյտ կտաւ, միջուկը տախտակ. աստառը թուրթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա.-Բ) + 1 (Գ), թուրթ, մասն կազմաստառի, չգրուած (բացի՝ Բա):

նմուշ 16ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Հոնիփսիմէ կոյս՝ 194ա: Կ ի ս ա խ ու ռ ա ն ՝ 1ա, 124ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ ՝ 11ա, 94բ, 217բ, 274ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ ՝ բուսական, բոչնային, տանաւ, խաչ, յուշկապարիկ (192ա): Զ ա ռ դ ա գ ի ռ ՝ բոչնագիր, հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, դեղին, բաց շագանակազոյն, դարչնազոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարաւ. միջից եւ վերջից պակասաւոր. լուսանցներում խոնասութեան հետեւ, փոքրիկ պատռուածքներ, տեղ-տեղ ջեցակեր, լուսանցազարդերը եզրահատումից վնասուած, ք. 166-171 անկացուած ժվ. դ., ք 322՝ ԺԹ. դ., տեղ-տեղ կարկասած, վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-333ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/1ա-4բ: 2/4բ-7ա: 3/7բ-11ա: 4/11ա-3ա (չիբ՝ «Մ. Ուրախացի Աստուածածին...»): 5/13ա-5ա: 6/15ա-6ա (սկ. թափուած՝ 15բ «ԳԶ. Հ. Ի կուսական որովայնէ լոյս լուսոյ մայր... որ յան///», չիբ՝ «Ո. Զահար բարբառքս... Տ. Գասք անմարմնականք...», սկ. թափուած՝ 16ա «[ԳԿ. ՃՉ. Ամենագովելի...] քո հարսն...»): 7/16ա-8ա: 8/18ա-20ա: 9/20ա-2բ: 10/22բ-4բ: 11/24բ-6բ: 12/26բ-9ա: 13/29ա-32բ (ա., ե՛՝ պակասաւոր: Չիբ՝ ա. «Մ. Ըգքեց երեւեալ..., Մ. Որ ըզբանն Աստուած...», բ.-դ., ե՛՝ «ԳԶ. Աստուածածին երկնային դուռն..., Մ. Անըսկըզբնական...», յաւելեալ՝ է. 31ա «Մ. Աստուածածինը բարբիսու... »): 14/33ա-5ա: 15/35ա-7ա: 16/37ա-9ա: 17/39ա-40բ: 18/40բ-3ա: 19/43ա-4բ (վրջ. թափուած՝ 44բ «Ստեղ. Մկ. Որ արփիհարճալ... լուսոյ ծագմամբ պա///», չիբ՝ «Հբ. Որ անպարագիրն է...»): 20-26/չիբ (թափուած): 27/45ա-51ա, 251բ (սկ. թափուած. 45ա «[Աւրհ. ԳԶ. Որ զարէնը սըրբութեան պահոց... ըզմ]եզ փըրկիչ...»): 28/51ա-60ա (պակասաւոր՝ գ.-դ.:

ՌՂ. – 1641

գ.՝ վրջ. թափուած. գ. 59բ «Հբ. Յազնութիւն մեզ... ըզնր-շան///», չիբ՝ դ. «Ստեղ. Հ. Աստուած ճրգար թագաւոր..., Ո. եկեցէ Տէր ի վերայ մեր..., Ո. Տէր ըզուր միսանգամ...», սկ. թափուած. 60ա «[Տ. Որ արհնիս ի հրեշտակաց...] զաղտնեաց մարդկան...»): 29/60ա-72ա: 30/72ա-8ա (պակասաւոր՝ ա.-բ.: Վրջ. թափուած ա., 73բ «Ո. Դատաւոր արդար... մեղաք մաք///» չիբ՝ ա. «Տ. Որ փառաբանիս...», բ. «ԳԶ. Հ. Հարցըն մերոց Աստուած...», սկ. թափուած բ., 74ա «[Ո. Համբանում առ քեզ...] դու ես յոյս...»: 78բ-84բ տե՛ս 90), 84բ-6ա: 31/86ա-94ա: 32/94բ-6բ: 33/96բ-9ա (չիբ՝ «ԱԶ. Հ. Որ զերիս մանկունսրն...»): 34/99ա-100ա (չիբ՝ «Հ. Բարբանեալ ես... , Մ. Ուրախ լէր մայր լուսոյ...»): 35/100ա-2ա: 36/102ա-4ա: 37/104ա-5բ: 38/105բ-8բ: 39/108բ-20բ (չիբ՝ ա. «Մ. Յահել աւուրն...»): 40/120բ-3բ: 41/124ա-31բ (յաւելեալ՝ բ., 128բ «Մ. Որ ըզրեշտակին...»): 42/131բ-8բ: 43/138բ-59ա (գ.-դ.՝ պակասաւոր: Վրջ. թափուած՝ գ., 153բ «Տ. Տուք ըզփառս... խաչին կապ///», չիբ՝ գ. «ՃՉ. Ձթագաւորն Քրիստոս..., դ. «ԳԿ. Հ. Անճառելի բնութիւն... Ո. Որ յարեարգ... Տ. Յարեա Տէրն... Տ. Զատուածային ըզգերեզմանսրն... Հ. Նախալստեան Որդի...», սկ. թափուած՝ դ. 154ա «[Ո. Անըսկըզբն Բանդ...] Քրիստոս...»): 44/159ա-63բ: 45/163բ-5բ (չիբ՝ բ.: 166ա-71բ տե՛ս Բ. ա.-բ.): 46/172ա-3բ (սկ. թափուած. «[ԲԿ. Երրորդութիւնն... հան]-գեալ յառքեալսրն... »): 47/173բ-5ա: 48/175ա-6բ: 49/176բ-8բ: 50/178բ-80ա: 51/180ա-1ա: 52/181ա-3ա: 53/183ա-8ա: 54/188ա-9բ: 55/189բ-92ա: 56/192ա-3բ: 57/193բ-4ա (ա.՝ պակասաւոր: Վրջ. թափուած՝ 193բ «Մկ. Որ ընտրեցար յԱստուծոյ... անմահիցըն դասս ///», չիբ՝ «ԳԿ. ՃՉ. Այսար ցընձայ եկեղեցի...»): 58/194ա-8բ: 59/198բ-200բ: 60/200բ-3ա: 61/203բ-4բ: 62/204բ-6բ: 63/206բ-8ա: 64/208ա-10ա: 65/210ա-2ա (212ա-5ա տե՛ս 95): 66/215բ-7բ: 67/217բ-8բ: 68/218բ-20բ: 69/220բ-1բ: 70/221բ-3ա: 71/223ա-4բ: 72/224բ-5բ: 73/225բ-7բ: 74/227բ-9բ: 75/229բ-31բ: 76/231բ-3բ: 77/233բ-6բ: 78/236բ-8բ: 79/238բ-40բ: 80/240բ-2ա: 81/242ա-8ա: 82/244ա-55բ (ժղ՝ 269բ-71բ: Չիբ՝ ժբ-ժգ. 251ա տե՛ս յաւելեալ ա.: 251բ տե՛ս 27. գ): 83/255բ-60ա: 84/260ա-5ա: 85/265ա-9բ (269բ-71բ տե՛ս 82. ժղ՝ 271բ-2բ տե՛ս յաւելեալ բ.: 272բ-4ա տե՛ս 91): 86/274ա-93ա: 87/293բ-312բ (Չիբ՝ է. «Չքեզ աղաչեմք...»: է՛՝ պակասաւոր. չիբ՝ «Աւրհնաբանող ձայնիւ երգեմք...» վրջ. թափուած՝ 307բ «Որ հայրական իշխանութեամբ... ի յաւուրն ա՛ն ///», թափուած՝ «Ժողովեալքս ի տաճար..., Զահագին համբա..., Ահագին է ար...», սկ. թափուած՝ 308ա «[Մերձեցայ ես ի դուռն... եւ յոյս]: Յաւելեալ՝ դ. 299ա «Սարսափելի որոտմամբ... »): 88/316բ-33ա (89-ից յետոյ: գ.-դ.՝ պակասաւոր. վրջ. թափուած՝ գ., 321բ «Ձիհ. Աբանչելի

հուր... տարածեց//», թափուած «Ծան. Ծանեաք ըզբեզ... Հաս. Հաստատեցաւ սիրտ իմ... Գիշ. Ի գիշերաց կանխեցից... Եսա. Զեզեկիային քեզ մաղթեմ... Աւր[ճ]. Զեկեայն ի փրկուիթիւն... Ենդ. Ի նեղութեան իմում... Տըլ. Կըւայ ըզքանչիւր...», սկ. թափուած դ. 323ա «ԲԿ. Փարաւովն հանդերձ կառուարն...]նորդ էր նոցա»: 322բ տէ՛ս Բ. Գ.): 89/312բ-6ա (88-ից առաջ, չիբ բ.): 90/78ա-84բ (տէ՛ս 30): 91/272բ-4ա (տէ՛ս 85): 92-94/չիբ: 95/212ա-5ա (տէ՛ս 65): 96/չիբ: Ունի.

ա. 251ա Շարական Սրբոց Տարագ[ր]ոսեանցն վկայիցն (միայն խորագիրը, տէ՛ս 82):

բ. 271բ-2բ ԴԶ. Սղ. Ուրախացիք Աստուածածին վերարհնեալք... Մ. ԱՎ. Ո՛վ գերահարշ ծաղիկ... ԲԿ. Մկ. Ըզիշատակ վըկայիցն... Կրկ. Հբ. ԴԶ. Ստեղ. Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ... (տէ՛ս 85):

Բ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԹ. դ.

1. ա. 166աբ [Ամսացոյց յունուար-ապրիլ] – Յուն-վար: Թէ շարժ լինի... զմիմեանս:

բ. 167բ-71բ Քրա[ն]ածի դեղ – Որ ք[ր]տնես խիստ... ի ծառայիս Աստուծոյ. ամէն:

գ. 322բ [Տաղ Աստուածածնի] Տէ՛ր ողորմայ – Աստուածածին ամէնորհնեալ / Զպաղատանս մեր ընկա՛լ... թաղծեալ (1 տուն, շար. չիբ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 94ա (գրչի) Անարժան եւ անիմաստ մեղաւոր գըծողս յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ եւ լուսաթոիշ աղաւթըս ձեր:

333ա (նոտրգիր) Դարձեալ եւ ես՝ անարժան եւ մե-

ղաւոր, անիմաստ եւ սուտանուն Յովանէս էրէցս, գրեցի Շարականոցս [ի] դուռն Սրբոյ ըՍտեփանոսի Նախայ-վկային, գեղն, որ կոչի Աղուեռն: Թվին ՌՂ. (1641) էր:

2. 333բ (ստացողի, բոլորգիր) Արդ, ես՝ Յակոբ սարկ[ա]ւ[ա]լէ, վստահացայ եւ առի այս Շարական[ցա] հալալ ինչից իմոց՝ [ի] յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ իմ ծնողացն, հարն իմոյ՝ Ավանիսին, եւ մարն իմոյ՝ Փաշին, եւ կողակցին իմ՝ Խանուրին, եւ եղբայր իմ՝ Յիսային, նորա կողակցին՝ Մարիամին, ի[ւ]ր որդի՝ Յովանիսին, որ հանգուցեալ է առ Քրիստոս, դուստր՝ Եղուրին, որ հանգուցեալ է, հարեղբար որդի՝ Դարմանին, եւ իւր կողակցին՝ Գոզային, եւ որդին իւր՝ Յոհաննին, Ղազարին, եւ իմ քուերն՝ Նանայգոյին, պապն իմ՝ Փիսոյթանին:

Տէ՛ս ԺԷ. Գ. յիշ-բ, Գ. էջ 15 (333ա, 333բ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

107բ (նոտրգիր) ես՝ Դաւիթս, գրեցի թվին ՌՃՂԲ. (1743), մարտի ԻԳ.ն:

Պհպնկ Բա (շղագիր) Վայոց-ձոր[ի] Գնիշիկ գիւղի տէր Թաղէոս քահանայ. 1904:

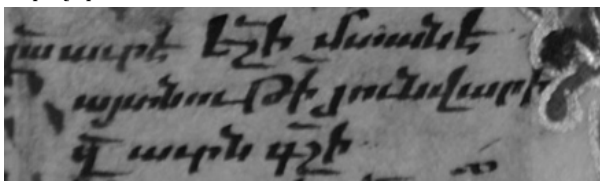
ԳԻՉԱՓՈՐՉ՝ Բա. զանազան բառեր, 97ա «Խէ», 167ա, 197բ «հիշատակ այս...», 198ա «եւ եկա բհաս...», 228բ-9ա, 270բ-1ա, 306բ-7ա, 333բ. զանազան բառեր եւ տառեր:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌՂ.-1641, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞ր 2454, 1121»:

2455

Պ Ա Ր Զ Ա Տ Օ Մ Ա Ր

Թերթ՝ 80. չգրուած 2բ, 6ա, 10բ, 13աբ, 80ա: ՊՐԱԿ՝ 7x12 (Ա. 11, է 9): ՆԻԻԹ՝ մագաղաբ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 7,5x5,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (6x4): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 14ա): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստաւարթույթ, աստառը վարդագոյն ծաղկաթուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ), մագաղաբ:

Նմուշ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Խ ո Ր ա ն՝ 6բ-10ա: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 14ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա Ր դ՝ Յ ա: Լ ու ս ա ն գ ա Ր դ՝ բուսական, թոչնային: Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր, ձկնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, վարդագոյն, շագանակագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին եւ եզրերը մաշտած, մէջիը եւ Պահպանակ Ա. ցեցակեր. լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, լուսանցագարդերը եզրահատումից վնասուած. լուսանցաղորդը կեղտոտուած:

ԺԷ. դար (1625ից առաջ)

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. Յա-5ա [Բագատրութիւն աղիւսակաց տարեգրոց եւ տանուտէրաց՝ ՌՃԳ.-ՌՇԻԹ.]: Թվին ՌՃԳ. – Բանալի առաջի գիրն կիւնն է, / եւ տանուտէրն ի վերեն հոյն է... եւ գիր շաբաթուն՝ Բենն: 6բ-10ա [Աղիւսակց տարեգրոց եւ տանուտէրաց] – հոյ՝ ՌՃԳ. – երկաւոր՝ ՌՇԼԲ.:

ՌՇԼԲ.-ից յետոյ աղիւսակը շարունակուած է Ա.-ԿԹ.:

– [Ամիսք հոռոմայեցոց] – Յունվար՝ ԼԱ... Դեկտեմբեր՝ ԼԱ.:

2. 14ա-78բ Պարգատումար ընտիր եւ ստոյգ արինակէ... (Ա-Ք տարեգրերով) – Ա. [Եւ]թներբեակ Դ յ[ոնուար] ԼԱ. ար Ե.շաբթի մտանէ... Փետրար ամիսն ԻԹ. օրն լինի, եւ այլն՝ ԻԼ.:

3. 78բ-9բ Վասն երակ առնելոյ եւ հանամար եւ շիշայ, իմանաս զարն ու գբարին: Ատուր Լուանին – Առաջի արն ոչ է բարի... բաւ է ձեր իմաստութեանդ:

Բ. ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԸ. դ., նոտրգիր

5բ [Գարագլուխ] – Զամբըսի սկզբանէ արարածոց այսպէս արայ... Էն ամբ Բձ՛, Էւ Ը. (5198):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԿԱՅԻ

1. 80բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Գիրըս գրէցի տիրացու Սերգիսի որթի Մարտիրոսըս, որ թվին ՌձԳ. (1625), ամսանըն ՈՒՍՍՈՍԻ ԻԱ.: Աստուած Երւրան Էրկան որէր պարբէլեցեցէ. ամէն:

Տէ՛ս ժէ. դ. յիշ-բ, Բ. էջ 170 (80բ):

2. 1բ (նոտրգիր) Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Սիլիս[ա]րեցի մահտէսի Խաչքոյ որթի տիրացու Սերգիսին: Այս Տամարըս գրէցի թվականին հայոց ՌձՁԸ.ին (1739), ամսանըն [3]ունիսի ԻԵ.ին: Ով օր կարթայ՝ մէկ Հայր մէշայ ասէ. ամէն:

3. 2ա (նոտրգիր) Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Սիլիս[ա]րեցի լոյսէհոգի տէր Մարտիրոսի որթի տիրացու Սարգիսըս գրեցի թվին ՌՄՁԻԱ.ին (1772), ամսա-

նըն Յունվարի Ե.ին: Օվ օր կարթայ, մէկ Հայր մեղայ ասէ. ամէն:

4. 11ա (նոտրգիր) Ես՝ Օվանէս մահտէսի Սարգիսի, գրընցի աս գիր ի 1816, Յուլիս 4ին:

5. 11բ (նոտրգիր) Ես՝ Կարապետս ճէմէրսեան, մահտէսի Սարգիսի որդի, այս յիշխիթկզ Բըրեցի: Օ[վ] որ կարթա, նայ մէկ Հայր մեր ասէ: 1819, Հոկտեմբերի 3:

6. 12ա (շղագիր) Ես՝ Արաաշէս Մելիքսեթեան, որդի Յովհաննէսի, ի ցեղին Միլիքսեթեանի. 1897, Յունվար 16: Գիմ՝ օգուրսա, պիր Հայր մեր սէօլէսին:

7. Բբ (շղագիր) Արաաշէս Մելիքսեթեան. 1897, Յունվար 10:

8. 1ա (շղագիր) Ս[ուրբ] Էջմիածնի Գրադարանին, Մաշքոց վարդապետ Փափագեանցէ. ի Կարեւմնուցն Արմաշու. 1904, Սեպտ[եմբերի] 3:

9. Բբ (շղագիր) Հայոց թու[ական]. 3.08.1918:

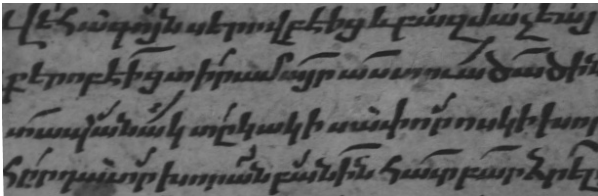
ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Աս «ՌձԳ. -1625, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]»: «Չ՞ր 2455, 1147»:

2456

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԳՐԻՉ՝ Իգնատիոս:

ԹԵՐԹ՝ 428+4 (կրկն՝ 15, 149, 313, 373). չբռած՝ 1ա, 114բ, 401աբ, 414աբ, 423բ, 425բ-8ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼՁx12 (Է, Ի, ԻԲ, ԼԱ 14, ԺԳ, ԻԿ 13, ԼԳ 11, ԼԿ 7, ԼԵ 5, ԼՁ 15): ՆԻԻԹ՝ թուրթ (ԺԸ. դ. յաւելում՝ 233-5, 238, 289-90, 401, 414-28): ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 10,5x7,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (8,2x5,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (բացնողների, ԺԵ. դ՝ 239ա-40բ, 402ա-13բ (նմուշ՝ 8ա): ԺԸ. դ՝ 233ա-5բ, 238ա, 289ա-90բ, 415ա-25ա): ՏՈՂ՝ 20-22: ԿԱՁՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, մէկ կապիչով, միջուկը տախտակ, աստառը թուրթ. լուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ 2 (Ա-Գ. սկզբ.), թուրթ, ԱԲ՝ ԺԹ. դարի, ԳԳ՝ 1906 թ.:

Նմուշ 8ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Յովակիմ Էւ Աննա՝ 1բ, Հոգեգալուստ՝ 201բ, Ննջումն Աստուածամօր՝ 249բ, Վերջին փողհարութիւն՝ 257բ, Աւարայրի ճակատամարտ՝ 307բ-8ա: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Գարբիլ հրեշտակապետ՝ 8ա, Քրիստոս՝ 28ա, Անտոն Անապատական՝ 35ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 38բ, Գալիթ մարգարէ՝ 40բ, Ստեփանոս Նախավկայ՝ 42ա, Պետրոս առաքեալ՝ 44բ, Յովնան յերախ կիտի՝ 57բ, Սարգիս Զօրավար՝ 60ա, Թէոդորոս Զօրավար՝ 67ա, Քառասուն մանկունմ՝ 94ա, Գրիգոր Լուսաւորի՝ 104բ, 222ա, Մուսի յերուսաղեմ՝ 117ա, 120բ, Թադումն՝ 145ա, Փողհարութիւն Գարբիլի՝ 148ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 155բ, Յովհաննէս Մկրտչի՝ 215ա, Ներսէս հայրապետ՝ 226բ, Հոփսիմէ՝ 229բ, Այլակերպութիւն՝ 242բ, Հրեշտակապետ՝ 287ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 291ա, Խոյ՝ 303բ: Կ ի ս ա խ ո Ր Ա ն ի 2ա, 149ա, 202ա, 258ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր դ ՝ 11բ, 61ա, 115ա, 250ա, 321բ, 346ա, 378ա: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա Ր դ ՝ բոսական, թղնային, տանաւ, խաչ, կանթեղ (25բ): Զ ա Ր դ ա զ ի Ր ՝ թղնա-

ԺԳ. դար

գիր, հանգուցագիր, մարդագիր (2ա), կենդանագիր (258ա): Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, մանուշակագոյն, վարդագոյն, շագանակագոյն, գորշ, սպիտակ, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզերքը մաշուած, պատռուած, մէջը վնասուած, Բ. փեղկը ցարդուած, կապիչներից մէկն ընկած. միջից Էւ վերջից պակասաւոր, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւ, փոփոխ պատռածներ, խոնաւութիւնից մանրանկարներն ու լուսանցագարդերն արտասպասած հանդիպակց էջերին, լուսանցագարդեր եզրահատումից վնասուած, ԺԸ. դդ. նորոգուած Է թերին լրացուած թ. 401, 414-28:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-413բ [Շարակնոց]

Տէ՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/2ա-5բ: 2/5բ-8ա: 3/8ա-11ա (չիթ՝ բ.: Յաւելեալ՝ 8բ «Աներեւոյթ փառացըն...»): 8ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Գրիգոր Վկայաւեր»): 4/11բ-3բ: 5/13բ-5ա: 6/15ա-6ա: 7/16ա-8ա: 8/18ա-9բ: 9/20ա-2ա: 10/22ա-3բ: 11/23բ-5բ: 12/25բ-7բ: 13/28ա-32բ (յաւելեալ՝ բ. 29բ «Մ. Ո՛վ գերահրաշ ծաղիկ...»): 14/32բ-5ա: 15/35ա-6բ (36բ-8բ տէ՛ս 91): 16/38բ-40բ: 17/40բ-2ա (41ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Յոհան Աւեցիին ասացեալ, գմեղաք յամենայնի // (չնջուած)»): 18/42ա-4ա: 19/44ա-6բ: 20/46բ-8բ: 21/48բ-50բ (50բ-1բ տէ՛ս 94), 51բ: 22/52ա-3բ (54ա-7ա տէ՛ս յաւելեալ ա.): 23/57ա-9բ (60ա-1ա տէ՛ս 93): 24/չիթ: 25/61ա-3ա: 26/63ա-7ա (67ա-8բ տէ՛ս յաւելեալ բ.): 27/68բ-75բ: 28/75բ-85ա: 29/85ա-97ա: 30/97ա-106ա, 410բ-2ա: 31/106ա-14ա: 32/115ա-7ա: 33/117ա-9բ (չիթ՝ «ԱՁ. Հ. Որ գերիս մանկունան...»): 34/119բ-20բ (չիթ՝ «Հ. Բարեբանեալ Էս...»): 35/120բ-2բ (122բ-3ա տէ՛ս 84. բ), 123աբ: 36/123բ-5ա (125ա-6բ տէ՛ս 84. գ), 126աբ: 37/126բ-8ա (128ա-9ա տէ՛ս 84. դ.): 38/129ա-32ա (132աբ տէ՛ս 84. Է.): 39/132բ-41բ (չիթ՝ ա. Մ. Յահել աւուրն...): 141բ-2բ տէ՛ս 84. գ.), 142բ-5ա (նիւթերի ետեւտաշտովիւն): 40/145ա-7ա (147ա-8ա տէ՛ս 84. Է.), 148աբ (վրջ. թափուած. «Ճշ. Որ յարեարդ ի մեռելոց կենդա-

նոս//»): 41/149ա-50ա (150աբ տե՛ս 84. ա.), 150բ-6բ (յաւելեալ՝ բ. 153բ «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/156բ-64ա: 43/164ա-87բ: 44/187բ-92բ: 45/192բ-201ա: 46/202ա-4բ (202ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Մովսէս հորենացին ասացեալ»): 47/204բ-6բ (204բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Ներսէս Կլայեցին ասացեալ Ձ., Դ., պատկերն Հոգոյ գալըստեանն»): 48/206բ-8բ: 49/208բ-10ա: 50/210ա-2ա: 51/212ա-3ա (չիբ՝ «Ա. Կ. Զ. Անճառելի բղղիտմն... »): 52/213ա-4բ (չիբ՝ «Գ. Զ. Անեղանելի հոգիդ... »): 53/214բ-20բ (յաւելեալ՝ 219ա «Մ. Որ ի յամեան վեցերորդի...»): 214բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Գրիգոր Ալեւոացին ասացեալ», 218ա՝ «Մովսէս հորենացին ասացեալ»): 54/220բ-2ա: 55/222ա-5ա (222ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Մովսէս հորենացին ասացեալ»): 56/225ա-6բ (225ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Կոմիտաս ասացեալ»): 57/226բ-9բ: 58/229բ-39բ (229բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Մովսէս հորենացին ասացեալ»): 59/239բ-42ա (յաւելեալ՝ 241աբ «Մ. Աստուածածին սուրբ կոյս...»): 60/242ա-4ա (միջից պակասաւոր. չիբ՝ «Մ. Զանճառելի ըզլոյս...», ԴՁ. Ո. Ի Թաբար ի յերին...», Տ. Քրիստոս Աստուած մեր...», կիսատ՝ 243ա «[Տ. Այսար ըզխորհուրդ քո կրկնակի...]րեսցուք քեզ հոգեւորական...»): 242ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Անանիա Շիրակացոյ ասացեալ»): 61/244ա-5բ (244ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Ներսէս Կլայեցին»): 62/245բ-7բ: 63/248ա-9ա: 64/250ա-2բ (250ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Մովսէս Քերթովն ասացեալ»): 65/252բ-4բ: 66/254բ-7ա: 67/258ա-9բ (258ա ի ստ. լուսանցս յետագայի գրչութեամբ. «Սահակ հայրապետի ասացեալ»): 68/259բ-61ա: 69/261բ-3ա (յաւելեալ՝ 263ա «Մկ. Քառակերպեան աթոռ, ակրն պատուական...», «Գ. Ը. Արհնեմբ ըզքեզ փայտ հաշի...»): 70/263բ-5ա (յաւելեալ՝ 264բ-5ա ԳՁ. «Մկ. Տրնկեցար ի յերկրի...», 265ա «Գ. Ը. Փայտ կենաց...»): 263բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Ստեփանոս եպիսկոպոս ասացեալ»): 71/265ա-7ա: 72/267ա-8բ (3աւելեալ՝ 268բ «ԳՁ. Մկ. Խորալեւան բանակին...», Գ. Ը. Սուրբ զհաշ քո շնորհեցեր...»): 73/269ա-71ա (3աւելեալ՝ 270բ-1ա «Մկ. Գ. 3ահեղ ձայնէն 3իսուսի...», 271ա «Գ. Ը. Քեզ երկըրպագեմք... »): 74/271ա-4ա, 268բ: 75/274ա-6բ (յաւելեալ՝ 276աբ «Ա. Ը. Այսար ծանեաք զձառն կենաց...»): 76/276բ-8բ: 77/278բ-83ա (յաւելեալ՝ ա. 280ա «Մ. Հրաշափառ տեսութեամբ մարգարէից...»): 278բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Անանիա Շիրակացոյ ասացեալ»): 279բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Ջայս հարցս Ներսէս Կլայեցին ասացեալ»): 78/283ա-5ա (283ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Վարդան վարդապետի ասացեալ», 284ա «Մովսէս հորենացին ասացեալ»): 79/291ա-3բ: 80/285ա-7ա: 81/287ա-291ա (յաւելեալ՝ 288աբ «Մ. Աթոռ անճառ Բանին...»): 287ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ՝ «Ներսէս Կլայեցին ասացեալ»): 82/293բ-309բ, 318աբ (չիբ՝ ժ.: 3աւելեալ՝ ա. 294բ-5ա «Մ. Աստուածածին Մարիամ, հարսըն լուսոյ... », 297ա «Ի Սուրբ երրորդութիւն...»): 307ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Ներսէս Կլայեցին ասացեալ»): 83/309բ-14ա (309բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Ներսէս Կլայեցոյ ասացեալ»): 84/(նիւթերի ետեառաշուքիւն) ա/150աբ: բ/122բ-3բ: գ/125ա-6բ: դ/128ա-9ա: ե/132աբ: զ/141բ-2ա: յ/147ա-8ա: 85/314ա-7ա (317ա-8ա տե՛ս 96: 318աբ տե՛ս 82. ժդ.: 318բ-9ա տե՛ս յաւելեալ գ.: 319աբ տե՛ս 92: 319բ տե՛ս յաւելեալ դ.), 319բ-21բ: 86/321բ-45բ (յաւելեալ՝ ա. 323բ «Տ. Քեզ Հար անեղի...»): 321բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «տէր Պետրոսի ասացեալ»): 87/346ա-72բ (372բ-3գ տե՛ս 89. բ.: 2րբ՝ ե. «Ձբեզ աղաշեմք... », է. «Մ. Մեծ եւ ահեղ արբն...»): 3աւելեալ՝ ա. 348ա «Տ. Կեանք եւ յոյս ազգին մարդկան...», 348աբ «Ի սկզբանէ Բանըդ...», բ. 350աբ («Անտոն») «Արարչագործ բանիւ քո...», դ. 356ա «Փաղոց է

միւսանգամ...», 356բ-7ա «Սարսափելի որոտմամբ...», ե., է. 363աբ «Մ. Անեղին տաճար...»: 346ա ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «տէր Պետրոսին ասացեալ»): 88/378ա-400բ (89-ից յետոյ: 392բ ստ. լս. յետագայի գրչութեամբ. «Ներսէս Կլայեցի ասացեալ»): 89/373դ-7բ, 372բ-3գ (88-ից առաջ): 90/406ա-10բ, 412ա-3բ (վերջից պակասաւոր. 413բ «...աղխոյց մաքրութեան//»): 410բ-2ա տե՛ս 30. գ.): 91/36բ-8բ (տե՛ս 15): 92/319աբ: 93/60ա-1ա: 94/50բ-1բ: 95/402ա-6ա: 96/317ա-8ա: Ունի՛

ա. 54ա-7ա Կանովն Թաղէոսի Առաքելոյն Քրիստոսի – [ԳՁ. Աւրին.] Այսար ցընճան խրախճանապէս... Այսար ժողովք նահապետացն... Դ. Կ. Ը. Որ Արարիչդ ես հրեղինաց... Մ. Աստուածածին Բանին բարձող... Ա. Կ. Ո. Որ գրթութեամբ արարչական... Տ. Որ միշտ յերկինս փառաբանիս... Մկ. Գ. Ստ. Անժամանակ ծընունդ Որդի... Դ. Կ. Ը. Ըըշմարտութեան բանին քարոզ...

բ. 67ա-8բ Կանոն Թէոդորոսի Զաւրավարին – ԳՁ. Ը. Որ ի հանդէս մեծ... Ո. Պայծառացեալ ժողովուրդք Քրիստոսի... Տ. Անյաղթելի նահատակութիւն քո... ԳՁ. Մկ. Որ ընտրեցեր... ԲՁ. Ը. 3աղթող թագաւորին Քրիստոսի...

գ. 318բ-9ա Շարական Կիրակմտի – Ստ. Հր. Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ...

դ. 319բ Շարական 3ովհաննու Երուսաղիմայ Հայրապետի – [ԳՁ. Մկ.] Ծագունն արեւու արեւելեան...

ե. 415ա-25ա Քաւոյաց [օրհնութեանց տօնից Տէրունականաց եւ ամենայն սրբոց, ըստ իւրաքանչիւրոց պատշաճին] – Գ. Կ. Երգեցէ՛ք որդիք Սիօնի... Հանգստեան, Աստուածածին, Խաչի, Փառք Հօր:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

257ա Զառ ի բարեաց գործոց տարտամ,
 եւ ի շարեաց տեսակ փարթամ,
 Իզնատիոս գրիչ զայս երգարան,
 Մաղթեմ յիշել դասք սըրբազան:
 Խոշոր գրոյս եւ սխալման
 Մի՛ պարսաւէք զիս բամբասամբ,
 Զի կար մեր այս էր ի լման,
 Հայցեմ ասել զՏէր ողորմայն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պհայնկ Աբ (1906 թ., շղագիր) Շարական գրեալ ի թղթի, ընտիր բոլորագրով, ի ձեռն Իզնատիոս գրչի, թղ. 512: Թէպէտ թուական չիք, սակայն որպէս ցուցանին հանգամանք գեղեցիկ գրչութեանն եւ նկարք, երեւի երեքտասաներորդ դարու: Հստ խնդրանաց իմոց՝ զայս շարական ետ նուէր Մատենադարանի Աթոռոյս Հայթաղցի գրաշար Յարութիւնն Աւշունց: |Բա| Պարունակութիւն՝ Անճանօթ շարականք. ա. Կանովն Թաղէոսի առ. - Այսար ցընճան խրախճանապէս, ձէ. - 107 երէս: բ. Կանոն Թէոդորոսի Զաւրավարին – Որ ի

հանդէս մեծ ճգնութեան, ճՂԳ. - 33 եր.: գ. Մեծ գայտեան – Որախ լէր, մայր լուսոյ Աստուածածին - ՄՂԹ. 239: Յարութեան պատկերը կտրուած է. ՄՂԹ. 299: Մատենադարանապետ Սահակ վարդապետ Ա-մատունի Օշականցի, 13 մայիսի, 1906:

Այլ շարադրանքով նոյնը տես Պհպ. Գաբ:

ԿնքԱԳՐՈՇՄ՝ 201բ. անգիր զարգավարդեակի երկիցս:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 30բ, 241ա:

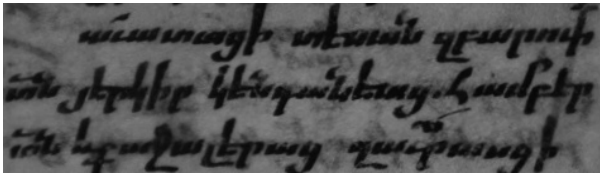
ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Աա «Հ՞ր 2456, 1164. տէս յիշատակարան առանց թուականի երես ՇԺԲ. = 512. Իգնատիոս գրիչ»: Պհպ. Դա «ԺԵ. - Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2457

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ԹԵՐԹ՝ 237. չգրուած՝ 194բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԱx12 (Ա 7, ԻԱ 2): ՆԻԻԹ՝ մագաղաբ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 9x6,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7x4,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1834 թ. յաւելագրողի նոտագիր՝ Բա-Գբ. նմուշ՝ 32ա): ՏՈՂ՝ 18: ԿԱԶՄ՝ բաց մանուշակագոյն մումլաթ, մէջը՝ կապոյտ գործուածք, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր (1950ական թթ.): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ)+1(Գ), թուղթ, չգրուած, մասն կազմաստառի:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻԻՆ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 21ա, 49բ, 81ա, 107ա, 138ա, 165ա, 195ա: Լ ու ս ա ն գ ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տանառ (10բ, 90բ): Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, բաց կապոյտ, կանաչ, մանուշակագոյն, ոսկի:

Նմուշ 32ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասատր, լուսանցներում խոնատութեան հետեւ, տեղ-տեղ թանաքածեւ, փոփոխ պատտուածմէր, խոնատութիւնից հակատագարդեր, լուսանցագարդերն ու տառերն արտասպուած հանդիպակաց էջերին. 1950ական թթ. նորոգուած, լուսանցներ կարկատուած, վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-234ա [Սաղմոսաւան]

Տէ՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/1ա-20բ (սկ. թափուած. «//Տէ՛ր, առաջնորդեա՛ ինձ յարգալրութեան քում...» (Սաղմ. Ե. 9), միջից պակասատր, չիբ՝ բ. մաղթանք «Սաղմոսիւք եւ արհնութեամբ»): 2/21ա-49ա (չիբ՝ բ. մաղթանք «Ի գիշերի եւ ի տրւնջեան»): 3/49բ-80բ (չիբ գ. մաղթանք «Յերգս արհնութեան»): 4/81ա-106ա (չիբ բ. մաղթանք «Գոհութեամբ»): 5/107ա-37բ: 6/138ա-64բ: 7/165ա-94բ: 8/195ա-234ա (չիբ՝ է):

ժէ. դար

Բ. 234ա-37բ Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի Կլաւէլցոյ ասացեալ ի Սուրբ Երրորդութիւն. Աղապք – Հաւատով խոստովանիմ... աւանդել գոհգի// (շար. թափուած):

Գ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻԻՆ, 1834 թ., յետագայի յիշ. 2.-ի ձեռնով.

Պհպնկ Գաբ, Բաբ [Սաղմոս Ա. 1 - Բ. 3] – [Երանեալ է այր, որ] ոչ [գնաց ի խորհուրդս] անպարշտաց... օծելոյ նորա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 106բ (բոլորգիր) Աւրհնեալ Տէր մեր եւ փրկիչն Յիսուս Քրիստոս. ամէն: Հայր մեր, որ յերկինս, սուրբ: Սաղմոսարանս մ[ա]ղտ[ա]մի Ամիրխանին էր, ապա բաշխեաց Մոկացի Կարապետ վարդապետին: Աստուած միթէ սորին փոխարէն գերկնից արքայութիւն տացէ մահդասի Ամիրխան եւ իւր ծնողացն. ամէն: ԹՂին ՌՁԱ. (1632):

Տէս ժէ. Գ. յիշ.բ, Բ. էջ 479 (106բ):

2. 80բ (նոտրգիր) ԹՂին ՌՄՁԳ.ին (1834), Մայիսի 2.ին ես՝ անարժան տէր Սողոմոն, ձեռնադրեցայ ի ուխ(տ)ըն Մեծոբ:

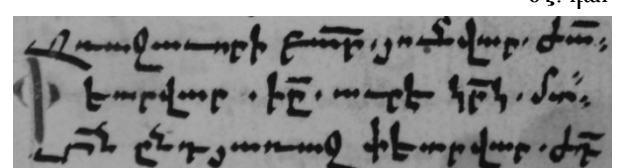
3. 106բ (շղագիր, կարմրով, ճապաղած եւ դժուարընթեռնելի) Սաղմոսարանս վաղամեռիկ... հոգեւոյս տիրուհի Սալոմէն բերեց իւր հետ հօրն տանից 1890 եւ նուիրեց ինձ, իսկ ինքը հանգեաւ ի Տէր// [Մայ]իսի 10ին:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 3բ, 4բ, 7բ, 8բ -9բ, 113ա, 131բ, 200բ, 207բ. գանազան բառեր:

2458

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 107. չգրուած՝ 1ա-2ա, 7աբ, 103աբ, 104բ-5բ: ՊՐԱԿ՝ 6+Ա-Ըx12 (Ա 13, Ե 10)+6: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (կապոյտ թուղթ, թ. 102-106): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 13,7x10: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10.3x6): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 8ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը ԺԹ. դ. կանաչ թուղթ:

Նմուշ 8ա

ժէ. դար

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ Տա: Լ ու լ ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (Տա): Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, դեղին, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմեցեալը մաշուած, յուսանցներով խոնաւութեան հետեւ եւ բծեր, ԺՓ. դ. նորոգուած, յուսանցները տեղ-տեղ կարկատած, աւելացրած աստառը եւ թ. 102-106:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2բ-61ա [Պարզատումար]

1. 2բ-6ա [Աղիւսակէ տարեգրոց եւ տանուտերաց] – *Խոյ՛ ՌԲ. – Ջոկն՛ ՌՅՁԵ.:* 6բ [Բացատրութիւն աղիւսակաց տարեգրոց եւ տանուտերաց]: *Թվին ՌԲ. – Բանալի առաջի գիրն կիւն է, / եւ տանուտէրն ի վերեւն Խոյն է... հինգ հարիւր ամ// (շարք. չիք):*

2. 18ա-61ա Պարզատումարս ըստոյց եւ ընտիր օրինակէ անանց եւ յաւիտենական (Ա-Ք տարեգրերով) – Ա. եւթներեակ Գ., Յ[ունվար] Ա. աւր է, ե.շաբթի մտանէ... Քէն հանապազ նահանջ է, զմնացեալն ի Փիւրն հարցիր:

Բ. 61բ-101բ [Մասն ժամագրոց]

1. 61բ-5բ Աւհնութիւն Դանիելի մարգարէին եւ երից մանկանցն Անանիանց... – Աւրհնեա՛լ ես, Տէ՛ր Աստուած, հարցն մերոց... Անանիա, Ազարիա եւ Միսաւել (Դան. Գ. 26-88):

2. 65բ-6ա Քարոզ զկնի հարցին – *Եկեալքս ամենեքեան... կեցո՛ւ եւ ողորմեա՛:*

3. 66աբ Աւհնութիւն Մարիամու Աստուածածնին – Մեծացուցէ անձն իմ զՏէր... զաւակի նորա յաւիտեան (Ղկ. Ա. 46-55):

4. 66բ-7բ Աւհնութիւն Զաբարիայի՝ հօրն Յօհաննու Մկրտչի – Աւրհնեալ Տէ՛ր Աստուած Իսրայիլի... ի ճանապարհս խաղաղութեան (Ղկ. Ա. 68-79):

5. 67բ Աղօթք ձերումոյն Սիմէօնի – Արդ, արձակես զձառայս քո... ժողովրդեան քում Իսրայիլի (Ղկ. Բ. 29-32):

6. 68ա-9բ Քարոզ զկնի մեծացուցելին – Սուրբ զԱստուածածինն... ի սեղան քեզ պատարագս, փա՛ռք:

7. 69բ-70ա Քարոզ զկնի ողորմեային – Երկրպագեմք քեզ, Տէ՛ր Աստուած... Ողորմեաց մեզ Տէ՛ր Աստուած:

8. 70ա-2ա Ալելուիա, ալելուիա– Օրհնեցէ՛ք զՏէր յերկնից... ամենայն հոգիք օրհնեցէ՛ք զՏէր:

9. 72ա-84բ Ժամամուտք ըստ կարգի ատուց պահոց եւ տօնից ամենայն սրբոց եւ տէրունականաց – Բշ. Գշ. Եշ. Պահոց. Որ ի Հօրէ առաքեցար... զի դու միայն ես բազմագուծ, Տէ՛ր... ամէն:

10. 84բ-97ա [Մաղմուս ձժԸ.] – Ալէլուիա՛, ալէլուիա՛: Երանեալ են անբիծք... ես ոչ մոռացայ:

11. 97ա-8բ [Շարական] – Ի քէն հայցեմք, Հայր զըթուլեանց... գայցես անճառ փառօք, քանզի քո են փառք, յաւիտեանս. ամէն:

12. 98բ-100բ Եւ ապի երգ տեւտն Ներսէսի («Ներսէսի Էրգ») – *Նայեա՛ սիրով, Հայրըդ զըթած... զքո ժառանգութիւնս:*

13. 100բ-1բ Երգ ի Ներսիսէ հայրապետէն ասացեալ Վասն առաջի ատու միաշարաթին եւ ի խորհուրդ Արարչութեան եւ ի Յարութիւնն Քրիստոսի (Ներսէս) – *Նորաստեղծեալ Բանն յանէից... կենաց պտղոյն:*

Հմմտ. տպ. ժամագիրք, Վաղարշապատ, 1902, էջ 157-161, 168, 170-172, 175, 197, 198-201, 237-238, 327-347, 464-466, 468-482:

Գ. ՅԱԻՆԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺՓ. դ.

106բ [Վասն ձայնագիտի, աղիւսակ-բանալի]-Տարեգիրքէն գլխագիրքս. Ա-Փ...

106ա Գրչից. «Վասն բաց մնալոյ թղթոյս՝ եղաք զաղիւսակս զայս վասն ձայնագիտի, որ կարի հարկաւոր է Տօնացուցիս»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 107բ (նոտրգիր) ՌՄՂԶ. (1787) Էպանաց(՞) ա-տենը ես՝ Գիրգորըս, ԻԲ. տարու էի. ամէն:

2. 102բ (շղագիր) 1822ին, թվականն հայոց ՌՄՂԱ.ին, գիր տարոյ Լ., տանուտէրն Կոյսն է: Մայիսին Ժ.ին օրն, Գ.շաբաթ ընծայեցաւ մէր Կարապետ Խաչիկօվս:

3. 102ա (շղագիր) 1827ին, թվական Հայոց ՌՄՂԶ.ին, գիր տարուն Խ., տանուտէրը Չըրհօսն է, ապրիլի 9ին, օրը Գ.շաբաթ ընծայեցաւ մէր Երէմեա Խաչիկօվս:

4. 102ա (շղագիր) Ի թըվին 1828ին, թվական Հայոց ՌՄՂԵ.ին, ձեռնադրվեցայ տէր Առաքել Առաքելեանս: Բետրվար 14ին:

102ա (նոյն ձեռքով) 1828 Բետրվարի 14ին օրհնեցաւ անարժան նըւաստ Առաքել քահանայ Պապուկեանս: Ա[յ]ն ժամանակը 38 տարեկան էի:

5. 104ա (շղագիր) Աստուած մեզի բաշխէ: Ի 1859... ՌՅԸ. ամի, տանուտէրն Կշիռն է, եօթներեակ Գ., վերադիրն է 6: Յունվարի 15ին Ե.շաբթի գիշեր ուրբաթ լոյս, ընծայեցաւ Մկրտիչ Կարապետօվս:

6. 102բ (ԺՓ. դ., շղագիր) Յիշատակ է Տօմարս լուսահոգի Այիզպէկի հոգուն: Օ[վ] որ այս գրիս հանդիպի, Հայք(=ր) մեղաիւ յիշեցէ՛ք, եւ դուք յիշ(ե)ալ լիցիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ. ամէն:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ Աստառ Ա., 107աբ. զանազան բառեր: ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌԲ.-1553, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2459

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

Թերթ՝ 243. ԿԱԶՄ՝ ճնշագծերով բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստար կարմիր եւ դեղին գոյներով ծաղկադրոշմ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

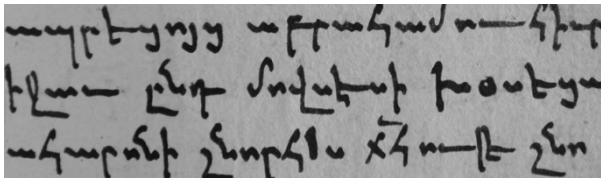
ՎիճԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասատը, կան զանազան բծեր, փոփոխ պատռուածքներ. լուսանցակողեր գունաթափ:

ՁԵՌԱԳՐԻ Ա.

ԺԶ. դար

ԳՐԻԶ՝ Գրիգորիա Հռոմկլայեցի: ՄՍՅՅՈՂ՝ Խոնայ Յովանէ:

Թերթ՝ 75 (1-75). չգրուած՝ 67ա: ՊՐԱԿ՝ 1-7x12 (Ա 11, է 4): ՆԻԻԹ՝ բուրբ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 14x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (11,5x7,5): ԳԻՐ՝ նտարգիր (նմուշ՝ 10ա): ՏՈՂ՝ 14 (2ա-75բ):

նմուշ 10ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի մէջի բւ եզրեր մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 2ա-27ա Այս է պատմութիւնն նախաստեղծին – Քանզի ստեղծ Տէր Աստուած զԱդամ եւ զԵւայ... դադարեցուց զհալածումն հրէից:

2. 27ա-37ա Քարոզ վասն Կղիոպաս, որ են նա- նապարհի: Քարոզ եւ վասն Թումայի – Իսկ աւուր Զատկին երեւ զնացին Կղէոպաս եւ Նմաուս... Ի լոյս Աստուած դարձուցին: եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

3. 37ա-47ա Քարոզ վասն յաղօթից՝ Գրիգորի ա- սացեալ – Այսպէս ասէ Տէր Յիսուս Քրիստոս. Արթուն կացէք եւ յամենայն ժամ աղօթիս արարէք... մեղքն ջնջի եւ արքայութիւն ժառանգէ:

4. 47բ-54բ Ոհանու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն անշահ մեղաց եւ հայնոյողաց – Երկերո՛ւք, եր- կերո՛ւք եւ զարհուրեցէ՛ք եւ դողացէ՛ք... զի Աստուծոյ թշնամի է:

5. 55ա-65ա Քարոզ սրբոյն Եփրեմի ասացեալ Վասն խոստովանութեան – Ահայ տամ ձեզ ձայն աւե- տեաց... արդարասցուք եւ դասեսցուք ընդ սուրբնն նորա:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա «Աւաւետ ծա...», 1բ «Այս է պատ- մութիւնն նախայտեղծին...» (նոյնը երեքկնուած): 47բ-Ցա, 65բ. զանազան բառեր եւ տառեր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

(Գրիգոր գրչի, նոտրգիր) 47ա Ո՛վ Աստուծոյ ժողո- վուրդ եւ Քրիստոսի ծառայք, թէ Քրիստոսի ծառայ էք՝ զՔրիստոսի խօսքն եւ զխրատն լսեցէ՛ք եւ յամենայն ժամ յաղօթիս արարէ՛ք եւ զիս՝ մեղաւ|47բ|որ եւ անար-

ժան Գրիգորիա Հռոմկլայեցոս, յիշեցէ՛ք Ա. Հայր մերով, եւ Աստուած ողորմի կարդացողաց եւ լսողաց, եւ որ ոք զողորմին ասէ. ամէն: Հա՛յր մեր, որ եր.:

54բ Ո՛վ աստուածասէր ժողովուրդք, ունկնդիր լե- րո՛ւք |55ա| խրատիս, դարձարո՛ւք ամենայն մեղաց եւ պահեցէ՛ք զպատուիրանն Աստուծոյ՝ եւս առաւել կոյս պահելով զբերանս ձեր ի քուՖուր ասելոյ, պատրա՛ստ կացէ՛ք, Աստուծոյ հրամանքն կատարեցէ՛ք, եւ զիս՝ մե- դաւորս զԳրիգոր Հռոմկլայցիս, յիշեցէ՛ք եւ զխոճայ Յովանէսն, եւ կարդացողաց եւ լսողաց եւ որք զողոր- մին ասէք. ամէն: Հա՛յր մեր, որ:

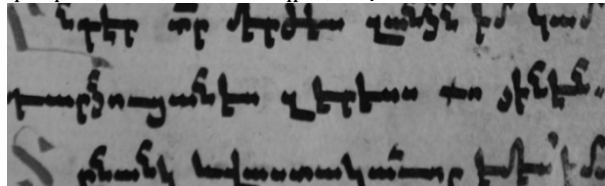
65ա Ո՛վ ծառայ[ք] Քրիստոսի, ուսացարո՛ւք ողոր- մութիւն նորա, դարձարո՛ւք ի մեղաց եւ խոստովանե- ցէ՛ք զ[յ]անցանս, ի մեղացն արդարեցէ՛ք, ի դժոխոցն ի դրախտն ելէ՛ք, ի խաւարէ ի լոյս փոխեցէ՛ք, ի յանդըն- դոցն ի յերկինս վերացէ՛ք, ի սատանայնն հեռացէ՛ք եւ Քրիստոսի որդի եղերո՛ւք, ընդ առաքեալն խնդացէ՛ք եւ ընդ հրեշտակս արհնեցէ՛ք, ընդ սուրբնն գովեցէ՛ք եւ ընդ |65բ| արդարն բարեբանեցէ՛ք, ի մէջ սրբոց ճո- խացէ՛ք, պայծառ լուսովն արդարեցէ՛ք, զեղկելի Գրի- գորս յիշեցէ՛ք եւ զխոճայ Յովանէսին ծնողացն եւ իմ ծնողացն հոգոյն Ա. Հայր մեր ասացէ՛ք. ամէն: Հայր մեր, որ եր.:

ՁԵՌԱԳՐԻ Բ.

ԺԷ. դար

ԳՐԻԶ՝ Աստուածատու սրկ.:

Թերթ՝ 168 (76-243): ՊՐԱԿ՝ Ա-ժ2x10 (Ա, ԺԱ 8, Բ, Ժ, ԺԳ 12, ԺԴ 11, ԺԵ 15): ՆԻԻԹ՝ բուրբ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 14x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10x6,5): ԳԻՐ՝ նտարգիր (նմուշ՝ 78ա): ՏՈՂ՝ 14-15:

նմուշ 78ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 76ա: Գ ո յ - ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրեր եւ մէջը մաշուած, միջից պակասատը, եզրահատուած, լուսանցներով խոնաութեան հետքեր, տեղ-տեղ ցեցի անցքեր, զանազան բծեր, փոփոխ պատ- ռուածքներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 76ա-154ա [Ժամագիրք, փաղաւածոյ]

1. 86ա-3ա [Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաթից... որ կատարի ի մէջ գիշերի...]

ա. 76ա-82 Տէ՛ր, եթէ զըրթունս... Տէ՛ր, զի բազում եղեն... բ. 82ա-3ա [Քարոզ] – Զարթուցեալքս ամենե- րեան...

2. 83ա-115բ [Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաւթից... որ կատարի յառաւատու ժամու...]

ա. 83ա կցաբ առաւօտու ողորմութեամբ... բ. 83բ-6ա [Օրհնութիւն երից մանկանցն] – Աւրհնեա՛լ ես, Տէ՛ր Աստուած հարցն մերոց... գ. 86ա Աւրհնեցէ՛ք ամենայն արարածք... դ. 86բ Քարոզ զկնի հարցին - եկեալքս ամենայնք... ե. 86բ-7ա Աղալթ մարտիրոսաց – Յաւղեա՛ս... զ. 87ա-8բ [Օրհնութիւն Մարիամու, Զաւարիայի, Սիմովնի Ծերունայն] – Մեծացուցէ՛... Աւրհնեալ Տէ՛ր Աստուած... Արդ, արձակեա՛ս... է. 88բ Տէրունական տաւնից – Հզաւր յաղթող... Սուրբ զԱստուածածին եւ զամենայն սուրբս... ը. 88բ-9ա Քարոզ կիրակէի զկնի Մեծ[ացուցէին] – Վասն սուրբ տեղոյս... թ. 89ա-90բ [Սաղմոս] – Ողորմեա՛ ինձ, Աստուած... ժ. 90բ Քարոզ զկնի ողորմեային: Աղալթ Յարութեան, պահոցս. Ողորմութեամբ եւ գթութեամբ քով լո՛ւր: Աղալթ մարտիրոսաց. Բարեխաւուութեամբ: Աղալթ ամենայն աշխարհի: Քարոզ առաւօտուն – երկիր պագեմ...

ժա. 91ա-3ա Աւրհնեցէ՛ք զՏէր երկնից... ժբ. 93ա-5բ Զկնի Տէր երկնից – Աւրհնութիւն փառաց առաւատու... – Փա՛ռք ի բարձունս... (94աբ՝ յետագայի ձեռքով) ժգ. 95ա-6ա [Քարոզ կիրակնամտից, կիրակէից եւ յինանց-Ասացոս ամենեքեան...] – (սկ. Թափ.)// Վասն ամենայն սուրբ... ժդ. 95բ-6ա [Մաղթանք] – Սուրբ զՄարիամ զԱստուածածին... ժե. 96աբ [Հայրապետաց եւ վարդապետաց] – Առաջնորդք եղեն... ժզ. 96բ-8ա [Մարտիրոսաց եւ եզնատրաց] – Հզգնութիւն սրբոց... ժէ. 98աբ Քարոզ ապաշխարութեան – Փառաւորեսցուք զամենակալն Աստուած... ժը. 98բ [Աղալթ] – Գոհանամք... ժթ. 98բ-9ա Սո՛ւրբ Աստուած, սուրբ եւ հզաւր...

ի. 99ա Փառաւորեալ եւ աւրհնեալ միշտ... իա. 99բ [Քարոզ] – Վասն լսելի լինելոյ... իբ. 99բ Աւրհնեցէ՛ք, մանկո՛ւնք, զՏէր... իգ. 99բ-106ա [Սաղմոս] – եղիցի անուն Տեառն արհնեալ... իդ. 106ա-113բ [Երգ տեառն Ներսէսի վասն երո՞րդ ատու Արաշնութեան] (Ա-Ք) – Արարաշական Բանին հրաման... իե. 113բ-5բ [Երգ Ներսէսի Շնորհալոյ] - Նորաստեղծեալ Բանն... իզ. 115բ Աղալթ մարտիրոսաց – Որ ընտրեցեր...

3. 115բ-21բ [Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաւթից արեւագալի ժամու...]

ա. 115բ Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած... բ. 116ա [Քարոզ] – Յարեւելից մինչեւ ի մուտս արեւու... գ. 116բ [Սաղմոս ՂԹ] – Աղաղակեցէ՛ք առ Տէր... դ. 116բ [Քարոզ] – Սուրբ ճգնաւորաւքն... ե. 117ա-9ա [Սաղմոս] – Աստուած Աստուած իմ, ես առ քեզ... զ. 118բ [Աղալթ] – Զառաւոտո աղօթս... է. 119ա-121ա [Սաղմոս] – Տէր հովեացէ՛... ը. 121աբ [Մաղթանք: Քարոզ: Աղալթ] – Տէ՛ր, ուղղեա՛ զգնացս... Աղալեսցուք... Առաջնորդ... Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր...

4. 121բ-5բ Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաւթից երո՞րդ ժամուն...]

ա. 121բ-3ա [Սաղմոս Ծ.] – Ողորմեա՛յ ինձ, Աստուած... բ. 123աբ [Երգ] – Աւրհնեմք ըզքեզ Հայր անըսկիզբն...

գ. 123բ [Մաղթանք] – Յամենայն ժամ... դ. 123բ-4ա [Քարոզ] – Խնդրեսցուք հաւատով... ե. 124ա [Աղալթ] – Առաջնորդեա՛ մեզ... զ. 124ա-5ա [Սաղմոս ԻԲ] – Տէր հովեացէ՛... է. 125աբ [Քարոզ] – Գոհաբանելով...

5. 125բ-8ա [Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաւթից վեցերորդ ժամուն...]

ա. 125բ [Սաղմոս Ծ.] – Ողորմեա՛ ինձ ըստ մեծի ողորմութեան քում... բ. 125բ-6ա [Երգ] – Խաւարեցաւ լոյսն արեւուն... գ. 126աբ [Քարոզ] – Վասն հիւանդաց... դ. 126բ-8ա [Սաղմոս Խ.] – Երանի՛ որ խորհի ի զաղբատն... ե. 128ա [Քարոզ] – Խնդրեսցուք հաւատով ի Հօրէ՛...

6. 128բ-34բ [Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաւթից իններորդ ժամուն...]

ա. 128բ [Սաղմոս Ծ.] – Ողորմեա՛ ինձ, Աստուած, ըստ մեծի ողորմութեան քում... բ. 128բ-9ա [Երգ] – Զարչարակցեալ քեզ տիւ լուսոյ... գ. 129ա [Քարոզ] – Աղալեսցուք զկենսատու... դ. 129ա [Աղալթ] – Անկեալ առաջի Քո... ե. 129բ-30բ [Սաղմոս] – Սիրեցի զի լուիցէ... զ. 130բ [Քարոզ] – Վասն հոգոցն հանգուցելոց...

է. 130բ [Մաղթանք] – Սաղմոսերգութիւնս... ը. 130բ-1ա ժամամտեր Կիրակէից – Միածին Որդի եւ Բանդ Աստուած... Գ. Ղ Ուրբ. – Որ ըստ ամենայնի... Մարտիրոսաց – Ի տաճարի սրբոց... թ. 131աբ Փոխ կիրակէից - Տէր թագաւորաց... Սուրբ Աստուած... ժ. 132ա-3բ [Հանգանակ Նիկիական] – Հաւատամք ի մի Աստուած Հայր ամենակալ... ժա. 133բ-4ա [Քարոզ] - եւ ես... եւ ես հաւատով աղալեսցուք... ժբ. 134ա [Աղալթ] – Տէր մեր եւ փրկիչ... ժգ. 134բ Կատարումն արիւնաց եւ մարգարէից... ժդ. 134բ Աւրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ... Աւրհնեալ եղերուք...

7. 134բ-43ա [Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաւթից երեկոյին ժամու...]

ա. 134բ-5ա ես առ Աստուած կարդացի... բ. 135ա-6ա [Սաղմոս Զե] – Խոնարհեցո՛, Տէ՛ր, զունկն քո... գ. 136բ-9ա [Սաղմոս Զե] - Ապրեցո՛ զիս ի մարդոյ... դ. 139ա [Երգ] – Լո՛յս զուարթ... ե. 139ա [Քարոզ, մաղթանք] – Հասեալքս... զ. 139աբ [Քարոզ] – Աղալեսցուք ամենակալն Աստուած... է. 139բ [Աղալթ] – Լո՛ւր ձայնից... ը. 139բ-40ա Սուրբ Աստուած... թ. 140ա [Կցորդ] – Փառաւորեալ... ժ. 140ա [Մաղթանք] – փրկել զմեզ...

ժա. 140աբ [Քարոզ] – Վասն լսելի լինելոյ... Համբարձի գաշա իմ... ժբ. 140բ [Քարոզ] – Վասն խաղաղութեան...

ժգ. 140բ-2բ Փոխ արձակման – Որ բնակեալն է... ժդ. 142բ-3ա [Քարոզ] – Եւ մեք միաբանութեամբ... ժե. 143ա Հա՛յր մեր, որ...

8. [Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաւթից խաղաղական ժամուն...] / չիք:

9. 143ա-9ա [Կարգաւորութիւն հասարակաց աղաւթից հանգրստեան ժամուն...]

ա. 143ա [Սաղմոս ԽԲ.] – Առաքեա՛, Տէ՛ր, զլոյս քո... բ. 143բ-7բ [Սաղմոս ՃԺԸ.] – Եկեսցէ ի վերայ իմ... գ. 147բ Աղաչեսցուք զամենակալն Աստուած... դ. 147բ [Քարոզ] – Աղաչեսցուք զամենակալն Աստուած... ե. 147բ [Աղաւթ] – Տէ՛ր Յիսուս եւ Արարիչ... զ. 147բ-8ա [Սաղմոս Գ.] – Խաղաղութեամբ յայս... է. 148ա [Քարոզ] – Սուրբ խաչիւս... ը. 148-9ա [Աղաւթ Գրիգորի Նաբեկացոյ, Բան ԽԱ.] – Որդի՛ Աստուծոյ... բ. 149ա [Մաղթանք] – Վասն սրբունոյ Աստուածածնի... ժ. 149ա [Քարոզ] – Սուրբ զԱստուածածինն... ժա. 149ա [Մաղթանք] – Ընկա՛ւ, Տէ՛ր...

10. ա. 149աբ [Հրաժարումն] – Հրաժարիմք ի սատանայէ... բ. 149բ-52ա [Զղշումն] – Մեղա՛յ ամենասուրբ Երրորդութեան... գ. 152ա-4ա [Դաւանութիւն հաւատոյ] – Խոստովանիմք եւ հաւատամք ամենակատար սրտիւ զՀայր...

բ. 154ա-179ա [Տաղ, Շարականք]

1. 154ա-5բ [Ազարիայի Զուղայեցոյ] Տաղ անուղ գինոյ («Ազարիայ ե բան պ») – Արարիչ Տէր քաղցրացաւ ի Ազամայ / Եւ ծնաւ ի սուրբ կուսէն Մարիամայ... Աւրհնեցէ՛ք զԱստուած, / Երգել Հա՛յր, մեղայ:

2. 156ա-7ա [Տաղ] («Ազարախ») – Արարի՛չ Հայր երկնային / Շարժաց գուժն աստուածային... Յորժամ եղանակէք տաղ սաղմոսաց, / Երգողս յիշեցէ՛ք, հա՛յրք եւ եղբա՛րք, ձեր սուրբ աղաւթաց:

3. 157ա-8բ Տաղ հրեշտակաց եւ հրեշտակապետաց եւ ամենայն երկնային զօրաց – Թագաւորն արարածոց, Քրիստո՛ս Աստուած, / Ըստեղծողն ընթանոր տիեզերաց... / Ազարիա, ես մեղուց[ե]ալ թափուրս բարեաց... Զի մաղթեսցես վասն իմ առ Տէրն ողորմած, / Ազատեսցէ զիս մեղաւորս ի տանջանաց:

4. 158բ-60բ Տաղ Ծնընդեան եւ Յայտնութեան Աստուծոյ մերոյ – Այսաւր լցաւ խոստումն Բանին, / Զոր խոստացաւ նախայտեղծին... Ազարիայ, ես անարժան ծառայ եմ Տեառն եւ սուրբ Կուսին, / Ով որ կարդեա կամ յուսանի, / Յիշմամբ առնէ՛ք զիս արժանի:

5. 160բ-2ա [Տաղ] – Քէէն մինչեւ ի յայրն արհնաբանութիւն / Փառք եւ պատիւ, յաւէտ երկիրպագութիւն... Ազարիեա եղուկ, բնակեալ ի գեղջի... յերես անկեալ գետին սուրբ Աստուածածնի, / Եւ սուրբ կրաւնաւորաց գուռն սուրբ ուխտին:

6. 162ա-3ա Ողբ դառաստանի է ասացեալ – Աւրհնեալ կամքն աստուածային, / Անեղ, անմահ, միշտ կենդանին... Ազարիեա ողորմելի տարեհիւստեալ ես աշխարհի, / Գերի լինի քեզիկ ճարակ խառնիլ ի դաս աշակողմի:

7. 163ա-4ա [Տաղ] – Մարդ մի ճնճղուկ եգիտ եւ ըմբռնաց գնա, / Այլ նա սկսաւ խաւսել եւ ասէ նորա... Բաժանել ի երիս անբաժանելի, / Երրակն Միակի անեղանելի:

8. 164բ-5բ [Տաղ ի Յովհաննիսի Պուղէ. ձեռ. 424, 106բ] – Անդ՛ ի մէջ դրախտին, երեք անձինք կային՝ / Ադամ եւ Եւայ եւ պատուիրանն Տեառն... Կինս այս գոր ի տուր գինձ, սայ խաբեաց զիս:

9. 165բ-7ա [Տաղ Յարութեան] – Դասքըն հրէական / էին պահապան... Փա՛ռք Հաւր անեղին, Որդոյն Միածնին, պատիւ Սուրբ Հոգոյ, որ այսաւր զմեզ ազատեցին:

10. 167ա-8բ [Տաղ ի Սրիկ Կոստանդէ. ձեռ. 427, 201բ] – Խաչն ի նախնումն երեւցաւ / Ծաղկեալ ի դրախտն աստուածատունկ... յամէն ազգեաց երկրրպագի յարձականայ յաւիտենին:

11. 168բ Շարական սրբոյն Մինասեա – Ըզյիշատակ վկայից սրբոյ մեծին Մինասայ, Երմոգինէ, Գրաբուրի... Եկայք հաւատացեալք, յուսով երկիր պագեսցուք:

12. 169աբ [Շարական սրբոց Սուփասեանց] – ԲԶ. Ստուգութեամբ տեղանակացեալ (= տեղեկացեալ) հարցանելով... ի մերժել զախտս հոգւոց եւ մարմնոց:

13. 169բ Շարական սրբոյն Սահակա – Որ յարմատուց հարցըն սրբոց... ընկեալ ըզտունողաց զաղաչանս:

14. 169բ-70ա [Շարական սրբոյ Յակոբայ]- Աւրհնեցէ՛ք ըզՏէր յարհնութիւն ի նոր... հաստատեաց զհիմունքս սուրբ եկեղեցոյ, արհնեցէ՛ք:

15. 170աբ [Շարական սրբոց մարգարէից]- Որ զառաջագուն ընդրեալան... զերամբս մարգարէիցըն յանըստեր քո հանգիստ:

16. 170բ-1ա [Տաղ վասն Գրիգորի Լուսատրչին]- Արեգակն ծագեալ խաւարեալ ազգիս, / Զհովիւրն քաջ զըտող մոլորեալ հաւտիս... Զվարդըն անուշահոտ ի փուշ Անակէն, / Իսկ եղբարըն նորա կոչեսցի Ուրէն:

17. 171բ-3ա Տաղ ի վերայ Հոգոյ, ասացեալ [ի Խաչատրոյ Կեչաւեցոյ. ձեռ. 33, 206բ] – Ես եմ կորուսեալ ոչխար, մոլորեալ ի սուրբ հաւատէն, / Հովիւ քաջ ի վայր հայեաց, բարեխաւս քեզ երկիր, ամէն... Զաշխարհս բարեխաւս ունիմ, առ ծնեալ Աստուածդ ի կուսէն:

18. 173ա-4բ [ի Սրիկ Կոստանդէ. ձեռ. 423, 220ա] Տաղ Ծնընդեան («Ա-Ք») – Աստուածածին կո՛յս երանեալ, / Բանն ի Հօրէ ի քեզ իջեալ... / Ես Յովաննէս, մեղաւք մեռեալ... Դարձեալ կամ ամենուտ ոտս անկեալ, / Սղալանաց ներաւք ներեալ:

19. 174բ-6ա Տաղ Ադամայ մերկանալ [ի Սրիկ Կոստանդէ. ձեռ. 3595, 66բ] – Ադամ նստել դուռն դրախտին, / կայր եւ ձայնէր ողորմագին... Որ ըզգրախտդ վայելեցէ՛ք, ձեր թագաւորն եկէք լացէք:

20. 176ա-9ա Տաղ վասն արիական ֆռանկ ազգին գալըստեան եւ [յ]արձակելոյն ի վերայ մահմետականաց [ի Առաքելոյ Բաղիշեցոյ. ձեռ. 1636, 206ա] – Քանզի ֆռանկաց ազգն շարժին / Կամաւք անմահ թագաւորին... / Ես, Առաքեալ մեղաւք ի լի... եկայք, ձայնին լիցին արժանի, արքայութիւն մեծարիք:

Գ. 179բ-218բ Պատմութիւն Յովասափուն՝ որդոյ Աբեներ թագաւորին Հնդկաց, որ հաւատաց ի Քրիստոս Աստուած՝ բանի սուրբ ճգնաւորին Բարդամու, ասացեալ վարդապետին Առաքել կոչեցեալ, ոտանաւոր չափով – Յորժամ հայրն երկնաւոր... յերկիր յաճեցաւ / Եւ Բանն Աստուած իջեալ երկնից մարմնացաւ... / Եւ թողութիւն մեղաց մերոց հայցեցէ՛ք:

Հմտ. Առաքել Բաղիշեցի, աշխ. Ա. Ղազինեանի, Երեւան, 1971, էջ 238-327:

Դ. 218բ-33բ Խրատք հոգեւոր եւ պիտանի Յովհաննէս վարդապետի ասացեալ, [որ] կոչի Պլուզ – Արար Աստուած զմարդն հոգի եւ մարմին... ասեղ, դերձան, սանտրը, քրսակ:

Ե. 234ա-40բ [Վարք եւ պատմութիւն Մարխայ եւ Կոստանայ վանատականացն, Յակոբ եպիսկոպոսի ասացեալ է – եկայք արհնեմք զԱստուած, որ ողորմած է... ձեռ. 515, 54բ] (սկ. թափուած)/// պատուիրեմք եզ դու զայն կատարեա... 240բ Պատմութիւն առաջիկայդ գոր կա՛ սրբոյն Մարխասայ եւ Կոստանայ, գոր արարեալ է բանասէր եպիսկոպոսն Բահանայս տէր Յակոբ Նետարացի (=Նետարենց): Ով կարդա, ողորմի ասէ ամէն ժամ. յախտեանս ամէն:

Զ. 240բ-3բ [Տաղ վասն Գրիգորի Լուսաւորչին] – Արեգակըն ծագեալ խաւարեալ ազգիս, / Զհովիւըն քաշ գըտող մոլորեալ հաւտիս... / Իսկ եղբայրն նորա կոչեսցի Ուրէն... (կրկն.՝ 170բ-1ա) / Որ էր պատուհասեալ ի Տեառն Արարչէն:

է. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ.

– 67բ-73բ [Երազանան] – Ա. Առաջի արն՝ բարի է ամենայն երաց... երազն բարին կատարի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

(Աստուածատուր գրչի, նոտրգիր) 218բ Գարձեալ յիշեցէ՛ք զմեղապարտ սուտանուն դպիր սարկաւազ Աստուածատուրս:

233բ Գրեցաւ ժամակարգութիւնս ձեռամբ սուտանուն Աստուածատուր սարկաւազիս եւ ի հալալ արթեանցն խօճա Յովանիսին, զոր Տէր Աստուած մեր բարով վայել տացէ. ամէն: Հայր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 75բ (նոտրգիր) Թիվին ՌԶԱ. (1632) գիրեցաւ: Խաթունին՝ Թիվին ՌԼԸ. (1589), Մարտիրոսին՝ Թիվին ՌԽԱ. (1592), Աղիլին՝ Թիվին ՌԽԸ. (1599), Միլիփին՝ Թիվին ՌԼԳ. (1584), Թուրուսին՝ Թիվին ՌԽԱ. (1592):

2. 1ա (նոտրգիր) Թիվին ՌՃԼ.ումն (1659), Յունիս ամսուն Ա. Վաթան՝ մեր ծնա[ւ]: Աւետն, ծառայ Աստուծոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ամ[էն]: Աբրահամ, Սահակ:

66բ (նոյն ձեռքով) Յովանէ[ս]ն վաղջանեցաւ Սուրբ Հակոբի Բարակեդ (=Բարիկենդան) շաբաթօրն, Թիվին ՌՃԹ.ումն (1660). ամէն:

Տէս ժէ. դ. յիշ-ք, Գ., էջ 861 (66բ):

3. 74բ (նոտրգիր) Թիվին ՌՃԺԲ. (1663), Դամա ժե.ումն պսակեցաւ Ե.շաբաթօր: Թիվին ՌՃԺԳ. (1664), Նախա ժԶ.ումն, արհնվեցա՛ Վարդավառէն Բ. շաբաթ գոլոյ: Թիվին ՌՃԺԵ. (1666), Նախայ ամսունն ժէ., օրն Ե.շաբաթ Յովայսափն մօրէ ծնաւ: Աստուած անփորձ պախէ, ամէն: Թիվին ՌՃԺԶ. (1668) Արամ ամսուն Լ., օրն Սուրբ Սարգսին Բարեկենդան կիրակի, Բեթղայէմն մօրէ ծնաւ: Աստուած անփորձ պահեա. ամէն:

4. 66ա (նոտրգիր) Թիվին ՌՃԺԷ. (1668), Փետրվար ամսին, Նիրհան ամսին ժԲ., աղուհացուց մի, Փոքր շահ Սէֆու ժամանակաւ, յարեմոսից կողմանէն մէկ ցոլ[ք] երեւաց Ե-Զ. ջիզայ շափ, կէր դէ[պ] յախսային կողմն: Որ մարդ շատ/// ու մէր աչքին լուսն պակաս[ու]մն/// որ շատ մարդ կինն լսեցիք, որ ասա[ցին], թէ աչքերանին ջոկում չէ: Ես՝ մեղաւոր Աւետիս էրեցս գրեցի: Ով որ կարգայ, փառք տայ Աստուծոյ եւ մեղաւորս յիշի:

5. 65բ (նոտրգիր) Այս է երազայգիր Յովանէսին: Աստուած զինք առոխչ պախէ. ամէն:

6. 75ա (բոլորգիր, ժԸ. դ.) Աւետ, ծառայ Աստուծոյ. ամէն: Աս է երազայգին(=ր) Յովանէսէնց: Ով օր էստուր գին գտրի, Աստուած զինք անիծի. ամէն:

7. 94բ (նոտրգիր) Թիվին ՌՃԻԸ.ումն (1679) Աւել[ե]աց Բ օրն Բ.շաբաթ էս ժամայգիրքս առի Մոջամի որդի, Յովանիսի որդի Պետրուսն Ա ըռուփի, որ մուշուղըք՝ (= ոչ ոք) դաւէ չնի:

95ա (նոտրգիր) Ես՝ տէր Սարգսի որդի Խաչիկս, գրեցի:

8. 243բ (նոտրգիր, ժէ. դ.) Չէկիդասեմ՝ Թիվին ՌԳ.ո[ւ]մն (1554) մօրէ Էլավ, Թիվին ՌԻԳ.ո[ւ]մն (1574) փսակվեցավ, Թիվին ՌԽԶ. (1597):

9. 243բ (նոտրգիր, ժէ. դ.) Յովանէսն մեռաւ Թիվին ՌԳԳ. (1645), Յավրի(՞) խարսանիքն [թ]վին ՌԳԱ. (1642), Մարիամն Էլաւ մօրէ Թիվին ՌԳԵ. (1646):

10. 94բ (նոտրգիր, ժէ.-ժԸ. դ.դ.) Ես՝ Գուլբարու թոռն Գափրէլէս առի աշ[խ] (շար. չիք):

11. 212ա (նոտրգիր, ժԸ. դ.) Նանաջան, ծառայ Աստուծոյ. ամէն: Ծ Ա:

12. 75ա (շղագիր) Ի թվին 1830ումն, Ովդան 17 ես՝ Քրիստոսի ծառայ Գապար Մովսեսեանս, գրեցի: Որ որ յանդիպի, յիշեալ լինի առաջի Աստուծոյ:

Քանի որ յետագայի յիշատակարանները գրուել են 2 ձեռագրերն իրար միացնելուց յետոյ, ապա դրանք տալիս ենք միասեղ:

ԿնՔԱԳՐՈՇՄ՝ 76բ (բոլորակ) «Քրիստոսի ծառայ Մարգար. 1223 (1774)»:

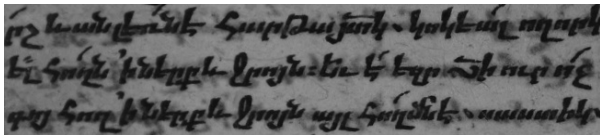
ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ՝ 212ա. զարդաձև եռանկիւնի: ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 153ա «Այս ծուռն մեկնեցի»: 176բ (թուրքերէն) «Ղուլողլի դալանկա դուշ»: 92բ, 138ա, 139բ, 146բ, 154բ, 173բ, 176ա, 185ա, 216բ, 233բ եւ այլն՝ զանազան բառեր եւ տառեր: ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ԹՃԺԷ-ից առաջ, Մ[ետրոյ] եպ[իս-կոպո]ս»:

2460

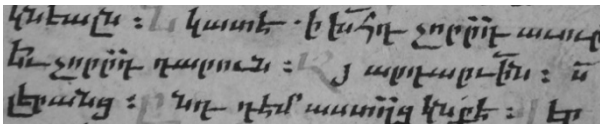
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԳՐԻՉ՝ Անանուն (1ա-52ա), Յովանէս (54ա-359բ): ԹԵՐԹ՝ 359: ՊՐԱԿ՝ Ա-Եx12 (Ա, Դ 10, Ե 8) + Ա-ԺԵx12 (Բ չիք, ԺԳ-ԺԵ 11) + Ա-ԺԳx12 (Բ՝ չիք, Ե 7, Թ, ԺԱ 10, ԺԳ 6): ՆԻԻԹ՝ բոլոր, արեւելեան: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9,5x6,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (անանուն գրչի՝ 1ա-52ա, Յովանէս գրչի՝ 54ա-359բ. նմուշ՝ 7ա, 55ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը բազմագոյն ծաղկադրոշմ կտաւ. յուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, մէջքը վնասուած, կապիչներն ընկած. միջից եւ վերջից պակասաւոր, բ. 262՝ բնագիրը մեծ մասամբ պատռուած, յուսանցներում խոնաւութեան հետեւ, փոփոխ պատռուածներ, ցեցակեր, Ի. դ. նորոգուած, քերթեր տեղ-տեղ կարկատած. յուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած:

Նմուշ 7ա

Նմուշ 55ա

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 1ա-52ա Համառօտ յովանումն [Արարածոց գրոցն, որ] կոչի Մնունդի [արարեալ Գրիգորի վարդապետի, մակ]անուն ՄԵՐԵՆԵՑ կոչեցեալ, [ժողովեալ ըստ կա]րի բանից սրբոց արանցն. տե՛ս. ձեռ. 1217, 2ա)– Նախ զայս պարտ է սասել մեզ՝ վասն է՞ր կոչի անուն գրոցս Մնունդք եւ արարածք... ամենայն անդրանկաց տալ զերկզրամեանն ամենայն քահանայիցն (միջից թափուած. 10բ «... եւ զբոյսս աշխարհի» (շար. թափուած), 11ա «...եւ կէսք միակեցեալք...», 34բ «...որպէս եւ կարծէրն» (շար. թափուած) 35ա «...Ասէ, տարցեն զքեզ...», 44բ «... զգերս ամ» (շար. թափուած) 45ա «...անդ Բենիամին ի տղայութիւն...»):

Բ. 54ա-217բ [Գրիգորի Տաթեւագոյ Մեկնութիւն Յորայ]

Տե՛ս ձեռ. 1167, 128ա-86ա. [Յանկ]/54ա-60բ: 1. նխ./60բ-4բ (վրջ.՝ «... երկրորդ. անմարմին ձայնի» (շար. թափ.):

ԺԶ. դար

ա/65ա-71բ (սկ. թափուած՝ «...յորժամ լսեմք զբանս զայս...»): բ/71բ-85բ: 2/85բ-90բ: 3/90բ-8ա: 4/98բ-102բ: 5/102բ-9ա: 6/109ա-14բ: 7/114բ-20ա: 8/120ա-7ա: 9/127ա-30ա: 10/130ա-8բ: 11/138բ-84ա: 12/184ա-203բ (վրջ.՝ «... նախ՝ վասն տգիտութեան» (շար. թափուած): 13/204ա-17ա (սկ. թափուած. «... զբոլորն եւ զմասն...»): Յշտկիրն. հեղ./217ա-8ա:

Գ. 219ա-359բ [Գրիգորի Տաթեւագոյ Մեկնութիւն Եսայեայ] Մաղկաբաղ մեկնութիւն ի յուսատր բանից արդիւնական վարդապետի Յոհաննոս Որոտնեցոյն՝ հաւաքեալ աշխատասիրութեամբ Գրիգորի՝ աշակերտի նորին շնորհալից վարդապետի: Օգնեալ, Յիստ՛ւ, եւ աւարտեալ սկսեալս իմ:

Տե՛ս ձեռ. 2976, 1ա-57բ. Այս ինչ կա ի գիրս Եսայեա (Յանկ)/219ա-21ա: ա/221ա-2ա: բ/222ա-4ա: գ/224ա-5ա: դ/225ա-6բ: ե/226բ-30բ (վրջ. թափուած. «... ոչ արար զմեզ եւ ոչ ...»): զ-ը/չիք (թափուած): թ/231աբ (սկ. թափուած. «...հոգեւորն տուեալ են...»): ժ/231բ-2բ: ժա/232բ-5ա: ժբ/235ա-7բ: ժգ/237բ-41բ: ժդ/241բ-2ա: ժե/242ա-4բ: ժզ/244բ-7բ: ժլ/247բ-50բ: ժր/250բ-3բ: ժր/253բ-7բ (միջից թափուած. 254բ «... Յուսա ի նա» (255ա) ...»): յ/257բ-8բ: իա/258բ-9բ: իբ/259բ-60ա: իգ/260ա-1բ (վրջ. թափուած. «...եւ ոտնահար»): իդ/262ա-3բ (սկ. վնասուած): իե/263բ-6բ: իզ/267ա-8բ: իլ/268բ-70բ: իր/270բ-2բ: իր/272բ-3ա: իշ/273աբ: իա/273բ-4բ: իբ/274բ-5ա: իգ/275ա-6բ: իդ/276բ-80բ: իե/280բ-2բ: իզ/282բ-3բ: իա/283բ-7բ: իբ/287բ-8ա: իր/288ա-9բ: իա/289բ-90ա: իաա/290ա-2ա: իաբ/292ա-4բ: իագ/294բ-7ա: իադ/297աբ (վրջ. թափուած. «...հ. 297բ «... հաճոյ է ժամանակ Աստուծոյ»): իաե/298ա-9բ (սկ. թափուած. «...եւ երթեալ զնաց ի գերեզմանս...»): իագ/299բ-301ա: իալ/301ա-4բ: իար/304բ-15բ (միջից թափուած. 307բ «... ընդ անարէնս |308ա| համարեցաք զարշարանս նորա...»): իար/315բ-6բ: ժ/316բ-9բ: ժա/319բ (վրջ. թափուած. «... մտցէ յարքայութիւն»): ժբ/320ա-4բ (սկ. թափուած. «...պահպանութիւն շաբաթիւն...»): ժգ/324բ-6բ: ժդ/326բ-33ա (միջից թափուած. 329բ «... ողորմիս նոցա» |330ա| տամ զհայցուածն... »): ժե/333ա-8ա: ժզ/338ա-41ա: ժլ/341ա-7բ: ժր/348աբ: ժր/348բ-51բ: յ/351բ-9բ (միջից թափուած. 353բ «... սկիզբն արեւման եւ աստ» |354ա| որ երկնայնոյն կամօքն...», վրջ. թափուած. «... շերմութեամբ եւ հոգութեամբ»): Յիշատակարան հեղինակի/չիք:

Հմմտ. ձեռ. 1131, 1ա-35բ. նաեւ՝ Գեորգ Սիււուացի, Մեկնութիւն Եսայեայ, Սբ. Էջմիածին, 2008 (այս տպագրում ձեռագիրս օգտագործուած չէ):

Գ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԷ. դ., բոլորգիր (4 տող) եւ նոտրգիր

52բ [Վասն աչագալի] – Աչք, որ կոպն թանձրա- նայ եւ կարմրի... եւ այժու լեղին Գ. երկուն ի յաչք դիբ:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (անանուն գրչի) 52ա Ո՛վ սրբասէր վարդապետք եւ քահանայք, յորժամ ընթեռնուք զսուրբ [տ]առս, զեղկեղի գրիչս յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի՛ր ասացէք:

2. (Յովանէս գրչի) 218ա Այլ եւ աղաչեմ զմտերիմ գաղափարողս գրել զսակաւ յիշատակս մեր, եւ դուք գրեալ լիջիք ի գիրն կենաց ընդ նոսին, եւ զմեղապարտ գրիչ՝ սուտանուն Յովանէս յիշեա՛մ:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 218բ (Ժէ. դ., բոլորգիր) Յիշատակ է գիրս տէր Գէորգ աւա՛մ քահանային: Եւ ո՛վ արժանաւոր ընթեր-

ցողք, նախ եւ առաջ յիշեցէ՛ք զմատկարարն սորա եւ զձնողքն, որ այսպիսի հոգեշահ խրատք, որ վասն մեր եղեալ է:

2. 52բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Յիշատակ է այս գիրքս կարապետ վարդապետին// տէր Հէրապետին (ընջուած եւ դժուարընթեռնելի. նման 121բ, 218ա):

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ 53ա, 172բ. խզբոց, 218բ. թագ, 255բ, 303բ. թռչուն:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 53բ «Տիրացու Մկրտիչ, Յարութին»: 218ա «Գէորգ»: 11ա, 89ա, 172բ, 218աբ, 234բ, 305բ. զանազան տառեր եւ բառեր:

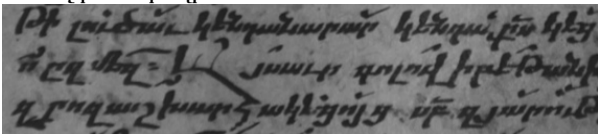
ՆՇՈՒՄ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին «Ժէ. - Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», ընջուած, գրուած՝ «ՊԾէ.- 1406. էջ 343-345»: «Հ՞ր 2460, 1209»:

2461

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Ժէ. դար

ԹԵՐԹ՝ 223+3 (կրկն.՝ 28, 88, 177) + 4 (հնգիցս՝ բ. 102). չգրուած՝ 102բ, 134բ-5ա: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԼԱՄ12 (Ա. 5, Բ. 6, Գ.-Ի, ԺԶ-ԻԲ չիք, Զ, ԺԱ, ԺԳ, Լ 11, Թ, ԻԳ 14, ԺԲ 8, ԺԵ, ԻԸ-ԻԹ 10, ԼԱ 1): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9,8: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (9x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 82ա): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը վանդակագարոյ կտաւ լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա, վշ.), դեղնաւուն չգրուած թուրք:

նմուշ 82ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 1ա: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա ռ դ ՝ 82ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, վարդագոյն:

ՎիճԱԿ՝ բաւարաւ. կազմը ցեցակեր, եզրերը մաշուած, մէջի կաշին ֆայայտած, միջից եւ վերջից պակասաւոր, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւ, փոփոխ պատռածներ, ցեցակեր. 28, 86, 88, 102, 155 եւ 177 թերթերից մնացել են միայն փոփոխ մասեր. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-223բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/1ա-4ա: 2/4ա-5բ (միջից եւ վերջից պակասաւոր, չիք՝ «ԳԶ. Հ. Որ ի վերայ քերովբէից... Մ. Առաւուտ խաղաղութեան...», վրջ. թափուած. «Ճշ. Որ ի բարձրութիւնս երկնից... կենաց մարդկան Մարիամի//»): 3/6ա-8բ (սկ. թափուած. «[ԳԶ. Հ. Որ անիմանալից եւ յէութեան] որ ըզտըրումական...»): 4-5/չիք: 6/9ա-10բ (սկ. թափուած. «[Աւրհն. ԳԿ. Այսաւր Բանն ի Հարէ անմեկնելի...] յերկրի երեւեալ...»): 7/10բ-1բ (վերջից թափուած, չիք՝ «Ո. Որ կերպարան Հար... Տ. Քրիստոս ծընեալ... ԳԶ. Ճշ. Անըսկըզբնական Բանին Հար...»): 8-16. ա/չիք: 16. բ/12ա (սկ. թափուած. «[ԳԶ. Մկ. Որ գերագոյն քան ըզբնութիւնս...] ի մարդկային բնութիւնս...»): 17/12ա-3բ: 18/13բ-6բ: 19/16բ-9ա: 20/19ա-21ա: 21/21ա-3բ (միջից պակասաւոր. «Ակ. Մկ. Աշակերտըք Քրիստոսի... տե-

սանել Մար//» (թափուած) «[Ճշ. Որ սիրողդ էք...] որ ազգի մարդկան»): 22/24ա-6ա: 23/26ա-8ա (28աբ տե՛ս 93): 24/չիք: 25/29ա-30ա (սկ. թափուած. «[Այսաւր յարիւնակ... վերըս] տին ժառանգութիւն...»): 26/30ա-4ա (84աբ տե՛ս 82. ծ): 27/34բ-41ա: 28/41ա-50ա: 29/50ա-60բ: 30/61ա-7բ (67բ-73ա տե՛ս 90), 73ա-4բ: 31/74բ-82ա: 32/82ա-4ա: 33/84ա-6ա (չիք՝ «ԱԶ. Հ. Որ գերիս մանկունսն...»: Վերջից պակասաւոր. «ԲԿ. Հբ. Այսաւր ընդ հրակերպեան դասուցն արհ//»): 34/86ա-7ա (մեծ մասամբ պատռուած, ընկած): 35/87ա-8բ (վերջից թափուած. «Հբ. Որ յանէից... ի յաւէ[ր] ժ կենդանութեան//»): 36/89ա-90ա (սկ. թափուած. «[ԲԶ. Հ. Որ սքանչելիք ես...] սուզմամբ յանդունդս...»): 37/90աբ (վերջից պակասաւոր. չիք՝ «Ո. Ըզքէն խորհեցան... Տ. Այսաւր եկեալ... Մկ. Նոր ըսքանչելիք...»): 38/91ա-3բ (սկ. թափուած. «[Աւրհն. ԳԶ. Վերածագաւորն երկնից...] Բաշխէ զմարմին...»): 39/93բ-100բ (Չիք՝ ա. «Մ. Յահել աւուրն...», չիք՝ «ԲԶ. Մկ. Որ թագաւորդ ես... համբերելով վասըն//», բ.՝ սկ. թափուած. «//պարտ էր գերկիւղ...»): 40/100բ-2բ (միջից եւ վերջից պակասաւոր, չիք՝ ա.՝ «Տ. Յովսէփ ճըշմարիտ... Ստեղ. Մկ. Յովսէփ բեգ...», բ.՝ «Ճշ. ԱԶ. Յարեաւ Քրիստոս... Ճշ. Նորացուցէք զարհմութիւնս... Ճշ. Կամաւ յանձն առեր...»): 41. ա/չիք: բ/103ա-5բ (սկ. թափուած. «//Հ. Ընդ երիս մանկունսն...»: Յաւելեալ՝ բ. 103ա «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/105բ-11ա (միջից պակասաւոր, չիք՝ բ. «Ճշ. Թագաւորեաց Աստուած...», գ.՝ մեծ մասամբ թափուած. «//կենսս. փոխանակ իւղոյն»): 43/111ա-30բ (միջից եւ վերջից պակասաւոր. չիք՝ «Հ. Փառաւորեմք ըզբեգ... Ո. Էակից Հար... Տ. Իւղաբեր եւ սուրբ կանայքն... Հ. Փառաւորեալ Որդի...», ե.՝ «Ո. Եկիր ի փրկութիւնս... Տ. Չյարութիւն Աստուածորդոյն...»): 44-81/չիք: 82/131ա-9բ, 84աբ (տե՛ս 26: Զիք՝ ա-գ, ծգ-ծդ: Պակասաւոր՝ է., սկ. «//հրեշտակական վարուք ճըզնեալ...»): 83/139բ-44ա: 84/144ա-9բ: 85/149բ-54բ: 86/155ա-77բ (սկզբից վնասուած): 87/178ա-99բ (սկ. թափուած. «[Տ. Քեզ վայել է Աստուած...] երկնաւոր դատաւորեա՛ւ...»: Զիք՝ է. «Արհնաբանող ձայնի երգեմք...»): 88/205ա-22բ (89ից յետոյ, սկ. թափուած. «[Զիհ. Հրով աստուածութեամբը... յու]սոյ կենացըն յաւիտենից...», միջից եւ վերջից պակասաւոր. չիք՝ գ. «ՏԵղ. Որ անըրնինդ ես...», բ.՝ «ԲԶ. Արհնեսցուք ըզՏԵր որ արհնեսցըն... Նայ. Աստուած խաւեսցաւ...», ը.՝ սկիզբն եւ

վերջն թափուած. «[Ման. Մանեթը ըբեզ...] իշխանութեամբ բազմեալ...», «... Նեղ. Մարգարէն ի փորոյ կիտին... Աստուած ողորմած...»: 89/199թ-204թ (88ից առաջ, վերջից պակասաւոր. «... եւ առաջին մարտիրոսին...»): 90/67թ-73ա (տէս 30): 91-92/չիբ: 93/28աթ (վերջից պակասաւոր. «... դիտապետ նըշանաւոր անու...», տէս 23): 94/չիբ: 95/223աթ (սկզբից եւ

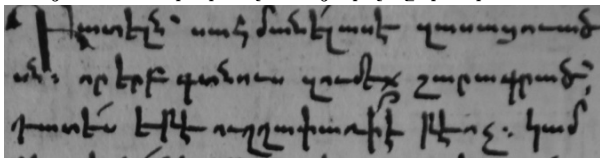
վերջից պակասաւոր. «//որ ցուցի, չորեքնիւթեա բնութեամբ... զտապանն ամենաբնեալ...»): 96/չիբ:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 48թ, 212ա, 222թ, 223թ (զանազան բառեր): ՆՇՈՒՄ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^ր 2461, 1210»:

2462

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 104. չգրուած՝ 1թ, 7աթ, 21ա-4ա, 77թ-9թ, 103ա-4թ: ՊՐԱԿԻ Բ-ԺX12 (Գ, Թ 11, Ե-Չ 10)+2: ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 13,5x9,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (2ա-6թ, 26թ-77ա), միասիւն (8ա-20թ, 24թ-6ա, 80ա-102թ). (11.5x7,5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (գրչափոխութեամբ՝ Ա (2ա-77ա), Բ (80ա-102թ. նմուշ՝ 9թ): ՏՈՂ՝ 18-26: ԿԱԶՄ՝ շազանակագոյն կաշի, միջուկը գրուած եւ միմեանց տանձուած թերթեր. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 9թ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻԻՆ – 2 ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր (80ա), հանգուցագիր: Գ ո յ յ ն ե ռ՝ կարմիր, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը ցեցակեր, եզրերը թեթեակի մաշուած, Ա. փեղկի միջուկի թերթերի մի մասը միմեանցից առանձնացած, լուսանցներում խոնաւորեան հետեւ եւ բծեր. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 2ա-6ա Մեկնութիւն բառից Քերականութեան – Վերծանութիւն՝ ընթերցողութիւն... Փեթեկումն՝ բացումն (յաւելեալ 13 բառ՝ 6ա). ենթակայ բնութիւն... աւոր՝ պայծառ, կարմիր:

Հմմտ. ձեռ. 267, 242թ-6թ:

2. 6ա-20ա Յաղագս Մեկնութեան Քերականին, գոր առաւել է մեծ վարդապետին վարդանայ՝ ի խնդրոյ թագաւորին Հայոց Հերմոյ

Տէս ձեռ. 267, 247ա-311թ. ա/8ա-9թ: բ/9թ-11թ: գ/11թ-2թ: դ/12թ-3թ: ե/14աթ: զ/14թ-20ա: է-իգ/չիբ: Ունի՝

ա. 6աթ Յանկ է միահամուտ Մեկնութեան Քերականութեան: Յաղագս մասանցն եւ առգանութեանցն հառս քան եւ չորք – Ա. Նախ եւ առաջին Յաղագս քերականութեան... ԻԴ. Յաղագս գտեալ առգանութեանցն:

Տէս Վարդան Արեւելցի, Մեկնութիւն քերականի, աշխ. Լ. Գ. Խաչերեանի, Երեւան, 1972:

3. 20թ [Տաղ, զուգահեռ հայատառ թուրքերէն թարգմանութեամբ] – Ես քոյ սիրուն չիմ տիմանար, / Ետրէկիմ գուրուկի բանար... տուվայ տէնտ ունըտ մայ ասա / Ըզբեզ:

4. 24թ-5ա Ա[յ]ս եւ թագաւորն Արշակունեաց, որ

ԺԸ. դար թագաւորեցին ի վերայ Հայոց – Նախ՝ Արշակ մեծ արքայն Պարսից Պարթեւաց... եւ անկան ընդ իշխանութեամբն Պարսից:

5. 25թ [Վասն իւղոյն] – Զրմունն ծաղիկ է, եւ կինամունն՝ արմատն... առաջին իւղ որով աւծէին:

6. 25թ-6ա Հարցումն եւ պատասխանի – Որո՞վ իւր կարէ մարդ պահել... վառի միշտ ի սէրն Աստուծոյ. ամէն:

7. 26ա-77ա Բաղդիրք, որ է լուծումն գրոց – Արարիչ՝ [Աստուած]... Քամահել՝ ձաղել կամ արհամարհել:

Բ. 1. 80ա-99թ Սուրբ իմաստուն վարդապետին [Յովհաննի]սի Եզնկացոյ առաւելայ այլաչափ տաղս, ի խնդրոյ բարեպաշտ իշխանին Ապոցի...

Տէս ձեռ. 71, 168թ-88թ. ա/չիբ: բ/81ա-3ա: գ/83թ-99թ: դ/80ա-1ա (սկ. «Նախ գտարեբացս դրովիւն... »):

2. 99թ-102թ Վասն ԲԺ.ան կենդանակերպաց, եւ ԲԺ.ան ազգաց, եւ ԲԺ.ան անդամոց, տունս Հ.ուն (70).

Տէս ձեռ. 739, 47թ-55թ. ա/99թ-100ա: բ/100ա-2ա: գ/102աթ (վրջ. թերի «... նա ձուն կա...»): դ-ժ/չիբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

104թ (նոտրգիր) ԹՎին ՌՃՂԳ. (1744), Դեկտեմբերի ԺԴ.ումն, գրեցաւ գիրս Քաֆայ, որ է փա՛ռք: Քիրքս առիմ Քէֆէցի տէր Սիմէոնի որդի Աստուծոյ ծառայ Լուսաւորնս: Կրեցիմ օրն ճինգաբթի, Սուրբ [3]ակոփայ պասն (ջնջած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

20թ (նոտրգիր) Այս գիրին թՎին ՌՄՃԺ. (1761), Մարդին Լ.ին (8):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 78ա (ԺԸ դդ., նոտրգիր) Մահտէսի Օվանէսին է այս Բառգիրքս (ջնջած):

2. 1ա (չղագիր) Գէորգեան ճոգեւոր ձեմարանի մատենադարանին՝ նորա քսանեւհինգամեայ յօբելեանի առթիւ, նուիրում է նորա նախկին սանը՝ Պօղոս քահանայ Բեղլեան: 25 սեպտեմբերի, 1899, ի Սուրբ Էջմիածին:

ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ 26ա. խաչ, 104թ. կեռ թուր:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 22ա «Նազարէթ, Նազար»: 78ա ջնջուած գիր: 103ա «խաչերես ես»: 103բ-4բ. հաշիւ արաբական թուերով եւ այլն:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին «ԺԸ, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^{մբ} 2462, 1211»:

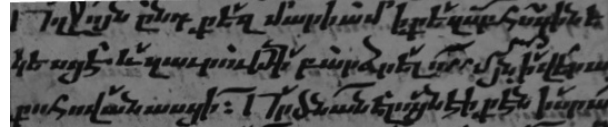
2463

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

ԳԻՄԻՇԵԱՆԱ

ԳՐԻԹ՝ ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ ՊԵՏՐՈՍ զայի Գիմիշխանացի: ԹԵՐԹ՝ 325: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԸx12 (Ա, ԻԳ, ԻԸ 10, ԻԲ 7): ՆԻԻԹ՝ բուլթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 12,7x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9,3x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 8բ): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը բազմագոյն վանդակագարդ կտաւ (Ի. դ. յաւելում). յուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Զ-Է), դեղնաւուն շգրուած թուրթ (Ի. դ. յաւելում):

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Յարութիւն՝ 113բ, Հոգեգալուստ՝ 156բ, Խաչ՝ 206բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Յովնան յերախ կիտի՝ 43բ, Գրիգոր Լուսատրի՝ 78ա, Գրիգոր Յովնանու Մկրտչի՝ 119ա, Միխայիլ հրեշտակալեան՝ 229բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 1ա, 114ա, 157ա, 207ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր դ ՝ 8բ, 45ա, 90բ, 258ա, 277բ, 306ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր դ ՝ բուսական, թռչնային, տանաւ, խաչ, սափոր (99ա), յուլկապարիկ (266ա): Զ ա Ր դ ա զ ի Ր ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, մարդագիր (1ա), կենդանագիր (45ա): Գ ո յ ն ե Ր ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, մանուշակագոյն, դեղին, նարնջի, սեւ, բրնձ:

Նմուշ 8բ

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Մեկնութիւն Հէ. սաղմոսին: ԺԱ.-ԺԲ. դդ.: 2 (Գ-Գ) + 1 (Ե), ստացուած Ա-Բ՝ մէկ թերթի քառորդ մասից, Գ՝ մէկ թերթի պատռուած հատուածից: Մագաղաթ, ԳԻ բացուածը՝ 16,5x11,9, Ե՝ 11,8x10,2. երկսին (Գ-Դ՝ 10x12, Ե՝ 9x6), ուղղագիծ երկաթագիր, 14, 12 տող: Աս-Բա, Գաբ՝ եղծուած: Կարդալ՝ Բբ. «//Առ ի յազուտս գործ... Յորժամ սպանանելը//»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը թեթեակի մաշուած, պատտիկ-պանակակներ խիստ վնասուած եւ դժուարթեւեւելի, միջից պակասատր. յուսանցներում խոնաւորեան հետեւեւ, ցեցի անցեւեւ, թթ. 187-8՝ յուսանցներում պատռուածներ. Ի. դ. կազմաստառը նորոգուած եւ անկացուած 4 պահպանակները յուսանցակողերը գունաբափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-325բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձե՛ռ. 1576, 4ա-368բ. 1/1ա-3բ: 2/3բ-5բ: 3/5բ-8ա (չիբ բ.): 4/8բ-10ա: 5/10աբ (վերջից պակասատր. չիբ՝ «Մ. Ուրախ լե՛ր, Աստուածածի՛ն... Ո. Ամէնիմաստ ամենից... Տ. Ճառագայլի եւ կերպարան... Ճշ. Սուրբ զԱստուածածինն...»): 6/11ա-2ա (սկ. թափուած. «[Մ. Լոյս ի լուսոյ ծագեալ... լուսաւոր]եալ ըզտիեզերս...»): 7/12ա-4ա: 8/14ա-5բ: 9/15բ-7բ: 10/17բ-9ա: 11/19ա-20բ: 12/21ա-2բ: 13/23ա-7ա (յաւելեալ՝ բ. 24բ Մ. Ո՛վ գերահրաշ ծաղիկ...): 14/27ա-9ա: 15/29ա-30բ: 16/30բ-2ա: 17/32ա-3բ: 18/33բ-5բ: 19/35բ-7բ: 20/37բ-9ա: 21/39ա-41ա (41ա-2ա տե՛ս 94): 22/42ա-3բ: 23/43բ-5ա: 24/չիբ: 25/45ա-6բ: 26/46բ-50ա: 27/50ա-5ա, 256բ: 28/55ա-63ա: 29/63ա-72բ: 30/72բ-8ա (78ա-81բ տե՛ս 90. ա.), 81բ-2բ (82բ-4ա տե՛ս 90. բ.): 31/84ա-90ա: 32/90բ-2ա: 33/92ա-4ա (չիբ՝ «ԱԶ. Հ. Որ զե-րիս մանկունն...»): 34/94աբ (չիբ՝ «Հ. Բարեբանեալ ես...», Մ. Ուրախ լե՛ր, մա՛յր լուսոյ...»): 35/94բ-6բ: 36/96բ-8ա: 37/98ա-

ՌՃԺԳ. – 1665

9ա: 38/99ա-101բ: 39/101բ-10բ (չիբ՝ ա. «Մ. Յահել աւուրն...»): 40/110բ-3ա: 41/114ա-20ա (յաւելեալ՝ բ. 118ա «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/120ա-6ա: 43/126ա-45ա: 44/145ա-9ա: 45/149ա-56ա: 46/157ա-9ա: 47/159ա-61ա: 48/161ա-2բ: 49/162բ-4ա: 50/164ա-5բ: 51/165բ-7ա: 52/167ա-9ա: 53/169ա-73բ: 54/173բ-4բ: 55/174բ-7ա: 56/177ա-8բ: 57/178բ-81ա, 256ա: 58/181ա-7բ: 59/187բ-9ա: 60/189ա-91բ: 61/191բ-3ա: 62/193ա-5ա: 63/195ա-6բ: 64/196բ-9ա: 65/199աբ (199բ-203ա տե՛ս 95), 203ա-4բ: 66/204բ-6բ: 67/207ա-8բ: 68/208բ-10ա: 69/210ա-1ա: 70/211բ-2բ: 71/212բ-4ա: 72/214ա-5ա (չիբ՝ «ԲԿ. Որ համադոյդ ես... »): 73/215ա-6բ: 74/216բ-8բ: 75/218բ-20ա: 76/220ա-1բ: 77/221բ-4բ: 78/224բ-6բ: 79/226բ-8ա: 80/228ա-9բ: 81/229բ-31ա: 82/231ա-7բ (237բ-9ա տե՛ս 91), 239ա-43բ, 255բ-6ա (ժթ. խորագիրը՝ «Շարական սրբոյն Սուխասանց»): 83/243բ-7ա: 84/247ա-52ա: 85/252ա-4բ (255աբ տե՛ս 96: 255բ-6ա տե՛ս 82. ժղ: 256ա տե՛ս 57. բ.: 256բ տե՛ս 92: 256բ տե՛ս 27. գ.), 256բ-7բ (նիւթերի ետեւառաջութիւն): 86/258ա-77ա: 87/277բ-99ա (չիբ՝ ե. «Զքեզ աղաչեմք...», է. «Աւրհնաբանող ձայնի երգեմք...»): Յաւելեալ՝ դ. 285աբ («Սարգիստ»)՝ Սարսափելի որոտմամբ...»: 88/306ա-24բ (89-ից յետոյ: է՝ թեթեակի եղծուած): 89/299ա-304բ (88-ից առաջ: 304բ-5բ տե՛ս յաւելեալ ա.): 90. ա/78ա-81բ: բ/82բ-4ա: 91/237բ-9ա: 92/256բ: 93/չիբ: 94/41ա-2ա: 95/199բ-203ա: 96/255աբ: Ունի՝

ա. 304բ-6բ Շարական նընթեցելոյցն – ես ասացի ի վերանալ յինէն... եւ յանգուսեցէ զհոգի մեր նընթեցեւորոցն. աւգնեա՛ ինձ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

324բ (տեղ-տեղ եղծուած) Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեան, հանուր անբըննելի եւ միութիւն անզըննական, անզըրաւ յաւիտեանս. ամէն: եւ արդ, գրեցաւ եղանակաւոր տառս եւ աստուածաբան կտակս եւ խընկալի տուփս եւ զանազան ծաղկաւէտ բուրաստանս եւ պտղալի դրախտս եւ քաղցրածաշակ հոգեղէն կերակուրս, որ կոչի Շարակնոց, ի լաւ եւ ընտիր յարինակէ, որ է Խըրիկ կոչեցեալ, ձեռամբ յոգնամեղ եւ անարժան գրչի՝ մեղաւոր Գիմիշխանացի Պետրոսի դպրի: Շնորհիւ Տեառն սկսաւ եւ, ողորմութեամբ նորին կատարեցի ի թվականիս հայոց ՌՃԺԳ. (1665), ի <ի> քաղաքս, որ կոչի Գիմիշխանան, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնին եւ Սուրբ Ամենա[325ա]վիբրկչին, ի դառն եւ նեղ ժամանակիս, յորում նեղիմք ի հարկապահանջութեան անարինացն, քանզի եւս քան զեւս սաստկանաբունութիւն եւ նեղութիւն ի վերայ աշխարհի, եւս առաւել ազգիս հայոց՝ վասն ծովացեալ մեղաց: Արդ, որք [հանդ]իպիք սմա՛ կարդալով կամ արինակելով եւ կամ հար[ել]անցի տեսանելով, յիշեցէ՛ք ի մաք[րայ-

փայլ աղլալիս ձեր զանլարժան գծող եւ ծաղկողլ եւ կազմող դպիրլ Պետրոս, եւ գծնաւղս/// (եղծուած) իմ: Եւ եթէ լի սրտիւ ողորմի արժանի առլնէք, այսմ աշխարհիս, եւ ի դատաստանիս՝ զերկնից արքայութիւն պատրաստէ ձեզ եւ ձեր նընջեցեղոցն հոգոյն. ամէն: Հայր մեր, որ յե[րկինս ես]:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 189բ (շղագիր) Գրեցաւ ի ձեռն Գեորգայ Ղազարոսեան Պետեղեան: 2 Ապրիլի, 1886:
2. Ըստ Պհայնկ էք-ի՝ վրա փակցուած թղթի Բ. կազմաստառի տակ՝ տախտակի վրայ. «Գեորգեան Հ[ոգեւոր] ճեմարանի Մատենադարանին՝ նրա քսանեւհինգամեայ յօբեղեանի առթիւ նուիրում է նախկին սան

տէր Պօղոս քահանայ Բեղեղեան: 25 սեպտեմբերի, 1899, ի Սուրբ Էջմիածին»:

ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ 257բ. տաճար:

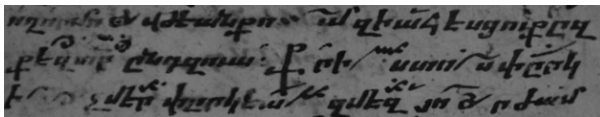
ԳՐՉԱՓՈՐՉ Դա. այբուբենն իր թուային համարժէք-ներով: 59ա «Մարկոս» «սիրով բար», 107բ «գգլուին եղեքան հականէին», 157ա «Նազարի վան Նազարին», 236բ «արեգական արդարութեան ծագմամբ» եւ այլն, 258ա խզբզոց:

ՆՇՈՒՄ՝ Ըստ Պհայնկ Ա-ի գրութեան՝ Ա. կազմաստառի տակ՝ տախտակին գրուած է հետեւեալը. «1809 ամի, Բեղեղեան»: «Հ^մ 2463, 1214»: 1ա «ԹճԺ. -1665, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2464

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 296-1 (թիղ՛ 18): ՊՐԱԿ՝ Բ-ԻԳx16 (ե, ժԼ 15, ժԱ 14, ժԶ 21, ԻԱ, ԻԳ 11): ՆԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՆ՝ 12x9,2: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (9x6,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 50ա): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկ տախտակ, աստառ բազմագոյն դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ) + 3 (Դ-Ձ), դեղնաւուն չգրուած թուղթ (Ի. դ. յաւելում):

նմուշ 50ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Ի ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 76ա: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա ռ դ ՝ 50ա, 123ա, 180ա, 233ա, 254բ, 277բ: Լ ո ս ա ն ՝ - գ ա գ ա ռ դ ՝ բուսական, թռչնային, տանառ, խաչ: Զ ա ռ դ ա - գ ի ռ ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից պակասատր. լուսանց-ներում խոնաւորեան հետեւ, 1970 թ. նորոգուած, թ. 203 եւ 204 ետեւառաջ կարուած, կազմի մէջն ու եզրերը նոր կաշիով լրացուած. լուսանցակողերը գունաքափ, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-296ա [Շարակնոց]

- ՏԵ՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1-25/չբ: 26/1ա-2ա (սկ.՝ «Տ. Որ բնակեալդ ես...»): 27/2ա-8ա: 28/8ա-18բ (չբ՝ դ. «ԲԶ. Մկ. եւ արհնեցէք գանուն Տեառն...»): 29/18բ-29ա: 30/29ա-36ա (36ա-41ա տե՛ս 90): 31/42բ-50ա: 32/50ա-2ա: 33/52ա-4ա (չբ՝ «ԱԶ. Հ. Որ զերիս մանկունսն...»): 34/54ա-5բ: 35/55բ-7ա: 36/57բ-9ա: 37/59ա-60բ: 38/60բ-3ա: 39/63ա-72բ (չբ՝ ա. «Մ. Յահել աւուրն...»): 40/72բ-5բ: 41/76ա-83ա (յաւելեալ՝ թ. 80բ «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/83ա-9բ: 43/89բ-110բ: 44/110բ-5ա: 45/115ա-23ա (նիւթերի ետեւառաջութիւն): 46/123ա-5բ: 47/125բ-բ: 48/127բ-9ա: 49/129ա-31ա: 50/131ա-2բ: 51/132բ-4ա: 52/134ա-6բ: 53/136բ-42ա: 54/142ա-3ա: 55/143բ-6ա: 56/146ա-7բ: 57/147բ-50բ: 58/150բ-8ա: 59/158ա-60ա: 60/160ա-2բ: 61/162բ-4բ: 62/164բ-6բ: 63/166բ-8բ: 64/168բ-71ա (171ա-4բ տե՛ս 95): 65/175ա-6բ: 66/176բ-9ա: 67/180ա-1բ: 68/181բ-3ա: 69/183ա-4բ: 70/184բ-5բ: 71/185բ-7ա:

ՌՃԺԻ. – 1665

- 72/187ա-8բ: 73/188բ-90ա: 74/190ա-2բ: 75/192բ-4ա: 76/194ա-6ա: 77/196ա-9բ (նիւթերի ետեւառաջութիւն): 78/199բ-201բ: 79/201բ-3բ: 80/203բ-5ա: 81/205ա-7բ: 82/207բ-19բ, 232աբ (չբ՝ գ. ժգ-ժդ): 83/219բ-24ա: 84/224ա-8ա (միջից պակասատր. 226բ «... մկրտին յամպն եւ ի//» 227ա «// եւ կամաւոր խաչելութեամբն...»): 85/228ա-32ա (232աբ տե՛ս 82. ժ): 86/233ա-54ա: 87/254բ-73բ (միջից պակասատր, չբ՝ դ. «Հ. Արարի՛չ եւ մարդասէր... Ո. Որ Որդիդ ես... Տ. Քեզ վայել է... Տ. Թագաւոր խղարդութեան...», է՝ «Մերձեցայ ես ի դուռն... Անրակիբն Աստուած... Բազմերամբ վեհագունիցըն... , Արհնաբանող ձայնիւ երգեմք...», սկ. թափուած՝ «[Մեձ եւ ահեղ արբն...] կան մարմինսն...»): 88/277բ-96ա (89ից յետոյ: Միջից պակասատր. չբ՝ դ. «Հաս. Հաստատութիւն իմ... Գիշ. Ի գիշերաց կանխեալ... եսա. Անմահ թագաւոր... Աւրհ. ՁԱստուածն ամենեցուն...»): 89/273բ-7ա (88ից առաջ: 2իբ՝ բ.): 90/36ա-41ա: 91-94/չբ: 95/171ա-4բ: 96/չբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

296ա Գրեցաւ Շարակնոցս ՌՃԺԻ. (1665) թվին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 75բ (նոտրգիր) Յիշատակ է Շարակնոցն իմ յար (այսպէս. = հայր) Աւաթին, իմ մար՝ Մարին, իմ պախար կոյզարն Յաթին, խանզար Քասպարն մանին, իմ պախար Պաղին, Յակոյին, Մալումին, Խանմին, Խոդին: Կամ թէ ողորմ յասէք: Թվին ՌՃԺԶ. (1707) է: Ես՝ Մալումիս, գիրեցի:

168ա Ես՝ Մալում, գիրեցի, որ կարկօտ էկաւ:

232բ Յիշատակ է Շարակնոց ուստայ Մի[ր]զ[ի]ն, որ առ ի հալալ վաստակոց իմոց եւ ծնողք իմ Խանումնին, եղբայր Ավաթին: Յայսօր զքեզ տեսայ եւ ո(ւ)ր-խացայ: Բարօզ ձեզ իմ ս[ր]տէի պախար:

254ա Յիշատակ է Շարակնոցն իմ եւ ծնողք իմ Աւմարին, իմ յար (այսպէս) Ավաթին, իմ եղբայր՝ Քասպարին, Մալումին, Պաղին, Սաաթին: Ես՝ Մալում, գիրեցի թվին ՌՃԿԶ. (1717):

179ա Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեան՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ անզրաւ յաւիտենիւ. ամէն: Յիշատակ է Շարակնոցս ուստայ Միրզուա, որ առի հալլալ վաստակոց իմոց, եւ ծնողքն իմ Գրիգորն, եւ մայր իմ Խանումն, եղբայր ի[մ]՝ Աւաքն, Աղայնան, Մանին, եւ կողայգիցն իմ՝ Խանայզն, եւ որդին իմ՝ Ոյանն, եւ դստերն իմ՝ Զանան: |179բ| Երկիրն Դուզաղ, գօղն, որ կոչի Մեծ Թաղար, թէ որ իմանաք, լակզին եկն Կաննայ, Խաչին, Վարանդայ, Դուզաղ ամեն եսիր դարաւ Դաղխտոյան: Եղ նորայ գնացին, շատ եսիր փողով գնեցին, բերին: Եղ նորայ այլազգն գօրացան, երկիր խնկարկեցին, վանք, զանայպատ, եկեղեցիք կողորդեցին: Զայս Շարակնոցս այլազգի

ձեռաց գնեցի, որ է Շիրվանդալու: Դարձեալ, հա՛լլքք եւ եղբա՛րք, մի լի բերան ողորմի ասէ՛ք ամենեցուն. ամէն: Թվին ՌՃՀԳ. (1724):

2. 1ա (շղազիր, ժԹ. դ.) նուէր Յարութիւն Տ[Եր] Դապեանից՝ Գ[Երզնէան] ճեմարանի Մատենադարանին:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 296ա Մառ[այ] եւ Աստուծոյ՝ Մալխում: 296բ (հայատառ թուրքերէն տաղ, անընթեռնելի):

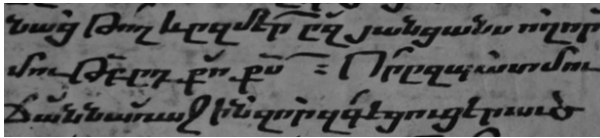
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌՃԺԳ.-1665, Մ[Ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^մ 2464, 1215»: Պհպակ եք, մեքենագիր պիտակ. «Վերակազմուած է հին ու նոր կաշիով, հին կազմաստառով: Գրչ. վերականգնիչ՝ Ա. Խաչատրեան, Երեւան, 1970»:

2465

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԱՐՄԻՉԱԻՆՔ

ԳՐԻՉ՝ Մարգի րհյ.: ՍՍՍՅՈՂ՝ որդի Զանիբէկի եւ Ասումի: ԹԵՐԹ՝ 296. չգրուած՝ 69ա, 122ա: ՊՐԱԿ՝ Ե-Իէ՛X16 (Զ, ԻԲ չիբ, Ե 9, Է 12, Ը 13, ԺԱ, ԺԷ, Ի, ԻԶ 15, ԺԳ 8, ԻԱ 11, ԻԷ 7): ՆԻԻԹ՝ բուրբ: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 11,6x8,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (9x6,3): ԳԻԻ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 10ա): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ դրոյմագարոյ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը մասն հնատիպ գրի (փեղկ Ա՝ Սաղմ. ԳԶ, փեղկ Բ՝ Սաղմ. ԳԳ):

նմուշ 10ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Յարութիւն՝ 69բ, Հոգեգալուստ՝ 122բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Գրուի Յովհաննու Մկրտչի՝ 77բ, Հոփսիսիմէ կոյս՝ 152ա, Աստուածածին՝ 170ա, Գարբիկ հրեշտակալեա՝ 203բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ի՝ 70ա, 123ա: Ճ ա կ ա տ ա - գ ա ռ ի՝ 1ա, 35ա, 177բ, 234ա, 272բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ ի՝ բուսական, թոյնային, յուշկապարիկ, տանաւ, խաչ: Զ ա ռ դ ա - գ ի ռ՝ թոյնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դեղին, շագանակագոյն, սև:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւար. կազմի եզրերը թեթեակի մաշուած. սկզբից եւ միջից պակասաւոր, լուսանցներում խոնամութեան հետեւ, բծեր, փոփոխ պատռումներ, տեղ-տեղ ցեցակեր, մանրանկարներ մասամբ վնասուած կամ եղծուած, լուսանցազարդեր եզրահատումից վնասուած, կազմաստառը վնասուած եւ պատառոտուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-294ա [Շարակնոց]

Տե՛ս նեռ. 1576, 4ա-368բ. 1-24/չիք: 25/1ա-2բ (1ա տե՛ս յաւելեալ ա.): 26/3ա-6բ: 27/6բ-9բ (վրջ. թափուած. «Ո. Մերձ եմ լընկըղմի... ծովու քանդի//»): 28/չիք: 29/10ա-20ա (սկ. թափուած. «[Աւրհն. ԳԶ. Որ արարեր զարուրթեամբ...] քո խորհրդորդեամբ...»): 30/20ա-7ա: 31/27բ-34բ: 32/35ա-7ա: 33/37ա-9բ: 34/39բ-41ա (չիք՝ «Ճ. Բարեբանեալ ես...»): 35/41ա-3ա (43ա-4ա տե՛ս 84. բ): 36/44ա-6ա (46ա-7ա տե՛ս 84. գ): 37/47ա-8բ (48բ-9ա տե՛ս 84. դ): 38/49ա-52բ (52բ-3ա տե՛ս 84. ե): 39/53ա-65ա (նիւթերի ետեւառաջութիւն: Զիք՝ ա. «Մ. Յահել աւուրն...»): 40/65ա-8ա (68բ տե՛ս յաւելեալ բ.):

ՉԺԲ. - 1463

41/70ա-2ա (72ա-3ա տե՛ս 84. ա), 73ա-8բ (յաւելեալ՝ բ. 75բ «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/78բ-86ա: 43/86ա-109ա: 44/109ա-14ա (յաւելեալ՝ 110բ «Մ. Անըսկիբ Բանդ անճառելի...»): 45/114բ-21բ: 46/123ա-5բ: 47/126ա-8ա: 48/128ա-30ա (յաւելեալ՝ 129աբ «Մ. Խորան լուսոյ ճեմարան...»): 49/130ա-2ա (յաւելեալ՝ 131աբ «Մ. Ուրախացի, սրբունի...»): 50/132ա-3բ: 51/134ա-5ա: 52/135ա-7բ: 53/137բ-43ա (յաւելեալ՝ 141բ-2ա «Մ. Որ ի յամսեան վեցերորդի...»): 54/143ա-5ա: 55/145ա-7բ: 56/147բ-9ա: 57/149ա-52ա: 58/152ա-9բ: 59/159բ-61բ (յաւելեալ՝ 160բ-1ա «Մ. Աստուած քահանայք արհնեցէք...»): 60/162ա-4բ: 61/164բ-6բ: 62/166բ-8բ: 63/168բ-70ա: 64/170ա-3ա: 65/173ա-5ա: 66/175ա-7ա: 67/177բ-8բ: 68/178բ-80բ: 69/180բ-2ա: 70/182ա-3բ: 71/183բ-5ա: 72/185ա-6բ: 73/186բ-8բ (Յաւելեալ՝ 188բ «[ԳԿ. ձշ.] Արհնեմբ ըզբեզ փայտ Խաչի», «[ԳԿ. ձշ.] Փայտ կենաց զարուրթեան...»): 74/189ա-91ա (191ա-3ա տե՛ս յաւելեալ գ.): 75/193ա-4բ: 76/194բ-7ա: 77/197ա-200բ: 78/201ա-2ա (սկ. թափուած. «[ԳԶ. Հ. Սքանչելագործ... երեւ.] եցար ի յերկիր...»): 79/չիք: 80/202ա-3բ: 81/203բ-6բ (յաւելեալ՝ 204բ-5ա «[Մ.] Աթոռ անճառ Բանին, Մարիան...»): 82/206բ-17բ, 222բ-3ա, 225ա-6ա (չիք՝ ժ, ժբ-ժգ, ժե-ժբ: Յաւելեալ՝ ա. 207բ-8ա «Մ. Աստուածածին հարսն լուսոյ...»): 83/217բ-22բ (յաւելեալ՝ 226բ. «Տ. Անըսկիբն Աստուած համապայծառ... որ ըզլոյսն//» (վերջից պակասաւոր): 222բ-3ա տե՛ս 82. գ: 223ա-5ա տե՛ս 91: 225ա-6ա տե՛ս 82. ժդ: 226աբ տե՛ս 96): 84. ա/72ա-3ա: բ/43ա-4ա: գ/46ա-7ա: դ/48բ-9ա: ե/52բ-3ա (չիք՝ գ-է): 85/262ա-66բ: 86/227ա-33բ (չիք՝ ա-գ): 87/234ա-60բ (չիք՝ ե. «Զբեզ աղաչեմբ...», է. «Մեծ եւ ահեղ աւրըն»: Յաւելեալ՝ ա. 235բ-6ա «Տ. Որ անճառ խոնարհութեամբ...», 236ա «Տ. Կեանք եւ յոյս ազգին մարդկան...», 236աբ «Տ. Ի սկզբանէ Բանդ Աստուած...», բ. 238աբ «Ող. (Անտոն) Արարչագործ Բանի քո, Տէր...», գ. 240ա «Որ բնակեալդ ես ի յերկինս...», դ. 243բ-4ա «Գալոց է միւսանգամ...», 244աբ Տ. («Արագիս») «Ասրափելի որոտմամբ...», ե. 245աբ «Ո. Հայր անըսկիբն...», գ. 250ա «Տ. Ահեղ փողըն...», է. 256ա «[Մ.] Անեղին տաճար...», ը. 258բ «[Տ.] Զորս հաւասարեցեր...»): 88/272բ-94ա (89-ից յետոյ, է՝ պակասաւոր. չիք՝ «Նայ. Նայեցան գինուորութիւնը... Զիհ. Աստուածային բարկութեամբ ճրոյ... Ման. Տեսեալ ըզբեզ...», «[Հաս. Աղեղն ճրգարաց...] պարտելի զարուրթեամբ...» սկ. թափուած): 89/260բ-1ա (262ա-6բ տե՛ս 85), 267ա-71ա (նիւթերի ետեւա-

ուսչութիւն: Յաւելեայ՝ 271աբ «Ո. Մ վ գերահրաշ ծաղիկ...», 271բ «Մ. Գասապետն հրեշտակաց...», 271բ-2ա «Մ. Ի հայրական ծոցոյ...», 272ա «Որ ի խորհուրդս բարձրագոյնս...»: 90/չիբ: 91/223ա-5ա: 92-95/չիբ: 96/226աբ: Ունի՝

ա. 1ա [Կանօն Թաղէոսի առաքելոյն - ԳԿ. Սա. Մկ. Անժամանակ ծընունդ Որդիի] - (սկ. թափուած) //Ճըմլեցար ի քառաթեւն... [ԳԿ. Ճշ.] Ճըմարտութեան բանին քարոզ...

բ. 68բ [Շարական] Յոհաննու [Երուսաղէմի հայրապետի] - ԴԶ. Մագումն արեւու արեւելեան...

գ. 191ա-3ա [Շարական Աւերոզ Խաչի. ձեռ. 2412, 194բ] - ԴԶ. Ճշ. Սուրբ գեաշ քո... [ԳԿ. Ճշ.] Խորհուրդ Սուրբ նըշանին... Պայծառ, քան զարեգակն... ԴԶ. [Մկ.] Քառակերպեան աթոռ ակն պատուական... [ԴԶ. Մկ.] Տնկեցար ի յերկրի... [ԳԿ. Մկ.] Իսրայելեան բանակին... ԱԿ. [Ճշ. Հբ.] Քեզ երկրպագեմք... ԱԿ. [Մկ.] Այսաւր ծանեաք ըզձառն կենաց...

Բ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԸ. դ.

ա. 294ա [Գիր ամենայն ցաւոց] - Եղուկ է մորըս կուսի... ոչ երկուղէս գիս:

բ. 296բ [Մեծ պահոց շաբաթուն] - Մեծ Պահոց շաբթո[ւ]ն եր[ե]կոյ[եա]ն... Առաջնորդ կենաց մարդկան... բարէխօսեալ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

294բ Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, որով եւ մեք վիճակիմք հաւատով, յուսով եւ սիրով: Ի թվին հայոց ի ԶԺԲ. (1463) գրեցաւ տառս այս ձեռամբ բազմամեղի՝ Սարգիս քահանայի, ի գեաւղն Աւմիզաւմ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Սարգսի Զօրավարի եւ ի թագաւորութեանն Զհանշաչին: Գրեցաւ սա եւ յընդիր արիւնակէ: Որք աւկտիք կամ օրինակէք, յիշեցէք յառատ ողորմութիւն Աստուծոյ զգորդ սորայ եւ զձնողսն իմ ի Տէր, եւ որ յիշէ ըզմեզ՝ յիշեալ լիցի ի նոյն ողորմածն Աստուած, որ տացէ հարիւրապատիկ աստ եւ ի հանդերձեալն, արհնեալ յաւիտեանս. ամէն: |295ա| Արդ, գրեցաւ սա ի վաեւուճն անձ[իւն] իւրոյ (չգրած) եւ յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւն ծնողաց իւրոց՝ Զանիբէկին, Ատումին, եւ կենակցին իւրոյ՝ Դանայխաթունին, եւ Ալամշին: Եւ դուք ամենեքեան, որք պատահիք այսմ տառիս՝ ուսմամբ կամ գաղաչփար առնելով, յիշեղ(ս)չիք ի մաքուր յաղաթս ձեր գԶանիբէկն, եւ գԱտումն, եւ գԴանայխաթունն, գինա ետ զգորդէն գրոցս, որ եւ զնա աղաչեմ յիշել յաղաթս: Եւ Քրիստոս, որ առատն է ի տուրս պարգեաց առհասարակ ամենեցուն՝ ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի, եւ նմա փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն:

Տէս ժե. դ. յիշ-բ. Բ. էջ 202-203:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՍՅԻ

1. 295բ (բոլորգիր) Զվերջին ըստացող Շարակնոցիս՝ գտէր Յակոբն, եւ գհայրն իւր՝ զոչս Ստեփանոսն, եւ հարեղբայրն՝ զուսթայ Մարտիրոսն, եւ զմայրն իւր (չգրած) եւ զկողակիցն իւր, եւ զեղբայրքն իւր՝ զՍուրբանշէն, զԼսապահանշէն, զՋահանշէն, եւ զԷղիլն, եւ զՅովանէսն, ըզՅուսէփն, եւ զքուրն իւր՝ (չգրած), եւ զամենայն արեան մերձաւորքն իւրեանց յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք ուղիղ սրտիւ, եւ Աստուած մեզ եւ ձեզ ողորմեսցի. ամէն: Թվին ԶԶ. (1521) կազմեցաւ:

2. 296ա (բոլորգիր) Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգ[ւոյն]: Արդ, յիշեցէք ի Քրիստոս զվերջին ըստացող սուրբ Շարակնոցիս՝ ըզտէր Յովանէս, եւ զձնօղսն իւր՝ զՅոհաննէսն, եւ զմայրն իւր՝ զՓաշայն, եւ զկողակիցն իւր՝ զԽումարն-խաթուն, եւ զեղբայրքն իւր՝ զԱղաջանն, եւ զհանգուցեալ եղբայրքն՝ զՄիրիջան, զՊապաջանն, եւ Դուշարն եւ ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն: Աղաչեմ զձեզ, ո՛վ մանկունց սուրբ եկեղեցոյ, յորժամ հանդիպիք սմա կարդալով կամ արիւնակելով, յիշեսցիք ի սուրբ յաղթս ձեր գտէր Յովանէս, որ ըստացաւ զսա ի հալալ վաստակոց իւրոց՝ բարի յիշատակ հոգոյ իւրոյ[ն] եւ ծնօղաց իւրոց, հօր[ն]՝ Յոհաննիսին, եւ մօրն՝ Փաշային, եւ կեն|296բ|ակցին՝ Խումարին, եւ եղբարցն՝ Աղաջանին, եւ Միրիջանին, եւ Պապաջանին, եւ Խուշարին, կենդանեացն եւ հանգուցելոցն: Լի բերանով եւ իւղիղ սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէք սոցա. ամէն: Դարձեալ Աստուած ողորմի ասացէք տէր Յովանէսին եւ իւր աներոջ՝ խոջայ Յովսէփին, եւ իւր կողակցին՝ Ալամշին, Աստուած ողորմի ասացէք, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն: Թվականին ԶԶԺ. (1550):

3. 34բ (շղագիր) 1877 սեպ[տեմբեր]: Յիշատակ Գալուստ Տէր-Մկրտչեան Վահանի, ի Ս. Էջմիածին, Մատենադարան ձեմարանի:

4. 291ա (շղագիր) Յիշատակ Մատենադարանի[ն] ճեմ[արանի]: Գ[ալուստ Տ[էր]-Մ[կրտչեան], 1878 յամի: ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 296ա (բոլորակ) «// ոս ե//» (անընթեռնելի):

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 159բ «Ի մեղայպարտ եւ անարժան Աստուծոյ ծառայ տէր Աբրահամէս հացէ, որ երկնային զինվորութեան Քո, թագաւոր անդադար»: 160ա «Էից էյակ բանաւոր գիտակ, բարձր արարէք զնա աւիտեան»: 294բ «Ի սուրբ, ի սուրբ պա՛վական մարմնոյ յարութեան Տեառն մերոյ փրկչին, ի Յիսուս Քրիստոս ճաշակ»: 289բ, 293բ, 294բ, 295բ. զանազան տառեր, բառեր, խզբզոց:

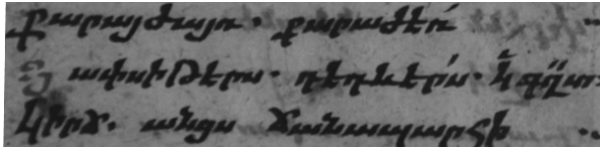
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ «ԺԶ.-ԺԷ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 1ա «2^ր 2465, 1216»:

2466

ԵՐԵՄԻԱ ՄԵՂՐԵՅԻ, ԲԱՌԳԻՐՔ

ԺԷ. դար

Թերթ՝ 115+1 (կրկն.՝ 14). չգրում՝ 58բ, 112բ-5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ժԱx12 (Ա 1, 2 10, ժԱ 9): ՆԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 11x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,3x6,3): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 15ա): ՏՈՂ՝ 15-16: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը թուղթ, լուսանցակողերը կապոյտ ցայտկէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա, վշ.), սպիտակ չգրում թուղթ, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 15ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, սկզբից եւ միջից պակասաւոր, լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, փոքրիկ պատռուածքներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-112ա [Համառօտ հաւաքումն եւ զուարճումն բառից յԱստուածաշունչ զրոց յԵրեմիայէ բանասիրէ Մեղրեցոյ. ձեռ. 451, 17ա] - (սկ. թափուած) /// Ստեղծունք՝ ճղներ... 1բ... Խոյակ՝ սնագլուխ/// (շար. թափուած) 2ա Վտաւակ՝ նափորտ... Արշալուսն՝ արեւազալն է: Ողջոյն ընդ ձեզ, խաղաղութիւն ընդ ձեզ:

Բառք «Արարածոց» գրքի՝ շիբ, բառք «Ելից» գրքի պակասաւոր:

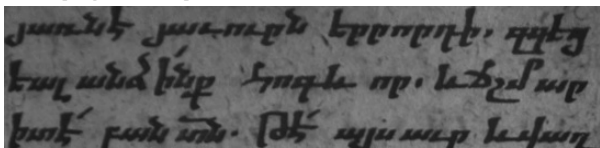
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ «ԺՁ.-ԺԷ., Մ[ետրոյ] Եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞՞ 2466, 1217»:

2467

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԷ. դար

Թերթ՝ 85: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ըx12 (Ա 11, Ը 2): ՆԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 11x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,1x5,6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 15-16: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կապոյտով ցայտկէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա, վշ.), սպիտակ չգրում թուղթ, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 12ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, վերջից պակասաւոր. լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, փոքրիկ պատռուածքներ, ք. 84 եւ 85՝ ետեւաւայ կարուած, պրականիչերի վրա յետագայի ձեռնով այլ համարներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1ա-74ա Սուրբ հաւրն Եւագրեա Հարիւրաւորքն Վեցերորդ.

ՏԷՍ ձեռ. 1666, 200ա-50բ. ա/1ա-12ա: ք/12ա-22բ: գ/22բ-33բ: դ/33բ-44ա: ե/44ա-53ա: զ/53ա-63ա: է/63ա-73բ: Վրջ. («Կատարեցան... »)/73բ-4ա:

ՏԷՍ նաեւ տպ. Բ. Սարգիսեան, Սրբոյ Հօրն Եւագրի Պոնտացոյ Վարք եւ մատենագրութիւնք, Վենետիկ, 1907:

2. 74ա-85բ, կարդալ՝ 74ա-83բ, 85աբ, 84աբ Երանելոյ սուրբ հօրն Նեղոսի ճգնաւորի յաղակս աղաւթից: Գլուխ ճԾ. - Ա. Որ ոք կամեսցի անուշահոտ խոնկս կազմել... զգայութեան հեշտակամ է/// (շար. թափուած):

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ «ԺԷ., Մ[ետրոյ] Եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞՞ 2467, 1218»:

2468

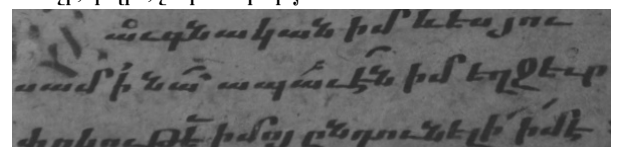
Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

Ռ-ՀԹ. - 1630

ԱԻԸՆԳԱՆՑ
ԳՐԻԶ՝ Յոհան:
Թերթ՝ 254+2 (կրկն.՝ 187). չգրում՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲx12 (Ա, ԻԲ 10, Ե-2, Ը, ԺԲ, ԺԷ 11): ՆԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10,7x8,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9x6,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նորագիր, լրացնողի՝ 187ա-դ.). (նմուշ՝ 21ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, Ա. փեղկին մետաղէ երկու գամով, միջուկը տախտակ, աստառը մասն հնատիպ գրքի՝ Աղօթք. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ - Դակոթ՝ 1բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Մովսէս՝ 26ա, Տիրոջը երկրպագող անձինք՝ 79բ-80ա, Մաղաղեք՝ 88բ, Եսայի՝ 157ա, Եզեկիա թագաւոր՝ 184բ, Աստուածածին՝ 247ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ ՝ 31ա, 62ա, 96բ, 126ա, 159ա, 186ա, 213բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ա ռ դ ՝ բոսա-

կան, թոշնային, յուշկապարիկ, տանար (140ա): Զ ա ռ դ ա գ ի ռ ՝ թոշնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի, դեղին, շագանակագոյն:

Նմուշ 21ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի դռնակն ու կապիչներն ընկած. միջից պակասաւոր, թերթեր խոնացած, լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, տեղ-տեղ ցեցակեր, փոքրիկ պատռուածքներ,

եզրահատումից յուսանցազարդեր վնասուած, ժԼ. դ. նորոգուած, հիմքեր կարկատուած, թերին լրացուած՝ 187ա-դ. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-252բ [Սաղմոսարան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/2ա-30բ: 2/31ա-61բ (պակասաւոր՝ Սաղմ. Լ., Լե., ա. 58ա «//Ոչ այդ պն է, գոր Տեանն հատուցանէիք...»): 3/62ա-96ա (պակասաւոր՝ Սաղմ. ԾԳ., ԾԴ.): 4/96բ-125բ: 5/126ա-58բ (պակասաւոր՝ Սաղմ. ՀԲ., ՀԳ.): 6/159ա-85բ: 7/186ա-213ա (պակասաւոր՝ Սաղմ. ՃԺԳ., ՃԺԴ.): 8/213բ-52բ: Ունի՛

ա. 251բ-2ա Քարոզ Տէր ամենակալի - եւ եւս խաղաղութեան... Եկեալքս ի խոստովանութիւն ապաշխարութեան... Տէր Աստուած մեր, կեցո՛ւ եւ ողորմեա՛:

բ. 252բ Աղաւթ Տէր ամենակալի - Տէ՛ր Աստուած փրկութեան մերոյ, որ ողորմած ես... քեզ հանցեն զարհնութիւն... այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

253ա Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեան՝ Հար եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ, որ ետ կարողութիւն անարժան եւ անիմաստ գրչի՛ հասանել ի յաւարտ աստուածախաւս եւ լուսազարդ տառիս՝ կոչեցեալ Սաղմոսարան, ի թըւականիս հայոց Ռ՛ՀԹ. (1630) ամին, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, յորում նեղիմք ի հարկապահանջութենէ անօրինաց, քանզի եւս քան զեւս սաստկանայ բռնութիւն եւ նեղութիւն ի վերայ աշխարհիս, եւս առաւել՝ ազգիս հայոց, վասն ծովացեալ մեղաց մերոց: Արդ, որք հանդիպիք սմա կարդալով կամ օրինակելով եւ կամ հարեանցի տեսանելով, զաւելորդն բառ|253բ|նայք եւ զպակասութիւն ընուք, եւ խոշորութեանց եւ սխալանացս անմեղադիր լինել,

զի կար մեր այս էր: Վասն որոյ երեսս ի գետին զնելով, աղաչեմ զմանկունսդ սուրբ եկեղեցւոյ, զի լի սրտի եւ բոլոր հաւատով Աստուած ողորմի ասացէ՛ք անարժան գծողիս՝ Յոհաննիս*, ու ծնողաց իմոց՝ Կիրակոս վարպետին եւ Մուսաթին, որ բազում աշխատութեամբ արարին զիս գրագիր, եւ եղբօրն իմոց՝ Մուսէս սարկաւազին, եւ քրեւրն իմո՛ Պօզալին եւ Մրջանին, եւ ամենայն ազգականաց իմոց՝ կենդանեաց եւ մեռելոց. ամէն:

Շնորհիւ Տեանն՝ սկսա եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի գտուրք |254ա| գիրքս, որ կոչի Սաղմոսարան, ի լիցի կիրս Մայելկաց, ի գեօղս, որ կ[ոչի] Աւրնդանց, ընդ հովանեաւ երեք խորանացս՝ Սրբոյն Պ[ե]տրոսի եւ Պօղոսի, եւ Սրբոյն [Գ]էորգեա Զօրավարին, որ է արեւ[ե]լեան կուէ հանդէպ Ապարանից Սուրբ Նշանին: Արդ, աղաչեմ զձեզ, ո՛վ հարք եւ եղբա՛րք իմ, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի՛ ասացէք նմա, որ ստացաւ զՍաղմոսարանս ի հալալ վաստակոց իւրոց՝ ի վայելումն անձին իւրոյ եւ յիշատակ ծնողաց իւրոց եւ ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն:

* Գրչի անունը գրուած է կողքի լուսանցում եւ եզրահատումից վնասուած է:

Տե՛ս ժԷ. դ. յիշ-բ, Բ. էջ 374-5:

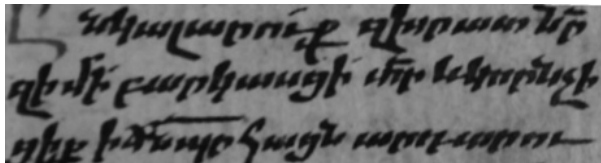
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

254բ (շղագիր) //եւ՝ Ղարանեցի| Պողոս, տվեցի [զալ]ս Սաղմոս[արանս] թւին [Ռ]ՃԼԶ. (1687): ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «Ռ՛ՀԹ.-1630, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞ր 2468, 1219»:

2469

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

Թերթ՝ 250+1 (կրկն՝ 94). չգրուած՝ 1աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲX12 (Ա-Չ 10, է 9, ժԱ 14): ՆԻԹ՝ թուրք, յուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 10,7x7,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,5x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 4ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շաքանակագոյն կաշի, 2 մետաղէ զամերով, միջուկը տախտակ, աստառը սպիտակ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 4ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ - Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա - տ ա զ ա ը զ՝ 27ա, 55ա, 89բ, 119ա, 155ա, 185բ, 218ա: Լ ու - ս ա ն ց ա զ ա ը զ՝ բուսական, թռչնային, տանաք (99բ): Չ ա ը - դ ա զ ի ը՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ը՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ:

ԺԷ. դար

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրեր մաշուած, դռնակն ու կապիչներն ընկած, մէջք վերից վար նեղուած, միջոց պակասաւոր, լուսանցներում խոնաւութեան նեոխեր եւ բծեր, փոփոխ պատուածներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-250բ [Սաղմոսարան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/2ա-26բ (պակասաւոր՝ Սաղմ. Ը, Թ, չիք՝ բ. աղօթք «Տէր տուրնչեան», մաղթանք «Սաղմոսիք»): 2/27ա-54բ (պակասաւոր՝ Սաղմ. Ի., ԻԱ., ԻԸ., ԼԳ., ԼԵ., չիք՝ Սաղմ. ԻԹ., բ. աղօթք «Ի գիշերի», մաղթանք «Ի գիշերի»): 3/55ա-89ա (պակասաւոր՝ Սաղմ. ԼԷ., ԼԹ., չիք՝ Սաղմ. ԼԸ., բ. աղօթք «Տէր երկնի», մաղթանք «Յերգս»): 4/89բ-118բ (չիք՝ բ. աղօթք «Գոհանամք զքեզ», մաղթանք «Գոհութեամբ»): 5/119ա-54բ: 6/155ա-85ա: 7/185բ-217բ: 8/218ա-50բ (պակասաւոր՝ բ. 250բ «...արհնեցէ՛ք լերինք, բլուրք եւ ամենայնք//»), չիք՝ «Փոքր էի ես», գ-է):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1բ (ԺԸ. դ.) Եւ՝ Քրիստոսի ծառայն Յուսէի էս գրեցի: ԳՐԶԱՓՈՐԶ 1աբ, 97ա, 139ա, 147բ, 200ա. զանազան տառեր եւ բառեր:

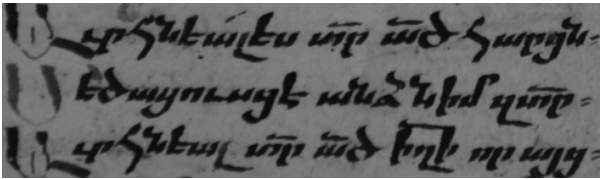
ՆՇՈՒՄ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «ՌՂ.1641, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^մ 2469, 1220»:

2470

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ի Ք , Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ա Տ Ե Տ Ր

ՌՂ. – 1641

ԳՐԻԶ՝ Վագար երկ: ԹԵՐԹ՝ 163+2 (երեկնուած՝ 1): ՊՐԱԿ՝ 1-14x12 (ԺԳ 9): ՆԻԻԹ՝ բոլոր, լուսագծերով եւ զարդածեւ լուսադրոշմով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 11x8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,3x5,3): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նոսրգիր՝ 160բ-3ա. նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մէջք՝ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստուղը սպիտակ թուղթ, լուսանցակողերը՝ կապոյտ ցայտկէն. կազմը ԺԹ. դարի: ՊԱՀ՝ ՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Գ), սպիտակ թուղթ, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 12ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 1ե, 53ա: Ճ ա - կ ա տ ա գ ա Ր դ՝ 12ա, 32բ, 37բ, 42ա, 47ա, 73բ, 79բ, 105ա, 117բ, 123բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ, երկնագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ՝ ՊԱՀ՝ ՊԱՆԱԿ – երգ երգոց, Գ. 13 - Ե. 3: ԺԳ. դ.: 2 (Բ-Գ), սկզբում, ստացուած կէս թերթի ընդլայնակի հատումով: Մագաղաթ, միասին (13x9), բոլորգիր, 16 տող: Կարդալ՝ Բա, Աբ, Բբ, Աա. «///Պարտեզ փակեալ... վարս իմ տարափով գիշերոյ: Հարսն գայս ինչ ասկեալ///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցներով խոնաւութեան հետեւեւ, փոքրիկ պատուածներ, տեղ-տեղ զեցակեր. եզրահատուած, որի հետեւանքով պրակամիշերն ընկածերեւում են միայն Ե-ի վերեւի ծայրը, որոշ պրակամիշերի պատուոյ նշաններ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1դ-51բ, 104բ-42ա, 153ա-63ա [Ժամագիրք]

Տե՛ս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-80ա. 1/1դ-11բ: 2/11բ-32ա: 3/32ա-6բ: 4/37ա-41ա: 5/41բ-6ա: 6/46ա-51բ (52ա-104բ տե՛ս բ): 7/104բ-16բ: 8/116բ-23ա: 9/123ա-8բ: 10. ա/128բ-38բ: բ/153ա-6բ: գ/156բ-8ա: դ/138բ-41բ: ե/141բ-2ա (142ա-52բ տե՛ս Բ. գ): Ունի.

ա. 158բ-9բ Աղօթք սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն [Բան ԽԱ.] – Որդի Աստուծոյ կենդանոյ արհնեալը... արհնեալ ի բարձունս: Եւ քեզ ընդ Հար եւ Հոգւոյդ Սրբոյ այժմ եւ միշտ:

Բ. 52ա-104բ, 142ա-52բ [Խորհրդատետր]

Տե՛ս ձեռ. 2385, 69ա-156բ. 1/52ա-62ա: ա/52ա-5բ: բ/55բ-6բ: գ/56բ-61ա: դ/61ա-2ա: 2/62ա-70ա: ա/62ա: բ/62ա-3բ: գ/63բ-5բ: դ/65բ-6ա: ե/66ա-8ա: գ/68ա-70ա: Յ/70ա-98ա: ա/70ա-4ա: բ/74բ-90ա: գ/90ա-2ա: դ/92ա-8ա: 4/98ա-9բ: ա/98աբ: բ/98բ-9ա: գ/99աբ:

ա. 99բ-101ա Այլ աղաթք, որ ասի նախ քան զնաշակելն Խորհրդոյն, ի բանից Թումայի առաքելոյն – Մարմին քո անապական... ի թողութիւն մեղաց եւ ի փառս քո Քրիստոս Աստուած մեր, այժմ:

բ. 101ա-4բ Տեառն Ներսէի Լամբրուանացոյ ասացեալ Խրատք եւ սահման վերոյգրեալ գրոց – Քանզի բազում ինչ եցոյց... ոչ ունելով հանդերձ հարսանեաց. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

գ. 142ա-52բ Եռամեծի եւ քաջ վարդապետի Մխիթարայ Գօշի խստակրօն ճգնաւորի եւ բանիբուն հեռետորի ասացեալ զաղաթս ի ժամ սուրբ պատարագի – Տէ՛ր Աստուած իմ, Յիսուս Քրիստոս, Բան Հօր եւ կերպարան կենդանի... եւ փառաւոր արարից զքեզ ընդ Հար քում... այժմ եւ միշտ:

Գ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ.

160բ-3ա Աղօթք Գրիգորի Նարեկացոյն ասացեալ վասն տէնտի [Բան ԻԸ., հատուած] – Եւ արդ, այսքանեաց անբաւից հրաշից հանդերձից... զուգակշիռ հաւասարութեան յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՐԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

159բ Յիշատակարան արիւնակին. Փա՛ռք Հօր անհասին եւ Որդոյն Միածնի եւ Սուրբ Հոգոյն ճշմարտի, երկից անձանցն եւ մի բնութեան եւ աստուածութեան, այժմ եւ միշտ եւ:

Արդ, գրեցաւ սուրբ Խորհրդամատոյցս պատարագի ի յերկիրս Քաջբերունեաց, ի սուրբ ուղիստ Մեծովայ վանք կոչեցեալ, ընդ հովանեաւ Տիրամօր |160ա| Սուրբ Աստուածածնիս եւ Սուրբ Յակոբայ հայրապետիս եւ սուրբ վարդապետաց գերեզմանացս, ի թվականիս հայոց ՊՂԲ. (1443), ձեռամբ անարժան եւ անպիտան եւ անիմաստ գրչի՝ Ներսէս վարդապետի, առ ոտս տիեզերալոյս եւ քաջ բարեունապետի Բովմայ (=Թովմայ) վարդապետի, ի խնդրոյ սրբամիտ եւ կուսակրան քահանային՝ Մելքիսեղի:

160ա (Յիշատակարան Թովմա վարդապետի. հմմտ. ձեռ. 590, 202աբ) Արդ, ես՝ մեղապարտս ի ծնունդ եկեղեցոյ, Թումայ պիտականուն վարդապետս, ի Քաջբերունեաց գաւառէ, ի սուրբ ուխտէն Մեծոքայ, ի կարգէ աշակերտաց մեծ վարդապետացն Սարգսի եւ Վարդանայ |160բ| եւ Գրիգորի Տաթեւացոյն, սրբագրեցի:

զ Գիրս հրեշտակաց աղօթից ինն ժամու, որ կատարի ի դէմ Երրորդութեան, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ:

Տէս ժե. դ. յիշ-ք, Գ., էջ 401:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

11բ Գրեցաւ ի թվականիս ՌՂ. (1641) ամին, Յունիս ամսոյ ԻԲ. (22), արն Դշաբթի, ձեռամբ Ղազար իրիցոյ:

36բ Զմեղապարտ գծաւըս՝ գՂազար երէց, ի Տէր վարձատրեա՛ միով Տէր ողորմեայիւ, ո՛վ սիրելի ընթերցողք, եւ Քրիստոս Աստուած զձեզ յիշեսցէ եւ առհասարակ ողորմեսցի ի մեւսանգամ գալստեանն:

52բ Գրոցս այս դուք խընամ տարէք,
Որք տենչանաւ զսա երգէ՛ք,
Ով որ կարդայք, արիւնակէ՛ք՝
Ղազար երէցըս յիշեսցէ՛ք,
Զթաղծեալս հոգովս, եղբայր, յիշեա՛,
Եւ զողորմին սիրով ասա՛,
Ձեռքս փտի՛ւ ի հող դառնա,

Գիրս յիշատակ առ ձեզ մնա:

Տէս ժէ. դ. յիշ-ք, Գ. էջ 4:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1դ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Ի վայելումն ա[ի]րացու Ովանէպին:

2. Պահպանակ Աբ (ԺԹ. դ., շղագիր, մատիտով) Այս գիրք պատկանի Աղէփսանոր Տէր-Յովհաննէսեանց (նոյնը՝ 163բ):

1ա (նոյն ձեռքով) 1899, Սեպտեմբերի 16, նուէր Աղէփսանոր քահանայէ Տէր-Յովհաննէսեան, Տփլիսսու Կովկոյ թաղի Սուրբ Աստուածածին եկեղեցւոյ քահանայէ: 1899, Սեպտեմբերի 16:

3. 1գ (շղագիր) Մետրովբ արքեպիսկոպոսին է: 1899:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1բ «Մետրովբ արքեպիսկոպոս Սմբատեանց նախիջեանցի»:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 1բ «Գնալով փառաց քոց... »:

ՆՇՈՒՄ՝ Պահպնակ Աբ. «Ժէ., Մ[ետրովբ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^{մբ} 2470, 1221»:

2471

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Բ Ք

ժԶ. դար

234-245՝ կարկառած, աստուծն ու պահպանակներն աւելացրած լուսանցակողերը սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

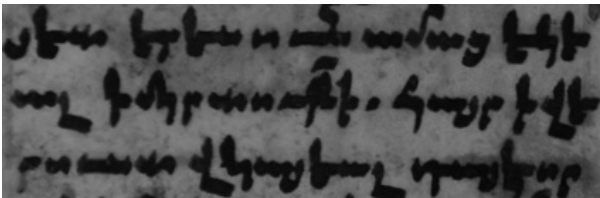
1ա-245բ [Ժամագիրք Հայաստանեայց սուրբ եկեղեցւոյ]

Տէս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-80ա. 1/2բ-5բ, 10ա-31բ (թերի՛ 11բ. «... զաթոռ իւր, արք...» (միջից թափուած), 12ա «//ցէ եւ ողորմեսցի...»): 2/31բ-114բ: 3/115ա-34բ: 4/134բ-45ա: 5/145ա-53բ: 6/153բ-76ա: 7/176ա-202ա: 8/202ա-30բ: 9/230բ-45ա: 10/յիբ: Ունի՛

ա. 1ա [Հրաժարումն] – Հրաժարիմք ի սատանայէ... բ. 1աբ, 6ա-7ա [Դաւանութիւն հաւատոյ] – Խոստովանիմք եւ հաւատամք... (թերի՛ 1բ «Հաւատամք զերրորդ...» (շար. թափուած): 6ա «//եւ այսաւր նոյն... »): գ. 7ա-9բ [Զղջումն] – Մեղա՛յ ամենասուրբ Երրորդութեանն... մասամբք նո՛ւ (շար. թափուած): դ. 2ա [Արձակումն] – (սկ. թափուած) //սէրն Աստուած...:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 9բ, 39բ-40ա, 78ա, 85բ, 114բ, 123բ, 175բ, 197բ, 245բ. զանազան տառեր, բառեր:

Թերթ՝ 245+1 (կրկն՝ 198). չգրում՝ 81բ, 245բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲx12 (Ա 4, Բ 10, ԺԱ 4). պրակահաշիւը՝ ըստ վերակազմութեան պրակաւորման): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 10x7,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,2x4,2): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 6ա): ՏՈՂ՝ 16: ԿԱԶՄ՝ մանուշակագոյն մովաթ, մէջք՝ սեւ գործուած, միջուկը տախտակ, աստուոր սպիտակ թուրք. 1950-ականներէ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ), սպիտակ չգրում թուրք, մասն կազմաստառի, Ի. դ. յաւելում:

Նմուշ 6ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Արեգակն՝ 12բ, Մատնութիւն՝ 32ա, Յովհաննէս աւետարանիչ՝ 48ա, Դովաս աւետարանիչ՝ 52ա, Մարկոս աւետարանիչ՝ 54բ, Մատթէոս աւետարանիչ՝ 56բ, 98ա, Հովիւ՝ 69բ, Քրիստոս՝ 145բ, Խ ա շ է Լ ու թ ի լ ն՝ 176բ, Աբրահամ՝ 191ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 2բ, 32ա, 115ա, 135ա, 176բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, թոչնալին: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, դեղին, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից պակասաւոր, Ա. եւ Բ. պրակների թերթերը խառնուած, կարդալ՝ բ. 1, 6-9, 2. լուսանցներում խոնաւութեան հետեւե, Ի. դ. վերակազմուած, բ. 1-5, 10,

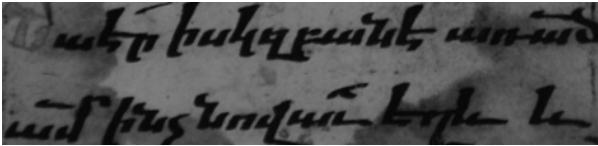
2472

Հ Ա Մ Ա Յ Ի Լ

ՌՃԾԱ. - 1702

ԳրիՉ՝ Գրիգոր երեց:

Թեթթ՝ 61. չգրուած՝ 26ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ձx12 (Ա. 13, Գ 10, Ե 9, Ձ 5): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 10,5x7,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (7,5x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր, յանդարտորդի նոտագիր՝ 1ա-3բ, 60բ-1բ. (նմուշ՝ 9ա): ՏՈՂ՝ 14: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը թուղթ (Ա. փեղկի աստաղին փակցուած դեղին մետախ՝ հին կազմինը). ԺԹ՝ դարի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա.) + 1(Բ), դեղնաւուն չգրուած թուղթ (Բ. դ. յաւելում):

Նմուշ 9ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Տիրամայր մանկան հետ՝ 1բ, Մատթնա անտարանի՝ 3բ, Յովհաննէս անտարանիչ եւ Պրոխորոն՝ 8բ, Ներսէս Շնորհալի՝ 16բ, Աղօթք ի վերայ հիւանդի՝ 26բ, Խաչ՝ 47բ, Սուրբ Սարգիս՝ 52ա: Լուսանցային. Երկու կոյր՝ 4ա, Մարկոս անտարանի՝ 5բ, Դովաս անտարանի՝ 7ա, Գրիգոր Նարեկացի՝ 11բ, Քերովբէ՝ 24բ, Փոտինեա Սամարացի՝ 35ա, Փոկաս եպս.՝ 35բ, Սուրբ՝ 39բ, 54ա, Կիպրիանոս՝ 40ա, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալ՝ 43բ, Քրիստոս՝ 12ա, 48ա, Գաբրիէլ հրեշտակապետ՝ 51ա, Մովսէս՝ 56ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 4ա, 9ա, 12ա, 17ա, 27ա, 40ա, 48ա, 51ա, 54ա: Լ ո ս ա ն ց ա յ ի ն՝ բուսական, տանար (27ա), յուշկապարիկ (33ա), խաչ (38ա): Չ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, դեղին, շագանակագոյն:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից պակասաւոր, ք. 1՝ ստորին հատուածը պատռուած, լուսանցներում խոնաւորեան հետքեր, փոքրիկ պատռումներ, տեղ-տեղ ցեցակեր, Բ. դ. նորոգուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 1ա [Աղօթք ընդդէմ չարակամաց] – (սկ. թափուած) /// սիրեաց, որպէս կապեաց Յեսու որդին... զչարկամաց լեզուն ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ (1ա-3բ տե՛ս Բ.):

2. [Աւետարան բժշկութեան] – ա. 4ա-5բ Սուրբ Աւետարան ըստ Մատթէոսի – եւ մինչդեռ անցանէր... (Թ. 27-34): բ. 5բ-6բ Սուրբ Աւետարանս Մարկոսի – եւ ելեալ միւսանգամ... (է. 31-37): գ. 7ա-8բ Սուրբ Աւետարանս Դովասոս – եւ ի վաղիւն մինչ իջանէին... (Թ. 37-44): դ. 9ա-11ա Սուրբ Աւետարանս Յոհաննու – ի սկզբանէ էր Բանն... (Ա. 1-17):

3. 12ա-4բ Աղօթք սրբոյն Նարեկացոյն Գրիգորին պահպան [Բան ԽԲ.] – Տէ՛ր Աստուած գրութեան եւ ողորմութեան... փառաւորեալդ յամենայնի յաւիտեանս. ամէն:

4. 14բ-5ա [Գրիգորի Նարեկացոյ, Բան ՁԹ.] – Աստուած իմ եւ Տէ՛ր... Հոգւոյդ ամենակալին վայել է փառք... ամէն:

5. 15բ-6ա Գիր չար աչից եւ չար նիաթի՝ ծառայիս Աստուծոյ – Տէ՛ր մեր Յիսո՛ւս Քրիստոս... չարակն չունիք իշխանութիւն, որ մերձենայք ի ծառայս Աստուծոյ:

6. 17ա-24բ Աղօթք սրբոյն Ներսէսի հայրապետին պահպան ծառայիս Աստուծոյ – Հաւատով խոստովանիմ... ամենայն սրբոց քոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց, եւ քեզ փառք... յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

7. 24բ-5ա Գիր Բաղջրութեան ամենայն մարդոյ... – Եւ յանուն Մեսիայի... հայու եւ տաճկի եւ ՀԲ. ազգի ի դէմս ծառայիս Աստուծոյ:

8. 25աբ Գիր վանառի եւ յաջողութեան՝ ծառայիս Աստուծոյ – Կենդանամէլ եւ կենդանամէթէ... եւ զամենայն վիշտս քաղցրացոյ. ամէն:

9. 27ա-33ա Աղօթքս, որ կոչի Ուրբաքգիրք – Տանին զհիւանդն ի դուռն եկեղեցոյն... Եւ կարգան զաղօթքս ի վերայ հիւանդին. Կարգամք առ քեզ, Տէ՛ր երկնի եւ երկրի... եւ զամենայն պատուհասն ի ծառայէս Աստուծոյ:

10. 33ա-4ա Գիր գլխացալի եւ չար նիաթի՝ ծառայիս Աստուծոյ – Ելանէր անկարն ի ծովէն... մի՛ ցաւեսցի զլուիս ծառայիս Աստուծոյ:

11. 34աբ Գիր ակամի եւ չար դաւոց եւ գլխացալի – Գայր գեսն Յորդանան... եւ պատահարց ի դիմէ ծառայիս Աստուծոյ:

12. 34բ-5ա Աղօթք սրբոյն Փոտինեա Սամարացոյն... – Երանելի սրբուհին այս... եղիցի բժշկութիւն ծառայիս Աստուծոյ:

13. 35բ Սուրբն Փոկաս եպիսկոպոսն, որ ի վերայ լալէկոծութեան ծովուն... – Սուրբ եպիսկոպոսն Փոկաս... յամենայն վտանգից հոգոյ եւ մարմնոյ զծառայս Աստուծոյ... եղիցի բժշկութիւն ծառայիս Աստուծոյ:

14. 36բ-7ա Կապ արեան, որ գնալն լինի ոչ դադրի... – Բաղբուկ, Տապտուկ... կապի արիւն ծառայիս Աստուծոյ:

15. 37ա Գիր կատղածի. գրէ գրաւն ի վերայ հացին... – Ազս, մագս, բագս, ինագաս:

16. 37ա Գիր ծրծագալի եւ խումրայի. գրէ ի վերայ այն խոցին... – Մի՛ կասիր արարի... Բ. կրկնէ:

17. 37աբ Գիր Բաղջրութեան աւագաց եւ ընկերաց բարի... – Կրաղի ես, մարմարի ես... առ իշխանս, որ բարեխօսեն:

18. 37բ Գիր ֆնոյ տղայի. Աստուծով – Եւ Սուրբիկոս, եւ Նունիկոս... զի տացէք քուն տղայիս:

19. 38աբ Ձայս է. գիրս. գրէ ի վերայ կարմիր փամու, խոցի – Խէն, այսինքն է խաշեալն... եւ յաւերժաբար կենդանի եմ յաւիտեան:

20. 38բ-9ա Կիմ, որ դժուար ծնանի գտղայն, զայս հրեշտակաց անուանն գրէ, ի ձեռն դիր... – Աքէ, Աքա... եղիցի ազատութիւն աղախնոցս այս անուն:

21. 39աբ Գիր լեզուակապի... – Հրանիւթ, հրա-
փայլ... լեզուն չարախօսաց ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ:

22. 39բ Գիր գլխացաւի եւ խոցի... – Տէր Աստուած
գօրութեանց... սրբեաց զանդամալուծն /// (շար.
թափուած):

23. 40ա-3ա Գիր եւ պատմութիւն Ուտիանէ կու-
սիւն – Յայնժամ կայր ի քաղաքին յայնմիկ... եւ շար
միտքն կապած կենդարմաց ծառայիս Աստուծոյ:

24. 43բ Անուամբ Եփեսոսի մանկանցն գրէ, ի
սնաբն տղային դիր, որ բնի – Աղմիքոս, Մատրոնիա-
նոս... Անդոնիոս:

25. 43բ-5բ Գիր թպղի եւ շար նիւթի... – Սուրբն
Պետրոս եւ սուրբն Պօղոս... մտանել ի տուն ի ծառայս
Աստուծոյ:

26. 45բ-7ա Գիր գլխացաւի եւ շար նիւթի –
Սուրբն Սիսիանոս եւ սուրբն Սեւերիանոս... զի դու ես
բարի հովիւ... պահապան ծառայիս Աստուծոյ:

27. 47ա [Գիր անասնացաւի] – Զինչ ցաւ որ ան-
կանի յանասունք... վերանայ ցաւն Աստուծոյ հըրա-
մանան:

28. 48ա-50բ Գիր պահպանութեան – Բարեխաւ-
սութեամբ սուրբ եւ անբարբառ... Քրիստոս մեզ պա-
րիսպ եւ դիւացն /// (շար. թափուած):

29. 51ա-3բ Գիր պահպանութեան – Գաբրիէլ, Մի-
քայէլ... յորոգայթ ի նոյն անկցին եւ պահեն զծառայս
Աստուծոյ:

30. 54ա-6ա Գիր վասն կախարդաց – Երգմնեցու-
ցանեմ եւ կապեմ... 55բ Աստուած անբաժանելի /// (մի-
ջից թափուած) 56ա լեզուն ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ:

31. 56ա-8ա Գիրք բախտի, եւ վասն հանապարհի,
եւ պատերազմի – Կայր Մովսէս յեզր... այլ կապած է
ամենայն շարն ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ:

32. 58ա-60բ Գիր շար աչից եւ շար նիւթի... – Ի
յաւուրն ուրբաթին, / Որ զՏէրն մեր խաչին... ի շար
խորհրդէ անօրինաց ի դէմ ծառայիս Աստուծոյ:

Բ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ.

1. 1ա [Աղօթք շաղացկապի] – Թէ որ ուզես, որ ջա-
ղաչն կապես... առատ/// (շար. պատռուած):

2. 2ա [Աղօթք] – (սկ. չիք) /// վերնական գօրացն...
մի՛ անտես առնէր:

3. 2բ-3բ Գիր կողի – Ընդ ալայ բան... ո՛չ մտանեմք
ի տուն:

4. 60բ-1ա [Անուամբ ԿԶ. հրեշտակաց] – (սկ. ան-
ընթեռնելի) /// Աքայդայ, Աբարուտ... հրեշտակք ամե-
նայն իրաց բանին:

5. 61բ Դուռն Աստուածածնի իշխանութիւն Աս-
տուծոյ գնելոյ եւ վաճառելոյ – Զամենայն սիրտ սի-
րոյ... եւ իւր զաւակացն. ամէն, եղիցի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

60բ Արդ, գրեցաւ սուրբ Յամայի[լ]ս ձեռամբ սու-
տանուն Գրիգոր երիցոս, ի թովոյն ՌճՅԱ. (1702), ի
փառս Աստուծոյ. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 61բ (Յական յաւելագրողի) Գրեցաւ ձեռամբ
անարժան Յական Ոսկան իրիցիս ի վայելումն ուստայ
Օրդուխանին, թվին ՌճԿԲ.ին (1713):

2. 36բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) եղիցի բժշկութիւն ծա-
ռայիս Աստուծոյ Օրդուխանին (նման՝ 37ա, 46բ):

3. 2ա (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Օգնական եւ պահապան
լերո՛ւք ծառայիս Աստուծոյ Մարիամամին (նման՝ 3բ,
5բ, 8բ, 11ա, 14բ, 16ա, 24բ, 25աբ, 33ա, 34աբ, 35աբ,
36բ, 39աբ, 43ա, 45բ, 47ա, 49բ, 53բ, 56ա, 57բ, 58ա,
60բ):

4. 14բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր)... պահապան լինիցի ծա-
ռայիս Աստուծոյ... Ալղունին (նման՝ 15ա, 16ա, 25աբ,
33ա, 34աբ, 35աբ, 36բ, 37բ, 39աբ, 42ա, 45բ, 47ա,
53բ, 56ա, 58ա, 60բ):

5. 24բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Պահապան ծառայիս Աս-
տուծոյ... Յակոբի[ն]:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 13բ, 61բ սետվ քառանկիւնի, անըն-
թեռնելի:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ «32 ՆՁԸԹ»:

ՆՇՈՒՄ՝ 13ա. «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^մ
2472, 1223»:

2473

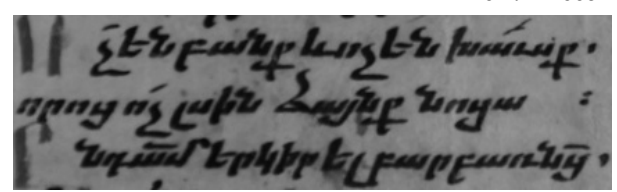
Մ Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ՔԱՅԱ

ԳՐԻՉ՝ Յովակիմ երէց: ՍՍՅՈՂ՝ Խաչատուր մահդասի եւ ու-
րի իւր Շահրի ջահրնկալ:

ԹԵՐԹ՝ 264+1 (կրկն.՝ 1). չգրուած՝ 1ա-դ, 2բ-3ա, 60ա, 64բ,
123ա, 216բ, 263բ-4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԻԱ.Մ.12 (Գ՝ կրկն., Ա, Գ2, Ե, Թ 13,
ԺԱ 11, ԻԱ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 9,8x7:
ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (7,3x4,3): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 30ա):
ՏՈՂ՝ 18-19: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը
տախտակ, աստաղը դեղին կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՌՃԺԲ. – 1663

Նմուշ 30ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Դաւիթ՝ 3բ: Տպագիր՝ Աստուածա-

մայրը մանկան հետ՝ 60բ, 64ա, 123բ, Համբարձումն՝ 155բ, Ա. Գեորգ Գորավար՝ 185բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 4ա: Ճ ա կ ա տ ա -
 զ ա ր դ ՝ 30ա, 94ա, 124ա, 186ա, 217ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ ՝
 բուսական, թռչնային: Ջ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ հանգուցագիր, թռչնա-
 գիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին:

ՎիճԱԿ՝ բարար. կազմի եզրերը տեղ-տեղ մաշուած, դոնական ու կապիչներն ընկած, մէջքի ստորին մասը թափուած, թ. 61՝ կիսով շափ պատուած եւ ընկած. լուսանցներում խոնա-
 տրեան հետեւ, փոքրիկ պատուածներ, տպագիր 5 նկար-
 ները ազատ էջերին ստանձուած ժՔ. դ.:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 4ա-255բ [Սաղմուսարան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/4ա-29բ (չիբ՝ բ. մաղթանք
 «Սաղմոսիւք եւ արհնութեամբ»): 2/30ա-59բ (չիբ՝ բ. մաղ-
 թանք «Ի գիշերի եւ ի տըրնջեան»): 3/61ա-93բ (չիբ՝ գ. մաղ-
 թանք «Յերգս արհնութեան»): 4/94ա-122բ: 5/124ա-55ա:
 6/156ա-85ա (յաւելեալ՝ 185ա «Քարոզ վասն գիշերի – Ի գիշե-
 րի եւ ի տուրնջեան...»): 7/186ա-216ա: 8/217ա-55բ (չիբ՝
 «Փոքր էի ես», յաւելեալ՝ 244ա «Սաղթանք Պահոց սուսու-
 տեան – Լո՛ւր մեզ, Տէր...»):

Բ. 1. 255բ-61ա Աղաթք սրբոյն Ներսէսի Հայոց
 կաթողիկոսի, զի ամենայն քրիստոնէաբ պարտին
 ուսանել – Հաւատով խոստովանիմ... սրբոց քոց երկ-
 նաւորաց եւ երկրաւորաց եւ Քեզ փա՛ռք... յաւիտեանս
 յաւիտենից. ամէն:

2. 261ա-2բ [Գովուրթին սաղմուսին] – Բանք սաղ-
 մոսիս է պատուական, / Լըցեալ Հոգովն աստուածա-

կան... ձու ածէին ցեղս ի ցեղաց, / Լեզուա խաւսին
 բանականաց:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

263ա Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեան՝ Հօր եւ
 Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ անզրաւ յաւիտենիւ.
 ամէն: Կատարումն եղեւ Սաղմոսարանիս յայլուստ աստ
 սրտից բերկրեցելոց Տէրամբ, եղեւ ձեռամբ ստրուկ
 Յովակիմ անուամբ եւեթ երիցոյ, ի յերկրիս Հոնաց, ի
 մայր քաղաքաց երկրիս Քաֆայ, թվականին հայոց
 ՌժժԲ. (1663) եւ ի ծննդեան փրկչին ՌՈԿԳ. (1663), ի
 խնդրոյ մահդասի Խաչատրոյ եւ որդւոյ իւրոյ Շահերի
 ջահընկալի, որ ետ գրել զսա յիշատակ իւր եւ ծնո-
 ղացն, եւ ամենայն զարմիցն, զոր Տէր Աստուած բարով
 վայելել տացէ. ամէն: Հա՛յր մեր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

161բ Պօղոս Բեղլեւան (կապգիր), 1886 ամի, Դեկ-
 տեմբերի 17:

2ա (շղագիր) Գեորգեան հոգեւոր նեմարանի մա-
 տենադարանին՝ նորա քսանեւհինգամեայ յօբելեանի
 առթիւ նուիրում է նախկին սան տէր Պօղոս քահանայ
 Բեղլեւան: 25, IX, 1899, ի Ս[ուրբ] էջմիածին:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌժժԲ.-1663, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոս-
 պո]ս»): «2^մ 2473, 1224»:

2474

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԿ. դար

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1բ-80բ [Ի Հարանց վարուց]

1. 1բ-24բ [Տեսիլ Պօղոսի] – (սկ. թափուած) /// զիս
 հանգստեանն արդարոց եւ զտանջանս մեղաւորացն...
 ապաշխարեսցո՛ւք եւ մի՛ կորիցուք... ամէն:

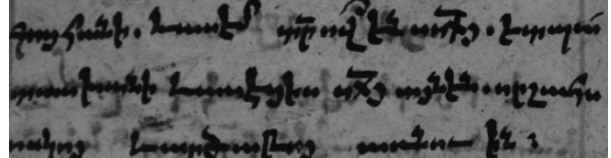
2. 25ա-32ա Վարբ ճգնատրի մեծի – Եղգէրէոս ոմն
 անուն միայնակեաց նեղացաւ ի դիւէն... ի վերայ
 սքանչելեացն հրաշալի փառաւորելով զԱստուած...
 ամէն:

3. 32ա-40ա [Վարբ Դանիէլ ծերոյն] – Դարձեալ եր-
 բեմն ելանէր մեծն Դանիէլ ի սկիտոյ ընդ աշակերտան
 իւր... եւ զգաստացեալ եղեւ շնորհօքն Աստուծոյ:
 տե՛ս Վարք Սրբոց Հարանց, Գ. Բ., Վենետիկ, 1855, էջ 56:

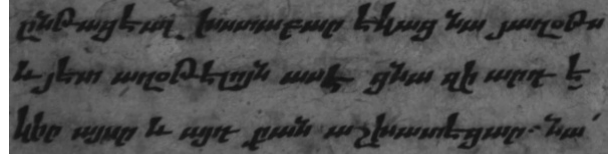
4. 40ա-2ա Վասն՝ ուրբ գորախափն լեառն գտին եւ
 զստորոտ հասեալ տեսին – Ի ժամանակս տեառն
 Ներսէսի Կլայեցոյն... եւ քարոզէր ամենեցուն:

5. 42ա-6բ Վարբ Մրապիոնի Ծերոյն – Մրապիոն՝
 այր երկիւղած եւ ազնուական... եւ շար գերիս հան///
 (շար. թափուած):

Թե՛րթ՝ 94. չգրուած 1ա, 93ա: ՊՐԱԿ՝ 1-5x10 (1՝ 4, 4՝ 12) + Ա-
 Եx12 (Ա 10, Դ 6, Ե 8): ՆԻԻԹ՝ թուրք, արեւելեան: ՄեծՈՒԹԻԻՆ՝
 12x10: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9x6,2): ԳԻՐ՝ նոտագիր (1բ-24բ),
 բոլորգիր (25ա-94բ). (նմուշ՝ 14ա, 25ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱՁՄ՝ դրոշ-
 մագարոյ շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ երկու կապիչով,
 միջուկը տախտակ, աստառը դրոշմագարոյ կտաւ (Բ. փեղկին՝
 հին եւ նոր աստուներ). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝
 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), թուրք (Ի. դար):

Նմուշ 14ա

Նմուշ 25ա

ՎիճԱԿ՝ բարար. կազմի եզրերը մաշուած, մէջքը վնա-
 սուած, դոնական ու կապիչները նորոգման ժամանակի, հին աս-
 տառը ցեցակեր, սկզբից, միջից եւ վերջից պակասատը. լու-
 սանցներում խոնաւորեան հետեւ եւ բծեր, փոքրիկ պատ-
 ուածներ, ցեցի անցեր. լուսանցակողերը գունարափ:

6. 47ա-80բ [Քաղուածք ի Հարանց Վարուց] – Ենարց եղբայր ոմն ցհայրն Անտովնիոս եւ ասէ... յորոց յաղթահարեալ լինէր/// (շար. թափուած):

Հմտ. Վարք Սրբոց հարանց, հտ. Ա., Վենետիկ, 1855, էջ 413, 434, 426, 418, 437, 438, 445:

Բ. 81ա-94բ [Գիր պահպանութեան]

1. 81ա [Աղօթք] – (սկ. թափուած) /// ցամաքս եւ ոչ ոք ի թշնամեաց... փրկութեան եւ օրհնութեան ծառայիս Աստուծոյ:

2. 81աբ Աղօթք պահպանութեան – եւ ես յամենայն ժամ... կապէ ամենայն շար սատանէ. ամէն, եղիցի, եղիցի:

3. 81բ [Աղօթք պահպանութեան] – Տէ՛ր Յիսուս, բարեխօսութեամբ մօր քո... պահեա՛յ գծառայս քո:

4. 81բ-3ա Գիր շար աչից, ի շար նիաթիթից եւ ի շար լեզուէ ի շար խորհրդոց... – եւ իբրեւ իջանէր նայ ի լ[ե] առնէն Ձիթենեաց... կապեալ եղիցի շար աշքն:

5. 83ա-4ա Այլ գիր պահպանութեան դիւաց եւ ամենայն փորձութեանց... – Բա՛նդ Աստուած, որ ես Աստուած... զատու եւ սուպաշու դէմ ծառայիս Աստուծոյ:

6. 84բ-5ա [Աղօթք ընդդէմ դիւաց] – Խաչն՝ մեզ նշան յաղթու<թու>թեան եւ դիւացն խորտակիչ... ամենայնի պահպան ծառայիս Աստուծոյ. ամէն:

7. 85ա-8ա [Գրառաջ] – Մարմին անմարմին եւ եկեալ կենարար սիրող սրբութեան... եւ անձանձիր նաւայպետ:

8. [Աւետարանի բժշկութեան] - ա. 88աբ Աւգինեայ, Տէ՛ր Աստուած: Աւետարան ըստ Յովհաննու – Ի սկզբանն էր Բանն եւ Բանն էր առ Աստուած... շնորհօք եւ ճշմարտութեամբ (Ա. 1-14): բ. 89աբ [Աւետարան ըստ Մարկոսի] - (սկ. թափուած) /// գալիլեացոց ի մէջ սահմանացն... եւ համերց խաւսել (Է. 31-37):

9. 89բ-90ա [Գիր պահպանութեան] – Բարեխօսութեամբ սուրբ աւետարանչացն քո... հեռացեալ եւ հաւածեալ եղիցի:

10. 90աբ Գիր գլխացալի – Յիշեա՛յ սրբութեամբ գԱստուած եւ կարդա՛յ զայս բանքս... յորոց վերայ գիրս կենայ:

11. 90բ-1բ Այլ գիր գլխացալի – Քրիստոս Աստուած ճշմարիտ, որ իջեր ի Խաչէ... Տէր Աստուած պահէ այդ ծառայս:

12. 91բ-2ա Գիր մեղուի անման է – Գիր է զայս բան... Աստուած կարէ զդող անուն մարդոյ:

13. 92ա Մաղթանք գօրատրք անօրանաց գիշերայնոյ, ի սուրբ Գրիգորէ Նարեկացոյց [Բան ժ.Բ.] – Հնկա՛լ քաղցրութեամբ... հնարաւոր, զմահացու գր[թու]թիւնս]:

14. 92բ Գիր քաղցրի եւ շար խոցի... – Յովսէփ մարգարէն բնակեցաւ յանապատին... առաքելոցն երկոյդասանի:

15. 93բ Գիր, որ կինն դժ[ու]ար ծնանի. գրէ՛ եւ ի ձեռնին դի՛ր – Ամբին, կատրին... գհեծութիւն կա[նանց]:

16. 93բ-4բ Աղօթք, յորժամ ծն[ան]ի տղայն, կարդան, դնեն ի սնարքն, որ ոչ մերձենայ պերդն (=պիղծն) – Սիւն եւ սուրբ Սիսիանէ, Յովիէլ հրեշտակն... յորժամ պա[յծ]ա[ռա]ցեալ ճառագայթեցաւ մար/// (թափուած):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

24բ [Ո]ր ողորմի ըստացող:

46բ Ով ընթերձօղք յայսմ տառիս,

Հայրք իմ եւ եղբա՛րք, որք էք յաստիս

Եւ ճաշակէք զհամ բանիս,

Որ քաղցր է յոյժ քան զխորիսիս,

Հայցեմ յիշել զողորմելիս,

Որ ցանկացա յայսմ տետրիս

Եւ գրեցի ի քարտիսիս

Ես՝ մեղուցեալ եւ շար գերիս,

Հան// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

23բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Ի վայելումըն տէր Մկրտիչի որդի Ավաքին:

ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա (ծաղիկ):

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա (զանազան տառեր, բառեր):

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^մբ 2474, 1242»:

2475

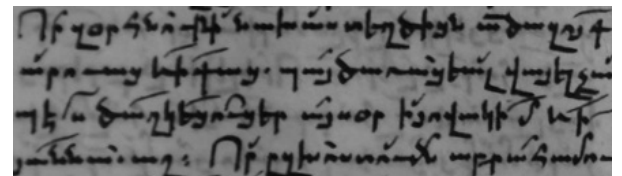
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՁԷԹՈՒՆ

ԳՐԻՉ՝ Յովանէս: ՄՍԱՅՈՂ՝ Յակոբ արդլ. Կաֆայեցի:

ԹԵՐԹ՝ 393+2 (կրկն.՝ 67, 198) - 3 (տե՛ս Պառկ-պիպնկ): ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԳ-X12 (Ա. 11, Ժ 13, ԼԳ 8): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 10x6,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (7x4,5 եւ 8x4,5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ ճա): ՏՈՂ՝ 21 (Յա-364բ), 33 (365ա-88ա): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դրնակով եւ վարդեակահիմք, մետաղէ փականներով երկու կաշէ կապիչով, միջուկը տախտակ, աստառը բազմագոյն գարդադրոյմ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՌՃԻԸ. – 1679

Նմուշ ճա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Ստեփանոս Նախավկայ՝ 37բ, Պետրոս առաքելա՝ 40ա, Գրիգոր Յովհաննու Մկրտչի՝ 125ա, Սուրբ Հոգի աղանակերպ՝ 161բ, Գրիգոր Լուսատրիչ՝ 177բ, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 198ա: Կ ի ս ա խ ու ռ ա ն ի՝ 3ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ռ դ ՚ 11ա, 51ա, 96բ, 120ա, 161բ, 206ա, 258բ, 277ա, 301բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ ՚ բուսական, բուսաբան, տանա: Ջ ա ռ դ ա զ ի ՚ բուսագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ՚ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, սև, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Խրատ վասն սաղմոսերգութեան: Ժե. դ.: 2 (բ. 1-2) + 1 (բ. 393), ստացուած կէս քերթի հատումով եւ երկասկումով: Մագաղաք, ք. 1-2 բացուածքը 13,5x9,7, ք. 393՝ 9,3x7,3, միասին (7,5x11,5), բոլորգիր, 10 տող: Կարգալ՝ 1բ-2ա, 393ա. 1բ «//զարդարոյթին հասին աւետեաց [393ա] խցին զբերանս... [2ա] եւ նոքա զ[393ա]եան ի բաց հալածե//», կարգալ՝ 393բ, 1ա, 2բ. [393բ] «//եւ յամենայն տեղ [1ա] աստուածային պատգամաւն եւ երգով... Այսպէս եւ երկուքի-տասան առաքելային աւետարա//»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարաց. կազմի մէջի ստորին մասը թափուած, կապիչները եւ նրանց մետաղէ աւարտները, Բ փեղկի վարդեակներէից մէկը նոր՝ ԻԱ. դ. սկզբի, թթ. 119-20ի միջեւ ընկած 1 թերթ. լուսանցներում խոնամութեան հետեւ, մանրանկարներն արատապարտ հանդիպակաց կէտին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-318բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/3ա-5բ: 2/6ա-8ա: 3/8ա-10բ (չիք բ.): 4/11ա-2բ: 5/12բ-4ա: 6/14բ-6ա: 7/16ա-7բ: 8/17բ-9բ: 9/19բ-21ա: 10/21բ-3ա: 11/23ա-4բ: 12/24բ-6բ: 13/26բ-30բ (յաւելեալ՝ գ. 28բ «Մ. Զբեղ Հայր...»): 14/30բ-3ա: 15/33ա-4բ: 16/34բ-6ա: 17/36բ-7բ: 18/37բ-40ա: 19/40ա-1բ: 20/42ա-3բ: 21/43բ-5բ (45բ-6բ տե՛ս 94): 22/46բ-8ա: 23/48ա-50ա (50աբ տե՛ս 93): 24/չիք: 25/51ա-2բ: 26/52բ-6ա (56ա տե՛ս 82. ծ): 27/56բ-62ա: 28/62ա-8բ (68բ-9ա տե՛ս յաւելեալ՝ ա.): 29/69ա-78ա: 30/78ա-84ա (84ա-9ա տե՛ս 90), 89ա-90ա: 31/90ա-6բ: 32/96բ-8բ: 33/98բ-100բ (չիք «Ա. Ն. Որ գերիս մանկունան...»): 34/100բ-1բ (չիք «Հ. Բարեբանեալ ես...»): 35/101բ-3ա: 36/103ա-4բ: 37/104բ-6ա: 38/106ա-8բ: 39/108բ-17բ: 40/118ա-9բ (վրջ՝ «Ճշ. Տո՛ւք օրհնութիւն... ի մեռելոց»): 41/120ա-6ա (յաւելեալ՝ բ. 123բ «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/126ա-32ա: 43/132ա-51ա: 44/151ա-4բ: 45/154բ-61ա: 46/161բ-3բ: 47/163բ-5ա: 48/165ա-6բ: 49/166բ-7բ: 50/167բ-9ա: 51/169ա-70ա: 52/170ա-2ա: 53/172ա-6բ (յաւելեալ՝ 175աբ «Մ. Որ ի յամսեանն վեցերորդի...»): 54/176բ-7բ: 55/177բ-9բ: 56/179բ-81ա (յաւելեալ՝ 180աբ «Մ. Ո՛վ գերահրաշ ծաղիկ...»): 57/181բ-3բ: 58/184ա-9բ: 59/189բ-91ա: 60/191ա-3բ: 61/193բ-4բ: 62/195ա-6բ: 63/196բ-8ա (198ա-200ա տե՛ս 95): 64/200ա-2ա: 65/202ա-4ա: 66/204ա-6ա: 67/206ա-7ա: 68/207ա-8բ: 69/208բ-10ա: 70/210ա-1ա: 71/211ա-2բ: 72/212բ-3բ: 73/213բ-5ա: 74/215ա-7ա: 75/217ա-8բ: 76/219ա-20բ (յաւելեալ՝ 220բ «Զօրք երկնից զարհուրեցան...»): 77/221ա-3բ: 78/223բ-5բ: 79/225բ-7ա: 80/227բ-8բ: 81/228բ-30բ: 82/56ա, 230բ-6բ (236բ-7ա տե՛ս 92, 237ա-8բ տե՛ս 91: 238բ տե՛ս յաւելեալ բ.), 239ա-43բ, 256բ-7ա: 83/243բ-7ա: 84/247բ-52ա: 85/252ա-3բ (253բ-4բ տե՛ս յաւելեալ գ.), 254բ-5բ (255բ-6բ տե՛ս 96: 256բ-7ա տե՛ս 82. ծղ), 257ա-8բ (յաւելեալ՝ 252ա «Յարեւելից յարեւմտս...», 252բ-3ա «Ճըզնասորբ ճըշմարիտ վրկա՛ք Քրիստոսի...», 253բ «Անեղանելիք Աստուած...», «Ճանապարհ բարի Քրիստոս»): 86/258բ-77ա: 87/277ա-96ա (չիք՝ «Ե. Զբեղ աղաչեմք... », Ե. «Արհնաբանող ճպնիւ երգեմք...»: Յաւելեալ՝ դ. 284ա (Սարգիս) «Սարսափելի որոտմամբ...»): 89/296ա-300բ: 88/301բ-18բ (նախ 89, ապա՝ 88: 300բ-1ա տե՛ս յաւելեալ՝ դ.):

90/84ա-9ա: 91/237ա-8բ: 92/236բ-7ա: 93/50աբ: 94/45բ-6բ: 95/198ա-200ա: 96/256բ-7բ: Ունի՛

ա. 68բ-9ա Շարական սրբոյն Յովհաննու Երուսաղիմի հայրապետին – ԴԶ. Մկ. Ծագումըն արեւու արեւելեան...:

բ. 238բ Կիրակմտի համբարձի – Սաղ. Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ...:

գ. 253բ-4բ Բշ. Իննեակ դասք հոգեղինաց... Գշ. Անճառ խորհրդոցն յայտնողք... Դշ. Սափոր ոսկեղէն լըցեալ... Եղ. Ի Հոգւոյն Սրբոյ... Ուրբ. Անկեալ երկիր պագանեմք...:

դ. 300բ-1ա [Շարական նընչեցելոցն] - ես սասցի ի վերանալ յինէն...:

Բ. 319ա-64բ [Մասն ժամագրի]

1. 319ա-20բ Երգ տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի յաղագս հսկման – Յիշեսցուք ի գիշերի գանուն քո, Տէ՛ր... Եւ ըզմեծ զողորմութիւն... ալելուիայ:

2. 320բ-1բ [Երգ տեառն Ներսէսի. («Ա-Ք»)] – Աշխարհ ամենայն առ իս նայեցեալ... Քեզ միշտ մերձ ծանիր... Տէ՛ր, ողորմեա՛յ:

3. 321բ-2բ [Նորին տեառն Ներսիսի Շնորհալոյ Հայոց կաթողիկոսի երգ («Ա-Ք»)] – Առաւօտ լուսոյ, Արեգակն արդար... Քաւիչ յանցանաց / Քաւեա՛ զօրհնաբանս / Քեզ երգել զփառս:

4. 322բ-3բ [Տաղ] («Ա-Ք») – Արթո՛ւնք եղերուք, արթո՛ւնք եւ պատրաս[տ]ք... Քեզ մատուցանեմք, / Քրիստո՛ս, զաղերսանս... Տէ՛ր, ողորմեա՛յ:

5. 324բ [Տաղ] («Ա-Ք») – Աստուածածի՛ն, մա՛յր Քրիստոսի, / Ի՛մ յոյս, դու յաւուր մեծի... Քո արեանդ ես գին էի / Եւ քո ծնունդ աւազանին: Տէ՛ր, ողորմեա՛յ:

6. 324բ-6բ Երգ եւ մաղթանք համեղ – Տէ՛ր եւ Աստուած ամենայնի, / Քո սուրբ ծնընդեամբդ անճառելի... Բարեխաւսեցէ՛ք առ Տէրն փառաց, / Վասըն տօնիս ձեր տօնողաց:

7. 327աբ Երգ պաշտման մաղթանք («Հայրապետ է») – Հա՛յր անըսկիզբն եւ գրթացական... Տէ՛ր, ողորմեա՛յ սրիսալականի, / Ջընչեա՛ զկամայն եւ զակամայն:

8. 327բ-8բ Կանոնագրովի կարգաւ – Դատեա՛, Տէ՛ր, զայնոսիկ... Տէ՛ր յերկինս. Ալէլուիա՛, ալէլուիա՛:

9. 328բ-32բ Թագաւորի ապաշխարութեան – Թագաւոր յափտեան... ի հօտ քո, Քրիստո՛ս, եւ կեցո՛:

10. 332բ-5բ Թագաւորի մարտիրոսաց – Զողորմութիւն քո, Տէ՛ր... Այսօր դասք:

11. 336ա-40ա Ալելուի գիշերութեան – Ալէլուիա՛... Ողորմութեամբ Տեառն եղեւ... Եդին զիս ի գբի: Ալէլուիա՛, ալէլուիա՛:

12. 340բ-4ա Առաւօտու երգեր կարգաւ – Լո՛յս տուր, Տէ՛ր, աշաց իմոց... զՀոգի Սուրբ քո մի՛ հաներ յինէ:

13. 344ա-8ա Սրբասացութենէր կարգաւ – Բագ-մուծիւնըբ հրեշտակաց եւ զօրաց... վասն որոյ եւ աշխարհըս տօնէ:

14. 348բ-52ա Գանձի գունէր Բուն Բարեկենդանին ա. 348բ-50ա («Երեւմանեցի...») – երգս յաւեր-ժական երգեմք բանական, / երիցդ միական, ի նմանս աննման... Ելեր ի խաչին, / 'ւ արբեր ըզլեղին:

բ. 350աբ («Խաչատուր + շոշ») – Խորք անքըննին, / Անճառ անհասին... Պարծանք կանանց յազգին եւա-յին, / Դո՛ւտորը Դաւթի մեծի արքային:

գ. 350բ-1բ («Բան Բարոզից») – Բարձրեալ անքըն-նին, / Բնաւից լրութիւն, բաւականութիւն... Կամար լուսեղէն, / Դու աստուածաշէն:

դ. 351բ-2ա («Խաչատուր շ») – Խորհրդագագեաց քո մարդեղութեանդ, / Ջորս ընտրեցեր յառաջ գիտու-թեամբ... Ակըն լուսոյ բիւրեղ պատուելի, / Տըպագիտն կայծ արփագունի:

15. 352բ-7ա Մեղեդիկ վանոյ յասողին – Պարագ-րի՛ անպարագրելի, / Բանն ի մարմնի՛ մարդ յերկրի... Կո՛յս անապական եւ անխա՛խտ ծընողութիւն:

16. 357բ-64բ Տաղ փոխման ամէնօրհնեալ Աս-տուածածնին – Գոհար վարդն ինքնագոյն, / Սիրա-մարգ ոսկեգոյն... Յիշատակաւ ձեր տօնի, / Սուրբ հայ-րապետք բաղձալի:

Գ. 365ա-88ա Տօնացոյց եւ աւետարանացոյց եւ կարգաւորութիւնք եւ հրահանգ տէրունական տօնից, զոր եղեալ եւ սահմանեալ է սրբոյն Սահակայ հայ-րապետին, զոր բնկալեալ ի նմանէ հասուցին առ մեզ նախնիքն մեր...

Տէ՛ս ձեռ. 2441, 3ա-196ա. 1/չիբ: 2.ա/365ա-6բ: բ/366բ-8ա: գ/368ա-9ա: դ/369աբ: Յ.ա/369բ-70ա: բ/370ա: գ/370ա-1բ: դ/371բ-6բ: 4.ա/376բ-8ա: բ/378ա-9ա: գ/379աբ: դ/379բ-

81ա: ե/381ա-2ա: Յ/382ա-3բ: 6/383բ-4բ: 7.ա/384բ-5ա: բ/385աբ: գ/385բ-6բ: դ/386բ-7ա: 8.ա/387ա: բ/387աբ: գ/387բ: դ/387բ-8ա:

Գ. ա. 388բ-9ա [Աղիսակ տարեգրոց] - ԹՃԻԹ. (ն), ԹՃԼ. (ն)... [ԹՅԶ. (Թ)] (252 տարուայ աղիւսակ լրացուած չէ):

բ. 389բ-90ա [Աղիսակ պարգատումար ըստ տա-րեգրոց՝ Ա-Ք] - Եւթներեակ... Յայտնութեան Բարեկեն-դան՝ դեկտ. 29 (աւուր պատկերներ):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

364բ Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ի թվին ԹՃԻԹ. (1679), ի յերկիրս Գերմանիկոյ, ի գեղաքաղաքս ի Զե-թուն, ի կաթողիկոսութեան Կիլիկեցոց տէր Սահա-կայ եւ յառաջնորդութեան մեր վանացս՝ եղբօր մերոյ Ստեփաննոս վարդապետի եւ աշակերտի նորին՝ Մկրտիչ վարդապետի: Ընդ հովանաւորութեամբ գրե-ցաւ Չարախափան Սուրբ Աստուածածնի մենաստա-նին եւ առ դրան Սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին, [ձեռամբ] մեղաւոր եւ հողիկ Յովանէս ոչընչի, ի խնդրոյ (շար. գրչափոխութեամբ) պիտակակոչ Յակո-բի անուամբ եւեղ աբեղայի Կաֆայեցոյ՝ աշակերտի տեառն Մարտիրոսի Ղրիմեցոյ սրբասուն հայրապե-տի, ի վայելումն անձին իւրոյ: Լիցի յիշատակ իւրն եւ ծնողացն միշտ. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

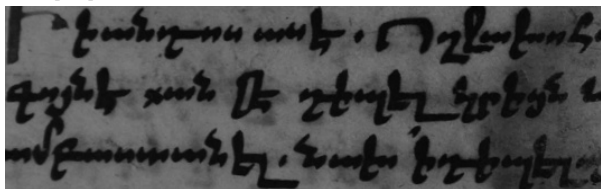
390բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Գրեալ է գիրքս յամի Տեառն 1678:

ՆՇՈՒՄ՝ 2ա «ԹՃԻԹ.-1679, Մ[ետրոպ] եպ[իսկո-պո]ս»: «273/2475»:

2476

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԳՐԻՉ՝ Ստեփաննոս արկ.: ՍՍԱՅՈՂ՝ Ներսէս Բնյ.: ԹԵՐԹ՝ 143+1 (կրկն.՝ 57): ՊՐԱԿ՝ 1-12x12 (Բ-Գ 14, Գ 2, Ե-է 16, Ը-Ժ 10): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9,5x5,7): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 9ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, երկու կապիչով, միջուկ տախտակ, աստաղը թուրք (ԺԹ. դարի):

Նմուշ 9ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1ա: Լ ու լ - ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: 2 ա ր դ ա գ ի ր՝ թղնագիր: Գ ո յ - ն ե ր՝ կաւմիր, կապոյտ, շագանակագոյն:

ԺԷ. դար

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին Բերձուած, եզրերը մա-շուած, կապիչները վնասուած՝ մէկից մնացել է միայն հիմքը, գամերն ընկած, սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր. լուսանց-ներում խոնավութեան հետեւ եւ բծեր, փոփոխ պատռուածքներ. լուսանցակողերը գունաթափ, սեւացած. վերջին կազմութեան ժամանակ թերթերը խառնուած, կարդալ՝ 1-12, 15-38, 13, 47-8, 39, 55-57դ, 40, 51-2, 14, 76-87, 59-71, 58, 72-3, 89-90, 49-50, 91-2, 74-5, 53-4, 120-8, 129-43, 41-3, 45-7, 44, 45-6, 94, 95-7, 98-9, 100-119, 88:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-57դ [Բանք իմաստասիրաց]

Տէ՛ս ձեռ. 464, 9ա-30ա. Յոչբ./1ա-3ա: ա/3ա-7բ: բ/7բ-9ա: գ/9ա-10բ: դ/11ա-2բ (վրջ.՝ «... ոչ բարեկամին: նորին///») (շար. թափուած): Ե-ժ/չիբ: ժա/15ա (սկ. թափուած «/// խաղաղու-թիւն եւ ամենայն բարութիւնք...»): ժբ/15ա-6ա: ժգ/16ա-7բ: ժդ/17բ-8ա: ժե/18ա-9ա: ժզ/19ա-21բ: ժլ/21բ-3բ: ժր/23բ-4ա: ժթ/24ա-5ա: ի/25ա-8ա: իա/28աբ: իբ/28բ-30ա: իգ/30ա-2ա:

իդ/32աբ: իե/32բ-3բ: իզ/33բ-5բ: իկ/35բ-8բ, 13աբ, 48աբ (մի-
ջից պակասատր): իը/48բ-դ, 39աբ, 55ա-6բ: իթ/56բ-7դ, 40աբ,
51աբ:

Բ. 51բ-83ա Յաղագս պատկերացուցութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 30բ-3ա. ա/51բ-2բ, 14աբ, 76ա-81ա:
բ/81ա-3ա:

**Գ. 83աբ Այլե խրատք իմաստասիրացն ի փառս
Քրիստոսի Աստուծոյ մեռոյ յաիտեանս — Չորս են
կարգ գիտութեան... այնպիսին լիրբ է եւ ամբարտա-
ւան, փախի՛ր ի նմանէ:**

**Դ. 84ա-7բ, 59ա-71բ, 58աբ, 72ա-3բ, 89ա-90բ,
49ա-50բ, 91ա-3բ, 74ա-5բ, 53ա-4բ, 120ա-8բ, 129ա-
43բ, 41ա-3բ, 45ա-7բ, 44աբ, 45ա-6բ, 94աբ, 95ա-7բ,
98ա-9բ, 100ա-19բ, 88աբ Հարցմունք իմաստասիրաց
եւ պատասխանիք վարդապետացն ի Մաթէոսեան
Աւետարանին մեկնչէն եւ Գրիգորի Տաթեւագոյն
Հարցմունքէն — Վասն հղուիթեան հարց, որ Գաբրիէլ
հրեշտակն ասաց. Թէ որ ի նմա ծնեալ է՝ ի Հոգոյն Սրբոյ
է... Պատասխանի. Զի հասարակ կանանցն է...**

Խառն քաղաքներ Գրիգոր Տաթեւացու Հարցմանց գրքի
Դ. (պրակ խա., խգ., խթ., ծգ., ծէ., կ.), Ե. (պրակ լբ., լե., լէ.,
լթ.), Զ. (պրակ ե-գ., իգ., իզ., իբ., լբ., լզ., խգ., խե., կ.), Ը.

(պրակ ի., իգ., իթ., լ-լբ.), Թ. (պրակ է., լա., խդ-խզ., խթ., ծբ-
ծդ., կ.), Ժ. (պրակ լ-լա., լզ-լզ., խա-խբ.) հասորներից:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

**83բ Աղաչեմք զձեզ, ո՛վ սուրբ ընթերցողք, միով ո-
ղորմայիւ յիշել զգծող սորա՝ րՍտէփաննոս սարկա-
ւագս, եւ իմ ծնողքն նորին, եւ դուք այլ յիշեալ լիցիք ի
Քրիստոսէ, որ է արհնեալ յաւիտեանս: Հայր մեր, որ
չերկինս:**

**91բ Ո՛վ սուրբ ընթերցողք, աղաչեմք զձեզ միով
ողորմայիւ յիշեցէ՛ք զՆերսէս քահայնաս, եւ դուք այլ
յիշեալ լիջիք. նմա փա՛ռք, որ զմեզ ըստեղծ. ամէն:**

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

**1. 73բ (նոտրգիր) Զոսկերիչ Յա[յ]րայպետ Տէր-
Կարապետով որ այս կ(=գ)իրս՛ որ ետ ինձ յիշատակ,
|89ա| որ է վաչէլուն տիրացու Աղասի եղեայգարով:
1833 կրկեցաւ ի յին (հին) քաղաքն Նախիճկլան, որ է
մայր կոչի:**

**2. Կազմատառ Բ. (ԺԹ. դ., շղագիր) Արինջ գեղջ
բնագիւն տէր Հովհաննէս:**

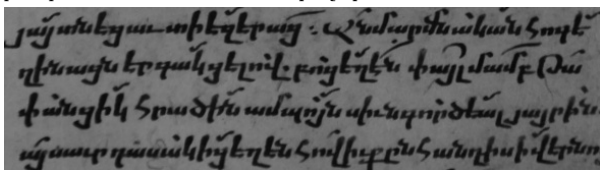
ԳՐՁԱՓՈՐՁ 12բ խզբզոց:

**ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմատառին փակցուած թղթին. «Ժէ.,
Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:** «Հ՞ր 2476, 1320»:

2477

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Թերթ՝ 275+1 (կրկն.՝ 1). չգրուած՝ 1ա-1գ, 263բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-
ԻX14 (Ը 9, Ա, ԺԱ 13, ԺԳ 16, ԺԹ 10, Ի 7)+12 (յաւելման): ՆԻԻԹ՝
բուլք, մագաղաթ՝ քք. 1-2, 8-12, 85-86, 93-94, 135, 144-145,
167-170, 210-213, 224-227, 247, 256: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 12,7x8,3:
ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9,5x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (յաւելագրողի՝
264ա-75բ. նմուշ՝ 18ա): ՏՈՂ՝ 23-25: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագա-
նակագոյն կաշի, դնակով, միջուր տախտակ, աստաղը ծաղ-
կադրոշմ շերտագարդ բազմագոյն կտաւ. լուսանցակողերը՝
կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա), մագաղաթ (սկզբից):

նմուշ 18ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Յովակիմ եւ Աննա՝ 1դ: Լ ու ս ա ն -
գ ա յ ի ն . Գաբրիէլ հրեշտակապետ՝ 6բ, 14բ, Հովի՛ 10բ, Քրիս-
տոս՝ 21ա, 55բ (զառն ուսին), Անտոն Անապատական՝ 28բ,
Թէոդոս քագատր՝ 30ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 31բ, Գալիք մարգարէ՝
33ա, Առաքեալ՝ 39բ, Յովնան յերախ կիտի՝ 44ա, Քառասուն
մանկունմ՝ 70ա, Գրիգոր Լուսատրիչ՝ 77բ, 147բ, Մոսոք յերուսա-
ղէմ (խորհրդանիշ)՝ 86բ, Աղամ եւ Եա՝ 89ա, Իմաստուն կոյսն՝
90բ, Գրովս Յովհաննէս Մկրտի՝ 105բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝
143ա, Ողի կամ բոռ Գրիգոր Լուսատրիչ՝ 149բ, Պայծառակեր-
պոթին՝ 156բ, Մարգարէ՝ 179բ, Մետրոյ Մայրոց՝ 182ա, Հրեշ-
տակապետ՝ 184բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 2ա, 135ա: Ճ ա կ ա տ ա -
գ ա Ր դ՝ 9ա, 46ա, 85ա, 167բ, 210ա, 226ա: Լ ու ս ա ն ճ գ ա -
գ ա Ր դ՝ բուսական, թռչնային, տանաւ, խաչ: Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝
թռչնագիր, հանգուցագիր, մարդագիր (2ա, 135ա), կենդանագիր

ԺԳ. դար

(46ա, 126բ, 167բ): Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, դարչնագոյն,
դեղին, սեւ, սպիւ:

ՎիճԱԿ՝ բաւարաւ. կազմի կաշին եւ մէջք ցեցակեր, մէջի
կաշին եզրից վերից վար նեղուած, կապիճներն ընկած, միջից
պակասատր. լուսանցներով խոնաւութեան հետքեր, փոքրիկ
պատռուածքներ, ցեցի անցքեր, ք. 34, 36, 126, 151՝ լուսանցային
մասեր պատռուած, ընկած:

Գրչութեամբ եւ մանրանկարներով նման է ձեռ. 2478ին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-275ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/2ա-4բ: 2/4բ-6բ: 3/6բ-8բ (չիք՝
բ): 4/9ա-10բ: 5/10բ-1բ: 6/11բ-3ա: 7/13ա-4բ: 8/14բ-6ա:
9/16բ-8ա: 10/18ա-9բ: 11/9բ-21ա: 12/21ա-3ա: 13/23ա-6բ:
14/26բ-8բ: 15/28բ-30ա: 16/30ա-1բ (31բ-3ա տե՛ս 79):
17/33ա-4բ: 18/34բ-6բ: 19/36բ-8ա: 20/38ա-9բ: 21/39բ-41բ
(41բ-2բ, տե՛ս 94): 22/42բ-4ա: 23/44ա-5բ: 24/45բ: 25/46ա-
7ա: 26/47բ-50բ (50բ-1ա, տե՛ս 82. ժ): 27/51ա-5բ, 274ա
(լրացնողի ձեռքով): 28/55բ-63ա: 29/63ա-72ա: 30/72ա-8բ:
31/79ա-84բ: 32/85ա-6բ: 33/86բ-8ա (չիք՝ ՎԱԶ. Հ. «Որ գերիս
մանկունսն...»): 34/88ա-9ա (չիք՝ «Հ. Բարեբանեալ ես...», «Մ.
Ուրախ լէ՛ր, մայր լուսոյ...»): 35/89ա-90բ: 36/90բ-2ա:
37/92ա-3ա: 38/93ա-5բ: 39/95բ-101բ (վերջից պակասատր:
«Նորոգա՛ւղ տիեզերաց... եւ ողջացոյ գիտալթուած վերին...»):
2իք՝ ա. «Մ. Յահել աւտրն...»: 40/չիք: 41/102ա-6ա (սկ. «[Մ.
Աստուածածին տաճար լուսոյ...] /// զբեզ բարեբանեալ...»:
Յաւելեալ՝ ք. 104բ «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/106ա-11ա:
43/111ա-26բ: 44/126բ-9բ: 45/129բ-34բ (չիք՝ ք. «Մ. Իւղաբե-
րից կանանցն...», «Ճշ. Որ անբաւելի...»): 46/135ա-6բ:

47/136բ-Տա: 48/138ա-9ա: 49/139ա-40ա: 50/140բ-1բ: 51/141բ-2ա, 272աբ (լրացնողի ձեռքով): 52/142ա-3ա, 272բ-3ա (լրացնողի ձեռքով): 53/143ա-6բ: 54/146բ-7բ: 55/147բ-9ա: 56/149բ-50բ: 57/150բ-1ա, 206բ-Տա: 58/151ա-5բ: 59/155բ-6բ: 60/156բ-8բ: 61/158բ-9բ: 62/159բ-61ա: 63/161ա-2ա: 64/162ա-4ա: 65/164ա-5բ: 66/165բ-7ա: 67/167բ-8բ: 68/168բ-9բ: 69/169բ-70բ: 70/170բ-1բ: 71/171բ-2բ: 72/172բ-3բ («ԳՉ. ՃՂ. Այստեղ ցրնձան դասք հրեշտակաց...»-ը նախորդ 71րդ միաւորի վերջում է): 73/173բ-4բ: 74/175ա-6բ: 75/176բ-Տա: 76/178ա-9բ: 77/179բ-81բ: 78/182ա-3ա: 79/31բ-3ա: 80/183ա-4բ: 81/184բ-6ա: 82/186ա-95ա, 245բ-6ա, 50բ-1ա, 204բ-5ա: 83/195ա-8բ: 84/198բ-202բ: 85/202բ-4բ (204բ-5ա տե՛ս 82. ժդ): 205ա-6ա (206բ-Տա տե՛ս 57: 208ա-9ա տե՛ս 91: 209աբ տե՛ս 93: 209բ տե՛ս 92): 86/210ա-25բ: 87/226ա-41բ, 274ա-5ա (լրացնողի ձեռքով): 88/247ա-63ա (89-ից լետույ): 89/241բ-5բ (88-ից առաջ: Յաւելեալ՝ 246ա «Սա. Անըսկիբն Աստուած համապայծառ...», 245բ-6ա տե՛ս 82. գ: 246աբ տե՛ս 96): 90/264ա-9ա (լրացնողի ձեռքով): 91/208ա-9ա: 92/209բ: 93/209աբ: 94/41բ-2բ: 95/269ա-72ա: 96/246աբ: Ունի.

ա. 273ա-4ա [Շարական նընջեցեղոցն] – Ես ասացի ի վերանալ իննէն... (լրացնողի ձեռքով):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

275բ (բոլորգիր) Զվերջին ստացաւ Շարակնոցիս՝ զտէր Պօղոս հեզահոցի քահանայն, եւ զհայրն իւր՝ զտէր Պօղոսն, եւ զմայրն իւր՝ զԼւմբզն, եւ զորդիքն իւր, եւ զամենայն արեան մերձաւորքն իշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի՛ ասացէ՛ք, որ ստացաւ<ցաւ> զսա ի հալալ արդեանց իւրոց՝ իշատակ իւր հոգոյն, ի թվին հայոց ՌԿԱ. (1612):

Տե՛ս ժէ. դ. յիշ-բ, Ա., էջ 462:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 225բ, 263բ. բոլորակ, անընթեռնելի: ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Աա «ժե., Մ[ետառայ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հժժ 2477, 1321»:

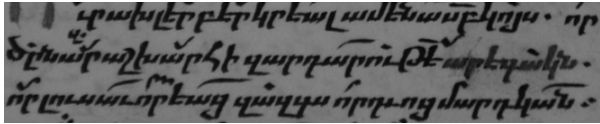
2478

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ժԿ. դար

ԳՐԻԶ՝ Գրիգոր դպիր: ՄՍՄՅՈՂ՝ Ատոմ բարունի:

ԹԵՐԹ՝ 297+4 (կրկն.՝ թթ. 13, 210, 253, 277). չգրուած՝ 111բ, 154բ, 297աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԵՒ12 (Ա, Գ 11, ԻԵ 15): ՆԻԻԹ՝ մագաղաբ (թուղթ, լուսագծերով՝ թթ. 111, 154): ՄԵՄՈՒԹԻԻԻՆ՝ 11,6x8: ԳՐՈՒԹԻԻԻՆ՝ միախին (9x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 10ա): ՏՈՂ՝ 22-23: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, երկու կայիչով, միջուկը տախտակ, աստուր բազմագոյն դրոշմագարդ շերտատր կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ)+1 (Դ), թուղթ (Ա-Բ՝ սպիտակ, ԺԹ. դարի, Գ-Դ՝ լուսագծերով՝ ժէ. դ.):

Նմուշ 10

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Աղամ եւ Եա՝ 47բ, Համբարձումն՝ 142բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Գարբիլ հրեշտակապետ՝ 6բ, 15բ, Աստուածածին՝ 10ա, 190ա, Հովի՝ 11բ, Անտոն Անապատական՝ 31ա, Թեոդոս թագաւոր՝ 32բ, Դաւիթ մարգարէ՝ 34ա, Սաեփանոս Նախավկայ՝ 35բ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալ՝ 38ա, Առաքեալ՝ 41բ, 43բ, Յովնան յերախ կիտի՝ 45ա, Քրիստոս (զանոս ուսերին)՝ 58ա, Քառասուն մանկունմ՝ 73բ, Գրիգոր Լուսատրի՝ 81բ, 171բ, Պատանմ՝ 108բ, Գրովս Յովհաննոս Մկրտչի՝ 117ա, Յովհաննէս Մկրտչի՝ 166ա, Ուղի կամ թոռ Գրիգոր Լուսատրի՝ 174ա, Հռիփսիմէ՝ 175բ, Պայծառակերպոսիւն՝ 183ա, Մարգարէ՝ 211ա, 212բ, Մետրոպ Մաշտոց՝ 213բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 215բ, Հերշտակապետ՝ 219ա, Քօշ՝ 227բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 1ա, 112ա, 155ա, 196բ: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր դ ՝ 10ա, 25ա, 89ա, 244ա, 262բ, 277դ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր դ ՝ բուսական, թոյնային, տաճար, խաչ, սափոր (22բ, 38ա), յուշկապարիկ (72ա): Զ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ թոյնագիր, հանգուցագիր, մարդագիր (1ա, 155ա), կենդանագիր (47բ): Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դարչնագոյն, դեղին, սեւ, նարնջի, շագանակագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բասարա. կազմի եզրերը թեթեակի մաշոտած, դրնակն ընկած, Ա. փեղկի աստուղը եւ պահպանակները ցեցակեր, միջից տեղ-տեղ պակասաւոր. լուսանցներում խոնատութեան հետեւեր, փոփոխ պատռուածներ, ցեցի անցներ, թ. 210ից մնացել է փոփոխ մասն, իսկ թ. 95՝ մի մասը վերից վար պատռուած, ընկած:

Իրոյութեամբ եւ մանրանկարներով նման է ձեռ. 2477ին:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-296բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ. 1/1ա-4ա: 2/4ա-6բ: 3/6բ-9բ: 4/10ա-1բ (չիք՝ «Մ. Ուրախացի՛ր, Աստուածածին...»): 5/11բ-3ա: 6/13ա-4ա: 7/14ա-5բ: 8/15բ-7բ: 9/17բ-9բ: 10/19բ-21ա: 11/21ա-2բ: 12/22բ-4բ: 13/25ա-8բ (վերջից պակասատր. «ԿԿ. Աստուածածին մայր եւ կոյս... զքեզ մորենի անկէզ//»): 14/28բ-31ա (սկ. թափուած. «Աւրնն. ԱՁ. Որ վերազանցեալ գրտար... Որ յանցանաց...»): 15/31ա-2բ: 16/32բ-4ա: 17/34ա-5բ: 18/35բ-8ա: 19/38ա-9բ: 20/39բ-41բ: 21/41բ-3բ: 22/43բ-5ա: 23/45ա-7ա: 24/չիք: 25/47բ-9ա: 26/49ա-52բ: 27/52բ-8ա: 28/58ա-66բ: 29/66բ-75բ: 30/75բ-83ա: 31/83ա-9ա: 32/89ա-91ա: 33/91ա-2բ (չիք՝ «ԱՁ. Հ. Որ վերիս մանկունն...»): 34/92բ-3բ (չիք՝ «Հ. Բարեբանեալ ես...», «Մ. Ուրախ լի՛ր, մայր լուսոյ...»): 35/93բ-5ա: 36/95ա-6բ (վնասուած): 37/96բ-8ա: 38/98ա-100ա: 39/100ա-8բ (չիք՝ «Մ. Յահել աւուրն...»): 40/108բ-10բ (վերջից պակասատր. «ՃՂ. Որ յարեարդ... զըւարթունս նոր արց//»): 41/112ա-8ա (յաւելեալ՝ բ. 115բ «Մ. Որ ըզհրեշտակին...»): 42/118ա-23բ: 43/123բ-42բ: 44/142բ-6բ: 45/146բ-53բ: 46/155ա-7ա: 47/157ա-8բ: 48/158բ-60ա: 49/160ա-1բ: 50/161բ-3ա: 51/163ա-4ա: 52/164ա-6ա: 53/166ա-70ա: 54/170ա-1բ: 55/171բ-4ա: 56/174ա-5ա: 57/175աբ (ա. միայն «ԳՁ. Որ ընտրեցար...»): 58/175բ-81բ: 59/181բ-3ա: 60/183ա-5բ: 61/185բ-7ա: 62/187ա-8բ: 63/188բ-90ա: 64/190ա-2բ: 65/192բ-4ա: 66/194ա-6ա: 67/196բ-7բ: 68/197բ-9ա: 69/199ա-200բ: 70/200բ-1բ: 71/201բ-3ա: 72/203ա-4ա: 73/204ա-5բ: 74/205բ-7բ: 75/207բ-9ա: 76/209բ-10բ (վերջից պակասատր. «Տ. Ապափնեցաք ի հաչ քո... վասըն մեր էլեր ի//»): 77/211ա-3բ: 78/213բ-5բ: 79/215բ-7բ: 80/217բ-8բ: 81/218բ-20բ: 82/220բ-31ա (չիք՝ գ. ժգ-ժդ): 83/231ա-5բ: 84/233բ-40ա: 85/240ա-4ա: 86/244ա-62բ: 87/262բ-77գ (չիք՝ դ. «Պատրաստ արարեր...» – «Սաղմ. Արէնսգէտ արա...», գ. «Լեառն վիմածին...», է. «Անըսկիբն Աստուած...» – «Ի հանդերձեալ նորոգմանն...»), բ. «Տ. Թագաւոր փառաց, Քրիստոս սանմահութեան...»): 88/277դ-95բ (296աբ տե՛ս 94): 89-93/չիք: 94/296աբ: 95-96/չիք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (գրչի) 153բ 2գծող տառիս՝ Գրիգոր դպիրս, միով Տէր ողորմիւ յիշեա՛:

296բ Փա՛ռք քեզ, անսահման եւ զուգական անուն, անձնաւորութիւն, երրորդութիւն եւ մի աստուածութիւն՝ Հայր եւ Որդի եւ Սուրբ Հոգի, որ ետ զաւրութիւն իմոյ տկարութեանս եւ հասոյց ի յաւարտ այսմ լուսափայլ ոսկէակազմ եւ մարգարտաշար Շարակնոցիս, զոր եղեալ եւ հաստատեալ սուրբ հայրապետաց/ (շար. թափուած):

2. (սաացողի) 153բ Աւտով մեղսածին

Ջտառապեալ հոգին,
Հստ դաւթեան բանին,
Հանդիպո՛ղ սորին,
Յիշեա՛ ի բարին
' Ի ասա՛յ զողորմին
Ի սրտէ քումին:

196ա Աւա՛ղ եւ եղո՛ւկ, եղբա՛յր, թէ այս ինչ բաներ կու լինի,

Մէկ մի գիրկ ածեր աշխարհի եւ յամէն դիմաց ժողովի,

Մեռնիլ չի կամի, եղբա՛յր, թէ հազար մեռած տեսանի,

Մէկ պահ մահն ի միտն անկնի, յորժամ զդին անկեալ տեսանի

' Ի յետոյ մոռանայ եղբայր՝ ւ այս ամէն մարդոյ հանդիպի:

ՋԱտովըս ծոյլ ըստուի, որ միայն ըզանունս առի, եւ ի գործոցս եմ յոյժ ի հեռի.

Ջի՞նչ աւգուտ է մարդոյն այգի,

Որ ի պտղոյն ինքն չվայելի,

Այսպէս ես գիրք լաւ ընտրեցի՝

' Ի յամենեցուն եմ ամայի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 154ա (նոտրգիր) Յիշատակ է սուրբ Շարգանն Պաւտալի որդի Մֆօն առեց տէր Մֆսեղի որդի տիրացու Գուլի համար, սրան վախճան աշկեռք էր: Օվ գարդա, մէ բրան օղրմի՛ տայ: Ան վախտն, որ առեց թվինն ՌՔՁԲ. (1823):

2. Գա (ԺԹ. դ., շղագիր) Նուէր Համբարձումայ Ղազարեանց, Գէորգեակ քաղաքի:

3. Պհպնկ Աա. (Մատենադարանապետ Սահակ վարդապետ Ամատունու ձեռքով, շղագիր). Շարական ընտիր, գրեալ ի բարակ մագաղաթի, բոլորագիր գրով, ի ձեռն Ատով ըստուցոյ, թիւ գրչութեան՝ անյայտ, սակայն, որպէս ցուցանի[ն հան]գամանք գրութեանն, է գործ [եր]եքտասաներորդ դարու: Տէս յիշատակարանք սակաւատողք թղ. 153բ, 196ա, 296բ (ընդարձակ բայց թերի): Նուիրեալ Մատ[ենադարանին] Աթոռոյս ի Համբարձումայ Ղազարեանց Գէորգեակ քաղաքացոյ, ի ձեռն Ներսէս քահանայի: Ի սմին գտանին շարականք անձան[օթք]: ա. Հարց. – ԳՁ. Ուրախ լէր, Մարիամ – թ. 9բ: բ. Երեք տուն «Ուլ հրաշալի» շարականէ. թղ. 223ա: Աբ| գ. Շարական Թէոդորոսի զօրավարին. – Որ ընտրեցիր ի սկզբանէ գհաճոյ եղեալսն. (ՄԿ). թղ. 226ա (գ. կէտը մատիտով ջնջուած է): Մատենադարանապետ Ս[ահակ] վարդապետ Ամատունի: 1906. 10 Մայիսի:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 157բ «ես մեղաւոր կու լիմ», 297ա այբուբեն՝ Ա-Լ, «իսկ փայտ խաչի քո կենսատու... այսար», «զոր եղեալ եւ հաստատեալ սուրբ հայրապ[ետաց]», 297բ «Տէր Աստուած, այն աւուր, յայնմիկ, յայնժամ անսահման» եւ այլն:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Բա. «ԺԿ., Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞ր 2478, 1322»:

2479

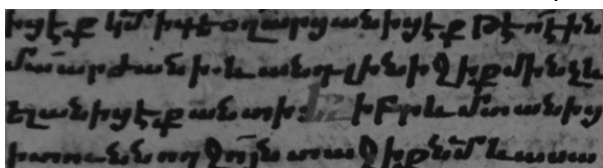
Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ժ. դար

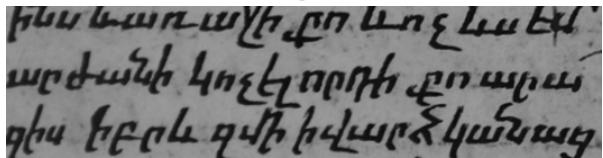
Թերթ՝ 312+3 (կրկն՝ 2, 143, 146). չգրուած՝ 1աբ, 73աբ, 119բ-20բ, 227աբ, 312աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԷx12 (ԺԲ 11, ԻԷ 4): ՆԻԹՔ՝ բուլք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 10,6x8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (անանուն Ա՝ 2ա-142բ, անանուն Բ՝ 143ա-311բ. նմուշ՝ 23ա, 183ա): ՏՈՂ՝ 18-23: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ երկու մետաղէ գամով, միջուկը ստուարաթուղթ, աստուղը կանաչ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), դեղնատուն չգրուած թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻԻՆ – Կի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 2ա, 74ա, 121ա, 228ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ բուսական, թոչնային, տանաբ, խաչ, օձ (272բ), հրեշտակ (291բ): Ջ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն է ռ՝ կարմիր, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրեր մաշուած, կապիչներն ընկած, կազմաստաղը մաշուած, դոնակի աստուղը փայլալուծ եւ թափուած. թերթերը խունացած, լուսանցները տեղ-տեղ բամբակակալած, խոնաւութեան հետեւում, կան փոփոխ պատուածներ, լուսանցագարդերը եզրահաստումից վնասուած:

Նմուշ 23ա

Նմուշ 183ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- 1. 2ա-72բ Աւետարան Մատթէոսի:
- 2. 74ա-119ա Աւետարան Մարկոսի (Չունի «Յարուցեալ Յիսուս»):
- 3. 121ա-226բ Աւետարան Դովկասու:

- 4. 228ա-311բ Աւետարան Յովհաննու («Իրք կնոջն շնացելոյ» Ը. գլխի սկզբում 263աբ):
- ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Աա «Ժէ, Մ[ետառայ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^մ 2479, 1323»:

2480

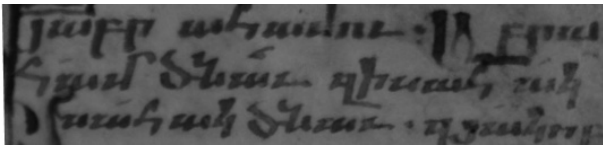
Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԱԿՏԱԳՐԱԻ

ԳՐԻԶ, ՄՏԱՅՈՒՂ՝ ԳՐԻԳՐ ԲԵՅ:

ԹԵՐԹ՝ 315, չգրուած՝ 1ա, 2բ, 4բ-5ա, 6բ-7ա, 8բ-9ա, 112բ-3ա, 175ա, 253ա, 315բ: ՊՐԱԿ՝ 8+Ա-ԻԸX12 (կրկն՝ է. ԺԹ. Ա, Գ, Ե, Է1, Ը, ԺԵ. ԺԸ, ԻԱ, ԻԳ, ԻԿ 10, Բ, Է2, Ժ, ԺԱ, ԺԳ, ԻԶ, ԻԸ 11, ԺԿ, ԺԹ2 9, ԺԹ1, Ի, ԻԲ, ԻԵ, ԻԷ 8): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 9,7x8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկայն (6,8x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 10ա): ՏՈՂ՝ 18-25: ԿԱԶՄ՝ կարմիր թափշ, Ա. փեղկին մետաղէ ձուլածոյ խաչերովին, միջուկը ստուարաթուղթ, աստուղթ թուղթ. լուսանցակողերը՝ մանուշակագոյն ցայտկէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (Ա-Կ) + 4 (Ե-Ը), թուղթ (ԺԹ. դ.), չգրուած (բացի՝ Աա):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Մարիամ Մագդաղենացի՝ 110ա, Յարութիւն Դագարու՝ 283բ: Մատթէոս՝ 9բ, Մարկոս՝ 113բ, Դովկաս՝ 175բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 253բ: Խ ո Ր ա ն ՝ 1բ (Եւսեբիոսի նկարով), 2ա (Կարպիանոսի նկարով), 3բ-4ա, 5բ-6ա, 7բ-8ա: Կ ի ս ա ի ս ո Ր ա ն ՝ 10ա, 114ա, 176ա, 254ա: Լ ու ս ա ն ց ա ղ ա Ր ղ՝ բուսական, թոյնային, տանաք, կանթղ, խաչ: Ձ ա Ր ղ ա զ ի Ր՝ աւետարանիչների խորհրդանիշեր, թոյնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ, երկնագոյն, ոսկի, կանաչ:

նմուշ 10ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը եւ մէջը մաշուած, լուսանցներում խոնասութեան թեթեւ հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- 1. 1բ Թուղթ Եւսեբեայ
- 2. 2ա, 3բ-4ա, 5բ-6ա, 7բ-8ա Համաբարբառ՝ Ա-Ժ (նաեւ՝ լուսանցային):
- 3. 10ա-112ա Աւետարան Մատթէոսի:
- 4. 114ա-74բ Աւետարան Մարկոսի («Յարուցեալ Յիսուս»՝ 174աբ):
- 5. 176ա-252բ Աւետարան Դովկասու:
- 6. 254ա-312ա Աւետարան Յովհաննու (չունի «Իրք կնոջն շնացելոյ»):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

112ա Մեղսամած գծողիս ողորմեա՛:

174բ Յարհնեալ Բանն Աստուած, Տէր Յիսուս, ողորմեա՛ մեղաւոր, սեւերես եւ պոռնիկ սուտանուն գրչիս:

312ա Մեղա, Տէր, մեղա, սուրբ Օետարան, սուտանուն գծողիս դու ողորմեա՛:

312ա Փա՛ռք համայգոյ, անբաժանելի եւ միասնական Սուրբ Երրորդութեան՝ Հար եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն

ՌԶԹ. – 1640

Սրբոյ. ամէն: Սովորութիւն է գերիմաստ վեհից եւ յոգնահանճար վիպասանից զպատճառ յիշատակացն յառնթեր դնել. այսինքն՝ զգալ Բանին յԱստուծոյ ի հայրական ծոցոյ |312բ| ի փրկութիւն յաշխարհի, զոր եկեալ եւ կատարեաց զփրկագործ տընաւրէնութիւն աւետարանական քարոզութեամբ, կամօր շարշարանաւըն եւ փրկական խաչելութեամբըն եւ թաղմամբն եւ երէքարեա յարութեամբըն: Ամբացուց մարգարէիւք, պարըսպեաց առաքելովք, պսակազգեաց մարտիրոսաւք, զըւարճացան եւ արարածք պայծառացան: Եւ որպէս եկն, նոյնն եւ համբարձաւ առ Հայր. եւ գալոցն է նովին մարմնով եւ փառաւք Հար՝ դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս, յարդարոցն փառք եւ պատիւ, եւ մեղօորացըն տանջանք յաւիտե|313ա|նական. եւ որպէս առաքեալքն կարգեցին՝ Բանն սուրբ, անեղ, անմարմին: Նախ, Մաթէոս երգ հոգելին, ապա Մարկոս պատուէր տեսին, Դովկաս հերկող նման յեզին, եւ Յովհաննէս ընդ արծուին: Յանդորր գետոցն բաղտատին՝ Փետոն, Գեհեոն եւ Տիգրիս եւ յԵբրատեսըն սաստգահին, նոյնպէս Բանն Աստուածային սուրբ առաքեալքն յորդորեցին, ճարակ եւ ճանապարհ մեզ ծանուցին, ըստ հրամանին Տեոան մերոյ, զոր խոստացաւ Աւետարանօս, թէ՛ եկա՛յք առ իս յամենայն աշխատեալք եւ ծանրաբեռնեալք մեղօք, եւ ես հանգուցից զձեզ. եւ թէ՛ Ուր եսըն եմ, անդ եւ պաշտօնեայ|313բ|ն իմ եղիցի: Վասն որոյ եւ ես՝ սուտանուն, վըստահացայ եւ գրեցի սուրբ Աւետարանս՝ յիշատակ հոգւոյ իմոյ, եւ յուսացայ ի բան մարգարէին, որ ասէ, թէ՛ Երանի յայնոցիկ, որ յունիցի զաւակ Սիովնի եւ ընդանեակ վերինն յԵրուսաղէմ: Ձի վազուց հետէ ունէի զփափակ սուրբ Աւետարանիս: Արդ, եղեւ կատարուըն սուրբ Օետարանիս ի թվականութեանն Հա[յ]կազան տոմարիս ՌԶԹ. (1640), ի դառն եւ ի շար ժամանակի, եւ ի հայրապետութիւն տեսուն տէր Փիլիպոսի կաթաղիկոսին Հայոց, եւ պատրիարքի լուսակառուց յաթոռոյն Սուրբ Էմիլիանա, եւ միաբան սուրբ վարդա|314ա|պետացն, եւ կրա[ւ]նաւորաց սորա. ամէն. ի գիւղաքաղաքս Ախալգաւր, ի դրանս Սուրբ նորայկընունք Սուրբ յԱստուածածնա եւ Սուրբ Հրեշտակայպետացն Գաբրիէլ եւ Միխայլ եւ Սուրբ Գետրգա: Եւ ի յառաջնորդութիւն յերկրիս Վրաց եւ գաւառիս տէր Անդրէասին, եւ միւս

նորարնծա սուրբ եւ աստուածահաճոյ տէր Բարսեղին. ձեռամբ մեղապարտ գրչի՝ Գրիգոր քահանայիս, յանուամբ]ս եմ եւ գործովս յոչ, որ եւ մեծ յուսով եւ տենչալի սիրով գրեցի զսուրբ Օտտարանս՝ յիշատակ ինձ եւ ծնաւդաց իմոց, հարն իմոյ՝ Առաքել վարպետին, եւ մարն իմ Խանաղին, եւ եղբարն իմ Գրիգորէսին, եւ քվերն իմ Սառախալ՝ Յիւստինին, եւ միւս քվէրն իմ Անայխաթունին, եւ ազգականքն իմ Արղութեցիին, եւ պապն իմ Կունիպարկն, որ կոչի անուամբըն Վարգել, եւ քեռին իմ Խոնոմըն, եւ աներուջ իմ Ամիրբեկն, եւ զոքանչ իմ Մարիամն, եւ կողակիցն իմ անմուրատ զիս՝ Քանթարն, եւ հոգեւոր հայրն իմ տէր Մխիթարն, եւ հոգեւոր եղբայրն իմ տէր Աստատուրն եւ Շահրուտախ. սոքա ամենեքեան, որ փոխեալ են առ Աստուած. ամէն: Եւ դարձեալ յիշեցէ՛ք զհոգեւոր մայրն իմ Սինդուխարն, եւ հոգեւոր որդին մեր եւ աշակերտ՝ զտէր Սարգիսըն, եւ հոգեւոր քոյրն իմ Եղարխիզն, եւ եղբայրն ի(մ) Պապին, եւ հոգեւոր որդին մեր՝ դեռաբուսիկ սարկաւազ Աբրահամն. Աստուած յերկայն օուրս արասցէ: Ո՛վ սուրբ կար|315ա| դացողք, թողութիւն առնէք գրիս սղալանաց կամ պակասութեան, զի կայր մեր այս էր: Ո՛վ սուրբ կարգացողք, յորժամ կարդայք սուրբ Աւետարանս կամ տեսանէք, Ա. բերան ողորմի ասէ՛ք, յԱստուած իւր դատաստանին ձեր հոգւոյն ողորմեա. ամէն: Աստուած ողորմի մեր հոգեւոր եղբայր Մկրտիչ վարպետին, ո[ր] շատ յաղեկութիւն եւ լաւութիւն արաւ գրագրիս զամէն բանով թէ՛ հախով,

թէ՛ անհախ: Ինչ ուզեցի՛ չէ շասաւ: Աստուած արհնէ յուր լաւութեան համար իւր արեւն. ամէն: Հայր մեր:

Տէս ժէ. դ. յիշ-ք. Բ., էջ 806-7 (312ա-5ա մասը):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *Յա (շղագիր) Ի 1 Ապրելի 1900 ամի գրեցի եւ յիշեցի, Աստուած հոգին լոյսավորէ այս սուրբ Աւետարան գրող Գրիգոր քահանայի ու պահպանող այժմոյս՝ Սիմէոն Խաչատուրեան Իգիտխանեանց ծնողաց հոգիքն: Եսայի Քահանայ Տէր Թատնուեանց:*

2. *Ա. կազմաստառ. (ժ.թ. դ., Սահակ վ. Ամատունու ձեռքով, շղագիր) Նուէր ի Սիմէոնէ Խաչատուրեան| Իգիտխանեանց՝ Բատալրաշինակ քաղաքացւոյ: |Պպհպ. Աա| Աւետարան բոլորագիր երկէջ, գրեալ ի մագաղաթի, ի ձեռն «մեղսապարտ գրչի Գրիգոր քահանայի» (թղ. 315ա), ի «գիւղաքաղաքս Ախալգաւր», ի ժամանակս Փիլիպպոս կաթողիկոսի, եւ յառաջնորդութեան «յերկրի Վրաց եւ գաւառիս՝ Տէր Անդրէասին, ի թուին հայոց ՌՁԹ. (1640)»: Ունի զընդարձակ յիշատակարան ի վերջն՝ թղ. 313ա-316ա: Մատենադարանապետ Սահակ վարդապետ Ամատունի:*

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա «քո» եւ անընկալելի՛ վրացերէն:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 1ա ճակատազարդ, 9ա՝ թռչուն, 175ա՝ խաչ:

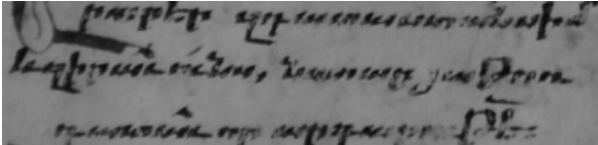
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ «ՌՁԹ.-1640, Մ[Էտրոյ] եպ[իսկոպո]ս»»: Պհպնկ Աա. «Հ՞՞ 2480, 1324»:

2481

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ժէ. դար

ԳՐԻՉ՝ Քրիստոստուր:
ԹԵՐԹ՝ 251: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԱx12 (Ա. 11): ՆԻԻԹ՝ մագաղաք: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 8,9x6,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7x4): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 10ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱՉՄ՝ դրոշմագաղ շագանակագոյն կաշի, երկու կապիչով, միջուկը տախտակ, աստառ կարմիր մետախ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 10ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Դաւիթ՝ 1բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն. Մովսէս՝ 24բ, 56բ, 91բ, Աննա մայր Սամուկի՝ 123բ, Եսայի՝ 160ա, Եզեկիա արքայ՝ 190ա, Յովնան յերախ կիտի՝ 219բ, Ամբակոս՝ 248ա: Կ ի ս ա խ ու ռ ա ն ՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա Ր Պ՝ 29ա, 61ա, 96բ, 127ա, 162բ, 192ա, 221բ: Լ ու ս ա ն ց ա Վ Ր Պ՝ բուսական, թռչնային, տանառ (16բ, 107բ, 142ա): Չ ա Ր Պ ա գ ի Ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, մարդագիր (2ա): Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, դեղին, նարնջի, սպիտակ, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. եզրահատուած եւ լուսանցազարդեր վնասուած, տեղ-տեղ խոնավութեան հետեւ եւ պատռուածքներ, ք. 1՝ նորոգուած սպիտակ թղթով՝ վրան Սահակ վրդ. Ամատունու գրութիւնը:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

2ա-251բ [Սաղմոսարան]

Տէս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/2ա-28բ: 2/29ա-60բ: 3/61ա-96ա: 4/96բ-126բ: 5/127ա-62ա: 6/162բ-91բ: 7/192ա-221ա: 8/221բ-51բ (չիք՝ «Փոքր էի ես», բ-է, Սաղմ. ձեռթ-ձԾ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

162ա Յիշեցէ՛ք ի սուրբ աղօթս ձեր զիս՝ մեղաթաւալ գրիչ Քրիստոստուրս: Հայր մեր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (ժ.թ. դ., Սահակ վ. Ամատունու ձեռքով, շղագիր) Սաղմոս փոքրագիր, բոլորագիր, գրեալ ի մագաղաթի, ի ձեռն Տիրատուր գրչի. թղ. 323ա: Անթուական եւ վերջն թերի: Մատենադարանապետ Սահակ վ[արդապետ] Ամատունի:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա. «Ժէ., Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպոս]»: «2^ր 2481, 1325»: Ա. կազմաստառին փակցուած սպիտակ փոքրիկ թղթին, Օ. եզանեանի ձեռքով. «Ֆինիի ցուցակ 2^ր 2», իմա՛ Յուցակ Տիփլիսեցի Աբգար Յովհաննիսեանի հայերէն ձեռագրերի, երկասիրեց Ֆրանց Նիկոլաուս

Ֆինի, կայացիկ-Մարբուրգ, *Katalog der armenischen Handschriften des Herrn Abgar Joannissiany zu Tiflis, von Franz Nikolaus Fink, Leipzig-Marburg, 1903:*

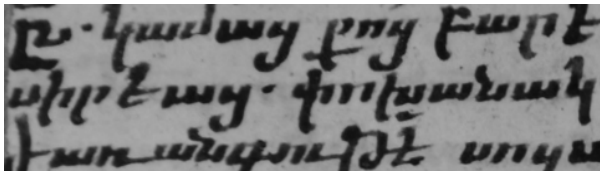
2482

Մ Ա Շ Տ Ո Յ Ձ Ե Ռ Ա Յ

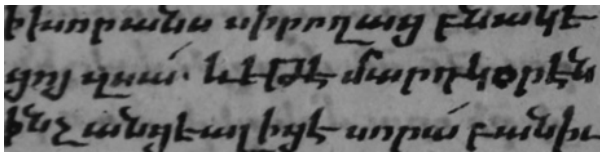
ԹԵՐԹ՝ 124: ՊՐԱԿ՝ 12+6+Ա-ԺX12 (Ա, Բ, Ե 10, Դ 11, Ժ 5): ՆԻԻԹ՝ բուրբ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 10x6,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,5x 4,2): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (Ժէ. դ. յաւելագրողի՝ 1ա-18ա), նոսրգիր (Ժէ.-ԺԸ. դդ. յաւելագրողների՝ 18բ-9ա, 124բ. նմուշ՝ 14ա, 32ա): ՏՈՂ՝ 20 (20ա-124բ), 17 (1ա-19ա): ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 20ա: Լ ու լ ա ն գ ա գ ա ռ դ՝ բուսական, սպիտր (67բ): Ձ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ բոշմագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը թեթեակի մաշուած, մէջքի կաշին վերից վնասուած. միջից եւ վերից պակասատր, լուսանցներով խոնատրեան հետեւ, փոքրիկ պատռուածքներ:

Նմուշ 14ա

Նմուշ 32ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 1ա-15ա [Կանոն Պսակի. Ընթերցումով] – Աստուած ի մէջ սոցա... եւ ասաց Աստուած. Արասցոր մարդ... Աղաւթք. Պահպանեա՛ զմեղ: եւ ասեն. Հա՛յր մեր:

2. 15բ-8ա [Կանոն Թաղման] – եւ ասեն շարական. Ժողովեալքս ի հրայժարումն... գտին զժառայն հիւանդ բժշկեալ. ամէն: Հա՛յր մեր, որ:

Գրուած է Ժէ. դ.՝ ի լրացումն Բ. նիւթի:

Բ. 1. 19բ-25ա Կանոն Հաղորդ տալոյ – Առնու քահանայն զփրկական խորհուրդ... Ասէ զաղաւթս զայս. Տէ՛ր Աստուած ամենակալ... առ ի գտանելոյ մեզ զողորմութիւն առաջի քո... յաւիտեանս յաւիտենից:

2. 25ա-6բ Պսակ վերացնելոյ – Լո՛ւր, Աստուած, աղաւթից իմոց... մինչեւ ի խորին ծերութեան. եւ յաւոր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... փառք, իշխանութիւն:

3. 26բ-41ա Կանովն Թաղման՝ յորժամ զամենայն ննջեցեալսն յուղարկեն առ Քրիստոս – Ըսկասանեն. Աւրհնեալ Հոգիդ Սուրբ... եւ ասէ զաղաւթս զայս. Աս-

ժԶ. դար տուած յաւիտենական... բարբառնող փառատրութեամբ արհնել զքեզ... յաւիտեանս յաւիտենից:

4. 41ա-8ա Կանոն Երկրորդ ատուրն – Առաւօտուն գան ի գերեզմանն... Պաւղոսի առաքելոյ ի Թեսաղոնիկեցոց թխթոյն է ընթերցուածս. Այլ մեք պարտիմք... ըստ անեղծ փառաց քոց, Քրիստոս Աստուած մեր... վայել է փառք:

5. 48ա-51բ Կանոն Երկրորդ ատուրն – Երթան ի գերեզմանն... Ընթերցուածս յԻսայեայ մարգարէէ. Այսպէս ասէ Տէր... Ժառանգութեան սրբոցն ի լոյս... փառատրեսցոր:

6. 52ա-62բ Կանոն վաղճանելոյ տղայոց – Սաղմոս գուրդայս Դ... Քարոզ վասն ի վերուստ խաղաղութեան. Հա՛յր երկնաւոր... զուարթերես փառաւորելով անմահ թագաւորութեանդ... այժմ:

7. 62բ-4բ [Տղայի այգուցն] – Այգոյն երթան ի գերեզմանն... Ընթերցուածս յԵսայեայ մարգարէէ. Զի ի Տեառնէ եղիցի... յամենայն ընտրելոցն ի Քրիստոս Յիսուս... միշտ եւ յաւիտեանս:

8. 64բ-7բ Երթանն – Երանի բնակողաց: Ընթերցուածս յԱռակաց. Արգարք յաւիտեան... ըզգալուստ քո յաշխարհ փառաւորէին... միշտ եւ յաւիտեանս:

9. 67բ-70բ Կանոն խաչալուսա առնելոյ... – Ընթերցուածս Յերրորդ Թագաւորութենէ. եւ ասեն արք քաղաքին... որդւոց մարդկան /// (շար. թափուած):

10. 71ա-7բ [Կանոն Տեառնականի] – (սկ. թափուած) /// վնի քահանայքն հուր ի վերայ սեղանոյն... հատուցանել ըստ գործոց իւրաքանչիւրոց... միշտ եւ յաւիտեանս:

11. 77բ-8ա Աւհնութիւն Աղի – Սաղմոս՝ Աստուած, ողորմեա՛ մեզ... եւ ասէ զաղաւթս. Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած... եւ ի թողութիւն մեղաց... այժմ եւ միշտ:

12. 78բ-81բ Կանոն նոր գիրք արհնելոյ – Տանին յեկեղեցին... Ընթերցուածս յԵսայեայ մարգարէէ. Իբրեւ զգեղեցիկ ես... գրեալ մատամբն Աստուծոյ... Հոգւոյն Սրբոյ:

Ստ. լս. կան կանոնների խորագրերը:

Գ. [Գանձք եւ Ողբք]

1. 82ա-7ա Գանձ մեծի («Մանվելս») – Մինդ յէէն, Բանդ, որ ի Հաւրէ, / Յորժամ ծագիս փառաւք ի յերկնէ... Զհոդս ի վերայ իմ դուք ծածկեցէք, / եւ դուք բարով կացէք, մընացէք. / Ողորմեա՛ց մեզ, Տէ՛ր Աստուած մեր:

2. 87ա-9ա Ողբ նընջեցելոց – Ո՛վ քահանայք եւ վարդապետք աստուածաբան, / եւ ժողովուրդք հաւատացեալք ամենեքեան... Ես հաւատովըս վերանամ յերկնից խորան, / Ձի Տէրն քաղցր է պարտական ողորմութեան:

3. 89բ-92բ Տաղ ի Նաղաշէ ասացեալ՝ վասն նընջեցելոց («Ա-Ք») – Անցանէ մեծութիւն ու փառքն աշխարհիս, / Աւերի ու քակտի շինուած տաճարիս... Այնաղաշ, դու լսես, ինչ որ քարոզես... / Որչափ շատ մեծութիւն ու մալ ժողովես, / Նա թողուս աւտարաց՝ է ի հող մտանես. մի՛ դատիր:

4. 92բ-6բ Տաղ ի Նաղաշէ ասացեալ՝ վասն դարիպի – Աստուծոյ մարդասիրին փառք յաւիտեան, / Որ ստեղծեր է զարարածըս զանազան... Նաղաշն ասաց, թէ դարիպի կեանքն է հարամ... / Ձամէն դարիպ բարով հասու իւր մուռատին, / Եւ քեզ ամէնքս երկըրպագեմք, Աստուածածին:

5. 96բ-100ա Ողբ վասն մանկանցըն նընջեցելոցն ասա՛ – Արարիչն արարածոց մեզ բարկացաւ, / Քաղցր բնութիւն աստուածային մեզ դառնացաւ... / Ես Նաղաշ եպիսկոպոս ծառայ կուսին... / Ի հայոց մեծ թուականին յին հարիւրին, / Եւ համառատ այլ յաւելի տասն եւ ութին (1469)... / զՄերտին քաղաքն արար զամէնըն լալագին... / Արժան արա՛ զսա անթամ սուրբ պըսակին, / Եւ քեզ ամէնքս երկըրպագեմք, Աստուածածին:

6. 100ա-1ա Ողբ տղայոց ի Դուկասու Կելեցոյ. ձեռ. 7714, 71ա] – Աստուած քարոզեաց եւ խըրատ ետուր, / Երբ ոչ լըսեցին՝ նա ապտակ ետուր... Սուտ շեմ կարէր ասել, մեր տղայքն է իւր, / Տո՛ւր երկսայրի սուր, զիմանալի սուր:

7. 101ա-3բ Ողբ ի վերայ ննջեցելոց մանկանցն ասա՛ [Նաղաշի ասացեալ. ձեռ. 3162, 85ա] – Ես գիտէի զաշխարհս ինձ մուլք էն տըւած, / Ուտէի, խըմէի հետ իմ սիրելեաց... Ըզձեզ կու աղաչեմ, զի մի՛ մոռանէք, / Ըզկոյսըն Մարիամ բարեխօսեցէ՛ք:

8. 103բ-6ա Ողբ մեռելի՛ Յովանէս Քերոբենց – Յերեկ հողվերաքն անցի, / Հոտ առի՛ գրիմս կափուցի... Ըզփառս աշխարհիս սիրեաց որ կորուստ է, / Քեզ՝ է ամէնի, վա՛յ անձն իմ եղուկ:

9. 106ա-8ա Տաղ ընդդիմառական ուրախութեանց – Յամէն առաւատ եւ լոյս / Պըլպուլն էր նըստէր այգոյս... Յանկըն քակեցաւ այգոյս, / Ահա որ ելա այգոյս:

10. 108ա-9բ Ողբ ի վերայ ննջեցեալ դարիպի, որ ի աւառութիւն մեռանի – Ինձ ումէտ կայր ու կուման եղբարս գալու, / Ակն ունէր սիրտս ու մնայր իւր խնդալուն... Ձամէն դարիպ բարեաւ ի իւր տունըն հասու, / Եւ քեզ ամէնքս երկըրպապեմք, տաճա՛ր լուսոյ:

Տէ՛ս Մկրտիչ Նաղաշ, Եր. 1965, էջ 180-182:

11. 109բ-11բ Ողբ վասն ննջեցելոց («Երգ Արիստակեսի իի») – Եկա՛յք այսար, եղբայրք ամէն / Աբրահամեան շառաւիղէն... Խոստովանեմք զՀայր եւ զՀոգիդ, / Եւ փառըս տամ երից անձինսդ:

12. 111բ-7բ Գանձ ի յԱմբեցի Յովաննէս վարդապետէ ասացեալ՝ վասն ննջեցեալ տղայոցն («Յովանիս») – Յանեղզ յէութեան, / Էդ անեղական... Ձի ողորմած Տէրըն զըթասցի, / Եւ ձեզ եւ մեզ ինքն ողորմեսցի: Ողորմեա՛ց մեզ, Տէ՛ր Աստուած մեր:

13. 117բ-9բ Ողբ տղայոց («Յովանս գրչէ լոկ վարդապետէ») – Յարարչէն հրաման / Որդոցըս մարդկան... Էին անմահին փառս ի յաւիտեան, / Որ երես, էառ եւ դասեաց յերկնային խորան:

14. 119բ Ողբ տղայոց – Ո՛վ գեղեցիկ եւ նազելի, / Եւ ոսկէհատ յոյժ ցանկալի... / Եղար քան զխուր, որ ոչ խօսի /// (շար. թափուած):

15. 120ա-1ա [Տաղ ի Խաչատուր Կէշառացոյ. ձեռ. 2389, 143բ – Ես եմ կորուսեալ ոչխար...] Հանցկուն զինչ աշնան քամին... Ձաշխարհս բարեխաւս ունիմ / Առ ծնեալ Աստուածդ ի կուսէն:

16. 121ա-4ա Տաղ ի Յովանէս Թուրկուրանցոյ – Է՛ մահ, քան զքեզ յիշեմ կու դողամ ու սարսափեմ ես, / Չկա քան զքեզ լեղի, յամենայն լեղոյ լեղի ես... Աղաչէ զիւր միածինն, / Որ գթայ եւ ինքն ողորմի:

Գ. ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԼ. դ.

1. 18բ [Գիր շերմոց] – Սուրբ առաքեալն Բարթոլոմէոս... տուր իմէ, ազատի Աստուծով:

2. 19ա [Բարեխօսութիւնք] – Ի քէն աղերսիւ հայցեմք... առ Տէր վասն եկեղեցւոյ:

3. 124բ Սաղմոս Դաւիթի [ԼԳ.] – Դատեա՛, Տէ՛ր, զայնոսիկ... եւ ի գայթազղութիւն/// (շար. թափուած):

ՅԻՇՍՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Ա կազմաստառին փակցուած թերթի վրա. «Հ^մ 5 ըստ ցուցակի Ֆ. Ն. Ֆինկի, նուէր Մայր Աթոռի Մատենադարանին հանգուցեալ Աբգար Յովհաննիսեանի ընտանիքից, ի ձեռն Ստեփանոսի Կանայանց: 1905 ամի, 1 յունիսի, Վաղարշապատում»: Ֆինկի ցուցակն այս է Յուցակ Տփիսիսեցի Աբգար Յովհաննիսեանի հայերէն ձեռագրերի, Երկասիրեց Յրանց Նիկողոսոս Ֆինկ, Լայպցիգ-Մարբուրգ. *Katalog der armenischen Handschriften des Herrn Abgar Joannissian zu Tiflis, von Franz Nikolaus Fink, Leipzig-Marburg, 1903*

2. Ա փեղկի կազմաստառ (ԺԹ. դ., Սահակ վ. Ամատունու ձեռքով, շղագիր). Մաշտոց փոքրագիր, ի սկիզբն ունի զքանի մի ընթերցուածս ի Ս. Գրոց, գրեալ բոլորագիր ի թղթի. թիւն եւ անուն գրչին անյայտ: Ունի զայսոսիկ տաղս անուամբ հեղինակաց. ա. Տաղ ի Նաղաշէ վասն ննջեցելոց – Անցանէ մեծութիւն – թղ. 89բ: բ. Նորին վասն ննջեցելոց -Աստուծոյ մարդասիրին – 92բ: գ. Ողբ մեռելի Յովանէս Քերոբենց – Յերէկ հող-

վերաբն անցի – 103բ: դ. Գանձ ի Յամբեցի Յովանէս վարդապետէ – Յանեղզ յէութենէ – 111բ: (Ըստ ցուցակի Ֆինկի 2^ր 5. ի գրոց Աբգարու Յովհաննիսեան):

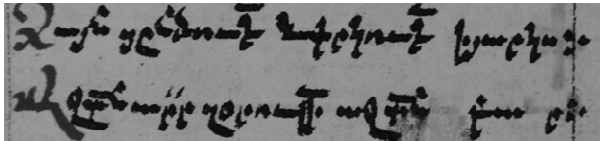
Մատենադարանապետ Սահակ վ[արդապետ] Ամատունի: 1906. 8 Յունիսի:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «ԺԶ, Մ. [Եւրոպ] եպս.»: Բ կազմաստառին «2^ր 2482, 1326»:

2483

Մ Ա Շ Տ Ո Յ Զ Ե Ռ Ա Ց

Թերթ՝ 309-2 (տե՛ս Պահպանակ). յգրուած՝ 1ա-2բ, 132աբ, 301ա-9բ: ՊՐԱԿ՝ 1-20x10 (զոյգ համարանիշերով, Ա-Ք, Ֆ. Ա 11, Ո/Ձ 18, Ի/Փ, Ֆ 14, Ք 16) + 1-6x16 (զոյգ համարանիշերով, Ա-Ի. Ե/Ձ-Ե/Ը 14, Ի 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ թագի ու խաղողի ողկոյցի լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 13,3x10: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9x6): ԳԻՐ՝ նուրբգիր (նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 13: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, Ա փեղկին մետաղէ խաչ, միջուկը տախտակ, աստառը ծաղկաթուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (թ. 1-2), թուղթ:

Նմուշ 12ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, դոնակը, կապիչները եւ խաչի ստորին թեւն ընկած, մէջի կաշին վնասուած, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւեալ, տեղ-տեղ ցեցի անցեալ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

– 3աբ Յաննի Մաշտոցիս այսօր – Նախ՝ Վասն Մկրտուիթիւն առնելոյ... Վասն գիշերապաշտման Աստուածած(ն)ին:

1. 4ա-31ա Մկրտութիւն առնելոյ – Աւրհնեալ Հոգի՛ւ ա Սուրբ Աստուած... Ողորմեա՛ ինձ, Աստուած... արհնուիթիւն որդոյ Դավթի: Սուրբ հաշիւս: Պահպանիչ: Հայր մեր:

2. 31բ-5ա [Վասն Բառասնորեայ մանկան. ցանկից] – Իսկ [յ]որժամ Խ. (40) աւուր լինի... Եւ քահանան կարդայ զաղօթս. Տէ՛ր Աստուած մեր... եւ զգեցաւ լոյս աստուածգիտութեան: Սուրբ հաշիւս: Պահպանիչ: Հայր մեր:

3. 35բ-48բ Կանոն յորժամ Պսակ առնելոյ – Գա[ն] հարսն եւ փեսան ի դուռն սուրբ տաճարին... եւ եղիցին քեզ ժողովուրդք եւ փառաբանիչքս: Սուրբ հաշիւս: Պահպանիչ: Հայր մեր:

4. 49ա-53բ [Վասն Պսակ վերագնելոյ. ցանկից] – Յորժամ պսակ վերացնես, բեր զհարսն... Շարական. Այսօր մարտիրոսաց դասքըն... ամենայն ժամ գոհացուք զպարգեւաց քոց եւ քեզ հանցուք զարհնութիւն եւ զփառս: Սուրբ հաշիւս: Պահպանիչ: Հայր մեր:

5. 54ա-9ա Կանոն երկրորդ Պսակի – [3]եկեղեցին խոստովանին... Եւ ետ այնորիկ տայ ձեռք ի ձեռաց՝ պատուիրելով... կացցեն ամօթխածութեամբ առ միմեանս... զօրհնութիւն եւ զփառս: Սուրբ հաշիւս աղաչեսցուք: Պահպանիչ: Հայր մեր:

ՓԷ. դար

6. 59բ-110բ Այս եւ կարգ նընջելոց– երկինք պատ[մ]են զփառս... որ եկեալ միւսանգամ եւ որ նոր նորոգեսցէ փառօք ի փառս: Հայր մեր որ:

7. 110բ-26ա [Վասն այգուց եւ յօթն աւուրց. ցանկից] – Իսկ առաւօտուն երթան ի գերեզմանն... երանեալ են անբիծք... որ եկեալ միւսանգամ նոր նորոգեսցէ փառօք ի փառս: Հայր մեր որ:

8. 126բ-52բ Կանոն. տանր կարքն է տղայոց – Օրհնեալ Հոգիդ Սուրբ Աստուած... Ողորմեա՛ ինձ, Աստուած... միւսանգամ գալստեանն նոր նորոգեսցէ փառօք ի փառս: Հայր մեր որ: ա. 135ա-6ա Ի վարդապետութենէ արքայն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին ասացեալ է – Եթէ մեք որ կենդանիքս եմք... ուրախ արարից զնա ի տան իմում: 143բ-4ա Ի վարդապետութենէ արքայն Գրիգորի Լուսաւորչին – Ամենքեան որ տեսանիցեն... նորոգիմք փառօք ի փառս:

9. 152բ-70բ Տղայի Այգուցն է – Իսկ տղայի Այգուցն երթան ի գերեզմանն... երանեալ են անբիծք... որ եկեալ միւսանգամ նոր նորոգեսցէ փառօք ի փառս: Հայր մեր որ:

10. 171ա-5բ Կանոն է. աւուր, Խ. (40) աւուր, տարէլից – Յաւուր պատշաճին շարական ասայ՛. եղիցին ականջ քո... որ եկեալ միւսանգամ նոր նորոգեսցէ փառօք ի փառս Հօր եւ Որդոյ: Հայր մեր որ:

11. 176ա-98բ Կանոն Հոգէհանգիստ առնելոյ – երանի, ում թողութիւն եղեւ... ի բերանոյ ամենայն արարածոց փառաւորեսցի... Հայր մեր:

12. 199ա-201բ Կանոն Աղ արհնելոյ – Սաղմոս՝ Աստուած, ողորմեա՛ յ մեզ... Եւ ապա կարդայ զաղօթս. Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած... տրտմեալ հոգիքն ուրախանան, զի թողութիւն... Հայր մեր:

13. 202ա-6բ Կանոն պղծեալ Զրհոր արհնելոյ – Խ. զովայ ջուր հանեն... Ընթերցուածս ի Զորրորդ Թագաւորութենէ. Աղբիւր... ամեղ հեշտ լծով Աւետարանին քո սրբոյ... զքեզ ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգու:

14. 207ա-11բ Կանոն Հատի Պատարագի սեղանոյն – Յորժամ սեղան դնեն... Յետ նորայ շարական ասայ՛. Որ անէից ըստեղծող... բարեխօսութեամբ սրբոց վկայիցն եւ արժանաւորեայ գոհութեամբ փառաւորել... Հայր մեր:

15. 212ա-3ա Կանոն ըսգեսա արհնելու ինչ եւ իցէ. վարագուր, շապիւխ, ուրար – Եւ սարկաւազն ի վե-

րայ բազկացն առնէ: Սաղմ. Դատ արայ ինձ, Տէր... եւ տո՛ւր զողորմութիւն քո շնորհացդ եւ զմեզ արժանի արա՛ զամենեսեան գոհանալով փառաւորել... Հայր մեր:

16. 213բ-5ա Կանոն ըսկիւն եւ մաղղման աւրհնելոյ – Բաժակ քո... եւ կարդայ զաղօթս զայս. Աւրհնեալ Տէր Աստուած... զի արժանի լիցուք զոհութեամբ փառաւորել... Հայր:

17. 215ա-6ա Կանոն զիրք աւրհնէք – Տանին եկեղեցին... եւ կարդան զաղօթքս. Աւրհնեալ ես, Տէր Աստուած մեր... ի տախտակս քարեղէնս մատամբդ Աստուծոյ, եւ քեզ ամենակալիդ վայել է փառք... Հայր:

18. 216բ-7ա Կանոն երդմանաւրի – Նա[խ] խոստովանցո՛ւր եւ ապայ կարգայ՛ զաղօթս. Տէր Աստուած... ըզշնորհս սոցայ օրհնի ամենասուրբ Երրորդութիւնդ... այժմ եւ:

19. 217բ-60բ Հանգստեան շարական կարգաւ – Ա.Ձ. Որ ստեղծմամբ ըստ պատկերի քո... Աստուածածին անարատ մայր Տեառն... զհոգիս մեր ննջեցելոցն:

20. 261ա-89բ [Վասն գանձմանն անջեցելոց. ցանկից]

ա. 261ա-3բ Գանձ վասն մեռելի («Առաքել վարդապետի») – Այսօր եհաս հրաման Արարչէն, / Մահու հրաւիրէր մարմնոյս հողեղէն... Ի հարսնարանըն հրճուողաց / Ուրախանալ ընդ հոգեղինաց:

բ. 264ա-6բ Ողբ վասն անջեցելոց – Ո՛վ քահանայք եւ վարդապետք աստուածաբան, / եւ ժողովուրդք հաւատացեալք ամենքեան... ես հաւատով զս վերանամ յերկնից խորան, / Զի Տէրն քաղցր է պարտական ողորմութեան:

գ. 267ա-70ա Ողբ վասն մեռելի [Ի Նաղաշ եպիսկոպոսէ. ձեռ. 424, 342ա] – Արարիչն արարածոց մեզ բարկացաւ, / Քաղցր բնութիւն աստուածային մեզ դառնացաւ... Արժան արա՛ զսա անթամ սուրբ պըսակին, / եւ քեզ ամէնքս երկրրպագեմք Աստուածածին:

դ. 270ա-2բ Ողբ վասն մեռելի [Նաղաշի. ձեռ. 3162, 98ա] – ես գիտէի, թէ աշխարհս ինձ մուլք էր տուած, / Ուտէի, խըմէի հետ իմ սիրելեաց... Ըզկոյսն Մարիամ Քրիստոս գովեցէ՛ք / Ամէնքդ ձեռք կալէ՛ք, զնայ աղաչեցէ՛ք:

ե. 272բ-4բ Ողբ կտրչի [Ի Քերոբենց Յովանիսէ. ձեռ. 1989, 213ա] – Յերեկ հողվերօքդ անցաւ, / Հօտ առի՛ գքիմըս կափուցի... եւ զիւր Միածին Որդին աղաչէ, / Որ մեզ ողորմի:

զ. 274բ-6ա Ողբ վասն դարիպի – Ինձ ումէտ կայր ու կուման վանց քո գալուս, / Ակն ունէր սիրտ ու մընար քոյ խըղալուս... Արժան արայ՛ զսա անթառամ սուրբ պսակոյ, / եւ քեզ ամէնքս երկրրպագեմք, տաճա՛ր լուսոյ:

Տէս Մկրտիչ Նաղաշ, Երեւան 1965, էջ 180-2:

է. 276ա-9ա Ողբ դարիպի – Դարիպին կեանքն է

լալոյ ողբերգական, / Դառն ու լեղի լի տրտմութեամբ ի նեղ զընտան... / Նախաշն ասաց... Զամէն դարիպ բարեով իւր տունըն հասու, / եւ քեզ ամէնքս երկրրպագեմք, տաճա՛ր լուսոյ:

ը. 279ա-80ա Ողբ ի վերայ փոքր մանկան ասայ – Հայիմ, ողբամ ծընօղ տըղայիս, / Վա՛յ եւ եղուկ ասեմ իմ անձին[ս]... Արդ, Տէ՛ր, ընկա՛լ զհոգի տըղայիս, / եւ հանգո՛յ լուսեղէն յերկինս, աղաչեմ:

թ. 280ա-1ա Ողբ վասն կտրբի ասայ – Ամէն առաւօտ եւ լոյս, / Գաբրիէլն եկեալ է հոգոյս... Մահէ, որ կելնեմ այգոյն, / Աւա՛խ իմ կարճ արեւուս:

ժ. 281ա-2ա Ողբ վասն մեռելի – ես գիս դըրի հագար տարի, / Ղաֆիլ եկաւ օրըս մահու... Մեք անարժան մեղաց Տէր եմք, / Ամէնքս ասեմք, Հայր մեր յերկինս:

ժա. 282ա-3ա Ողբ տղայի («Ա-Ք») – Արթուրք զարթունք, / Բանին բանաւոր ծիծռունք... Փըթթեալ վարդենիք, / Քրիստոսի ջոք եղերունք:

ժբ. 283բ-4բ Ողբ անջեցելոց [Յովաննու Քիլկուրանցոյ. ձեռ. 2482, 121բ] – Է՛ մահ, ըզքեզ կու յիշեմ, / Կու դողամ ու կու սարսափեմ... Ըզիւր Միածին Որդին, / Աղաչէ որ մեզ ողորմի:

ժգ. 285ա-7բ Գանձ վասն ֆահանայի – Այսօր մեծ սու՛ք մեզ պատահեցաւ / Քահանայիս, որ ի մէնջ բարձաւ... Զիս յիշեցէ՛ք, եղբայ՛րք իմ բարի, / եւ ասացէ՛ք Աստուած ողորմի:

ժդ. 287բ-9ա [Առաքել վարդապետի գանձ ֆահանայաթաղի. ձեռ. 424, 327ա] – Այսօր եհաս ինձ օր վախճանի, / Կամաւ անճառ Հոգոյն ճշմարտի... եւս առաւել զնը[ն] ջեցեալսն, / Ամէն դասաւորեայ՛ ի դաս լուսեղէն:

ժե. 289բ-90բ Ողբ տղայի – Ա՛յ իմ աննման որդի, մէկ խօսէ, / Թ՛ ինչ տեղ կու ցաւի... եւ զիւր Միածին Որդին աղաչէ, / Որ մեզ ողորմէ:

21. 291ա-6բ [Վասն գիշերապաշտման Աստուածած(ն)ին. ցանկից] – Առաքեայ՛, Տէ՛ր... ի սկզբանէ աշխարհի սրբոց քոց եւ ընդ նոսին գոհանալով... Հայր եւ զՈրդի:

22. 297ա-9ա Գիշերապաշտման ասա («Ա-Ք») – Աստուածածին մայր Քրիստոսի, / Իմ յոյսն դու ես աւուրս մեծի... Քո արեանդ ես գին էի / եւ քո ծնունդ աւազանին: Տէ՛ր, ողորմեայ՛, Տէ՛ր:

23. 299բ-300բ [Օրհնութիւնմ] – Աւրհնեա՛, Տէ՛ր, հովով (այսպէս) զամենեսեան... շնորհն իջցէ եւ// (շարթերի):

Ստ. լս. կան կանոնների համառոտ խորագրերը:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թղթին. «ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Զեռագիր Մաշտոց հասարակ մետաղից խաշով. Հ՞ր 2483, 1375»:

2484

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

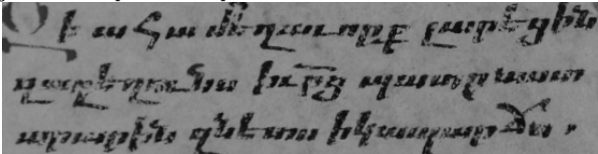
ԿԱՅԱ

ԳՐԻՉ՝ Նիկողոս: ՄՍՏՅՈՂ՝ Գրիգոր առց.:

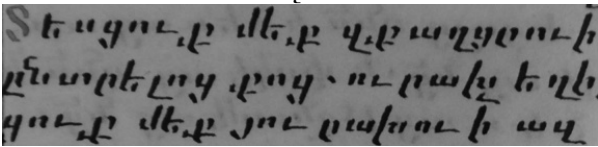
ԹԵՐԹ՝ 251-2 (տե՛ս Պահպանակ. գրչի էջակալում՝ 4-498, որ է 2բ-250բ): ՊՐԱԿ՝ 1-22x12 (Ա. 13, Գ, Ի, ԻԱ. 10, Է, ԺԳ. 11, ԺԲ, ԻԲ 8, ԺԳ. 14): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ (թուղթ՝ թ. 117, 165-74): ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 11x8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միապին (8,7x5,2՝ վարդագոյնով շրջանակուած): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նորոգողի՝ 117աբ, 165ա-74բ, նոսրգիր՝ 250բ. նմուշ՝ 13ա, 166ա): ՏՈՂ՝ 19-20: ԿԱԶՄ՝ տպարանային. կանաչ կաշի, ոսկեգոյն եզերաշրջանակ, փեղկերի կենտրոնում՝ դրոշմուած ձուածե շրջանակի մէջ խաչ, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ ոսկեգոյն. ունի եռագոյն (կարմիր, սպիտակ, կապոյտ) գործուածքէ էջանիշ ծապաւէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (թ. 1) + 1 (թ. 251), ծաղկաթուղթ, մասն կազմաստառի:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Գալիթ՝ 1բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ը ՝ 27ա, 56ա, 87ա, 113ա, 144ա, 201ա, 240ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ը ՝ բուսական, թոյնային: Զ ա ը ա - զ ի ը ՝ թոյնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ը ՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ, կանաչ, մանուշակագոյն, նարնջի, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ֆերձուած, եզերք մաշուած, 1ա եւ 251բ՝ սոսնձուած պահպանակներին, լուսանցներում խոնասութեան հետեւ. ԺԸ. դ. նորոգուած եւ քերին լրացուած՝ 117աբ, 165ա-74բ:

Նմուշ 13ա

Նմուշ 166ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-235ա [Սաղմոսաւան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/2ա-26բ: 2/27ա-55բ: 3/56ա-86բ (չիբ գ. մաղթանք «Յերգս արհնութեան»): 4/87ա-112բ: 5/113ա-43բ: 6/144ա-70բ: 7/171ա-200բ: 8/201ա-35ա:

Բ. [Բանբ գանազանբ]

1. 235բ-39բ Աղալթի Ներսէսի հայրապետի ասացեալ – Հաւատով խոստովանիմ... ամենայն սրբոց քոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց եւ Քեզ փառք... յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

2. 240ա-8բ [Քաղուածք օրհնութեանց տօնից տէրունականաց]: Պահոց: Բ. շի, Գ. շի, Ե. շի ասա՛ – Որ ի Հարէ առաքեցար փրկիչ... զամենասուրբ զերրորդութիւն եւ զմի աստուածութիւն, եւ եւս խաղաղութեամբ]:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

249ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հար եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Շնորհաւք ամենառատ եւ պարգեւաբաշխ Հոգւոյն Սրբոյ, որ աւժանդակիչ է տկարութեան

ՌՃԲ. – 1453

մարդկան, գրեցաւ քնարս հոգեպատում՝ երգս սաղմոսաց Դաւթի ի թուիս հայոց ՌՃԲ. (1653), ի դառն եւ ի դժնեա ժամանակի, ի հայրապետութեան տեառն Փիլիպպոսի, ի յաշխարհս Հոնաց, ի քաղաքս ի Կափայ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնին եւ Սրբոյն Սարգսի Զաւաւարին եւ որդոյ նորայ Մարտիրոսին, յառաջնորդութեան տէր Գրիգորի արհիեպիսկոպոսի, ձեռամբ ախմար գրչի Նիկողոսի, ի լաւ եւ լընտիր աւրինակէ Գառնէցոյ, ի խնդրոյ սրբասէր եւ բարեսոհմ Գրի[249բ]գոր տիրացուի, զոր ստացաւ յարդար ընչից իւրոց, զոր Տէր Աստուած բարով վայելել տացէ՛ հոգեզուարճ ընթերցմամբ եւ խորին ծերութեամբ: Արդ, որ աւգոսիբ ի սմանէ ուսմամբ կամ արհիւնակելով, յիշեսչիք զստացաւղ սորա՛ զտիրացու Գրիգորն, եւ զհանգուցեալսն ի Քրիստոս, եւ զնախնիսն իւր, եւ անմեղադիր լերո՛ւք գրոյս, զի ի ժամանակ ձըմերայնի գրեցաւ: Եւ որ առատն է ի տուրս բարեաց, յիշողացդ եւ յիշեցելոցս առ հասարակ ողորմեսցի, եւ նմա փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն:

Տե՛ս ԺԷ. գ. յիշ-բ, Գ., էջ 552-553:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 250ա Յիշակաւարան (= Յիշատակարան). Շնորհին Աստուծոյ եւ ողորմութեամբ ամենազօրին Քրիստոսի, գորով ըզոսկէնկար Սաղմոսս զայս՝ Ակնցի շքեղապանձ մահտեսի Սարգիս ամիրայի որդի Յովհաննէս, ազնուագարմ եւ խոհեմագարդ, անգինն ճոհար աղայիս, որ ի հալալ արդեանց իւրոց եւ ի արդար ընչից իւրոց գնեաց զայս՝ առ ինքն միշտ ունելով, որպէս ըզկէս հատոր հոգւոյ իւրոյ եւ ի պէտս բժշկութեան անձին իւրոյ յարածամ [250բ] առ իւր պահելով՝ որպէս ակն շահիւղայ, բարեխօսութեամբ սրբունի կուսին Մարիամու Աստուածածնին եւ աղօթիւք սրբոյն Յակոբայ Մծբնայ հայրապետին: Եւ այժմ Տէր Յիսուս ինքն՝ Որդին միածին, բարեաւ վայելել տացէ՛ լուսայհոգի Ակնցի Փրչիկ-զատայ՝ մահտեսի Սարգիս ամիրայի որդի, անգինն մարգարիտ Յովհաննէս աղայիս: Զայս սաղմոսս մինչ ես՝ Յովհաննէս, առի, էր թիվն հայոց 1212ին (1763), Մարտի 15ին, ի աստուածաշէն մայրաքաղաքն Կոստանդինուպոլիս:

2. 251ա (շղագիր) Տեառն մեծ նկարագրին՝ Մատթեոս արքեպիսկոպոս Իզմիրեանի կը նուիրեմ սոյն գրքոյկս հայրենի յիշատակ, իբրեւ առհաւատչեայ խորին համակրանաց եւ անայլայլակ բարեկամութեան: Ա. Նուրիկեան. 19 Օգոստոսի, 1908 /// (տեղանունը անընթեռնելի):

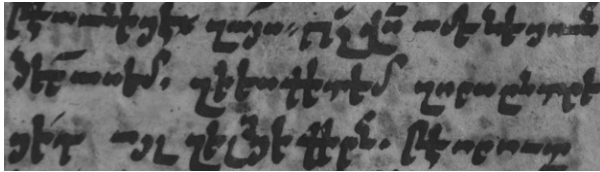
ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Աա «ՌՃԲ.-1653, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: Պհպնկ Բբ «Հմր 2484, 1377»:

2485

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԷ. դար

Թերթ՝ 204. չգրուած՝ 77բ, 96բ, 105բ, 129բ, 191ա-2ա, 203բ-4ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԸx12 (Ա 11, Թ 10, ԺԷ 2, ԺԸ-ԻԶ չիք, ԻԷ 1): ՆԻԻԹ՝ քուղք: ՄՆԾՈՒԹԻԻՆ՝ 12x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (8,5x5,5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 37ա): ՏՈՂ՝ 15: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստուղը դրոշմագարդ բազմագոյն կաւ: լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա.-Բ., վշ.), մազաղաթ, գրոտուած:

Նմուշ 37ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 1ա: Ճ ա կ ա - տ ա զ ա ռ դ ՝ 42ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ ՝ բուսական, թոչնային: Զ ա ռ դ ա զ ի ռ ՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրեր մաշուած, մէջի կաշին վերից վար ներհաւած, երկուական կապիչները եւ փայտէ գամերն ընկած, դոնակը վնասուած՝ մնացել է մի փոքր մասը. լուսանցակողերը գունաթափ. սկզբից եւ միջից պակասաւոր. լուսանցներում խոնաւութեան ետեւեր. ԺԸ.-ԻԶ. պրակներն ամբողջապէս, նաեւ՝ ԺԷ. եւ ԻԷ. պրակների թերթերի մեծ մասը, ԺԸ.-ԻԶ պրակները լիովին (թ.191-2ի միջեւ) կտրած-հանած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-96ա [Ժամագիրք. մասն]

ա. 1ա-3ա [Երգ Ներսիսի Շնորհալոյն ասացեալ ի Պաշտաման գիշերոյ] – Յիշեսցուք ի գիշերի... եւ զմեծ զողորմութիւն: ա. 3ա-4ա Կցուրդ – Անբաժանելի եւ համազոյ Երրորդութեանը... Հովիւ բարի, ողորմեա՛յ բանաւոր հօտի... Ալէլուիա (տպ. Ժամագիրք, 1902, էջ 18-20):

բ. 4ա-6բ Ասացեալ տեառն Ներսեսի վասն պաշտաման («Ա.-Ք») – Աշխարհ ամենայն առ իս նայեցեալ... Քուն մահուն եկեալ, / Քննող դատաւոր. Տէր ողորմեա՛յ (տպ. էջ 22-24):

գ. 6բ-9ա Նորին տեառն Ներսեսի («Ա.-Ք») – Առաւօտ լուսոյ... Քաւել զօրհնաբանս, / Քեզ երգել զփառս... Յիշեա՛, Տէ՛ր, եւ ողորմեա՛ (տպ. էջ 25-27):

դ. 9ա-11բ Կանոնգրովիք կարգաւ – Ա.Ձ. Դատեա՛, Տէ՛ր, զայնոսիկ... Զգեցուցիր ինձ զօրութիւն... Ալէլուիա (տպ. էջ 29-41):

ե. 11բ-2բ [Կանոնագրովի Բուն Բարեկենդանին եւ Նոր Կիրակէին] – Օրհնեա՛ անձն իմ... Տէր յերկինս: Ալէլուիա, ալէլուիա (տպ. էջ 42-45):

զ. 13ա-38ա [Աւետարանի պաշտաման եւ տանարի՝ Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասու եւ Յովհաննու] – ա. 13ա-4բ Յայնժամ թողեալ Յիսուսի զժողովուրդս... (Մտթ. ԺԳ. 36-52): բ. 14բ-24բ եւ ելեալ արտաքս Յիսուս ի տաճարէն.. (Մտթ. ԻԳ. 1 - ԻԶ. 2): գ. 25աբ եւ ասէ. այսպէս է արքայութիւնն Աստուծոյ... (Մրկ. Դ.

26-34): դ. 26ա-30ա եւ յեւանելն նորա ի տաճարէ անտի... (Մրկ. ԺԳ. 1-37): ե. 30ա-2ա Մի՛ երկընչիր, հօտ փոքրիկ... (Ղկ. ԺԲ. 32-48): զ. 32-5բ եւ յասել ոմանց ըզտաճարէն... (Ղկ. ԻԱ. 5-38): է. 35բ-7ա Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսս... (Յվհ. Ե. 19-30): ը. 37ա-8ա Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. ոչ է ծառայ մեծ... (Յվհ. ԺԳ. 16-30):

է. 38աբ Շարական. Ռահ գործեալ երկնաւորաց (այսչափ): Շարական զկնի Աստուած անեղին ասա՛ւտուր պատշանին (այսչափ):

ը. 38բ-41բ [Երգ ի տօնից Ս. Առաքելոց, Ս. Մարգարէից, Վարդավառի եւ վասն ննջեցելոց, Ծաղկազարդի եւ Համբարձմանն Քրիստոսի, Ս. Խաչի, Ս. Յարութեան, Հայրապետաց եւ համօրէն Մարտիրոսաց, Ս. Ծննդեանն Քրիստոսի, Վերափոխմանն Ս. Աստուածածնի] – Արարիչ եւ մարդասէր... Աստուածածին անարատ մայր նընջեցելոցն. աւզընեա՛ (տպ. էջ 88-92):

թ. 42ա-8ա [Թագաւոր պապախարութեան] – Թագաւոր յաւիտեան... Տէ՛ր, ընդունիլ ի կեանսդ յաւիտեանից: (տպ. էջ 107-115)

ժ. 48ա-52բ [Թագաւոր մարտիրոսաց] – Զողորմութիւն քո, Տէ՛ր... Այսաւր դասք հրեշտակաց (տպ. էջ 115-122):

ժա. 52բ-7բ Ալէլուիա գիշերային կարգաւ (Յարութեան, Ծննդեան Քրիստոսի, Համբարձմանն Քրիստոսի, Խաչի, Եկեղեցոյ, Աւագ Շաբաթուն, Գալստեան Հոգոյ, Վարդավառի) – Ալէլուիա, ալէլուիա: Ողորմութեամբ Տեառն... Պատմեսցեն երկինք զարդարութիւն (հմմտ. տպ. էջ 122-155):

ժբ. 58աբ [Երգ Իղաբերից Աւետարանին] – Եղիցի անունըն Տեառն... Արհնեա՛ անձն իմ զՏէր... Որթի (տպ. էջ 177-178):

ժգ. 59ա-66բ [Աւետարանի Իղաբերից, ըստ ութ ձայնից] – ա. 59ա-61ա եւ յերեկոյի շաբաթուն... (Մտթ. ԻԸ. 1-20): բ. 61ա-2բ եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ... (Մրկ. ԺԵ. 42-ԺԶ. 8): գ. 62-4ա եւ ահա այր մի... (Ղկ. ԻԳ. 50-ԻԳ. 12): դ. 64բ-6ա Յետ այսորիկ աղաչեաց... (Յվհ. ԺԹ. 38- Ի. 38. տպ. էջ 179-87):

ժդ. 66բ-7ա [Երգ զկնի Իղաբերից Աւետարանին] – Փա՛րք յարութեան քոյ, Տէ՛ր... զամենայն աւուրս կենդանութեան իմոյ (տպ. էջ 187-188):

ժզ. 67ա-8բ [Երգ տօնից կարգաւ. Աղց, Յարութեան, Պահոց, Ծաղկազարդի, Զատիկի, Համբարձման, Հոգեգալստեան, Վարդավառի, Խաչի, Ծննդեան, Տեառնընդառաջի] – Զամենայն աւուրս կենաց իմոց... Քառասնօրեայ տղայ... լուծումն հայցեր ի կեանս Աւետարանի (տպ. էջ 188-190):

ժդ. 1. 69աբ Երգ առաւօտու կարգաւ (Գ.շ.-Զ.շ., Ղազարու, Մաղկազարի) – *Լոյս տո՛ւր, Տէր, աչաց իմոց... Այսօր մըտանէ... զԱստուածորդին փառաւորէին:*

2. 69բ-70ա Երգ Աւագ շաբաթու (Բ.շ.-Շբ.) – *Ի սկզբանէ... Յիս հաստատեցաւ սրտմըտուիթին:*

3. 70-2ա [Երգ տէրունական տօնից. Յարութեան, Համբարձման, Հոգեգալստեան, Եկեղեցու, Տապանի, Վարդավառի, Ծննդեան, Խաչի, Հրեշտակապետաց, Առաքելոց, Մարգարէից, Մարտիրոսաց] – *Զյարուիթին ըզփրկչին... Արեգակն արդարութեան... քան զարուսեակ ծընա ըզբէզ (տպ. էջ 210-16):*

ժե. 72ա-5բ [Աւետարանի Բժշկութեան ըստ ութ ձայնից] Զկնի Սբ. Աստուածածնին կիրակի աւուր առաւօտին ընթեռնուն Աւետարանի Բժշկութեան կարգաւ, ըստ ձայնին, ի լուր ամենեցուն – *ա. 42բ-3ա եւ ելեալ անտի... (Մտթ. ժե. 21-28): բ. 73ա-4ա եւ ելեալ միւսանգամ... (Մրկ. է. 31-37): գ. 74աբ եւ եղեւ ի վաղիւն... (Ղկ. Թ. 37-43): դ. 74բ-5բ եկն դարձեալ ի Կանա... (Յվհ. Դ. 46-54. տպ. էջ 233-8):*

ժզ. 75բ-7ա Արարողութիւն՝ յորժամ ի թաբուր ելանեն, այս է – *Սկ. եւ եւրս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք... Սուրբ խաչիւս աղաչեսցուք... Հայր մեր (տպ. էջ 239-241):*

ժէ. 78ա-90բ Ժամամուտ կարգաւ (տօնից տէրունականց եւ սրբոց) – *Որ ի Հօրէ առաքեցար... Գրիգոր սուրբ քահանայապետ... բարեխօս լէ՛ր առ Տէր վասն մեր (տպ. էջ 327-347):*

ժը. 90բ-1ա Մետղիի Յարութեան (ԱԶ-ԴԿ, Աղց.) – *Ամենայն երկիր... Յայտնի է ի Հրէաստանի Աստուած եւ Իսրայէլ:*

ժթ. 91ա-5ա [Ճաշու ալիւայի. Յարութեան, Համբարձման, Հոգեգալստեան, Տապանակի, Խաչի, Փոխման Աստուածածնի, Ծննդեան, Սրբոց, Մարտիրոսաց, Պահոց] Ալիւայի Ճաշու Յարութեան – *Դա՛րձ, Տէ՛ր, եւ փրկեա՛ զանձն իմ եւ կեցո՛՛ (տպ. էջ 381-396):*

ի. 95բ-6ա Մետղիի ճաշու (աւագ շաբաթու, աղց.) – *Արքայութիւն քո... Զայնի իմում լո՛ւր, Տէ՛ր, ըստ ողորմութեան:*

բ. 97ա-102ա, 106ա-33բ [Մասն Պատարագամատուցի]

ա. 97ա-8ա [Շարական հանդերձի՝ յորժամ զգեմու պատարագիչն] – *///Որ զարարչագործ բազուկըս քո տարածեցեր... Օրհնեսցուք զՀայր Տեառն... ի յարկ ի սրբութիւն (սկ. ընկած, տպ. էջ 514-515):*

բ. 98ա-102ա Մետղիի կարգաւ – *Ընտրեալդ յԱստուծոյ... Այսար ի ձեռքն... ազատողի համայնի:*

գ. 106ա-13ա [Շարական խնկարկութեան սրբոց Պատարագին] – *Յայս յարկ նուիրանաց... Սկ. եւ եւս խաղաղութեան. Արհնեա՛, Տէ՛ր... Սաղմոս ասացէ՛ք... երգըս հոգեւորս (տպ. էջ 522-527):*

դ. 113ա-6ա Սրբասացութիւն կարգաւ – *Բազմութիւնք հրեշտակաց... Վասըն յիշատակի... զհոգի նոցա:*

ե. 116ա-29ա եւ յորժամ զխորհուրդն վերաբերել կամիս՝ այսպէս արա՛յ – *Սկ. Օրհնեա՛, Տէ՛ր... Սկ. Մի՛ ոք յերախայից... Տէ՛ր, ողորմեալի աղաչեմ, յիշէ՛ք:*

զ. 130աբ [Երգ] – *Լոյս զուարթ սուրբ... Տէ՛ր, ողորմեա՛:*

է. 131ա-3բ Մետղիի Ծննդեան, Յարութեան, Մարտիրոսաց, Պահոց, Աղոնացից – *Տէ՛ր ասաց զիս... Պատարագ երեկոյի:*

Գ. 134ա-90բ [Գանձեմ եւ տաղ]

ա. 134ա-7բ Գանձ անտեաց Աստուածածնի [խաչատրոյ Կեչառեցոյ] («խաչատուր») – *Խընդութեան ձայն բարբառ անտեաց / Այսօր ծագեաց աշխարհի հընչեաց... Փառաւոր խաչդ ի հրանիւթ եղից, / Մեզ բարեխօս բնութեանս ազգակից. ողորմեա՛:*

բ. 137բ-44բ Գանձ թարգմանչացն [Մխիթարայ Այրիվանեցոյ. ձեռ. 2659, 141ա] («Բան զարոզից») – *Բարձրեալ անքըննին բնաւից լրութիւն / Բաւականութիւն որ եսդ պարզութիւն... Յինքնաբուխ ջըրէն, / Պարգեւեա՛ մեզէն. ողորմեա՛:*

գ. 144բ-50բ Գանձ Բուն Բարեկենդանի [Մխիթարայ Այրիվանեցոյ. ձեռ. 2672, 90ա] («Երեւնանեցին») – *Երգս յաւե[ր] ժական երգեմք բանական / Երիցդ միական ի նմանս աննըման... Հաւատամք քաւեալ եւ արդարացեալ, / Ընդ սուրբս դասակեալ. Ողորմեա՛յ:*

դ. 150բ-3բ Տաղ կարգաւ ըստ պատշաճին

1. 150բ-1ա Հրշ.՝ [Տաղ հրեշտակապետաց] («Զարավար») – *Ձաւրք երկնային զըւարթնոց / Դասք հրեշտակաց անմարմնոց... Ընդ անմարմնոցն երամին, / Փառըս տացուք անմահին:*

2. 151բ-2ա Յր.՝ [Տաղ Յարութեան. Ներսիսի Շնորհալոյ. ձեռ. 2672, 152բ] – *Յընծան այսօր երկինք / Եւ երկնային զաւրք անմարմինք... Յընծամք փառըս տալով, / Հաւր եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգոյն:*

3. 152աբ Մրա.՝ [Տաղ Մարտիրոսաց. Ներսիսի Շնորհալոյ. ձեռ. 424, 237բ] («Ա-Զ») – *Արեգակն արդար զհոյս սիրոյ ծագեալ, / Անհաւատութեան սառըն հոտոց հալեալ... Ջօրք անմարմնականք ըզըւարձացեալ տօնէն, / Մարմնաւոր զաւրաց համադասեալ նոցունց:*

4. 152բ-3ա Առ.՝ [Ներսիսի Շնորհալոյ Տաղ ի Սուրբ Առաքեալն] («Ա-Ք») – *Սուրբ Հոգուոյն տաճար մաքրեալք, / Իմաստութեամբ նորին լըցեալք... Քաւութիւն մեզ հայցեցէ՛ք, / Յառատածիր պարգեւօղէն:*

Հմմտ. տպ. Բանք շափաւ, 1830, էջ 425-6:

5. 153աբ [Ներսիսի Շնորհալոյ Յիսուս Որդին (Կատուած)] – *Աղաչանաւք մաքուր դասին / Առաքելոց փոքու հօտի... Փիլիպոսի զհայր հարցողին, / Մատաթեայ ընդ մետասանին:*

ե. 153բ-5բ Տաղի Յարութեան Տեառն մեր[ոյ]

1. 153բ-4ա Յր.՝ [Գրիգորի Խլաթեցոյ Տաղ Յարութեան] («Գրիգոր») – Գոչէր հրեշտակն ի վիմին / Վասն Յարութեան Յիսուսին... Ի Գալիլեայ փութացեալ, / ՉՅիսուս տեսին յարուցեալ:

2. 154ա-5բ Ստի.՝ [Ներսիսի Շնորհալոյ Տաղ Ստեփաննոսի Նախավկային («Ռ Ներսիսէ կաթողիկոս»)] – Ի գաւազանէն Յեսեայ ստեղծեալ Ստեփաննոս / Առաջին պտուղ ծառոյն, որ ի Գողգոթա... սրբտիւ անծկալեալ վառեալ ի հուր սիրելոյն, / զըզձալին տեսեալ աշաւք եւ ոչ ծանուցեալ:

գ. 156աբ Տաղ Յայտնութեան կարգաւ [Կոստանդինի կաթողիկոսի. ձեռ. 424, 8ա] – Հըրճըրիմք այսօր մեք հոգեպէս / Տօնիւ մաքուր սուրբ կուսական... Աւետիս ձեզ մոգք եւ հովիւք, / Աւետիս կուսիդ, որ ծնար գՔրիստոս յայրին:

է. 156բ-9ա Քարոզս ի վերայ ջրոյն սաի («Յոհաննիսի երգ») – Յամենայն ժամ արհնեմք զարհնեալ փըրկիչդ էմանուէլ ծնեալ ի կուսէն... եւ ամենայն սրբոց քոց, Տէր, որք յաւիտենից քեզ հաճոյացան. ողորմեա՛:

ը. 159ա-60ա [Գրիգորի Նարեկացոյ Տաղ Յարութեան] – Սեաւ եմ, գեղեցիկ, դո՛ւստր եւայի, / Երուսաղէ՛մ, ահա նա, հարսն իմ ցանկալի... Յաւիտեանս յաւիտենից, / Քրիստոս արհնի համայնից:

թ. 160ա-1բ [Տաղ ի Սրիկ Կոստանդինէ. ձեռ. 474, 39ա] – Կայր կոչսն ի յայրին, / Կայր եւ զուարճանայր... Արդ, արհնեալ է Հայր Որդին Միածին, / Հոգին ճըշմարիտ յաւիտեանս. ամէն:

ժ. 161բ-2բ [Ներսիսի Շնորհալոյ Տաղ] («Ա.-Ղ») – Անմարմնոցըն հրեղինաց, / Մարմնով հաղորդ Սուրբ Յովհաննէս... Ղեւտական քահանայից / կրումն եղեր ստերականին:

ժա. 163ա-4բ [Տաղ Տեառնընդառաջին] – Քրիստոս փառաց թագաւոր, այսաւր եկեալ յընծայումն, / Կատարելով նա զարէնան քառասնարեայ գալստեամբն... Վասըն գալոյն Քրիստոսի այսօր ի սուրբ տաճարին, / Ամենագոր թագաւոր, արհնեալ գալուստ քո այսաւր:

ժբ. 164բ-5բ [Այլ տաղ Տեառնընդառաջին] – Այսաւր Երուսաղէմ ցընծայ / եւ զուարճացեալ պայծառայնա... Ի յերկրէ եւ ի յերկրէ, / եւ ամենայն գոյականէ:

ժգ. 166աբ [Տաղ Սարգսի զօրավարի] – Երջանիկ մեծ զօրական / եւ Քրիստոսի յաղթող վըկայ... Որդին նըման հօրդ գոլով, / Սուրբ մարտիրոսն անախտ հոգով:

ժդ. 166բ-7ա [Ներսիսի Շնորհալոյ Տաղ Յարութեան] («Ներսիսի երգ») – Նըստեալ կանայք ողբային / Առ գերեզմանն անմահին... Գոչեմք եւ մեք ընդ նոսին, / Փառք յարութեան Փըրկօղին:

ժե. 167ա-8բ [Տաղ սրբոց Ոսկեանց Բաճանայից] – Սուրբ ոսկի քահանայդ նագելի, / Ճգնաւոր նահատակ պանծալի... եւ տեսեալ զնոսա անվէհեր ի սաստից, / եւ մատնեաց տանջանաց եւ գանից:

ժզ. 168բ-9ա [Տաղ Սրբոյն Վարդանայ] – Սուրբ Վարդան զաւրավարն Հայոց, / Մեծարեալ յարքայէն Հոռոմոց... եւ յերկինս առ Աստուած կոչեցեալ, / Պատմուճան լուսեղէն զգեցուցեալ:

ժէ. 169բ-70ա [Տաղ Գրիգորի Լուսաւորչին] – Բարձրացի՛ր զըլխոյ փառօք յօրս յիշատակի, / Գուտոր Սիոնի վերնոյ հովին քո մեծի... Ձհեալ աստեղափայլ կուսին արեւ ծագեցաւ, / Խաւար ջընջեալ բնաւի բարձաւ:

ժը. 170բ [Տաղ Ծաղկազարդին] – Ոստս արմաւենեաց առեալ / Տերեւ ձիթենեաց բերեալ... Քեզ փառս երգեսցուք / Ընդ Հօր եւ Հոգոյդ ամենայգաւր:

ժր. 170բ-1բ [Այլ տաղ Ծաղկազարդին] – Աստուածըն Բան Հօրըն փառաց, / Հրաշագործողն երկնից բարձանց... Որ յօրինակ հրէականի, / եւ անմաքուր հեթանոսի:

ի. 171բ-2ա Տաղ Աւագ Հինգշաբաթին – Յերեկոյի հինգշաբաթին / Ի պասքայի Սրբոյ Ձատկին... եւ պարգեւացն աստուածայնոյ, / եւ հաղորդին սուրբ խորհրդոյ:

իա. 172բ-3ա [Տաղ Աւագ ուրբաթին] – Աստուածածին սրբունին, / Ամէնարհնեալ տիրունին... Փարիսեցիք եւ դպիրք, / եւ քահանայք շարժպիրհք:

իբ. 173բ-4բ [Այլ տաղ Աւագ ուրբաթին] – Ո՛վ Սիմէոն ծերունի, / Ահա բան քո կատարի... Փառաւորել զիս Հաւր / եւ ընդ Հոգոյն ճշմարտի:

իգ. 174բ-5բ [Տաղ Յարութեան] – Ի շաբաթին գիշերին / Կայնայքն յիրար ժողովին... Արհնեալ Հոգին ճշմարիտ, / Այժմ, յաւիտեանս. ամէն:

իդ. 175բ-6ա [Այլ տաղ Յարութեան] – Սիրով խընկաբեր կանայքն աւետիս տային / Դասու պետրոսեան զընդին յարեա՛ւ կենդանին... Եկայք ընդ նոսին եւ մեք հոգով ցընծասցուք, / Փըրկօղին տացուք ըզփառս այժմ եւ յաւիտեան:

իե. 176ա-7ա [Տաղ Յարութեան] – Հաւր կամալիչեալ Որդին զմարմին ըզգեցաւ, / Արեամբ եւ մահուամբն իւր գնեաց զորդիսն Աղամայ... Ի նոյն միանալ սիրով ընդ սուրբ փեսայիս, / Նոցին համաձայն արհնեալ Սուրբ զԵրրորդութիւն:

իզ. 177աբ [Տաղ Յարութեան] – Յարուցեալ երրորդ աւուր / Առաւօտուն ձայնեաց հրեշտակն... Քրիստոսին տուք արհնութիւն, / Արարողին բանաւորաց:

իէ. 177բ-8բ Տաղ համեղ եւ պիտանի – Դասքըն հրէական / Էին պահապան... Տեսեալ զմիածինըն, / Կացեալ ի մէջ պարտիզի:

իբ. 179աբ [Տաղ Նոր կիրակիի] – Այսօր նոր արեւ հարեալ / Ի նորահրաշ Արեգակն է ի նորա... Հօրըն փառաւք Որդոյն պատի, / Եւ Սուրբ Հոգոյն այժմ եւ յաւիտեան:

իբ. 179բ-80բ [Տաղ Աշխարհամատրան] – Ուրախ լեր, հարուն, ի յերկրէ, / Բերկրեա՛ դըշխո՛յ յաշխարհէ... Բարեխօսեա՛ տօնողիս, / Եւ երգողի այս տաղիս:

լ. 180բ-1ա [Տաղ հաչի ի Սբիկ Կոստանդնէ. ձեռ. 427, 201բ] – Խաչն ի նախնունն երեւեցաւ, / Ծաղկեալ ի դրախտն աստուածատունի... Ի մէջ երկուց աւազակաց, / Կայր բեւեռեալ անմահ Աստուած:

լա. 181բ-2ա [Տաղ Համբարձման] – Աստուածըն Բան Հաւր Միայծին, / Տէր մեր Յիսուս լոյս անքըննին... Խաւսէր գրհանն հոգոյն արթուն, / Արքայութիւն առէ՛ք գիտուն:

լբ. 182աբ [Տաղ Ներսէսի. ձեռ. 2672, 179բ] – Հանէ զնոսա ի Բեթանեայ, / Իբր ըզՄովսէս լեառըն Սինայ... Աներեւոյթ հակառակաց, / Երեւելի մարդկան շարեաց:

լգ. 182բ-3ա [Տաղ Վարդավառին. Ներսիսի Շնորհալոյ. ձեռ. 2672, 247բ-ճա] – Խաւսէր բանիւ նա հարցական / Ընդ աշակերտսն երկոտասան... Յուցեալ, թէ չէ ոմն ի յայոց, / Այլ Տէր բոլոր արարածոց:

լդ. 183բ-4բ [Տաղ Աստուածածնի. ի Յովհաննիսի Պլուզի. ձեռ. 423, 221բ («Ա-Կ»)] – Առաջնաճաշակ պտղոյն / Մահուան առաջին մարդոյն... Սրբոց վեհագոյն եղեալ, / Հարսն երկնաւորի կոչեալ:

լե. 185աբ [Տաղ Աստուածածնին. ի Սբիկ Կոստանդնէ («Ա-Փ»)] – Աստուածածին մայր լուսոյ, / Տաճար Բանին Աստուծոյ... Մայր Աստուծոյ դաւանեմք, / Աստուածածին քարոզեմք:

լզ. 186աբ [Տաղ Գիւտ հաչին. ձեռ. 8219, 134բ-5ա] – Այսաւր եղեւ գալ դըշխոյին / Մաւրն արքային ինքնակալին... Եւ նա գըտաւ ըզփայտ խաչին, / Որ էր թաղեալ ներքո յաղփին:

լէ. 186բ-7ա [Տաղ Վարագայ հաչին. ձեռ. 7717, 40բ-1ա] – Ամփոփեալ զնշան հաչին / Ի Վասպուրական երկրին... Բարի բարեխօս գինեալ, / Տօնողս ի մե[ղ]աց փրկել:

լը. 187աբ [Տաղ մանկանցն Բեթղեհէմի («Ա-Ղ»)] – Արթունք գըւարթունք, / Բանին բանաւոր ծիծուունք... Ձայն քաղցրագուարճ, / Ղամբարապայծառ մանկունք:

լթ. 188ա-9բ Տաղ Աւագ Ուրբաթին [Ներսիսի Շնորհալոյ] – Ծարաւեցաւ Տէրն ի հաչին որպէս զմարդ, / Այն, որ արար զուկիրանոս ծով գեղեցիբ... Նըմա երգեմք եւ մեք ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգոյն, / Խաչեցելոյն անմահ Բանին փառք յաւիտեան:

Տպ. Բանք չափաւ, 1830, էջ 386:

խ. 190ա [Տաղ Ծննդեան] – (սկ. թափուած) /// երկրպագել գանձ միածնին, աւ[ետիս], / Ապա դար-

ձեալ յայրն եկին, աւ[ետիս]... Բացեալ զգանձն մեծագին, աւ[ետիս], / Սուրբ Ծըննդեանըն մատուցին աւետիս:

խա. 190աբ [Տաղ Աստուածածնին] – Մեր նախահօրէն խընդիր / Խոնարհեցար եւ եկիր... Հոգիս ի քեզ զինէհար, / Բարեխօսեա՛յ անդադար:

Գ. ա. 193ա [Աղիւսակ] Ամիսք եւ տօմարք հայոց-նաւասարդի... Աւելեաց (գրուած են հայոց ամիսների կրկնակները, կիսակները եւ ամսամուտերը՝ ըստ եօթներեակների):

բ. 193բ [Բացատրութիւն աղիւսակի] - Ամսովն եւ է. երեկովն: է. երեակն ի վերուստ եւ ամիսն ի դիմաց. եւ գտանես զօր ամսամտին անսխալ (այսչափ):

գ. 193բ-203ա [Պատնէն տոմարի հայոց] – Կրկնակ ամսոց այսպէս՝ կա՛լ զնաւասարդի ամսին է. եւ երթ է... [ե]ւ գօտիք են այսոքիկ՝ Հրատն... Լուարնթաքն (առանձին խորագիր չունի, գրուած է որպէս նախորդի շարունակութիւն):

Ե. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԸ. դ., նտարգիր

ա. 96ա [Տաղ] – Արդ, ամենեքեան հաւասար եխալարք / Այս ի՞նչ յայտ լիցի ձեզ վտանկ... Ո՛չ զոր, ո՛չ ջուր, ո՛չ կըրակ, / Բայց միահամուռ միմեանց շարից արբանակք:

բ. 102բ [Տաղ ննջեցելոց] – Այսօր աւետիս ձեզ նընջեցելոցդ, / Այսօր ցնծացէ՛ք ի խորս դըժոխոցդ... Ձմարդիկք իւր արեամբըն, / Գնեաց յանիծից:

գ. 103աբ [Տաղ ի Գրիգորէ Աղթամարցոյ] – Յետ գնալոյ վարդին, է՛կ բլպուլ այգին, / Ետես թափն վարդին, քաղեցաւ հոգին... Գթնուս սիրելիս ի սմին գարնան. ամէն:

դ. 103բ [Տաղ Սուրբ էջմիածնի] - Ուրախ լեր, հարսնացեալ մայր եկեղեցի... Ո՛վ սուրբ էջմիածին, / Աթոռ Յիսուսի, / Ապա յաւիտեանս. ամէն:

ե. 104ա [Տաղ Սուրբ Աստուածածնին] – Ենկի ծառի նմ[ան] ես, / Պտուղ դու քաղցրհամ ես, / Բարեպտուղ բերեալ ես, / Աստուածածին, մեղայ քեզ (այսչափ):

զ. 104աբ [Գրիգորի Աղթամարցոյ Տաղ գարնան] – Գարուն է բացվեր, վարդն ի բաղչային, / Քաղցր եղանակէր բլպուլն ի դումրին... Տերեւին կանաճ բուրաստան ծաղ[ի] (չշարունակուած):

է. 105ա [Տաղ] – Ի նոր եւ կոյս գերեզմանին, / Յարեար մարմնով քո կուսածին... Ննջեցելոց մեզ առաջի (չշարունակուած):

ը. 204բ Տաղ Հոփսիսեանց – Ուրախ լերո՛ւք անփորց կանայք / Եւ ցնծացէ՛ք կոյս իմաստունք... Հարսանիք են ինձ այսօր, / Ելէ՛ք, տեսէ՛ք զիս հարսնացեալ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

192բ (բոլորգիր) ՆՂ. (1041), շնորհին Աստուծոյ, այս հրամանք է իմ տեսուն Պետրոս Հայոց կաթողի-

կոսի եւ Սմբատայ Շահնշահի, որ հաստատեց
ա[ր]քեպիսկոպոսական լիպիպ (Շ) վանկ (նոյնը՝ Աբ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

162բ Զանպիտան ծրոզս Ա. ողորմայի յիշել աղա-
չեմ, աղաչեմ, աղաչեմ:

183ա (բոլորգիր) Թողութիւն շնորհեցէք տղալա-
նացն եւ վատովեան, զի կար մեր այս էր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

189բ (ժէ. դ., բոլորգիր) Ես եւ իմ եխպայր Առաք-
տակէսըն միապանեցանք եւ կողացանք դաբուլ: Իմն
էր ժ. եւ Գ. (13), եւ նորանըն ժ. մին (11):

Պհանկ Աա (ժէ. դ., նոտրգիր) Յիշատակ է ժամայ-
գիրս թուի[ն]/// (կտրուած) [Հայր]այպետին: Ես Մար-
տի /// (շարունակուած):

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 105բ. անընկալելի:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 61ա այբուբեն՝ «Ա-Լ», 103բ «Ա-Զ», «Ի
Աստուծոյ ծառայ Զօրումէս բարով Թ. բարի հասձէ ձեր
հրամանուն», 104բ «Այս այսօր նոր գա», 105ա «որոտ-
մունք», 141բ «ասա ցցցց զզզ գ», 192բ «Ճ եղեւ», Աա
«Ի յաւագ աստ զիս մուծեք ընդ փեսային միացէ»,
«Յիշատակ է ժամայգիրս Թումին /// այպետին, ես
Մարտի», «ա այս այս է գիրով ոսբան շնմի» Աբ
«գրի», Բա «ես իմ/// հերապ ///հայր»: 189բ «Եւ իմ
եխպայր Գրիգորին եւ իմ եխպայր Գրիգ[որ]ի, որ
այսմ»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

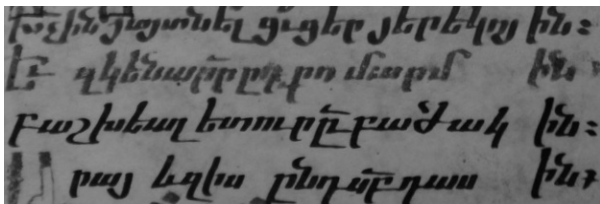
2486

Ն Ե Ր Ս Է Ս Շ Ն Ո Ր Հ Ա Լ Ի , Բ Ա Ն Ք Չ Ա Փ Ա Ի

ժԶ. դար

ԳՐԻՉ՝ Նագարէք:

ԹԵՐԹ՝ 257+3 (կրկն.՝ 3, 4, 203). չգրուած՝ 1ա-2բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-
ԻԲX12 (ԻԲ 8): ՆԻԻԹ՝ մագաղաբ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 11,5x8,5: ԳՐՈՒ-
ԹԻԻՆ՝ միասին (8,5x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 84ա): ՏՈՂ՝ 17:
ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դնակով եւ երկու
կապիշով, միջուկը տախտակ. աստուր բազմագոյն ծաղկա-
գարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 84ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Կ Ի Ս Ա Խ Ո Ր Ա Ն՝ 3ա, 84ա: Ճ ա -
կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 121ա: Լ ու լ ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, յուշ-
կապարիկ (196բ, 207բ): Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր, հանգու-
ցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Գանձ: ԺԳ. դ.: 1 (Ա) + 1 (Բ), ստա-
ցուած 1 թերթի ընդլայնակի եւ ընդերկայնակի հատումով: Մա-
գաղաբ, 11,2x8,5. միասին (6x8,5՝ Ա., 9,5x8,5՝ Բ), բոլորգիր,
տող՝ 5 (Ա), 8 (Բ): Կարդալ՝ Աաբ «///յց Բոին գրթութանց... փա-
նատուեալ տիրահոս///», Բաբ «///արարեա ի մէնջ... մեռց
խընդրե///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին թեթեակի փերձուած, եզրե-
րը եւ մէջը վնասուած. թերթերին տեղ-տեղ բնական անցքեր,
լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր եւ բծեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-256ա [Ներսիսի Շնորհալոյ Բանֆ չափալ]

ՏԵ՛ս ձեռ. 1540, 3ա-376ա. 1/3ա-119բ (119բ-20բ տէ՛ս
Բ.): 2/121ա-65բ (չիք՝ գ.): 3/207ա-56ա: 4-6/չիք: 7/204ա-7ա:
8/196ա-204ա: 9/165բ-74բ: 10/174բ-9ա: 11/179բ-84ա:
12/193բ-6ա («Ա-Ք, ներսեսի է»): 13/186բ-8բ: 14/189ա-91ա:
15/191ա-2բ: 16/192բ-3բ: 17-21/չիք: 22/184բ-6բ: 23/չիք:

Բ. 119բ-20բ [Տաղ] («Ստեփաննոսի երգս») –
Սուրբ երջանիկ տերըդ Ներսէս, / Ըզբեզ Տէր ընտրեաց
ի յաշխարհէս... Ստեղծեալքըս մեք հողանիւթոյս, /
Փառս առաքեմք առ Տէր Յիսուս:

Գ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՆ, ԺԸ. դ.

256բ-7ա [Առ Անտօն անապատական] – Անձամբ
խոնարհմք ի ճգնութիւնս քո, ով սուրբ հայր Անտոն...
արժանի առնել անմահական կենացն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

120բ Զսակաւ ծրոզս յիշել աղաչեմ, ո՛վ եղբայրք.
մինչեւ աստ գրեցի զՅիսուս Որդիս: Մագաղաթս ինձ
խիստ նեղացոյց սակս անհաւասար լնելոյն. կէս մի լաւ
գիր առնոյր, կէս մի անցուցանէր:

184ա Զսակաւ ծրոզս յիշել աղաչեմ, ո՛վ եղբայրք:

256ա Զսակաւ ծրոզ՝ բարեաց ատող,

Զարեաց յօժար եւ ընդունող,

Նագարէթս, որ եմ ձեզ հարցդ հող,

Յիշել մաղթեմ առ Տէրն ստեղծօդ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պահպանակ Աա (ժԸ. դ., նոտրգիր) Յիշատակ է
այս Յիսուս որդի Սմարթին, [ի] վայելումն Հոփսի-
մին: Ով ոք կարթայ կամ օրինակի, Աստուած ողորմի
ասի:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1բ. ամսանունները՝ Յունուարից Գեկ-
տեմբեր, Աբ «ես մեղաոր», «յոյս եղեալ», 257բ «սպաւեա
ին են զամեստանս հկնմտ Աստուած արթուն»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

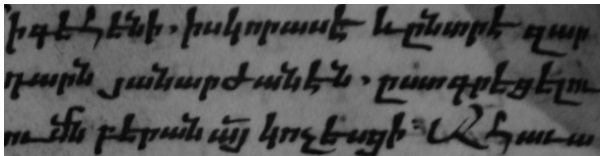
2487

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ժԶ. դար

ԹԵՐԹ՝ 263. չգրում՝ 1բ, 26ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲx12 (Ա. 11): ՆԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 11,8x8,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (9x6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 17բ): ՏՈՂ՝ 18: ԿԱԶՄ՝ ճնշագծերով սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը մագաղաթ (Ա), Բ՝ տե՛ս Պտուկպեղակ: լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (Ա-Գ. վշ.), սպիտակ թուղթ, չգրում:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Դալիթ՝ 26բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . հուր՝ 112ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 27ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ ՝ 2ա, 53ա, 82բ, 116բ, 145ա, 176բ, 204ա, 232բ: Լ ու ս ա ն ց ա - գ ա ռ դ ՝ բուսական, թռչնային, յուշկապարիկ, տանա: Ջ ա ռ - դ ա գ ի ռ ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի, ոսկի, մանուշակագոյն:

նմուշ 17բ

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Ղուկասու, ժԲ. 22-23: ժ. դ.: 1 ք.: Բ. կազմաստառ, ստացումը ընդլայնակի հատումով կէս թերթից, եզրահաստում: Մագաղաթ, 11,8x8,3, այժմ՝ միասին (10,5x8), բոլորգիծ երկաթագիր, 5 տող, Աք. երեսը ստանձնում կազմին՝ որպէս աստառ: Կարդալ՝ «/// [Մի՛ հոյ]-գայլ... զի առա[ւել]///»:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա. փեղկը վնասուած, պատառիկպահպանակները եւ թերթերը խումացած, լուսանցներում խոնատւթեան հետքեր, փոքրիկ պատռուածքներ, տեղ-տեղ ցեցի անցեր, թ. 132՝ ստորին կէտը պատռուած-ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. ա. 2ա-17բ Յառաջաբանութիւն Դարթի մարգարէին մեկնութեան՝ Աթանասի եպիսկոպոսին Աղեհասանդոյ արարեալ - Ջամենայն երգոց սաղմոսացն Դաւթի զնեռունակ միտան իւր գրեալ եւ այլոց յայտնի ցուցանէ... Գիտեա՛ զսաղմոսիդ զաւրովին՝ թէ որպէս պարտ է ընթեռնուլ ընթերցողին:

բ. 17բ-22բ Երաներոյն Եպիփանու եպիսկոպոսապետին Կիպրոսի արարեալ պատճառս երգոց Սաղմոսաւանին – Ջամենայն ինչ, զոր ասաց հայրն մեր Աթանաս... երեմիայի ժէ՛: Աստիճանացն եւ չըուցն:

գ. 22բ-4ա Բան ի Յովհաննէ Գառնեցոյ հոգեկի վարդապետի վասն Դարթեանն սաղմոսի, որ ոմանց յերկրայս թըլի – Ջսաղմոսս Դաւթի մանաւանդ, թէ զերգս Հոգոյն Սրբոյ... եւ լուսաւորիս Հոգովն Սրբով, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

դ. 24ա-5ա [Գովութիւն սաղմոսին] – Եւ արդ, ներբող, որ բերան է բաւական գովել զսաղմոսն... սովաւ յուղարկին հաւատացեալք ի Քրիստոս ննջեցելոց... ամէն:

ե. 25աբ [Գովութիւն սաղմոսին] – Բանք սաղմոսին է պատուական, / կցեալ Հոգովն աստուածական... Յանմահական հացէն սովին, / Յաւուր մեծի դատաստանին:

2. 27ա-263բ [Սաղմոսաւան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա-239ա. 1/27ա-52բ: 2/52բ-82բ: 3/82բ-116բ: 4/116բ-44բ: 5/144բ-76ա (յաւելեալ՝ 176աբ «Աղաւթք ի Մովսէս... - Ետես մարգարէն զի խորհուրդն եղեալ էր... »): 6/176բ-203բ: 7/203բ-32ա: 8/232բ-63բ (չիք՝ բ.-ե., է.):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

17բ Եւ զանարժան գրիչս յիշեա՛, ո՛վ ընթերցող:

203բ Ձմեղապարտ գրիչս աղաչեմ յիշել՝ հանդերձ ծնաւդաւք եւ ազգատոհմաւք, եւ զյիշողդ յիշեսցէ Քրիստոս Աստուածն մեր ի միւսանգամ գալըստեանն իւրում. ամէն: Եղիցի:

232ա Ձտարտամս ի մեղաց եւ զգիրթամս ի շարաց՝ զանպիտան գրիչս աղաչեմ յիշել ի յաւարտ կանոնիս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (ժԹ. դ., դժուարընթեռնելի) Մեր դօրքըն այս է, [ո]ւր աղկն էձ. (800) օհայն դրած էձ. (800) տվարած էն դրած Բձ. (200) Լզկուն ցմօք օթ[ո]ւն Դձ. (400) դուլուղ եձ. (500) պուրտ յախ... Ջձ. (600) Լզկուն ցմօք են Էձ. (800) ձիոյ կիհ Դձ. (400) դ[ա]րման, ցախ Դձ. (400), Բաբայկ[ո]ւ յ[ա]խ Ջձ. (600) ու/// (չշարունակուած):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ 21բ. անընթեռնելի:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ժԶ., Մ[եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

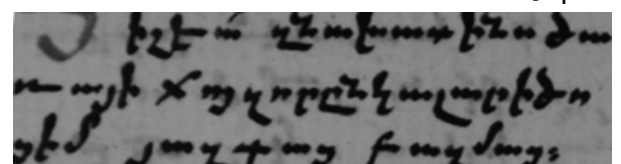
2488

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ր Բ

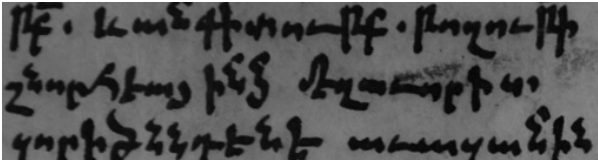
ժԷ. դար

ԹԵՐԹ՝ 206: ՊՐԱԿ՝ Բ-ԺԹx12 (Ա. չիք, Բ, Թ 10, Ե, Ջ 11, ԺԷ 14, ժԹ 6): ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմներով՝ աստղաձեւ, շրջանաձեւ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 9,8x7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,2x4,2): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (գրչի՝ 1ա-200բ, լրացնողի՝ 201ա-6բ). (նմուշ՝ 33ա, 201ա): ՏՈՂ՝ 18 (1ա-200բ), 15 (201ա-6բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառ՝ չունի:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ ՝ 39ա, 111բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ ՝ բուսական: Ջ ա ռ դ ա գ ի ռ ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ:

նմուշ 33ա

Նմուշ 201ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, մէջի կաշին եւ միջուկը վնասուած, աստուռն ընկած. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր. լուսանցներում խոնաւութեան հետեւեւ, փոքրիկ պատռուածքներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-206բ [Ժամագիրք Հայաստանեայց սուրբ եկեղեցոյ]

Տէ՛ս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-80ա. 1/1ա-39ա (սկ. «Տէ՛ր, լո՛ւր սղաւթից իմոց... »): 2/39ա-96բ (միջից պակասաւոր. 45բ «... ի մտաց սրտից, եւ քակ[եաց]///» (շար. թափուած) 46ա «առաւել զճանապարհս նորա... »): 3/96բ-111ա: 4/111ա-8ա: 5/118ա-25բ: 6/125բ-53բ: 7/153բ-77բ: 8/177բ-91բ: 9/191բ-206բ (միջից պակասաւոր. 200բ «... զհանգիստ գիշերիս խաղաղութեամբ///» (շար. թափուած) 201ա «քեզ կամա եւ յակամայ), վրջ. «... Բազում ողորմութեամբ///» (շար. թափուած): 10/չիբ:

ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ՝ 34ա բուսական-ծաղկանախշ :

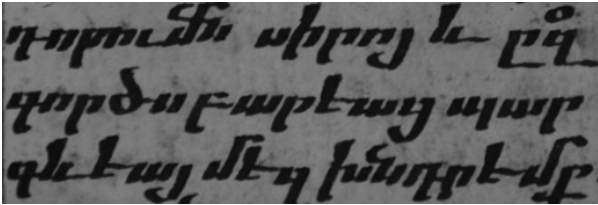
ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 34ա ա, ե, գ, կ: 96բ «աահա-ե»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «Ժէ.-ԺԼ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2489

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ի Ք , Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ա Տ Ե Տ Ր

Թերթ՝ 173+1 (կրկն.՝ 128): ՊՐԱԿ՝ Բ-ժՁx12 (Ա չիք, Բ, Ե 11, ժԳ 14, ժՁ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 10,3x7,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (7,5x5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նուրբգիր բացնողի՝ 173բ. նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 14-15: ԿԱՁՄ՝ դրոշմագարդ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստուռ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 12ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ՝ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 35բ, 43բ, 50բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թղնագիր (77բ, 123բ): Գ ո յ ն ե ՚ կարմիր, դեղին, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, երեսի կաշին ցեցակեր եւ խոնացած, մէջը թերթակի վնասուած, Բ. կազմաստաղից մնացել է մի փոքր մասն. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր, լուսանցները բամբակակալած, ցեցակեր, փոքրիկ պատռուածքներով եւ խոնաւութեան հետեւերով, տեղ-տեղ կարկատած. թ. 128՝ մնացել է փոքրիկ մասն, թ. 172-3՝ մասամբ պատռուած. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-59բ, 123բ-73բ [Ժամագիրք]

Տէ՛ս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-80ա. 1/չիբ: 2/1ա-28ա (սկ. թափուած «[Քարոզ զկնի Իղաբերից Աւետարանին – Ջուարճացեալքս... ճշմար]իտ սուրբ...»): 3/28ա-35ա: 4/35բ-43ա: 5/43ա-50ա (միջից պակասաւոր. 46բ «կարդամք յաւ[զնակա-նութիւն]///» (շար. թափուած) 47ա «զամենեսեան ի մշտնջենաւոր...»): 6/50բ-9բ (60ա-123ա տէ՛ս Բ): 7/123ա-34բ (մինչեւ «Սաղմոս յորժամ յեկեղեցին մտանեն...»): 8/134բ-43ա: 9/143բ-51ա (151ա-61ա տէ՛ս յաւելեալ՝ ա-բ), 161ա-4ա (164ա-

Փէ. դար

Տր տէ՛ս յաւելեալ՝ գ): 10. ա-զ/չիբ: յ/168բ-171բ (վրջ. «... ոտ-նահարութեամբ եւ վա[յրաքար]///» (շար. թափուած): Ե/172ա-3բ (պակասաւոր. վրջ.՝ «խոնարհեալ///եալ///սրտիս ///ուրբ ա///ին մէ») : Ունի.

ա. 151ա-2բ [Աղօթք սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն, Բան ԽԱ.] – Որդի Աստուծոյ կենդանուց... արհնեալ ի բարձունս: Եւ քեզ ընդ Հաւր եւ Հոգւոյդ Սրբոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:

բ. 152բ-61ա [Ներսիսի Շնորհալոյ Հաւատով խոստովանիմ] – Հաւատով խոստովանիմ... ամենայն սրբոց քոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց եւ Քեզ փառք... յաւիտեանս:

գ. 164ա-8բ Նորին Գրիգորի Դաւանութիւն հաւատոյ ասացեալ – Խոստովանիմք եւ հաւատամք... ընթացողք յաւիտենից կեանսն ի Քրիստոս Յիսուս... միայնգամայն եւ Հոգւոյն Սրբոյ... ամէն:

Բ. 60ա-123ա [Խորհրդատետր]

Տէ՛ս ձեռ. 2385, 69ա-156բ. 1/60ա-9բ: ա/60ա-5ա: բ/65ա-6բ: գ/67ա-բ: յ/68ա-9բ: 2/69բ-82ա: ա/70ա: բ/70ա-2բ: գ/72բ-6բ: յ/76բ-7ա: Ե/77ա-80ա: գ/80ա-2ա: 3/82ա-120բ: ա/82ա-7ա: բ/87ա-109բ: գ/109բ-12բ: յ/112բ-20բ: 4/121ա-3ա: ա/121ա-2ա: բ/122ա: գ/122ա-3ա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

135ա (Փէ. դ., նոտրգիր, լրացնողի) Վա՛յ ինձ Թ., մեղաւորիս, խաբարն ու գիրն/// (չշարունակուած):

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 71ա «Ա-Դ», 94բ խզբզոց, 128դ խզբզոց:

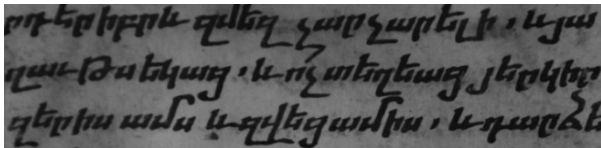
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ «Փէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2490

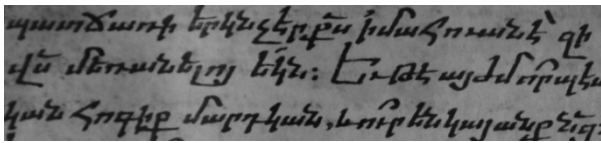
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԳ. դար

ԳՐԻՉ՝ Նորոգել (48ա-227ա.), անանուն (1ա-47բ, 228ա-35բ): ԹԵՐԹ՝ 235: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲx12 (Ա, ԺԱ-ԺԲ, ԺԹ 11, Ե, Ժ, ԺԶ 10, ԺԳ 9, ԻԲ 8, ԺԷ՝ թռիչք): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10,5x7): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (Նորոգելս գրչի, գրչափոխությունը՝ 48ա-227ա, անանուն գրչի՝ 1ա-47բ, 228ա-35բ. նմուշ՝ 10ա, 94ա): ՏՈՂ՝ 19-24: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի (Ա), մանուշակագոյն մումլաթ (Բ), մէջք՝ կապոյտ գործածմէ, միջուկը տախտակ. աստուր թուրք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Գ), սպիտակ թուրք, մասն կազմաստառի, չգրուած:

Նմուշ 10ա

Նմուշ 94ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 94ա: Լ ու լ ա ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոնագիր (48ա), մարդագիր (71ա): Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աստուածաշունչ՝ Գ. Թագատուրքեանց, ԺԹ. 13 - Ի. Յ. Ժ. դ.: 1 (Բ), վերջում, ստացուած եզրահատուած քառորդ թերթից: Մագաղաթ, 12,6x8, միասին (12x7), ուղղագիծ երկաթագիր, 11-12 տող: Կարդալ՝ ԲԲ-Բա «իբրեւ լուս... եւ ասէ ցնա»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա. փեղկի եզրեր մաշուած, կաշին ցեցակեր. միջից պակասատր, լուսանցներում խոնատութեան հետեւ, փոփոխիկ պատուածներ. Ի. դ. նորոգուած, թերթերը տեղ-տեղ կարկատած, կազմի Բ. փեղկը 1950ականներէ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-40բ [Նոր Կտակարան. մասն]

- 1. Թղթ. Յակովբայ – Թղթ. 1ա-10ա:
- 2. Թղթ. Պետրոսի Ա. – Թղթ. 10ա-9բ:
- 3. Թղթ Պետրոսի Բ. – Թղթ. 19բ-25բ:
- 4. Թղթ. Յովհաննու Ա. – Թղթ. 25բ-34ա:
- 5. Թղթ. Յովհաննու Բ. – Թղթ. 34ա-5ա:
- 6. Թղթ. Յովհաննու Գ. – Թղթ. 35ա-6բ:
- 7. Թղթ. Յովսէփի – Թղթ. 36բ-9ա:
- 8. Աղերս Եսթաղի – 39ա-40բ:

Բ. 40բ-7բ [Աւետարանի Իղաբերից եւ բժշկութեան]: Աւետարան Մաթէոս – ա. 40բ-2ա եւ յերեկոյի շաբաթուն... (Մտթ. ԻԸ. 1-20): բ. 42աբ եւ եղեւ իբրեւ... (Մտթ. է. 28-Լ. 4): գ. 42բ-4ա եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ... (Մրկ. ԺԵ. 42-ԺԶ. 8): դ. 44աբ եւ իբրեւ անց Յիսուս... (Մրկ. Ե. 21-29): ե. 44բ-6բ Յետ այսորիկ աղաչեաց զՊնդատոս... (Ղկ. ԺԹ. 38- Ի.18): գ. 46բ-7բ եւ մինչդեռ անցանէր, ետես այր մի կոյր... (Յվհ. Թ. 1-16):

Գ. 48ա-70բ Յաղագս Սրբոյ Երրորդութեանն եւ մի

աստուածութեանն եւ փրկական տնաւէնութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, ի խնդրոյ թագաւորին Լեւոնի, Վահրամ վարդապետի ասացեալ – Հաւատամբ եւ խոստովանիմք... յանբաւաբաշխ բարեացն Աստուծոյ:

Գ. 71ա-89բ [Վասն Սուրբ Երրորդութեան] – Զի ճառիցի անճառելի... եւ մարդն աստուածացեալ... եւ Հոգոյն արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Ե. 94ա-137բ Հարցումն տէր Միքայէլի Անդիոնու եպիսկոպոսի [եւ պատասխանի վարդանայ]

94ա-5ա [Նախերգան] – Ա. Թէ որպիսի արհնակաւ է մարդս պատկերակից Աստուծոյ... Զայս ամենայն մեկնեա՛ մեզ... Ո՛վ որդի հոգեւոր եւ իմաստուն... դու աշխատեա՛ առ գիրս եւ Աստուած առ քեզ:

ա. 94ա-108ա Հարցումն առաջին, եթէ որպիսի՞ արհնակաւ է մարդ պատկերակից Աստուծոյ... – Ծագումն անիմանալի... ի տանջանաց դժոխոցն... ամէն:

բ. 108բ-12ա Հարցումն երկրորդ, եթէ վասն որո՞յ պատճառի ե[ր]կնյէր Քրիստոս ի մահուանէ՛ ասելով Հա՛յր, անցո՞յ զբաժակս – Եւ արդ, ամենայն որ... զաստուածացեալ մարմինն... ամէն:

գ. 112բ-7ա Հարցումն երրորդ, եթէ այժմ որպէ՛ս կան հոգիքն, եւ թէ ո՞ր են կայանք նոցա... – Աստուած ետ իմաստութիւն մարդկան... սպա զայս բաւական համարեցաւ... ամէն:

դ. 117բ-23բ Հարցումն Գ., եթէ զի՞նչ է աղապքն, եւ որչա՞փ է սահման նորա, եւ զի՞նչ շահ առնէ ստացալին – Եւ արդ, առաջին սուրբ հարքն... լացեալ եւ գանկատեալ:

ե. 123բ-6ա Եւ թէ որպէ՛ս երեւին սուրբն մարդկան եւ փրկեն զնոսա – Եւ արդ, ի սկզբանէ աշխարհի... ի նեղութեանց փրկեսցէ զմեզ... ամէն:

զ. 126ա-30ա Հարցումն վեցերորդ, եթէ զի՞նչ է դժոխքն եւ կամ թէ յորո՞ւմ տեղոջ է ասա՛ – Աստուած իմ, Յիսո՛ւս Քրիստոս... ուրախանա աստուածութիւն ցնծալով... ամէն:

է. 130ա-1բ Հարցումն եօթներորդ, թէ ո՞ր է մահու շափ մեղքն – Ո՛վ որդեակ, Աստուած բնութեամբ... ի բոլոր սրտէ ամէն ասեն:

ը. 131բ-5բ Հարցումն ութերորդ, եթէ զի՞նչ է յոյսն, եւ որչա՞փ է սահման նորա – Վերջին հարցումնս քո... մարդասիրութեամբ Հաւրն լուսոյ... յաւիտենից:

թ. 135բ-7բ Վասն Զ.ատու արարչագործութեան Աստուծոյ՝ յաստուածելէն գրոց – Կամիմ աստանար եւ այլ ժողովել բանս... նիւթ ինչ իբր հայելոյ:

Չ. 138ա-62բ [Կանոնք]

1. ա. 138ա-41բ Յանկի կանոնացու – Ա. Վասն՝ որք կամա կամ ակամա գպարն լուծանէ... ձև. Վասն սաստ քահանայի...

բ. 141բ-62բ Նորին համառատ ժողովեալ կանոնացու սրբոց հարցն: Յեպիփանու կանոնաց – Ա. Որ զնորքըբթի կամ զուրբթ... ապաշխարեալ ապա հաղորդեցի... ձև. Խոստովանութիւն քահանայի. թէ կաշառ վասն մեղաց առ եւ թող... Արդ, փութացի՛ր, խոս[ա]ովանեա՛ զանձն քո եւ ի հանդերձեալսն ազատեսցիս, լուսաւորեսցէ հոգի քո յաւիտեան...

Քաղուածք ի կանոնաց՝ եպիփանու, եփրեմի, Աթանասի, Կղեմայ, Կեսարեայ, Գրիգորի Լուսաւորչի, Նէոկեսարեայ, Բարսղի, Սրոնի կաթողիկոսի, Առաքելական, Ներսէսի Շնորհալուց, Լեւոնի, Կոստանդիանոսի եւ Յուստինոսի, Սեւանդեայ, Թագէտի առաքելոյն, Անկիրեայ, Նիկիական, Հարանց հետեւողաց, Կիրղի Աղքասնորացոյ, Սահակայ Պարթեւի, Փիլիպպոսի առաքելոյն, Երկրորդ Նիկիական, Գանգրայ, Ներսիսի եւ Ներշապոյն, Յովհաննու Մանդակունուց, Ներսիսի Մեծի, Երկրորդ Անտիոքայ, Յովհաննու Օձնեցոյ, Լուսղիկեայ, Գրիգորի Աստուածաբանի:

2. ա. 163ա-7ա Յանկ կանոնացու – Ա. Վասն քահանայից, որ արիքն եւ ծոյլքն... ՃԾԿ. Վասն, որ չխնդրէ խոստովանութիւն...

բ. 167ա-80բ Կանոն զգուշաւորք քահանայից – Ա. Քահանայից պարտ եւ արժան է... ՃԼԲ. Ապա թէ իմացաւ եւ անփոյթ արար... զայս առնէ Գ// (շար. թափուած):

է. 181ա-92ա Բնութեան գիրքն է – Ի շորից գոյացեալ ասի մարդ... եւ միաւորեաց զսոսա. զբովանդակն ինքն գիտէ:

զ. 192բ-3բ Վասն Հոգոյ, ի Վանական վարդապետէ հոգացեալ – Հոգի մի է, զի Աստուած մի է... յորժամ մարմինն կենդանի էր: Եւ Քրիստոսի... յաւիտեանս (194ա-9ա տես ժԲ.):

թ. [Պատեմն տամարի. փոքր հատուածներ] ա. 199աբ Յունուար Ա. կաղանդ է... Դեկտ. ժԹ. Յայտնութեան բարեկենդան է (նշուած են գլխաւոր անշարժ տօները):

բ. 199բ-200ա Այս են եղանակի անփոխ – Դ. եղանակաց պատկերն մի են... Ի Յայտնութենէն ի Տեառնընդառաջն Խ. ար է (նշուած են գլխաւոր տօներն ըստ եղանակաց):

գ. 200ա [Տետղութիւն ամսոց] – Յունուար ԼԱ. ար է՝ տիւն ունի ժամս ժ. եւ գիշերն՝ ժԴ... Դեկտեմբեր ԼԱ. ար է:

դ. 200ա-1ա Թվական ՊԻԲ. (1373) տանուտէրն Խոյն... Թվական ՊԻԶ. տանուտէր առիւծ... (1373-1377 թթ. համար հիմնական տոմարական մակաշափերը՝ տանուտէր, եօթներեակ, վերադիր, են):

ե. 201աբ [Ժամանակագրութիւն] – ՅԱդամ մին-

չեւ ի շրհեղեղն ամբ ՍՄԽԲ., ի շրհեղեղէն յաշտարակն ամբ ՇԻԵ... ԶՂէ՛ առաջին տարածամ մահն եղեւ:

ժ. 201բ-2ա Այլուստ բան – Ա[յ]ն ինչ վասն այնր պարտ է լինել... յայս փութա՛ հանապազ:

ժԱ. 202աբ Բաւեր է – Ստանանել՝ յաղթել... Ռիշտ՝ ժլատ... պինդ եւ վատանուն:

ժԲ. 204ա-16բ, 194ա-9ա Մեկնութիւն ի վերայ բովանդակ Սաղմոսացն՝ թէ վասն է՛ր եւ յորո՛ւմ ատուր նուագեաց Դափթ զխրաբանչիւր սաղմոսն – Յորժամ գնաց Սաւուղ... Երանեալ է այր... Տէ՛ր ամենակալ, Աստուած Աբրահամո՛ւ տունք ժԸ.: Եւ Քրիստոսի... ամէն:

ժԳ. 217ա-26բ Քննութիւն հաւատոյ զանազան բանից՝ խորամանկութեամբ, Ահարոնի թագաւորի եւ պատասխանիք Տիմաթէոսի հայրապետի – Հարցուն թագաւորին. Ընդէ՛ր ինքն Աստուած իջանէր յերկնից... Պատասխանի հայրապետին. Ընդէ՛ր ինքն Աստուած իջանէր ի մորենին... կործանեցաւ Բաբելոն: Քրիստոսի... փառք յաւիտեանս:

ժԿ. 227ա [Քաղուած զանազան] – Ճանապարհ հեզութեան խոնարհութիւն է... Զի՛նչ է աստուածաշտութիւնն: Պատասխանի. Գիտութիւն, գործ, սէր... Աղաւթից ձեւ բազում է... Աղաւթք հաճոյ ընդունողին այս է... զլոյսն իրեանց տեսանել:

ժԸ. 228ա-35բ [Յաղագս] Առաքիւնութեանց Արիտաւոյնի – Գովելի են գեղեցիկքն, եւ պարսաւելի՛ գարշելիքն... հոգիքն, որ չեն ի պարսաւելեաց... Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս:

ժԹ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ժԷ. դ. 203բա [Գուշակութիւն] – Կա՛լ զՀայ[ոց] թվականն եւ էրթ ժԲ., ժԲ. (12-12)... Հայոց խաղաղութիւն եւ Տաճկաց նեղութիւն լինի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

89բ եւ գիս յիշեա՛ առ Տէր (նման՝ 117ա):

120ա Գծողս յիշեա՛, աղաչեմ (նման՝ 130ա, 201ա):

101բ Զմեղապարտ գծողիկս յիշեա՛, աղաչեմ, աղաչեմ, ո՛վ սուրբ ընթերձաւդ՝ մեղաց թողութեամբ (նման՝ 112ա, 226բ):

108ա Զնուատ եւ զանպիտան ծառայս Աստուծոյ՝ Նորոգէս փցուն գրիչս յիշեցէ՛ք յաղաւթս ձեր՝ մեղաց թողութեամբ. աղաչ[եմ], աղաչեմ, ո՛վ սուրբ ընթերձաւդ:

131բ Տէ՛ր Աստուած, ողորմեա՛ գծողի գրոյս, եւ ընթերցողին, եւ լսողին, եւ որ ի բոլոր սրտէ Ամէն ասեն:

162բ եւ ես՝ մեղուցեալ գծողիկս եւ մոխիրս Նորոգէս, պարտական եմ վերոյգրելոցդ եւ ասեմ. Մեղայ Աստուծոյ յամենայնի, եւ աղաչեմ գհանդիպողսդ՝ խնդրեցէ՛ք վասն իմ յԱստուծոյ ըզթողութիւն յանցանաց իմոց, եւ Աստուած զձերն թողու:

193բ Աղաչե՛մ զընթերձաւոսդ, յիշեսչիք եւ մեղաց թողութիւն խնդրեցէ՛ք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ եղկելի գծողիս՝ Նորոզէս, եւ անմեղադիր լերո՛ւք խոշորութեան եւ սխալանաց գրոյս, զի աւրինակն այդպէս էր:

Տոմարականք հատուածի մէջ (200ա-1ա), յիշատակուած են ՊԻԲ.-ՊԻԶ. (1373-1377) թուականները:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԿԱՅԻ

1. 227բ (բոլորգիր) Աղաչեմ զսուրբ հանդիպողոսդ, յիշեցէ՛ք սրտի մտօք ի սուրբ եւ ի գերամաքուր յաղօթս ձեր զպարոնտէր Գաւիթ արքեպիսկոպոսն, եւ զմայրն իւր՝ պարոն Շահգամանն, եւ զեղբայրն իւր՝ պարոն Պապախանն, եւ հանգուցեալ եղբայրն՝ պարոն Այտինն, եւ եղբար որդին՝ պարոն Տօստիբէկն, որ այսմ ամի փոխեցաւ առ Աստուած: Յիշեցէ՛ք, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն: Հայր մեր: Թ՛վին ՌԾԱ. (1602):

2. 137բ (ժէ. դ., նոտրգիր) Աղաչեմ զձեզ, եխբա՛րք հանդիբող[ք], [յ]իշեց^եցէ՛ք սրտի մտօք ի սուրբ եւ ի գերամաքուր աղօթս ձեր Թահիրին, եւ զհանգուցեալ մայրն իմ՝ Գուգալադին, եւ զհանգուցեալ եխ-

բարն իմ Ադիբեկին, եւ զհանգուցեալ քիրն իմ Խանուադին, [որ] փոխեցաւ առ Աստուած, եւ Աստուած զձեզ յիշի. ամէն: Հայր մեր, որ երկինք (նոյնը՝ 203ա, շնչուած):

3. 203ա (ժէ. դ., բոլորգիր) Ըզվերջին ստաց[ող] գրոցս՝ զբարոն Բարսեղ եպիսկոպոսն, որ գնեց զսա հալալ ընչից իւրոց, յիշատակ իւր եւ իւր հոգոյն. յամէն:

4. 47բ (նոտրգիր, ժԸ. դ.) Այս գիրքս Շամբոյրու անապատին է, որ է Գաննա:

94բ-5ա Գաննոյ անապատին է այս գիրքս, Աստուած օ[ր]հնէ զճշմարիտն. ամէն:

106բ Չարեբու անապատին է գիրքս:

5. 235բ (նոտրգիր, ժԸ. դ.) Հեց(զ)ազհոգի քաշ հրաբու[ն]ապետ եւ մեր զարհիպիսկոյսոսապետ եւ մեր տէր Սարգիսն, շնորհեա՛ մեզ ուղիղ վարդապետութիւն:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 27բ «222222», 28ա «լմայ», 36ա «զգէմ զզ զգեմետ[րեա]», 110բ «փառքք», 167ա «կանոնք քահանայից»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՊԻԶ.-1377, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2491

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ժԶ. դար

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

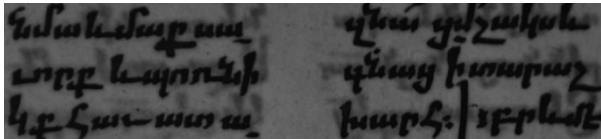
- 1. 10բ-1ա Թուրք Նսերեայ:
- 2. 11բ-5ա Համաբարբառ (նաեւ լուսանցային):
- 3. 18ա-130բ Աւետարան Մատթէոսի:
- 4. 132ա-95բ Աւետարան Մարկոսի («Յարուցեալ Յիսուս»՝ 194բ-5բ):
- 5. 199ա-312ա Աւետարան Դուկասու:
- 6. 313ա-401ա Աւետարան Յովհաննու («Իրք կնոջն շնացելոյ»՝ 400ա-1ա):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

17բ Հոգի՛ Աստուած, դու յաշողես:

401ա Փա՛ռք համագոյ եւ միասնական Սուրբ Երրորդութեան՝ Հաւր անսահմանի, Որդւոյ էակցի եւ անմահի, ամէնասուրբ Հոգւոյն՝ ի նոցունց բըղխմանց, երեքանձնեայ տէրութեան եւ մի աստուածութեան, այժմ եւ հանապազ, յաւիտեան եւ |401բ| յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Իսկ չորից Աւետարանաց խորհուրդ աւրինակ իմն ցուցմամբ տեսանի. զի ոմանք ասեն, թէ չորից աւետարանչանցն են աւրինակ չորք անկիւնք արարածոց. արեւելք, արեւմուտք, հիւսիս, հարաւ. պարտ էր համասփիւռ քարոզել զԱւետարանն Քրիստոսի: Իսկ ոմանց հաճոյ թուեցաւ ըստ չորից մշտահոս գետոց յաղենական աղբերէն յառաջ խաղացեալ առ ի տիեզերաց առողումն՝ Փետոյն, Գեհոյն, Տեգրիս, Եփրատէս. եւ սո (402ա, շար. նորոգողի ձեռքով, տե՛ս Յիշատակարան յետագայի 1):

ԹԵՐԹ՝ 404. չգրուած՝ 1ա, 9բ-10ա, 15բ-7ա, 131ա, 196ա-8ա, 403բ-4բ: ՊՐԱԿ՝ 9+Ա-1Գx12 (Ա 18, ԺԲ 11, ԼԳ 6): ՆԻԻԹ՝ բոլոր: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 13x9,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկախն (9,5x6,8): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (գրչափոխութեամբ. նմուշ՝ 98ա): ՏՈՂ՝ 15-17: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստաղը կարմիր կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ), մագաղաք, չգրուած:

Նմուշ 98ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Աւետումն՝ 1բ, Ծնունդ՝ 2ա, Քառասներեայ գարուսն ի տանա՛ 2բ, Մկրտոյթին՝ 3ա, Պայծառակերպոյթին՝ 3բ, Յարոյթինն Ղազարո՛ 4ա, Մոսոմ յԵրուսղեմ՝ 4բ, Ոտնըւայ՝ 5ա, Խաչելոյթին՝ 5բ, Թաղումն՝ 6ա, Աւետումն դժոխսոց՝ 6բ, Յարոյթին՝ 7ա, Համբարձումն՝ 7բ, Հոգեգալուստ՝ 8ա, Երկրորդ գալուստ՝ 8բ, Վերջին դատաստան՝ 9ա: Մատթէոս՝ 17բ, Մարկոս՝ 131բ, Դուկաս՝ 198բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 312բ: Լուսանցային՝. Յիսուս՝ 78ա, Երկու կոյր՝ 94ա, Մարիամ Մագդաղենացի՝ 128բ, Գաբրիէլ՝ 201բ, Մարիամ Աստուածածին՝ 202բ, Յովսէփ Արիմաթացի՝ 306բ, 392բ: Խորան՝ 10բ-5ա: Կիսախորան՝ 18ա, 132ա, 199ա, 313ա: Լուսանցագարդի՝ բուսական, թռչնային, յուշկապարիկ: Չարդազի՛ր հանգուցազիր: Գոյնե՛ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն, սեւ, դեղին, նարնջի, սպիտակ, սպի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կապիչներն բնկած. թերթեր խունացած, լուսանցներում խոնատութեան հետեւ, փոքրիկ պատուածներ, զանազան բծեր. պահպանակ Ա՝ վերին աջ անկիւնը կտրուած, մանրանկարները տեղ-տեղ գունաթափ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 402ա (1684 թ., բոլորգիր. սկիզբը տե՛ս Յիշատակարան գրչութեան ժամանակի) ցա գրով նմանապէս թուով ուռնացեալք ի կենդանական աղբերէն՝ առդանել զպաքեալ միտս մարդկային բնութեանս: Նոյն օրինակ ըստ տեսութեան եղեկիելի քառակերպեան աթոռոյ. մարդն, առիւծն, եզն, արծիւն: Զանմարմնոց Տէրն տեսանելով բազմեալ աթոռոյն իմանալի ցուցմամբ:

Ուստի տեսեալ սորա զայս փրկական խորհուրդ, այս մեծահաւատ քրիստոնեայն Բաբախան ստացաւ զսուրբ Աւետարանս՝ յիշատակ բարի հոգւոյ իւրոյ եւ ծընօղացն, հօրն՝ Աւետիսին, մօրն՝ Խանադին, կողակցուն՝ Քառղումաշին եւ Սուսամբարին, որդւոյն՝ Նէկեղոսին, Աւել402բւտիսին, Էվադին, եղբօրն՝ Փախչանին, Խղաթին, Յակոբին եւ ամենայն ազգականացն, որ արար լաւ բարութիւն եւ ստացաւ զսուրբ Աւետարանս ի հալալ եւ յարգար վաստակոց իւրոց՝ յիշատակ

հոգւոյ իւրոյ եւ ամենայն նընջեցելոցն: Որք հանդիպիք սմա, Աստուած ողորմի ասացէ՛ք Բաբախանին. ամէն: |403ա| Նորոգեցաւ սա ի թվին ՌՃ. եւ ԼԳ. (1684) ամին:

2. 403ա (1694 թ., այլ ձեռքով, նոտրանման բոլորգիր) Դարձեալ յիշեցէ՛ք Բաբուխան, հօր՝ Աւետիսին, մօր՝ Խանադին, կողակցուն՝ Քառղումաշին եւ Սուսամբարին, որդւոյն՝ Նէկեղոսին, Աւետիսին, Էվադին, եղբօր՝ Փախչանին, Խղաթին, Յակոբին, որ եղ ի դուռ Սուրբ քմտեփանոսին, վաւելում տէր Գազպարին: Ով ծախելով կամ գրաւիրելով կամ հակառակելով՝ թէ՛ եղբար, թէ՛ այլ ազգական, նայ անէծէք Կայենին առցէ, Հուրահին եւ ի խաչ խանողին, պատիժն աստուածային պատուհաս Մարիեամուն առցէ: Թվին ՌՃԽԳ. (1694): Հա[յ]ր մեր, որ յերկին[ս] ես: Գծողս յիշեցէ՛ք. ամէն:

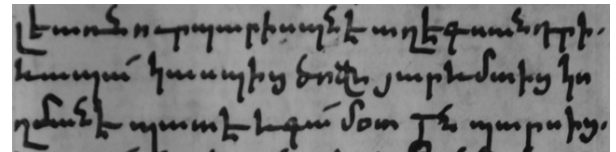
ԿՆՔԱԳԻՈՇՄ՝ 18ա, 19ա, 29ա, 41ա «Սուրբ Թադէի Առաքելոյ վանք. 1901», նաեւ՝ նոյնը պարսկերէն: ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ԺԶ., Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս»: «2^ր 17»:

2492

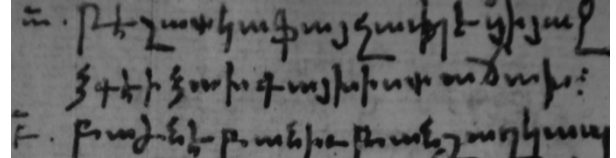
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԳՐԻԶ՝ Իսպնոսիէր Կաֆացի:

Թերթ՝ 118. քրոսած՝ 1բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ժ. խառն (Ա, Գ, Ե, Ը, Թ 11, Բ, Գ 12, Զ 22, Է 14, Ժ 3): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 14,1x10,3: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (10,2x6): ԳԻԲ՝ նոտրգիր (յաւելագրող Անաստասի՝ 1ա, 58բ, 76բ-7ա, 81բ-2ա, 84բ, 90ա-1ա, 92ա-3բ, 94բ, 109բ-18բ. նմուշ՝ 5ա, 58բ): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ ննջածերով շաքանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղք, աստառը ծաղկաթուղք. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

նմուշ 5ա

նմուշ 58բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ ՝ 2ա: Զ ա ռ - դ ա գ ի ռ ՝ հանգուցադիր: Գ ո յ ն ե ռ ՝ կարմիր, սեւ: ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, լուսանցներում խոնաւութեան հետեւե, բծեր, ցեցի անցեւ (թ. 26-34, 94-118):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 2ա-25ա Աւարեալ է Աշխարհագրոյց նորոգ թարգմանչին եւ երկրորդ լուսաւորչին Վարդանայ վարդապետի պարզ եւ համառօտ տեսութեան.

Տե՛ս ձեռ. 20, 251ա-7ա. ա/2ա-4ա: ք/4ա-5բ: ք/5բ-17ա: ր/17ա-25ա:

Ընդարձակ խմբագրութիւնն է. տպ. տե՛ս Աշխարհացոյց Վարդանայ վարդապետի, Փարիզ, 1960:

ԺԷ. դար (1661ից ստաց)

2. 25ա-8ա Պատմութիւն սուրբ գեղարդեանն եւ այլ անօրինականացն Քրիստոսի – Վասն սուրբ եւ փրկական տնօրինականացն սրբութեանցն Քրիստոսի... յորում էր թիւս ճՃԹ. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:

3. 28ա-33բ Աշխարհագրոյցս համառաւա է ազնիւ – Նախասկիզբն նորա ասենք, որ քաղաքն է հիււսական, / Բովարի աս<աս> են նմայ, որ ելանէ Սամուրն աննման... Որ քննող եւ գաղտնեաց մարդկան, / Տուեալ իմաստութիւն եւ քննես զէակս ամենայն:

4. 33բ-5ա [Անուանք քաղաքաց եւ գիտից Հայաստանեայց յայտնի. ձեռ. 3199, 186բ] – Եկեղեցեայց գաւառն, որ է Եզնկան... Կորընդոս մօտ ի Ղալաթիայ, եւ այժմ չէ չէն:

5. 35աբ [Դարագլուխք] – ՅԱղամայ մինչեւ ի ծնունդն Քրիստոսի ամենք (= ամբ են) ԲՃՂԸ. (5198)... Ամբ Կանայ՝ ԶԺ. (910):

6. 35բ Նշանագրոյց դարուցն այս են – Առաջին դարուն ենովք փոխեց յերկինս... այն կոչեցաւ դարայի գլուխն:

7. 35բ-7բ Բացայայտնումն եւ անուանակոչութիւն սուրբ առաքելոցն եւ իղաբեր կանանցն – Սուրբն Մարիամ Աստուածածինն էր ամաց երից... եւ Տէրն միայն մրկըրտեաց զառաքեալն Պետրոս:

8. 37բ-42բ [Աղօթք] Կրկնակի պարգեւեացէ գրնորս ողորմութեան իւրոյ... – Ո՛վ արհնեալ Հայր երկնաւոր... եւ մնալ փրկութեան Տեառն:

9. ա. 43ա-5բ Գովեստ եւ ասացած վարդապետաց, զոր ասացեալ է եռամեծին տիեզերալոյս վարդապետին Գրիգորի Տաթեւացոյն, զոր եւ՝ նու/աստ

բանասիրաց, հաւաքեցի փոքր ի շատէ համառաւ բանիւք — Այսուհետեւ գլուխ պսակաց արասցուք իբրեւ զթագաւորական կնիք... պարգեւեացէ Քրիստոս կրկին աշխարհաւ: Բ. 45բ-7ա նորին գովեստ եւ ներփողեան — եւ արդ, ուստի՞ սկսցուք եւ յորո՞ց ներփողեացուք զքեզ... քեզ մատուցանել շնորհս տրիտուր փոխարինիդ քո:

10. 47ա Գիրք է, որ գմարդն ի շարէն ի զատ պահէ — Ա. Աստուծոյ ահն, բ. երեսին ջուրն... երրորդդ՝ շնորհական, չորրորդ՝ ստացական:

11. 47բ-9բ Յաղաքս վասն է. բաժին աշխարհիս, որ իմանաս, թէ որպէ՞ս են եւ կամ որչա՞փ են յերկաննն եւ կամ լայննն, կամ զի՞նչ կերպ մարդիկ բնակեալ են ի նոսայ — Յառաջին բաժին աշխարհիս բնակեալ են մարդիկք գիշատեսիլ... որդիք հաքարաց, եւ այս է երկրածինքն:

12. 49բ-50ա Հարց. Զի՞նչ է, [որ] ասէ Տէրն Քրիստոս, թէ՞ Ահաւասիս շորք ամիսք են, եւ հու[ն]ձ գան — Պատասխանի. Յելանելոյն Ադամայ մինչ ի կատարած աշխարհիս... եւ թէ ոչ՝ մի՞ գայրանար, կարողաց տանել տարցի:

13. 50ա Բանք ժողովածու, արարեալ է իմաստնոց վասն ուրախութեան — Առաջին արարչութեան եղեն գործք է... վասն այն Տէր կոչի:

14. 50բ-1ա Վասն հաշուի տարոյ, ամսոյ, շաբաթո[ւ]ց, ատ[ւ]րց, ժամուց... — Տարին ԾԲ. կամ Ծ. շաբաթ է... Աշխարհս ի քաղոց ամսոյ ԻԵ. (25) կատարի:

15. 51ա Անանի Շիրակացիոյն ասացեալ է՝ Հայոց վարդապետին, Յաղաքս բարձրութիւն երկրնից — Քառասուն Թ. ասպարազ բարձրութիւն է... զճշմարիտն Աստուած գիտէ:

16. 51բ-3բ Թարգմանութիւն ֆաղափաց, զոր ոմն իմաստուն ֆահանայ ժողովեալ էր ի բազում գրոց եւ եղեալ ի մի տուք [Գրիգորի Կեսարացոյ. ձեռ. 3199, 193ա] — Աւետեաց երկիրն յերուսաղէմ է... եւ այլ ամենայն կարգին է:

17. 53բ-5ա Յաղագս տումարական արհեստին. ցուցանէ եւ վասն ի՞նչ պատճառի գրեցան եւ թէ որո՞ւմ ժամանակի ասացոմք — Յորժամ ծագեաց լոյս մարդասիրութիւն Քրիստոսի... մոլորումն զատկաց յունաց եւ վրաց. այդ է պատճառ մոլորման Զատկուն:

18. 55աբ Առակաւոր բան — Ասեն, թէ Իստամպոլ քարէ պատկերք էր շինած... սպայ ասաց ըզբստուքն:

19. 55բ-6ա Յաղագս աշխարհայգրութեան, ասացեալ ում[եմնէ] [Մովսիսի Խորենացոյ. ձեռ. 1459, 178ա] — Յաշխարհագրութեան ոչինչ գտանեմք... ըստ նաւարկութիւն ճանապարհորդութեան (անաւարտ):

20. 56բ-8ա [Տաղ («Ա-Ք»)] — Աստուածածին, մայր Քրիստոսի, / Իմ յոյսըն դու [ես] յաւուր մեծի... Քո յարեանդ ես գին էի, / եւ քո ծընունդ աւագանի (58բ տե՛ս Բ. 2):

21. 60ա-72ա Պատնէն հայոց տումարի — Կրկնակ ամսոյ այսպէս արա՛... աւուրք են հայ ամսոյն: ա. 59ա [Աղիւսակ տարեգրոց]: Բ. 59բ. [Աղիւսակ ամսամտաց ըստ եօթներեկաց]:

22. 72ա-3ա Ի բանից Սարկաւազ վարդապետի — ՅԱդամայ մինչեւ փոխիլն ենուրբայ... եւ այլն կարգաւ է:

23. 73բ-5ա Ոտանաւոր վասն տումարական արհեստին, թէ ուստի սկսաւ ֆն[ն]ումն լուման — Փառք տանք եւ գոհութիւն առ Հայր եւ Որդին, / Արհնաբանեմք զշնորհս Հոգոյն ճշմարտին... Արդ, աղաչեմ զձեզ ի սէրն Յիսուսի, / Յիշեցէ՛ք զՅովասափըս Սեփաստացի... / եւ Տէրն յիշէ ըզձեզ իւր անձառ բարին:

24. 75ա-6ա Ոտանաւոր Հոռնեացոց տումարին. արհեստ եւ մակացոյթիւն — Եղբայրք, խիստ գեղեցիկ է բանս տումարին / եւ հիմն է հաստատուն ամէն արուեստին... Նինուէացիքն ըզսոյն պահըս պահեցին, / քաղցրացաւ ըստեղծողն, էանց զբարկութիւն (76բ-7ա տե՛ս Բ. 3):

25. 77բ [Լուսնացոյց] — Թէ կամիցիս իմանալ զճնունդ Լուսնին... Գ. մասն, Գ. կիսահատն:

26. 78բ-9ա Այս են թագաւորաց անուանք Պարթեաց հայոց — Ա. Հրաչէ, Բ. Տիգրան... ԻԲ. Արտաշէս:

27. 79ա Այս են թագաւոր Հայոց վերջնիք, որ են Բագրատունի, ֆաղափ Անի թագաւորեցան — Ա. Աշոտ, որդի Սըմպատա... ԺԱ. Գագիկ, ԺԲ. Դաւիդ:

28. 79բ-81բ [Ափպահոցի] — Զայտ հողա, որ ի յափզ ունիս... զայդ ունի ամէն շինական: ա. 78ա [Բանալի-բոլորակք] (81բ-2ա տե՛ս Բ. 4):

29. 82բ-4բ [Տօնացոյց] — Զորոհնեացն մինչեւ ի սուրբ Սարգիսի պահքն այսպէս արա՛յ... ա. 82բ [Աղիւսակ ուստիք օրերի՝ ըստ տարեգրերի]: Բ. 83ա-4բ [Բոլորակներ. տրուած են տարբեր տօների աւուր պատկերները, ամսաթուերը, նրանց միջեւ ժամանակահատուածները. վերջին աղիւսակը յետագայի յաւելում է]:

30. 85աբ Զմուրտական աստղն այս[պ]էս գիտացիր, զոր լինայ — Իմաստնասէրն գրան եւ շուքուր իլտուզ անուանեցին, եւ հայքն գոմէշկլայ... զգուշ լինել ի շարէն: ա. 85ա [Լուսնի փուկերին վերաբերող բոլորակ]:

31. 85բ-8բ [Լուսնացոյց ըստ վերադիրների] — Վերադիրն Թ. եւ լուսնագիրն Ա... Վերադիրն ԻԹ. (29) եւ լուսնագիրն ԺԹ. (19): ա. 89ա Վերադիր հոռմայեցոց բանալի է իստնափնտորիս: Բ. 89բ [Աղիւսակ վերադիր գտնելոյ] - Բոլորակս վերադիր է հոռմայեցոց... Լուսնին նորովս արա՛ միշտ:

32. 90ա-2ա Յիշատակարան տետոն ներսեսի ասացեալ (Բան Հաւատոյ գրոց) — [Վասն] Աստուծոյ խօսել զայս բան... յիմանալեացն եւ իս գալոյ: (90ա-1ա՝ լրացուած թերին: 92ա տե՛ս Բ. 6):

33. 92բ [Վասն տետղութեան տուրնջեան եւ գիշերոյ] — Յունվարի է՝ տին Թ. սահաթ... եւ գիշերն ԺԵ. [եւ կէս] (93աբ, 94բ տե՛ս Բ. 7-8):

34. 95ա-115ա, 116ա, 117բ [Պատմութիւն եւ խօսք հիկարայ իմաստասիրի]

Տե՛ս ձեռ. 45, 297բ-312ա. ա/95ա-6բ: ք/96բ-110ա: գ/110ա-3ա: դ/113ա-5ա, 116ա, 117բ (115բ, 116բ, 117ա, 118աք տե՛ս Բ. 9-14):

Կրացուած՝ 109բ-15ա, 116ա, 117բ էջերը: Թերի օրինակութիւն է. տե՛ս Պատմութիւն եւ խրատք հիկարայ իմաստնոց, Եր. 1969, էջ 75-124. ձեռ. B¹⁹:

Բ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, 1661 թ.

1. 1ա Յայս եմ ատուրֆ շարուքեան – Յունվտ(= ա)-րի Դ. եւ Թ... . վասն աւուրց այսոցիկ:

2. 58բ [Ափպահոցի] – Ա. Թէ շատ կաֆայ շափեցի... քարացօ ար ցաւօք:

3. 76բ-7ա [Գուշակութիւն ի վերայ երկուասան կենդանակերպից. բոլորակֆ] – Երկոյտասան կենդանակերպս իշխեն... փոխի եղանակ նորին:

4. 81բ-2ա [Վասն խաւարման Արեգական եւ Լուսնին] – Յորժամ Հոռոմայեցոց վերադիրն Թ. լինի... հանապազ ի լման խօսրի Լուսին:

5. 92ա [Հմայագիր] – Աբրիեայ, բարաբեայ, բարաբրիեայ, մի՛ թողուք որ կլանէ:

6. 93աբ, 94բ [Բոլորակֆ գուշակողականֆ] – Եթէ կամիս իմանաս, զձմեռն թէ դժար գայ... կինն յառաջ մեռանի:

7. 94բ [Հարց. Քանի՞ անգամ խօսեցաւ Աստուած. – Պատասխանի]. Խօսեցօ Աստուած ընդ Ադամայ... ընդ Ղազարու Բ. անգամ:

8. 115բ [Վիճակացոյց] – Վիճակս փորձած է, որ ճշմարիտ է... փախչի կամ մեռանի (աղիւսակ-բանալիով):

9. 116բ Վասն Լուսնոյ բակ առնելոյ (բոլորակ) – Սոքայ եւ սասցեալ մեծ իմաստնոցն... Պտղոմէոսի իմաստնոյն:

10. 117ա [Որոտնացոյց] – Թէ որ [ա]րեւելս որոտայ... (ունի բանալի-բոլորակ):

11. 118ա [Վիճակացոյց-բոլորակ] – Էթէ կամիցիս գիտել հեռօրն, թէ յորում օուր գայ... եւ այլն ի կարգին:

12. 118բ [Տարեցոյց] – Թաթար ազգին կենդանայկերպքն տանուտէր տարուն այսոնք են. մկան տարին՝ աղէկ է... խոզին տարին խիստ է:

13. 118բ [Ամիսք արաբացոց] – Ըռամազան... Սաֆար:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

- 89ա եւ զգծողս յիշեայ, ո՛վ եղբայր:
- 89բ եւ յիշեայ զՎաֆացի Իսպենտիէր ծառայս ի Տէր:
- 94ա Գրեցի ըզսայ անձն եղկելի,
- Ձի ոչ ունիմ գործ մի բարի,

Բամեալ եւ ոչ արհեստ գրչի,
 Այլ լոկ անուամբ կեամբ կենդանի:
 Չլինել հայցեմ մեղադրելի
 Թէ եւ սղալ ինչ աստ գտցի,
 Ձի իմ գրեալ աշխատելի,
 Որ ոչ կա յիս յիմաստ բանի,
 Նայ եւ գործովք յոյժ եղկելի
 Եւ անպիտան յամենայնի,
 Ընդ որս եւ դէմ եղեալ յերկրի
 Երկըրպագեմ հանդիպողի,
 Նայ եւ սիրով կարդացողի
 Եւ փափագմամբ հասկացողի,
 Կամ թէ ի պէտս ոք ընկալցի՝
 Յիշման արէ՛ք զիս արժանի,
 Այլ եւ եղբարքս իմ ըստ կարգի
 Եւ զճընողքն իմ յամենայնի,
 Կիցի զ[ը]ղձուսն իմ անձկացեալ
 Ի սոյն ժամու շարժմամբ կրթեալ,
 Ձօրքան յիշէ մտօք սրտի
 Ըզվերագրեալսն յիշատակի:
 Դուք ընկալչիք մասըն բարի
 Յահեղ գալուստըն Քրիստոսի,
 Իսկ մեք հանցուք փառս Յիսուսի՝
 Ընդ Հօր, Հոգովն ճշմարտի,
 Բամեալ յայժմուս եւ յապառնի
 Եւ յապագայսն յամենայնի:
 (յետագայում աւելացուած) Սուրբ աղօթիցդ մի՛ մոռանար,
 Որ Գաբրիէլ դու կոչեցար:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

- 1. 116ա (բոլորգիր) Գր[ե]ցօ ի թվականիս հայոց ՌՃ. եւ Ժ. (1661):
 117բ եւ վերջի ըստացող գրոյս՝ զմեղօր Անաստասըն յիշեցէ՛ք, թէ ով հանդիպի սիմայ կարդալով կամ օրինա[կ]ելով, եւ Տէրն յիշէ զձեզ իւր անճառ բարին: Հա՛յր մեր, որ էրկինս:
- 2. 58ա (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Խաչատուր ա[յ]ս էիր էր:
 Բ. կազմաստառ (նոյն ձեռքով) Խաչատուրին է թուրարս այս:
- 3. 58ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Մկրտիչ վարդապետ Վահանայ(՞) Սրբոյ Խաչի:
 93ա (նոյն ձեռքով) Մկրտիչ եպիսկոպոս:
 ԳՐՉԱՓՈՂՉ 74բ «ա ակնցին», 5ա «ապագն», 118բ «անուն, անուանայ, աաաա»:
 ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^մբ 2492, 11»:

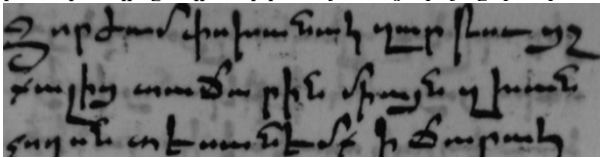
2493

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

ԳՐԻՉ՝ Ջատիկ, Սիմեոն Բեյ:

ԹԵՐԹ՝ 229: ՊՐԱԿ՝ Ա-Իx12 (Ա 11, Թ 10, Ի 4): ՆԻԹ՝ բուլթ, լուսագծերով եւ թագանշան լուսադրոշմով: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 15,2x 10,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (12,5x7): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 2ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ ննշագծերով շագանակագոյն կաշի, դրնակով, միջուկը տախտակ, աստաղը հին պլատնեէն տպագիր թուղթ (երեսում են միայն առանձին բառեր), վրան սոսնձուած կապոյտ կտաւ, դրնակիներ՝ սպիտակ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 2ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին եւ եզրերը մաշուած, կապիչներն ընկած. սկզբից պակասաւոր. լուսանցներում խոնավութեան հետեւ, տեղ-տեղ զանազան բծեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1ա-65ա [Ատենաբանութիւնի սրբոյն Ներսիսի Լամբրոնացոյ – Ռ՛վ հարբ սուրբք եւ վարդապետք ճշմարտութեան... անպտղով] թեան կախեալք զկտակարանս Աստուծոյ... փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս:

2. 65ա-75բ Գլխակարգութիւն Հոռոմոց, զորս պահանջեն առ ի մէնջ ի պետս խաղաղութեան, ընդ որս եւ լուծումն աւրնքեր եղեալ – Ա. Նգովեցե՛ք զաստղն մի բնութիւն զՔրիստոս... ա. 75բ-6բ հնդիր՛ Հալլոց ի Հոռոմայ – Ա. Ամենայն մեղուցեալք ըստ իւրաքանչիւր յանցանաց... հրամանաւ թագաւորիդ զնոյն ի Հալլաստանս սեռոյ մինչեւ իսպառ:

3. 76բ-175ա Ներսիսի եպիսկոպոսի Կիլիկեցոց Տարսւնի Խորհրդածութիւն վասն ուղղափառ հաւատո եկեղեցո, որ ի Սուրբ Երրորդութիւն եւ ի անօրինութիւնս Քրիստոսի

Տե՛ս ձեռ. 441, 1ա-45ա. ա/76բ-102ա: բ/102ա-27բ: գ/127բ-43բ: դ/143բ-75ա: ե-խ/չիբ:

Տպ տե՛ս Սրբոյն Ներսեսի Լամբրոնացոյ Խորհրդածութիւնք, Վենետիկ, 1847:

4. 175բ-92ա [Թուղթ] Ներսէսի Լամբրոնացոյ [Պատասխանի Յուսկանն՝ արգելական հգնաւորի. ձեռ. 2496, 277բ] – Գիր քո պատուականութեանդ, երանելի այրդ Աստուծոյ... տեսականաւդ պայծառացեալ եւ զբնաւս լուսաւորեալ... յաւիտենից. ամէն:

5. 192աբ Նորին Ներսէսի Տարսւնի արքեպիսկոպոսին – Ներսէս նուաստ ստացող մատե[նիս] գրչութեամբ որդուոյ իմոյ Գրիգորիսի, ածի զսուրբ տառս

ՌԿԸ. – 1619

ընդ իս ի Կոստանդինուպոլիս ի թվիս հայոց Ռեջ. (1197), եւ աստ նամակաւ քո արարեալ խաւսակցութիւն, գտաք զսոսա անձանաւթ ի սոցանէ թանձրաբարբառք եւ հրէական կամաւք ընդ նիւթս կապեալ, որք ոչ ախորժեն ծառայել |192բ| Աստուծոյ նորոգութեամբ Հոգւոյն, այլ հնութեամբ գրոյն եւ ստրջացեալ ի հոգեւոր կամս մեր դարձաք յիմաստախոհ՝ յուսոյ սոցա ամաւթով: Նամակքն այս են՝ Գիրքն Երեմիայ եւ Գերմանոսի, Թուղթքն Փաւտայ, որ ի Հայք՝ վասն հաւատոյ, եւ Աթանասի, եւ Մանեա:

6. 192բ-201ա Տեառն Ներսէսի արքեպիսկոպոսին Տարսւնի Կիլիկեցոյ՝ յորժամ չոգաւ դեսպանութեամբ ի թագաւորէն Հայոց ի Կոստանդինուպոլիս – Իբրեւ յառաջեաց սուրբն Ներսէս... սուրբն յաղթաւ ամենայն յունաց... ամէն:

7. 201ա-26բ Ներսէս Կիլիկեցոյն [Գիր հաւատոյ խոստովանութեան. ձեռ. 2041, 379ա] – Բանիւ դուզնաքեա... յաղագս այսր իրաց այսպիսի արինակաւ:

8. 227ա-8ա Վասն ասպարիսաց – Քաջ երկրաչափք եւ ներհունկ աշխարհագրութեան... տարբերք լինին չափք եւ կշիռք:

9. 228բ-9ա Խրատք ժամատեղաց՝ ըստ արեւելեան սահմանացն, սկսածոց եւ ասութեան աղաթիցն, զոր խնդրեալ սուրբ վարդապետն Յակոբ Արմեցիին ի մեծ բարունոյն Գրիգորէ իյաթեցո, եւ նա կատարեաց այսպէս – Որդուի, որ աւուր ձայնն լինի... այս է արեւելեանս տան սահման ժամակարգութեան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 175ա Զմեղապարտ գրիչս յիշեա՛:

226բ Մէն՝ Ջատիկ, պարոն Հօլուպօղլու, եագտըմ պու եագովնու վլասնը խոլուպիլա թվին ՌԿԸ. (1619), Յունվարնըն Իե. (25):

2. 229ա Զսակաւ աշխատողս զՍիմեոն մեղօք սեւացեալ հոգիս, ո՛վ եղբայր, յիշեա՛: Զի գրեցի զսա ի սուրբ յերուսաղէմ, առ դուռն |229բ| Սրբոյն Յակոբայ՝ որդոյն Զերեղեա, ի աւզուտ մանկանցն Նոր Սիոնի, որ միայն անուամբս եմ քահանայ եւ գծովս կարի հեռի պատուիրանէն Աստուծոյ: Յիշողքդ յիշեալ լիցջիք ի Քրիստոսէ աւուրն աներեկին. ամէն:

Տե՛ս ԺԷ. գ. յիշք, Ա., էջ 684:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌԿԸ-1619, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՛՞՞՞ 2493, 19»:

2494

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

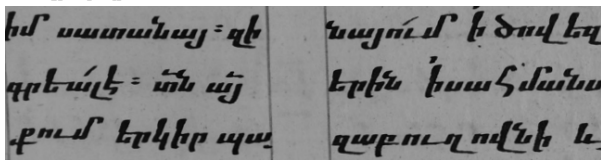
ՇՕՌՈՒԹ

ՌՃԲ. – 1653

ԳՐԻԶ, ԾԱՂԿՈՂ՝ ՅՈՒՆԱՆԷՍ ԱՐԿ.:

ԹԵՐԹ՝ 356+1 (կրկն.՝ 6). չգրուած՝ 1բ-3ա, 4բ-5ա, 6բգ, 7ա-8ա, 9բ-10ա, 11բ-3ա, 109ա, 174ա, 278ա, 355բ-6բ: ՊՐԱԿ՝ 12+Ա-ԻԷX12 (ԺԳ, ԺԹ՝ կրկն., Ա, ԺԳ², ԻԳ 11, ԻԶ 8, ԻԷ 16): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (տարբեր, առանց լուսագծերի՝ թ. 341-56): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 17,8x12,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (12,5x8,3): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 21ա): ՏՈՂ՝ 19: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ մուգ շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ երեք կապիչով, միջուկը տախտակ, աստառը կարմիր եւ սպիտակ գծերով դեղին մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Մատթէոս՝ 13բ, Մարկոս՝ 109բ, Ղուկաս՝ 174բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 278բ: Լ յ ա մ ն ց ա - յ ի ն . Յովսէփ Արամաթացի՝ 105բ, Յարութիւնն Ղազարո՛ւ՝ 318բ: Խ ո Ր ա ն՝ 3բ-4ա, 5բ-6ա, 6դ-7ա, 8բ-9ա, 10բ-11ա: Կ ի ս ա - խ ո Ր ա ն՝ 14ա, 110ա, 175ա, 279ա: Լ յ ա մ ն ց ա գ ա Ր ղ՝ բուսական, թոչնային, տանաւ, խոյ (308ա), խաչ (331ա): Զ ա Ր - ղ ա գ ի Ր՝ անտարանիչներ խորհրդանիշեր, թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ յ ն ե Ր՝ կարմիր, վարդագոյն, կանաչ, կապոյտ, նարնջի, դեղին, սև:

Նմուշ 21ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթէոսի, ԻԶ. 39 - ԻԸ. 7: Ժ դ.: 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), ստացուած 4 ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, 17,5x12,5, միասիւն (15,5x10), ուղղագիծ երկաթագիր, 21 տող: Ունի լուսանցագարդ՝ Բա, Բբ, Գա, գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ: Կարդալ՝ Աաբ, Գաբ, Դաբ, Բաբ. «//Հայր իմ, եթէ հնար է... աշակերտաց նորա, թէ յարեաւ. եւ անա//»:

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. կազմի դոնակի աստառը փայլայուած եւ թափուած. լուսանցներով խոնատութեան հետեւ, փոփոխ պատռուածքներ, տեղ-տեղ ցեցի անցեւ, պատառիկ-պահպանակներ խոնացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 3բ-4ա Թուղթ Եւեբեայ:
2. 5բ-6ա, 6դ-7ա, 8բ-9ա, 10բ-11ա Համաբարբառ (նաեւ լուսանցային):
3. 14ա-108բ Աւետարան Մատթէոսի:
4. 110ա-73բ Աւետարան Մարկոսի (չունի «Յարուցեալ Յիսուս»):
5. 175ա-277բ Աւետարան Ղուկասու:

6. 279ա-354ա Աւետարան Յովհաննէս (չունի «Իրբ կնոջն շնացելոյ»): 354բ [Ոտանաւոր] – Այս Յոհանէս արծաւանման... Զանճառն էից ըսհանրական:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

14ա Աւգնութիւն ինձ ի Տեառնէ եկեացէ, եւ Սուրբ Հոգին յաւարտ Աւետարանիս ժամանեցուցէ:

354բ Զեռքս փտի եւ հողանայ, / Գիրս յիշատակ առ ձեզ մնայ:

354բ Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ կարողութեամբն աւարտ եղեւ սուրբ Աւետարանս ձեռամբ սուղ եւ նուաստ, սուտանուն կոչեցեալ սարկաւազ Յոհաննիս, որ եւ աշակերտ եղէ Մովսէս ըրբունապետի, որ եւ կոչի անյաղթ փիլիսոփայ, քանզի բազում աշխատութիւն արար ի վերայ իմ թէ՛ գրի եւ եթէ՛ ծաղկի. վարձս ի Տեառնէ առցէ: Դարձեալ միւս վարդապետն իմ, որ|355ա| կոչի Առաքել, նայ այլ եւս բազում աշխատեցաւ, որ դասատու եղեւ ինձ: Արդ, աւարտեցաւ սուրբ Աւետարանս ի ժամանակս թագաւորութեան Փոքր Շահ Ապասին, եւ հայրապետութիւն Տեառն Փիլիպպոս սրբազան կաթողիկոսին, ե[ւ] աթոռակալութիւն Նայեա վարդապետին: Գրեցաւ ի գեօղս, որ կոչի Շոտթ, ի թվականիս հայոց ՌՃԲ. (1653) ամին: Դարձեալ յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր տրուի Յոհաննս, եւ զհայրն իմ զԳրիգորն, եւ զմայրն իմ զԶօրիկն, եւ երկու եղբարքն իմ զԹաթէոսն եւ Հայկազն: Յիշեալ լիջիք ի Տեառնէ:

Տէ՛ս ԺԷ. Գ. յիշ-բ, Գ., էջ 553:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (նոտրգիր, ԺԸ. Գ.) Յիշեցէ՛ք, յԱստուած ողորմի սացէ՛ք Աստապատոցի աղա յԱսպատուրին, որ ըստացա(ւ) ի յալլալ վաստակոց Ա. շուրջառ, Բ. շապիկ յիշատակ իւր եւ իւր ծըն(օղ)աց: Յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի սացէ՛ք, ամէն:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա «Յիշեցէ՛ք եւ ողմի սացէ՛ք սիմ»: 2ա «Այս արա»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «ՌՃԲ.-1653, Մ[Էտրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞՞ր 2494, 32»:

2495

Պ Ե Տ Ր Ո Ս Ա Ր Ա Գ Ո Ն Ա Յ Ի, Դ Ա Տ Ա Ս Տ Ա Ն Ա Գ Ի Ր Ք

ԺԵ. դար

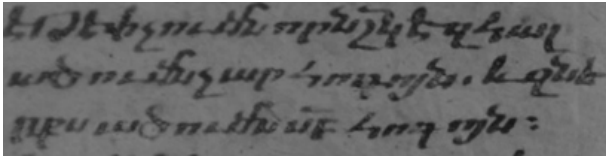
ԳՐԻԶ՝ Սահակ Դեխարականցի, Մաթէոս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Տէր Ներսէս Խաչենցի:

ԹԵՐԹ՝ 381. չգրուած՝ 130բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԵX16 (Ա, Ե 14, ԺԳ 13, ԺԵ-ԺԶ 10, ԺԷ 15, ԺԸ 17): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16,3x12: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (13x9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ըստ գրչաց անգանագանկի. նմուշ՝ 39ա): ՏՈՂ՝ 39: ԿԱԶՄ՝ կանաչ ծաղկաթուղթ,

մէջքը՝ կարմիր կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր»: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ), սպիտակ չգրուած թուղթ, մասն կազմաստառի:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 1ա, 3ա: Ճ ա - կ ա տ ա գ ա Ր ղ՝ 86ա, 131բ, 201բ: Զ ա Ր ղ ա գ ի Ր՝ թոչնագիր,

հանգուցազիր, կենդանազիր, մարդազիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, երկնագույն:

Նմուշ 39ա

ՎիճԱԿ՝ բաարար. կազմի եզրեր մաշուած. միջից եւ վերջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից գունաւորիտուած, թուրթր թուպացած, բամբակակալած, տեղ-տեղ գանազան բծեր, ցեցակերութեան հետեւեր, փոփոխիկ պատտուածներ, թ. 268՝ կէտը կտրուած ընկած. կպումների կոպիտ անջատման հետեւանմով բնագիրը վնասուած. ԺԹ. դ. նորոգուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-381բ [Պետրոսի Արագոնացոյ Գիրք դատաստանաց]

Տե՛ս ձեռ. 484, 1ա-491բ. Յոչբն./1աբ: 1/1բ-85բ: 2/85բ-130ա: 3/130ա-200բ: 4/201ա-38ա (միջից պակասաւոր. բ. 204բ «... ի մտի մնալ կուտութեամբ...» (շար. թափուած) 205ա «ըստ Վիլէր մի, թէ ըստ ճշմարտութեան...»: Ժ-ժա. 216բ «... եւ հատուցանել զպահանջ...» (շար. թափուած) 217ա «[որ կոչի] որդիութիւն...»: Ժա. 217բ «... զուղղակի եւ զանուղղակի, զի գրէ...» (շար. թափուած) 218ա «Այլ թէ յանհաւատութիւն...»: 5/238ա-381բ, թերթ 252-253 կարգալ 381-ից յետոյ (սկզբից,

միջից եւ վերջից պակասաւոր. 238ա «// արէնք եւ կանայքն...»: գ.-է. 252բ «... զի յորժամ վախճանեցաւ կամ...» (շար. թափուած) 255ա «որ ի մէջ [վարդապետ]ացն այլ եւ այլ...»: ծ. թերթ 381-ից յետոյ կարգալ՝ 254բա «... թէ ըստ շնորհելոյն Տեառն...» (շար. թափուած) 253աբ «անցուցանել ի կենդանիս... որդիքն Իսրայէլի համերամ պնդեալ...» (շար. թափուած): Զիբ՝ ծա.-ծբ.):

ՅԵՏԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 130ա Ձանպիտան զՍահակաւ, եւ զծնողս իմ յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ յիւր երկնից արքա[յ]ութիւնն. ամէն:

200բ Զգծող գրիս՝ զՍահակաւ յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ Աստուած՝ զձեզ:

238ա Գրեցաւ Գիրքս Դատաստանաց ձեռամբ փժուէն գրչի՝ յորչորջի մականունն Սահակ Դեխուրականցի, յառաջնորդութիւն սուրբ վարդապետին [Յով]-հանու, ի վայելումն տէր Ներսիսի Խաչէնեցուն, ի փառս Քրիստոսի՝ Աստուծոյ մերոյ: Արդ, որք ի կիր առնոյք զգիրքս զայս, զվերոսացեալ աշխատ[ող]ս յիշեցէք ի Ք[րիստոս]:

2. 131ա Ձնաստ Մաթէոս յիշեցէք ի Քրիստոս: ՆՇՈՒՄ՝ Աս «ԺԶ, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ՞մբ 2495, 53»:

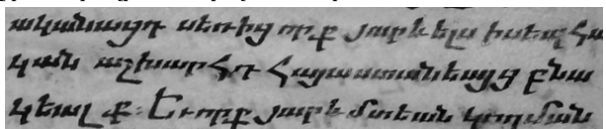
2496

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՉԽԳ. – 1294

Գրի՞՞ կիրակոս եւեց, Կոստանդին: ՍՍԱՅՈՂ՝ Թովմաս վական հեյ.:

Թերթ՝ 367+3 (կրկն՝ 1, 8, 108). չգրուած՝ 1աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԱx12 (Բ, 11, Զ 17, Թ, ԺԸ 10, ԻԳ, 13, ԻԶ 14, ԼԱ 7): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 15,5x11,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13x9): ԳԻՐ՝ բոյրգիր (ըստ գրչաց՝ անգանազանեյի. նմուշ՝ 11ա): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մէջքը կարմիր կաշի, աստաղը թուրթր. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ), սպիտակ չգրուած թուղթ, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 11ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 11ա: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա ռ դ՝ 1ա, 98բ: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոյնագիր, հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր:

ՎիճԱԿ՝ բաարար. կազմի եզրեր՝ մաշուած. լուսանցներով խոնաւութեան հետեւեր եւ բծեր, թերթեր ծայծուած, թ. 1՝ վրան ստննուած ծաղկաթրթի պատասխիկ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 1գ-10բ Տեառն Ներսէսի առ եպիսկոպոսունս եւ վարդապետս եւ համաւարէն դասս եկեղեցոյ, որք յատուր տաւնի արմարինեաց ժողովեալք ի կոչմանէ տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսի՝ եղբար նորին, ի ձեռնաւորութիւն գնա կաթաղիկոսութիւն Հայոց –

Առ ձեզ ին (=են) բանք իմ, դա՛սք սրբազանից քահանայապետաց... փառաւոր արասցուք զամենասուրբ զԵրրորդութիւնն՝ զՀայր եւ զՈրդի եւ ըզՍուրբ զՀոգին. այժմ, միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտէն. ամէն:

2. 11ա-95բ Թուղթ ընդհանրական տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի առ համաւարէն հայաստանից ազինս, որոց տեսչութեամբ հաւասարաւ նմա ի Տեառնէ.

Տե՛ս ձեռ. 500, 4ա-51բ. ա/11ա-27բ: ք/27բ-44բ: գ/44բ-9ա: դ/49ա-61բ: ե/61բ-81ա: զ/81ա-9բ: յ/89բ-91բ: լ/91բ-2բ: ք/92բ-4ա: ծ/94ա-5բ:

3. 96ա-211ա [Յաղագս միաբանութեան հաւատոյ եւ կարգաց եկեղեցոյ]

Տե՛ս ձեռ. 500, 66բ-239բ. ա/96ա-8բ: ք/98բ-116ա: գ/116ա-8ա: դ/118բ-28բ: ե/128բ-38բ: զ/138բ-52ա: յ/152ա-3բ: լ/153բ-63ա: ք/163բ-4բ: ծ/164բ-5բ: ժա/165բ-8բ: ժբ/168բ-70ա: ժգ/170ա-5ա: ժդ/175ա-8ա: ժե/178ա-84ա: ժզ/184ա-9բ: ժլ/189բ-201ա: ժր/201ա-10բ: ժք-իա/չիբ: Ունի.

– [Յիշատակարան Ներսիսի Լամբրոնացոյ]

210բ Այսմ ականատես եւ ականջալուր եղեալ նուաստս Ներսէս՝ համանուն որդի նորին տեառն Ներսէսի հայրապետի, ըստ փափագման քո, իշխան բարեպաշտ եւ հարազատ եղբայր իմ՝ Հէթում, շարագրեցի համառատաբար զպատճառս նամակացն՝ հանդերձ

թղթովքն: Իսկ զբովանդակ վարս երանեալ հարն մերոյ եւ սուրբ կաթողիկոսին տեառն Ներսէսի, եթէ կամիցիս կարգաւորաբար ուսանել, նախ քան զայս է մեր աշխատ[211]ատարաբար տաղաշափական բանիւ գրեալ, զոր առեալ ի ձեռս ընթերցիս եւ մխիթարեսցիս հոգով, ըստ առակախաւս իմաստնոյն՝ եթէ. Ի յիշատակ արդարոց խնդան ժողովուրդք, քանզի յայս փափագ միայն զքո բարեպաշտութիւնդ ի մերումս ժամանակի տեսաք վարարկեալ առ ի խնդրել եւ յուսանել, զոր իմ կամելով ըստ կարգի գրեցի ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ, որ է արհնեալ յաւիտեանս յաւիտենից. *ամէն (նոյնը կրկն.՝ 301աբ):*

4. 211ա-7բ Տեառն Ներսէսի արեւելիկոսացոյ Տարսունի Կիլիկեցոց՝ յորժամ չոգաւ դեսպանութեամբ ի թագաւորն Հայոց Մեծաց Լեւոնէ ի Կոստանդինուպոլիս: Հարցումն պատրիարքին եւ պատասխանի սրբոյն Ներսէսի – *Իբրեւ յառաջեաց սուրբն Ներսէս... եւ գտեալ սուրբ յաղթող ամենայն յունաց: եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք... ամէն:*

5. 218ա-66ա Թուղթ տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսի Հայոց, գրեալ եղբար նորին Ներսէսի եպիսկոպոսի, հրամանաւ նորին ի Միջագետս Ասորոց... ի խնդրոյ ունեմն աստուածաւորի Առիւծ կոչեցելոյ իշխանի Թլկուրանն աւանի – *Թէպէտ եւ տէրունական հրամանն յորդորէ զմարդիկ քննել զգիրս... եւ ի խաղաղ նաւահանգիստն խոստացելոց բարութեաց ի Քրիստոս... ամէն:*

6. 266բ-77ա Ներսիսի եպիսկոպոսի՝ եղբար կաթողիկոսի Հայոց Գրիգորիսի, Պատասխանի թղթոյն Յակովբա՝ ո[ւ]րումն վարդապետի ասորո, ի մայրաքաղաքին Մելիտիան Հայոց – *Ի զգալի դիտաւորութիւն գրաւորական քում նամակի... ապրել ի դրժանաց, յորում նեղիմք. ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ:*

7. 277ա-90ա Թուղթ ի Ներսէսէ արեւելիկոսացոյ Կիլիկեցոց Տարսունի՝ Պատասխանի Յուսկանն արգելական ճգնատրի... – *Գիր քո պատուականութեանդ, երանելի ա՛յրդ Աստուծոյ, եհաս առ իմս... տեսականաւդ պայծառացեալ եւ զքնաւս լուսաւորեալ... յաւիտենից:*

8. 290բ-2բ Ողբք ի տէր Ներսէս, ի յարնիեպիսկոպոսն Տարսունի, ասացեալ Խաչատուր պաշտօնէի՝ նորին աշակերտի – *Ամենայն զահ թողում, զամաւթ մոռանամ, / Զիմ լուսեղէն Տէրն մեծարեմ... Տո՛ւր աղաչանս ինձ աղերսալի, / Դառնալի հող ինձ կեանք չպիտի... յաւիտենից:*

9. 292բ-300բ Տեառն Ներսէսի կաթողիկոսի գրեալ բան մխիթարութեան առ վտանգեալսն մարմնով, որք յանբարեաց ոմանց նախատեալք եղեն, զոր ծանուցին նմա գրով – *Ընկալայ ըզգիր թախծանաց զախտացելոցդ... որ առ նովա գնեն զարքայութիւնն երկնից. ի Քրիստոս Յիսուս... ամէն (301աբ տե՛ս 210բ՝ կրկն.):*

10. 302ա-24բ [Ներսիսի Լամբրոնացոյ] Գովեստ ներքողական պատմագրական բանիւ յաղագս վարուց մեծի հայրապետին տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի եւ տիեզերական վարդապետի – *Շարժել ստիպէ հարկ տէրունի / Ըզգաղարումն իմոյս բանի... Հայցեա՛ լինել մեզ լըսելի, / Զեկայք արհնեալքն հայրենի:*

11. 324բ-42ա Վարդանա Հայկազոն Տաղ գերեզմանական վասն փոխման երանեալ եւ սուրբ կաթողիկոսին Հայոց Գրիգորի Վկայասիրի – *Յորժամ ըզմիտքըս ժողովեմ / Ու ի քննութեան բան պարպեմ... Այնմ որ արհնեալ է յաւիտեան, / Այժմ եւ յապաանգրաւելի: Միանգամայն տունք ՅՂԳ. (394):*

12. 342ա-6բ Տեառն Ներսէսի կաթողիկոսի ասացեալ բանս մախթանաց առ սուրբ հրեշտակս ոտանաւոր չափով – *Այլ պաղատիմք առ հոգեղէնսդ / Մեք տկարքս եւ հողեղէնքս... եւ դուք յիշեալ առ տերունիս, / Կինիք յերկնիցն որ այն բարիս:*

346բ [Յաղագս Ներսիսի Շնորհալոյ] – *Ասացաւ եւ գրեցաւ ի Ներսէսէ եպիսկաւոսէ, յեղբարէ կաթողիկոսէ Հայոց Գրիգորիսի, որ եկաց յաթոռ հայրապետութեան զամս ԾԳ., ամաց քսանից նստեալ վերատեսուչ Աքքանագեանս տոհմի եւ ապա հասեալ ի բարիոք ծերութեան, ձեռնադրեաց զայս Ներսէս՝ եղբայր իւր ըստ մարմնո եւ տիեզերալոյս վարդապետ, եւ փոխեցաւ ինքն առ Քրիստոս՝ եղեալ ամաց եւաթանասուն եւ հնգից: եւ սա կացեալ ի հայրապետութեան անդ ամս է՝ եղեալ ամաց յիսուն եւ վեցից, եւ փոխեցաւ առ Քրիստոս ամաց վաթսուն եւ երից: Որ բազում իմաստութեամբ իւրով |347ա| ջանաց լուսաւորել զազգըս հայոց, յորոց բազմացըն մի է, եւ այս գովասանութիւն սրբազնապետացն հրեշտակացն բան ասացեալ նմա ի թուականիս հայոց ՈժԱ. (1162) ի Կլայն Հռոմական, ի թըշուառութեան ժամանակի, զոր յիշել յաղաւթս աղաչեմ լսաւորք բանիս եւ ընդաւրինակողք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փա՛ռք յաւիտեանս:*

Տե՛ս Ե-ԺԲ. դդ. յիշ-ք, էջ 270:

13. ա. 348ա-52ա Տեսիլ սուրբ եւ ճգնագգեստ կրանատրին եւ երջանիկ միայնատրին Յովանէսի Գառնեցոյն – *Պատմեաց մեզ բարէհոգի ճգնաւորն... զի եւ դուք ի միամիտ սրտէ փառաւորեցէք զՔրիստոս... յաւիտեանս:*

բ. 352աբ Հարցումն եւ պատասխանի Վարդանա վարդապետի – *Հարցումն. Զի՞նչ է այն, որ ասէ ի տեսիլ սրբոյ ունեմն, թէ ի վերայ վիրապին գոչէ հրեշտակապետն: Պատասխանի. Դիտնէսիոս յասել է... զոր ետ ինձ Աստուած:*

գ. 352բ-4բ Զայս ի մեր վարդապետէն լուսաւ մե՛ք – *Այսմ պատմեմ քեզ, զոր լուսայ ի Գառնեցի միակեցէն՝ ի Յովանէսէն, թէ ի թուականութեան ի ՈՂԱ. (1222)... ի պատճառս աղաւթից:*

դ. 354բ-5բ Յիշեսցոմբ բան մի այլ ի սֆանչելի հաւրէն. ի թուականին հայոց ՈՀԲ. (1223) – Ասէ՛ շար մեք ի սուրբ քաղաքն... գործովք արժան է առնել:

ե. 355բ-6բ Նորին – Պատմեմ ձեզ յայս նման բան՝ եղեալ յԷրուսաղէմ... վասն այլոց արարի:

զ. 356բ-9ա Վանական վարդապետին ասացեալ Բան հաւատալի ազգիս մերում – Կենսաբեր սուրբ Աւետարանն... ի խորհուրդն արկանեն եւ այլսն:

է. 359ա-60ա Նորին վարդապետի այլ բան ասացեալ – Յարեւելից եկին մոզն առ Քրիստոս... ամենայն հաւատացելոց ի Քրիստոս:

ը. 360ա-1բ Վարդանայ վարդապետի ասացեալ Միշա կամիմ գիտակ գոյ ը[զ]ձեզ նոր իրաց եղելոց – Աբեղա մի ծեր՝ Բզնեցի անունն Յովանէս... խնդացէ՛ք ի Տէր Յիսուս Քրիստոս:

թ. 361բ-2բ Նորին Վարդանա վարդապետե – ես գիտեմ ի մեր ժամանակս... ստուգապէս պատմեաց մեզ:

ժ. 362բ-4բ Նորին Վարդանա վարդապետի – Սարկաւագ վարդապետն... առաւել քան զասելս:

ժա. 364բ-5բ Պատմեաց մեզ սուրբ եւ երջանիկ հայրն մեր եւ երանելի ճգնաւորն Յովանէս Գառնեցին այսպէս – [Եւ] եղեւ ինձ երբեմն գնալ... եւ հրամայէր ըզսայ առաւել ստանալ քան զայլ գիրս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

342ա Ի թուականին ՇՄԷ. (1108) եղեւ փոխումն սրբոյ հայրապետիս (= Գրիգորի Վկայասէր):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 95բ (Կիրակոս գրչի) Զերջանիկ եւ զպատուական Վանականն, զհոգեւոր եղբայրն մեր զԹումաս քահանայ յիշեսչիք յաղաւթս ձեր, ո՛վ սուրբ հարք եւ եղբարք, որք ընթեռնոյք զգիրս տեսառն Ներսէսի եւ աւլտիք ի սմանէ: Եւ զմեղապարտ գծող սորա՝ զԿիրակոս նուաստ եւ անիմաստ էրէցս յիշիք ի Քրիստոս Աստուած, աղաչեմ զամենեսեան:

301բ Զստացաւզ եւ զփափագաւզ այսրմ տառիս զՎանական քահանայն եւ զհոգիեղբայրն մեր՝ զԹումաս, յիշեսչիք ի Քրիստոս Աստուած. ամէն: Եւ զծնաւզսն իւր՝ զհանգուցեալսն ի Քրիստոս, որոց ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած եւ թողութիւն շնորհեսցէ նոցա. ամէն: Եւ զմեղապարտ ծրող սորայ՝ զԿիրակոս էրէցս յիշեսչիք ի Տէր Աստուած, եւ յիշողացդ ողորմեսցի Տէր Աստուած. ամէն:

347ա ԶԳրիգորիս՝ որդի եղբար սոցա, զայսոսիկ գրող յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս: Ընդ նմին եւ անարժան գծողս՝ ըզմեղապարտ երէց ըզԿիրակոս յիշեսչիք ի Տէր, եւ որ յիշէ յիշեալ եղիցի: Քրիստո՛ս Աստուած, քո սուրբ եւ երջանիկ հայրապետացն՝ տեսառն Գրիգորիսի եւ տեսառն Ներսիսի եւ ամենայն սրբոց քոց աղաւթիւքն եւ բարեխաւսութեամբն ողորմեա՛յ քո ճշմարիտ ծառային՝ Թովմաս քահանայի, եւ ծնաւզացն իւրոց, եւ ամե-

նայն տոհմից իւրոց ի քում գալստեանդ: |347բ| Կարձեալ աղաչեմ զձեզ, հա՛րք եւ եղբարք, որ ոք ընթերցի զվարս կամ արինակէք, աղօթից մասին արժանաւորեցէ՛ք զստացող սորա զԹումաս քահանայ, որ յոյժ փափաճանաւք ստացաւ ըզսայ, որպէս զի աղաւթիւք նոցա ընկալցուք մասն ի յարութեան նոցա: Արդ, աղաչեմ զարինակագիծ գրողսդ եւ զընթերցողսդ, զի մի՛ ոք մեղադիր լինիցի խոշորութեան գրոյս կամ սղալանաց, զի յոյժ փափագանաւք ստիպէր զիս յաղագս գրելոյ սորին, եւ կար մեր այսչափ էր: Աղաչեմ յիշման արժանի արարէ՛ք զվերոգրեալսն եւ ըզծնողսն իւրեանց, եւ Քրիստոս Աստուած ձեզ ողորմեսցի աստ եւ ի հանդերձեւումն, որ է արհնեալ յաւիտեանս յաւիտէնից. ամէն:

2. (Կոստանդին գրչի) 217բ Ո՛հ, զմեղաւք դատապարտեալ գրող սորա՝ զԿոստանդին, աղաչեմ յիշել ի Տէր:

266ա Գրեցաւ սայ ձեռամբ Կոստանդեա նուաստի ի խնդրոյ սրբագան քահանայի Թովմասի:

360ա Եւ ինձ՝ գրողի սորին եւ ծնաւզաց իմոց եւ ամենայն ազգացն:

3. (Թովմաս քչյ ստացողի) 10բ Զստացող սորա՝ զԹումաս սուտանուն կրանաւորս, եւ զծ[ն]աւզսն իմ, եւ զամենայն ազգատոհմն իմ յիշեսչիք աղաւթիւք ի Տէր Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշեսցէ:

44բ Զստացող սորա՝ զԹովմաս քահանայ, եւ ըզծնողս նորայ յիշեսչիք ի Քրիստոս, զի յոյժ փափագանաւք ստացաւ զսա:

365բ Յիշատակարան. Յանկութիւն մտաց եւ փափագ սրտի բազմադիմի արինակաւք տեսանին բաժանեալ ի վերայ բնութեանս. ումեմն փառաց եւ մեծութեան, եւ այլ |366ա| ումեմն՝ յաղթութեան եւ տիրապէս հասանելոյ ի կամս սրտի: Իսկ ես՝ նուաստս եւ յետինս ի ծառայս ծառայիցն Քրիստոսի՝ Թումաս քահանայ, զամենայն ցանկութիւն սրտի եւ զխորհուրդ մտաց եւ զյաւժարութիւն կամաց երկրորդ համարեցայ առ այս աստուածային գանձիս ստացումն եւ զսա ստացա ինձ յիշատակ անջնջելի եւ մեծութիւն անկողոպտելի՛ ըստ մարգարէին, որ ասէ. Երանի, որ ունիցին զաւակ ի Սիրն եւ ընդանեակ Տեառն յերուսաղէմ: Եւ իմ վասն այսր յուսոյ ետու գրել զսա բազում աշխատութեամբ, եւ տառապանաւք այսր եւ անդր յաճմամբ յուզէի զբաղձալիս իմ: Վասն զի ոչ համագումար գտի, որպէս տեսանէք ի միասին ժողովեալ, այլ որպէս միոյ մարմնոյ մասունս ի բազումս յաւշեալ՝ առ ոմն ձեռք եւ առ ոմն ոտք՝ անշատեալք ի միմեանց երկարեա եւ եռարեա եւ ե՛ւս աւելի ճանապարհաւք: Իսկ իմ ի բաց եղեալ զտկարութիւն մարմնոյս, զբոլորն լրամբ |366բ| ստացայ, զորս գտի զսուրբ եւ զգեբերջանիկ հարն մերոյ՝ զսրբոյն Ներսիսի կաթողիկոսի, զգեղեցկաբան Վարդապետութիւն, որ առ ընդհանուր հայկազունսն, եւ զԹողթմն, զոր վասն սիրոյ եւ միաբանութեան,

գլխնդիրսն եւ զընդդէմ պատասխանիսն եւ զայսն, որ վասն բազում եւ զանազան իրաց ասացեալ է, եւ զհամանմանեաց նորին, զի սովաւ զմէզ մառախ[լ]ապատ մտացս փարատել կարիցեմ եւ զալէկոծութիւն փորձանաց կենցաղոյս զանց արարից եւ հասից առաջ-նորդութեամբ սորին ի խաղաղ նաւահանգիստն: Վասն որոյ եւ սաստիկ ջերմութիւն սիրոյն, զոր առ նոսա միշտ բորբոքի ի սրտիս, ոչ ինչ դանդաղեցա, այլ կամեցա եւ զոտից նոցա բուռն հարկանել, զի թերեւս գտից մասն ողորմութեան՝ նոցին բարեխաւսութեամբ, քանզի եմ եւ ես նոցին դաւանութեան խոստովանող: Եւ յաղագս այնորիկ եւ ձեզ՝ աւրինակողացդ եւ ընթերցողացդ եւ լսողացդ, զայս բողոքեմ, զի զսոցին լուսաբորբոք բանիցն գիրկս |367ա| արկցուք եւ հաւատով ընդ սոյնս բեւեռեսցուք, եւ մեզ եւ ծնողաց մերոց թողութիւն հայցեսցուք, ընդ նոսին շոկագասիլ ընդ աջմէ փեսային Քրիստոսի ընդ աւդիսն, զի եւ դուք վայելեսցուք ի նոյն պատիւ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փա՛ռք յաւիտեանս: Գրեցաւ սա ի թուիս 26Գ. (1294):

Տէ՛ս ԺԳ. դ. յիշ-բ, էջ 739-741, Հ^մ 595:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 367բ (բողորգիր) Զանբաժս ի բարեաց եւ զանգեղջս ի շարեաց, զհանդիպողս այսմ հայրենաւան[ղ]ս եւ կանոնական սահմանադրութեանս զտէր Մանուէլ, նուաստ էպիսկոպոս Բըջնո եւ Այրարատին նահանգի, յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր, ո[ր]ով եւ դուք յիշեալ լիջիք ընդ սրբոցն ի համագումար հանդիսին. ամէն: Թ՛վին ՊՄԵ. (1406):

Տէ՛ս ԺԵ. դ. յիշ-բ, Գ., էջ 316:

2. 1գ (ԺԹ. դ., շղագիր) Կնեազ Արդուբեանց: 26Գ. (1294):

ԿՆՔԱԳԻՐՈՇՄ՝ 10բ, 170ա, 361բ, «Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա է»:

ԳԻՉԱՓՈՒՉ՝ 1ա «ձեռնադրութիւն»: 1բ «Անարածան առաքսցի եէ»: 267բ «ասաց», «24/12»: 352ա «Ներսէս»:

ՆՇՈՒՄ՝ Աա «26Գ.-1293, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հ^մ 2496, 57»:

2497

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 220+2 (կրկն.՝ 151, 191): ԿԱԶՄ՝ դրոյմագաղ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը շագանակագոյն կտաւ (Ի. դ. յաւելում). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա.-Բ) + 2 (Գ.-Դ), չգրուած թուղթ (Ի. դ. յաւելում):

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – (եթովպերէն). 2 (Գ.-Դ) + 2 (Ե.-Զ), ստացուած եգրահատուած 2 թերթի ընդլայնակի երկտակումով: Մագաղաթ, 15x10,5, երկսիւն (17,5x14,5), ամհարական գրով, 28-29 տող:

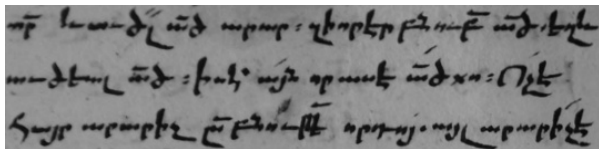
ՎիճԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր. լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր, կազմեզերքը Ի. դ. նորոգած, աւելացրած աստառն ու պահպանակները:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա Լուծմամբ Պարապմանց սրբոյն Կիրղի (Գրիգոր Տէր-Կարապետեան Զայլականցի ձեռնով. տէ՛ս յետ. յիշ.): 1ա «ՌՁԶ.-1637, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»: Պհպնկ Գբ «Հ^մ 2497, 63»:

ՁԵՆԱԳԻՐ Ա.

ԺԷ. դար

ԹԵՐԹ՝ 167 (1-166, կրկն.՝ 151), չգրուած՝ 145ա-6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԵx12 (Ա. 10, ԺԳ 4, ԺԵ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 15,1x10,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին, երկսիւն՝ 1ա-2բ. (9,8x6): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 5ա): ՏՈՂ՝ 20:

նմուշ 5ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 1ա-143բ Գրիգորի՝ աշակերտի Յոհաննու Որոտնեցոյ քաջ հեռետորի, պիստասպիւրեայ ի Լուծումն Պարապմանց սրբոյն Կիրղի՝ ի խնդրոյ ումեմն բանասիրի Գէորգա նորին հարազատի.

Տէ՛ս ձեռ. 476, 368ա-450ա. Յանկ/1ա-2բ: 1/3ա-131բ: 2. ա/131բ-7ա: բ/137աբ: գ/137բ-42բ: Յշտկրն/142բ-3բ:

2. 147ա-54ա [Ն]որին Գրիգորի [Տաթեւացոյ] Լուծումն համառօտ դժուարիմաց բանից ի գիրս գրչութեան, որոյ Առիստագէսէ Հեռետորէ

Տէ՛ս ձեռ. 267, 444ա-55ա. ա/147ա-9ա: բ/149աբ: գ/149բ-50բ: դ/150բ-1ա: ե/151աբ: զ/151բ: ի/151բգ: լ/151բ: զ/151բ (միայն՝ «Կանոն ութերորդ. Վասն նոյն կենդանական յիերոյ»): ժ/151դ-2ա (խորագիրը եւ սկ.՝ չիք): ժա/152ա-4ա:

3. 154ա-66ա Նորին Գրիգորի Լուծումն համառաւ ի հրատ գրչութեան Գէորգեայ վարդապետի, գոր նախ խնդրեայ էր ի նմանէ Կոստանդեա գրչի եւ ապա՝ Գոյնէրիցանց Ստեփանոսի

Տէ՛ս ձեռ. 267, 429ա-44ա. ա/154աբ: բ/154բ-63ա: գ/163ա-4բ: դ/164բ-5ա: ե/165աբ: զ/165բ-6ա:

4. 166ա [Վասն Դարթի Անյաղթին] – Դաւիթ փիլիսոֆայն է ի Հարբ գաւառէ, ի Հերթն գեղջէ... յաշա-կերտաց սրբոց քահանայիցն:

5. 166աբ Վասն գօտոյ – Նախ, ասի կուսութեան... ամփոփէ զպատժողական զարուծիւն իւր ի մարդկանէ:

Բ. ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ., նոտրգիր

144ա [Քաղուած ի Ժամագրոց] – եւ անդէն ահիւ եւ դողովեամբ ճաշակէ զմի մասն... ի թողութիւն մեղաց իմոց:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԿԱՅԻ

16ա (շղագիր) Հարսանիքն իմ եղեւ ի 1848 ամի, ի մուտն Յունկարի: Գրիգոր Տէր-Կարապետեան Ջալալեանց:

144բ (նոյն ձեռքով)

Ձսոյն գիրս Կիրարի Պարապմանց,

Որ նմանի ծաղկանկար դաշտաց,

Հնծայեմ որդուոյ իմոյ՝ Ջալալայ Ջալալեանց,

Վասն որոյ մի՛ ոք իշխեսցի սեփականել զայս:

Եւ հանդիպողքդ յիշեցէ՛ք զիս ի Քրիստոս, եւ դուք յիշեալ լիջիք յահեղակերպ դատաստանին: Տէր Կարապետ Ջալալեանց, 9. 14. 1852, ի Մաղկունք:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2բ, 10բ, 166բ «Քրիստոսի ծառայ Պետրոս վարդապետ»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Յա «Գրիգորի աշակերտի Յոհանու Ռոտմեցոյ քաջ հռետորի»: Պհպնկ Դա. «Երատէ տանջ»:

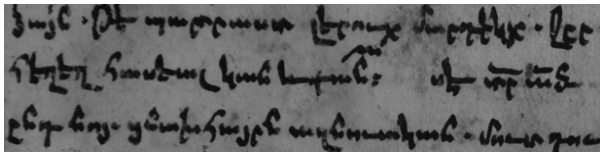
ՁԵՌԱԳԻՐ Բ.

ՄՍՐ

ՌԶԶ. – 1637

ԳՐԻԶ՝ Ստեփանոս Դաշտեցի երէց:

ԹԵՐԹ՝ 55 (167-220, կրկն՝ 191). չգրած՝ 167աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԵՄ12 (Գ 11, Ե 8): ՆԻԻԹ՝ բոլոր: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 15,1x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (11,5x7): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 180ա): ՏՈՂ՝ 19-20:

Նմուշ180ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասատր, լուսանցներում խնայական հետեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 168ա-208ա [Եւ Յովանէս նուաստ ոգի, / Որ մականուն թուկուրանցի, / Կամօ իմով ի հոգ մտի, / Բանս ժողովել ինձ յիշելի, / Աստ կարեաբան հօսաբեցի / Արարածոցն Մովսէսի, / Մեկնեալ Վարդան վարդապետի, / Քաղեալ ի հարցն հոգելի. ձեռ. 1661, 286ա-313ա] – Սկըսաւզն են սկիսքն ըսկըզբան, / Արարիչ Աստուածն յաւիտեան... վասն սիրոյն Քրիստոսի եւ յուսոյն արքայութեան (միջից թափուած. 190բ «... Իսկ Տէր կաղացոյց///» (շար. թափուած) 191ա «էին Յովսեփայ գիպող... »):

2. 208բ-9բ Սրբոյն Գրիգորի Վկայ[ա]սիրի [վասն մոլորման Ջատկին] – Ի թվականութեան հայոց ՇՀԱ.ին (1082) սուրբ Ջատկին մոլորեցան ժ. (10) ազգ հաւատացելոց... այլ հաւատովքս հաւատարիմ էն ամէնեքեան... ամէն:

3. 209բ-20բ [Ստեփանոսի Դաշտեցոյ վասն Մոռազատկին] – Ծանուցումն լիցի ձեզ՝ ընթերցողացդ, թէ որպէս եղեւ պատճառն բանիս եւ գրիս, որ ես մեղաւորս՝ գրիչս ի Մարտ էի Լ. (30) տարով առաջ, զծոռյզատիկն ի տումարի պատժէն ընթերձեալ էի եւ յոյժ կու ցանկանայի, թէ լինի, որ տեսանենք զայս բանս, նայ եղեւ որ հասաք այս թիւըս, եւ եղեւ որ Առաջաւորաց Բարէկենդանին ի ժամատեղն էաք ի Մարտ, ի Սուրբ Սարգիս եկեղեցին, ժ.երբորդ (10) ժամուն քահանայիւք եւ ժողովրդով հարցաչքննութիւնն |210ա| կու անէնք վասն ծոռազատկին, թէ ինչպէս պիտի լինի այս տարիս: Նայ ի մէջ եկեղեցուն մէկ խոճայ Աղազար անուն ճողեցի մի կայր, նայ ասաց, թէ. «Մի՛ հոգայք, զերայ ի մատիս մէկ մագաղաթ գիրք մի կայ, որ ի Հեթոն(=մ) թագաւորի խիզինայէն է ելեր, ու բազում բաներ կայ գրած. Գ անգամ այս ծոռազատկին որ հանդիպէր է, նայ գրած է, թէ որպէս եղեր ու Գ. անգամն այլ մեր խաւարն ողորդ է ելեր, ու կրկին մերն խաւար ողորդ պիտի լինի, մի՛ հոգաք»: Ետոյ գնացիմք, առանք զգիրքն եւ ընթերձաք, եւ յոյժ ուրախացան, նաւտրեցինք համան զայս Գ. ծոռազատկի բանն եւ համբերեցաք մինչեւ ի <ի> սուրբ Ջատկին, եւ կրկին կրկին ուրախացաք եւ գրեցաք, զոր ինչ որ լուար ու զոր ինչ որ տեսաք, ապայ անմեղադիր [լիբուք] գրիս... չի կարցան առին զհաճաթերն ու զամբերն առնել: Փա՛ռք Աստուծոյ. ամէն:

Տէս ժէ. Գ. յիշ-բ, Բ., էջ 702, 2^ր 1021:

Բ. ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ., նոտրգիր

220բ [Ոտանաւոր] – Անէժ զՔանան, մանուկ լիրբ յերես, մարմնով սատանան... աներկիւղ մնա յաւիտեան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

209բ Ջայս բանքս գրեցի ի քաղաքն յեգիպտոս, որ այժմ կոչի Մար (=Մար). մեղաւոր Դաշտեցի ըՍտեփանոս երեցս գրեց զայս, ի թվին ՌԶԶ. (1637) գրեցաւ:

Տէս ժէ. Գ. յիշ-բ, Բ., էջ 702, 2^ր 1021:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 167ա «Աստուած է զոր հայտնեաց զամենիս»: 220ա «չանով»:

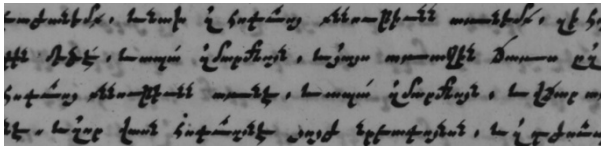
2498

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՌՃՁԷ. – 1738

ԳրիՉ՝ Գեորգ: ՄԱՂԿՈՂ՝ Զաֆաբ: ՄՍՍՅՈՂ՝ Սեղբեստրոս մանտեպի:

Թերթ՝ 202+2 (կրկն.՝ 1, 124). չգրուած՝ 1աբ, 202բ: ՊՐԱԿ՝ 1-17x12: Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄեծՈՒԹԻԻՆ՝ 17,5x13,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (14,7x9,3): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 13ա): ՏՈՂ՝ 25: ԿԱԶՄ՝ ննշագծերով եւ ոսկեգոյն դրոշմներով կարմիր կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՉՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա., սկզբ.), չգրուած թուղթ, մասն կազմաստաղի:

Նմուշ 13ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմը թեթեակի ֆերձուած, եզրերը մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1գ-138բ Գիրք լուծման սրբոյն Գրիգորի Նիւսացոյ (՝Սեմէսիոսի) Բնութեան գրքոյն, որ յաղագս մարդոյն.

Տէ՛ս ձեռ, 470, 2ա-115ա: Յանկ/չիբ: ա/1գ-13ա: բ/13ա-41ա: գ/41ա-8ա: դ/48բ-50բ: ե/51ա-9ա: զ/59ա-63ա: Յ/63ա-7բ: լ/67բ-70ա: թ/70ա-1ա: ժ/71աբ: ժա/71բ-2ա: ժբ/72ա-3ա: ժգ/73ա-4բ: ժդ/74բ-6ա: ժե/76ա-7բ: ժզ/77բ-8ա: ժլ/78ա-83ա: ժկ/83ա: ժլ/83ա-4ա: ի/84ա-5ա: իա/85ա: իբ/85ա-6ա: իգ/86ա-7ա: իդ/87ա-8ա: իե/88աբ: իզ/88բ-90ա: իլ/90ա-4բ: իլ/94բ-5ա: իթ/95ա-6բ: լ/96բ-7բ: լա/97բ-8ա: լբ/98ա-100ա: լգ/100աբ: լդ/100բ-3ա: լե/103ա-4ա: լզ/104ա-5բ: լլ/105բ-9ա: լր/109ա-

12ա: լթ/112ա-6բ: լա/116բ-9բ: լաա/120ա-6բ: լաբ/126բ-38բ: Յիշ. բարգմ./չիբ:

Բ. 139ա-202ա Պատնառ գրոցն Կազմութեան այս է (՝Պատնառ եւ լուծմունք գրոցն Կազմութեան Գրիգորի Նիւսացոյ)

Տէ՛ս ձեռ, 621, 167ա-208ա: [Նխբ.]/139ա: ա/139ա-40բ: բ/140բ-2ա: գ/142ա: դ/142բ-3ա: ե/143աբ: զ/143բ-4ա: Յ/144աբ: լ/144բ-7ա: թ/147ա-50բ: ժ/150բ-2ա: ժա/152ա-3ա: ժբ/153ա-4ա: ժգ/54ա-8ա: ժդ/58ա-9բ: ժե/59բ-65բ: ժզ/65բ-6բ: ժլ/66բ-7բ: ժլ/68ա-73բ: ժթ/73բ-5ա: ի/75ա-8բ: իա/78բ-80բ: իբ/80բ-2ա: իգ/82ա-3բ: իդ/84ա-8ա: իե/88ա-90ա: իզ/190ա-1ա: իլ/191ա-5բ: իլ/195բ-6ա: իթ/196ա-8ա: լ/198աբ: լա/198բ-9բ: լբ/200ա-2ա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 202ա (գրչի) Գրեցաւ ի թուականիս հայոց ՌՃՁԷ. (1738) եւ ի յամսեանն Մայիսի տասն, օրն շորեքշաբաթի, իբր թէ ձեռամբ անարդիւն Գեորգի գրչի, առ ի վայելուան գերապատուելի մահտէսի Սեղբեստրոսի՝ որդւոյ մահտէսի Խաչատրոյ:

2. 77բ (ծաղկողի, գլխատառի մէջ) Զաֆաբից:

101ա Զաֆէ՛, փութայ է՛ջ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա (բոլորակ, երկգլխանի արձուկ պատկերով) “Печ. Ахалцыхской градской полиции”:

ՆԿԱՐՁԱՓՈՐՁ Աա (ծաղիկ):

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 1բ «ի անախտութեամբ մեռաւ եւ յաբաւ: գշ»:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհայնկ Աա «ՌՃՁԷ.-1738, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]»: «Հ^ր 2498, 64»:

2499

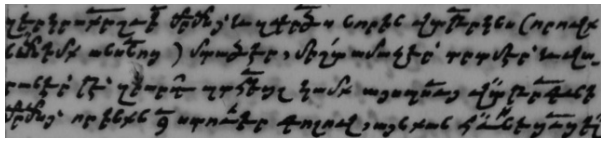
Ս Ի Մ Է Ո Ն Ե Ր Ե Ի Ա Ն Յ Ի, Մ Ա Տ Ե Ն Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

ՌՄԺԹ. – 1770

ԷՋՄԻԱՄԻՆ

ԳրիՉ՝ Դուսնկիանոս [Աշտարակեցի]: ՄՍՍՅՈՂ՝ Յովսէփ վրդ. [Արդարեան]:

Թերթ՝ 232. չգրուած՝ 1ա-7բ, 53բ-5բ, 56բ, 67բ, 154բ-5բ, 156բ, 216ա-32բ: ՊՐԱԿ՝ Յ+Ա-ԺԹx12 (Ա. 16, ԺԳ. 4, ԺԿ. 14)+3: Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄեծՈՒԹԻԻՆ՝ 15,3x10,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,2x7,2): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 31: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ եւ ծաղկագարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 12ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմը կաշին թեթեակի ֆերձուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ցա-215բ [Մատենագրութիւնք Սիմէոնի Երեանցոյ]

Տէ՛ս ձեռ. 1818, 2ա-135բ. Բան առ ընթերցող/Ցա-10ա: Առ սուրբ Էջմիածին/10աբ: Չօն/10բ: 1/11ա-53ա: 2/68ա-154ա: 3/156ա-205ա: 4/205աբ: 5/56ա-64բ: 6/64բ-7ա: Յշուրն/206ա-8բ: Ունի՛

ա. 209ա-15բ Յանկ մատենիս լուծմանց գլխատր եւ նշանատր բանից, հաւաքեալ ի նոյնոյ շարահիւսողէ – Աղէֆսանդրոս, Ոլումպիադորոս եւ Աւետիոս ոչբ էին: 178... Քառանկիւնի, անկատար, կատարեալ եւ գերակատար թիւքն ոչբ եւ որպէս: 58: 289:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 68ա (գրչի) Օրինակեցմամբ գծագրեցաւ ի բուն հեղինակագծէն ի Դուսնկիանոսէ նուաստէ, ի լուսա-

կերտ գահս սուրբ էջմիածին, ի վայելումն սոյնոյ վեհի աշակերտ Յովսէփ վարդապետին, յամի կենարարին 1770, եւ ի մերս 1219:

172բ Ռ վ բարի ընթերցողք, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս գլուանկիանոս գծողս:

208բ Հնդ որս եւ զիս՝ գլուանկիանոս տաժանմամբ գծողս, միով ողորմեսցիւ յիշել աղաչեմ, ո՛ր բարի ընթերցողք:

215բ Ղամբար լուսոյ որդւոց մարդկան, ի իւսմամբ կազմեալ նոցին կեցման/// (թերի):

2. 53ա (ստացողի) ի վայելումն Սանահնեցի Յովսէփ արքեպիսկոպոսին, եւ միաբանիցն Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «1770, Մ[եարոյ] եպ[իսկոպո]ս»: «Հմբ 2499, 65»:

2500

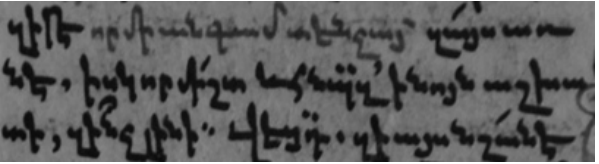
ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՅԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱՅ ԳՐՈՅ

ԲԵՐԻԱՅ (ՀԱԼԱՊ)

ՌՁԶ. – 1637

ԳՐԻԶ՝ Աստուածատու քնյ.:
ԹԵՐԹ՝ 126. չգրուած՝ 125ա-6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԱ.12 (ԺԱ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 16,3x12,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (12,7 x9,5): ԳԻՐ՝ նուագիր (նմուշ՝ 6ա): ՏՈՂ՝ 33: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, մէկ մետաղէ գամով եւ երկու կապիչով, միջուկը տախտակ, աստուոր դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (Ա.-Գ., սկզբ), դեղնաւուն թուղթ (գրուած միայն՝ Աա, Գբ):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 6ա: Ճ ա կ ա - տ ա զ ա ռ դ՝ 1ա: Լ ի ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ բուսական: Զ ա ռ դ ա - գ ի ռ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ յ յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ 6ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմեցեալ թերեակի մաշուած, կապիչները կէտից պոկուած-ընկած, լուսանցեալ խոնաւութեան հետեւ, Պհպ. Ա- թ. 6, 119-123՝ ցեցի անցեալով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1ա-112բ Տէր Առաքելի՛ ետամեծի եւ քաջ հոկտորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, աշակերտի երիցս երանելոյն Գրիգորի տիեզերայոյս վարդապետի, արարեալ բանս խրատականս, ոգէշահս եւ հանճարս, իմաստայեղս՝ ի մեկնութիւն Սահմանաց գրոցն ի յիղձ մաղթանաց ոմանց բանասիրաց եղբարց, հարազատաց նորին աշակերտաց բան.

ՏԵ՛ս ձեռ. 1234, 8ա-116ա. Նախերգան/1ա-5բ: Վասն Սահմանացն/6ա-11ա: ա/11ա-7բ: բ/17բ-22բ: գ/22բ-28ա (անխորագիր): զ/28ա-36ա: ե/36ա-8բ (անխորագիր): զ/38բ-51ա (անխորագիր): յ/51ա-5ա: ը/55ա-62ա: թ/62ա-6ա: ժ/66բ-77բ: ժա/77բ-86բ: ժբ/86բ-94ա: ժգ/94ա-7բ: ժդ/97բ-9ա: ժե/99ա: ժզ/99բ-100ա: ժէ/100ա-5բ: ժը/105բ-8ա: ժթ/108ա-12բ: ի/112բ:

ՏԵ՛ս տպ. «Գիրք սահմանաց սրբոյն Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի...», Մարթաս, 1797:

Բ. 112բ-23ա Նորին տէր Առաքելի Սիւնեաց եպիսկոպոսի՝ Ի տեսութիւն բանին, որ ասէ՛ Ամենայն չար տանջալի – Զի՛նչ է որ՝ Ամենայն չար տանջելի... եւ վասն այսքան պատճառացս ասաց, թէ՛ ամենայն չար տանջելի:

Գ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԷ. դ.

1. [Ի Հարցմանց գրոց Գրիգորի Տաթևացոյ] ա. Պհպնկ Աա [Վասն պարգևաց Աստուծոյ] – եւ արդ, առաջին պարգևն ունէր գտեսութիւն Աստուծոյ... երկոտասան՝ Դ. մարգարէութիւն:

բ. Պհպնկ Աա [Վասն շնորհաց Ադամայ] – Այս են է. շնորհքն Ադամայ... սա խաբեաց զիս:

2. Պհպնկ Դբ [Վասն սահմանաց իմաստասիրութեան] – Զ. են սահմանք իմաստասիրութեան... Ը՝ իմաստասիրութեան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

123ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն եւ միոյ աստուածութեանն՝ Հօր անսկզբնականի եւ Որդւոյ Միածնի եւ Սուրբ Հոգւոյն Ճշմարտի. այժմ եւ միշտ եւ անզրաւ յաւիտենիւ. ամէն: Որ ետ կարողութիւն նըւաստիս եւ անարժանիս՝ Աստուծատու անուամբ եւեթ կոչեցեալ քահանայիս, հողոյ հաւասարիս, մեղապարտիս եւ բիւր քանքարաց պարտականիս հասանել յաւարտ մատենիս, որ շնորհիւ Տեառն սկսայ եւ ողորմութեամբ նորին յանկ ելեալ աւարտեցի զմատենս աստուածային՝ ի լաւ եւ լընտիր օրինակէ:

Արդ, զըրեցաւ մատենս աստուածային ի մայրաքաղաքն Բերիայ, որ այժմ Հալապ յորջորջի, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածին եւ Սուրբ Քառասունմ եկեղեցեացս, որ են աստ ի յօգնութիւն մեզ եւ ամենայն քրիստոնէից, ի հայրապետութեան Կիրիկիոյ տէր Սիւնն կաթողիկոսին, եւ ի յառաջնորդութեան Բերիա քաղաքիս տէր Յակոբ աստուածաբան վարդապետին, ի թվականիս՝ ի սկզբանէ արարածոց մինչեւ ի ծնունդ կենարարին մերոյ ԲՃՂԸ. (5198) ամին, եւ անտի մինչեւ ի թվականս հայկազեանս տոհմի ՇԾԳ. (553) ամին, եւ անտի մինչեւ ի մեզ ՌՁԶ. (1637) ամին, Մայիս ամսոյ յԷ. (30), ի խնդրոյ սրբասէր եւ մաքրամիտ, հլու եւ հպատակ օրինացն աստուածային, հեզ եւ խոնարհ, պարկեշտ եւ կամակատար պատուիրանին Տեառն/// Բարոյեցի/// անուամբ եւ գործով բարի կոչեցելոյ///, զոր ետ/// զսա սիրով եւ փափագանօք, ի վայելումն

անձին իւրոյ, եւ յետ աստեացս ելանելոյ// [մնաս]ցէ// (բոլոր այսպիսի՝ // տեղերը քերած):

Արդ, որք հանդիպիք գրոցս աստուածային՝ գրելով, կարգալով, եւ բան ինչ օգտիք ի սմանէ, յիշեցէ՛ք զմեզ ի Քրիստոս եւ լի եւ առատ սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք մեզ անարժանիցս, եւ Տէրն մեր՝ Յիսուս Քրիստոս, ձեզ ողորմեսցի ի միւսանգամ գալլատեանն իւրոյ. ամէն: Դարձեալ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ուսուցչին իմոյ՝ տէր Ղազար քահանային, |123բ| որ բազում աշխատութեամբ աշխատեցաւ ընդ անարժանութեանս իմում, զոր Տէր Աստուած մեր ընդ աշխատանաց փոխարինին իւրոյ զերկնից արքայութիւն պարգեւեսցէ նմա. ամէն: Այլ եւ մատենիս լաւ պահողքն եւ խնամ տանողքն վարձս բարեաց ընկալցին ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Հայր մեր, որ յերկինս:

Տէս Ժէ. դ. յիշ.բ, Բ., էջ 691-2, Հ^մ 1007:

124ա Օրհնեալ է այս սուրբ Սահմանացս. ով որ կարգայ, Հայր մեր ասէ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

124բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Յիշեցէ՛ք զայնարժան եւ անպիտան եւ մոլորեալ՝ Յիսուսի ծառայ տէր Եսայիս, որ բազում մեղօք լցեալ՝ թողութիւն եւ ողորմութիւն Քրիստոս շնորհեսցէ ծառայիս: Զի եւ զձեզ ազատեսցէ մարդասէրն Աստուած, յիշմամբ անմոռաց լիջիք ի Քրիստոսէ. ամէն: Եղիցի, եղիցի շնորհօքն Քրիստոսի. ամէն:

ԳԻՉԱՓՈՐՉ՝ Աս «աբիյում, 22 սկսած, 1ա «տէր Առաքել», 125բ խզբզոց, 126բ «այսպէս զսկսեալս, սահմանադրութիւն, հարց պատասխանի»:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհպնկ Աս «Հ^մ 2500, 66», Բա «ՌՁՁ.1637, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

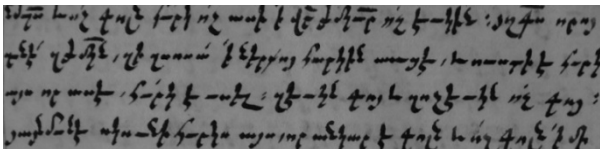
2501

ՅՈՎՀԱՆ ՈՐՈՏՆԵՅԻ, ԼՈՒԾՄՈՒՆՔ ՊԷՐԻ ԱՐՄԵՆԻԱՍԻՆ ԱՐԻՍՏՈՏԷԼԻ

ՌՄԽ. – 1791

ԳՐԻՉ՝ Մանուկ:

ԹԵՐԹ՝ 72 (գրչի էջակալում՝ 1-3, 7-133, որ է՝ 1ա-2ա, 5ա-68ա). չգրուած՝ 2բ, 3ա, 68բ-72բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Թx8 (Ա 9, Թ 7): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թագ, որի տակ՝ «G&M»: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16,8x11,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միապիւն (14-14,5x8,6): ԳԻՐ՝ նտարգիր (նմուշ՝ 33ա): ՏՈՂ՝ 23-27: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստուղը թուրք (Բ՝ ձեռագրի Թ. պրակի վերջին թերթն է). լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա., սկզ.) սպիտակ չգրուած թուրք, լուսագծերով, մաս կազմաստառի:

Նմուշ 33ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կնոջ դիմանկար, «F. Mary arol fics» մակագրութեամբ՝ 3բ*: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 4ա (զձանկարային): Զ ա ր դ ա զ ի ր՝ թոշնագիր 4ա, 64ա: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, վարդագոյն, շագանակագոյն, սեւ, սուկի:

* 3բ էջը ստացուած է երկու թղթերի ծայրերն իրար ստանձելով. երկուսի միջեւ գտնուող ոսկէ թիթեղը երեսում է վերին թղթի վրայ արուած անցքերից:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, թ. 23՝ ստորին արտաքին եզրն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ն

Ա. 1ա-3ա, 4ա-67բ [Յովհաննու Որոտնեցոյ Լուծմունք Պերիարմենիասին Արիստոտելի]

Տէս ձեռ. 1648, 85բ-179բ. Այս ինչ է ի Լուծմունս Պերիարմենիաս գրոցն/1ա-2ա: [Նխդր.] /4ա-9բ: ա/9բ-12ա: ք/12բ-4բ: գ/14բ-67գ: Յիշատակարան/67բ (ունի առանձին բառերի տար-

ընթերցումներ, աւարտը տարբեր՝ «Որ եւ մաղթեմ զգաղափարօղաք՝ գրել գասկաւ յիշատակարանս, զի եւ դուք գրեսցիք ի դպրութեան կենաց, ի մշտնջենաւոր ցնծութեան. ամէն»):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Օգնեա՛, սուրբ Հոգի:

62ա Զծրօղս Մանուկ նօտարս յիշեա՛, սիրօղդ իմաստից:

68ա (Մայրակապ՝ «Մանուկ է գրեալ») Մատուցի այսօր տեսուն Սաղդայի, գորհութիւնս, փառս եւ երբերգելի:

Այն զի զօրացոյց զհէզս անարի, պսակաժամայն ցուցեալ սոյն գրքի,

Նորում գիտութեան գանձըն ցանկալի, յանգիտաց զանխուլ յաւէտ տեսանի,

Որոյ վայելումն ինքեան ստացողի, հարուստ ամենիւք միշտ առ եղիցի

Ի երկարս ձգեալ ի կեանս երկակի, յոգի՛ւ ի մարմին Տէր ուրախացի,

Կաթիչ իմաստից շրոյ անձրելի, զի յոր առ պասքեալ տոհմս կարգեսցի.

է եւ եղիցի որպէս ժտեցի, զի համբաւ փառաց փրկչին բարձրացի:

Գումարն անցելոց դարուց շրջանի ամփոփեալ ղօղիւր ի տառսն ԿՈՇԿԻ (1791),

Իամից իւր ելոց սակս դեռ թերի, կարօտ իւր տարերցն զի կատարեսցի:

երկունքն ցաւոց ամսոյն յունիսի ժամանէր ծննդոց որդւոց ժԱ. (11),

Անդ յորում գրքոյս այս պատուականի ճահեցաւ դիպիլ ծրման կրկնակի:

Հաց ուրեմն արդէն նօտարս փանաքի, ձօնունն աղբրեակ յիշման վիճակի:

ՆՇՈՒՄ՝ Պահպանակ Աս «ՌՄԽ. - 1791. Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ^մ 2501 67»:

2502

ՍԻՄԷՆՆ ԳԱՌՆԵՅԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՅԻ), ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ԳՐՈՅՆ ՊՐՈԿՂԻ (Խմբ. Սիմեոն Երեւանցի)

ԷՋՄԻԱԾԻՆ

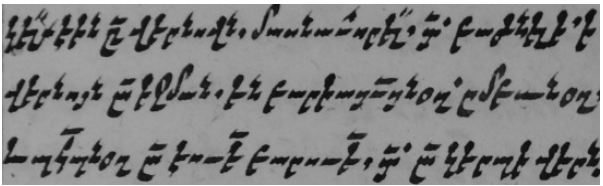
ԳԻՒԶ՝ Մատթէոս: Ստացող՝ Յովաննէս արկ.:

ԹԵՐԹ՝ 204 (գրչի էջակալում 1-411, որ է՝ 5ա-204ա). չգրուած. 1ա-4բ, 204բ: ՊՐԱԿ՝ 4+Ա-ԻԵՃ: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՇՈՒԹԻՆ՝ 16,5x10,4: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (12x6,2): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 137ա): ՏՈՂ՝ 19: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը երկնագոյն կտաւ անկացուած նորոգման ժամանակ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ) չգրուած թուղթ, լուսագծերով, անկացուած նորոգման ժամանակ:

ՌՄԻ. - 1771

Տէս ձեռ. 1822, 3ա-91ա: Յանկ/8բ-9բ: Յոջբն/6ա-8ա: ա/10ա-8ա: բ/18ա-20ա (պրակ Ա.ի վերջում 20ա ունի Յվ. «Հանգէտ զօրութեամբ զհանգէտս... ոչ է հանգէտ վերացուցողին»): գ/20բ-8ա: դ/28ա-35բ: ե/36ա-56ա: զ/56բ-62բ: ի/62բ-8ա: լ/68ա-76ա: խ/76ա-84բ: ժ/84բ-6բ: ժա/86բ-91ա: ժբ/91բ-4ա: ժգ/94ա-5բ: ժդ/95բ-7բ: ժե/98ա-100ա: ժզ/100բ-7ա: ժլ/107ա-12բ: ժր/113ա-4բ: ժթ/115աբ: ի/115բ-7ա: իա/117բ-25ա (Մնթ. պրակ Թ.ի յաւելուածի խաչը անկացուած յետագայում 123բ): իբ/125բ-9բ: իգ/129բ-38ա: իդ/138ա-41ա: իե/141ա-4բ: իզ/144բ-56բ: իլ/156բ-75ա: իր/175ա-96ա: իթ/196ա-201բ: Յշտկն լուծողի/201բ: Յշտկն թարգմանողի/202աբ: [Սիմէօնի Երեւանցւոյ] Բան առ ընթերցողս/202բ-204ա:

Մանօթ. Յետագայում զարդագրերու (որ չի արուել) նպատակով սկզբնատողերի մի մասի սկզբնատառը չգրած. չնչին տարբերութիւններ ունի ձեռ. 1822ի համեմատ:

Նմուշ 137ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ - (զձանկարային)՝ Ջ ա ր դ ա գ ի ր թոշնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ամբողջութեամբ նորոգուած 2001 թ., նորոգումից առաջ արտաքին լուսանցների թափումովների հետեւանմով թ. 200-204՝ յիշատակարանների որոշ բառեր ընկած:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

5ա Յորոյ ձեռագիր հեղինակէն օրինակեցաւ գիրքս այս, ի վայելումն նորին յետնեակ ծառայիս՝ Յովաննէս նուաստ սարկաւագիս, ի թուոյ փրկչին ՌՁՀԱ. եւ ի մերում թուոյ ՌՄԻ. (1771), ի գերահրաշ Աթոռս Ամենայն Հայոց ի Սուրբ էջմիածին:

112բ Ձմեղաւոր Մատթէոս գրիչս յիշել աղաչեմ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

5բ (1811 թ.ից յետոյ, նոսրգիր) Թօմաս վարդապետիս է:

ԿՆՔԱԿՐՈՇՄ՝ 5բ ոճաւորուած քառանիւն. «ԹՈՎ-ՄԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ. 1811»:

ՆՇՈՒՄ՝ Պահպանակ Աս «ՌՄԻ. - 1771. Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ^մ 2502 68»:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

5ա, 6ա-204ա Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի, արարեակ ի Սիմէոն Գառնոյ եպիսկոպոսէ, յառաջագոյն ի ՌՃ. (1651) թուականին մերում, իսկ ի ՌՃՂԹ. (1750) թուոյ մերում վերստին արբագեցեակ ի բագմաց հեղինակաց, եւ ոմանց դժուարիմաց բանիցն եւ նորապէս արարեակ լուծմունս՝ խառն ընդ առաջնոյն, եւ ուրոյն նշանաւ տեսուն Սիմէօնի գեղեցանիկ հայրապետի Ամենայն Հայոց՝ ի վարդապետութեանն իւրում

2503

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(բաղկացած է երկու տարբեր ձեռագրերից)

ՁԵՌԱԳԻՐ Ա.

ԷՋՄԻԱԾԻՆ (°)

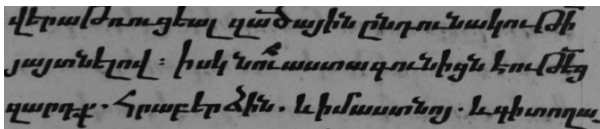
ՌՂԱ-ՌՂԷ - 1642-1648

ԹԵՐԹ՝ 499: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, վարդեակահիմք մետաղէ գամերով (1695 թ.), միջուկը տախտակ, աստաղը շերտագարդ մետաքս, ասեղնագործ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), չգրուած մագաղաթ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի մէջը մասամբ ճահած, դոմակը եւ երկու կապիչներն անկացուած նորոգման ժամանակ:

ԳԻՒԶ՝ Մկրտիչ Բնյ: ԾԱՂԿՈՂ՝ Սիմէօն բարունապետ, Ստեփաննոս Բնյ (զարդագրերը եւ յումարէն նշանագրերը): ՄՍԱՅՈՂ՝ Մովսէս բարունապետ Բնյոյ:

ԹԵՐԹ՝ 373 (1-373). չգրուած՝ 1աբ, 3բ, 6բ, 364բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ա.ա12 (Ա. 13): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, մագաղաթ՝ թ. 7: ՄԵՇՈՒԹԻՆ՝ 16,7x 12,2: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (11x7): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 62ա): ՏՈՂ՝ 22:

Նմուշ 62ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կիւսախոբան՝ 7ա: Ճակատաւ գրքի 4ա, 79ա, 166ա, 319բ, 328բ: Լուսանցագրի բուսական, թռչուն, ծաղիկներ եղերագրաւորի մէջ: Ջարդի թռչնագիր, կենդանագիր, հանգուցագիր, երկրաչափական: Գոյնէր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, նարնջի, վարդագոյն, մանուշակագոյն, սպիտակ, սեւ, ոսկի:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 2ա-3ա Պատեալ Գիտնէսիոսի – Գիտնէսիոս Աթենացի էր, որդի Սոկրատայ... Եւ Ստեփաննոս Սիւնեաց եպիսկոպոսն թարգմանեաց ի Կոստանդինուպոլիս եւ երեք առ մեզ:

Բ. 4ա-78ա Գիտնիսեայ եպիսկոպոսի Աթենացոյ Յաղագս երկնային քանոնայապետութեանցն

Տե՛ս ձեռ. 49, 2ա-74բ. Յանկ/4ա-6ա: ա/7ա-11ա (խորագիրը՝ չիք): բ/11ա-22բ: գ/22բ-5բ: դ/25բ-30բ: ե/30բ-2բ: զ/32բ-4ա: Յ/34բ-44ա: լ/44բ-49բ: թ/49բ-54ա: ժ/54բ-5բ: ժա/56ա-7ա: ժբ/57ա-8բ: ժգ/58բ-66բ: ժդ/66բ-7ա: ժե/67բ-78ա:

Գ. 78բ-164բ Գիտնէսիոսի Արիսպագացոյ եպիսկոպոսի Աթենացոց առ Տիմոթէոս աշակերտն Պաղոսի եպիսկոպոսի Եփեսոսի՝ Յաղագս եկեղեցականին քանոնայապետութեան: Առ քանոնայակիցդ Տիմոթէոս ի Գիտնիսէ քանոնայէ

Տե՛ս ձեռ. 49, 74բ-158ա. Յանկ/78բ: ա/79ա-85բ (անխորագիր): բ/85բ-98ա: գ/98ա-117ա: դ/117ա-32ա: ե/132բ-6բ (խորագիրն այլ՝ Յաղագս քանոնայականացն կարգաց): զ/136բ-41բ: Յ/142ա-9ա: լ/149ա-64բ:

Դ. 165ա-319ա Գիտնէսիոսի Արիսպագացոյ եպիսկոպոսի Աթենացոյ առ Տիմոթէոս եպիսկոպոս Յաղագս աստուածայնոցն անուանց: Քանոնայակցի Տիմոթէայ ի Գիտնիսէ քանոնայէ

Տե՛ս ձեռ. 49, 158ա-296ա. Յանկ/165աբ: ա/166ա-86ա (անխորագիր): բ/186ա-204բ (խորագրից առաջ ունի. «Յայլ գիրս» (ձեռ. 49, 176բ), Սկզբնատողից առաջ ունի. «Ի գլխոյս յայսմանէ մարտիցես ընդ նոսա, որք անմանն ասեն զՍրբի Հօր, կամ զՀոգին Սուրբ, որպէս եւնոմիոս եւ Արիոս, եւ Մակեդոնիոս» (ձեռ. 49, 177ա): գ/204բ-9ա: դ/209ա-62բ: ե/262բ-75ա: զ/275ա-7բ: Յ/278ա-86բ: լ/286բ-95ա: թ/295ա-302ա: ժ/302ա-4բ: ժա/304բ-12ա: ժբ/312ա-4ա: ժգ/314ա-9ա:

Հմբ 49 ձեռ.-ում ցանկերը Ա-Գ. միաւորների ենթահամարներից առաջ են եւ անշատ:

Ե. 319ա-27բ Գիտնէսիոսի Արիսպագացոյ եպիսկոպոսի Աթենացոց առ Տիմոթէոս եպիսկոպոս Եփեսացոց՝ Յաղագս խորհրդականի աստուածաբանութեանն

Տե՛ս ձեռ. 49, 296ա-303բ. Յանկ/319ա: ա/319բ-22ա (անխորագիրը, սկսում էրից առաջ ունի՝ «Քանոնայակցի Տիմոթէայ, ի Գիտնիսիոսէ քանոնայէ» (ձեռ. 49, 296բ): բ/322բ-3ա: գ/323ա-5բ: դ/325բ-6ա: ե/326ա-7բ:

Զ. 328ա-63բ Գիտնէսիոսի Արիսպագացոյ եպիսկոպոսի Աթենացոյ Թուղթի գանազանի

Տե՛ս ձեռ. 49, 303բ-37ա. Յանկ/328ա: ա/328ա-9բ (սկսում էրից առաջ ունի՝ «Այս այն Գայիոս է, առ որ զերրորդ թուղթին գրեաց աստուածայինն Յովհաննէս աւետարանիչ, եւ ասէ զնա կամարար. եւ է կամարարդ անուն, որպէս յեկեղեցականին քանոնայապետութեան եցոյց ի վերայ միայնակեցեաց» (ձեռ. 49, 303բ-4ա): բ/329բ-30ա: գ/330աբ: դ/330բ-2ա: ե/332աբ: զ/333ա: Յ/333բ-7ա: լ/337ա-49ա: թ/349ա-58ա: ժ/359բ-61ա: ժա/358ա-9ա: ժբ/361ա-3բ: Յշտկր./364ա:

Հմբ 49 ձեռ.-ի համեմատ ունի շնչին տարբերութիւններ. նիւթերի վերնագրային եւ սկզբնատողային յաւելեալ մասերը Հմբ 49 ձեռագրում կան, բայց նրա նկարագրութեան մէջ չկան:

Է. 365ա-72ա Պատմութիւն սրբոյն Գիտնէսիոսի եպիսկոպոսի, որ է որդի Սոկրատայ գլխաւորի Աթենացոց, որ կոչի իմաստասիրաց քաղաք – Պատմեաց յաղագս անձին իւրոյ... Եւ սովա իմանի՝ որպէս պարտ է պատուել զՏէրն մեր Յիսուս Քրիստոս, որում վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (գրչի) 328ա եւ զգատապարտեալ գրիչս յիշեցէ՛ք, ո՛վ վայելո՛ղք, ծնողիւքս հանդերձ: Գրեցաւ թվին ՌՂԱ. (1642):

Տե՛ս ժէ. դ. յիշ-բ, Գ., էջ 296:

364ա Առաւելապէս պաղատիմ ծրօղ գրոցս, յոյժ փափագանօք տուփեալս յիշատակի անմահին զենմանն յիշել եւ զիս արինակցօքն իմովք:

2. (սաացողի) 363բ MOUSES RAPOUNABED SQAKWC (Մովսէս րապունաբեդ ստակով = ստացող)

372բ Յիշատակարան սուրբ գրոյս Գիտնէսիոս Արիսպագացոյ]. Շնորհօք եւ առատ գթութեամբ անսկզբանն եւ սկզբանց սկզբանն, բոլորից պատճառին եւ ամենից նախախնամողին, միոյ միայնոյ էին եւ եռակի առանձնական դիմաց ունողին՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. յանգեալ աւարտեցաւ տառս աստուածաբանական մեծին Գիտնէսիոսի Արիսպագացոյ ձեռամբ Մկրտչի կուսակրօն եւ միայնաւոր քահանայի, ի վայելումն անձին իմում մեղապարտի Մովսէսի, իմաստութեան սիրողի, յորոյ խնդրոյ եւ երմինագան որակօք զարգարեալ պաճուճեցաւ գիրքս այս, ի ձեռն Սիմօնի րաբունուոյ, հարազատի իմոյ հոգւոյ, որ զթուղթ այսորիկ տառի շնորհեաց եւ ոսկենկար ծաղկօք յօրինեաց, որում տէր վարձատրեսցէ յանձառ փառսն իւր. ամէն:

Արդ, գրեցաւ յամի հազարերորդի, ինսներորդի, եօթներորդի (1648) թուոյ արամեանս տօմարի, ի ժամանակս երիցս երանեալ եւ երջանկափառ հայրապետի |373ա| տեառն Փիղիպպոսի՝ Հայաստանեայց վերադիտողի, որ եղև առիթ բարեաց բազմաց, վերստին նորոգող կարգաց եւ սահմանադրութեանց եկեղեցւոյ եւ պայծառացուցիչ խրթնացեալ զարդու դատեր Միօնի, եւ

մխիթարութիւն ազինս թորգոմեան, զորոյ կեանսն առաւելացուցէ Տէր ի փառս անուան իւրոյ, եւ ի թագաւորութեանն Պարսից շահ Աբասի Ե[ր]կրորդի՝ որդի որդւոյ Առաջնոյն, ընդ հովանեաւ մեծի Աթոռոյ էջմիածնի, որ ի Վաղարշապատ քաղաքի, յորում իսկ վարժեալ եմք ուսմամբ գրոց, յորմէ եւ ծնեալ եմք հոգեւոր շնորհօք, ուստի եւ ընկալեալ եմք պարգեւս երկնաւորս: Եւ արդ, պաղատանօք հայցեմ ի ժառանգողացդ եւ ի վայելողացդ զայս տառ զկնի մեր յիշել յաղօթս սրբամատոցս զիս՝ զբազմավէր զստացող սորին՝ զՄովսէս սիրող բանի՝ ծնողօք հանդերձ, եւ զբարտուղար՝ զՄկրտիչ զմիանձնական քահանայ, եւ զոսկեզօծ նկարիչ՝ յ[373բ] զՍիմէօն վարդապետ, եւ զշնորհօղ օրինակին՝ զհոգեւոր հայր մեր զՅակոբ վարդապետ, որ է յաջորդ սրբազան հայրապետիս մերոյ, նա եւ զՍտեփաննոս ճգնաւոր եւ ուսումնակիրթ քահանայ ընդ աշխատաւորսն ի սմա յիշեսչիք, որ զսկզբանց գլխատառսն գրեաց, միանգամայն եւ զնշանագիրս յունաց եղ ի վերայ իւրաքանչիւր բանի եւ ըստ նմին մեկնութեան, որպէս եւ գէտք իսկ յայտ առնեն, զի ձեւ եւ տիպ գրոյն է յոյժ յարմատապէս կարգեալ ըստ օրինակի սորին թարգմանչի՝ տեառն Ստեփաննոսի, որում հատուցէ Քրիստոս վարձ ըստ վաստակոց, ընդ որս եւ զհամօրէն հոյս հարց եւ եղբարց մերոց հոգեւորաց՝ վարդապետաց եւ քահանայից, հանդերձ միագումար վիճակաւոր պաշտօնէիք յիշեցէ՛ք յողորմութիւնն եւ ի գթութիւնն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, զի զյիշողսդ ընդ յիշեցեալսս դասեսցէ ընդ աշեայսն եւ ընդ օգիսն ի միւսանգամ գալստեան իւրում. ամէն:

Տէս ժէ. դ. յիշ-ք, Գ., էջ 296:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 7բ անընթեռնելի, 170բ՝ ուլմանկիւն. «ԳԻՐՔՍ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻՍՄՆԱ Է» մակագրութեամբ:

ԶԵՆՈՒԳՐՈՒ Բ.

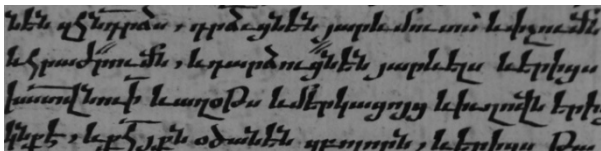
ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՌՃԵԳԻ - 1695

ՄՏԱՅՐԱՆ ԵՎԻՐԵՄ ՎՐԵ.:

ԹԵՐԹ՝ 126 (374-499). չգրուած՝ 495ա-9բ: ՊՐԱԿ՝ 1Բ-ԽԲx12

(ԽԲ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ ռճատրուած շրջանակի մէջ երկրաչափական թրաշույան, որի տակ՝ BS, տակը՝ L: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16,7x12,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,5x 8,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (374ա-495ա. նմուշ՝ 399ա), նոտրգիր (495ա-7բ, նմուշ՝ 496ա):

Նմուշ 399ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 374ա: Լ ու - ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (374ա): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր (374ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապույտ, դեղին, կանաչ, վարդագոյն, նարնջի, սպիտակ, սեւ, սուլի:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 374ա-94բ Լուծումն Դիոնիսիոսի [Երկնայնոց Բաճանայապետութեանց գրոցն] ի Դասիք եւ Յակոբա յիմաստուն վարդապետաց

Տէս ձեռ. 168, 1բ-20բ. ա/374ա-6ա: ք/376ա-9բ: գ/379բ-80ա: դ/380ա-1բ: ե/381բ-2ա: զ/382աբ: յ/382բ-5բ: լ/385բ-6բ: ք/386բ-8ա: ժ/388աբ: ժա/388բ: ժբ/388բ-9ա: ժգ/389ա-90բ: ժդ/390բ: ժե/390բ-4բ:

Բ. 394բ-424ա Վասն եկեղեցական Բաճանայ[ապետ]ութեանց

Տէս ձեռ. 168, 20բ-65բ. ա/394բ-7բ: ք/397բ-402ա (տեսութիւն. կրկին լուծմունք՝ չիք): գ/402ա-9ա (խորագիրն այլ. «Յաղագս ի ժողովողի կատարմանն»: կրկին լուծմունք՝ չիք): դ/409ա-14բ (կրկին լուծմունք՝ չիք): ե/414բ-5բ: գ/415բ-418ա (խորագիր՝ չիք, նախերգան ձեռնարկութեան լուծմունք՝ չիք) է/418ա-19բ (անխորագիր), լ/419բ-24ա (տեսութիւն ննջեցեւոց կատարի՝ չիք):

Գ. 424ա-77ա [Լուծումն գրոցն] Յաղագս աստուածային անուանց

Տէս ձեռ. 168, 65բ-130բ. նխք/424ա-25բ: ա/425բ-30բ (անխորագիր): ք/430բ-37բ (անխորագիր): գ/437բ-39բ (անխորագիր): դ/439բ-57ա (խորագիրն այլ. «Յաղագս իւրոյ ազնութիւն»): ե/457ա-63բ (խորագիրն այլ. «Յաղագս էի յորում եւ յաղագս ապացոյցի», «Այլ ի նոյն ճառիս լուծմունք՝ չիք»): զ/463բ-4բ: յ/464բ-7ա («Նոյն ճառիս կրկին լուծմունք՝ չիք»): լ/467ա-9ա («Նոյն ճառիս այլ լուծմունք՝ չիք»): ք/469ա-71բ («Այլ լուծմունք նոյն ճառիս»): ժ/471բ-3ա: ժա/473ա-5ա (անխորագիր, «Նոյն ճառիս այլ լուծմունք»): ժբ/չիք: ժգ/475ա-77ա («Կրկին լուծմունք»): չիք:

Դ. 477ա-80ա [Լուծումն գրոցն] Յաղագս խորհրդական աստուածաբանութեան

Տէս ձեռ. 168, 130բ-3բ. ա/477ա-8բ: ք/478բ (անխորագիր, «Նորհրդական աստուածաբանութեանն այլ լուծմունք»): չիք): գ/478բ-80ա: դ/480ա (անխորագիր, «Կրկին լուծմունք նոյն ճառիս»): չիք): ե/480ա (անխորագիր):

Ե. 480ա-93բ [Մեկնութիւն թղթոց Դիոնիսիոսի Արիսպագացոյ]

Տէս ձեռ. 168, 133բ-52բ. ա/չիք: ք/480բ-1ա: գ/480աբ: դ-ե/չիք: զ/481աբ: յ/481բ-3բ: լ/483բ-9ա: ք/489ա-93ա: ժ/493աբ:

Զ. 495ա-7բ Այլ իմն կերպիւ եւ յ[ղ]ջ պատմութիւն սրբոյն Դիոնիսիոսի ի Լեւնէցի Ստեփաննոս վարդապետէ, թարգմանեալ ի լեզուէ լատինացոց ՌՃ. մետասան (1662) թուին ի մէջ մեծի Սրբոյ Աթոռոյս էջմիածնի – եւ գիտելի է, զի բազումք... Արդ այսքան բաւական է յաղագս սրբոյն Դիոնիսիոսի ի փառս Քրիստոսի աստուծոյն մերոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

494ա (ստացողի) Յիշատակարան սուրբ գրոյս Դիոնիսիոսի Արիսպագացոյն. Արդ, վերջին ստացող սուրբ գրոյս Դիոնիսիոս Արիսպագացոյն, ես՝ տրուպ եւ պիտակ Կոստանդնուպօլսոյ պատրիարք Եփրեմ վարդապետս, որ եմ աշակերտ մեծի Սուրբ Աթոռոյն

էջմիածնի Տեառն Յակովբայ սրբազան կաթողիկոսի՝ ընդհանուր Հայաստանեայց հայրապետի, վերափոխեցելոյն առ Քրիստոս ի յոյն ամենի, նա եւ քեռորդի տեառն Եսայեայ աստուածաբանութեան մեծի ռաբունապետի եւ առաջնորդի Նախիջեվանու վանիցն Մբոյ Կարապետին, եւ ի հանգուցելոյն առ Քրիստոս ի յոյն բնաւից, զոր եւ բազում աշխատութեամբ եւ ջատագովութեամբ գնեալ ստացայ զայս աստուածաբանութեան սուրբ գիրքս Դիոնիսիոսի Արիսպագագոյն ի հալալ արդեանցս իմում: Եւ վասն երկու պատճառի գնեցի զայս. նախ՝ զի տէր գրքիս այս էր լուսաւոր հոգի Բջնու առաջնորդ Մովսէս աստուածաբանութեան ռաբունապետն, որ էր ինձ ապիկարիս նախածանօթ, եւ զնորդիրն ուսեալ էի ի նմանէ, եւ վասն սիրոյ նորին առի զայս գիրքս եւ ստացայ: Երկրորդ՝ զի զայս գիրքս յետ վաղջանելոյ տեառն Մովսէսի աստուածաբանութեան ռաբունապետին անկեալ էր ի ձեռացէ ի ձեռք, եւ եղեալ էին ի պատանդի, այսինքն՝ ի գրաւի, |494բ| ձեռամբ ըստամպոյցի Քէօմիւրնի տէր Մարտիրոսի՝ որդւոյ Երեմիայ Չելեպուն, զոր յայսմ ամի եղեւ հանգուցեալ, որում Տէրն ողորմեսցի հոգւոյ իւրում: Վասն որոյ եւ ես ետու զգրամ պատանդին եւ հանեալ առի զայս գիրքս, եւ ստացայ առ ի վայելումն ինձ՝ թարմատարիս եւ յիշատակ իմոյ հոգւոյս: Զայս եղեւ ՌՃՆԴ. (1695) թուականիս հայոց, ի յարքայանիստ մայրաքաղաքս Կոստանդնուպոլիս: Այլ եւ ետու ոսկեաւ նկարել զպատկեր սրբոյն Դիոնիսիոսի Արիսպագագոյն, քանզի յառաջագոյն ոչ գոյր նկարեալ: Այլ եւ գրել ետու զլուծմունքս զայս սրբոյն Դիոնիսիոսի գրքոյս, որ ի

աստուածաբան վարդապետացն Դաւթայ եւ Յակովբայ կայր շինեալ եւ գրեալ, յաղագս որոյ զառաջին կապն քակել ետու սրբոյն Դիոնիսիոսի գրքոյս եւ զայս նոր գրեալ Լուծմունքս՝ զերկոսեանն ի միասին եղեալ, կրկին կապել ետու՝ առ ի վայելումն իմումս անձին եւ յիշատակ հոգւոյս իմում, յաղագս որոյ բազում թախանձանօք եւ աղերսանօք հայցեմ եւ խնդրեմ հարցդ սրբազանից եւ եղբարցդ մաքրագունից, զի յորում ժամու որք պատահիք յայսմ տառիցս տեսութեամբ, գաղափարութեամբ եւ կամ ընթեռնելով, յիշեալիք միով Հայր մեղայի զիս՝ փտեալ ձերունիս, որ կամ ի վերոյ գրեցեալ Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարք՝ Երածիշտ |495ա| Եփրեմ վարդապետիս, հանդերձ ծնողիւք իմովք եւ աշակերտեալ մանկամբքս եւ համօրէն յագգատոհմիւք՝ զկենդանիւք եւ զննչեցեալսն իմ: Իսկ որ առասն է ի տուրս բարեաց՝ Քրիստոս Աստուածն մեր, ձեզ՝ յիշողացդ եւ մեր մեղացս թողութիւն հայցողացդ ողորմեսցի ի միւսանգամ սուրբ զալստեանն իւրոյ եւ արժանիս արասցէ զիւր երանաւէտ եւ քաղցրալուր բարբառոյն, որ ասէ առ յաջակողմեան դասուն. Եկա՛յք, օրհնեա՛լք Հօր իմոյ, ժառանգեցէ՛ք զանսպառ արքայութիւնն երկնից, որ է օրհնեալ անզրաւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Հայր մեր որ յերկինս՝

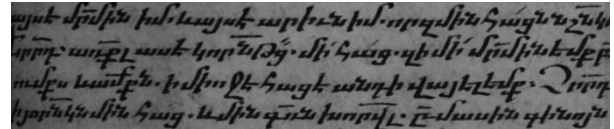
ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 493բ ութանկիրն. «ԳԻՐՔՍ ՍՈՒՐԲ ԷՁՄԻԱՄՆԱ Է»:

ՆՇՈՒՄ՝ Պահպանակ Աս. «Հ՞՞ 2503 71», «ՌՂԷ. – 1648-1695. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: Պահպանակ Բա. (սեւ մատիտով, շղագիր, ժԹ. դար) «Մեկնութիւն երկնային քան անցատրութեանց գրոցն»:

2504

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵԻԱՅԻ, ԳԻՐՔ ՀԱՐՑՄԱՆՅ

ՁԷՅԹՈՒՆ
ԳՐԻՉ, ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ Վահան Բն Ձեյրունցի: ՍՍՅՈՂ՝ Ազարիա կթղ.:
ԹԵՐԹ՝ 444: ՊՐԱԿ Ա-ԼԸX12 (Ա. 1, Բ 13, Լե 10): ՆԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,5x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (13,8x8,8): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 342ա): ՏՈՂ՝ 31-33: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի (2012-13ի. վերակազմութիւն. հինը՝ դրոյմագարդ սեւ կաշի), միջուկը տախտակ (հնի Ա. փեղկը՝ ստուարաթուղթ), աստաղ թուրք (Բ. փեղկինը անկազում նորոգման ժամանակ). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա.) + 1 (Զ.), չգրուած թուրք, անկազում 2012-3 թթ.:

նմուշ 342ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Բոլորակ երկուտասան հողմոց՝ 132ա, հորան վկայութեան՝ 229ա, Երիմով Բաղափի յատակագիծը (Երեւի անասարտ)՝ 247բ Կիւսախնրան 269ա: Ճաւակատար՝ 34ա, 73բ, 103ա, 145բ, 177ա, 248ա, 306ա, 376բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ը ղ թուական, թուում: Զ ա ը դ ա զ ի ղ

նմուշ 1596
հանգուցազիր, թոչնագիր, բուսական, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ՚ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, սպիտակ, սեւ, ոսկի:
ՊԱՏՈՒԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – 1 (Բ) + 3 (Գ-Ե): Բ՝ ժամագիրք, Ամստեղամ, տպ. Թովմաս Վանանդեցու, 1705 թ., էջ 305-6, մեծութիւնը՝ 15x9,5: 2012-3 թթ. նորգման ժամանակ հանուել է կազմաստաղի տակից: Տե՛ս Հայ գիրք 1512-1800 թուականներին, [Կազմեցին] Ն. Ոսկանեան, Ք. Կորկոտեան, Ա. Սաւայեան, Երեւան, 1988, էջ 159, Հմր 223: Գ-Գ՝ Ճաւոց (՝): ԺԳ. դ.: Ստացում մկն քերթի ընդայնակի ծայրումով եւ կիսումով: Մագաղաթ, 17,2x11,7, երկսին, բոլորգիր (նմուշ՝ Դա), տող 11: Կարդալ Գա. «Տեառն ի ձորն դատաստանի... եւ այլագրի ոչ եւս ան[ցցեմ ընդ նա]» (Յովէ, Գ. 14-18), Գբ-Գա. «Տէր ո՞ հաստաց լոյ մերում... այր մի ի հարուածս, եւ գիտէ համ[բերել]// [ո՞ պատմես]ցէ. զի բառնան յերկրէ կեանք նորա... անձինք ձեռ տեսցեն գա[լակ]» (Եսայի, ԾԳ. 1-3, 8-10), Դբ. «Մարիամ. Գնա եւ երթ... առ ի ձեռս Բո, արասցես առայի» (Ելք, Գ. 19-21): Ե՝ Սաղմոսարան, Կ. Պոլիս, տպ.՝ Յովհաննէ Աստուածատրեանի (՝), 1751 (՝), էջ 359-60, մեծութիւնը՝ 14,8x9,4: 2012-3 թթ. նորգուցում առաջ եղել է ընդերկայնակի ծայրում, մասն Բ. կազմաստաղի: Տե՛ս Հայ գիրք 1512-1800 թուականներին, [Կազմեցին] Ն. Ոսկանեան, Ք. Կորկոտեան, Ա. Սաւայեան, Երեւան, 1988, էջ 413, Հմր 529:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. հին կազմի կաշին մաշուած, ցեցի անցներով. վերստին նորոգուած եւ վերակազմուած. 2012-3 թթ., նորգումից առաջ թերթերը բամբակակալած, մաշուած, մասամբ նաեւ փայլայտած, որոշ թերթերի վրայ բորբոսի հետեւեւ, խոնաւութեան հետեւանով մանրանկարները արտատպուած հանդիպակաց էջերին, որից վնասուել է նաեւ այդ հատուածների գրադաշտը. սկզբից ընկած հաւանաբար 11 թերթ, մէկական թերթ ընկած թ. 398-9ի եւ 408-9ի միջեւ (տե՛ս բովանդակութիւն):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-442բ [Գրիգորի Տաթեւացոյ Գիրք հարցմանց]

Տե՛ս ձեռ. 921, 3ա-367ա: [3անկ]/չիք: Յոջբն/չիք: 1/1ա-33ա (սկ. թերթի: Սկսում է «Ասեմք առ այս. նախ թէ ըստ այդմ բանի հարկ է ապա քան զչոր լինել...»): 2/33ա-72բ: 3/72բ-101ա: 4/101բ-44ա: 5/144բ-75ա: 6/175ա-246բ: 7/246բ-67ա: 8/268ա-304բ: 9/304բ-75բ: 10/375բ-432բ, 433բ-41բ (... ապա ուրեմն զբւերն ասէ// եւ յարութեամբն իւրով ազատեաց զկապեալ հոգիսն... Տասներորդ գործք// օրն անթերի պիտի նորոգէ... (տե՛ս Վիճակ): Յշտկրն./432բ-3բ: Յշտկրն. Հարցմանց Գէորգեայ/441բ-2բ:

Իբր յաւելում ունի՝

267բ եթէ կամիցս գտաճկաց գրոց թիւն պատկերաց իմանալ, թէ որքան է... ՄՃԴ. փոխ վերա գնելոյ եւ ծախելոյ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

73ա Զթակարդապատ անձըս մեղաւք, ցանցիւ քարշեալ շարին հնարօք, զձեզ աղաչեմ բազում ողբօք՝ յիշել ի Տէր սրտի մտօք:

102բ Զստացող սուրբ մատենիս՝ զպետն Հայաստանեայց, զոաբին վարդապետաց, զչա՛հն սուրբ եկեղեցւոյ, զլուսին ի մէջ գիշերի, զարեգակն ի վերա երկրի, զպարծանքն հայոց ազգի, զարին, զքաջ հեռետորն՝ զտէր Ազարիայ կաթողիկոսն եւ զպատրիարզն Սրբոյ Եռուսաղէմի, եւ զամենեցուն յետեալս՝ զտրուպս, զոչինչս, զտառապեալս զգծող եւ զծաղկաւղ՝ հանդերձ կազ[մ]իւք, յիշեսջիք, սո՛ւրբ ընթերցողք, զվերոյ ասացեալն՝ զստացող սուրբ զհայրն հոգեւոր, եւ զգծողս՝ հողս եւ փոշիս, հանդերձ ծնողօք եւ ազգականօք մերովք Տէրն Քրիստոս յոյսն ամենայնի յիշեսցէ զձեզ իւր միւսանգամ գալտեան իւրոյ. ամէն:

145ա Ո՛վ սուրբ հա՛րք եւ եղբա՛րք, եւ սուրբ գրոց աշակերտեալ մանկո՛ւնք եւ ընթերցո՛ղքդ այսմ տառիս, երես անկեալ աղաչեմ զձեզ՝ անմեղադիր լերո՛ւք խոշորութեան եւ սղալանաց, զի երկու օրինակօ գրեցօ Հարցմանցս այս, երբեմն մինչ քան զմիւսն աւելի գայր եւ սղալ, եւ տարակաւս լինէաք՝ մինչ որ տկար մտաւք զստոյգն եւ զօելին գրէաք, եւ դուք, որ գիտունքդ էք եւ որոնողքդ աստուածաշունչ սուրբ գրոց, զթերին լցէք եւ զօելորդն ուղղեցէք, զի կար մեր այսչափ էր, զի բազում աշխատութեամբ գրեցաք զՀարցմանցս գայս, զի Տեառն միայն գիտելի է, որ գիտակն [է] ամենայնի, նա տացէ զվարձս բարիս աշխատողաց եւ կերակրո-

ղաց եւ աշակերտելոց մերոց: Եւս առօել զստացող սուրբ տառիս եւ զգծող՝ հանդերձ ծնողօք, սոցս յիշեսցէ բարեգութն Աստուած զձեզ՝ յիշողքդ, եւ զմեզ՝ զյիշեցեալքս իւր սուրբ յարքայութիւնն եւ ի կեանսն յաւիտենից. ամէն:

176բ (ծայրակապ՝ «Վահան Զեթունցի»)

Վերնոցն աւրհնեալ Աստուած գովեալ, Երրորդութեամբ միաւորեալ՝ Հայր եւ Որդի եւ Սուրբ Հոգի մի տէրութեամբ երկրրպագեալ: Անմարմնոց դասք թեւ սքօղեալ, սրբբասացութեամբ քեզ երգեալ, գունդք հրեշտակաց պարըս առեալ, գեղգեղեալ ձայն քաղցրը հնչեալ: Հովիւ բարի գնոքայ թողեալ, վասըն միոյն որ կորուսեալ, Հաւր առաքմամբ երկիր իջար, ի սուրբ կուսէն մարմին առեալ: Արդ, Հոգին Սուրբ զկոյսըն մաքրեալ, զԱստուածորդիդ հրաշիւք ծընեալ, զգալուստդ քո յառաջ յայտնեալ, մարգարէիւք զքեզ ծանուցեալ: Նա որ փրկչիդ, որ երեւեալ, անթիւ պարգեւս մարդկան առեալ, երկոտասան ըզառաքեալ, որ քան զաշխարհս են քեւ ընտրեալ: Զերկիր ամենայն բաժանեալ երկոտասան մասս վիճակեալ, եւթանասունքն աշակերտեալ, զբոլոր աշխարհս լուսօրեալ: Երազ արագ ի յաղ եկեալ, ի մի լուսոյ բազումք լուցեալ, եկեղեցի անթիւ եղեալ աստուածապաշտ կարգս լըցեալ: Թարգմանիչ վարդապետք եղեալ, ի յամենայն լեզուս խօսեալ, զմարգարէից զբանքն մեկնեալ, զառաքելոցըն երկրորդեալ: Որ գրոց բառիւ խրդնածածկեալ, Հոգի Աստուած նոցս յայտնեալ, զտարակուս մեր նոքա լուծեալ, մի ըստ միոջէ մեզ ծանուցեալ: Իկամամբ Հոգւոյն մինս այս եղեալ Լուսօրիչ երկրորդ յայտնեալ, զՀարցմանցըս գայս նա հօաքեալ՝ յաստուածաշունչ գրոց լըցեալ: Նա Ատոմ բանասէր խնդրեալ, ի Գրիգոր րաբունէն շնորհեալ, որ էր Տաթեւացի տեղէօ, ի Սուրբ Հոգւոյն էր նա ընտրեալ:

Յյետնոցըս մեզ պարգեւք թողեալ,
 'ւ որք բաբունից աշակերտեալ
 եւ ի լեզուս լեզու տուեալ,
 որ յամենայն ազգաց խօսեալ:
Իսկ հըրէիցըն պապանձեալ,
 եւ տաճիկ ազգըն զարհուրեալ,
 զազգըս հայոց մխիթարեալ.
 փառք Քրիստոսի, որ մեզ շնորհեալ:
 267բ Աստուածունակ բան ցանկալի,
 վարժող մտաց եւ բաղձալի,
 կրթող զմարմինն, նա եւ զհոգի,
 հանող ի լոյսն անբստուերի:
 Որ ոք ըղձամամբ յայսմ փափ[ա] գի
 զի սայ է գանձ անգըլուս լի,
 որ յարաժամ փարթամասցի
 յաշխատաւղէն անհատելի:
 Որ յօւիտեան ոչ պակասի,
 զոր ժողովեալ է Քրիզոստոմի՝
 Հայաստանեաց հեռետորի,
 արի եւ քաջ մերոյ պետի:
 Այսպիսաբեանս նա հանգի,
 բանքս այս քաղցըր խորիս մեղուի
 ի քիմս ուղիղ դօանողի,
 եւ ուղղափառ քրիստոնէի:
 Իսկ սայ որ ել սուր երկսայրի
 ընդդէմ ամէն հերձուածողի,
 որ ազգ եւ յազգ հերձիք խօսի
 նայ է կարկիչ պիղծ բերանի:
 Պարսաքարիս ի ճակատի
 յայսպիսեացն, որք են թերի՝
 որ հօանին Քաղկեդոնի
 եւ հայհոյողք են Քրիստոսի:
 Իսկ դուք, մանկո՛ւնք սուրբ Սիովնի,
 պայծառամիտք եւ հրաշալի,
 ոչք ընթեռնոչք զբանս կտակի
 զամալարեալըս յայս մատենի,
 Վահան անուն փծուն գրչի,
 որ բոլորին չի արժանի
 գրոց Հարցմանցս Հնոյն եւ Նորի,
 այլ զՀին կտակս աւարտեցի:
 Տըլիսեղծ մատամբ շարագրեցի՝
 մինչեւ յայս նիշ եկեալ հասի
 հրամանաւ Տեառն Յիսուսի,
 Հինն աւարտեալ, ի նորս եկի:
 Ուտի եւ դա՛սք լոյսերամի,
 յիշման առնել զիս արժանի
 սուրբ բերանով ձեր պանծալի
 ասել ինձ Աստուած ողորմի:
 Նա եւ ուղղել զբանն թերի
 եւ որոնել՝ զոր սչալեցի,

զի ես ինձէն վրկայեցի
 եւ յանձն առնում, թէ գըթեցի:
 Վասն այն հայցեմ, զի ինձ թողցի,
 զի արհեստիս անվարժ էի,
 զոր եւ զյիշաւոր ցանկալի
 Տէր յիշեսցէ զձեզի բարի:
 Եւ նմա փառք յամենայնի՝
 Երբեակ անձին եւ միակի՝
 յանցեալ այժմոյս 'ւ ապագայի
 եւ յանսպառ յաւիտենի:
 268բ Այս խորանիս անուն սղտոր,
 միտքս է մոլոր, խելքս է պղտոր,
 ի տես աշաց է հեշտ եւ դոր,
 ի նըկարելն դժար եւ խոր:
 Ստացաւդ տառիս, տէ՛ր հոգեւոր,
 ի քէն խնդրեմ սրտիւ բոլոր
 յիշման արա՛ արժանօր
 'ւ արքայութեան աւետար:
 305բ Նոր արինաւք զարդարեցան
 եկեղեցիք քրիստոսական
 մեծ արհնութեանց արժանացան
 եւ զերկնային փառս զգեցան:
 Սուրբ աւագանաւ մաքրեցան,
 սուրբ մեռոնօ դրոշմեցան,
 սուրբ նշանաւ պահպանեցան,
 ի Քրիստոսէ պսակեցան:
 Աստուածորդի անուանեցան,
 ընդ հրեշտակաց դասակեցան,
 ընդ սերովբէսըս դասեցան,
 արհնութիւն փառս Աստուծոյ տան:
 Անլըուելի զնայ գոհանան,
 արագուարճ պայծառանան,
 անտըրտում եւ անվախձան
 յարքայութեանն յաւիտեան:

328բ (ստ. լս.) Ով սրբամիտ ընթերցողք, անմեղա-
 դիր լերո՛ւք, զի Բ. օրինակէ գրեցաք. մին այսպէս էր, եւ
 մին այնպէս. եւ զԲ. այլ գրեցաք, զի տեսնես՝ որն որ
 քեզ հաճոյ է, նա ասա՛:

350բ Տէ՛ր, փրկեա՛ զիս յաղտեղոյս:
 376ա Զստացող սուրբ գրոցս եւ զգծող յիշեցէ՛ք ի
 մաքրափայլ աղօթս ձեր, ո՛վ սուրբ ընթերցողք, եւ Աս-
 տուած յիշէ զձեզ իւր սուրբ ա[ր]քայութիւնն:

443ա Փառք եւ գոհութիւն համագոյ եւ համապատիւ
 միասնական Սուրբ Երրորդութեանն եւ միոյ Աստուա-
 ծութեանն, անեղի, անհասի, անմահի, անպարագրի,
 անորակի, անքանակի, անպատմելի, անճառելի, միշտ
 էի, գերագոյի եւ մշտնջէնօրի: Աւրհնութիւն, գոհութիւն,
 բարեբանութիւն, փառաբանութիւն տացուք փրկչին մե-
 ռոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ Հօր եւ ընդ Սուրբ Հոգոյն,
 այժմ եւ միշտ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Արդ, գծագրեցօ աստուածային մատեանս այս, որ կոչի Հարցմանց գիրք, արարեալ եւ հօաքեալ արի եւ քաջ հեռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, լուսօոր ոգոյ Գրիգոր րաբունապետի, որ գաւառն Տաթևացի որջորջի, փոխեցելոյն ի դասս սերովբէից եւ ի տեսութիւնն Քրիստոսի: Եւ եղև զքօ աւարտման սորա ի յերկիրս Գեւմանիկոյ, ի գիւղաքաղաքս ի Զեթուն, ընդ հովանեալ Սրբոյ Սարգսի զօր[ա]վարին եւ այլ ամենայն սրբոցն Աստուծոյ եւ սուրբ նշանացն, որ աստ կան հօաքեալ ի գիւղս այս, ի յօգնութիւն ամենայն հաւատացելոց, ի կաթողիկոսութեանն Կիլիկեացոց Փոքր Հայոց տեառն Ազարիային՝ քաջ րաբունապետի Հայաստանեայց ազգի, եւ ի հայրապետութեանն երիցս երանեալ արքեպիսկոպոսի պարոնտէր Մեռում ծաղկեալ ալեաւք ըստ անուանակցոյն իւրոյ եւ հոգեւոր հօրս մերոյ, եւ իշխանութիւնն յետնեալ ժամանակիս Հեթում իրէցու, եւ ի վարդապետութեանցն քաջ եւ արդիւնականք րաբունապետացն եւ վարժապետացն տէր Յակոբ վարդապետի եւ տէր Յովնանէս հեռտորի, եւ հոգեւոր եղբարցս եւ ուխտիս միաբանացս՝ տէր Վասիլ վարպետին եւ տէր Մկրտիչ եպիսկոպոսին, եւ Դօիթ քահանային եւ այլ ամենայն հոգեւոր հարց եւ եղբարց, որք կան ի սպասօրութեան սուրբ ուխտեացս:

Արդ, աւարտեցօ գիրքս այս ի հայկազան թվականիս Ռ. եւ ԽԵ. (1596), ձեռամբ մեղսաներկ եւ անարհեստ, վատթար եւ փծուն գրչի Վահան՝ յետնեալ յամենայնի, անուամբ միայն քահանայի, ի դառն եւ յետնեալ ժամանակիս, որ քրիստոնէիցս ազգս ամենայն ի նեղութիւն եւ ի շարշարանք կամք ի ձեռս այլազգաց: Եւս առօել յերկ[ր]իս Գեւմանեկոյ բազում գիւղք օերեցօ եւ փախս|443բ|տականք եղեն յօտարութիւն տեղիս՝ ի գիւղ եւ ի քաղաք, ի լեառ եւ ի դաշտք՝ ի յահջ յանօրինաց եւ անիրօ պահանջողաց: Վասն անառակ մեղաց մերոց եղև այս ամենայն նեղութիւնս ի վերայ ամենայն ախշարհի, եւս առօել՝ քրիստոնէ[կ]իցս ազգի, բաց ի գիւղաքաղաքէս ի Զեթունոյ, գոհութիւն եւ փառք պահողին եւ կամեցողին, ունիմք փոքր ի շատէ դիւրութիւն եւ հանգստանալ, բայց ի տեսանել եղբարց եւ ի սիրելեաց՝ ի ձախել եւ ի հարկանել զնոսս յանօրինաց, մեք առօել քան զնոսս տրտմիմք եւ ցօակցիմք ըստ եղբայրական սիրոյ, ծընընդեամբ սուրբ աւազանին, ապա ոչ հասանել ձեռաց մերոց եւ ոչ օգնութիւն առնել կարող ենք նոցա: Այլ ձեռս համբառնել եւ զԱստուած աղաչել, որ փրկիչն է եւ փրկել կարող է զամենայն արարածս, նա փրկեսցէ զնոսս եւ ազատեսցէ եւ վերստին հաստատեսցէ ի գիւղս եւ ի գօառս իւրեանց, եւ ուրախութեամբ եկեալ հասցեն ի տունս եւ ի բնակութիւնս իւրեանց՝ ըստ մարգարէին Դաւթի, որ ի գերութենէն Երուսաղէմի ի Բաբելոն երթալով երթային եւ լային, որ բարձեալ տանէին զսերմանս իւրեանց, գալով եկեսցեն եւ ցնծասցեն, ոչք առեալ բերիցեն

գորայս իւրեանց: Եւ այս եղև յայսմ ամի, որ ի վ[երոյ] ասացաւ, ի թվականիս հայոց ՌԽԵ. (1596) մեծ վորդոսմունք ի վերայ այս թագաւորութեանս իսմայէլացւոց, որ են այլազգիք. մեծ հրաման եղև ի Կոստանդինուպօլսոյ թագաւորէն՝ սուլթան Մահմաւան. յեգիպտոսէ, ի Բաբելոնէ, ի Շահաստանայ, ի Վանայ, ի Քաթարէն ի յօգնութիւն իւր կոչեալ եւ այլք որ միջոցօս, եւ որ ձեռամբն տիրէր, բազում հեծեալք եւ անթիւ զօրք Ռ.ք Ռ.ց (=հազարք հազարաց) եւ բիւրք բիւրոց, մինչ որ թագաւորն ելեալ ի Կոստանդինուպօլսէ եւ երթեալ ի վերայ ազգին քրիստոնէից, որք անուանին Մաճար: Վասն այն պատճառի եղև այս ամենայն նեղութիւնս ի վերայ երկրի, եւս առաւել՝ հայոցս ազգի. գիւղք եւ գաւառք քրիստոնէից եւ յայլազգաց փախստականք եղեն ի լերինս եւ ի մացառս՝ վասն բազում հեծելազօրացն, որք ոչ կարացին դէմ կալ եւ կերակրել, վասն այն փախուստ առին ի լերինս, երկնչէին ի յանօրինաց վասն որդւոց եւ դստերաց. նոցա տեսեալ զփախուստն անմեղացն, զմնացեալ ապարանք նոցա՝ թէ՛ ոսկի, թէ՛ արծաթ, թէ՛ հանդերձ եւ թէ՛ կերակուր աւար առին զամենայն. եւ այսմ ամի եղև այս գիւղքս օերք. Ֆոնօս, Խարաղանն, Խիպի, Նարկիզն, Կապանն, Հանիսն եւ այլն: Տէր Աստուած վերստին նորոգեսցէ զնոսս:

|444ա| Արդ, երես անկեալ աղաչեմ զգասս եւ զպրագս եւ զգունդս աշակերտելոց ըստ Տեառն բանի. յիշեցիք ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ եւ արժանօր յաղօթս ձեր զպարծանքն ամենայն Հայաստան աշխարհի, զարեգակն պայծառ, զջահն անշիջանելի՝ ընդհանուր ընդ ամենայն տիեզերս քարոզութեամբ եւ լուսաւորութեամբ, որպէս վարդապետութիւնն Յիսուսի անմահ թագաւորին, զմեծ հեռետորն հայոց զտէր Ազարիայ րաբունաց րաբունն՝ պատրիարզ Սուրբ Երուսաղէմայք զկաթողիկոս Հայաստանեաց, որ շերմեռանդ սիրով եւ փափագանաւք ստացաւ զՀարցմանցս գայս, որ հօաքեալ է սրբոյն Գրիգորի Տաթևացոյ ի սուրբ եւ աստուածային գրոց՝ յիշատակ իւրն եւ յիւր ծնողացն, ի վայելումն անձին իւրոյ եւ հնազանդեալ ամենայն աշակերտելոցն: Նա եւ յիշեցէ՛ք զուսուցիչն իմ զտէր վարպետն զՍարգիս իրէց Հեղնացին, զայսմ արուեստիս ուսուցանողն. եւ զայլ ուսուցիչքն մեր զամենեսեան առ հաւասար: Եւ դարձեալ յիշեցէ՛ք զպաշտ[ա]մանց ուսուցիչքն իմ զքաջ կորովամիտ եւ քերթ[ողակա]ն բանի որոնեալ զրաբունապետն մեծ՝ զՂուկ[աս Կեղե՞]ցի եւ զեղբայրն նորին զտէր Մարկոս վարդապետն զփոխ[անորդ]///: Դարձեալ յերեսս անկեալ, արտասուալիւր դիմօք հողս եւ [մոխիրս] սուրբ զարշապարաց ձերոց աղերսեմ ի խորոց սրտէ զհարազատ գութ հարց եւ եղբարց մեր հոգեւորաց, զի թէ՛ տեսանելով կամ կարգալով կամ զաղաբար զնելով անմեղադիր լերո՛ւք խոշորութեան

եւ վատթար գծագրիս, եղբայրական սիրով հօանել, զպակասն ընուլ, զօելին կշռել եւ պիտանեացն փառս վերընծայել Տեառն մերոյ Յիսուսի, իսկ զանպիտանս ներել եւ լի սրտիւ թողութիւն շնորհել անարժան ձեր ծառայիցդ վասն Աստուծոյ, եւ Աստուած ողորմի ասել ինձ՝ անարհեստ գրչի Վահանի, եւ հօրն իմոյ՝ Օտարի- ֆին, եւ մօրն իմոյ՝ Զմրուսին, հօրեղբարցն իմ՝ Ներսէ[ս]ին եւ Վասիլին, եւ եղբարցն իմ՝ Կոստանդին՝ դասեցելոյն ի Քրիստոս, եւ Ներսէ[ս]ին եւ Ստեփանոս քահանային, եւ քերց իմոց եւ վախճանեալ որդւոց եւ դասերաց, եւ այլ հօրեղբարց իմոց՝ Մկրտիչ քահանային, եւ որդոյն՝ Սարգիս քահանային, եւ մօրն նորին՝ Մարգարիտին, Վարդան քահանային եւ Հեթում աբեղային, եւ զայլ ամենայն արեան մերձօրոքն մեր՝ հանդերձ յիշեցելովքդ եւ վերոյ ասացելովքն, մաղթանաւք ձերոյ սուրբ ազոթիւքդ յիշեցէ մա[ր]դասէրն եւ բարեգոյթն Աստուած եւ թողութիւն շնորհեցէ ի միւսանգամ գալստեանն իւրոյ Յիսուս Քրիստոս պարգեւօղս ամենայնի. ամէն:

[444բ] Դարձեալ երես անկեալ աղաչ[ե]մ ց[ղ]ասդ ըրաբունեացդ եւ աշակերտելոց Աստուածաշունչ]

գրոց [յո]րժամ տեսանէք կամ ընթե[ռնու]ք, [կ]րկին յիշեսցիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր//ց սուրբ գրոցս զպարծանքն ամենայն Հայաստանեայց զտէր Ազարիայ ք[աշ ո]ւրբին հանդերձ ծնողօքն եւ զնորին սպասօ[որե]լ եւ զհնազանդեալ աշակերտան՝ զտէր Դ[անի]էլ վարդապետն եւ զՄկրտիչ [վար]դապետն, զՅակովբ վարդապետն եւ զՅովհաննէս վարդապետն եւ զտէր Մկրտիչ եւ զտէր Պետրոս աշակերտն եւ զայլ սպասաւորքն եւ զաշխատօղք Տեառնին ամենայն հօսար յիշեցելովքդ եւ յիշեցելովքս յիշեալք եղիցին ամենեքեան ի Քրիստոս Յիսուս՝ ի Տէր մեր, որում փառք ընդ Հօր եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեան]ս. ամէն: Հայր մեր:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ Կազմաստառ Ա. «Տիեզերաբանութեան տարեցոյց»:

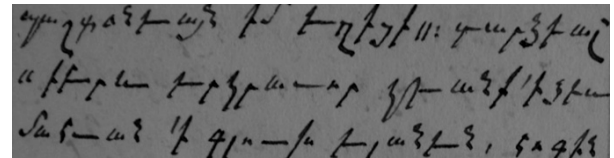
ՆՇՈՒՄ՝ Կազմաստառ Ա. «Հ^ր 2504/110», «Ռեհե. – 1596. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 1ա. «Նախերգանք» (նոտրգիր, սեւ թանաքով), «Հարցմանց նախերգ» (շղագիր, սեւ մատիտով): 432բ (ստ. լս.) «846/1397»:

2505

Պ Ա Տ Ճ Է Ն Ք Թ Ղ Թ Ո Յ

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

Թերթ՝ 42. չգրուած 1աբ, 42աբ: ՊՐԱԿ՝ 1-6x8 (Ա 7, Զ 3): ՆԻԹ՝ թուրք, ննշարդշմով (թ. 4, 5, 9, 17, 30, 31, 36, 37): “Аристархова N 6 фабрики” մակագրութեամբ: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 17,2x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (13,5x7,4): ԳԻՐ՝ ղղագիր (նմուշ՝ 4ա): ՏՈՂ՝ 19-20: ԿԱԶՄ՝ ծաղկարուղք, մէջը եւ անկիւնները՝ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղք, աստաղը՝ թուղք, մաս 1ին (Ա) եւ վերջին (Բ) պրակների. լուսանցակողերը կապոյտ կէտագծերով ցօղուած:

Նմուշ 4ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. Կազմի եզրեր մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

2ա-41բ [Օրինակութիւնմ դաւանաբանական թղթոց. 1817-1820 թթ.]

Ա. 2ա-8ա Վերջին թուղք պայմանագրութեան, որ հինգերորդ անգամ արբաբեցաւ յազգէս մերմէ: Սուրբ եւ ուղղափառ վարդապետութիւն եկեղեցոյն Հայոց այս է, յորոյ վերայ միայն է խնդիրն – Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս է Աստուած ճշմարիտ... եւ հա- յազգի հարազատ եղբարքս եւ այլն:

Բ. 8ա-10ա Օրինակ թղթոյ Յովհաննէս վարդապետի Զօհրապեան, զոր գրէ ի Փարիզու: Պատուական

ժԹ դ. (1820ից յետոյ)

եւ սիրելի եղբօրորդոյ իմոյ պարոն Մկրտչին ողջոյն եւ օրհնութիւն: Ի Փարիզ, 1819, դեկտ. 26: Յետ բազում բանից գրէ այսպէս – Բայց այէսէվիյէ քաթօ- լիկաց հալածումին բանը քեզմէ կ'լսեմ... ողջ լերճւք. հօրեղբայր Ձեր Յովհաննէս վարդապետ Զօհրապեան:

Գ. 10բ-1ա Օրինակ թղթոյ փոխանորդի Հոսմայ պապին Վիշնցիոսի արեւալիակոպոսի, զոր գրէ առ Պօղոս պատրիարքն Կոստանդնուպօլսոյ, ի մայիսի 3 1817 – Վսեմապատիւ վեհիդ՝ սրբազան պատրիարքի ողջոյն սիրոյ... վերատեսուչ վիքար Կոստանդնուպօլ- սոյ ի Պէյօղլու:

Դ. 11բ-12բ Սէնէտ մուրախաս անձանց, զոր ընտրեցին ի վերջին ժողովն յեկեղեցոյ պատրիար- գարանի, ի կողմանէ ազգին, յատու ուրբաթոս – Յայ- տարարութիւն լիցի օրհնեալ ազգիս գլխաւորացդ հայոց... ոչ յարիլ յազգ օտար իբրեւ հետեւօղ նոցին:

– 12ա Անուանմ ախորեալ վարդապետացն ի Կոստանդնուպօլսոյ, հրամանաւ թագաւորին – 1. Քայիշքուշաք վերակոչեալ ծերունի վարդապետ ոմն միաբան գօլեճու... 6. Հայր Դաւիթ վարդապետ ծերու- նազարդ եւ իմաստուն միաբան Մխիթարեան միաբա- նութեանն արբայեան Վենետիկոյ: Յամի 1820 յունվ. 7:

– 12աբ Անուանմ խաղաղասէր վարդապետացն, որք վասն միաբանութեան ազգիս յօժարակամ եկին ի յենիխափու, 1820, յունվար 3 – 1. Հայր Մետրովբ

վարդապետ Աղաչաղեան-Արքայեան... 10. Ստեփաննոս եպիսկոպոս Ազգերեան՝ միաբան Գոլեճու:

Ե. 12բ-3բ Օրինակ թղթոյ գերեւոյանիկ տեսուն հայր Միխայէ վարդապետի Չամչեան, զոր գրէ ի յենիղափու, ի ժողով արքայեան վարդապետացն – Վերապատուելի վարդապետաց՝ եղբարց իմոց եւ տեարց... ի յունվարի 18, 1820, յաւուր կիրակէի, ի Բէյօղլու:

Զ. 14ա-6ա Օրինակ թղթոյն Գոլեճու կարգաւորացն, որք յանուն եպիսկոպոսի գրեցին եւ տարածեցին – Պիզ՝ Վիշնցիոս Քոռէսսի Սարտիայ արհիեպիսկոպոս... Պէյօղլունտա հանէ, միշտէ մայրսըն 3:

Է. 16բ-24բ Օրինակ թղթոյ Մախսեթեան հայր Թովմաս աստուածաբան վարդապետին, զոր գրէ ընդդէմ թղթոյ գոլեճու կարգաւորացն, որք յանուն Վիշնցիոս եպիսկոպոսի գրեալ տարածեցին: Յայտարարութիւն ընդդէմ թղթոյ գրելոյ յանուն Վիշնցիոսի Քոռէսեան առաքելական փոխանորդի – Չեռքս մէկ թուղթ մի անցաւ... 1820, 3 մայիսի, ի վարդապետ Թովմայէ Մաքսեթեան՝ ի միաբանութենէ արքայեան:

Ը. 25ա-32ա Օրինակ թղթոյ Փէշտիմալեան տիրացու Գրիգոր շնորհազարդ վարժապետին, զոր գրէ ընդդէմ գոլեճու կարգաւորացն, որք յանուն Վիշնցիոս եպիսկոպոսի գրեալ տարածեցին: Յայտարարութիւն – Ուղղափառ հաւատք եւ ողջամիտ վարդապետութիւն Հայոց եկեղեցւոյն... գրեաց ի մայիսի 3, 1820 ամի, Գրիգոր Փէշտմալճեան՝ դասատու դպրոցին Օրթագիւղի:

Թ. 32ա-3բ Օրինակ վնոյն Եօթներորդ Պիոսի պապին Հոռովայ, զոր գրեաց ի Կոստանդնուպօլիս վասն Յովհաննու Օձնեցոյ կաթողիկոսին Հայոց ուղղափառութեանն, ի տանկական լեզու թարգ-

մանեալ – Թէրճիւմէսի իլամը շէրինին եդինճի Պիոս փափըն... յունիսի 29 թարին 1819, Տիվան էֆէնտիս:

Ժ. 34ա-6բ Օրինակ թղթոյ Քերոբէ վարդապետին գոլեճեան, զոր գրեաց ի Կոստանդնուպօլիս, ընդդէմ հայոց: Ի յանարժան տեսունէ Քերովբէ առ սիրելի եղբարս ազգիս հայոց – Ընդ վայր պարպատին ուսկանք որսորդաց / Յորսալ խորասոյզ վայրագ լողակաց... զի մեք լոկ գրչաւ լինիմք զինազգեաց / Դրոշմեալ գոր Աստուած մեզ վարդապետեաց:

ԺԱ. 36բ-37բ Օրինակ թղթոյ սոյն Քերովբէ վարդապետի գոլեճեան, զոր գրէ ի Սիս, առ Սիմոն վարդապետ: Յանարժան Քերովբէի առ սիրասարաս սիրելի Սիմոն վարդապետ – Նանիր եւ խոպան պարծանք անարեաց / Շորթիլ գուղուղի զանուն յաղթանեաց... Երկինք եւ երկիր վկայք պատգամաց: / 1818, սեպտ. 19:

ԺԱ. 37բ-41բ Օրինակ թղթոյ Փէշտիմալեան տիրացու Գրիգոր շնորհազարդ վարժապետի, զոր գրեաց ընդդէմ թղթոյն Քերովբէ վարդապետին Գոլեճեան – Չար է բնաւոր կուրուսիւն մտաց, / Չարագոյն քան զայն կամաւոր նախանձ... Ես զայն ճանապարհ կալայ եւ կալայց, / Որպէս վայել է ճշմարտասիրաց:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ 1ա. Բոլորշի, կենտրոնում երկգլխանի թագակիր արծիւ, ճանկերում իշխանութեան խորհրդանիշներ կարծ գաւազան եւ խաչապսակ գունդ, «Πεχ. Αχαλυβιχσκου γραδσκου πολυμου» մակագրութեամբ:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձուած թղթին, սեւով. «Հրաւէր սիրոյ»: Կազմաստառ Ա. «94. Հրաւէր սիրոյ ի Պօղոս պատրիարքէ Կոստանդնուպօլիտոյ»: 1ա՝ «Հ՞ր 21/70», «Հ՞ր 2505/116», «1818. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]»:

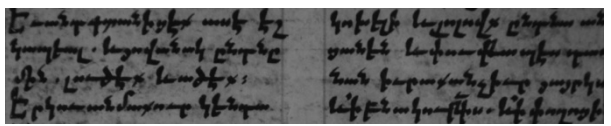
2506

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

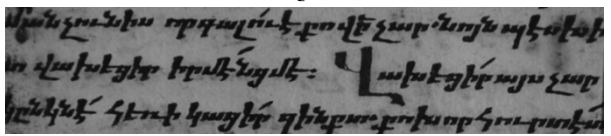
ԳՐԻԶ՝ Յոհան Էրէց, անանուն (19ա-52բ):
ԹԵՐԹ՝ 211. չգրուած՝ 3բ, 24ա, 147ա, 203ա-4բ, 205բ-8բ, 209բ: ՊՐԱԿ՝ 2+4+12+Ա-ԺԸx12 (Դ 4, Զ 6, Է, Ժ 10, ԺԸ 2)+8+4+6: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, թ. 19-52՝ այլ թուղթ, յուսագծերով եւ յուսադրոշմով՝ ոճաւորուած թրաշուշան եւ բանաբի ու եզրահատման պատճառով անընկալելի պատկեր, թ. 202-11՝ այլ թուղթ, յուսագծերով եւ յուսադրոշմով՝ բուսական զարդանախշ, որի տակ՝ «G B»: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 17,6-17,9x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (3ա-18բ, 196բ-200ա), միասիւն (19ա-196ա, 202աբ, 205ա, 210ա, 211աբ), եռասիւն (210ա-1ա): ԳԻԲ՝ նոտագիր (3ա-18բ, 53ա-211բ. նմուշ՝ 18ա), բոլորգիր (19ա-52բ. նմուշ՝ 40ա): ՏՈՂ՝ խառն. 22-25 (3ա-6բ), 29 (7ա-18բ), 23 (19ա-29բ, 168ա-95բ), 27 (30աբ), 19 (31ա-52բ), 25 (53ա-167բ, 205ա, 210ա-1բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը թուղթ. յուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – գծանկարային. Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թղչնագիր (19ա, 117ա, 124ա, 130ա, 147բ, 159բ): Գ ո յ ն ե ռ՝ վարդագոյն, սեւ:

ՌՃԻԴ. – 1675, ԺԷ. դար

Նմուշ 18ա

Նմուշ 40ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, երկուական գամեր եւ կապիչներն ընկած, Ա. փեղկ ֆերձուածմներով. թուղթը թանախից մասամբ գունավոխուած ու փայլալուծ, եզրահատումից ստորին յուսանցներ եւ բնագիրը մասամբ վնասուած. ունի յետագայի նորոգում, որի ժամանակ թերթերը խառնուել են (տե՛ս Բովանդակութիւն):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա, 6բ [Ի գրոց Պատենն տումարի]

ա. 3ա [Աղիսակ] Լումունք ասորոց, Վերալիր, Քանիք – Զատկի լրումն այսպէս արա՛... բայց յԱղար վեց ա՛ծ:

բ. 6ա [Աղիսակ] Ամիսք եւ տումարք ասորոց – Զուգաւորութիւն հայոց ամսոյ ընդ ասորոց այսպէս արա՛յ... ի միւս կիրակիին տո՛ւր՝ առաջաւոր է:

Ա. յիշատակուած չԷ Պատենն տումարի, է-ժե. դդ., աշխտ. Զ. էյնաթեանի, աշխատակցութեամբ եւ խմբագրութեամբ Գ. Տէր-Վարդանեանի, Երեւան, 2002, էջ 87, 109:

Բ. 4ա-6ա Յաղագս երկնային գնդոյն պատկերա- ձեւութեանցն, զոր գտաք յիմաստնոց նկատեալ – Քանզի երկոտասան են կենդանակերպք... աստեղք հե- ուի միմեանց եւ ցրիւ:

Գ. 7ա-12ա Ի վեցերորդ շաբաթուն. երանելոյն Յակոբայ Սրեոյ եպիսկոպոսի ասացեալ ի Յարութիւն Ղազարու – Բա՛ց գըրթունս իմ խօսել... առ ի փառաբանութիւն Որդւոյն Աստուծոյ, զի նմա վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Դ. 12ա-4ա Ի մեծի ատուր գալստեան Տեառն յե- րուսաղէմ. երանելոյն Կիրոզի Երուսաղէմի հայրա- պետի ասացեալ – Զգալուստն Քրիստոսի պատմեմք ո՛չ մի անգամ միայն... ի շնորհս նորա, ուրում փառք յաւիտեանս:

Ե. 14ա-8բ Խօսք Զաբարիայի կաթողիկոզի Հայոց Մեծաց՝ ասացեալ յօր յարմաւենեացն – Յեկանելն Տեառն յերիքովէ եւ ա՛նա գնային... քանզի Քրիստոս վերակոչեաց զհեթանոսս նորածնութեամբ աւագանին յորդեգրութիւն /// (շար. թափուած):

Զ. 19ա-23բ[Ժամագիրք]

ա. 19ա-22բ Աղօթք առանձնական առ սուրբ Ե- րորդութիւնն, ասացեալ տեառն Ներսէսի կաթողիկո- սի Հայոց, զոր ամենայն հաւատացեալ քրիստոնէից պարտ է ուսանել եւ աղօթել՝ քանի անգամ կարիցէ սսել – Հաւատով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ քեզ... լոյս միասնական սուրբ Երրորդութեանդ յաւի- տեանս յաւիտենից. ամէն:

բ. 22բ Վասն սրբունոյ Աստուածածնին եւ վասն խաչի՛ (այսչափ):

գ. 22բ Սուրբ գԱստուածածինն եւ զամենայն սուրբս բարե՛ (այսչափ):

դ. 22բ Ընկա՛լ, Տէ՛ր, զաղաչանս. Հայր մեր յե՛՛ (այս- չափ):

ե. 22բ [Հրաժարումն] – Հրաժարիմք ի սատանայէ...

զ. 22բ-3բ [Դաւանութիւն հաւատոյ] – Խոստովա- նիմք եւ հաւատամք ամենակատար սրտիւ զՀայր... Նո- վին մարմնովն համբարձեալ յերկինս եւ նստեալ/// (անաւարտ, 1 էջ թողած չգրուած)

է. 24բ-52բ [Գուշակութիւնք ըստ կենդանակեր-

պից] – Լուսին խոյ. մարդ առաջի գրուիս. ա: Խոյ կեն- դանակերպն կրակ է... ուրախութիւն կասէ ոչ իժով ///:

24բ [Տոմարական աղիսակ]

Ը. 54ա-5բ, 69աբ, 57ա-60բ, 65ա-6բ [Յաղագս երկ- նային շարժմանն՝ նուաստ Յոհաննէս վարդապետի Եզնկացոյ, շարադրեալ յիմաստնոյն բանից, ի խնդրոյ բարեպաշտ եւ երկիրագարոյ պատանոյն պարուն Վախթանկայ]

Տէս ձեռ. 529, 149ա-66բ: Նխրք/չիք: ա/54աբ (սկիզբը թափուած. //տեսանի իմաստութիւն, զի գեղեցիկ արուեստի...): բ/54բ-5ա: գ/55աբ (խորագրի վերջը այլ. «... եւ ինքն միշտ շարժի»): զ/55բ, 69ա: ե/69աբ: զ/69բ, 57ա: յ/57աբ: լ/57բ-8ա: թ/58աբ: ժ/58բ-9բ: ժա/59բ-60ա: ժբ/60ա: ժգ/60աբ: ժդ/60բ: ժե/60բ (խոշագիրը այլ. «Զինչ է որտոն եւ կայձակն»): ժզ/60բ: ժլ/60բ, 65ա (խորագիրը այլ. «Յաղագս ձիւնի եւ անձերեի»): ժը/65ա: ժթ/65ա: ի/65բ: իա/65բ: իբ/65բ-6ա: իգ/66աբ:

Թ. 61ա-4բ, 70ա-1ա [Յաղագս շաղկապութեան Արեգական եւ Լուսնի] – //միմեանս, կա՛լ զհիմն Լուս- նին եւ Երթ ՈՁ. ՈՁ. (680, 680)... լոյսն հեղաւ յարեւ- լից յարեւմուտս:

Ժ. 71աբ Վասն տարերաց խառնմանց – Հոդն ցա- մաք է եւ ցուրտ... եւ միմեանց հաւանք պահեցան:

ԺԱ. 71բ-2ա [Յաղագս կենդանակերպից] – Խոյն ունի իշխանութիւն ամպոց... հուր, երկիր, անձրեւ:

ԺԲ. 72ա-3բ [Դուռն աստեղաց/Ուստուրլայ] – Զմուտ զօհալին այսպէս արա՛... թէ՛ զհարդ իցեն ըն- թացք սոցա առ/// (շար. թափուած):

ԺԳ. 66բ-8բ, 56աբ, 53աբ, 74ա-5ա Երանելոյն Դա- նիլի մազարէի ասացեալ Վասն նշանաց յերկինս. Արեգակն եւ ի Լուսինն, յորտն ի շարժն եւ ի կայ- ձակն եւ յեղջիւր Լուսնին ի խաւարել արեգկանն եւ Լուսնի եւ բակ առնոյ վասն աղեղ իջանելոյ առ ի նշան շարոյ եւ բարոյ, որ իմանան մարդիկ եւ զգա- տանան ի պատուիրանն Աստուծոյ եւ երկիցեն ի Տեառնէ՛ նախագուշակ լինելով յերկիր Աստուծոյ, եւ արացեն զամենայն ինչ իմաստութեամբ – Ի Նաւա- սարդի թէ՛ Լուսինն խաւարի, շատ ձիւն գա... ցորեն եւ գինի շատ:

Հմմտ. ձեռ. 1973, էջ 213ա-20բ:

ԺԴ. 75աբ [Յաղագս աստեղացն ցուցակք են] – Զօհայն, որ կոչի Երեւակ... ի սոցանէ ճանաչի մարդոյ բնութիւն:

ԺԵ. 75բ-6բ Վասն փառ[ալ]որ աստեղաց, որ ան- կանին, թէ՛ զի՛նչ գուշակեն – Յորժամ տեսանես մեծ եւ փառաւոր աստղ, որ ցոլանա յարեւմտից... ուր հանգի՛ գատիկ է:

ԺԶ. 76բ-82բ [Անանիայի Շիրակացոյ Յաղագս կենդանատեսակաց]

ա. 76բ Պաղոսի Աղեկականդրացոյ Նախերգան ի ներսս աստուածութեան յոյժ – Գեղեցկաբար, ո՛վ որ- դի սիրելի, կրօնամոն...

բ. 76բ Յաղագս կենդանատեսակ բոլորատեսութեան – Կենդանատեսակ բոլորութիւն շարժի առ շեշտ] ապէս...

գ. 76բ-7ա Յաղագս հոյնին - Արդ, է սկիզբն կենդանատեսակ բոլորակութիւն...

դ. 77ա Յաղագս Յլուն – Երկրորդ կենդանատեսակ է Յուն...

ե. 77աբ Յաղագս Եկատրին – Երրորդ կենդանատեսակ է Եկատրին...

զ. 77բ Յաղագս Խեցգետին – Չորրորդ կենդանատեսակ է Խեցգետին...

է. 77բ Յաղագս Առիւծուն – Հինգերորդ կենդանատեսակ է Առիւծուն...

ը. 77բ-Տա Յաղագս Կուսականին - Վեցերորդ կենդանատեսակ է Կուսականին...

թ. 78ա Յաղագս Կշիուն – Եւթներորդ կենդանատեսակ է Կշիուն...

ժ. 78ա Յաղագս Կարնին – Ութերորդ կենդանատեսակ է Կարնին...

ժա. 78աբ Յաղագս Աղեղնատրին – Իններորդ կենդանատեսակ է Աղեղնատրին...

ժբ. 78բ Յաղագս Այծեղջիւրին – Տասներորդ կենդանատեսակ է Այծեղջիւրին...

ժգ. 78բ Յաղագս Զրահեղին – Մետասաներորդ կենդանատեսակ է Զրահեղին...

ժդ. 78բ Յաղագս Զկանն – Երկոտասան կենդանատեսակ է Զուկան...

ժե. 78բ-9բ Վերազլխոսին – Երկոտասան կենդանատեսակացն ըստ իւրաքանչիւր տարբերութեանց...

ժզ. 79բ-Տ1բ Յաղագս խաւարն աստեղացդ – Շնաստղն, Խողովակն, Վաքն, Միծառն...

ժէ. 81բ-2բ Յաղագս հողմոց – Հողմ արեւելեայ, որ կոչի Ապիլիոտէս... բովանդակութիւն սոցա ամենեցուն է, Աստուած, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

Մանօթ. Տէս Ա. Նիրակացու մատենագրութիւնը, էջ 327-34:

ժԷ. 82բ-4բ Յաղագս աստեղաց ցուցակք են – Առաջին գօտին Լուսինն է... տարին պատէ գերկինքն:

ժԸ. 84բ-6բ Նշանացոյց արարեալ – Յորժամ մտանէ Զօհալն ի հոյն... թէ մթանայ՝ մեռանի հիւանդն, եւ թէ ոչ՝ ապրի:

ժԹ. 86բ-8բ Սարկաւազին – Ի քսան ամին Կոստանդիանոսի... բազմագնացք առ ի զգոյշ մարդկան:

Ի. 88բ-91բ Վասն որոտալոյ ասացեալ – Յորժամ լինի Արեգակն ի հոյն... ի մէջ երկրի այս ամենայն իրաց աճումն:

ԻԱ. 91բ-2բ Վասն որոտմանց ի վերայ Լուսնին, որ Լուսնն ի կենդանակերպսն լինի, զի՞նչ է – Եթէ Լուսնն ի հոյն լինի եւ որոտայ... գարի պակաս գայ:

ԻԲ. 92բ-4ա Վասն աղեղեան, որ ասեն Գօտի – Յորժամ յաւուրս հոյնն աղեղն իջանէ յարեւելս... եւ օդքն խառնակ գան:

ԻԳ. 94ա-5ա Վասն խաւարման Լուսնին – Յորժամ յաւուրս հոյնն խաւարի Լուսնին... ի գագանէ եւ ի գողոց:

ԻԴ. 95ա-9բ Յաղագս տանուտրաց տարոյն – Յորժամ համայն լինի... եւ է սա ստուգաբան եւ ըզորդախօս:

ԻԵ. 99բ-100ա Տանուտրացոյց – Յորժամ հոյն լինի տանուտէրն... եւ մահ. ձիւն ի մեհեկին:

ԻԶ. 100բ Դանիելի մարգարէին է ասացեալ [Յաղագս] խաւարման Արեգակն [եւ] Լուսնին – Յորժամ Հոովմայեցոց վերագիրն ԻԴ. լինի... հանապազ խաւարի Արեգակն եւ Լուսնին:

ԻԷ. 100բ-2ա Վասն Արեգակն նշանաց, որ լինի հետ Արեգակնն [եւ] Լուսնի – Տէս գԱրեգակն յորժամ բակ առնու, թէ աւուրս ձմեռային է... դառն նեղ ժամանակիս, որ գալոցն է յաշխարհս:

ԻԸ. 102ա Վասն Լուսնի, որ նորընծայ լինի, ցուցանէ – Տէս գԼուսնին երբ նորընծայ լինի... զճշմարիտն Աստուած գիտէ:

ԻԹ. 102աբ Վասն ԲԺ.ն կենդանակերպացն, որ ամենայն կենդանակեր[պ] ինչ արչեստ ի հուսմ ունի, որ գիտենաս – Տարեխն թայլուի ունի... անձրեւք պակասին, պիտանիք եւ անպիտանիք հողմ որ/// (շար. թափուած):

Լ. 103ա Յաղագս Փայլածու[ի]ն, որ կոչի Օտարիան – Յորժամ ի հոյն մտանէ... լալ ողբումն ցուցանէ, բայց զճշմարիտն Աստուած գիտէ, զի կարող է:

ԼԱ. 103ա-13բ Յանունն Աստուծոյ ողորմածաց ողորմածին. Խօսք Անդրիասա իմաստաց իմաստասիրին: Գիրք երկրորդ ԻԸ. նշանաց եղանակաց, որ ի յերկինս եւ ի յերկրի լինիցն: Գիրք յիշատակարան ԻԸ. երրորդաց յաղագս Արեգակնն եւ Լուսնին յԲԺ.ան կենդանակերպսն

[ա]. 104աբ [Եղանակ առաջին. Յաղագս խաւարման Արեգակն] – Յորժամ Արեգակն ի հոյն լինի եւ խաւարի...

բ. 104բ-5բ Եղանակ երկրորդ. Յաղագս խաւարման Լուսնին – Յորժամ Լուսնին ի հոյն լինի...

գ. 105բ-6ա Եղանակ երրորդ. Յաղագս Արեգակնն պարունակի – Յորժամ Արեգակն ի հոյն լինի...

դ. 106ա-7ա Եղանակ չորրորդ. Յաղագս Լուսնի պարունակին – Յորժամ Լուսնին ի հոյն լինի...

ե. 107աբ Եղանակ հինգերորդ. Վասն Լուսնին ընթացման – Յորժամ Լուսնին ի հոյն ընծայի...

զ. 107բ-8բ Եղանակ վեցերորդ. Յորժամ գիսաւոր աստղ ելանէ – Յորժամ Լուսնին ի հոյն լինի...

է. 108բ-9բ Եղանակ եւթներորդ. Յորժամ աստղ անկանի յերկիր – Յորժամ Լուսնին ի հոյն լինի...

ը. 109բ-10բ Եղանակ ուրեւորդ. Յորժամ աստղ ցոլանայ, թէ զի՞նչ է – Յորժամ Լուսինն ի Խոյն լինի...

թ. 110բ-1բ Եղանակ իններորդ. Յորժամ աղեղն իջանէ – Յորժամ Լուսինն ի Խոյն լինի...

ժ. 111բ-2բ Եղանակ Ժ. երորդ. Յաղագս շարժ լինելոյ, թէ զի՞նչ գուշակէ – Յորժամ Լուսինն ի Խոյն լինի...

ժա. 112բ-3ա Մետասաներորդ եղանակ. Վասն մշշի օդոյն, թէ զի՞նչ լինի – Յորժամ Լուսինն ի Խոյն լինի...

ժբ. 113աբ Եղանակ երկուասաներորդ. Վասն հողմոց, որ ելանէ խիստ – Յորժամ Լուսինն ի Խոյն լինի... Եւ ձմեռն ցուրտ եւ պարզկայ խիստ:

ԼԲ. 113բ-5ա Տանուտրացոյց, զոր ասացեալ է Անդրէասայ – Յորժամ Խոյն լինի տանուտէր տարոյն... Եւ ամենայն բարոյ առատութիւն ցուցանէ:

ԼԳ. 115աբ Կաղանդացոյց Հոռոմ տառէմտին – Թէ կիրակի հանդիպի տարէմուտ Հոռոմոց... ձերոց մահ:

ԼԴ. 115բ-7ա [Գուշակութիւն]

ա. 115բ-6ա Եթէ կամիցես գիտել զտարիմն եղանակն – Կա՛լ զհայ թվականն եւ է՛րթ ժ. ժ. (10, 10)... տարին դիժար գայ:

բ. 116ա Յաղագս աստեղացն, որ ցոլանայն յերկինս – Յորժամ յարեւմտից յարեւելս ցոլանա աստղն... խաղաղութիւն լինի:

գ. 116ա-7ա Յաղագս որոտմանց եւ այլ նշանաց – Յորժամ ի գարունն առաջին ամպն յարեւելս որոտայ... նուազութիւն պարսկաց եւ բարձրութիւն հայոց:

դ. 117ա Տանուտէր տարոյ այսպէս արա՛ – Կա՛լ զտանուտէր տարոյն յորում ես... ուր համարն դադարի՛ այն է:

ԼԵ. 117ա-23բ [Վիճակացոյց սրբոյն Յակոբայ՝ Ա-Ք] – [Ա]. Սուրբ Երրորդութիւն փրկէ զքեզ ամենայն փորձութենէ... Ք. Տեսանեմ զքեզ մէկ մի կու յաղթէ... Սուրբ Յակոբայ վիճակն է:

ԼԶ. 124ա-6բ [Վիճակացոյց ի վերայ տանուտերաց] – Ով մարդ, լոյսն ահագին փառաց... Եւ ի մեծ մարդու մի բարի լինի քեզ. Եւ Քրիստ[ոս]ի փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԼԷ. 126բ-8բ [Դեղագիրք] – Գաւգդաշն գծէ՛ մին թասի մէջ... ձիթով շաղախէ՛, դի՛ր վերայ. լէվանայ Աստուծով:

ԼԸ. 128բ-30ա Այս է Բուզուրդի ջրին հասիարն – Թէ, որ մարդի գլուխն ցավի... ԺԵ. (15) օրին կու ժրի Աստուծով:

ԼԹ. 130ա-5բ Վասն հարցմանց անօրինաց եւ զանազան պատասխանիք, զոր խնդրեալ բարեպաշտին Աբիսողոմայ եւ պատասխանեալ վարդապետին Մաթէոսի – Յաստուածային գիրս գրեալ է, թէ պատրաստ իցէք տալ պատասխանի ամենայնի... ներքին մարդն նորոգի աւր ըստ օրէ ասէ առաքեալ:

Ունի եօթ հարց-պատասխան:

Խ. 136ա Պատասխանիք տաճկաց – Արդ, մեք երիս աստուած օտարս եւ զատեալս ի միմեանց ոչ ասեմք... ի փառս Քրիստոսի արհնելոյն յաւիտեանս. ամէն:

ԽԱ. 136ա-9ա Հարցումն ֆոանգաց – Քանի. իրօք զազգին ֆոանկաց արտաքոյ է ամենայն ազգաց քրիստոնէից... Եւ ամենայն ոչ մկրտէ զմկրտեալն:

ԽԲ. 139ա-46բ [Խրատք առ ուղղափառ հաւատացեալսն, Կիրակոսի վարդապետի Եզնկացոյ՝ ի Կարնոյ քաղաք]

ՏԵ՛ս ձեռ. 573, 103բ-18բ: Նխ./143ա-4ա (խորագիրն այլ՝ «Նորին Կիրակոս վարդապետի», սկսում է. «Առ որս ասացից, թէ պահոց եւ աղօթից եւ այլ առաքինութեանն շնորհք...»): ա/144ա-6բ: բ/չիբ: գ/139ա-41բ: դ/141բ-3ա: ե-թ/չիբ:

Խորագրերում գրուած «Կիրակոս» բառը լուսանցում կամ տողավերին յետագայ գրչութեամբ ուղղած է «Մատթէոս»:

ԽԳ. 147ա-59ա [Վարք եւ վկայաբանութիւն Եղիայ Բահանայի] – Եւ ընդ արհնութեանս ծանուցում լինի ձեզ... Կատարեցաւ բանքս այս վկայութեամբ ասորոց պատրիարքին եւ Մինաս վարդապետին եւ Խաչատուր վարդապետին, Պօղոս վարդապետին եւ Յովանէս վարդապետին եւ Մելքիսէթ վարդապետին: Սոցին արհնութիւնն հանապազ ընդ ձեզ եւ ընդ մեզ եւ ի վերայ ամենայն քրիստոնէից. ամէն:

Տպ. տէս Պատմութիւն Եղիա քահանայի (ԺԶ. դար՝), Արտատպուած «Արարատ» ամսագրից, Հրաշալե Աճառեան, Վարչապատ, 1908, 56 էջ:

ԽԴ. 159բ-69բ Պատմութիւն ծնընդեան եւ սնընդեան շար Մահմետին, որ է կարապետ Նեոխն – Աստանօր կամ Եղեւ ինձ... Եւ Քրիստոսի մարգասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն

ԽԵ. 170ա-4ա [Նուաստ վարդապետի Յովհաննիսի Եզնկացոյ խրատ հասարակաց Բրիստոնէից. ձեռ. 2678, 9ա]

ա. 170ա-2բ Յաղագս հաւատոյ – Նախ պարտ է իմանալ, թէ զի՞նչ է քրիստոնէութիւն... կատարել զխորհուրդն մկրտութեան:

բ. 172բ-4ա Յաղագս մկրտութեան – Արդ, քրիստոնէութեանն սկիզբն եւ գլուխն մկրտութիւնն է... Արդ, այս առաջին գլուխ քրիստոնէութիւն հաւատոյ:

ԽԶ. 175աբ [Յաղագս կենդանակերպից] – Եթէ կամիցես գիտել, թէ Արեգակն յորում կենդանակերպի է... կէտք սուզական ձմեռն է:

ԽԷ. 176ա-93բ Ախտարացոյց, զոր արարեալ են իմաստաւիրացն – Խոյն, որ է պարսից... զճմարիտն Աստուծոյ է գիտելի:

ԽԸ. 194ա-5բ Երազանան Լուսնով, որ վարեն զերազ գիշերոյն – [Ա]ռաջին օրն բարի է ամենայն իրաց գնել վաճառել... այսօր մատոյց պատարազ Աստուծոյ ի յաւազ մտանել:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ.

Ա. Մանուկ գրչի, նոտրգիր, 1767-1781 թթ.

ա. 174թա Վասն ծնանելոյ տղաի բարի կամ չար օրն – Կիրակի ավուր ծնած տղան նախանձոտ լինի... աղէկ բնութիւն ունի (կարդալ նախ 174թ, ապա՝ 174ա):

բ. 196ա [Գուշակոսիւնի] – Այս է շար աստղն... յերկինքն է լինի:

գ. 198թ Գիր դրացկան կնոջ, որ դժար ծնանի. Գրէ զայս անվանն է կնոջ յաջ բազուկն կապէ շուտ ծնանի տղան յԱստուծօվ – Աքէ, Աքայ... տէ՛ս գօրութիւնն Աստուծոյ. ամէն:

դ. 199ա-200ա [Դեղագիրք - Գուշակոսիւնի] – Ով որ ուզէ կինն կոյս առնէ... ի վերայ դիր ազատի Աստուծով:

Բ. նոտրգիր, ԺԸ. դարի վերջ.

198ա-7բ [Աղօթք առ Մարիամ] – Ծօպրայիլ կօկտան էնմիջ պար Մարիամ... հիլ պար Մարիամ, տաիթ Մարիամ:

Հայատառ թուրքերէն, գրուած հակառակ դիրքով:

Գ. նոտրգիր, ԺԸ. դարի վերջ.

ա. 202ա [Վասն շար նազարի, նիաթի եւ շար ակի] – Ձայս փոքրիկ տըլիսմով գիրս Ա. փոքր թղթի վրայ գրէ... եւ գհօգի ուղիղ նորոգեա՛ ի փորի բուն:

բ. 202բ [Դեղագիրք ականչացաւի] – Ականչն մարդոյ որ խոլ լինի... յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Դ. նոտրգիր, 1814 թ.

2բ [Դեղ աչխացաւի] – Յամի տեառն 1814 եւ նոյնմբերի 21... աչքդ լաւանայ Աստուծով:

Ե. նոտրգիր, ԺԹ. դարի սկիզբ.

210ա-1բ [Հմայագրեր, դեղագրեր]

ա. 210ա-1ա [Վասն զաւակ ծնանելոյ] – Այս է կնոջ թպղայ գրելոյն... ես ի Տէր յուսացայց, ցնծացայց եւ ուր[ախացայց]:

բ. 211ա Ձայս վասն նազարի եւ շար աչի է. գրէ Ա. ձեռաց չափ թղթի վերայ – Անուն ամենասուրբ երրորդութեանն... ամենայաղթ խաչի քո անկ՛ եւ պահապան: Հաւա՛ (շար. թափուած՝ եզրահատուած):

գ. 211բ Վասն բէրնացաւի դեղ շինելուն խրատն այս է – նախապէս առ Դ. դրամ յօտղըհար... փորձած է, կու փրկի:

դ. 211բ Սուսանակի դեղ շինելուն խրատն այս է – Առ շոր փարի... կաթեցրոց գրինգի// մէջն ձօխոս// (շար. թափուած՝ եզրահատման պատճառով):

Զ. նոտրգիր, ԺԹ. դարի կէս.

205ա [Գրառաջ] – Հասցէ ի Կարին քաղաք, ի ձեռս եփրիկեան հաճի Բաբայ աղայի փեսայ՝ բարեպաշտօն եւ խոհական խօջայ Յովհաննիսին... եւ արհիապանձ եպիսկոպոսին առ ի բարին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

170ա (Գրչի) եւ գգժող սորին՝ գանարժան տէր Յոհան էրէցս յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս: Գրեցաւ ի թվին

ՌՃԻԴ.ումն (1675), Նախա ամսուն Ժ.: Յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք: Հա՛յր մեր յերկ՛:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Ա. Մանուէլ գրչի, նոտրգիր, 1767-1781 թթ.

1բ (նոտրգիր) Թվին ՌՄԺԶ.ին (1767) սեկտեմբեր ամ[ս]ուն մահի տարին// ես՝ մեղաւոր եւ անա[ր]ժան տէր Մանիէլըս զայս գիրըս լալօվ, արտասուք թարբելօվ, ավաղ ասելօվ, անմխիթար սէալօվ, աղիողորմ լալօվ, հառաչելօվ, սիրտըս կըսկծալօվ զայս գրեցի, որ յառաջ գօնքաջ մայրըս առ Աստուած փոխեցաւ, յետոյ իմ որդի Գրիգորն առ Աստուած փոխեցաւ, յետ նորա իմ դուստր նազելի Շահգարն առ Աստուած փոխեցաւ: Աստուած ողորմի ասացէ՛ք իւրեանց հօգոյն վասն իմ ծօվացեալ մեղացն, [բ]այց զայս փորձութիւն իմ վերա եկաւ: Մնացինք այր ու կին մինակ, այլ օվ կարէ մեզ մխիթարեր, միան թէ Աստուած եմք յուսացեր, որ ինքն ողորմած է, կանէ շատ մեղաց թողութիւն մեզ եւ մեր ննջեցելոցն արքա[յ]ութիւն տացէ եւ մեզ անյիշատակ չի թողու, Հոգին Սուրբ մեզի մխիթարէ, զավակ բարի պարբեկէ, որ տառապեցոյց, նոյն ինքն ողորմեսցի ըստ մեծի ողորմութեանն իւրում. որ է՛հար՝ նա բժշկեսցէ. ամէն:

Բարեխօսութեամբ տիրամայր սուրբ Աստուածածնին եւ Յօհանու Մկրտչին եւ սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին, ըՍտեփաննոսի Նախավկաին եւ առաջին մարտիրոսին, յառաքելոց, մարբարէից, հայրապետաց եւ մարտիրոսաց, ճճնաւորաց, կուսանաց |Յա| եւ ամենայն սրբոց: Տէ՛ր իմ Յիսուս միածին, ամենայն հավատաց[ե]ալ քրիստոնէից ՀԲ. ազգի օղորմիս էնոց յառաջ ողորմիս, յետոյ մեղաւորիս. ամէն:

Ձայս գիրըս մնա, եւ յես հող դառնամ:

Թ. 2 յետագայ մուծում է, այդ պատճառով է յիշատակարանի շարունակութիւնը Յա էջում:

174ա Յես տէր Մանիէլըս գրեցի: Գիրըս մնաց, ձեռըս հող է դառցեր. ՌՄԺԷ. (1768) գրեցաւ:

196բ Թվին ՌՄԷ.ին (1781) հոգևտեմբերին: Ահայ ես՝ մեղաւոր եւ անարժան եւ սեվա[ւ]որ Մանուէլ սուտանուն քահանայս, որ աստուածասաստ բարկութիւնն եկն ի վերայ իմ, որ իմ իրիցկինն առ Աստուած փոխեցաւ, Տէր լուսաորեսցէ հոգին, Աստուած իւրեան հոգին արքայութեանն արժանի արասցէ. ամէն:

Ձայս եւս պատմեմ ձեզ: Մահի գրօղի խոցած եղա, կարկուտ ձէծած յարտ եղայ, այս շորացաց գլուխս ինչեր էկաւ, այս քօռանալու յաչքերս ինչեր տեսաւ մանկութենէ մինչեւ Ծ. (50) տարի մէկ լաւ օր մի չի տեսա, ո՛չ հօրէ խնդացի, ո՛չ մօրէ, ո՛չ ազգէ խնդացի, լուսաւորեալ իրիցկինս էլ ինձ նման եթում, |197ա| երկուքեանս էլ որբութեամբ մեծացեալ, նաչա[ր]ութենօվ, խզճութենօվ նիշանուեցանք, հար[ս]անիք արարինք, շատ նաչարութիւն ունէինք: Ծառա եմ Աստուծոյ, կա-

բուսուկներն շատ ունի էինք, Աստուած լցոյց, Բառք (= փառք) կու տաի Աստուծոյ, իրիցկինս լաւ տնարար էր, դայրաթօվ, նամուսով էր, մանօղ գգօղ էր, դայրաթ արինք, տուն էղանք: Հիմի ինչ անեմ, Աստուած ողորմի հոգոյն, առ Աստուած փոխեցաւ, մնացի Բ. ալաչիկ եթուծով մօլորեալ, նման տատրակի միայնացեալ, տէր ու տիրական շունիմք, անմխ[ի]թար գիշեր ցորեկ զու լամ, ճար շկա, մինքին շկա, բարօվ ես էլ շուտ մեռնիմ, իրիցկինոջ մօտն թաղեն գիս, որ ես էլ հետն հող դառնամ, ազատիմ դառն աշխարհէս, |197թ| գերծեալ լինիմ նախատանաց եւ բանբասանաց, թէ որ Աստուած լսէ, լինի, բարի է Աստուծով, զէրա դժվար կրակ է անմէր տղա պահեն կամ թէ կնոջ կարօտն, տան անտէր մնալն չի քաշվիր: Միք մեղադրեր, ասացէք Աստուած ողորմի իրիցկին Արգուի հոգոյ եւ տէր Մանէլի հոգոյն, որ ետ սակաւ ալ ուրց ես այլ մեռանելոց եմ:

Խնդրեմ աստուածպետական բարերարէն, որ իմ մեղքս չիշէ. ամէն:

Բ. Այլոց

Աստառ Ա., 1ա (նոտրգիր, 1715 թ.) [Մար]տիրոսի ծնունդն ՌՃԿԳ. (1715) թվին մայիսի ամսոյ:

1ա (նոտրգիր, 1715 թ.) Մարտիրոսի ծնունդն ՌՃԿԳ. (1715), մայիսի ամսոյ Զ.ին գրեցաւ:

1ա (նոտրգիր, 1717 թ.) Տէր Կիրակոսի եւ տէր ըՍտէբի օրհն[ն]ելու թվականն ՌՃԿԶ.ին (1717):

1ա (նոտրգիր, 1717թ.) Մարտի ամսոյ Բ.ինես՝ տէր Կիրակոս/// եցի գրեցի:

1ա (նոտրգիր, 1717 թ.) Տէր Կիրակոս[ի] եւ տէր Ս[տ]էբանի օրհնուվելու թիվն այս է. ՌՃԿԶ.ին (1717) մարտի ամսոյ երկու օրն: Թուման էրէց[ս] գրեցի: Զեռքս փթի, գիրս մնայ յիշատակ: Թիվն ՌՃԿԶ. (1717):

195թ (նոտրգիր, 1721 թ.) Թվին ՌՃՀ. (1721) գրեցաւ, մարտի Գ. օր:

201թ (նոտրգիր, 1738 թ.) Թվին ՌՃՁԷ. (1738), ամսեանն փետրվարի Ե. էր, օրն կիրակի. ես՝ անարժան ծառայ Աստուծոյ տէր Մարուքս գրեցի տէր Օվանէսի վաղճանիւն:

201թ (նոտրգիր, 1796 թ., թանաքագծով ջնջած, բայց ընթեռնելի) Թվին ՌՄԽԵ.ին (1796) ես՝ Սանահնեցի տիրացու Ղազարս եգած էի Թիլֆիզ քաղքէն եւ եկի Շօշի կոչեցեալ սուրբ վանքն եւ յետ քանի յաւուր տեսի զայս սուրբ գիրքս եւ ձեռամբ իմով գրեցի:

198թ (նոտրգիր, ԺԸ. դարի վերջ) Պատճառ գրոյս այս է, որ ես՝ Հոնէփսիմէ<ե>ս պարտ եմ իմ եղալար Ալեքսիսին ճԾ. դուռուշ, որ էնս կանէ ՁԵ. դուռուշ եւ Ա. տարի վաթայ. այլեւայլ շան[է]///:

200թ (նոտրգիր, ԺԸ. դարի վերջ) Տէր Յօսէփի որդի[ի] տիր[ացու] Ալեքսիսին: Թվին ՌՃ. (1651):

200թ (նոտրգիր, ԺԸ. դարի վերջ) ///ախ ծնունդն է ը Ի[ս]րայէլ ՌՃՂ. (1741):

201ա (նոտրգիր, ԺԸ. դարի վերջ, բոլորշու մէջ կենտրոնում եւ երկու եզրագօտիներում) Տէր Աստուծ Յիսուս քրիստոս: Ի վայելումն տիրացու Ալեքսիսին: Թվին ՌՃ. (1651): Յիսուս Քրիստոս բարին Աստուած, յորմէ ոչ ոք է: Բացի զայս բոլորակս զոր ինչ գտցես, յօգնութիւն զայն քեզ կոչեսցես:

201բ (նոտրգիր, ԺԸ. դարի վերջ, թանաքագծով ջնջած, բայց ընթեռնելի) Այս է ծնանիւն: Այս է ծնանիւն Սարգսի ՌՃՀԳ.ին (1725): Եղիսաբեթին (ընթերցումը՝ երկբայելի) ծնանիւն ՌՃՀԸ. (1729) թվին: Այս է ծնունդն Յովհաննիսին (՝) ՌՃՀԹ. (1730) թվին: Այս է ծնունդն Յակոբին (՝) ՌՃՁԳ.ին (1734):

202ա (շղագիր, 1807 թ.) Ի ՌՄՄԶ. (1807) աբրէլի ԺԸ. Մնակ որդիս եկաւ, մեզ ուրախացուց, գո[հ]ութիւնն պարգեւողին իմո:

203բ (շղագիր, 1807 թ.) Ի ՌՄՁԳ. (1834) թվին յունվարի:

Բ. կազմաստառ (շղագիր, 1820 թ.) 1820 հոկտեմբերի 26 աւ[ուր]/// շաբթի տեսի ի տեսլեան մէլիք Աբրահամն ի վերայ սեղանի, մատոյց ինձ՝ Իսահակ վարդապետիս մին պատառ հաց անուշահամ մազայով եւ մին տոլու անուշահամ բաժակ:

Սոյն հոկտեմբերի 28ին բաննահճ Յարութիւնն իւր որդի Յօհանն ետ ինձ աշակերտ վասն գիր ուսանելոյ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Յթ, 193թ ութնանկիւն. «Քրիստոսի ծառայ Ալեքսիս վարդապետ 1806»: 198թ ութնանկիւն, «[Քրիստոսի ծառայ] Սահակ վարդապետ 1243 (1794)»: 198թ՝ ոճատրուած քառանկիւն «[Քրիստոսի] ծառայ Ալեքսիս» (մի մասը շկայ, քանի որ դրոշմուած է լուսանցում): 198թ անընկալելի:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ Ա. կազմաստառ. «/// աջ ողորմի ասայ: Աստուած ողորմի տէրտէրի հոգոյն. ամէն»: Ա. կազմաստառ, 1ա. տարբեր տառեր եւ արաբական թուանշաններ: 1ա «Գրիճս սոր եւ թանակս մուր եւ սիրտս///», «Գրագրութիւնն», «Քարգե»: 2ա (նոտրգիր) «Պատուական», «աբգ... եւ օֆ», «Աստուած իմ», «Յասմնական զարացական», «Յանկալի եւ սիրելի, սիրելի նազդու (=նազլու) գովելի նազլու ցանկալի նազլու հագել ես ալն երեկ փնխալն, բարով քոյ գալն»: 87ա «Դարցեալ թէ կամիս գիտել ըսկիսպ Արարածոց վերաբերած է»: 121ա (ներքին եզրին սոսնձուած թղթիկին) «Ետուր երկիւղածաց քոց նշան»: 123թ «ՃԼ. թուխտ է»: 126թ (ստ. լս.) «Վարդի ջուր, |127ա| իսպտակ սոխի ջուր»: 133ա (ստ. լս.) «Վասն այն ոչ ընդունեմք, որ Տէրն մեր յառաջ քան զայս ասաց, թէ զի յարիցեն սուտ Քրիստոսք եւ սուտ մարգարէք եւ այլն: 198թ «Յամենայն ժամ է եւ ժամանակ»: «Մարամ վասն»: «Ամենակ»: «Դինվ»: «Ասաց զժակառէրա»: 200թ «ԱԲԳԿԵԶԷԸԹ»: «Տէր Յովանէս»: Նաեւ թուշնագիր Ե-եր, մեծատառեր: 201թ «Թէ որ այս ախթարք յս ծնանի, բախտար»:

«աբգդեզէր»: 202ա «հմե խմելազ գայս»: 209ա «երեք կերպ մարդ ճանաչի երից տեղիս. ուժեղն ի պատերազմի, իմաստունն ի բարկութեան եւ բարեկամն ի նեղութեան»: «Յի Հ Հասցէ»: Թուրքաբանական աղիւսակ:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ 205բ՝ երկու ձի (սեւ մատիտով): 209ա՝ երկու դիմանկար (սեւ թանաքով, կիսով եզրահատուած):

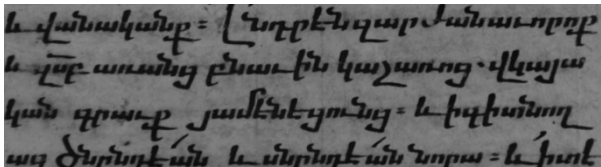
ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձուած թղթի վրայ «Ճառընտիր (6)»: 2ա՝ «ԹճԻԳ. - 1675. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2507

Հ Ա Յ Ր Ա Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Մ Ա Շ Տ Ո Ց

ԿԱԶՄՈՂ՝ Յակոբ (1599 թ.):

ԹԵՐԹ՝ 93. չգրուած 1բ, 88բ-93բ: ՊՐԱԿ՝ 1+Ա-Ըx12 (Ա, Է 10): ՆԻԻԹ՝ բոլոր, ք. 1՝ այլ բոլոր (աւելացուած 1599ին) լուսագծերով եւ լուսադրոշմով բոլորակ, որի մէջ կենտրոնով անցնող երկու մասի կամարածեւ նիւաւորուած գիծ, որի ծայրերը աւարտում են մէկական եռանկյունով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18,3x13,6: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,7x9,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 2ա): ՏՈՂ՝ 18 (2ա-11բ), 19 (12ա-55ա): ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը կարմիր մետախ, դռնակինը՝ վանդակագարդ կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ նարնջի:

Նմուշ 2ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Գիրք Պարապմանց սրբոյն Կիւրդի եպիսկոպոսի Աղեմանդրու հայրապետի յաղագս մարդանայոյ միածնին, Գրուի Լ. Երանելոյ Տեառն Կիւրդի եպիսկոպոսապետին Աղեմանդրի առ բարեպաշտ թագունին Եղոկիս՝ կին Թեղոսի բարեպաշտ թագաւորին, ժԱ. դ.: Ա+Բ, ստացուած ստորին եւ վերին լուսանցները եզրահատած մէկական թերթից: Մագաղաթ, 18,3x13,5, միասին (17x10), ուղղագիծ երկարագիր (նմուշ՝ Բբ), տող 17: Կարդալ՝ Աաբ, Բաբ. «//ամենեքին եղաք որդիք... մարդով մահ, այսպէս եւ մարդ//»: Բաբ. «//խաւել կարեւոր է, զիարդ ոչ իցէ յոյժ սխալանաց... պատեհութիւն որպէս ի վ[այ]րէ յաստուածաշունչ[//]»:

Տէս «Կիւրեղ Աղեմանդրացի. Գիրք Պարապմանց: Աթանաս Աղեմանդրացի. Թուրք առ եպիկտիմոն: Գրիգոր Տաթեւացի. Լուծմունիք ի Պարապմունս սրբոյն Կիւրդի»: Կ. Պոլիս. տպ. Աստուածատուր Կոստանդնուպոլսեցու. 1717 թ., էջ ձիւթ-ձիւթ, ձև-ձև..:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – գծանկարային. Լո լ ս ա ն ց ա յ ի ն՝ եպիսկոպոս՝ 2ա, կաթողիկոս՝ 39բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա Ր ղ՝ 2ա, 39բ, 59ա: Լ ո լ ս ա ն ց ա Ր ղ՝ բուսական, խաչ: 2 ա Ր ղ ա գ ի Ր՝ բոլորագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր:

Վինակ՝ բաւարար. կազմի կաշին ֆերձուածնետով, կապիչների կէսն ու գամերն ընկած, ք. 88-93՝ ցեցի անցք, խոնասութեան հետեանով բոլորը գունավորուած:

ԺԶ. դար (1599ից առաջ)

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-39ա [Կանոն եպիսկոպոս ձեռնադրելոյ] – Յորժամ հանդերձեալ լինի եպիսկոպոսացուցանել զոք... կացուցի զքեզ, մ՛տ յուրախութիւն Տեառն քո:

Բ. 39բ-58բ Կանոն կաթողիկոս աւրհնելոյ – Յորժամ հանդերձեալ լինին բարձրացուցանել զոք ի պատիւ կաթողիկոսութեան... եւ ապա փառս տուեալ արձակին, որում փառք յաւիտեանս յաւի՛:

Գ. 58բ-9ա Այս եւ նիւթք եւ պէտք սրբալոյս մեռունին – Պալասանի փայտի հունտ, խասապ տէրեւէ թուղթ... Այս է սրբալոյս սուրբ մեռոնի ծաղկունք՝ խորհրդով է:

Դ. 59ա-88ա Կանոն մեռոն աւրհնելոյ – Յաւուր մեծի հինգշաբաթին, ի ժամ սուրբ պատարագին... եւ քեզ վայել են անլուելի խոստովանութիւն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԿԱԶՄՈՂԻ

88ա Ով սուրբ հայրապետ[ք], յիշեցէք զանարժան կազմող սուրբ գիրոցս, սուտանուն Յակոբ յիշեցէք: Ի թվիս Ռեւ. (1599):

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձած թղթի վրայ. «Մաշտոց ձեռնադրութեան եպիսկոպոսի, կաթողիկոսի//»: 1ա «2. Մաշտոց 133: Բովանդակութիւն. 1. Կանոն եպիսկոպոս ձեռնադրելոյ - Թղ. 1: 2. Կանոն կաթողիկոս օրհնելոյ - 37բ: 3. Այս եւ նիւթք եւ պէտք սրբոյ մեռոնին - 56բ: 4. Կանոն մեռոն օրհնելոյ - 57: 5. Յիշատակարան կազմողի - 86: «Ով սուրբ հայրապետ, յիշեցէք զանարժան կազմող սուրբ գիրոցս՝ սուտանուն Յակոբ յիշեցէք: Ի թվիս Ռեւ. (1599)»: Սահակ վարդապետ Ամատունի»: 1ա՝ Սահակ վարդապետի գրած 1599ի տակ ընդգծած եւ կողքը՝ «Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 1ա՝ «Հ^մ 2507/133»:

2508

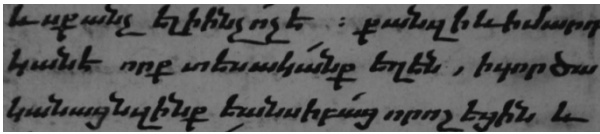
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Շ Ո Ց

ԺԵ. դար

բոլորգիր (նմուշ՝ 113ա): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ. աստառը դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

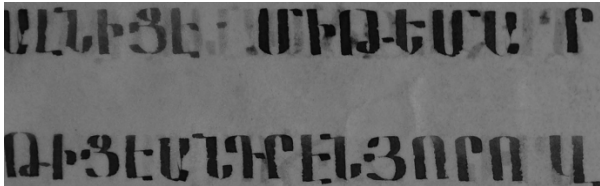
ԳՐԻԶ՝ Ոհաննէս: ՄՏԱՅՈՂ՝ Սարգիս արկ.:

ԹԵՐԹ՝ 308+1 (կրկն.՝ ք. 1), չգրուած՝ 1աբ, 130բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԱx16 (Թ 13, Ժ, Ի 12, ԺԳ 15, ԺԹ 10, ԻԱ 7): ՆԻԻԹ՝ բոլոր: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18,4x12,8-13,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (15,5x9): ԳԻՐ՝

Նմուշ 113ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Յովհաննու, Գ. 2-14: Թ. դ.: 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ) թերթ, ստացուած մէկ թերթի ընդլայնակի հատումով ու երկայնակի ծալումով, Գ-Դ.ն կարուած հակառակ: Մագաղաթ, 38,7x25,2, երկսին (27x20,2), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Գթ), տող՝ 16, ունի բուսական մէկ լուսանցազարդ (Բթ,Գա), գոյները՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, սպիտակ, սև: Կարդալ՝ Դա, Աբ, Գթ, Գա, Բթ, Դա, Բա, Աա՝ «ցնա. Թաբբի, զիտեմ... եւ որպէս Մովսէս»:

Նմուշ Գթ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – գծանկարային. Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 1գ: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր դ՝ 131ա, 233ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր դ՝ բուսական: Զ ա Ր դ ա զ Գ ի Ր՝ բուսական, թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. թանափց թուղթը մասամբ գունափոխուած, Թ. եւ Ժ. պրակների բերթերի (128-152) լուսանցները լրացուած, որոշ խորագրերի կարմիր գոյնը թափուած, յետագայ գրչութեամբ նտարգրով նորից գրած (111ա, 114թ), թ. 298-308 եւ Գ-Դ. պտակ՝ ցեցի անցներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1գ-130ա Գրիգորի եպիսկոպոսի Նիսացոյ (= Նեմեսիոսի) Յաղագս բնութեան մարդոյն

Տե՛ս ձեռ. 470, 2ա-115ա: Յանկ գրոյս/չիթ: ա/1ա-15թ: ր/16ա-37ա: գ/37ա-42թ: դ/42թ-44թ: ե/44թ-52ա: գ/52ա-4ա: է/54ա-9ա: ը/59ա-61թ: թ/61թ-2թ: ժ/62թ-3ա: ժա/63ա: ժբ/63աթ: ժգ/63թ-6ա: ժդ/66ա-7թ: ժե/67թ-9թ: ժզ/69թ-70թ: ժէ/70թ-5ա: ժը/75ա-6ա: ժթ/76աթ: ի/76թ-7ա: իա/77աթ: իբ/77թ-9ա: իգ/79ա-80ա: իդ/80ա-1ա (խորագիրն այլ Յաղագս ծննդկականին կամ սերման): իե/81աթ: իզ/81թ-3ա: իէ/83ա-7ա: իը/87աթ: իթ/87թ-9թ: լ/89թ-91ա: լա/91թ-2թ: լբ/92թ-5ա: լգ/95ա-7թ: լդ/97թ-9թ: լե/99թ-101ա: լզ/101ա-2թ: լէ/102թ-5թ: լը/105թ-8ա: լթ/108ա-11ա: լա/111ա-4թ (խորագիրը եւ սկզբնատողը վերականգնած յետագայում): լաա/114թ-20ա (խորագիրը եւ սկզբնատողը վերականգնած յետագայում): լաբ/120ա-30ա: Յշակրն թրգմն./130ա:

Լուսանցներում տեղ-տեղ ուղղումներ եւ լուծմունքներ:

Բ. 131ա-232թ Գրիգորի եպիսկոպոսի՝ եղբար Բարսղի, Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութիւն: Գլուխ, յորում է իմն մասնատրական Յաղագս աշխարհիս բնախաստութեան եւ գեղեցիկ իմն եւ պայծառ պատմութիւն

Տե՛ս ձեռ. 470, 116թ-213ա: Յանկ գրոյս/չիթ: ա/131ա-3ա: ր/133ա-6ա: գ/136ա-7ա: դ/137ա-8ա: ե/138ա-9ա: գ/139ա-40ա: է/140ա-1թ: ը/141թ-3թ: թ/143թ-7թ: ժ/147թ-9ա: ժա/149ա-51թ: ժբ/151թ-2թ: ժգ/152թ-7ա: ժդ/157ա-9թ: ժե/159թ-67թ: ժզ/167թ-8թ: ժէ/168թ-70թ: ժը/170թ-6թ: ժթ/176թ-9թ: ի/179թ-83ա: իա/183թ-5ա: իբ/185ա-7թ: իգ/187թ-9ա: իդ/189ա-93թ: իե/193թ-6ա: իզ/196ա-7թ: իէ/197թ-205ա: իը/205ա-6ա: իթ/206ա-9թ: լ/209թ-13թ: լա/213թ-8ա: լբ/218ա-32թ:

Ծանօթ. Լուսանցներում կան լուծմունքներ:

Գ. 233ա-308թ Երանելոյն Գրիգորի Նիսացոյ եպիսկոպոսի Յորդորումն մանկանց ի կուսութիւն, եւ թէ սեպհական է աստուածայնոյ եւ անմարմին բնութեանն կուսութիւն

Տե՛ս ձեռ. 470, 216ա-87ա: ա/233ա-6թ: ր/236թ-47թ: գ/247թ-55ա: դ/255ա-6թ: ե/256թ-8ա: գ/258ա-9թ: է/259թ-62ա: ը/262ա-3ա: թ/263ա-7թ: ժ/267թ-72թ: ժա/272թ-8թ: ժբ/279ա-82թ: ժգ/282թ-4ա: ժդ/284ա-7ա: ժե/287ա-8ա: ժզ/288ա-91ա: ժէ/291ա-2թ (գլխահամար շունի, ինչի պատճառով յաջորդ գլուխների համարները յղուող օրինակի համեմատ մէկով տարբեր են): ժը/292թ-4ա: ժթ/294ա-6թ: ի/296թ-8ա: իա/298ա-300ա: իբ/300ա-308թ (գլխահամարը՝ ժԹ.):

Ծանօթ. ԺԹ-ԻԱ. միաւորները գլխահամարներ շունեն եւ միացուած են ԺԸ,ԻԲ, ԻԲ. գլխի վերջում ձեռ. 470ի համեմատ ունի յաւելեալ մէկ թերթից մի փոքր աւելի. «Եւ յայտ է, թէ ոմանք առին զիսաչս իւրեանց... որոց լիցի ամենեցուն մեզ հասնել երկնային եւ յաւիտենական կենացն: Ծնորհաբ եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայել է փառք, իշխանութիւն»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

232թ (գրչի) Փառք զարացուցչին ամենայնի հը-զարին եւ կարաւղի, Հաւր եւ Որդուոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, որ արժանի արար զտկարս հասանել ի վերջին գիծ տառիս. ամէն: Եւ արդ, հողահուպ դիմաւք անգեալ աղաչեմք զպատահողքսդ այսմ հոգիաշունչ կտակիս յիշել բարեսէր մտաւք զստացող սորա զՍարգիս սարկաւազ՝ ծնողաւք եւ վարդապետաւք, եւս եւ զգծող սորա զՈհնաննէս՝ իւրայովքն, եւ որ յիշէքդ, յիշեալ լիջիք ի Տեառնէ. ամէն:

ՆՇՈՒՄ՝ Աա՝ «ԺԵ. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ^ր 2508/137»:

2509

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՍՍԱՅՈՂ՝ Յակոբ վրդ. Կարնեցի:

Թե՛րթ՝ 203+2 (երիցս՝ թ. 1). չբուած՝ 1ադ, 202ա-3թ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ժէx12 (Ժէ 13): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, թ. 194-201՝ այլ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ մարդ եւ կենդանի (գրի ծածկածութեան պատճառով աւելի մանրամասն տեսնել հնարատր չէ): ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 17,8x12,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (12,5x8): Գիր՝ բոլորգիր

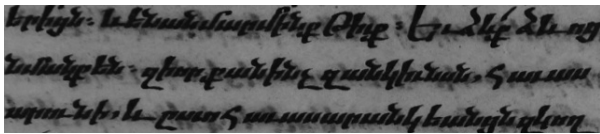
Ժէ. դար

(նմուշ՝ 17ա, լրացման՝ 194ա): ՏՈՂ՝ 22 (1Ե-193թ), 24 (194ա-201թ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ. աստուղ զարդահիս մետաքս. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

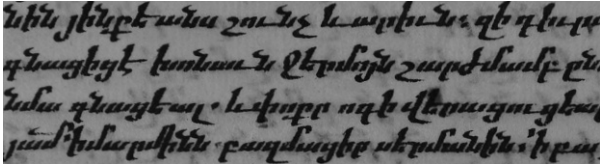
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ն՝ 1Ե: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր դ՝ 111թ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր դ՝ բուսական, թռչուն,

ծառ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, բուսական, կենդանագիր: Գ ո յ ն և ր՝ կարմիր, կանաչ, վարդագոյն, սև:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. ք. 194-201՝ յետագայում աւելացրել է Յա- կոբ Կարնեցիին, որի ձեռնով էլ բնագիրը լրացրած է և ցանկերն աւելացրած (տե՛ս Բովանդակութիւն), կազմի երկուական կա- պիչներն ու գամերն ընկած:

Նմուշ 17ա

Նմուշ 194ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ե-111բ, 199բ-200ա Գրիգորի եպիսկոպոսի Նիսացոյ (Նէմեսիոսի)Յաղագս բնութեան մարդոյ

Տե՛ս ձեռ. 470, 2ա-115ա: Յանկ գրոցա/199բ-200ա: ա/1ե-13բ: բ/13բ-31ա: գ/31ա-6ա (անխորագիր): դ/36ա-7բ: ե/37բ-45ա: զ/45ա-7ա: յ/47ա-51ա: լ/51ա-3բ: թ/53բ-4բ: ժ/54բ: ժա/54բ-5ա: ժբ/55ա: ժգ/55բ-7բ: ժդ/57բ-8բ: ժե/58բ-60բ: ժզ/60բ-1բ: ժլ/61բ-5բ: ժը/65բ-6ա: ժթ/66աբ: ի/66բ-7ա: իա/67աբ: իբ/67բ-9ա: իգ/69աբ: իդ/69բ-70բ: իե/70բ-1ա: իզ/71ա-2ա: իլ/72ա-5բ: իը/75բ-6ա: իթ/76ա-7բ: իլ/77բ-9ա: լա/79բ-80բ: լբ/80բ-2բ: լգ/82բ-4բ: լդ/84բ-6ա: լե/86ա-7բ: լզ/87բ-8բ: լլ/88բ-91ա: լը/91ա-3ա: լթ/93ա-5ա: լա/95ա-7բ: լաա/97բ-102բ: իբ/102բ-11ա: Յշտիրն. թրգմ./111աբ:

Հ^մ 470 ձեռ.-ի համեմատ չնչին տարբերութիւններ ունի. 470րդ ձեռ.-ի նկարագրութեան մէջ ժԹ. միատորբ չկայ, մինչդեռ ձեռագրում այն կայ՝ ժԹ/62բ-3ա «Յաղագս սրտմտութեան - Սրտմտութիւն է եռանդ շուրջ գործին... բնութիւն գիտեանց կարգ պահէն»:

Բ. 111բ-99ա, 200ա-1բ Գրիգորի եպիսկոպոսի՝ եղբար Բարսղի Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութիւն: Գլուխս, յորում է իմն մասնատրական, եւ յաղագս աշխարհիս բնախաստութիւն եւ գեղեցիկ իմն եւ պայծառ տեսութիւն

Տե՛ս ձեռ. 470, 116բ-213ա: Յանկ գրոցա/200ա-1բ: ա/111բ-3բ: բ/113բ-6բ: գ/116բ-7բ: զ/117բ-8բ: ե/118բ-9բ: զ/119բ-20բ (խորագիր այլ. «Ձի նման աստուածային գեղեցկութեանն է

մարդն»): յ/120բ-21բ: լ/121բ-3բ: թ/123բ-7բ: ժ/127բ-9ա: ժա/129ա-31ա: ժբ/131ա-2ա: ժգ/132ա-6ա: ժդ/136ա-8բ: ժե/138բ-45ա: ժզ/145ա-6ա: ժլ/146ա-7բ: ժը/147բ-53ա: ժթ/153ա-5բ: ի/155բ-8բ: իա/158բ-60ա: իբ/160ա-1բ: իգ/161բ-3ա: իդ/163ա-7ա: իե/167ա-8բ: իզ/168բ-70ա: իլ/170ա-6բ: իը/176բ-7ա: իթ/177ա-80ա: լ/180ա-3ա: լա/183ա-7ա: լբ/187ա-98բ:

Հ^մ 470 ձեռ.-ի համեմատ չնչին տարբերութիւններ ունի: Տե՛ս Ստեյլա Վարդանեան, Ս. Գրիգոր Նիսացի, Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութիւն, Ս. Էջմիածին, 2008:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՍՍԱՑՈՂԻ

198բ Ձենթագիր արտակերտեալս ի վիս սօլչն ի Գրիգորէ նիւեա արտաշարեալ զտիպն տէրունական ընդ երրեակն հանգէտ ելով դրախտ իմանալի եւ զգալի յոքնագան դիտողաց հրամանաւ վարժապետիս Եսա- յեա |199ա| Շարագանպարացի զգերաբուն դրախտս պէսպէս որակ պտղովք, ի զմայլումն իմաստից ճմրեալ, ի խոհեմական իմաստս բանասիրաց լուսափայլ դիտո- ղութեամբ յիսկականն լոյս, յորմէ ճաշակ եւ ճաշակօղ վերաբերիլ յիմանալի ստեղծունսն ի փառս միակին զվե- րոասացեալ հրաբունի վարժապետս իմ Եսայի՝ հան- դերձ ծնողօք եւ ազգայնօք, անմոռաց մաղթել զիսկ բան. յորմէ թողութիւնն վերա յաւելու աստ, եւ ի հան- դերձեալն, ո ե զիմն Յովհաննէս արքայեղբայր Հայոց Հեթմոյ յիշել առաջի կենեզ(=դ)ուտ պատարագին, այլ եւ զիմս անարժան թախիժ մակաց* վերանորոգօղ գրութեան, հանդերձ ծնողօք հայցել ի Քրիստոսէ զթո- ղութիւն մեղաց, եւ որ մեզ հայցէ, ինքն գտցէ. որում փառք անգրաւ յաւիտեան. ամէն:

[Ա]յլեւ զվերջին ստացօղ գրգոյս զՅակոբ վարդա- պետս Կարնեցի եւ բանի սպասաւորս աղաչեմ յիշել առ Յիսուս Քրիստոս յոյսն բնաւից: Եւ որք ընթեռնուք եւ վայելէք զբաղցրաճաշակ գիրքս միով Հայր մեղայիւ, եւ լիջիք դուք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որում փառք յաւիտեանս, ամէն:

* Մինչեւ այստեղ տե՛ս ձեռ. 470, 213ա՝ յիշ. գրչի:

ԳՐԶԱՓՈՂԳ՝ 1ա «Աստուած», «Ա տետրն է: Հարցն եւ ամենայն»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա «Հ^մ 2509/138», «Ժէ. Մ[ետրոպ] եպ[իս- կոպո]ս»:

2510

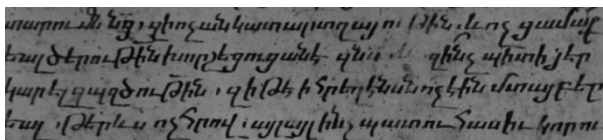
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԽԱՌԱԲԱՍՍԱՑ ՎԱՆԲ (Ռոտունիք)

ԳՐԻԶ, ՍՍԱՑՈՂ՝ Միսիբար:

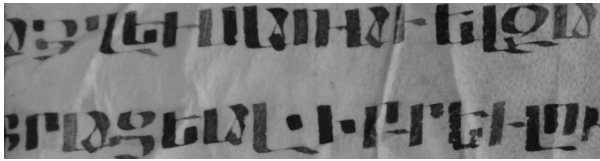
ԹԵՐԹ՝ 362. չգրուած՝ 362բ: ՊՐԱԿ՝ 1+Ա-Գx12 (Ա, Գ 10)+Ա- Իէx12 (ԺԼ 11, ԻԶ 10, ԻԷ 8): ՆԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 16,5x12: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,2-14x9-10): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 98ա): ՏՈՂ՝ 24-32: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն որոշմագարդ կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ. աստար կապոյտ կտաւ. լուսան- ցակողեր՝ կարմիր:

ՊԵԻԲ. – 1393

Նմուշ 98ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մարկոսի Ե 20-35: 2 (Ա-Բ) +2 (Գ-Դ), ստացուած նոյն թերթի հատումով եւ երկայանակի ծալումով: Թ: դար, մագաղաթ (34,2x26,5), երկսիւն (27,5x20), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող՝ 22: Կարդալ՝ Գա, Աբ, Գբ, Բա, Գա, Բբ, Գբ, Աա. «Նւ շոգաւ սկսաւ քարոզել... Թե դուստրն քն մե[նաւ]»:

նմուշ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա ռ դ՝ (գծանկարային)՝ 1ա, 239բ, 259ա, 276ա: Լ ու լ - ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, թոշում: Ջ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոշնագիր, հանգուցագիր, բուսական: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, արնագոյն, սև:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կապիչներն ու զամերն բնկած, գործածութիւնից թերթեր որոշ չափով մաշուած, փոքր-ինչ բամբակացած, խնամութիւն տեսած, թուղթը խոնացած, ք. 163-5, 308-59՝ ցեցի անցներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-317բ [Մեկնութիւն Հնգամատենին, արաբեայ Վարդանայ վարդապետի Արեւելցոյ]

Տէ՛ս ձեռ. 1139, 2ա-102բ: 1. Նախադրութիւն/1աբ (անխորագիր): ա/2ա-6բ (անխորագիր): բ/6բ-164ա (անխորագիր): 2. Նախադրութիւն/164աբ (խորագիրն այլ. «Նախադրութիւն ելից»): ա/164բ-5բ (խորագիրն այլ. «Կարութիւն ելից»): բ/165բ-239բ (անխորագիր): 3. Նախադրութիւն/239բ-240բ (խորագիրն այլ. «Ղ[ե]տական: Գարութիւն»): ա/240բ-259ա (անխորագիր): 4. Նախադրութիւն/259ա-60ա (խորագիրն այլ. «Թիւք բանակին Աստուծոյ հնոյն»): ա/260ա-75բ (անխորագիր): 5. Նախադրութիւն/276ա-7ա (խորագիրն այլ. «Երկ[ր] որդ աւրէնքն»): ա/267ա-316ա (անխորագիր): Վարդան վարդապետի արարեալ յիշատակարան/316ա-7բ:

Ծանօթ. Լուսանցներում եւ տողամէջերին բուն գրչի եւ յետագայի ուղղումներ, աղբիւրների հեղինակների անուններ:

Բ. 318ա-51ա Գիրք մնացորդաց (= Կտակ ժԲ. նահապետացն)

Տէ՛ս ձեռ. 351, 266ա-79ա: ա/318ա-20բ: բ/320բ-2բ (խորագիրն այլ. «Կտակ Շմաւոնի նահապետի՝ որդոյն Յակոբայ Իսրայելի»): գ/322բ-7ա: զ/327ա-32ա: ի/332ա-3ա: զ/333բ-5ա: լ/335ա-7բ: ը/337բ-40բ (խորագիրն այլ. «Կտակ Նեփթաղիմայ՝ որդոյն Յակոբայ: Վասն բնական բարոյն»): թ/340բ-2բ (խորագիրն այլ. «Կտակ Գաղայ: Վասն տեսութեան, զոր պատմեաց որդոց իւրոյ»): ժ/342բ-4բ: ժա/344բ-9ա: ժբ/349ա-51ա (խորագիրն այլ. «Կտակ Բենիամինի՝ որդոյն Յակոբայ»):

Հ^մբ 351 ձեռ-ի համեմատ չնչին տարբերութիւններ ունի:

Գ. 351ա-62ա [Պատմութիւն Յովսէփայ եւ կնոջ նորա Ասանէթի՝ դստերն Պետափիւէ քմի Արեգ քաղաքի. ձեռ. 205, 36բ-43բ]

ա. 351ա-7բ Պատմութիւն Ասանէթայ – Եւ եղեւ յամին առաւ^ա շնում... յղացաւ եւ ծնաւ զՄանասէ եւ ապայ՝ զԵփրեմ:

բ. 357բ-62ա Աւրհնութիւն խոստովանութեան Ասանէթայ – [Մ]եղայ, Տէ՛ր, մեղայ առաջի քո... եւ շնորահակալ եղեւ նմա, եւ յերրորդումն աւուր մեռաւ որդին փարաւոնի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

239բ եւ ամենայն հաւատացելոց ողորմութիւն եւ դարձեալ ի մեղաց, եւ ինձ՝ բազմաբիծ գծողիս:

239բ Աւգնեա՛, Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս:

259ա եւ ի նմանէ բեւեռք սիրոյ սուրբ եկեղեցոյ եւ ակնկալութիւն նորա եւ իւրոցն Վարդան վարդապետին եւ ստացողի սորա (անուան տեղ բաց, չգրած) եւ իւրայոցն եւ անարժան եւ ծոյլ գրչի Մխիթ[ար]այ ողորմութիւն ի նմա:

318ա Փառք ամենազար տէրութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ ետ կարողութիւն տկար ոգոյ՝ Մխիթար գրչի հասանել յաւարտ մեկնը^ն չիս Արարածոց Մովսիսի Ե. գրոցս յամի Պե՛թ. (1393) թուականիս: Եւ արդ, գրեցաւ սա ի վանս Սոււաբու, որ կոչի Խառաքաստայ, ընդ հովան[ե]աւ հոյակապ եւ գեղեցկաշէն սուրբ եկեղ[եց]ոյս, որ յանուն Սուրբ Աստուածամի, առ ոտս երջանիկ եւ հեզահոգի Սարգիս բաբունապետի եւ վարդապետին իմոյ՝ Գրիգորի: Գրեցաւ սա ի վայելումն անձին իմոյ եւ յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ ծնաւուլացն իմոց՝ Չոպանին եւ Թանխաթունին:

Ստ. լս. ժՁ. դար, նոտրգիր բջտր. «Սուխարու կամ Խարաբաստայ վանք կամ անապատ է ի Ռշտունիս»: Տէ՛ս ԺԳ. դ. յիշ-ք, էջ 606:

362ա Աստուած Աբրահամու, Հայր Աստուած Իսահակայ, Որդի Աստուած Յակոբայ, Սուրբ Հոգի, ողորմեա՛ ստացողի գրոցս Մխիթար մեղապարտի եւ ծնողացն իմոց:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 362բ Լաւ գէրիչէ հացէ:

ԿՆՔԱԿՐՈՇՄ՝ Գա. Բոլորչի, կենտրոնում երկգլխանի թագակիր արծիւ, ճանկերում իշխանութեան խորհրդանիշներ՝ կարճ գաւազան եւ խաչապսակ գունդ. “Πεχ. Αχαλυιxσκοϋ γραδσκοϋ πολλημυ”.

ՆՇՈՒՄ՝ Գա՝ «Հ^մբ 2510/Հ^մբ 143», «Հ^մբ 159/40», «Պեթ. – 1393. Մ[արոյ] եպ[իսկոպո]ս»: 158ա (նոտրգիր. յետագայ գրչութեամբ) «Նախ յետագայ թուղթն կարդալի է»: 159ա (նոտրգիր. յետագայ գրչութեամբ) «Նախ այս կարդալի է»:

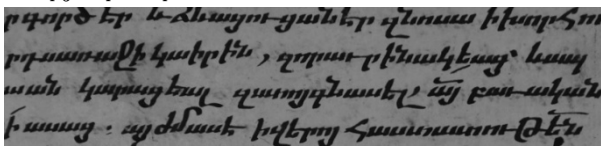
2511

Ե Ս Ա Յ Ի Ն Չ Ե Յ Ի , Վ Ե Ր Լ Ո Ւ Ծ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Մ Ա Ր Գ Ա Ր Է Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ն Ե Չ Ե Կ Ի Է Լ Ի

ԺԳ. դար

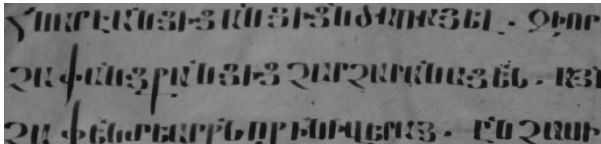
ԳրիՉ՝ Յոհաննես: ՄՍՄՅՈՂ՝ տե՛ր Ստեփանոս: ԿՍԶՄՈՂ՝ Մրապ (1596 թ.):

ԹԵՐԹ՝ 379+1 (կրկն.՝ թ. 12). չգրուած՝ 1ա, 379բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԲX12 (Ա. 10, ԺԷ, ԻԷ, ԻԸ, ԼԲ 11, Զ 13)+1: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, թ. 1, 10, 379՝ վերակազմման ժամանակ անելացուած այլ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ բոլորակ, որի մէջ՝ N/N: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16,8x12,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (14x9,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 27ա): ՏՈՂ՝ 25: ԿՍԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ. աստաղը կարմիր մետաքս: ՊԱՀ-ՊԱՆԱԿ՝ 1 (Գ) + 1 (Դ). Գ.՝ չգրուած թուղթ, լուսագծերով, անելացուած վերակազմման ժամանակ: Դ.՝ չգրուած, Դբ երեսին ունի տպագիր պատկեր (7,5x4,6). բուսական միջավայրի կենտրոնում մարդ (Ռոբրովալը՝ գլխավերեւում. HEROBOAM), որ ձախ ձեռքով բռնել է իր աշում գտնվող գրաստի սանձը, իսկ նրանից ձախ՝ առիծ:

Նմուշ 27ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – «Վարժ եագրեայ երանելոյ» եւ «Ճառ Քրիստեայ»: Ժ. դ.: 2 (Ա-Բ) +2 (Ե-Զ), ստացուած մէկական թերթերի լայնակի ծալումով, մասն նոյն ձեռագրի: Մագաղաթ, 23x16, միասին (17,5x12,5), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ 2ա), տող՝ 17: Ա-Բ՝ Վարժ եագրեայ երանելոյ. «վաստակոյ եւ յաւերտոյ կենաց... յաղագս հաւատոյ վիճել ընդ նմա»: Կարդալ՝ Բա, Աբ, Բբ, Աա), Գ-Դ՝ Ճառ Քրիստեայ. «ամենայն իբրեւ Որդի Աստուծոյ... բայց կարեւորն յայնմանէ խորհրդականագոյն է, որ» (կարդալ՝ Գբ, Դա, Դա, Դբ):

Նմուշ 2ա

Հմնտ.՝ Մրոյ իօրն եագրի Պոնտացոյ վարժ եւ մատենագրութիւն, քարգմանեալք ի յունէ ի հայ բարբառ ի հինգերորդ դարու, աշխատասիրութեամբ եւ ծանօթութեամբք ի յոյս ընծայեաց Հ. Բարսեղ վ. Սարգիսեան, Վենետիկ, 1907 թ., էջ 4-5, 56-7:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ն՝ 2ա: Լ ու ս ա ն - ց ա գ ա Ր դ՝ բուսական (2ա): Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ հանգուցագիր (2ա): Գ ո յ ն ե Ր՝ վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւար. երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած, 10րդ թերթն անելացուած եւ գրուած յետագայում, ձեռագիրն առհասարակ ԺԹ. դ նորոգուած՝ թափուած անկիւններն ու եզրերը լրացուած, թ. 16-133, 308-22՝ ցեցի անցրեալ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-378ա [Եսայեայ Նյեցոյ Վերլուծութիւն Մարգարէութեանն Եզեկիէլի]

ա. 2ա-63բ Յառաջաբանութիւն Վերլուծութեան մարգարէութեանն Եզեկիէլի – Աստուածային արարչագործ Բանին կրկին էութեամբ... յաղագս որոյ այս սպառնալիքս լինի առ մարգարէս, յորմէ փրկեացէ զմեզ Քրիստոս. եւ նմա փառք յաւիտեանս:

բ. 63բ-158բ Տեսիլ երկրորդ – Սկիզբն առնէ այժմ երկրորդ տեսլեանս... բայց մէք զայս յարմար տեսաք, զոր ասացաք:

գ. 158բ-75բ Առակ վասն արծուեաց – Եւ եղեւ բան Տեառն առ իս եւ ասէ. Որդի՛ մարդոյ, պատմեա՛ պատմութիւն... զոր սպառնամ եւ յանդիմանեմ վասն դարձի եւ փրկութեան ձեր առնեմ:

դ. 175բ-80բ Ողբ ի վերա իշխանին Իսրայելի – Բնաւորեալ է ի բնութեան ամենայն կենդանեաց... զայս յառաջ ասացեալ զնէ ի մէջ մարգարէութեանն՝ սուղ ինչ պատմութիւնն:

ե. 180բ-202բ Առ ծերս տանն Իսրայելի – Եւ եղեւ յամին եւլթներորդի, յամսեանն ճինգերորդի... յայնժամ առցէ զթագաւորութիւնս զայս եւ զքեզ մատնեացէ ի սատակումն:

զ. 202բ-4ա Առ որդիսն Ամոնայ – Աստանաւր ի վերա ամոնացոցն փոխէ զմարգարէութիւնս... որ է ոչ այլ ուստէք ասէ. այլք եւ զքեզ դատեցայց եւ տանջեցից:

է. 204ա-30ա Առ որդիսն Իսրայելի – Եւ եղեւ բան Տեառն առ իս եւ ասէ. Եւ դու, որդի՛ մարդոյ... յորժամ ամենայն բանք քո ի գլուխ եղեալ կատարեսցին:

ը. 230ա-2բ Ի վերա որդոցն Ամովնայ – Յամին երեսներորդի յաներեկի եւ գերութեանն... զի չեղեն ունկնդիրք ինձ:

թ. 232բ-3բ Ի վերայ Մովաբու – Մովաբացիքս. եւ սոքա յորդոցն Ղաւտ եւ էն նըմանապէս եղբարքն իւրեանց... զազգն եւ զտեղիսն, յոր դուք վստահացեալ պարծէիք:

ժ. 233բ-4բ Ի վերա Եդովմա – Եդովմ ծաւ անուանեցաւ... զի ես՝ զաւրացուցեալ զվտարանդիսն, նոցա գերիչս արարի:

ժա. 234բ-5ա Ի վերա փորշաացուցն – Վասն այդորիկ այսպէս ասէ ադոնաի Տէր... վասն տկարութեան Աստուած զայն առնէք:

ժբ. 235բ-9ա Ի վերա Տիւրոսի – Տիւրոս, որ է Մուր, եւ յետոյ կոչեցաւ Մուր... զի ըստ մարգարէիս զտեղին գայն խորք ծածկեալ ունին:

ժգ. 239ա-45բ Ողբս ի վերա Տիւրոսի – Զկորըստեանն արիւնակն ասաց... վասն այսորիկ եւ յառաջ տարեալ ասէ զսոյն:

ժդ. 245բ-53ա Ի վերա իշխանին Տիւրոսի – Արդ, ոմանք յառաջին մեկնչացն... ժողովեցան ի գաւիթս Քրիստոսի:

ժե. 253ա-5ա Ի վերա Սիդոնի – Եւ եղեւ բան Տեառն առ իս եւ ասէ. Որդի՛ մարդոյ, հաստատեա՛յ զերեսս քո... եւ զուխտ նոցա առ որդիսն կատարեսցից:

ժգ. 255ա-9ա Ի վերա եգիպտոսի եւ փարաւոնի՝ թագաւորին եգիպտացոց – եգիպտոս թարգմանի երկաթի հալոց... եւ ապա ի փորձոյն գիտացին զճշմարիտն Աստուած:

ժէ. 259ա-63ա Գարձեալ ի վերա եգիպտոսի – եւ եղեւ ի քսաներորդի եւ յեփներորդի ամին... այն է դատաստանն:

ժը. 263ա-4բ Գարձեալ ի վերա եգիպտոսի – եւ եղեւ ի մետասաներորդի ամի... ի ձեռն տանջանացն գիտացն:

ժթ. 264բ-8բ Գարձեալ ի վերա եգիպտոսի – եւ եղեւ յամին մետասաներորդի... նոյնպէս եւ զայլսդ մի ըստ միոջէ դիրին է ի վերա նորա տեսանել:

ի. 268բ-71ա Գարձեալ ի վերա եգիպտացոց թագաւորին – եւ եղեւ յամին երկրտասաներորդի... այլ եւ ամենայն քաղաքք եւ ազգք մինչեւ յամայրամս ժամանակաց:

իա. 271ա-3բ Ողբք ի վերա փարաւոնի եւ եգիպտոսի – Ողբարկութք առ կրկին միտս բերեն... այլ եւ սակա երկեղի, զի դեղի (°) փառսն էին:

իբ. 273բ-80բ Առ որդիսն Յակովբոս – երկրորդէ դարձեալ վերստին վասն դիտին... կամ յետ երթեալ եւ այսպն արարեալ ծիծաղին:

իգ. 280բ-8ա Առ հովիւսն Իսրայելի – եւ եղեւ բան Տեառն առ իս եւ ասէ. Որդի՛ մարդոյ, մարգարեանց ի վերա հովուացդ Իսրայելի... եւ ոչ անասուն եւ զիս Աստուած եւ ոչ զկուռսն:

իդ. 288ա-90բ Ի վերա եղովմացոցն – Սակա ինչ յառաջագոյն ընդ այլ հեթանոսս... որ երեց եղբայրն էր մեր եւ թշնամի եղեւ:

իդ. 290բ-6բ Ի վերա լերանցն Իսրայելի – Զգալի լերանցն Հրէաստանի... զկենդանի մարդիկ ժողովել:

իզ. 296բ-307բ Վասն յարութեանն – Ի հարցն առաջնոց եւ ի վարդապետացն սրբոց... միշտ բաշխէ անծախապէս եւ սրբէ զմեզ:

իէ. 307բ-11բ Ի վերայ Գովգայ – եւ եղեւ բան Տեառն առ իս եւ ասէ... վասն մեղաց իւրեանց:

իը. 311բ-7ա Ի վերա Գովգայ – Յառաջնուանս զգալն ասաց... հեղի զսրտմտութիւն իմ ի վերա նոցա:

իթ. 317բ-76ա Վասն շինուածոյ տաճարին – Ի սկիզբն քննութեանս... այժմ եւ յանսպառ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

լ. 377աբ Յետ աւարտման գրոցս թուսթ ընձաական յեսաեայ վարդապետի առ տէր Սաեփանոս – Արհիական եւ սրբազան քաւչապետ, տէր իմ պսականուն... եւ յոգիս բանականաց մինչեւ յամայրամս ժամանակաց:

լա. 377բ-8ա Պատախաւանի շնորհակալութեան տեառն Սաեփանոսի առ վարդապետն յեսաեայ – Յիսուսական համայնարանացն պետ... եւ ի պարծանս մեզ:

376ա [Վերջաբանոյքիւն Եսայեայ վարդապետի, որ ի Նին գաւառէ] – Արդ, ըստ հայցման հաճութեան բարէսէր կամաց երջանիկ եւ գերիմաստ նախասացեալ արհիականին, յարինեալ շարագրեցի զտեսութիւն աստուածաբան մարգարէիս կարճ եւ համառուտ տեսութեամբ, ի թվիս հայկազեան տոհմիս տովմարի՝ ըստ հոլովման ամաց եւթն հարիւր յի|376բ|սուն եւ երկուց (1303), ի դառն եւ անբարի ժամանակիս, որ տատանեալ ծրփիմք ամէնաներհակ արկածիւք, ի ներքուստ եւ արտաքուստ, որ ափշութիւն գործէր տեսականին եւ ընդ միջոյն գործոյս քննութեան, սակայն ըստ կարի իմովս անարգութեամբ հարկեցուցիչ հրամանաւ ի ձեռնտուութենէ Հոգւոյն գրեցի զսայ աղքատ եւ չքաւոր սեղանով զճառակիցսն կերակրելով, եւ հայցեմ յամենայնէ ներումն գտանել սխալանաց՝ որ աստ զբտանի: Իսկ եթէ յազուտ ումէք լինիցի, շնորհակալութիւն Հոգւոյն շնորհաց եղիցի, եւ կաթ աղաւթից ձերոց ցաւդեսցի ինձ ի տապան իմ գերեզմանի: Եւ եղկելի մատանցս այս վաստակ մտերիմ եւ խոհեմ քննողացդ ի վաելս մեծ եւ յազտութիւն ելիցի: Նաեւ զաշխատասէր եւ զառատամիտ վարդապետն Յոհաննէս, զճնեալ որդեակն իմ ի Քրիստոս, ի ձեռն որոյ սրբագրութիւն տառիս եղեւ, յիշեցէ՛ք բարի կամաւք, զի ըստ աշխատանացն եւ զհատուցումն ընկալցի ի Տեառնէ: Եւ դուք, որք պատահէք, ով աշակերտք բանի յայսմ աստուածախնի հանդիսի, արինակելով զսայ, գրեսչիք եւ զսակաւ զայս արձան յիշատակի մերս տաժանմանց, զի մի՛ լիցիք բազմիս առաւղ եւ սակաւին ոչ տուաւղ, այլ ընկալեալ ի ձեռաց ձերոց յղկեալ վէմս այս կենդանի յամախ արգելանի, առեալ դիցի ի հիմունս նոր Սիովնի, որով արհնեալ փառաւորեսցի ամէնասուրբ Երթ|377ա|որդութիւնն անբաժանելի ի ներկայս եւ յապագին եւ յանսպառ յաւիտենին. ամէն:

Մանօթ. Լուսանցներում երբեմն կան լրացումներ, հեղինակների անունների յիշատակումներ:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԺՁ. դ., նոտրգիր

378բ [Սակազին խորհրդակատարմանն] – Ի գթութեանցն Աստուծոյ եւ ամենայն սրբոց նորա... բանին Աստուծոյ բօ է:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

114ա (ստ. լս.) Վա՛ եւ եղուկ ի յայս մխէս ու ի հաց թխելէս:

189ա եղուկ ի Մաթիոսի ծիծաղէս:

292ա (ստ. լս.) Վա՛յ եւ ելուկ ի քնէս:

318ա (ստ. լս.) Վա՛յ եւ եղուկ ի յայս շնէս:

342ա Վա՛յ եւ եղուկ ի փոշարսիս կանչկանչելէս:

378ա Ով հոգեւոր սուրբ հայր Սաեփանոս, աղաւթեմ զբեզ՝ զանարժան գծաւղս Յոհաննէս յիշես ի քո սուրբ աղաւթբդ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

379ա (վերակազմողի, բոլորգիր, 1596 թ.) Արդ, վերըստին կազմեցաւ կտակս եզեկիէլ մարգարէի ձեռամբ սուտանուն Սրապի եւ ձեռնտուութեամբ մեր հոգեւոր հաւրն՝ վեհի եւ քաջ տէլէտի, իրունողի եւ անյաղթ Իբրունուսի հայրապետի, ի թվականի հայկազան տունարի ի Ռեհ. (1596), ի յերկրիս Տիարիկոյ, ի յանապատս Կիւրդի: Արդ, երես անկեալ աղաչեմ ընթերձաւդ այսմն տառի, զի կաթիլ մի աղաւթից ձերոց կաթեցէ ի բազմաշարաւ հոգի իմ եւ լուսացէ զիս ի մեղաց իմոց, եւ զձեզ Տէրն Քրիստոս, որ առատն է ի տուրս պարգեաց, միոյն Ռ.այապատիկ եւ բիրապատիկ հատուցանէ ի միուսանգամ գալըստեանն իւրոյ. ամէն:

378բ (նոտրգիր, ժՁ. դար) Աստուած ողորմի կըշկար Յովանիսին հոգուն, որ ստացաւ ըզգիրքս ի հալալ ընչից իւրոց եւ ետ յիշատակ ի ձեռն Հարապետ աշակերտին ի դուռն Սուրբ Յակոբի, որ կոչի Կապոսի: Արդ, ես՝ կըշկար Յովհաննէս երկրամերձ եւ հողաթաւալ դիմաւք առ ոտս ձեր անկեալ, առհասարակ աղաչեմ ամենեսեան՝ զկարգացողքդ եւ զսողքդ, որ ո՛չ ծախէք զգիրքս: Ով որ ծախէ՝ անիծած է: Այլ անյապաղ տաք ի ձեռս ընթերձողացն եւ արինակողացն եւ բանի սպասատրացն, որք ընթերձունն եւ դաս ասեն ի յիշատակ անձին իմոյ եւ իմ ծնողացն եւ հանդերձ ամենայնիւ ամենայն. Հա՛յր:

379ա (նոտրգիր, ժՁ. դար) Աստուած ողորմի Յովանիսին հոգոյն, որ զայս գիրքս գնեց ի հալալ ընչից իւրոց եւ ետ յիշատակ ի ձեռն Հարապետ վարդապե-

տին յիշատակ, որ կարդան եւ դաս ասեն իւր հոգոյն եւ իւր համարէն ննջեցելոցն: Աստուած ողորմի իւր հոգոյն եւ իւր ննջեցելոցն. ամէն:

1բ (նոտրգիր, 1663 թ.) Մեծ քահանայապետն տիեզերաց ետ մեզ լուսատու տեսուն տերանց զ[տ]էր Յակոբն բժիշկ էջմիածնայ եւ մեզ՝ մեղաւորացս դեղատու եւ քաւիչ յանցանաց մերոց, ի թուին հայոց ՌձԺԲ. (1663) եկն ի յԱրգբում քաղաք՝ առ ի գնալ յերկրպագութիւն լուսաբուս գերեզմանին Քրիստոսի: Եւ ես՝ Իբեիւացի Նիկողայոսս, որ այժմ բնակեալ եմ ի քաղաքիս Թէոդոսպոլիս, ետու յիշատակ զլուծմունս մարգարէութեանն եզեկիէլի: Ով սուրբ ընթերցողք, յորժամ վայելէք զսուրբ տառս, յիշեսջիք զիս՝ անարժանս, ի յաղօթս ձեր եւ ի սուրբ պատարագս եւ թողութիւն խնդրեսջիք մեղաց իմոց եւ ննջեցելոց իմոց եւ արժանի առնէք ի փշրանացն սեղանոյ ձերոց, եւ Տէրն ամենայնի, որ առատն է ի տուրն բարեացն, տացէ ձեզ եւ մեզ զիւր անձառ բարիսն. ամէն:

95բ (ստ. լս., նոտրգիր, 1821 թ.) Ընծայեցի հոգեորդեկին մերում |96ա| բարեծնունդ աղայ Կարապետ գերազնիւ |96ա| աղայ Մարկոսեան Թառնունվին, |96ա| Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց՝ վշտալի Եփրեմ: |96ա| Յամի 1821, դեկտեմբերի 19:

ԿՆՔԱԿՐՈՇՄ՝ 1բ, 222բ, 379ա ութանկիւն, «Գիրքս Սուրբ էջմիածնայ է»: 95բ՝ ութանկիւն, կարմրով, «է. Եփրեմ կաթողիկոս ՌՄԾԹ. (1810)»:

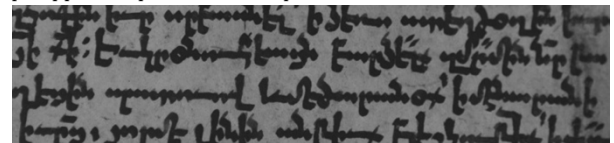
ՆՇՈՒՄ՝ Գա՝ «Հ՞մ 2511/2՞մ 149», «Ռեհ. - 1596. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2512

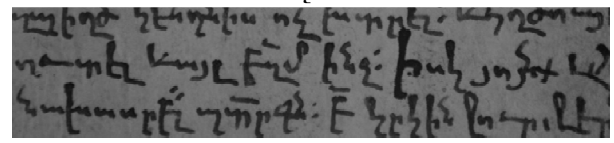
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ժե. դար

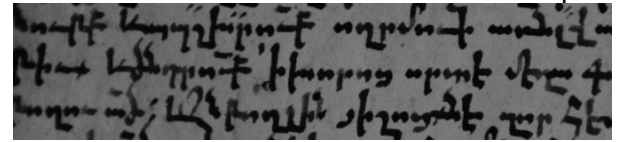
ՍՏԱՅՈՂ՝ տէր Սուփիաս (ժե. դար): Թերթ՝ 176. չգրուած՝ 1բ, 8բ: ՊՐԱԿ՝ 11+12+բ-ժԲx12 (Բ, Գ 11, Ժ 13, ԺԲ 14)+8: ՆԻԻԹ՝ թուրք, ք. 1-36՝ այլ թուրք, լուսագծերով, ք. 58՝ այլ թուրք, լուսադրոշմով՝ բուսական գարդանախշ (՞), ք. 164՝ այլ թուրք, լուսադրոշմով՝ վեցաթեւ աստղ, լուսին եւ այլ անբնկալեի պատկերներ, ք. 169-76՝ այլ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 14,4x10,6: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12x9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր. նմուշ՝ 60ա), նոտրգիր (նմուշ՝ 24ա, 58ա, 164ա, 172ա), ՏՈՂ՝ 24-31: ԿԱՁՄ՝ լաթ, միջուկը ստուարաթուրք. աստաղը դրոշմագարդ կտաւ: ՊԱՁՊԱՆԱԿ՝ 1+1, չգրուած թուրք, անկագրուած 1960ական թթ. նորոգման ժամանակ:

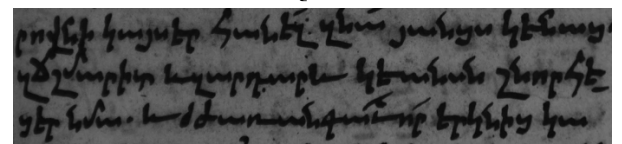
Նմուշ 24ա

Նմուշ 58ա

Նմուշ 164ա

Նմուշ 172ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի լաթը մաշուած, երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած, խոնաւոսիւն տեսած՝ քերթերը գունափոխուած, վերջին նորոգումը՝ 1960ական թուականների:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 36ա-57բ, 59ա-134ա [Մեկնութիւն Աւետարանին Յովհաննու]

ա. 36աբ [Ե.] – ///աստուածային զօրութեան եւ ազատութեան...

բ. 36բ-44ա Զ. – Յետ այսորիկ գնաց Յիսուս յայն-
կոյս ծովուն [Զ. 1]: Զկնի ցաւոցն է զընկերակցութիւնն
Քրիստոսի...

գ. 44ա-6բ Է. եւ յետ այսորիկ շրջէր Յիսուս ի
Գալիլեա... [Է. 1] Քրիստոս ոչ ընդունայն շրջէր...

դ. 46բ-51ա Ը. Աստուածային քահանայապետքն եւ
փարիսեցիքն կին մի ըմբռնեալ ի շնութեան [Ը. 3]:
Դպիրս կոչէ զօրինագէտս...

ե. 51ա-3ա Թ. եւ մինչդեռ անցանէր, ետես այր մի
կոյր ի ծնէ [Թ. 1]: Նախ Քրիստոս բանիւ եցոյց...

զ. 53ա-5ա Ժ. եւ եմ դուռն: Ընդ իս եթէ ոք մտանի-
ցէ, կեցցէ, մտցէ եւ ելցէ եւ ճարակ գտցէ [Ժ. 9]: Քրիս-
տոս Բ. ասացեալս ցուցանէ...

է. 55ա-6բ ԺԱ. Ասէ ցնա Յիսուս. Յարիցէ եղբայրն
քո [ԺԱ. 23]: Ոչ ասէ զերբն առ ի տալ Մարթիի զպատ-
ճառ...

ը. 56բ-7բ, 59ա-62ա ԺԲ. Աստ երկուս տարակոյս
խնդրի...

թ. 62ա-75բ ԺԳ. Սիրեաց զիւրսն, որ աշխարհի աստ
են, իսպառ սիրեաց զնոսա [ԺԳ. 1]: Քանզի թէպէտ
Քրիստոս միշտ կատարելապէս սիրէր զաշակերտսն...

ժ. 75բ-91ա ԺԴ. եւ եթէ երթամ, պատրաստեմ ձեզ
տեղի [ԺԴ. 3]: Ուստի թուի, թէ երթայր առ ի պատրաս-
տել...

ժա. 91ա-4ա ԺԵ. եւ [եմ] որթն ճշմարիտ [ԺԵ. 1]:
Նախ մխիթարեաց Քրիստոս զաշակերտսն...

ժբ. 94ա-5ա, ժԶ. Զի Քրիստոս կրկին ժամանակ
ճառէ...

ժգ. 95ա-106բ ԺԷ. Զայս իբրեւ խօսեցաւ Յիսուս
[ԺԷ. 1]: Նախ Քրիստոս մխիթարեաց զաշակերտս քա-
րոզութեամբ...

ժդ. 106բ-13ա ԺԸ. Արդ, գիտելի է, զի աւետարա-
նիչս աստ ոչ ճառէ...

ժե. 113ա-24ա ԺԹ. Գիտելի է, զի հրեայքն զՔրիս-
տոս վասն երկից շարախօսեցին...

ժզ. 124ա-31բ Ի. եւ ի միաշաբաթոջն Մարիամ Մակ-
ղալէնացի [Ի. 1]: Արդ, քանզի ի մէջ աւետարանչացն
բազում ներհակութիւնք արտաքուստ երեւին...

ժէ. 132ա-4ա ԻԱ. եւ իբրեւ ճաշեցին, ասէ ցՍիմոն
Պետրոս Յիսուս. Սիմոն Յովնանու, սիրե՞ս զիս առաւել
քան զդոսա... Արածեա՛ զխոյս իմ [ԻԱ. 15-17]: Առա-
ջին անգամ Քրիստոս ոչ միայն էհարց... Կատարեցաւ
Մեկնութիւն, որ ըստ Աւետարանին Յովհաննու ի վերայ
բնաբանին, շնորհօքն Աստուծոյ եւ ողորմութեամբ
սուրբ Աստուածածնին:

Բ. 134ա-42բ Հարցումն եւ քննութիւն վասն երո-
ղութեանն – Նախ խնդրի, թէ կարելի է, զի Աստուած
մի լինի էութեամբ... Զայսքան բան համառօտաբար
գրեցաք վասն անքննելի երրորդութեան եւ ոչ համար-
ձակեցակ ընդարձակութիւն տալ:

Գ. 143ա-63բ [Քարոզք]

ա. 143ա-5բ Կիրակի շաբաթանաց – Ով յանդիմա-
նեցէ զիս վասն մեղաց... [Յովհ. Ը. 46-47] Ոմն աս-
տուածաբան վարդապետ...

բ. 146աբ Կիրակի երկրորդ ֆարոզ – Փոք[ը] մի, եւ
ոչ եւս տեսանիցէք զիս... [Յովհ. ԺԶ. 17] Տէրն մեր Յի-
սուս Քրիստոս ճոխ քարոզ արար...

146ա՝ ստ. լս., գրչից. «Գիտի ժԸ. տետրն հան/// իս»:

գ. 146բ-9ա Կիրակի ֆարոզ երրորդ – եւ նա եկեալ
յանդիմանեցէ զաշխարհ վասն մեղաց... [Յովհ. ԺԶ. 8]
երեք բան է, զոր Տէրն հրամայեաց ասելով...

դ. 149ա-51բ Կիրակի Գ. – Զի զոր ինչ խնդրիցէք ի
Հօրէ իմէ յանուն իմ, տացէ ձեզ... [Յովհ. ԺԶ. 23-4]
Գիրք կու ուսուցանէ մեզ փրկիչն...

ե. 151բ-3ա Քարոզ Լէթանիաին – Ով ի ձէնջ
ունիցի բարէկամ եւ գնացէ առ նայ ի մէջ գիշերի...
[Ղկ. ԺԱ. 5-8] Այս Աւետարանս կու կարդացուի...

զ. 153բ-4բ Կիրակի մէջ Ը.օրէից համբարձմանն –
Յորժամ եկեցէ մխիթարիչն, զոր ես առ[ա]քեցից
ձեզ... [Յովհ. ԺԵ. 26] Գիտութիւն լիցի, որ Հոգին Սուրբ
կասուի հոգի ճշմարտութեան, եւ դեն կու ասի հոգի
ստութեան...

է. 155ա-6բ Կիրակի հինգերորդ ֆարոզ – [Ե]ւ երես
երկուս նաւա... [Ղկ. Ե. 2-3] Մովս այս կու նշանակէ
զաշխարհս...

ը. 156բ-8ա Կիրակի վեցերորդ ֆարոզ – եթէ ոչ
առաւելուցու արդարութիւնն ձեր... [Մտթ. Ե. 20] Զի
արդարութիւն դպրացն եւ փարիսեցոցն...

թ. 158բ-9բ Կիրակի է.երորդ – Իբրեւ ամբոխ բա-
զում կայր ընդ Յիսուսի եւ ոչ ունէին ինչ ուտել...
[Մարկ. Ը. 1-3] Զի այս Գ. օրս, որ ժողովս կահին ընդ
Յիսուսի...

ժ. 159բ-62ա Կիրակի Թ.երորդ ֆարոզ – Այր մի էր
մեծատուն, որո էր տնտես... [Ղկ. ԺԶ. 1] Այրս այս է
Աստուած...

ժա. 162աբ Կիրակի մետասաներորդ – Արք երկու
ելին տաճարն... [Ղկ. ԺԸ. 10] Տէրն մեր եւ վարդա-
պետն խոնարհութեան...

ժբ. 162բ-3բ Կիրակի ժԲ. – եւ բերին առաջի նորա
խուլ մի եւ համբ... [Մարկ. է. 32] Որ զբանն Աստուծոյ
կատարելապէս ընդունի... յորժամ կու զարդարին
վասն բղջախոհութեան, կու ապականին/// (շար. թա-
փուած):

Գ. 165ա-8բ [Մեկնութիւն բանից Աւետարանի] –
///ին եւ պիտոյցն գինոյն եւ վասն բառնալո զամօթս...
սակայն վասն թանձանաց ծնող /// (շար. թափուած):

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԶ-ԺԷ. դդ.

Ա. ԺԶ. դար. 169ա-76բ Յառաջաբան Պօղոսի ա-
ռաւելոյ, նախակարգեալ ի գլուխ գրոցս – Ընդ ու-

սոււնասէր եւ ընդ փոյթ քոյոյ սիրոյդ... յորմէ քարոզել զԱւետարանն սկսաւ մինչեւ ի/// (շար. թափուած):

Բ. ԺԷ. դար. 1ա-8ա Համառօտ ժողովումն մեկնութեան սրբոյ մարգարէին Եսայեայ, ի լուսատր մեկնչաց սրբոյ հօրն Եփրեմի, Յոհաննու Ոսկեբերանի եւ Կիրղի Աղէֆասնորու հայրապետի, հրամանաւ տեառն Հայոց Հէթմոյ. Գէորգեայ վարդապետի

– 1ա Յանկ սուրբ մարգարէին Եսայեայ – ա. Լճւր, երկին, եւ ունկն դի՛ր, երկին՛ր, զի՛... խը. Այսպէս ասէ Տէր. Երկինք աթոռ իմ են եւ երկ՛՛:

ա. 2ա-8ա [Մեկնութիւն] – Ծածուկ միշտ եւ անյայտ են բանք օրինացն... զամենայն ամբողջութիւն մտաց մերոց կործանեսցեն եւ զպտուղ հոգւոց կերիցեն/// (անաւարտ):

Հմմտ. Գէորգ Սկեւռացի, Մեկնութիւն մարգարէութեանն Եսայեայ, Ա. Էջմիածին 2010:

Գ. 26ա-7ա, 9ա-24ա [Առագաստ ամբողջութեան. պարփակող վարուց եւ բարեհամբաւութեանց երանուհեաց ոմանց եւ նագելուհեաց՝ ի ստունկանողաց զկենաց իւրեանց առօրէից ի փառս անուանն Յիսուսի, թարգմանեցեալ ի Յոհաննիսէ վարդապետէ Կոստանդնուպօլսեցոյ, ի փառս մեծագոյնս Աստուծոյ եւ ի զուարճութիւն հայկազունեաց. ձեռ. 1915, Յա-134ա]

– 26ա-7ա Նախերգութիւնք առ երանուհիս եւ զերամախոս սրբունիս, որոց զբարեհամբաւութեանցն վերանաղէ առագաստ ամբողջութեան – Ո՛վ համեստագունեղք եւ մաքրագունեղք հարսունք... որոց եմ ես յաւիտեան անարդիւն ծառայ Յովհաննէս Բուզանդեան շնչին քահանայս:

ա. 9ա-18ա [Գլուխ Ա.] Յաղագս վարուց եւ ելից սրբունայն Մագդաղիմեայ, որոյ զտօնախմբութիւնն սրբազան հոշակէ եկեղեցի յաւուր Ի. եւ Բ. երոբղում (23) յովիս – Ծնաւ ազնուապէս սրբուհիս այս... յորմէ գոյ ժողովեցեալ համառօտ այս առաջակայ:

բ. 18ա-24ա [Գլուխ ԺԳ.] Յաղագս վարուց եւ ելից սրբունայն Մարթայի, որոյ տօնախմբութիւնն հոշակի յաւուր Ի. եւ Թ. երոբղում (29) յովիսի – Ի ժամանակս մարգարէի ուրումն Քամուլիոս կոչեցելոյ... յորմէ լինին անթիւք բժշկութիւնք ի փառս մեծագոյնս Աստուծոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Գ. 24ա-6ա [ԶրոյցԳ]

ա. 24ա-5բ [Վասն ուրումն հրեայի] – Ոմն հրեայ բնակեր մերձ առ փոքրիկ մի մատուռ... շարաշար հակառակէր եւ թշնամանէր:

բ. 25բ-6ա [Մեծատունն եւ որդիքն իւր] – Մեծատունն ոմն ունէր Գ. որդիս... եւ ասէ հայրն. Ճշմարիտ ասացեր, որդի՛:

ե. 27ա-36ա Իւղաբերից Աւետարան ըստ Դուկասու

ա. 27ա-8ա [Նախադրութիւն] – Ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն...

բ. 28ա-34ա [Մեկնութիւնք հատուածոց ի Ս. Գրոց] – Եւ ահա այր մի անուն Յովսէփ, որ էր նախարար... [Գլ. ԻԹ. 50] Յովսէփ թարգմանի փառաւորեալ...

գ. 34ա-6ա Յորդորակ – Այլ դուք, եղբայրք, մի՛ մոռանաք զանճառ սէրն Քրիստոսի... ուրախութիւն մշտնջենաւոր ի ծագելոյ լուսոյ արդարոցն |36ա| եւ բարձցի արտօսք յամենայն մի՛ իս եւ՛՛:

զ. ԺԷ. դար, այլ ձեռնով, 58աբ [Վասն պատարագին առ զանազան ազգս] – Զի ահա լատինացիք... ի տօնս սրբոցն Յայսմաւորօք:

է. ԺԷ. դար, այլ ձեռնով, 164աբ [Կարգ մեղաց] – Զորս մեղք կայ յաշխարհս... եւ ոչ վասն արտաքնոց:

Թ. 164բ [Կարգ փիլիսոփայականք] – Զսեռն, զտարբերութիւն, զտեսակն, զյատուկն... գանելն՛ առնել, գանիլն՛ կրել:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

24ա (ԺԶ. դ., ստացողի) Որոյ աղօթիւքն ողորմեա՛, Քրիստո՛ս Աստուած, ստացողի սուրբ գրոյս զտէր Սուբիասիս եւ իմ հանգուցեալ ծնօղացն:

153ա Ո՛վ ընդունօղ աղօթից Տէ՛ր, ջնջեա՛ զմեղս նոցա, որք սրտի մտօք մեղաց թողութիւն խնդրեն ի քէն, ի Սուբիասիս ողորմութեամբ եւ շնորհօք քո ողորմեա՛ նա եւ իմ հանգուցեալ ծնօղացն, այլ եւ ամենեցուն:

169ա (ԺԶ. դ. յաւելագրողի, ստ. լս.) Աւգնեա՛, Հոգի՛ Աստուծոյ, եւ խաղաղութեամբ հա՛ն ի յաւարտ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 58բ՝ ուղղանկիւն, «Քրիստոսի ծառայ///»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնճուած թղթի վրայ «/// ութիւն ե՛// ութեան (5.)»: 1ա (ստ. լս.) «ԺԷ. դ. Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

2513

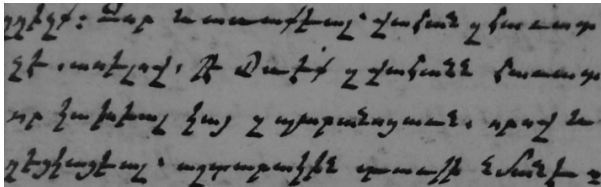
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 135+1 (կրկն.՝ 87. գրչի էջակալում՝ 1-64, որ է՝ 89ա-124ա). չգրուած՝ 37ա-88բ, 125ա-36բ: ՊՐԱԿ՝ 24+12+8+6+8x4+6+2x24: ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով. ք. 1-36, 88-135՝ անիւ, տակը կիսաշրջան, տակը՝ շրջան մէջը՝ «R», տակը՝ շրջան մէջը «1794» եւ առանձին՝ «1794», ք. 37-44՝ P, ծաղիկ, F եւ 1816, ք. 45-46, 49-50՝ «G. C. Cini», ք. 47-48, 51-54, 71-84՝ «C

1794-1816 թթ. միջեւ* & I Ionic», կամ՝ վեցաթեւ աստղ. տակը. «La Stella», ք. 55-70, 85-7՝ բուսական զինանշան, մէջը՝ արծիւ, տակը՝ «NICOLLO POLLERI e FIC///» եւ «Al Masso»: ՄԵՍՈՒԹԻՆ՝ 17,5x11: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (14,5-15,5x8-8,5): ԳԻՐ՝ նուրբիր (նմուշ՝ 24ա): ՏՈՂ՝ 23 (1ա-24բ), 24 (25ա-36բ), 26-29 (89ա-124բ): ԿԱԶՄ՝ որոշմագրոյ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուրք.

աստար թուրք, լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 1 (Բ) մաս կազմաստառի, թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով. Բուսական զինանշան, մէջը՝ արծիւ, տակը՝ «NICOLLO POLLERI e FIC//» եւ «Al Masso»:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, լուսանցակողերը գունաթափ:

Նմուշ 24ա

* Ժամանակի համար տե՛ս լուսադրոշմ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-36բ [Մեկնութիւն Երզոյ երգոց, ի հոգեխառն իմաստապատում առն Սողոմոնի, արքայն Իսրայելի, զոր ասացեալ է տեառն Գրիգորի ներանձնատր Բահանայի եւ հոգեշնորհ վարդապետի, որդոյ տեառն Խոսրովայ. զոր Բրիստոսասէր արքայն Գուրգէն սակս իւրոյ աստուածերկիտութեան եւ ընթերցասէր գարով, ցանկացեալ այսմ տառի՝ մեծաւ աղաչանօք եւ խնդրուածովք, եւ մեկնեալ զԱռակս փեսային եւ հարսին, որ բացայայտի մեկնութեամբ՝ ի Քրիստոս եւ յեկեղեցի. ձեռ. 1104, 48ա]

– [Երգ երգոց Սողոմովնի. ձեռ. 1104, 54ա – Ս]ողոմոն, որ թարգմանի խաղաղութիւն... ոչ կարեն տեսանել կամ իմանալ որչափ յայսքմ// (անաւարտ):

Հմմտ. Մատենագիրք Հայոց ժԲ. հատոր, ժ. դար, Գրիգոր Նարեկացի, Ե., 2011, էջ 771-884:

Բ. 89ա-124բ Հաւաքումն ի Յայտնութիւն տեսութեան, զոր մեկնեալ է Անդրէաս եպիսկոպոսն Կեսարու եւ յեղաշրջեալ ի հեղինականէն ի մեր բարբառ մետրոպոլիտն Յերապոլսի Կոստանդին, եւ սրբագրեալ ի ձեռն ոսկենկար գրչի սրբոյն Ներսէսի Լամբրոնացոյ, ի մեր թուականի ՈՒԵ. (1298), ի սկիզբն ամի առաջնոյ թագաւորութեան Լէոնի, որ ի Ռուբինեանց

ա. 89ա-92ա Բանք ի գլխոյ առաջնոյ – Յովհաննէս առ եօթն եկեղեցիս, որք են յԱսիայ... եւ եօթն աշտանակքն եօթն եկեղեցիքն են:

բ. 92ա-4ա Բանք յերբորդ գլխոյն – Առ հրեշտակ եփեսացոց եկեղեցոյն... եւ մեզ լուսաւորեցէ հաճութեամբ անսկիզբն Հօր եւ ամենասուրբ Հոգւոյն այժմ եւ միշտ:

գ. 94ա-7բ Բանք յերբորդ գլխոյն – Եւ առ հրեշտակ Սարգիկեցոց եկեղեցոյն... ընդ որում Հօր միանգամայն եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն:

դ. 98ա-100բ Բանք ի չորրորդ գլխոյն – Եւ վաղվաղակի եղէ Հոգւով... եւ քեզ ամենայն արարածք գոհաբանութիւն պարտին:

ե. 100բ-2ա Բանք ի հինգերորդ գլխոյն – Եւ տեսի յաշոյ ձեռինն... եւ միաւորեաց զենմամբն իւրով զամենայն:

զ. 102ա-3ա Բանք ի վեցերորդ գլխոյն – Եւ տեսի եւ ահա ձի սպիտակ... եւ սրբոցն պատրաստեալ բարեացն մասնակից արասցէ:

է. 103բ-6բ Բանք ի յե.րորդ գլխոյն – Հինգերորդ հրեշտակին հրամայեցաւ, զի ասասցէ չորից հրեշտակաց... ի ծայրագոյնն վայելեցին:

ը. 107ա-9բ Բանք յութերորդ գլխոյն – Եւ տեսի եւ լուայ զձայն հրեշտակի... այլ կոսպաշտութիւնն կարծեմ ասել զարժաթասիրութիւնն ըստ առաքելոյն:

թ. 109բ-10բ Բանք ի մետասաներորդ գլխոյն – Եւ տուաւ ինձ եղէզն նման գաւազանին... իսկ կարկուտն զպատուհասն:

ժ. 110բ-6բ Բանք յերկոսասաներորդ գլխոյն – Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս... այնքան հազար ամօք յանգ ելանէ:

ժա. 116բ-4բ Բանք ի քսան եւ միերորդ գլխոյն – Եւ տեսի երկին նոր... անունն Աստուծոյ տպաւորեալ է:

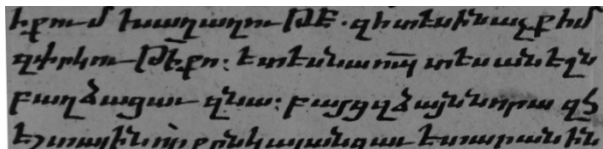
ՆՇՈՒՄ՝ Աս՝ «Հ^մ 2513/158», «ԺԹ. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: Կազմի մէջքին սոսնձուած թղթի վրայ. «// Գրիգ. Նա[րեկ]աց. Մեկնութիւն Երզոց երգոյն (1)»:

2514

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ն Ի Ի Ս Ա Յ Ի, Մ Ե Կ Ն Ո Թ Ի Ի Ն Ե Ր Գ Ո Յ Ե Ր Գ Ո Յ Ն

ԺԳ. դար

Թերք՝ 170: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԱ. x16 (Ձ 11, ԺԱ 15): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 16,4x12,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13,5-14x9,5-10): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 77ա): ՏՈՂ՝ 25-27: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուրք, միջուկը թուրք, մէջքը՝ կարմիր կաշի. լուսանցակողերը՝ կարմիր (ԺԹ. դար): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ) + 3 (Գ-Ձ), թուրք, չգրուած. Ա. եւ Ձ՝ այլ թուրք, մաս կազմաստառի, Ձ՝ ստորին արտաքին անկիւնում ննշադրոշմ. ութանկիւն, անընկալելի:

Նմուշ 77ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրեր մաշուած, ք. 165-170՝ ցեցի անցքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-170բ [Գրիգորի Նիսացոյ Մեկնութիւն Երգոց երգոյն]

Տէ՛ս ձեռ. 436, 70ա-122բ. նախ./1ա-5բ: ա/5բ-18ա: բ/18ա-30բ: գ/30բ-44բ: դ/44բ-62ա: ե/62ա-80բ: զ/80բ-90բ: ի/90բ-109ա: ղ/109ա-16ա: ճ/116ա-30բ: ժ/130բ-9ա: ժա/139ա-50ա: ժբ/150ա-5ա: ժգ/155ա-61ա: ժդ/161ա-70բ:

Հ^ր 436 ձեռ-ի համեմատ ունի շնչին տարբերութիւններ: Լուսանցներում գրչի եւ յետագայի յաւելումներ, սրբագրութիւններ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

170բ (բոլորգիր, 1439 թ.) Ո՛վ սուրբ ընթերցա՛ւղբ եւ մաքուր ուսումնասէ՛րք, աղաչեմ յիշել ի Տէր զվերջին ստացող եր[գ]ոց երգոյս Սօղօմնի գՅովսէփ արեղայ, որ ստացաւ զսա ի հալալ արդեանց իւրոց՝ յիշատակ բարի իւրն եւ ծնողաց իւրոց եւ ամենայն <ամենայն> արեան մերձաւորացն: Ի թվին ՊՁԸ. (1439), զոր տէր Աստուած վայելել տացէ. ամէն:

Տէ՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 502-3:

170բ (նոտրգիր, 1450 թ.) Ես՝ Յովսէփ այբեղայս բաշխեցի զայս սուրբ գիրքս իմ հոգեւոր եղբարն՝ Սու-

բիաս կրանաւորին՝ առ ի յիշատակել զիս եւ զծնաւղսն իմ ի ժամ ընթերցման խրատու սուրբ հաւրն Եւագրիմ-աի, աւգտելով ի սմանէ ի յերգ երգոցն Սօղօմնի՝ Աստուած [ող]որմի ասացէ մեզ, եւ ինքն յիշեալ եղից ի Քրիստոսէ հանդ[երձ] եղբարն Դաւիթ կրանաւորի եւ ամենայն ազգականաւք եւ ծնաւղիւք. ամէն: Ի թիվ ՊՂԹ. (1450):

Տէ՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 650:

170բ (նոտրգիր, ժէ. դար) Եւ արդ, մեք՝ որք կենդանիքս մնացեալ եմք, ի գալստեան ոչ ժամանեմք: Տէ՛ս, Տէ՛ր, գթաղցրութիւն եւ արդ:

ԳՐՁԱՓՈՂՁ՝ 170բ (նոտրգիր) «Զի նա է կենդանի բարեխօս վասն մեր: Վասն մեկանափորձութեան գրեցաւ»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձուած թղթի վրայ. «Գր. Նիսացոյ Մեկնութիւն Երգոց երգոյն (2)»: Աս. «Հ^ր 2514/160», «ՊՁԸ. – 1439, Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: Գբ (նոտրգիր). «Մեկնութիւն Երգ երգոցի, ի Գրիգորի Նիսացոյ արարեալ»:

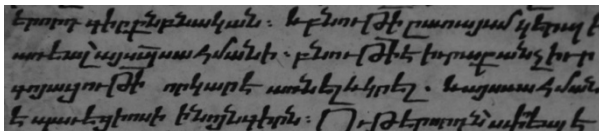
2515

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

[ԳՂԱԶՈՐ]*

ԳՐԻԶ՝ [ԹՌՌՈՒ]*: ՍՏԱՅՈՂ՝ Տիրատու բարունի:

ԹԵՐԹ՝ 342. չգրուած՝ 78բ, 165բ: ՊՐԱԿ Ա.-ԵՄ16 (Ե 14) + [Գ]-ԸՄ16 (Է 12, Ը կեկնուած, Ը1 11) + Ա.-ԺԱ.Մ16 (ԺԱ. 17): ՆԻԻԹՐՈՒՅ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ 16x12: ԳՐՈՒԹԻԻՆ միասին (9,5-10x13,5-14): ԳԻԻ բոլորգիր (նմուշ՝ 80ա): Տող 24-26: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միշուր տախտակ, աստոր ասեղնագործ կարմիր մետաքս, լուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (Բ-Ե) սկզբից, չգրուած թուրք, լուսագծերով:

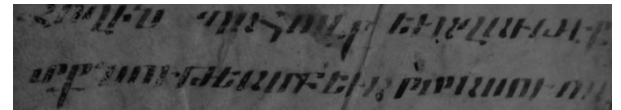

Նմուշ 80ա

ՄՆԱՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – ճ ա կ ա տ գ ա ռ դ՝ 1ա, 165ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական (1ա, 38ա, 116ա, 165ա), նապաստակ (18ա), թշուն (79ա): Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թշնագիր (1ա, 18ա), հանգուցազիր (38ա): Գ ո յ ն ե ռ՝ մուգ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – 1 (Ա) + 1 (Զ): 1. Ա.՝ ԺԱ. դ., ստացուած մէկ թերթի եզրահատումով: Մագաղաթ, 15,6x11,5, երկսին, ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ), տող՝ 15 (պահպանուածը): Պատմութիւն վասն վարուց երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի: Կարդալ Աս, Աբ «// ա// ն ես զամենսուրբ Երրորդութիւնն՝ զՀայր եւ զՈրդի... Պատմութիւն վասն վարուց... [Բ]ագոս եմ յաստ վարդապետութեանն... եւ դառնայր անորէն յեկեղեցին Անտիոքոս ի տեսչութենէն Աստուծոյ եւ ի հայրա//» (հմմտ. ձեռ. 996, 358բ-9ա): Կարդալ՝ Աս-Աբ: 2. Բ. Աւետարանների ճաշոց (վրացերէն): 1 թերթ (Բ), մագաղաթ (16x13,2), միասին, նուախուրի, տող 19: Կարդալ՝ Բա, Բբ (ըստ Բեռնար Ոստիկի):

ՉՀԲ. – 1323

Նմուշ Աբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար, ք. 260 եւ 299՝ արտաքին վերին անկիւմներն ընկած՝ գրադաշտը վնասուած, ք. 65՝ ստորին լուսանցից մի փոքր հատուած պատռուած:

* Գրչութեան վայրի եւ գրչի համար հմմտ. այս ձեռագրի գրի հետ նոյնական գիր ունեցող՝ ձեռ. 560, 55ա-197բ. 1325 ք., Գլածոր, գրիչ՝ ԹՌՌՈՒ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-170ա [Թովմայի Աբուինացոյ Գիրք Եօթն խորհրդոց, թրգմ. Յովհան Մործորեցի]

Տէ՛ս ձեռ. 559, 1ա-244բ: Նխոր./չխք: Յանկարան/չխք: 1/1ա-18ա: 2/18ա-37բ: 3/38ա-76բ: 4/116ա-65ա: 5/79ա-104ա: 6/104ա-16ա: Յշտկրն թրգմ/77աբ (տէ՛ս ձեռ. 560, 196ա-7ա)

Հ^ր 559 ձեռ-ի համեմատ ունի շնչին տարբերութիւններ:

Բ. 166ա-341ա [Մովսիսի Խորենացոյ Գիրք Պիտոյից]

Տէ՛ս ձեռ. 1681, 1ա-233բ: 1/166ա-75ա: 2/175ա-86ա: 3/186ա-95ա: 4/195ա-217ա: 5/217ա-41բ: 6/241բ-64բ: 7/264բ-89ա: 8/289ա-304ա: 9/304ա-21բ: 10/321բ-34բ: 11/334բ-41ա:

Հմր 1681 ձեռ-ի համեմատ ունի շնչին տարբերութիւններ: Տէ՛ս Գիրք պիտոյից, աշխտ. Գ. Մուրադեանի, Երեւան, 1993, էջ 26. ձեռ. A:

Գ. 341ա-2բ Մովսեսի Քերթալի՝ արարալի Պետոյիցս տառի խրատարանութիւն յորդորական առ թէղորոս ոմն աշակերտ իւր Ներկարթիլ քաջութիւն վարժիւմ յիմաստս նարտասանականս արհեստիս – Աստուատ ի բարձրագոյնս վերաթեւելով... ծաղր երաստս յըննագան հաւուցն եղան իւր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

78ա Գրեցաւ գիրս այս խորհրդոյ ի թիւ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ՌԳՃԻՆ., յամենանն ի հոկտեմբեր Ը., երկու ամալ յառաջ թարգմանեալ, եւ ի թիւ հայոց 22. (1321) թարգմանեալ եւ գրեալ ի դուռն Շործորու, ընդ Հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնիս, որոյ ողորմութեամբ եւ շնորհաբ եղև կատարումն սորին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. Գրչի. 104ա 2գժ[ողս] յիշեալ:

116ա 2տառապեալ աշխատողս յիշէ, աղաչեմ:

342բ 2մեղուցեալ եւ զանարժան գծաւոր յիշեցէք՝ աղաչեմ զձեզ վասն սիրոյն Քրիստոսի, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամեն, ամեն:

2. Ստացողի. 76բ ես՝ նուաստ եւ յետինս ի բանասիրաց՝ Տիրատուր բաբունի, ստացա զտառս զայս բազում աշխատութեամբ, որ էր ժողովեալ ի հոգէկիր եւ յիմաստուն վարդապետէ՝ Ֆրա Թումա կոչեցեալ, եւ ետու զսա գրել ի հալալ արդեանց՝ ի յիշատակ անձին իմոյ |82ա| եւ ծնողաց մերոց եւ ամենայն արեան մերձաւորաց: Եւ որք յետ մեր ժառանգեն, յիշման արասցեն զմեզ արժանի առաջի անարին պատարագին, եւ

որք յիշէքդ, յիշեալ լիջիք առհասարակ յողորմութիւնն Քրիստոսի, որ է արհնեալ յաւ՛:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

ա. 165ա (բոլորգիր, ժե. դար) 2ըստացող գրոցս զՄըժդիւն ոսկերիչն եւ զիւր կողակիցն յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք, եւ Աստուած ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի. ամէն: Այլ եւ զայնոսիկ, որք ունին երախտիք ի սուրբ գիրքս. ամէն:

բ. 342բ (նոտրգիր, 1735 թ.) Յիշատակ է գիրքս Աստապատեցի Կիրակոս վարդապետին եւ իւր հոգեւոր եւ մարմնաւոր ծնողացն: ԹՎին ՌՃՁԳ.ին (1735):

գ. 332բ (ստ. լս., նոտրգիր, ժԼ. դար) Գ. թուղթ շրջէ յառաջ ի վերջն:

333բ (ստ. լս., նոտրգիր, ժԼ. դար) Գ. թղթով ի վերջ:

335բ (ստ. լս., նոտրգիր, ժԼ. դար) Յետ շրջէ Գ.

թուղթ:

336բ (ստ. լս., նոտրգիր, ժԼ. դար) Գ. թղթով յետ:

ԿՆՔԱԳԻՈՇՄ՝ Բբ՝ ոճաւորուած բազմանկիւն (անընթեանելի), Դբ եւ 64բ՝ բոլորակ, անընկալելի: 1ա ութանկիւն, «Քրիստոսի ծառայ Կիրակոս վարդապետ»: 342բ՝ ութանկիւն, «Կիրակոս վարդապետ»:

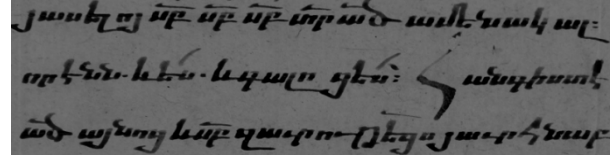
ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ Բա՝ «այսօրոս», «ա այն»: 342բ՝ «/// լալ ի յաշխարհէս»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձած թղթի վրայ. «Թովմայի Ա[բուրիս]ցոյ Մեկնութիւն խոր[հր]դոց եկեղեցւոյ (2.)»: Բա՝ «Հ՞ր 2515/169», «ՌԳՁԻՆ. – 1325, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2516

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԳրիՉ՝ Պետրոս սարկաւազ: ՄՏԱՅՈՂ՝ Ղազար եւ Գրիգոր վրդաբ- (հօրեղբարք գրչի): ԹՈՒՂԹ ԿՈԿՈՂ՝ Յովանէս արդյ: ԹԵՐԹ՝ 242: ՊՐԱԿ՝ Ա-Իx12 (Ա. 11, Ի 15): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 18,7x13,8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (15-15,5x10): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 102ա): ՏՈՂ՝ 15-20: ԿԱՁՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով (մուգ կարմիր դրոշմագարդ կաշի, ժէ. դարի յաւելում) եւ երկու կապիչով, միջուկը տախտակ. աստառը զարդանիւս մետախ, Բ. փեղկի մի մասը եւ դոնակիներ՝ կապոյտ կտաւ (ժէ. դարի յաւելում). յուսանցակողեր՝ կարմիր:

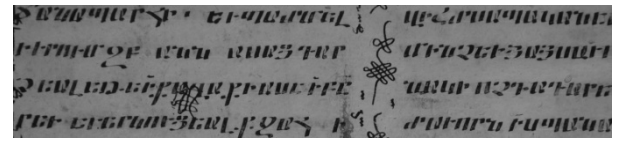
Նմուշ 102ա

ՄՆԱՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Խաչելութիւն՝ 92բ (չնջած): Լուսանցային մանրանկար՝ սուրբ ոմն: Ճ ա կ ա տ ա զ ա բ ղ ՝ 1ա: Բ ա - ժ ա ն ա զ ա բ ղ ՝ 61ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա բ ղ ՝ բոսական, իայ: 2 ա բ ղ ա զ ի ՝ բոսական, հանգուցագիր, մարդագիր, թոչնագիր, կենդանագիր, հուշկապարիկ, երկրաչափական՝ մարդաղէմ: Գ ո յ ն ե ՚ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի, շագանակագոյն, սև:

ՊԼՁ. – 1387

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Եսեքի Կեսարացոյ Պատմութիւն եկեղեցոյ: ԺԲ. դ.: 2 (Ա-Բ.) թերթ, վերջում. ստացուած 1 թերթի ընդլայանակի ծայրումով եւ եզրամատումով, որից բնագիրը վնասուած: Թուրք, 27,7x18,5, երկսին (23,5x[19,5]), տող՝ 25 (պետք է լինի 26, վերին լուսանցից եզրահատած), Ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ): Եսեքիոսի Կեսարացոյ Պատմութիւն եկեղեցոյ, դպրութիւն է., գլուխ ժԱ.: Կարդալ՝ Բբ-Աա, Բա-Աբ. «վաս[ն] նորա. այլ ի բա]զմութենէ [անտի] յարմարութեան... մարդիկն որ մերձանային առ նա, եւ կես[ս] քէր տանջանաւ»:

Հմտ. Եսեքիոսի Կեսարացոյ Պատմութիւն եկեղեցոյ յեղալ յատուրոյն ի հայ ի հինգերորդ դարու, պարզաբանեալ նոր թարգմանութեամբ ի յոյն բնագրէն ի ձեռն Հ. Աբրահամ վ. ճարեան՝ ի Մխիթարեանց, Ի Վենետիկ, 1877, էջ 547-8:

Նմուշ Աբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի մէջի կաշին մասամբ քայքայուած, գամերն ընկած, յուսանցակողեր մասամբ գունաթափ. թերթեղերը բամբակացած, աստառներին, պատասիկներին, ք. 1՝ 9, 233-242՝ ցեղի անցքեր, ք. 1՝ վերին աջ անկիւնն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-60բ Երիցս երանեալ սփանչելի հօրս մերոյ սրբոյն Ներսէսի Տարսունի եպիսկոպոս[ի] Մեկնութիւն խոր եւ անյայտ բանից Յովհաննու աստուածաբան Աւետարանչի, զոր ի ժամ վախճանին աղօթէր, ի խնդ[ր]ոյ գերագարոյ վարդապետին Ստեփանոսի Յակովբացոյ:

Տէս ձեռ. 1161, 169ա-207բ: Նխրգ/1ա4ա: 1/4ա-60բ: Յշտկ. հեղինակի/60բ:

Բ. 61ա-241բ [Անդրէասի Կապարովկացոյ Մեկնութիւն Յայտնութեանն Յովհաննու]

Տէս ձեռ. 1161, 79բ-168բ: Յիշտկ./240ա-1բ (տէս ստորեւ): Նխրգ./61ա-3բ: Գլուխք/63բ-6ա: Ներածութ./66բ-71ա: ա/71ա-5բ: բ/75բ-9ա: գ/79ա-81ա: դ/81ա-2ա: ե/82ա-3բ: զ/83բ-6բ: յ/86բ-8ա: լ/88ա-91ա: լ/91ա-2ա, 93ա-5բ: ժ/96ա-103ա: ժա/103ա-5ա: ժբ/105ա-7բ: ժգ/107բ-9բ: ժդ/109բ-10ա: ժե/110ա-1բ: ժզ/111բ-2բ: ժլ/112բ-3բ: ժր/113բ-6ա: ժթ/116ա-9բ: ի/119բ-22ա: իա/122ա-4բ: իբ/124բ-5ա: իգ/125աբ: իդ/125բ-6ա: իե/126ա-7բ: իզ/127բ-30բ: իլ/131բ-3բ: իր/134ա-6ա: իթ/136բ-8բ: յ/138բ-41ա: յա/414ա-2բ: յբ/143ա-4ա: յգ/144ա-51ա: յդ/151ա-61ա: յե/161ա-3բ: յզ/163բ-7ա: յլ/167ա-9բ: յր/169բ-70բ: յթ/170բ-2բ: յա/173աբ: յաա/173բ-4ա: յաբ/174ա-6ա: յագ/176ա-7ա: յադ/177ա-8բ: յաե/178բ-82ա: յագ/182աբ: յալ/182բ-3ա: յար/183ա-5ա: յար/185ա-6ա: ձ/186ա-7ա: ձա/187ա-9ա: ձբ/189ա-91ա: ձգ/191ա-3ա: ձդ/193ա-8ա: ձե/198ա-203ա: ձզ/203ա-4ա: ձլ/204ա-6ա: ձր/206ա-8բ: ձթ/208բ-10բ: յ/210բ-2ա: կա/212ա-3ա: կբ/213ա-4ա: կգ/214ա-7ա: կդ/217ա-9բ: կե/219բ-21ա: կզ/221ա-3ա: կլ/223ա-32ա: կր/232ա-3բ: կթ/233բ-5ա: կ/235աբ: հա/235բ-7ա: հբ/237ա-40ա:

ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ,

242բ (ԺԵ. դար) Վասն ազգականութեան, թէ ի քանի պորոսս պարտ է հասուցանել եւ քան զայս թոյլ տալն անմտութիւն է եւ նզովեալ կոչի – Արդ, մարմնաւոր ազգն բաժանի յԳ. դէմս... ոչ խնամութիւն լինի մինչեւ ի է. ազգն:

242ա (նորագիր, ԺԶ. դար) [Անուամբ ականց] – Զմորութս, սարգիոն, տպագիոն, կարկեհան, շափիւղեա, յասպիս, գոճազմն, ակադ եւ սուտակ, յակիւնդ եւ բիւրեղ, եւ եղունգն: Կարդա՛յ եւ ուսի՛ր. եւ զանարժան ծառայս յիշեա՛յ:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

[Ներսիսի Լամբրոնացոյ]

240ա (1179 թ.) Փա՛ռք Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ ետ մեզ զիմաստութիւն խորհրդոյ իւրոյ յայտնութեամբս, որ առ Յոհաննէս. ամէն: Ի թուակ[անիս] հայոց ՈՒԸ. (1179) գրեցաւ: Ես՝ Ներսէս նուաստս ի Քրիստոսս եւ տարտամս յուսումնասիրաց, վերջին եւ նուաղեալ ժամանակի ծնունդ ընթեռնուն զՅայտնութիւնն Յոհաննու տազնապէի յանձն իմ՝ առ ի յոչ գիտել զլուծումն բանիցն սքանչելացն: Եւ այսր անդր |240բ| խուզելով՝ զմեկնութիւն նորին ի մերս բարբառ ոչ գտի: Յետ որոյ հոգսս ինձ ընթանալ ի մեծն Անտիոք եւ շրջելով յոր անդ վանորեայս հոռոմոց եւ ֆռանգաց, այս

տեսնումն բորբոքէր ի միտս իմ, ուստի եւ քննեալ գտի ի գրեանս հոշակաւոր ուխտի Սրբոյն Պատրարի ի քաղաքի անդ զմեկնութիւն Յայտնութեանս ի լուծարտ բարբառ եւ ի նոյն գիր, որով վարին ֆռանգք, երկուց մեկնաց արարեալ: Եւ փափաճելով թարգմանել, ոչ գտի գոք, որ յայնմ բարբառոյ կարէր ի հայս յեղաշրջել:

Ապա ելեալ արտաքոյ քաղաքին՝ ի սուրբ լեռունն, որ ի հիւսուսոյ կողմ անդր, ի մի ի վանարէիցն հոռոմոց, որում անուն էր Պէթիաս, առ ոմն արգելական միայնակեաց, որոյ անուն Բասիլ, քննեալ գտի զգանգալին ի հելլենացի բարբառ եւ ի գիր՝ ուղղաբան եւ վայելուչ, որ լեալ էր Աթանասի |241ա| պատրիարգի նորին քաղաքի, եւ խնդրեալ աղաչանաւք ի բարէմիտ առնէն, առեալ փութացա գրովքն ի հայրապետական աթոռն, առ տէր իմ եւ կաթողիկոսն սուրբն Գրիգորիոս, զոր ծանուցեալ՝ ուրախ եղև յոյժ եւ հրամայեաց թարգմանել ի ձեռն մետրապալտին Յեռապալսի Կոստանդեայ, որ անտ ի ներքոյ սրբոյն հայրապետին հովանոյ հանգչէր. եւ սկսեալ աւգնականութեամբն Աստուծոյ եւ սրբոյ Տեառնն՝ նա ի թարգմանել, եւ ես ի գրել, վերընձայեցաք եկեղեցոյ Հայաստանեաց ուսումնա[ւ] էր մանգանց զայս սքանչելի աստուածային Յայտնութեանս մեկնութիւն:

Արդ, աղաչեմք զընթերցողսդ եւ զիմաստութեան զսիրողսդ յիմանալն զխորս իմաստիցն Աստուծոյ քննութեամբս զսուրբ հայրապետն Հայոց՝ զտերն իմ զԳրիգոր զբարէմիտն եւ զբարէսէրն, զառիթն թարգմանութեանս եւ հրամայող մաղթեցէ՛ք Քրիստոսի յաստիս խաղաղութեամբ պահել եւ ի հանդերձեալն սրբոց իւրոց յեկնից արքայութիւնն ժառանգ|241բ|ակից ընդունել: Այլ եւ զԿոստանդիին մետրապալտս, որ թարգմանեաց, եւ զՎասիլ կրանաւոր, որ զարիւնակս ետ, Քրիստոսս ողորմութեան իւրոյ արժանացուցէ աղաւթիւք ձեր:

Թարգմանեցաւ աստուածային Յայտնութեանս Մեկնութիւն ի թուականիս ի ՈՒԸ. (1129), ի սուրբ եւ ի հայրապետական աթոռն, որ կոչի Հռոմկլա, շրջապատեալ յաղենական աղբերէն Եփրատա, որ մատակարարէ բնակչացն զամենայն մարմնական պիտոյս ինամօքն Աստուծոյ, ընդ հովան[ե]աւ աստուածընգալ նշանին Վանկոյ եւ այլ սքանչելի սրբոցն, որ հանգուցեալ են անդր ի փառս Աստուծոյ:

Իսկ սրբաբանեցաւ ի նշանագրութենէն քերթողական արհեստիս ի յապահով անապատս Սուրբ Գորգ, ի մէջ լերինս Տորոսի, որ է ի գահ Կիլիկոյ եւ ի սկիզբն Պամփիլեա, ձեռամբ նւաստ եպիսկոպոսի նորին մայրաքաղաքի՝ Տարսունի, տառապելոյս Ներսէսի, շնորհաւք ողորմութեամբն Քրիստոսի, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Տէս Ե. ԺԲ. դդ. յիշ-բ, էջ 228-9:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

61ա Որք սիրոյն զեղուն էք, սիրելիք, / Սիրելոյն սիրով, բաղձամբ նեղիք, / Զբանս նորա լսել տոփիք, / Զանճառ զխորսն տէրունիք, / Եւ զհերականն, որ չեն, յայտնիք, / Զոր ի սրբոցն, որ էն վերջինք, / Ներսէս արար, երեւելիք, / Որք ի սմանէ ուրախ լինիք, / Սորին լուսով լուսափայլիք, / Զանսէր հոգիս եւ անբարիք, / զՊետրոս գրիչ աղալով ի լիք, / Մաղթեմ յիշել, երանելիք, / Թողով զիմ մեղսն աններելիք, / Որում ձերոցն թէ ունիք, / Նմին եւ դուք արժանասջիք:

66ա Զմեղաւոր հողս՝ զգրիչս, յիշեցէք ի Տէր եւ մեղաց թողութիւն խնդրեցէք, եւս առաւել զՅովանէս արեղայն, որ ի թղթիս կոկելն խիստ աշխատեցաւ, եւ յիշողք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ, ամէն:

242ա Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Սուրբ Հոգոյն. ամէն: Ի թուակ[անիս] հայոց ՊԼԶ. (1387) ես՝ նուսատս եւ տարտամս ի գործոց բարեաց Պետրոս սուտանուն սարկաւագս, որ միայն զանուն ունիմ սարգաւագի եւ զգործն՝ ոչ, որ ցանգացայ գրել զաստուածային Յայտնութիւնս, ի խնդրոյ պատուելի վարդապետացս՝ Դազար վարդ[ապետի] եւ Գրիգոր վարդ[ապետի], հարեղբարց իմոց, ի յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց, կենդանեաց եւ հանգուցելոց: Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք կարգայք եւ լսէք, կամ արինակէք զսա, մեղաց մերոց թողութիւն խնդրե-

ցէք յԱստուծոյ, եւ՝ ծնողաց մերոց, եւ Աստուած զձեր մեղքն շնջէ եւ զլսողաց, եւ որք՝ ամէն ասէն: Եւ զինչ դուք մեզ ասէք եւ խնդրէք, գտջիք եւ դուք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն: Եւ յամենայն ժամ:

Տէս ԺԳ. դ. յիշ-ք, էջ 571:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

66ա (1651, բոլորգիր) Աստուան թվն ճՌ. (1651°):

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա Բոլորշի, կենտրոնում երկգլխանի թագակիր արծիւ, ճանկերում իշխանութեան խորհրդանիշներ կարճ գաւազան եւ խաչապսակ գունդ. «[Πετ. Αχαμυεχσκοῦ γραδσκοῦ πομπυαυ]» (հմմտ. ձեռ. 2505, 1ա):

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 61ա «արբ դաւ արբս»: 66ա «գնամ//նէ եսիկոյամ օդով»: 241բ (արտք. լս.) «Շափիւղա փիրուզէ»: Աբ «Ծաղկունս քո ամենեքեան աղվոր է, մէնակ է»: Բբ «արբ... եւ ֆ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ Աս՝ չորս թռչնագիր եւ բուսական լուսանցազարդ, Աբ՝ երկու բուսական լուսանցազարդ:

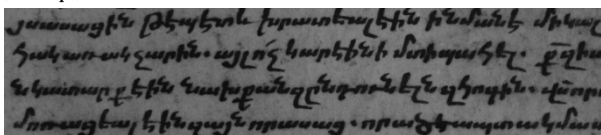
ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձուած թղթի վրայ. «Ներսիսի կամբրօն. Մեկնութիւն էր ընդ եղբարսի»: 1ա (ստ. լս.) «Հ^ր 217», «ՊԼԶ. – 1387, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2517

Ի Գ Ն Ա Տ Ի Ո Ս, Մ Ե Կ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ղ Ո Ի Կ Ա Ս Ո Ի

ԺԳ. դար

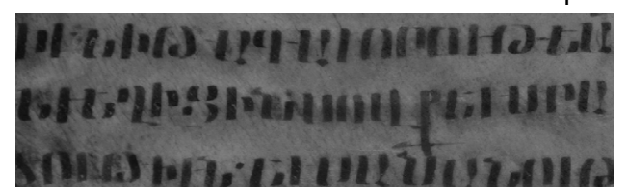
ԹԵՐԹ 229. չգրուած՝ 1ա, 22բ, 142բ-ձա, 227բ, 229բ: ՊՐԱԿ Ա-ԻՄ12 (է, ԺԳ-ԺԵ, ԺԼ 10, Ժ, ԺԶ, Ի 11)+2: ՆԻԻԹ թուղք, ք. 228-229՝ այլ թուղք, լուսագծերով, աւելացուած 1671 ք.: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ 16,7x13,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ միասին (13,2x11): ԳԻՐ բոլորգիր (նմուշ՝ 82ա): Տող 23 (3ա-129բ), 27-31(130ա-42ա), 21-27(143բ-226ա): ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ մուգ կարմիր կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը կապոյտ կտաւ. լուսանցակողեր՝ կարմիր (1671 ք.):

Նմուշ 82ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻԻՆ – զճանկարային. Զ ա ր դ ա գ ի բ՝ հանգուցագիր (3ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթեոսի, Ի. 15-17, 20-21, ԻԳ. 34 - ԻԳ. 14: Ժ. դ.: 2 (Ա.-Բ.) +1 (Գ.): Ա.-Բ.՝ ստացուած եզրահատուած 1 թերթի ընդայնակի ծայրամով, Գ.՝ 1 թերթի եզրահատուածով (բնագիրը վնասուած): Մագաղաթ: ԱԲ՝ 25,3x12,5, Գ՝ 13,5x12,2, երկսին ([25]x[19,5]), տող՝ 22 (պետք է լինէր 23, վերին լուսանցից եզրահատած), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա): Կարդալ՝ Գա, Գբ, Աա, Բբ, Աբ, Բա՝ «[եթէ չի]ցէ՛ ինձ իշխանութիւն... առ զերկոտասանսն առ[անձինն]// Յայնժամ մատեալ առ նա... յարայութեան քում//», «[Ի խա]չ հանից[է]... [ն]երանս[աց] եւ ապա եկե[ս]ցէ կատա[րած]»: Ունի լուսանցային համարաբար 2-3 տող:

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ բաւարար. կազմի երկուական կապիներ եւ գամերն ընկած, լուսանցակողերին եւ մի շարք թերթերի վրայ գեղի անցիւր, արտաքին լուսանցներում խոնաւութեան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-227ա Մեկնութիւն Գուկայ Աւետարանին, գոր արարեալ է Իգնատ[իոս]ի Եպիսկոպոսի, ի խնդրոյ տեառն Գրիգորիսի Հայոց կաթողիկոսի

Տէս ձեռ. 1246, 163ա-306բ: Յանկ/չիք: Նխդր/3ա-4բ: ա/4բ-31ա: բ/31ա-48բ: գ/48բ-53ա: դ/53ա-9բ: ե/59բ-62բ: զ/62բ-6բ: յ/66բ-74բ: լ/74բ-7բ: թ/77բ-83ա: ժ/83ա-94ա: ժա/94ա-101բ: ժբ/101բ-13ա: ժգ/113ա-24բ: ժդ/124բ-30բ: ժե/130բ-42ա: ժզ/142ա-59բ: ժկ/159բ-66ա: ժլ/166բ-72բ: ժմ/172բ-81ա: ի/181ա-3ա: իա/183ա-93ա: իբ/193ա-204բ: իգ/204բ-11ա: իդ/211ա-26բ: Ընձայական/226բ-7ա:

Գլխաբաժանում չկայ, որոշ սկսուածքներ կարմրով են:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԵ. դար.

1բ (անարուեստ բոլորգիր) [Թագաւորք Պարսից] – Կիրոս Լ. (30) ամ թագաւորէ... զԽԶ. (46) ամ շինեցաւ տաճարս, եւ դու գերիս աւուրս կանգնես զդա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

2բ Զսկսեալս իմ դու կատարեա՛յ. / Եղիցի շունչ քո խառնեալ ի սմա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պտոհկ-պճպնկ Գա (բոլորգիր, 1396 թ.) ԽԲ. (42) ամի թագաւորութեանն Օգոստոս կայսեր ծնաւ Քրիստոս ի սուրբ կուսէն: Եւ յայնմ ժամանակի Հրէից Հէրովդէս, Պարսից Արշօր, [Հա]յոց Աբգար: Գրեցաւ ձեռամբ մեղաւորիս՝ Ատովի բանի սպասաւորի, ի թվականի հայոց Պոճ. (1396): Յիշել ի Քրիստոս աղաչեմ:

227ա (բոլորգիր, 1459 թ.) Աստուած ողորմի Շմաւոն վարդապետի ծնաւդացն, որ ազատեաց զայս գիրքս ի գերութենէ պարսից:

227ա (նոտրգիր, 1459 թ.) Եւ ես՝ նուսատս ի վարդապետաց Շմաւոն, որ առաք զմեկնիչ Աւետարանիս Ղուկայ ի Շամբախի եւ բերաք ի վանքս Եւստաթէի՝ վանս յիշատակի իմոց եւ ծնաւդաց իմոց եւ ի վայելումն որդոց եղբարն իմ, որդոցն իմ Ստեփաննոս արհեպիսկոպոսին Եւստաթէի Սուրբ Առաքելոյս, եւ դուք տեսանալք կամ ընթերցաւք, յիշեք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր գլխոնեալս յամենայնի զՇմաւոն պիտականուն, եւ Աստուած զձեզ յիշէ ի արն տտենի. ամէն եւ եղիցի: Ի թվին ԶԼ. (1459) գրեցաւ սակաւ գիծս:

Տէս ԺԵ. դ. յիշ-բ, Բ., էջ 123:

2ա (նոտրգիր, 1604 թ.) Ես՝ նուսատ Բարսեղ, պիտականուն վարդապետս, աշակերտ տէր Սրապիոն քաջ ռաբունապետի՝ Գրիգորի Հայոց հայրապետի, յառաջ հանի դաս ասելոյ զմեկնիչս Ղուկաս սրբազան աւետարանչի ի թուին ՌԾԳ. (1604), ի մայրաքաղաքս Համիթ, յեկեղեցիս Սրբոյն Սարգսի Զօրավարին, աւգոստոսի ԺԼ. (18):

Տէս ԺԵ. դ. յիշ-բ, Ա., էջ 133:

228ա (բոլորգիր, 1671 թ. կազմողի) Արդ, ո՛վ գորովագութ հա՛րք իմ եւ եղբա՛րք, պատահողի այսմ սովերի յիշել աղաչեմ առ Քրիստոս յոյսն ամենեցուն զերեքերանեան անձն եւ զբազմերախտ, քրտնաշան աշխատողն զՎարդան Բաղիշեցի ռաբունապետն՝ զկրկին լուսաւորիչն Հայաստանեայց, որ յերեկոյացեալ ժամուս ի վերջին դարուս սա միայնակ գոլով փայլէ ի մէջ հոմացեղիցն իւրոց գործովն եւ վարուքն, եւ որպէս արեգակն ի պարս աստեղաց, այսպէս եւ սա ամենայն առաքինութեամբ զարդարեալ՝ ներքուստ եւ արտաքուստ, մանաւանդ անաչառ քարոզող եւ խրատող եւ

կարկիչ անզգամաց եւ ստահակաց, եւ ողորմածու եւ գթոտ ի դէմս աղքատաց եւ տնանկաց, որ յանբարի ժամանակիս յաւել եւ զբարեգործութիւնս զայս ի վերայ ամենայնի, զոր ունէրն: Եւ չու արարեալ ի տեղոյն իւրմէ սակս աղաչանաց եղբարց եւ եկեալ ի սուրբ մենաստանս Առաքելոցն, որ յանուն Եղիազարու առձայնի. զի թէ հնար իցէ զերծումն արասցէ եւ ազատութիւն շնորհեցցէ վանացն, որ անգեալ դնի ի ներքո ծանրաբեռն պարտուց, որ եւ իսկ եւ իսկ զձեռն ի գործ արկեալ՝ Աստուծոյ ամենակարող զօրութեամբն վճարեաց զանտանելի պարտան, մինչ գրէթէ երկուց հազարաց եւ այլ աւելի, եւ զամենայն |228բ| գրեանս եւ արդիւնս վանացն ազատեաց, եւ Լ. (30) գիրք վերստին նորոգեալ կազմեաց ի ձեռն Սահակայ կազմարարին Վանեցոյ, եւ զեկեղեցոյ սաքերն նորոգեաց, եւ ի հարաւոյ կուսէ զեկեղեցի Սրբոյն Ստեփաննոսի, որ ի Լանգ Թաւուր բռնաւորէն քակեալ եւ հիմն ի վեր տապալեալ, սա վերստին շինել հաստատեաց եւ պայծառացոյց զսուրբ մենաստանս ժամակարգութեամբ եւ սաղմոսերգութեամբ: Եւ կարգեալ հաստատեաց առաջնորդ եւ սպասաւոր Սուրբ Առաքելոցն զԴավիթ վարդապետ՝ զհոգեւոր հարազատն իւր, եւ ինքն վերակացու եւ խնամատար գոլով ամենեցուն, օրրստօրէ եւս քան զեւս յաւելու ի շինումն սուրբ եկեղեցեաց եւ ի բարեձեւութիւն ազգիս հայկազունեաց: Զոր եւ մաղթեմ յեղբարցդ հարազատաց յիշել ի պաղապանձ յաղօթս ձեր զՎարդան ռաբունապետն եւ զաշակերտն իւր՝ զԱբրահամ բանասէրն, զի անսայթաք կենօք անցուցէ զկեանս իւրեանց, եւ յետ աստեացս ելանելոյ ընդ սուրբ վարդապետաց դասուն դասակից եւ պսակակից արասցէ զսոսա. ամէն:

Կազմեցաւ մեկնիչս Ղուկասու Աւետարանչի ի թվաբերութեան հայկազեան տօմարիս Ռ. եւ Ը. եւ Ի. Երրորդի (1671), ի վանս Ղազալ|229ա|րու, ի հայրապետութեան Սրբոյ Աթոռոյն էջմիածնի տեառն Յակոբայ սրբազան կաթողիկոսի եւ յառաջնորդութեան սուրբ ուխտիս տէր Դավիթ ճգնազգեաց վարդապետի եւ տէր Ստեփաննոս կրօնաւոր հէրապետի. յիշել աղաչեմ առ յոյսն մեր Քրիստոս. ամէն:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ 1ա Բոլորշի, կենտրոնում երկգլխանի թագակիր արծիւ, ճանկերում իշխանութեան խորհրդանիշներ կարճ գաւազան եւ խաչապսակ գունդ. «[Αχαλ-υβιχσκοῦ γραδσκοῦ πολυγυα]»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձուած թղթի վրայ. «Իգնատիոս վարդապետի Մեկնութիւն Ղուկասու Աւետարանին»: 1ա «Ղուկասու մեկնիչն է», «Հ^ր 158/78», «ԶԼ. – 1459 յառաջ, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», ջնջած «Հ^ր 158»:

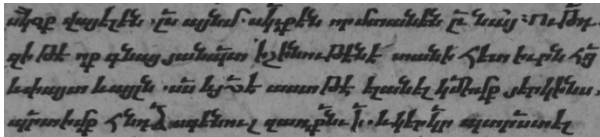
2518

ՄԱՏԹԷՈՍ ԶՈՒՂԱՅԵՅԻ, ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ժե. դար

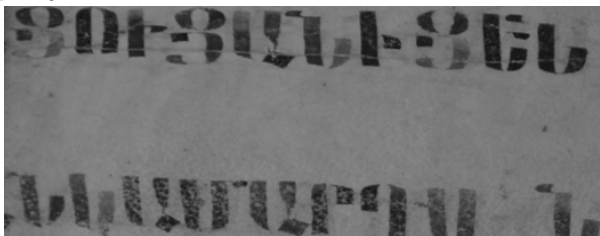
Թեթ՝ 360 (վր. լս. էջակալում՝ 1-714, որ է՝ 1ա-Գբ.) չբռնած 1բ, 360բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Լx12 (Գ, ԺԳ, ԻԶ, Լ 14, Զ 8, ԺԿ 16, Ի 4): Նեիթ՝ թուղք: ՄեծՈՒԹԻՒՆ 18,5x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (14,5-15x9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 48ա): ՏՈՂ՝ 31-32: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստաղը կանաչ մետախ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – գծանկարային. ճ ա կ ա տ ա - գ ա ր դ՝ 98ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչուն: Զ ա ր - դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, բուսական, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ՚ ս ե:

Նմուշ 48ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Պատարի Առ Տիտոս թուղք. Ա. 6-14, Բ. 1-9: Թ. դ.: 2 (Ո-Բ) + 2 (Գ-Դ), ստացուած մէկական քերթի ընդլայնակի հատումով, ընդերկայնակի ծայրումով և եզրահատումով՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաբ: Ա.Բ.՝ 18,4x24,8, Գ.Դ.՝ 18,4x25. բուն ձեռագիրը հասանաբար եղել է մօտ 38x28 շափսի, երկսին ([27x19]), Ա.Բ.՝ 6 տող, Գ.Դ.՝ 8 տող (պետք է լինի 15), բոլորգիծ երկարագիր (նմուշ՝ Բա): Կարդալ՝ Դա, Գբ, Գա, Դբ, Աբ, Բա, Բբ, Աա՝ «[անն]նագանդ: Զի [յ]արտ է եպիսկոպոս- [սի]ն... մի հարկանալ/// բան վարդապետութեան... զհակա- ռակորդսն կշտամբել/// լըմբելրանել. որք գամենայն... իրեանց իսկ/// [կշտամ]բեցես զնոս... ի պատուէրս մարդկան գատա- ծ[ելոցն]», Ա.Բ. «դու խասեաց... պարկեշտա/// [գինել]մոյս այլ բարկխատ... որդեխրս ցա[ծունս]/// նոյնպէս աղայեսչիր... գործոց բարութեան/// [հակառակոր]դն իցէ յամար... Մառայից. իւրոց»:

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ բաարար. կազմի կաշին մաշուած, երկու կապիչներն ու մէկ գամն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-88բ [Նուաստ և յետին աշակերտի Մատթէոսի՝ եռամեծագն Յովհաննոն և Գրիգորի աշխատասիրութեամբ՝ Հաւաքումն բանից յԱւետարանէն Ղուկասու և Բարոզ ի՝ վայելումն մանկանց Հայաստանեայ]

Տե՛ս ձեռ. 2519, 4ա-74ա: Յանկ/2ա-3ա: ա/3բ-4բ: ր/4բ-8բ: գ/8բ-13բ: դ/13բ-5բ: ե/15բ-8ա: զ/18ա-22բ: յ/22բ-6բ: լ/26բ-31ա: ր/31ա-4բ: ժ/34բ-6բ: ժա/36բ-40ա: ժբ/40ա-2ա: ժգ/42ա-6բ: ժզ/46բ-51ա: ժե/51բ-9ա: ժզ/59ա-64ա: ժե/64ա-70ա: ժը/70բ-3բ: ժթ/73բ-7բ: ի/77բ-82ա: իա/82ա-3բ: իբ/83բ-7բ: իգ/88աբ: Յշտկրն/87բ-8ա:

Բ. 89ա-350բ Նորին Մաթէոս նուաստ և յետին աշակերտի եռամեծագն Յոհաննոն և Գրիգորի, աշ-

խատասիրեալ ի Բննութիւն Գործոց առաքելոցն, ի մեկնութենէ սուրբ հարցն Յոհաննոն Ոսկերերանի և Եփրեմի, ի խնդրոյ հարագատ հոգեւոր եղբօր իւրոյ Յակոբ վարդապետի Ովսաննագին

Տե՛ս ձեռ. 2519, 75ա-287ա: Յանկ/89ա-97բ: ա/98ա-106ա: ր/106ա-19բ: զ/119բ-24բ: դ/124բ-29ա: ե/129ա-34ա: գ/134ա-42ա: յ/142ա-50ա: լ/150ա-6բ: ր/156բ-65բ: ժ/165բ-72բ: ժա/173ա-81բ: ժբ/181բ-6ա: ժգ/186ա-94բ: ժդ/194բ-200բ: ժե/200բ-11բ: ժզ/211բ-8բ: ժը/219ա-27բ: ժլ/227բ-36ա: ժթ/236ա-9բ: ի/239բ-45ա: իա/245ա-56ա: իբ/256ա-66ա: իգ/266ա-74բ: իդ/274բ-85բ: իե/285բ-94ա: իզ/294ա-301ա: իլ/301բ-14բ: իը/314բ-22ա: իթ/322ա-32բ: լ/332բ-41ա: լա/341ա-49բ: Յշտկրն/349բ-50բ:

Գ. 350բ-9ա Նորին Մաթէ[ոսի] աշակերտի Ներբողեան ողբերգաբար ոգեալ ի թաղումն երջանիկ բաբունապետին Գրիգորի: Ընդ նմին և յիշատակել զողբս լալեաց կոտորածին, որ ի Վրաց տուն, ի Փայտակարան Բաղաբի, Բանգի պատկեր աւուրցն մի դիպեցաւ, մանաւանդ ի հրաշագեղն Կարապետ եղբայր իւր – Ո՛վ սայր զմահ իմ, փոխանակ մահու քո... ծովատուփ և խաւարա[յ]ին բանդէս ի յիւր սքանչելի լոյ[ս]: Եւ մեք, ձեւաք հանդերձ փառաւրեցոցուք զՀայր և զՈրդի և զՍուրբ Հոգիդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտ[ենից]:

Կարմրագիր խորագրի՝ «Նորին, Ներբողեան, Ողբերգաբար, Գրիգորի, Ընդ, Զողբս, Կոտորածին» բառերի սկզբնատառերը գլխագիր թաւ սեւով են. սրանց թվային արժէքների գումարը լինում է 1477, որը հնարատը է լինի ձեռագրի գրչութեան թուականը:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

51ա եւ գիս յիշել աղաչեմ:

218բ Զանար<գ>ժանս յիշել աղաչեմ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

359բ (բոլորգիր, 1718 թ.) Գիրքս այս է քաղուածք Ղուկասու Աւետարանին և Գործոց առաքելոցն Քրիստոսի. ես՝ տէր/// (քերած-չնշած) վարդապետս ըստացա զսա հալալ ընչիւք իմովք ի ՌձԿէ. (1718) թուին, ետու զսա ի վանս սրբազան առաքելոյն, որ կոչի Սուրբ ըՍտեփ (վերջին երկու բառը գրած շնշածի վրայ) վանք, յիշատակ ինձ և ծնողաց իմոց: Ով ոք որ կարդասցէ զսա և վաւելեց[է] Աստուծով, զմեզ մի Հայր մեղայիւ յիշատակելն մի՛ դանդաղեցի:

360ա (նոտրգիր, 1759 թ.) ԹՎին ՌՄԸ.ին (1759) ես՝ հող և մոխիր տիրացու Վարդանս դաս առի ի շնորայգարդ հօրէն իմէ տեանն Գրիգորսր (= Գրիգորիս) արհիեպիսկոպոսի, որ է Սուրբ Ստեփանոսի Նախայվկայի յաջորդ: Տէր Աստուած վայելու՞մն տացէ և ինձ յիւր խնամօքն պահեսցէ, ամէն:

359ա (նոտրգիր, ջնշած, գուցէ կապ ունի նոյն էջի մի կնքադրոշմի հետ):

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2ա, 359ա՝ ութանկիւն, «Մկրտիչ վարդապետ. 1188 (1739)»: 2ա, 359ա՝ ութանկիւն, վերին մասում հրեշտակ. «Մկրտիչ վարդապետ 1120 (1671)»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Աա «Քաղում խանի զուլ Բեջանե, մէկ տայէ ասել վանքին, ոչուն վարդապետ առնես»: «Ես է էսօրը»: 1ա «ա բ գ դ ե զ է ը թ ի լ ի ծ»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձուած թղթի վրայ. «Մատթ[էոս] վարդապետի Տաթեւացւոյ Մեկնութիւն

Ղուկասու Աւետարանին, քաղուածոյ (1)»: Աբ «Ե. կորնդացւոց 202-204: Խրատ քահանայից 85, 112, 124, 148, 149»: Բա՝ «Հ՞՞ 2518/175»: 1ա «Մատթէոս վարդապետի Քաղուածոյ մեկնութիւն բանից Աւետարանին Ղուկասու» (սեւ մատիտով): 1ա «Համառօտ հաւաքումն աւետարանական բանից եւ Գործոց, յորում անուանք հայրապետաց երից ժողովիցն» (սեւ մատիտով): 1ա՝ «ԺԶ. դար, Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 87բ (արտ. լս.) «Յիշատակարան» եւ 88ա «Ձուռնի պակաս»:

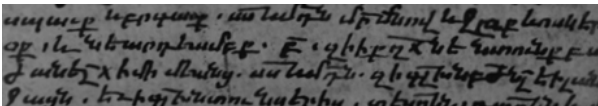
2519

ՄԱՏԹԷՈՍ ԶՈՒՂԱՅԵՑԻ, ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻԻՆՔ

ԱՊՐԱԿՈՒՆԵԱՅ վանք (Երնջակ)

ԳՐԻԶ՝ Մատթէոս Զուպայեցի (հեղինակը):

ԹԵՐԹ՝ 295. չգրուած 74բ, 294բ-295բ: ՊՐԱԿ՝ 2+Ա-2x12 (Ա, Բ, Գ 13, Դ 16) + Ա-ժէx12 (Թ, ԺԱ, 14, Ժ, ԺԳ-Ժէ 13): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18,2x12: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (16x10): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նոտրգիր որոշ տարրերով. նմուշ՝ 58ա): ՏՈՂ՝ 34-40: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստուր դրոշմազարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀ-ՊԱՆԱԿ՝ 2+2 թուրք, չգրուած, անլացուած 1960ական թթ. նորգման ժամանակ:

Նմուշ 58ա

Առաջին՝ Ա-Զ պրակները հին գրչութեամբ պրակակալուել են այբուբենի գրերի հետադարձ կարգով՝ Ք, Փ, Ռ, Յ, Բ եւ Տ: Յետագայ գրչութեամբ դրանց կողմին նշանակուել են համապատասխանաբար Ա-Զ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – գծանկարային. Լ ու ս ա ն ց ա - գ ա ր դ ղ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ բուսական: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը եւ թերթերը եղել են խիստ փայլալուծ, եզրամաշ, որից վնասուել են լուսանցագաւորներն ու զարդագրերը, մասամբ նաեւ քնագիրը (յատկապէս սկզբի եւ վերջի մի քանի թերթերը), ք. 24-25ի միջեւ 1 թերթ ընկած (տե՛ս Բովանդակութիւն). նորոգուած եւ վերակազմուած 1960ական թթ.:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 4ա-74ա նուաստ եւ յետին աշակ[երտ]ի Մաթէ[ոս]ի՝ [եռամեծ]ացն Յովհաննու եւ Գրիգորի աշխատապիր[ութեամբ՝ Հ]աւաճումն բանից յԱւետարանէն Ղուկասու եւ Բարոզի, ի վայելումն մանկանց Հայաստանեաց

– 4աբ Յանկ Աւետարանին փաղուածու – Առաջին ճառն նախ այգանումն ծ[ուլիցն... ԻԱ.] Զի՛նչ է խորհուրդ այգալացին...

ա. 5ա-6ա [Մեկնութիւն] – Ա. Ամենայն որ, որ ծոյլ է յաստուածային ուսումն... զի հաւատոցն մի ինչ բաւական է:

բ. 6ա-9ա [Բ. Բան]. Եւ ասէ հրեշտակն ցԶաբարիա... [Լուծումն]. Աստ նախ զճնունդն... ընդ հնոյն ատելիք են Քրիստոսի:

ՊԵ. – 1391, ՊԳ. – 1411

գ. 9ա-12բ [Գ. Բան]. Եւ Իբրեւ յցան աստօք սրբութեանց... [Լուծումն]. Նախ արժան է մեզ քննել... անցի եւ անա ոչ էր խն՛:

դ. 12բ-4ա [Դ. Բան]. Որ ունիցի երկուս հանդերձա... [Լուծումն]. Զվարդապետական եղանակն ի սուրբ Մկրտչէն արժան է ուսանել... եւ ապա առաքինութիւն առնել:

ե. 14ա-6ա [Ե. Բան]. Եւ դարձաւ Յիսուս զաւրուքեամբ Հոգոյն... [Լուծումն]. Այս բանք ընդդէմ են Մակեդոնի... բարեկամ մասնատիրաց եւ մեղաւորաց:

զ. 16ա-9ա [Զ. Բան]. Աղաչէր զնա ոմն ի [վարի-սեցոցն... Լուծումն]. Զկատարեալ հաւատն ի կնոջէս յայսմանէ ունիմք անել... հաց տո՛ւր նմա եւ ծարաւ իջ՛:

է. 19ա-22բ [Է. Բան]. Այր մի իջանէր յԵրուսաղեմէ յԵրիֆով... [Լուծումն]. Սփանջանայ պարտ է ընդ կարգաւորութիւն... եւ կարգաւ ուղղել զգործն:

ը. 22բ-4բ Ը. [Բան]. Ոչ ոք իցէ ի ձէնջ մարդ... [Լուծումն]. Այս առակս եւ դատատրին միապէս խրատեն... եւ ապա վասն իւր ողորմած բնութեանն// [հասանելոց էին այնպիսի շնորհացն]:

1 թերթ ընկած, Ը. գլխի վերջը եւ Թ. գլխի սկիզբը լրացուած ըստ ձեռ. 2518, 30ա-1ա:

թ. 25ա-7ա [Թ. Բան]. Առն ուրեմն մեծատան... Լուծումն. Բարեւարն մեր եւ ազատիցն...] /// – Եւ այն եւս Գ. պատճառի... զի այսպէս սպասաւորիմք մեր ի Տեառնէ:

ժ. 27ա-8բ [Ժ. Բան]. Հուր եկի արկանել... [Լուծումն]. Զաւրութիւն Աւետարանին... արկանել ընդդէմ բարեպաշտիցն:

ժա. 28բ-31բ ԺԱ. [Բան]. Թղենի մի էր տնկեալ... [Լուծումն]. Զայստիկ խնդրելով զմիտս պարտիմք մաքրել... եւ Հոգոյն Սրբոյ վայել է փառք:

ժբ. 32ա-4ա ԺԲ. [Բան]. Զանացարուք մտանել ընդ նեղ դուռն... [Լուծումն]. Զայս ասելով ուսուցանէ... շահեցուցին ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որ է արհնեալ յափտեանս. ամէն:

ժգ. 34ա-8ա ԺԳ. [Բան]. Այր ոք եթէ Կամիցի աշ-

տարակ շինել... [Լուծումն.դ]. Գէմք առակիս այսպիսիս տայ մեզ կարծիս... փառակցի ի Սուրբ Հոգոյն, վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատ[իւ] այժմ եւ՛՛:

ժդ. 38ա-42ա [ԺԳ. Բան]. Ով ոք իցէ ի ձէնջ մարդ... [Լուծումն]. Բազմադիմի առակամ զամենախնամ տեսութիւն աստուածային սիրոյն... ողորմութեամբ Հօր նորին եւ Հոգոյն Սրբոյն, որոյն փառք՛՛:

ժե. 42ա-8բ [ԺԵ. Բան]. Առն միոջ էին երկու որդիք... [Լուծումն]. Սովորութիւն ի մարմնատուր ծնողաց... ստեղծողին եւ մահացուցանողին, որում պատիւ եւ փառք, զօրութիւն յա՛՛:

ժզ. 48բ-52ա [ԺԶ. Բան]. Այր մի էր մեծատուն, որոյ էր տնտես... [Լուծումն]. Ընդ սմանչելի առակաց Տեառն... զի ողորմութեան Աստուծոյ արժանատու լիցում ի <ի> Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որ է արհմեայ յա՛՛:

ժէ. 52ա-7ա [ԺԷ. Բան]. Այր մի էր մեծատուն եւ ազանէր բեհեզ... [Լուծումն]. Առակիս բանս ումանց այսպէս թուեցաւ... անդ յախտենական կենացն հասցում ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որով եւ ընդ որում Հօր, միանգամայն եւ Հոգոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշ՛՛:

ժը. 57բ-60ա ժԸ. [Բան]. Գատաւոր մի էր ի քաղաքի ուրում... [Լուծումն]. Բարեխնամն եւ ամենագութն Յիսուս... զի պատրաստեալ պսակեցան սրբոցն, հասցում ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որով եւ ընդ որում Հօր միանգամ՛՛:

ժթ. 60ա-3բ ժԹ. [Բան]. Աբ երկու եղին ի տանարն՝ կալ յաղաքս... [Լուծումն]. Գիտել արժան է, զի ժամ աղաթիցն... եղեն հաւատովք որդիք Աբահամու:

ի. 63բ-8ա Ի. [Բան]. Այր մի ազնուական գնաց յաշխարհ հեռի... [Լուծումն]. Զի այր վասն բնութեան մերոյ ասէ... ապրիմք ի դառն տանջանացն:

իա. 68ա-9ա ԻԱ. [Բան]. Հարց. Զի՞նչ է խորհուրդ գալոյ մեր առաւատուն ի գերեզմանն... Պատասխանի. Վասն բազում պատհատի... կենացն հաղորդ լիցում ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որով եւ ընդ որում Հօր մի՛՛ եւ Հոգ՛՛ փ՛՛:

իբ. 69ա-73ա ԻԲ. [Բան]. Եւ համբարձեալ գձեռս արհմեայ գնոսա... [Լուծումն]. Արդ, նախ գիտելի է, զի այս տան գերագոյն է... եւ նորին շնորհացն արժանատուեցում շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որով եւ ընդ որում Հաւր միանգամայն եւ Հոգոյն Սրբոյ վայել է փառք, յախտեանս. ամէն:

իգ. 73բ-4ա [Յատկութիւն] – Զի՞նչ է նախատանակն, զոր առնեմք... իսկ ի յայնժամ յորս գտայց, ասէ, ի նոյն դատեցայց: Ապա ուրեմն յայտ է բանս:

73ա Արդ, ես՛՛ վերջինս սպասաւորաց բանին եւ տրուպս բանասիրաց Մատթէոս քահանայ, որ միայն անուամբ եւ ոչ արդեամբք, տխարժ մտաւք եւ տարտամ լեզուաւ ձեռնարկեցի յայս գործ տեսութեան, ոչ աւելի ինչ հոգացեալ, այլ ճշմատութեանն հետեւեալ, միայն այնմ բանի արարաք լուծումն, որ յայս գլուխ առանձ-

նակի գրի, իսկ այլքն՝ հարքն մեր արարին ի Մատթէոսի գլուխ, ընդարձակ հարցմամբ անտ գտցես: Արդ, է պիտանացու ի նորա ի քարոզս բանի եւ ի կարգ զրուցաց եւ ի բեմասացութիւնն: Եւ զայս ո՛չ գիտնոց վասն, այլ մանկանց իմոց խորհրդակցացն: Եւ արդ, թեպէտ իմաստնոցս ամենայն յայտնի է այս, բաց յինէն տարջանելի կրիւք յառաջ եկն, վասն որոյ աղաչեմ զթերին լնու եւ զաւելորդն կշուել եւ սխալանացն ներել, մանաւանդ ուղիղ մտաւք ընթեռնուլ, ընդ որ եւ հայցեմ որք պատահիք, մաղթել առ մարդասէրն, թերեւս իջցէ մասն ինչ ի սրբան|73բ|ուէր աղաւթից ձերոց ի շարաւարի հոգիս եւ սրբեացէ զաղտ հնութեան մեղաւք մեռելոյս եւ ազատեացէ ի կուտակեալ ալեաց, եւ արժանացուցէ յետին մշակացն:

Արդ, եղեւ զբաւ համառատութեան բանից քարոզութեան ի թուին հայոց Պ. եւ Խ. (1391), առ ոտս արդիւնաբան հոգեորդին Գրիգորի մեծի, յերկիրս Երնջանկայ, ի վանքս Ապրակունեաց, զոր մեծ ջանիւ էառ ի յախթարմայից երկարնակացն քաջ նահատակն Քրիստոսի Մաղաքիաս, որ եւ այս եւս ի նորին նշուլից շնորհացն առեալ գծագրեցի առ ի յիշատակ առ յապա եղելոց մանկանց եկեղեցեացդ Հայաստանեաց: Այլ որք գաղափարէք, գրեւջիք զսակա յիշատակիկս մեր ի վերջք գրոցս, զի եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Տեառնէ: Որ եւ դարձեալ աղաչեմ ո՛չ ջնջել կամ հատանել զսակա յիշատակս մեր, թեպէտ չեմք արժանի, զի եւ մեզ լիցի հասանել մասին սրբոցն ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որ է արհմեայ յախտեանս. ամէն:

Տես ժԳ. գ. յիշք. էջ 591-2:

Բ. 75ա-287ա Նորին Մաթե|ոս| նուաստ եւ յետին աշակերտի եռամեծացն Յոհանու եւ Գրիգորի, աշխատասիրեալ ի քննութիւն գործոց առաքելոցն, ի մեկնութենն սուրբ հարցն Յոհանու Ոսկեբերանի եւ Եփրեմի, ի խնդրոյ հարազատ հոգեւոր եղբար իւրոյ Յակոբ վարպետի Ովսաննացին

– 75ա-82բ Յանկ Գործոցս Մեկնութեանն – Ա. Առաջին ճառ. Վասն առաջաբանութեանն... ԼԲ. Երեսուն եւ Բ. ճառ. Ներբողեան ի սոյն յարեալ... Կատարեցաւ ցանկ գրոցս ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ:

ա. 83ա-92բ Ա. Յետ քննութեան այնոցիկ, որ վերաբերին ի տնաւրէնութենէ մարմնացեալ Բանին... նշուլք, որ յանկիւնս տան: Այսքան բանք են <են> յառաջաբանի գործոց, զոր արարեալ է եւ թողի:

բ. 93ա-106բ Բ. Նորին, ի Մեկնութենէն Յովհաննու կարեւորտ – Զի՞նչ է պատճառն, որ յամենայն գիրս... եւ ոչ յետ ժԸ. ամսոյ:

գ. 106բ-11բ Գ. Զի՞նչ է, որ ասէ. Զբանն առաջին. եւ ոչ Աւետարան կամ զիրք – Ի հանդէս բանի հրաւիրեալ... գծելով եւ երկնից արքայութեան արժանաւոր լիցուք ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որ է արհմեայ յախտեանս. ամէն:

դ. 111բ-6ա Դ. [Բան]. Զոր սկսա Յիսուս առնել եւ ուսուցանել – [Լուծումն]. Գիտելի է, զի փիլիսոփայն բաժանէ զիմաստասիրութիւնն յԲ.ս... ժառանգդ լիցուք ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որով եւ ընդ որում Հօր մի՞ եւ Հոգ՞ վայել է փառք՞:

ե. 116ա-21ա Ե. Զի՞նչ է, որ սա է. Շաւղափեցէ՛ք զիս եւ տեսէ՛ք, զի ես նո՞ր – [Լուծումն]. Նախ գիտել պարտ է, թէ զի՞նչ էր յառաջ Քրիստոս... պարզեաց նորա՞ շնորհօք եւ մարդասիրո՞ւ որ՞:

զ. 121ա-8ա Զ. [Բան]. Այլ սպասել անտեսացն Հաւ... [Լուծումն]. Եւ արդ, որովհետեւ հրափրեցէ՛ք ի պաշտօն... յորոց ազատեցէ՛ զմեզ Քրիստոս, արհնեալն յափտեանս. ամէն:

է. 128ա-35ա Է. [Բան]. Իսկ նո՛քա մատուցեալ հարցանելին զնա... [Լուծումն]. Գիտելի է, զի սովորութիւն էր առաջին իմաստասիրացն... այլ գեղեցկացեալ աննառ պասկօք փառս առ Հօր՞:

ը. 135բ-41ա Ը. [Բան]. Այլ առջի՛ք զարութիւն... [Լուծումն]. Հարցաբանելի է, թէ զի՞նչ զարութիւն ետ առաքելոցն... արժանատրեցէ՛ շնորոք եւ մարդ՞:

թ. 141բ-8բ Թ. [Բան]. Ապա դարձան յերուսաղէմ յանու[ան]եալ լեռնն Զիթենեաց... [Լուծումն]. Նախ քան զտեսութիւն բանիս գիտելի է... առ ի լնու զպատեալ սիրտս մեր, շնորհօք եւ մարդ՞ Տեառն մերոյ եւ փ՞, որով եւ ընդ որում Հ՞ եւ Հոգոյն Ս՞:

ժ. 148բ-53բ Ժ. [Բան]. Եւ ընտրեցին երկուս եւ արկին վիճակ... [Լուծումն]. Զի երիս կերպիս վիճակ բաժանեաց Մովսէս... որոց լիցի եւ մեզ հասանել շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որով եւ ընդ որում Հօրն, միանգամայն եւ Հոգոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշի՞:

ժա. 154ա-61ա ԺԱ. [Բան]. Եւ ի կատարել աւուրցն Պենտեկոստէիցն... [Լուծումն]. Ի գալ Հոգոյն Սրբոյ... ժառանգորդս արասցէ շնորհօք եւ մարդաս՞, որով եւ ընդ որ՞:

ժբ. 161ա-4բ ԺԲ. [Բան]. Եւ էին յերուսաղէմ բնակեալ... [Լուծումն]. Զփառ տառապեալ ուր ուրե՛մ եթէ կամիցին... եւ անդ ի կենացն ժամանել ողորմութեամբ իւրով ի Քրիստոս Յիսուս Տէր՞:

ժգ. 164բ-71ա ԺԳ. [Բան]. Զի դեռ երե՛մ ժամք եմ աւուրս... [Լուծումն]. Յորժամ նորագոյն ո՛ք յառաջնորդութիւն գայ... նորին փառացն հաղորդիլ եւ շնորհաց նորին լինել արժանատր ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որում փառք յ՞:

ժդ. 171ա-6ա ԺԴ. [Բան]. Արք իւրայելացիք, եւ որ ի ձեզ երկիւղածք իցեն... [Լուծումն]. Խորէ՛ք, որ յատակս ծովու... կենացն արժանի լիցո՛ք, շնորհօք եւ մարդ՞ որով եւ ընդ որո՞:

ժե. 176ա-84բ ԺԵ. [Բան]. Եւ լուեալ զայս զղջանային... [Լուծումն]. Սովորութիւն է թագաւորաց... զի ընդ փեսային Քրիստոսի արժանացո՛ւք վայելել զփառս նորին շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն

մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որով եւ ընդ որում Հօրն մի՞ եւ Հոգ՞ փառք:

ժզ. 184բ-90ա ԺԶ. [Բան]. Եւ այր մի նստէր կաղ... [Լուծումն]. Յետ քննութեան այնոցիկ, որ առ գալուստ Հոգոյն Սրբոյ... յորմէ ազատեցէ՛ զմեզ Քրիստոս՝ մարմնացեալ Աստուած, որում զօրութիւն եւ փառք յափտեանս. ամէն:

ժէ. 190բ-7բ ԺԷ. [Բան]. Մովսէս ասաց ցհարսն մեր. Մարգարէ յարուցէ՛ ձեզ Տէր Աստուած... [Լուծումն]. Սահման է փոքրիկ մանկան... երկնից արհայնութեան ժառանգորդս արասցէ շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ փ՞ Յիսուսի Քրիստոսի, որով եւ ընդ որում Հօրն՞:

ժը. 197բ-204բ ԺԸ. [Բան]. Եւ բազմութեան հաւատացելոցն էր սիրտ եւ անձն մի... [Լուծումն]. Ի յարտափին իմաստից... երկնից արհայնութեանն ժառանգորդս լինել ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որով եւ ընդ որում Հօր միանգ՞:

ժր. 204բ-7ա ԺԹ. [Բան]. Յարուցեալ մի ոմն ի մէջ առենին... [Լուծումն]. Զփառութիւն արանց հաւատարմաց... եւ տալ իշխանութիւն վրե՛ժ քաղաքաց շնորհօք ողորմութեանն իւրոյ, որում փառք յափտեանս. ամէն:

ի. 207ա-10բ Ի. [Բան]. Եւ եղև տրտունջ յունաց... [Լուծումն]. Ի վերայ բանիս այսորիկ գիտելի է... եւ անա գերկնից արք՞ ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որով եւ ընդ որում Հօր մի՞ եւ Հոգ՞ վայել է փ՞:

իա. 210բ-8բ ԻԱ. [Բան]. Ստեփաննոս այր լի շնորհօք եւ զօրութեամբ... [Լուծումն]. Ի հանդես տանասիրացն... այլ ապաշխարութեամբ սրբիլ ի մեղաց եւ արժանի լիցո՛ք տալ փառս ընդ Հօր իւրոյ անսկզբնականին եւ փառակցի Հոգոյն ճշմարտի, այժմ եւ միշտ եւ յափտեանս յափտենից. ամէն:

իբ. 218բ-26ա ԻԲ. [Բան]. Բայց Սաւղոս վնասակար էր եկեղեցոյն... [Լուծումն]. Զի աստուածային գիրք... արժանատր գործով փառատրեցո՛ւք զՀայր եւ զՍուրբ Հոգի՞:

իգ. 226ա-32ա ԻԳ. [Բան]. Եւ էր Սաւղոս ընդ աշա[կերտ]ն մտանել... [Լուծումն]. Քանզի ամենայն բարիք պարգեւեցան մեզ ի Քրիստոսի... հաղորդս լիցո՛ք շնորհօք եւ մարդ՞ որով եւ ընդ որում հ՞:

իդ. 232բ-40բ ԻԴ. [Բան]. Եւ եկեալ Բառնաբաս յԱնտիոք... [Լուծումն]. Քերթողք զմասունս բանին ի յոյք բաժանեն... եւ արժանի արասցէ իստացելոց բարեացն Տեառն մերոյ, որում փ՞:

իե. 240բ-6ա ԻԵ. [Բան]. Բազում նեղութեամբ պարտ է մեզ մտանել յայն հանգիստ... [Լուծումն]. Ամենայն իրաց ժամանակ է... ժառանգդ լինել ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որում վայել է փառք, իշի՞:

իզ. 246բ-51ա ԻԶ. [Բան]. Եւ էր ոմն աշակերտ յեփ[եսոսի] վկայեալ յամենայն եղբարց... [Լուծումն]. Ի պատհանէ անկմանն Ադամայ... եւ այնմ կենացն հաղորդս լիցո՛ք. շնորհօք եւ մարդաս՞, որով եւ ընդ Հ՞:

Իէ. 251բ-9բ Իէ. [Բան]. Եւ ասէր Պաւղոս[ւ]. Պարտ էր չարչարիլ... [Լուծումն]. Ճշմարիտ վարդապետի յատկութիւն է... եւ հայեսցում ի նա ուղիղ հաւատով եւ կենդանացում հոգով ի փառս Հօր իւրոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, որով եւ ընդ որում յամենայնի յափտեանս փառաւորեսցի Տէր մեր. ամէն:

Իբ. 259բ-65բ ԻԲ. [Բան]. Եւ էլ Պաւղոս[ւ] եւ երեկ գհացն... [Լուծումն]. Քանզի սահմանեցաւ յեկեղեցիս Աստուծոյ... [ար]ժանի եղիցում փառաւորել զՀայր եւ զՌդի եւ զՍուրբ Հոգիդ այժմ եւ միշտ եւ յա՛մ:

Իթ. 265բ-73բ ԻԹ. [Բան]. Եւ ի[ջ]եալ ի Հրէ[ա]ստանի մարգարէ ոմն, անուն Ագաբոս... [Լուծումն]. Գիտութիւն Սուրբ Գրոց... ժառանգորդս արասցէ Քրիստոսի Յիսուսի Տերամբ մերով, որով եւ ընդ որ՛ Հ՛ միան՛:

Լ. 273բ-9բ Լ. [Բան]. Ե[ւ] յետ ամսոց երից եկն Բահանայապանն հանդերձ հար[տ]արախօսաւ Տերտեղոսաւ... [Լուծումն]. Թագաւորին երկու իրս հարկ է լինել... եւ արժանի արասցէ երկնից արհայնութեանն ի Քրիստոս Յիսուս, որ է արհնեալ յ՛:

Լա. 280ա-6ա ԼԱ. [Բան]. Իբրեւ հրամայեցաւ մեզ նաւել յԻտալիա... [Լուծումն]. Երանելին Պաւղոս[ու] գրէ... եւ խոստացեալ բարեացն ժառանգորդ լից[ոմ] ի Քրիստոս] Յիսուս Տէր մեր, որով եւ ընդ որում Հար... ամէն:

286բ Ի սպառել ազգիս հայկազեան եւ ի[ր] վերջին դարուն սառուցեալ ոգոց տարածամ կ[որու]սելոց մեծի եւ փոքու եւ ի ստարասուզեալ դասուն քահանայական եւ ի հարեալ ժանեաց բանասարկուին, յամս թուին ՊԿ. (1411), ի բռնակալութեան ազգին թորգոմեան, որ յետին գազան հանդիպեալ դանիելականն, որ ուտէր եւ մանրէր զիւրան եւ զատարան, ո՛չ յայտնի գոլով առաջնորդին եւ հնազանդին, այլ հաւասարեալ կորստեամբ եւ շարեաւք առաւելեալ, որ եւ յիշել ետ զառաջին շարիսն Թամուր կոչեցեալ Կաղին եւ ի նոյն վտանգի գորով յետոյ ամենայնի հարեալ զՎատնի արեան դաշտն եւ կալաւ զտէր նորա եւ սպան զթագաւորն վրաց Կոստանդին եւ զբազումս գերի վարեալ յայսմ դառնութեան ժամանակիս, եւ՛ նուաստ եւ խեղդամահ ի մեղս Մաթէ[ոս] յետնեալս յիմաստից եւ տգէտս ի գիտնականաց եւ մնացեալս որբ ի յիմ հարազատագոյն հարանց հոգեկանաց եւ մարմնականաց, որ եւ յայսմ ամի եղեւ զբաւ կենաց մեծ բաբունոյն իմոյ Գրիգորի՛ յիշատակին մեծի հօրն Յոհանու Ռոռունեցոյ, որոյ սուգն պաշարեաց զիս եւ ետ մոռանալ զառաւրեայ կենցաղս, վասն որոյ տատանեալ կենօք ձեռնարկեցի հաւաքել զբանս սուրբ հօրն մերոյ Ոսկեբերանի եւ Եփրեմի: [Եւ] զոր ինչ պարգեւեաց Հոգին Սուրբ, ի խնդրոյ հարազատ եւ սիրեցեալ եղբար մերոյ Յակոբայ վարդապետի, յորոյ սիրոյ հարեալ, յա[ն]ձն առի զմեծ աշխատանքս զայս, որ ոչ էր իմ կարողութիւն, այլ ի չգոյէ առն, եւ ի հասեալ ժամու անտէրունջ գոլով եւ ի

խնդրոյ սրբազան եղբօրն մերոյ սկսայ շնորհօքն Քրիստոսի Աստուծոյ եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի:

Արդ, աղաչեմ զհանդիպողս սուրբ գանձիս, մտադիրութեամբ ընթեռնու եւ զաւելորդն կշռել եւ պակասութեանն ներել, զի ոչ միայն զիւրն հոգացաք Աստուծով, այլ եւ զնմանակից բանին, որ ի հոմանունութենէ յայլ եւ յայլ գրոց առնթեր միմեանց եղի՛ առ ի դիւրագիւտ լինել աղքատ մանկանց իմոց եւ բեմբասացութիւնս եւ ի [կ]արգ զրուցաց հրապարակաց բանին: Եւ այս՛ դառն եւ տաժանելի կրիւք, քանզի ոչ ունէի զարժանաւորութիւն Հոգւոյն, որ դիւրաւ մտածէի, այլ ժտելով եւ շարչարանք |287ա| տկարս ոգոյ ի լոյսէ ած Աստուած Հոգին առ ի լցուցանել զփափագող սորին, վասն որոյ աղաչեմ խնդրել զթողութիւն բազմավէպ յանցան[աց] իմոց՝ [թ]երեւս իջցէ աղաւթք մաղթանաց եւ ողորմութիւն փրկչին ի շարաւալի ոգիս իմ եւ լուսացէ զաղտ հնութեան մեղօք մեռելոյս, եւ արժանացուցէ ողորմութեամբ [մաս]ին սրբոց եւ կարգեա[ց]է ընդ յետին մշակաց[ն]: Այլ եւ երջանիկ հօրն մեր[ոյ Սար]գիս վարդ[ապետի]ն յիշատակ ի սմա եղիցի, զի պատճառ եղեւ մերոյս գծա[գ]րութեանն, քանզի նա կանխաւ համառօտեալ էր զսա, եւ մեք նորին [շ]աղագն հետեւեցաք: Այլ եւ անմե[ղ]ադիր լինել աղաչ[ե]մ, զի դառնութիւն ժամանակի[ս] եւ աղճատանք շար խորհրդոց շփոթեալ աղտեղացուցին զհոգի եւ զմարմին իմ, մանաւանդ՝ ծուլութիւն անգութ եւ անհնազանդ աշակերտաց վիրաւորեցին զիս, եւ յաւէտ վիշտք ի սուտ եղբարց, որք անհրաժեշտ վատթարութեամբ դառնացուցին զիս, վասն որոյ եւ ոչ կարացի զբովանդակն մակազրել, այլ զսակաւս ի բազմաց գրեցի առ ի յիշատակ մանկանցդ եկեղեացդ Հայաստանեայց, վասն որոյ գրեսչիք զյիշատակութիւնս իմ ի վերջք գրոցս, որք գաղափարէք, զի եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոս յափտենական կենաւք: Եւ որ յաշաղենն եւ հակառակինն, առցեն զնոյնն, զոր եւ արարինն, իսկ կատարողք աղաչանաց մերոց արհնեալ լիջին ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր:

Այլ եւ սովորութիւն է բնական մերոյս ազինս յաւտար ազգաց իմաստից բանին ցանկալ եւ որոնել, թէեւ կարի յետնոց է արարեալ եւ զնոյն ընթեռնու եւ զիւրոյ հօր թէեւ կարի մեծացէ աշխատեալ ոչ ընդունել, վասն որոյ աղաչեմ մի՛ զանմտութիւնս այս ի գործածել, այլ ընդ աւտարացն եւ զքոյսս սիր[ել եւ] մեծարել եւ կամակար մտաւք ընթեռնու, [զի լիցի] ձեզ թերեւս հասանել յափտենական գիտ[ութեանցն], մտանել յանգրաւական գիտութիւնն ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որ է արհնեալ ընդ Հօր իւրում եւ Սուրբ Հոգոյն այժմ եւ մ՛:

Տե՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Լ., էջ 119-21:

Գ. 287բ-94ա Նորին Մաթէ[ոսի] աշ[ակերտի] ներ-

բողեան ողբերգաբար ոգեալ ի թաղումն երջանիկ
 րաբունապետինն Գրի[գոր]ի, ընդ նմին եւ յիշատա-
 կել [գողը]ս լալեաց կոտորածին, որ ի Վրաց տուն, ի
 Փայտակարան քաղաքի, քանզի պատկեր աւուրցն մի
 դիպեցաւ, մանաւանդ ի հրաշագեղն Կարապետ եղ-
 բայր իւր — Ո՞վ տայր զմ[ա]հ իմ փոխանակ մահու քո...
 [ձոյ]ածուի եւ խաւարային բանդէս ի յիւր սքանչելի
 լ[ոյս]: Եւ մեք, ձեաւք հանդերձ փառաորեսցուք զՀայր
 եւ զՈրդի եւ զՍուրբ] Հոգիդ այժմ եւ միշտ եւ յաւ՛:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԺԸ. դար, նոտագիր

ա. 1բ-2բ հրատ հոգէջան, գոր ասացեալ է սրբոցն
 Աստուծոյ — Արար Աստուած զմարդն հոգի եւ մար-
 մին... եւ գանձս անվնաս ի թշնամոյն:

*Մարդու զգայարանների եւ անդամների դերերի մասին՝
 ալլաբանորէն:*

բ. 74ա Պատմութիւն խոզի ի պէտս մարդկան —
 Արդ, խոզն է դեղ ամէն ցաւի... եւ թողդի կոշի (Ընդա-
 մենը 5 տող):

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

73ա Տէս Բովանդակութիւն. 73աբ, 286բ-7ա

153բ Զաշխատող բանին եւ զգծող զՄաթէ[ոս] սու-
 տանուն մոնագնս աղաչեմ յիշել ի Տէր եւ անմեղադիր
 լինել, զի այսչափ կարացի:

Տէս ԺԳ. դ. յիշ-բ, էջ 592:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

3բ (բոլորգիր, ժՁ դ.) Զվերջին ստացող քաղուածոյ
 Աւետարանին Դուկասու Ծայրեցի Յոհանէս վարդա-

պետս յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ կրկնակի ծնողացն իմոց
 եւ բազմերախտ ուսուցչին իմոյ Յոհանէս մեծ րաբու-
 նապետին: Որք հանդիբիք ի սմայ, լի բերան Աստուած
 ողորմի ասացէ՛ք, եւ Աստուած զձեզ ողորմեսցի իւր
 միւսանգամ գալստեանն. ամէն:

ՅՁբ (նոտրգիր, 1718 թ.) Պատճառ գրոյս այս է, որ
 Ռեճիկ. (1718) թվին, մարտի Ե., Լուսնի ԺԳ., Լուսինն
 խաւարեցաւ մինչեւ երեք ժամն: Այնպէս զարհուրելի
 եղեւ, որ մարդ երեսն չկարէր նայիլ, վերայ գալիքն Ա-
 ստուած գիտէ: Ծրեցաւ/// (անուներ ջնջած) վարդա-
 պետէ:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա (նոտրգիր) «Եղաւ եաղօք եթալ
 գիրիչայփորձ: Ի սկզբանէ արար Աստուած զերկիսն եւ
 զերկի եւ երկ: արգ ծառ ար հառաչհառմասթ: Ես հաւա-
 տամ ամէնայսուրբ: Եսայիս գ»: 294բ (բոլորգիր) «Ես
 ասացի զարմանալ»: «Աւերեցաւ աթ»: «Հաստատու-
 թիւն իմ լէ՛ր, Տէր եւ յուս փրկութեան, որ շար»: 295ա
 (նոտրգիր) «Իմաստոս/// զօգուս/// ըստ Տեառն/// զաշ-
 խարհս շահ/// ց/// ենն իւր տուժեսցի սէր յիս պտղեալ
 մարմին մեղքն թողացուցեալ»: «Աբգ Եսայիս գիր»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ 294բ ճակատագարդ:

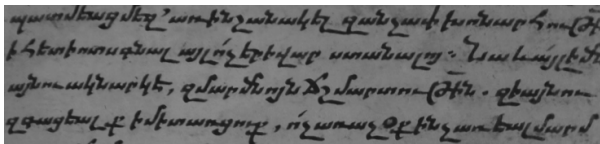
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «2^ր 2519» (սեւ մատիտով), «ԺԵ.,
 Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»: 16ա (ստ. լս.) «2519ից»
 (սեւ մատիտով), Գա-ին սոսնձուած թղթի վրայ, մեքե-
 նագիր. «Վերակազմուած է հին ու նոր կաշիների միա-
 ցումով: Գլխ. վերականգնիչ՝ Ա. Խաչատրեան, Երեւան,
 196[1-]»:

2520

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՁԾԵ. — 1306

ԳՐԻՁ, ՄՏԱՅՈՂ՝ Յոհանէս Երզնկայեցի:
 ԹԵՐԹ՝ 344+1 (կրկն՝ թ. 80). չգրուած՝ 12աբ: ՊՐԱԿ՝ 12+Ա-
 ԻԸx12 (ԻԱ 9, ԻԲ 10, ԻԳ 14, ԻԴ 13): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝
 16,8x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (13,7-14x9,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր
 (նմուշ՝ 51ա): ՏՈՂ՝ 26 (1գ-291բ), 28 (292ա-344բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշ-
 մագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ,
 աստառը վանդակագարդ կտաւ, դոնակինը՝ կապոյտ կտաւ. լու-
 սանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Գ) սկզբից, չգրուած
 թուրք. լուսագծերով:

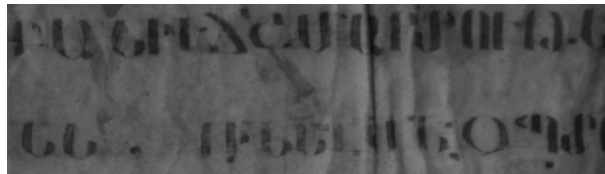

Նմուշ 51ա

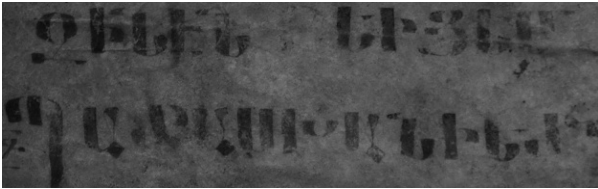
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — զձանկարային. ճ ա կ ա տ ա -
 գ ա ր դ՝ 1ա, 13ա, 256ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական,
 թոչնային: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ բուսական, հանգուցագիր, թոչնա-
 գիր: Գ ո յ ն ե ՚ կ արմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ — 2 (Ա-Բ.) + 2 (Գ-Ե.): Ա.Բ.՝ ճաշոց:
 Ստացուած ընդլայնակի հատուած, եզրահատուած մէկ թերթի
 երկայնակի ծայրումով: ԺԱ. դար: Մագաղաթ, 16,3x23, երկսին

([30]x19,5), տող՝ 10 (պէտք է լինի 23), բոլորգիծ երկաթագիր
 (նմուշ՝ Բա): Ճաշոց. [Մեծի կիրակիի Զատիկին. Հինգշաբաթի
 աւ. Թուրք սրբոյ առաքելոյն Յակոբայ Կաթողիկէ Ա. 18-27, Սաղ-
 մոս, Մատթէոս Ե. 6-7]: Կարդալ՝ Բա, Աբ, Աա, Բբ. «Կամեցեալ
 ծնաւ զմեզ... առ ի բարկանալ: Զի/// Զի եթէ ոք լաւալ... Իսկ որ
 յառեալ/// [կրանա]տրոսի[ւն]ն: [Կր]անատրոսիւն սուրբ...
 զանձն [յաշխար]նէ: Ա[լիդ]իա. Սաղմ./// Երանի որ փաղցեալ... որ
 սուրբ են սրտիւք, զի///»: ԴԵ. Աւետարան ըստ Մարկոսի Ը. 17-32:
 Ստացուած մէկ թերթի ընդլայնակի ծայրումով եւ եզրահատումով
 (գրադաշար վնասուած): Ժ. դար: Մագաղաթ (23,7x16,2), երկ-
 սին ([28]x[18]), տող. 17 (պէտք է լինի 21), բոլորգիծ երկա-
 րագիր (նմուշ՝ Դա): Կարդալ՝ Դբ, Եա, Դա, Եբ՝ «[տակա]լին ոչ
 իմանայք [եւ] ոչ յիշէք... եւ համարձակ զբանն խաւս[եցալ]»:

Նմուշ Բա

Նմուշ Դա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին եզրամաշ, երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած, ք. 12 եւ 23՝ հիմքից մասամբ պոկուած, ք. 1, 329-44, պատտօրիկ-պահպանակներին եւ աստառներին ցեցի անցներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-11բ Համառօտ տեսութիւն Յովհաննու Աւետարանին՝ տէր Ստեփանոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի – [Բան]. Ի սկզբանէ էր Բանն... [Լուծումն]. Բան ասի Որդին Աստուծոյ... որ յառաջ քան զյաւիտեանս պատմէ ասելով. Ի սկզբան՝:

Բ. 13ա-255բ [Նանայի Աստուծոյ Մեկնութիւն Յովհաննու Աւետարանին]

– 13ա-8ա Առաջաբանութիւն Յոհաննու Աւետարանին – Ոչինչ ըզձալի գօլ, քան զսիրելեացն... զայն դնէ սկիզբն բանին ասելով. Ի սկզբանէ էր Բ[անն]:

ա. 18ա-143բ [Հատած Ա.] Սրբոյն Նանայի Աստուծոյ վարդապետի Մեկնութիւն Յովհաննու Աւետարանին – [Բան]. Ի սկզբանէ էր Բանն: [Լուծումն]. Պարտ է մեզ յիսկզբան ճառիցս նկատել... քարկոծել եւս խնդրէք:

– 139ա-43բ [Յորդորակ] – Ով սիրելիք, ապաքէն լուայք... Այլ եւ Սմբատ Բագրատունի եւ Մարեմ Սիւնեաց տիկին, որ զգիրս սուրբ թարգմանեալ հրամայեցին, գնոյն հայցեն յիշել եւ Տէր Յիսուս. յիշողացդ ողորմեսցի:

Բնագրիս «Առաջաբանութիւն»ը (13ա-8ա) եւ «Վերջաբան-յիշատակարան» բնորոշելի մասը (141ա-3բ) տե՛ս ստորեւ:

բ. 144ա-55բ Նորին սրբոյն Նանայի հատած երկրորդ – [Բան]. էր ոմն հիւանդ Ղազարոս... [Լուծումն]. Սովորութիւն իսկ է, որոց բունն հարեալ են... բերել պատմութիւն անշափութեան իրացն եղելոց:

– 254բ-5բ [Յորդորակ] – Յորժամ ձմեռնական ժամանակին... զի հպելով յաջակողմանն դասսն արժանաւորեսցուք վերառաքել փառս Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ:

Երկրորդ հատուածը բաժանուած է երկու մասի, երկրորդ մասը վերնագրուած է. «Սրբոյն ի յարութիւն Տեառն: Հատած երրորդ գրոց»: Հմմտ. Նանայի Աստուծոյ վարդապետի Մեկնութիւն Յովհաննու Աւետարանին, Քանգարան հայկական հին եւ նոր դպրութեանց, է., Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1920, էջ 1-441:

13ա (Թ. դ. կէս) [Առաջաբանութիւն] – Ոչ ինչ ըզձալի գօլ, քան զսիրելեացն լցուցանել զիզձս տենչանաց եւ այնու առաւել հաստատել զաստուածային սիրոյն շաղկապութիւն եւ զանչափ շահաւետութիւն, որ անդի լինիցին յինքն ձգել ըստ պատուիրանին, թէ՛ Սէր

ծածկէ զբազմութիւն մեղաց: Իսկ եթէ զանձեռնարկելի իր է, բունն հարեալ իցէ սիրելոյն զխնդրոյ, տե՛ս որքան տարակուսանս եւ թախիժ իւրում սիրողին վերայ ածէ: Զի եթէ ոմն ի հնդկային վախսն ակնարկէ՝ իւրում սիրելոյն ուղղաւորել առ գիւտ ճաճանչաւոր տալազիոնին կամ իջանել ի ծովային խորսն, ընդ այնքան կուտակեալ կոհակաց ծովասաստ թանձրամած ջուրցն խտութեան, առ ի գիւտ պատուական մարգարտին, իսկ նորա տրամեալ առ բնական վայրսն, ուր գիւտ տալազիոնին իցէ, սակա ապառաժ բոխասէր ափափայլցն: Եւ այլ ոմն ոչ բերելով զարհեստ ուղղական արհեստին առ ծովային ջրոցն վրդովելոցն, զիջումն գործել, ո՛չ ապաքէն հնարս ոչ փոքունս յանձին բերէ այնուհետեւ լուծանել զմեղադրութիւն իւրոյ սիրելոյն, եւ ի ձեռն սերտ |13բ| սիրոյն համարձակապէս առ պատճառն մատչելով յայտնէ զտկարութիւն անձին, եւ գեղեցիկ հաւանութեամբ նահանջեալ ճողոպրէ զինքն առանց իրիք մեղադրանաց յանձեռնարկելի խնդրոյն:

Իսկ արդ, եթէ առ գիւտ ստորեւ կացեալ տարրական նիւթոցն այնքան դժուարին՝ սակս յոքնակի պիտոյից տաժանմանցն, զիա՛րդ դու յինէն պահանջես զերկնային զբարձրագոյն եւ զանհասանելի իրէ զգիւտ, զոր ոչ լայնութիւն երկրի եւ կամ խորութիւն ծովու միայն ընդմիջեալ ունի, այլ գերագոյն իսկ տարրական բնութեանս անցեալ կա, որ եւ ոչ իմացմամբ մեք՝ թանձրունքս մտաւք եւ ի վայր քարշեալքս խորհրդովքս, կարեմք նկատել, քան թէ իրագործութեամբ բացայայտել:

Արդ, այսօրիկ թէպէտ եւ ինձ յոյժ ծանուծք են եւ անձեռնարկելիք, այլ քեզ ախորժեմ բաղբանականս դրուատել, որ այդքան յոքնահանձարս գտար ի յետին ժամանակի առ խուզմունս իմաստիցն խորս, որ անհետազօտելիքն ասացան ի վսամամիտ գերահրաշիցն: Ոչ զիմս անմաքուր իմաստիցս, ապա պարտակեալ խոկացեալ, որ եւ յոյժ անվայելուչ էր իմոյս լրբանաց ի վեր տարրանալ առ այդքան բարձրագոյն եւ երկնային իրողութիւնս, այլ զի ոչ գտի հնարս ինչ անփոյթ առնել զքոռոյգ յօժարութիւն, որ այդքան պատուես զիմաստութիւն, մինչեւ յաղքատաց եւ ի ներգեւելոցս եւս որսալ ախորժես, նման որոց զթագաւորական ծիրանիսն ստանալ փափագեն, ի գազանաց վայրենեաց որսան զշահաւոր պատուականութիւնն: Իսկ ոմանք յայլ իմն տկարագո|14ա|ւնիցն, յորդանց զագրացելոց հարըստանան, յորոց մետակք[ս]ն յառաջ գան, որում ոչ անհմուտ եւ զքոյգ գիտեմ ճոխութիւն, զոր յաստիսս բաղարկեալ ունիս հայրենական պերճանաւք յղփացեալ: Այլ ինձ ոչ փոքր ինչ յաւակնելի էր յայդքան ձկտել ի բարձրութիւն ամենեւին ստորանկելոյս, որ ոչ գիտուն մտօք եւ ոչ բանաչարական արհեստիւ կոխ: Այլ եւ ոչ արժանաւոր ըստ տուչութեան ձրից Հոգւոյն, զօր բազմագան հոսանօք շնորհացն եհեղ ի ստորնայնոցս

շահ: Այլ ըստ ոչ մաքրութեան եւս ողորմելի ոմն եւ վարակեալ մեղացն շխթայիւք, որ եւ ոչ յերկնից բարձրութիւնն եմ արժանաւոր նայել, քան եթէ զբնակելոյն ի վերայ երկնի ճառել ինչ: Զի մեղացն ծանրութիւնն, ըստ մարգարէին ձայնի, բարձրագոյն է, քան զգլուխ իմ, որով ի վայր հակեալ կամ, ըստ արժանի պատժապարտութեանս ընճեալ: Այլ եւ զի՞նչ արդեօք յայսցանէ առ հրաժարունն իրագործութեան օգտեցայց: Զի եթէ ի ձեռն սիրոյ յատուկ ժամանեալ էր այդքան անձեռնարկելի խնդիր, թերեւս գոյր հնար ճողոպրելով ի բաց փախչել, այլ դու ընդ սիրոյն հանգամանս եւ զիշխանական հրամանսդ շարահարեցեր: Վասն որոյ եւ ոչ գտի հնարս ինչ պատճառելով ըստ նախկի գաղափարութեան հրաժարել եւ ի բաց դառնալ սակս անձին տկարութեան: Վասն զի ի ձեռն սիրոյն մտերմաբար աղերսեցեր աստուածահաճոյական վարուք, ո՛վ տէր Սմբատ Բագրատունի: Իսկ առնթեր եւ զիշխանական հրամանդ ի վերայ ածեր, բառնալով յինէն զճողոպրելոյն հնարս, ոչ գանձին իմոյ տկ|14բ|արութիւն առ այդքան բարձրագոյն խնդիր խոկացար եւ ոչ դարձեալ անմաքրութեամբս իմով վերաբերել յայսքան մաքրագոյն իմաստս, լրբութիւն ինձ վարկար, բառնալով ինձ բեռինս յոյժ ծանունս եւ դժուարակիրս: Եւ ահա յաջ եւ յահեակ նայելով եւ ոչ մատուցանէ օգնականութիւն ըստ աւետարանական բանին: Վասն որոյ բազում աղաչանս առ քո[յ]ոյ տէրութեանդ արկանեմ, առ հրաժարումն այդքան ծանրագոյն իրագործութենէ եւ անշահ եւ անազուտ եղեալ ի քո[յ]ոյդ ներող լսողութենէդ. ապաւինեալ աստանօր բուռն հարից զշնորհաց Սուրբ Հոգւոյն, որ տայն առատապէս եւ ոչ նախատէ:

Եւ արդ, պատմեցուք զարինակ խնդրոյս, թերեւս ի ձեռն աղօթից լսողացդ առաւելապէս հասցէ ինձ օգնականութիւն ի վերին շնորհացն: Քանզի այր ոմն, սարկաւագապետ գոլով, Նանայ անուանեալ, յոյժ հմուտ եւ վարժ ասորի դպրութեան, ստացօղ բոլորիցն առաքինութեան, պարկեշտ վարուք, մաքուր առ ամենայն մարմնական հեշտութիւնս, աղբերաբար ընկալեալ զշնորհս վարդապետութեան ի Հոգւոյն Սրբոյ ուղղափառ հաւատոյն, որ ի Քրիստոս: Որ եւ յանդիմանեալ զոմն եռետիկոս, զայր պերճաբան եւ իմաստասէր, վանեալ հալածական առնէր յաշխարհէս Հայաստանեայց, որ երբեմն խոտորնակս ուսուցանէր, յերկուս բաժանելով զՔրիստոսի անբաժ միաւորութիւնն, որ յետ անքակ եւ անշիոթ մարմնաւորութեանն, եւս հաստատէ վերատին զնոյն ուղղափառ, որ ի Քրիստոս դաւանութիւնն, մի յերկուս բնութեանց խոստովանել, զաստուածականսն բնութեամբ, իսկ |15ա| զնուաստականսն կամաւոր յանձնառութեամբ: Զնա թախանձեալ մեծին Բագրատոս, որ ի տանէն Բագրատունեայց, այր յոյժ զբարձրագոյնս ստացեալ զանուն, որ եւ պետ իշխանաց երբեմն ի բարբարոս ազգէն հագարացոց

անուանեալ, որպէս թէ այնու առաւել պատուի գնա արժանաւոր վարկուցեալ, գորոյ եւ զանցս անցիցն յիրում տեղուշն փոքր ինչ յիշատակեցուք: Եւ զի՞նչ արդեօք իցէ օրինակ խնդրոյն, ստանալ նմա զմեկնութիւն սրբոյ Աւետարանին Յոնաննու, որոյ փոյթ ի մտի եղեալ վաղվաղակի ի ձեռն ուժգին պահոց եւ աղօթից, ջան ոչ փոքր յանձին բերէ շրջագայութեամբ երից ամաց, յաճեալ ընդ անապատս յերկրին Միջագետաց, ուր եւ յուսայր իսկ զգիւտ գրոյ ուղղափառ վարդապետացն, եւ հանդիպեալ խնդրոյն առաջնորդութեամբ վերին խնամոցն, շարադրէ համառօտաբար ի բազմաց հաւաքելով մի ըստ միոջէ ոճով զՄեկնութիւն Յոնաննու սրբոյ Աւետարանին՝ փոխաբերելով յասորի լեզուոյն ի հագարական լեզու: Իսկ յորժամ ըմբռնեալ լինէր ի հագարական ազգէն մեծն եւ երեւելին այն իշխանն Հայոց վսամամիտն, որ եւ զբովանդակն յանձին բերէր ունել զգիտութիւն, որ ի Քրիստոս հաւատոցն, որ եւ նախանձ ո՛չ փոքրագոյն վասն Քրիստոսի միշտ յանձին կրէր, կշտամբել եւ յանդիմանել զհերձուածողացն դասս: Ոչ ինչ արութիւն քաջութեան այնուհետեւ ըստ արժանի իւրոյ մեծութեանն երեւցոյց, այլ երագապէս ի վայր հոլովեալ յաստուածային բարձրագոյն հաւատոցն, զոր ունէր, գլորեցաւ վաղվաղակի ի վիճ անկանգնելի կորչատեանն, եւ ի բաց ընկեն|15բ|լով զգրոշմ ուխտի ճշմարիտ հաւատոցն, սուգ անհնարին բոլոր աշխարհիս Հայաստանեայց հասուցանէր, թէպէտ եւ հրբշտակացաւ ի լսելիս մեր ի խորութեան սրտին հաստատուն պահելով զճշմարիտ հաւատոյս դաւանութիւնս:

Յայնմ ժամանակի ի ձեռն պատահման իմն գանձ գրոյս հասեալ լինի առ տէր Սմբատ Բագրատունի, զոր ընկալեալ խնդութեամբ մեծաւ, հրամայէ փութով ի հագարացուցն ի հայկական վերաբերել լեզու, ոչ ինչ ներելով իմոյ տկարութեանս: Այլ զոր մեծն այն հոռտորն, կատարեալ յարուեստս եւ ի մակացութիւնս, այնքան ջան յանձին բերելով տաժանեցաւ: Ո՛վ ոք ոչ զիմն աղարտեցէ յանդգնութիւն, մտաբերել անգամ յայսքան բարձրագոյն խորհուրդս: Զորոյ եւ ոչ զառաքինութիւն առնն պարտ է, որ յետ այնորիկ գործեցաւ, անյիշատակ թողուլ, այլ իբր ի նկարագրի փոքր ինչ ցուցանել զնորայն ճգնութիւն, ոչ իբրեւ ներբողելով դրուատել, զի եւ ոչ բազմութիւն յոյժ իմաստասիրաց ի մի վայր գումարելոց կարող են բան ըստ նորա արժանաւորութեանն հատուցանել հանդիսի, այլ միայն դոյզն ինչ բանիւք պատմութիւնս ինչ թելադրել՝ առ ի գիտութիւն լսողաց:

Սա ըմբռնեալ եղեւ ի մերում իսկ ժամանակի ի հագարական ազգացն վասն նախանձու, որ ի նմանէ բազմափայլ վարդապետութեանն եւ ներհակս միշտ առադրելոյն, զնանի ի բանդի հանդերձ որդւովք իւրովք, որով[ք] բազում անգամ բանս հրապարականս առաջի արկեալ՝ հանդերձ յոքնազան պարգեւօք, ոչ ինչ խո-

նարհեցողք զանխոնարհելի խորհուրդս մտացն, որ ի Քրիստոս: Դարձեալ յայլ տեսակ հնարից բերեալք լինէին, սպառնմամբ |16ա| բանդից եւ կապանաց եւ պէսպէս տանջանաց, այլ ոչ ինչ զանգիտելով երբէք զիջանէր ի բարձրագոյն հաւատոցն՝ որ ի Քրիստոս, եւ մնացեալ ի բանդի անդ բազում ժամանակս, ո՛չ միայն զինքն ամբողջ պահելով յանբիծ հաւատսն, այլ եւ բազմաց լինի առիթ փրկութեան, աներկեղաբար միշտ պահելով զարգելանաւորսն ի բանդին, ուսուցանելով եւ հաստատելով ի հաւատս ամենասուրբ Երրորդութեանն:

Եւ յետ այսորիկ այսպէս եղելոյ՝ հասեալ լինի գանձ գրոյս այսորիկ առ Մարեմ Բագրատունի Սիւնեաց տիկին ի ձեռն Աշոտոյ հաւր իւրոյ, մեծ եւ երեւելի տեսառն Բագրատունոյ իշխանաց իշխանի: Իսկ երանուհոյս Սիւնեաց տիկնուջ փոյթ ի մտի եղեալ, վաղվազակի հրամայեաց երկիցս անգամ փոխաբերել ի հայկական լեզու՝ առաջնորդութեամբ վերին խնամոցն: Յարդարէ համառօտաբար զաստուածային բարձրագոյն հաւատս՝ վերագոյն ունելով ըստ իւրում քաղցր եւ յոյժ գովելի բարոյիցն, որ հասարակաբար ունէր առ ամենայն մարդիկ զխնամս իւրոյ սիրելի Քրիստոսի սուրբ մտացն, մանաւանդ թէ միամիտ հաւատոցն, որ ի Քրիստոս. պահպանեալ լինի ի վերին խնամոցն անվրդով առ ի յօգնականութիւն չորից ուստերաց, զոր ոչ պատկառեմ սիրող Քրիստոսի անուանել եւ կենդանի վկայ, որ այնքան ժամանակս երբ յանձին գժուժկալութիւն, որ ի Քրիստոս հաւատոցն: Եւ սորա այսպիսի եղելոյ մի՛ ոք զմեզ յայսմ վայրի բամբասիցէ իբրեւ աւելագործուկ ինչ, խառնելով զմերս ընդ նորայն ջան, կամեցեալ իբրեւ օտարացուցանել կամ աղարտել ինչ, այլ զի մի՛ անկատար եւ պակաս վարդապետի փառք յաշակերտէն լինել, |16բ| փոքր ինչ ներեսցեն մեզ լսաւդք, եւ ըստ իմաստասէր բժշկացն, որք ի ձեռն երակացն գիտացեն զախտին պատճառսն, հնարին այնուհետեւ առ բուժումնն: Այսպէս պարտ է ձեզ մտաց աշօք նայել ի ճառս, յոր մտաք, եւ եթէ իցէ ինչ արատ, բժշկել իբրեւ զհոգեկան անդամս, եւ միակամութեամբ սիրոյ օժանդակել հոգեկան սիրոյն շաղկապութեամբ, եւ անընդմիջաբար սիրելութեամբ ի բաց տանել զմախանս թունաւորս եւ երկրաւորս, եւ միացեալք սիրով նոր ի Քրիստոս, կալցո՛ւք առ միմեանս, եւ ասօղս եւ լսօղքո՛՞ որպէս լոյս առ աչս, եւ բարբառ առ լսելիս, եւ հոտ առ հոտոտելիս: Եւ եթէ իցէ ինչ արատ տկարութեան բանից, հոետորական բանիւ սերտել եւ պայծառացուցանել, եւ որպէս ջերմութիւն հրոյ, զի զցրտութիւն ի մարմնոյն հալածելով եւ զուարթութեամբ զգոյն պատկերին զգեցուցանէ, այսպէս եւ դուք ընդ ջերմեռանդն սիրով եւ աստուածային հրոյ կայծակամբք մխեալք, աներկեւան բերելով ի մէջ զսրբութեան սէրն, ուր ո՛չ նախանձ եւ ո՛չ ատելութիւն, ո՛չ յանդգնութիւն

այլովքն հանդերձ, եւ սիրոյն յիշատակաւ զբազմութիւն մեղացն շնջեսցուք ըստ պատուիրանին՝ եթէ. Աէր ծածկէ զբազմութիւն մեղաց, եւ մատուցեալք միամիտք միախորհուրդք, ասօղս եւ լսօղքդ առ աստուածային ճառիցս գիտելութիւնս, զի զուգապէս օգտեսցուք, զի աղիւ Հոգւոյն Սրբոյ շնորհաց համեմեսցին ճաշակելիք մերոց մտացս, որ եւ զբանն համեմէ, եւ զհոգին սրբէ, եւ զմիտսն լուսաւորէ:

Ապա եթէ ոք ի պարսաւադիտացն ի վերայ մեր ընթ|17ա|ացեալ, խտտորնակս ինչ խորհեսցի հակառակելով, մեք անփոյթ արասցուք զներհակս, առ նոսա արտաճառելով, ըստ պատուիրանին դայեկեալք, ոչ յանդգնեալ այլովքն հանդերձ, այլ միայն զՀոգւոյն Սրբոյ ձրից վերառաքել գոհութիւն, որ եւ առիթն իսկ է փոխաբերութեան բառիցն յինքն ապաւինելոց, ըստ Պօղոսի ձայնին, եթէ այլում թարգմանութիւնք լեզուաց: Եւ զանց արարեալ զվնասակարօքն, յառաջիկայսն ճեպեսցուք, վասն որոյ եւ ի գործ զբանս արկաք եւ դուզնաքեա ինչ վասն աւետարանչացն շարադրեսցուք զորպիսութիւն ճառիցն, որքան հասու կարեն լինել միտքս մեր, եւ այնպէս ճանապարհորդեալ անմոլար, եկեսցուք ի մեկնութիւն սրբոյ Աւետարանին Յովհաննու: Վասն Մատթէոսի եւ Մարկոսի եւ Դուկայ բազումք կանխեալ ասացին յիւրաքանչիւր տեղիս, իսկ վասն Յովհաննու, զոր եւ ի գործ արկաք զբանս, ասասցուք, որ ինչ միանգամ կարեւորն է:

Սա զամենայն ժամանակս իւրոյ առաքելութեանն առանց գրոյ քարոզէր զԱւետարանն, իսկ իբրեւ կարգեցան երեք աւետարանքն եւ գրեցան եւ հասին առ նա, որպէս ասի բանն, ընդունելի եղեն նմա, եւ վկայեաց եթէ ճշմարիտ գրեցան, այլ պակաս է ի նոցանէ՛ որ ինչ միանգամ գործեցանն, իսկ զբան վարդապետութեանն Քրիստոսի, զոր եւ մեք կարող եմք գիտել, եթէ երեք աւետարանիչքն յետ ըմբռնելոյն Յովհաննու Մկրտչի ի բանդ, որ ինչ գործեցաւ ի Տեառնէ, գրեցին, որ եւ ցուցանի սկիզբն ճառից նոցա, եթէ յետ քառասուն աւուր իբրեւ պահեաց Տէրն եւ զփորձապետն յաղթահարեաց, սկիզբն |17բ| արարին պատմութեանն իրեանց, ըստ Մատթէոսի գրելոյն, եթէ յորժամ լուան, եթէ կալան զՅովհաննէս, փոխեցաւ ի Հրեաստանէ ի Գալիլեա, իսկ Մարկոս եթէ յետ մատնելոյն Յովհաննու, եկն Յիսուս ի Գալիլեա, իսկ Դուկաս կանխեալ գրեաց. Հերովդէս, ասէ, ի վերայ ամենայն շարեացն, զոր գործեաց, յաւել եւս ունել զՅովհաննէս եւ եզ ի բանդի: Ուստի եւ աղաչեցին զՅովհաննէս առաքեալն, եթէ այն ժամանակ, որ թողաւ յայլոց աւետարանչացն, որ գործեցան ի Տեառնէ, տացէ նոցա գրով, որ նախ քան զմատնելն Յովհաննու ի բանդ, եղեն ի Քրիստոսէ հրաշագործութիւնքն, զոր եւ գրեացն իսկ Յովհաննէս: Զայս արար, ասէ, սկիզբն

նշանաց Յիսուս ի Կանա Գալիլեացոց եւ յայտնեաց զփառս իւր՝ ցուցանելով զայն գոլ առաջին հրաշագործութիւն: Եւ ապա երբեմն յիշատակեաց զՅովհաննէս յիւրում Աւետարանին, զոր ինչ գործեցաւ նախ քան զմատնելն Յովաննու ի բանդ: Իսկ երեք աւետարանիչքն, որ ինչ զկնի մատնելոյն Յովաննու ի բանդ գործեցաւ ի Քրիստոսէ, գրեցին: Այլ վասն է՛ր արդեօք Յովհաննէս լուէ ի դպրութենէ, որ վասն ծնընդեան փրկչին մերոյ ըստ մարմնոյ: Այլ քանզի Մատթէոս եւ Ղուկաս կանխեալ յառաջագոյն գրեցին զայն, իսկ սա սկսաւ գրել վասն աստուածութեանն նորա: Նա եւ չորրորդ գոլով աւետարանչացն, ո՛չ առանց բարձրագոյն խորհրդոյ իցէ, զի ոմանք ըստ չորեքժագեան գոլով արարածոց, ուր պարտ էր համասփիւռ քարոզիլ Աւետարանն արքայութեան, նոյնպիսի թուով, ասացին, պարտ էր եւ աւետարանացն գոլ, որք ընդ ամենայն տիեզերս էին աւետարանելոց զբանն կենաց: Իսկ ոմանց հաճոյ |18ա| թուեցաւ ըստ չորից մշտահոս գետոցն յադենական յաղբերէն յառաջախաղաց եղեալ՝ առ տիեզերաց ոռոգումն, եւ սոցա գոլով նմանապէս թուով ուռճացեալք ի կենդանական աղբերէն՝ ոռոգանել զպաւքացեալ միտս մարդկային բնութեանս: Իրաւապէս չորրորդ աւետարանիչս, իբրեւ յՈգւոյ Աստուծոյ պահեալ նմա զայս բարձրագոյն խորհուրդ, իբրեւ առաւել առաքելոյ, որ եւ Որդի Որոտման ի Տեառնէ կոչեցաւ, սակս զերկնայինս որոտալոյն, առ ընդոստուցանել եւ բանալ զմիտս մարդկային բնութեանս, զայն դնէ սկիզբն բանին՝ ասելով. *Ի սկզբանէ էր Բ[անն]:*

141ա (Թ. դ. կէս) [Վերջաբան-յիշատակարան] – Եւ վասն զի ձրիւք Հոգւոյն Սրբոյ աւարտեալ զլիաւորեցաք զաստուածախօս ճառիցս բացատրութիւնս, ժամ է այսուհետեւ լուսաւորագոյնս շուրջ փայլեցուցանել զաւետարանութեան բան առ սուրբ կաթողիկէ եկեղեցի, ըստ մարգարէին ձայնի. *Լուսաւորեա՛, լուսաւորեա՛, Երուսաղէ՛մ, զի հասեալ է լոյս քո, եւ դարձեալ լոյս պատուիրանն մակադրի, ըստ տեսողին՝ Պատուիրանք Տեառն լոյս են եւ լոյս տան աչաց:* Հաճոյ թուեցաւ մեզ լուսաւորական բանիւ զաւետաւոր բանին ընծայաբերութիւն հնչեցուցանել առ սուրբ կաթողիկէ եկեղեցի, զի եթէ որ ի ձեռն իւրոց ծառայից ձրեաց երբեմն աշխարհի զպատգամս, լոյս զնա մակ[ան]ուանէ, որքան վճիտ եւ զուտ եւ անստուեր լոյս պարտիմք անուանել զլուսոյն այնորիկ պատուիրանն, զոր Յովհաննէս գոչէր. էր լոյսն ճշմարիտ, որ լուսաւորէր զամենայն մարդ, որ զալոց էր յաշխարհ, զորմէ ինքն՝ փրկիչն, ի վերայ իւր առ ի մեր վարդապետութիւն պիտառէ ասելով. *Ես եմ լոյս եւ ճշմարտութիւն եւ կեանք:* Եւ քանզի ըստ արփիափայլ աստուածական բանիցս, անհետագօտելի ճառիցս, յաճախագոյնս լոյս տուաք բանին, զոր այժմ բացատրութեամբ վերին շնորհացն օժանդակելով, տրամաբանութեամբ տարրորշեալ,

յստակագոյնս զաստուածական խորոցն անհետագօտելի զիմաստս բացայայտեցաք:

|141բ| Հաճոյ թուեցաւ մեզ դոյզն ինչ դրուատել զշնորհս կաթողիկէ եկեղեցւոյ, թէպէտ եւ այնոքիկ ոչ հանդիսաւորք եւ պերճք ըստ արժանաւորութեան, այլ ըստ այրոյն այնորիկ աղքատութեան ընկալեալ զերկուս լուծայնս ի Քրիստոսի գանձանակն, եւ զիմս հանգոյն նմին ընկալցիս դուզնաբեա բանից դրուատանս ի չքաւորական մտացս: Ո՛վ հարսն Քրիստոսի եւ մայր հաւատացելոց սուրբ կաթողիկէ եկեղեցի, թերեւ այնպէս համարձակեալ մերոյ աղքատութեանս ընծայաբերութիւն զբանս աւարտիցեմք: Ո՛վ յոքնապարգեւ եւ բազմերջանիկ, ամենահրաշափառ եւ երանութեամբ ծաղկեալ, մայր եւ դաստիարակ դաւանողաց եռանձնեա եւ եզակա աստուածութեանն, վասն զի ի քեզ զլիաւորի պարծանք լրութեան ուղիղ հաւատոցն, ի քեզ դաստիարակին մանկունք ընթհանուր ուղղափառութեան եւ սերտին ի հաւատս, ի քեզ ցանկ զենանի Որդին Աստուծոյ, որ միանգամ զենաւ ի փրկութիւն աշխարհի, ի քեզ ցանկ բաշխի մարմին եւ արիւն Տեառն ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն սեռի մարդկան, ի քեզ վեցթեւեան սերովբէքն միշտ զեռահիւսակ սրբասացութիւնսն անյայտաբար ձայնիւ գեղգեղէն Որդւոյն Աստուծոյ, ի քեզ միաւորեալ երկնայնոցն ընդ երկրայինս՝ ցանկ փառաւորեն զէակն Աստուած, որ գունակ ի ծնընդեանն: Քեւ երախայք վերջստին ծնընդեամբ որդիք Աստուծոյ յորչորչին, շնորհիւ քեւ մկրտեալքն ի ստոր բնակութենէս վերաթեւեալք զերամբառնան ի տեղի անգելոց հրեշտակաց, քեւ կղերիկոսացն պճնեալ[ք] միշտ ճոխ|142ա|անան հոյլք, քեւ եպիսկոպոսունք զուարճացեալք բերկրին, քեւ քահանայք պարծեալք պարկեշտանան ի պատուին, քեւ սարկաւագունք զգօնանան արժանապէս սպասաւորելով, քեւ ճգնաւորք ժուժկալեալք ճգնին առաքինաբար, քեւ վարժապետք ճոխացեալք հրատարակեն զաստուածաբանութիւն, քեւ հերձուածողք ընկճեալ խորտակին, քեւ անպատուեալ յամօթ լինի Բելիար, քեւ բազմամեղքն ապաշխարութեամբ ազատին ի ծառայութենէ մեղաց, քեւ հրաժարելոցն յաշխարհէ կատարեն զյիշատակս, եւ զազատութիւն ստանան ոգիքն:

Արդ, որ այսքանս եւ բիւր բարութեանց առիթ, ո՞վ ոք ըստ արժանաւորութեանցն բաւականացի հատուցանել քեզ հանդիսաւոր բան, ընկալ՛ եւ այժմ զթաժաբար եւ զիմս աղքատութեան ընծայաբերութիւն, ո՞վ եկեղեցի Հայաստանեաց, ոչ յերկրէ եւ ի ծովէ կոհական նիւթոյ ոսկի կամ ականս պատուականս, որ գունակ մովսիսական խորանին, եւ ոչ ի Լիբանանէ փայտս նոճս կամ հանդերձս ականախիտս, փափուկս եւ երեւելիս ապականացուս, որ գունակ սողոմոնեան տաճարին, այլ ընծայ անապական եւ անկապտելի զանազան երկնային շահաւետութեամբ գերապայժառ շահիւք

առկեցեալք, այլ եւ սպառազինութիւն անյաղթելի հաւատացելոց, ո՛չ պարիսպ պղնձի ըստ մարգարէին ձայնի շուրջանակի ձեռակերտելով, այլ հրեղէն անմատչելի պարսպաւ պարփակեալ, եւ ոչ սին երկաթի ըստ տեսանողին, այլ բոց՝ 142բ| եղէն սուր սերովբէի ի քեզ կացուցանելով պահպանակ, եւ ոչ զինուորականս զանգիտողս մահկանացուս, այլ քերովբէական անքթթելի եւ անմահական գումարտակս, լինել միջնապարիսպ ի մէջ քո գառանցն եւ գայլոց: Եւ ո՛ր արդեօք իցի կրողի գայսքան գորութիւն, զոր մեր յոյժ չքաւորութիւնս եկն բերել քեզ սուրբ եկեղեցի Հայաստան աշխարհիս, եթէ ոչ փեսային քո եւ հասարակաց տեառնականդ, զոր ոչ խորեալ թաքուցի գունակ շար եւ վատ ծառայ[ի]ն, այլ արկանելով առ սեղանաւորս՝ հոգեկան շահավաճառութեանցն գործեցի ըստ իմում կարի, զարհուրեալ ի սպառնալեացն սաստիկութեանէ, որ առ շար եւ վատ ծառայն, զի զառակաւորսն եւ զխորինսն եւ զհրացմամբ առկեցեալսն, բացայայտս եւ տարրորշս զաստուածական ճառիցս վարդապետութիւն եկի բերել քում լրութեան ընծայ հրաշափառ եւ գերապայծառ, զոր արձանացուցեալ յաշտարակս քո ցանկ դաստիարակին մանգունք, որով սերտեալք յուղղափառութեան հաւատս զհրեւոսաճողացն վանեն զչարափառութեանցն մոլորութիւնսն, զգիւցն փախուցանեն զդասս, զպակաւնացուն, որ ի դրախտին զգեցան: Մերկանան զմաշկն, զանապական եւ զլուսաւորն, յորմէ մերկացան, վերջստին զգեհուն պատմուճան, զպաքումն աղենական աղբերն Տեառն արեամբն աղենականին զովացուցանեն, զբաղցն, որ ի դրախտին, Տեառն դրախտին մարմնով վայելեալք զմայլին: Եւ եւ պսակ եռահիւսական անթառամ ի գլուխ քո բերելով փարթամացուցանէ |143ա| եւ պարագրեալ ընդ վերին արքունեան մտիցն բարձրախմբիցն բաղդատէ: Սակա որոյ անգանելով առաջի քո, ո՛վ սուրբ եկեղեցի, իբրեւ ընդ միոյ ընդ քեզ խօսեցայց, վարձատրեա՛ւ եւ զիմոյ չքաւորութեանս տաժանմունս առ փոխաբերութիւն աստուածային ճառիցս, ի խորթ բառիցն ի քոց որդւոց շնորհաց փոխաբերելով լեզու: Վասն որոյ աճապարեալ անհանգիստ վեհ երագութեամբ ընթացիւք ի մտաց ասպարիսի աւարտել գլխաւորեցի զաստուածազարդ բանից հանգամանս յաւուրն եկաւորութեան փեսային քո եւ հասարակաց կեցուցչին, ի Բեթանիայ եկաւորեալ առ ի կենագործել զՂազար, ուստի եւ զպաղատանս առաջի քո արկանելով, հայցել առ ի նոյն կեցուցչէն Քրիստոսէ, զի եւ զիմ զհնացեալ զմեռելութիւն մեղացն ընդ Ղազարու նորոգեացէ, եւ որ զնորայն հրամայեաց լուծանել զկապանս, եւ զիմ պարաւանդս տոռանց մեղացն շխթայիցն խզեացէ, առաքելով յազատութիւն մեղաց, զի առ վաղիւ եւ ես ընդ մանգանցն Երայեցոց ելից, ընդ առաջ նորա ոչ ոստօք ձիթենեաց եւ արմաւենօք, այլ եւ

յոքնապայծառ տառիցս երկնային տնկոց ոստս յաւէտս անմահական պտղովք առբերելով, մատուցից ի փառս ամենասուրբ Երր[որդութեանն]:

Ձի ես՝ յետին յուսումնասիրաց, մանաւազ թարմմանաց, ի ձեռն աստուածային սիրոյն աղաչեմ զհայրապետս եւ զքահանայս, զճգնաւորս եւ զվարդապետս, միանգամայն եւ զբոլոր ուխտ սուրբ եկեղեցւոյ, ի վերձանել զգեղեցկազան աստուածաբանական ճառիցս բացատրութիւն, |143բ| յիշեալք զիս ի դպրութիւն կենաց, այլ եւ որ յօրինակ գծագրութեան առնուցու ոք զաստուածախօս ճառիցս մեկնութիւն, մաղթեսջիք յողորմածէն Աստուծոյ ասպրեցուցանել զիս ի հրահոսան գետոցն ահեղ աւուրն արդար հատուցմանն, յորում սպառնա հուրն անշէջ գունակ ինձ մեղաւորաց: Այլ առնթեր գրեացն զյիշատակ բանիցս այսոցիկ առ ի յիշատակ իմոյ յոքնամեղ անձին, իսկ եթե ոք արհամարհելով անփոյթ արասցէ, ընդ ամենեցուն նա տացէ համար ի դատաստանին, յորոց շահաւոր յիշատակաց զրկեաց գտարամերժեալ անձն իմ ի հանդերձեալ կենացն:

Այլ եւ Սմբատ Բագրատունի եւ Մարեմ Սիւնեաց տիկին, որ զգիրս սուրբ թարգմանեալ հրամայեցին, զնոյն հայցեն յիշել. եւ Տէր Յիսուս յիշողացդ ողորմեցի:

Մեկնութեան «Առաջաբանութիւն»ը եւ «Վերջաբան-յիշատակարան»ն այս ձեռագրից (13ա-18ա եւ 141ա-143բ) առել եւ տպագրել է Յովս. Յիշ-ք, էջ 59-67, 67-72. ուր տես նաեւ բնագրիս վերաբերող մանրամասն մատենագիտութիւնը: Իսկ էջ 72 «Այստեղ յիշատակուած անձնաւորութիւնները՝ Բագրատ Բագրատունի, Ք. դարի երեսնական թուականներին, իսկ Սմբատ Բագրատունի, որ եւ հոստովանող կոչեցաւ, վախճանուել է 857 թուին. Աշոտ Բագրատունի իշխանաց իշխան եւ ապա՝ թագաւոր: Մարեմ Բագրատունի՝ Աշոտ թագաւորի դուստրը՝ Սիւնեաց տիկին, Վասակ Քարուն իշխանի կինը: Ժամանակագրական մանրամասնութիւնները տես ն. Արունց, Պատմական ուսումնասիրութիւններ, 1948, էր. 86 եւ շար.»:

Գ. 256ա-343ա [Անդրէասի Կապպադովկացոյ Մեկնութիւն Յայտնութեանն Յովհաննու]

Տէ՛ս ձեռ. 1161, 79բ-168բ: Յիշակ./343ա-4ա (նման ձեռ. 2516, 240ա-1բ): Նխդր./256բ-7բ: Գլուխք./257բ-9ա: Ներածութ./259ա-62ա: ա/262ա-5ա: բ/265ա-7ա: գ/267ա-8ա: դ/268բ-9ա: ե/269ա-70ա: զ/270ա-1բ: յ/271բ-2բ: լ/272բ-3բ: թ/273բ-5ա: ժ/275բ-8ա: ժա/278ա-9ա: ժբ/279-80ա: ժգ/280ա-1ա: ժդ/281աբ: ժե/281բ-2բ: ժզ/282բ-3ա: ժլ/283աբ: ժր/283բ-5ա: ժք/285ա-7ա: ի/287ա-8բ: իա/288բ-90ա: իբ/290աբ: իգ/290բ: իդ/290բ-1ա: իե/291աբ: իզ/291բ-3բ: իլ/293բ-5ա: իր/295ա-6ա: իք/296ա-7ա: լ/297ա-8ա: լա/298աբ: լբ/298բ-9ա: լգ/299ա-302ա: լդ/302ա-6ա: լե/306ա-7ա: լզ/307ա-8ա: լլ/308ա-9բ: լր/309բ-10ա: լր/310ա-1ա: լս/311աբ: լաա/311բ: լաբ/311բ-2բ: լազ/312բ-3ա: լադ/313ա-4ա: լաե/314ա-5բ: լազ/315բ: լալ/315բ-6ա: լաբ/316աբ: լաք/317ա: ժ/317աբ: ժա/317բ-8բ: ժբ/318բ-9բ: ժգ/319բ-20բ: ժդ/320բ-23ա: ժե/323ա-6ա: ժզ/326աբ: ժլ/326բ-7բ: ժր/327բ-8բ: ժք/328բ-9բ: կ/329բ-30բ: կա/330բ-1ա: կբ/331աբ: կգ/331բ-2բ: կդ/332բ-4ա: կե/334աբ: կզ/334բ-5բ: կլ/335բ-9բ: կր/339բ-40բ: կք/340բ-1ա: կլ/341աբ: կաա/341բ-2ա: կբ/342ա-3ա:

²⁰ 1161 ձեռ-ի համեմատ ունի շնչին տարբերութիւններ:

– 343ա Յիշատակ տառիս գտողի՝ տեառն Ներսիսի գերահռչակ վարդապետի, գոր գտեալ ի մեծն Անտիոք, գրեաց զսա ի լուսաւորութիւն հոգւոց. ես՝ Ներսէս, նուաստ ի Քրիստոս եւ տարտամս յուսումնասիրաց, վերջին եւ նուաղեալ ժամանակի ծնունդ, յընթեռնուլն գՅայտնութիւնն Յոնաննու, տագնապէի յանձին |343բ| իմ առ ի յոչ գիտել զլուծումն բանից սքանչելեաց, եւ այսր անդր խուզելով զմեկնութիւն նորին ի մերս բարբառ ոչ գտի, յետ որոյ եհաս ինձ ընթանալ ի մեծն Անտիոք եւ շրջելով յոր անդ վանորայք հոռոմոց եւ ֆուանկաց, այս տենչումն բորբոքէր ի միտս իմ, ուստի եւ քննեալ գտի ի գրեանս հռչակաւոր ուխտի Սրբոյն Պօղոսի ի քաղաքի անդ զՄեկնութիւն Յայտնութեանս ի լուսալարտ բարբառ, եւ ի նոյն գիր, որով վարին ֆուանկք, Բ. մեկնչաց արարեալ, եւ փափաքելով թարգմանել՝ ոչ գտի զոք, որ յայնմ բարբառոյ ի հայս կարէր յեղաշրջել: Ապա ելեալ արտաքոյ քաղաքին ի սուրբ լեառնն, որ ի հիւսիսոյ կողմ անդր՝ ի մի վանորէիցն հոռոմոց, որում անուն էր Բեթիաւս, առ ոմն արգելական միայնակեաց, որոյ անուն Բասիլ, կնքեալ գտի զցանկալին ի հելլենացի բարբառ եւ ի գիր, ուղղաբան եւ վայելուչ, ոչ լեալ էր Աթանասի պատրիարգի նորին քաղաքի, եւ խնդրեալ աղաչանօք ի բարէմիտ առնէն, առեալ փութացայ գրովքն ի հայրապետական աթոռն՝ առ տէրն իմ եւ կաթողիկոս սուրբ Գրիգորիոս, գոր ծանուցեալ՝ ուրախ եղեւ յոյժ եւ հրամայեաց թարգմանել ի ձեռն մետրապոլիտն յԵրապոլսի Կոստանդէայ, որ անդ ի ներքոյ սրբոյ հայրապետին հովանոյ հագչէր: Եւ սկսեալ օգնականութեամբն Աստուծոյ եւ սրբոյ Տեառնն՝ նա ի թարգմանել, եւ ես ի գրել, վերընծայեցաք եկեղեցւոյ Հայաստանեաց ուսումնասէր մանկանց, զայս սքանչելի եւ աստուածային Յայտնութեանս Մեկնութիւն: Աղաչեմ զընթերցողսդ եւ իմաստութեան զսիրողսդ՝ յիմանալ զխորս իմաստիցն Աստուծոյ քննութեամբ զհայրապետն Հայոց զտէրն իմ զԳրիգոր զբարէմիտն եւ զբարէսէրն եւ զառիթն |344ա| թարգմանութեանս եւ զհրամայող մաղթեցէ՛ք Քրիստոսի յաստիս խաղաղութեամբ պահել եւ ի հանդերձեալն սրբոց իւրոց երկնից արքայութիւնն ժառանգակից ընդունել: Այլ եւ զԿոստանդին մետրապոլիտն, որ թարգմանեաց, եւ զԲասիլ կրօնաւոր, որ զօրինակս ետ, Քրիստոս ողորմութեանն իւրոյ արժանացուցէ աղօթիւք ձեր:

Թարգմանեցաւ աստուածային Յայտնութեանս Մեկնութիւն ի թուիս հայոց ՈԻԸ. (1129), սուրբ եւ հայրապետական աթոռն, որ կոչի Հոռոմիլլա, շրջապատեալ յաղենական աղբերէն Եփրատայ, որ մատակարարէ բնակչացն զամենայն մարմնական պիտոյս խնամօքն ամենայն, ընդ հովանեաւ աստուածընկալ Նշանին Վանկոյ եւ այլ սքանչելի սրբոցն, որ հանգուցեալ են անդր ի փառս Աստուծոյ: Իսկ սրբաբանեցաւ ի նշանագրութեանէն քերդողական արհեստիւ ի յապահով անապատս

Սուրբ Գեորգ, ի մէջ լերինս Տօրոսի, որ է ի գահ Կիլիկոյ, եւ ի սկիզբն Պանփիղեայ, ձեռամբ նուաստ եպիսկոպոսի նորին մայրաքաղաքի Տարսունի տառապելոյս Ներսիսի, շնորհօք եւ ողորմութեամբն Քրիստոսի, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Հմմտ. Ն. Վ. Ակինեան, Ներսէս Լամբրոնացի, Վիեննա, 1956, էջ 268-71:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

44բ Զգծող յիշեսջիք:
 143բ Կարգիս եւ գանձն իմ եղկելի
 եւ մեղսաներկ արհեստ գրչի,
 Զոր եւ մատամբ ծրագրեցի
 ես՝ Յոհ[աննէս] աղքատ ոգի,
 Տառապանօք թանձրագունի,
 Կարօտութեամբ անպատմելի,
 Սակայն փափաք յոյժ տենչալի
 եւ ախորժանք անքննելի,
 Զիս յորդորեաց յայս գործ իրի՝
 Զսա շարել ի քարտիսի,
 Զի յայս տեղիքս, յորում էի,
 էր դպրութիւն հրաշալի,
 եւ ես՝ կարօտ այսրմ տառի,
 Զի յիւր տեղին սա հասանի,
 Շտապեցա յաւէտ կարի,
 Բայց իւր տեղոջն ոչ հասուցի,
 Զի եկն եհաս ի կարգի
 Ընթեռնելոյ ի հանդիսի.
 Տակաւ կիսով շափ է թերի
 Հանգէտ գոլով սա աւարտի:
 Զոր աղաչեմք՝ որք հանդիպի,
 Աստուածախօս այս մատենի,
 Յիշման գոլով զմեզ արժանի
 Զենման Գառինըն առաջի
 եւ մաղթանք աղբերսալի
 Խոշորութեանս ներելի:

Տէս ԺԲ. դ. յիշ-ք, էջ 43-4:

177բ Վայ զգրկեալս:

227բ Աւաղ գերւոյս:

236ա Ով ընթերցողք տառիս եւ աստուածային մարգարանիս, յիշեսջիք զեղկելի գրիչս Յոհ[աննէս] կարօտ բանի, նա եւ զծնօղան մեր եւ զեղբարսն՝ զհոգեւորսն, որ բանին են պատճառ ծննդեան, որ ծնան զմեզ յերկն հոգեւոր, եւ զմարմնոյն ըստ արեան փոխանորդութեան եւ ազգակցութեան եւ զայս յիշումն առաջի սխրալի եւ մեծ խորհրդոյ, եւ դուք՝ յիշօղքդ զմեզ սեռն սրտիւ եւ կատարեալ կամօք յիշեալ յիշիք ի նոյն ի նմանէ, առ որ եւ զմեզ յիշատակէք հանդիսի, որ եւ ի ձէնջ եւ ի մէնջ անդադար փառաբանի օրհնեալն ի բնաւս:

242բ Երանի է սորա, եւ աղէտ է ինձ:

255բ Ով դիտականքդ խոհեմագոյնք եւ վսամք առ բանին տեսութիւն, բաղձացողք ի սկզբանն եւ կարօտ մնացողք առ վախճանն, զուգակից ձերում տենչանաց եւ զիմս վարկջիք թախանձումն, այլ այսմ ըղձութեան անջրպետ տարամեկնումն է, անմարմնոյն ի մարմնոյս:

344ա Գարձեալ յիշեսջիք ի Քրիստոս եւ զիս՝ զտարժանեալ մեղսաներկ ոգիս, զնուաստս Յոհ[աննէս] եզընկայեցի սպասաւոր բանի, որ հարեալ ցանկութեամբ սիրոյ ի փափա՛հ սորին, գրեցի իմով իսկ տխեղծ մատամբս, ի մխիթարութիւն վշտացեալ հոգւոյ իմոյ եւ ի վարժ կրթութեան երկասէր անձին բանասիրի եւ ի յիշատակ արձանի հոգւոյ իմոյ եւ ամենայն նախնեաց՝ փոխեցելոց ի Քրիստոս արեան մերձաւորաց եւ համօրէն ամենայն երախտաւորաց՝ հոգեւորաց եւ մարմնաւորաց, զի դուք յիշեսջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ յուսոյն մերոյ օրհնելոյն յաւ՛:

Գրեցաւ ի թվին 20Ե. (1306), ի քսան եւ ինն մարտի ամսոյ:

Տե՛ս ԺԳ. դ. յիշ-ք, էջ 44:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

344բ (Բոլորգիր, ԺԵ. դ., շուրջ 1406 թ.) Մվ վեհանձինք եւ պանծալի,

Միշտ ձեռնարկօղբ գործոց բարի,
Յորժամ յառեալ հանդիպիք այսմ տառի,
Յիշման արարէ՛ք զիս արժանի՝
Առ Յիսուս գթած փրկիչն ամենայնի
Եւ միշտ առատն ի տուրս բարի՝
Ձֆրա Մխիթարիչս խնդրող բանի,
Ձվերջին ստացօղ գրոցս հրաշալի,
Ձփծուն տաճապեալս եւ ողորմելի,
Ձծոյլ յամառեալս եւ հեղգալի,
Ձտարտամ մեռեալս մեղօք ի լի,
Ձկարօտս աղօթից եւ գործոց բարի,

Ակն ունողիս ձերոյդ շնորհի,
Կարկառ ձեռօք ցանկ բաղձալի,
Ձի արժանաւոր հետեւողքա Քրիստոսի,
Ձիր ինձ շնորհէք դուք պտղալի,
Եւ որպէս կամիք եւ խնդրէք սիրօվ ի լի,
Ձնոյնն պարգեւեսցէ ձեզ փրկիչն ամենայնի:

Տե՛ս ԺԵ. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 62. այստեղ էջ 61, ծ.՝ «Յրա Մխիթարիչը կամ Մխիթար Ապարանեցին գործել է 1360-1410 թթ. ընթացքում», ուստի «Նրա կողմից գրուած կամ նրա անուան յիշատակութեամբ այս եւ միւս յիշատակագրութիւնները տեղադրուած ենք Մխիթարիչ գրչի կողմից 1406 թ. Մակուում գրուած յիշատակարանին առընթեր... »:

344բ (բոլորգիր գունաթափ, մասամբ քերած-չնչած, ԺՁ. դար) Ի թվին// ին ես Գասբար վարդապետս// զլուեա// աչսպէս// Ժ.// Ե. բրթ՝ (Շ) կորեկ խանլոջոց (Շ) Ձ. բրթ՝ (Շ) // ուչոցի Ապտլին, Ա.// Ժամանակաց տան, բայց դուչրչոյ եւ խոտը կեցեց// պատարագն է, զտարնցոց պարտքն է: Ե.// զատու բար, որ այն// տարոյ տալքն նոցա:

ԳՐՁԱՓՈՂՁ 344բ. «Երթժիլ»: Եա. «Յայսմ աւուր յիշատակ է Սողոմնի եւ: Յայսմ աւուր յիշա»:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Գա Բոլորջի, կենտրոնում երկգլխանի թագակիր արծիւ, ճանկերում իշխանութեան խորհրդանիշներ՝ կարճ գաւազան եւ խաչապսակ գունդ, «[Αχαλιβιχσκοῦ] γραδσκοῦ πολυ[γυαυ]»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձուած երկշերտ թուղթ. առաջինի չժածկուած մասում. «//Միւնեաց եպիսկոպոսի եւ նանայի Ասորւոյ», երկրորդին. «Նանայ վարդապետի Ասոր[ւոյ] Մեկնո[թ]իւն Յովհաննու Աւետարանին, քաղուածոյ (3)»: Գա՝ «Ստեփ. եպիսկոպի Միւնաց Մեկն. Ասոր. Յովհաննու» (սեւ մատիտով), «Հ^մ 209», «83» (չնչած), «187/2520», «20Ե. - 1306, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2521

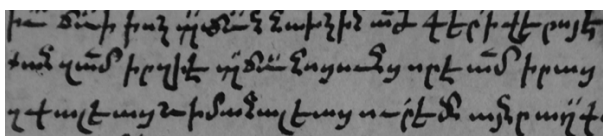
ՄԵՍՐՈՊ ԳԱՆՁԱԿԵՅԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ՊԱՏՃԱՌԱՅ ԳՐՈՅՆ

ԹԱՄՈՆ. – 1761

ԹԻՐԹ՝ 70 (գրչի էջակալում՝ Բ-Գձ., իմա՝ ձԺԱ., որ է 2բ-68ա). չգրուած՝ 1բ, 68բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Թx8 (Ա. 7, Ձ 9, Ը 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ անընկալելի: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 17,1x 10,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13,7-14,3x8-8,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 16ա): ՏՈՂ՝ 23-26: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը կապոյտ թուղթ (ԺԹ. դար): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) + 2 (Բ-Գ), ԺԹ. դար՝ աւելացուած նորոգման ժամանակ, կապոյտ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եզրահատման պատճառով անընկալելի, Ա՝ մաս կազմաստաթի:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻԻՆ – ձ ա կ ա տ ա զ ա ռ դ՝ 2ա: Ձ ա ռ - դ ա գ ի ռ՝ բուսական, հանգուցազիր, թոյնագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, սև:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ք. 7՝ հիսից անջատ, ԺԹ. դարում կապոյտ թղթով կարկատած-նորոգած:

Նշում 16ա

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-70բ Համառօտ մեկնութիւն գրոցն, որ կոչի Պատմառաց, ի տառապեալ Մետրօպալ Կանցեցոյ Աղուանից

ա. 2ա-3բ Ա. Առաբկութիւն առաջնեւորդ սեռի եւ տեսակի – Ամենայն պատճառ նախկին է... ըստ որում ասաց եւ բայցայայտեցաք:

բ. 3բ-6ա Բ. Յաղագս գոլոյն, որ ի վեր է քան գլխափտենականութիւն: Առարկութիւն երկրորդ – Ամենայն գոլն վերնագոյն... բազում տարբերութիւն ունի, գորս ոչ ունի:

գ. 6ա-8ա Գ. Ազնուական հոգի աստ զբնական – Հոգին կոչէ մարդոյ... իմացական զօրութեամբ կառավարող է էութեան իւրոյ:

դ. 8ա-11ա Դ. Յաղագս նախկին գոլոյն է, որ է արթոն դասին: Առարկութիւն չորրորդ – Առաջին յարարածոց է գոլն... եւ ոչ այլ ինչ, եւ այլն նմա անտեսէ (°):

ե. 11ա-14ա Ե. Յաղակս սեռից եւ տեսակաց: Առարկութիւն հինգերորդ – Իմացութիւն վերնագոյնք... ոչ ունի ներգործութեամբ զանազանութիւնս տեսակաց:

զ. 14ա-6բ Զ. Յաղագս անհատութիւն Աստուծոյ: Առարկութիւն Բ. (°) վեցերորդ – Պատճառ նախկին գեր ի վերոյ է... ըստ կերպոյն կերպի՝ որպէս ցուցաւ:

է. 16բ-20ա Է. Յաղագս թէ հրեշտակ անմարմին են: Առարկութիւն է.երկրորդ – Իմացութիւն է գոյացութիւն... սեռականագոյն է, անփոփոխ է:

ը. 20ա-2բ Ը. Դարձեալ վասն հրեշտակաց եւ սեռից եւ տեսակաց: Առարկութիւն ութներորդ – Ամենայն իմացութիւն է գիղէ... զանմարմնաւոր մարդիկս աշխարհի:

թ. 22բ-5բ Թ. Յաղագս իմացութեան, որ է հրեշտակաց: Առարկութիւն Թ. – Ամենայն իմացութեան հաստատութիւն... ի վերայ այլ արարածոց:

ժ. 25բ-7բ Ժ. Յաղագս ստորաստութեանց եւ ենթակաից: Առարկութիւն ժ.եր<թ>որդ – Ամենայն իմացութիւն է, զի տեսակօք... եւ ոչ բոլորն, որում կարէ ընդունիլ:

ժա. 28աբ ժԱ. Յաղագս մշտնջենաւորաց եւ փոփոխականաց: Առարկութիւն մետասաներորդ – Ամենայն իմացութիւն իմանայ... կարելի է մեկնել ի վերայ եւ հրեշտակաց եւ մարդկան:

ժբ. 28բ-31ա ժԲ. Յաղագս ստորոկութեանց եւ ենթակաից: Առարկութիւն երկուսասաներորդ – Առաջինս ամենից ոմանք... եւ կերպիւ մի բաժան:

ժգ. 31ա-2ա ժԳ. Յաղագս ըստորութեանց եւ ենթակաից: Առարկութիւն Գ.ժ.աներորդ – Ամենայն իմացութիւն իմանայ գէութիւն... եւ պատահմունքն է համանգամայն յինքն:

ժդ. 32ա-4ա ժԺ. Յաղագս հոգոյն մարդոյ: Առարկութիւն չորեքտասաներորդ – Յամենա[յ]ն մարդոյ... եւ եր[բ]եմն ըստ բանականին. եւ այլն նմանապէս:

ժե. 34բ-6ա ժԵ. Յաղագս դարձեալ բանական հոգոյ: Առարկութիւն Ե.ժ.անի – Ամենայն գիտող, որ գիտէ... Հոգոյն, որով կառուարի եւ գործէ զիր ինչ:

ժզ. 36ա-8բ ժԶ. Յաղագս զանազանութեան: Առարկութիւն Զ.ժ.երորդ – Ամենայն զօրութիւնք... միջնորդութեամբ հրեշտակաց:

ժէ. 38բ-9բ ժԷ. Յաղագս ըստորոգութեանց եւ ենթակաից: Առարկութիւն է. եւ ժ.երորդ – Ամենայն զօրութիւն միացեալ է... նոյնպէս ընդհանուրքն իմ աղագաւ:

ժը. 40ա-2ա ժԸ. Յաղագս զանազան պատճառաց: Առարկութիւն Ը. եւ ժ.երորդ – Ամենայն գոյնք ունին գէութիւն... ո՛չ ապականի եւ ո՛չ աւերեալ լինի:

ժթ. 57բ-9բ ժԹ. Յաղագս հրեշտակաց եւ հոգոց եւ մարմնոց: Առարկութիւն ինն եւ տասներորդ – Ի մէջ իմացութեանց ոմն է աստուածային... իմացականն յիմացականէ եւ այլն:

ի. 59բ-62բ, 48ա Ի. Յաղագս նախկին պատճառին: Առարկութիւն քսաներորդ – Պատճառն նախկին կառավարէ զամենայն արարածս... ոմանք յաւէտ եւ ոմանք նուազք. եւ այլն:

իա. 48ա-9ա ԻԱ. Յաղագս դարձեալ նախկին պատճառին: Առարկութիւն ԻԱ.երորդ – Նախկին հարուստ է ինքեամբ... մարմնաւորք պիտոյից եւ աղքատք:

իբ. 49ա-50բ ԻԲ. Յաղագս դարձեալ նախկին պատճառին: Առարկութիւն ԻԲ.երորդ. Ստորոգութեանց եւ ենթակաից – Պատճառն նախկին է գեր ի վերոյ... նախկին պատճառ եւ գեր ի վերոյ:

իգ. 51ա-2բ ԻԳ. Յաղագս առաջին քսանաւայտեւորութեան հրեշտակաց: Առարկութիւն ԻԳ.երորդ – Ամենայն իմացութիւն աստուածային գիտէ զիրս... եւ ապա հրեշտակաց, որ է իմացութեանց:

իդ. 52բ-4ա ԻԴ. Յաղագս ստորոգութեանց եւ ենթակաից: Առարկութիւն ԻԴ.երորդ – Պատճառ նախկին յամենայն էութիւնս... եւ միանայ ի նմայ, որպէս ասացաւ կարգաւ:

իե. 54ա-6ա ԻԵ. Յաղագս անմարմին գոյացութեան: Առարկութիւն ԻԵ.երորդ – Գոյացութիւն իմացեալք իմանալիք... այլ յանփոփոխ եւ անապական պատճառ:

իզ. 56ա-7բ ԻԶ. Յաղագս ինքնակալ եւ անապական գոյացութեան: Առարկութիւն ԻԶ.երորդ – Ամենայն գոյացութիւն ինքնակալ... գիտութիւն մասնաւորաց, որք ի ներքոյ իւրոյ:

իէ. 42աբ ԻԷ. Յաղագս մարմնական գոյացութեան: Առարկութիւն ԻԷ.երորդ. – Ամենայն գոյացութիւն՝ ապականելի եւ ոչ մշտնջենաւոր... այլ է նա ինքնակալ գոյացութիւն:

իը. 42բ-4ա ԻԸ. Յաղագս դարձեալ անմարմին գոյացութեան: Առարկութիւն ԻԸ.երորդ – Ամենայն գոյացութիւն կաշուն էութեամբ իւրով է պարզ... ոչ է ընդունակ ապականութեան. որպէս ցուցաւ:

իթ. 44բ-5ա ԻԹ. Յաղագս թէ անփոփոխն ոչ ընդ ժամանակաւ: Առարկութիւն ԻԹ.երորդ – Ամենայն գոյացութիւն պարզ ինքնակալ... քան զժամանակաւորք էութիւնս մարմնական:

լ. 45ա-7բ, 63ա-65բ Լ. Յաղագս մշտնջենաւոր գոյացութեանց եւ ժամանակաց: Առարկութիւն Լ.երորդ

– Ամենայն գոյացութիւն ըստեղծեալք ի ժամանակի... իսկ անհատկն միայն պատճառելիք:

լա. 65բ-8ա ԼԱ. Յաղագս ստորագութեանց եւ ենթակայից: Առաւկութիւն ԼԱ. երորդ – Ի մէջ իրին, որոյ գոյացութիւն... ըստ որում բացայայտեցար:

լբ. 68ա-70բ ԼԲ. Յաղագս կամ ստորակրութեանց եւ ենթակայից: Առաւկութիւն ԼԲ. երորդ – Ամենայն /// (չշարունակուած) – Քանզի եթէ լինիցի գոյացութիւն... այլ է բնութեամբ նմայ, որպէս ցուցար փոքր ի շատէ. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ յուսոյն մերոյ փառք եւ գոհութիւն յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն:

Ձի գրուած 68ա էջի կէսը եւ 68բ ամբողջ էջը: ԺԸ. գլխից յետոյ որոշ գլուխներ գրուած են խառն դասաւորութեամբ (տե՛ս վերը՝ գլուխների նկարագրութեան կարգը):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Օգնեա՛ շոգի Աստուած.

Յերկիրնս ըզբեզ անլուելի բարեբանեն ըմբ վերին, Ամենասուրբ հոգեւից մայր առգաւանին միածնին, Առ որ եւ ես բազկատարած երգ օրհնութեան շնորեմ, Առնուլ ի գիրկդ յորդոր սիրով, է՛ մայր գթած, աղաչե[մ],

Սատար լեր ինձ՝ ապիկարիս, յանգ բերկրեցո՛ եղևելի[ւ],

Արփիաղէտ լուսոյ դիմացդ արժանացո՛ ռամ հոգիս,

Սրբեա՛ զհոգիս, ուղղեա՛ յերկիրնս՝ և իսեա յերամս ընեականս,

Բերկրեալ սրտիւ, կեցեալ հոգւով ուրախալից յաւիտեանս,

Սրօբէական նուիրեցիր մեծագոյն փառս արարչին, Բամեալ հայոց ի ԹԱՄՈՆ. (1210+ 551= 1761) թիւ,

Առ որ ծրեցաւ մտացածին,

Ի շուրջ մեղաց փրկօղ տապան,

Մեղաց բարձօղ նշան նոյեան,

Փրկող նշան անկար խորա[ն],

Տապան նոյեան, խորան Մովսեան,

Սափոր ոսկի՝ և աղբիւր բարի,

Ոսկի բուրվառ,

Յազգի կանանց միայն օրհնեալ,

Կանանց պարծանք պսակ գովեալ,

Միայն պսակ յէիցս ընտրեալ,

Օրհնեալ, գովեալ, ընտրեալ, ցուցեալ դու լեալ:

Չա Օգնեա՛, Սուրբ շո՛գի, եւ հասո՛ յաւարտ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

70բ (ԺԸ. դ.) Պատճառաց գիրքս ինն տետր է, շԲ. թուղթ: (ԺԺ. դ-ի այլ ձեռքով)՝ Համար տետրակիս Թ.ն:

Պահպանակ Աա (ԺԺ. դար) Сія книга принадле- житъ (այլ ձեռքով, մատիտով) Го[с]поди ну маіору фонъ Аумбергу.

ԳՐԶԱՓՈՂՁ՝ Կազմատառ Ա, Բ, Պահպանակ Աա, Աբ, Բա, Բբ. Ռուսերէն զանազան տառեր, հաշիւներ:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձուած թղթին. «Մետրոբ քահանայի Գանձակեցւոյ Մեկնութիւն պատճառաց»: Աա՝ «ԺԸ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2522

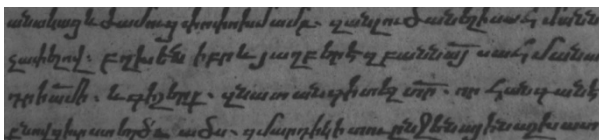
ՎԱՐԴԱՆ ԱՐԵՒԵԼՅԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՄՈՍԱՅ

ԺԳ. դար, ՋՁ. – 1457

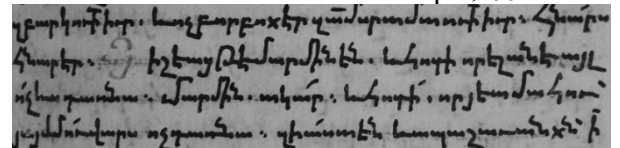
ԳԻՐՁ՝ Առաւել Սիւնցի (Ա. 14ա-84բ, 97ա-156բ, 181ա-215բ, 217ա-39բ), Մատթէոս (Բ. 1ա-13բ, 85ա-96բ, 157ա-80բ, 216, 240ա-336բ):

ԹԵՐԹ՝ 339: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԸx12+3: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, թ. 1-13, 85-96, 157-80, 216, 240-336՝ այլ թուղթ, անկացրած 1457 թ., թ. 337-9՝ այլ թուղթ, անկացրած 1598 թ.: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x13,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (13x11): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (Ա մաս. նմուշ՝ 51ա), նոտրգիր (Բ մաս. նմուշ՝ 166ա): ՏՈՂ՝ 22 (1ա-328բ, 335ա-6բ), 21(329ա-34բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, աստաղը կապոյտ կտաւ. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – գծանկարային. Ճ ա կ ա տ ա - գ ա ղ՝ 122բ (անաւարտ): Լ ու ս ն գ ա գ ա ղ՝ բոսական: Չ ա ղ ա գ ի ղ՝ բոսական, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ղ՝ կարմիր, սե:

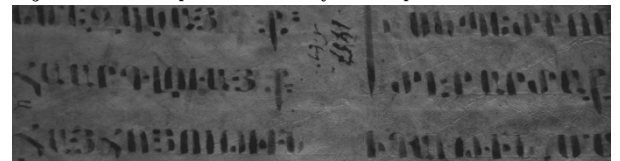

Նմուշ 51ա

Նմուշ 166ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթէոսի, ԻՁ. 64-74 (ԱԲ), Աւետարան Մարկոսի, Գ. 35 - Գ. 11 (ԳԿ): 2 (Ա-Բ)+2 (Գ-Դ), նոյն ձեռագրից. ստացրած մէկական թերթի յայնակի ծալումով եւ եզրահաստումով, որից բնագիրը մասամբ վնասուած: Թ. դ.: Մագաղաթ, ԱԲ՝ 25,1x15,5, ԳԿ՝ 24,5x15,5-15,7, երկսիւն ([26x16,2]), տող՝ 15 (պէտք է լինէր 17) բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աա). ԱԲ՝ կարդալ՝ Բբ, Աա, Բա, Աբ՝ «եւ եկեալ ընդ ամպս... [ն]զովել՝ եղնուլ եւ ա» (Մտթ. ԻՁ. 64-74): ԳԿ՝ կարդալ՝ Գբ, Դա, Դա, Դբ՝ «Ձի որ առնիցէ զկամսն Աստուծոյ... բայց նոցա որ ա[ր]տաքինն են ամե[նայն]» (Մրկ. Գ. 35-Գ. 11):

Նմուշ Աա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմը եզրամաշ, մէջքի կաշին Ա. փեղկից անջատուած, երկու կապիչները եւ մէկ գամն ընկած. խոնաւորին տեսած, թուղթը գունափոխուած, մի շարք թերթերի վրայ ցեցի անցկեր. նորոգուած հնում եւ Բ. դարում. նկարագրութեան ժամանակ Գ. պրակի առաջին թերթը, որ համարակալուած էր որպէս 14րդ. դրուց իր ճիշտ տեղում եւ այժմ 25րդ է:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-336բ Սուրբ եւ ամեներջանիկ վարդապետին Վարդանայ [Արեւելցույ] Մեկնիչ Սաղմոսաց լուսաւոր եւ համառուաւ

Տէ՛ս ձեռ. 1119, 1ա-304ա. Մասն նխորդ./չիք: Յիշատ./չիք: Նխորդ./1ա-13ա: 1/13ա-50ա: Նխորդ./50ա: 2/50բ-85ա: Նխորդ./85ա: 3/85ա-122ա: Նխորդ./122աբ: 4/122բ-53բ: Նխորդ./154ա: 5/154ա-89ա: Նխորդ./189ա: 6/189բ-224բ: Նխորդ./224բ: 7/225ա-64բ: Նախորդ./264բ-5ա: 8/265բ-330ա: Յիշատ./330աբ: 9/330բ-6ա:

Լուսանցներում կան աղբիւրների անուններ, սրբազրու-
թիւններ: Տպ. տէ՛ս Մեկնութիւն Սաղմոսաց Գաւթի... մեծին
Վարդանայ Բարձրբերդցույ... Յամի Տեառն 1797... Ի յԱժդար-
խան, 520 էջ:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ա. (1598 թ., նոտրգիր) 337ա-9ա Գովասանութիւն Սաղմոսի յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ («Ի վարդապետէն Առաքելէ վասն Գէորգ քահանայ») – Իմանալի այս բուրաստան, / Երգս ի Հոգւոյն աստուածական... Եւ ոչ ասեն, այլ մըրափին, / Փակեն զդուռն առագաստին:

Տէ՛ս Մ. Պոտորեան, Առաքել Սիւնեցի եւ իւր քերթուածնե-
րը: Վեներտիկ, 1914, էջ 310-6, որի համեմատ ունի տարբերու-
թիւններ:

Բ. 339գ (ԺԸ դ., նոտրգիր) [Քաղուածք ի Ե. գլխոյն Մատթէի Աւետարանին] – Եւ տեսեալ զժողովուրդն... փառք քեզ Տէր Աստուած մեր:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

50ա (Առաքել Սիւնեցու, ԺԳ. դար)

Զգծող գրոցս՝ զնուաստ ոգի տէր Առաքեալ Սիւ-
նեաց յիշեցէք ի Քրիստոս:

Տէ՛ս ԺԵ. դ. յիշ-ք, Բ., էջ 83:

336բ (Մատթէոս գրչի, 1457 թ.) Հնդ որս երեւեալ ազքանազ[ե]ան ազգիս ի տանէ Թորգոմա փառք եւ պարծանք Այրարատեան գաւառիս եւ իբրեւ զարեգակն փայլէր յաշխարհի սքանչելի այլն Աստուծոյ եւ մեծանուն հոգետորն Վարդան վարդապետն՝ վարժելով զբազումս ի կրթասիրաց ի գիտութիւն Աստուածաշունչ կտակարանաց, երեւելին ի գիտնականս, այլ եւ յոյժ ըղձալի փափագմամբ մեկնեալ զՍաղմոսս աստուածահօրն Դաւթի, թողու գանձ անհամեմատ սուրբ եկեղեցոյ, եւ ինքն առ անձկալին Յիսուս վերափոխի, որոյ յիշատակն արհնութեամբ լիցի, եւ աղօթք նորա եւ սերմն խրատու անպակաս ի սուրբ եկեղեցոյ՝ մինչեւ ի կատարած աշխարհի եւ ի գալն Աստուծոյն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, եւ ինքն Հայրն ամենակալ, Որդին միածին եւ առատաբաշխ Սուրբ Հոգին յամենայնի արհնեալ յաւիտեանս յա[ւիտ] ենից:

Զանարժանս յիշատակի,
Սուտակասպաս մեռեալ ոգի,
Զմեղաւք լցեալս յամենայնի,
Նա եւ ժառանգ սատանայի:
Ո՛վ ընթերցողք այսմ տառի,
Վերաբերողք ի սմայն գանձի,
Զգրիչ Մատթէոս փանաք ոգի
Յիշել յաղօթս ձեր բարի:
Թվին ԶԶ. (1457):

Տէ՛ս ԺԵ. դ. յիշ-ք, Բ., էջ 83:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

339ա (Ա. յաւելագրողի, 1598 թ., նոտրգիր) Ո՛վ պատահողք անուշահամ եւ ախորժ տաղիս եւ ներբողե-
նի Սաղմոսիս, յիշեցէք միով Տէր ողորմեայիւ զմեղա-
պարտ Յակոբ էրէցս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ յօրն անե-
րեկին. ամէն: Գրեցաւ թվին Ռեւէ. (1598) եւ եղաւ ի Սաղմոսի Մեկնիչին յետոյ յիշատակ դուզն:

153բ (Նոտրգիր, ԺԸ. դ.) Զնչաձ՝ անընթեռնելի:

ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ Գա՝ բուսական լուսանցազարդ:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին ստանձած թղթին. «Վարդան վանական վարդապետի Մեկնութիւն սաղմոսաց. (2)»: Աս.՝ «ԶԶ. - 1457. Մ[ատրոպ] եպ[իսկոպոս]»:

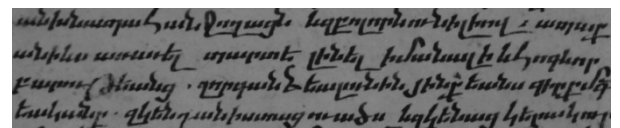
2523

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԳ. դար

ԳՐԻԶ՝ Գրիգորիս: ԿԱԶՄՈՂ՝ Սարգիս Բեյ:
ԹԵՐԹ՝ 235. չգրուած՝ 66բ: ՊՐԱԿ՝ Խ-Կ*x12 (ԽԲ 11, ԾԲ 10, ԾԶ, ԾԹ 8, Կ 5)+1: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, թ. 335՝ այլ, լուսագծերով (ԺԷ դ.): ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 16,8x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (14x10): ԳԻՐ՝ բո-
լորգիր (նմուշ՝ 139ա): ՏՈՂ՝ 27-29: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ շագանա-
կազոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստառը կապոյտ
կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

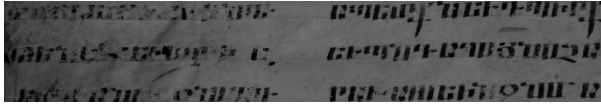
* Վերակազմողը նշանակել է նոր պրակահամարներ՝ Ա-ԻԱ, նաեւ՝ թերթակալել է բոլոր պրակների առաջին վեց թերթերը՝ Ա-Զ, Է-ԺԲ... ձժԻ-ձժԶ:

Նմուշ 139ա

ՊԱՍԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Դուկասու, ԻԱ. 24-36, ԻԲ. 66 - ԻԳ. 11: 1 (Ա.) + 2 (Բ-Գ): Ա.՝ ստացուած մէկ թերթի կէսից, եզրահատումով, իսկ Բ-Գ.՝ մէկ թերթի լայնակի ծալումով եւ եզրա-

հատումով: ԺԱ. դ.: Մագաղաթ, Ա.՝ 12,2x16,5, ԲԳ.՝ 24,9x 16,2-16,5, երկսին (21,8x15,2), ուղղագիծ երկաթագիր (մնուլ՝ Գա), 21 տող. ունի լուսանցային համաբարբա՝ 2-4 տող: Կարդալ՝ Աա, Աբ, Բա1, Գբ1, Բա2, Գբ2, Գա2, Բբ1, Գա1. «[Գեր]եսցին յամենայն հեթանոսաց... զերծանել յայնմ ամենայն, որ լինելոյ է եւ կալ առա[ջի]// մեզ: Ասէ ցնոսա. եթէ սասցից ձեզ... արհամարհեաց»:

Նմուշ Գա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած, թուրք բամբակակալած, ք. 1, 12, 13, 24, 25, 36, 48 եւ 235՝ հիսկից պոկուած, որոշ թերթերի եւ պատառիկների վրայ ցեցի անցրեալ, պատառիկ Ա.՝ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-17ա Ժողովումն մեկնութեան սրբոյ Աւետարանին [Մատթէոսի] ի բանից// [իմաստուն. ձեռ. 2610, 12բ] վարդապետաց եկեղեցոյ, կարգեալ եւ յարինեալ դիւրահաս ընթերցողաց՝ Ներսիսէ Հայոց կաթողիկոսի, ի խնդրոյ նորուն եղբար Գրիգորի առաջին վերայդիտողի

ա. 1ա-6բ [Առաջարանութիւն] – Սիրոյ զարուսթիւն գերազանց է, քան զբնութիւն... եւ որ իցին առաջին դրունքն:

բ. 6բ-17ա [Գ. – Բան]. Յայնժամ վարեցա Յիսուս յանապատ... [Մեկնութիւն]. Եւ ընդէ՛ր ի ծննդէնէն անտի... մինչեւ իրքն ի գրովս ելանիցեն:

Բ. 17ա-66ա, 67բ [Ի մեկնութեանց Սուրբ Գրոց]

ա. 17ա-21բ [Պատճառք Սաղմոսին Եպիփանու երանելոյ. ձեռ. 1398, 309բ] – Յամենառատ պարգեւացն Աստուծոյ... այսոքիկ ըստ եպիփանու մեծի:

բ. 21բ-2ա Աթանասի – Ամենայն գիրք աստուածայինք որ շնորհեցան... պատահիլ կարասցէ բաղձալեացն:

գ. 22բ-48ա Բարսղի – Վասն զի ամենայն գիրք աստուածաշունչ եւ աւգտակարք... որ եւ ոչ էր գիտակ մարգարէանայր:

դ. 48ա-59ա Ի բանն Եսայեա մարգարէի ի կարգելն ի գրովս՝ իբրեւ զի բարոյ ազննէ Քրիստոս – Ի գիշերաց կանխէ հոգի իմ... գործ ինչ է, այլ արարչին զարուսթեան:

ե. 59աբ Աղաթք Եգեկիա արքայի Հրեաստանի՝ յորժամ հիւանդացան – Ես ասացի վերանալ յինչն... չեն ընդա (՝) մեռելոց եւ վատթար եւս:

զ. 60ա-6ա, 67բ-8ա Երգ մարգարէին Ամբակումա: Աղաթք – Տէ՛ր, զլուր քո լուս եւ երկեա... իշխանութեամբ եւ իշխեցեալաբ, մեռելաբ եւ կենդանաբ մերով. եւ նմայ իշխանութիւն եւ գոհութիւն եւ փառք յաւ՛:

Գ. 68ա-112բ [Մեկնութիւն Հնգամատենին, արարեալ Վարդանայ վարդապետի Արեւելցոյ]

Տէ՛ս ձեռ. 1139, 2ա-102բ. 1/չիբ: ա/68ա-100ա (խորագիրը՝ Ի խնդրոյ տեսնն Համագասպա եւ Գրիգոր վարդապետի Հաւաքումն Մեկնութիւն սրբոց արանց եղիշալի, եփրեմի, Յոհանու Ոսկեբերանի եւ զորս տեսանէք յանցնիրսն լիով պատճառ Արարածոց, սատարեալ ի Վարդան վարդապետէ, վասն կրթութեան մանգանց Սրովնի): Բ-2բ/չիբ: Յ/108բ-12բ: ա/100ա-8բ: 4/Յիշ. հեղինակի/չիբ:

Գ. 112բ-9բ Վկայութիւն մարգարէիցն եւ հայրապետաց յաղագս Քրիստոսի, որ հանդերձեալ է կատարել ի յետին ժամակա – Եթէ յառաջ քան զյաւտեանս ծնաւ ի Հարէ... Որդին, որ ոչ ընդ ժամանակա է:

Ե. 120ա-47բ [Ի Մարգարէութենէ Եգեկիէի մեկնութեան]

ա. 120ա-9ա Սկիւբն ի Մարգարէութենէ Եգեկիէի մեկնութեան – [Բան]. Եւ եղեւ յամին Լ.Երրորդի... [Մեկնութիւն]. Աստուծով իմաստնացեալն Սողոմոն ասէ...:

բ. 129ա-47բ Ի նոյն գրոց – [Բան]. Եւ ի մէջ նորա իբրեւ զտեսիլ... [Մեկնութիւն]. Եւ այս կերպարանք նոցա, թեւի նոցա տարածեալ... յանեզրական ցնծութեամբ ի Քրիստոս՝ Քրիստոս ի Տէր մեր, որում զ՛:

Զ. 147բ-51բ [Գոչ վարդապետին մեկնութիւնն Երեմիայ. ձեռ. 3304, 147ա] – Մարգարէացաւ Երեմիա յաւուրս թագաւորութեան Ովսեա... դարձեալ զսատանա եւ զիւրսն կորուսանել:

Է. 152ա-7ա Համառատ Յովբա, հաւաքեալ ի միասին Վանականին ձեռամբ – Ներգործական իմն զարուսթիւն... զցորեանն իմանալի ժողովել խոստացաւ:

Ը. 157ա-89բ [Հաւաքումն Մեկնութեանց թղթոցն Պաղոսի]

ա. 157ա-64ա Տեառն Յոհաննու Ոսկեբերանոյ Կոստանդինու եպիսկոպոսի Պատճառ Հոռմայեցոց թղթոյն Պաղոսի առաւելոյ – Յանկ եւ հանապազ ընթեռնելով... զայն մանաւանդ է տեսանել առ Պաղոսի անէինն:

բ. 164ա-5բ Պատճառ հոռմայեցոց թղթոյն Պաղոսի առաւելոյ – Բազումք հաւատացին ի Քրիստոս... եւ ցածուցանել զհակառակութիւնն:

գ. 165բ-6ա Թէ զի՞նչ ունի խորհուրդ Հոռմայեցոց թղթոյն, զի առաջին եւ սկիզբն է եղեալ ամենայն թղթոցն – Առաջին պատճառ, զի հանգոյն է Աւետարանին... նախագաս լինելոյ թղթին հոռմայեցոց:

դ. 166ա-70ա Պատճառ Եփրեմի – Գիտեմ, զի Նոր կտակարանքս... եւ յայտ առնէ զՀար եւ զՈրոյն ընդ որս Հոգոյն Սրբոյ փառք, իշխանութեան եւ պատիւ այժմ՛:

ե. 170ա-1ա Պատճառ Կորնթաց[աց] թղթի – Կորնթոս քաղաք է յելլադա... մանաւանձա աւցտէր գեկեղեցին:

գ. 171ա-2ա Եփրեմի պատն[առ] – Քանգի եւ առ Կորընթացիսն... սկիզբն առնէ նոցա Պաւղոս յաւելն իւրում այսպէս:

է. 172ա-3բ Յոնաննու Ոսկերե[անի] պատն[առ] թղթին Գաղատացոց – Բազում ցասամբ լի է սկիզբն բանիս... բազում մասամբք եւ բազում արիւնակաւք:

ը. 173բ-4բ Վասն Մարկիոնի մոլար մեկնելոյ զբանս Պողոսի առա[խելոյ]: Քրիստոս գնեաց զ՝ – Իսկ մոլորեալն Մարկիոն... թէ ամենեւին աւտար է ի Հոգոյն Սրբոյ:

թ. 174բ-6բ Ուղեղ մեկնութիւն նոյն բանի՝ Նշմարտից ասացեալ – Ասէ աստուածային բանն... խոստման ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւ՛:

ժ. 176բ-9ա Պատնառ թղթոյն, որ առ հերաւեցիսն – Ի սկզբան իսկ թղթոյս այսորիկ... յաւելն իւրում այս ամենայն բազումս:

ժա. 179ա-89ա Վարդանայ վարդապետի [Յաղագս եկեղեցոյ, ի բանն Պօղոսի]. Այլ Քրիստոս եկեալ [բանանայապետ. ձեռ. 1938, 42ա] – Ի գերազանց լուսոյն պայծառացան արարածք... եւ կեցցուք ի նորա փառսն՝ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտ՛:

ժգ. 189աբ Թեսաղովնիկ Ա. թուղթ – Ոչ կամիմ. եթէ տգետք իցեք... ոչ որպէս անգիտաց եւ տիմարաց, այլ որպէս կատարեք:

Թ. 190ա-7բ [Ներսիսի Շնորհալոյ] Մեկնութիւն խորանաց Աւետարանին – Մատենաք աստուածագիծք եւ հոգեբուս վարդապետութիւնք իմաստից... եւ ի մի էութիւն եւ աստուածութիւն գովեալ եւ գոհաբանեալ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

Տէս Վիգէն Ղազարեան, Մեկնութիւնք խորանաց, էջմիածին, 2004, էջ 98-9:

Ժ. 197բ-222ա Պատնառ եւ Թելադրութիւն չորից Աւետարանացն, թէ որպէս կարգեցան եւ յորբան ժամանակս եւ թէ որպիսի օրինակօք խորհուրդ նոցա յառաջինսն զայր եւ երկնէր – Յարեւելս ասի տնկեալ զգրախտն... եւ նազարեթին առաջնորդն ելանելոյն:

ԺԱ. 223ա-34բ Երանելոյն սրբոյն Եղիշէի Հայոց վարդապետի ի Յարութիւնն Ղազարու – Ամենայն աստուածային նշանք... հասանել խոստացելոց պարգեւացն Քրիստոսի Աստուածոյ մերոյ, որում փառք յաւիտեանս:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ.

Ա. 234բ (ԺԶ. դար, բոլորգիր) [Խոստովանութիւն] – Եղեալ ռեդ (ոմն՝) աշացս յառատ տեսութիւն ցա[ն]կութիւնս անաց...

Բ. 235ա (ԺԷ. դար, նոտրգիր) [Տաղ] – Ի խորոց կարդալով սրտէս հառաչեմ... քակտեցայ Մարիամ տիրամայր:

Գ. 235աբ (ԺԷ. դար, նոտրգիր) [Նախադրութիւն Ծննդոց] – Երրորդ, զի զփրկութիւն մարդկան... որ են մարգարէքն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

45բ Աղաչեմ յիշել զմեղուցեալ գծաւդս:

68ա Աւգնէ, Հոգիա Սուրբ:

108բ Զանախմար գրիչս յիշեայ, աղաչեմ եւ պաղատիմ:

142բ Աւգնէ Աստուած/// (մէկ բառ):

151բ Զեղկելիս յիշեա, աղաչեա, աղաչեմ եւ սղալանացս անմեղադիր լե՛ր, զի տեղի ոչ գտանեմ գրել զսա:

178բ (ստ. լս.) Մոլանս անգոյն է եւ թխտ/// ըթհոց եւ///:

185բ Ով պատուական հայր, յիշեա զգծողս:

222ա Ով հայր պատուական, սղալանաց բանից մի՛ մեղադրել, զի շտապով գրեցաւ: Եւ յորժամ առցես զգիրս գայս ի սուրբ ձեռին քո, թողութիւն մեղաց խնդրեա ի Քրիստոսէ սակաւ գծաւդիս՝ Գրիգորիսի մեղապարտի, եւ իմոց նընջեցելոցն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՎԱՅԻ

222բ (1425 թ., կազմողի) Ո՛վ լոյսերամից դասք, որք հանդիպիք լուսափայլ մարգարտաշար տփիս՝ ժողովեալ բազում անգին ակունք ուսումնասիրաց՝ թէ՛ կարդալով, թէ՛ արիւնակելով, թէ՛ ակտելով, յիշման արժանի առնէք զՍարգիս քահանայ եւ զԾնաւղս իւր եւ զամենայն արեան մերձօրոսն, եւ լի բերանով ասէք զՏէր ողորմեայն, եւ ինքն, որ առատ է ի տուրսն եւ զուարթ ի բաշխելն, տայ յամենունակ մատանէն յիշողացդ եւ յիշելոցս միահամուռ զիւր պարգեւքն եւ զարքայութիւն. ամէն:

Կազմեցաւ վերըստին գիրքս այս ի Հիգան քաղաք, ի թվականին ՊՀԳ. (1425):

Տէս Ժե. դ. յիշք, Ա., էջ 339-40:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 222բ՝ բոլորակ. «Է. Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Յակոբ երէց/// ՌԶԵ. (1636)»:

ԳՐԶԱՓՈՒՋ՝ 67ա (բոլորգիր, ԺԶ. դ., խազագրուած) «Ուրախացի՛ր աստուածային վերին քրոբէից բարձաւ տրտ[մ]ութեանց սրբէութք ձայնիւ զքեզ մեծացուցանեմք Այսար ծնընդ[ե]ամբ նոր Աղամայ բարձան տրտմութիւնք հնոյն Աղամայ, սրբէութք ձայնիւ, որով ծնար գրան Աստուած, բարձաւ յանցանց նախամար պարտեաց սրբէութք»: 222բ (բոլորգիր, ԺԶ. դ., խազագրուած) «Նոր ես դերանի տը քոյն նոր Աղամ ի քէն հընոյն նորոգաւ»: 67ա (նոտրգիր, ԺԷ. դ.) «Զի այս է սաղայի, որ է որ է բաւականի, որպէս թէ յամենայն բաւական է Աստուած գիտել, զոր ինչ ես տեսի եւ լուս»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձած թղթին. «Մատթէոս վարդապետի/// սաղմոսաց հաւաքածոյ»: Կազմի Ա.

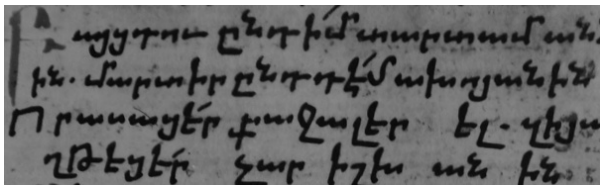
փեղկին սոսնձած թղթին. «Հ» 65/1. Մեկնութիւն փորձութեանցն Քրիստոսի: 2. Պատմութիւն 70 թարգմանչացն: 3. Մեկնութիւն աղօթից Ամբկա մարգ: 4. Մեկնութիւն Մննդոց ըստ թարգմանչութեանց վարդապետաց ի խնդրոյ տ.://: 5. Համառօտ մեկնութիւն Յովբայ:

6. Մեկնութիւն խորանաց//: 7. Չորից Աւետարանաց կարգաւորութիւն: [8.] Բան եղիշ՝ վարդապետի ի Յարութիւն Ղազարոս: Աւ.՝ «ՊՀԳ. – 1425ց առաջ. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «2523/208»: Աբ.՝ «ժողովածու է այս գրկուքս»:

2524

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Թերթ՝ 209. չգրած՝ 3բ, 4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԸx12 (Ա 8, ԺԸ 9): Նիւթ՝ թուրք, լուսագծերով: Մեծնիւթիւն՝ 15,6x10,5: Գրութիւն՝ միասին (11x7,5): Գիր՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 15ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագրոյ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստաղը նարնջի կտաւ. լուսանցակողերը կարմիր:

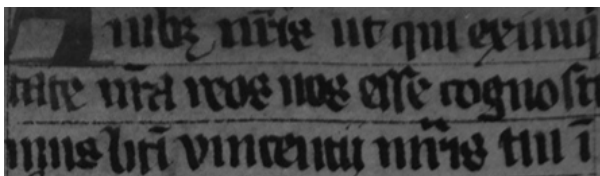

Նմուշ 15ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 5ա: Ճ ա կ ա ա զ ա ռ դ ՝ 98բ, 108ա, 170ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ ՝ խաչ բուսական: Զ ա ռ դ ա զ ի ռ ՝ բուսական, հանգուցազիր: Գ ո յ ն է ռ ՝ մուգ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Ժամագիրք (Breviarium): 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), ստացունծ մեկական թերթի յայնակի ծայրամով: Գերմանիա, Ժ. դար: Մագաղաթ, 21x15,3, երկսին (17,3x11), տող՝ 33 (նմուշ՝ Դա): Կարդալ՝ Աա1, Բբ1, Աա2, Բբ2, Աբ2, Բա2, Աբ1, Բա1: Գա1, Գբ1, Գա2, Դբ2, Գբ2, Դա2, Գբ1, Դա1. Ա.Բ.՝ «Laudes, Ieronimi confes., orati, Remigii sociorumque eius, Marcelli, Leodegardi episcopi et martir Franciscinconfessoris, Ad vesperas»: ԳԴ.՝ «Leudes, Mathei confes»:

Տե՛ս Լ. Киселева, Каталог рукописей и фрагментов латинского алфавита хранящиеся в Матенадаране, Ер., 1980, стр. 69.

Նմուշ Դա

ՎիճԱԿ՝ բաարար. կազմին մաշտաւորեան հետեր, դռնակի աստաղը մասամբ ընկած, մէջի կաշին մասամբ թափուած, ստորին կապիչը եւ գամերն ընկած. թուրք խոնաւորինից մասամբ գունափոխուած, ք. 35-47 ցեցի անցեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-3ա, 4ա, 5ա-132ա, 134ա-69բ, 196բ-8բ [Բանն չափաւ ներսիսի Շնորհալոյ] Տեառն ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի նուէր մաղթանաց ներաւափական տաղիւ, թղծումն աղասթից ներանձնական հոգոց զարթուցելոց մտաւ ի թմրութենէ կրից, յիշատակաւ անցելումն իր ի ներկայի եւ ապագայի, ողբումն հեծութեան սրտի, խաւսբ ընդ Աստուծոյ, ու ոք փոխարկեցի զսա այլում, զգուրացի ուղղութեան բա-

ժԶ. դար

նի եւ գրոյ, զի եթէ մի տառ յաւելու եւ կամ նուագէ, կաղագեայ գտանի ոտք վանգիցն եւ ի չափոցն եւ ի բանիցն աղաւաղեցին վերձանութիւնն

– 1ա-3ա [Յանկ այբբենական նիւթոց Բանից չափաւ – Բ.] Աղամայ... Մե. Գովեստ ներսեսի, զոր գրեալ է:

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա-376ա: Խառն կարգով 1/5ա-98բ (անխորագիր, բ.ի խորագիրն այլ՝ «Յիշատակ բանի գրողին մաղթանաց»): 2/134ա-69բ (ա/խորագիրն այլ՝ «Տեառն ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Բան հաւատոյ ոտանօտր տաղիւ չափոյ», գ/չիք): 3-6/չիք: 7/106ա-7ա: 8/98բ-105բ: 9/116ա-23ա (խորագիրն այլ՝ «Նորին Բան ներտողական ի խրատ ոգւոց համայնից, ի դիմաց մերոց տառից տանց յիւրաքաշիւր քառից»): 10/112ա-6ա: 11/108ա-12ա (խորագիրն այլ՝ «Նորին տեառն ներսէսի բան խրատ ուսումնականաց մանկանց, ի դիմաց այբբենից տառից»): 12/126բ-9բ: 13/123ա-5ա (խորագիրն այլ՝ «Տեառն ներսեսի կաթողիկոսի Հայոց Բան հոմերական, ասացեալ յիշատակարան Առակացն Սողոմոնի արքայի, ըստ տառից այբբենից տանց»): 14/125ա-6բ: 15-19/չիք: 20/196բ-8բ (խորագիրն այլ՝ «Նորին այլով եղանակաւ խաւսք ընդ Աստուծոյ»): 21/129բ-32ա (խորագիրն այլ՝ «Անձին զղջացելոյ խոստովանութիւն յանցանց ողբերգական ձայնի խաւսք ընդ Աստուծոյ եւ ընդ աշխարհի երրակի բանիւ, ըստ իւրաքանչիւր այբբենից տառիցն, ներսեսի Կլայեցոյ ասացեալ»): 22-23/չիք:

Բ. 132ա-3բ Վերստին յաւելուած ըստ անուան ոգողին եւ ըստ անուան գծողիս նախագիծ տառիս («Սողոմոն, ներսէսի բանս է») – Սա մարգարէ աստուածաբան / եւ իմաստուն յոյժ խոհական... էիդ միում երրեակ անձին / երգել միշտ փառս ընդ սրովբէի:

Գ. 170ա-93բ Գովեստ ներքողական պատմագրական բանիւ Յաղագս վարուց մեծի հայրապետին տեառն ներսեսի Հայոց կաթողիկոսի եւ տիեզերական վարդապետի եւ սորա հարագատի՝ ողոյ դատեր եղբօր – Շարժեալ ստիպէ հարկ տէրունի / Չղաղարուն իմըս բանի... / Չեկայք արհնեալքըն հայրենի:

Դ. 193բ-6բ Սրբոյն եփրեմի ասացեալ Վասն ապաշխարութեան – Արմատք գեղոց բժշկաց զցաւըս մարմն<ն> ոյ առողջացուցանեն... ի Քրիստոս ննջեցելոց եւ կենդանեաց ի մարմնի:

Մեթ. ձեռ. 942. 291բ. ձեռ. 993. 368ա, ձառիս հեղինակ է համարուած Յովհան Մանգակունին:

Ե. 198թ-200թ Այլ ողբի նովին երգով այլում ասացել («Ա-Ք») – Արթուր եղերուք, / Արթուր եւ պատրաստք... քեզ մատուցանեմք զաղերս մաղթանաց, քաւեա՛ զիս՝ փրկել:

Զ. 200թ-4ա Խրատ վասն խոնարհութեան, ասացեայ սուրբ վարդապետին Անանիայի Շիրակացոյ – Արդ, որպէս ասէ առաքեալն... եւ յետին համարի զանձն Քրիստոսի, զի նմա վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ աշխ մե միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Է. 204աբ Կաղանդացոյց – Եթէ ի կիրակի լինի կաղանդն... եւ արտ յորով, կանանց մահ, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս՝:

Ը. 204թ-6թ Յաղագս ուրացոյ Բահանային, որ եթող զհաւատն եւ շրջեր զհետ շեխերու – Եւ ի միում

աւուր ընկերակիցքն ասեն ցնայ... եւ ուրացող քահանայն զղջացաւ... եւ ասէր.

Բ. 205թ-6թ [«Նրգ պաշտաման գիշերոյ («Ա-Ք»)], ձեռ. 722, 101ա] – Աստուածածին մայր Քրիստոսի, / Իմ յոյսն դու ես յաւուր մեծի... Քրիստոս մարդասիրին փառք եւ պատիւ յամենայնի:

Թ. 206թ Բանի խրատականի ի յԱռաքել վարդապետէ [Բաղիշեցոյ] Յաղագս մանկանց («Ա-Ք, Առաքել[է]») – Այբն Աստուծոյ է արինակ / Ուսուցանէ զքեզ համարձակ... Կեայ ըստ Թըւոյ այբ[ուբենի / էին լուսոյ անճառելի. ձեռ. 1553, 245թ-50ա]:

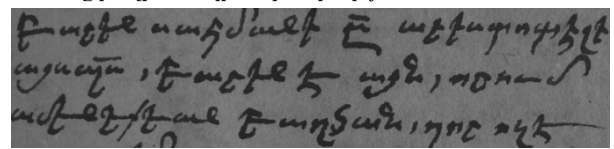
ԳՐԶԱՓՈՐԶ 4թ «3 մաէթ»:
ՆՇՈՒՄ Կազմի մէջքին սոսնճուած թղթին. «Յիսուս Որդի. 2»: Աս.՝ «ԺԶ. Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս», «2524/213»:

2525

ՅՈՎԱԿԻՄ ԱՐՅԱԿԵՅԻ, ԳԻՐՔ ՏԵՍԱԿԱՆ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԵԱՆ

ՌՄԿԵ. – 1816

ԳԻՐԶ՝ Յոսէփ վրդ. եւ իւր աշակերտ Վարդան երէց:
ԹԵՐԹ՝ 183-1+2 (տե՛ս Պտոկ-պիպնկ, ք. 13՝ երիցս). չգրուած 17թ, 13դ, 13գ, 99ա, 105թ, 183թ: ՊՐԱԿ՝ 1+Ա-ԽՃ (Բ 10, Զ 9, Խ 7)+1-10x8 (10՝ 6): ՆԻԹ՝ թուրք, երկնագոյն, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «1809». «[18]13» եւ անընկալելի պատկեր, եւ «ՕՓԵԵ», եւ «ΠΙΜΕΠ 18//», ք. 106-83՝ այլ թուրք, կապոյտ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «ՓՄԿ» եւ բուսական ռեալիստիկ զինանշան, մէջր՝ երկգլխանի թեաւաւարած թագակիր արծիւ, 1815»: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 17,5x11,2 (ք. 13գղեզ՝ 11x8,3, ք. 48՝ 34,5x 27,8): ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (15-15,5x9-10): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 155ա): ՏՈՂ՝ 15-26: ԿԱԶՄ՝ կապոյտ կտաւ, միջուկը տախտակ, սատարը թուրք (Ա՝ սպիտակ, Բ՝ կապոյտ):

Նմուշ 155ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – 1 (ք. 1) ստացուած եզրահատուած մէկ թերթից. 1809-13 թթ. միջեւ (տե՛ս Նիպ): 1ա (ստորին կէտը)* [Մասն նամակի] – //թեան Բոյ, զի ահա վերստին // ատրն մեր զտիրացու Յոհան // լրացուցանել զդասաս // դիր մեծէ ի յարգութենէդ // շին առաւել Բաղջր ակ// եւ որպէս արժանն է, այնպէս// աշ գլովս հանցէ զդաս// յոյժ հարկատր է գորս// ս վասն որոյ աղաչեմ//:

Մնացեալը տե՛ս Բովանդակութիւն, Յիշատակարան, Գրչափորձ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի յարթ մաշուած, պատտուածմենրով, թերթեզերքը խումացած, զանազան բծերով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1թ [Ուսանատր] – Չորեքնիւթեայ բնութեամբ խառնեայ,

Շաղկաբ զշունչն ի մէջ եղեայ,
Չորս ի դրախտին զարդարեայ,
Փառօք եղի վայելել.
Եւ այժ[մ] զնոյն ձեզ շնորհեայ,
Արեամբ իմօվ պայծածայռ մաքրեայ:

Բ. 2ա-183թ [Յովսէփայ Արցախեցոյ Գիրք տեսական փիլիսոփայութեան]

ՏԵՍ՝ ձեռ. 2828. 2ա-128թ. Յոջթ./չիթ: Ա./2ա-105ա: Բ. 1/106ա-27թ (վրջ. «... Այսպէս լուծանէ Արիստոտէլ եւ ամենայն ճեմակահք»): Յոջթ./չիթ: 2/127թ-83ա (վրջ. «... որք են արտաքոյ կամացն Աստուծոյ, ունին զանպատշաճ գորք»): Յ/չիթ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1թ Գրեցաւ այս Տրամաբանութիւնս ի թովույ մերում ՌՄԿԵ. (1816), սեպտեմբերի Գ., ձեռամբ Յօսէփ վարդապետի եւ նորին աշակերտ մեղսունակ երէց Վարդանա:

Վերջին երեք բառը ջնջած, որից առաջին երկուսի ընթերցումը թէական:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ Ա. կազմաստառ. «Եւ այլն զինչ ան», «ձերք», «գործ», եւ մի քանի ձեւաւոր գրեր: 1ա «Աարյանարու մերաւոսաց սա Գանձակեցի... Յովսէփայ Մեծի... եղբայրսիրութեան»: Բ. Կազմաստառ. «Մարտիրոս վերջ», «վերջ», «Աբգղեզ արբգ», «Մարտիրոս»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնճած թղթին. «Յովս. վարդապետի Տրամաբանութիւն / 1.»: 2ա.՝ «ԺԹ. Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս», «Մարգիս վարդապետ Տիգրանեան»:

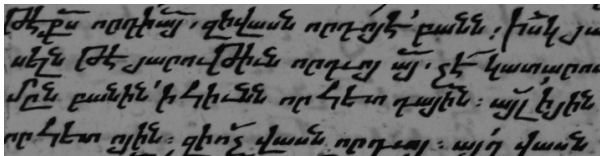
2526

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԷ. դար

ՄՏԱՅՈՂՂ Պօղոս:

ԹԵՐԹ՝ 177+1 (կրկն.՝ 40). չգրուած՝ 1աբ, 116բ, 173ա-7բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ժԵX12 (Ա, ժԵ 11): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18x12,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13,5x8,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 134ա): ՏՈՂ՝ 25: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շականակագոյն կաշի, կապիչների մետաղէ երկու հիսկերով եւ երկու ազուցիցներով, միջուկը տախտակ, աստաղը դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 134ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2բ, 16ա, 67բ, 82ա, 117ա, 137ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչուն: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, բուսական, թռչնագիր՝ մարդու դէմով: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջի, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաբար. ստորին լուսանցներին խոնատութեան հետեւ, թ. 1ի արտաքին ստորին լուսանցը եւ թ. 107ի վերին արտաքին անկիւնը բնկած՝ գրադարչոյ վնասումով, թ. 177ի արտաքին կէտն բնկած, թ. 173-6ին եւ Բ. փեղկին ցեցի անցեւ. սկզբնական երկուական կապիչները եւ գամերը, ինչպէս նաեւ յետագայում աւելացուած մետաղէ կապիչների մետաղէ ծայրերն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 2բ-13ա [Դիոնիսեայ Թրակացոյ Արուեստ Բերականութեան]

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 229ա-42բ: ա/2բ: բ/2բ-3ա: գ/3ա: դ/3ա: ե/3ա: զ/3ա-4բ: Կ/4բ: լ/4բ-5ա: թ/5ա: ժ/5ա: ժա/5աբ: ժբ/5բ: ժգ/5բ-8ա: ժդ/8աբ: ժե/8բ-9ա: ժզ/9ա: ժլ/9ա: ժր/9ա-10ա: ժք/10ա: ի/10ա-1ա: իա/11աբ: իբ/11բ-2ա: իգ/12աբ: իդ/12բ-3ա:

Բ. 13ա-5բ Մեկնութիւն բառից Բերականին – Վերձանութիւն՝ ընթերցանութիւն... է Աստուած՝ հոշական:

Հմմտ. ձեռ. 267, 242բ-6բ:

Գ. 16ա-62ա Յաղագս Մեկնութեան Քերականին, գոր արարեայ է մեծ վարդապետին Վարդանայ՝ ի խնդրոյ թագաւորին Հայոց Հէթմոյ

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 247ա-311բ: ա/16ա-7ա: բ/17ա-8ա: գ/18ա-9ա: դ/19աբ: ե/19բ-20ա: զ/20ա-4բ: Կ/24բ: լ/25ա-6ա: թ/26աբ: ժ/26բ-7բ: ժա/27բ-8բ: ժբ/28բ-39ա: ժգ/39ա-41ա: ժդ/41ա-3ա: ժե/43աբ: ժզ/43բ-4բ: ժլ/44բ-6բ: ժր/46բ-8ա: ժք/48ա-52բ: ի/52բ-6ա: իա/56ա-8բ: իբ/58բ-60ա: իգ/60ա-2ա:

Դ. 62աբ Յառոգանութիւնսն պատարիկս, գոր գաի – Շեշտողորն երեք տեղի ունի... առն՝ նախգիր:

Ե. 62բ-3բ Մովսէսի Խորենացոյ Բան իմաստութեան – [3] Աստուծոյ խորհրդով եւ իմաստութեամբ հաստատեցաւ... ըստ ախորժակաց մարդկանոց ըստ ամենայնի եւ յամենայնի փառք Տեառն Աստուծոյ յափտեանս, ամէն:

Զ. 63բ-6ա Նշանագիր [Բ անուանց կարճարանութիւն՝ Ա-Ք. ձեռ. 341, 105բ] – Աբրահամ... Քաղցր:

է. 66ա-7բ Յաղագս շէշտի եւ պարուկի

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 318բ-9ա: ա/66աբ: բ/66բ-7ա: գ/67աբ:

Ը. 67բ-81բ Սուրբ եւ երջանիկ հօրն Մովսիսի Թարգմանչի եւ Քերթողի Մեկնութիւն Քերականիս

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 326ա-41բ: ա/67բ-8ա: բ/68ա: գ/68ա: դ/68աբ: ե/68բ: զ/68բ-69ա: Կ/69ա: լ/69ա: թ/69ա- 20բ: ժ/20բ: ժա/70բ-2ա: ժբ/72ա: ժգ/72ա-3ա: ժդ/73ա-4բ: ժե/74բ-9ա: ժզ/79ա: ժլ/79աբ: ժր/79բ: ժք/79բ: ի/79բ: իա/79բ: իբ/79բ: իգ/79բ-81ա: իդ/81աբ:

Թ. 82ա-116ա Վերլուծութիւն բացերեւապէս բազմազան բայից եւ բառից, յոգնախումբ շարագրութեամբ, արարեայ գաւ Առիստակիսի գրչի, ի խնդրոյ բազմաց, յարհետ գրչութեան

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 348ա-98բ: Նխորդն/82ա-3բ: ա/83բ-5ա: բ/85ա-7բ: գ/87բ-9բ: դ/89բ-90ա: ե/90ա-2բ: զ/92բ-5ա: Կ/95աբ: լ/95բ-6ա: թ/96աբ: ժ/96բ - 116ա:

Ժ. 117ա-29ա Գէորգեայ վարդապետի արարեայ, ի խնդրոյ Ստեփաննոս մականուն Գոյն եր իցունց Կայթառանցոյ՝ մեղսաներկ անձին

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 399ա-417բ: Նախերգան/117աբ: ա/117բ-22բ: բ/122բ-8ա: գ/128ա-9ա:

ԺԱ. 129բ-36բ Խրատ գրչութեան, գոր արարեայ էր գաւ յառաջագոյն Գէորգայ վարդապետին, ի խնդրոյ ումեմն, գորոյ զպակասն ի նմանէ յետոյ իմ վարդապետն խնդրեայ, եւ նա կատարեաց զխնդրուածս իմ՝ եղեայ յառաջ զԱռիստակիսի արարեայ եւ գրեթին ի նմանէ կատարեաց ինքն, ինձ՝ նաստիս, որոց ողորմեսցի Տէր արարողին եւ խնդրողին

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 418ա-28ա: Յոջբն/129բ-31ա: ա/131ա-3ա: բ/133ա-4ա: գ/134ա-5ա: դ/135ա-6ա: ե/136աբ: գ/136բ:

ԺԲ. 137ա-47բ Գրիգորի եռամեծի Լուծումն համառոտ խրատ գրչութեան Գէորգայ վարդապետի, գոր նախ խնդրեայ էր ի նմանէ Կոստանդեայ գրչի եւ ապա Գոներիցանց Ստեփանոսի

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 429ա-44ա: ա/137աբ: բ/137բ-45ա: գ/145ա-6ա: դ/146աբ: ե/146բ-7ա: գ/147աբ (խորագիրն այլ Այս առաջին խրատ գրչութեան առ ի խրատն Կոստանդեայ):

ԺԳ. 147բ-55ա Նորին Գրիգորի՝ աշակերտի Յովհաննու, Լուծումն համառոտ դժուարիմաց բանի ի գիրս գրչութեան Առիստակիսէ Հոնտորէ

Տէ՛ս ձե՛ռ. 267, 444ա-55ա: ա/147բ-9բ: բ/149բ-50ա: գ/150ա-1ա: դ/151աբ: ե/151բ: գ/151բ-2ա: Կ/152ա: լ/152աբ: թ/152բ: ժ/152բ-3ա: ժա/153ա-5ա:

ԺԴ. 155ա-63բ Նորին Գրիգորի աշակերտի Յովհաննու մեծի Համառոտ լուծումն Առաքինութեանց

Արիստոտելի: Օգնեա՛ Հոգիդ Սուրբ Աստուած – Ձի հետ Աշխարհաց գրոց... տեսութիւն, բարոյական, տնտեսական եւ քաղաքական առաքինութեանց ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

– 155աբ Յանգ է առաքինութեանց – Այս ինչ է ի հուծմունս առաքինութեանց: Նախ կարգէն յետ աշխարհաց գրոց... Այսքան առ այս:

ԺԸ. 163բ-4բ [Թողթ սրբոյ վարդապետին Վարդանայ՝ գրեալ առ թագաւորն Հայոց Լեւոն Հէթում, յորժամ եկին ի պապէն թուղթ, որ ունէր ինքեան Եփ.ան գրովս բանից, որ խտրեցան ի մէջ մեր նոցա, զոր խնդրէին ընդունել եւ բառնալ զպատեանն բաժանման: Եւ սուրբ թագաւորն առաքեաց զնոսա հանդերձ թղթովքն ի Հռոմկայն՝ առ կաթողիկոսն Հայոց տէր Կոստանդին. Վասն բանին մասանց, ի խնդրոյ բարեգարդ ֆահանայի Թորոս անուն կոչելոյ՝ եղբօրորոյ տեանն Կոստանդեայ Հայոց կաթողիկոսի, ի Վարդանայ Աղվանեցոյ կարհառօտ. ձեռ. 1784, 205բ] – Բանին մասունքն Ը. են... Այս են մասուն բանին:

ԺԸ. 164բ-6բ [Սահմանք գանազանք] Տե՛ս ձեռ. 267, 469ա-71բ: ա/164բ: բ/164բ-5ա: գ/165ա-6ա: դ/166ա: ե/166ա: զ/166աբ:

ԺԷ. 166բ-72ա [Մովսիսի Քերթոյի. ձեռ. 1980, 286ա] Վերլուծութիւնք Արիստոտելի Ժ. բանից – Ստո-

րոգութիւնք ներքին աստութիւնք ասին... մխիթար կամ հանգիստ, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԺԸ. 172աբ Յառոգանութիւնս պատառիկս, զոր գառ – Շեշտողորն Գ. տեղի ունի... առն՝ նախգիր:

Գ. նիւթի կրկնութիւնն է:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

67բ Մանաւանդ զստացող տառիս զՊօղոս խնդրող արհեստիս:

129ա Ձանպիտան գրիչս յիշեցէ՛ք, եւ Աստուծ զձեզ յիշէ՛:

172բ Գ[րեցաւ]/// [Թվի]ն/// (շնշած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

2ա (ԺԸ. դար., Նոտրգիր, շնշուած) Ես/// գրեցի/// դեկտեմբեր Ժ.: Վերջ:

Ես մեղաւոր Սարգիս (Շ) երէց/// Դամայ Զ.ուն Մուրաւ/// պարոն մեծ/// տեչիկ (?) ելաւ/// դրին/// յԱստուած պախե. ամէն/// զձագրեցի, ով որ կարգայ գիրս՝ մին ողորմի ասայ, վարձն ի Քրիստոսէն առնու. ամէն:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա «Գրեցի վասն»: «Այսաւ»:

ՆՇՈՒՄ Կազմի մէջքին սոսնձած թղթին. «Քերականութեան մեկնութիւն/1.»: 1ա.՝ «Հ^մ 2526/327»: «Ժէ., Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս»:

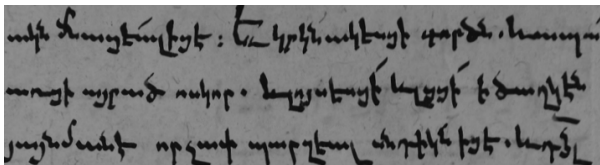
2527

Գ Ի Բ Ք Ք Ի Մ Ի Ա Կ Ա Ն Ա Ր Ո Ւ Ե Ս Ի Ի

ԱՄԻԹ

ԳՐԻՁ՝ Ստեփանոս:

ԹԵՐԹ՝ 142. չգրուած՝ 2բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԲx12 (Թ, ԺԱ. 11): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 17,5x11,8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13-14x8-9,5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 62ա): ՏՈՂ՝ 19-21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շականակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը ախտաւ, աստառը կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

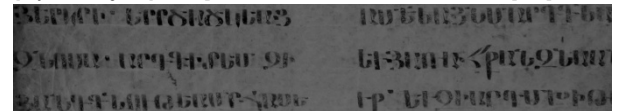
Նմուշ 62ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – (զձանկարային) – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցազիր (6ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

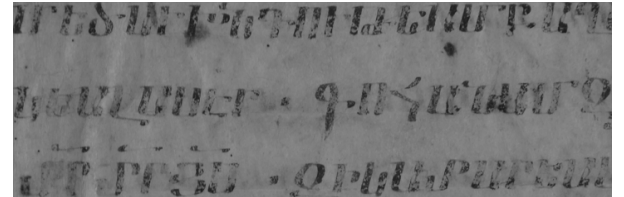
ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – 1 (Ա) + 1 (Բ): Ա. Գիրք Յոբայ, ԻԱ. 10-32: Ստացուած մէկ թերթի լայնակի կիսումով եւ եզրահատումով բնագիրը վնասուած: Ժ. դ.: Մագաղաթ, 11,2x17,3, երկսին (9x17,3), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ), տող՝ 8: Կարգալ՝ Աաբ. «[ապրե]ցաւ յի նոցա... կատարեցին ի բարութիւնս/// [երկու]ն կայցին զնոսա... Տեսցեն աչք նորա զապ[անուն]/// Նա վախճանեսցի... հասեալ էք ի վերայ իմ: Արդ ա[սացեք]/// ի գերեզմանի գնաց... եւ զիա՛րդ մխիթարեցէք զիս սնտեաւ ես»: Բ. [Զրոյց Տրախանոսի ընդ Իգնատիոսի]: Ստացուած մէկ թերթի լայնակի եւ երկայնակի հատումով՝ բնագիրը վնասուած: Ժ. դ.: Մագաղաթ, 17,2x11,3, երկսին (պահպանուած մէկը՝ 13,5x8,5),

ՌԿԳ. – 1614

բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող 13: Կարգալ՝ Բբ-Բա. «///գերահեղեալ ի զաւրոսիւնն իմոյ: Տրախանոս ասաց. [Կա]րծես եթէ յաղթես ինձ ժուժկոյութեամբդ քո: [Իզ]նագիտս ասաց. Ոչ կարծես, [ա]յդ հասատամ, եթէ յաղթեցի [եւ] յաղթեմ, զի գիտացես [թ]ե ֆանի ինչ է ի մէջ բարեպաշտութեան եւ ամբարշտութեան: [Տր]ախանոս ասաց. Առ քեզ զդա եւ [յա]ղթ այս զդովաւ արկեալ եւ [զ]ոտս ի կոնեղ պնդեալ զգու/// [Բա] զի անդ է մէջ ի բազ/// ի տեսիլ եւ ի գրասանս/// կերակուր լիցի զազանաց: Եւ լուեալ զվեհիւն զայն սրբ/// մեծաւ խնդրութեամբ աղա[ղա]կեալ ասէր. Գոհանամ զք[եզ], Տէր, Տէր Յիսուս, զի կատարեալս/// ովդ քո արժանի արարեք/// պատուոյ առաքելոյն Պա[վ]ղոսի, նոյնպէս երկաթի կ[ապա]նամ կապեալ եւ ինձ: Եւ զայս ասացեալ հանդերձ [մե]ծաւ ուրախութեամբ արկանիք»:

Նմուշ Աբ

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը եզրամաշ, երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-137ա [Քիմիական արուեստ]

– 3ա-6ա [Յանկ] Նախ եւ սկիզբն ֆիմիական գրոց – Ա. Վասն իքսիրի եւ սկիզբն գործոյ արուեստիս... 26. Յաղագս դարձուցանել զօտարիտն ի ճշմարիտ Լուսին, ջուր քաղցուցանաւ: (Գրչից) Քիմէական արվեստ է, որ է աւգնական եւ գործօղ բնութեանն էալթն ազգ իրվոյն, որ ի քանէ էլանէ:

– 6ա-13ա [Յառաջաբանութիւն] – Ոսկին, արծաթն, պղինձն, կլայեկն... եւ հասցես ցանկութեանդ:

1. 13ա-69ա [Մասն Ա.]

ա. 13ա-5ա Ա. Յաղագս իբւերի – Աստ ուսուցանէ առնել իքսիր... եւ երկրորդն յիրեանց սպիտակացուցանելն եւ ի կարմրեցուցանելն:

բ. 15ա-6ա Բ. Յաղագս պարզելոյ առաջի շնչոյն, որ է սնդիկն – Նախ՝ ասացուք յաղագս սպիտակացուցանելոյ... զի մի՛ արբցէ զսնդիկն:

գ. 16ա-7ա Գ. Յաղագս պարզելոյ երկրորդ շնչոյն, որ է նշատիւն – Ասէ էպուսինա... հալի եւ յիշվէ իբրեւ զմոմ:

դ. 17ա-8բ Յաղագս պարզելոյ երրորդ շնչոյն, որ է Բ. ցեղ զառիկն – Երկու կերպ զառիկն... որպէս վերոյ ուսուցաք եւ յիշեցաք:

ե. 18բ-9բ Ե. Յաղագս չորրորդ պարզելոյ շնչոյն, որ է կկորդն – Խամ կկորդն եւ կենդանին... եւ պահէ մինչեւ պիտոյ լինի:

զ. 19բ-26ա Զ. Յաղագս շնչերոյն, զի դադարեցեն ի հուրն եւ մի՛ փախեսցեն ի հոռոյն – Եթէ որպէս դադարին շունչքն... զի մաքրեաց զմարմինն:

է. 26ա-37ա Է. Յաղագս պատրաստելոյ զառիկն, որ է պատուականագոյն, քան զամենայն կերպ պատրաստելոյ եւ իմն այն վարդապետն, որ պատրաստեաց եւ փորձեաց այսպէս ասէ – Առի զառիկն եւ ընտրեցի ի նմանէ... Կատարեցաւ գործն վարդապետիս այս ոսկոյ եւ արծաթոյ:

ը. 37ա-9բ [Ը. Վասն կերպի ամանիցն] – Եւ աստ սկսանէ ուսուցանել, եթէ որպէս պարտ է պատրաստել զամենայն իրս... եւ պատուական գործս կոչէ:

թ. 39բ-42ա Թ. Սկսանեմք ըստ Ապուսինայի: Յաղագս մարմնետոյ եւ շնչետոյ – Առ զկանաչ առջասպն... զի մի՛ փախեսցեն ի հոռոյ:

ժ. 42ա-9բ Ժ. Եպուսինա Յաղագս իբւերի ասէ – Եթէ ոմանք մի ասեն... եւ աղ կրակաց ծաղկի:

ժա. 49բ ԺԱ. Յաղագս նանաչելոյ զշունչն – Մնդիկն այսպէս ճանաչի... եւ ոչինչ մնա ի քթեթն. լաւ է:

ժբ. 49բ-50բ ԺԲ. Յաղագս նշտարի – Գիտասջիր, զի երկուք են արծիւան... որ նման է հայելո եւ ոչ հեշտաւ գտանի:

ժգ. 50բ-3բ ԺԳ. [Յաղագս քարանց մարգագիղայ եւ գործն գալ գանախի եւ գոյն բուրակնոյ] – է զանազան գունաւ... եւ այս շորս աղքս լինին այսպէս եւ գործին:

ժդ. 53բ-4ա ԺԴ. Գործ. յաղագս աղին, որ սալալգարի կոչի – Առ ի յաղէս յայսմանէ... եւ այսպէս արա՛ այնքան մինչեւ ամենայն կալուի:

ժե. 54ա ԺԵ. Յաղագս կրակաց ծաղկի աղի գործելո – Առ ի կաղնի կրակաց ծաղիկ... զսալագարին արարեր լիցի աղ:

ժզ. 54աբ ԺԶ. Յաղագս իրվո, որ ծնանին եւ նախ ի հողեղինաց – Իրս որ ծնանին, երկու ցեղ են... գորոց գործն այլ ի հետ ուսուցանեմք:

ժէ. 54բ ԺԷ. Յաղագս իրվո, որ ծնանին – Վերո ասացաք յաղագս հողեղէն իրվո... եւ յոյժ հարըստացեալ են:

ժը. 54բ ԺԸ. Յաղագս մետասան քարանցն – Մետասան են քարինքն... ի տեղի գործելո իւրոց:

ժթ. 54բ-5բ ԺԹ. Յաղագս գործելո ամենոյ – Այժմ ասեմք յաղագս գործելո ամեն... փուք լիցի:

ի. 55բ-6ա Ի. Յաղագս հալելո երկաթի – Առ խարտուք երկաթի... յորժամ գանք ի պատրաստելո իւր:

իա. 56ա-8բ ԻԱ. Յաղագս կերպերոյն եւ ձեւերոյն ամանիցն – Յաղագս ամանիցն գիտասջիր... եւ լուկինն արուեստիս:

իբ. 58բ-9ա ԻԲ. [Յաղագս կերպի գործելոյ – Ի վ]երո ասացաք յաղագս ամանիցն, եւ բաւական է: [Ա]րդ, պարտ է ասել յաղագս գործելոյն... կարմիր ջրերոյն բաժանումն:

իգ. 59բ-60ա ԻԳ. Յաղագս մաքրութեան շնչերոյն – Այժմ հետեւի վասն մաքրութեանն շնչերոյն... եւ աղանձեսցի եւ վերասցի:

իդ. 60ա-1ա ԻԴ. Յաղագս կաշեցուցանելո զսնդիկն – Առ սնդիկ որչափ եւ կամիս... ջուր կրի եւ ջուր կկրդի:

իե. 61բ-5ա ԻԵ. Եւ այլ ցեղ պարզել սնդիկի վերացուցանել սնդիկի յաղագս սպիտակութեանն – Առ զսնդիկն կալուցեալ... արծաթ ի յոսկի:

իզ. 65ա-6բ ԻԶ. Յաղագս սպիտակացուցանելո կկրդի եւ զառիկի – Առ զառիկ եւ կկուրդ... զի յոյժ փութալն կարող է աւարէլ զգործն:

իէ. 66բ ԻԷ. Յաղագս սպիտակացուցանելո զառիկի – Առ զառիկն եւ լոյս է... զի կրիցէ զհուրն:

իը. 66բ-7ա ԻԸ. Յաղագս յարութեան ձիթո – Առ երկու լիտր գազան աղի ջուր... եւ մտցէ ի պղինձն:

իթ. 67ա-8բ ԻԹ. Յաղագս սպիտակեցուցանելո կկրդի եւ զառիկի – Առ զառիկ եւ կկուրդ... եւ փութով առնէ զնա առ ի հալիլ:

լ. 68բ-9ա Լ. Յաղագս մարտասանկի ջրո – Արբեցո՛ զմարտասանքն քացախաւ... բայց ի կացեալ մարմնէրոյն:

2. 69ա-74ա Սկսանի երկորդ մասն գրոց այսմիկ լա. 69ա-71ա ԼԱ. Եւ է յաղագս խառնման շնչերոյն – Գիտասցիբ, զի այրելն մարմնեբոյն... եւ բռնեն գբնութիւնն, ընդ որո խառնին:

լբ. 71աբ ԼԲ. Յաղագս կրացուցանելո զարծաթն – Ան աման մի, որ պաւտէկամ կոշի... մինչեւ կորուցէ գաղութիւնն:

լգ. 71բ-4ա ԼԳ. Յաղագս լկացուցանելո ի ջուր – Զկնի ընթանա յաղագս լկանալո ջրոց... փոշիին արա՛ որպէս գայս արարեր:

3. 74ա-137ա Սկսան երորդ մասն

լդ. 74աբ ԼԴ. Յաղագս հալելոյ եւ ծաղկացնելոյ, այսինքն է՛ փոշիցնելո զմարմինսն – Բագում քննողբ արուեստիս այս... շարժմանն որպէս նախ ասացեալ է:

լե. 75աբ ԼԵ. Յաղագս վերացուցանելո արճիճի – Ան արճիճ որչափ եւ կամիս... եւ ո՛չ վերանա յառաստաղն:

լզ. 75բ-6բ ԼԶ. Յաղագս մոմացուցանելո մարմնէրոյն – Զմոմացուցանելն մարմնէրոյն... եւ կամ Լուսին կրացուցեալ:

լէ. 77ա-9ա ԼԷ. Յաղագս հալելո ի յաղբն – Փորէ ի տեղի... ամենայն, որ ի շիշն է, հալեսցի ամենեւին:

լը. 79ա-83բ ԼԸ. Յաղագս անայրելի ձիթո – Արա՛ կապիտէլ... վերացուցանել զնա արծուի եւ աղի:

լթ. 83բ-5ա ԼԹ. Յաղագս կարմիր ջրո – Ան զձուի դեղնուցն... եւ այսպէս կալցես զաֆրան երկաթի:

խ. 85աբ Խ. Յաղագս պատրաստելո դարձեալ զաֆրան երկաթի – Ան խարտուբ երկաթի... որպէս վերո ասացաք:

խա. 85բ-6ա ԽԱ. Յաղագս սպիտակացուցանելո եւ պնդացուցանելո ըզուհալն – Ան ի նմանէ նաւար տերեւնի... եւ պնդեսցի որպէս ասացի:

խբ. 86ա-7ա ԽԲ. Յաղագս ջրո զուհալի՛ հալեալ զի հալի եւ ջուր դառնա – Ան ըզոհալն եւ հալէ ի դերեկի երկաթի... եւ պաղեցուցանելով ի ջուրս այս:

խգ. 87աբ ԽԳ. Յաղագս զուհալի, զի փոշի լիցի – Ան զուհալ որչափ եւ կամիս... եւ ապա վառեա՛ հուր բարկ՝ մինչեւ փոշի դարձի:

խդ. 87բ-8ա ԽԴ. Յաղագս ջրո զուհալի, որով դարդարեցուցանի յատարիտն – Զայրեալ զուհալն... կալուցանէ գատարիտն:

խե. 88աբ ԽԵ. Յաղագս զի Լուսինն յԱրեգակն դարձուցանի – Ան փոշի ոսկույ... մաքուր Լուսին:

խզ. 88բ-90բ ԽԶ. Յաղագս անեցուցանելո ոսկի տիրեւ ոսկով – Ան մին ունց մաքուր ոսկի... զի ընդ ամենայն Դ. լիցի:

խէ. 90բ ԽԷ. Յաղագս երկաթի ջրի – Ան ըզաֆրանն երկաթի... եւ ի պաղեցուցանելն ի գործն կարմրութեան:

խը. 90բ-1բ ԽԸ. Յաղագս ջրո արչասայի – Ան զկարմրեցուցեալ արչասայն... եւ ներկել ի գործն կարմրութեան:

խթ. 91բ-2ա ԽԹ. Յաղագս ոսկո առնելո ոսկով, արծաթի եւ պղնձի – Ան ունց մի մաքուր ոսկի... այնքան լաւագոյն լիցի:

ծ. 92աբ Ծ. Յաղագս ոսկի առնելո ըստ գործադին գայլին, որում անուն է Դանիէլ, եւ էր արեղա ի Հայոց – Ան գատարիտն ի կիշեոն... դարձուցանէ զհարիւր կիշեո արճիճն ի յոսկի:

ծա. 92բ-3ա ԾԱ. Յաղագս ոսկո՛ ըստ նոյն վերոյիշեալ գործադիս, զի զմին խանթար արճիճն դարձուցանես յԱրեգակն յերկար ժամանակաւ կանթեղի ի յինն ամիսն – Ան մաս մի տերեւեցուցեալ ոսկի... եթէ՛ լիտր, եթէ՛ նուկի:

ծբ. 93ա ԾԲ. Յաղագս նոյնպէս գործելո – Ան գտակն խոտի մի, որ ի լադինն կոշի պրիաւնիա... եւ նոյնպէս լիցի նշատիրն եւ այլ աղսն:

ծգ. 93ա-4ա ԾԳ. Յաղագս նոյնպէս գործելո – Ան այժու կաթին շոատ... զի ջուրս այս է բանլիսն ամենայն արուեստիս:

ծդ. 94աբ ԾԴ. Յաղագս Արեգակ[ա]ն – Իսկ գաղտնի կա՛լ գայս... որ ի ներս արկեր:

ծե. 94բ-5ա ԾԵ. Յաղագս ոսկո փորձ – Ան մին կիշեո ոսկո խարտուբ... լուսնկային ներգործէ:

ծզ. 95ա-6ա ԾԶ. Այլ փորձ: Յաղագս ոսկո փորձ լաւ եւ գերագոյն եւ փորձելի – Ան մին մասն շնչահնեալ ատարիտ... եւ կամ Լուսինն էր գործէ:

ծէ. 96աբ ԾԷ. Յաղագս ոսկո գործ – Զերմացո՛ գտախտակսն պղընձի... եւ ունցիս գոյն ոսկո:

ծը. 96բ-7բ ԾԸ. Յաղագս մաքուրեան եւ պատրաստելո ատարիտի, զի կոանելի լիցի – Ան ատարիտ լիտր մի... լաւագոյն Լուսին գտանի, քան գայս:

ծթ. 97բ-8ա ԾԹ. Յաղագս ատարիտի, զի դաղարեցուցի – Ան խամ պղինձ եւ գառիկ... եւ կիրն դաղարէ, ցուցանէ:

կ. 98ա Կ. Յաղագս ատարիտ, զի պնդեսցի եւ կոանելի լիցի – Ան ատարիտ կալուցեալ... եւ այլն, որ ի կարգին է:

կա. 98բ ԿԱ. Յաղագս դարձեալ ատարիտի պատրաստելո – Խառնեա՛ գատարիտն ընդ այնչափ օծնի... ամենայն այրեցողութիւնն:

կբ. 98բ-9ա ԿԲ. Յաղագս վերացուցանելո արծուի – Ան արծիւ, որչափ եւ կամիս... զխառնուրդսն եւ զվերացուցանելն:

կգ. 99ա ԿԳ. Յաղագս դարձեալ նոյնպէսի գործո – Լոյսեա՛ զարծիւն հում ձուի սպիտակուցով... եւ ելցէ ի գոյն կնդրկի:

կդ. 99աբ ԿԴ. Յաղագս պատրաստելո նշատիր – Ան նշատիր եւ խամ կիր... զոր գտանես, յատակն պահեա՛:

կէ. 99բ-100ա ԿԵ. Յաղագս պատրաստելոն նշատիր, որ հալի ի հուրն – *Խառնեա՛ զնշատիրն ընդ խամ կիրն... եւ եթէ խառնեսցի մատամբ, յոյժ թանձրանա:*

կգ. 100աբ ԿԶ. Յաղագս հալելոն նշատիր վասն ոսկոն ներկի – *Նշատիր վերացուցեալ եւ հալեալ երիս անգամս... որչափ ինքն լիցի:*

կէ. 100բ ԿԷ. Յաղագս նոյնպէսի գործոն – *Ան ձուրի դեղնուց... ամենայնն ոսկի յոյժ լաւագոյնեղ:*

կը. 100բ-1ա ԿԸ. Յաղագս ոսկոն գոյնի – *Ասէ Տամիրնիկոս... գոյնովք իբրեւ ոսկի:*

կթ. 101ա ԿԹ. Յաղագս ջրոն, որ հալէ, որ լինի միայն ամենի եւ սպինիտի – *Շնշահնեա՛ ջուր միայն ի յաւձնէ եւ ի յաշէ... եփելով գնտս ի նոյն ջուրս որձ է:*

հ. 101ա-2ա Հ. Յաղագս գունհայի ձիթոն, որով կալուցանի աստաբիտն – *Ան կողմինդր եւ կարմրացո՛ ի հուր... վասն ներկոն ձէթս այս:*

հա. 102ա-3ա ՀԱ. Յաղագս գինո մրրի, ձէթի, որով դադարեցուցանին շունչն. այսպէս գործի – *Ան գինո մրուր... եւ կռանելի լիցի:*

հբ. 103ա-5ա ՀԲ. Յաղագս մաքրելոն արճիճի – *Ան յոյժ բարկ քացախ... եւ այս է յոյժ գաղտնի:*

հգ. 105ա-6ա ՀԳ. Գիտասջիւր յաղագս ձուր սպիտակուցի, ջրի գառկի եւ ձվի կրի – *Ան ձուր սպիտակուց... եւ այս է պատրաստելն նորա:*

հդ. 106աբ ՀԴ. Գիտասջիւր յաղագս դեղնեցուցանելոն, որ ոչ երբէք սղալէ – *Ան գլորս շունչս վերացուցեալ... եւ լիցի լաւ ոսկի:*

հե. 106բ ՀԵ. Գիտասջիւր յաղագս լուանալո աստաբիտի – *Եփէ՛ զնա ի ձէթապողի ձէթ... եւ մաքուր իբրեւ գհայելի:*

հզ. 106բ ՀԶ. Գիտասջիւր յաղագս լուանլո գունալի – *Հալէ՛ զնա ընդ սակաւ մի նշատրի... եւ լաւագոյն լիցի:*

հէ. 106բ-7բ ՀԷ. Գիտասջիւր յաղագս լուանալո մուշթաբոյն – *Հալեա՛ զնա եւ ա՛ծ ի ջուր... եւ եղցէ որպէս պլար:*

հը. 107բ-9ա ՀԸ. Գիտասջիւր յաղագս հանելոն գնիսկտոսիւնն եւ գնեռձիւն գկլայելիւն եւ գլորութիւնն նորա – *Այսպէս առցես ի նմանէ գճիկտոսիւնն ձուր սպիտակուցով հալեալ... առ ի յընդունէլ գգեղապետութիւնն:*

հթ. 109ա-10ա ՀԹ. Գիտասջիւր յաղագս պնդացուցանելոն գմուշթաբիւն, զի լիցի նման կուանի – *Ան գտիրակունսն մուշթարուն... շորսունց յոյժ լաւ աստարիտ:*

ձ. 110ա-2բ Զ. Գիտասջիւր յաղագս գիճացուցանելոն եւ կակղացուցանելոն գմարմինսն – *Ան ցամքու խալիզոն... դարձեալ կալուցանես, ապա լաւագոյն լիցի:*

ձա. 112բ-3բ ԶԱ. Գիտասջիւր յաղագս մառելի ջրի – *Ան գաֆրան երկաթի լոյսեալ... զի հալեսցի ի յոյժ սպիտակ կուանի:*

ձբ. 113բ-27բ ԶԲ. Գիտասջիւր յաղագս սնդկի, զի պնդացի եւ կուանելի լիցի – *Ան կալուցեալ սնդկի արճիճի հոտի... եւ ապա պարզեա՛, եւ լիցի սպիտակ:*

ձգ. 127բ-33ա ԶԳ. Սկիզբն յաղագս պատրաստման գոգի – *ժողովեա ԲԺ.ան մանկանց գոգ... լաւ արծաթ դարձուցանէ: Կատարեցաւ բարեբախտութեամբ:*

ձդ. 133ա-6ա ԶԴ. Յաղագս ոսկի գործելոն – *Իսկ է ոսկին ըստ տաճկնոյն, որ կոչին սպայնցիք... անթիւ ուրախանա:*

ձե. 136ա-7ա ԶԵ. Յաղագս դարձուցանլոն զաւտարիտ ի նշմարիտ կուանի – *Ան խոտ մի, որ ի լադինն ուլուլա կոչի... լուցեալ գործելոն եւ յորժամ խառնակունս/// (չշարունակուած):*

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԲԻՄԻԱԿԱՆԲ

ա. 1ա (բոլորգիր, Ժէ. դ.) Ան մին ունցա սինապրո... եւ գաֆրան եւս:

բ. 1բ (նոտրգիր, ԺԸ. դ.) Շ. դրամ շիպ, Շ. դրամ... լաւ սրբի, յաղագս Արեգական:

գ. 2ա (նոտրգիր, Ժէ. դ.) Եւ այլ ցեղ. Ան ձիւթ թրիքն... եւ մի է զինչ որ կամիս:

դ. (նոտրգիր, Ժէ. դ.) 138ա Ան նշատիր բաժին մի... եւ այդ է նշատրի եւ ծծումի ջուր:

– 138աբ Նշան ոսկի խոտին, որ է այս – *Որ տերեւ ունի եւ լինի սփռեալ ի վերայ գետնոյ... այս է նշան խոտին:*

– 138բ Ան հակիթ մի... ձգէ Զ. դրամ պղրնձի:

– 139ա-41 Աստ ուսուցանեմ քեզ զատովաղ ջրին շինելն – *Առ կենդանի կիր Բ. բաժին... եւ գայ ինքդ շատ յոլով արուեստ:*

ե. 141ա (նոտրգիր, ԺԸ. դ.) Փոշի մանթունէ աղ... եւ հալեա՛ գոսկին:

զ. 141ա (շղագիր, ԺԹ. դ.) Վասն մին լիբրա պղնձի – *Ան Բ. ունցա թոնթէա... մին այլ կրօշովով:*

է. 142ա (նոտրգիր, Ժէ. դ.) Զաֆրան երկաթի – *Ան 6 բաժին ըսաստուխ... գայն պահէ՛, պիտոյ է:*

ը. 142ա (նոտրգիր, ԺԹ. դ.) Յառաջ պարտիս առնուլ զչախմախաքարն... եւ նոյն գործս արա՛ Զ. կամ է. անգամ:

թ. 142բ (նոտրգիր, Ժէ. դ.) Դուռն կա շինելոյ իմաստասիրաց – *Ան գերկաթի թակալն... կոտրած աման:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

137բ Գրեցաւ գիքս այս՝ անիմաստիցն մութն եւ խաւար. եւ շատք աշխատեալք, եւ ոչ ինչ աւգտեալք ի սմանէ, բայց միայն յուսադրութիւն եւ վերջքն անյոյս, զի առանց վարպետի արուեստն ի գլուխ ոչ ելանէ: Զեռամբ անիմաստ եւ անյարհեստ գրչի սուտանուն Ստեփաննովի, ի մայրաքաղաքն յԱմիրթ, ի թվին ՌԿԳ. (1614): Յայսմ ամի եղեւ գժղութիւն ի մէջ վարդապե-

տաց եւ էջմիածնա կաթնուղիկոսին: Աստուած զվերջքն ի բարին կատարէ, ամէն:

Տէս Ժէ. դ. 112-բ, Ա., էջ 518:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

141բ (նորագիր, ԺԸ. դ.) Այս գիրքս է քիմիայգարու-
թիւն: Գին է ե՛Ռ. (5000) դին[ար]:

Տէս Ժէ. դ. 112-բ, Ա., էջ 518:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ ՊՆԱԿ. Աբ «Մակարութիւնն»: ՊՆԱԿ. Բա
«Ունունցա ունունցա մէրկոտէուս սուպիմատո 5
տրամ, թատդուս տաշի 5, զինճիֆրէ - 5, զալէմի ճէն-
կեատ - 5»:

ՆՇՈՒՄ Կազմի մէջքին սոսնճած թղթին. «Քիմիա-
կան արուեստ»: 1ա.՝ «Հ^մ 2527/328»: «ՌԿԳ. - 1614.
Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

2528

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԶՈՒՂԱՅԵՑԻ, ՎԿԱՅՈՒԹԻԻՆ ԱՌԻ ՊԷՏՍ
ՔԱՐՈՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԷՋՄԻԱՄԻՆ

ՌՄԺԸ. - 1769

ԳՐԻՉ՝ Վարդան արք Աստապատեցի: ՄՍՅՈՂ՝ գրիչը եւ իր
հոգեւոր որդին՝ Աբրահամ վրդ. Հաշտարխանեցի (1788 թ.):

ԹԵՐԹ՝ 164 (գրչի էջակալում՝ 1-329, որ է՝ 1ա-164բ). չգրուած՝
17ա, 18ա, 138բ, 144բ, 162ա-4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԳx12 (ԺԳ 8): ՆԻԻԹ՝
թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «Calcinard», որից նեբե՛ւ՝
«Toscolano», կամ առիւծ, տակ՝ «F»: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 17,3x11,5:
ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (14-14,5x8,5-9): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝
16ա): ՏՈՂ՝ 30-33: ԿԱՉՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի,
միջուկը տախտակ, աստաղը թուղթ (տե՛ս Պահպանակ). լու-
սանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ) + 3 (Գ-Ձ), չգրուած
թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թագ, տակը՝ արջ՝ երկա-
րակոթ տապաւն ուսին, եւ «RCMR»: Գ. եւ Գ.՝ մաս կազմաս-
տառի:

- 2ա Ընդ բարեկամի քոյ մի՛ խօսեսցիս... յառնէ
քաղցրախօսէ եւ// (չշարունակուած, աւելի ուշ աւելա-
ցուած):

2բ Առաջին Թագաւորութեանց - Ասէ Տէր. ես՝
զփառաւորիչս... Աստուած հայի ի սիրտս:

2բ Երկրորդ Թագաւորութեանց - Ասէ Դաւիթ.
Մինչդեռ կենդանի էր... առաջի Աստուծոյ զօր հանա-
պագ:

3ա Եզրաս առաջին - Երանի թէ չէր մեզ յարու-
թիւն... դու նմա արասջիր:

3բ Մակարայեցոց - Ոչ եթէ բազում զօրօք յաղթու-
թիւն... ածէ զողորմութիւն:

4աբ Յօբ - Մերկ իսկ եկի ի մօրէ... եւ ինճ պատա-
հեսցի:

4բ-5բ Սիրաբ - Անարգ թուի յաչս... Մի՛ դարձուցա-
նէ զերեսս ընկերէ քումէ:

6ա-8ա Սողոմօն - Որ հանճարեղն իցէ. ի վերայ
անգման նորա:

8աբ Էկլէսաստիկէս, որ է Ժողովող - Ունայնու-
թիւն ունայնութեան... ո՛վ պատմեսցէ նմա:

9ա-10բ Իմաստութեան - Խորհուրդ[ք] թիւրք ան-
շատեն յԱստուծոյ... ի քեզ պահէ:

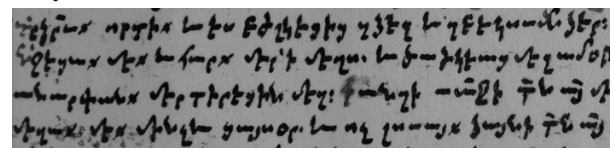
10բ-5բ Եսայի մարգարէ - Լո՛ւր երկինք... եւ եղի-
ցին տեսիլ ամենայն մսեղեաց:

16աբ Երեմիայ - Երկուս շարիս գործեցին... պատ-
մել նմա ինչ:

17բ-21բ կան քաղելի գրքերի միայն խորագրերը. 17բ
Եզեկիէլ մարգարէ, 18բ Դանիէլ, 19ա Ովսիայ, 19բ Յովսէփիայ,
20ա Անովսայ, 20ա Աբդիու, 20բ Յօհանու, 20բ Միքիայ, 20բ
Նաոււմայ, 21ա Ամբակումայ, 21ա Սօփոնիայ, 21ա Անգիայ,
21բ Զաքարիայ, 21բ Մաղաքիայ:

22աբ Թուղթ Պօղոսի առ Հոմայեցիս - Աներե-
ւոյթն Աստուծոյ երեւելի արարածովքս իմացեալ տե-
սանի... անմեղ ի շարիս:

22բ-3բ Թուղթ առաջին Կորնթացոց - Զի ճառ
խաչին... զգենուզ զանմահութիւն:

Նմուշ 16ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ - գծանկարային. Կ ի ս խ ո Ր ա ն՝
1ա: Գ ո յ ն ե Ր կարմիր, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, Ա. փեղկի ար-
տաքին ստորին եզրն ընկած. թանաքի թթուայնութեան հետե-
ւանով բոլոր էջերի գիրն արտացոլուած թերթերի հակառակ
երեսներին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-27ա, 52ա-79բ Վկայութիւնք պիտանիք եւ
հարկատրք յաղագս առ ի պատրաստ գոյոյ ի ձեռս
խնդողաց բան, ի պէտս ֆարոցութեան եւ թէ ի պէտս
վինաբանութեան, մանաւանդ ի պէտս գիտութեան,
ծաղկախաչ արարեալ յաստուածայնոց գրոց, աշ-
խատասիրութեամբ ումեմն Աղեփսանդր կաթողիկո-
սի թշուառ անձին

Վկայութիւնները քաղուած են հետեւեալ աղբիւրնե-
րից.

1ա Երկ[ր]որդ օրինաց. Կաշառ կուրացուցանէ
զաչս իմաստնոց եւ ապականէ գրանս արդարոց - Ե-
թէ մտցես յայգի... մի՛ ողորմիր տնա[ն]կին ի դատաս-
տանի:

1բ-2ա Ղեւտականք - Եթէ ոչ լսիցէք ինճ... զերեսս
ծերոյն:

23բ-4ա երկրորդ Կորնթացոցն – Ոչ գիտեմք գերեւելիս... առատս սէր Տէր:

24աբ Գաղատացոցն – Քրիստոս եզ զանձն իւր... եւ ես աշխարհի:

24բ Եփեսացոցս – Ամենայն բան տգեղ... յաւուր չարութեան:

24բ Փիլիպեցոցն – Զի ինձ կեանք... փրկչին ակն ունիմք:

24բ-5ա Կողոսացոց – Եթէ յարեաք ընդ Քրիստոսի... ի նմին գոհութեամբ:

25աբ Թեսալոնիկեցոց – Գուր ինքնին գիտէք ստոյգ... կերիցէ մի:

25բ-6ա Տիմոթէոս – Գլուխ պատուիրանին սէր է... առ ի վայելել:

26ա Առ Տիմոթէոս երկրորդ – Եթէ մարտիկ ոք ի-ցէ... ի հալածանս կայցցեան:

26ա Տիմոս - Այլ դու խօսեաց... անձամբ զանձն մեղանչէ:

26աբ Եբրայեցոց - Բազում մասամբք... համարս տալոց են ընդ ձեզ:

26բ-7ա Յայտնութեան Յոհաննու - Ահա[ւա]սիկ որ գալոցն է ընդ ամպս... գտանջանս եւ գտուգ:

52ա Գրիգորի սփանչելագործին է – Որ ոք այլ ոք խտտակրեալն է... նզովեալ եղիցի:

52ա Բարսղի Կեսարացոյ ասացեալ – Թէ ոք ի վերա մեռելոյն... բազում անգամ մահ:

52ա-9բ Ծաղկաբաղ հաաւեալ ի բանից սրբոյն Յոհաննու Ոսկէբերանի յԱւետարանական մեկնութիւնէ, որ ըստ Յօաանու գլխոցն – Յորժամ վասն անցաւոր փառաց... թէ նեղութիւն եւ անկութիւն:

59բ-60ա Յոհաննու Ոսկէբերանի այլ գիր ասացեալ – Առանց բարկութեան... ի տեսութենէ Քրիստոսի:

60ա-7բ Խրատ սուրբ հօրն Եւագրեա անմարմնոյն ի մարմնի, որ զարդ եւ միտ յանապատի կոչի Բանբ ոգէշահբ եւ պիտանիբ – Յիշման Տեառն մերոյ մնալ մեզ յարակալ... եւ զայն չափով վասն խրատու:

67բ Արիստոտէլ[ի] ասացեալ – Գովելի են գեղեցիկքն... այլ որ ուղիղ վարս, ստացեալ է անձին:

67բ Պլատոն ասէ – Որպէս յումեմն ի պահարանում... առաջին է եւ քաշ:

67բ-5ա Հասարակ ֆիլիսոփայից ասացեալ – Հաւատարիմ բարեկամս դեղ է կենաց մարդկան... Յուժ առանց խելաց զունուս իւր վնասէ:

68բ Ամրոսիոս ասէ – Որ անարժանութեամբ առնու գՔրիստոս... այլ կատարելն:

69ա-70բ Օգոստինոս ասէ – Աշխարհս այս է պանդխտութիւն... սրտին մուրանայ:

70բ Զերոնիմոսի ասացեալ – Միշտ գործեա՛ ինչ բարի... երկիւղ է պահապան ամենայն առաքինութեանն:

70բ-1բ Գրիգորի ասացեալ – Ով ոք իցէ ի հաւատացելոցն... զի յաղթեսցէ նմա:

72աբ Բեռնարտոսին է – Յառաքինութիւնն աղատութեամբ ստանի... ի զբաղմանց նոցա:

72բ-3ա Սենեֆայի ասացեալ – Սկիզբն փրկութեան է ճանաչումն մեղաց... առաջամիտ լինի:

73ա Թուլիոսի – Հեշտութիւնն շիջուցանէ... ոչ բնակի Հոգին Սուրբ:

73ա Իգիդորոսի ասացեալ – Որ գահերիցութեան ցանկալ... բարի են էթէ արասցուք:

73ա-9բ Հասարակ վարդապետաց ասացեալ – Մեծ են գործքն աստուածային... Ամենայն ամլութիւն ձերանայ ընդ ձերոյն, բայց ազահոութիւնն մանկանայ:

Բ. 27բ-60ա [Վկայութիւն ի գրոց վարդապետաց] ա. 27բ-40բ Վկայութիւն ի գրոց սրբոյն Գիոնէպոսի. իսկ այն, որ մեծ բանին հանդէպ լուսանցին Բենն է, նշանակէ թէ բանս այս ի բնաբանէն է, իսկ Մենն, այսինքն թէ մեկնչէն – Հայրենաւանդ լուսափայլութիւն որպէս հասանելի է մեզ... զի մի՛ առանց պսակի մնասցեն:

բ. 40բ-4ա Յառ ուս գրոցն ժողովեալ ի բանից սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանի – Զի՛նչ է իմաստասիրելի... բղխէ եւ ոչ սպառի:

գ. 44ա-51բ Վկայութիւն սրբոյն Կիւրղի եպիսկոպոսի ի Պարապմանց գրոց – Քրիստոսոզ անուն ոչ սահմանի զօրութիւն ունի... անգանիցի ի հեղգութիւնն:

դ. 51բ-2ա Մեծին Աթանասի է ասացեալ ի Պարապմանց գրոց – Խոստովանիմ զնա որդի Աստուծոյ... զմահ ընկալաւ:

Գ. 79բ-88ա Երանելոյն Սարգսի Շնորհալի վարդապետի ի բանից ժողովեալ ի Կաթողիկէից մեկնութեանէ – Ատելի է Քրիստոսի ամենայն մեղք... զի մի՛ հեծեծեսցուք յանեզրականն:

Դ. 88ա-103ա Ի մեկնութեանէ սրբոյն պատարագին տեառն Ներսէսի Լամբրոնացոյն արքեպիսկոպոսի կիլիկեցոյ – Ասէ սուրբն եփրեմ ի ճառ մանանեխին... առաւել քան զարժանն:

Ե. 103աբ Սրբոյն Յոհաննու Ոսկէբերանի է բանս – Քանզի տերունական մարմնոյն... միայն արժան կացուցանէ:

Զ. 103բ-4բ Նորին տեառն Ներսէսի Լամբրոնացոյ – Քանզի նշխար մնացուածոյ... եւ ստացիր այսու փառս յամենայնից:

Է. 105ա-17բ Երանելոյն Սրբոյ Գրիգորի Տաթեացոյն Հարցմանց գրոց ժողովեալ Աղէկսանդրէ ումեմնէ – Զի՛նչ է ծայրագոյն միաւորութիւն բանին մարմնացելոյ... այնպէս կամեսցի ունել զնա:

Ը. 117բ-25բ ՅԱլբերթ գրոյն ժողովեալ ի նոյն Աղէկսանդրէ բանի ծառայէ – Գերազանցութիւն աստուածաբանական... եւ այնքան տերանց, որքան մեղաց:

Թ. 125բ-33բ Ի բանից սրբոյն Առաքելոյ Սիւնեաց եպիսկոպոսի, ի Սահմանաց լուծմանց ժողովեալ ի նոյն Աղէֆսանդրէ բանի ծառայէ – Սահմանն է անուն ծառայեալ... վա՛յ կորստեանն նոցա. եւ ինձ Ռ. եղուկ:

Փ. 134ա-8ա, 139ա-43ա Վկայութիւն վիտանիք

ա. 134ա-5ա Վասն աղօթից – Աղօթքն է որպէս բանալի... յայնժամ զօրանամ, ասէ առաքեալն:

բ. 135աբ Անցեալ վայելչութիւն աշխարհիս այտորիկ – Գնեց<եց> էք զժամանակս... գեղարդն եւ այլն ամենայն վասն մեր:

գ. 135բ-7ա Վասն հպարտութեան եւ շարութեան նորին – Որ խոնարհեցանէ զանձն... եւ որք անարգեն զիս, անարգեցից:

դ. 137ա-8ա Վասն ողորմութեան – Մի՛ երկնչիր... զմարդն Աստուծոյ նման առնէ:

ե. 139ա-43ա Վասն զղջման եւ խոստովանութեանն – Ասեն վարդապետք, թէ զգործեցեալ մեղքն... գտանել անդէն:

ժԱ. 143բ-4ա Վկայութիւն, որ յաղագս կենարար հաղորդութեան մարմնոյ Տեառն – Եւ Միքիսդէկ քանանայ (= Մելքիսեդէկ քահանայ) եհան հաց եւ գինի... եւ մերձեսցի առ ձեզ:

ժԲ. 145ա-8ա Համեմատութիւն Հնոցն առ Նորս, արարեալ սրբոյն Վանականայ վարդապետի - Երկինք՝ եկեղեցի: Արեգակն՝ Աւետարանն... Եօթանասուն թարգմանքն աստուածաբան վարդապետք:

ժԳ. 149ա-61բ Վկայութիւն Հնոց եւ Նորոց կտակարանաց, հաւաքեալ ի յումեմնէ բանասիրէ, որ յաղագս պահոց. Օգնեա Հոգի Սուրբ, Աստուած

ա. 149ա-50ա [Վկայութիւն յաղագս պահոց] – Դարձարուք առ իս ամենայն... լքեալ մոռանի:

բ. 150ա-5ա Վկայութիւն, որ յաղագս աղօթից – Անդադար աղօթս արարէք... եւ մի տայք տեղի սատանայի, այլ արիացարուք:

գ. 155ա-6բ Վկայութիւն յաղագս հպարտութեան – Տէր ամբարտաւանից հակառակ կայ... ստեղծիչն կատարէ:

դ. 156բ-7բ Վկայութիւն յաղագս խոնարհութեան – Ես Յիսուս հանգեաց... ձերոց ճանապարհաց, ասէ Տէր:

ե. 157բ-8ա Վկայութիւն յաղագս համբերութեան – Եւ համբերութեամբ ձերով... զանձն քո ամենայն երկիրդի:

զ. 158ա-9բ Վկայութիւն յաղագս ողորմութեան – Հարստանաս մեծապէս... հասանի ժա[ռա]նգել զճշմարիտն:

է. 159բ-61ա Վկայութիւն յաղագս սրբալոյս մեռունի – Քանզի իբր օրինական... ծնացեալ նշանակի:

ը. 161աբ Վկայութիւն յաղագս եկեղեցոյ – Որ գերազանց գտաւ... գտաւ ընդ աստուածակիր երկինն վերին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Սուրբ խա՛չ, հա՛ս ի թիկունս եւ օգնեա՛ ինձ:

27ա Բայց վա՛յ Ռ. (1000) Վարդան արեղայիս, որ զնոյն ճանապարհ գնամ, որ արժանի եմ լսելոյ զսա:

60բ Մեղօք զառածեալ Վարդան արեղայս աղաչեմ ներել վասն վատույթեան գրոյս, զի կար իմ այսքան բաւեաց: Ի ՌՄԺԸ. (1769) եղեւ լրումն ի Սուրբ էջմիաճին:

79բ Զառածեալ մեղօք եւ եղկելի սուտանուն Վարդան արեղայս յիշել աղաչեմ, ով ընթերցողք բանիս, եւ վասն վատույթեան գրիս ներումն, զի կար իմ այսքան բաւեաց:

104բ Յիշեսցիք ի Քրիստոս Աստուած զգծօղս սորա Վարդան իբր արեղայս Աստապատցի՝ ծառայ ձեր, եւ վասն վատույթեան գրոյս ներել ժտեմ, զի կար իմ այսքան բաւեաց, եւ Տէր ներեսցէ ձեզ եւ ամենայնի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

104բ (1780 թ.) Եւ զհոգեւոր ծնօղն իմ՝ զԱբրահամ աստուածաբան վարդապետն, որ յայսմ ամի վախճանեցաւ ի սուրբ վան[ս] Տաթեաւ, որ է 1780, եւ զիս եթող որբ ի վերայ երկրի, եւ զմարմինաւոր ծնօղսն իմ Սարգիսն եւ զԲէկին, որ եւ Տէր Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն:

148բ (1788 թ.) Ի վայելումն հոգեծին զաւակին իմոյ սարկաւազ Աբրահամին, որ գրեցի ի ՌՄԼԷ. (1788), Յուլիսի ԺԸ., հանդէպ սրբոյն Մեսրօբայ գիւտ գրոյն ի Բալու քաղաքս:

161բ (1790 թ.) Բազում աշխատութեամբ գրեալ եղեւ գիրքս այս Վկայութեանց ի Վարդանայ վարդապետէ Աստապատեցոյ, եւ յետոյ շնորհեաց որդւոյ իւրոյ՝ Աբրահամ վարդապետին Հաշտարխանեցոյ, ի թուոջ ՌՄԼԹ. (1790) փետրվարի Ժ. յուրհայ, յաւուր փեսայութեան եւ շնորհառութեան հոգէճնէն իւրոյ:

Կազմի լուսանցակողերին. Ի վայելումն Վարդան վարդապետին եւ որդւոյ իւրոյ՝ տիրացուս փոքրիկ Աբրահամին:

ԿՆՔԵԳՐՈՇՄ՝ 3ա, 161բ՝ ութանկիւն, դրոշմուած կարմրով. «Գիրքս Սուրբ էջմիաճնի է»:

ՆՇՈՒՄ՝ Աա՝ «Հ՞ր 2528/279», «ՌՄԺԸ. - 1769 Մ[եսրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2529

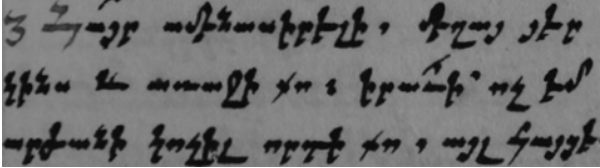
Յ Ո Վ Հ Ա Ն Պ Օ Ն Ա Յ, Գ Ր Ք Ո Ւ Կ Ա Ղ Օ Թ Ի Յ

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ

ՈՄԻ. – 1755

ԳՐԻՉ, ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ՝ Յովհաննէս վրդ. Ամասիացի:

ԹԵՐԹ՝ 116 (գրչի էջակարում՝ 1-224, որ է՝ 1ա-112բ). չգրուած 114բ-6բ: ՊՐԱԿ՝ 1-10x12 (7՝ 14, 8-10՝ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թագապսակ բոլորակ, մէջը պատուանդանի վրայ կանգնած թագակիր առիւժ՝ ձեռքին նիզակների խուրձ, միա ձեռքին՝ մանիկով աստուտղ նիզակ, բոլորշու եզրագոտիով «PRO PATRIA// UE LIBERTATE», նաեւ՝ C&I Honig եւ բուսական զինանշան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 17,4x11,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (10,2x5,5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ Յա): ՏՈՂ՝ 19: ԿԱԶՄ՝ տպարանային, դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը թուղթ, լուսագծերով, լուսանցակողերը՝ կարմիր, ցայտկէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), թուղթ, լուսագծերով, Ա. եւ Գ՝ մաս կազմաստաղի, Աա-Բա, Գա-Դա՝ չգրուած, լուսանցակողերը՝ կարմիր ցողուած:

Նմուշ Յա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – գծանկարային. Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ թղչնագիր (Յա): Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր: ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-112ա Գրեով աղօթից, որ կոչի Ճանապարհի համառոտութեան առ Աստուած, արարեայ աշխատասիրութեամբ Յոհաննու Պօնայի վսեմագոյն ֆատինալի Ս. Ե. Հ., յեզուա յաթինականաւ, իսկ թարգմանութեամբ ի հայկական բարբառ ի Սուրբ Հոգի եկեղեցոյն Հայոց յԱմստրամայ անարժան սպասաւոր էւ աշակերտ էրիցս երանելոյ տիեզերալոյս սրբազան կաթողիկոսին Ղազարու Զահկեցոյ Յովհաննիսէ վարդապետէ Ամասացոյ, ի հայրապետութեան տեան Աղէկսանդրու սրբազան կաթողիկոսին ամենայն Հայոց Կոստանդնուպոլսցոյ, ի թուոյ փրկչին մերոյ 1755 եւ նոյեմբերի 16, ի գերահոշակ ֆաղաֆն յԱմստրամ, ի փառս կեցուցչին մերոյ Աստուծոյ

– 1բ-2բ Յառաչարանութիւն առ բարեպաշտոն եւ ընթերցասէր եղբարս – Քանգի հեղինակքն ներհուն գիտութեանց... ի Քրիստոսէ յուսոյն մերոյ. ամէն:

ա. 3ա-13ա [Ա.] – Տասանորդ 1. Տէր Աստուած իմ, ես եմ անարգագունեղ մեղաւոր... եւ մեղուցեալ հոգիս իմ լուս՝ ի զազրութեանց (տասանորդք՝ 1-9):

բ. 13ա-23բ [Բ.] – Տասանորդ 1. Լուսաւորեա՛, Տէր, զաշս մտաց իմոց... տեսանիցեմ վիրաւորեցեալ (տասանորդք՝ 1-9):

գ. 23բ-37ա [Գ.] – Տասանորդ 1. Ո՛ր վ քաղցրութիւն սրտի իմոյ... տեսցուք քեզ ըստ որում ես (տասանորդք՝ 1-10):

դ. 37ա-55բ [Դ.] – Տասանորդ 1. Բաց, Տէր, զայս հոգւոյ իմոյ... որում դու ոչ բաւականանաս (տասանորդք՝ 1-10):

ե. 55բ-71ա [Ե.] – Տասանորդ 1. Տէր Յիսուս Քրիստոս, շնորհեա՛ ինձ ողորմելի մեղաւորիս... եւ բաժին իմ Աստուած յաւիտենական (տասանորդք՝ 1-10):

Աղօթքները բարկացած են համարակալուած «տասանորդներից». Ա. եւ Բ. գլուխներն ունեն 9ական «տասանորդ», Գ-Ե գլուխները՝ 10ական, իսկ յաջորդ գլուխները՝ 4-20ական: Յաջորդ աղօթքների խորագրեն են.

զ. 71ա-3ա Ներգործութիւն հաւատոյ – Հեղինակ հաւատոյ Յիսուս Քրիստոս... քո յերկրին կենդանեաց:

է. 73ա-5ա Ներգործութիւն յուսոյ – Ամենագթած Աստուած... եւ լի ստացումն բոլորի երջանկութեան:

ը. 75ա-6բ Ներգործութիւն սիրոյ առ Աստուած – Աղաչեմ զքեզ, ամենաքաղցր Աստուած... եւ յետին կեանքն գործով իցէ սիրել:

թ. 77ա-8բ Ներգործութիւն սիրոյ առ ընկերս – Պատուաստեա՛, Տէր... թէ մարմնաւոր ի կիր առնիցէ:

ժ. 78բ-80բ Ներգործութիւն համբերութեան – Եթէ պարտ եղեւ քեզ Քրիստոս... այլ եւ յաւելացո՛ զհամբերութիւնս:

ժա. 80բ-2ա Ներգործութիւն խոնարհութեան – Ով պատուականագունեղ գորհար խոնարհութեան... քանզի այսպէս պահանջեն մեզք իմ:

ժբ. 82բ-3բ Աղօթք առ փրկչին Յիսուսի – Յիսուս, իմաստութիւն Հօր... եւ ի քեզ մեռանիլ:

ժգ. 83բ-5ա Աղօթք առ երանունի կոյսն Մարիամ – Պատասպարեա՛ զիս, քաղցրագունեղ կոյս... գթածագունեղ մայր:

ժդ. 85բ-6բ Աղօթք առ սուրբ հրեշտակս – Հրեշտակ սուրբ, կենաց իմոց կառավարի՛չ... պատուաստեցէ՛ք մտաց իմոց:

ժե. 86բ-7բ Աղօթք առ ամենայն սուրբս – Երջանիկ սուրբք... ուրախութեան եւ պսակաց ձերոց:

ժզ. 87բ-8բ Զի յորժամ ի գիշերի զարթնու – Աստուած, քաւիչ լե՛ր ինձ մեղաւորիս... եւ ստուերս մահու:

ժէ. 88բ-90ա Մինչ յառնես ընդ առաւօտն – Օրհնեալ է ամենասուրբ Երրորդութիւնն... խանգաղատեցուցանիցի:

ժը. 90ա-1ա Մինչ զգեմուցու – Մերկացո՛ զիս, Տէր... գովելի երեւիցի առաջի քո:

ժր. 91աբ Յորժամ ի ձեռս լուանաս – Տո՛ւր, Տէր, զզօրութիւն ձեռաց իմոց... որ առաւել քան զձիւն սպիտակ եղէց:

ի. 91բ-2ա Ի ծագման արեւու – Ծագեա՛, Տէ՛ր, Արե-
գակն արդարու... սիրել ցանկամ:

իա. 92ա-3ա Յառաջ քան զպաշտօնն աստուա-
ծային – Կոչեսցես զիս, Տէ՛ր... զոր ինչ սակաւ է յիս:

իբ. 93ա-4ա Զկնի պաշտման – Գոհանամ զքէն,
Տէ՛ր Աստուած... վասն իմ եւ ամենեցուն փրկութեան:

իգ. 94ա-5բ Նախքան զպատարագն կամ զհա-
ղորդութիւնն – Տէ՛ր Յիսուս, ի յիշատակս շարչարա-
նաց... եւ զովացո՛ շնորհիւ քով, որ միշտ աճիցէ:

իդ. 95բ Առ վերացումն նշխարհին եւ բաժակին –
հնամաձու մեր, հայեա՛, Աստուած... ամենեւին եմ
նուազեալ:

իե. 95բ-6բ Զկնի պատարագին կամ հաղորդու-
թեան – Գոհանամ զքեն, Տէ՛ր Յիսուս... եւ քեզ յաւէժ
յինուլ:

իզ. 96բ-7բ Առաջի սեղանոյն եւ մինչ խորժեալ
իցես – Տո՛ւր ինձ, Տէ՛ր, գործել... զմիտս հանգուցանի-
ցեմ:

իէ. 97բ-8ա Զկնի սեղանոյն – Փառք քեզ, Տէ՛ր, որ
կերակրով... եւ զամենայն որկրամոլութիւն բորբոք-
մանց իմոց յաղթիցեմ:

իը. 98աբ Նախքան իւրաքանչիւր գործոց – Տէ՛ր
Յիսուս, տո՛ւր ինձ... եւ ոչինչ կարեմ:

իթ. 98բ-9ա Աւարտելոյ գործոյ – Տէ՛ր Յիսուս, այս
գործ, զոր կատարեցի... հրեշտակաց եւ սրբոց ըղձիւ:

լ. 99ա Յորժամ ի տանէ եւ կամ ի սենեկէ ելանես
– Զճանապարհս քո, Տէ՛ր... քանզի դու զբան կենաց
յաւիտենականց ունիս:

լա. 99աբ Յորժամ դառնաս – Բացէ՛ք ինձ՝ զդրունս
արդարութեան... ի յարկս մեղաւորաց:

լբ. 99բ-100ա Առ հնչումն ժամացոցին – Օրհնեալ
իցէ ժամն այն... ի մեծագոյն փառս քո:

լգ. 100բ-1բ Ի ցաւոյ եւ յամենայն կերպ վշտակ-
րութեան – Զծրարս զմոսոյ... որպէս հաճոյ եղեւ քեզ,
այնպէս եղեւ:

լդ. 101բ-2ա Յաջողելոյ բարեբախտութեան – Մի՛
մեզ, Տէ՛ր, մի՛ մեզ... զիս անարժան վարկանիցիս:

լե. 102աբ Յամենայնի փորձութեան – Փրկի՛չ աշ-
խարհի... քեզ եւս շնորհօք ընդունելի եղիցի:

լզ. 103աբ Մինչ զմեզ համոզիլ զգաս առ հաւա-
նումն գեղեցկութեամբ կամ այլով կատարելութեամբ
ստեղծուածոց – Ահա սոքա են առուակք... այնքան
բարեգութօրէն եբաց ինձ:

լէ. 103բ-4ա Ընդ անցանելն առաջի եկեղեցոյն եւ
ի մտանելն նորա – Մի՛ թէ արդիօք վարկանելի է... որ
վասն ձեր շարչարեցայ:

լը. 104աբ Առաջի խաչելութեանն – Տէ՛ր Յիսուս
Քրիստոս, վասն դառնութեան այնմիկ... քանզի խաչիւ
քով փրկեցեր զաշխարհս:

լթ. 104բ Յորժամ կարծուցեալ ես – Հա՛յր երկնա-
ւոր, վասն ցրտոյ... եւ ամենայն ընտրելոց քոց:

լա. 104բ-5ա Յորժամ առ ի Խօսել – Յիսո՛ւս Որդի
Աստուծոյ, որ առաջի դատաւ... շրթանց իմոց:

լաւ. 105ա Յառաջ քան զկրթութիւնն – Տէ՛ր Յի-
սուս, իմաստութիւն յաւիտենական... զոր ինչ գայ,
յիմարի:

լաբ. 105աբ Յորժամ լսես զխոստովանութիւնս –
Առ իւրաքանչիւր ապաշխարողք... հրեշտակ սուրբ, օգ-
նես ինձ:

լագ. 105բ Ի դէմս զուարեատեսութեան պարտիզի
– Զարդարեա՛, սիրելի՛ իմ... եւ զվարդն սիրոյ:

լադ. 105բ Ի դէմս գեղեցկութեան տան – Որքան
ըղձալի է յարկ քո... ի տան քում, Տէ՛ր, յաւիտեանս
յաւիտենից օրհնեսցեն զքեզ:

լաե. 105բ-6ա Յորժամ կայտառ եւ գեղեցիկ իմն
տեսանես – Ահաւասիկ դու գեղեցիկ ես... հակառակ
քեզ:

լագ. 106ա Ընդդէմ ազեղ իրի – եղեն գարշելիք...
զմեղս սգեղութեան:

լաէ. 106ա Յորժամ անձրելէ – Յօղեա՛, Տէ՛ր, զցա-
մաքեալ... ժամանակօք իւրովք:

լաը. 106ա Յորժամ պարզի – Յրուեա՛, Տէ՛ր, ի սրտէ
իմմէ... լուսաւորեա՛ զմիտս իմ:

լաթ. 106բ Յորժամ դիպիցես ի սնտախ – Զի՛նչ
կայ իմ բնաւ յերկինս... ի ճանապարհի քում կեցո՛ զիս:

ձ. 106բ Յորժամ ունայնաբանութիւնն ներհնչեն
ականջօք – Պատմեցին ինձ անօրէնք առասպելաբա-
նութիւնք, բայց ոչ որպէս զօրէս քո:

ձա. 106բ Յորժամ հանդիպի մեղանչելոյ ժամա-
նակ – Որք հեռացուցանեն... եւ դնել առ Տէ՛ր Աստուած
զյոյս իմ:

ձբ. 106բ-7ա Առ անուանն Յիսուսի – երանի թէ
ունիցէի զկարողութիւն... խոնարհեցուցանելոյ եւ են-
թարկելոյ:

ձգ. 107ա Ընդդէմ ծառոց – Գովեցէ՛ք զՏէ՛ր, փայտք
պտղաբերք... զի պտուղ բերիցեմ համբերութեամբք:

ձդ. 107ա Ընդդէմ թոչնոց – Օրհնեցէ՛ք, ամենայն
թռչունք... առ քեզ թռչիցեմ:

ձե. 107աբ Ընդդէմ գազանաց – Գազանք եւ ամե-
նայն անասունք... որոյ ոչ է իմաստութիւն:

ձզ. 107բ Ընդդէմ հրոյ – Զհո՛ր եկիր առաքել յեր-
կիր... զի հալիցիմ սիրով քով:

ձէ. 107բ Ընդդէմ ջրոյ – Անձն իմ որպէս երկիր... իմ
յարտասուս չափով:

ձը. 107բ Ընդդէմ երկնի – Ով մեծի տանն Աս-
տուծոյ... գայն, զոր սիրեաց զանձն իմ:

ձէ. 108աբ Յորժամ երկնոյ լուցանին զճրագս –
Դու, Տէ՛ր, զճշմարտութիւն քո... զլոյսն յաւիտենական:

կ. 108բ-9ա Նախքան զնշխարումն – Արա՛ զիս ամե-
նաքաղցր Յիսուս... ի քեզ միայնոյ հանգիցեմ յայժմ եւ
յաւիտեանս. ամէն:

– 109բ-12ա Յանկ գրեղյա աղօթից – Տասանորդ առաջին 5... նախքան զննչումն 216: Յանկ գրքոյս: Վերջ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէ՛ս Բվնդ.՝ 1ա:

Բբ Խաչիս յայսմիկ եկ դու հայեա՛,
Խաչեալն Աստուած ի միտ անեա՛,
Խաչով անձինդ զկիրդ սանձեա՛,
Խաչեցելոյն զքեզ խաչակցեա՛:

Այս քառատողը գրուած է խաչաձեւ գծագրութեամբ պատկերի տակ: Այս նոյն քառատողը կրկնուած է խաչապատկերի մէջ:

109ա Բարեբանիմբ զՀոգին Աստուած.

Որ տայ տգիտաց զիմաստից հաց,
Քաղցր հաճութեամբ իւրն կամաց
Զգիրս Աղօթից աւարտ էած:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձած թղթին՝ «Յովհաննու Պօնայի Քարտինալի Աղօթագիրք. 1»: Աս՝ «Հմբ 2529/336», «1755. Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպոս]»:

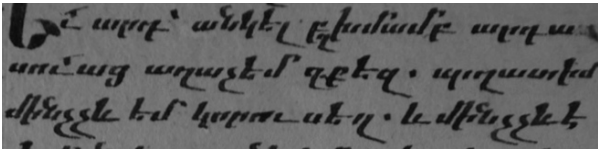
2530

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ի Ք

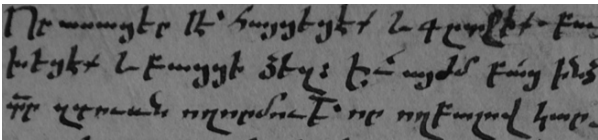
ՍԵՒԱՆ կղզի

ԳՐԻԶ՝ Պօղոս Սեանեցի: ՄՏԱՅՈՂ՝ Խաչատուր Թիլիզեցի: ԹԵՐԹ՝ 48. չգրուած 47աբ: ՊՐԱԿ՝ 1-6x8*: ՆԻԻԹ՝ թուրք, երկնագոյն, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «18///» եւ «9 Փ», եւ «Y», եւ «ՓԼԵ», եւ «ՓՕ»: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 16,6x10,6: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (14x8,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 26բ) եւ նոտրգիր (նմուշ՝ 27ա. խառն): ՏՈՂ 25-27: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուրք, աստուր երկնագոյն թուրք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա, վջ.), երկնագոյն թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ զինանշան, մէջն անընկալելի պատկեր:

* Առաջին պրակն ունի Ա. համարը, վերջինը՝ Ժ., իսկ 2-4րդ պրակները համարակալուած են Բ-Գ., Դ-Ե. Զ-Է. Ը-Թ. ձեւով:

նմուշ 26բ

նմուշ 27ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – զճանկարային. ճ ա կ ա տ ա - գ ա ր դ՝ 1ա: Բ ա ժ ա ն ա գ ա ր դ՝ 24ա, 28ա: Զ ա ր դ ա գ ի թ՝ թոչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր, հրեշտակագիր, բուսական: Գ յ ն ն ե ռ՝ սեւ:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար.

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-23բ [Ա]. Աղօթք գօրատուր սրբոյն հօրն Եփրեմի Խորոյն Աստուոց, ասացեալ խօսք բնդ Աստուծոյ – Ա. Տէ՛ս. Տէ՛ր, գտառապանս իմ... երգով փառաւորեցից զամենասուրբ Երրորդութիւնդ այժմ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Բ. 24ա Բ. Նորին դարձեալ աղօթք սրբոյն Եփրեմի ասացեալ առ Տէր Աստուած – Տէ՛ր Աստուած գօրութեանց, աղաչեմ զքո բարեբարութիւնդ... զի ընդ պիտանիսն փառաւորեցից ի բարձունս զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիդ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՌՄԾԸ – 1806

Գ. 24բ-Տա Գ. Նորին աղօթք սրբոյն Եփրեմի՝ պէսպէս հայցուածովք – Տէ՛ր մեր Յիսուս Քրիստոս երկնի եւ երկրի...:

Դ. 28ա-9ա Դ. Աղօթք յորժամ յորոգայթ անկանի ոք, ասացեալ սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին – Օրհնեալ է մարդասիրութիւնդ քո, Տէ՛ր... որք հաճոյ եղեն քեզ, Յիսուս Քրիստոս Տէրդ մեր, եւ քեզ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ե. 29բ-30ա Ե. Նորին Աղօթք սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին – Աղաչեմ զքեզ, փրկիչ շղիարհի Քրիստոս... զի դու միայնդ ես տուող կենաց իմոց, եւ քեզ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Զ. 30ա-4բ Սրբոյն Աթանասի եւ սրբոյն արքա Եփրեմի ասացեալ խոստովանութիւն – Եւ արդ, հրաժարելով ի սատանայէ... հրամանան, զոր ունիս ի Քրիստոսէ Աստուծոյ, որում փառք եւ գոհութիւն եւ՛:

Է. 34բ-5ա Աղօթք արձակման, արարեալ մեծի բարունապետին Գրիգորի – Ողորմեսցի քեզ, մարդասէրն ծա (=ած, Աստուած)... ի փառս հանդերձեալ կեանս:

Ը. 35ա-7բ Ը. Աղօթք դարձելոցն ի գոյումն ապաղխարութեան – Անսկիզբն Աստուած եւ անհասանելի... արժանի եղէց հ(=գ)ոհանալով փառաւորեալ զՀայր եւ զՈրդի եւ ըզՍուրբ Հոգիդ. ամէն:

Թ. 37բ-8բ Զօրատուր աղօթք սրբոյն Գրիգորի Նարեկացուն՝ հրեշտակական վարդապետի. Վասն արեանն Տեառն վերացին ամենայն հեծութիւնք եւ հասցեն ողորմութիւնքն: Գլուխ ՂԵ. – Արեգակն արդար, ճառագայթ օրհնեալ... եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ժ. 38բ-9բ Զօրատուր աղօթք սրբոյն Գրիգորի Նարեկացուն՝ հրեշտակական վարդապետի, առ ի պանպանութիւն ի դիւէ եւ ի փակտումն գօրութեանն նորա: Գլուխ ՂԳ. (=ՂԴ.) – Աստուած յաւիտենական, բարերար եւ ամենակալ... իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ՛:

ԺԱ. 39բ-42ա է. Մաղթանք առ սուրբ Աստուածածինն եւ առ ամենայն սուրբսն Աստուծոյ. յետ եկեցէին ասա՛ («Ա-Ք») – Աստուածածին ամէնօրհնեալ, / Զպաղատանս մեր ընկա՛լ... Երրորդութեանդ երկըրպագեմք. ամէն:

ԺԲ. 42բ-4բ Աղօթք սրբոյն Յօհաննու Գառնեցոյն ասացեալ ի սուրբ Աստուածածինն – Աստուածածին մայր Քրիստոսի եւ ծնող միածնին... մի՛ մոռանար զխոստովանողս քո, որք եւ փառաւորեն զՀայր ու զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԺԳ. 44բ-6բ Աղօթք առ ամենասուրբ Աստուածածինն Մարիամ. Գլուխ Թ. – Յետ այսքան վշտագնեալ անձամբ բաղխելոյ... գործութեամբ բարեբանեցից յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԹ. դարի վերջ, նոտագիր

ա. 49ա Ով դու յիմար, զհարզ ննջեր / Եկն փեսայն, եւ ոչ տեսեր, / Մուլանալով զիւղ ոչ բարձեր, / Զլապտեր հոգւոյդ քում շիջուցեր:

բ. 49ա Զուրճացիր, ո՛վ իմաստուն, / Ընդ փեսային եղեալ ցնծուն, / Վառմամբ լապտեր կացեր արթուն, / Եւ ոչ յաղթեաց քեզ մահու քուն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

48ա Աստուծոյ Հօր զօրութեամբ Սուրբ Հոգւոյն, որ ետ կարօղութիւն անարժան եւեթ անամբ սեվաւոր Պողօսիս ձեռնարկել եւ ի յայտ ածել ի սուրբ եւ ի հոգելոյս եփրեմ հորիս: Եթէ ոք ընթերցի սուրբ մատեանս, ճօժար սրտի եւ փափագէ ընթերցումն սորին, որ է գաւազան զլորելոց եւ յոյս տրամեցելոց եւ ողոր-

մութիւն մեղաւորաց եւ օգնութիւն տկարաց: Արդ, ով ընթերցո՞ղք սուրբ մատենիս, յիշեշիք զվերոյ յիշեցեալ սեւաւոր Պողոս Սէվանէցի ի մաքրափայլ հաղօթս ձեր եւ մահտեսի հաշատուրն Թիպիզեցի՝ եղեւ պատճառ գրելոյ սուրբ մատենիս: Եւ՛ հոգեծին որդակն իմ զՅօվազիմն, որ դեռ մանկագոյն է, չէ հասեալ ի շափ աստիջանի, աղաչեմ վասն որդեկին իմոյ աղօթս առնել: Յիշեշիք զծնողոն իմ Ղազարն եւ Աննայն, որ հանգուցեալ են, եւ ամենայն արեանաբու մերձաւորսն իմ՝ զկենդանիս եւ զնընջեցեալս, եւ դուք՝ յիշողքդ, յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Հայր մեր, որ յերկին՛:

48բ Գրեցաւ սուրբ գիրս աղօթից թիւն ՌՄԾԵ.ին (1806), ի գղիզին սուրբ Սէվանա՝ < >, ի ամսոյն ապրելի մուտն:

Եւ զոր ինչ սխալանս գտանիցէք՝ բառից, վանկից եւ դառից, ներօղ լերո՛ւք, աղաչեմ, զի դհաս էի արհեստից, եւ միտք իմ ոչ մնայր ի վերա իմ վասն մարմնաւոր աշխատանաց զայսքանս իմանալով: Ողջ լերո՛ւք ի Տէր. ամէն: Վերջ:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ Աբ (վրացերէն, ԺԹ. դ., մխերուլի) Եղեոս Եղեալի Սարգիս 1): Կազմաստառ Ա.ին ստանձած թղթին՝ «Հ^ր 2530/337», «ՌՄՃԵ. - 1806. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին ստանձած թղթին՝ «1. Աղօթագիրք Ե[րեւան]ի Ասորոյ. 1»: Կազմաստառ Ա.ին ստանձած թղթին՝ «Հ^ր 2530/337», «ՌՄՃԵ. - 1806. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2531

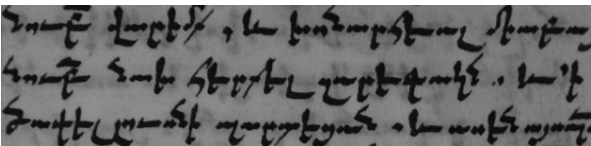
Մ Խ Ի Թ Ա Ր Գ Օ Շ , Ա Ռ Ա Կ Ք

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳՐԻՉ՝ Սարգիս:

ԹԵՐԹ՝ 60. չգրուած՝ 59բ, 60աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԸxՑ (Ը 4): ՆԻԻԹ՝ թուղթ՝ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «BF եւ գինանշան (եգրահատուած՝ ամբողջութիւնն անընկալելի)»: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,1x 10,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (14,5x7,5): ԳԻՐ՝ նոտագիր. նմուշ՝ 2ա: ՏՈՂ՝ 24: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը թուղթ. լուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՉՊԱՆԱԿ՝ 3 (Ա-Գ, սկզ.), թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ Ա.Բ.՝ FVF եւ երեք երեքնուկանման նախ՝ երկու թերթը դեմ դիմաց, տակը՝ երկու փոքր բոլորակ, Գ.՝ «PP», չգրուած՝ Աբ-Գբ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա Ր դ՝ 1ա: Զ ա Ր - դ ա գ ի Ր՝ հանգուցազիր (1ա): Խ ո Ր ա գ Ր ե Ր ը՝ բոլորգիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, նարնջի, սեւ:

Նմուշ 2ա

ՌՄԻՉ. – 1777

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին եգրամաշ, թ. 1՝ արտաքին լուսանցը կտրած. ամբողջութեամբ խոնասութիւն տեսած, թուղթը փոքր ինչ գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-59ա Առակք առասպելականն եւ բարոյականն, որ կերպարանն գեղմարտութիւնն, ասացեալ մեծ վարդապետին Միսիթարայ, մականուն Գոչ:

ա. 1ա [Ա.] Աստուած յառնելն երբեմն զարարածս՝ երկեաւ հակառակիլ... այլ ընդ միմեանս պատերազմեսցի:

բ. 1բ [Բ.] Փափագեաց երկին խոնարհիլ... ոչ թողու անարգիլ:

գ. 1բ [Գ.] Կարծեաց երբեմն զանձնէ Արեգակն... գիտացին զբնութիւն իւրեանց:

դ. 1բ [Դ.] Ի լրման՝ Լուսին կործեաց զանձնէ... վայել է յանմտանալն:

Ե. 1բ-2ա [Ե.] Ժողովեալ երբեմն աստեղաց... որ եւ թողութեան է արժանաւոր:

զ. 2ա [Զ.] Երկիր հայեցեալ ի բարձրութիւն լեռանց... զի լուսաւորի քան լուսաւորէ:

է. 2ա-3ա [Է.] Ի մէջ տնկոց խորհուրդ եղեւ... տէրանց իւրեանց:

ը. 3աբ Ը. Ի լինել որթոյն որդեկոտոր... ոչ տեսանել զանմիտ միութարիչն:

թ. 3բ Թ. Պահելով որս ընդ որթոյ մորենի... նմանիլ ոչ կարէ:

ժ. 3բ Ժ. Նռնենի եւ թզենի առ միմեանս սէր ունել կամեցան... լուծանելի իցէ սէր:

ժա. 4ա ԺԱ. Նախանձ առ միմեանս կալան խնձորի եւ տանձի... թէ յանդգնի՝ եւս առաւել անարգի:

ժբ. 4ա ԺԲ. Հարցաւ ընդ թզենի, թէ զիա՞րդ է... ի դառնութենէ բարուց:

ժգ. 4բ-5ա ԺԳ. Կնամութիւն առնել ընդ միմեանս կամեցան թթենի եւ ձիթենի... թագաւորական տոհմի:

ժդ. 5ա ԺԴ. Յանփորձից ոք տնկոց հարցանէ զնռնենի... ըստ որում եւ Աստուած խնամէ:

ժե. 5աբ ԺԵ. Ի միասին սալոր եւ դամոն եւ ծիրան ամբաստանեցան... եւ ոչ ամբաստանելի զխնամող են:

ժզ. 5բ-6ա ԺԶ. Յատենի երբեմն յանդիմանել սկսաւ դեղձի... զհիւանդութիւնս նոցա բառնան:

ժէ. 6աբ [ԺԷ.] Բամբասել սկսան միանգամայն տունկը ի միասին... եւ յայնմ արբշիռ երեւին:

ժը. 6բ ԺԸ. Յանմըտից ոք եհատ զյուճակի... զբարիս իբրեւ զշարս խոշտանկելով:

ժթ. 6բ-7բ ԺԹ. Մերձ առ սօսի առողանէին երկրագործք... ի սնոտի գործոց:

ի. 7բ-8բ Ի. Տրտունջ եղեւ տնկոց ամենեցուն զթագաւորէն իւրեանց... անարգաբար ասել դատապարտեալ:

իա. 8բ-9ա ԻԱ. Երթեալ ոմն կարօտ ի ձմերայնի ի դրախտ... եւ յուսով զնոսա դարձուցանիցէ:

իբ. 9աբ ԻԲ. Խոհեմ ոք եկարց զծառս, եթէ Զինչ են պատճառք... որպէս Տէրն ուսուցանէ առակն:

իգ. 9բ-10ա ԻԳ. Նշենիք քաղցր եւ դառն՝ եղբարք գոլով համամարք... այսպիսի կարգի իցէ լուծումն:

իդ. 10աբ ԻԴ. Մեծաբանեալ սնափառէր կաղնի... եւ ծիծաղելիք ի բաց խոտին:

իե. 10բ-1ա ԻԵ. Բողոք առ միմեանս կալան ցարասի եւ հաւամագի... զինքեանս վայրապատ ամբաստանեն:

- 11ա (գրչից) Զբազումս ի գիտելեաց եւ յանգիտելեաց թողաք իբր համագօրս յօրինակս եւ յառակս եւ զառեալ նշանակսդ շափաւորապէս համեմատեցաք, պատճառս տալով տեսողաց բանին, նմանապէս զթերին լցուցանել: Եւ արդ, փոխանցելի է մեզ եւ յայլան, այսինքն՝ ի բոյսս ծաղկանց եւ սերմանց եւ բանջարաց եւ ի նոցանէ շափաւորապէս զգաղափարսն առնիլ է

բարոյապէս եւ առասպելօրէն, եւ զի թէպէտ անըմբռն ասացեալքդ կարծին, սակայն թանձրամտաց առաւել ախորժելի երեւին, որոյ աղագաւ զսակաւդ յօժարեցաք գրել:

իզ. 11բ-2ա ԻԶ. Տեսեալ ապա այնուհետեւ բուսոց... եւ եղեւ ուրախութիւն ի թագաւորելն նորա:

իէ. 12ա-3ա ԻԷ. Ուսանիլ ոմանք ի բուսոց կամեցան... զի մի՛ անյուսութեամբ տրտմեցիմք:

իը. 13աբ ԻԸ. Ըստ գարնանային յեղանակի երանէին ոմանք... եւ յանդիմանին ունայն լինել:

իթ. 13բ ԻԹ. Փեննայ՝ զանձն սրբասէր, ասէր լինել... եւ ոչ առ մի ինչ պիտանացու:

լ. 13բ-4ա Լ. Եղեւ գժտութիւն երբեմն ի մէջ լեռնականաց եւ դաշտականանց ծաղկանց... զընկերս եւ զեղբարս:

լա. 14բ [ԼԱ.] Աղաղակեր երբեմն խնկող կուզիկ... շար կարծել:

լբ. 14բ-5ա [ԼԲ.] Եղեւ հարսանիս Արեգական... եւ մնացին անպսակք:

լգ. 15աբ [ԼԳ.] Գնդածաղիկը եւ կորընգան եւ խոլորձ... եւ երկիւղի միշտ ներգեւին:

լդ. 15բ ԼԴ. Խոկացեալ բուսոց, թէ Ռ՝ արդեօք յառագապահ մեզ կացցէ... զի հգօր է զօրութիւն, քան զլեզու:

լե. 15բ-6ա ԼԵ. Նախատեցաւ եղեգան ծաղիկ եւ նմանք նորա... որով յանդիմանին յաւէտ քան թէ ծածկին:

- 16ա (գրչից) Համասեռք այսմ զանց արարաք. եկեսցուք ի սերմանս եւ ի բանջարս:

լզ. 16ա ԼԶ. Ախտիւք փառասիրութեամբ զանձինս պատրաստէին սերմանք իշխել... ուսման աղագաւ:

լէ. 16աբ ԼԷ. Իբրեւ ծանեաւ զարի, եթէ խոնարհութեամբ հաճոյ եղեւ ցորեան... առաւել եւ ամբարհաւաճեն:

լը. 16բ ԼԸ. Զնոյն կրեաց եւ կորեակ ասելով... ըստ զանազանութեան:

լթ. 17ա ԼԹ. Հաճար եւ մընեւ ի միասին ուրախ լինէին... եւ այլ ոչ ինչ օգտին:

իւ. 17ա Խ. Մարմնոյ մեծութեամբ բակլայ եւ սիսեռն պարծէին... եւ միշտ կերակրելով զաղքատս:

իաա. 17բ ԽԱ. Անկաւ ի պատառէ կերողի հատ սիսեռան... ի նոցանէ փախչել:

իւբ. 17բ ԽԲ. Նմանապէս անգոսնեցաւ ի նմանէ բակլայ... լինել անպարսաւ եւ անպատճառ:

իւգ. 17բ-8ա ԽԳ. Ի շափողէ զերծեալ ի ձեռանէ ոլոռն... եւ ի մեծամեծացն զփոքրագոյնն:

իւդ. 18ա ԽԴ. Միատեսակ գոլով ոսպն իբրեւ զկեղծաւոր... զի յայտնին ներգործութեամբ:

իւե. 18աբ [ԽԵ.] Անհանդուրժելի եղեալ այսմ յանմանութեան... ծաղր լինին բազմաց:

խգ. 18բ ԽԶ. Բագմեալ կայր մոշ ի դարմանս հիւանդաց... զի անվրէպ լիցին:

խէ. 18բ ԽԷ. Ի սերմանց է եւ անուանեալն արջնդեղ... ընտրեն զբազումս եւ զխոշորս:

խը. 19աբ ԽԸ. Սամիթ եւ գինձ, չաման եւ փեգենայ... եւ ոչ ընդ աշխարհավարս:

խթ. 19բ ԽԹ. Լուեալ ոմն ի Գալիանուէ, զի զխաշխաշն... ամենայնի ժամանակ է:

– 19բ (գրչից) Բաւական է այսմ տեսակի ասացեալքս:

ծ. 19բ-20ա Մ. Կարգեցաւ հրամանատար եւ ի թագաւորէն բուսոց ճակնդեղ... եւ մինչեւ ի բնաւիցն ժամանէ իշխանն Աստուած:

ծա. 20աբ ՄԱ. Գարմանեցաւ ոմն ի թաղթէ ի գարնան յեղանակի... եւ ի սաստ ի բժշկութիւն հոգւոց:

ծբ. 20բ ՄԲ. Բժիշկ ոմն բնախօսէր՝ ստուգաբանելով... պիտանի դարման:

ծգ. 20բ-1ա ՄԳ. Զխատոր Գալիանոս [թիւրակէս] կոչէր շինականաց... կուրանան ոգւով:

ծդ. 21ա ՄԴ. Եփեալ հողագործ ի պարտիզէ իւրմէ գտիս բազում... իսկ յաճախն ապականիչ:

ծե. 21ա ՄԵ. Ի հրապարակս ճոխաց ի միասին սոխ եւ խատոր... եւ վասն նոցա խոտիցիմք:

ծզ. 21աբ [ՄԶ.] Հարցաւ ստեպղին ի շաղգամէ... զի շար երկաքանչիւրքն են:

ծէ. 21բ ՄԷ. Հասեալ սեխ եւ քաղցրացեալ... այլ բազմաժամանակեայ եւ լուսաւոր:

ծը. 21բ-2ա [ՄԸ.] Մտեալ ոմն ի պարտէզ, կամեցաւ հարկանել զձմերուկ... թէ եւ նոքա զգուշանայցեն:

ծթ. 22ա [ՄԹ.] Վարունկն կոչեցեալ հայերէն պարտիզի պտուղ... նա եւ յամեալք ժանտութիւնք նոցա յայտնին:

կ. 22բ Կ. Ետես ի վաճառի անփորձ ոք զշամամն... եւ զօրութիւն ճշմարիտ:

կա. 22բ-3ա [ԿԱ.] Ի բժշկութիւն որովայնի գինքն քարոզէր կաղամբ... ել շարութիւն նոցա:

– 23ա (գրչից) Լոեացեն եւ այս տեսակք, անցցուք եւ յայլ ինչ:

կբ. 23աբ ԿԲ. Ի լերանց իւրաքանչիւր ոք գինքն գիտէր գլուխ այլոց... Աստուած իջեալ:

կգ. 23բ [ԿԳ.] Նման այսմիկ եւ գետք իւրաքանչիւր... ճշմարտութիւն հօր է, քան զօրինակս:

կդ. 23բ-4ա ԿԴ. Այսպէս եւ աղբիւրք կրեցին... որ առողանէ զառաքինութիւն:

– 24ա (գրչից) Սակաւուք եւ այս շատասցուք. առցուք եւ ի կենդանեաց:

կե. [ԿԵ.] Խնդրեցին ամենայն ազգք կենդանեաց... զթագաւորութիւն թէ եւ կամեսցին:

կզ. 24աբ ԿԶ. Յետ կարգելոց զիշխանսն, որ ի ջուրսն, Ղեկաթան արքայ... անարգութիւն է՝ ոչ տալ պատերազմ:

կէ. 24բ-5ա ԿԷ. Եկեալ ազգ մարդկան ձկանց առաջի թագաւորին իւրեանց... հնազանդ լինել հօրի:

կը. 25ա ԿԸ. Գարձեալ եւս զայս պահանջեն... եւ միւսն զմարտսն վանիցէ:

կր. 25աբ ԿԹ. Հանդիսացեալ կրիայք կամեցան արշաւանել ի Կրետէ... ի վերայ նոցա երեւեալ այլք:

հ. 25բ-6ա Հ. Խորհուրդ արարեալ գորտունք ծովու... գոր ոչ գիտէին յառաջ:

հա. 26ա ՀԱ. Զհուր վառեալ որսորդաց, ետես Եպենէսն... եւ զմերն թողումք գոր ունիմք:

հբ. 26աբ ՀԲ. Ողոքէր ոմն զխինչիւն... եւ ոչ եթէ պատուեն:

հգ. 26բ ՀԳ. Զմիւռնեսն զոմն ի խեցեմորթիցն... յորմէ ոչ դիւրին է զերծանել:

հդ. 26բ-7ա ՀԴ. Ոմն ի շրայնոցն ուտել կամէր զգորտունս... ծածկել կամեսցի:

հե. 27ա ՀԵ. Մեղադրեցան ձկունք ի թագաւորէն իւրեանց... ի դէպ է լինել խրատուն:

– 27ա (գրչից) Շատ լիցի եւ այս. եկից ի ցամաքայինս:

հզ. 27բ ՀԶ. Հայեցեալ բեհմոթն յիւրաքանչիւր ազգս կենդանեաց... նմանապէս եւ յեկեղեցիս:

հէ. 27բ ՀԷ. Զուարակ յոգորելն զեղջիւրսն հարեալ ի գետին թափէ... զօրութեանն զիջանիցէ:

հը. 27բ-8ա [ՀԸ.] Փախուցեալ երբեմն ի լծոյ հերկաց եզն... քաղաքավարիլ անգործ:

հթ. 28ա ՀԹ. Բագմութիւն անդէոց ժողովեալք ի ներքոյ անտառաց... խափանեսցէ:

ձ. 28աբ Ձ. Եղեւ երբեմն տրտունչ անդէոց... զի սակաւ է ինքեանցն:

ձա. 28բ ՁԱ. Խոյ եհար եղջերօք զլիսոյ զծառ բագում անգամ... ինքեանց ախտիւք զայլս պատճառեն:

ձբ. 28բ-9ա ՁԲ. Հօտ երթալն իւրեանց շարժէին դմակք նոցա... ի պարկեշտս համարին:

ձգ. 29ա ՁԳ. Նոխազի առեալ յայժից՝ եմուտ ի դժուարս քարանձաւաց... ազատիլ ի վտանկէ, որ է անեպեր:

ձդ. 29աբ ՁԴ. Անասուն կենդանեաց եկեալ ասեն առիւծուն... ազատել ի շարէ:

ձե. 29բ [ՁԵ.] Բեկեալ առիւծու ոտք, տրտնջէր... զի ոչ ի մէնջ եղեւ:

ձզ. 29բ-30ա ՁԶ. Առիւծ եւ արջ եւ գայլ... եւ նախ պատահի սկսողաց:

ձէ. 30աբ ՁԷ. Արջու ցաւեցին որովայն... ի գագանաբարոյ արանց:

ձը. 30բ-1ա ՁԸ. Եգիտ աղուէս զգայլ կուրացեալ... գայլուն եւ աղուեսուն:

ձթ. 31ա ՁԹ. Գայլու ծերացեալ գնաց առ հօտն եւ ասէ... որդի սատակման:

ղ. 31աբ Ղ. Շանց առաջի եկեալ՝ ասեն թագաւորին իւրեանց... եւ ատել զհիրս:

դա. 31բ-2ա ՂԱ. Մկունք համանգամայն գհրեշտակս առաքեն առ կատուն... եւ մահմետականք:

դբ. 32ա ՂԲ. Ընձու գհետ վագեալ որսու... եւ դարձեալ զըղջանան:

դգ. 32ա ՂԳ. Գող գբորենի ըմբռնեաց առիւծ... ըստ յանդիմանութեան առաքելոյ:

դդ. 32աբ ՂԴ. Զճագար եհարց աղուէսն եւ ասէ... եւ գղիւրաճաշակն առողջութեամբ:

դե. 32բ ՂԵ. Հարցաւ նապաստակ, թէ Ընդէ՞ր այդքան գանգիտող ես... եւ միշտ երկիւղիւ գգուշանալի է:

դզ. 32բ ՂԶ. Մեղադիր եղեն ոմանք կղբու... գի կենօք տանջի եւ մահուամբ:

դէ. 32բ-3ա ՂԷ. Զվագր նախատէր որսորդ... որ ոչ է դիւրին առնել:

դը. 33ա ՂԸ. Եգիտ աղուէս գիրս ինչ... եւ երեւելի լեալ, գնան հալածեալք:

դր. 33աբ ՂԹ. Ետես կապիկ զմալուս... ի մոլար առաջնորդն կուտելով:

ն. 33բ-5ա Ճ. Թագաւոր ոմն ետես տեսիլ, գի իբրեւ գանձրեւ իջանէր աղուէս... եւ նման այտոցիկ այլս բագուս:

նա. 35ա ՃԱ. Փիղ ետ գորդի ցՊղատոն՝ ուսանել... եւ այլովք այսպիսեօք:

նբ. 35աբ ՃԲ. Զուղտ եհար դարմանիչ իւր... խրատու յայն սակս ոչ տարաք:

նգ. 35բ ՃԳ. Խող երթեալ առ քաղղեացիսն... եւ գգործ տեսանել ձեռաց Աստուծոյ ոչ կամին:

նդ. 35բ-6ա ՃԴ. Երթեալ էշ կրօնաւորիլ ի լեանն... յիշելով զառաջին վարսն:

նե. 36ա ՃԵ. Նախատէին զջորի՝ իշորդի լինել... ի մարց պատշաճի:

նզ. 36ա ՃԶ. Խորխտացեալ ձի, հնազանդ լինել հեծելոյ ոչ կամեցաւ... եւ ի յաւիտենից մահուանէն ազատիցիմբ:

նէ. 36աբ ՃԷ. Գոմէշ կամեցաւ ուսանել երկրաշափութիւն... եւ մէք նմապէս լիցուք:

նը. 36բ ՃԸ. Կամեցաւ գոմէշ ըզդարմանիչ իւր հարկանել... ի ձեռն նոցա առնուլ վրէժ:

նր. 36բ-7ա ՃԹ. Պատերազմել վիշապ ընդ եղջերու կամեցաւ... եւ ամենեքումբք յաղթող լինին նման Տեանն:

նժ. 37ա ՃԺ. Գայլ սպասէր այծեման, գի ննջիցէ... եւ եկեալ առիւծն, Քրիստոս սատակէ գնոսա:

նժա. 37աբ ՃԺԱ. Թորեկ նախանձէր զոգնի... եւ ի դատերսն է տեսանել:

նժբ. 37բ ՃԺԲ. Յովագ գհետ երթեալ որսու եւ ոչ յաջողեալ... ունել զպատճառս:

նժգ. 38ա ՃԺԳ. Հրաման ել ի թագաւորէն կենդանեաց ցամաքայնոց... գի պէտս ունին փոքունց եւ անարգաց:

նժդ. 38աբ ՃԺԴ. Թռչունք հասարակ զաղաղակ բարձին... որ գործել չար:

նժե. 38բ ՃԺԵ. Զագք ասեն [ց] ծնողսն իւրեանց... որով երկայնակեացք եմք յերկրի:

նժզ. 39ա ՃԺԶ. Բագէ գհետ մտեալ աղանոյ... ոչ խնայէ, այլ ըմբռնէ:

նժէ. 39ա ՃԺԷ. Վարուժանին տեսեալ զբագմորդի զլոր... քան թէ ստացողաց:

նժը. 39աբ ՃԺԸ. Ի ձեռաց շահենի յորսալն գերծաւ ձագ հօբալի... նուէրս Տեանն ասէր լինել:

նժր. 39բ ՃԺԹ. Յին զձագս տեսեալ հաւու... որոց անմտութեանն ոչ անսան:

նժր. 39բ-40ա ՃԻ. Զջայլամն տեսեալ շիտ... ինքեանց իմանալ:

նժա. 40ա ՃԻԱ. Ի տօնի սրբոյ Զատկին եկին թռչունք ամենայն... եւ հաղորդեցուցանեն:

նժբ. 40բ ՃԻԲ. Երամ ճաճղուկու երթեալ առ արագիլ... սակս բարեգործութեան նոցա:

նժգ. 40բ-1ա ՃԻԳ. Բու հրեշտակ առաքեաց առ արծիւ... ոչ է միաբանութիւն առ հարկաւոր բաժինս:

նժդ. 41աբ [ՃԻԴ.] Զարծիւ աղաչել սկսան թռչունք միանգամայն... եւ սկամայ լինին մահ արկանել նոցա անխնայ:

նժե. 41բ ՃԻԵ. Հաւ ընտանի յըմբռնել ստացողին յոյժ աղաղակէր... եւ շարի ակն ունել արժանի:

նժզ. 41բ-2ա ՃԻԶ. Զձագ աղաւնոյ բագուս անգամ առեալ... եթէ յանդգնութեամբ գործեն:

նժէ. 42ա ՃԻԷ. Երթեալք ի թռչնոց ոմանք հիւր տատրակի... դարմանիցեմք ըստ կամաց նոցա:

նժը. 42աբ ՃԻԸ. Աքաղաղ բագուս անգամ աղաղակեաց... յաճախ խօսին:

նժր. 42բ ՃԻԹ. Պատարագ գենման մատուցանել ագուս կամեցաւ... ունին պղծոյն Մահմէտին:

նժր. 43ա [ՃԻ.] Ազգ ճնճղկաց հրապարակ եղին խորհել գորսողաց... յեկեղեցիս ապաւինել:

նժա. 43ա ՃԻԲ (=ՃԻԱ). Մեռու որդի ագուսու եւ սգաց յոյժ... եւ պատարագի եւ զայլոց եւս:

նժբ. 43բ ՃԻԳ. Սովորաբար անծեղ յանտառս միշտ աղաղակէ... յաղօթսն յաւելցուք:

նժգ. 43բ-4ա [ՃԻԴ] Սարեկ ետ գորդի իւր յուսումն քահանայութեան... եւ հոգեւորն սուգ յուրախութիւն յանգի:

նժդ. 44ա ՃԻԵ. Հրաւիրի ի հարսանիս արջնագուս ի յանգեղէ... միշտ նոյն օրինակ կալ:

նժե. 44աբ ՃԻԶ. Ըայեկ առ սագ աղերսէր... եթէ զհաւատսն ոչ ընկալցին:

նժզ. 44բ-5ա ՃԻԷ. Սիրամարգ գգեղեցկութիւն իւր ամենեցուն յայտնեալ... այնմ ոչ հասին:

նժէ. 45աբ ՃԻԸ. Զերամս տեսեալ որսորդ գկաքաւուց՝ սկսաւ խոստանալ... փախստեամբ ի շարէն ազատին:

ճլը. 45բ ճՂԸ. Կկուրի նեղեալ յափրոգիտականէն, երթեալ խոստովան եղեալ... անօգուտ մնան:

ճլթ. 45բ-6ա ճՂԹ. Ծիծռան արարեալ իւր բնակութիւն ի հեծանս տան... գտցուք ընդդէմ նոցա օգնական մեզ:

ճլա. 46աբ ճն Հօբալ զբոյն տատարակի քակտեալ եւ իւր շինեալ... յոռի իցէ չքակեալ:

ճլաա. 46բ ճնԱ. Խորդք տողին ի գնալն իւրեանց... եւ միմեանց զգուշանալ:

ճլաբ. 46բ ճնԲ. Բուրճակ աղաղակէ... ճշմարտութիւնն եւ ոչ առնեն:

ճլագ. 46բ-7ա ճնԳ. Արօր եւ կւիւ ի կղզիս հանեն զձագս... եւ անպարտ լինել ի նոցունց:

ճլադ. 47ա ճնԴ. Ձկնաքաղ ի մեծի պասի ուտէր ձուկն... զի պատճառ ետուն բազմաց գայթակղութեան:

ճլաե. 47ա [ճնԵ]. Սարսարակ թռչուն ի տուէ պարարի... զի ախտ է հոգուոյ եւ մարմնոյ:

ճլագ. 47ա ճնԶ. Սոխակ եւ ցախասարեկ եւ այլք նմանք սոցին... եւս սիրեացուք զերգելն:

ճլաէ. 47բ ճնԾ. Ըպուռ այնքան երգէ... մերկանալով զմարմնոյ:

ճլաբ. 47բ ճնԾ. Երկու են բանք թռչնոց... եւ մարմին Տեառն ուտել ճաշ:

ճլաթ. 47բ ճնԾ. Զիական թռչուն զծառս փորէ... զի մեղք կերակուր նորա է:

ճն. 47բ-8ա [ճԾ]. Քաղաղր զհիւանդութիւն բառնայ տեսլեամբ... ի տեսլենէ սիրելեաց:

ճնա. 48ա ճԾԱ. Արմաւ նոյն է ի ծախիլ եւ ի ծնանիլ... ի սկզբանն եւ կատարածին:

ճնբ. 48ա ճԾԱ. [= ճԾԲ]. Մեղու գործասիրութեամբ զծաղիկ եւ զմոմ եւ զմեղր ժողովէ... ի բժշկութիւն ոգուոյ:

ճնգ. 48ա ճԾԳ. Մրջին ժիր է յերկասիրութիւն եւ բազմիմաստ... միտ՝ ձանձրութեամբ թողուցուա:

ճնդ. 48աբ ճԾԴ. Զբոյն մրջեան արջ փորէր եւ լեզուս ժողովէր... ի մեծամեծաց երկնչել:

ճնե. 48բ ճԾԵ. Յոպոպ թէպէտ արդարախոհութեամբ զձերարեալ հայր կերակրէ... այլով վարուք զնա ծածկել ոչ կարեն:

ճնզ. 48բ-9ա ճԾԶ. Զղշեկան զլոյս տեսանել ոչ կարէ... եւ ի գիշերի գործեն չարիս:

ճնը. 49աբ ճԾԷ. Ժողովեալ առ հասարակ թռչունք զբօսանիլ ի ծով... եւ սակաւք են ընտրեալք:

ճնթ. 49բ ճԾԸ. Մարախ զօր անուանի Աստուծոյ... հալածել զնոսա:

ճնթ. 49բ ճԾԹ. Մեղուաքաղ մեղու ոչ վնասէ... զայս ուսանիմք ըստ առակիս:

ճկ. 49բ ճԿ. Թիթղունք որքան յօդս շրջին... եւ ապականէ զմարմին:

– 49բ (գրչից) Աւարտեցաւ առակք բարոյականք եւ առասպելականք: Դիցուք եւ սակաւուք առակք ստեղծ-

ծականք, որ նման ասացելոցն կերպարանէ զճշմարտութիւնն աշխարհօրէն եւ եկեղեցականապէս:

ճկա. 50ա ճԿԱ. Թագաւորին Հնդկաց էր թռչուն ինչ... ի միմեանս դարձուցանել ոչ կարեն:

ճկբ. 50աբ ճԿԲ. Որդի թագաւորին յունաց խնդրէր կին... եւ ոչ անօթ ցանկութեան:

ճկգ. 50բ-1ա ճԿԳ. Իշխան ոմն էր չար... բեկանին եւ մահանան:

ճկդ. 51աբ ճԿԴ. Այր ոմն կտաւագործ... եւ առ մարդիկ՝ անգիտութեամբ մեղանչելն:

ճկե. 51բ ճԿԵ. Ի թագաւորէն Ալեքսանդրէ մեծաբեալ լինէր երկրագործ... միմեանց պէտս ունին:

ճկզ. 51բ-2ա ճԿԶ. Արքային Սողոմոնի հանդերձ ոմն կարէր... զոր բազումք այսանեն:

ճկէ. 52ա ճԿԷ. Պղնձագործ եւ երկաթագործ... նմանապէս եւ ի հոգեւորսն:

ճկը. 52աբ ճԿԸ. Ի թագաւորէն ոսկի խնդրէր յերկրագուլթիւն... որովք չէ պարտ ամբարհաւաճել:

ճկթ. 52բ ճԿԹ. Խաղաղորդ ոմն էանց ընդ դուռն մորթեգործի... եւ իւրաւունս տան արդարոց յանդիմանութեամբ:

ճն. 52բ-3ա ճԿՁ. Ի մէջ ծերոց բանք հինք պատմէին... զի վասն հնութեան բազում ինչ ստեն:

ճնա. 53ա ճԿԱ. Այր ոմն զանկեալ գէշ եկեր ի փողոցի... եւ զայլոց սակաւն դատեն ըստ Տեառն ձայնին:

ճնբ. 53ա ճԿԲ. Յաւուր զատկի տօնին եկին հաւատացեալք հաղորդիլ... հային եւ գայթակղելն:

ճնգ. 53աբ ճԿԳ. Այր ոմն յաւուրս Գալիանոսի... զի ոչ միշտ առողջք են:

ճնդ. 53բ-4ա ճԿԴ. Պատահեաց երբեմն Գալիանոսի... զի չարն յերկուսինն է:

ճնե. 54ա ճԿԵ. Իմաստասէր ոմն ետես զտնկագործ... բնականն ցուցանել զգիտութիւն:

ճնզ. 54աբ ճԿԶ. Զօրական ոմն քաջամարտիկ... ոչ ունիցիմ զառոյգութիւն բարւոյն:

ճնէ. 54բ ճԿԷ. Գող եմուտ ի տուն ճոխից... այլ աստ պատժին եւ անդ:

ճնը. 55ա ճԿԸ. Զքահանայ ոմն ըմբռնեալ աւազակ... յապականութիւն հնարելի է:

ճնթ. 55ա ճԿԹ. Յաղագս վայրապար շրջելոյ մանկանն ասաց մայրն... յորժամ չարաբարոյ իցէ:

ճն. 55աբ ճԿՁ. Թագաւոր ոմն զբազումս կոչէր ի զինուորութիւն... ոչ հասանեն:

ճնա. 55բ-6ա ճԿԱ. Այր ոմն տնկասէր տնկեաց ի պարտեզ իւր... եւ վերստին ուրախանալն ըստ պտղաբերիլն:

ճնբ. 56աբ ճԿԲ. Արք երկու ճանապարհօրդէին ի քաղաք ուրեք... եւ ի բարիսն վայելեն:

ճնգ. 56բ-7ա ճԿԳ. Վաճառական ոմն ունէր մարգարիտ մի մեծ յոյժ... եւ զմիտս Աւետարանին ուսանիցի ի սրբոց:

ճնդ. 57ա ՃՁԳ. Քաղաք էր հեռի թագաւորի ումեմն՝ յոյժ հոշակեալ գեղեցկութեամբ... ըստ պսակի, որ պարգեւի:

ճնէ. 57աբ ՃՁԵ. Լեառն մի էր յերկրի յոյժ ամբար- ձեալ... եւ ուրախացեալ հանգչիցի:

ճնգ. 57բ-Ցա ՃՁԶ. Երկու ի միասին տնկեալ ծառք... եւ ուրախանալ ընդ բարին:

ճնէ. 58աբ ՃՁԷ. Ծառ մի է յաշխարհի միում... եւ ի վարս սուրբս:

ճնը. 58բ ՃՁԸ. Իբրեւ լուան ազգք ամենայն... ի խնամս երրորդութեանն եւ անմահական:

ճնթ. 58բ-9ա ՃՁԹ. Սերմանօղ ոմն սերմանեաց յա- գարակի իւրում... բազումք ուղղափառք:

ճն. 59ա ՃՂ. Այր մի ի իշանէր ի բարձրագոյն լեռնէ... վերանալ ոչ կարացին:

– 59ա (գրչից) Առակս այս յայտնի է: Եւ այս առակք աւարտեցան ստեղծականք ի փառս Քրիստոսի Աստու- ծոյ մերոյ: Եւ արդ, մի որ ծաղր առնիցէ զմեզ. զի ի առ- նուլ ի սոցուց ի զրուցատրութիւնս եւ յասացուածս ի

դէպ համարեցաք, քան զաշխարհականացն վարիլ սո- վորութեամբ, եթէ հաճոյ ոմանց թուեսցի Տեառն շնորհ, ապա թէ ոչ թողութիւն մեզ արասցէ սիրով նորին:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

59ա Օրինակեցաւ գրքոյկս ի հին գրուածոյ իմեքէ, ձեռամբ ուրումն Սարգիս (ջնջած) կոչեցելոյ, յամի Տեառն 1777, յամսեանն մայիսի քսան, ի քաղաքն Կոս- տանդնուպօլիս, ի նոր Դուռն, որ է Եէնի խափուն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

16ա (ստ. լս., ժԹ. դ., շղագիր) Յօհանէսի որդի Դա- զարի գիրք (ջնջած):

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 60բ «Աստուծոյ, Դազար», «ի գ» եւ կասմաստառ Բ.՝ «է, էլէր, ա, բ, թ, թեթեւ»:

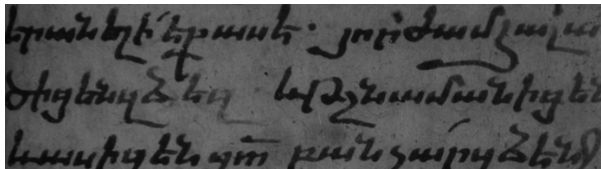
ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձած թղթին՝ «Առակք Մխիթար Գօշի. 1»: Աս. «Առակք Գօշ Մխիթարայ, շնք 2531/343», «1777. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 60ա՝ «1829»:

2532

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

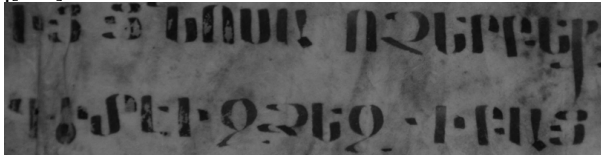
ՄՏԱՅՈՂ՝ Տիրատու:

ԹԵՐԹ՝ 191: ՊՐԱԿ Ա-ԻԹ՝x8 (հասանաբար. վերակազմութեան պատճառով նշգրիտ հաշուէն անհնար է): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒ- ԹԻՆ՝ 15,6-16x10,5-11: Գրութիւն՝ միասին (12,5-13x8-8,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 112ա): ՏՈՂ՝ 16-18: ԿԱՉՄ՝ որոշմագարդ սեւ կաշի, միջուկը ախտակ, աստառը շերտատու կտաւ. լու- սանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա.-Բ.) + 2 (Ե.-Զ.) թուրք, ավելացուած 1968 թ.ի նորոգման ժամանակ:

Նմուշ 112ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթեոսի, է. 12-25: 2 (Գ-Գ., սկ.), ստացուած զոյգ թերթի (կայ երկրորդի միայն ներքին լուսանցը) երկայնակի հատումով եւ լայնակի ծալումով: ԺԱ. դ.: Մագաղաթ, 22x15,3, երկսիւն (18,5(պահպանուածք)x[18]), բո- լորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Գա), տող՝ 16. ունի լուսանցային հա- մարաբառ՝ 2-3 տող: Կարդալ՝ Գբ, Գա, Դա, Գբ. «[այնպ]էս եւ դով արարէք նոցա... հանապարհն՝ որ տանի ի կեանս// քո զա- րութիւնս բազումս արարաք... իշին անձեւեք, խաղասցին զ[եաք]»:

Նմուշ Գա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ունեցել է հին նորոգում (յետագայ ձեռ- նով զրուած պրկահամարներ տե՛ս 2բ, 3բ, 4ա, 7ա եւ այլն). այ- դունանդերձ եղել է խիստ փայլայտած, ուստի 1968 թ. ամբողջու-

ԺԳ. դար

թեամբ նորոգուել է, ընկած եզրերն ու անկիւններ նոր թղթով լրացուել, վերակազմուել հին ու նոր կաշիներով (տե՛ս Նշում), թերթերի թափուածութեան պատճառով որոշ նիւթերի մի մասը կիսատ կամ խառն են. նորոգումից առաջ Պատարիկ-պահպա- նակի երկրորդ կէտը (Գ.) եղել է ձեռագրի վերջում. լուսանցակո- դերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-6բ [Յովհաննու Մանդակունւոյ ճառք]

ա. 1աբ [Յաղագս մխիթարութեան աշխատաց] – ///[ողջս]կէզս խոյոց եւ զուարակաց... ապա եթէ տրտնջիցէք եւ հայհոյիցէք իբրեւ///

Տե՛ս Յովհ. Մանդակունւոյ ճառք, Վենետիկ, 1836, էջ 66-7:

բ. 2ա-5բ [Վասն սակաւ գողութեան, որ ոչ ապաշ- խարենն] – /// [մա]հս գործէ: Որչափ եւս առաւել [հր]ամանք... եւ զփափագելի դրախտն ժառանգե- ցուք ի Քրիստոս Յիսուս՝ ի Տէր մեր, որում փառք յաւի- տեանս:

Տե՛ս Յովհ. Մանդակունւոյ ճառք, Վենետիկ, 1836, էջ 107-9:

գ. 5բ-6բ Վասն մխիթարութեան վաղճանելոցն ի Քրիստոս – Նայեա՛ դու ի յոյսն վերստին... եւ խոռովե- ցուցանէ եւ ամենեւին զուշն ամիշեցու[ցանէ]///:

Տե՛ս Յովհ. Մանդակունւոյ ճառք, Վենետիկ, 1836, էջ 168:

Բ. 7ա-35բ [Ի հարանց վարուց] – ///հիացան յոյժ: Ասաց [հ]այրն Ռուփոս... ի մարմնոյ եւ ի յարէնէ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս:

Գ. 35բ-41բ Խաւֆ Յովհաննու Մանդակունոյ՝ Խրատ եւ ի գովոյթին նգնատուր կրանատուրաց եւ ի յանդիմանոյթին ծուլից եւ արհամարհողաց զպատուիրանս Տեառն – [Առն մոնոպոնի ասելոյ եւ իմաստնոյ, որ ունի զգիտութիւն որոշողութեան] եւ ի յորոշողութիւն որոշել զշար եւ ի բարոյն... եւ յամենայն աշխարհական ցանկութեանէ, զի հասանիցէմք արքատութեանէ երկնից ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն] :

Հմմտ. ձեռ. 693, 156բ-63բ:

Գ. 42աբ [Խրատ] – //քնով դատարկութեան, քանզի ասէ չգործով // ացան կեր բերան: Զի ոչ խրատիս, քանզի դատարկեցէ շունին... հրաժարեալք ի կանաց եւ չհրաժարեալք ի տան տ[իկ]նաց, հրաժարեալք ի տ[ա]նց եւ չհրաժարեալք ի դրաց, հրաժարեալք յանապա//

Ե. 43ա-4ա [Խրատ] – //ծկել զփառատութեան քո խ//ր գիշերոյ, որում կրկնի ծունր երկրպագութիւն ամենայն եղելոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց եւ սանդարամետականաց... եւ բազուկքս կենարար կնքեսցէ, վասն զի գթած ես եւ ողորմած, եւ քեզ ընդ Հար՝ Հոգւով Սրբով, վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս:

Զ. 44ա-51բ [Խրատ] – Արդ, եթէ ոք ոչ իցէ շողախե[ա]լ ի մեղս աշխարհիս, մի՛ ամբարտաւանեսցի զանձն իւր, այ[լ] սգուշ կացէ յամենայն շար խորհրդոց... Երանի, որ ուրանայ զառժամանակեայս եւ ընդունի զյաւիտեանական ուրախութիւնսն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

է. ա. 51բ-3ա Երանելոյն Գրիգորի ասացեալ Խրատ միանձանց – Աղաչեմ զձեզ, եղբա՛րք, լինել հաւան ոգիք... զպատուիրանս Աստուծոյ մերոյ, որ է արհնեալ յաւիտեան՝ :

բ. 53ա-61բ Յաղագս առաքինութեան՝ նորին – Որ ոք պահէ զսոսայ... զի ապրեցուցէ զպտուղն իւր յարքայութեանն երկնից ի Քրիստոս Յիսուս՝ ի Տէր մեր:

Ը. 61բ-4բ Յառաջագիտութիւն արեղայից – Որպէս մարդ, զի տնգէ այգի... պաշտանեայն իմ եղիցի: Մեղայ Քրիստոսի (կրկնուած՝ 121բ-4բ):

Թ. ա. 64բ-7բ Թուլաք Աբասու Ամոնի – Սիրելի՛ք իմ ի Տէր... եւ յուզիղ հաւատսն նորա:

բ. 67բ-9ա [Թուղթ սուրբ հարն Ամոնի առ միայնակեցս. ձեռ. 521, 74բ] – Հոգին Սուրբ ուր կամի, շնչէ... եւ իրաւք կատարելաւք:

գ. 69ա-75ա [Նորին հարն Ամոնի այլ թուղթ. ձեռ. 521, 77բ] – Տեսանեմ այժմ, զի պտուղն ձեր ամենայնիւ կենդանի է... ընդ ամենայն սուրբս. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեան՝ :

ժ. 75ա-84ա Խրատ Բողետր վասն երկիրին Աստուծոյ – Ճշմարիտ, թէ մեծ ա՛հ կա... եւ այլ բազում մեղաց իմոց:

ժԱ. 84ա-5բ [Բան խրատու հար Պրակղի, որ է Բողետր խրատ. ձեռ. 521, 93ա] – Յամենայն բանս վիճոյ... զի մի՛ անկցի ի բարոյն. մեղա Քրիստոսի:

ժԲ. 85բ-96բ Անանիա Հայոց վարդապետի ասացեալ Խրատ Բահանայից. ձեռ. 80, 108ա] – Արդ, քահանայական աստիճան ինքն յայտնի է... եւ մանկունք իմ. եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք:

ժԳ. 96բ-9բ [Երանելի սուրբ վարդապետին Անանիայի ասացեալ Խրատ վասն խոնարհութեան. ձեռ. 80, 67ա] – Արդ, որպէս ասէ առաքեալն... յորժամ արն խաղաղ անց//:

Տես «Մատենագիրք Հայոց», հատ. Ժ., Երեւան, 2011, էջ 342-6: Այս բնագիրը վերագրուած է Եփրեմին՝ ձեռ. 40, էջ 98բ, նաեւ՝ Գրիգոր Լուսատւոյին՝ ձեռ. 581, էջ 176ա:

ժԿ. 100բ [Խրատ] – //յամենայնէ, զոր ատէ Աստուած իր// հրաժարել եւ հանապազ խաւսակից լեր Աստուածաշունչ գրոց... որ թիւ եբրայեցի է բարբառդ, ուղեղ եւ ըզորդ կացէ՛ք. Պաւսխամէ, ընդ հողեղէնս խաւսի Աստուծ: Ասի թէ ա// Աստուծոյ է հրամանն:

ժԸ. 100բ-5բ [Յաղագս] կամեցողաց բարեաց ընդ միմեա[նս] – Եթէ մտցես բնակել ընդ եղբարս... եւ որ բառնայն, ինքն առաջնոյ գնասցէ:

ժԹ. 106ա-7ա [Բենիկ վարդապետի. ձեռ. 7, 138բ] Բանֆ աղերսանաց առ հրեշտակս Աստուծոյ – Անկանիմ առաջի ամենայն դասակարգութեան երկնաւորացդ... եւ ընկա՛լ զմաղթանս աղաւթից իմոց, որ արհնեալք ես յաւիտեանս:

ժԺ. 107բ-12բ [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 91ա] Բանֆ սուրբ հարցն վասն որոշողութեան խորհրդոց, առ որս կամին ապրիլ յաշխարհէս յաղագս ախտից – Արար Աստուած զմարդն եւ եզ ի դրախտին փափակութեան... առաջի բեմբին Քրիստոսի մեծի եւ ահաւորի, որում փառք յաւիտեանս:

ժՁ. 112բ-21բ [Խրատ] – Որք պահէ զսոսա, կարէ ապրել ի գեհենին... զի ապրեցուցէ զպտուղ իւր յարքայութիւնն երկնից ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է արհնեալ ի յաւիտեան[ս. ամ]էն:

ժԻ. 121բ-4բ Յառաջագիտութիւն ապեղայից – Որպէս մարդ, զի տնգէ այգի... պաշտանեայն իմ եղից[ի] (կրկնուած՝ 61բ-4բ):

Ի. 124բ-5բ [Խրատ] – Այսուհետեւ, մեծատո՛ւնք, լացէ՛ք եւ ողբացէ՛ք... զի բազմագուլթ է Տէր եւ ողորմած:

ԻԱ. 125բ-37բ Խաւֆ իմաստասիրաց եւ ուղափառ վարդապետաց վասն գազանաց եւ սողնոց, ոյֆ ի նոսա սահմանեալ կան յաղագս արհնակի մեղատուրաց եւ արդարոց, որ կան ի սահմանին Աստուծոյ – Բարխախաւան է զառիւծէ, որ թագաւոր է ի վերայ ամենայն անասնոց... զի աստուածային փառացն արժանաւոր լիցուք. որում փառք յաւիտեանս:

ԻԲ. 138ա-59բ [Խրատ նեղութի]

ա. 138ա-42ա [Սրբոյն Նեղոսի Վասն որկրամոլութեան. ձեռ. 789, 106ա] – Սկիզբն պտղաբերութեան՝ ծաղիկ... յորժամ վարդապետես:

բ. 142ա-6ա Վասն ոգոյ պոռնկութեան – Ամբերութիւն ճնշող պոռնկութեան... վառեցան ցանկութիւնն շար:

գ. 146ա-9ա [Սուրբ հօրն Նեղոսի Վասն արծաթասիրութեան. ձեռ. 789, 137ա] – Արմատ է ամենայն շարեաց արծաթսիրութիւնն... պատկերասգեստ լինի պղծութեամբ:

դ. 149ա-52ա [Սուրբն Նեղոսի վասն արամութեան, որ խափանիչ է աղօթիցն. ձեռ. 789, 241բ] – Տրտմութիւն խռովութիւն է անձին... ոչ երբեք տրտմեսցի ի խորհրդոց տրտմութենէ:

ե. 152ա-4ա [Նորին Նեղոսի Վասն հոգոյ բարկութեան. ձեռ. 5707, 349ա] – Բարկութիւն ախտ է մոլեկան... գտանէ զորոշումն խորհրդոց:

զ. 154ա-6ա [Նորին Վասն ձանձորութեան. ձեռ. 789, 237ա] – Ձանձորութիւն լքումն է անձին... փախից է ի քէն:

է. 156աբ [Նեղոսի սուրբ հօրն Յաղագս սնափառութեան. ձեռ. 789, 173ա] – Սնափառութիւն ախտ է անասնական... ծուխ է հնոցի եւ երկոքեանն յարթաք://:

ը. 157աբ, 158ա-9բ [Նեղոսի սուրբ հօրն վասն

հպարտութեան եւ ամբաստանութեան. ձեռ. 789, էջ 185բ-7ա] – //յ յարձակմունս տեսանէ... ի բարձրութիւն// բան խոնարհի, մերձ է զանձն... զճարակ լերդին//:

ԻԳ. 160ա-91ա [Ի հարանց վարուց (°)] – //եւ անպատուութիւն տրտմեցուցանեն, զոր բժշկեն. այլ հատանէ զախտ շար զսնափառութիւն եւ զհպարտութիւն... կատարեալ եւ վայելուչ// փառացն խնդրութեամբ ընձայէ// զմերկութիւնն, կարէ յապաղ// |191ա| հոշ կա// |191բ| դի եւ// (թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

105բ Ձստացաւզ գրոյս զՏիրատուրն յիշեսչիբ: Տէս ԺԳ. Դ. յիշ-ք, էջ 886:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (1797 թ., անարուեստ նոտրգիր) Սանահնու Սուրբ Աստուածածին վանիցն է: ՌՄՆՁ. (1797):

ԳՐՉԱՓՈՂՉ՝ Գա՝ «Հեղինար ապաշխարող»: Դբ՝ «Կամաց Աստուած քանաց», «մեր կարյց»:

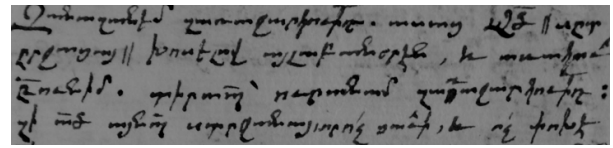
ՆՇՈՒՄ՝ Աբ.ին սոսնձուած թղթին՝ «Հ՞մ 2532/346», «ԺԳ-ԺԴ, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»: Եբ.ին սոսնձուած թղթին, մեքենագիր. «Վերականգնուած է հին ու նոր կաշուով, հին կազմաստառով: Գլխաւոր վերականգնիչ Ա. Խաչատրեան, Երեւան 1968 թ.»:

2533

Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ Ա Բ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԺԹ. դար

ԹԵՐԹ՝ 194 (գրչի էջակալով՝ 9-398, որ է՝ 3ա-192բ). չգրուած 193ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԵՃ8 (Ա 3, ԻԵ 7): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թագապսակ «GFA», եւ՝ թագ, տակն անընկալելի պատկեր, եւ՝ թագակիր առիւծ, եւ՝ ծաղիկ, եւ՝ «AF», եւ՝ թագապսակ «CE», եւ՝ ռնատրուած երեք կիսաբոլորակ, ք. 116-194՝ այլ թուղթ, երկնագոյն՝ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ անընկալելի: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 16,8x11,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13x8): ԳԻԻ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 30ա): ՏՈՂ՝ խաւն՝ 18-23: ԿԱՉՄ՝ թուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը թուղթ, Ա. չգրուած, Բ.՝ տե՛ս Նշում:

Նմուշ 30ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – զճանկարային. ձակատագարո՞ 14բ: Վերջնագարո՞ 192բ (հրեշտակ): Գոյներ՝ սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը եզրամաշ, մէջը պատուած, կազմի միջուկ-ստուարաթուղթը կազմուած է իրար սոսնձած ձեռագիր քերթերից, ք. 1-2ից պահպանուած միայն հիմքի ստորին մասերի 13x4,5մմ չափսի հատուածները:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-192բ Աստուածաբանութիւն – 1ա Նախաբառ//

1. 1ա-14ա [Ճառ առաջին]

ա. 1ա-3բ [Գլուխ առաջին] Յաղագս [բնութեանց եւ յատկութեանց աստուածաբանութեան] – Հարցումն 1. Ձ// Պատասխանի. ըստ// |3ա| իսկ թէ իցէ մակաբերական, ոչ: Եզրակացութիւնն է միայն մեկնողական...

բ. 3բ-4բ Գլուխ երկրորդ. Յաղագս աստուածական տեղեաց – 1. Հարցումն. Քանի՞ք են աստուածաբանական տեղիք: Պատասխանի. Երկու. Ներքին եւ արտաքին...

գ. 5ա-7ա Գլուխ երրորդ. Յաղագս Սուրբ Գրոց – 1. Հարցումն. Ձի՞նչ է Սուրբ Գիրն: Պատասխանի. է բան Աստուածոյ գրեալ շնչմամբ...

դ. 7բ-8բ Գլուխ չորրորդ. Յաղագս աստուածանց – 1. Հարցումն. Ձի՞նչ է աւանդութիւնն: Պատասխանի. է բան Աստուծոյ անգիր աւանդեալ...

ե. 9ա-13ա Գլուխ հինգերորդ. Յաղագս սրբոյ եկեղեցոյ – 1. Հարցումն. Ձի՞նչ է եկեղեցին: Պատասխանի. Սահմանի ժողով հաւատացելոց...

զ. 13ա-4ա Գլուխ վեցերորդ. Յաղագս առարկայի աստուածաբանութեան – Հստ փրիխոփալից առարկայն է կրկին... որպէս շնորք, առաքինութիւնք եւ խորհուրդք, ապա ուրեմն:

2. 14բ-75բ ճառ յաղագս Աստուծոյ եւ աստուածային ստորոգելեաց նորա

ա. 14բ-6ա Գլուխ Ա. Յաղագս աստուածային անուանց – 1. Հարցումն. Զի՞նչ է անունն Աստուծոյ: Պատասխանի. Աստուած է անճառելի...

բ. 16ա-8բ Գլուխ երկրորդ. Յաղագս գոյութեանն Աստուծոյ – 1. Հարցումն. Արդե՞օք գոյ Աստուած: Պատասխանի. Գոյն Աստուծոյ...

գ. 19ա-21բ Գլուխ երրորդ. Յաղագս էութեան եւ միութեանն Աստուծոյ – Զգոյն Աստուծոյ ստուգիւ ծանեաք...

դ. 21բ-2բ Գլուխ չորրորդ. Յաղագս աստուածային ստորոգելեաց – 1. Հարցումն. Զի՞նչ են աստուածային ստորոգելիք: Պատասխանի. Են կատարելութիւնք...

ե. 23ա-45բ Գլուխ հինգերորդ. Յաղագս եղանակական ստորոգելեաց: Յօդուած առաջին. Յաղագս կատարելութեանն Աստուծոյ – 1. Հարցումն. Արդե՞օք Աստուած ունիցի ամենեւին զամենայն կատարելութիւն: Պատասխանի. Ունի, այլ զանագան եղանակաւ... (ունի տաս յօդուած):

զ. 45բ-57ա Գլուխ վեցերորդ. Յաղագս աստուածային ստորոգելեաց, որք իբրեւ զբնական զօրութիւն ինչ բացատրին – Այն ստորոգելիք են իմացութիւն... (ունի չորս յօդուած):

է. 57ա-75բ Գլուխ եօթներորդ. Յաղագս աստուածային ստորոգելեաց, որք նշանակեն զունակութիւն – 1. Հարցումն. Արդե՞օք յԱստուած իցե՞ն ունակութիւնք: [Պատասխանի.] Ոչ, զի ունակութիւն է պատահումն... այլ ի շար կամաց, ապա ուրեմն եւ այլն (ունի երեք յօդուած):

– 75բ (գրչից) «Յայս վայր Յաղագս բացարձակ ստորոգելեաց, իսկ զանշականաց ասացուք ի ճառդ յետագայ»:

3. 75բ-105ա ճառ յաղագս խորհրդոյ ամենասուրբ Երրորդութեան

ա. 75բ-80բ Գլուխ առաջին. Յաղագս ծանօթութեան այս խորհրդոյ – 1. Հարցումն. Վասն է՞ր ամենասուրբ Երրորդութիւնն ասի խորհուրդ: Պատասխանի. Վասն զի ոչ է հնար ապացուցանել...

բ. 81ա-5բ Գլուխ երկրորդ. Յաղագս աստուածային ելմանց – 1. Հարցումն. Զի՞նչ է աստուածային ելումն: Պատասխանի. է ծագումն միոյ անձին յայլմէ...

գ. 85բ-7բ Գլուխ երրորդ. Յաղագս աստուածային աղբյուրութեանց – 1. Հարցումն. Արդե՞օք իցե՞ն ի յԱստուածս առնչութիւնք իրականք: Պատասխանի. Այո՛, վասն զի հայրութիւն եւ որդիութիւն...

դ. 87բ-93բ Գլուխ չորրորդ. Յաղագս հաւասարութեան եւ համագոյութեան երից անձանց – Զիք ինչ հակառակութիւն ի վերայ անձին Հօր... (ունի երկու յօդուած):

ե. 93բ-5բ Գլուխ հինգերորդ. Յաղագս աստուածային առամանց – 1. Հարցումն. Արդե՞օք գոն աստուածային առաքմունք: Պատասխանի. Գոն, քանզի Քրիստոս...

զ. 96աբ Գլուխ վեցերորդ. Յաղագս առաջնոյ անձին – Հարցումն 1. Ո՞չք են յատկական անուանք առաջին անձին: Պատասխանի. Հայր, զի յատկապէս ծնանի զորդի...

է. 97ա-100ա [Գլուխ եօթներորդ.] Յաղագս երրորդ անձին – Հարցումն 1. Ո՞չք են յատկական անուանք երկրորդ անձին: Պատասխանի. Ասի նախ որդի...

ը. 100ա-1բ Գլուխ ութներորդ. Յաղագս երրորդ անձին – Հարցումն 1. Ո՞չք են յատկական անուանք երրորդ անձին: Պատասխանի. Նախ՝ կոչի Հոգի Սուրբ...

թ. 102ա-4ա Գլուխ իններորդ [Խորհուրդ Սուրբ Երրորդութեան] – Արդե՞օք խորհուրդ ամենասուրբ Երրորդութեան իցէ՞ աչնպէս գեր ի վերոյ քան զբան մինչեւ հակառակիլ նմա: [Պատասխանի.] Ոչ բնաւ...

ժ. 104ա-5ա Գլուխ տասներորդ. [Յաղագս ծանօթութեան Սուրբ Երրորդութեան] – [Հարցումն]. Արդե՞օք ծանօթութիւն խորհրդոյ ամենասուրբ Երրորդութեան իցէ՞ հարկաւոր առ փրկութիւն: Պատասխանեմ. Ըստ ամենայն ուղափառաց... զհրեշտակաց եւ զմարդոյ:

4. 105ա-29բ [ճառ յաղագս արարչութեան]

ա. 105ա-6բ Յաղագս ստեղծման աշխարհի – [Հարցումն]. Զի՞նչ է ստեղծումն: [Պատասխանի.] Ընդարձակագոյնս առեալ լինի...

բ. 106բ-10բ Գլուխ երկրորդ. Յաղագս հրեշտակաց – 1. Հարցումն. Զի՞նչ է նշանակէ անունս հրեշտակ: [Պատասխանի.] Զդեսպան: Ասէ սուրբն Գրիգոր ի ճառն...

գ. 110բ-3ա Գլուխ երրորդ. Յաղագս շնորհաց եւ անկման հրեշտակաց – Հարցումն 1. Արդե՞օք հրեշտակք եղեն ստեղծեալք ի շնորհս: Պատասխանի. Եղեն...

դ. 113ա-7ա Գլուխ չորրորդ. Յաղագս թուոյ հրեշտակաց – Հարցումն 1. Արդե՞օք հրեշտակի իցե՞ն յօգնաթիւք: Պատասխանի. Յայտ է ի Սուրբ Գրոց...

ե. 117ա-29բ Գլուխ հինգերորդ. Յաղագս առաջին մարդոյն – Հարցումն 1. Արդե՞օք Ադամ եղե՞ առաջին քան զամենայն մարդ: [Պատասխանի.] Այո՛, եւ չունին բնաւ նախադամեանք... զբոլոր բնութիւնն հրեշտակային, որպէս մեղքն Ադամայ:

5. 122բ-60բ ճառ յաղագս խորհրդոյ մարդեղութեան

ա. 122բ-3ա Գլուխ առաջին. Յաղագս անուան մարդեղութեան – Հարցումն 1. Զի՞նչ իմանի անուամբ մարդեղութեան: Պատասխանի. Ըստ զօրութեան ձայնին նոյն է ընդ միաւորութեան Բանին...

բ. 123ա-4բ Գլուխ երկրորդ. Յաղագս կարելութեան մարդեղութեան – Հարցումն 1. Արդեօք խորհուրդ մարդեղութեան իցէ՞ կարելի: Պատասխանի. Այո՛, քանզի արժէ հետեւութիւնն...

գ. 124բ-30ա Գլուխ երրորդ. Յաղագս լինելութեան խորհրդոյ մարդեղութեան – Հարցումն 1. Արդեօք խորհուրդ մարդեղութեան կատարեցա՞ւ ի Տէր Քրիստոս: Պատասխանի. Այո, քանզի ասի... (ունի երկու յօդուած):

դ. 130ա-9բ Գլուխ չորրորդ. Յաղագս ծանօթութեան խորհրդոյ մարդեղութեան – Առ ի հերքել յաջողապէս...

ե. 139բ-40բ Գլուխ հինգերորդ. Յաղագս հարկատրութեան մարդեղութեան – Հարցումն 1. Արդեօք մարդեղութիւնն է՞ր հարկաւոր: Պատասխանի. Բացարձակապէս, չէր հարկաւոր...

զ. 140բ-3բ Գլուխ վեցերորդ – Հարցումն 1. Արդեօք մարդկային բնութիւնն ի Քրիստոս բաց ի յանձնական միաւորութենէ պարզեօք այլոց շնորհաց իցէ՞ զարդարեալ: Պատասխանի. Ի վայրկենէ յղութեան...

է. 143բ-8բ Գլուխ եօթներորդ. Յաղագս արդեանցն Քրիստոսի – Հարցումն 1. Արդեօք Քրիստոս արդիւնս ինչ շահեցա՞ւ: Պատասխանի. Ի հաւատոց ունիմք, թէ շահեցաւ...

ը. 148բ-60բ [Գլուխ ութերորդ]. Յաղագս կոչմանցն Քրիստոսի – Հարցումն 1. Որպիսի՞ կոչմամբք նշանակի Քրիստոս: Պատասխանի. Ի Սուրբ Գիրս մանաւանդ... կենդանարար պատկերին Քրիստոսի ընծայեցուցանեմք:

6. 161ա-92բ Ճառ յաղագս շնորհացն Քրիստոսի – 161ա Կարգ վարդապետութեանն պահանջէ...

ա. 161ա-3բ Գլուխ առաջին. Յաղագս ծանօթութեան շնորհացն Քրիստոսի – Հարցումն 1. Զի՞նչ իցէ շնորհքն Քրիստոսի: Պատասխանի. Է՛ ձրի եւ գերբնական պարգեւ Աստուծոյ...

բ. 163բ-6բ Գլուխ երկրորդ. Յաղագս բաժանման շնորհաց Քրիստոսի – Հարցումն 1. Քանի՞ պատիկ են շնորհքն Քրիստոսի: Պատասխանի. Կրկին. է՛ որ արտաքին...

գ. 166բ-71բ Գլուխ երրորդ. Յաղագս հարկատրութեան ներգործական շնորհաց – Հարցումն 1. Մի՞թէ հնար իցէ՞ ումեք... Պատասխանի. Ոչ բնաւ հնար է...

դ. 171բ-5ա Գլուխ չորրորդ. Յաղագս ազդու շնորհաց – Հարցումն 1. Զի՞նչ է ազդու շնորհքն: Պատասխանի. Է՛ ներգործական նպաստ Աստուծոյ...

ե. 175ա-9բ Գլուխ հինգերորդ. Յաղագս բաւական շնորհաց – Հարցումն 1. Զի՞նչ է շնորհքն բաւական: Պատասխանի. Է՛ ներգործական նպաստ Աստուծոյ...

զ. 179բ-86ա Գլուխ վեցերորդ. Յաղագս ունակական շնորհաց – Հարցումն 1. Ո՞չք են անուանք ունակական շնորհաց: Պատասխանի. Կոչին նախ՝ շնորհք արդարացուցիչ...

է. 186ա-9բ Գլուխ եօթներորդ. Բացատրութիւն պատկանելոց առ ունակական եւ արդարացուցիչ շնորհս – Հարցումն 1. Արդեօք տեսակն արդարացուցիչ իցէ՞ մի եւ պարզունակութիւն, թէ հաւաքումն բազմաց: Պատասխանի. Եթէ նկատեսցի ըստ էութեան...

ը. 189բ-91ա Գլուխ ութներորդ. Յաղագս գործոց շնորհաց – Հարցումն 1. Ո՞չք են գործի շնորհաց: Պատասխանի. Արդարացուցումն եւ արդիւնք գործոց բարեաց...

թ. 191ա-2բ Յաղագս լինելութեան փաւարանի – Զլինելութիւն քաւարանի ունիմք հաստատեալ... եւ ի յիշատակի շարշարանացն նորա իբրեւ ներգործութիւն շարշարիլ:

Յաւելեալ ունի.

193բ-4բ (ԺԹ. դ., վրացերէն, մխեդրուլի) [Կերպ անուանարկութեան] Քաղուածքներ ֆրանսերէնից թարգմանուած հոգեւոր գրքից (յընթացս երբեմն նաեւ հայերէն առանձին բառեր):

Մէկ թերթ ընկած, որի մի փոքրիկ հատուած մնացել է Բ. կազմաստատի վրայ:

ՅՆՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Յա (շղագիր, 1885 թ.) Հ^մ 11: Նուէր սուրբ էջմիածնայ մատենադարանին: Գաբրիէլ Յոհաննիսեանց: 12. Ե. 1885:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմ Ա.՝ « Πρροεσοεε », «// ինչ ոչ գոյ ի քեզ», Կազմ Բ. ոռւերէն (անընթեռնելի): Կազմի մէջքին փակցուած թղթին. «Աստուածաբանութիւն Հաբերտի», «2. Անյայտ հեղի[նակի Աստուածաբանութիւն]: Աստառ Ա.՝ «2. Աստուածաբանութիւն անյայտ հեղինակի: Վրացերէն մի երկու թերթ վերջում», «Հ^մ 30»: 1ա՝ «Նաշեանց» (սեւ մատիտով), «Հ^մ 349/ 2533», «ԺԹ. Մ[եարոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 8Յա (նոտրգիր, արտ. լս.) «Սուտ է, միայն ելանէ ի Հօրէ»: Աստառ Բ (նոտրգիր) «Տէր իմ, եթէ հարցանե[ս]// որպիսութիւնն, փառք եւ գ// մութեամբն եւ քո սուրբ եւ// ողջ եւ առողջ ե// հարցանե[ս]//»: «Թուղթս այս հասցե[ս]// Տեառն Տեառն Սիմօն անտ// քահանային քաջխոյան մեծ//»*:

* Կազմի թղթի ներս ծալուած ելուստները նամակի շարադրանքը ծածկում եւ դարձնում են անընթեռնելի:

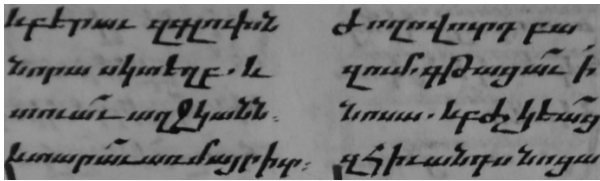
2534

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԿԱՅԱ

ԳՐԻՉ, ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ, ԱՐԾԱԹԱՊԱՏՈՂ՝ Նիկողոս Մելա-

նատր: ՄՏԱՅՈՂ՝ Յոհաննէս երէց: ԹԵՐԹ՝ 307-2 (թիւի 121-123, ք. 307ր Պահպանակ է). չգրուած՝ 1ա, 2բ, 3ա, 4բ, 5ա, 6բ, 7ա, 8բ, 9ա, 10բ, 150բ, 151ա, 238ա: ՊՐԱԿ 12+Ա-ԻԵՒ12 (Գ, ԺԶ 11, Զ 10, ԺԲ 8, ԻԳ 13): ՆԻԹ՝ մագաղաբ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16,2x11,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (11,5x8): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 49ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, բարձախնդակ արծաթէ կրկնակագմով, Ա. փեղկին Քրիստոս ի վերայ չորեքերայեան արոտին, երկու հրեշտակ, Քրիստոսի մարմնի վրայ ականակոտ (երեք կարմիր եւ չոր կանաչ ֆաւերով) ոսկեգօծ արծաթէ խաչ (յետագայում ագուցում), Բ. փեղկին չորս անտարանիչներ, «[Ռ(՞)]ՃԼԷ» (1(՞)688) մակագրութեամբ, միջուկը տախտակ, աստուար կանաչ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (Ա.-Գ.) + 4 (ք. 307, ե-է.), մագաղաբ, չգրուած (միայն ք. 307ը գրուած, որի պատճառով էլ քերականուել է):

Նմուշ 49ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Մատթեոս 13բ, Մարկոս 94բ, Դուկաս 151բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն 238բ: Խ Ո Ր Ա Ն՝ 1բ, 2ա, 3բ, 4ա, 5բ, 6ա, 7բ, 8ա, 9բ, 10ա: Կ Ի Ս Ա Խ Ո Ր Ա Ն՝ 13բ, 95ա, 152ա, 239ա: Լ Ա Ն Գ - Ա յ Ի Ն . Աւետումն Յովսէփայ՝ 15բ, Մոզք յԱրեւելից՝ 16ա, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 18ա, 241ա, Յիսուս Քրիստոս՝ 20բ, 21բ, 22բ, 25ա, 26բ, 27բ, 34բ, 38ա, 39բ, 44ա, 46բ, 48ա, 49աբ, 52բ, 56բ, 58ա, 60ա, 63բ, 66ա (եւ թզնի սերեալից), 67բ, 68բ, 71ա, 74ա, 81բ, 84բ, 89բ (ծննդադիր), 96աբ, 97բ (ծննդադիր), 101բ, 103աբ, 104բ, 107ա, 109աբ, 112բ (ծննդադիր), 114բ, 121ա, 123բ, 125բ (երկիցս), 128բ (եւ թզնի սերեալից), 129բ, 133աբ, 138բ, 142ա, 146բ (յարուցեալ), 160ա, 164բ, 166աբ, 168ա, 169ա, 171ա (ծննդադիր), 174ա, 178ա, 182բ, 183բ, 186բ, 187ա, 190բ, 193ա, 198ա, 200բ, 201բ, 206բ, 210ա, 211բ, 217բ, 218ա, 221ա (եւ տանար), 224բ, 234ա, 240ա, 241ա, 243բ, 245ա, 247ա, 250ա, 252ա, 253ա, 254ա, 255ա, 256բ, 259աբ, 260բ, 261բ, 262բ, 263բ, 268բ, 269բ, 270ա, 274բ, 275բ, 277աբ, 279աբ, 280բ, 281բ, 283աբ, 293ա, 295բ (ծննդադիր, խաչ ընդ ոս), 299ա, 300ա, Ուսուցումն ժողովրդեան՝ 31ա, 50բ, 189ա, 195բ, 196բ, Մատթեոս մաքսատր առ ոստ Քրիստոսի՝ 32բ, Իշխան մի մատուցեալ երկիր պագանէր Յիսուսի՝ 33բ, Կոյր երկու՝ 34ա, 64բ, Ուսուցումն աշակերտաց՝ 36ա, 54ա, 102բ, 117բ, 119բ, 137բ, 170ա, 246ա, 299բ, Բ. առաքեալի՝ 40ա, 100ա, 216ա, 232բ (առանց լուսապատկերի), 234բ, Կոյր եւ համբ դիվահար՝ 41բ, Գպիրք եւ փարիսեցիք՝ 42բ (երկու հոգի), 113ա (երեք հոգի), Տանուտէ՝ 45բ (առակ սերմնացանի), Հէրովդէս ի վերայ զահի՝ 48ա, 110ա, Մայր այսահար աղջկայ, քանանացի առ ոստ Քրիստոսի՝ 52ա, Հայր լուսնոտի առ ոստ Քրիստոսի՝ 56ա, Մատուցեալ մանուկ ոմն՝ 61ա, Փարիսեցիք (երեք հոգի)՝ 69բ, 101ա, ժողովեալ քանանայապետք, դպիրք եւ ծերք՝ 80բ (երեք հոգի), Յիսուս եւ Պետրոս՝ 82բ, Կապումն ձեռնացն Քրիստոսի՝ 86ա, Քանանայապետքն եւ փարիսեցիքն ժողովեալ առ Պիղատոս՝ 90ա, Իդպարեւ կանայք՝ 90բ, Բժշկումն անդամալուծին՝ 98բ, Դեփ մաքսատր՝ 99ա (ծննդադիր), ժողովուրդ՝ 102ա (երեք հոգի), 116ա (հինգ հոգի), 203բ (երեք հոգի), 244ա (չորս հոգի), 255բ (երեք հոգի), 276բ (երեք հոգի), Քրիստոս եւ աշակերտք ի վերայ նալի՝ 105բ, 116բ, 179բ, երկուք ի ժողովրդապետաց՝ 108ա, Առաքեալք՝ 111բ (երեք հոգի), Բժշկումն

ՌՃԵ. – 1656

խոյի եւ համեր՝ 115բ, Մատուցեալ մանկունմ՝ 124ա (երկու հոգի), Բարախմէս կոյր՝ 127ա, Սանդուկեցիք՝ 131բ (երկու հոգի), Քրիստոս՝ նստած եւ առ ոստ նորա կին մի եւ շիշ իւրոյ նարդեան՝ 136բ, Յովսէփ Արիմաթացի (ծննդադիր)՝ 145ա, 231բ, Աւետումն՝ 154ա, Յարուցեալ Մարիամ՝ 155ա, Յովսէփ եւ Մարիամ՝ 157ա, Հովի եւ հօտ իւր՝ 157բ, Մանուկ Քրիստոս ի մէջ մատրի եւ երկու հովիք լուսապատկերով՝ 158բ, Ընծայումն ի տանարն՝ 159ա (մանուկ Յիսուս եւ Սիմէոն ծերունի), Յովհաննէս առաքեալ՝ 161ա, Բժշկումն բորոտի՝ 168ա, Յարուսիւն որդոյն միամօր մօր՝ 175ա, Սիմովն առ ոստ Քրիստոսի՝ 176բ, Բժշկումն դիվահարի՝ 185բ, Բժշկումն համեր՝ 191բ, Այսահար կին ծննդադիր՝ 199բ, Առաքեալք երեք՝ 209ա, Մատուցանելն առ նա մանկոտի՝ 212բ, Կոյր ոմն մուրացիկ՝ 213բ, Մատուցեալ ոմանք ի սանդուկեցոցն՝ 219բ (երկու հոգի), Քանանայապետք եւ դպիրք՝ 223ա (երկու հոգի), Մերակոյտ ժողովրդեան՝ 227բ (երեք հոգի), Փիլիպոս՝ 242ա, Հարսանիք ի Կանայ՝ 242բ, Սուրբ Հոգի՝ 248բ, Բժշկումն հիսանդին ի Պրոքատիկէ սազանի՝ 250բ, Հրէայք՝ 263ա (երկու հոգի), Կոյր ի ծնէ՝ 266ա, Յարուսիւն Ղազարոն՝ 271բ, Յուպա՝ 291ա, Յովսէփ Արիմաթացի աղաչեաց զՊիղատոս՝ 297բ, Յիսուս եւ Պետրոս՝ 301բ, Շնացեալ կին առ ոստ Քրիստոսի՝ 302բ: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա Ր ղ՝ բուսական, աշտանակ (104բ): Զ ա Ր ղ ա զ Ի Ր՝ բուսական, հանգուցագիր, բոչնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, նարնջի, վարդագոյն, մանուշակագոյն, սպիտակ, մոխրագոյն, դարչնագոյն, շագանակագոյն, սեւ, ոսկի:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա. փեղկի խաչի երկու ֆաւն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ի Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- 1. 1բ-2ա Թուղթ Եւսեբեայ.
- 2. 3բ-10ա Համաբարբառ (Կանոն Ա.Ժ.).
- 3. 11աբ Նախադրութիւն, 11բ-3ա Գլուխք, 14ա-92ա Աւետարան Մատթեոսի:
- 4. 92բ Նախադրութիւն, 93ա-4ա Գլուխք, 95ա-147ա Աւետարան Մարկոսի (146բ-7ա «Յարուցեալ Յիսուս»)
- 5. 147բ-8ա Նախադրութիւն, 148ա-50ա Գլուխք, 152ա-235բ Աւետարան Դուկասու:
- 6. 236ա Նախադրութիւն, 236բ Համաձայնութիւն չորեցունց գլխոյս, 236ա-7բ Գլուխք: 239ա-303ա Աւետարան Յովհաննէս (302բ-3ա «Ժրք կնոջն շնացելոյ»):

Ունի լուսանցային համաբարբառ՝ 2-6 տող:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

303բ Փառք անսկիզբն եւ անզուգական, անեղական, անալլալական, միասնական, անտանելի, անքննելի, անհասանելի, անիմանալի, անպարագրելի, անծերանալի, աներբ, անուր, անորակ, անքանակ, անբաժանելի, էական սուրբ Երրորդութիւնն յաւիտեան յաւիտենից. ամէն: Որ զտկարութիւնս իմ զօրացոյց յաւէտ իւրոյ իմաստութեանն, վասն որոյ եւ ես՝ մեղապարտ ոգի Նիկողոս անարժան ծառայ ծառայիցք Աստուծոյ յանձն առեալ՝ յոգևով շափ կատարեցի զտառս հոգեշունչ, աստուածազարդ, աստուածախաւս սուրբ Աւե-

տարանիս, զոր ամենասուրբ Հոգին հանգչելով յերանելի աւետարանիչսն՝ ընդ համասփիւռ ոլորտս տիեզերաց լոյս շահացուցին, իսկ ի լինելութեան արարածոց, յորժամ Բանն Հար բղխեցոյց յարարչագործն յեղէմայ չորս առաջս գետոց՝ զչորս կողմանս երկրի պարարելով, որ բերէր արինակ զաւետաբեր չորս առաջս Աւետարանիս, վասն զի բղխելով ի կենդանի աղբերէն Քրիստոսի զբանաւոր բարունակս. այսինքն՝ զբառանիւթեան զմարդիկ երկնաւոր այգեգործին ի ծաղկաւետ լիութիւն եւ ի |304ա| պատղածնութիւն ուրախութեանն կազմեցին: Նման են սոքա քառանկիրն աշխարհիս, իսկ զի չորս չորեքկերպեան աթոռոցն զի՞նչ ասացից, զի են ի նոսա չորս դէմն՝ Մար[դ]ոյ, Առիւծոյ, Յլոյ, Արծուոյ: Մատթէոս ի դէմն մարդոյ, Մարկոս ի դէմն առիւծոյ, Դուկաս ի դէմն ցլոյ, Յովհաննէս ի դէմն արծուոյ սրաթեւ, արագաթոխ ի բարձունս ելանէ եւ զանճառն ճառէ, եւ իւրաքանչիւր զմարմնաւորութիւնն Քրիստոսի գուշակեն: Քանզի եւ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս զքառանիւթեա մարմին նախաստեղծին զգեցեալ՝ երկրորդ Ադամ զինքն անուանելով, բեւեռեցաւ ի վերայ քառաթեւ խաչին, զԱրեգակն խաւարեցոյց, զԼուսինն յարին դարձոյց, զերկիր շարժեաց, զվէմս պատուեաց, զմեռեալն արտաք[ս] վերածեաց, զգժոխս աւերեաց, զարգելեալսն ազատեաց: Զհպարտացեալ գոռոզն զԲելիար կապեաց, յարեաւ սքանչելապէս յաւուր երրորդի, եւ յարոյց ընդ իւր զապականեալ մարմինն Ադամայ, եւ մեզ՝ հաւատացելոցս խրախոյս տալով, ասէ՛ քաջալերեցար՝ ո՛ւր, զի ես յաղթեցի աշխարհի, եւ առ ծնաւոյն իւր հրաշալի մարմ|304բ|նովն, եւ հրաւիրեաց զմեզ յիւր արքայութիւնն, առաքեաց զմխիթարիչ Սուրբ Հոգին յառաքեալսն, եւ հրեղէն լեզուաւ զարդարեաց նոքաւ զհաւատացեալքս ի սուրբ Երրորդութիւնն, որում ամենեքեան արժանի լիցուք շնորհաւ եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն: Գրեցաւ սուրբ Աւետարանս ձեռամբ նուաստ եւ յետին գրչի՝ Նիկողոսի մեղապարտի, ունայնագործ Մելանաւորի, ի թուաբերութեանս աւքանագեան եւ աբեթական տաւմարի ՌՃԵ. (1656) եւ ըստ թուոյ շրջանի Ժ. շրջան անցեալ, եւ ըստ նորումս շրջանի Զ. եւ Ե.ն մտեալ, եւ ի գալստենէ կենարարին ՌՈՄԷ. (1657), եւ ստոյգ եւ յնտիր արինակէ, եւս առաւել համաբայիցն, զի գաղափար սորին շնորհեաց մեզ աննախանձաբար քաջ րաբունապետն Մինաս Բաբերդացի, ի յաշխարհիս Հոնաց եւ ի յերկիրս Արիւմի եւ յոյակապ եւ ի հոչակաւոր քաղաքիս, որ կոչի Կաֆայ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնին եւ Սրբոյն Սարգսի Զատավարին եւ որդոյն նորա Մարտիրոսին եւ այլ բազ|305ա|մահաւաք սրբոց, ի հայրապետութեանն Հայոց տեառն Յակոբայ եւ յեպիսկոպոսութեան ամենայն հիւսուսական կողմանց

տէր Գրիգորի՝ արհնեալ քահանայապետի, զոր տէր Քրիստոս պահեսցէ ի կամս ողորմութեան իւրոյ. ամէն:

Ի յայսմ ժամանակ]ի գրեցաւ ամենագովելի եւ գերահռչակելի, գերակատար եւ գերապանծ, գեղապաճոյճ եւ յոճնատենչ, լուսայիղճ եւ աստուածապաշտում սուրբ Աւետարանս չորեքճառագայթեան, ճշմարիտ աստուածախաւսութիւն, վսեմական աստուածաբանութիւն, անգիւտագործ եւ անհամեմատ ծայրածաւալ եւ ծայրագոյն վիպասանութեամբ, ի կայէ կատարոյ բարձրագունէ, յամենազար եւ յամենիմաստ տրւութենէ Հոգւոյն Սրբոյ առլցեալ ի հարաշարժ աղբերէն, ի հրածորանն հոսմանէ արբեալ բղխումն շնորհաց չորիցն աւետարանչաց՝ քառաբղխիցն սրբոց աստուածակիր արանցն ընտրելոց, շարադասեալ բացափայլ արտաճառութեամբ, բարձրաբարբառ աւետարանութեամբ: Յաղագս Բանին Աստուծոյ միածնին Հար մարմնաւոր ծննդեանն եւ մկրտութեանն եւ ամե|305բ|նայն տնարինական տնտեսութեանն, զոր ի յերկրի կատարեաց Աստուածն բան, յաղագս փրկութեան ազգի մարդկան ընդ չորեքճագեան տիեզերս տպաւորել յամենայն հաւատացելոց անձինս ճշմարիտ երկրպագուաց սրբոյ Երրորդութեանն, եւ յաղագս առ ի Հարէ անսկիզբն եւ անժամանակ ծննդեանն, որով զուարճանան անգրաւ ուրախութեամբ երկնայինքն եւ երկրաւորքս՝ փառաւորելով զհամագոյ սուրբ Երրորդութիւնն այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

Ճրագ անլոյս, լոյս նսեմացեալ, աղ անհամ, համեմ դառնացեալ յառաջ կոչեցեալ, յետոց կարգ դասեալ, զխաչ Տեառն բարձրեալ, հետոցն ոչ շուեալ, հետոցն հետեւեալ, շաւղաց մոլորեալ, սրբութիւն ստացեալ, ախտիւ շաղախեալ, Հոգի Սուրբ առեալ, զմարմին մեծարեալ, յաստիճան կոչեալ, անարժան գտեալ Յովանէս անուամբ ի քաղաքէն Կողոնիւռ եկեալ, եւ սնեալ յաշխարհն Հայոց ի քաղաքն Կաֆայ, եւ կոչեցեալ ի կարգ իրիցութեան ի վերայ գեղաքաղաքին Պաղչասարայի: Եւ յետ Ե. ամ անցելոյ, որ |306ա| հայոց թիւն ՌՁԳ. (1634) էր, եղեւ ծոազատիկ հոռոմոց եւ եղեւ գժտութիւն ի մէջ հայոց եւ հոռոմոց. վասն որոյ քանտեալ աւերեցին զեկեղեցին հայոց: Նոյն պատճառ ի նոյն ամին Յովանէս երէց թողեալ գտունն եւ զհասկն եւ գժողովուրդն Աստուծոյ յանձնեալ, եկն ի Կաֆայ քաղաք՝ ուխտ եղեալ երթալ յԵրուսաղէմ, զոր միաբանեալ ի մի խորհուրդ դօրալաթաւորք Կաֆայու միջնորդ արկանելով գտէր Սարգիս վարդապետն յԵրուսաղէմի, որ եւ բազում անգամ գաղտնի եւ յայտնի խրատեալ ասէր, եւ հազիւ հաւանեցուցանէր մնալ բնակիլ ի վանք Սուրբ Աստուածածնին, որ ասի Նոր Երեշխաւուր, եւ յետ հաւանութեան կամացն, եկեալ յաջորդ Սուրխաթոյ արքեպիսկոպոսական եւ մեծահաղէս ժողով արարեալ ի քաղաքն Կաֆայ՝ ի Սուրբ Սարգիս

եկեղեցին: Որք էին երեսփոխանք խոճայ Պէնկլին, խոճայ Մարն, խոճայ Եպաչին, մահդեսի Մինասն եւ այլ ամենայն ազատք եւ ուսմիկք, միաբանեալ ետուն զբանալի Աստուածածնի վանիցն: Եւ յետ սակաւ աւուրց ի նոյն ամի հոկտեմբեր ամսոյն ժե. (15) սկիզբն արարին սուրբ վանից |306բ| Աստուածածնի վերստին նորոգել, եւ ըստ կարեացն աւգնութիւն արարեալ Յովաննէս երէց արդեամբք եւ ջանիւ աշխատանաւք, եւ զանձն եւս տուեալ ի ծառայութիւն Սուրբ Աստուածածնի՝ ընդ իւր ունելով զգեստ պայծառ եւ մեծագին եւ զարդ բազում ի պայծառութիւն սուրբ եկեղեցոյ: Եւ ի թվականիս ՌՃԳ. (1655) ամին ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ կատարել զուխտն, եւ դարձեալ եկն ի վանս իւր՝ ընդ իւր ունելով մասն ի սուրբ փրկչէն, եւ ի սոյն ամի սիրով եւ փափաքանաւք եւ սրտաջան յաւժարութեամբ եւ քաջահաւատ յուսով եւ քրիստոսասէր բաղձանօք ետ գրել սուրբ Աւետարանս ի փրկութիւն կենաց իւրոց եւ ի լուսաւորութիւն հոգւոյ իւրոյ՝ յիշատակ իւր եւ ծնողաց եւ եղբարց եւ ամենայն զարմից, զանձ յաւիտենական եւ անկապոյտ ճոխութիւն ի պայծառութիւն սրբոյ եկեղեցոյ եւ յուրախութիւն ուխտի մանկանց նազելի մար մերոյ նոր Սիրվինի:

Արդ, աղաչեմ զսրբազան եւ զաստուածամերձ դասս քահանայիցդ, որք ընթեռնուք եւ լուսաւորեսցիք, յիշեսցիք ի մաքրափայլ եւ ի սրբամատոյց յաղաւթս ձեր |307ա| զվերոյգրեալ զՅովաննէս երեցն եւ զհայրն իւր՝ զՄուրատն, եւ զմայրն՝ Կիլիսէրն, եւ զիրիցակինն՝ Զինճին, եւ զեղբարքն իւր՝ զՄիասարն եւ զՀարանտոնն, որ փոխեցան ի տիս մանկութեան իւրեանց յաշխարհն կենդանեաց, եւ զկենդանի եղբայրն իւր՝ զՊետ-

րոս, եւ զգոուստրն՝ զԹագունին, եւ զամենայն արեան մերձակայքն իւր՝ զհարեղբայրն՝ զմահդեսի Եվրէնն, եւ զմեծ հաւ[ւր]ն՝ զմահդեսի Պետրոսն, եւ զհաւ[ւր]նն իւր՝ զԵանգլետէն, եւ զմեծ հարեղբայրն իւր՝ զմահդեսի Պաւլոսն, եւ զորդին իւր՝ զմահդեսի Գրիգորն, եւ զկենակիցն իւր՝ զՇահգաւտէն, եւ զգոուստրն իւր՝ զՓաշան, եւ զթոռն՝ զՆիկողոսն, որ եւ շնորհաւք Սուրբ Հոգւոյն առնէ զամենայն արուեստս դժուարինս եւ անհնարինս արագ եւ ճարտար ի գրչութիւն եւ ի դեղագործութիւն ըստ այնմ: Թէ ի Հոգւոյն տուեալ են ումեմն բան իմաստութեան, այլում բան գիտութեան, շնորհս լեզուաց եւ այլն: Եւ սմա տուեալ են շնորհս ձեռաց՝ կատարել գիտութեամբ, առնել զամենայն որ եւ սուրբ Աւետարանս գրեաց եւ ոս|307բ|կեզաւծ պատկերօք զարդարեաց, կապեաց եւ կազմեաց եւ շրջապատն արծաթազարդ արիւնեաց, զգիրն եւ զտուփ, զկերպն եւ զձեւն պատկերացն ինքնին արարեալ ըստ աստուածատուր բազմարուեստ շնորհացն, որպէս եւ յայտնի իսկ է սուրբ Աւետարանիս:

Արդ, որք հանդիպիք սմա՝ ընթեռնելով կամ զաղափար առնելով, յիշեսցիք զվերոյգրեալքս ի սմա, եւ դուք՝ յիշողիդ եւ յիշեցեալքս առհասարակ վայելեսցուք զպատրաստեալն ի Տեառնէ զանսպառ ուրախութիւնն ի Քրիստոսէ աստուծոյ մերմէ, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Հայր մեր, որ յերկինս, սուրբ եղիցի անուն քո՛:

Տէս ժե. Գ. յԷ-ք, Գ., էջ 713-5:

ՆՇՈՒՄ Աս՝ «2534/Հ^{որ} 367», «ՌՃԵ. - 1656. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2535

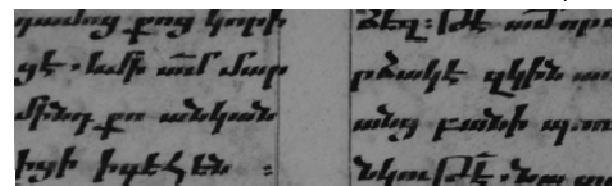
Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ժԶ. դար

Թերթ՝ 326+3 (կրկն.՝ ք. 1, 86, 235). չգրուած՝ 1աք, 100աք, 168ա-9բ, 254աք, 324ա-6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԷx12+1+4 (Բ, Գ 14, ԺԳ, ԺԸ 10): ՆԻԻԹ՝ մագաղաք, ք. 323-6՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսարդշմով՝ երկու շրջանակ, մէկի մէջ՝ խաչ (աւելացուած ժե. դարում), եզրահատման պատճառով ընկալուում է մասամբ: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 16,8x11,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (11,5x7,5): ԳԻՐ՝ բոլագիր (նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 19-22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ. աստաղը վարդագոյն մետախ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա ի ո ռ ա ն՝ 1գ, 101ա, 170ա, 255ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ թոչուն, բուսական (նաեւ մարդադէմ), վարդեակ, տանաւ, ծառ, յուշկապարիկ, աշտանակ (212ա): Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր, կենդանագիր, բուսական: Գ ո յ ն ե ղ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, նարնջի, սեւ, վարդագոյն (լուսանցագարդերի եւ զարդագրերի մի մասը գծանկարային են):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը եզրամաշ, մէջքի կաշին պատուած, երկուական կապիչներն ու փայտէ գամերը, դոնակի աստառն ընկած, ք. 232, 239, 243՝ բնական անցքեր:

Նմուշ 12ա

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1գ-9բ Աւետարան Մատթէոսի:
2. 98ա Նախադրութիւն, 98բ-9բ Գլուխք, 101ա-66բ Աւետարան Մարկոսի, 166բ Թելադրութիւն:
3. 166բ Նախադրութիւն, 167աբ Գլուխք, 170ա-253ա Աւետարան Դովասու:
4. 253բ Գլուխք: 255ա-322ա Աւետարան Յովհաննու:

Ունի լուսանցային համաբարբառ՝ 2-5 տող:

Բ. Ուսանաւորք

166բ Այս Մարկոս ասի առիւծ
 Զի սիգաճեմէ չէ գրծուած:
 Երազ յորասայս ըմբռնէ բուծ.
 Սոյն հարթ արար զբանս իւր հրծուծ:
 253բ Այս Ղուկասու եզն ասացին,
 Որպէս նա իսկ հերկէ զգետին,
 Կրկին անխոնջ վասն պտղին
 Սոյնպէս յերկար են բանք սորին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

322ա Փառք եւ պատիւ Հօրն անծնին, / աներբ,
 անեղ իսկականին, / եւ միածին նրա Բանին, / անճառ
 ծննդեանն հայրենին, / եւ Սուրբ Հոգոյն միշտ փառակ-
 ցին, / ամենառատ պարգեւատուին, / միող բնութեանն
 աստուածային, / մի տէրութեանն եւ միշտ էին, / գերա-
 կատար երիցն անձին, / կատարողի արարածին, / յան-
 ցեալն յայժմուս յապագային /եւ յանսպառ յաւիտենին
 յաւիտեանս. ամէն:

Իսկ չորից ակետարանացն խորհուրդ բազմօրինակ
 իմն ցուցմամբ տեսանի, զի ոմանք ասեն, թէ չորից
 Աւել 322բ|տար[ան]ացն են չորք անկիւնք արարածոց՝
 Արեւելք, Արեւմուտք, Հիւսիս եւ Հարաւ: Պարտ էր հա-
 մասփիւռ քարոզել զԱւետարանն: Իսկ ոմանց հաճոյ
 թուեցաւ ըստ չորից մշտահոս գետոցն յադենական աղ-
 բերէն յառաջ խաղացեալ՝ առ ի տիեզերաց ոգանումն՝
 Փիսոն, Գեհոն, Տիգրիս եւ Եփրատէս՝ թրւով ուռճա-
 տեալք ի կենդանական աղբերէն ոռոգանել զպատա-
 քեալ միտս մարդկան: Նոյն օրինակ ըստ տեսութեան
 եզեկիւնելի քառակերպեան աթոռոյն՝ Մարդ, Առիւծ, Եզն
 եւ Արծիւ, զանմարմնոցն Տէր տեսանելով բազմեալ ի
 փառացն աթոռ իմանալի ցուցմամբ, զինամս բոլոր
 բնութեանս զակն արկումն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

323ա (որպէս շարունակութիւն նախորդի, այլ ձեռ-
 քով, ժէ. դար) Որ առ աստուածապէս եւ տիրաբար
 նշանակէ զիւնելն առ ի հողածինս, հոգեղինացն անմա-
 հից զմահկանացու առնու հաղորդս, եւս ի գերակա-
 տար հանել ի փառս: Վասն զի փառաց թագաւորն
 Քրիստոս զմերս առեալ բնութիւն, յինքեան միացոյց
 յաստուածութեան, ուսուցանելով մի Որդի, դաւանելով
 յԱստուծոյ Հարէ եւ ի Մարիամայ սուրբ կուսէն անճառ
 միութեամբ/// (շարունակուած):

323ա (իբր շարունակութիւն նախորդի, ժժ. դարի
 վերջ, Մեսրոպ արքեպս. Սմբատեանի ձեռքով) Որպէս
 առեալ ի սոյն Աւետարանէ հարք սուրբք, մեկնիչք
 ուսուցանեն մեզ գրուածովք իւրեանց: |323բ| Արդ,
 գրեցաւ Աւետարանս ի փառս աստուծոյ Յիսուսի Քրիս-
 տոսի, ի թվին մարմնառութեան փրկչին Յիսուսի
 ՌեճկԳ. (1563) եւ ի թվիս հայկական ՌժԲ. (1563) ի
 հայրապետութեան ազգիս հայոց տեառն Յակովբայ, ի
 մայրաքաղաքն Հայոց եւ հնութեանն պարծանքն Նա-
 խիջեաւն, ընդ հովանեաւ Սուրբ Վարդան եկեղեցոյ
 Աստապատայ, ընդ ձեռն մեղսամած Մեսրոպ վար-
 դապետի՝ խոնարհ ծառայի Սուրբ Վարդանայ:

Այս «յիշատակարան»ը գրուած է Մեսրոպ եպս. Սմբա-
 տեանցի ձեռքով, յետագայում ակելացրած թղթի թերթի վրայ,
 որ գրուած է բուն գրչի յիշատակարանի պատմական մասը
 պարունակող մագաղաթէ թերթի փոխարէն, առ այս 323բ էջի
 ստ. լս ժժ. դ. վջ. շղագրով կայ «Կեղծիք Մեսրոպ եպիսկոպոսի
 Սմբատեան»: Ըստ այդմ նրա նշանակած գրչութեան թուա-
 կանը «ՌժԲ. – 1563» եւ վայրը «Նախիջեան» խնդրական են:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձած թղթին՝ «12»: Կազ-
 մաստառ Ա.ին սոսնձուած թղթին՝ «2535/2^ր 373»,
 «ժէ., Մ[եսրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2536

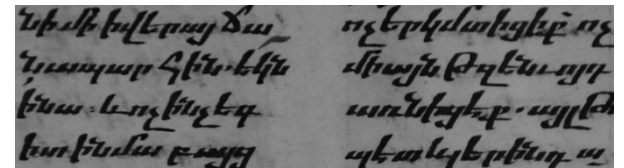
Ա. Ի Ե Տ Ա. Ր Ա Ն

[ԿԱՏԱ]

ՌՁԶ. – 1657

ԳՐԻԶ, ԾԱԳԿՈՂ ՆԻԿՈՂՈՍ [ՄԵԼԱՆԱՏՐ]: ՄՏԱՅՈՂ ՄԻՆԱ ՄԵՅ:
 ԹԵՐԹ՝ 318. չգրուած՝ 1բ-3ա, 8բ, 155ա, 248ա-9ա: ՊՐԱԿ՝
 1x10+Ա-ԻԶx12 (ժԵ, ԻԶ 10): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝
 16,5x12: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (11,5x9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝
 69ա): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ մանուշակագոյն մովաթ, մէջքը՝ շագանա-
 կագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստաղը
 կանաչ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր (ժժ. դարի): ՊԱՀՊԱ-
 ՆԱԿ՝ 1+1, կանաչ թուղթ, մաս կազմաստառի, Աբ եւ Բա էջերին
 սոսնձուած սպիտակ թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Մատթէոս՝ 11բ, Մարկոս՝ 98բ,
 Ղուկաս՝ 155բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 249բ: Խ ո Ր ա ն ՝ 3բ,
 4ա, 4բ, 5ա, 5բ, 6ա, 6բ, 7ա, 7բ, 8ա: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 12ա,
 99ա, 156ա, 250ա: Լ ու ս ա ն գ ա զ ա Ր ղ՝ վարդեակ, թոշուն,
 տանաւ, բուսական, բուսական՝ մարդու դէմքով (251ա): Զ ա Ր -
 ղ ա զ ի Ր՝ թոշնագիր, բուսական, հանգուցային: Գ ո յ ն ե Ր՝ կար-
 միր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, նարնջի, մանուշակագոյն,
 շագանակագոյն, սպիտակ, սեւ, ոսկի:

Նմուշ 69ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը եզրամաշ, պահպանակ Բ.՝ հիմքից
 անշատ, ք. 257, 281, 315՝ բնական անցքեր, ակետարանիչների
 եւ անուանաթերթերի մանրանկարների ներկերը փոքր ինչ վնա-
 սուած, մասնատրապէս՝ Յովհաննէս եւ Պրոխորոն նկարչ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 3բ-4ա Թուղթ եւերեալ:
2. 4բ-8ա Համարաբարտ (Կանոն Ա-Ժ.):

3. 9ա Համաձայնություն նախասացեալ գլխոցս:

4. 9աբ Նախադրություն, 9բ-11ա Գլուխք, 12ա-96ա Աւետարան Մատթեոսի:

5. 96բ Նախադրություն, 97ա-8ա Գլուխք, 99ա-151բ Աւետարան Մարկոսի (150բ-1բ «Յարուցեալ Յիսուս»):

6. 152աբ Նախադրություն, 152բ-4բ Գլուխք, 156ա-246ա Աւետարան Լուկասու:

7. 246բ-7ա Նախադրություն, 247աբ Գլուխք, 250ա-317ա Աւետարան Յովհաննու:

Ունի լուսանցային համաբարբառ՝ 2-7տող:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

317բ Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Որ տայ զաւրութիւն յինքն հայեցողաց՝ ի ներհակ եկամտիցն պարսպել զանձինս եւ բնաւորական արարչադիրն հետեւել սահմանի, որով զբնաւորական շարժումն իմաստապէս մարթ է յաւրինել, աստուածային սիրովն ուղերձել եւ սիրալիր համբուրիւ զսեփհականն ողջունել զկեանս. յար ի գլուխն ըստ իմաստնոյն հայեցմամբ, ըստ որում եւ այժմոյս հոգւոյն ակամբ նայեցեալ յաստուծայինսն: Այսինքն՝ ի հրաման գլխոյն մերոյ ու Աստուծոյ, որ ասէ, թէ՛ Զամենայն զոր ինչ ունէր, երթեալ վաճառեաց եւ գնեաց զայն մարգարիտ: Եւ դարձեալ, թէ՛ Մի՛ գանձէք ձեզ զգանձ յերկրի, այլ յերկինս, որ ոչ ցեց ուտէ եւ ոչ ուտիճ |318ա| ապականէ: Եւ ըստ Սողոմոնի զասացեալն, թէ՛ Լաւ է զվաճառն զայն գտանել, քան զգանձս ոսկոյ եւ արծաթոյ: Եւ թէ՛ Երանի, որ ունիցի զաւակ ի Սիոն եւ ընդանի յերուսաղէմ վերին, որ եւ ստացան զսուրբ Աւետարանս զայս՝ զանանց գանձարանս եւ զաստուածունակ ճեմարանս, որ է թագ պարծանաց եւ պսակ փառաց սրբոյ եկեղեցոյ, նա եւ ամենայն սրբոց առաքելոց եւ մարգարէից, հայրապետաց եւ բազմաշարժար մարտիրոսաց: Վասն զի արեգակնապէս լուսաւորէ զընթացնոր հաւատացեալքս:

Արդ, այսմ աստուածային եւ հոգեւոր գանձուցս եւ անշիջանելի լապտերացս եւ ամենագով գերահրաշ պարգեւիս ցանկացաւդ եղեալ աստուածասէր եւ առաքինի վարուք լցեալ սրբազան քահանայս՝ տէր Մինաս մահապահն, հանդերձ որդւովն իւրով՝ տէր Քրիստոս-

տուրիւ, եւ ստացաւ զսա ի հալալ արդեանց իւրոց՝ յիշատակ հոգւոյ եւ |318բ| իւր ծնողացն՝ հօրն՝ Ուրուպիին, եւ մօրն՝ Ախպիբային, եւ կողակցին՝ Ալամ իրիցկնոջն, որոցն՝ տէր Քրիստոստուրինն՝ եւ Ուրուպիին, դստերացն՝ Եպիստոմիային եւ Ալիկիլին եւ ամենայն արեան մերձալորաց]. եւ ետ ի դրունս Սուրբ Աստուածածնի, որոց լիցի սա առ ամենեցուն պատճառ փրկութեան եւ առաջնորդ երկնաշու ճանապարհին:

Արդ, եղեւ զբաւ զրչութեան սորա ի թվականիս հայոց ՌՃԶ. (1657), ի հայրապետութեան տեառն Յակոբայ եւ Եպիսկոպոսութեան ամենայն հիւսիսական կողմանց տէր Գրիգոր արհնեալ քահանայապետի, զոր Տէր Աստուած պահեցէ ի կամս ողորմութեան իւրոյ, ի մայրաքաղաքն [Կաֆայ] («Կաֆայ» բառը ջնջած, տեղը գրած «Պօլիս») ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնին եւ Սրբոյն Սարգսի Զաւրավարին, ձեռամբ Նիկողոս ոմն անարժանի:

Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք ընթեռնոյք զսա եւ լուսաւորիք կամ արինակէք, յիշեսչիք ի Քրիստոսս զառաջասացեալ պատուական/// (Թափուած):

ԺԹ. դարի կէսի ձեռքով ստորին լուսանցում աւելացրած. «անձինսն, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ. ամէն»:

Տէս ԺԷ. դ. յիշ-ք, Գ., էջ 761-2:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (շինծու բոլորգիր եւ նոտրգիր, ԺԹ. դար) Աւետարան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, գրեալ յամի տեառն 1655, որ ի թուին հայոց ՌՃԶ., ձեռամբ Նիկողայոս դար:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձած կանաչ թղթին «18», որի տակից երեւացող սպիտակ թղթին՝ «11»: Կազմաստառ Ա.՝ «2536/2^{րդ} 379»: Պհպ. Ա.ա.ին սոսնձած թղթին (ճնշադրոշմով. բոլորակ, կենտրոնում երկգլխանի արծիւ., «Всеросійск N° Д Т. 6 Вѣс-тавска», «ՌՃԶ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]»), «Ի սեպհական ձեռագրոց Գէորգ Գ. կաթողիկոսի՝ հանեալ ի պահարանէ, որ ի «Ծաղկած ալվան»ի Վեհարանի»:

2537

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

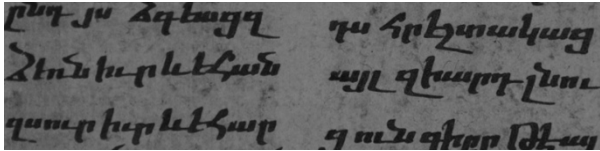
ԱՐԱՆԻՇՇ*

ԳրիՉ՝ Կարապետ արդ: ԾԱՂԿՈՂ՝ Ղարայ՝: ՍՏԱՅՈՂ՝ Յոհաննէս վրդ.:
Թեթ՝ 294-6+1 (տե՛ս Պահպանակ, կրկն.՝ թ. 74). չգրուած՝ 1ա-6ա, 74դ, 96ա, 290բ-4բ: ՊՐԱԿ Ա+ԻԳx12 (Ձ 10+1, ԺԱ 10)+4: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, թ. 289-92՝ այլ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 18x13,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկպիւն (14x10): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 87ա): ՏՈՂ՝ 19-28 (19՝ 7ա-64բ, 75ա-123բ, 133ա-55ա, 21՝ 65ա-74բ, 124ա-31բ,

ՌԺԷ. – 1568

169ա-288բ), խառն՝ 21-27՝ 155բ-68բ, 20՝ 289ա-90ա, 25-28՝ 132աբ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջովը տախտակ, աստառը կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (թ. 1-4) + 2 (թ. 293-4), թուղթ, չգրուած:
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Մաաթէս՝ 6բ, Մարկոս՝ 96բ, Ղուկաս՝ 152բ, Յովաննէս եւ Պրոխորոն՝ 228բ: Կ ի ս ա խ ո ս ա ն ՝ 7ա, 97ա, 153ա, 229ա (կիսախորանում շրջանակների մէջ,

կենտրոնում Յիսուս Քրիստոս, կողքերին՝ Յովհաննան և Յակոբ առաքելայի: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Յարուցեալ Մարիամ՝ 156ա, Սրնգահար հովիւ՝ 158բ, Յովսէփ Արիամաթացի՝ 282ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր Ղ՝ բուսական, թռչուն, տանաւ, յուշկապարիկ, վարդեակ, ծառ: Ջ ա Ր Ղ ա զ ի Ր՝ թռչնագիր, բուսական, կենդանագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, նարնջի, վարդագոյն, մանուշակագոյն, սպիտակ, շագանակագոյն, սև:

Նմուշ 87ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, մետաղէ խաչը, ստորին կապիչը և գամերն ընկած, մէջի կաշի պատուած, դոնակի կաշուից պահպանուած 6x4սմ հատուած՝ վերին արտաքին մասից. 74դ մէկուկէ սիւնակ գրուած, վրան թուղթ փակցրած, որը նորոգման ժամանակ հետացուել է բայց բնագրի պակաս չկայ. նորոգուած 2004 թ.՝ լրացուել են խիստ ցեցակեր մասերը, նաեւ՝ հիմնականում ստորին յուսանցների թափուած մասերը:

*Վկուներս երկում, որ Արցախ աշխարհում է (հմմտ ձեռ. 4181, որ նոյն տարում գրել է նոյն Կարապետ արեղան):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 7ա-95բ Աւետարան Մատթէոսի:
2. 97ա-151բ Աւետարան Մարկոսի (151բ «Յարուցեալ Յիսուս»՝ սկզբից թերի, սկ.՝ «Իսկ յետոյ մինչդեռ բազմեալ էին... », *ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1636 թ.*):
3. 153ա-227բ Աւետարան Դովասու:
4. 229ա-87բ Աւետարան Յովհաննանու (287աբ «Իրբ կնոջն շնացելոյ»):

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

228ա (գրչի) և զգծաւղ սուրբ Աւետարանիս Կարապետ սոսկանունն արեղայ յիշեցէք ի Քրիստոս, և Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն:

287բ Փառք ամենասուրբ երրորդութեան՝ Հար և Որդոյ և Հոգոյն Սրբոյ այժմ և անգրաւ յաւիտեանս յաւիտենին. ամէն: Արդ, արհնեալ և Քրիստոսն Աստուած մեր, ստեղծող և արարիչ համայգոյից արարածոց քոց, Որդի՛ Աստուծոյ կենդանոյ և կենդանարար, միածինդ և մարդասէր Աստուած, ի քէն սարսեալ դողան իման|288ա|ան(=լ)ի զարուսթիւնք, սրբասնեալ Աստուածն բոլորից, սուրբ, սուրբ, սուրբ, Տէ՛ր Աստուած սաբաո՛վդ, լի են ամենայն արարածք փառաւք քո: Դո՛ւ, Տէ՛ր տերանց և Աստուած աստուծոց, լրման ժամանակաց վասն մերոյ փրկութեան կամաւ Հար և հաճութեամբ Սուրբ Հոգոյդ խոնարեցաւ յերկնից, և մարմնացար ամէնարհնեալ սուրբ կոյս Աստուածածնին Մարիամա, և դատապարտեցեր զմեղս մեր ի մարմնի՛ ի քուն, խաչեցար և յարեար, զգժոխս աւերեցեր, զհոգիսն ազատեցեր, համբարձար փառաւք յերկինս, և միւսանգամ գալոց ևս՝ դատել զերկոյտասան ազգն Իսրայէլի:

Նովին բարէխաւսութեամբ սուրբ Աստուածածնին ազատեա՛ զհոգի գծողի սուրբ Աւետարանիս մեղապարտ գրչի՛ սոսկանունն Կարապետ արեղի և անարժանի. ամէն:

Արդ, գրեցաւ սուրբ Աւետարանս ձեռամբ ոգնայմեղ և փծուն գրչի՛ Կարապետ |288բ| արեղայի անարժանի, և գործաւքս եմ շարաւք ի լի: Ով [յ]ոյս [յ]արութեան ունի, լի բերանով և բոլոր հաւատով ողորմի ասի, և ինքն Աստուծոյ տեսոյն արժան լինի:

Գրեցաւ սուրբ Աւետարանս ի գաւղս Արախիշ, ի դունն Սուրբ Աստուածածնին, ի դառն և ի նեղ ժամանակի, ազգս հայոց փախուցեալ և ցրիւցան կային ի վերա աշխարհիս: Աւմ (=արդ), գրեցաւ սուրբ Աւետարանս ի հայրապետութեանն տեառն Յոհաննիսի, ե[լ]-ղանութեան Մահայմատի Խուտայքանդայ փաթշահին, ի թուականիս հայոց Ռփէ. (1568), ի նեղութեան ժամանակի:

Աւաման փաշէն երեկ, էառ ըզՇարուանն, Ամիր Համգայ Իմիրզէն երեկ՝ զնոքայ ցրիւցան արար, և զթաթար խանն ձեռնաշկալ արար, տարաւ ի Ղազախն:

96բ (ծաղկողի. Մարկոսի մանրանկարի մատեանի բացուածքին) Ղարայ:

289ա (ստացողի) Փառք ամենասուրբ երրորդութեան՝ Հար և Որդոյ և Հոգոյն Սրբոյ, անզըրաւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Արդ, արհնեալ, գովեալ, բարեբանեալ և ի սուրբս հանգուցեալ և ամենայն լեզաւք բարեբանեալ. ամէն: Սովորութիւն է աստուածային արանց միշտ և հանապազ խոկալ աստուածային պատուիրանս, ի տուէ և ի գիշերի միշտ զվերինն խորհել, ուր Քրիստոս նստի ընդ ջառէ Աստուծոյ: Եւ վասն բազում պատճառի բազումք փափա՛խն ջերմեռանդ սիրով և զղձալի ցանկութեամբ արդունս և գործս կատարել:

Նախ՝ վասն յաւիտենական և անմահ կենացն զանցաւորս արհամարհեն և զայն ստանան կեանս, որ մնացական է, որպէս ասէ Տէրն. երթա՛յք, գործեցէք զմի՛ զկորըստական կերակուրն, այլ զկերակուրն, որ մնա ի կեանսն յաւիտենական: |289բ| երկրորդ՝ զի հրամաէ Տէրն. Փանձեցէ՛ք ձեզ գանձ ի յերկինս, ուր ո՛չ ցեց և ուտիչ ապականեն, և ո՛չ գողք ական հատանեն, գրեմք զգիրքս, որ զամենայն գանձ և զամենայն աւետիք ի յինքն պարունակեալ ունի. նախ զվերին իմաստութիւն, և ապա զամենայն սքանչեւագործութիւն, որ ի սմայ: երրորդ՝ վասն անջինջ յիշատակութեան առաջի Աստուծոյ, որպէս ասէ մարգարէն. երանի, որ ունիցի զաւակ ի Սիոն և ընդանեակք յերուսաղեմ: Չորրորդ՝ վասն քօութեան և թողութեան մեղաց մերոց բարէխաւս առ Աստուած, որպէս ասէ մարգարէն. Ջմեղս քո ողորմութեամբ քաւեսցես, և զանարէնութիւնս քո՛ տրաւք տնանկաց. ըստ այսմ արիւնակի փափա՛եալ

եղեւ աստուածահին սուրբ Աւետարանիս աստուածասէր եւ պատուական, հեզահոգի եւ աղաւթարար, բարէսէր եւ խօտակրաւ[ն] ճգն[290] ազգաց եւ ողորմած՝ նման Աբրաամու հարն հաւատոյ եւ երջանիկ տիեզերալոյս վարդապետն Յոհաննէս՝ շահ անշիշանելի եւ վէմն հաւատ[ոյ], որ ստացաւ զսա հալար արդեանց եւ արդար վաստակոց իւրոց՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնաւոց իւրոց. հայրն՝ Մելիսեայ, եւ մայրն՝ Փիանդէն, եւ ամենայն արեան մերձաւորքն եւ եղբարք՝ տէր Թռ[ւ]մէն, Միւրգէն, տէր ընդատակէն, եւ քուէրքն՝ Փիանդէն, Խանաթրան, Նազուն, եւ զհանգուցեալ եղբարն՝ Ուլուխանն, եւ ամենայն արեան մերձաւորքն յիշեցէ՛ք լի բերան եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք, ձեզ եւ մեզ ողորմեսց[ի] իւր միւսանգամ գալստեան. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

152ա (բոլորգիր, 1636 թ.) Յիսուսի Քրիստոսի նուաստ ծառայ Ֆրայ Օգոստինոս արքեպիսկոպոս Նախիչեան յերկրէն եկի Հանիթարխան, այս սուրբ Աւետարանիս օրինակն գրեցի, բազում սխալանք գտայ ի սմայ, եւս առաւել՝ վերոգրեալ յետի փոխս վասն համբարձման, զոր եւ մեք գրեցաք յիշատակ մեր: Որք հանդիպիք ի սմայ կարգալով, վասն սիրուն Քրիստոսի յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր: Յիշողն յիշեալ լիջի ի Տեառնէ մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ: Գրեցաւ թվին մարդեղովեան Տեառն մերո Յիսուսի ՌՈՂՁ. (1636), հոգտէմբեր է.:

Տէս ժէ. դ. յիշ-ք, Բ., էջ 645:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմաստառ Ա.ին սոսնձած թղթին «Հ^մր 380/2537», «Ռժէ. - 1568. Մ[եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2538

Ա. Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԺԳ. դար

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 2բ-51բ Աւետարան Մատթէոսի (սկ. թերի (պակասում է կէս տող). «/// եւ որդոյ Աբրամաու...)
2. 53ա-82բ Աւետարան Մարկոսի:
3. 84ա-136ա Աւետարան Դուկասու:
4. 137ա-77ա Աւետարան Յովհաննոս:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

177բ Փառք ամենասուրբ Երրորդովեանն Հար եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ՝ (շարունակուած):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

136ա (բոլորգիր, 1410 թ.) Նուաստ եւ ներգեւեալ ոգի Ստեփաննոս Լալուկ վարդապետս Թավրէժեցիս տուի զայս Աւետարանս Շ. (500) դահեկան, որ էլ մարդոյ հաղ ու դավէ հետ Աբրահամ արեղին չկայ, Աւետարանս իւրն հաղ ու մուլք է: Ով որ խօսի կամ դավէ առնէ, դատի յԱստուծոյ եւ ամենայն սրբոց նորայ:

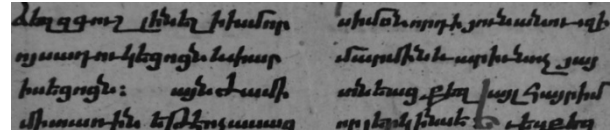
Ի թվին ՊԾԹ. (1410), յԱրաց ժԹ. (19), մայիս ԻԶ. (26) գրեցաւ հաստատ բանս Աստուծով:

Վերջում ոճաւորուած կապգիր, որի մէջ զանազաների է գուցէ «նԱՂԱՐ»:

Տէս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 109:

177բ (բոլորգիր, 1580 թ., որպէս շարունակովին գրչի անաւարտ յիշատակարանի) Կաման Աստուծոյ եւ՝ Մարկոս քահանայս, առի զսուրբ Աւետարանս ի հալալ ընչից իմոց՝ յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց՝ հարն իմո Մարտիրոս քահանային, եւ մօր իմոյ՝ Եղիսապետին, եւ Բեկիխաթունին, եւ եղբարց իմոց՝ Յոհաննին, որ հանգուցեալ է ի Քրիստոս, եւ Սարգիսին, եւ որդոյն իմ՝ Ումիտին, եւ եղբորորդոյն իմոյ՝ Դուրա-

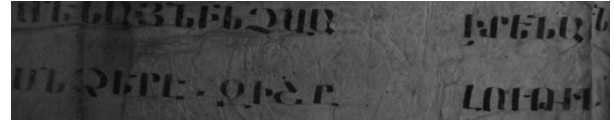
Թերթ՝ 178. չգրուած՝ 1աբ, 52ա, 83ա, 178բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ժեx12 (է, ժե 11): Նիւթ՝ թուղք: ՄԵՄՈՒԹԻՆՆ 17x12,2: ԳՐՈՒԹԻՆՆ՝ երկսին (13-13,5x9,5-10,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 27ա): ՏՈՂ՝ 25-27: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը վարդագոյն կտաւ. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 27ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆՆ – Մատթէոս՝ 2ա, Մարկոս՝ 52բ, Դուկաս՝ 83բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 136բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 2բ, 53ա, 84ա, 137ա: Ձ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ կենդանագիր, մարդագիր: Գ ո յ ն Ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, նարնջի, վարդագոյն, մանուշակագոյն, սպիտակ, շագանակագոյն, մոխրագոյն, սեւ, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Առ Կորնթացիս Բ. թուղք, Գ. 14 – Ե. 5: 1 (Ա), սկզբից, ստացուած 1 թերթի եզրահատումով: ԺԱ. դ.: Մագաղաթ, 16,5x12,3, երկսին (16,5x12,3), տող՝ 13 (պետք է լինի 19 կամ 20), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ): Կարդալ՝ Աբ, Աա. «Յիսուս, եւ զմեզ րնդ Յիսուսի յարուցէ... զաներեւոյթսն. զի երեւելիս/// [տան]ար շինուածոյս մերոյ քակտեսցի... որ ետ մեզ զանհաւ[ւ]ատեալ հոգւոյն»:

Նմուշ Աբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի մէջի կաշին ամբողջովին, դոնալը, երկուական կապիչներն ու գամերն րնկած, կաշին խիստ մաշտած, արտաքին ստորին անկիւններն րնկած (նաե՛ւ Բ. փեղկի միջուկ-տախտակը). պատուած Մատթէոս եւ Դուկաս ւսետարանիչների նկարներ եւ Մատթէոսի անուանաթերթը՝ ք. 2 (գրեթէ լրիւ), նաեւ ք. 83 (պահպանուած է ստորին կտորը մասը), ներկերի մի մասը խունացած, թափուած (յատկապէս 134բ), թուղթը փոքր ինչ բամբակացած, ստորին արտաքին լուսանգր վնասուած. լուսանցակողերը գունաթափ:

թին, այլ եւ կողակցին իմոց՝ Սուրբանին, եւ մեծ պապին իմոյ աշեղ Մարթնին: Որք հանդիպիք սմա, կարդալով կամ արիւնակով կամ միայն տեսանելով, յիշեալիք զվերոյգրեալսն՝ զՄարկոս քահանայն եւ զԿերսն ամենայն, եւ ուղիղ սրտով Աստուած ողորմի ասացէ՛ք նոցա, եւ Աստուածն ամենայնի, որ առատ է ի տուրս բարեաց, ձեզ ողորմի աստ եւ ի հանդերձելումն. ամէն: Թիւիս հայոց Ռիթ: (1580): Մ՛վ եղբայրք, թէ մէկ ողորմի ինձ ասէք, խիստ լաւ է, Աստուած ձեզ ողորմի ամէն:

178ա (բոլորգիր, ԺԶ. դար՝ 1580ից յետոյ) Կաման Աստուծոյ Կոստանդ մահապատիս առայ սուրբ Աւետարանս ի հալալ ընչից իմոց՝ իմ կամաւորութեամբ, եւ տվի իմ հոգոյ որդոյն՝ տէր Ռատակիսին: Ո՛չ ազգոյ, ո՛չ աւտարականի, այլ մարդոյ բան չկայ: Ետ եւ առաջ ինչ մարդ որ տաւոյ անէ՛ ՅձժԺ. (318) հայրապետաց նգոված է եւ մասն ընդ Յուդայի առցէ Աստուծոյ դատաստանին:

Ես՝ Կոստանդ մահապատիս, լուսարար Եղիշէի Սուրբ Առաքելոյն եւ տվեալ եմ Աւետարանիս գինն առաջի Աստուծոյ տէր Մարկոսին ԺԲ. մառչիլ, Ա. ֆեթակ: Ետոյ տաւոյ արաւ, տվի Ե. խոն բիրինձ, Ա. շուխայ, էլ մին ֆեթակ: Սուրբ Երեզ Մանկունքն վկայ է, Իգնատիոս եպիսկոպոս վկայ է, տէր Ակ[ոբ]ն վկայ է, Ոսկան եպիսկոպոս վկայ է: Ինչ մարդ որ այլ եւ այլ խաւսէ, դատի Տէր:

Տէս ԺԵ. դ. յիշ-ք, Գ., էջ 504:

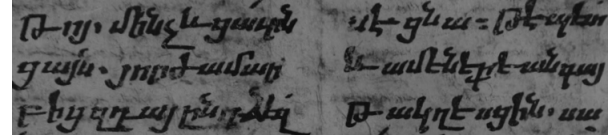
ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 178ա՝ ոճաւորուած բազմանկիւն. «Աստուծոյ Ոսկան եպիսկոպոս ծառայ Յ[խոսախ] Քրիստոսի»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին սոսնձած թղթին «22», Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին. «Ի մատենից Յովսէփ վարդապետի Փինաշեանց», «2538/2^ր 383», «ՊԾԹ. — 1410-ից առաջ, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

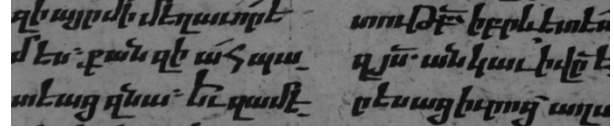
2539

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԿՈՐԵՍ գիւղ (Չագաձորի՝ Բ.)
ԳՐԻԶ՝ Անանուն (3ա-132բ), Յոհան (134ա-262բ):
ԹԵՐԹ՝ 265. չգրուած 1աբ.դ-2ա, 82բ-3ա, 133ա, 205բ, 263ա-5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԱ.Մ12+Ա-ԺԱ.Մ12 (է 13): ՆԻԹ՝ թուրք: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ 19-19.3x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկխիւն (13-14x9): ԳԻՐ բոլորագիր (նմուշ՝ 73ա, 147ա): ՏՈՂ 22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, Ա. փեղկին պղնձէ խաչ, Բ. փեղկին՝ փլաֆ. դոնակով, միջուկը տախտակ. աստառը կապոյտ կտաւ. լուսանցակրերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա., սկ.), չգրուած թուրք:

Նմուշ 73ա

Նմուշ 147ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Մատթնս՝ 2բ, Մարկոս՝ 83բ, Դուկաս՝ 133բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 206բ. յ ու ս ա ն ց ա յ ի ն . Սուրբ Հոգի՝ 218ա: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 3ա, 84ա, 134ա, 207ա: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա Ր դ ՝ թոչուն, բուսական, ծառ, տանաք, խաչ, յուշկապարիկ: Ջ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ բուսական, թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, նարնջի, վարդագոյն (գունափոխուած), սպիտակ, շագանակագոյն, սեւ:
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին եգրամաշ, երեւական կապիշներն ու գամերն ընկած. ք. 1, 207, 262-5՝ շեռագատուած երկփեղկուած, ք. 175ի վերին մասը հիմքից անջատ, ք. 206՝ մի այլ ձեւագրից է՝ ա. երեսին վարժագրական բնոյթի բնագրի մասն է, իսկ ք. 176ն օգտագործուել է Յովհաննէս աւետարանչի նկարը նկարելու համար:

ՌձԻԿ., ՌձԻԷ. – 1675, 1678

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 3ա-82ա Աւետարան Մատթէոսի:
2. 84ա-132ա Աւետարան Մարկոսի (131բ-2ա «Յարուցեալ Յիսուս»), 132բ Նախադրութիւն:
3. 134ա-205ա Աւետարան Դուկասու: 205ա Նախադրութիւն:
4. 207ա-60բ Աւետարան Յովհաննու: Բ. Ոտանաւոր.
205ա Այս Դուկասու եզն ասացին,
Որպէս նա իսկ հերկէ զգետին,
Կրկին անխոնջ վասն պտղին
Սոյնպէս յերկար են բանք սորին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

96բ (Անանուն գրչի, ստ. լս.) Յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս Լէլիխանն, որ այս աղուհացից Վիրապի շաբաթ օրս վաղձանեցաւ, թվին ՌձԻԿ. (1675):

144բ (Յոհան գրչի, ստ. լս.) Վա՛յ, ավա՛ղ խոշոր թղթիս ձեռնէն:

218ա (ստ. լս.) Աւետարան ըստ պաշտաման կարդա՛յ եւ զՅոհան գրիչս յիշեա՛ւ:

260բ Փառք եզակի, եռահիւսակ դաւանութեանն, ապենիազին, կատարեալ եւ անսահմանելի Աստուծոյ Հօր, Աստուծոյ Որդւոյ, Աստուծոյ Հոգւոյ. շնորհիւ Տեառն ամենակալի եւ նորին օգնականութեամբ աւարտեցաւ եռահրաշ եւ հոգիազարդ Աւետարանս, զոր էր շաղկապեալ երանեալ աւետարանչացն՝ ըստ բազմերանկ գունոց ի մի ոստայն ընկենալով հան|261ա|ճար, զոր արուեստակեալ անուշոցաց ծաղկանց՝ իւր եփեցական

կազմութեամբ, որ ըստ հոգւոյն յատկութեամբ իմանալի գանազան որակութեամբք գաղափարելով ըստ յոքունց արփիացելոցն դասակցութեանց՝ առ ի եկեղեցւոյ յարմարումն յօդիւ խաղաղութեամբ գլխոյն պատշաճեալ, զի յայսմանէ կատարելութիւնն՝ չորք Աւետարանք ի բազում պատճառէ. չորքեկերպեան կենդանիք՝ մարդ, առիւծ, ցուլ, արծիւ. չորք նիւթք աշխարհիս՝ հող, ջուր, հուր, օդ՝ հակառակք անհաշտելիք եւ սիրելիք անքակտելիք. չորք <չորք> գիր անան նորորդութեանն՝ Հայր, Որդի, Հոգի. չորք գետք բլրիսեալք ի դրախտէն՝ Փիտոն, Գիհօն, Տիգրիս, Եփրատ. չորս անկիւնս եւ եղջերք սեղանուոյն. չորք դէմք խաչին, եւ այլ բազում պատճառս, յորս գաղափարի չորքեան աւետարանիչքս: Զի թէպետ ի բազում բանք ի սոսա երեւին ներհակք միմեանց, այլ քաջ ճշմարիտք եւ յոյժ միաբանք միմեանց:

|261բ| Արդ գրեցաւ Մաթէոս ի խնդրելոյ հրէից հաւատացելոցն, որք էին յԵրուսաղէմ, զկնի Ը. ամի համբառնելոյ փրկչին ի լեզոյ յերայեցի յԵրուսաղէմ քաղաքի, զոր առեալ Թօմայի քարոզէ Հնդկաց, եւ Բարդուղիմէոս ի Դելմաստանի եւ Ամրանայ եւ ամենայն արեւելից: Իսկ Մարկոս գրէ ի հրամանէ Պետրոսի Վիմի վարդապետին իւրոյ Աղէքսանդր քաղաքի ի լեզու եգիպտացի, զկնի ԺԱ. (11) ամի, եւ աւետարանէ յերթոյն եւ ի Կիւրիակա, եւ լուսաւորէ զաւեմուտս: Իսկ Լուկաս յառաջագոյն աշակերտ գողով Գալիլանոսի բժշկապետի, որ եւ ինքն է արուեստի բժիշկ, յետոյ աշակերտի սրբոյն Պօղոսի, որ եւ հրամանաւ իսկ նորս գրէ, զկնի ԺԸ. (18) ամի ի լեզու հոռոմայեցի յԱնտիոք քաղաքի, եւ քարոզէ ի Բիւթանիա եւ յամենայն Մակեդոնիա:

Իսկ Յովհաննէս՝ որդի Զեբեթիայ, որդի որոտման, որդի սուրբ Կուսին, զվերինն որոտալով աւետէ եւ աւետարանէ, զկնի <Ժ> ԾԳ. (53) ամի |262ա| գրէ յնփե-

տա քաղաք եւ լուսաւորէ զամենայն առիս: Արդ, Աւետարան կոչի, որ պատմէ մեզ գեղեալ բարութիւնս, զխաղաղութիւն, զոր եղեւ հրեշտակաց եւ մարդկան, զբակտումն բռնութենէ թշնամոյն կենաց մերոց, զաւերումն դժոխոց, զազատութիւն հոգւոց, զընդ աշմէ Աստուծոյ նստել բնութեան մարդկութեանս: Ուստի եւ տեսեալ զսորա անճառ փրկագործութեան խորհուրդ, պատուական (10 տող չգրած):

Արդ, գրեցաւ սուրբ կենսաբեր սուրբ Աւետարանս ձեռամբ սուտանուն Յոհա[ն] (անունը ջնջած, ապա կէս տող չգրած), ի թրւաբերութեանս հայոց ՌՃ. եւ ԻԷ. (1678), եւ իշխանութիւնն տաճկաց շահ Սոլէյմանին եւ ի հայրապետութեանն էջմիածնէա հեգահոգի քաջ բաբունապետին տեսուն Յակօբայ, եւ առաջնորդութեանն |362բ| ըստ Թադէի Յովհաննէս արհեստիսկոպոսի, ի յերկիրս Չագածորի՝ ի գեօղս, որ կոչի Կորես, ընդ հովանեաւ Սուրբ Գրիգորիս եւ Սուրբ Աստուածածնիս եւ Սուրբ Մարտիրոսիս եւ Սուրբ Յակօբիս, զի սոքայ են մեզ բարեխօս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

262բ (անարուեստ նոտրգիր, 1678 թ.) Որք անդիպիք սմայ կարգալով կամ օրօնակելով, յիշեցէ[ք] զվերայգրայս. գիրեցեալ թիվին ՌՃԻԷ. (1678): Արդ, յիշեցէք զբարիմիտ եւ հեգահոգի գտէր Պարսեղ քա[հ]նայս, որ բազում փափականէքայ ստացաւ ըստորք (= զսուրբ) Ավատարանս ի հալալ հնջից իմո՞՞ իշատակ հոգոյ իմոյ եւ հարն իմ՝ Վարդան, եւ մարն իմ՝ Խաթուն, եւ կենայեաց (= կողակից) իմ՝ Կուզեալ (= Գոզալ):

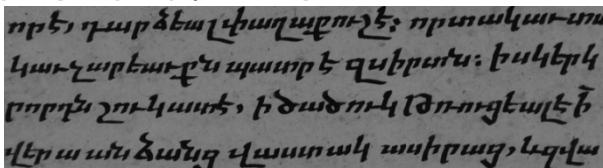
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին «2539/2^ր 385», «ՌՃԻԷ. - 1678. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 1գ «Հնծայեալ Յուսիկ վարդապետի Մովսեսեան»:

2540

Ե Ի Ա Գ Ր Ի Վ Ա Ր Ք Ե Ի Մ Ա Տ Ե Ն Ա Գ Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ք

ՄՏԱՅՈՂ՝ Տիրատու:

Թերթ՝ 163: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԺԳx12 (Ա. 8, ԺԳ 11): ՆԻԻԹ՝ թուղք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 15,9-16,3x11,2-12,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13-13,5x 8,5-9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 58ա): ՏՈՂ՝ 20-22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի (Ա.) եւ սեւ լաթ (Բ. եւ մէջք), միջուկը տախտակ (Ա.) եւ ստուարաթուղթ (Բ.). աստառը կանաչ մետախ (Ա.) եւ թուղթ (Բ.): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա.-Բ.) + 1 (Գ.), թուղթ, լուսագծերով. անելացուած նորոգման ժամանակ:

Նմուշ 58ա

ԺԳ. դար

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 1ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր, համագուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը եղել է խիստ փայլալուծ, Ի. դ. նորոգուել է Ա. փեղկի հին կաշին օգտագործելով, երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած, թ. 1-2՝ ցեցի անցրէր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-163ա [Վարբ եւ մատենագրութիւնք Եագրեալ Պոնտացայ]

1. 1ա-6ա [Վարբ Եագրեալ երանելոյ] – ի բազում իրս, ով սիրելիք... ի վերա այսոցն շարութեան:

2.ա. 6ա-8ա Եւագրեա Նշանակ յեզեկիելէ – Իմանամք զմարդն զբանական... յառաջագոյն երեմիայի մարգարէի:

բ. 8ա-12ա Նորին Եւագրեա Վասն հանդերձից սուրբ հարց – Քանզի յառաջագոյն յղեցեր դու առ իս... ի վերին յաւրան երեւեալ:

գ. 12ա-20բ Վասն ութ խորհրդոց – [2] միտս մոլորականս գետեղեցուցանեն ընթերցուածք... եւ ի զնին մատուցեալ հաստատեալ ունին բազում անգամ:

դ. 20բ-1ա Վասն այնորիկ, որ ընդ քունս ցն[որֆ] անց[անեն] – Յորժամ ընդ քունն ցնորիցն... գթոյ հաստատել մարթ է:

ե. 21բ-2բ Վասն հաստատութեան, որ մերձ է յանախատութիւն – Երկուս գիտեմ զոգուց խաղաղութեամբ... մի՛ տեսցէ զարուսթիւնս:

զ. 22բ-8ա Վասն Նշանակացն անցատրութեան – Ի ժամանակի իբրեւ միտքն առանց զբաղմանց... որ աճեցուցանէ զմեզ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. նմա փառք եւ զարուսթիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

է. 28ա-35բ Նորին Եւագրեա Գիտնաւոր եւ արդիւնօր – Գործնականք ճառից խելամուտ լիցին... որ ձեռամբն եկեալ իցէ:

ը. 35բ-57բ Նորին Եւագրեայ – [Ա]ռաջին լուսաւոր պատերազմացն... առաւել եւս պատրաստեալ գրգռէ:

թ. 57բ-67ա Վասն ընդունելութեան – Եթէ յատարութիւն զնայցես... եւ ծագեսցի լոյսն աղաւթից:

ժ. 67ա-71բ Վասն պաշտաման – Յորժամ կենաց կցորդ եղբարս... եւ ներքին գեղովն խեղզամահ սատակիցիս:

ժա. 71բ-9ա Նորին Եւագրէ – Ժառանգորդք Աստուծոյ, լուարո՛ւք զպատգամս Աստուծոյ... եւ մի՛ մոռանայցէք զանձն իմ տառապեալ ի ժամ աղաւթիցն:

ժբ. 79ա-81ա Եւագրեա բան խրատու – Զերախայրիս կալոյ իմոյ... արհնեալ Սուրբ Երրորդութիւնն:

ժգ. 81ա-2բ Նորին Եւագրեայ – Եթէ ունիցիս ընդ քեւ եղբարս... եւ ի կուսէ վասն մեր ծնաւ յնգուոյ Սրբոյ կատարեալ:

ժդ. 83ա-6ա Հաւատք որ ի Նիկիայ – Հաւատամք ի մի Աստուած... զանձն քո կերակրեսչիր:

ժե. 86ա-7ա Նորին Եւագրեա Առ Մարտիրոսսն – Զնահատական Քրիստոսի... բնակեցայց ես յարկս քո, Տէր, յաւիտեան:

ժզ. 87աբ Վասն յարութեան – Յարութեանն Քրիստոսի երկիր պագցուք... զոր արհնէն հրեշտակք, եկա՛յք երկիր պագանեսցուք նմա. ամէն:

ժէ. 87բ-93բ Ըառ Ք[րի]ստեայ – Աստուծոյ արժանի այն է... զչափ առեալ գտանիցի:

Արտ. լս. գրչից՝ «Ասացեալ երանելոյն Սեքեստեայ ճգնաւորի վասն ամենայն անցաւոր եւ սուտ կենցաղոյս»:

3. 93բ-163ա Եւագրիոս ընդդէմ պատասխանի ի Գրոց Սրբոց

ա. 93բ-6ա Առ դեան, որ փորձենն զմեզ. Աւգնեա՛, Քրիստո՛ս, – [Ո]ր ի ներքոյ երկնից... եւ հարքն սուրբքն մեզ պատմեցին:

բ. 196ա-104ա Առ խորհուրդն որկորստութեան – [Ա]ռ խորհուրդն, որ առանց վաստակոյ եւ պահոց... յաղթեաց աշխարհի հաւատովքն: Արհնեալ է Աստուած, որ ետ մեզ յաղթութիւն ի վերա խորհրդոցն որկորստութեան:

գ. 104ա-13բ Առ խորհուրդն պոռնկութեան – [Խ]որհուրդքն պոռնկութեան ի ներքս ի մտի... պահել ի կորուստս: Արհնեալ է Տէր, որ ետ մեզ յաղթութիւն ի վերա խորհրդոցն պոռնկութեան:

դ. 113բ-22ա Առ խորհուրդն արծաթախրութեան – [Ա]ռ դեւն, որ խոստանա ինձ... արդեամբ եւ ճշմարտութեամբ: Արհնեալ է Աստուած, որ ետ մեզ յաղթութիւն ի վերա խորհրդոցն արծաթախրութեան:

ե. 122ա-32բ Առ խորհուրդն տրտմութեան – Առ անձն, որ համարիցին... բայց միայն Տէր Աստուած արհնեսչիք ի սիրտս մեր: Արհնեալ է Աստուած, որ ետ մեզ յաղթութիւն ի վերա խորհրդոցն տրտմութեան:

զ. 132բ-40բ Առ խորհուրդն սրտնութեան – Առ անձն, որ ոչ գիտիցէ... զոր ոչն տեսանէ: Արհնեալ է Աստուած, որ ետ մեզ յաղթութիւն ի վերա խորհրդոցն սրտնութեան:

է. 141ա-9ա [Առ խորհուրդն ձանձրութեան] – Առ խորհուրդն ձանձրութեան, [ո]ր գործել ձեռաքն խորշիցի... զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց: Արհնեալ է Քրիստոս, որ ետ մեզ յաղթութիւն ի վերա խորհրդոցն ձանձրութեան:

ը. 149ա-54բ Առ խորհուրդ[ս] ամբարհաւան նորափառութեան – [Ա]ռ ամբարհաւան նորափառ խորհուրդն... ոչ գոյ սէրն Աստուծոյ ի նմա: Արհնեալ է Աստուած, որ ետ մեզ յաղթութիւն ի վերա խորհրդոցն նորափառութեան:

թ. 154բ-63ա Առ խորհուրդն ամբարտաւանութեան – [Ա]ռ դեւն ամբարտաւանութեան... եւ զարութիւն եւ իշխանութիւն յաւիտեան եւ այժմիկ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն, ամէն:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

140բ Յիշէ զմեղաւորս:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

163ա (բոլորգիր, ԺՒ. դ.) Զամենատառապեալս ի բարեաց եւ զբազմահարուստս շարեաւք, զեղկելի անձնս՝ նուաստ Տիրաւոր պիտակ անուամբ վարդապետ յորշորջեալ՝ զստացաւդ աստուածաին տառիցս, զծնաւուսն իմ եւ զհարազատս եւ զամենայն երախտաւորս մեր ըստ հոգո եւ ըստ մարմնո յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաթս ձեր, ո՛վ խոհեմամիտ ընթերցողք, աղաչեմ:

163բ (բոլորգիր, 1439 թ.) Այլ եւ զվերջին ստացաւ լուսաւոր Պատերազմիս եւագրեայ գՅովսէփի կրանաւոր եւ զհոգեւոր համշիրակ եղբայրն իւր՝ գՅոհանէս կրօնաւոր, աղաչեմ յիշել ի Տէր, եւ յօժար կամօք Աստուած ողորմի ասել, եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի. ամէն: Ի թվին ՊԶԸ. (1439) գնեաց զգիրքս ի հալալ արդեանց իւրոց յիշատակ բարի իւրն եւ ծնողաց իւրոց, Տէր Աստուած վայելել տացէ բազում ժամանակօք. ամէն:

Տէս ԺԵ. դ. յիշ-բ, Ա., էջ 503:

163բ (բոլորգիր, ԺԵ. դար) Ես՝ Յովսէփ այբեղայս [բա]շխեցի զայս գիրքս տէր Սուբիասին՝ իմ հոգեւոր եղբաւրն. եւ է սա սեփական նմայ, եւ այլ ոք ոչ ունի իշխանութիւն ի վերայ սորա, բայց ի տէր Սուբիասէն:

Հարիւրաւոր սա անուանի, / Ընդդէմ դիւաց պատերազմի: / Ով ոք սորա հետեւեսցի, / Յաղթէ շարին սատանաի, / Արիանայ ընդդէմ շարի, / Յաղթէ ութիցս

խորըրհդի, / Այս եւ զէնք սատանաի, / Ընդ մեզ սոքաւք միշտ մարտընչի: / Եւագրիոս հայրն բարի / Յաղթեաց ութիցս խորհրդի / Եղեալ զսա սահման բարի / Բոլոր ազգիս քրիստոնէի:

Տէս ԺԵ. դ. յիշ-բ, Ա., էջ 503:

1ա (նոտրգիր, ԺԸ դ.) Տէր Սամօէ:

52ա, 87ա (ստ. լս., շղագիր, ԺԹ դ., ջնշած) Գրիգոր վարդապետին է:

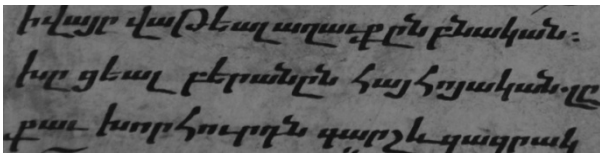
ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 163բ. անընթեռնելի, հաւանաբար 163բ էջի յիշատակարանի հեղինակ Յովսէփ արեղայինն է:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի Ա. փեղկին սոսնձուած թղթին «Բանք եւագրի Վասն խնդրոց եւ գործոց մարդկան», այլ ձեռքով վրան գրած «10բ»: Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին «2^ր 387/2540», «ՊԶԸ. – 1439-ց առաջ, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Առաքեալ յԱստրախան քաղաքէ»:

2541

Գ Ա Ն Ձ Ա Ր Ա Ն Ե Ի Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն

ԹԵՐԹ՝ 254: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲx12 (Ա, Ժէ 9, ԺԵ, ԻԱ 11, ԻԲ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ 16,1x12,5-13: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,5x9,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 33ա): ՏՈՂ՝ 15: ԿԱԶՄ՝ դրշուագարդ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը կարմիր կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա., վշ.), չգրուած թուղթ:

Նմուշ 33ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն Յա: Ճ ա կ ա ա զ ա ռ դ՝ 79ա, 198ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ բուսական, տանաւ, թռչուն, ծառ, սափոր, խաչ, վարդեակ, յուշկապարիկ: Զ ա ռ դ ա զ ի ռ՝ բուսական, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւար. կազմի կաշին եգրամաշ, ցեցի անցներով, դռնակի վերին արտափին եզրը, երկուական կապիչներն ու փայտէ գամերն ընկած, 1ա՝ ամբողջութեամբ, եւ 2ա՝ մասամբ խունացած, թ. 1-2, 104, 175-6՝ ստորին արտափին եզրերն ընկած, 1 թերթ ընկած թ. 165-6ի միջեւ, վերջից թերի:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-197բ [Գանձարան]

– 1ա-2բ Այս ինչ, որ հաւաքեալ կայ ի ամայ, այս է – Ա. Ծնընդեանն Տեառն... Ծ. մեռել թաղի:

1. 3ա-6բ [Ա. Գանձ ծննդեան եւ Յայտնութեան. ձեռ. 423, 6բ] («Մկրտիչ») – Մաքուր եւ անբիծ...

2. 6բ-11ա Բ. Գանձ ծննդեան երկրորդ ատուրն («Ռաչատուր») – Խընդահրաւէր երգաւք նագելի...

ԺԵ. դար

3. 11ա-5ա Գ. Գանձ ծընընդեանն Տեառն երրորդ ատուրն («Ռաչատուր») – Խընդա, մայր Տեառն Յիսուսի...

4. 15ա-8ա Գ. Գանձ Յովհաննու Մրկրտչի («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառաւք պանծալի...

5. 18ա-23ա Ե. Գանձ Անտոնի Անապատականին («Ռաչատուր») – Խրատ մարդասիրին...

6. 23ա-6ա Զ. Գանձ Տեառնընդառային («Մկրտիչ») – Միանական սուրբ Երրորդութիւն...

7. 26ա-30բ Է. Գանձ սրբոյն Սարգսի զաւրավարին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառաւք...

8. 30բ-4բ Ը. Գանձ սրբոց հայրապետացն ԳձԺԸ.ից (318) [ի] Նիկի[ի]ա («Ռաչատուր») – Խորհուրդ զաւրութեան, անեղութեան...

9. 34բ-9ա Թ. Գանձ Թէոդորոսի զաւրավարին («Ռաչատուր») – Խընդայհրաւէր մանկունք Սիոնի...

10. 39ա-42ա Ժ. Գանձ երրորդ կիրակէն յանառակ որդին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական, անձառ, անհաս...

11. 42ա-5ա ԺԱ. Գանձ չորրորդ կիրակէն [էն] ի մեծատու[նն] եւ ի Ղազա[ր] («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական, որ նորոգեաց զաշխարհս...

12. 45ա-8բ ԺԲ. Գանձ սրբոց փառասնիցն, որք ի Սեբա[ստի]ա («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգար անմահից արքայ...

13. 48բ-52ա ԺԳ. Գանձ հինգ[երորդ] կիրակին Աղուհացից («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ անեղին...

14. 52ա-6ա ժԳ. Գանձ սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգար թագաւոր անմահ...

15. 56ա-60ա ժԵ. Գանձ Ղազարու յարութեան («Խաչատուր») – Խորհուրդ յառաջ քան...

16. 60ա-3բ ժԶ. Գանձ Մաղ[կ]ազարդին («Խաչատուր») – Խընդայ, Սիովն, խորան խորհրդոյ...

17. 63բ-6բ ժԷ. Գանձ Մեծի չորեքշաբթուն («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ անեղին...

18. 66բ-9բ [ժԸ.] Գանձ Աւագ հինգշաբթուն («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ ահագին...

19. 69բ-75բ ժԹ. Գանձ Մեծի ուրբաթուն («Խաչատուր») – Խորհուրդն, որ ծածկեալ էր յազգաց...

20. 75բ-8բ Ի. Գանձ Մեծի շաբաթի քաղմանն Տեառն («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ սոսկալի...

21. 79ա-82ա ԻԱ. Գանձ Յարութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ ձայն ուրախալի...

22. 82բ-8ա ԻԲ. Գանձ Յարութեանն Տեառն երկրորդ ատուրն («Խաչատուր») – Խնամք խորհրդոյն, գութ արարչական...

23. 88ա-92բ ԻԳ. Գանձ Յարութեան Տեառն երրորդ ատուրն («Խաչատուր») – Խորհուրդ հրաւիրմամբ կամու արարչին...

24. 92բ-5բ ԻԴ. Գանձ Յարութեան Տեառն չորրորդ ատուր («Մկրտիչ») – Մարդասիրութեամբ Որդիդ միածին...

25. 95բ-9բ ԻԵ. Գանձ աւետեաց Աստուածածնին («Խաչատուր») – Խընդութեան ձայն բարբառ...

26. 99բ-103բ ԻԶ. Գանձ համբարձմանն Տեառն («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգար տանիս ահագին...

27. 103բ-8ա ԻԷ. Գանձ Հոգւոյն գալլատեանն Տեառն («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգար Հոգի...

28. 108բ-12ա ԻԸ. Գանձ եկեղեցոյ, ի տէր Մկրտիչ վարդապետէ («Մկրտիչ») – Մաքրափայլ տաճար տիրական...

29. 112ա-5ա ԻԹ. Գանձ Վարդավաթին, ի տէր Մրկրտիչ վարդապետէ («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ մեզ յայտնեալ...

30. 115ա-20ա Լ. Գանձ փոխ[մ]ան ատուր Աստուածածնին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ, հրակերպ, լուսածին...

31. 120ա-4բ ԼԱ. Գանձ երկրորդ ատուրն («Խաչատուր») – Խոնարհեալ Որդին միածին...

32. 124բ-8ա ԼԲ. Գանձ Սուրբ խաչին Քրիստոսի, ի տէր Մկրտիչ վարդապետէ («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ ակրն պատուական...

33. 128ա-33ա [ԼԳ.] Գանձ Վարագայ խաչին («Խաչատուր») – Խաչըն կենաց նըշան յաղթութեան...

34. 133ա-7ա ԼԴ. Գանձ Գիւտ խաչին («Խաչատուր») – Խաչի քո, Քրիստոս, երկիր պագանեմք...

35. 137ա-41ա ԼԵ. Գանձ Գէորգեա Զաւարավարին («Խաչատուր») – Խընդահրաւէր մանգունք Սիովնի...

36. 141ա-5ա ԼԶ. Գանձ հրեշտակապետացն Գարի[ելի] («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ հրաշական...

37. 145ա-50բ ԼԷ. Գանձ համարէն առաւելոցն Քրիստոսի («Խաչատուր») – Խորհուրդ ազգաց քո մարդեղութեանդ...

38. 150բ-3բ ԼԸ. Գանձ սուրբ մարգարէից («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ անուն հրաշալի...

39. 153բ-6բ ԼԹ. Գանձ սրբոց մարտիրոսացն («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառաւր զարդարեալ...

40. 156բ-60ա Խ. Գանձ Յոհաննու Ոսկէբերանին («Խաչատուր») – Խաչաշարչար խաչելոյն վըկայ...

41. 160ա-4ա ԽԱ. Գանձ սրբոյն Նիկաւայոսի հայ[րապետի] («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգար անուն հրաշալի...

42. 164ա-7ա ԽԲ. Գանձ սրբոյն Յակովբայ Մծբնա («Մկր[տ]իչ») – Մեծահըռչակ անուն գովելի... եւ կենաց բանիւ լուսաւորէ// | 166ա| որ հաւք զարդարեալ...

Մէկ թերթ ընկած ընդմէջ թ. 165-6ի, ուստի եւ գանձս միջին մասում թերի է:

43. 167բ-73ա ԽԳ. Գանձ Դաւթայ մարգարէ[ի] եւ Յակոբա առ[աւելոյ] («Խաչատուր») – Խորհուրդ անքընին, անճառ, անհասին...

44. 173ա-7բ ԽԴ. (=ԽԴ.) Գանձ սրբոյն Ստեփաննոսի («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգար անմահ թագաւոր...

45. 177բ-81բ ԽԵ. Գանձ սուրբ առաւելոց Պետրոսի եւ Պօղ[ոսի] («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհրդոյ Փըրկչին...

46. 181բ-5ա ԽԶ. Գանձ սուրբ առաւելոցն Յոհաննու եւ Յակոբայ («Խաչատուր») – Խորք անքընին, անճառ, անհասին...

47. 185ա-8բ ԽԷ. Գանձ սրբոյն Բարսեղի Կեսարու («Խաչատուր») – Խաչաբարձ եւ պետ պանծալի...

48. 189ա-92բ [ԽԸ.] Գանձ հասարակաց գիշերապաշտման («Առաւել») – Անտանելիդ երկնի եւ երկրի...

49. 192բ-7բ [ԽԹ.] Գանձ մետելայթաղին ասայ («Մանվել») – Մինդ ի յէէն, բանդ որ ի Հաւրէ...

Բ. 198ա-254բ [Տաղարան]

1. 198ա-9ա [Նէրսիսի Շնորհալոյ] Տաղ ծննդեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – Այսար աւետեաց Գաբրիէլի լրումն... ըզփառս ի բարձունս: ք. 199բ-200ա Փոխ. [Ներսեսի Շնորհալոյ Յորդորակ] («Ներսիսի է այս երգ») – Նոր ծաղիկ բըղխէ այսար... սուրբ Երրորդութեանդ փառք յաւիտեանս. ամէն:

2. 200ա-3ա [Գրիգորի Նարեկացույ. ձեռ. 425, 94ա] Տաղ ծընընդեանն առաջի աուրն – Աւետիս մեծ խորհրդոյ... երգեմք միշտ՝ Քրիստոս արհնեալ է յաւիտեանս: Բ. 203աբ Փոխ. [Սրկան Կոստանդինի՛ Տաղ] («Կոստանդին») – Կոյսն ի յայրին Բեդգէմ մանուկ ծընանէր... այժմ եւ անվաղճան, յաւէտ յաւիտեանս. ամէն:

3. 204ա-5ա Տաղ ծընդեանն Տեառն երկրորդ աուր[ւն] – Այսար ի սկզբբանն բանն... հովիւքն երգեն նրմայ փառք ի բարձունս: Բ. 205ա-6բ Փոխ. Մայր Աստուծոյ Մարիամ... որում պատիւ սրբասաց:

4. 206բ-7բ Տաղ ծնընդեան Տեառն երրորդ աուրն – Աստուծոյ կրկնազարդ գոյից ստեղծողն... փառքս տացուք այժմ յաւիտեանս: Բ. 207բ-8ա Փոխ. – Անճառ բանին բարձրելոյ... փառք ի բարձունս երգէին:

5. 208բ-10բ [Ներսէսի Շնորհալոյ] Տաղ Յովաննու Մկրտչի («Ա-Ք») – Անմարմնոցն հրեղինաց... հայցմամբ առ Տէր: Բ. 210բ-1բ Փոխ. – Ի բանդէն մաղթէ... եւ էակից հոգոյդ, ընդ որում արհնեալ ես միշտ, այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

6. 211բ-3ա Տաղ քառասնաւուրեա գալըստեանն – Այսար ցընծայ էրուսաղէմ... զի քեզ իսկ վայել է փառք, պատիւ եւ գոհութիւն: Բ. 213ա-4ա [Փոխ] – Քրիստոս փառաց թագաւորն այսար եկեալ... քեզ երգեմք միշտ ըզփառս այժմ, յաւիտեանս, հանապազ:

7. 214ա-5ա Տաղ Սրբոյն Սարգսի զաւրավարին, Սրկան – Պարծանք հանդիսից խմբից... վասըն գթութեան կամացն: Բ. 215ա-6ա Փոխ – Վրկայից հանդիսից հրաշալի... երգաւդին խընդրեցէ՛ք:

8. 216աբ Տաղ սրբոյն Քէոպոսի զաւրավարին – Յայս հանդիսաւոր... զարհնութիւն եւ զփառս ի յօւի[տ]եանս. ամէն: Բ. 216բ-7ա [Փոխ] – Ի զինուորական դասէն... երգեմք զփառս ի բարձունս:

9. 217ա-8բ [Գրիգորի Նարեկացույ] Տաղ սրբոց քառասնիցն («Գրիգորի երգս այս») – Գունդք սուրբ վրկայիցն... երկայնամիտ Տէր, փառք քեզ: Բ. 218բ-9ա Փոխ. («Քառասուն») – Քրիստոս փառաց թագաւոր... նոյն ընդ նոսին քեզ երգեմք. փառք եւ պատիւ յաւիտեանս:

10. 219բ-21ա Տաղ սրբոցն. Գրիգորի Լուսաւորչին – Գրիգորիոս առաքինի հրակող... Աստուած ի մէնջ արհնի: Բ. 221ա-2ա Փոխ – Յայն իմանալի հրաշիցն... ա՛ռ զմեր գոհութեան նըւերս, տո՛ւր երրորդութեանդ ի փառս. այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

11. 222ա-4ա Տաղ Ղազարու յարութեանն («Ստեփաննոսի») – Սոսկալի զարմանս հրաշից տեսեալ... արարչագործ ձայնի: Բ. 224ա-5ա Փոխ – Չայնին զաւրութեան փըրկչին... փըրկչիդ գալուստն արհնաբանեալ լիցի:

12. 225ա-6ա Տաղ Ծաղկազարդին – Խորհուրդ հայրենի աւանդ... թագաւորին նըւէր: Բ. 226բ-7ա Փոխ

– Աստ եբրայեցոց մանկունքն... յաւէտ էութեան Հոգոյն այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

13. 227ա-8ա Տաղ Աւաք չորեքշաբթին – Հիանան այսար դասքը հրեշտակաց... յաւէտ գոհութեամբ միշտ եւ յաւիտեանս: Բ. 228ա-9բ Փոխ – Որ վասըն մեր յերկնից յերկիր խոնարհեցար... ուստի յաւէտ փառաւորիս ի յաւիտեանս:

14. 230ա-1բ Տաղ Աւագ հինգշաբթին («Հ-Ա») – Հոսեալ հրեղինացըն հաւաքեալ կային... Հոգին ճշմարիտ փառք յաւիտեանս. ամէն: Բ. 231բ-2ա Փոխ – Ընդ երեկոյս հասեալ ժամու... Քրիստոս արհնեալ է յաւիտեանս:

15. 232բ-3բ Տաղ Աւագ ուրբաթուն – Ի յուրբաթու մեծի Զատիկիս... ի յաշխարհի յայտնեալ: Բ. 232բ-4բ Փոխ – Շնորհաւք Սըբբոյ Հոգոյն... Քրիստոս արհնեալ է յաւիտեանս:

16. 234բ-5բ Տաղ Մեծի շաբթուն – Այսար է շաբաթ... եւ պայծառացոյց զեկեղեցիս հեթանոսաց: Բ. 235բ-6բ Փոխ – Ընդ որս եւ մանկունք... ըզՀայր եւ զՈրդի, Հոգովն յաւիտեանս. ամէն:

17. 236բ-8ա [Ներսէսի Շնորհալոյ] Տաղ փոխման Աստուածամին – Այսար Գաբրիէլ հրեշտակապետն... կուսական տանիս՝ երրորդութեանըն փառք: Բ. 238ա-40ա Փոխ [Նորին] – Անարատ տաճար եւ առագաստ լուսոյ... փառս վերերգել երրորդութեանըն միշտ:

18. 240աբ [Գրիգորի Նարեկացույ] Տաղ խաչին Քրիստոսի – Ես ձայն զառեւծուն ասեմ... զամուրս, որ ունի: Բ. 240բ Փոխ – Սեփական սիւն պատուական... յելս եւ ի մուսս պահապան:

19. 240բ-2ա Տաղ սրբոյն Գէորգեա զաւրավարին («Ս Գէորգեա ա») – Սըբբոյն սըբբութիւն տացուք... եւ փառքս տալ Տեառն կամաց:

20. 242բ-4բ [Ներսէսի Շնորհալոյ] Տաղ առաքելոցն Քրիստոսի («Ա-Ք») – Առաքելք Աստուածորդոյն... յառատաձիր պարգեւաւղէն:

21. 244բ-6ա Տաղ սրբոց մարգարէիցն – Աստուածային խորոցն անճառ... պատիւ անուան այժմ եւ հանապազ եւ յաւիտանս յաւիտենից:

22. 246ա-7ա [Ներսէսի Շնորհալոյ] Տաղ յարութեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի («Ներսէս») – Նոր ձայն աւետեաց հրեշտակապետն... զպտուղ առաջին ունէր տալ նըմին: Բ. 247բ-8բ Փոխ. [Նորին] («Ներսէսի») – Նոր ծաղիկ պայծառ ցուցաւ... տո՛ւք արհնութիւն յարուցելոյն փառք յաւիտեանս:

23. 248բ-50ա Տաղ յարութեանն – Ով քաղցրաձայնեալ քաղցրախաւսէր... փառաց թագաւոր, քեզ վայել է պատիւ ընդ Հար եւ Հոգոյն այժմ, յաւիտեանս. ամէն: Բ. 250ա-1բ Փոխ («Կաթողիկոս Հայոց») – Կանայքն արտասուաւք լային զբարձաւղն արտասուաց... զյարուցեալն ի մեռելոց արհնեմք ընդ Հար յաւիտեանս:

24. 251բ-2բ [Մինասայ սարկաւագի] Տաղ յա-
րու[թեան] – Այսար նոր արեւ հարեալ... արհնեալ է
յաւիտեանս Քրիստոսաւ: բ. 252բ-3ա Փոխ [Ներսէսի
Շնորհալոյ Տաղ] («Ներսէսի երգ») – Նըստեալ կա-
նայքն ողբային... Փառք յարութեան փրկողին:

25. 253աբ Տաղ համբարձմանն Տեառն («Ստե-
փանոսի է») – Սոսկալի ահիւ պակեան հոյքք բո-
ցեղինաց խրմբիցն... զխորհուրդըն ծածկեալ յազգաց:
բ. 253բ-4բ [Փոխ] – Ես խաւսիմ զարդարութիւն... եւ
անճառ երանութեան առնել զմեզ հաղորդ/// (շար.
թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

78բ Աղաչեմ, զսուրբ վայելաւոր, սուրբ Յարու-
թեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերո յիշել զամենայն մե-
ղաց զծնաւոյս զՍամնել (բառս գրուած է եղծուած
անուան փոխարէն) յիշել ի Քրիստոս, եւ Աստուած զա-
մենեսեան արժանի արասցէ իւր սուրբ յարութեանն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

197բ (բողորգիր ժԶ. դ.) Ես՝ Լեացի սուտանուն
Կիրակոս արեղայս գրեցի այս մարմն[ն] օրոք/// [յիշա-
տակ՝] շարի սերմանող ոչ զբարի///:

1ա (շղագիր, 1891 թ.) Սուրբ էջմիածնի մատենա-
դարանին նուէր Եր[ուանդ] Լայալեանից. 1891, օգոս-
տոսի 24 յԱղէքսանդրապոլ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Աս.՝ (երիցս) ութանկիւն, վերին մա-
սում հրեշտակ, տակը՝ «Քրիստոսի ծառայ Դերենիկ (՝)
վարդապետ///»: Քառանկիւն. «Ղուկաս վարդապետ»:
Վեց անգամ վատ դրոշմուած, ութանկիւն. «Քրիստոսի
ծառայ Սահակ (՝)»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի Ա. փեղկին սոսնձած թղթին «3.
Գանձարան»: Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին «Հ^ր
409/2541», «Ժե., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

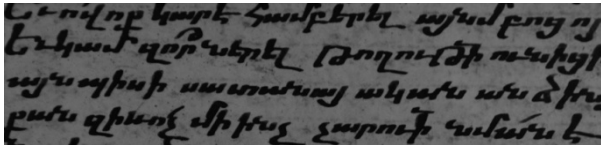
2542

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԱՆԿՈՒՆԵԱՅ ՎԱՆԲ

ԳՐԻԶ՝ Զաֆար արդ: ԿԱԶՄՈՂ՝ Մեյխեդեկ (1624 թ.): ԹՈՒՂՈՒ
ԿՈՒՅՈՂ՝ Մարկոս:

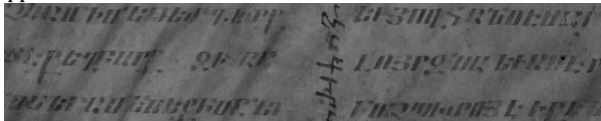
ԹԵՐԹ՝ 161+3 (կրկն. բ. 1՝ երիցս, բ. 131. 1ա-գ. 131գո): ՊՐԱԿ
Գ-ԺԶԽ12 (Գ 8): ՆԻԻԹ՝ բոլոյք, բ. 1գդ, 44-46, 51-53՝ այլ բոլոյք,
աւելացած նորոգման ժամանակ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆՆ 17,2x13,5:
ԳՐՈՒԹԻԻՆՆ՝ միասին (14,5x10,5): ԳԻԴ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 92ա).
(1գդ, 44-46, 51-53 թերթեր՝ 1624 թ.): ՏՈՂ՝ 21-25: ԿԱԶՄ՝ դրոշ-
մագար շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ,
սասառը սպիտակ կտաւ. լուսանցակողեր՝ կապոյտ (գու-
ննարափ):

Նմուշ 92ա

ՄԱՆԴԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆՆ – Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ հանգուցազիր, բու-
սական, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, վարդագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Ճաշոց: 1 (վերջում), ստացուած
ընդլայնակի հատուած մէկ թերթից: ԺԱ. դ.: Մագաղաթ, 13,5x
16,8, երկսիւն (12x14), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աս), տող՝
13: Ճաշոց. Կարդալ՝ Աբ. Աս. [Յունուարի Ե. Յայտնութեան Տե-
առն մերոյ Յիսուսի. Կանոն շուր արհնելոյ. Ընթերցուած Ե. յեզե-
կիելի մարգարէ, ԽԵ. 7-12, Պաղոսի առաքելոյն ի Կորնթացոց
Ա. թղթոյն ընթերցուած, Ժ. 1-3, Աւետարան ըստ Մարթոսի, Գ.
13-15]. «անդ իմում, եւ անա յափն գետոյն ծառատունգ բա-
զում... ցշուրցն եղից, եւ բժշկեալ[ցէ]/// կենդանացին յորոյ վե-
րայ... մի՛ սրբեսցին, այդ յայդս մա[տնեսցին]/// կերակուր, եւ ելի
նոցս ի սրբութիւն... ամենեկին զնոյն հո[գեառ]/// Յայնժամ գայ
Յիսուս ի Գաղիլիա... վայել է մեզ լնուլ զամենայն արդարու-
[թիւն]»:

Նմուշ Աս

ՋԻԵ. – 1476

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին եգրամաշ, երեքական կա-
պիւնեռն ու զամերն ընկած, սկզբի թերթեր բամբակացած, բ.
1գդ, 44-46, 51-53՝ անելացուած վերակազմման ժամանակ, բնա-
գրերի թափուած մասերը լրացնելով, բ. 1-18, 161՝ ցեցի անցեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-36բ [Թուրք ընդհանրական Ներսէսի Շնոր-
հալոյ]

Տե՛ս ձեռ. 500, 4ա-51բ: ա-բ/չիբ: գ/1ա-2բ: դ/2բ-11ա:
ե/11ա-25բ: զ/25բ-31բ: յ/31բ-3ա: լ/33ա-4ա: լ/34ա-5բ: ժ/35բ-
6բ:

Բ. 36բ-77ա Նուաստ վարդապետի Յով[հաննու]
Եգն[կացոյ] խրատ հասարակաց քրիստոնէից, հա-
հանայից եւ ժողովրդոց՝ ի կանոնական սահմանաց
առաքելոց, սրբոց եւ հայրապետաց եւ վարդապե-
տաց, եւ սուրբ Հօր մերոյ՝ Վարդան վարդապետի, յոր
յամենայնէ ժողովեցի եւ գրեցի: Կարդայ՝ եւ զիս յիշէ՛:

Տե՛ս ձեռ. 228, 71ա-127ա: Նիսիւր/36բ-8բ: 1ա/38բ-41ա:
1բ/41ա-2բ: 1գ/42բ-3բ (վերջից թերթ. «... ոք կամի պէտս տա-
նիլ ըմպելոյ կամ///») 1դ/47ա (պահպանուած միայն վերջի կէս
էջը. «///մի՛ սովորեսցին առաջնորդք...») 1ե/47ա-8բ: 1զ/48բ-
9բ: 1լ/49բ-50բ: 1ր/50բ-1բ (ունի յաւելեալ մաս՝ 51աբ. «Եւ ընդ
Հոգոյն Սրբոյ Հայր եւ Որդի... զի ստան ի սատանայէ է»):
1թ/չիբ: 1ժ/54աբ (սկիզբը եւ վերջը թերթ. «///ստեաց եւ ասէ. Ոչ
գիտեմ... մի՛ վասն փոքր իրաց եւ սակաւ պատ[ճառի]»):
1ժա/չիբ: 1ժբ/56աբ, 8ա (սկզբից թերթ. «///հացին եւ երկունն
ի ժամ քնոյն...»): 1ժգ/58ա-9բ: 1ժդ/59բ-60ա: 1ժե/60աբ:
1ժզ/60բ-1ա: 1ժլ/61աբ: 1ժլ/61բ-2ա: 1ժթ/62ա-3ա: Սահակայ
կանոնք/63աբ: Սրբոյն Սահակայ վասն քահանայից/63բ:
Սրբոյն Բարսղի կանոնք/63բ-4ա: 2/64ա: 2ա/64աբ: 2բ/64բ-5ա:
2գ/65աբ: 2դ/65բ: 2ե/65բ: 2զ/65բ-6ա: 2լ/66աբ: 2ր/66բ:
2թ/66բ-7բ: 2ժ/67բ-8ա: 2ժա/67բ-8ա: 2ժա/68ա-70ա: 2ժբ/70ա:
2ժգ/70ա-1բ: 2ժդ/71բ-2բ: 2ժե/72բ-3ա: 2ժզ/73աբ: 2ժլ/73բ:

2ժր/73բ: 2ժթ/73բ-4ա: 2լ/74ա: 2իա/74ա: 2իբ/74բ: 2իգ/74բ-5ա: 2իդ/75աբ: 2իե/չիբ: 2իզ/75բ-6ա: 2իլ/76ա: 2իը/76ա-7ա:

Ձեռագիրը նորոգուել է եւ այդ ընթացքում ընդմիջարկուել յետագայ գրչութեան այլ նիւթերով: Լստ այդմ՝

Գ. 77ա-132բ [Խրատ, Կանոն, Թուղթ]

Տե՛ս ձեռ. 228, 127ա-208բ: ա/77ա-81ա: բ/81ա-2բ: գ/82բ-3բ: դ/83բ-5բ: ե/85բ-8ա: զ/88ա-93ա: յ/93բ-5ա: ը/95ա-9բ: թ/99բ-110բ (սորագիրը՝ չիբ): ժ/110բ-4ա: ժա/114ա-5բ: ժբ/115բ-9բ: ժգ/119բ-25ա: ժդ/125ա-32բ:

Դ. ա. 93աբ [Դարագլուխ] – ՅԱԿԱՄԱԿ մինչեւ զՋրհեղեղն գումարին ամբ... եւ անտի ի հայ թուականն ամբ ՄԽԱ. (241):

բ. 93բ [Կաթողիկոս Զայոց եւ ամբ նոցին] – Առջին կաթողիկոս ի Հայք սուրբն Գրիգոր ամս Կ. (30)... յաջորդէ յաթոռ հայրապետութեան Հայաստանեաց խորով:

ե. 132բ-59բ [Ճառ Կիրակոսի Երզնկացոյ]

Տե՛ս ձեռ. 228, 208բ-41բ: -/132բ-40բ: ա/141ա-5ա: բ/145ա-8բ: գ/148բ-50բ: դ/150բ-3բ: ե/153բ-6ա: զ/156ա-7ա: յ/157ա-9բ:

ՅԱԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԸ. դդ.

[Բնագիր գանազան]

44ա [Յաղագս որկրամոլութեան կամ արբեցութեան] – /// գանդաստանս եւ զայգիս ջրրելոյ... մեղք ուսանի:

44ա (Գրչից) «Ով եղբայր, անմեղադիր լե՛ր, որ աւրինակն այլ չկայր»:

ա. 44ա-6բ Յաղագս խնամութեան, թէ որպէս լինի խնամութիւն – Որ կամէ ի վայր քան գերիս եւ զորս ազգն... եւ ի խրդճէ եմք անպարտ:

բ. 51բ [Հմայագիր] – Ամամբայ մուամր... Այս մկնայ տամու գիր է...

գ. 52ա-3բ [Գուշակութիւն] – Թէ գագաթն խաղայ, մեծութիւն է... եւ այլ մադունքն լինի. եւ զիս յիշեա՛յ ի Տէր:

դ. 55ա Գիր աչաց ցալի – Երանելին Փոտինայ խնդրեայ... գրէ, վրէն պահէ:

ե. 55բ Վասն խիթի – Խիթն խիթեց, խիթն խոցեց... այս մարդու:

զ. 55բ, 57աբ Վասն աղաւթից ասացում այսպէս – Եւ պարտ է քրիստոնէին աւուրն Գ. հետ աղաւթք առնել... Հօր իմոյ ժառանգեցէ՛ք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

159բ (գրչի) Փառք սուրբ Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեանն յաւ[160ա]խտեանս յաւիտենից. ամէն: Արդ, գոհութիւն եւ փառս մատուցանեմք համագոյ սուրբ Երրորդութեանն՝ Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբո, որ ետ կարողութիւն մեռեալ ոգոյս եւ տկար անձինս՝ հասանել յաւարտ գրոցս, որ կոչի Ընդհանրական ի սրբոյն Ծնորհաց Ներսէսէ եւ յայլ վարդապետաց,

Խ[րա]տք ոգէշահք եւ պատուականք ամենայն եպիսկոպոսաց եւ քահանայից, կրան[աւորաց] եւ ժողովրդոց:

Արդ, գրեցաւ սա ձեռամբ ումեմն անարժանի, սուտանուն արեղի, փծուն գրչի Զաֆառի, ի խնդրոյ ճգնաւոր եւ մաքուր սրբասիրի եւ առաքինի, սուրբ եւ ընտրեալ քահանայիս (անուան տեղը բաց, յետագայում նոտրգրով աւելացուած՝ «ի վաելումն տէր Պարսամիս, որ է Թիբլեզեցի»):

Գրեցաւ սա ի սուրբ եւ ի հռչակաւոր ուխտս առ դրան Սուրբ Լուսաւորչին եւ Սուրբ Վարդիիօրն գերեզմանին, ի վանքս, որ կոչի Անկունեաց, եւ այլ սրբոցս, որ հաւաքեալ կան ի սայ: Գրեցաւ ի թվականիս հայոց ԶԻԵ. (1476), դեկտեմբեր ամսոյ Ի. (20), եւ յառաջնորդութեան Աստուածատու հայրապետիս եւ յեպիսկոպոսութեան տէր Գրիգորիս եւ ի ղանութեանն Հասանպէկին եւ ի պարտ[160բ]ութեան Հուսէնպէկին. ԶԻԵ. (1476) գնաց ի վերայ թագաւորին:

Ո՛վ սուրբ քահանայք եւ մանո՛ւնք սուրբ եկեղեցւոյ, որք հանդիպիք կարդալով կամ աւրինակելով եւ աւգտիք ի սմանէ, յիշեսջիք ի սուրբ աղաւթս ձեր զԳրիգոր եպիսկոպոսն եւ զԱստուածատու հայրապետն, որ [յոր]դորեցին զմեզ ի գրելն եւ հետ մէր աշխատեցան: Յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս Աստուած, ողորմի ասացէ՛ք. ով որ զողորմին լի բերանով ասէ, Աստուած թողո՛յ զիւր մեղքն. ամէն:

Ո՛վ հոգեւոր հայրք իմ եւ եղբայրք, անմեղադիր լերո՛ւք սղալանաց եւ խոշորութեան գրիս, զի կայր մեր այս է: Յիշեցէ՛ք եւ զծնաւո՛ղ՝ զՄելիսեդն, եւ զմայրն իմ՝ զՄելիիմն, եւ զեղբայրն իմ՝ զՎասիլն, եւ զքուրն իմ՝ զԱւիլմելիմն եւ զՏովլաթիաթուն եւ զՄարեմն: Յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի ասցէ՛ք. ամէն: Եւ զՄարկոսն, որ զթուղթ կոկեց եւ ի հետ մեզ աշխատեցաւ. ամէն:

Ձեռս երթայ, դառնայ ի հող,

Գիրս մնա յիշատակող. ամէն:

Եւ զՀեաիմ մամն, որ խիստ աշխատեցաւ ի հետ մեզ՝ ի հացին թխելն, ի տան աւիլելն, եւ զտէր Միմաս, որ զքուրն իբեր զտանն, յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի աս[ա]ցէ՛ք իւրն եւ ծնաւդացն. ամէն, ամէն:

Տե՛ս ԺԵ. դ. յիշ-բ, Բ., էջ 401:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

161ա (կազմողի, 1624 թ.) Արդ, յիշեցէ՛ք զՅովհաննէս եպիսկոպոսն, հանդերձ ծնաւդաւքն իւ[ր]ովք, որ ետ նորոգել զհնացեալ եւ զփտեալ գիրքս՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ: Եւ [ե]ս՝ ծոյլս եւ պղերքս ամենայնի, սակաւ ջանս արարեալ՝ հագիւ կարացի նորոգել զսա, քանզի յ[ոյ]ժ հնացեալ էր:

Դարձեալ յիշեցէ՛ք զՅովհաննէս եպիսկոպոսն եւ զՄրապիոն կրանաւորն եւ զԿոնկոպ տընտեան, որ յոյժ աշխատաւոր էր ի դուրս վանից, եւ Աստուած ողորմի

ասացէք իւրեանց հոգւոյն, եւ Աստուած ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի ի միւսանգամ գալըստեանն իւրոյ. ամէն:

Դարձեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛վ ընթերձողք, սուրբ մանկո՛ւնք, յորժամ ընթեռնուք զգրեալս, յիշեցէ՛ք ի յաղալթս ձեր զՄելիսեդեկ կազմողս: Ահայ կատարեցաւ այն ի վերայ իմ, որ ասէ. եղէ ես որպէս բու աւերակի. եւ այլն, եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն. թվին ՌՉԳ. (1624):

Տէս Ժէ. Գ. յիշ-ք, Բ., էջ 138-9:

161բ (բոլորգիր, Ժէ. դար) Զի դուլէն Հսապնահէ Գ. սպիտակ, Ե. սէվ, Բ. սպիտակ, Ա. սէվ, Գ. սպիտակ, Ա.

ս[էվ], Ա. սպիտակ, Բ. սէվ/// Բ. սէվ, Ա. սպիտ[ակ], Բ. սէվ, Բ. սպիտակ, Ա. սէվ. ես՝ ապեղայ տէր Ովէս:

161բ (նոտրգիր, 1731 թ.) Յիշատակ է այս Քառոզայկիրք Թիլֆիսցի Կօկիմի որդի Մելիքին. թվին ՌՉԶ. (1731) գրեցաւ, յունվարի մինունմ:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ 161բ «Բ. ուխտ է այս գիրքս», «Ճտագայգիր»: Աս «Ճս Տէրունս գիր տվ/// բվ»: Աբ «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ էեյլլ»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին սոսնձած թղթին «27»: Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին «2՞ր 424/2542», «ՋԻԵ. - 1476, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

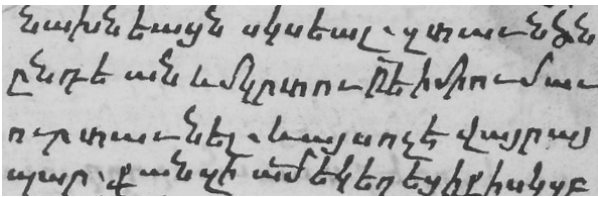
2543

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

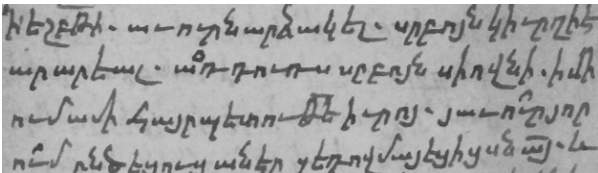
ԱՅԱՍ, ԱՏԱՆԱ

ԳՐԻԶ՝ Սիմէոն Տրապիզոնցի:

ԹԵՐԹ՝ 204. չգրուած՝ 169բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԵx16 (Ա. 15, է, ԺԵ 14, Ը 8, Թ 4, ԺԱ. 12, ԺԲ 20, ԺԳ 5): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5x10,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (13-13,5x8,5-9, 170ա-4ա, 203բ-4բ՝ 15x8,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր՝ նոտրգրի երբեմնակի տարբերով (նմուշ՝ 15ա), նոտրգիր (170ա-4ա, նմուշ՝ 170ա): ՏՈՂ՝ 14-27: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, դնակով, միջուկը տախտակ. աստառը շերտազարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (սկ.), թուրք:

Նմուշ 15ա

Նմուշ 170ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւար. կազմի կաշին եգրամաշ, երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած, սկզբից եւ վերջից պակասաւոր, ք. 174՝ հիմքից պոկուած, ք. 1-4՝ կազմի գամերից առաջացած երկուական անց:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա [Յաղագս խառնելոյ խմորոյն] – ///յիւր եկեղեցին եւ մեզ վկա հոռմայեցոց եկեղեցին... որպէս ասէ Սոկրատ հրաշքան պատմայգիրքն:

Բ. 1ա-4բ Պա[տ]նէն, որով գորովայնամով արբեցաղսն յամօք առնես այսպէս – Որք ծառայեն որովայնի եւ հակառակեն աստուածեղէն գրոց... խնդրեսցեն թողութիւն մեղաց մերոց եւ Քրիստոսի փառք յօւրտեանս՝:

Գ. 4բ-41բ [Վկայութիւնք]

ՋԿԳ. – 1515, ՋԿԹ. – 1520

ա. 4բ-16ա Վրկայութիւնք վասն ծրնընդեանն Քրիստոսի եւ մըկըրաւոյթեան, զի պարտ է տօնել ի միում ատուր, ի յունվարի Զ. – Կարգեցին առաքեալքն Տեառն զար ծընընդեան Տեառն...:

Վկայութիւններ Կղեմէսի, Յովհաննէս Երուսաղէմացու, Նեքտառիոսի, Գրիգոր Աստուածաբանի, Բարսեղ Կեսարացու, Հիպոլիտոսի, Սեբերիանոսի, Մելիտոնի, Կիպրիանոսի, Մարութայի, ասորի վարդապետների, Յուստինիանոսի, Գրիգոր Արծրունեաց եպիսկոպոսի, Յովհաննէս կթղ-ի, Կոմիտաս կթղ-ի, Ստեփանոս Սիրնեցու, Անանիա վրդ-ի, Ներսէս Շնորհալիի, Կիւրեղ Աղէքսանդրացու երկերից:

բ. 16աբ Վկայութիւնք ընդէմ նոցա, որք ասեն, թէ Տէրն ո՛չ եկեր զգառնն հինգշաբաթին երեկոյին – Վասն որոյ հին զատկին սկսանի...:

Վկայութիւններ Յովհան Ոսկեբերանի, Զենոբ եպս-ի, Մարութայի, Ներսէս Շնորհալիի երկերից:

գ. 16բ-25ա Վկայութիւնք, զի պարտ է զսուրբ պատարագն մատուցանել անխմոր եւ անջուր, անաղ եւ անձեթ – Արժան է զհաց պատարագին շքեմ հանել...:

Վկայութիւններ Թադէոս առաքեալի, Մակար Երուսաղէմացու, Գրիգոր Աստուածաբանի, Հոռմի Լեւոն պապի, Դիոնէսիոս Աղէքսանդրացու, Եփրեմի եւ Զենոբի, Ամնիկոս եպս-ի, Կիպրիանոսի, Կիւրեղ Աղէքսանդրացու, Կելեստիանոսի, Յովհան Ոսկեբերանի, Յովհան Իմաստասէրի, Գէորգ կթղ-ի, Կոմիտաս կթղ-ի, Տիրան վրդ-ի, Խոսրով Հռետորի, Ներսէս Շնորհալու երկերից:

դ. 25բ Մանուէլի եպիսկոպոսի Վասն խաչին – Ի ձեռն Կոստանդինոսի հաստատեցաւ տաւնախմբութիւն խաչիս...:

ե. 25բ-38ա Վկայութիւնք, զի պարտ է ասել գեալեցարն ամենայն ատուր ի դէմն Որդոյ – Եւ արդ, ոչ եղեւ հնար զմարմինն Տեառն իջուցանել ի խաչէն...:

Վկայութիւններ Նեքտառիոսի, Սոկրատի, Իգնատիոսի, Կղեմէսի, Աւրեղիաոսի, Որոգինէսի, Իսիդորոսի,

Գրիգոր Աստուածաբանի, Բարսեղ Կեսարացու, Եպի-
փան Կիարացու, Կիրեղ Երուսաղեմացու, Յովհանն Ոս-
կեբերանի, Դաւիթ փիլիսոփայի, Ստեփանոս Սիրնեցու,
Ներսէս Շնորհալու, Կոմիտաս կթղ.ի, Գէորգ կթղ.ի,
Սեւերիանոսի, Դիոնեսիոս Աղէքսանդրացու, Արիստո-
տելի երկերից:

զ. 38ա-40բ Վասն զատկի մատաղի, զի բարի է.
եւ վասն այլոց մատաղաց – Կարգեցին առաքելաբն
եւ եղին հաստատութեամբ...

Վկայութիւններ Կղեմէս հայրապետի, Սահակ վրդ.ի,
Բարսեղ Կեսարացու, Սահակ Պարթեւի, երկերից:

է. 40բ Վասն աղի արհնութեան՝ Յոստոսի, Եր-
րորդ եղեալ եպիսկոպոս յԵրուսաղեմայ յետ Յակո-
բայ եւ Շմոնի – Արդ, առաջին ի Կարգավառի տաւ-
նին...

ը. 40բ-1բ Վասն Առաջաւորին պահոցն – Սայ
ստուգապէս նինուէացոց պաբն է...

Գ. 41բ-98ա, 184ա-9բ, 194ա-7ա, 203ա-4բ Նուասա
վարդապետի Յոհաննէս ե[րզ]նկեցոյ Խրատ հասա-
րակաց Բրիստոնէից, Բանանայից եւ ժողովրդոց՝ ի
կանոնական սահմանաց առաւելոց, սրբոց եւ հայ-
րապետաց եւ վարդապետաց եւ սուրբ հօ[ւր]ն մերոյ
Վարդան վարդապետի, յոր յամենայնի ժողովիցի եւ
գրեցի

Տէս ձեռ. 228, 71ա-125բ: Յաւելեալ ունի [Յանկ
գլխոց]/41բ-3ա: Նխոր./43ա-6բ: 1ա/46բ-51ա (կրկն.՝ 203ա-4բ,
վերջը թափուած. «... իսկ ներկայ ժամանակ//»): 1բ/51բ-4ա:
1գ/54բ-7ա: 1դ/57ա-62ա: 1ե/62ա-4բ (կրկն.՝ 188ա-9բ):
1զ/64բ-6ա: 1ի/184ա-5ա: 1լ/185ա-6ա: 1թ/186ա-8ա: 1ժ/66բ-
9բ: 1ժա/70ա-2բ: 1ժբ/չիբ: 1ժգ/195բ-7ա: 1ժդ/72բ-3ա:
1ժե/չիբ: 1ժզ/194ա-5բ: 1ժէ-ժթ/չիբ: Սահակ կանոնք/73բ-4ա:
Սրբոյն Սահակայ Վասն քահանայից/74ա: Սրբոյն Բարսե-
ղի/74բ-5ա: 2/75ա: 2ա/75ա-6ա: 2բ/76ա-7ա: 2գ/77ա:
2դ/77աբ: 2ե/77բ: 2զ/77բ-8ա: 2լ/28ա-9ա: 2լ/79աբ: 2թ/79բ-
81ա: 2ժ/81ա-2ա: 2ժա/82ա-5ա: 2ժբ/85աբ: 2ժգ/85բ-8ա:
2ժդ/88ա-90ա: 2ժէ/90աբ: 2ժզ/90բ-1ա: 2ժլ/91աբ: 2ժր/91բ:
2ժթ/91բ-2ա: 2ի/92ա: 2իա/92բ: 2իբ/92բ-3բ: 2իգ/93բ:
2իդ/93բ-4բ: 2իե/94բ-5ա: 2իզ/95ա-6ա: 2իլ/96ա: 2իր/96ա-
8ա:

ե. 98ա-102բ Պատեառ Վարդայվառի տօնին –
Ամենայն աստուածային տօնք... յաիշտակեն զնայ:

զ. 103ա-6բ Ներսէսի կաթողիկոսի Հայոց ի Հաւա-
տոյ թխ/թէն, որ առ Մանիլ թագաւորն վասն սրբոց
պատկերաց – էր ի գիրս ասացեալ եւ վասն սրբոց
պատկերացն... զայս պահքս առաջաւոր:

է. 106բ-18բ [Ներսէսի Լամբրոնացոյ] Որոշումն
Թ. դասուց աստիճանաց եկեղեցոյ եւ յատկութիւն
գործառնութեանց նոցա եւ սգեստուց, ընդ որս եւ
ընդդիմադրութիւն այսորիկ խորհրդոց ունայնացու-
ցանողաց – Եկեղեցիք քրիստոնէից առաքելական
խաւսիւք... եւ ցանկութեան սորա:

Տէս Սրբոյն Ներսէսի Լամբրոնացոյ Տարսոնի եպիսկոպոսի
Խորհրդածութիւնք ի կարգս եկեղեցւոյ եւ Մեկնութիւն
խորհրդոյ պատարագին, Վենետիկ, 1847, էջ 80-87:

Ը. 119ա-20ա Ի սմին աւուր յիշատակ հրաշիցն, որ
եղեն յԵրուսաղեմ – Վարդապետ մի Յոհաննէս անուն...
այլ եւ եղեւ այս ի Ո. եւ ՀԱ. (1222) թիւն, ի յարութեան
աւուրն:

Թ. 120ա-2ա Խոստովանութիւն Բանանայիցն –
Մեղայ ամենասուրբ Երրորդութեան... եւ ապա՝ Հայր
մեր յերկինս

Ժ. 122բ-57բ Պատմութիւն սրբոյ Կուսին Մարիա-
նէ – Յետ յարութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստո-
սի... ի թագաւորութեանն Դեոկլիանոսի ամբարիշտի...
ամէն:

ԺԱ. 158ա-66ա [Վկայութիւն սրբոյ կուսին Կատե-
րինայն] դրստեք թագաւորին Կոստասա. ձեռ. 1522,
282բ] – Այս իմաստասէր եւ հանճարեղ կինս էր ի քա-
ղաքէն Աղէքսանդրոս... ի Սինէական լեանն:

ԺԲ. 167ա-9ա Նարեկի Գրիգորի վարդապետի
[Աղօթք] – Ամենայսուրբ Մարիամ, կոյս անարատ...
զբաւութիւն եւ զմեծ զողորմութիւն, որում փառք, պա-
տիւ եւ զաւրութիւնն եւ իշխանութիւնն յաիտեանս.
ամէն:

ԺԳ. 170ա-1ա [Կարգաւորութիւն ցուցմանց արհ-
նութիւնաբեր ցուցակի*] – //իցն սրբոյն Բարսղի
եպիսկոպոսի Կեսարոս... Այսքան է ցուցակ Մաշտոցին:

Տէս Մայր Մաշտոց, հտ., Ա. գիրք Ա., աշխատասիրու-
թեամբ Գ. Տէր-Վարդանեանի, Սբ. էջմիածին, 2012, էջ 656:

ԺԴ. 171ա-3ա [Բանն իմաստնոց] – Հին նոր եւ
առաջին նորն...

Քաղուածքներ Պլատոնից, Արիստոտէլից, Ապոլո-
նից, Սիբիլայից, Սոլոնից, Պլուտարքոսից, Սոֆոկլէսից,
Յովսէփոսից:

173բ (Յիշատակարան թարգմանչի) Ոմն բժիշկ,
խպտի ազգաւ, յոյժ աստուածասէր եւ բարէկամ եւ սի-
րելի մեր, եկեալ առ իս՝ յեպիսկոպոսարանն որ ի Կիպ-
րոս, եւ եբեր առ իս զգրեալ Բանքս յիմաստնոց՝ յունա-
րէն լեզվով, եւ խնդրեաց յինէն թարգմանել զտոսս յա-
րաբացի լեզու, որ եւ թարգմանեցի վասն խնդրոյ նորա,
եւ ապայ դարձեալ թարգմանեցի զնայ ի յունարէն
լեզվէ ի հայ լեզու, յորում ժամու պատահեցաւ առ մեզ
պատուական եւ առաքինասէր եւ աստուածասէր նուի-
րակն տէր Աւետիք աբեղայն, որ եւ ընթերցաւ զթառք-
մանեալն ի մէնջ զսակաւ իմաստասիրաց խօսս, զոր ի
վերոյ ասացաք, եւ յոյժ փափաճանաւք խնդրեաց ի
մէնջ, վասն որոյ գրեցի զսայ ի խնդրոյ տէր Աւետիքին:

Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք հանդիպիք շահա-
ւէտ բանիցս, յիշեցէ՛ք զթարգմանիչ եւ զգրիչ սակաւ
բանիցս այսոցիկ զԴաւիթ սոսկանունն եպիսկոպոս
Կիպրոսի եւ զԳէորգ խբայի (=խպտի) բժիշկ, որ
զօրինակն ետ եւ ասաց զձեզ յիշէ. ամէն:

ԺԵ. 175ա Պորտաղեղ: Գ. հետ ասայ՝ – Եկին Բ.
Ճերմակ հուր... արին պորտաղեղ:

ԺԶ. 175բ-7բ [Բնութիւն աւձիւն] – Իմաստութիւն աւձին զԱղամ ոչ խաբեաց... յայնժամ ի Քրիստոս նայեաց եւ լուսաւորիս:

ԺԷ. 177բ-8ա [Աղօթք] – Տէ՛ր Յիսուս, դու ես աւգնական իմ... բայց ի քէն Տէ՛ր, Տէ՛ր իմ:

ԺԸ. 178ա-84ա [Հարցմունք եւ պատասխանիք] – Զի՛նչ է, որ ասէ Դաւիթ... որպէս Մովսէսին Իսրայէլի:

ԺԹ. 189բ-94ա Տեսիլ սուրբ Աստուածածնին – Սուրբ կոյսն Մարիամ... եւ անթառամ պսակացն ի Քրիստոս Յիսուս՝ ի Տէր մեր, որում փառք յօխտեան՝:

Ի. 197ա-201բ Բան գովելի – Ով որդեակ, վերջին ժամանակն լցաւ երկիր ամենայն մեղաւք... մեծ դատաստանին:

ԻԱ. 201բ-3ա Վասն արբեցողացն – Զի ամենայն, որ արբենայ, սպանանէ... եւ յանբարիսն վայելեացուք ի Քրիստոս Յիսուս՝ ի Տէր մեր, որո[ւ]մ՝:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

166ա Գրեաց զվկայութիւնս Աթանասիոս դպիրն սրբոյն Կատերիմեայ ծառայն, որ զաւրացուցեր զսուրբն Կատաղիմեայ ի հանդէս նահատակութեան, Քրիստոս Աստուած, արայ՝ ողորմութիւն գտանելիքէն բարէխօսութեամբ |166բ| վկայուհոյս, ծառային քո Սիմէոն եպիսկոպոսին:

Գրեցաւ նահատակութիւնս սրբուհեանցն Մարիամն եւ Կատերիմեայ ի թվականին հայոց ԶԿԹ. (1520), ամսուն յունվարին, ի քաղաքն ի յԱտանայ, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին, ի պահպանութիւն ամենայն հաւատացելոց. եւ գտանել թողութիւն այնոցիկ, որք հաւատով եւ յուսով կատարեն զյիշատակ սրբոցն Մարիամն եւ զԿատաղիմեայ, նայ եւ որք նահատակութիւնս նոցա գրեն, տացի նոցա վարձս ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ:

167բ Մանաւանդ Սիմէոնիս:

168բ Առաւել աղաչեմ զձեզ զամենեսեան արտասուագոչ պաղատանաւք հայցել ի Քրիստոսէ զթողութիւն հոգոյ եւ զաւողջութիւն մարմնոյ Սիմէոնի եպիսկոպոսի:

171ա Զգծողս յիշեայ ի Տէր:

174ա Սուրբ/// (վերին մէկ տողը կտրուած) ըստակ

Զխնդիրս քո կատարեցաք,

Զոր խնդրեցեր գործով արագ,

Զայս յիմաստնոց բանս, որ ի կարգ,

Զոր ի յունաց թարգմանեցաք,

Զսոսա գրեցի շարագասակ

եւ յՀերմէսինն յաւելաք:

Արդ, աղաչեմ հոգով յստակ

Զտէր Աւետիքըս հրաւիրակ

Զիս յիշեսցես արագ երագ

Ի սուրբ աղօթքս քո ընդունակ,

Այլ եւ զժընաւզսն իմ աստ համակ,

Ընդ որս զեղբայրս իմ համշիրակ

եւ զվարդապետն իմ շարունակ,

եւ դու յիշեալ լիցիս յերակ

Ի յանմոռաց Տեառն յիշատակ

Երրորդութեան համայքատակ,

Փառք եւ պատիւ միշտ անճատակ:

Զմեղուցեալ եւ զեռաթշուառ հոգիս աղաչեմ միշտ աղօթիւք յիշել ի Տէր զՍիմէոն Տրապիզոնցիս: Գրեցաւ սակաւ գիրս ի թվականի հայոցն ԶԿԳ. (1515), Նոյ[եմ]բերին ԻԲ. ի յԱյլեսա՝ ի դուռն Սուրբ Վապին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

174բ (նոտրգիր, 1760 թ.) Թվին ՌՄՃԹ.ն (1760), յունվար ԻԵ.ի (25), որ եղև Ստեփանոսն յեղաւ տըղայ, զոր Տէր Աստուած յանփորց պահէ. ամէն:

174բ (նոտրգիր, 1759 թ.) Թվին ՌՄՃԸ.ին (1759), մարտի ԻԵ.ին Զըմրոպը տղայ յեղաւ, զոր Տէր Աստուած յերկար կանք տացէ, յանփորց, յանասան պահեցէ. ամէն:

102բ (բոլորգիր, ԺԷ. դար) Ընդ քահ[ան]այիցն Մելփիսէթելի եւ Ահարոնի եւ Եղիազարու եւ Հեղի ծեր քահանային դասեսցէ զձեր հոգին եւ զձեր ծնողացն, եւ ամենայն ազ[գ]ականաւք ի խորանս լուսոյ ի դասս աշակողմեան, ուր արայզուարճ բերկրին հրըշտակք, եւ խնդան արդարք. անա պարիք ի պարս նոցա, եւ վայելէք ի սեղան անմահական, զոր ակն ոչ ետես, |103ա, ստ. լս.| եւ ունկն ոչ լուաւ, եւ սիրտ մար[դ]ու ոչ անկօ:

ԿՆՔԱԳԻՐՈՇՄ՝ Պահպանակ Աս երկիրս, ոճաւորուած բազմանկիւն, վերին մասում հրեշտակ, տակը՝ «Տէր»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Պահպանակ Աս՝ «Եւ գութ եւ ակ: Գու: Գութանլուն Ալիշալայ պին», «Դարդարեսցէ ելանէ: Դարեսցես: Արդար է»: Պահպանակ Աբ (նոտրգիր) «Հող աւրհնուած աստուածային իջցէ ի հող մահու սորին եւ բուսցէ... եւ եկեալ նոր նորոգեսցէ փառուք ի փառս, Տէր փառաւորէ քեզ Հայր»:

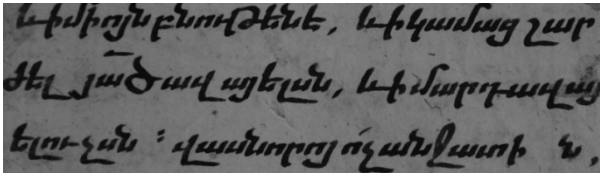
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ ին սոսնձած թղթին «Հ^մր 436/2543»: Աս «ԶԿԳ. - 1515, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», 1ա (ստ. լս.) «Կանոնգիրք: Ն. Յ. վ. ծ. վարդապետ Գրիգորեան», կազմի մէջքին սոսնձած թղթին «Յ. Ժողովածոս/Ժողովածու (բառը գրուած հակառակ դիրքով):

2544

ՎԱՐԳԱՆ ԱՐԵԻԵԼՅԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՅ (ԺՂԼԱՆՔ)

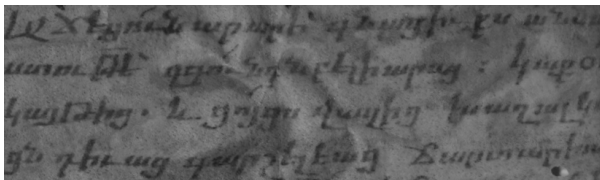
ԺԳ. դար

ԹԵՐԹ՝ 227+1 (կրկն.՝ թ. 16): ՊՐԱԿ՝ Ա-Sx8 (թերթեր խառն են, նշգրիտ պատկերելն անհնա է): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՍՈՒԹԻՆ՝ 16-16,8x11,5-12,6: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (12,5x9): ԳԻՐ՝ բոլոր-գիր (նմուշ՝ 50ա): ՏՈՂ՝ 14: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագույն կաշի, միջուկը տախտակ. աստաղ դրոշմագարդ կտառ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Բ) +1 (Գ), չգրուած թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ երեւնուկ, Բք, Գա:

Նմուշ 50ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Գրիգոր Նարեկացի, Մատանն ողբերգութեան, Բան Ի-ԻԱ., Իե.: 1(Ա) + 1(Գ): ԺԵ. դ.: Մագաղաթ, Ա.՝ 15,8x11,1, Գ.՝ 16,3x11,1, միասին (12,2x9), բոլորգիր (նմուշ՝ Աք), տող՝ 20: Աար. «[խոսի]բակասնութիւն երեսաց, զկամս խորհրդոց... ի մէջ հերթանուաց: Հարածքս քստ հարածոց» (Բան Ի-ԻԱ.): Գար. «[խո]ին յիշատակարան ողբոց ինձ նմանեցաւ... գտարամերժեալ գերիս ազատեալ» (Բան ԻԵ.):

Նմուշ Աք

ՎԻՃԱԿ՝ բարարաւ. կազմի կաշին եզրամաշ, երկուական կապիչներն ու զամերն ընկած. հնուս նորոգուած եւ թերթերի մի մասը սխալ տեղադրուած. սկզբից, միջից եւ վերջից թերթեր պակաս (տե՛ս Բովանդակութիւն), թ. 95ի ստորին արտաքին անկիւնն ընկած՝ գրադաշտը վնասուած, թ. 186՝ ստորին լուսանցք կտրած. լուսանցակողերը՝ գունաթափուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-227բ [Լուծմունք ի Սուրբ գրոց, Վարդանայ վարդապետի, ի խնդրոյ բարեպաշտ թագաւորին Հերթնոյ՝ Ժղլանք]

Տե՛ս ձեռ. 341, 1ա-141ա: 1. ա/1ա-2բ (սկիզբը թերթ. «//Եւ կոչեցաւ Մարկոս...»), բ/2բ-5բ (անխորագիր, վերջը թերթ. «... ապա թէ մարդ էր սոսկ, որ գար...»): 2/6ա-8ա (սկիզբը թերթ. «//ունէր յաշ ձեռնին...»): 3. ա/8ա-11բ: բ/11բ-16բ (վերջից թերթ. «... Ընդէ՛ր լուեաց զամս Լ. ի սքանչելի...») զ/16բ-7ա (սկզբից թերթ. «// Աղամ ի գրախտէն...»): դ/17ա-24բ: ե/24բ-5ա: զ/25ա-6ա: յ/26ա-32ա: լ/32ա-4ա: թ/34աբ (անխորագիր): ժ/34բ-8ա: ժա/38ա-42ա (անխորագիր): ժբ/42ա-3ա (անխորագիր): ժգ/43աբ (վերջից թերթ. «... Զինչի՛ց է նոր ուխտ: Պատ. Զի հին ուխտ...»): 4/44ա-6բ (սկզբից թերթ. «//նշանացն Տեառն...»): 5. ա/47ա-50ա (անխորագիր): բ/50ա-4բ (անխորագիր): գ/54բ-6ա: զ/56ա-8ա (անխորագիր): ճ/58բ-64բ: 7/65աբ: 8/66աբ (անխորագիր): 9. ա/70բ-71բ, 73ա-7ա: բ/77ա-82բ, 88աբ, 84ա-7ա, 83աբ, 89ա-97ա: զ/97ա-8ա (խորագրի առաջին բառը այլ՝ «Մերն»): զ/98ա-103բ (վերջը թերթ. «... զի նախքան զմարդն...»): 10/104ա-9բ (անխորագիր): 11. ա/109բ-12բ, 118աբ, 114ա-5բ (անխորագիր): բ/115բ-7բ,

113ա (անխորագիր): զ/113աբ, 119ա-27բ: դ/127բ-8բ (անխորագիր): ե/128բ-31բ: զ/131բ-3ա: յ/133ա-8բ (անխորագիր): լ/138աբ (անխորագիր): 12. ա/138բ-41ա: բ/141ա-44ա: 13. ա/144բ-6ա: բ/146ա-9ա: զ/149ա-52բ: դ/152բ-3բ: 14. ա/153բ-4բ, 156աբ: բ/157աբ: զ/157բ-61ա: դ/161ա-6բ: ե/166բ-9ա: զ/169ա-70ա: յ/170ա-1բ: 15/179ա-80բ, 174աբ: 16/174բ-8բ (վերջից թերթ. «... շպիտի ձեզ յորդորիչ»): 17/181բ-5ա: 18/68ա-9բ, 72աբ//, 70աբ, (խորագրի սկզբում ունի. «Այլ ճաշակ քեզ ի վարի մրգաց», միջից թափուած. «... Տարակոյս է սաստկութիւն հակառակից// անէին: Նորոգումն է արծարծումն հնացելոյն...»): 19-21/չխբ: 22. ա/207ա-8բ, 216ա-7բ (վերջից թերթ. «... եւ որ աճէրն հասակաւ, մէկ անձն է եւ//»): բ/չխբ: զ/213ա (սկզբից թերթ՝ «// մարմինն ներկաւ ի ճառագայթս... »): դ/213ա-4բ, 119աբ (վերջից թերթ. «... իսկ առ մեզ ամէնն առ որդի է յայս//»): 23/218աբ (սկզբից եւ վերջից թերթ. «// հեղցի արին անասնոց... պէտք մարմնոյս, իսկ այժմ//»): 24/չխբ: 25/211ա (սկզբից թերթ՝ «// [ե]ն եւ յիշատակաւ սրբոց... »): 26/211ա-2ա: 27/196բ, 198աբ, 197աբ, 200աբ, 199աբ (վերջից թերթ. «... եւ դու առակ մի. Սողոմոն ասէ//»): 3աւելեալ ունի.

1. 185ա-96ա Թուրք Պիղատոսի դատաւորի, զոր գրեաց յաղագս Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ առաքեաց առ Տիբերոս կայսրն ի Հռոմ – Ի Ժամանակին յայնմիկ յետ խաչելութեան... եւ այսոցիկ այսպէս գործելոց փառաւոր լինէր անունն Քրիստոսի Աստուծոյ առ ամենեւեան, որում փառք եւ պատիւ հանապազ, վայել է այժմ:

2. 201ա-3բ, Վասն բանին մասանց, ի խնդրոյ բարեգարդ Բանանայի Թորոս անուն կոչեցելոյ, եղբարորդոյ տեառն Կոստանդեայ Հայոց Կաթողիկոսի, ի Վարդանայ Աղանեցոյ, կարճատաւ – Բանին մասունք ութ են... այս են մասունք բանին:

3. 203բ, 209ա-10բ, 204ա-7ա [Վասն հրոյն. ձեռ. 1764, 361բ] – Իսկ հուրն, զոր եկն Տէրն արկանել յերկիր... այն է ժամանակն Աստուծոյ մարդանալոյ, ոչ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

4. 212աբ, 215ա Տաղական բանի ցոյցք – Իմաստնոյ չէ փոյթ տաղական բան առնել... մի՛ համարիր զայս ընդ վայր, եւ Տեառն փառք:

5. ա. 215աբ, 220ա-7բ Նորին Վարդանայ Վարդապետի Աղապք տղայոց առ սուրբ Երրորդութիւնն. Առաւատուն – Լո՛յս համատարած եւ անճառ ճառագայթ... եւ անխորդախ եւ [անվնաս] եւ անարատ պահեա՛յ /// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՎԱՐԳԱՆԱՅ ԱՐԵԻԵԼՅՈՅ

172ա-3բ, 155աբ, 181աբ
172ա Այժմ հայնց արա, իմ պարո՛ն, սակաւ մի աշխատեա՛, քո սակաւ աշխատիլն զայլոց շատն է արժէ, զի որպէս լուաք ի Քրիստոսէ, ամէն մարդոյ հրեշտակ կայ պահպան, եւ ձեզ, որ ազգի գլուխ եւ թագաւոր էք,

ինքն գլուխն Քրիստոս է պահապան եւ անմեկնելի: Մի պաշտել զնա որպէս հեռաւոր, այլ որպէս առ քեզ, ի սրտիդ եւ յոգւոջդ: Ուր կամիս զգլուխաւ եւ զերեսաւ դնել ի պատիւ նմա, ի գիրկն դնես եւ յԱստուած միանաս, եւ զոգի իմ տառապեալ եւ տկար յիշեսցես, որ զ|172բ|քեզ սիրէ առաւել քան զասել...

Շար. տե՛ս ձեռ. 341, էջ 103ա-4բ, «Յիշատակարան Վարդանայ Արեւելցւոյ»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓՈՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

46բ Զանյայտ գանձիս յայտնիչ զՎարդան գանձապահ, որ փարթամանայք հոգով, յիշատակեսցիք ի բարեբախտիլն ի Տէր:

58ա Զհոգիացուցանող բանիցս պատճառ զՎարդան կրկին հոգւով կենդանի վարդապետ յիշատակեա՛լ ի Տէր՝ որ աւգտիս ընթերցմամբ:

65ա Վարդանա վարդապետի յիշատ՞ բանի՛:

66բ Սրբազան կաթողիկոսի Հայոց տեառն Կոստանդեա յիշատակ:

70բ Սրբազան կաթող[իկոսի] Հայոց տեառն Կոստանդեա ողորմեսցի Տէր, եւ լոյս վարդապետին Վարդանայ, որ զբանքս յարմարել է:

109բ Իմանալի լուսոյս ծագաւ լոյս վարդապետն Վարդան յիշեսցի ի Տէր:

174բ Զարժանի յիշատակի զսուրբ վարդապետն Վարդան լուսոյ բանիցս ծագեալ յիշեա՛լ ի Տէր:

144ա եւ ճշմարիտ ապաշխարողացն փառքն չիլինի պակաս, քան զբնական անմեղ մնացելոցն յաւազաներն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

185ա Մուլթն էր լոյս ճրագիս, եւ շտապաւ էր գրելս: Անմեղադիր լե՛ր նշանագրացդ՝ թէ՛ անհամեմատ լինի: Աւրհնեալ է Աստուած:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1բ (նոտրգիր, ժէ դ.) Յիշատակ է Կանջեցի Մարտիրոսի որդի տիրացու Յարութիւնին:

Պահպանակ Գբ (նոտրգիր, 1740 թ.) Ով ոք իցէ, տէր Սուրին պարդական լիցիս, հոքոց ասել ղէրոջըն ձեռամբ ուռուճ Ուրուհնանին: Թիվն 1740 Քրիստոսի, յունվարի արաչի օրըն, ի վայելումըն տէր Մանուէլի ի Զմիրնէ, պէպ Պօգիկէնց Դօվլաթ:

184բ (նոտրգիր) 1198 (1749), ի փետրվարի Ի.ին (20), ի ձեռն մահտեսի Իւրայէլին:

181բ (արտ. լս., նոտրգիր, ժժ. դար) Զքնաղ եւ ցանկալի է զայս հագուագիւտ հին նշանագիրս, եւ յոյժ պիտանի է հնագիտաց:

181բ (ստ. լս., շղագիր, ժժ. դ. վերջ) Նուսատ Յովհաննէս ծ[այրագոյն] վարդապետ Գրիգորեան, առաջնորդ հայոց ի Պոլկարիայ |186ա| ի// (կտրած-հանած):

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 20ա, 179բ՝ բոլորակ. «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Յովհաննէս վարդապետ Գրիգորեան, 1874»: Պահպանակ Գբ՝ բոլորակ, անընթեռնելի:

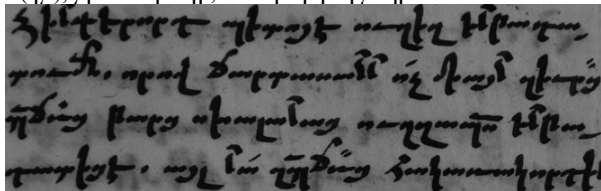
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին «ԺԻ., Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ՞ր 444/2544», Բա «Ծաղկի մարգագ», «Գիրք Վարդան վարդապետի», կազմի մէջքին սոսնձած թղթին «1. Ծաղկի մարգագ»:

2545

Մ Ե Ի Թ Ա Ր Ս Ե Բ Ա Ս Տ Ա Յ Ի , Ճ Ա Ր Տ Ա Ս Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն

ՌՃՂԹ. – 1750

Թե՛րթ՝ 119 (գրչի էջակալում 1-233, որ է՝ 3ա-117ա). չգրուած 2բ, 118ա, 119աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԺԲx10 (Ա. 12, ԺԲ 7): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16,1x10,6: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (11x7): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 14ա): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱԶՄ՝ դրոյմագարոյ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ (պատրաստուած հաստ, կոպիտ թղթից). լուսանցակողերը՝ սետվ ցօղում: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա. (վջ.), չգրուած թուղթ, մաս կազմի միջուկի:

Նմուշ 14ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաարար. կազմին եւ թ. 1-9ին ցեցի անցեւ, 3ա՝ վերին մասում առնուազն երկու տող գրչափորձ, ջնջած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

2ա-117ա Համառօտութիւնն ճարտասանութեան, դիւրին ոճի եւ վայելուչ օրինակաւ, շարադրեցեալ աշխատասիրութեամբ տէր Մխիթարայ վարդապետի

Սեբաստացոյ, արբայհայր կոչեցելոյ, ի յօգուտ այնց ամենից, որք ունին զփափաք զաստփինս իւրեանց զարդարել գեղեցկագունիւք բառիւք եւ մանաւանդ հանեցուցանել զմիտս ուկնորոյաց անձանց, ի փառս մանկացելոյ Յիսուսի եւ ի պատիւ մօր իւրոյ ամենօրինեցելոյ կուսին Մարիամու, յամի Տեառն 1733, ի Վենէտիկ, մեծաւորաց ակնարկութեամբ

1. 3ա-12բ Յաղագս արհեստի ճարտասանութեան: Գիրք առաջին.

ա. 3ա-4բ Յաղագս սահմանի ճարտասանութեան եւ բաժանմանց մասանց նորին: Գլուխ առաջնետրոյ – [Ճ]արտասանութիւն, որ եւ ասի հետորոտթիւն, է արհեստ բարւոք ասելոյ... եւ գլխոց նոցին համառօտաբար ընձեռեսցուք:

բ. 4բ-6ա Յաղագս խնդրոց ճարտասանականաց: Գլուխ Բ. – ինդրոց ճարտասանականաց ոմն է անորոշ եւ ոմն որոշեալ... որ թիւքն իցեն յատանելիք: Վերջ:

գ. 6ա-9ա Յաղագս սեռից փաստից, յորս պարապի նարտասանն: Գլուխ 3 – Սեռք փաստից եւ վիճաբանութեանց... զօրութեան ունկնդրողաց:

դ. 9ա-12բ Յաղագս մանաւանդական մասանց նարտասանութեան ի հասարակի եւ յաղագս հարկաւորաց առ ի համաօրինումն նոցին: Գլուխ 4 – Մասունք ճարտասանութեանն, որպէս ի վերոյ ասացաւ... եւ կատարունակի արհեստին, որում վարժի: Վախճան նախնոյ գրքին:

2. 12բ-57բ Յաղագս առաջներորդ մասին նարտասանութեանն, այսինքն՝ յաղագս գտման: Գիրք երկրորդ

ա. 13ա-4ա Յաղագս կրկնակի պաշտօնի նարտասանին ի գտման, եւ յաղագս ոմանց պահանջեցելոց առ գտումն: Գլուխ առաջներորդ – Երկու են պաշտօնք ճարտասանին ի գտման... ի ձեռն պէսպիսեաց ձեռնարկութեանց:

բ. 14ա-6բ Յաղագս ձեռնարկութեանն: Գլուխ Բ. – Ձեռնարկութիւն է զօրութիւն իմացականին հաւաստի... որ է կարծի իմն զբարւոյ ապառնոյ:

գ. 16բ-7բ Յաղագս տեղեաց նարտասանականաց, յորոց արտահանին ձեռնարկութիւնն: Գլուխ Գ. – Տեղին ճարտասանական է շտեմարան իմն ձեռարկութեանց... յառաջիկայդ օրինակօք:

դ. 17բ-25բ Յաղագս երից առաջնոյ տեղեաց ներքնոց: Գլուխ Դ. – Առաջին տեղին, որ է սահման... քաղցրացուցեալ բերէին ի համ:

ե. 25բ-30ա Յաղագս հետեւեցելոց հնգից տեղեաց ներքնոց: Գլուխ Ե. – Չորրորդ տեղին ասացեալ համալծեցեալք... որք լինին վրէժխնդիրք զանձանց. ամէն:

զ. 30բ-5ա Յաղագս հետեւեցելոց հնգից տեղեաց ներքնոց: Գլուխ վեցերորդ – Իններորդ տեղին, որ ասի հակադրութիւն... առ նա խոտելով զխրատ նորա:

է. 35ա-43բ Յաղագս մնացելոց երից վերջնոց տեղեաց ներքնոց: Գլուխ եօթներորդ – Չորեքտասաներորդ տեղին է, յորմէ արտահանին ձեռնարկութիւնք... եւս են ի նոյնում բանի եւ կարգի:

ը. 43բ-7ա Յաղագս վեցից տեղեաց արտաքնոց: Գլուխ Ը. – Նախադատողութիւնք են դատաստանք եւ ենթադատողութիւնք... արդիւնաւորի կրել զպատիժս:

թ. 47բ-50բ Յաղագս երկրորդի պաշտօնի նարտասանին ի գտման, այսինքն՝ յաղագս ընդայնման, որով շարժ կամաց զարթուցանին ի յունկնդիրսն: Գլուխ Թ. – Ընդլայնումն է ծանրագոյն ստորաստութիւն ինչ... զի գունկնդիրսն առնէ լսող:

ժ. 50բ-7բ Յաղագս վերանկատման ոմանց, որք պատին լինել ընդլայնման ի գտման: Գլուխ ժ. – Նախ գիտելի է, զի ճարտասանն յընդլայնման պարտի... ատելութեան, տրտմութեանն եւ արհամարհման: Վախճան երկրորդի գրքին:

3. 57բ-70ա Յաղագս երրորդի մասին նարտասանութեանն, այսինքն՝ տրամադրութեանն: Գիրք երկրորդ (= երրորդ)

ա. 57բ-9ա Յաղագս նախապատկանաց մասանց ասացուածոց, եւ թէ զինչ իցէ սկսուածն: Գլուխ առաջին – Գիտելի է, զի ասացուածն ունի զչորս մասունս... առնել զսկսուածս հառ(=ս)արակս:

բ. 59ա-60բ Յաղագս վիպման: Գլուխ երկրորդ – Վիպումն է իրաց անցելոց... այլով կերպիւ ըստ ճշմարտութեան:

գ. 60բ-2ա Յաղագս համահաւաստութեան: Գլուխ երրորդ – Համահաւաստութիւնն է, յորում բերին զօրութիւնք... եւ զգերագանցագունսն ընվերջնում:

դ. 62բ-6բ Յաղագս ձեռ[ն]արկման, որ ծառայէ համահաւաստութեանն: Գլուխ չորրորդ – Ձեռնարկումն է յաճախագոյն եւ արհեստական բացայայտութիւն... զօրում պարտի ընդունիլ զպարգեւս:

ե. 66բ-9ա Յաղագս կրճատից տեսակաց ձեռնարկմանց, որք փոխանակ չորից վերոյգրեցելոց տեսակաց ի գործ ածին: Գլուխ հինգերորդ – Կրճատից ձեռնարկմանց երեք են տեսակք... եւ ոչ գոլ ստերդումն:

զ. 69աբ Յաղագս երկրորդի մասին համահաւաստութեանն, որ եւ ասի համահեռնում: Գլուխ վեցերորդ – Համահեռնումն է բան, որով բանք ասացեալք... բացայայտաբար ցուցանիցին:

է. 70ա Յաղագս չորրորդի մասին ասացուածոց, այսինքն՝ յաղագս համավնարման: Գլուխ եօթներորդ – Համավնարումն է բան, որով ճարտասանն... ի բարւոք տպաւորելոյ նախապէս զիրաքանչիւրսն ի մտի:

4. 70բ-109ա Յաղագս երրորդի մասին նարտասանութեան, այսինքն՝ յաղագս նոխաբանութեանն: Գիրք չորրորդ

ա. 70բ-1բ Յաղագս թէ զինչ իցէ նոխաբանութիւն, եւ որք իցեն յատկական պայմանն նորա: Գլուխ առաջներորդ – Ճոխաբանութիւնն է յարմարից դիտաւորութեանց... պատեհագոյնքն եւ յատկագոյնքն:

բ. 71բ-2բ Յաղագս սեռից բառից եւ այլափոխութեանց նոցին: Գլուխ երկրորդ – Սեռք բառից, որք վերաբերին առ ճոխացուցումն բանից... որք վերաբերին առ ճոխաբանութիւնն:

գ. 72բ-7բ Յաղագս այլափոխութեանն, որ հնարի ի միում բառի: Գլուխ երրորդ – Տեսակք այլափոխութեանն են եօթն... զկնի ոմանց ամսոց եւ այլն:

դ. 77բ-9բ Յաղագս այլափոխութեան, որ լինի ի բազում բառս, այսինքն՝ ի բանս: Գլուխ չորրորդ – Այլափոխութիւնք, որք հնարին ի յասացուածս... զամենայն ոք, որիւիք բանիւ ընդդէմ ելանէ քեզ:

ե. 80աբ Յաղագս ձեռոց նարտասանականաց, եւ նախ յաղագս ձեռոց բառից: Գլուխ Ե. – Ձեռն ճարտասանական է համակերպութիւնն... համաձայնին իրերաց ձայնի:

գ. 80բ-4ա Յաղագս ձեռք բառից, որք կազմեն առակցութեամբ: Գլուխ վեցերորդ – Ձեւք, որք կազմին առակցութեամբ, են ինն... զկորուստ յաւիտենական գրած է ի մեղս:

է. 84ա-6ա Յաղագս ձեռք բառից, որք կազմին ի ձեռն բացբարձման: Գլուխ եօթն – Ձեւքն, որք կազմին բացբարձմամբ, են հինգ... ընդ հրամանաւ մեծաւորի, այլ եւ կամակորն:

ը. 86ա-9ա Յաղագս ձեռք բառից, որք կազմին ի ձեռն նմանութեան, են ութն... թէ որով անուամբ յորջորջեցից գրեց:

թ. 89ա-102բ Յաղագս ձեռք դիտատրութեանց: Գլուխ իններորդ – Ձեւքն դիտատրութեանց կամ իմացուածոց... եւ այս բաւ է յաղագս ձեռք բառից եւ դիտատրութեանց նոցին:

ժ. 103ա-9ա Յաղագս պարբերութեան անդամոց եւ հատուածոյ բառից ասացուածոց: Գլուխ տասն – Պարբերութիւնն է բան... եւ զմայլումն հոգւոյ ամենից հետեւողաց ասից եւ գովեստից ճարտասականաց: Վաղճան երրորդի մասին ճարտասանութեան:

5. 109բ-13բ Յաղագս շորբորդի մասին ճարտասանութեան, այսինքն՝ յաղագս յիշողութեան: Գիրք հինգերորդ.

ա. 109բ-11ա Յաղագս թէ զի՞նչ իցէ յիշողութիւնն, եւ ի քանիս բաժանի: Գլուխ առաջներորդ – Յիշողութիւնն է հաստատուն իմացումն եւ ըմբռնումն... եւ այս է կատարեալ յիշողութիւն:

բ. 111ա-3բ Յաղագս օգտի յիշողութեան եւ կանոնաց կամ պատիրանաց վերաբերեցելոց առ այն: [Գլուխ երկրորդ] – Յիշողութիւնն զբազմազիմի ըզտութիւնս առբերէ... կանոնաց եւ խրատուց ուսուցչին: Վախճան չորրորդի մասին ճարտասանութեան:

6. 114ա-7ա Յաղագս հինգերորդի մասին ճարտասանութեան, այսինքն՝ յաղագս արտաբերութեան: Գլուխ (= Գիրք) վեցերորդ.

ա. 114ա-5ա Յաղագս թէ զի՞նչ իցէ արտաբերութիւնն, եւ որքա՞ն իցէ օգտակար: Գլուխ առաջներորդ

– Արտաբերութիւնն, որպէս յառաջնումն գրրգոջ ասացաւ... ուրուք ներանկեալ համարին:

բ. 115ա-7ա Յաղագս մասանց արտաբերութեան: Գլուխ 2 – Մասունք արտաբերութեան, որպէս ի վերասացելոց երեւին, են երկու... եւ այսոքիկ սակաւք համառօտապէս շարադրեցեալք բաւականք լիցին յաղագս ճարտասանականի արհեստի, ի փառս Յիսուսի եւ պատիւ ծնողի իւրոյ ամենօրհնեցելոյ կուսին Մարիամո: Վախճան վերջնոյ մասին ճարտասանութեան:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

117ա (բնագրի մէջ) ԹՎին հայոց 1199 (1750):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

117բ (1758 թ., նոտրգիր) ԹՎին հայոց ՌՄԷ. (1758):

3ա (1767 թ., նոտրգիր) Այս է յիշատակ մեղաւորիս, անարժան, Աստուծոյ ծառայ Վարթանիս: 1216 (1767), ամսեանն մայիսի:

2ա (1784 թ., նոտրգիր) Այս է թվայկանիս մերոյ հայոց 1233 (1784), ամսեան ապրելի 11, որ է այս ձեռագիրս մեղաւոր, անարժան Վարթանիւնըս: 20 դայհեկի առին:

1ա (ժԹ. դ., նոտրգիր) եւ տիրթու Սարգիս մեղաօր եւ աշաճաճ (Շ) խաղա (Շ) Խաչատուրին որդին Տիրթի այս:

1բ (ժԹ. դ., նոտրգիր) Այս է յիշատակ գիրս գրեցի, այսպէս վայել է: Որ ով կարդայ, ով այս է:

1բ (ժԹ. դ., նոտրգիր) Այս գիրքըս Խաչ[ատ]ուրի:

118բ (ժԹ. դար, նոտրգիր) եւ մեղաւոր եւ անարժան տիրացու ըզթիւն գրեցի:

ԳՐՉԱՓՈՒՉ՝ 1ա, 1բ, 117բ-9բ՝ առանձին տառեր, բառեր, թուեր: 2բ «Ի թվին ՌՄԷ. (1790)», «Թվին ՌԲՃԻԳ.ին (1774): Թվին», «Բարուք աւելոյ ասի արհ»: 117բ «Թվին հայոց, թվին հայոց [Ո] ԲՃԻԳ.ին (1774)», «Որպէս, որպէս եւ զըս անվան Քրիստոս սուրբ Այրապետ»: 119ա «տըվի դէս լարձու ե. մըր»:

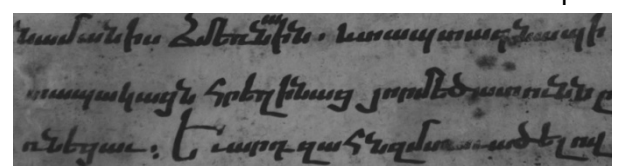
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին «Հ^մ 480/2545», «1733, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», կազմի մէջքին սոսնձած թղթին «Ճարդասանութիւն համառօտ, 87»:

2546

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ժ.Գ. դար

ԹԵՐԹ՝ 336-2 (տէս Պահպանակ). յգրուած՝ 1ա, 336աբ: ՊՐԱՎ Կ.ՒԹX12 (Ա չիք, Գ, ԻԳ 11): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 16,7-16,3x12,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (14,5x9,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 96ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ շագանակագոյն կաշի. փեղկերին չորիցս դրոշմուած «Տէր Ղազար»*, միջուկը տալիստակ, աստաղը դրոշմագարոյ կտաւ. յուսանցակողեր կապոյտ (ժԼ. դարի երկրորդ կեսի): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (բ. 1) + 1 (բ. 336), թուրք:

Նմուշ 96ա

*Տէս Ա. Մալխասեան, Արցախ-Ուտիի կազմարարական դպրոցը (ժԼ. դ. երկրորդ կես), «Էջմիածին», 2007/Թ., էջ 110-7:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – գծանկարային. Լ ու ս անց ա ր դ ՚ բուսական, յուշկապարիկ, թռչուն, տանառ, ծառ: Գ ո ն յ ն ե ր կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաարար. կազմի կաշին եզրամաշ, երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած, լուսանցակողերը գունաթափ, վերակազմման ժամանակ եզրահատում, նաև հիմքերի մաշումները կարկատած (տե՛ս թ. 58-60, 96 և այլուր), խոնաուրթին տեսած, որից բազմաթիւ թերթեր իրար են կպել, ապա բաժանելիս բնագրերը վնասել են (յատկապէս 5բ-57ա, 269բ-301ա և այլուր), թ. 336ին և կազմի Բ. փեղկին ցեցի անցեալ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-296բ [Ճառք, Խրատք]

ա. 2ա-10բ Ա. Թուղթ առաջին. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 80բ] Խոստովանութեան վարուց յանցա[նա]ցն – Որք Սուրբ Հոգոյն են ցանկացեալք... վայելեցէ՛ք զանանց բարութեանց վայ[ելչու]-թիւնսն... *ամէն:*

բ. 10բ-9բ Բ. Թուղթ երկրորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 84բ] Վասն ապաշխարութեան – Արմատք դեղոց բժշկաց զցաւս մարմնոյն առողջացուցանեն... և նովա վայելել զանանց բարութեանցն վայելչութիւնսն... *ամէն:*

գ. 19բ-30ա Գ. Թուղթ երրորդ. [Յովհաննու Մանդակունեցոյ. ձեռ. 3281, 70ա] Վասն պահոց պնդութեան – Ազդու և ւազտակար և կարի կարեւոր են... վայելչութիւնսն [ե]լ զանբաւ բարութիւնսն... *ամէն:*

դ. 30ա-2բ Նորին [Յովհաննու Գառնեցոյ. ձեռ. 644, 20ա] Խրատու վասն ցայգ[ապաշա]նութեան կիրակմտին աւուրն – [Մի]աշաբաթին, որ է Կիրակէ... և զՀայր մեր յերկինս անպատճառ ասայ:

ե. 33ա-44բ Դ. Թուղթ չորրորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 5ա] Վասն ընդունելի և անընդունելի աղաթից – Անփոփել զմիտս մեր, իմասցուք... և զանբաւ բարեացն զվայելչութիւնսն... *ամէն:*

զ. 44բ-57ա Ե. Թուղթ հինգերորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 10ա] Վասն ող[որմա-ծաց տնանկաց] – Մի՛ ոք [տղայաբար] բարուք և անընդորողական... և վայելեցուք մեծապայծառ ուրախութեամբ... յաւիտենից:

է. 57բ-68բ Չ. Թուղթ վեցերորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 76բ] Վասն փոխոյ և վաշխոյ – Յոյժ չար է ընչայսիրութիւն... և կրճել զատամունս... յաւիտենից:

ը. 68բ-75բ Է. Թուղթ երկուերորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 15բ] Վասն սիրոյ և մախանաց և նախանձոյ – Ոչ ինչ պիտոյ են յաղագս սիրոյ... նախանձաւոր լիցուք շնորհաւք և մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ և փրկչին... *ամէն:*

թ. 75բ-90ա Ը. Թուղթ ութերորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 35ա] Վասն քահանայից [տեսչոյ]ութեան ի վերա ժողովրդեանն հրամաեալ է զգոյշութեամբ պահել – Ես՝ լի անթիւ յանցանաւք և

ունայն... ընդ որում արժանի արասցէ զմեզ վայելել և փառս տալ... *ամէն:*

ժ. 90բ-9բ Թ. Թուղթ [իներորդ. Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 31ա] Վասն անասնամուլաց և արուագիտաց և իգացելոց – Ողբալով յիս հոգի իմ հիացեալ զարմանամ... արասցէ կենաց երկնից արքայութեանն մարդասիրութեամբ Հաւր... *ամէն:*

ժա. 99բ-108ա Ժ. Թուղթ տասներորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 54ա] Վասն չառնելոյ սէր բարեկամութեան ընդ թ[շ]նամիսն Աստուծոյ – Հանապազ զմտաւ ածելով զարհուրիմ... և մարտիրոսացն ունկնդիր եղեալ, զի ընդ նոսին փառաւորեսցեն զամենասուրբ Երրորդութիւնսն... *ամէն:*

ժբ. 108ա-18ա ԺԱ. Թուղթ մեասասներորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 49բ] Վասն չբամբասելոյ և չդատելոյ զբանամայս և զվարդապետս – Մթերք սոց և աղջամուլչք տրտմութեան... որ հանէ ի բարութիւնս ի վայելչոյ արքայութիւնս... *ամէն:*

ժգ. 118ա-27բ ԺԲ. Թուղթ երկուտասներորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 28ա] Վասն անաւրէն դիպականաց – Ուր երթեալ դադարեցից և լացից... և հանդիպել անանց խոստացեալ բարեացն... *ամէն:*

ժդ. 127բ-39ա ԺԳ. Թուղթ երեքտասներորդ. Վասն անհեղ հարուածոց կարկաթի, որ է աստուածախրատ – Բազում պատուհասք և սպառնալիք են յԱստուածոյ... ժառանգել և վայելել ի լուսաւոր սուրբ քաղաքին ի լոյս փառաց սուրբ Երրորդութեանն... *ամէն:*

ժե. 139ա-51բ ԺԴ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 40բ] Վասն երկիւղի և զգոյշութեամբ ի սուրբ խորհուրդն մերձեանոյ – Սոսկան ոսկերք իմ դողութեամբ... և ի կենարար մարմին և յարին Տեառն մերոյ... *ամէն:*

ժզ. 151բ-61ա ԺԵ. Թուղթ հնգետասներորդ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 45ա] Վասն մխիթարութեան աղբատաց – Զի՛նչ ասացից կամ զի՛նչ խաւտեցայց... և անբաւ բարութեանցն վայելչութիւնսն վայելեցուք... յաւիտենանս՝:

ժէ. 161բ-72ա ԺԶ. Թուղթ մխիթարութեան. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 18բ] Վասն զան[ի] նելոյ յաշխարհէն – Հայեա դու ի լոյս վերին... և խոստացեալ բարութեամբն փափաճեցուք... *ամէն:*

ժը. 172ա-4ա ԺԷ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 88ա] Ողբս ի վերայ անապաշխար մեղաւորաց – Խոստովանողք, փութացարուք ջանալ ապաշխարել... զի քեզ տացից փառս արհնութեան... *ամէն:*

ժթ. 174ա-7բ ԺԸ. Աղաւթն նորին [Յովհաննու Մայրավանեցոյ, Յաղագս ի վերա անապաշխար մեղաւորաց ձեռ. 2081, 89ա] – Ով որ անեղդ ես և

անստեղծ... եւ անբաւարարութեանցն ուրախութիւնս ի Քրիստոս... ամէն:

ի. 177բ-9բ ԺԹ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 89ա] Յաղաքս պէսպէս առաքինութեանց իւրաւ հարցն – Յառաջ քան զամենայն առաքինութիւնս... զի գտցուք զողորմութիւն ի Քրիստոսէ ի ձեռն Սուրբ Հոգոյն:

իա. 179բ-83ա Ի. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 91ա] Վասն որոշութեան խորհրդոց, առ որս կամին ապրել յաշխարհս յաղաքս ախտից – Արար Աստուած զմարդն եւ եղ զնա ի դրախտին փափկութեան... առաջի բեմին Քրիստոսի՝ մեծի եւ աճաւորի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

իբ. 183ա-92ա ԻԱ. Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 92բ] Վասն հմայից դիւրական եւ անաւրէն յուրոյնաց – Առնոր, առնէր որ զգլուխ իմ... զմեզ փրկեսցէ շնորհք եւ ողորմութիւնք Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ:

իգ. 192ա-9բ ԻԲ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 66բ] Վասն պտղոյ եւ պատարագաց եւ ողորմութիւնս աղբատաց – Բազում գաղտածիք նետիւք վիրաւորէ զմեզ սատանայ... եւ խոստացեալ բարութեանցն ժառանգեսցուք հասանել... ամէն:

իդ. 199բ-207բ ԻԳ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 61ա] Թուղթ վասն բարկացաւացն բարուց – Ամենայն բնութիւնք մեղաց եւ պիղծ ախտիցն... զերկնից բարութիւնս ժառանգեսցուք... ամէն:

իե. 207բ-15ա ԻԴ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 57բ] Թուղթ վասն յիսապահացն եւ քինահանացն – Ահեղ անարէնութիւք եւ սաստիկ շարութիւնս տեսանեմ... ժառանգեսցուք զանանց բարութեանցն վայելչութիւնս... ամէն:

իզ. 215ա-9բ ԻԵ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 64բ] Վասն սակաւ ինչ գողութեան, զոր ոչն ապաշխարիցեն – Անկարծ գողանայ եւ աներեւոյթ յափշտակէ զմիտս մարդկան սատանա... եւ յանմահ բարիսն վայելեսցուք... ամէն:

իէ. 219բ-26բ ԻԶ. [Յովհաննու Մանդակունայ. ձեռ. 942, 89բ] Թուղթ վասն երդմանց սովորութեանց – Յոյժ չար են ամենայն սովորութիւնք... եւ խոստացելովք բարութեամբք վայելեսցուք... ամէն:

իը. 226բ-34բ ԻԷ. [Յովհաննու Մանդակունայ. ձեռ. 942, 286ա] Թուղթ վասն արբեցողաց անարէնութեան – Մեծաւ սգով եւ <եւ> ցաւագին պաղատանաւք... եւ հոգեղէնս դասակցեսցուք... ամէն:

իթ. 234բ-40բ ԻԸ. [Յովհաննու Մայրավանեցոյ. ձեռ. 2081, 102բ] Վասն կնաթողաց եւ մահու շափմեղաց – Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս վասն փրկական բանիցն... որ յանկարծակի անակնկալ անկանի ի վերաքո իբրեւ զորոգայթ:

լ. 241ա-8բ [ԻԹ.] Սուրբ եւ երջանիկ հաւր Գրիգ[ո]րի Նարեկացոյ իւրաւ վասն աղապից եւ արտասուաց – Արդ, շնորհ արտասուաց... զերկինս վերասցիս:

Այս բնագիրը ձեռ. 1521, 288ա՝ վերագրուած է Անահիպային, իսկ ձեռ. 1856, 58բ՝ եփրեմին:

լա. 248բ-53ա [Լ.] Տեառն Եփրեմի սասցեալ՝ Խորին Աստուոյ, ի հինկերոդ<երոդ> թարգմանութենէ. Յաղաքս ապաշխարութեան – Յորժամ երիտասարդն էիր, պարտ էր քեզ աներեւութիւն քո խորհել... եւ երկնից արքայութեանն արժանի լիցուք... ամէն:

լբ. 253ա-5ա [ԼԱ.] Խրատ ոգէշան վասն աղապից եւ խնդրուածոց բահանաից եւ ժողովրդոց – Բազում աղաւթից մեզ պէտք են... եւ զգառն հուր նորա շիջուցես:

լգ. 255ա-8ա [ԼԲ. Յովհաննու Գառնեցոյ իւրաւ ոգէշան եւ կանոնական. ձեռ. 84, 222բ] – Յոհաննէս Գառնեցի, հարցանեմ զողջունէ սի[ր]ելոյդ ի Տեառնէ... անդ իջանի ի խորս հնոց<ց> ին:

լդ. 258բ-66ա [ԼԳ. Մովսէս վարդապետ Եզնկացոյ սասցեալ. ձեռ. 2111, 168ա] Խրատ կանոնական յանուն Աստուծոյ Տեառն մերոյ – Ի դամբարանէ սրբոյ Լուսաւորչիս... պահաւք պատուիրանիս արհնին յԱստուծոյ եւ յամենայն սրբոց. ամէն:

լե. 266ա-78ա [ԼԴ. Յովհաննու Եզնկացոյ իւրաւ հասարակաց քրիստոնէից]

Տե՛ս ձեռ. 228, 71ա-108բ: Նխ/չիք: ա-դ/չիք: ե/266ա-9բ: գ/չիք: Վ/269բ-71ա: ը/271ա-2ա: փ/272ա-5ա: ծ/275ա-8ա: ժա-ծք/չիք:

լզ. 278ա-96բ [Խրատ վարդանայ վարդապետի. ձեռ. 582, 92ա-121բ]

ա. 278ա-86ա [ԼԵ.] Պատմութիւն եւ խաւս վասն անհուն որդանցն եւ վասն խստութեան եւ շարութեան նոցա, եւ թէ զինչ են տոբա եւ ուստի իցեն, զոր մեղապարտս Վարդան յարմարեալ գրեցի յԱստուածաշունչ գրոց, ի խն[դրոյ] /// – Արդ, եկայք այսաւր ժողովեցարուք... ի հրեղինացն եւ հողեղինացս այժմ եւ միշտ ե՛՛:

բ. 286բ-96բ [ԼԶ.] Պատմութիւն եւ խաւս վասն դժոխոցն... – Արդ, եկայք այսաւր, դասք ամենայն... զշարութիւն եւ զտանջանքն սոսկալի... ամէն[ն]:

բ. 296բ-305բ [ԼԷ.] Յոհաննու Ոսկերեւանի ա[սացեալ՝ Վասն յան]դերձեալ ատուրն դատաստանի/// Տէր Յիսուս/// դս/// իս քո – Պարտապան եմք, ո՛վ սիրելիք... եւ երկնային բարեաց շնորհաւք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ... իշխանութիւն եւ պատիւ:

Գ. 305բ-13ա [ԼԸ.] Տեսիլ Աստուածածնին՝ մաւր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, զոր ետես զպատիժս մեղաւորաց, ցուցեալ ի հրեշտակէ – Յարուցեալ գնաց Աստուածածնին... փառք մեծի թագաւորութեանդ քո, փառք մարդասիրութեանդ, եւ քեզ վայել է փառք, իշ՛՛:

Գ. 313ա-21ա [ԼԹ.] Պատմութիւն սրբոյ Գրիգորի Լուսաւորչին, զոր եհարց հրեշտակն Տեառն, մինչ էր յայրին, վասն հոգոց մարդկան. ազգնի Տէր Յիսուս Քրիստոս – Յաւուր միում, յորժամ շրջէր... եւ այլ զանազան ուրախութիւնս, ընդ որս եւ մէք արժանի լիցոյք փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ”:

Ե. 321ա-3ա [Խ.] Յոհաննու Ոսկերեանի ասացեալ Յաղաքս ողորմութեան եւ ապաշխարութեան. ազգնեա՛ ինձ Աստուած – եւ արդ, մի եւս անյոյս լինիցի մարդ... բարութեանցն հասանիցէք ի Քրիստոս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

Զ. 323ա-7ա [ԽԱ.] Վարժ երանելոյն Պարսակելի եւ Կիւրակոսի՝ եղբար նորա – Այր մի էր ի քաղաքին Աղէկսանդրիա... բարեխաւուսութեամբ ծնողի իւրոյ եւ ամենայն սրբոց եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Է. 327ա-35բ [ԽԲ.] Աղապթ Անաստասի միայնակեցի. ասացեալ յորժամ էր ի լերինն Սինեա – Տէր, մի՛ սրտմտութեամբ քո յանդիմանէր զիս... եւ դու զանարդիւնան [ժառանգ]ն գորդ արքայութեանն արարեր, ինդրե՛// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

151բ Տէր Աստուած ողորմեսցի գծողի սորա մեղապարտի եւ ծնողաց իւրոց, որում ողորմեսցի նոցա Քրիստոս յահել աւուրն դատաստանին, բարեխաւուսութեամբ սրբունոյ Աստուածածնին եւ միշտ կուսի, եւ երկնահին դուռն եւ առագաստ անմահ արքային, մայր լուսոյ եւ կոյս անարատ, որ մարմնով ծնար զհանն Աստուած եւ երանեցար յամենայն ազանց, որ ես պարծանք ազգի մարդկան, եւ միշտ բարեխաւուսեա՛ առ միածինն. անկանիմ առաջի քո եւ աղաչեմ զքեզ՝ քո սուրբ կուսական կաթամբք, որով սնուցեր զանդրանիկ որդին քո, բարեխաւուսեա՛յ առ նա, զի սրբեսցէ զիս ի մեղաց եւ ազատեսցէ յամենայն սղալանաց:

172ա Քրիստոս Աստուած, յորժամ այս ամենայն նորոգի ի քոմ գալստեանդ, նորոգեա՛ զհոգի գծողի սորայ մեղապարտի եւ ծնողաց իւրոց. ամէն:

272ա Վա՛յ զմեզ:

313ա Բարեխաւուսութեամբ Աստուածածնին, ողորմեա՛ց, Քրիստո՛ս, ստացողի սուրբ գրոցս եւ ինձ՝ մեղաւորի, եւ ծնողաց իմոց եւ յիշողացդ:

321ա Բարեխաւուսութեամբ սուրբ Լուսաւորչին Գրիգորի եւ սրբոց հրեշտակապետացն ողորմեա՛, Տէր Աս-

տուած, ստացողի սուրբ գրոցս եւ ինձ՝ մեղաւորակարթ գրչի, եւ ամենայն արեան մերձաւորի իմոյ, եւ յիշողաց մերոց. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

240բ (նոտրգիր, ժՁ. դ.) Ո՛վ սիրելիք, յորժամ պատահիք սմա, յիշեցէ՛ք Ամիր-Հասանն, որ այս գիրքս նայ գնեց եւ ետ Աբրահամ եպիսկոպոսին: Աստուած զիւր արքայութիւնն նորա պարգեւի, զի յոյժ աստուածասէր էր:

335ա (արտ. լս., նոտրգիր ժՁ. դ.) Ով իշխան[ք] զարաւորք՝ յիշաւդ եւ յիշեցողք, յիշեցէ՛ք Աբրահամ եպիսկոպոս, եւ զգրողս:

248բ (բոլորգիր, ժՁ. դ.) Աստուած ողորմի Շահու-մին, իւր հոգոյն:

258ա (նոտրգիր, ժՁ. դ.) Զվերջին ըստացող սուրբ գրոցս Մարտիրոս քահանայն յիշեցէ՛ք, Աստուած ողորմի ասացէ՛ք, Աստուած զձեզ [յի]շէ իւր գալըստեան:

1բ (նոտրգիր) Ռձ՛Ղէ. (1748) թուին, փետրվարի ժԴ. էր եզի Գաիչայ վանքն՝ Աստուծոյ գամօքն:

1բ (նոտրգիր, 1750 թ.) Յիշատակ է այս Քարոզգիրքս Պետրոս վարդապետին: Օվ որ կարդայ, մէկ լիայբերան Ողորմի ասէ. ամէն: Ի թվին Ռձ՛ՂԹ. (1750) էր, յունվար ա[մ]սոյ ԻԸ. (28) էր:

2ա (նոտրգիր, 1750 թ.) Յիշատակ է Պետրոս վարդապետին:

247բ (նոտրգիր, 1775 թ.ից յետոյ) Յիշեցէ՛ք ողորմի ի Թէլաւ բնակեալ մեղապարտ Սարգիս քահանայս, եւ դուք եւս յիշեալ լիջիք յառաջի Աստուծոյ. ամէն:

ԿՆՔԱԴԻՈՇՄ՝ 1բ էջին սոսնձած թղթին, 2բ, 3ա՝ բոլորակ. «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Պետրոս վարդապետ: ՌձՁԱ. (1732)»: 2ա՝ ձուածիր, անընթեռնելի: 10բ, 11ա, 247բ, 255ա՝ ութանկիւն, «Քրիստոսի ծառայ տէր Սարգիս, 1224 (1775)»:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին. «Կնիք – 3, կնիք – 11, յիշատ. կնիք – 2476 - 255» (սեւ մատիտով), «2^ր 490/2546», «Ժե-ժՁ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», թուականը կարմրով ջնջած եւ նոյն գրով կողքը աւելացուած՝ «ԺԴ.», կազմի մէջքին սոսնձած թղթին «115», որի տակ «104» (սեւ մատիտով):

2547

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԷՋՄԻԱՍԻՆ

ԳՐԻՁ՝ Դասիք վարդապետ:

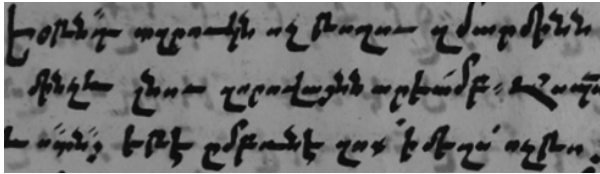
ԹԵՐԹ՝ 355-7 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա-5բ, 78ա, 94ա-103բ, 241ա, 348բ-55բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԻԱ.Ճ12 (է 2, ժԳ 10, ժԸ 8) + Ա.-Թ.Ճ12 (Գ, Ը 14): ՆԻԹ՝ թուրք. լուսագծերով եւ լուսադրոյնով՝ լուսական զարադանախշ (եզրահատման պատճառով պատ-

ՌՃՄԴ. – 1705

կերն անընկալելի): ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 17x11,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,2-13x7): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 64ա): ՏՈՂ՝ 20-22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստառը դարչնագոյն կտաւ. լուսանցակողերը կարմիր:

ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (թ. 1-4) + 3 (թ. 353-355), սպիտակ, չգրուած թուղթ, լուսագծերով:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – 2 ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր, կենդանագիր (10ա): Գ ո յ ն եր՝ կարմիր:

Նմուշ 64ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, մշփի ստորին մասում պատռուածք, երկուական կապիչներն ու գամերն րնկած, լուսանցներին խոնաւութեան հետեւ, թանաքի թթուայնութիւնից գրադաշտը մասամբ խոնացած, պահպանակներին եւ թ. 349-52ին ցեցի անցեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 6ա-16Ճա [Գրիգորի՝ աշակերտի եռամեծի հօր եւ րարունապետի Հայոց, հաւաքեալ ծաղկաբաղ յԱռակաց եւ Երզոնց Սողոմոնի՝ ի լուսատւ բանից Վարդանայ եւ մեծի Ներսէսի Հայոց]

Տե՛ս ձեռ. 342, 102ա-71բ: *Յանկ/6ա-9բ, 79աբ, 104ա-6բ: ա/10ա-77բ (խորագիրը այլ՝ «Առաջներորդ փոխ առակաց վասն տեսական իմաստութեանց»): ք/80ա-93բ: գ/107ա-6Ճա:*

Բ. 16Ճբ-72բ Յաղագս պատմութեան սուրբ եւ աստուածային իւղոյն, գոր գտեալ սրբոց հարցն յարեւելս յաղուանի գիրս, եւ թարգմանեցին ի հայ գիր: Այլ եւ մարմնոյ սուրբ Կարապետին եւս կարճատու – Արդ, պատմեսցուք յաղագս սուրբ իւղոյն... սպասաւորեն նոցա, ի փառս... պառճառն մեռոնին:

Գ. 173ա-240բ Համատու հաւաքումն ի տեսութիւն լուծմանց Երզոց երգոյն, աշխատասիրեալ Գրիգորիսի [Տաթեւացոյ] հսկողի, արի, երջանիկ հոկտորի եւ քաջ փիլիսոփայի Հայոց, աշակերտի եռամեծին Յոհաննու Որոտնեցոյ, ի լուսատւ բանից վարդապետին Վարդանայ

– 173ա-7բ Յանգ առաջիկայ լուծմանց Երգ երգոցին Սողոմոնի – Ա. Առաջներորդ. Վասն կարգելոյն աստ զԵրգ երգոցն... Ին. Քսան եւ հինգն. Տէր արար զքեզ... Մարմին անխտղճ: Աւարտեալ ի փառս փառաւորեալ Սուրբ երրորդութեանն:

– 178ա-240բ Լուծումն Երզոց երգոյն Սողոմոնի – Առաջին հարցումն [Վ]ասն է՛ր աստ յետոյ կարգեալ: Պատասխանի. Սողոմոնի կարգն է ընդ ժողովողին... եւ ամենայն աշխատողացն ի սմա, երջանիկ եւ լուսաւոր վարդապետին Վարդանայ եւ խնդրողացն եւ համօրէն աշխատողացն ի սմա, ուսուցչացն եւ ուսողացն ի սմա եղիցի յիշատակ բարեաց անմոռաց յիշմամբ ի կրկին կենցաղս եւ աւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

Դ. 241բ-348ա Մեկութիւն Երգ երգոց ի հոգեխառն, իմաստապատում ասն Սողոմոնի արքայի Իւրայելի, գոր ասացեալ է տեսուն Գրիգորի [Նարեկացոյ] ներանձնատւ բախանայի եւ հոգէշնորհ

վարդապետի, որդոյ տեսուն հոստովայ, սակս իւրոյ աստուածային երկիւղածութեան, եւ ընթերցասէր գոյլ ցանկացեալ այսմ տառի, մեծաւ աղաչանօք եւ խնդրուածով եւ մեկնել գառակս փեսայի եւ հարսին, որ բացահայտի մեկնութեամբ ի Քրիստոս եւ յեկեղեցի

Տե՛ս ձեռ. 1104, 48ա-116ա: *Նխրգն/242ա-49բ: ա/250ա-2բ (Նախարանը եւ առաջին նախադասութիւնը՝ չիք, սկսուում է. «Գիտացի, եթէ մարմին զօրացուցանէ...»): ք/252բ-347ա: Յիշ. հեղինակի/347ա-Ճա (այստեղ աւարտը տարբեր. «|348ա| եւ որ հնագանդի՝ իւր համարի Աստուած, եւ որ անհնազանդ գտանի, եւ զայն եւս իւր համարի, զոր աղաչեմ զընթերցասէրսդ՝ մի՛ մեղադրանս յաւելոյ ինձ յաղագս ձեռնարկութեան ի գործ, որ աւելի էր ինձ, քան զարժանն իմ, զի ըստ հարկապահանջ խնդրողին ոչ կարացի վերջացեալ գտանիլ, յուսալով իմ ի Հոգին Սուրբ, զմտաւ ածի, թէ ոչ անտես առնէ զաղաշօղս առ նա, սկիզբն արարի աղօթիքս եւ արտասուօք խնդրել, որ եւ նայեցեալ յանարժանութիւն իմ եւ ի սրտեռանդն կամեն հայեցողին, եբաց զբերան իմ յասել եւ ի համատուել զսա ի փառս Քրիստոսի. ամէն»):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

240բ եւ ամենայն աշխատողացն ի սմա երջանիկ եւ լուսաւոր վարդապետին Վարդանայ եւ խնդրողացն եւ համօրերն աշխատողացն ի սմա, ուսուցչացն եւ ուսողացն ի սմա եղիցի յիշատակ բարեաց անմոռաց յիշմամբ ի կրկին կենցաղս եւ աւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

Գրեցաւ գրքուիս ի Սուրբ Աթոս Էջմիածին, ՌՃԾԴ. (1705) թուին, օգոստոսի ժե. (15), ձեռամբ յոգնամեղ եւ թշվառ յոգոյ Դաւթի:

252բ Օգնեա՛, Հոգի Սուրբ, եւ հասո՛ աւարտ:

348ա նա եւս եւ նոյն ուղղիչ հասոյց զապերախտս ի յանգ երկնաւոր առագաստիս եւ ելից զիղձս սրտիս, թէէ եթափուր եմ ի բարեաց գործոց:

Արդ, ե՛ւ տրուպս ամենից եւ յետնեալս ի բնաւից եւ փանաքիս ի համայնից Դաւիթ եւեթ վարդապետս, թափուրս ի բարեաց ձեռամբ եւ մեղսամած մատամբ գրեցի ի թուին ՌՃԾԴ. (1705):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

9բ (շղագիր, 1879 թ. յետոյ) Նուաստ Յովհաննէս ծայրագոյն վարդապետ Գրիգորեան: Ի Ռուսնոմ, Պոլկարիայ:

78բ (շղագիր, 1879 թ. յետոյ) Ե՛ւ նուաստ Յովհաննէս ծայրագոյն վարդապետս Գրիգորեան, ի տոհմէն Արծրունեանց, առի զկարգ վարդապետութեան ի Ներսէս սրբազան արքեպիսկոպոսէ Վարժապետեան եւ յամենապատիւ պատրիարքէ Կ. Պօլսոյ, ի թուին փրկ[չի] 1874, յուլիս 14, ի Սուրբ Ստեփաննոս յեկեղեցի, ի Խաւէջօյ, եւ ծայրագոյն գաւազանի իշխանութեանն ի գեր[ապատիւ] հորէն սրբազան արքեպիսկոպոսէ Նարայէ, ի Ռուսնոմ, յեկեղեցիին Սուրբ Աստուածածնի, ի թուին Քրիստոսի 1879, հոկտեմբեր 24:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 9բ՝ բոլորակ, «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Յովհաննէս վարդապետ Գրիգորեան, 1874»:
ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 2ա «Սա Լեւոն թ.»:

ՆՇՈՒՄ՝ 2ա «2547/2^ր 528», «ՌՃԾԳ. - 1705, Մ[եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:
5բ «Մեկնութիւնք առակաց եւ այլն եւ այլն եւ այլն»:

2548

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 210-2 (տե՛ս Պահպանակ): ԿԱՉՄ՝ դրոշմագարդ շահանկագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստուղը շերտագարդ կտաւ, դոնակինը՝ կարմիր մետաքս. լուսանցակողերը կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ 1 (թ. 1) + 1 (թ. 210), չգրուած թուղթ, թ. 210ը՝ այլ թուղթ, լուսագծերով:

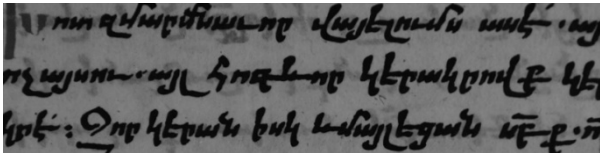
ՎԻՃԱԿԸ՝ բաւարար. կազմի կաշին եգրամաշ, պահպանակներին ցեցի անցներ:

ՁԵՌԱԳՐՈՒ Ա.

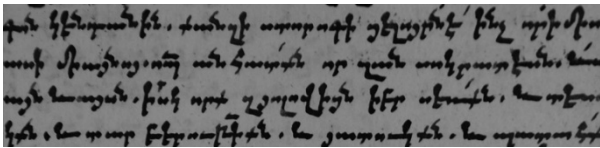
ՌՃՀԷ. - 1728

ԳՐԻՉ՝ Սիմէոն: ՄՏԱՅՈՂ՝ Վարդան վրդ. Հիգանցի:

ԹԵՐԹ՝ 95 (թ. 2-96). չգրուած՝ 2ա, 81բ-2ա: ՊՐԱԿ Ա-Ըx12 (է 9, Ը 14): ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թեւատարած արծիւ, նաեւ՝ «ՂԸ»: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 17,8x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (13-13,5x9-9,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 25ա), նոսրգիր (83ա-96բ. նմուշ՝ 85ա): ՏՈՂ՝ 17 (3ա-81ա), 25 (83ա-96բ):

նմուշ 25ա

նմուշ 85ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱԳՐՁՈՒԹԻՒՆ - ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 3ա: Լ ու - ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բոսական, յուշկապարիկ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ բոշմագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, վարդագոյն, սպիտակ, սեւ, բրնձ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թ. 2-7՝ ցեցի անցներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-81ա Մեկնութիւն Երգ երգոցի հոգեխառն, իմաստապատում առն Սողոմոնի արհայի Իւրայեղի, գոր սասցեայ է տեսոն Գրիգորի [Նարեկացոյ] ներանձնատր Բահանայի եւ հոգեշնորհ վարդապետի, որդոյ տեսոն Խոսրովա, գոր Բրիստոսասէր արհայն Գուրգէն սակս իւրոյ աստուածերկիւղութեանն եւ ընթերցասէր գոյով ցանկացեայ այսմ տարի՝ մեծաւ աղաչանօք եւ խնդրուածով, եւ մեկնեայ զառակս փետայի եւ հարսին, որ բացայայտի մեկնութեամբ ի Քրիստոս եւ եկեղեցի:

Տե՛ս ձեռ. 1104, 48ա-116ա: Նխրգն/3ա-11բ: ա/11բ-4բ: ր/14բ-81ա (անաւարտ, «... որ հովուեն ի մէջ շուշանաց//»): Յիշ. հեղինակի/չիք:

Բ. 83աբ [Աղիւսակք տրամաբանականք] - Մարմին. գոյացութիւն. անմարին. հատկութիւնք... ենթաներհակք, որք են մասնականք:

Գ. 84ա-96բ Պորփիրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտելի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա-70բ: նխք/84ա: ա/84ա-5բ: ր/85բ-8ա: զ/88բ-91ա: դ/91ա: ե/91աբ: զ/91բ: Վ/91բ-2ա: ը/92աբ: ք/92բ: ժ/92բ-3ա: ժա/93ա: ժբ/93աբ: ժգ/93աբ: ժդ/93բ-4ա: ժե/94աբ: ժզ/94բ: ժլ/94բ-5ա: ժը/95ա: ժթ/95ա: ի/95աբ: իա/95բ: իբ/95բ: իգ/95բ: իդ/96ա: իե/96ա: իզ/96աբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

2բ (ստ. լս.) Աւգնեա՛ ին[ձ]: Աւգնեա՛, Հոգիդ Սուրբ Աստուած ճշմարիտ. ամէն:

13բ (ստ. լս.) Աւրհնեալ է Աստուած յամենայն ժամ:

14ա (ստ. լս.) Աւգնեա՛ ինձ, Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս:

26ա Աւգնեա՛ Յիսուս Քրիստոս: (գրուած նախորդի տակ եւ մաքրած) Աւգնեա՛ ինձ, Հոգիդ սուրբ Աստուած ճշմարիտ եւ շուտով հասո՛յ ի յաւարտ սորա:

38ա (ստ. լս.) Աւգնեա՛, Հոգի Սուրբ Աստուած ճշմարիտ:

96բ Գրեցաւ Պորփիրի ներածութեան ի թիւն ՌՃՀԷ. (1728) ամին, ի վայելումն եւ յիշատակ Հիգանցի Վարդան վարդապետին մեծի երանաշնորհի, ձեռամբ հող եւ մոխիր Սիմէոն գրչի, որ եւ խնդրեմ, զի սխալանաց սորա անմեղադրելի առնել, զի չէի հմուտ այս արտաքին անհուն հմտութեանց եւ յոյժ ձանձրացա ի գրելն: Թողութիւն արարէ՛ք, հա՛յրք իմ եւ եղբա՛րք: Ահա այս իմ որդեակն գրեաց:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

2բ (նոսրգիր) Ի ՌՄԼԲ. (1783) թւոջս եկն ի Թիֆլիզու սիրելի եղբայրն մեր ի Տէր՝ Դաւիթ մաքրասուն քահանայն, վասն ուխտի սրբոյ Կարայպետի շնորհատու շիրմին. եւ ի պատահելն մեզ ի Բայազիտս սիրով ընկալաք զնա ի սէր եւ վասն անմոռաց սիրոյ ես՝ բանագորկ եւ պիտակ անվամբ Վահան քահանայա շնորհեցի փոքրուկ գիրքս իբր ընծա եւ յիշատակի, զի անմոռաց պահեցէ՛ գմեզ ի սիրոյ: Բաւ է:

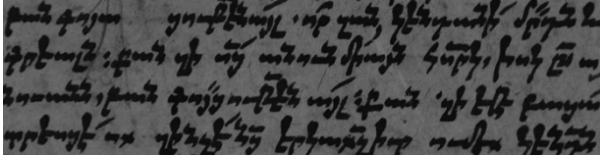
82բ (բոլորգիր, ԺԸ դ.) Այս գիրք Պողոս վարդապետին. իւր ժողոված փարովն է առեր:

ՋԵՆԱԳԻՐ Բ.

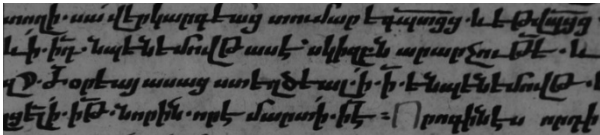
ժԼ. դար, ՌՃՁԳ. – 1735

ԳրիՉ՝ անանուն (Ա.), Գրիգոր (Բ., 174ա-204բ):

Թերթ՝ 113 (թ. 97-209). չգրուած՝ 97բ, 125բ, 133ա-5բ, 144բ-51բ, 169ա-73բ, 205ա, 206ա-10բ: ՊՐԱԿ Ա.-ԺԱ.12 (Գ, Ե, Ը 6, 9, 13, է 8, Ժ 14): ՆԻԻԹ՝ թուղբ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 17,8x12,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13-14,2x8-9): ԳԻՐ՝ նառգիր (նմուշ՝ 98ա), բոլորգիր (174ա-204բ. նմուշ՝ 174ա): ՏՈՂ՝ 23-27:

նմուշ 98ա

նմուշ 174ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻԻՆ – Լ ու ա ն գ ա գ ա ռ դ՝ բուսական, թղուն: Ջ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թղնագիր, բուսական, հանգուցագիր: Գ յ ն ե ռ՝ կարմիր, վարդագույն, շագանակագույն, սև:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թ. 149-210ի յուսանցները ցեցակեր, թ. 204՝ ստորին ֆառորդ մասը պատռուած, գրադաշտը վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 98ա-125ա Ստորագրութիւն Արիստոտելի

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա-201բ: Նխ./98ա-100ա: ա/100ա-4բ: բ/104բ-8ա: գ/108ա-12բ: դ/112բ-7բ (խորագիրը այլ՝ Յաղագս որակի եւ որակութեան): ե/117բ-8ա: զ/118ա-22բ: ի/122բ-3ա: լ/123ա-4ա: թ/124աբ: ժ/124բ-5ա:

Բ. 126ա-32բ, 136ա-144ա [Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պէրի արմենիաս, եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան՝ արտադրեալ յԱրիստոտելէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դարթէ. ձեռ. 926, 201բ]

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ-207ա: Նխ./126աբ: ա/126բ-7ա: բ/127աբ: գ/127բ-44ա:

Գ. 152ա-68բ [Սահմանմք իմաստասիրութեան Դարթի Անյաղթ փիլիսոփայի. ձեռ. 464, 95ա]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա-149բ: Նխ./152ա-3բ: ա/154ա-7բ (խորագիրը՝ չիք): բ/157բ-9բ (խորագիրը՝ չիք): գ/160ա-2բ (խորագիրը՝ չիք): դ/163ա-6ա (խորագիրը՝ չիք): ե/166ա-8ա: զ/168աբ (չնախադրութիւն, աւարտուում է. «... որ իմանալիք են եւ են զգալիք...»): է-իա/չիք:

Դ. 174ա-6ա Յաղագս թէ յումմէ եղան տումարֆ ազգաց – Արիսիդէս Մըրի փիլիսոփայ, ընկեր Կոդրատեայ... ի թվականէ հոռոմայեցւոց, զոր ցուցանէ, եւ գնա ուղիղ ի բոլոր տարին:

Ե. 176բ-204բ [ՇԼԲ. աղիսակ]

Տպ. Ա. Գ. Աբրահամեան, Յովհաննէս Իմաստասէրի մատենագրութիւնը, Երեւան, 1956, 191-200:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

176ա եւ գԳրիգորս յիշեալ՝:

204բ եւ զգծողս յիշեալ, ՌՃՁԳ. (1735):

204աբ՝ պատուած-հանած, կարդացուում են միայն.

204ա «Յ[իշատակ]...»: 204բ «... անցի վար... ռ...» հատուածները:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

205բ (նոտրգիր, 1797 թ.) Յիշատակ է երբ երկոց մեկնիչ գիրքս. ետու յիշատակ Յօվսէփ մաքրամիտ աստուածաբան վարդապետին, յիշատակ ծընողացքս իմոյ՝ հանգիւցեալ տէր Վահանին, նայ եւ կենդանի ծընողին իմոյ՝ Անայուն, եւ հանգիւցեալ եղպօրն իմոյ՝ Խաչատուրին, եւ ինձ՝ անարժան Գէորգիս, եւ կողակցոյն իմոյ՝ կենդանի Շահիկին, եւ որդոյն իմոյ՝ Յակոբ-Նանին: ՌՄՆՁ. (1797) թվոչ մայիսի ժԲ. Պայեաղիտու յղեցի Յօվսէփ երանաշնոր վարդապետին ձեռամբն Կէտուկենց պարոն Եսայուն՝ յիշատակ ծնողացս եւ ինձ՝ նվաստ Գէորգիս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2բ, 205բ՝ ութանկիւն, «Քրիստոսի ծառայ տէր Վահան. ՌՃՂԷ. (1748)»:

15ա, 27ա, 182բ ութանկիւն, «Քրիստոսի ծառայ Վարդան վարդապետ»:

21բ, 49բ, 62ա՝ բոլորակ, «Յովսէփ վարդապետ»:

129բ բոլորակ, կենտրոնում Քրիստոս Ամենակալ, եզրագօտիին. «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ տէր...»:

205բ ութանկիւն. «Քրիստոսի ծառայ Գէորգ Տէր Վահանեան, 1236 (1787)»:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 96բ «Վաճառեցին զէշ, ես մնացի գէշ»: 97ա «Նախ խինա քսէ, չորանա, ապա սակաւ ինչ մաթով հա՛ր, յետոյ նշադրած վերայ կրակին ծուխն առնու, կարմիր», «Ով զարմանալի խորհուրդ այս մեծ, յայտնեալ առ որում», «Նոր թանաք է, փորձեմ]: Անսուրբ: Չնախադրութիւն աննուն ուն ընթանան: Անուն Աստուծոյ արհնեալ ացեալ հուր ծ... ձրեեաաամ ամենայն երկիր»:

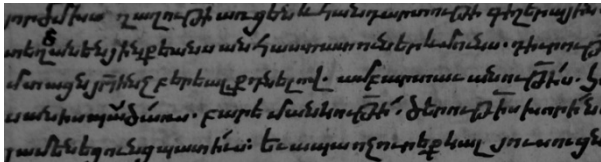
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին «2548/2^ր 534»: 1ա «ՌՃՂԷ. – ՌՃՁԳ. – 1728-1735, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», կազմի մէջքին սոսնձած թղթին «2. Գրիգորի Նարեկ[ացւոյ] Մեկնութիւն] երգոց երգոյն»:

2549

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԳ. դար

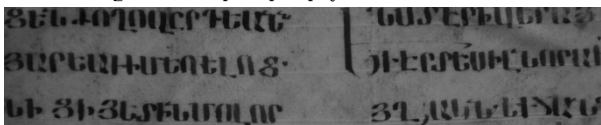
ԳրիՉ՝ Յովհաննէս եզնկացի:
Թերթ՝ 313. չգրուած՝ 77բ, 255բ-6բ: ՊՐԱԿ Ա-ԵՄ16 (Ա 15, Ե 14) + Ա-ԺԳx12 (Ա 10, Ը, ԺԳ 15, Թ-ԺԲ 16, ԺԳ 3) + Ա-ԵՄ16 (Ա 13, Գ 14, Դ 4, Ե 10): ՆԻԻԹ թուղք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ 17,4x12,4: ԳՐՈՒԹԻԻՆ միասին (13,8-14,4x9,5-10): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 100ա): ՏՈՂ՝ 25-28: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստուղը կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը կարմիր:

Նմուշ 100ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 78ա: Լ ու լ - ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչուն: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցազիր, բուսական: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սև:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթեոսի, ԻԷ. 51 – ԻԸ. 20: 2 (Ա-Բ) + 2 (Գ-Դ), Ա.Բ.Ճ եւ Գ.Դ.ն ստացուած մէկական թերթի րնդայնակի ծայրումով եւ եզրահատումով՝ բնագիրը վնասուած: Ժ. դ., մագաղաթ, 24,7x16,2-16,7, երկախն (24,7x16,2-16,7), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Դբ), տող՝ 23 (պետք է լինի 24): Կարդալ Գբ2, Դա2, Գբ1, Դա1, Գա1, Դբ1, Գա2, Դբ2, Բա1, Աբ1, Բա2, Աբ2, Բբ2, Աա2, Բբ1, Աա1. «[Եւ ե]րկիր շարժեցաւ... Աւետարան ըստ [Մա]տթեոսի սրբոյ»:

Նմուշ Դբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին վնասուածներով, որոշ հատուածներ ընկած, ցեցի անցքեր, դոնակը, երկու կապիչներն ու փայտէ գամերից մէկն ընկած, որոշ թերթեր Ի. դարի երկրորդ կէսին մասնակի նորոգուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-77ա [Ժողովումն մեկնութեան սրբոյ Աւետարանին, որ ըստ Մատթեոսի բանից իմաստուն վարդապետաց եկեղեցոյ կարգեալ եւ յօրինեալ դիւրահաս ընթերցողաց: Առաջին Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ի խնդրոյ նորին եղբոր Գրիգորիսի վերադիտողի Հայոց (ընծայական)]

Տե՛ս ձեռ. 1279, 12ա-339բ: ա/1ա-16բ (սկզբից թերի. «//Եւ գհինն վերըստին կեցուցանել...»): բ/16բ-27բ: գ/27բ-43ա: դ/43ա-58ա: ե/58ա-7ա (չշարունակուած, աւարտուած է «... այլ փառք Արեգական, եւ այլ Լուսնի եւ աստեղաց, զորս փոքր//»): գ-իբ/չխբ:

Բ. 78ա-254բ [Պահոց գիրք Բարսղի Կեսարացոյ]

Տե՛ս ձեռ. 436, 127ա-210ա: ա/78ա-84բ: բ/84բ-9բ (խորագիրը այլ՝ նորին սրբոյն Բարսղի ի Պահան քառասներորդ): գ/223ա-30բ: դ/չխբ: ե/171ա-7բ: վ/չխբ: Յ/163ա-6բ (խորագիրն այլ՝ նորին սրբոյն Բարսղի Յաղագս երրորդութեանն): ը/89բ-96ա: թ/96բ-103ա: ժ/103ա-7բ: ժա/107բ-13բ: ժբ/113բ-22ա:

ժգ/122ա-7ա: ժղ/127բ-34: ժն/134ա-9բ: ժզ/139բ-46ա: ժվ/146ա-9ա: ժը/149ա-54ա: ժթ/154ա-8ա: ի/158ա-63ա: իա/166բ-71ա: իբ/177բ-83բ: իգ/183բ-9բ: իդ/189բ-94ա: իե/194աբ: իզ/194բ-9ա: իէ/199ա-202ա (խորագրի վերջն այլ՝ Յաղագս վարուց): իը/202ա-4բ: իթ/204բ-12բ: լ/212բ-23ա: լա/230բ-8ա: լբ/238ա-47բ: լգ/247բ-54բ (վերջից թերի, առկայ աւարտը՝ «Եւ որ ի մէջն է, ինքն իշխան է: Արդ որ բամբա//»): լդ-լե եւ ցանկ/չխբ:

183բ (ստ. լս.) Զճառս այս այլոց ոմանց փառամուրաց է հարցումն եւ պատասխանի, եւ ոչ Բարսղի սրբոյ եւ աստուածաբանի եւ սասկ (= սակս) ընդունելութեան սոցա անուամբ են վերագրեալ:

– 177բ Դաւիթ թարգման Տարօնցի զճառս զայլ յետոյ դարձոյց ի յուսէն (= յունէն) հայ բարբառ, ի Դամասկացոց քաղաքին, հրամանաւ Համազասպայ կորպաղատին Մամիկոնէից տեառն, եւ եղիցի օրհնութիւն Տեառն ի վերայ նոցին:

Գ. ա. 257ա-313ա [Մարգարէութիւն եզեկիկի – Եւ եղեւ յամին երեսներորդի], յամսեանն շորրորդի, որ օր Ե. էր ամսոյն, եւ եւս էի ի մէջ գերութեանն՝ առ ափն Քրբար գետոյ... եւ դուռն Միմէտի Թաղիմայ, շուրջ շրջանակաւ ութ եւ տասն հազար, եւ անուն քաղաքին, յորէ հետէ եղիցի Տէր անդ, Տէր եղիցի անուն նորա:

Վարդան Արեւելցու կամ Եսայի Նչեցու գործը չէ. ունի Ա-Խ. զլիաբաժանում, որոնց միայն մի մասի խորագրերը եւ սկզնատողերն են նոյնական Նչեցու գործի հետ:

բ. 313աբ Մահ եզեկիկի մարգարէի – Եզեկիկէլ էր յերկրէն Սարսիբայ... զամենայն աւուրս կենաց իւրեանց:

ՅԱԵԼԱԳՐՈՒԹԻԻՆ ԺԷ. դարի, բոլորգիր

ա. 255ա [Վարք Ներսիսի եպիսկոպոսին Անկիւրիոյ] – Ի թիվս հայոց ԶԺԳ. (1464)... փոխեցաւ բարի մահս ի Քրիստոս:

Տե՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Բ., էջ 216, Հմբ 260:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

16բ Զգծող սորին Յովհաննէս սպասաւոր բանի եզնկացի յիշեսջիբ ի Քրիստոս:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ Աբ (երիցս) եւ Դա՝ շրջանակի մէջ «Հայր մեր, որ յերկինս ես... »ի սկզբի մասերը: Աա, Բաբ, 255ա հայերէն եւ ռուսերէն զանազան տառեր, բառեր:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին սոսնձած թղթին «ԶԺԳ. - 1464. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ՞ր 547/2549», կազմի մէջքին սոսնձած թղթին «Ներսիսի// ոյ, Մեկ[նութիւն] Աւետ[արանի] Մատթէոսի»:

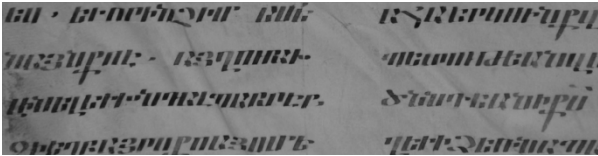
2550

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 310: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստար դրոշմագարոյ կտաւ, դռնակով: ՊԱՀ-ՊԱՆԱԿ՝ 3 (Բ-Գ) +3 (Զ-Ը), թուղթ:

ՊԱՏԱՌԻԿ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ - Մաշտոց: ԺԱ. դ.: 1 (Ա) + 1 (Ը), ստացուած մէկ թերթի լայնակի հատումով: Մագաղաթ, 26x16,7-17, երկսին (20,5x15), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ Աբ), տող՝ 25:): Կարդալ՝ Աա, Ըբ, Աբ, Ըա: Մաշտոց, Կանոն սպաշխարող առնելոյ. «[Աբ]ժանի կոշիյ որդի Բո... կորուսեալ էր եւ գտաւ (Ղուկաս, ԺԵ. 19, 22-32): Եւ Բարոզէ. Եկեալս ամենեկեան... [Եւ ասէ աղաթս զայս. ճԼԳ.] Լուարոմ... ի վ[երայ] ճգնութեան ձ[երոյ]:

Նմուշ Աբ

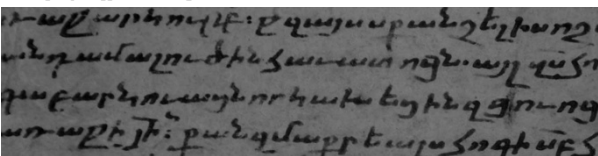
ՏԵՆ Մայր Մաշտոց, հտ., Ա. գիրք Ա., աշխատասիրութեամբ Գ. ՏԵՆՎԱՐՊԱՆԵԱՆԻ, Սբ. Էջմիածին, 2012, էջ 365-366:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, երկուական կապիչներն ու զամերն ընկած, Ա. եւ Բ փեղկերին եւ Պանպանակ Ա. Բ. ցեցի անցեր:

ՁԵՆԱԳԻՐ Ա.

ԺԵ. դար

ԹԵՐԹ՝ 39 (1-39): ՊՐԱԿ՝ Ա-Դ (Ա, Գ, Բ 12, Գ 10, Դ 8): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 17,3x12,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13x9,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ 9ա) ՏՈՂ՝ 22:

Նմուշ 9ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թերթեր բամբակակալած, թ. 1-9՝ ցեցի անցեր, ունի ԺԵ. դ. նորոգում լուսանցներ կարկատուած են այլ թղթով, թ. 7, 9, 10՝ հիմքից անջատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-39բ [Յովհաննու Վարդենիսցոյ Բացայայտումն բանից սուրբ հաւրն մերոյ Գրիգորի Նարեկացոյ. ձեռ. 1980, 161ա-219բ] - ///երից անարեւնութեանցն եւ ի վերա... աղաւթեր վասն հասանել ծերութեանն, թէ քեւ առաջնորդեսցի: [Բան] Զկործանեալն: Լուծումն. Այս///:

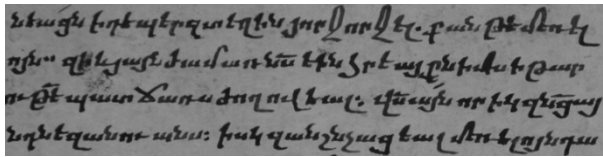
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

18բ (ստ. լս.) Այս ԽԹ. ճառին վերջն է:

ՁԵՆԱԳԻՐ Բ.

ԺԳ. դար

ԹԵՐԹ՝ 271 (թ. 40-310): ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԳx12 (ԻԳ 7): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 17,3x12,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13,7x10): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ 199ա) ՏՈՂ՝ 24-27:

Նմուշ 199ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թերթեր բամբակակալած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 40ա-1բ [Իգնատիոսի Մեկնութիւն Աւետարանին Ղուկասու. Նախադրութիւն. ձեռ. 1246, 163բ] - Լնուլ զայս իմաստ աստուածա[յ]ին քո ըզձից... եւ սկսանի նա ի գրելն իւրում կարգել զբանս իւր այսպէս:

Բ. 42ա-310բ [Նանայի Ասորոյ Մեկնութիւն Յովհաննու Աւետարանի]

ՏԵՆ ձեռ. 2520, էջ 18ա-255բ: Առաջաբան/42ա-9ա: ա/49բ-198բ: ք/198բ-310բ (վերջից թափուած, հաւանաբար 3 թերթ. Յորդորակ/չիք. աւարտում է. «... զոր սիրերն Յիսուս, որ եւ անկաւ իսկ զլան[չաւքն]///», հմմտ. ձեռ. 2520, 253ա):

Ենթամիտրոների սկզբի բառերը չգրուած, հաւանաբար թողնուած զարդագրման համար, որ չի արուել:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

198բ Ընդ նմին եւ զիս՝ զթարմիտար գծողս, աղաչեմ յիշել:

243ա (ստ. լս.) Ելէք ի գրես, որ չէ աղէկ:

294բ (ստ. լս.) Սուղ ա գալ եւ <եւ> մերանս կարեցաւ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

41բ (ԺԵ. դ., բոլորգիր, ստ. լս.) Զմեղուցեալս Սուբիաս պարտապանս բի[ւ]ր քանքարի յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ դուք՝ յիշողք, եւ մեք՝ յիշեալքս առհասարակ յիշե[ա]լ եղիցուք, եւ որ զամէնն ասէ՝ եւ նայ յիշե[ա]լ եղիցի. ամէն:

42ա Ես՝ Սուբիաս, ծեր ու անարժան, / Մեղաւք ի լի՛ զինչ ի մթան / Զձեզ աղաչեմ ողբերական / Յիս զթացէք դու[ք] հայրական, / Զի իմ բերանս չէ յարժան, / Որ ես ասեմ բան շահական, / Զհոգիս մաքրեմ զաղտեղական: / Այն արն վայ Բ. (1000) բերան, / Որ հայրն ու մայրն զիս ծնան, / Վանքն տվին դպրոցական, / Զոգին յառ յիս անձին կալան, / Գերիս ես ինչ աւգտանացան, / Ինչ իմ անձինս եմ լել գազան: / Վասն Աստուծոյ անմոռացական / Գ. Աստուած ողորմայան էք արժան, / Դու առնայք միայն / Բ. ի յԱստուծոյ բան զահական:

49բ Զմեղուցեալ ծառայս՝ Սուբիասս, որ ըմպոնեցայ յորսողէն եւ պարտապան եղայ բի[ւ]ր քանքարի եւ շունիմ ամենեւին ինչ, որ հատուցանեմ, եւ ոչ յիմաս-

տուլթիւն, որ արկանեմ ի սեղանաւորսն, որ եկե[ա]լ Տէրն տոկոսաւք պահպանեմ: Էլ մնամ թաղծկեալ եւ գնում յունայն, Էլ մոխրայթալալ դիմաւք ծոննտր կրկնեմ ձերում սուրբ գարշայպարիա եւ աղաչեմ զմանկունկա եկեղեցոյ՝ յորժամ մտանէք ի սրբութիւն սրբոց զժարհոտ եւ զտատանե[ա]լ հոգիս իմ անմոռաց յիշման արժանի արարէ՛ք, եւ դուք՝ յիշողքաւ յիշեալ եղիցիք. ամեն, ամէն:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Աս «Քեզ ասեմ զաս ուսիր, արի առ զմահիճս»: Բա «Հասցէ քեզ խաղաղութիւն»: Եբ «Ձեռի

գուլդ եղեն արդ մեծի է որպէս ցաւ մոմորտ ե, թէ որպէս ցաւ մում արբա»: Ըբ «Եկ իմ սիրելի, սիրելի, / Սիրելի ազնիւ գովելի, գովելի, / Գովելի յոյժ փափագելի, յոյժ փափագելի», «Ձգ ամենեքեան ամենեքեան պատուեսցին»:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին սոսնձած թերթիկին. «2550, Հ^մ 552», «ԺԳ., Մ[ետրալ] եպ[իսկոպո]ս»: Բա. «Անանի մեկնիչ Յոհան գլխոցն», «Յօհաննու աւետարանի մեկնիչն է», կազմի մէջքին սոսնձուած թղթին. «Անյայտ հեղինակի Մեկ՝ Աւետ՝ Յովհաննու»:

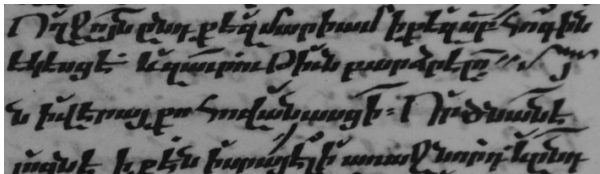
2551

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳԻՒԶ՝ Նահապետ դպիր: ՍՍԱՅՈՂ՝ Գրիգոր Մինդանեան Պոլսեցի:

ԹԵՐԹ՝ 148 (գրչի կշակալում՝ 3-293, որ է՝ 2ա-147ա). չգրում՝ 1բ, 116բ, 147բ-Յբ: ՊՐԱԿ՝ 1-25x6 (25՝ 4): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 16x10: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (11x7): ԳԻՐ՝ նուրգիր (նմուշ՝ 60ա): ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ դրոյմագարդ բաց դարչնագոյն մովաթ, միջուկը ստուարաթուրք, աստառը թուրք. լուսանցակողերը՝ վարդագոյնով ցօղում: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ՝ չգրում թուրք, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 60ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 7ա (խա՛ջ վերը՝ ՅնԹՀ): Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կանաչ վարդագոյն, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, Ա. փեղկի եւ մէջֆի միացման հատուածը մեծ մասամբ պոկուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-115բ Տեառն Ներսիսի Կլայեցոյ Հայոց կաթողիկոսի արարեալ Մեկնութիւն բանից Դաթի Անյաղթ փիլիսոփայի, ի բանն, որ ասէ. Բարձրացուցէ՛ք զՏէր Աստուած մեր, գոչէ՛ մարգարէն

– 2ա-6բ Յառաջաբան – Սկիզբն բարեպաշտութեան Հայաստանեայց ունիմք իմանալ զԼուսաւորիչն Գրիգորիոս... եւ կամ Քրիստոսի ասել՝ նմանապէս է օձելոյն Աստուծոյ:

7ա-115բ [Մեկնութիւն]. Բարձրացուցէ՛ք զՏէր Աստուած մեր, մարգարէն ձայնէ, եւ երկիր պագէ՛ք պատուանդանի սրբոյ ոտից նորա – Ասեն ոմանք, թէ եդ ի մտի շառնուլ վկայութիւն յայլոց... փառաւորեալ է յամենայն արարածոց՝ յիմանեալեաց եւ զգալեաց, մշտնջենական եւ յաւիտեան փառաւորութեամբ:

Բ. 117ա-34բ Մեկնութիւն Անթառամ ծաղիկ շարականի, արարեալ ի Վարդանայ վարդապետէ, ի խնդրոյ Սարգսի

ՌՄԶԳ. – 1834

– 117բ-9բ Յառաջաբանութիւն – Թագաւորեալ եկեղեցի սուրբ աստուածաբար հրաման տայ... եւ աստուածամուխ բանիւ Մեծացուցէի:

120ա-34բ Սկիզբն մեկնութեան. Անթառամ ծաղիկ – Ձի թէ մեր թարգմանչին եւ հոգեշարժ մարգարէն Մովսէս հորենացին... կարող եւ կամեցող ողորմութեամբն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Գ. 135ա-47ա Քարոզ Նոր կիրակէի, ասացեալ յԱրիստակէս վարդապետէ – Նոր է տօնս եւ չքնադ, որք ի սմա են խորհուրդք... ոչ թէ արծաթեղինօք կամ ոսկեղինօք փրկեցաք: Այսպիսի բանիւ աւարտէ, եւ փառք յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱՆԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

1ա Մեկնութիւն տեառն Ներսիսի Շնորհալոյ Հայոց հայրապետի ի բանն Դաթի Անյաղթ փիլիսոփայի, որ ասէ. Բարձրացուցէ՛ք զՏէր Աստուած, գոչէ՛ մարգարէն, արարեալ ի հայկազեան թուականիս Ձի. (1271):

116ա Գրեցաւ պատճառ եւ մեկնութիւնս Բարձրացուցէքիս, զոր արարեալ է երիցս երանեալ կաթողիկոսի Հայոց տեառն Ներսիսի, ի խնդրոյ վարդապետին Վարդանայ, որ կայ ի Հաղբատ, ի դանբանի, ի թուիս հայկազեանս տումարի Ձի. (1271), ձեռամբ Եսայեայ քահանայի եւ պիտականուն վարդապետի, աշակերտ մեծի հոետորի եւ գիտնական վարդապետին Ներսիսի: Արդ, յիշեցէ՛ք ընդ սա եւ զիս, / պատահեալքդ այս մատենիս, / զի մատամբ ծրեցի զսա եղկելիս, / տկար անձամբ եւ մեղօք լիս, / եւ դուք յիշիք յանձառ բարիսն, / յիշմամբն զիս անջնջելիս յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Իսկ այժմ գաղափարեալ ջընտիր բնագրէ զգուշութեամբ ձեռամբ ապարդիւն Նահապետ դպրի, ի վայելումն Մինդանեան մահոտեսի Գրիգորի Պոլսեցոյ՝ խոհեմագարդ եւ բարեջան սարկաւագի տեառն Ստեփաննոսի արհիեպիսկոպոսի եւ արժանաժառանգ

պատրիարքի Կոստանդնուպոլսոյ, 1834 յամի, 10 դեկտեմբերի:

115բ Փա՛ռք Քրիստոսի եւ յիշատակ գրչիս. ամէն:

117ա Իսկ այժմ գաղափարեալ զգուշութեամբ յամի 1834, դեկտեմբերի 10, ի Կոստանդնուպոլիս:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա կազմաստառին՝ «2551, Հ^մ 561, 1834, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», կազմի մէջքին՝ «Ներսիսի Կլայեցոյ Մեկ. Դաւթի Անյաղթի»:

2552

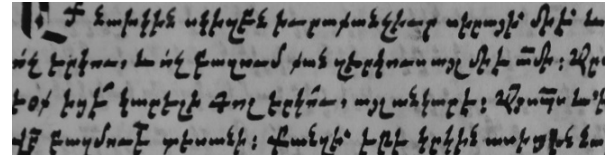
Ս Ի Մ Է Ո Ն Գ Ա Ռ Ն Ե Յ Ի (Ջ Ո Ւ Ղ Ա Յ Ե Յ Ի), Մ Ե Կ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Գ Ր Ո Յ Ն Պ Ր Ո Կ Ղ Ի (խմբ. Սիմէոնի Երեանցոյ)

Էջմիւստին

ՌՄԻԹ. – 1780

ԳՐԻՉ, ՍՍԱՅՈՂ՝ Գրիգոր արկ. Խամսեցի (գլխատառերի եւ խորագրերի գրիչ՝ տիրացու տպագիր Յարութիւն): ՄԱՂԿՈՂ՝ Անդրէաս արկ.: ԿԱԶՄՈՂ՝ Խաչատուր արց:

ԹԵՐԹ՝ 157 (գրչի էջակալում՝ 7-295, որ է՝ 10ա-154բ). չգրում՝ 1ա-5բ, 6բ, 16աբ, 155ա-7բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԹxՑ (Ա. 17, ԺԹ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոյնով՝ բուսական: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 16,8x11,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,5x8,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 33ա): ՏՈՂ՝ 24: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը սև մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 33ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կիսախորան՝ 9ա: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա ռ դ՝ 7ա (բուսական-ձաղկային): Վ ե ռ ջ ն ա գ ա ռ դ՝ 8բ (բուսական-ձաղկային): Զ ա ռ դ ա գ ի բ՝ թռչնագիր, մարդաղէմ: Գ յ յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, նարնջի, մանուշակագոյն, սևիկ:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւ. թ. 1՝ պոկում:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 6ա-149բ Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի, արարեալ ի Սիմէոնէ Գառնայ եպիսկոպոսէ Ջուղայեցոյ, յառաջագոյն ի ՌՃ. (1651) թուականին մերում, իսկ ի ՌՃՂԹ. (1750) թուոյ մերում վերստին սրբագրեցեալ ի բազմաց հեղինակաց, եւ ոմանց դժուարիմաց բանիցն, եւս նորապէս արարեալ լուծմունս խառն ընդ առաջնոյն եւ ուրոյն նշանաս այսու՝ † տեառն Սիմէոնի գերեզմանիկ հայրապետին ամենայն հայոց ի վարդապետութեանն իւրում

ՏԵՆ՝ ձեռ. 1822, Յա-91ա: Յանկ/151բ-2բ: Յոջբն/7ա-8բ: ա/9ա-15ա: բ/15ա-7բ (ունի ՅԿ՝ «Հանգէտ զօրութեամբ... ոչ է հանգէտ վերացուցողին»): գ/18ա-24ա: դ/24ա-30բ: է/30բ-46ա: զ/46բ-50բ: յ/51ա-5ա: լ/55ա-60բ: զ/61ա-7ա: ժ/67ա-8բ: ժա/68բ-71բ: ժբ/72ա-3բ: ժգ/74աբ: ժդ/75ա-6ա: ժե/76բ-8ա: ժզ/78ա-83ա: ժէ/83ա-7ա: ժը/87ա-8ա: ժթ/88բ-9ա: ի/89ա-90ա: իա/90ա-6ա: իբ/96ա-9ա: իգ/99ա-105ա: իդ/105ա-7ա: իե/107բ-9բ: իզ/109բ-17բ: իէ/118ա-31ա: իը/131բ-46ա: իթ/146ա-9բ: [Յշտկրն լուծողի]/150ա: Յշտկրն թարգմանողի/150աբ: [Սիմէոնի Երեանցոյ] Բան առ ընթերցողս/150բ-1ա:

Ձեռ. 1822ի համեմատ ունի չնչին տարբերութիւններ, յաւելումներ մի մասը նշուած լուսային խաշանշաններով:

Բ. 154աբ Ում ի վերայ անուան գրոյս գծողի («Խ Գրիգորէ») – Ինքնափատակ աղբիւր երրորդի անձամբ, / եռաբորբոք լուսով անճառ բարութեամբ... Պահես ամենագոր մշտնջենաւոր, / քեզ փա՛ռք այժմ եւ յապայ եւ յօրըն անաւոր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

6ա Յորոյ ձեռագիր հեղինակէն օրինակեցաւ գիրքս այս ի վայելումն Գրիգորի նուաստ սարկաւագիս՝ օրինակողի գրքոյս, եւ եղբօրն իմոյ հարազատի եւ հոգեկցի զանխզելի սիրով շաղկապելոյ Գրիգորի ջահընկալի սոյնոյ վեհիս պաշտօնէի, ի թուոյ փրկչին ՌՉԶ. (1780) եւ ի մերում թուոյ ՌՄԻԹ. (1780), ի լուսանկար աթոռս ամենայն Հայոց Սուրբ էջմիածին:

153ա Յիշատակարան կտակօրէն գրողի գրքոյս: Յամի փրկութեան մերոյ հազար եօթն հարիւր եւ ութսուներորդի եւ ի մերում թուականութեան հազար երկերիւր քսանեւիններորդի, եւ ի հայրապետութեան աստուածախիջի աթոռոյս տեառն Ղուկասու նորասօծ կաթողիկոսին Կարնեցոյ յառաջին ամի գրեցաւ գիրքս այս յընտիր հեղինակէ, այս է՝ տեառն Սիմէոնի կաթողիկոսի սրբագրեալ Պրոկղէն, ձեռամբ մեղսամակարթի եւ երկակի ենթակայի ամենայն շարեաց (այսինքն՝ ըստ ստորոգման եւ ըստ կայանի) Գրիգոր սոսկ անուամբ սարկաւագիս Խամսեցոյ, ի վայելումն անձին իմոյ, նա եւ հոգելի, հոգեւոր, հոգեկից, հոգեբողբոջ եւ հոգեփթիթ եղբօրն իմոյ Գրիգորի Օշականցոյ, ըստ շնորհի ջահընկալի եւ նոյնց վեհիցս պաշտօնէի: Արդ, աղաչեմ զուսումնասէր հանդիպօղսզ անմեղադիր լինիլ հիքոյս, զի գրեթէ մուրացայ ես զգիրքս գայս, քանզի հեղինակ[է]ն սորա Խաանակայ գերերջանիկ վսեմախոհ վարդապետէն առի, երկրորդ հեղինակն Մարտիրոս քաջաքարոզ վարդապետն ետ, իսկ տողաշարն Մաաթէոս արիաջան վարդապետն զուգեաց, դագկահն Ղուկիանոս գերզգօն վարդապետն ետ, թանաքն աղանակենցաղ տիրացու Անանիայն շնորհեաց, գրիչն եւ գրչի կտրելն եւ սրբագրելն վերոգրեալ գեոաբողբոջ եւ համաշունչ եղբայրն իմ հոգայր, գլխագիրս հանդերձ խորագրօքն տիրացու տպագիր Յարութիւնն գրեաց, |153բ| պատկերն եւ խո-

րանն համայն ծաղկագրօքն դեռաբողբոջ, ծաղկափթիթ եւ աղաւանասարաս Անդրէաս սարկաւագն ինքնայօժար տարփանօք գրեաց, տետր կապելն եւ քանոնագծելն տիրացու Խաչատուրն արար, եւ այլք յոլովք եղբարք եղեն հիքոյս նպաստք եւ ձեռնտուք, որոց հարուցէ Տէր զվարձս: Նա եւ ես ոչ էի գիր դաս առեալ, եթէ ըստ կամաց իմոց զամենայն հանգամանս արհեստաւորեալ գրէի, այլ եւ ոչ գոյր յիս հմտութիւն հանճարեղութեան մարդկան, այլ Հոգին Սուրբ ըստ շափու ընդունակութեան իմոյ ետ անարժանութեանս կարողութիւն զայսքանս յառաջ բերելոյ: Արդ, գիտացաք, եթէ ամենայն ներգործութիւնք, որք եղեն, յարտաքուստ էին: Ուրեմն, նախ՝ փառս տալի է այնմիկ, որ զօրացոյց զտկարութիւնս նուաստիս, երկրորդ՝ որովհետեւ գիրքս այս օժանդակութեամբ սիրելեաց կատարեցաւ, ոչ է պարտ, եթէ մարմնական ընչից վաճառեցի, այլ սիրոյ, վասն որոյ ով որ վաճառել կամեացի զգիրքս զայս, հոգեւոր սիրոյ վաճառեցէ, եւ ստացողն եւս հոգեւոր սիրով ստացի, վասն զի ես սիրով ստացայ եւ սիրոյ վաճառեմ, սակս որոյ մաղթեմ զհանդիպողսդ եւ զստացողսդ գրքոյս յիշել ի Քրիստոս ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զգծօղ գրոյս եւ զհամայանն հոգեւոր եղբայրն իմ, հանդերձ հոգեւոր եւ մարմնաւոր ծնօղօքն մերօք, եւ դուք լիջիք յիշեալ ի Քրիստոսէ յուսոյն մերոյ, իսկ եթէ ոք հակադարձն արասցէ ասացելոցս, ինքն լիցի պարտական իրաւանց, այլ մեք փառաւորեսցուք

զյորդահոս վտակն սիրոյ զամենասուրբ զԵրրորդութիւնն՝ զՀայր եւ զՍուրբ եւ զՍուրբ Հոգին եռանձնեալ եւ զմիաբուն աստուածութիւնն անզրաւ յաւիտենիւ ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

6ա (1812 թ., շղագիր) Եսայի վարդապետինն է այժմ, Պ. Տ. Ղ., 1812:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 6ա (սեւ թանաքով ութնանկիւն) «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ / ՓԵՂԻՊՊՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ / 1243 (1794)»:

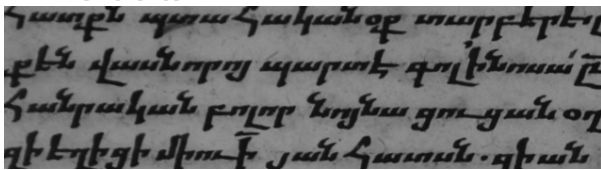
ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 1ա՝ կիսախորան (գծանկարային, անաւարտ):

ՆՇՈՒՄ՝ մէջքին՝ «Մեկ. գրոց Պրոկղի Սիմէոնի Գառ.» կազմաստառ Ա «Հմր 1. Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի արարեալ Սիմէոնի Գառնույ եպիսկոպոսի եւ ապա Սիմէոն վարդապետի Երեւանցույ, որ կաթողիկոսացան յետոյ, ութնաւ գրեալ ի թղթի նօսր գրութեամբ միաբան սուրբ Էջմիածնի Գրիգոր սարկաւագի յամի Տեառն 1780 եւ հայոց ՌՄԻԹ. (1780) ի սուրբ Էջմիածին: Ունի ի վերջն Յիշատակարան թարգմանողին, Սիմէոն քահանային Բան առ ընթերցողն իբր ազդարարութիւն վասն գրոցն եւ Յիշատակարան կտակորէն արտագրող Գրիգոր սարկաւագին եւ այլ մի ոտանաւոր, որ յօղէ Գրիգոր անուն», 1ա՝ «Հմր 560, 2552, 1780, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2553

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 372. չգրուած՝ 1բ-2բ, 9աբ, 22բ-35բ, 368բ, 369բ-72բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Իx12 (Ա, Բ 9, ԺԹ 14, Ի 10)+Ա-ԺԲx12 (ԺԲ 6): ՆԻԻԹ՝ բոլոր: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16,5x12: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (11,5x8): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ 103ա): ՏՈՂ՝ 20 (թ. 3-126, 236-368), 21 (թ. 127-229): ԿԱԶՄ՝ դրոյմագաւոր շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստաւոր դրոյմագաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.+Բ՝ մագաղաթ, չգրուած:

Նմուշ 103ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 10ա, 236ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա Ր դ՝ բուսական: Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ թղնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, կապիչներն ու գամերն ընկած, կան աղտոտածուրբեան հետեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-214բ Սիմէոնի Գառնույ եպիսկոպոսի արարեալ՝ Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի

ԺԷ. դար (1653ից առաջ)

ՏԵ՛ս ձեռ. 874, 10ա-115ա: Յոջն մեկնողի գրոցս/3ա-6ա: Յանկ գրոցս/6բ-8բ: ա/10ա-22ա: բ/22ա-4բ: գ/24բ-34ա: դ/34ա-45բ: ե/45բ-70բ: զ/70բ-9ա: յ/79ա-86բ: ը/86բ-96ա: թ/96ա-107ա: ժ/107ա-9ա: ժա/109ա-13ա: ժբ/113ա-7ա: ժգ/117ա-8բ: ժղ/118բ-21ա: ժն/121ա-2բ: ժզ/122բ-9ա: ժլ/129ա-35ա: ժը/135ա-7ա: ժր/137ա-8ա: ի/138ա-9ա: իա/139ա-47ա: իբ/147բ-51ա: իգ/151ա-8ա: իդ/158ա-60ա: իե/160ա-3ա: իզ/163ա-74բ: իէ/174բ-86բ: իը/186բ-208ա: իթ/208ա-14ա: Յշտկրն լուծողի գրոցս/214աբ: Յշտկրն թարգմանչի գրոցս/214բ:

Բ. 215ա Համառօտ հաւաքումն վասն մարմնոյ եւ հոգւոյ, եւ որոց բաղկանայ մարմին – Հասարակաց մտաց ըղձալի ճշմարտութիւն... վասն գիտաւորութիւն առաջագրութեանս է:

Գ. 215ա-22ա Յաղագս զամագան նշանակութեանց բառից – Գոյութիւն եւ էութիւն մի են... այլ ըստ պատահման, զի շափն է պատահումն:

Դ. 222ա-9ա Հեռմեսի Իմաստասիրի ասացեալ [առ Ասկղեպիոս Սահմանի] – Աստուած իմանալի աշխարհ... յօղ՝ խոնաւ եւ ջերմ, հոր՝ ջերմ եւ ցամաք: եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն /// (վերջը թափուած):

Տէ՛ս 3. Մանանդեան, Հերմայ եռամեծի առ Ասկղեպիոս Սահմանք.- Բանբեր Մատենադարանի, հտ. 3, Երևան, 1956, էջ 287-314 (էջ 311, տող 25-6):

Ե. 236ա-309ա [Յովհաննու Անգլոսի] Համառօտ հաաւառմն յաղագս հոգոյ եւ գօրութեանց նորին

Տէ՛ս ձեռ. 868, 193ա-244ա: Նխդր/236աբ: ա/236բ-7բ: ր/237բ-8բ: զ/238բ-9բ: ղ/239բ-40ա: է/240ա-1բ: գ/241բ-2ա: լ/242ա-3ա: ը/243ա-4ա: փ/244ա-5բ: ժ/246ա-7ա: ժա/247ա-8ա: ժբ/248ա-9ա: ժգ/249աբ (սկ. տարբեր՝ Երեւի թէ այո, զի այն, որոյ արտաքս...): ժդ/249բ-51ա: ժե/251ա-2ա: ժզ/252ա-3ա (սկ. տարբեր՝ Երեւի թէ ոչ, զի իմացական հոգին մերձե-նայ...): ժլ/253աբ: ժր/253բ-5ա: ժս/255աբ: ի/255բ-7ա: իա/257ա-61բ: իբ/261բ-3ա: իգ/263ա-5բ: իդ/265բ-9բ: իե/269բ-72բ: իզ/272բ-5բ: իէ/275բ-6ա: իը/276ա-7ա: իփ/277ա-8ա: իլ/278աբ: իա/278բ-81ա: իբ/281ա-2ա: իգ/282ա-3բ: իզ/283բ-4բ: իէ/284բ-5ա: իլ/285ա-6բ: իլ/286բ-8ա: իլ/288ա-90բ: իր/290բ-2ա: իս/292ա-3բ: իտ/293բ-4բ: իփ/294բ-6բ: իգ/296բ-9ա: իա/299ա-300ա: իս/300աբ: իզ/300բ-1բ: իէ/301բ-4ա: իլ/304ա-5բ: իփ/305բ-8ա: ժ/308ա-9ա:

Զ. 309բ-68ա Յաղագս առաւիճութեանց հոգոյն

Տէ՛ս ձեռ. 930, 256բ-76ա: Նխդր/309բ-11ա: ա/311ա-2ա: ր/312աբ: զ/312բ-4բ: ղ/314բ-6ա: է/316ա-7ա: գ/317ա-9ա: լ/319ա-21ա: ը/321ա-4բ: փ/324բ-6ա: ժ/326ա-7բ: ժա/327բ-30բ: ժբ/330բ-4ա: ժգ/334ա-6ա: ժդ/336ա-7բ: ժե/337բ-42բ: ժզ/342բ-6ա: ժլ/346ա-8բ: ժր/348բ-51ա: ժս/351ա-4ա: ի/354ա-7ա: իա/357ա-63բ: իբ/363բ-7ա: իգ/367ա-8ա:

ՅԵՆԱՍԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (1653 թ., նոտրգիր) Այս է հանկուցեալ Քի-լիզի Մայրամին սրբօ Աթօսոյ հոգեբաժինը, որ է ներ-թօյգրեալ աստուածային ճաշո գի[ր] գ էլ այս թարքմա-

նինչ եւրս սեվրստակ Ծ. (50) փարա (այլ ձեռքով) Թուին ՌճԲ. (1653):

2. 369ա (1668 թ., նոտրգիր) Յիշատակ է Հոգոց գիրքս եւ Պրոկղս Ալեքսան վարդապետին եւ իւր հա-րազատ եղբօրն տէր Մարկոսին, ի դուռն Բստոյ վա-նից Սուրբ Նշանիս, ի թվին ՌճԺէ. (1668). Յիսուսի Քրիստոսի յամենայն ժամ փառք:

3. 364բ (1734 թ., նոտրգիր) Տէր Ալեքսան ՌճԶԳ. (1734), մեր Սուրբ Նշանին է:

4. 366բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Յիշատակ է գիրքս տէր Ղազարի որդի Ալեքսան վարդապետին է, որ է Բստեցի: ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 235ա՝ «Այս կատար, այսօր, Պ, Ս»:

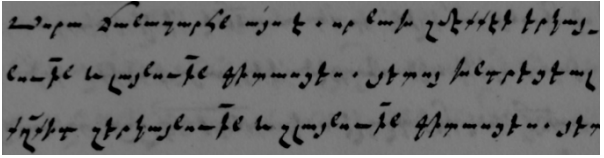
ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 3բ, 366բ՝ երկիցս՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ / ԱԼԷՔՍԱՆ / ՎԱՐԴԱՊԵՏ»: 3բ, 209բ, 364բ, 367բ՝ սե թանաքով բոլորակ՝ հաւասարաթեւ խաչապատկեր:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմաստառ Ա «Մեկնութիւն գրոց Պրոկղի Սիմէօնի եպիսկոպոսի Գառնույ. ութամասաւ, բոլորգիր գրեալ ի վերայ թղթոյ անյայտ գրչաւ եւ թուականաւ, յետ յառաջաբանի գտանի ցանգ, իսկ ի վերջ գրքոյս անհմուտ գրչաւ եւ տարբեր մեկնաւ գրեալ է. Յիշա-տակ է Հոգուց գիրքս եւ Պրոկղս Ալեքսան վարդա-պետի եւ իւր հարազատ եղբօրն տէր Մարկոսին, ի դուռն Բստոյ Սուրբ Նշանին, ի թուին ՌճԺէ. (1668), Յիսուսի Քրիստոսի յամենայն ժամ փառք: Ի սմին բո-վանդակութեան. 1. Մեկնութիւն գրոց Պրոկղայ իմաս-տութեան եւ Արիստոտէլի, 2. Համառօտ հաւաքումն յա-ղագս հոգուց գօրութեանց», պհպ Աս՝ «Հ^մ 564, 2553, ՌճԲ. – 1653, Մ[եարոյ] եպ[իսկոպո]ս», 1ա՝ «Հ^մ 69»:

2554

Ե Ո Ւ Ս Ո Ւ Ց Է Ց Ե Ն Դ Ի Զ Ա Տ Է, Վ Ա Ս Ն Մ Ի Ի Գ Ա Ն Դ Ա Ր Ա Թ Ի Ռ Ո Ւ Պ Ի Տ Ա Յ Ր Է Ի Ն

Գրի՞ջ՝ տարբեր: ՍՍԱՅՈՂ՝ Մեարովբ արեպս [Կեսարացի]: Թե՛րթ՝ 65+1 (կրկն.՝ ք. 32, գրչի կշակալում 1-52, որ է 33ա-58բ). չգրուած՝ 4ա-5ա, 14բ, 29բ-30բ, 31բ, 32բ-դ, 59բ, 60բ-5բ: ՊՐԱԿ՝ 3+Ա-Գx10 (Ա. 9, Գ. 8)+3+Ա-Դx8+1: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒ-ԹԻԻՆ՝ 19x12,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (14,5x9): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 23ա): ՏՈՂ՝ 19 (6ա-29ա), 25 (33ա-58բ), խառն (մնացած էջեր): ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուրք, միջուկը ստուարաթուրք, աստաղը թուրք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա. (սկ.) սպիտակ չգրուած թուրք:

Նմուշ 23ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, ք. 32ա-դ՝ ձեռագրից անջատ երկծալ երկու թերթ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-3բ, 31ա [Տոմարական]

ԺԹ. դար (1872ից առաջ)

1. 1աբ Յաղագս գիտելոյ գնոֆիւ ֆազլա եւ նոֆիւ գաւլսիւնեհար – Սոցա գիտելոյն ճանապարհն այս է... զորն եւ իցէ, թէ կրկնիցեմք զմանգալս յառաջագայր:

2. 2ա Բանին – բաղդատութեամբ վերջնագոյն, Վասաթ – միջասահման, էվճ – վերնագոյն տեղի:

3. 2ա [Անուամբ ԺԲ. կենդանակերպից] – Այծեղ-չիւր, Աղեղնաւոր, Ջրհոս, Կարիճ, Ջուկն, Կշիռ, Խեց-գետին, Երկաւոր, Առիւծ, Յուլ, Կոյս, Խոյ (գրուած երկու կոր գծերի վրայ):

4. 2բ Արեգական սակս է – 354 արտադրեալն է ՌՄՀԴ. (1825) մարտէ ի մարտ, 088 Նահանջ է Դ. ամ է... 018 սանի է:

5. 3ա Լուսնոյ սակս է – 354 արտադրեալ է ՌՄՀԴ. (1825) մարտէ ի մարտ, 011 փոքր շրջան 31 ամ է... 06 կինդ 22 տէտաճ յաւել:

6. 3բ Գիտելի է, զի յիւրաքանչիւր թագ վիմ է Լուսնոյ ամենայն ատու... – 1 ժամ եւ 57 րոպէ յարեւելակողմն է ի սալամանգայէ հաշուեալ:

7. 31ա Խրատ ձեւովի, այսինքն բոլորակիս – Նախ գիտելի է զքանիօնութիւն հոսմայեցոց ամսոյն... որ կայ եղեալ (ունի յարակից կենդանակերպային բոլորակ):

Բ. 6ա-60ա [Եուսիֆ էֆենդի զատէ], Վասն միւզանդարաթի ոռպի տայրէին

– 6ա-8բ [Յառաջաբանութիւն] – Այս մատեան բացայայտէ պէսպէս օրինակօք զգործածութիւնս միւզանդարաթ... կախեն ի վայր ի դերձանէն վասն արգել հողմոյն լինելոյ:

ա. 9ա-32ա [Մասն առաջին]

1. 9աբ Պրակ առաջին. Յաղագս իրթիֆա առնելոյ քառորդի – Իրթիֆա՝ բարձրութիւն արեւու կամ աստեղ... ահա այն է բարձրութիւն ժամանակին:

2. 9բ-10ա Պրակ երկրորդ. Յաղագս զմիւրին ի վերայ աստիճանի արեւուն դնելոյ – Գիտելի է, զի զկամարն կենդանակերպից հաւասարապէս երկոտասան բաժինս տրամաբաշխեալ են... Առիւծն եւ Զրհոսն, Կոյսն եւ Զուկն:

3. 10բ-1ա Պրակ երրորդ. Յաղագս գիտելոյ զմէյլն եւ զղայէթի իրթիֆան, այսինքն՝ զհակումն եւ զոյժ բարձրութիւնն – Գիտելի է, զի մէյլ ասի... այն է զայէթի ձէնուպի, այսինքն՝ հարաւային:

4. 11աբ Պրակ չորրորդ. Յաղագս գիտելոյ զաստիճանն Արեգական ի մէյլն – Ի մէյլէն զարեւու աստիճանն գիտելոյն ճանապարհն այս է... ի Յլու սկիզբն գոլ:

5. 11բ-2բ Պրակ հինգերորդ. Յաղագս գիտելոյ արգիպէտ, այսինքն՝ զլայնութիւն քաղաքի – Արգիպէտ գիտելոյն ճանապարհն այս է... զոր ի բաց բարձաք ի 90էն, 41 Արգիպէտ բաց մնաց:

6. 12բ Պրակ վեցերորդ. Յաղագս գիտելոյ զիրթիֆայն, որ ոչ ունի սէմբ – Այս յայն ժամանակ լինի... ապա ուրեմն յայն ժամն առանց սէմբի իրթիֆան այն է:

7. 13աբ Պրակ եօթներորդ. Յաղագս գիտելոյ սաթիպ մաշրիգ վել մաղրպ – Գիտելի է, զի յաւուր հասարակածին... թէ ի սկիզբն Յլուն սաթիպ մաշրիգ վել մաղրպըն այն է:

8. 13բ-4ա Պրակ ութերորդ. Յաղագս գիտելոյ նոֆի ֆազլա եւ զկէսօր – Սոցա գիտելոյն ճանապարհն այս է... զոր եթէ ի 90էն ի բաց հանիս, կէսօրն արտադրի:

9. 15ա-6ա Պրակ իններորդ. Յաղագս գիտելոյ տայիւ, այսինքն՝ զանցեալ պահն – Ֆազլիս տայիւր, տայիւր անցեալ պահուն... 92 աստիճան ֆազլ յառաջացեալ գոյացաւ:

10. 16ա-7բ Պրակ տասներորդ. Յաղագս գիտելոյ, թէ զինչ էանց ի ցերեկէն ի սաթիպ զմանիէն եւ ինչ մնաց ի յառաջոյ իրթիֆայն – Նախ քան զիրթիֆայն այս է գիտելի... եւ զէվալին շորս սաթի մնացեալ է:

11. 18աբ Պրակ մետասաներորդ. Յաղագս գիտելոյ սէմբիմիւնի իրթիֆա – Ի բարձրութենէ սէմբ գիտելոյն ճանապարհն այս է... միւրին 5 հիւսիսային սէմբ եհատ:

12. 18բ-9բ Պրակ երկոտասաներորդ. Յաղագս գիտութեան ստուերի ի բարձրութենէ – Ստուերն երկու կերպ է... ի յաղեղէ ստուերին 7 աստիճան զըլլի մէնքիուս գտաք:

13. 19բ Պրակ երեքասաներորդ. Յաղագս գիտութեան իրթիֆան ի ստուերէ – Ի ստուերէ բարձրութիւն գիտելոյն ճանապարհն այս է... 22 աստիճան բարձրութիւն գտանեցաւ:

14. 20ա-1բ Պրակ չորեքասաներորդ. Յաղագս գիտութեան բարձրութեան ասի եւ տայիւրի – Եթէ ի վերայ քառորդին զավսիասը գուցէ... եւ ըստ բանի էպու հանիֆէ իմամին ասրի սանի ասեն:

15. 21բ-2բ Պրակ հնգեքասաներորդ. Յաղագս գիտութեան հիսսէթի ֆէնրի վէշաֆաֆ – Ֆէնր յարեւելեան հորիզոնի կողմնակի սպիտակամար լուսոյն ասեն... 28 աստիճան հիսսէի ֆէնր մնաց:

16. 23աբ Պրակ վեշտասաներորդ. Յաղագս գիտութեան սէմբի զըպլէի – Սորա ճանապարհն այս է... այն քաղաքին սէմբի զըպլէն արեւմտեան լինի:

17. 24ա-5բ Պրակ եօթնեքասաներորդ. Յաղագս գիտութեան արտահանելոյ ճիւղիկ կըպառ եւ զըպլէ, այսինքն՝ շորս կողմն եւ զըպլէ – Սորա ճանապարհն է այս... եւ զըպլէն ի կողմն աղեղան բարձրութեան կայացաւ:

18. 25բ-6ա Պրակ ութեքասաներորդ. Յաղագս գիտութեան մէղալիի Ֆելէֆիլէի – Ի մինդագայէն, զոր աստիճանի զմեղալիի ֆելէքիլէն գիտել... եւ կէս մեղալիի ֆելէքիլէ գտանեցաւ:

19. 26բ-7ա Պրակ իննեքասաներորդ. Յաղագս գիտութեան մէղալիի պելէտիլէի – Մէղալիի պելէտիլէ արտահանելոյ ճանապարհն այս է... մէղալիի պելէտիլէն բաց մնայ:

20. 27աբ Պրակ քսաներորդ. Յաղագս գիտակութեան մէղալիի դալիի ի հորիզոնէ քաղաքի քն ի մէֆրուզ ժամանակի, այսինքն՝ ֆարգ եղած – Սորա ճանապարհն այս է... սկիզբն Առիւծուն է եղեալ՝ գիտացաք:

21. 28ա-9ա, 32ա Պրակ քսանեւմիւրորդ. Յաղագս գիտութեան երկայնութեան կանգնի ի վերայ հարթ երկրի, որպէս սեան եւ մէնարէի եւ նմանեաց սոցա – Ի վերայ գետնի կանգնեալ եղելոց... 30 զիրա է եղեալ (32ա՝ ունի յարակից աղիւսակ-աստիճանացոյց):

բ. 33ա-60ա Մասն երկրորդ: Յաղագս երկրորդի երեսաց քառորդին, որ է յաղագս կողմանց – եւ գիտել արժան է, զի այս մասն պատուականագոյն է, քան զառաջինն...

1. 34ա Յաղագս աստիճանաց արեւու. պրակ Ա. – Աստիճանն է մասն ժամանակին այնորիկ... եւ նոյն կերպիւ ի կիր արկանի:

2. 34ա-5ա Յաղագս աղեղանց ունեյոյ զկողմունս եւ կողմանց աղեղունս. պրակ Բ. – Աղեղն է գիծ իմն... եւ ժամանակին կարի զգոյշ աշարջութեամբ:

3. 35ա-6ա Յաղագս աղեղան եւ բաժնի եւ որբանութեան աստիճանաց. պրակ Գ. – Աղեղանն սահման ի վերոյսդ եղաւ... եւ զայլսն այսպէս հարկ է գիտել:

4. 36ա-7բ Յաղագս աստիճանաց ստուերաց ի յԱրեգակնէ զգացման. պրակ Դ. – Ստուերն է պատահումն ինչ արտագոյացեալ... եւ թէ անուղղակի եղելոց այսպէս պարտ է առնել:

5. 37բ-8բ Յաղագս աստիճանաց Արեգակնան ծանօթացման ի ստուերէն. պրակ Ե. – Ստուերն է հովանի իմն... եւ զայլսն այսպէս գիտել պարտ է:

6. 38բ-9ա Յաղագս ներկայացեալ կենդանակերպի արեւու գտման. պրակ Զ. – Կենդանակերպքն են աթոքք Արեգակնան... զի մի՛ ստերիւրեսցի:

7. 39աբ Յաղագս հակման արեւու ի բարձրութենէն ծանօթացման. պրակ Է. – Հակումն է միջոց մասին ժամանակի արեւու... եւ զայլսն ըստ սմին օրինակի արժան է գիտել:

8. 39բ-40բ Յաղագս ծայրագոյն բարձրութեանն Արեգակնան ի հակմանէն զգացման եւ լայնութեան քաղաքաց. պրակ Ը. – Վախճան բարձրութեանն արեւու... եւ զայլ քաղաքացն ըստ օրինակիս պարտ է գիտել:

9. 40բ-1ա Յաղագս հեռաւորութեան կեդրոնին, որ ի տանկաց պոյտուր քաղաք. պրակ Թ. – Հեռակէտն է մասն ժամանակի... եւ զայլսն ըստ սմին օրինակի պարտ է ի կիր արկանել:

10. 41բ-2ա Յաղագս անհասարակորդ թուոյն կամ մերձակիտին ի տանկաց ասլը մուղլաֆ. պրակ Ճ. – Մերձակէտն է որքանութիւն միջոցի ինդիր եղեալ պահու... եւ զայլ աստիճանացն այսպէս հարկ է իմանալ:

11. 42աբ Յաղագս կիսոյ յաւելորդին. պրակ ՃԱ. – Կէս աւելորդին է մասն այնորիկ ժամանակի... եղելովս այսու բաւականապէս մարթ է ծանօթանալ:

12. 42բ-3ա Յաղագս կիսաւոր եւ հասարակ գիշերոյ. պրակ ՃԲ. – Կէսօրն է ակնթարթ վայրկեանն այնր ժամանակի... եւ զայլսն այսպէս պարտ է գիտել:

13. 43ա-5ա Յաղագս աստիճանաց շրջանին եւ կիսոյ նորին. պրակ ՃԳ. – Շրջանն է քանակութիւն միջոցի անցուածոց ժամանակի... որպէս բազում անգամ ասացեալ է:

14. 45աբ Յաղագս բարձրութեանն արեւու ի յաւելորդ շրջանէն ծանօթացման. պրակ ՃԴ. – Յաւելորդ շրջանն է միջոցն ժամանակի... եւ զայլսն այսպէս պարտ է գիտել ըստ պահանջման ժամու:

15. 46ա-7ա Յաղագս բարձրութեանն արեւու եւ թաղաթեալ ժամու եւ երկաւանչիւր միջոցաց սցին. պրակ ՃԵ. – Թաղաթեալն է մասն ժամանակի... իսկ երկրորդին եւս ըստ սմին օրինակի գիտել հարկաւոր է:

16. 47ա-8բ Յաղագս բաժնից լուսաղօտին եւ մթնաշորթին. պրակ ՃԶ. – Լուսնաղօտն է մասն ինչ ժամանակի... եւ զայլսն ըստ սմին սարասի մարթ է իմանալ:

17. 48բ-9ա Յաղագս ընդարձակութեան լայնութեան արեւելեան եւ արեւմտեան կիտին. պրակ ՃԷ. – Լայնութիւնն է միջոց ժամանակի գոյացեալ... եւ զայլսն ըստ այսմ կերպի գիտել արժան է:

18. 49աբ Յաղագս անկողմնակի բարձրութեան արեւու. պրակ ՃԸ. – Անկողմնակի բարձրութիւնն է տեղին այն... եւ զայլսն ըստ այսմ կանոնի չէ դժուարին գիտել:

19. 49բ-51ա Յաղագս կողման ի բարձրութենէն արեւու ծանօթացման. պրակ ՃԹ. – Կողմն է մասն ժամանակի... զայլսն ծանիր ըստ ասացելոցս կերպի:

20. 51ա-4բ Յաղագս ուղղադրութեան եկեղեցեաց. պրակ Ի. – Դրութիւնն է կերպ գետեղութեան էութեան իրիք ըստ իւրումն յատկութեան... շատ համարելով բանասիրացդ զսակաւս:

21. 54բ-5ա Յաղագս գիտի եզերաց աշխարհի. պրակ ԻԱ. – Քառեակմած է լրումն շրջանին... որպէս տեսանի յառաջիկայդ:

22. 55բ-7ա Յաղագս ծագման շրջանին. պրակ ԻԲ. – Ծագումն շրջանին է միջոց մասին անցուածոց ժամանակի... մինչեւ ցայն կէտ այնքան միջոց ժամանակի անցեալ է:

23. 57ա-60ա Յաղագս ծագման քաղաքաց. պրակ ԻԳ. – Ծագումն քաղաքաց է... այլ այսմ եւեթ հոգ կալցեն ի թուագիրս իւրաքանչիւր աւուրց նայել. եւ բաւ է (59ա, 60ա՝ ունի յարակից աղիւսակ-աստիճանացոյց եւ բոլորակ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 5բ (1872 թ., նոտրգիր) Սոյն գիրքս, որ է ձեռագիր հոգեւոր ծնողին իմոյ հանգուցեալ Սարգիս պատրիարքին Կ. Պօլսոյ, ի յիշատակ հոգւոյ նորին նուիրեցի Մատենադարանին Մրբոյ Էջմիածնի, 1 ապրիլ, 1872, ի Ս. Էջմիածին, Գրիգորիս եպիսկոպոս Պարս եւ Հնդկաստանի:

2. 33ա (ՃԹ. դ., նոտրգիր, ստացողի) Բուպի տայրէին ճէյպի կողման հայերէնն է, ըստ խնդրոյ Մետրովը արքեպիսկոպոսի օրինակեալ:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստան, պհպ. Աա՝ «Համար 1, Միւ-
զանդարատ ի վերայ ժԲ. կենդանակերպից. քառածալ,
թղթակազմ, նօտրագիր, անուն գրչին եւ թուականն

անյայտ, չունի յիշատակարան, Հ՞՞ 569, 2554, ժԹ.
Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», մէջքին՝ «Միւզանդարատ»:

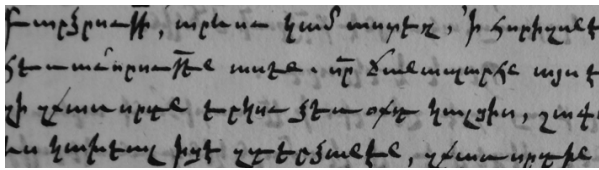
2555

Ե Ո Ւ Ս Ո Ւ Ֆ Է Ֆ Ե Ն Դ Ի Զ Ա Տ Է, Վ Ա Ս Ն Մ Ի Ի Գ Ա Ն Դ Ա Ր Ա Թ Ի Ռ Ո Ւ Պ Ի
Տ Ա Յ Ր Է Ի Ն

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՌՄԾԹ. – 1810

ԳՐԻԶ՝ Մետրոպ վրդ. Կեսարացի:
ԹԵՐԹ՝ 30 (գրչի էջակալում՝ 1-41, որ է՝ 1ա-22ա). չգրուած՝
22բ, 23բ, 27բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԳxՏ (Գ 6): ՆԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ
լուսադրոշմով՝ բուսական եւ «V G»: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 19x14: ԳՐՈՒ-
ԹԻԻՆ՝ միախին (14x9): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 4ա) ՏՈՂ՝ 24:
ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարա-
թուրք, աստառը ծաղկաթուրք. լուսանցակողերը՝ կապոյտով
ցօղուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ՝ չգրուած թուրք, լուսագծերով:

նմուշ 4ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-30բ [Եռախիֆ էֆենդի գատէի] Վասն միւ-
զանդարաթի ռիւպի տայրէին

– 1ա-38բ [Յառաջաբանութիւն] – Այս մատեան
բացայայտէ պէս-պէս օրինակօք զգործածութիւնս
միւզանդարաթ... կախեն ի վայր ի դերձանէն վասն
արգել հողմոյն լինելոյ:

1. 4աբ Պրակ առաջին – Բարձրութիւն արեւու կամ
աստեղ ի հորիզոնէ հեռաւորութեանն ասեն... ահա այն
է բարձրութիւն ժամանակին:

2. 4բ-5ա Պրակ երկրորդ – Որ բացատրէ զմիւրին ի
վերայ աստիճանի արեւուն դնել... Առիւծն եւ Ջրհոսն,
Կոյսն եւ Զուկն:

3. 5ա-6ա Պրակ երրորդ – Յաղագս գիտելոյ զմէջն
եւ զղայէթիւ իրթիֆան... այն է զղայէթի ճէնուպի,
այսինքն՝ հարաւային:

4. 6ա Պրակ չորրորդ – Յաղագս գիտելոյ զաստի-
ճանս Արեգական ի մէջէն... Յլու սկիզբն գոլ:

5. 6ա-7ա Պրակ հինգերորդ – Յաղագս գիտելոյ
արգիպէլէտ, այսինքն՝ զլայնութիւն քաղաքի... յինսու-
նէն դարձ արարաք, 41 Արգիպէլէտ բաց մնաց:

6. 7ա Պրակ վեցերորդ – Յաղագս գիտելոյ գիրթի-
ֆայն, որ ոչ ունի սէմթ... ապա ուրեմն յայն ժամն
առանց սէմթի իրթիֆան այն է:

7. 7բ-8ա Պրակ եօթներորդ – Վասն գիտելոյ սաէ-
թիւ մաշրիֆ վէլ մաղրբայ... որ սկիզբն Յլուն սաէթիւ
մաշրիֆ վէլ մաղրբայն այն է:

8. 8ա-9ա Պրակ ութերորդ. Յաղագս գիտելոյ նրս-
ֆի գալսիւնն էհար եւ նրսֆի ֆազլայ – Սոցա գիտե-
լոյն ճանապարհն այս է... զոր ն եւ իցէ թէ կըրկնիցեմք
լման գալս յառաջագայի:

9. 9ա-10ա Պրակ իններորդ. Յաղագս գիտելոյ
տայիր – Ֆազլիս տայիր, տայիր անցեալ պահուն... 92
աստիճան ֆազլ | տայիր | յառաջացեալ գոյացաւ:

10. 10ա-2ա Պրակ տասներորդ – Յաղագս գիտե-
լոյ, թէ զինչ էանց ի ցերեկէն... եւ զէվալին չորս սաէթ
մնացեալ է:

11. 12աբ Պրակ տասաներորդ. (մե՛) Յաղագս գի-
տելոյ սէմթիմնէլ իրթիֆա – Ի բարձրութենէ սէմթ գի-
տելոյն ճանապարհն այս է... որ միւրին հինգ հիւսի-
սային սէմթ եհատ:

12. 12բ-3բ Պրակ երկուսասներորդ. Վասն գի-
տութեան ստուերի ի բարձրութենէ – Ստուերն երկու
կերպ է... ի յաղեղէ ստուերին եօթն աստիճան զըլլի
մէնքիուս գտաք:

13. 13բ-4ա Պրակ երեքասաներորդ – Յաղագս
գիտութեան իրթիֆային, որ ի ստուերէ... 22 աստիճան
բարձրութիւն գտանեցաւ:

14. 14ա-5բ Պրակ չորեքասաներորդ – Յաղագս
գիտութեան բարձրութեան ասրի եւ տայիրի... եւ ըստ
բանի էպու հանիֆէ իմամին ասրի սանի ասեն:

15. 15բ-6բ Պրակ հնգեքասաներորդ – Յաղագս
գիտութեան հիսսէթիլ ֆէճրի վէշշաֆագ... 28 աստի-
ճան հիսսէթի ֆէճր մնաց:

16. 16բ-7բ Պրակ վեցասաներորդ – Յաղագս գի-
տութեան Սէմթիլ զըպլէի... այն քաղաքին սէմթի զըպ-
լէն արեւմտեան լինի:

17. 17բ-9ա Պրակ եօթնասաներորդ – Յաղագս
գիտութեան արտահանելոյ ճիհաթիւ էրպաա եւ
զըպլէ... եւ զըպլէն ի կողմն աղեղան բարձրութեան
կայացաւ:

18. 19աբ Պրակ ութեքասաներորդ. Յաղագս գի-
տութեան (մէղալիի ֆելէֆիլէի) – Ի Մինդագայէն, զոր
աստիճանի զմեղալիի ֆելէֆիլէն գիտել... եւ կէս
մեղալիի ֆէլէֆիլէ գտանեցաւ:

19. 19բ-20ա Պրակ իննեքասաներորդ. Յաղագս
գիտութեան մէղալիի պէլէտիլէի – Մէղալիի պէլէ-
տիլէ արտահանելոյ ճանապարհն այս է... մէղալիի
պէլէտիլէն բաց մնայ:

20. 20ա-1ա Պրակ ֆաւնէրորդ – Յաղագս գիտա- կութեան Մէդալիի Դալիի ի հորիզոնէ քաղաքի... սկիզբն Առիւծուն է եղեալ գիտացար:

21. 21ա-2ա Պրակ ֆաւնէմիերորդ – Յաղագս գիտութեան երկայնութեան կանգնի ի վերայ հարթ երկրի... 30 զիրա է եղեալ:

Բ. 23ա-30բ [Տօմարական]

1. 23ա Խրատ ճէտվէլի, այսինքն՝ բոլորակիս – Նախ գիտելի է գրանիտութիւն հոսմայեցւոց ամսոյն... որ կայ եղեալ (ունի յարակից կենդանակերպային բոլորակ):

2. 24ա-7ա Յաղագս գտանելոյ գժամն տունջեան – Նախ գիտելի է, յորժամ Արեգակն գտանի ի հիւսիսա- յին կենդանակերպսն... եւ իւրաքանչիւր մասն հնգե- տասան վաթսուն սանիէ հաշուագրի (27ա՝ ունի յարա- կից աղիւսակ-աստիճանացոյց):

3. 28ա-30ա Յաղագս գիտութեան ճիշտ արեւելեան եւ որով երից կողմանց աշխարհի – Նախ զմիւրին ի վերայ աստիճանի արեւուն առ նշանեա... ի թիւ ար- կեալ եւ ի ժամ եւ յըրոպէ տամադեալ եւ ժողովեալ:

4. 30բ Դարձեալ վասն գաման օր հասարակին – եթէ Արեգակն իցէ ի հարաւային կենդանակերպսն... դարպ. արեւմուտք, մէջրիք, շիմալ. հարաւ, ճէնուպ. հիւսիս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՉԻ

22ա Աւարտեցաւ մատեանն Միւզանդատաին, շա- րադրօղ գրքոյս Եուսիւֆ էֆենդի գատենն է, թարգմա- նեալ ի Գէորգ պատուելոյն, ընդ հովանեաւ Սուրբ Հրեշտակապետու եկեղեցւոյն, որ ի Կոստանդնու- պօլիս, յամի Տեառն 1770:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

22ա եւ ի նոյնագիր օրինակ գաղափարեալ ի Մեւ- րովբ վարդապետէ Կեսարացոյ, ի պատրիարգարանս Ամենայն Հայոց ի Կոստանդնուպօլիս, ի ՌՄԾԹ. (1810), փետրուարի 9:

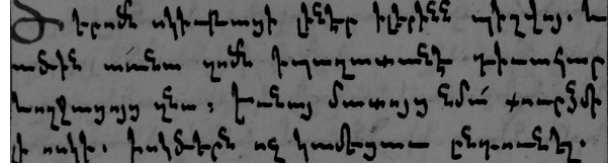
ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աա՝ «Հ՞ր 570, N 2555», պհպ. Աբ՝ «Համար 2»:

2556

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

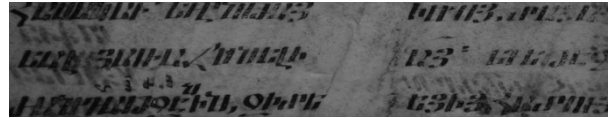
ժԸ. դար

Թերթ՝ 249: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԱ.12 (ԻԱ 9): ՆԻԻԹ՝ թուրք. լուսա- գծեով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 17x11,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,5x7,5): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 75ա): ՏՈՂ՝ 25, 26 (248ա-9բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշ- մագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստաղը շերտագարդ կտաւ (Ա), տպագիր պահպանակ (Բ). լուսանցա- կողերը կարմիր:

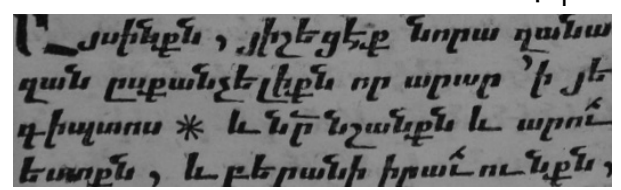

Նմուշ 75ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Ա. Աւետարան Ղուկասու, ժԸ. 31 – ժԹ. 8: ԺԱ. դ.: Ա.Բ (սկ.) ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի ծալու- մով եւ ընդերկայնակի եզրահաստումով (բնագիրը կարած): Մա- գաղաք, 22x16,5, երկսին (20,5x15), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող՝ 19: Կարդալ՝ Աա, Բբ, Աբ, Բա՝ «եւ կատարեա- ցին ամենայն... եւ եթէ զոք [զբկ]եցից, հատուցից» (ժԸ. 31 – ժԹ. 8): Բ. Մեկնութիւն Սաղմոսի (տպագիր): ԺԹ. դ.: Գ-Զ՝ ստացուած 1ական թերթերի ընդլայնակի ծալումով: Թուրք, 22,5x17, երկ- սին (17,5x11,5), բոլորգիր (նմուշ՝ Դա), տող՝ 34, Զբ՝ ստանձած կազմին: Կարդալ՝ Գա, Գբ, Զա՝ «Ելանեն լեռնանան եւ իջանեն դաշտանան... եւ վե՛մբ ապաւնն նա[պատակաց]» (Սղմ. ճԳ. 8- 18), «//դոյ էոյ միածնի Տեառն մերոյ... եւ ապառած ֆարենն լապսա//»: Դա, Եբ, Դբ, Եա՝ «Ուրախ եղիցին սիրտ պնոցիկ... եւ ի մարգարէս իմ մի» (Սղմ. ճԳ. 3-15), «Այսինքն՝ խնդան եւ ուսխանան այնպիսի մարդիքն... իբր նախահարցն, որք օժեալք էին շնորհօք հոգ//» (մատենագիտական ցանկերում շարտայայ- տուած հրատարակութիւն է):

Նմուշ Բա

Նմուշ Կա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, պհպ. Աա եւ Բբ՝ գիրը խոնացած, թերթերին գանազան հետքեր, լուսանցակոլե- րը գունաթափուած, սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 5ա-244ա [Վարժ հարանց] ա. 5ա-7ա Ա. Յաղագս պէսպէս առափնոյթեանց: Խրատք սուրբ հարցն – Յառաջ քան զամենայն առա- քինութիւնս է խոնարհութիւն... կարէ ապրել շնորհօքն Աստուծոյ. եւ փառք յաւիտեան:

բ. 7ա-12ա Բ. Սրբոյն Սերապիոնի ասագեալ – եթէ ճգնիս յաղագս ախտից... ճգնեցարուք բազում աշ- խատութեամբ եւ առէ՛ք զարուսթիւն Աստուծոյ:

գ. 12ա-3ա Գ. Նեղոսի Վասն ուր խորհրդոյ. Վասն որովայնամոլութեան – Սկիզբն պտղաբերութեան ծա- դիկ է... եւ ոչ խրխնջէ շարժեալ յարձակմամբ ախտիցն ցանկութեան:

դ. 13ա-4ա Դ. Վասն պոռնկութեան – Զգաստու- թիւն ծընանի զժուժկալութիւն... զի մի՛ այրեսցիս ան- շէջ հուրն ի տեսիլ ամենայն մտեղեաց:

ե. 14ա-5ա Ե. Վասն արծաթսիրութեան – Արծաթսիրութիւն է արմատ ամենայն շարեաց... վասն որոյ յերկուցն ի բաց կ'աց:

զ. 15ա-6ա Զ. Վասն տրամութեան – Տրամութիւն է տրխրութիւն անձին... իսկ տրտմող անձին եւ այն դժուարահաճոյ է:

է. 16աբ է. Վասն բարկութեանն – Բարկութիւն է ախտ զայրական... եւ ի գիշերի ընդունի մեկնութիւն խորհրդոց:

ը. 16բ-8ա Ը. Վասն ձանձրութեան – Ձանձրութիւն է լքումն անձին... եւ մի՛ թողուր զմտաց հրաժարումն յաշխարհէս:

թ. 18ա-9ա Թ. Վասն սնափառութեան – Մնափառութիւն է ախտ անբնական... եւ փառաւորեացէ գքեզ ի վերջի աւուրն:

ժ. 19ա-21ա ժ. Վասն ամբարտաւանութեան – Ամբարտաւանութիւն է ախտ զայրացեալ... եւ գործ, մոլորութիւնք երեւելի եւ աներեւոյթ:

ժա. 21ա-6բ ժԱ. Նեղոսի սուրբ հօրն խրատ միանձանց – Ճգնութիւն միանձանց հսկումն Սուրբ գրոց է... զի յետ ազդեացս զկշիռն ընդունելոց եմք ի Տեառնէ, որում փառք յաւիտեան:

ժբ. 26բ-7ա ժԲ. Նեղոսի սուրբ հօրն խրատ անկունս – Պարտ է մանկանց ճգնել եւ կըրթել... ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժգ. 27ա-35բ ժԳ. Նեղոսի Վասն աղաթից – Նախ յաղագս առնելոյ արտասուաց... եւ վշտաց հրաժարագեղ եւ սփոփանք եւ Քրիստոսի փառք:

ժդ. 35բ-7բ ժԴ. Սրբոյն Եփրեմի – Իմայ, զի ձեռք են աղօթք աղօթականին... եթէ միայն անթերանալի կարդասցես առ նայ. եւ Քրիստոսի փառք յօտեանս. ամէն:

ժե. 37բ-8բ ժԵ. Ծերոյ իմաստնոյ – Ծեր ոմն գիտնական այսպէս ասէր... եւ վասն քո մարդ եղեւ եւ ոչ զարքայութիւն յիշես եւ ոչ զգժոխքն:

ժզ. 38բ-41ա ժԶ. Գրիգորի ծերոյ – Միայնաւորն Գրիգոր ասէր, եթէ զինչ է աղաւթելն... եւ ասեն, եթէ լոկ միայն իւրոց շարեացն հոգ տանի:

ժէ. 41ա-5բ ժԷ. Վասն խոնարհութեան – Արդ, որպէս ասէ առաքեալ՝ ամենայն խոնարհութեամբ զմիմեանս լաւ համարել... եւ սիրով մնայ ի պաշտանն Աստուծոյ. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժը. 45բ-51բ ժԸ. Եփրեմի ասացեալ – Քաղաք պարըսպեալ եւ ամրացեալ... բայց ի պահել անդ քում զգոյշ լինիջիր, մի՛ հպարտանայցես:

ժթ. 51բ-2բ ժԹ. Մեկնիչն – Զբովանդակ տարին կարգեալ է ի սրբոյս եւագրէ... եւ հազիւ, թէ ոմանք հաճոյացան Աստուծոյ:

ի. 52բ-70ա Ի. Յոհաննու Մանդակունի խրատս միանձանց այսպէս կանոնեաց – Արդ, որ յարթիկն վարին նոքայ... եւ դու շարշարակից դիացի ի դժոխս:

իա. 70ա-1բ ԻԱ. Մակարայ – Անցանէր երբեմն հայրն Մակար... այլ ի հանդերձեալ գալըստեանն տեսանեմք:

իբ. 71բ-246բ ԻԲ. Պաւղոս Միայնակեցի պատմութիւն – Պաւղոս այս էր մեծատուն յոյժ... այլ զի երկնից արքայութեանն արժանի լինիցմք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԹ. դ.

Բ. 1ա Վասն հանապարհի բարոյ եւ շարի – Կա՛լ զանուն ճանապարհորդին... եւ թէ ներքին է արէ գքեզ:

Գ. 1բ-4բ, 248ա-9բ [Քարոզ յաղագս լեզուի – Լ]ոնցոյ զլեզու քո ի շարութենէ... յառաջ գան մեղք բազմագունակք մարդալէզութիւն, այսինքն՝ հայհոյութիւնք:

Գ. 247աբ (այլ ձեռքով) Մարիամ անկաւ առ պատանդանի խաչին, լայր եւ սգայր դառ[նապէս] – Ա՛յ իմ որդեակ մօրս միաւոր, / աչացս լոյս Աստուածահաւոր... Ինձ ողորմեա՛յ ինքնին, դու ա՛ն զիմ հոգին, / որ չի մընամ բոլոր կենօք տրտմակին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 6բ (1795 թ., շղագիր, ստ. լս.) Թիւն 1795, յամսեանն սեպտեմբերի 11, յորժամ անօրէն բռնաւորն Աղայ Մահմետ խան էառ գԹիլֆիզ քաղաքն եւ |7ա| գերեաց զմարդիկ եւ զգրեանս, ի նոյնէ առի զայս գիրք: Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի հայոց Սանահնեցի Արդութեան:

2. Պհպ. Աբ (ԺԸ դ., բոլորգիր) Յիշատակ սուրբ գիրկս տըւա Գրիգոր:

3. 5ա (ԺԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Ըստացողի գրոցս Յոհանին, որդոյն՝ Սարգիսին, կողակցին՝ Ծովինարին յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս (նման՝ 52բ, 93բ, 114բ, 142բ, 185բ, 214ա):

4. 16բ (ԺԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ըստացողի սուրբ գրոցս Ալեքսանին, կողակցին՝ Եղիսին, որդոյն՝ Խլղաթին:

5. 27ա (ԺԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ըստացողի սուրբ գրոցս Յոհանին, կողակցին՝ Ծովինարին, հօրն՝ Պետրոսին:

6. 35բ (ԺԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ըստացողի սուրբ գրոցս Միրաֆին, կողակցին՝ Խանուլին, մօրն՝ Շահուլին (նման՝ 68բ, 101ա):

7. 37բ (ԺԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Աստուած ողորմի ասացէ՛ք Միրաֆին, հօրն՝ Պետրոսին, մօրն՝ Շահուլին, եղբօրն՝ Ռհանին, Ալեքսանին, Եղիսին, Միրաֆին կողակցին՝ Խանուլին, Ռհանին կողակցին՝ |38ա| Ծովինարին, որդուն՝ Սարգիսին:

8. 38բ (ժԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Այս պատմութիւնս պարտ է գարթալ եւ իմանալ զամէնըն:

9. 45բ (ժԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ըստացողի սուրբ գրոցս Ալիքանին, կողակցին՝ Եղիսին, հօրն՝ Պետրոսին (նման՝ 77բ, 107բ):

10. 125ա (ժԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ըստացողի սուրբ գրոցս Միրաբին, կողակցին՝ Խանուսին, հօրն՝ Պետրոսին (նման՝ 11ա, 150բ, 196ա, 217բ):

11. 132բ (ժԸ դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ըստացողի սուրբ գրոցս Ալիքանին, կողակցին՝ Եղիսին, մօրն՝ Շահուսին (նման՝ 163ա, 208ա):

12. 249բ (ժԹ. դ., շղագիր) Յօսէփի հոգին Աստուած լոսարէսցէ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 247բ. սեւ թանաքով ութանկիւն «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ / ԱԶԱՐԻՆ / ՎԱՐԳԱՊԵՏ»:

ՆՇՈՒՄ՝ մէջքին՝ «Անտոնի, Մակարայ, Նեղոսի եւ Եւագրի, Յաղագս պէսպէս առաքինութեանց», պհպ. Բբ-ին փակցուած թուղթ, «Յաղագս պէսպէս առաքինութեանց ասացեալ ի հարց ճգնաւորաց Անտոնի, Նեղոսի, Մակարայ, Եւագրի եւ այլն, եւ այլն եւ Պատմութիւն Պօղոսի Միայնակեցոյ. քառածալ, գրեալ ի թղթի նօտր գրչութեամբ, անյայտ թուականաւ եւ գրչաւ, շունի յիշատակարան», «ժԸ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ^մ 2556», 1ա՝ «Հ^մ 576»:

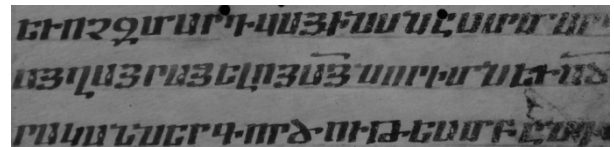
2557

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(Բաղկացած է 3 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 202: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառ սպիտակ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՇՊԱՆԱԿ՝ Բ (վերջում)՝ չգրուած թուրք:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՇՊԱՆԱԿ – ճառ ինչ՝ Յաղագս մարդեղութեանն Քրիստոսի: ԺԱ. դ.: Ա+Գ-Գ՝ ստացուած մէկ թերթի ընդերկայնակի եւ ընդլայնակի հատումով (Ա), մէկ թերթի ընդլայնակի եզրահատումով եւ ծալումով (Գ, Գ՝ բնագիրը վնասուած): Մագաղաթ, Ա՝ 17.5x12.5, Գ-Գ՝ 25.5x17.5, միասին (14.5x12.5), երկսին (25.5x16.5), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Գա), տող՝ 16: Կարդալ՝ Աա-Աբ՝ «/// սէր մարմնոյն կրել զա///... եւ մի բնութիւն սահ/// նայելոցն/// մարգ///»: Գա-Գբ՝ «վասն զի եւ բնութիւն... եթէ հարկատրասպէս դն///»:

Նմուշ Գա

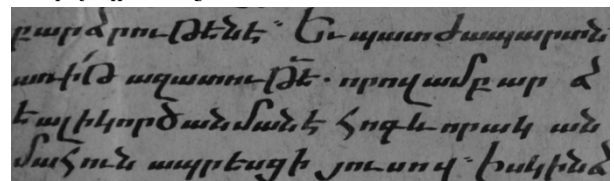
Յիշատակում են Աթանասիոս, Թեոփղոսիոս թագաւոր, Թեոփղոս Աղեքսանդրիեացի (Շ), Բարսեղ անունները:

ՎիճԱԿ՝ բարաբար. կարմիր մաշուած, գեցակեր, աստառը կեղտոտուած, լուսանցակողերի կարմիրը թափուած. 1960ականներին նորոգուել է, որի ժամանակ էլ պատառիկ-պահպանակներն եւ թերթերի պակասը լրացուած յետագայի թղթով. որոշ թերթեր ընկած, թ. 4 սխալ տեղադրուած, կարդալ՝ 10բ, 4աբ, 11ա:

ՋԵՌԱԳԻՐ Ա.

ՉՉԲ. – 1333

ԳՐԻՉ՝ Ղազար սրկ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Սէր: ԹԵՐԹ՝ 174 (թ. 1-174): ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԵX12 (Ա, Բ, ԺԵ 10): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ 18.5x12.5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (14x9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 76ա): ՏՈՂ՝ 21:

Նմուշ 76ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ Ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 1ա (վերեւում շրջանակի մէջ Աստուածամայր՝ մանուկ Յիսուսը գրկին): Ճ ա կ ա տ ա զ ա ռ դ՝ 133բ: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ բուսական, յուշկապարիկ, թռչուն: Ջ ա ռ դ ա զ Ի Ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կանաչ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ի Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-129ա [Դրունք յոգնաթախանն բանից օգտակարաց ապաշաւանաց հոգէշահ խրատուց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգորի Նարեկայ վանից վանականի, հոգեմատեան հոնտորի եւ Հայոց փիլիսոփայի]

Տէս ձեռ. 1568, 5բ-341ա: ա/1ա-3ա (անխորագիր): բ/3աբ, 5ա-8ա: գ/8ա-10բ, 4աբ (միջին հատուածը թափուած եւ պարգեւեալ տացի// պաշարեցեց, գտցէ փրկութիւն սովա...): դ/4բ, 11ա-2բ: ե/12բ-5բ: զ/չիբ: յ/16ա-8ա: լ/18ա-9բ: թ-ժ/չիբ: ժա/19բ-23ա: ժբ/23ա-5բ: ժգ/25բ-6բ: ժդ-ժզ/չիբ: ժէ/26բ-9ա: ժը/չիբ: ժթ/29ա-32ա: ի/32ա-5բ: իա-իգ/չիբ: իդ/35բ-8ա: իե/չիբ: իզ/38ա-41ա: իխ/41ա-4բ: իը/45ա-9բ: իթ/49բ-53բ: լ-լա/չիբ: լբ/53բ-7բ: լգ/57բ-60ա (խորագիրը եւ սկ. չիբ// Ամենակալ, բարերար, մարդասէր Աստուած բողոքից...): լդ-լե/չիբ: լզ/60ա-1բ: լխ/չիբ: լը/61բ-3բ: լթ/չիբ: լս/63բ-5ա: լտա/65աբ: լտբ/65բ-6բ: լտգ-ժո/չիբ: ժե/66բ-70ա: ժզ/չիբ: ժէ/70ա-1բ: ժը-կդ/չիբ: կե/71բ-5բ: կզ/75բ-81ա: կխ/81ա-3ա: կը-կի/չիբ: հա/83ա-8ա: հբ/88բ-91ա: հգ/91ա-3բ: հդ/93բ-7ա: հե/չիբ: հզ/97ա-8բ: հխ/99ա-101ա: հը/101ա-4ա: հթ/104բ-8ա: ձ/108ա-10բ: ձա/չիբ: ձբ/110բ-5ա: ձգ/չիբ: ձդ/115ա-6բ: ձե-ձը/չիբ: ձթ/116բ-7ա: ղ/117ա-21բ: ղա/121բ-5ա: ղբ-ղգ/չիբ: ղդ/125ա-6բ: ղե/126բ-7բ/Յշտկրն/127բ-29ա:

Տէս նաեւ Գրիգոր Նարեկացի, Մատեան ողբերգութեան, աշխատասիրութեամբ Պ. Խաչատրեանի եւ Ա. Ղազինեանի, երեւան, 1985, էջ 245-642. ձեռագրիս նկարագրութիւնը էջ 129:

Բ. 129ա-31ա [Ներս. Լամբրոնացոյ Վարժ սրբոյ առնն Աստուծոյ Գրիգորի Նարեկացոյ] – Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն... ի թուականին հայոց ՆԼԲ. (983), ի հայրապետութեանն տեառն Վահանայ... որոյ

եւ պատուական մարմինն անարատ եղեալ կա ի նոյն նարեկայ վանս... յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Տէս ձեռ. 1568, 119աբ:

Գ. 133բ-56բ [Նեղոսի Խրատ]

ա. 133բ-4բ Նեղոսի ճրգնատրին Քրիստոսի եւ սուրբ Խաւրն ասացեալ Բան ոգէշահ եւ աւխտակար – Սկիւթն բարեաց երկիւղ Տեառն է... լուսաւորիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

բ. 135ա-9ա Նորին Նեղոսի Խրատ ոգէշահն – Զերկիւղն Աստուծոյ ունիչիւր... վերաբերեալ ի գետնաքաշիցս ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն յաւիտեանս. ամէն:

գ. 139ա-40ա Նեղոսի Խրատ վերակացուց, այսինքն է Խաւրն – Նաւալար տգէտ պատրաստ է ի կորուստ... եւ յառաջեցես յերկիրն կենդանեաց ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

դ. 140ա-2ա Նեղոսի Պատուէր առ մանկունս – Պարտ է մանկանց ճգնել... եւ նոցա բարեացն ժառանկակից ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ե. 142ա-7բ Նորին Նեղոսի Խրատ ոգէշահն – Որ շինեալ սկսանի, պարտ է կատարել... եւ մարգասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

զ. 147բ-50ա Նորին Նեղոսի սուրբ Խաւրն Խրատ ոգէշահն – Սիրեալ զՏէր, եւ սիրեսցէ զքեզ... եւ մի՛ որ յաւատարաց հաւանեցուցէ զքեզ:

է. 150ա-1բ Նորին Նեղոսի Վասն սնափառութեան – Մնափառութիւն ախտ է անբանական... զի այնպէս Աստուած փառաւորեսցի եւ փառաւորեսցէ զքեզ ի վերջնում աւուրն:

ը. 151բ-3բ Նորին Նեղոսի սուրբ Խաւրն Վասն պողոմկութեան – |152ա| Զգաստութիւն ծնանի զժուժկալութեան... զի մի՛ այրեսցիս յանշէջ հուրն ի տեսիլ ամենայն մտեղեաց:

թ. 153բ-6բ Նորին Նեղոսի Յաղագս ամբարտաւանութեան – Ամբարտաւանութեանն ախտ է զայրացեալ... եւ ժառանկեցես զանբսպառ բարիսն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք եւ իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն:

Պ. 157աբ Երանելոյն Մակարա Խրատ ոգէշահն – Որ ոչ քեցեսցի յամենայն հիւթից աշխարհիս... եւ Աստուած մխիթարեսցէ զնա կրկնակի բարութեամբ ըստ Յոբա:

Ե. 158ա-9ա Հարցմունք միանձանց – Բարի՞ք է ստանալ երկուս հանդերձս: Պատասխանի. Ստացի՛ր երկուս հանդերձս... եւ զաւրացին ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Ձ. 159բ-74բ Խրատ արտասուաց առ միանձունս՝ Երանելոյ եւ հոգէշնորհ վարդապետին Անանիաի ասացեալ յաղապից՝ Նարեկացոյ – Զբանն, զոր պատուիրեցեր եւ ասացեր... եւ արդ, ով սիրելիք, զաւրուան ձեր դուք գիտասցիք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

101ա Զմեղուցեալ գծողս աղաչեմ յիշեսցիք:

131ա Փա՛ռք եւ պատիւ եւ երկրպագութիւն եւ գոհաբանական արհնութիւն, համապատիւ եւ միասնական սրբոյ Երրորդութեանն՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, որ եւ միով բնութեամբ |131բ| հաւասարեալ միմեանց ըստ համակամութեան զաւրութեանն, յորում խորոց բաժանման երբէք ո՛չ է տեսանել ըստ էութեան բնութեան նոցա, իսկ ըստ անձնաւորութեանն դիմաց տարրորոշեալք, որոց եւ շաղկապ միութեան ի նոսին ո՛չ է տեսանել, զի ի մինն ասել՝ զերիսն դաւանեմք, եւ զերիսն խոստովանելով՝ զմիութիւն բնութեանն ճանաչեմք՝ յամենայն արարածոց իւրոց, յիմանալեաց անմահից, հրեշտակականն դասուց, որք յարագուարձ բերկրանաւք զերգս արհնութեան իմանալի ձայնիւ վերաբաքեն նմա ըստ մարգարէից ոմանց պիտառութեանց, ըստ որում, եթէ՛ Աւրհնեցէ՛ք զՏէր, ամենայն հրեշտակք նորա, եւ կամ թէ՛ Աւրհնեալ են փառք Տեառն ի տեղոջէ իւրմէ, նա եւս եւ յաւէտ ի մարդկան քանականաց, որք առին ի նմանէ, պահանջիմք զնոյն հատուցանել նմա հոգւով եւ մտաւ|132ա|ք հանդերձ եւ զտրիտուր փոխարինին յանկէտ յաւիտենիին ընդունել զվաչելս անճառ պարգեւացն եւ յամենայն երեւութից եւ յաներեւութից, ի շնչականաց եւ յանշնչից, ի կենդանեաց եւ յոչ կենդանեաց, յերիս յաւիտեանս եւ անդր քան զպայման իմանալեացն, յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն: Յամի 22Բ. (1333) թվի, ի խնդիր ելեալ աստուածունակ տառիս, յոյժ փափագմամբ եւ համառուտ ետ գրել զայս նուէր բարեաց ոմն հոգիացեալ եւ աստուածամերձ հոգի՛ սրբասէր եւ հաւատարիմ եղբայր Սէթ անուն յորչորջեալ եւ մեծաւ փափագմամբ ստացեալ զսայ ի վաչելումն անձին իւրոյ եւ ի մխիթարութիւն հոգւոյ, եւ յետ ելից յաստեացս՝ յիշատակ անշնչելի իւրն եւ ծնողացն իւրոց եւ ամենայն ազգայնոցն՝ զաւակ ի Սիոն եւ ընդանեակ յերուսաղէմ: |132բ| ես՝ անպիտանս ի մանկունս եկեղեցւոյ Ղազար մակադրեալ անուն, տեսեալ զփափագ եւ զսէր սորա, յանձն առեալ՝ ըստ իմում կարի եւ համառուտ կատարեցի զբանս աստուածարեալ եւ հոգիւրնկալ սրբոյն Գրիգորի վարժապետի՝ Նարեկա վանից վանականի, այսինքն՝ զբաւորութիւն յանցանաց եւ զլուծումն մեղացն կապանաց եւ զժառանկութեանն պայման որդէգրութեան անուամբ պիտանացեալ եւ մաղթանս բազմապիսի ըստ իւրաքանչիւրոց յանցաւորաց, զի զթողութիւն պարտեաց սովաւ է գտանել եւ զմուտ ազնուական յուսոյն,

որով մերձենամք առ Աստուած, ընդ որում եւ մշտնջենաւորութիւն անմահական կենաց ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է արհնեալ ընդ Հար շոգուով Սրբով յաւիտեանս. ամէն: |133ա| Արդ, հայցեմք ի ճաշակողացդ յայսմ յոգնահանճար սեղանոյ աստուածային հոգւովն ընկալեալք եւ զմայլեալք ուրախական բաժակաւ, աստուածային սիրովն համեմեալ յաւետ զՔրիստոս Աստուած ողորմին անյապաղ հատուելիք Սէթին՝ ստացաւորի սուրբ գրոցս եւ իւր ծնաւդացն եւ ամենայն նախնեացն՝ կենդանեաց եւ ննջեցելոցն ի Քրիստոս կատարելոց. ամէն: Ընդ սոցին եւ զիս՝ զամենամեղ գրողս եւ զիմ ծնողսն եւ զեղբարսն եւ զամենայն ազգականսն՝ զկենդանիս եւ զհանգուցեալսն ի Քրիստոս, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն: Սղալանաց գրիս աղաչեմ մեղադիր չիլնել, զի տեղիքս, որ կու գրի, առանձին չէր, այլեւ կար մեր այս էր:

Յիշ-իս համառոտութիւնը տէս ԺԳ. դ-ի յիշ-ք, էջ 258, 2^ր 319:

156բ Զեռս գնա, գիրս մնա, / Ով գա ու զայս գիրս կարգա, / Տէր ողորմեա՛ ինձ եւ նմա: Ապէնիագա Աստուած, ողորմեա՛ գծողի սորայ՝ սուտանուն Ղազար սարկաւագի:

157բ Սուրիէլզ (՞) Աստուած, ողորմեա՛ ստացողի սորա Սէթին եւ ընդ նմին գծողի սորա սուտանուն Ղազար սարկաւագի. ամէն:

159ա Ռ՛վ աստուածասէր եղբարք, որք հանդիպիք այսմ տառի, յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զանպիտան եւ զանարժան գծողս՝ զՂազարս, եւ որ զիս յիշէ, յիշեալ լիցէ ի Քրիստոսէ Աստուծոյ:

174բ Աղաչեմ զձեզ, ով սուրբ ընթերցողք, յիշման արժանի արարէ՛ք զանպիտան գծողս եւ զստացաւոր սորա, եւ ով որ զմեզ յիշէ, յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ:

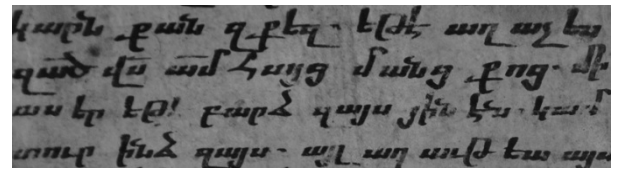
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

133ա (Ժե. դ., բոլորգիր) Ռ՛վ կուրացեալք շեղբայրք Յովկէ կարգօրի, / որդիք Զաք[էո]սի, դարձէ՛ք ի շար սերմանեաց սատանի / եւ տո՛ւք զգրանքն ձեր հայրենի / զմեկն<կն> ող սուրբ պատարագի / եւ տովարի |140ա| եւ Լուծմունք Ճ.ւորի (100), / զբժըշկարանունմն հին եւ նորի: / Գաւառապետք եզն այն, որ ի |147բ| / եւ քահանայք համախոհք Անտոն բնանող վասսզ Հերամի |150ա| / Յիշեմք զբանն ձերոյ հար եպիսկոպոսի / Առաքեալ անուն Վայրձորեցի, / Որ վշտացեալ էր |150բ| հարկպահան[ն]ութենէ Յով[ս]էփ որդոյն էոսի, / Մեք այլ վտաւուք |157ա| եւ առաքեցաք զԳրիգոր մեր հոգեւոր որդի / Եր<բ> եպիփսան զորդի պարոն Տարսախիւի |157բ| / եւ զԿոստանդիլ արեղայո: Զինչ նայ հաղէք օրհնեալ (՞) Ուսեփին, եզն եւ կովն կիթեց, |158ա| ամենոց վկայութիւնն մեզ է հասեալ, որ չէ նա Տէր առք:

ՁԵՌԱԳԻՐ Բ.

ԺԳ. դար

ՍՏԱՅՈՂ՝ Ալեքսանոս:
ԹԵՐԹ՝ 5 (թ. 175-9): ՊՐԱԿ՝ 1x5: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆՆ 18,5x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆՆ՝ միասիւն (14,5x10): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 175ա): ՏՈՂ՝ 23-4:

Նմուշ 175ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

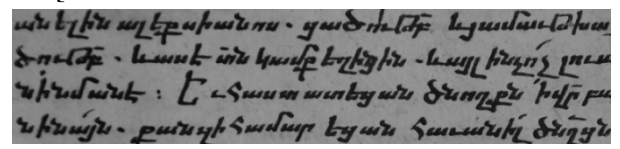
- Ա. 175ա-8բ [Ի Հարանց վարուց]
- ա. 175աբ Ասաց ոմն ծեր. եթէ աղաչեսցես զԱստուած աւգնել քեզ... բ. 175բ Ասէր ոմն ի հարցն, եթէ նստէին երբեմն ծերք... գ. 175բ-7բ Աբբա Պամբոս առաքեաց... դ. 177բ-8բ Եղբայր ոմն եհարց ցծեր եւ ասէ. եթէ զի՞նչ է լուսիւն... զայս ամենայն գործեա՛, յիշատակեալ յամենայնի զմահ:
- Բ. 178բ-9բ [Ի ԿԲ. գլխոյն նարեկ գրոց] – Այլ արդ, ընդէ՛ր... ի սահմանս բոլոր ազանց եւ յամենայն յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

- 177բ Զեղկելիս յիշեա՛յ աղաւթս:
- 178բ Զվերջին ստացող սորա եւ զնորոգաւոր զԱլեքսանոս տառապեալ անձն աղաչեմ յիշել ի սուրբ յաղաւթս ձեր, որ ստացայ ըզսա (տողամիջում յետագայում աւելացուած՝ «ի հալալ ընչից») ի վայելս անձին եւ յիշատակ տառապեալ հոգոյս իմոյ: Արդ, որք աւգտիք ի սմանէ կարգալով կամ արինակելով կամ մի անգամ տեսանելով, յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զմեռեալ ոգիս (չնչած-գունաթափ՝ աբ՛՛=արեղայ) սոսկանուն (յետոյ այս բառը ջնջած) զԱլեքսանոս (չնչած-գունաթափ՝ աբ՛՛=արեղայ) սոսկանուն միայն եւ ոչ գործով եւ աղաչեմ զձեզ յիշել ի Տէր եւ Աստուած:
- Յետագայում Ալեքսանոս անունը եղծուել եւ վերածուել է Զաւէտ-ի:
- 179բ Եւ զիս յիշէ՛:

ՁԵՌԱԳԻՐ Գ.

ՄԱՆԱԶԿԵՐՏ (Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ) Ռ.Գ. – 1554
ԳՐԻՉ՝ Աքանէս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ալեքսանոս:
ԹԵՐԹ՝ 23 (թ. 180-202): ՊՐԱԿ՝ 12+11: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆՆ 18,5x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆՆ՝ միասիւն (13,5x9,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 185ա): ՏՈՂ՝ 25:

Նմուշ 185ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆՆ – Սուրբ Ալեքսանիոս՝ 180բ: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա ր դ՝ 181ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր -

դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, դարչնագոյն:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

181ա-202բ Պատմութիւն վարուց անն Աստուծոյ կամաւոր աղփատագելոյն վասն Քրիստոսի, որոյ անունն Ալեքսիանոսի – Այր ոմն էր ի Հոռոմ քաղաք... վաղճանեցան ի կենցաղոյս եւ յաւելան առ սուրբսն Աստուծոյ եւ որում անձկացեալ էին՝ Քրիստոսի Աստուծոյ Տեառն մերոյ, որում փառք եւ պատիւ եւ գոհութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Աւրհնեալ է Աստուած:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 202բ Որոց աղաւթիւք սուրբ ճգնաւորին անն Աստուծոյ Ալեքսիանոսին ողորմի Քրիստոս Աստուած Աթանէս անարժանիս եւ ծնողաց իմոց եւ եղբարցն եւ ամենայն արեան մերձաւորացն՝ կենդանեաց եւ ննջեցելոցն, կարգացողաց եւ լսողաց, եւ Աստուած ողորմի ասողացն եւ որ զամէնն ասի. ամէն: Թվականին ՌԳ. (1554), ի դուռն Մալազկետի Սուրբ Աստուածամինն գրեցաւ պատմութիւն երանելոյն. աւրինակն Տրապիզոն քաղաքն էր գրած՝ ՊՁԵ. (1436) թվին, եւ հանդիպեալ մեզ՝ գրեցաք:

2. 180բ (ծաղկողի) Գիրքս կազմած ժամն հանեցաւ պատկերս, ո՛վ եղբարք, թողչութիւն արարէ՞ք անարժանիս:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 180ա (1747 թ., բոլորգիր) Ի յետին ժամանակին՝ ի թվին հայոց ՌՃՂԶ.ումն (1747) յանարժան// (մէկ տող ջնջած) վանքս վասն իմ ծովացեալ մեղացեալ մե-

ղացս, որ մեղացըս ամենայն դաւմայդալ եղաւ, եւ Նաւիր շահն կորեաւ, այլ այս թվիս էր, թողութիւն շնորհեցէ:

2. 180ա (ԺԼ դ., բոլորգիր) Զվերջին ստացող սորա, զնորոգող:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 180ա «Անարժան»: 199բ (ստ. լս.) «Գերայպատվելի իմ սահիպ խ՛ղլէն տացեալ վանասէրեայ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 180ա՝ մարդու պատկեր, բուսազարդեր:

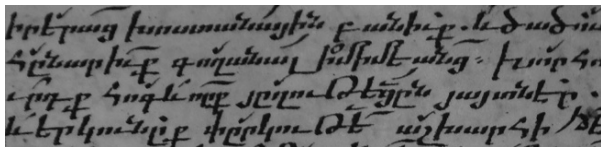
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Ի. Նարեկ», Ա. կազմաստառին՝ «Նարեկ՝ սրբոյ հօրն Գրիգորի Նարեկացոյ. քառածալ, բոլորագիր, գրեալ ի հասարակ թղթի, ի թուին հայոց ՁԲ. (1333) ի ձեռն Ղազարու ուրումն սարկաւագի, ի խնդրոյ Սեթայ կրօնասիրի ուրումն: Ունի զընդարձակ յիշատակարան՝ նախ քան զխրատն նեղոսի: Առ անզգոյշ պահպանութեան մեծաւ մասամբ մաշեալ են թղթոցն եզերք, եւ թունաւոր միջատաց եղծեալ ոչ սակաւ գիրք: Պարունակին ի սմա՝ ա. Յիշատակարան զմատենէս նորին Գրիգորի Նարեկացոյ, բ. Խրատք հոգեշահք՝ նեղոսի Անապատականի, գ. Խրատք Մակարայ Անապատականի, դ. Խրատք առ միանձունս Անանիայ վարդապետի, ե. Պատմութիւն վարուց կամաւոր աղքատին Ալէքսիանոսի՝ օրինակեալ յընտիր օրինակէ միոյ, որ գրեալն է զթուական հայոց ՊՁԵ. (1436) եւ գրեալ ի Տրապիզոն: 3 թերթ երկաթագիր պահպանակ: Զ՞ր 583, 2557, ՁԲ. – 1333, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2558

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ , Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ի Ք , Տ Օ Ն Ա Յ Ո Յ Յ

ՆՈՐ ԶՈՒՂԱ

ԳրիՉ՝ Մարգար դպիր: ՄՏԱՅՈՂ՝ Նագարէթ խշ: ԹԵՐԹ՝ 433: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԵX12 (Ա 11, ԼԲ 25)+1: ՆԻԻԹ՝ մագաղաբ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 17,5x12: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12x9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ 241ա): ՏՈՂ՝ 27: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստաղը դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՂՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ՝ սպիտակ, չգրուած թուղբ:

նմուշ 241ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 1ա, 160ա, 386բ, 406բ: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր դ՝ 10բ, 71բ, 125բ, 203բ, 273բ, 329բ, 344բ, 358բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր դ՝ բուսական, թռչուն, տանա: Զ ա Ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, կապիչներն ու գամերն ընկած, դոնակի արտաքին եզրը ծալուած, թափուած, Պհպ Ա.ին գամերի հետեւանմով առաջացած 3 անցք, թերթերին

ՌՂԹ. – 1650

զանազան հետքեր, լուսանցակողերը գունաթափուած, կեղտոտուած, թ. 11՝ պոկուած, թ. 176ի եւ 194ի ստորին լս.ը կտրած-հանած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-375ա [Շարակնոց]

- ՏԵՆ 1576, 4ա-368բ: 1/1ա-4ա (խորագիրը՝ չիք): 2/4ա-7ա: 3/7ա-10բ: 4/10բ-2բ: 5/13ա-5ա: 6/15ա-7բ: 7/17բ-20ա: 8/20ա-2բ: 9/22բ-5ա: 10/25ա-7բ: 11/27բ-9բ: 12/29բ-32ա: 13/32ա-42ա (ունի՝ «Կարգ մեծացուցելից ըստ աւուրց շաբաթու կիրակից»): 14/42ա-4բ: 15/44բ-6բ: 16/46բ-50ա: 17/50ա-3ա: 18/53ա-6բ: 19/56բ-9բ: 20/59բ-63ա: 21/63ա-7ա: 22/67ա-9բ: 23/69բ-71ա: 24/71աբ: 25/71բ-4ա: 26/74ա-7ա: 27/79ա-87ա: 28/87ա-94բ: 29/96բ-107ա: 30/107ա-13ա, 117բ-8բ: 31/118բ-125բ: 32/125բ-9բ: 33/130ա-3ա: 34/133աբ (չիք՝ Է. Բարբեանեալ ես...): 35/133բ-7բ: 36/137ա-9բ: 37/139բ-42բ: 38/142բ-6ա: 39/146ա-56ա: 40/156ա-9բ: 41/160ա-7ա: 42/167ա-73բ: 43/173բ-90բ: 44/190բ-5բ: 45/195բ-203ա: 46/203բ-7ա: 47/207ա-10ա: 48/210ա-3ա: 49/213ա-6ա: 50/216բ-9ա: 51/219ա-222ա: 52/222ա-5ա: 53/225ա-30ա:

54/230ա-1բ: 55/231բ-4բ: 56/234բ-6ա: 57/236ա-40ա: 58/240ա-5բ: 59/245բ-9ա: 60/249ա-52բ: 61/252բ-5ա: 62/255ա-8բ: 63/258բ-61ա: 64/261բ-5ա: 65/265ա-9բ: 66/269բ-73ա: 67/273բ-6ա: 68/276ա-9ա: 69/279ա-81բ: 70/281բ-3բ: 71/283բ-5ա: 72/285ա-7բ: 73/287բ-90բ: 74/290բ-3բ: 75/293բ-6բ: 76/296բ-8բ: 77/298բ-302բ: 78/302բ-5բ: 79/305բ-8ա: 80/308բ-9բ: 81/309բ-12բ: 82/77-9ա (ընդարձակ), 312բ-22բ, 327ա (չիք՝ գ, ժգ-ժդ): 83/322բ-7ա: 84-5/չիք: 86/329բ-44ա: 87/344բ-58ա: 88/358բ-72բ: 89/372բ-5ա (չիք՝ + Յերուսաղէմ քաղաք վերին... , բ, ունի + Յորժամ գրեայլքն կատարի...): 90/113ա-7բ: 91/328ա-9ա: 92/չիք: 93/327ա-8ա: 94-6/չիք:

Յաւելեալ ունի՝

94բ-6բ Շարաք Յոհաննու Երուսաղեմայ հայրապետին – ԲԿ. Շնորհեա՛ մեզ, Քրիստոս թագաւոր... Միաբան ամենեքեան զարարածն Աստուծոց... ԳՁ. Հ. Որ զանչափ քո զբարերարութիւնըդ շնորհեսցեր քո արարածոց... ԳՁ. ՄԿ. Մանկունք նոր Սիրովնի լուսաւորեալըք ծընդեամբ...

Բ. 375բ-84բ [Ժամագիրք]

1. 375բ-8բ Թագաւորք ապաշխարութեան (ԱՁ. ԲԶ.) – Թագաւոր յաւիտեան... 378բ-81ա Թագաւոր մարտիրոսաց (ԱԿ.) – Զողորմութիւն քո, Տէր...

2. 381աբ [Սրբոյն Ստեփաննոսի Նախալկային] – Այսար դասք հրեշտակացն ուրախանան...

3. 381բ-4բ Ալիլոյք գիշերութեան [տէրունական տօնից կարգաւ. Ալիլոյք ծնընդեան տեառն մերոյ Յիսուսի գիշերային ժամուն] – Ալիլուհա, Ալիլուհա, Ալիլուհա... Ողորմութեամբ Տեառն... (ունի միայն սկսուածքները, լուսանցներում ունի տօների եւ ձայների անուններն համառօտագրութիւններ):

Տե՛ս ձեռ. 589, էջ 46ա-66բ, հմտ. Ժամագիրք, Կ. Պօլիս, 1806 թ., էջ 119-69:

Գ. 385ա-433ա [Տօնացոյց]

Տե՛ս ձեռ. 435, 279ա-310բ: 1/385ա-6ա: 2. ա/386բ-8բ: բ/388բ-92բ: գ/392բ-5ա: դ/395ա-7ա: ե/397ա-406ա: զ/406բ-9բ: յ/409բ-10բ: լ/410բ-1բ: զ/411բ-3ա: ժ/413ա-9ա: ժա/419ա-22ա: ժբ/422ա-5ա: ժգ/425աբ: ժդ/425բ-8ա (սկ. տարբեր՝ Խաչ-վերացի գիշերն հսկումն է...): ժե/428ա-9ա: ժզ/429ա-33ա:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԺԸ. դ.

Գ. 433բ Անըսկիբըն Ասարած համապայծառ... ի հանձինս մեր առնեմք:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 433ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ անգրաւ յաւիտենից ա[մէն]: Արդ, գրեցաւ Շարականս ստոյգ եւ պատուական, լիակատար եւ քաղուածութիւն ըստ փառաբանութեան դասուց հրեշտակաց իննեակ եւ տասնին ամենակալին Աստուծոյ, ըստ Ժ. շարականաւ արհնութիւնն կատարի, ի թվականութեան հայոց Ռ. եւ ՂԹ. (1650) եւ ի հայրապետութեան տեառն Փիլիպոսի եւ ի վարդապետութեան մերոյ ազգէս Զուղայեցի քաջ եւ թաբունի Սիմէոնին եւ Դասթին եւ ի թագաւորութեան պարսից

Փոքր շահ Ապաւին եւ իշխանութեան խօշայ Սարժուազին, ի քաղաքն մեծ Շօշ, որ է Ըսպահան, եւ ի գեղաքաղաքս Զուղայ, ձեռամբ դպիր Մարգար գրչիս, ի նրէր եւ ի ընծայ սուրբ եկեղեցոյն, որ կոչի Սուր Հոգի, ի խնդրոյ եւ ի հաւատարիմ քրիստոնեա եւ ստացող սորին ի փառս Աստուծոյ եւ յիշատակ բարի խօշայ Նազարէթն ի վայելումն անձին իւրոյ՝ հոգւոյ |433բ| եւ մարմնոյ եւ յիշատակ է ծնողացն իւրոյ՝ մահդասի խօշայ Եղնազարին եւ Սալվինազին. ամէն: Դարձեալ յիշատակ է ստացողի սորին պարոն խօշայ Նազարէթին եւ եղբօրն՝ հանգուցեալ առ Քրիստոս Ղազարին եւ քվերն՝ Մէրչանին: Դարձեալ յիշատակ է դեռաբոյս եւ նորաբողբոջ խօշայ Նազարէթին եւ կողակցին իւրոյ՝ Եգլիխանին եւ որդւոյն՝ մանկագոյն Մուֆայէին եւ հանգուցեալ որդւոյն՝ Եղնազարին, որք հանգիպիք սմայ պաշտօնեայք եւ փառաբանիչք Աստուծոյն, յիշեցէք զսոսա ի պաշտօնս եւ ի սուրբ պատարագս եւ ի տօնախմբութիւնս եւ զողորմութիւնս յԱստուծոյ, խնդրեցէք վասն սոցայ կեանս եւ յարքայութիւնս ի Քրիստոսէ, եւ դուք յիշեալ լիջիք զայս ամենայն բարեացս ի Տեառնէ յԱստուծոյ. ամէն: Ի Սուրբ Հոգւոյ զալրստեանն աւարտեցաւ սայ, արհնեալ է Աստուած յամենայն ժամ:

2. 273ա (ստացողի) Յիշեցէք, ղ՛վ աստուածասէրք զձառայս [Աստուծոյ] Նազարէթս, որ ըստացայ զտառս լիակատար քաղուածովք, զարդարեալ շերմեռանդ սիրով ի փառս Աստուծոյ եւ զհայրն իմ՝ մահդասի խօշայ Եղնազարն, որ կոչի Ամիրասաթենց, եւ զմայրն իմ՝ Սալվինազն, դարձեալ յիշեցէք զեղբայրն իմ, որ հանգուցեալ է առ Քրիստոս զՂա[զա]րոսն, եւ քոյրն իմ՝ Մէրչանն, դարձեալ յիշեցէք ի սուրբ յաղօթն ձեր զստացող Նազարէթս եւ զկողակիցն իմ՝ Եգլիխանն եւ զորդին իմ՝ նորաբողբոջ Մուֆայէն, եւ հանգուցեալ որդին իմ՝ Եղնազարն, որ զայս սուրբ գիրս յիշատակ նուիրեցի զհայրենի յեկեղեցին մեր, որ կոչի Սուրբ Հոգի, ի փառաբանութիւնս Աստուծոյ եւ յիշատակ սայ ամենայն արեան մերձաւորաց իմոց. եւ յիշողքք յիշեալ լիցիք:

344ա Յիշատակ է խօշա Նազարէթին՝ ստացողի սորին եւ ծնողացն իւրոյ՝ մահդասի Եղնազարին եւ Սալվինազին:

358ա Յիշատակ է սուրբ տառս լիակատար ստացողի սորին՝ հաւատարիմ ի տէր խօշա Նազարէթին եւ ծնողացն իւրոյ՝ Եղնազարին եւ Սալվինազին ի Քրիստոս Յիսուս. ամէն:

384բ Յիշեցէք, պաշտօնեայք եւ փառաբանիչք ամենասուրբ Երրորդութեան եւ մի աստուածութեան՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՝ բազմափափաք եւ հաւատարիմ քրիստոնեայ զստացող սորին խօշայ Նազարէթն եւ հայրն իւր՝

հանգուցեալ առ Քրիստոս խօջայ եղնագարն եւ երգեցողաց սորայ միաբանից եւ քահանայից սուրբ եկեղեցւոյն, որ կոչի Սուրբ Հոգի գտէր Մկրտիչն, տէր Անդրէասն, տէր Յովանէսն, տէր Դաւիթն, տէր Մաթէոսն, տէր Աստուածատուրն, որ եղեն յօժար փափագանօք սմա գրելոյ վասն Սուրբ Հոգայն եկեղեցոյ ընծայ եւ նըւէր ի խօջայ Նագարէթն՝ ի փառս Աստուծոյ եւ վայելումն հոգւոյն եւ մարմնոց իրեանց եւ յիշատակ աստ եւ ի հանդերձելումն, եւս առաւել ստացողի սորին խօջայ Նագարէթին եւ ամենայն արեան մերձաւորաց իւրոց՝ կենդանեաց եւ հանգուցելոց, որդւոց եւ զաւակաց, հազարապատիկ եւ բիւրապատիկ շնորհօք եւ

ողորմութեամբն Աստուծոյ ամենակալէ Յիսուսէ Քրիստոսէ, ամէն. եւ զդպիր Մարգար գրիչս յիշեցէ՛ք ի Տէր, եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Աստուծոյ. ամէն:

Այս եւ 433աբ էջերի յիշ-ների համառոտութիւնները տէս ժե. դ-ի յիշ-ք, Գ., էջ 391-2, 2^ր 623:

386ա եւ զստացող սորայ զխօջայ Նագարէթն. Տէր Աստուած օգնական իւրն. ամէն:

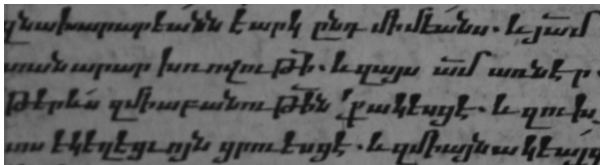
425բ Զստացող սորին զխօջայ Նագարէթն յիշէ՛:

ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Ա՝ «2558, 2^ր 587, ՌՂԹ. – 1650, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», կազմի մէջքին՝ «Շարական, Զայնքաղ, բոլորագիր, ՌՂԹ.»:

2559

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԳՐԻՉ՝ Մարգար: ՍՍՅՅՈՂ՝ տէր Յովհաննէս:
ԹԵՐԹ՝ 310. չգրուած՝ 1աբ, 176ա-80բ, 305ա-10բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻՁX12 (ԺԼ 14, ԻՁ 8): ՆԻԻԹ՝ թուղք: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 17x11,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասիւն (12,5x8,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 193ա): ՏՈՂ՝ 27 (2ա-175բ), 24 (181ա-304բ): ԿԱԶՄ՝ սեւ մովաթ, մէջը եւ փեղկերի հիմնամասեր շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղք, աստառը կապոյտ թուղք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.+Բ՝ կապոյտ չգրուած թուղք, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 193ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ՝ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 2ա, 44ա, 117ա, 181ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թերթերին խոնատութեան եւ բորբոսի հետեւեր, ք. 1-3, 33-140, 234-7՝ ցեցի անցեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-175բ [Մովսէսի հորեմագոյ Պատմութիւն Հայոց]

Տէ՛ս ձեռ. 1459, 4ա-167ա: ա/2ա-44բ (ցանկը՝ չիք): բ/44ա-116բ (ցանկը՝ չիք): գ/117ա-75բ (ցանկը՝ չիք):

Տէ՛ս Մովսիսի հորենացոյ Պատմութիւն հայոց, Տփղիս, 1913, էջ ժե (նիշը Տ), 1-366: Տէ՛ս նաեւ Մատենագիրք Հայոց, Մովսէս հորենացի, հտ. Բ. (ե. դար), Անթիլիաս-Լիբանան, 2003, էջ 1741 (նիշը Տ), 1737-2121:

Բ. 181ա-303բ եղիշէի վարդապետի, զոր արարեալ է խնդրոյ Դաթի Մամիկոնի, Վասն Վարդանայ եւ Հայոց պատերազմին

Տէ՛ս ձեռ. 573, 388բ-469բ: Նիսերգ/181ա-2բ: ա/182բ-7բ: բ/187բ-211ա: գ/211ա-32բ: դ/232բ-7ա: ե/237ա-52ա: զ/252ա-63ա: յ/263բ-90ա: ը/290ա-6ա: ք/296ա-303բ:

ԺԶ. դար

Տէ՛ս եղիշէի Վասն Վարդանայ եւ Հայոց պատերազմին, երեւան, 1957, էջ XXVIII-XXIX (նիշը Ձ.), 1-203: Տէ՛ս նաեւ Մատենագիրք Հայոց, եղիշէ, հտ. Ա. (ե. դար), Անթիլիաս-Լիբանան, 2003, էջ 518 (նիշը Ձ.), 515-764:

Գ. 303բ-4ա Ի Պատմութենէ Թովմայի վարդապետի – Բայց իբրեւ եղեւ մեծ պատերազմն... խնդրեալ զպատմողական գիրս Հայոց, զոր գրեալ էր հրամանաւ սրբոյն Վարդանայ:

Տէ՛ս Մատենագիրք Հայոց, Թովմա Արծրունի եւ Անանուն, հտ. ԺԱ. (Ժ. դար), Անթիլիաս-Լիբանան, 2010, էջ 37, 117-9 (նիշը Թ.):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

175բ Ողջ լե՛ր, տէ՛ր, ծառայդ Աստուծոյ հեզահոգի տէր Յովհաննէս, եւ յամենայն ժամ յիշեա՛ եւ զիս՝ զտառապեալ Մարգարս, եւ յիշողացդ վարձ ի բարձրելոյն իջցէ. ամէն:

252ա Զգծող սորին յիշել աղաչեմ, ով որ հանդիպիք կարգալ:

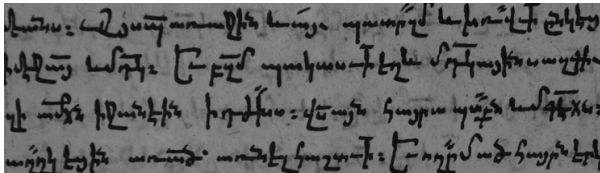
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին՝ «Պատմութիւն Մով. Խորենացոյ, քառածալ բոլորագիր, գրեալ ի վերայ թղթի ի ձեռն (ընչուած՝ «տէր Յովհաննէս») Մարգարի ուրումն անյայտ թուկանաւ: Պարունակին ի սմին. ա. Պատմ. եղիշէի վասն Վարդանայ եւ Հայոց պատերազմին: բ. Պատմ. վասն արիւնահեղին Բարձուճայի, հանեալ ի պատմութենէ Թովմայ վարդապետի», «Խ. վ 2^ր 80 (տէս Թօփիլեանի ցուցակ) Օ. եգանեան», պհպ. Ա՝ «2^ր 615, 2559, ԺԶ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», կազմի մէջքին՝ «1, Պատմութիւն Մովսէսի հորենացոյ», գրող-մուած՝ «Պատմութիւն Հայոց (գրչեայ) Վահանայ տէր Գր. Դադեան»:

2560

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Գրիգ. ՄՏԱՅՈՂ Սիմոն երեց:

Թերթ՝ 145. չգրուած՝ 38ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԵX12 (Բ, Ժ 10, Ե 11, Է 16, Ը, ԺԱ 8, ԺԲ 2, ԺԳ, ԺԵ 4): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 18,6x 12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (15x9,5): ԳԻՐ՝ նուորգիր (նմուշ՝ 119ա): ՏՈՂ՝ 23 (1ա-120ա), խառն՝ 24-30: ԿԱԶՄ՝ մուգ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ. աստար դրոշմազարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կառավիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա-Գ+Գ-Զ+Է՝ չգրուած դեղնաստուկ թուղթ:

Նմուշ 119ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. քանափ ազդեցութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, թուղթը փայփայուած (յատկապէս՝ թ. 1-3, 15-17, 47-64, 67-75, 80-90), զգալի թուով քերթերի որոշ հատուածներ փայփայուած-թափուած, մասամբ ցեցակեր, ստորին եւ վերին լուսանցներում խոնաւութեան հետեւեալ, լուսանցակողերը կեղտոտուած, թ. 115-6ի միջեւ անորոշ ֆանակի քերթեր ընկած. վնասուած քերթերը Ի. դ. նորագուած, ձեռագիրը վերակազմուած հին եւ նոր կաշուով, նոր կազմաստառով, նոր գծագրութեամբ, նոր դոնակով. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-37բ Յաղագս մեծի նախարարութեան Օրպէլեանց, եթէ ուստի էին եւ որպէս եւ վասն գալոյ նոցա յայս աշխատի եւ վասն բազում բանից եւ գործոց նոցա գրոյցք յովմբ – Յիսկզբան նահապետութեան աշխարհիս Հայոց եւ Վրաց... եւ կամ կարծիք ինչ տարցի, եթէ (այսչափ):

Տէս Պատմութիւն նահանգին Սիսական, որ արարեալ Ստեփաննոսի Օրբէլեան արքեպիսկոպոսի Սիւնեաց, Թիֆլիս, 1910, էջ 368-432:

Բ. 38բ-115բ [Յովհաննու Մամիկոնեան] Պատմութիւն Տարաւնոյ, զոր թարթմանեաց Զենոբ ասորոց եպիսկոպոսն

1. ա. 38բ-40բ Պատեւն առաջին Մբոյն Գրիգորի, զոր գրեաց ի Կեսարիայ առ Ղեւոնդիէ – Զառ ի յաստուածուստ պատուեալ եւ ի մարդկանէ փառաւորեալ... եւ մերոյ բարեխօսութեամբս. ամէն:

բ. 40բ-4բ Պատեւն երկրորդ. Թիստին պատասխանի: Պատմութիւն գրոյն սրբոյն Գրիգորի, զոր յղ[ե]աց Կեսարու հայրապետն ի ժամ վաղնանի իւրոյ – Երջանիկ եւ աստուածարեալ Տեառն եղբորդ եհաս առ մեզ... ողջ լերո՛ւք ի Տէր:

գ. 44բ-8բ Առաքումն թղտին – [Ե]ւ առեալ տարան զթուխան առաքեալքն այնոքիկ... զոր ինչ առ իւրոց սահմանաւրն գործեցան:

Հատուածաբաժանումը տպագրի համեմատ տարբեր է:

ԺԷ. դար (1691ից առաջ)

դ. 48բ-9ա [Պ]ատասխանի Զենոբի: [Յ]ուցանել զպատեւոս պատմութեանն – [Տեառն] եւ սիրելի երջանիկ եպիսկոպոսացաւ... արդ, ես սկ[ի]զբն այս պատմութեան ըզձերս եղից հարցումն:

ե. 49ա-66ա [Զ]ենոբայ Ասորոյ պատասխանի թիստոյն ասորոցս [Ե]ւ պատմութիւն վասն Իննակնեան տեղացն եւ պատեւազմին, որ յԱրձանեայ – [Ը]նդ ժամանակս թագաւորութեան Խոսրովայ որդոյ Վաղարշոյ... Այս պատճէն առաջին պատեւազմին Արձանին:

2. ա. 66ա-74բ Պատեւն [Ե]րկրորդ. Վասն պատեւազմին, [ն]ր յԱրձանեայ – [Ա]րդ, մինչ դեռ Տրդատ եւ սուրբն Գրիգոր կամէին... Ողջ լերո՛ւք ի Տէր:

բ. 75ա-84բ Թէ ոք, որ յաջորդեցին յառաջնորդութիւն Սուրբ Կարապետին, որ կոչի Գլակայ վանք – Զենոբ եկաց հայր վանացն Գլակայ ամս Ի. (20)... եւ զկրօնաւորսն սատակել, որոց եւ կատարեցին զիրան:

գ. 84բ-92բ [Գ]լուխ Պարսից պատմութիւնն եւ գալն Միհրանայ ի Տարաւն երեսուն հազարով եւ կոտորել [Գ]լայոյն Վահանա գնուայ Աւ[ձ] քաղաք, Մշու, Գալհրա, Խոբայ, Շատոյոյ եւ Սասնոյ – Յառաջին ամի թագաւորութեան Փոկասու... եւ ետ շինել նմայ եկեղեցիք ի Թիլն աւան, փառք սուրբ Երրորդութեան. ամէն:

դ. 92բ-104բ [Ե]րրորդ գալն Վախթանկայ ի Տարաւն ԱՌ.ով (30000), [ն]ր եւ շինեաց զՊորայ քաղաք եւ զբերդն Գոհար – [Ի]բրեւ խաղաց թագաւորն Պարսից ի վերայ Յունաց... ի պղծութիւն աղանդոյն հալածական լինէր յերկիրն Յունաց. եւ Քրիստոսի մարդայսիրին փառք յօրտեանս յաւիտենից. ամէն:

ե. 105ա-9բ Գլուխ երրորդ. Վասն գալստեանն Տրգարանայ, կոտորածին, որ ի Հոնրնկեացն – Դարձեալ այլ զօր առաքեաց Խոսրով... Կնքեցօ Տիրան՝ որդի Վահանայ ի վանսն Գլակայ. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յօրտեանս. ամէն, Հայր մեր:

զ. 110ա-3բ [Զ]որրորդ. գալն Վարդուհրայ, եւ մեռանելն ի Փաղիկաւ յիսուն արամբ – [Ե]ւ եղեւ յետ ժԸ. ամի... առաքինի իշխանացն՝ Մուշեղայ, Վահանայ, Սմբատայ, Վահանայ Կամսարական, Տիրանայ, որ յիշատակն արհնութեամբ եղէցի. ամէն, հայր:

է. 113բ-5բ [Պ]ատմութիւն Ծիծեռնական խաչին – Ընդ ժամանակս թագաւորութեան Հերակլայ... եւ իշխանութիւն Վահանայ տանն Մամկոնէից:

Տէս Յովհան Մամիկոնեան, Պատմութիւն Տարոնոյ, աշխ. Աշ. Արքահամեանի, Երեւան, 1941, էջ 31-281, ձեռագրիս մասին XIX (2^{րդ} 23):

Գ. 116ա // Այս թվին ի հոգեւոր ազգն, որ է Սանու-
բէ:

Թ. 115-6ի միջեւ թերթ ընկած սա ինչ որ բնագրի աւարտի
պահպանուած մասն է:

Դ. 116ա-8բ Կանոն յորժամ տղայն քառասնօրեայ
լինի. առնու մայրն զմանուկն եւ զմանկաբարձն, եւ
երթան ի դուռն եկեղեցուն եւ կրկնէ մայրն Խ. (40)
ծունր ի դուռն եկեղեցուն, եւ քանայն ասէ զաղօթս
ի վերայ պատանոյն – Տէր Աստուած մեր, որ եկիր ի
փրկութիւն ազգի մարդկան... քանզի քեզ վայել է
փառք, իշխանութիւն (118բ աղիւսակ՝ «Խրատ կնքա-
ւորութեան»):

Ե. 119ա-23բ Քարոզ ծննդնդեան Տեառն, յայլմէ՛ ի
բանն. Ողորմութիւն եւ ճշմարտութիւն պատահես-
ցեն, արդարութիւն եւ խաղաղութիւն համբուրեսցին
– Զիմաստացեալն յԱստուծոյ Սողոմոն... կարօտ
գիտութեան, որպէս կարասցուք իմանալ ինչ կամ ասել:

Զ. 123բ-45բ [Բանն Մխիթարայ վարդապետի]

ա. 123բ-8բ Բան Մխիթար վարդապետի ասա-
ցեալ – Իսկ ըստ ներգործութեան կրիցն... եւ անարատ
գոլ ի նմայ առանց յեղման աւրինակի:

բ. 128բ-34բ Նորին Մխիթարայ առ այնուսիկ, որք
խմոր եւ ջուր արկանեն յահօռ խորհուրդ սրբոյ
պատարագին – Որք միանգամ ճշմարտութիւնն սի-
րողք իցեն... եւ անզգամութեան աւրինակի կատարել ի
փառս սրբոյ Երրորդութեան՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն
Սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

գ. 134բ-45բ Նորին բան Մխիթարայ. Վասն խոս-
տովանութեան մեղացն – Ճշմարիտ է, ի հաւաստի է
սահման խոստովանութեան... ամենասուրբ Հոգւոյն
յամենայն արարածոց իւրոց յաւիտենից յաւիտեանս.
ամէն:

է. 145բ [Տաղ Ներսիսի Շնորհալոյ] («Ներսիս») –
Նոր ըստեղծեալ բանն յանէից ի սկզբանէ... Երեւեցար
խնկայբերից ողջոյն կենաց:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

38բ Աւգնեայ, Հոգի Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ, դու
աշողես աւարտն բարի:

66ա եւ զստացող գրոցս մեղսամած Սիմոնս յիշե-
ցէք:

74բ Բարեխաւսութեամբ եւ աղաւթիւք սրբուհոյ
Աստուածածնին եւ Յովհաննու Կարապետին եւ
սրբոյ Ստեփաննոսի Նախավկային եւ սրբոյն Գրի-
գորի Լուսօրչին [եւ] Տրդատայ թագաւորին ողոր-
մեայ, Տէր Աստուած, ստացող սուրբ գրոցս տէր Սի-
մոնին, որ զգիրս գրեաց յիւր եւ իւր ծնաւդացն՝ Աղա-
զարին, Բէկումին: Եւ դարձեալ յիշեցէք զտէր Սիմոնն
եւ զկողայկիցն իւր՝ զԳուլգին եւ զորդիքն՝ խոջայ Բա-
բէն, զԳրիգորն, Աղազարին, Աստուած ողորմի՛
[աս]ացէք:

84բ Քրիստոս Աստուած, Ամլորդոյն բարեխաւսու-
թեամբն Յովհաննու Կարապետին ողորմեայ, Տէր
Աստուած, ստացաւ սուրբ գրոցս [Սիմ]ոն մեղայապար-
տի:

104բ Զստացող Պատմութեան գրոցս մեղսամած եւ
թափուր ամենայն գործոց, անկարգս ի կարգօրաց,
անյիշելիս ի գրչաց, անարուեստս ի յարուեստաւորեաց,
զտգէտս ի գիտնականաց, կըրսերս ի յեղբարցդ
եւ սիւղս ի միջոյ եկեղեցականաց նախնոցն եւ հետեւե-
լոցն, այժմուս եւ ապայգայիցն Սիմոն անարժանս եւ
զծնաւդացն իմոց հանգուցէ ի Քրիստոս՝ Բէկումն,
Աղազարն, եւ զեղբայրն իմ հանգուցեալ ի Քրիստոս՝
Զինի, Աղտի, Բաբէն, Պարոնդատն, Յովանն. ամէն:
Հայր մեր:

109բ Զանպիտանս ամենայնի Սիմոնս, անձն եղ-
կելի:

115բ Քրիստոս Աստուած, վասն խաչի քո պա-
տուականի ողորմեայ, Տէր Աստուած, զստացաւ
սուրբ գրոցս Սիմոն իրիցին, որ գրեց գիրքս յիշատակ
իւրն եւ ծնողացն եւ ազգականացն ամենեցուն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

1. 104բ (1691 թ., նոտրգիր) Ես՝ Յակոբ էրէցս գրե-
ցի սրբաշարք գիրս վասն յիշատակի իմոյ, փոքր թիվն
Հե. (1691), Արամ չո[ր]սումն, օրն ուրբաթ յարակուս:

2. 115բ (1692 թ., նոտրգիր) Ես՝ տէր Ստեփաննոս-
սի թոռն, տէր Առաքելի որդի տէր Յակոբս գիրս գրեցի
թիվինն ՌձեՆԱ. (1692), փոքր թիվինն Հե. (1692), Ղամար
ԺԲ. (12), օրն շաբաթ, դապարակուս էր, որ գրեցի:

3. 115բ (1695 թ., նոտրգիր) Գրեցաւ փոքր թիվն Զ.
(1695), Նախայ ինն, օրն հինգշաբթի:

4. 118բ (1695 թ., նոտրգիր) Վա՛յ ինձ հազար բե-
րան, որ խաւարեալ աշկս տեսաւ, որ եմ Յակոբ էրէցս,
որ զմահն տեսայ Ենովջանիս թիվն ՌձեՆԳ. (1695),
փետրվարի Զ., փոքր թիվն ՀԹ. (1695), Ովդան ԻԳ.
(23), օրն աղուհաց առաջին շորեքշաբաթն էր, որ աշկս
խանեց:

5. 115բ (1697 թ., նոտրգիր) Փոքր թիվն ԶԲ.
(1697), Գամար ԺԳ. (13), օրն շաբաթ: Ես՝ Յակոբ
էրէցս գիրս գրեցի Բարսեղջանին, գրուին լվաման էր,
Բարսեղջանս լայման էր վասն լվանմանն:

6. 47բ (1710 թ., նոտրգիր) Թիվին ՌձՄԹ. (1710),
ապրիլ ԻԲ. (22), փոքր թիվն ՂԵ. (1710), Ադամ Գ., օրն
շաբաթ Մկօէնց, Գափրէլէնց տունն գող մտաւ, ես՝
Յակոբս էրէցս, ժամի արարի մեր ժամուսն:

7. 145բ (1713 թ., նոտրգիր) Գրեցի փոքր թիվն ՂԸ.
(1713), Համիրայ Թ.ումն (9):

8. 1ա (1797 թ., շղագիր, Յովսէփ Արղուիթեանի ձեռ-
քով) Սանահնու վանից յայրէն հանեցաք ՌՄԽԶ.
(1797) թուին:

ՆՇՈՒՄ՝ պրպ. Աճ՝ «2560», պրպ. Գճ՝ «2560, Աստ-
րախան 2^{րդ} 96», պրպ. Եճ՝ «Վերակազմուած է հին ու
նոր կաշիով, նոր կազմաստառով, նոր գծագրութեամբ: Գլխաւոր վերականգնիչ՝ Ա. Խաչատրեան, Երեւան 1974
թ.», պրպ. Էճ՝ «2^{րդ} 1, Պատմութիւն Ստեփաննոսի Օր-
պէշեան (հատուած մի յաղագս մեծի նախարարութեան
Օրպէշեանց) ութածալ, նօտրագիր հասարակ, գրեալ ի
թղթի, չունի գլխատակարան: Պարունակին ի սմա. ա.

Պատմութիւն Տարօնոյ, բ. Պատմութիւն Միծեռնկան
խաչին, գ. Կանոն, յորժամ տղայն քառասնօրեայ լինի,
դ. Քարոզ ծննդեան Տեառն ե. Բան Մխիթար վարդա-
պետի «Իսկ ընդ ներգործութեան...», զ. Նորին պա-
տասխան առ այնոսիկ, որք խմոր եւ շուր արկանեն
յահաւոր խորհուրդ ս. պատարագին», «2^{րդ} 631,
2560», պրպ. Էճ՝ «ԹճնՊ.ց առաջ, Մ[ետրոպ] եպ[իս-
կոպո]ս», «Վ. Վարդապետեանց»:

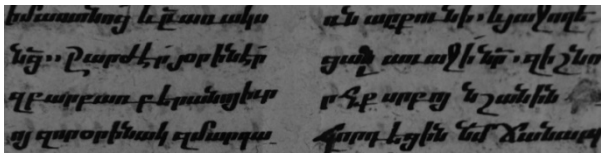
2561

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՍՈՒՐԲ ԱՄԱՐԱՍ (ԳԱՆՁԱՍԱՐ)

ԳԻՒԶ՝ Սիմոն: ՍՍԱՅՈՂ՝ Պարոնտէր Բարսեղ արեւպա.:

Թեթ՝ 264. չգրուած՝ 1ա, 263բ-4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲՄ12: ՆԻԻԹ՝
թուղթ: ՄեծՈՒԹԻԻՆ՝ 17x13,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (13x9,5):
ԳԻՐ՝ բոլորգիր (մնուլ՝ 100ա): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱԶՄ՝ սեւ մումլաթ, մէջք
եւ փեղկերի հիմնամասերը՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը
ստուաւաբոլոյթ. սասառը կապոյտ թուղթ:

Նմուշ 100ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր,
թղչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, թերթերին աղտոտուա-
ծօրեան հետեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-241ա [Մովսիսի Կաղանկատուացոյ Պատ-
մութիւն Աղոսանից]

Տէս ձեռ. 1531, 231ա-377ա: Նախերգան/2ա-4ա (սկ. եւ
վերջը տարբեր՝ ա. Յանկ եւ նախադրութիւն սակս պատմու-
թեան Աղուանից... այս առաջին ցանկ պատմագրոյ թուով Լ.
(30) եւ ցուցումն կարգի սորա, զոր դիրագրու լինի ընթերցո-
ղաց, զորս եւ կամիցին խնդրել, կարգաւ գի՛տ. եւ զաշխատող
սորա յիշեա՛լ): ա/4բ: բ/4բ-6ա: գ/6ա-7ա: դ/7ա-8ա: ե/8ա: զ/8ա-
9բ: Վ/9բ-10ա: ը/10ա-1բ: թ/11բ-2բ: ժ/12բ-4ա: ժա/14ա-21ա:
ժբ/21բ-2ա: ժգ/22ա-3ա: ժդ/23ա-6բ (խորագիրը եւ սկ. տար-
բեր՝ Ձեռնագրութիւն սրբոյն Գրիգորիսի եւ եկն յԱղուանս լու-
սատրեւն, եւ նահատակութիւն նորին, եւ բերումն նշխարացն –
Որ ինչ սակս երիցս երանելոյն Գրիգորի...): ժե/26բ-7բ: ժզ/27բ-
30ա (սկ. տարբեր՝ Առեալ դարբեաց թագաւորութիւնն Ա-
ղուանից ամս Լ...): ժլ/30ա-3ա (սկ. տարբեր՝ Թագաւորէ Վա-
ղարշակ՝ հօրեղբայր նորա...): ժր/33ա-6բ: ժթ/36բ-41բ: ի/41բ-
2ա: իա/42ա-6բ (խորագիրը, «Տեսիլ երանելոյն Վաչագանայ»՝
չիթ): իբ/46բ-8ա (սկ. տարբեր՝ Յոբ ոմն այր ճգնաւոր...):
իգ/48ա-53բ: իդ/53բ-4բ: իե/54բ-5ա: իզ/55ա-8բ: իլ/58բ-60բ:
իը/60բ-1բ: իթ/61բ-4ա: իվ/64ա-6բ: 2. [Յանկ]/66բ-9ա: ա/69ա-
73բ: բ/73բ-7ա: գ/77ա-8ա: դ/78աբ: ե/78բ-9ա: զ/79ա-80բ:
Վ/80բ-3ա: ը/83աբ: թ/83բ-4բ: ժ/84բ-8ա: ժա/88ա-93ա:
ժբ/93ա-7ա: ժգ/97ա-9բ: ժդ/99բ-110ա: ժե/110ա-2ա: ժզ/112ա-
4բ: ժլ/115ա-6ա: ժր/116ա-9բ: ժթ/119բ-22ա: ի/122աբ (անխո-
րագիր): իա/122բ-3բ: իբ/123բ-5բ: իգ/125բ-6ա: իդ/126աբ:
իե/126բ-8ա: իզ/128ա-9բ: իլ/129բ-32բ: իը/132բ-6բ: իթ/136բ-
40բ: իվ/140բ-2բ: լա/142բ-4ա: լբ/144աբ: լգ/144բ-9բ: լդ/149բ-

ՌՃԺԳ. – 1664

53ա: լե/153ա-4ա: լզ/154բ-6ա: լլ/156ա-7բ: լը/157բ-9ա:
լթ/159ա-61ա: լա/161ա-6ա: լաա/166բ-73բ: լաբ/173բ-5բ:
լագ/175բ-6ա: լադ/176ա-7ա: լաե/177ա-8բ: լագ/178բ-80բ:
լալ/180բ-1բ: լաը/181բ-4բ: լաթ/184բ-7բ: ժ/187բ-93ա: ժա/193ա-
4բ: ժբ/194բ-5բ: Յ. [Յանկ]/195բ-6բ (վերջը տարբեր՝ ԻԸ. Վասն
մահուան իշխանին Շահնշահի եւ որդոյ նորա Ջաքարէին):
ա/196բ-9ա: բ/199ա-200ա: գ/200ա-1բ: դ/201բ: ե/201բ-2ա:
զ/202ա: Վ/202բ-3ա: ը/203ա-6ա: թ/206ա-7ա: ժ/207աբ:
ժա/207բ-11բ: ժբ/211բ-3ա: ժգ/213աբ: ժդ/214ա-5ա:
ժե/215աբ: ժզ/215բ-7բ: ժլ/217բ-9ա: ժը/219ա-20բ: ժթ/220բ-
3բ: ի/223բ-7բ: իա/227բ-31ա: իբ/231ա-3բ: իգ/233բ-6բ:

Տէս Մովսէս Կաղանկատուացի, Պատմութիւն Աղուանից
աշխարհի, աշխ. Վ. Առաքելեան, Երեւան, 1983, էջ 1-347 (ձե-
ռագրիս մասին էջ ԼԹ. հ՛Ե Շ), հմմտ. Ալ. Յակոբեան, «Մովսէս
Կաղանկատուացու «Աղուանից պատմութեան ձեռագրերը».-
Բանբեր Մատենադարանի, 2^{րդ} 15, Երեւան, 1986, էջ 110-44:

Ունի նաեւ.

ա. 236բ-8ա ԻԷ [=ԻԵ]. Վասն կոտորածին, որ ի
կողմանս Խաչենոյ եւ վասն բարեպաշտ իշխանին
Ջալալին – Լուաթ սակաւիկ մի համառօտիւր... եւ
հասանէին, ամենայն ուրէք նեղէին զնոսա:

բ. 238աբ ԻԶ. Վասն եկեղեցոյն, զոր շինեաց –
Շինեաց եկեղեցի մի գեղեցկագարդ... ի տուէ եւ ի գի-
շերի ըստ գրեցելումն:

գ. 238բ-40բ ԻԷ. Վասն մահուան բարեպաշտ
իշխանին Ջալալադին – Իսկ թագաւորն Վրաց որդի
Կաշային... եւ յաջորդեաց զաթոռն տէր Ստեփաննոս
մանուկ սիրօ:

դ. 240բ-1ա ԻԸ. Վասն մահուան իշխանին
Շահնշահի եւ որդոյ նորա Ջաֆարէին – Մեծ իշխան
Շահնշահ... եւ տարեալ թաղեցին զնա ի Քոբայայրն, զոր
առ կինն նորա ի Հայոց:

ե. 241ա-59ա Պատմութիւն յաղագս սրբոյ խաչին,
որ Հացունեացն կոչի եւ թէ որպէս դարձաւ ի Պարսից
աշխարհէն խաչն աստուածընկալ եւ յայնժամ մասն
ինչ ընկալեալ տիկնոջն Սիւնեաց – Եւ եղև յետ թա-
գաւորելոյն Մարկայ արքային Հոռոմոց... եւ էր թուա-
կան հայոց Ճ. եւ Բ. (653) եւ Քրիստոսի Աստուծոյ
մերոյ փառք յաւիտեանս յաւիտեանից. ամէն:

Տպ. տէս «Արարատ», 1888/է, էջ 399-404:

ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, 1736 թ.

Գ. 1. 1բ [Երգեցողի շարականաց] – Թուականք Քրիստոսի եւ հայոց, Ա. Իսահակ հայրապետն. ՆժԹ... Ժէ. Յօհաննէս Պլուզն ՌՅ. Չեխ (1298): Սոքա եւ երգեցողք շարականացն համօրէն, որոց մաղթանօքն տէր Քրիստոս Աստուած մեզ ողորմեսցի. ամէն:

2. 262ա-3ա [Ներս. Գանձակեցոյ Գաւազանագիր կաթողիկոսացն Աղուանից] – Տէր Մարկոս այրն Աստուծոյ. ԽՂ... Տէր Ներսէս մեղապարտ յետին թշուառացեալ ՌՃԾԵ. (1706). եւ այժմ ՌՃԶԵ. (1736). Չն. (յետագայ գրչութեամբ աւելացուած է) «Տէր Իսրայել Մեծկունից, որ այժմ վարէ գժողովուրդս. ՌՄԺԲ. (1763):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէ՛ս վերը՝ 4ա:

259ա Արդ, աղաչեմ գամենեսեան՝ հա՛րք եւ եղբա՛րք եւ սրբամաքուր սուրբ հայրապետք, որ բնակեալդ էք ի դուռն Ամարաս, որք կարգալք եւ կամ արհնակէք, պաղատանօք սրտի յերեսս անկեալ առ ոտս ձեր յիշման արժանի արարէ՛ք զիս՝ զբազմամեղ գրիչս եւ գծօղ սորա գանարժան եւ զղարիպացեալ սուտանուն ապաշխարող, եւ գծնօղսն իմ ըստ մարմնոյ, եւ գեղբարքն իմ հարազատք, եւ գամենայն ազգայինսն իմ, եւ զայնոսիկ՝ որք յանձնեցին յիշատակել յաղօթս, եւ տէր Աստուած յիշողա՛|259բ|ցդ եւ յիշելոցս առ հասարակ ողորմեսցի ի միւսանգամ գալստեանն. ամէն: Ո՛վ եղբա՛րք, ես չունիմ յիշման տեղիք, բայց թէ սակաւ մի յիշման արժան առնէք, վարձս ի Քրիստոսէ առնուք եւ զԱստուած ողորմին ընդ Հա՛յր մեղաչին կցորդեալ ասէ, Հայրն Աստուած զնա անտես չառնէ. ամէն:

259բ Փա՛ռք եգական տէրութեանն եւ եռորոշ անձնաւորութեան՝ Հօր անսկզբան, Որդւոյ անգրի եւ Հոգւոյն Սրբոյ անհատ բղխողի. այժմ եւ անգրաւ յաւիտենիւ. ամէն: Շնորհօք ամենազօրին Աստուծոյ եղեւ կատարումն այսմ լուսա[զա]րդ եւ ներբողունակ մատենիս ի շրջաբերութեան թուականիս հայագնի ի Ռ. ի Ճ. ի Ժ. եւ յԳ. (1664) ամին, ի հայրապետութեան աշխարհիս Աղուանից տէր Պետրոսի |260ա| երջանկափառ կաթողիկոսի՝ վերագիտողի մեծի աթոռոյն Գանձասարայ, զի այս խոհեմաբան հայրապետս աշակերտ էր սրբափայլ եւ ուղիփաճեմ մեր ընթացողութեան Ղուկասու, վասն զի այս երիցս երանեալ կաթողիկոսս լուսաւորեաց զխաւարեալ եւ զնսեմացեալ բոլոր տունս Աղուանից, զոր ի բազում ամանակաց կայր խախտեալ եւ խանգարեալ ի կարգաց եւ ի կրօնից վանորայք եւ յամենայն եկեղեցիք, յորոյ մի էր եւ մեծ աթոռս Ամարաս, զի յամանակաց յոլովից կայր աւեր եւ անբնակ ի մարդկանէ, զի արք ոմանք խէնէշք եւ անխոհեմք փեռեկտեալ եւ խրամատեալ էին զթեմ եւ զվիճակ սորին եւ արարեալ իւրեանց բնակութիւնս յայլ եւ այլ վայրս՝

ըստ անձնիւր կամաց, իսկ այս խոհեմաբան կաթողիկոս Պետրոս եկեալ ժողովեաց ի մի զթեմ եւ զվիճակ երկրիս Հաբանդ կոչեցեալ, զոր այժմ ասի Վարանտա եւ կացոյց գառաջնորդ զհարազատ եւ զմիածին գաշակերտն իւր զպարոնտէր Բարսեղն, որ է ստացօղ տառիս, եւ սա նորոգեաց զԱմարաս պարսպօք եւ բազմածախ սենեկօք եւ տամբք ի փառս արարչին եւ ընտրելոյն իւրոյ սրբոյն Գրիգորի. ամէն: |260բ| Տինա կայր եւ հովարան ի հնոց մեծի աթոռոյս հուպ ի գեղջն Հիրեհէ կոչեցեալ, որ կոչիւր Սուրբ Աստուածածնի վանք, նա եւս էր անբնակացեալ, այլ եւ անդ գնացեալ՝ մեծ հայրապետն հիմնարկէ զեկեղեցի եւ յանձնէ աշակերտին իւրոյ զվերոյոգեալ Բարսեղ պարոնտիրին, զի շինեսցէ, զոր եւ կատարեաց իսկ կամարակապ ձեւով եւ գեղեցկանիստ դրամբք ըստ ձեռնտուութեան ժամանակիս, որ վերայձայնի Սուրբ Գրիգորիս, որ եւ անդ զարդարեաց պարսպօք եւ խցերօք՝ կամօք եւ օժանդակութեամբ վերոյսացեալ հոգեւոր հօրն իւրոյ: Դարձեալ ետ գրել յոլով գրեանս, յորոց մինն է եւ զայս Պատմագիրք, զոր ի վաղուց հետէ սպառեալ էր ի տանէս Աղուանից, եւ գտեալ եղեւ ի ձեռն լուսաւոր հոգի Ղուկաս վարդապետին, զոր ետ վերստին գրել եւ օրինակել վերոյգրեալ հայրապետս, իսկ սորա տեսեալ՝ բազում փափականօք գրել հրամայեաց եւ ետ վախմըր երկակի աթոռոցս՝ Սուրբ Ամարաս եւ նորաշէն Սուրբ Գրիգորիսի վանուցն, ասելով՝ եթէ ոք հանէ ջանայցէ ի դրանէ երկուց աթոռոցս կամ կտրեսցէ զյիշատա՛|261ա|կարանս, հանցի զայնպիսին ի դրախտէն կենաց եւ կտրեսցի ընդ մէջ, եւ զբաժին նորա ընդ կեղծաւորս դիցի. ամէն: Արդ, ով դասք լոյսերամից, յորժամ հանդիպիք սմա կարգալով կամ գաղափարելով, յիշեցէ՛ք ի սուրբ աղօթս ձեր գառաջնորդ սուրբ ուխտեացս՝ կորովամիտ եւ հանճարապատում զտէր Բարսեղ արհիպիսկոպոսն, որ ստացօղ եղեւ զայս ներբողունակ մատենիս, որ է սեպհական յերկրէս Հաբանդու, ի գեղջն Կիլի կոչեցեալ, ընդ սմին եւ միաբանք տեղոյս զՄարտիրոս, զԱլէքսան եւ զԵղիա պարոնտեարք, որք փոխեցան ի Քրիստոս մերում ժամանակիս, այլ եւ որք նարդեանս ի պաշտօն ուխտեացս՝ զՈվանէս պարոնտէրս, զտէր Գրիգորս, զտէր Մկրտիչս եւ զտէր Ոսկանս եւ զայլ աշխատաւորս յիշել պարտիք ի Քրիստոս. ամէն: Դարձեալ յիշեցէ՛ք կրկին անգամ զԲարսեղ պարոնտէրն եւ զարեանառու մերձաւորսն՝ զփոխեցեալսն ի Քրիստոս՝ զՈվանէս պարոնտէրն եւ զՄարտիրոս (վերջին երկու անունների վրայ համապատասխանաբար գրուած է բ. եւ ա.) պարոնտէրն, որ մակնուածք Շէկ կոչիւր, |261բ| այլ եւ ծնողաց իւրոց՝ զհայրն իւր Աղան եւ զմայրն իւր՝ Գուպաղն եւ հարազատ եղբարքն՝ զԲաղդասաւառն եւ զՄարտիրոսն, նա եւ եղբօրորդիքն իւր՝ զԳասաբառն եւ զՄարդուվանն, որ մանուկ տիօք փոխեցաւ ի Քրիստոս, այլ եւ քորքն իւր՝

զՓէրին, զԽանուսն, զՀիրին, զՄիրէսան եւ զԹաւամն եւ զայլ ամենայն ընտանիսն՝ զկենդանիս եւ զհանգուցեալսն միահաղոյն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս միով Հայր մեղայիւ, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոս՝ յոյսն ամենեցուն. ամէն: Հայր: Ընդ որոց եւ զիս՝ զՍիմոն լոկ անուամբ բանի սպասաւորս յիշել ժտեմ, որ զսակաւ յիշատակարանս ծրեցի, նա եւ թողութիւն շնորհել խոշորութեան գրոյս, վասն զի յանպատշաճ ժամու եւ ի վերայ ծնկաց իմոց մելանեցաւ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1բ, 263բ. սեւ թանաքով բոլորակ, անընթեռնելի:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Մովսէս Կաղականոցի, Պատմութիւն Աղուանից (գրչեալ), Վահանայ Տէր-Գրի-

գոր Դագեան», կազմաստառ Ա «Խ. վ. Հ^մ 81 (տէս Թօփչեանի ցուցակ) Օ. Եգանեան», «Հ^մ 2, Պատմութիւն Մովսիսի Կաղականոցացոյ, կաշեկազմ, բոլորագիր, երկէջեան, քառածալ, գրեալ ի թղթի, ի թուականութեան հայոց ՌՃԺԳ. (1664), ի հայրապետութեան տեանն Պետրոսի Աղուանից կաթողիկոսի, վերադիտողի մեծի աթոռոյն Գանձասարայ, առ որով ոմն տէր Բարսեղ իւրով ծախիւք նորոգէ զաւերն եւ զամայացեալն Ամարաս, հանդերձ պարսպօք եւ բազմաթիւ սենեկօք, եւ տայ գրել զյորով մատեանս, յորոց մին է եւ այս մատեան, ունի ի վերջն զընդարձակ յիշատակարան եւ թերի ցանկ կաթողիկոսացն Աղուանից», 1ա՝ «Հ^մ 633, 2561, 1664 թ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2562

ՄՈՎՍԷՍ ԵՈՐԵՆԱՅԻ, ԳԻՐՔ ՊԵՏՈՅԻՅ

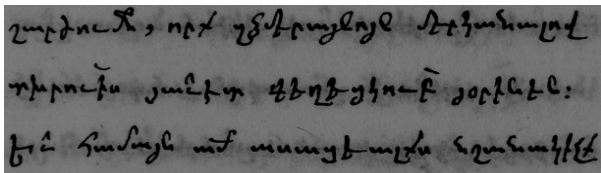
ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՌՄԺԲ. - 1763

ԳՐԻԶ, ՍՍԱՅՈՂ՝ Յարութիւն Պետանեան Կոստանդնուպօլսեցի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Թերթ՝ 268+1 (կրկն.) ք. 208, գրչի կշակարում՝ 1-21, որ է՝ 1ա-11ա). չգրուած՝ 265բ-8բ: ՊՐԱԿ՝ 1-17x16 (17ողը՝ 13): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «OPHINE», «KTELIER», նաեւ՝ զինանշաններ: ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 16,3x10,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (12,2x7): ԳԻՐ՝ նուրգիր (նմուշ՝ 96ա): ՏՈՂ՝ 18: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը թուրք. լուսանցակողերը՝ կանաչ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա. (սկ.) չգրուած թուրք:

նմուշ 96ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ - 2 ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. որոշ թերթերի գրադաշոր բանաճի ազդեցութիւնից գունափոխուած, լուսանցակողերը մասամբ գունաթափուած, կեղտոտուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ի Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-262ա [Մովսիսի Խորենացոյ Գիրք պիտոյից]

262բ եւ քանզի զսոյն զայս բերրի դարաստան բերազան ծաղկանց հոտեան բուրմանց բանից եղանակաց ճոռոմասութեանց հեռորական ձեւոց, որ եւ մարգարեան հրահանգի ընդունական համբակաց ի կրթութիւն քաղցրաբանեալ ճոխասութեանց, արարեալ երանելի Խորենացոյն Մովսէսի քերթողահօր մեծի ի վարժ Թէոդորի իւր աշակերտի, տեսեալ իմ եւ ընթերցանութեամբ շրջեալ ի սմին խանթակաթ եղէ ի սէր սորին, ուստի եւ ստացայ՝ օրինակելով զայս մատեան ցանկալի իմովք իսկ ձեռօք, ես՝ նուաստ Յարութիւն Պետանեան Կոստանդնուպօլսեցի, ի վայելումն անձին իմոյ, յամի Տեան 1763, օգոստոսի 14, ի Կոստանդնուպօլիս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

76բ (1880 թ., շղագիր) ն[ուաստ] Յովհաննէս ծայրագոյն վարդապետ Գրիգորեան՝ առաջնորդ տեղապահ հայոց Պովկարիոյ: 1880, օգոստոս 3, ի Վանայ: ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 76բ. կապուտ թանաքով բոլորակ՝ «ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՎԱՐԳԱՊԵՏ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ: 1874»:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա՝ «պիտոյից», 267բ՝ «ի բարի, բարիսն հասանիլ Աստուծոյ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 267բ, 268բ՝ թոչնագրեր:

ՆՇՈՒՄ՝ մէջքին՝ «3», Ա. կազմաստառին՝ «Հ^մ 3. Պիտոյից գիրք. քառածալ, նօտրագիր, գրեալ ի թղթի, գրիչ Յարութիւն Պետանեան, Կ. Պօլիս, 1763, ունի յիշատակարան վերջում: Պարունակի ի մատենիս. «Խրատաբանութիւն յորդորական քերթողահօրն Մովսիսի, գրեալ առ Թէոդորոս՝ աշակերտ իւր», «ՌՄԾԲ. - 1713, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», պհպ. Աս՝ «Հ^մ 655, ցանք 20, թու 2562»:

Տէս Գիրք պիտոյից, աշխ. Գ. Մուրադեանի, Երեւան, 1993, էջ 30-248 (այս ձեռագիրը բնագրի մէջ օգտագործուած է):

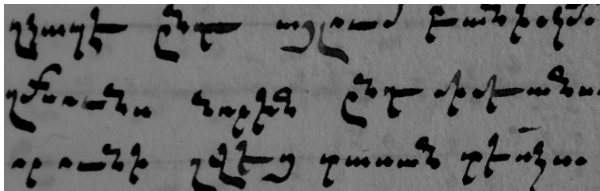
2563

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

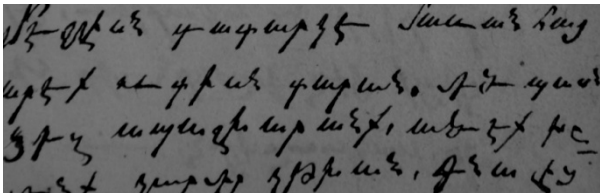
ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈՒՐ

ՌՄՁԸ. – 1839

Գրի՞՞ Յովսէփ Արցախեցի՞ (թ. 1-102), անանուն (թ. 103-16): ԹԵՐԹ՝ 116 (գրչի էջակալում՝ 1-198, որ է՝ 2ա-104ա). չգրուած՝ 104բ-10բ, 113ա-5ա, 116բ: ՊՐԱԿ՝ 1+Ա-ԺԳx8 (ԺԳ 6, ԺԳ 9, ԺԳ 12): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսադրոշմով՝ բուսական նախշեր, «186», «K», ենշադրոշմով՝ թ. 6, 20, 33, 38, 48, 54, 58, 67, 74, 89 (դափնեզարդ բոլորակ)՝ «ձեռք՝ վրան թագ»: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 17x10,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (14,5x7,5): ԿԻՐ՝ նոտագիր՝ թ. 1-102 (նմուշ՝ 37ա), շղագիր՝ թ. 103-16 (նմուշ՝ 111ա): ՏՈՂ՝ 14-17 (1ա-95ա), 19-24 (95բ-116ա): ԿԱԶՄ՝ ծաղկազարդ թուղթ, մէջքը, փեղկերի հիմնամասերը եւ անկիւնները կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, սաստաը թուղթ. լուսանցակողերը՝ սետվ գօղուած:

Նմուշ 37ա

Նմուշ 111ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, մաւրգափր: Գ ո յ ն ե ր՝ կապոյտ, նարնջի, սեւ: ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, լուսանցակողերը աղտոտուած, թերթերին զանազան հետափեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-89ա [Տիտղ.] Գիրքս այս կոչի Տեառակ բայի, ի պետս համբակաց, աշխատասիրութեամբ տեառն Յօսեփայ Արցախեցոյ՝ գերիմաստ վարդապետի, ի միաբանութենէ վանիցն Սրբոյն Յակոբայ, ի հայրապետութեան տեառն Յօհանու սրբազնաստուրք կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, 1839, մարտի 7, ի վանս Սրբոյն Յակոբայ

ա. 2ա-17բ Յաղագս նախադրութեան – Նախագրութիւն է մասն բանի... այսինքն՝ սակս ուրախութեան աշխարհի:

բ. 18ա-36բ Յաղագս մակբայի – Մակբայն է մասն բանի... առաքեա՛ մեզ, գերկուս լծաքարշ եղեն, վախճա[ն] մակբայից:

գ. 37ա-45բ Յաղագս շողկապի – Շողկապն է մասն բանի... զի եւ զի բա կամ բայ, բամ, որ եւ այլն, վախճան շողկապից:

դ. 46ա-50ա Յաղագս միջարկութեան – Միջարկութիւնն է մասն բանի... ասէին ինձ վա՛շ, վա՛շ, աւարտ միջարկութեան:

ե. 51ա-82բ Յաղագս խնդրառոյթեան բայից. բայքս – Համարիմ, համարեալ... յետ ուշաթափելոյն ընդ Աստուծու յետն խօսեցաւ:

Տէս ձեռ. 3620, 372ա-411ա:

զ. 83ա-4ա [Յաղագս թուականի] – Թուանշանք են տասն... վերջ թուանշանիս այսմիկ:

է. 84ա-9ա Յաղագս հարցմանց ուրից մասանց – Ունդունելութիւն ըստ սեռին, ըստ ձեռոյն... տրտմութիւն կալաւ զիս ի մեղաւորաց, այսինքն՝ եկեալ տրտմութիւն:

թ. 91ա Զայս տասն հոլովս տե՛ս ի միջի Սալանթեան Բերականութեան. համարով 252 – եզր կրող. հայցական...

Նկատի ունի հաւանաբար հետեւեալը. Սալանթեանց Միքայէլ, Քերականութիւն գրաբառ լեզուիս հայոց. նորակարգ ոճով, ի պէտս աշակերտաց գերահոշակ ճեմարանին կառուցելոյ ի Մոսկով... Բաժանեալ յերկուս հատորս, ի փոքր եւ ի մեծ: Հտ. Ա. Փոքր քերականութիւն: Մոսկուա, տպ. «Օգոստեան Սեմէնի», 1827. 16 չհ., 433, 6 չհ. էջ:

ժ. 91ա-6բ Յաղագս աորնկակից անդամոց եւ ի նոցանէ ծագելոց այլոց աորնչութեանց – Գոյական եւ ածական, դերբայի եւ դիմաւոր բայ... տուեալ առ ի նմանէ խրատով եւ այլն:

ժա. 96բ-8բ Լուծումնք – Լուսաշաւիղ յերկինս ելին... ցանգում է անուն բայի:

ժբ. 98բ-100ա [Վասն աստիճանաց] – Շրջանն է 3060 աստիճան, մի աստիճանն է 60 մղոն... զնի ընդ հոլովոյն գործիականի (100ա՝ ունի նաեւ աստիճանացոյց-աղիւսակ):

ժգ. 100բ [Վասն թուոց] – Միաւոր՝ 1, տասնաւոր՝ 20... միլսասաւոր՝ 4000000000000:

ժդ. 101ա-2ա [Քաղուածք գանազանք] – Մնդեան Հոգւոյն Սրբոյ, զորս յԱզամայ... ոչ գոյ զհետս նորա գտանել:

Բ. 89ա-90բ Մեկնութիւն Հա՛ր մերին – Հա՛յր մեր, որ յերկինս ես... սկիզբն էլ քոյ է, թագաւորութեանն վերջն էլ քոյ է:

Գ. 103ա-4ա, 115բ-6ա [Հմայագիրք]

ա. 103ա [Գոյակոթիւն] – Այս են աւուրք շարք ի բոլոր տարւոջ... դեկտեմբեր 3.24:

բ. 103բ-4ա Յաղագս չար աստղի – Այս է շար աստղն... Ժ., Ի., Լ. յերկինքն լինի:

գ. 115բ-6ա Վասն ջերման – Կապէ մանածով, որ մայրն լինի մանել... օգնական լերո՛ւք այս անուն:

Դ. 111ա [Նաղայ Յովնաբանի] Տաղ ուրախութեան – Եկա՛յք այսօր, որդի՛ք մարդկան, / Յնձացէ՛ք

ձայնիւ միաբան... ածէ՛ք, խմէ՛ք կարմիր կթխան, / գնա՛, լի՛ց, բե՛ր [գինու] Շուշան:

Տէ՛ս Նաղաշ Յովնաթան, Բանաստեղծութիւններ, Երեւան, 1951, էջ 185-6:

Ե. 111բ-2բ [Սէրովբէ վարժապետի] Տաղ գորատր – Վերառաքեմք առ Աստուած զաղերս մեր ու հառաշեմք... Թագաւոր քո երկնաւոր, զեկեղեցի քո անշարժ:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէ՛ս տիտղ.՝ 1ա:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1բ (ԺԸ. գ., շղագիր) Ի գրոց տիրացու Հայրապետի Տէր-Աւետիբեանց, 2^ր 17:

102բ (1866 թ., շղագիր) Թիրգան ծնվեց 1866 ամին, 30 յուլիսի, Լուսնի առաջինին:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «1, Տետրակ բայի», Ա. կազմաստառին՝ «Նորին վեհափառութեան Տեառն Տեառն Գէորգայ Գ.ի՝ երկնապարգեւ հայրապետի եւ պաշտպանի հայկեան մատենագրութեան՝ նուէր ի խոնարհ ծառայէ Համագասպ քահանայէ Տէր-Աւետիբեանց, 2^ր 14-1, 14, սեպտեմբերի 1880 ամի, ի Շուշի», «Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «2^ր 41, Տետրակ բայի ի պետս համբակաց աշխատասիրութեամբ տեառն Յովնեփայ վարդապետի Արցախեցոյ, ի հայրապետութեան տեառն Յոհաննու կաթողիկոսի, գրեալ ի թղթի, շաղագիր գրչութեամբ, յամի 1839, ի վանս Սրբոյն Յակովբայ», 1ա՝ «2^ր 686, 2563»:

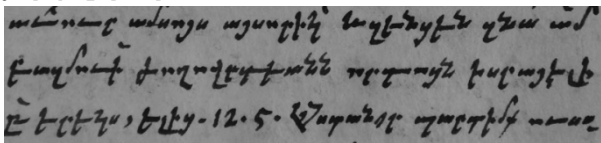
2564

ՄԻՆԱՍ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ ԵՐԵՒԱՆՅԻ, ՏՕՄԱՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԶԻ

ԲԼՈՒՐ ԳԻՒՂ (Երեւանի նահանգ)

ԳՐԻԶ՝ հեղինակը:

ԹԵՐԹ՝ 133 (գրչի էջակալում՝ 1-151, որ է՝ 2ա-76ա, 74-6, որ է՝ 76բ-7բ, 1-8, որ է՝ 78ա-81բ, 1-104, որ է՝ 82ա-133բ): ՊՐԱԿ՝ 1-17x10 (1, 14-7՝ 8, 2, 4, 6, 8, 10՝ 6, 11՝ 3): ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 16x11.5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (13.5x9): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 12ա): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱԶՄ՝ դրչմագարոյ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստառը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 12ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, զամերն ու կապիչներից մէկն ընկած, լուսանցակողերը սեւացած, աղտոտուած, խոնաւորեան հետեւանով քանաֆր մասամբ տարածուած, քերթերին զանազան հետեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-133բ [Տիտղ.] Տօմար արքոյ Լուսաւորչի: Օգնեա՛ Հոգիդ Սուրբ Աստուած նշմարիտ: Զբուն Տօմարս մեր հայոց վերստին նորոգեալ ի վշտակիր եւ ամենանուսատ Մինասայ Սատաթբէգեան Արշարունեան Կամսարականի Երեւանցոյ, որ եւ մէլիք կոչեցեր Արշարունեաց հայրենի գաւառի, ի հայրապետութեան գերեզանիկ եւ երիցս երանեալ եւ արքոյ Լուսաւորչին մերոյ կրիւք նմանեալ տեառն Գանիէլի սրբազան վեհապետի եւ ամենից Հայոց աստուածրնաիր կաթողիկոսի եւ յարարթուն դիտապետի, ի նահանգիս մերում Արշարունեաց եւ ի գեղոյս, որ կոչի Բլար, 1807 (1256), սեպտեմբերի 25, Կամսարական Արշարունեան Սատաթբէգեան Մինաս. ամէն, ի յերկիրս Երեւանու, որովհետեւ Տօմարս մեր սկսի ի սկզբանէ արարածոց եւ վերջանայ ի կատա-

ՌՄԾԶ.-ՌՄԾԷ. – 1807-1808

րածի աշխարհի, վասն որոյ կոչի յաւիտեն[ա]կան Տօմար հայոց. ամէն:

1. 2բ-77բ [Հատոր առաջին]

ա. 2բ-23բ Առաջաբանութիւն գրեցոս եւ պղերս առ ի շնորհասփիտ սպաս սրբազան – Ո՛վ թագածառանգ, փոխանորդ եւ աթոռակալը նախկին լուսաւորչացն մերոց... նորոգ Տօմարս սահմանի, ի ցանկ ելեալ եւ աւարտի:

բ. 24ա-39ա Տօմար արքոյ Լուսաւորչի: Տօմ անշարժականք – Նաւասարդի Ա. տօն է ծննդեան եւ յայտնութեանն Քրիստոսի... տիւն ժԱ. (11) ժամ եւ գիշերն ժԳ. (13) ժամ, վերջ Տօմարի:

գ. 39բ-72բ Տօնացոյց մշտնջենաւոր – Աղիւսակա՛ձեւ խորանքդ տունք են... զտողս գիր տարոյից ցուցանէ:

դ. 73աբ Տաղ եւ գովասանութիւն արքոյ գեղարդեանն, որոյ գոյնն է քստ յարմար ձեւովին եւ գլխագիր տանցն մակագրեն զանուն հեղինակին («Մեղիք Մինասի է») – Մահուանն Յիսուսի յայտնիչ դու յայտնիչ / Զէն հոգեւոր կեցուցիչ, սուրբ աղբերացն բղխիչ... յաւուր մեծի գալստեանն յիսուսեան, ո՛վ սուրբ Գեղարդ:

ե. 73բ-4բ Շարական, ասացեալ ի շարադրողէ տաղիս – Ո՛վ սուրբ գեղարդ լուսաբայլ եւ պայծառ... եւ Հոգոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ անգրաւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

զ. 75ա-6ա Յանկ առաջին հատորի եկեղեցական տօմարիս – Առաջաբանութիւն եւ աղերս առ սրբազան հայրապետն... քո երեսուներեք ամաց էր, որ խաչեցաւ, վերջ. ամէն:

է. 76բ-7բ Տաղ եւ գովասանութիւն ի փառս կենսատու սուրբ խաչին, որոյ գոյնն է քստ յարմար

ձեռվին եւ գլխագիր տանցն մակագրեն զանուն հեղինակին («Մելիք Մինասի է բանս») – Մինն ի Հօրէ միածին, միածին, / Վասն իմ եղև կուսածին... կենսատու խաչ տէրունեան:

2. 78ա-132բ Հատոր երկրորդ եւ ամբար արտա-
ֆին

ա. 78ա-81բ [Առաջաբանություն] – Թէպէտ հա-
տորս այս ոչ էր այնքան հարկաւոր եւ պիտանի... եւ
անդր, քան զանճառելի սահմանս. ամէն:

բ. 82ա-94բ [Բացատրություն Ա. աղիւսակի] –
Առաջիկայ աղիւսակի ի ձեռս ամսոց...

գ. 95ա-111ա [Բացատրություն Բ. աղիւսակի] –
Առաջիկայ աղիւսակի ցուցանէ զժամանակս, զըրջանս
եւ զգարս...

դ. 111ա-27ա [Մեկնություն ժամանակ բառի] –
Այս եւս գիտելի է, զի մեկնութիւն ժամանակ բառի...

ե. 127բ-30ա Վերջաբանություն նորասահման Տօ-
մարիս... եւ միահամուտ ամենայն ազգիս հայոց
յուսատրչակրօն եւ միաբնադաւանի – Յուշ լիցի
աստուածարեալ շնորհունակ, գերզգօն եւ հոգիւրնկալ
տէրութեան ձերուս... եւ ես ընդ ձեզ փառաւորեալ զա-
մենասուրբ երրորդութեանն՝ զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ
Հոգին Աստուած ճշմարիտ, եղիցի, եղիցի եւ եղիցի.
վերջ:

զ. 130բ Յանկ երկրորդ հատորիս – Մեկնութիւն
Եօթնասունեօթներորդացն Դանիէլի մարգարէի. 30...
Սահման արտաքին Տօմարի. 31, վերջ:

է. 131ա-2ա [Վերջաբան] – Այս եւս գիտելի է, թէ-
պէտ վասն ջատագովութեան ազգիս մերոյ եւ նախ-

նեաց մերոց... որում վայել է փառք, իշխանութիւն եւ
պատիւ այժմ եւ միշտ եւ անզրաւ յաւիտեանս. ամէն,
վերջ:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԹ. դ.

Բ. 1աբ, 132բ-3բ, կազմաստառ Բ [Տօմարական եւ
թուարբանական հաշիւներ]:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէս տիտղ.՝ 2ա:

24ա Օգնեա՛ Հոգիդ Սուրբ Աստուած ճշմարիտ, եւ
զսկսեալս մեր խաղաղութեամբ հասո՛ աւարտ. ամէն:

74բ 1808 (1257), յունիսի 9, Կամսարական Արշա-
րունեան Սատաբբէգեան Մինաս. ամէն:

81բ Կամսարական Արշարունեան Սատաբբէ-
գեան Մինաս. ամէն:

130բ 1808 (1257), յունիսի 16: Կամսարական Ար-
շարունեան Սատաբբէգեան Մինաս. ամէն:

132ա 1808 (1258), յունիսի 9: Կամսարական Ար-
շարունեան Սատաբբէգեան Մինաս. ամէն:

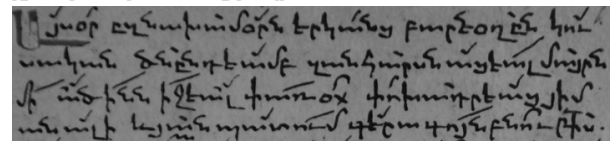
ԳՐՁԱՓՈՐՁ Ա. կազմաստառին՝ «Այս է իմ»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «1, Տօմար ս. Լուսաւորչի»,
կազմաստառ Ա՝ «Հ^{մբ} 124. Տօմար սրբոյ Լուսաւորչի,
քառածալ, շղագիր գրեալ ի թղթի, ի ձեռն Մինասայ
Սատաբբէգեան Արշարունեան Կամսարականին Երե-
ւանցոյ, ի հայրապետութեան տեառն Դանիէլի, ի
գիւղն Բլուր, յամի 1807, ունի յիշատակարան»,
«ՌՄՄՁ. – 1807, Մ[Եւրոպ] Եպ[իսկոպո]ս», 1ա՝ «Հ^{մբ}
691, 2564»:

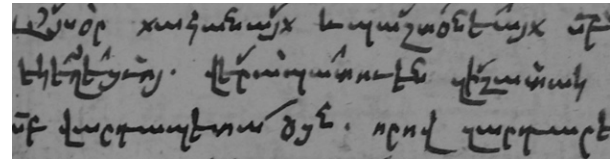
2565

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 264-1 (թ. 2-264. տե՛ս Պտոկ-պեպնկ): ՊՐԱԿ՝ Ա-
ԻԳX12 (Բ, ԺԳ 10, Գ, Ե, ԺԲ, ԺԼ 11, ԻԳ 7): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ 14,8x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (11,5x8): ԳԻԹ՝ նոտրգիր
(նմուշ՝ 175ա, 199ա՝ թ. 199 յետագայի լրացում՝ այլ գրչի ձեռ-
նով): ՏՈՂ՝ 30: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջու-
կը տախտակ, աստաղը թուրք, յուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 175ա

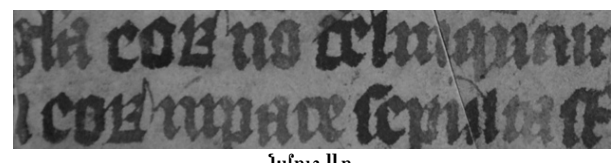

Նմուշ 199ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ (լատիներէն) – ժամագիրք: ԺԵ. դ.,
Լեհաստան: Ա. (թ. 1) + Բ՝ ստացուած ընդերկայնակի եւ ընդլայ-

ժԶ. դար

նակի հատումով (բնագիրը վերից կարած): Մագաղաթ, 14.7x
10, միասին (13x7 Ա, 12.5x8.5 Բ), գորական (նմուշ՝ Աբ), տող՝
16: Տէս՝ Լ. Киселева, Каталог рукописей и фрагментов ла-
тинского алфавита хранящиеся в Матенадаране, Ереван,
1980, стр. 102-3.

Նմուշ Աբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա, 8բ, 42ա,
78ա, 107բ, 142ա, 176բ, 213ա, 228ա, 252ա: Լ ու ս ա ն ց ա -
գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր:
Գ ո յ ն Ե Ր՝ կարմիր, սե:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած-բրբուած, մէջի կաշին
բայբալած-թափուած, նաեւ մասամբ ցեցակեր, կապիչներն ու
զամերն ընկած, թերթերը հիմքի կարից թուլացած, թ. 13-4ի, 23-
24ի, 46-7ի, 142-143ի 257-8ի, 258-9ի միջեւ 1-2-ական թերթ ըն-
կած, որի հետեւանով կան բնագրական թերիներ, պատտիկ-
պահպանակը կեղտոտուած դժուարընթեռնելի:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-264բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա-368բ: 1/2ա-4ա (սորագիրը չիք): 2/4ա-6ա: 3/6ա-8ա (բ՛ չիք): 4/8բ-9բ: 5/9բ-11ա: 6/11ա-2բ: 7/12բ-3բ (վերջը թափուած՝ որպէս մայր ըստացողի ըզբեզ ըզկուսակ//): 8/14ա (սկ. թափուած// Որ ի հրեղէն աթոռ...): 9/14բ-6ա: 10/16ա-7ա: 11/17ա-8բ: 12/18բ-20ա: 13/20ա-3բ (ունի՛ 21բ-2ա՛ Մ. Ով գերահրաշ ծաղիկ... Մ. Դասապետըն հրեշտակաց եւ սպասաւոր երկնից... 22աբ՝ Մ. Արարչին արարածոց նորաստեղծեալ... , վերջը թափուած՝ հրաշափառ քո ծընունդ//): 14/24աբ (սկ. թափուած՝ //մնանալի ի սրբոց կուսէն...): 15/24բ-6ա: 16/26ա-7բ: 17/27բ-8բ: 18/28բ-30բ: 19/30բ-2ա: 20/32ա-3բ: 21/33բ-5բ: 22/36ա-7բ (ունի՛ 37բ՝ ՀԲ. ստ. Այս շարականս համբարձի ասա՛ կիրակիմտին շնորհիւ – Անըսկիզբն Աստուած...): 23/37բ-9ա: 24/չիք: 25/42ա-3ա: 26/43ա-6ա: 27/46ա-8բ, 201բ (ա/վերջը չիք (46բ)՝ անդրէն դառնալոյ ի կեանս//, բ/սկ. չիք (47ա)՝ //մատուցուբ զաղօթիս մեր...): 28/48բ-55ա: 29/55ա-63ա: 30/63ա-8ա, 72ա-3ա: 31/73ա-8ա: 32/78ա-9բ: 33/79բ-81ա: 34/81ա-2ա (Հ. Բարբեանեալ ես... չիք): 35/82ա-3ա, 83բ-4ա: 36/84ա-5բ (ԲԿ. Իմաստուն կուսանքըն... չիք, ունի՛ ԲԿ. Իեալ եւզ լապտերաց...): 37/86աբ: 38/87բ-9բ: 39/90ա-2ա, 93ա-9ա (ունի՛ 93ա՛ Իշխանք ժողովեցան ի միասին վասըն Տեառն...): 40/99ա-100ա, 106բ-7ա: 41/107բ-6բ, 109ա-13ա: 42/113ա-8ա: 43/118ա-33բ: 44/133բ-6բ: 45/136բ-42ա: 46/142աբ (վերջը թափուած խոստովանիմք Աստուած զՆոպին Սուրբ բրդխումն...): 47/143ա-4ա (սկիզբը թափուած էից ստեղծող արարածոց...): 48/144ա-5ա: 49/145ա-6ա: 50/146բ-7բ: 51/147բ-8բ: 52/148բ-9բ: 53/150ա-3բ: 54/153բ-4բ: 55/154բ-6բ: 56/156բ-7բ: 57/157բ-9բ: 58/159բ-64բ: 59/164բ-5բ: 60/165բ-7բ: 61/167բ-8բ: 62/168բ-

70ա: 63/170ա-1ա: 64/171ա-3ա (ձշ. Անթառամ ծաղիկ... չիք): 65/173ա-4բ: 66/174բ-6ա: 67/176բ-7ա: 68/177բ-8բ: 69/178բ-9բ: 70/179բ-80բ: 71/180բ-1բ: 72/181բ-2բ: 73/182բ-3բ: 74/183բ-5բ: 75/185բ-7ա: 76/187ա-8բ: 77/189ա-91ա: 78/191բ-2բ: 79/192բ-4բ: 80/194բ-5բ: 81/195բ-7բ: 82/197բ-201բ, 202ա, 202բ-4ա, 204բ-207բ, 106աբ (ունի՛ 202ա՛ ԲԿ. ՄԿ. Պրսակ եւ փառք պարժանաց եկեղեցոյ Քրիստոսի... ժգ՝ չիք): 83/207բ-11ա: 84/83աբ, 85ա, 87աբ, 89բ-90ա, 92ա-3ա, 100աբ, 108բ-9ա: 85/100բ-5ա: 86/213ա-28ա: 87/228ա-45ա: 88/252ա-64բ: 89/245ա-9բ: 90/68ա-72ա: 91/211բ-2բ (ունի՛ 212բ՝ ԲԶ. Հայր երկնաւոր է մեզ գրթաւ...): 92/202ա: 93/39ա-41բ (ունի՛ 40ա-1բ՝ ԳԿ. Հ. երկնաւոր զօրացն օրհնեալ... + Մ. Ուրախացիր սրբբուհի Աստուածածին... + Ո. Ի սուրբ տաճար հոգեւոր... + Տ. Սրբոց զընդից, երկնից զօրաց... + ԳԿ. ՃՇ. Ի յարմատոց հարց ընտրեալ...): 94/35բ-6ա: 95/249բ-52ա: 96/105ա-6ա:

Յաւելեալ ունի՛

204աբ Շարական սրբոց Տարագրութեանց – ԴԶ. Տե՛նչալի տօնիւ սրբոց զուարճանան...

ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻԻՆ, ԺԷ. Դ.

Բ. Պհպ. Աբ [Շարականացոյց] – //ուրբաթինին... զկնի ասա՛ Սուրբ Աստուած:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 176ա՛ «Գարբիել հրեշտակ, Միքա», 211ա, 264բ՝ հայերէն տառեր, կազմաստառ Բ՝ «Ընդ մատուցեալ... ամէն մէկ-մէկ տու// այտէ եւ զիս յիշ»:

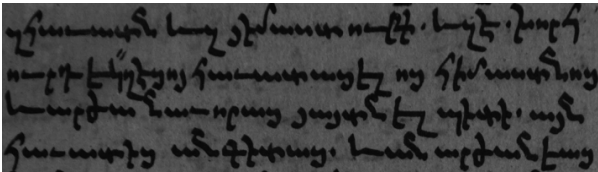
ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 176ա՛ հրեշտակներ:

ՆՇՈՒՄ՝ 2ա՛ «Հ^ր 805, 2565, ժԶ., Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

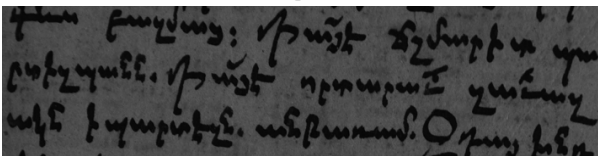
2566

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԳՐԻՉ՝ Կիրակոս կրօնաւոր, Պետրոս: ՄՏԱՅՈՂ՝ Սահակ: ԹԵՐԹ՝ 273: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԵX12 (Ա 8, Բ, Ե, ԺԲ 11, Գ 13, ԺԱ, Ի, ԻԱ 10, ԻԳ-ԻԴ՝ 1 պրակ՝ ԻԴ՝ չիք, ԻԵ 9): ՆԻԻԹ՝ թուրք (կարմրատն): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 17x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13x8.5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ. Կիրակոս գրչի՛ 37ա, Պետրոս գրչի՛ 168ա): ՏՈՂ՝ 17-21: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագաւղ կաշի, 2 կապիշով, միշուկը տախտակ. աստառ դրոշմագաւղ կտաւ. լուսանցակուղերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ+ԳԴ՝ յգրուած թուրք:

Նմուշ 37ա

Նմուշ 168ա

ՄՆԱՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻԻՆ – Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՛ բոսական, րոչնային: Ջ ա ր դ ա զ ի ր՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. Ի. դարի վերջի նորոգման ժամանակ կազմի, նաեւ թերթերի ընկած հատուածներ լրացուած, թերթեր

ժԷ. դար կելտոտուած. ք. 32ր սխալ տեղադրուած, պէտք է լինի ք. 6-7ի միջեւ. կարդալ՝ 6բ, 32աբ, 7ա, ք. 8ը հակառակ կարուած՝ կարդալ 8բ, 8ա:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-150բ [Քարոզք]

1. 1ա-6բ, 32աբ, 7աբ, 8բ, 8ա Քարոզ ի բանն սուրբ Աւետարանին, որ ասէ. «Նորագլեա եղերո՛ւմ իբրեւ ըզաւն, միամիտ՝ իբրեւ ըզաղանի» – Նախ գիտելի է, զի որպէս մարդն հոգի է եւ մարմին... ապայ գտանես թողութիւն մեղաց քոց:

2. 8ա-21ա Քարոզ ի բանն Յոհանն Աւետարանչին, որ ասէ. «Ան առի՛ք, գնասցո՛ւք աստի» – Հրամայէ մարգարէն Միքիայ... բարկութեան յաղթողն գազանաչկեր, մարտիրոսացն պսակակից լինի. եւ Քրիստոսի մարգայտիրին փառք յաւիտեան. ամէն:

3. 21բ-31բ, 33ա-9ա [Քարոզք] – Ամենայն գիրք աստուածային զԱստուած արդար դատաւոր քարոզէն... այլ ծանրացալ մեղաւք իջնեն յատակս դժոխոց, որոց փրկեսցէ Քրիստոս Աստուած:

4. 39ա-59ա Քարոզ ի բանն Աւետարանին, որ ասէ. «Մի՛ տայք սրբութիւն շանց» – Առաջին սրբութիւն անուանի հաղորդութիւն... որոց փրկեացէ զմեզ ի մեղաց Քրիստոս Աստուած մեր:

5. 59ա-78ա Քարոզ ի բանն Աւետարանին Ոհանու, որ ասէ. «Ամենայն, որ ասէ զեղբայր իւր, մարդասպան է, եւ գիտեմ, զի ամենայն մարդայսպան ոչ ունի կեանս անձին իւրոյ» – Զայն հրամատէ, թէ ամենայն, որ ատէ... եւ անհաշտ խոռովութեան զամենայն հաւատացեալս անուան իւրոյ:

6. 78ա-88ա Քարոզ ի բան մարգարէի Դաւթի, որ ասէ. «Որպէս իժի եւ քարի, զի խզեալ է զականջս իւր, զի մի լուից զձայն թովչի հարտարի» – եւ վասն ինչ պատճառի մարգարէն առական խօսի... որոց փրկեացէ զմեզ Քրիստոս Աստուած զամենայն հօտատացեալս, եւս առակէ:

7. 88բ-100բ Քարոզ ի բանն Սողոմոնի, որ ասէ. «Զանձն իւր ի գործս իւր ոչ բժըշկէ, եղբայր է այնուցիկ, որ անձն առնիցէ» – Անձն զբանական հոգին ասէ... որոյ փրկեացէ զմեզ Քրիստոս Աստուած ամենայն հաւատացեալս անուան իւրոյ:

8. 100բ-16ա Քարոզ ի բան Սողոմոնի, որ ասէ. «Յիշեա՛ զարարիչն քո յաւուր մանկութեան քո եւ զնա՛ ի ճանապարհս արդարութեան» – Ասեն իմաստունք, թէ Դ. բան առանց մեր կամացս լինի... որոց փրկեացէ զմեզ Քրիստոս Աստուած մեր չար աղքատութեան եւս:

9. 116բ-38ա Քարոզ ի բան Սողոմոնի, որ ասէ. «Վա՛ է աւր մահուն, քան զաւր ծընընդեան» – եւ պարտ է գիտել, զի հեթանոսք... որում փառք եւ երկրպագութիւն ընդ Հաւր եւ Սուրբ Հոգոյն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան:

10. 138բ-45ա Նորին [Գրիգորի Տաթևացոյ] քարոզ ի բանն, որ ասէ. «Նոստովան լերո՛ւմ միմեանց զվեղս ձեր» – Նախ գիտելի է, զի խոստովանութիւն է հարկաւոր... եւ հաճոյութիւն է Աստուծոյ եւ հրեշտակաց եւ մարդկան, որպէս ասացաք, որ եւ զմեզ արժանաւորեացէ Քրիստոս (Ամառան, հտ. ՀԸ.):

11. 145բ-50բ Նորին [Գրիգորի Տաթևացոյ] քարոզ ի բանն ապաշխարութեանն, ի բանն, որ ասէ. «Ապաշխարեցէ՛ք, զի մերձեալ է արհայտութիւն Աստուծոյ» – Նախ տեսցուք, թէ զինչ է ապաշխարութիւն... զի նոցայ է արքայութիւն Աստուծոյ. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն (Ամառան հտ. ՀԵ.):

Բ. 150բ-7ա Հարցումն սրբոյն Բարսղի եւ պատասխանիք սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանի – Բարսեղ ասէ. Յորժամ ոչ երկինք էին... Գրիգոր ասէ. Ի վերայ տարրական... այլ ինչ գործ կամ քակտեսցի վասն այլ մեռելոյ:

Գ. 157ա-8բ Գիրք առական, ասացեալ սուրբ վարդապետին Վարդանայ, ի պէտս հոգոյ եւ մարմնոյ

ա. 157ա Ամենայն աստուածեղէն գիրք առական ցուցանեն մեզ...

բ. 157ա Իմաստասէր ոմն սահմանեաց...

գ. 157աբ [Ի]մաստնասէր ոմն աղքատ ունէր ծոյլ որդիս...

դ. 157բ Ասաց իմաստնասէր ոմն, թէ որ ունի յիմաստութիւն...

ե. 157բ-ճա Այր մի եհատ սրով զլեզու զորթկան դրացոյ իւրոյ...

զ. 158աբ Ասի առական, թէ այր մի ունէր ժ. (10) այժմ...

Դ. 158բ-63բ Սրբոյն Յակոբայ Սրբոյ եպիսկոպոսի ասացեաց ի թերահաւատութիւն թումայ առաքելոյն – Յորժամ յարեաւ հովիւն քաջ... արդ, երանութիւնս այս առ մեզ անցանէ, որք ոչ տեսեալ հաւատաք ի նայ. ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, յորում փառք յաւիտեանս. ամէն:

Ե. 163բ-ճբ Եղիշէի Հայոց վարդապետի ասացեալ ի յարութիւն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Կանխագոյն Մարիամ Մագդաղենացին եկն եհատ... եւ զմեզ արժանի արասցէ Քրիստոս Աստուած խաչեալ թագաւորն մեր:

Զ. 168բ-224բ Խաւս կրանաւորի միայնակեցի, որ է Մակար կոչեցեալ, ընդ ամիրայի գրուց – Թագաւորեաց Պարսից այր բարեբարոյ... եւ կացին ի միասին, փառաւորելով զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին այժմ:

է. 225ա-39բ [Տաղի]

1. 225ա-7ա [Յովհաննու Երզնկացոյ Տաղ] – Առաջնաճաշակ պտղոյն, / Մահուան առաջին մարդոյն... փառաւորեցուք զՅիսուս մայր Մանուէլի սուրբ կուս:

2. 227ա-9բ Այլ տաղ սուրբ Աստուածամինն – Ողջոյն ընդ քեզ Մարիամ, / Մայր Աստուծոյ հաւատամ... 228աբ Փոխէ՛ զձայնդ – Ծաղիկ պայծառ ծովային / եւ մարգարիտ մեծագին... 228բ-9բ Յորդ[որ]ակ – Կենաց տապանակ, / աստուծագիծ տախտակ...

3. 229բ-30բ Տաղ բազմախորհուրդ, ի Սրկայ [Կոստանդայ] – Խաչն ի նախնունն երեւեցաւ / Ծաղկեալ ի դրախտն աստուածատունկ... ամէն ազգաց երկրպագի, / յարածգական յաւիտենի:

4. 230բ-7ա [Տաղի Յովհաննու Թլկուրանցոյ]

ա. 230բ-1ա Այլ բանք Յովհանիսի ասացեալ վասն սիրո – Արեկ, արեկ իմ խուպ սուրաթ, / Փա՛ռք ու պատիւ քո ստեղծաւղին...

բ. 231ա-2ա Այլ բանք Յովհանիսի – Տեսայ պատկեր մի կեղեցիկ, / Զետ զԱրեգական, որ նոր կելնու...

գ. 232աբ Այլ բանք Յովհանիսի – [Ա]րեւ նման շողշող կուտան, / Քանի սիրով զաչերդ ածես...

դ. 232բ-3ա Այլ բանք Յովհանիսի – Հագար ուսուֆ է քեզ ծառայ, / Է՛ր Արեգական ու խուպ սուրաթ...

ե. 233աբ Այլ բանք Յովանիսի – Հանցկուն այլ ո՞վ տեսեր զմրուլթ, / Տպազիտն ակն ու ջուհար...

զ. 233բ-4ա Այլ բանք Յովանիսի – Լուսերեսացո գ թո փափաք, / Քաղաք Խովթան ու Չինմաշին...

է. 234աբ Այլ բայնք Յովանիսի – Թէ մահն չէր ու կամ մեռնիլ, / Իս ունի շատ բան հոգալու...

ը. 234բ-5բ Այլ բանք Յովանիսի – Ահայ եղե պայ- ծառ գարուն, / Ծաղկանց ազգին ու բաղշանին...

թ. 235բ Բանք Յովանիսի – Ես զքեզ տեսայ սիրով նստած, / Արեւ նման Արեգական...

5. 236ա-7ա [Ողբ եւ մաղթանք՝ ի Խաչատուրյ Կե- շանեցոյ ասացեալ] – Տո՛ւր ինձ բնութիւն բարի, / Կակղացո՛յ զսիրտս իմ քարեղէն... Ջանք արա՛յ ելնես ի դուս, / որ շայրիս անշէջ գեհնէնէն:

Խաչատուր Կեշանեցի, Երեւան, 1958, էջ 139-44:

6. 237ա-9բ Գովանք Աստուածածնին՝ ումեմ[ն] գաւառնէ Քուշաք Վանեցոյ – Աղբի՛ւր կենդանի, բխումն զանազան, / Մեղայ քեզ, մեղայ, կո՛յս անապա- կան... Իւրըն հովանի, աշըն վերնական, մեղա:

Ը. 241ա-64բ Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին, ի Առաքել վարդապետէ [Բաղիշեցոյ] ասացեալ

ա. 241ա-2բ Ոտանաւոր սահմանեալ վասն ման- կանց եկեղեցոյ – Աւրհնեալ Հա՛յր երկնաւոր, լուս ան- ճառական, / Գովեալ Որդին Աստուած, ծնունդ իսկա- կան... արփիափայլ լուսով, ամբով էր ծածկեալ, / լու- սաւորիչ լինել ազգիս խաւարեալ:

բ. 242բ-3ա Յաղագս սնընդեան Տրդատայ եւ Բա- ջուրիս նորին եւ թագաւորին Հայոց եւ գալն առ նայ Գրիգոր – Այլ եւ Տրդատ՝ որդի մեծին Խոսրովի, / Տա- րեալ սնուցին զնայ ի յայլում տեղի... Տրդատ արքայն զնայ սիրով մեծարէ / եւ բազում պարգեւաց զնա ար- ժան առնէ:

գ. 243բ-4բ Յաղագս հրավիբելոյն Դրդատայ զԳրիգոր ի գոհումն կոռց, եւ նայ ոչ հասանեալ բա- նին Տրդատայ թագաւորին – Ի յեկեղեաց գաւառն, ի գեաւղն Երազայ, / Պատկեր կոռց կանկնեալ էր նայ Տրդատայ... կամէր ծածկել զլուսն անշիջանելի, / պատճառն փրկութեան Հայաստան երկրի:

դ. 244բ-5բ [Ա.] Սկիզբն շարչարանաց սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին – Ասաց կապել զնայ յորմն ապա- րանից, / Առասանաբ պնդել լուսատուն գարմից... Թէ- պէտ ի յաշխարհս փարթամացեալ է, / այլ հուրն յաւի- տենից նոցա պահեալ է:

ե. 245բ-7ա [Բ.] Երկրորդ շարչարանք Լուսաւորչին – Հրաման ետ թագաւորն, եւ զնայ կախեցին / եւ աղբ բերեալ ներքոյ նորա ծխեցին... այլ շարաշար տանջանս ածեմ ես գորայ, / թող քո Աստուածն անանց կենդանու- թիւն տայ:

զ. 247աբ Գ. Երրորդ շարչարանք սուրբ Լուսաւորչին

– Եղին ի կոճ պընդել զոլոքս նորա, / Եւ արիւնն հոսէր ի յերկրի վերայ... զի շարչարանս կրեաց վասն անուան նորա, / եւ անպատում բարեաց ժառանգ առնէ զնայ:

է. 247բ Գ. Չորրորդ շարչարանք սուրբ Լուսաւորչին – Դարձեալ Տրդատ արքայն կրկին հրաման տայ / Բեւեռս երկայնս հարույ ի յոտսն նորայ... ոչ ի սեր- մանելն արդիւնս ստանայ, / այլ ինչ խաղաղութեամբ որայն ի հունձ գայ:

ը. 247բ-8ա Ե. Երրորդ շարչարանք Լուսաւորչին – Ապայ արկեալ ի պարկ մոխիր գազախի, / Ի գլուխն հագուցին սրբոյն Գրիգորի... այո, ասէ, մտաց աշաւք իմ տեսի, / զոր պատրաստեաց Աստուած սրբոյն ի յերկրի:

թ. 248ա Զ. Զ. Երրորդ շարչարանք սրբոյն Գրիգորի – Հրաման ետ հարկանել զաման արտասուին, / Ակըն երկնահ[այ]եաց սրբոյն Գրիգորի... զի հոտ անմահու- թեան նովա բուրեցին, / եւ գարշութիւն մեղաց մերոց փարատին:

ժ. 248բ Է. Է. Երրորդ շարչարանք սուրբ Լուսաւորչին – Չագար եղին սրբոյն ի նստո տեղին / Եւ շուր տկով հեղին ի յորովայնին, այնմ, որ գեան շնորհաց ի յիւրմէ բխին, որով Հայաստանեաց երկրիս առոգին:

ժա. 248բ Ը. Ը. Երրորդ շարչարանք սրբոյն Գրիգորի – Յայնժամ այլ շարչարանս նիւթեր Գրիգորի, / Ասաց թէ քերեցէ՛ք քերչաւք երկաթի... ասէ յորժամ մշակն ի գործ աշխատի, / ապայ վարձատրութեան արժանի լինի:

ժբ. 248բ-9ա Թ. Թ. Երրորդ շարչարանք սրբոյն Գրի- գորի – Յայնժամ բերել ետուր տատասկ երկաթի, / Սիռեալ որպէս մահիճս ի վերայ երկրի... Թէ զհա՛րգ համբերես եւ կաս կենդանի, / ասաց՝ Անճառ շնորհաւք Որդոյն միածնի:

ժգ. 249աբ [Ժ.] Ժ. Երրորդ շարչարանք սրբոյն Գրի- գորի – Ապայ կապիճ երկաթս ի ծունկս հագուցեալ, / Աւուրս երիս այնպէս գսուրբն շարչարեալ... քանզի դու իշխեցեր հրով ինձ սպառնալ, / այլ դուն մին փոխան տանջանս ընկալեալ:

ժդ. 249բ-50ա ԺԱ. Մետասան շարչարանք սուրբ Լուսաւորչին – Ետուր բերել կապար եւ քան զշուր հա- լեալ, / Եւ շերմընեռանդ այնր զմարմնովն արկեալ... որդի է Անակայ, որ զհայր քո սպանեալ, / եւ զտունս Հայոց Մեծաց խաւարեցուցեալ:

ժե. 250ա-1բ [ԺԲ.] Երկրորդաւ շարչարանք սրբոյն Գրիգորի ի վիրապն – Վըճիո մահու հատին ի վերայ նորին, / Տարեալ զնայ արկին ի խոր վիրապին... Ժ. եւ Գ. (13) կարի սիրով Արարչին, / աւրն հաց մի ար- կանէ ի խոր վիրապին:

ժզ. 251բ-2բ Վասն սպասաւորութեան հրեշտա- կին՝ սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին – Յորժամ զԳրիգոր արկին ի խոր վիրապին, / Ի մէջ թիւնաւորաց

իժի եւ քարբին... եւ մերս եկեղեցի ի ձայնակից լինին, / փառատութեան մեծի մարմնացեալ Բանին:

ժէ. 252բ-4բ Վասն գալըստեան Հոփմանանցն – Արդ, մինչ սուրբն Գրիգոր ի վիրապին կայր, / եւ աղաչեր զԱստուած հայոցս համար... շնորհաւք Հոգոյն Սրբոյ զարացուցանէր, / անճառ Հարըն լուսոյ հարսացուցանէր:

ժը. 254բ-6ա Վասն նահատակութեան սրբոց Հոփմանանցն եւ խոզ դառնալն Գրիգորայ արքային – Յայնժամ Տրդատ արքայն բարկութեամբ լցեալ, / Զկուսանան սպանանել հրաման իսկ տեալ... համբերութեամբդ քո հայրըդ սրբասնեալ, / շատ փառք եւ մեծութիւն կայ քեզ պատրաստեալ:

ժթ. 256ա-7ա Վասն հանելոյն Լուսաւորչին ի վիրապէն – Հանեալ զԳրիգորիոս ի Խոր վիրապէն, / տարեալ, զի բժշկեսցէ զարքայն ի ախտէն... ծանուց խորան լուսոյ կազմեալ անեղէն, / առեալ հրաման՝ մ շինել տաճար քարեղէն:

ի. 257աբ Վասն բժշկութեան Տրդատայ՝ ի խոզ դառնալուն մարդոյ կերպ – Մինչ ի աւուրս Կ. (60) Գրիգոր աղաւթեր, / այլ եւ տեսիլն մեծ շնորհաւք տեսանէր... շնորհաւք Լուսաւորչին արքայն բժշկէր, / որպէս մատող մանուկ փափուկ զարդարէր:

իա. 257բ-9ա Վասն ձեռնադրութեան Լուսաւորչին – Յայնժամ արքայն զարաւք զնայ աղաչէր, / եւ համարէն աշխարհս զնամէն պաղատէր... յանկարծակի սաստիկ շարժեցաւ տեղին, / եւ ինքնին ծածկեցաւ գանձն աստուածային:

իբ. 259ա-60բ Յաղագս շինութեան Սուրբ Կարապետին եւ մկրտութեան Տրդատայ եւ բոլոր աշխարհիս Հայոց – Արդ, մինչ եկեղեցիս անդէն հիմնարկեաց, / եւ անթիւ բազմութիւն մարդկան հաւաքեաց... զսերմըն հոգեւոր, զոր եւ սերմանեաց, / հարիւրաւոր արդիւնս ըշտեմարանեաց:

իգ. 260բ-1բ Գնալ Լուսաւորչին եւ Տրդատայ ի մեծն Հռոմ – Արդ, մինչ երկիրս Հայոց լուսաւորեցան, / ձեռամբ սուրբ Գրիգորի ի յԱստուած դարձան... զի լինիցի պատճառ նոցա սրբութեան, / ազատութիւն կրից, ախտից մարմնական:

իդ. 261դ-2բ Սպանանելն Տրդատայ զվիշապն միեղջեր – Այլ եւ եղջիւր մի կայր ի յայն աշխարհին, / եւ վիշապ մի ահեղ յիրար կոռէին... ի լեառն Տիրոսի, մերձ Մուշ քաղաքին, / որ այժըմ՝ Վազարու վանք կոչեն նմին:

իե. 262բ-4ա Վասն ելանելոյ սոյն Գրիգորի յանապատն ճգնաւորական վարով – Սուրբն Գրիգոր հովիւրն Հայաստանեաց, / յորժամ զազգս հայոց ի կոոց սրբեաց... Խ. (40) աւր միհիտ ճաշակեաց, / զի էր նայ զարացեալ ի Հոգոյն շնորհաց:

իզ. 264աբ Վասն մահուան սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին, եւ տանել մարմինն նորա Ըստըմբալ –

ի լիառըն Սեպոհու Գրիգոր աղաւթէր, / եւ հրեշտակաց դասուն խաւակից լինէր... հովիւն, որ զնայ ծածկեաց, դեռ կենդանի էր, / եւ նայ Բ. աշաւքն խաւարեալ էր:

թ. 265ա-73բ Պատմութիւն Մեծին Ներսէսի Հայոց հայրապետին, ասացեալ Առաքել սրբազան վարդապետէ [Բաղիշեցոյ] – [Ա]նուն արհնեալ անճառ Աստուծոյ մեծին, / Հար եւ Որդո, Հոգոյն նոցին... Ասեն վա՛յ եւ եղուկ ազգիս Արամին, / զի խաւարայլ եղեւ այսաւր մեր արփին:

ՅԱԻՆԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԸ. դ.

ժ. ա. 240ա [Գրառաջք] – Տեառն այս անուն աստուածաբան վարդապետի... ընդ սմին եւս (վարդապետի, 2 միաւոր):

բ. 239բ Իսրայնէլան ազգն գերի փարաւան... քեզ նման կուս եւ:

գ. 239բ եւ Տէրն ընդ առաջի մանկուք ամենայ... նման կուս եւ պատայկան:

դ. 240ա Իջալ ի յերկնուց երկիր պագութենցն ին դաս հրըշակս էր... մատեւ սուրբ նշան աթուռքն տաճարին Սիմոն ծերի:

ե. 240ա Տէրն հրայմայեալ Աղթամայիլ խան շրջեալ... եղիպ մարմնով յարութեան չէ քեզ նման կուս եւ:

զ. 240բ Ալէֆ – Զիարդ գատաւ նստաւ միայնացեալ քաղաքն բազմաժողով... ամենայն բարեկամք նորա անարգեցին զնա եւ եղեն նմա թշնամիք:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. Տբ (Կիրակոս գրչի) Քրիստո՛ս Աստուած, ողորմեա՛յ ամենայն հաւատացելոց, եւս առաւել՝ Սահակիմ* եւ ծնաւդաց իւրոց Աստուած ողորմի:

* Անունը եղծուած, բայց ընթերցուած է:

59ա եւս առաւել զստացող սուրբ գրոցս (այլ ձեռքով «տէր Մաթէոսն եւ ծնաւդքն եւ ամենայն ընտանիքն») եւ զեղկելի Կիրակոսս, կարգ[ացողաց (նման՝ 100բ):

78ա եւս առաւել զստացող սուրբ գրոցս (այլ ձեռքով «Մաթէոսին») եւ Կիրակոս զանարժանս կրօնաւոր:

138բ (ստ. լս.) Մի՛ անփոյթ առնէր, ով ընթերձող, այլ միտ ա՛ն |139ա| լրջմտութեամբ եւ դիմայ յոյսով առ Քրիստոս սորին թեւաւք:

145ա Մանաւանդ ստացող գրոյս զՍահակն եւ զծնաւդսն իւր. ամէն:

2. 168բ (Պետրոս գրչի) Մանաւանդ զստացող սուրբ գրոյս զՍահակն եւ հայրն իւր՝ Բաշխումն զմայրն իւր՝ Սալթայխաթունն եւ զեղբարքն իւր՝ Նազարն, Աստուածատուրն եւ զիս՝ անմիտ Պետրոս գծողս. եւ նմայ փառք յաւիտեանս. ամէն:

168բ Ի գրոյդ լսել օգնեա՛յ, Յիսուս Քրիստոս:

206ա Սխալ էր արիւնական:

237ա Ազնեայ, Հոգիդ Սուրբ Աստուած ճշմարիտ:
265ա Լսողաց՝ խրատ, կարդացողաց՝ աւգուտ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 241ա (1692 թ., նոտրգիր) Ես՝ սուտանուն, մեղօք լի եւ տառապեալ եղկելի Մարգիս յանուն էրէց, որ ձեռնայդրեցա Դաւիթ վարդայպետէն հայրապետութիւն տեառն Ն[ա]նայպետին, թագայորութիւն շառ Սուլեյմանի, առաջնորդութիւն տէր Էստէփանոս, քալայթարունութիւն խուշ[ալ] յԱվետին. թվին ՌձԽ. մէկին (1692):

2. 240բ (1699 թ., նոտրգիր) Թվին ՌձԽԸ. ում (1699) մեծ տէրտէրն փոխվեցաւ առ Աստուած, Աստուած ողորմի իւր հոգուն, Աստուած իր մեղաց թողութիւն տայ. ամէն: Ողորմայձ հոգի Խաթունջաւն նոյն տարին փոխվեցաւ առ Աստուած, Աստուած իւր մեղաց թաղութիւն տայ. ամէն:

3 21ա (1711 թ., նոտրգիր) /// որ կարք առի ի Դաւիթ վարդապետէ ի թվին Ռձ[Կ.] (1711) /// թան Դ. տղայ ծնաւ:

4. 239բ (1711 թ., նոտրգիր) Ես՝ սուտանուն, մեղօք լի եւ տառապեալ եղկելի Մարթնա էրէցս, որ ձեռնադրեցա ի Դաւիթ վարդապետէ, թագաւորութիւն շահ Ապասին, հայրապետութիւն տեառն Յակոբին, առաջնորդութիւն խօջայ Սաֆրուասին, թվին ՌձԿ. (1711):

5. 110բ (1822 թ., շղագիր, ստ. լս.) Ն[ուաստ] Յովհաննէս ծ. վարդապետ Գրիգորեան, առաջնորդ[ական] տ[եղապահ] հայոց Պոպկարիոյ: Յունվար 29, 1882, ի Ռուսնոս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 160բ. կապուտ թանաքով բոլորակ՝ «ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾՆԱՆՅ 3ՈՎՂԱՆՆԵՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ, 1874»:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 220բ՝ խզբզոց, 239բ՝ «մեղա, մեղա, Տէր մեղայ, Տէր ինձ ողորմեա՛»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին (ճնշումով տպուած) «Քարոզգիրք», կազմաստառ Ա՝ «Հ^ր 10. Քարոզգիրք կիրակոսի ուրումն, քառածալ, հասարակ նօտրագիր, գրեալ ի թղթի, թուականն անյայտ, կազմ իւր գոլով մաշեալ, կարկատեալ են թղթով գրէթէ բովանդակ թերթք իւր, յորոց եւ բազումք վնասեալ ի ցեցոյ: Պարունակին ի սմա. ա. Քարոզ ի բանն, որ ասէ. «Եղերուք խորագէտք իբրեւ զօծս», բ. Այլ հոգեշահ քարոզ, սկիզբն թերի, գ. Քարոզ ի բանն, որ ասէ. «Մի՛ տայք զսրբութիւն շանց» ի լեզու աշխարհիկ, դ. Քարոզ ի բանն. «Ամենայն, որ աստէ զեղբայր իւր, մարդասպան է» յաշխարհիկ լեզու, ե. Քարոզ ի բանն Դաւթի, որ ասէ. «Որպէս իժի եւ քարբի, զի խզեալ է զականջս իւր» յաշխարհիկ լեզու, գ. Քարոզ ի բանն Սողոմոնի «Ձանձն իւր ի գործս ոչ բժշկէ» յաշխարհիկ լեզու, է. Քարոզ ի բանն Սողոմոնի, որ ասէ. «Յիշեա՛ զարարիչն քո յաւուր մանկութեան քո» յաշխարհիկ լեզու, ը. Քարոզ ի բանն Սողոմոնի. «Լաւ է օր մահուն, քան զօր ծննդեան» յաշխարհիկ լեզու, թ. Քարոզ ի բանն. «Խոստովան եղերուք միմեանց զմեղս», ժ. Քարոզ ի բանն. «Ապաշխարեցէ՛ք, զի մերձեալ է արքայութիւն Աստուծոյ», ժա. Հարցումն սրբոյն Բարսղի եւ պատասխանիք սրբոյն Գրիգորի, ժբ. Գիրք առական Վարդանայ վարդապետի, ժգ. Ճառ սրբոյն Յակովբայ սրբոյ եպիսկոպոսի ասացեալ ի թերահաւատութիւնն թումայ առաքելոյն, ժդ. Ճառ եղիշէի վարդապետի ի Յարութիւնն Քրիստոսի, ժե. Խօսք Մակարայ միայնակեցու ընդ պարսից ամիրայ Ապտ-Ազիզի, ժզ. Շարական «Առաջնաճաշակ պտղոյն», ժէ. Տաղ Աստուածածնի «Ողջոյն ընդ Մարիամ», ժր. Տաղ «Խաչն ի նախնումն», ժթ. Տաղ Յովանիսի «Արեգ, արեգ իմ խուպ եւն», ի. Գովասանք Աստուածածնի. «Աղբիւր կենդանի», իա. Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի յԱռաքել վարդապետէ», «Հ^ր 732, 2566, ժէ. – Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

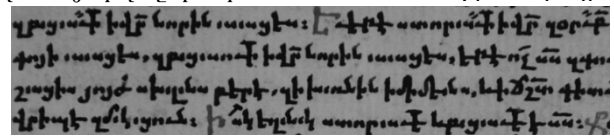
2567

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԵԿԵՍԻԱ

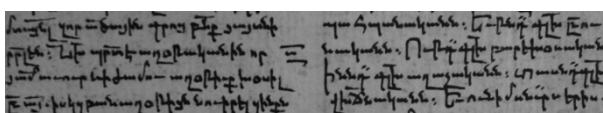
ԳԻԻՉ՝ Գրիգոր Զէյթունցի (թ. 1ա-22, 24-33, 46-55, 110-27), Սարգիս (թ. 23, 34-45, 56-109), անանուն (թ. 128-40):

ԹԵՐԹ՝ 140: ՊՐԱԿ՝ Ա. ժ. Գ. 12 (Ա, է, ժ. 10, Գ 2, Դ 9, Ժ 6, ԺԱ 11, ԺԳ 8, ԺԵ 14): ՆԻԻԹ՝ բուլք, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18x 14: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին՝ թ. 1-97, 109-140 (14x9.5), երկսին՝ թ. 98-108 (14x10): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 48ա, 98ա, 133ա): ՏՈՂ՝ 29 (թ. 1-22, 25-34, 46-55, 110-27), 32 (թ. 23-4, 35-45, 56-97), 34 (թ. 98-108), 30 (թ. 109), 28 (թ. 128-140): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը բուլք. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ+ԳԳ՝ չգրուած բուլք:

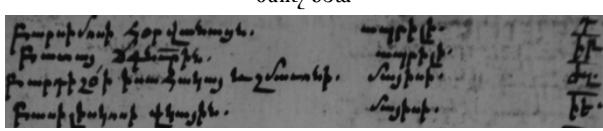

Նմուշ 48ա

ՌՃԸ. – 1659

Նմուշ 98ա

Նմուշ 133ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ղ՝ բուսական: 2 ա ռ զ ա զ ի ռ՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թերթերին խոնաւորեալ են ձեթի հետեւ, որոշ թերթեր ընկած կամ ետեւաւայ դրուած. կարդալ՝ թ. 1-22,

46-55, 24-45, 56-7, 23, 58-140. կազմը նորոգում է Ի դ., լուսանցակողերը գունաթափում, աղտոտում, ք. 7-8, 10, 46-7ի ստ. աչ անկյունը, ք. 11ի վերին հատում, ք. 35ի ստ. եւ վերին աչ անկյունները պատում, 35բ էջի արտաքին լս.ում յետագայի եղծում անընթեռնելի խզբզոց:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-7բ [Խրատ ինչ] – (սկ. թափում) /// եւ առաքեցեր զնոսա բաշխել զկեանս մարդկան, որ ետուր սուսերս հոգեւորս ի ձեռս առաքելոյն եւ առաքեցեր ընդդէմ բանսարկուին, նոյն ողորմութեամբն ողորմեայ ինձ եւ տո՛ւր կարողութիւն եւ ի թիկունս հա՛ս ասել զբան Աւետարանին առաքելոյն մարգարէին, որ ասէ... այլ եւ զգրոց աշակերտեալ մանկունսդ, որ ծարաւիդ էք յանհատականն ծովէ, մշտահոս ուխիւք յընդարձակութիւն սրտից ձերոց բղխեսցէ, մինչ զի եղիջիք իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ, գետ բղխեալ յորովայնէ մտաց ի զովացումն պասքեալ անձանց եւ ի լուացումն աղտոյ գարշութեանց եւ ժամանել ձեր ի բարիոք աւարտն եւ ի փառս հանդերձեալ կենացն. ամէն:

Բ. 7բ-22բ, 46ա-55բ Յօհանու Որոտնեցոյ ասացեալ ի բան մարգարէին, որ ասէ. Ի սկզբանէ, Տէր, զերկիր հաստատեցեր եւ գործք – Այլ նախ քան ի մտանել բանիս նախերգաբար... վասն այսորիկ դիրաւ իմացուին եւ շարժական կոչին եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

Գ. 24ա-31ա [Վարդանայ Արեւելցոյ] Աշխարհացոյց

Տե՛ս ձեռ. 20, 251ա-7ա: ա/24աբ: բ/24բ-5ա: գ/25ա-8բ: դ/28բ-31ա:

Տպ. Աշխարհացոյց Վարդանայ վարդապետի, Քննական հրատ. Հայկ Պէրպէրեանի, Բարիզ, 1960, էջ 1-76:

Դ. 31աբ [Գրիգորի Կեսարացոյ Անուանք քաղաքաց] – Աւետեաց երկիր երուսաղէմ է... Փիլիպպեա, Յասոն, Փիլիպուպօլիս:

Ե. 31բ Նշանագիրք անուանց. կարճաբանութիւն – Աբրահամ Զ. Ահարոն Բ... առագաստ, արուեստ, աշխարհ, ասպարէզ, ամբարիշտ:

Զ. 32ա-5բ [Մանուկ]

ա. 32ա [Յաղագս թագաւորաց, թղթոց, Աղամայ] – Առաջին թագաւորն Հնդկաց Գոբար... մարմնով ընդ Աստուած միաւորեալ:

բ. 32աբ [Գիրն առաջին] – Այս է գիրն առաջին, գրեալ մատամբն Աստուծոյ եւ կնքեալ... մեծ ես, Տէր, կարող ես դու, Տէր, յաղթող Աստուած. եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

գ. 32բ-3ա [Հարցումն եւ պատասխանիք] – Հարցումն. Վասն է՛ր ի հաւատամքն Զ. (80) անուն գիր չկայ... Հարցումն. Ո՛րն է Ե. զգայարանքն... Հարցումն. Ո՛րն է Զ. շարժման մեղքն... որոց փրկեսցէ զմեզ յամենայն սատանայական փորձութենէ Քրիստոս Աստուածն մեր. ամէն:

դ. 33բ Անուանք թագաւորաց Պարթեաց – ա. Հնչէ, բ. Տիգրան... ժ. Գագիկ, ժա. Դաւիթ:

ե. 33բ Այս է կարգ վարդապետացն մերոց – Նախ Մխիթար, որ մականունն Գօշ կոչի... Ներսէս Գաւաշեցին ի գեղջէն Մոխայբերթոյ:

զ. 34ա-5ա Յաղագս քաղաքաց պահոցն – Զի անուն պահոցս այս Դ.իւք բացայայտի... այսքան վասն անուանց քառասնորոց պահոցս:

է. 35աբ Այլ [փառք] խաչի – Փա՛ռք կենսատու խաչի քո... զազատարար զբարձրանալն քո ի խաչն կենսատու օրհ՛ն:

է. 23աբ, 36ա-45բ, 56ա-84ա [Քարոզք Գրիգորի Տաթեացոյ]

ա. 36ա-7բ [Նորին առաջին քաղաքաց վասն աղօթից] – (սկ. թափում) /// զի որպէս անհաճոյ է Աստուծոյ յանդգնութիւն մեղաւորին... որ եւ զմեզ արժանի արասցէ Քրիստոս Աստուած մեր, ողորմութիւն իւրոյ. եւ նմա փառք յաւիտեանս ամէն (Ամառան հտ., գլ. 2Ա.):

բ. 37բ-41ա Նորին Վասն ողորմութեան, ի բանն. Ողորմութեամբ եւ հաւատով սրբին մեղք – Զամենայն արարածս, զոր ստեղծեաց Աստուած... անչէջ լապտերօք մտանել ի յառագաստ հարսանեաց փեսային՝ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս ամէն (Ամառան հտ., գլ. 2Ը.):

գ. 41ա-2բ Նորին Վասն շորեղծաբաթու եւ ուրբաթու, [ի բանն]. Պահեմ երկիցս ի շաբաթու կամ տասանորոցս – Պատճառ պահոցս, որպէս ասէ սուրբն ի դրախտին... եւ անտրտում ուրախութեանցն հաղորդս լինել ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն (Զմեռան հտ., գլ. ԻԷ.):

դ. 42բ-5 Յայլմէ դարձեալ Վասն պահոց, [ի բանն]. Եւ պահեալ զԽ. (40) ախ եւ զԽ. (40) գիշեր – Ասէ Յօբ, Կեանքս մարդոյ պատերազմ է... այսպէս պարտ է մեզ Խ.օրեա պահօք մերկանալ զհին մորթն մեղաց եւ նորոգիլ բարի գործովք, ի փառս նորոգողին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ (Զմեռան հտ., գլ. ԻԳ.):

ե. 45բ Այս քաղաքս Ժ.բանեան օրինաց միջէն է – Պատուեայ՛ զօր շաբաթուն... շորրորդ՝ յորժամ մեռանիմք/// (վերջը թափում. Ամառան հտ., գլ. Բ.):

զ. 56ա-7բ, 23աբ Նորին դարձեալ քաղաքս յատու Վարդապառի. աղ օրհնութեան վասն ընծայից եւ պատարագաց՝ Պատուեա՛ զՏէր ի քոյոց արդար վաստակոց եւ հա՛ն նմա պտուղ ի քոյոց արդար արմուտեաց – Տուրք ողորմութեան յԲ. դէմս որոշի... արժանաւորիլ երկնային կոչմանն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. որ է օրհնեալ յաւիտեանս ամէն (Ամառան հտ., գլ. ԺԶ.):

է. 58ա-60բ Նորին Վասն կարգաց աղօթից, ի բանն. Տէ՛ր, եթէ զըրթունս իմ բանաս – Զբերան իմ

բացի եւ առի գհոգի... պարտ է յամենայն ժամ աղօթել, զի փրկեմք յամենայնէ. ամէն (Ամառան հտ., գլ. 2Գ.):

բ. 60բ-3բ Նորին փարոզ եւ մեկնութիւն վասն սուրբ պատարագին – Նախ քննելի է, թէ վասն է՞ր կոչի հաղորդութիւն... եւ ի մի եւ ի նոյն հրոյն պարզ արծաթն սրբի եւ անմաքուրն/// (վերջը թափուած. Ամառան հտ., գլ. ԼԳ.):

թ. 64աբ Քարոզ վասն միւսանգամ գալստեան ատուրն – Վարդապետք ասեն, թէ վասն ԲԺ.ան պատճառի... եւ դեւքն ի դժոխս, որ գերագանցեն անգթութեամբ, քան զամենայն տանջողս:

ժ. 64բ-9բ Գրիգորի եռամեծի փաշ հոեառորի եւ տիեզերայոյս վարդապետի Քարոզ վասն գալստեան եւ դատաստանի, զի որպէս փայլակն, որ ելանէ յարեւելից եւ երեւ[ի] – Զփրկական գալուստն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ... եթէ եկաք արհնեալք հօր իմոյ ժառանգեցէք պատրաստեալ ձեզ զարքայութիւնն. ամէն (Ամառան հտ., գլ. ԾԿԶ.):

ժա. 69բ-72բ Նորին փարոզ վասն խնդրոյ, ի բանն. Խնդրեցէ՛ք նախ զարհայութիւնն Աստուծոյ եւ զարդարութիւնն նորա. եւ այն – Ի ձեռնտվութենէ Հոգւոյն Սրբոյ եւ օծանդակութեամբ աղօթից ձեր կամիմ... եւ նմա փառք եւ գոհութիւն եւ երկրպագութիւն ընդ Հօր իրում եւ ամենասուրբ Հոգւոյն. ամէն (Զմեռան հտ., գլ. 2Գ.):

ժբ. 72բ-3բ Յայլմէ փարոզ Այգոյն. վասն արիւրեան եւ գործոյ՝ Ընդէ՛ր կայք աստ զօրս ցերեկ դատարկ, ասեն ցնա. Զի ոչ ոք կայալ – Ասեն իմաստունք, թէ ամենայն ինչ, որ պատուական է... որում եւ զմեզ արժանի արասցէ իւր սուրբ արքայութեանն. ամէն (Զմեռան հտ., գլ. ԳԸ.):

ժգ. 73բ-4ա Այս որիչ տեղաց է. վասն ժամու աղօթից – եւ է առաջին ժամ աղօթիցն... վասն որոյ ցերեկն հինգ անգամ աղօթեմք:

ժդ. 74բ-8բ Քարոզ վարդապառին, ի բանն՝ եւ յետ Զ. ատուր առնէ Յիսուս զպատարագս – Ի վերայ այսմ բանի ժե. գլխօրէն բանս խնդրելի է... զի դատաստանի ժամ եւ հատուցման ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ժե. 78բ-84ա Նորին փարոզ փոխման սուրբ Աստուածածին, ի բանն. Բագում դստերք ստացան մեծութիւն, բագումք արարին զօրութիւն, բայց դու առաւել եղեր եւ զանցուցեր զամենայն – Արարիչն Աստուած արար զլուսաւորս մեծամեծս... հանցուք զփառս եւ զպատիւ միածնին Որդւոյ քո ընդ Հօր ամենակալի եւ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն (Ամառան հտ., գլ. ԾԼ.):

Ը. 84բ-97բ [Թովմայի վարդապետի Մեկնութիւն մարգարէութեանն Դանիելի] – եւ էր այր մի, բնակեալ ի Բաբելոն... Արդ, յերեսս անկեալ պաղատիմ քրիստոսասէր եւ վերնակրօն եղբարցդ, յիշեսչիք ի բարին

Քրիստոս զմեծ վարժապետն մեր, զվարդապետն Վարդան, որ զգիրս Դանիելի մեկնեաց՝ առեալ յԳ. մեկնչաց՝ յեփրեմէ, ի Հիպողիտայ հայրապետէն Հռոմայ եւ ի Ստեփանոս փիլիսոփայէ Հայոց, եւ ի մի հաւաքեալ լուսաւորեաց զդասս եկեղեցւոյ վարդապետաց ի ԶԺԷ. (1268) թվականիս մեր, ի կենդանաթաղ գերեզմանի Լուսաւորչին Գրիգորի, ի Սուրբ Վիրապն սկսեալ եւ ի Աղչոց վանքն աւարտեալ, առաջի սուր եւ փառաւորեալ նահատակին Ստեփանոսի Հոփսիմեանց քահանային, որոյ յիշատակն արհնութեամբ եղիցի մինչ ի գալուստն Քրիստոսի: Եւ ես՝ նուաստս ի մանկունս եկեղեցւոյ Թովմայ պիտականուն վարդապետս, սակաւ մի առի ի գրոց մեկնչացն վասն վարդապետաց եւ գրոց աշակերտաց առ ձեռն պատրաստ, զի դիրաւ գրեալ լինի, եւ անճաշակ մի՛ լինիցին ի հրեշտականման առն Աստուծոյ Դանիելի:

Ձեռ. 1134, 81ա-125ա՝ նիւթս վերագրուած է Թովմա վարդապետին, թէ եւ վերը բերուած յիշատակարանն այնտեղ չկայ:

Տե՛ս Մեկնութիւնք Դանիելի մարգարէութեան, Թովմա Մեծօփեցի..., աշխ. Յ. Քէոսէյեան, Մ. Արարեան, Գ. Ներսիսեան, Էջմիածին, 2007, էջ 309-349 (ձեռագրիս մասին էջ 18):

Թ. 98ա-105ա [Մանունք]

ա. 98ա Բանք աղօթից խօսք ընդ Աստուծոյ, գրեալ ձեռամբ Կիրակոսի, եւ ունի օրինակս գայս – Ամենայն անձն աստուածասէր... որք են ի մարմնի. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

բ. 98աբ [Գրիգորի] Նիւսացոյն ի Հայր մեր, որ յերկինս գրոցն – Նուիրել է խոստումն իրիք... եւ փրկչին ընդ Հոգոյ նորա Սրբոյ:

գ. 98բ-9բ Ի Տրամակաբանէն Կիրաղի, որ առ երեւիա ՂԹ. բանէն – Ասեն զվերաբերութիւնն, թէ ըստ այսմ օրինակի... քանզի անկարելի է նմա ամենեւին եւ ոչինչ:

դ. 99բ-102ա Որոգիմէի Խօսք յեզեկիել մարգարէէ – Արդ, է պատճառք առաջին տեսլեանն... լերին անուն է կամ մեծին կիբանանու:

ե. 102ա Ի վերայ իշխանին Տիրոսի – Դու էիր, ասէ, մատանի եւ կնիք աշոյ... որ յիշելով զսէր միաբանութեան:

զ. 102աբ Պատգամ ի վերայ եգիպտոսի – Սպառնա եգիպտոսի ի ձեռն Կամփիւսոյ... որ ի ձեռն Կիրոսի եւ ի ձեռն տնօրէնութեան բանին:

է. 102բ Ի վերայ Գովգայ եւ Մագովգայ – Ազգք են սոքա, որ զկնի դարձին մարտ պատերազմի տուեալ ընդ հրէայսն... եւ ի դարձին իբրեւ որթք արձակեալ ի կապարանէ խայտալ ասէ:

ը. 102բ-3բ [Սրբ]ոյն յեզեկիել մեկնիչ անուանց – Կողակ սիւնաձեւ... եւ Լ. (30) լայն, որ է Հ. (70), փառք Քրիստոսի Աստուծոյ:

թ. 103բ-5ա [Ի Կանոնագրոց Հայոց] – Զի՞նչ է ար-
ժանի եպիսկոպոսին... ունի սա համաձայն Բարսեղի
սրբոյ:

Քաղառա՞ք Կղեմէսի, Անտիոքի ժողովի, Սահակ հայրա-
պետի, Սիոն կաթողիկոսի, Ներսէսի, Գուրգի ժողովի, Բարսեղ
Կեսարացու, Բենեդիքտոսի կանոններից:

ժ. 105բ-8բ Ներսէսի եպիսկոպոսի՝ եղբօր կաթո-
ղիկոսին Հայոց տէր Գրիգորիսի պատասխանի
թղթոյ որումն Յակոբայ Ասորոց վարդապետի, ի
մայրաբաղա՞մէն Մելտեմոյ Հայոց – Ի զգալի դիտաւո-
րութիւն քում նամակի... եւ զամենայն հաւատացեալս
անուան իւրոյ Քրիստոս Աստուած մեր, որ է օրհնեալ
յաւիտեանս. ամէն:

ժԱ. 109աբ [Տաղ – Ա] նեղն Աստուած անճառա-
կան, / անուն՝ ւ անհաս եւ անսահման... նեղելոց եւ տա-
րակուսելոց եւ պարտապանաց / դուռն հանգստեան եւ
հին] արս փրկութեան տացէ:

ժԲ. 110ա-27բ [Առակվ Վարդանայ Այգեկցոյ]

ա. 110ա (սկ. թափուած) //րար եւ սուրբ եւ ես
երկրի, այլբ խոտորեցան...

բ. 110ա Կաքաւն երթայր գրիւք եւ յանկարծակի
անկաւ ի ծօղակն...

գ. 110ա Առիւծն եւ գայլն եւ աղուեսն եղեն եղ-
բայրբ...

դ. 110աբ Գայլն ետես էշ մի գէր...

ե. 110բ Աղուէսն էառ կաքաւ մի...

զ. 110բ-1ա Աղուէսն առեալ զչիտն ի բերանն...

է. 111ա Կատուն առաւ փիլոն...

ը. 111աբ էր միայնակեաց մի...

թ. 111բ Աղուէսն եգիտ ուղտ մի մերձ ի մահ...

ժ. 111բ Ուղտն եւ գայլն եւ աղուէսն եղեն եղ-
բայրբ...

ժա. 111բ Աղուէսն խաբեաց զգայլն...

ժբ. 111բ-2ա Աղուէսն ետես զպանիրն...

ժգ. 112ա Խօսողն աղաղակելով աղօթէր ի ծառ
մի...

ժդ. 112ա Աղուէսն ի գետն անկաւ...

ժե. 112աբ Աղուէս եգիտ զրեհ մի...

ժզ. 112բ Կին մի մեծահասակ եւ սաստիկ գէր...

ժէ. 112բ Առիւծն կալաւ սպասաւոր զաղուէսն...

ժը. 112բ-3ա Գայլն յափշտակեաց յանասուն մի...

ժթ. 113ա Արծիւն հալածէր զկաքաւն...

ի. 113ա Շունն եւ խոսողն եղբայրբ եղեն...

իա. 113աբ Գայլն եւ շորին եւ աղուէսն եղեն եղ-
բայրբ...

իբ. 113բ Խօսողն տարան ի դարպաս թագաւորին...

իգ. 113բ-4ա Անզգամ եւ լեզուանի եւ բարկացող
կին...

իդ. 114ա-5բ Ի քաղաք մի աւագ երէց մի ծերա-
ցաւ...

իե. 115բ-6ա էր թագաւոր մի, եւ ոչ ունէր ժա-
ռանգ...

իզ. 116աբ էր պատանի մի աղօթարար...

իէ. 116բ-7բ Կայր թագաւոր մի անիրաւ...

իը. 117բ Առիւծն հիւանդացաւ...

իթ. 117բ Առիւծն մի կորիւն <կորիւն> ծնաւ...

լ. 117բ-8ա Այր մի ցանեալ էր զընկուզի ծառի տակ
պարտէզ ձմերուկ...

լա. 118ա Միայնակեաց ոմն յոյժ անուանի եւ ճգնա-
ւոր...

լբ. 118աբ Միայնակեաց մի նստէր ի վերայ վիմի
մի...

լգ. 118բ Կրօնաւոր մի նստեալ դրամ կու համրէր...

լդ. 118բ Իշխանի մի որդի մեռաւ...

լե. 118բ-9ա Եկեսցուք ի բան Աւետարանին, որ
ասէ, զի Ուր գանձն ձեր են, անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին:
Մեռաւ ոմն իշխան, որ ունէր բազում գանձաւ...

լզ. 119ա Եղբայր ոմն գնաց առ հայրն...

լէ. 119ա Ի պատմութենէ ասեն, եթէ ի Կալաթան...

լը. 119ա-20ա Թագաւոր ոմն մեռաւ, եւ մնաց Գ.
որդի...

լթ. 120ա Աղէքսանդր թագաւորն երթայր յամենայն
տեղ...

իւ. 120աբ Աղէքսանդր թագաւորն հանդիպեցաւ օր
մի...

իաա. 120բ Հանդիպեալ Աղէքսանդրու յեզր տեղի մի
հեծելովն...

իար. 120բ Աղէքսանդր թագաւորն բազում զօրօք
իջեալ ի կղզի մի...

իագ. 120բ Աղէքսանդր թագաւոր բազում զօրօք
պատիւ հրաւիրեցաւ...

իադ. 120բ Այր մի ըմբռնեցին վասն գողութեան...

իւե. 120բ-1ա Մարդ մի գերեզման մի կողոպ-
տեաց...

իագ. 121ա Ի յաշխարհս Ե. իրք են, որ ի մարդկանէ
անգիտելի է...

իւէ. 121ա Երեք իրք են, որ զմարդն ի շարէն ի գատ
պահէ...

իար. 121ա Թագաւոր մի յիւր խազինան Ռ. ակն
ունէր պատուական...

իարթ. 121աբ Խօճայ մի աղքատացաւ...

ձ. 121բ Մարդ մի կայր բարի...

ձա. 121բ-2ա Երկու մարդ զաշխարհս ի շուռ եկին...

ձբ. 122ա Մարդ մի պարզկան...

ձգ. 122ա Մարդ մի յերուսաղէմ երթայր...

ձդ. 122աբ Մարդ մի աղքատացաւ...

ձե. 122բ Գնաց մարդ մի ի մրջիմն ի մօտ...

ձզ. 122բ Մարդ մի անյագ էր ի յարծաթսիրութիւն...

ձէ. 122բ-3ա Վարդապետ մի Գ. օր եւ Գ. գիշեր
քարոզեաց...

ձը. 123ա Զհուտ մի ջրհորէն էր անկել...

- ծթ. 123ա Այր մի մեռաւ, եւ տանէին ի թաղել...
- կ. 123աբ Առիւծն հիւանդացաւ, եւ եղեալ ի խնդիր...
- կա. 123բ եկեալ բժշկապետ մի ձայնէր եւ ասէր...
- կբ. 123բ-4ա Այր ոմն բակլայ եւ սրսեռ ցանեաց...
- կգ. 124ա է գազան մի ի ծովն եւ է հրակեր...
- կդ. 124աբ Այր ոմն վաճառական ունէր բազում գանձս...
- կե. 124բ Մուկ մի յուղտ ի մօտ գնաց...
- կզ. 124բ Մրջիմ մի յանբնակ տեղի մի...
- կէ. 124բ-5ա Աղբատ մի ի գիւղ մի երթայր...
- կը. 125ա է հաւ մի ի Հնդկաց աշխարհն...
- կթ. 125ա Աղբատ մի ի լերին միս խորովէր...
- հ. 125աբ Այծերն ժողովեցան եւ թուլսթ ուղաւորեցին առ գալլերն...
- հա. 125բ Կրիայքն ժողովեցան առ արծիւն...
- հբ. 125բ-6ա էր ի Հնդկիկս էջ մի...
- հգ. 126ա Ոթիւն եւ աղուէսն արտ ցանեցին...
- հդ. 126աբ Այր ոմն Ռ. (1.000) խոզ էած ի մին տեղի...
- հե. 126բ-7ա Կին մի տղայ ունէր եւ սովորեցաւ ի գողութիւն...
- հզ. 127ա էջ մի ի գետն անկաւ...
- հէ. 127ա Թագաւոր մի ի վերայ իւր աշխարհին ի շուրջ կուգայր...
- հը. 127աբ Եւ ահայ ժողովեցան ամենայն իրաց ի մի տեղի...
- հթ. 127բ Աւան յորժամ ելանէ ի ծակէն...
- ձ. 127բ Արքայիկ օձի սովորութիւն այն է...
- ձա. 127բ է գազան մի ի Հնդկաց աշխարհն...
- ժԳ. 128ա-9ա [Յանկի գլխոց Սուրբ Գրոց] – Արարածոց. Վասն գերութեան Դովտայ ԺԳ. գլուխ... վասն Բէլա խորտակմանն ի Դանիէլէ ԺԳ. գլ.:
- ժԻ. 131ա-9բ Յանկ այսմատրիս ըստ այբուբենից, վասն դիւրաւ գտանելոյ զպատմութիւն եւ վկայութիւն մարտիրոսաց, զոր կամիցիս – Աբուղիմոսի վկային. օգոստոսի ԻՆ. (25)...

Թ. 137-8ի միջից թերթեր ընկած լինելու պատճառով նիւթս թերի. պակասում են այբուբենի հ-ո տառերով սկսուող անձնանունները:

ԺԵ. 140բ [Տաղ հայատառ թուրքերէն] – Ումարիմ պարիմ խուտատէմն սիզի մուզ, / Սաղլասըն իրէպպիմ շէյթան շէրին դէն մուզ... էպէտիլ. ամէն: Որպէս արհնեաց Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս գտունն... մանկունքն նույն արհնութեամբըն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

31ա Թվին ՌձԸ. (1659) գրեցաւ գիծս ի Եդեսիոյ, ձեռամբ Գրիգոր վարդապետիս Զէթունցոյ, որ եկի ի նորոգումն անդրանիկ եկեղեցեայ մօրն լուսոյ Սուրբ

Աստուածածին Տեառն տաճարին, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

45բ Որ եւ զանյիշելի Սարգիս ծառայս իւր նորոգեցէ ողորմութեամբն իւրով. ամէն:

Այս եւ նախորդը տէս ժէ. դ-ի յիշ-ք, Գ., էջ 866, 2^ր 1324:

78բ ՁՍարգիս գրչիկս յիշեցէ ք ի Քրիստոս:

97բ Եւ այժմ զանարհեստ գրչիկս Սարգիս արեղայս յիշել ի Տէր աղաչեմ, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 26ա (1826 թ., նոտրգիր) Սանայհէր Մերոնի հարսնիքը թվին ՌՄՂԵ.ին (1826), որ բարձ հարսնիք սուրբ Յակոբայ պասի ելուն էրին, որ Տէր Աստուած վայելումըն տացէ. ամէն:

2. 87բ (1826 թ., նոտրգիր) Գրեցաւ գիրս Եղսայբերթի թվին ՌՄՂԵ.ն (1826), յոյնիսի Ա.ին, որ աշխարհկաւ, Տէր Աստուած երկար կէօք պահեցէ. ամէն:

3. 32բ (1827 թ., նոտրգիր) Թվին ՌՄՂԶ.ն (1827), մարտի Ի.ին (20) Լուսաւորչու կիրակին է:

4. 108բ (1828 թ., նոտրգիր) Այս է յլուուայի քաղաքը առնյլը, թվին ՌՄՂԵ.ին (1828), այնտից յետոյը Ա. ամիս յետ տիրացու Յօհայը յաշխա[ր]հ էկաւ, Աստուած յերկան կենօք պահեցէ. ամէն:

5. 123բ (1839 թ., շղագիր) 1839ին եւ մարտի 18-ին գերեցաւ:

6. 45բ (1845 թ., շղագիր) Այս է Պապիկին գրածն է, 1845 ամի եղեւ (նման 73բ):

7. 62բ (1873 թ., շղագիր, մատիտով) Գրեցի Օհաննէս Պարունակովս թվին 1873ի, օգոստոսին 29 օրն:

8. 1ա (1885 թ., շղագիր) Նուէր Սուրբ Էլիսիսայ Մատենադարանին: Գաբրիէ Յոհաննիսեանց: 1885 թ. մայիս 12:

9. 33ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Յուցակ. փրկեցէ զմեզ յամենայն սատանի փորցութեանց: Գիրք քարոզաց եւ խրատոց, որ զնա գերեցաւ զառկային փառաց, որ զբնութուն շմարիգան. ամէն:

10. 90բ (ԺԹ դ., նոտրգիր) Գրպեր թարգի Գեւապեդս վերառեալ եւ պարտ եմ Ղարսէցի Գրիգորի որ:

11. 96բ (ԺԹ դ., շղագիր) Թըվինը հասարակաց, որ եղեւ Ալէխանդրապօլ բընակիչ քաղաքացոց ծառա. ամէն (նման 103բ, 125բ):

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 33բ՝ «Յուցակ ի մեզ»: 43բ՝ «Журналъ стараяся чуди»: 44ա՝ «Այբուբենն Ա-Ի»: 55բ՝ «Կարմիր փողանլար պիր փարիշարն լուր գօրման շիշակլար: Պիր փարիշարն լուր գօրմէնա շիշակ ալլորի մագի. ամէն»: 91բ՝ «Стараяся чуди блазь ученика. նաեւ արաբաթուանշան ծածկագրութեամբ՝ «վարդապետ», ծածկագրութեան փորձեր»: 106բ՝ «Կենցական ի մեզ է ճըշարտութիւն»: 109բ՝ «Եսայի Ծէ գլխ. Տեսէ՞ք զհարզ կորեաւ յարդարն... որդիք շնութեան (Եսայի Ծէ., 1-3)»: 129բ (շղագիր)՝ «Ումարիմ պարիմ խաստա-

տէմն մուգ, / Սաղլասն շէթնդէիմ շէթլն մուգ... էրինի-
 գաէ տաիմվէ գայմ մուգ» (նոյնը՝ 130ա): 130բ՝ «Յանկ
 այսմաւորիս այբուբենից վասն դիրաւ գտանելոյ – Այն
 է ամենայն, որ ինչ է պատվական, / Լուս այս է, որ ինչ
 կենաց լուս... յասէ պատվական վերնոց»: 139բ՝ «ՔՁ3-
 ГОВОРОУ куда укрѧ, Երեւեցան Աստուած մարմընով ի
 մէջ մարթկան ի սուրբ կուսէն, երեւեցան, լուս ծա-
 գեցան տէր եւ որթի ի սուրբ վասն մեղաց եւ էր վասն»: 140ա՝
 «Մեղատու գիշերին այս է ժամին ի մեզ գաւիչ
 ամենակալ Աստուածածին ի մեզ, միածին Աստուած.
 ամէն»: Կազմաստառ Բ՝ «ողորմութեամբ քով սատա-
 կչիա Աստուած կորոյ զամենայն նեղիչս իմ, զի ես ծա-
 ուայ քո եմ»: 30բ-1ա, 109բ, 129բ-30ա, 139բ-40ա,
 կազմաստառ Բ՝ զանազան տառեր, բառեր, թուեր:

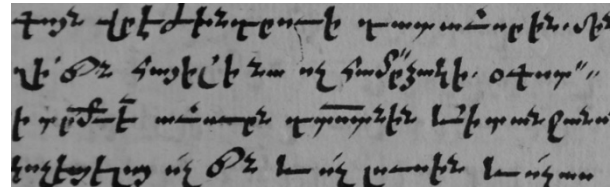
ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 21բ, 22բ, 24բ-5ա, 57բ, 61բ, 84ա,
 115ա, 127բ, 129բ-30բ՝ զանազան պատկերներ:
 ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 127բ՝ երկիցս (սեւ թանաքով ութան-
 կիւն) «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱ / ԳՐԻԳՈՐ / ՎԱՐԳԱՊԵՏ արա-
 բաթուանշան ծածկագրութեամբ»:
 ՆՇՈՒՄ՝ կազմաստառ Ա՝ «Հ՞՞ 13, Ժողովածու. աշ-
 խարհագրութիւն համառօտ, քարոզագիրք, քառածալ,
 նոտրագիր, գրեալ ի թղթի, թիւն եւ գրիչ անյայտ, պա-
 րունակին ի սմա քարոզք, աղօթք, մեկնութիւնք ասա-
 ցեալք ի զանազան անձանց, Մեկնութիւն Դանիէլի,
 գրիչ՝ Գրիգոր վարդապետ Զէյթունցի, ՌձԸ. տե՛ս յի-
 շատ, 2567, Հ՞՞ 735, ՌձԸ. – 1659, Մ[Եւրոպ] եպ[իս-
 կոպո]ս», պ՛հպ. Աս՝ «2567», 1ա՝ «Հ՞՞ 17, գրած է,
 Դոյումի Օվօ»:

2568

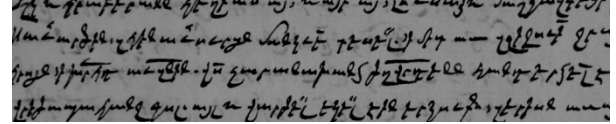
Հ Ա Ի Ա Ք Ա Ծ Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 86 (գրչի Էշակալում՝ 3-34, որ է՝ 43ա-58բ, 148-63
 (6խր-6կգ), որ է՝ 79ա-86բ). չգրուած՝ 34բ, 59ա-60ա, 69ա-70բ:
 ՊՐԱԿ՝ 14+2x10+8+16+12+8+8: ՆԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով (թ.
 1-58, 79-86), լուսադրոշմով՝ բուսական (թ. 1-14) եւ ննշադրոշ-
 մով՝ թ. 70 (գործարանային բոլորակ)՝ անրնթեռնելի: ՄԵԾՈՒ-
 ԹԻԻ՝ 18x12 (թ. 1-14), 16.5x12 (թ. 15-34), 17x11.5 (թ. 35-42),
 17x12 (թ. 43-58), 17.5x11 (թ. 59-70), 16.7x11.5 (թ. 71-8),
 15.5x10.5 (թ. 79-86): ԳՐՈՒԹԻԻ՝ միասին (թ. 1-14՝ 14x8.5, թ.
 15-34՝ 13.5x10.5, թ. 35-42՝ 13x7.4, թ. 43-58՝ 12x8, թ. 59-70՝
 15.5x8.5, թ. 71-8՝ 13x8, թ. 79-86՝ 11x8): ԳԻՐ՝ նոտագիր՝ թ. 1-14,
 35-58, 71-86 (նմուշ՝ 8ա, 40ա, 52ա, 75ա, 83ա), շղագիր՝ թ. 15-
 34, 59-70 (նմուշ՝ 25ա, 63ա): ՏՈՂ՝ 22 (թ. 1-14), 23-4 (թ. 15-34),
 24 (թ. 35-42), 17 (թ. 43-58), 19-24 (թ. 59-70), 20 (թ. 71-8), 16
 (թ. 79-86): ԿԱԶՄ՝ ծաղկազարդ թուրք, մէջբր՝ կաշի, միջուկը
 ստուարաթուրք, աստառը թուրք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ՝ սպիտակ
 չգրուած (բացի՝ Աբ) թուրք, մասն կազմաստառի:

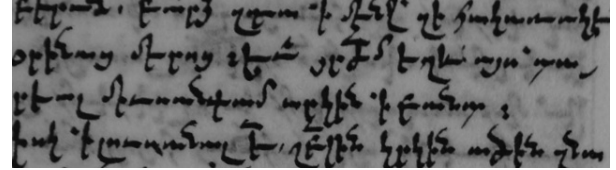
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ – 2 ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոյնագիր (36ա):
 Գ ղ յ յ՝ սեւ:

Նմուշ 8ա

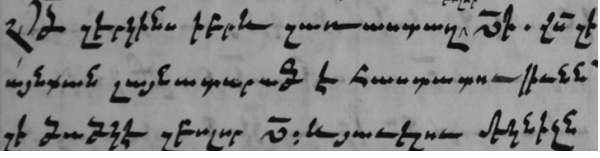

Նմուշ 25ա

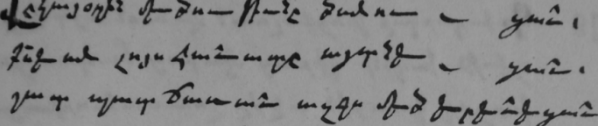

Նմուշ 40ա

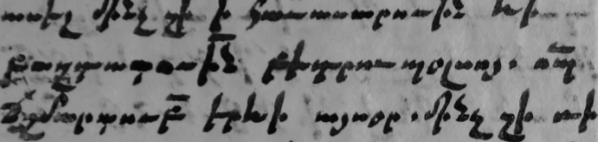
ԺԸ. դար

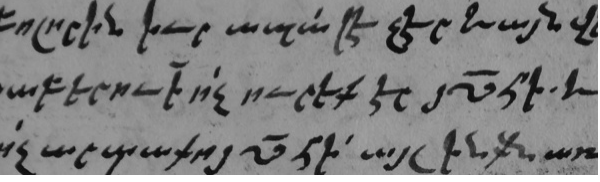
Նմուշ 52ա

Նմուշ 63ա

Նմուշ 75ա

Նմուշ 83ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թ. 42-43, 58-59, 70-1, 78-9ի միջեւ եւ
 վերջից ընկած թերթեր, ուստի եւ որոշ բնագրեր թերի, թերթերին
 աղտոտուածութեան եւ զանազան այլ նեւտեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Չեռագիրս բաղկացած է տարբեր միաւորներից. ի մի են
 բերուած տարբեր ժամանակներու, տարբեր գրիչների ձեռքով
 եւ տարբեր թղթերի վրայ գրուած եօթ պրակ (տե՛ս յիշ.՝ Պ՛հպ.
 Աբ), ի մի բերուելուց առաջ արդէն իսկ եղել են պակաս
 թերթեր:

1. 2ա-7ա [Քարոզ] – *Խրատէ ոչ զբաղիլ կորստական իրաց... ոչ ամենայն, որ ասէ ցիս՝ Տէ՛ր, Տէ՛ր:*

2ա էջի վերին 2/3 մասը շարունակ երեւի նկարուելիք ճակատագրի եւ սկզբնատղի համար:

2. 7ա-14բ Քարոզ. եղիցին նշանք յԱրեգակն եւ ի Լուսին, յաստեղս յերկրի տագնապ հեթանոսաց ահեղ բարբառոյ – [Ի] գալ թագաւորին Քրիստոսի ի դաստաստան... հոր առաջի նորա գնացէ, ուրեմն ոչ մնայ:

3. 15ա-22բ Անթառամ ծաղիկ Վարդանայ վարդապետի, ի խնդրոյ Սարգսի – *Թագաւորեալ սուրբ եկեղեցի աստուածաբար հրաման տայ... կարող եւ կամեցող ողորմութեամբն Քրիստոսի Աստուծոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:*

4. 22ա-6բ [Մեկնութիւն] Ուրախացիր պսակ [շարականին], Վանական վարդապետի ասացեալ, ի խնդրոյ Պետրոսի – *Աստուածասիրութիւնդ մարդս ոչ թէ յօրինացն... որոց եւ զմեզ զամենեսեան արասցես մասնակից շնորհօք ողորմութեան քոյ, որ եսդ օրհնեալ ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգոյդ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

5. 27ա-34ա Քարոզ երանելոյն Անանիայի վարդապետի. *Խորհուրդ Յոհաննու (Յոնովանու) մարգարէի – Յաղագս Յովնանու հակիրճ եւ համառօտ բանիւք... զի միաբանութեամբ ի մի բերան փառաւորեսցուք զՀայր եւ զՊրօրի եւ Սուրբ Հոգին. ամէն:*

6. 35ա-42բ Ի թուականիս հայոց ՌՃԾԶ. (1707), Սահմի ժԶ. եւ հոկտեմբերի ԻԵ. վկայաբանութիւնս արքայ նոր նահատակին Կոմիտասայ արքանուէր Բահանային, որ կատարեցաւ ի Կոստանդնուպոլիս Բահանային – *Մեծ եւ ահաւոր եւ սքանչելի է խորհուրդ արարչին մերոյ... զի դեռ քառասունամեայ ես, ուրացի՛ր եւ լե՛ր!!! (վերջը թափուած):*

7. 43ա-6ա [Ի նոյն ատուր բան 1.] – *(սկ. թափուած) ///երկրորդ՝ սուրբն Բարդուղիմէոս պատուեաց զՔրիստոս բերանով... այլ սակայն ոչ կարաց առնել զայն:*

8. 46բ-51ա Ի նոյն ատուր բան 2. Գովասանի ի գերազանցութենէ. նախ ի կատարելութենէ վարուց, երկրորդ՝ որպիսութեան շարչարանաց, երրորդ՝ վասն խորութեան աստուածային իմաստութեան. [Ի բանն] Արկեր զոյս որպէս զօրոց եւ արկեր ի վերայ ջուրց զվերնայարկս նորա: Սաղմոս 103. 2 – *Ըստ որում երանելին Բարդուղիմէոս... եւ յետս ընդդէմ ոչ դառնային ի գնալն իւրեանց:*

9. 51բ-5բ Ի նոյն ատուր բան 3. Թէ որպէս բազում կերպիւ Բերթեցաւ., [Ի բանն]. *Զգեցեր զերկինս որպէս խորան, այսինքն՝ որպէս զմութ – Բանս այս ունի զբազմապատիկ իմացուածս... սփռեա՛ զցրտաբեր հողմն ի վերայ դատարի մեղաւորաց:*

10. 56ա-8բ Ի նոյն ատուր բան 4. Զո՛ր մորքն ձգեաց, երկրորդ՝ ո՛րն զգեմանիցի, երրորդ՝ ծանուցանի յառաջադրեալ խօսակցութիւնն. [Ի բանն]. *Զմորքն ընդ մորթոյ եւ զամենայն, զոր ունի մարդն, տացես փոխանակ հոգոյ նորա – Ըստ մեկնչին մորթն տրի ընդ մորթոյ... զի արհամարհեաց զերկրաւորս/// (վերջը թափուած):*

11. 60բ-8բ [Տաղի]

ա. 60բ Գլուխ արդարութեան է Աստուած նանաչել, / *Զօրեղ մեծութիւն նորա փառաւորել... ուր իցես նեո եկ, երեվեաց, / գուշակ նշմար չըմնաց:*

բ. 61ա-4ա Ոտանաւոր մետասանունեայ, յօրինեալ յամենէ Սարգիս Սոսիւտովէ Զերկերեանց ի վերայ արքայն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին... *Ճառ, որ ասի դէտան – Աստուած փառաց զօրեղ հրգօր միշտ քաղցր է, / Արարածոց շատ զթութիւնէ բարի... խնդրեաց բազում բարիք քոյ փրկեալ հօտիտ, քեզ այդքան զօրացընօղ մեծնէ բարի:*

գ. 64ա-5բ Ճառ եւ մուխէմէզի, ասացեալ ի վերայ արքայն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին եւ պարծանաց հայկազեանց – *Ուրախացի՛ք, հայկազեա՛նք, / Զեզի յիւրեան գրեց Աստուած... Զերկերեանս անարժան, / մեռածի կարգ դրեց Աստուած:*

դ. 66ա-7ա Համառօտութիւնս արքայն Գրիգորի Նարեկացոյ՝ ներբողեանի առ սուրբ Աստուածածինն, արարեալ ի Սարգիս Սոսիւտովէ Զերկերեանց, որ ասի մուխէմէզի – *Շնորհալոյս մարգարիտ, Ազամայ լապտեր Մարիամ, / քաւիչ անցանաց յեւայի, լուսեղէն սօփեր Մարիամ... Զերկերեան հող ծառայիտ վերջին փրկիչ լե՛ր Մարիամ:*

ե. 67բ-8բ Մուխէմէզի արքանաբին, աստուածաբանութիւն, վատարախտին, հակառակին, կամակորին է արժան ներբողեալ պատիւս – *Նախնի պատուէտ զրկեցար, / Ով նըզովեալ շար Բէլիլար... Զերկերեանս ծանրացա, մեղքս շալկէ տար Բէլիլար, փուէշմակիսայ:*

12. 71ա-8բ [Պատմութիւն Ռուսաց]

ա. 71ա-5ա [Վասն Ռիկայ Բաղաբին] – *(սկ. թափուած) ///չինէն գնաւն եւ զպիտոյս... եւ այսոքիկ յաղագս կիվոնիայի:*

բ. 75ա-6ա Կղզիք Կիվոնիայի ընդ իշխանութեամբ Ռուսիայի – *Կղզին Օէսէլ, այսինքն Օսիլիայ, գտանի ի Պալգիքական ծովն... եւ հիւսիսային սորին լայնութիւնն է ի 59 մասանց, իսկ երկայնութիւնն իւր ի 40 մասանց:*

գ. 76ա-8բ Գլուխ Գ. Յաղագս վիճակի Մեծին Նովոգոսի, այսինքն՝ Նովոկառտիայի եւ յաղագս Բլէսօվի, այսինքն՝ Բլէսօվիայի, որ ի նմին վիճակի պարունակեալ կայ – *եւ նախ յաղագս Բլէսօվիայի... աւագ քաղաքն այսմիկ վիճակիս եւ մայրա/// (վերջը թափուած):*

13. 79ա-86բ [Բան ինչ իմաստասիրական]

ա. 79ա-80բ [Յաղագս ներգործութեան եւ կարողութեան] – (սկ. թափուած) // բայց ունակութիւն գրելոյ եղանակաւորի գայն զօրութիւն ձեռին... բայց ասելով հանդերձ չիք այլ ինչ բանիդ դժուարութիւն:

բ. 81ա-6բ Ձի՞նչ եմ կենսական ներգործութիւնն եւ կենսականն – Կենսական սկզբունք են կարողութիւնք կենսաւորին... զի որ որոյ ոք որդի է պակասութիւն առննչոս // (վերջը թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա հաշ, օգնեա՛ ինձ:

1բ Տետրակս այս է յոյժ գեղեցիկ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պհպ. Աբ (1864 թ., շղագիր) Այսոքիկ տետրակք ըստ յարմարութեան նիւթոյն եւ տրիցն, հաւաքեալ ի հանգուցեալ Ղուկաս արքեպիսկոպոսի թղթոցն, ետու կազմել ի մի գիրք, զի մի՛ ինչ հետգհետէ արտաքոյ ցու-

ցակի եւ թերթատեալ մնալովն կորիցէ, ի 15 հոկտեմբերի 1864, ի Սուրբ Էջմիածին, Վրթանէս վարդապետ:

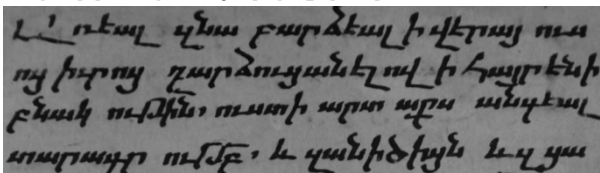
ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա՝ «Քարոզ, ժաման գտցէ զագգն մեր ըսթ ժողովուրդ: Ծառայն որ շմարգրա ոչ գտցէ ծ, աբա, ժամանակ, գթալոյ նորա եհաս, աբնանած»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմաստառ Ա «Հ՞ր 14. Քարոզգիրք անյայտ հեղինակի, ութածալ, նօտրագիր, թիւն, տեղին եւ անուն գրողին անյայտ, թերի է: Պարունակէ. ա. Մեկնութիւն անթառամ ծաղկին ի Վարդանայ, նօտրագիր, բ. Վկայաբանութիւն սրբոյ նոր նահատակին Կոմիտասայ քահանային, որ կատարեցաւ ի Կ. Պօլիս քաղաքի, գրեալ ի թուին հայոց ՌՃԾԶ. (1707). թերի, գ. Ոտանաւորք Սարգսի ուրումն Ջարկարեան կոչեցելոյ ի Գրիգոր Լուսաւորչին մեր եւ յԱստուածածինն, դ. Պատմութեան հատուած մի Ռուսաստանա նովիգորոզ քաղաքի, ե. Հատուած մի փոքրիկ տրամաբանական գրուածոց», պհպ. Աա՝ «2568, Հ՞ր 736, ԺԹ, Մ[Էսրայ] եպ[իսկոպո]ս»:

2569

Մ Ա Շ Տ Ո Ց Ձ Ե Ռ Ա Ց

ԹԵՐԹ՝ 127: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԳx12 (Ա. 11, Ե-Ձ՝ չիք, ԺԳ 8): ՆԻԻԹ՝ քոլոք: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 18x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13.5x10.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (մնուչ 77ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոյմագարդ յազանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ. աստառը շերտագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 77ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Հիւսածոյ խաշ, ձուկն՝ վրան մակագրութիւն՝ «//րեան// կաղաչե// ի Աստուած տկարութեան իմոյ եւ հաստ ի կատարումն//» 1բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա: Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն՝ սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, մեջքի կաշին պատուած, գամերն ու կապիչներէից մէկն ընկած, թերթերը բամբակակալած, մաշուած-բամբակած՝ յատկապէս սկզբի եւ վերջի թերթերը, թ. 1-61՝ ստ. եզերքը մկնակեր, տարբեր բծեր, թ. 47-8ի միջեւ 24 թերթ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա [Յանկ] – հաշ [աւրհնելոյ]... եւղաբերից աւետարան:

1. 2ա-17ա [Ա.] Կանոն խաշ աւրհնելոյ – Բերեն յեկեղեցին եւ լուսնան ջրով եւ ապա՝ գինով... Ընթերցուած յԱռակաց. երանեալ է այր, որ եգիտ զիմաստութիւն...
2. 17ա-21բ Բ. Կանոն տեսնական աւրհնելոյ – Աձեն զխոստացեալն ի դուռն եկեղեցոյն... Ընթերցուած ի Ղեւտացոց թղթոյն. եւ կոչեաց Տէր զՄովէս...

ԺԵ. դար

3. 21բ-4բ Գ. Կանոն ոգեհանգիստ առնելոյ կամ պատարագ մեռելոյ – Ասեն սղմ. Ի. թիւ... Ընթերցուած յԱռակաց. Պատուեա՛ զՏէր ի քո արդար վաստակոց...

4. 25ա-7ա Գ. [= Գ.] Կանոն պատարագի եւ աւրհնեալ սեղանոյ. Աստուա՛ծ, մեղայ քեզ – Գոհանամբք եւ փառաւորեմք գրեգ...

5. 27ա-37ա Դ. Կանոն Մկրտութեան – Յորժամ քրիստոնեայ առնեն, նախ չէ պարտ յեկեղեցին թողու... Աղաւթք երայից (՝) նախքան զՄկրտութիւն. Տէր Աստուած մեր, Աստուա՛ծ բարերար...

6. 37ա-42ա Ե. Կանոն պաակ աւրհնելոյ – Սաղմ. Ի. Տէր, ի գաւրութեան քում ուրախ եղի[ցի]... Ընթերցուած ի Ծննդոց. եւ ասաց Աստուած. Արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում...

7. 42ա-5ա Ձ. Կանոն հաղորդ տալոյ – Առնու քահանայն զփրկական խորհուրդն... եւ ասէ զաղաւթս գայս. Աւրհնեալ ես, Տէր Աստուած, արարիչ...

8. 45ա-7բ է. Կանոն զամենայն վախճանեալսն ի հանգիստ փոխել – Ասեն կանոն, գերկինք պատմեն... եւ ասէ զաղաւթս այս. Աստուա՛ծ յաւիտենական, անսկիզբն, անեղ... վասն նեղութեան մերոյ եղելոյ յԱսիայ, զի// (վերջը թափուած):

9. 48ա-53ա [Ը. Կանոն, յորժամ տղա վաղնամի մինչեւ ետն ամն] 51ա-3ա Այգում երթան ի գերեզմանն: Սաղմոս. եղիցի անուն Տեառն արհնեալ...

10. 53ա-67ա Թ. Կանոն ջուր աւրհնելոյ – Յունուար Ձ. յաւուր Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի

Քրիստոսի յետ աստուածայնոյ սուրբ պատարագին...
Ընթերցուած յելից. եւ խաղացոյց Մովսէս գորդին
Իսրայէլի...

11. 67բ-71բ ժ. Կանոն ապաշխարող արհնելոյ –
Տանի քահանայն ի դուռն եկեղեցոյն... եւ ասէ զա-
ղաւթս զայս. Բազումողորմ նոր գթած...

12. 71բ-83բ ժԱ. Կանոն Մեծի հինգաբարձին գա-
պաշխարողսն արձակելոյ – Ժողովէ քահանայն զա-
պաշխարողսն ի դուռն եկեղեցոյն... Ընթերցուած
յիսայայ մարգարէ. Այսպէս ասէ Տէր. եւ կատարեսցին...

13. 84ա-94բ ժԲ. Կանոն Ունայուային. Ըստ ո-
րում ասաց Յիսուս, թէ արհնակ մի ետու ձեզ, զոր
արարեալ է Եփրեմի, զոր թարմամնեաց սուրբ հայ-
րապետն Հայոց Գրիգորիս... եւ եպիսկոպոսն ասէ
զաղաւթս. Փառաւորեմք զքեզ, Տէր մեր...

14. 94բ-9ա ժԳ. Քարոզ պատուիրանին, զոր քա-
հանայն գեկուցանէ ժողովրդեանն նախքան սկիզբն
խորհրդոյն, առեալ գԱւետարանն ի գիրկս իւր եւ
կարկանտեալ զձեռս իւր ասասցէ – Կուարուք ինձ,
որդեակք իմ եւ զերկիւղ Տեառն ուսուցանեմ ձեզ...

15. 99ա-112ա ժԴ. Կանոն նաակատեաց եկեղե-
ցոյ, որ լուծեալ լինի յանարինաց... եպիսկոպոսն
ասէ զաղաւթս զայս. Որ ընդունաւ զքեզ եւ աղաւթից ժո-
ղովրդեան քո, Քրիստոս Աստուած...

16. 112ա-5բ ժԵ. Կանոն շեղջի եւ հրնձանի եւ
սերմանց արհնելոյ – Ասեն սաղմոս. Կցուրդ. Հովիտք
բազում արասցեն ցորեան... Ընթերձուած յԱռակաց.
Պատուեա՛ զՏէր ի քոյոց արդար վաստակոց...

17. 115բ-7բ ժԶ. Կանոն խաղող արհնելոյ, զկնի
արձակման սուրբ պատարագին... աղաւթէ վասն
խաղաղի, զոր ասագեալ է Ներսիսի հայոց կաթողի-
կոսի – Արհնեալ ես, Որդի՛ եւ Բա՛ն Հաւր, ճառագայթ...

18. 117բ-9բ ժԷ. Կանոն ժամահար արհնելոյ –
Բերեն առաջի բեմին եւ լուսնան նախ ջրով...

19. 120ա ժԹ. Կանոն, աղաւթ սկի եւ մաղզման
արհնելոց – Կուսանան նախ ջրով եւ ապա գինով... եւ
եպիսկոպոսն ասէ զաղաւթս զայս. Արհնեալ ես, Տէր
Աստուած մեր, որ ետուր գնիւթս...

20. 120բ-6բ Ի. Եղաբերից Աւետարան էր չորս
գլխոյն – եւ յերեկոյի շաբաթու, յորում լուսանայր...
այլ հարն, որ առաքեացն զիս:

Վնասուած հատուածների լրացումներն ըստ ձեռ. 825, 1բ-
128ա: Բոլոր կանոնների խորագրերը գրուած են նաեւ ստ.
լս.ներում:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

83բ Զմեղուցեալ գրողս յիշեա՛ եւ Աստուած ողորմի
ասա՛:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

127ա (ժԶ. դ., բոլորգիր) [Յիշե]ցէ՛ք ի Քրիստոս
Աստուած գԳուռչիբէկ եւ զկողակիցն իւր՝ զԸՇաֆար եւ
գորդիքն իւր՝ զՄարտիրոս եւ զԲաղտայսար եւ
զԿիրակոս եւ զԹումայշան եւ զՄոջան եւ զՄեղուշ, որ
առ Աստուած փոխեցեալ, Քրիստոսն Աստուած, որ գայս
յարեւելից եւ սուրբ խաչն առաջի քո յատեալ երեւիս
քաղցրածայն|127բ|իւ կոշեայ, Տէ՛ր, զՇաֆար եւ
զԳուռչիբէկ եւ զՉաղար եւ զկողակիցն իւր՝ զՆոայ-
ֆար եւ գորդիքն իւրեանց՝ զԲուտախ եւ զԳորգիկ եւ
զԸՌւստակէս. ամէն: եւ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զՇաֆար
եւ զձնողս:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 70բ՝ «անունալ ամե»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «ԺԵ. դ., Մ[եարոյ] եպ[իսկոպո]ս», 2ա՝
«2569, Հ^{մբ} 808»:

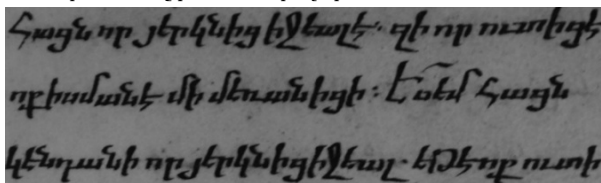
2570

Մ Ա Շ Տ Ո Յ Ձ Ե Ռ Ա Յ

ԻՍՊԻԼԵԱ գիւղ (Կեսարիոյ գաւառ)

ԳՐԻԶ, ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ Ներսէս երէց:

ԹԵՐԹ՝ 252-4 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1աբ, 2բ, 3ա,
1ա-3ա, 5ա, 249բ-52բ: ՊՐԱԿ՝ 2+Ա-ԻԱx12 (է՛ 10, ԻԱ՝ 8): ՆԻԹ՝
մագաղաբ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 17,2x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միսսին (12.5x
8.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 34ա): ՏՈՂ՝ 15: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ
շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստաղը
կանաչ մետախ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (թ. 1-
2) + 2 (թ. 251-2)՝ չգրուած մագաղաբ:

Նմուշ 34ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Յիսուս Քրիստոս՝ 6բ: Կ ի ս ա ի ո -
ր ա ն՝ 7ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա բ դ՝ 112բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա բ դ՝

ՁԶԳ. – 1535

թռնային, բուսական, տանա, կենդանի, խաչ: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝
թռնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, շագա-
նակագոյն, նարնջի, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, ստորին անկիւն-
ները բրբռուած, կապիչներն ու գամերն բնկած, դոնակը կծկուած,
լուսանցակողերի կարմիրը հիմնականում թափուած, կեղտո-
տուած, սկզբի թերթերը մասամբ խունացած, 6բ էջի մանրանկա-
րը մասամբ եղծուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

– 3բ-4ա Այս ինչ է կարգեալ ի գիրս – Ա. Մկրտու-
թեան... ԼԲ. Աղաւթս վասն ջուր արհնելոյ: Աղաւթք:

ա. 4ա-20բ [Ա.] Կանովն մկրտութեան – Յորժամ
քրիստոնեա առնեն, նախ չէ պարտ յեկեղեցին թողուլ...
Տէ՛ր Աստուած մեր, Աստուած բարերար... (4աբ-ի պա-
րունակութիւնը կրկնուած 5բ-6ա-ում):

բ. 20բ-9բ [Բ.] Կանովն պսակ արհնելոյ – Տանին ի դուռն եկեղեցոյ եւ ասեն... Ընթերցուած ի Ծնընդոց. եւ ասաց Աստուած. Արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում...

– 28բ-9բ Կանովն պսակ վերացուցանելոյ – եւ ասէ Սաղ. ԽԴ. Լ՛սւր դուստր...

գ. 30ա-4բ Գ. Կանովն հաղորդ տալոյ – Առնու քահանայն զփրկական խորհուրդն... եւ ասէ զաղաւթս. Տէր Աստուած ամէնակալ, ամէնագութ, ամէնախնամ...

դ. 34բ-56ա Դ. Կանովն յորժամ տղա վաղխնանի – Ասեն Սաղ. Առ քեզ, Տէր, համբարձի... Քարոզէ՛ Վասն ի վերուստ. Ամենակալ Աստուած, Հա՛յր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի...

ե. 56ա-90ա Ե. Կանովն զամենայն վաղխնանելայն յուղարկել թաղամբ – Ասեն կանոն՝ երկիրք պատմեն... Քարոզէ՛ Վասն ի վերուստ խա՛. Աստուած յաւիտենական, անսկիզբն, անեղ, անիմանալի...

զ. 90ա-4բ Զ. Կանովն ոգիհանգիստ առնելոյ – Ասեն Սաղ. ԼԱ. Երանի ում թողութիւն... Ընթերցուած յԱռակեաց. Պատուեա՛ զՏէր ի քոց արդար վաստակոց...

է. 94բ-8ա Է. Արհնութիւն աղի – Սաղ. Աստուած, ողորմեա՛ մեզ... եւ ասէ զաղաւթս. Արհնեալ ես, Տէր Աստուած, Արարիչ ամենայն արարածոց...

ը. 98ա-107ա Ը. Կանովն տեսնական արհնելոյ – Ածեն զխոստացեալն ի դուռն եկեղեցոյն... Ընթերցուած ի Դեստացոց. եւ կոչեաց զՄովսէս Տէր եւ խասեցաւ ընդ նմա...

թ. 107ա-11բ Թ. Կանովն աւագան արհնելոյ – եւ այս է կարգաւորութիւն... եւ եպիսկոպոսն ասէ զաղաւթս. Տէր Աստուած, մեծ եւ փառաւորեալ յամենայն արարածոց...

ժ. 111բ-32բ Ժ. Կանովն նաակատեաց եկեղեցոյ, պղծեալ տանարի յանարինաց, եւ շարժեալ սեղանոյ վերստին հաստատել... – եւ եպիսկոպոսն ասէ զաղաւթս զայս. Որ ունիս դու իշխանութիւն արարածոց քոց...

ժա. 132բ-53ա ԺԱ. Կանոն խաչ արհնելոյ – Բերեն յեկեղեցին, լուսացեն նախ ջրով... Ընթերցուած յԱռակաց. Երանեալ է այր, որ եգիտ զիմաստութիւն...

ժբ. 153ա-73ա ԺԲ. Կանովն ոտնըտալի – Ի մեծի աւուր հինգշաբաթին երեկոյին ժողովէ... եւ ի կատարման սաղմոսին քարոզէ սարկաւազն. եւ եւս գոհութիւն եւ երկրպագութիւն մատուցուք...

ժգ. 173ա-80ա ԺԵ. Քարոզ պատուիրանին, գորհանայն զեկուցանէ ժողովրդեանն – Նախ քան զսկիզբն խորհրդոյն ի վերա բեմին կարկառեալ զձեռն իւր ասասցէ զժողովուրդն. Լուարո՛ք ինձ, որդեա՛կք իմ, եւ զերկիւղ Տեառն ուսուցանեմ ձեզ...

ժդ. 180բ-94ա ԺԶ. Աւետարանի իղաբերից կարդա՛ – Աւետարան ըստ Մատթէոսի. եւ յերեկոյի շաբաթուն, յորում լուսանայր միաշաբաթին...

ժե. 194աբ ԺԷ. Կանովն սկի եւ մաղզմա արհնելոյ – Բերեն յեկեղեցին, լուսանան նախ ջրով եւ ապա գինով... Ասէ զաղաւթս. Արհնեալ ես, Տէր Աստուած մեր, որ ետուր մեզ զնիւթս զայս...

ժզ. 194բ-8բ ԺԸ. Կանովն զարմտիս սերմանեաց եւ զշեղ եւ զհնձան արհնելոյ – Սաղ. ԿԳ. Քեզ վայել է կցորդ... Ընթերցուած Յովելէ մարգարէէ. Քաջալերեաց, երկի՛ր, խնդա՛ եւ ուրախ լի՛ր...

ժէ. 198բ-206ա ԺԹ. Կանովն խաչալուս առնելոյ – Ասեն Սաղմոս. Ի կարգալ իմում. Ընթերցուած յերրորդ Թագաւորութենէ. եւ ասեն արք քաղաքին ցեղիսէէ...

ժր. 206ա-7բ [Ի.] Կանովն քառասնարեա տղա անկէ յեկեղեցի – Սաղ. Մտից առաջի սեղանի եւ ասէ զաղաւթս. Յո՛յս եւ փրկութիւն ամենայն արարածոց՝ Յիսուս Քրիստոս...

ժք. 207բ-8ա ԻԱ. Աղապք ի հարթել պատանաց – Քահանայն ասէ զերեքսրբեան՝ իւր կարգան, եւ զկնի զաղաւթս. Զքեզ աղաչեմք, Տէր Աստուած փրկութեան մերոյ...

ի. 208ա-9ա Կանովն հանդերձեղն սպաս արհնելոյ – Տանին յեկեղեցին, առաջի բեմին ի վեր ունելով ասեն... Աղաչեսցուք զմարդասէրն Աստուած, զի ընկալցի զսպասս զայս...

իա. 209ա-10ա Արհնութիւն նորակերտ գրոց – Տանին յեկեղեցին եւ հանեն յամբիոնն... Ասէ զաղաւթս. Արհնեալ ես, Տէր Աստուած մեր...

իբ. 210աբ Աղապք եղմնահարաց – Աստուած, որ զմարդկային բնութիւնս փոփոխականս եւ տկարս գիտես...

իգ. 210բ-1ա ԻԱ. Աղապք վասն երաշտի – Տէր Աստուած, որ յաղագս առ քեզ նախանձուն...

իդ. 211բ-30բ Կանովն ջուր արհնելոյ – Յաւուր յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... Ընթերցուած ի Զորրորդ Թագաւորութենէ. եւ ասեն արք քաղաքին ցեղիսէէ...

իե. 230բ-1ա Աղապք, որ ի կերակուրն միայն է պղծեալ – Տէր Աստուած մեր, որ զլիսաւորի առաքելոցն Պետրոսի... զի արհնէ եւ փառաւորէ զքեզ, Հա՛յր եւ Որդի՛ եւ Հոգի՛դ Սուրբ, այժմ եւ միշտ:

իզ. 231ա-7ա Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ շարական, որ ասի ի վերայ գերեզմանաց – Աստուած անեղ, անժամանակ, / Հա՛յր անըսկիզբն եւ անքանակ... յորում արդարքըն ժողովին / փառս երգել միշտ ընդ նոսին / երրորդութեանդ երբեակ անձին:

իէ. 237բ-44բ Նախադրութիւն խրատականի յաղագս աղապից, գորհարեալ է տեսնն Ներսէսէ, եղբայր Գրիգորիսի Հայոց վերադիտողի – Աղաւթք

հասարակաց քրիստոնէից... (239բ) Արդ, մեք աղաչեցուք զմարդասէրն Աստուած՝ բանալ զաչս մտաց ամենեցուն, յաւթաբարեմբ ուսանել զսա եւ հաւատով աղաւթել եւ Աստուծոյ լսելի լինել եւ յաղաւթելն զՔրիստոսի կաթողիկոս Հայոց եւ զեղբայր նորին զՆերսէս՝ զաղաւթիցս յարիննաւոյն յիշեսջիք ի Քրիստոս: Եւ որք արինակէք ի գիրս՝ զաղաւթ գրեցէ՛ք եւ զխրատական բանս զայստսիկ, եւ որ գրեն զսա, գրեսցին ի դպրութիւն կենացն յաւիտենից: Եւ որք ուսանին եւ աղաւթեն, ողորմութիւն ընկալցին ի Քրիստոսէ, եւ որք ուսուցանեն զընկերս, վարձս առցեն ի յԱստուծոյ, եւ որք գրենն մի առաւել քան զարինակս, բան կամ գիր |240ա| եւ մի նուագ, զի մի՛ այլեւայլ, այլ հաւասար լիցին ամենեքեան, ուր եւ գրեսցեն, եւ ախմարն ի գիրս ուղիղ դիտողացն տեսցեն գրեալ, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

– 240ա-4բ Աղաւթք իւրաքանչիւր անձին հաւատացելոց ի Քրիստոս առ սուրբ Երրորդութիւն եւ միաստուածութիւն – Հաւատով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ քեզ... եւ քեզ փառք եւ երկրպագութիւն եւ ամենասուրբ Երրորդութիւն եւ միաստուածութիւն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

իբ. 244բ-7բ Խոստովանութիւն քանակայից – Հրաժարիմ ի սատանայէ եւ ի շար կամաց նորա...

– 247աբ Եւ խոստովանանայրն ասէ – Ողորմեսցի քեզ Աստուած... շնորհաբ Սուրբ Հոգոյն հգարն եւ ողորմածն. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

56ա եւ՝ Ներսէս, ծառայս Աստուծոյ գրեցի զսա ԶԶԳ. (1535). յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն:

248ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեան եւ միաստուածութեան, եւ փառք հրաշալի զարութեանն, եղանակի անձնաւորութեանն, աններհակ կամակցութեանն, համակամ սիրելութեանն, անեզրական տէրութեանն, անվաղխճան թագաւորութեանն, շնորհաբաշխ մարդասիրութեանն՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան: Գրեցաւ արհնութիւնաբեր ցուցակս այս ի թվականութեանս հայոց ԶԶԳ. (1535), ձեռամբ մեղապարտ եւ անարժան գրչի Ներսէսի սուտանուն էրէց, ի գաւառս Կեսարիոյ, ի գեւղս, որ կոչի Իսպիլեա, ընդ հովան[ե]աւ Սուրբ Աստուածածնին եւ Սուրբ Թէոդորոսի զինաւորին: Արդ, աղաչեմ զամենեսեանդ, որ հանդի|248բ|պիք սմա տեսանելով կամ

արինակելով, յիշեցէ՛ք յառատ ողորմութիւն Աստուծոյ զՆերսէս գծողս եւ զվարպետն իմ՝ զՅովանէս Նաղաշն եւ զհայրն իմ՝ զՅովանէս քահանայն եւ զմայրն իմ՝ զՏովլաթն եւ զեղբայրն իմ՝ զԱստուածատուր եպիսկոպոսն եւ զքոյրն իմ՝ զԱննայն եւ զԽաթուն՝ զփոխիլն յառ Քրիստոս: Դարձեալ յիշեսջիք ի Քրիստոս զՆերսէս գծողս եւ զեղբայրքս իմ եւ զկողակիցս իմ, եւ զորդիքս իմ՝ զՍարգիս սարկաւագն եւ զԱւետիքն, զԿիրակոսն եւ զՍիմէոնն եւ Զաբարիայն եւ զգուտարն իմ՝ զԹուրվանդայն եւ զամենայն ընդանիքս իմ՝ զկենդանիքս եւ զհանգուցեալսն: Յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զգծողս զՆերսէս, որ շինեցի զմագաղառս սորա եւ դարձեալ գրեցի եւ ծաղկեցի, նկարեցի եւ կազմեցի զՄաշտոց զայս: |249ա| Մի՛ պահէք եւ պահանջէք եւ ի կարգալոյ մի՛ խնայէք, որ է թուղթս անմաշելի, գիրս անչնչելի, կազմ անքակելի, մի՛ խնայէք ի յատենի եւ պահեցէ՛ք ի յեկեղեցի եւ յիշէ՛ք եւ յիշատակէ՛ք զմեզ աղաւթիւք կամ Հա՛յր մեր յերկինս, սոյնպէս եւ պարգեւեսցէ՛ ձեզ զերկնից արքայութիւնն Քրիստոս, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 249ա (ԺԸ. դ., բոլորգիր) Դարձեալ յիշեսջիք ի Քրիստոս ի մեղաւոր սուտանուն Գրիգոր եպիսկոպոս, անուն ունիմ, գործս ոչ ունիմ, զայս սուրբ Մաշտոցս քէրեցի եւ սրբեցի, ինձ՝ մեղաւորիս Աստուած ողորմի ասացէ՛ք. ամէն:

2. 171ա (ԺԸ. դ., նոտրգիր, լս.) Յիշատակ տէր Խաչայտուր թօտցա (*):

3. 176ա (ԺԹ. դ., շղագիր, մատիտով) Մանուէլ Տէր-Կարապետով:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 2ա՝ «Մաշտոց, Հաւատով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ քեզ, Հա՛յր եւ Որդի՛ եւ Սուրբ Հոգի՛, անեղ եւ անմահ բնութիւն, արարիչ հրեշտակաց եւ մարդկան եւ յամենայն եղելոց», 56ա՝ «մեծի թաղումն», 75բ՝ «փայլի արգթարք քոյ այնպատում, փառաց ի քահանայք», 108բ՝ «մամարա մոհի», 166բ՝ «Մանուէլ, Մանուէլ, Մկրտիչ Աւետիկեան», 249բ, 251աբ, 252բ՝ զանազան տառեր, բառեր:

ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ 250բ-2ա՝ թռչնային լուսանցազարդ, մարդու պատկեր:

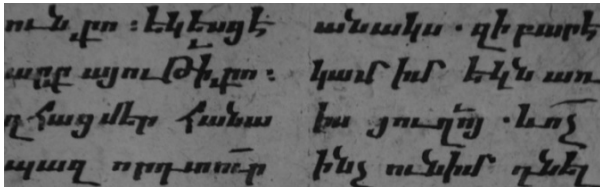
ՆՇՈՒՄ՝ 1բ՝ «2570, 2^ր 811, ԶԶԳ. – 1535, Մ[եսրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2571

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՄՏԱՅՈՒՅԱԿ ՄԿՐԱԽԻՅ ԱՐԿ.:

ԹԵՐԹ՝ 324. չգրուած՝ 1աբ, 89աբ, 249աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԸx12 (ԻԱ 8, ԻԸ 4): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18,5x13: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (12,5x9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 194ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղղ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը դրոշմագաղղ կարմիր կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀ-ՊԱՆԱԿ՝ Ա (վերջում)՝ սպիտակ չգրուած թուղթ:

Նմուշ 194ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ Ի Ս Ա Խ Ո Ր Ա Ն 2ա, 90ա, 147ա, 250ա: Լ Ո Ս Ա Ն Գ Ա Ր Պ՝ բուսական, թոչնային, խաչ, տանար: Զ Ա Ր Պ Ա Գ Ի Ր՝ հանգուցազիր, թոչնագիր: Գ Ո Յ Ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, մէջի կաշին վերից պատռուած, Ա. փեղկի վրայի զարդերը, կապիչներն ու զամերն ընկած, թերթերին խոնաւութեան հետեւ (մանաւանդ սկզբում եւ վերջում), ք. 1-15ի հիմքի մասերը թերթակի ցեղակեր, ք. 1, 12՝ կարից պոկուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 2ա-87ա Աւետարան Մատթէոսի:
2. 87բ-8բ Սկիզբն գլխոց: 90ա-145ա Աւետարան Մարկոսի:
3. 145բ-6բ Սկիզբն գլխոց: 147ա-248ա Աւետարան Դուկասու:
4. 248բ Գրովիւ: 250ա-321բ Աւետարան Յովհաննու (320բ-1բ Իրք կնոջն շնացելոյ): 322ա Նախագրութիւն:

ՅԻՇՄԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

322ա Փա՛ռք քեզ, անսահման, ան[հ]ուն, անհասանելի զարուծիւն, անքննելի տէրութիւն, անիմանալի էութիւնն, անզուգական անձնաւորութիւնն՝ Հա՛յր եւ Որդի՛ եւ Սուրբ Հոգի՛, արհնեալ եւ փառաւորեալ եւ երկրպագեալ յամենայն աստուածահաճոյ անձանց եւ ի մաքրելոց մտաց եւ ի բնաւին եղանակաց. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս զաւիտենից. ամէն: |322բ| [Ի]սկ չորից աւէտարանչացն խորհուր[դ] բազում արինակ տեսանի, զի ոմանք ասեն. թէ՛ չորից աւէտարանչացն են չորք անկիւնք արարածոց՝ արեւելք, արեւմուտք, հիւսիս, հարաւ. պարտ էր համասփիւռ քարոզել զԱւէտարանն, իսկ ոմանց հաճոյ թուցեալ ըստ չորից մշտայնոս գետոցն յաղենական աղբերեն յառաջ խաղաղացեալ առ ի տիեզերաց առդունմն, եւ անուն միուն՝ Փիսոն, Բ՝ Գեհոն, Գ՝ Տիկրիս, Դ՝ Եփրատէս. եւ սոցա նմանապէս թուով ուռձացեալք ի կենդանական աղբերէն ոռոգանել զպասքեալ միտս մարդկային բնութեանս, նոյն արինակ ըստ տեսութեանն Եզեկիելի քառակերպեան

ԺԶ. դար
|323ա| աթոռոյ՝ մարդ, առիւծ, եզն, արծիւ. զանմարմնոցն Տէր տեսանելով, բազմեալ ի փառացն աթոռ, իմանալի ցուցմամբ զխնմաս բոլոր բնութեանս զակնարկումն, որ աստուածապէս եւ տիրաբար բերմամբ նշանակէ զլինելն առ ի հողածինս՝ հոգեղինացն անմահից զմահկանացու առնել հաղորդս, եւս եւ ի գերակատար հանել ի փառս, վասն զի փառաց թագաւորն Քրիստոս փառակիցն Հար եւ Հոգւոյն զմերս առնելով բնութիւնն, ինքեան միացոյց աստուածութեանն, ուսուցանելով մի դաւանել Որդի, որ յԱստուծոյ Հարէ եւ որ ի Մարիամայ սուրբ կոյսէ անճառ միութեամբ, զոր աւէտարանականն ուսուցանեն բանք մինչ ի կատարած անպակաս եւ յանաւելուած հաւ|323բ|անութեամբ հաւատահաստատ կարգաւք, ի նոյն յարելով յառաքելաւանդս քարոզութիւնն, որ զաստուածախաւան վարդապետութիւնն դրոշմեալ՝ զսակաւս ի բազմացն առ ի հաւատալ, թէ՛ Յիսուսէ՛ Քրիստոս է Որդի Աստուծոյ, ըստ վեհին Յովհաննու հաւատալ եւ ըզկեանսն յաւիտեանական ընդունել յանուն նորա: Ուստի եւ տեսեալ զսորայս անճառ փրկագործութեան խորհուրդ, աստուածասէր եւ բարէպաշտ եւ երկիրդածն Աստուծոյ եւ ամենայն բարութեամբ լցեալ զՄկրտիչ սարկաւան եւ յիշատակ հանգուցեալ հարն իւրոյ՝ տանուէր Իմամվերդին եւ մարն՝ Հռուսիմին եւ եղբարցն՝ Աղասին, Պայանդուրին, Զաւարին, Մանկասարին եւ ամենայն արեան մերձաւորաց՝ կենդանեաց եւ հա|324ա|նցուցելոց. ամէն, որ է ի բընական գեւղն Դանդի եւ եռափափակ սրտի ցանկացեալ եղեւ յայսմ կեանսունակ եւ մեղսաքաւիչ տառիս եւ աստուածախաւս եւ հրաշագործ բանից փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի: Ստանա սայ արդար գոյից իւրոց՝ յիշատակ իւր եւ ծնաւոլաց իւրոց՝ հարն իւրոյ՝ Իմամվերդին եւ մարն իւրոյ՝ Հռուսիմին եւ կողակիցն իւրո՝ Մայրանին, որդոյն՝ Գրիգորին եւ եղբարն՝ Աղասին, եւ կողակիցն՝ Հիւրվանին, որդոյն՝ Թաթուսին, եւ փոքր եղբարցն՝ Պայանդուրին, Զաւարին, Մանկասարին եւ քեռցն իմոյ՝ Գուլչիւակին, Շահնագին եւ Գոզալին եւ մեծ պապին՝ Աղասին եւ կողակիցին՝ Շահնագին եւ հարեղբարցն իմոց՝ տէր Մկրտչին, Ալահվերդին եւ ամենայն յարեան մերձաւորս |324բ| իմ՝ կենդանիս եւ զհանգուցեալս, զգրեալսն կատարելով, թէ՛ Երանի որ ունիցի զաւակ ի Սիոն եւ ընդանի յերուսաղէմ, զսա ստացեալ զաւակ զսուրբ աստուածաբան գիրս՝ գանձ անպակաս յերկնից, եռափափա՛մ սիրով ետ գրել սուրբ Աւէտարանս ի հալալ վաստակոց իւրոց՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնաւոլաց իւրոց, եւ ետ ընծա ի սուրբ եւ ի հրաշափառ կաթուղիկէ (1,5 տող չգրուած) եւ իւր գերեզմանաց

տանս, եւ իւր հոգուն համար, եւ Իմամվերտի հոգուն, եւ իւր զաւակաց հոգուն, զի որք լուսաւորիք ի սուրբ յԱւետարանաւ՝ կամ կարգալով կամ արիւնակելով, յիշեսջիք զստացաւ սուրբ Աւետարանիս զՄկրտիչ եւ զհայրն՝ Իմամվերտին եւ զմայրն՝ Հռուսիսիսն եւ զեղբարսն եւ զայլ ամենայն/// (շար. թափուած):

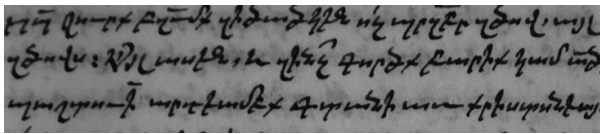
ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 24բ-5ա, 25բ-6ա, 26բ-7ա, 85բ-6ա՝ «սրբոյ Ավետարանս, որ զՄաթէոսի», 85բ՝ «Վասն թաղման եւ յարութեան Յիսուս Քրիստոս», 283ա՝ «տ ա ա ա ա, ասուն»: 295բ՝ «Մտա այս այսաւր անգկ»: ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «2571, 2^ր 814, ԺԶ-ԺԷ, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

2572

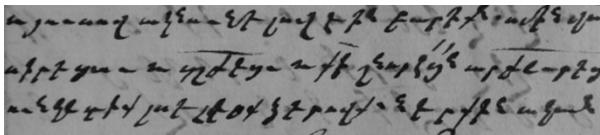
Գ Է Ո Ր Գ Ս Կ Ե Ի Ռ Ա Յ Ի, Մ Ե Կ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ե Ս Ա Յ Ե Ա Յ

ԺԹ. դար

Թերթ՝ 139+1 (կրկն.՝ ք. 50): ՊՐԱԿ՝ 1-18x8 (1ին՝ 4): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 18x11.5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13.5x8.5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 43ա), շղագիր՝ ք. 132-9 (նմուշ՝ 137ա): ՏՈՂ՝ 24: ԿԱԶՄ՝ վարդազոյն լաթ, մէջքը եւ փեղկերի հիմնամասը՝ կապոյտ գործուածք, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ՝ սպիտակ չգրուած թուղթ, մասն կազմաստափ:

Նմուշ 43ա

Նմուշ 137ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ ք. 4-5ի միջեւ թերթեր ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-139ա [Գէորգայ Սկետացոյ Մեկնութիւն Եսայեայ]

Տէ՛ս ձեռ. 1208, էջ 1ա-190բ: Նխոր/չիբ: ա/1ա-4ա (սկ. թափուած // շնորհացն եղեն եւ ոչ ըստ գործոց...): ք/4ա-5ա (միջին հատուածում թափուած՝ ասէ մեկնեցան ի տաճարէ անտի գալստի // Իսրայէլի Տէր ամենեքեան, որք թողին զքեզ...): գ/5ա-8ա: ղ/չիբ: ե/8աբ: գ/8բ-17բ: է/17բ-27բ: ը/27բ-32ա: ք/32բ-8ա: ժ/38բ-9ա: ժա/39ա-43բ: ժբ/չիբ: ժգ/43բ-5բ: ժդ/45բ-9ա: ժե/չիբ: ժզ/49աբ: ժլ/49բ: ժր/50աբ: ժր/50բ-2ա: ի/52ա-4ա: իա/54ա-7բ: իբ/57բ-61բ: իգ/չիբ: իդ/62ա-3բ: իե/63բ-6ա: իզ-իէ/չիբ: իը/66բ-70բ: իթ/70բ-5բ: լ/75բ-7բ: լա/չիբ: լբ/77բ-8ա: լգ/78ա-82ա: լդ/82աբ: լե/82բ-5ա: լզ/85ա-7ա: լէ/87ա-91բ: լը/91բ-5բ: լթ/95բ-7բ: լա/98ա-105ա: լա/105ա-7ա: լաբ/107ա-10բ: լազ/չիբ: լալ/110բ-1ա: լաե/111ա-4ա: լազ-լաէ/չիբ: լաը/114ա: լաթ/114ա-5ա: ժ/115ա-7բ: ժա/չիբ: ժբ/117բ-9բ: ժգ/119բ-29բ: ժդ/129բ-39բ: ժե-լգ/չիբ:

2^ր 1208 ձ-ի հմմտ. զգալի համաստուծներով, լուսանցնեւում հեղինականիշ անուններ՝ «Եփր» (Եփրեմ), «Յօհ» (Յովհանն), «Սրբ» (Սրբգիս), «Գրի» (Գրիգոր), «Կիր» (Կիրեղ) եւ աղբիւրների նշումներ: Տպ. տե՛ս Գէորգ Սկետացի, Մեկնութիւն մարգարէութեանն Եսայեայ, Ա. Էջմիածին, 2010, էջ 28-558:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «Մեկ. Եսայ. մարգ., 2^ր 2572, 846, ԺԹ, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

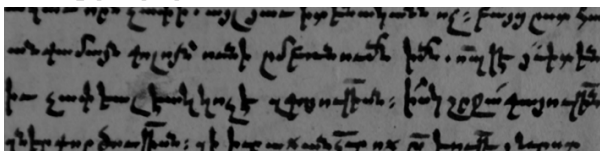
2573

Ս Ի Մ Է Ո Ն Գ Ա Ռ Ն Ե Յ Ի, Մ Ե Կ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Գ Ր Ո Յ Ն Պ Ր Ո Կ Ղ Ի

ՌՃՀԲ. – 1723

ՍԵՔԱՍՏԻԱ

ԳՐԻԶ՝ տե՛ր Արուսիւն: ՍՏԱՅՈՂ՝ Գալուստ վրդ.: Թերթ՝ 165. չգրուած՝ 164բ-5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԿx12 (Ա. 10, Գ. 11): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 16,4x10,9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (12,7x8): ԳԻՐ՝ նոտրգիր՝ ք. 1-129ի համեմտ ք. 130-64 գրուած անկի խիտ եւ մանրագիր (նմուշ՝ 56ա): ՏՈՂ՝ 21-23: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը կարմիր կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 56ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 5ա: Զ ա ռ - դ ա գ ի ռ՝ թռչնագիր, համգոցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, Ա. փեղկի տախտակը կտորուած, աստառը պոկուած, կապիչներն ու գամերն

ընկած, թերթերին զանազան հետքեր, լուսանցակողերը գունաթափուած, կեղտոտուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-164ա Սիմէոն Գառնոյ եպիսկոպոսի արարեայ Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի

Տէ՛ս ձեռ. 874, 11ա-115ա: Յռչբն/1ա-3ա: Յանկ/3ա-4բ: ա/5ա-13բ: ք/13բ-5ա: գ/15բ-22ա: ղ/22ա-30ա: ե/30ա-46բ: գ/46բ-52բ: է/52բ-7ա: ը/57ա-63ա: ք/63ա-70բ: ժ/70բ-2ա: ժա/72ա-4բ: ժբ/75ա-7բ: ժգ/77բ-8բ: ժդ/78բ-81ա: ժե/81ա-2բ: ժզ/82բ-8բ: ժլ/88բ-94բ: ժր/94բ-6բ: ժր/96բ-7բ: ի/97բ-8բ: իա/98բ-106ա: իբ/106ա-9բ: իգ/109բ-16ա: իդ/116ա-8ա: իե/118ա-21բ: իզ/121բ-32բ: իէ/132բ-43ա: իը/143ա-59բ: իթ/159բ-64ա: Յշտկրն լուծողի գրոցա/164ա: Յշտկրն թարգմանի գրոցա/չիբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

4բ Աւգնեա՛, Հոգիա Սուրբ Աստուած ճշմարիտ:

164ա Գրեցաւ սա ի քաղաքն Սեբաստիայ, ընդ հո-
վանեալ Սրբոյն Սարգսի Զորավարին եւ որդոյն նորա
Մարտիրոսին, ձեռամբ անիմաստ գրչի՝ տէր Մինասի
որդի տէր Արուսեանին, ի վայելումն Գալուստ վարդա-
պետին, թվին ՌՃՀԵ.* (1726), մարտ ամսուն ի մէկն,
պատկեր աւուրն ուրբաթ. վերջ. ՌՃՀԲ. (1723):

* Այս թուականը սկզբնապէս եղել է՝ ՌՃՀԲ, սա-
կայն 1726 թ. Գալուստ վարդապետը ձեռագիրն ստա-

ցել է եւ ՌՃՀԲ.ն դարձրել ՌՃՀԵ.՝ իր ստացման թուա-
կանի:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 165աբ՝ անընթեռնելի (գրած, յետոյ
չնշած):

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա (սեւ թանաքով ութանկին)՝ անըն-
թեռնելի:

ՆՇՈՒՄ՝ մէջքին՝ «Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի, 34»,
1ա՝ «Հ^մ 860, 2573, ՌՃՀԵ. – 1726, Մ[ետրոպ] եպ[իս-
կոպո]ս»:

2574

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ր Բ

ՌՄԶ. – 1821

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէս տիրող՝ 6ա:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 2բ (1855 թ., նոտրգիր) 23 հոկտեմբերի 1855.
Ծնաւ Յովակիմ տիրացու Յակոբեան* Մաթուեանց, ի
մեծ բատերազմին, որ է Օսմանյու, Ինկիլիզ եւ Ռուան,
ի 27 փետրվարի 1855 ամի, յամի ազկական ՌՅԴ.ին
(1855):

*Յակոբեան հայրանունը սկզբնապէս եղել է՝ Շահ-
բազեան:

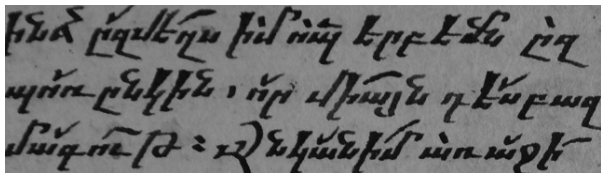
2. 5ա (1855 թ., շղագիր) 25 հոկտեմբերի 1855.
Վախճանեցաւ Զաֆար պատանին, որ էր որդի Մա-
թեանի, որ լինի ի մեծ բատերազմին Օսմանյուն, Ինկի-
լիզն եւ Ռուան ի թիւին փրկչական ի 24 սեբտեմբերի
1855 ամի եւ յամի ազգական 1304ին (1855):

3. 2բ (1858 թ., շղագիր) Ծնաւ Զաֆարիայ տիրա-
ցու Յակոբեան եւ էր այն տարին յոյժ շորութիւն, ի
Լուանի 15ին, օրն շաբաթ, երեկոեան ժամուն, ի 14
յունիսի 1858 ամի, յամի ազգական ՌՅԷ. (1858), ի
գիւղն Բաշֆանդ:

4. 3բ (1866 թ., շղագիր) Ծնաւ Սովիա Տէր-Յակո-
բեան ի 13 սեպտեմբերի 1861 ամի: Ծնաւ Սողոմոն
Տէր-Յակոբեան, եւ էր այն տարին յոյժ թանկութիւն.
ձորենի բեռն տասներեք մանէթ: Լուսինի 15ին, օրն
ուրբաթ, ի մահիսի ութին 1864 ամի, ի գ. Բաշֆանդ:
Վախճանեցաւ Սողոմոն Տէր-Յակոբեան 10 մայիսի
1866: Ծնաւ Զանջան (՝) <տէր> Տէր-Յակոբեան ի 15
յուլիսի 1866 ամի:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա՝ «Տէրն մեր յոյս է, տէր շատ տիրա-
ցու նորա համար կու աղօթէր սիրով, հաւատարիմ է
մեր ազգին, թէ զանօրէնութիւն իմ քննես, տէր տէր իսկ
ո՞ կարէ կալ առաջի քո, գի ի քէնէ բարութիւն: Տէր մեր
յուս մատուցանեմ, ցնձայ մատ, մեղալոր սէր խաչի
արար տէր Ավաթ, Աբրահամ եւ, տէր Վա[ր]թան, տէրն
մեր յոջս, տէր շատ տիրացուն է համար կու աղօթէր
սրով»:

ԹԵՐԹ՝ 139 (գրչի էջակալում՝ 1-282, որ է՝ 7ա-139բ). չգրում՝
1աբ, 3ա, 4աբ, 5բ, 6բ, 22բ: ՊՐԱԿ՝ 6+Ա-ԺԸx8 (Ժէ 3, ԺԸ 2):
ՆԻԻԹ՝ բուլթ, յուսողոյնով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 17x10,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝
միասին (12,5x7,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 32ա): ՏՈՂ՝ 19:
ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ,
սատառը ծաղկաթուղթ. յուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝
Ա-Գ + Գ-Զ՝ չգրում՝ թուղթ:

Նմուշ 32ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – 2 ա ռ գ ի ռ՝ թոյնագիր (31ա):
Գ ո յ ն՝ սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից թերթեր բնկած, Ի. դ.ում վերա-
կազմուած հին եւ նոր կաշուով, հին եւ նոր կազմաստառով՝
դրոշմագարդ մետաքս. կան աղտոտուածութեան, խոնաւութեան
եւ այլ հետեւեր, յուսանցակողերը գունաթափ, կեղտոտուած, ք.
135-6ի միջեւ 1 թերթ, 136-7ի 4 թերթ, 137-8ի 3 թերթ բնկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

6ա-139բ [Տիպոյ.] Գիրք, որ կոչի Աղօթամատոյց, ի
հայրապետութեան տեառն եփրեմի երիցս երանեալ
սրբազան կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, յամի
փրկչին մեռոյ 1821 եւ ի թուականիս հայոց ՌՄԶ.
(1821):

Տէս ձեռ. 585, 1ա-64ա, 132ա-80ա: 1/7ա-60բ: 2/60բ-
98բ: 3/98բ-105բ: 4/105բ-9բ: 5/109բ-13բ: 6/113բ-22ա (խորա-
գիրը՝ չիք): 7/122ա-32ա (չիք՝ «Առ դրունս եկեղեցւոյ Սաղմոս –
Ուրախ եղէ ես... (ծայրաքաղ), [Քարոզ] – Սուրբ եկեղե-
ցեաւս..., [Աղաւթք] – Առ դրան..., [Աղաւթք] – Ի յարկի
բում..., Սաղմոս՝ յորժամ յեկեղեցին մտանեն – Աղաղակեցէք...
(ծայրաքաղ), [Աղաւթք] – Աղաչեսցուք..., Արհնութիւն մարմ-
նոյ, սեղանոյ: Սաղմոս, կցորդ – Աչք ամենեցուն... Բարձր առ-
նեն..., [Քարոզ] – Եւ ես..., Աղաչեսցուք..., [Աղաւթք] – Արհ-
նեա՛, Քրիստո՛ս Աստուած..., Զկնի արձակման սեղանոյն Սաղ-
մոս – Տէր Յիսուս, լցաք... (ծայրաքաղ), [Քարոզ] – Եւ ես...,
Գոհացարութեամբ..., [Աղաւթք] – Արհնեալ ես...»): 8/չիք: 9/132ա-
9բ (վերջը թափուած մի՛ մտաներ ի դատաստան ընդ ծառայի
բում, այլ փըր//): 10/չիք:

Հ^մ 585 ձեռագրի հմմտ. որոշակի տարբերութիւններով,
տե՛ս ժամագիրք, յերուսաղէմ, 1866, էջ 10-570:

Մաթէոսեանց ի մեծ բատերազմին, որ է Օ[ւ]մանլու, Ինկիլիզ: Ի այրսպանի ի վէրս ի: Ծնաւ Մկըրտիչ Պապալօ: Ծնաւ տէր Յակոբ: Ծնաւ Յովակիմ տէր ի այր սպանի ինձ սպանի ի վէրս: Գրիգոր, տէր Մարտիրոս[եան]: Ծնաւ Յովակիմ տիրացու Շահբազեան Մաթոսեանց ի մեծ բատերազմին, որ է Օսմանլու, Ինկիլիզ եւ Ռուան: Տէր Յա ի այր սպա»: Յա «/// շոխշբածու բառ ծնուդ Կարակապետեան Դարալակազու նաշալիկին խոնար շապարա խնդրե մեզ: Ծնաւ Զաքարիա: Ծնաւ Սոփին: Նորաշէնցի էվազին տալու եմ 3 եւ 7

շահի: Ծնաւ Գրիգոր Մարտիրոսեան Խաչատուր»: 1ա-3ա՝ գանազան բառեր, տառեր, 4ա՝ «Այբուբեն՝ Ա-Կ», 6բ՝ «Կրթարիմ ժամ օրհնողին, ձայնին մեղան», 22բ՝ «Կանոնայ գլխ. ձայնին, հանգստեան շարան կամ այսօր ծնաւ ձայնին, ալէլուեան ձայնին, աւետարանն ձայնին»:

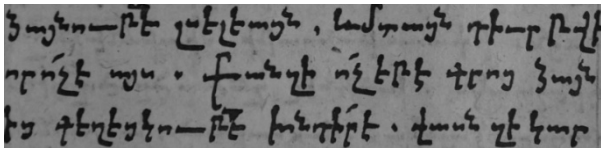
ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աա, պհպ. Գա՝ «2574», 1ա՝ «2574, 2^ր 880», պհպ. եբ՝ «Վերակազմուած է հին ու նոր կաշիով, հին ու նոր կազմաստառով: Գլխաւոր վերականգնիչ՝ Ա. Խաչատրեան, Երեւան, 1973 թ.»:

2575

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ժէ. դար

ԹԵՐԹ՝ 336. չգրուած՝ 1բ-2ա, 66աբ, 82բ, 148աբ, 149բ, 165բ-70բ, 256բ, 299ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼX12 (Ա. 17, 2, Ժ, ԺԱ, ԺԶ, ԺԸ, ԻԶ 14, ԺԲ, ԻԱ, ԻԵ 6, ԺԳ 9, ԺԵ, ԺԹ, ԻԳ, ԻԷ 10, ԻԿ 8, Լ 4): ՆԻԻԹ՝ բուրթ, լուսագծերով (թ. 256-308): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18x13,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (15.5x9): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 143ա): ՏՈՂ՝ խառն՝ 16-24: ԿԱԶՄ՝ մուգ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը վանդակազարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 143ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 4ա: Լ ու ա ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցազիր, թղնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, շագանակագոյն, սև:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. որոշ թերթեր մասամբ գեցակեր, կան զանազան հետեր, ստորին լուսանցներում (յատկապէս թ. 181-246) խմատութեան հետեր, լուսանցակողերը կեղտոտուած-սևացած, ստ. լուսանցը եզրահատուած, որից պրականիչերը վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

– 2բ-3բ Յանկ բարոզգրոցս – Ա. Վասն տարեմտին... ԽԸ. Ի պատմութիւնէ Հարանց վարուց, Վասն աղօթից, Վասն ողորմութեան, Վասն ոչ դատելոյ զընկերն. եւ այլոց պատմութեանց:

4ա-336բ [Քարոզգիրք]

ա. 4ա-12ա Ա. Վասն տարեմտին, ի բանն, որ ասէ. Փող հարէք ի գլուխս ամսոց յաւուր նշանաւոր ի տարեկանաց – Ի տօնս տարեկանաց մերոց... եւ բազմագուծ ռոզորմութեանն Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որ է արհնեալ ընդ Հօր իւրում եւ ամենասուրբ Հոգւոյն (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., Ա.):

բ. 12բ-7բ Բ. Նորին Վասն մխիթարութեան ի բան իմաստնոյն որ ասէ. «Սակաւ մի սուգ տա ի վերայ մեռելի» – Որպէս կրկին են կեանք... գիտէ, զի առանց նորա ոչ գերծանի ի ցաւոցն, վասն այսոր (չշարունակած. Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ԾԸ.):

գ. 18ա-23բ Գ. Նորին Վասն աղօթից, ի բանն Աուկասու. Յամենայն ժամ պարտ է աղօթել եւ ոչ ձանձրանալ – Վարդապետք ասեն, թէ աղօթքն յոյժ օգուտ է... իսկ դու ոչ վասն քո, այլ փախչել փութիս (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ՀԹ.):

դ. 23բ-8ա Դ. Նորին Վասն աղօթից. Յորժամ յաղօթս կայք, մի շատախօս լիցիք – Զաղօթիցս բան ոչ միայն հաւատացեալք... կիզցէ զինքն եւ զմեքենայս նորա (Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԶԲ.):

ե. 28ա-30բ (կրկն.՝ 218բ-20բ) Ե. Նորին Երկրորդ կիրակիին. Վասն հիւրնկալութեան, ի բանն Զհիւրասիրութեան – Ի մէջ ամենայն կենդանեաց... Այսպէս մեծ շահ գոյ ի հիւրնկալութեանն (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ՀԴ.):

զ. 30բ-5ա (կրկն.՝ 221ա-5բ) Զ. Յայլմէ Վասն ողորմութեան, ի բանն. Եղերո՛ւք գրթած, որպէս եւ Հայրն ձեր երկնաւոր գրթա – Յորժամ տեսանէ հայրն զորդին իւր... Այս է խորհուրդ պահոցս, որպէս ցուցաւ (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ՀԵ.):

է. 35ա-8ա Է. Նորին Վասն ծննդեանն, ի բանն Սաղմոսին. Տէր ասաց ցիս, Որդի իմ ես դու – Ծնունդն Քրիստոսի կրկին ուսուցանեն... յիշատակութիւն է եւ ծննդեան եւ մկրտութեան ի միասին տօն:

ը. 38ա-42բ Ը. Նորին ծննդեան, [ի բանն.] Բանն մարմին եղել – Այնքան բարձր եւ խոր է... եւ ընդ մոգուցն երկրպագութեան ծնիցելոյն Քրիստոսի Աստուծոյ, որ է արհնեալ ընդ Հօր իւր:

թ. 42բ-5բ Թ. Դարձեալ Տեառնընդառաջին, [ի բանն.] Իբրեւ լցան ատուք սրբութեան – Լրումն օրինաց եւ մարգարէից... եւ զփառս մշտնջենաւոր սրբաբանութեամբ ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգոյն յաւիտեանս (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ԺԵ.):

ժ. 46ա-50բ Ժ. Նորին Վասն պահոց եւ վասն Առաջաւորին, ի բանն Յովհաննու. Ահա Գ. – Վասն պահոց նախ գիտելի է... եւ զերմեռանդ տօնասէրս

մասնակից արացեց սրբոց իւրոց. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ԻԶ.):

Ժա. 51ա-7բ ԺԱ. Նորին Վասն մանկանց եւ երիտասարդաց, ի բանն Ժողովողին. Յիշեա՛ զԱւարիչն յաւար մանկութեան քո – Ի մէջ ամենայն կենդանեաց... եւ ոչ այլ ոք, վասն որոյ ասէ շաւիղ նաւի (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., Խ.):

Ժբ. 57բ-60բ ԺԲ. Վասն եկեղեցոյ, ի բանն. Յեկեղեցի բարեբանեցէ՛ք զԱստուած – Նախ պարտ՛ւ արժան է մեզ իմանալ... եւ անբժշկելի խոցից, որ ի սատանայէ ներգործի:

Ժգ. 60բ-5ա ԺԳ. Յայլմէ Վասն կարգի քահանայութեան – Վարդապետք ասեն, թէ Ամենակալն Աստուած ոչ եթող ինչ... այսպէս ընտրին քահանայն (Տաթեւացի, Ամառան հտ., Խ.):

Ժդ. 65բ-72բ ԺԴ. Նորին [Վասն] ձեռնադրութեան, ի բանն. Քահանայք քո զգեցցին զարդարութիւն – Նախ պարտ է գիտել. Զի՛նչ է սահման քահանայութեանն... սրբեցէ՛ք եւ բժշկեցէ՛ք ի փառս Աստուծոյ (Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԼԷ.):

Ժե. 72բ-6ա ԺԵ. Նորին Վասն է. խորհրդոյ մկրտութեան, ի բանն. Եթէ ոք ոչ ծնցի ի շրոյ եւ ի – Եւ արդ, զայս հարցանեմ... եւ յայտնի պարտ է ցուցանել զդաւանութիւն հաւատոյն առաջի ամենայն մարդկան:

Ժզ. 76ա-84ա ԺԶ. Յայլմէ Վասն պատարագին, ի բանն. Առ Յիսուս հաց, արհնեաց – Վարդապետք ասեն, թէ սէրն պատճառ է միաւորութեան... ճիշտ մարմին եւ արիւն Քրիստոսի, որ էքարձ ըզմեղս աշխարհի (Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԼԶ.):

Ժէ. 84ա-7բ ԿԹ. (=ԺԷ.) Նորին Վասն յարութեան Զաակին – Արդ, նախ տեսցուք, թէ զի՛նչ է յարութիւն... եւ զոր ասէր ինքն Քրիստոս. Ես եմ յարութիւն եւ կեանք:

Ժը. 87բ-96ա ԺԸ. Նորին [Վասն] Համբարձման, ի բանն. Հանէ զաշակերտսն ի Բեթանիա, ամբարձեալ ձեռն եւ արհնեաց զնոսա եւ վերացաւ յերկինս – Ամենայն տօնք տնօրէնութեան Բանին Աստուծոյ... Ապա յայտ է, թէ որչափ ժամանակս եհաս յաթոռն իւր Քրիստոս (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ՃԽԵ.):

Ժր. 96բ-101ա ԺԹ. Նորին Վասն գալստեան Սուրբ Հոգոյ, ի բանն Դաւթի. Ի գումարել երկնատրին զթագաւորս ի վերայ նորա ձիւնասցի – Արդ, յառաջ քան ի մտանել ի տեսութիւն բանիս... որում զմեզ արժան արացէ մշտաբոլս շնորհաց Հոգւոյն Սրբոյ ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, ըստ որում Հօր միանգամայն եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

Ի. 101ա-4բ Ի. Նորին Մեծի ուրբաթին, ի բանն. Ի մէջ կենդանեաց ծանիցես դու – Բազմադիմի է տեսութիւն բանիս... եւ կատարեցաւ գիրն, թէ ընդ անօրէնս համարեցաւ (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ՃԼԱ.):

Իա. 104բ-10ա ԻԱ. Դարձեալ Վասն խաչելութեան, [ի բանն]. Ես յորժամ բարձրացայց, զամենեսեան ձգեցից առ՝ – Որպէսզի մեծ են գործք քո, Տէ՛ր... եւ ժառանգութեան անթառամ պսակացն եւ յաւիտենական անտրտում ուրախութեանցն, Յիսուս Քրիստոս Տէր մեր (Տաթեւացի, Զմեռան հտ., ՃԼԲ.):

Իբ. 110բ-4ա ԻԲ. Վասն այլակերպութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Զի այսպէս ասէ սուրբ Աւետարանիչն Դուկաս... որ գայ Խ. (40) օրով յառաջ, քան զտօն սրբոյ խաչին. ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ:

Իգ. 114ա-8ա ԻԳ. Նաասարդի Ե. եւ օգոստոսի ԺԵ. Տօն է ամէնօրհնեալ սուրբ կուսին Մարիամու Աստուածածնին – Պարտ եւ արժան է գիտել ըզգրեալ սքանչելիսն... եւ երկայնամատունք լի ամենայն շնորհօքն Աստուծոյ եւ ընտրութեամբ ի փառս Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ:

Իդ. 118բ-47բ ԻԴ. Յառա[ջա]բան. Դաւթի Մեկնութիւն Աթանասի եպիսկոպոսի Աղէքսանդրացոյ – Զամենայն երգոց Սաղմոսացն Դաւթի... զոր պատրաստեաց Աստուած սիրելեաց իւրոց, որում փառք Հօր եւ Որդւոյն եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Իե. 149ա [Խրատք] – Առաքեցից զքեզ յօգնակալութիւն զմանկունս իմ զԵսայիաս եւ զԵրեմիաս... հանդարտեանց եւ հանգէ՛ր ժողովուրդ իմ, քանզի եկեսցէ հանգիստ քո:

Իզ. 150ա-3ա ԻԵ. [Վասն արբեցութեանն] – Իսկ արբեցողին ասէ Պօղոս. Մի՛ ըմպեր գինի... եւ խնդրել յԱստուծոյ զօգնութիւն եւ պահպանութիւն:

Իէ. 153բ-5բ ԻԶ. [Վասն գողութեան] – Տեսցուք զբանն, որ ասէ. Մի գողանար: Արդ, յառաջին հասակն... այսպէս ծանրագոյն է զրկելն եւ գողանալն վասն որոյ զգուշացուցանէ Մի՛ գողանար:

Իը. 155բ-9բ ԻԷ. Յայլմէ Վասն բանբասողաց, ի բանն Յակոբայ. Մի՛ բանբասէ, եղբա՛ւրբ – Վարդապետք ասեն, թէ հոգեւոր գողութիւնն ծանր է... վասն այն ասէ Յակոբոս. Մի՛ բամբասէք, եղբարք (Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԾԵ.):

Իր. 160ա-4ա ԻԸ. Նորին Վասն նախանձու. Մի՛ նախանձիւր ընդ շարս – Այսինքն թէ, ով որդեակ իմ... եւ փախիցուք ի նախանձուէ եւ յագահութենէ (Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԿԲ.):

Ի. 164ա-5ա ԻԹ. Նորին [Վասն] լեզուի: Լեզու հուր զարդ անիրատւութեան, ասէ Յակոբոս ի Կաթողիկեայք – Աստուած ըզմարդս որպէս զբաղաք է ստեղծեալ... որպէս հրամայէ Տէրն ի ներքուտէն (շշարունակած. Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԾԸ.):

Իա. 171ա-4բ Ի. Նորին [Վասն] մահու ի բանն. Պատուական է առաջի Տեառն մահ – Վարդապետք ասեն. Որպէս զանագան են մարդոյ կեանք... որով եւ

մեզ արժանաւորս արասցէ Քրիստոս Աստուած աշակողման դաս (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԽԸ.):

լր. 175ա-9բ ԼԱ. Նորին ի նոյն խորհուրդ, [ի բանն]. Պատուական է – Վարդապետք ասեն, թէ մահն բաժանի յԲ.ու... Բ.քն հեռանան ի բարոյն եւ կորնչին (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԽԹ.):

լգ. 180աբ ԼԲ. [Վասն աղօթից] – Իսկ զի՛նչ է, զոր մարգարէն նսայի ասէ. Ի գիշերաց կանխէ հոգի իմ... զոր երգեսցին ի ծնունդն փրկչին:

լդ. 181ա-8ա ԼԳ. Նորին Վասն մեղաց եւ ուրացողաց, Վասակայ եւ այլոց, ի բանն. Ո՛հ, որոց թողեալ իցէ զհանապարհս ուղիղ եւ գնացեալ ընդ հանապարհ – Ճանապարհ կենցաղոյս կրկին է... եւ մոռացեալ զուխտն աստուածեղէն (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԽԳ.):

լե. 188ա-93ա ԼԴ. Նորին Վասն ոգէվարին, ի բան առաքելոյն. Արդ, աւլք գապառազինութիւնն Աստուծոյ, զի կարող լինիչիք ի դիմի հարկանել յաւուրն շարութեան – Չամենայն ինչ, զոր արար Աստուած, բարի են յոյժ... մշտաբարբառ երգով փառաւորել զամենասուրբ զերրորդութիւնն յաւիտեանս յաւիտենից (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԽԺ.):

լզ. 193ա-200բ ԼԵ. Դարձեալ վասն ոգէվարին, ի բանն. Հայի ի բարձունս եւ յափշտութիւն ի հանապարհին – Վարդապետք ասեն. Յորժամ ելանէ հոգին... եւ յանարտում ցնծութիւնն կենացն յաւիտենից ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որ է արհնեալ ընդ Հօր եւ (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԽԷ.):

լէ. 200բ-4ա ԼԶ. Նորին Յառաջին կիրակէն, ի բանն. Ճրագ մարմնոյ ակն է, եթէ ակն – Ամենայն բանք առակաւոր քարոզութեանցն Քրիստոսի... եւ սանձ զնէ զբանականութիւնն եւ զԱստուծոյ երկիրն եւ զպատուիրանն (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԿԸ.):

լը. 204ա-10բ ԼԷ. Յայլմէ Վասն առաջին աւուրն, ի բանն. Յորժամ յաղօթս ասասցիք Հայր [մեր] – Վարդապետք ասեն, թէ աղօթս այս յոյժ պատուական է... եղբայրութեան իւրոյ եւ որդիութեան Հօրն երկնաւոր եւ ժառանգ (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԿԹ.):

լր. 210բ-8բ ԼԸ. Նորին ի սկիզբն պահոցս Խ.նորդաց, Վասն խոստովանութեան, ի բանն. Լուացո՛ւմ – Չարբութիւն յաղտեղութեան ոչ միայն ի կենդանի մարդս տեսանեմք... որ խղճի մտացդ ոչ դատէ զքեզ (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԿՊ.):

- 218բ-20բ ԼՊ. տե՛ս 28ա-30բ Ե.
- 221ա-5բ Խ. տե՛ս 30բ-5ա Զ.

խ. 226ա-33բ ԽԱ. Նորին ի բանն, որ ասէ Յակովբոս, թէ Հաւատք առանց գործ մեռեալ են – Ասեն վարդապետք, եթէ առաքինութիւն է առնելն... եւ առաւել չար, քան զանհաւատսն (Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԺԳ.):

խա. 233բ-5ա ԽԲ. Նորին Վասն զրկանաց, ի բանն ժողովողին, որ ասէ. Տեսի զրպարտութիւն ի ներքոյ Արեգական եւ զարտաստք զրպարտելոցն, եւ ոչ ոք էր, որ մխիթարէր զնոսա – Ի բազում եւ զանազան մեղացն... Աստուծոյ հրամանացն հակառակի եւ էլցէ յաւիտենից յանմահական կենացն (Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԼԱ.):

լւր. 235ա-8բ ԽԳ. Յայլմէ Վասն պահոց, ի բանն. Պահեալ զԽ. (40) տիւ եւ ապա – Վարդապետք ասեն. Ամենայն մեղք Գ. աստիճան ունի... զի առողջութիւն մարմնոց ի ձեռն պահոց կարեմք ստանալ (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԻԲ.):

լւգ. 238բ-46բ ԽԴ. Յայլմէ [Վասն] պահոց, [ի բանն.] Պահեալ զհառասուն տիւ – Ասէ Յոր, թէ՛ Կենսք մարդկան պատերազմ է... ի մեծ պահոցն միաճաշակ լինել ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ, որում փառք յաւիտեանս. ամէն (Տաթեւացի, Չմեռան հտ., ԻԳ.):

լւդ. 246բ-51ա ԽԵ. Վասն ողորմութեան, [ի բանն.] Տուր բաժին է.անց, այլեւ եւ Լ.ից – Ասեն վարդապետք, եթէ զամենայն ինչ, զոր տվեալ է Աստուած մարդոյս... ընդ որում ընդաբոյս է ողորմութիւնն նմա (Տաթեւացի, Ամառան հտ., ԳԷ.):

լւե. 251բ-4բ ԽԶ. Վասն ճաշու ժամուն – Աստանօր պարտ է մեզ կալ յաղօթս... յորմէ բազում նշանք լինին ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ:

լւզ. 255ա-6ա ԽԷ. Նորին Ոսկեանց եւ Սուքիասեանց: Յառակաց. Պահեա՛ ըզբանս ի սրտի բում – Գրէ աստուածաբան աւետարանիչն Յոհանէս... մինչ ի կատարած ընդ նրմա միաւորին անբաժանապէս:

լւէ. 257ա-8ա Խ [Ա.] Թեսաղունիկեցոյց զլուս Բ., Թ. համար – Յիշեցէ՛ք, եղբա՛րք, ըզվաստակն մեր... (Թսղնկ. Բ. 9-20):

լւը. 258ա-9ա Առաջին Կորնթացոց, զլուս Թ, Գ. համարն – Մի՛թէ ոչ ունիցիմք իշխանութիւն... (Ա. Կրնթ. Թ. 4-20):

լւր. 259ա Խ Գաղատացոց Զ. զլուսն, Գ. համարն – Այլ ամենայնի ընծայեցուցէք զանձինս ձեր... (Բ. Կրնթ., Զ. 4-7):

ձ. 259բ-60ա Խ Կորնթացոց Գ. զլուսն, Ե. համարն – Սպանէք այսուհետեւ զանդամս ձեր զերկրաւոր... (Կղա. Գ. 5-15):

ձա. 260աբ (Կրկն.՝ 320ա) Եսայի մարգարէն – Եւ ես յո՛հ հանգեայց, եթէ ոչ ի հեզս եւ ի խոնարհս... (Ես. ԿԶ. 2-4):

ձբ. 260բ ՅԱռակաց – Եթէ զարդարութիւն ոք սիրէ... (Իմաստութիւն Սողոմոնի, գլ. Ը. 7):

ձգ. 261ա-5բ ԽԸ. Վասն աղօթից – Պատմէր մեզ հայրն Յակոբ, եթէ մինչ մանուկ էի... 261աբ եւ այլում ժամու դարձեալ տեսի... 261բ-2բ Ասաց հայրն Լուկիաս... 262բ Յհայրն Մակարիոս հարցին ոմանք...

262բ եղբայր ոմն ոչ մեկնէր ի ձեռագործէ իւրմէ... 262բ-3ա Ասաց ծերն. եթէ ոք պահեսցէ զանձն ոչ վնասել ընկերին... 263աբ Ասաց ծերն. եթէ առնես զձեռագործ ի սենեկի քո... 263բ Իսկ առ հայրն Յովսէփի գնաց երբեմն հայրն Ղովտ... 263բ Իսկ վասն հօրն Արսենիոսի ասէին... 264աբ Ասէին զձերոյ ումեմնէ, որ բնակէր յԱսորիս... 264բ Ասաց հայրն Թէոդորէ ենետացի... 265ա Գնացին երբեմն եղբարք ոմանք փորձել ըզհայրն Յոհաննէս կարծիկն... 265բ Նոյն հայրն Յոհաննէս ասէր աշակերտաց իւրոց...

ծդ. 265բ-Տա Յաղագս սնափառութեան – Ողկոյգ, որ ի հողի կացցէ... 265բ Միայնակեաց սնափառ... 265բ Քսակ ծակոտեալ... 265բ Հողմ եղծանէ... 265բ Քարի յարձակումն ոչ հասանէ յերկինս... 265բ Սընափառութիւն վէմ է ի ծովու... 266ա Ասաց ծերն. եթէ ոք անարգէ զբեզ... 266ա Որ զօրինակ Հօր քո վերին... 266ա եւ ես նոցունց եղէ վերջին... 266ա Ոչ սիրեցի, ըզթշնամին... 266ա Սակայն առ իս ի քէն լցցին... 266բ Ասաց ծերն, զի ոչ ունէր ընդ ումեք սէր Սոմնացին... 266բ Ասաց ծերն, եթէ Տեսի եղբայր ոմն, զի ուսանէր Սաղմոս... 266բ եղբայր ոմն շարժեալ եղեւ ի բարկութիւն... 267ա-Տա Ի ժամանակս բարեպաշտ արքային Մօրկայ... 268ա Ասաց դարձեալ հայրն Պիմէն. երիս զործս... 268ա Ասաց հայրն Պիմէն վասն հօրն Պամբոյի...

ծե. 268բ-9բ Տեսութիւն Սիմէոնի Սիւնակացոյն – եւ տեսանէր ըզմանուկն Սիմէոն... 268բ Այլ որ փրկիչ եղեր նոցին... 268բ Ուսոյ դատել որպէս նոքին... 269ա եւ ասէին վասն հօրն Յոհաննու Կարճահասակին... 269աբ Աղքատքն գային ի տէրունոյթն...

ծզ. 270ա-Տբ Վասն ողորմութեան – Ասաց ծերն՝ եւ մարդիկք, որ առնեն բազում բարիս... 270բ եղբայր ոմն եհարց ցհայրն Պիմէն... 271ա-4բ Իսկ յորժամ էաք մեք յԱղէքսանդրիա, Լէոնդէոս ոմն... 274բ-7բ Պատմեաց մեզ սուրբն Սաբա... 277բ եղբայր ոմն գնաց առ միայնակեաց մեծ... 278աբ եւ միայնակեցի ումեմն ձերոյ սովորութիւն ունէր... 278բ Ասաց դարձեալ այր բարկացող...

ծէ. 279ա-ՏՁա Վասն ոչ դատելոյ զ[ը]նկերն – Ասաց ծերն, եթէ յուրեք գընասցես, մի՛ յայտներ ըզվարս քո... 279աբ Ասաց դարձեալ հայրն Պիմէն. եթէ է մարդ... 279բ եհարց ըզհայրն Պիմէն եղբայր ոմն... 279բ-ՏՐա Ասաց հայրն Պափնուտիէ... 280աբ եղբայր ոմն յանցեալ ի Սկիտէ... 280բ Ասէին ըզհօրէն Մակարայ մեծի... 280բ Ասաց դարձեալ ծերն. եթէ տեսանես զեղբայրն քո մեղուցեալ... 281ա-2ա եւ ձեր ոմն պատմեաց մեզ զայս...

ծը. 282աբ Յեսայեայ մարգարէի – Կ՛ւր երկին, եւ ունկն դի՛ր, երկիր... (զլ. Ա. 2-9):

ծթ. 282բ-3ա Պօղոսի Հռովմայեցից – Մի՛ այսուհետեւ թագաւորեսցեն... (զլ. Զ. 12-4):

կ. 283բ-94ա [Ի Հարանց վարուց] – եղբայր ոմն եկն առ հայրն Պիմէն... 284ա եհարց հայրն Յովսէփի ցհայրն Պիմէն... 284բ եհարց հայրն Թէոդորէ Փերեմացի... 285ա-Տբ Պատմէր մեզ զայս ծեր ոմն մեծ, եթէ էր ոմն կոյս ձերացեալ յոյժ... 289ա Ասաց հայրն Պիմէն... Պահպանութիւն պատուիրանացն... 289ա եղբայր ոմն եհարց ցհայր Պիմէն եւ ասէ. Որպէ՛ս արժան է մարդոյ... 289ա Դարձեալ ասէ, եթէ երկուց գործոց... 289բ Ասէ ծերն. Որքա՛ն կարող իցես... 289բ-91ա Հարց. եթէ գայթակղեսցէ զիս եղբայրն իմ... 291ա-2ա Մարտի ժԲ. եզրի Սաղաթիէլ կոչեցաւ: եւ նա եւս էր ի Բաբելոն... 292բ-3ա եհարց ոմն ի հարանցն ցհայրն Յոհաննէս Պարսիկն... 293աբ Գընացեալ երբեմն հայրն Մակար... 293բ-4ա Իսկ ոմն ի հարանցն եգիպտացոց...

կա. 294բ-Տբ Վասն աստուածական դատաստանաց – Գնացաք երբեմն ես եւ Սոփրոնիոս... եւ յետոյ թաղել զնա եւ սպասաւորել:

կբ. 299բ-302ա [Վիճակացոյց] – Այս վիճակարանս գրեալ եղեւ հրամանաւ սուրբ ժողովոյն Նիկիայ... եւ թէ թող տաս, բարիոք առնես. եւ Քրիստոսի յոյսոյն մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն (նաեւ այբբենական աղիւսակ):

կգ. 302բ-3ա Կաղանդացոյց ասարոյն, զինչ որ լինի – Թէ կիրակի լինի կաղանդն... թէ տեղին լինի ցաւք եւ մահ տարածամք:

կդ. 303բ-5բ Խրատ մարմնատու կենացս յաշխարհի իմաստութեան նորին Յոհաննու եղբնակացոյ ասացեալ – Զբարութիւն արժանի մարդոյն այնով ճանաչէ... ու գործքն վատ ունենայ. եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

կե. 306ա-Տբ [Ի Հարանց վարուց] – Եկն երբեմն իշխան ոմն առ հայրն Պալատի... 307բ-Տա էր ոմն յանապատական, այր որսորդ... 308ա Հարց. Զինչ օգուտ իցէ մարդոյ ընծայել յեկեղեցի... 308աբ Հարց. Որպէ՛ս կատարել պարտ է զՍաղմոսս... 308բ Հարց. Որպէ՛ս պարտ է մերժել ի մտաց զաղտեղի խորհուրդս...

կզ. 309ա-12բ Յիշատակ վարուց Կիրակի եւ Ուրբաթու, յովիսի ժԶ. – Սոքայ էին ի քաղաքէն Աղէքսանդրու, քոյր եւ եղբայր... ընդ այլ ճգնաւոր կանայսն:

կէ. 313ա-5բ Յայսմ ատու յիշատակ ողորմութեանն Աստուծոյ – Այր մի էր մեծատուն յազգէն Իսրայէլի... եւ որ բանբասէ ըզձրնողս իւր՝ մահու մեռցի. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:

կը. 315բ-6բ [Վկայութիւն սրբոյն Պատրիկոսի եպիսկոպոսի] – Իսկ եպիսկոպոսն Պատրիկոս անարգէր ըզկոռսն... այլ ըզմեղաւորս յապաշխարութիւն:

կր. 316բ-Տա Եսայի մարգարէ – Գոչեա՛ գորու-թեամբ եւ մի՛ խնայեր... (Ես. ԾԼ. 1-11):

կս. 318ա Գուկասու – Զի՞ կոչէք զիս Տէր... (Ղկս. Զ. 46-9):

հա. 318ա-9ա [Ի Մարկոսէ] – *Լսէ՞ք ահաւասիկ ել սերմանօղ... (Մրկ. Գ. 3-20):*

հբ. 319աբ [Յիմաստութիւն գրոց Սողոմոնի] – *Արդարն եթէ հասցէի վաղճանել... (Իմաստ. Գ. 7-12):*

հգ. 319բ Դուկասու Աւետարանէն – *Ձգոյձ լերո՛ւբ անձանց... (Ղկս. ԻԱ. 34-8):*

հդ. 320աբ Յետ մահուան թագաւորին Թէոդոսի մեծին ծընա յեմատուս աղայ մի... *արհնէպ է ըս- ֆանչելագործն Աստուած. ամէն:*

հե. 320բ Յիշատակ է երանելոյն Յոհաննու Պա- ֆագոյին – *Սա պատրիարք էր ի Կոստանդինուպո- լիս... եւ ի բարւոք ձերութեան հասեալ փոխեցաւ առ Քրիստոս:*

հզ. 321աբ [Վարֆ Կոստանդիանոսի] – *Թագաւորն Կոստանդիանոս ի բազմաց ժամանակաց ցանկացաւ տեսանել ըզգճնաւոր ոմն... թող զայս երկու դռուսս պահէ:*

հէ. 321բ-3բ [Վարֆ Ասեռայ]. Յուլիս Գ. – *Յայնժամ համարձակեալ մանկանցն մկրտեցին ըզնա... զի շա- բաթ է օրս եւ տօն մեծ:*

հը. 323բ-4ա [Վարֆ Մակարայ – Ե]րբեմն ձայն եղև առ Մարկար, մինչ աղօթէր ի խցին իւրում... *այդմ ոչ կարէ հաւասարել:*

հթ. 324ա-5ա Ի Հարանց վարուց – *Մեր ոմն, կարի ճգնաւոր, աղօթէր... եւ ամփոփեալ թաղեաց ըզճգնա- ւորն:*

ձ. 325ա-6ա Վասն աղօթից – *Իսկ մարգարէն Դա- նիէլ էր ի պալատն արքայութեան Պարսից Դարեհի... ոչ յամեալ ինչ ըզսովորականն ժամ:*

ձա. 326ա-7ա Յայսմատուրաց գրոց – *եւ եղաւ օրէնս իսրայէլացոց ազգին զաւուր Զ. գործել... այսինքն՝ անպատրաստ ի ցնորս աշխարհիս:*

ձբ. 327ա-8ա Յայսմատուրաց գրոց – *Ի սմին աւուր, յետ ժամանակաց յաւուրս Լեւոնի կայսեր... եւ նեղա- ցեալք դարձեալ թաղեցին, եւ ոչ ինչ իմացան:*

ձգ. 328ա-9ա Յիշատակ սրբանչելեացն, որ եղեն յեկեղեցի սրբոյն Զեմունիոսի – *Ի քաղաքն Տիբերու, որ է ի սահմանս Ֆռանգաց... եւ մարդիկքն ամենայն ելին անվնաս ի փառս Քրիստոսի:*

ձդ. 329ա Աւետարանէն – *եւ արդ, այսպէս կացէ՞ք յաղօթս Հայր մեր, որ յերկինս... զի թէ թողուցուք մարդկան ըզյանցանս նոցա... (Մտթ. Զ. 9-15):*

ձե. 329աբ Աւետարանէն Մաթէոսի – *Բայց ահաւա- սիկ տապար առ արմին ծառոց կայ... (Ղկս. Գ. 9-14):*

ձզ. 329բ-31բ Ի Հարանց վարուց – *Այլ ոմն եղբայր էր, որ գնայր միշտ սպասաւորութեամբ... որք կարդան առ նա ճշմարտութեամբ:*

ձէ. 331բ Տեսիլ երանելոյն սրբոյն Գրիգորի, զոր խնդրեաց յԱստուծոյ – *Ասէ սուրբն Գրիգոր. Հոգին գիտուն է... հուր է լոյս եւ մարդակերպ:*

ձը. 332աբ Ապրիլ ժԸ. Իսահակ պարսիկ – *Սա էր ի մայրաքաղաքէն Շահաստանայ, այս է ի Թաւրիզու... եւ որգի կորստեան:*

ձթ. 332բ Պետրոսի առաքելոյ ի Կաթողիկեաց – *Քանզի ամենայն մարմին խոտ է... (Ա. Պտրս., Ա. 24-5):*

դ. 333ա-6բ [Ի Հարանց վարուց] – *եղբայր ոմն լի- բիկեցի գընաց առ հայրն Սիրլովանէ... 333բ-4ա եւ ձեր ոմն նստէր յանապատ, հեռի ի ջրոյն... 334աբ նոյն ձեր ասէր վասն այլոյ ձերոյ... 334բ Էհարց հայրն Բիտի- միոս ցհայրն Պիմէն... 335ա Ասաց ձերն. Ոչ հոգալ ինչ եւ լռել... 335ա Ասաց ձերն. Սատանայ ոլորող տոռանց իցէ... 335ա Ասաց դարձեալ. Մոյլ եւ դատարկ եւ ան- գործ... 335ա Ասաց ձերն. Տո՛ւր ըզյօժարութիւնն... 335ա Ասաց դարձեալ. Զոր օրինակ արծաթ... 335բ Հայրն Ոլոմպի ի սենեկի պատերազմեալ եղև ի պոռնկութենէ... 335բ-6բ Պատմեցին մեզ հարբ ոմանք, եթէ՞ եղբայր ոմն... 336բ եղբայր ոմն ասաց զձերն. Զի՞նչ արարից... յիշատակ մահուանէ եւ տանջանացն յաւիտենից:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

4ա Աւգնեա՛ Հոգիդ Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Օծյալ մերու հայիրապետի Գրիգորիոյս Լուսավօրչի Աւփօնդիէ պատրիա[ր]գի ի Կեսարիա, այքարաչի մեզ մարգարիտ ի տանս: Նաե՛ն վրացերէն. ԺԹ. դ., մխեղրուլի՛ յ. ՅըԾ//Ը// ՅըԾճՏՅճՅԾ. ԸՕԸԸ օԾըԸԸ» «Դու// մեծ յոյս» (վերջանումը՝ Բեռնար Ուտիէի):

ԳՐՉԱՓՈՂՉ՝ 148բ՝ «Առաքեցից զքեզ յօգնականու- թիւն զմանկունս իմ զԵսայիաս եւ զԵրեմիաս եւ զԵրե- միաս, առ որս զխորհուրդ իմ սուրբ արարի եւ պատ- րաստեցի քեզ զծառս երկոտասանս ծանրացեալս պըտղօք զանազանիւք եւ նոյնքան աղբիւրս: Գլ. Բ. Զորրորդ եզրաս. Ասէ Տէր՝ Մի՛ երկնչիր մայր որդւոց, քանզի զքեզ ընտրեցի, ասէ Տէր», 149ա՝ «Ըանդար- տեաց, առաքեցից»:

ՆՇՈՒՄ՝ մէջքին՝ «Քարոզգիրք, 36», 1ա՝ «Զ^մ 882/2575, Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

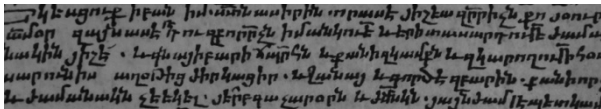
2576

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

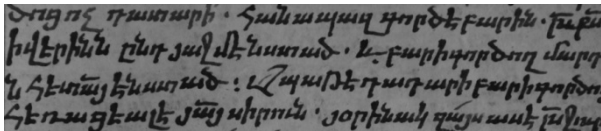
ժԶ. դար

ԳրիՉ՝ Գրիգոր (թ. 1-66, 94-175), Ոսկան (թ. 67-93), անա- նուն (թ. 176-182, աստառ Բ.): ՍՍԱՅՈՂ՝ Նալբանդ Անուշե, տե՛ր Զաֆար:

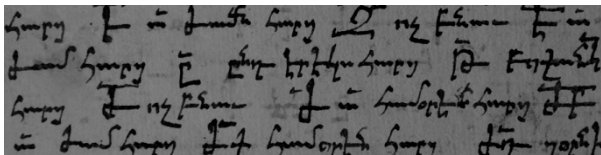
Թե՛րթ՝ 182 (ուշ ձեռնով ստ. լս. թերթակայած՝ ք-66գ, որ է՛ 2ա-174ա): ՊՐԱԿ՝ Ա-ժեx12 (է 9, ժԳ 10)+7: ՆԻԻԹ՝ թուղթ: Մե- ԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18,5x14: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (14x11.5): ԳԻՐ՝ բոլոր- գիր՝ թ. 1-66, 94-175 (նմուշ՝ 44ա), թ. 67-93 (նմուշ՝ 86ա), նտարգիր՝ թ. 176-82, աստառ Բ. (նմուշ՝ 178ա): ՏՈՂ՝ 35 (թ. 1-60), 30-32 (թ. 61-9), 22-30 (թ. 70-93), 27-31 (թ. 94-129), 37-38 (թ. 130-75), 18-20 (թ. 176-182, աստառ Բ.): ԿԱԶՄ՝ յագանակագոյն դրոյմա- գարդ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը թուղթ. լուսանցակը դերը՝ կարմիր:

նմուշ 44ա

նմուշ 86ա

նմուշ 178ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, հան- գուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմահան եղած, կաշին մաշուած, թեր- թերը պոկուած, մասամբ ցեցակեր, կապիչներն ու գամերն րն- կած, լուսանցակը երի կարմիրը թափուած, կեղտոտուած, ջրի ու ձեթի ազդեցութիւնից թերթերը խումացած, ստ. լուսանցը եզրա- հաստուած, որից լուսանցագրութիւնները եւ պրակահամարները մեծապէս վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-130թ [Քարոզք Ղուկասու Լօտեցոյ]

Տե՛ս ձեռ. 746, 1ա-236թ: ա/1ա-4ա: ք/4ա-7թ: գ/7թ-11ա: դ/11ա-5ա: ե/15թ-22ա: զ/22ա-8ա: է/28ա-35ա: ը/35ա-42թ: թ/42թ-7ա: ժ/47թ-51թ: ժա/51թ-60ա: ժք/60ա-6թ: ժզ/67ա-82թ: ժղ/82թ-9ա: ժն/94ա-9թ: ժզ-ժէ/չիթ: ժը/113թ-22ա: ժթ/122ա- 30թ: Ի-իա/չիթ:

Յաւելեալ ոճնի՝

ա. 89ա-93թ Քարոզք ի բանն յԱւրինաց, որ ասէ. Պատուեալ՝ զհայր եւ զմայր քո, զի քեզ բարի եղիցի – եւ գիտելի է, որ չորս բան զաւակացն ծընաւղին պար- տական են... եւ վերջի օրն կտակ բարի գրեի, զի չե- տիմընացն բարի գործ կատարէ եւ իւր ծնունդն ամենայն յԱստուծոյ պաշտօնեա լիցի. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

թ. 99թ-107թ Քարոզք Յոբայ, որ ասէ. Այր մի էր ի յԱսիդ յաշխարհէ, որ էր նայ բարի, եւ Աստուծոյ սիրական եւ հանոյ – Այր մի էր յԱսիտ, արդար, ողորմած... որպէս ասէ գիրն՝ համբերութիւն, որ է նա- հատակութիւն. եւ Քրիստոսի մարդասիրին Աստուծոյ:

գ. 107թ-13թ Քարոզք ի բանն, որ ասէ. Հաեցաւ տէրն ի յԱբել եւ ի պատարագ նորա, եւ ի Կայեն. եւ ի զոհս նորա ոչ հանեցօ – Յորժամ արար Աստուած զմարդն... որ ընկալցին զբարին ի փոխարէն յարբայու- թիւն Աստուծոյ, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Բ. 130թ-3ա Տեսիլ սրբոյն Յովհաննու Աւետարան- չին եւ աստուածաին բանին, զոր ետես յաղագս Գարստեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, եթէ որպէս իջանելոց է յերկնից ի յերկիր. զայս ասէ. – Յետ յարութեան եւ համ[բ]առնալոյ Տեառն մերոյ... թէ որ սիրէ զիս, զբանն իմ պահեսցէ. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

Գ. 133ա-5ա Խրատ վասն վարոց մարդկան՝ ի սուրբ վարդապետացն – Արար Աստուած զմարդն հո- գի եւ մարմին... յորում եւ մեք լիցիւք արժանի շնոր- հօք եւ մարդասիրութեամբ յԱստուծոյ մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի յաւիտեանս. ամէն:

Դ. 135ա-6թ Հարցումքն Աստուածածնա առ հրեշ- տակապետն Գարբիէլ, վասն մարդկան, թէ որպէս են փառքն արդարոց եւ մեղատուացն – Յարուցեալ կոյսն՝ երկրպագեաց Գարբիէլ հրեշտակապետին... եւ ի կի- րակէ յարութեան իմոյ մի՛ տանջեսցին մինչեւ յօրն դատաստանի իմոյ եւ ապա յըստ գործոց իւրոց տանջեսցին:

Ե. 136թ-8թ Տեսիլ սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին վասն հոգոցն մեղատուացն եւ արդարոցն, եւ հարցու- մըն հրեշտակին – Յաւուր միում յորժամ շրջէր յանա- պատին սուրբն Գրիգոր Լուսաւորիչն... ընդ որս եւ մեք արժանի լիցուք փառաւորեալ զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յօրտենից. ամէն:

Զ. 138թ-42ա Պատմութիւն վասն կիրակելի օտւրն, զոր բերօ ի Հոռոմա ի հայս (=Թուղթ երկնառափ) – Ես՝ փափս ի Հոռոմ քաղաքս... եւ երկրպագութիւն յանչափ եւ անեզր եւ անթօ եւ անվախճան էութենէ, Հօր եւ Որ- դո եւ Հո[գ]ւոյն Սրբոյ]:

Է. 142ա-3ա Տէր Յոհաննու Ոսկիբերանի ասա- ցեալ է Վասն պատմութեանին Քրիստոսի, թէ ուստի եկաւ – Ազգոստոս թագաւորաց Հռոմեացոց... եւ ես իբրեւ ընդ մարդոյ խաւսիմ. եւ աղաչէր զնա լինել ընդ նմայ, եւ եղեւ աներեւոյց ի նշմանէ:

Ը. 143բ-ճբ Երանելոյն Հեպէշտիա եպիսկոպոսին ասացեալ՝ Ի կատարած յաշխարհի եւ վասն Նեոանն եւ Գալստեանն Քրիստոսի – Արդ, ով քրիստոսասէրք... Թէ շինութիւն եւ խաղաղութիւն եղիցի, եւ Գալուստն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է արհնեալ յօրտեանս. յամէն:

Թ. 148բ-51ա [Քարոզք]

ա. 148բ-50ա Վասն հացի եւ սեղան արհնելոյ, ի բանն մարգարէին, որ ասէ. Երկիր ետ զպտուղ իւր եւ արհնեաց զմեզ Աստուած, Աստուած մեր – Առաջի երկիր կոչի հողն եւ ջուրն... յարժանի արասցէ զձեզ եւ զձեր ծնողքն եւ զձեր ծնունդն:

բ. 150ա-1ա Դարձեալ արհնութիւն, ի բան Մովսէսի մարգարէին, որ ասէ. Արհնութիւն ի վերայ լերանց մըշտընջեմատուաց – Նախ մշտընջեմատու լերինք անուանին դասք հրեշտակացն... եւ ապաշխարեցէ՛ք, ամենեքեան թողութիւն ճարէ՛ք ի յերկնօոր թագաւորէն, որ տայ ձեզ ի թողութիւն:

ժ. 151ա-74ա [Ի Կանոնագրոց]

– 151ա [Յանկ կանոնաց Աթանասի] – Երեւեցաւ այր մի անարէն յԱրիոս անուն, իսկ երանելին Աթանաս սուրբ հայրապետն յորթաբովս արտասուօք եւ աղաթքն ի բերանն առնէր եւ ընդ բերան-բերան կարգէր կանոնք գրլովսս եւ ասէր. Ա. Վասն երեխային, որ մկրտութիւն խնդրէ... ԿԵ. Վասն ուրացողի, որ զհաւատն ուրանա:

1. 152ա-4բ Կանոնք արքայն Աթանասի հայրապետին: Հարցումն եւ պատասխանիք նորա, զոր հրամայեաց – Ա. Հարց. Եթէ մանուկ երեխայի եւ դիպեացի... եւ մակախազ առնել զայս քարոզեալս եւ Աստուածաշունչ գիրս:

2. 154բ-5ա Կանոնք արքայն Գրիգորի Պարթեւի Հացոց Լուսատուրչին՝ յաւելումըն ի Նիկիական ժողովոյն – Ա. Քահանայն, որ ի մեղս զառածի... եւ զանձինս մեր կարասցուք զերծանել ի յօրտեանական տանջանացն. եւ մարդասիրին Քրիստոսի փառք յօրտեանս. ամէն:

3. 155ա-60ա Տէր Յոհաննոս ասացեալ ի խնդրոյ սիրոյն Բարսեղի, Սահմանադրութիւն վասն պէսպէս դիրապատիկ ախտից – Եթէ ոք ապականէ զէգ անկարծօրէն... եւ կարճել ընդ ողորմութեան Աստուծոյ պահս եւ յաղաւթս եւ յերկիւղն Աստուծոյ:

4. 160ա-6բ [Դատի Ալալկայ որդոյ Կանոնք]

ա. 160ա Վասն կծկծի, պեղծ մկան, որպէս է կանոնքս – Արդ, փոքրագոյն եւ անարգ ի գող...

բ. 160բ Վասն տաշտի եւ սափորի – Իսկ եթէ տաշտ կամ սափոր...

գ. 160բ-1ա Վասն կատուոյ հասեալ կերակրի – Այլ թէ կատու հասեալ իցէ...

դ. 161ա Այլ վասն գայլի եւ շնառի – Այլ վասն գայլի եւ շնառի, եթէ կենդանի ազատեն...

ե. 161ա Վասն կենդան անասնո, որ ի ծնունդն մեռանի – Այլ եւ ի սուրբ եւ յուտելի կենդանեացն...

զ. 161ա Վասն այլազգաց ամենայնի – Այլ ազգ, եթէ քաղիցէն զարաց ձեռաբն...

է. 161ա Այլ վասն ազգաց տանկի, որ նոցա յամանն ի պէտս ածեմք – Այլ ի նոցանէ զամանն փորձեալ...

ը. 161աբ Վասն այլազգաց՝ որ ի մեր յեկեղեցիս մտանեն – Եւ եթէ այլազգի, որ յեկեղեցիս մեր մտանէն...

թ. 161բ Վասն մկան, որ ի մեղս անկանի, արասցեն օրէնք – Դարձեալ վասն մկանն, թէ մեղուանոցն անկանի...

ժ. 161բ Վասն կարասի, որ յառու է ի փողոց ի ջուր մտանէ, պարտ է – Եթէ կարաս գինով լինի, եւ ջուր մտցէ...

ժա. 161բ-2ա Վասն որք զմանկունս այլազգաց ի ծիծ կերակրեն – Այլ քրիստոսն չէ պարտ ի ծիծ առնուլ զտաճկի տղայն...

ժբ. 162աբ Վասն կրանօտուաց բարեկամացն – Այլ ի կրանօտուաց բարեկամաց եւ սիրելեաց...

ժգ. 162բ-3ա Վասն հաղորդ տալոյ զգուշութեան – Հարցումըն վասն հաղորդ տալոյ...

ժդ. 163ա Վասն այնոցիկ, որ հակառակ եկեղեցի շինեցին ջրկրու – Այլ վասն այնր հակառակութեան գրեալ է...

ժե. 163աբ Վասն ֆահանայիցն, որ յայտնէ զխոստովանութիւն – Այլ որ հայր խոստովանութեան, որ ոչ հրամանն գիրք...

ժզ. 163բ Թէ էլ կովու վեր ելնու կամ ֆաշ ոչխարի վեր ելնու զին[չ] – Թէ առանց խառնակութեան տեսին...

ժէ. 163բ Վասն այնոցիկ, որ խառնակումն անասնոցն – Այլ հաեւ ի խառնակումն անասնոցն ծանր հրամանէ կանոնքն...

ժը. 163բ Վասն շորեմշաբաթի եւ ուրբաթի – Արդ, շորեմշաբթին եւ ուրբաթ եւ աղուհացն...

ժթ. 163բ-4ա Վասն ապախարից կանացն – Վասն ապախարութեան ո՛չ ի պղծութեան մասին տեսանի...

ի. 164աբ Վասն կանաց, որ կապեն զայրս իւրեանց քենով – Այլ են ոմանք ի պղծայլից եւ ախտօորականաց...

իա. 164բ Վասն ամուլ կանացն – Այլ ոմանք ի կանաց ամուլ գողով...

իբ. 164բ-5ա Վասն այն սիրելեաց, որ բանան զգրեթման – Այլ ոմանք ծնողք, որ սէր ունին առ ծնունդս...

իգ. 165ա Վասն որք զմանկունս վարձու առնուն կամ Աւետարան կարդան դիւանարի – Այլ քահանայ կամ յաշխարհական...

իդ. 165ա Վասն պատարագի, թէ անիծանել պարտ է թշնամին, թէ ոչ – Զայն ի բաց տուր ի քում կարճատույթենէդ...

իե. 165աբ Վասն մանկան, որ մայրն ի վերայ անկանի տղաին եւ խեղդէ – եթէ ոք ի քուն անկանի...

իզ. 165բ-6ա Վասն բանին կանոնից պէտքէս արտից շարեաց, գոր կարգեցին – Կոյս ընդ կուսի շնա, գի՞նչ է...

իէ. 166աբ Վասն եկեղեցոյ եւ ժամահարից – Իսկ եկեղեցի, թէ եւ. (40) օր առանց պատարագի մընա... եթէ ոք անցանէ ընդ սահմանեալ կանոնսդ, ընդ այնպիսին պատժի ի կանոնաց:

5. 166բ-7բ Սահմանք եւ կանոնք, գոր եղեալ են առաքելային ի ձեռն սրբոյն Կղեմայ հայրապետին – եթէ ոք հեղոցանէ գողայն... այլ ոչ կատարեալ կարէ բանըն:

6. 167բ-8ա Առաջի բանն կանոնին առաքելոյն Քարթնայի – Սահմանք եւ կանոնք առաքելոյն Քաթնայի... վասն քառասորդաց եւ սուրբ պահոց:

7. 168ա-70բ Կանոնք սուրբ առաքելոյն Քարթնայի. Հարցմունք եւ պատասխան, թէ զինչ ասէ բանս – Հարցումն յառաջին. Որպէս պարտ է եպիսկոպոսին կեալ ի տեսչութիւնն յեկեղեցոյ... եւ տուն Աստուծոյ եւ բնակարան հրեշտակաց:

8. 170բ-4ա Կանոնք եւ սահմանք, որ եղեալ են ի սուրբ Կաթողիկէ եկեղեցի ի սուրբ եւ ի մեծ ժողովոյն Նիկոյ, որ հօատոց համար ժողովեցան հրամանօ Կոստանդիանոսի Մեծի արքայէն – Զի շնորհք Հոգւոյն Սրբոյ հեղեալ ի վերուստ... եւ գնացին իւրաքանչիւր ի վիճակս իւրեանց:

ԺԱ. 174ա-5բ Ի խնդրելոյ Թումաի վարդապետին սուրբ ուխտին եւ Մեծփա եւ սուրբ վարդապետն Յակոբ [Ղրիմեցին] դրոշմեց Յաղագս յազգականութեան – Գիտելի է, զի յազգականութիւն տարոշեալ անձանց է... զի հոգեւոր// կնքա// արձաւ զի// (վնասուած վերջից թերի):

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԺԸ. դ.

ԺԲ. 176ա-82բ, աստառ Բ. [Մանունք]

1. 176ա [Բառք] – Քաւութիւն՝ բարձունք, Քաղամիթ կաբայ... օրհնութիւն՝ գօհութիւն պարգեւաց... լցած քունօվ էին քան:

2. 176ա [Գուշակութիւն ի վերայ բնութեան] – Յորժամ աղեղն իջանէ... ասա՛ յարեմուտ իջեալ:

3. 176բ Հոռի ժ. ծնաւ Քրիստոս եւ տարին նահանջ էր:

4. 176բ Խօսեցաւ Աստուած ընդ Ադամայ եւ ընդ եւայի եւ. անգամ... ընդ Մարիամու եւ ընդ Եղիազարու Բ. անգամ:

5. 176բ [Հմայագիր] – Անանտես, որ է շերմի եւ տենդի... ոչ մերձենաս ի ծառայս Աստուծոյ, անուն պառար երողոտից:

6. 177ա Անուանք պետայեն իննակ դասին գլխաւորաց դասապետին... ծնունդ Քրիստոսի հրատարակէր:

7. 177ա [Գուշակութիւն] – Վասն սիրելութեան. Թէ Լուսինն ի Խոյն է, լաւ սէր լինի... միայն ճշմարիտն Աստուած գիտէ:

8. 177բ Յաղագս տարոյ – Տարին ժԲ. (12) ամիս է... է. մասն հոլով մի Արեգականն:

9. 178ա Քրիստոսի բեւեռաց անուանքն այս են – Ատուր, Սատուր, Քատուր, Ատանատուր:

10. 178ա-9բ [Գուշակութիւն] – Աւուրք հարցանելոյ գլուսին ասէ... կաման Աստուծոյ ամենայն բարի է եղեալ:

11. 179բ-80ա [Դեղագիրք] – Օձն որ տեսնուս... եւ տաք անձն լինի, իսկ որ սիրտ:

12. 180ա [Հանելուկք] – Բուն մի տեսայ սպիտակ... Գունիդ կանչող եւ ձայն ի խոր...

13. 180ա-2բ Պատմութիւն Սողոմոնի – եւ յորժամ եղեւ Սողոմոն Լ. (30) ամաց... թէ որքան լվաց ժ.սպատիկ գտայ:

14. 182բ [Պատմութիւն Մարիամայ Մագդաղեւնացոյ] – Մարիամ Մագդաղեւնացին գնաց ի քարոզութիւն... առ սուրբ Աստուածածինն, թէ իսկոյն կենդն// (վերջը թափուած):

15. Աստառ Բ. [Դեղագիրք] – Այլ գիտութեամբ եւ օրինօք... խլի ականջն կաթեցաւ Գ. կաթ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 4ա (Գրիգոր գրչի) Որ ողորմի ըստացողի գրոցս՝ Անուշելին եւ իւր ծնաւղացն. ամէն: Եղիցի (նման՝ 11ա, 47ա):

7բ Եւ առօել ըստացող գրոցս նալբանդ Անուշելն եւ իւր կողակիցն, եւ ինքն Սէր Աստուած ի շար որոգայթից սատանայի (նման՝ 51բ):

15ա Որ ողորմի ստացողի գրոցս Անուշելին եւ սապայ դառնող գրիս, որ այս Քարոզգիրս գրել երես տէր Զաւարին եւ իւր ծնողացն, ամէն (նման՝ 60ա):

22ա Եւ առաւել անարժան գրիչս եւ ստացող գրոցս Անուշելին եւ իւր կողակիցին՝ (այլ ձեռքով «Թանդարին»). ամէն (նման՝ 28ա, 35ա):

37բ (ստ. լս.) Վա՛ գիս, որ մեղօք աղտեղացայ եւ կորուցի զիւէղճ հոգիս: Մեղա, մեղա: |38ա| Աստուած ողորմի Ազրանդարին հոգւոյ, որ քահանայ ժամուցն է, ետ վարձն, առնու ի Քրիստոսէ: |38բ| Երանի նոցա, որ ուղիղ սրտի ի միտ// |39ա| գալս եւ երթալ պարզերես մօտ առ Աստուած: Եղո՛ւկ ու վա՛յ գիս:

41բ (ստ. լս.) Ո՛ւ սրբասէր եւ աստուածասէրք, տո՛ւք ողորմութիւն աղքատին, |42ա| որ դատաստանին առնու վարձս ի Քրիստոսէ: Վա՛ գիս, որ ծնօ մայրն

յիս: |42բ| Տե՛ս ինչ ելօ յերկրիս, այլ ո՛չ դանակ պիտի, ո՛չ թուր: Չար եւ անօրէն մարդոյ |43ա| լեզուն է լընտիս: Վա՛ այնպիսոյն, զի ոչ կենայ յաշխարհիս, շատ վատ ասին մեղաւորիս:

42բ եւս առօել զանարժան սուտանուն Գրիգորս՝ յանուամբս եմ եւ գործովս ոչ, այլ ըստացող գրիս Անուշեփն, ամէն:

66բ եւս առաւել ըստացող գրոյս՝ Անուշեփն, տէր Զաֆարին, թղթի տվօղին եւ սոսկանուն մեղօր գրչիս՝ Գրիգոր ծառայիս, ամէն:

99բ Տէ՛ր Աստուած, փրկեա՛յ եւ ազատեա՛ ի մեղաց պատուհասէ եւ ի դժոխաց տանջանաց զհոգի ստացողի գրոյս տէր Զաֆարին եւ կողակցին իւրոյ՝ Խանսոյին եւ իւր արեան մերձաւորացն, ամէն (նման՝ 107բ, 113բ, 133ա):

122ա Տէ՛ր Աստուած, ողորմեա՛ ստացողի գրոցս տէր Զաֆարին եւ իւր կողակցին՝ Խանսոյին եւ մեղսպարտ Գրիգոր անարժան գրչիս, ամէն (նման՝ 138բ):

130բ Տէ՛ր Աստուած, ողորմեա՛ ըստացողի գրոցս, կարգացողաց եւ լսողաց, ամէն (նման՝ 136բ):

132բ //Թէ կու մեռնի մեր օր մարմինս// (ստ. լս. եզրահատելու պատճառով յիշատակարանը կտրուած):

142ա Սուրբ կիրակին է գովելի՛
Զբոլոր տարին յինքեան ունի.
Ով որ պահէ զսուրբ կիրակին,
Շնորհօք իւր տունն զարդարի:
Ով որ չպահի զկիրակին՝
Չորացնու գտունն եւ զիւր այգին,
Մեռնի իւրանց դուստր եւ որդին.
Ով որ պահէ զսուրբ կիրակին՝
Աւրհնեալ լինի քանց Յոբ երանելին,
Դուստր եւ որդիքն շատանան,
Մալն ու ապրանքն ըռատասցին:
Քրիստոս զայն մարդն արհնէ,
Որ լօ պահէ զսուրբ կիրակին,
Եւ աղօթից նա ժամատեղացն
Ժիր կենա, յարժան լինի զինքն դրախտին:
Ամէնքդ ասէք, Ողորմեսցի
Ձայս անարժան գրչի տիրիս
Ձայս Գրիգոր մեղաց գերի
Որ որացօ աղտաւք ի լի
Որ Ողորմին ասէ սրտով ի լի
Նոքա լինին արքայութեան որդի:

148բ Տէր Յիսուս, ողորմեա՛ ըստացողի գրոյս տէր Զաֆարին եւ մեղսամակարդ եւ շնացող եւ սուտանուն Գրիգոր գրագէտ գծողիս, ամէն:

151ա Ով սուրբ կարգացողք, սուտանուն մեղաւոր գրիչս աղաչեմ զձեզ թողութիւն առնէք:

2. 61 (Ոսկան գրչի, ստ. լս.) Մեղաւոր Ոսկանս յետնեալս յիշեա՛յ// (շար. կտրած):

73բ (ստ. լս.) Վա՛յ զիս, որ չեմ կացեալ զայս պատւիրանիս, / որ կորուցի |74ա| զաղքատ հոգիս / Հետ մարմնօր անցօրիս, / Թողութիւն արէր մեղաւորիս:

82բ Յորում եւ ազատեսցէ Տէր Աստուած յամենայն փորձանաց ըստացողի գրոցս Անուշեփն, տէր Զաֆարին եւ մեղաւոր Ոսկան գրչիս, կարգացողաց եւ լսողաց եւ Աստուած ողորմի ասացողաց, ամէն:

89ա Որոց այաղաւթիւքն եւ ամենայն զաւրութեանցն երկնային եւ բարէխաւսութեամբ սուրբ Աստուածածնին, Տէ՛ր Յիսուս, ողորմեա՛ ըստացողի Քարոզգրբիս տէր Զաֆարին եւ իւր կողակցից Խանսոյթանին, որ փոխեալ է առ Աստուած, եւ եղեւ նոցայ յիշատակի գիրս (նման՝ 93բ):

3. 178ա (Անանուն գրչի) Գրողին մին Ողորմին ասա՛:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 16ա (1745 թ., նոտրգիր, վերին լս.) եւ մեղաւոր ՚ւ տէր Ղազարսու հոքի մէջ կար (՛) գրեցի թվին ԹՃՂԻ.ին (1745):

2. 67բ (1745 թ.ի շուրջ, նոտրգիր, վերին լս.) Տէր Ղազարին յիշեսցէ՛ք, դուք արժանի լինիք |68ա| տեսուն Քրիստոսի, ամէն:

3. 71բ (1745 թ.ի շուրջ, նոտրգիր, վերին լս.) եւ մեղաւոր տէր Ղազար, որ չեմ կացէ զայս պատվի:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ Ա. կազմաստառ, 34ա, 36ա, 52ա, 57բ, 75ա, 79բ, 105բ, 134բ, 158բ, 159ա, 160ա՝ անկապակից տառեր, զանազան բառեր, 11բ (ստ. լս.) «ես անարժան գորէց», 15բ (վերին լս.) «տո՛ւր ինձ իմաստութիւն, բարին», 35ա՝ «Աստուած ողորմի Մրվւին, Աստուած աղաչեցէ՛ք», 49բ՝ «Ճշմարտ է, որ մարդ իր կարգին», 67բ՝ «Յիշատակ է այս քարոզայ», 68ա՝ «Աստուած ողորմի Անիշակ», 94բ՝ «Թէ որ գիտղէն ասնամղէնըն տիրիի գլուխըն ու ոտըն գէղինըն ցըցէ՛//», 95բ՝ «բարձեալ թագաւոր եւ արկէ», 110ա՝ «Ա ծանիր, տէր Ակոր», 118բ՝ «Աստուած ողորմի Թուշօին», աստառ Բ՝ «ուրեմն շնորհացն, որով զարդարեաց զքեզ փեսայն երկնաւոր, տուր Ղ. համար տնտեսութիւն քո, այլ ոչ եւս Բարբիլօն, Բաղդադ, կարէ լինիլ տնտես, տաղանդ եւ մնասն է, քուրի թաց էրէկ տեսա, մեռած է տեսայ, որ ոք ոչ հնազանդի գրոց սրբոց, ոչ գտանէ հանգիստ մտաց»:

ՆՇՈՒՄ՝ մէջքին՝ «Քարոզգիրք, 38», 1ա՝ «Հ՞մ 884, 2576, ժՁ. - Ժէ., Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

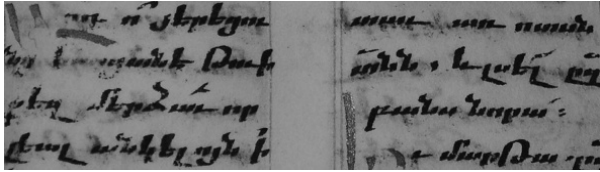
2577

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳՐԻԶ՝ Թամուր դպիր: ՄՍՂԿՈՂ՝ Մաթեոս Զափարցի: ՍՍԱ-3ՈՂ՝ Մարտիրոս վանառական Փառակեցի:

ԹԵՐԹ՝ 330. չգրուած՝ 1ա, 2բ-3ա, 4բ-5ա, 6բ-7ա, 8բ-9ա, 10բ-1ա, 12բ-3ա, 14բ-5ա, 16բ-7ա, 18բ-9ա, 20բ-1ա, 22բ-3ա, 24բ-5ա, 29ա, 172ա: ՊՐԱԿ՝ 16+12+Ա-ԻԶx12 (Ա 10, ԻԶ 4): ՆԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 17,2x12: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (10.5x7.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 214ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դարչնագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ, Ա աստաղը կանաչ կտաւ, Բ աստաղը կապոյտ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (վրջ.) չգրուած թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով բուսական:

նմուշ 214ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Աւետումն՝ 1բ, Երկրպագութիւն մոզոյց՝ 2ա, Ընծայումն տանարն՝ 3բ, Մկրտութիւն՝ 4ա, Պայծառակերպութիւն՝ 5բ, Յարութիւն Ղազարու՝ 6ա, Մուտք յերուսաղէմ՝ 7բ, Խորհրդատւ ընթրիք՝ 8ա, Ոսնորայ՝ 9բ, Մատնութիւն՝ 10ա, Քրիստոս խաչընդուն (Գողգոթայի նանապարհին)՝ 11բ, Խաչերութիւն՝ 12ա, Յարութիւն՝ 13բ, Համբարձումն՝ 14ա, Հոգեգալուստ՝ 15բ, Երկրորդ գալուստ՝ 16ա: Եւսեբիոս՝ 17բ (խորանի վերնագարդի վրայ՝ շրջանակի մէջ), Կարպիանոս՝ 18ա (խորանի վերնագարդի վրայ՝ շրջանակի մէջ): Մատթէոս՝ 29բ, Մարկոս՝ 113բ, Դովկաս՝ 172բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 266բ: Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն - Աստուածամայրը մանուկ Յիսուսը գրկին՝ 31բ, Երեմ ձիարու մոզ՝ 32բ, Աւետումն Յովսէփայ՝ 33բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 34բ, 268բ, Մկրտութիւն, Փորձութիւն սատանայի՝ 35բ, Ոսուցումն ժողովրդեան՝ 38ա, 39ա, 41բ, 43ա, 51ա, 59բ, 60բ, 62ա, 63ա, 67բ, 73բ, 75ա, 78բ, 85ա, 87ա, 89ա, 99բ, 100բ, 128ա, 135բ, 136բ, 149ա, 151ա, 199բ, 213ա, 217բ, 220ա, 221բ, 226բ, 244ա, 246ա, 260ա, 262ա, 262բ, 289ա, 302բ. Քրիստոս եւ դպիր՝ 47բ, Քրիստոս եւ Մատթէոս մահատու՝ 49ա, Հայր վախճանեալ դասեր (իշխան) ծննդի աղերէ գՔրիստոս՝ 50ա, Բժշկումն Բ. կուրաց՝ 50բ, 81բ, Թեատարած Քրիստոս՝ 56բ, Բժշկումն դիանարի՝ 58ա, 209ա, 215բ, Քրիստոս եւ ծննդի աղերսող կին Բանանայի՝ 68բ, Ոսուցումն աշակերտաց՝ 70բ, 130բ, 145ա, 205բ, 325բ Հայր լուսնոտի ծննդի աղերսէ գՔրիստոս՝ 73ա, Քրիստոս եւ երեւ աշակերտք յերուսաղէմ՝ 80բ, Քրիստոս եւ անպտուղ թգենի՝ 83բ, 148ա, Քրիստոս ցուցանէ աշակերտացն շինուած տանարի՝ 91բ, Քանանայայտեալ, դպիրք եւ ծեր (2 հոգի)՝ 98բ, Կապեալ ձեռամբ տանեն գՔրիստոս առ Բանանայայտեալ Կայափայ՝ 102բ, Քանանայայտեալ եւ ծեր (2 հոգի)՝ 104ա, Յովսէփ Արիմաթացի՝ 108ա, 165բ, 259ա, 322ա, Իլյաբեր կանայք առ գերեզման Տեառն՝ 109ա, Բժշկումն այսահարի՝ 115բ, Բժշկումն ժողովրդեան՝ 117բ, 121ա, Քրիստոս եւ աշակերտք ի նալի՝ 124բ, 202բ, Յայրս ժողովրդապետ ծննդի աղերսէ գՔրիստոս՝ 126բ, Քրիստոս եւ ժողովրդապետ՝ 127բ, Բժշկումն խոյի եւ համեր՝ 135ա, Մատուցանելի առ նա մանկտի (Քրիստոս եւ երկու մանուկ)՝ 143բ, 238բ, Քրիստոս եւ Պետրոս՝ 144բ, Բժշկումն Բարտիմէոս կուրի՝ 146բ, Քրիստոս եւ աշակերտ առ տանար՝ 153բ, Աւետումն (Գարբիկ հրեշտակապետ եւ Մարիամ Աստուածածին)՝ 174բ-5ա, Ողբագուրումն Մարիամի եւ եղիսաբէթի՝ 176բ, Աւետումն հովուաց՝ 179ա, Յիսուս Մանուկ՝ 181բ, Բժշկումն բորոտի՝ 190ա, Քրիստոս եւ ծննդի աղերսող Ղեւի մահատու՝ 191ա, Բժշկումն ծառայի հարիւրապետի՝ 196բ, Յարութիւն միամօրի որդայ՝ 197բ, Բժշկումն կարկամեալ կնոջ՝

ՌՃԳ. – 1655

224բ, Բժշկումն կուրի՝ 240ա, Քրիստոս եւ աշակերտք երկուք՝ 242բ, Յովհաննէս Մկրտիչ եւ աշակերտք երկուք՝ 269ա, Փոխակերպումն գինույ (հարսանիք ի Կանայ)՝ 270ա, Մովսէս եւ օձակերպ գաւազան՝ 272բ, Բժշկումն կուրի ի ծնէ՝ 292ա, Քրիստոս գառն ընդ ու («Հովիւ Բաշ»)՝ 295ա, Յարութիւն Ղազարու՝ 297ա, Մուտք յերուսաղէմ՝ 301բ, Մատնութիւն՝ 315բ, Քրիստոս եւ Պրիդատոս՝ 317բ, Քրիստոս խաչ ընդ ու (Գողգոթայի նանապարհին)՝ 320ա: Խ ո ռ ա ն ն՝ 17բ, 18ա, 19բ, 20ա, 21բ, 22ա, 23բ, 24ա, 25բ, 26ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ն՝ 30ա, 114ա, 173ա, 267ա: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա բ ը բոսական, թոչուն, յուշկապարիկ, տանար: Ձ ա ռ դ ա գ ի ը՝ մարդագիր, թոչնագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ը՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, վարդագոյն, նարնջի, մոխրագոյն, մանուշակագոյն, սրնագոյն, սեւ, սպիտակ, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. կազմի կաշին մաշուած, Ա. փեղկի մետաղէ խաչը եւ կապիչներն ու գամերն ընկած, ԺԹ. դարում Ա. փեղկին ամրագրուած դարչնագոյն մոմաթէ կապիչներ, լուսանցակողերի կարմիրը թափուած, մագաղաթը տեղ-տեղ Բայրաթում, որոշ էջերի թանաքը թափուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- Ա. 1. 17բ-8ա Թուղթ Եւսեբեայ:
 - 2. 19բ-26ա Համբարբառ (նաեւ լուսանցային):
 - 3. 26բ-7բ Սկիզբն գլխոց: 28ա Նախադրութիւն: 30ա-110բ Աւետարան Մատթէոսի:
 - 4. 111ա-2ա Սկիզբն գլխոց: 112ա-3ա, 167բ Նախադրութիւն: 114ա-67բ Աւետարան Մարկոսի (166բ-7բ Յարուցեալ Յիսուս):
 - 5. 168ա-70բ Սկիզբն գլխոց: 171աբ Նախադրութիւն: 173ա-263ա Աւետարան Դովկասու:
 - 6. 263բ-5ա Նախադրութիւն (Գրովի): 265բ-6ա Նախադրութիւն: 267ա-327բ Աւետարան Յովհաննոս (326բ-7բ Իրք կնոջն շնացելոյ):
- Բ. [Ոտանաւորք]
- ա. 113ա Իսկ Մարկոսի ասի առիւծ, / զի ս[ի]գանեմ է, չէ գծուծ, / արագ յորսայսն ըմբոնէ բուծ, / սոյն հարթ արար գրանս իւր խրցունց:
 - բ. 171բ Իսկ թէ գՂովկաս եզ գրեցին, / զի որպէս նա հերկէ զգետին, / կրկին անխոնջ վասն պտղին, / սոյնպէս երկար են բանք սորին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

- 1. 126բ (ստ. լս.) Գրեա՛, գրեա՛, գրիչ անպիտան, / Ձի վաղն մտնես ի հող՝ ւ ի զնդան:
- 154ա (ստ. լս.) Գծագրողի սուրբ մատենիս, / Աստուածաշունչ սուրբ կտակիս, / Արդ, հայեց՝ եց՝ էք թողուլ զպարտիս:
- 166բ (ստ. լս.) Համբարձման կարդա՛ զայս փոխ Աւետարանս եւ զանարժան գրիչս յիշեա՛:
- 266ա Արհնութիւն, որ կարդայ, գովութիւն, որ լսէ, փառք տուողին եւ յիշա՛:
- 327բ Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեանն՝ Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս

յաւիտենից. ամէն: Շնորհք, եւ՝ ողորմութիւն, եւ՝ գոհութիւն, եւ՝ փառաւորութիւն, եւ՝ երկրպագութիւն մարդասէր եւ բարերար Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեան՝ Հաւր, եւ՝ Որդոյ, եւ՝ Հոգւոյն Սրբոյ՝ յամենայն գոյից. յաւիտենան յաւիտենից. ամէն: Ըստ ամենառատ շնորհացն Աստուծոյ անբաւապէս հեղեալ |328ա| ի մարդիկ բազմադիմիք են տեսակք բարեաց եւ ճանապարհք փրկութեան, որովք հնարաւորին ցիր եւ ճապաղ ախորժակք մարդկան արինակաւ իւրք առ կցորդութիւն բարւոյն յարձակիլ եւ այնու պատճառաւ ըստ չափոց կարողութեան յԱստուած մերձենալ, եւ բարոյ մասին իմիք հանդիպիլ, որոց մեծն եւ նշանաւոր արեամբ չափ նահատակիլն, որպէս վկայիցն, որ է կատարելագոյն առ Աստուած նշանակ սիրոյ, եւ այլքն ըստ նմանէ կամ անձնական նուէրք Աստուծոյ՝ որպէս ճգնաւորական ժուժկալութիւնք կամ առ ընկեր բարեգործութիւնք, որպէս սէր, ողորմութիւն, խոնարհութիւն եւ այլ բազում ինչ այսպիսի: Ընդ որս եւ յորոց ի բարեաց մասանցն է եւ գիրս աստուածայինս ստանալ ի փառս Աստուծոյ, ի շահ անձին եւ յազուտ հասարակաց, ի պայծառութիւն |328բ| լըրման եկեղեցւոյ եւ ի կատարումն աստուածաւանդ կարգաց քահանայութեան, որ եւ տիրապէս, անընդմիջաբար յԱստուծոյ տուեալ ի մարդիկ մեծ եւ աստուածային պարգեւ, եւ յետ Աստուծոյ փոխանակ Աստուծոյ արինադրող մարդկան եւ ուսուցիչ զկամս Աստուծոյ: Որոց ծայրք եւ կատարումն աստուածայնոց տառիցն Աւետարանս սուրբ, որ ունի յայտնապէս ճշմարտութեամբ զպատմութիւն աստուածեղեն մարդեղութեանն Քրիստոսի, այն, որ զսաստիկ զլորումն մարդկան ազգի կանգնեաց վերստին անկասկած հաստատութեամբ, որոց հաւատացեն աստուածագործ տնարէնութեան նորա, եւ փրկական ճանապարհաց նորա հետեւմամբ ժամանեցեն բացերես համարձակութեամբ տեսանել զնա ի մեւանգամ գալստեան նորա եւ լսել ի նմանէ գերանական կոչումն: Ամին այս աստուածաւանդ սուրբ Աւետար|329ա|անիս ցանկացող եղեալ աստուածասէր եւ բարէպաշտ Մարտիրոս վաճառականն, որ է սա յերկրէն Գոխտան գաւառէն, ի գեղջէն Փառակու, ստացաւդ եղեալ սուրբ Աւետարանիս ի հալալ արդեանց եւ ետ յիշատակ անջնջելի աստ եւ ի հանդերձեալն ի դուռն (մէկ տող չգրած)՝ յիշատակ իւրն եւ ծնաւդացն՝ հաւրն Յոնանիմ եւ մօրն՝ Եգտիխանիմ եւ պապոյն՝ Ղուկասիմ եւ մամին՝ Գուպտանիմ, եւ մաւրապապին՝ Միրզանանիմ եւ մօրէնի մամին եւ եղբարց՝ Մարտիրոսիմ, Մերապիմ եւ Սարկաւագիմ, եւ հանգուցեալ եղբարն՝ Մուրառախախիմ եւ քերցն՝ Ուտիանիմ, հանգուցելոյն Սաւգուլիմ եւ ամենայն արեան մերձաւորաց: Արդ, յիշեցէք զստացաւդ սուրբ Աւետարանիս զՄարտիրոսն եւ զկողակիցն իւր՝ Խունտիմ եւ զոր-

դիսն իւր՝ զԾառուրն, զՂարախանն, զտէր |329բ| Թատ[ոսն], զՅակոբն, զՄուրատն եւ զՍարուխանն: Դարձեալ յիշեցէք զՄէհրապն եւ զկողակիցն իւր՝ Մայրիամն եւ զորդիս իւր՝ Յոնանէսն, Անդրէասն: Դարձեալ յիշեցէք զՍարկաւագն եւ զկողակիցն իւր՝ Անքառամն եւ որդի իւր՝ Զվարդնն եւ ամենայն արեան մերձաւորսն իւրեանց. ամէն: Արդ, գրեցաւ սուրբ Աւետարանս ի թվականիս հայոց որ է ՌՃ. եւ Գ. (1655), ի արքայանիստ եւ մեծահռչակ քաղաքս Կոստանդնուպալիս, ի դուռս Սուրբ Հրեշտակապետ եկեղեցւոյն, ձեռամբ Թամուր դպրի, եւ նկարեալ աւարտեցաւ գոյնզգոյն [ծ]աղկաւք, ոսկով եւ պատկերով, ձեռամբ մեղապարտ եւ անարժան Մաթէոս դպրի՝ քարտուղարի դիտապետի Հայոց տեսուն սրբազան Փիլիպպոս կաթողիկոսի: Աղաչեմ զհ[անդիպ]ողսդ/// աւգնել/// գրողի/// |330ա|/// ի հ[այրապետ]ութեան Հայոց տեսուն Փիլիպպոս սրբազան կաթողիկոսի, որ եղև [երկրորդ] Լուսաւորիչ ազգիս հայոց, նորոգեաց վանորայս եւ յանապատս, եւս [փառ]աորեցոյց ըզտեղեայս վարդապետաւք եւ եպիսկոպոսաւք եւ ի յայսմ ամի փոխեցաւ առ Քրիստոս/// վարդապետին Յակոբ ըբբունտն, զոր Տէր Աստուած բարով վայել տացէ եւ մշակ առանց ամաւթոյ արասցէ. ամէն: Կատարեցաւ սուրբ Աւետարանս ի թագաւորութեանն Օսմանցոց սուլթան Մամադիմ, որ[դոյն] սուլթան Իպրա[հի]միմ եւ թա[գաւորութեան] Պ[արսից]/// |330բ| հայրն իմ Յոնանն եւ մայրն իմ Եգտիխանն, որ են հանգուցեալ առ Քրիստոս, եւ եղբարքն իմ Մէհ[ր]ապն եւ Սարկաւագն եւ հանգուցեալ եղբարն՝ Մուրառախախիմ, եւ քորքն իմ Ուտիանիմ եւ հանգուցեալ Սաւգուլն, եւ զուտերս եւ զգաստերս իմ եւ յեղբարց իմոց եւ զամենայն արեան մերձաւորս իմ յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք, որ եւ ողորմածն Աստուած ողորմեսցի մեզ եւ ձեզ ի միւսանգամ գալստեանն: Դարձեալ յիշեցէք զստացող սուրբ Աւետարանիս զՄարտիրոս, որ ստացաւ զսա ի հալալ ընչ[ից իւրոց]///: Արդ, երեսս անկեալ աղաչեմ զձեզ, ով դաս քահանայից եւ սարկաւագաց, որք հանդիպիք սուրբ Աւետարանիս կարդալով կամ օրինակելով, զգուշութեամբ պահեսցիք ի կրակէն եւ ի ջրէ եւ յիշեսցիք զանարժան Մարտիրոսս ի մա[քր]ափայլ յաղ[օթն] ձեր, եւ դուք յիշեալ [լիջիք] առաջի Քրիստոսի Աստուծոյ [մերոյ]:

2. 327բ (ծաղկողի) Արդ, եւ՝ Մաթէոս դպիրս, որ եմ յերկրէն Ծարայ, ի գեղջէն Զափարու, նօտար էի տեսուն Փիլիպպոս կաթողիկոսի, ելեալ գնացաք ի սուրբ Երուսաղէմ եւ յանտէն դարձաք ի Սաւամպոլ եւ անդ ուսայ ի Մարկոս վարդապետէն զպատկերն, աղաչեմ յիշել զՄաթէոսս եւ զՄարկոս վարպետն:

Տե՛ս ժէ. գ. յիշ-ք, Գ., էջ 654-5, 2^{րդ} 991:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

28բ (1752 թ., բոլորգիր) Յիշատակ է սուրբ Աւետարանս Մելիք Յակոբըանին եւ ծնողացն Վարդանին եւ նորայթոպիոջ որդոյն Յովսէփին, որ ստացաւ սուրբ Աւետարանս ի հալալ ընչից ուրոց եւ ետ ի դուռն Սուրբ Վարդանայ եկեղեցուն: Արդ, ով որ ինչորիպի սմա կարդալով, Աստուած ողորմի ասացցէ սուրբ Աւետարանս տվողին, թուին ՌՄԱ. (1752), յունվարի ամսոյ մէկ:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Աւետարան», Ա. փեղկին՝ «Հ» 813, 2577, Աւետարան, մագաղաթ, բոլորգիր, Կ. Պօլիս, ՌՃՂ., գրիչ՝ Թամուր դպիր, ծաղկող՝ Մատթէոս դպիր, քարտուղար Փիլիպպոս կաթողիկոսի, ի յերկրէն ծարայ, ի գեղջէն Չափարու, ստացող՝ Մարտիրոս վաճառական, տե՛ս յիշատակարանը վերջում, ՌՃԴ. – 1655»:

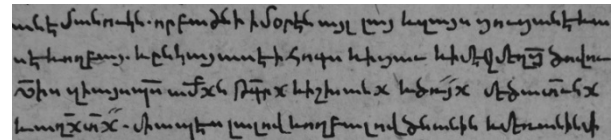
2578

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

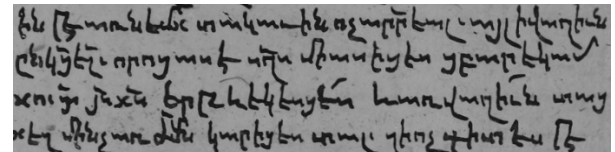
ԵՐՈՒՍԱԳԼԵՄ

ԳՐԻՉ՝ Միխայել երէց (14ա-169ա), Աստուածատուր եպ. Մշեցի (169ա-74ա), Անանուն Ա. (3ա-13բ, 174բ-87ա), Անանուն Բ. (174ա, 187բ-8բ): ՍՍԱՅՈՂ՝ տէր Մելիքեղ (14ա-174ա), Խաչատուր արդ. երգնկացի (3ա-13բ, 174ա-88բ):

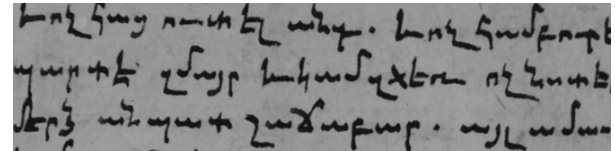
ԹԵՐԹ՝ 188. չգրուած 2աբ: ՊՐԱԿ՝ 13+Ա-ԺԵX12 (Ա, Զ 10, Գ 11): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 17,7x13,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13.5x10): ԳԻՐ՝ նոսրգիր՝ 3ա-169ա (նմուշ՝ 96ա), 169ա-74ա (նմուշ՝ 172ա), 174ա-87ա (նմուշ՝ 177ա), 187բ-8բ (նմուշ՝ 188ա): ՏՈՂ՝ 17-8 (թ. 3-13, 174-188), 24-5 (թ. 14-174): ԿԱԶՄ՝ շագանակազոյն դրոշմազարդ կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստուր կարմիր մետախ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

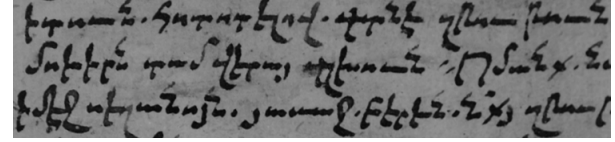
Նմուշ 96ա

Նմուշ 172ա

Նմուշ 177ա

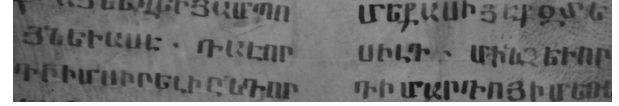
Նմուշ 188ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա ի ո Ր ա ն (մշտեղում՝ կամարի ներքոյ Գրիգոր Տարեացի)՝ 14ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա Ր դ՝ 3ա, 19ա, 25ա, 30ա, 36բ, 42բ, 53ա, 62բ, 81բ, 88բ, 95ա, 116բ, 134ա, 140բ: Լ ու ս ա ն գ ա զ ա Ր դ՝ բուսական: Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ թղնագիր, հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, սրնագոյն, սև:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթէոսի, ԺԷ. 2 - ԺԸ. 7: ԺԱ. դ.: ԱՖ + ԳԴ՝ ստացուած երկու թերթի ընդլայնակի ծալումով եւ եզրահատումով՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ,

ՈՂԴ. - ՌՂԸ. – 1585-1589

25x17, երկսին (21x15), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ), տող՝ 22: Ունի լուսանցային համաբարբառ: Կարդալ՝ Բա, Աբ, Բբ, Աա, Դա, Գբ, Դբ, Գա. «Իբրեւ գոյս: Եւ անա երեւեցան... Վա՛յ յաշխարհի ի գայթաղութեանց»:

Նմուշ Աբ

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին, դոնակը զգալապէս վնասուած, թերթերը մասամբ ցեցակեր եւ բամբակակալած, կան զանազան հետքեր, կապիչներից մէկը եւ զամերն ընկած, լուսանցակողերի կարմիրը թափուած, մաշուած-կեղտոտուած, թ. 47-8ի եւ 72-3ի միջեւ 1ական թերթ ընկած, որից բնագրերը մասամբ թերի:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ն

Ա. 3ա-14ա, 174ա-87ա [Ի Հարանց վարուց] ա. 3ա-5ա Սուրբ հաւան Նեղոսի Վասն տրամութեան, որ խափանիչ է աղաթից – Տրտմութիւն է տիրութիւն խորհրդոց... շնորհօք Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք, յիշխանութիւն:

բ. 5բ-11բ Գլուխ չորեքասաներորդ. եթէ պարտ է մեզ աստառասէր լինել եւ ողորմութիւն առնել խնդութեամբ եւ լրջութեամբ – Ասաց հայրն Ապոլոն վասն ընդունելութեան գեղբայրսն... առանց երկմտութեան եւ առանց կարծեաց:

գ. 11բ-4ա Վասն Պետրոսի Մախ[ալ]որին – ՅԱփրիկեցոյց աշխարհէն էր ոմն մեծատուն յոյժ... կարատելոյ, որ փրկէ ի գեհնէն:

դ. 174ա [Խաւսք Եպերեմեայ. ձեռ. 521, 64բ-6բ] – Ասէ ձերն. Որպէս առիւծ ահաւոր է ի վերայ իշայվայրեաց... եւ չորացուցանէ զվաստակս հեշտեաց պաք միակրօնին:

ե. 174բ-86ա Սուրբ հաւան Նեղոսի խրատ պիտանի – Կա է յստակ խորհրդով ննջել... որք յամենայն ժամ կարաւտ են արդարութեան եւ հեզութեան Քրիստոսի Աստուծոյ, որում փառք յաւիտեանս, ամէն:

զ. 186ա-7ա Խրատք սուրբ հարցն ասացեալ – Որ ոք կամիցի Քրիստոսի Աստուծոյ հաճոյ լինել... եւ առաջնորդին պարտ է արթուն եւ զգաստ լինել, քան զամենայն եղբայրութեան:

Բ. 14ա-172բ [Քարոզք]

ա. 14ա-9ա Վեցերորդ կիրակէին քարոզ [Գրիգոր Տաթևացոյ] վասն մահու եւ կատարածի աշխարհի, ի բանն. Արթուն կացէ՛ք, զի ոչ գիտեք յորում ժամու տէր տանն գայցէ, յերեկարեա՞, եթէ՞ ի մէջ գիշերի, եթէ՞ ի հաւախաւսի – Նախախնամութիւնն Աստուծոյ եւ բարերարութիւնն... Արթուն կացէ՛ք, զի ոչ գիտէք զարն եւ ոչ զժամն (Ձմեռան հտ., ՂԱ.):

բ. 19ա-169ա [Քարոզք Դուկասու Լոտեցոյ]

Տե՛ս ձեռ. 746, 1ա-236բ: ա/19ա-25ա: բ/25ա-30ա: գ/30ա-6ա: դ/36բ-42բ: ե/42բ-53ա: զ/53ա-62բ: յ/62բ-72բ (վերջը թափուած՝ երբ բաժանի մարմինն եւ հոտեալ ապականի//): լ/73ա-81բ (սկ. թափուած// արբենայ, իսկոյն վառի ցանկութիւն որպէս ձմեռով, որպէս հոտն...): զ/81բ-8բ: ճ/88բ-95ա: ժա/95ա-107բ: ժբ/107բ-16բ: ժգ/116բ-33բ: ժդ/134ա-40ա: ժե/153բ-6ա: ժզ/146բ-8ա: ժլ/չիբ: ժր/156բ-68ա: ժթ/168ա-9ա: ի-իա/չիբ:

Յաւելեալ ունի՝

ա. 140ա-3բ Քարոզ ի բանն արհնաց, որ ասէ. Պատուեա՛ զհայր քո եւ զմայր, զի քեզ բարի լինիցի եւ երկ՝ – եւ պարտ է գիտել, զի Դ. բան զաւակն ծնողին է պարտական, եւ Դ. բան ծնողն՝ զաւակին... եւ ազատ մնալ ամենայն պարտաւորաց մեղաց:

բ. 143բ-5ա Վասն թաս եւ սեղան արհնելոյ, ի բան մարգարէին, որ ասէ. Երկիր ետ զպառու իւր եւ արհնեաց զմեզ Աստուած, Աստուած – [Ա]ռաջին երկիր կոչի հողն եւ ջուրն երկիր... եւ տանի երկնից արքայութիւն եւ փառաւոր է եւ զարդար է անթառամ պսական:

գ. 145ա-6բ Դարձեալ վասն զինի եւ սեղան արհնելո, ի բան Սողոմոնի, որ ասէ. Աստուած մեր արհնեաց զմեզ – [Հ]րամայն վարդապետք եկեղեցոյ... արժանի արասցէ զձեզ եւ զձեր ծնողքն եւ զձեր ծնունդն:

դ. 148ա-53բ Դարձեալ վասն սեղան եւ զինի արհնելոյ, ի բան Սողոմոնի, որ ասէ. Արհնեացի պսակ քաղցրութեան քո – [Ն]ախ պարտ է գիտել զսկիզբն տարոյն... եւ գտցուք զողորմութիւն ի դէպ ժամանակի:

ե. 169ա-72բ Քարոզ վասն ապաշխարութեան – Տէր մեր Յիսուս ասէ. Այնպէս ուրախութիւն եղիցի... ընդդէմ բղիշակստոհութեան, զողջախոհութիւն եւ զսրբութիւն:

զ. 172բ-4ա Յաղագս մահուանն Ադամայ – Չգիրս զայս արարածոց հաստատեաց Մովսէս... եւ առնուլ ի տապան զոսկերսն Ադամայ եւ զԵւայի եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

Գ. 187բ-8բ [Տաղ վասն թութունի] – Թէ հարցանեմք ի Սուրբ գրոց, / Գէշ եւ զազիր կասէ զթութուն... աղօթելոյն ողորմութիւն տայ որբերուն եւ ազատի անշէջ հրոյն եւ ժառանգէ զարքայութիւն. ամէն:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԶ. դ.

ե. 1բ [Յիշատակարան 1441 թ.] – Ի թվիս հայոց Մեծացն ՊՂ. (1441) ամին, յամսեանն մարտի, որ ար ժե., (15) յաւուր չորեքշաբաթի, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնի եւ Սուրբ Ստեփաննոսի Նախավկայի եւ Սուրբ Սարգսի Զօրավարի եւ Սուրբ Կարապետի եւ այլ բազմահօաք սրբոցս, որ աստ կան, ի հայրապետութեանն տեառն Գրիգորի կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, ի սուլտանութեան եգիպտացոց եւ յաշխարհակալութեանն Մելիք-Տահիրի, որ մականուն Չախմախ կոչի, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակի յայլասեռից ազգի, որ կէսքս ի սովու յաշխարհէ յայլ զաւառ վտարին, եւ կէսք յեղբարց եւ ի մարց բաժանին: Եւ յայսմ ամի դարձեալ այլ իմն պատահումն հանդիպեցօ Հայոց ազգիս, քանզի աջ սուրբ Լուսօրչին մերոյ Գրիգորի, որ կայր ճի մի քանի ժամանակ ի Սիս քաղաքի, որ յաշխարհին Կիլիկեայ, անյայտ եղեւ. ոչ գիտեմք, թէ գողացան, եւ ոչ գիտեմք ինքն զինքն ծածկեց, եւ ի մեծ նեղութիւն կան եւ ի տրտմութիւն հայոց ազգս՝ վասն այս պատճառի, եւ զկաթողիկոսն տէր Գրիգոր բազում շարշարեցին, եւ այլ եպիսկոպոսք ընդ նմա՝ վասն աշին Լուսօրչին եւ ոչ գտին, զոր յուսամք ամենա (՞) զՀոգին Աստուած, զի յայտնեցէ զաջ սուրբ Լուսօրչին մերոյ ի ձեռն ընտրելոյ եւ արդարոյ առն միոյ, որպէս զփայտ սուրբ խաչին ի ձեռն Կիրոզի եւ որպէս զինքն զԼուսօրչին ի ձեռն հովացն եւ որպէս զխաչն Վարագա ի ձեռն Թողկայ սուրբ ճգնորի եւ որպէս զնշխարս սուրբ Քալչիցն ի ժամանակն վերջին. ամէն եւ եղիցի:

Տե՛ս ժե. դ. յիշ-բ, Ա. էջ 517-8, Հ^{որ} 584: Վերցուած Փիրղ. Նօտարք, էջ 125ից, որ է ըստ Ամասիոյ Ս. Նիկողայոս եկեղեցու ձեռագրի:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 30ա (Միքայէլ երէց գրչի) Եւս առաւել զստացող գրոցս զտէր Մելիքսեդն եւ զիւր ծնաւզսն (նման՝ 53ա, 62բ («Մելքիսեդ» անունը շնջած եւ յետագայ ձեռքով տեղը գրած «Գրիգոր հափեղայ»), 95ա, 107բ, 116բ, 133բ, 143բ, 146բ):

36ա Եւս առաւել զստացող գրոցս զտէր Մել[իք]իսեդն՝ զգրոց աշակերտն. ամէն, եւ զիւր ծնաւզսն եւ զամենայն արեան մերձաւորսն, զկարգացողսն եւ զլսողսն եւ զԱմէն ասողսն. ամէն:

81բ Որոց փրկեցէ զմեզ Քրիստոս Աստուածն մեր զմեղօք մեռեալ Միքայէլ էրէցս եւ զծնողս իմ՝ զՄարգարէն եւ զմայրն իմ՝ զՇահմաման եւ արժանի արասցէ զստացող գրոցս զտէր Մելիքսեդն՝ զգրոց աշա-

կերտն եւ գծնօղսն իւր. ամէն (նման՝ 88բ, 140ա, 153բ, 156ա):

169ա Գրեցաւ գիրքս թվին ՌկԴ. (1585):

2. 174ա (Աստուածատուր Մշեցի գրչի) ՌկԸ. (1589) գրեցաւ այս քարոզս ձեռամբ մեղայաբարտ Մշեցի Աստուածայտուր եպիսկոպոսի, ի յԵրուսաղէմ, ի դռուն Սբրոյն Յակոբայ:

3. 187բ (Անանուն Բ. գրչի) Վերջին աւարտս եղեւ ի թվին հայոց ՌկԸ. (1589) ամի, ուլիս ԺԲ. (12), աւրն շաբաթ, ի քաղաքս Երուսաղէմ, ի դռուն Սուրբ Ակոբայ, ի խնդրոյ Խաչատուր կուսակրան յաբեղային Էրզրնկէցի, որ էր լուսարար գերեզմանին Քրիստոսի: Աստուած ողորմի ասացէք իւրեանն եւ ծնաւղացն եւ եղբ (այսչափ):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Պհայ. Բբ (1671 թ., բոլորգիր) Ժանկեալ եւ հոգի խոնարհ Աստուծո արհամարհէ բազում նեղութիւն: Թվին ՌձԻ. (1671):

2. 1ա (ԺԸ դ., նոտրգիր) Ես՝ Գրիգոր վարդապետ, որ եմ Բաբբայցի առի սս Տաթևացի գիրքս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 62բ (սեւ թանաքով սճաւորուած բոլորակ) «[Քրիստոսի ԾԱՌԱՅ] / ԳՐԻԳՈՐ / ՎԱՐԴԱՊԵՏ / ՌՁԺԲ. (1663)»:

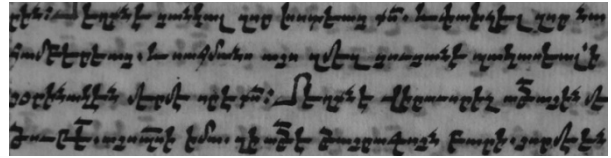
ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 1ա՝ «Այբուբեն՝ Ա-Ը, Տր», 2ա՝ «զգրծողս յիշեա՛ ի Տէր, է խաղարարս զայբիրահիզ երլիմ ագանու բանմուն դայղալօլ ունիմ բիրմաւաք իս պատի յերեազար», պհայ. Գբ՝ «Գիր ատամնացօի. Անթիմոս, Բագոս եւ այրոլին ոսակամոն//», առանձին տառեր: Պհայ. Դա՝ «Քաղաւոր յաւիտեան բարէխօսութեամբ սրբոյն մի», 188բ՝ «խնան Աստուած, խնամածուն Աստուած, ողորմածն Աստուած, գտչն Աստուած»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Թուղթ Սիմէօն վարդապետի, Քարոզգիրք// անցուոյ, 40», 1ա՝ «2^ր 886, 2578, ՌկԴ.-ՌկԸ. – 1585-1589, Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

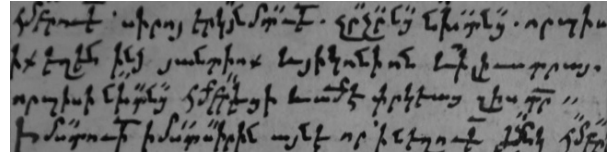
2579

ՄՈՎՍԷՍ ՋՈՒՂԱՅԵՅԻ, ՀԱՄԱՌՕՏ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ Ի ՊԷՏՍ ԲԱՆԱՍԻՐԱՅ

ԳրիՁ՝ Մինաս արեղայ (թ. 17-62), Անանուն (թ. 2-16): ԹԵՐԹ՝ 63-1 (տե՛ս Պախրանակ). չգրուած՝ 1բ, 63աբ: ՊՐԱԿ՝ 1+1-5x12 (1՝ 14): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, յուսագծերով եւ յուսադրոյնով բուսական: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19x13,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (թ. 2-16՝ 14,5x8, թ. 17-62՝ 17x11): ԳԻՐ՝ նոտրգիր՝ թ. 2-16 (նմուշ՝ 6ա), թ. 17-62 (նմուշ՝ 35ա): ՏՈՂ՝ 25 (թ. 2-16), 27 (թ. 17-62): ԿԱԶՄ՝ ստուարթուղթ, մէջք՝ լաթ, աստաղը չի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա, թ. 1 + ԲԳ, չգրուած թուղթ, յուսագծերով եւ յուսադրոյնով՝ բուսական, «F MALHOLE DEROVERGVE»:

Նմուշ 6ա

Նմուշ 35ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 2ա: Ձ ա Ր դ ա - գ ի Ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դեղին, վարդագոյն, նարնջի, սեւ, ոսկի: ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, մէջքը բրոնզաւոր, թ. 2-16՝ գրադաշար խոնարարիւնից գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-62ա Համառօտ ժողովածու վասն առ ի պատրաստ գոյոյ ի պէտս մտառութեան եւ սերտո-

ԺԸ. դար

դոյբեան բանասիրաց. ո՛չ իմաստնոց եւ գիտնակաւնաց, այլ նմանեաց ինոց իմաստակաւց եւ տգիտաց, տինա թէ մոռացկոտաց, հաւաքեալ ի նուաստ Մովսիսէ մեղսամածէ Ջուղայեցոյ, ի փաստ Աստուծոյ մերոյ. ամէն

ա. 2ա-5ա [Նախ եւ առաջ վասն մարմնոյ, թէ որպէս պահելի է...] – Խորհուրդ մարմնոյ մահ է, եւ խորհուրդ հոգւոյն՝ կեանք եւ խաղաղութիւն... մարմնոյ մերոյ զամենայն դիրեաւ ի բաց կորզէ:

բ. 5ա-8ա Բան վասն մեղաց – Որպէս ի միոջէ մարդոյ մեղք յաշխարհ մտին... մեղքն՝ ոմն է սրտին, ոմն՝ բերանոյն եւ ոմն՝ գործոցն, ի խորհրդով բանի եւ գործով:

գ. 8ա Մեղք սրտի – Ի սրտէ ելանեն խորհուրդք շարք... ի յԱբերդն յաղագս թուոյ մեղացն՝ ԻԴ. համարն:

դ. 8ա-9բ Մեղք բերանոյն – Մեղք բերանոյն են այսոքիկ... ո՛չ է պարտ արտաբերել զխօսս, եթէ ոչ հրամանաւ բանականին:

ե. 9բ-10ա Վասն նախատանաց – Հատուած ջանին առնէ կապունակ... զի աւելի քան զայն ի շարէն է:

զ. 10ա-1ա Վասն բամբասանաց – Դարձեալ մեղք լեզուին բամբասանքն... Գ. գուխն Բ. համարէն մինչեւ ի վերջն:

է. 11աբ Յաղագս դատարկաբանութեան բառից – Ընդ ամենայն դատարկ բանից... զայն որ առնէ զինքն գ[ո]րծի դատարկ բանից:

ը. 11բ-4բ Յաղագս բարկութեան – Մեղք լեզուին բարկութիւն է... գայր արինանհեղ եւ նենգաւորն պիղծ առ:

թ. 14բ-5ա Մեղք արտին եւ մեղք բերանոյն ասացեալ եղեւ, այժմ ասելի է վասն մեղաց, որ ի գործոյ լինի – Այլ մեղք գործոյ են այսոքիկ... աղտեղի գործ ինչ համարձակել դու քեզէն առանց վկայի երկիր:

ժ. 15ա-6բ Մեծք, որ ի ծուլութենէ լինի – Ծո[ւ]լութենէ յամբողջութիւն հոգոյ... հետեւի արմատի նորին եւ առնէ// (վերջը թափուած):

ժա. 17ա-21ա Վասն ապաշխարութեան եւ արքութեան մեղաց – Եկա՛յք առ իս, ամենայն աշխատեալք... որպէս ուսայց զարգարութիւնս քոյ:

ժբ. 23բ-6բ Վասն աշխարհս եւ գմարմինս ոչ սիրելոյ – Եւ ասէր առ ամենեսեան... ընդունայն է զարգարել զգիակունս:

ժգ. 26բ-9ա Վասն ողորմութեան եւ ոչ ազանելոյ վաշխից եւ տոկոսեաց եւ զրկանաց – [ե]րանի ողորմածաց, զի նորս... եւ համբերել անիրաւութեանց ընդդէմ ինքեան:

ժդ. 29բ Վասն պատելոյ ըզծնօղս – Եւ էր ընդ նոսա, եւ գնաց ի նազարէթ... որպէս թէ համարս տալոց են առաջի Աստուծոյ:

ժե. 29բ-30ա Վասն ոչ հայելոյ արար ի գեղս պատիրս – Եթէ ակն քո գայթակղեցուցանէ գրեզ... այսինքն՝ լսելով կամ շարաշար հայելով:

ժզ. 30բ-3բ Յաղագս խոստովանութեան առ ի զմէղս յայտնել քանանային եւ զգուշանալ ի մեղաց – Խոստովան լերո՛ւք միմեանց զմեղս... զայլս հաղորդեցուցանել իւրեանց մաքրութեանն:

ժէ. 33բ-5բ Վասն առաքինութեան եւ արդարութեան եւ բարի գործոց – Բազում նեղութեամբ պարտ է մտանել մեզ... այսինքն՝ քահանայութիւն, իշխանութիւն եւ այլ:

ժը. 35բ-7ա Վասն զի ոչ է պարտ ծածկել զմէղս եւ զինքն արդարացուցանել – Զի ոչ ինչ է ի ծածուկ... գաղտնի գործոցն ծածուկ, յայտնին ի մեծ հրապարակն:

ժթ. 37ա-8ա Վասն ստոյթեան եւ բամպասանաց եւ կեղծատրաց – Ամենայն, որ ասէ եղբօր իւրում մորոս... ոչ մտցէ առաջի նորա ամենայն կեղծաւոր:

ի. 38ա-40բ Վասն աղօթից բան – Պարտ է յամենայն ժամ յաղօթս կալ... գոհացոյց զքէն Տէր բ[ոլորով] ս[րտիւ] ի[մով], պ[ատմեցից] զ[ամենայն] ս[քանչելիս] ք[ո], ուրախ եղ[էց]:

իա. 40բ-1բ Վասն ծուլութեան եւ դատարկութեան – Զի եթէ ոչ առաւելուցու... եւ որ զբոլորն ետ, նա եւ զբոլորն եւս պահանջէ:

իբ. 42ա Վասն պահոց եւ որովայնամոլութեան – Եւ պահեալ զքառասուն տիւ եւ զքառասուն գիշեր... այսինքն՝ առանց մահուլի մեղաց:

իգ. 42բ-3բ Վասն խոնարհութեան, հպարտութեան եւ հնազանդութեան – Հպարտութիւն է յօժարութիւն թիւր գերազանցութեան... եւ յայնոսիկ, որք դողան բանից իմոց:

իդ. 43բ-5բ Վասն յանէ սուկալի դատաստանին – Ահաւասիկ գայ վարձահատոցն վաղվաղակի... անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց:

իե. 45բ-8բ Վասն հաւատոյ եւ փարոզութեան առաւելոցն ի Քրիստոսէ առաւելալ – Հաւատալ արժան է այնմ... այսքան վասն հաւատոյ:

իզ. 48բ-51բ Վասն կատարեալ առաքինութեան, որ է սէրն – Մեծ քան զսոսա սէր ասէ առաքեալն... վերջապէս ազատեցէ Տէր զամենեսեան ի նախանձութենէ:

իլ. 52ա-4ա Վասն ծննդեան Տեառն մերոյ եւ յայտնութեան – Զի ահաւասիկ աւետարանեմ զձեզ... հուր անշիջանելի բորբոքեա՛ զմեզ. ամէն:

իը. 54բ-6ա Վասն Աստուածածնին եւ վերափոխմանն եւ զովութեան նորին – Աղբիւր պարտիզաց, ջրհոր ջրոյ բղխեցելոյ... ներեա՛ եւ բարեխօսեա՛ մեղուցեալ ծառայիս. ամէն:

իթ. 56բ-8բ Գովութիւն վասն սուրբ խաչին եւ յիշատակ չարչարանաց Տեառն – Ես յորժամ բարձրացայց յերկրէ... զի բացցին աշք քոյ, այսքան բաւեսցի գիշերոյս:

լ. 58բ-62ա Վասն երկնային փառացն եւ վայելչութեան նորին – Ազնիւ ծառայ, բարի եւ հաւատարիմ... քանզի զբնակութիւն երկնից փափաքիմք զգեհուլ:

Լուսանցներում ունի բնաբանների աղբիւրների յղումներ: Այս ժողովածուի այլ օրինակներ են՝ ձեռ. 513, 6ա-74ա, 2271, 10-94բ:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ. վերջ

Բ. 62աբ Հարց. Վասն էր ի վերայ էութեան Գ. է խնդիրն... որպէս բանն Աստուած միջնորդութեամբ մարմնոյն եղեւ տեսանելի եւ շօշափելի, թվին Թ. (1551):

ՅԵՆԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

51բ Մանաւանդ գլետնեալ ծառայս Սրբոյ Կարապետի զՄինաս արեղայս:

ՅԵՆԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (1887 թ., շղագիր) Բնաբան քարոզիչ վարդապետաց, գրեալ ի Մովսէս վարդապետէ Զուղայեցոյ, ի վանս Սուրբ Նախավկայի Մաղարդայ լերին Գարաշամբայ, ի թվին հայոց Թ. (1551), որ է յամի Տեառն 1551:

2. 21բ (1887 թ., շղագիր) Ընթերձողք, յիշեցէ՛ք զժողովողս ազգային հնութեանց եւ յիշատակարանաց, նաեւ բեւեռառագրութեանց Արարատեան նահանգի, զի՛ յիսնամենից հետէ միաբանս Մայր Աթոռոյ Հայաստանեայց Սուրբ Էջմիածնի զՄեսրոպը եպիսկոպոս

Ամբատեանց նախիջեանցի, որ յետ տասնեւեօթնամեայ անդամութեան սինօզի Սուրբ Էջմիածնի ի 1ն մայիսի 1887 ամի, հրամանաւ տէր Մակար վեհափառ կաթողիկոսի ամենայն Հայոց եւ տնօրէնութեամբ սինօզի գնացի ի Կարուց քաղաքն Վանանդ գաւառի |22ա| եւ ի 10ն այնր մայիսի հանդիսաւոր կարգաւ բացի զատեան հոգեւոր կառավարութեան Հայոց Կարուց վիճակի ի վարչութիւն հոգեւոր գործոց մերս ժողովրդեան վիճակին, որ ցայն վայր վարէին Սահմանադրական կարգաւ Տաճկահայաստանի, այն է՝ կրօնական եւ քաղաքական ժողովոց միջոցօք, որոց նախագահն էր Գրիգորիս եպիսկոպոսն Աղուանեան Վանեցի՝ այր տգէտ եւ ինքնագով, |22բ| իսկ հոգեւոր կառավարութիւնս, որ բաղկանայ ի միոյ նախագահ եպիսկոպոսէ կամ վարդապետէ, յերկուց քահանայից անդամակցաց եւ ի միոյ քարտուղարէ, պարտի վարիլ իսկական կանոնադրութեամբ Հայաստանեայցս եկեղեցւոյ, որոյ քաղուածոյ սկզբունքն անուանի «Կանոնադրութիւն յաղագս կառավարութեան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ (Պօլօժէնիս)», հաստատեալ ի 11 մարտի 1836 ամի: Յետ հաստատելոյ զհոգեւոր կառավարութիւնն Կարուց, վերադարձայ յԱղէֆսանդրապոյ քաղաք Շիրակայ, ուր եւ ձեռն արկի վերազննութեան երեսունեհինգամեայ հաշուոց կրօնասէր ընկերութեան Հառիճեան Սուրբ Աստուածածնի վանից, որ յարեւմտեան ստորոտս Արագածու, |23ա| զկնի աւարտման այնց հաշուոց եւ առ տեղեան ստուգութեան շինուածոցն Հառիճեան վանիցն հոյակապ ուսուսուցման մարանին, ասեմ եւ տաճարին եւ այլոցն ամենից, վերադարձայ ի Սուրբ Էջմիածին, ուր եւ յետ աւուրս ինչ հանգստանալոյ, ընկալայ ի վեհափառ հայրապետէն զօրհնութիւնն եւ զհայրապետական կոն-

դակն առաջնորդութեան թեմին Շամախոյ, ի 25 յունիսի 1887 ամի ուղեւորեցայ գնալ ի Շամախի քաղաքն Աղուանից աշխարհի եւ հասի ի Դիլիջան գիւղաքաղաքն, հանգստացայ ի տան արժանապատիւ Յարութիւն քահանայի Տէր-Գէորգեան, ուր եւ տեսի եւ ընթերցայ զայս գիրք՝ անուանեալ «Քնարան քարոզչաց»:

3. 62բ (1887 թ., շղագիր) Զայս գրքոյկ անուանեալ «Քնարան քարոզչաց», գրեալ ի Մովսէս վարդապետէ Զուղայեցոյ, ի թվին հայոց Ռ. (1551), ի վանս Սուրբ նախավկայի, որ ի Մաղարդայ լերին Դարաշամբայ, ընթերցեալ ի տան արժանապատիւ Յարութիւն քահանայի, ի Դիլիջան քաղաքաւանի, ի 1ն յուլիսի 1887 ամի, ի գնալն իմ առաջնորդական պաշտամամբ ի Շամախի քաղաքն Աղուանից, գրի յարմարաւոր ձեռնարկ քարոզիչ վարդապետաց, Մեսրոպ եպիսկոպոս Ամբատեանց նախիջեանցի:

Մովսէս Զուղայեցի «Քնարան քարոզչաց» աշխատութիւնը գրել եւ շարունակաբար խմբագրել է 1695-1720 թթ., նոր Զուղայում, ըստ այսմ 1ա եւ 62բ էջերում Մեսրոպ Ամբատեանի գրածների սխալները բաւական շատ են:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ կազմաստառ Ա՝ «Վարթան Ուքանով - 1, Յանէս Ազլամազով - 2, Քիքի Թինապով (Շ) - 1, Սարգիս Վարթանով - 2, Սահակ Շահինով - 1/// Գրիքօր», պհպ. Գբ՝ «Այս ժողովացին կպատանի», կազմաստառ Բ՝ «զօրհն»:

ԿՆՔԱԿՐՈՇՄ՝ 21բ, 61բ, 62բ. սեւ թանաքով բոլորակ մէջտեղում եպիսկոպոսական հանդերձանքի նշաններ՝ «ՄԵՍՐՈՎԲ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍՄԲԱՏԵԱՆՅ ՆԱՆԻՋԵՎԱՆՅԻ, 1871»:

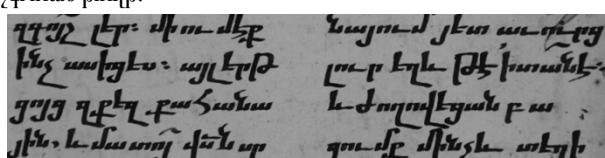
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Գիրք հարցմանց, Խրատական, 43», պհպ. Աա՝ «889, 2579, ժԸ., Մ[եսրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2580

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՏՓԽԻՍ

ԳԻԻԶ՝ Սահակ դպիր: ՄՍՄՅՈՂ՝ նուադինի որդի Զուրար: ԹԵՐԹ՝ 269. չգրուած՝ 77ա, 126ա: ՊՐԱԿ Ա-ԻԳ՝ 12 (Ա. 10, է 14, ժԲ 11, ժԳ 15, ԻԳ 3): ՆԻԻԹ՝ թուղբ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18,5x14,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (14x11): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 81ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ մուգ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, Ա. փեղկը կոստղապատ, միջուկը տախտակ, աստաղը դրոշմագարդ մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա-Գ + Գ-Զ՝ չգրուած թուղբ:

նմուշ 81ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Մատթեոս՝ 1բ, Մարկոս՝ 77բ, Դուկաս՝ 126բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոս՝ 208բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա մ՝ 2ա, 78ա, 127ա, 209ա: Լ ու ս ա ն ց ա ղ ա Ր դ՝ բուսական, տա-

ՌՃԻԱ.-ՌՃԻԲ. – 1672-1673

նար, թոչուն: Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դեղին, մարնջի, սրճագոյն, սեւ, բրնձ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմն ու պահպանակները նորոգուած Ի. դ., լուսանցակողերի կարմիր թափուած, թերթերին զանազան հետքեր. որոշ թերթեր սխալ տեղադրուած՝ թ. 154ը պեւտ լինի թ. 10-1ի միջեւ, թ. 155ը՝ 266-7ի միջեւ, թ. 156ը՝ 132-3ի միջեւ, թ. 157-266ը՝ 153-4ի միջեւ. կարդալ թ. 1-10, 154, 11-132, 156, 133-53, 157-266, 155, 267-9:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 2ա-76բ Աւետարան Մատթեոսի:
2. 78ա-125բ Աւետարան Մարկոսի (124բ-5բ Յարուցեալ Յիսուս):
3. 127ա-206ա Աւետարան Դուկասու:

4. 206բ-7ա Նախադրույթին: 207ա-Ցա Գլուխ: 209ա-67ա Աւետարան Յովհաննու:

5. 207ա Համաձայնութիւն գլխոյ:

Ստ լս-ներում ունի Համարաբառ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 267ա Փա՛ռք եռահիւսակ դաւանութեանն, ապէ-նիագին կատարեալ եւ անսահմանի, Աստուծոյ Հօր, Աստուծոյ Որդւոյ, Աստուծոյ Հոգւոյ յաւիտեանս. ամէն: Շնորհիւն Տեառն ամենակալի եւ նորին օգնականու-թեամբ աւարտել 267բ|ցաւ եռահարաշ, հոգիազարդ Աւե-տարանս, զոր էր շաղկապեալ երանեալ աւետարան-չացն՝ ըստ բազմերանգ գունոց ի մի ոստայն անկերով հանճար, զոր արուեստակեալ անուշոցայց ծաղկանց՝ իւղ եփեցական կազմութեան, որ ըստ հոգւոյն յատ-կութեամբ իմանի զանազան որակութեամբք, գա-ղափարելով ըստ յորունց արփիացելոցն դասակցու-թեանց՝ առ ի յեկեղեցւոյ յարմարումն, յօդի խաղաղու-թեամբ գլխոյն պատշաճեալ, զի յայսմանէ կատարելու-թիւն չորք Աւետարանք ի բազում պատճառէ. չորքե-կերպեան կենդանիք՝ մարդ, առեւծ, ցուլ, արծիւ, չորք նիւթք աշխարհիս՝ հող, ջուր, հուր, օդ, հակառակք ան-հաշտելիք եւ սիրելիք անքակտելիք, չորք-չորք գիրք անուան ճրրորդութեանն՝ Հայր, Որդի, Հոգի, չորք գետք բղիսեալք ի դրախտէն՝ Փիսովն, Գի՛հովն, Տիգրիս եւ եփ-րատէս, չորս անգիւնս եւ եղջերք սեղանւոյն, |268ա| չորք դէմք խաչին. եւ այլ բազում պատճառս, յորս գաղափարի չորքեան աւետարանիչքս, զի թէպէտ եւ բազում բանք ի սորա, որ երեւին ներհակք միմեանց, այլ քաշ ճշմարիտք եւ յոյժ միաբանք միմեանց: Արդ, գրեաց Մաթէոս ի խնդրոյ հրէից հաւատացելոցն, որք էին յերուսաղէմ, զկնի Ը. ամի համբառնալոյ փրկչին, ի լեզու հեբրայեցի, յերուսաղէմ քաղաքի, զոր առեալ Քովմայի՛ք քարոզէ Հնախկաց, եւ Բարդղղամէրոս՝ Դեմաս-տանի, եւ Ամրանայ եւ ամենայն արեւելից, իսկ Մարկոս գրէ ի հրամանէ Պետրոսի վիմի վարդապետին իւրոյ՝ յԱղէքսանդր քաղաքի, ի| լեզու եգիպտացի, զկնի ԺԱ. ամի, [եւ աւե]տարանէ յեթէ[պէէ] եւ ի կիւ[րիկիա], եւ լուսաւորէ զա[րեւ]մուտս, իսկ Դուկաս յառաջագոյն աշակերտ գոլով Գաղիանոսի բժշկապետի, որ եւ ինքն էր արուեստիւ բժիշկ, յետոյ աշակերտի սրբոյն Պօղոսի, որ եւ |268բ| հրամանաւ իսկ նորա գրէ, զկնի ԺԸ. ամի, ի լեզու հռոմայեցի, յԱնտիոք քաղաքի, եւ քարոզէ ի Բիւթանիա եւ յամենայն Մակեդոնիա, իսկ Յովհաննէս որդի Զեբեդեա, որդի Որոտման, որդի սուրբ Կուսին, որ փարեցան զսարսափելի պարանոցան անմատոց լու-սոյն, զվերինն որոտալով աւետէ եւ աւետարանէ, զկնի ԾԳ. ամի գրեաց յեփեսոս քաղաքի, եւ լուսաւորէ զամե-նայն Ասիա: Արդ, Աւետարան կոչի, որ պատմէ մեզ գե-ղեալ պատմութիւնս, զխաղաղութիւն, զոր եղաւ հրեշ-տակաց եւ մարդկան եւ քակումն բռնութեան թշնամ-

ւոյն կենաց մերոց, զաւերումն դժոխոց, զազատութիւն հոգւոց, զընդ աշմէ Աստուծոյ նստեալ մարդկութեանս: Բայց գրեցաւ լուսազարդեալ Աւետարանս ի դառն եւ դժուար ժամանակիս, ի մայրաքաղաքն Տիբիսիս (վեր-ջին երեք բառը՝ լուսանցում), ի դրան Փաշիվանից Սուրբ Աստուածածնին եւ Սուրբ Ամենափրկչին, եւ հայրապետութեան մերոյ տեառն Յակովբ կաթողիկո-սի, եւ առաջնորդութեան մե|269ա|րոյ Գաբրիէլ (անու-նը ջնջած եւ վերն աւելացրած «Յոհանն աստուածա-բան») վարդապետին: Մ՛վ սուրբ հարք եւ եղբայրք, յի-շեցէ՛ք զմաքրափայլ յաղօթս ձեր զհայրն իմ Միխայէլ քահանայն եւ զմայրն իմ՝ Խանփարվանն եւ եղբայ[ր]ն իմ Մովսէսն եւ քոյրն իմ Ապիլզատէն, որ առ Աս-տուած փոխեցաւ: Աստուած արքայութիւն պարգեւէ եւ զհոգի սորա ընդ երամս արդարոցն խառնեսցէ: Դար-ձեալ եւ զքորքն իմ Թինաթինն, Մաւրանն, Ագին, Քա-լին: Աստուած կեանք եւ առողջութիւն հատուցէ սո-ցա, եւ ես՝ մեղաւոր եւ անարժան Սահակ գրիչս, յիշե-ցէ՛ք ի Տէր թվին ՌձԻԲ. (1673): Արդ, ես՝ անարժան, հող եւ մոխիրս, մեղաւոր եւ տրուփ ամենայն նաեւ նուաստ, թոյլ եւ ծուլ ամենայն բարեաց Նուրադինի որդի Զուրաբս յիշատակ առա իմ հալալ հնչիւք հոգւոյ իմոյ եւ զծնօղսն իմ Խե[րա]դիինն, Միւրանդուխին եւ զկողակցին իմոյ՝ Փէրիխանին եւ եղբարցն իմ Պապի-լանին, որ առ Աստուած փոխեցաւ (վերջին չորս բառը տողավերը եւ լուսանցում), Բէրօին, Մամիջանին եւ զքոյրն իմ Զիւթանդարն: Քանզի լսէի ի սուրբ Աւետա-րանէն, թէ՛ երանի այնոցիք, որ ունիցի զաւ|269բ|ակ ի Սիօն եւ ընդանի Երուսաղէմ, զի յայսմ յուսով գրել տուի եւ գրի յիշատակ ի մէջ Սուրամու Աստուածա-ծնի: Եւ ով ոք յիշէք եւ ողորմի ասէք, Քրիստո՛ս Աս-տուած, ի քո միւսանգամ գալստեանդ ողորմեա՛ նոցա եւ թողութիւն պար[գեւեա՛]լ/// Եանց մեղաց նոցա, որոց զմեզ արժանի արա՛յ, Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս եւ զիս՝ անարժան Զուրաբս եւ զծնօղսն իմ. ամէն: Հայր մեր:

2. 76բ (ստացողի) եւ զանպիտան Սահակ գրիչս յիշեալ աղաչեմ ի Տէր, եւ դուք յիշեալ[լ] լիջիք ի Քրիս-տոսի Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Թվին ՌձԻԱ. (1672), ի դռան Սուրբ Աստուածածնի:

125բ Անարժան Սահակ գպիրս յիշեալ աղաչեմ ի Տէր եւ զհայր իմ Միխայէլ քահանայն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 41ա (1858-65 թթ., շղագիր, վերին լս.) Մաւ-թէս կաթողիկոս ամենայն Հայոց:

2. 208ա (1858-65 թթ., շղագիր) Այս Աւետարան պատկանի Սուրբ Լուսաւորչայ եկեղեցոց Սուրամու-ղայ:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա՝ «անգամ, Արժանապատիւ/// Սուրբ Լուսաւորչայ: Սուրբ Աւետարան որ ըստ Մատթէոսի:

Աստ անփոփին չորս աւետարանիչք ըստ համապատ-
շաճ իւրում փառաւորութեամբ», 47ա՝ «նեղութիւնք»:
ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 156բ՝ երկու թռչուն, 209ա՝ մարդկա-
յին պատկեր:

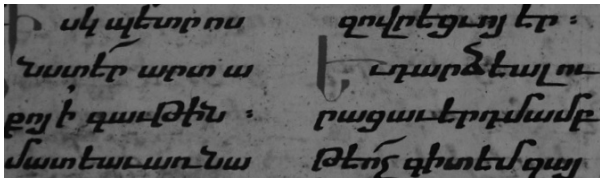
ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աա, պհպ. Գա՝ «2580», 1ա՝ «2^{րդ} 898,
2580, ՌձԻԱ. – 1672, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2581

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ժե. դար

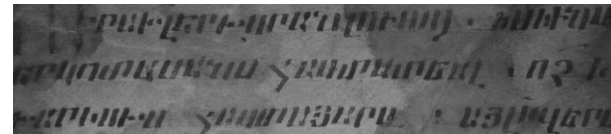
ԹԵՐԹ՝ 312. չգրուած 1ա-2բ, 243բ, 309բ-12բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԶX
12 (Ա, Ը, ԻԱ, ԻԶ 11, ժե 16): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 18x13,5:
ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (12x8,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 85ա): ՏՈՂ՝
19-20: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով,
միջուկը տախտակ. աստառը շերտագարդ մետաքս, դոնակինը՝
դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Բ
(վշմ.), սպիտակ, չգրուած թուրք:

Նմուշ 85ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Ղուկաս՝ 151բ: Կ ի ս ա ի ու ռ ա ն ն՝
3ա, 93ա, 152ա, 244ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, տա-
նար, խաչ, յուշկապարիկ: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ մարդագիր, թոչնա-
գիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ,
կանաչ, դեղին, նարնջի, մանուշակագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Շարական: ԺԱ. դ.: Ա (սկ.) ստա-
ցուած 1 թերթի յայնակի հատումով եւ եզրահատումով՝ բնա-
գիրը վնասուած: Մագաղաթ, 18x13, միասին (15x10.5), ուղ-
ղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ), տող՝ 9: Կարդալ՝ Աա՝ «Բակ ի Բեգ
կատարի ամենայն, կան եւ կին գերակայիցն, բարձրանայ
պատիւ խորանի քոյ իբրեւ զարդու խորանի երկնից, ուր արդեւ
իցեն հաստացեալք երակայիցն, ու փոք//», Աբ՝ «// չորսին եւ
գերանց երանց զ// եկուրսին անկագործութեանն արհմակ Բեգ
հարսնարան արանց արդարոց, ուրախ լե՛ր, խորան լուսոյ ի
սինս երկոտասան հաստատեալ, ոչ ի խորիսխք հաստայարս,
այլ ի վերայ կենդանաշէն բանին ամրահաստատ»:

Նմուշ Աբ

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. կազմի կաշին մաշուած, կապիչներն ու
գամերն ընկած, դոնակը կծկուած, մաշուած, մկնակեր, խո-
նատքեան, բորբոսի հետքեր, լուսանցակողերի կարմիրը թա-
փուած եւ մաշուած, թերթերի թափուած եզրերը յետագայ թղթով
լրացուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 3ա-92բ Աւետարան Մատթեոսի:
2. 93ա-151ա Աւետարան Մարկոսի:
3. 152ա-243ա Աւետարան Ղուկասու:
4. 244ա-309ա Աւետարան Յովհաննոս:

Ատ. Լ ս-ներում ունի Համաբարբառ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

311բ (վրացերէն. ԺԹ. դ., մխեգրուլի «Ճածառ
Բջցեռ Բուծցեռ Եճ Ըճտա Յճնա») – Հայր մեր որ
լերկինս» (ըստ Բեռնար Ուտիէի):

ԳՐԶԱՓՈՐՁ՝ 1ա՝ «Աւետանար Ղուկասու»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «2^{րդ} 907, 2581»:

2582

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՎԱՆ

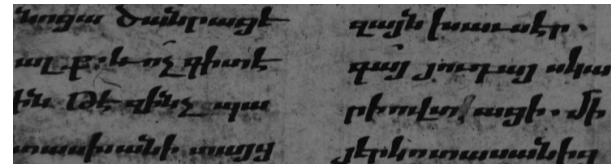
ԳՐԻԶ՝ Զաֆարիա՝ արդյ: ՄԱՂԿՈՂ՝ Կարապետ Բաղիշեցի:
ԿԱԶՄՈՂ՝ Յովսէփ վարդապետ:

ԹԵՐԹ՝ 304-1 (թոչիք՝ թ. 270-2). չգրուած 1ա, 6բ-7ա, 91ա,
148ա, 234ա-5ա: ՊՐԱԿ՝ 4+2+Ա-ԻԶX12 (Բ 11, ԻԱ՝ չիք, ԻԳ 10):
ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16x11,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (13x9):
ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 139ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ կարմիր թափշ,
արծաթէ կրկնակազմով եւ կաշուէ կապիչներով (Ի. դ.), բարձ-
րաֆանդակներով՝ «Յարութիւն», «Աստուածամայր մանուկ Յի-
սուսը գրկին», եւ յիշատակագրութեամբ՝ «Սուրբ Աւետարանս
արծաշապատ եղև ձեռամբն Յովսէփ վարդապետին թվին
ՌՄԺԳ.ին (1765)», միջուկը տախտակ. աստառը թուրք, մկշքը՝
հիսկէն ոլորուն շրթաներ. լուսանցակողերը՝ կանաչ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Մատթեոս՝ 7բ, Մարկոս՝ 91բ, Ղու-
կաս՝ 148բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 235բ: Եւսեբիոս՝ 1բ (խո-
րանի վերնագարդի վրայ՝ շրջանակի մէջ), Կարպիանոս՝ 2ա (խո-
րանի վերնագարդի վրայ՝ շրջանակի մէջ): Լ ու ս ա ն ց ա յ ի ն –
Մարիամ Մագաղանացի՝ 88բ, Բարսեղմիս կոյր նստէ մուրացիկ

ժԶ. դարի սկ. (1515 թ. առաջ)

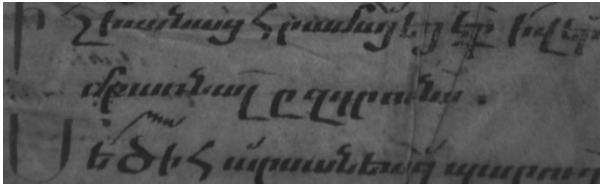
յանցս ճանապարհի՝ 125բ, Յովսէփ Արիմաթացի՝ 144բ, 229բ,
298ա, Հովիւ՝ 155ա, 268բ, Կոյր ոմն նստէր առ ճանապարհան
մուրացիկ՝ 212ա, Կոյր ի ձեկ՝ 265ա: Խ ու ռ ա ն ն՝ 1բ-6ա: Կ ի ս ա -
խ ո ռ ա ն ն՝ 8ա, 92ա, 149ա, 236ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝
բուսական, տանար, թոչուն, կենդանի, խաչ, յուշկապարիկ:
Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ մարդագիր, թոչնագիր, կենդանագիր, հանգու-
ցագիր, մարդադէմ: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դե-
ղին, նարնջի, մանուշակագոյն, մոխրագոյն:

Նմուշ 139ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Շարական: ԺԳ. դ.: ԱԲ (վերջում)

ստացում 1 քերթի երկայնակի ծայրումով եւ եզրահատումով՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ, 22x15.5, երկսին (22x14.5), բոլորգիւր (նմուշ՝ Աա), տող՝ 15: Կարդալ՝ Աա-Բբ. «Վիշապըն կարթի կայեալ... յայժմուս եւ յաւէտ երգել գփառս յաիտենից. ամէն: Տաղ Հոգոյն Սրբոյ»:

Նմուշ Աա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողերը կեղտոտուած, մէջքի հիսակն շղթաներից 13ն ընկած. քերթերին գանազան հետեւեւ, եզրահատուած, որից լուսանցազարդերը եւ պրականիչերը մեծապէս վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- Ա. 1. 1բ-2ա Թուղթ Եւեբեայ:
- 2. 2բ-6ա Համաբարբառ. կանոնն:
- 3. 8ա-90բ Աւետարան Մատթէոսի:
- 4. 146ա Նախադրութիւն: 92ա-147ա Աւետարան Մարկոսի (146ա-7ա Յարուցեալ Յիսուս):
- 5. 147աբ, 233բ Նախադրութիւն: 149ա-233ա Աւետարան Դովկասու:
- 6. 303ա Նախադրութիւն: 236ա-302բ Աւետարան Յովհաննու:

Ստ. 1 ս-ներում ունի Համաբարբառ:

Բ. [Ոտանատրբ]

ա. 145բ Այս Մարկոսի ասի առիւծ, / զի ս[ի]գաճեմ է, չէ գծուծ, / երազ յորսայս րմբունէ բուծ, / սոյն հարթ արար զբանս իւր հծուծ:

բ. 233աբ Այս Դովկասու եզն ասացին, / որպէս նա իսկ հերկէ զգետինն, / կրբկին անխոնջ վասըն պրտողին, / սոյնպէս յերկար են բանմ սորին:

գ. 303ա Այս Յոհաննէն արծուանման / թռեալ մտաւ անհասական, / առ ի պատմել բանի մարդկան, / զանհատն էիցս հանրական:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 303ա Փա՛ռք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, որոյ շնորհաւքն աւարտեցաւ եռահրաշ եւ հոգիազարդ Աւետարանս, զոր է շաղկապեալ երանեալ աւետարանչացն՝ ըստ բազմերանգ գունոց ի մի ոստայն անգելով հանճար, զոր արեւստակեալ անուշոցաց ծաղկանց իւղ եփեցական կազմութեամբ, որ ըստ հոգոյն հատկութեան իմանի: Զանազան որակով 303բթեամբ գաղափարելով ըստ յոքունց արփիացելոյն դասակցութեանց՝ առ ի յարմարումն եկեղեցոյ յաղիւ խաղաղութեան գլխոյն պատշաճեալ, զի յայսմանէ կատարելութեան չորս Աւետարանք ի բազում պատճառէ. չորեքկերպան կենդանիք՝ մարդ, առիւծ, եզն, արծիւ, չորս նիւթք աշխարհիս՝ հող եւ ջուր, աւղ եւ հուր, թշնամիք անհաշտելիք եւ սիրելիք

անքակտելիք, չորս չորք գիր անուան ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հայր, Որդի, Հոգի, չորս գետք բխեալ ի դրախտեն՝ Փիստն, Գեհոն, Տիգրիս եւ Եփրատէս, չորք անկիւն եւ չորս եղջիւրք սեղանոյն, չորս դէմք սրբոյ Խաչին, չորս առաքինութիւնք՝ հոգւոյ՝ խոհեմութիւն, արիւթիւն, ողջախոհութիւն, եւ արդարութիւն, չորս ծագ տիեզերաց՝ արեւելք, արեւմուտք, հիւսիս եւ հարաւ, չորս բանք Աւետարանիս՝ պատգամ եւ պատուիրան, սպառնալիս եւ աւետիս: Զորս/// |304ա| եւ արդ, ես՝ յետինս ի կարգաւորաց եւ անիմաստ ի գիրս գրչութեան Զաւարիայ արեղայս, ոչ ունելով իշխանութիւն հպիլ ի սուրբ Աւետարանս, բայց յիշելով զհերոցութիւնն Աստուծոյ, շնորհիւ նորին սկսայ եւ ողորմութեամբն Աստուծոյ կատարեցի գտէրունական սուրբ Աւետարանս ի թուականութեանս հայոց մեծաց եճԿ. (1111)* ամին, յերկիրս Վասպուրական, ի մայրաքաղաքն Վան կոչեցեալ, ընդ հովանեալ Կարմրատուր Սուրբ Աստուածածնայ վանից, ի հայրապետութեան տեառն Սարգիս կաթողիկոսի եւ յաջորդութեան սրբոյ ուխտիս Վարագայ Կարապետ արհիեպիսկոպոսին եւ Գրիգոր վարդապետին եւ ի խանութեան յաղթող իշխանին շահ Իսմայէլին եւ ի տեղապահութեան Շամիրամակերպիս, ետ յիշատակ ի դուռն Կարմրատուր Սուրբ Աստուածածնայ վանիցն, որոյ յիշատակն իւր օրհնութեամբ եղիցի:

* Յիշատակարանի 304ա էջի մասը գրուած է կազմողի ձեռքով, երեւի գրչի գրած սկզբնականի նորոգումն է նոր թղթի վրայ, թուականի «եճԿ.» հաւանաբար սխալ վերարտադրութիւն է: Առաջնորդուելով յիշատակաւոր Սարգիս կաթողիկոսի անունով՝ գրչութեան ժամանակը համարում ենք նրա իշխանութեան տարիների ընթացքը՝ 1484-1515 թթ.:

2. 7բ (ծաղկողի) Զկարապետ Բաղիշեցիս յիշեա՛ ի Տէր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

304բ (1763 թ., բոլորգիր, կազմողի) Արդ, վերստին կազմեցաւ սուրբ Աւետարանս ի թվաբերութեանս հայկազեան տոհմի ի ՌՄԺԲ. (1763) եւ ի յաջորդութեան սրբոյ վանիցս Կարմրատուր Սուրբ Աստուածածնայ եւ եւս Սրբոյ աթոռոյն էջմիածնի նրբիրակ տեառն Պաղտասար քաջիմաստ եւ աստուածաբանութեան վարդապետին, զի որում ետուր կազմել եւ արծաթապատ կոստղել, որոյ յիշատակն իւր օրհնութեամբ եղիցի, զոր Տէր Աստուած բարեաւ եւ ուրախութեամբ վայելումն տացէ, վասն զի որք հանգիպիք տեառնաւանդ սրբոյ կտակիս, պարտիք միով Հա՛յր մեղայիւ յիշատակել, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի միւսանգամ գալստեանն, որ ասելոց է արդարոցն. Եկա՛յք, օրհնեալք Հօր իմոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

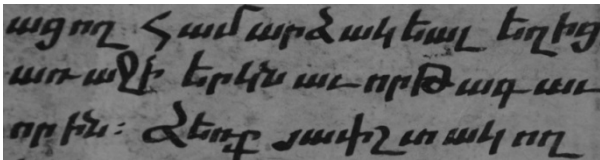
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Խ[աչիկ]. վ[արդապետ Գաղեան], 2^ր 7, 51», 1ա՝ «Հ^ր 897, 2582, 2Կ. – 1511, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2583

Մ Ա Շ Տ Ո Յ Ձ Ե Ռ Ա Յ

ԱՐԻՁՈՐ

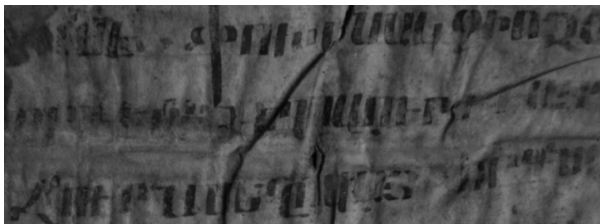
ԳրիՉ՝ Սարգիս: ՄՍԱՅՈՂ՝ Յովանէս ԲԿԻ: ԹԵՐԹ՝ 184: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ղx12 (Ա 7, Գ, Ե, Լ 10, Զ, Թ 8, Ժ 6, Կ 11, Չ, Ղ 9): ՆԻԻԹ՝ քուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 16x11,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (13x9): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 67ա): ՏՈՂ՝ 18: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, դռնակով, միշուկը տախտակ, աստառը դրոշմագարդ կտաւ, դռնակինը՝ կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 67ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, իաչ: Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, շագանակագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Մարգարէութիւն Եսայեայ, Ը. 4-9: ԺԱ. դ.: Ա (սկ.) ստացուած մէկ քերթի ընդայնակի եւ ընդերկայնակի հաստուով եւ եզրահաստուով՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ, 15x11, միասին (13x8), բոլորգիծ երկաթազիր (նմուշ՝ Աբ), տող՝ 13: Կարդալ Աբ, Աա՝ «Գամասկոսի [ե զաւար Սա]մարիայ... Ընդ մեզ Աստուած գիտացիք հեթանոսք»:

Նմուշ Աբ

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւար. կազմի կաշին, դռնակը մաշուած, ցեցակեր, եզրերը թափուած, կապիչներն ու գամերը ընկած, պատարիկ-պահպանակը կեղտոտուած, մասամբ կծկուած, եզրերը թափուած, լուսանցակողերի կարմիրը թափուած, կեղտոտուած-մաշուած, որոշ քերթեր ընկած, մի քանիսը պոկուած, որի հետեւանով նիւթը ետեւառաջ եւ քերթի վերին լուսանցներում խոնաւորեան հետեւեր, ք. 130-184ը մասամբ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- 1. 1ա-20բ [Կանոն իաչ աւրհներոյ] – ///տու-թեամբ... Ընթերթուած/// Այսպէս ասէ Տէր...
- 2. 20բ-37ա ԺԲ. Կանովն շուր աւրհներոյ – Յաւուր Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի առնուն քահանայքն զխաչն եւ զԱւետարանն... Ընթերցուած ի Չորրորդ Թագաւորութենէն. եւ ասեն արքադաքին ցեղիսէ...
- 3. 37բ-48ա ԺԳ. Կանովն յորժամ մկրտութիւն առնել, որ է քրիստոնէայ – Նախ չէ պարտ գերեխայն յեկեղեցին թողուլ ... Աղաւթք երեխային նախ քան զՄկրտութիւն. Տէր Աստուած մեր, Աստուած բարերար...
- 4. 48ա-54բ ԺԴ. Կարգաւորութիւն հարսանեաց – Մտանեն յեկեղեցին եւ ասեն ժամամուտ... Ընթեր-

ՉԿԲ. – 1313

ցուած ի Ծննդոց. եւ ասաց Աստուած. Արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում...

5. 54բ-71ա ԺԶ. Կանովն ապաշխարող առնելոյ – Կոչումն ընծայութեան ապաշխարողաց, զոր ասացեալ է... եւ ասէ զաղաւթս. Աստուած բարերար եւ ողորմած...

6. 71ա-87բ ԺԷ. Կանովն մեծի հինգշաբթին գապաշխարողսն արձակելոյ – Ժողովէ քահանայն գապաշխարողսն ի դուռն եկեղեցոյն... եւ քարոզէ սարկաւազն. Աստուած խաւսեցաւ բերանով իւրով սրբով եւ ասէ...

7. 87բ-103բ Կանովն Մեծի հինգշաբթին ոտնալուային. Ըստ որում ասաց Յիսուս, եթէ Աւրիմակ մի ետու ձեզ, զոր արարեալ է Եփրեմի Խորին Աստուայ, զոր թարգմանեաց սուրբ հայրապետն Հայոց Մեծաց Գրիգորիոս Վկայասէր – Ի տասներորդում զկնի կատարման սրբոյ պատարագին ժողովին ի գաւիթս եկեղեցոյն... Սարկաւազն քարոզէ. Փառաւորեմք զքեզ, Տէրք մեր...

8. 103բ-10ա Քարոզ պատուիրանին, զոր քահանայն զեկուցանէ ժողովրդեանն, առնու զխաչն եւ զԱւետարանն ի վերա բեմին եւ կարկառեալ զձեռս իւր ասացէ – Լուարո՛ւք ինձ, որդեա՛կք իմ, զերկիւղն Տեառն...

9. 110ա-7ա Կանովն յորժամ տղա վաղնանի – երթան քահանայքն եւ ասեն Սաղմոս... Ընթերցուած յենայոյ մարգ. Ահաւասիկ Աստուած մեր, յոր յուսացեալ է...

10. 117բ-22ա ԼԲ. Կանովն հաղորդ տալոյ – Առնու քահանայն զմարմին եւ զարիւնն Տեառն... Շարականաւ քարոզ՝ Վասն ի վերուստ եւ ասէ. Տէր Աստուած ամենակալ, ամենագով...

11. 122ա-42բ Կանովն համարւն ամենայն ննջեցելոց թաղմամբ ի Քրիստոս յուղարկել – Ասեն գուբուղայս Գ... եւ ասէ զԱղաւթս. Աստուած յաւիտենական, անսկիզբն, անեղ...

12. 143ա-8բ [Կանոն այգալացին – Ժողովին եւ գան ի գերեզմանն...] ///Եւ կալ առաջի Որդոյ մարդոյ...

13. 148բ-53ա ԻԴ. Կանովն հոգեհանգիստ առնելոյ կամ պատարագ մեռելոյ – Ասեն Սաղմոս ի թիւ ԼԱ... Ընթերցուած յԱռակաց. Պատուեա՛յ զՏէր ի քոց արդար վաստակոց...

14. 153բ-61ա ԻԵ. Կանովն տեառնականի – Աձեն զնուիրեալն ի դուռն եկեղեցոյն... Ընթերցուած յԵՂետացոյն. եւ կոչեաց զՄովսէս Տէր եւ խաւսեցաւ ընդ նմայ...

15. 161ա-2ա հղ. Եւ ապա մանեալ զկարմիրն եւ զբարմբակն եւ պսակն... եւ հանգուցանեն: Աւրհնութիւն աղի – Նախ ասի Սաղմոս 42... Եւ առէ զաղաւթս զայս. Աւրհնեալ ես, Տէր Աստուած մանեակալ...

16. 162ա-5բ հղ. Աւրհնութիւն հատի պատարազի – Գոհանամբ եւ փառաւորեմք զքեզ, բարերար եւ բազմագուծ Տէր...

17. 165բ-74բ իլ. Կանովն զարտմիս սերմանեաց, եւ զընդս արհնելոյ – Սաղմոս. Կցուրդ. Քեզ վայել է արհնութիւն Աստուած ի Սիրոն... Ընթերցուած յԱռաւելաց. Պատուեա՛ զՏէր ի քոյոց արդար վաստակոց...

18. 175բ-7ա Աւետարան բժշկութեան, զոր Տէր մեր Յիսուս զցաւս մեր եբարձ եւ զհիւանդութիւնս մեր բժշկեաց՝ ըստ Մարկոսի – Եւ ելեալ անտի Յիսուսի գնաց ի կողմանս Տիրոսի...

19. 177ա-8ա Աւետարան ըստ Մարկոսի – Եւ ելեալ միւսանգամ ի սահմանացն Տիրոսի...

20. 178ա-9ա Աւետարան ըստ Դովասու – Եւ ուսուցաներ ի միում ժողովրդանոցացն ի շաբաթս...

21. 179աբ Աւետարան Դովայ – Եւ եղև ի մտանելն նորայ յերիքով...

22. 179բ-80բ Աւետարան հանգրստեան Յոհաննու – Եթէ սիրէք զիս, զպատուիրանս իմ պահեսչիք...

23. 180բ-3ա Աւետարան Յովհաննու – Ձայս խաւսեցայ ընդ ձեզ...

24. 183ա-4բ Հանգիստ սրբոյ առաքելոյն Յովհաննու Աւետարանչի – Էր ընդ եղբարս երանելին Յովհաննէս մեծաւ ուրախութեամբ ի Տէր... ապայ, եթէ ողորմութիւն գտեալ ի Տեառնէ եւ դարձեալ մեղից// (վերջը թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺՄԱՆԱԿԻ

174բ Փա՛ռք ամենայտուրբ Երրորդութեանն եւ անբաւ մարդասիրին Քրիստոսի այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն, ամէն: | 175ա| Գրեցաւ իմաստասիր տառս սուրբ հաւրն Մաշթոցի յանապատիս, որ կոչի Արիձոր, ընդ հովանեաւ Սուրբ Յարութեան եւ Սրբոյ Խաչին եւ Սրբոյ Կարապետին եւ Սրբոյն Լուսաւորչին, յառաջնորդութիւն Ստեփանոս վարդապետի՝ ընտրեալ ծառայ Քրիստոսի, ի թուականութեանս հայոց ՉԿԲ. (1313): Բայց կատարեցաւ զիրքս յաւուր մեծի հինգշաբաթի, յորում եղեն խնդութիւնք երկնաւորաց եւ երկրաւորաց, ձեռամբ յիմարի եւ տառապեալ գրչի Սարգսի, ի վայելումն անձին Յովանէս քահանայի բարեպաշտի եւ մարդասիրի, ստացաւ զսայ եռայփափագ եւ շերմ սիրով, եւ յոյժ ցանկայր սորայ, զի ուր սայ յիշի եւ ընթեռնու, սովաւ յիշի եւ յորջորջի անուն սորայ ի Քրիստոս: Բայց արդ, աղաչեմ զամէնեսեան վասն սիրոյն Քրիստոսի՝ որք հանդիպիք սմայ, յիշեցէ՛ք զՅովանն | 175բ| Եւ քահանայ եւ զեղբայրն իւր՝ զՄարտիրոս, զի է բարեպաշտ տանուտէր, աղքատայսէր եւ աստուածայսէր, եւ զմիւս եղբայր սոցայ՝ զԱմենաւագն, որ փոխեցաւ ի Քրիստոս, եւ զհայր սոցայ (անունը չգրուած՝ տեղը բաց) եւ զմայր (անունը չգրուած՝ տեղը բաց) զփոխեցեալսն ի Քրիստոս եւ զյիմար գրիչս, որ ի հոգեւորն ունայն եւ ի ձեռագործս յանդուզն, եւ զծնողսն մեր: Արդ, վասն սիրոյն Քրիստոսի յիշման արժանի արարէ՛ք. որք յիշէք, յիշեալ լիշիք առաջի անաւոր եւ սոսկալի դատաւորին Քրիստոսի:

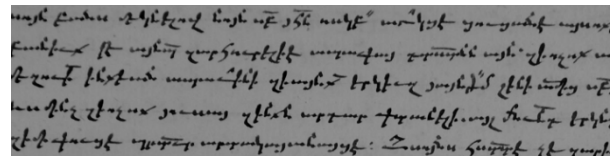
ԳՐԶՍՓՈՐԶ՝ ՏԲ՝ «Ես Մարգ[ա՛ր]»:
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «Հ՞ր 867, 2583, 2ԿԲ. -1313, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

2584

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԸ. դար

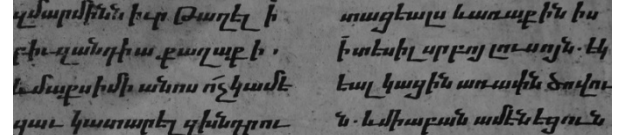
ԹԵՐԹ՝ 539 (գրչի էջակալում՝ 1-918, որ է՝ 1ա-453բ, 1-148, որ է՝ 461ա-534բ). չգրուած՝ 539աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԵԱx12 (Ա, Գ, Զ, Ը, Ժ, ԺԲ, ԺԳ, ԺԷ, ԺԹ, ԻԱ, ԻԲ, ԻԵ, ԻԷ, ԻԸ 10, ԼԲ 6)+Ա-Էx12 (է 7): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամսհիկ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25x18,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (թ. 1-534՝ 17x12, թ. 535-8՝ 22x15,2): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 78ա): ՏՈՂ՝ 29 (թ. 1-534), 37-42 (թ. 535-8): ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը թուրք (մասն Պահպանակի). լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 78ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոյնագիր, մարդագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, վարդագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – [վկայարանութիւն Մինասայ, Երմոզիեայ եւ Գրարոսի]: ԺԵ. դ.: ԱԲ (սկ՝ փակցուած հակառակ դիրքով)՝ ստացուած երկու կից թերթից (պեպ. Ա.ն ստանձած Ա. կազմաստառին): Թուրք, 25x18, երկսին (21x13.5), բոլորգիր (նմուշ՝ Բա), տող՝ 27: Կարդալ Բբ, Բա, Աբ՝ «գարհուրիխ: Յայնժամ նստեալ թագաւորն անաւրէն... մի՛ ցանկանայցես հակառակ ընկերի» (տե՛ս ձեռ. 1511, 209ա-13ա՝ խմբագրական էջական տարբերութիւններով):

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշտած, վրան հետեւ, հիմքով կարերը թուլացած, թերթերին խոնամութեան հետեւ, թ. 534-5ի միջև մի ֆանի թերթ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-460բ [Անտառ նորագոյն մտածմանց... տեան Աղէխանդրու Գալամաթօ կոչեցեալ Մէսի- նացոյ, ի Պատուայ] (451ա) Թարգմանեցաւ Քարոզ- գիրդս այս, որ կոչի Սէր Աստուծոյ, յիտալիական լե- գուէ ի հայկական բառքառ, արդեամբ եւ գոյիմ վե- հալուստր եւ արհիեպիսկոպոսի եւ պանծալոյ աս- տուածաբան Յակոբ վարդապետի եւ Հայոց պատ- րարգի Կոստանդինուպօլոյ, ի փառս ամենամեծին Աստուծոյ եւ ի պատիւ ամենօրհնեալ կուսին եւ ի յօգոս հայկազեան երամին, ի Ղուկաս վարդապետէ հարբերացոյ, յամի Տեան 1740 եւ Հայոց թովին ՌՃԶԹ.ին (1740):

«Թարգմանեցաւ Քարոզգիրդս... թուին ՌՃԶԹ.ին» գրուած հետագայ այլ ձեռքով:

Տե՛ս ձեռ. 90, 2ա-408ա: ա/1ա-12բ: բ/12բ-21բ: գ/21բ-6բ: դ/26բ-32բ: ե/32բ-8բ: զ/38բ-45բ: Վ/45բ-52բ: Ր/53ա-61ա: ք/61ա-5բ: ծ/66ա-70ա: ժա/70ա-5ա: ժբ/75բ-81ա: ժգ/81ա-4ա: ժդ/84բ-90ա: ժե/90ա-4բ: ժզ/94բ-9ա: ժլ/99ա-106ա: ժր/106ա-10ա: ժք/110բ-6ա: ի/116ա-21բ: իա/121բ-8ա: իբ/128ա-33ա: իգ/133ա-7բ: իդ/137բ-42ա: իե/142ա-5բ: իզ/146ա-52ա: իխ/152ա-4բ: իլ/154բ-6բ (ձուլուած նախորդ գլխի հետ): իր/156բ-65բ: յ/165բ-73ա: յա/173ա-7բ: յբ/223բ-9բ: յգ/229բ-41բ: յդ/242ա-9բ: յե/249բ-56բ: յզ/358ա-68բ: յլ/368բ-72բ: յլ/չիբ: յր/404ա-12բ: յս/212բ-23բ: յտ/350ա-8ա: յք/263ա-73ա: յզգ/412բ-20ա: յաղ/426ա-8բ: իսե/256բ-62բ: (Այս գլխի խորագիրն ու սկզբի 3 տողերը սխալմամբ արտագրուած են նաև 349բ էջում, որի մասին կայ հետեւեալ նշումը. «Մոռ է: Այսքանըս և. տողս տե՛ս ԽԲ. գլուխն»): իզգ/275ա-81բ: իսե/281բ-90ա: իրբ/290ա-8բ: իքբ/298բ-303բ: ժ/309ա-15ա: ժա/315ա-20ա: ժբ/չիբ: ժգ/320ա-4ա: ժդ/324բ-33ա: ժե/333ա-43ա: ժզ/433բ-42ա: ժլ/442ա-51ա: ժր/420ա-6ա: ժք/429ա-33բ: յ/275ա-5ա: կա/303բ-9ա: կբ/343ա-9բ: կգ/372բ-6ա: կդ/376բ-80բ: կե/380բ-4ա (թ. 383ին սոսնձած 14.5x11 թերթիկ վրան լրացում, որը տեղադրելի է 383բ էջի վերջում): կզ/177բ-83ա: կլ/183ա-8բ: կր/188բ-94ա: կք/194ա-9բ: կլ/199բ-207ա: կա/207ա-12բ: Յանկ/451բ-3բ:

Յաւելեալ ունի.

ա. 384բ-90ա Յաղագս ուժաբափութեան եւ աղօ- թելոյն Տեան մերոյ ի պարտիզին եւ քրոնարեանն, որ կրեաց անդ: 62 – Պայծառագունեղ եւ սրբագունեղ մարգարէն Դաւիթ... եթէ ոչ զսէր եւ զերախտագիտու- թիւն:

բ. 390ա-5ա Յաղագս խտագունին ձախեցմանց եւ գանիցն Քրիստոսի Տեան միոյ (=մերոյ). 63 – Դաւիթ մարգարէն նախատես էլեալ հոգով... ոչ կամիմ գոլ թարց ձաղանաց:

գ. 395ա-8բ Յաղագս ցաւագնոյ փշապսական Քրիստոսի մերոյ Յիսուսի եւ յաղագս այսպանացն եւ կատականացն լինելոյն նմա ի յանօրէն Ուղայեանց. 64 – Հրաւիրէ հարսն ի սրբագնում Երգոց Երգոյն Սողո- մոնի...:

դ. 398բ-404ա Յաղագս աշխատահոծի ճանա- պարհին, յոր խաչն ի յոյսն գնաց Քրիստոս Տէրն եւ յաղագս հանդիպման Մարիամու կուսին ցաւագնայ

խաչին եւ մահուան իւրոյ Որոյն ի մէջ երկուց աւագակաց: 65 – Փառաւոր սուրբ հայրն Օգոստի- նոս... երթալք խաղաղութեամբ, եւ խաչեալն Յիսուս ընդ ձեզ միշտ եղիցի. ամէն:

ե. 454ա-60բ Յանկ գրոյս այբուբենի – Աբենէր եւ Յովաբ... Յիլին ննջելն եւ ընթանելն ըստ մեղաց. 443:

Գրուաները տարբեր յաջորդականութեամբ, լս. ունի սրբագրութիւններ, աղբիւրների չղումներ:

Բ. 461ա-99ա [Պետրոսի Թիֆլիզեցոյ. ձեռ. 1655, 1ա-94բ] Վարդապետութիւն ճշմարտութեան, որով իմաստանալով մարդ ճանաչէ զմոլորութիւն իւր եւ եղանի իմաստուն եւ զգաստ

– 461ա Բան առ ընթերցողսն – Չամս ոմանս կա- ցայ ի քաղաքն Բոլոնեայ... քան զմեծագոյնն առանց ճոհարի:

ա. 461ա-6ա Վարդապետութիւն առաջնորդ. ընդ- դէմ նոցա, որ զինքեանս երջանիկ համարեն վասն ունելոյ զյաջողութիւնն յաշխարհիս յայսմիկ – Ոչ գոյ յաշխարհի այնպիսի մարդ... եւ վասն նոցա կորու- սանեմք զաւիտենական եւ զանճառ բարին:

բ. 466ա-9ա Վարդապետութիւն Բ.երոդ. որով ծանուցեալ լինի մոլորութիւնն նոցա, որք մեղանչեն եւ առ ի անմեղադիր լինել ինքեանք զմեղն դնեն ի վերայ սատանայի եւ ասեն. Սատանայն խաբեաց զիս – Այս է խաբէութիւն կարի մեծագոյն... ընդիմա- ցարուք սատանին, եւ փախցէ ի ձէնջ:

գ. 469ա-73ա Վարդապետութիւն երրորդ. որով մերժի մոլորութիւնն եւ պատրանքն նոցա, որք ոչ կամին լսել զգարոզ ասելով. Գիտեմ ես, թէ զինչ պարտ է առնել առ ի փրկել – Յաւուր միում խօսելով Որդին Աստուծոյ ընդ հրէայեան... զի կորուսանեմք զարքայութիւն հոգւոց:

դ. 473ա-6ա Վարդապետութիւն չորրորդ. որով ի բաց մերժի մոլորութիւն նոցա, որ ոչ հաւատան զհաւատն ուղղափառ, զի ոչ տեսանեն աշօք զայն, զոր հաւատան – Ով քրիստոսեայ, դու որ ասէս, թէ կամիմ տեսանել զայն... տարբերքն խօսին, եւ դեւքն խոստովանին:

ե. 476ա-80ա Վարդապետութիւն հինգերորդ եւ բացայայտ. որով ի բաց հերժի մոլորութիւն նոցա, որք գանց առնեն զպատուիրանացն Աստուծոյ, ասելով, թէ՛ Ոչ կարէ պահիլ – Կարծիքս այս, թէ անօրինիցէ պահել զհրամանս Աստուծոյ... զի եթէ կամս կարես պահել:

զ. 480ա-3բ Վարդապետութիւն վեցերորդ. որով յայտնի կուրութիւն նոցա, որք լսն վասն կորստեան ոսկոյ եւ արծաթոյ եւ ոչ հոգան վասն կորստեան հոգոյ – Կայր մեծ պատերազմ ի մէջ թագաւորաց ինկ- լիզու եւ ֆրանզիզին... ողորմութեան Տեանն լի եղեւ երկիր:

է. 484ա-7բ Վարդապետութիւն եօթներորդ. որով յայտնի խաբելն նոցա, որք գրով ժամով ընդ Աստուծոյ, տառնընն գԱստուծոյ, որպէս թէ ոչ իցէ ազատական եւ առատաձեռն ընդ ինքեանց – *Իմաստնագոյն եւ սրբագոյն Սարուխանոս՝ եպիսկոպոսն Մարտիրոս... յետ աստեաց ելանելոյ եղիցին փառաւորեցեալք ի յերկիրնս:*

ը. 487բ-90բ Վարդապետութիւն ութերորդ. ընդդէմ նոցա, որք խաբեցեալք հաւատան, թէ կարիցեն գտանել գՔրիստոս անդ, ուր կորուսին գնա մեղօք – *Կարի ճշմարիտ է այս, թէ մեղաւորքն ոչ անկանիցէին այսքան դիւրապէս ի մեղս... առ ի ժամանել յերկիրն աւետեաց, այսինքն՝ վերինն յերուսաղէմ:*

թ. 490բ-4բ Վարդապետութիւն իններորդ. որով ցուցանի ազիտութիւնն եւ մոլորութիւնն նոցա, որք ոչ կամին առնել զբարիս եւ ասէն. Կամիւ եւ նախասանմանացեալ կամ դատապարտեցեալ... ի վախնանի գնալոց եւ ի դժոխս եւ այլն – *Գոն բազումք քրիստոնեայք... զի յոյժ հարկաւոր:*

ժ. 494բ-8բ Վարդապետութիւն տասներորդ. ընդդէմ նոցա, որք առնելով զօրինակ ի սուրբ աւագակէն, կամի կեալ շարաբար եւ կամի մեռանիլ բարեալ մահուամբ – *Այնքան մեծ էր համբաւն Թերթուլիանոսի... եկեցէ ժամանակ, յորում կամիցիս զղջալ եւ ոչ կարասցես, զի յորժամ կարէիք զղջալ ոչ կամեցար՝ ասէ սուրբն Օգոստինոս:*

– 499ա Յանկ գրոյս – Ա. *Ընդդէմ նոցա, որք... ժ. Ընդդէմ նոցա, որք առնելով զօրինակն բարի աւագակին կամին մեղանշել զամենայն աւուրս կենաց իւրեանց՝ դառնալ առ Աստուած ի կետ մահուան: Վերջ հանդերձ ցանկիրն:*

Գ. 499բ-503ա Գեորգայ վարդապետի [Երզնկացոյ կամ Սկեռացոյ] ասացեալ քարոզ [ի] բանն, որ ասէ. Մտցոմ ի յարկն նորա ի տեղոջ իւր կարեալ (=կացեալ) են ոտն... գնացին զհետ նորա ժողովուրդ բազում – *Արդ, իմանալ պարտ է մեզ աստանոր լեռան... արժանի լիցուք վերինն յերուսաղէմի ժառագովթեան՝ ընդ ամենայն սուրբս նորա մշտնջենաւոր յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն, վերջ:*

Դ. 503բ-5ա Ի հանգիստ ննջեցելոց՝ սրբոյն Յոհաննու Ոսկերեանի Կոստանդինուպոլսի, Յաղագս զի սրգալոյ զվախնանեալսն, մանաւանդ որք տղայ թողին զայս կենցաղս – *Բեր այսուհետեւ մանաւանդ քան յառաջագունիցն... որպէս երբեմն Աբրահամու, վասն զի Աստուծոյ մերոյ մարդասիրութեանն վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

Ե. 505բ-9ա [Բնագիրք զանագանք]

ա. 505բ-7բ Ընդդէմ խորհուրդք է., ոչ աւելի եւ ոչ պակաս – *Պատասխանի. Սուրբ խորհուրդքն կացուցան... որ խոնարհեցուցանէ զանձն բարձրացի. ամէն, վերջ: Արհնեալ է Աստուած Յիսուս Քրիստոս. ամէն:*

բ. 507բ-9ա Ասեմք, թէ զինչ է խորհուրդ պսակին – *Պսակն խորհուրդ մեծ է... արհնեացէ Տէր Աստուած զփեսան եւ զհարսն, որով օրհնեաց զԱդամ եւայ, Աբրահամ Սառայ, Նոյ եւ Նոյեմզար. ամէն:*

Ձ. 509բ-27ա Կերակուր քահանայից

Տես ձեռ. 662, 13ա-47բ: *Նխերդ՝ ցանկ/509բ: 1. ա/509բ-10ա: բ/510աբ: գ/510բ-11ա: դ/511աբ: ե/511բ: զ/511բ-2ա: յ/512ա: լ/512աբ: խ/512բ-3ա: ժ/513ա-4ա: ժա/514աբ: ժբ/514բ-5բ: ժգ/515բ: ժդ/515բ-6ա: ժե/516աբ: ժզ/516բ-7ա: ժլ/517աբ: ժր/517բ-8ա: ժք/518աբ: ի/518բ-9ա: իա/519աբ: իբ/519բ-20ա: Ի թարգմանչէ/520ա: 2/520ա-1ա: 3. Առագղեցուն/521աբ: ա/521բ: բ/521բ-2ա: գ/522աբ: դ/522բ-3ա: ե/523ա: զ/523բ: յ/523բ-4ա: լ/524ա: խ/524աբ: ժ/524բ-6բ: Յանկ(1-2)/526բ-7ա: Յանկ(3)/527ա:*

է. 527ա-38բ [Բնագիրք զանագանք]

ա. 527ա-31ա Խրատք յաղագս խոստովանութեան – *Որք զտարակուսական մեղս միայն խոստովանին... բարի օրինակաւ ածել զնա ի առաքինութիւնն, վերջ. ամէն:*

բ. 531բ Յաղագս բամպասանաց – *Բամպասանք երկք կերպիւ լինի... վասն քո բամպասանացդ պարտաւորիս հատուցանել նմա:*

գ. 531բ-4բ Յաղագս խնամախօսութեան, այսինքն՝ նշանատուքին – *Խնամախօսութիւնն է ապագայ ամուսնութիւն... եւ յետ այնորիկ այլ ոչ կարեն հերքել, գերի ոչ կարէ// (վերջը թափուած):*

դ. 535ա-8բ [Մեկնութիւն ինչ] – */// (սկ. թափուած) եւ իցէր Դաւիթ էր այնքան մեծ մարգարէ... յաւիտենական յարահանգատութիւնն յաւիտենական աշխատութեամբ ուղղապէս գնի:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

289բ (1784 թ., նոտրգիր, լս., կազմողի) Կազմեցաւ թվին ՌՄՂԳ. (1784):

ԿՆՔԱԳԻՈՇՄ՝ 1ա (սեւ թանաքով բոլորակ՝ մէջտեղում թագապսակ գինանշան)՝ “Πεχ. Αχαλυδακκοῦ γραδοκκοῦ νομαγίου”: 5ա, 539ա (սեւ թանաքով ութանկիրն)՝ «Քրիստոսի ԾԱՌԱՅ / ԱԲԳԱՐ ՎԱՐԳԱՊԵՏ / 1259 (1810)»:

ԳԻՉԱՓՈՐՉ՝ պհպ. Բա՝ վրացերէնի այբուբենը, 534բ (նոտրգիր)՝ «Ոչ թէ ըստուր գիր գրեցի, այլ իմ գրիչս փորձցի ողանելի ձեռն Մինաս վարդապետին»:

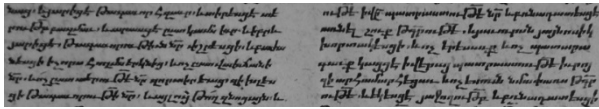
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Անտառ նորագոյն մտածմանց (3)», 1ա՝ «Հ^ր 10/2584, Հ^ր 175/19, ժԸ. դ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2585

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՁ

ժԶ. դար

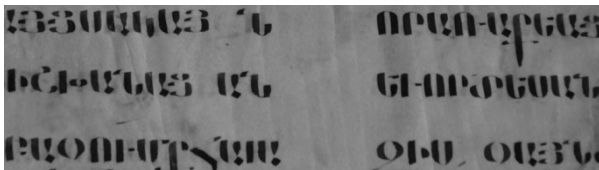
ԹԵՐԹ՝ 473+2 (կրկն.՝ թ. 1, 39). չգրուած՝ 1աբ, 2ա, 3աբ, 368ա, 374բ, 473աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԽԱx12 (Ա, ԼԲ 10, ԼԷ 6, ԽԱ 5): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, մագաղաթ (թ. 2, 4, 7, 8): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25x18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (18.5x13): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 348ա): ՏՈՂ՝ 53: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ զագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը նարնջի մետաքս, դռնակինը՝ կարմիր մետաքս. լուսանցակողերը կարմիր:

Նմուշ 348ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Սուրբ Երեմիայի, Վեցօրեայ արարչագործութիւն, Մեղապգործութիւն՝ 2բ: Լ ու ա ն ց ա յ ի ն – Դաւիթ արեւայ՝ 227ա (կիսախորանի վերեւում), 3ոք՝ 276բ, Եսայի՝ 286ա, Ովսէ՝ 304բ, Միքիէ՝ 309ա, Յովէ՝ 310բ, Աբդիա՝ 311բ, Յովնան յերախ կիտի՝ 312ա, Նաում՝ 312բ, Ամբակում՝ 313բ, Սոփոնիա՝ 314բ, Անգէտս՝ 315ա, Զաւարիա՝ 316ա, Մաղաֆիա՝ 319ա: Խորան՝ 368բ (վերեւում՝ Եստերիս), 369ա (վերեւում՝ Կարպիանոս), 369բ-73ա: Կ ի ա յ ա ռ ա ն 4ա, 195ա, 227ա, 385բ, 404ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ը ՝ 23ա, 39բ, 51բ, 68ա, 81ա, 90բ, 101ա, 145ա, 167բ, 229բ, 232ա, 235ա, 237բ, 240բ, 243ա, 245բ, 249ա, 269բ, 276բ, 286ա, 304բ, 309ա, 320բ, 342ա, 350ա, 415բ, 438բ: Լ ու ա ն ց ա զ ա ը ՝ բոսական, թոշուն: Զ ա ը ՝ դ ա զ ի ը՝ հանգուցագիր, բոսագիր, կենդանագիր, թոշնագիր, մարդաղէմ: Գ ո յ ն ե ը՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, սպիտակ, ոսկի, նարնջի, վարդագոյն, մոխրագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մարկոսի (ԱԲ), Ե. 6-9, 15-6, Զ. 35-8, 40-5: Աւետարան Յովհաննու (ԳԿ), ԺԲ. 35-6, 38-45, 47-8, ԺԳ. 3-5: Ժ. դ.: ԱԲ+ԳԿ՝ ստացուած երկուական գոյգ թերթերի ընդլայնակի ծալումով, հատումով եւ եզրահատումով՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ, 34x24.5, երկսիւն (20x19.5, 20x8), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Գբ), առդ՝ 12: Ունի՝ հանգուցագիր զարդագիր (կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, մանուշակագոյն, վարդագոյն, ոսկի՝ բոլոր գլխատառեր): Կարդալ. Աա, Աբ «Եպագ նմա... այսահարին [եւ զինչ] վասն խոզից» (ՄԻԿ. Ե. 6-9, 15-6), կարդալ՝ Բա, Բբ. «Եւ իբրեւ բագում ժամ եղեալ... եւ նոյն ժամայն եկայեալց զաշակերտսն» (ՄԻԿ. Զ. 35-8, 40-5), կարդալ՝ Գա, Գբ, Դա, Դբ. «[Մին] յղեո զոյսն [ունի] ք... [ը] անալ զոտ[ս աշակերտացն ես]» (Յովհ. ԺԲ. 35-6, 38-45, 47-8, ԺԳ. 3-5):

Նմուշ Գբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թ. 393-6ը (Դուկասու Աւետարանի սկիզբը) պատուած-հանած, մնում են հիմքի ստ. մասի նեղ շերտեր, Բ պնակի ստ. 1/3 մասը կտրած-հանած, դռնակի աստառը, Ա. փեղկի 3, Բ. փեղկի 1 կապիչները եւ գամերն բնկած, լուսանցակողերը գուանթափուած, 450բ կշում չգրուած տեղ՝ թողնուած հասանաբար Գաղատացոց թղթի Գլուխի եւ Նախադրութիւնը գրելու համար:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. Մնունդի – Նխ. 1գ: Գլ. 1գդ: Գիրք 4ա-21ա:

- 2. Ելք – Նխ. 21աբ: Գլ. 21բ-3ա: Գիրք 23ա-38ա:
- 3. Ղեւտական – Նխ. 38ա: Գլ. 38ա-9բ: Գիրք 39բ-50բ:
- 4. Թիւք – Նխ. 50բ: Գլ. 50բ-1բ: Գիրք 51բ-67ա:
- 5. Բ. Օրէնք – Նխ. 67ա: Գլ. 67ա-8ա: Գիրք 68ա-80բ:
- 6. Յետու – Նխ. 80բ: Գլ. 80բ-1ա: Գիրք 81ա-90ա:
- 7. Դատաւորք – Նխ. 90ա: Գլ. 90բ: Գիրք 90բ-8բ:
- 8. Հոռութ – Նխ. 98բ-9ա: Գիրք 99ա-100ա:
- 9. Թագ. Ա. – Յոջբ. 100աբ: Նխ. 100բ: Գլ. 100բ-1ա: Գիրք 101ա-12ա:
- 10. Թագ. Բ. – Գլ. 112աբ: Գիրք 112բ-22ա:
- 11. Թագ. Գ. – Գլ. 122աբ: Գիրք 122բ-33բ:
- 12. Թագ. Դ. – Գլ. 133բ-4ա: Գիրք 134ա-44ա:
- 13. Մնաց. Ա. – Յոջբ. 144բ: Գլ. 144բ-5ա: Գիրք 145ա-54բ:
- 14. Մնաց Բ. – Գլ. 155աբ: Գիրք 155բ-67ա:
- 15. Եզր Ա. – Նխ. 167ա: Գլ. 167աբ: Գիրք 167բ-73ա:
- 16. Եզր Բ. – Հանգամանք 173ա: Գիրք 173ա-6ա:
- 17. Նեւմի – Նխ. 176ա: Գլ. 176աբ: Գիրք 176բ-80բ:
- 18. Եսթեր – Նխ. 180բ-1ա: Գիրք 181ա-4բ:
- 19. Յուդիթ – Նխ. 184բ-5ա: Գիրք 185ա-90բ:
- 20. Տովբիթ – Նխ. 190բ: Գիրք 190բ-4ա:
- 21. Մակար Ա. – Նխ. 194ա: Գլ. 194ա-5ա: Գիրք 195ա-208բ:
- 22. Մակար. Բ. – Նխ. 209ա: Գլ. 209աբ: Գիրք 209բ-20ա:
- 23. Մակար. Գ. – Նխ. 220ա: Գլ. 220աբ: Գիրք 220բ-5ա:
- 24. Սաղմոսք – Նխ. 225բ-6բ («Զամենայն»): Նխ. 226բ-7ա (Եպիփանու): Կանոն Սաղմոսաց 227ա: Գիրք 227ա-48բ (ունի «Փոքր էի»):
- 25. Առակք – Նխ. 248բ: Գլ. 248բ-9ա: Գիրք 249ա-57բ:
- 26. Ժողովող – Նխ. 257բ: Գլ. 257բ-8բ: Գիրք 258բ-61ա:
- 27. Երգ երգոց – Նխ. 261աբ: Գիրք 261բ-3ա (ունի «Գիտացիր»):
- 28. Իմաստութիւն – Նխ. 263ա: Գլ. 263աբ: Գիրք 263բ-8բ:
- 29. Սիրաք – Նխ. 269ա (կրկն.՝ 367բ): Գլ. 269աբ (կրկն.՝ 367բ): Գիրք 269բ-75բ:
- 30. Յովք – Նխ. 275բ-6ա: Նխ. 276ա (Աղիկառնացի): Գիրք 276բ-85բ:

- 31. Եսայի – Նյւ. 285բ: Գլ. 285բ-6ա: Մրգ. 286ա-303բ: Մահ 303բ-4ա:
- 32. ԺԲ. Մարգարէութիւն – Նյւ. 304ա:
- 33. Ովսէ – Գլ. Ովսէի 304ա: Մրգ. 304ա-6բ: Մահ 306բ-7ա:
- 34. Ամովս – Գլ. 307ա: Մրգ. 307ա-9ա: Մահ 309ա:
- 35. Միքիէ – Գլ. 309ա: Մրգ. 309ա-10բ: Մահ 310բ:
- 36. Յովել – Գլ. 310բ: Մրգ. 310բ-1բ: Մահ 311բ:
- 37. Աբդիոն – Գլ. 311բ: Մրգ. 311բ-2ա: Մահ 312ա:
- 38. Յովնան – Գլ. 312ա: Մրգ. 312աբ: Մահ 312բ:
- 39. Նաուս – Գլ. 312բ: Մրգ. 312բ-3բ: Մահ 313բ:
- 40. Ամբակում – Գլ. 313բ: Մրգ. 313բ-4ա: Մահ 314աբ:
- 41. Սոփոնիա – Գլ. 314բ: Մրգ. 314բ-5ա: Մահ 315ա:
- 42. Անգէոս – Գլ. 315ա: Մրգ. 315աբ: Մահ 315բ:
- 43. Զաքարիա – Գլ. 315բ-6ա: Մրգ. 316ա-8բ: Մահ 318բ:
- 44. Մաղափա – Գլ. 318բ: Մրգ. 318բ-9բ: Մահ 319բ:
- 45. Երեմիա – Գլ. 319բ-20բ: Նյւ. 320բ: Մրգ. 320բ-38բ:
- 46. Բարոս – Թուղթ 338բ-40ա:
- 47. Ողբ Երեմիայ – 340ա-1բ:
- 48. Դանիէլ – Գլ. 342ա: Մրգ. 342ա-9ա: Մահ 349աբ:
- 49. Եզրէլիէլ – Գլ. 349բ-50ա: Նյւ. 350ա: Մրգ. 350ա-67բ: Մահ 367բ:
- 50. Թուղթ Եսէի – 368բ-9ա:
- 51. Համարարաւո – Կանոնք 369բ-73ա (նաեւ լուսանցային):
- 52. Համաձայնութիւն – 373բ:
- 53. Մատթէոս – Նյւ. 373բ: Գլ. 373բ-4ա: Աւ. 375ա-85ա (սկ. Թափուած՝ ///կարաւղ է Աստուած Ի քարանցս յայցանէ յարուցանել որդիս Աբրահամու... , չիք՝ Գ. 1-9):
- 54. Մարկոս – Գլ. 385ա: Նյւ. 385ա: Աւ. 385բ-92բ (ունի «Յարուցեալ Յիսուս»):
- 55. Դովաս – Նյւ. 392բ: Գլ. 392բ: Աւ. 393ա-403բ (սկ. Թափուած՝ ///[Յով]հաննէս, ասեն. Տէր... , չիք Ա-Թ. 54»):
- 56. Յովհաննէս – Նյւ. 404ա: Գլ. 404ա: Աւ. 404ա-13ա (ունի «Իրք կնոջն շնացելոյ»):
- 57. Գործք առաքելոց – Յոջբ. («Որք») 413բ-4ա: Գիր 414ա: Գլ. 414ա-5ա: Ընթրց. 415ա: Այլ Նյւ. 415ա (ունի Անուանք ԺԲ. առաքելոց եւ Անուանք վիճակեալ սարկաւազաց): Ընթացք 415աբ: Գիրք 415բ-26բ:
- 58. Թուղթ Յակովբայ – Յոջբ. 426բ-7ա: Գլ. 426բ-7ա: Նյւ. 427ա: Թուղթ 427ա-8ա:

- 59. Թուղթ Պետրոսի Ա. – Գլ. 428ա: Նյւ. 428ա: Թուղթ 428ա-9բ:
- 60. Թուղթ Պետրոսի Բ. – Գլ. 429բ: Նյւ. 429բ: Թուղթ 429բ-30ա:
- 61. Թուղթ Յովհաննէս Ա. – Գլ. 430աբ: Նյւ. 430բ: Թուղթ 430բ-1բ:
- 62. Թուղթ Յովհաննէս Բ. – Գլ. 431բ: Նյւ. 431բ: Թուղթ 431բ-2ա:
- 63. Թուղթ Յովհաննէս Գ. – Գլ. 432ա: Նյւ. 432ա: Թուղթ 432ա:
- 64. Թուղթ Յուդայի – Գլ. 432ա: Նյւ. 432ա: Թուղթ 432աբ:
- 65. Աղերս Երաղի – 432բ:
– ԺԳ. Թուղթ Պատրոսի – Յոջբ. 433ա-4բ: Վկ. 434բ: Բովանդ. ընթերց. եւ վկայեց. 434բ-7բ: Յանկ 437բ:
- 66. Առ Հոռոմայեցիս – Գլ. 437բ-8ա: Նյւ. 438ա: Թուղթ 438բ-43ա:
- 67. Առ Կորնթացիս Ա. – Գլ. 443ա: Նյւ. 443ա: Թուղթ 443ա-7բ:
- 68. Առ Կորնթացիս Բ. – Գլ. 447բ: Նյւ. 447բ: Թուղթ 447բ-50բ:
- 69. Առ Գաղատացիս – Թուղթ 450բ-2ա:
- 70. Առ Եփեսացիս – Գլ. 452ա: Նյւ. 452աբ: Թուղթ 452բ-3բ:
- 71. Առ Փիլիպեցիս – Գլ. 453բ: Նյւ. 453բ-4ա: Թուղթ 454ա-5ա:
- 72. Առ Կողոսացիս – Գլ. 455ա: Նյւ. 455ա: Թուղթ 455ա-6ա:
- 73. Առ Թեսաղոնիկեցիս Ա. – Գլ. 456ա: Նյւ. 456ա: Թուղթ 456ա-7ա:
- 74. Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ. – Գլ. 457ա: Նյւ. 457ա: Թուղթ 457բ:
- 75. Առ Եբրայեցիս – Գլ. 457բ-8ա: Նյւ. 458ա: Թուղթ 458ա-61բ:
- 76. Առ Տիմոթէոս Ա. – Գլ. 461բ: Նյւ. 461բ: Թուղթ 461բ-3ա:
- 77. Առ Տիմոթէոս Բ. – Գլ. 463ա: Նյւ. 463ա: Թուղթ 463ա-4ա:
- 78. Առ Տիտոս – Գլ. 464ա: Նյւ. 464ա: Թուղթ 464աբ:
- 79. Առ Փիլիմոն – Գլ. 464բ: Նյւ. 464բ: Թուղթ 464բ-5ա:
– Վերագիր, Թելադրութ., Նաւարկութ. – 465ա:
- 80. Թուղթ Կորնթացոց – 465աբ: Պօղոսի 465բ-6ա:
- 81. Յայանութիւն Յովհաննէս – Գլ. 466ա: Նյւ. 466աբ: Գիրք 466բ-72ա:
- 82. Հանգիստ Յովհաննէս – 472աբ:
Բ. 1. Ուսանաւորք Ներսիսի Շնորհալոյ]

ա. 21ա [Ծննդոցն] – Աստուած անեղ, անմահ եւ Տէր յաւիտենից... ուր ապրեցաւ սուրբն անվնաս ի մէջ աւծից:

բ. 38ա [Ելից] – Տէր, որ ի տիպ մեծ փրկութեանս... քեզ հետեւել յելս վերին կառօք ամպոյ:

գ. 50բ [Ղեւտականին] – Քրիստոս փրկիչ Աստուածդ բան... զի փրկեսցուք ի հրոյն կիզման:

դ. 67ա [Թուոցն] – Զրոյց Թուոցս մատենի... որ զուհարեանս թուես ի գրի, քեզ ամենայն ծոնը կրկնի:

ե. 80բ [Երկրորդումն օրինաց] – Զարհուրիմք ի քոց փառաց... եւ գրչիս զլխաւորել զտառիցս հանդէս, / զընթերցաւոսն յիմաստու ի գործ զարեղապէս:

զ. 90ա [Յետաւայ] – Որ ես փրկիչ զարմանագործ... զի հասցուք մեք վիճակի սրբոցն ի լոյս:

է. 98բ [Դատաւորաց] – Փրկիչ անուն եւ դատաւոր... թէ որ փրկիչն երախտաւոր, յետոյ գալոց է դատաւոր:

ը. 100ա [Հռութայ] – Կինս այս Հռութ ի դստերացն Մովսէս... գրեցաւ մեծ նախամամ Տեառն ըստ մարմնոյ:

թ. 144աբ [Թագաւորութեանց] – Թագաւորք աստուածածանք սուրբ եւ զգալի իւղով աւծեալ... յուր յոյսն ժամանէ, մարդկան փրկիչն եւ ազատէ:

2. 248ա Աղօթք Մանասէի թագաւորին – Տէր ամենակալ, Աստուած Աբրահամու, Սահակայ, Յակովբայ... զքեզ, Տէր, արհնեն ամենայն զուարթունք երկնից. եւ քո են փառք յաւիտենանս. ամէն:

3. ա. 268բ-9ա [Բան յիշատակի գծողի՝ տեառն Ներսիսի Հայոց Կաթողիկոսի, ըստ այբուբենից տառից յափաբերապէս ասացեալ ի կատարումն գրոց Առակացն] («Ա.-Ք») – Աստուածեղէն հոգովն ի սմա, / հաղաղութեան անուն արքայ... քոյր կոչելով աստուածակառք, / Յաննիւթական տարեալ քաղաք:

բ. 269ա [Անդրադարձութիւն տառից այբուբենի] («Ք.-Ա») – Քաղցրագունիս այս բաղձանաւք, / լցեալ հոգիս մեռեալ մեղաւք... աւարտ բանիս Տէր ողորմեա, / առ հասարակ մեզ եւ նոցա:

Տէս Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց մատենադարանին Մխիթարեանց ի Վենետիկ, հտ. Ա., Վենետիկ – Ս. Ղազար, 1914, էջ 1-20 (ձեռ. չ. 1508/1):

Բոլոր գրքերի համառօտ խորագրերը նշուած ստ. լս. ներում:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 240ա (ստ. լս.) Աստից ի յետ վերայ Աստուածաշնչին գրեցաւ:

2. 2բ (ծաղկողի) Ով սիրելի դիտող սորին, / քաջ նկատեալ զծաղկեալս ի սմին, / զի զվեցօրեայ գործս արարչին / գրոշմեալ մի յէջս բովանդակին: / Նախ զմիագոյ անճառ վեհին, / զտարանջատեալ յետիս անձին / է կառուցեալ ըստ պատշաճին, / գեր ի վերոյ եղանակին: / Եւ ի ներքոյ զգործս նորին / յատուկ յատուկ յօսն երեւին, / եւ ստեղծողի տիպ պատկերին, / կազմեալ ի մէջ գործոյ նորին: / Սկիզբն ի լուսոյ արար նախկին, / կառուց անշարժ գերկնից երկին, / եւ զպարագրեալսն, որ ի միջին / ամանցելովք հանուրք սեւին: / Եւ զկատարուն գործոյ վերջին / ստեղծեալ զմարդն ըստ պատկերին, / եւ աւժանդակ եւ զկողածինն, / որ կա ի ստորս դէմ Արարչին: / Զձեզ աղաչեմ, տեսողք սմին / եւ ընթեռնոյք ի յառանձին, / Զմեզ յիշեցէք ի յաղօթին՝ / արժանանալ սրբոյ մասին: Զստացօղ սորա/// (չշարունակած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՍՅԻ

472բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Ի վայելումն Կարապետ արքեպիսկոպոսին եւ հաստատ կենօք պահեսցէ տէր յաթոռին իւրոյ, երկար կեանս պարգեւէ. ամէն եւ եղիցի:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 374բ՝ «բանն, բանական մարդն», պհպ. Դբ՝ «Այսաւր տաւն Ստեփանոսին, տիրակալ»:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա. բոլորակ, մէջտեղում թագապսակ զինանշան՝ “Πεχ. Αχαλυβιχσκου γραδσκού πολυ-υιου”:

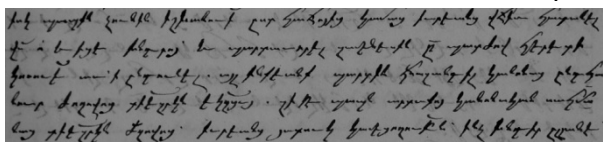
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին «Աստուածաշունչ (1)», 1ա՝ «Չ. 16, 2585, Չ. 197, 2, ԺԶ. Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2586

ՎԱՀԱՆ ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ (ՄԻՔԱՅԷԼ ՉԱՄՉԵԱՆ), ԹՈՒՂԹ ԱՌ ՊԱՐՈՆ ՕԳՈՍՏԻՆՈՍ

ԺԹ. դար

ԹԵՐԹ՝ 32 (գրչի էջակալում 1-64, որ է՝ 1ա-32բ): ՊՐԱԿ՝ 1-3x10 (Յրդը՝ 12): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 23,5x20: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (18.5x16): ԳԻՐ՝ շղագիր (նոտախառն. նմուշ՝ 16ա): ՏՈՂ՝ 27: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուրք, մէջք եւ փեղկերի եզրերը կանաչ կաշի, միջուկը ստուարաթուրք, աստար թուրք. լուսանցակողերը՝ մոխրագոյնով ցօղուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ՝ սպիտակ թուրք, լուսադրոշմով՝ աստղ (Ա.)»GATTEGASCA» (Բ):

Նմուշ 16ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-32բ Թուղթ 22. Առ անձանօթ ըստ մարմնոյ եւ սիրելի ըստ հոգոյ պարոն Օգոստինոս խնդայ – Այս օրերս թղթի մը սուրեթ ինկաւ ձեռքս... թէ Յօնաննես աւետարանիչը մարգարեական հոգւով մախսուս գողեչ-ցոց համար է ըսեր:

– 31ա-2բ Վախճան բանիս – եկեղեցին հայոց իբրեւ եկեղեցի ի սկզբանէ... զգարչելիսն քան յայտնեալ ծածկելն է բարուր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻ

32բ Գրեալ ի Հայաստան, յամի 1821: Նուաստ ծառայ Վահան Արշարունի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Պհպ. Աա (1848 թ., շղագիր) Ընթերցա զայս տետրակըս ես՝ Օհան Չուպառեան, 1848 թ. յունվարի 25:

2. Պհպ. Բբ (ԺԹ դ., շղագիր) Նվաստ ծառայ, անպիտան Օհան Քրիֆորով Չուպառեան:

3. Պհպ. Աբ (ԺԹ դ. վերջ, շղագիր) Հ. Չամչեան Մի-բալելի իսկական ձեռագիր տետրակն է, զոր գրեաց ընդդէմ քոլէճցի քահանայից եւ ստորագրեաց իւրով երկրորդական անուամբ, այն է՝ Վահան:

ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աա՝ «Հ» 220/2586», «1821, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]»:

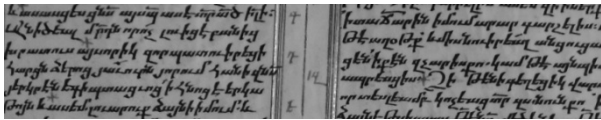
2587

Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ Ա Շ Ո Ւ Ն Չ

ՄՊԱՀԱՆ

ԳրիՉ՝ Աստուածատու: ԾԱՂԿՈՂ՝ Հայրապետ: ՄՍՆՅՈՂ՝ խոշայ Պետրոս:

Թերթ՝ 637. Ղրուած՝ 1ա-2բ, 7ա, 8բ-9ա, 300բ, 401ա, 474բ-475ա, 476բ-477ա, 478բ-479ա, 480բ-481ա, 607բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԾԳԻ 12 (Ա. 14, Ե, ԺԹ, ԼԶ, ԼԸ, ԼԹ, ԻԿ՝ 10+16, ԻԵ, ԼԳ 10, ԼԹ 8, ԾԳ 9): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26x19.5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (19x13.8), եռասիւն՝ ք. 605-35 (19x13.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 417ա): ՏՈՂ՝ 49: ԿԱԶՄ՝ դարչնագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը դրոշմագաղղ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 417ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Աբարչագործութիւն երկնի եւ երկրի, Նախաստեղծի ի դրախտի, Մեղազործութիւն, Նոյեան տապան՝ 7բ: Հիւրասիրութիւն Աբրահամու, Չոհաբերութիւն Իսահակայ, Տեսիլն Յակոբայ, Անցումն ի Կարմիր ծովէն՝ 8ա: Տասնաբանեայ պատմիրան, Ընծայաբերութիւն, Տապանակ ոխտի՝ 9բ: Ագատումն ոչխարի, Գալիթի ի վերայ գահի, Սպանումն Գողթարի, Չոհաբերութիւն՝ 313բ: Սողումն ի վերայ գահի՝ 339բ: Յայտնութիւն Յովհաննու, Անկանէն Յովհաննու յերախ կիտի, Ագատումն Յովհաննու յերախէ կիտի՝ 401բ: Մանրանկարք բնագրի մէջ – Փորձութիւն Յոբայ՝ 301բ: Երեմ մանկունի ի հնոցին, Գանիկ ի գոբ առիծուց՝ 441ա: Տեսիլ եգեկիկի՝ 452ա: Յայտնութիւն Յովհաննու Աստուածաբանի՝ 594բ, Եօթ եկեղեցիք՝ 595բ: «Երկրորդ հրեշտակն եհար զփողն, եւ տարածումն հրդեհի»՝ 596ա: «Ե.երորդ հրեշտակն եհար զփողն, եւ աստղ մի անկանէ յերկնից»՝ 596բ: «Հրեշտակ զօրատու իջանէ յերկնից»՝ 597ա: «Միտայլ եւ հրեշտակի իւր կոռէկն ընդ վիշապին»՝ 597բ: «Ետեա վիշապն, թէ անկա յերկիր»՝ 598ա: «Գնաց առաջին հրեշտակն եւ եհեղ զսկաւառակ իւր յերկիր»՝ 599ա: «Կին մի, զի նստել ի վերայ կարմիր վիշապի»՝ 599բ: Ըմբռնումն սատանայի՝ 600ա: «Տեսանումն դժոխի եւ դրախտի»՝ 600բ: Տեսիլ Յովհաննու (Հայր Աստուած եւ գառն Աստուծոյ ի վերայ չորեկերպեան աթոռի, եւ դասի հրեշտակաց շուրջ նոցա)՝ 603ա: Տեսիլ Յովհաննու (չորս մահաբեր հրեշտակի-ձիւտորք եւ չորս վիրատորք)՝ 603բ: Սաստումն Բառագոյլի վիշապին՝ 604բ: Մատթոս՝ 483բ, Մարկոս՝ 497բ, Դովկաս՝ 507բ: Յովհաննու եւ Պրոխորոն՝ 522բ: Եւ ուրա՛ն՝ 473բ, 474ա, 475բ, 476ա, 477բ, 478ա, 479բ, 480ա, 481բ, 482ա: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝ 10ա (Հոգեգալուստ), 314ա, 340ա, 402ա, 484ա, 498ա, 508ա, 523ա, 535բ, 562ա: Ճ ա կ ա տ ա ղ ա Ր ղ՝ 3ա, 4ա, 32ա, 50բ, 64ա, 82ա, 97ա, 108բ, 119բ, 122բ,

ՈՂԷ. – 1648

136բ, 148բ, 161բ, 173բ, 184բ, 198ա, 205ա, 208բ, 218բ, 224ա, 228բ, 235ա, 240բ, 256բ, 268ա, 273բ, 312ա, 317ա, 320ա, 323ա, 326ա, 329բ, 332բ, 335բ, 351բ, 355ա, 357ա, 363բ, 372ա, 392ա, 395ա, 397ա, 399ա, 400ա, 402բ, 403բ, 404բ, 405բ, 406բ, 410ա, 412բ, 549ա, 550բ, 552ա, 553ա, 554բ, 555ա (երկիցս), 556ա, 567բ, 572բ, 576բ, 577բ, 579ա, 581բ, 583ա, 584ա, 585ա, 586ա, 590ա, 591բ, 592բ, 593բ, 601բ, 608ա, 628ա: Լ ու ս ա ն ը - գ ա զ ա Ր ղ՝ բուսական, տանաւ: Ջ ա Ր ղ ա զ ի Ր՝ թռչնագիր, կենդանագիր, մարդագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, սուկի, կանաչ, մանուշակագոյն, նարնջի, շագանակագոյն, մոխրագոյն, սպիտակ, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարաւ. որոշ թերթերի գրաղաշտը խոնաւութիւնից գունափոխուած, մի քանի թերթ ետեսաւայ. ք. 301բ պէտք է լինի 286-7ի միջեւ. կարդալ՝ ք. 286, 301, 287-300, 302, ք. 603ը՝ 595-6ի միջեւ, 604ը՝ 599-600ի միջեւ. կարդալ՝ 595, 603, 596-9, 604, 600-2, 605. լուսանցակողերի կարմիրը թափուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- Ա. 1. Մունդըբ – Յոջբ. 5բ-6ա: Գլ. 6աբ: Գիրք 10ա-30ա:
- 2. Ելք – Նխ. 30աբ: Գլ. 30բ-2ա: Գիրք 32ա-49ա:
- 3. Ղեւտական – Նխ. 49ա: Գլ. 49ա-51բ: Գիրք 51բ-62բ:
- 4. Թիւք – Նխ. 62բ-3ա: Գլ. 63աբ: Գիրք 64ա-80բ:
- 5. Բ. Օրէնք – Նխ. 80բ: Գլ. 80բ-1բ: Գիրք 82ա-96բ:
- 6. Յետու – Նխ. 96բ: Գլ. 96բ-7ա: Գիրք 97ա-108ա:
- 7. Դատաւորք – Նխ. 108ա: Գլ. 108աբ: Եւ այս եւն դատաւորք 108բ: Գիրք 108բ-19ա:
- 8. Հոուք – Նխ. 119ա: Գիրք 119բ-21ա:
- 9. Թագ. Ա. – Յոջբ. 121աբ: Նխ. 121բ: Գլ. 121բ-2բ: Գիրք 122բ-36ա:
- 10. Թագ. Բ. – Գլ. 136աբ: Գիրք 136բ-47բ:
- 11. Թագ. Գ. – Գլ. 147բ-8ա: Գիրք 148բ-60բ:
- 12. Թագ. Դ. – Գլ. 160բ-1բ: Գիրք 161բ-72բ:
- 13. Մնաց. Ա. – Նխ. 172բ-3ա: Գլ. 173աբ: Գիրք 173բ-84ա:
- 14. Մնաց. Բ. – Գլ. 184աբ: Գիրք 184բ-98ա:

15. Եզր Ա. – Նյւ. 198ա: Գլ. 198ա: Գիրք 198ա-204բ:
16. Եզր Բ. – Հանգամանք 205ա: Գիրք 205ա-8բ:
17. Եզր Գ. – Գիրք 208բ-18ա:
18. Նեւմի – Նյւ. 218աբ: Գլ. 218բ: Գիրք 218բ-24ա:
19. Եսթեր – Նյւ. 224ա: Գիրք 224ա-8բ:
20. Յուդիթ – Նյւ. 228բ: Գիրք 228բ-35ա:
21. Տովբիթ – Նյւ. 235ա: Գիրք 235ա-9ա:
22. Մակար. Ա. – Նյւ. 239աբ: Գլ. 239բ-40բ: Գիրք 240բ-55բ:
23. Մակար. Բ. – Նյւ. 255բ: Գլ. 255բ-6ա: Գիրք 256բ-68ա:
24. Մակար. Գ. – Նյւ. 268ա: Գլ. 268ա: Գիրք 268ա-73բ:
25. Կաակ ժ. Բ. նահապետացն – 273բ-86բ, 301ա (տե՛ս ձեռ. 351, 266ա-79ա: ա/273բ-4բ: բ/274բ-5ա: գ/275ա-7բ: դ/277բ-9բ: ե/279բ-80ա: զ/280աբ: է/280բ-1բ: ը/281բ-2բ: թ/282բ-3բ: ժ/283բ-4ա: ժա/284ա-6ա: ժբ/286աբ, 301ա):
26. Յոբ – Նյւ. 301ա: Նյւ. 301աբ (Աղիկառնացի): Գիրք 302ա-12ա:
27. Սաղմոս – Նյւ. (Եպիփան) 312ա-3ա: Գիրք 314ա-38բ (ունի «Փոքր էի»):
28. Առակք – Յոջբ. 338բ-9ա: Գլ. 339ա: Գիրք 340ա-50ա:
29. Ժողովող – Յոջբ. 350աբ: Գլ. 350բ-1բ: Գիրք 351բ-4բ:
30. Երգ երգոց – Յոջբ. 354բ-5ա: Գիրք 355ա-6բ:
31. Իմաստութիւն – Յոջբ. 356բ-7ա: Գլ. 357ա: Գիրք 357ա-63բ:
32. Սիրաբ – Գիրք 363բ-71ա:
33. Եսայի – Յոջբ. 371ա: Գլ. 371ա-2ա: Մրգ. 372ա-91բ:
34. Ովսէ – Յոջբ. 391բ-2ա: Գլ. 392ա: Մրգ. 392ա-4բ:
35. Ամովս – Գլ. 394բ-5ա: Մրգ. 395ա-7ա:
36. Միքիէ – Գլ. 397ա: Մրգ. 397ա-9ա:
37. Յովել – Մա՛ 399ա: Գլ. 399ա: Մրգ. 399ա-400ա:
38. Աբդիմու – Մա՛ 400ա: Գլ. 400ա: Մրգ. 400աբ:
39. Յովնան – Մա՛ 400բ: Գլ. 400բ: Մրգ. 402աբ:
40. Նաուս – Մա՛ 402բ: Գլ. 402բ: Մրգ. 402բ-3բ:
41. Ամբակուս – Մա՛ 403բ: Գլ. 403բ: Մրգ. 403բ-4բ:
42. Սոփոնիա – Մա՛ 404բ: Գլ. 404բ: Մրգ. 404բ-5բ:
43. Անգէնս – Մա՛ 405բ: Յոջբ. 405բ: Մրգ. 405բ-6ա:
44. Զաֆարիա – Գլ. 406աբ: Մրգ. 406բ-10ա:
45. Մաղափա – Մա՛ 410ա: Գլ. 410ա: Մրգ. 410ա-1ա:
46. Երեմիա – Յոջբ. 411ա: Գլ. 411ա-2ա: Մրգ. 412բ-35բ:
47. Բարուբ – Թուղթ 435բ-7բ:
48. Ողբ Երեմիայ – Ողբք 437բ-9բ:
49. Աղոթք Երեմիայ – Աղոթք 439բ-40ա:
50. Դանիէլ – Նյւ. 440ա: Գլ. 440աբ: Մրգ. 441ա-9բ: Մա՛ 449բ-50ա:
51. Եզեկիէլ – Նյւ. 450բ: Գլ. 451աբ: Մրգ. 452ա-73ա:
52. Թուղթ Եսայի – 473բ-4ա:
53. Համարարառ – Կանոնք 475բ-82ա (նաեւ լուսանցադիւն):
54. Համաձայնութիւն նախասացեալ գլխոցս – 483ա:
55. Մատթէոս – Նյւ. 483ա: Գլ. 482բ: Աւ. 484ա-97ա:
56. Մարկոս – Գլ. 497ա: Նյւ. 497ա: Աւ. 498ա-506բ (ունի «Յարուցեալ Յիսուս»):
57. Դովկաս – Նյւ. 506բ: Գլ. 506բ-7ա: Աւ. 508ա-22ա:
58. Յովհաննէս – Գլ. 522ա: Նյւ. 522ա: Աւ. 523ա-33բ (ունի «Իրք շնացելոյ կնոջ»):
59. Գործք առաքելոց – Յոջբ. 533բ: Յոջբ. («Որք») 533բ-4ա: Գիրք 534աբ: Գլ. 534բ-5ա: Ընթերց. 535աբ: Գիրք 535բ-48բ:
60. Թուղթ Յակոբայ – Յոջբ. 548բ: Գլ. 548բ-9ա: Թուղթ 549ա-50ա:
61. Թուղթ Պետրոսի Ա. – Գլ. 550աբ: Թուղթ 550բ-2ա:
62. Թուղթ Պետրոսի Բ. – Գլ. 552ա: Թուղթ 552ա-3ա:
63. Թուղթ Յովհաննու Ա. – Գլ. 553ա: Թուղթ 553ա-4բ:
64. Թուղթ Յովհաննու Բ. – Գլ. 554բ: Թուղթ 554բ-5ա:
65. Թուղթ Յովհաննու Գ. – Գլ. 555ա: Թուղթ 555ա:
66. Թուղթ Յովայի – Գլ. 555ա: Թուղթ 555աբ:
67. Աղերս Եթաղի – 555բ-6ա: – ԺԳ Թուղթք Պօղոսի – Յոջբ. 556ա-8ա: Վկ. 558ա: Բովանդ. ընթերց. եւ վկիթնց. 558ա-61բ: Յանկ 561բ:
68. Առ Հռոմայեցիս – Գլ. 561բ-2ա: Թուղթ 562ա-7ա:
69. Առ Կորնթացիս Ա. – Գլ. 567բ: Թուղթ 567բ-72բ:
70. Առ Կորնթացիս Բ. – Գլ. 572բ: Թուղթ 572բ-6ա:
71. Առ Կորնթացիս Գ. – Կորնթացացոց 576աբ: Պօղոսի 576բ-7ա:
72. Առ Գաղատացիս – Գլ. 577ա: Թուղթ 577բ-9ա:

- 73. Առ Եփեսացիս – Գլ. 579ա: Թուղթ 579ա-81ա:
- 74. Առ Փիլիպեցիս – Գլ. 581աբ: Թուղթ 581բ-2բ:
- 75. Առ Կողոսացիս – Գլ. 582բ: Թուղթ 583ա-4ա:
- 76. Առ Թեսաղոնիկեցիս Ա. – Գլ. 584ա: Թուղթ

584ա-5ա:

- 77. Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ. – Գլ. 585ա: Թուղթ 585աբ:

- 78. Առ Եբրայեցիս – Գլ. 585բ-6ա: Թուղթ 586ա-90ա:

- 79. Առ Տիմոթեոս Ա. – Գլ. 590ա: Թուղթ 590ա-1բ:

- 80. Առ Տիմոթեոս Բ. – Գլ. 591բ: Թուղթ 591բ-2բ:

- 81. Առ Տիտոս – Գլ. 592բ: Թուղթ 592բ-3բ:

- 82. Առ Փիլիմոն – Գլ. 593բ: Թուղթ 593բ:

– Վերագիր, Թելյաղրութ., Նաւարկութ. – 593բ:

- 83. Յայտնութիւն Յովհաննու – Գլ. 594ա: Գիրք 594բ-5բ, 603աբ, 596ա-9բ, 604աբ, 600ա-1բ:

- 84. Հանգիստ Յովհաննու – Գիրք 601բ-2բ:

Լուսանցներում ունի աղբիւրների նշումներ, գլխահամարների անահամարներ, համաբարբառներ, սրբագրութիւններ:

Բ. 1. 3ա-4ա [Ղազարայ Բաբերդացոց Յառաջաբանութիւն Աստուածաշունչ սուրբ մատենիս] – Շնորհիւ Տեառն սկսայ... Ի մարդկանէ հրեշտակ առնէ եւ Որդի յԱստուծոյ անուանէ. եւ Քրիստոսի մարդասիրին փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն:

2. 4ա Գրիգորի եռամեծի, որ այսպէս շարահիւսեալ է գՀին եւ գՆոր կտակարանս – Որքա՞ն են եւ ո՞րք գիրք սուրբք... Միահամուռ՝ Հին եւ Նոր կտակարանք, ԳԻՉԻ. (3720):

3. 4բ-5բ Վանական վարդապետին [Համեմատութիւն Հին եւ Նոր կտակարանացն] – Երկինք՝ եկեղեցի, Արեգակն՝ Քրիստոս եւ Աւետարանն... եւ թանաստն թարգմանքն, աստուածաբան վարդապետք:

4. 287ա-92ա Սրբոյն Եփրեմի Յովսէփ եւրն վահանգի – Աստուած Աբբահամու, Աստուած Սահակայ... քան զայլոցն տայ զմասն, օրինակ մին զայս առնէ Յօսէփ եղբարցն ի բաժակէ:

5. 292ա-300ա Պատմութիւն Յովսէփ Գեղեցկան եւ Ասանեթայ – Եւ եղեւ յամին յառաջնումն... եւ յերրորդու աւուր մեռաւ որդին փարաւոնի, փառք Աստուծոյն մերոյ. ամէն:

6. 602բ, 605ա-7ա Ուսանաւոր չափաբերական նուաստ բանասիրէս [=Յիշատակարան Ղազարայ Բաբերդացոյ] – Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեան անեղական, / Հօր եւ Որդոյ եւ սուրբ Հոգւոյն անքննական... Սընոյ եւ զի եւ կերակրեա յայս մարմնական, / մինչեւ եկեալ տեսից զքեզ դէմ յանդիման:

7. ա. 608ա-28ա [Ղազարայ Բաբերդացոյ] Յանկ ի վերայ այբուբենից Աստուածաշունչ սուրբ մատենիս ըստ հայկական թուոց – Աբէլի բանք... Քրիստոս է մի ընդ Հօր իւրում. Յովհան ԺԴ. Ժէ., որում փառք, պատիւ եւ զօրութիւն յաւիտեանս. ամէն:

բ. 628ա [Ղազարայ Բաբերդացոյ] Յանկ Աստուածաշունչ սուրբ մատենիս, գոր ինչ որ ի Սուրբ գիրքս ընթերցեալ լինի, եթէ հիմնաւոր գովաբն եւ եթէ կարմրագիր փոքր համարքն՝ զամենայն մի ըստ միոյն կարեւորատաբար առ ինն փակեալ, գոր բացայայտեալ ցուցանէ առ Ժաշան եւ երգահատ եւ նրբահայեաց ընթերցողացոյ – Ո՛վ երիցս երանեալք... եւ ես՝ ձեօք հանդերձ, գտից առատ ողորմութիւն Աստուծոյ անըսպառ աղբերէն, որ է արհնեալ յամենայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Գ. 628ա-35բ [Ղազարայ Բաբերդացոյ] Յանկ ի վերայ այբուբենից Աստուածաշունչ սուրբ մատենիս՝ ըստ լազիմացոց թուոց – Աբբահայր՝ հայր Տէրդ, Աբդիմէլիք՝ մարտակից եւ հայեցեալ Երեմիայի... Քրիստոս է պատկեր Աստուծոյ. ի մաս է. ԲԶ., Բ. Կորն. Դ. Դ., Եբբ. Բ. Գ.:

Բ. միաւորի նիւթերը տե՛ս ձեռ. 351, 3բ-6բ, 562ա-98բ:

ՅԱԻՆԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, 1847 թ.

Գ. թերք 595բ-6ա միջեւ Քարտուղար՝ Յ. Էմին, անձանց/// որոյ/// պատուիրել վասն նշանակելոցն ի վերանոր առնել զարժանաւոր տնօրէնութիւն եւ զվախճանէն առաքել կոնսիստորիին յայտարարութիւն առ 1ն փետրվարի 1847 ամի մատուցմամբ ընդ այն օրինալ///:

ՅԻՇՏԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 4ա Աւգնեա՛, Հոգի Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ, մեղաւոր գժողիս:

348ա (ստ. լս.) Այս խաչնշանէս մինչեւ ի միւս խաչընշանն լազին Աստուածաշունչ գրոց մէջն կա այս կարգովս:

450ա Եղո՛ւկ եղո՛ւկ է քեզ, թշուա՛ռ, / գիտես զբարին, կու գործես շար, / հառաչեա՛ եւ ծուր կըրկնեա՛, / շտանջիս դժոխքն անդադար, / սուրբ շիջար Աստուածառուոր յիմար, / զարթի՛ր քնոյ, արա՛ քեզ ճար, / փոխան այսօր կիզօղ հուրն է, / եւ անքուն որդուքն, զոր դուն ծընար, / ես՝ Աստուածատուրս մտօք խաւար, / բարեաց ունայն, մեղօք զարդար, / ով ընթեռնու՛ վայտա գեղոյս, / չըւարհնեցի զԱստուած բարերար:

607ա Աւարտեցաւ Աստուածաշունչս այս սիրական / Հին եւ Նոր կտակարանքն լիական / թուականիս հայոց մեծաց եւ արեթեան / հազար [ի]ննսուն, է. աւելի (1648) յարաբարդեան, / ի յերկիրըս Պարսից պանդխտական, / ի քաղաքըս Ասպահան՝ Շօշ կոչական, / հայրապետին մերոյ ազգիս արեթական / տէր Փիլիպպոս կաթողիկոսն էջմիածնեան:

2. 601բ (ծաղկողի) Զծաղկօղ Աստուածաշունչ սուրբ տառիս՝ Հայրապետն յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք, եւ Աստուած յիշողն յիշեցէ՛ յիւր միւսանգամ գալստեանն. ամէն:

3. 97ա (ստացողի) Զրատացող Աստուածաշունչ մատենիս՝ գիտածա Պետրոսն աղաչեմ յիշել ի Տէր, եւ դուք յիշեալ, լիջիք:

312ա Զրատացող Աստուածաշունչ սուրբ մատենիս՝ զբարեմիտ եւ զհեզահոգի խօծա Պետրոսն, հանդերձ ծնողօք եւ ամենայն զարմօք եւ զաւակօք, յիշեցէ՛ք:

403բ Զրատացող Աստուածաշունչ սուրբ մատենիս՝ զխօծա Պետրոսն, հանդերձ ծնողօք, ամէն:

404բ Զրատացող Աստուածաշունչ սուրբ մատենիս՝ զհեզահոգի եւ զբարեմիտ, քրիստոտասէր խօծա Պետրոսն եւ զկողակիցն իւր՝ զՅաննայն, զորդիքն իւր՝ զՊօղոսն, զՄինասն եւ զՅովաննէսն, նաեւ զվերջին կողակիցն՝ զԹանկվէրն եւ զորդին՝ զՂուկասն, զոր Տէր Աստուած ի շարեաց պահէ, ամէն:

450ա Զրատացող սորա յիշեցէ՛ք՝ զխօծա Պետրոսն մտօք ճարտար, բերան մի ողորմեա՛ ասէք, Տէր ողորմի ձեզ հաւասար: Այլ եւ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զխօծա Պետրոսն եւ զԾնօղսն իւր՝ զՎէլիջանն եւ զՇուշանն եւ զկենակիցն իւր՝ զՅաննայն, եւ զորդիքն իւր՝ զխօծա Պօղոսն եւ զՄինասն եւ զՅովաննէսն, այլ եւ զբարեմիտ իւր՝ Հովիպիսն, Մարիամն, զՇուշան ծաղիկն եւ զՈսկին եւ զվերջին կենակիցն իւր՝ զԹանկվէրն եւ զորդին՝ զՂուկասն, յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք, եւ Աստուած ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի ի միւսանգամ գալստեանն իւրոյ, ամէն:

ՅԵՏԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԿԱՅԻ

636ա (1665 թ., բոլորգիր) Փա՛ռք եռահիւսեակ անձնաւորութեան եւ եզակի բնութեան հրաշագան բանիս, քանզի անշատեալ դիմաւք եւ հաւաքեալ էութեամբ ո՛չ սկիզբն որոյ սկսեալ ճառեսցի եւ ո՛չ վաղճան, որով եզերեսցի, այլ զոր ասեմք բնաւ մի կուսանամք, մանաւանդ թէ հեռանամք անորակ եւ անքանակ, համազօր եւ համափառ տէրութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յա[ւիտեանն]: Արդ, ճշմարտախոհ եւ մակացու արանց գործ է գերեւելի կենցաղս միշտ ստել եւ ընտրել, եւ ի բարեացն ստացուածս ջանալ եւ ժողովել, եւ ի շարեացն հրաժել եւ փախչել, այլ է եւ յոյժ դժուարադատ կենցաղոյս իրք, եւ կարաւտ եմք աւգնականի եւ ձեռնտվի, զի մեզ հոսանուտն որպէս զկայուն կարծեսցուք, վասն որո ամէնարթունակն՝ Հայրն եւ արարիչն մեր, շնորհեաց բանականացս բան եւ հանճար՝ ի ձեռն գրոց, որով կարողանամք ուղղել զմահականացու կենցաղս ընթացք, զոր ի տնատուութենէ Հոգւոյն Սրբոյ յարիներեալ կարգեցին բազմադէմ եղանակաւ ի զարդ եկեղեցւոյ եւ ի պայծառութիւն մանկանց նոր Սիովնի, եւ միշտ արհնեն սովաւ զամէնարհնեալ զԱստուածն յաւիտեան, զի ի սմանէ վկայքն զօրացան, նահատակքն զինեցան, կանայքն արիացան, արքն քաջացան, որ եւ զաստիականն ի բաց առտարեալ զաստուածային յաւէտ ընկալան,

վասն որո ճառեցաւ յաղագս ընտրելագունից ի Գիրս Սուրբս ամենայն, զի վայելուչս տեսանի կարի քաղցրութեամբ ըզտարակացուցանել զընթացս, որ ի ճախողի ընդ որս շրտեալ ի նոյնակէ, որ ի սուզակունի ունէր նըկատումն եւ եզափոխեալ ի նմանէ՝ զարմանալի ընկալան ընթացս, որ զզելան փոխադրի անզրաւ եւ անպատու կեանսն, վասն որո ընտրելեացն ասեմ գերագանցիցն վերասլացելոցն ի կաճառս զուարթնոցն անճառականաց, որով յիշատակաւ միշտ գովին ի սուրբս Սիոն, որ եւ հանգոյն նոցին իսկ տեսանի բարիբարոյ խաւճայ Իմիրզան անարտուղի գնացս, որ իսկովին բնութեամբ է ի բնէ միշտ ձկտեցուցանել զսէրն ի նոյն, վասն որո յեռեալ սիրով ի զասդումն մարգարէին յեսայեա ի նոյն յորդալի եւ սիրախուռն բառբառ, որ |636բ| ասէ. Երանի որ ունիցի զաւակ ի Սիոն եւ ընտանեակ նոցա եղիցի Երուսաղէմ, վասն որո կարի սիրով եւ անճառելի փափագանաւք ընկալաւ վերջին յիշատակ Աստուածաշունչ գիրքս այս սուրբս արդար ար[դ]եանց իւրո եւ հալալ ընչից, որ ունի եւ լիապէս առ յինքն պարուրեալ գիրքս բովանդակ զՀին եւ զնոր կտակարանաց, վասն որոյ ի նկատումն մշտականի մշտաշարժ ունէր ի սոյն եղանակի, որ ըստ երկնայնոցն լինէր մշտախորհ՝ ըստ սրբագանին Պաւղոսի, որ ասէ. Զվերինն խորհեցարո՛ւք, ուր Քրիստոս նստի, որով գրդեալ եւ որդորեալ սիրով շնորհի եւ ըստ բղիսմանէ մտաց առատութենէ, որ ունի առ յոյսն բնաւից, եւ տեսեալ յոյժ ազնուագոյն զարդարեալ զանազան գունաւորութեամբ երկնասարաս եւ աղինաքատակ, ոսկէզաւծ եւ կարի պայծառափայլութեամբ, որպէս տեսանի իսկ Աստուածաշունչ մատենան յայս, եւ ցանկացաւ սաստիկ սիրով եւ յոյժ փափագմամբ աստուածային եւ անապական գանձուս յայս Զանկեցի Հայրապետի որդի խոճայ Իմիրզան, զի եղիցի արձան եւ յիշատակ յաւիտեանական զսա ըստ հոգւոյ իւրո եւ բարեբարոյ ծնաւղացն՝ Հէրապետին եւ մաւրն՝ մահտեսի Շահնիկարին եւ հանգուցելոցն առ Քրիստոս եւ կողագցին՝ Կուրումին եւ որդոցըն՝ Զաբարիային եւ Յակոբին եւ նորաբոյս թոռանցն՝ Հէրապետին եւ Աբղիմեսին եւ համօրէն մերձաւորաց եւ ազգականաց իւրոց եւ համայն հանգուցելոցն, որ առ Քրիստոս: Եւ ետ յիշատակ զսա անշնջելի եւ անանց առ սուրբն Սիոն, բարձրաբերձ գահն եւ յերկնաքատակ աթոռն, Երընչակու Սուրբ Կարապետ յորջորջեալ գահն մեծ, ի վայելս սրբագան հարցն անդի վերդիտողացն եւ աշակերտեալ սրբանըւէր մանկանցն նոցա, որք ի կիրթ եւ ի վարժմունս հրահանգս են ներընկալեալ շրջադրութեամբ եւ պարագցութեամբ սրբոյ Կարապետին մեծի մենարանի, զի որ ակամբ հայի եւ անարգութեամբ դիտէ՛ պատժի, եւ որ անհոգ եւ անփոյթ եւ անփոյթ լինի ի սա, բարկութիւն ի Տեառնէ ընկալցի, կամ գողք եւ յափշտակողք սորա անէծս Կայենի եւ Յուգայի առցեն, եւ այնք,

որ անտիրոջ կալ|637ա|ցեն՝ համայն պատժելոց մասնակցեցին եւ ընդ շարսն պատժեսցին: Եւ արդ, ստացաւ հրաշագան մատեանս այս եւ աստուածազարդ Աստուածաշունչս խոճայ Իմիրզան Ջահկեցի, ի թվականութեանս հայկականի սեռի ՌՃ. եւ ԺԿ. (1665) ամի, ի ծովապատ եւ յարքայարան քաղաքն ըՍտամպուլ, այլ եւ հայրապետութեան Հայոց Մեծաց տեառն սրբոյն Յակոբա, որ ի Սուրբ Էջմիածինն, այլ եւ թագաւորութեան եւ ի մեծ բռնակալութեան իսմայելացոց եւ հագարացոց ի վերայ բազում ազգաց եւ ազանց քրիստոնէից եւ այլասեռից սուլթան Մահամատին: Եւ արդ, այսու ամանակի տեառն սրբոյն Յակոբա, որ ի Սուրբ Էջմիածին հայրապետ, ի սորա յաւուրս եղել խոռովութիւն մեծ եւ վրդովումն յոյժ անպատմելի, զի Եղիազար ոմն նորաբնիկ հերձուածող, տեղապահ սուրբ աթոռոյն Երուսաղեմայ, ոչ շատացեալ փառացն, զոր ունէր, ցանկացաւ յափշտակել փառք հայրապետական սուրբ աթոռոյն Էջմիածնի ճշկրտիւ հանգոյն սատան Սարթայլի նմանեցաւ գոյ, որ եւ անիծվեցաւ Իբերիայ գայթակղիչ, որ եւ եղև իսկովին գայթակղութիւն եւ սահնգութիւն տառապեալ ազգիս հայազնի եւ նոր իմն հոր բորբոքեալ ի տունս Հայոց, զի ոչ գոյ հնար շիջանել նարդեանս, յարեալք ի վերայ իրերաց՝ վարդապետ առ վարդապետս, քահանայս ընդ քահանայս, ժողովուրդս ընդ ժողովուրդս, այր ընդ այր եւ կին ընդ կինս, սիրելիս ընդ սիրելիս, են եւ կան, եւ կան այսպէս ի տագնապս մեծ, որ եւ ընդիմացեալ պղծոյն Մարտիրոս քաջ վարդապետն Ղրմեցի, եւ անկան ի դուրս

արքային մեծի, եւ գտեղի նորա կալաւ աստուածաբան վարպետն Մարտիրոս՝ հրամանաւ կայսէր, եւ նա վտարանդի կա, եւ մրուր շարովեան ոչ պարզեցաւ եւ կա եւս նարդեանս հորն ի բորբոք, զի զվաղճան գործոյն Տէր գիտէ: Եւս բնաւին կարճոյ զեկուցի անբաւ շարութեանց անցից, զոր էանց նա եւ զինեկոցն զինչ է՝ Տէր գիտէ, որպէս կամի, եղիցի ըստ Տեառն կամաց: Եւ արդ, երես անկեալ պաղատիմ հանդիպողացդ յայսմ սուրբ եւ աստուածազարդ մատենիս՝ յիշելով վերոգրեալ անունսն ի սէրն Քրիստոսի, ի ժամ աղօթիցն, զի թերեւս զմնացեալ եւ զգնացեալ յանցանսն, որ ընդ մեզ, շնչեսցի ձերային սուրբ մալթանաւքդ, եւ ողորմութեան ցաղիկն անձրեւեսցի ի շարաւալի յոսկերս մեր՝ առ ի բու|637բ|սուցանել յարն աներեկի վերանալ ընդ Քրիստոսի, զի եւ ինքն Քրիստոս զյիշողքդ եւ զյիշեցեալքս առ հասարակ արժանի արասցէ երանաւետ ձայնին, ի փառս ամենազար անուան իւրո, որ եւ նմա փառք ի մէջն եւ արհնութիւն ընդ Հօր իւրում եւ Սուրբ Հոգոյն ի մշտնջենական կեանսդ եւ անվաղճան: Փա՛ռք, մեծութիւն, զարուծիւն, իշխանութիւն յառաջ քան զամենայն յաւիտեանս եւ յայժմ եւ յամենայն յաւիտենից. ամէն: Հա՛յր մեր, որ յերկինս, սուրբ եղիցի:

2. Թղթէ ելուտ թ. 594-595 միջեւ, վրան՝ ԺԼ-ԺԹ դդ., շղագրով «Քարտուղար Յ. Էմին»:

ՆՇՈՒՄ՝ մէջքին «Աստուածաշունչ (3)», 1ա՝ «18, 2^ր 2587, ՌՂէ. – 1648, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

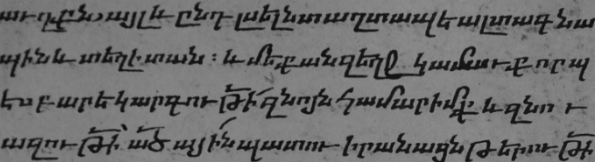
2588

Ն Ե Ր Ս Է Ս Լ Ա Մ Բ Ր Ո Ն Ա Յ Ի , Մ Ա Տ Ե Ն Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

ԳՐԱԶԱՐԿ

ՉԽԳ. – 1294

ԳրիՉ, ՄՍՏՅՈՂ՝ Բարսեղ երաժիշտ: ԿԱԶՄՈՂ՝ Առաքել (1299): ԹԵՐԹ՝ 445. չգրուած՝ 1բ-2բ, 445բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԽX12 (Գ 10, 2, Ժ 4, ԺԱ, Խ 6, ԺԲ 7, ԺԳ 13, Լ 11): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25x 17: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (20x12): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 138ա): ՏՈՂ՝ խառն՝ 21-26: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ. աստուոր շագանակագոյն կտաւ, դոնակինը՝ կապոյտ կտաւ. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 138ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ Յ ա : Լ ո ս ա ն - ց ա գ ա ր դ ՝ բ ո ս ա կ ա ն , բ ո շ ո մ (Յ ա) : Չ ա ր դ ա գ ի ր ՝ կ և ն դ ա - ն ա գ ի ր (Յ ա) : Գ ո յ ն ե ր ՝ վ ա ղ ա գ ոյ ն : Վ Ի Ճ Ա Կ ՝ բ ա ս ա ր ա ր . կ ա զ մ ի կ ա շ ի ն մ ա շ ո ս ա ձ , ե լ կ ու զ ա մ ե ռ ն ու կ ա պ ի չ ն ե ռ ի ց մ է կ ն ը ն կ ա ձ , մ է ջ ի ս ս . մ ս ա ր թ ա փ ո ս ա ձ , լ ո ս ա ն - ց ա կ ող ե ռ կ եղ տ ո ս ո ս ա ձ , թ ե ռ թ ե ռ ի ն խ ո ն ս ա տ ր ք ա ն եւ աղ ա ղ - տ ո ս ա ձ ու թ ք ա ն հ ե տ ֆ ե ռ , թ . 326ր ս ի ս ա յ մ ս մ բ ա մ ր ա գ ո ս ա ձ թ . 322-3ի մ ի ջ ե ա :

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-41բ Աստուածախումբ եւ տիեզերական ժողովն Տարսունի, որ եղև ի համահրեշտակ կաթողիկոսէն Հայոց Գրիգորէ՝ եղբարորդոյ սրբոյն Ներսէսի Կլայցոյ, եւ ի ֆրիստոսապսակ արհայէն Հայոց Լեւոնէ, սակս միութիւն եկեղեցոյ, ատենական խաւս մեծին եւ սրբոյն Ներսէսի այնմ աստուածապահ ֆաղաֆի աթոռակալի եւ աստուածախաւս վարդապետի – Ռվ հարք սուրբք եւ վարդապետք ճըշմարտութեանն... զի եւ ընդ նմա նորին շնորհիւն լիցուք խաղաղարարքս որդիք Աստուծոյ Հաւր անվաղճան խաղաղութեան արժանաւորայպէս փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգի:

Բ. 41բ-6բ [Ներսէսի Լամբրոնացոյ] Խնդիրք հոռոմոց ի հայոց

Տե՛ս ձեռ. 732, 347բ-53բ: ա/41բ-6բ: բ/46բ:

Գ. 47ա-210ա Ներսէսի եպիսկոպոսի Կիլիկեցոց Տարսուսի՝ ի խորհրդածութիւն վասն ուղղափառ հաստոյ եկեղեցոյ, որ ի սուրբ Երոտրոսիւնն եւ ի տնաւէնութիւնն Քրիստոսի

Տե՛ս ձեռ. 441, 1ա-45ա: ա/47ա-61բ: բ/61բ-78բ: գ/78բ-87բ: դ/88ա-108ա: ե/108բ-19բ: զ/120ա (կրկն.՝ 108ա): ՚/120ա-32բ (կրկն.՝ 119բ՝ Քանզի, որ մինչեւ ցայժմ... այլ ինչ նշոյլ իմաստից ի վերայ): ը/132բ-42ա: թ/142բ-3ա: ժ/143ա-5ա: ժա/145ա-7ա: ժբ/147ա-8ա: ժգ/148ա-9ա: ժդ/149աբ: ժե/149բ-50բ: ժզ/150բ-1ա: ժլ/151աբ: ժր/151բ-3ա: ժս/153ա-4բ: ի/154բ-5ա: իա/155ա-6ա: իբ/156աբ: իգ/156բ-8ա: իդ/158ա-9ա: իե/159ա-60ա: իզ/160ա-3բ: իլ/163բ-70բ: իր/170բ-1բ: իթ/171բ-2բ: ՚/173աբ: լա/173բ-4ա: լբ/174ա-7ա: լգ/177բ-80ա: լդ/180ա-1ա: լե/181աբ: լզ/182ա-4ա: լլ/184ա-92ա: լր/192ա-201բ (201ա եւ ես վասն զի հաւատացի, յաղագս որոյ իսասեցա, եւ սուտ ասեմ զայսորիկ մտածութիւնն, սիրալիբ մտաւք կարեւոր համարեցա նուաստս յոքունց ներսէս, զի ասել զանուն աստ իրաւացի է ի փառս խորհրդածութեան սրբոյն պատարագին եւ խորհրդածութիւն առ մեզ աւանդել ի սրբոյն Յոհաննու Ոսկիբերանի սահմանադրութեանցն: Աղաչեմ ընդունել սիրով. եւ թէ այլ ոք քան զմերս այլ յետ մեր գեղեցկացուցանէ գնոյնս, եւ գնորայն ի փառս Քրիստոսի եւ ի պարծանս եկեղեցոյ, յորում արհնի նա յաւիտեանս. ամէն): լթ/202ա-3բ: լւ/203բ-10ա:

Դ. 210ա-412բ [Մեկնութիւն Պատարագամատոյց աղօթից, արարեալ Ներսէսի Լամբրոնացոյ]

Տե՛ս ձեռ. 441, 45ա-117բ: Յանկ/չիբ: ա/210աբ: բ/210բ-5բ: գ/216աբ: դ/216բ-9բ: ե/219բ-20բ: զ/220բ-8բ: ՚/228բ-9բ: ը/229բ-30բ: թ/231աբ: ժ/231բ-2ա: ժա/232ա-3բ: ժբ/233բ-5ա: ժգ/235աբ: ժդ/235բ-43ա: ժե/243բ-4բ: ժզ/244բ-5բ: ժլ/245բ-6բ: ժր/246բ-55ա: ժս/255աբ: ի/255բ-60ա: իա/260աբ: իբ/260բ-5ա: իգ/265ա-7բ: իդ/267բ-8բ: իե/268բ-70ա: իզ/270աբ: իլ/271աբ: իր/271բ: իթ/271բ-2ա: ՚/272աբ: լա/272բ-5բ: լբ/275բ-7ա: լգ/277ա-8բ: լդ/278բ-9բ: լե/279բ-80բ: լզ/280բ-2ա: լլ/282ա-6ա: լր/286ա-7բ: լր/287բ-92բ: լս/293ա-7բ: լտ/297բ-8ա: լւ/298աբ: լլ/298բ-9ա: լլ/299ա-300ա: լլե/300ա-1բ: լլզ/301բ-2բ: լլլ/302բ-3ա: լլր/303ա-5ա: լլթ/305ա-7ա: ժ/307աբ: ժա/307բ-20ա: ժբ/320ա-1ա: ժգ/321ա-3ա: ժդ/323ա-8ա: ժե/328ա-31բ: ժզ/331բ-42բ: ժլ/342բ-5բ: ժր/345բ-63բ: ժս/363բ-4ա: լ/364ա-6բ: կա/366բ-8ա: կբ/368ա-78ա: կգ/378ա-9բ: կդ/379բ-80բ: կե/380բ-1բ: կզ/381բ-3ա: կլ/383ա-6բ: կր/386բ-7բ: կթ/387բ-8ա: կս/388ա-9բ: կտ/389բ: կր/389բ-91բ: կզ/391բ-2բ: կդ/392բ-9ա: կե/399բ-400բ: կզ/400բ-1ա: կլ/401ա-2ա: կր/402աբ: կթ/402բ-4ա: ձ/404ա: ձա/404բ-5ա: ձբ/405ա: ձգ/405ա-12բ:

Ե. ա. 412բ-24բ [Ներսէսի Լամբրոնացոյ] Հարցափննութիւն առ արէնս Քրիստոսի եւ հաստատութիւն, թէ ո՛չ է պարտ զվիճակ եկեղեցական աշտիճանի ձգել ընդ մարմնական տոհմութեամբ — Շնորհաւրն Աստուծոյ, որում ի վեր քան զարժանն էլաք ընդունակ... եւ ո՛չ խնդրէ զիւրն, ըմբռնեալ ես բերիմ:

բ. 424բ-32բ Վերստին հաստատութիւն ոչ ժառանգեցուցանելոյ ազգատոհմի զառաջնորդական պատիւ ի պատմութենէ հարց մերոց — Քանզի ի Քրիստոսէ եւ յիւրոցն բաւականապէս ուսաք... առ սուրբ հարսն մեր շնորհաւրն Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

գ. 433ա-41բ Ի նոյն խորհուրդ դարձեալ, յորում եթէ զներս ազգ ունիմք իշխանութիւն դատել, եւ ո՛չ զայլս — Ասէր երբեմն երանելին Յովբ... Փա՛ռք, պատիւ եւ իշխանութիւն այժմ եւ յեկեղեցին անգրանկաց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (գրչի) 61բ ՁԲարսեղ յիշեցէ՛ք ի Տէր (նման՝ 142բ, 143ա, 181բ, 233բ, 235բ, 245բ, 255բ, 265ա, 298բ, 299ա, 301բ, 378ա):

178ա (ստ. լս.) Ո՛հ, թէ ի՛նչ ի մեծ նեղութիւն կան քրիստոնէք ի սովոյն յայսմ ամի (նման՝ 236բ, 251ա):

181բ (ստ. լս.) Ո՛հ դառն վշտիս եւ անբերելի աղետիցս, թէ ի՛նչ ի մեծ նեղութիւն կան քրիստոնէք ի սովոյն:

192ա Տէր Յիսո՛ւս Քրիստոս Աստուած, բա՛ց զամենեցուն միտս՝ սրտի մտաւք լսել զքաղցր ճառս եւ առնել:

201բ Ով քրիստոսասէր եւ սրբազան ընթերցողք, յորժամ պատահէք այսմ հոգելից եւ լուսաւոր վարդապետութեանս սրբոյ առնս Աստուծոյ Ներսիսի եւ ընթեռնոյք կամ արինակէք, յիշեցէ՛ք ի Տէր գլուսակտուր եւ զթշուառական ծառայս սրբոյ Երոտրոսի կեանքի գԲարսեղ երաժիշտ եւ զճնողսն իմ զՊապիաւս եւ զՏիկիլիս եւ զքոյրն իմ, եւ զհամագրիսն եւ զամենայն ճշմարիտ հաւատով հանգուցեալսն ի Քրիստոս, եւ թողութիւն մեղաց հայցեցէ՛ք ի յամենառատ Տեառնէն, եւ արժանաւորիլ մեծ շնորհացն զուարթ երեսաւք տեսանել զքաջ սիրելին մեր զՔրիստոս ի միւսանգամ գալստեանն եւ աջակողմեան դասուն արժանաւորիլ, եւ որ առատն է ի տուրս բարեաց, ձեզ յիշողացա, եւ մեզ, որ յիշեցիքս՝ |202ա| պարգեւեցէ՛ք զհանգիստն յաւիտեանական կենացն եւ զանսպառ ուրախութիւնսն եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

243ա Գրողի սորին եւ իւրոցն եւ ամենայն հաւատացելոց մեղաց թողութիւն հայցեցէ՛ք ի Քրիստոսէ, եւ Աստուած ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի. ամէն:

243ա (ստ. լս.) Այսաւր մեծ տրտմութիւն հանդիպեցաւ յանհաւատ եւ ի շուն մարդոց:

273բ (ստ. լս.) Բացէ՛ք զաշուիտ, |274ա| լսեցէ՛ք, լսեցէ՛ք, լսեցէ՛ք:

292բ եւ մեզ՝ բազմամեղացս Բարսղի եւ ճնողաց իմոց |293ա| եւ եղբարց եւ քերց, եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն (նման՝ 305ա):

302բ Քրիստո՛ս Աստուած, ողորմեա՛ց քո հաւատացելոցս:

351ա (ստ. լս.) Ո՛հ, թէ այսաւր ինչ գերեաց զմիտս իմ սատանայ պեղծ խորհրդով:

392բ Բա՛ց, Տէ՛ր, զունկն մեր առ ի լսել:

409ա (ստ. լս.) Ո՛հ, զվատ արհեստս ի գրչաց:

430բ (ստ. լս.) Ո՛հ, զտարտամս:

441բ Փա՛ռք անճառելի եւ անքննելի, անպատմելի

եւ անիմանալի, անսկզբան եւ անժամանակի, եզականի եւ ապենիազ փառաց սուրբ Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեանն յաւիտեան եւ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն, ամէն Ռ. (1000): Որք հանդիպիք տիմարատանջ գրոյս, զսխալեալն եղբայրաբար ուղղեցէ՛ք եւ մի՛ թշ|442ա|նամանասէր մտաւք նախատէք, զի անհմուտ գողով գրչութեան գրոյ եւ սրելոյ գրչի, բայց վասն կարեաց գրեցի ես՝ Բարսեղ նուաստ փիլիսոփայս եւ տրուպս յորդիս եկեղեցոյ, եւ ի կենցաղս աշխարհի մեղաւոր եւ անսպառ խոստովանող Քրիստոսի, դիւրաշարժս ի մեղս եւ դժուարշարժս յարդարութիւն, ապիկարս յոքունց եւ ախմարս ի գրչաց, փափագելի սրտիւ եւ շերմեռանդն սիրով եւ ըղձալի յաւժարութեամբ ցանկացող եղէ այսմ աստուածախաւս մատենի, զոր արարեալ է տեառն Ներսէսի հոգելից վարդապետի եւ տիեզերաց լուսաւորչի՝ ըստ ասելոյն աստուածահարն Դաւթի, թէ՛ Պատուիրանք Տեառն լոյս են եւ լոյս տան աչաց, այլովքն հանդերձ: Ըստ այսմ հրամանի զաշխատս ի բաց եղի, շնորհիւ Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի սկսա եւ նորին ողորմութեամբ յանգ հանեալ աւարտեցի զգիրս սուրբս՝ Պատարագի մեկնութեան, ի պէտս մեղուցեալ անձին իմոյ եւ յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ ծնաւդաց իմոց, եւ ի պէտս մանգանց եկեղեցոյ, զի եթէ պատահեցի այր խնդրող սորին եւ փափաճէ ըմբել ի կենսատու աղբերէս յայսմանէ եւ կալցէ շնորհս գիտութեան եւ գտանիցէ զսա, հրճուացի ի վերա սորա եւ ուրախութեամբ արկցէ ընդ պարանոցս եւ լաւ համարի զսա, քան զականս պատուականս եւ զմարգարիտս գեղեցիկս, քանզի եւ է իսկ, զի սայ է դուռն երկնից, |442բ| բանալի արքայութեան, ճանապարհ մուրեկոց, հաց քաղցելոց, աղբեր ծարաւելոց, պարծանք արդարոց եւ յոյս հաւատացելոց, եւ ամենայն ինչ, որ պատուական է, շաժէ զսա, զի սովաւ արդարք հաստատեցին ի գործս բարիս եւ մեղաւորք զղշութեամբ զարդարութիւն ընկալցին, եւ ամենայն ոք, որ փափաճէ ըմբել ի քաղցրահամ եւ ի կենսատու բաժակէս յայսմանէ, կեցցէ եւ զկեանսն յաւիտենականս ժառանգէ, ըստ որում կարի գրեցի ձեռամբ իմով եւ աշխատութեամբ, որպէս եւ հրամաէ Տէր Յիսուս, թէ՛ Գանձեցէ՛ք ձեզ գանձս յերկինս, եւ աստուածաին առաքեալն, թէ՛ Գանձ հոգեւորական ունիմ զքեզ աստուածաին բարութիւն, եւ դարձեալ Տէրն ասէ, թէ՛ Որ արբուցէ բաժակաւ ջուր ցուրտ յանուն աշակերտի, ոչ կորուցէ զվարձս իւր: Եւ գրեցի զսա ո՛չ վասն մարմնաւոր ազահութեան, այլ յիշատակ ինձ եւ իմոցն եւ ամենայն հաւատացելոց, որպէս յայտնի եւ մեզ ամենեցուն, որ ընդ մահու գրաւել ենք, եւ անհնար է ումեք ազատել ի մահունէ, այլ եւ ոչ կարողացի ոք ի ստացուածոց իւրոց տանել ինչ զկնի ի գերեզմանն, բայց միայն զգործս, եթէ՛ բարի, եւ եթէ՛ չար: Երբ հաստատեցի, որ ամենայն

ունայն է եւ աստ մնալոց է, լաւ համարեցա, որ զկնի փոխման իմոյ յաստեացս փոխանակ ոսկո |443ա| եւ արծաթոյ եւ այլ գոյից, ստացուածք գրեանք գտանին, քան զայլ ինչ, զի գիրքն՝ եթէ՛ յաւազակաց գողացի, եթէ՛ յայլազգեաց յափշտակի, եթէ՛ այլ ոք առնու, եթէ՛ գնով եւ եթէ՛ անգին, ընդ որ երթա եւ շրջագաի, դարձեալ ի վանք եւ յեկեղեցի ժողովի՝ ընդ ձեռամբ եպիսկոպոսի, քահանայի, սարկաւագի եւ կրանաւորի եւ մնացէ անջինջ յիշատակ: Եւ եղև զրաւ գրչութեանս յաշխարհիս Կիլիկիայ, ի յանապատս Դրագարկ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնիս եւ Սուրբ Թորոսի եւ այլ սրբոցս: Արդ, գրեցաւ սա ի թուականիս հա[յ]ոց ՉեԳ. (1294), ի հայրապետութեան տեառն Գրիգորի հեզի եւ հեղինակի եւ իմաստասիրի, եւ ի թագաւորութեանն Հեթմոյ բարեպաշտի եւ աստուածասիրի եւ յոյժ հետորականի եւ գիտնականի Հին եւ Նոր կտակարանաց. եւ ի վերա այսոցիկ առաքինասէր վարիւք կացեալ յերիտասարդական հասակին աղաւթիւք, պահաւք, գետնաշխատութեամբ, տքնութեամբ, հսկմամբ եւ այլ բարութն ողորմած, աղքատասէր, մարդասէր, անխակալ, անյիշաչար, քաղցր եւ հեզ առ ամենեսեան, որբոց եւ այրեաց խնամիչ եւ դարմանիչ, յիշատակ նորա արհնութեամբ [եղիցի]: Եւ եղև սկիզբն գրելոյ սորա յայնմ ամի, յորժամ եկն անաւրէն սուլաանն Եգիպտոսի բազում զաւրաւք եւ անթիւ հեծելաւք ի վեր|443բ|ա անառիկ դղելին եւ հայրապետական թիոռոյն Հոռոմկլաին, եւ պաշարեալ զնա բազում պատնիշաւք եւ բազում հեծելաւք եւ հետեակաւք, եւ ընդմբաքար կանկնեաց ի նմա թուով երեսուն եւ հինգ՝ ընդ մեծ եւ ընդ փոքր, եւ ձեծէին զպարիսպ բերդին քարիւ եւ ի ներքս ի բերդն ձգէին քարինս մեծամեծս եւ փոքունս, եւ ձգէին նետս ի նոսա եւ սպանանէին զմարդ եւ զանասուն, եւ էր ի մեծ վտանկի եւ ի նեղութեան եւ ի տարակուսի քաղաքն այն յանաւրէն ազգէն հագարացոց, եւ ոչ ոք մտանէր եւ ելանէր առ նոսա, զի յամենայն կողմանց պաշարեալ էին զքաղաքն զայն, եւ ոչ ուստեք հասաներ աւգնական նոցա, այլ միայն առ բարձրեալն Աստուած աղաղակէին, գոչէին, արտասուէին արք եւ կանայք, ծեր եւ տղայք, երիտասարդք եւ կուսանք, թերեւս ողորմեցի մարդասէրն Աստուած եւ փրկեցէ ի ձեռաց անաւրինաց, եւ ոչ լուաւ նոցա Աստուած, ըստ այնմ, թէ՛ Յորժամ համբառնայցէք զձեռս ձեր ի վեր, դարձուցից զերեսս իմ ի ձէնչ, եւ դարձեալ՝ Ձի՞նչ աւզուտ է գալ բողոքել ձեր առ իս, եւ ինձ՝ ոչ լսել ձեզ: Եւ այսպէս անբարկանալին Աստուած, որ յամենայնի գթածն է եւ ողորմած, վասն բազում մեղաց մերոց եւ ծովացեալ անաւրէնութեանց, զոր գործէաք, էած ի |444ա| վերա մեր զգաւազան բարկութեան արդարադատ իրաւանց իւրոց եւ խրատեաց զմեզ հայրական գթովք, եւ մատնեաց զհոյակապ եւ

զհռչակաւոր, զանառիկ դղեակն զԿլայն եւ զաթոռն հայրապետութեան ի ձեռս անարէն գոռոզին եւ բազմազուլիս վիշապին՝ արքային եգիպտացոց, եւ արար սպանումն եւ գերութիւն մեծ եւ աւեր սաստիկ, եւ զբազումս ի սուր սուսերի մաշեցին, եւ ո՛չ եղեւ համար եւ թիւ գերելոցն եւ կոտորելոցն: Եվ ո՛վ ոք բաւական իցէ պատմել զեկեղեցեաց աւերումն, զսուրբ սեղանոց կործանումն եւ զանաւթոց եւ զսպասուց սրբութեանց տաճարաց Աստուծոյ զափշտակութիւն, զսպանումն քահանայից, զգերութիւն սարկաւագաց, զխայտառականս կուսանաց, զանարգանս ամուսնացելոցն, զի ո՛չ ակն առնուին յալեաց ծերոց, եւ ո՛չ խնակին ի մանկութիւն երիտասարդաց, եւ ո՛չ ողորմեցան արդար տղաոց, այլ ի սուր եւ ի մահ եւ ի գերութիւն մատնեցան, եւ ի վերապսորիկ՝ հրով այրեցին զքաղաքն, եւ զհայրապետն մեր՝ զտէր Ստեփանոս հանդերձ եպիսկոպոսաւք եւ քահանայիւք եւ սարկաւագաւք եւ բազում ժողովրդովք, արամբք եւ կանամբք եւ մանկտովք ի գերութիւն վարեցին յաշխարհն եգիպտացոց:

Արդ, աղաչեմ |444բ| զամենեսեան, վասն սիրոյն Քրիստոսի, զի որք աւկտիք ի սմանէ կամ ընդարինակէք, զաշխատողս սորա՝ զՔարսելո նուաստ երաժիշտ եւ զծնողս իւր եւ զազգաստոհմն իւր յիշեսջիք ի Քրիստոս եւ խոշորութիւնս եւ սխալանացս, որ ի սմա, անմեղադիր լերո՛ւք, զի ախմար էի, պակասամիտ, այլ յաւժարութիւն իմ եւ սէր ստիպեաց զիս սկսանիլ, եւ բազում աշխատութեամբ գրեցի: Արդ, որպէս եւ է, սիրով ընկալարո՛ւք եւ թողութիւն մեղաց խնդրեցէ՛ք ի Քրիստոսէ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն, որ զմեզ սրտի մտաւք յիշէ, աւրհնի յԱստուծոյ, յիշեսջիք եւ զբարէպաշտ վաճառականն զՍարգիս, որ յայսմ ամի հանգեաւ ի Քրիստոս, յիշատակ նորա աւրհնութեամբ [եղիցի]:

1294 թ. Բարսեղ երաժիշտը աւարտել է ձեռագիրը եւ գրել յիշատակարանը. 1299 թ. ձեռագիրը տարուել է Տարօնի Առաքելոց վանք, ուր Թորոսը վերջին երկու թերթը եւ յիշատակարանը փոխել է, ինքն է գրել եւ աւելացրել է իր յիշատակարանը, տե՛ս ԺԳ. դ. յիշ-ք, էջ 729-32 (590):

2. 177ա (ստացողի) Տէ՛ր Աստուած, ողորմեա՛ց ստացողի գրոյս եւ իւրոցն եւ ամենայն հաւատացելոց. ամէն (նման՝ 210ա, 219բ, 244բ, 260բ, 297բ):

180ա Տէ՛ր Աստուած, ողորմեա՛ց ստացողի գրոցս Բարսղի եւ ծնողաց իւրոց եւ եղբարց եւ ամենայն հաւատացելոց. ամմէն (նման՝ 215բ, 228բ, 270ա, 287բ, 399ա, 412բ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 441բ (1299 թ., բոլորգիր) Ստացաւդ մատենիս զարհիպիսկոպոսն զտէր Աբրահամ եւ զծնաւզան իւր յիշեսջիք ի մաքրափայլ աղաւթս ձեր, աղաչեմ, ով մանկունք նոր Սիոնի, յիշեսջիք եւ զեղկելիս զԹորոս, զոր սակաւ նորոգեցի, զի եւ դուք յիշեալ յիշիք առաջի Աստուծոյ բարեաւ նորին խնամոց. ամէն:

444բ ես՝ տէր Աբրահամս, տրուպս յորդիս եկեղեցոյ, հարկ եղեւ գնալ ինձ յերկիրն Կիլիկեոյ, ի տեսութիւն սրբազան կաթողիկոսին՝ տեառն Գրիգորիսի, եւ հանդիպեցա այսմ աստուածաբն տառիս. եւ ի վաղուց հետէ ցանգացող եղէ այսմ աստուածախաւս մատենիս, ստացա զսա գանձ պատուական եւ յիշատակ հոգոյ եւ ի վարժումն մանկանց եկեղեցոյ, եւ բերի զսա |445ա| յաստուածահաճ ուխտս մեր, ի գաւառս Տարաւնոյ, ի դուռն Սուրբ Առաքելոցս, որ կոչի Ղազարոս վանք, եւ լցի՛ զոր պակասէր եւ ետու կազմել ի թուականութիւնս Չեմ. (1299): Արդ, աղաչեմ զմանգունս եկեղեցո ես՝ թարմատարս տէր Աբրահամ, որք հանդիպիք այսմ տառի, մեղաց թողութիւն խնդրեցէ՛ք մեզ եւ մերոցն ամենայնի, եւ մի՛ ոք իշխեսցէ հանել զսա ի Սուրբ Առաքելոցս, եւ որ որ յանդգնի հանել, պատժի յԱստուծոյ եւ ի Սուրբ Առաքելոցս, եւ ի մէնջ: Ընդ նմին եւ զԱռաքել կազմող գրոյս յիշեսջիք յաղաւթս աղաչեմ:

Տե՛ս ԺԳ. դ. յիշ-ք, էջ 854-5 (689):

2. 1ա (1522 թ., անարուեստ բոլորգիր) Զբեմուրատս զԳոհարմելէֆն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, եւ որ զիս յիշէ, [ար]ժանի արասցէ, Քրիստոս զինքն յիշի չիւր ողորմութեամբ, գրեցաւ ի թվին ԶՀԱ. (1522): Փա՛ռք:

3. 1ա (ԺԶ. դ., նոտրգիր) Զփափաճող գրոցս եւ զնդունող Հոգով Սուրբ տառիս Խաչատուր [քահանայն] յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, եւ որ զմեզ [յիշ]ման արժանի [արասցէ] մի՛ յիշեսցի յանուն նորա/// ԻԹ: Հ: Ի: է: Ճ: Զ: Ա///:

ԳՐԶԱՓՈՐՁ 1ա՝ «Հաշտարար սուրբ քր[իստոնե]այք, յորժամ ամբա[ռնայք զձեռս ձեր]»:

ԿԵՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2ա բոլորակ, մէջտեղում թագապսակ զինանշան)՝ “Πεϋ. Αχαλιϋιχσϋοϋ ϋραδσϋοϋ πολυϋιϋ”:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «Հ^մ 20, 2588, ԶեԳ. – 1294, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», 2ա՝ «Հ^մ 176/15», կազմի մէջքին՝ «ներս. կամբ. Ատենաբանութիւն (2)»:

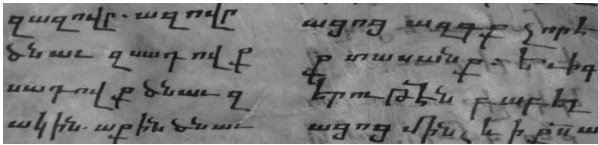
2589

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

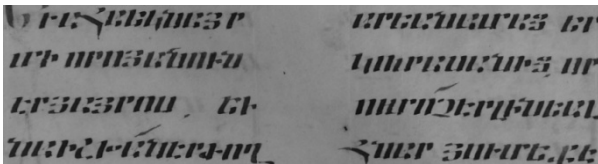
ԳՐԻԶ՝ Սարգիս սարկաւագ: ԾԱՂԿՈՂ՝ Հայրապետ ֆիյ.: ՍՍԱ-ՅՈՂ՝ Կոստանդին ֆիյ.:

ՈՒԹ. – 1200
 ԹԵՐԹ՝ 338: ՊՐԱԿ՝ 1-31x12 (1, 8, 12, 13, 16, 26՝ 11, 2, 6, 29՝ 10, 9, 11՝ 7, 15՝ 6, 17, 31՝ 13, 25, 27՝ 8): ՆԻԻԹ՝ մագաղաք: ՄԵ-

ՄՈՒԹԻԻՆ՝ 23,3x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (19,5x14,5): ԳԻՐ՝ ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ 195ա), 2բ-3բ, 265բ՝ բոլորգիր՝ ժե. դ. (նմուշ՝ 3ա): ՏՈՂ՝ 19-21: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը շագանակագոյն մետախ. լուսանցակը՝ դերձ կապոյա: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա-Գ + Գ-Ձ, չգրուած թուղթ (Ա-Գ, ԵՁ)՝ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «RMBCR» (Գ, Գ):

նմուշ 3ա

նմուշ 195ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ՝ – Մարթնա՝ 1բ, Մարկոս՝ 97բ: Կ ի - ս ա խ ու ռ ա ն ՝ 2ա, 98ա, 158ա, 265ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ բուսական, բոլորակներ: Ձ ա ռ դ ա զ ի ռ՝ թոչնագիր, հանգուցագիր, մարդագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյա, կանաչ, մանուշակագոյն, շագանակագոյն, սուկի, սեւ, սպիտակ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարա. Մարկոսի նկարը աղաւաղուած, գունաթափուած, մագաղաթը չորացածութիւնից կծկուած, խոր եզրահատումից լուսանցազարդերը վնասուած, լուսանցակողերի կապոյտը թափուած. կազմը եւ Ա-Բ, Ե-Ձ պահպանակները Ի. դ. ի, ք. 2-3 եւ 265՝ ընկած թերթերի փոխարէն ժե. դ. ի լրացումներ են, ըստ այսմ՝ 2ա էջի կիսախորանը եւս ժե. դարի է, ք. 11-2ի եւ 111-2ի միջեւ 2ական, ք. 87-8ի, 113-4ի, 137-8ի, 271-2ի, 279-80ի, 280-1ի, 287-8ի միջեւ 1ական թերթ կտրած-հանած, ք. 15-6ի, 119-20ի, 268-9ի, 314-5ի միջեւ 1ական, 116-7ի միջեւ 2, 336-7ի միջեւ 4 թերթ ընկած, որոշ թերթեր սխալ տեղադրուած. ք. 113բ պէտք է լինի 17-8ի միջեւ, կարդայ 17բ, 113ա, 113ա, 18ա. ք. 124բ՝ 122-3ի, 298բ՝ 113-4ի, 315բ՝ 323-4ի, 324բ՝ 314-5ի, 336բ՝ 333-4ի միջեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 2ա-96բ, 113բ-ա Աւետարան Մարթնայի (չիբ՝ Ե. 5-23, Ձ. 15-25, ԻՁ. 49-59):
2. 98ա-157բ, 298աբ Աւետարան Մարկոսի (չիբ՝ Գ. 40 - Ե. 21, Ե. 32-41, Ձ. 35-56, է. 30 - Ը. 3, ԺԲ. 7-17):
3. 158ա-264բ Աւետարան Դովաւաու:
4. 265ա-338ա Աւետարան Յովհաննու (չիբ՝ Ա. 42-51, Գ. 5-17, Ե. 16-24, Ե. 33-44, է. 3-14, Ի. 4 - ԻԱ. 15):

Ստ. լս-ներում ունի համաբարբառ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 338ա ///ի ծն/// ժամանակի սովոյ եւ ///:
2. 1բ (ծաղկողի. նկարի մէջ) [Քրիստոս Աստուած] ողորմեա՛ ստացողի [սո]րա Կո[ստա]նտն[ի], զի մեծաւ ջանիւ եւ սերտ սիրով ետ գրել զսա ի վայելուծման ձին իւրոյ եւ ի բարէխաւսութիւն մեղաց իւրո[ց]:
3. 338ա (ստացողի) [Շնորհիւ բարեա]րին Աստուծոյ, որ զարացուցանէ զանգարս եւ կանգնէ զանկեալս եւ ի յոյս բարեաց աճէ զլուսահատեալս, որ եւ զիս՝ զանարժանս արժանի արար հասանել յաւարտ

գրոյս: Քանզի ես՝ Կոստանդին քահանայ՝ տրուպս եւ անարժանս, ներողութեամբն Աստուծոյ ցանկացայ եւ խնդրեցի զմեծագին մարգարիտս զայս ըստ բանին Տեառն եւ վաճառեցի զամենայն |338բ| զկեանս իմ՝ ստանալ զսա յողքատ եւ ի դառնաբեր ժամանակիս բազում ջանիւ եւ խանդաղակաթ սիրով, զի թեպետ եւ ոչ գոյին ինչք պատրաստականք ըստ մեծամեծ նիւթիցս, սակայն սէր աստուածային փափագմանս մոռացումն արար յոչ կարեմն, քաջալերեաց եւ առատապէս շնորհեաց ծախս սուրբ Աւետարանիս, զոր սկսեալ սարկաւազին Սարգսի գրով աւարտեաց, ծաղկեցաւ երանկաւք ի ձեռն Հայրապետ քահանայի, ի թուակա-նութեանս հայոց Ոսթ. (1200), ի թագաւորութեանն Յունաց Անկէլոսի, ի գիտապետութեանն Հայոց տէր Գրիգորիսի Ապիրատ անուն կոչեցեալ, յերեքտասան ամի առման Երուսաղէմի, եւ յերրորդումն ամի թագաւորութեանն Հայոց Լեւովնի բարեպաշտի, ի բունակալութեանն այլասեռիցս Ուզնաւանին: Ես՝ Կոստանդին/// (վերջը թափուած):

«Ի թուականութեանն հայոց Ոսթ. (1200), ի թագաւորութեանն Յունաց Անկէլոսի, ի գիտապետութեանն հայոց Տէր Գրիգորիսի Ապիրատ անուն կոչեցեալ, երեքտասան ամի առմանն Երուսաղէմի եւ յերրորդումն ամի թագաւորութեանն հայոց Լեւովնի բարեպաշտի» մասը ժԲ. գ. ի ձեռքով կրկնօրինակած ՊՏԿ. Գա-ին:

Տէս Ե-ԺԲ. գ. ի. յիշ-բ, էջ 307, 2^ր 307:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (Ժէ. դ., բոլորգիր) ես՝ Մարտիրոս քահանայս, որդի Հայրապետին, որ տվի զսուրբ Աւետարանս ի գեղն ի Քեհրան, ի դուռն Սուրբ Լուսատուչիս՝ յիշատակ ինձ եւ ծնաւոյց իմոց: Ով ոք հակառակի սուրբ Աւետարանիս՝ ծախելով կամ գողնալով կամ տանելով, մասն զՅուդայի առցէ: Կարգացո՛ղք սուրբ Աւետարանիս, զմեզ յիշեցէ՛ք միով Տէր ողորմայիւ, եւ Աստուած զձեզ յիշէ ի յիւր միւսանգամ գալուստն, զԱմէնն հրեշտակքն ասասցեն եւ զեղիցին՝ մէնք:
2. 97ա (Ժէ. դ., նոտրգիր) Քրիստոս Աստուած արհնէ զխոջայ Յոսովանես մոռղղասին զՔրդատանին, որ ստացաւ զսուրբ Աւետարանս ի ձեռաց այլագաց՝ յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց, հա[ւ]րն իւրոյ՝ <եւ մ՝ Թումային եւ մար իւրոյ՝ Ամբ<ամբ>արին եւ եղբարն իւր՝ Ստեփանոսին եւ արա մերձաւորաց. ամէն:

Յաջորդում է ժԲ. գ-ի 7 տողանոց մի այլ յիշատակարան, որ գրեթէ լիովին ջնջուած է, կարդացում են առանձին տառեր:

3. 158ա (Ժէ. դ., նոտրգիր) ես՝ մմ գ աա տո ոռ եբ ոռ («Ներսէս») խառն՝ փոխարինագիր եւ գումարագիր ծածկագրութեամբ) վարդապետ գրեցի առաջին: Ոսթ. (1200):

4. 249բ (Ժէ. դ., բոլորգիր, ստ. լս.) Քրիստոս Աստուած ողորմի ի խոջայ Յոսովէս մոռղղասուն, որ ստա-

ցաւ զԱւետար[անս ի յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց եւ] արա մերձաւորաց իւրոց՝ հաւր իւրոյ՝ Թումանին եւ մաւր իւրոյ՝ Ամբարին եւ եղբար իւրոյ՝ Ստեփանոսին եւ կենս[ն] (շար. եղբարհատած-կտրած):

5. 1ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Յամի Տեառն 1148 գրեցաւ սուրբ Աւետարան:

6. 2ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Արդուբեանց Վասիլին է:

ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աա՝ «2589», պհպ. Գա՝ «Հ^ր 25, 2589, ՈՆԹ. - 1200», ներդիր թերթ (վերջում) «Իե. 25. 5.

Աւետարան – Ի սկզբան Մատթէոսի Աւետարանին են բոլորագիր, ութածալ, երկաթագիր, ի տեղիս-տեղիս ծաղկազարդ գրեալ ի վերայ մագաղաթի, ի հայրապետութեան հայոց տէր Գրիգորիսի Ապիրատ կոչեցելոյ, ի թագաւորութեան հայոց Լեւոնի, ստացող գրոցն է Կոստանդին քահանայ, նկարողն է Հայրապետ քահանայ, Սարգիս սարկաւազ, ի վերջն ունի յիշատակարան, ՈՆԹ. (1200), կաշեկազմ»:

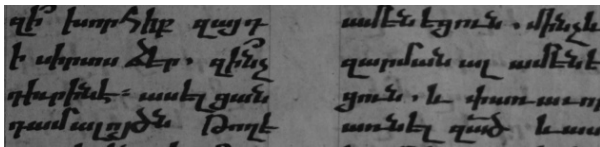
2590

Ա. Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

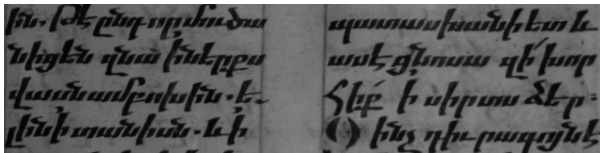
ԳՈՂԹՆ

ԳՐԻՉ՝ Անանուն (թ. 3-37, 61-95, 207-65), Եփրեմ ԲԲ. (թ. 38-60, 96-203, 266-71): ԾԱՂԿՈՂ՝ անանուն, Եփրեմ գրիչը: ՄՍԱՅՈՂ՝ Յովհաննէս ԲԲ.:

ԹԵՐԹ՝ 273. չգրուած՝ 1ա-2ա, 41բ, 83բ-85ա, 130բ-1ա, 204ա-6ա, 272ա-3բ: ՊՐԱԿ՝ 1+Ա-ԻԳx12 (ե 11, է 10, Ը, ԺԱ, ԺԸ 13, ԻԳ 8): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, մագաղաթ (թ. 86, 131, 208): ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 23x17,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (15.5x12, 16.5x12): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 90ա, 146ա): ՏՈՂ՝ 21-24: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա., թ. 1 + ԲԳ, չգրուած թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմներով՝ թագ, աստղ, կիսալուսին, սիւրս, խաղող, «T D»:

նմուշ 90ա

նմուշ 146ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Մատթէոս՝ 2բ, Մարկոս՝ 85բ, Ղուկաս՝ 131բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 206բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն Ն՝ 3ա, 86ա, 132ա, 207ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ բուսական, տանար, խաչ, թոչուն: Ջ ա ռ դ ա զ ի ռ՝ մարդագիր, թոչնագիր, կենդանագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, սեւ, սպիտակ, նարնջի, մանուշակագոյն, շագանակագոյն, ոսկի:

Աւետարանիչների նկարները, կիսախորանները տարբեր ծաղկողների ու ոճի գործեր են: Մարկոս, Ղուկաս եւ Յովհաննէս աւետարանիչների նկարները յաւելուած-ներդիր են (տե՛ս Պրակ եւ Նիւթ):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, Ա. փեղկի կոտողերը եւ զամերից մէկն ընկած, լուսանցակողերի կարմիր թափուած, թերթերը հիմքի կարից թուլացած, կան աղտոտուածութեան հետեւ, հիմքերի եւ եզրերի մաշուածները նորագուած-կարկատուած ԺԹ. դ.ում՝ Եփրեմ գրիչը լրացրել է նախկինում գրուած եւ անյայտ պատճառով թերի մնացած ձեռագիրը:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 3ա-83ա Աւետարան Մատթէոսի:

ԺԷ. դար, ՌՃՄԷ. – 1708

2. 86ա-128ա Աւետարան Մարկոսի (127բ-8ա Յարուցեալ Յիսուս):

3. 128բ-30ա Գլուխք: 130ա Նախադրութիւն: 132ա-202ա Աւետարան Ղուկասու:

4. 202բ Նախադրութիւն: 203աբ Յանկ գլխոց: 207ա-69բ Աւետարան Յովհաննոս:

Ստ. լս. ունի համաբարբառներ, եզրային լս.՝ գլխանիշ համարներ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

270ա Փա՛ռք, պատիւ եւ գոհութեամբ երկրպագութիւն ամէնառատ, ամէնիմաստ, ամենազօր, ամենողորմ Հօր բարերարի եւ մարդասիրի, Որդւոյն միածնի եւ կենսատուի եւ Սուրբ Հոգւոյն նախախնամողի զամենայն արարածըս, այժմ եւ անգրաւ յաւիտեանս յաւիտենիւ. ամէն: Բարւոյ ամենայն ոք ցանկայ, ոմանք մասանց, եւ այլք՝ բոլորին, աստուածայնոյն աստուածասէրքն, եւ բանայ զաշս ներքին մարդոյ՝ գիտել եւ ճանաչել զգիրակործան եւ զապականելի կենցաղոյս վայելս, թէ՛ ընդ գտանելն արագ ունի եւ զեղծումն, իսկ որոց բաց եւ յըստակ ունիցին զմտացն աշս՝ եւ լուստեսակ զհոգւոյն տեսարանս գանձեն անձանց իւրեանց անճողոպրելի շահս, որ միշտ է եւ զրաւ ունի զկայ ընդ Աստուծոյ եւ ոչ ական հատանի ի վնասակար գողոց, ուստի եւ |270բ| շառաւիղն քահանայի զտէր Յովաննէս սրբանուէր քահանայ ստացաւ զայս մատեանս աստուածային՝ յիշատակ իւր եւ ծնողացն իւրոց՝ հօրն Մարութայ քահանային եւ մօրն՝ Եւային, եւ եղբարցն՝ Թեանին եւ Սարգսին եւ ամուսնոյն իւրոյ՝ Հազարվարդին եւ որդոցն՝ Մարութային եւ Պօղոսին եւ դուստրն՝ Գուլվարդն եւ թոռն՝ Խաչիկն, որ է որդի Մարութին: Դարձեալ յիշեցէ՛ք զտէր Յովաննէսն եւ զեղբարսն իւր՝ զԹեանն հանգուցեալ, այլեւ զՍարգիսն եւ կողակիցն իւր՝ զԹագուհին եւ որդին իւր՝ զԳրիգորն: Դարձեալ յիշեցէ՛ք զքեռքն իւր՝ զՄատթէոսն եւ զՅանազանն եւ վարդապետն՝ տէր Սարգիսն եւ որդին՝ Վարդանն եւ դուստր՝ Մարիամն: Դարձեալ յիշեցէ՛ք զտէր Յովաննէսն եւ զկարգակից քահանայսն՝

տէր Միխայլէն, տէր Մարտիրոսն, տէր Ստեփանն՝ այս մեծ եկեղեցոյ՝ Սուրբ Աստուածածնի քահանայքն, նաեւ Սուրբ Սարգսի եկեղեցոյ |271ա| քահանայքն՝ տէր Յակոբն, տէր Պօղոսն, տէր Վարդանն, տէր Ստեփանն եւ զսարկաւազունն եւ զբարեպաշտօն ժողովուրդան յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք: Նաեւ եւս յիշեցէք զտէր Յովաննէսն, որ ստացաւ զսուրբ Աւետարանս եւ ետ վախճման յիշատակ ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին, եւ ո՛չ որ ջանայ հանել զսա ի դրանէ սորին: Եւ էր ի ժամանակս հայրապետութեան տեառն Աղէքսանդրի սրբազան կաթողիկոսի եւ առաջնորդութեան Սրբոյ աթոռոյն Թումայի առաքելոյն տեառն Յոնաննու եւ այցելուի երկրիս Գողթնեաց: Դարձեալ

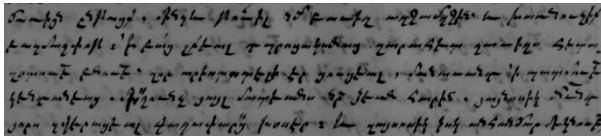
աղաչեմ զմանկունսդ նորոյ Սիօնի՝ որք հանդիպիք սմա կարգալով կամ օրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զստացող սորին՝ զտէր Յովաննէսն եւ զգծող սորին՝ զԵփրեմ մեղսամած քահանայս, որ Բ. գլուխ սուրբ Աւետարանիս գծագրեցինք հանդերձ ծաղկով եւ երկաթագրով եւ համարագրով, յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք: |271բ| Եղեւ զրաւ զրչութեան սորա ի թվին հայոց ՌՃԾԷ. (1708), եւ յամսեանն սեպտեմբերի ժե. (15):

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «27, 2^ր 2590, ՌՃԾԷ. – 1708ից առաջ, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս», կազմի մէջքին. «Աւետարան (7)»:

2591

Հ Օ Ա Ն Պ Ա Թ Ի Ս Ս Ա Պ Օ Ռ Թ Ա, Բ Ն Ա Զ Ա Ն Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԹԵՐԹ՝ 143+1 (կրկն.՝ բ. 1, գրչի էջակալում 1-71, որ է՝ 1գ-36ա). չգրուած՝ 1բ, 69ա-70բ, 103բ-5բ, 131բ, 139բ-ժ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Զx12 (ե 10)+1+Ա-Գx12 (Բ 10) + Ա-Գx10 (Գ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսադրոշմներով՝ «St Pons», «GIOVANNI CHECCHI» եւ խեցեգարդ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24,5x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (17x13): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 1գ): ՏՈՂ՝ 30: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մկշբ, Ա, Բ փեղկերի հիմնամասերը եւ անկիւնները՝ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստաղը թուղթ. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (սկ.) սպիտակ չգրուած թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «VG»:

Նմուշ 1գ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն՝ սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, Բ. փեղկի ստորին արտաքին եզրը բռնուած, թրուայնութեան հետեւանով որոշ էջերի գիրը արտացոլուած հակառակ երեսներին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1գ-139ա [Ճօան Պարխատա Պօտրա, Բնագանցութիւն]

– 1գ-2բ Նախերգանք – Բնագանցութեան մեծապէս գհետ էին նախնի իմաստասէրք... ճանպարհ քաջադէպ հորդէ մեզ հասանել յերկրորդին ծանօթութեան:

1. 2բ-68բ Բնագանցութեան առաջին մասն. Հոգէբանութիւն – Հոգեբանութիւնդ անուն ծագեալ ի բառիցդ հոգի եւ բան...

1. 3ա-14բ Պրակ Ա. Յաղագս բնութեան հոգոյ – Հոգի բառի իմանամբ գէական խորհուն...

ա. 3բ-7ա Գլուխ Ա. Պարզութիւն հոգոյ – Ի նոյն իսկ ի բնութենէ խորհելոյ... որ է ասել միանգամայն եւ պարզ եւ բաղադրեալ:

ԺԹ. դար

բ. 7բ-9ա Գլուխ Բ. Յաղագս անմահութեան հոգոյ – Ի պարզութենէ հոգոյ հարկի հետեւի... ըստ պատկերի իւրում եւ ըստ նմանութեան:

գ. 9ա-14բ Գլուխ Գ. Սկիզբն եւ գոյութիւն հոգոյ – Որչափ քաջածանօթք եմք պարզութեան եւ անմահութեան հոգոյ... տպաւորեալ եւս իցէ ի մեզ զգաղափարս գունոց (յօդուածք Ա-Գ):

2. 14բ-68բ Պրակ Բ. Զօրութիւնք եւ ներգործութիւնք հոգոյ – Ի բանականն արուեստի խուն ինչ նշանակեցար...

ա. 14բ-23բ Գլուխ Ա. Զգայութիւն – Արդէն իսկ լրի ի բանական արհեստին... եւ ըմբռնուծս գիմանալն զարտաքին տպաւորութիւնս (յօդուածք Ա-2):

բ. 23բ-8ա Գլուխ Բ. Զօրութիւն մտազելոյ – Ասացար ի բանական արհեստին... զորմէ յայլուր ժամ լիցի մեզ խօսիլ (յօդուածք Ա-Բ):

գ. 28ա-37ա Գլուխ Գ. Յիշողութիւն – Անօգուտ էր մարդոյ զօրութիւն զգալոյ եւ խորհելոյ... որպէս տեսցուք ի բարոյականն իմաստասիրութեան (յօդուածք Ա-Գ):

դ. 37ա-44ա Գլուխ Դ. Կամք – Կամքն է զօրութիւն հոգոյ... եւ ընտրել զմին յաւէտ, քան զմիւսն (յօդուածք Ա-Ե):

ե. 44բ-6ա Գլուխ Ե. Ներգործութիւն – Ներգործութիւնն ընդհանրապէս բովանդակէ յինքեան... եւ ստոյգ յայտնութիւն բազմապատիկ փորձովք:

զ. 46ա-8բ Գլուխ Զ. Գործք ծագեալք ի նախակարգեալ զօրութեանց – Յառաջին գիրս բանական արհեստին... եւ աշարջութեամբ կալովն ի վերլուծութիւնս (յօդուածք Ա-Բ):

է. 48բ-51բ Գլուխ Է. Ունակութիւն եւ ազդումն բնաւորական – Ի նախընթաց գլուխդ տեսար... բնածինս դնել ի սարդումն:

ը. 51բ-4բ Գլուխ Ը. Քուն, երագբ, քնախօսութիւնք, քնաշրջութիւնք, գառանցանք եւ մոլեգնութիւնք – Միաւորեմ գայս ամենայն ի մի եւեթ գլուխ... որպէս թէ կատարելապէս ի մտի իցեն (յօդուածք՝ Ա-Գ):

թ. 54բ-6ա Գլուխ Թ. Բովանդակութիւն պրակիս – Առ ի դոյզն բանս ամփոփել գցայս վայր... մինչեւ ցայսօր մեծաւ մասամբ յանհատութեան ծածկեալք առ ի մէնջ:

ժ. 56ա-9բ Յաւերուած. Յաղագս հոգոյ անբանից – Զոր օրինակ ի տեսանելոյ յայլ մարդիկ... զոր պարգեւեաց նոցա:

ժա. 59բ-68բ Ծանօթութիւնք հոգեբանութեան, որ եղեալքն յետ թուանչանաց կրկին գաւազանաձեւ գծիւք // հեղինակին են, իսկ առանց նշանաց եղեալքն ի մէնջ յաւերան – 1. Բացատրութիւն այսր կարծեաց... որ կատարի ի տասն ժամս եւ ի քանի մի վայրկեանս:

II. 71ա-103ա Բնագանցութեան մասն Բ. Էակաբանութիւն կամ վերլուծութիւն գաղափարաց եւ ծանօթութեանց, որ ի վերայ էակաց – էակաբանութիւնն, որ նշանակէ ճառ կամ բան գէակաց...

1. 71բ-80ա Պրակ Ա. Սկիզբն գաղափարաց եւ ծանօթութեանց, որ յաղագս բնութեան եւ հանգամանաց մարմնեղէն գոյութեանց – Աչ ոք երկբայեացի, թէ միայն զգայութիւնք են միջոցք...

ա. 72ա-3բ Գլուխ Ա. Թէ զիա՞րդ հասանէ հոգին ի ծանօթութիւն գոյութեան մարմնոյ – Բոնտիլեաքայ կազմեալ արձան մի... որպէս ի մօտոյ ունիմք տեսանել:

բ. 73բ-5ա Գլուխ Բ. Թէ զիա՞րդ ստանամք գաղափարս ձեռոյ եւ հեռաւորութեան մարմնոյ – Զառաջին սովորեալք ընդ բանալ գաշան... կրկին գոլով պատկերաց յերկուս աչս տպացելոյ:

գ. 75ա-6ա Գլուխ Գ. Զիա՞րդ իրք յիւրեանց բնական դիրս տեսանեն... կրկին գոլով պատկերաց յերկուսին աչսն նկարելոց – Թէ պատկերք իրաց գլխի վայր նկարին... մասն մի եւեթ տեսանի:

դ. 76աբ Գլուխ Դ. Զիա՞րդ լինի որոշել գմարմին եւ ուտուցիկ, կորնթարդ եւ գոգաւոր – Պատկեր մարմնոյ իրիք, թէ հարթ իցէ... կարէ եղծանել վկայութիւն շօշափելեաց:

ե. 76բ-7ա Գլուխ Ե. Թէ զիա՞րդ շօշափելիք եւ տեսանելիք ուտուցանեն այլոց զգայութեանց նանաչել գոյիս մարմնոյ, եւ զիա՞րդ զգայութիւնս մեր յայնուսիկ ածեմք հայեցեալ իբր ի հանգամանս մարմնոյ – Շօշափելիք ուտուցանեն գտեսանելիս... ուր զգունոց սովորաբար լոկ ըմբռնմունս ունիմք:

զ. 77աբ Գլուխ Զ. Թէ զիա՞րդ հասանէ մանուկն ի ծանօթութիւն զգայարանաց իւրոց եւ զիւրաբանչիւրոցն զգացմունս ի նոսա ածէ եւ նոֆօֆ վարի յորոշել գնորանոր իրս – Այլ ծանօթութիւն, յոր հոգին ժամանէ... զորմէ ժամ է արդ խօսիլ:

է. 78աբ Գլուխ Է. Զիա՞րդ ստանան մանկունք գգաղափարս տարածութեան եւ կարծութեան – Առաջին գաղափար տարածութեան առանց երկբայութեան ծագէ ի շօշափելեաց... յայնժամ հուսկ յետոյ ձեւանայ ճշգրիտ ծանօթութիւն կարծութեան:

ը. 78բ-9ա Գլուխ Ը. Ուստի՞ ծագէ գաղափար մարմնոյ եւ էական եւ ճշգրիտ հանգամանաց նորս որոշումն ի պատահականաց եւ յերեւութականաց – Գաղափարք տարածութեան եւ պնդութեան... արժանապէս այս հանգամանք կոչեցան ճշմարիտք:

թ. 79բ-80ա Գլուխ Թ. Ծանօթութիւնք հանգամանաց, ստորոգելեաց, եղանակի... եւ նիւթոյ, հոգոյ եւ ոգոյ – Բառքդ հանգամանք... եւ անգիտելի առին էութիւնք իրաց:

2. 80ա-103ա Պրակ Բ. Սկիզբն գաղափարաց եւ ծանօթութեանց, որ ըստ համեմատութեանց – Որպէս ի բանական արուեստին ասացաք...

ա. 80ա-4բ Գլուխ Ա. Համեմատութիւնք նմանութեան – Այն ինչ երկու կամ բազում ինչ ընդ միմեանս բաղդատին... այժմու հանգամանք նորս ընդ անցելոյն (յօդուածք Ա-Բ):

բ. 84բ-92բ Գլուխ Բ. Համեմատութիւնք համագոյութեան – Յօդ. Ա. Միջոց, շարժումն եւ ժամանակ... որք երբեմն անլուծանելիք համարեալ լինէին (յօդուածք Ա-Ա-Թ հատուածք, յօդուածք Բ Ա-Զ հատուածք):

գ. 92բ-8բ Գլուխ Գ. Համեմատութիւնք կցորդութեան – Համեմատութիւնք կցորդութեան յիւրեանս պարագրէն... եւ բարոյական կցորդութեան պատշաճին (յօդուածք Ա-Գ, յօդուած Ա Ա-է հատուածք):

դ. 99ա-103ա Գլուխ Դ. Բաղադրեալ համեմատութիւնք ինչ – Համեմատութիւնք գայս վայր խորհրդածեալք եւ զննեալք... տարերք են մարդկայնոյ երշանկութեան (յօդուածք Ա-Դ):

III. 106ա-31ա Բնագանցութեան մասն Գ. Տիեզերաբանութիւն – Տիեզերաբանութիւն յունարէն կոչի քսամոլօղիա...

ա. 106ա-9բ Գլուխ Ա. Պէսպէս վարկածք նախնի իմաստասիրաց յաղագս սկզբան աշխարհի – Խնամով իմն եւ ճիշտ բացատրութիւն... տարագիր եղել յԱթենայ (յօդուածք Ա-Գ):

բ. 109բ-12բ Գլուխ Բ. Հեբեումն կարծեացդ – Յորոց ցայս վայր ասացաւ... ըստ ճակատագիրն ի ծայրս գառանցանաց (յօդուածք Ա-Դ):

գ. 113ա-23ա Գլուխ Գ. Ճշմարիտ սկիզբն աշխարհի – Յետ նշանակելոյ զպէսպէս կարծիս... կամ սակաւն չիշխեմք որոշել ինչ (յօդուածք Ա-Դ):

դ. 123ա-6բ Գլուխ Դ. Դիւրք աշխարհի եւ ընդհանուր օրէնք ստրա – Երկարժամանակեայ դիտողութիւնք... սպախտ է բոլորովին եւ վրիպական:

ե. 127ա-9ա Գրուխ Ե. Տարեբ բաղադրութեան աշխարհի – Նախնիք սովորաբար չորս տարերս եղին... ով կարիցէ որոշակի սահմանել զայս:

զ. 129բ-31ա Գրուխ Զ. Կատարելութիւն աշխարհի եւ յաղագս ամենալատութեան – Որ միանգամ զուշ մտացն յառեսցէ յերկինս... ժպրհեսցին այդպիսում իմիք փոփոխութեան:

IV. 132ա-9ա Բնագանցութեան մասն Գ. Բնական աստուածաբանութիւն – Ազնուագոյն մասն բնազանցութեան է այն...

ա. 132ա-5ա Գրուխ Ա. Գոյութիւն Աստուծոյ – Որք յայտնի ընդհարան ընդ գոյութիւնն Աստուծոյ... որոց արժան է գոլ ի նմին յԱստուած:

բ. 135ա-9ա Գրուխ Բ. Ստորագելիք Աստուծոյ – Յօդուած Ա. Յախտեանականութիւն... եւ առ հոովմայեցիս, Պղաւտոս, Վերգիլիոս եւ Ուրատիոս (յօդուածք՝ Ա-Զ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՁԻ

68բ Յիտալական լեզուէ յեղեալ ի մերս ի Յօհաննէս դպրէ Տէր Կարապետեան Պրուսացոյ:

139ա Սկիզբն թարգմանութեանս յունիսի 7 եւ վախճանն ի յուլիսի 1, յամին 1827:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Բնագանցութիւն: Յիտալական բնագրէն ի հայ փոխեաց Յովհաննէս ս. կ. Տէրոյենց:

2. 139ա (ԺԹ. դ., շղագիր) Թարգմանեալ է ամբողջ Բնագանցութիւնն ի Յովհաննէ պատուելոյ Տէրոյենց Պրուսացոյ ի հայրենակցէ իմմէ (ստորագրութիւն՝ անընկալելի):

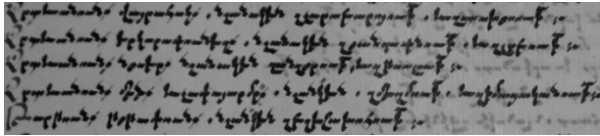
ՆՇՈՒՄ՝ կազմաստառ Ա՝ «Հ՞ր 44», պհպ. Ա՞՞ «Բնագանցութիւն, Հ՞ր 44/2591, 1827, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]:»

2592

Հ Օ Ա Ն Պ Ա Թ Ի Ս Տ Ա Պ Օ Ռ Թ Ա, Բ Ն Ա Զ Ն Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն, Զ Ե Ռ Ն Ա Զ Ն Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն

ՌՃՂԶ. – 1747

Թերթ՝ 56. չգրուած՝ 1բ, 44բ, 46աբ, 56բ: ՊՐԱԿ՝ 1-5x12 (1, 5՝ 10): ՆՒԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25x18,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (17,5x13): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 21ա): ՏՈՂ՝ 35: ԿԱԶՄ՝ տպարանային դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, Ա, Բ փեղկերին բռնգով զարդարչանակ՝ մէջ բոյրակի մէջ ներգծուած վեցրեւ աստղ, միջուկը ստուարաթուրք, աստաղը դեղին թուրք. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա-Գ + Ե-Ը՝ սպիտակ չգրուած թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամանիկ (պհպ. Բ. Գ, Ե, Ը):

Նմուշ 21ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Ճօան Պաթիստա Պօրթա՝ Յր: Մանրակար բնագրի մէջ (գծանկար) – «Զեռնագննութիւն գծիցն ձեռաց»՝ 47բ-50ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն – գ ի խ ա գ ա ռ դ՝ 4ա (կիսախորանի ներքոյ՝ վարդ), 39ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 19բ, 30ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական: Զ ա ռ դ ա գ ի ՚ թոչնագիր, բուսական: Գ ո յ ն ե ՚ կառմիր, կանաչ, կապոյտ, դեղին, նարնջի, վարդագոյն, մանուշակագոյն, շագանակագոյն, սեւ, սպիտակ, բրնձ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. որոշ էջերի գիրք արտացոլուած հակառակ երեսներին. ք. 4-9, 13-4, 19-20, 24, 33, 38, 43՝ թթուայնութեան հետեւանով դեղնած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-45բ [Տիտղ.] Գիրք Բնագննութեան բոլոր մարդկային մարմնոյ, արտահանեցեալ ի Ճօան Պաթիստայէ Փօթայնոյ եւ համառօտեալ Ֆրանչիսկոս Սթէլլոյոյ, թարգմանեցեալ ի Յօհաննիս վարդապետէ Կոստանդինուպօլսեցոյ՝ ի զուարեութիւն հայկազունեաց, ըստ խնդրոյ պարօն Գասպարի՝ որդոյ խօհայ Սահրաթին, ի յիշատակ անձին իւրոյ

եւ հոգացոց ծնողաց իւրոց եւ ի վայելումն ընտանեաց նորին, ի փառս մեծագոյն Աստուծոյ

– 2ա Տրակ առ հայկազին վաճառականս – Նորածին Բնագննութիւնս առ ձեզ դիմէ, ո՛վ եղբարք իմ սիրելիք ի Քրիստոս, որպէս զի ձեօք ճոխացեալ սիրեսցի ի մէջ մերագնեաց՝ առ ի ունիլ գտեղի պարծանաց ի մէջ գրեանցն հայկազունեաց, քանզի որպէս ի յինչս տեսարք, այսպէս եւ ինչք ի տեսարս պարծին: Եւ այս՝ նախ ի փառս մեծագոյնս Աստուծոյ, երկրորդ՝ ի զուարճութիւն եւ ի հրճուանս ձեր, եւ երրորդ՝ ի վերաստացումն այցելութեանն վերնականի հայկողին իւրոյ աղագաւ, վասն որոյ ընկալարո՛ւք զսա սիրով եւ ի կիր արկէ՛ք ըստ հաճոյից ձերոց նշմարելով ուշիմպէս զիրս շահաւորս եւ օգտակարս ճառեցեալս ի սմա, քանզի ըստ իմում խոկման ի բազումս ձեզ եղելոց է պիտոյ եւ ի բազմաց ընդունելոց է զշուք խոհեմոգութեան, որովհետեւ սորին է զննելն ոչ միայն զզանազան բարուց եւ սովորութեանց, ախտից եւ մոլութեանց մարդկան եւ անասնոց, այլ եւ ընձեռելն զկերպ զսպելոյ զնոյնս, որ ամենեքեան իրաւի պիտոյանան մարդկային սովորութեան, այսինքն՝ ի յամուսնութիւնս եւ ի յընկերակցութիւնս, ի բարեկամութիւնս, ի խորհրդակցութիւնս եւ ի կառավարութիւնս անձին, հոգեկանս եւ մարմնականս, իսկ եւ ի խրախճանս եւ ի զբօսանս համեստս եւ պարկեշտս: Ողջ լերո՛ւք: Զի ձեր եմ ես ամենեցուն՝ ծառայ Յօհաննէս վարդապետ Կոստանդինուպօլսեան:

– 2բ Նախերգութիւն առ երանեալ եւ փառաւրեալ սուրբն Գրիգորիոս Լուսաւորիչն եւ առաջին հայրապետն Հայաստանեայց – Ո՛վ լուսազգեսց

հայրդ հայկազունեաց, սովորութիւն է ծառայից հաւատարմաց նուիրել տեարցն իւրեանց սեփականաց զպտուղ իւրայնոց երկանց առ ի վերաստացումն այցելութեան ուրուք փափաճեցելոյ ի բաց ձգելով զպատկառանս ծնեալս ի նուաստութեանց իւրեանց հոգեկանաց կամ մարմնականաց, որպէս զի նորք պերճացեալք դիրապէս մարթիցին ժամանել ի նպատակն վախճանական զտոյն դիտաւորութիւն ունելով, եւ իմ վերընծայեմ քում վեհանձնութեանդ զդուզնաքեայ զայս աշխատութիւնս, զոր յանձն առի ըստ խնդրոյ պարօն Գասպարի Սահրատեան, ի յիշատակ անջնջելի հոգւոյ իւրոյ եւ ամենայն ընտանեաց իւրոց ի փառս մեծագոյն Աստուծոյ, բայց քանզի տեսանեմ ի յիս ամենեւիմբ զանընդունակութիւն առ այսպիսի պաշտօն սակա տարածայնութեան իմոյս կենցաղավարութեան ի վարուց քոց սրբակրօնից եւ հրեշտակայնոց, ուստի խոնարհապէս թախանձեմ ի գթութենէ քումմէ հայրականէ վերընդունիլ զսա ի ձեռանէ հիքոյս հոգւով հեզութեան եւ բարեգթութեան անտես առնելով զտգեղութիւն իմոյ անձին եւ առատ ձեռնել ինձ զնպաստութիւն քոյոց ատենահասից բարեխօսութեանց ի տրամադրութիւն երկնային շնորհաց, եւ ազնուագործելով զայն սիրել քոյով օժանդակութեամբդ ի մէջ մերազնեաց, զի ի սոյն ներհմտացեալ միտք նոցին ոչ միայն ուշիմապէս ընտրիցէ զօգտակարս, այլ եւ խոհեմապէս փախիցի ի վնասակարից, ի գովեստ եւ ի փառս մեծագոյնս հեղինակին բնութեանց, յորում եւ յամենայնում հետեւիցի սիրով ի լրումն ըզձից քոյոց սրբութեանդ, որոյ եմ ես յախտեան անարդին ծառայ Յօհաննէս Բիզանդեան շնչին քահանայ:

ա. 3ա, 4ա-18բ Գիրք առաջին. Յաղագս թէ զիս՞րդ բնագզնով ի ձեռն նշանից երեւեցելոցն ի մարմնոջ մտածիցեն զհակամիտմունս հոգւոցն – Պրակ առաջին. Յաղագս գիտութեանց դիւցազնականաց, սնտտեաց եւ խաբէականաց... ապա ուրեմն են զօրեղք: Աւարտ առաջին հատորի գրքիս (պրակք 1-33):

– 3ա Յաղագս բնագզնութեան բոլորի մարմնոյ մարդկայնոյ եւ նորին օգտակարութեան եւ դիւցազնաբանութեան, ըստ որում ծնանի ի սկզբանց բնականաց: Նախերգութիւն գրեանն առաջնոյ – Գերյարգութիւն արհեստի բնագզնութեանն... յառաջագրեմք մեզ զայս արհեստ առ ի հռչակել:

բ. 19ա-29բ Գիրք երկրորդ. Յաղագս յատուկ նշանից եւ բաժանման բաղադրութեան մարդկային մարմնոյ – Պրակ առաջին. Յաղագս գըլխոյ... եղնկունք կարմրանշոյք նշանակեն զբարեխառնութիւն, եւ հետեւապէս՝ զբարեսիրութիւն (պրակք 1-16):

– 19ա Նախերգութիւն գրեանն երկրորդի – Գրեցաք մինչեւ ցարդ, թէ... յերեսս բացայայտիցեն:

գ. 29բ-38բ Գիրք երրորդ. Յաղագս համագումարման նշանաց մարմնոյ մարդկայնոյ – Պրակ առաջին.

Յաղագս զօրութեանց եւ մոլութեանց հոգւոյն... եթէ իցէ ընծախակողման ծնկան, նշանակէ զբեղմնաւորութիւն (պրակք 1-18):

– 29բ Նախերգութիւն գրեանն երրորդի – Ճառեցաք յանցեալ գրեանն... զի որ գրէնն ընթանայցէ կարգաւորապէս:

դ. 38բ-44ա Գիրք չորրորդ. Յաղագս կերպից եւ եղանակաց, որովք մտածնիցելոց եւ ճանաչելոց մտոց եւ այլոց ախտից, մոլութեանց եւ վատթարութեանց դեղք եւ սպեղանիք պատրաստիլ կարեն – Պրակ առաջին. Յաղագս, թէ որպէս անգէտ ոք կարիցէ լինիլ գիտուն եւ խոհեմ... ի կիր արկցէ զգեղս եւ զսպեղանիս, վերոյգրեցեալս ըստ եղանակի ուսուցելոյ: Վերջ բնագզնութեան (պրակք 1-18):

– 38բ Նախերգութիւն գրեանն չորրորդի – Ապացուցաք ի գրեանս նախասացեալս... ըստ այսմ եւ մեք սկսեցուք ձառելն առաջ եղելում գրեանս հանդերձ տերամբ:

– 45աբ Յանկ գրոց Բնագզնութեան – Գիրք առաջին. Յաղագս գիտութեանց դիւցազնականաց, սնտտեաց եւ խաբէականաց... Յաղագս թէ որպէս լիրբ ոք կարիցէ լինիլ ամօթխած: Վախճան ցանկի բնագզնութեան:

Հմմտ. ձեռ. 4286, 5ա-113բ:

Բ. 47ա-56ա Ձեռնագզնութիւն բնական, թարգմանեցեալ ի նոյնոյ հեղինակէ

– 47ա Նախերգութիւն գրգոյս – Գերյարգելի արհեստն ձեռնագզնութեան... որք ծնանիլ կարեն ի գծիցն յայնցանէ:

ա. 47բ-51բ Ընձեռնաւած առաջին. Յաղագս բնական ձեռնագզնութեան եւ բնութեան եւ պատճառաց գծիցն ձեռաց – Գլուխ առաջին. Ձեռն բաժանին հասարակապէս յերիս մասունս... ի սոցանէ սկսանին ձեռնագզնուք նախաձառել զիրաց բանականաց (գլուխք 1-24):

բ. 52ա-5բ Ընձեռնաւած երկրորդ. Յաղագս գուշակութեան հիմնեցելոյ ի գիծս ձեռաց – Գլուխ առաջին. Յաղագս կանոնից ձեռնագզնուաց... եւ օժանդակ լինին որսորդք, ձկնորսք, սուրհանդակք, կառավարք, ծովայինք եւ ջրավարժք, հիւանդք, գիճայինք, թէ ամուսնացեալք: Վերջ (գլուխք 1-23):

– 56ա Յանկ գրոցս Ձեռնագզնութեան – Յաղագս բաժանման ձեռաց... Յաղագս բնութեան մոլորակաց: Աւարտ ցանկին Ձեռնագզնութեան:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէս տիտղոսաթերթ 1ա:

56ա Յամի Տեառն 1747 եւ ի յամսեանն փետրվարի ժԱ.ումն:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Պհպ. Աս. սեւ թանաքով բողբոջակ՝ մէջտեղում թագապսակ գինանշան. “Πεγ. Αχαλυβιχ-σκού γραδσκού πολυμύι”:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Բնագննութիւն (2)», պհպ. Աս՝ «Հ^մ 157, 54, Հ^մ 46/2592, 1747 թ., ԺԸ., Մ[ետ-րոպ] եպ[իսկոպոս]»:

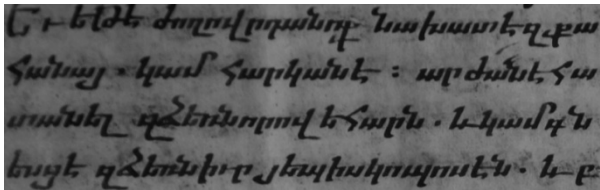
2593

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԵՐԶՆԿԱ՝Յ

ԳՐԻԶ՝ Կարապետ երէց: ՄՍՏՅՈՂ՝ պրն. Ֆոանկ:

ԹԵՐԹ՝ 236+1 (կրկն.) թ. 1. յետագայի թերթակալում գ-մէ., որ է՝ 1-235, էջակալում՝ Ն-ՆՅ, որ է՝ 1ա-128ա). չգրուած՝ 1աբ, 232բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Իx12 (Ա 11, Ի 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՏԻԹԻԻՆ՝ 24,5x17: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (18x12): ԳԻԲ՝ բոլորգիր (մնուչ՝ 46ա): ՏՈՂ՝ 21-2: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագառ կաշի, միջուկը տախտակ. աստաղը կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.Բ + Գ.Գ՝ չգրուած թուղթ:

Նմուշ 46ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Կիսա խորան՝ 31ա, 185ա: ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1գ, 1դ, 24բ, 180ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչուն, տանաւ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, մարդաղէմ: Գ ո յ ն ե ր՝ շագանակագոյն, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնարսեան հետեւանով լուսանցագարդերի ներկը թափուած, թերթեր խոնացած, ներկը տարածուած գրադաշտերին, վերջին թերթերը փայլալուծ, թափուած, որի պատճառով բնագիրը թերի, լրացուած Ի. դ.ի նորոգման թղթով, Ի. դ. նաեւ վերակազմուած է հին եւ նոր կաշիների միակցումով, հին կազմաստաղով:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ի Կ Ո Ւ Թ Ի Ն

Ա. 1գ-179բ [Մխիթարայ Գօշի Գիրք դատաստանի]

Տէ՛ս ձեռն. 485, 1ա-183բ: Նխդր./1ա-24ա: Յանկ/24բ-30բ: ա/31ա-3բ: բ/33բ-40բ: գ/40բ-2ա: դ/42ա-5ա: է/45ա-6ա: զ/46ա-7ա: յ/47ա-8ա: լ/48աբ: խ/48բ-9ա: ժ/49ա: ժա/49աբ: ժբ/49բ-50ա: ժգ/50ա: ժդ/50ա-1ա: ժե/51ա-2ա: ժզ/52աբ: ժկ/52բ: ժլ/52բ-3ա: ժր/53ա: ի/53աբ: իա/53բ: իբ/53բ-4ա: իգ/54ա: իդ/54ա: իե/54աբ: իզ/54բ-5ա: իլ/55ա: իը/55աբ: իթ/55բ-6ա: իվ/56աբ: լա/56բ-7ա: լբ/57աբ: լգ/57բ: լդ/57բ-8ա: լե/58ա: լզ/58աբ: լէ/58բ-9ա: լը/59աբ: լր/59բ-60բ: լա/60բ-1ա: լալ/61ա: լաբ/61բ: լագ/61բ-2ա: լադ/62ա: լաե/62աբ: լազ/62բ-3ա: լալ/63ա: լաը/63բ: լաթ/63բ-4ա: ձ/64ա: ձա/64աբ: ձբ/64բ-5ա: ձգ/65ա: ձդ/65աբ: ձե/65բ-6ա: ձզ/66ա: ձէ/66աբ: ձը/66բ-7ա: ձթ/67ա: կ/67ա: կա/67աբ: կբ/67բ-8ա: կգ/68ա: կդ/68աբ: կե/68բ-9բ: կզ/69բ: կէ/69բ-70ա: կը/70ա: կթ/70աբ: կ/70բ: հա/70բ-1ա: հբ/71աբ: հգ/71բ: հդ/71բ-2ա: հե/72ա: հզ/72աբ: հե/72բ-3ա: հը/73աբ: հթ/73բ-4ա: ճ/74ա: ճա/74աբ: ճբ/74բ-5բ: ճգ/75բ-6ա: ճդ/76աբ: ճե/76բ: ճզ/76բ-7բ: ճէ/77բ: ճը/77բ-8բ: ճթ/78բ: դ/78բ-9բ: դա/79բ-80ա: դբ/80աբ: դգ/80բ: դդ/80բ-1ա: դե/81աբ: դզ/81բ: դէ/81բ-2ա: դը/82աբ: դր/82բ: ճ/82բ-3ա: հա/83ա-5ա: հբ/85ա-7բ: հգ/87բ-8բ: հդ/88բ-90ա: հե/90աբ: հզ/90բ-1ա: հէ/91աբ: հը/91բ-2ա: հթ/92աբ: հժ/92բ-3ա: հժա/93աբ: հժբ/93բ-4բ: հժգ/94բ-5ա: հժդ/95ա: հժե/95բ: հժզ/95բ: հժէ/95բ-6բ: հժը/96բ-7ա: հժթ/97ա: հը/97աբ: հիա/97բ: հիբ/97բ-8բ: հիգ/98բ: հիդ/98բ-9ա: հիե/99աբ:

ՉԾԹ. – 1303

հիզ/99բ: հիէ/99բ-100ա: հիը/100ա: հիթ/100աբ: հլ/100բ: հլա/100բ: հլբ/100բ-1ա: հլգ/101աբ: հլդ/101բ-2ա: հլէ/102ա: հլզ/102աբ: հլէ/102բ-3բ: հլը/103բ-4ա: հլթ/104աբ: հլա/104բ: հլաա/104բ-5ա: հլաբ/105աբ: հլազ/105բ-6ա: հլալ/106աբ: հլաե/106բ-7ա: հլազ/107ա-8ա: հլալ/108ա: հլաը/108աբ: հլաթ/108բ: հժ/108բ-9ա: հժա/109աբ: հժբ/109բ: հժգ/109բ-10ա: հժդ/110աբ: հժե/110բ: հժզ/110բ-1ա: հժէ/111ա-2ա: հժը/112աբ: հժթ/112բ-3ա: հլ/113աբ: հլա/113բ: հլբ/113բ: հլգ/113բ-4ա: հլդ/114ա: հլէ/114աբ: հլզ/114բ-5ա: հլլ/115աբ: հլը/115բ: հլթ/115բ-6ա: հլե/116աբ: հլա/116բ: հլբ/116բ-7ա: հլզ/117ա-8ա: հլդ/118ա: հլե/118ա: հլզ/118բ: հլլ/118բ: հլթ/118բ-9ա: հժ/119ա-20ա: հժա/120աբ: հժբ/120բ-1բ: հժգ/121բ-2ա: հժդ/122ա-3ա: հժէ/123ա-4ա: հժզ/124ա: հժլ/124աբ: հժը/124բ-5ա: հժթ/125ա: հլ/125ա-6բ: հլա/126բ: հլբ/126բ-7ա: հլզ/127ա: հլդ/127աբ: հլէ/127բ-8բ: հլզ/128բ-9բ: հլլ/129բ-30ա: հլը/130ա-1ա: հլթ/131ա: մ/131աբ: մա/131բ-2բ: մբ/132բ: մգ/132բ-3բ: մդ/133բ-4ա: մե/134աբ: մզ/134բ-5ա: մլ/135ա-6բ: մը/136բ-7ա: մթ/137ա-8ա: մժ/138ա: մժա/138աբ: մժբ/138բ-41բ: մժգ/141բ-5ա: մժդ/145ա: մժէ/145աբ: մժզ/145բ-6ա: մժլ/146աբ: մժը/146բ-7ա: մժթ/147ա-8ա: մի/148ա: միա/148աբ: միբ/148բ-9ա: միգ/149աբ: միդ/149բ-50ա: միե/150ա-62բ: միզ/162բ-3ա: միլ/163աբ: միը/163բ-4բ: միթ/164բ-5ա: մլ/165աբ: մլա/165բ-6բ: մլբ/166բ-7բ: մլզ/167բ-9ա: մլդ/169աբ: մլէ/169բ-70ա: մլզ/170աբ: մլլ/170բ-1ա: մլը/171աբ: մլթ/171բ-2ա: մլա/172աբ: մլաա/172բ-3բ: մլաբ/173բ: մլազ/173բ-4բ: մլալ/174բ-5ա: մլաե/175աբ: մլազ/175բ-6բ: մլալ/176բ-7ա: մլաը/177աբ: մլաթ/178ա: մժ/178ա-9բ: մժա/179բ:

Լուսանցներում կան նոյնաբնույթի այլ կանոնների համարների լղումներ: Տէ՛ս Մխիթար Գօշ, Գիրք դատաստանի, Երեւան, 1975, էջ 281-416 (Գ խմբագրութիւն). ձեռն. ն, նկարագրութիւնը էջ ձժ:

Բ. 180ա-230բ [Քաղաքական արհմատչութիւն]

1. 180ա-219բ Գիր նոմոսի եւ դատաստանաց, գոր սահմանեայ են աստուածային առաքեալին եւ հայրապետին [=Աւրէլի յաղթող թագաւորաց]

Տէ՛ս ձեռն. 488, 87ա-103ա: Յանկ/180ա-4բ: Նխդր./185ա-6բ: ա/186բ-7ա: բ/187աբ: գ/187բ-8ա: դ/188աբ: է/188բ-9ա: զ/189աբ: յ/189բ: լ/189բ-90ա: խ/190ա: ժ/190ա: ժա/190ա: ժբ/190աբ: ժգ/190բ-1ա: ժդ/191ա: ժե/191ա-2ա: ժզ/192ա: ժկ/192ա: ժլ/192աբ: ժր/192բ: ի/192բ: իա/192բ-3ա: իբ/193ա: իգ/193ա: իդ/193բ: իե/193բ: իզ/193բ: իլ/193բ-4ա: իթ/194ա (համարակալուած է. որի հետեւանքով համարակալումը տարբեր): յ/194ա: յա/194բ: յբ/194բ: յգ/194բ-5ա: յդ/195ա: յե/195աբ: յզ/195բ: յէ/195բ-6ա: յը/196աբ: յթ/196բ: յա/196բ-7ա: յաա/197աբ: յաբ/197բ: յազ/197բ-8ա: յալ/198աբ: յաե/198բ: յազ/198բ: յալ/199ա: յաը/199ա: յաթ/199ա: ժ/199աբ: ժա/199բ-200ա: ժբ/200աբ: ժգ/200բ-1ա: ժդ/201աբ: ժե/201բ: ժզ/201բ-2ա: ժէ/202ա: ժը/202բ: ժթ/202բ: կ/202բ: կա/202բ-3ա: կբ/203ա: կգ/203ա: կդ/203աբ: կէ/203բ: կզ/203բ:

խ. 228բ Զանդրանիկս որդոց քոց ինձ տայցես...

խա. 228բ եւ զմիս գազանաբեկին...

խբ. 228բ եւ համբաւ սուտ մի՛ ընդունիցիս...

Տէ՛ս ձեռ. 488, 78ա:

խգ. 228բ-9ա Մի՛ յաւժարեսցի ընդ բազումս ի շարիս...

խդ. 229ա եւ մի՛ ողորմեսցիս տնանկին...

խե. 229ա եւ եթէ պատահեսցես եզին թշնամոյ քո...

խզ. 229ա եւ եթէ տեսանիցես զգրաստ ընկերի քո...

խէ. 229ա Մի՛ խոտորեցուցես զիրաւունս տնանկի...

խը. 229ա Յամենայն ի զուր բանէ...

խթ. 229ա եւ կաշառ մի՛ առնուցու...

ծ. 229ա եւ զպանդուխտն մի՛ նեղիցես...

2. 229ա-30բ Աւրէնք Ղեւտական գրոց

ա. 229աբ Մարդ ոք մարդ ամենայն...

Տէ՛ս ձեռ. 488, 82ա:

բ. 229բ Զառականս հարս քո եւ զառականս մարս քո...

գ. 229բ Զառականս կնոջ հարս քո...

դ. 229բ Զառականս քեռ քո թէ առ ի հարէ...

ե. 229բ Զառականս դստեր, դստեր քո...

Տէ՛ս ձեռ. 488, 82ա:

զ. 229բ Զառականս զդստեր կնոջ հարս քո...

Տէ՛ս ձեռ. 488, 82բ:

է. 229բ Զառականս հարսաքեռ քո մի՛ յայտնեսցես...

Տէ՛ս ձեռ. 488, 82ա:

ը. 229բ Զառականս մայրաքեռ քո մի՛ յայտնեսցես...

թ. 229բ Զառականս հարեղբար քո մի՛ յայտնեսցես...

ժ. 229բ Զառականս նոյ քո մի՛ յայտնեսցես...

ժա. 230ա Զառականս կնոջ եղբար քո մի՛ յայտնեսցես...

ժբ. 230ա Զառականս կնոջ եւ դստեր նորա մի՛ յայտնեսցես...

ժգ. 230ա Կին առ քերբ իւրով մի՛ առնուցու նախանձ...

Տէ՛ս ձեռ. 488, 82բ:

ժդ. 230ա եւ առ կին դաշտանի պղծութեան իւրոյ...

ժե. 230ա եւ ի կին ընկերի քո մի՛ տայցես զարուսթիւն...

ժզ. 230ա եւ ի սերմանէ քումմէ մի՛ տացես ծառայել իշխանի...

ժէ. 230ա եւ ընդ արուի մի՛ մտանիցես զմուտ կանացի...

ժը. 230ա եւ յամենայն անասուն ո՛չ տացես զարուսթիւն սերման քո...

ժր. 230աբ եւ կին մի՛ կայցէ առաջի ամենայն անասնոյ...

ի. 230բ եւ ի հնձել հնձաւոյց ձերոց զհունձս երկրին ձերո մի՛ սպառիցէք...

իա. 230բ Մի՛ գողանայցէք եւ մի՛ ստիցէք եւ զրպարտիցէք...

Տէ՛ս ձեռ. 488, 83բ-4ա:

իբ. 230բ Մի՛ զրկիցես զընկեր քո եւ մի՛ յափշտակեսցես...

իգ. 230բ Զհամրն մի՛ զգուցիցես եւ առաջի կուրին...

իդ. 230բ եւ անիրաւութիւն ի դատաստանի մի՛ առնիցէք...

Տէ՛ս ձեռ. 488, 80ա:

Գ. 233ա-6բ Խրատ հոգեւոր՝ ի նուաստ Յոհաննիս-սէ Եզնկեցտ – Արար Աստուած զմարդն հոգի եւ մարմին... Թէպէտ այլ ամէն տեղ լաւ լինի, նոյն// (վերջը թերի՛ թերթեր թափուած):

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

30բ Զմեղուցեալ գծողս աղաչեմ՝ զԿարապետ երէցս յիշել ի Տէր:

179բ Զմեղապարտ գծողս՝ զԿարապետ երէցս աղաչեմ յիշել ի Տէր:

184բ Փ՛ ոք մարդասիրութեանն Աստուծոյ. ամէն: եւ յամենայն արարածոց. ամէն:

231ա [3]անուն Հաւրն էականի, Որդոյն միածնի եւ ամենասուրբ Հոգւոյն [ձեռ]ն արարի գրել եւ ողորմութեամբ ամենախնամ մարդ[եղութեան] կատարեցի զգիրքս իրաւանց եւ դատաստանի, որ// մաւս գիր գեղեցկայարմար, քնար քաղցրախաւս, բուրաս]տանք բազմերանկ ծաղկաք, ազգի ազգի վկա[յութեամբք ի Հնիցն առեալ եւ Նոր կտակարանաւ շար[ագրեալ] եւ իբրեւ զոսկի մարգարտի հիւսեալ աւետարանական] զարուսթեամբ եւ մարգարէական վկայիք եւ առ[աքելա]կան կանոնաւ զբանս Աստուածաշունչ գրոց յիմաստից եւ ի խրատ հոգոյ եւ մարմնոյ, եւ որպէս բայցայտ եւ պ[արզա]բար երեւին տեսակք ընթացից սորա մարմնապէս ա// նաբար ծածկեալ ունի զյարմարումն ի հոգէկան// որպէս կաթն ծնաւոյցն ծնիցեալոցն, նոյնպէս եւ բանք [իմաս]տնոց պարզամիտ արանց, իբրեւ ատամամք կակղե[լով] փափկացուցանեն զզրժուարիմաց խորախորհուրդ պատգամն շ// [նոր]ոգեն զանձանաւթն եւ ընդանի բնութեան փո[խեն] եւ մատուցանեն հասարակաց մարդկան ի պէտս լսողութեան, եւ որպէս իմաստուն ճարտարապետ հիմն արկեալ եւ կշեռս եղեալ եւ ուղիղ լարիք շինեալ հիմն հաստատուն եւ ցանկ շուրջանակի փակեալ, զի մի՛ ոք յանրազամաց խորխտալով ի դուռն անմտութեան վազս |231բ| առնելով յար[ձա]կեսցի ի վերա ոմանց յանիրաւութիւնս ի շարախաւսութիւն, ի զրկումն եւ ի շարայբանութիւն// ոսա ի յուղեղ ճանապարհաց եւ լինել արինակ գայ// զբազումս, այլ իբրեւ սանձս երկաթի եղեալ, ի բերա[ն]ի արանց: Գրեցաւ գիրքս այս

խրատ անր// ոմանց չիրաւունս եւ ոմանց ի սաստ եւ ի յանդի[մանութիւն], եւ մեր հայեցեալ ի բանս աւգտութեան սորա չ// է ես նուաստք Ֆռանկ եւ ետու զսա գրել// եւ ի կրթութիւն ուման տկար անձին իմոյ եւ ի սբաղ[ան]աց իմոց եւ ի պատճառ սգաստութեան ճանաչել եւ// անթիւ համարս երախտեաց իմոյ արարչին եւ կար// [յա]րաժամ մատուցանել զգոհաբանութիւն գերագ// եաց, այլ եւ ի յիշատակ ինձ եւ զաւակաց իմոց եւ յա// իմ յաշխարհէ եւ ծնողացն իմոց՝ պարոն Կարա[պետ]իւն եւ պարոն Բնձկուն եւ նախնե[աց իմոց հ]անգուցելոց ի Քրիստոս: Արդ, գրեցաւ սայ ի մայրաքաղա[քս Եզնկա՞յ], ընդ հովանեաւ կաթողիկէ եկեղեցոյ, ձեռամբ [Կարապետ ք]ահանայի, ի թվիս հայոց 20Թ. (1303), ի հայրապետութեան [տէր] Գրիգորիոսի եւ յառաջնորդութեան Եզնկայիս տէր Ներսիսի [եւ ի թ]ագաւորութեան Հեթմոյ աստուածասիրի եւ բարեպաշտի եւ ի ժամանակս աշխարհակալ եւ մեծ դանին Ղազանին: Արդ, աղաչեմք զամենեսեան |232ա| որ ոք հանդիպեսցի սմա ընթերցման կամ արինակով, [յիշ]ել [աղա]թիւք զստացող սորա զպարոն Ֆռանկ եւ խնդ[րել] յերկարամեա կեանք ի Քրիստոսէ՛ իւր եւ ծընընդոց իւրոց սրբասնունդ զաւակաց եւ ազանց, եւ ծնողացն իւրոց՝ հանգուցելոցն [ի Քրիստոս] խնդրել քաւութիւն եւ թողութիւն յանցանաց. եւ յիշողք[դ յիշեալ] լիջիք յողորմութիւնն Աստուծոյ, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Տէս ԺԿ. դ. յիշ-ք, էջ 18-9, 2^ր 20:

230-1, 231-2ի թերթերի միջեւ մուծուած է քառակուսի ստուերագծումներով մէկական թերթ-ներդիր, վրաներն ընդօրինակուած են յիշատակարանների վնասուած տողերը, իսկ սկզբում կայ այս. «Սիրելի՛ ընթերցող, միւս թերթի վերայ գրուած թանկագին մատենիս հնամաշ յիշատակարանը իսպառ չեղծուելու համար, նրա կազմի մօտից պատահողութեամբ տեղերը, այսպէս եւ շատ հնամաշ տեղեր ամենայն զգուշութեամբ կարկատելէն յետոյ ի պաշտպանութիւն 20Թ. (1303) թուին գրուած խղճալի յիշատակարանին, մածուցի որպէս այս թուղթը, այսպէս եւ յիշատակարանին յաշորող թուղթը, գրելով նրա վերայ դէմ առ դէմ յիշատակարանից նրա ամենակարեւոր մասերը, որոնք նոյնպէս հազուագիտ մատենիս տարաբաղտ գրչի անուան պէս եղծուելու մօտ են: Այսպէս էլ նշանակեցի եւ եղծած ընթերձուածները, որչափ կարողացայ որոշել եւ կարդալ: 20 փետ. 1896, մատենադարանապետ Սահակ վարդապետ Ամատունի Օշականցի»:

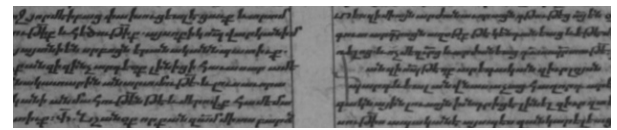
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1բ (ԺԼ. դ., նոտրգիր) Յայս գիրքըս Բ. օսկի է գինը: ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա՝ «Նախադրութիւն դատասառ»:
 ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ 1ա բոլորակ՝ մէջտեղում թագապսակ գինանշան՝ «Πεχ. Αχαυεихскоу градскоу полаяуи», 1դ ութանկիւն. «ՍՏԵՓԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ / ՌՅ. (1851)»:
 ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աա՝ «2593», 1ա՝ «Հ՞ 164/80, Հ՞ 50/2593, 20Թ. – 1303, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», պհպ. Դա՝ «Վերակազմուած է հին եւ նոր կաշիների միացումով, հին կազմաստառով: Գլխաւոր վերականգնիչ՝ Ա. Խաչատրեան, Երեւան, 1964 թ.»:

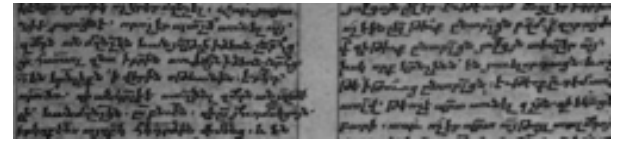
2594

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԳՐԻԶ՝ Յարութիւն, Անանուն (124բ-8բ):
 ԹԵՐԹ՝ 205. չգրուած՝ 69բ, 129աբ: ՊՐԱԿ՝ 1-11x12 (1՝ 11, 6՝ 10)+Ա-էx12 (Ա 10, է 6): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26x20 (թ. 1-128), 26x19,5 (թ. 129-205): ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (19x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 30ա), 124բ-8բ (նմուշ՝ 128ա): ՏՈՎ՝ 50, 49-50 (124բ-8բ): ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մէջի՛ր՝ կարմիր կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը թուրք. լուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, սպիտակ չգրուած թուրք, մասն կազմաստառի:

նմուշ 30ա

նմուշ 128ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա ի ո Ր ա ն՝ 1ա, 130ա: Ճ ա լ ա տ ա զ ա Ր դ՝ 1բ, 15ա, 31բ, 60ա, 70ա, 70բ: Լ ու ս ա ն ՝ ց ա զ ա Ր դ՝ բոսական, թռչուն: Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ հանգուցագիր,

ԺԶ. դար
 թռչնագիր, մաղաղիմ, կենդանագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապույտ, վաղազոյն, նարնջի:
 ՎիճԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողեր գունաթափուած, կեղտոտուած, գրեթէ բոլոր թերթերին խոնամութեան հետեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-15ա Դիոննեսայ եպիսկոպոսի Աթենացոյ Յաղագս երկնային Բահանայապետութեանցն [թրգմ. Ստ. Սիւնեցի եւ Դավիթ]

Տէ՛ս ձեռ. 49, 2ա-74բ: [Յանկ]/1աբ (ա. միւտորը՝ չիք):
 ա/1բ-2բ: բ/2բ-4բ: գ/4բ-5ա: դ/5ա-6ա: ե/6աբ: զ/6բ: յ/6բ-8բ:
 ը/8բ-9բ: թ/9բ-10բ: ժ/10բ: ժա/10բ-1ա: ժբ/11ա: ժգ/11ա-2բ:
 ժդ/12բ-3ա: ժե/13ա-5ա:

Բ. 15ա-31բ [Դիոննիսայ Արիսպագացոյ] Այս ինչ է Յաղագս եկեղեցականին Բահանայապետութեան [թրգմ. Ստ. Սիւնեցի եւ Դավիթ]

Տէ՛ս ձեռ. 49, 74բ-158ա: [Յանկ]/15ա: ա/15ա-6բ: բ/16բ-9ա (խորագիրը տարբեր՝ Յաղագս իմաստութիւնն կատարմանց): գ/16ա-22բ: դ/22բ-5բ: ե/25բ-6բ: զ/26բ-7բ: յ/27բ-8բ: ը/28բ-31բ:

Գ. 31բ-60ա Քահանայակցի Տիմոթիայ ի Դիոննիսայ Բահանայէ Յաղագս աստուածայնոյն անուանց

Տե՛ս ձեռ. 49, 159ա-296ա: [3անկ]/31բ: ա/31բ-5բ: ք/35բ-8բ: զ/38բ-9բ: ղ/39բ-49բ: և/49բ-52ա: զ/52աբ: և/52բ-4ա: ը/54ա-5բ: ք/55բ-7ա: ժ/57աբ: ժա/57բ-9ա: ժբ/59աբ: ժգ/59բ-60ա:

Դ. 60ա-2ա Սրբոյն Դիոնէսիոսի Արիսպագացո եպիսկոպոսի Աթենացոց առ սուրբն Տիմոթէոս եպիսկոպոս Եփեսացոց՝ Յաղագս խորհրդականի աստուածաբանութեանն

Տե՛ս ձեռ. 49, 296ա-303բ: [3անկ]/60աբ: ա/60բ-1ա: ք/61ա: զ/61աբ: ղ/61բ: և/61բ-2ա:

Ե. 62ա-9ա Կատարեցան թուղթ առ Տիմոթէոս սրբոյն Դիոնէսիոսի Արիսպագացոյ եպիսկոպոսի Աթենացոյ Թուղթ զանազանն

Տե՛ս ձեռ. 49, 303բ-37ա: [3անկ]/62ա: ա/62ա: ք/62ա: զ/62աբ: ղ/62բ: և/62բ: զ/62բ-3ա: և/63աբ: ը/63բ-6ա: ք/66ա-7բ: ժ/67բ-8ա: ժա/68աբ: ժբ/68բ-9ա: Յշտկրն թրգմ./69ա:

Զ. 70ա-128բ [Բարթողիմէոսի Մարաղացոյ] Գիրք յաղագս վեցօրեայ գործոց արարչութեան առաջին առտ

Տե՛ս ձեռ. 1659, 1ա-350ա: Յանկ/չիբ: [Երեմիք]/70աբ: 1. ա/70բ-8բ: ք/78բ-84ա (իբրեւ առանձին գլուխ նախորդից գատուած չէ): 2/84ա-91ա: 3/91ա-4ա: 4/94ա-101ա: 5/101ա-2բ: 6/102բ-12ա: 7/112ա-3բ: 8/113բ-28բ (իբրեւ առանձին գլուխ նախորդից գատուած չէ, վերջը չգրուած զի որք երբեմն էին գռեհիկք եւ տգէտք//): Յշտկ. թրգմ./չիբ:

Լս. ներում գլխահամարներ, ստորաբաժանման թուեր, յետագայ գրչութեամբ՝ յանկում-սրբագրումներ:

Է. 130ա-40բ [Կիրոյի Աղէֆսանդրացոյ Գիրք պարայմանց]

Տե՛ս ձեռ. 115, 175ա-206բ: Յանկ/չիբ: ա/130աբ (սկ. չիբ՝ //ալլ յաւէտ զիրէ ի մեքէ...): ք/130բ: զ/130բ-1ա: ղ/131ա: և/131ա: զ/131աբ: և/131բ: ը/131բ-2ա: ք/132ա: ժ/132ա: ժա/132աբ: ժբ/132բ-3բ: ժգ/133բ-4ա: ժդ/134ա: ժե/134աբ (իբրեւ առանձին գլուխ նախորդից գատուած չէ): ժզ/134բ: ժկ/134բ-5ա: ժլ/135ա: ժմ/135աբ: ի/135բ-6ա: իա/136աբ: իբ/136բ-7ա: իգ/137աբ: իդ/137բ-8ա: իե/138ա-9ա: իզ/139ա-40բ:

Ը. 140բ-98ա [Թուղթ եւ ճառք Կիրոյի Աղէֆսանդրացոյ]

Տե՛ս ձեռ. 115, 206բ-400բ: ա/140բ-1բ: ք/141բ-4ա: զ/144ա-5ա: ղ/145ա-9ա: և/149ա-50ա: զ/150ա-4ա: և/154աբ: ը/154բ-5բ: ք/155բ-6բ: ժ/156բ-9բ: ժա/159բ-69ա: ժբ/169ա-71բ: ժգ/171բ-87բ: ժդ/187բ-9ա: ժե/189ա-90բ: ժզ/190բ-3ա: ժկ/193ա-4ա: ժլ/194ա-5ա: ժմ/195ա-8ա: ի/204ա-5բ: իա-իբ/չիբ: Յշտկ. թրգմ./չիբ:

Թ. 198ա-203ա Սրբոյն Թէոդոսի եպիսկոպոսի Անկիրեա Խօսք յառտ ծնընդեան փրկչին մերոյ եւ Աստուծոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յոր ի կուսէն ծնաւ, եւ եթէ Աստուած է ծնեալն՝ մարդ եղեալ ահանչելեօք եւ ոչ փոխադրութեամբ եւ եթէ միեւնոյն է, եւ այն եւ զայս ասացեալ եւ ոչ խորհրդով անջատեալ

Տե՛ս ձեռ. 115, 383բ-98բ: ա/198ա-201ա: ք/201ա-3ա:

Ժ. 203բ-4ա Սրբոյն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսի Ափրիկեցոյ Քարաագին Բաղաբի դիտողի եւ վկայի, յորմէ եւ յաղագս Ողորմածութեան ճառէն – Բագուծք եւ մեծամեծք են, եղբարք սիրելիք, աստուածային բարեգործութիւնքն... գրեցչիք եւ զբանս զայսոսիկ առ յիշատակ բարեխօսութեան առ Քրիստոս, զի գրեալ եղիչիք եւ դուք ի դպրութեան կենաց:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

69ա Փրկչին փա՛ռք եւ մեղօք լի Յարութեան գրչի յիշատակ:

70բ Աստուա՛ծ, քո սուրբ ծնօղի բարեխօսութեամբդ հասո՛յ ի յաւարտ գրիս անձանձիր եւ անվրդով, եւ քեզ փառս վերառաքեմք այժմ եւ անգրաւ յաւիտեանս. ամէն:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 12բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր, ստ. լս.) Ես՝ տէր Մինասի որդի տիրացու ըՍտեփանս գրեցի. ամէն:

2. 205բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Մեզ, որք արդեօք կամք ի հաւատս եւ այսպիսի սպասեմք անսուտ խօստօղին օրհնեալ Աս[տ]ված յաւիտեանս. ամէն:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2ա, 5ա, 19ա, 21ա, 23ա, 32ա, 34ա, 38ա, 40ա, 47ա, 48ա, 55ա, 57ա, 65ա, 68ա, 70ա, 72ա, 74ա, 84ա, 87ա, 95ա, 97ա, 98ա, 103ա, 106ա, 107ա, 104ա, 113ա, 118ա, 125ա, 127ա՝ ստ. աջ անկիւնում, սեւ թանաքով ոճաւորուած բոլորակ՝ «ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ՕՆ/ՕՓՐԻՍՍ ԹՎ. Ո՛ՂԵ. (1646): 69ա, 130ա՝ սեւ թանաքով քառանկիւն՝ «ԹԱԹԻՈՍ / ԱՌԱՔՅԱԼ ԹՎ. ՌՃՁ. (1731)»:

ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ՝ 12բ լուսանցազարդ՝ թշուրն:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Լուծմունք»// ի քահանայապետութեանց Դիոնէսիոսեայ, (4)», պհպ. Աս՝ «Հ՛մբ 73/2594, Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2595

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

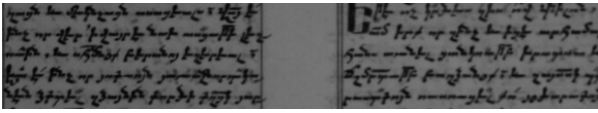
ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒԳՈՒԼԻՍ

ԳՐԻՉ՝ Բարբիոն: ԱՍՏՅՈՂ՝ Իսահակ վրդ. Գեղամացի: ԹԵՐԹ՝ 284-2 (տե՛ս Պանկայանակ. Գրչի էջակալում 2-477, որ է՝ 3բ-241ա, 1-79, որ է՝ 242ա-281ա). չգրուած՝ 1աբ, 2բ, 281բ-4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Իx12+Ա-Գx12 (Գ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոյնով՝ եռամակիկ, բուսական, եռաչափական պատկերներ եւ «CEV»: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 26x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (18x12,5), միասիւն՝ 2ա, 3ա, 237ա-8բ, 240ա, 241բ, 280բ-1ա (20x13): ԳԻՐ՝

ՌՄԼԵ.-ՌՄԼՁ. – 1786-1787

նոտրգիր (նմուշ՝ 183ա): ՏՈՂ՝ 39-41: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (թ. 1) + 1 (թ. 284), սպիտակ չգրուած թուղթ, մասն կազմաստառի:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա ի ս ռ ա ն ճ՝ Յա: Լ ու ս ա ն - գ ա զ ա ռ դ՝ բուսական (Յա): Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, դեղին, նարնջի, մանուշակագոյն, սեւ սպիտակ:

Նմուշ 183ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

2ա-280ա (Տիտղ.) Գիրք Փիլոնի Իմաստասիրի Երայեցոյ, որ ունի յինքեան լրապէս գեօթնեսին գիրս նորին, այսինքն՝ Ա. զԼինելութեանն, Բ. գոր Երեւեցան, Գ. գոր յԵլսն, Դ. գնախախնամութեանն, Ե. զԿեանք իմաստնոցն, այսինքն՝ Նահապետացն, Զ. զԱյլաբանութիւնն, Է. զՀեստայցն, զկնի որոց գոյ եւ Լուծումն գեղեցիկ ի յեօթնեսին գիրս սորին ի դժուարիմաց բանսն, յումնէ գոյն անյայտ, զի ոչ գոյր ի խորագիրս օրինակին անուն լուծողին, այլ լուծողն ո եւ իցէ ոչ ըստ դոյն վերոյգրեցեալ կարգիդ դասէ գեօթնեսին գիրսն, այլ յառաջ Նախախնամութեան գրոցն զնէ զլուծումնս, ապա Լինելութեանն, ապա Ելիցն, ապա այնմ թէ, որ Երեւեցաւ (որ է բան չորրորդ ի վերայ երից բանից Լինելութեան գրոցն), ապա Այլաբանութեանն, ապա Նահապետացն եւ ապա Հեստայցն եւ ի վերջն բնաբանին, նախ քան զԼուծումնսն գոյ եւ ի Յովհաննիսէ սարկաւազ վարդապետէ բան վասն Անկիւնատր թոսց՝ գեղեցիկ իմն իւրատիւք եւ աղիասկօք:

Ա. 3ա-92ա Փիլովնի [Երայեցոյ] Այնոցիկ, որ ի Լինելութեանն խնդրոց եւ լուծմանց

ա. 3ա-17բ Բան առաջին. Ընդէ՛ր գաշաւահարարութիւն ընդ միտ ածելով եւ հաշուելով ասէ. Այս գիր լինելութեան երկնի եւ երկրի, յորժամ եղեւ (Ա-Ճ.) – Զյորժամ եղեն անորոշելի եւ անպարոյր... քանզի Աստուծոյ դատաստանն ընտրութեան հաստատագոյն միայն է:

բ. 17բ-35բ Բան երկրորդ. Զի՞նչ է նոյի կազմածն (Ա-ԶԲ.) – Զտապանակս գայս եթէ կամիցի որք... փափագէ վարս անասնաբար ընդ անուանս հաւասարել ախտիւք շարութեանց:

գ. 35բ-50բ Բան երրորդ. Զի՞նչ է եւ եւ տէր Աստուած քո, որ հանի գեղ յերկրէն Քաղղէացոց, մինչ զի տալ քեզ գերկիրս գայս ժառանգել (Ա-ԿԲ.) – Ճառիդ յայտնոյ, գայն որ ի կարծիս... առ որս դիմեալ հանգչի ամենայն առաքինութիւն:

դ. 50բ-92ա Բան չորրորդ. Ընդէ՛ր ասէ՛ եւ երեւցաւ Տէր Աստուած Աբրահամու ի կաղնուցն Մամբրէի, յորժամ նստէր ի ջերմոջ ատուրն, առ ի դուրս խորանի իւրոյ եւ համբարձ գաչս իւր (Ա-ՄԽԵ.) – Ճառդ յայտնագոյն գոլ թուի ինձ... որոց սքանչելատեսիլ է եւ տեսիլն եւ տեսնալի:

ե. 92բ-116բ Փիլովնի [Երայեցոյ] Այնոցիկ, որ յԵլսն է խնդրոց եւ լուծմանց

ա. 92բ-7բ [Բան առաջին]. Ամիսս այս ձեզ

սկիզբն ամսոց: Առաջին է յամիսս տարւոյ (Ա-ԻԳ.) – Ի գարնանային հասարակօրութենէ... բայց կատարեալ բարի եւ ոչ միոյ ի սոցանէ յետոյ հասանել:

բ. 98ա-116բ Զի՞նչ է, եթէ գձեռին գործին արկեր ի վերա նորա, եւ պղծեալ է. Բան երկրորդ (Ա-ՃԻԳ.) – Որք ի բնութիւնն ձեռնն արկեալ իշխեն... եւ զարտատիպ կնիքն, զտեսակ տեսակացն:

գ. 116բ-22ա [Փիլովնի Երայեցոյ] Յաղագս Բահանայիցն (Ա-ԺԲ.) – Տո՛հմք են ազգին երկոտասան... յաղագս կենդանի անասնոցն, որք ի ճահէն ի պատարագս:

դ. 122ա-6բ Փիլովնի [Երայեցոյ] Յաղագս բազմին իրաց – Վայելչապէս կարծեմ եւ արժանապէս... իսկ այնոցիկ, որք ի կարգ էին Աստուծոյ կարգեցան եւ անմահ կեանս կենաք:

ե. 126բ-38ա Փիլովնի [Երայեցոյ] Յաղագս տասն բանիցն – Էր երբեմն ժամանակ... իսկ որք ընդ նովա սպասաւորքն են պատերազմաց, իշխանք են առաջնորդութեան:

զ. 138ա-42ա [Փիլովնի Երայեցոյ] Յաղագս Ոչ շնայցես – Զի կարծեմ ամենայն ուրեք... եւ կամ հատուցանել պատուհաս, հատցէ ատեանն ի վերայ նորա:

է. 142ա-9ա [Փիլովնի Երայեցոյ] Առանց պատրաստութեան ի Սամիսովն – Արդ, իբրեւ [ի] յորձանաց գիջութեան... այլ ոչ վայելէր այսպիսի անշնորհակալութեան կցորդ երեւել արգարոյն:

ը. 149ա-157ա Փիլովնի [Երայեցոյ] Յաղագս Յովնանու – Այնոցիկ, որք զմարգարէսն ընթեռնուն... զի երբեմն զողնն թօթափեալ զկորիսայինսն կենդանւոյն ծածկեաց:

թ. 157ա-8բ Փիլովնի [Երայեցոյ] Յաղագս զԱստուած ի բարեգործութեան հուր ծախօղ անուանել ի տեսլեան երից մանկանցն, որ առ Աբրահամ, յորժամ նստէր ի մէջօրէին, եւ համբարձեալ գաչս ետես – Քանզի այն, որ համեմատեալ են... զորս ունի ի մահկանացուի բնութենէս եղեալ:

ժ. 158բ Փիլովնի [Երայեցոյ] Յաղագս յառաջախնամութեան առ Աղէֆանդրոս

ա. 158բ-68ա Բան առաջին – Յորժամ զյաղագս նախախնամութեան բանդ կամէի քննութեամբ հարցանել... եւ շարութեանց քակտիչ է առաքինութիւն յանձնիշխանութեան բարուցն զքակտումն առնուլ կարացեալ:

բ. 168ա-83ա Բան երկրորդ – Այգ դեռես խորին է... այլ վաղվաղակի այսրէն գամ:

ժԱ. 183բ-95բ Փիլովնի [Երայեցոյ] Յաղագս բան ունել եւ անասուն կենդանեացոյ – Յիշեա՛ գերիկեան բանսն...

– 195բ [Յիշատակարան թարգմանչի կամ մեկնչի] – Մեծիմաստն Փիլոն իսրայէլացի գորով, այլ ոչ երեւի թէ յորոց ցեղից յԺ.անիցն իցէ, զի ցիր ու ցան եղեն ի գերշաց անտի ընդ ժամանակս ժամանակս,

զի թէպէտ եւ դարձան յաւուրս Կիրոսի եւ Դարեհի եւ Արտաշէսի Զօրաբարելի, եզրասաւ եւ Նէմիւ, սակայն ի թագաւորելն Անաիոբայ, յաւուրս մակաբայեցոցն վերստին ցիր եւ ցան եղեն կէսք ի Լիբաստան եւ յԱղէքսանդր եգիպտոսի եւ այլք յայլ կողմանս ըստ հանդիպման եւ վասն այնորիկ խառնիխուռն շփոթէին կարգք ազգաց նոցա, ուր եւ տունս եւ ժառանգութիւնս ստանային ի գաւառսն, յոր գերեցանն, զորոց եւ պրակացն պատմութիւն ցուցանէ, զի ելանէին յԵրուսաղէմ ի գալ տօնիցն ի Պարթեաց, ի Մարաց եւ յԵփմացոց, ի Միջագետաց, ի Փոխագացոց, ի Պամփիլացոց եւ յայլոց եւս եկելոց անդր, ի մօտաւորաց եւ ի հեռաւորաց, եւ ոչք ընդ Ստեփանոսի յԱղէքսանդրիայ վիճեին, յուրով էին, որք ջատագով զինքեանս յօրինացն կարծեցուցանէին, յայնցանէ իմանի եւ սա, քանզի քաղաքապետ էր զայնու ժամանակաւ յԱղէքսանդրիայ եւ հրեշտակութեամբ շոգաւ սա ի Հոռոմ առ Գայիոս կայսր եւ դարձաւ անդրէն անարգանօք, եւ այս ի ժամանակի քարոզութեանն Պետրոսի ի Հոռոմ, զորմէ պատմէ Եւսեբիոս Պամփիլեայ:

ԺԲ. 195բ-236բ [Մեկնութիւն Փիլոնի գրոցն]

ա. 195բ-96բ Լինելութեան խնդրոց եւ լուծումն – Լինելութիւն, ասէ, զբոլոր գոյիցս եղանութիւն յԱստուծոյ... թէ գոյ նախախնամութիւն յամենայն գոյսս:

բ. 196բ-213ա Փիլոնի Կեանք իմաստնոցն, այսինքն՝ Նահապետացն – Տէրունական օրինացն ի Ե. գիրս... իսկ որպէս առ յինէն բանս եցոյց օրէնք ինքնելով եւ անգիր գիրք:

գ. 213բ-29բ Փիլոնի աստուածային օրինացն Այլարանութեան (Ա-ԻԲ.) – Եւ կատարեցան միանգամայն երկին եւ երկիր... զոր եւ ոչ մի ամենաժողով տօնք մարդկան տանել կարացին:

դ. 229բ-36բ Յաղագս Կենաց վարուց տեսակներն, այսինքն՝ Հիսեայցն – Հեսեայցն սակս խօսեցեալ... եւ զամենայն որպէս վիպասան ճշմարտաբան եւ անպարսաւ պատմաբանիչ որքան է եւս:

ԺԳ. 236բ-240ա Յովհաննու Բանանայի Յաղագս անկիւնատր թոռոց

ա. 236բ [Նախադրութիւն] – Զի ի յուսումնասէր մանկանց... իսկ եթէ ախորժեցէ որ շարժել եւս յառաջ, գիրին է ի տուեցելոցդ, որքան եւ կամեսցի:

բ. 237ա-8բ, 240ա [Թիւք անկիւնատրք] – Եռանկիւնի. Ա. Ա...

գ. 239աբ Խրատ Բուէից – Տէ՛ս, զի ի միակէ... բաւական տուաւ քեզ վասն այսոցիկ:

Ա. Աբրահամեան, Յովհաննէս Իմաստասիրի մատենագրութիւնք, Երեւան, 1956, էջ 148-157:

ԺԴ. 241բ-68ա Լուծումն Եօրնից գրոցն Փիլոնի իմաստասիրի Երբայեցոյ, որ ոչ ունի գնոյն դասն, զոր բնաբանն ունի, այլ յետ եւ յառաջ, որպէս եւ ի սկիզբն գրոցս ցուցաւ

1. 242ա-51ա Յաղագս Նախախնամութեան առ Աղէքսանդրոս: Նախադրութիւն <Բան առաջին> – Անգեղջ ի Աստուած...

ա. 242ա-4ա Լուծումն Փիլոնի գրոց Նախախնամութեան. Բան առաջին – Բան. յորժամ յաղագս... որպէս հրեշտակք եւ ի բաց բարձեալ լինի ընդ աշխարհիս մարդկան:

բ. 244ա-51ա Նախախնամութեան. Բան երկրորդ – Այգ գեռեւս որպէս առաւօտ խորին է... եւ զանասնոցն շէն ի լսելիս միապէս:

2. 251ա-7բ Փիլոնի՝ Այնոցիկ, որ ի Լինելութեան յաղագս խնդրոց եւ լուծմանց: Այս գիր Լինելութեան Յառաջաբանութիւն – Փիլոն իմաստասէր էր ազգաւ Ղեւտացի...

ա. 251բ-3բ Լուծումն Փիլոնի գրոց, որ ի Լինելութեան. Բան առաջին – Զյորժամ եղեն ոչ յայտնեաց... միթէ ամենայն մարդոյ ժամանակ ի մի առող երէկ փակեցաւ:

բ. 253բ-5բ Բան երկրորդ – Փիլոնի՝ Զի՛նչ է կազմուած Նոյի տապանին... եւ ընդ Աստուածսն կռուեցան եւ յաղթեցին:

գ. 255բ-7բ Բան երրորդ – Փիլոնի՝ Զի՛նչ է Ես եմ Տէր Աստուած քո... այլ եւ զերեք ամենի մատուցանէին պատարագ ի սեղանն:

3. 257բ-61ա Փիլոնի Նախադրութիւն Յաղագս Ելից գրոցն – Գիրքս այսքան զամենայն մատեանս...

ա. 258ա-9ա Լուծումն Փիլոնի Յաղագս Ելից գրոցն: [Բան առաջին] – Բան. Իսկ առաջին եւ սկիզբն ըստ բաղանուսութեան է ասացեալ... եւ որ ոչ յետոյ, այլ յառաջ հասանէ ի վերայ:

բ. 259ա-61ա Բան երկրորդ. Փիլոնի Յաղագս խնդրոյ եւ լուծմանց – Բան. Որք ի բնութիւնն ձեռնարկեն: Լուծումն. Զէ պարտ լրբիլ... եւ կամ յուժեքէ տիպ առնու, այլ արտաքոյ ամենեցուն մնայ:

4. 261ա-2ա Յաղագս Բանանայից – Բան. Պատիւ քաջութեանն: Լուծումն. Քաջ եւ արիութեան... որ չպանանէին զնայ վրէժառուքն:

5. 262ա-3ա Յաղագս Բագնին – Բան. Վայելչապէս կարծեմ: Լուծումն. Վայելուչ եւ արժանապէս է այս... որ զմիտս եւ զգայութիւնս աստուածացնեն ինքնասիրութեամբ իւրեանց:

6. 263ա-5ա Յաղագս Ժ. Բանիցն – Այս որիշ գիրք է... որպէս զօրավարք եւ իշխանք ի դասուց, որ զօրէնսն լքանեն:

7. 265աբ Ոչ շնայցես – Բան. Եթէ ոչ ինչ ի հրաժ.: Լուծումն. Միթէ չէ անյագ գիշութիւնն գարշ... խառնակեցաւ ընդ այլու, Գեղելայ որպէս հիւսն է:

8. 265բ-6բ Ի Սամսոն առանց պատրաստութեան – Մին որ անկարգ ի սկսանելի ճառն... էին պատերազմ, որոյ էր յարուցեալ ի վերայ նորա:

9. 266բ-7բ Յաղագս Յունանու – Բան. Այնոցիկ, որք գմարգարէսն ընթեռնուն: Լուծումն. Մարդիկ, որ կարդան գմարգարէսն... որ մատամբք վիճակ արկին:

10. 267բ-8ա Աստուած մեք հուր ծախիչ է: Ի տեսիլ երից մանկանց – Բան. քանզի այն, որ համեմատեալ են... Բան. Աստուծոյ իմանալի զօրութիւնքն... զփառս իւր ոչ կամի այլում, որ տաս եւ զանունն:

ԺԵ. 268ա-80ա [Լուծումն՝ Փիլոնի գրոցն]

1. 268ա-74ա [Լուծումն՝] Փիլոնի Այնոցիկ, որ ի Լինելութեանն խնդրոց եւ լուծմանց – 268ա Նախադրութիւն – Մեկնութիւն է ի վերայ այնոցիկ...

ա. 268ա-74ա Լուծումն՝ Փիլոնի գրոցն Լինելութեան. Բան չորս (Ա-Մեէ.) – [Բ]ան. եւ երեւեցաւ Աստուած Աբրահամու: Լուծումն. Հստ ճառին յայտնի է... զոր անհարկաւոր շար կեանք ստացաւ իւր կամօք, զոր կամի յիշել զկինն:

2. 274ա-6բ Փիլոնի Այլաբանութիւն

– 274ա Նախադրութիւն – Արտաքնոցն վարդապետքն...

ա. 274ա-6բ Լուծումն՝ Փիլոնի Այլաբանութեան – Բան. եւ կատարեցան երկինք եւ երկիր: Լուծումն. Երկինք զմիտքն ասէ... որպէս զփարաւոն մինչեւ ի վերջն զկորուստն նոցա պատմէ:

3. 276բ-8ա [Լուծումն՝ Փիլոնի Նահապետացն]

– 276բ Նախադրութիւն Փիլոնի Նահապետացն – Գովէ զառաջին արդարան...

ա. 276բ-8ա Լուծումն՝ Փիլոնի Նահապետացն – Բան. Այլ վասն զի ի սոցա են ինչ, որ աշխարհիս են մաս: Լուծումն. Սոցայ, որ ասացաք... Լուծումն. անհիւանդանալի:

4. 278բ-80ա Յաղագս Հիւսեացն

– 278բ Նախադրութիւն – Հեսսեայքն թարգմանին հոգեւոր բժիշկք...

ա. 278բ-80ա Լուծումն՝ Փիլոնի Հիւսեայցն – Բան. Զտեսութիւնն խնդութեամբ ընկալան: Լուծումն. Զտեսական առաքինութիւնն... եւ զոր ի Մովսիսի օրինացն ուսան, եւ զոր ի Հոգւոյն ընկալան:

Տէս Փիլոնի երբայցեոց, Մնացորդք ի Հայս, Վենետիկ, 1826, էջ 1-619: Փիլոնի երբայցեոց, Բանք երեք՝ չեւ ի լոյս ընծայեալք, Վենետիկ, 1822, էջ 1-172: Մատենագրութիւնք նախնեաց, Փիլոնի ճառք, Վենետիկ, 1892, էջ 5-284: Հմմտ. Գ. Գրիգորեան, «Փիլոն Ալեքսանդրացու աշխատութիւնների հայ մեկնութիւնները».- Բանբեր Մատենադարանի, հտ. 5, Երեւան, 1960, էջ 95-116:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱՆԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

240բ Փա՛ռք անհասանելի, անիմանալի, անպատմելի, անպարունակելի, անվայրափակ միաբուն զօրութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Սկսայ մարդասիրութեամբն Աստուծոյ եւ կատարեցի նորին ողորմութեամբն զաստուա-

ծագարդ եւ զլուսաւոր տառս գերիցս երանեալ աստուածախօս եւ աստուածատես մարգարէին Մովսէսի՝ զգժուարիմաց եւ զթախանձախիտ տեսութիւնսն, զոր ոմանք ի թանձրամտաց թեթեալբար այլ իմն կարծէին եւ բաջաղէին, զոր քաջ հմուտն օրինաց, ճօրն իմաստութեամբ եւ փարթամն գիտութեամբ մեծն եւ երանելին Փիլոն տեսեալ զայս եւ վարդապետօրէն յեղանակաւ մեկնողբար յօրինմամբ պայծառ եւ լուսաւոր բանիւք եւ բայիւք ըստ ճառին եւ ըստ այլաբանութեան աստուածային հոգովն փեռեկեաց եւ ուղղեաց ճանապարհ մեկնողութեան մտից յաստուածային գիրս՝ իբր զկարապետ եւ զնախընթաց ամենեցուն, որք մխեցան ի գործ մեկնութեան, այլ եւ զհնոց կարծեցեալ իմաստասիրաց, որք զանձինս առ իմաստունս ունէին ասել ոչ գոյ նախախնամութիւն, ի դերեւս հանէ զնոցա զանմտութեան կարծիքն, նա եւ զհնոց ոմանց զառաքինութիւնս պատմէ մանրամասնաբար մի ըստ միոջէ, ի նախանձ շարժելով զմեզ եւ յուսումն յանձնառութեան, որում հիւսեայք յորջորջին, միւս եւս այլ գիրս պատմէ, որում Կեանք իմաստնոց ասի, ունակեցեալ դպրութեամբ մանրամատոց մասամբ ջամբեցուցանէ երջանկաշոկ մանկանց, որք բազմախոյզ տենչանօք առատանան լամպարափայլ յարփիազարդ ճեմարանիս, զոր կամեցայ յօրինել ի սպիտակահովիտ հիւթիս սեաւաթիւր թուով, ներարհեստիւ շարամանեալ ի լուսաւորութիւն մտաց եւ ի վարժումն մանկանց առագաստի վերին Երուսաղէմի, ըստ զանազան զարդու զարդարեալ, որ է բուրաստան անմահութեան եւ բուրէ զհոտ կենաց յուսումնասիրաց անձինս, որում խանդակաթ փափագանօք իբրեւ տեսի, անյապաղ փութով շուքափութեամբ խոշոր գրով աւարտեցի զցանկալի տառս ես՝ Վահրամ սուտանուն սարկաւազս՝ ի վայելումն ինձ եւ մխիթարութիւն հոգւոյ եւ մարմնոյ ինքնագիր երկօք ի ծոցն սնուցչի իմոյ աստուածաբնակ տաճարին Աստուածածնի եւ Սուրբ Փրկչի, յանապատիս Արմէնի: Եւ թէպէտ եւ տկար եւս էի ի գլխոյ, մինչ գրէ, թէ յոգիս ապաստան եղեալ եւ յոգնեալ, սակայն ամենակալ ձեռամբն Աստուծոյ օժանդակեալ հազիւ հազ, տագնապաւ իմն հասի յաւարտ ողորմելովն Տեառն, որոյ ի մեղուցեալ անձնէս բերապատիկ գոհութիւն եւ երկրպագութիւն, եւ վասն ժամանակիս անհանդուրժել վրդովմանցս եւ խուճապ տագնապիս, զոր եհաս ի վերայ մեր յազգէն Իսմայելացեոց եւ յափշտակեաց զյռթի եւ զպարարտ մասն երկրիս մերոյ, ի թուականիս հայոց Չեէ. (1298), որում եղեւ զրաւ գրոցս, եւ բազումք անկան ի սուր սուսերի եւ ի գերութիւն վասն խրատելոյ զմեզ Տեառն, եւ մեք ոչ խրատեալք, այլ հաւատք պակասեալք, եւ ամբարշտութիւն զօրացեալ, արդարութիւն հեռացեալ, եւ անօրէնութիւն բազմացեալ, սէր եղծեալ, եւ անգթութիւն ծաղկեալ, բարիք գօսացեալ, եւ շար արմատացեալ, Աստուած վաճառեալ, եւ ազահու-

Թիւն թագաւորեալ, եկեղեցիք քակեալք, եւ քահանայք խողխողեալք, վանուրայք ապականեալք, եւ միանձունք ցրուեալք, մանկունք գերեալք, եւ աղչուունք վաճառեալք ի ձեռաց անօրինաց: Արդ, զորպիսի շարաշշուկ եւ բազմավորով ծանր աղէտի աւուրս ես ունայնացեալ |241ա| եւ յոյժ խաւարածառանգս եւ պարապնդեալս մեղօք Վահրամ սարկաւագս մարթացից ճառել զթշուառութիւնս, զոր տէր Յիսուս ընդարձակուամն արասցէ: Նա եւ առ ապագայսդ հանդիպօղս եւ ընթերցօղս կամ գաղափարօղս մաղթանք բարւոյ յիշման արժանաւորել զհոգեւոր հայրն իմ եւ զուսուցիչ, որ իբրեւ զհուր մաքրէ զիմ զմարմնական ախորժակս՝ յաստուածայինսն յորդորելով հանապազ աննախանձաբար զՍտեփաննոս Գոյնէրիցանց, եւս եւ զծնօղսն իմ աղաչեմ արտասուալից հառաչմամբ յիշել ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր, վասն զի սովոր է ամենողորմ Աստուած այլում աղաչանօք այլում ողորմել, զի վասն յիշման աշխատեցայ ի սա: Եւ որ յիշէ ողորմելով, յիշեալ լիցի յաներեկ աւուրն առաջի Քրիստոսի, ուր բանք սպառին, եւ գործք թագաւորին: Եւս եւ զկոկող քարտիսիս զՊետրոս կրօնաւոր եւ զԿոստանդին սարկաւագ աղաչեմ յիշել, որ աշխատեցան ի սա:

Ձեռագրիս եւ այս յիշատակարանի գաղափար օրինակն է երուսաղէմի Ա. Յակոբեանց 2^ր 333 ձեռագիրք, որի նկարագրութիւնն է Մայր ցուցակ ձեռագրաց Սրբոց Յակոբեանց, հտ. Բ., Կազմեց Նորայր եպս. Պողարեան, երուսաղէմ, 1967, էջ 208-11, որից (էջ 209-10) այս յիշ-նն առել եւ սպել է ԺԳ. դ-ի յիշ-ք, էջ 837-8, 2^ր 674:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (Գրչի) 241ա Ուրեմն յետին նօտար Բրաբիոն աղախինս եւս աղաչեմ յիշել զիս ի սուրբ յաղօթս ձեր, զի ի ՌՄԼԵ. (1786) թուականիս, նոյեմբերի 21 օրինակեցի ի վերոգրեցելոցս գրեցեալ օրինակէ՝ անջինչ պահելով զյիշատակարանս նախագրեցեալ նօտարաց:

280ա Հեղինակն մատենիս գաղափարեալ էր ի գաղափարէ ի էձնէ. (1298) թուականի գրեցելոյ Արամէնի անապատոջ, բայց թուականն գաղափարեցման եւ անունն գաղափարողին ոչ էր գրեալ: Եւ երեւէին ի տեղիս տեղիս գոլ գրչասխալանք, բայց սակս խրթնութեան բառիցն եւ բանից ոչ համարձակեցայ ուղիղ թուեալն ինձ գրելոյ ձեռնամուխ լինիլ, այլ ըստ օրինակին եւ ըստ գաղափարին գրեցի, որպէս յայտնի է յերեսս 343, 344, 348, 360, 361 եւ այլ բազում տեղիս, եւ յետ գրելոյ իմոյ դէմ առ դէմ ընդ եղբօրն իմոյ եւ վարժչին Մատթէ դպրին ընթերցայ: Եւ արդ, ի հանդիպիլն ձեր սղալանաց գրգոյս անմեղադիր ունիլ զԲրաբիոն գրագրուհիս աղաչեմ, որ ի ՌՄԼԶ. (1787) թուականիս յունվարի 31 գրեցի:

2. 2ա (Ստացողի) Զորս ի միոջէ գեղեցկագիր տփոյ ետու օրինակել վասն իմ ի Կոստանդնուպօլիս, նուաստ Իսահակ ապարդիւն եւ բազմամեղ վարդա-

պետս Գեղամացի, որ եմ միաբան Սրբոյ եւ լուսակերտի աթոռոյս Էջմիածնի, աշակերտ եւ օրհնածին որդի տեառն Սիմէօնի երջանկափայլ գիտնական եւ սրբազան կաթողիկոսին Երեւանեցոյ՝ բազմերախտ ուսուցչի իմոյ եւ հոգեծին ծնողի, որոյ առ իս յոգնաշան երախտեացն զփոխարէնն բազմապատկապէս հատուցէ նմա Քրիստոս ի միւսանգամ գալստեանն իւրում եւ հանգուցէ ի լոյս երեսաց իւրոց ըստ ճշմարիտ եւ սուրբ հայրապետացն:

Ի հայրապետութեան տեառն Ղուկասու հոգեւորտիր եւ սրբազան կաթողիկոսին ամենայն Հայոց, Կարնեցոյ, որում տացէ Տէր գերկար եւ զխաղաղական կեանս, ի պարծանս ազգիս մերոյ տառապելոյ, յորմէ եւ առաքեցեալ իսկ էի ի գործ նուիրակութեան նոյնոյ կայսերական քաղաքին, ի թուոջ փրկչին ՌՁԶէ. (1787) եւ ի մերում թուոջ ՌՄԼԶ. (1787):

241բ Արարեալ ի մերոց վարդապետաց, որպէս ցուցանէ կերպն շարադրութեան, այլ յունմէ գոլն անյայտ, զի չկայր յօրինակին անուն լուծողին, բայց զի Անկիւնաւոր թուոց խրատն, որ ի վերոգ է, Սարկաւագ Յովհաննէս վարդապետն է արարեալ, եւ ես զայն ընդ սոյն գրոցս եւ սոյն դասութեամբ ի միում տփոջ գտի, վասն որոյ թուեցաւ ինձ, թէ եւ զայս լուծմունքս նա իցէ արարեալ, քանզի եւ բանն համանման երեւի նորին շարադրութեանն, այլ թէ ի նմանէ իցէ եւ թէ ոչ, սակայն մերոց վարդապետաց երեւի արարեալ: Զոր ըստ բնաբանքն օրինակել ետու ի Կոստանդնուպօլիս ամենա նուաստ Իսահակ եպիսկոպոսս Գեղամացի, ի թուոջ փրկչին ՌՁԶէ. (1787) եւ մերում թուոջ ՌՄԼԶ. (1787):

280բ Յիշատակարան. Շնորհօք եւ ողորմութեամբ բարերարին Աստուծոյ եղեւ յանգ եւ աւարտ գրութեան գեղեցիկ եւ իմաստալից գրոցս Փիլոնի գերահանձար իմաստասիրի Երալեցոյ ի Կոստանդնուպօլիս կայսերապետն մայրաքաղաքին, ի ՌՄԼԶ. (1787) թուոջ մերում, որպէս եւ գծագրօղն իսկ յիշեալ է ի միւս կողմն թղթոյս, քանզի մինչ դեռ էի անդ ի գործ նուիրակութեան Սրբոյ աթոռոյս Էջմիածնի, բազմափափագ սիրով ետու սկիզբն առնել գրութեան սորին ի ՌՄԼԵ. (1786) թուոջ մերում, ի փետրվար ամսոջն: Եւ մինչ չեւ էր հասեալ ի կատար, եւ զգործս աւարտեցի եւ ելի անտի ի նոյն ՌՄԼԵ. (1786) թուոջն եւ ի սեպտեմբերի ԺԱ. եւ եկի ի սուրբ աթոռս ի դեկտեմբերի ԻԳ., իսկ գիրքս այս յետ ելմանս ի Պօլսոյ աւարտ առեալ գրմանն յառաջիկայ ՌՄԼԶ. (1787) թուոջն եւ ի յունվարին առաքեցեալ եղեւ աստ առ իս, որ էհաս ինձ ապրիլ ամսեանն, իսկ այժմ, որ է թիւս մեր ՌՄԼԹ. (1790), յամսեանն յուլիսի, ետու զսա կազմել ի վայելս անձին իմոյ, եւ ոչք յետ իմ վայելեսցեն: Այլ զայս աղաչեմ եւ խնդրեմ յամենեցունցդ, որք զկնի անցման մերոյ զսա վայելիցէք՝ թէ՛ իմայինք իցէք ընտանիք կամ աշակերտք, եւ թէ՛ այլ ոք,

որպէս զի ի ստանալն ձեր զսա՝ որպիսի կերպիւ եւ իցէ, եւ ի վայելելն, մի՛ օտարացուցանիցէք զսա ի Սրբոյ Աթոռոյս եւ մի՛ վաճառիցէք այլոյ ուրուք, որ շիցէ միաբան Սրբոյ Աթոռոյս, զի մի՛ տարեալ յայլս տեղիս՝ օտարացուցեն զսա ի շնորհատու մօրէս իմմէ հոգեւորէ ի Միաձնաէջ Սրբոյ Աթոռոյս, այլ ով ոք եւ ստացի զսա, աստ վայելեսցէ եւ յետ իւր անցմանն աստ թողցէ, զի մի՛ օտարացի ի սմանէ: Տեսէ՛ք ուրեմն, զի ոչ դնեմ նզովս եւ անէձս, որոց օտարացուցեն զսա աստի, որպէս ունին բազումք զայս սովորութիւն՝ դնել անէձս այնպիսեաց, այլ սիրովն Քրիստոսի աղաչեմ լսել աղերսանացս եւ կատարել, զոր եւ ի խղճմտանն ձեր թողում ահա ապաստան, քանզի հազուագիւտ իմն է գիրքս այս, եւ ես այնու մտօք զսա ստացայ, զի գտցի ի Սուրբ Աթոռոյս, թէ՛ առ կենօք իմովք եւ թէ՛ յետ իմ, ապա դուք մի՛ օտարացուցիք աստի, քանզի եւ դուք էք կաթնասուն որդիք մօրս մերոյ լուսատուի, որպէս եւ ես, ուրեմն որք յօժարակամ սիրով զաղերսանս իմ լսիցէք եւ կատարիցէք, եղիջիք վարձատրեալք յԱստուծոյ յերկակի կեանս ձեր, եւ զձեր եւս զամենայն աղերսանս

լուիցէ բարեգութն Աստուած եւ կատարեսցէ, իսկ ապա եւ զայս խնդրեմ ի սիրեցելոցդ իմոց ի Քրիստոս, զի որք վայելիցէք զանգին գանձս հոգեշահ բանիցն՝ որ |281ա| ի սմա, յիշեսջիք ի մաքրափայլ աղօթս ձեր զստացօղ սորին զնուաստ եւ զյոգնամեղ Իսահակ եպիսկոպոս Գեղամացի եւ զհայրն իմ տէր Իսահակ քահանայն, եւ զմայրն իմ Մահմազարն, զեղբայրն իմ զՍտեփաննոսն եւ զքորսն իմ զՆիխաբեթն եւ զՀովիւսիմն եւ զայլ եղբարս եւ զքորս իմ եւ զհամայն ազգայինս՝ զհանգուցեալս եւ զկենդանիս: Եւս առաւել յիշեսջիք ի Քրիստոս զհոգեւոր դաստիարակն եւ զուսուցիչն իմ եւ զհոգեծին ծնօղս զտէր Սիմէօն երջանկազարդ կաթողիկոսն՝ հանդերձ կրկնակի ծնողօք իւրովք եւ ամենայն ազգայնովք, եւ զայլ ամենայն երախտաւորս իմ եւ զբարերարս, եւ դուք յիշեալ լիջիք յանճառ ողորմութիւնս եւ ի գթութիւնս տեառն Աստուծոյ աստ եւ յանանց կեանսն. ամէն:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Փիլոնի երբայեցուց (/// 30)», 1ա՝ «Հ^մ 299/2595, ՌՄԼԶ. 1787, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2596

Կ Ա Ն Ո Ն Ք

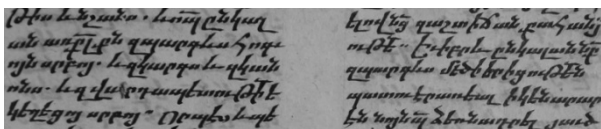
(բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 238: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաբոլք, աստառը ծաղկաթուղք. լուսագլորեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, չգրուած թուղք, մասն կազմաստաթի:

ՉԵՌԱԳԻՐ Ա.

ԺԷ. դար

ԹԵՐԹ՝ 160 (թ. 4-163, գրչի էջակալում՝ 1-91, որ է՝ 4ա-49ա): ՊՐԱԿ՝ Խ-ԾԲX12 (ԾԲ 16): ՆԻԻԹ՝ թուղք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 22,5x17,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (17x11,6): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (մմուշ՝ 4ա): ՏՈՂ՝ 36:

Նմուշ 4ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Լ ու ի ա ն գ ա զ ա ռ ղ՝ բուսական: Զ ա ռ ղ ա զ ի ռ՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն:

ՎԻՉԱԿ՝ բաւարար. թ. 89-121՝ ստ. լս. խոնաւութեան նետեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

4ա-163բ [Կանոնագիր Հայոց]

ՏԵՍ՝ ձեռ. 449, 6ա-163բ: Յանկ/չիք: Շարագրութիւն կանոնաց... /չիք: 1/4ա-12բ: 2/12բ-8ա: 3/18ա-20բ: 4/20բ-6ա: 5/26ա-9ա: 6/29ա-31ա: 7/31ա-3ա: 8/33ա-5բ: 9/35բ-40ա: 10/40ա-3ա: 11/43ա-4բ: 12/44բ-9ա: 13/49ա-50ա: 14/50ա-1ա: 15/51ա-9բ: 16/59բ-60ա: ա/60ա-5ա: բ/65աբ: 17/65բ-78ա: 18/78ա-87ա: 19/87բ-8բ: 20/88բ-92բ: 21/92բ-4ա: 22/94ա-5ա: 23/95ա-7ա: 24/97ա-101բ: 25/101բ-4բ: 26/104բ-8ա: 27/ա/108աբ: բ/108բ-9ա: 28/109ա-10բ: 29/110բ-1բ: 30/111բ-2ա: 31/112ա: 32/112ա: 33/112ա-4ա: 34/114ա-7ա: 35/117ա:

9ա: 36/119ա-35բ: 37/135բ-9ա: 38/139ա-42բ: 39/142բ-5բ: 40/145բ-7ա: 41/147ա-8ա: 42/148ա-52ա: 43/152ա-3ա: 44/153աբ: 45/153բ: 46/153բ-6բ: 47/156բ-7ա: 48/157ա: 49/157աբ: 50/157բ: Ունի. 157բ ՄԱ. (51). Սրբոյն Աթնասի Մեծի. Ա. Բան – Արդ, եկալք ի բանն Եսայեայ... (համարակալումն ըստ այգմ խախտուած): 51(=ՄԲ.)/157բ-8ա (խորագիրը տարբեր «Աբրահամոսի ի Դուկայ Աւետարանին մեկնութենէ: Ա. – Թէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր...»): 52 (=ՄԳ.)/158աբ: 53 (=ՄԳ.)/158բ: 54 (=ՄԵ.)/158բ-9ա: 55 (=ՄԶ.)/159ա: 56 (=ՄԷ.)/ա/159աբ: բ/159բ-61ա:

Ձեռագիրն օգտագործուել է քննական բնագրի մէջ՝ Ա խմբի Ա ենթախումբ, տե՛ս Կանոնագիրք Հայոց, հտ. Ա., Բ., աշխ. Վ. Յակոբեանի, Երեւան, 1964, 1971, ձեռ. Ի:

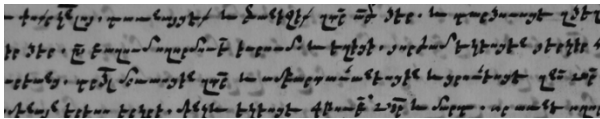
Ունի նաեւ՝

– 161ա-3բ Կանոն տեառն Սիմեոնի Աղուանից կաթողիկոսի, յետ կործանմանն Ներսէսի Աղուանից կաթողիկոսի, որ վասն Քաղկեդոնին խորհելոյ եւ շփոթելոյ զԱղուանի, մերժեցաւ ձաղանօք ընդ ձեռն Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի եւ ժողովոյն Աղուանի – Այս կանոնագրութիւն եղաւ ի Սիմոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ... իսկ բղջախոհութիւն է կամք հեշտութեան մարմնոյ ցանկութիւն:

ՉԵՌԱԳԻՐ Բ

ԺԹ. դար

ԹԵՐԹ՝ 78 (թ. 1-3, 164-238). չգրուած՝ 1ա-3բ, 164աբ, 168աբ, 175աբ, 177բ-238բ: ՊՐԱԿ՝ 3+1-7x12 (1՝ 8, 7՝ 7): ՆԻԻԹ՝ թուղք, լուսադրոյմով՝ «УФНП, 1826»: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 22,5x17,4: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասիւն (17,4x12,3): ԳԻՐ՝ շղագիր (մմուշ՝ 165ա): ՏՈՂ՝ 29-30:

նմուշ 165ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

165ա-77ա Կանոնի յաղագս պսակի, արարեալ

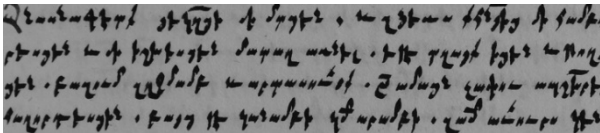
2597

ՅԱԿՈԲ ԱՄԱՍԻԱՅԻ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻԻՆ ԿԱՆՈՆԱՅ

ԼԻՊՄ

ԳԻԹ՝ Յովհաննէս Նոտար: ՍՍԱՅՈՂ՝ Աբրահամ վրդ. Կ. Պոլսեցի:

ԹԵՐԹ՝ 55 (գրչի կշակալում՝ 1-33, որ է՝ Յա-19բ). չգրուած՝ 1ա-2բ, 7բ, 55աբ: ՊՐԱԿ՝ 1-7x8 (1՝ 7): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24,8x18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (18,5x14,5): ԳԻԹ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 10ա): ՏՈՂ՝ 30: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, եզրերը դեղին դրոշմագարդ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստուղթ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կապոյտ ցայտկէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (վրջ.), չգրուած թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ 3 բարձրադիր գլխարկի:

նմուշ 10ա

ՎիճԱԿ բաւարար. կազմը մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Յա-52բ [Յակոբայ Ամասիացոյ Գեորգեան, Հաւանօտութիւն կանոնաց]

ա. Յաբ Կանխաբանութիւն յաղագս օգտութեան կանոնագրոց եւ մանաւանդ հարկատուութեան նորին առ ամենայն հաւատացեալս, եւ առաւել եւս առ քահանայս, եւ առ եպիսկոպոսունս — Օրէնք աստուածային, որ ի մարգարէս եւ յԱւետարանս եւ յառաքեալս... ուրեմն կալարուք զհեղգս խրախոյս ձեզ առ աստուածայինսն վերաթեւել:

բ. 4ա-5ա Աստանօր յայտնին հեղինակի գրոց կանոնաց — Թիւք նոցին կանոնաց... Մխիթարայ Գօշի Դատաստանագրոց ՄԾԱ. կանոնք, յորմէ առաք ինչ ինչ մեկնութիւն յոմանս կանոնս խրթինս եւ զայլս ի վկայութիւն, 1184:

Նշուած են կանոնների հեղինակների անունները, կից նրանց ապրած ժամանակը:

գ. 5ա-6ա Ազդեցութիւն նշանակութեանց անուանց յայբութեանական կարգս, զորս կրեատ եղաք ի լուսանցս — Աբր. - Աբրահամու Մամիկոնէից եպիսկոպոսի... Փլպ. Փիլիպպոսի առաքելոյն:

դ. 8ա-53բ [Համաօտութիւն կանոնաց — Ազատ իրցին եկեղեցականք ի հարկաց, եւ թէ իշխան ոք կամի-

արքոյն Բարսղի եւ Ոսկերեանի — 1. Կանոն է այնոցիկ, որք սրբութեամբ անանին... 35. Որ արար զնա հոգեգաւակ... այլ իւրեանց թոռուքն խնամենան եւ թոռնեայքն (ունի ազգականութեան աղիւսակներ՝ 169ա, 170բ-2ա, 173աբ, 176ա-7ա):

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Կանոնք (5)», 1ա՝ «Հ՞ր 90/2596, ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

ՌՄԿԲ. — 1813

ցի առնուլ զհարկս ինչ ի նոցանէ, զրկեցի յօրհնութենէ] եկեղեցւոյ եւ մի՛ ոք ի քահանայից իշխեսցէ մատուցանել վասն նորա պատարագ... օր շարչարանաց Տեառն զկնի հասարակածին կատարեցի, որ յառաջ քան զհասարակածն կատարեցէ եպիսկոպոս կամ քահանայ լուծցի:

Տէս ձեռ. 2884, 11ա: Կանոնների շարակարգ այբբենական ցանկով լուսանցներում նշելով տուեալ կանոնի համապատասխան աղբիւրը:

ե. 54ա [Ի ՌՃ. (1651) թուին մերոյ Փիլիպպոս կաթողիկոսն Սուրբ] էջմիածնայ եւ Ներսէս կաթողիկոսն Սրսայ, հանդիպեալ միմեանց յԵրուսաղէմ, խորհուրդ արարեալ, ժողով արարին հանդերձ Աստուածատու պատրիարգաւ Երուսաղէմի եւ զայլ եպիսկոպոսունս կոչեալ յայլ զաւառոյ եւ հաստատեցին ժԳ. կանոնս, որք են — Ա. երկու աթոռք էջմիածնայ եւ Ստոյ սէր ունիցին առ միմեանս... ժԳ. երիցունք, որոց վախճանեալ իցէ ամուսին, եթէ իցեն վկայեալ ի պարկեշտութեան եւ իցեն ծեր եւ ունիցին մանկունս սնուցանելոյ, կացցեն յեկեղեցւոջ, ապա թէ ոչ, զնասցեն ի վանս:

զ. 54բ Զեկուցումն ի վերոյ: Յաղագս ինչ ինչ բանից գիտելի է — Յանհմուտ գրչաց ներմուծեալք... Բաւեցեալ սակաւութս, եթէ արժան դատիք, յիշեսջիք զյետնեալս ընդ ծնօղս իմ եւ ընդ համայն ընտանիս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

Եր Որ եմ ամենապատրաստ ընկալուլ եպերանաց գիտնոց եւ առաքիներաց, բայց խթան աքացից խորդացելոց ի խորշս խցից եւ եկեղեցեաց Յակոբ դպիր յԱմասեացի մահտեսի Գեորգեան, ի 25 սեպտեմբերի 1800 եւ ՌՄԽԹ. (1800), յԱմասիա: Իսկ ի թիւ հայոց ՌՄԾԱ. (1802), ի 20 յուլիսի գաղափարեալ յիսկ գաղափարէ ի ձեռն Կարապետ եւեթ շնչին իբր դպրի տիրացու Գեորգեան, ի յօգուտ եւ ի վայելումն իւր եւ համայն իւրայնոց, ի Միջագիւղն մայրաքաղաքի Կոստանդնուպօլսոյ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

6բ Իսկ ի ՌՄԿԲ. (1813) թուականիս մերոյ, յունիսի ժԲ. |7ա| գաղափարեցաւ ի յերրորդ գաղափարէ նախագրեցելոյ, ի վայելումն լնայ սրբոյ անապատի միա-

բան Աբրահամ վարդապետի Կոստանդնուպոլսեցոյ, ձեռամբ Յովհաննէս նուաստ նոտարիս:

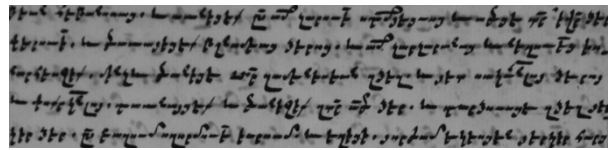
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Կանոնգիրք, ծաղկաբաղ», 1ա՝ «Հ՞ր 92/2597»:

2598

Կ Տ Ա Կ Ե Ր Կ Ո Տ Ա Ս Ա Ն Ն Ա Հ Ա Պ Ե Տ Ա Ց Ն Ի Ս Ր Ա Յ Ե Լ Ի

ՌՄՀԵ. – 1826

ԳՐԻՉ՝ Պետրոս դպիր: Թերթ 29+1 (կրկն՝ թ. 1, գրչի էջակալում՝ ա-ծ., որ է՝ 1գ-25բ). չգրուած՝ 1աբ, 27ա-9բ: ՊՐԱԿ՝ 1+Ա-Գ+Ճ (Գ 5): ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, լուսադրոյնով՝ ոճատուրուած գիւնանշան: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 22,7x17,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (18x13): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 17ա): ՏՈՎ՝ 29: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն լաթ, մէջը եւ փեղկերի հիմնամասը՝ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ: աստաղը թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, չգրուած թուղթ, մասն կազմաստաղի:

նմուշ 17ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կարերը թուլացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1գ-2բ [Ա.] Կտակ Ռուբենի առաջնոյ – Հրաման կտակի Ռուբենի, զոր պատուիրեաց որդւոց իւրոց... ուր էին հարքն իւրեանց, կատարեցաւ կտակն Ռուբենի:

2. 2բ-4ա Բ. Կտակ Շմաւոնի Վասն նախանձու – Հրաման բանից կտակի Շմաւոնի... մինչ յաւուրն ելիցն իւրեանց ի ձեռն Մովսէսի, կատարեցաւ կտակն Շմաւոնի:

3. 4ա-8ա Գ. Կտակ Ղեւեայ Վասն քանանայութեան եւ ամբարտաւանութեան – Հրաման պատասխանուց բանից Ղեւեայ... ի մէջ Աբրահամու, Սահակայ եւ Յակոբայ, կատարեցաւ կտակն Ղեւեայ:

4. 8ա-12ա Դ. Կտակ Յուդայ չորրորդ Վասն արիութեան եւ արծաթափրութեան եւ պոռնկութեան – Հրաման պատասխանուց բանիցն Յուդայի... եւ ննջեաց Յուդա ընդ հարս իւր, կատարեցաւ կտակն Յուդայի:

5. 12ա-3ա Ե. Կտակ Իսաբարայ որդոյ Յակոբայ – Հրաման պատասխանեաց բանից Իսաբարայ... եւ զօրութեամբ ննջեաց քուն յաւիտենական, կատարեցաւ կտակն Իսաբարայ:

6. 13ա-4ա Զ. Կտակ Զաբուղոնի որդոյ Յակոբայ – Հրաման պատասխանեաց բանիցն Զաբուղոնի... եւ թաղեցին զնա ընդ հարս իւր, կատարեցաւ կտակն Զաբուղոնի:

7. 14ա-6ա [Է.] Կտակ Դանայ Վասն ամբարտաւանութեան եւ առելութեան – Հրաման պատասխանեաց Դանայ... ի յերկրէ ժառանգութեան իւրեանց եւ հայրենեաց իւրեանց. կատարեցաւ կտակն Դանայ:

8. 16ա-8ա Ը. Կտակ Նեփթաղիմայ Վասն բնական բարութեան – Հրաման պատասխանեաց կտակի Նեփթաղիմայ... զոր պատուիրեաց նոցա Նեփթաղիմ հայրն իւրեանց. կատարեցաւ կտակն Նեփթաղիմայ:

9. 18ա-9բ Թ. Կտակ Գաղայ Վասն տեսութեան – Հրաման պատասխանեաց կտակի Գաղայ... եւ թաղեցին ի Քերթն. կատարումն կտակացն Գաղայ:

10. 19բ-21ա Ժ. Կտակ Ասերայ Վասն երկրիմութեան եւ առաքինութեան – Հրաման պատասխանեաց կտակի Ասերայ... եւ հանեալ զնա, թաղեցին առ հարս իւր. կատարեցաւ կտակն Ասերայ:

11. 21ա-4բ ԺԱ. Կտակ Յովսեփայ Վասն նախանձու – Հրաման կտակի պատասխանեաց Յովսեփայ... եւ ամենայն եգիպտոս առ սուզ մեծ. կատարումն կտակացն Յովսեփայ:

12. 24բ-6ա ԹԺ. Կտակ Բենիամենի երկոտասաներորդ – Հրաման կտակի Բենիամենի... եւ բնակեցան յեգիպտոս մինչեւ յօր Ելիցն իւրեանց յեգիպտոսէ. կատարումն կտակացն Բենիամենի, վերջ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

26բ Արտահանեալ եղեն Կտակքս յայտքիկ երկոտասան նահապետաց յամի Տեառն 1826, ի ձեռագիր եւ ի մագաղաթեայ յԱստուածաշնչէ միոյ, որ էր հարիւր եօթանասուն եւ հինգ ամա յառաջ գրեալ յընտիր օրինակէ եւ ազնիւ գրով եւ զարմանալի յօրինածով պատկերաց եւ ծաղկանց զարդարեալ, բայց յինչ յինչ տեղիս սղալագիր, ուստի յա[յ]նպիսեաց ըստ կարելոյն եւ ըստ կարի մերում ուղղեցաք, յանձնելով զկատարեալ ուղղութիւնն զգօնութեան կատարելոց. եւ յորոց յանդիպինն ինդրելով յիշել զմեզ ի միտս բարիս՝ օգնել նմա Տեառն յամենայն կարիս, (այլ ձեռքով) ձեռամբ Պետրոս դպրի հանգուցեալ Տերեայ-Ստեփանեան բնիկ Անդրիանուպոլսեցոյ, ի Ֆիլիպպէ քաղաք բնակեալ:

Եթէ այս հաղորդումը ճշգրիտ համարենք, ապա՝ 1826ից 175 տարի առաջը 1651 թուականն է. այս տարում գրուած եւ ժԲ. նահապետաց կտակը պարունակող մեզ յայտնի միակ Աստուածաշունչն է Վատիկանի հայերէն Cod. Borg. Arm. 27 (olim L. II. 28) ձեռագիրը. տե՛ս Codices Armeni bybliothecae Vaticanae Borgiani, Vaticani, Barberiniani, Chisiani, Schedis Frederici Cornwallis Conybeare adhibitis

recensuit Eugenius Tisserant, Bibliothecae Vaticanae scriptor, Romae, Typis Poluglottis Vaticanis, MCMXXVII (1927), էջ 35:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

26բ (1872 թ., շղագիր) Ի գրոց հոգեւոր ծնողին իմոյ Սարգիս պատրիարքի գոլով Կտակ ներքոյ ա-

նուանեալ գիրս, ի յիշատակ հոգւոյ նորին նուիրեցի Մատենադարենի Սրբոյ Էջմիածնի, 1 ապրիլ, 1872, ի Սուրբ Էջմիածին, Գրիգորիս եպիսկոպոս Պարսկաստանի եւ Հնդկաստանի:

ՆՇՈՒՄ 1ա՝ «Հ^մ 99/2598, 1826, Մ. եպս.»:

2599

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵԻԱՅԻ, ԳԻՐՔ ՀԱՐՑՄԱՆՑ

ՌՆԷ. – 1628

գիրք տարեաց ///): ժգ-խա/չիք: Յշտկրն/չիք: Յշտկրն. հարցմանց Գէորգայ/չիք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Աւգնեա՛ Հոգի Աստուած եւ հասո՛ յաւարտումն, սկսիլն ի մէնչ եւ կատարումն ի քէն, Տէ՛ր իմ Յիսուս:

Յա Աւգնականութեամբն Աստուծոյ սկիզբն արաք գրոցս թվին ՌՆԷ. (1628), մարտ ամսոյ Ը., արն շաբաթ, աւգնեա՛ Հոգի Սուրբ:

48ա (ստ. լս.) Ո՛հ, արինակն անհամ, եւ գծաւղս անիմաստ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (1740 թ., բոլորգիր) Դարձեալ յիշեցէք ի սուրբ աղօթս ձեր զպարոն մահտեսի Յակոբն, որ ստացաւ զսա իւր հալաբ արդեանցն եւ ետուր յիշատակ ի տէր Գրիգոր վարդապետին, որ երթայ քարոզէ եւ յիշատակէ զիւր ննչեցեալն: Դարձեալ, ո՛վ հայրք պատուականք, ով որ հանդիպիք սմա, յիշեցէք ի սուրբ աղօթս ձեր զմահտեսի Յակոբն եւ իւր ծնողքն՝ Մնացականն, զԼազարն, Մարիամին, Մարիանոսին, եւ որ առատն է ի տուրս բարեաց, ձեզ եւ մեզ ողորմի, թվին ՌՃՁԹ. (1740):

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 3բ, 33բ, 61բ, 81բ. ութանկիւն՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾՆՈՒՅ / ՄԱՆՈՒԿ»:

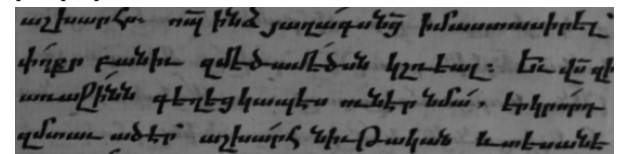
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին՝ «Գրիգորի Տաթեացոյ Հարցմանց գիրք (1.)», պհպ. Աա՛ «Հ^մ 109/2599, ՌՃՁԹ. – 1740, Մ[եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2600

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱԶԻԱՆՁԱՅԻ, ՃԱՌՔ

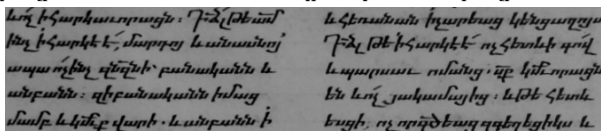
ԺԲ. դար*

կապիւնեով եւ գամերով միջուկը տախտակ. աստուր մուգ կարմիր կտաւ. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 5ա

ԹԵՐԹ՝ 111+1 (կրկն.՝ ք. 37). չգրուած՝ 3բ, 110գդ: ՊՐԱԿ՝ Ա. ժx12 (ժ 4): ՆԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 23,5x16: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ երկպին (17x11): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 6ա): ՏՈՂ՝ 35: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ շագանակագոյն կաշի, մէջք եւ փեղկերի հիմնամասերը՝ կարմիր կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստուղթ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.Բ + Գ.Գ, սպիտակ. չգրուած թուղթ:

Նմուշ 6ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա ի ո Ր ա ն՝ 4ա, 33բ: Ճ ա - կ ա տ ա զ ա Ր դ՝ 1ա, 3ա, 33ա, 61բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր դ՝ բուսական: Չ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ հանգուցագիր, կենդանագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն, վարդագոյն, մանուշակագոյն, նարնջի, սև, ոսկի:

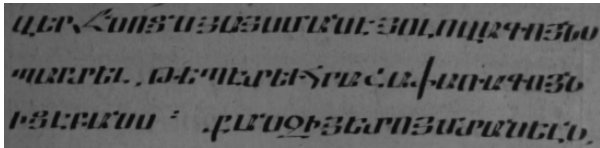
ՎԻՃԱԿ՝ վնասուած. կազմի կաշին մաշուած, Ա. փեղկը ձեռագրից անջատ, աստուղի թուղթը պատռուած, խոնաւորինից գրեթէ բոլոր թերթերն իրար կպած եւ անջատելիս երկփեղկուած, պատռուած, պատռուած-ընկած, խոնաւորեան եւ բորբոսի հետեւ, մասամբ ցեղակեւ. բնագրի զգալի մասն անընթեռնելի:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-110ա [Գրիգորի Տաթեացոյ Գիրք հարցմանց]

Տե՛ս ձեռ. 921, 3ա-367ա: [Յանկ]/1ա: Յոչբն/1բ-2բ: 1. [Յանկ առաջին հատորի]/3ա: ա/4ա-12ա: ք/12ա-3ա: զ/13բ-31բ: զ/31բ-2բ: 2. [Յանկ երկրորդ հատորի]/33աբ: Նխդր./33բ-5բ: Ե/36ա-41ա: զ/41ա-7ա: Ե/47ա-61ա: 3. [Յանկ երրորդ հատորի]/61բ: ը/62ա-72ա (անխորագիր): ք/72ա-80բ: 4. [Յանկ չորրորդ հատորի]/80բ-1ա: ժ/81ա-9բ: ժա/89բ-92բ: ժք/92բ-8բ: ժզ/98բ-106ա: ժղ/106ա-108բ: 5. [Յանկ հինգերորդ հատորի]/108բ-9ա: ժա/109ա-10ա (վերջը թափուած՝ չորրորդ այլ եւ

ՍՏԱՅՈՂ՝ Գրիգորիս Գ. կթղ.: ԹԵՐԹ՝ 256+1-1 (կրկն.՝ ք. 1, թիչք՝ 140-2). չգրուած՝ 1աբ, 256աբ: ՊՐԱԿ՝ 1-32x8 (17, 31՝ 7)+2: ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամանիկ (ք. 1-15, 254-6՝ 1677բ.): ՄԵՄՈՒԹԻՆ՝ 25,5x18,5 (ք. 16-253), 25x17 (ք. 1-15, 254-6): ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին՝ ք. 16-253 (17x10,5), ք. 1-15, 254-6 (17x11): ԳԻՐ՝ ուղղագիծ երկարագիր՝ ք. 16-253 (նմուշ՝ 47ա), բոլորգիր՝ ք. 1-15, 254-6 (նմուշ՝ 5ա): ՏՈՂ՝ 20 (ք. 16-253), 25-6 (ք. 1-15, 254-6): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ շագանակագոյն կաշի, դռնակով,

Նմուշ 47ա

* Ձեռագիրը գրուած է ԺԲ. դ.ում, 1677 թ. Ամբոբոյ վանքում պակասը յազմել եւ նորոգել է տուել Վարդան վարդապետ Բաղիշեցիին, տն՝ 255բ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ու ր ա ն՝ 26բ, 83բ, 116բ, 133ա, 181բ, 221բ, 241ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1գ: Բ ա ժ ա – ն ա գ ա ր դ՝ 105բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ձ ա ր – դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, սեւ, սպիտակ, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթէոսի, ԻԷ. 58 – ԻԸ. 2: Ժ. դ.: Ա + Բ, ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումով: Մագաղաթ, 24,5x17, երկսին (17x14), բոլորգիծ երկարագիր (նմուշ՝ Բա), տող՝ 11+8: Կարդալ՝ Աա, Բբ, Աբ, Բա՝ «[Սա] մատուցեալ առ Պիղատոս... եւ նստէր ի վերայ [նորա]»:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, դոնակը կծկուած, կապիչներէից մէկն ընկած, թ. 1-15՝ եզրերը մկնակեւ, թ. 132ի ստորին կէտը պատուած-հանած, թ. 189-253ին խոնատութեան հետեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1գ-255բ [Գրիգորի Աստուածաբանի Նագիան-գացոյ ճառք]

ա. 1գ-10բ Ա. Գրիգորի Աստուածաբանի Ազիազու եպիսկոպոսի ասացեալ Ի յայտնութիւն Տեառն – Քրիստոս ծնեալ լինի... որքան հասանելի է կապելոցս մարմնով ի Քրիստոս Յիսուս... այժմ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

բ. 10բ-26ա Բ. Նորին Գորիգորի Աստուածաբանի Ի յայտնութիւն Տեառն – Դարձեալ իմ Յիսուս եւ դարձեալ խորհուրդ... որոց այժմ չափաւորապէս ընկալեալ եղեւ մի ճառագայթն ի միոջէ աստուածութենէն ի Քրիստոս Յիսուս, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

գ. 26բ-78բ Գ. Նորին Ի մըկրտութիւնն – Երէկ զպայծառ լուսաւորութեանցն զար տանեցաք... ի նոյն ինքն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

դ. 79բ-83ա Դ. Ի մկրտութիւնն նորին ի Պաւա եւ ի հեղգութիւնն – Յարութեան ար եւ սկիզբն աշոճակ... եւ որ անդ են հանգիստքն, որում փառք եւ զաւրուութիւն յաւիտեանս. ամէն:

ե. 83բ-105բ Ե. Ի Պաւա եւ յամելն նորին ի սուրբ Պաւա – Ի պահու իմում կացից... ով Հայր եւ Բան եւ Հոգի Սուրբ, վասն զի քեզ ամենայն փառք եւ պատիւ եւ զաւրուութիւն յաւիտեանս. ամէն:

զ. 105բ-16ա Զ. Ի յամենասուրբ Պաւա Աստուծոյ մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. նորին խաւս ի նոր կիրակէն, ի Կեսարիա, ի Կապովտկացոց, ի կատարման յիշատակի սրբոյ վկային Մամայ, քանզի ի նորում կիրակէին կատարի միշտ ի Կեսարացոց փառքին – Նաակատիք պատուեցին հին արէնք... յուրարկեալք լիցուք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում... ի փառս Աստուծոյ Հայր. ամէն:

է. 116բ-32բ է. Ի նոր կիրակէն եւ ի նաակատիս նորին ի Պենտակոստէն եւ ի Հոգին – Յաղագս տանինս դուզնաբեայ իմաստասիրեսցուք... ի ճշմարիտ ապրեցելոցն տան եւ ցնծութիւն/// (վերջը թափուած):

ը. 133ա-58բ Ը. Նորին Գրիգորի Նագա[ն]գացոյ ի Ժողովողն – Այսպէս ասէ Սողովմովն... ըստ գործոց բարեաց համանգամայն եւ վատթարաց, ի Ժողովողն:

թ. 159ա-81ա Թ. Նորին ի հայրն իւր, լոնայ եւ սգացեալ վասն հատուածոյ կարկտին – Ընդէ՞ր լուծանէք զկարգ գովելի... որ ընծայես զմեզ եւ զմերսն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք եւ զաւրուութիւն յաւիտեանս. ամէն:

ժ. 181բ-220բ Ժ. Առ հայրն իւր լոնայ եւ սգացեալ յաղագս հարուածոց կարկտին. նորին յաղագս աղփատասիրութեան – Արք եղբարք եւ աղքատակիցք... ընկալցին զմեզ ի յաւիտենական խորանս ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժա. 221բ-40բ ԺԱ. Նորին ի Կիւպրիանոս յեպիսկոպոս եւ ի վկայ յանդաստանէ եկեալ յետ միոյ ատուր յիշատակին – Փոքր ինչ եւ Կիւպրիանոս զերծանէր ի մէնջ... որում եւ հաղորդեսցուք կատարելապէս ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժբ. 241ա-55բ ԺԲ. Նորին Գրիգորի ի Մակարէացի վկայան – Զի՞նչ եւ Մակարէացիք... խոստովանելով եւ խոստովանեցի, փառաւորեալ եւ փառաւորեսցի, որում փառք եւ զօրութիւն յաւիտեանս. ամէն:

Հմմտ. ձեռ. 946, 1ա-305բ: Նագիանգացու ճառերի մասին տես Կ. Մուրադեան, Գրիգոր Նագիանգացին հայ մատենագրութեան մէջ, Երեւան, 1983:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

26ա (ստացողի) Զստացաւզ գրոցս զտէր Գրիգորէս Հայոց կաթողիկոս յիշեսջիք ի Քրիստոս Յիսուս (նման՝ 79ա, 83ա, 105բ, 116ա, 158բ, 181ա, 221ա, 240բ (այս էջի յիշում «Գրիգորիս» բառը դարձուած «Գորգ»):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

255բ (ստացողի) Զստացող մատենիս զհեղահոգի եւ զպատուական քաջ բարունին՝ զՎարդան վարդապետն աղաչեմ յիշել ի Տէր, որ ետ վերստին նորոգել զսա եւ զպակասն ընոյ եւ եզ յիշատակ ի դուռն Ամիրճորու Սուրբ Յովանիսին ի փրկութիւն հոգոյ իւրոյ եւ լընթերցումն հոգեւոր որոց Աբրահամ վարդապետին եւ այլոց աշակերտացն, ի թվին ՌձԻԶ. (1677), յիշեցէք ի Քրիստոս Աստուածն. ամէն:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա. բոլորակ մէջտեղում թագապսակ զինանշան՝ “Πεφ. Αχαλυβιχσκoй гρaδσκοϋ πολιτιϋι”:

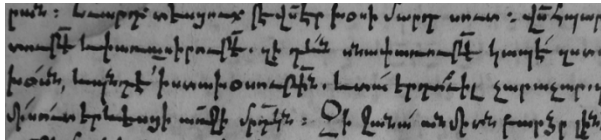
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին «Գրիգորի Աստուածաբանի ճառընտիր», 1ա՝ «Հ^մ 124/2600, Հ^ն 182/3, ԺԲ. Մ[եւրոյ] եպ[իսկոպոս]»:

2601

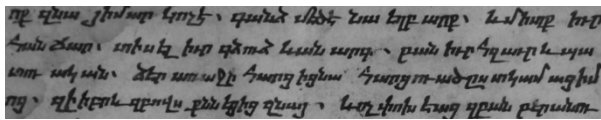
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԳ., ԺԷ. դարեր

ԳրիՉ՝ Հերով (Ա. 30ա-197բ), Բարաղամ (Բ. 3ա-29բ): Թերթ՝ 197: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԶx8 (Ա՝ 12, Գ, Ե՝ չիք, Զ՝ 9, ԺԶ՝ 10, ԻԶ՝ 6): Նեիթ՝ թուրք, լուսագծերով (թ. 3-29): ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 24,8x17: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (20x13,7): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (30ա-197բ, 3աբ. նմուշ՝ 33ա), նոտրգիր (3բ-29բ. նմուշ՝ 15ա): ՏՈՂ՝ 27 (3ա-29բ), 30 (30-197բ): ԿԱԶՄ՝ ԺԹ. դարի, դրոշմագարդ կաշի, Ա. փեղկին պղնձե՝ գամեր, միջուկը տախտակ, մէջքը՝ կարմիր կաշի, յետագայ նոտրգամբ (տե՛ս Վիճակ). աստուոր սպիտակ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, սպիտակ, չգրուած թուղթ, մաս կազմաստառի:

Նմուշ 15ա

Նմուշ 33ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 3ա: Զ ա ր - դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր 3ա: Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ, կարմիր. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաարար. կազմը ԺԹ. դ. նոտրգուած ծաղկաթղթով եւ կարմիր կաշուով, Ա. փեղկին պահպանուած պղնձե՝ 3 գամերը, ծաղկաթուղթը մաշուած, Բ. փեղկինը՝ մասամբ թափուած, տախտակը տեղ-տեղ տեսանելի, լուսանցակողերը՝ սեւագած, գունաթափ, Գ., Ե. պրակները՝ չիք, թ. 4-11, 30, 144՝ հիմնից մասամբ պղկուած, թ. 151՝ ստորին եզրերը վնասուած, ընկած են եղել սկզբի եւ վերջի ԺԳ. դ. գաշտեան թերթերը, Բարաղամ գրիչը վերականգնել է միայն սկզբի ընկած թերթերի բնագիրը. թերթերին խոնաւութեան եւ զամազան հետեւեւ, թ. 192-7՝ մասամբ բամբակակալած, թ. 192-3, 195-7՝ ցեցի անցեւեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-29բ [Յովհաննու Երզնկացոյ Խրատ հասարակաց ֆրիստոնէից]

Տե՛ս ձեռ. 228, 71ա-108բ: Նիւ/3ա-4ա: ա/4ա-6ա: բ/6ա-8ա: գ/8ա-9ա: դ/9ա-11բ: ե/11բ-2բ: զ/12բ-3բ: յ/13բ-4ա: լ/14ա-5ա: թ/15ա-6բ: ժ/16բ-8ա: ժա/18ա-9բ: ժբ/19բ-22ա: ժգ/22ա-3բ: ժդ/23բ-4բ: ժե/24բ-6ա: ժզ/26ա-7ա: ժվ/27աբ: ժը/27բ-8ա: ժթ/28ա-9ա:

Բ. 29բ-197բ [Ճառք, Վարք, Զրոյցք]

ա. 29բ-37բ [Երանելոյ Եփրեմի ասացեալ Յաղագս Նունիացոց – Ահա հրաման հասեալ առ մարգարէն Յոնան... Ասասցուք ամենեքեան արհնութին Հաւր, արհնութին Որդոյ, արհնութին Հոգոյն Սրբոյ, Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեան, ա[յ]ժմ եւ միշտ, եւ յաւիտեանս. ամէն:

բ. 37բ-42ա ԺԵ. Վկա[յա]բանութիւն արքայն Սարգսի Զարավարին – Այր մի էր, ուրում անուն էր Սարգսի... Ի

Քրիստոս Յիսուս, Ի Տէր մեր, ուրում վայել է փառք, Իշխանութիւն Հաւր եւ Որդոյ եւ Սուրբ Հոգոյն:

գ. 42ա-4ա ԺԶ. Յոհանու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն [ն]նջեցելոց – Ոչ կամիմ, եղբայրք, զձեզ տգէտս լինել... Զի եւ հանդերձելոց նորա բարութեանց հասանիցիմք Ի Քրիստոս Յիսուս Ի Տէր մեր, ուրում վ[այել է փառք]:

դ. 44ա-54ա ԺԷ. Բուն Բարիկենդանոյն շաբաթն աւրն յիշատակ հայրապետացն Կոստանդնուպալսի – ԶՔրիստոսի խաղաղութիւնն առբերելով մեր զարինակ բարեպաշտութեան... Որ Ի ժամանակի հնծոց ընդունելոց են Ի Քրիստոս զհաստուցումն հոգով դատաստանաւ եւ հոգով այրման:

ե. 54ա-8ա ԺԸ. Եղիշէի վարդապետի ասացեալ Ի բան Աւետարանիս. Հայր մեր – է պարզ բնութեամբ եւ առաւել ունի զբարձրութիւն... Վասն ամենեցուն եկն Ի թողութիւն մեղաց, ընդ ուրում Հաւր եւ Որդոյ, կենդանարար Սուրբ Հոգոյն վայել է փառք եւ Իշխանութիւն յաւիտեանս]. ամէն:

զ. 58բ-60բ ԺԹ. Յոհանու Ոսկիբերանի՝ Երկրորդ Կիրակէի պահոցն – Առ Ի՛ Սիրեցես զՏէր Աստուած քո... Զամենեսեան զմեզ յանուանէ սիրաց յառաջագոյն եւ Քրիստոսի փառք Ի յաւիտեանս. ամէն:

է. 60բ-4բ Ի. Երկրորդ շաբաթին Կիրակի Երուսաղեմայ հայրապետին – Միածին Որդին եւ Բանն Աստուած... եւ դադարէր հալածումն. եւ ամենեքեան արհնեին զամենասուրբ Երրորդութիւնն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ը. 64բ-9բ ԻԱ. Յոհանու Ոսկիբերանի Յաղագս անառակ ուրոյն – Հանապազ զԱստուծոյ մարդասիրութիւնն պարտիմք քարոզել... Շնորհքս սփռեալ են հոգեւորք պատմուճանին, Հաւր եւ Որդոյ եւ Սուրբ Հոգոյն, ա[յ]ժմ եւ յաւիտեանս]:

թ. 69բ-73ա ԻԲ. Գրիգորի Աստուածաբանի ասացեալ Յաղագս աղբատասիրութեան – Մի՛ պարծեսցի Իմաստունն Իմաստութեամբն իւր... Զի յորժամ աստի վճարիցիմք, ընկալցին զմեզ յերկնից խորանն Ի Քրիստոս Յիսուս, Ի Տէր մեր, ուրում փառք յաւիտեանս:

ժ. 73ա-6բ ԻԳ. Յոհանու Ոսկիբերանին ասացեալ Յաղագս պահոց – Բազում ինչ է, որ կրէ զքրիստոնէութիւն... Որոց լիցի ամենեց[ուն] մեզ հասանել Ի Քրիստոս Յիսուս, Ի Տէր մեր, ուրում վայել է փառք:

ժա. 76բ-83բ ԻԴ. Հինկերորդ կիրակէին. Յոհանու Ոսկիբերանին յԱւետարանի մեկնութիւն – Յայնժամ գնաց Յիսուս, ասէ... եւ սրբեալ ըստ կամաց Ի-

րոց. ընդ այսր ամենայնի գորհասցուք զԱստուծոյ, զի նմա վայել է փառք, իշխանութիւն]:

Ժբ. 83բ-8բ ԻԵ. Յոհաննու Ոսկիբերանին Ի յարութիւն Ղազարու – եւ էր ոմն հիւանդն՝ Ղազար անուն... Զժողովն շարժել կամէին, զի ի մահ մատնեցեն զնա:

Ժգ. 88բ-93բ ԻԶ. Սրբոյն Սահակայ կաթողիկոսի Վանեցու Ի յարն արմաւէնաց – Աւետարեբ եւ տիեզերական տան... եւ Սուրբ Հոգոյն մատակարի եւ պարգեւայքաշխի միշտընջենաւոր ի փառաբանութիւն յաւիտանս. ամէն:

Ժդ. 93բ-6բ ԻԷ. Երկուշաբթի մեծի. Սէւերիանոսի եպիսկոպոսին Ի թգենին, որ ցամաքեցաւ – Ակն տեսանելով ծառ ծաղկզգեստ... որ հաւատովք ծաղկեալ էր. եւ զկանս ամէնեցուն պայծառացուցանել ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, որ է աւրհնեալ:

Ժե. 96բ-8բ ԻԸ. Երեւշաբթու մեծի. Յոհաննու Ոսկիբերանին Ի տասն կուսանս – Յայնժամ նման[ե]ալ լիցի արքայութիւն երկնից տասն կուսանաց... Զի ի մեր փրկութիւն եւ յընկերին ազուտ արկցուք զայն ի կիր:

Ժզ. 98բ-101ա ԻԹ. Զորեւշաբթու մեծի. Յոհաննու Ոսկիբերանին Ի մատնութիւն Տեառն – Յայնժամ չոգաւ մի ոմն յերկուտասանիցն Յուդայ Սկարիովտացի... Որոց լիցի ամենեցուն մեզ վայելալ ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր. վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ յաւիտ[եանս]. ամէն:

Ժկ. 101ա-2բ Լ. Հինգշաբթու մեծի. Զէնովբա եպիսկոպոսի ասացեալ է – Յետ խաւսեալ խաւսելոյն Յուդայի... Աւրհնութիւն Հար, որ առաքեաց զմիածին Որդին ի դատաստան ի փրկութիւն աշխարհի, ա[յ]ժմ եւ յաւիտեան. ամէն]:

Ժլ. 102բ-8բ ԼԱ. Ուրբաթու մեծի. Յոհաննու Ոսկիբերանին ի շարչարանս Տեառն – Զայս իբրեւ ասաց Յիսուս... եւ խաչի եւ մահու անոխակալութեամբ յանձն առ եւ խաչհանուացն հեզութեամբ թողութիւն տայր. դու զիա՛րդ ոչ թողուս ընկերին քո:

Ժո. 108բ-13ա ԼԲ. Եղիշէի վարդապետին ի Թաղումն. Մեծի շաբաթուն: – Եկն, ասէ, Յովսէփ Արեմաթացի... եւ արժանիս արար աւրհնել զտերութիւն Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, ա[յ]ժմ եւ միշտ, յաւիտանս. ամէն:

Ի. 113ա-7բ ԼԳ. Զատկի կիրակէին. ասացեալ Յոհաննու Ոսկիբերանին – Զոգան դարձեալ առ միմ[ե]անս աշակեր[տ]քն... Զբազումք զհատուցումն բար[ե]աց առցուք յԱստուծոյ շնորհաւք Հար եւ Որդոյ եւ Սուրբ Հոգոյն:

Իա. 117բ-23ա ԼԴ. Գրիգորի Աստուածաբանին Ի Նոր կիրակէ Զատկին – Նաւակատիք պատուեսցին հին աւրինաւքն... եւ հանդերձեալ բար[ե]ացն հասցուք ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր, ուրում Հար եւ Հոգոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ:

Իբ. 123ա-30ա ԼԸ. Դ[ի]ոնեսիոսի Արիսպաքացու եպիսկոպոսի ի փոխումն Աստուածածնին – Սուրբ կոյսն Մարիամ Աստուածածինն էր յերուսաղէմ... յաւարկեալ լիցուք ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, ուրում ամենայն փառք, պատիւ եւ զաւրութիւն, հանդերձ Սուրբ Հոգովս. ամէն:

Իգ. 130ա-2ա ԼՅ. Եպիփանու Կիպրացու ասացեալ է Յար համբարձման Տեառն – Արդ, միայն շաբաթ ցուցանէ... եւ նստաւ ընդ աշմէ մեծութեան ի բարձունս եւ զճառագայթս աստուածութեանն շնորհաց ամենեցուն, ուրում փառք յաւիտեանս. [ամէն]:

Իդ. 132ա-3բ ԼԶ. Գրիգորի Լուսաւորչին ասացեալ Յար պենդեկոստ[ե]ին – եւ ի կատարել աւուրցն... Զանգրուական զկանսն միասնական վայելեցուցանել, փառք Աստուծոյ:

Իե. 133բ-8բ ԼԷ. Վարդեվաթին. Յոհաննու Ոսկիբերանին ի Մատթեոսի Աւետարանի մեկնութիւն – Ամէն, ամէն ձեզ, զի են ոմանք... Զոր բարի հայրն իւր ուրախ առնէ ի սէր փեսային յանսպառ եւ յանվաղջան ուրախութիւնն:

Գրչի ձեռքով արուած գլխակարգութեամբ «ԼԸ.» գլուխը որուած է «ԼԳ.»ից յետոյ:

Իզ. 138բ-43ա ԼԹ. Սուրբ առաքելոյն Թումայի, որ վկայեաց ի Հնդկիկս: Յիշա՛ ի Տէր – Մտեալ երանելոյն Թումայի առաքելոյն... եւ ժողովեր անդ բազմութիւն հաւատացելոցն՝ փառաւորելով զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, այժմ եւ միշտ:

Իկ. 143ա-5բ Խ. Յոհաննու Ոսկիբերանին ի գլխատման Յովանու Մկր[տ]չին – Յայն[մ] ժամանակի լուսա Հերովդէս... Այլ աշխարհել առաւել զյանցուցեալսն, քան եթէ անիծանել:

Իլ. 146ա-7բ ԽԱ. Պատմութիւն գլ[խ]ոյն Յովանու Մկրտչին, թէ որպէս բերաւ յԱմասիայ – Երկու ոմանք յարեւելից կուսէ... իբրեւ զառաջինն Աստուծոյ, որ զսուրբս իւր փառաւորէ, փառք յաւիտեանս. ամէն:

Իթ. 148ա-51ա ԽԲ. Կարգաւորութիւնք եկեղեցու եւ պատմութիւնք նորին – Երանելին Պողոս գրէ Հերա[յե]ցոց այ[ս]պէս ասելով... վասն այսորիկ զնոյն դասակցութիւն ցուցանէ մեզ Տէր գթութեամբ, մարդասիրութեամբ իւրով:

Ձեռ. 993, 618ա՝ լուսանցում այս բնագիրը վերագրուած է Յովհան Օձնեցուն:

Լ. 151ա-3բ ԽԳ. Կիւրդի եպիսկոպոսին ասացեալ ի Զարչ[ար]անս եւ ի խաչն Տեառն – Յորժամ զանազան թատերս մոլորութեանց... իբրեւ անդեն իսկ ի սմա տեսանելով զՈրդին Աստուծոյ՝ փառաւորելով ընդ Հար եւ Սուրբ Հոգոյն:

Լա. 153բ-5ա ԽԴ. Պատմութիւն խաչին, որ տարան ի Յերուսաղէմայ ի Սընդնպալիս եւ այս է – Ի ժամանակին, յուրում թագաւոր[ե]աց Պարսից Խոս-

րով... Եւ տաւն մեծ կատարէին զարս զայս, որ ար ԺԳ. էր սեպտեմբերի ամսոյ, ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեան. ամէն:

լբ. 155աբ ԽԵ. Գիւտ սուրբ խաչին, զոր գաւաղշխու Հեղին՝ մայր Կոստանդիանոսի – Յամի եւթնեւտասն ամի թագաւորութեան Կոստանդիանոսի... Առաքել զմայր իւր յարեւելս, միանգամայն զարաւք բագմաւք՝ խնդրել զխաչն Քրիստոսի եւ շինել տեղի:

լգ. 155բ-9ա ԽԶ. Գիւտ խաչին յԵրուսաղէմ, ի ձեռն Կուրղի հայրապետին – եւ եղև այնուհետեւ ի ժամանակին յայնմիկ թագաւորելոյ Կոստանդիանոսի... Ձի որք յիշեն զսուրբ խաչն, հասցեն Մարիամ մասինն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, ուրում վայել է [փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ]:

լդ. 159ա-71բ ԽԷ. Պատմութիւն Յակոբա Մեծբնա հայրապետին եւ Մարոգէի միակեցին – Մովսէս աստուածային արինաղիրն... Ձի աղաւթիւք նոցա ի սատարութիւն եւ ամենայն հաւատացելոց ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, ուրում վայել է [փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ]:

լե. 172ա-8ա ԽԸ. Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն Փիլիպոսի, թէ որպէս կատարեցաւ – Մինչդեռ էին սուրբ առաքելքն Փիլիպոս եւ Բարդուղիմէոս... Եւ բանն Աստուծոյ աճէր եւ բազմանայր՝ ըստ քարոզութեան առաքելոցն:

լզ. 178ա-85բ ԽԹ. Պատմութիւն Անդրէի առաքելոյ եւ սփանչել[ե]աց ի յերկիրն մարդակերաց – Յետ համաբառնեալոյն Տեառն յերկինս... Ձի նմ վայել է փառք եւ պատիւ, այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

լէ. 185բ-94ա Մ. Պատմութիւն Անդրէի սուրբ առաքելոյ, որ ի պարտեզ եղեղացոց (= Սպարտէ Ելլադացոց) վկայեաց – Ես, եղբայրք, առաքեցայ ի Տեառնէ... Եւ զի բացցէ Յիսուս զամենեցունց զականջս՝ առ ի լսել եւ յընդունել զշնորհս պարգեւաց նորայ յաւիտանս յաւիտենից. ամէն:

լը. 194ա-7բ ՄԱ. Պատմութիւն Բարդուղիմ[ե]ոսի առաքելոյն եւ վկայ[յ]ութիւն նորայ – Բարդուղիմ[ե]ոս գլխաւոր սրբոց առաքելոց... Եւ խնդրէին ի սուրբ առաքելոյն գտանել թողութիւն մեղաց եւ խնդրել զգթութիւն Աստուծոյ (այսչափ):

Վերջը թերի՝ թերթերն ընկած լինելու պատճառով:

Գ. 1ա Յաւելագրութիւն ԺԹ. դ.ի՝ Պարսկերէն բէյթ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

- 1. 145բ (Հեթում գրչի) Բարէխաւսութեամբ մկրտչին քո, Քրիստոս Աստուած, ողորմ[ե]ա՛յ զձողիս Հեթմոյ:
- 147բ Ողորմ[ե]ա՛յ, Աստուած, զձողի սորայ:
- 171բ Քրիստոս Աստուած, բարեխաւսութեամբ սրբոյն Յակոբ[այ] եւ Մարոգէին ողորմ[ե]ա՛յ Հեթմոյ:
- 178ա Ձգձողս յիշ[ե]ա՛:

2. 19բ (Բարաղամ գրչի) Ձանպիտանս յամենայնի զԲարաղամ գձող սորին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 132բ (1587 թ., անարուեստ բոլորգիր) Ես՝ Յովէս եպիսկոպոսս ի յՈւրֆայ, նվիրակեցի թվին ՌԷԶ. (1587), մեհեկի Ե.:

2. 183բ (ԺԶ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Ձգձող գրոցս յիշեցէք ի մաքրայփալ աղաւթս ձեր, ով ընթերձողք սուրբ:

3. 1ա (1728 թ., անարուեստ բոլորգիր) Յիսուս Քրիստոսի ծառայ տէր Բարսեղ, Պետրոս. թվին ՌՃՀԷ. (1728), Պողոս, թվին ՌՃՀԸ. (1729):

4. 2ա (1731 թ., անարուեստ նոտրգիր) Յիշատակ է սուրբ գիրքս տէր Բարսեղ քահանային եւ իւր ծնողացն Պօղոսին եւ Հովփսիմին, Սիմոնին, տէր Թորոսին եւ Սիմէոն վարդապետին եւ ամենայն արեւարու մերձաւորացն: Կարգացողացն Աստուած ողորմեսցի. ամէն: Գրեցաւ ՌՃՁ. (1731) թվոջ, ապրիլէ ամսոյն Բ, ձեռամբ Սահակ վարդապետէ, որ է երկրէն Ըորջտունի:

2ա (ԺԸ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Յիշատակ է սուրբ գիրքս ըստէ (Ըստէփանէ՞) Բարսեղ քահանային եւ իւր ծնողոցացին՝ Պօղոսին, Հովփսիմին, Սիմոնին, տէր Թորոսին, Սիմէոնին վարդապետին եւ ամենայն արեւանավոր մերձավորաց: Կարգացողաց Աստուած ողորմիցի. ամէն: Գրեցաւ թիվ ՌՃ./// (ընշած երկու տառ): Ես գրեցի՝ Ըստէփանէ, եմ վարպետս Օհանէսի կշտին:

5. 1ա (ԺԹ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ ըՍտէփանէս, Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Յարօն:

6. 3ա (1848 թ., շղագիր) Ի 1848ի, 11 նոյ[եմբեր]ին յիշատակ ետ զայս գիրք Սանահնու նորակառոյց ուսումնարանին Աղապարոն Գէորգն (՞): Ի յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ զաւակաց:

7. 1ա (1857 թ., շղագիր) Ընթերցայ 1857 ամի, 20էն մայիսի ց15ն յունիսի: Աւետիք Սիւսկին (= Սիւսեցի՞):

8. 1բ (ԺԹ դ., շղագիր) Յարութիւն վարդապետ Աղանեան:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Տբ ութանկիւն շրջանակ, բուսական ոճաւորմամբ, սեւ թանաքով «Յիսուսի ծառայ Միքայէլ»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ 1ա արգդ, 1բ՝ (նոտրգիր) «Ասլան գաւլընէ, Պօղոս Պետրոս, դատաստանաօդ, Այբըն ասէ օրինակ այ ուսուցանէ մեզ համարձակ մանուկդ: Մեզ բարեխօս լերո՛ւք սիրով առ տէր Յիսուս, աղէրսելով ի փորձանաց զմեզ փրկելով, յանշէջ հրոյն ազատելով»: 2ա՝ (նոտրգիր) «Ճառընտիր, ա բ գ... եւ օ ֆ եւ Աստուած, ձեռամբաւ, յիշատակ է տէր սուրբ գիրք»,

2բ «աբբբ, ֆֆֆ, դատաստանար, դատաստանար, ճառ գանազան ասացեալ նախահարց, ճառընտիր գիրք», 8բ՝ ԱԲԳԳ: 106բ (բոլորգիր, 132բ եւ 183բ յետագայ յիշատակագրութեան գրչութեամբ) «Այսպիսի անճառ լուան ծագում ի փրկութեան»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 2բ բուսական 4 զարդանախշ:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. փեղկի կազմաստառին՝ «Սարգիս Զալա-լեան, Հ^մ 21», Աս՝ «Հ^մ 126/2601. Սոյն ձեռագիրը համապատասխանում է Գէորգեան հաւաքածուի Հ^մ 126ին եւ ոչ Հ^մ 125ին: Գէորգեան Հ^մ 125ը համապատասխանում է մեր Մատենադարանի Հ^մ 7314 ձեռագրին»: «ՌԼԶ.-ից առաջ, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2602

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԳ. դար

Տէս Ներսէս Ակինեան, Ներսէս Լամբրոնացի, Վիեննա, 1956, էջ 142-8:

Բ. 213բ-33բ **Խաւաթ Եւրոզինէսի*** (= Որոզինէսի), Յերգու երգոցին մեկնութիւն – Հարսնն ասէ. Համբուրեցէ զիս ի համբուրից բերանոյ իւրոյ... զի ամենայն նմա զիւրին է որպէս եւ կամի. նմա փառք յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն:

* «Եւրոզինէս» բառից յետոյ յետագայ գրչութեամբ, սեւ թանաքով աւելացուած է «եւ Ներսեսի»:

Գ. 306բ-58բ Մեկնութիւն երգ երգոցի հոգեխառն իմաստապատում առնն Սողոմոնի, որդոյ Դաւթի, արփայի Իսրայէլի, զոր արարեալ է տեառն Գրիգորի ներանձնաւոր քահանայի [Նարեկացոյ], հոգեւոր վարժապետի որդոյ տեառն Խոսրովա, զոր քրիստոսասէր արփայն Հայոց Գուրգէն սակս իւրոյ աստուածեկեղորսեանն եւ ընթերցասիրութեանն ցանկացեալ այսմ տառի, մեծաւ աղաչանաւ խնդրեալ ետ մեկնել զառակս փեսայի եւ հարսին, որ բացայայտի մեկնութեամբ ի Քրիստոս եւ յեկեղեցի

Տէս ձեռ. 1104, 48ա-116ա. [Նախերգան]/306բ-10ա: ա/310ա-1բ: բ/311բ-58բ: Յիշ. հեղինակի/358բ (վերջը թափուած «...եւ զայն ամենայն այսպիսեաց բանից տուփականաց եւ սրտից խողտանաց///»):

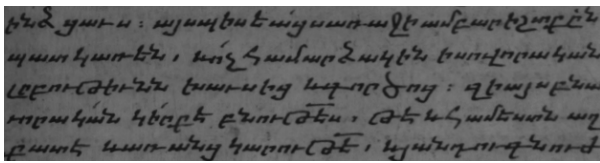
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

1. 149բ (կազմողի, ԺԵ-ԺԶ դդ., անարուեստ նոտրգիր) ՌՎ եղբայր, Դ. Թուխտ շրջես եւ ապա ընթերցի՛ր զկարգ բանիդ: Եւ երբ զայն վճարես, դարձի՛ր զզիմաց Թուխտ շրջես՝ եւ գտանես զկարգն: Եւ յորժամ Բ. Թուխտ վճարես, դարձի՛ր եւ զզիմաց Թուխտ զընթերցի՛ր, զի ի կազմելն շրջունք է եղեալ:

2. Պտուկ-պհպնկ Բա (1632 թ., անարուեստ նոտրգիր) Մեղա Աստուծոյ, յամենայն ժամ: Հաստատեց՝ եց>իր ի Տէր տէր Անդոնն, որ եկաւ քաղաքն Թվականին ՌԶԱ. (1632):

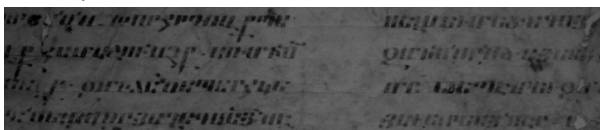
ՆՇՈՒՄ՝ Մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Ներս. Լամ// Մեկնութիւն//», Աս՝ «Հ^մ 140/1602, ԺԳ. դ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», 9բ-10ա, 21բ-2ա, 40բ-1ա, 54բ-5ա, 73բ-4ա, 96բ-7ա, 121բ-2ա, 143բ-4ա՝ «Գրիգոր վարդապետին է»:

ԹԵՐԹ՝ 358: ՊՐԱԿ՝ Ե-ԼԵՒ12 (Ե՝ 8, Ը, ԻԲ, ԼԵ՝ 10, Թ, Ժ, ԺԵ-ԺԸ՝ 11, ԻԶ՝ 14): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ՝ 25x17: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (20,5x12,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 29ա): ՏՈՂ՝ 34, 35: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, մէջը՝ կարմիր կաշի, աստուղթ թուրք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա. + Գ, սպիտակ, չգրուած թուրք, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 29ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – ձառ (՞): ԺԱ. դ.: 2 (Բ-Գ), վերջում, ստացուած մէկ թերթի ընդայնակի ծալումով. եզրահատուած բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ, 24,6x16,8, երկսիւն (24,6x15,5), ուղղագիծ երկարագիր (Բա), տող՝ 15: Կարդալ՝ Բա-Գբ-Բբ-Գա՝ «// է վտանգ վարկս յապաղումն ոչ գմանն զինչ խոնարհեցոյց... Այլեւ այսման սոց// լեաց պտուղ եւ արմատ ա// սա բաւանդակ զբազմա// նկանցն նուիրեա// ով մարց եւ քահանայ//»:

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. Ա. փեղկը մէջից մասամբ անջատուած, մէջի կաշին, ծաղկաթուղթը մաշուած, վնասուած, Ա. եւ Բ. փեղկերի եզրերը վնասուած, սկզբից եւ վերջից թերթեր ընկած, Ա-Գ. պրակներն ընկած, թերթերը մասամբ բամբակակալած, ք. 14-5, 106, 213-4, 245, 258-9, 358՝ հիմքից մասամբ պոկուած, ք. 39-57, 80-110, 205-13, պատառիկ-պահպանակը կծկուած, խոնացած, կեղտոտուած, եզրերը վնասուած, ձեռագրի կարերը թուլացած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին աղտոտուածութեան գանազան հետեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-306բ [Ներսիսի Լամբրոնացոյ Մեկնութիւն բանիցն Սողոմոնի]

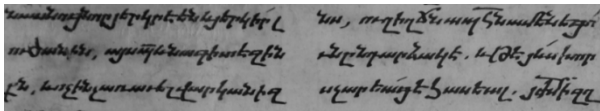
Տէս ձեռ. 1141, 2բ-305բ. Ա/1ա-139բ: Յոջբ./չիբ: 1/1ա-139բ (սկ.՝ «սրբոցն, երկնից երկին, ուր ի պատկեր աստուածութեանն աթոռոյ կայր...», թ. 112-3-ի միջեւ մէկ թերթ ընկած, թերթի): Յիշ. հեղինակի/106ա: Բ/140ա-213բ: Յոջբ./140ա: 1/140ա-213բ: Յիշ. հեղինակի/213աբ: Գ/233բ-306բ: Յոջբ./233բ-4բ: 1/234բ-306բ: Յիշ. հեղինակի/306բ:

2603

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺԳ. դար (1265ից յետոյ)

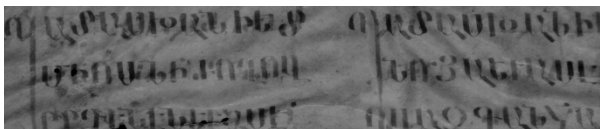
ԳրիՉ՝ Զաւէնս: ՄՏԱՅՈՂ՝ Ստեփանոս, որդի Տարսայիճի: ԹԵՐԹ՝ 342+1 (կրկն.՝ ք. 276). շգրուած՝ 1ք, 343ք: ՊՐԱՎ՝ 1+Ա-ԻԹx12 (Ա, ԻԳ՝ 10, Գ՝ 11, ԻԳ՝ 20, ԻԵ՝ 3): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒ-ԹԻԻՆ՝ 23,7x16,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (20,5x12,5): ԳԻՐ՝ բոլոր-գիր (նմուշ՝ 17ա): ՏՈՂ՝ 31: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ մուգ կարմիր կաշի, դռնակով, երեւական կապիչով եւ գամով, միջուկը տախտակ. աստաղը կապոյտ կտաւ, դռնակինը՝ դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 17ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 2ա: Ճ ա կ ա - տ ա զ ա Ր Պ՝ 49ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր Պ՝ բուսական (2ա): Զ ա Ր Պ ա զ ի Ր՝ թղնագիր (2ա), հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան քառ Մարկոսի, Թ. 8-18: Թ. դ.: Ա+Բ: Ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումով եւ եզրահատումով: Մագաղաթ, 23,2x15, երկսին (17x12,5), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աք), տող՝ 6, 9: Կարդալ՝ Բք-Աա-Բա-Աք. «Բայց յորժամ որդի մարդոյ ի մեռելոց յարիցէ... Ո՛վ ազգ անհաւատ, մինչեւ յե՛րբ իցեմ ընդ ձեզ»:

Նմուշ Աք

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. նախկինում եղել է խիստ փայլալուծ, յետագայում նորոգուել է վնասուած տեղերը նորից եւ գրուել, Ա. փեղկի երեք գամերից մէկը կտորուած, երեք կապիչներից մէկն ընկած, երկրորդը՝ կէսից պոկուած, մէջտեղինը՝ մաշուած, վնասուած, դռնակը վնասուած, մէջի ստորին մասի կաշին մասամբ թափուած, լուսանցակողերը գունաթափ, պատառիկ-պահպանակները կծկուած, խունացած, եզրերը վնասուած, վրան ցեցի անցեալ, պատառիկ-պահպանակ Բք-ին՝ կապիչների արտասպառած հետերը, ք. 1-16, 35-42, 315-42՝ ցեցի անցեալ, ձեռագիրը խոնավութիւն տեսած, թերթերին սնկի եւ աղտոտուածութեան զանազան հետեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-294ք Տեսութիւն Առակաց Սողոմոնի՝ Ներսիսի եպիսկոպոսի Տարսւնի, ի թւականի հայոց ՈՒՁ. (1197) աւարտեալ

Տէ՛ս ձեռ. 1141, 2ք-305ք: Ա/2ա-157ք: Նխ/2ա-48ք: Մեկն/49ա-157ք: Յիշ. հեղինակի/127ք: Բ/158ա-224ա: Յոչք. /158ա: 1/158ա-224ա: Յիշ. հեղինակի/224ա: Գ/224ք-94ք: Յոչք./224ք-5ա: 1/225ա-94ք: Յիշ. հեղինակի/294ք:

Տէ՛ս ներսէս Ակինեան, Ներսէս Լամբրոնացի, Վիեննա, 1956, էջ 142-8:

Բ. 295ա-341ք Հոգիապայծառ սուրբ հաւուն Վարդանա լուսատւ վարդապետի արարեալ՝ Համատաւան մեկնութիւն Երզն երգոյն, պարզ եւ դի[ւ]րահաս. աւգնեա՛ Հոգիոյ Սուրբ

– 295ա-7ա [Յառաջաբանութիւն] – Նմանեցաւ արքաութիւնն երկնից գանձի ծածկելո... եւ եկեղեցոյ հարսնացելո Աստուծոյ, որ ասէ յառաջինս այսպէս:

ա. 297ա-341ա Համբուրեցէ զիս ի համբուրից բերանո իւրոյ... եւ յամենեցուն քեզ շնորհակալութիւն, գոհութիւն, փառք եւ պատիւ եւ արհնութիւն յաւիտենից յաւիտեանս:

325ք Ստ. լսում ուղղանկիւն շրջանակի մէջ գրուած է «Մինչեւ ցալս վայր Գրիգորի Նխասցոյն է»:

– 341աք [Յիշատակարան հեղինակի] – Իսկ դու, եղբայր մեր, մշակող մորենեաց եւ աղտաղտ անբուսաբեր վայրաց, անուշ ճաշակ մեզ յարածամ... եւ ի քեզ եւ ի մեզ, եւ ի մեր երախտաւորս յամենայն, յաւիտեանս եւ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

341ք Ի թուիս ԶԺԳ. (1265) եղև մեկնութիւն Երզոյ երգոյ ի Վարդանա գիտնականի ի տիեզերալոյս եւ յիմաստուն վարդապետէ, յաստուածամերձ սուրբ ուխտս Հաղբատա, ընդ հովանեաւ Սուրբ Նշանիս փրկութեան մերոյ Հար եւ հօ(=աւ)աքողի որբութեանս մերոյ, ի պատրիարգութեան Հաոց տեսուն Կոստանդեայ եւ Հերմո պսակաւորին մերոյ եւ յարհեպիսկոպոսութեան տէր Յովանիսի, զորս խնամեցէ Քրիստոս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

341ք Փառք Սուրբ Երրորդութեանն, համագո միութեանն եւ եռատրոհ անձնաւորութեանն այժմ եւ յանվախճ[ա]ն յաւիտեանս:

157ք Զերջանիկ եւ զհանճարեղ նորընծա սուրբ րաբունին՝ որդի մեծի իշխանին Տարսախիճին զՍտեփանոս՝ զստացիչ սուրբ գանձարանիս յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, եւ զհարագատան իւր՝ զէլիկումն եւ զՓախարաղալայն եւ զՉալալն պահեցէ Քրիստոս ընդ երկայն աւուրս. ամէն:

224ա Ընդ նմին եւ զզառածեալս մեղաւք զանարժան ծրիչս Զաւէնս եւ զձնողսն իմ եւ զամենայն մերձակայսն. ամէն:

294ք Աստանաւոր դարձեալ վերատրեցի գոհութիւն եւ փառք յամենայն եղական բնութեանն՝ եոիցն ի միակ բնութիւն անհատ անշատմանն եւ երբեակ եզակին, որ զիմ ազկազկ եւ փանաքի անպատու[ու]թիւնս արժանացոյց տեսանել զլրումն աստուածախաւս եւ մեղսաքաւիչ լուսաւոր տառիս:

48ք (ստացողի) Տէր աստուած տացէ իմաստութիւն եւ հանճար նորընծա սուրբ րաբունոյն՝ որդո մեծի իշխանին Տարսախիճին Ստեփանոսի եւ թողցէ զ[յ]անցանս մար իմոյ, որ եւ փոխ[եցեալ] ի Քրիստոս:

157բ (ստացողի) Աղաչեմ եւ ես՝ մեղապարտս եւ անարժան փցուն ծրիչս Զաֆնոս, խնդրել թողութիւն մեղաց իմոց:

224ա (ստացողի) Զգեղեցիկ ծաղիկն եկեղեցոյ եւ զբրիստոսապսակ նորընձա սուրբ բաբունին զՍտեփանոս յիշեցէ՛ք առաջի անարիւն զենմանն Քրիստոսի, եւ զծնողսն իւր զիշխանաց իշխանն զՏարսափնն եւ զմեծահաւատ մայր իւր զԱրուզիաթունն. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (1513 թ., անարուեստ բոլորգիր) Ի ԶԿԲ. (1513) թվին [ե]ս՝ Կարապետ սուտանուն աբեղայ եւ սիրայկան եղբայրն մեր տէր Յոհաննէսն, ելաք ի դրանէն Վարագա Սուրբ Նըշանին եւ եկայք ի ծառայութիւնն տիեզերայլոյս վարդապետին Ղուկասի ի Սուրբ Էջմիայծնին եւ զձուակաց գիրքս դաս հրամեաց, եւ Աստուած զինքն խաղաղութեամբ պահէ ըն[դ] երկայն աւուրս. ամէն: Եւ ի հայրապետութեան տեառն Սարգսի, որ բազում երախտիք ունի ի վերայ մեր՝ քան զչափն առաւել. արարիչն Աստուած խաղաղական կենալք պահէ. ամէն:

2. 342ա (1561 թ., անարուեստ նոտրգիր) Զամալն է: Ես՝ Կարապետ եպիսկոպոսս Վարագեցի, եւ իմ ընկերաւքս տէր Յակոբ Արնըշեցին եւ տէր Յակոբ Սաղ-

մոսավանեցիւն ի միասին զգիրքս կարգացինք մաւտ Գրիգոր վարդապետն, զոր Տէր Աստուած փոխարէն զուր երկնից արքայութիւնն պարգեւէ. ամէն: Ի թվականիս հայոց Ռժ. (1561), ի յամսուս Հոռի Գ. յայսմ աւուր ուրախացեալ էինք ընկերքս ի միմիանց. ելաք ի Կարբու եւ գնացաք ի Քանաֆեռ: Խիստ սէր կայ ի մէնջ մեր. Աստուած աջողէ, որ յէս սէրս հաստատ կենանք: Այլ ով զգիրքս կարդա, Աստուած նոցա առաջնորդէ, եւ զմեզ յուր սուրբ յաղաւթքն յիշէ: Ես՝ տէր Բարսէղ, ես՝ տէր Կ[արապետ]:

3. 1ա (ժԼ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Գիրքս Սաղմոսավանիցս է: Մարտիրոս վարդապետս տարայ անամաթ (= ամանաթ) որ գայ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1բ սեւով շրջանակ, մէջը թագապսակ զինանշան, եզրերին՝ “Πεϋ. Αχαμυιχσκου γραδσκου πομπιμα”:

ԳՐԶԱՓՈՂՁ՝ Աա (բոլորգիր). «Որ սիրէ զխրատ ի խաղաղութեան», 1ա՝ «ծասն, անանեաց որոն», 342բ (գրած-շնչած) «ս սուտան, ցաշակերտ»:

ՆՇՈՒՄ՝ Աա՝ «Հ^մ 141/2603», 1ա՝ «ԺԳ., Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս», 1բ՝ «Հ^մ 186/4», կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Ներս. Լամբրոն., Մեկնութիւն առակացն Սողոմոնի (3)»:

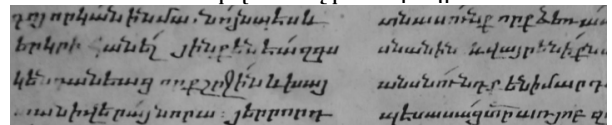
2604

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԱՐՄԵՆԻ ԱՆԱՊՍՏ (Ա.)

ԳՐԻԶ՝ Աւլին (Ա., 37ա-201բ), Յովանէս (Բ., 1բ-36բ, 202ա-22ա): ՍՍԱՅՈՂ՝ Երեմիա (Ա.):

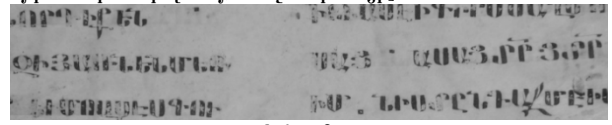
ԹԵՐԹ՝ 222+9 (ենգապատիկ՝ 1ա-1ժ, կրկն՝ ք. 30. ք. 51, ք. 101, ք. 127). չգրուած՝ 1ա-գ: ՊՐԱԿ՝ 6+Ա-ԺԹx12 (Բ՝ 11, ԺԶ՝ 13, ԺԹ՝ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25x17: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (20,5x12,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 17ա): ՏՈՂ՝ 38-39: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստառը կարմիր եւ վարդագոյն մետախ. լուսանցակողերը կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ + ԵԶ՝ դեղնասուն չգրուած թուղք:

Նմուշ 17ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան ըստ Ղուկասու, Ի. 34 – ԻԱ. 6: Թ. դ.: 2՝ Գ-Գ, սկզբում, ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի ծալումով, եզրահատուած, Գբ եւ Դա երեսների թանաֆն ամբողջութեամբ թափուած: Մագաղաթ, 24,7x14,7, երկսիւն (21x11, 21x14,5), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Դբ), տող՝ 8, 10: Կարդալ՝ Գա-Դբ-Գբ-Դա. «[Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս՝ եւ ա]սէ. Որոյիք աշխարհիս այսորիկ... Եկեացեն աւուրք, յորս ոչ թոլոցի այլք քաւ ի քաւի վերայ, որ ոչ փակեացի]»:

Նմուշ Դբ

ԶԵԳ. – 1295, ԶԼ. – 1481

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարա. եղել է խիստ փայլալուծ. Յովհաննէս գրիչը 1481 թ. լրացրել է սկզբի եւ վերջի (1բ-36բ, 202ա-22ա) թերթերը, որոնք, հաւանաբար այդ ժամանակ փայլալուծ կամ թափուած են եղել, պատառիկ-պահպանակները վնասուած, խումացած, ցեցակեր, լուսանցակողերը գունաթափ, ձեռագիրը խոնավութիւն տեսած, թերթերին աղտոտուածութեան զանազան հետքեր. 1964 թ.ին, նորոգուած, վերակազմուած հին ու նոր կաշիների միացումով, հին եւ նոր կազմաստառով:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1թ-186բ [Մեկնութիւն Հնգամատենին՝ արարեալ Վարդանայ վարդապետի Արեւելցոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1139, 2ա-102բ. 1/1թ (խորագիր՝ Նախադրութիւն Մերնորոցն Տեսութեան սրբոյ հարն Վարդանայ առ խնդրաւուն մատենիս): ա/1թ-3բ (խորագիր՝ Ի խնդրոյ տեսան Համազասպայ եւ վարդապետին Գրիգորի Հաւաքումն մեկնութեան սրբոց հայրանց եղիշէի, Յովհաննու եւ զոր տեսանէք յանցնիրսն ի տառապեալ ոգւոյ Վարդանայ): ք/3բ-102բ: 2/102բ-3ա (խորագիր՝ Նախադրութիւն ելից): ա/103աբ (խորագիր՝ Գպրութիւն ելից): ք/103բ-142բ: 3/143ա (խորագիր՝ Ղեւտական դպրութիւն): ա/143բ-53բ: 4/153բ-4ա (խորագիր՝ Թիւք): ա/154ա-62բ: 5/162բ-3ա (խորագիր՝ Երկրորդ Արեւնք): ա/163ա-85բ: Յիշատակարան հեղինակի/185բ-6բ:

Բ. 186բ-7բ [Բառք] – Կողակ – սիւնածեւ... Եւ Լ. լայն, որ է եթանասուն:

Հնգամատենից քաղուած բառերի կամ ձէսերի բացատրութիւններ:

Գ. 188ա [Վասն Յովսէփայ] – Դանիէլի. Իսկ ընդէ՛ր ասէ սաղմոսաւղն, թէ վկայութիւն եդ Աստուած Յովսէփոս... Որպէս եւ Քրիստոս հացին կենաց զամենայն աշխարհի՛ հաւատացելոց դարմանէ եւ կեցողցանէ:

Եգիպտոսում Յովսէփի կատարած գործերի մասին:

Գ. 188բ-222ա Սրբոյն Եփրեմի Մեկնութիւն Շմուէլի
1. 188բ-209ա Գիրք Շմուէլի, որ պատմեն զԵղկանայ եւ զԵրկու կանանց նորա
– 188բ-9ա [Յանկ գրոյս] – Գիրք Շմուէլի... Գրեալ է ի Դպրութեանն Շմուէլի:

ա. 189ա-92բ [Մեկնութիւն Շմուէլի] – Եւ ի սկիզբն բանից իւրոց այսպէս ասաց: |189բ| [Ա. Այր մի] էր յԱրիմաթեմա... Զի հանդերձ առաջնորդութեամբ ժողովրդեանն եղիցի մարգարէ Տեառն:

բ. 192բ-7ա [Բ.] Եւ կարգեցաւ ճակատեցաւ ի մարտ պատերազմի Իսրայէլ... Իսկ իբրեւ անդոյրեցոյց Շաւուղի եւ անց ի նմանէն այսն շար, դարձաւ նա առաջնորդութեամբն Աստուծոյ ի տուն հար իւրոյ:

գ. 197ա-202բ [Գ.] Ի սմին ժամանակի եղեւ մարտ պատերազմի... Որ ոչ մերկեաց [զս]ուսեր իւր ի վերայ պարանոցի արքային:

դ. 202բ [Դ.] Ողբ Դաւթի վասն Շաւուղի եւ Յովնաթանու – Եւ արդ, ողբս առեալ Դաւթի... Վասն զի նոքաք յաղթէին մանկունքն ժողովրդեանն իբրեւ զինուք պատերազմի թշնամեաց իւրեանց:

ե. 202բ-5բ [Ե.] Հա[ր]ց Դաւթի ի Տեառնէ... Եւ չոգաւ Աստուած զԱբիսողոմ, եւ զերեսս արքայի նա ոչ ետես:

զ. 205բ-7բ [Զ.] Անց գնաց Աբիսողոմ ի Քերթն... Եթէ իբրեւ հաշտեցաւ Աստուած ընդ երկրի, թաղեցան ընդ Շաւուղի եւ Յովնաթանու:

է. 207բ-9ա [Ե.] Եւ սկսաւ ասել Դաւթ առաջի Տեառն... Եւ ի ձեռն պատարագացն Դաւթի արգելաւ մահն ի դառնացող ժողովրդենէ անտի: Կատարեցաւ մեկնիչն Թագաւորութիւն Սամուէլի:

2. 209ա-22ա [Եփրեմի Աստուայ] Մեկնիչ Թագաւորութեանն

– 209աբ [Յանկ գրոյս] – Դպրութիւն թագաւորաց գրէ զամս կենաց թագաւորաց... Զայստսիկ եւ որ սոցին նման են, գրեալ են ի նմա:

ա. 209բ-12ա [Ա.] [Մեկնութիւն] – Եւ ի սկիզբն մատենագրութեանն իւրոյ այսպէս ասաց. Եւ արքայն Դաւթ, ասէ, ծերացաւ... Ահա գրեալ են ի դպրութիւն պատգամաց Սողոմոնի, այսինքն՝ ի դպրութիւն առակաց նորա, որ կորեանն հրով:

բ. 212ա-8բ [Բ.] Թագաւորեցուցին ժողովուրդն զՀռոբովամ... Եւ կատարեսցի մարգարէութիւն նշխայի մարգարէի:

գ. 218բ-22ա [Գ.] Յետ այսորիկ թագաւորեցաւ Ախագիա... Եւ [իշ]ոյց ի գերութեան զժողովուրդն յուրաեան: Կատարեցաւ Մեկնութիւն թագաւորութեանն շնորհիւ Աստուծոյ:

Տես Սրբոյն Եփրեմի Մատենագրութիւնք, հտ. առաջին, Վենետիկ, 1836, էջ 351-460:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 162բ (Աւշին գրչի) ԶԵՐԵՄԻԱՅԱ ի Տէր յիշեցէ՛ք, աղաչեմ, եւ զիման ամենայն:

186բ Դարձեալ լիալիր բերանով արհնութիւն Աստուծոյ, որ արժանի արար զիմս անմաքրութիւն պիտականուն Երեմիա հետեւել բանի յանապատիս Արմենի, առ որս Գեորգեայ վարդապետի, ի թուիս հայոց Չե. (1291) եւ զկնի Դ. ամի (1295) լրմանն ցանկացաւ եղեալ նախամարգարէին Մովսէսի մարգարէութեանն Մեկնութեան, զոր արարեալ է սրբոց հարցն աստուածամերձից եւ ի մի ժողովեալ երբերջանիկ վարդապետն Վարդան: Եւ ետու գրել զսա ձեռամբ Աւշնի, ի հայրապետութեանն Հայոց տեառն Գրիգորի, [է]ւ ի թագաւորութեանն Հայոց [Հ]եթմոյ բարեպաշտի: Արդ, [յ]երեսս անկեալ աղաչեմ զամենեսեան, որք հանդիպիք այսմ [գրոյ]ց եւ աւգոսիք կամ արինակէք, վասն սիրոյն Քրիստոսի յիշատակի արժանի արարէ՛ք զանարժանս զԵրեմիա եւ զձնաւղս իմ եւ զամենայն հաւատացեալս ի Քրիստոս եւ յորոց արդ[ե]ա[ն]ց ետու զսա գրել՝ կրկին աղա[չեմ] յիշատակի արժանի առնել եւ մե[ղա]ց թողութիւն հայցել ի Քրիստոսէ:

Նա եւ զսուտանուն գրողակս Աւշնն եւ զձնաւղս իմ եւ իմոցն յիշատակել աղաչեմ, եւ Աստուած, որ առատն է ի տուրս բարեաց, յիշելեացս եւ յիշողացդ առ հասարակ ողորմեսցի. ամէն:

2. 222ա (Յովանէս գրչի) Զսակաւ աշխատողս՝ զժողս զՅովանէս յիշեց[է՛ք] ի Քրիստոս: Ի թվականիս հայոց ԶԼ. (1481):

«ԶԼ.» թուականը հնարաւոր է կարգաւ նաեւ այլ կերպ, որովհետեւ այդ երկու տառերի վերին մասերը հազիւ են երեւում: Այս յիշատակարանին յաջորդում է 2 տողանոց մի այլ յիշատակարան, որը փորձել են ջնջել. դժուար է ասել՝ ու՞րն գրչի գործն է, թէ՛ յետագայի. կարգացում են միայն «Վարդախաթ[ուն] մի լի բեր[ան]» բառերը:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1է (ԺԶ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Ա<ա>յսոքի՛ք այսպէս լուծանի. [յոր]ժամ թագօրն հեռա<ա>նայ յ[Աստուծոյ պ]ատվիրանացն, հրամայէ զն// անդելոցըն գործել զայն, այլ մանժանդ ոչ է պարտ եւ ոչ յանձն առուլ հնազանդ մեռանել: Եւ այս յայտ է ի սրբոց մարտիրոսաց, որք ոչ հնազանդեցան հզօր թագօրաց եւ այն ոչ եղեւ նոցայ մեղադրութիւն, այլ մանժանդ պատիւ եւ երանութիւն, նոյնպէս եւ զամենայն առաջնորդաց անհնազանդութիւն: Յորժամ առաջնորդն հեռանայ յ[Աստուծոյ պատվիրանացն եւ հրամայէ գործել

զանարժանս, ոչ է պարտ հնազանդել հոգեւոր առաջնորդէ, եւ թէ մա[նօանդ] որ եւ քանզի ոմանք ի մերոց ա[ւ] աջ համարեցան զմեզ անհնազանդ լինել եպիսկոպոսիս մերոյ վա[ւ] արկ եղեւ ինձ գրել զայսպիսի[ւ] | 1բ | // որ ես՝ անպիտանս յամենայ[ւ] սոսկանուն ուրեմութան[ւ] ին իմոյ պատշաճօր հնազանդութիւն իմ, զոր ունիմ առ Տէր, արքեպիսկոպոսն ոչինչ առտաքոյ հր[ամ]անաց ի խորհուրդ սուրբ եկեղեցոյ եւ քանզի ոչ է սրբութիւն դորա առաջին եպիսկոպոսին, եւ ոչ ես անպիտանս եմ առաջին կրօնօր, աստ եւ էին այլք յառաջ քան զմեզ, այլ եւ կարծ[ւ] գրով հաստեալ դաշինս ունին ի մէջ իւրեանց եպիսկոպոս եւ քահանայք եւ ժողովուրդք եւ կրօնօրք, որ ի վանօրայս, զոր եւ կարծեմ թէ կամիցի որ լուծանել, ոչ կարէ՛ որ կողմն եւ իցէ: Եւ արդ, եթէ ասիցեմ, թէ այսպէս է աշխարհին Հայրոց յարեւելս, այլ եւ ոչ վայել է այլ աշխարհաց սովորութիւն յայլ աշխարհ՝ առնել, այլ ըստ սովորութեան կցղզոյս եւ ըս[տ] դաշանց, զոր արարեալ են ի մէջ նոցայ եպիսկոպոսք եւ քահանայք[ւ] ք եւ կրօնօրքն նոցն[ւ] մ եւ ես եպիսկոպոս[ւ] այլս[ւ] ապ[ւ] ամ[ւ] մ:

2. 222բ (1576 թ, անարուեստ նոտրգիր) Գարձեալ յիշեսչիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զՍարգիս արեղան, որ ըստացաւ զայս սուրբ գիրքս ի հալալ ընչից իւրոց ի ժ. (10) ոսկի ի Սեբաստիայ եւ իբեր ի վեր յիշատակ իւր եւ ծնաւոց իւրոց հարն՝ Աղանանին, եւ մարն՝ Խելիսաթունին, եղբարցն՝ Ներսիսին եւ Խալիֆին, Էմիսաթին, փոխեցելոյ առ Քրիստոս, եւ Շաղպարին, եւ քվերցն՝ Թուրվանդին եւ Մարգարտին, եւ

քվերորդուն Վարդանէսին եւ մղտեցի Վարդիսաթունն, որ ետուր գրոցս գինն ժ. (10) շահի, եւ հարսնեացն Կուլադին եւ իւր դստերն Ինախին փոխեցեալ առ Քրիստոս: Ոչ ոք չունի հրաման ծախելոյ կամ գրաւելոյ, այլ կարդալոյ եւ արինակելոյ: Եւ ով ոք անդգնի՝ ծախէ կամ գրաւէ, աւձէն մինչեւ ի նեոն անիծեալ լիցի: Եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն: Ի թվին Թ. եւ ի ԻՅ. (1576):

3. 222բ (1643 թ., անարուեստ բոլորգիր) Գարձեալ յիշեսչիք զվերջին ստացող սուրբ տառիս, որ կոչի Մեկնիչ Արարածոց զՄիխայէլ աստուածաբան վարդապետն՝ առաջնորդ Սուրբ Նախայվկային, որ ըստա[ւ] զսայ ի հալալ արդեանց եւ ետ յիշատակ անջնջելի ի դուռն Սրբոյ Նախայվկային թվին ԹԻՂ. (1643) ամին: Ով ոք ծախէ կամ գրաւէ, վերոյգրեալ նզովիցն ներքոյ լիցի: Բայց ընթերցողքն, օրինակողքն եւ օգտողքն եւ որք վայելեն, յիշեսցեն զիս միով Հայր մեղայիւ, հանդերձ ծնողօք իմով, եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ Պտուկ-պահնկ Գբ՝ «աարդարս ունիցիմ զայս ունում ասաց Արիստակէս նկակ եւ Վարդան ասա»: 1գ՝ «աբգգեգէրթէքն»: 1գ՝ «Արարածոց մեկնիչ է»: 1է՝ «Ես՝ յարեւելից որ[ւ] Աստուծոյ ամ[ւ]»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի Ա. փեղկին, Աա, 1ա, 1ե, 1է՝ «2604», Գա՝ «Հմբ 142/2604», Եբ՝ «Վերակազմուած է հին ու նոր կաշիների միացումով, հին եւ նոր կազմաստառով: Գլխ. վերականգնիչ՝ Ա. Խաչատրեան. Երեւան, 1964»:

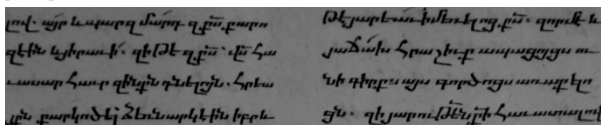
2605

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՈՍԿԵՔԵՐԱՆԻ ԵՒ ԵՓՐԵՄԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԱՄՐԳՈՒՈՒ ՎԱՆՔ (ԲԱՂԷՇ)

ԳՐԻԶ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Բարսեղ:

Թերթ՝ 211+4 (թ. 1ա-1բ՝ չորիցս, կրկն.՝ թ. 69). չգրուած՝ 1ա-գ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ժԸx12 (ժԸ՝ 11): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25x18,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին՝ 25x18,5 (Յա), երկսին (19,5x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 6ա): ՏՈՂ՝ 29: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, երեք գամով եւ մէկ կապիչով, միջուկը տախտակ. աստառը շերտազարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

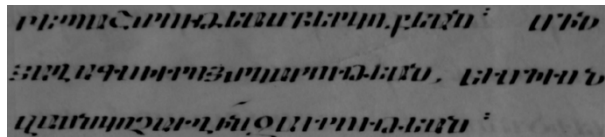
Նմուշ 6ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Դուկաս անտարանի՝ 2բ: Կ ի - ս ա խ ու ռ ա ն՝ 3ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 1է: Լ ու ս ա ն ց ա - գ ա ռ դ՝ բուսական, թոչնային, տանաւ, խաչ, յուշկապարիկ, վարդեակ: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ հանգուցագիր, թոչնագիր: Գ ո յ - ն ե ռ՝ կարմիր:

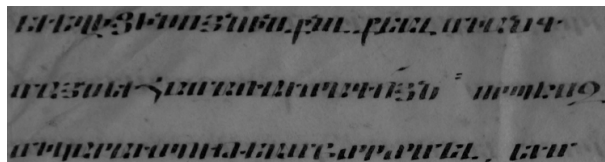
ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՇՊԱՆԱԿ – ճառ ինչ Յաղագս Աստուծոյ: ԱԲ + ԳԻ: ԺԱ. դ.: 2 (ԱԲ) + 2 (ԳԻ)՝ ստացուած երկուսական քերթերի երկայնակի ծալումով, եզրահատուած վերելից (Ա-Բ) եւ ներքեկից

Ռեկ. – 1598

(Գ-Դ): Մագաղաթ, 25x18, միասին (ԱԲ՝ 17,7x12,5, ԳԻ՝ 21x12), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա, Գա), տող 17, 20: Կարդալ՝ Աա-Բբ՝ «Զի ամաչեմ, եթէ շարն կայցէ մնայցէ անխոնարհելի... Երկ խաչակից եղէ Քրիստոսի, այսաւ ընդ նմա փառաւորի: Երկ ընդ նմա մեռայ», Գա-Դբ՝ «Եւ եղիցի նոյն ինքն լիտայ միանգամայն... Զի անցեալ զմայցել խախտեցեալ, որ ոչն թափի»:

Նմուշ Բա

Նմուշ Գա

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւար. կազմի մաշուած, երկու կապիչն ընկած,

պատարիկ-պանպանակները կծկուած, լուսանցակողերը գունաբափ, ք. 17 անցք, ք. 122-3, 133-6, 158-9՝ հիմքից մասամբ պոկուած, ք. 194-211՝ ցեցի անցքեր, հիսմեքի մօտ կեղտոտուած, քերթերին աղտոտուածութեան զանազան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1է-210ա [Յովհաննու Ոսկեբերանի եւ Եփրեմի Մեկնութիւն Գործոց առաւելոց]

Քարգմանիչ եւ համառօտող՝ Կիրակոս Դրազարկեցի:

– 1է-2ա [Գլխացանկ]. Դրօսիւնիմ Բարոյականաց [Հ]մատաւտ մեկնութեանս [Գ]ործոց առաւելոցն – Ա. Թէ ոչ է պարտ յապաղել ի մկրտութիւն... Ծն. Վասն Պաւղոսի առաքելոյ:

Յաբ Առ խնդրաւուն Համառուատիս տէր Յովհաննէս Աբաւեղբայր եւ եպիսկոպոս նահանգաց աստուածապահ դղեկին Մալեւանի եւ մասին ինչ Բարձրբերոյ, եւ նոյն տեսուչ հոչակեալ ի սուրբ ուխտին Գոնեւոյ, եւ առ հանդիպեալսն մատենիս – Ահա, ո՛վ աստուածասէր հայր իմ եւ տէր, հարկեցուցի խնդիրս քո եւ պատկառելի շուք երեսացդ... եւ զփոխարէնն կրկնապատիկ յառատապարգեւ Տեառնէն ընդունել. ամէն:

Համառօտող Կիրակոս Հռետորի առաջաբանն է:

– 4աբ Վասն վերնագրութեան Գործոց առաւելոցն – Արդ, ներելովն Աստուծոյ տեսցուք զվերնագիրս... զի ազնականութեամբն Աստուծոյ ի պատշաճաւորսն մեզ ի փոյթ պնդութեան գործոյ յարեցուց:

ա. 4բ-10բ [Ա.] Ի Գործոց առաւելոցն բուն եւ ընդարձակ մեկնութեանց սրբոցն տեսուն Եփրեմի եւ երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի այս համառուատ շարանիւտեցաւ, որպէս եւ տեսցես առընթեր բանիցն յանցնիր տեղոջ դրոշմեալ զանուանս սրբոցն, հրամանաւ տեսուն Յովհաննիսի աստուածապան ուխտին Գոնեւոյ առաջնորդի – Գործոցս առաքելոց մատենագիր է Դուկաս աւետարանիչ... Թէ ահա ողջացար, այլ մի՛ եւս մեղանչեր:

բ. 10բ-4ա Բ. [Բան]. Իսկ նոքա մատուցեալ հարցանէին... [Գործք առաքելոց, Ա. 6]: [Մեկնութիւն]. Թուի, թէ մի եւ նոյն իցեն հարցումնս այս... զի շար ոչ է էութիւն, այլ բարոյ յաւժարութեան պղերգութիւն:

գ. 14ա-8բ Գ. [Բան]. Յայնժամ դարձան յերուսաղէմ, յանուանեալ լեռնէն Ձիթենեաց [Ա. 12]: [Մեկնութիւն]. Ե՛րբ, յորժամ լուան, թէ դարձեալ գալոց է... այլ նա ոչ եւս ոչ արդեւ փութացեալ լինէր յայս ինչ:

դ. 18բ-22ա Դ. [Բան]. Եւ ի կատարել աւուրցն Պենդակոստէից... [Բ. 1]: [Մեկնութիւն]. Պենդակոստէն ըստ յունաց յիսնեբեակ ասի... որպէս եւ այժմ ի մէջ անցեալ առ խաչեցաւդն հանդիսաբանէ եւ ասէ:

ե. 22ա-5ա [Ե. Բան]. Արք հրէաստանեայք եւ որ բնակեալ էք յերուսաղէմ... [Բ. 14] Ոչ առորս |22բ| [Մեկնութիւն]. Նախարս... նա հրէիցն փութա Պետրոս հասուցանել զբանն յասելն:

զ. 25ա-8ա Զ. [Բան]. Արք իսրայէլացիք, լուարո՛ւք

զբանս զայս [Բ. 22]: [Մեկնութիւն]. Ոչ է փաղաքշանաց հանդարտագոյն խաւեալս... հաւանեցոյց զխստասիրտն, զոր եւ աստ է տեսանել:

է. 28ա-30բ Է. [Բան]. Լուեալ, ասէ, զայս, զղջացան ի սիրտս իւրեանց... Բ. [37]: [Մեկնութիւն]. Յոյժ զաւրաւոր է հեզութիւն, քան զխստութիւն... եւ լո՛ւր ահա որոց ի կարգիս:

ը. 30բ-2բ Ը. [Բան]. Պետրոս եւ Յովհաննէս ելանէին ի տաճարն... [Գ. 1]: [Մեկնութիւն]. Բազում յոյժ երեւի սոցա միաբանութիւն... ի մեծամեծան ելանել, որպէս փոքր կայծակն ի դիզանել փայտից:

թ. 33ա-7բ Թ. [Բան]. Իբրեւ ետես Պետրոս, պատասխանի ետ... [Գ. 12]: [Մեկնութիւն]. Համարձակագոյն, քան զառաջինն է այժմու հրապարակախաւսութիւնս... գոչ երդնուլ, ուստի լինի ոչ բարկանալ:

ժ. 37բ-41ա Ժ. [Բան]. Եւ մինչդեռ խաւեկին նոքա... [Գ. 1-2]: [Մեկնութիւն]. Տէ՛ս, թէ զհարդ յաճախել սքանչելեացն... ո՛չ ապաքէն ծաղու է արժանի:

ժա. 41ա-4ա ԺԱ. [Բան]. Եւ անտի արձակեալք եկին առ իւրեանցսն... [Գ. 23]: [Մեկնութիւն]. Տէ՛ս զցածուն եւ զիմաստասէր բարս առաքելոցն... վասն այնորիկ ի փոքունցն սկսայ ոչ երդնուլ:

ժբ. 44ա-7բ ԺԲ. [Բան]. Յովսէփ, որ կոչեցան Բառնաբաս... [Գ. 36]: [Մեկնութիւն]. Կրկին պիտից սակս ի մէջ բերէ*... եւ խոստացելոց բարեացն ժամանեցուք շնորհաւք կեցուցչին Քրիստոսի աւրհներկոյն յաւիտեանս. ամէն:

* «բերէ» բառի վրայ շնչելու նշան դրած եւ կողքն աւելացրած «ածէ»:

ժգ. 47բ-50բ ԺԳ. [Բան]. Յարուցեալ քահանայապետն եւ ամենայն, որ ընդ նմայ եւ աղանդն սաղուկեցուց... [Ե. 17]: [Մեկնութիւն]. Յարուցեալ, այսինքն՝ շարժեալ նախանձու... ապրեցոյց զնոսա Գամաղիէ:

ժդ. 50բ-4բ ԺԴ. [Բան]. Յարուցեալ, ասէ, ոմն ի մէջ ատենին փարիսեցի... [Ե. 34]: [Մեկնութիւն]. Սա վարդապետն Պաւղոսի է... պսակացն հասանիցեմք շնորհաւքն Քրիստոսի, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ժե. 54բ-8ա ԺԵ. [Բան]. Ստեփաննոս, այլ լի շնորհաւք եւ զաւրութեամբ [Զ. 8]: [Մեկնութիւն]. Տեսանես, զի առ եթանսն նա էր նախապատուեալ... պսակացն հասցուք շնորհաւքն Քրիստոսի, ընդ որում Հաւր եւ Հոգւոյն Սրբոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժզ. 58ա-62բ ԺԶ. [Բան]. Եւ մինչ ոչ գոյր նորա որդի, խօսեցաւ Աստուած այսպէս... [Ե. 5-7]: [Մեկնութիւն]. Հայեա՛ց, թէ քանի՞ ամաւք յառաջ է խոստումն... վասն որոյ եկ առաքելից զբեզ:

ժէ. 62բ-6ա ԺԷ. [Բան]. Զայն Մովսէս, զոր ուրացանն եւ ասեն... [Ե. 35]: [Մեկնութիւն]. Յոյժ միաբանի իրքն Մովսէսի... զսոյն եւ մեր ուղղելով հանդերձելոց բարեացն ի փառս Քրիստոսի, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ժը. 66ա-71բ ժԸ. [Բան]. Եւ լուեալ զայս, զայրանա-
յին ի սիրտս իւրեանց... [Է. 54]: [Մեկնութիւն]. Ահա-
ւասիկ իբրեւ պատճառս իմն առեալ լինէին... զի զթա-
գաւորն երկնից ի ձեռն եկեղեցւոյն ի տուն իւր ընդունի:

ժք. 71բ-6ա ժԹ. [Բան]. Հրեշտակ Տեառն խաւե-
ցաւ առ Փիլիպպոս... [Ը. 26-27]: [Մեկնութիւն]. Ինձ
թուի յառաքելոցն, եւ ոչ յեթանցն գոլ զսա... զոր ըստ
կարգի պատմէ աւետարանիչս:

ի. 76ա-80բ Ի. [Բան]. Եւ էր, ասէ, աշակերտ ոմն ի
Դամասկոս... [Թ. 10-11]: [Մեկնութիւն]. Բազում նշա-
նակա տայ Աստուած Անանիաի... այլ զի ոչ բարեգոր-
ծեցին, դատապարտեցան:

իա. 80բ-4բ ԻԱ. [Բան]. Իբրեւ եկն Սաւղոս յերու-
սաղէմ... [Թ. 26]: [Մեկնութիւն]. Արժան է աստանօր
տարակուսել... ի սոյն եւ մեք վստահասցուք ի շնորհս
Աստուծոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

իբ. 84բ-8բ ԻԲ. [Բան]. Այր մի էր ի Կեսարիայ,
անուն Կուռնելիոս... [Ժ. 1-2]: [Մեկնութիւն]. Այրս այս
ոչ էր հրեա... այլ մանաւանդ յետ մահու տացէ քեզ
պտուղ զկեանսն յաւիտեանից:

իգ. 88բ-92ա ԻԳ. [Բան]. Եւ ի վաղիւ անդր յարու-
ցեալ Պետրոս, գնաց ընդ նոսա... [Ժ. 23-24]: [Մեկնու-
թիւն]. Բարիոք յառաջագոյն պատուասիրեալ զարան...
զի մի՛ յանկարծադէպ ինչ վրիպակաւ տուժեցցին զմեծ
պարգեան:

իդ. 92ա-5ա ԻԴ. [Բան]. Եւ մինչդեռ խաւէր Պետրոս
զբանս զայս... [Ժ. 474]: [Մեկնութիւն]. Տէս զԱստուծոյ
տնարէնութիւնն... բացեալ եղեւ նոցա դուռն համար-
ձակութեան առ հեթանոսս քարոզելոյ, ըստ որում ասէ:

իե. 95ա-8բ ԻԵ. [Բան]. Եւ ցրուեալքն ի նեղու-
թենէն... [ԺԱ. 19]: [Մեկնութիւն]. Ոչ փոքր ինչ ուղղու-
թիւն եղեւ... որով մեք իսկ առաւել ի խրախուսեան
լինիմք ողորմութեամբն Աստուծոյ:

իզ. 98բ-103ա ԻԶ. [Բան]. Ընդ ժամանակս ընդ
այնոսիկ արկ Հերովդէ[ս] արքայ... [ԺԲ. 1-2]: [Մեկ-
նութիւն]. Ընդ ժամանակսն ընդ այն ասէ, յայտ է...
տեսանելով քո զգոռոզս եւ զանիրաւս ընդարմացեալս
քնով իբրեւ զմեռեալս:

իէ. 103բ-6ա ԻԷ. [Բան]. Իբրեւ այգ եղեւ, էր խոտովու-
թիւն ի մէջ գինուորացն... [ԺԳ. 18]: [Մեկնութիւն]. Ձի
որ ինչ եղեւն առ նա ի հրեշտակէն... առ եւ ի մաւոյ
օրինակ զժուժկալ պահասցողս, զորոց Դուկաս պատմա-
բանեալ:

իը. 106ա-8ա ԻԸ. [Բան]. Եւ նոքա առաքեալք ի
Հոգւոյն Սրբոյ իջին ի Սելեւկիայ [ԺԴ. 4]: [Մեկնու-
թիւն]. ՅԱնտիոք լինի Պաւղոս ձեռնադրեալ... եւ թէ
փառասէր էս, զաստուածահին սիրեսչի՛ր:

իթ. 108ա-12ա ԻԹ. [Բնաբան. 3] ոտն եկաց Պաւղոս
[ԺԴ. 16]: [Մեկնութիւն]. Արդ, յառաջագոյն ասացե-
լովքն... զի կատարեալ լիցուք փրկեալք ի փառս Քրիս-
տոսի:

լ. 112ա-5բ Լ. [Բան]. Իբրեւ ելին անտի, աղաչէին ի
միւտում շաբաթուն խաւսել նոցա զնոյն բանս [ԺԿ.
42]: [Մեկնութիւն]. Տեսե՛ր զհանձար բանիցն Պաւղո-
սի... որովք զլսաւոսն կարիցեմ նկարել ի պատկերն
Աստուծոյ:

լա. 115բ-9ա ԼԱ. [Բան]. Եւ լուեալ առաքելոցն
Բառնաբայ... [ԺԿ. 13-14]: [Մեկնութիւն]. Տէս զամե-
նայն ինչ ուժգնութեամբ... իբրեւ ի մոխիր թաղեա՛
զհոյրն բարկութեան, զի պսակ առցես յաղթութեան:

լբ. 119ա-22ա [Բան]. Շրջէին ժամանակս ոչ սա-
կաւս ընդ աշակերտսն [ԺԿ. 27]: [Մեկնութիւն]. Ձի
մեծ գոլով քաղաքն Անտիոք... ջանասցուք ապա լաւա-
գունին ժամանել պատուոյ:

լգ. 122ա-8ա ԼԳ. [Բան]. Եւ յետ լուելոյ նոցա պա-
տասխանի ետ Յակոբոս... [ԺԵ. 13]: [Մեկնութիւն]. է
սա եղբայրն Տեառն մերոյ... որպէս ունի պատմու-
թեանս կարգ, ըստ որում ասէ:

լդ. 128ա-33ա ԼԴ. [Բան]. Բայց Պաւղոս եւ Բառնա-
բաս շրջէին յԱնտիոք... [ԺԵ. 35]: [Մեկնութիւն]. Ոչ
վայրապար դեգերին անդ... վասն հանդերձելոցն մե-
ծամեծ խոստմանց, յորոց լիցի մեզ հասանել ի Քրիս-
տոս Յիսուս:

լե. 133ա-6բ ԼԵ. [Բան]. Եւ յաւուր շաբաթու |133բ|
առ գետափն... [ԺԶ. 13]: [Մեկնութիւն]. Տէս դարձեալ
զՊաւղոս ըստ Հրէիցն արարեալ... հայելով յարինակս
ուղղութեան, զոր ունի կարգ բանիս:

լզ. 136բ-9ա ԼԶ. Բնաբան.] Եւ ի մէջ գիշերին Պաւ-
ղոս եւ Շոդա կային յաւալութս... [ԺԶ. 25]: [Մեկնու-
թիւն]. Ձի՛նչ երբեք հաւասար լիցի անձանցս այսո-
ցիկ... լուծցուք աղաւթիւք զկապանս մեղաց մերոց:

լէ. 139բ-42բ ԼԷ. Բան.] Եւ շրջեալ ընդ Ամփիպաւիս
եւ ընդ Ապողոնիա... [ԺԷ. 1]: [Մեկնութիւն]. Դարձեալ
զփոքրագոյն քաղաքաւքն զանց առնէին... եւ բարւոյն
հաղորդեցուք:

լը. 142բ-7բ ԼԸ. [Բան]. Եւ յԱթէնս ի մնալ նոցա
Պաւղոսի զայրանայր հոգի նորա... [ԺԷ. 16]: [Մեկ-
նութիւն]. Յիրաւի զայրանայր... զի մի՛ խստութեամբ
սրտից գանձեցուք զբարկութիւն մեզ յաւուր արդար
դատողութեանն Աստուծոյ:

լթ. 147բ-51ա ԼԹ. [Բան]. Իբրեւ լուան զյարուսթիւն
մեռելոց... [ԺԷ. 32-33]: [Մեկնութիւն]. Տէս, զի նախ
մեծագոյն կրէր փորձութիւնս... այլ անարգաւոյն մա-
նաւանդ յամենեցունց պախարակի:

իւ. 151ա-4ա Խ. Բայց Պաւղոս տակաւին
մնայր աւուրս բազումս առ եղբարս [ԺԸ. 18]: [Մեկնու-
թիւն]. Վայելչապէս յետ խոտովութեանն եւ հարուածս
ընդունելոյ Սոսթէնէայ... զի սիրեցեալք լիցուք եւ այն-
պէս ուղղի եւ սիրելն եւս:

իաա. 154ա-7բ ԽԱ. [Բան]. Եւ մտեալ ի ժողովուրդն,
համարձակէր ամիսս երիս... [ԺԹ. 8]: [Մեկնութիւն].
Տեսանե՛ս, յամենայնի զանձն իւր նախ ի ներքոյ

ժողովրդոցն հրէից մրցեալ... տարցուք անարգանաց եւ մեծ, քան զդեա հանել:

Խբ. 158ա-61բ ԽԲ. [Բան]. Եւ իբրեւ եղեւ այս, եզ Պաւղոս ի մտի... [ԺԹ. 21]: [Մեկնութիւն]. Որ եւս մարդկապէս աստանար անաբուտս բարբառեալ լինի... եւ զմիւսն լի ամենայն անկարգութեամբ:

Խգ. 161բ-4բ ԽԳ. [Բան]. Եւ յետ դադարելոյ ամբոխին... [Ի. 1]: [Մեկնութիւն]. Պարտ իսկ էր լինել բազում միսթարութեան... եւ ոչ վասն նոցին աւգտի պղերգանա ինչ:

Խդ. 164բ-9ա ԽԴ. [Բան]. Ի Մելիտեա յղեալ յեփեսոս, կոչեաց զերիցունս եկեղեցւոյն... [Ի. 17-18]: [Մեկնութիւն]. Հայեաց ընդ մեծութիւն գթոց նորա... այլ զի կեցէք ի ձեռն ում եւ իցէ:

Խե. 169ա-72բ ԽԵ. [Բան]. Եւ արդ, յանձն առնեմ զձեզ Աստուծոյ... [Ի. 32]: [Մեկնութիւն]. Ջոր ինչ ի թուխթան գրելով առնէր Պաւղոս... զի եւ նորին արժանասցուք վարձուց:

Խզ. 172բ-6ա ԽԶ. [Բան]. Ի վաղիւ անդր եմուտ Պօղոս ընդ մեզ... [ԻԱ. 18-19]: [Մեկնութիւն]. Այս Յակոբոս առաջին եպիսկոպոս էր |173ա| յերուսաղէմ... այլ ինքեանք զպարտութիւն խոստովանեցան, եւ հանապազ նոյն լինի:

Խէ. 176ա-9բ ԽԷ. [Բան]. Ասէ Պաւղոս. Ես եմ այր հրեայ... [ԻԱ. 39]: [Մեկնութիւն]. Տեսանե՞ս, զի յորժամ ընդ արտաքինսն խաւսի... զի յուսացեալ բարեացն յասցուք:

Խը. 179բ-83բ ԽԸ. [Բան]. Եւ եղեւ ինձ ի դառնալն յերուսաղէմ եւ կալ յաղաթս ի տաճարին... [ԻԲ. 17-18]: [Մեկնութիւն]. Տէ՛ս, թէ որպէս անդէն ի ներքս... եւ ուղղեմք զայս, եթէ յախտից ազատք իցեմք:

Խթ. 183բ-7ա ԽԹ. [Բան]. Իբրեւ գիտաց, ասէ, Պաւղոս, եթէ մի կողմն Սաղուկեցւոց է... [ԻԳ. 6]: [Մեկնութիւն]. Դարձեալ մարդկապէս բարբառի... արդ, եւ այս պատասխանին ի նոցանէ ի բաց հատեալ եղեւ:

Ծ. 187ա-91ա Ծ. [Բան]. Եւ զարականացն ըստ հրամանին առեալ... [ԻԳ. 31-33]: [Մեկնութիւն]. Որպէս թագաւորի մեծի զարք առաջի գնալով... եւ նուազագունից իմաստասիրելով ի փառս Քրիստոսի:

Ծա. 191ա-4ա ԾԱ. [Բան]. Եւ յապաղեաց զնոսա Փեղիքս... [ԻԴ. 22]: [Մեկնութիւն]. Տեսանե՞ս, թէ որչափ լինի քննութիւն... յորմէ զգուշալի է երկիւղիւ:

Ծբ. 194ա-200ա ԾԲ. [Բան]. Իբրեւ անցին աւուրք ինչ, յայտ է ո՛չ բազումք, Ագրիպաս արքա եւ Բերինիկէ եկին ի Կեսարիա... [ԻԵ. 13-14]: [Մեկնութիւն]. Ագրիպասս այս, որ եւ Հերովդէս... որոյ եւ ոչ զմիոյ ուրուք փոյթ ինչ է նմա:

Ծգ. 200ա-4ա [ԾԳ. Բնաբան.] Յոտն եկաց արքայն եւ դատաւորն եւ Բերինիկէ... [ԻԶ. 30-32]: [Մեկնութիւն]. Տէ՛ս, թէ որպէս բազում անգամ յաղագս նորա

դատ արարեալ լինին... յայնժամ գիտացաք, թէ Մելիտինէ էր անուն կղզոյն:

Ծդ. 204ա-7ա ԾԴ. [Բան]. Բայց բարբարոսքն շնորհեցին ոչ սակաւ մարդասիրութիւն... [ԻԸ. 1-2]: [Մեկնութիւն]. Տէ՛ս, արդ, հրեայքն այնչափ նշանս տեսեալ հալածէին... ըստ որում եւ զինուորն պահապանն Պաւղոսի տեսաւ եւ վկայս եղեւ նորայոցն ամենայնի:

Ծե. 207ա-10ա ԾԵ. [Բան]. Եւ յետ երից աւուրց կոչեաց զՀրէիցն գլխաւորս [ԻԸ. 17]: [Մեկնութիւն]. Փոլթով, յետ երից աւուրց... եւ յանկասկած նաւահանգիստն հասանել եւ խոստացելոց բարութեանց սիրելեացն Աստուծոյ հանդիպել: Շնորհաւք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ որում Հար եւ Հոգւոյն Սրբոյ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

– 210բ Աղերս նորոգ ստացողի եւ աշխատաւիրաբար նորոգողի բուն մեկնութեանն, յորմէ այս համառատեցաւ – Յամի վեց հազարերորդի հինգ հարիւրերորդի առաջներորդի (6501) արարածոց աշխարհի եւ ի հազարերորդի եւթանասներորդի եւթներորդի (1077) կենարարին մերոյ գալըստեանն եւ ըստ խոսրովային թուոյ հայկազանցս հինգ հարիւրերորդի քսաներորդի հինգերորդի (1076), ի թագաւորութեանն Միխայելի՝ որդւոյ Դուկծին եւ ի պատրիարքութեանն Կոզմայի երկաբնակի, ես՝ Գրիգորիս, որդի Գրիգորի Պաշխաւանոյ, ողորմութեամբ մեծին Աստուծոյ արժանացեալ աթոռոյ հաւուն իմոյ սրբոյն Գրիգորի եւ ըստ յառաջատեւեան սրբոյն Սահակայ ի սաստկացեալ սրոյ Սկիւթացւոցն հալածանաւք հասի ի պայծառաշն կայանս սրբոյն Կոստանդիանոսի եւ մեծաւ ըղձամբ հայցեալ գտի զտենչալիս յոքունց՝ զգերահարաշ Մեկնութիւն Գործոց առաքելոցն մեծին Յովհաննու Ոսկերբաւնի՝ լուսաւոր եւ ոգէշահ վարդապետութեամբ, եւ հանդիպեալ հմտագոյն հռետորին Կիրակոսի՝ յունական եւ հայկական ուսմամբն պերճացեալ, եւ առատաձեռն արգասեաւք ետու թարգմանել տենչալիս ոգւոյ իմոյ, եւ ընկալեալ սրտալիր ուրախութեամբ իբրեւ զտախտական նախամարգարէին եւ մեծաւ տաժանմամբ հատեալ զհամատարածն Լիբիայ եւ Ասիական ծոցոյն, խնամաւք Հոգւոյն հասի ի բաժինս Սեւայ՝ ի ստորոտս Տորոսի, ի հրեշտակաբնակ կայարան սրբոցն եւ գտի անդ զհոգեշնորհ գիտնականն Կիրակոս՝ որդի իմ ըստ հոգւոյ եւ աշակերտ մեծ գիտնականին Գէորգեայ փոխանորդին մեր: Եւ սորա յաւժարական մտաւք աշխատութիւն զանձամբ առեալ ըստ առատատուր Հոգւոյն պարգեւացն՝ վերստին արժարձեալ զխորթացեալ բանս հռետորին՝ յեղանակելով ի դիւրալուրս եւ յարմարականս մերոյինս ազգին: Արդ, մաղթեմ զամենեսեան, որք հանդիպիք այսմ հոգիաբաւորիս պատգամացս, յիշել զիմս կաղկաղութիւնս ի Տէր սրտի մտաւք, ընդ ինեւ եւ |211ա| զաշխատաւորսն ի սմայ եւ գրել

գլխոքը յիշատակարանս ընդ սմին գրոց, յորժամ գրես-
ջիք, եւ մի՛ պակասեցուցանել, զի եւ զձեզ գրեսցէ Տէր ի
գիրն կենաց յաշխարհին կենդանեաց, որ է եւ եղիցի
արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Կատարումն Մեկնութեան Գործոցս համառուտի ի
փառս Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որում
փառք յաւիտեանս. ամէն:

Ամէն գլխի վերջում իբրեւ ամփոփում, կայ «Բարոյական»
կամ «Յորդոր», լուսանցներում աղբիւրների հեղինակների յի-
շատակումներ՝ եփրեմ, Յովհան Ոսկեբերան, Ներսէս Լամբրո-
նացի, Կիրեղ, Գրիգոր Աստուածաբան, Գալիթ, Յովհան Օձնե-
ցի եւ այլն: Այս «Աղբար»ը Գրիգոր Վկայասէրի հեղինակու-
թիւնն է. տէս Ե-ԺԲ. դ-ի յիշ-ք, Հ^ր 129, էջ 108-9, որ առել է ՄՄ
Հ^ր 1315 ձեռ-ի 452ա-Յա էջերից, յիշատակել է նաեւ ՄՄ Հ^ր
2690 ձեռ-ը: Տպագր. տէս Մեկնութիւն Գործոց առաքելոց
յՈսկեբերանէ եւ յեփրեմէ, Վենետիկ, 1839:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒՓԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

211ա Փառք համագոյ է միասնական, անբաժանե-
լի Սուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն
Սրբոյ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Որ ետ կարողու-
թիւն տկար անձինս՝ Բարսեղ սոսկանուն բանի սպա-
սաւորին հասանել ի յաւարտ այսմ աստուածաշունչ
տառիս՝ Առաքելոց պրակիս, զոր մեկնեալ է սա Յո-
հաննու Ոսկեբերանին եւ սուրբ հաւրն եփրեմի, եւ
Թարգմանեալ է ի յունաց ի հայս Գրիգորի Վկայասիրի
Պալհատունոյ: Արդ, գրեցաւ սա ի մեծ թվականին
հայոց Ռեփէ. (1598), ի մայրաքաղաքս Բաղէշ, ի դուռն
Սուրբ Յովաննու Մկրտչին, որ Ամիրդօլու վանք
վերածայնի: Եւ գրեցի զսա մեղսամած մատամբ իմով
յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց՝ Ներսէս երիցուն եւ
Մըհեր Շահարկնոնցն, այլ եւ եղբարց իմոց՝ տէր
Հայրապետին եւ Մրապիոնին, եւ փոխեցելոցն առ
Քրիստոս Մուրատին եւ Մովսէսին, եւ քրւերն իմոյ
Ալամին, եւ եղբորդւոյն իմոյ Յոհաննիսին, այլ եւ
ուսուցչին իմոյ քաջ հռետորին Յովաննէս ըրաբունա-
պետին, որ մականունն Բրկուպեանց ասի՝ եղիցի յիշատակ
մատեանս այս, եւս առաւել աշակերտաց եւ հոգեւոր
որդւոց մերոց Յոհաննիսին եւ Հայրապետին եւ այ-
լոցն, որք առին գաւազան եւ ելին: Արդ, աղաչեմ զձեզ,
ո՛վ ըրաբունիք եւ աշակերտեալ մանկունք, յորժամ ըն-
թեռնուք եւ կամ արիւնակէք զՄեկնութիւն Գործոց
առաքելոցս, յիշեցէ՛ք ի սուրբ յաղօթիս ձեր զնուաստ
Բարսեղ վարդապետս եւ զամենայն ազգատոհմսն իմ,
որ եմ ի սուրբ աթոռոյն Բարդուղիմէոսի առաքելոցն, ի
նահանգէն Գաւառոյ, ի գեղջէն Կարպէլայ, ծառայ
սուրբ Աստուածածնին, բայց անդէն ամենեւին որ եմ
բնակեալ ի յահէ բռնաւ|211բ|որացն մարաց եւ յանըն-

դունակ լինելոյ յԱղբալու բիրտ եւ քրդաբարու տանու-
տէրացն, մանաւանդ ի ժամանակի մարմնասէր եւ բա-
րիատեաց առաջնորդացն: Ոչ եղեւ մեզ բնակութիւն
անդ եւ մի՛ այսուհետեւ լիցի բնաւ:

18բ Այս զգուշասջիր տեղոյս, մինչ ի յորում աւուրն
ի լուսանցն էր դրած, մեք ըստ կարգին գրեցաք, ով
ըրաբունի: Յիշեա՛ զտրուպս ի Տէր, աղաչեմ:

44ա Զծրող սուրբ տառիս՝ գԲարսեղ տրուպս ի բա-
նասիրաց յիշեա՛ ի Քրիստոս, ո՛վ սուրբ բացայայտաւ
ըրաբունի:

68բ Անմեղադիր լէ՛ր, ո՛վ սուրբ ըրաբունի, զի մթին
էր տեղիս, եւ էջն քան զչափն, անցեալ եղեւ:

Առաջին՝ աջ սիւնակի վերջում տողերն անհաւասար-
անկանոն են:

103ա Զնուաստս յիշեա՛, ով ըրաբունի:

119ա Յիշեա՛ ի Քրիստոս զտրուպս, ո՛վ ընթերցող:

139ա Ով սուրբ աղօթողք, հայցեցէ՛ք ի Տեառնէ եւ
վասն իմոց յանցանաց:

142ա Ընկա՛լ զծրագրողս, Յիսուս Աստուած իմ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

1. 211բ (ԺԸ. դ., անարուեստ նտրգիր) Յիշատակ է
Մեկնիչս Բարսեղ անարժան վարդապետիս, ի դուռն
Սրբոյն Յովաննու Կարապետին անջինջ յիշատակ:
Մի՛ ոք իշխեսցէ զսա ի սուրբ ուխտէն. եւ եթէ ոք հանել
յանդէնեցի, զիւր օգուտն ինք գիտցէ ի յաւուրն ահե-
ղին: Բայց եթէ տարցէ, շուտով բերցէ եւ հասուցէ ի
սուրբ ուխտս անպատճառ:

2. 211բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Յիշատակ է տիրացու
Մարկոսին է Մշէցի: Այս սուրբ գիրըս գըրէցաւ Սուրբ
Ամրուոյ յունըվարի շորսին:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա. սեւով շրջանակ, մէջը թագա-
պսակ գինանշան, եզրերին՝ “Πεχ. Αχαλιεχσκου
γραδσκού πολυμου”:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Պտուկ-պհպնկ Աա (նտրգիր եւ շղա-
գիր) «աաա... բգդ, լբլ, աբ, Լ. պանիրի Ծ. կալի, ե՛ր.
փըլայվի, ԺԸ. կալի»: 1ա՝ «իիիք, մ, չ, ի քէն մաղթէմէք,
ի քէն մաղթէմք, ի քէն մյաղթէմք, աաա...բեեեզզէլթց,
12-ական ժ, 4-ական Լ, իս, 5-ական ծ, 1գ՝ ա, այնչ, աա,
1դ՝ աբգ, 211բ՝ «որացն մարաց եւ յան, այս անդան
ճառ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 1ա՝ մեղու, 1գ՝ մարդ:

ՆՇՈՒՄ՝ Աա՝ «Հ^ր 147/2605», 1ա՝ «Հ^ր 186/34.,
Ռեփէ.-1598, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», կազմի մէջքին
փակցուած թերթիկին՝ «Կիրակոս վարդապետի Մեկ-
նութիւն Գործոց առաքելոց, (2-)»:

2606

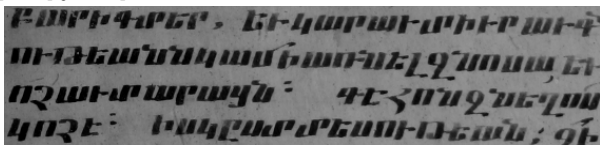
Մ Խ Ի Թ Ա Ր Գ Օ Շ, Մ Ե Կ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Մ Ա Ր Գ Ա Ր Է Ն Ի Թ Ե Ա Ն Ն Ե Ր Ե Մ Ի Ա Յ

ՈՅԷ. – 1198

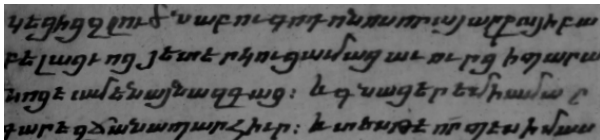
ԳրիՉ՝ Առաքելայ (1ա-209ա^ո), Գալիթ (209բ-56բ^ո)*: ՄՍՄ.ՅՈՂ՝ Գալիթ (գրիչը): ԿԱԶՄՈՂ՝ վարպետ Վարդան:

Թեթթ՝ 257. չգրուած՝ 1բ-2ա, 98աբ, 165աբ, 257աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-3x12+8 (Ժ՝ 10, Կ՝ 11): Նիեթ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 26x17: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (19,5x12): Գի՛ր՝ ուղղագիծ երկարագիր (նմուշ՝ 18ա), բոլորգիր (տարբեր. նմուշ՝ 140ա, երբեմն՝ արեւելեան. նմուշ՝ 227ա): ՏՈՂ՝ 24-28: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ երեք կապիչով, միջուկը տախտակ. աստառը դրոշմագարդ կտաւ, դոնակիներ՝ կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

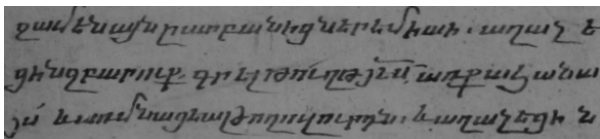
* Իրարից էապէս տարբերում են 1ա-209ա եւ 209բ-56բ գրերը: Իր կարգին, 1ա-209ա թերթերի գիրը նոյնպէս տարբերութիւններ ունի: Օրինակ՝ 1ա-16բ, 17ա-24բ, 25ա-84բ եւ այլն իրարից տարբեր են:

Նմուշ 18ա

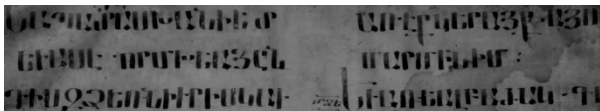
Նմուշ 140ա

Նմուշ 227ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 3ա (ԺԷ. դ.): Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ 206 բ (ԺԲ. դ., բուսական), 3ա (ԺԷ. դ., բուսական): Զ ա ռ դ ա գ ի Ր՝ թղնագիր (3ա, ԺԷ. դ.): Գ ո յ ն Ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջի, վարդագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան ըստ Մատթէոսի, ԻԳ., 24-38, ԻԶ., 22-36: Ա + Բ: Թ. դ.: Ստացուած մէկական թերթերի ընդլայնակի հատումով, եզրահատուած՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ, 25,3x17, երկսիւն (20x17), բոլորգիծ երկարագիր (նմուշ՝ Աբ), առլ՝ 9-12: Կարդալ՝ Աա-Աբ՝ «[Զի յ]արիցեն սուտ քր[իստ]ոս... Քա[ն] զ[ը]րհեղեն, ոտ[ե]ին եւ րմպեին, կան[այս] առնէին եւ ար[անց լինէին] (ԻԳ., 24-38): Կարդալ՝ Բբ-Բա՝ «Միթե ես իցեմ տէր... Որում անուն էր Գեթսամանի» (ԻԶ., 22-36): Ունի լուսանցային Համաբարբառ:

Նմուշ Աբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին վնասուած, Ա. փեղկի 3 գամերն ընկած, դոնակի վերին մասը թափուած, պատառիկ-պահպանակները կծկուած, խումացած, կեղտոտուած, լուսանցակողերը գունաթափ, պատառիկ-պահպանակ Ա, թ. 1-13, 219-20, 233-50, 254-7՝ ցեցի անցքեր, թ. 1-12՝ կարերը թոյլացած, պատառիկ-պահպանակ Բբ-իւն՝ կապիչների արտատպուած հետքեր, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին խոնավութեան եւ աղտոտուածութեան զանազան հետքեր. նորոգուած ԺԷ. դ.ում,

թ. 8-9, 11, 28 եւ այլ թերթերի հիմքերը կարկառուած, նոյն ժամանակի են նաեւ լուսագծաւոր՝ թ. 2, 98, 165, 257:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ն

2բ-255ա Մեկնութիւն համառօտ Մարգարէութեանն Երեմիայի եւ նախադրութիւն նորին՝ ի Միւրթարայ վարդապետէ Գոշ կոչեցելոյ

Խորագիրը տարբեր՝ ԺԷ. դարի գրչութեամբ է:

– 3ա-4բ [Նախադրութիւն] – Հարանց ոգւոց բահին ծնընդեամբ... Եւ յաղագս արիւնակի Մարիամա սրբո կուսին:

ա. 4բ-11ա [Մեկնութիւն] – Պարտ է ժամանակաւ գիրիցագոյնն ձեզ սկսանել... ի բանս իմ առնել զնոսա:

բ. 11բ-195բ [Մեկնութիւն տեսլեան Երեմիայ] – Այժմ սկիզբն առնել ցուցանել զտեսիլ մարգարէութեան... այլ ես զանձն քո քեզ տաց, որ արժանիդ ես կենաց:

գ. 195բ-9բ Ի վերայ եգիպտոսի – [Բան]. Բանն, որ եղեւ առ Երեմիայ մարգարէ... [ԽԶ. 1-28]: [Մեկնութիւն]. Զի թէպէտ այժմ պատմէ զչարեացն... ոչ արդարացիս, այլ հաւատաւքն Քրիստոսի:

դ. 199բ-200բ Ի վերայ այլագգեաց – [Բան]. Բանն Տեառն, որ եղեւ առ Երեմիայ մարգարէ... [ԽԷ. 1-7]: [Մեկնութիւն]. Այլագգիս զհինգ քաղաքսն ծով[եզ]երեայսն կոչէ... է առ Նաբոգոդոնոսոր, զոր մնացեալ կոչէ:

ե. 200բ-5ա Ի վերայ Մովաբու – [Բան]. Այսպէս ասէ Տէր զարուսթեանց... [ԽԸ. 1-47]: [Մեկնութիւն]. Մովաբացիք էին, որք յորդոցն Ղաւտայ... զի ասաց վասն հաւատացելոց նոցա ի Քրիստոս:

զ. 205բ-6բ Ի վերայ որդոցն Ամովնա – [Բան]. Այսպէս ասէ Տէր. Մի՞թե որդիք ոչ իցեն Երուսաղէմի... [ԽԹ. 1-6]: [Մեկնութիւն]. Ամովնացիք եւ յորդոցն կոչեցան Ղաւտայ... զի գիտացես, թէ ինեւ գերեցար:

է. 206բ-8բ Ի վերայ Երովմայ – [Բան]. Այսպէս ասէ Տէր զարուսթեանց... [ԽԿ. 7-22]: [Մեկնութիւն]. Հին եւ մախանքն էր Եսաւայ հարն նոցա... զարհուրին զարարտըն Երովմայ՝ իբրեւ զկանայս յերկունս:

ը. 208բ-9ա Ի վերայ Դամասկոսի – [Բան]. 3ամաւթ եղեւ Եմաթ եւ Արփաթ... [ԽԿ. 23-27]: [Մեկնութիւն]. Մարգարեանայ եւ Դամասկոսի կործանումն... զի հրով կիզաւ հրապարակն նոցա եւ ապարանքն արքունական:

թ. 209աբ Ի վերայ Կեդարու – [Բան]. Ի վերայ տիկնոջ հանգրուանին... [ԽԿ. 28-33]: [Մեկնութիւն]. Կեդարացիք, որ են արաբացիք... զի եւ ոչ այլ ոք բնակէ:

ժ. 209բ-10բ Ի վերայ Իզամայ – [Բան]. Բանն Տեառն, որ եղեւ առ Երեմիայ մարգարէ... [ԽԹ. 34-39]: [Մեկնութիւն]. Եղամացիք ազգք են պարսկականք... զգերութիւնն նոցա ի ժամանակի բառնալոյ թագաւորութեանն Քաղզեացոց ասէ:

Ժա. 210բ-39ա Ի վերայ Բաբելացոց – [Բան]. Բանն, զոր խաւսեցաւ Տէր... [Մ. 1-5]: [Մեկնութիւն]. Մարգարէանայ եւ ի վերայ Բաբելովնի... եւ Աւետարան նորա ողորմութիւն եւ արդարութիւն շնորհ աւագանին ի նմանէ:

Ժբ. 239ա-53բ Սրբոյն Երեմիայի Ողբ – նման իմն առնէ մարգարէն այնոցիկ... զի ի չորից հողմոց արգարք ի կեանս ժողովին, եւ մեղաւորք՝ ի տանջանսն յաւիտենից:

Ժգ. 253բ-5ա Աղաթի Երեմիայի մարգարէի յետ ողբալոյ զԵրուսիմն Երուսաղէմի – [Բան]. Յիշեայ, Տէր, որ ինչ անցք անցին... [1-2]: [Մեկնութիւն]. Ի կարոտածի ողբոցս աղաթէ... զի որպէս մերժեց[եր], ասէ, եւ բարկացար, նմանապէս զթայ՛ց եւ դարձո՛ց: Կատարեցաւ Մարգարէութիւն Երեմիայ:

Լուսանցներում երբեմն կան աղբիւրների յիշատակումներ, բուն եւ յետագայ գրչութեամբ սրբագրումներ, յաւելումներ: Մեկնութեան հատուածաբաժանման արտաքին այլ յատկանիշներ չկան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 255ա (Դաւիթ գրչի) Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն յաւիտենաս յաւիտենից. ամէն: Եւ գոհութիւն, որ ետ մեզ յանկել զայս ձեռնարկութիւն, որ ի վեր իսկ էր, քան զկար մեր եւ յամալթ արար զամե|255բ|նայն խափանիչս այսմ տառի եւ զաւրացոյց զտկարութիւն իմ, եւ ծագեաց ի նսեմացեալ միտս զնշոյլ լուսոյ իւրոյ աննախանձն յամենայն ի պարգեւս իւր: Եւ զի սկիզբն արարաք այսմ իրողութեան ի թուականիս Հայրոց ՈՒՋ. (1187) եւ կատարեցաք զկնի միոյ ամի: Եւ զի թէպէտ յաւժարեցաք զտիրագոյնն առնուլ զմիտս եւ հակիրճ զնել բանիւ, այլ բազմապատիկ վրիպեցաք, զի յոյժ սխալ եւ անգոյ պատահեցաք արիւնակի, եւ բազում հնչեաց ի վերայ մեր փորձութիւնք ներքոյ եւ արտաքոյ, յորմէ յողոզողեցաք մտաւք եւ տկարացաք ո՛չ միայն յ[ը]նտրութիւն սրբոյն բանիցն Յովհաննու, այլ եւ յայնոսիկ, յոր զմնացեալսն ի նմանէ համարձակեցաք լնուլ, զի բնաւիցն ոչ էր նորայն մեկնութիւն, վասն որոյ աղաչեմ զհարս եւ զեղբարս՝ թողութիւն առնել յանդգնութեան իմոյ եւ սիրով Հոգւոյն ուղղել զսխալանսն: Այլ եւ յայսմ ամի սակաւ (= սակս՞) մերոյս գործոյ առաւ քաղաքն սուրբ Երուսաղէմ ի Սալահաղդիմն կոչեցելոյ բռնաւորէ՛ յազազս բազմանալոյ մեղաց քրիստոնէից, եւ գերի վարեցաւ Նշանն սուրբ՝ հանդերձ թագաւորան եւ բազում զաւրաւք: Եւ թագաւորութիւնն Վրաց շփոթեալ կայր, զի Թաւմարն՝ դուստր Գեորգեայ թագաւորի, եթող զայրն առաջին |256ա|

[որդի թա]գաւորին Ռըզոց (= Ռուսաց) եւ ետ այլ այր յԱլանաց թագաւորութենէն՝ ի մայրենի ընտանութենէ իւրմէ Սաալան անուն, որ եւ Դաւիթ ի թագաւորելն անուանեցաւ: Եւ եղեւ այս ի հայրապետութեանն տեառն Գրիգորի Հայոց կաթողիկոսի եւ յեպիսկոպոսութեան տեառն Բարսղի հոշակաւոր ուխտիս Հաղբաւայ: Բայց գրեցաւ յանապատիս Գեաղայ, ընդ հովանեաւ Սրբոյն Գողգոթայի եւ Լուսատրչիմ Գրիգորի: Արդ, որք ընդարինակէք, անպարսաւ մտաւք յիշեսչիք զմեզ, աղաչեմ, ընդ նմին եւ զեղբարս, որ ընդ մեզ, եւ Տէր զձեզ յիշեսցէ: Եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Տէս Յովս. յիշ-ք, էջ 521-2 (համարում է Դաւիթ գրիչը «կարծում եմ Քորայրեցին»), նաեւ Ե-ԺԲ. դդ. յիշ-ք, էջ 253:

256ա Այս յիշատակարանս Մխիթար վարդապետին է, Գոշին՝ յարմարողի զՄեկնութիւն սրբոյ կտակիս, զոր եւ ես՝ սիրող եւ համակամ եւ յորդորիչ նորին Դաւիթ, յիմումս եզի արիւնակի վասն յաւերժութեան նորայն անուան յամենայն արիւնակս, որոց ախորժելի երեւի զձել զսա: Հաւանութեամբ եւ սիրով ընկալայ եւ շնորհակալ եմ քում նագելի եւ երկիւղած պարկեշտութեան, ո՛վ պատուականդ ինձ եւ սիրող ճշմարտութեան, զի թէ եւ սուղ տարացուցիւ է յարդարեալ, բաւական է իմաստնոց յաճմունս բանից եւ յեղաշրջմանց ի նշանակս |256բ| խորհրդականս եւ զի անպարապ եղեալ իմոյս անձին ի ժամանել եւ գրողմել զսա, այլ եւ այլ ոմն տխմարաց ետու զձել եւ ապաշաւ ունիմ, թէպէտ եւ ուղղեցի յետոյ: Արդ, ոչք ընդարիւնակէք, ընդ ախմարացն զիծս զգուշութեամբ հայեցարո՛ւք եւ ուղղեցէք՝ զոր ինչ սխալ գտանի, եւ զիմդ աներկեւան ընկալարո՛ւք եւ զմեզ եւս մասնաւորեցէք աղաթից: Եւ արդ, իմումս գրութեան զայս տառ ԲԺ.ան ամ էր առմանն Երուսաղէմի, որ եւ տակաւին եւս ի ձեռս է այլազգեաց, ըստ յաճախութեան մեղաց մերոց եւ Խէ. (47) է առ Ո.ով (1198) թուականս Հայրոց: Եւ զի թէպէտ նախանձու մեծաւ վասն սրբոյ քաղաքին ելին ի կողմանցն Իտաղացոց թագաւորք եւ զաւրագուխք արիականք ընդ Թիրակ եւ ընդ մէջ Անդղատական ովկիանոսի, եւ անցին կէսք ի կողմանս Ասիացոց եւ Կիւղիկացոց, եւ այլք միջածովեալք ելին յԱղէսանուր Եգիպ[տ]ոսի եւ ովմանք յԱքաիայ ծովեզերեայ, սակայն զրաւ եղեալ ի կենաց թագաւորի նոցա ցիրեցան եղեալ զաւրքն ամենայն ընդ կրու[ն]կն դառնաին, եւ կէսք աստին մնային՝ ամրացեալք ի քաղաքսն ծովեզերեայս, մինչեւ այց արասցէ բարձրեալն ի բարձանց եւ անդրէն դար/// (շարունակուած):

Տէս Յովս. յիշ-ք, էջ 523-4. նաեւ Ե-ԺԲ. դդ. յիշ-ք, էջ 296: Յովս., էջ 524. «Գրիչը Դաւիթ Քորայրեցին է... որ մասամբ ինքն արտագրել է, եւ մասամբ «այլում տխմարաց» արտագրել տուել եւ ուղղել է Գոշ Մխիթարի Երեմիայի Մեկնութիւնը 1198 թուին»: էջերի վերին մասերի խունացած տառերը յետագայ գրչութեամբ նորոգուել են:

2. 36ա (Առաքեալ գրչի) Զտառապեալ Առաքեալս յիշեա՛ ի Քրիստոս, աղաչեմ:

Տէս Ե-ԺԲ. դդ. յիշ.-բ, էջ 296:

45բ /// աւրինակողին:

Երկտող յիշատակարան է՛ խնամքով քերուած, կարգացուած են միայն առանձին տառեր:

205ա Յիշեա՛յ զիս, Քրիստո՛ս, ի յարքայութեան քում:

230ա Քերուած յիշատակարան. կարգացուած են միայն առանձին տառեր:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (կազմողի, Ժէ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Զպատճա՛// զԿարապետ սո՛// զի տեսի զայս աստուածա՛// եւ սրբեալ Երեմ՛// սեալ եւ անխն՛// սիրութեան եւ մեղ՛// խարհէ, եւ մեք կապ՛// նէր մեզ ի Քրիստոսէ պ՛// կասեալս [եր]րես անկեալ աղաչեմ՛// նշ պատուական հա՛րք եւ եղբա՛րք իմ, խնդրել ի Քրիստոսէ թողութիւն [մեզա]յ ինձ եւ իմոցն ամենայնի՛ հաւրն իմոյ Յոհաննիսի եւ մաւր՛ Եղիսաբեթ[ի], եւ եղբարցն Յովանիսի եւ Գրիգորի եւ զաւակաց նոցա. ամէն: Մանաւանդ ի ժամ սուրբ պատարագին եւ աղաւթից ձերոց եւ ամենայն գործոց բարեաց մասնաւորեցէ՛ք զմեզ եւ զառաջին աշխատողք սորա, տեսաւք եւ ընթերցաւք, վայելողք եւ աւրինակողք բոլոր հաւատով եւ հայրական գթով խնդրելով մեզաց ներումն յԱստուծոյ: Քրիստոս Աստուած ողորմի ամենայն երախտաւորաց մեր[ոց]՝ հոգեւորաց եւ մարմնաւորաց, մանաւանդ Մկրտչին՛// որ քուերն իմոյ Թարթիպալային. ամէն: Այլ եւ զեղբայր մեր զԿարապետ պատուական քահանայն եւ փիլիսոփայն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս Աստուած, զի շնորհեսցէ նմայ զարքայութիւնն երկնից, եւ ծնաւղաց նորին. ամէն, որ աւգնական եղեւ ի կազմել սորայ, այլ եւ նոցա, որ արարին զողորմութիւն ձեռս նորա. ամէն:

Քրիստո՛ս, Որդի՛ Աստուծոյ, քո յահաւոր եւ ի փառաւորեալ գալլստեանն ամենայն սրբոց բարեխաւսութեամբ եւ մարգարէին Երեմիայի, այլ եւ երկոտասան մարգարէիցն, ողորմեա՛ ամենայն հաւատացելոց, եւս առաւել վարպետ Վարդանին, որ սակաւ ընչիւք նորոգեաց, կազմելով զայս գիրքս, եւ զերկոտասան մարգարէիցն, որք բարեխաւս ինին նմա վասն աշխատանաց նորին. ամէն, եղիցի, եղիցի: Այլ եւ ձեզ լիցի ողորմութիւն ի Քրիստոսէ աստի եւ ի հանդերձեալն՝ ընթերցողացդ, վայելողացդ եւ լաւ պահողացդ, մանաւանդ

զմեզ յիշողաց առ Աստուած. ամէն: Աղաչեմ զձեզ, յետ ելանելոյ մեզ յանցաւորէս կենաց, առ ում եւ լիցի այս, մի՛ արգելուք ի խնդրողաց վասն ընթերցման: Նաեւ երախտաւոր ուս[անո]ղացն իմոյ՝ Մկրտիչ րաբունապետին եւ Գրիգորի քաջ քարտուղարին լիցի ողորմութիւն ի Քրիստոսէ. ամէն:

– 11ա (Ժէ. դ., անարուեստ բոլորգիր) ՉՄկրտիչ՝ րաբունապետն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, որ հանճարեղ եւ կորովամիտ բանիւ զգիրքս դաս ասաց եւ զտըգէ[տ]քս լուսաւոր[եաց]:

* Այս Մկրտիչը նախորդ՝ կազմողի յիշատակարանի Մկրտիչն է:

2. 27ա (ԺԵ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Եւ զիս՝ զանարժան Յովաննէս վարդապետս, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, որ մականունն Բրգութենց կոչի, ի յերկրէն Ոստանայ:

3. 66բ (ԺԵ.-ԺԶ դդ., անարուեստ բոլորգիր) ԶԲրգութենց Յովաննէս վարդապետն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք նմայ, եւ Աստուած ձեզ ողորմի. ամէն:

4. 103ա (ԺԵ.-ԺԶ դդ., անարուեստ բոլորգիր) Յովաննէս վարդապետի մեղացն Աստուած մաքրումն տացէ:

5. 146ա (ԺԵ.-ԺԶ դդ., անարուեստ բոլորգիր) Տէր Աստուած, ողորմութիւն եւ մեղաց թողութիւն շնորհեալ Յովաննէս վարդապետին:

ԿԵՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2ա. սեւով շրջանակ, մէջը թագապսակ զինանշան, եզրերին՝ «Πετ. Αχαλαυεακκοῦ ζραδσκοῦ πομπιου»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա (շղագիր) «Արարած ես Աստուծոյ յարինեալ՛// փառաւոր ստեղծեր՛//», «աբգդեզըա», 1բ՝ «ձառին, արաց, զոր՛՛ եց Յովաննէս,՛// շեայ զՏէր՛// ի մեղաց», 10բ՝ «Այս այս այս ինչ ինձ էր զարմանալի ինձ շ լ ն անշականաշանց, զինչ կամիր զի ար, աշար շ, ա շշշշ», 37ա՝ «ն, բնակ», 65ա՝ «ժագագագ ես առ», 108բ՝ «թագ, զի դու հրըշակ, թագաւոր յաւիտեան, Տէր իմ, ընդ էին Հաւր, զուգական զորր ասէ համայքնակ», 191ա՝ «մեկն»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 60ա, 92աբ՝ բուսական նախշ:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Գօշ Մխիթար վարդապետի Մեկնութիւն Երեմիայի մարգարէութեան», Աձ՝ «ՈՆԷ.-1198, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», շ՞՞՞ 163/2606», 2ա՝ «Շ՞՞ 166/35»:

2607

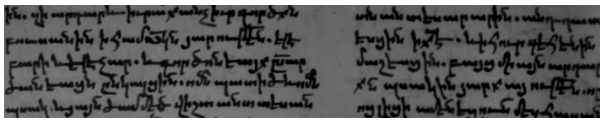
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՉԽԹ. – 1300

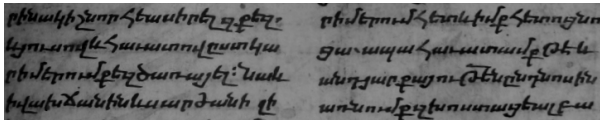
ԳՐԻԶ՝ Թորոս ֆեյ. (3ա-376բ, 395բ-405բ), Թումաս (376բ-95բ): ՍՐԲԱԳՐՈՂ՝ Գեորգ վրդ., Կոստանդին ֆեյ.: ՍՍՍՅՈՂ՝ Թորոս ֆեյ. (գրիչը): ԹԵՐԹ՝ 406. չգրուած՝ 1բ, 2ա, 12բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԵՒ12 (Ա, ԼԵ՛ 10,

Բ՛ 14, Ե, ԺԵ՛ 11, ԼԱ՛ 2): ՆԻԻԹ՝ թուղթ (թ. 11-12, 49, 178-80, 406՝ լուսագծերով, ժԶ. դ., թ. 398, 405՝ մագաղաթ): ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25,5x18,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ Երկսիւմ (3ա-326բ՝ 20,5x15), մխախն (327ա-405բ՝ 21x14,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 88ա), նուրգիր՝

11ա-2բ, 49աբ, 178ա-80բ (նմուշ՝ 49բ): ՏՈՂ՝ 31: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ մէկ կապիչով, միջուկը տախտակ. աստառը դրոշմագարդ կտաւ, դոնակինը՝ կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

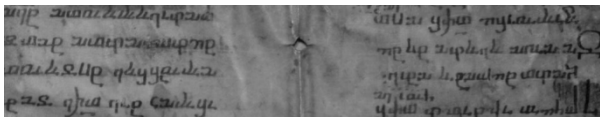
նմուշ 49բ

նմուշ 88ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ վարդակներ (109ա, 118բ, 139բ եւ այլուր): Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ 1. Ա.՝ սկզբում. Հին ճարտ (վրացերէն. բվնդ.՝ ըստ Բեռնար Ուտիէի): ԺԱ. դ.: Ստացումը մի գոյգ թերթի լայնակի հատումով եւ եզրահատումով՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաբ, 24x16,5, երկսիւն (24x16,5), նուախտի՝ բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աա), տող՝ 18: 2. Աւետարան ըստ Յովհաննու, Ե., 14-25: Թ. դ.: 1 (Բ. վրմ.) ստացումը 1 թերթի լայնակի հատումով. եզրահատում՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաբ (24,5x17), երկսիւն (24x17), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող 11: Կարգալ՝ Բա-Բբ. «Չնա Յիսուսի տանտին... Այդ փոխեացաւ ի մահուանէ ի կեանս: [Ամէն, ամէն ասեմ ձեզ]»:

նմուշ Աա

նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. նախկինում եղէ է խիստ հայդայում, հասանաբար ժէ. դ. նորոգուել է բաւական կոպիտ ձեւով, եզրերը մաշուած լինելու պատճառով համարեա բոլոր թերթերը կարկատուել են, թղթի բարակ մասերը եւ կարկատուել են, կարկատանների եւ գրուած են (տե՛ս թ. 235-236), պակասող թերթերի փոխարէն աւելացուել են նորերը, վերականգնել բնագիրը, վերականգնել պրակները, այդ պատճառով որոշ թերթեր պակասում են կամ ընկել են, նաեւ՝ ետեւաւոր են (տե՛ս մասնատրապէս 244ա-303ա եւ 357ա-76բ թերթերի բնագրերը եւ Յիշատակարան յետագայի բաժինը): Կազմը մաշուած, վնասուած, 3 գամն ու 2 կապիչն ընկած, Ա. փեղկին գամերի անցքեր, դոնակը կծկուած, վերին եզրը պատռուած, պատառիկ-պահպանակներ խունացած, կծկուած, կեղտոտուած, լուսանցակողերը գունաթափ, թ. 3, 6-7, 48-50, 184-5՝ հիմքից մասամբ պոկուած, թ. 215՝ վնասուած, թ. 3-48՝ կարերը թուլացած, ձեռագիրը խոնավութիւն սեւած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին աղտոտուածութեան զանազան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 3ա-156ա [Մեկնութիւն ժամանակագրութեան, արարեալ երանելոյն խոսրովու Անձեւացեաց եպիսկոպոսի, եւ կարգադրեալն Մովսէսի գիտնական վարդապետի]

1. 3աբ [Յառաջարանութիւն] – Զչափ անձին ուսուցանեն մեզ աստուածային պատուիրանք... որով փառաւորի անկարատն փառաց աստուածային:

2. 3բ-4ա Յովհաննու Իմաստասիրի [Օձնեցոյ] Յաղագս գիշերային ժամուն – Ազգարարութիւն ժամահարին... ի մէջ գիշերին կենդանացաք կենարարին մերոյ յարութեամբն:

3. 4աբ Յառաջարանութիւն պատմութեանց, թէ որպէս կարգեալ է աղաթից մերոց հայցք, Ստեփանոսի Սիրնեաց եպիսկոպոսի – Յաստուածայինն ժամանեալ խաղաղութեան խորհուրդ... եւ ոչ որպէս ի դրախտին սակաւարեալք:

Երկրորդ եւ երրորդ միաւորները շկան սպագրի մէջ՝ Մեկնութիւն ժամակարգութեան, արարեալ երանելոյն խոսրովու Անձեւացոյ եպիսկոպոսի, Կ. Պոլիս, Օրթագիւղ, սպ. «Երից որդւոց Պօղոսի Արապեան Ապուլեիցուր», 1840. (Ե., 252, 1 չճ. էջ):

4. 4բ-5բ Բացայայտութիւն կարգաց եկեղեցոյ, Բարոզութեանց եւ աղաթից բաւ իւրաքանչիւր ժամուոց, երանելոյն տեառն խոսրովայ Անձեւացեաց եպիսկոպոսի – Ընդ Աստուծոյ եւ վասն Աստուծոյ խաւելով... փառք ընդ Հար եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյն, այժմ եւ յանսպառ յաւիտեանս, եւ յաւիտեանս յաւիտենին. ամէն:

5. 5բ-9բ Քարոզ հսկման – Զարթուցեալքս ամենեքեան ի հանգստենէ քնոյս... ըստ երրորդութեանն, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ա. 9բ-47ա [Աղաթք գիշերապաշտաման] – Զքէն գոհանամք, Տէ՛ր Աստուած մեր... զնոյն դնեն աւարտ, որում վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ [եւ յաւիտեանս. ամէն]:

Տե՛ս սպ. էջ 7-63: 10բ ստ. լս., ժԼ. դ.ի ձեռքով «Գ. Թուղթ տեղս է պակաս»:

բ. 47ա-50ա Աղաթք – [Բան]. Գոհանամք գրէն... [Լուծմունք]. Ամենայն ուրեք մեզ գոհութեան պէտք են... եւ Հոգւոյն Սրբոյ յաւիտեանս. ամէն:

48բ ստ. լս.՝ «Մէկ Թուղթ տեղս պակաս է»: Վերջին երկու տողը կայ նաեւ 49բ էջում, որը լրացուած թերթ է:

Տպագրի համեմատ այստեղ այլ բնագիր է՝

գ. 50ա-91բ Մովսէսի Քերթոյանաւ Յերգու երից մանկանցն – Երեք մանկունքն արիւնակ էին մարդկային բնութեանս... Զի երկնից արքայութեանն արժանի լիցուք՝ փառաւորելով զՀայր եւ զՈրդի եւ զՀոգին Սուրբ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն:

60ա վերին լս., Ի. դ. շղագրով «Պակաս է մի թերթ», 64բ ստ. լս., գրած-շնչած «Մէկ Թուղթ տեղս պակաս»:

դ. 91բ-6բ Բ. Տեառն Յովհաննու Հայոց կաթողիկոսի՝ Եթէ զինչ խորհուրդ ունի արեւագային աղաթքն – Այս աղաթքս զմիւսանգամ գալուստն Քրիստոսի նշանակէ... ընդ որում Հար եւ Սուրբ Հոգւոյն վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ [եւ յաւիտեանս]. ամէն:

ե. 96բ-102բ Գ. Տեառն Յովհաննու Հայոց կաթողիկոսի եւ Իմաստապիտի Վասն երոտոյ ժամու աղաթիցն – Իսկ տունջեանն որոշեալ սահմանք ժամու աղաթիցն... եւ առաքինի վարուց փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՀոգի Սուրբ, այժմ եւ միշտ [եւ յաւիտեանս. ամէն]:

զ. 102բ-9ա Դ. Տեառն Յովհաննու Հայոց կաթողիկոսի Վասն Զ. ժամու աղաթ – Իսկ վեցերորդ ժամու կարգեալ աղաթքն յայտնի է... բարեացն արժանի լիցուք հասանել՝ փառաւորելով զՀայրն երկնաւոր եւ զՈրդին միածին եւ զՀոգին ճշմարիտ, այժմ եւ միշտ:

է. 109ա-18բ Ե. Տեառն Յովհաննու Հայոց կաթողիկոսի Վասն Թ. ժամու աղաթիցն – Իսկ յիններորդ ժամուն կարգեալ զաղաթն... եւ ընդ նոսին գոհանալով փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն]:

ը. 118բ-39բ Զ. Երանելոյն Խոսրովու Վասն երեկոյն ժամու – Նախքան զերեկոյն պաշտամանն... ընդ որում Հաւր, միանգամայն եւ Հոգւոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ [եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն]:

թ. 139բ-56ա Է. Յաղագս խաղաղականին աղաթից – Իսկ հանգստեան ժամու աղաթքն... արժանի լիցուք փառաւորելով զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն]:

Գ-Թ. միաւորները տե՛ս Մեկնութիւն ժանկարգութեան, էջ 146-252:

156ա եւ՝ Մովսէս, մեղաւք մեռեալս, ոգի ծնունդ վերջին ժամանակի եւ սպասաւոր պիտակ բանի, կամեցայ հաւաքումն առնել սրբոցն բանից, որ վասն աղաթից եւ ժամակարգութեան արարեալ էին յառաջագոյն, եւ զիրաքանչիւր առանձնակի որոշեալսն յանցնիր տեղւոջ կարգել, այլ եւ բռնադատեալ եղէ ի սիրելի եղբարէ ումեմն Թէոդորոս՝ զթողեալսն ի մեծէն Խոսրովու զբանս աղաթից յանցնիր տեղւոջ վերլուծութեամբ դնել: Ո՛վ եղբայր, երբ զՄեկնիչն գրես, դու զաղաթնիս այլ գրէ, որ տեսնուն, մէկ ի մէկու աւգտին: Եւ իմ թէպէտ եւ հայեցեալ տեսանէի յոյժ անարժան զիս այսպիսի գործառնութեան եւ լրբութիւն մեծ զայսպիսի իրողութեանց բռն հարկանել, որ ի վեր է քան զկար եւ զարժան իմ, սակայն զմտաւ ածի, թէ եւ ձագ ազոաւոյ թէ ընդ արծուոյ եւ ընդ բազէի աւգապարիկ լինիցի, ոչ ինչ շփոթումն եղիցի, զի ամենեցունց յայտնի երեւի, թէ ազոան ազոա է, սեւաթոր մի զազրալի կենդանի եւ ամենեցունց ատելի, եւ նոյնպէս ազոա մնասցէ եւ ծանիցի, եւ քան հեղգութեամբ ի հանգիստ յաւժարել աշխատութիւնն յաւէտ է բարի, եւ իւրաքանչիւր ոք զիւր վարձ առցէ: Եւ թէպէտ եւ կամեցայ հասկաքաղ լինել ի հունձս սրբոցն, սակայն փախեա յաշխատութենէ զամենայնսն ոչ կարացեալ քննել, այլ եւ

խնայելով ի լսելիս ունկնդրաց եւ զի մնացեալքն գնոյն զարուսթիւն ունին, եւ իմ չմեղադրութիւն պահանջելով յամենեցունց ներումն խնդրեմ, եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն]:

Բ. 156ա-76բ Քարոզ զիշերային ժամուն պաշտաման, զկնի՝ Տէ՛ր, եթէ շրթանցն, [Խոսրովու Անձեալացեաց եպիսկոպոսի Մեկնութիւն աղաթից, Բարոզից]– Զարթուցեալքս ամենեքեան ի հանգստենէ քնոյս... Երկրպագէ երիցս եւ երթայ խաղաղութեամբ:

176բ ստ. լս. յետագայի ձեռքով գրուած՝ «Մէկ թուղթ տեղս պակաս է»:

Այս միաւորը կամ նախորդի շարունակութիւնն է, կամ Խոսրովի բուն Մեկնութիւնն է (տե՛ս 5բ՝ սկզբատողը):

Գ. 176բ-91բ Հաւաքումն համառատ մեկնութեան սրբոյ պատարագին, զոր յառաջագոյն արարեալ է սրբոց լուսաւոր հարց – Աստուած, որ մեծն է ողորմութեամբ, անսկիզբն եւ անվախճանն... երկիր պագանելով ամենասուրբ Երրորդութեանն եւ միասնական աստուածութեանն՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ. ամէն:

177ա ստ. լս. յետագայի ձեռքով գրուած՝ «Գ. թուղթ տեղս է պակաս»:

Դ. 191բ-243ա Մեծին Խոսրովու Մեկնութիւն, զոր արարել է Բարոզին, որ յետ Աւետարանին եւ զՀաւատամքն ասելոյ – [Բան]. Եւ եւս հաւատով աղաչեսցուք... [Մեկնութիւն]. Զի հաւատք առնէ լսելի... Որ յամենայնի եւ յամենեցունց վասն ամենայնի եւս գոհաբանեալ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն]:

– 242բ-3ա Գոհացուք եւ մեք զմարդասիրէն Աստուծոյ... Հեղինակի վերջաբան-յիշատակարան, որ վերաբերում է առաւելապէս Ս. Երրորդութեանն ու Յիսուսի կեանքին:

Ե. 244ա-303ա [Յաղագս միաբանութեան հաւատոյ եւ կարգաց եկեղեցոյ]

Տե՛ս ձեռ. 500, 66բ-191բ: ա/244ա-5բ: բ/245բ-55բ: գ/255բ-6բ: դ/256բ: 62ա: ե/262ա-7բ: զ/267բ-74բ: յ/274բ-5բ: լ/275բ-80բ: զ/280բ-1ա: ժ/281աբ: ժա/281բ-2բ: ժբ/282բ-3բ: ժգ/283բ-5բ: ժդ/285բ-7ա: ժե/287աբ, 297աբ, 290աբ, 295ա: ժզ/295աբ, 291ա-3ա: ժլ/293ա-4բ, 289աբ, 296աբ, 298աբ: ժր/298բ-303ա:

Ստ. լս.-ներում ունի միաւորների խորագրերը: Յուցումներ բովանդակութեան վերաբերեալ՝ 287բ «Թ.», 288բ «Թ.», 289բ՝ «Զ. թուղթ յառաջ գնայ եւ գտնես»: 290բ Գ. թուղթ շրջէ՛, որպէս նշանն ցուցանէ: 294բ Զ. թուղթ յետ շրջէ՛ եւ գտանես: 295բ Ե. թուղթ յետ շրջէ՛ եւ գտանես, որպէս եւ նշանագրեցեալդ է: 296բ Թ. թուղթ յետ շրջէ՛ եւ գտանես: 297բ Ը. թուղթ յետ շրջէ՛ եւ գտանես:

Զ. 303ա-33բ [Թուղթ զանագանի]

ա. 303ա-27բ Թուղթ տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսի Հայոց, գրեալ եղբար նորին Ներսիսի եպիսկոպոսի, հրամանաւ նորին, ի Միջագետս Ասորոց կոչեցեալ նահանգին... ի խնդրոյ ուրումն աստուածաբի Սուրբ անուն իշխանի Թղկուրանն աւանի – Որ

թէպէտ եւ տէրունական հրամանն յորդորէ... ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, որում փառք եւ զաւրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Տէս Ընդհանրական թուղթք Ս. Ներսիսի Շնորհալուոյ, յերուսաղէմ, 1871, էջ 240-289:

բ. 327բ-32ա ժէ. Նէրսիսի կաթողիկոսի հայոց Պատասխանի թրթոյն Յակոբայ վարդապետի Ասորոյ՝ ի մայրաքաղաքէն Մելետիոնոյ Հայոց – Ի զգալի դիտաւորութեան գրաւորական քում նամակի... ապրել ի գրծանաց, յորոց նեղիմք ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, ամէն:

Տէս Ընդհանրական թուղթք, էջ 230-240:

գ. 332ա-3ա ժԸ. Թուղթ մխիթարական տեառն Նէրսիսի կաթողիկոսի՝ առ ոմն իշխան արեւելեան, վասն որոյոյ իւրոյ տարածամ վախճանելոյ – Անտես է յոյս աստուածային... արհնէք նովաւ զՏէրն անդադար:

դ. 333աբ Նորին տեառն Նէրսիսի գրեալ առ եղբարորդին իւր Ապիրատն ի Կոստանդինուպոլիս – Արեգական լուսոյ ծագման... Որպէս լինիս տեղեակ կրից ի յեկեղոցոց բնակից:

է. 303ա-54բ [Թուղթ տեառն Նէրսիսի կաթողիկոսի Հայոց՝ գրեալ ի զանազան ժամանակս առ այլեայլ անձին]

Տէս ձեռ. 500, 52ա-66ա: ա/341ա-4բ: բ/333բ-4բ: գ/334բ-5բ: դ/335բ-6ա: ե/336ա-7ա: զ/337ա-8ա: ի/338աբ: լ/338բ-9ա: զ/339ա: ժ/339ա: ժա/339բ-41ա:

Տէս Ընդհանրական թուղթք. նիւթերը մասամբ խառն՝ ա. միւսորի թուղթք գրուած է վերջում: Ունի նաեւ՝

ժբ. 344բ-8ա Նորին տեառն Նէրսիսի կաթողիկոսի գրեալ բան մխիթարութեան առ վտանգեալսն մարմնով, որք յանբարեաց ոմանց նախատեալ էղեն, զոր ծանուցին նմա գրով – Ընկալայ զգիր թախծանաց զախտացելոցոց մարմնով... առ նովաւ գնեն զարքայութիւնն երկնից ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, որում փառք եւ զաւրութիւն յաւիտեանս. ամէն:

Տպ. Ընդհանրական թուղթք, էջ 289-96:

ժգ. 348ա-54բ ժԹ. Թուղթ ի Նէրսիսիէ արեւալիկոպոսէ Կիլիկեաց Տարսունի՝ պատասխանի Յուսկանն արգելական ճգնատրի... ի վերայ քահանայական կարգի եւ ժողովրդականաց ուղեղ հաւատովն, որ ի Քրիստոս – Գիր քո պատուականութեանդ, երանելի ա՛յրդ Աստուծոյ... զի փառաւորեսցի ի քեզ Հայրն երկնաւոր միածին Որդւովն եւ ամենասուրբ Հոգւովն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ը. 354բ-9բ Ի. [Բնագիր գանազանք]

ա. 354բ-5ա Տեառն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ – Տաւնք տարեկանք, զոր կատարեն ըստ մովսէսական արինացն...

բ. 355աբ Ի Մնացորդաց յաղագս Սաղովմոնի – Վասն զի գրեաց Մովսէս...

գ. 355բ-6ա Ի Մնացորդաց մնացորդէն, զոր բազմաչան յուզմամբ հազիւ կարացի գտանէլ – Յորժամ յարոյց...

դ. 356ա-7ա Կարգաւորութիւն արհնութիւնաբեր ցուցակի, որ ունի յինքեան զժամանակի իւրաքանչիւր կարգեալ կանոնացոյ գտելիսն, թէ ո՛վ ո՛ք կամ յորմէ՛ զաւառէ հայրապետաց ժամանակն նշանակեցից, թէ ով երբ ի Հայոց աշխարհս եւ որոց հրամանաւ կարգեալ նառեցին – Յետ ճժԱ. (111) ամի սրբոյն Գրիգորի եղեւ թարգմանութիւն հայերէն լեզուիս...

ե. 357ա-9բ Սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի Բան հաւատոյ եւ նորին նմանեացն – Սուրբ հաւատ ճշմարիտ... Այլ հասարակ բնութեանն հասարակութիւն յանձնաւորութեանն երեւի որոշեալ//:

Բաժանուած է Ա-Ժ հատուածների, վերջից թերի՝ թերթեր ընկած լինելու պատճառով:

Թ. 360ա-76բ [ԻԱ. Սրբոց վարդապետաց Հայոց Մովսիսի եւ Գալթի Հարցմունք ընդ երկաբնակ շարափառսն] – //աղասէ տարբերէ ապականութիւն... արհնութիւնն եւ գովութիւնն եւ փառք եւ պատիւ Հար եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն]:

363բ ստ. լս.՝ «Ով եղ[բ]այր, յերբ յայս տեղս հասնիս, ի կազմ սղալ է, Զ. տետր ու կէս յետ գնա՛, գտնուս նշանաւս»: 369բ ստ. լս.՝ «Է. տետր յառաջ համարէ՛, գտնուս: Կազմ սղալ է, այսու նշանաւս»: ԺԹ դ. գրչութեամբ վերջին երկու յիշատակութիւնների վերջում գրուած է. «Մանօթ. Վերջին կազմողն ուղղել է: Շարունակութիւն են կազմուած»: 376բ էջում կայ Գորգէն քարտուղարի յիշատակարանը. տէս ձեռ. 270, 279բ:

ժ. 376բ-91ա [Ճառք Յովհաննու Օձնեցոյ]

ա. 376բ-7ա Զհետ այլ նառերոյ ասացեալ եւ զայս Յոհան Աւանդին – Արդ, զմեզ յառաջ կոչէ առ ինքն... անհասանելի մարդեղութեան Բանին հասանել: Եւ այս մինչեւ ցայս վայր եղիցի:

բ. 377ա-91ա Նորին ընդդէմ երեսութեանաց – Յոյժ տենչալի էր ինձ եւ փափագելի... զորս ճառ խաչին քո ժողովեսցէ լինել ժառանգս արքայութեան քում: ժԱ. 391ա-7բ [Տեսիլք]

ա. 391ա-5բ Տեսիլ սուրբ վարդապետին Յոհաննէսի, որ մականունն Կոզեոն կոչի – Ի ժամանակին, յորում էր թուականն հայոց ՆՇ. (1021)... եւ խաղաղութեամբ գնացին յաշխարհն իւրեանց. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս:

բ. 395բ-7բ Տեսիլ սրբոյն Նէրսիսի Հայոց հայրապետին, որ է թոռն Գրիգորի սուրբ Լուսաւորչին Հայոց – Պապ թագաւորն յորժամ արբոյց զբաժակն մահու... եղեւ երկիր վասն մեղաց փշաբեր, նոյնպէս եւ վասն մեղաց//:

ժԲ. 398ա-402ա [Խոստովանութիւնք]

ա. 398ա-401ա Խոստովանութիւն մեղաց եւ խայտառակութիւն անձին ինքնայաւժար կամաք եղկե-

յոյս Վարդանայ Արեւելացոյ... – Ով դուք, ընտրեա՛լք եւ պիտանիք հա՛րք... որք զաստուածաբանս միշտ արհնեմք, զքեզ ընդ նմին փառաւորեմք:

բ. 401ա-2ա Բանք խոստովանութեան յանցանաց, ասացեալ սուրբ վարդապետին Մեղրկա – Քրիստո՛ս, Որգի՛ Աստուծոյ, արարի՛չ եւ Տէ՛ր... զի եւ ես արժանի եղէց փառաւորել զամենասուրբ զԵրրորդութիւնդ՝ զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն:

ժԳ. 402ա-5ա [Նէրսիսի Շնորհալոյ Բանք տաղաչափականք]

ա. 402ա-4բ Տեառն Ներսէսի սրբոյ տիեզերական վարդապետի եւ կաթողիկոսի Հայոց ասացեալ Յաղագս Երկնի եւ զարդոց նորա, ի դիմաց նորին բարառնաբար, ի շափ երկոտասանիցն պարգեալ ոտից, ի խնդրոյ առն բրժշկապետի եւ աստղագիտի Մխիթարայ – Իմ եղական գոյով բնութիւն եւ սկզբնական / Ի յանեղէն ձգեալ կամար անզուգական... եւ փառս տամ անեղ բնութեանս արարչական:

բ. 404բ-5ա Նորին ի խնդրոյ անուան նախագիծ [տառից տանց յորդորակ. «Մխիթար»] – Միշտ էիդ անեղ բնութիւն բնաւորեցան, / Անեղիդ [անմահութիւն հ]ետեւեցան... որ կայացաւ:

գ. 405աբ Այդում բան մաղթանաց ձայնի աղերսանաց հոգոց առ Աստուած – Աստուած անեղ անհասական, / Հայր գթութեան. ինձ ողորմեա՛... Հաւր եւ Սուրբ Հոգւոյդ, միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն:

դ. 405բ Նորին Տաղ՛ ոգեշանք՝ ըստ նոյն// չափաբերեալ տանց (Ա-Ք) – Աստուածային բանից լսելի...// (Թափուած):

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 27ա (Թորոս գրչի) Զհաւքն իմ, որ զնիւթս պատրաստեցին, եւ զողորմելի գերիս ծնաւդք մերովք եւ զարմիւք յիշեցէ՛ք, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:

50ա Զհաւքն իմ եւ զմամբքն եւ զողորմելի գերիս եւ զծնողսն եւ զեղբարսն եւ զքեռ եւ զարմն յիշեցէ՛ք ի բարին Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ (նման՝ 17բ, 35բ, 109ա, 118բ, 191բ, 262ա, 293ա):

78ա Զսնուցիչն իմ զՀաաաաաի եւ զերկու Վասիլ եւ զողորմելի գերիս ծնողաւք մերովք եւ զարմիւք յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ (նման՝ 127բ, 344բ):

91բ Զուսուցիչքն իմ զԲարսեղ եւ զԹորոս եւ զողորմելի գերիս ծնողաւք մերովք եւ զարմիւք յիշեցէ՛ք ի բարին Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. եւ նմա փառք յաւ[իտեանս]:

139բ Զեղբայրն իմ զՆերսէս քահանայ, որ այժմ վախճանեցաւ, եւ զողորմելի գերիս ծնողաւք մերովք եւ եղբարքք եւ քեռ յիշեցէ՛ք ի բարին Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ, եւ նմա փառք:

156ա Ով եղբայր, երբ զՄեկնիչն գրես, դու զաղաւթնիս այլ գրէ՛, որ տեսնուն մէկ ի մէկու աւգտին:

168բ Որք յընթեռնուն զսա այլափոխաբանիցն պատահեցէ, մի՛ տգիտութեան վարկցի կամ անձնահաճութեան եւ մի՛ համարձակեցի յեղաշրջել բան ինչ, զի յարինակէ Մեկնութեանն տեսոն Խոսրովու ուղղեցաք, որչափ գտաք, զ՛ի նմանէ քննեալն:

176բ Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս Աստուած, գթա՛յ եւ ողորմութիւն շնոհեա՛ Գէորգեա վարդապետի, որ զքարոզնիս եւ զաղաւթնիս ղորդել է ի Մեկնչն մեծին Խոսրովու եւ ողոր[մեա՛յ] գերոյս Թորոսի եւ ծնողաց մերոց եւ եղբարց եւ զարմից, եւ այնոցիկ, որ յիշեն զմեզ:

196ա Արդ, բա՛ց զականջդ մտաց եւ լո՛ւր զահագին սպառնալիսն Աստուծոյ վասն ոչ երկիրիս// պատգամս Աստուծոյ կենդանոյ:

243ա Յիշատակարան. Շնորհաւք եւ առատ գթութեամբ մարդասիրին Աստուծոյ, Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այն որ վասն կամելոյ զկեանս ամենեցուն ընդարձակեալ աճեցոյց զարինակս եւ զճանապարհս փրկութեան, ըստ այլեալ բարոյից հասակաց եւ արուեստից մարդկան, այլեալ ձեւ |243բ| եւ արուեստս փրկականս, բարձրագոյնս եւ խոնարհագոյն, նրբաշափոյ եւ անդորրընթացս, յուրվաջանս եւ թէթեւախոնջս, նախապատիւս եւ երկրորդականս, զի ըստ կարի կամ յաւժարութեան այսմ կամ այլում հետեւելով որ մի՛ յուսահատ եղեալ ի դժուարութէնէն, վերջոտնեալ անհաղորդ մնացէ փրկական ճանապարհի իմիք, այլ ըստ չափոյ զարութեան կամ յաւժարութեան կամ ընդ մի կամ ընդ յորովս ի ճանապարհաց հետեւեալ ժամանեցէ փրկութեան: Յայս ամենառատ գթութիւնս Աստուծոյ հայեցեալ ես՝ մեղուցեալ ծառայս Աստուծոյ Թորոս սոսկ անուամբ քահանայ ի կրանաւորական ձեւի, քանզի տեսեալ զիս ի բարձրագոյն առաքինութեանցն շաւղաց կասեցեալ զարտուղի գնացիւք, մանաւանդ յաղթեալ ի ծանրութէնէն հողեղէն յարկիս եւ ոչ ունելով այլ ինչ տեսակ բարեաց, զմտաւ ածի, զի գոնէ այնու արինակաւ շահեցայց դոյզն ինչ մասն փրկական զտիմարութեան եւ զտկարութեան, վհատութիւնս ի բաց եղեալ, ձեռնամուխ եղէ ի գրութիւն Մեկնութեան աղաւթնոյս եւ պատարագին, զոր մեկնեալ էին սուրբ հարքն, մեծաւ աշխատութեամբ գլխաւորեալ յանկ հանի շնորհաւքն Աստուծոյ, ի յիշատակ բարւոյ ինձ եւ իմոց ծնողացն՝ ի Քրիստոս գնացելոց, եւ եղբարց իմոց, եւ քեռ եւ զարմից, որոց կենդանեացս եւ ննջեցելոցն մերոց աղաւթիւք վայելողացդ լիցի ի շնորհացն Աստուծոյ գրիլ ի կենացն Աստուծոյ մատեանսն: Եւ զայս մեծաւ թախանձանաւք խնդրեմ ի վայելողացդ՝ ի սոյն զմեզ բարւոյ յիշման արժանի արասցէ, զի եւ ինքն յիշեսցի յողորմածէն Աստուծոյ. ամէն:

Կատարեցաւ գիրս ի մեծ թուիս Չեթ. (1300), ի բազմաթշուառ ժամանակի, ի հայրապետութեան տեառն Գրիգորի եւ ի թագաւորութեանն Հայոց Հեթում: Աղաւջեմ զամենեսեան, յիշեցէք զվերոյգրեալքս եւ զամենայն հաւատացեալս ի Քրիստոս, եւ որք յիշէք, յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ: Յիշեցէք եւ զԿոստանդին քահանայ, որ յղորդելն աւգնեց ինձ:

267բ Ով սուրբ հարք եւ հոգւոյ իմոյ հարազատք, յիշեցէք զտառատիպ սակաւ գրիս ի մաքրափայլ յաղաթիս ձեր:

301բ Դեղ, որ զգրոցն եղերքն պնդէ: Ջրդեղ անցո՛յ ի վերայ ու յարեւն դի՛ր, որ// որնայ, եւ զողորմելիս յիշէ, եւ Աստուած գրեց յիշէ:

303ա Ջողորմելի գերիս եւ ծնողսն իմ եւ զամենայն զարմն յիշեցէք ի բարին Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ (նման՝ 42ա, 57բ, 96բ, 327բ, 332ա, 334բ, 339ա, 376բ, 402ա):

354բ Ջողորմելի գերիս Թորոս եւ զԹումաս եւ զԿոստանդին ծնողաւք եւ եղբարբք եւ քեռք եւ ամենայն զարմիւք յիշեցէք ի Տէր, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:

2. 395բ (Թումաս գրչի) Ջսրբասէր քահանայն զԹորոս՝ ստացաւ սուրբ տառիս եւ ըզճնաւոյն իւր, հանդերձ եղբարբն եւ քերք յիշեցէք ի բարին Քրիստոս, ընդ նոսին եւ զանիմաստ գրողս զԹումաս եւ զճնաւոյն իմ աղաւջեմ յիշել ի Տէր, եւ Աստուած ըզձեզ յիշէ. եւ նմա փառք յաւիտեանս:

Բացի 168բ, 196ա, 267բ, 303ա էջերի միաւորներից, մնացեալը տե՛ս ԺԳ. դ. յիշ. -բ, էջ 871-3:

ՅԵՆԱՍԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 120ա (ԺԵ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Գիրքս Վարագայ է: Ձեզ վարձք է, տո՛ւք զիս ի քաղաքն ու ի գեղանն, որ կարդան: Մի՛ արգիլէք (նոյնը՝ 72ա, 96ա, 120ա, 144ա, 168ա, 215ա, 239ա):

Տե՛ս ԺԳ. դ. յիշ. -բ, էջ 873:

2. 73բ (ԺԶ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Ոչ գիտեմ, թէ ո՞վ կոյր մտաւք զայս շորս տեղս զուղիղն քերել է, որ յետոյ յուղղափառաց եղաւ, եւ գրել է, թէ եփեսոսի

ժողովոյն է, զի եփեսոսին այն է, որ մինչ ի յայս տեղս էր, եւ այս այլ սրբոց: Եւ դու զուղիղին ասա՛, որ շմորիս:

3. 391բ (բոլորգիր, ԺԶ. դ.) Վերջին ստացող// ար Աստուած ողորմի իւր ծնողացն, իւր կողակցին եւ Բ. որդուն՝ Յակոբին եւ Մարտիրոսին եւ Բ. դստեր// կին եւ Թոխատին, Աստուած զխոտ// աւրհնէ իւր հալալ// եւ ետո զաղաւթի զՄեկնութիւն տէր Աստուած//:

Պտակ-պհպնկ Բբ (1701 թ., անարուեստ նոտրգիր) եւ՝ Գրիգորս կարգացի թվին ՌՃԾ. (1701), մարտի Ա. օր:

4. 295բ (Ժէ դ., անարուեստ նոտրգիր) Աստուած ողորմի Դիարին հոգոյն, իւր կնոջն Հերիֆաին, Ջանիպէկին, Տուտուխին, Թորոսին, Սարգսին:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 21ա. սեւով շրջանակ, մէջը թագապսակ զինանշան, եղբերին՝ “Պеч. Ахалыцхскоу грядскоу полициս”:

ԳՐԶԱՓՈՂԶ 2բ՝ «ՊՍՎ, ԶԶԱԻՃ», «Տէր Աստուած, թո՛ղ դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն», 166ա՝ «աբըսրըզճ»:

ՆՇՈՒՄ՝ Մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Մովսէս վարդապետի// Մեկնութիւն ժամագրոց»: 1ա (ԺԺ. դ., շղագիր) «Պակասողք: Պակաս է մի թերթ»: «Փառք ի բարձունից» տե՛ս 58ա երես: «Մեծացուցէն» ասելով մինչեւ «եւ զարք բարձանց, որ գիտակք էին»: «Եւ յամենայն ժամ» ի մի մասը, որ վերջանում է 73բ երեսի վերայ «յիշատակաւ նախնեացն գութ ածէին շաստուած» տե՛ս սորա շարունակութիւնը 76ա երեսի վերայ, բաց թողնելով երկու թերթ. «Աւրհնեալ ես Տէր Աստուած հարցն մերոց»: «Սուրբ Աստուածի մասին ունի այս խրատը. «Եւ երեք սրբասացութեամբ», վերջ. «մինչ հասանել շնորհաւքն Աստուծոյ մերոց» եւ այլն, որը 1840 թուի Օրթագիւղում տպուած ժամանակագրութեան մէջ չկայ: Տե՛ս թղ. 83ա-84ա»: «Հ^մ 172/2607, Չեթ.-1300, Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: 2ա՝ «Հ^մ 148/20»: 4ա (ԺԺ. դ., շղագիր) «Այս Օձնեցունն է: Տե՛ս Սիւնեցունը Հ^մ 1454, Մեկն. Ժամ., Թղ. 3ա»:

2608

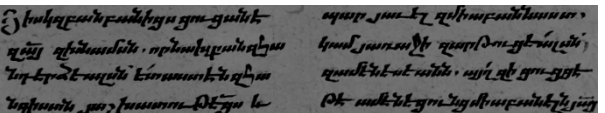
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՇԻՆԱՀԱՅՐ գիւղ [ՈՐՈՏՆ]

ԳՐԻԶ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովհաննէն: ՍՏԱՅՈՂ՝ Արիստակէս վրդ.: ԹԵՐԹ՝ 269+1 (կրկն.՝ ք. 1). չգրուած՝ 1աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԻԲ՝X12+3 (Ա՝ 11, ԻԱ, ԻԲ՝ 14)*: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26,4x20: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (20x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 5ա): ՏՈՂ՝ 29, 31: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի դոնակով, միջուկը տախտակ. աստառը. Ա. փեղկինը կարմիր կտաւ, Բ.՝ դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

* Պրակներ կազմուած են ուրոյն եղանակով. համարեա բոլորը երկծալ են, առաջին եւ վերջին թերթերը հաստ են, իսկ միջինները՝ բարակ: Երբեմն հաստ են նաեւ մէջտեղի գոյգերը: Ասպէս է արուել պրակն աւելի ամուր դարձնելու համար:

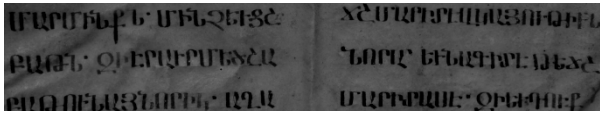
ՌԶԳ. – 1635

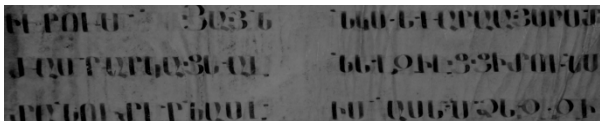
Նմուշ 5ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա: Լ ու - ա ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, խաչ, տանաւ, թոշնային, յուշկապարիկ, վարդեակ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոշնագիր, հանգուցափր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, սպիտակ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Ա.Բ. 1. Ա.՝ Աւետարան ըստ Յովհաննու, ԺԹ. 24-37, Աւետարան ըստ Դովասու, ԺԳ. 21-31: Ա.՝ Ժ. դ.: Ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումով: Մագաղաթ, 25,5x18,3, երկսին (20x16), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աա), տող 13: Կարդալ՝ Աբ-Աա. «Ում եւ ելցէ, զի լցցի գիրն... Եթէ հայեցին ի նա, որ խոցեցին (վերջագարդ)» (Յվհ. ԺԹ. 24-37): 2. Բ.՝ Ժ. դ.: Ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումով: Մագաղաթ, 25,2x20, երկսին (19,5x16), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող 12: Կարդալ Բա-Բբ՝ «Ն եկեալ ծառայն պատմեաց զայն... Տայցէ պատեալով ընդ այդում թագաւորի եւ ոչ նստեալ» (Ղկս., ԺԳ. 21-31):

նմուշ Աա

նմուշ Բա

ՎիճԱԿ՝ բարար. կազմի կաշին վնասուած, մաշուած, մէջի ստորին մասի կաշին մասամբ անջատուած, դռակը ծայրուած, Բ. փեղկի ստորին մասը պոկուած, վերին մասում մէջի կաշին անջատուած, պատարիկ-պահպանակներ կծկուած, խումացած, կեղտոտուած, եզրերը վնասուած, լուսանցակողերը գունաթափ, որոշ թերթերի եզրերը բամբակակալած, ք. 1-47՝ բորբոսի հետեւ, ք. 9, 33, 84, 107-110, 138, 142, 182՝ լուսանցների մեծ (հաւանաբար՝ լուսանցազարդ ունեցող) հատուածները կտրած-հանած, ք. 151՝ լուսանցազարդի մասը պատոտուած, թերթերին խոնաւութեան հետեւ, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

– 1գ Այս ինչ կայ ի գիրս (= Յանկ) – Ա. Մեկնութիւն աղաւթից... Թ. Թուղթ դաշնաց սիրոյ եւ միաբանութեան:

ա. 2ա-170բ [Մեկնութիւն ժամակարգութեան, արարեալ երանելոյն հոսրովու Անձեացեաց եպիսկոպոսի եւ կարգադրեալն Մովսէսի գիտնական վարդապետի] – Քանզի ճանաչել անձին ուսուցանեն մեզ աստուածային պատուիրանք...

– 170աբ եւ՝ Մովսէս, մեղաւք մեռեալս, ոգի ծնունդ վերջին ժամանակի եւ սպասաւոր պիտակ բանի, կամեցայ հաւաքումն առնել սրբոցն բանից, որ վասն աղաւթից եւ ժամակարգութեան արարեալ էին յառաջագոյն եւ զիրաքանչիւր առանձնակի որոշեալսն յանցնիր տեղուշ կարգել, այլ եւ բռնադատեալ եղէ ի սիրելի եղբարէ ումեմն Թէղդորայ՝ զթողեալսն ի մեծէն հոսրովու զբանս աղաւթից յանցնիր տեղուշ վերլուծութեամբ դնել: Ո՛վ եղբայր, երբ զՄեկնիչն գրես, դու զաղաւթնիս այլ գրէ՛, որ տեսնուն, մէկ ի մէկու աւգտին: Եւ իմ թէպէտ եւ հայեցեալ տեսանէի յոյժ անարժան զիս այսպիսի |170բ| գործաւնութեան, եւ լրբութիւն մեծ զայսպիսի իրողութեանց բուռն հարկանել, որ ի վեր է, քան զկար եւ զարժանն իմ, սակայն զմտաւ ածի, թէ եւ ձագ ագոռաւոյ թէ ընդ արծուոյ եւ ընդ բազէի աւգապարիկ լինիցի, ոչ ինչ շփոթումն եղիցի, զի ամենեցունց յայտ-

նի երեւի, թէ ագոռան ագոռա է, սեւաթոր մի զագրալի կենդանի եւ ամենեցունց ատելի, եւ նոյնպէս ագոռա մնացէ եւ ծանիցի, եւ քան հեղզութեամբ ի հանգիստ յաւժարել աշխատութիւնն յաւէտ է բարի, եւ իւրաքանչիւր ոք զիւր վարձ առցէ: Եւ թէպէտ եւ կամեցա հասկաքաղ լինել ի հունձս սրբոցն եւ ճոաքաղ ի կուլթս, սակայն փախեա յաշխատութենէ զամենայնսն ոչ կարացեալ քրննել, այլ եւ խնայելով ի լսելիս ունկնդրաց եւ զի մնացեալքն զնոյն զաւրուլթիւն ունին, եւ իմ շմեղագրութիւն պահանջելով, յամենեցունց ներումն խնդրեմ ի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն. Թ. (1.000) ամէն:

Տե՛ս եւ հմմտ. ձեռ. 1325, 2607: Տե՛ս նաեւ Մեկնութիւն ժանակագրութեան, արարեալ երանելոյն հոսրովու Անձեացւոյ եպիսկոպոսի... Կ. Պօլիս, 1840:

բ. 170բ-211բ [Յովհաննու Արեւիչեցոյ Մեկնութիւն պատարագի]

Տե՛ս ձեռ. 45, 62բ-106ա: ա/170բ-1բ: բ/171բ-211բ:

Տե՛ս Յովհաննու Արեւիչեցոյ Մեկնութիւն պատարագի, էջ-միածին, 1860, 150 էջ:

գ. 211բ-Յա Յովհաննու վարդապետին Գառնեցոյ [Ողբ] – Աստանար պիտոյ է մեզ ողբ հառաչանաց... Ընդ շարութեանն՝ զանչիշաշարութիւնն, եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:

դ. 213բ-Տբ Կարգ եւ կանոն աղաւթից, զոր խնդրեալ է ի հոգէկիր արանց, յումեմնէ միայնացեոյ արթուն եւ զուարթուն հոգոյ Գրիգորի Նարեկացոյ, որ եւ ցուցանէ Նախադրութիւն բանիս, թէ ոչ համարի զանձն արժանի այսպիսի իրի, վասն այն զառաքելոյն ի մէջ առեալ, դնէ սկզբն կանոնիս պատմութեան եւ ոգէչան խրատու – Առաքեալն Պաւղոս, անաւթն ընտրութեան... ի սէր Տեառն բեւեռեա՛ եւ աներկիւղ ննջեա՛ ի փառս նորա, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ե. 218բ-21ա Թուղթ վասն կարգաց եկեղեցոյ եւ ժամուց, զոր ասացեալ է Նսայի վարդապետի [Նշեցոյ] ի խնդրոյ [219ա] վարդապետաց Սիւնեաց եւ առաջնորդաց վանորէիցն աստուածասէր կրանաւորացն – Զիմաստալեղձ եւ գովելի նամակս խնդրոյ ընկալայ... յորմէ զերծեցուցէ զմեզ Քրիստոս Աստուած մեր, եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

զ. 221ա Գրիգորիսի կաթողիկոսի [Տաղ] – Գոյ յիս գիտութիւն, բայց խամրացեալ է, / Գոյ երկիւղ բարեաց, այլ շիջանի միշտ... Թողցէ Յիսուս բազմաց, զոր պահանջեաց նա:

է. 221ա-Տա Ներբողեան կենսատու [221բ] սուրբ խաչին առ ի սրբոյ հաւելն մերմէ Դաքէ ասացեալ, տեսան Նէսսիսի կաթողիկոսին մերոյ փոխարեալ յոտանաւոր չափս եւ աստանաւ եղաւ – Բարձրացուցէ՛ք զՏէր Աստուած մեր միաբան, / Մարգարէն յառաջ ձայնեալ տայ ձեզ հրաման... պատուէ զՅիսուս ի սա փառաւ, որ է այժմ եւ ապայն, որ գալոց է:

Ը. 228բ-49ա [Գ]ովեստ բանի ներքողական բացասացութեամբ ներսէսի կաթողիկոսի Հայոց Յաղագս գերագունիցն էութեանց՝ հրեշտակապետացն սրբոց Միխայելի եւ Գաբրիելի եւ ամենայն երկնայինոց զարութեանց, զոր տաւնեն եկեղեցիք Քրիստոսի ընդ տիեզերս, համախմբեալք ուրախութեամբ, ի նոյեմբերի Ը. – Այսպէս երկրաւորս եկեղեցւոյ... երրորդութեանն երգել ըզփառս ընդ ձեզ աւէտ միշտ յաւիտեան:

Թ. 249բ-53բ Յաղագս տաւնի սրբոյ խաչին – Ամենայն բարեկամի գալուստ եւ սիրելոյ ուրախարարք են... աստուածընկալ մտացն Դաւթի ասասցուք ընդ նմա:

Ժ. 253բ-4բ [Ի Հարանց վարուց]

1. 253բ-4ա Պատմեաց ոմն մի յանապատականացն վասն առն մի <մի> մեծատան... եւ աւրհնեցին, որ զորոմութիւնն գնեաց:

2. 254ա Մի ոմն ի ծերոցն գնաց ի քաղաքն եւ մտեալ յեկեղեցին... եթէ գոհութեամբ համբերէ եւ փառաւորէ զԱստուած:

3. 254աբ Քուրմ մի կոոցն գնաց յանապատն... եւ ծերքն հաւանեցին բանի քրմին:

ԺԱ. 254բ-5ա Կիրոյի Երուսաղեմացոյ Վասն պատարագաց – Քանզի յորժամ զպատարագն մատուցանեմք... այլ զՔրիստոս գնեալ մատուցանեմք Հաւրն եւ Աստուծոյ վասն քաւութեան նոցա. նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԺԲ. 255ա-64ա [Թ]ուրք սիրոյ եւ միաբանութեան մեծի կայսերն Կոստանդիանոսի եւ սուրբ պարուն Սեդրեստրոսի եւ Տրդատ Հայոց արքայի եւ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսատուրչի – Կամաւք եւ կարողութեամբ համագոյ Սուրբ երրորդութեանն... աւանդեցաք ի ձեռն ատենադպրին Հայոց արքային մեծիմաստին Ագաթանկելոսի ի փառս Աստուծոյ. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն, ամէն:

ԺԳ. 266ա-9բ [Ընթերցուածք]

ա. 266աբ [Աւետարան ըստ Դովասու, Բ. 8-20- եւ հովիւք էին] ի տեղուշն յայնմիկ բացաւթեագք...

բ. 266բ Յետ այսորիկ ելանեն ի հովուանէն ի սուրբ Բեդդէմ, եւ ժողովն ի ներսս ի յայրն ի մատարանն, եւ այս կանովն կատարի. Սաղմոս կց. Տէր ասաց ցիս: Ալէլուիա: Ասաց Տէր ցտէր իմ: Աւետարանն Մատթէոսի [Ա. 18-25] – [եւ] Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդն էր այսպէս...

գ. 266բ-7բ եւ յետ ընթեռնոյն զԱւետարանն ելանեն յանդէն յեկեղեցին եւ սկսանին զգալաշտօնն եւ յարեն եւ նոյն զհոսկումն եւ ընթեռնոյն [267ա] ընթերցուածք ԲԺ., եւ նախ ասի սաղմոս, կց. ՃԻԱ. Յիշեալ Տէր զդա: Ընթերցուած ի Ծննդոց սկիզբն [Ա. 1 – Բ. 5] – [Ի սկզբանէ արար Աստուած զերկին եւ զերկիր: եւ երկիր էր անբերելոյթ... ի վերայ երկրի, եւ մարդ չէր որ// (Թափուած թերթ ընկած):

դ. 268ա-9բ [Ընթերցուած ի Դանիելէ – Պատկեր] ին ոսկւոյ, զոր կանգնեցեր... [Գ. 12-90]

Ալիզբը թերթ թերթ ընկած լինելու պատճառով:

ե. 269բ Ապա ասի Մեծացուցէ:

ԺԴ. 269բ [Մանունն՝ ԺԸ. դ. գրչութեամբ, անարուեստ նոտրգիր]

– է ճանապարհ, որ թուի մարդկան ուղիղ, բայց կատարածն հայի յատակս դժոխոց: Ըստ նմին, եթէ արդարն հազիւ կեցցէ, իսկ մեղաւորն եւ ամբարիշտն ուր երեւեցի:

– Ի պտղոյ արդարութիւն բուսանի: Ծառ կենաց բարձին դարաժամ որդիք անօրինաց: Աստուած, Աստուած իմ, ընդէ՞ր թողեր զի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

249բ Զանծին բարեաց ծնաւ զբանիս

Մի՛ մոռանայք տաւնողք վեհիցս

ԶՆԵՐԱՆԱ Եղբայր հայրապետիս,

Որոյ անուն տէր Գրիգորիս:

Յորմէ խնդրոյ զիջեալ ըստ իս,

Յարմարեցաւ շինուած ճառիս

Եւ եղանակ շարունակիս

Առ ի պատիւ մեծատանիս:

Արդ, յիշեսջիք ընդ Տեառն եւ զիս,

Կողք վերնոցն գովեստիս,

Եւ դուք յիշեալ առ տէրունիս

Կինիք յերկնից նորայն բարիս:

Ասացաւ եւ գրեցաւ ի ներսէսէ կաթողիկոսէ Հայոց

ի Կլայս Հոռոմական, ի թվին ՈժԱ. (1162):

Եւ զՅովսէփ յոյժ եղկելիս՝

Ըզգծաւ յայմն ճառիս,

Վատթարագոյն մեղսասիրիս

Ծանրաբեռնեալ դժոխարկիս,

Որ խաբեցայ ի կենցաղիս

Եւ գործեցի բազում չարիս,

Անգեղջ կամաւք ի յաշխարհիս

Յերես անկեալ արտասուալիս:

Ընթերցողաց այս կտակիս

Յիշման առնել զմեզ արժանիս,

Թողուլ անառակիս,

Զնիւթեալ չարիս իմ յերկրիս:

Եւ տնաւրինել ի ներկայիս

Զիրկութիւն մեղաւորիս

Եւ յաջորդել ի յապառնիս

Զճանապարհըս գովելիս,

Եւ ձեզ լիցի մասն բարիս

Ընդ սուրբս իւր եւ սիրելիս.

Ամէն, ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՐԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

264ա Փա՛ռք քեզ անսահման եւ անզուգական ա- նուն, անսկիզբն եւ անվախճան, անեղ եւ անապական,

եւ էական էութիւն, անուր, աներբ, անուստէք եւ ան-
 ժամանակ, յերիս բաժանեալ անձնաւորութիւնս եւ ի մի
 տէրութիւն եւ աստուածութիւն բովանդակեալ, անքակ
 միաւորութեամբ բաժանեալ եւ որոշեալ միաւորու-
 թեամբ, պարզ, անզնին եւ թիւ կատարեալ, ի միոյ
 պատճառէ շարժեալ եւ կնքեալ ի յերիս անեղականք,
 անսկըզբունք յառաջնմէ եւ ապա յառաջ եկեալ ի միոյն
 պատճառէ, Որդի ծննդեամբ եւ Հոգի բղխմամբ, ո՛չ
 սկսեալք եւ ո՛չ դադրեալք միակամբք, մի Տէր եւ Աս-
 տուած՝ Հայր եւ Որդի եւ Սուրբ Հոգի, յորմէ գոյացան
 երեւելի եւ յաներեւոյթ տարրեղէն արարածք, որում
 Հաւր անհասի եւ անծնի, եւ Որդւոյ նորա միածնի, եւ
 Սուրբ Հոգւոյն նորոգաւորի փառք եւ պատիւ գոհացա-
 կան երկրպագութեամբ յանցելում, ներկայէս եւ յայժ-
 մէս |264բ| մինչեւ յաւիտեան եւ յաւիտենից յաւի-
 տեանս. ամէն: Գրեցաւ սուրբ գիրս առ ստորոտով ի
 յերկիրն Ռուսան, ի գիւղն, որ կոչի Շինահայր, ընդ
 հովանեաւ Սուրբ Ստեփաննոսի, յառաջնորդութեան
 տեառն Փիլիպոսի, որ բարեունական գաւազանաւ եւ
 բարձրագահ իշխանութեամբ տիրէ մերում ժո-
 դովորդեան: Պահեսցէ Տէր Աստուած եւ զարացուցէ ի
 կամս իւր. ամէն: Արդ, եղև գրաւ սուրբ գանձարանիս
 յամի շրջագայութեան արամագեանս տոհմի, հայկա-
 կանս սեռի ի քսան ու մին յորեւելնի, յաւելեալ երեսուն
 ու շորս թուոյ, որ է ՌՁԿ. (1635) թՎական: Աստանաւր
 կատարեցաւ հոգիակեցոյց եւ ցանկալի դրախտս աս-
 տուածադիր ամենունակ առատութեամբ, յորմէ գնան
 գետք եւ բղխեն աղբերք անմահարարք եւ զովացու-
 ցիչք, որք առողանեն զծարաւեալ ոգիս ի սմա փափա-
 գողաց, ծառք երկնուղէչք, բարեհամբ, տիեզերաց ծա-
 դիկք եւ տունկք տենչալիք եւ ծաղկանոցք, լի անուշա-
 հոտ ծաղկաւք, երփն-երփն երանգաւք սպիտակա-
 փայլք եւ ծիրանածինք, գոյն առ գունով, որք պատ-
 րաստ են զիմանալեացն գաւառ, լայնատարած վայ-
 րաւք եւ համասփիւռ ընդարձակութեամբ, զի արդարեւ
 տարածանին երկնաքայլիցն ճեմարանք, որք թեւատա-
 րած սլացմամբ վեր առողին յեթերն վերին՝ ի լոյսն
 մշտատիւ եւ անվայրափակ, քանզի որք տիրապէս
 զստորնայնոյս քայլեցին սրբակրօնիցն գուպարք, ան-
 ցեալ գնան ընդ նրբաշաւիղն ընդ այն պողոտայ, զոր
 գունդք մարգարէիցն եւ արդարոցն երամք թեւաբու-
 սեալք հոգւոյն թեւաւք աւգապարիկ երթեւեկութեամբ,
 ջոկադասեալք ընդ ջոխրս սրբաբանողացն դասուց,
 որք հանդարտագոչ քաղցրանուագ ձայնիւ զանլռելին
 դրուատեն զարհնաբանութիւն: |265ա| Որոյ այսպիսի
 ըզձալի փարթամութեանց համահետեւեալ երանելի
 վարդապետն մեր Արիստակէս եւ ետ գձագրել ըզսա ի
 վայելումն անձին իւրոյ եւ յիշատակ ելիցն յաշխարհէս,
 քանզի պարունակեալ ունի առ ինքն զՄեկնութիւն
 աղաւթիցն բովանդակ եւ զՄեկնութիւն սուրբ պատա-

րագին եւ Խրատ վասն ժամուց եւ առանձնութեան եւ ի
 խորհուրդ սուրբ եկեղեցւոյ եւ այլ Խրատ ոգէշահք
 միանձանց եւ Պատճառ սրբոյ խաչին եւ Բարձրացու-
 ցէքն ոտանաւոր եւ Գովեստ հրեշտակապետացն եւ
 Թուղթ դաշնաց եւ միաբանութեան:

Արդ, աղաչեմ զամենեսեան մոխրամած երեսաւք,
 որ լուսաւորիք յայսմ լուսարանէ, յիշեսջիք սրտի
 մտաւք զեղկելի գծաւդ զՅովնաննէս զաւժընդակիչ եւ
 զյորդորիչ զվարպետն իմ զԱստուածատուր քահա-
 նայս եւ խոշորութեան եւ փցուն եւ ախմար եւ անար-
 հեստ գրոյս աղաչեմ շինել մեղադիր, զի այսչափ էր
 կար մեր: Եւ որ առատն է ի տալն, քան ի ճշդելն, տացէ
 ձեզ յիշողացդ եւ յիշելոցս զիւր արքայութիւնն եւ
 ամենայն հաւատացելոց: Եւ նմա փառք, պատիւ եւ
 արհնութիւն յանլռելի ձայնից եւ յամենայն եղանու-
 թեանց այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն, ամէն, ամէն:

16ա Ով սուրբ ընթերցաւդք, զբազմամեղ գծաւդս
 յիշեա՛, աղաչեմ (նման՝ 16բ, 32ա, 91ա, 253բ):

20ա Զյոքնաթշւառ եւ զտառապեալ գծողս Յո-
 վաննէս յիշեցէ՛ք առ Աստուած, եւ Աստուած զձեզ յիշէ.
 ամէն (նման՝ 27բ, 34բ, 52ա):

83բ Ով հարք եւ եղբարք, որք հանդիպիք սմա, յիշե-
 ցէ՛ք ի մաքրափայլ աղաւթս ձեր զմեղաւք լցեալ եւ զա-
 նարժան գծաւդ՝ զՅովհաննէս, եւ Աստուած զձեզ
 յիշէ. ամէն:

81ա Յերես անկեալ աղաչեմ գծաւդս եղկելի, /
 զհանդիպաւդս այսմ ոգէշահ տառի / յիշման առնել
 մեզ արժանի, / ասել՝ Տէր, թող զյանցանս գծողի եւ զիւ-
 րոցն ամենայնի, / զի եւ ձեզ ողորմեսցի Տէրն ամենի. /
 ամէն, եղիցի:

103բ Զմեղաւոր եւ զանպիտան գծողս յիշեա՛, ով եղ-
 բա՛րք, եւ խոշորութեան եւ փցուն եւ ախմար գրոյս անմե-
 ղադիր լերո՛ւք, զի կար մեր այսչափ էր, եւ մեղաց թողու-
 թիւն հայցեցէ՛ք Աստուծոյ, զի եւ ձեզ ողորմեսցի. ամէն:

128ա Զստացաւդ եւ զգծաւդ լուսագարդ մատենիս՝
 զտառապեալ եւ մեղաւք մեռեալ զՅովնաննէս յիշեցէ՛ք ի
 Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:

211բ Ով պատուական սուրբ ընթերցա՛ւդք, որք ըն-
 թեռնոյք եւ լուսաւորիք հոգով, աղաչեմ, մի՛ մոռանալք
 զաշխատաւդս զՅովնաննէս ի մաքրափայլ աղաւթս ա-
 ռաջի սոսկալի խորհրդոյն՝ զենեալ գառինն եւ միշտ
 կենդանոյն, եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 265ա (1637 թ., անարուեստ նոտրգիր) Ես՝
 Արիստակէս վարդապէտս, տէր Յակոբս, տէր Բար-
 սեղս վաճառեցար զայս գիրքս Չարեֆայ անապատին՝
 Դաւիթ պարոնտէրին, տէր Խաչատուրին, տէր Անտո-
 նին եւ այլ միաբանիցն, ի թվին ՌՁԿ.ին (1637): Մի՛ ոք
 հակառակութիւն արասցէ, եւ ով հակառակի, սեւերես
 լիցի աւուրն դատաստանին. ամէն:

Ես՝ Դավիթ եպիսկոպոսս եւ իմ միաբանքս ըստա-
ցաք զայս գիրք Մեծ անապատէն՝ Արիստակէս վար-
դապետէն: Եւ ով որ հանդիպիք սմա, յիշեցէ՛ք զմեզ յա-
ղօթիս ձեր առ Աստուած, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն:

2. 264ա (Ժէ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Չարեհայ
անապատին է գիրքս:

3. 265բ (Ժէ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Ես՝ տրուպ
եւ ամե[նե]ցուն ոտաց հող եւ մոխիր եւ ծառայ էս
կենաց մորմոքեալ եւ տօշորեալ սրտիւ աղաչեմ ըզձեզ
վասն ի սէրն արքաութեան եւ վասն ի սէրն Աստուծոյ
ամենեքեան խնդրիցէ՛ք թողութիւն մեղաց զգծող
սորին՝ Նսէննահօ [= Օհաննէսն] իմ անունս վիրու:

4. 1գ (1848 թ., շղագիր) Չայս գիրք ընծայեաց Սա-
նահնու նորակառոյց ուսումնարանիս Աղա պարոն
Բէգն Դանէլբէգեանց՝ ի յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ
արեւշատութիւն իւրոյ օրհնեալ զաւակաց: Ի 1848 ամի,
ի 11 հոգտեմբերի, ի Մառաս:

5. 2ա (ԺԸ. դ., անարուեստ նոտրգիր, եղծուած) Ես՝
Խաչատուր արեղայս, զնացի անապատ մեկի// որ
ինձի հետէ տալո դաս թ (՞) // մեղաց մեռան // ին է եւ
մի՛ որ հակառակեսցի:

6. 1գ (ԺԹ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Ես՝ նուաստ
Եսայի Կուլստանցի, ստացա այս խորհրտի Մեկնիչս,

ազատելով ի ձեռաց անօրինաց, եւ ետու վախմ փա-
ռուոր ուխտին Երից մանկանց վանից, ձեռամբ քեռին
իմոյ Ներսէս կաթողիկոսին [Աշտարակեցոյ], որ
անշինչ յիշատակ մնայ իմ հոգոյս, ընթերցողք յիշեն
զբազմամեղս, եւս առաւել ծնողք իմ Գեարքն եւ Պա-
շիմ: Եւ որք յիշէք, յիշեալ լիջիք առաջի ահեղ ատենին
Քրիստոսի, եւ ասացէ՛ք Հայր մեր, որ յերկինս, որ է
Հոգոցն հանկուցելոց:

7. 46ա (Ի. դ., շղագիր) Ըստ Հ^մ 172 Մեկնութիւն
ժամագրոց ուղղագոյն օրինակի, է պակաս «Լուսաւո-
րեսցուք եւ մեք զայս մտաց մերոց, նայելով ի լոյս
ճշմարիտ, իմաստութեամբ վարել զընթացս կենաց մե-
րոց, զի յաւրհնութիւն վայելիցեմք, եւ զի հով...»:

ԳՐԶԱՓՈՂՁ Պտոկ-պհայնկ Աբ՝ «է ճանապարհ, որ
թուի մարդկան թէ աջ է, բայց վախճան նոցա հայի յա-
տակս դժոխոց» (տե՛ս 269 բ նիւթը), 1ա՝ «կամակոր»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Մով-
սէս վարդապետի Մեկնութիւն ժամագրոց, (2)», 1ա՝
«Հ^մ 175/2608, ՌԶԴ. 1635, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»,
1գ (Ժէ. դ., անարուեստ բոլորգիր, եղծուած) «Գիրքս
Գրիգոր վար[դապետին է]»:

2609

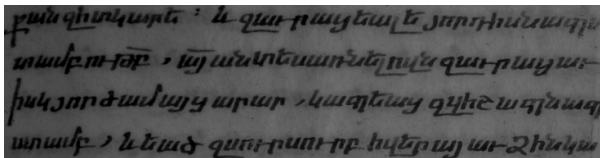
Ս Ա Ր Գ Ի Ս Կ Ո Ի Ն Դ , Մ Ե Կ Ն Ո Թ Ի Ի Ն Ղ Ո Ի Կ Ա Ս Ո Ի

ԲՐՋՆԻ

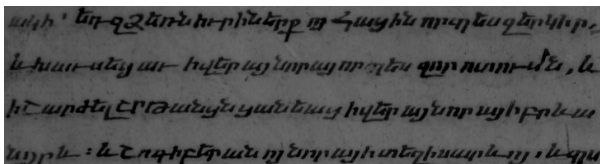
ԳՐԻԶ՝ Մարտիրոս Բրջնեցի: ՍՍԱՅՈՂ՝ Թաղէս վրդ.: ԿԱԶՄՈՂ՝
Սահակ վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 319+1 (կրկն.՝ թ. 1). չգրուած 1ա, 25բ-6ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-
Ջx12 (Ա՝ 11, Ջ՝ 9)*: ՆԻԻԹ՝ թուղք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26x17: ԳՐՈՒ-
ԹԻԻՆ՝ միասին (21,5x12,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր. նմուշ՝ 109ա (Եր-
բեմն՝ խոշոր. նմուշ՝ 28ա): ՏՈՂ՝ 24-26 (մեծ մասամբ՝ 25): ԿԱԶՄ՝
դրոշմագրող բաց շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ 3 կապիչով,
միջուկը տախտակ, աստուր կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝
կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Բ+ԳԴ՝ չգրուած սպիտակ թուղք (Ժէ. դ.) լու-
սագծերով եւ լուսադրոշմով՝ բուսական ռեաւորուած զինանշան,
որի ներսում ետեի ռոտերի վրայ կանգնած կատուագրի եւ 3
ֆուտաթե ծաղիկ:

*Պրակահամարներ՝ քստ այբուբենի գրերի կարգի:

Նմուշ 28ա

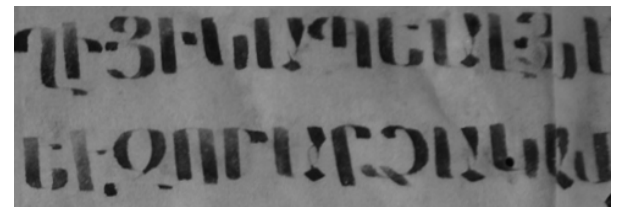

Նմուշ 109ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան ըստ Մատթեոսի, ԺԶ.
11-12, 14-17, 19-20, 22-23: 1 (Ա) + 1 (Ե): Թ. դ.: Ստացուած մէ-

ՈՂԳ. – 1184

կական երկսին թերթերի ընդլայնակի եւ երկայնակի հատումով,
եզրահատուած, պահպանուած մէկ սինը եւ միւսի եզրը: Մագա-
ղաթ, 25,4x16, միասին (12x9,5), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝
Եա), տող 9+2: Կարդալ՝ Աբ, Եբ, Եա, Աա. «Թէ ոչ վասն հացի
ասացի ձեզ... Ոչ խորհիս զաստուածոյսն»:

Նմուշ Եա

Ա. պատառիկ-պահպանակի ստորին եւ Բ. պատառիկ-
պահպանակի վերին եզրերին 16x3,5 չափսի, երկուական տող
ունեցող մագաղաթ կարկատաններ (կարուած սպիտակ թելով,
վրան ցեցի անցքեր). Մտք. ԺԹ. 27, 29, Ի. 4, 8. Աա՝ «Մեք թողաք
զամենայն եւ եկաք զկնի րո, արդ [զի՛նչ լինիցի մեզ]», (Մտք.
ԺԹ. 27): Աբ՝ «Նոցա վարձս, սկսեալ յետոյն մինչ» (Մտք. Ի. 8):
Եա՝ «[Հար]խրապատիկ աոցէ [եւ] զկեանսն յալի[տեանկանս]»
(Մտք. ԺԹ. 29), Եբ՝ «Դոմ յայգի ի[մ եւ որ] ինչ ածան ի[ցէ]»
(Մտք. Ի. 4):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա. փեղկի 3 գամերն ընկած, կա-
պիչները մաշուած, պատառիկ-պահպանակներ կեղտոտուած,
խունցած, կծկուած, լուսանցակողերը՝ գունաթափ, պիպ. Բ.
ԳԴ, թ. 1-22, 282-319՝ ցեցի անցքեր, թանաքի բարձր թթուայնու-
թեան հետեւանով գրադաշտը մասամբ խունցած, հիւմեքի
մօտ թերթերը կեղտոտուած, խոնաւութեան եւ աղտոտուածու-
թեան զանազան հետքեր, սկզբի եւ վերջի թերթեր նորոգուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1գ-318բ [Սարգսի վարդապետի Կունդի] Պատ-
ճառ Աւետարանին Դուկասու

– 1գ-3բ [Նախերգան] – Դուկասու Աւետարանս
երրորդ է ըստ կարգի աւետարանչացն... եւ լինիցիմք
ճշմարտապէս ժառանգք Աստուծոյ եւ ժառանգակիրք
Քրիստոսի: Յաջողեայ Քրիստոս զգործս իմ:

ա. 3բ-35բ [Գլուխ Ա.] – Քանզի բազումք յուժարե-
ցին վերստին գրել... եւ այնուհետեւ համարեցաւ Իսրա-
յեղի իբրև զհրեշտակ իջեալ յերկնից:

բ. 35բ-60բ [Գլուխ Բ.] – Ել հրաման յովոստոս
կայսերէ աշխարհագիր առնել ընդ ամենայն տիե-
զերս... զի Դուկաս գրէ. «Ուսուցանէր ի ժողովուրդս
նոցայ փառաւորեալ յամենեցուն[ց]»:

գ. 60բ-8բ [Գլուխ Գ.] – Ի հինգետասան[երորդի]
ամի տէրութեանն Տիբերեայ կայսեր եւ ի դատաւորու-
թեան Պիղատոսի Պոնտացոյ... այսպէս եւ մեք ի Քրիս-
տոս մկրտեալք վերստին ժամանեցաք ի դրախտն:

դ. 68բ-79ա [Գլուխ Դ.] – Եւ Յիսուս լի Հոգովն Սրբով
դարձաւ ի Յորդանանէ... զի վասն ամենեցուն առաքեցաւ:

ե. 79ա-83ա [Գլուխ Ե.] – Եղև ի խոնել զնովաւ
ժողովրդոցն եւ լսել զբանն Աստուծոյ... քանզի ոչ էին
մաշեալ հրէական վարդապետութեամբն:

զ. 83բ-90ա [Գլուխ Զ.] – Եղև ի շաբաթու Բ.որ-
դումն առաջնոյն, որ էր ամն ողջոյն շաբաթ... թուի ինձ
թէ զհանդերձեալ դատաստանացն հատուցումնն ասէ:

է. 90ա-101ա [Գլուխ Է.] – Իբրև կատարեաց զա-
մենայն բանս իւր ի լսելիս ժողովրդեանն... եւ ատա-
րացուցանել եւ առնել հաղորդս դիւաց:

ը. 101բ-6բ [Գլուխ Ը.] – Եւ ինքն շրջէր ընդ քաղաքս
եւ ընդ գեաւոս... զի մի առաչաւք ինչ կարծիցի[ն]:

թ. 106բ-21բ [Գլուխ Թ.] – Կոչեաց զառաքեալսն եւ
եւտ նոցա զաւրութիւն եւ իշխանութիւն ի վերա դիւաց...
որ ոչ փոյթ արարին գործեացն եւ բազմութեան ձկանցն:

ժ. 121բ-31բ [Գլուխ ժ.] – Յետ այսորիկ երևեցոյց
Տէր այլևս ՀԲ. (72)... զի զամենայն առաքինութիւն կա-
մեցաւ ուսանել եւ ըստ կարգի ուղղել:

ժա. 131բ-42ա [Գլուխ ժԱ.] – Եւ եղև ի տեղոջ ու-
րեք կալ յազաւթս... հնարէին բանիւն զրպարտութիւն
գնել ի վերայ նորայ:

ժբ. 142ա-54ա [Գլուխ ժԲ.] – Յիսուս ասէ. Չգոյճ
լերուք ի խմորոյ փարիսեցոցն... որ յետին բնիոն եւ
նաքարակիտ անուանեաց:

ժգ. 154ա-63ա [Գլուխ ժԳ.] – Եկին ոմանք ի նմին
<ժամ> ժամանակի եւ ասեն նմայ վասն գալիլեա-
ցոցն... որք ի յայնժամ երկիր պագանելոց էին նմայ:

ժդ. 163ա-70ա [Գլուխ ժԴ.] – Եւ ի մտանել նորայ ի
տուն ուրեմն յիշխանաց փարիսացոցն ուտել հաց ի շա-
բաթու... և զհատուցումն հրով սպառնայ յասելն՝ զաւտ
նորայ հուր ծախէ:

ժե. 170ա-83բ [Գլուխ ժԵ.] – Եւ էին մերձ առ նայ
ամենայն մաքսաւորք և մեղաւորք... եւ միանգամայն
ասել իսկական նորայ բարեգարգութեանն եւ ամենայն
աշխարհի խնամածութեանն:

ժզ. 183բ-95բ [Գլուխ ժԶ.] – Եւ ասէ առ աշակերտս
իւր. Այր մի էր մեծատուն, որոյ էր տնտես... այսքան
վայրենամիտք եղեն անհաստատութեամբն:

ժէ. 195բ-203բ [Գլուխ ժԷ.] – Եւ ասէ առ աշա-
կերտսն իւր. Չէ մարթ չգալ գայթ[ակղութեան]... և
զկենդանիսն որսացեալ կերակրի:

ժը. 203բ-13ա [Գլուխ ժԸ.] – Դատաւոր մի էր...
քանզի զհետ իսկ երթային՝ փառաւորելով զնշանա-
գործն:

ժթ. 213ա-29բ [Գլուխ ժԹ.] – Եւ մտեալ շրջէր ընդ
երէքով... որ ոստիւք արհնէին զեկաւորութիւն թագա-
ւորութեան նորայ:

ի. 229բ-37ա [Գլուխ Ի.] – Իսկ ի միւսում ատուրն
յայնցանէ, մինչդեռ ուսուցանէր, ասեն ցնա... քան
զայն, որ բարեան վարին ի շարն:

իա. 237ա-47ա [Գլուխ ԻԱ.] – Ետես մեծատունս,
որ արկանէին գտուրս իւրեանց ի գանձանակն... եւ
յնգիպտոս Ե. քաղաքան, որ պահեցան:

իբ. 247ա-66բ [Գլուխ ԻԲ.] – Մերձեցաւ տան բա-
ղարջակերացն, որ կոչէր պասէք... եկն սփռեցաւ ի
վերայ Փրկչին մերոյ:

իգ. 266բ-90բ [Գլուխ ԻԳ.] – Եւ յարուցեալ ամենե-
քին ածին զնա առ Պիղատոս... Հանդարտեցին եւ կա-
նաչքն ի նմին ատուր ըստ արինացն, թէպէտ եւ ջեր-
մէին [ի] սպասաւորութիւն Տեառն ամենայն ուրեք:

իդ. 290բ-317բ [Գլուխ ԻԴ.] – Բայց ի միաշաբա-
թոջն վաղ՝ քաջ ընդ առաւաւտն եկին ի գերեզմանն...
եւ եղեն խորհրդակից Քրիստոսի, որում փառք յաւի-
տեանս. ամէն:

– 318ա [Վերջաբան] – Հգաւրին եւ անճառին, փա-
ռաց փառաւորին, անբաւ վեհին... փառք եւ զաւրու-
թիւն ի ներկայիցս եւ յանցելոցն, ի սպառականց եւ
յանյանգից, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Բ. Սարգիսեանը հաւանական է համարում, որ հեղինակը Ստեփանոս Սինեցին է (տե՛ս Վենետիկի ցուցակ, Բ., էջ 294-304), Գ. Յովսէփեանը բնորոշել է «Ստեփանոս Կունդի կամ Սարգիս Կունդի» (Յիշ-ք, էջ 499): Լուսանցներում բուն գրչու-
թեամբ կան սրբագրութիւններ, աղբիւրների եւ նրանց հեղի-
նակների անունների նշումներ, հատուածաբաժանման որեւէ
նշան չունի: Տե՛ս Սարգիս Կունդ (ԺԲ. դ.), Մեկնութիւն Աւետա-
րանին Դուկասու, աշխ. եզնիկ եպս. Պետրոսյանի, Ա. էջմիա-
ծին, 2005, «ձեռ. Ա», էջ 17-636. հմմտ. եզնիկ եպս. Պետրո-
սեան, Արմէն Տէր-Ստեփանեան, Սուրբ գրքի հայերէն մեկնու-
թիւնների մատենագիտութիւն, Երևան, 2002, էջ 91:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

242բ ՈՎ ընդերձողդ եւ կամ ընդաւրինակողդ, յոր-
ժամ ի պէտս հաստատութեանն հաւատոյ լուծանես
զգլուխ գրոցս, ասասջիր, թէ՛ Աստու՛ճ, որ կամիս

գլեակ ամենայն մարդոյ, ողորմեայ՝ ի քում մեծի գայտեանդ սուրբ վարդապ[ետ]ին Ստեփաննոսի, որ կոչի Կունդ: Եւ որք ընդ նմա աշխատեալք են ի գործս բարիք գրոցս այսմիկ, ընդ նոսին եւ ստացողի սորայ՝ Թաղէս վարդապետի եւ ծնողաց իւրոց, եւ զիս՝ զանպիտան եւ զսուտանունս Մարտիրոց երեց ի դղեկ քաղաքէս Բջնոյ, յիշեսցիք եւ ողորմութիւն ի Քրիստոսէ հայցեցէ՛ք, զի կարող է Աստուած ի ձեռն այլոց այլում ողորմութիւն առնել, եւ դուք, որ յիշեքդ, յիշեալ |243ա| լիջիք ի Քրիստոսէ Յիսուսէ Աստուծոյ մերոյ, որու[մ] փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Խալատելոյս մի՛ մեղագրեր, զի երեց խալատի:

318ա Աստանար յանգ ելեալ աւարտեցաւ տառս այս հրամանաւ սուրբ եւ յստակ յամենայնի Թաղէս վարդապետի ընդդերոյ եւ իմաստնոյ, ընթերցասիրի եւ բարեպաշտի, վարժ եւ կիրթ յամենայն գործ բարեաց՝ ի լուսաւորութիւն սրբոյ եկեղեցոյ եւ ի բարեխաւութիւն անձին իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց՝ ստանալով զսայ յիշատակ բարի կենաց եւ մահու, ի ձեռն Մարտիրոսի անարհեստ եւ փցուն գրչի եւ յետին ամենայն երիցանց, ի դղեկ քաղաքէ Բջնոյ, որ է մեր[ձ ի] Դվին քաղաք Հայոց յարեւելալ կոյս: |318բ| Արդ, աղերսի հայցեմք յամենեցունց, որք ժառանգէք կամ ընթեռնոյք կամ ի գաղափար առնոյք, զԹաղէս վարդապետ եւ զծնողսն իւր յիշեսցիք ի Քրիստոս, ընդ նմին եւ զվարձկան սորին գրոց զՄարտիրոս յիշեսցիք ի Քրիստոս, եւ դուք՝ որ յիշեք, յիշեալ լիջիք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեան յաւիտենից. ամէն:

Ի վեց հարիւրերորդի երեսներորդի երրորդի (Ո՛Գ՝ 1184) եղև կատարում սորայ ի փառս Աստուծոյ: Ո՛վ եղբայր եւ տէր իմ Թաղէո՛ս, ըստ կամաց եւ մտաց քոց յիշատակարան գծեալ՝ եւ մեզ թողութիւն շնորհեալ, զի եւ դու եւս առջիս թողութիւն ի Քրիստոսէ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Այս երկու յիշ-ները տես Յովս., Յիշ-ք, էջ 499-502, 2^ր 299 («Կետագրութեան ուսումնասիրման համար կարելոր է այս ձեռագիրը, որի համար եւ ուղղագրութիւնը պահեցինք անփոփոխ»): Տես նաեւ Ե-ԺԲ. դդ. յիշ-ք, էջ 244-5:

Ճա Ձոմանս աւետարանիչս եւ զոմանս Աւետարանս քարոզս արարին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 243ա (ԺԳ. դ., կազմողի, անարուեստ բոլորգիր) ես՝ նուաստ ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի Սահակ վարդապետ, յոյժ փափագանաւք սիրով Հոգւոյն առի զսուրբ գիրքս զայս՝ զՄեկնիչս Դուկասու Աւետարանին եւ եդի ի միասին զՄատթէոսի Մ[եկն]իչն, զոր գնեալ էի, եւ ձեռաւք իմովք կազմեցի յոյժ սիրով, եւ եդի ինձ եւ իմ սիրելեացն լինել յիշատակ բարի, ակն ունելով առ Քրիստոս՝ տալ մեզ գերկնից արքայութիւնն եւ զմեղաց թողութիւն ի ձեռն բարեխաւութեան սուրբ գրոցս. ամէն:

Արդ, ո՛չ գին կայ այս գրոցս եւ ո՛չ ծախ, այլ որ վարդապետ լինի յիմ ազգէ եւ կամ ի յայս քաղաքէ ի Բալուայ, նայ ժառանգէ գգիրքս զայս Աստուծով: Տէր Յիսուս Քրիստոս ողորմեսցի Յակոբ երիցու հոգւոյն, որ երես զԼուկասու Մեկնիչն եւ գին ոչ էառ, այլ կամեցաւ իւր յիշատակ լինել առ մեզ, մեղաց թողութիւն եւ գերկնից արքայութիւնն շնորհեսցէ նմայ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս. ամէն:

2. 319ա (ԺԳ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Արարչագործ Աստուած, որ յոչ էից գոյացուցեր գեղե[ալա] ամենայն// գլուխ արարեր//, տալով նմա տեղի բարձր քան զարեգակն, որ եւ հա// ամ, թէ ընդ բարձրութեան տեղոյն նմանապէս եւ փառաց բարձրագունի զնա արժանացուցեր, իսկ նա յայնքան ճոխութենէ ա// աք անգեան մախանաւք այնմ, որ պայծառութեանն արասեակ լեալ եւ խաւար վասն ամբառնալոյն եղեալ, եւ զնայ եւս խաւարեցոյց ի ճշմարիտ լուսոյ կենաց դրախտին, վիրաւորելով ի ձեռն նախնոյն զբաւանդակ վերելքս ի նմանէ, եւ ոչ ոք էր՝ որ ի թիկունս հասանէր նւաստագունիցս, իսկ արարչական գթութեամբ շարժեալ յարարածս քո, առաքելով զհակից բանդ ճշ[մար]-տի փրկութիւն բանական հատիս, որ եղև հովի// իկ բնաւին ծառայելոցս, փրկելով ի զանազան հարուածոց, խաչի եւ արեամբ աւարտեալ զմեր փրկութիւն, ուղղելով զգնացս մեր ի ճանապարհս վերնոյն Երուսաղէմի՛ մարն ամենեցուն զնալով ի զարուսթենէ ի զարուսթիւն, մինչեւ գայցէ միւսանգամ հատուցանել ըստ իւրաքանչիւր գործոց յաւուր ան[երեկի], [յ] որժամ դողան եւ սարսափին// այն արա// ք... Յայնմ աւուր յահեղին ողորմա՛ նւաստագունիս, որ անուամբ եւեթ ունիմ զաստիճան քահանայական, պարտական գտեալ բիւր քանքարոյ, որ եւ վարդապետական ընկալա աշտիճան՝ Գրիգորս անուամբ, եւ մակ[անուեալ] վարդապետ, որ եւ անունս բաւական է ինձ |319բ| կշտամբութիւն անուղա եւ սողոսկէր անձինս այլոց ա՛հ ուսուցիչ եւ ինձ կորուսիչ, զայլս ժրացուցանեմ բանիւ [Տեառն], հեղզ գտանիմ գործով, յաղագս որո անունս բաւական է ինձ ի յանդիմանութիւն: Եւ արդ, Տէ՛ր բարերար, ես ինձն բողոքեմ եւ հրապարակատես գոչեմ յականջս ամենեցուն, ո՛չ թաքուցանեմ զխալաթեալ վէրս հոգոյս, ո՛չ կարեմ վիրաւորս կեղծաւորել, առաջի ծածկագէտ բժշկիդ պատմեմ զանար[էն]ութի[ւ]նս իմ, զի արդարացայց: Ո՛ր Տէր բարերար, զոր ստեղծեր արարչութեամբ, մի՛ անտես առներ ողորմութեամբդ, զոր ազատեցեր խաչիւղ, մի՛ թողուր ի ծառայութեան մեղաց եւ դժոխոց, զոր գնեցեր արեամբ, մի՛ մերժեր ի տիրական իշխանութենէդ, ասելով՝ Ի բաց կացէ՛ք ամէնայն մշակդ տնար[ենութեան], այլ ներեա՛, զթա՛յ, ողորմա՛յ թշուառացեալ եւ եղկելի անձինս յառաջ յիշեցեալ անուանս՝ տառապեալս եւ տկարս՝ Գրիգոր վարդապետս, աղաչեմ, պաղատիմ [խնդր]եմ ի բարե-

պետաց եկեղեցոյ՝ կարգեալ եւ յարիմեալ դիրահաս ընթերցողաց, առաջին՝ Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ի, խնդրոյ նորին եղբար Գրիգորիսի՝ վերադիտողի Հայոց

Տէ՛ս ձեռ. 1253, 15ա-353ա. Ընծայական/12բ-7ա: ա/17ա-99ա: ր/99ա-165բ: գ/165բ-214ա: պ/214ա-58բ:

Տէ՛ս նաեւ Մեկնութիւն սուրբ Աւետարանին, որ ըստ Մատթէոսի, արարեալ ի սրբոյն Ներսիսէ Շնորհալուր..., Կ. Պօլիս, 1825: Տպագրի համեմատ ձեռագրում ամբողջ բնագիրը (ըստ այդմ եւ գրովները) շատ համառօտ են, բնաբաններն ու սկզբնատողերը երբեմն տարբեր են:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 259ա (գրչի) Փառք սուրբ Երրորդութեանն՝ երեքանձնեայ եւ մի բնութեան աստուածութեանն, յամենայն գոյեղինաց, որ արժանաւորեաց զանարժանս՝ հասանել յաւարտումն տեառնախօս Մեկնութեան սուրբ Աւետարանի Մարթնիսի՝ ձեռամբ անարհեստ եւ փցուն գրչի՝ պիտականուն Յովհաննէս կրօնաւորի, ի ստացումն եւ ի վայելս գերապանծ եւ մեծ ըրբունապետին Յովհաննիսի, յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնաւղաց եւ վարժապետաց, եղբարց եւ ամենայն արեան մերձաւորաց եւ առաջնորդ վերին գնացմանն:

Արդ, որք հանդիպիք ի շահս աւգտութեան աստուածախօս Մեկնութեանս, զվարդապետն Յովհաննէս եւ զհարսն ամենայն եւ զանյարմար տառապիտ (= տառատիպ) սորին եւ զիման ամենայն յիշեսջիք ի մաքրափայլ եւ յարժանաւոր յաղաթս ձեր, զի եւ դուք յիշեսջիք առ բուն բարին Քրիստոս, որում փառք յաւիտեանս. ամէն: Նա եւ զՊետրոս սրբասնեալ կրօնաւոր յիշման արժանի առնէք, որ յառաջոյ եւ յետոյ գրեաց եւ աւգանական եղեւ մեզ վասն անկարութեանն, զի յոյժ վշտացայ ի բազում ձանձրութեանէ: |259բ| Այլ եւ զՍտեփանոս՝ կազմող սորայ, որ եւ զթուղթս այլ կոկեաց, եւ զմիաբան եղբարքս մեր զՍէթ եւ Կիրակոս եւ զԱնդրանիկն (վերջին երկու անունը՝ յետագայ յաւելում) եւ զԹորոս եւ զԴաւիթ, որք աւգանական եղեն մեզ ձեռնտութեամբ եւ ամենայն գործովք, եւ զհոգեւոր տնտես մեր, որ սպասաւորեաց մեզ լրջմտութեամբ. զամենայն զգրեալքս ի սմայ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ մեղաց թողութիւն խնդրեցէ՛ք, եւ Աստուած զձերն եւ զմերն առ հասարակ թողցէ:

Արդ, գրեցաւ սայ ի նուրբ եւ ի նեղ ժամանակի, յորում գերին եւ աւար լինին ամենայն ազգք քրիստոնէից՝ վասն ծովացեալ մեղաց իմոց եւ ի տառապանս եւ ի տարակուսանս կայեաք ամենեքեան: Գրեցաւ սա ընդ հովանեաւ Սուրբ Առաքելոյս Գամաղիէի, որ կայ առնթեր հիզամ քաղաքիս, ի խնդրոյ սուրբ եւ առաքինաջան վարապետի Յովհաննիսի՝ յիշատակ իւր եւ ծնաւղաց իւրոց եւ ամենայն արեան մերձաւորաց, եւ փոխելոցն առ Քրիստոս. ամէն: Դարձեալ կրկին յերես անկեալ աղաչեմ խոշորութեանն եւ սխալանացն անմե-

ղադիր լինել, զի յոյժ վշտալից էր տեղս ի մժեխից եւ ի ճանճից եւ յայլոց, որ սոցին նման է: Թվականին ՊԹԺ.Երրորդի (1363):

Գրչափոխութեամբ յաւելեալ ունի՝

259բ Ի Յոբայ – Արդ, քնար եմ ես նոցա, եւ զիս ունին բամբասանս: Գարշեցան յինէն մեկնեալք ի հեռաստանէ եւ յերեսաց իմոց զթուք ոչ խնայէին: Վասն իմ ծախեցին զգուլթս իւրեանց, քաղցրացաւ նոցա հաց ընդ լկտիս: Զանդ տհաս, որ ոչ իւրեանց էր, հնձեցին, տկարք զայգիս ամբարշտաց անհաց եւ անվարձ գործեցին, զմերկս [բա]զումս ննջեցուցին առանց հանդերձից, զսգեստս անձանց նոցա զերծին (Գիրք Յոբայ, Լ. 9-10, ԻԳ. 5-7):

258բ Զմեղուցեալ գրիչս եւ զիման ամենայն յիշել ի Տէր, աղաչեմ:

259ա Վասն սիրոյն Քրիստոսի՝ գրչի սորայ մեղապարտի Յովհաննիսի սուտ կրօնաւորի եւ անպիտան յամենայնի լի սրտիւ ասացէ՛ք Աստուած ողորմի:

2ա Զբազմալէրս յիշ[ե]ա՛, աղաչեմ:

89բ Ով սուրբ ընթերցող, բարէմի՛տ եւ իմաստուն, յիշեա՛ ի բարին զգծողս եւ մի՛ մեղադրեր խոշորութեան գրոյս եւ սլալանացս, աղաչեմ:

132ա եւ զիս յիշէ՛:

162բ Զանպիտանս յիշեա՛:

202ա եւ զիս յիշեա՛՛ զմեղուցեալս:

221բ Տէ՛ր իմ Յիսուս, յայնմ ժամուն ողորմ[եա՛] ինձ:

2. 258բ (ստացողի) Ի ժամանակս այլայլական, Աշխարհս ամեն թափառեցան, Յերկրէ յերկիր տարագրեցան Վասն մեղացն, որ բարդեցան: Յովհաննէս մակոյկ, տգէտ ու անբան Ի լըռամկաց պատեալ իշխան Վասն փառաց յոյժ մոլութեան Վարդ անւան իմ// անպիտան: Հոգին անեղ անհասական Ինձ ասդ արար, թէ չես պիտան Ես խոնարհացն եմ բնակարան Անմեղ հոգւոյն, որ ինձ բաղձան: Դու միշտ ցանգաս փառաց մարդկան Գերիս մտօք դու ելնես անբան Կարծես զքեզ յոքունց պիտան Փշաբեր լինիս ծաղկի փոխան: Յիշեա՛ց զգուլթն արարչական, |259ա| Զի է արւեստ իւրն բնական, Եցոյց ինձ զհացս անմահութեան, Զի ըրբունեացն է սայ սեղան: Ես լի սիրով յայս փութացա, Ի մեկնաց բանս յարեցայ, Կենաց կտակ զսայ ինձ ստացա, Զի արեգակն ոգոց է սայ:

Արդ, աղաչեմք զգրիպողք սորա
 Յիշման առնէք զմեզ յարակա,
 Զի տապ բոցոյն յինէն դառնա,
 Զոր իմ կամաւս ես ինձ ստացա:
 Անշափ 'ւ անբաւ եղուկ եւ վայ,
 Երբ քանքարաց Տէրն յայտնի գա,
 Պահանջէ յինէն զգրեալս ի սմա,
 Զոր ի գործոցն յոյժ հեղգացայ:
 Անձն անպիտան փութով ջանա,
 Մինչ դեռ այսօրդ առաջի կա,
 Զի արտ/// եղի է սա
 եւ այլ բարեացն ով կամենա:
 Երրորդութեանն փա՛ռք յարակա,
 Որ ըստանալ ետ զմեզ գսա,
 Զի որ սիրով ընթեռնու գսա
 եւ ի գործոյն ոչ հեղգանա,
 Անմահութիւն տիրէ նմայ. ամէն:

3. 89բ (կազմողի) Ընդ ամին եւ զկազմողս յիշեցէ՛ք ի բուն բարին Քրիստոս, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Պտուկ-պհայնկ Բբ (1594 թ., անարուեստ նոտրգիր) Թվին Ռեհ. (1594), յունիս ժՁ. (16) սկիզբն արարի Մաթեոսեան Աւետարանին ի Համիրք՝ ի Սուրբ Սարգսի եկեղեցին: Թվին Ռեհ. (1594), մարտի Գ., Աւագ պահոցն Իպրահիմ փաշային փիալա քեխեան մտաւ ի Համիրք. զարհուրեցաւ բոլոր քաղաքն յահէ նորա: Մայիս Բ. ելաւ ի Համրա, մայցով յունիսի ԻԳ. Մահմատ փաշան եկաւ ի Համիրք: Տոյժ, այսինքն պատիժ: Տեսի զգործս քո, զի անուն կենդանոյ ունիս, եւ մեռեալ ես, զի միշտ ցանգա մարդ անյայտիցն գիտակ լինել:

2. Պտուկ-պհայնկ Գբ (1599 թ., անարուեստ նոտրգիր) Ազարիայ կաթողիկոսն յԵսայա մարգարէի տօնին Ե.շաբթին ելաւ ի Համրա, յուլիսի ժԹ. գնաց ի Զուլա: Կառկառեցի Պեարոս վարդապետն օգոստոսի Ա., օրն Գ.շաբթի Ռեհ. (1599) թվին ելաւ ի Համրայ, գնաց յեզնկան վասն Երուաղէմայ նիւիրակութեան:

3. 107բ (ժՁ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Փրկեա՛յ, Քրիստո՛ս, զյուսացեալս ի քեզ:

4. Պտուկ-պհայնկ Բա (ժԸ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Աբղուլին գնած Մաթեոսի մեկնիչն է:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Պտուկ-պհայնկ Բա սեւով շրջանակ, մէջը թագապսակ զինանշան, եզրերին՝ “Πεγ. Αχαλιψεих-ской градскоѣ по.паша”:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ Պտուկ-պհայնկ Աա (նոտրգիր) «աաբաա, Հանգամանս, այսինքն՝ սահման կամ շափ կամ ընտրեալ, հանգամանս ցսահման կշկ, ափկընա»: «Քանգի ան մարդ է/// զանձին իւրոյ զփառս/// եւ կարծելի առնել զխորհուրդ, որպէս ցոփ ոք, որ պատմէ

զարժանաւորութիւն եւ զպատիւ անձին իւրոյ: Քանգի դժուարահաւատ է բնութիւն ի կարի վիշտս գոլով ազատութիւն, հագիւ թէ ակն ունիցի: Առաւել յանձին ունել, քան խնդրականացն: Զի այս բնաւորեալ է ի մարդ բարոյն ընդ առաջ զընալ խելով, Աստուծոյ եւ ի պատուհասելն հրաժարելս կարծէիր, թէ յինէն ի բաց կացցէ աւելի ինձ, քան իցէ: Զի լաւ է մի ոք առնէ զկամս, զի այն զբիւր անօրէն: Զի լաւ է վէրք բարեկամի, քան զկամակոր համբոյր թշնամոյն»: «Ժսկ դու մի մնասցես ի կարծեցեալ քո իշխանութիւնդ»: Պտուկ-պհայնկ Բբ (նոտրգիր՝ իբրեւ շարունակութիւն վերոյիշեալ յետագայի յիշատակարանի) Զինչ է վհուկ: Դեւ իմն շար, որ յորովայնէ կանանց խօսի եւ նոր իրօքն ջանայ հաւատալի առնել զմոլութիւն, զի ոչ բերանովն, այլ յորովայնէն խօսի: Չագացեալս, այսինքն ձագուց պէս ճովեալս: Թուի, թէ եւ այս զմեռելահարցուկս նշանակէ, զի նոր բարբառովն զարմացուցեն դեք իբրեւ զհաւս, զոր Հ.ունքն զրայխօս ասացին: Զինչ խնդրեն վասն կենդանեացն ի մեռելոցն: Մեռեալս զդեան կոչէ կամ զմեռեալսն եւ այս բաւական է ցուցանել զստութիւնն, զի թէ կենդանիքն հարցողքն չգիտեն ինչ, զիա՛րդ մեռեալքն գիտեն: Որ ոչ է առողջ մարմնով, ոչ կարէ ծառայել Աստուծոյ հոգւով»: 1ա (բոլորգիր եւ նոտրգիր) «Թէ ասիցէ ոք, թէ անիծեալն եւ մեռեալն զիարդ կեանս տայ աշխարհի, եւ աւձն անիծեալ զիարդ կեանս տայր տեսողացն յանապատին: ԶՎերգիլիոսի, որ ասէ յերից միութենէն ի մի տեսաւորի եւ յերից աներեւութիցն ոչ պակասի եւ Սիբիլայ կին էր եւ գրեաց ի գիրս իւր ի շարս պատճէնի, վասն խաչին ասէ. Ով երիցս երանեալ փայտ, քանգի աւծեալն տարածէր զբազուկս իւր ի վերայ քո, եւ նախ գուշակեաց զխորհուրդ Սուրբ Երրորդութեանն եւ միւսն զշարշարանն Քրիստոսի: Քահանայութեան կառք սէր եւ խոնարհութիւն, զի մին բարձրացուցանէ, եւ միւսն զբարձրացեալն ոչ թողու անգանել: Արի՛, Տէ՛ր, ի հանգիստ քո: Ոչ ուրեք է տեղի, որ կարող է ի մեղաց պահել զմարդ, եթէ ոչ անձին ամբիւրով սգուշասցի: Եբրաեցերէն Մովսէսի Ե. գրոց անունն այս է. Բերսիթ Արարածք էլեամովթ Ելք, Նուարէ, Դաբբեր, Դաբարիս՝ Երրորդ օրէնք: Աւտարութիւն է յամենայնէ հրաժարել եւ յԱստուածոյ զինք անորոշելի ունել եւ ոչ յաշխարհէ յաշխարհ շրջել»: Պտուկ-պհայնկ Գա՝ «խի», Պտուկ-պհայնկ Դբ՝ «ն, իի»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 2բ, Դա՝ «թռչուն», Դա՝ բուսական նախշ:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Եփրեմ վարդապետի Մեկնութիւն Մատթէոսի Աւետարանին», Աա՝ «Մ[խառն] եպ[իսկոպո]ս, ՊԻ.-1371», Բա՝ «Հ^մ 171, 64.», 1ա՝ «Հ^մ 181/2610», 259բ՝ «1371»:

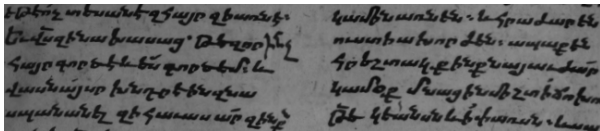
2611

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՂՐԻՄ մայրաքաղաք

ԳՐԻԶ, ՍՏԱՅՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ, Կարապետ Բնյ.:

ԹԵՐԹ՝ 177. չգրում 175թ-176ա, 177ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԵX12 (Ա՝ 11, ԺԵ՝ 10): ՆԻԻԹ՝ բուր: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25x17,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (1ա-4ա, 133ա՝ 20,5x13), երկին (4թ-132թ, 133թ-15թ՝ 20,5x13,5): ԳԻՐ՝ բուրգիր (նմուշ՝ 32ա): ՏՈՂ՝ 37-41 (1ա-134թ), 33-38 (133ա-175թ): ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մշքր կարմիր կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱ՝ ՆԱԿ՝ Ա+Բ՝ սպիտակ չգրում թուղթ, մաս կազմաստառի:

Նմուշ 32

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 4ա, 133ա: Հովի՝ 65թ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ տանար, լուշկապարիկ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Տե՛ս Աստղիկ Գեորգեան, Անանուն հայ մանրանկարչիներ, IX-XVII, Կահիրե՛, 2005, էջ 132:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարա. լուսանցակողերը գունաքապի, մշքի կաշին կեղտոտում, մաշում, վերին մասում ցեցի անցք, թ. 132, 137-8, 140, 143՝ հիմքից մասամբ պոկում, ձեռագիրը խոնաւտիւն տեսած, թերթերին ցեցի անցքեր, հիմքերի մօտ կեղտոտում, աղտոտումներով գանազան հետքեր. վերակազմուել է բազմիցս՝ 1363, 1601 թթ. եւ ԺԹ. դ.:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-128թ Սրբոյն Նան<ան>այ վարդապետի Աստրոյ արարեալ Մեկնութիւն Յովհաննու Աւետարանին

Տե՛ս ձեռ. 2520, 18ա-255թ: Յոշքն/1ա-3թ: ա/4ա-72ա: ր/72թ-118թ: գ/118թ-28թ:

Լուսանցներում եւ տողամէջերում կան յետագայ գրչութեամբ սրբագրութիւններ:

Տպ. տե՛ս Նանայի Աստրոյ վարդապետի Մեկնութիւն Յովհաննու Աւետարանին, Վենետիկ, 1920:

Բ. 129ա-32ա Յաղագս սփանչելեացն Յովհաննու առաքելոյ եւ աւետարանչի – Ընդ ժամանակս Դիմետիանոսի երանելին Յովհաննէս առաքեալ... էր Յովհաննէս ամաց Ծ.ից (50), եւ ես էի ամաց երեսնից, եւ երրորդութեանն փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

– 131թ-2ա Վասն տեսլեան – եւ յետ ժամանակաց ինչ առեալ զիս Յովհաննէս...

Գ. 133ա-68ա Տեսութիւն բնութեան աղաթից աւետարանչին Յովհաննու, ի խնդրոյ Ստեփանոսի վարդապետի Յակովբայի, ի Ներսիսէ աշակերտէ իւրոյ եւ հոգեւոր որդեկէ...

Տե՛ս ձեռ. 2516, 1ա-60թ: Նխոր./133ա-4թ: ա/135ա-68ա:

Դ. 168ա-74թ [Մեկնութիւն Հայր մեր-ի]

ա. 168ա-71թ Մեկնութիւն սրբոց վարդապետաց եկեղեցոյ, արարեալ ի Հայր մեր որ յերկինսն, զոր ուսոյց Տէր աշակերտացն, եւ նոքաւ ամենայն հաւա-

ՊԺԲ. – 1363

տացելոց՝ աղաթիւ առ Հայր Տեսուն – [Բան]. Հայր մեր, որ յերկինսդ ես: [Մեկնութիւն]. Քաղցր եւ ախորժ, շնորհալի անուն... արքայութեան իւրոյ եւ փառս տալոյ նմա յաւիտեանս. ամէն:

բ. 171թ-4թ Դարձեալ կրկին մեկնութիւն ի Հայր մեր որ յերկինսն, զոր ուսոյց Տէրն աշակերտացն – [Բան]. Հայր մեր, որ յերկինսդ ես: [Մեկնութիւն]. Որ Հայր դաւանէ, զինքն ի ներքոյ որդէգրութեան... զմեզ ապրեցո՛, Տէ՛ր, եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

Ձեռ. 771, 141ա՝ սա վերագրում է ներսէս Լամբրոնացուն:

ԺԶ. դ.ի գրչութեամբ յաւելեալ ունի՝

176թ [Փառատրութիւն առ Տէրն] – Արդ, հաստատեցարուք ի նա, յիշելով զնայ...

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

132թ Փառք Հաւորն էականի, Որդոյն միածնի եւ ազատիչ Սուրբ Հոգւոյն. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն, ամէն: Արդ, գրեցաւ լուսաշաւիղ եւ աստուածաշունչ զիրքս Աստուծոյ ի թուականիս հայկազան տումարիս ՊԺԲ. (1363), եւ յամսեանն աւգոստոսի աւարտեցաւ ի փառս Աստուծոյ, ի հայրապետութեան տեառն Մեսրոպայ եւ ի թագաւորութեանն Կոստանդինոսի բարեպաշտի, եւ յառաջնորդութեան մայրաքաղաքիս Ղրիմի տէր Ստեփանոսի արքեպիսկոպոսի եւ յաթոռակալութիւն տէր Յովհանիսի կորովամիտ վարդապետի եւ հոգեւոր իմաստասիրի՝ հերձուածողաց հալածողի եւ ցոփագնացից ահարկանողի, զոր այժմ փայլէ ի մէջ եկեղեցոյ իբրեւ զսին լուսոյ եւ իբրեւ զպարիսպ բարձրապատուար շուրջանակի: Եւ մեր խնդրեմք աղաչանաւք ի Տեսունէ, զի ընդ երկայն աւուրս շնորհեսցէ զսա արիւնակ բարեաց մանկանց նոր Սիրովնի:

Բայց գրեցաւ առ ոտս Սուրբ Ստեփանոսի՝ արեամբ նահատակեալ ծառային Քրիստոսի եւ Նախավկայի եւ այլ եւս հաւաքեալ աստ սրբոց, ձեռամբ անպիտան եւ անարհեստ գրչի Կարապետի՝ միայն անուամբ կոչեցեալ քահանայ եւ գործովք հեռի: Որում փափաճող էլեալ ես՝ անբարիս, այսմ հոգիանորոգ եւ լուսաւոր երգարանի սուրբ գրոցս, յամենայն սրտէ եւ ի կամաց աջողութեամբ Տեսուն գրեցի զսուրբ Աւետարանիս Յովհաննու մեկնութիւնս, մեկնեալ Նանա<նա>այ Աստրոյ ուղղադաւան վարդապետի, բազում տառապանաւք յաղագս աշխարհիս զբաղմանց, եւ կազմեցի զսա ի լուսաւորութիւն հոգւոց եւ մարմնոց հաւատով ընթերցողաց եւ յիշատակ եւ բարեխաւս ինձ եւ ծնողաց իմոց, եւ զաւակաց եւ ամենայն ազգականաց իմոց եւ աւտա-

րաց: Արդ, ամենեքեան, որք ընթեռնուք կամ արինակէք, գոհութիւն եւ արհնութիւն տո՛ւք մարդասիրին Աստուծոյ եւ ընթեռնուլն ձեր յիշեսջիք զիս աղաւթիւք ձերովք ի Տէր, զի բազում վիշտս կրեցի ի գրել սորին՝ յաներեւութ թշնամւոյն եւ յերեւելեացն: Այլ Տէրն ողորմած փութով զելան արար եւ զնոսա զամենեսեան պարտեալ ամաշեցոյց: Եւ դարձեալ զնոսա թողեալ եմք յահեղ ատեանն եւ յանխաբ դատաւորն ամենայնի: Եւ ես՝ եղկելիս եւ բազմամեղս յերեսս անկեալ աղաշեմ զամենեսեան, որք աւգտիք ի սմանէ, յիշեսջիք ի Տէր զԿարապետ գրիչս եւ զկենակիցն իմ զԳօհար տիկինն եւ զաստուածապարգեւ զաւակսն մեր՝ զՀիլալն եւ զԱստուածատուրն՝ զհանգուցեալսն առ Քրիստոս, եւ զոր դարձեալ պարգեւաց մեզ Տէր զաւակք մխիթարութեան նովին անուամբ՝ զՀիլալն եւ զՎարդենին, եւ զճնողսն իմ զԱստուածատուրն եւ զԱղուփաթառնն, եւ զմարքուրն իմ զԼալիաթառնն եւ զեղբարսն նոցա՝ զԱրքերն եւ զՄովսէսն, եւ զԱզգերսն եւ զՋաւուարքն եւ զԵլիսաթառնն եւ զԽաչատուրն եւ զՇուշանն եւ զԱստուածատուրն եւ զեղբարսն եւ զքոյրսն իմ յիշեսջիք աղաւթիւք ձերովք, եւ դուք յիշեալ լիջիք առ Տէր. ամէն, ամէն:

22ա Զողորմելի հոգս զԿարապետ գրիչս աղաշեմ յիշել բարի յիշմամբ առ բարերարն Աստուած եւ թողութիւն հայցել ինձ եւ իմոցն (նման՝ 48ա, 50բ, 118բ):

28ա Որդի՛ Աստուծոյ, Քրիստո՛ս Աստուած, փրկեա՛ զմեզ ի փորձութենէ:

31բ Որ ոք յերկուս բաժանեն, նզովեսցէ զնոսա Քրիստոս, եւ զմի բնութիւն դաւանողքն արհնեսցէ. ամէն:

34բ Մեղայ Տեառն Աստուծոյդ մերոյ:

77բ Եւ զմեզ կոչեա՛ զողորմութեամբն քո, Տէ՛ր, ի գերեզմանացն՝ որպէս զՂազար, ի կեանսդ յաւիտենից:

78ա Տէ՛ր իմ եւ Աստուած Յիսուս Քրիստոս, քո կամաւոր շարչարանաւորդ ազատեա՛ զհոգիս մեր ի մեղաց հրոյն եւ տանջանաց:

80ա Տէ՛ր իմ եւ Աստուած Յիսուս Քրիստոս, արժանի զմեզ արա՛ տեսանել զքեզ յահագին աւուրն եւ մասնաւորեա՛ վիճակի ժառանգութեան սրբոցն ի լոյս, եւ արհնեալ ես յաւիտեանս. ամէն:

82ա Տէ՛ր իմ եւ Աստուած Յիսուս Քրիստոս, եւ զմեզ ժողովեա՛ ընդ արդարոցն ի շտեմարանս արքայութեան քո. եւ քեզ փառք յաւիտեանս:

89ա Տէ՛ր իմ եւ Աստուած Յիսուս Քրիստոս, քո անճառելի խոնարհութեամբդ կանկնեա՛ զգլորեալքս մեղաւք եւ ողորմեա՛ ինձ՝ Կարապետի գրչի, եւ իմոցն. ամէն:

126ա Փառք անհասանելոյդ Աստուծոյ. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 128բ (1602 թ., անարուեստ նոտրգիր) եւ զսրբագրողս՝ զՄրապիոնս Ուոհայեցի, յիշեա՛ ի Տէր, եւ զաշխատողս ընդ իս՝ զհոգեւոր որդեակս իմ զՈւոհայեցի Յովհաննէս աշակերտն իմ: Էր թիւն ՌԾԱ. (1602), յապրիլ եւ ի մայիս ամսոյն:

2. 175ա (1603 թ., անարուեստ բոլորգիր) Ես՝ Մրապիոն վարդապետս Ուոհայեցի, որ ստացա զայս Յոհանն Մեկնիչս ի հալալ արդեանց իմոց եւ ետու նուէր եւ ընծայ ի դուռն Բարձրահայեաց Ուոհայու Սուրբ Աստուածածնին, զի մնասցէ անջնջելի յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ ծնաւդաց իմոց՝ հարն իմոյ խօճա Դանիէլին եւ մօրն իմոյ մղտեսի Աթլագին, եւ եղբարցն իմ Խաւատավերտուն եւ մղտեսի Յակոբին, Քասապարին, Պաղտասարին, եւ քվերցն իմ մղտեսի Մարիամին եւ Վարթխաթունին եւ ամենայն արեան մերձաւորացն իմո: Եւ ով ոք յանդգնի եւ հանէ զսա ի դրանէ Սուրբ Աստուածածնին՝ յիմոց եւ թէ՛ յաւտարաց, ծախելով եւ կամ այլ ինչ պատճա[ռա], դատապարտեալ լիցի յԱստուծոյ եւ յամենայն սրբոց նորա՝ աստ եւ ի հանդերձեալ ահեղ ատենին Քրիստոսի: Այլ լաւ պահողն եւ խնամ տանողն արհնի յԱստուծոյ եւ յամենայն սրբոց նորա եւ ի մէնջ. ամէն:

Գրեցաւ ձեռագիրս ի թվին հայոց ՌԾԲ. (1603) յունվար ամսոյ Գ., Բ.շաբթի, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերո. ամէն:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 174բ (անընթեռնելի): 175ա՝ սեւով ոճաւորուած ութանկին շրջանակ՝ ներսում. «ՍՐԱՊԻՈՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ»: 4ա՝ սեւով ութանկին շրջանակ՝ ներսում. «ԳԻՐՔՍ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻՍԻ»:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 177բ (նոտրգիր) «Ստորոգութիւնք ներքեւաստութիւնք անուանին կամ քննութիւնք, այսինքն՝ զներքինսն քննելոյ: Ստորաստութիւն եւ բացասութիւն: Ստորաստութիւն ճշմարտութիւն է, եւ բացասութիւն՝ սուտն»: «Եղնիկ մի ջրին խմելն զեղջերացն զշուքն է տեսեր: Նա յայնթաքիս զարկեր, թէ սրլեհ եմ հետ վերուցեր արինակ մի յառիւծո փախէր, նա եղջիւրքն ի ծառն է գամե[ր], զոր ինքն ապաւէն դրեր, նա իւր մահն ի յանկից եղեր»: «ԹՃԻԳ., որպէս, դէ, անակիալ ի զատ խոստ, այսար ա զանճառե, որպէս մուշտուիէ, աաբգգեգէրթ, որպէս, Մարտիրոս, կատա»:

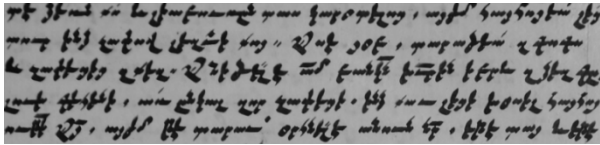
ՆՇՈՒՄ՝ Աս՝ «Հ» 185/2611, ՊԺԲ.-1363, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոյ]ս»:

2612

ՎԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ՅՈՒՅԱՅ

ԺԷ. դար

ԹԵՐԹ՝ 105. չգրուած՝ 105թ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԹX12 (Թ՝ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24,5x18,6: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (17,5x11,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 7ա): ՏՈՂ՝ 31: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, դեղնաւուն թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամանիկ:

Նմուշ 7ա

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւար. կազմի կաշին վնասուած, մաշուած, Ա. փեղկին անցքեր, ք. 1-12՝ կարերը հիմքից թույլացած, մասամբ անջատուած, ք. 85-105, պհպ. Բ՝ հիմքից պրակով անջատուած, ք. 44-105՝ լուսանցներին խոնաւութեան հետեւեր, ք. 105, պհպ. Բ՝ ցեցի անցքեր, թերթերի եզրերը դեղնած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-105ա Մեկնութիւն Յոբայ՝ արարեալ Վանա-կան վարդապետի

ՏԵ՛ս ձեռ. 1166, 1ա-99ա. Յոռաջարանութիւն/1աբ: 1/2ա-16բ: 2/17ա-20ա: 3/20ա-4բ: 4/24բ-6ա: 5/26ա-31բ: 6/31բ-3ա: 7/33ա-8բ: 8/38բ-41ա: 9/41ա-4բ: 10/44բ-6ա: 11/46ա-8բ: 12/48բ-50բ: 13/50բ-2բ: 14/52բ-4բ: 15/54բ-8ա: 16/58ա-9ա: 17/59ա-60բ: 18/60բ-6ա: 19/66ա-73ա: 20/73ա-4ա: 21/74ա-7բ: 22/77բ-9բ: 23/79բ-80բ: 24/80բ-4բ: 25/84բ-92բ: 26/92բ-100բ: 27/100բ-5ա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1բ, 105ա (1831 թ., շղագիր) Մետրապօլիտ Բաղդասար Հասան-Չալալեանց ստացաւ սուրբ տառս հոգեշահս ի 1831 ամին, ի 15 օգոստոսի, ի սուրբ աթոռս Գանձասարու:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ պհպ. Աս՝ «ամենայն, ամենայն», գրած ջնջած տառեր, 105բ՝ խզրզոց:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «վ. Վանական վարդապետի «Մեկնութիւն Յոբայ (2)», պհպ. Աս՝ «Mifs bibiothek. F. a. 47», «Հ^մ 194/2612, ԺԷ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2613

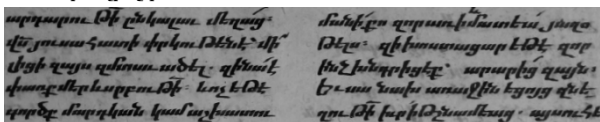
ՆԵՐՍԷՍ ԼԱՄԲՐՈՆԱՅԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ՍԱՂՄՈՍԱՅ

ՌՃԼ.-ՌՃԼԱ. – 1681-1682

ՇԱՄԱԽԻ

ԳՐԻԶ՝ Բարսէլ Բնյ. եւ Ղազար սրկ. Քարահաղցի (եղբարձ 3ա-298բ), Թումայ Բնյ. (299ա-313ա), Բաղդասար դպիր (313ա-684բ): ԱՏԱՅՈՂ՝ Վլախոս վրդ. Շամախեցի:

ԹԵՐԹ՝ 687. չգրուած՝ 1ա-2բ, 587բ, 605բ-6ա, 685ա-7բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԲX12 (ԺԲ, ԺԳ՝ 11, ԻԹ՝ 10, ԼԲ՝ 13)+12+1Գ-ԽԹX12 (ԽԷ՝ 10)+6+Ծ-ԾԶX12 (ԾԶ՝ 11)+3: ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24,7x 19,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (19x14,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 23ա): ՏՈՂ՝ 33-36: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով եւ ետե՛ գամով, միջուկը տախտակ. աստաղը ծաղկազարդ կտաւ, լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (սկ.), դեղնաւուն թուղթ, չգրուած:

Նմուշ 23ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն Յ ա: Ճ ա կ ա - տ ա զ ա Ր ղ՝ 9ա, 112ա, 200ա, 271ա, 345ա, 416ա, 485ա, 606բ: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա Ր ղ՝ բոսական, թոյնային, խաչ: Զ ա Ր ղ ա - զ ի Ր՝ հանգուցագիր, թոյնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւար. կազմի կաշին մաշուած, մէջքի վերին եւ ստորին մասի կաշին վնասուած, ետե՛ կապիչներն ընկած, դոնակը ծալուած, վնասուած, մէջքը հիմքից մասամբ անջատուած, որի հետեւանով կարերը թույլացած, պհպ. Ա՝ հիմքից պոկուած, ք. 311՝ այրուածի հետե՛, ք. 316՝ պատռուած, ք. 470-92, 670-87՝ ցեցի անցքեր, ք. 628՝ հիմքից մասամբ պոկուած, ստ. լս.ին հետեւեր, թանաքի թրոպայութիւնը բարձր, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին աղտոտուածութեան զանազան հետեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

3ա-681ա [Ներսիսի Լամբրոնացոյ Մեկնութիւն Սաղմոսաց]

ՏԵ՛ս ձեռ. 990, 2ա-730ա: Նախատեսութիւն/3ա-4ա: Թէ վասն էր/4ա-8բ: ա/9ա-112ա: ք/112ա-99բ: զ/200ա-71ա: ղ/271ա-344բ: ւ/345ա-415բ: զ/416ա-84բ: ւ/485ա-605ա: ը/606բ-81ա: Յղակրն/681ա:

Կից ունի՝

1. 681բ-2բ Նախադրութիւն յիշատակ ոգողաց հոգեկից սուրբ տառիս – Աստուածային մարդասիրութեանն նախախնամութիւնն... |682ա| եղեւ վերափոխումն սրբոյ քահանայետին Աստուծոյ տեառն Ներսէսի Ռե՛. (1198)... իսկ առաջին գրութիւն ճառիս ՈՄԳ. (1204)... |682բ| ընդ որում Հօր, միանգամայն եւ Սուրբ Հոգոյն վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ:

Յիշատակարանը Ներսէս Լամբրոնացոյ քեռորդի Ներսէսինն է: ՏԵ՛ս ձեռ. 990, 745ա-6ա, տե՛ս նաեւ Ներսէս վ. Ակի-նեան, Ներսէս Լամբրոնացի, Վիեննա, 1956:

2. 682բ-3ա Յիշատակ տառիս եւ աստուածախօս մատենիս – Փառք քեզ անսահման անունն...

Աշխարհի արարչագործութեան մասին է:

3. 683աբ Յիշատակարան մատենիս – Աստուած Բանն իւր անհաս գիտութեամբն... Դարձեալ հաստատեցին զառաքելական սահմանս կանոնաց ուղղափառ

հաւատոյ ի փառս սուրբ Երրորդութեանն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն:

Աղամ-եւայի, Քրիստոսի ծննդեան եւ խաչելութեան մասին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 52բ (Բարսէղ գրչի) Զստացող աստուածապատում երգարանին զՎլլաւ վարդապետն եւ զԲարսէղ գրիչս յիշեսջիբ առաջի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ (նման՝ 15ա, 25ա, 41ա, 66ա, 77բ, 90բ, 123ա, 138ա, 156ա, 188ա, 210ա, 229ա, 250բ, 310բ):

168ա Ստացողի գրոյս՝ Վլլաւ վարդապետին, եւ անարժան Ղազար գրչիս ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած եւ վարձս բարեաց պարեւգեւեսցէ, ամէն (նման՝ 180ա):

199բ Զբստացող գրոյս զՎլլաւ վարդապետն եւ զԾնողան իւր եւ զԲարսէղ գրիչս յիշեսջիբ եւ թողութիւն մեղաց խնդրեցէք ի փրկչէն Յիսուսէ Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Այլ եւ աղաչեմ յիշել զբարեսէր եւ զցանակալին իմ զհրաշագեղ եւ զսիրելի եղբայրն իմ զտէր Թովմանն, որ բազում աշխատանս կրէր վասն մեր ի գրելն այսմ սուրբ երգարանիս, որ կոչի Սաղմոս Դապի: Թվին ՌձԼ. (1681):

344բ Ով աստուածասէր անձինք, յորժամ հանդիպիք աստուածահաճոյ Սաղմոսաց մեկնողիս, յիշեսջիբ յաղօթս ձեր զստացողի գրոցս, զքաջ ռաբունապետն:

2. 370ա (Բաղդասար գրչի) Յիսուս Քրիստոս, լոյսոյ հայրական, լուսաւորեա՛ զհոգի զստացողի գրոցս Վլլաւ ամենիմաստ վարդապետի եւ ծնողացն, եւ ինձ՝ մեղաւոր եւ անարժան Բաղդասար գրչի (նման՝ 393ա, 404ա, 415բ, 431բ, 453բ, 458ա, 469ա, 616բ, 628ա, 636ա):

484բ Յիսուս Քրիստոս, Որդի՛ Աստուծոյ, Աստուած ճշմարիտ, յորժամ գաս հայրական փառօք՝ ի դատել զերկիր եւ հատուցանես իւրաքանչիւր ըստ գործոց մարդկան ի քում գալստեանն եւ առատ ողորմութեամբ, ողորմեա՛ զստացողի սուրբ տառիս Վլլաւս վարդապետին եւ ծնողացն սորին եւ զիս՝ անարժան գրչի եւ իմ ծնողացն՝ Եղիայ քահանայի. ամէն:

Արդ, որ հանդիպիք սուրբ լուսազարդիս ընթերցմամբ կամ գաղափարելով, ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր յիշեցէք եւ զվերոյգրեալսս ի սմա եւ մեղաց թողութիւն խնդրեցէք ի Քրիստոսէ Աստուծոյն մերոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս եւ անզրաւ յաւիտենին. ամէն: Աղաչեմ զձեզ, ո՛վ հարք եւ եղբարք, անմեղադիր լերո՛ւք սխալանաց գրոյս, զի զօրինակն այսպէս էր:

(«Պաղտասարի»)

Պարգեւ Հոգւոյ սա է բարի,
ով ընթերցեալ եւ իմասցի,
Աստուածահայր մարգարէի,
որոյ Դապիք վերաձայնի,

Ղազար աղքատ անուն բարի
նստաւ ի գոգն Աբրահամի,
Տառիս ստացող վարդապետի
եւ ընդ սրբոցս ճարակեսցի,
Անուն Վլլաւս վերակոչի
հանդերձ ծնողօք յիշեսցի,
Սա յանգիտաց յոյժ հրաժարի
եւ իմաստնոցն է տենչալի,
Աշակերտեալս եմ վարպետի՛
Բարսէղ անուն քահանայի,
Բաղ նուաստ անպիտանի
պատճառ յիշման զայս գրեցի,
Ի սոսկալի աւուրն մեծի
կամքն Աստուծոյ ձեզ քաղցրասցի:

515բ Զստացողի լուսազարդ տառիս ողորմեսցի Քրիստոս եւ թողութիւն մեղաց պարգեւեսցէ. ամէն (նման՝ 644ա):

526ա Ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոյս Վլլաւս վարդապետի, եւ զիս՝ մեղաւոր Բաղդասար դպրի. ամէն:

655ա Բարերա՛ր եւ ողորմած Աստուած, ողորմեա՛ ստացողի սորայ եւ փրկեա՛ ի հրոյն յաւիտենից:

667ա Քրիստո՛ս Որդի Աստուծոյ, ճշմարիտ թողութիւն շնորհեա՛ մեղաց եւ յանցանաց ի քում ահաւոր եւ ի փառաւորեալ գալստեանդ ստացողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, մանաւանդ եւ զիս՝ անպիտան մեղապարտ գժողս, յիշեցէք հանդերձ ծնողաւք:

681ա Ընդ նմին եւ մասն ողորմութեան լիցի / հոգւոյ խաւարեալ մեղսամած գրչի, / նաեւ ծնողացն իմոց եղիցի, եղբարց իմոց հարազատի, / արք, ես, եղկելի երեսս եդեալ ի գետնի, / աղաչեմ հանդիպողք այս սրբոյ տառի, / յիշել ի ժամ սուրբ պատարագի, / յորժամ արտասուա ձեր հոսեսցի, / յիշողն յիշեալ լիցի ի պարգեւողէն մեզ յամենայնի:

681ա Արդ, հայցեմ ի սուրբ ընթերցողաց, զի ներել անպիտանիս, որ եմք յոյժ մտօք եւ հոգով խաւարեալ ի պանդխտութեան յերկրի:

3. 684ա (Ստացողի) Յիշատակարան մատենիս. Շնորհօք եւ առատ գթութեամբ, օժանդակութեամբ եւ սատարութեամբ ինքնաշարժ եւ գերապատճառ էին, նոյնասահման եւ սկզբանց սկզբան միակին, Հօր Աստուծոյ՝ միշտ էին եւ անեղական պարգագոյն գոյին, եւ իւրում էական Բանին համազօրի, եւ նորին նոյնափառ Հոգւոյն իսկականի, որով են եւ կեան եւ շարժին ամենայն էակք նախկինք եւ երկրորդականք, յառաջընդունականք եւ վերջադասականք, ըստ իւրաքանչիւր կարգի եւ եդեալ սահմանի: Յայնմ աստուածապետական գորութենէ ի նուաստիս եւ փանաքիս Վլապիոսի իբրու պիտակ սպասաւորի տէրունեան բանի ողորմութիւն գտեալ՝ որպէս ընդ հուսկ վերջինս ի ծնունդս

մանկանց եկեղեցւոյ, բուն աշխարհաւ Ալանաց, քաղաքաւ Շամախի կոչեցեալ ըստ պարսկական լեզուի, ցանկացող եղեալ յաւէտ իմն տարիմամբ սրտի այսմ ճշմարտապատում մատենի, այսինքն՝ բացայայտութեան եւ մեկնութեան Սաղմոսաց Դաւթի, որ ի հոգիբնկալ արքեպիսկոպոսէն Տարսնի Կիլիկեցոյ ի մեծէն Ներսիսէ պարզաբանէ խորագոյն մտաց տեսութեամբ: Եւ ետու գրել գտառս զայս երկուց հարազատաց եղբարց՝ Բասիլիոսի քահանայի եւ Ղազար սարկաւազի, որք էին ի կողմանց Գանձակայ, ի գեղջէ Քարահաա կոչեցելոյ: Եւ ստացայ զսա ի հոգեւորական զբօսանս անձին իմոյ եւ ի մխիթարութիւն եւ ի սպեղանիս վիրօք լցեալ հոգւոյ իմոյ, որպէս զի սովաւ եւ ի ձեռս սորին սփոփութիւն գտից բազում տրտմութեան իմացականիս հեծութեան: Բայց ժտեմ եւ աղաչեմ, զի յաղագս խոշորութեան գրոյ տառիս եւ սխալանացն, որ ի սմա, եւ խառնափնդոր լինելոյ ըստ արուեստին ամեղադրելի թողուլ զմեզ եւ ներել, քանզի ոչ գտանիր ուղղագիծ օրինակ ի մերուն աշխարհի, յորմէ ածանցել տայաք ըստ մերում կամաց: Տինա եւ ոչ կրթագոյն որ յարհեստս գրչութեան, յորով յօրինուածով աւարտիր: Եւ եւ խրթնահայաց եւ դժուարիմաց բայիւք եւ բանիւք պաճուճելոյ լուսաւոր մեկնողին ոչ բաւականային անըստգիւտ ի գլուխ հանել, որոյ աղագաւ ոչ բարոք եզերացաւ: Այլ դուք ըստ յօժարութեան փափակման ստացողիս ապիկար Վլասիոսի շարժիլ պարտիք սիրով, ո՛վ ընթերցողք, եւ բարի մտօք յիշատակել զմեզ առ Քրիստոս եւ թողութիւն մեղաց խնդրել, զի եւ ձեզ յապագայից պատահողաց նոյն շնորհեսցէ:

Եւ արդ, եղեւ զրաւ գծագրութեան սորին յամի հարազերորդի վեցհարիւրերորդի եւ ութսուներորդի երկրորդի (1682) | 684թ| ըստ մեզ կենարարին Բանի, եւ ի թուահաշու[ու]թեան Արամեանս տոհմի հազարերորդի հարիւրերորդի եւ եռ տասնեակ եւ միոյ մասնըկի (1682), ի թագաւորութեան պարսկական ազգի շահ Սուլեյմանի, ընդ որոյ տէրութեամբ եւ երկիրս մեր նուաճի: Իսկ ի հայրապետութեան ընդհանրական մեծի աթոռոյն Էջմիածնի տեառն Եղեալաբու արիաջան հովուապետի եւ ի կաթողիկոսութեան Աղուանից աշխարհիս Սիմէոնի՝ մերում դաստիարակողի եւ ի պատիւ քարոզութեան բանի Տեառն վերածողի: Եւ արդ,

ըստ փոփոխման աստէիցս, որ ոք զկնի ելից մերոց զգիրսս զայս ժառանգիցէք եւ կամ ընթերցմամբ պարապիցէք եւ կամ գաղափար դնիցէք, հայցեմ եւ մաղթեմ յիշել զիս՝ զՎլասիոս զյետնեալս ի բարեաց առ Քրիստոս յոյն բնակից, զի ողորմութիւն պարգեւեսցի ինձ՝ մեղուցելոյս իբրու պատճառ եղեալ այսմ տենչալի մատենիս ստացման, հանդերձ մարմնաւոր ծնողօք եւ համայն ազգատոհմիւք, զհայրն իմ զմուղտասի Առաքելն, որ ի Քրիստոս գոյ այժմ հանգուցեալ, եւ մայրն իմ զԵանիշայ, եղբայր մեր եւ զԳալուստն եւ զՄակարն եւ զՄիխայելն եւ զնոցին որդեակնն զՊօղոսն, զԱլէքսիանոսն եւ զԱմիրաղայն եւ զհամօրէն արեանառու ծնունդս նոցին եւ զսերունդս յառաջնոց նոցին, այլ եւ զհանգուցեալ հոգեւոր հայրն մեր՝ զՊետրոս կաթողիկոսն եւ զԿիրակոս վարդապետն, նա եւ ըստ հոգւոյ հարազատ եղբարսն մեր զՄարտիրոս վարդապետն եւ զԱնտոն վարդապետն, որք այժմու կենօքս կեան եւ կենցաղավարին բոլորապէս պատճառիւք եւ մասամբ պատճառելօք նախկնեօք հաղորդեցելովք եւ վերջնեօք կցորդեցելովք, օրինակին ընձեռողօք եւ գծագրողօք, որոց ամենից Տէրն զթասցի պարգեւօք: Եւ եղիցի եւ եղիցի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 112ա (1750 թ., անարուեստ նոտրգիր) եւ ես՝ վերջին ստացողս Գասպար վարդապետս, ինձ եւ իմոցն ամենեցուն ի ՌՃՂԹ. (1750) թվին, ի հայրապետութեան տեառն Ներսիսի Աղուանից կաթողիկոսին ձեռամբ մեղսամած Ստեփան ապեղայի. ամէն:

2. 684բ (ժԸ. դ., անարուեստ նոտրգիր) եւ ես հուսզ հետինս Գասպար վարդապետս ըստացայ յիշատակ ինձ եւ իմոցն ամենեցուն:

Թանաքով ջնջած, եղծուած:

ԿՆՔԱԴԻՐՈՇՄ՝ պահպանակ Աս սեւով շրջանակ, մէջը թագապսակ զինանշան, եզրերին՝ “Πεγ. Αχαυβιχ-σκού γραδσκού πολλαυυ”:

ԳԻԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա՝ «էդդ, արգդ», Աս՝ «զգործս ձեռ, զզսճրաաա», 344բ՝ «Ու սուրբ հայրք»:

ՆՇՈՒՄ՝ Աս՝ «Հ^մ 205/2613, Հ^մ 160/11, ՌՃԼ.-1682, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2614

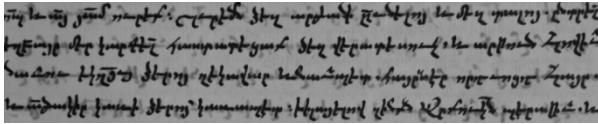
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ., ԺԹ. դդ.*

ԹԵՐԹ՝ 152. չգրուած՝ 1բ, 21բ, 152բ: ՊՐԱԿ՝ 4x10 (1, 2, 4՝ 11, 3՝ 12)+6x12 (6՝ 11)+2x14 (8՝ 15)+1x8 (9՝ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ (թ. 145-52՝ տարբեր, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով «V.G»): ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 24,8x17,8 (թ. 1-144), 23x16,5 (թ. 145-52): ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին՝ 20,5x14,5 (1-144), 17,5x11,3 (145-52): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 27ա): ՏՈՂ՝ 27-28, 30, 36 (1ա-144բ), 26 (145ա-52բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի (Բ. փեղկը),

դռնակով, մէջքը՝ կարմիր կաշի, միջուկը տախտակ. աստաղը շագանակագոյն (Ա) եւ կապոյտ (Բ) կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ + ԳԳԵ՝ սպիտակ թուղթ, չգրուած (պհպ. Գ.՝ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եւրոպական ոճի կանացի գլխարկ, ԺԹ.-ի դ.):

* Թ. 1-44 ժԸ. դ. գրել են տարբեր գրիչներ, Կ. Պոլսում, իսկ թ. 145-152՝ 1801 թ., Երուսաղէմում:

Նմուշ 27ա

ՎիճԱԿ բաւարար. բաղկացած է երկու տարբեր ձեռագրերից. կազմի Ա. փեղկը կաշտահան եղած կաշին ընկած, Բ. փեղկի կաշին մասամբ թափուած, Բ. փեղկի եւ մէջի կաշին վնասուած, մէջի ընկած կաշին փոխարինել են կարմիր կաշիով, դնակի 2/3 մասը պոկուել-ընկել է, ձեռագիրը հիմքից թուլացած, ք. 1-4, 131, 141-2, 145-52՝ եզրերը վնասուած, ք. 3, 46՝ հիմքից մասամբ պոկուած, կան խոնավութեան եւ աղտոտուածութեան զանազան հետեր, քանակի թրուայնութիւնը բարձր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-21ա [Յովհաննու ճառ] – Անպատճառից Որդւոյս քո ծոցածնի... եւ ինձ՝ մեղապարտ սեւաւոր Յովհաննիսի՛ յօրինողի ճառիս, մասն բարեաց լիցի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Բ. 22ա-144բ [Պատենէնի թղթոց]

1. 22ա Սիրելի եւ ազնիւ որդեկիդ իմոյ տեառնդ Կարապետի ծայրագոյն նուիրակի եւ աստուածաբան վարդապետի հայրական սիրով ողջոյն եւ օրհնութիւն ի Տէր – Յիրաւի է, թէ յարմատոց յոստան էլանեն խոնաւութիւնք... եւ ողջ լէ՛ր ի պարծանս Յակոբայ երբեմն պատրիարգի սրբոյն Սաղեմայ տնօրինական քաղաքի, եւ արդ, ի Կոստանդնուպօլիս, որ ի ՌԲՃԱ. (1752), յովիսի ԻԹ. գրեցի զգիրս իմով ձեռամբ, ի Սուրբ Աստուածածին, ի պատրիարքարանն ամենայն Հայոց, վէթիլ Սամուէլ աստուածաբան վարդապետն, ընդ Աթանաս վարդապետ եւ այլոց գրեզ ողջունէ սիրով:

2. 22բ-3ա Իմաստութեամբ հասուն... տեառնդ Յօհաննէսի Թրակիոյ Բայ դիտի եւ աստուածաբանօրէն ներկուտ ուսուցչի ողջոյն ի Քրիստոս – Գիրդ իբրեւ զանուշահոտ վարդ...

3. 23ա-4ա Եանաւար տանառի... ծայրագոյն քահանայապետիդ տեառնդ Մինասայ արագնակատար կաթողիկոսի՝ երիցագոյն եղբօր եւ վեհափառ պաշտօնակցի սեռա սիրով եւ կարօտախեղձ տարփանօք համբոյր եւ ողջոյն – եւ ըստ նախկնոց աստուածապաշտիցն օգեցի... Ողջ լէ՛ր ի պարծանս Յակոբայ իբրու երբեմն պատրիարգի Սաղեմայ... որ ի օգոստոս մէկն զգիրս գրեցի...

4. 24աբ [Գրառաջ] – Յորմէ սիրով ողջունիւ... Գրեցաւ աթոռակալութեան նամակս հրամանի ՌՄԱ. (1752) յոգոստոս Ժե., ի տօնի Վերափոխման սրբունոց Աստուածածնին, ի պատրիարքարանս ամենայն հայոց: Բաւ է:

5. 24բ-5ա Յորմէ սիրով օրհնութեամբ... ի Պուրտուր գիւղաքաղաքի բնակեալ լուսաւորչադաւան օրհնեալ եւ բարեմիտ իշխանազուն պարօն մահտեսի Աստուածատուր եւ պարօն մահտեսի Յակոբ... Գրեցաւ

նամակս օրհնութեան ՌԲՃԱ. (1752), սեպտեմբերի ԺԸ., ի Սուրբ Աստուածածին, որ ի Ստամպօլ, ի պատրիարքարանս ամենայն հայոց:

6. 25աբ [Առ] Սուրբ Գէորգ եկեղեցոյ համայն քահանայք եւ կղերիկոսունք... Գրեցաւ աւագերիցութեան նամակս ՌՄՄԱ. (1752), ի պատրիարքարանս ամենայն հայոց, ի Սուրբ Աստուածածին:

7. 25բ-6ա Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր... պարօն Նիկողայոսիդ... Գրեցաւ սիրոյ եւ ողջունի գիրս ՌՄԱ. (1752), սեպտեմբերի ԺԶ. ...

8. 26ա-7բ Ազնիւ սիրելեաց իմոց՝ Պետրոս աղային, Խաչատուր եւ Յօսէփ աղայից... Գրեցաւ... ՌՄԳ. (1754) թուին եւ ի ապրիլի Ը., ի Կոստանդնուպօլիս, ի Սուրբ Աստուածածին, ի պատրիարքարանս ամենայն հայոց. բաւ է:

9. 27բ-8բ [Թուղթ] – եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ... Գրեցաւ... ՌԲՃԱ. (1752) դեկտեմբերի Դ., ի պատրիարքարանս ամենայն հայոց, ի Սուրբ Աստուածածին, որ ի Կոստանդնուպօլիս. բաւ է:

10. 28բ-30ա Ծայրագոյն... Մինասայ վեհափառ հօրդ... – Յորմէ բղխեաց հօրն այն... ի ՌՄԲ. (1753), մարտի է. զգիրս գրեցի...

11. 30աբ Գեղզօնի... հովուի Թրակիոյ... Զողջունագիրդ... ընկալայ... որ ի ՌՄԲ. (1753), ապրիլի Դ. գրեցի...

12. 30բ-1ա Ի տէր Յակոբ վարդապետէ... Սիրոյ մեղադրանօք ծանիք... Գրեցաւ... ՌՄԲ. (1753), ապրիլի Դ. ...

13. 31ա-2ա [Առ] համայն լուսաւորչադաւան ազգդ իմ... – Զի մինչ կայր ի բանտի, գլուխն առաքելոց... Գրեցաւ... ՌՄԲ. (1753) եւ մայիսի Ը. ...

14. 32բ-3ա [Գիր խաղաղութեան] – Անուամբ ամենասուրբ Երրորդութեանն... Գրեցաւ... ՌԲՃԲ. (1753), յոգոստոս Գ.:

15. 33ա-4բ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ տէր Աղէսսանը կաթողիկոս... – Յորոց ժամանեալ հասցէ գիր օրհնութեան...

16. 34բ-5ա եւ ընդ սիրոյ ողջունի եւ օրհնութեան գրոյս ծանիք... Գրեցաւ... ՌՄԲ. (1753), սեպտեմբերի Ի. ...

17. 35աբ Երեմեանեան արագանի... տեառնդ Աղէսսանդոսի վեհափառի... – Տէր իմ սրբազան... ի ՌՄԲ. (1753), նոյեմբերի Դ. զժիրս գրեցի...

18. 35բ-6ա Յիսուսաձիր սիրով... Որ ի ՌՄԲ. (1753), նոյեմբերի Դ. գրեցի...

19. 36աբ [Առ]... մահտեսի Յօհանն աղայ – Զի աղեացս գալարիչ... Գրեցաւ ՌՄԲ. (1753), նոյեմբեր Բ. ...

20. 36բ-7բ Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր դառնութեան... չիք տէր Գրիգորիդ եւ չիք տէր Աստուածատուրոյդ... Գրեցաւ... ՌԲՃԲ. (1753) դեկտեմբերի Ժ. ...

- 21. 37բ-ճա Ի տէր Յակոբ վարդապետէ... գրեցաւ արգելման գիրս ՌՄԲ. (1753), դեկտեմբեր ԻԲ. ...
- 22. 38աբ եւ ընդ աստուածապարգեւի օրհնութեան... Գրեցաւ ՌՄԲ. (1753), յունվարի ԻԱ. ...
- 23. 38բ-9ա եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ... Գրեցաւ առաջնորդական նամակս օրհնութեան ՌԲՃԳ. (1754), եւ փետրվարի ԺԵ. ...
- 24. 39աբ Յորմէ ժամանեալ հասցէ նամակ օրհնութեան...
- 25. 39բ-40ա եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ... Գրեցաւ սիրոյ, ողջունի եւ օրհնութեան գիրս ՌԲՃԳ. (1754), մարտ ամսոյ ԻԷ. ...
- 26. 40ա Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր սիրոյ... քաղաքիդ երգնկայու հնգից որբոց եկեղեցեաց քահանայից... Գրեցաւ... ՌՄԺ. (1761), ի յունվար ամսոյ ԺԵ. ...
- 27. 40աբ եւ ընդ սիրոյ ողջունի... Մելֆօնիին... Գրեցաւ... ՌԲՃԳ. (1754), ապրիլի Ժ. ...
- 28. 40բ-1ա եւ ընդ աստուածապարգեւի... Գրեցաւ նամակս օրհնութեան ՌՄԳ. (1754), մայիսի ԻԳ. ...
- 29. 41աբ Յորմէ սիրով, ողջունի... լուսահոգի մահտեսի Ղազարի որդի խօճայ մահտեսի Յարութիւն եւ խոճայ մահտեսի Մարտիրոս... Գրեցաւ ՌՄԳ. (1754), յուլիս Գ. ...
- 30. 41բ-3բ [Թուղթ] – Ձկնի օծմանդ շնորհիւ...
- 31. 43բ-4բ եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ... Գրեցաւ ՌՄԳ. (1754), յօգոստոսի ԺԳ. ...
- 32. 44բ-5ա եւ ընդ սիրոյ ողջունի... Գրեցաւ նամակս օրհնութեան ՌԲՃԳ. (1755), ապրիլի ԻԸ. ...
- 33. 45աբ Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր անիծից... առ ի վերայ Կաֆայեցի շուշտակ չիք տէր Աստուածատուրիդ եւ շուշտակ աբեղայ չիք Ստեփանիդ... ՌԲՃԳ. (1755), յունիսի Զ. ...
- 34. 45բ-6ա Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր դառնութեան... ի վերայ չիք եւ անիծեալ Ամասիացի սուրբ եկեղեցւոյն զժողովուրդոց... Գրեցաւ... ՌՄԷ. (1758), յունվարի ԻԹ. ...
- 35. 46աբ...ի տէր Յակոբ վարդապետէ... ի յԱրապկեր բնակեալ համայն քահանայք, իշխանք եւ առ հասարակ ժողովուրդ... – Ձի գրէ սրբազան առաքեալն... Գրեցաւ բանադրանաց գիրս ի ՌՄԺԲ. (1763) թուին, մարտի ԺԸ. ...
- 36. 46բ...ի տէր Յակոբ վարդապետէ... յԱմասիա Սարաթոլի չիք մահտեսի Ալիֆսան եւ մարսվանցի չիք եւ նզովեալ շահտեսի Մրապիօն – Ով որդիք կորստեան... Գրեցաւ այրեցմամբ սրտի գիրս բանադրանաց ՌԲՃԳ. (1755) եւ ի յունիսի ԻԹ. ...
- 37. 46բ-7ա Ի տէր Յակոբ վարդապետէ... ի վերայ Կարփրցի չիք եւ անիծեալ երկու եղբայրդ, այսինքն՝ մարդասպան շահտեսի Պօղոսիդ եւ շահտեսի Պետրոսիդ... – Քանզի դուք որդիքդ կորստեան... Գրե-

- ցաւ բանադրանաց գիրս ի ՌՄԺԲ. (1736) թուին, ի փետրվարի Ե. ...
- 38. 47ա-ճա եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ օրհնութեան գրոյս... Գրեցաւ... ի ՌՄԺԵ. (1766) թուին, սեպտեմբեր ԺԵ. ...
- 39. 48ա Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր նզովից... ի վերայ Մէրտինցի թէրզի չիք Կարապետիդ – եւ ծանիր, ով որդի կորստեան... Գրեցաւ բանադրանաց գիրս ՌՄԳ. (1755), յուլիսի Է. ...
- 40. 48աբ Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր դառնութեան... ի վերայ չիք եւ անիծեալ երգնկացի... Մելֆօնիդ – Ծանիրք, այ պիղծ Կայէն... Գրեցաւ... գիրս ՌԲՃԳ. (1754), ապրիլի Ժ.:
- 41. 49աբ եւ ընդ աստուածապարգեւի... Գրեցաւ նամակս օրհնութեան եւ շնորհակալութեան առ Աստուած ՌՄԶ. (1757), օգոստոսի ԻԸ. ...
- 42. 49բ-50բ Յորմէ ծանիք, Սուրբ Գեորգ եկեղեցայ քահանայք, իշխանք եւ առ հասարակ ժողովուրդ... Գրեցաւ խրատական յորդորական եւ զնազանդողաց բանադրանաց գիրս ՌՄԶ. (1757), նոյեմբերի ԺԵ.:
- 43. 50բ-1ա Ռոպինեալ կարգ է ամենայն էակաց... Գրեցաւ դպրապետութեան գիրս ՌՄԵ. (1756)...
- 44. 51ա-2ա Ի տէր Յակոբ վարդապետէ... – Ծանիր Սուրբ Լուսատրչի եկեղեցւոյ աւագերէց... Գրեցաւ գիրս պատուիրանաց ՌՄԶ. (1757), դեկտեմբերի ԺԺ. ...
- 45. 52աբ եւ ընդ աստուածապարգեւի օրհնութեան... Գրեցաւ օրհնութեան նամակս ՌՄԶ. (1757), դեկտեմբերի Դ. ...
- 46. 52բ-3ա եւ ըստ սիրոյ օրհնութեան գրոյս ծանիք... Գրեցաւ գիրս օրհնութեան ՌՄԷ. (1758) եւ ի մայիսի Լ. ...
- 47. 53աբ Վէ պատէ սէլամու տուալերոն... [Գրեցաւ թուին] հայոց ՌՄԵ. (1791), մարտի Ժ. ...
- 48. 53բ-4ա Վէ պու տուվանամէ... [Գրեցաւ թուին] հայոց ՌՄԷ. (1758), մայիսի ԺԲ. ...
- 49. 54ա-5ա եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ... Գրեցաւ... կոնդակս ի ՌՄԸ. (1759) թուին հայոց, հոկտեմբերի Ի. ...
- 50. 55ա-6ա եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ ՌՄԶ. (1757) ապրիլի Լ.:
- 51. 56ա-7ա եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ...
- 52. 57ա-8ա եւ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ սիրոյ եւ վերհաստատութեան առաջնորդական նամակս ի ՌՄԺ. (1761) թուին, դեկտեմբերի ԺԳ. ...
- 53. 58աբ եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... ՌՄԺԲ. (1763), մայիս:
- 54. 58բ-9ա եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ ժողովարարութեան օրհնութեան նամակս ի ՌՄԺ. (1761) թուին, յունիսի ԻԸ. ...

55. 59աբ Վէ պու տուանամէ... Գրեցաւ պատուիրանի կանօնական գիրս ՌՄԺԱ. (1762) թուին հայոց, ապրիլի 2. ...

56. 60աբ Եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ... Գրեցաւ պողաճառաբովեան գիրս ի ՌՄԺԲ. (1763) թուին:

57. 60բ-1ա Եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ օրհնութեան եւ պատուիրանի ի ՌՄԺԲ. (1763) թուին. ամէն: Ապրիլի ԻԸ. ...

58. 61աբ Յորմէ սիրով ծանիք Անդրիանուպօլսոյ Սուրբ Թէոդորոս եկեղեցոյ համայք քահանայք... Գրեցաւ խրատական եւ կանոնական կոնտակս ի ՌՄԺԲ. (1763) թուին, փետրուարի ԻԳ. ...

59. 61բ-2բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ օրհնութեան եւ շրջաբերական կոնտակս ի ՌՄԺԵ. (1766) թուին, յօգոստոսի ԻԵ. ...

60. 62բ-3բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ յորդորանաց, պատուիրանի եւ օրհնութեան գիրս ի ՌՄՄԵ. (1806) թուին, սեպտեմբերի ԺԵ. ...

61. 63բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ պատուիրանի եւ փոխանորդութեան գիրս ի ՌՄԺԳ. (1764) թուին եւ յուլիսի Ը. ...

62. 64ա-5ա Եւ ընդ աստուածապարգեւի, սիրոյ... Գրեցաւ օրհնութեան եւ յորդորանաց նամակս ի ՌՄԺԵ. (1766) թուիս հայոց:

63. 65աբ Եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ շնորհագեղուն... Գրեցաւ օրհնութեան եւ պատուէրի նամակս ի ՌՄՄԵ. (1806) թուին եւ մարտի ամսոյ տասին...

64. 65բ-6բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ... Գրեցաւ օրհնութեան, սիրոյ եւ յորդորանաց նամակս ի ՌՄԺԳ. (1765) թուին հայոց:

65. 66բ-7ա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայի տէր Գրիգոր վարդապետէ եւ պատրիարքէ Կոստանդնուպօլսոյ... – Ծանիք, Իսմայիլու քաղաքին Սուրբ Աստուած|67ա|ածնի եկեղեցոյ համայն քահանայք, Իշխանք եւ առհասարակ ժողովուրդք... Գրեցաւ ամբողջակալութեան գիրս ի ՌՄԺԳ. (1764) թուին եւ յուլիսի տասն. եւ այլն:

66. 67աբ Եւ ընդ աստուածապարգեւի, սիրոյ... Գրեցաւ օրհնութեան եւ պատուերի նամակս ի ՌՄԺԵ. (1766) թուին եւ յունվարի ԻԹ.ին (29)...

67. 68աբ Վէ պու տուվայի վէ մուհապպէք նամէ... Գրեցաւ օրհնութեան եւ պատուերի նամակս ի ՌՄԺԵ. (1766)...

68. 68բ-9բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի, օրհնութեան... Գրեցաւ քաջալերութեան եւ սիրոյ գիրս... ՌՄԺԵ. (1766), նոյեմբեր Ը.:

69. 69բ-70բ Ի տէր Գրիգոր վարդապետէ – Յորմէ ծանիք լուսաւորչադաւան օրհնեալ ազգդ իմ... Գրեցաւ պատուէրի նամակս ՌՄԺԵ. (1766) թուին:

70. 70բ-1բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ... Գրեցաւ ամբողջակալութեան գիրս ի ՌՄԺԳ. (1764)...

71. 71բ-2բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ... նամակս ի ՌՄԺԶ. (1757) թուին, սեպտեմբերի հինգ...

72. 72բ-3բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ... Գրեցաւ... գիրս ի ՌՄԺԶ. (1767) թուին, նոյեմբերի վեց...

73. 73բ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ ի տէր Գրիգոր վարդապետէ... ի Պօլիս բնակեալ համայն քահանայք, Իշխանք եւ առ հասարակ ժողովուրդք... Գրեցաւ... գիրս ի ՌՄԺԶ. (1767) թուին, սեպտեմբերի հինգ...

74. 73բ-5ա Եւ ընդ աստուածապարգեւի, օրհնութեան... Կարապետ վարդապետին վերջի գնալու գրին օրինակն է:

75. 75ա-6ա Եւ ընդ աստուածապարգեւի, սիրոյ... Գրեցաւ օրհնութեան եւ փոխանորդութեան, սիրոյ նամակս ի ՌՄԺԷ. (1768) թուին, ապրիլի Ա. ...

76. 76բ-7ա Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիրս ողջունի... Գրեցաւ յորդորական եւ յանձնարարական ՌՄԺԷ. (1768), ապրիլի Ա. ...

77. 77աբ Եւ ընդ աստուածապարգեւի, օրհնութեան... Գրեցաւ նազրութեան նամակս ՌՄԺԷ. (1768), մայիսի ԻԹ. ...

78. 77բ-8բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի, օրհնութեան... Գրեցաւ սիրոյ, յորդորանաց եւ խրատու գիրս ի ՌՄԺԷ. (1768) թուին հայոց, յուլիսի Ա. ...

79. 78բ-9ա Եւ ընդ աստուածապարգեւի, օրհնութեան... Գրեցաւ նոր սիրոյ եւ պատուէրի գիրս ՌՄԺԷ. (1768) թուին հայոց, յունիս ամսոյ տասնեութն:

80. 79աբ Եւ ընդ սիրոյ ողջունի... Գրեցաւ սիրոյ եւ միաբանութեան նամակս ի ՌՄԺԷ. (1768) թուին հայոց...

81. 80աբ Յորմէ դառնութեամբ հոգոյ եւ մեղադրանօք ծանիք ի Յիսմայիլ քաղաքի բնակեալ Պարխուտար, Մաղաֆիայ... Գրեցաւ մեղադրական գիրս ՌՄԺԷ. (1768), յունիսի մէկ...

82. 80բ-2ա Եւ ընդ աստուածապարգեւի, օրհնութեան... Գրեցաւ... ՌՄԺԷ. (1768) թուին եւ յուլիսի ամսոյ ԻԵ. ...

83. 82ա-3ա Եւ ընդ աստուածապարգեւի, օրհնութեան... Գրեցաւ սիրոյ եւ պատուէրի գիրս ի ՌՄԺԶ. (1767) թուին հայոց եւ յօգոստոսի ԻԵ. ...

84. 83ա-4ա Հայրութեան քոյ զգիրն...

85. 84աբ Յորմէ սիրով եւ աստուածային օրհնութեամբն ծանիք, Սուրբ Գեորգ եկեղեցոյ համայն դաս...

86. 84բ-5բ Եւ ընդ աստուածապարգեւի օրհնութեան... Գրեցաւ դատապարտութեան եւ յորդորանաց գիրս ՌՄԺԸ. (1769) թուին, սեպտեմբերի մէկ...

87. 85բ-6ա Յորմէ ընծայի ողջոյն... առ եօթնից

եկեղեցւոցն աւագերիցունս եւ առ ձերունի խորհրդա-
կան քահանայսդ եվրոկիոյ աստուածապահ քաղա-
քին... Գրեցաւ օրհնութեան, պատուէրի գիրս *ՌՄԺԹ*.
(1770) *Թուին, ապրիլի ամսոյ ԻԵ. ...*

88. 86ա-7ա Սիրոյ գործ է, մտերիմ իմ... Գրիգոր
վարդապետ եւ պատրիարգ, Կոստանդնուպօլիս,
ՌՄԺԹ. (1770), *յուլիսի ԺԶ.:*

89. 87ա-8ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ մխիթարութեան եւ օգ-
տակար խրատու գիրս *ՌՄԺԹ*. (1770) *Թուին, յուլիսի Ի.:*

90. 88ա-9բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ օրհնութեան, խրատու եւ ի բարին յոր-
դորման գիրս *ՌՄԺԹ*. (1769), *դեկտեմբերի քսանեմէկ...*

91. 89բ-90բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ սիրոյ եւ օրհնութեան գիրս *ՌՄԺԹ*.
(1769) *Թուին հայոց, դեկտեմբերի ԻԱ. ...*

92. 90բ-ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ խրատական գիրս *ՌՄԺԹ*. (1770), *յօ-
գոստոսի ԺԳ. ...*

93. 91ա-2ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան...

94. 92ա-3ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ սիրոյ եւ պատուի-
րանի նամակս ի *ՌՄԺԹ*. (1770), *հոկտեմբերի Ի. ...*

95. 93ա-4բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ շրջաբերական յորդորանաց նամակս
ՌՄԺԹ. (1768) *ուին, յօգոստոսի Ժ. ...*

96. 95ա-6ա Յորմէ ճշմարտի սիրելութեամբ...
Գրեցաւ սիրոյ եւ պատուէրի գիրս *ՌՄԻ*. (1791) *Թուին
եւ ի յունիսի Ժ. ...*

97. 96աբ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ սիրոյ նամակս ի *ՌՄԻ*.
(1771) *Թուին, սեպտեմբերի Բ. ...*

98. 97աբ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ օրհնութեան, խրատուց եւ յորդորա-
նաց նամակս *ՌՄԺԹ*. (1768), *յուլիս ԺԶ. ...*

99. 97բ-9ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ յորդորանաց գիրս
ՌՄԺԹ. (1769), *յօգոստոսի Գ. ...*

100. 99ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնու-
թեան... *ՌՄԺԹ*. (1770) *Թուին, յուլիսի ամսոյ մէկ:*

101. 100ա-1ա Որոց զկնի յայտնի լիցի... Գրիգոր
վարդապետ, *ՌՄԺԹ*. (1770), *յունվարի ԻԶ.:*

102. 101աբ Յիրաի յարգութեան ձերոյ
զհանգստութիւնն... *ՌՄԺԹ*. (1770) *եւ յունիսի ԺԷ. ...*

103. 101բ-3ա Յորմէ սիրով, ողջունիւ...

104. 103բ-4բ Յորմէ սիրոյ ողջունիւ...

105. 104բ-5ա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Գրիգոր
վարդապետ... Գրեցաւ... գիրս *ՌՄԻ*. (1771) *Թուին եւ
ի յունուարի Ի. ...*

106. 105բ-6բ Գիտեմ, զի գիտես դու... Գրեցաւ

ըստ սպեղանեաց կարգի յարմարեցեալ գիրս *ՌՄԻ*.
(1771) *եւ ի յունիսի Ի. ...*

107. 106բ-8ա Լուեալ իսկ է հոյ յաղագս եղիագար
պետի գալստեանն...

108. 108բ-9ա...տէր եղիագար վարդապետիս եւ
արեւախիսկապոսիս սոյն ձեռագրոյ պատճառն այս
է... Այս եղեւ ի *ՌՄԻ*. (1771), *յօգոստոսի ԻԲ. ...*

109. 109ա-10բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհ-
նութեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ վկայական նաեւ
պատուէրի ի *ՌՄԻԱ*. (1772) *Թուին եւ ի փետրվարի
ամսոյ մէկին...*

110. 111ա Յորմէ աստուածային ամենատա
օրհնութեամբն... Գրեցաւ օրհնութեան եւ պատուէրի
նամակս ի *ՌՄԻԱ*. (1772) *Թուին եւ փետրվարի ամսոյ
մէկին...*

111. 111ա-2ա Զատ ի յարգութենէդ զծեալն զիր
ընկալեալ մեր...

112. 112աբ Մե՛ք ի յըստորեւ կնօղք գոյս... Գրե-
ցաւ մահարական գիրս ի *ՌՄԻԲ*. (1773) *Թուին, ի
յուլիս սեպտեմբերի...*

113. 112բ-3ա Զօրութիւն ձեռագրոյս այս է, որ ես՝
Աշապանի որդի Մարկոս երէցս... Գրեցաւ եւ եղեւ
պայմանի գիրս ի *Թուին հայոց ՌՄԻ*. (1771) *եւ յուն-
վարի ամսոյ ԻԵ. (25)...*

114. 113աբ Գերայարգի երջանկիդ տեսնոն եղիա-
գարու աստուածաբան պետի... Գրեցաւ *ՌՄԻԲ*.
(1773), *սեպտեմբերի հինգ...*

115. 113բ-4բ Ի սգատու եւ ի տրամաբախիծ ան-
բաղդ Յակոբոս... Գրեցաւ տրտմալի գիրս ի մխիթա-
րութիւն ձեր *ՌՄԹ*. (1759) *Թուին, յուլիսի տասն:*

116. 114բ-5բ եւ ընդ աստուածապարզելի եւ
ընդհատարած օրհնութեան գոյս այսորիկ...

117. 115բ-6բ եւ զկնի ողջունատութեան... *ՌՄԺԹ*.
(1769) *Թուին, յօգոստոսի ԺԷ.:*

118. 116բ-8բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհ-
նութեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ յորդորանաց գիրս
ի *Թուին հայոց ՌՄԺԹ*. (1769), *յօգոստոսի ամսոյ
տասնեւեօթն...*

119. 118բ-9ա Առ ի ոչ հետեւիլ իւրաքանչիւր
ունեմ... Այս գիրս յԻսմայիլ գնաց, սակայն տարեկան
Թիւն չի կարացի գտանել, որ զԹիւն եւս գրիցէի:

120. 119ա-20ա Այլ եւ զկնի համարժանի բազմաց
մեծատանաց... Գրեցաւ ի *Թուին ՌՄԻԲ* (1173), *յունի-
սի Ժ. ...*

121. 120աբ Աստուածապարզել օրհնութեանց նա-
մակին... Գրեցաւ ի *ՌՄԻԲ*. (1173) *Թուին, յօգոստոս Ժ. եւ
Զ. ...*

122. 120բ-1ա Յորմէ սիրով եւ աստուածային ա-
մենատա ողորմութեամբն ծանիք, Դոյումնոյ հա-
մայն էմնաֆ...

123. 121ա-2ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհ-

նուրբեան... Գրեցաւ օրհնութեան, սիրոյ եւ պատուէրի գիրս ՌՄԻ. (1771) թուին եւ ի յունիսի ժ. ...

124. 122ա-3բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան... Գրեցաւ խրատական գիրս ի ՌՄԻԱ. (1772) թուին եւ ի յունիսի է. ...

125. 123բ-4բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան... Գրեցաւ օրհնութեան, սիրոյ եւ յորդորանաց նամակս ի ՌՄԻԱ. (1772) թուին եւ ի յունիսի ամսոյ ժ. ...

126. 125աբ Յորմէ սիրոյ ողջունիւ եւ աստուածային օրհնութեամբ ծանիփ: Եպոկիոյ տիրախնամ փաղափ սրբասնունդ բոլոր փահանայփ, բարեպաշտօն իշխանփ... Գրեցաւ պատուէր գիրս ՌՄԻԱ. (1772) թուին եւ ի սեպտեմբերի ամսոյ Ե. ...

127. 125բ-6ա եւ զկնի հարցանելոյ բարեկամաբար զողջունէ... Գրեցաւ վարդապետ: ՌՄԻԱ. (1772), հոկտեմբերի Ի. ...

128. 126աբ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան... Գրեցաւ պատուէրի գիրս ՌՄԻԱ. (1772) թուին, հոկտեմբերի Ի. ...

129. 126բ-7ա Յորմէ սիրոյ ողջունիւ... Գրեցաւ... յորդորանաց գիրս ՌՄԻԲ. (1773) թուին եւ ի փետրվարի Բ. ...

130. 127ա-8ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ Մուխամաթայի կոնդակս ի թուին ՌՄԻԲ. (1773), սեպտեմբերի Ե. ...

131. 128ա-9բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ պատուէրի նամակս ՌՄԻԲ. (1773) թուին եւ ի սեպտեմբերի ԻԵ. ...

132. 129բ-30ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան... Գրեցաւ սիրոյ եւ յորդորանաց գիրս ՌՄԺԷ. (1768), հոկտեմբերի Ի. եւ Դ. ...

133. 130ա-2ա եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան...

134. 132ա-5ա Յորմէ գորովագութ հայրականաւ խնամով... Գրեցաւ խրատու եւ պատուէրի գիրս ՌՄԺԷ. (1768) թուին եւ ի հոկտեմբերի տասնեւհինգ...

135. 135բ Յորմէ ողջունիւ եւ օրհնութեամբ ծանիփ Յեզնիմիտու փաղափին փահանայփ, իշխանփ եւ բոլոր ժողովուրդփ... Գրեցաւ պատուէրի գիրս ՌՄԺԹ. (1770), դեկտեմբերի ժԴ. ...

136. 135բ-7բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան... Գրեցաւ օրհնութեան, սիրոյ եւ պատուէրի գիրս ի ՌՄԺԹ. (1770) եւ ի փետրվարի ամսոյ ժ. ...

137. 137բ-8ա Գորովագրոյ հայրութեանդ...

138. 138ա-9ա Յորմէ հասցէ գիր անիծից եւ բանադրանաց...

139. 139ա-40ա Յանննէ եղկելոյս եւ սուրբ արժանատյն իմոյ...

140. 140ա-3բ եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ յորդորանաց եւ իմատարիական կոնդակս ՌՄԾ. (1801), յունվարի Ա. ...

141. 144աբ Յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր օրհնութեան... Գրեցաւ օրհնութեան եւ կանոնադրութեան եւ պատուէրի կոնդակս ի ՌՄՆԳ. (1794) թուին հայոց եւ յուլիս ամսոյ է. ...

1752-1806 թթ. Կոստանդնուպոլսից առաքուած պատրիարքական նամակների, կոնդակների, շրջաբերականների պատճեններ են: 1ա-66բ՝ Յակոբ արքեպիսկոպոսի, իսկ 66բ-144բ՝ Գրիգոր արքեպիսկոպոսի նամակներն են. ուղղուած են տարբեր քաղաքների, եկեղեցիների, քահանաների, առանձին մարդկանց: Նամակների մի մասն անհասցէ է, մի քանիսն էլ հայատառ թուրքերէն (53աբ, 53բ-4ա, 59աբ, 68աբ) են:

Գ. 145ա-52ա [Կոնդակ] – Ռ՛հ եւ Ռ՛հ աղեաց գալարելոյ... Գրեցաւ օրհնութեան եւ յորդորանաց եւ իմատարիական կոնդակս ՌՄԾ. (1801), յունվարի Ա., առ դրան Սրբոյ Երուսաղէմայ հրաշալի աթոռոյն:

Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց վանքի նիթական ծանր կացութեան, նրան դրամապէս օժանդակելու անհրաժեշտութեան մասին:

Տես Յամիկ Ստեփանեան, Յուցակ հայերէն ձեռագրերի հայատառ թուրքերէն նիւթերի եւ հայատառ թուրքերէն ձեռագրերի, Երեւան, 2008, էջ 54:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (Ստացողի, ժԹ. դ., շղագիր) Ընդ ձեզ եւ երկնաւոր խաղաղութիւն յԱստուծոյ Հօրէ ամէնակալէ եւ ի Տեառնէ ուսէ Քրիստոսէ եւ ի Հոգւոյն Սրբոյ կենարարէ, եւ առատածաւալ պարգեւատուէ եւ ամենունա շնորհաբաշխ բարերար մարդասիրէ, որ հեղաւ ի սուրբ վայելչազարդ մայրաքաղաքս Երուսաղէմ, ուստի տարածեալ օրհնեցան բոլոր ամ[ենայն] տիեզերք եւ եւս միշտ եւ հանապազ եւ ամենայն ժամու գետօրէն յորդահոս անսպառ խաղացմամբ եւ աղբերաբար առատապէս ծաւալմամբ հեղեալ ծաւալեսցի, եկեսցէ իջցէ ի վերայ ձեր եւ օրհնեսցէ զձեզ զամենեսեան, հոգւով եւ մարմնով, տամբ եւ բոլոր ընտնեօք, որդուվք եւ դստերք, զարմօք եւ զաւակօք, ընչիւք եւ ապրանօք, սիրիլեօք եւ բարեկամօք, հողովք եւ ջրովք, առօք եւ տարօք, վարօք եւ ջաստակօք, այգեստան եւ անդաստանօք, եւ ամենայն բարեաց արդար գոյականօք, սկիզբին որոյն եւ ի կատարածի նորին, կրկին կենօք եւ երկու աշխարհօք եղիցի միշտ աստուածային անճառելի օրհնութիւնն եւ անհատակուն բիւր բարութիւնն եւ առատապարգեւ գթութիւնն եւ ողորմութիւնն ի վերայ հոգոց եւ մարմնոց ցերոց, եւ այնու օրհնեսցէ զձեզ բարերան Աստուած, որ ազ երեք անցանէ ա[ն]դրաւ յաւիտենիւ. ամէն: Եւ ընդ աստուածապարզելի օրհնութիւն գրոյս ծաներուք վերոյգրեցեալ օրհնեալ զաւակունք մօրս լուսոյ՝ Սրբոյ Երուսաղէմիս, Ռ՛հ, Ռ՛հ: Դեկտեմբերի 18ին ստացայ զայ տետրակս ի վայելս իմ, յունիսին 30 9000:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին փակցուած թերթին՝ «Նամականի, 4», Աս՝ «Հ» 227/2614, 1762 – Մ[ետրուպ] եպ[իսկոպոս]»:

2615

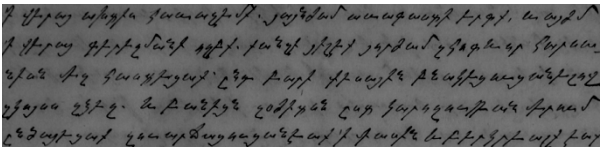
ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ, ՃԱՌՔ ԱՌ ՆԱԻԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՏՓԵԽՍ

ՌՄՂԹ. – 1850

ԳՐԻՉ՝ Ստեփաննոս Դեմիւրեոզլենց: ՄՍՏՈՂ՝ Կարապետ արեւիկսկոպոս:

ԹԵՐԹ՝ 92+2 (երկուսն էլ 30). չգրուած՝ 1ա-2բ, 5բ, 30գ, 91բ-2բ (գրչի էջակալում՝ 1-178, որ է՝ 3ա-91ա): ՊՐԱԿ՝ 12+2x 8+2x 10+4+1x7 (6՝ 10)+2x6+16+2: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, ննշադրոշմով՝ ք. 1-37 (ոնստրուած բազմանկիւն շրջանակ, որի ներսում)՝ «ՏՍՍԵՐԲԻՆ». ք. 37-44՝ բոլորակի մէջ գիւնանշան՝ երկգլխանի թագակիր արծիվ, ներքեում նիւղեր եւ մակագրութիւն՝ «Ղ. Խ. Ժ. թ». ք. 45-91՝ բոլորակի մէջ թագապսակ երկրորդ բոլորակն, որի ներսում էլ՝ E3C, տակը մակագրութիւն՝ «E3 C: B. Γ. Δ. Y. E. Сергиевской»: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 26x20,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (21x22,5): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 8ա): ՏՈՂ՝ խառն՝ 24-31: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մէջքը եւ կազմի անկիւնները կարմիր կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստաղը թուղթ. լուսանցակողերը՝ կապոյտով ցողում: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա. + Բ, դեղնաւուն թուղթ, չգրուած:

Նմուշ 8ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի մէջի կաշին մաշուած, քանակի թրոսայնութիւնը բարձր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

3ա-91ա Գրիգորի Աստուածաբանի Առ նաւարկութիւնն

Տէ՛ս ձեռ. 823, 1ա-171ա: 1/3ա-7ա: 2/7բ-12ա: 3/12ա-17ա: 4/17ա-20ա: 5/20ա-2ա: 6/22ա-9բ: 7/30ա-4բ: 8/34բ-66ա: 9/66ա-79բ: 10/79բ-86բ: 11/86բ-91ա:

Լուսանցներում սրբագրութիւններ, լրացումներ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

91ա Ի վայելումն նորին բարձր սրբազնութիւն տեսոն Կարապետի սրբազան արքեպիսկոպոսի եւ ասպետի, աշխատասիրեալ արտագրեցի զայս ի յօրինակէ խոնարհ ծառայ նորին Ստեփաննոսս Դեմիւրեոզլենց ի 20ն մայիսի 1850 ամի, ի ք. Տիփլիս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ պահանկ Աս սետով շրջանակ, մէջը թագապսակ զինանշան, եզրերին՝ “Πετ. Αχαλαβιτσκού γραδσκουï πολιτου”:

ՆՇՈՒՄ՝ մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Գր. Աստուածաբանի ճառք առ նաւարկութիւնն», Աս՝ «ՀՄ՝ 219/63, ՀՄ՝ 229/2615, 1850 - Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2616

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Շ Ո Յ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

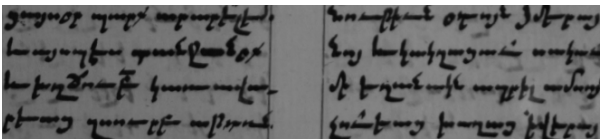
ԹԵՐԹ՝ 127: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ+ԳԴ՝ չգրուած թուղթ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամանիկ կամ «REAL»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, կեղտոտուած, Ա. փեղկի ստորին եզրի կաշին՝ թափուած, աստաղ չունի: Երկու ձեռագիրն էլ, հասանաբար, գրուած են նոյն գրչի ձեռով:

ՁԵՌԱԳՐԻ Ա.

ՓԼ. դ.

ԹԵՐԹ՝ 75 (ք. 1-75. ունի գրչի էջակալում՝ 1-142, որ է՝ 1ա-72բ). չգրուած՝ 72բ, 74ա-5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Չx12+3: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամանիկ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 26x19,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին (20x14): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 9ա): ՏՈՂ՝ 25:

Նմուշ 9ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ք. 72՝ վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1ա-73բ Վիպասանութիւն պատմութեան վասն գայստեան իմոյ ի Սուրբ էջմիածին եւ վասն վախճանի Աբրահամու սրբազան կաթողիկոսին Բաղիշեցոյ՝ դիտին Տարօնոյ, եւ վասն անցիցն եւ վշտա-

ՌՄԺԶ. – 1767 կամ յետոյ

կրօնեան իմոյ, եւ վասն գայստեան Թահմազ խանին ի Կեննէ, ի Ղարս եւ Արարատ, եւ վասն պատերազմին եղելով ընդ օսմանցիս ի դաշան Եդուարդայ եւ գրաւ նորին

Տէ՛ս ձեռ. 1674, 6ա-63բ: ա/1աբ: բ/1բ-2բ: գ/2բ-3բ: դ/3բ-4բ: ե/4բ-5բ: զ/5բ-7ա: Յ/7ա-8բ: ը/8բ-9ա: թ/9աբ: ժ/9բ-10ա: ժա/10ա-2ա: ժբ/12աբ: ժգ/12բ-3բ: ժդ/13բ-5բ: ժե/15բ: ժզ/16ա-7ա: ժլ/17ա-8բ: ժր/18բ-9ա: ժս/19ա-20ա: ի/20աբ: իա/20բ-1ա: իբ/21ա-2ա: իգ/22ա-3բ: իդ/23բ-5ա: իե/25ա-6բ: իզ/26բ-9ա: իէ/29ա-30ա: իը/30ա-1բ: իթ/31բ-2բ: իժ/32բ-4բ: լա/34բ-5ա: լբ/35ա-6բ: լգ/36բ-9բ: լդ/39բ-40բ: լե/40բ-2ա: լզ/42ա-3ա: լէ/43ա-4բ: լը/44բ-6ա: լթ/46բ-8բ: լս/48բ-50ա: խա/50աբ: խբ/50բ-3ա: խգ/53ա-4ա: խդ/54ա-6ա: խե/56աբ: խզ/56բ-8ա: խէ/58ա-60ա: խը/60ա-3ա: խթ/63ա-4ա: ժ/64ա: ժա/66ա-9ա: ժբ/69ա-70ա: ժգ/70ա-2ա:

Յաւելեալ ունի «Յանկ վիպասանութեան»՝ 73աբ:

Տէ՛ս Աբրահամ Կրետացի, Պատմութիւն, Երեւան, 1973, ձեռ. Ը:

– 72ա Հայատառ թուրքերէն Յ քառեակ:

Նադիր շահի օրոք հատուած ոսկեղբամի, կնիքի, յաղթանակի գրութեան հայատառ պարսկերէն տարբերակները՝

ա. Սիգբէ ինէ

Սիգբէի պէր գէր քեարթ նամի սալթանաթրա դէր ճիհան,

Շահեդին նագիր Ղուլի Իսքենդերի սահիպգրան:

(PwնսC) ոնսC ոեՎ)

ՅDՌV ok Co Pն...կv ՎճDj կքի oq pF UC ոեՎ)

ՅCըթGdD) olնիvC ՎկթokDj նսկԿC ՋDz

Ձեակերպումը հետեւեալն է՝

Ոսկու վրա հետեւեալ ձեակերպումը տուեց իր իշխանութեանը աշխարհում

Հաւատի շահ, Ալէքսանդրի պէս փառաւոր նագիր Ղուլի:

բ. Մէօհերն է

Նիկինի տէօլվէթի դին րաֆթէ պուդ շուն ազ ճայ պէնամի նագիրի Իրան դերար դադ խուտայ րոճ

UDV qC ՅZ k2F ոՕթօ նսկ PԿճk նՎխj

UCIh kCk oCըթ ՅCըսC ՍokDj ճDնF

Կնիքն է՝

Պետութեան փայլը մարել էր, երբ մի տեղից

Աստուած նագիրի իշխանութեան տակ հաստատեց Իրանը:

գ. Ֆաթիհէմէն է

Փատիշահի մէմալեքի իրան զէլլի սուպհան նատիրի տէվրան ֆաթիհ

ոճDնեՕէ

ոեNDէ ՅCօճk ՍokDj ՅDeG) ծո ՅCըսC ԼԿDՄճ ՋDzԿDJ

Ֆաթհ-նամէն (Յալթանակի գրութիւն) է

Իրանի երկրի շահ, Աստծո ստուեր, միշտ յաղթող նագիր:

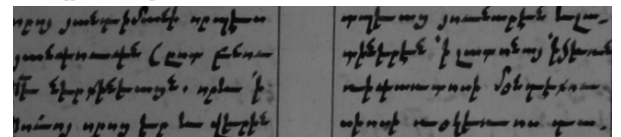
ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ Աս՝ «գգգրիչ»:

ՆՇՈՒՄ՝ Մէջքին փակցուած թերթին՝ «Աբրահամ կաթողիկոսի Կրիտացուց Պատմագրութիւն», Աս՝ «N 239/2616, ԺԼ., Մ. եպս.» , «Ի գրեաց Սարգիս արքեպիսկոպոսի Ջալալեան, Աբրահամ կաթողիկոս Կրետացի»:

ՁեՌԱԳԻՐ Բ.

ՌՄԺՁ. – 1767՞

Թերթ՝ 52 (թ. 76-127). չգրուած՝ 125բ-7բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Գx12 (Գ, Գ՝ 13)+2: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամսհիկ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26x19,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկպին (20x14): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 78ա): ՏՈՂ՝ 25:

նմուշ 78ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ք. 100՝ վնասուած, պնպ. Գ՝ պատռուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Բ. 76ա-125ա Վէմ գայթակղութեան, շարադրեցեայ յիլիայ Մինեադիսէ՝ եպիսկոպոսէ Քալալիդի դացն վիճակի, ի խնդրոյ ուրումն իշխանի, եւ թարգմանեցեայ ի յունացն ի հայս յամի տեառն 1767 եւ Հայոց ՌՄԺՁ. (1767), իսկ յունվարի 31:

– 76բ-125ա Վէմ գայթակղութեան, այսինքն՝ սկիզբն եւ պատճառ պատառման երկուց եկեղեցեացն արեւելականի եւ արեւմտականի – *Խնդրեցեր յինէն, ով իշխան փառաւորագոյն... Ահա այսպիսի կերպիւ մնայ մինչեւ ցայսօր պատառումն ընդ մէջ եկեղեցեացն, որ եւ միացուցէ անլոյծ կապիւ՝ շնորհ ամենասուրբ Հոգւոյն. ամէն:*

Լուսանցներում արաբական թուահամարներով բաժանուած է 1-57 հատուածների:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԻԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տե՛ս Տիտղոսաթերթի 76ա. սա կարելի է համարել եւ՛ որպէս թարգմանիչ-գրչի, եւ՛ որպէս գրչի յիշատակագրութիւն. ըստ այսմ էլ՛ գրչութեան թուականի հարցականը:

ՆՇՈՒՄ՝ Գա՝ «105 Թումայ», Գա՝ «109, 53-54 փափերու»:

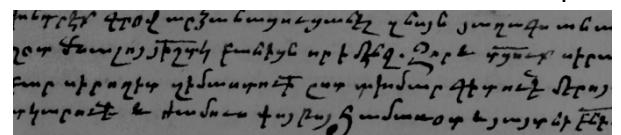
2617

Կ Ի Ր Ա Կ Ո Ս Գ Ա Ն Ձ Ա Կ Ե Ց Ի , Պ Ա Տ Մ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ց

Թերթ՝ 105 (գրչի էջակալում՝ 1-211, որ է՝ 1ա-105ա): ՊՐԱԿ՝ Ա-Ժx12 (Ա, Գ, Ձ՝ 10, Ժ՝ 3): ՆԻԻԹ՝ թուղթ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ ոճաւորուած բոլորակ, որի ներսում ետեի թաթերին կանգնած ինչ որ կենդանի: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25,2x17,8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (21x13,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 30ա): ՏՈՂ՝ 31-32: ԿԱՁՄ՝ դրոշմագարդ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստաւոր դեղնաւուն թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+ԲԳ, դեղնաւուն չգրուած (ԲԳ) թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ երկու ճիւղ, որոնց միջեւ «M», նաեւ՝ թագ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոշնագիր, կենդանագիր:

ԺԷ. դար

նմուշ 30ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, վնասուած, Ա. փեղկի կաշին ստորին մասում մասամբ փեծուած-պոկուած, անկյունների կաշին մաշուած-թափուած, լուսանցակողերը՝ մասամբ գունաթափ, ք, 23՝ հիմքից մասամբ անջատ, թերթերին խոնավութեան եւ աղտոտածութեան զանազան հետքեր, մասնակի նոսրցուած ԺԹ. դ-ում:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-105բ Համառոտ պատմություն ժամանակագրի սրբյուն Գրիգորի մինչև գլխին ատուս թեալեալ, արարեալ Կիրակոսի ընտրեալ վարդապետի ի մեծանշակ ուխտն Գեալայ

Տե՛ս ձեռ. 1518, 181ա-260բ: Նախերգան/1ա-2բ: ա/2բ-30ա: բ/30ա-40բ: գ/40բ-2բ: դ/42բ-3բ: ե/43բ-7ա: զ/47ա-8բ: ի/48բ-9ա: լ/49աբ: լ/49բ-51ա: ժ/51ա-4ա (այս գլուխը բաժանուած է երկու մասի՝ 51ա-3բ, 53բ-4ա): ժա/54աբ: ժբ/54բ-5բ: ժգ/55բ-7ա: ժդ/57ա-8բ: ժե/58բ-9ա: ժզ/59ա-60ա: ժլ/60աբ: ժր/62բ-2ա: ժր/62աբ: ի/62բ-4ա: իա/64աբ: իբ/64բ-6ա: իգ/66աբ: իդ/66բ-9բ: իե/69բ-70ա: իզ/70աբ: իլ/չիբ: իր/71աբ: իր/71բ-3ա: ի/73ա-4ա: լա/74ա: լբ/74բ-5բ: լգ/75բ-6բ: լդ/76բ-7ա: լե/77ա-8բ: լզ/79ա: լ/79ա-80ա: լր/80աբ: լր/80բ-1ա: լա/81աբ: լաա/81բ-2ա: լաբ/82ա-4ա: լազ/84ա-7բ: լալ/87բ-8ա: լաե/88ա-9ա: լազ/89ա: լալ/89ա-90ա: լալ/90ա-2ա: լալ/92աբ: ժ/92բ-4ա: ժա-ժբ/չիբ: ժգ/94ա-5ա: ժդ/չիբ: ժե/95ա-6ա: ժզ/96աբ: ժլ/96բ-7բ: ժր/97բ-9բ: ժր/99բ-101ա: կ/101ա-2բ: կա-կզ/չիբ: կր/103ա: կե/103-5բ:

Ձեռագրում առկայ գլխակարգութիւնը մայր օրինակի եւ սպագրի գլխակարգութեանը չի համապատասխանում հիմնականում ձեռագրում որոշ գլուխների բացակայութեան պատճառով:

Տե՛ս Կիրակոս Գանձակեցի, Պատմութիւն Հայոց, Երեւան, 1961. ձեռ. ց:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

62բ Տէ՛ր Յիսուս, ողորմեա՛յ կրչիս: 74ա Տէ՛ր Յիսուս, ողորմեա՛յ այս գրչիս իմում:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պհպ. Աս (1837 թ., շղագիր) Կիրակոս պատմագիրս այս է պայծառափալ կենեզ Իւան Զախար[ի]-

չին՝ ողորմած տեառն իմոյ, գոր ետ ինձ ընթեռնուլ՝ ի կենդանութեան իմում, եւ զկնի մահուանս է կրկին ընդ իւր բարձր իշխանութեան: Ս. վարդապետ, միաբան Սանահնի սրբոյ վանից: 1837, ի 4 յուլիսի: Ս. վարդապետ, միաբան Սանահնի սրբոյ վանից:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ 1ա, 105բ. սեւով ուլթանկին շրջանակ՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾՆԱՌԱՅ / ՄԱՀՏԵՍԻ Տէ՛ր / ԱՔՐԱՀԱՄ / ՌՃԶԶ. (1737)»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Ա. կազմաստառ՝ «ասորի, սուրմակ բրբիշու թուէլ», 84բ՝ «Հատ., 222. 33», 105բ՝ «գղղեզէլթիթիլսիսիհիհի»: «Աստուած մի՛ ասցէ ա երկրում, որ խէր բան լին այս անում գրէն իւրեանց խեա/// ուրն գավալչի նման, ամայ ուր դաս/// ուրիշի գրել տայ խաւատն պախի:// իէլ/// մանիէլ, Տարածիէլ՝ սուրբ հրեշտակ եղբայր/// սուրբ հրեշտակ եղբայր/// ելի, սուրբ հրեշտակ եղբայր///, սուրբ հրեշտակ, պահպան լե՛ր ծառայի Աստուծոյ Բարսեղ:

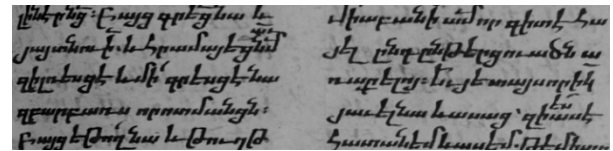
105բ Վրացերէն. ԺԹ. դ., մեղերուլի, 1ա. «ատորցորնս Յեյցցանուլուծա՛»՝ «երկոտասանեգոյնի ներբասածութիւն», 105բ. «Յջալու ռ-յ ժ/// Յցցցորնս / Յու Յանալուտատյես յրոն յե իցցորն»՝ «Տէր երբ/// Շիո Նարաղուլթաթէ է այս գիրբ» (ըստ Բեռնար Ուտիէի):

ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 49բ՝ թուշուն, 104բ՝ կենդանի ինչ հովազ: ՆՇՈՒՄ՝ Աս՝ «Հ՛ւր 243/2617, Ժէ. դ.»:

2618

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Շ Ո Յ

Գրի՞՞ Գրիգորիս երէց: ՄՍՏՅՈՂ՝ Նաշատու արեալս.: ԹԵՐԹ՝ 272. չգրուած՝ 1բ, 9բ, 10բ, 104բ, 272բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԵՒ12 (Ա, Ժ, Ի, ԻԵ՝ 10, Ը՝ 11, ԺԸ՝ 5): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25,5x19,8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (19x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 127ա): ՏՈՂ՝ 29: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ. աստուղը դրոշմագարդ շագանակագոյն կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ + ԳԵԶ, դեղնատուն չգրուած թուրք (Ի դ.):

Նմուշ 127ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 110բ, 141բ, 168ա, 185բ, 199ա: Լ ո լ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թոշնալին: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թոշնագիր: Գ ո յ ն ե ՚ կ ա ր փի, կապոյտ, վարդագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան բառ Մատթէոսի, ԺԲ. 4-11, 14-20: Թ. դ.: Բ՝ սկզբ., ստացրած մէկ թերթի ընդլայնակի հատումով, եզրահատուած՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ,

ժէ. դար 23,5x18,3, երկսին (19,5x17), բոլորգիծ երկարագիր (նմուշ՝ Բա), սող 9-11: Կարդալ՝ Աբ-Աս. «[Բայց միայն] Բանանայից... [եւ գպատրոյգն] առկայձեալ»:

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողեր գունաթափ, պատահիկ-պահպանակը վնասուած, խունացած, կեղտոտուած, ք. 1-93՝ վերին մօտ 4/5 մասը թափուած, նորոգման դեղնատուն թղթով լրացուած, ք. 115, 265՝ վնասուած, թերթերին խոնաւութեան եւ աղտոտութեան գանագան հետեւ. նորոգուած Ի. դ.ում, վերակազմուած է հին ու նոր կաշիով, նոր կազմաստառով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-202բ [Եւաբի Պատմագիրի եկեղեցական]

Տե՛ս ձեռ. 1726, 2բ-151ա: 1/1ա-21բ: 2/21բ-42բ: 3/42բ-71բ: 4/71բ-93բ (վջ.՝ «[ձեռ]ւնդս մարդկան եւ [ուս]ուցանեն

մարդոյ ի հրա[ժարել]: Տպ. էջ 310): 5/94ա-109բ* (սկ.՝ «[Սր]բելոյն մարդկան այսոց պղծոց»: Տպ. էջ 357): 6/110ա-40բ: 7/140բ-67բ: 8/167բ-85ա: 9/185ա-98բ: 10/199ա-202բ:

* 104ա «Յայսմ վայրի թուղթ է անկեալ յօրինակէն: եւ զորքանն ոչ գիտեմ»:

Տէ՛ս եւսերիսս Կեսարացոյ Պատմագիրք եկեղեցոյ, Վենետիկ, Սուրբ Ղազար, 1877 թ.:

Բ. 202ա-43ա Պատմութիւն Տարօնոյ, զոր թարգմանեաց Զենոբ Ասորի եպիսկոպոսն

Տէ՛ս ձեռ. 1328, 242ա-333բ: ա/203աբ: բ/203բ-9ա: գ/209ա-18ա: դ/218ա-2բ: ե/222բ-5բ: զ/225բ-32ա: Ն/232ա-8բ: ը/238բ-41ա: թ/241ա-3ա:

Տէ՛ս տպ. Յովհան Մամիկոնեան, Պատմութիւն Տարօնոյ, Երեւան, 1941:

Գ. 243ա-53բ Պատմութիւն յաղակս սրբոյ խաչին, որ Հացունեաց կոչի, թէ՛ որպէս դարձաւ ի Պարսից աշխարհէն իսպառն աստուածընկալ, եւ մասն ընկալեալ աիկնոջն Սիւնեաց – եւ եղեւ յետ թագաւորելոյն Մօրկա արքային Հոռոմոց... Իսկ սորա աւուրս յայտնեցաւ սուրբ խաչն, որ ի Վարազ, եւ էր թվական հայոց ճ. եւ Բ., եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

Տպ. տէ՛ս «Արարատ», 1888/է., էջ 399-404:

Դ. 253բ-6բ [Մեկնութիւն նշանագրոց Հայոց] ա. 253բ-4ա [Տառք Հայոց] – Ա բ գ դ զ թ ժ. Աղաջական են ամենայն իրս... (հմմտ. ձեռ. 599, 33ա-4ա).

բ. 254ա-5ա [Իմաստք այբուբենից] – Այս են իմաստք այբուբենիս...

գ. 255աբ [Դ. գիրն. ձայնատրք] – Այս գրերս աւելաւ ի Մերոբա... (հմմտ. ձեռ. 599, 37ա-41բ).

դ. 255բ Զգրոց մեկնութիւն յօրինակէղ իմասցիս. Ո՞վ եհան գիր Հայոց – Յորժամ սուրբն Սահակ հայրապետ Հայոց եւ հայերէն եղաւ դպրութիւն... (հմմտ. ձեռ. 599, 41բ-2ա).

ե. 255բ-6բ Յաղակս ձայնից, թէ՛ ուստի գտաւ – Երանելոյն Բարսեղի յաղակս ձայնից... (ձեռ. 599, 42ա-6բ)

ե. 256բ-61ա [Մովսիսի Խորենացոյ] Վասն աշխարհագրութեան – Յաղակս աշխարհագրութեան ոչ ինչ գտանեմք... Ունի եւ բագինս Բ., մինն կոչի Աղէքսանդրոյ, եւ միւսն՝ Կեսարիոյ:

զ. 261աբ [Քաղաքք եւ շինողք նոցա] – Ամասիայ թագաւորն զՄսիս շինեաց... Կոստանդիանոս Կոստանդնուպոլիս նորոգեաց:

է. 262ա-71բ [Վարդանայ Արեւելցոյ] Աշխարհացոյց է այս

Տէ՛ս ձեռ. 20, 251ա-7ա: ա/262ա-3ա: բ/263աբ: գ/263բ-7բ*: դ/267բ-71բ:

* 264բ «Անմեղադիր լինիք, Գ. օրինակ կայր առաջի. միևնույն կայր՝ Բ.սումն չկայր, Բ.սումն կայր՝ Ա.ումն չկայր»:

Տէ՛ս Աշխարհացոյց Վարդանայ վարդապետի, Փարիզ, 1960:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

22ա Զերջանիկ ընդրեալ եւ անւանի վարդապետն զաթոռակալն արհի զեպիսկոպոսն զտէր Խաչատուրն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս Աստուած, եւ զգծողս նորա հետ, եւ զծնողս նորա եւ զայլս նոցա հետ ի դասս արդարոց եւ զիմս նոցա հետ ի դժոխոցն ի զատ եւ արքայութիւնն պէտ:

109բ Զստացող սուրբ գըրոցս զԽաչատուր Բազ | 110ա| ըբարբապետն եւ զարհի զեպիսկոպոսն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք, եւ ինձ՝ անարժան Գրիգորիս գծողի, եւ ծնողաց իմոց եւս եւ առ ամենայն հաւատացելոց Քրիստոս ողորմեսցի. ամէն:

140բ Զստացող լուսագարդ սուրբ տառիս՝ զերանեալն եւ զերանաշնորհ վարդապետն եւ զարհիեպիսկոպոսն զտէր Խաչատուրն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս Աստուածն ամենայնի. ամէն (նման՝ 185ա, 198բ, 261բ):

167բ Զերանեալն եւ զզարդարեալն ամենայն առաքինութեամբ եւ պէսպէս աստուածագարդ շնորհօք լցեալն զտէր Խաչատուր վարդապետն եւ զարհիեպիսկոպոսն՝ զստացող աստուածախօս տառիս յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս Աստուածն ամենայնի. ամէն: Եւս առաւել անարժան Գրիգորիս գծողի մեղաւոր իրիցի Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ինձ եւ իմ ծնողացն. ամէն:

271բ Այլ եւ զհոգեւոր դասս կրօնաւորական եղբարցս, մանաւանդ թէ՛ եւ զհայրս զմիայնացեալսն ի տանց, զհեռացեալս յընդանեաց եւ ի մեկնեալս աշխարհական հոգոց՝ զսիրողս սրբութեանց եւ զեղբայր առաքինութեանց օրհնեսցէ Քրիստոս Աստուածն մեր եւ պահեսցէ անթառամ ծաղկօք վարուց սրբութեան, ի պատիւ, ի փառս եկեղեցոյ եւ ի յամօթ բանսարկուին, եւ յետ աստեացս ընդ ճգնաւորացն դասակեսցէ: Նա եւ համշիրակ եղբարցս դասս սրբագանիցդ զգրոց աշակերտեալ անձինդ, որ ծարաւիդ էք ի ջրոյն կենաց, տացէ՛ք ձեզ ինքնին ըմբել զուխս փափկութեան, մինչ զի եղիջիք իւրաքանչիւր ի շնորհաց հոգոյն բաժանեալ, որով անմտաց ըստ թարգմանութեան տան ջուր կենդանական իմաստից, անաղտ բղիճամբ պարագայից եւ երկար ամօք կրթիլ ձեզ ի մամուլս առաքինութեան եւ ի հրահանկս իմաստից, ժամանիլ ի բարիքք աւարտն, ի փառս հանդերձեալ կենաց. ամէն: Այլ եւ քահանայք եւ փակակալք եղիցին արթունք եւ պատրաստք լապտերօք բարեգործութեան, զի՛ գալ փեսային արժանասցին մտից առագաստին. ամէն: Այլ եւ զկամարակապ հաստատութիւն եւ անդրթուրի զօրութեամբ կացցէ դշխոյ ընդ աշմէ՛ք Քրիստոսի ի հերքումն դիւաց, ի բժշկութիւն հիւանդաց/// (Թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

272ա (ԺԸ դ., անարուեստ նոտրգիր) Մայիս Ժ. օրում տէր Յակոբ եկաւ իմ տուն մինչեւ մէկ տարի

վաղդայ Ե. դուրուշ քրայ, Ա. դուրուշ հասաւ Է. շաի ժամ ԻԳ. (23) փարայ էլ ԺԳ. (13) փարայ եղ Ը. վոյել, Բ. լիդր ալուր:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Գա՝ «Առաքել, Յակոբ հան, 10ա (շղագիր) «/// իւզ/// ուն օծէ/// Քրիստոս թագաւ/// էայ արքայ/// երկնից մէջսինիկի (?) ողորմեայ մեզ կեցուցիչ: Հաւիկ մի պայծառ տեսի աննման: Հաւուն, հաւուն արդնացեալ, դիտելով գրեթեանոս, ձայնէր ձայն] էր տատրակի սիրայանոյն սիրելի: Գարձի՛ր դարձի՛ր սոմնացի հօժանեաւ իմ: Ես՝ Ըստեփա[նոսս] գրեցի այս գիրս»: 104ա՝ «նոյն բնագրի 5 տող արտագրութիւն յետագայ ձեռքով», «Յայսմ վայրի թուղթ է անկեալ յօրինակէն: Եւ գորքանն ոչ գիտեմ», 104բ՝ «խակ եպիսկոպոսքն, որ էին ի կողմանս Ասիայույ փոթեայ պահել զսովորութիւնն, Վարդան վարդապետին յատատաաաաաա», 128բ՝ «աբգդեզ, ադդ, աբգ,

բգդեզէրթ, ի նուաստ Յակոբ էմ է, ի նուաստս աբ, աաաբգգդե», 200ա՝ «ՋՋ», 203ա՝ «Ե ի նրաան, ան, եւ դժոխոց դրունք խորտակացն, ւ ան ին անանանս, աանելուցն», 203բ՝ «մարգ, անին», 204բ՝ «Քրիստոս Աստուած, Քրիստոս Աստուած մեր, որ որ վասն մե, աաբգդեզէրթ, աաբգդ, անին, աաբգդեզէրթ, անբգդե», 205ա՝ «աբգդեզէրթիլ, աաաաաաաեաաաաե», 206ա՝ «անին, անանանանան», 206բ՝ «ինչ ինիա ինձ ինչ կամիք», 207ա՝ «անին, անինսանին», 210բ՝ «անգրչագիր, անին գրչ», 211ա՝ «անուն Աստուծոյ մի սնե գրչագ գրչար ան», 214ա՝ «սնի, ասնննն նննն»:

ՆՇՈՒՄ՝ Աա, 1ա՝ «2618», Գա՝ «263/2618», 1ա՝ «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», Եբ՝ «Վերակազմուած է հին ու նոր կաշիով, նոր կազմաստառով: Գլխ. վերականգնիչ Ա. Խաչատրեան: Երեւան, 1974 թ.»:

2619

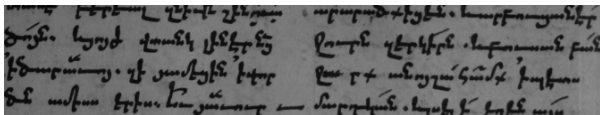
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՀԱԼԷՊ

ԳԻԻԶ՝ Աստուածատուր սրկ. (1ա-166բ, 181ա-223ա), Առաւել (167ա-81ա)*: ՄՍԱՅՈՂ՝ Արիստակէս վոդ. Խարբերոցի: ԹՈՒՂԹ՝ ԿՈԿՈՂ՝ Մուրաւ:

* Առաւել գրչի գրած մասը կարող է անելի ֆիչ լինել:

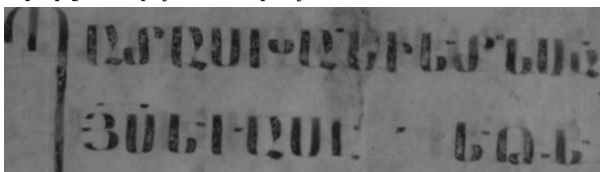
Թերթ 224. չգրուած՝ 52բ-Յա, 223բ: ՊՐԱԿ՝ 1+Ա-ԻX12 (Ա՝ 10, ԺԳ՝ 11, ԺԵ՝ չիբ, ԺԶ՝ 10): ՆԻԻԹ՝ թուրք լուսագծերով եւ լուսադրոյնով՝ թագ, վրան՝ վեցաթեւ աստղ, վրան՝ մանիկ: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 25x18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (17,5x12,5): ԳԻՐ՝ նուորգիր (նմուշ 7ա): ՏՈՂ՝ 27: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստառը կապոյտ կտաւ, լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 7ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն Յա: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա ռ դ՝ 2ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, թռչնային: Չ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջի:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան ըստ Յովհաննու, Բ. 10-21, Գ. 1-16: Ժ. դ.: ԱԲ+ԳԿ, ստացուած երկու կից թերթերի երկայնակի եւ լայնակի հատումով՝ բնագիրը վնասուած: Մազադար, 24,2x17,5, երկսիւն (ԱԲ՝ 17x16,5, ԳԿ՝ 22x12,5, 17), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող 11, 15: Կարդալ՝ Գբ-Գա-Գբ-Աա2-Աբ-Բա-Բբ-Գա-Աա1-Գա2. «Յառաջ[ագոյն] պաշտէ... Ե՛րթ, կոչ[եա՛] զայր ք[ոն եւ կ]այ[աբ]»:

Նմուշ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կանաչ:

ՌՀԹ. – 1630

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, Յական կապիչներն ու գամերն ընկած, Ա. եւ Բ. փեղկերին պահպանուած մետաղէ 2 փականների հատուածներ, լուսանցակողերը՝ գունաթափ, պատուոյն-պհպները վնասուած, կեղտոտուած, խումսացած, ք. 10-36, 201-2, 211-1՝ հիմքից մասամբ պոկուած, ք. 223՝ կէսից երկայնակի կտրած-հանած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, կարերը թուլացած, թերթերին աղտոտուածութեան հետեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1աբ [Վկայութիւն վասն ֆարոգութեան...] Նախերգանք – Երանելին միայն հզօրն թագաւորն... զի կարող լինիցիմ համարձակիլ ի մեկնութիւն աստուածային մատենիս, որ ասէ:

Բ. 2ա-166բ [Եպիփանու Կիպրացոյ Ի սկզբնագիր Արարածոց եւ աւետարանական ֆարոգութեանց, որ ըստ Դուկայ]

– 2աբ Արդ, այս ինչ կայ ի գիրս յայս, որ է սրբոյն Եպիփանու ցանկա – Ա. Յաղագս ըստեղծմանն յԱղամայ... ԼԶ. Յաղագս սրբոյ խաչին Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ:

1. 3ա-14բ Պատմութիւն վարուց եւ սփանչելեաց սրբոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսին Կիպրացոյ – Արանչելի այրս այս Եպիփան էր ազգաւ հրէա... եւ անասանել մնացեալ մինչեւ ի վախճան ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեան՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ:

2. ա. 14բ-25ա Երանելոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսապետին Կոստանդեայ Կիպրացոյ ասացեալ ի սկզբնակիր Արարածոց եւ յաւետարական ֆարոգութեանց, որ ըստ Երկուկայ. Յաւետիս սրբոյ Աստուածածնին եւ միշտ կուսին Մարիամու – Աստանօր

սկիզբն արասցուք... արդարն մի՛ կործանեսցի, զի Տէր ձեռն կալու նորա:

բ. 25ա-31բ Մինչեւ ցայս վայր հանգիստ – Արդ, մի՛ ոք ընդդէմ եկեալ իմոյ բանիցս... Փառաւորելով զԱստուած հօր եւ մօրն իրեանց՝ եւայի եւ Ադամայ:

գ. 32ա-5ա Ը. Նորին ասացեալ հանգիստ Ը. – եւ Աբելուհի լցեալ զթիւ ամաց... օրհնէր, գովէր եւ փառաւոր առնէր զարարիչն Աստուած:

դ. 35ա-6բ ԺԱ. Հանգիստ – եւ հրաման ետ նոյ որդոց իւրոց... դարձաւ Սէմ եւ եկն ի տուն իւր:

ե. 36բ-41ա Հանգիստ – Այլ եւ աւն անդր մնաց Սեդեկ միայնացեալ... արտայայտին աստուածաբանական իմաստք աւետաբեր ճառիս:

զ. 41ա-51բ Նորին երանելոյն ասացեալ հանգիստ – Արդ, ի թագաւորութեանն Անթիպատրեայ... եւ գովեսցուք զամենասուրբ զԵրրորդութիւն եւ զմի աստուածութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

է. 51բ-8ա ԺԶ. Նորին ի գնալ սուրբ կուսին առ Եղիսաբեթ ազգակիցն իւր. յԱւետարանէն, որ ըստ Դուկասու է – Յարուցեալ Մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ... որում վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, յաւիտեանս յաւիտենից:

ը. 58ա-61ա ԺԷ. Նորին Յաղագս սուրբ Մկրտչին Յովաննու – եւ Եղիսաբեթի լցան աւուրք... եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

թ. 61ա-8բ ԺԸ. Նորին Յաղագս ծնընդեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ի սուրբ կուսէն – Անըսկիզբն Բանն յանըսկզբնական ի Հօրէ... ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Սրբոյ Հոգւոյն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ժ. 68բ-72բ ԺԹ. Նորին ասացեալ ի նոյն խորհուրդ. յԱւետարանէն Դուկա – եւ եղեւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ... Որ է օրհնեալ ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ժա. 72բ-88ա Ի. Նորին ի գալ մոզուցն յերկրպագութիւն Տեառն. յԱւետարանն Մաթէոսի – եւ ծընանելն Յիսուսի ի Բեթղէէմ... եւ սարկաւագունս քարոզելով նոցա զՔրիստոս Աստուած ի փառս Հօր եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ:

ժբ. 88ա-91բ ԻԱ. Նորին երանելոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսապետին Կոստանդեայ Կիպրացոյ ի թլփատութիւն Տեառն ութօրեա, յԱւետարանէն, որ ըստ Դուկասու – եւ իբրեւ լցան աւուրք ութ... մեզ հասանել շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժգ. 91բ-7ա ԻԲ. Երանելոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսապետին Կիպրացոյ ասացեալ ի գալուստ Տեառն ի տաճարն քառասնաւորեա եւ ի ծերունին Սիմէոն. յԱւետարանէն, որ ըստ Դուկասու – եւ

իբրեւ լցան աւուրք սրբութեանց նոցա... եւ նմա փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ժդ. 97ա-100բ ԻԳ. Նորին երանելոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսապետին Կոստանդեայ Կիպրացոյ Վասն մանկանցն Բեթղէէմի եւ ի փախստեա Տեառն յեգիպտոս. յԱւետար[ան]էն, որ ըստ Մատթէոսի – եւ իբրեւ զնացին նոքա անտի... ընդ որում Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյն վայել է փառք, իշխանութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ժե. 100բ-2ա ԻԴ. Նորին Եպիփանու Կիպրացոյ ասացեալ՝ Ի դառնալն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի յեգիպտոսի եւ բնակելոյն ի Նագարէթ իբրեւ սնանելով անդ – եւ ի վախճանելն Հերովդի... գորութեամբ փառաւորեսցուք զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին:

ժը. 102ա-4բ ԻԵ. Նորին երանելոյն Եպիփանու ասացեալ՝ Ի գնալն Յիսուսի ի Զատիկին. յԱւետարանէն, որ ըստ Դուկասու – եւ երթային ծնողքն նորա... վայել է փառք, պատիւ եւ իշխանութիւն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

ժէ. 104բ-8բ ԻԶ. Նորին երանելոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսապետի Կոստանդեայ Կիպրացոյ ասացեալ՝ Ի մկրտութիւն Տեառն. յԱւետարանէն, որ ըստ Մատթէոսի – Յաւուրսն յայնոսիկ գա Յովհաննէս Մկրտիչ... ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս եւ անզրաւ յաւիտեանս. ամէն:

ժը. 108բ-11ա ԻԷ. Նորին երանելոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսի Կոստանդեայ Կիպրացոյ ասացեալ՝ Ի մկրտութիւն Տեառն. յԱւետարանէն, որ ըստ Մաթէոսի – Յայնժամ գա Յիսուս ի Յորդանան... ընդ որում Հօր եւ Հոգւոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ:

ժթ. 111ա-4բ ԻԸ. Երանելոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսապետի Կիպրացոյ ասացեալ՝ Ի Յովհաննոյ Աւետարանին մեկնութենէն – Աստանօր որդին Որոսման... որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ի. 114բ-20բ ԻԹ. Նորին Եպիփանու Կոստանդեայ Կիպրացոյ արքեպիսկոպոսապետի ասացեալ՝ Յաղագս մեծահրաշ եւ առաջնապարգեւ Նշան<ան>ին ի Կանա Գալիլէացոյ՝ զգուր ի զինի փոխարկելով – Բազում աշխատութեամբ եւ մեծահաւատ սիրով... փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

իա. 120բ-2բ Լ. Նորին երանելոյն Եպիփանու ասացեալ ըստ կարգի բանից. յԱւետարանչեացն սրբոյ, որ ըստ Յոնաննու – Ի վաղիւն անդր կամեցաւ ելանել... ընդ որում Հօր եւ Հոգւոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ:

իբ. 122բ-4բ ԼԱ. Նորին երանելոյն Եպիփանու արքեպիսկոպոսապետի Կիպրացոյ ասացեալ՝ Ի Յոնաննու յԱւետարանին մեկնութենէ, ըստ կարգի ասա-

ցելոցն – *ՁԱստուած ոչ ոք ետես երբէք... ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, որում վայել է փառք, իշխանութիւն:*

Իգ. 124բ-7ա ԼԲ. Երանելոյն Եպիփանու արեւալիկոպոսի Կոստանդեայ Կիպրացոյ ասացեալ՝ Ի քառասնօրեա պահելն Յիսուսի եւ զփորձապետն յաղթելոյ – *Անեղանելի եւ արարիչն բանն Հօր... ընդ որում Հօր եւ Հոգոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատ[իւ]:*

Իդ. 127ա-42բ ԼԳ. Երանելոյն Եպիփանու Կիպրացոյ ասացեալ Յաղագս վերջնումն ժամանակին եւ վասն յայտնելոյ որդոյն կորստեան Նեոնին, գոր մերձ ընդ մերձ սատակեսցէ Յիսուս հոգով – *Արդ, զառանցելոց ժամանակաց... եւ զամենահօր Հոգին Սուրբ յաւիտեանսն եւ յայժմ յաւիտեանս եւ յանսպառ յաւիտենից. ամէն:*

Իե. 142բ-58բ ԼԴ. Երանելոյն Եպիփանու արեւալիկոպոսին Կիպրացոյ ասացեալ՝ Յաղագս միասնազամ գալստեանն Քրիստոսի Աստուծոյ, յորժամ գայցէ փառոք իւր եւ Հօր եւ հրեշտակաց սրբոց առնել դատաստան արդար իսկապէս արդարոց եւ մեղատուաց՝ հատուցանելով իւրաքանչ[իւրոց] ըստ գործոց ի փրկութիւն ամենայն հաւատացելոցս Երորդութեան – *եւ յորժամ եկեսցէ Որդի մարդոյ... |158ա| փառաւորեսցուք զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, այժմ |158բ| եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

Իզ. 158բ-66բ ԼԵ. Երանելոյն Եպիփանու Կիպրացոյ արեւալիկոպոսապետի ասացեալ Ի փոխումն սուրբ Աստուածամինն եւ միշտ կուսին Մարիամու – *Արդ, Հոգոյն սրբոյ առաջնորդութեամբ... զոր միածինն նորա աշով իւրով օրհնեաց ի բար///:**

* Քերի, թերթեր ընկած. 166բ ստ. լս.ում. «Պակասում է 13 թերթ կամ 52 սրւնեակ: Գ. Տ[էր]-Ս[կրտչեան]:»

Գ. 167ա-212ա [Վարդանայ Արեւելցոյ Լուծմունք ի Սուրբ Գրոց]

Տե՛ս ձեռ. 341, 1ա-141ա: 1-2/չիք թերթերը ընկած լինելու պատճառով: 3/167ա-77բ: 4/177բ-8ա: 5/178ա-81ա: 6/181ա-3ա: 7/183ա: 8/183ա-4ա: 9/184բ-92բ: 10/192բ-4ա: 11/194ա-200բ: 12/200բ-2ա: 13/202ա-4բ: 14/204բ-8բ: 15/208բ-9ա: 16/209ա-10բ: 17/210բ-2ա: 18-27/չիք:

Դ. 212ա-5ա Թուխթ տեառն Կոստանդեայ Կաթողիկոսի Հայոց, գոր գրեաց առ Հեթում թագաւորն, ի յաստուածապահ դղեկէս Հոռոմկլայէս, ի մայրաքաղաքն Սիւ: Պատասխանի թղթին, որ ի պապէն Հոռոմայ բերաւ առ թագաւորն Հեթում, ի ձեռն լիկատին, որ կոչէր Տիմանչ, ի թուին ՈՂԵ. (1246). գրեցաւ ի ձեռն արդիւնական վարդապետին Վարդանայ յարմար իրին – *Սո՛ւրբ Թագաւոր, յառաքեալ գրոյ քո ծանեաք... ողջ լե՛ր, կրկին թագաւորեալ, թագաւոր աստուածասէր:*

Ե. 215ա-22բ Դաւանութիւն հաւատոյ ողղափառութեամբ՝ սրբոյ վարդապետին Վարդանայ, ի

խնդրոյ սրբազան կաթողիկոսին Հայոց Կոստանդեա – *Ի պահանջումն զարհուրելի խնդրոյս... ոչ իշխեմք չափել զանչափելին եւ աղաչեմք չմեղադրել մեզ վասն այսորիկ: Ողջ լերո՛ւք:*

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 14բ (Աստուածատուր գրչի) *Զմեղապարտ Աստուածատուր դպիր սարկաւագս յիշեցէք ի Քրիստոս. թվին ՌՀԹ. (1630) ամին:*

31բ *Յիշեցէք զտէր բաբունապետ Արիստակէս վարդապետն, ստացողի սորա |32ա| փրկութիւն խնդրեցէք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ: Եւ դարձեալ յիշեցէք զանարժան գրծողս սորա Աստուածատուր դպիր սարկաւագս, եւ դուք յիշեալ լիշիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն:*

51բ *Ստացողի սորայ Արիստաքէս վարդապետն փրկութիւն եւ ողորմութիւն իւր եւ իւրոցն հայցեցէք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ վայելողք սորայ: Զգծողս սորայ սակաւագ Աստուածատուրս յիշեցէք ի Քրիստոս. թվին ՌՀԹ. (1630) ամին:*

58ա *ԶյԱրիստաքէս վարդապետն եւ զԾնողն իւր եւ ըզգարմ յիշեցէք ի Քրիստոս, ո՛վ սուրբք Աստուծոյ (նման՝ 61ա, 68բ, 72բ):*

2. 174բ (Առաքել գրչի) *Զմեղուցեալ ծառայս Աստուծոյ Առաքել յիշեցէք ի Քրիստոս:*

178ա *Որ փարթամանայք հոգւով, յիշեսջիք |178բ| ի բարեբախտիլն ի Տէր եւ ստացողի եւ գրողի մեղաց թողութիւն մաղթեցէք:*

181ա *Զստացող աստուածային գաղափարիս զտէր Արիստակէս վարդապետն յիշեցէք, օգտողք ի սմանէ, եւ մացառոտ գրչիս մեղաց թողութիւն խնդրեցէք եւ ասացէք, Ամենագորն Աստուած թողցէ զյանցանս ձեր. ամէն:*

209ա *Զարժանին յիշատակի զսուրբ վարդապետն Վարդան լուսոյ բանիցս ծագող յիշեա՛յ ի Տէր, ընդ նմին եւ զտէր Արիստաքէս վարդապետն յիշեա՛յ ի Քրիստոս եւ զմեղուցեալ գրիչս զԱստուածատուրս սարկաւագ յիշեա՛:*

210բ *Եւ զանպիտան գրիչս՝ Աստուածատուրս սարկաւագ եւ զԾնողս իմ զՄարիամ եւ զհայր իմ կաւղար Միրաֆն յիշեցէք ի Քրիստոս:*

222բ *Յիշատակարան. Փառք անբսկրգբանն եւ անեղին Հօր եւ պատճառին բոլորիցս, փառք Որդոյ անկատարածի եւ անբսկրգբան ըսկսեալ ի Հօրէ անժամանակաբար, փառք ի Հոգոյն Սրբոյ, ելօղին ի Հօրէ, բղիժամբ անհատաբար առօղին յՈրդոյ եւ լցօղին գեկեղեցի իւր սուրբ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Ի թվականութեանս Հայկազեան տումարիս ՌՀԹ. (1630), ի հայրապետութեանն տեառն Մովսէսին եւ ի թագաւորութիւնն Կոստանդիանոյայօղսի սուլտան Մուրատին, ոմն յերկրէն Խարբերթո՛ւ անուա-*

նեալ Առիստակէս վարդապետ, ուսեալ եւ հմուտ եղեալ Հին եւ Նոր կտակարանաց, եկեալ ի մայրաքաղաքս Հալապ՝ վասն Երուսաղէմ գնալու, եւ ժամանակ ինչ աստ կեցեալ քարոզէր զբանն սուրբ Աւետարանի ի լսելիս հաւատացելոց, եւ տեսեալ զՊատմագիրս զայս, զոր արարեալ է սուրբն Եպիփան Կիպրացին եւ ցանկացեալ սմա, վասն որոյ մեծաւ փափագանօք ետ գրել ինձ՝ Աստուածատուր սարկաւազիս զսուրբ Պատմագիրքս եւ զԼուծմունսն, զոր արարեալ է Վարդան վարդապետի եւ այլ սուրբ վարդապետաց, որ լի եւ անթերի ունի զՊատմութիւն ժամանակաց եւ զտնօրէնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց տէր Կիրակոսին եւ Հռեփսիմէ, որ մակաւնուն Կոլփան կոչի:

Արդ, աղաչեմ զեղբայրսդ մեր զամենեսեան եւ զուսումնասէր զքահանայսդ եւ զքահանայապետսդ, որք հանդիպիք այս սուրբ գրոցս՝ ընթեռնելով կամ օրինակելով, յիշեսջիք ի մաքրափայլ աղօթս ձեր զվերոյսացեալ զտէր Առիստակէս |223ա| վարդապետն եւ զեղբայրն իւր զՎրդանէան եւ զնորա կենակիցն զՄուղալն, որ հանգեալ ի Քրիստոս. ետուն գրել զսուրբ գիրքս յիշատակ յիւրեանց եւ ծնողաց իւրոց տէր Կիրակոսին եւ Հռեփսիմէին եւ եղբարցն իւրեանց ըՍտեփաննոսին, Խարշանին եւ Յուսիկին եւ այլ անենայն արեան առու մերձատրացն եւ Աստուած ողորմի ստողացն. ամէն:

Եւ դարձեալ յիշեցէ՛ք զգծողս սորա Աստուածատուր սարկաւազս եւ զծնողսն իւր՝ զԿոշկար Միրաֆն եւ զՄարիամն եւ այս սուրբ գրքիս թուլթ կօկողն զՄուրաւն, որ խիստ աշխատեցաւ. եւ լի բերանով ողորմի մի ասացէ՛ք, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն:

Հա՛յր մեր որ յերկինս, սուրբ եղիցի:

Տէս Ժէ. Գ-ի յիշ-ք, Բ., էջ 375-6, Հ^ս 555 ունի 14բ, 32ա, 209ա, 210բ, 222բ-3ա էջերինը:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 224ա* (1761 թ., շղագիր) Թիվն ԱՌԲՃԺԱ. (1762) եւ թիւն փրկչին ՌէճԿԱ. (1761), ի քաղաքն Բաղդատ ես՝ Ջուղայեցի Յակոբջանի որդի Մանուկս գրեցի: Արդ, երես անկեալ աղաչեմ ցհնադիպողստ սորայ ժամանակաւ յիշեցէ՛ք զվերոյիշեալ հայրն իմ եւ զմայրն զԹագունին եւ զերկոսին եղբայրքն իմ՝ զմեծն Ջաֆարիայն, զմիջակն Մարգարայն, եւ զիս՝ զկրտսեր նոցայ եւ ձեր ծառայ ամենայնի, որ եւ դուք յիշեալ լիջիք ի յօրն ահագին առաջի ահեղ ատեանն Քրիստոսի. ամէն:

224ա [Տաղ Մանուկի, «Մանուկ է՛»] – Մեղայ գոչեմ եւ զղջանամ, / Դարձեալ կրկին նոր ջանամ, նոր ջանամ... է զիմ պաղեալ սիրտս առ բարին / սիրով ջեռեալ ընդ շարին, ընդ շարին:

* Առաջին սիւնակում յիշատակարանն է, երկրորդում, 7րդ տողից հետեւում է «Մանուկի տաղը»:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 3ա, 222ա (ութանկիւն շրջանակ, սեւ թանաքով) «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ/// ՎԱՐԴԱՊԵՏ, 1217 (1768)»:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ Բա՝ «աաաա, բբբ», Բբ՝ «Աակիսօն Ասիի անուն», 1ա՝ «Քրիստոս Աստուած արի տացէ նուաստ», 50բ՝ «Ը. ունկն մտել», 224բ (նոտրգիր) «Ո որ զի նոր իցի իւրօք թօշակոք, ո որ անկիցէ այգի եւ ի պտղոյ նորա ոչ ուտիցէ, ո՞ որ արածիցէ զխաշն եւ ի կաթանէ խաշինն ոչ ուտիցէ...» (18 տող): «Տօն մի պակաս կա ի յապայցներն. Գոհարին եւ Ռամանոսին եւ Մամիդէ. Ա Վ Ք ԸՁ Գ Տ Օ Տ Յ Ն Ք եւ սոյնպէս, որպէս ի վերոյ գրեալ կայ թ. Ռձնե. (1696)», Գա՝ «Յակոբ ծառայ»:

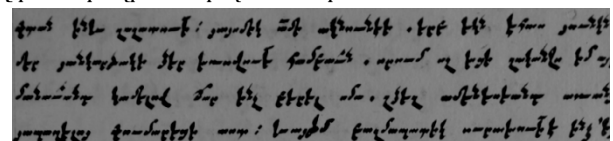
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Եպիփանու Կիպրացոյ Պատմութիւն», Աա՝ «265/ 2619, ՌձԹ. -1630, Մ[խարոպ] եպ[իսկոպո]ս», 222բ թուաբանական հաշուարկ՝ «1079/551/1630»:

2620

Պ Ա Տ Մ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ե Ր Ի Յ Տ Ի Ե Զ Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ժ Ո Ղ Ո Վ Ո Յ Ն

ՌՃՂԹ. – 1750

ԳՐԻԶ՝ Քեանեա օղլու: Թերթ՝ 384. չգրուած՝ 33բ, 78բ, 267բ, 382ա-4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԳX12 (Թ, ԻԳ, ԻԿ, Լ՝ 10, ԺՁ՝ 9, ԼԳ՝ 11): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամսհիկ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25,2x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (20x12,5): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 18ա): ՏՈՂ՝ 17, 30: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուրք, մէջբը՝ կարմիր կաշի, միջուկը ստուարթուրք, աստաղը թուրք, լուսանցակողերին՝ հաւասարաբեւ խաչ եւ բուսական զարդանախշ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, սպիտակ չգրուած թուրք, մաս կազմաստաղի:

նմուշ 18ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի ծաղկաթուրք մաշուած, վնասուած, ք. 1-95՝ մասամբ ցեցակեր, ք. 156-66, 374-84՝ ցեցի անցեր, ք. 36, 73, 254՝ վնասուած, ք. 382-3՝ հիսլից մասամբ պոկուած, ձեռագիր խոնամութիւն տեսած, հիսլիքի մօտ կեղտոտուած, աղտոտուածութեան հետեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-381բ [Համառօտ նախապատմութիւն Նիկիոյ, Կ. Պոլսոյ, Եփեսոսի ժողովոց]

Տէս ձեռ. 1776, 4ա-327ա: Ա/1ա-33ա: Բ/34ա-52բ: Գ/53ա-70ա: Դ/70ա- նախապատմութիւնը. 70ա-8ա: 1/79ա-125բ: 2/126ա-267ա: 3/268ա-381բ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

381բ Գաղափարեցաւ գիրքս ժողովոց ի լաւ եւ յընտիր օրինակէ, ձեռամբ ումեմն դեռաբողոքոջ նօտարի, որ է ձեռնասուն աշակերտ մահտեսի Գրիգորի, յամի ՌձՂԹ. (1750), որ մականուամբ Քեանեա ողլու ասի:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա սեւով շրջանակ, մէջը թագապսակ գինանշան, եզրերին "Печ. Ахалыцхской градской полиция":

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 382բ, 383ա, 384աբ՝ խզբզոց: ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 384բ արաբանիշ թուեր՝ 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1000, 1252, 12712. 4000:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Նախապատմութիւն տիեզերական ժողովոց, 2», Աս «269/2620, ՌձՂԹ.-1750, Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս», 1ա՝ «Հ^մր 170/82»:

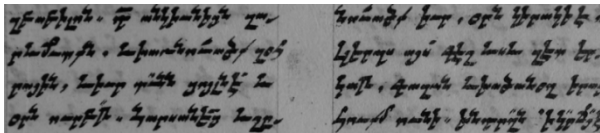
2621

ՌԱՄԳԻՐՔ

ՎԱՐԱԳ

ԳԻՒԶ՝ Յարոպին Վանեցի (4ա-132բ), անանուն (133ա-6ա): ՍՍԱՅՈՂ՝ Մահտեսի Երեմիա առց:

ԹԵՐԹ՝ 152 (գրչի էջակալով 1-252, որ է՝ 4ա-129բ). չգրուած 1ա-3ա, 133բ, 135բ, 136բ-52բ: ՊՐԱԿ՝ 3+Ա-ԺԹx8 (ե, ԺԳ, ԺԷ՝ 6, ԺԸ՝ 7, ԺԹ՝ 12): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով «EREDI TURCHI», եւ՝ թագապսակ շրջանակ՝ ներսում թոշուն, որի տակ 3 ռեաւորուած բլուր: ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 25,8x18,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (21,5x13,2), աղիասկների բաժնում տարբեր: ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 9ա): ՏՈՂ՝ 31 (աղիասկների բաժնում խառն): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստաղը թուղթ. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 9ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱԲՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 4ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա Ր Պ՝ 31ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր Պ՝ բուսական (4ա՝ վարդ), վերջագարդ՝ 13ա: Չ ա Ր Պ ա գ ի Ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ յ ե Ր՝ կարմիր, դեղին, կանաչ, վարդագոյն, նարնջի, կապոյտ, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, լուսանցակողերը՝ գունաթափ. թ. 3-4, 28-35, 82, 111-20, 134՝ հիմքից մասամբ պակուած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թանաքի թթուայնութիւնը բարձր, աղտոտուածութեան հետեւեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Թ Ի Ի Ն

Ա. 4ա-132բ Գիրք որ կոչի Ընումի, արարեալ ի սրբոց վարդապետաց, սակայն է նախկին հեղինակն սորին գերեշահնիկ մարգարէնն Դանիէլ

ա. 4ա-5ա Գրուխ առաջին: Յուգմունմ վերջաասան կերպից եւ անուամբ նոցին են այստփիկ – Կահեայն, խաբըլտախիլ... Արդ, այսոքիկ են կերպը, եւ իւրաքանչիւր աստեղօք գուշակէ զօրն եւ զսահաթն (3բ եւ 5ա՝ մէկկական աղիւսակ):

բ. 5ա-30բ Արդ, յառաջ պարտ է իմանալ զտանց բաժանումն եւ զկերպից բնութիւն. Գրուխ երկրորդ – Առաջին տուն հօմրիէ եւ կենաց... Այս է ատամբները կերպերոյն, թէ ինչ կերպ ինչ տուն ատամբ ունի, աստիս արա՝ եզր կարմիր գիրն տունն համարքն է... (բերուած է համապատասխան աղիւսակը):

գ. 31ա-41բ Այս է մուսալեաթն յորժամ ելանէ տարելէն՝ արքայիտախիլէն յահեայն. Պրակ առա-

ՌՄՆԵ. – 1796

շին. – Գուշակէ բանին վերջն աղէկ լինայ... եւ կորուստն գտանէ, եւ պեղ միրաթէ ըրգակ տունու եւ անասուն: Վերջ:

Բաժանուած է 16 պրակների:

դ. 42ա-81բ Խաբըլտախիլին Բ. լուծ կերպերն, մեծ միգան, որ է ԺԵ. տուն (80 աղիւսակ՝ զանազան բովանդակութեամբ՝ Վասն Չամիրին, Թագաւորի ծառայութեան, Դատաստանի, Յատակ վաստակելու, Իրք խնդրելու, Պսակի, Հիւանդի, Տղայ ուզելու, Գողցածի եւ կորածի, Ճանապարհի, Անձրեւի, Յերուսաղէմ գնալու եւ այլն):

ե. 82ա-103բ Վասն Ընումի վատայ տարուն – Յաւուրն եւ շաբաթին ամսոյն եւ տարւոյն... Բայց զկատարեալն ամենայնի Աստուած գիտէ, որ եւ նմա փառք յաբիտեանս. ամէն:

Բաժանուած է ԺԶ. «դռն», 98բ-9ա՝ 4 աղիւսակ ԺԵ. տան, որ է միգանն, 99բ-103բ՝ 9 աղիւսակ տարբեր բովանդակութեամբ՝ շաբաթուայ օրերի շար եւ բարի լինելու, թւերի, գոյնների, ամիսների, տարիների, ժամերի եւ կենդանակերպերի վերաբերեալ:

զ. 104ա-29բ Պատմութիւն երկուասան կենդանակերպից եւ է. մոյորական աստեղաց – Արդ, երկոտասան տեղիքս բաժանեցին իմաստունքն... Ժխոր է բանդ, զոր առնես, լաւ է, որ գնաս ի վայր նստես ի յաւագ, որ երթալ ուզես, եթէ չերթաս լաւ կու շահես. այսքան առ այս: Վերջ (122ա-4ա՝ 6 աղիւսակ՝ կենդանակերպային, լուսնային, հրեշտակների անուններով):

– 130ա-2բ Յանկ գրքոյս – Ա. Յաղագս վերջաասան կերպից... Ճնթ. Վիճակ առաքելոցն: Վերջ (ունի աղիւսակներ, ցանկեր, բողոքակներ):

Ա. 133ա-6ա Արդ, շարագծեցաւ աղիւսակքս այս ուսմահարութեան նախապէս ի մղրուպոց... (6 աղիւսակ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

132բ Արդ, գրեցաւ գիրքս շնորհիւ ամենազօրին Աստուծոյ, ի խնդրոյ հանճարաշատ եւ նրբամիտ յարգելի մահտեսի տիրացու Երեմիայ իմաստասիրի, ձեռամբ Յարոպին փծուն գրչիս Վանեցոյ, ի թուա-

կանխ մերում ՌՄԽԵ. (1796), հոկտեմբեր ամսոյ ժ. (10), ընդ հովանեաւ Սրբոյ Խաչին Վարազայ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ 4ա, 30բ. սեւով շրջանակ, մէջը՝ «է Խ Ս Փ Վ Ք Բ». բոլորակ կնքադրոշմի մէջ շուրջանակի գրուած այս տառերից իւրաքանչիւրն անշատուած է մի գծիկով, իսկ «է»-ն գրուած է կնքադրոշմի կենտրոնում:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա՝ «Գաղտնի խորհուրդ կայ ի սմա, / Թէ գտանիս, քաջ հուշումիս, / Ոչ հրաշից կայ ի սու կէտ եւ ոչ խաթիւ ինչ արհիդ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ Ա. փեղկին՝ խոյակ, երկգլխանի թագակիր արծիւ, վերետում մեծ թագ:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Ռա-միլգիրք», Ա. փեղկի կազմաստառին՝ «Մատնէ 15 տունն», 1ա՝ «272/2621, ՌՄԽԵ.-1796, Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս», Բ. փեղկի կազմաստառին՝ «229 երեսին գրիլ է համէսագէ»:

2622

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(Բաղկացած է 15 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 382: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մէջի եւ անկիւններ՝ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը սպիտակ թուղթ: Բ. փեղկի աստառի տակ երեսում է հնատիպ մի գրքի 451րդ էջը. «...գիարդ Վեսպիանոս դարձեալ ի Հռոմ վրնկալեալ եղև ի նոցանէ: Գ...» (տե՛ս Յովսէփոս Երայեցի, Յաղագս պատերազմին հրէից, էջմիածին, 1787, էջ 451): յուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, դեղնաւուն շգրուած թուղթ, սկզբից (Ի. դ.):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի ծաղկաթուղթը մաշուած, կաշին մասամբ թափուած, ֆերձուած, պհպ. Ա, Բ՝ հիմֆից մասամբ պոկուած, տարբեր ժամանակներում ու վայրերում գրուած եւ տարբեր չափսեր ունեցող առանձին ձեռագիր մատենաներ կամ առանձին թերթեր հաւաքուած եւ առնուած են մի կազմի մէջ:

ՋԵՌԱԳԻՐ Ա.

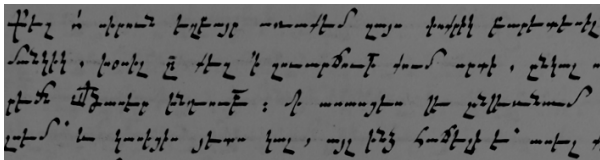
Ա. ԿԱՐԱՊԵՏ

ՌՄՉԵ. – 1836

(ԿԱՊԱԳՐՈՇՄՈՅ՝ ԿԵՍԱՐԻԱ)

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր վրդ. Կոստանդնուպոլսեցի: ՍՍՍՅՈՂ՝ Մատթէոս վրդ. Կոստանդնուպոլսեցի:

ԹԵՐԹ՝ 20 (թ. 1-20). չգրուած՝ 1աբ, 18ա-20բ: ՊՐԱԿ՝ 1x20: ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 22,5x18: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (14,5x17,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 7ա): ՏՈՂ՝ 18-22:

Նմուշ 7ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կարեր հիմֆից թուլացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-17բ Տղայ եմ ութնամենի եւ Շրջաբեր տղայ եմ անուանեալ, անուն իմ Ութնամենի: Ըստ խնդրոյ տեառն Մատթէոսի շնորհառատ վարդապետի Մամնդատն՝ առաջնորդի Կոստանդնուպոլսեցոյ ընծայեցաւ: Եկի յաշխարհ աշխատասիրութեամբ Գրիգոր վարդապետի Կոստանդնուպոլսեցոյ, մականուամբ Հաճի կոչեցելուոյ: Որք պահեքդ զիս, խնդրեմ առնել զկամս իմ. 1836, նոյեմբեր 12, ի վանս Սրբոյն Կարապետի, Կապադովկիայ:

ա. 3ա-4ա* Սիրեսցես զընկեր քո – Յաւել[ը] ժական սիրոյդ տագնապ հրկէզ սրտիս եւ գիտեմ, / Դուն մի

անկեզ քուն մի անբոց չիք զով երբէք եւ գիտեմ... Ընդ իս եւ զիմ եղբայր միակ յամենայնէ վտանգէ:

* 2բ՝ «Իբրու թէ գիտաց, հանել ի գանձէ զնոր եւ ըզհին»:

բ. 4բ Մի՛ ի դատարկ հանցուկ զժամ եւ զժամանակ – Չայն ձայնէր մեծագգ մի, կանգուն ձեռք չկայր, / Չալար սահաթ... ուստի նորեակն ունայն փախչիլ թող մի՛ տար:

գ. 5ա-6բ Ձ[ը]նթերցողս արգահատեմ լսել զհրապարակական խոստովանութիւն մեղսակիր անձինս – Կացի բացի, զաչ համբարձի, տեսի զաշխարհ, զի սուտ է... այլ դու, Աստուած, այցելուդ իմ, ինձ ողորմիլ փութացիր:

դ. 6բ Քաղցրասցին քեզ այսուհետեւ բանք իմ իբրեւ զխառիխս մեղու: Հանելու – Մերկին տեսի ես ու մի... (Չամիչ): Դուռնըն ջրակոյտ, փայտեայ բանալի... (Եբրայեցիք, Եգիպտացիք, Յորդանան եւ գաւազանըն Մովսէսի):

Բ. 7ա-17բ Քեզ, ո՛վ սիրուն եղբայր, առաքեմ զայս փոքրիկ բարետեսիլ մանկիկ, խօսիլ ընդ քեզ ի զուարճութիւն քում սրտի...:

ա. 7աբ Գլուխ Ա. Ո՛յք են – Մերկապրիկն հանդէպ եկաց մերկացելոյն... եւ յարքայութեան իւրում փառաւոր կացուցանէ (չնու միամենին զօրէր):

բ. 8ա-9ա Գլուխ Բ. Ո՛յք են – Բ. Հազարամեայ ժամանակն ծնեալ էր գուբ մի խոր... գիր. վճարէ զամն երկրորդ:

գ. 9բ-10բ Գլուխ Գ. Ո՛յք են – Կտաւոտիկ փայտամարմին... զոր համեղ խորվածուն համբոյր տայր քմաց հնդկայհաւ:

դ. 10բ-2ա Գլուխ Դ. Ո՛յք ումանք – Երբեմնական բորահաւաքն... եւ արժանաւորս առնէ աստուածային տեսութեան:

ե. 12ա-3ա Գլուխ Ե. Ո՛ր այս – Երինչ մի յիւրում մորի զծնեալն... փութով վերբերեն ի կեանս:

գ. 13ա-4ա Գլուխ Զ. Ո՞չք — Ստիպեալ երկու քանակ... եթէ շնորհք Աստուծոյ ժամանեն, խորհուրդ դիւական խաբանին:

է. 14բ-5ա Գլուխ Է. — Պճնայարդար միակեցիկն անխօսուն... եւ հասանիս փրկութեան:

ը. 15բ-7ա Գլուխ Ը. — Ը. Զօրականք պահնակք անցող ժամու... | 17ա| Ութնամենի մանկիկ մի հասակ այսքան փոքրիկ մանկանս ուրախ արասցէ զսիրտ սրբազան եղբորդ իմոյ, յորժամ կամիցի զբօսնուլ ի պարապիլ պահու, ուրեմն զանց զտկարախօսութեանց երախայիս այսրիկ, արարեալ թօթովիկ բանից դժուարարձակ բառքառելոյն ի վերայ խնդասցիս: Ողջ լի՛ր:

17բ Տխմար գոլով սակաւ խօսի, / Վճարելով զամն ութնեկի:

Ամէն գլխի վերջում կայ ոտանաւոր եւ խրատ կամ հանելուկ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէ՛ս տիտղոսաթերթ 2ա:

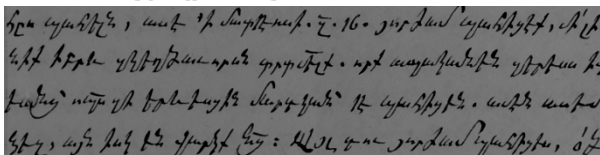
ՆՇՈՒՄ՝ 2ա՝ «Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

ՁԵՌԱԳԻՐ Բ.

ՇՈՒՇԻ ՌՄՁԷ. — 1838

ԳԻՒԶ՝ Յովսէփ Արցախեցի: ՄՍԱՅՈՂ՝ Բաղասար արեւպ. Հասան-Ջալալեան:

ԹԵՐԹ՝ 22 (թ. 21-42). գրչի էջակալում 1-44, որ է՝ 21ա-42բ: ՊՐԱԿ՝ 3x8 (3՝ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, անընթեռնելի ենշադրոշմով (33ա, 34ա, 41ա): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 23x18,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (18x14): ԳԻՐ՝ շղարգիր (նմուշ 23ա): ՏՈՂ՝ 21:

Նշում 23ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողեր՝ գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

21ա-42բ Գիրք, որ կոչի Վահան ուղղափառաց, յորում ասանդին նախ՝ բանք զպնդութենէ պահոց, երկրորդ՝ բանք զճնարտութենէ բարեխօսութենէ ամենայն արքոց Հնոց եւ Նորոց, երրորդ՝ զընդունելութենէ եւ զերկրպագութենէ պատկերաց՝ հաստատեալ վկայութեամբք Աստուածաշունչ սուրբ գրոց: Ի հայրապետութեան տեսան Յովհաննու արժանաւոր կաթողիկոսի ամենայն հայոց եւ ասպետի: Հրամանաւ եւ ծախիւք աստուածարեալ առաքելաշաւիղ վիճակաւոր առաջնորդի եւ մետրապօլիի Հայոց Գարաբաղու եւ այլոց տեսան Բաղասարայ իշխանագնեայ Հասան Ջալալեան սրբազան արեւալիկոպոսի եւ ասպետի: Յորդորմամբ վերոյ յիշեալ արհւոյն հաւաքեալ բանք նուաստագոյն Յովսէփայ Սեւաթի Արցախեցոյ, ի միաբանութենէ արքոյ վանացն Գանձասարու: Ի Շուշի, 1838 ամի Տեառն ՌՄՁԷ. (1838):

ա. 22բ-9ա Յաղագս պահոց — Գրի ի Մատթէոսի Գ. 2. Եւ պահեալ զքառասուն տիւ... եւ խափանեցէ զբնուութիւն որովայնամուրկութեան նոցա. ամէն:

բ. 29ա-39բ Յաղագս բարեխաւսութեան արքոց — եթէ գոյ մարմնաւոր դատաւոր... իսկ լուծեալանք եւ մահմետականք զանընդմիջաբար աղօթելն առ Աստուած միայն:

գ. 39բ-42բ Յաղագս պատկերասիրութեան եւ պատկերատեցութեան — Պատկեր կայ, որ առանց Աստուծոյ հրամանին է... ուրեմն ինքեանք իսկ են կռպաշտք: Այսքան առ այս:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

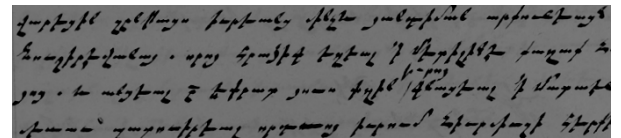
21ա Տէ՛ս տիտղոսաթերթ 21ա:

ՁԵՌԱԳԻՐ Գ.

Կ. ՊՈՒԽ ՌՅԱ. — 1852

ՄՍԱՅՈՂ՝ Թաղէոս Միհրդատեանց:

ԹԵՐԹ՝ 20 (թ. 43-62). չգրուած՝ 43բ, 44բ-5բ, 62աբ (գրչի էջակալում 1-32, որ է՝ 46ա-61բ): ՊՐԱԿ՝ 1x20: ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25x17,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (18x11,2): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 47ա): ՏՈՂ՝ 28:

Նմուշ 47ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

43ա-61բ Վարք Մուհամմետայ՝ աղանդապետին տանկաց, յարաբացի հաւատարիմ մատենագրաց հաւաքածոյ, տարեգրեալ ի Յովհաննէ Ռամբօլտեայ՝ յիտալական բարբառ:

Եւ ի մերս թարգմանեալ ի Տէր-Կարապետեան պերհիմաստ Յովհաննէ պատուելոյ Պրուսացոյ, յամի Տեառն 1835, ի Կոստանդնուպօլիս, ի վայելումն Տէր-Աստուածատուրեան պ. Թաղէոս Միհրդատի Միհրդատեանց: 1852, սեպտեմբերի 1:

44ա Նախածանօթք ի թարգմանչէն — Առ բազումս եւ գրէթէ առ ամենեսեան...

46ա-61բ Ամի Տեառն 578 — Մուհամմէտ Ապուլ Քասսէմ կամ էպուլ Քասըմ... Ապտուլլահ որդի Ապուլուհահաֆայի Ապտիւլքեապէ անուա/// (Թափուած):

Կենսագրութիւնը ըստ տարիների է՝ 578-613 թթ., վերջից թերի է:

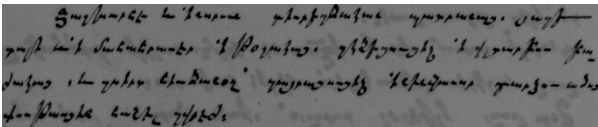
ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէ՛ս տիտղոսաթերթ 43ա:

ՁԵՌԱԳԻՐ Գ.

ԺԹ. դար

ԹԵՐԹ՝ 14 (թ. 63-76). չգրուած՝ 69բ-76բ: ՊՐԱԿ՝ 1x14: ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24,5x17,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (18,5x14): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 63ա): ՏՈՂ՝ 25:

Նմուշ 63ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. քանափի թրոպանութիւնը բարձր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

63ա-9ա Միաբանական ժողով մարդկային սեռի եւ դժգոհ նոցա զաղեալի աշխարհէս – Սկսուած. Ի կանուխ անդ մշտաթաւալ ժամանակի... Աղաղակեմ ի ծաղկազարդ յայգեաց եւ ի տերեւախիտ աարաստանաց:

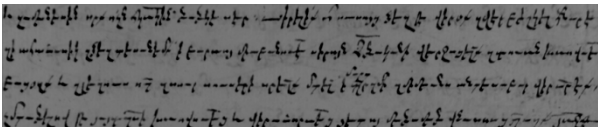
Թատերազարկան տարր պարունակող երկ:

ԶԵՌԱԳԻՐ Ե.

ՌՄԾԲ.-ՌՄԾԵ. – 1803-1806

ՍՏԱՅՈՂ՝ Մահլոյն հանի Մարտիրոս:

ԹԵՐԹ՝ 24 (թ. 77-100). շգրուած՝ 77աբ, 100աբ: ՊՐԱԿ՝ 1x14: ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսազձեռով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24,3x17: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (21x14,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ 78ա): ՏՈՂ՝ 28:

Նմուշ 78ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

78ա-99բ [Յովհաննու պատրիարքի Կ. Պօլսոյ] Կոնդակֆ նորոգ շարադրեալք, սրբագրեցաւ

ա. 78աբ Յորմէ սիրով Սուրբ Հոգւոյն եւ աստուածային օրհնութեամբ... հաւատարիմ ի բարեկամութիւնս. ամէն:

բ. 79ա Ողորմութեամբ Աստուծոյ... Ես՝ Կամախու Սուրբ Նշան վանուց իբր տեսուչ տէր Մկրտիչ քահանայս... եւ ի գթութիւն եւ յողորմութիւն տառապելոցս:

գ. 79բ Քաջաքարոզ, բարեյօժար բաղձալուոյց իմոյ... Մինասայ սրբազնակատար կաթողիկոսի երիցագոյն եղբօր... Եւ ողջոյն տիրածիր:

դ. 80ա Մովսէսայ շնորհա Սուրբ Հոգւոյն պերճացեալ... Գրեցաւ ՌՄԾԳ. (1804), ապրիլի ժԱ. (11):

ե. 80ա Թէսկերէ ամիրայից – Բարեպաշտութեամբ պերճացեալ մեծահաւատ Յօհաննէս Զէլէպի ամիրայի յարգութեանն ողջոյն... Գրեցաւ ՌՄԾԳ. (1804), մայիսի 2.:

զ. 80աբ Զատկիւն. ի տէր Յօհաննէս – Սիրով Սուրբ Հոգւոյն եւ աստուածային օրհնութեամբ ծաներո՛ւք... զի զգուշացեալ հասարակութիւնն անփորձ մնասցին:

է. 80բ Ի շնորհա Տեառն զարգացեալ Կարապետ խոհեմամիտ արհույ եւ Սուրբ Դանիէլ վանուց տեսչէ ողջոյն... ՌՄԾԳ. (1804), մայիսի ժԳ. (13):

ը. 80բ-1ա Յանուն մեծին ի ծնունդս կանանց Սրբոյ Կարապետի կառուցեալ հանրահոշակ վանուցն այցելութիւն տեսուն Ստեփաննոս պանծալի արհույ ողջոյն... ՌՄԾԳ. (1804), մայիս ժԳ. (14):

թ. 81աբ Յորմէ ծանի՛ր ի Թօմարզայ յանուն ամենորհնեալ Սուրբ Աստուածածնի կառուցեալ վանուցն տեսուչ եւ առաջնորդ Մաաթէոս վարդապէտ... Գրեցաւ ՌՄԾԳ. (1804), մայիս ժԳ. (13):

ժ. 81բ Յորմէ սիրով Սուրբ Հոգւոյն եւ աստուածային (օրհնութեամբ) երկիւղին ծաներո՛ւք յիսկիւտար Սուրբ Կարապետ եկեղեցւոյ համայն քահանայք... ՌՄԾԲ. (1803), բամազանի Ա.:

ժա. 81բ-2ա Յորմէ սիրով Սուրբ Հոգւոյն եւ աստուածային օգնութեամբ ծաներո՛ւք ի Պալաթ Սուրբ Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ բարեկրօն քահանայք... ՌՄԾԲ. (1803):

ժբ. 82ա Յորմէ սրով Սուրբ Հոգւոյն եւ օրհնութեամբ աստուածային ծանեցուք... Գրեցաւ ՌՄԾԲ. (1803), մարտի ժ.:

ժգ. 82բ Շնորհօք ամենասուրբ Հոգւոյն... մեծահարուստ մահտեսի Յօհաննէս... ՌՄԾԳ. (1804), մայիս ժԲ.:

ժդ. 82բ-3ա Եւ գկնի տիրածիր օրհնութեան սիրով Սուրբ Հոգւոյն ծաներո՛ւք բարեկրօն քահանայք... ՌՄԾԳ. (1804), մայիս ժԳ.:

ժե. 83ա Յամի Տեառն 1803, յառաջնորդարանն, որ ի յԱնդրիանուպօլիս... ՌՄԾԳ. (1804), մայիսի Ա., ի Կոստանդնուպօլիս:

ժզ. 83բ Մօր մերոյ անարատ ծնողի անյաղթելի սրբոյ Աթոռոյն էջմիածնի արժանավայել հայրապետի... Դաքեայ աստուածարեալ վեհափառ քահանայապետի... ՌՄԾԳ. (1804), յուլիս ժ. (10):

ժէ. 84ա Եւ ընդ աստուածապարգեւի... ՌՄԾԳ. (1804), յուլիս ժԵ. (15):

ժը. 84բ ՌՄԾԵ. (1806) մարտ ժԳ. Թէսկերէ – 3 Թէսկերէ վասն մուխթայի... Կեր ողջ ի սէր Յովհաննէս պատրիարքի Կոստանդնուպօլսոյ:

ժթ. 85աբ [Հաշուետումար] – Դուռուշ: Սուրբ Գէորգայ ՌՄԾԳ. (1804) մարտի Ե. ...

ի. 86ա Տապանակագիր – 1. Տապանս այս է ժրագլխի / Հաճի ճօհար անուն ասի... (8 տապանագիր):

իա. 86բ Տէֆտէրի սկիզբն է – Եւ ըստ օրհնառաք գրութեանս... ՌՄԾԳ. (1804), յուլիս Ա.:

իբ. 87ա Յորմէ սիրով... ծանեցու՛ք ի յիսկիւտար Սուրբ Խաչ եկեղեցւոյ... քահանայք... ՌՄԾԳ. (1804), յունիսի ժԱ. (11):

իգ. 87բ Նախանձաւոր օրինացն Աստուծոյ... ՌՄԾԳ. (1804), յուլիս ԻԱ. (21):

իդ. 88աբ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ տէր Յօհաննէս արքեպիսկոպոս... յորմէ ժամանեալ հասցէ գիր

օրհնութեան եւ նամակ ազդեցական ի տիրախնամ քաղաքն Տիգրանակերտ... իւր անճառելի տեսութեանն արժանացուցէ. ամէն:

իե. 88բ Ի հրեշտակահիմն եւ գերահռչակ սրբոյ եւ հրաշալի վանուցն Տաքետու... իշխանութեան պահեալ ենք ունիմ:

իգ. 89ա եւ ընդ օրհնառաք գրութեանս յայտ իսկ... շնորհակալութեանն առաքեմք, որ եւ՛:

իէ. 89բ Յորմէ ժամանեալ հասցէ... եւ արքայութեանն արժանացուցէ:

իը. 89բ Յորմէ սիրով Սուրբ Հոգւոյն ծանիր... եւ այժմ չէ յարմար ժամանակ այդմ գործոյ ի գլուխ ելանելոյ:

իթ. 90ա Ի գերապանծ խնամարկու յաղթող տէրութիւնս Ռուսացն պանծալի սպարապետ... Յօհաննէս աղայ... եւ եթէ կամք տէրութեան ձեր:

լ. 90բ Պօղոս վարդապետէ պիր մէքթիւպ ըէճայ... Գրեցաւ օգոստոս ժԹ. (19):

լա. 90բ Հստ որոյ գիտել լիցի... Ժան Պատէստ Առլէզս անուն ոմն... Օգոստոս 20:

լբ. 90բ Մարգար աղայի: Յունիս 6 – Առ իս եղեալ գրամն... սրբոյ աշոյղ համբոյր ընծային:

լգ. 91ա եւ ընդ աստուածապարգեւ օրհնութիւն նամակիս ծանիր... եւ յամենայն սրբոց նորա եւ ի մէջ յարածամ. ամէն:

լդ. 91բ Տէր Խաչատուր Ղարայնիսար – Բարեհամբաւ եւ ազնուատոհմ մահտեսի Գրիգոր աղայ... (յաջորդում է «Հարսանիք – Հարսանեաց մարաֆ»... եւ «Այրի մանչուն մասարաֆն»):

լե. 92ա Յաննանարարուքին հարսանեացն նիշայի – Ի հանճարս զօրացեալ եւ ի խոհեմութիւնս փայլեալ... Սրբոյ Կարապետի հրաշալի աթոռոյն վերատեսուչ եւ մեծին Կեսարիոյ քաջութիւն... ՌՄԾԳ. (1804), հոկտեմբեր 28:

լզ. 92բ Անեղ իսկութեան... հրաշակերտ աթոռոյն... տեառն Թէոդորոս արժանապատիւ պատրիարգի... 1254 (1805), նոյեմբերի ԻԸ. (28):

լէ. 93ա Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի մարմնառիկ տնօրէնութեան սուրբ տեղեացն... եւ Տեառնեղբօր հռչակաւոր սուրբ Աթոռոյն վերատեսուչ տեառն Թէոդորոս արժանաժառանգ պատրիարգի... Յօհաննէս պատրիարգիս մեծի Պօլսոյն:

լը. 93բ Խոհեմ ի բանս... վերատեսչի քաղաքիդ Պրոսպալի... (հետեւում է «էջմիածնի գանձանակ») 94ա, եւ «Կցորդ մուխաթայի»՝ 94բ):

լթ. 95ա-6ա Աստուածատուր վարդապետի – եւ ընդ աստուածապարգեւի օրհնութեան նամակիս... չունիմ հրաման սիրելի եւ հոգեւոր հարազատ փոխնորդին:

լա. 96բ-8ա Անապատացն Լիմայ եւ Կառուցայ – Յորմէ սիրով սուրբ Հոգւոյն... եւ դուք ուրեմն մի՛ խնայէք:

իա. 98բ Յորմէ սիրով Սուրբ Հոգւոյն եւ աստուածային պատուիրանան... Գրեցաւ ՌՄԾԳ. (1805), դեկտեմբերի Թ.:

իբ. 99աբ Վասն նշխարի բարձման – Յորմէ սիրով Սուրբ Հոգւոյն եւ աստուածային օրհնութեամբ... եւ շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցի:

իգ. 99բ Առ Փիլիպպոս ամիրայն – Հստ խնդրանաց Կապանու մատչնու... ուստի այսպէս կատարեցաւ (ընդամենը 3 տող):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

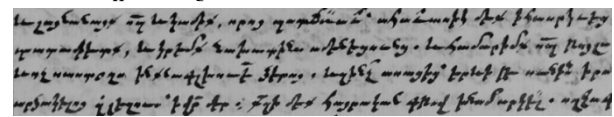
85ա Մահլյան հաճի Մարտիրոսի գիր մեծ:

ՆՇՈՒՄ՝ 77բ՝ «Լոկ կանոնագրութիւնքն դժուարին ճանապարհ են յուսումն, իսկ հանդերձ օրինակօք՝ դիւրին, նմին իրի եւ օրինակաւ գիրսն յայտնի առնելի է»:

ԶԵՌԱԳՐԻ Զ.

ՌՄԺԳ. – ՌՄԺԷ. – 1164 – 1768

ԹԵՐԹ՝ 14 (թ. 101-14): ՊՐԱԿ՝ 1x14: ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 25x18,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (20x14,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 105ա): ՏՈՂ՝ 32:

Նմուշ 105ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողերը՝ զունաքափ, քերթերին աղտոտուածութեան զանազան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ն

101ա-14բ [Գրիգորի պատրիարքի Կ. Պօլսոյ թուրքի, Կոնդակի]

ա. 101աբ [Վասն Սուրբ Կարապետի վանուցն] – եւ յայտնի առնեմք ձեզ ամենեցունցդ... եւ վատչն փախչելի, լերո՛ւք ո՛ղջ, բաւ է:

բ. 101բ-2ա Գերայարգի... տեսանդ Յովնանու աստուածարան վարդապետի եւ այլելոյի հրաշալի վանից Սուրբ Կարապետին, որ ի Տարօն... – Փոյթն մեր միշտ թարց այլեւայլոյ քօղարկութեանց... եւ լէ՛ր ողջ, բաւականացեալ այսու՝ Գրիգոր պատրիարք եւ մեղապարտ վարդապետ Կոստանդնուպօլսոյ:

գ. 102աբ [Առ մահտեսի Սուփիաս] – Յորմէ ծանիր, մահտեսի Սուքիաս... եւ զվերջին եզրակացութիւնն մեզ ծանուցանել բաւ է:

դ. 102բ-3բ Մեծի մայրաբաղաւթին Կարնոյ առաջնորդի... տեսանդ Պաղտասարայ աստուածիմաստ վարդապետի եպիսկոպոսի – Համայն պարագայիւք մի ըստ միոջէ հասու եղաք... ՌՄԺԷ. (1768), հոկտեմբերի ժԹ. (19):

ե. 104աբ Պատուատուր իշխանիդ մայրաբաղաւթին Կարնոյ եփրիկեան մահտեսի Գրիգորիդ առաքի ողջոյն – Յայտնի իսկ է, որ եթէ իշխանք խորհրդականք... դարձուցէք. բաւ է:

զ. 105աբ [Առ Սուրբասա եւ այլ մահաւետիք] – Յորմէ ծանիք, մահտեսի Սուքիաս, մահտեսի Պետրոս եւ խօճա Թումաճան... Զի գիտասցուք զբանս մեր:

է. 105բ-6ա Նախաձանօթ բարեկամի մերոյ մահաւետի Գրիգոր պատուաւոր իշխանիդ մեծի մայրաբաղաւթին Կարնոյ... – Վասն օգտի հոգւոց եւ մարմնոց ձերոց... եւ զորպիսութիւն սիրելեացդ հարցանիմ ի բարին:

ը. 106աբ եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ եւ օրհնութեան նամակիս ծանիք, սիրելիք մեր ի Տէր... Գրեցաւ օրհնութեան եւ յորդորական նամակս ի ՌՄԺԳ. (1764) Թուին:

թ. 106բ-7ա եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ սիրոյ եւ օրհնութեան գրոյս ծանիք, սիրելիք մեր... եւ ամենայն սրբոց նորա եւ ի մէնջ. ամէն:

ժ. 107ա-8ա եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ, ողջունի եւ առաքելականի օրհնութեան գրոյս... եւ ողորմութիւնն Աստուծոյ ի վերայ ձեր. ամէն:

ժա. 108ա-9ա եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ շնորհագեղուն սիրոյ եւ օրհնութեան գրոյս... եղիցի ի միջի ձերում. ամէն:

ժբ. 109աբ եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ շնորհագեղուն սիրոյ եւ օրհնութեան նամակիս... եղիցի ընդ ձեզ, ընդ ամենեսին. ամէն:

ժգ. 109բ-10ա եւ ընդ աստուածապարգեւի եւ շնորհագեղուն օրհնութեան եւ յորդորանաց գրոյս... Գրեցաւ օրհնութեան եւ պատուէրի նամակս ՌՄԺԵ. (1766) Թուին եւ մարտի ամսոյ ժ.ին (10), ի Գր.":

ժդ. 110բ-1ա եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ, ողջունի եւ օրհնութեան նամակիս... Ամենասուրբ տեսութեանն իւրոյ արժանաւորս արասցէ. եւ լէր:

ժե. 111բ-2ա եւ ընդ աստուածապարգեւի սիրոյ, ողջունի եւ օրհնութեան գրոյս... իւր օրհնեալ տեսութեանն արժանացուցէ. ամէն:

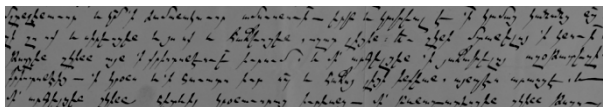
ժէ. 112բ-3բ եւ ընդ աստուածապարգեւի օրհնութեան, սիրոյ եւ ողջունի գրոյս... եւ յանդիմանութեան առ ի մէնջ հետեալսն եւ այլն:

ժը. 113բ Ի տէր Գրիգոր վարդապետէ եւ պատրիարքէ Կոստանդնուպօլսոյ – Յորմէ ծանիք, լուսաւորչազական օրհնեալ ազգդ իմ... որոց վայն յաւիտեական կան ի վերայ նոցա (վերջից թերի):

ժր. 114աբ [Յաղագս շարչարանաց Քրիստոսի] – //առանց արդեանց շարչարանաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... որ արդարեւ կորուսաք// (սկիզբը եւ վերջը թերի):

ՁԵՌԱԳԻՐ Է.

ՆՈՐ ՋՈՒՂԱ 0-3. – 1851
ԳՐԻՉ Թ[աղէս] ԵԱՍ. ԲԷԿՆԱԳԱՐԵԱՆԵՑ:
ԹԵՐԹ 2 (թ. 115-6): ՊՐԱԿ 1x2: ՆԻԻԹ քուղք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 34,5x24,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (29,5x22,5): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ 116ա): ՏՈՂ՝ 39:

Նմուշ 116ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

115ա-6բ Թարգմանութիւն ի պարսից լեզուէ Մեծ Մանչուր ասացեալ դաշնագրոյ: Դաշնագիր Մէհնեմէտի, որ ի քրիստոնէայս, գրեալ ձեռամբ Ալիի: Որ էնն Աստուած բարձրեալ յանուն Աստուծոյ գթածի եւ ողորմածի – Այս բան դաշն է ծանուցեալ... որ ինչ գրեալ եղեւ յայսմ, այլ՝ այլ՝ ազն նզովեալ եղիցի յԱստուծոյ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

116բ 1851, օգոստոս 30, ի Նոր Ջուղայ, որ յԱպահան, Ամենափրկիչ վանոց: Ն. Թ[աղէս] Եպիսկոպոս Բեկնազարեանց եւ առաջնորդ ի Նոր Ջուղայոյ, որ յԱպահան:

116բ Ծանօթութիւն. օրինակ թարգմանութեանս Մեծ Մանչուր ասացեալ դաշնագրոյն մեծին Մահամէտի ընդ քրիստոնէայս, որոյ իսկականն լեալ է ի քուֆի լեզու, յորմէ ժամանակաւ յեղափոխեալ ի պարսից լեզու եւ վկայեալ յերեւելի հոգեւորականաց պարսից՝ ի գոյ նորա համեմատ բնագրին, գտանի այժմ ի գրատան Սուրբ Ամենափրկիչ վանցն Նոր Ջուղայոյ, որ յԱպահան, յորմէ թարգմանութեամբ գաղափարեալ:

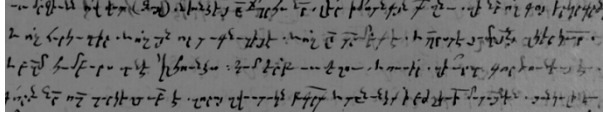
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

116բ (1853ից ուշ, շղագիր) Ծանօթութիւն: Նաեւ գտաք յայլ օրինակ, որ գրեալ էր 1853, յուլիսի 30, ի Թէհրան, եւ ի ներքոյ գրոյն եղեալ էր ստորագրութիւնն այսպէս թէ՛ «Թարգմանեաց Գալուստ Շիրմազանեանց»:

ՁԵՌԱԳԻՐ Ը.

ՈՄՄԳ.-ՈՄՄՁ. – 1805-1807

ԹԵՐԹ 36 (թ. 117-52). չգրուած 117աբ, 134բ-54բ: ՊՐԱԿ 1x36: ՆԻԻԹ՝ քուղք լուսագծերով եւ լուսադրոյնով՝ «GFA»: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24,6x17,8: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (20,5x14,5): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ 118ա): ՏՈՂ՝ 29, 31-32:

Նմուշ 118ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողերը գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 118ա-22բ [Քաղուածք ի պէտս քաղաքից] – Իմաստութիւն յելլս ճանապարհաց գովի... կամ ի հանդերձեալ ձախմէ կացցէ ի թագաւորութեանն Քրիստոսի (Առկթ, Ա. 20):

Բ. 123ա-5բ [ԺԲ. հրաշագործութիւնք Գրիգորի Նարեկացոյ] – Ի սուրբ եւ փառաւորեալ, աստուածազարդ եւ մեծապայծառ... գրեցաւ ՌՄԾԵ. (1806), յունկար Ա.:

Գ. 126ա-34ա [Թուղթ]

ա. 126ա-8ա [Առ] պատուելի եւ գովելի, քաղցրասէր եւ բարեկամ Սուրառ փառայ աֆէնտուն... ՌՄԾԵ. (1806), մայիսի Ա., ի Կարին – Մալիւմ լինի հրամանացդ տէրութեանն... այս ըստ նկարագրին, թարց սրբագրութեան է:

բ. 128բ-9ա Մահսերն Զիմիշկեղէկու – Խնամարկու եւ մեծահաւատ, բազմերախտ հայրապետին Փիլիպպոս... եւ ի յօգնութիւն վշտացելոցս:

գ. 129ա-130ա Մահսերն Ստանպօլու Դաւիթ կաթողիկոսի Անատօլու – Անյաղթելի սրբոյ Աթոռոյն էջմիածնի մորս լուսոյ ծնողի մերոյ... եւ մնացէ ի հաստատութեան յորժամ. ամէն:

դ. 130բ-2ա Մահսերն անապատաց – Յորմէ սիրով Սուրբ Հոգւոյն եւ փրկչական սուրբ ողջունի... Գրեցաւ ՌՄԾԳ. (1805), օգոստոսի Ժ. (10), ի հետ ժամակոչ մահտեսի Աբրահամու առաքեցաւ:

ե. 132աբ Վասն անապատի դրսի տանն բարձման – Յորմէ սիրով Սուրբ Հոգւոյն եւ աստուածային պատուիրանան... ՌՄԾԳ. (1805), դեկտեմբերի Թ.:

զ. 132բ-3ա Մահսերն Իզմիրու – Քաջափառագոյն իմն ճոխափայլեալ... սրբազան պատրիարքի մեծավայելուչ յարգութեամբ սրբոյ աշոյն համբոյր ընծայեմք... ՌՄԾԶ. (1807), մարտի 26:

է. 133բ էջմիածնի – Եւ ընդ աստուածապարգեւի օրհնութեանս յայտ լիցի սիրելոյդ... աստ եղիցի ձեզ եւ ննջեցելոց ձերոց. ամէն:

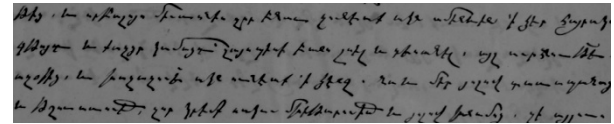
ը. 134ա [Յանկ միաբանից Լիմ եւ Կառոց անապատաց] – Լիմ անապատի Անանիա եպիսկոպոս... Յարութիւն Շատախցի: ՌՄԾԶ. (1807), օգոստոս Ա. Բ. անապատաց մահարի կնքողքն են:

ՁԵՌԱԳՐԻ Թ.

Էջմիւծին

ՌճԿ. – 1711

Թերթ 14 (թ. 153-66). չգրուած 153ա-5բ, 164բ-6բ: ՊՐԱԿ 1x14: Նիւթ՝ թուղթ, թ. 153-4 եւ 165-6՝ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով «GFA», կամ թագակիր արձի: ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 24,5x18,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (20,5x17): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ 156ա): ՏՈՂ՝ 25:

Նմուշ 156

ՎԻՃԱԿ՝ բարար.

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

156ա-64ա [Թուղթ]*

* 155ա (յետագայ ձեռքով մատիտով գրուած բնորոշում) «Նամականիք առ Աղեքսանդր կաթողիկոս եւ առ Կոստանդին կաթողիկոս»:

ա. 156ա-7բ Աստուածապետականն ամենայն գլխոյ շնորհօք լցեալ եւ Հոգւոյ նորա ներընդունակ եղեալ գլուխ պատուական եւ տիեզերական կաթողիկոս եւ եպիսկոպոսապետ Հայոց մեծաց տէր Կոստանդին – Զգիր պատուական հրամանաց քոց ընկալաք մեք՝ նուստ եպիսկոպոսքս Սիւնեաց տէր Յովհաննէս եւ տէր Ստեփաննոս եւ վարդապետքս Դաւիթ եւ Եսայի... ինքեանք տայցեն պատասխանի Աստուծոյ:

բ. 158ա-62ա Թուղթ Աղեքսանդր կաթողիկոսի Հ[այոց] առ հայրապետն Հռովմայ տեառն Գլեմենտոսի, վասն անողղայ գնացից միսիոնարաց... – Ի գերապատի եւ ի գերասկզբնական պատճառէ... Գրեցաւ ի ՌճԿ. (1711) թուին, յապրիլի ԺԶ. (16), ի դուռն Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի:

գ. 163ա-4ա Գերապատի գլխոյն՝ սրբազան քաջ հովնապետիդ, արթակալիդ առաքելական արթոնիդ, Լխարխոսիդ Հայոց ամենիմաստ եւ քաջ հովնի պաշտօնակցիդ մեր ի Քրիստոս տէր Զաւարիաս – Նամակ ողջունիս եւ հրամանաց ընկալաք նուստ եպիսկոպոս Սիւնեաց Աւրպելի Յոհաննէս... բաժանեցեր սուրբ յաթոռոյն եւ գլխոյն:

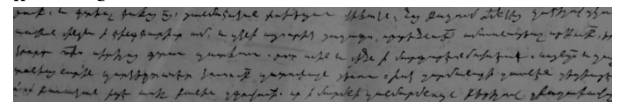
ՆՇՈՒՄ՝ 162ա՝ թուաբանական հաշուարկ՝ 1160/551/1711:

ՁԵՌԱԳՐԻ Ժ.

Էջմիւծին

ՌՄՂԹ. – 1850

ԳՐԻՉ՝ Աբել վրդ. Մխիթարեանց: ԹԵՐԹ՝ 7 (թ. 167-73). չգրուած 172բ-3բ: ՊՐԱԿ՝ 1x7: Նիւթ՝ թուղթ, ննջարոշմով՝ 167ա, 168ա, 169ա, 170ա՝ «E, C. B. Г. Л. У. Е. Сергиевской» (առաջին երեք գորական տառեր են, որոնց վերեւում թագ կայ, մնացեալները՝ ոտաւեղն գրե են): ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 35x21: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (33,7x19,5): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 168ա): ՏՈՂ՝ 50, 53:

Նմուշ 168ա

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. թ. 173՝ արտաքին լուսանցի հատվածը մասամբ պատռուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 167ա-71բ Ղազարու վարդապետի Փարպեցոյ՝ աշակերտի Աղանայ վարդապետի, առ Վահան տէրն Մամիկոնից Մեղադրութիւն ստախօս արեղայից: Յառաջաբան թղթոյն, առաքեալ ի Համիթ քաղաքէն – Լուսաւորէ միշտ շնորհ աստուածային... | 171ա| եւ որք լսեն, աւաղեսցեն, | 171բ| զազգիս մերոյ գտառապանս:

Տէս Մատենագիրք Հայոց, Ե. դ., Բ. հատոր, Անթիլիաս, 2003, էջ 2377-94 Ղազար Փարպեցի:

Բ. 171բ-2ա Տեղեկութիւն սակա ինչ այժմեան վիճակէ Աթոռոյն, որ եւք թուական 1850 – Արդ, պատ-

մեցից փոքր ի շատէ զկարճագրութիւնս սոցա... որ ի փառս ազգիս կարգաւորեսցէ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

171բ Աւարտեցաւ գիրքս Ղազարու վարդապետի Փարպեցոյ, ձեռամբ բազմակիր եւ անարժան Գրիգոր իրիցու, ի հարկէ սրբազան եւ քաջ վարդապետին Վարդան դիտապետի: Արդ, աղաչեմ զընթերցողսդ, յիշեսցիք ի մաքուր աղօթս ձեր եւ մեղաց թողութիւն շնորհեցէք մեղաւորիս: Եւ որ առատն է ի բարիս՝ պարգեւեսցէ ձեզ եւ մեզ զերկնից արքայութիւնն: Եւ Քրիստոսի մարգասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 171բ (գրչի) Օրինակն էր գրեալ ի թուին հայոց ՌՃԻԱ. (1672), ի Բաղէշ, ի վանան Յովհաննու Կարապետի:

Նկատի ունի Մատենադարանի Հ^մ 2639 ձեռագիրը:

167ա Ծանօթութիւն. Առաջին երեսն այս ինչ ունէր. ձգնաւորէր Աղան յազգէն Արծրունեաց, բնակեալ ի յայտն Աղանայ, ի Յանբերդ:

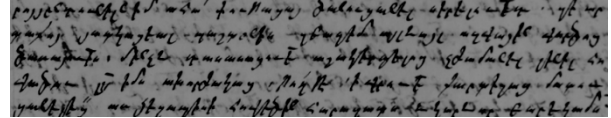
2. 171բ (ստացողի) Ձայս բողոքոյ գիրն մերս խնդրանօք եւ վարձով գրեաց Աբէլ վարդապետ Մխիթարեանց, միաբան կաթողիկէ եկեղեցոյ Սրբոյ գահին իջմիածնի: 1850, օգոստոս 20:

ՁԵՌԱԳԻՐ ԺԱ.

ՌՄՂԷ.-ՌՄՁԱ. – 1828-1832

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր Շաֆարեան:

ԹԵՐԹ՝ 94 (թ. 174-267). չգրուած՝ 174բ, 191բ: ՊՐԱԿ՝ 1-10x8 (2՝ 9, 3, 8՝ 12, 4՝ 4, 5, 6՝ 10, 10՝ 11): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «OM. ILARIO GALAMARI» եւ բուսական ոճաւորմամբ զինանշան, որի մէջ վերի հատուածում թագակիր արծիւ, ներքեւի աջ կողմում ջահակիր ձեռք, ձախում՝ շուշան: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25,2x13,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (23x15,5): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 176ա): ՏՈՂ՝ խառն՝ 38-40:

Նմուշ 176ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ն

175ա-267բ [Գրիգորի Շաֆարեանց, Թուղթ յամս 1828-1832]*

* 174ա՝ «Յիշատակագրութիւն նամակաց առ մեզ ծանօթս առաքեցելոց ի 1828 ամի, ի 17էն նոյեմբերի, սկսեալ մինչեւ ի լրումն ամին»:

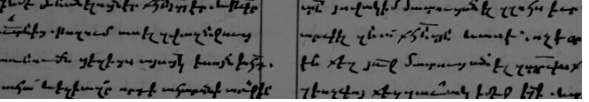
Հարիւրից աւելի նամակ, գրուած 1828-1832 թուականներին եւ ուղղուած տարբեր մարդկանց՝ Մարտիրոս դպիր մանկածու, Պոնտոսի դէտ Գրիգոր րաբունի, Յարութիւն դպիր մանկածու, Պոլսեցի Պօղոս րաբունի, Յօհաննէս աղայ, Սրբոյ Կարապետի դէտ Պետրոս րաբունապետ, Գէորգ աղայ, Կեսարացի Գապարեան Բարսեղ դպիր, տէր Գաւթ րաբունի, Բարթոլոմէոս րաբունի, ուսումնասէր տիրացու Յակօբ, տէր Կարապետ

բարեհամբոյր րաբունի, տիրացու Յարութիւն մանկածու, Յովսէփ պանծալի րաբունի, Պալազիտցի Մկրտիչ աղայ, Քաղէոս վարդապետ, աղայ Մատթէոս, համեստասուն եւ պարկեշտափայլ Քաղէոհի, Սահակ դպիր, Համբարձում աղայ, Մնացական դպիր, Քաղէոս րաբունի, Յովակիմ աղա: Նամակները հիմնականում ողջոյնի, կարօտի, սրտնեղութեան, գովերգման, շնորհակալական, խնդրանք պարունակող, նաեւ յորդորական (չձուլանալ եւ հետեւել ուսմանը) բովանդակութեամբ են, ազգային գործունէութեան, բարեգործութեան, եկեղեցական պաշտօնի ձեռնարկութեան պատասխան առնելու, տեղեկութիւններ բարեբաստիկ կենցաղավարութեան մասին, անձնական խնդիրների վերաբերեալ խնդրանքներ ազգասէր աղաներին, տարբեր քաղաքներում եւ նահանգներում ազգի աղելսարշ կեղեքումների, վնասների եւ խոշտանգումների, բարեկամներից հետո գտնուելու եւ այլնի մասին:

ՁԵՌԱԳԻՐ ԺԲ.

ԺԸ. դար

ԳՐԻՉ՝ Յակոբ: ԹԵՐԹ՝ 32 (թ. 268-299): ՊՐԱԿ՝ Ա-Գx12 (Գ 8): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (20x13): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 271ա): ՏՈՂ՝ 33:

Նմուշ 271ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողերը՝ գունաթափ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ն

268ա-99բ Բանն գովեստի պատմագրաբար յաղագս ծննդեան, սննդեան, քաղաքավարութեան եւ վերափոխման ամենաբարձրի եւ միշտ կուսին Մարիամու Աստուածածնին, ասացեալ ի նորին ծառայէ եւ մաղթանաց հայցողէ, յոգնամեղ մենատէր Գրիգորէ [Յեսուացոյ Սկեռացոյ]

– 268ա-70բ [Նախաբան] – Ըստ բարուցն բուսոյ բնաւորեալ... որ ի նորայն փառատրութեանն է:

ա. 270բ-2բ [Յաղագս Մարիամու] – Եւ արդ, եկեսցուք ուստի սկսանէլն է արժան... եւ լցեալ աւուրբք ըստ նախագրութեան տեսանողացն:

բ. 272բ-6բ Վասն անտեսաց կուսին Մարիամու – Վասն որոյ միում ի պետացազգեալ վիհիցն դասուց... որ ասէ՝ Դու Բեթլեհէմ երկ՝:

գ. 276բ-7ա Ծնունդն Քրիստոսի – Եւ ծնանի յայրին... եւ ինքեամբ կատարեաց:

դ. 277աբ Մկրտութիւնն Քրիստոսի – Իսկ ի լրումն երեսնամիւ ամաց... զամենայն աւուրս կենաց նորա:

ե. 277բ Կատարումն չարչարանացն Քրիստոսի – Իսկ զոր ի ժամ շարշարանաց եւ մահու միաձմին... մինչեւ ցառաւօտ միաշափաթին կար տարեալ. ամէն:

զ. 278աբ Յարութիւն Տեառն – Եւ ընդ ծագել լուսոյն... եւ տեսուչ բանաւոր հօտին իւր:

է. 278բ-9բ Վասն համբարձման Տեառն – Եւ վերացաւ յերկինս... որ բովանդակի ընդ ամենայն վաթսուն ամբ բոլոր ժամանակ սրբուհոյն:

ը. 279բ-99բ Վերափոխումն կուսին – Իսկ ի ընուկ երկրոտասան ամաց... փառք, պատիւ եւ երկրպագութիւն ամենայն եղականաց, յիմանալեացն եւ զգալեացս, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ. վերջ

299բ Որ քան արհամարհելագոյն է, որ իշխէ, այնքան առաւել խոնարհութիւն հնազանդողին հաճոյ է Աստուծոյ: Հոսոմացուց 6, 13: Անդամքն շար գործ մարդոյն են զկնք եւ սուր անօրէնութեան... (եւ խրատական այլ քաղուածքներ):

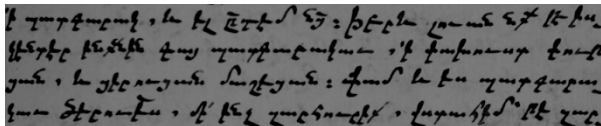
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

299բ Ձմեճ վարդապետն Գրիգոր միայնացեալ, որ է երգօղ սրբոյ ճառիս, յիշեալիք ի սուրբ յաղօթս ձեր, ո՛վ տօնօղք աստուածասէրք, ընդ նմին եւ զողորմելի գրիչս Յակոբ, որ յոյս առեալ դարձի զգէմս ի յերկիր եղեալ պաղատիմ մօրն Յիսուսի՝ բարեխօսել եւ մաղթել զքաւութիւն տօնողացս եւ ամենայն միահաղոյն հաւատացելոց զփրկութիւն եւ զմեճ զողորմութիւն. ամէն:

ՁԵՌԱԳԻՐ ԺԳ.

ԺԹ. դար

Թերթ՝ 4 (թ. 300-303): ՊՐԱԿ՝ 1x4: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 26x19: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (23,5x14,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 301ա): ՏՈՂ՝ 31:

Նմուշ 301ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողեր զունարափ:

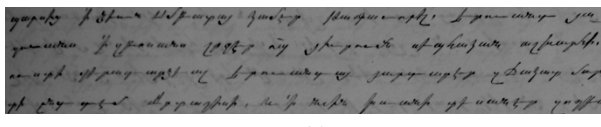
Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

300ա-303բ Վ[երապատուեալ] (գրած, ջնջած) վարդապետաց տեառն տեառն Ձ. Հ. Մկրտիչ վարդապետի եւ Հ. Իգնատիոս վարդապետի ի Տէր խնդալ – Ի Ստամպոլ, ի 25 փետրուարի, ի 1816: Զգիր վեր/// (գրած, ջնջած) ձերոյ գրեալ ի Հոսոմայ ի 6 դեկտեմբերի 1815, ընկալայ ի 16 փետրուարի ի 1816... որոյ հայրագութ տեսչութեանն կամ յամենայնի հնազանդ ծառայ հայր Միքայէլ Չամչեան:

ՁԵՌԱԳԻՐ ԺԴ.

ԺԹ. դար

Թերթ՝ 10 (թ. 304-13). չգրուած՝ 313աբ: ՊՐԱԿ՝ 1x10: ՆԻԻԹ՝ թուրք, ննշադրոյմով՝ թ. 304-6, 310-12՝ զարդարուած շրջանակ, ներսում «ФАБРИКИ З АРИСТАРХОВА»: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 26x19,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (19,5x16,2): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 305ա): ՏՈՂ՝ 27:

Նմուշ 305ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար.

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

304ա-13բ [Սարգսի Ջալալեան] Աղուանմ

ա. 304ա-8ա [Աղուանմ] – Այս աշխարհ ընկալաւ զանուն իւր... եւ առիթ բազմաց աւերակաց, մանաւանդ աշխարհին Հայոց եւ Վրաց:

բ. 308բ-12բ Ալանաց դուռն կամ ճորա դուռն, ըստ պարսից՝ Գարբանդ – է հռչակաւոր եւ մեծաշէն պարիսպ կամ բերդ... որք ընդ օդս ճախրեալ փոքր ինչ երեւին, եւ ապա ընդ օդօվ ծածկեալ անհետանան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

304ա (ԺԹ. դ., շղագիր, մատիտով) Համառօտ պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն այս Աղուանից է գրեալ արժանապատիւ Սարգսի վարդապետի Ջալալեանց, զոր ընծայեաց մեզ 18///:

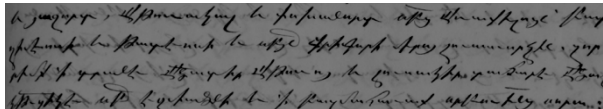
եզրահատման պատճառով թուականի տասնաւորը եւ միաւորը կտրուած են:

ՁԵՌԱԳԻՐ ԺԵ.

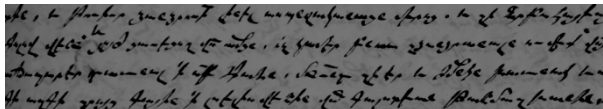
Կ. ՊՈՒԼԻՍ

ՌՅԵ. – 1856

ԳՐԻՉ՝ Յովհաննէս Թագաւորեան*: ՄՍՍՅՈՂ՝ Գաթնու աղայ: ԹԵՐԹ՝ 69 (թ. 314-82). չգրուած՝ 314բ-5բ, 318ա-9բ, 375բ, 377բ-378ա, 381ա-2բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Չx12 (ե՛ 8, ջ՛ 13): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 25x19: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (22x16,5): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (320ա-75ա, նմուշ՝ 322ա), շղագիր (316ա-7բ, 376ա-80բ, նմուշ՝ 316ա): ՏՈՂ՝ 28 (316ա-7բ, 320ա-75ա), 29 (376ա-80բ):

Նմուշ 316ա

Նմուշ 322ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թ. 360՝ հիմքից մասամբ պոկուած, թ. 376-80՝ թանափ բարձր թրայնութեան հետեւանով գրադաշտը մասամբ զունափոխուած:

* Տեղ, թուական եւ գրիչ հարցերի պատասխանները վերաբերում են 320ա-67ա մասին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 316ա-7բ Յօրինակ կոնդակագրին Գրիգորի կաթողիկոսի, որ տուեալ է ի Մաղարթայ վանս Անաչնորդաց յամի 1541, ի ձեռն Աթանաս եպիսկոպոսի տեղւոյն, զոր գաղափարն հաղորդեաց մեզ Նիկողոս, սրբազան եպիսկոպոս, անդամ սուրբ սինողին էջմիածնի. 1850, յոյսիս ամսոյն – Անուամբ անեղին Աստուծոյ Հօր... ես՝ Գրիգոր ծառայիցն Աստուծոյ ծառայ... ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է օրհնեալ յաւիտենաս. ամէն: Գրեցաւ օրհնութեան գիրս բարձր հրամանի մեծի Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի, ի թուականութեանս հայոց մեծաց ՉԳ. (1541) ամի, եւս առաւել հաստատութեան ձեռագրեցաք մերով սովորական կարմիր ձեռագրաւ. որ ի փառս Քրիստոսի:

տոսի: Գրիգոր ծառայ ծառայիցն Աստուծոյ Յիսուսի Քրիստոսի, շնորհօքն եւ ողորմութեամբ նորին կաթողիկոս ամենայն Հայոց եւ պատրիարք Վաղարշապատու Սուրբ Էջմիածնի:

Բ. 320ա-74բ Պատմութիւն Աբրահամու Կաթողիկոսին Կրեւացոյ

Տէւ ձեռ. 1674, 6ա-63բ: ա/320աբ: բ/320բ-1ա: գ/321բ-2ա: դ/322աբ: ե/322բ-3ա: զ/323ա-4ա: յ/324բ-5բ: լ/325բ: զ/326ա: ժ/326աբ: ժա/326բ-8ա: ժբ/328աբ: ժգ/328բ-9ա: ժդ/329ա-30բ: ժե/330բ-1ա: ժզ/331ա-2ա: ժլ/332ա-3ա: ժմ/333բ-4ա: ժն/334աբ: ի/334բ-5բ: իա/335բ-6ա: իբ/336աբ: իգ/337ա-8ա: իդ/338ա-9ա: իե/339ա-40ա: իզ/340ա-1բ: իլ/342աբ: իր/342բ-4ա: իս/344ա-5ա: իվ/345ա-6ա: լա/346աբ: լբ/346բ-7բ: լգ/348ա-50ա: լդ/350աբ: լե/351ա-2ա: լզ/352աբ: լլ/352բ-4ա: լր/354ա-5ա: լս/355ա-6բ: լա/356բ-7բ: լաա/357բ-8ա: լաբ/358ա-9բ: լազ/359բ-60բ: լադ/360բ-1բ: լաե/361բ-2բ: լազ/362բ-3բ: լալ/363բ-4բ: լալ/365ա-7ա: լալ/367աբ: ձ/368ա-9ա: ձա/369բ-72ա: ձբ/372ա-3ա: ձգ/373ա-4բ:

Տէւ Աբրահամ Կրեւացի, Պատմութիւն, Երեւան, 1973, ձեռ. ձ:

Գ. 376ա-80բ Համառօտ պատմութիւն վասն նահատակութեան Ապունա Թումա Բահանայի գաղղիացոյ, գոր նամակէ միոջ վաճառականի գաղափարեցաք 1840, ապրիլ 20, ի Պոլիս, եւ այժմ աստ եղաւ գրչէս Միհրտատեան Թատեռնէսէ, զի մի կորիցէ յիշատակ նահատակին – Փզգէթլիս ինայէթլիւ վէ լիլինիմէթիմ սուլթանմ...

Հայաստան թուրքերէն է. տէս Յասմիկ Ստեփանեան, Յուցակ հայերէն ձեռագրերի հայաստան թուրքերէն նիւթերի եւ հայաստան թուրքերէն ձեռագրերի, Երեւան, 2008, էջ 54:

Նամակագիրը պատմում է 1840 թուականի յունուարին ֆրանսիացի Ապունա (Հայր) Թումա քահանայի հետ կատարուած դէպքի մասին. նա իր ծառայի հետ 36 տարի ապրում էր Շամ վիլայէթում (Իսթանպուլ), բարի էր երեխաների նկատմամբ՝ անկախ ազգութիւնից եւ դաւանանքից, խնամում էր նրանց, դեղեր տալիս: Այնուհետեւ պատմում է, որ մի օր ինքը տեսել է Թումայի ծառային, որն սպասում էր իր տիրոջը. ծառան պատմել է, որ քահանան գնացել է հրէաների թաղամաս

եւ այնտեղից այլեւ դուրս չի եկել: Պարզուած է, որ քահանային հետապնդում էին տեղի թուրք ոստիկանապետ Իբրահիմ փաշայի հրամանով: Շատերին են կանչում Իբրահիմի մօտ հարցաքննութեան, սակայն նրանք Թումայ քահանայի տեղը չեն մատնում: Վերջում մէկը կտտանքների ենթարկուելուց յետոյ պատմում է, որ այդ գաղտնիքը գիտեն եօթ մարդ, եւ որ Թուման եղել է հրէայ Դաուիթենց տանը, ինքն էլ է ներկայ է եղել, այնտեղ իմացել է, որ քահանային պետք է կտտանքների ենթարկեն: Թուման աղաչել է, ասել, որ ամէն ինչի կդիմանայ, սակայն իր իմացածը չի յայտնի, չի մատնի: Վերջում նամակագիրը պատմում է, որ յետագայում հայտնաբերել են Թումայի եւ ծառայի ոսկորները եւ թաղել:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

375ա Պատմութիւն զայս, զոր տեսանի, նախնեաց մերոց աւանդ պահի, Ակնայ գիւղէն Կամրկապցի, հայոց ազգին պետ պանծալի, մահտեսի Պետրոս իշխանի, որդույ մահտեսի Յակօբի, աշխատութեամբ ի լոյս ածի, ընթերցողաց Հայր մեր խնդրի, թուին Հայոց Ռեճեճ. (1797) եւ ի ամսեանն ապրիլին կատարեցաւ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

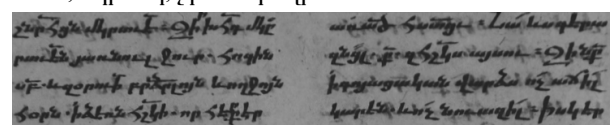
375ա Վերստին օրինակեցաւ սոյն այս Պատմութիւն Կրեւացի Աբրահամ կաթողիկոսին վասն Դահմազ խանին, ի խնդրոյ ազնուազարմ եւ գրասէր Դաթէոս աղային ի Յովհաննէս դպրէ Թագուրեան: 1856, Կոստանդնուպօլիս, Սամաթիայ:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 319ա՝ «Պատմութիւն Աբ»: ՆՇՈՒՄ՝ 314ա՝ «Ի սմա գտանին հետեւեալքն. Գրիգոր կաթողիկոսի Կոնտակ, Պատմութիւն Աբրահամու Կրեւացոյ, Ապունա Թումա քահանայի համառօտ աղետալի պատմութիւն»:

2623

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՒԱՅԻ, ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

ԲԱՂԷՇ
ԳՐԻԶ՝ Թումայ երեց Բաղիշեցի:
ԹԵՐԹ՝ 564-1+2 (թոխչ՝ 263րդ թերթին յետոյ 265 է. կրկն՝ թ. 337, 505). չգրուած՝ 11բ, 12բ-3բ, 559բ-61ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-Խէx12 (Ա, Բ, ԻԹ՝ 11, Լ՝ 14, ԺԼ՝ 10)+4: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 23,6x16,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (17,3x11): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (մնուչ՝ 21ա): ՏՈՂ՝ 35: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շաքանակագոյն կաշի, մէջք մուգ շաքանակագոյն կաշի (2012 թ.), միջուկը տախտակ. աստաղը շերտատր մետախ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ + ԳԻԵ, սպիտակ, չգրուած թուրք:

Նմուշ 21ա

ՌՃԺԱ. – 1662
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 14ա: ճ ա կ ա - տ ա գ ա ռ դ ՝ 257ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ ՝ բուսական, թռչուն, յուշկապարիկ, տանաք, խաչ: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թռչնագիր, բուսագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի, շագանակագոյն:
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարա. լուսանցակողերը՝ գունաթափ, դրնակը, գամերն ու կապիչներն ընկած, Բ. փեղկի կաշուի ստորին մասը թափուած, մէջքը հիմքից մասամբ պոկուած, թ. 90-1, 502, 512՝ հիմքից ամբողջութեամբ պոկուած, թ. 1, 47, 145, 370, 406, 478, 498, 546՝ վնասուած, լուսանցները պատռուած, թ. 548՝ ցեցի անցեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Բ. 1. 4ա-515ա Գրիգորի եռամեծի Բաջ հեռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, աշակերտի Յոհաննու

Որոտնեցոյ արարեալ բանս իւրատականս ոգեշահս եւ հաննարս իմաստայեղնս, ի մեկնութիւն գովեստից տօնից տէրունականաց, ի պատիւ սրբոց, ի պատեալ գիտութեան ախմարաց: Մանաւանդ ի յողբ արտասուաց, անձանց թաղծելոց յաւէա ի նշգրտութիւն կարգաց ուղղափառաց, եւ յեղծումն բարբանջմանց շարափառաց, ազնեա՛, Հոգիդ Աստուած

Տե՛ս Զմեռան հատոր, տպ. 1740: [Յանկ]/4ա-11ա: ա/14ա-9ա: բ/19ա-21ա: գ/44ա-7բ: դ/21ա-5բ: ե/25բ-30բ: զ/30բ-7ա: յ/37ա-44ա: լ/47բ-51ա: զ/51բ-6ա: ժ/56ա-9բ: ժա/59բ-2բ: ժբ/62բ-7ա: ժգ/67ա-72բ: ժդ/72բ-6բ: ժե/76բ-80բ: ժզ/80բ-4ա: ժխ/84ա-9ա: ժը/89ա-96բ: ժր/96բ-100ա: ի/100ա-3բ: իա/103բ-8բ: իբ/108բ-11բ: իգ/111բ-15բ: իդ/115բ-21բ: իե/121բ-26բ: իզ/126բ-9ա: իխ/129ա-32ա: իղ/չիբ նաեւ տպ.: իր/132ա-6ա: իլ/136ա-40ա: իմ/140ա-2ա: ին/142ա-5բ: իօ/145բ-9ա: իփ/149ա-53ա: իե/153ա-8ա: իզ/158ա-63բ: իլ/163բ-7ա: իր/167ա-72ա: իթ/172ա-4բ: իս/174բ-8բ: իտ/178բ-82բ: իւր/182բ-5ա: իսգ/185ա-9ա: իսդ/189ա-93բ: իսե/193բ-7ա: իսզ/197ա-201բ: իսխ/201բ-4բ: իսը/204բ-9ա: իսր/209ա-10ա: ժ/210ա-5բ: ժա/215բ-7բ: ժբ/217բ-20ա: ժգ/220ա-1ա: ժդ/221ա-2ա: ժե/222ա-3բ: ժզ/223բ-5բ: ժխ/225բ-8բ: ժը/228բ-30բ: ժր/230բ-4բ: ժլ/234բ-40ա: ժն/240ա-4ա: ժո/244ա-9ա: ժպ/249ա-53բ: ժզ/253բ-6բ: ժե/257ա-60բ: ժզ/260բ-5ա: ժլ/265ա-68բ: ժը/268բ-70բ: ժր/270բ-4ա: ժն/274ա-7բ: հա/277բ-80բ: հբ/280բ-2բ: հգ/282բ-6ա: հդ/286բ-7բ: հե/287բ-90բ: հզ/290բ-3բ: հխ/293բ-6բ: հը/297ա-300բ: հր/300բ-3բ: ձ/303բ-7բ: ձա/307բ-11ա: ձբ/չիբ: ձգ/311ա-3բ: ձդ/313բ-6բ: ձե/316բ-20ա: ձզ/320ա-3բ: ձխ/324ա-7բ: ձը/327բ-33ա: ձր/333ա-5ա: ձլ/335բ-7բ: ձն/337բ-9բ: ձո/339բ-43բ: ձպ/343բ-6ա: ձզ/346ա-8բ: ձխ/348բ-51բ: ձղ/351բ-7ա: ձն/357ա-62ա: ձր/362ա-4բ: ձթ/364բ-8ա: ձ/368ա-70բ: ձա/371ա-2բ: ձբ/372բ-4ա: ձգ/374ա-6ա: ձդ/376ա-8բ: ձե/378բ-82ա: ձզ/382ա-7բ: ձխ/387բ-92բ: ձը/392բ-7բ: ձր/397բ-402ա: ձն/402ա-5բ: ձո/405բ-10բ: ձպ/410բ-4ա: ձզ/414ա-7ա: ձդ/417ա-20: ձե/420ա-2բ: ձզ/422բ-5բ: ձխ/425բ-9բ: ձն/429բ-33բ: ձթ/433բ-6բ: ձր/436բ-41ա: ձս/441ա-3բ: ձխ/443բ-7բ: ձիզ/447բ-50բ: ձիդ/450բ-3ա: ձիե/450բ-3ա: ձիե/453ա-7ա: ձիզ/457ա-8բ: ձիլ/458բ-62ա: ձիը/462ա-3բ: ձիթ/463բ-6ա: ձլ/466ա-9բ: ձլա/469բ-71ա: ձլբ/471ա-4բ: ձլգ/474բ-7բ: ձլդ/474բ-81բ: ձլե/481բ-2բ: ձլզ/482բ-5ա: ձլխ/481բ-2բ: ձլզ/482բ-5ա: ձլլ/485ա-8ա: ձլը/489ա-93ա: ձլթ/493ա-7ա: ձկա-ճիա/չիբ: ձկբ/497ա-501բ: ձկգ/501բ-3բ: ձկդ/503բ-4բ: ձկե/505ա-8ա: ձկզ/508ա-11ա: ձկլ/511ա-5ա: ձկը-ճկ/չիբ:

Յաւելեալ ունի.

– 488ա-9ա Նորին Բարոզ Զատկի ի բան. Յարեալ Աստուած, եւ ցրուեցան ամենայն թշնամիք նորա, փախիցեն առելիք – Հրամայեաց Աստուած Բանն մեծին Մովսեսի... զմեզ փրկեսցէ Քրիստոս. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

2. 515ա-57բ Նորին Բարոզ յաղագս մեծահանդես եւ փառատուրագոյն չորեսին տօնիցն աւագ գլխատուրացն, որպէս բոլորեալ զմասն տարւոյն զվերջին գիծս ի սկիզբն յանգեղով գրոցս. ի փառս եւ ի գովութիւն անսկիզբն սկզբան, անվախեան յաւիտեանի. ամէն

Տե՛ս Ամառան հատոր, տպ. 1741: ա-ճնբ/չիբ: ճնգ/515ա-9ա: ճնդ/519ա-23ա: ճնե/523ա-7բ: ճնզ/527բ-31բ: ճնլ/531բ-5բ: ճնր/535բ-8բ: ճնթ/538բ-42ա: ճն/542ա-6ա: ճնա/546ա-50ա: ճնբ/550ա-2բ: ճնգ-ճնդ/չիբ: ճնե/552բ-7բ:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝

ա. 558բ-9ա (ժէ. դ.) [Նշանագիրք իմաստնոց] – Եկեղեցի, թռչուն, ի սկզբանէ... յառողջ յոգով եւ մարմնով:

բ. 2ա-3ա (ժԼ. դ.) Կանոն յորժամ մարմնաւոր արուեստաւոր աշակերտ օրհնեն – Նախ ասի շարական ԶԲ. ... սուրբ խաչիւ պահպանեա՛: Հայր մեր, որ յերկինս. ամէն:

գ. 1բ (ժԹ. դ., անարուեստ նորագիր) Աղաչեմ զքեզ, Տէր Յիսուս Քրիստոս, եւ խնդրեմք յառատ յողորմութենէդ քումմէ՛ զվերարակու մեռելութեան մերոյ, որով եւ դու, Աստուած, ծածկեցար, խոնարհութեամբդ եւ զձեւս զգեստուս, զոր ետուն սուրբ հարքն մեր, ցոյց խոնարհութեամբդ եւ յուրացութեան աշխարհիս, որով եւ ինքեանք կերպարանեցան, դու օրհնեա՛յ զձառաջք զայս անուն արեղայս եւ արժանի արա՛ ունել եւ հանել ի գլուխ զսուրբ կարգս. եւ քեզ վայել է փառք. եւ դնէ վեղարն ի գուրն կրօնաճորհին եւ ասէ. Հանէ Աստուած ի քէն զհին մարդն՝ գործովք իւրօք. եւ զգեցուցանէր զփիլոնն եւ ասէ. Աստուած զգեցուցանէ զնոր մարդն, որ ընդ Աստուծոյ հաստատեալ է արդարութեամբ եւ ճշմարտութեամբդ եւ սրբութեամբս. եւ եղիցիս դու հպատակ եւ հնազանդ ամենեցուն, կանխեալ ի սէրն Աստուծոյ, ի սէրն Աստուծոյ հոգով, ի տուէ եւ ի գիշերի. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

557բ Փառք միագոյք էին, յատկադէմք ի նմին զուգապատիւ վեհին՝ Հօրն էականի, Որդոյն միածնի, Հոգոյն ճշմարտի, հանուրց արարչի յամենայն գոյեղինացս յիւրական արարածոց, այժմ եւ յանկէտ յաւիտեանս. ամէն: Որ շնորհեաց ինձ կարողութիւն՝ անարժանս անձին թումայ երիցու Բաղիշեցոյ, հասանել յաւարտ մեծի տառիս, որ կոչի Քարոզգիրք, ի թվականութեան հպակագեան սեռի ՌձԺԱ. (1662), ի մայրաքաղաքն Բաղէշ, ընդ հովանեալ Սրբոյն Սարգսի Զօրավարին եւ այլ սրբոցն, որ աստ կան հաւաքեալ, ի հայրապետութեան Սուրբ Էջմիածնայ Յակոբ սրբազան կաթողիկոսի եւ |558ա| ի յառաջնորդութեան այսմ քաղաքիս Բաղիշու Մեսրոպ քաջ հռետորին եւ աստուածաբան վարդապետին, իմաստուն տեսականաւ եւ իրականաւ, մեծազգի եւ սիրով ի լի, եւ մեզ յոյժ սիրելի եւ խնամածու եւ ուսուցանող:

376ա Օրինակն եղծեալ էր, չիմացայ:

466ա եւ զեղկելի գրիչս թումայ Բաղեշացի այսմ հրաշափառ աւուրս մեծի աղաչեմ յիշել:

535բ Զանպիտան գծողս գԹումայ աղաչեմ յիշել ի մխիթարանս սրբոյն Ստեփանոսի, ո՛վ վեհ պատուական:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 3ա (1732 թ., անարուեստ նոտրգիր) Յորժամ ես՝ Նիկողոսս, ծնայ յարճանդէ մօր իմոյ, թուականն յայոց ՌՃՁԱ. (1732), եւ պատկեր աւորէն էր շաբաթ եւ ամսեն ապրէլի 9ումն:

Ծնունդի թագումոյ դատեր Նիկողոսսի ի թուին 1767, ի յամսեան յունիսի 6, ի յաւուրն շորեքշաբաթու տունջեան, յեօթներորդ ժամուն:

2. 14ա (1742 թ., անարուեստ նոտրգիր) [0]հանի որդի մեղապարտ Զաֆարեայս այս Քարոզգիրքս ծախեցի տէր Բարսեղին ՌՃՂԱ.ին (1742):

3. 558ա (1742 թ., անարուեստ բոլորգիր) Գոհութիւն եւ փառք ամենազօրին եւ խնդ[ր]ակատար էին, որ էլից զփափակ ցանկութեան Գանջեցի տէր Պետրոսի որդի մելանամեղ Բարսեղ մականուամբ արեղայի, որ ի մանկութենէ ցանկայի ստանալ զտիեզերաջահ եւ հայկազնեայից պարծանք սրբոյն Գրիգոր Տաթևացոյ Հայոց քաջ հոետորի եւ ամէնիմաստ փիլիսոփայի որդառատ աղբերէ քարոզութեան Զմեռուան հատորին, որոնեալ գտի ի գիւղաքաղաքն Ագուլիս, ետու հալալ արդեանց հայրենական եւ գնեցի Արգումցի Ոսկանի որդի տէր Զաֆարիայիցն՝ յիշատակ հօրն իմոյ տէր Պետրոսին եւ վայելումն ինձ՝ յոգնամեղ Բարսեղ յաբեղայիս. երես անկեալ <անկեալ> աղաչեմ, օ՛վ սուրբ ընթերձօղք, յիշման արժանի առնէք զհայրն իմ տէր Պետրոսն եւ յետնեալ ծառայ Բարսեղ յաբեղայս, եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Գրեցաւ ՌՃՂԱ. (1742) թվականին:

4. 376ա (ԺԸ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Զվայելողքդ եւ ընթերցողքդ աղաչեմ յիշել զԲարսեղ:

5. 563բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Այս Քարոզգիրքս ետու կարգալոյ առ արժանապատիւ Գէորք վարդապետին՝ մինչեւ յունիսի 12: Գրեցաւ Յոհաննէս Կարապետեան Թավարեկով:

6. 563բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Իմ սիրելի եղբայր պարոն Մարկոս Եսայեան Իսմայիլեան/// տիրացու Յոհաննէս:

7. 3բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Այս քարոզգիրս տուի տիրացու Օհաննէս Թավրեկովին կարգալու առ ժամանակ: Տէր Սահակ Տէր Մելիֆութեան:

8. 563բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Անեղն Աստուած եւ արա-

րիչ ամենայն արարածոց, Հայրն երկնաւոր, որ ընկալաւ զգարձն անառակ որդւոյն եւ զգեցոյց նմա զառաջին զարդ, ընկալցի զղջումն եւ զապաշխարհութիւնն ձեր եւ շնորհեսցէ ձեզ զարդարութիւն եւ մաքրութիւն հոգւոյ եւ մարմոյ. ամէն:

9. Պհպ. Գա (1837 թ., շղագիր) Արժանապատիւ տէր Յարութիւն Ղարիբեան քահանայ. հանդերձ սոմարաւ ձերով ստացեալ զարդիւնս հանգուցեալ տէր Երեմիայ քահանայի ծխոց, ամսոյս 27 ներկայացուցես: Յաջորդ Բարսեղ վարդապետ: 1837, յունվար 26:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ 14ա. ութանկին շրջանակ, սեւ թանաքով, երկիցս՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ՏէՐ ԲԱՐՍԵՂ», ապա՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ԲԱՐՍԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ», «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ՏէՐ ԶԱՔԱՐԻԱՅ. ՌՃՁԷ. (1738)», 558ա. ութանկին շրջանակ, սեւ թանաքով, երկիցս՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ՏէՐ ԲԱՐՍԵՂ», ապա՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ԲԱՐՍԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ»:

ԳՐՁԱՓՈՂՁ 1ա՝ խզբզոց, «/// Նոյեմզարայ կինն Նոյեայ մատանդ/// թաղել Իպրասի մայրանդ է զահակ նա լուր եւ սարսափելիս գոց ասելով»: «Գինին ունի գոյնս կարմիր գեղեցիկ, / Սիրողն առնէ աղքատ մուրացի»: 559ա՝ «Հին կտակարանն է ամենայն Փթիթ», եւ Նոր կտակարանն է ամենայն տունքն ՓՇՂԱ.», 561բ՝ «աբգդե, աբգ», «Դատաւոր աւաճ դատաւոր քահանայ Հախվերդով դատաւոր աւաճ քահանայ Ստեփանոս Բալանեան դատաւոր: Դատաւոր Յօհաննէս Կարապետեան Թավարեկով», «ի վերայ քանի», 562ա՝ «Астраханскою Армянскою ///», 562բ՝ «այս գիրք է///», 562բ, 564ա՝ «Прошеник Кизлару Армении», 563ա՝ «МИЛОСТЬ ///», 564բ՝ «Աստուածասէր եւ բարեպաշտ իշխան գլուխ իշխանաց: Աստուածասէր եւ բարեպաշտօն հարց եւ եղբարցդ հայտարարութիւն լիցի, զի այսօր տօն է քրիստոնէիցս, <Աստուածասէր եւ բարեպաշտօն հարց եւ եղբարցդ հայտարարութիւն լիցի, զի այսօր տօն է քրիստոնէիցս>», «աստուածասէր եւ բարեպաշտօն», «Ваше покорно слуга графъ Егориевъ псиогвьъ руку Прилофиль»:

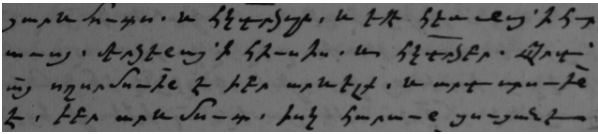
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Գրիգոր Տաթևացւոյ Քարոզգիրք տարեկան», Աա՝ «300/2623», 1ա՝ «ՌՃԺԱ.-1662, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ^մ 4», 14ա՝ «Քարոզգիրք Գրիգոր Տաթևացւոյ վասն ձմռան»:

2624

Յ Ա Կ Ո Ւ Բ Ն Ա Լ Ե Ա Ն , Ք Ա Ր Ո Չ Գ Ի Ի Ք

ԹԵՐԹ՝ 231+1 (կրկն.՝ ք.՝ 140. գրչի էջակալում՝ 1-459, որ է՝ 4ա-231ա). չգրուած՝ 1ա, 3բ, 105բ-6բ, 117բ-8բ, 223բ, 224բ, 225բ, 226բ, 227բ, 228բ-31բ: ՊՐԱԿ՝ 1-19x12 (5րդ՝ 16, 11րդ՝ 8, 15րդ, 16րդ, 17րդ՝ 14, 19րդ՝ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ

ժԹ. դար լուսադրոշմով՝ առիւծ եւ «E, A»: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24x18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (18x12): ԳԻԹ՝ շղագիր (մուշ՝ 9ա): ՏՈՂ՝ խտուն՝ 21-27: ԿԱԶՄ՝ կապոյտ թուղթ, մէջք եւ անկիւնները սև կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստաղը թուղթ:

Նմուշ 9ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ք. 222-3՝ հիմքից մասամբ պոկուած, կա- երեր թուլացած, ք. 223-8՝ թանաքի թթուայնութիւնը բարձր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1բ-3ա Համառօտ մեկնութիւն արարողութեան սուրբ պատարագի, ի Յակոբ պատրիարգէ Կ. Պոլսոյ Նալեան – Սուրբ եկեղեցին երկնաւոր թագաւորի պա- լատն է... որ օրհնես զայստսիկ ամենայն:

Բ. 4ա-238ա [Յակոբայ Նալեան Քարոզք]

ա. 4ա-7բ Քարոզ ատուր պատշաճի ծննդեան ութօրէից՝ գկնի յառաջին ատուր կիրակելի – եւ յա- տուրն երրորդի հարսանիք էին ի Կանայ Գալիլեացոց. Յովհաննէս, Բ. 1: Սկսուած. Աճապայ, սիրելիք այս, որ երրորդ օրն է... |7ա| Զոր յշատակեաց աւետարանիչն |7բ| ասելով՝ եւ յաւուրն երրորդի հարսանիք էին:

բ. 7բ-10բ Յաղագս քարոզողաց, որոց պարտ է առ երիս տեսակս մեղաւորս աղաղակել – Բան. ես ձայն բարբառոյ յանապատի, ուղիղ արարէ՛ք զշաւիղս նորա: Յովհաննէս, Ա. 23: Սկսուած. Ըստ Ոսկեբերանին երեք կարծիք էին առ հրէայս... միտ դի՛ք բնաբանիս՝ զի ես ձայն բարբառոյ:

գ. 10բ-5ա Քարոզ յաղագս խորամանկ խա- տուցն սատանայի, մարմնաւորաց եւ աշխարհի – Զգոյշ լերո՛ւք ի սուտ մարգարէից, որք հանդերձիւք ոչ- խարաց գան առ ձեզ, եւ ի ներքոյ են գայլք [յ]ափշտա- կողք: Մատթէոսի 7. 15: Սկսուած. Ո՞վ եւ ո՞վ իցեն ար- դեօք սուտ մարգարէքն... յայնժամ նա պատրողական բանիւք եւ այլովք հնարիւք ոչնչացուցանել ջանայ զնա:

դ. 15բ-7ա Քարոզ ի վերայ անարատ յղութեան սուրբ Աստուածածնի ի յԱննայէ – Բան. Ամենեւին գեղեցիկ ես, մերձաւոր իմ, եւ արատ ինչ ոչ գոյ ի քեզ: Երգ երգոց, Դ. [7]: Սկսուած. Յուստիանոս կայսրն Յունաց եղ զմի կանոն... անկանիմք առաջի քո, սուրբ Աստուածածին:

ե. 17բ-20բ Քարոզ դարձեալ ի վերայ անարատ յղութեան սուրբ Աստուածածնի – Բան. Պարտէզ փա- կեալ քո՛յր իմ հարսն, պարտէզ փակեալ եւ աղբիւր կնքեալ: Երգ երգոց, Դ. 11: Սկսուած. Մարինոս պատ- միչ գրէ ի պատմագրութեան իւրում... յայնժամ փոխա- նակ Քրիստոսի սատանայ թագաւորէ ի սիրտս մեր՝ իբրեւ յիւր սիրելի օթեան:

զ. 21ա-3ա Քարոզ ի վերայ րնձայման սուրբ Աստուածածնի ի տանաւն յեա երից ամաց – Բան. Տարաւ զիս արքայ ի սենեակ իւր; Երգ երգոց. [Ա, 3]: Սկսուած. Ի բարկանալ Աստուծոյ ի վերայ իւրայե- լացոց... անկանիմք առաջի քո, սուրբ Աստուածածին:

է. 23ա-5ա Քարոզ ի վերայ ծննդեանն Քրիստոսի – Բան. Ահաւասիկ աւետարանեմ ձեզ ուրախութիւն մեծ... Դուկաս, Բ. 10: Սկսուած. Զայս ուրախութիւնս Գաբրիէլ հրեշտակապետն... որով մերձեալ է հոգի մեր ի մահ:

ը. 25ա-8ա Դարձեալ քարոզ ի վերայ ծննդեանն Քրիստոսի – Բան. Աւետարանեմ ձեզ ուրախութիւն մեծ... Դուկաս, Բ. 10: Սկսուած. |25բ| Զկարեմ այսօր լուել ի հրաշափառ աւուր... եթէ նա ի փառաց թագաւո- րութեան փախաւ, ապա քանի՛ առաւել մեք ի փառաց աշխարհիս:

թ. 28ա-32բ Քարոզ յաղագս հեզութեան եւ բար- կութեան – Բան. Յիշեցէ՛ք զբանն, զոր ասացի ձեզ, թէ Ոչ է ծառայ մեծ, քան զտէր իւր: Յովհաննէս, [ԺԳ. 16]: Սկսուած. Պատմէ սրբազան աւետարանիչն Դուկաս... յիշեցէ՛ք զբանն, զոր ասացի ձեզ, թէ Ոչ է ծառայ մեծ, քան զտէր իւր. եւ այլն:

ժ. 32բ-6բ [Քարոզ] – Բան. Յիշեցէ՛ք զբանն, զոր ասացի ձեզ, թէ Ոչ է ծառայ մեծ, քան զտէր իւր, եւ ոչ աշակերտն առաւել, քան զվարդապետ իւր: [Յովհան- նէս, ԺԳ. 16]: Սկսուած: Քաջարուեստ նկարիչն յորժամ կամեսցի... յիշեցէ՛ք զբանն, զոր ասացի. եւ այլն:

ժա. 37ա-9բ Քարոզ յաղագս չհամբերելոյ նախա- տանացն, որ առ Աստուած – Բան. Յիշեցէ՛ք զբանն, զոր ասացի ձեզ, թէ Ոչ է ծառայ մեծ, քան զտէր իւր: [Յովհ., ԺԳ. 16]: Սկսուած. Պատմէ աւետարանիչն, թէ Քրիստոս Տէրն մեր... զմտաւ ածեալ զբանն Քրիստոսի, թէ Ոչ է ծառայ մեծ, քան զտէր իւր եւ այլն:

ժբ. 39բ-44ա Քարոզ յաղագս կեղծաւորութեան – Բան. Յիշեցէ՛ք զբանն, զոր ասացի ձեզ, թէ Ոչ է ծառայ մեծ: [Յովհ., ԺԳ. 16]: Սկսուած. Քրիստոս Տէրն մեր որովհետեւ կամէր... Յիշեսցուք զբանն Քրիստոսի, թէ Ոչ է ծառայ մեծ, քան զտէր իւր եւ այլն:

ժգ. 44ա-50ա Քարոզ ի վերայ աղօթից – Բան. Յի- շեցէ՛ք զբանն, զոր ասացի ձեզ, թէ Ոչ է ծառայ մեծ, քան զտէր իւր, եւ ոչ աշակերտ առաւել, քան զվար- դապետ իւր: [Յովհ., ԺԳ. 16]: Սկսուած. Այն ինչ եկեր Քրիստոս Տէրն մեր... որպէս եւ ինքն ասաց. Աղօթս արարէ՛ք, զի մի՛ անկանիցիք ի փորձութիւն եւ այլն:

ժդ. 50ա-5ա Քարոզ յաղագս նեղութեան – Բան. Յիշեցէ՛ք զբանն, զոր ասացի ձեզ, թէ Ոչ է ծառայ մեծ, քան զտէր իւր: [Յովհ., ԺԳ. 16]: Սկսուած. Որովհետեւ զոր ինչ ուսուցանէր Քրիստոս... յիշեսցուք ուրեմն զբանն Քրիստոսի, թէ Ոչ է ծառայ. եւ այլն:

ժե. 55ա-7ա Քարոզ յաղագս, թէ պարտ է մեզ միշտ լալ զմեղս մեր, որ գեոգին մահացուցանէ, յԱ- տուծոյ հեռացուցանէ եւ գրկէ յարքայութենէ երկնից – Բան. Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեսցեն: Մատթէոս, Ե. 4: Սկսուած. Երկու երեւելի փիլիսոփայք յայտնեցան ի մէջ Յունաց... վա՛յ, որք ծիծաղիքդ, զի սգայցէք եւ լացցէք:

ժգ. 57բ-9բ Քարոզ ի վերայ խոստովանութեան, յորմէ յետս ձգել զվեղաւորն ջանայ սատանայ պէս-պէս սնոտի պատնասանօք – Բան. Զոր արձակիցէք յերկրի, եղիցի արձակեալ յերկինս: Մատթէոս, ԺԸ. 18: Սկսուած. Այսօր առաջի մտաց ձերոց... ըստ այսմ շար արձակիցէք եւ այլն:

ձէ. 60ա-2ա Քարոզ ի վերայ պահոց – Բան. Երթալք գործեցէք մի՛ զկորստական կերակուրն, այլ զկերակուրն, որ մնայ ի կեանս յաւիտենականս. Յովհաննէս, Զ. 27: Սկսուած. Սիրելեացդ իմոց յայտ է... որ մնայ յաւիտեան՝ ասելով. Երթալք գործեցէք մի՛ զկորստական կերակուրն:

ժը. 62ա-4բ Քարոզ վասն օգտութեան պահոց – 62բ | Բան. Եւ ահա մատեան հրեշտակք եւ պաշտէին զնա: Մատթէոս, Դ. 11: Սկսուած. Իբրեւ վարեցաւ Յիսուս... ըստ վկայութեան բնաբանիս. Եւ ահա մատեան հրեշտակք:

ժթ. 64բ-8ա Քարոզ յաղագս թէ խոստովանութեան ողորմութիւնն Աստուծոյ հանդիպեմք եւ զղեմ հալածեմք – Բան. Եւ ահա պատահեցան նմա տասն բորոտք եւ ասեն. Յիսուս վարդապետ, ողորմեաց մեզ. Դուկաս, ԺԷ. 12, 13: Սկսուած. Այս տասն բորոտքս... զի սրբեցիս ի բորոտութենէ մեզացդ եւ այնպէս արժանացիս երկնից արքայութեանն:

ի. 68ա-70բ Քարոզ յաղագս մեռնելոյ առ Քրիստոս... – Բան. Մատուցին առ նա զամենայն հիւանդս, որք նեղեալ էին ի պէսպէս ցաւ եւ ի տանջանս եւ բժշկեաց զնոսս: Մատթէոս, Դ. 23: Սկսուած. Իրաւի, ուր բժիշկն է... ըստ վկայելոյ բնաբանի, թէ մատուցին առ նա. եւ այլն:

իա. 70բ-2ա Քարոզ, թէ պարտ է մեզ ընդ Քրիստոսի փախչիլ յաստուածային փառաց եւ ցանկալ երկնայնոյն – Բան. Իբրեւ գիտաց Յիսուս, եթէ գալոց են յափշտակել զնա, զի արասցեն թագաւոր, զնաց ի լեառն: Յովհաննէս, Զ. 15: Սկսուած. Մինչ զնաց Քրիստոս յաւուր միում... ըստ վկայութեան բնաբանի. Յիսուս, երբ գիտաց, էլ ի լեառն:

իբ. 72բ-4բ Քարոզ յաղագս արթնութեան հովուաց – Բան. Սիմօն, ննջէ՞ս: Մարկոս, ԺԳ. 34: Սկսուած. Յայտնի է աստուածասիրութեան ձերում... եւ հովուացն ձերոց անսալ ի ձէնչ պահանջէ:

իգ. 74բ-6ա Քարոզ, թէ դիւրաւ մտանէ յարբայութեանն, որ աղքատ է ի մեղաց եւ հարուստ սիրովն Աստուծոյ եւ ընկերին – Բան. Ամէն ասեմ ձեզ, զի դժուարաւ մտցէ մեծատունն յարքայութիւն երկնից: Մատթէոս, ԺԹ. 23: Սկսուած. Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս... դժուարաւ մտցէ մեծատունն յարքայութիւն երկնից:

իդ. 76բ-8բ Քարոզ ի վերայ թլփատութեանն Քրիստոսի Աստուծոյն մերոյ – Բան. Եւ իբրեւ լցան աւուրք ութն, եկին թլփատել զնա, եւ կոշեաց անուն

նորա Յիսուս: Դուկաս, Բ. 21: Սկսուած. Յառաջ քան զգալուստն Քրիստոսի յաշխարհ... եկին թլփատել զնա:

իե. 79ա-83ա Քարոզ ի վերայ աղօթից – Բան. Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ: Յովհաննէս, Ե. 17: Սկսուած. Որովհետեւ յայտնի եղեւ սիրելեացդ իմոց... Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ:

իզ. 83ա-7ա Քարոզ յաղագս փախչելոյ յաշխարհային փառաց – Բան. Յիշեցէք զբանն, թէ Ոչ է ծառայ... Յովհաննէս, [ԺԳ. 16]: Սկսուած. Արժիւն յորժամ կամի կրթել զնորափետուր ձագս... եւ իբրեւ զծուխ մաշեալ ի հողմոյ:

իէ. 87ա-91ա Քարոզ յաղագս ապաշխարհութեան – Բան. Որ գայ առ իս, ոչ հանից արտաքս: Յովհաննէս, Զ. 38: Սկսուած. Ի հին ժամանակս կայր անուանի թագաւոր մի... այսուհետեւ ես ծիծաղեցայ զկորստեամբ ձերով:

իը. 91ա-4բ Քարոզ յաղագս աշխարհապիւրաց – Բան. Զիք մեր թագաւոր, բայց ի կայսերէ: Յովհաննէս, Գ. ԺԹ. 15: Սկսուած. Ի տանիլ հրէից զՔրիստոս... զի յանդի կեանս արժանացուք պսակիլ բոլորիւք վարդապետից:

իթ. 94բ-8բ Քարոզ յաղագս յարատեւելոյ ի բարիս – Բան. Տէր, բարուք է մեզ աստ լինիլ: Մատթէոս, ԺԷ. 4: Սկսուած. Զի՛ է, զի Պետրոս ի լերինն անդ... այլ յարատեւեսցիք ի Երուսաղէմ, միշտ յառաջողէմ լինելով:

լ. 98բ-103բ Քարոզ յաղագս թէ չէ պարտ հետեւիլ վարուցն հասարակաց, այլ միայն Քրիստոսի – Բան. Քեզ զի՛ փոյթ է, դու եկ զկնի իմ: Յովհաննէս, ԻԱ. 23: Սկսուած. Որպէս պատմէ աւետարանիչն... քեզ զի՛ փոյթ է, դու եկ զկնի իմ:

լա. 103բ-5ա Քարոզ յաղագս զյապաղելոյ զգարձն մինչեւ ցօր մահուն – Բան. Ես երթամ, եւ խնդրիցէք զիս եւ ի մեզս ձեր մեռանիցիք: Յովհաննէս, Լ. 21: [Սկսուած.] Տարակոյս է, թէ յորում ժամանակի... եւ կամ ի ձերութեանն փոխիկ յայլ լաւագոյն// (չշարունակուած. 105բ-6բ չգրուած):

լբ. 107ա-10ա Քարոզ բարոյական ի վերայ Տեառնընդառաջի – Բան. Եւ Սիմէօն առնկալաւ զնա ի գիրկս իւր... Դուկաս, Բ. 28-29: Յառաջ. Ամենաբարին Աստուած յորժամ ստեղծ զԱզամ... որպէս պատմէ աւետարանիչն, թէ առնկալաւ զնա ի գիրկս իւր եւ այլն:

լգ. 110ա-2ա Քարոզ ի վերայ սրբոց – Բան. Եւ մատուցեալ աշակերտքն... Մատթէոս, Լ. 23: Յառաջ. Գրէ աւետարանիչն, թէ ի մտանել Յիսուսի ի նաւն... որպէս աշակերտքն զարթուցին զՔրիստոս եւ այլն:

լդ. 112ա-4ա Քարոզ ի վերայ դատաստանի – Բան. Զի որպէս փայլակն, որ ելանէ յարեւելից... Մատթէոս, ԻԳ. 27: [Յառաջ]. Գալուստն Որդոյ Մարդոյ... ի վերայ մեղաւորաց առ ի շարշարել եւ ի տանջել զնոսս:

լե. 114ա-5բ Քարոզ. Յաղագս բղջախոտութեան,

ագահութեան եւ հպարտութեան – Բան. եւ ա՛հա ել սերմնացան սերմանել գսերմանիս իւր. Դուկաս, Ը. 5: [Յառաջ]. Յայտնի է աստուածասիրութեան ձերում... յօժարին գալ յեկեղեցին՝ լսել զքարոզութիւն:

իզ. 116ա-7ա Յաղագս թէ մեղատրին երկու ինչ պիտոյ է առ Քրիստոս մերձենալոյ – Բան. Տէր իջ մինն շէ իցէ մեռեալ մանուկն իմ: [Յովհաննէս, Գ. 49]: Յառաջ. Այս թագաւորացն էր ի տանէ արքային Հերօդէի... յայնժամ իբրեւ աչք պայծառանա:

լէ. 119ա-24ա Յաղագս լսելոյ քարոզութեան – Բան. Դուք արդէն իսկ սուրբ էք վասն բանին, զոր խօսեցայ ընդ ձեզ: Յովհաննէս, ԺԵ. 3: Սկսուած. Մարմնոյ սրբութիւն յայտնի է... վասն բանին, զոր խօսեցայ ընդ ձեզ:

լը. 124ա-30ա Յաղագս ողորմածութեան – Բան. Արարէ՛ք այսուհետեւ պտուղ արժանի ապաշխարութեան: Մատթէոս, Գ. 8: Սկսուած. Յատուկ իմն է միայն ծառոյ տալ զպտուղս... արարէ՛ք այսուհետեւ պտուղ արժանի ապաշխարութեան:

լթ. 130ա-4բ Քարոզ դարձեալ յաղագս ողորմածութեան – Բան. Ի թզենոյ անտի ուսարուք զառակն: Մատթէոս, ԻԳ. 32: [Սկսուած]. Որ թզենին իցէ արդեօք... ի թզենոյ անտի ուսարուք զառակն:

խ. 134բ-7ա Քարոզ. Յաղագս ժառանգելոյ զերկնից արքայութիւնն – Բան. Նման է արքայութիւն երկնից գանձի ծածկելոյ: Մատթէոս, ԺԳ. 44: Սկսուած. Աստուածասիրութեան ձերում յայտ է... նման է արքայութիւն երկնից գանձի ծածկելոյ:

խա. 137ա-41ա Քարոզ, թէ զբարեգործութիւնն յայտնի պարտ է գործել եւ ո՛չ ի ծածուկ – Բան. Տեսցեն զգործս ձեր եւ փառաւոր արասցեն զՀայրն ձեր, որ յերկինս է: Մատթէոս, Ե. 16: Սկսուած. Ամենաբարին Աստուած, զոր ինչ ստեղծեալ է... տեսցեն զգործս ձեր բարիս եւ փառաւոր արասցեն զՀայրն ձեր. եւ այլն:

խբ. 141բ-5ա Քարոզ. Յաղագս սիրոյ Աստուած եւ առ ընկերն – Բան. Սիրեսցես զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումմէ... Մատթէոս, ԻԲ. 34, 39: Սկսուած. Աստուածասիրութեան ձերում յայտնի է, զի Աստուած ի մէջ դրախտին... զերեսս ի բաց դարձուցանէին եւ ատէին զնոսս:

իզգ. 145բ-152ա Քարոզ. Յաղագս թէ հաղորդողաց պարտ է ունել զերկիւղ, զհաւատ եւ զսրբութիւն սրտի – Բան. Որ ուտէ զմարմին իմ եւ ըմպէ զարիւն իմ, ընդունի զկեանս յաւիտենականս: Յովհաննէս, Զ. 55: Սկսուած. Յայտ է աստուածասիրութեան ձերում, որ մարդկայինս բնութիւն... Որ ուտէ զմարմին իմ եւ ըմպէ զարիւն իմ, ընդունի զկեանս յաւիտենականս:

իւդ. 152ա-5ա Քարոզ. Յաղագս ապաշխարութեան – Բան. Յովսէփ, ա՛րի ա՛ն զմանուկդ եւ փախի՛ր յեգիպտոս: Մատթէոս, Բ. 13: Սկսուած. Հրեշտակապետն Գաբրիէլ յաւուր միում երեւեցաւ Յովսէփայ...

Յովսէփ, ա՛րի ա՛ն զմանուկդ եւ զմայր իւր եւ փախի՛ր յեգիպտոս:

իւե. 155բ-8բ Քարոզ. Յաղագս թէ նեղութիւնն երկնաւոր մխիթարութեամբ լցուցանէ զմեզ, ստիպէ դիմել առ Աստուած եւ ազատէ ի յաւիտենական պատժոց – Բան. Դուք էք, որք ցանկ կայիք ընդ իս ի փորձութեան... Դուկաս, ԻԲ. 28: [Սկսուած.] Կիրոսս արքայ պարսից առ ի յորդորել զգօրս իւր ի մարտ... որ ոչ արկցէ զձեզ ի փորձութիւնս առաւել, քան զկար ձեր:

իւզ. 158բ-62ա Քարոզ, թէ լսել զքարոզութիւնս օգուտ է հոգեւորապէս – Բան. Խնդրէք զիս, իբր ոչ եթէ զի նշանս ինչ տեսիք, այլ զի կերայք ի հացի անտի եւ յագեցայք: Յովհաննէս, Զ. 26: Սկսուած. Աստուածասիրութեան ձերում յայտնի լիցի, որ իմ այսօր տարակուսանս ունի լուծանել... եւ եւս պարտ է մեղաւորին հրաժարիլ ի մեղաց, եւ առաքինացն առաւելեալ ի նոյն:

իւէ. 162բ-6բ Քարոզ. Յաղագս ընտելոյցն Աստուծոյ միանգամայն եւ լսելոյ զքարոզութիւն – Բան. Որ յԱստուծոյ է, զբանս Աստուծոյ լսէ... Յովհաննէս, Ը. 47: Սկսուած. Անհուն իմաստութիւն Հօրն երկնաւորի... որ յԱստուծոյ է, զբանս Աստուծոյ լսէ, իսկ եւ դուք չէք յԱստուծոյ, զի ոչ լսէք:

իւը. 167ա-70ա Քարոզ. Յաղագս թէ ընչասիրութիւնն զրկէ զմարդն ի հոգեւոր բարեաց – Բան. եւ ա՛հա ամենայն քաղաքն ել ընդ յառաջ Քրիստոսի... Մատթէոս, Ը. 34, Սկսուած. Սրբազան աւետարանիչն Մատթէոս... յորմէ փրկեցէ զձեզ եւ այլն:

իւթ. 170ա-3ա Քարոզ. Յաղագս թէ պատժի յԱստուծոյ այն, որ դատէ զընկեր իւր – Սկսուած. Ի գնալ Աղէքսանդրի ի սաստկութեան ձմեռան... եւ ոչ աշակերտ առաւել, քան զվարդապետ իւր:

ծ. 173ա-7ա Քարոզ. Յաղագս ներելոյ յանցանաց ընկերին – Բան. Զի եթէ թողուցուք մարդկան զյանցանս նոցա, թողցէ եւ ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր զյանցանս ձեր: Մատթէոս, Զ. 14: Սկսուած. |173բ| Ատրիանոս կայսրն Հռօմայեցոց... զի եթէ թողուցուք մարդկան զյանցանս նոցա, թողցէ եւ ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր զյանցանս ձեր:

ժա. 177ա-8բ Քարոզ. Թէ հպարտութիւնն ի վախճանի խոնարհեցուցանէ զմարդն, ի շնորհաց զրկէ եւ յարուցանէ զկոխս – Բան. Այսուհետեւ եւ մեք զհպարտութիւնն զամենայն ի բաց ընկեսցուք: Առ եբրայեցիս, ԺԲ. 1: Սկսուած. Սկիզբն եւ արմատն ամենայն մեղաց է հպարտութիւնն... ուրեմն ի բաց արասցուք ըստ յորդորանաց նորա:

ժբ. 178բ-80ա Քարոզ. Յաղագս թէ պարտ է սիրել զԱստուած յամենայն սրտէ մտածելով զերախտիս նորա, զոր եցոյց մեզ եւ զոր ունի ցուցանել – Բան. Ոչ ամենայն, որ ասէ ցիս. Տէ՛ր, Տէ՛ր, մտցէ յարքայութիւնն երկնից: Մատթէոս, Է. 21: Սկսուած. Առանց խորհրդոյ

չէ, սիրելի՛ք, որ Քրիստոս... յորդորակն յարմարեսչիր ի միջոյ վերնոցն:

ձգ. 180բ-3ա Քարոզ ի վերայ Ծաղկազարդին – Բան. Իբրեւ մօտ եղեն յերուսաղէմ եւ եկին ի Բեթփաճէ... Մատթէոս, ԻԱ. 1-2: Սկսուած. Ի հին ժամանակս ի մէջ կռապաշտից... մտանել նոցա յերուսաղէմն վերին. եւ այլն եւ այլն:

ձդ. 183ա-5ա Քարոզ ի վերայ խոնարհութեան եւ հպարտութեան – Բան. Համբարձէ՛ք ի բարձունս զաշս ձեր եւ տեսէ՛ք, ո՞ հաստատեաց զայս ամենայն: Եսայի, Խ. 26: [Սկսուած.] Որպիսի մարդ լինի արդեօք... եւ վերջնքս որդանց կերակուր:

ձե. 185ա-6ա Քարոզ համառօտ ի վերայ նոր տարույն, այսինքն՝ Կաղանդի – Բան. Օրհնեսցի պսակ եւ այլն: Սաղմոս, ԿԳ. 13 (= 12): Սկսուած. Օրս այս նոր տարույս սկիզբն է... եւ աստ, զոր ինչ կարես յորդոր ժողովրդենն առնել, արասչիր:

ձզ. 186ա-9ա Քարոզ ի ծննդեանն պահոց միջի կիրակի ատուր – Բան. Այր ոմն ազնուական գնաց յաշխարհ... Դուկաս, ԺԹ. 12: Սկսուած. Այսօր ծննդեան պահոց կիրակի օրն է... յորմէ փրկեսցէ զձեզ Քրիստոս եւ այլն:

ձէ. 189ա-91ա Քարոզ ի վերայ թլփատութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Բան. Եւ իբրեւ լցան ատուրքն ութն... Դուկաս, Բ. 21: Սկսուած. Օրէնք էր աստուածային իսրայէլացւոց ազգին... յորմէ փրկեսցէ զձեզ Քրիստոս Աստուած. ամէն:

ձը. 191ա-4բ Քարոզ. Յաղագս թէ որով ոք մեղանչէ, նովմբ եւ տանջի – Բան. Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ: Յովհաննէս, Ե. 17: Սկսուած. Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս, փրկիչն ամենայն աշխարհի... Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ:

ձթ. 194բ-7բ Յաղագս բղջախոհութեան, որով զբազումս կորուսանէ սատանայ ի դժոխս – Բան. Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ: Յովհաննէս, Ե. 17: Սկսուած. Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս, միածին Որդին Աստուծոյ... որ ոչ վայել է հեթանոսի անգամ, թող թէ քրիստոնէի եւ այլն:

կ. 197բ-201բ Քարոզ ի վերայ կախարդութեան – Բան. Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ: Յովհաննէս, Ե. 17: Սկսուած. Յայտնի է աստուածասիրութեան ձերում... Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ:

կա. 202ա-4ա Քարոզ ի վերայ Յօնանու, եւ ի նոյն կիրակեի, յատուր պատշանի – Բան. Իջին աշակերտքն Քրիստոսի ի ծովեզերն եւ մտեալ ի նաւ, գնացին յայնկոյս ծովուն ի Կափառնաում: Յովհաննէս, Զ. 16: Սկսուած. Յայս առաջաւորաց պահոց... որում զձեզ արժանիս արասցէ. ամէն:

կբ. 204ա-6ա Քարոզ ի վերայ չորից դիտատրութեանց միանգամայն, այսինքն՝ աւետման, ծաղկա-

զարդի, դատաստանի եւ հաղորդութեան – Բան. Ուրախ լէ՛ր յոյժ, դո՛ւտար Սիմօնի, զի ահա թագաւոր քո գայ առ քեզ: Զաքարիայ, Թ. 9: [Սկսուած.] Թագաւորն թագաւորաց է Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս... յորմէ փրկեսցէ զձեզ Տէր Յիսուս իւր անճաղելի ողորմութեամբն. ամէն:

կգ. 206ա-8ա Քարոզ ի վերայ հրաշափառ յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Բան. Յարեաւ Աստուած, եւ ցրուեցան ամենայն թշնամիք նորա: [Սաղմոս, ԿԷ. 1]: Սկսուած. Թէպէտ վասն այսր աւուր հրեշտակք երկնից... յարեաւ Աստուած, եւ ցրուեցան ամենայն թշնամիք նորա:

կդ. 208ա-9բ Քարոզ դարձեալ ի վերայ յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Բան. Յարեաւ Աստուած, եւ ցրուեցան ամենայն թշնամիք նորա: Սաղմոս, ԿԷ. 1: Սկսուած. Այսօր աստուածահայր մարգարէն Դաւիթ... որ զՔրիստոս մատնեցին եւ կապեցին եւ տարան առ Պիղատոս. եւ այլն:

կե. 209բ-13ա Քարոզ ի վերայ աւետման սուրբ Աստուածածնի – Բան. Մի՛ երկնչիր, Մարիամ, զի գտեր զշնորհս Աստուծոյ: Դուկաս, Ա. 30: Սկսուած. Մեծ եւ սքանչելի է խորհուրդ այսր աւուր... թէ ահա կաթիլ մի կաթն քումդ կուտութեան յանձն իմ անձրեւեայ կենաց ինձ գօրէ:

կզ. 213ա-7ա Քարոզ ի վերայ Համբարձման – Բան. Եւ ինքն էր Յիսուս յետ խօսելոյ ընդ նոսա համբարձաւ յերկինս եւ նստաւ ընդ աջմէ Հօր: Մարկոս, ԺԶ. 19: Սկսուած. Առ քաղղէացիս, որ զԱրեգակն պաշտէին... եւ նստաւ ընդ աջմէ Հօր:

կէ. 217ա-20բ Քարոզ յաղագս հոգեգալստեան – Բան. Որք սպասեն Տեառն, նորոգեսցին զօրութեամբ... Եսայի, Խ. 31: Սկսուած. Յորժամ ստեղծ Աստուած զմարդկայինս բնութիւն... ուրեմն ջանացարուք օծանիլ Հոգւով Սրբով:

կը. 220բ-2բ Քարոզ ի վերայ այլակերպութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Բան. Եւ յետ վեց աւուրց առնու Յիսուս զՊետրոս, զՅակոբոս եւ զՅօհաննէս... Մատթէոս, ԺԲ. 1: [Սկսուած.] Հիմն այլակերպութեանս եղաւ աստի... թէ յետ վեց աւուր առնու Յիսուս զՊետրոս եւ այլն:

– 223ա-8ա Գլուխք եւ համարք թղթոց [=Յանկ Բարոզից] – 1. Քարոզ զկնի ութօրէից... (1)... 67. Յաղագս այլակերպութեանն Քրիստոսի, ի բանն. Եւ յետ վեց աւուր (438):

Յանկը գրուած է յետագայում այլ գրչութեամբ:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի Ա. փեղկի ծաղկաթղթին՝ «66», մէջքին փակցուած թերթին՝ «Յակոբ Նալեան, Քարոզգիրք, 3.», 1ա՝ «Հ^մ 87, 315/2624, ԺԹ. Մ[ետրայ] եպ[իսկոպոս]»:

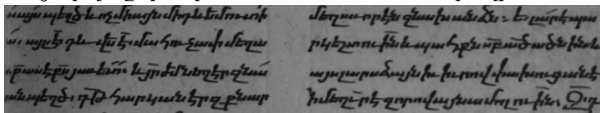
2625

Ք Ա Ր Ո Չ Գ Ի Ր Ք

ժե., ժէ. դդ.

ԳրիՉ՝ Անանուն (Ա.՝ 3ա-74բ), Ասոմ (Բ.՝ 76ա-353բ): ՍՍԱ-3ՈՂ՝ Աբրահամ վրդ. (Բ.): ԿԱԶՄՈՂ՝ Յովհաննէս վրդ. (1698 թ.):

Թերթ՝ 353+2 (Կրկն.՝ թ. 143, 181). չգրուած՝ 1բ, 75աբ: ՊՐԱԿ՝ 2+Ա-ՁX12+Է-ԻՁX14 (Է, ԻԲ, ԻԳ՝ 16, Լ՝ 15, ԻԿ՝ 12, ԻԸ՝ 18, ԻՉ՝ 6): ՆԻԻԹ՝ թուրք (թ. 3-74 և 75-353՝ տարբեր): ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 24,4x 16,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (20,8x13,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 114ա): ՏՈՂ՝ 41 (3ա-74բ), 35 (76ա-353բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, Ա. փեղկին մակագրութիւն. «Ի ԹՎԻՆ ՌՃԽԷ. (1698) ՆՈՐՈԳԵՅԱԻ ՁԵՌԱՄՔ ՆԱԽԱՎԿԱՅԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆՎԱՐԿԱՊԵՏԻ», Բ. փեղկը երեք կապիչով, միջուկը տախտակ. աստաղը դրոշմագարդ կտաւ (Բ.-ի վրայ թուրք փակցրած). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Բ, սկզբից, թուրք:

Նմուշ 114ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոյնագիր, հանգուցագիր (սակաւ): Գ ո յ ն ե ՚ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան ըստ Յովհաննու, ԺԹ. 13-22: Ժ. դ.: Ա՝ սկզբում, ստացրած մէկ թերթի յայնակի հատումով՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ, 24x16, երկսին (16x 13,5), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ), տող 11: Կարդալ՝ Աա, Աբ. «Իբրեւ լուս զբանս զայստսիկ... Պատասխանի ետ Պիղատոս՝ Ձոր [ինչ գրեցին, գրեցի]»:

Նմուշ Աբ

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Լ ու ս ա ն գ ա ր դ՝ բուսական: Գ ո յ ն ե ՚ կանաչ, դեղին, կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, վնասուած, Ա. փեղկի երեք զամն ընկած, լուսանցակողերը՝ գունաթափ, թ. 1-2, 4-13, 17-24, 188, 330, 335, 342, 345-7՝ հիմքից մասամբ պոկուած, թ. 3, 14, 348, 351՝ հիմքից ամբողջութեամբ պոկուած, պտուկ-պնակ. Ա, պնակ. Բ, թ. 1-36, 79-92, 346-53, Բ. փեղկի կազմաստա՝ ցեցի անցեալ, թ. 40, 102-10՝ ստորին անկիւնները թափուած, թերթերին աղտոտուածութեան զանազան նշաններ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-353բ [Քարոզգիրք]

– 2աբ Յանկ և քարոզ առաջին վասն Սուրբ Երրորդութեան – Ա. Արհնեալ և փառաւորեալ ամենասուրբ Երրորդութիւնն... ՃԺԸ. Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:

Կազմի ժամանակի գրչութեամբ է:

ա. 3աբ Ա. Գիրք Սուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր և Որ[դայ և Սուրբ Հոգայ] – Արհնեալ է ամենասուրբ և փառաւորեալ Երրորդութիւնն... ըստ կաթողիկէ և ուղղափառ հաւատոյ դաւանութեան, որ և ասեմք այսպէս. և Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

բ. 3բ-5ա Բ. Քարոզ վասն մարմնոյն Քրիստոսի – Հացն, զոր ես տաց, մարմին իմ է... Եկեսցէ մահ ի վերայ նոցա, և կենդանոյն իշցեն զգոթոս. և այլ սոյնպիսի:

գ. 5աբ Գ. Քարոզ սուրբ առաքելոցն Պետրոսի և Պօղոսի – Արար Աստուած գերկուս լուսաւորս մեծամեծս... ասէ Պօղոս. Պարտ է ամենեցուն յանդիման լինել առաջի:

դ. 5բ-6ա Դ. Քարոզ այգոյն – Ընդէ՞ր կայք աստ զօրս ցերեկս դատարկ... զշնորհս սուրբ աստուածա՞ գինաման և զբարեխօսեալն: Վասն ողջոյն:

ե. 6ա-7ա Ե. Քարոզ Մարիամ Մագդաղենացոյ – Եկ հարսն ի կիբանանէ... և շինեաց գեղեցիկ տաճար Աստուծոյ յանուն Մարիամու Մագդաղենացոյն. և Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

զ. 7ա-8ա Զ. Քարոզ Յակոբայ առաքելոյն – Կարէք ըմբել զբաժակն... զի և զմեզ արժանի արասցէ արքայութեանն Աստուծոյ:

է. 8ա-11ա Է. Քարոզ Աստուածածնին փոխման – Ի տեսիլն ԺԲ. գլխոյ... և ոչ ինչ գտին, բայց միայն զվարշամակն, և ետուն ի Թումաս:

ը. 11ա-3բ Ը. Քարոզ Բարդոյիմէ առաքելոյն – Հրամայեաց թագաւորն հանել զգեստն Յովնաթանու... և չէ զարմանք, թէ ես զհանդերձս իմ զին տամ սիրոյն Քրիստոսի:

թ. 13բ-7ա Թ. Քարոզ հրեշտակապետացն Միխայելի և ամենայն զօ[ր]աց – Եղև պատերազմ յերկինս... և լուսցեալ զձեռն՝ սպիտակեցաւ, և ամենքեան լուեալ զղշացան:

ժ. 17ա-20բ Ժ. Քարոզ առաքելոցն Սիմոնի և Յուդայի – Որդիք քո որպէս նորատունկ ձիթենոյ... քանզի ասէ Որդիք քո որպէս նորատունք շուրջ զսեղանով քո:

ժա. 20բ-1ա ԺԱ. Քարոզ ամենայն սրբոցն – Տօն ամենայն սրբոցն... ի գանձուց եկեղեցոյ ի հասարակ աղօթիցն:

ժբ. 21ա-4ա ԺԲ. Քարոզ ամենայն սրբոց – Երանի ամենեցուն, որ բնակեալ են ի տան Տեառն... սերմանի մարմին շնչաւոր և յառնի մարմին հոգեւոր:

ժգ. 24ա ԺԳ. Քարոզ Կարտարինեա կուսին – Ե՛կ, ընտրեալ իմ... Դ. է աթոռ դատաստանին:

ժդ. 24աբ ԺԴ. Քարոզ սուրբ Նիկոլայոսի – Տեսի ի մէջ ճրագարանացն... և բժշկէ զամենայն ախտաժեստ, որպէս ասէ Երգ գլուխ Ի. Լու՛:

ժե. 24բ-5բ ԺԵ. Քարոզ Բեթղեհէմի մանկանցն – Հերովդէս բարկացեալ կոտորեաց զամենայն մանկունս ի Բեթղեհէմ... և եղեն պատճառ ամենայն մկրտելոց հեթանոսաց ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, որուն փառք յաւիտեանս. ա[մէն]:

ժզ. 25բ-7բ ԺԶ. Քարոզ մոգուցն – Յոք ծնանիցի արքայն... զի մերձեալ է արքա երկնից, ընդ որս զմեզ արժ՛:

ժէ. 27բ-31ա ժէ. Քարոզ խոստովանութեան – Արդ, երթիցուք երից աւուրց ճանապարհ... զամենայն ինչ ի փառս Աստուծոյ արասջիք յառաջին ճանապարհէն, որ է զղջումն. այսչափ ասացաք:

ժը. 31ա-3բ ժԺ. Քարոզ խոստովանութեան – Խոստովանիմք զքեզ, Տէր... զի որպէս բարկացեալ՝ պատժէ, նոյնպէս եւ զղջումնն իմոյ:

ժթ. 33բ-6ա ժԹ. Քարոզ սիրոյ – Այս է պատուէր իմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս... այս է պատուէր իմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս՝ որպէս եւ ես:

ի. 36ա-7ա Ի. Քարոզ երկրորդ կիրակի գալստեան – Բարձրացուցէք զզուլս ձեր... զի մերձ է փրկութիւն մեր, որում արժանի արաս[ցէ]:

իա. 37ա-9ա ԻԱ. Քարոզ երրորդ կիրակի գալստեան – Ահաւասիկ, որ զփափուկսն զգեցեալ են... Պատրաստեսցուք նմա ճանապարհ, զի արժանի լիցուք հասանել առ նա:

իբ. 39ա-40ա [ԻԲ.] Քարոզ կիրակի ի մէջ Ը.օրեայ յայտնութեանն – Տառապելով խնդրէաք զքեզ... զի լինիցիմք փառակից ի հանգիստ կենացն, որում եւ զմեզ արժանի արասցէ:

իգ. 40աբ ԻԳ. Քարոզ Ը.օրեայ մկրտութեանն – Յայնժամ գայ Յիսուս ի Գալիլէէ... վասն որոյ պատերազմեսցուք ընդ սատանայի:

իդ. 40բ-3ա ԻԴ. Քարոզ առաջի կիրակի յետ յայտնութեանն – Եւ հարսանիք էին ի Կանայ... աղաչենք զԱստուած, զի զմեզ պահեսցէ յայսցանէ:

իե. 43ա-4ա ԻԵ. Քարոզ երրորդ կիրակի յետ Ը.օրեայ – Տէր, փրկեա՛ զմեզ, զի կորնչիմք... եւ զիր մեկն[ութիւն] զիտ ի ժԹ. կիրակին:

իզ. 44աբ ԻԶ. Քարոզ չորրորդ կիրակի յետ Ը. – Եւ ի քուն լինել մարդկան... յորմէ գերծուցէ զմեզ Քրիստոս թագաւորն փառաց. ամէն:

իէ. 44բ-5բ ԻԷ. Քարոզ առաջատրի կիրակին. ոչ կոչի ըստ հռոմեացոց Հ.ոյ – Երթա՛յք եւ դուք յայգի իմ... որում եւ զմեզ արժանի արասցէ կարողութիւնն Հօր, իմաստութիւնն Որդոյ եւ բարո[ւթիւնն] Սուրբ Հոգոյ]:

իը. 45բ-6բ ԻԸ. Այլ քարոզ նոյն կիրակի – Երթա՛յք եւ դուք յայգին իմ... յորմէ փրկեսցէ զմեզ Քրիստոս Աստուածն մեր, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

իթ. 46բ-7ա ԻԹ. Գարձեալ այլ քարոզ նոյն կիրակի – Շուրջ եղեն զինեւ երկունք մահու... եւ ցաւք, եւ տանջանք անվաղճանք են, շարշարին եւ տանջին յաւիտեան:

լ. 47ա-8բ Լ. Քարոզ կիրակի Բուն բարեկենդանի – Կոյր ոմն նստէր առ ճանապարհան... վասն այսորիկ ասէ, թէ՛ Ողորմեայ ինձ, նովին ձայնիւ, եւ ես գոչեմ:

լա. 48բ-50ա ԼԱ. Քարոզ երրորդ կիրակի աղու- [հացից] – Ելեալ անտի Յիսուսի... ի մէջ հպարտիցն միշտ է կոխ:

լբ. 50աբ ԼԲ. Այլ քարոզ, քան նա – Ահա կին, գրեալ է յիմաստութիւնն... եւ նինուէ, որ աղաղակ յաւելաւ, եւ այլ բազումք:

լգ. 50բ-1բ ԼԳ. Քարոզ չորրորդ կիրակի աղունա- ցից – Եւ հանէր դեւ մի... կորուսանես զամենեսեան, որ խօսին սուտ:

լդ. 51բ-3ա ԼԴ. Այլ քարոզ նոյն – Եւ հանէր դեւ մի... փորձէ զնա, մինչեւ յաղթեսցէ, յորմէ պահես:

լե. 53աբ ԼԵ. Քարոզ Ե. կիրակի աղունացից – Եւ զհետ նմա երթայր ժողովուրդ բազում... զհետ երթային նմա ժողովուրդ բազում, զի տեսանէին զնշ[անս]:

լզ. 53բ-5բ ԼԶ. Քարոզ կիրակի շարշարանաց Տեառն – Որչափ արիւնն Քրիստոսի... որպէս արիւնայ- ծին զալմասն. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

լէ. 55բ-6ա ԼԷ. Քարոզ շարշարանաց Կիրակէի – Ով յանդիմանեսցէ զիս... զի աննախանձ ուսուցանէ ամենեցուն:

լը. 56աբ ԼԸ. Քարոզ նոր կիրակէին – Եցոյց նոցա զձեռն եւ զկողն իւր... վասն այսորիկ ասէ. Եղչիրք ի ձեռին նորա գտան, որ նշանակէ զյաղթութիւնն Քրիստոսի:

լթ. 56բ-7ա ԼԹ. Քարոզ երկրորդ կիրակի Յիմանց – Լացիք եւ ողբասջիք դուք... եւ բիրք բիրոց կան առաջի նորա:

լա. 57աբ Խ. Քարոզ երրորդ կիրակ[է]ին – Երթամ առ առաքիչն իմ... չորրորդ՝ զի ոչ կայ այլ դատաւոր, առ որ կարես բողոքել:

լաա. 57բ-8բ ԽԱ. Այլ քարոզ – Յորժամ եկեսցէ մխիթարին... զի կարասցուք փախչել ի յաստուածային յանդիմանութենէն եւ անհոգ կալ առաջի Աստուծոյ:

լաբ. 58բ-9ա ԽԲ. Չորրորդ կիրակին յետ նորա – Խնդրեսցէք եւ առնուցուք... որ է լոյս ճիշտ, որում զմեզ արժանի արասցէ:

լագ. 59ա-60ա ԽԳ. Հինգերորդ կիրակի յետ համ- [բարձմանն] – Դուք վկայէք վասն իմ... որ ունիցին հանգիստ ի միւս այլ կեանս, որում եւ զմեզ՝:

լադ. 60ա-2բ ԽԴ. Քարոզ ընթեացն – Այր ոմն գործեաց ընթրիս... այլ յայնժամ դէմ յանդիման տեսանեմք զնա, որպէս եւ ես:

լաե. 62բ-3ա ԽԵ. Երրորդ կիրակի յետ տօնի երգ՝ – Ուրախութիւն է հրեշտակաց... աղաչեսցուք, զի արժանի լիցուք ճշմարիտ ապաշխարութեանն:

լազ. 63ա-4ա ԽԶ. Հինգերորդ կիրակի յետ տօնի – Թողին զամենայն եւ զնացին զհետ նորա... զի հասցուք առ երկնային ապարանսն:

խէ. 64ա-5ա հէ. Վեցերորդ կիրակին յետ [տօնի] – եթէ մատուցանիցես զպատարագ քո... որոց արժանի արասցէ իմաստութիւնն Հօր:

խբ. 65ա-6ա հէ. Եօթներորդ կիրակին – Գթամ ես ի վերայ ժողովրդեանդ... եւ զի տեսցուք զնա ի փառս:

խք. 66ա-7ա հէ. Ութերորդ կիրակին յետ տօնի – Որ առնէ զկամս Հօրն իմոյ... նա մտցէ ի յարքայութիւնն երկնից, որում զմեզ արժանի առնէ:

ծ. 67ա-8ա Ծ. ԺԳ. կիրակին յետ տօնի – Արի՛, գնա՛, զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ... յառնել ի մեղաց, յառաջանալ ի բարին, եւ որով, այսինքն՝ հաւատով:

ծա. 68աբ ԾԱ. ԺԶ. կիրակին յետ տօնի եր՛ – Ահա ելանէր մեռեալ մի... յորժամ դառնայ առ նա զղջանալովն, որով զմեզ արժանի՛:

ժբ. 68բ-9բ ԾԲ. ԺԷ. կիրակին յետ տօնի – Նա բռնն հարեալ բժշկեաց... բռնն հարեալ բժշկեաց զնա, որ եւ զմեզ արժանեացէ Քրիստոս Աստուած մեր, որում վայել է փառք յաւիտեանս:

Բ. 1. 69բ-75բ [Վարբ եւ Առակբ]

69բ [Ե]րկու եղբարք ըստ մարմնոյ եւ ըստ հոգոյ լծակիցք...

69բ [Զ]ինուոր ոմն Ֆէթէրիկոս անուն...

69բ [Ը]այր ոմն սուրբ յաղօթս ի սենեկի իւրում...

69բ [Ո]մն Ֆրէր ի կարգէն քարոզողաց ի ժամանակ մահուանն...

69բ-70ա [Ա]ղջիկ ոմն, անուն Թայի...

70ա [Ա]ւազակապետ ոմն յափշտակէր եւ սպաննէր զբազումս...

70ա [Ո]մն աղջիկ մեղանչէր զհետ հօր իւրոյ...

70ա [Ք]ահանայ ոմն ի վիճիլ ի ծնունդ Քրիստոսի...

70բ [Ը]այրապետ ոմն հրամայեաց եղբօր ոմն ուտել միս...

70բ [Ո]մն ֆրաթ կամէր ելանել ի կարգէն...

70բ [Մ]եծատուն ոմն ունէր Գ. որդիս...

70բ-1ա [Զ]ինուոր ոմն հիւանդացաւ...

71ա [Ո]րիտասարդ ոմն ի կարգէն ցիստէնս...

71աբ [Թ]ագաւորն Լօղովիկոս էր կռապաշտ...

71բ [Յ]աշխարհն Յոանկաց ի ժամ երգելոյն...

71բ [Ա]յր ոմն մոլի եւ աներկիւղ եւ զրկօղ աղքատաց...

72ա Թագաւորն Կոստանդիանոս ի բազմաց ժամանակաց...

72ա [Ա]յր մի ելանէր ի դժուար դար մի վեր...

72աբ [Մ]իայնակէց մի նստեալ ի վերայ վիմի...

72բ [Ա]յր մի ըմբռնեցին վասն գողութեան...

72բ [Թ]ագաւոր մի ի վերայ իւրոյ աշխարհին...

72բ-3ա [Թ]ագաւոր մի զբարձր եւ զուղորդ զսին մի կանգնեաց...

73ա [Թ]ագաւոր մի ունէր գեղեցիկ այգի...

73աբ [Թ]ագաւոր ոմն ետես տեսիլ...

73բ [Թ]ագաւոր մի կայր եւ շունէր ժառանգ աթոռոյն իւրոյ...

73բ-4ա [Թ]ագաւոր մի անիրաւութիւն առնէր...

2. 74աբ [Առակբ Վարդանայ Այգեկցոյ]

74աբ [Ա]յրի կին մի ունէր տղայ մի...

74բ [Ա]րժուին յորժամ ծերանայ...

74բ [Կ]ին մի այրի ունէր կով մի...

74բ [Ա]ռիւծն ետես, զի ահա գային փախըստական ամենայն կենդանիքն...

74բ [Ա]ռիւծն հիւանդացաւ: Էրէքն գային ի տես... եւ ուսայ հիւանդութեան քում դեղ/// (Թափուած, Թերի):

Ա. ձգ. 76ա-9բ [ԾԳ.] [Յաղագս եկեղեցոյ] – (Թափուած, Թերի) ///որք գիտեն զգիրս եւ զօրէնս... զի հոգիս մեր ամենեցուն սրբեսցէ եւ օր[ը]հնեսցէ շինել բնակարան սուրբ Երրորդութեան:

ձդ. 79բ-86ա ԾԴ. Այլ փարոզ եկեղեցոյ – Սիրեցի գտունն, զոր շինեցեր... վասն այն ասաց Աստուած ցՍողոմոն. Սիրեցի գտունն, զոր շինեցեր, դնել զանուն իմ անդ յաւիտեան:

ձե. 86ա-91ա ԾԵ. Քարոզ համբարձմանն Քրիստոսի – Եւ եղի յարհնելն նորա... եւ այնպէս կարեմք ելանել յերկինս եւ յաղթել զթշնամիս մեր:

ձզ. 91ա-5բ ԾԶ. Այլ փարոզ համբարձման – Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս համբարձաւ... եւ այսպէս բերդ երկնից արքաութիւնն առեալ եղի:

ձէ. 95բ-9ա ԾԷ. Այլ փարոզ համբարձման – Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս համբարձաւ... եւ զքեզ բարձրացուցանելոց է յերկնից արքաութիւնն աղաչեսցուք. ա[մէն]:

ձը. 99ա-103բ ԾԸ. Քարոզ Հոգոյն սուրբ գալստեան – Հուր եկի արկանել յերկիր... եւ տուն ձեր խաւար մն՛: աղաչեսցուք՛:

ձր. 103բ-7բ ԾԹ. Այլ փարոզ վասն գալստեան Հոգւոյն – Հուր եկի արկանել յերկիր... աղաչեսցուք զՀոգին Սուրբ, զի արժանի արասցէ զմեզ աստուածաին ողորմութեանն ընդ սուրբս:

կ. 107բ-13ա Կ. Այլ փարոզ վասն գալստեան Սուրբ Հոգւոյն – Եւ երեւեցաւ նոցա բաժանեալ լեզուք... նշան է թէ ոչ է օձած Հոգովն Սրբով. աղաչեսցուք զՀոգին, զի արժանի արար:

կա. 113աբ ԿԱ. Քարոզ Աստուածածնին – Հոգին Սուրբ եկեսցէ ի քեզ... մաքրութիւն սուրբ կուսին, որ է յարկ հանգստեան բարձրելոյն, որ է օրհնեալ յաւիտեան:

կբ. 114ա-7բ Թ. Քարոզ Յովաննու Մկրտչին – Չայն բարբառոյ յանապատի... վասն այն ասաց. Ես ձայն բարբառո անապատի, ի պատրաստ. աղաչեսցուք:

կգ. 117բ-25ա ԿԲ. Քարոզ հրեշտակաց եւ հրեշտակապետաց – Ի տեսիլն Յովհաննու... քանզի ասէ. Որդիք քո որպէս նորատունկ ձիթենոյ շուրջ զսեղանով քո:

կգ. 125ա-7բ ԿԳ. [Յաղագս աշաց] – Ճրագ մարմնոյ ակն է... այլ յաղթեալք ի սատանայէ, իջանեն ի դժոխս:

կդ. 127բ-31բ ԿԴ. Այլ քարոզ. Օգնեա՛ Աստուած ի[մ] Յիսուս – Յորժամ յաղաւթս կայցէք... այնոքիկ են, որ խոշոր վարիւք են, նոցա Գ. իրք պիտո է:

կե. 131բ-6ա ԿԵ. Այլ քարոզ. Օգնեա՛ Յիսուս – Յորժամ յաղթիս կայցցէք... այլ կարէ ուշ դնել Բ.դ եւ Գ. կերպիւն եւ լինի օգուտ:

կզ. 136ա-41ա ԿԶ. Քարոզ Քրիստոսի ծնընդեան – Բանն մարմին եղեւ... եւ յայսմանէ յայտնի է, թէ վասն բազում օգտի Բանն մարմին եղեւ:

կէ. 141ա-5բ ԿԷ. Այլ քարոզ ծընընդեան – Բանն մարմին եղեւ... եւ որ ոչ տօնէ զայսօր տօն ծննդեանն Քրիստոսի, քան զեզն եւ զէշն է անզգամ եւ անմտագոյն:

կը. 145բ-51բ ԿԸ. Այլ քարոզ վասն ութօրեայ թլպատութեան – Եւ իբրեւ լցան աւուրք ութ... զի պարտ է քրիստոնէին լի լինել ամենայն առաքինությամբ:

կթ. 151բ-6ա ԿԹ. Քարոզ Բարդողիմէոսի առաքելոյն – Գրեալ է ի Մակաբայեցոց յառաջին գիրն... եւ տարցէ յերկնից արքաութիւնն եւ ի նաւահանգիստն:

հ. 156ա-9ա ՀԱ. Այլ քարոզ Աստուածածնի ծնընդեան – Եւ եղեւ նա իբրեւ զնաւ շահաբեր... որ մինչ ի մահ ծուլութեամբ կենա, անցանի ժամանակ ապաշխարութեան, այլ[ւ] մնա ի դժոխս:

հա. 159ա-62բ ՀԲ. Քարոզ խաչի. Օգնեա՛յ սուրբ խաչ – Այլ ինձ քաւ լիցի... եւ աւերեաց զկիմպաւսն՝ ազատելով զսուրբ հարսն:

– 160բ (Ժէ. դ., անարուեստ նոտրգիր, ստ. լս.) «Աստ պակաս է»:

հբ. 162բ-6բ ՀԳ. Այլ քարոզ խաչի – Զի որպէս փայլակն, որ ելանէ յարեւելից... քանզի ասէ. Այս մրրիկ բաժին բաժակի նոցա:

հգ. 166բ-71ա ՀԴ. Այլ քարոզ խաչի – Զի որպէս փայլակն, որ ելանէ յարեւելից... լսելով զբազր ձայնն, թէ. Եկա՛յք օրհնեալք Հօր իմո:

հդ. 171ա-6ա ՀԵ. Քարոզ մկրտութեանն Քրիստոսի – Ի քէն է, Տէր, աղբիւր կենդանութեան... զի մի՛ կորիցի մանուկն ի խաւարս դժոխոց:

հե. 176ա-81ա ՀԶ. Քարոզ Տեառնընդառաջին – Եւ իբրեւ լցան աւուրք սրբութեան... եւ եղեւ ողջակէզ առաջի <առաջի> Աստուծոյ ի հոտ անուշից:

հզ. 181բ-5ա ՀԷ. Այլ քարոզ Տեառնընդառաջին – Եւ իբրեւ ածին ծնողքն զմանուկն Յիսուս... զի օգուտ է ընդդէմ կայծիկայծանց եւ այլ ցասմանց:

հէ. 185ա-7բ ՀԸ. Քարոզ վասն օծման հիւանդաց – Հիւանդանայցէ ոք ի ձէնջ... ազատի ի ծանր ցաւոցն, իսկ զբնական մեղացն՝ մկրտութեան խորհրդովն:

հր. 187բ-90բ ՀԹ. Քարոզ ի Մատթէոսի Աւետարանէն – Ոչ է պիտոյ բժիշկ ողջաց... այլ ընտրեաց զժամանակ բժշկութեան եւ առողջացաւ. այսպէս պարտ է եւ մեզ առնել:

հթ. 191ա-5բ Այլ քարոզ բժշկութեան – Տէ՛ր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել... այս է զանիրաւութեամբ ժողովեալն, որ առաջանա Աստուծով:

ձ. 195բ-9բ [Զ.] [Քարոզ եպիսկոպոս օրհնելոյ] – Եթէ ոք եպիսկոպոսուն ցանկա... եւ որպէս բարի գործէ նորա եւ թէ որպէս պարտ է անարատ լինել:

ձա. 199բ-202բ ՁԱ. Քարոզ բամբասանաց – Մի բանբասէք զմիմեանս... Զ. զբարին ի շարն փոխէ:

ձբ. 202բ-5բ ՁԲ. Քարոզ վասն Քրիստոսի մարմնոյն – Ահաւասիկ սա կա ի գլորումն եւ ի կանգնումն բազմաց... Որպէս Յովէլ տաց նշան յերինս ի վեր եւ յերկիր ի խոնարհ:

ձգ. 205բ-9բ ՁԳ. Քարոզ վասն ողորմութեան – Եղերուք զթածք՝ որպէս եւ Հայրն ձեր երկնաւոր զթած է... ընթացաւ ընդառաջ նորա եւ գիրկս արկեալ համբուր՛:

ձդ. 209բ-13բ ՁԴ. Այլ քարոզ վասն ողորմութեան – Եղերո՛ւք զթած, որպէս եւ Հայր... որպէս ասաց Քրիստոս. Եղերո՛ւք զթած որպէս եւ Հայրն ձեր:

ձե. 213բ-9ա ՁԵ. [Քարոզ վասն սերմանելոյ] – Ել սերմանահան սերմանել սերմ իւր... բայց առաքելոցն առանձին ուսուցանէք:

ձզ. 219ա-22ա ՁԶ. Քարոզ աստուածածնին. Ժողով զմիտ – Ո [մ]ուտ պարտէզ իմ, քոյր իմ հարսն... եւ քաղեալ զամենայն առաքինութիւն:

ձէ. 222ա-4ա ՁԷ. Այլ քարոզ Աստուածածնին ւաւետաց – Մտի ի պարտէզ իմ, քո՛յր իմ, հարսն... եւ զԱստուածածնի պասն անխափան եւ զորեքշաբաթն կենալ:

ձը. 224ա-6բ ՁԸ. Քարոզ խաչի. Օգնեա՛ սուրբ խաչ – Եւ տնկեաց Տէր Աստուած զժառն կենաց... վասն այն, յորժամ խաչեցաւ, ասէ ընդ աւազակն. Այսօր ընդ իս իցես ի դրախտ:

ձթ. 226բ-8բ ՁԹ. Քարոզ Երիֆովի – Այր մի իջանէր յերուսաղեմէ յերիքով... նոյնպէս ամենայն պաշտօնայք եկեղեցոյ առնուն վարձ ի Քրիստոսէ:

ր. 228բ-31բ Ղ. Քարոզ վասն ընթանալ զհետ Յիսուսի – Այսպէս ընթացարուք, զի հասանիցէք... նախ զինքեանս հարկանել ապաշխարութեամբ եւ ապա խոսել զբանն այլոց:

րա. 231բ-4բ ՂԱ. Քարոզ վասն որումանց – Տէր, ո՛չ սերմն բարի սերմանեցեր... քան թէ զերեսս սատանայի տեսանել կամ թէ զերեսս Աստուծոյ ոչ տեսանեն:

դբ. 234բ-6բ ՂԲ. [Քարոզ յաղագս շարչարանացն Քրիստոսի] – Քրիստոս յետ շարչարանաց խաչին Դ. ազգ ուրախութիւն արար... ի տեղ կու մնայ, ապա պարտ է ողորմիլ:

դգ. 236բ-8ա ՂԳ. Քարոզ գալստեան Հոգոյն – եւ եղև յանկարծակի հնչիւն... զի նախանձն եւ հպարտութիւն եւ ատելութիւնն եւ Հոգին Սուրբ խիստ են հակառակ միմեանց:

դդ. 238ա-9բ ՂԴ. Այլ քարոզ Հոգոյն Սրբոյ – եղև սաստիկ հնչիւն յերկնից... դիւրաւ կարես զսա յամենայն կողմն մեկնել ի շարն եւ ի բարին:

դե. 239բ-40ա ՂԵ. Այլ քարոզ մարմնոյն Քրիստոսի – Ես հաց յերկնից իջի... Բ. որ կամեցաւ անմահ լինել, Գ. (6 տող չգրած):

դզ. 240աբ ՂԶ. [Քարոզ ապաշխարութեան] – եւ էր կին մի մեղաւոր... եւ ասէ. Ես այն մեղաւոր կինն եմ, որ լուացի արտասուօք զոտան Յիսուսի:

դէ. 240բ-3բ ՂԷ. Վասն ննջեցելոց – Ողորմեցարուք ինձ... ապա պարտ է առնել ողորմութիւն ննջեցելոց, որ ասեն. Ողորմեցարուք ինձ:

դը. 243բ-5բ ՂԸ. Այլ քարոզ ննջեցելոց – Բ. պատճառաւ քարոզ տամբ... ապա վասն այն պարտ է քարոզ տալ ննջեցելոցն, զի կենդանիքն պատրաստեսցին:

դր. 245բ-8ա ՂԹ. Քարոզ ննջեցելոց. Օգնեա՛ Աստուած, Տէ՛ր Յիսուս – Գ. պատճառաւ քարոզեմք... իսկ յետ գալստեանն Քրիստոսի մնասցէ մի Գ., այլ զի խափանելոց է քաւարանն:

ն. 248ա-51ա Ճ. Քարոզ այգոյն – Ընդէ՛ր կայք աստ զաւրս ցերեկ դատարիք... Որ ցանկան աստուածա[յ]ին շնորհացն, հասանին ի սէրն Աստուծոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս:

նա. 251ա-5բ Թէ վասն ինչ պատճառի աշխարհս զմարդն չի կարել կշտացնել – Նախ այս է պատճառն... վասն միմանց իմոյ, այսինքն թէ՛ ձեր հաւատոյ եւ իմս մին է:

նբ. 255բ-66ա ՃԲ. [Քարոզ ապաշխարութեան] – Յորժամ բարձրացայց յերկրէ, զամենեսեան ձգեցից առ իս... եւ դարձեալ միաւորեաց զհոգին ընդ մարմինն, որ ապաշխարեալ ապրեցաւ:

նգ. 266ա-71ա ՃԳ. Քարոզ վասն կարգի քահանայութեան – Քահանայք սուրբք լինիցին Աստուծոյ իւրենաց... թէ ոչ ունիցի հրաման ի կաթողիկոսէն:

նդ. 271ա-6բ ՃԴ. Այլ քարոզ վասն կարգի քահանայութեան – Քահանայք քո զգեցցին զարդարութիւն... եւ թէ գտցի անդ տեսակ հացին, զգուշութեամբ պահեսցէ որպէս վերոյ ասացաք:

նե. 276բ-81բ ՃԵ. Քարոզ վասն պատարագի խորհրդոյն – Առ Յիսուս հաց, օրհնեաց, երեկ... պարտ է այս կերպիւ պատասխան առնել որպէս ասացաք եւս գեղեցկագոյն, որչափ գիտիցէ ոք:

նզ. 281բ-6բ ՃԶ. Դարձեալ քարոզ վասն խորհրդոյ պատարագին – Փորձեսցէ մարդ զանձն իւր... այլ այս ոչ երբէք ապականի, այլ եւ տայ զաւիտենական կեանս:

– 286բ (Ժէ. դ., անարուեստ նոտրգիր, ստ. լս.) «Աստ պակաս է»:

նէ. 286բ-92ա ՃԷ. Քարոզ մեծի յարութեան Տեառն – Արդարեւ, յարեալ Տէր... զոր ասեն, թէ. Ե. հարիւր տարի կենդանի կու մնա:

նը. 292ա-9բ ՃԸ. Այլ քարոզ վասն յարութեան Տեառն – Երանի սրբոցն, որ ունիցին բաժին ի յարութեան առաջնում... զի արժանի արասցես զանարժանս այնմ վերջի յարութեանն տեսանել զքեզ, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:

– 292ա «Բ. թուղթ շրջէ՛ եւ տե՛ս զառակս»:

նր. 299բ-304բ ՃԹ. Քարոզ Պետրոսի առաւելոյն – Դու ես վէմ... վասն այն ասաց նա. Դու ես վէմ:

նժ. 304բ-8բ ՃԺ. Քարոզ հովսեօսն. Օգնեա՛ Յիսուս – Ես եմ հովիւն քաջ... այլ լիցուք հօտ Քրիստոսի, որոց ճարակ եւ մատաղատեղ երկնից արքա՛:

նժա. 308բ-12ա ՃԺԱ. Այլ քարոզ վասն հովսեօսն – Ես եմ հովիւն քաջ... Բ. արժուիքն, որ է ջրգողեալն, որ փորն միայն լինի ուռուց:

նմբ. 312ա-6ա ՃԺԲ. Քարոզ վասն դրոշմի – Այլ որ հաստատեացն զմեզ... այն նմա գրաւական է, թէ ժառանգելոց է զերկնից արքայութիւնն:

նժգ. 316ա-9բ ՃԺԳ. Այլ քարոզ դրոշմի – Կնքեցից զձառայս Աստուծոյ իմոյ... ահա յայտ եղև, թէ զինչ է արարողութիւն խորհրդոյս:

նժդ. 319բ-29ա ՃԺԴ. Քարոզ ուրբաթի աւուրն – Կտակ յետ մահուն է հաստատուն... |328բ| յորժամ երթաս յատեան եւ |329ա| տեսանեն, թէ զթագաւորական գիրն եւ զպատկերն սուրբ արար զարկս իւր բարձրեալ:

նժե. 329ա-34բ ՃԺԵ. Քարոզ եկեղեցոյ. Օգնեա՛ Աստուած Յիսուս – Ամենակարողն Աստուած, որոյ իմաստութիւնն ոչ գոյ բաւ... որպէս ասէ. Ոչ եկն Որդի մարդոյ պաշտօն առնուլ, այլ պաշտել, քան թէ լուաց զոտս աշակերտացն:

նժզ. 334բ-40բ ՃԺԶ. Քարոզ համօրէն յարութեան – Ամենեքեան յառնեմք... զի պարտ է յարութիւն անդամոյն նմանիլ յարութեան գլխոյն:

նժէ. 340բ-51բ ՃԺԷ. Գիրք վասն դժոխոց. Օգնեա՛ Յիսուս – Հարցումն. Հոգիքն յորժամ բաժանին ի մարմնոյն... եւ թէ զհարդ լինելոց է դատաստանն ընթանուր եւ մասնաւոր, եւ կատարելապէս ասելոց եմք ի զիր դատաստանացն:

նժը. 351բ-3ա ՃԺԸ. Քարոզ Սուրբ Երոզդութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ – Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... վասն այն ասէ Երեմիաս. Վա՛, վա՛ մեղաւորացն, որ թողին զաղբիւրն կենաց յաւիտենական:

նժք. 353աբ Քարոզ այլակերպությունն Քրիստոսի – Առնու Յիսուս ընդ իւր զՊետրոս... 2. զԱմաղեկ վանեաց, դարձեալ սինն ամբոյն: Գաւազ/// (Թափուած, Թերի):

2աբ «Յանկ»ը եւ քարոզները սկզբում գրուած համարները յետագայ գրչութեամբ են, գլխահամարները երբեմն չեն համընկնում, օրինակ՝ «Յանկ»ի վերջինը «ՃժԼ.» համարն է, այնինչ ունենք 119 քարոզ, «ԿԹ.»ին յաջորդում է «ՀԱ.» (-1), «ՀԹ.»ից եւ «ՃժԼ.»ից յետոյ չեն համարակալուած մէկական քարոզ (+2):

Գ. ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆՔ

1. 1ա [Դեղագիրբ]. ԺԼ. դ.

ա. 1ա [Դեղ լուծելոյ] – Թօրպատ սաղմոնիայ Գ.Գ. մսխալ... Կերակրի վրա կամիս ուտել Բ. մաղալ:

բ. 1ա [Դեղ փամու] – Գ. մսխալ անծարուտ... Քամու դեղ է:

գ. 1ա (ժէ. դ.ի գրչութեամբ) [Դեղ լուծելոյ] – Գ. մսխալ սինամաքի... Այս լուծման դեղ է:

2. Կազմաստառ Բ. (ժԹ. դ., անարուեստ շղագիր) Լուսաւորչին եմք հետեւող,

Սուրբ Հօրն մեր՝ մեծ եւ յաղթող,
աշակերտաց քոց հետեւող,
վեհ փեսայիդ եմք ընկերօղ,
միշտ սիրակից հարսն եմք հոգով:
(վերջին երեք տողի վրայ գիծ է քաշած)
Փեսայ սիրոյդ եմք ընկերօղ,
սուրբ սիրակից հարսն եմք հոգով,
փութեամբ լրսել ըզձայն քո միշտ
եւ հոլովիմք վրշտէ առ վիշտ,
զի դու իսկ ես հանգիստ եւ խիզտ,
(վերջին երկու տողի վրայ գիծ քաշած)
զմարմինըս մեր շար եւ ըռիշտ,
ոչ ների մեզ տոկալ ընդ վիշտ:
Ջքեզ գիտելով հանգիստ եւ խիշտ
տարաբերիմ միշտ անդադար
ընթանալով տարէ ի տար
ոչ գտանեմ (արբ. ունելով) հանգիստ եւ ճար (արբ.՝
զուրեք դադար)

համակ գոյիւս կամ ահուզար
աւա՛ղ գոյիս տատանական,
վա՛յ, ո՛հ աղետիս իմոյ դիպման,
վա՛յ կարդացէք եղերական
գերեալ հոգւոյս իմ սաստկաձայն
արքայ Քրիստոս, Տէր համայնից,
փրկիչ եւ Տէր եւ արարիչ,
հանցես զանձն իմ յայս արկածից
վասն արեան քում սուրբ եւ ամբիծ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

91ա Աղաչեսցուք զՔրիստոս, զի օգնեսցէ անկելոյս:

113ա Յիշեա՛ զմեռեալս հոգով սուտ գրիչ:

125ա Յօրինակս չկա:

156ա Ո՛հ, յիշեա՛ զմեղուցեալս (նման՝ 281բ):

159ա Քրիստո՛ս Աստուած, քո սուրբ ծնողի բերա-
խօսութեամբդ եւ ամենայն սրբոց ողորմեա՛ ստացողի
սուրբ գրոցս Աբրահամ վարդապետի եւ ծնողաց
իւրոց, եւ ինձ՝ մեղուցեալ սուտ գրչիս Աստմի, եւ իմ՛:

171ա Լսել տացէ Քրիստոս Աստուած զայս քաղցր
ձայնս Աբրահամ վարդապետին՝ ստացողի սուրբ
գրոցն, եւ ինձ՝ մեղապարտ ծրողիս:

181ա 2/// (քերած) յիշեցէ՛ք ի Յիսուս Քրիստոս:

187բ Որով զմեզ փրկեսցէ Քրիստոս յամենեցունց:

190բ Յիշեա՛ զխոցեալս ի սատանայէ:

202բ Որով փրկեսցէ զմեզ Քրիստոս:

219ա Յիշեա՛ զգոգեցեալ հոգիս:

234բ Որով զմեզ փրկեսցէ Քրիստոս ի շար տեսու-
թենէն սատանայի եւ արժանի արասցէ տեսանել
զՔրիստոս նախ զստացող գրոցս զԱբրահամ վար-
դապետն եւ զծնողս իւր. ամէն:

276բ Եւ երջանիկ եւ սուրբ վարդապետ զմեղուցեալ
եւ զբիւր քանքարոյ պարտականս յիշեա՛յ զԱստմ
զծօղ, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:

292ա Աւա՛ղ, կուռնս կու ցաւի:

308բ Աւա՛ղ, զինչ որ գրեցի, ամէն շարն յիս է:

340բ Զմեղուցեալ Յովհաննէս աղաչեմ յիշել, եւ
զեղկելիս Աստմ:

351բ Կատարեցաւ Գիրք դժոխոցն ձեռամբ մեղա-
պարտ գրչի՛ Աստմի, յիշեցէ՛ք յաղօթս ձեր եւ զՈհաննէս,
որ բազումս աշխատեցաւ ի տուն տալն էս ցրտովս:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԿԱԶՄՈՂԻ

Տէս Կազմ, Ա. փեղկ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պհպ. Բա (1736 թ., անարուեստ նոտրգիր) եւ առայ
Սրբոյ Նախայվկային Արիստակէս իրբ վարդապետ, որ
սկզիբն արի սուրբ գիրքս դուրս ձգելոյ: Թվին ՌՃՁԵ.
(1736) դեկտեմբերի ամսոյ ժ. եւ Գ. (14):

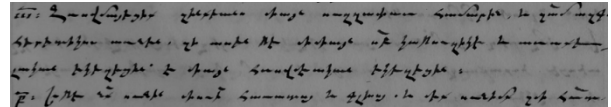
ԳՐՉԱՓՈՂՁ՝ պհպ. Բա (անարուեստ նոտրգիր)
«Քրիստոսի ճառագայթ փառաց էին, որ ըզբնութիւնս
մարդկայ, ւ, այ, Յօվ...»: «Այսօր անճառ լուսոյն ծա-
գումն ի փրկութեան մեր կատարումն...»: 352բ (ժէ. դ.,
անարուեստ բոլորգիր) «Ես՝ տէր Յովանէս»:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին փակցուած Թերթիկին՝ «Քա-
րոզգիրք, 5», պհպ. Բք՝ ստորագրութիւն՝ «/// արեան
(անվերծանելի), Animus», 1ա՝ «317/2625, ժէ. դ.,
Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2626

Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ Ա Բ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Թե՛րթ՛ 90 (գրչի էջակալում՝ 1-172, որ է՛ 1ա-86բ). չգրում՛ 1աբ, 66բ, 87ա-90բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Թx10: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «NICOLO POLERIEFIGL»: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24,6x19,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (18,3x13,8): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 32ա): ՏՈՂ՝ 31: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակազոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստար ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ դեղիմ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ + ԳԻ, սպիտակ չգրում թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «GFA», «AL MASSO», եւ վերետում աղեղնաձև, ներբետում սուր անկիւնով վահան, մէջը կիսաղէվ-կիսալուսին եւ երկգիծ բոլորակ, որի մէջ՝ «LV»:

Նմուշ 32ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը մաշուած, մէջքի ստորին մասի կաշին թափուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-86բ Աստուածաբանութիւն

I. 4ա-66ա [Հատոր առաջին]

– 2ա-3բ Յանկ Առաջին հատորոյ աստուածաբանութեան – Յառաջաբան հանրական. Ներածութիւն աստուածաբանութեան. Ճառ Ա. Յաղագս աստուածաբանութեան ընդհանրապէս... Տեղի ութերորդ, իններորդ, տասներորդ, այս են երեք արտաքին տեղիք... Գլուխ Գ. Յաղագս պիտանութեան եւ հեղինակութեան պատմութեան յԱստուածաբանութեան, ուր եւ յաղագս կրիտիկաց լինին բանք:

ա. 4ա [Ճառ Ա. Յաղագս աստուածաբանութեան]. Եզրակացութիւն է. ԽՆ. – Աստուածաբանութիւնն է նախապատիւ, քան գամենայն գիտութիւնս... Ի խնդիր յառաջաբան:

բ. 4ա-9բ [Տեղի առաջին, որ է Սուրբ գիրք] – Գրիգոր Մագիստրոս ի Ա. Թուղթ առ Իպրահիմ... աւելի քան զվաւերականութիւն հին Վուկաթային լատինացւոց յարեւմուտս:

գ. 10ա-22բ Տեղի երկրորդ, որ է ասանդութիւն – Որչափ կարեւոր է աստուածաբանի հաստատել զաստուածային ասանդութիւն... մեզ շատ լիցին ընդհանրապէս ասացեալքս:

դ. 23ա-45ա Տեղի երրորդ, որ է եկեղեցի: Գլուխ Գ. Յաղագս անդամոց եկեղեցոյ... – Սուրբն Օգոստինոս... զոր ձգեցին, անշուշտ, կորեան գլախտենական կորուստն:

– 42բ Ի մերուժս թղթահամարէ 54, ուր սկսանի «Ի խօսել աստուածաբանից (լատին) զհերետիկոսաց կամ զհերձուածողաց» եւ այլն, մինչեւ ցայս վայր է յընդարձակ բանից հեղինակին յուխտն եւ հինգ երեսս թղթոց բովանդակելոց այսչափ եւեթ հաւաքածոյք անանուն ժողովովի ուրուք: Որոյ վերնագիր է յերես ՈԹԲ. Գլուխ

ԺԹ. դար

Դ. Յաղագս նշանաց եկեղեցոյ եւ յետ խօսելոյ զորից նշանաց եկեղեցոյ, այսինքն՝ միութեան, սրբութեան, ընդհանրականութեան եւ առաքելականութեան: Յարէ՛ յեր[ես] ՈԿԵ. «Յօդուած Ե. Թէ որո՞ւմ միաբանութեան քրիստոնէից անկ իցեն շորեքին նշանք ճշմարիտ եկեղեցոյ», զոր բերեալ աւարտէ մինեւ յերես ՉԾ. |43ա| յառաջ բերեալ Իկանոսէ գիրք Ե. գլուխ Ե., ԽՆ. «Դատաստանն Աստուծոյ յենու միշտ ի ճշմարտութիւն, ոչ խաբէ եւ ոչ խաբի, իսկ դատաստանն եկեղեցոյ երբեմն զհետ երթայ կարծեաց, որում ստէպ դիպի խաբել եւ խաբիլ: Սմին իրի լինի երբեմն, զի որ կապեալն է առ յԱստուծոյ, արձակեալ է առաջի եկեղեցոյ, եւ որ ազատն է առ յԱստուծոյ, ընդ եկեղեցական դատակնքով է փակեալ»:

Ե. 45բ-9ա Տեղի չորրորդ, որ է ժողով: Գլուխ Բ. Պատմական համառօտութիւն ընդհանուր ժողովոց մի առ մի – Գիտելի է, զի եւ ի բուն իսկ տիեզերական ժողովս... ժողովոց արեւելեաց եւ արեւմտեաց՝ իբր յանսխալ կանոնաց հաւատոյ:

գ. 49ա-65բ Տեղի հինգերորդ, որ է գահն Հռովմայ, կամ հեղինակութիւն պապին: Գլուխ Ա. Յաղագս պէսպէս գամագանութեանց հեղինակութեան գահին Հռովմայ կամ պապին – Խոսքով ի Մեկնութեան ժամագիրք 362... եւ ի հպատակութիւն սրբոյ գահին ըստ ամենայնի եւ յամենայնի, աւելի քան զոր կարծելին էր:

է. 65բ Տեղի վեցերորդ, որ է վկայութիւն հարց սրբոց: Յօդուած Գ. Առաժ եւ կանոն վասն հեղինակութեան հարց – Կան ոմանք ի հարց ի միջական կարգի... եւ արդեամբ ուսուցիչ ամենայն ուղղութեան:

ը. 66ա Տեղի եօթներորդ, որ է հեղինակութիւն աստուածաբանից: Յօդուած Ա. Թէ ո՞յք իցեն, որք աստուածաբան կոչին, եւ զի՞նչ զօրութիւն ունիցի վկայութիւն նոցա – Այնք յաստուածաբանից եւ ի վարդապետաց... եւ կամ արդեացս տգէտ:

II. 1. 67ա-82ա [Հատոր երկրորդ]

– 67աբ Յանկ երկրորդ հատորոյ – Ա. Աստուածաբանութիւն տեսական: Յաղագս միոյն Աստուծոյ եւ ստորոգելեաց նորա. Նախերգանք... Գլուխ Գ. Խնդիր վասն առանձնական դատաստանի եւ նշանակութեան բարոս կայանք:

1. ա. 68ա-72ա Ճառ երկրորդ. Յաղագս ստորոգելեացն Աստուծոյ – Գլուխ Զ. Յաղագս անտեսանելիութեանն Աստուծոյ եւ տեսանելիութեան նորա: Յօդուած Գ. Արդե՞օք հնար իցէ այնպէս տեսանել զԱստուած գերբնապէս... – Ոսկեբերան ի ճառ Գ. ընդգէմ անոմեանց...

բ. 72ա-5բ ձառ համառոտ: Նախագիտելիք: Գրույս Ա. Խնդիր վասն հատուցման Հոգևոց սրբոց ընդդէմ հագարամեայց եւ կայանադրաց – Զնոյն կարծիս (այսինքն՝ կարծիք յապաղման վարձուց)... Վանական ի գիրս Հարց[մանց]:

գ. 76ա Գրույս Բ. Խնդիր վասն վիճակի դժոխոց նախ քան զօրն յետին – Լուսաւորիչ Յաճախ. ձառ Գ. ... Յակոբ Նալեան, ի Նարեկի, Բան ժՁ. 121 եւ ԼԳ. 281:

դ. 76բ-80ա Գրույս Գ. Խնդիր վասն քաւարանի – Ըստ անուան ձայնս քաւարան... եւ մտացածին կարծիք: Տաթևացիին, ի Գիրս հարցմանց, 388, 401 եւ այլն:

ե. 80աբ Գրույս Դ. Խնդիր վասն առանձնական դատաստանի եւ նշանակութիւն բառիս կայանք – Ի Վարս հարանց գլուխ Դ. ... զորոց է բան կամբրոնացւոյն:

2. 81ա-2ա [Երկրորդ մասն երկրորդ հատորոյ]

– 81ա-2ա Յանկ երկրորդ մասին երկրորդ հատորոյ – ձառ չորրորդ. Յաղագս գիտութեան Աստուծոյ... ձառ եօթներորդ... Գրույս Դ. ... Յօդուած Դ. Վասն վիճակի, անկեալ բնութեան մարդոյն, թէ զի՞նչ էր մեղքն նախաստեղծից, եւ զինչ պատիւք զկնի եկին:

3. 82ա-3բ [Հատոր երրորդ]

– 82ա-2բ Յանկ երրորդ հատորոյ – Աստուածաբանութիւն տեսական... ձառ Դ. ... Գրույս Ե. Մասնաւոր խնդիրք, որք հային յելուծն Հոգւոյն Սրբոյ եւ յՈրդւոյ:

ա. 83աբ Վասն ձայնիս պատեառ յաստուածային ելմունս – Մեծն Բարսեղ ընդդէմ Ենոմեանց... Սարգիս ի Մեկնութիւն, Ա., Պետր. Բ.:

4. 84աբ Յանկ չորրորդ հատորին – Նախերգանք. Յաղագս խորհրդոյ մարդեղութեան... Գրույս է. Յաղագս մշտնջենաւորութեան մարդեղութեան եւ յաւէտ վասն անբաժանելի մնալոյ միաւորութեան, նաեւ յետօրեայ մահուանն Քրիստոսի:

ա. 85ա-6բ [Վկայութիւնք] – Կիրեղ. Յաղագս ուղիղ հաւատոյ... Երզնկացի, Տաղ Յաղագս երկնի:

Կաթողիկ հայ հեղինակի աշխատութեան համառոտուած տարբերակ է: Հատորներն ունեն «տեղի»ներ, «ձառ»եր, որոնք իբրեւ ենթաբաժին երբեմն ունեն «Գրույս»ներ, վերջիններս էլ «Յօդուած»ներ: «Յանկ»երում նշուած ոչ բոլոր նիւթերն են արտացոլուած բնագրում:

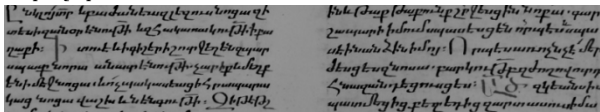
ՆՇՈՒՄ՝ Բ. փեղկին՝ «Մարապետ Մարդավարովա Քաղաքավուծ (՝)», կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին «3, Աստուածաբանութիւն», Պհպ. Ա.՝ «350/2626, ժԺ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]», «Աստուածաբանութիւն անյայտ հեղինակի, գրեալ ի թղթի՝ շղղագիր գրչութեամբ: Զունի գլխատակարան»:

2627

Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ Ա Շ Ո Ւ Ն Չ

ԿԻԼԻԿԻԱ (ՍԻՄ)

ԳՐԻՉ՝ Յակոբ (1բ-179բ), Սարգիս ԲԲ. (180բ-541ա): Ծաղկող՝ Սարգիս երէց: ԿԱՉՄՈՂ՝ Յովանէս սրկ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Յակոբ կթղ.: ԹԵՐԹ՝ 542+3 (կրկն.՝ ք. 83, 261, 386). չգրուած՝ 180ա, 226բ, 542բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԽԵԼ՝ 12 (Ա, ԻՉ՝ 11, ԺԵ, ԺԶ՝ 10, ԺԷ՝ 7, ԻԵ՝ 8, ԻԸ՝ 14, Լ, ԼԷ՝ 9): ՆԻԻԹ՝ մագաղաք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 23.5x16.5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ երկսիւն (19x12,3): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 268ա): ՏՈՂ՝ 52: ԿԱՉՄ՝ դրոշմագարոյ շագանակագոյն կաշի 3 կապշով, ամէն փեղկին հնգական կոտող, միջուկը տախտակ. աստաղը կարմիր մետախ. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲԳ+ԳԵ, չգրուած մագաղաք:

Նմուշ 268ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Նկարք բնագրի մէջ. Սարգիս երէց ծաղկող՝ 422բ, Յակոբ կթղ. ստացող («Տէր Յակոբ կաթողիկոս») 422բ, Սուրբ Երրորդութիւն՝ 2բ, Մեղսագործութիւն (Նա եւ Աղամ՝) 2բ, Անարոն եւ Մովսէս՝ 2բ, Սողոմոն՝ 285բ, Նսայի՝ 321բ, ննջումն Յովհաննոս՝ 541ա: Լանց-ային. Դաւիթ՝ 140բ, 260բ, Մարգարէ ոմն՝ 168բ, Նսքե՝ 210բ, Յուդիթ՝ 215ա, Տովբիթ՝ 221բ, Յոբ՝ 310բ, Ովսէ՝ 343բ, Ամովս՝ 346բ, Միքիայ՝ 348բ, Յովել՝ 350բ, Աբդիոն՝ 351բ, Յովնան՝ 352ա, Ամբակում՝ 353բ, Անգէոս՝ 355բ, Զաւարիայ Յ56բ, Նեմիս՝ 363ա, Դանիէլ՝ 390ա, Տեգլիէլ՝ 399բ, Ծնունդ՝ 423ա, Աւետումն Յովսէփայ՝ 423ա, թգենի՝ 431ա, 441ա, Պօղոս՝ 499բ, Յակոբ՝ 486բ, Պետրոս՝ 488ա, Յովհան՝ 491ա: Մատթէոս (Սուրբ Մարթոս Աւետարան[իչ])՝ 422բ, Մարկոս՝ 436ա, Լուկաս՝ 445բ, Յովհաննէս՝ 460ա: ԽՈՐԱՆ՝ 420բ-421ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 3ա (խորանի վրայ՝ Սուրբ Հոգի), 115բ,

ԶԶԷ՝ – 1338՝

260բ, 285բ, 390ա, 423ա, 436ա, 445բ, 460ա, 500ա: ձ ա կ ա - տ ա զ ա ռ դ՝ 25ա, 44ա, 57բ, 75ա, 90ա, 101բ, 112ա, 129ա, 140բ, 154բ, 168բ, 180բ, 194ա, 201ա, 205ա, 215ա, 221բ, 227ա, 242ա, 253բ, 259ա, 262ա, 265ա, 268ա, 271ա, 274բ, 277բ, 280բ, 288բ, 297ա, 310բ, 322ա, 343բ, 346բ, 348բ, 350բ, 351բ, 352ա, 353ա, 353բ, 354բ, 355բ, 356բ, 360ա, 362ա, 363ա, 399բ, 470բ, 473ա, 486ա, 486բ, 494ա, 505բ, 510բ, 514ա, 516ա, 518ա, 519բ, 521ա, 522ա, 523բ, 528ա, 529բ, 530բ, 531բ, 532ա, 534ա, 540ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ բուսական, թոյնային, յուշկապարիկ, ձիւթեմի, ծառ, խաչ: Զ ա ռ դ ա զ ի ռ՝ կենդանագիր, հանգուցագիր, թոյնագիր, մարդադէմ (473ա): Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, ոսկի, կապոյտ, սրճագոյն, կանաչ, սպիտակ, դեղին, սև, շագանակագոյն:

Տէս Աստղիկ Գերգեան, Հայ մանրանկարիչներ, մատենագիտութիւն, IX-XIX, Կահիրէ, 1998, էջ 657-8:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, դոնակն ու հին կապիչներն ընկած, մուգ վարդագոյն առկայ կապիչների գործուածքային մասերը նոր՝ դրուած 2007 թ., մէջքի ստորին մասի կաշին թափուած, ք. 539-42, պհպ. Դ-Ե՝ գեցի անգէր, ձեռագիրը խոնավութիւն տեսած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, քերթերին աղտոտուածութեան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- Ա. 1. Ծնունդը – Նխ. 1բ: Գլ. 1բ-2բ: Գիրք Յա-23ա:
- 2. Ելք – Նխ. 23: Գլ. 23ա-5ա: Գիրք 25ա-42բ:
- 3. Ղեկավարան – Նխ. 42բ: Գլ. 42բ-4ա: Գիրք 44ա-56ա:
- 4. Թիւք – Նխ. 56աբ: Գլ. 56բ-7ա: Գիրք 57բ-74ա:

- 5. Բ. Օրէնք – Նյւ. 74ա: Գլ. 74ա-5ա: Գիրք 75ա-89ա:
- 6. Յետու – Նյւ. 89բ: Գլ. 89բ-90ա: Գիրք 90ա-101ա:
- 7. Դատատրք – Նյւ. 101ա: Գլ. 101աբ: Գիրք 101բ-12ա:
- 8. Հոսոյք – Նյւ. 112ա: Գիրք 112ա-3բ:
- 9. Թագ. Ա. – Յոջբ. 113բ-4ա: Նյւ. 114բ: Գլ. 114բ-5ա: Գիրք 115բ-28ա:
- 10. Թագ. Բ. – Գլ. 128բ-9ա: Գիրք 129ա-39բ:
- 11. Թագ. Գ. – Գլ. 139բ-40բ: Գիրք 140բ-53բ:
- 12. Թագ. Դ. – Գլ. 153բ-4բ: Գիրք 154բ-67բ:
- 13. Մնաց. Ա. – Նյւ. 167բ-8ա: Գլ. 168աբ: Գիրք 168ա-79բ:
- 14. Մնաց. Բ. – Գիրք 180բ-93բ:
- 15. Եգր Ա. – Նյւ. 193բ: Գիրք 194ա-200բ:
- 16. Եգր Բ. – Գիրք 201ա-4բ:
- 17. Նեւեմի – Նյւ. 204բ-5ա: Գիրք 205ա-10ա:
- 18. Եսթեր – Նյւ. 210բ: Գիրք 210բ-5ա:
- 19. Յովթիթ – Նյւ. 215ա: Գիրք 215ա-21բ:
- 20. Տովթիթ – Նյւ. 221բ: Գիրք 221բ-25բ:
- 21. Մակար. Ա. – Նյւ. 225բ-6ա: Գլ. 226ա (Միայն խորագիրը): Գիրք 227ա-41բ:
- 22. Մակար. Բ. – Գիրք 242ա-53բ:
- 23. Մակար. Գ. – Գլ. 253բ: Նյւ. 253բ: Գիրք 253բ-9ա:
- 24. Սաղմոս – Նյւ. («Զամենայն», Եպիփանոս) 259ա-60ա: Գիրք 260բ-84ա (ունի «Փոքր էի»՝ 284ա):
- 25. Առակք – Նյւ. 285ա: Գլ. 285աբ: Գիրք 285բ-96ա:
- 26. Ժողովող – Նյւ. 296ա: Գլ. 296ա-7ա: Գիրք 297ա-300բ:
- 27. Երգ երգոց – Նյւ. 300բ: Գիրք 300բ-2բ (ունի «Գիտացք»):
- 28. Իմաստութիւն – Նյւ. 302բ: Գլ. 302բ-3ա: Գիրք 303ա-9ա:
- 29. Յոբ – Նյւ. 310ա: Նյւ. (Աղիկառնացի) 310աբ: Գիրք 310բ-21ա:
- 30. Եսայի – Նյւ. 321ա: Գլ. 321աբ: Մրգ. 322ա-42բ:
- 31. Ովսէլ – Նյւ. 343ա: Գլ. 343աբ: Մրգ. 343բ-6ա:
- 32. Ամովս – Գլ. 346աբ: Մրգ. 346բ-8բ:
- 33. Միքիէ – Գլ. 348բ: Մրգ. 348բ-50բ:
- 34. Յովէլ – Գլ. 350բ: Մրգ. 350բ-1բ:
- 35. Աբդիու – Գլ. 351բ: Մրգ. 351բ-2ա:
- 36. Յովնան – Գլ. 352ա: Մրգ. 352աբ:
- 37. Նաուս – Գլ. 353ա: Մրգ. 353աբ:
- 38. Ամբակում – Գլ. 353բ: Մրգ. 353բ-4բ:
- 39. Սովոնիա – Գլ. 354բ: Մրգ. 354բ-5բ:
- 40. Անգէոս – Գլ. 355բ: Մրգ. 355բ-6ա:
- 41. Զաւարիա – Գլ. 356աբ: Մրգ. 356բ-9բ:
- 42. Մաղաբիա – Գլ. 360ա: Մրգ. 360ա-1ա:
– Կատարումն Աստուծով երկոտասան մարգա-
րէիցս եւ ննջումն ԲԺ.ան մարգարէիցս – Մահ Ովսէլի

- 361ա: Մահ Ամովսայ 361ա: Մահ Միքիայ 361ա: Մահ Յովէլայ 361ա: Մահ Աբդիու 361ա: Մահ Յովնանու 361ա: Մահ Նաուսայ 361ա: Մահ Ամբակումայ 361աբ: Մահ Սովոնիայ 361բ: Մահ Անգէի 361բ: Մահ Զաւարիայ 361բ: Մահ Մաղաբիայ 361բ:
- 43. Երեմիա – Յոջբ. 362ա: Գլ. 362ա-3ա: Մրգ. 363ա-86բ:
- 44. Բարուք – Թուղթ 386բ-7ա:
- 45. Ողբ Երեմիայ – Ողբ 387ա-9ա: Աղաւթք 389ա:
- 46. Դանիէլ – Նյւ. 389աբ: Գլ. 389բ: Մրգ. 390ա-8ա:
- 47. Եզեկիէլ – Նյւ. 398աբ: Գլ. 398բ-9բ: Մրգ. 399բ-420ա:
- 48. Թուղթ Եսեթի – Թուղթ 420բ:
- 49. Համաբարբառ կանոնք Ա-Ժ. – 421ա-2ա (Նաեւ լուսանցային՝ 423ա-70ա):
- 50. Համաձայնութիւն – 422աբ:
- 51. Մաթթէոս – Գլ. 422ա: Նյւ. 422բ: Ա. 423ա-35բ:
- 52. Մարկոս – Գլ. 435բ: Նյւ. 435բ: Ա. 436ա-44բ (ունի «Յարուցեալ Յիսուս»):
- 53. Դուկաս – Գլ. 444բ-5ա: Նյւ. 445ա: Ա. 445բ-59բ:
- 54. Յովհաննէս – Նյւ. 459բ: Գլ. 459բ-60ա: Ա. 460ա-70ա (ունի «Իրք կնոջն շնացելոյ»):
- 55. Գործք առաքելոց – Յոջբն. («Որք») 470բ-1ա: Գիր («Ի հարցն») 471ա: Գլ. 471ա-2ա: Ընթրց. 472ա: Այլ Նյւ. 472աբ: Ընթացքն 472բ: Գիրք 473ա-86ա:
Գրչից՝ 472բ եղբայր, այս յետին... (տէս ձեռ. 187, 398բ):
- 56. Թուղթ Յակովբայ – Յոջբն. 486ա: Գլ. 486աբ: Թուղթ 486բ-8ա:
- 57. Թուղթ Պետրոսի Ա. – Գլ. 488ա: Թուղթ 488ա-9բ: Նյւ. 489բ:
- 58. Թուղթ Պետրոսի Բ. – Գլ. 489բ: Նյւ. 489բ-90ա: Թուղթ 490աբ:
- 59. Թուղթ Յովհաննու Ա. – Գլ. 491ա: Նյւ. 491ա: Թուղթ 491ա-2բ:
- 60. Թուղթ Յովհաննու Բ. – Գլ. 492բ: Նյւ. 492բ: Թուղթ 492բ-3ա:
- 61. Թուղթ Յովհաննու Գ. – Գլ. 493ա: Նյւ. 493ա: Թուղթ 493ա:
- 62. Թուղթ Յովայի – Գլ. 493ա: Նյւ. 493աբ: Թուղթ 493բ:
- 63. Աղերս Եսթաղի – 493բ-4ա:
- 64. ԺԳ. Թուղթ Պաղոսի – Յոջբն 494ա-6ա: Վկ. 496ա: Բովանդ. ընթերց. եւ վկայից. – 496ա-9ա:
- 65. Առ Հոռոմայեցիս – Գլ. 499ա: Նյւ. 499աբ: Թուղթ 500ա-5ա:
- 66. Առ Կորնթացիս Ա. – Գլ. 505ա: Նյւ. 505աբ: Թուղթ 505բ-10ա:
- 67. Առ Կորնթացիս Բ. – Գլ. 510աբ: Նյւ. 510բ: Թուղթ 510բ-4ա:

68. Առ Գաղատացիս – Գլ. 514ա: Նխ. 514ա: Թուղթ 514ա-6ա:

69. Առ Եփեսացիս – Գլ. 516ա: Նխ. 516ա: Թուղթ 516ա-7բ:

70. Առ Փիլիպեցիս – Գլ. 517բ: Նխ. 517բ-8ա: Թուղթ 518ա-9ա:

69. Առ Կոդոսացիս – Գլ. 519ա: Նխ. 519աբ: Թուղթ 519բ-20բ:

70. Առ Թեսալոնիկեցիս Ա. – Գլ. 520բ: Նխ. 520բ: Թուղթ 521ա-2ա:

71. Առ Թեսալոնիկեցիս Բ. – Գլ. 522ա: Նխ. 522ա: Թուղթ 522աբ:

72. Առ Եբրայեցիս – Գլ. 522բ-3ա: Նխ. 523աբ: Թուղթ 523բ-7բ:

73. Առ Տիմոթէոս Ա. – Գլ. 527բ: Նխ. 527բ: Թուղթ 527բ-9ա:

74. Առ Տիմոթէոս Բ. – Գլ. 529ա: Նխ. 529աբ: Թուղթ 529բ-30բ:

75. Առ Տիտոս – Գլ. 530բ: Նխ. 530բ: Թուղթ 530բ-1ա:

76. Առ Փիլիմոն – Գլ. 531ա: Նխ. 531աբ: Թուղթ 531բ:

– [Վերնագիր, Թելադրութ., Նաւարկութ.] – 531բ:

77. Առ Կորնթացիս – Կորնթացւոց 532ա: Պօղոսի 532աբ:

78. Յայտնութիւն Յովհաննոս – Գլ. 532բ-3բ: Գիրք 534ա-40ա: Նխ. 540ա:

79. Հանգիստ Յովհաննոս – 540ա-1ա:

Բ. 309բ Յիշատակարան աստուածաբան տեառն Ներսէսի («Ա.-Ք»)- Աստուածեղէն հոգւովն ի սմա, / հաղաղովիւն անուն արքա... Քոյր կոչելով աստուածակառք, / յաննիւթական տարեալ քաղաք:

Ունի «ֆոնակի» համարներ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԲՆԱԳՐԱՅԻՆ

2բ Համար ֆոնակնոյն, զոր ջաբիստր կոչեն, որ ի վերա ամէն Աստուածաշնչին ճապղած է, ես (անունը ջնջած. պէտք է լինի «Հեթում, որ եւ Յովհաննէս կոչիմ») բազում աշխատութեամբ փոխեցի առ ի դիրաւ գտանելոյ, եթէ բան ինչ իցէ յերկոցունց միջի:

24բ Իսկ ի Յուդիթն զապարաւն ի ճակատն կապել ասէ, այլ այն զարդ կանացի է, թէ եւ աստ նոյն իցէ, ոչ գիտեմ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 2բ (Յակոբ գրչի) Արդ, աղաչեմ զբազմամեղս յիշել առաջի Քրիստոսի, որով եւ դուք յիշեալ լիջիք. ամէն: Ընդ նմին եւ զայժմ գրող գրոցս աղաչեցէ՛ք վասն իմ: Աւգնէ՛, Քրիստո՛ս, գրողիս, զի կատարեցից:

87բ (ստ. լս.) Յարս 2Շ. (= վեցշաբաթին), յամիս յունիս ԻԶ., 22է. (1338) եղին Բ. մարդ ի մեքենայս եւ չարաչար սատակեցան, վասն զի զա|88ա|աշխարհս եւ

զբերդն Սիւսյ ծախեալ էին անաւրինաց գաղտաբար, եւ արս էր կէտ եղեալ վնասու նոցա: Վա՛յ զիրենք:

101բ Փառս տամ Քրիստոսի յամենայն ժամ:

114բ ԶՅակոբ գրող սմին աղաչեմ՝ յիշեցէ՛ք ի Տէր:

115ա Մեղա Տեառն Աստուծոյ եւ վա՛[յ] աննիւթ գրելոյս:

2. 259ա (Սարգիս քհյ. գրչի) Կատարեցաւ Յիսուսիւ Երրորդ Մակաբայե[ցի]ս ձեռամբ Սարգսի անարժան քահանայի: Որ յիշէ զիս եւ զծնողս իմ, Քրիստոս Աստուած զինք յիշէ. ամէն:

309բ Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի է բանս այս եւ նորին համանուն եւ դաստիարակեալ աշակերտի գրեալ զսա յիշատակաբան գրոցս, եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Զամենաբարի պարոն մեր զհոգեւոր տէրն զտէր Յակոբ սուրբ հայրապետն Հայոց եւ զպատրիարզն Արեւելից ծնաւղաւք եւ զարմիւք Քրիստոս Աստուած արժանի արասցէ երկնից սուրբ արքայութեանն եւ դասեսցէ ընդ սրբոց հայրապետաց եւ ընդ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի զաթոռակից սուրբ հայրս մեր զտէր Յակոբ, եւ ինքն արհնեալ եւ փառաւորեալ եղիցի յաւիտեանս. ամէն:

Եւ ես յերես անգեալ աղաչեմ զձեզ, իմ բարի պարոն, եւ զամենայն դասս եպիսկոպոսաց, վարդապետաց, քահանայից եւ սարկաւազաց Սարգիս սուտանուն քահանայս եւ անարժան մեղաւոր հողս՝ գրագիր սուրբ Աստուածաշնչիս, որ անմոռաց յիշմամբ զիմ անարժանութիւնս եւ զծնաւղս իմ խնդրել թողութիւն յամենառատէն Աստուծոյ, զի ինք[ն] Քրիստոս ասէ, թէ՛ Զոր թողուք, թողեալ լիցի եւ ձեր, բանիւզ ջնջեսցի, եւ ինքն բարեբանեալ յաւիտեան:

389բ Ո՛հ, զՍարգիս սուտանուն եւ անարժան քահանայ եւ զմեղուցեալ հողս յերես անկեալ աղաչեմ զսրբալոյս դասս լուսերամից սրբոց քահանայից՝ յիշել սրտի մտաւք եւ մեղաց իմոց եւ ծնաւղացն իմ թողութիւն խնդրել յԱստուծոյ՝ ի բարեաց տուողէն ամենայն հաւատացելոց, եւ ինքն բարեաց տուաւդ հատուցէ ընդ միոյն հարիւրապատիկ յիշողացդ եւ յիշեցելոցս. եւ նմա փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամմէն:

399բ Զամենաբարի պարոն զտէր Յակոբ կաթողիկոս ամենայն Հայոց՝ զստացաւդ սուրբ Աստուածաշնչիս ծնաւղիւք եւ զարմաւք յիշեցէ՛ք ի բարին Քրիստոս, եւ զգրիչ սորա ծնաւղաւք, եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի ի Տեառնէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն, ամէն:

420ա Ով մարգարէ աստուածաբան, / զքեզ աղաչեմ աղերսական, / բարեխաւսեա՛ մեր փրկութեան / առ Տէր Աստուած իսրայէլեան, / որ ողորմի մեզ զըլթական, / Սարգսի հողոյս եւ անպիտան / եւ ծառայիս Տեառն անարժան:

435բ Փառք Աստուծոյ Հաւր եւ Որդոյ նորա միածնի եւ ճշմարիտ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս. ամէն:

460ա Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն: ՉՍարգիս սուտանուն քահանայ եւ զծնաւոյս իմ աղաչեմ յերես անկեալ խնդրել թողութիւն մեղաց մերոց ի Քրիստոսէ:

510բ ՌՎ հայր Պապոս սուրբ առաքեալ, / քարոզ բանին Տեառն յայտնեալ, / զՍարգիս գըրիչ մեղաւք լըցեալ, / առ քեզ յանձին եմ արարեալ:

531բ Փառք քեզ կոնէաքող արեգսագողն, արարիչ կիսագնդի եւ Դէմետրի. ամմէն:

3. 2բ (ծաղկողի) Սարգիս երիցու շինեալ:

422բ Սարգիս երէց է շինել:

4. 541ա (կազմողի) Ռհ, զմեղաւք դատապարտեալս զկազմող սորայ զՅոնանէս սարկաւագս աղաչեմ յիշել ի Տէր եւ զծնողս իմ եւ զուսուցիչն մեր զՅակոբ երեց՝ զորդին մեծ պարոն, եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Պհպ. Աա (1374 թ., անարուեստ բոլորգիր) Ի թվականին ՊԻԳ. (1374) ապրիլի ԻԸ., մտաք ի Բերիայ:

2. 1ա (1425 թ., անարուեստ բոլորգիր) Զվերջին ստացաւ փափագելի եւ ամենագով Աստուածաշունչ Հին եւ Նոր կտակարանացս զԱւետիք աշակերտս բանի եւ զերախտաւոր հայրս իմ ըստ հոգոյ եւ զուսուցիչս զտէր Սահակ աղաչեմ զդասս սրբագանիցդ, եւ որք յետ մեր ժառանգէք զսայ, զի յիշման արժանի առնիցէք զանարժանքս եւ մեղաց մերոց եւ անթիւ սխալանացն ներումն թողութեան հայցեցէք ի բարերար փրկչէն մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ, որ եւ ձեզ եւ մեզ առ հասարակ ողորմեսցի ի միւսանգամ գալստեան իւրում, եւ նմա փառք յամենայն յաւիտեանս. ամէն:

3. 459բ (1425 թ., անարուեստ բոլորգիր) Զվերջին ստացաւ սուրբ եւ փափագելի Աստուածաշունչ մատենիս զԱւետիք սպասաւոր բանի եւ զբազմերախտ հայրս իմ ըստ հոգոյ զտէր Սահակ աղաչեմ յիշել ի բարի եւ մեղաց մերոց ներումն հայցել, որ եւ ձեզ լիցի մասն բարեաց. ամէն:

4. 472բ (1425 թ., անարուեստ բոլորգիր) Զվերջին ստացաւ Աստուածաշունչ կտակարանացս զբազմամեղ ոգիս զԱւետիք աղաչեմ յիշել եւ մեղաց մերոց թողութիւն հայցել, որ եւ ձեզ յիշողացդ, լիցի մասն բարեաց. ամէն:

5. 499բ (1425 թ., անարուեստ բոլորգիր) Զվերջին ստացաւ սուրբ եւ ամենագով Աստուածաշունչ կտակարանացս զԱւետիք սպասաւորս բանի եւ զտէր Սահակ՝ զուսուցիչս իմ, յիշեսչիք ի Քրիստոս, աղաչեմ:

6. 541բ Բաղձանք բարոյ եւ փափաճումն առ զեղեց[կ]ագոյնսն բնութեամբ է բանական, կենդանի

մարդոյս, մանաւանդ որոց ճանաչի գոլն եւ միշտ գոլն եւ բարիոք գոլն: Արդ, ցանկութեամբ մեծաւ բարի կելոյն միշտ կարաւտեալս եւ բնաւորական կելով ոչ ժամանեալս երբեք եւ առ միշտ կելոյն խոստման խոտելի կենաւք կասկածեալս, տարտամս եւ տառապեալս սգով Աւետիք աշակերտ բանի, ի Դաւաւնաղեաց գօսուէ, ի վաղուց հետէ փափաքեալ ըղձայի այսմ վայելուչ ցանկալի եւ ամենագով Աստուածաշունչ Հին եւ Նոր կտակարանացս, իսկ ի վախճանել հոգէլից եւ տիեզերահռչակ մեծ բաբունապետին իմոյ եւ վարժապետին ժառանգեաց զսա եղբաւորդի նորին Եղէկիլ սարկաւագն: Եւ կամեցեալ նորա վաճառել. որ եւ ես, թէպէտ անձեռնհաս էի եւ անարժան, կամակցութեամբ եւ աւժանդակութեամբ բազմերախտ հօրս իմոյ հոգեւորի՝ տէր Սահակ կորովամիտ բանասիրի եւ երաժշտապետի, որ եւ ի վերայ ամենայն երախտեաց, զոր ի մանկութենէ մերմէ դաստիարակեալ էր եւ վարժեալ յուսումն եւ ամենայն հոգէկան եւ մարմնական պիտոյիք խնամարկեալ, տեսեալ զտենչանս իմ առ այս անգին մարգարիտս, աւզնական եղեալ յորդորեաց զմեզ, որ եւ վաճառեալ զամենայն ինչս մեր, զոր ունէաք ի նախնեաց եւ յազգականաց, եւ խնդութեամբ ստացաք զայս լուսատու մարգարիտս եւ զաստուածային գանձս սակօականաց կենացս մերոց կարօտանաց լրումն եւ երկար յուսոյն առ յապագայիցդ յիշումն յիշատակի: Արդ, որք ժառանգէք զսա յետ մեր, ողորմելով մեղուցեալ ոգոցս, ողորմութիւն հայցեցէք ի Քրիստոսէ եւ յիշման արժանի արարէք ի բարին, մանաւանդ զերջանիկ վարժապետն իմ զԳլորգ լու[ւ]աւոր հոգին, նաեւ զուսուցիչս իմ զտէր Սահակ եւ զարեամբ նահատակեալ հայրն իւր զՍեղբեստրոս քահանայն եւ զշնորհալի եղբայրն իւր զՏիապարոն սարկաւագն զփոխեցեալն առ Քրիստոս, այլ եւ զիս՝ զանարժանս, եւ զըստ մարմնոյ ծնօղսն իմ եւ զեղբայրն իմ զփոխեցեալն առ Քրիստոս զՄկրտիչ քահանայն եւ զմիւս եղբայրն՝ զՆերսէս, եւ զեղբօրորդեակքս իմ զԴաւիթ սարկաւագ եւ զՅոնաննէս պատանեակ եւ զայլ ամենայն արեան մերձաւորսն մեր եւ զերախտաւորսն, զկենդանիսն եւ զհանգուցեալսն առ Քրիստոս յիշեսչիք աղօթիւք, որ եւ դուք յիշեալ լիջիք յամենառատ ողորմութիւնն Աստուծոյ, զի ձեզ եւ մեզ լիցի մասն բարեաց ի շնորհացն Քրիստոսի, եւ նմա փառք ընդ Հաւր եւ Սուրբ Հոգոյն յամենայն յաւիտեանս. ամէն:

Աղաչեմ յիշել ի Տէր եւ զպարոն Յակոբն՝ զքեռին իմ, որ աւզնական մեզ եղեւ յոլով արդեամբք ի գրոցս ի գինն, որ եւ ի սոյն ամի ի Քրիստոս փոխեցաւ, զոր տէր Յիսուս թողցէ զյանցանս նորա եւ գրեսցէ զնայ ի դպրութիւն կենաց. ամէն:

Եւ ստացաք զամենագով Աստուածաշունչս ի թվականութեանս հայոց ՊԷԳ. (1425), ի դառն եւ ի դժնեա ժամանակիս, զի մեծ պատուհաս պատահեցաւ Եկե-

ղեաց գաւառիս, քանզի ի նոյն ամի, յորում փոխեցաւ առ Քրիստոս հռչակելի բաբունապետն մեր Գեորգ, եկն Աւրման պարոն ի վերայ եզնկիս եւ յոյժ աւերեալ հրդեհեաց զգեղաւանն առ հասարակ եւ զվանորայս, ընդ որ եւ հռչակելի մենաստանս մեր Կապրաու վանքս հրդեհեալ աւերեցաւ եւ Գ. ամ ի խսար պահեց զքաղաքն, եւ առեալ ապա խաղացոյց, եւ խնամաւքն Աստուծոյ սկիզբն եղեւ շինութեան գաւառիս: Որ եւ մեք, ողորմութեամբն Աստուծոյ նորոգեցաք զսուրբ անպատս պայծառ շինուածով առաւել քան զառաջինն, զժամատունն եւ զխցերն եւ զտնտեստունն եւ զայլ ամենայն շինուածսն, որ եւ խնամաւք բարերարին Աստուծոյ մնացէ սա անխախտ ի վայելում սրբազան կրաւանաւորաց եւ յիշատակ մեզ՝ անարժանիցս, եւ ամենայն աշխատաւորաց ի սմայ. ամէն:

7. 1ա (1715 թ., անարուեստ նոտրգիր) Թվին ՌՃԿ.ի (1715) գրեցաւ գիրս, մարտի ամսուն ԻԲ. (22) օրն:

8. Պահնկ Աա (1791 թ., անարուեստ նոտրգիր) Թիւն դարձեալ եղեւ ՌՄՆ.ին (1791) վերջստին գիրս Եմուտ ի Բերիայ սեբդե[մ]բրի Ա.ին:

9. 1ա (1801 թ., անարուեստ նոտրգիր) Թվոչն մեր 1ԻԾ. (1801) ամի Գրիգոր նվաստ վարդապետս ըստացայ զայս անգին Աստուածաշունչս ի Քրայիզունցի մահտեսի Աբրահմէն ի բարի վայելում նվաստիս: Ով աստուածային շնորհօք ընդերձօղք, ամենայնեղս յիշեսչիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր, եւ խնդրեմ հոգեւոր եղբայրն իմ մահտեսի Աբրահմամ օրհնեսչիք, զի զօրասցի տերամբ, եւ զն[ն]ջեցեալքն յիշեսչիք ի Տէր, եւ դուք յիշօղք յիշեալ լիջչիք ի Քրիստոս:

10. 57ա (1873 թ. անարուեստ նոտրգիր) Եզինէ տիկին Կոստանդնուպօլսեցի՝ հարազատ քոյր Գէորգ Դ. կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, գնեալ երեք հազար դահեկանի գտոյն Աստուածաշունչ մատեան Հին եւ Նոր կտակարանաց, նուիրեաց ի վայելս եղբօր՝ իւրոյ ընդ-

հանրական հայրապետի ազգիս Հայոց Տ. Տ. Գէորգեայ եւ ի յաւերժական յիշատակ կենդանեաց եւ ննջեցելոց իւրոց ի դուռն Սրբոյ Էջմիածնի եւ խնդրէ ի վերժանողաց յիշել ի մաքուր աղօթս զհանգուցեալսն իւր ի Քրիստոս զհայրն բարեպաշտ Մինդանի մահտեսի Պետրոսն Քլեխտէնեան եւ մայրն զբարեպաշտուհի մահտեսի Սրբունին, եւ զեղբարս իւր՝ զկեղեցական երաժիշտ մահտեսի Յօհանն, եւ զՄինդանի Աւետիսն, եւ զքոյրն՝ բարեպաշտուհի զՓեփրոնէն կոյս, որք ի Տէր ննջեցին, եւ զկենդանի միակ որդին՝ զԳրիգորիկն, զի եւ դուք յիշեալ լինիջիք ի Քրիստոսէ փրկչէ. ամէն:

1873 թ., դեկ. 15 եւ ի թուականաւթեան հայոց ՌՅԻԳ. (1874), Քաղոց՝ Դ., ի մայրաքաղաքն Կ. Պօլիս (նման՝ 179բ, 193բ, 226ա, 242ա, 284բ, 342բ, 445ա, 470ա, 533բ, 541բ (վերջին երկուքը մանուշակագոյն թանաքով եւ շղագիր):

11. 114ա (1874 թ., շղագիր, մանուշակագոյն թանաքով) Յիշեսչիք ի խնկանուէր մաղթանս ձեր զգնող Աստուածաշունչ մատենիս զԵզինէ Կ. Պօլսեցի՝ զքոյր ընդհանրական կաթողիկոսի ամենայն Հայոց եւ պատրիարքի Արարատեան Մայր Աթոռոյ Տ. Տ. ի Գեորգեայ Դ.-ի, եւ զորդին իւր միակ զԳրիգորիկն, որոց տացէ տէր Աստուած երկարութիւն կենաց եւ զննջեցեալսն ի լոյս երեսաց իւրոց հանգուցէ յարքայութեանն երկնից. ամէն: ՌՅԻԳ. (1874) Մարգաց (նման՝ 486բ):

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա, 3ա (կարմիր թանաքով ութանկիւն), 3ա (սեւ թանաքով ութանկիւն) եղծուած:

ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ՝ պհպ. Գա, Գբ՝ վիշա՛պ:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա՝ «Թվին հագ.», պհպ. Դա՝ «ձ., ձ.», պհպ. Դբ՝ «Ամենայ տող եղեն քան զերկի», պհպ. Եբ՝ «Մարիամ, այս գիրքըս, Մարիամ»:

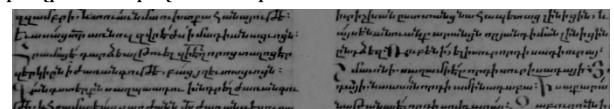
ՆՇՈՒՄ՝ Աա՝ «359/2627, ԺԳ. սկիզբ, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2628

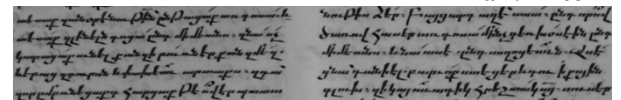
Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ Ա Շ Ո Ւ Ն Չ

ՌՉԴ. – 1635

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր երէց:
ԹԵՐԹ՝ 482. չգրուած՝ 2բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԽԱՄ12 (ԼԳ՝ 2): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 22,5x17,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկաթին (18x13,7): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 69ա, 356ա). ք. 307ա-86բ՝ գրչափոխութեամբ (նմուշ՝ 356ա): ՏՈՂ՝ 50 (1ա-306բ), 44-47 (307ա-86բ, 372բ՝ 36), 50-52 (387ա-482բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, մէջ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, ծաղկաթուղթ, մասն կազմաստաթի*:

Նմուշ 69ա

Նմուշ 356ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Լ ա ն ց - ա յ ի ն . Ովսն՝ 310ա, Ամովս՝ 313բ, Միբիլ՝ 315բ, Յովի՝ 317ա, Աբդիա, Յովման՝ 318բ, Նատու՝ 319բ, Ամբակում՝ 320ա, Սոփոնիա՝ 321ա, Անգեւս՝ 322ա, Զաւարիա՝ 322բ, Մաղափա՝ 326ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 3ա, 239ա, 263ա, 389ա, 399ա, 407բ, 418ա, 428բ, 456ա: Ճ ա - կ ա տ ա զ ա ռ ղ՝ 40բ, 57բ, 69ա, 85ա, 98ա, 107ա, 117բ, 128բ, 137բ, 148ա, 157բ, 166բ, 177ա, 209բ, 221բ, 230բ, 241բ, 244բ, 247բ, 250ա, 253ա, 256ա, 259ա, 439բ: Լ ո ս ա ն ն ց ա զ ա ռ ղ՝

բուսական, թռչնային: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ յ ն ե ռ՝ կարմիր:

ՎիճԱԿ՝ բառարար. կազմը մաշուած, փեղկերի եզրերը թափած, տախտակը բաց, մէջի կաշուի վրայ ցեցի անցներ, 3 զամերն ու կապիչներն ընկած, թ. 1, 97՝ եզրերը փոփոխիչ վնասուած, թ. 335՝ հիմքից մասամբ պոկուած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին աղտոտուածութեան զանազան հետքեր:

* Համարակալուած են միայն Ա-ԼԳ. պրակները, կազմը ժժ. դ. կազմարարութեան լաւ նմուշ է:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- Ա. 1. Ծնունդի – Նյւ. 1ա: Գլ. 1բ-2ա: Գիրք 3ա-24բ:
- 2. 24բ-38ա [Կտակ ժԲ. Նահապետացն]
- ա. 24բ-5բ [Ա.] Գիրք Մնացորդաց: Խաւար Ռուբենի:
- Կտակ առաջնոյն:
- բ. 25բ-6բ Բ. Կտակ Շմառնի: Վասն նախանձու: Երկրորդ:
- գ. 26բ-8բ Գ. Կտակ Ղեւեայ: Վասն քահանայութեան եւ ամբարտաւանութեան:
- դ. 28բ-30բ Դ. Կտակ Յուզայ: Զորրորդ: Վասն արբեցութեան եւ արծաթսիրութեան եւ պոռնկութեան:
- ե. 30բ-1ա Ե. Կտակ Իսաքարայ:
- զ. 31ա-2ա Զ. Կտակ Զաբողովնի:
- է. 32աբ է. [Կտակ] Դանա: Վասն ամբարտաւանութեան եւ ատելութեան:
- ը. 33ա-4ա Ը. Կտակ Նեփթաղիմայ: Վասն բնական բարութեան:
- թ. 34աբ Թ. Կտակ Գադայ: Վասն տեսութեան:
- ժ. 34բ-5բ Ժ. Կտակ Ասերայ: Վասն երկդիմութեան եւ առաքինութեան:
- ժա. 35բ-7ա ԺԱ. Կտակ Յովսէփայ: Վասն նախանձու:
- ժբ. 37ա-8ա ԺԲ. Կտակ Բենիամենի: Բժ.աներորդ:
- 3. Ելք – Նյւ. 38աբ: Գլ. 38բ-40ա: Գիրք 40բ-56ա:
- 4. Ղեւտական – Նյւ. 56ա: Գլ. 56ա-7բ: Գիրք 57բ-68ա:
- 5. Թիւք – Նյւ. 68աբ: Գլ. 68բ-9ա: Գիրք 69ա-83բ:
- 6. Բ. Օրենք – Նյւ. 83բ-4ա: Գլ. 84աբ: Գիրք 85ա-97բ:
- 7. Յետու – Նյւ. 97բ: Գլ. 97բ-8ա: Գիրք 98ա-106բ:
- 8. Դատաւորք – Նյւ. 106բ: Գլ. 106բ-7ա: Գիրք 107ա-15ա:
- 9. Հուպ – Նյւ. 115ա: Գիրք 115ա-6ա:
- 10. Թագ. Ա. – Յոջբ. 116աբ: Նյւ. 116բ: Գլ. 116բ-7ա: Գիրք 117բ-28ա:
- 11. Թագ. Գ. – Գլ. 137աբ: Գիրք 137բ-47ա:
- 12. Թագ. Դ. – Գլ. 147բ-8ա: Գիրք 148ա-57ա: – 155ա գրչից՝ «Յայտ տեղս հասանիս, յուրիշ օրինակ տե՛ս, պակաս կայ աստ» (սխալ է. բնագրական պակաս չկայ):
- 13. Մնաց. Ա. – Նյւ. 157ա: Գլ. 157աբ: Գիրք 157բ-66ա:
- 14. Մնաց. Բ. – Գլ. 166աբ: Գիրք 166բ-77ա:

- 15. Եզր Ա. – Նյւ. 177ա: Գլ. 177ա: Գիրք 177ա-82բ:
- 16. Եզր Բ. – Հանգամանք 182բ: Գիրք 182բ-5բ:
- 17. Եզր Գ. – Գիրք 185բ-92բ:
- 18. Նեւեմի – Նյւ. 192բ-3ա: Գլ. 193ա: Գիրք 193ա-7ա:
- 19. Եսթեր – Նյւ. 197ա: Գիրք 197բ-200բ:
- 20. Յուդիթ – Նյւ. 200բ: Գիրք 201ա-5բ:
- 21. Յուդիթ – Նյւ. 200բ: Գիրք 201ա-5բ:
- 22. Տովբիթ – Նյւ. 205բ: Գիրք 205բ-8բ:
- 23. Մակար. Ա. – 208բ-9ա: Գլ. 209աբ: Գիրք 209բ-21ա:
- 24. Մակար. Բ. – Նյւ. 221ա: Գլ. 221աբ: Գիրք 221բ-30ա:
- 25. Մակար. Գ. – Նյւ. 230ա: Գլ. 230ա: Գիրք 230բ-4ա:
- 26. Սաղմոսք – Նյւ. (Եպիփանու) 234բ-5ա: Կանոն Սաղմոսաց 235ա: Նյւ. («Զամենայն») 235ա-6ա: Գլ. 236ա-9ա: Գիրք 239ա-62բ (ունի «Փոքր էի» եւ Օրհնութիւնք):
- 27. Առակք – Նյւ. 262բ: Գլ. 262բ-3ա: Գիրք 263ա-71ա:
- 28. Ժողովոյ – Նյւ. 271ա: Գլ. 271ա-2ա: Գիրք 272ա-4բ:
- 29. Երգ երգոց – Նյւ. 274բ: Գիրք 274բ-6ա (ունի «Գիտացի»):
- 30. Իմաստութիւն – Նյւ. 276աբ: Գլ. 276բ: Գիրք 276բ-81բ:
- 31. Յոբ – Նյւ. 282աբ: Նյւ. (Աղիկառնացի) 282բ: Գիրք 282բ-91ա:
- 32. Եսայի – Նյւ. 291ա: Գլ. 291ա-2ա: Մրգ. 292ա-309ա: Մահ 309աբ:
- 33. Ովսէէ – Նյւ. 309բ-10ա: Գլ. 310ա: Մրգ. 310ա-3ա:
- 34. Ամովս – Գլ. 313աբ: Մրգ. 313բ-5բ:
- 35. Միքիէ – Գլ. 315բ: Մրգ. 315բ-7ա:
- 36. Յովել – Գլ. 317ա: Մրգ. 317ա-8ա:
- 37. Աբդիու – Գլ. 318աբ: Մրգ. 318բ:
- 38. Յովնան – Գլ. 318բ: Մրգ. 318բ-9բ:
- 39. Նաւում – Գլ. 319բ: Մրգ. 319բ-20ա:
- 40. Ամբակում – Գլ. 320ա: Մրգ. 320ա-1ա:
- 41. Սոփոնիա – Գլ. 321ա: Մր. 321աբ:
- 42. Անգէտ – Յոջբն. 322ա: Մրգ. 322աբ:
- 43. Զաբարիա – Գլ. 322բ: Մրգ. 322բ-5բ:
- 44. Մաղափա – Գլ. 325բ-6ա: Մրգ. 326աբ: – Կատարումն Աստուծոյ Բժ.-ան սուրբ մարգարէիցն – Մահ Ովսէի 326բ: Մահ Ամովսայ 326բ-7ա: Մահ Միքիա 327ա: Մահ Աբդիու 327ա: Մահ Յունանու 327ա: Մահ Նաւումայ 327ա: Մահ Ամբակումայ 327ա: Մահ Սոփոնիայ 327ա: Մահ Անգէի 327աբ: Մահ Զաբարիայ 327բ: Մահ Մաղափայ 327բ: Մահ Դանիէլի 327բ:

- 45. Երեմիա – Նյւ. 327բ-ճա: Գլ. 328ա-9ա: Մրգ. 329ա-50բ:
- 46. Բարոմ – Թուղթ 350բ-2բ:
- 47. Ողբ Երեմիայ – 352բ-ճա: Աղաւթք 354բ: Մահ 354բ-ճա:
- 48. Դանիէլ – Նյւ. 355ա: Գլ. 355աբ: Մրգ. 355բ-63բ:
- 49. Եզեկիէլ – Նյւ. 363բ-4ա: Գլ. 364աբ: Մրգ. 364բ-86բ: Մահ 386բ:
- 50. Թուղթ Եսայի – Թուղթ 387ա:
- 51. Համարարատ կանոն Ա-Ժ. – 387ա-ճա (նաեւ լուսանցային՝ 389ա-426բ):
- 52. Համաձայնութիւն – 388բ:
- 53. Մաաթէոս – Գլ. 388աբ: Նյւ. 388բ: Աւ. 389ա-98բ:
- 54. Մարկոս – Գլ. 398բ-9ա: Նյւ. 399ա: Աւ. 399ա-405բ (ունի «Յարուցեալ Յիսուս»):
- 55. Լուկաս – Գլ. 405բ-ճա: Նյւ. 406ա: Աւ. 406բ-17բ:
- 56. Յովհաննէս – Գլ. 417բ-ճա: Նյւ. 418ա: Աւ. 418ա-26բ (ունի «Իրք կնոջն շնացելոյ»):
- 57. Գործ առաքելոց – Յոջբն. («Որք») 426բ-7ա: Գիր («Ի հարցն») 427աբ: Գլ. 427բ-ճա: Լնթրց. 428ա: Գիրք 428բ-39ա:
- 58. Թուղթ Յակովբայ – Յոջբն. 439ա: Նյւ. 439աբ: Գլ. 439բ: Թուղթ 439բ-40բ:
- 59. Թուղթ Պետրոսի Ա. – Նյւ. 440բ: Գլ. 440բ-1ա: Թուղթ 441ա-2ա:
- 60. Թուղթ Պետրոսի Բ. – Նյւ. 442ա: Գլ. 442ա: Թուղթ 442ա-3ա:
- 61. Թուղթ Յովհաննու Ա. – Նյւ. 443ա: Գլ. 443աբ: Թուղթ 443բ-4բ:
- 62. Թուղթ Յովհաննու Բ. – Նյւ. 444բ: Գլ. 444բ: Թուղթ 444բ:
- 63. Թուղթ Յովհաննու Գ. – Նյւ. 444բ: Գլ. 444բ: Թուղթ 444բ-5ա:
- 64. Թուղթ Յուդայի – Նյւ. 445ա: Գլ. 445ա: Թուղթ 445աբ:
- 65. Աղես Եթաղի – 445բ:
- 66. Յայտնութիւն Յովհաննու – Գիրք 445բ-51ա:
- 67. ԺԻ. թուղթ Պատրոսի – Յոջբ. 451ա-2բ: Վկ. 452բ: Բովանդ. ընթերց. եւ վկայեց. – 452բ-5ա:
- 68. Առ Հովնայեցիս – Նյւ. 455աբ: Գլ. 455բ: Թուղթ 456ա-60ա:
- 69. Առ Կորնթացիս Ա. – Նյւ. 460ա: Գլ. 460աբ: Թուղթ 460բ-4բ:
- 70. Առ Կորնթացիս Բ. – Նյւ. 464բ: Գլ. 464բ: Թուղթ 464բ-7բ:
- 71. Առ Գաղատացիս – Նյւ. 467բ: Գլ. 467բ: Թուղթ 467բ-9ա:

- 72. Առ Եփեսացիս – Նյւ. 469ա: Գլ. 469ա: Թուղթ 469ա-70բ:
 - 73. Առ Փիլիպեցիս – Նյւ. 470բ: Գլ. 470բ: Թուղթ 470բ-1բ:
 - 74. Առ Կողոսացիս – Նյւ. 471բ: Գլ. 471բ-2ա: Թուղթ 472աբ:
 - 75. Առ Թեսաղոնիկեցիս Ա. – Նյւ. 472բ-3ա: Գլ. 473ա: Թուղթ 473ա-4ա:
 - 76. Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ. – Նյւ. 474ա: Գլ. 474ա: Թուղթ 474աբ:
 - 77. Առ Եբրայեցիս – Նյւ. 474բ-5ա: Գլ. 475ա: Թուղթ 475ա-8բ:
 - 78. Առ Տիմոթէոս Ա. – Նյւ. 478բ: Գլ. 478բ: Թուղթ 478բ-80ա:
 - 79. Առ Տիմոթէոս Բ. – Նյւ. 480ա: Գլ. 480ա: Թուղթ 480ա-1ա:
 - 80. Առ Տիտոս – Նյւ. 481ա: Գլ. 481ա: Թուղթ 481աբ:
 - 81. Առ Փիլիմոն – Նյւ. 481բ: Գլ. 481բ: Թուղթ 481բ-2ա:
– Թէլադրութ., Վերադիր, Նաւարկութ. – 482ա:
 - 82. Առ Կորնթացիս – Կորնթացւոց 482ա: Պողոսի 482աբ:
Բ. ա. 281բ-2ա Տեառն Ներսիսի Յիշատակարան Առակացն Սողոմոնի, զոր իւրով ձեռամբ գրեաց զարթուցանել զթմբեալս մեղօք («Ա-Ք») – Աստուածեղէն հոգւովն ի սմա, / Խաղաղութեան անուն արքայ... Քոյր կոչելով աստուածակառք, / յաննիւթական տարեալ քաղաք:
բ. 282ա [Նորին] Անդրադարձութիւն տառիս յիշատակի («Ք-Ա») – Քաղցրագունիս այս բաղձանաւք, / լցեալ հոգիս մեռեալ մեղաւք... աւարտ բանիս, Տէր ողորմեա՛, / առ հասարակ մեզ եւ նոցա:
- ՅԵՏԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ**
- 2ա Թվին ԹՁԳ. (1635) ի յունիս ամսոյ ԻԸ. (28) սկիզբն եղև գրոցս:
- Վերեւում յետագայ ձեռքով արտագրուած այսպէս. «Թվին ԹՅԳ. (1605), ի յունիս ամսոյ ԻԸ. (28)»:
- 68ա Կատարեցաւ Դեւտականն ձեռամբ Գրիգորի մեղուցեալ գրչի:
- 117ա Ո՛հ, գծանրամեղ գրողս գԳրի[գոր], ո՛վ սուրբ եղբայր, յիշեա շա՛յր մեղայիս:
- 137ա եւ զմեղաւոր գրողս յիշեա՛:
- 200բ Ո՛հ, գծանրամեղս գԳրի[գոր] երէց յիշեա՛, ո՛վ եղբայր, որ եմ պանդուխտ աւտար յերկրի:
- 230ա Զծանրամեղ եւ զբազմամեղ գԳրի[գոր] երէցս, որ բազում երկաւք իբր երկունք ծնրնդականի Աստուծոյ ներողութեամբն քերելով ծնայ մինչև ցայսր եւ սկն ունիմ ի Տէր, որ հասուցէ ի զրաւն, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

234ա Փա՛ռք քեզ, Աստուած, որ ետուր կարողութիւն հասանել ծանրամեղ քերաւղ գրոյս Գրի[գորի] երիցու մինչեւ ցայսր: Եւ արդ, Տէ՛ր իմ Յիսուս Քրիստոս, յոյս գքեզ ունիմ, որ յաշողեսցես եղկելոյս յառաջակայ այսմ սուրբ Աստուածաշունչ կտակիս մտանել ի հունն եւ ի զրան հասանել, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն: Հայր մեր, որ յերկինս՛:

406ա Տարտամս յիմաստս սուրբ գրոց, / որովք սնայ յարբունս տիոց, / ահա կարաւտ սոցին համոց, / գտայ գերեալ յաւտար հոգոց: / Ուստի հարեալ սրտիս ի խոց, / եւ տոշորմանս, որ կայ յիս բոց, / զայս սրսկեմ կաթն անձրեւոց, զձեռահիւս սուրբ գրոց, / Մի՞թէ գնացիւք այսոց գետոց, / իմ զովասցի ծարաւս ոգւոց, / եւ սփոփեսցի յիրոց ցաւոց, / սրբեալ տաճար Տեառն աւթանոց: / Այսու յուսով յերկս վաստակոց / կամ ի յորունց մէջ ի հոգոց, / զի արծարծեալ ճրագս իմ բոց, / մի՛ խրթնացի յաւտար հողմոց:

418ա Արհնութիւն, որ կարգայ, գովութիւն, որ լսէ, փա՛ռք տուողին եւ յիշատակ գրչիս. ամէն:

406բ Աղաչեմ գքեզ, Տէ՛ր, եւ գոհանամ զանհաս մարտասիրութենէդ քումմէ, որ արժանի արարեր զարժան ծառայս քո հասանիլ ի ժամ գիշերոյ: Դու ես,

Տէ՛ր, տըվընջեան եւ գոյացուցիչ գիշերոյ, դու պահեա՛յ զծառայս ի կարծեաց ցնորից եւ երկիրէ յերեւելեաց եւ աներեւոյթից, եւ ամրացո՛ւ ի դառնութենէ դիւաց, ի բռնութենէ Բելիարայ, ի սաստիկ սատանայէ, ի փլմանէ շինուածոյս, ի նենգութենէ մարդկան, ի յաղանդոյ կախարթաց, ի մոլար/// (չշարունակած):

ՅԻՇՍԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

482բ (ԺԹ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Յիշատակ է ըՍտեփան Բաղդասարեանին ի Գենջէ քաղաքի, որ է եղիսաբեդապոլ: Տէր տացէ հաշողութիւն, եւ Աստուած ողորմեսցի. ամէն:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ 482բ. սեւով քառակուսի՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ՍՏԵՓԱՆ///»:

ԳՐԶԱՓՈՐԾ՝ 1ա (Բոլորգիր) Ամենա: Մեծ է Տէր եւ օրհնեալ է յոյժ, եւ մեծութեան նորայ ոչ կոյ չափ: Ազգ եւ ազգ գովեսցեն զգործս քո եւ: 482բ՝ «Աստուած, Զ»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «360», պհպ. Աս՝ «Հ^{ւր} 360/2628, Առաքեալ է ի վիճակէն Աստրախանայ», «ՌԶԳ.-1635, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», Բա՝ «1000 000»:

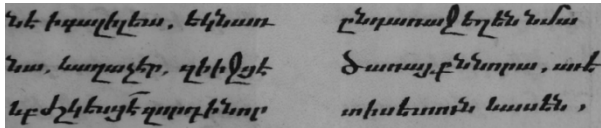
2629

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՍՏԱՅՈՂ՝ Կոստանդին թագադիր իշխան:

Թերթ՝ 281. չգրուած՝ 1ա, 2բ-3ա, 4բ-5ա, 6բ-7ա, 8բ-9ա, 10բ-11ա, 12բ-13ա, 280բ-281բ: ՊՐԱԿ՝ 12+Ա-Շx12 (Ա, Բ, Ե, Խ, Հ, Յ, Ծ՝ 11): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾԻԹԻԻՆ՝ 24,7x18,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին (19,5x12,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 232ա): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱԶՄ՝ վարդագոյն թաշապատ տախտակ, արծաթէ կապիչներով (վերինին՝ Պօղոս առաքեալը, վրան՝ «СВЕТОИ АПОСТОЛ ПАВЕЛ»): Ա փեղկին՝ արծաթէ շրջանակ, որի ներսում՝ բոլորակ՝ արծնապատ արծաթէ զարդերով, կենտրոնում՝ Յարութին, վրան՝ «Иисус Христос», ստորին ձախ անկիւնում՝ Դուկաս աւետարանիչը՝ «СВЕТОИ ЕВАНГЕЛИСТЪ ЛУКІА», Բ. փեղկին՝ արծաթէ շրջանակ, որի ներսում արծաթէ փորագրաւանդակներ. կենտրոնում՝ բոլորչու վրայ Աստուածամայր մանուկ Յիսուսը գրկին՝ «Иисус Христос, М'р Д'у», անկիւններում՝ մէկական սերովբէ, աստաղթ թուրք. լուսանցակողերը՝ ոսկեգոյն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա, Բ, սկզբ. Ա.՝ թուրք, մաս կազմաստաղի, Բ.՝ մագաղաթ՝ չգրուած:

Նմուշ 232ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Մատթեոս՝ 13բ, Մարկոս՝ 92բ, Դուկաս՝ 139բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 221բ: Խորան՝ 1բ, 2ա, 3բ, 4ա, 5բ, 6ա, 7բ, 8ա, 9բ, 10ա, 11բ, 12ա: Կիսախորան՝ 14ա, 93ա, 140ա, 222ա: Լ ս ն ց - ա յ ի ն՝ Բարտիմէոս կոյր՝ 121բ: Լ ու - ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական (147 հատ), տանար (3), վարդեակ (6), խաչ (9): Զ ա ր դ ա զ ի ր՝ թոչնագիր (33), բուսական (63), հանգուցագիր (52), կենդանագիր (39), բուսական՝ մարդաղիմ (25ա), երկու յովկապարիկ եւ թոչուն (193բ): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, նարնջի, վարդագոյն, մանուշա-

ԺԳ. դար

կազոյն, շագանակազոյն, մոխրագոյն, սպիտակ, սեւ, ոսկի: Զարդագրերը, լուսանցագրերը (բացառութեամբ անուանաթերթերի) եւ լուսանցային նկարը գծանկարային են:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. ձեռագիրը եզրահատած, կազմի Ա. փեղկի վերին երկու անկիւնների բոլորակ արծնապատ արծաթէ զարդերը եւ ստորին աջ անկեան արծնը, ստորին արծաթէ կապիչն ընկած, մանրանկարների գոյները տեղ տեղ վնասուածներով. ք. 225ա՝ ստորին ձախ անկիւնի պատռուածը կարկատուած ժԱ. դարի ձեռագրի թերթի փոքր հատուածով (6x0,8), որի վրա «///րեալ///» (երկաթագիր), ք. 274ա եւ 278բ մէջը ամրացած Թ. դարի ձեռագրի թերթի հատուածով (24,5x1,6), որի վրայ (274ա) «///Զի ուր իցեն երկու/// [ծախայից իւրոց///» [Աւետարան ըստ Մարթնոսի ԺԼ. 20, 23], երկաթագիր, երկսին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 1բ-2ա Թուրք եւսերիովի:
2. 11բ-2ա, 3բ-4ա, 9բ-10ա, 5բ-6ա Համբարբառ (Կանոն Ա.Ժ.):
3. 14ա-92ա Աւետարան ըստ Մատթեոսի:
4. 93ա-139ա Աւետարան ըստ Մարկոսի: 139ա՝ Գլովիմ ՄԼԳ., Տունն ՌՈ.:
5. 140ա-221ա Աւետարան ըստ Դուկասու: 221ա՝ Գլովիմ ՅեԳ., Տունն ՍՊ.:
6. 222ա-278ա Աւետարան ըստ Յովհաննու (242բ «Իրք կնոջն շնացելոյ». այսչափ, բնագիրը չկայ):

Գլխաբաժանումներում կան «Յ[ուանկի]» համարներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

74բ (արտ. լս., գրչի) Ֆռ.՝ սուրբ ստ՝ զայս կարդ[այ]:

139ա Շնորհեա՛ մեզ, Տէ՛ր, ընդ երկայն աւուրս զԿոստանդին բարեպաշտ իշխան թագադիր Հայոց Կիլիկեցոց նահանգիս եւ տէր Սարուանդիբար[այ]:

Տպ.՝ ԺԳ. դ. յիշ-բ, էջ 483:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 278բ (1423 թ., բոլորգիր) Ի թվականութեանս հայոց ՊՂԲ. (1423), ի հայրապետութեան տեառն Պաղոսի եւ ի առաջնորդութեան հրշակաւոր եւ աստուածապահ քաղաքիս՝ արի եւ քաջ ընդառնապետիս՝ Մատթէոս վարդապետի, որ է ժառանգ եւ աթոռակալ եւ աշորդ գլխոյն համայնի Հայոց տեառն տէր Պաղոսի կաթողիկոս ամենայն հայոց: Արդ, ի յայս ժամանակիս այր ոմն բարեպաշտ եւ հաւատարիմ, համեստ եւ պարկեշտ, որոյ անուն կոչի Խաւնզաւ, որ է կենակից հանդիսաւոր, անուանի եւ պատուելի մեծ խաւճային՝ պարոն Ամիրին, որ յայսմ ամի բարիոք քաղաքավարութեամբ հանգեաւ խաղաղութեամբ եւ փոխեցաւ ի յոյսն ամենեցուն Քրիստոս. արդ ցանկացող եղեւ յայսմ աստուածային հրամանիս եւ անկողոպտելի գանձիս Խաւնզաւ խաթունն եւ գնեաց զսա ի հալալ արդեանց իւրոց՝ յիշատակ իւր եւ կենակցին իւրոյ՝ խաւճաւ Ամիրին՝ փոխեցելոյն ի Քրիստոս, զմտաւ ածելով զայն եւս, թէ սնտորի եւ անցաւոր է |279ա| փառք եւ մեծութիւն աշխարհիս եւ առ բոլոր բարութիւն երանելի կենացն եւ անպատում ուրախութիւնսն ոչ երեւի, զի այս ոչ յուրվից է նախապատուելի, այլ որոց մտաց աչքն պայծառ լուսով հոգւոյն են վայելչացեալք, որպէս եւ սորայս, զի հոգւոյն ակամբ նայեցեալ յաստուածայինսն, այսինքն՝ ի հրաման գլխոյն մերոյ եւ Աստուծոյ, որ ասէ, թէ՛ Զամենայն զոր ինչ ունէր, երթալ, վաճառեաց եւ գնեաց, զայն մարգարիտ. եւ դարձեալ թէ՛ Մի՛ գանձէք ձեզ գանձ յերկրի, այլ յերկինս, որ ոչ ցեց ուտէ եւ ոչ ուտիչ ապականէ: Եւ ըստ Սողովմոնի զասացեալն, թէ՛ Լաւ է զվաճառն զայն գտանել, քան զգանձս ոսկւոյ եւ արծաթո, եւ թէ՛ Երանի, որ ունիցի զաւակ ի Սիրոն եւ ընդանի յերուսաղէմն վերին, որ եւ ստացաւ զսուրբ Աւետարանս զայս, զանանց գանձարանս եւ զաստուածունակ ճեմարանս, որ է թագ պարծանաց եւ պսակ փառաց սրբոյ եկեղեցւոյ նայ եւ ամենայն սրբոց առաքելոց եւ մարգարէից, |279բ| հայրապետաց եւ բազմաշարշար մարտիրոսաց, վասն զի արեգակնապէս լուսաւորէ զընթհանուր հաւատացեալքս:

Արդ, ստացաւ զսա իբրեւ զհոգեւոր գանձ եւ զանշիջանելի լապտեր եւ ամենագով պարգեւ, պատճառ փրկութեան եւ առաջնորդ երկնաշու ճանապարհին: Եւ ընծայեաց զսա Խաւնզաւ խաթունն ամէնարհնեալ զաւրեղ զաւրավարին Սրբոյն Սարգսի եկեղեցւոյս, եւ մի՛ ոք իշխեսցէ հանել զսա ի դրանէ Սրբոյն Սարգսի՝ ո՛չ վաճառելով, ո՛չ գրաւկնելով եւ ո՛չ գողանալով: Եթէ՛ ոք յանդգնեսցի անզգամութեամբ եւ խորհեսցի հանել զսա ի դրանէ Սրբոյն Սարգսի, մեր մեղացն պարտական լիցի եւ նզովեալ եղիցի յԱստուծոյ եւ ի զաւրեղ զաւրականէն իւրոյ եւ ի սուրբ աւետարանչացն. ամէն:

Դարձեալ յերեսս անկեալ աղաչեմ զամենեսեան՝ որք աւգտիք ի սմանէ ընթեռնելով կամ արինակելով կամ զաղաքարելով, յիշեսչիք ի մաքրափայլ յա|280ա|ղաւթս ձեր զխարճաւ Ամիրն՝ զփոխեցեալն առ Քրիստոս եւ զկենակիցն իւր՝ զԽաւնզաւ խաթունն, եւ զամենայն ծնաւղսն իւրեանց, զի ողորմեսցի ամենագութն Աստուած եւ թողութիւն շնորհեսցէ ամենայն սղալանաց սոցա եւ գրեսցէ զսոսա ի գիրն կենաց, եւ արժանի արասցէ անճառ ցնծութեանն եւ երանելի հանգստեանն, սրբոց պարակցութեանն եւ յաւիտենական ուրախութեանն. ամէն: Եւ ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցելոցս առհասարակ ողորմեսցի բարերարն Աստուած, յորժամ նստցի յաթոռ փառաց իւրոց, անդ, ուր բանք սպառին եւ գործք թագաւորին, քաղցրութեամբ եւ ողորմութեամբ նայեսցի ի ստացաւ սուրբ Աւետարանիս եւ յիշողքն իւրեանց. ամէն:

Մասամբ տե՛ս ժե. դ. յիշ-բ, մասն Ա., էջ 310:

2. Պահպանակ Աբ (1792 թ., անարուեստ նոտրգիր) Զսուրբ Աւետարանս շնորհեսցի նոր Նախիջեւանու Սուրբ Խաչ վանքին. Յովսէփ արքեպիսկոպոս [Արղութեանց], 1792, նոյեմբերի 27ին:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ Պահպանակ Բբ՝ «Երրորդ»: 1ա՝ «նայ պատասխ. նա պատա. նայգ. արտ ասա. նայ. նա. նայ պա»: 281բ՝ «ասա, նայ տացէ, զոր ինչ չ, Ա, գլ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ Պահպակ Բբ՝ մարդկային ձեռք:

ՆՇՈՒՄ՝ Աա՝ «365/2629», «ՊՂԲ. – 1423 Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»: Պհպ. Աբ-ին տոսնձած թղթիկին՝ «Ստացող Խաւնզաւ-խաթունն՝ կին խաւճայ պարոն Ամիրի: Ընծայուած Յովսէփ Արղութեան արքեպիսկոպոսից նոր Նախիջեւան Ա. Խաչ վանքին, թուին 1792, նոյ. 27ին»: Աբ՝ «Ծան.՝ ՊՂԲ. թուականը գրութեան տարին չէ, այլ ստացման»:

2630

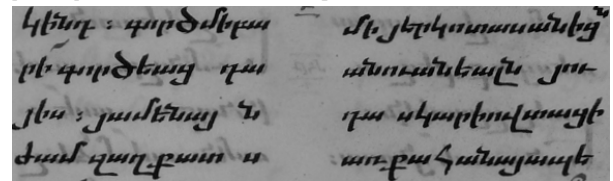
Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՍԿԵՒՈՒ

ՉԼԹ. – 1290

ԳՐԻՉ՝ Ստեփանոս Բանանայ: ԿԱԶՄՈՂ՝ Կոստանդին ոսկե-
րիչ: ՍՍԱՅՈՂ՝ Թորոս Կոստանդնուպոլսեցի:

ԹԵՐԹ՝ 306. չգրուած 1ա, 6բ-7ա, 88բ, 144ա, 234ա: ՊՐԱԿ
7+Ա-ԻԱx12 (Ա՝ 14, է, ժԲ՝ 13, ԻԲ՝ 11, ԻԵ՝ 8): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ
(թուղթ՝ թ. 7, 89, 144 և 234): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 22,3x17: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝
երկախն (19,5x12,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 77ա): ՏՈՂ՝ 20:
ԿԱԶՄ՝* նարնջի թաշապատ տախտակ, մետաղէ կապիչներով
(վերինին՝ Պօղոս առաքեալը, վրան՝ «Светои апостол Па-
велъ», ստորինին՝ Պետրոս առաքեալը՝ «Светои апостол
Петръ»): Ա. փեղկին՝ մետաղէ շրջանակ, որի ներսում՝ բոլորակ՝
արծնապատ զարդերով (Սուրբ Երրորդութիւն, Քրիստոսը խաչե-
լովքինից յետոյ, խաչին թիկնած, վրան՝ «Иисус Христос» և
«БОГЪ ОТЕЦЪ»), վերին աջ անկիւնում մետաղէ արծնապատ
շրջանակ, որի ներսում Յովհաննէս աւետարանիչը՝ «Светои
евангелистъ Иоаннъ», կողքին մետաղէ արծնապատ շրջանակ,
մէջը Մատթէոս աւետարանիչը՝ «Светои евангелистъ Мат-
вейъ», ստորին ձախ անկիւնում մետաղէ արծնապատ շրջանակ,
ներսում Դովկաս աւետարանիչը՝ «Светои евангелистъ Лукіа»,
կողքին մետաղէ արծնապատ շրջանակ, մէջը Մարկոս աւետա-
րանիչը՝ «Светои евангелистъ Маркъ», Բ. փեղկին՝ մետաղէ
շրջանակ, որի ներսում փորագրաւանդակներ (կենտրոնում՝ բո-
լորշու վրայ, Աստուածամայրը մանուկ Յիսուսը գրկին՝ «Иисус
Христос, М’р Д’у», անկիւններում՝ մէկական սերովբէ): Ա. և
Բ. փեղկերը երիզուած մետաղէ եզրագօտիով. միջուկը տախ-
տակ, աստաղը Ա՝ թուղթ, յուսանցակողեր՝ ոսկեգօծ: ՊԱՀՊԱ-
ՆԱԿ՝ Ա+ԲԳ, թուղթ, յուսագծերով և յուսադրոշմով՝ «RMCР» և
երկարակորթ տապարով ստնէտ, վերեւ՝ թագ: Կազմի մասին
տե՛ս Էմմա Կորիսմագեան, Հայ-նուսական մշակութային կապե-
րի արտացոլումը արուեստի ասպարէզում».- Բանբեր Մատենա-
դարանի, հտ. 13, Երեւան, 1980, էջ 211-22:

Նմուշ 77ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Մատթէոս՝ 7բ, Մարկոս՝ 89բ, Դու-
կաս՝ 144բ, Յովհաննէս և Պրոխորոս՝ 234բ: Խ ո Ր ա ն՝ 1բ-2ա,
2բ-3ա, 3բ-4ա, 4բ-5ա, 5բ-6ա (վերջինը թերի): Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն՝
8ա, 90ա, 145ա, 235ա: Լ ո ս ա ն գ ա զ ա Ր ղ՝ բուսական:
Չ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ թոշնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ նկարնե-
րինը և խորաններինը՝ կարմիր, կապոյտ, ոսկի, մանուշակա-
գոյն, շագանակագոյն, կանաչ, դեղին, սպիտակ, մնացածները՝
մուգ կարմիր:

Խորանների (1բ-5բ) գունատուրը ժէ. դարի է, իսկ աւե-
տարանիչների նկարները 1621 թ. (գուգէ և՛ ժԸ. դ.) յաւելում են
(տե՛ս յիշ. 143բ), եւրոպական մանրանկարչութեան ակնյայտ
ազդեցութեամբ: Տե՛ս Աստղիկ Գեորգեան, Անանուն հայ մանրա-
նկարիչներ, մատենագիտութիւն, IX-XVII, Կահիրէ, 2005, էջ 65:
Տե՛ս նաև Աստղիկ Գեորգեան, Հայ մանրանկարիչներ, Մատե-
նագիտութիւն, IX-XIX, Կահիրէ, 1998, էջ 699:

ՎԻՃԱԿ՝ բասար. կազմի թափշը թափուած, աստաղին և
պնակ-ներին, թ. 1-7, 299-306՝ ցեցի անցեր, թ. 209-10, 233՝ հիւմ-
փից մասամբ պոկուած, հիւմփերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին
խոնաւութեան և աղտոտուածութեան հետեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1բ-2ա Թուղթ եւսերեայ:

2. 2բ-6ա Համաբարբառ (Կանոնք Ա.-Ժ., նաեւ լու-
սանցային):

3. 8ա-88ա Աւետարան ըստ Մատթէոսի:

4. 90ա-143ա Աւետարան ըստ Մարկոսի («Յարու-
ցեալ Յիսուս»՝ 142ա-3ա)

5. 145ա-233ա Աւետարան ըստ Դովկասու:

6. 235ա-302բ Աւետարան ըստ Յովհաննէսու («Իրֆ
կնոջն շնացելոյ»՝ 302աբ):

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԳ. դար.

306բ Աղապք վասն երաշտութեան – Տէ՛ր Աս-
տուած մեր, որ յաղագս առ քեզ նախանձուն... եւ քեզ
վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ
եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

302բ (Գրչի) Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝
Հաւր եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն, այժմ եւ միշտ եւ յա-
ւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Որ տայ զարուսթիւն յինքն
հայեցողաց ի ներհակ եկամտիցն պարսպել զանձինս
եւ բնաւորական արարչադիրն հետեւել սահմանի, որով
զբնաւորական շարժումն իմաստապէս մարթ է յարի-
նել աստուածային սիրովն ուղերձեալ եւ սիրալիր համ-
բուրիւ զսեպհականն |303ա| ողջունել կեանս, յար ի
գլուխն ըստ իմաստնոյն հայեցմամբ: Ըստ որում է եւ
այժմու յիշատակեալ քահանայս Թորոս, որ է յաշխար-
հէ թագաւորական քաղաքին Կոստանդինուպոլսի, ի
գաւառեն, որ կոչի Ակոտաւն, ի բերդէն, որ կոչի Շի-
կաւն, եւ յերիտասարդական հասակին թողեալ
զճնաւդս եւ զազգայինս, լնլով զտէրունական հրամանն
ուսուցնասիրութեան, փափագ[մ]ամբ պանդխտեալ
յաշխարհս Կիլիկիոյ, շրջելով յանապատս եւ ի վանո-
րեայս, եւ առաքինութեան վարուք արժանի լեալ քա-
հանայութեան աշտիճանի եւ ըստ բնաւորական բարէ-
սէր բարուցն մեծաւ ըղձիւ ստացաւդ եղեալ քառա-
վտակ սուրբ Աւետարանիս, յորոյ բղխմանէ սորա կեն-
դանածնեալ նորոգին ամենայն ազգք եւ ազինք, ի վա-
յելումն սրբասէր անձին իւրոյ եւ ի յիշատակ հոգւոյ
իւրոյ եւ ծնո |303բ|ղաց իւրոց եւ եղբարոց, որ եւ զայս
աւանդէ, զի յետ մահուանն իւրոյ՝ ուր եւ հանդիպի,
ըստ ժառանգութեան իրերաց մի՛ ոք իշխեսցէ վաճա-
ռել զսա, այլ մնասցէ յիշատակ հոգւոյ իւրոց եւ ծնո-
ղաց իւրոց, եւ թէ՛ ոք ստունգանէ, ընդ բանիւ եղիցի:

Արդ, եղև գրչութիւն սորա ի թուականիս ՉԼԹ.
(1290), ի հայրապետութեան առաջին ամին տեառն
Ստեփանոսի եւ յիշխանութեան թագաժառանգ ծիրա-
նածին պարոնին Հեթումոյ՝ որդւոյ Լեւոնի արքայի, ի
սուրբ եւ ի գերահռչակող ուխտս Սկեւա, որ է առըն-

թեր անմատոյց դղեկիս Լամբրունի, ընդ հովանեա Սուրբ Փրկչիս եւ կենսակիր Սուրբ Նշանիս եւ մար լուսոյ Աստուածածնի, ձեռամբ ամենամեղ քահանայի Ստեփանոսի:

Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք ընթեռնոյք զսա եւ լուսաւորիք կամ ընդարինակէք, յիշեսչիք ի Քրիստոս զյառաջասացեալ պատուական քահանայն |304ա| Թոռոս եւ զծնաւզնն իւր եւ զեղբարս եւ զքնաւ զարմն նոցին: Ընդ նմին եւ զամենամեղ գրիչս Ստեփանոս եւ զծնաւզնն իմ եւ զուսուցիչս իմ: Եւ որ ընդունաւն է աղաւթից՝ Տէր Յիսուս Քրիստոս, յիշելոցս եւ յիշողացս ողորմեսցի, եւ ինքն աւրհնեալ եղիցի ընդ Հաւր եւ Հոգւոյն Սրբոյ <Սրբոյ> այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Տէս ԺԳ. դ. յիշ-ք, էջ 658-9:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 304ա (կոստողղի. բոլորգիր) Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն յաւիտեանս. ամէն: Ի թուականին 296. (1296). աստուածին ամենառատ բարերարութեան զլոյս գիտութեան հանապազ ծագէ ի սիրտս հաւատացելոց, զհոյր սիրոյ իւրոյ բորբոքեալ ի հոգիս: Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, ո՛վ պատուական դասք լոյս երամայից, յիշեսչիք ի մեղաքաւիչ, երկնաթռիչ յաղաւթս ձեր զԿոստանդին եւ զամուսին իւր զԿալի, որ ի նմին ամի փոխեցաւ ի Քրիստոս, զի բազում աշխատութեամբ |304բ| աշխատեցաւ եւ կոստղեց զԱւետարանս զայս: Արդ, որք ընթեռնոյք, յիշեսչիք յաղաւթս ձեր զԿոստանդին ոսկերիչ եւ զծնողս իւր, եւ որ յիշէքդ, յիշեալ եղիչիք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

2. 306բ (ԺԳ. դ. յաւելագրողի) Յիշեսչիք յաղաւթս ձեր զՍովունչ դպիրս:

3. 305ա (1352 թ., անարուեստ բոլորգիր) Արդ, ցանկացող եղեալ այսմ տիեզերաշուս սուրբ Աւետարանիս Յուստինիէ՝ դուստր Արսէնի, ստացօ զսա ի հալալ ընչից իւրոց՝ զբուրաստանս ծաղկաւէտ եւ զգանձս աստուածային, դրախտ անուշահոտ եւ ծառ քաղցրաճաշակ, որ ունի զխորհուրդ շորից գետոցն ճղեմայ՝ ի լուսաւորութիւն քրիստոնէից եւ ի պայծառութիւն սուրբ եկեղեցոյ, ի թ[վին] ՊԱ. (1352), ի հայրապետութիւն տեառն Մխիթ[ա]րայ եւ ի յայսմ նահանգիս առաջնորդութեան տեառն Ստեփանոսի արքեպիսկոպոսի ամենայն հիւսուսական կողմանց: Ստացաւ զսայ Յուստինիէն յիշատակ անջնջելի եւ բարեխաւս անմիջելի եւ եզ զսա ի ժառանգութիւն Սուրբ Աստուածածնին, որ է պարոն Խաչերեսին, ի մայրաքաղաքս Սուլխաթ, ըստ մարգարէին, որ ասէ, թէ՛ Երանի, որ ունիցի զաւակ ի Սիոն, եւ ընդանի յերուսաղէմ: Արդ, մի՛ ոք իշխեսցէ հանել զսա յեկեղեցոյ Սուրբ Աստուածածնին Սուրխաթ քաղաքի, եւ ոչ ոք տէր կամ

ստացող գրոցս եւ ասող, թէ՛ իմ է, այլ տէր եւ ժառանկող Սուրբ Աստուածածինն է, եւ մի՛ ոք իշխեսցէ զսա հանել կամ գրաւել կամ ծախել, կամ յա[յլ] եկեղեցի տալ: Եւ քահանայք, որ կարգան զսուրբ Աւետարանս, պատրաստաբար եւ զգուշութեամբ պահեսցեն ի [մոյ]-մոյ, ի ձիթո եւ յամենայն աղտոյ, |305բ| եւ յամենայն ժամ յիշեսցեն յաղաւթս եւ ի պատարագս իւրեանց զՅուստինիէն եւ զծնաւզնն իւր զԱրսէն, եւ զաղբբացն եւ զայր իւր՝ զԲանարգէս, եւ զեղբայրս իւր զՍէթն եւ զՄուսէսն, եւ զպապն իւր զՍտեփանոս էրէցն, եւ զՅուսէր էրէցն, եւ զՀանիմամայն, զՇնոֆոր տիկինն, եւ զԿիրախաթունն, եւ զքուրն իւր զՀռեփսիմէն եւ զՔարախաթունն, եւ զամենայն ազգայինսն՝ զկենդանիս եւ զհանգուցեալսն, եւ Քրիստոս, որ առատն է ի տուրս բարեաց, յիշողացն եւ յիշելոցն առ հասարակ ողորմեսցի, եւ նմայ փառք յաւիտեանս եւ յամենայն ժամ:

4. 305բ (1382 թ., անարուեստ բոլորգիր) Այլ եւ յայսմն ժամանակիս, զոր եկն Թախաղաւիչ խանն եւ էառ զՄամայն եւ զիւր երկիրն զամենայն, նա շատ փորձանք երեկ Դրիմիս, եւս առաւել ի աւագ յեկեղեցիս, որ է յանուն Սուրբ Աստուածածնին, նաեւ քահանայիցն եւ ժողովրդոցն, որ ի յակամայի տալոյ այլասեռիցն ո՛չ շուրջառ մնաց, ո՛չ սկիհ, եւ ո՛չ Աւետարան, զոր ծախիւք, եւ զոր գրաւիւք, եւ զայս Աւետարանս ի Դձ. (400) սպիտակ գրաւել էին, բայց յառաջինն յիշատակարանն, զոր ողորմած հոգին Ուստինիէն ստացեալ էր ի արդար ընչիցն եւ տուեալ էր զայս սուրբ Աւետարանս ի ժառանգութիւն Սուրբ Աստուածայծնին եւ պնդել բանիւ, որ ո՛չ ոք տէր կացցէ, եւ ո՛չ ոք իշխէ ծախել, բայց Սուրբ <Սուրբ> Աստուածածինն ծագեց ի սիրտ կնոջ միոյ այրո երիցակնի՝ Մելիք Անուոյ, որ տայր զայն Դձ. (400) սպիտակ գրաւին եւ տայր նոյնպէս ըստ յառաջոյն ի Սուրբ Աստուածածնին ժառանգ: Այլ եւ այս վերոյգրեալ Մելիք իրիցակինս ետ արդար ընչից իւրոց Դձ. (400) սպիտակ եւ եհան ի գրաւէ յայլասեռութից եւ ետ ի մայր յեկեղեցիս յանուն Սուրբ Աստուածածնին՝ վասն հոգւոյ իւրոյ եւ վասն հոգոյ իւր երիցուն Սարգիս քահանային եւ վասն բարի ծնողաց իւրոց՝ պարոն Աւագին եւ խաթուն Մասնեխաթունին եւ մարքուրկանն Ֆոանգխաթունին եւ այլ յարեան մերձաւորացն ամենեցուն, բայց վերին պետականին հրամանէն բանադ[ր]ած լիցի մարդն այն, որ կամ ծախէ զսուրբ Աւետարանս, կամ գրաւական դնէ՝ թէ՛ քահանայ, թէ՛ այլ մեծ, եւ թէ՛ աշխարհական, եւ թէ՛ յանդէնի ոք, նա ի յայս եկեղեցոյս պատարագին շնորհացն անմասն ելնէ եւ առցէ զմասն Յուզային զգողին զարծաթասիրին. ամէն, ամէն, ամէն:

Յիշատակարանս գրուել է Կուրկովոյի դաշտում Մամայ խանի պարտութիւնից (1380 թ.) եւ Ոսկէ Յորդայում Թոխթամիշի տիրապետութեան հաստատումից յետոյ:

5. 233բ (1387 թ., անարուեստ բոլորգիր) բանս ի թվ. ՊԼԶ. (1387):

6. 304բ (ԺԵ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Քրիստոս Աստուած ողորմեսցի, որ զայս սուրբ Աւետարանն ազատել են ի գե[ր]ովեհնէ, առաջինն Հանես Թուոմն, Կուտան Գրիգորն ու ես՝ մեղապարտ եւ անպիտան Թորոսս սուտանուն քահանայ: Որ յիշէ, յիշեալ եղևցի. ամէն:

7. 89ա (ԺԶ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Ես՝ անարժան տէր Պետրոս էրէցս, տեսեալ ըզս/// յոյժ խրդճացի, հրամայեցի կապել ժողովրդեան/// (Թափուած):

8. 143բ (1621 թ., անարուեստ նոտրգիր) Այս սուրբ Աւետարանըս Բ. փորձանաց ազատեց. Ա. մեկնիչէրէն, Ա. ի անօրէն սարգաւաճ մի զամէնէն քա՛հիլ էր, ըզպատկերքն զառաջինըն կտրել էր, ետոյ նորոճեցաք մեղաւոր եւ անարժան, հողու հաւասար Գրիգոր էրէցս: Նորոճեցաք թվականին ՌՇ. (1621) էր: Աստուած ողորմի առաջին գրողին եւ յիշատակ դընողին. ամէն: Հայր: Ես՝ անարժան հողու հաւասար տէր Գրիգոր էրէցս:

9. 306ա (վերականգմողի) Զիմաստուն եւ զհեզահոգի, բարեմիտ եւ բարեպաշտան երկիւղած ծառայս Աստուծոյ խոճա Յովհաննէսն եւ զճնողսն իւր, որոյ եբաց Տէր զաշս նորա՝ լսել տերունական հրամանին, որ ասէ՛ Գանձեցէ՛ք ձեզ գանձ յերկինս, ուր ոչ գող մերձենա, եւ ոչ ցեց ապականէ, զի ուր գանձն ձեր է, անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին: Եւ թէ՛ Արարէ՛ք ձեզ բարեկամս ի մամոնայէ անիրաւութեան, զի յորժամ պակասեսցի այս, ընկալցին զձեզ ի յարկսն յաւիտեանականս: Նոյնպէս եւ սա յիշելով զբանս տէրունական, ինքնայաւժար կամաւք ետ կազմել զսուրբ Աւետարանս զայս ի յարդարաժողով վաստակոց իւրոց՝ յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ իւր ծնողացն եւ ամենայն արեան մերձաւորաց իւրոց՝ զկենդանիսն եւ զհանգուցեալսն աղաչեմ յիշել ի սուրբ աղաւթս ձեր, նաեւ զխոճա Պարոնն յիշեցէ՛ք ի Տէր՝ հանդերձ ծնողիւքն, զի եւ սա մասնակից եղեւ տրրաւք ի նորոգումն սուրբ Աւետարանիս: Հայցեմ ի ձէնջ յիշել ի սուրբ աղաւթս ձեր եւ խնդրել մեղաց թողութիւն, այլ յիշողացդ եւ յիշեցելոցս ողորմեսցի Քրիստոս Աստուածն մեր ի միւսանգամ գալստեանն իւրոյ,

ուր ամենայն բանք սպառին, եւ գործք թագաւորեն, եւ արժանի արասցէ լսել զձայնն հայրական, որ ասէ. եկա՛յք, արհնեա՛լք Հաւր իմոյ, ժառանգեցէ՛ք պատրաստեալ ձեզ զարքայութիւնն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Կազմեցաւ սուրբ Աւետարանս միջնորդութեամբ տէր Աւգսէնդ քահանային եւ տէր Գրիգոր քահանային, զոր Տէր Աստուած տացէ զվարձս բարեաց աշխատողացն արժանապէս, եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն: Թվին ՌՇԹ. (1630) վերստին նորոգեցաւ սուրբ Աւետարանս եւ կազմեցաւ ձեռամբ ամենամեղ գրչի՝ Զաւաւրիայ իրիցոյ:

Տե՛ս ԺԷ. դ-ի յիշ-ք. Բ., 376-7, Հ^ր 556:

10. 89ա (ԺԷ. դ., 1651ից յետոյ, անարուեստ նոտրգիր) Կաթելքն արաւ զայս. Աստուած ազատեց թվին ՌՇ./// (1651^ր):

11. 233բ (ԺԷ. դ., անարուեստ նոտրգիր) Ես՝ անարժան տէր Խաչատուրի որդի տիրացու Մատթէոսըս ձեռըս երգայ, զիրս մնայ, մարմինս տրկար ի հող դառնա, ըզցեզ աղաչեմք, օվ եղբայրք եւ հայրք, ինձ՝ անարժանիս կամ եղկելիցիս ասացէ՛ք] Տէրն ողորմի եւ ցեց(= ձեզ) Աստուած ի միւսանգամ գալրստեանըն եւ ցեց քաղցր աշօք հայես[ցի] ողորմած Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք [յ] աւիտեան. ամէն: Հայր մեր:

12. Պհպ. Աբ (1792 թ., շղագիր) Սուրբ Աւետարանս շնորհեցի նոր Նախիջեանու Սուրբ Խաչ վանքին, Յովսէփ արքեպիսկոպոս [Արղուսեան]: 1792 թ., նոյլ[եմբերի] 27ին:

13. Պհպ. Աբ-ին փակցուած թերթիկին (1962 թ., շղագիր) Սոյն ձեռագրի 4 թերթ պահպանակները հանդիսանում են Հ^ր 4821 ձեռագրի մասը: Ուստի եւ միացուեց Հ^ր 4821 ձեռագրին՝ թերթեր [16-7, 22-3]: Զեռ. գլխաւոր պահորդ՝ Ս. Եգանեան: 3/VIII-62 թ.:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 305բ՝ «Ա, հա»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «366», Աս՝ «366/2630», «ԶԹ.-1290, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2631

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԱՆԿԻՒՆԱՅ վանք (ԱՇՈՏ երկիր)

ԳՐԻԶ՝ Զաւարէ աբեղայ: ՄՍՄՅՈՂ՝ Կոպիաշ:

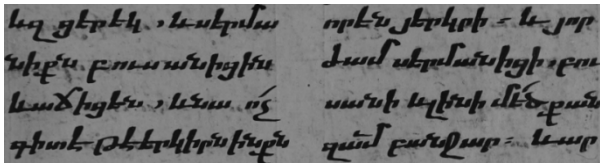
ԹԵՐԹ՝ 265+2 (կրկն.՝ թ. 1, 207). չգրուած՝ 1ազ, 2բ-3ա, 4բ-5ա, 6բ-7ա, 8բ-9ա, 10բ-2ա, 82ա, 128ա, 264բ-5բ: ՊՐԱԿ՝ 11+Ա-ԻԱx12 (Ա՝ 13, ԻԱ՝ 13)+2: ՆԻԻԹ՝ թուղթ (թ. 264-5՝ լուսագծերով): ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 24,2x17: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկաթն (17x12,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (մնույ՝ 92ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շականակագոյն կաշի, դոնակով եւ 3 կապիչով. Ա. փեղկի կենտրոնում մետաղէ մեծ խաչ, որի 4 թևերին վարդեակներ, կենտրոնում եւ աջ թևի ներքեւում մէկական նարնջագոյն ապակի, աջ թևի վե-

ՉԻԱ. – 1472

րեւում եւ ձախ թևի ներքեւի մասում մէկական կարմիր ապակի, վերին հատուածում երկու եւ ներքեւի հատուածում մէկ կապտաւուն ապակի, միջուկը տախտակ, աստաղը կարմիր կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Մատթէոս՝ 12բ, Մարկոս՝ 82բ, Գուկաս՝ 128բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոս՝ 204բ: Խորան՝ 1դ-2ա, 3բ-4ա, 5բ-6ա, 7բ-8ա, 9բ-10ա: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 13ա, 83ա, 129ա, 205ա: Լ ո ս ա ն գ ա զ ա Ր ղ՝ բուսական, թոշնային, տանաք, խաչ, յուշկապարիկ, ձիթենի: Զ ա Ր դ ա զ ի Ր՝ մարդաղէմ (13ա),

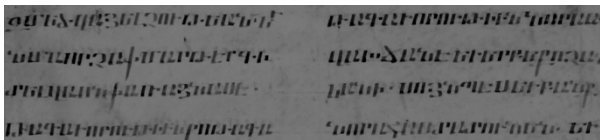
հանգուցագիր, կենդանագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կապոյտ, կարմիր, կանաչ, դեղին, մանուշակագոյն, սեւ սպիտակ շագանակագոյն, նարնջի: Տե՛ս Աստղիկ Գեորգեան, Անանուն հայ մանրանկարչներ, IX-XVII, Կահիրէ, 2005, էջ 217:

Նմուշ 92ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Յովհաննու Ոսկերեանի Մեկնութիւն Սաղմոսացն Դարբի, Սաղմոս ձեռ. *: ԱԲ+ԳԵ: ԺԱ. դ.: Ստացուած մէկական թերթի րնդայնակի ծալումով: Մագաղաթ, 23,5x16,5, երկսին (17x14,5), ուղղագիծ երկարագիր (նմուշ՝ Դա), տող 26 (բացուածք): Կարդալ՝ Բա-Աբ-Բբ-Աա. «Եւ աբամբ նորա, որ ծնա/// ին գեղ... եւ առանձին/// եւ գաղտնեամբ եւ յայ/// նիով» [ձեռ. 1-2]: Կարդալ՝ Դբ-Եա-Դա-Եբ. «//թեանց եւ անգգամոյթեանց... եւ ես զիմ բանսն դարձուցից, եւ սուրբ է յամենայնի գործս իւր» [ձեռ. 11-3]:

* Տե՛ս P. Migne, Patrologiae Graecae, tomus LV, p. 464-465, 469-470.

Նմուշ Դա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարա. Ա. փեղկի ակներից մէկը եւ երեք գամերն ընկած, դունակը կծկուած, կապիները մաշուած, պատառիկ-պանպանակները կեղտոտուած, խունացած, կծկուած. եզրահատուած, որից բնագիրը վնասուած, Պհպ. Աա-ին՝ սպիտակ թելով կարուած, լուսանցակողեր՝ գունաթափ, թ. 83-4, 133, 169, 179, 191, 212՝ վնասուած, թ. 264-5՝ Ժէ. դ.ում անլացուած նորոգողի կողմից, հիմքից մասամբ պղկուած, թ. 191, 238, 251-63՝ նորոգուած, պատառիկ-պհպ. ներին, թ. 241-65 եւ պհպ. Գ՝ ցեցի անցքեր, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, աղտոտուածութեան հետեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 3բ-4ա Թուղթ Եւեբեայ:
2. 1դ-2ա, 5բ-6ա, 7բ-8ա, 9բ-10ա Համաբարբառ (Կանոնք Ա.-Ժ., նաեւ լուսանցային):
3. 13ա-81բ Աւետարան ըստ Մատթէոսի:
4. 83ա-127բ Աւետարան ըստ Մարկոսի:
5. 129ա-204ա Աւետարան ըստ Դովկասու:
6. 205ա-61բ Աւետարան ըստ Յովհաննու (260բ-1բ՝ Իբք կնոջն շնացելոյ):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

261բ Փառք անսկզբանն եւ ըսկիզբն ամենայնի, անեղ էին եւ գոյացուցչին բնօրից, անվախճան եւ անսահման էացուցչին, սահմանիչ եւ կատարումն բոլոր էիցս, երից միակին, եզակի եւ միում աստուածութեանն, որ անշարժ գոլով շարժէ զարարածս ի կեանս եւ ի փրկութիւն, ի բոլորիցս հանցուք նմա արհնութիւն եւ փառս՝ Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Իսկ չորից աւետարանչացն խորհուրդ բազում արինակ իմն ցուցմամբ

տեսանի, զի ոմանք ասեն, թէ չորից աւետարանչացն են չորք անկիւլ[ն]ք արարածոց՝ արեւելք, արեւմուտք, հիւսիս, հարաւ: Պարտ էր համասփիւռս քարոզել զԱւետարանս: Իսկ ոմանց հաճոյ թըւեցաւ ըստ չորից մշտահոս գետոյն յարեանական աղբերէն յա|262ա|ուաջ խաղացեալ առ ի տիեզերաց ոռոգումն՝ Փիսոն, Գեհոն, Տիգրիս եւ Եփրատէս: Եւ սոցա գոլով նմանապէս թուով ուռճատեալք ի կենդանական աղբերէն ոռոգանել զպաքեալ միտս մարդկային բնութեանս, նոյն արինակ ըստ տեսութեանն եզեկիելի քառակերպեան աթոռոյ՝ մարդ, առեւծ, եզն, արծիւ: Զանմահիցն Տէր տեսանելով, բազմեալ ի փառացն աթոռ, իմանալի ցուցմամբ զինամս բոլոր բնութեանս զակնարկումն բերմամբ նշանակէ զլինելն առ ի հողածինս, հոգեղինացն անմահից զմահկանացուս առնել հաղորդս, եւս եւ ի գերակատար հանեալ ի փառս, վասն զի փառաց թագաւորն Քրիստոս փառակիցն Հար եւ Հոգոյն Սրբոյ, զմերս առեալ բնութիւն ինքեան միացոյց աստուածութեանն՝ ուսուցանելով մի Որդի դաւանել, որ յԱստուծոյ Հարէ եւ որ ի Մարիամայ սուրբ կուսէ անճառ միութեամբ, զոր աւետարանականն ուսուցանեն բանք, մինչ ի կատարած հաւանութեամբ հաւատահաստատ կարգաւք ի նոյն յարելով յառաքելականդն |262բ| քարոզութիւն, որ զաստուածախաւան վարդապետութիւն դրոշմեալ զսակաւս առ ի բազմացն, առ ի հաւատալ, եթէ Յիսուս Քրիստոս է Որդի Աստուծոյ, ըստ վեհին Յովհաննու հաւատալ, եւ զկեանսն յաւիտենականս ընդունել յանուն նորա: Ուստի եւ տեսեալ զտէր (= զսորա) անճառ փրկագործութեան խորհուրդ, աստուածասեր եւ ընտրեալ ապաշխարաւդն Կուլփաշան, որ եւ ստացաւ զսուրբ Աւետարանս յիշատակ իւր եւ ծնաւդացն իւրոց Յովհաննիսին եւ մարն Ամբարիբն եւ աղբարն Հայրապետին, որ տղայ փոխեցաւ ի Քրիստոս, եւ որդոյն Յուսեփին եւ միտս որդոյն Գրապետին: Եւ ստացաւ զսուրբ Աւետարանս ի հալալ արդեանց՝ յիշատակ իւր եւ ծընաւդաց իւրոց եւ ամենայն մերձաւորացն եւ հանգուցելոցն. ամէն:

Արդ, գրեցաւ սուրբ Աւետարանս ի յերկիրս Աշտաց, ի սուրբ ուխտս, որ կոչի յԱնկիւնաց վանք, ի դուռն Սուրբ Լուսաւորչին եւ Վարդիհատ Սուրբ Գերեզմանին եւ Սուրբ Պե|263ա|տրոսի եւ Սուրբ Պաւղոսի եւ Սուրբ Սիովնի եւ Սուրբ Սուփրասանց, ի թուին հայոց ԶԻԱ. (1472), փետրվար ամսոյ ի ԺԴ. (14) աւարտեցաւ սուրբ Աւետարանս ձեռամբ անաժանի եւ սուտանուն գրչի Զաֆարէ աբեղայի:

Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք ճաշակէք յաստուածային բուրաստանէս եւ յամենալի սեղանոյս՝ պատահելով տեսութեամբ կամ ընթերցմամբ, յիշեսջիք յաղաւթս ձեր զստացող սորա զԿուլփաշ[ա]ն եւ զեղբարն իւր զՀայրապետն եւ զորդին իւր զՅուսեփն եւ

զմիւս որդին զԳրապետն եւ ետոր զսայ յիշատակ ի Սուրբ Յովաննէսի դուռնն: Ով որ հանդիպի կարդալով կամ արինակելով, յիշեսջիբ ի մաքրափայլ յաղաթս ձեր զԿուփաշան եւ զեղբայրն զ[Հայրա]պետն եւ զամենայն արեան [մերձաւ]որսն զվերոյս[սաց]եալքս ի սմա// եւ առատ բեր[անով] եւ յաւժար ար[տիւ Աստուած] ողորմի ասացէ՛ք, եւ Աստուած, որ առատն է ի սուրս բարեաց, ամենեցուն առ հասարակ ողորմեսցի. ամէն, ամէն:

|263բ| Գրեցաւ ի յառաջնորդութեան տէր Աստուածատու հայր[ա]պետին, ի յեպիսկոպոսութիւնն տէր Գրիգորին: Ազաչեմ զամենեսեան, որ կարգայք զսուրբ Աւետարանս, յիշեցէ՛ք զտէր Գրիգոր եպիսկոպոսն եւ զտէր Աստուածատու հայր[ա]պետն, որ կամակից եղան սուրբ Աւետարանիս եւ յորդորեցին զիս ի գրելն: Աստուած զիւրեք յորդորէ ի յիւր արքայութիւն: Եւ յիշեցէ՛ք զտէր Մինաս աղբեղայն, որ ի կոկելն ազաչեց, յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք. ամէն: Յիշեցէ՛ք եւ ծնաւզսն իմ զՄելքիսեդն եւ զմայրն իմ զՄելիքն, որ փոխեցաւ ի Քրիստոս. ամէն: Յիշեցէ՛ք զՀերիք մամն եւ զՄխրթալ մամն, որ խիստ աշխատեցան ի հետ մեզ. ոմն ի հացին թխելն, ոմն ի յաւել ածելն, ոմն ի ջրին բերելն: Յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի աս[ա]յցէ՛ք. ամէն: Եւ զմղտեսի Մխրթարն, որ Վարդիհաւուն լոյս կու այնէ, յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք. ամէն, ամէն:

Տէս ԺԵ. դ. յիշ.բ. Բ., էջ 340:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՍՅԻ

1. 127բ (ԺԶ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Դարձեալ յիշէ՛ք տէր Տիրայառուն, տէր Յակոբն, որ հնդեցի ազգէն, Աստուած ող[ո]րմի ասէ՛ք. ամէն: Հայր, որ՛:

2. 127բ (ԺԶ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Ես՛ Յովաննէս երէց Աղնայդալեցի, եւ եղբայրն իմ Գալուստ իպիսկապոսն եւ որդին Դաւիթ գահանէն եւ որդին՝ Կիրակոսն, եւ դարձե[ալ] Գրիգորն, Առաքել, տէր Թաթսն, Դաւաթն, որ են որդ[իք] Գրիգորնին, Գ. Աւետարան, Ա. տարէգիրք, Բ. Մաշտոց, է.:

3. 264ա (ԺԷ. դ., բոլորգիր) Փառք ամենասուրբ երրորդութեան եւ մի աստուածութեան՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, նմա վայել է արհնութիւն, գոհութիւն, փառաբանութիւն անզրաւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Արդ, անկեալ զձեզ աղաչեմ ի մաքրափայլ յաղաթս ձեր, ո՛վ լուսերամ դասք քահանայից, որք հանդիպ[իք] այս սուրբ Աւետարանիս, յիշեցէ՛ք զվերջին նորոգաւզ զտէր Թաթսն եւ զծնաւզքն Գրիգորն եւ իսպիմարն, եւ զեղբայրն՝ Առաքելն, եւ զքոյրն՝ Գուշարն եւ Ոսկիկն, փեսայն Երանոսն. ամէն: Դարձեալ կրկին ան[գամ] յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զտէր Թաթսն, զծնաւզսն եւ զեղբայրս զիւրն եւ զաւտարն. ամէն: Եւ ի զիս՝ զառածեալս, եւ զծնաւզս իմ յիշման արժան առնէ՛ք. ամէն: Եւ դուք յիշեալ ինիք ահեղ ատենին. ամէն: Հայր:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «9», 1ա՝ «370/2631», 1ա-ին փակցուած թերթիկին՝ «ԶԻԱ. 1472, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

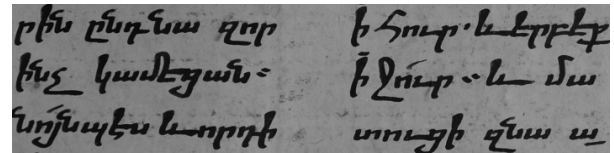
2632

Ա. Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

Ա.Ղ.ԹԱՄԱՐ

ԳԻԻԶ՝ Թումայ Բահանայ: ԾԱՂԿՈՂ՝ Կարապետ Բահանայ: ՄՍՍՅՈՂ՝ Մարտիրոս Բառեցի (1471 թ.), Պարսաւ (1537թ.), Խոսրով (1687թ.):

ԹԵՐԹ՝ 322. չգրուած՝ 2ա, 15բ-16ա, 159ա: ՊՐԱԿ՝ 15+Ա-ԻԷX 12 (է՛ 10, ԻԱ՛ 13, ԻԶ՛ 6, ԻԷ՛ 2): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 27x 18,5: ԳԻԻԹԻԻՆ՝ երկսին (19,5x12): ԳԻԻ՝ բոլորգիր (մնուլ՝ 64ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դունակով եւ 3 կապիչով, միջուկը տախտակ. աստառը կապոյտով եւ սպիտակով վանդակաձայն մետաքս. յուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ + ԳԻ, դեղնաւուն թուրք, չգրուած:

Նմուշ 64ա

ՄՆԱՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Աւետումն 2բ, Ծնունդ, հովիւների եւ մողերի երկրպագութիւն՝ 3ա, Ընծայումն՝ 3բ, Մկրտութիւն՝ 4ա, Պայծառակերպութիւն՝ 4բ, Յարութիւն Ղազարո՛ւ՝ 5ա, Մուսի յերուսաղէմ՝ 5բ, Ունայուայ՝ 6ա, Խաչերութիւն՝ 6բ, Աւետումն դժոխաց՝ 7ա, Թաղումն՝ 7բ, Յարութիւն՝ 8ա, Համբարձումն՝ 8բ, Հոգեգալուստ՝ 9ա, Երկրորդ գալուստն՝ 9բ, Զորեկերպեան ա-

ԹՃԻ. – 1471

թոռ, հոգիներէ կշռում 10ա: Մատթոն՝ 16բ, Մարկոս՝ 104բ, Գուկաս՝ 159բ, Յովաննէս եւ Պրոխորոն՝ 250բ: Խորեան՝ 10բ-5ա: Լ ս ն ց - ա յ ի ն՝ Մարիամ Մագդաղիմացի՝ 102ա, Յովսէփ Արիմաթացի՝ 157բ, 246ա, 312ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ն՝ 17ա, 105ա, 160ա, 251ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ը ղ՝ բուսական, թոնային, տաճար, խաչ, յուշկապարիկ, ձիթենի, «Հնուր եկի արկանել» (210ա), Սուրբ Հոգի (260բ): Զ ա ը ղ ա զ ի ը՝ մարդագիր, թոնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ը՝ կարմիր, նարնջի, կանաչ, կապոյտ, վարդագոյն, դեղին, սեւ, շագանակագոյն: Տէս Աստղիկ Գեորգեան, Հայ մանրանկարիչներ, մատենագիտութիւն, IX-XIX դդ., Կահիրէ, 2005, էջ 287:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած. ունեցել է արծաթ եւ ոսկեգոծ զարդեր (տէս յիշ. 1բ), որոնք այժմ չկան, մնացել են գամերի անցերը. 3 կապիչներից երկուսը եւ 3 գամն ընկած, Ա. փեղկի արտաքին անկիւններն ընկած, դունակը մաշուած, վերին եւ ստորին հատուածում Բ. փեղկից մասամբ անշատ, յուսանցակողերը գունաթափ, ք. 1, 59, 71, 177, 239, 244, 259, 277 փոքր-ինչ վնասուած, ք. 15-7, 44-7, 303, 320՝ հիմքից մասամբ պոկուած, ք. 1-4, 265-83, 313-22՝ ցեցի անցեր, սկզբի եւ վերջի թերթերը մասամբ բամբակակալած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին աղտոտուածութեան հետեւ. Ի դ.ում նորոգուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Թ Ի Ի Ն

1. 10բ-1ա Թուրք Եւեբեայ:
2. 11բ-15ա Համարարբառ (Կանոնք Ա.-Ժ., նաեւ լուսանցային):
3. 17ա-104ա Աւետարան ըստ Մատթէոսի:
4. 105ա-58բ Աւետարան ըստ Մարկոսի:
5. 160ա-250ա Աւետարան ըստ Դովաստ:
6. 251ա-318ա Աւետարան ըստ Յովհաննու (317բ-8ա՝ Իրբ կնոջն շնացելոյ):

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳԻՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

318ա Փառք եւ պատիւ Հաւրն անծնին, / աներբ, անեղ իսկականին, / եւ միածին նորա Բանին, / անճառ ծնընդեանն հայրենին, / եւ Սուրբ Հոգոյն միշտ փառակցին, / ամէնառատ պարգեւատուին, / միոյ բնութեանն աստուածային, / մի տէրութեանն եւ միշտ էին՝ / գերա|318բ|կատար երիցն անձին / կատարողի արարածին, / յանցեալն, յաշժմուս, յապագային / եւ յանսպառ յաւիտենին յաւիտեանս. ամէն: Իսկ շորից աւետարանացն խորհուրդ բազմարինակ իմս ցուցմամբ տեսանի: Զի ոմանք ասեն, թէ շորից աւետարանացն են շորք անկիւնք արարածոց՝ արեւելք եւ արեւմուտք, հիւսուս եւ հարաւ, պարտ էր համասփիւռ քարոզել զԱւետարանն: Իսկ ոմանց հաճոյ թուեցաւ ըստ շորից մշտահոս գետոցն յաղենական աղբերէն յառաջխաղացեալ առ ի տիեզերաց ոռոգումն՝ Փիսոն, Գեհոն, Տիգրիս եւ Եփրատէս: Եւ սոցա գոլով նմանապէս թուով ոռոճատեալք ի կենդանական աղբերէն ոռոգանել զպասքեալ միտս մարդկան: Նոյն աւրինակ ըստ տեսութեանն Եզեկիելի քառակերպեան աթոռոյն՝ մարդ, առիւծ, եզն եւ արծիւ: Զանմարմնոցն Տէր տեսանելով բազմեալ ի փառացն ա|319ա|թոռ, իմանալի ցուցմամբ զինամս բոլոր բնութեանս զակնարկումն, որ աստուածապէս եւ տի[ր]աբար բերմամբ նշանակէ զլինելն առ ի հողածինս հոգեղինացն անմահից, զմահկանացուս առնել հաղորդ եւ ի գերակատար հանել ի փառս, վասն զի փառաց թագաւորն Քրիստոս՝ փառակիցն Հօր եւ Հոգոյն Սրբոյ, զմերս առեալ բնութիւն, յինքեան միացոյց աստուածութեանն, ուսուցանելով մի Որդի դաւանելով, որ յԱստուծոյ Հօրէ եւ որ ի Մարիամայ սուրբ կուսէն անճառ միութեամբ, զոր աւետարանականն ուսուցանեն բանք, մինչ ի կատարած հաւանութեամբ եւ հաստատ կարգօք, ի նոյն յարելով առաքելաւանդն քարոզութիւն, զոր աստուածախօսն վարդապետութիւն դրոշմեալ զսակաւս ի բազմացն առ ի հաւատալ, թէ Յիսուս Քրիստոս է Որդի Աստուծոյ, ըստ վեհին Յովհաննու, հաւատալ եւ զկեանսն յաւիտենականս ընդունել յանուն նորա: Ուստի եւ տեսեալ զսորա անճառ փրր|319բ|կազարծութեան խորհուրդ, աստուածասէր եւ հաւատարիմ տանուտէր Մարտիրոս եւ ցանկացող

եղեալ այս աստուածաբան սուրբ Աւետարանիս եւ ետ գծագրել զսա ի հալալ եւ յարգար վաստակոց իւրոց՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնաւդաց իւրոց Աւետիսին եւ կենակցին իւր Զոխարին եւ որդոյն Աւետիսին եւ կենակցին իւր Մարգարին եւ որդոյն Ներսէսին (5 տող չգրած) եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորաց իւրոց՝ կենդանեաց եւ ննջեցելոց, եւ ետուն զսա ընծայ եւ նուէր յաստուածապահ գետոն ի Յիր, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին (1,5 տող չգրած) յիշատակ անշնչելի եւ կտակ անդառնալի, որպէս զի հրճեցին սովաւ մանկունք եկեղեցոյս եւ լի բերանով եւ ուղիղ |320ա| սրտիւ Աստուած ողորմի ասացեն Բառիցի Մարտիրոսին եւ ծնօղաց նորին եւ որդոյն Աւետիսին:

Եւ արդ, ես՝ յետինս ի գրչաց եւ անարժանս ի կարգաւորաց՝ սուտանուն քահանայ Թումայ, տեսի զսէր եւ զփափամ սորա, զոր ունէին առ հոգեւորան, եւ իմով իսկ տկարութեամբս յանձն առի եւ ամենակարող զօրութեամբն Աստուծոյ կատարեցի զսա մեղսամած մատամբ իմով, յաստուածաբնակ կղզիս Աղթամար, ընդ հովանեաւ ամենայաղթ Սուրբ Խաչիս եւ Սուրբ Նշանիս, ի հայրապետութեան տեսուն Ստեփանոսի, ի թուականիս հայոց ԹՃ. ու Ի. (1471), զոր եւ իմ անընդունակ գոլով յարուեստ գրչութեանն եւ բազում մեղացն ցնորիք պաշարեալ, այլ ըստ կարի իմում, զոր շնորհեաց ինձ մարդասէր Հոգին, բազում աշխատանօք գծագրեցի զսա ի ստոյգ եւ յնտիր արինակէ, կենօք տառապանօք եւ |320բ| բազում տրտմութեամբ, ի դառն եւ ի վշտալից ժամանակիս, յորում կամբ ընդ հարկի անօրինաց: Արդ, որք ճաշակէք յաստուածային բուրաստանէս եւ յամենալի սեղանոյս, որք հանդիպիք սմա ընթերցմամբ կամ տեսութեամբ, յիշեսչիք յերկնագնաց յաղօթս ձեր զյառաջ յիշեցեալ ստացող սուրբ Աւետարանիս Բառեցի Մարտիրոսին եւ ծնաւդացն իւր՝ Աւետիսին եւ (մէկ տող չգրած) եւ որդոյն Աւետին եւ կենակցին իւր Մարգարին եւ որդոյն՝ Ներսէսին: Կրկին յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զԲառեցի Մարտիրոսն եւ զծնաւդսն իւր զԱւետիս եւ զորդին իւր զԱւետիս եւ զկենակիցն իւր զՄարգարիտ եւ զորդին իւր զՆերսէս եւ զայլ ամենայն ազգատոհմսն նոցա եւ զարեան մերձաւորանս. յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ լի բերանով եւ ուղիղ սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք, |321ա| եւ Աստուած յիշողացդ եւ յիշեցելոցս ի սմա առ հասարակ ողորմեսցի: Ընդ նոսին եւ զամենամեղ Թումայ գծագրող սորա եւ զծնօղսն իմ զԳրիգոր քահանայ, որ ուսոյց մեզ զարուեստ գրչութեանս, եւ զՔրմանխաթուն եւ զկենակիցն մեր եւ զորդին իմ զԽաչատուր, որ յայսմ ամի փոխեցաւ առ Քրիստոս եւ եթող ինձ սուգ անմխիթալելի եւ վէր անողջանալի եւ ցաւք անբժշկելի, եւ զայլ ամենայն ազգականսն մեր եւ գերախաւաւորան՝ զկենդանիս եւ զհանգուցեալսն, եւ որք զմեզ յիշէք եւ ուղիղ

սրտի Աստուած ողորմի ասէք, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ յարհնութեան պահուն. ամէն:

321ա (ստացողի) եւ արդ, ես՝ Բառեցի Մարտիրոս, եւ որդին իմ տուաք զսուրբ Աւետարանս յաստուածապահ գեօղն ի Յիր, ի դուռն տիեզերաց Սուրբ Աստուածածնին, յիշատակ մեզ եւ ծնողաց մերոց, եւ մի՛ ոք իշխեսցէ հեռացուցանել զսա ի դրանէ Սուրբ Աստուածածնէն տիեզերայ կամ |321բ| ծախելով կամ գրաւելով կամ այլ ինչ աղագաւ՝ ո՛չ ի մերոց եւ ո՛չ յաստարաց, ո՛չ ի կարգաւորաց եւ ո՛չ յաշխարհականաց, եւ եթէ ոք յանդգնի եւ հեռացուցանէ, նա զանէծքն զաւձին եւ զԿայենին ժառանգեսցէ, եւ զմասն զՅուդային եւ զայլ խաչահանուացն առցէ՝ ինքն եւ այլ կամակիցքն նորա, հանդերձ ծնողք եւ ազգականօք. ամէն: Այլ եւ յիշեցէք [ի] Քրիստոս զհամշիրաք եղբարն մեր զԿարապետ քահանայ, որ աշխատեցաւ ի ծաղկել սուրբ Աւետարանիս: Տէր Աստուած տացէ վարձս ըստ վաստակոց իւրոց զերկնից արքայութիւն եւ զանբաւ բարութիւն. ամէն: Եւ ինքն Քրիստոս Աստուած, որ Տէրն է փառաց եւ տուող ողորմութանց, ձեզ՝ յիշողացդ, եւ մեզ՝ յիշեցելոցս, առ հասարակ ողորմեսցի, եւ ինքն արհնեալ եւ բարեբանեալ եղիցի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԿԱՅԻ

1. 322ա (1537 թ., անարուեստ բոլորգիր) Դարձեալ յիշեցէք ի մաքրապիպալ յաղաւթս ձեր զվերջին ստացողս զՊարսաւմ եւ զկողակիցն իւր եւ զաւակս իւրեանց՝ զԴարման, որ առ Աստուած փոխեցօ, եւ զծնողս իւր եւ զեղբարքն իւր՝ զԽարաիշ, եւ զկողակիցն իւր, եւ զԽիդան եւ զկողակիցն իւր, եւ զտէր Վարդան կրօնաւորն, եւ լի բերանով եւ բոլոր սրտի եւ ձեռս ի վեր համբառն[ն]ալով Աստուած ողորմի ասացէք նոցա, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի յիւր յարբաութեան. ամէն:

Արդ, աղաչեմք զձեզ զամենեսեան, յիշեցէք զՊարմամ եւ զծնողս՝ զՅուսէփ եւ զՄուղալ եւ զԿարիպ, եւ զաւակս իւր՝ զԱռաբել եւ զՄարտիրոս եւ զՍէթ, եւ զտէր Իգնայտիոս եւ զայլ ամենայն |322բ| արեան մերձաւորս, եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք. ամէն: Յիշեցէք ի Քրիստոս զՊարսաւմ եւ զզուստրն իւր զՇայինար եւ զԽարաիշ եւ զՍրայպիոն եւ զԽոշիդան եւ զտէր Վարդ կրօնաւորն եւ զքեռնին իւր զԱռաբել եւ զտէր Իգնատիոս եւ զտէր Հայրապետ, եւ Աստուած ողորմ ասացէք սոցայ. ամէն:

Ծանուցում լիցի ձեզ, Քրիստոսի հաւատացեալ ժողովուրդք, որ զայս սուրբ Աւետարանս թալան տալրան. Գ. ամիս ի ձեռն յանարինաց եկաց. Պարսաւմ եւ տէր Իգնայտիոս եւ տէր Հայրապետ գնացին եւ բա-

զում շարշարանաւք բերին զայս սուրբ Աւետարանս ի դուռն Սուրբ Աստուածածին: Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս, քո սուրբ ծնողի բարեխօսութեամբ ողորմեան՝ սոցա եւ տո՛ւր զքո երկնից արքայութիւն. ամէն: Թվականին 222. (1537)

2. 1ա (1687 թ., անարուեստ բոլորգիր) [Ա]րդ, յիշեցէք ի Քրիստոս ըզվերջին ըստացող սուրբ Աւետարանիս ըզԽոսրօֆն, որ ըստացաւ զսա ի հալալ արդեանց եւ ըստացուածոց իւրոց՝ յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց՝ հօրն Գրիգորին եւ մօրն Սառային եւ մեծ եղբօրն Խաչատուրին եւ Յոհաննիսին եւ կանանց եւ եղբարց իւրեանց՝ Փարիխանին եւ Թուրուանդային, յիշեցէք եւ: Դարձեալ կրկին անգամ յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք բարեմիտ եւ հաւատարիմ տանուտերոջն Խոսրօֆին, որ ըզմտաւ էած ըզբան մարգարէին Յաւայեա, որ ասէ, եթէ՛ Երանի որ ունիցի զաւակ ի Սիօն: Եւ դարձեալ ըզտէրունական հրամանն, թէ՛ Ուր զանձք ձեր են, անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին: Հստացաւ ըզսուրբ Աւետարանս փրկական ի բարի եւ յարգար վաստակոց իւրոց յիշատակ անձին իւրոյ եւ կողակցոյն էթարին եւ որդւոցն Յուսէփին եւ Պարունվարդին: Որք հանդիպիք սմա կարգալով կամ օրինակելով եւ կամ հարեանցի տեսանելով, յիշեցէք ի մաքրապիպալ աղօթս ձեր զվերոյգրեալ աստուածասէր տանուտէրն զԽոսրօֆն, զկողակիցն զէթարն եւ զերկուս որդիսն զՅովսէփին եւ զՊարունվարդն. ամէն: Թվին ՌձՂ. (1687): |1բ| Այլ եւ դարձեալ կրկին եւ երեքկին անգամ յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք պարոն Խոսրօֆին եւ կողակցոյն իւրոյ էթարին եւ որդւոցն Յովսէփին եւ Պարունվարդին եւ եղբօրորդւոցն իւրոյ Պօղոսին եւ Թումային եւ Դարմանին: Յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք պարոն Խոսրօֆին, որ ըստացաւ ըզսուրբ փրկա[կա]ն Աւետարանս արծաթապատ եւ զանագան ոսկէզօծ յօրինուածով, այլ եւ սրկի՛ մի պղնձեայ սպասք տէրունական մարմնոյ եւ արեան Տեառն Աստուծոյ՝ յիշատակ հոգւոյ իւրոյ. ամէն:

3. 1բ ՌձՄն. (= ՌՄն.՝ 1791) թվին եւ ես՝ Թումայս չգրչաւս իմ գրեցի զայս յետնագիրսն: Ոչ է հաճու մարդկանն արհեստաւորացն: Բաւ է:

4. 1բ (ԺԸ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Յիսուսի Քրիստոսի ծայռ (ծառա՞յ) իսայաւատ (՞) Գուլայմիբի, օւր (= ուր / իւր) կողկցոն Նազրութին եւ ծա (= ած՝ Աստուած՞) ող[որ]մի ասացէք, զի ուր տուծաի (՞) գրեցաւ:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. փեղկի կազմաստառին փակցուած թերթիկին՝ «375/2632, 2Ի.-1471, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», Աս՝ «2632»:

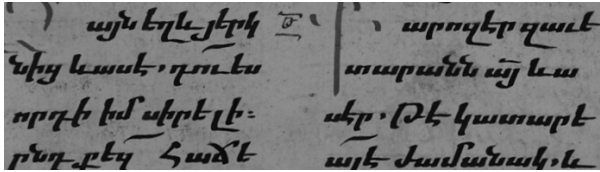
2633

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

Կեղի (եՈՐՁԻԻՆԻ գաւառ)

ԳՐԻՉ՝ Մարկոս Կեղեցի: ՍՏԱՅՈՂ՝ Սալամ:

ԹԵՐԹ՝ 289. չգրուած՝ 1ա, 82բ-83ա, 136բ-7բ, 222բ-3բ, 289բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԳx12+1: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով ետաքեւ ծաղիկ, նաեւ թագ, որի վերեւում աստղ, որի վերեւում մահիկ: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 26x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (17x11,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 85ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ յագանակագոյն կաշի, դռնակով եւ 4 կապիչով, միջուկը տախտակ, աստաղը կապոյտ կտաւ, դռնակինը՝ կարմիր կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱՖ, չգրուած թուղթ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թագ, որի վերեւում աստղ, որի վերեւում մահիկ:

Նմուշ 85ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Մաաթնու՝ 2բ: Կ Ի Ս Ա Ռ Ր Ա Ն 3ա, 84ա, 138ա, 224ա: Լուսանցագարդ՝ բուսական, թռչնային, յուշկապարիկ: Զ ա Ր Պ ա գ Ի Ր՝ թռչնագիր, կենդանագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, սև, նարնջի, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. ունեցել է մետաղէ գարդեր, որոնք այժմ չկան, մնացել են գամերի անցքերը, կազմը մաշուած, 4 կապիչներից մէկը եւ 4 գամն ընկած, միւս 3 կապիչներ ծովնուած, մաշուած, դռնակը մաշուած, վերին եւ ստորին հատուածում Բ. փեղկից մասամբ պոկուած, լուսանցակողերը՝ գունաքափ, ք. 211. 235՝ ստ. լուսանցի արտաքին եզրը մասամբ պոկուած, ք. 2-70՝ ցեցի անցքեր, ձեռագիրը խոնաւութիւն տեսած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին աղտոտուածութեան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1բ-2ա Նախադրութիւն: 3ա-82ա Աւետարան ըստ Մաաթնայի:
2. 84ա-136ա Աւետարան ըստ Մարկոսի (135բ-6ա՝ Յարուցեալ Յիսուս):
3. 138ա-222ա Աւետարան ըստ Լուկասու:
4. 224ա-88ա Աւետարան ըստ Յովհաննու (287բ-8ա՝ Իրբ կնոջն շնացելոյ):

Ստորին լուսանցներում ունի Համաբարբառ:

Աւետարանների կիսախորաններում ժԸ. դ-ի ձեռքով գրուած. 3ա՝ «Սրբոյ Աւետարանս Մաթէոսի Ի Հօրէ ամենայկալէ», 84ա՝ «Սրբոյ յԱւետարանս Մարկոսի ընդ Տեառն մերոյ», 138ա՝ «Սրբոյ յԱւետարանս Լուկասու Տեառն մեր Յիսուս Քրիստոս», 224ա՝ «Սրբոյ յԱւետարանս Յօճանու Ի Հօրէ լուսոյ»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

2ա Վա՛յ ինձ՝ եղկելոյս, յաւուր յայնմիկ:

82ա Գրեցաւ Աւետարանս Ի գաւառն Խորձիւնի, որ Կեղի կոչի, Ի դուռն Սուրբ Յակովբին եւ Սուրբ Սարգսին եւ Սուրբ Լուսատրչին (այլ ձեռքով «Ռ.Մ.Ք.»): Վա՛յ ինձ՝ եղկելոյս, յաւուր յայնմիկ:

ժԶ. դար

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 288ա Յիշատակ է սուրբ Աւետարանս Սալամին եւ իւր կողակցին՝ Գրիգորին, եւ իւր ո|288բ|րդոցն Խանառախին եւ Մարիամին, ծնաւդացն՝ Գունարին եւ հարն՝ Շաղաաթին եւ ամենայն արեան մերձաւորաց, Աստուած ողորմի. ամէն: Դարձեալ, Քրիստոսի արեամբ գնեալ քահանայք եւ ժողովորդք, որ իմ հալալ ապրանքէս գնեցի զայս Աւետարանս Ի Կեղեցի Մարկոս գրչէս եւ գրի յիշատակ Ի ձեռն Մարտիրոս քահանային, վկայութեամբն տէր Աստուրին, տէր Կիրակոսին: Ո՛վ եղբարք, կարդալով կամ արինակելով Աստուած ողորմի ասէ՛ք մեզ եւ մեր ննջեցելոցն: Եթէ յիշէք, յիշեալ լիջիք Ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, եւ զանմահական կեանքն պարգեւէ ձեզ եւ ձեր ննջեցելոցն. ամէն: Ո՛վ եղբարք, զայս սուրբ Աւետարանս ծախելով կամ գրօելով՝ զմասն Յուդայի եւ զպատիժն Կայենի առցէ. ամէն: Հայր՝:

Վերջում այլ ձեռքով, անարուեստ գրով աւելացրած՝ «ՌձԳ. (1654)»:

2. 289ա (1820 թ., շղագիր) Գնեցի Աւետիս քահանայ Տէր Կարապետեանց, յազգէն փառագն Իշխանի Վանեցի Յակոբ քահանայէ, Ի Վան քաղաք, 1820:

2. 289ա (1862 թ., շղագիր) Ընդերցո՛ղք, յիշեցէ՛ք զՅովհաննէս քահանայն Բաշ-Ապարանցի, որ Ի 1862 ամի:

3. 2ա (1888 թ., շինծու բոլորգիր) Յիշեցէ՛ք, ընթերցո՛ղք, զՄետրոք արքեպիսկոպոսն Սմբատեանց Նախիջեանցի՝ զժողովողս բեւեռագրութեանց եւ ազգային յիշատակարանաց Հայաստանի, որ եմ միշտ միաբան Սրբոյ Էջմիածնի՝ Ի 1850 ամէ, եւ յայսմ 1888 ամի առաջնորդ Աղուանից Շամախոյ վիճակի:

4. 222ա (1888 թ., շղագիր, մասնակի տարբերութիւններով) Ընթերցո՛ղք, յիշեցէ՛ք զժողովողս ազգային հնութեանց եւ յիշատակարանաց, եւս եւ բեւեռագրութեանց Արարտեան նահանգի, զ՛ի 1850 ամէ հետէ միաբան եւ սպասաւորս Սրբոյ Էջմիածնի մայր աթոռոյ Հայաստանեայց, իսկ յայսմ 1888 ամի առաջնորդ հայոց թեմին Շամախոյ, որ յԱղուանից աշխարհի, զՄետրովք արքեպիսկոպոսն Սմբատեանց Նախիջեանցի:

Ներքեւում յետագայ գրութեամբ աւելացուած է. «Անմիտ եւ դատարկ խելագատակ, մրտոող ազգային հնութեանց»:

5. 83բ (1821 թ., շղագիր) Ստացայ այս սուրբ Աւետարանս Մարտիրոս քահանայէ Վանեցոյ, տէր Կարապէտ քահանայ, Բաշ Աբարան, ՌՄՀ. (1821):

ԿՆՔԱԿՐՈՇՄ՝ 2բ, 136ա. բոլորակ, սեւով, մէջը եպիսկոպոսական նշանների խումբ՝ «Մեսրոպը եպս. Սմբատեանց նախընչեցի. 1872»:

Թուականը թեթևակի եղծուած, լրացում-վերականգնումը ըստ «Արարատ», 1872, էջ 125-9:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 288բ՝ «աս, վերջ»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «15, 376», Ա. կազմաստառին փակցուած թերթիկին՝ «ժԶ. դ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», Աւ՝ «376/2633»:

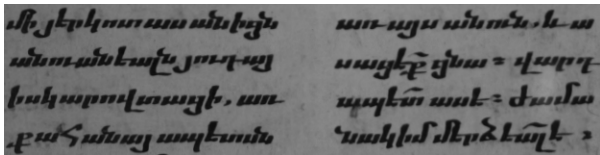
2634

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԲՈՒՐԱԲԵՐԴ անապատ (ՎԱՅՈՅ ՁՈՐ)

ԳՐԻԶ՝ Աւագութ: ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ տէր Աբրահամ: Մեծե- նԱՍ՝ Սատաղայ: ՍՍԱՅՈՂ՝ եղիշայ քնյ.:

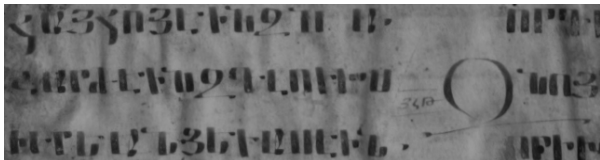
ԹԵՐԹ՝ 220-1 (թոխ՝ 25-27). չգրուած՝ 1ա, 169ա, 220բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ժԹx12 (Ա, ժԲ, ժԳ՝ 11, Ձ՝ 10, ժԹ՝ 8): ՆԻԹ՝ թուրք: ՄԵ- ԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25,5x17,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (20x12,5): ԳԻՐ՝ բո- լորգիր (նմուշ՝ 58ա): ՏՈՂ՝ 25: ԿԱԶՄ՝ Ա. փեղկը դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, Բ. փեղկը սև կաշի, Յ կապիչով, միջուկը տախտակ, աստառը Ա. փեղկինը դրոշմագարդ կտաւ, Բ. փեղ- կինը՝ կարմիր-սպիտակ վանդակաճախ՝ կտաւ. լուսանցակողե- րը՝ կարմիր:

Նմուշ 58ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Մատթնա՝ 1բ, Մարկոս՝ 66բ, Դու- կաս՝ 104բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 169բ: Լսնց-ային. Ստնտու Տիրամայրը, ձախ կողին Յովհաննէս Մկրտիչը, աջ կողին՝ Սուրբ Ստեփանոսը, վերետում՝ Միխայէլ եւ Գաբրիէլ հրեշտակա- պետները՝ 2ա, թգենի՝ 46ա, 91ա, Աւետում (106բ՝ Գաբրիէլ հրեշ- տակապետ, 107ա՝ Մարիամ), Աւետումն հովուաց (մէկ հովիւ արինգը ձեռքին, այժ եւ Բ. ոչխար)՝ 109բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն ՝ 2ա, 67ա, 105ա, 170ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ ՝ բուսական, թռչնային, տանաւ, խաչ: Ձ ա ռ դ ա զ ի ռ՝ կենդանագիր, թռչնագիր, հան- գուցագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, դեղին, կապոյտ, կանաչ, վա- րդագոյն, սպիտակ, սև, շագանակագոյն, նարնջի: Տէս Աստղիկ Գէորգեան, Հայ մանրանկարիչներ, մատենագիտութիւն, IX- XIX դդ., Կահիրէ, 2005, էջ 22:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան ըստ Մատթնայի, Իէ. 38 - ԻԸ, 3: Ժ. դ.: ԱԲ, սկզբում, ստացուած 1 թերթի ընդերկայնա- կի ծալումով, եզրահատուած՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաթ, 25x17, երկսին (23x13), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող 19: Կարդալ՝ Բա-Բբ-Աա-Աբ՝ «[Յ]այնժամ հանին ընդ նմա ի խաչ... եւ նստէ ի վերայ նորա: եւ էր տեսիլ [նորա իբրև զփայ- լակն]»:

Նմուշ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ռ դ ՝ բուսական: Գ ո յ ն ե ռ՝ կանաչ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ բաւարաւ. կազմի կաշին մաշուած, մէջի ստորին հատուածը թափուած, Յ կապիչներից երկուսը եւ Յ գամն ընկած, պատառիկ-պհայ-ները կծկուած, կեղտոտուած, եզրերը վնա- սուած, կարկատուած ժԹ՝ դ-ի հնաառիկ գրի եւ ձեռ. Մաշտոցի մաս-կարկատաններով (Մաշտոցի «Ապաշխարող արձակելու» կանոնից, հնաառիկ գրի մասերն անհնանաշելի են), ձեռագիրը

ՋԻԴ. – 1475

նորոգուած է ժԹ. դ-ում, ք. 1, 49, 89, 214՝ հիմքից մասամբ, եւ ք. 161՝ հիմքից ամբողջութեամբ պոկուած, պատառիկ-պհայնա- նակ Ա., ք. 1, 74-80, 214-9՝ գեցի անցքեր, 220դ թերթը կազ- մուած է երկու երկայնական շերտից՝ ներքին շերտը ժԸ. դ. է, աւ- տափինը՝ ժԹ. դ., կարերը թուլացած, ձեռագիրը խոնաւութիւն տեսած, թերթեր հիմքերի մօտ կեղտոտուած, վրաներն աղտո- տուածութեան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 2ա-66ա Աւետարան ըստ Մատթնայի:
2. 67ա-104ա Աւետարան ըստ Մարկոսի:
3. 105ա-68բ Աւետարան ըստ Դուկասու:
4. 170ա-218ա Աւետարան ըստ Յովհաննու (218ա՝ Իրք կնոջն շնացելոյ):

Ստորին լուսանցներում ունի Համբարբառ Մատթնայի Աւետարանը:

Աւետարանների կիսախորաններում ժԸ. դ-ի ձեռքով գրուած՝ 2ա՝ «Մաթէոս», 67ա՝ «Մարկոս», 105ա՝ «Դուկաս», 170ա՝ «Ուհան»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 168բ-9ա (ստ. լս.) Ջտառապետ ոգի մեղաւք, զամենամեղ զՍատաղայ եւ |169ա| <եւ> զանարժան գծող սորա քո սուրբ տեսչոյ արժանի արա՛, |168բ| զկենակիցն իւր զԴիլչատն յիշեա՛, Քրիստո՛ս Աս- տուած, ի քում արքայութեանդ, |169ա| եւ զԵղիշա սուրբ քահանայ՝ սմա վայելող, ընդ երկայն աւուրս արա՛:

218բ Փառք անեղին, անմահին Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ անգրաւ յաւիտենիւ. ամէն: Որ ետ կարողութիւն տկարութեանս իմում՝ հասանել ի վերջին գիծ, սուրբ եւ աստուածազարդ եւ հոգեբուխ աստուածախաւս Աւետարանիս, քառավտակ եւ եղե- մաբուխ, չորք վտակաւք արբուցանելով զպասքեալ ծարաւիս, աստուածադաւան, սրբահաւատ ժողովրդոցս, որ է սա դուռ երկնից եւ ճանապարհ արքայութեանն, ըստ Տեառն հրամանի, եթէ՛ ես եմ ճանապարհ եւ դուռն մտից կենացն յաւիտենից: Սա է աւետաւոր յայսմ աշ- խարհիս, մեղաւորացս յոյս շնորհելով թողութեան մե- ղաց: Սա է առաջնորդ եւ ցուպ ապաւինի՝ դիմել ի յերկինս առ անձկալին ամենեցուն Քրիստոս: Արդ, եղև զրաւ գծագրութեան սորա ի թվականիս հայոց մեծաց ՋԻԴ. (1475), ի կաթողիկոսութեան տէր Սարգսի ընթ- հանուր Հայաստանեայց ազգի, ի յահրիեպիսկոպո-

սուլթան մերում գաւառի տէր Յոհաննիսի՝ աստուածահաճոյ եւ մաքուր սուրբ հայրապետի, թոռին մեծին Պոաւշայ, որ է առ դրան Սուրբ Գեղարդեան, եւ եղբար նորին տէր Ստեփանոսին՝ նորընծայ կուսակրան արեղայի, զոր Տէր Աստուած ընդ երկայն աւուրս առնէ, եւ միւս եպիսկոպոսի՝ տէր Եղիշայի՝ մաքուր եւ սուրբ հայրապետի, թոռին մեծին Բիւրթելեանց, ի պարոնութեան մերոյ նահանգիս մեծագգի եւ երեւելի իշխանաց իշխողի եւ բարեհաւատ պարոն Զումին՝ թոռին մեծին Պոաւշայ, ասպարապետին Հայոց եւ որդոց նորին պարոն Լաղարեկին, Ուլուբեկին, Թումանբեկին եւ եղբ|219ա|այրորդոց սորին՝ պարոն Հայկազին, Ամիր-Վասակին, Հաղբակին, Ամիր-Հասանին, եղբարց՝ տէր Յոհաննիսին եւ տէր Ստեփանոսին, զոր Տէր Աստուած ընդ երկայն աւուրս պահեսցէ զսոսայ յամենայն փորձանաց հոգոյ եւ մարմնոյ. ամէն եւ եղիցի:

Եւ զծագրեալ եղեւ սուրբ Աւետարանս ձեռամբ անարհեստ եւ սղալամիտ եւ փրժոն գրչի Աւագուէր սուտանուն բանասիրի, որ անուամբս եմ միայն, եւ ո՛չ գործով, ի յերկիրս Եղեգեաց, որ կոչի Վայոյ ձոր, ի յանապատիս Բոլորաբերոյ, առ դռան Սուրբ Աստուածածնիս եւ Սուրբ Կարապետիս եւ սուրբ ճգնաւորաց գերեզմանացս, որք աստ են հանգուցեալ, առ ոտս երիցս երանեալ եւ քաջ հեռետորի եւ բանիբուն վարդապետի եւ անյաղթ փիլիսոփայի՝ վարժապետիս իմոյ Սարգիսի, զի որպէս գարեգակն փայլէ յազգս Հայոց: Եւ համշիրաբ եղբարցս եւ ուսումնակցացս մերոց՝ Յակոբ վարդապետին, Պաւղոս վարդապետին, Վարդան վարդապետին, զոր տէր Աստուած պահեսցէ զսոսայ ի փորձանաց սատանայի. ամէն: Նա եւ մարմնաւոր արեան ազգակցացս իմոց՝ եղբարս Տէրուէ միակեցի եւ որդոց սորա՝ տէր Դաւթի գրագրի, եւ աստուածային շնորհաւքն լի ի կարգ քահանայութեան, եւ եղբարց սորին՝ կուսակրան արեղայիցս տէր Զաֆարին եւ տէր Աբրահամին՝ ծաղկողի եւ կազմողի սուրբ Աւետարանիս, եւ եղբարց սոցին՝ Մարգարին եւ Յակոբ տնտեսին՝ ի դրան Սուրբ Աստուածածնիս, եւ առ Քրիստոս փոխեցեալ հոգեւոր ծնողին իմոյ տէր Երեմիայ ճգնաւորին, եւ մարմնաւոր ծնողացն իմ՝ Յովաննիսին եւ Մարթին, եւ եղբարցն իմ՝ Մուրատին, Հայրապետ դպրի եւ Խաչատրի, եւ քվերն՝ Խամուշի: |219բ| Եւ ձեռնասնունդ աշակերտացս մեր՝ կուսակրոն արեղայիցս տէր Ստեփանոսին, տէր Յովաննիսին, տէր Մարգարին, եւ գեղոյ իրիցու տէր Ղեկիկին, տէր Մարտիրոսին, տէր Երեմիին եւ Հայրապետ դպրի. ամէն եւ եղիցի:

Արդ, ստացաւդ եղեւ այսմ աստուածազարդ Աւետարանիս աստուածասէր եւ աղքատասէր, եւ ողորմասիրտ եւ բարիհաւատ այրս Սատաղայ եւ բարեմիտ կենակիցն իւր Դիլշատն, եւ աստուածապահ որդիքն իւր՝

Սակիկն, եւ որդիք նորա՝ Աստուածատուր եւ Շանշայ, եւ երկրորդն՝ Վարդան եւ որդիք նորա՝ Միքանշէն, Թուրանշէն, եւ երրորդն՝ Հովաղեղ, եւ որդիք նորա (անուններ գրելու համար 1 տող չգրած), եւ չորրորդն՝ Եղիշայ քահանայ՝ վայելող սուրբ Աւետարանիս, եւ որդիք սորա՝ Բարսեղ սարկաւազ, Յունան, հինգերորդ՝ Ասպահանշայ, եւ որդիք նորա՝ Բէկիշան, վեցերորդն՝ Սալթանշայ, եւ որդիք նորա՝ Ղարանայ, եւ դստերաց սորա (անուններ գրելու համար 1,5 տող չգրած) եւ հարսներոյն (3 տող չգրած) եւ եղբարց սորա՝ Յոհաննիսին (անուններ գրելու համար 2 տող չգրած) եւ զմիւս եղբարն՝ Զաւրին (անուններ գրելու համար 1 տող չգրած) եւ ի Քրիստոս հանգուցեալ ծնողացս սորա՝ Վարդանին եւ Թանկին: Քրիստոս Աստուած ողորմի սոցս հոգոյն. ամէն եւ եղիցի:

Եւ ետ գրել զսուրբ Աւետարանս յիշատակ իւր եւ իւրոցն ամենայնի եւ բարեխաւս առ Քրիստոս՝ յաւուրն դատաստանի եւ յերկար կենդանութեան որդոց իւրոց եւ ամենայն ընտանեաց, որոյ յիշատակ սո// (Թափուած):

2. 104բ (ծաղկողի, ստ. լս.) Աբրայիմ տկարս յիշեա՛յ եւ ասայ միշտ Տէր ողորմեա՛յ:

170ա (ծաղկողի, ստ. լս.) Զմեղոոր Աբրահամս յիշեա՛յ եւ [ա]սայ միշտ Տէր ողորմեա՛յ:

3. 1բ (ստացողիների նկարների գլխավերեւերում) Սատաղայ, / կենակից Ստաղին Գիլշատն, / տէր Եղիշէն:

103բ-4ա (ստացողի, ստ. լս.) Քրիստոս Աստուած, քո սուրբ շարչարանացդ եւ սուրբ յարութեանդ բարեխաւսութեամբ |104ա| թո՛ղ զամենայն զմեղս եւ զյանցանս ըստացողի սուրբ Աւետարանիս զՍաա|103բ| աղին եւ զիւր հարն եւ մարն, եւ զկենակցին իւրոյ զԴիլշատին, թո՛ղ |104ա| զմեղքն եւ քաւեա՛ զյանցանս՝ զիւրն եւ զիւր ծնողացն. ամէն: |103բ| Եւ զիւրեանց որդիքն՝ զտէր Եղիշայ, զՍակիկն, զՎարդան, զՀովաղեղ, |104ա| զԱսպահանշայ, զՍալթանշայ. Տէր Աստուած ընդ երկայն աւուրս առնէ. ամէն:

145բ-6ա (ստացողի, ստ. լս.) Հայր սուրբ, միջնորդութեամբ քո սուրբ միածնիդ եւ փառակից Սուրբ Հոգւ|146ա|ոյդ, թո՛ղ զմեղս եւ ջնջեա՛ զյանցանս՝ զկամայն եւ զակա|145բ|մայն, զՍատաղին եւ զիւր ծնողացն, զԴիլշատին եւ զիւր |146ա| ծնողացն՝ ի քո յահաւոր, եւ ի < եւ ի > միւսանգամ գալստեանն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

220ա* (1585 թ., անարուեստ բոլորգիր, իբրեւ 219աբ յիշատակարանի անմիջական շարունակութիւն) ցայ արհնութեամբ եղիցի: Դարձեալ կրկին յիշեցէք է Քրիստոս զտէր Յովաննէս, որ վերըստին ետ նորոգել զսուրբ Աւետարանս՝ յիշատակ հոգոյ իւրո եւ ծնողաց իւրոց՝ հանրն՝ տէր Յոհաննիսին, եւ մար՝ Սառային, եւ եղբարց՝ Թումին եւ Խաչատուրին, եւ Աղա-

յին եւ Մկրտչին, եւ պապին՝ մելիք Ասատին, եւ կողակցին՝ Շնոխտրին, եւ իւր կողակցին՝ Խանուսին, եւ միւս աղբօր՝ Յոհաննին եւ կողակցին՝ Շահգամին, եւ միւս եղբար՝ Սարգսին եւ որդոյն՝ Սաթուսին, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք: Ի [Թվին] հայոց ՌՆԴ. (1585):

* Ընդօրինակուած է ԺԹ. դ.ում դրուած նոր թղթի վրայ՝ նոյն դարի ձեռքով:

220ա* (1745 թ., շղագիր) Թվին ՌՃՂԴ. (1745). դարձեալ կրկին յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, որ վերջատին ետ նորոգել սուրբ Աւետարանս Միլէնէ՛ք Արգագէցն եկրպաքի որդի Վարդանանին եւ ծնողաց՝ մար Յուստանէն եւ իւր կողակցին՝ Մարինոսին եւ որդի Մերիւնարին: Դարձեալ Աստուած ողորմի յուստայ Ասիլբէ-

կին եւ իւր պապ Կիրայգոսին, մօրայպապ Եպետին, Վարդանանի որդի Մաթիոսին, որդի Ահայգոսին, հօրեղբար Յարութիւնին, Օվանէսին, Մարքարին, քուր Խուպարին, Խալինարին, Թեյարին, եղբայր Մըլրդչին, Օղուբէկին, տատ Մարինոսին, Մարքարին, Սիհակին, ընդերցողաց եւ ձեզ յողաց ողորմի ասացէ՛ք ի Տէր. ամէն:

Փոտվր (= փետրվար) ամսի Ի. օրին գրեցաւ. ամէն:

* Թերթի այս արտաքին վերից վար երկայնական շերտն ընդօրինակուած է ԺԹ. դ.ում դրուած նոր թղթի վրայ՝ նոյն դարի ձեռքով:

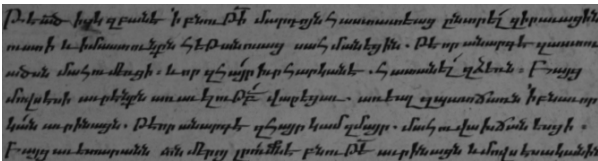
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Աւետարան», 1ա՝ «Հ» 13»:

2635

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԽՈՏԱՆԱՆ (ԵՃԱՆԱՆ. գիւյ ի Սիւնիք)

ԳՐԻՉ՝ Սարգիս: ՄՍՑՈՂ՝ Յովհաննէս արեւպա.:
 ԹԵՐԹ՝ 261. չգրուած՝ 14բ-5բ, 259ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԲx12 (Ա՝ 13, Բ՝ 11, ԻԲ՝ 9): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25,2x19,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (20,3x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 137ա): ՏՈՂ՝ 34: ԿԱՉՄ՝ դրոշմագարդ սեւ կաշի. միջուկը տախտակ. աստուոր թուրք. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, դեղնատուն, չգրուած թուրք, մաս կազմաստարի:

Նմուշ 137ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 16ա: Լ ու լ ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թղնային: Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թղնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին վնասուած, Ա. փեղկը եւ մէջի գգալի մասը ձեռագրից անջատուած, լուսանցակողերը գունաթափ, աստուոր թրթին, պինդ. Ա., թ. 1-3, 11, 261, պինդ. Բ., Բ. փեղկի կազմաստարին՝ ցեցի անցեալ, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին խոնաւութեան եւ աղտոտուածութեան զանազան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-134ա Կանոնագիրք Հայոց

Տե՛ս՝ ձեռ. 449, 6ա-178բ Յանկ/1ա-10բ («Ա.Պ»): 1/16ա-21բ: 2/21բ-6բ: 3/26բ-8բ: 4/28բ-33բ: 5/33բ-6բ: 6/36բ-8ա: 7/38ա-40ա: 8/40ա-2ա: 9/42ա-6ա: 10/46ա-9ա: 11/49ա-50ա: 12/50ա-4ա: 13/54աբ: 14/54բ-5բ: 15/55բ-62բ: 16/62բ-7բ: 17/67բ-77ա: 18/77ա-83բ: 19/83բ-4բ: 20/84բ-7ա: 21/87ա-8բ: 22/88բ-9ա: 23/89ա-90ա: 24/90ա-3բ: 25/93բ-5բ: 26/95բ-8ա: 27/98աբ: 28/98բ-9բ: 29/99բ-100ա: 30/100աբ: 31/100բ: 32/100բ: 33/100բ-1բ: 34/101բ-4ա: 35/104ա-5բ: 36/105բ-16բ: 37/116բ-8բ: 38/118բ-21ա: 39/121ա-3ա: 40/123ա-4ա: 41/124աբ: 42/124բ-7ա: 43/127ա-8ա: 44/128ա-բ: 45/128բ: 46/128բ-31ա: 47/131ա: 48/131ա: 49/131աբ: 50/131բ: Ունի. 131բ ՄԱ. (51). Սրբոյն Աթնասի մեծի Ա. Բան - Արդ, եկայք ի բանն Եայեայ... (համարակալումն ըստ այդմ խախտուած):

ՌԶԴ. – 1635

51(= ԾԲ.)/131բ-2ա (խորագիրը՝ «Սերբիանոսի ի Դուկայ Աւետարանին մեկնութենէն: Ա. Թէ ոչ առաւելուցու արգարութիւնն ձեր...»): 52(= ԾԳ.)/132ա: 53(= ԾԴ.)/132աբ: 54(= ԾԵ.)/132բ: 55(= ԾԶ.)/132բ: 56(= ԾԷ.)/132բ-4ա:

ա. 11ա-4ա Սուրբ հաւուն Յովանիսի Գառնեցոյ ասացեալ Խրատ կրանաւորաց – Ամենանուստ ծառայակիցս ձեր... զի այսու յիշատակաւ կատարեսցես զամենայն. ողջ ամբողջ լէր ի սէրն Աստուծոյ եւ ի համբերութիւնն Յիսուսի յաւերժ:

բ. 134ա-5բ Կանոնք տեառն Սիմեոնի՝ Աղուանից կաթողիկոսի. յետ կործանմանն Ներսէսի Աղուանից կաթողիկոսի, որ վասն Քաղկեդոնին խորհելոյ եւ շփոթելոյ զԱղուանք մեծեցաւ ձաղանօք ընդ ձեռն Եղիայի Հայոց կաթողիկոսի եւ ժողովոյն Աղուանից. [ԾԸ., Ռ-ՅԻԹ.-Ռ-ՅԼԷ.] – Այս կանոնագրութիւն եղաւ ի Սիմեոնէ Աղուանից կաթողիկոսէ... եւ զար որոմն նորա եբարձ ի մէնջ՝ տընկելով զխաղաղութիւն ի մէջ եկեղեցւոյ իւրում, եւ Հոգին Սուրբ եղիցի ընդ ձեզ. ամէն, ամէն:

գ. 135բ-6ա Յանուն Տեառն ամէն. այս են է. գլխաւոր մահու շափ մեղք – Ա. Հպարտութիւն, որ է թագուհի եւ մայր ամենայն ախտից... Իսկ ըզջախտհոութիւն է կամք հեշտութեան մարմնոյ ցանկութիւն:

Բ. 137ա-208ա Երանելի վարդապետին Մխիթարայ արարեալ գԻրս դատաստանի ի խնդրոյ տեառն Ստեփանոսի Աղուանից կաթողիկոսի

Տե՛ս ձեռ. 488, 1բ-76բ: [Յանկ նախագրութեանն Գրոց դատաստանի] – Ա. Ընդդիմադրութիւն բամբաստողացն, եթէ ոչ է դատաստան... ԺԱ. Յիշատակարան սակաւուք: Կատարեցաւ նախագրութիւնս Դատաստանի ճառս ԺԱ./136բ: Նխոր./ա/137աբ: Բ/137բ-9ա: Գ/139աբ: Դ/139բ: Ե/139բ-40: Զ/140ա-1բ: Կ/141բ-3ա: Ը/143ա-5բ: Թ/145բ-6բ: Ժ/146բ-7բ: ԺԱ/147բ-8ա: 1. 148ա-81ա: [Յանկ]/148ա-50ա: ա/150ա-1ա: Բ/151աբ: Գ/151բ-2ա: Դ/152ա-3ա: Ե/153ա: Զ/153բ-4ա:

ը/154ա: ք/154ա: ժ/154աբ: ժա/154բ: ժբ/154բ-5ա: ժգ/155ա: ժղ/155աբ: ժե/155բ: ժզ/155բ-6ա: ժէ/156ա: ժը/156ա: ժթ/156ա: ի/156բ: իա/156բ: իբ/156բ: իգ/156բ-7ա: իդ/157ա: իե/157ա: իզ/157աբ: իէ/157բ: իը/157բ: իթ/157բ: յ/157բ: լա/157բ-8ա: լբ/158ա: լգ/158ա: լե/158աբ: լզ/158բ: լէ/158բ: լը/158բ-9ա: լթ/159ա: լա/159ա: լաա/159աբ: լաբ/159բ: լազ/159բ-60ա: լաղ/160ա: լաե/160ա: լազ/160ա: լաէ/160աբ: լաը/160բ: լաթ/160բ-1ա: ձ/161ա: ձա/161ա: ձբ/161աբ: ձգ/161բ: ձը/161բ: ձե/161բ-2ա: ձզ/162ա: ձէ/162ա: ձը/162աբ: ձթ/162բ: կ/162բ: կա/162բ: կբ/162բ-3ա: կգ/163ա: կդ/163ա: կե/163ա: կզ/163աբ: կէ/163բ: կը/163բ-4ա: կթ/164ա: կ/164ա: հա/164ա: հբ/164ա: հգ/164աբ: հդ/164բ: հե/164բ: հզ/164բ: հէ/164բ-5ա: հը/165ա: հթ/165ա: ձ/165ա: ձա/165ա: ձբ/165բ: ձգ/165բ: ձը/165բ: ձե/165բ-6ա: ձզ/166ա: ձէ/166աբ: ձը/166բ: ձթ/166բ-7ա: ղ/167ա: ղա/167ա: ղբ/167ա: ղգ/167աբ: ղդ/167բ: ղե/168ա: ղզ/168աբ: ղէ/168բ: ղը/168բ: ղթ/168բ: ճ/168բ-9ա: ճա/169ա: ճբ/169աբ: ճգ/169բ: ճդ/169բ-70ա: ճե/170աբ: ճզ/170բ: ճէ/170բ-1ա: ճը/171ա-2ա: ճթ/172ա-3ա: ճժ/173աբ: ճժա/173բ: ճժբ/173բ-4ա: ճժգ/174ա-8ա: ճժդ/178բ: ճժե/178բ-9ա: ճժզ/179ա: ճժէ/179աբ: ճժը/179բ: ճժթ/179բ-80ա: ճի/180աբ: ճիա/180բ: ճիբ/180բ-1ա: ճիգ/181ա:

2. 181ա-208ա: Յանկ/181ա-3ա: ա/183ա-6ա: բ/186ա: գ/186ա: դ/186բ: է/186բ: զ/186բ: յ/186բ-7ա: ֆ/187ա: ժ/187աբ: ժա/187բ: ժբ/187բ: ժգ/187բ: ժդ/187բ: ժե/188ա: ժզ/188ա: ժը/188աբ: ժթ/188բ: ի/188բ: իա/188բ: իբ/188բ-9ա: իգ/189ա: իդ/189ա: իե/189ա: իզ/189ա: իէ/189աբ: իը/189բ: իթ/189բ: յ/189բ: լա/189բ-90ա: լբ/190ա: լգ/190ա: լդ/190աբ: լե/190բ: լզ/190բ: լէ/190բ: լը/190բ-1ա: լթ/191ա: լա/191ա: լաա/191աբ: լաբ/191աբ: լազ/191բ: լաղ/191բ: լաե/191բ: լազ/191բ-2ա: լաէ/192ա: լաը/192աբ: լաթ/192բ: ձ/192բ-3ա: ձա/193ա: ձբ/193ա: ձգ/193աբ: ձզ/193բ: ձե/193բ: ձը/193բ: ձէ/193բ: ձը/193բ-4ա: ձթ/194ա: կ/194ա: կա/194ա: կբ/194ա-5ա: կգ/195ա-6ա: կդ/196ա: կե/196ա-7ա: կզ/197ա: կէ/197ա: կը/197աբ: կթ/197բ: հ/197բ: հա/197բ-8ա: հբ/198ա: հգ/198ա: հդ/198ա: հե/198աբ: հզ/198բ: հէ/198բ: հը/198բ-9ա: հթ/199ա: ձ/199ա: ձա/199ա: ձբ/199ա: ձգ/199աբ: ձը/199բ: ձե/199բ: ձզ/199բ: ձէ/199բ: ձը/199բ-200ա: ղ/200ա: ղա/200ա: ղբ/200աբ: ղգ/200բ: ղդ/200բ: ղե/200բ: ղզ/200բ-1ա: ղը/201ա: ղթ/201աբ: ց/201բ: ցա/201բ-2ա: ցբ/202ա: ցգ/202ա: ցդ/202աբ: ցե/202բ: ցզ/202բ: ցէ/202բ-3ա: ցը/203ա: ցթ/203ա: ցժ/203ա: ցժա/203աբ: ցժբ/203բ: ցժգ/203բ: ցժդ/203բ-4ա: ցժե/204ա: ցժզ/204աբ: ցժէ/204բ-5ա: ցժը/205աբ: ցժթ/205բ: ցի/205բ-6ա: ցիա/206ա: ցիզ/206աբ: ցիդ/206բ: ցիէ/206բ-7ա: ձիե/207ա: ցիզ/207աբ: ցիէ/207բ: ցիը/207բ-8ա: ցիթ/208ա: ցը-ցլա/չիբ:

Քննարկելի վերաբերող ծանոթություններ տե՛ս «Յիշատակարան գրությունների 163ա, 172ա, 172բ, 196բ»:

Գ. 208ա-17ա Գրություն ընտրությամբ ժողովեալ ի Մովսիսական արհմայն

Տե՛ս ձեռ. 488, 77ա-86ա: [Յանկ]/208ա-9ա: ա/209աբ: բ/209բ: գ/209բ-10ա: դ/210ա: է/210աբ: զ/210բ: յ/210բ: լ/210բ-1բ: ֆ/211բ: ժ/211բ: ժա/211բ-2ա: ժբ/212ա: ժգ/212ա: ժդ/212ա: ժե/212ա: ժը/212ա: ժթ/212աբ: ի/212բ: իա/212բ: իբ/212բ: իգ/212բ-3ա: իդ/213ա: իե/213ա: իզ/213ա: իէ/213աբ: իը/213բ: իթ/213բ: յ/213բ: լա/213բ: լբ/213բ: լգ/213բ: լդ/213բ: լե/213բ: լզ/213բ: լէ/213բ: լը/213բ-4ա: լա/214ա: լաա/214աբ: լաբ/214աբ: լազ/214աբ: լաղ/214աբ: լաե/214աբ: լազ/214աբ: լաէ/214աբ: լաը/214աբ: լաթ/214աբ-5ա: ձ/215ա: ձա/215ա: ձբ/215ա: ձգ/215ա: ձդ/215ա: ձե/215աբ:

ձզ/215բ: ձէ/215բ: ձը/215բ-6ա: ձթ/216ա: կ/216ա: կա/216աբ: կբ/216բ: կգ/216բ: կդ/216բ: կե/216բ: կէ/216բ-7ա:

Գ. 217ա-57բ [Քաղաքական արհմայնություն]

Տե՛ս ձեռ. 488, 87ա-126ա: Յոչբն./217ա-8բ: 1. [Յանկ]/218բ-20բ: Նխդր./220բ-1բ: Ա.-ՃԾԳ./221բ-34ա: 2/234բ-8ա: 3/238ա-54ա: 4/254ա-7բ:

Ե. 258ա-60ա [Յաղագս ազգականություն]

Տե՛ս ձեռ. 488, 126ա-8ա: 1/257բ-8ա: 2. ա/258աբ: բ/259բ: գ/260ա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

14ա Զատացաւոյ սորա գծովաննէս եպիսկոպոսն, ընդ նմին եւ անհմաստ Սարգիս գծագրաւոյ յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ իւր միւսանգամ գալլատեանն. ամէն եւ եղիցի:

136ա Զատացող սորա գծովաննէս արհեպիսկոպոսն, ընդ նմին եւ անարհեստ Սարգիս գրիչս յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ իւր միւսանգամ գալլատեանն. ամէն եւ եղիցի:

163ա Բ. գլուխ պակաս է. այս տեղոյս պակասն ի յաշխարհական դատաստանին ԼԱ. գլխին կայ (գրուած է ԿԵ. միաւորի մօտ):

172ա եղբայր, որ ընթեռնուող, աստ զգոյշ կայց: Մի՛ որպէս սա ասէ, թէ Գ. ի մէկն, եւ Գ. ի միւսն լինելի է, եւ ո՛չ գայն, թէ Գ. ի մէկն, եւ Բ. ի միւսն լինելի է, զի չէ այս ըստ առաքելական կանոնաց, որ մինչեւ ի չորսն անլինելի ասէ եւ զհինգն ապա լինելի, եւ այն ո՛չ ի ծնողացն սկսեալ, այլ յեղբարցն: Տե՛ս եւ զՆերսիսի կաթողիկոսի Հռոմովկ[այեցոյ] յաղագս այսորիկ գրեալն, զի յերկման չորս պահանջէ, եւ ապա ի հինգն ամուսնացին:

172բ եղբայր, զգոյշ լե՛ր, կանոնքն չորս կու ասէ. դու չորս պահանջէ, զինչ ցեղ Ներսիս կաթողիկոս յերկու դեհէն չորս կու պահանջէ եւ ապա ի հինգն հրաման տայ ամուսնութեան:

196բ ԿԶ. պակասէ. գի՛տ յեկեղեցոյ դատաստանն, ի Խ. գլուխն:

261ա Գոհութիւն քեզ, ամենասուրբ Երրորդութիւն, յամենայն արարածոց՝ յիմանալեաց եւ ի սգալեացս, եւ յիմոյ անարժան բերանոյս, որ ընդոստուցեալ կարողացուցեր զկաշկանդեալ եւ զպարաւանդեալ տուամբբ անարեւութեան՝ զչուառ ոգիս ի յոյզ եւ ի խնդիր ելանել այսմ հոգեկեցոյց մատենիս: Փա՛ռք անծնին Հաւր՝ ծնիցելոցս ծննդեան պատճառի, փա՛ռք ծնիցելոյն ի նմանէ Որդոյ՝ զերելոցս ազատութեան պատճառին, փա՛ռք Հոգւոյն Աստուծոյ՝ մահկանացուացս կենդանութեան պատճառին. ամէն: Բագում եւ մեծամեծ են պարգեւք բարերարութեանն Աստուծոյ առ ազգս մարդկան, նախ եւ առաջին՝ ստեղծմանն ի պատկեր իւրոյ բարերարութեանն եւ Տէր եւ իշխան՝ որոց ի վերա երկրի կացուցանելն, եւ ապա՝ ողորմութեամբ խնամելն

եւ աստուածատուր արինաւք դաստիարակելն՝ ըստ պիտոյից ի դէպ եւ ի պատշաճ ժամանակաւ: Իսկ ի գալ միաձնի Որդւոյն Աստուծոյ յաշխարհ՝ առեալ մարմին, լինի Որդի մարդոց, զի զմարդիկ արասցէ որդիս Աստուծոյ, եւ ի ձեռն սուրբ մկրտութեանն Հոգին Սուրբ կենդանագրէ զմարդիկ՝ ժառանգս Աստուծոյ եւ ժառանգակից Քրիստոսի: Իսկ սուրբ առաքեալքն աշակերտեալք ի փրկչն եւ ընկալեալք զՀոգին Սուրբ մեծահառաջ իջմամբ ի սուրբ Վերնատանն, լուսաւորեալ լեզուաւն ճեղհինաւք, եւ եղեալք խորհրդագէտք եւ խորհրդածուք աստուածային պարգեւացն, եւ գիտացեալ Հոգւովն, թէ գալոց են գայլք յափշտակաւոք, եւ թէ քակեցին ոմանք ի հաւատոց եւ ըստ իւրաքանչիւր ցանկութեանց կուտեսցեն վարդապետս, եւ փրկչին առակն՝ որ յաղագս որոմանց ագարակին: Գարձեալ ըստ պատշաճի սահմանեն կանոնս եւ յարինեն կարգս քրիստոսաւանդս ընթանրական եկեղեցւոյ, յինքեանք ընթացան ընդ տիեզերս եւ լցին զաշխարհս ամենայն աւետեալք Աւետարանին, եւ լցին զերկիր գիտութեամբ Տեառն՝ իբրեւ զըտրս բազումս ըստ մարգարեութեանն Եսայեայ աշտոցիկ այսպէս եղելոյ: Իսկ ընդդէմ սոցս զինի սկզբնաշար բանարկուն կռամոլ թագաւորաւք եւ շարափառ հերձուածողաւք քա[յ]քայել եւ խախտել զմեծամեծ կարգս եկեղեցւոյ, իսկ բարերար եւ մարդասէր Տէրն մեր եւ փրկիչն ի ձեռն աստուածասէր եւ բարեպաշտ թագաւորաց եւ հոգիագումար միաբանելոց հարց եւ վարդապետաց, յիւրաքանչիւր ժամանակս ըստ պատահման ի ձեռն սինհոդոսաց, կտրէ ի բաց զշարսն շարութեամբ եւ ըստ պատահման իրին յարինեն կանոնս զգուշա[կ]լումն առակերականին, զայս աւանդ |261բ| հաւաքեցին ի մի զաստուածապարգեւ աւանդս, զկարգս եւ զկրանս եկեղեցւոյ հասուցին առ մեզ, առ որում ժամանակի հանդիպի թիւ թուականիս հայոց ՌՁԳ. (1635), ի հայրապետութեանն տեառն Փիլիպոսի եւ ի թագաւորութեանն շահ Սաֆուն՝ թոռանն շահ Ապազայ:

Արդ, ով դասք մաքրագունից եւ ժառանգաւորք գերաշխարհիկ կայենից, որք հանդիպիք հոգեկեցոյց բժշկարանիս, արհնութեամբ յիշատակաւ յիշեսչիք զստացաւոյ գրոցս Յովաննէս արհնեպիսկոպոսն ի յաթոն Ստաթէի. որ էր սա ազգական եւ մաւտ ընտ[ան]ի Մովսէս կաթողիկոսին, որ եւ ձեռնադրեաց եւ կացոյց զսայ ի սուրբ աթոռս, Աստուած անփորձ եւ անսասան պահեսցէ զսա յայսմ կենցաղումս եւ յետ աստեացս ելանելոյ՝ ընդ սուրբ հայրապետացն դասեսցէ. ամէն:

Արդ, գրեցաւ սա ի թլականիս հայոց ՌՁԳ. (1635), ի վիճակս Ստաթէի սուրբ առաքելոյ, ԹՌ. եւ ԸԾ.

(9800) սրբոց նշխարաց, որ աստ կան հաւաքեալ ի մէջ սուրբ տաճարիս, նաեւ ի Գրիգոր վարդապետէ սուրբ գերեզմանէ: Եւ ի սոցին սպասաւորէ Յովաննէս եպիսկոպոսն՝ ստացող գրոցս, եւ Մետրոք եպիսկոպոսն եւ այլ միաբան եղբայրսն, Աստուած անփորձ եւ անսասան պահեսցէ զնոսա. ամէն:

Գրեցաւ սա ի յերկիրս Եճանան, ի գ[ե]աւղս Խոտանան, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնիս, ձեռամբ անիմաստ Սարգիս աշխարհականի, որ կաման Աստուծոյ սկսայ եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի հրամանաւ Յովաննէս եպիսկոպոսին, որ ետ գրել զսա յիշատակ իւր եւ ծնաւոյցն եւ եղբարցն եւ ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն:

Ձեռքս փտի եւ հողանայ, / մոխիր, փոշի, գազաղ դառնայ, / գիրս յիշատակ առ ձեզ մնայ: / Թէպէտ խոշոր է շար սորայ, / այլ դիւրընթերց՝ ով գիտենայ, / երբ սովորի եւ հրմտանայ: / Ով որ զայս գիրս կարդայ, / Աստուած ողորմի մեզ եւ նորա. ամէն եւ եղիցի:

Ո՛ր գիր, որ մնաս, / ո՛ր գրիչ, որ փտիս, / ո՛ր մատունք, որ հողանաս, / ո՛ր հոգի, որ առ Աստուած դառնաս:

էաք, որպէս էքդ, լինիք որպէս եմքս: Ձեռս երթայ, եւ ձեռաց գիրս մընայ: Աւա՛ղ, հազար աւաղ:

Արդ, աղերս մաղթանաց առաջի արկանեմ զկնի եկելոցն եւ որք ընդ մեզ դեռ եւս: Եւ քանզի իմաստնոց է սա պիտանացի եւ գիտնոցէ հետեւի, որք աւգտիք ի սմանէ, մանաւանդ առնոյք ի զանազան դեղոց զբժշկութիւն հոգւոյ եւ մարմնոյ եւ այլոց շնորհէք, յիշեսչիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր Յովաննէս եպիսկոպոսն, ընդ նմին եւ յոգնամեղ գրիչս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն:

Տե՛ս ժէ. դ-ի յիշ-ք, Բ., էջ 608-9, Հ^տ 894. սպուած է միայն 14ա էջինը եւ այս յիշ-ի համառոտումը (261ա էջի մասը չի վերցրել):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

260բ (1834 թ., շղագիր) ԵՍՍՐԻՆԵԱՅ ՍԻՄԵՆԱՅ ԱՐՔԵԿԻՍԿՈՊՈՍՍ, զայս ժողովացի գիրքս ետու Դարաբասցի Պապեան տիրացու Մատթէոսին: Յիշատակն օրհնութեամբ եղիցի: Ի 1834 եւ ի 1 յուլիսի:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 120բ (ԺԹ. դ., շղագիր) «Կաթողիկէ եկեղեցւոյ, կաթողիկէ եկեղեցւոյ կարգաց»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 15բ՝ Ա եւ Վ տառերի զարդագրեր (թռչնագիր):

ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աձ՝ «449/2635, ՌՁԳ.-1635, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ^տ 2635», պհպ. Աբ-ին փակցուած թեթին՝ «Համար 5, Գէորգեան ցուցակ Հ^տ 449, յիշատակարանն է ի վերջն, 14. 136», 261բ՝ թուաբանական հաշուարկ՝ «1084/1635»:

2636

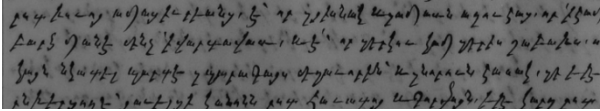
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՔԱՀԱՆԱՅ ԽԱԶԿԵԱՆ, ԿԱՆՈՆԳԻՐՔ ՀԱՅՈՑ

ԿԱԼԿԱԹԱ

1868

ԳՐԻՉ՝ Յովհաննէս քնն. Խաչկեան:

ԹԵՐԹ՝ 67. չգրուած՝ 6բ-7բ, 28բ, 66բ, 67բ-8բ (գրչի կշակալում 1-116, որ է՝ 8ա-65բ): ՊՐԱԿ՝ 6+14+8+3x12+3: ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ՝ 25x20: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ միասին (20,5x17): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 45ա): ՏՈՂ՝ 32-3, 34, 36: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուաթաթուղթ, մէջը եւ անկիւնները՝ շագանակագոյն կաշի, աստառը սպիտակ, չգրուած թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, սպիտակ, չգրուած թուղթ, մաս կազմաստառի:

Նմուշ 45ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – 2 ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոյնագիր: Գ ո յ - ն ե ռ՝ սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. մէջի կաշին մասամբ թափուած, ք. 2՝ հիւքից մասամբ պոկուած, 25րդ թերթը երկշերտ, առաջինը ստանձուած երկրորդ սխալ գրուած էջի վրայ, թանաքի թթուայնութիւնը բարձր, որի հետեանմով գրադարարը գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-66ա Կանոնգիրք հակիրճ եւ համառօտ, ի կանոնաց հոգեկիր հարց սրբագնդից, ի պէտս եկեղեցայ եւ ազգի ընծայեալ ի լոյս, ի հայրապետութեան տեսան տեսան Գէորգայ Չոր[ր]որդի եռամեծար կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց եւ ի պատրիարզութեան Երուսաղէմայ տեսան Եսայեայ, եւ ի պատրիարզութեան Կոստանդնուպոլսոյ տեսան Պողոսի արքեպիսկոպոսի, եւ եւս յառաջնորդութեան Չուղայ Սրբոյ Ամենափրկչի վանաց տեսան Մովսիսի Բ. արքեպիսկոպոսի, ի Կալկաթա, յամի Տեառն 1868, տպագրեալ ի... հրամանաւ մեծաւորաց:

ա. 1բ [Բան յաղագս կանոնաց] – Կանոնք են առաջնորդք ուղիղ վարչութեան ազգի մարդկան:

բ. 1բ [Քաղուածք ի Սուրբ գրոց] – Որոց ոչ գոյ առաջնորդութիւն, թօթափին իբրեւ գտերեւ: Առակաց ԻԳ., 16:

գ. 2բ [Բան յաղագս կանոնաց] – Երկիւղ եւ սաստն կեանք օրինաց, / թէ յԱստուծոյ, թէ յիշխանաց, / ուր յերկոցունցն խայթ վերացեալ, / անդ է գժոխք՝ վիճն տանջանաց:

դ. 2բ [Քաղուածք ի Սուրբ գրոց] – Այսուհետեւ, եղբարք, հաստատուն կացէք... Բ. Թեսաղոնիկեցիս, Բ., 14: Ունկնդիր լերո՛ւք առաջնորդաց ձերոց... Առ Եբրայեցիս, ԺԳ., 17:

ե. 3աբ Առ աստուածարեալ քահանայապետի տեսան տեսան Գէորգայ կաթողիկոսի... ամենախոնարհ պաղատանս – Երկու են նախապետական օրէնք... Անձնընծայ եւ անձնագիր, ամենահլու որդի եւ ապարդիւն ծառայ Յովհաննէս Խաչկեան իբրեւ խաչակիր աւագ քահանայ հայոց, ի Կալկաթա, 1868, հոկտեմբերի 25:

գ. 4ա-6ա Նախադրութիւն – Եւ ըստ որում աշխարհ վասն Հայկեանս սերնդոյ մանուկ էր... որոց եւ կենացն օրհնաբան հարկագիր տէր Յովհաննէս Խաչկեան խաչակիր աւագ քահանայ հայոց:

է. 8աբ Կանխաբանութիւն առաքելական կանոնաց մատենիս սրբոյ – Վարդապետութիւն առաքելոցն զկնի վերանալոյն Քրիստոսի առ Հայր իւր յերկինն... որք միաբանին աւետեաց Աւետարանին քարոզութեան եւ ճշմարիտ ուսման ուխտի հաւատարիմ վարդապետութեան իւրեանց:

ը. 9ա-13բ Կանոնք եւ սահմանք, գոր եղին աշակերտք Քրիստոսի ի վերնատան յետ համբառնալոյն Քրիստոսի յերկինս, յաղագս շինութեան եկեղեցոյն հաւատացելոց – Կարգեցին առաքեալքն, զի յորժամ յաղօթս կայցեն... փառաւորելով զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, որում եւ մեք երկրպագանեմք հոգւով եւ ճշմարտութեամբ:

թ. 14ա-6ա Սահմանք կանոնաց սուրբ առաքելոյն Թաղէտի, ի քաղաքն Ուռնայ, որ ի յուսաւորեյն գնուսա – Յայսմ լուսաւորեցաւ քաղաքն մկրտութեամբ... Հարց առաջին, թէ որպէս պարտ է լինիլ եպիսկոպոսին տեսուչ ժողովրդեան – Այս է առաքեալն՝ եպիսկոպոսն եղիցի անարատ... Չայս օրինադրութիւնն Չաքարիայ աշակերտս առաքելոյն Թաղէտի գրեցի որպէս լուայ ի նմանէ, վասն ամենայն հաւատացելոց ի Քրիստոս, նորին հրամանաւ:

ժ. 16բ-20բ Կղեմայ առաքել հեթանոսաց. Կանոնք երկրորդ առաքելականք – Եպիսկոպոս ձեռնադրեցի յեպիսկոպոսաց երկուց կամ երից... Եւ պատերազմեալք ընդ միմեանս՝ անվախ մնան, կրիցին զպատուհաս վասն ոչ լսելոյ ըստ արժանոյն վտանգեալք այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն:

ժա. 21աբ Կանոնք Սահակայ Պարթեւի հայրապետի, որ ի ժողովն Վաղարշապատ, մասամբ առեալ ի կանոնաց Լուսաւորչի, յամի Տեառն 426: Տե՛ս «Պատմութիւն ազգիս», հ. Ա, յերես 511 – Ա. Իմաստունք եւեթ ձեռնադրեցին քորեպիսկոպոս... ԼԳ. Կրօնաւորք եւ վանականք մի խառնեցին յիրս աշխարհականաց, այլ յամենայնի հրաժարական կեանս ունիցին:

ժբ. 22աբ Կանոնք Յովսէփայ կաթողիկոսի, յամի Տեառն 447 (998) արարեալ ժողովով եպիսկոպոսաց, վարդապետաց, վանականաց եւ իշխանաց Տան Հայոց, որոյ պատճառն համառօտի կարդա՛ ի «Պատմութիւն ազգիս», հատ. Բ., յէջ 16 – Ա. Եթէ եպիսկոպոս ոք գտցի ի զազիր գործս... ԻԱ. Քահանայ, որ գիտիցէ, թէ ով ի ժողորդենէ իւրմէ կայ ի շարիս մծղնէութեան... նզովեալ լիցի:

ժգ. 23աբ Կանոնն Ներսիսի կաթողիկոսի Աշտարակցոյ, ի Դուին փաղափի, եղեալ ժողովով եպիսկոպոսաց եւ այլոց, յամի Տեառն 527: Տէ՛ս «Պատմութիւն ազգիս», հատ. Բ., յէջ 237 – Ա. *Զտուրս քահանայից տարցին յեկեղեցին... ԼԲ. Յամենայն ամիսս մի շաբաթ պահճ պահեսցի:*

ժդ. 24ա Կանոնն ժողովոյ Ներսիսի Շինողին կաթողիկոսի, ի Դուին փաղափի, յամի Տեառն 645: Տէ՛ս «Պատմութիւն ազգիս», հատ. Բ., յէջ 346 – Ա. *Եպիսկոպոսն զայլոց եպիսկոպոսի վիճակ մի՛ յափշտակեսցէ... ԺԲ. Իշխանք եւ հեծեալք ի հասանել ի գիւղ մի ագանիցին ի վանս՝ ուտել եւ ըմպել:*

ժե. 24բ-5ա Կանոնն ժողովոյ Յովհաննու Իմաստասիրի, որ ի Դուին փաղափի, յամի Տեառն 719: Տէ՛ս «Պատմութիւն ազգիս», հատ. Բ., յէջ 393 – Ա. *Եկեղեցականք յարեցութեանս գտեալ... ԼԲ. Մի բնականալ ի տեղիս շար աղանդիցն Պողիկեանց... հատցի իբրեւ ժանտախտ յանդամոց եկեղեցւոյն Քրիստոսի:*

ժզ. 25բ-6ա Կանոնն ժողովոյ Սիոնի կաթողիկոսի, ի Պարտաւ փաղափի, յամի Տեառն 768: Տէ՛ս «Պատմութիւն ազգիս», հատ. Բ., յէջ 411 – Ա. *Եպիսկոպոս, քորեպիսկոպոս եւ երէց... ԻԴ. Սուրբ գիրք համարեսցին ի հին օրինաց սոքա. Ծննդոց, Ելից... եւ Իմաստութեամբ Սիրաքայ:*

ժէ. 26ա Կանոնն ժողովոյ Յովհաննու եւ Դարթի կաթողիկոսաց, ի Սիս փաղափ, յամի Տեառն 1204, ըստ խնդրոյ Զափարիայ սպասալարի, վասն շարժական սեղանոյ, որ մինչ ցայն վայր չէր օրէն: Տէ՛ս «Պատմութիւն ազգիս», հատ. Գ., յէջ 180 – Ա. *Մատուցանել զպատարագ... Ը. Մի՛ ստանալ կրօնաւորաց առանձին ինչ ստացուած՝ սկսեալ միաբան ի վանս եւ չուտել զմիս:*

ժը. 26բ Կանոնն ժողովոյ Կոստանդին կաթողիկոսի, ի Սիս փաղափի, յամի Տեառն 1243: Տէ՛ս «Պատմութիւն ազգիս», հատ. Գ., յէջ 227 – Ա. *Զեռնագրութիւնք առանց գրամոյ լիցին... ԻԴ. Խորհուրդ վերջին օծման հիւանդաց անխափան կատարեսցի իւղով... յաջորդն Եղիայ կաթողիկոսի:*

ժթ. 27ա Կանոնն ժողովոյ Փիլիպպոս կաթողիկոսի էջմիածնի, Ներսիսի կաթողիկոսի Սոյ, Աստուածատրոյ պատրիարգի Երուսաղեմայ եւ այլ եպիսկոպոսաց եւ վարդապետաց շրջակայ գաւառաց, որ ի Սաղիմ, յամի Տեառն 1651: Տէ՛ս «Պատմութիւն ազգիս», հատ. Գ., յէջ 628 – Ա. *Երկու աթոռք էջմիածնի եւ Սոյ սէր ունիցին առ միմեանս... ԺԳ. Երիցունք, որոց վախճանեալ ամուսին... գնացեն ի վանս միանձնացելոյ:*

ի. 27բ-8ա Խառն կանոնն արքոյ վասն տօնի Յայանութեան եւ Մկրտութեան Քրիստոսի ի միում աւուր – Կարգեցին առաքեալք զօր ծննդեան Տեառն... որ ասէ՛ եւ Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդն էր այսպէս...:

շատագով լինին զօտարաց առփոփոխ պաշտամունսն նոցին առ այնս:

իա. 29աբ Յանկ հեղինակաց կանոնադիր արքոյ յեկեղեցիս, ընդ թուոց սահմանի բանիցն, յաւէտ եւ պարունակելոց ի ամին, ժամանակօք հանդերձ յամի Տեառն – Առաքելոց առաջին եւ երկրորդ կանօնք... Մխիթարայ Գօշի Դատաստանագրոց կանօնք՝ ՄՄԱ.:

– 29բ (ստ. լս.) *Եթէ ուրեք թուական ժամանակացն ծանուցելոց տարբեր գտցին, լիցի մեզ ներելի, քանզի զոր ի պատմչաց գտեալ՝ եղաք եւ մեր:*

իբ. 30աբ Բացատրութիւն կրճատեալ անուանց հեղինակաց գործոյս, որ ի լուսանցի յայբուրենական կարգս դասատրեալ – Աբր. Աբրահամու Մանիկոնէից եպիսկոպոսի... Փիլ. Փիլիպպոսի առաքելոյն:

իգ. 31ա-65բ Կանոնն արքազանից գլխատրաց եկեղեցոյ այբուրենի ցանկապատեալ, դնելով ի լուսանցս եւ զանուանս հեղինակացն ըստ կարելոյն – Ակամայ հաւատ կամ մկրտութիւն չէ կատարեալ եւ ընդունելի... օր շարշարանաց Տեառն զինի հասարակածին կատարեսցի, որ յառաջ քան զայն արասցէ, եպիսկոպոս կամ քահանայ լուծցին:

իդ. 66ա Վերջաբանութիւն եւ կարեւոր գիտելիք – Ա. Հստ որում կանոնք թէ՛ մարմնանան եւ թէ՛ փոփոխին... ի փառս Քրիստոսի, ի պարծանս մանկանց ուխտի, ի պատիւ եւ ի բարգաւաճութիւն անշքացեալ տանս ազգութեան նոյնն տէր Յովհաննէս: Վախճան:

Բ. 67ա [Ոտանաւոր ի Յովհ. Խաչկեանէ] Թէ ոյց ասի կարգավար կանոնաց – Յաղթանակն կարգաց յարարածս համայն, / Իշխողին հզօր սաստ եւ գաւազան... երկիր յԱստուծոյ մի՛ ումէք խոսել, / մինչ արդարութիւնն առնէ քեզ վճար:

Յովհ. Խաչկեանն այս կանոնգիրքը կազմել է հրատարակելու նպատակով ինչպէս ցոյց է տալիս 1ա էջի տիտղոսաթերթը. «Կանոնգիրք Հայոց»ից քաղել է միայն մի քանի կանոն, օրինակ է., ը., թ., ժ., մնացածներն այլ աղբիւրներից են, որոնց մասին հեղինակը երբեմն ունի նշումներ. սողատակերում եւս բնագրային նշումներ ունի: «Պատմութիւն ազգիս» ասելով նկատի ունի Մ. Չամչեանի «Պատմութիւն Հայոց»ը:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէ՛ս տիտղ.՝ 1ա:
2ա Յաւերժական յիշատակ բարեացապարտին, սլացելոյ ի խորան վերին, տեառն տեառն Մատթէսի կաթողիկոսի ամենայն Հայոց ձօնէ ակնածութեամբ մեծաւ իբրեւ նուէր հոգեզուարճ ազգի իւրում ընդհանուր տրուպն պաշտօնէից տան Աստուծոյ Յովհաննէս Խաչկեան խաչակիր աւագ քահանայ հայոց:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «460, Յովհաննէս քահանայի Խաչկեան Կանոնագիրք», պհպ. Աս-ին փակցուած թերթին՝ «Ի ձեռագրոց տէր Գէրգայ Դ.-ի, հանեալ ի գգրոցէն «Ծաղկած Այվանի», Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», պհպ. Աձ՝ «460/2636», 67ա՝ «120/60»:

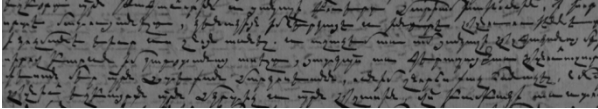
2637

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Ի

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ

1826-1829

Թե՛րթ՛ 80+1 (կրկն.՝ թ. 1). չգրուած՝ 2բ, 18բ-9բ, 28բ, 77բ: ՊՐԱԿ՝ 1+7x12 (1՝ 14, 2՝ 6, 6՝ 8)+5: ՆԻԻԹ՝ թուղթ. լուսագծերով, լուսադրոշմով՝ «Van del Ley, C & I Honig»: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24x20: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (21,5x17,5): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 24ա): ՏՈՂ՝ խառն՝ 30-44, 47: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը սպիտակ չգրուած թուղթ:

Նմուշ 24ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի ծաղկաթուղթը մաշուած, մասամբ վնասուած, մէջքն ընկած, փեղկերը հիմքից անջատ, թ. 76-7՝ հիմքից ամբողջութեամբ, թ. 78-9՝ հիմքից մասամբ պոկուած, թ. 80՝ մնացել է մէկ երրորդը՝ 19,5x10,4, թերթերի եզրերը վնասուած, թանաքի թրուայնութիւնը բարձր՝ գրադաշտը գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-75բ [Պատճեննք նամակաց. յԱմստերդամայ՝ գրեալք յամս 1826-1828]

1. 1ա-2ա Ան Մարգար աղայ Ապրոտան:

2. 3ա-5ա Յիզմիր. Ան Փիլիպպոս արեւաւ., առաջնորդ Զմիւտնոյ, Ամստերդամ, 2 յունիսի, 1826:

Անանուն նամակագիրը պատմում է Ալեքսան եւ Միքայել Մասեհեանների թշուառ գործառնութեան, նրանց շուկու, եւ իրենց եկեղեցու արտաքին ու ներքին դրան բանալիներն իրեն յանձնելու մասին: Վերջում խոստանում է սրբազանին ուղարկել «եկեղեցու ընչից ցուցակէն մին օրինակ»՝ երբ այն պատրաստ լինի:

3. 5բ-6ա Պոլիս. Ան Կարապետ Մելրեմդուլեան, Ամստերդամ, 6 յունիսի, 1826:

Կրկին ցաւով պատմում է Մասեհեանների թշուառ վիճակի, ապահով տեղ հեռանալու, նրանց պարտքերի, տան կահ-կարասին դատարանի միջոցով պարտատէրերին չբաւականացնելու եւ այլնի մասին:

4. 6բ-7ա Ան Փիլիպպոս արեւաւ., առաջնորդ Զմիւտնիոյ, Ամստերդամ, 10/22 յունիսի, 1826:

Յիշեցնում է Մասեհեանների մասին պատմող իր գրած նամակի եւ իրենց սուրբ եկեղեցու հանգամանքների մասին, որը միայն երէկ են կարողացել բացել՝ ըստ դատաւորի կարգադրութեան եւ նոտարի ներկայութեամբ, եւ եկեղեցում գտնուած ամէն ինչ մէկ-մէկ ցոյց են տուել, նոտարն էլ հաստատել է, սրբազանին յայտնում է իրենց եկեղեցու ողբալի կացութեան մասին, ասում է, որ իրենց հանգուցեալ Գրիգոր վարդապետը կազմել էր եկեղեցու արձաթեղէնի եւ զարդերի ցուցակը, դա ինքը կարող է համեմատել նոտարի կազմած օրինակի հետ:

5. 7բ Իզմիր. Ան պարոն Գրիգոր, Ամստերդամ, 2 յունիսի, 1826:

Ողջունում է պարոն Գրիգորին եւ նրա կենակից Հոբիսիմայ խաթունին:

6. 7բ-8ա Իզմիր. Ան Յակոբ Մանուելեան:

Ողջունում է եւ պատմում, որ նրանից վերջին գիրն ստացել էր երեք տարի առաջ, իր եւ իր կողակցի բարեւներն է ուղարկում Մանուելեանի քրոջը, մօրը եւ բոլոր ազգականներին:

7. 8ա-9ա Պոլիս. Ան Կարապետ Մելրեմդուլեան, Ամստերդամ, 10/22 յունիսի, 1826:

Նորից Մասեհեանների վերաբերեալ, աղաչում է անպաշտպան մնացած սուրբ եկեղեցու մասին իրենց գիրը հասցնել Զմիւտնոյ սրբազան առաջնորդին:

8. 9ա Պոլիս. Ան Կարապետ Մելրեմդուլեան, Ամստերդամ, 6 յունիսի, 1826:

9. 9բ-12ա Յիզմիր. Ան Փիլիպպոս արեւաւ., առաջնորդ Զմիւտնոյ, Ամստերդամ, 19 օգոստոսի, 1826:

Արքեպիսկոպոսին յայտնում է, որ գտել են եկեղեցու ութ աշտանակներն ունեցող մարդուն, սակայն մէկը պակաս է, քանի որ պէտք է ինն աշտանակ լինէր, կրկին արձարծում է Մասեհեանների, նրանց պարտքի, եկեղեցու արձաթեղէնի եւ զգեստուց հարցը, սրբազանին խնդրում է պաշտօնական մէկին ուղարկել եկեղեցին կառավարելու եւ պաշտպանելու համար, բայց ո՛չ Մասեհեանի նման մէկին, դրա համար այնքան էլ մեծ գումար չի պահանջուում:

10. 12ա-3բ Պոլիս. Ան Կարապետ Մելրեմդուլեան, Ամստերդամ, 19 օգոստոսի, 1826 (վերինի մտօք):

11. 14ա-5ա Փարէզ. Ան Յակոբ Շահան Զրպետեան, Ամստերդամ, 24 օգոստոսի, 1826:

Այդ ամբողջ պատմութիւն-իրողութիւնը պատմում է Շահան Զրպետեանին, ողջոյններ ուղարկում նրան եւ կենակցին եւ սպասում միխիթարական պատասխան նամակի:

12. 15բ-8ա Պետէրպուրգ. Ան Լօրու Մելիֆով, Ամստերդամ, 3 սեպտեմբերի, 1826:

Կրկին պատմում է եկեղեցու կառավարիչ Մասեհեան եղբայրների պատմութիւնը, իր ազնուութեան մասին, գումար է խնդրում:

13. 20ա-1ա Պոլիս. Ան Կարապետ Մելրեմդուլեան, Ամստերդամ, 7 սեպտեմբերի, 1826:

14. 21ա-2բ Իզմիր. Ան Մարգար Ապրոտան, Ամստերդամ, 7 սեպտեմբերի, 1826:

Տրտմութեամբ յայտնում է Փիլիպպոս արքեպիսկոպոսի մահվան մասին, եւ որ իրենց հովուապետն է Պօլսոյ գերագանց սրբազան Յարութիւն վարդապետը, սուրբ հայրապետին յայտնում է, որ իրենց եկեղեցին սնտուկով «Պատկերասէր» գրքից 521 օրինակներ ունի, որոնք Ղուկաս Վանանդեցին յօրինեալ եւ տպեալ է 1716ին, խնդրում է, թող տալ դրանք տանել Պոլիս եւ վաճառել:

15. 22բ-3ա Պոլիս. Ան Կարապետ Մելրեմդուլեան, Ամստերդամ, 21 սեպտեմբերի, 1826:

16. 23ա-4ա Իզմիր. Ան Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 21 սեպտեմբերի, 1826:

Ուրախանում է Յակոբ Մանուելեանի առևտրական յաջողութիւններով, բարեւում է բոլորին:

17. 24ա-5ա Իզմիր. Առ Մարգար Ապրօեան, Ամստերդամ, 21 սեպտեմբերի, 1826:

Ի միջի այլոց նշուում է քաղաքին վրա հասած ժանտամահ հիւանդութեան մասին, որն այդ կողմերում սակաւ էին տեսել, եւ որը բաւական հարուած է հասցրել քաղաքին, մի շաբաթուայ ընթացքում ծնուել է 128 եւ մահացել 204 մարդ, անցեալ շաբաթ 130 ծնեալ եւ 227 մեռեալ, բացի այդ՝ մահացած 12 երեխայք:

18. 25բ-6ա Իզմիր. Առ Յարութիւն Բարունի, Ամստերդամ, 21 սեպտեմբերի, 1826:

Սրբազանին վստահեցնում է, որ ամէն ջանք գործադրել է մեր սրբացեալ սուրբ եկեղեցու պաշտպանութեան համար, սակայն չի տրտնջում, քանի որ դա իր պարտականութիւնն է:

19. 26աբ Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 23 սեպտեմբերի, 1826:

20. 27աբ Իզմիր. Առ Մարգար Ապրօեան, Ամստերդամ, 5 հոկտեմբերի, 1826:

Յայտնում է, որ Միքայէլ Մասեհեանը մինչեւ ցարդ անկողնում է, եւ անկարելի է հետը խօսել սուրբ եկեղեցոյ գործի մասին, խօսում է երկրին պատած տենդի մասին, որին գաւառներում զոհ են դառնում հարիւրաւոր մարդիկ:

21. 27բ Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 5 հոկտեմբերի, 1826:

Աղաչում է առաջին նաւով իրեն մի օրացոյց վասն առաջիկայ տարուայ առաքել:

22. 28ա-9ա Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 5 հոկտեմբերի, 1826:

Պատմում է, որ այդ անգամ նաւով եկած ապրանքների մեծ մասը վնասուել են, կրկին ասում է, որ Միքայէլ Մասեհեանը հիւանդ է, նրան այցելում է յանուն վասն մարդասիրութեան, եւ քանի որ հիւանդ է, գործերի մասին նրան չի պատմում:

23. 29աբ Իզմիր. Առ Մարգար Ապրօեան, Ամստերդամ, 18 նոյեմբեր, 1826:

Աշտանակներն ազատել կարողանալու համար օգնութիւն է ակնկալում:

24. 30աբ Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 18 նոյեմբերի, 1826:

25. 30բ-1բ Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 7 դեկտեմբերի, 1826:

26. 32աբ Փարէզ. Առ Յակոբ Ապրօեան, Ամստերդամ, 19 դեկտեմբերի, 1826:

27. 32բ Իզմիր. Առ Բեռ իմոյ Հրիփսիմէ, Ամստերդամ, 21 դեկտեմբերի, 1826:

28. 33ա-4ա Իզմիր. Առ Մարգար Ապրօեան, Ամստերդամ, 6 յունվարի, 1827:

Շնորհաւորում է նոր տարին, խնդրում է հոգաբարձութիւն անել գործի համար, քանի որ բարեկամութիւն ունի Մեյրեմդուլեանին հետ, շնորհաւորում Մարգար աղայի անդրանիկ որդու ամուսնութիւնը եւ այլն:

29. 34ա-5ա Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 8 յունվարի, 1827:

30. 35ա-6ա Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 30 յունվարի, 1827:

Յայտնում է, որ վերջապէս աւարտուեց Մասեհեանների գործը:

31. 36ա-7ա Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 2 փետրվարի, 1827:

32. 37աբ Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 3 փետրվարի, 1827:

Մասեհեանների գործի համար «մին ուրիշ նորագոյ չգայ», նաեւ՝ նրանց ուր լինելը եւս յայտնի չէ: Յաջորդող նամակներում խօսում է հիմնականում առևտրային գործերի, նաւերի, նրանցում եղած բեռների եւ նրանց տեսակների ու արժէքների, հաշիւների ու վաճառական գանազան հարցերի մասին:

33. 37բ-8ա Իզմիր. Առ ազնիւ, ցանկալի գեր իմ հարազատ, Ամստերդամ, 5 մայիսի, 1827:

34. 38ա-9ա Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 5 մայիսի, 1827:

35. 39ա-40բ Պօլիս. Առ Թովմաս դի Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 19 մայիսի, 1827:

36. 40բ-2ա Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 19 մայիսի, 1827:

37. 42բ-3բ Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 19 մայիսի, 1827:

38. 43բ-4ա Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 7 յունիսի, 1827:

39. 44աբ Պօլիս. Առ Կարապետ աբեպաւս, Ամստերդամ, 21 յուլիսի, 1827:

40. 45ա Պօլիս. Առ Յարութիւն Պեզնեան, Ամստերդամ, 21 յուլիսի, 1827:

41. 45բ-6բ Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 21 յուլիսի, 1827:

42. 47ա-9բ Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 4 օգոստոսի, 1827:

43. 49բ-50ա Պօլիս. Առ Թովմաս դի Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 11/23 օգոստոսի, 1827:

44. 50բ-1ա Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 11/23 օգոստոսի, 1827:

45. 51բ-3ա Պօլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 11/23 օգոստոսի, 1827:

Մեծ շնորհակալութիւն է յայտնում բարերարութեան համար՝ «վասն Սուրբ Հոգի եկեղեցոյ գործոյ առ Իզմիր ծանուցելոյ», ասում է Պեզնեան Յարութիւն ամիրայի ձեռքով սրբազան պատրիարքի՝ մեր սուրբ եկեղեցուն ընծայած բառարանն ստացայ, արդեն 6 ամիս է լուր չունի Մասեհեաններից:

46. 53ա-4բ Յատուկ առ յիշեալ աղայն (Կարապետ Մեյրեմդուլեան):

47. 54բ-5բ Իզմիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 6 հոկտեմբերի, 1827:

48. 55բ-7ա Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 8/20 հոկտեմբերի, 1827:

49. 57աբ Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 3 նոյեմբերի, 1827:

50. 57բ-8ա Առ նոյնն, Ամստերդամ, 6 նոյեմբերի, 1827:

51. 58բ-9ա Պոլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 6 նոյեմբերի, 1827:

52. 59ա-61ա Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 22 նոյեմբերի, 1827:

Մեծաւ արտմովեամբ տեսնում է, որ իր նամակները լաւ մտադրովեամբ չի ընթերցել, այլապէս իրեն հարցեր չէր տայ, նորից գրում է, թէ նախկին նամակը մինչեւ որտեղ էր գրել, նորից նաւերի եւ ապրանքների մասին:

53. 61բ Պոլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 22 նոյեմբերի, 1827:

54. 62ա Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 3 յունվարի, 1828:

55. 62բ-3ա Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 20 մարտի, 1828:

56. 63բ-4ա Պոլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 20 մարտի, 1828:

57. 64ա-5ա Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 22 մայիսի, 1828:

58. 65աբ Պոլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 22 մայիսի, 1828:

59. 66աբ Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 3 յունիսի, 1828:

60. 66բ-7ա Պոլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 3 յունիսի, 1828:

61. 67ա-8բ Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 5 յուլիսի, 1828:

62. 68բ-9ա Պոլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 7 օգոստոսի, 1828:

63. 69բ-70բ Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 7 օգոստոսի, 1828:

64. 71ա Իզվիր. Առ Յոհան Սարաֆ Մարտիրոսեան, Ամստերդամ, 4 սեպտեմբերի, 1828:

65. 71բ-2ա Պոլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 4 սեպտեմբերի, 1828:

66. 72ա-3ա Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 4 սեպտեմբերի, 1828:

67. 73բ-5ա Իզվիր. Առ Յակոբ Մանուելեան, Ամստերդամ, 23 հոկտեմբերի, 1828:

68. 75ա Առ նոյնն, Ամստերդամ, 4 դեկտեմբերի, 1828:

69. 75աբ Պոլիս. Առ Կարապետ Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 4 դեկտեմբերի, 1828:

70. 75բ Պոլիս. Առ Թովմաս Մեյրեմդուլեան, Ամստերդամ, 4 դեկտեմբերի, 1828:

Խօսում է հիմնականում առեւտրի, նաւերի, բեռների, առեւտրի եւ բեռների վիճակի, տարբեր գծուարութիւնների, իր կրած նեղութիւնների, նեղութեան պահերին ուրիշներին արած օգնութիւնների մասին, ջերմ խօսքերով միշտ ողջունում է հասցեատիրոջն ու նրա ընտանիքի անդամներին:

Նամակները գրուած են 1826 թ. (2^{րդ} 1-27), 1827 թ. (2^{րդ} 28-53), 1828 թ. (2^{րդ} 54-70), ուղարկուել են Իզվիր, Պոլիս, Փարիզ եւ Պետերբուրգ. բոլորն անստորագիր են, ուստի եւ նրանց հեղինակն անյայտ է մնում:

Բ. 76ա-80բ [Նամակք]

1. 76ա [Զմիւռնիոյ տեսուչ Յարութիւն ծայրագոյն վարդապետ՝ առ փոխանորդն իւր Ստեփան Գաբրիէլեան], 1828, յուլիս 5, ի Զմիւռնիա:

Փոխանորդին խնդրում է զմիւռնացի, իշխանագուն երիտասարդ Կարապետի համար, որ մէկուկէս տարի է արդէն Ամստերդամում է, ցանկանում է փոխանորդի միջոցով ակնարկել նրան, որ ըստ իր հօր կամքի պէտք է վաճառականութեամբ զբաղուի:

2. 76բ [Աղազարի Կարապետեան, Յօհանի Սարաֆեան, Յակոբայ Վեմեան, Մելոնի Սուլթանեան՝ նամակ առ Ստեփան Գաբրիէլեան]

Զմիւռնացի նամակագիր «Իշխանք հայոց» խնդրում են իրենց ընկեր Ազարիայի որդի Կարապետին Հոլանդիայի որեւէ հեղինակաւոր վաճառատան «պատկանաւոր ոմն վաճառակահր» մօտ տալ մինչեւ ութ ամսուայ կրթութեան:

3. 77ա [Աղազարի Կարապետեան՝ նամակ առ Ստեփաննոս Գաբրիէլեան], ի Զմիւռնիայ, 21 նոյեմբերի, 1829:

Աղազարը գրում է, որ իր որդի Կարապետին արդէն յանձնարարական գրով առաքել է ծառայութեան, խնդրում է որդուն զգաստութեան յորդորել:

4. 78ա [Զմիւռնոյ առաջնորդ Յարութիւնի ծայրագոյն վարդապետի՝ նամակ առ Ստեփան Գաբրիէլեան], 1826, յուլիս 20, յառաջնորդարանս Զմիւռնոյ:

5. 78բ-9ա Mons Etienne di Gabriel a Amsterdam

6. 80աբ Առ Յոհաննէս Ամիրեան, Ամստերդամ:

Վերջինս գրուած է մի առանձին թղթի վրայ, որի 1/3 մասն է մնացել (19,5x10,4):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէս բոլոր նամակների սկզբները եւ վերջերը:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 78ա. բոլորակ, սեւով, ներսում «Յարութիւն վարդապետ. 1817»: 79ա բոլորակ, սեւով, ներսում ետեւի թաթերին կանգնած 2 թագակիր առիւծն, որոնց թաթերի վրայ թագապսակ զինանշան, որի մէջ սուրը ձեռքին առիւծ՝ «DMAINTIENDRAI» մակագրութեամբ, եզրերին՝ "CONSUAAT GENERAAL DER NADERLANDEN TE SMIRNA": 79բ. բոլորակ, սեւով, ներսում թագակիր երկգուլիս թեւատարած արծիւ "SISILLUM SANITATIS":

ԳՐՉԱՓՈՂՉ 79բ «Առ մեծայարգ Ստեփան Գաբրիէլեան բարեպաշտօն ազնիւ աղայ սիրելին մեր հասցէ աստուածային օրհնութեամբ ի սէր: Ամստերդամ», «2^{րդ} 30»:

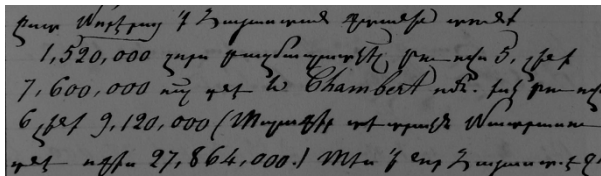
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թերթիկին՝ «Հ» 78. Նամականի, շաղագիր, քառածալ, յորում պարունակին նամակք պիտանիք՝ գրեալ յԱմստերդամայ առ զանազան ազգայինս Զմիւռնիոյ, Կ. Պօլսոյ, Փարիզ

քաղաքի եւ Պետերբուրգի եւ այլն, վասն կարեւոր ինչին իրաց՝ սկսեալ ի 1826 ամէ ց1828», 1ա՝ «582/2637», «1826-1829, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2638

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 402-1 (տէն Պանպանակ). չգրուած՝ 5ա-11բ, 13ա-23բ, 49բ-58բ, 60բ-75բ, 77ա-107բ, 110բ-30բ, 132ա-54բ, 160ա-302բ, 304ա-15բ, 317ա-24բ, 325բ-38բ: 339բ-51բ, 356ա-95բ, 398բ-401ա: ՊՐԱԿ՝ 1-40x10 (1՝ 9, 35, 40՝ 8)+7: ՆԻԻԹ՝ բուլթ, տպարանային ստուերագծումով: ՄԵՄՈՒԹԻՆ՝ 24x18: ԳԻՈՒԹԻՆ՝ միասին (21,5x10,4): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 108ա): ՏՈՂ՝ 27-8, 34: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, մէջը եւ անկիւնները՝ կանաչ գործուածք, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (բ. 1)+1 (Ա)՝ ծաղկաթուղթ, մաս կազմաստառի:

Նմուշ 108ա

Ջեռագրի 2ա-395բ թերթերն էջակալուած են կաղապարային թուերով 1-786, չի էջակալուած 12բ-13ա բացուածքը:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. բանափ թթոայնութիւնը բարձր, թերթերին զանազան բծեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1բ-398բ Գաբրիէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան Ոսկեփորիկ, Յիշատակարան պիտան հմտութեանց – 1բ Յուցակ. Ա. Աստուածաբանականք... ԺԳ. Զանազան գիտելիք

ա. 2ա-4բ Աստուածաբանականք – Chateaubriand: Pasteur general du troupeau...

բ. 12աբ Իմաստասիրականք – Madame de Jouza: Detruire les idees da l'immortalite de l'ome...

գ. 24ա-49ա Իմաստասիրականք, Առակք – Lamar-tine, Voyage en Orient: Comprendre le Passe...

դ. 59ա-60ա Պատմութիւն, Ժամանակագրութիւն, Հնախօսութիւն եւ այլն – Tommases: Nel passato a granparte...

ե. 76աբ Աշխարհագրութիւն, Վիեակագրութիւն, Սովորութիւնք եւ այլն – Shekespeare: L'Angleterri est un nid de cygnes...

զ. 108ա-10ա Ազգային պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, սովորութիւնք, արարողութիւնք – St[rabo?]: Arcuque horrenda pugou Armenio...

է. 131աբ Մանր պատմութիւնք, դէպք զուարեակիք – Bahours cum Lebrum: Lebrum de gloire se nourrit...

ԺԹ. դար

բ. 155ա-9բ Լեզուագիտութիւն – Boilau: La con-fusione de signifiarti...

բ. 303աբ Մասնագրութիւն, Քննաբանութիւն – Chat[eaubriand]: Un tres habile homme peut se tromper...

ժ. 316աբ Բնական գիտութիւնք – ի Simonetta, որ ի Միլան, հնչեն բառք եւ ձայնք...

ժա. 325ա Զափաբանական գիտութիւնք – Գիտ է Ֆոնիթրնելայ...

ժբ. 339ա Գիտք եւ արուեստք – Պլինիոս Նախնի Գաղղեացոց գրէ զգիտ կլայեկին...

ժգ. 352ա-5բ Զանազան գիտելիք եւ հմտութիւնք – Un sor pale, / Un pot sale

ժդ. 396ա-8բ [Ասացուածք] – Օտար ցանկի տակ մի նըստիր, եղիճ լինի, քուկըդ լինի...

Գ. Այվազեանի «Ոսկեփորիկ» կոչուած այս հաւաքածուն աստուածաբանութեան, իմաստասիրութեան, պատմութեան, աշխարհագրութեան, բանահիւտութեան եւ այլնի մասին կամարթիինի, Բայրոնի, Կուրսկու, Դանթէի, դ'Ալամբերի, Ֆոյերբախի, Ռասինի, Բուալոյի, Կառոլֆուրի, Շեքսպիրի, Նապոլէոնի, Հոմերոսի եւ այլոց ատղթներն են՝ Ֆրանսերէն, իտալերէն, լատիներէն, հայերէն, ռուսերէն, արաբերէն, թուրքերէն եւ այլ լեզուներով: Վերջին՝ ԺԳ. նիւթը ներմուծուած է առանձին թղթերի վրայ, որպէս յաւելուած: Ունի 34 էջանշան, որոնք թերթերի արտաքին եզրերին ամբացուած եւ նոյն եզրերից 1-1,5 սմ երկայնքով դուրս ելնող գորշ, հաստ թղթի նեղ շերտեր են. մի մասը համարակալուած են «Ա-ԺԳ.»:

Յիշատակարան շունի, սակայն գրուել է 1875ից առաջ. ունի որոշակի թուականների տպուած գրքերից արուած քաղուածքներ, օրինակ՝ 2ա՝ 1848», 76ա՝ 1864, 76բ՝ 1871թ., 316բ՝ «15 յունուար, 1859»:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Ա. կազմաստառի վերին ձախ անկիւնում «Rue S^t. Honore 178, Entre la Rue Croix-des-Petits-Champs et le Palais Royal, J^{es}. MOES-SARD. M^o. Papetier, Fournitures de Bureaux Registres a dos ealastiques Portefeuilles en Maroquin, cahiers et Cartons de musique. Paris. Cravure&Cartes de Visite, Lithographie Impressions».

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «606, 1. Ոսկեփորիկ Գաբ. արքեպիսկոպոսի Այվազեան»: Ա. փեղկին փակցուած թերթիկին՝ «Ոսկեփորիկ հանգուցեալ Գաբրիէլ արքեպիսկոպոսի, յորում պարունակին ցանկը հայ եւ օտարագրի մատենից, որք անկեալ են ի

ձեռս իւր եւ ի չընթեռնուլն զնոսա, քաղեալ է ի նոցանէ զինչ ինչ հատուածս բարոյականս, զորս եւ բաժանեալ է երեքտասան զլուսս, քառածալ, գրեալ իսկական ձեռամբ իւրով ի հաստ եւ ի գծաւոր թղթի: Ունի գրեալ ի

վերայ կապոյտ փոստի թղթոյ զերկու թերթ առածս ի բարբառ աշխարհիկ», «606/2638, ժԹ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

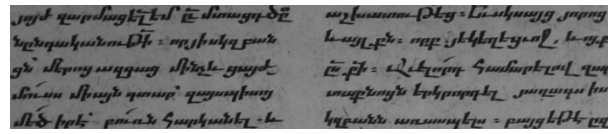
2639

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

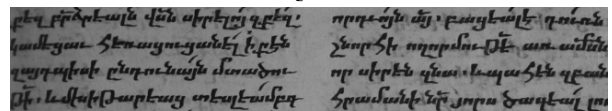
ԱՄՐԴՕՂՈՒՒ ՎԱՆՔ, ԲԱՂԷՇ

ԳԻԻԶ՝ Պօղոս Գալղացի (4բ-359ա), Գրիգոր երէց (364ա-548ա), Անանուն (549բ-62ա): ԾԱՂԿՈՂ՝ Սահակ Վանեցի: ՍՍԱ-3ՈՂ՝ Վարդան Բաղիշեցի:

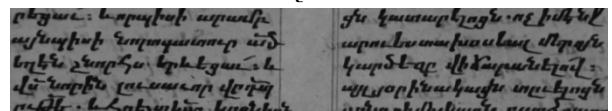
ԹԵՐԹ՝ 562+1-3 (կրկն.՝ թ. 502. տե՛ս Պատարիկ-պնպ. 1 եւ պնպ. ԱԲ). չգրուած՝ 314ա-315բ, 359բ-363բ, 487ա, 487աբ, 548բ, 562բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԽՁx12 + (Լ 11, Խ, ԽԱ 8, ԽՁ 15)+14: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (19x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 145ա, 381ա, 549ա): ՏՈՂ՝ 31-33, 549ա-562ա՝ 38: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարոյ կարմիր կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը զարդանախշ դրոշմագարոյ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (թ. 2-3) + 2 (ԱԲ), սպիտակ չգրուած թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թագ, վրան՝ աստղ, վրան՝ մահիկ:

Նմուշ 145ա

Նմուշ 381ա

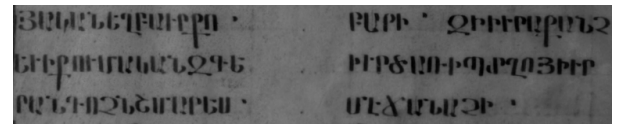
Նմուշ 549ա

ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Սահակ Վանեցի ծաղկող՝ 4բ, Տրդատայ խոզ լինելն՝ 34ա, Սուրբ Գրիգոր Լուսատւոյ, խոզակերպ Տրդատ եւ նախարար՝ 40ա («Հա՛ն ասա զուորսն Գրիգոր զաւագանաւ, եւ զՏրդատ խոզ, անկեայ առաջի նորա: Եւ զանէնայն նախարարսն խառնինաղանն մարդկային կերպիւ, բայց այլաղէմ, ի լսել զվարդապետութիւն նորա»), Մովսէս Խորենացի եւ Սահակ Բագրատունի՝ 142բ, Եպիսկոպոսունի եւ իշխանի տաննն զՆերսէս առ սուրբ Եսեթի՝ ի ձեռնադրութիւն՝ 248բ, Սուրբն Եսեթի ձեռնադրել զՆերսէս հայրապետ՝ 249բ, Սուրբն Ներսէս զպատարագն մատուցանել՝ 250ա: Լսնց-ային. Մահն Ածղահակայ՝ 164ա, Վաղարշակ թագաւոր՝ 170ա, Պոմպէտոս Հռոմայեցի զօրավար՝ 177ա, Առշամ արքայ՝ 180 բ, Աբգար թագաւոր՝ 182բ, Թաղէտս առաքեալ՝ 183ա, Արտաւագո թագաւոր՝ 194բ, Տրդատ Բագրատունի՝ 195ա, Տիգրան թագաւոր վախճանեալ՝ 196բ, Տրդատ թագաւոր՝ 203բ, Արիստակէս՝ 208ա, Ներսէս Մեծ՝ 222ա, Սատակունմն Մերուսան ամբարշտին՝ 225ա, Պապ դեղ մահու արքուցանել սրբոյն Ներսէսի՝ 226ա, Մետրոպ երանելի՝ 229բ, Սահակ Մեծն՝ 231բ, Ի վերնոյն տուեալ շնորհն Մետրոպայ՝ 233ա, Արտաշիր թագաւոր եւ վարդապետ մի՝ 236բ, Սահակ Մեծն եւ Մետրոպ երանելի՝ 241բ, Մովսէս Խորենացի՝ 242բ: Խ ո ղ ՝ 146բ, 147ա, 159ա, 159բ: Կ ի ս ա խ ո ղ ՝ 143ա, 364ա: Ը ա կ ա տ ա զ ա ղ ՝ 5ա, 135ա, 167բ, 169բ, 210բ, 212ա, 245ա, 270ա, 281բ, 488ա: Լ ո լ ս ա ն ց ա զ ա ղ ՝ բուսական, թռչնային, իսկ: Զ ա ղ ՝ Գ ի ղ ՝ հանգուցագիր, թռչնագիր, կենդանա-

ՌՃԻԱ. – 1672

գիր, մարդագիր (նաեւ ուրուագծուած, բայց չգունագարդուած): Գ ո յ ն ե ՚ կարմիր, վարդագոյն, նարնջի, դեղին, կանաչ, կապոյտ, երկնագոյն, մանուշակագոյն, մոխրագոյն, սեւ, սպիտակ:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան բաւ Դուկասու, Զ. 34-45: Ժ. դ.: Թերթ 1 (սկ.): Ստացուած եզրահատուած մէկ թերթից: Մագաղաթ, 24,6x19,5, երկսին (20,6x15,4), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ 1բ), տող 20: Կարդալ՝ 1ա-1բ. «Եւ եթէ տայք փոխ այնոցիկ... քանզի ի յաւելուածոյ սրտին խաւսի բերան նորա»:

Նմուշ 1բ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին թեթեակի վնասուած, Բերձուած, դռնակի կաշին կորացած, վերին հատուածը Բ. փեղկից մասամբ պոկուած, դռնակի աստառն ամբողջովին բայթայուած, երեք կապիչներն ընկած, պատարիկ-պահպանակը եզրահատուած, կեղտոտուած, խունացած, լուսանցակողերը՝ զուսաթափ, 4բ կշի մանրանկար թեթեակի եղծուած, ղժգունած, թ. 47Զ՝ հիմքից մասամբ պոկուած, լուսանցագարդերը տեղ-տեղ վնասուած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին խոնավութեան եւ աղտոտուածութեան զանազան բծեր, մասնակի նորոգուած եւ վերականգնուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 5ա-135ա Ազգաթանգեղ[այ Պատմութիւն Հայոց]

Տե՛ս ձեռ. 1458, 2ա-183ա: [Յառաջաբան]/5աբ: ա/6ա-23ա: բ/23ա-40ա: գ/40ա-111ա: դ/111բ-35ա:

Տե՛ս տպ. Տիգրիս, 1909. ձեռ. Բ.:

Բ. 135ա-42ա Թողթ սիրոյ եւ միաբանութեան մեծի կայսերն Կոստանդիանոսի եւ սուրբ պապոյն Սեղբեստրոսի, եւ Տրդատայ Հայոց արքայի եւ սուրբ Լուսատւոյն Գրիգորի – Կամաւք եւ կարողութեամբ համագոյ Սուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն... Իսկ զայս գիր աւանդեցաք ի ձեռն աստենագարին հայոց արքային՝ մեծիմաստի Ազաթանգեղոսի, ի փառս Աստուծոյ, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Տե՛ս տպ. Վենետիկ, 1695:

Գ. 143ա-244բ Մովսիսի Խորենացոյ Յաղագս մերոյ չիսկզբանն յայսմ բանիցս Սահակայ Բագրատունոյ խնդրեալ [Հայոց պատմութիւն յերիս հատուած] ասացեալ Մովսէսի Խորենացոյ, ի խնդրոյ Բագրատունոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1459, 4ա-167ա: *Յանկբ առաջին/չիբ: ա/143ա-67բ: բ/167բ-210բ: գ/210բ-44բ:*

Տե՛ս տպ. Տիդիս, 1913. ձեռ. Ո, հմմտ. տպ. Երեւան, 1991. ձեռ. Ո:

Դ. 245ա-70ա Յաղագս զարմից սրբոյն Գրիգորի եւ տեսիլ սրբոյն Ներսիսի եւ բովանդակ ազգին Մամիկոնէից մինչեւ ցաւորն Վարդան եւ մինչեւ ցելս արիական ազգին հռոմայեցոց, որ իբրեւ զարեգակն եւ լոյս եւ փրկութիւն ծագեցան տիեզերաց [արարեալ Մեսրոպայ երիցուէ Վայցոճորեցոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1458, 193բ-228բ: ա/245ա-7ա: բ/247ա-50բ: գ/250բ-60բ: դ/260բ-70ա:

Տե՛ս տպ. Կ. Պօլիս, 1737:

– **358աբ** [Լրացում] – *եւ արդ յառաջ քան զայս ոխութիւն լինելոյ...*

Տե՛ս 254ա տտ. լս.՝ «Մ՛վ եղբայր, այս բանքս պակաս է, ի նշանաց տեղն պիտի, ահա ի Ներսիսի պատմութեան վերջն գրեցաք, բայց եւ կարդա՛ յետ սորա իբրեւ զի՛: Եւ յեղիշէիք»:

– **358բ** [Լրացում] – *Իսկ մեծն Ներսէս գնացեալ անդ ի Վիրս եւ հաւաքեալ անդ զնիւթ վարդապետութեան իւրոյ...*

Տե՛ս 257ա տտ. լս.՝ «Եւ այս եւս պակաս է ի վերջնում պատմութեանս զի՛ տ»:

– **358բ-9ա** [Լրացում] – *Յետ այսր ամենայնի խնդրելով Արշակ յարքայէն Շապհոյ...*

Տե՛ս 257ա տտ. լս.՝ «Եւ այս ի վերջ պատմութեանս գտցես»:

Կրացումները գրուած են յատուկ նշաններով:

Ե. 270ա-281ա Յառաջարան տեսլեան սրբոյն Սահակայ Պարթեւի Հայոց կաթողիկոսի, գոր եցոյց նմա բարձրեալն անբաւ մարդասիրութեամբն իւրով

Տե՛ս ձեռ. 1458, 229ա-45բ: ա/270ա-5բ: բ/275բ-6ա: գ/276ա-7բ: դ/277բ-80բ: ե/280բ: զ/280բ-1ա: է/281ա:

Զ. 281բ-356ա Պատմութիւն սրբոյն Վարդանայ Բաշի եւ Հայոց սպարապետի եւ վկայի Քրիստոսի, յեղիշայէ սրբոյ Դաւթայ երիցու հայցեալ գրեաց

Տե՛ս ձեռ. 573, 388բ-469բ: նախերգան/281բ-2ա: ա/282ա-4բ: բ/284բ-97բ: գ/297բ-310բ: դ/310բ-3բ: ե/316ա-24բ (Վեցերորդ [հինգերորդ]. Կրկին անգամ...): զ/324բ-31բ (Եւթներորդ յեղանակ): է/331բ-48ա (Արտաքոյ եօթն): ը/348ա-51բ: թ/351բ-6ա:

Տե՛ս տպ., Երեւան, 1957. ձեռ. Ժ. (18):

Է. 364ա-486բ [Ղազար Փարպեցի. Պատմութիւն Հայոց]

1. **364ա-476բ** Պատմագրութիւն Ղազարայ Փարպեցոյ, արարեալ ի իննորոյ զօրավարին Հայոց եւ մարզպանին տեառն Վահանայ Մամիկոնոյ:

Տե՛ս ձեռ. 1891, 4ա-159ա: 1/364ա-84բ: նախերգանք/364ա-7բ: ա/367բ-79բ: բ/379բ-81ա: գ/81ա-3բ: դ/383բ-4բ: շ/384բ-429ա: Յ/429ա-476բ:

Տե՛ս տպ. Տիդիս, 1904. ձեռ. Զ, էջ 1-182:

– **363բ** Ղազար Փարպեցին է արարեալ:

2. **477ա-86բ** Ղազարու վարդապետի Փարպեցոյ՝ աշակերտի Աղանայ վարդապետի, առ Վահան տէրն Մամիկոնէից. Մեղադրութիւն ստախօս արեղայից: Յառաջարան թղթոյս՝ առաւեալ ի Համիթ Բաղաբէ – *Լուսաւորէ միշտ շնորհ աստուածային... ի փառաւորութիւն անուան իւրոյ սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

Տե՛ս տպ. Տիդիս, 1904, էջ 183-204:

– **477բ** (տտ. լս., ԺԹ. դ-ի շղագրով)՝ «Այս է սկիզբն թղթոյն Ղազարու Փարպեցոյ»:

Ը. **488ա-548ա** [Սերէտի եպիսկոպոսի Պատմութիւն]

1. **488ա-501ա** [Մասն առաջին]

ա. **488ա-90բ** [Գլուխ Ա. Խոստաբանութիւն յառաջիկայ պատմութեանց: Մատեանն Մարաբայ փիլիսոփայի Մծուրնացոյ: Ազաթանգեղեան արձանագրութիւն: Հայկ եւ Բէլ: Պայազատ Լայկայ: Շամիրամ եւ Արայ Գեղեցիկ: Հայք ընդ իշխանութեամբ Ասորեստանեայց, Մարաց եւ Մակեդոնացոց, մինչեւ ցամբարձումն Պարթեաց] – *Եւ եղեւ ո՛չ ի կամայական պիտոյից... եւ Փառականն դաշտ որսաց եւ արշաւանաց նոցին, որ խառնին յազգ արամենակա[ն]:*

բ. **490բ-2ա** [Գլուխ Բ.] Ապստամբութիւն Պարթեաց, որ եղեւ ի յայս ժամանակի – *Եւ եղեւ յետ մահուանն Աղեկսանդրու կայսեր Մակեդոնացոյ... Պայ՝ որդի Արշակայ, ամս է.:*

– **492ա** (գրչից)՝ «Եւ Քրիստոսի թագաւորին փառք յաւիտեանս. ամէն»:

գ. **492ա** [Գլուխ Գ.] Արդ, թէ պիտոյ է Բեզ, ո՛վ ընթերցասէր, երկրորդեցից ի պատմագրացն Մովսէսի Խորենացոյ եւ Ստեփանոսի Տարօնացոյ, հաւաստի եւ ճշմարիտ մատենագրաց, զորդի ի հօրէ՛ն ճանաչել – *Յետ մահուանն Աղեկսանդրու թագաւորէ... եւ Պահլաւ կաց թագաւորէ ինքն: Եւ յետ նորա պայազատք նորին:*

դ. **492աբ** [Գլուխ Դ. Ծննդաբանութիւն ազգին Մամիկոնէից] – *Չնոյն ձեւ օրինադրէ զՄամիկոնէիցն սակս ազգաց զնեղութիւնն... եւ եղեն յազգ մեծ ի Մամիկոնայ եւ ի Կոնակայ, յայսմանէ այն է սպարապետ:*

ե. **492բ-4բ** [Գլուխ Ե. Թագաւոր Լայոց, Պարսից եւ Յունաց] – *Եւ եղեւ յետ մահուանն Արտեանայ... Որ տեւեաց ամս չորեք հարիւր եւ հինգ, եւ վախճանեցաւ եւ վճարեցաւ:*

– **493ա** (ԺԸ. դ., անարուեստ բոլորգիր)՝ «Յօրինակ գրած էր: Աստ ջինջէ շորս տող, թող զայսն, որ կու նորոգի: Թողութիւն արարէ՛ք»:

493ա, 493բ լրացրածները ԺԹ. դ-ի շղագրով են:

զ. **494բ-6ա** [Գլուխ Զ.] Եւ արդ, երկակի |495ա| կանոնաւ զՊարսից եւ զՅունաց հաստատելով, նշանակեցից զթագաւորութեան ժամանակն – *Արդ՝ թագաւորէ Պարսից Յազկերտ ամս ԻԱ. ... բարձաւ տէրութիւնն Պարսից, որ կալաւ ՇԼԲ. ամ Ե.:*

է. 496աբ [Գրուխ է. Հայք զկնի բառնարդ տէրութեանն Արշակունեաց: Բովանդակութիւն առաջիկայ պատմութեան, յապատամբութենէն Վահանայ մինչեւ ցյառնէն Իսմայելացոց եւ տիրել յեգիպտոսէ մինչեւ ի Պարսիկս] – *եւ եղև ի նուագիլ ժամանակաց տէրութեանն Արշակունեաց... զայս ամենայն կամեցա ի ձեռն գրոյս այտորիկ կարճառօտ ի ձեզ վիպասանել:*

ը. 496բ-8ա [Գրուխ Ը. Ապատամբութիւն Վահանայ ի Պերոզէ: Մահ Պերոզի եւ թագաւորել Կաւատայ: Վահան կարգի մարգպան Հայոց: Մահ Կաւատայ եւ թագաւորել Անուշըրովան հոսրովայ: Ապատամբութիւն Վարդանայ: Պատերազմ ընդ նմա հոսրովայ եւ պարտութիւն] – *եւ եղև յամս Պերոզի արքայի Պարսից... եւ այլ բազմութեամբ մեծամեծ աւագաց. յամենայն ժամ արհնեալ է Աստուած:*

թ. 498աբ, 499ա, 500բ, 501ա է. [Գրուխ Թ. Ի Քրիստոս հաւատալ եւ մկրտիլ Անուշըրովան հոսրովայ: Մարգպանք եւ զարավարք Պարսից, որ եկին ի Հայս յետ Վարդանայ, մինչեւ ցրարձումն Սասանեան տէրութեանն] – *Այս հոսրով, որ կոչեցաւ... ապա յԱզդէնն, ապա Բուսմահ, ապա Հոյիման:*

2. 501ա-48ա [Մասն երկրորդ]. Մատեան ժամանակեան Պատմութիւն թագաւորական – *Վէպ արիական, վանտմն տիեզերական, հէն Սասանական...*

ժ. 501բ, 499աբ, 500աբ [Գրուխ ժ. Թագաւորել Ռմզդի եւ կոտորել զնախարարս. Վահրամ Միռեւանդակ հարկանէ զՄասնոբս: Ռմիզդ զշարի ընդ սակաւ աւարամասնն: Զարք Վահրամայ ապատամբին յՌմզդէ եւ առնեն իւրեանց թագաւոր զՎահրամ: Դիմումն Վահրամայ ի վերայ Ռմզդի: Նախարարք սպանանեն զՌմիզդ եւ կացուցանեն թագաւոր զորդի նորա զհոսրով: Փախուստ հոսրովայ յերեսաց Վահրամայ] – *եւ եղև յետ մահուանն հոսրովայ... եւ սա թէպէտ անց զգետովն՝ ոչ կարաց հասանել. յետ դարձան անդրէն ի Տիւրքոն:*

ժա. 500աբ, 501բ, 502աբ, 502գ [Գրուխ ժԱ. Թուրք հոսրովայ առ Մարիկ կայար: Խորհուրդ Սինկիլիտոսին: Մարիկ առաքէ հոսրովայ զար յազնականութիւն: Կրկին թուրքք Վահրամայ առ Մուշեղ եւ պատասխանի սորա: Պատերազմ, յորում հարկանի զարն Վահրամայ: Փախուստ եւ մահ Վահրամայ] – *Յայնժամ յղէ հոսրով արքայ առ թագաւորն Մորիկ... Որպէս ի բանէն հոսրովայ սպանաւ ի նոցունց իսկ:*

ժբ. 502գ-4բ [Գրուխ ժԲ. Նենգութիւն հոսրովայ ընդդէմ Մուշեղի: Ամբաստանութիւն իշխանացն Յունաց զհոսրովայ առ Մարիկ կայար: Մարիկ պաշտպանէ հոսրովայ եւ զՄուշեղ կոչէ ի պալատն: Խոսրով տայ կայսեր զաշխարհսն ըստ ուխտի խոստմանն] – *եւ եղև ըստ աւուրց ինչ յետ անցանելոյ... բայց զՄուշեղն զայն կոչեաց թագաւորն ի պաղատն եւ այլ ո՛չ ետես զերկիր:*

ժգ. 504բ-5ա [[Գրուխ ժԳ. Բարեպաշտութիւն Շի-

րին թագունայ: Հրաման հոսրովայ՝ հաստատուն կալ եւ մնալ ի հայրենի արէնս] – *էին սորա կանաչք բազում... եւ ոչ ոք իշխէր ինչ խօսել ընդ նոսա:*

ժդ. 505աբ [[Գրուխ ժԳ. Խնդրել կայսերն Մարկայ ի հոսրովայ զմարմին Գանիկի մարգարէին. նշանք որ եղեն ի տանէն զմարմինն] – *եւ եղև ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ... թողին զնա եւ գնացին ի բաց:*

ժե. 505բ ժԳ. [Գրուխ ժԵ. Նենգաւոր խորհուրդ Մարկայ՝ թափուր իշխանաց Հայոց կացուցանել զՀայս: Փախուստ բազում իշխանաց յունական մասինն Հայոց առ Պարսիկս] – *Յայնժմ ժամանակի թագաւորն Յունաց Մարիկ... եւս առաւել մեծապէս սիրով կամէր կորզել զամենեսեան առ ինքն:*

ժզ. 505բ-6բ ժԴ. [Գրուխ ժԶ. Գալ համարակարին գանձու մեծաւ առ յանկուցանել զիշխանս Հայոց ի բաժնէն յունաց. յափշտակել իշխանաց զգանձն: Միաբանութիւն երկոցունց թագաւորաց ընդդէմ յափշտակչաց: Հաշտութիւն, երթալ ոմանց իշխանացն առ Պարսիկս, եւ այլոց՝ առ Յոյնս] – *Արդ, իբրև տեսանէր թագաւորն Պարսից... եւ տայ ինչս բազումս եւ գումարէ ի թրակացիս:*

ժէ. 506բ-7ա ժԵ. [Գրուխ ժԷ. Ապատամբութիւն իշխանաց ոմանց յունական մասինն եւ կատարած նոցին: Թշնամիք ի Թրակացոց կուսէ սպանան թագաւորութեանն Յունաց] – *Ապատամբէին դարձեալ ի կողմանցն Յունաց... եւ թագաւորութեանն տիրել անձամբ ի վերայ թագաւորանիստ քաղաքին:*

ժը. 507աբ ժԸ. [Գրուխ ժԸ. Մարիկ գումարէ զարս ընդդէմ Թրակացոց. կացուցանէ զարագրուխ զՄուշեղ Մամիկոնեան: Զառաջինն հարկանեն Յոյնք զթշնամիս, յերկրորդումն նուագի հարկանին մեծաւ կործանմամբ: Սպանումն Մուշեղի] – *Յայնժամ թագաւորն Յունաց հրաման տայր... հրամայեաց թագաւորն միայն զգուշանալ անձանց:*

ժր. 507բ ժԹ. [Գրուխ ժԹ. Հրաման կայսերն Մարկայ՝ քարոզել զժողովն Քաղկեդոնի յեկեղեցիս Հայաստանեայց: Բաժանումն արթոյ ի հայրապետութեանն] – *Հրաման ելանէ դարձեալ ի կայսերէն... ուստի վարեցաւ ինքն այսուհետեւ ի գերութիւն յերկիրն Պարսից յԱհմատան շահաստան:*

ի. 507բ-8բ ժԸ. [Գրուխ Ի. Հրաման դարձեալ ի կայսերէն ժողովել զարս ի Հայոց եւ առաքել ի ձեռն Սահակայ Մամիկոնեանի եւ Սմբատայ Բագրատունայ. դառնալ Սմբատայ անդրէն յետս եւ խորհուրդն ապատամբութեան: Սմբատ ըմբռնի եւ ածի ի Կոստանդնուպոլիս. հատանի վնիռ ի վերայ նորա՝ արկանել ի կիւնիկն: Նահատակութիւն Սմբատայ անդ եւ գտանել ողորմութիւն. զկնի ախոր նորա յԱփրիկէ] – *Յայնժմ ժամանակաւ դարձեալ հրաման ելանէր... եւ առնել զնա անդ ի մէջ զօրացն, որ էին անդ ի բուն:*

իա. 508բ-9ա ժԹ. [Գրուխ ԻԱ. Խոսրով հրովարտակաւ կոչէ ի դոտն զնախարարսն՝ զորս թողեալ էր

համարակարին. ցուցանէ նոցա պատիւս մեծամեծս եւ զգաւս նոցա նստուցանէ ի Սպահան քաղաքի] – *Իսկ որ ի Պարսից կողմանէ էին... եւ դարձանել զնոսս սիրով եւ ամենայն կամակարութեամբ:*

իբ. 509աբ Ի. [Գլուխ ԻԲ. Սպանունն Վնդոյի. փախուստ եւ ապստամբութիւն Վստամայ եւ երթ նորա ի կողմանս Պարթեաց] – *Յայնժ ժամանակի արկ ի միտս իւր... եւ իշխանք նախարարացն Հայոց ընդ նմա:*

իգ. 509բ-10ա ԻԱ. [Գլուխ ԻԳ. Մահ նախարարացն Հայոց որ յԱսորեստանի: Սպանունն Կոտիտայ Ամատունայ սաղարանաւ հոսրովայ: Ապստամբութիւն զարուն Հայոց որ նստէրն ի Սպահան: Յափշտակութիւն զանձու համարակարին եւ անկանել ոմանց յերկիրն Պարթեաց առ Վստամ] – *Յայնժամ հասեալ մահ իշխանացն... եւ երթեալ կային առաջի նորա:*

իդ. 510ա ԻԲ. [Գլուխ ԻԳ. Սմբատ Բագրատունի կարգի մարզպան Վրկանայ, նուանէ զապստամբսն, բարեկարգէ զաշխարհն Վրկանայ] – *Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ հաճոյանալ... էրէց ոմն ի նոցանէ, որ անուանեալ կոչէր Աբէլ:*

իե. 510աբ ԻԳ. [Գլուխ ԻԵ. Գիմելն Վստամայ յԱսորեստան ի վերայ հոսրովու եւ մեռանել յուղտը ի նենգութենէ Պարիովկայ արքային Քուշանաց: Յրուել զարաց Վստամայ: Պատերազմ Սմբատայ մարզպանի ընդ Գեղունս եւ պարտութիւն] – *Եւ եղև ի ժամանակին յայնմիկ նուաճեալ... եւ ի Հայաստանեացն, որ ընդ մարզպանին Սմբատայ:*

իզ. 510բ-1ա ԻԳ. [Գլուխ ԻԶ. Գիստ մասին տէրունեան իսաչին ի ձեռն տելեան] – *Արդ, անկեալ ի միտ առն միոջ երազ իւր... եւ ապա յետո ամենեցուն զնայր եւ նա փախըստական:*

իէ. 511աբ ԻԵ. [Գլուխ ԻԷ. Դարձեալ պատերազմ Սմբատայ ընդ թշնամիս ի Տապարաստանի եւ յաղթել: Մեծանալ Սմբատայ պատուով քան զամենայն մարզպանս: Եկն Սմբատայ ի Հայս. շինութիւն եկեղեցոյն Ս. Գրիգորի ի Դուին: Կաթողիկոսութիւն Աբրահամու Ռշտունայ] – *Եւ եղև ի գալ միւս ամի... եւ եկեղեցին անդրէն ի նմին տեղւոջն շինեսցի. ամէն:*

իը. 511բ-3ա ԻԶ. [Գլուխ ԻԸ. Սմբատ կոչի անդրէն ի դուռն Պարսից, պատուի տանուտերութեամբ՝ որ անուանեալ կոչի հոսրով-Շում եւ առաքի ընդդէմ Քուշանաց: Նախարար Հայոց՝ որք ընդ նմա: Գունդ մի սակաւաձեռն Պարսից պաշարի ի Քուշանաց եւ հարկանի յանյտողութենէ Դատոյենի: Սպանունն Դատոյենի: Սմբատ ի մենամարտի սպանանէ զարքայն Քուշանաց: Փախուստ զարուն Քուշանաց: Զարն Պարսից յաւարի առնու զաշխարհն նոցա: Մեծա շքով կոչի Սմբատ ի Դուռն] – *Եւ եղև յանցանել ձմերանուոյն... եւ կոչէր զնա ի դուռն մեծաւ պատուով եւ շքեղութեամբ:*

իթ. 513աբ [Գլուխ ԻԹ. Մահ Սմբատայ: Ապստամբել նախարարացն Հայոց ի Պարսից եւ երթալ ի ծառայութիւն խախանայ] – *Եւ եղև իբրև մերձեցաւ օթիւ... զնային յօգնականութիւն թագաւորին Յունաց:*

լ. 513բ-4ա [Գլուխ Լ. Փախչել Ատատայ հոռոտունայ ի ծառայութենէ Յունաց եւ անկանել առ հոսրով եւ մեծարել ի նմանէ. ապա ապստամբութիւն ի հոսրով եւ սպանունն: Մահմանակալ Պարսից եւ Յունաց ի Հայաստան աշխարհի յամս հաշտութեան թագաւորացն երկոցունց] – *Իսկ արդ, զի՛նչ եւս զԱտատ... եւ Պրիսկոս յարուցեալ զնայր անհրնարին տազնապաւ:*

լա. 514ա-5ա ԻԹ. [Գլուխ ԼԱ. Սպանունն Մօրկայ [կայսեր եւ թագաւորել Փոկասայ: Ապստամբութիւն ի Փոկասայ Երակդի եւ Ներսիսի զարավարաց: Պաշարունն Ռոհայի ի զարաց Փոկասայ, եւ Դարայի՝ ի զարաց հոսրովայ: Հասանել հոսրովայ յազնականութիւն Ռոհայի, առնու զբաղան եւ դարձ հանդերձ Թէոդոսի որդովն Մարկայ: Առունն եւ կործանունն Դարայի ի հոսրովայ: Առունն Ռոհայի ի զարացն Փոկասայ եւ սպանութիւն Ներսիսի] – *Եւ եղև յամի շորեքտասաներորդի հոսրովայ... եւ կալեալ զՆերսէս, սպանին եւ արին հեղին:*

լբ. 515ա-6բ [Գլուխ ԼԲ. Պատերազմ ի դաշտին Եղեվարդայ եւ պարտութիւն Պարսից. այլ պատերազմ ի դաշտին Շիրակայ եւ պարտութիւն Յունաց: Երրորդ պատերազմ ի Մաղկոտն: Անձնատուր լինել Թէոդոսի հոռոտունայ զարավարին Պարսից. երթեալ ի դուռն արքունի եւ ապա սպանանել] – *Իսկ Զուանն Վեհ, զոր արձակեաց... եւ հրաման հասեալ յարքայէ զնաց:*

լգ. 516բ-7բ ԼԱ. [Գլուխ ԼԳ. Արձակել հոսրովայ զհոռեամբ բազմաձեռն գնդաւ յԱսորեստան եւ զԱշտատ հանդերձ Թէոդոսի որդով Մարկայ ի Հայս: Ամենայն Ասորեստան եւ Միջագետք հնազանդին ի ծառայութիւն Պարսից: Աշտատ հարկանէ զՅոննս, երթայ ի վերայ Կարնոյ: Թէոդոս յայտնէ զանձն իւր Կարնեցոց. անձնատուր լինել Կարնոյ: Գալ զարավարին Շահենայ ի Կարին. զաղթեցունն բնակչաց Կարնոյ յԱմաստան: Վախճան կաթողիկոսացն Յովհաննու եւ Աբրահամու: Նստել յարոտ Կոմիտասայ: Առունն Կեսարիոյ Կապադովկացոց ի Շահենայ եւ սպանունն Վասակայ Արծրունայ] – *Յայնժամ արքայ հոսրով դարձաւ... եւ վարժեալ եւս էր ի նոցանէն հրահանգաւ այսպէս եւ սա:*

լդ. 517բ-9ա ԼԲ. [Գլուխ ԼԴ. հոսրով մերժէ առնել հաշտութիւն. պատերազմ առ Կեսարեաւ, փախուստ Յունաց. Շահէն առնու զՄելիտինէ: Զարավարք պարսիկի ի Հայս: Փիլիպպիկոս արշաւէ յԱյրարատ եւ դառնայ ի փախուստ: Նստուցանել Հերակլի զԿոստանդին զորդի իւր յարոտ թագաւորութեանն եւ երթալ յԱսորեստան: Պարտութիւն նորա առ Անտիոք քաղաքաւ: Երկիրն Պարտասիմացոց հնազանդի ի

ծառայություն Պարսից: Ապստամբություն երուսաղեմ քաղաքի, առումն է կոտորած անհնարին: Գերումն խաչափայտին: Հրաման յարբայլեն խոսրովայ՝ շինել անդրէն գերուսաղեմ: խոսրով ԻԲ., երակոս գառաջին – եւ եղեւ ի ժամանակին յայնմիկ... որ գրէ ի Հայաստան երկիր աւրինակ այսպէս:

լե. 519ա-20ա Առ Տէր Կոմիտասս (ի լուսանցս). [Գլուխ ԼԵ.] Տեառն իմոյ ամենայն բարութեան եւ երանութեան եւ հոգեւորի Կոմիտասայ արեւայիսկոպոսի եւ նետրապօլտի աշխարհիդ Հայոց, Մոդեստոս նուաստ երէց եւ տեղապան երուսաղեմի – Աւրհնեալ է Աստուած եւ |519բ| Հայր Տեառն մերոյ... եւ որք ընդ ձեզ սրբասէր եպիսկոպոսունսդ են առաջի նոցա ընթեռնուլ զթուխդ:

լզ. 520ա-1բ [[Գլուխ ԼԶ.] եւ այս է թղթոյ պատասխանի, զոր գրեցին Հայոց յերուսաղեմ առ կայսր [Մոդեստոս] – Չայն աւետարտ փողոյ մեծի ի հրեշտակէ... եւ Աստուած խաղաղութեանց եւ սիրոյ եղիցի ընդ ձեզ. ամէն:

լէ. 521բ-2ա [[Գլուխ ԼԷ. Շինումն տանարին Հոփիսիմեայ] – եւ եղեւ յամի ԻԸ. Թագաւորութեանն Ապրուէզ խոսրովու... |521բ| Այս եղեւ յամս |522ա| Յովհաննական վանաց իրիցու սրբոյ կաթողիկէին:

լը. 522ա-4բ [[Գլուխ ԼԸ. Գալ հոռեմայ՝ առնուլ գԿոստանդնուպոլիս. ողոբանք Հերակղի. հրաման ի խոսրովայ՝ առնուլ զֆաղաֆն: Ի նաւամարտի բեկանի գարութիւն Պարսից: Ժպիրհ հրովարտակ խոսրովայ առ Հերակղ: Նստուցանել Հերակղի գԿոստանդին յարթո թագաւորութեանն եւ գնալ ի Կեսարիա: Արշաւել անտի ի Հայս եւ առնուլ գԳուրի, գՆախնաւան եւ գԳանձակ: Հասանել հոռեմայ ի վերայ Հերակղի: Ճարտար շարժումն Հերակղի եւ կոտորել գՊարսիկս մասն առ մասն] – եւ եղեւ յայնմ ժամանակի դիմեաց... եւ ինքն հրամանաց երակոս ասպատակել ի վերայ երկրին:

լթ. 524բ-5բ [Գլուխ ԼԹ. Փախուստ խոսրովայ ի Վենկաւատ. առնուլ Հերակղի զՏիգրոն եւ դառնալ յԱտրպատական: Դարձ խոսրովայ անդրէն ի Տիգրոն եւ սպանումն: Թագաւորել որդոյ նորա Կաւատայ եւ առնել հաշտութիւն ընդ Հերակղի, ունելով երկաֆանչիւրոց զհին սահմանս իւրեանց] – Իսկ խոսրով արքայ Պարսից... եւ գՅուստաթ արձակեցին լի գանձիւք եւ գնաց:

լս. 525բ-6բ [Գլուխ Խ. Վարազատիրոց կարգի մարզպան Հայոց: Նստել յարթո կաթողիկոսութեան Քրիստափորի եւ զկնի նորա եզրի: Ման Կաւատայ. թագաւորել Արտաշի մանկան: հոռեմալ ըստ խորհրդոյ եւ ազնականութեամբ Հերակղի առնուլ զՏիգրոն, սպանանել գԱրտաշիր եւ ինքն թագաւորել. զխաչն տէրունեան դարձուցանել Յունաց: Սպանումն հոռեմայ, թագաւորել Բորոյ դատեր խոսրովայ, Ագարմիդիստոյ եւ Ռւմզդի սակաւ ժամանակս եւ

այսա Յագկերտի, որդոյ Կաւատայ: Պառակտումն տէրութեանն Պարսից] – Յայնժամ կոչէ արքայ Կաւատ... եւ ամենեքին միաբան պատուէին զնա միաբանութեամբ այս է՝:

լա. 526բ-8ա [Գլուխ ԽԱ. Դարձ տէրունեան խաչին յերուսաղեմ: Կաթողիկոսն եզր ըստ հարկերոյ Մժէժի Գնունոյ ընդունի զժողովն Քաղկեդոնի եւ առնու պարգեւ զաղն Կողբայ: Գժտութիւն Վարազատիրոցի ընդ իշխանս Ատրպատականի. խորհուրդ Մժէժի՝ սպանանել զնա. փախուստ նորա առ Հերակղ եւ մեծարել ի նմանէ: Դաւանանութիւն Աթալարիկոսի ընդդէմ հար իւրոյ Հերակղի. շմարանել Վարազատիրոցի ընդ դաւանանսն. աֆսոս նորա: Դաւիթ Սահառունի կարգի կիրապաղատ: Թէոդորոս Ռշտունի պահէ զաշխարհն Հայոց յապահովի] – Իսկ գտէրունեան սուրբ խաչն ընկալեալ... անդ ապրեցուցանէր զբազում գաւառս:

լբ. 528ա-31 [Գլուխ ԽԲ.] Բարձումն Սասանականին, որ կալա զիշխանութիւնն ՇեԲ. ամ: [Իմել Հրէից առ Իւմայելացիս. երեւել Մահմետի եւ միաբանել զԻւմայելացիս: Առաջին պատերազմ ի մէջ Յունաց եւ Իւմայելացոց յԱրաբիա: Պարտութիւն Յունաց. փախուցանել զխաչափայտն ի Կոստանդնուպոլիս: Իւմայելացիք տիրեն Եգիպտոսի: Այլ զար Իւմայելացոց առնու զՏիգրոն: Նուագումն թագաւորութեան Պարսից: Ման Հերակղի եւ թագաւորել որդոյ նորա Կոստանդին:] եւ մուտ որդոցն Իւմայելի յաշխարհս Հայոց: [Առումն Դունայ եւ գերումն ԼԵ. հազար արանց ի Դունայ: Պատրկութիւն Թէոդորոսի Ռշտունոյ: Իւմայելացիք յաւարի առնուն զբազում աշխարհս մինչեւ ի սահմանս Հնդկաց] – ՉԱրարհամեանն ճառեցից զգաւակէ... որոց ինքեանք իսկ ազնատես եղեալ՝ պատմեցին մեզ զայս բան:

լգ. 531աբ [Գլուխ ԽԳ.] Վասն Հրէիցն եւ շար խորհրդոց նոցա – Ասացից եւ գհրէիցն զպատամբողացն... եւ այլոցն թոյլ ետ գնալ ի տեղի իւրեանց:

լդ. 531բ-4ա [Գլուխ ԽԴ. Մեռանել Կոստանդինի եւ թագաւորել Երակոսի որդոյ Հերակղի յերկրորդ կնոջէն: Գալ Վաղենտինի ի Կոստանդնուպոլիս եւ նստուցանել թագաւոր գԿոստաս գորդի Կոստանդինի: Պատերազմ Պարսից եւ Իւմայելացոց ի Մարսս գաւառի եւ պարտութիւն Պարսից: Հէնն իւմայելեան ըստ կանխասացութեան Դանիէլի մարգարէին: Ապիրատ խորհուրդ Վաղենտինի եւ ման նորա: Դարձ յաֆսրէլ ասպետի, որդոյ Շումն խոսրովայ: Թումաս նենգութեամբ ըմբոնէ զԹէոդորոս եւ առաֆէ կապանամ ի Կոստանդնուպոլիս: Արդարանայ Թէոդորոս եւ դառնայ ի Հայս պատուով զարավարութեան: Ասպետ փախչի ի Կոստանդնուպոլստ եւ դարձեալ մտանէ ի ծառայութիւն Յունաց պատուով կիրապաղատութեան. ման նորա: Բաժանել գաւրուն Իւմայելի յերիս առաջս եւ արշաւել յԱյրարատ, ի կողմանս Սեպհական գնդին եւ յԱղուանս] – եւ

եղեւ ի մահուանն երակլի... եւ արս ժ. պահապանս տեղւոյն ըմբռնեցին ի քուն եւ սպանին:

խե. 534ա-5ա [Գլուխ ԽԵ. Թէոդորոս Ռշտունի հարկանէ զԻսմայելացիս եւ թափէ զաւարն եւ զգերին, զոր առեալ էր նոցա յԱրծափս: Այլ զար Իսմայելացոց հարկանէ սրով յԱրարատայ մինչեւ ի սահմանս Տայոց, Վրաց եւ Աղուանից: Նաւամարտութիւն առ Կոստանդնուպոլսով եւ շարաչար պարտութիւն Իսմայելացոց: Կոստանդին կայսր առնէ հաշտութիւն ընդ Մաւեայ: Շինութիւն եկեղեցոյն յանուն Զուարթնոց: Ամբաստանութիւն զարուն Յունաց զՀայոց վասն իրաց հաւատոյ: Հրաման ի Կոստանդին՝ առնել միաբանութիւն հաւատոյ ընդ Հռոմս: Ժողով եկեղեցական վասն խնդրոյ միաբանութեան] – եւ եղեւ յամին երկրորդի Կոստանդինի... հաճոյ թըւեցաւ ամենեցուն առնել թղթոյն պատասխանի:

խգ. 535ա-41բ [Գլուխ ԽԶ.] Պատենն պատասխանի թղթոյն եկելոյ ի Հայս ի Հռոմոց թագաւորէն Կոստանդինայ, զոր գրեցին Հայոց եպիսկոպոսունքն եւ կաթողիկոսն Ներսէս հանդերձ նախարարօքն եւ զօրավարին Թէոդորոսի Ռշտունեաց տեսուն – ճշմարիտ եւ ուղղակի յարաւան նամակ նիկիական: Աղաչեմ գրեց, ընթերցիր... հոգիւնկալ մարգարէիցն եւ յառաքելոցն... հանդերձ յաղթութեամբ բազմաւ:

խե. 541բ-2ա [Գլուխ ԽԷ. Յարձակումն Իսմայելացոց ըստ տեսեան Դանիէլի: Իբի խոսվութեան ի Կոստանդնուպոլսիս. սպանումն երեւելի արանց] – ճառեցից դարձեալ զրուցելով զբանս... եւ մերժեալ ի նոցանէ՛ ապրեցոյց զնա:

խը. 542ա-3բ [Գլուխ ԽԸ. Պատերազմ Իսմայելացոց ընդ Պարսիկս: Մահ Յազկերտի: Բարձումն Սասանեան տէրութեանն: Հայք մտանեն ի ծառայութիւն Իսմայելացոց առաջնորդութեամբ Թէոդորոսի Ռշտունայ: Գալ Կոստանդինի կայսեր ի Հայս. բազումք յիշխանացն Հայոց գան առ նա եւ ցուցանեն զմիամտութիւն իւրեանց] – եւ եղեւ ի Ի. երրորդի Յազկերտի... եւ դարձան անդրէն առ արքայ:

խթ. 543բ-4բ [Գլուխ ԽԹ. Վասն Հայոց կաթողիկոսին Ներսէսի. [հաղորդել նորա եւ այլոց եպիսկոպոսաց ընդ Հռոմս առ երկիւղի: Մի ոմն յեպիսկոպոսաց բռնադատի ի կայսերէն հաղորդել ընդ կաթողիկոսին: Դարձ Կոստանդինի ի Կոստանդնուպոլսիս: Փախուտ Ներսիսի յերեսաց իշխանացն Հայոց: Թէոդորոս Ռշտունի հարկանէ զգաւս Յունաց, առնու զՏրապիզոն, երթայ առ Մափաս եւ ընդունի զիշխանութիւն ի վերայ Հայոց, Վրաց, Աղուանից եւ Սիւնեաց: Պատրաստութիւն Իսմայելացոց առ ի առնու զԿոստանդնուպոլսիս] – Արդ, ասացից փոքր մի ի շատէ վասն Հայոց կաթողիկոսին... եւ ի բաց բարձցեն զայն եւս թագաւորութիւն:

ծ. 544բ-6ա [Գլուխ Մ.] Թուխտ արքային Իսմայելի առ թագաւորն Յունաց Կոստանդին, որ ունէր զայս ինչ գրեալ: [Գալ Մափասայ ի Քաղկեդոն: Մտիկ հողմոյ խորտակէ եւ ցրուէ զնաւատորմն Իսմայելացոց. զարն Իսմայելացոց թողու զՔաղկեդոն: Այլ բանակ Իսմայելացոց, որ արշաւէր ի Վիրս՝ հերքի ի բոյ ձմերայնոյ: Իշխանք Հայոց միաբանին եւ բաժանեն զՀայս ի միջի իւրեանց: Աղէտ ժողովրդեանն] – եթէ կամիս, ասէ, խաղաղութեամբ ունէր զկեանս... եւ զՎիրս սատակեցէ ի սուր սուսերի:

ճա. 546աբ [Գլուխ ՄԱ. Ապստամբութիւն Մարաց յԻսմայելացոց: Բեկումն զարութեան Իսմայելացոց յայնկոյս ճորայ Պահակին եւ փախուստ մնացելոցն ընդ դժուարս լերինն Կովկասու] – Յայսմ ամի ապստամբեցան մարք ի ծառայութենէն... չոզան անցին ի կողմանս Տիգրոսի, յերկիր բնակութեան իւրեանց:

ճբ. 546բ-8ա [Գլուխ ՄԲ. Մուշեղ Մամիկոնեան մտանէ ի ծառայութիւն Իսմայելացոց: Թէոդորոս Ռշտունի եւ այլ իշխանք հնազանդին ի ծառայութիւն Իսմայելացոց: Պատերազմ Յունաց եւ Իսմայելացոց ի Նախնաւանի եւ բեկումն Յունաց: Առումն Կարնոյ. աներումն երկրին Հայոց, Աղուանից եւ Սիւնեաց ի ձեռն Իսմայելացոց եւ տալ պատանդս: Մահ Թէոդորոսի Ռշտունայ: Համազասպ Մամիկոնեան կարգի իշխան Հայոց: Կաթողիկոսն Ներսէս դառնայ յարձու կաթողիկոսութեանն եւ կատարէ զշինուած եկեղեցոյն Զուարթնոց: Հայք ապստամբին յԻսմայելացոց. կոտորումն պատանդացն: Մուշեղ Մամիկոնեան ի բաց կայ ի ծառայութենէ Իսմայելացոց եւ կոչի ի պաղատն: Խոսվութիւն ի մէջ զարացն Իսմայելի՛ բաժանել նոցա ի չորս մասունս եւ կոտորել զմիմեանս: Յաղթել Մափասայ հակառակորդաց, միապետել եւ առնել խաղաղութիւն: Վերջաբան] – Իսկ Մուշեղ Մամիկոնէից տէրն ապրստամբեալ... որդւոցն Իսմայելի, եւ առնէ խաղաղութիւն ընդ ամենեսին:

Տէս տպ. «Պատմութիւն Սեբէոսի», Երեւան, 1979, ձեռ. Ա.: Հմմտ. Գ. Աբգարեան, «Սեբէոսի պատմութիւնը» եւ Անանունի առեղծուածը, Երեւան, 1965: Նաեւ՝ Խոսրով Թորոսեան, Սեբէոս պատմիչը եւ նրա երկը.- Բանբեր Մատենադարանի, հտ. 9, Երեւան, 1969, էջ 59-100:

Թ. 549ա-562ա [Կորիւն. Վարժ Մաշտոցի] Յիշատակ արքոյն Մետրովպայ, արարեալ երանելոյն [Կորիւն վարդապետի] – ԶԱւրանագեան ազգին եւ Հայաստան աշխարհին զաստուածապարգեւ գրոյն... եւ դպրութեանն Հայոց յութեորդ ամէ Յազկերտի առեալ ըսկիզբն: Որում փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Տէս տպ. Երեւան, 1941. ձեռ. Ե. Ժ. Գ. ձեռքով, թանաքով Սեբէոսի Պատմութեան մասը՝ թ. 488-548ա էջակալուած 1-123, իսկ Կորիւնի մասը՝ թ. 549-562, թերթակալուած է 1-14:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 33բ ԶՎարդան վարդապետն զԲաղիշեցին յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք իւրն եւ ծնողաց իւրոց, որ ետ գրել զսա յիշատակ իւրն եւ եզ ի դուռն Սուրբ Յովաննիսայ: Եւ զիս զմեղաւոր Պօղոս սուտ երէցս, որ եմ գծող սորա, աղաչեմ յիշել ի Տէր, եւ դուք՝ յիշողքդ, յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի:

40ա Զգծողս յիշեա՛, ո՛վ եղբարք:

81բ (ստ. լս., Պօղոս գրչի) Ով եղբարք եւ հոգեւոր հարբ եւ սպասաւորք եւ քարոզիչք |82ա| Բանին Աստուծոյ, որք ընթեռնուք զայս գիրքս եւ հոգեւոր բանս օգտիք |81բ| ի սմանէ, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զՎարդան վարդապետն |82ա| զԲաղիշեցին, եւ զիս՝ զՊօղոսն երէցս զԳաւրղիս, որ եմ գծող սորա:

111ա Քրիստոս Աստուած, բարեխօսութեամբ եւ աղօթիւք սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին ողորմեա՛ ստացողի գրոցս Վարդան քաջ եւ սրբասէր վարդապետին, եւ իւր ծնողացն, հօրն՝ Եղիային, եւ մօրն՝ Ղարիպին, եւ եղբարցն՝ Խաչատուրին եւ Խօշիաբարին, եւս առաւել՝ հոգեւոր ծնողին իւրոյ Խաչատուր բաբունապետին եւ հոգեւոր որդոց իւրոց՝ Աբրահամ վարդապետին եւ Սարգիս պատանեկին: Զի յոյժ սիրով եւ փափաքանօք ետ գրել զգիրքս զայս՝ յիշատակ իւրն եւ ծնողաց իւրոց: Յիշելով զբանն մարգարէին, որ ասէ. Երանի, որ ունիցի զաւակ ի Սիոն. այսինքն՝ յեկեղեցի, եւ ընդանեակս ի վերինն Երուսաղէմ: Արդ, աղաչեմք զձեզ, ո՛վ հոգեւոր հարբ եւ սիրելի եղբարք, որք հանդիպիք այս սուրբ տառիս, ինչ կերպիւ եւ իցէ՛ թէ՛ կարգալով, թէ՛ օրինակ դնելով եւ կամ հարեւանցի տեսանելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զՎարդան քաջ եւ բաբունի վարդապետն՝ զԲաղիշեցին, որ իբրեւ զարեգակն փայլէ եւ լուսաւորէ զխաւարեալ եւ մեղսասէր մարդիկք, ասելով եւ խրատելով, եւ զամենեսեան դարձուցանելով ի շարեաց քաղցր բարբառովն եւ Աստուածային քարոզութեամբն: Զի միշտ եւ հանապազ ո՛չ դադարի ի քարոզելոյ եւ յուսուցանելոյ: Քանզի զբազում ժամանակաց զխանգարեալ եւ զաւերեալ եկեղեցիսն նորոգեալ կանգնեաց, եւ զոչ եղեալսն շինեաց ի հիմանէ, եւ այլ բազում բարեգործութիւնս արար ի վերայ երկրի, զոր ոչ կարեմ մի ըստ միոջէ արկանել ի շարս քարտիսիս: Այլ բարեաց հատուցանողն, որ տայ սիրողաց իւրոց զիւր անճառ բարիսն, տացէ նմայ եւ զիւր երկնից արքայութիւնն՝ ի միւսանգամ զալստեանն իւրում, եւ ի կեանս յայս ընդ երկայն աւուրս պահեսցէ զնա. ամէն: Ես՝ Պօղոս երէցս, գծող սորա, աղաչեմ զձեզ, զի յիշման արժան առնէք զիս:

146բ ԶՊօղոս մեղապարտ երէցս յիշման արժանի արա՛, ոտիցդ հող եմ եւ փոշի:

147ա ԶՎարդան վարդապետն եւ զԾնողսն իւր՝ զԵղիէն եւ զՂարիպն, եւ զուսուցիչն՝ զԽաչատուր վարդապետն, յիշեցէք ի Քրիստոս Աստուած եւ լի բե-

րանով Աստուած ողորմի ասացէք Վարդան վարդապետին, եւ որ յիշողքդ յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի: Եւ Պօղոս գծողս զտոգ կու համբուրէ, որ թէ յիշման արժան առնես: (Բ. սիւնեակի տակ) Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս զՎարդան վարդապետն եւ զԾնողսն իւր, զհայրն՝ զԵղիէն եւ զմայրն՝ զՂարիպն, եւ զեղբարքն՝ զԽաչատուրն եւ զԽօշիապարսն, եւ Աստուած ողորմի ասացէք նոցա. ամէն:

159ա Արդ, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր, ո՛վ ընթերցողք, զՎարդան վարդապետն զԲաղիշեցին, որ ետ գրել զպատմագիրքս՝ յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց. յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք:

169ա ԶՎարդան վարդապետն զԲաղիշեցին յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք իւրն եւ ծնողաց իւրոց եւ եղբարցն, եւ ուսուցչին՝ Խաչատուր վարդապետին, եւ Բաբունեց Յովաննէս վարդապետին, եւ ինձ՝ մեղաւոր Պօղոս սուտ երիցո՛ւ գծողի տառիս, եւ դուք յիշեալ լիջիքլ:

210բ Արդ, յերես անկեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛վ սուրբ հարբ եւ վարդապետք, եւ իմաստուն ընթերցողք այսմ տառիս, զի յիշման արժան առնէք զխորին փիլիսոփայն եւ զհոգիւրնկալ վարդապետն՝ զՎարդան Բաղիշեցին, որ յայսմ ամի ի հալածանս է յանիծեալ ազգէն մահմեռականաց, յերկիրն Սուրացոց, որ այժմ Հազու վերածայնի: Որ յայսմ հալածանաց միջի ետ գրել զգիրս՝ յիշատակ իւրն եւ ծնողաց իւրոց: Եւ ես, Պօղոս սուտ երէցս, որ եմ գծող տառիս, աղաչեմ զձեզ, զի յիշման արժան առնէք զիս:

244բ Փա՛ռք անհասանելի եւ միասնական Սուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն: Որ կարողացոյց զիս ծրագրել զպատմութիւն թագաւորացն մերոց՝ ի Յաբեթէ սկսեալ մինչեւ ի Սահակ հայրապետն Պարթեւն: Աղաչեմ զձեզ զամենեսեան յիշելոյ եւ թողութիւն խնդրելոյ յանոխակալ եւ յանյիշաշար Տեառնէն արժանի առնէք զՎարդան վարդապետն զԲաղիշեցին եւ զԾնողսն իւր՝ զԵղիէն եւ զՂարիպն, եւ զեղբարքն՝ զԽաչատուրն եւ զԽօշիաբարն, եւ զամենայն արեան մերձաւորսն նորա: Եւս առաւել՝ զհոգեւոր հայրն նորա՝ զԽաչատուր քաջ վարդապետն զԲաղիշեցին եւ զԲաբունեց Յովաննէս վարդապետն, որ նա եւս բազում աշխատութիւն ունի ի վերա նորայ, իր գրոց սերտցուն, եւ զիւր աշակերտն՝ զԱբրահամ վարդապետն զՀամթեցին, եւ զիս զանարժանս, զնորին անառակ որդին՝ զՊօղոս սուտ եւ խաբեբայ երէցս, որ եմ գծող սորա, որ բազում երախտիք ունի ի վերա իմ հոգեւոր եւ մարմնաւոր: Եւ դուք՝ յիշողքդ զմեզ, յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի. ամէն: Թողութիւն արա՛, խիստ եմ նեղացեր:

270ա Զբազմալէր հոգիս եւ զաղբատս ի բարեաց եւ զլրացեալս ի շարեաց՝ զՊօղոս գրիչս, զտարտա-

մեալս եւ զտարագրեալս ի կենաց կտակէն, պատահողք սմա յիշման առնէ՛ք արժանի: Եւ եւ զստացօղ տառիս՝ զՎարդաւան վարդապետն եւ զիւր ծնօղսն, եւ զամենայն երախտատորքն իւր, եւ դուք յիշողքդ յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի. ամէն:

356ա Այց ինձ եւ յայս ճառս դարձեալ պիտոյ է գալ, եթէ Տէր ինքնին կամեսցի: Եղիշէ վարդապետն ասէ:

356բ [Փ]ա՛րք Հօր անսկզբան, եւ Որդւոյ անսկզբան եւ սկզբան, եւ Սրբոյ Հոգւոյն անքննաբար ի նոցունց էութենէ, անհատաբար եւ անսպառ բոլսմանն, եռատրո՛հ անձնաւորութեանն, եզաբուն բնութեանն, միակամ եւ միահեծան իշխանութեանն, ամենակալ եւ անվախճան թագաւորութեանն, միասնական ամենասուրբ Երրորդութեանն, յամենից շնչոց կենդանեաց՝ իմանալեաց եւ զգալեաց, որ յանէից եղեալ գոյացան, ի նորին զարհուրելի հիահրաշ հրամանացն, եւ ի լրումն նորայն կամաց, անհատ եւ անվճար օրհնութիւն, գոհութիւն եւ անդադար փառաբանութիւն, ի վեր քան զմիտս եւ անդր քան զպայմանն, անեզր յաւիտենիւ եւ յաւիտենի յաւիտենից. ամէն:

[Ա]րդ, զի որպէս երիս երբեակս իմացուցանեն դասակարգութիւնս հրեշտակաց ի միտս մեր գիրք աստուածայինք, գոլ փառա՛խանիչս ստեղծագործողին իւրեանց, այսինքն՝ անմարմին զուարթունք, նոյն ձեռով տարագու երիս կարգադրութիւնս տեսանի ի սուրբ եկեղեցի, որ ճշմարտապէս երկին է ի յերկրի, առ ի պայծառութիւն եւ ի լուսաւորութիւն ընդհանուր տիեզերածաւալ մարդկութեանս սեռի: Նա եւ ի փառաբանութիւն մարմնառիկ տնօրէնութեան միածնի մարդացելոյ Բանին Աստուծոյ, առ ի քարոզել եւ հոշակ հարկանել զփրկութիւնն եւ զերախտիսն Աստուծոյ, որ ի նմանէն ի մեզ ծաւալեցաւ, եւ այս ոչ ի ձեռս հրեշտակաց եւ անմարմին գերաշխարհիկ զինուորութեանց, այլ ի ձեռն հազարապետացն Աստուծոյ՝ Քրիստոսի ասեմ առաքելոցն, զոր յօրինեալ շարակարգէ ընտրեալն եւ զարմանալին այն Պօղոս յիւրականն թխափ ասելով. «Եւ զորս եդ Աստուած յեկեղեցւոջ այս են. նախ զառաքեալս, երկրորդ՝ զմարգարէս, երրորդ՝ զվարդապետս»: Եւ այս ո՛չ վարկպարագի եւ ունայն [գոլ], որք դասեցան մի զկնի միմեանց, այլ խորհուրդ իմն յայտնեալ տեսանին ի նոսա: Վասն զի համաքատակ եւ նմանասարաս են լուսաւորացդ, որ յերկինս արեգականն՝ առաքեալք, եւ լուսնին՝ մարգարէք, եւ աստեղաց՝ վարդապետք: Եւ որպէս զանագան են լուսաւորութիւնք լուսաւորացդ. ոմն՝ զցայգ, եւ ոմն՝ զցերեկ, այսպէս են եւ |357ա| բանք տեսանողաց եւ լուսատուաց հոգւոց մերային զարմից: Եւ որչափ էր կար եւ հնար նոցին, լուսաւորեալ պայծառացուցին եւ զխաւար տգիտութեան ի միգապատ եւ ի մռայլատեսակ մտաց մարդկայինս ազգի փարատեցին եւ միշտ փարատեն: Եւ ունին վարդապետք զնմանութիւն մարգա-

րէից եւ զտիպ առաքելոց, զի որպէս նորա ի հնումն զինչ եւ պատահէր ազգին իւրեանց, զնոյնն մարգարէանային՝ եթէ տրտմականս, եւ թէ ուրախականս, որպէս նոցին իսկ բանքն յայտ առնեն, այսպէս եւ վարդապետք եկեղեցւոյ, ժրացեալք ի Սուրբ Հոգւոյն, քարոզեն առաքելաբար, եւ մատուցակեն զգինին ուրախարար, եւ սերմանեն զբանն կենաց ի սիրտս հաւտացելոց, եւ արբուցեալ ոռոգանեն ջրովն աստուածային զպասքեալ հոգիս բանաւորաց: Եւ թէ նեղութիւնս ինչ եւ մրրիկ դառնութեան եկեալ ժամանէ յանօրինաց եւ յայլադէմ անաստուած բռնաւորաց, եւ կամ այլ իմն ուղխածեւ փորձութիւնս դիւական ի վերայ հաւատացելոց, յառնեն իբրեւ զմարգարէ եւ պատմեն զանցս աղետից եւ զկսկիծս թշուառութեան, որպէս զԵրեմիայ, եւ կամ իբրեւ զմի ի մարգարէիցն, իւրաքանչիւր ոք իւրում ազգի: Վասն որոյ երրորդ զկնի առաքելոց եւ մարգարէից դասեալ կարգեցան, եւ որպէս աստղ քան զաստղ առաւել է փառօք, նոյնպէս եւ վարդապետ քան զվարդապետ բանիւք գիտութեան եւ վարուք առաքինութեան: Որպէս այլք այլոց ազգաց են պատմօղք, նոյնպէս ազգիս մերոյ եւ զարմի են պատմիչք եւ վիպասանք՝ կորովիքն եւ քաջաբանքն, անյաղթ փիլիսոփայքն եւ յոգնահանձար եւ առատամիտ փաղերայքն:

Նախ Ագանթանգեղոս քաջ քարտուղարն, որ հրամանաւ թագաւորին Տրդատայ, զսուրբ Լուսաւորչին մերոյ Գրիգորի գերաշխէպսն ի կիր արկեալ թուէ, թէ որքանաբար անըմբերելի կարծրագոյն տանջանաց եւ սարսուելի շարշարանաց եւ կրից տարեալ համբերեաց, եւ ապա, թէ որքան ժամանակս յամեալ ի Վիրապն խոր |357բ| եւ անդնդային, ուրանար, իբր յարգանդի մօր, զմերն լինէր յղացեալ զփրկութիւն: Ուստի արեգականասարաս ելեալ ծագեցաւ եւ լուսաւորեաց զխաւարամած երկիրս Հայաստանեայց եւ ծնաւ վերստին, ըստ ասացուածոյ մարգարէութեանն՝ զազգ մի ողջոյն: Եւ այսպէս պատմաբանելով տարեալ զբանն, յանկ ածէ ի փառս Աստուծոյ: Եւ ապա զկնի նորին, մեծիմաստն Մովսէս Քերդողանայրն՝ գեղեցկապէս եւ հարուստ իմաստութեամբ սկսեալ զպատմութիւնս Հայոց, կարճ բանիւք եւ մանուածոյ բառիւք, բայց ընդարձակ մտօք տրոհեալ ի հատորս երիս, հասուցանէ զբանն առ մեծն Իսաակ եւ Մեսրօպ, եւ անդ զաղետալի ողբսն ասացեալ, սակս ամայութեան աշխարհիս եւ երկուց գաւգանաց, դադարէ ի փառս Աստուծոյ: Եւ ապա ընկերք նորին՝ Եղիշէ վարդապետն, որ զՎարդաւանաց զիրսն եւ զքաջապէս նահատակութիւնսն ճառեաց. եւ Ղազար Փարպեցի՝ պատմագիր եւ ճարտասան, զնոյն ոճ երկրորդեաց: Եւ այլք յոգունք, որք մի զկնի միմեանց յանցնիւր ի դարս եւ ի ժամանակս պատմաբանեցին եւ արձան յիշատակի յետ իւրեանց կենդանի թողին: Զորս

ի բազմաց եւ յորովից բազմավէպ պատմութեանց աստուածային որեարցն որք ասացան/// (Թերի):

2. (Գրիգոր գրչի) 429ա Քրիստոս Աստուած, որ առատն է ի տուրս բարեաց, Գրիգոր գրչիս, եւ ձեզ կարդացողացդ, եւ այսմ տառի ստացողի առհասարակ ողորմեսցի յաւուրն դատաստանի. ամէն:

486բ Այո՛, սուրբ վարդապետ, զոր ինչ ասացեր ճշմարիտ է, զի եւ այժմ նոյնպէս եղեւ եւ լինի հանապազ: Ո՛վ սուրբ ընթերցաւդ եւ եղբա՛րք, գիրքս հին էր եւ արինակս: Յունան վարդապետն կարդացեալ էր զաւրինակն եւ նորոգեալ եւ զպակասութիւն թղթոցն, որ պակաս է, ոչ էր գտեալ, եւ ես ոչ կարացի գտանել: Աղաչեմ զամենեսեան, եթէ գտցի գիրքս այս ուրեք, գրեսչիք զպակասումն թղթոյս եւ դի՛ք ի սմայ. նախ՝ զսկիզբն գրոցս եւ ապա յերիս տեղիս թուղթ մի անկեալ կայ: Եւ եթէ սխալ գտչիք ի սմա, թողութիւն խնդրեցէք ինձ ի Քրիստոսէ յանցանաց իմոց, եւ ծնողաց իմոց, ամէն ազգիս մերոյ եւ յառաջագոյն նախնեաց սրբոց, որ երկրորդեցի զգիրքս վասն յիշողութեան սրբոցն ի պարծանս մեր, եւ անսրբոցն յողբումն թշուառութեան եւ յամօթ յաւիտենից: Քաջքն զօրասցին ի Քրիստոս, եւ տկարամիտքն կորանայցեն: Եւ որք լսենն, աւաղեսցեն զազգիս մերոյ զտառապանս:

486բ Աւարտեցաւ գիրքս Ղազարոս վարդապետի Փարսպեցոյ ձեռամբ բազմավէր եւ անարժան Գրիգոր երիցու, ի հարկէ սրբազան եւ քաջ վարդապետին Վարդան դիտապետի: Արդ, աղաչեմ զընթերցողքդ, յիշեսչիք ի մաքուր յաղօթմ ձեր եւ մեղաց թողութիւն շնորհեսցէք մեղաւորիս: Եւ որ առատն է ի բարիս, պարգեւեսցէ ձեզ եւ մեզ զերկնից արքայութիւն, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

547բ (ստ. լս.) Զյետինս ի գրչաց եւ զառաջինս ի մեղաւորաց, զանարժան, զանարհեստ եւ զան|548ա| իմաստ զԳրիգոր երէցս արժանի առնել աղաչեմ, զձեզ, ով սուրբ ընթերցողք, միով |547բ| ողորմայիւ եւ մեղաց իմոց թողութիւն շնորհել ինձ եւ իմոցն ամենայնի, եւ նա, որ յիշէ, յիշեալ |548ա| լինիցի ի Քրիստոսէ յարդարամէտ դատաւորէն մերմէ՛ Յիսուսէ Քրիստոսէ, եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

562ա Յիշեցէ՛ք զքաջ ռաբունապետն՝ զՎարդան վարդապետն առ Քրիստոս Աստուած, եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէ՛ք նա եւ եղկելի գրչիս. ամէն:

3. 142ա (ստացողի) Արդ, ես Վարդան վարդապետս Բաղիշեցիս, ցանկացայ բարի աւուրցն, որ միշտ արծարծէր շնորհք Հոգւոյն Սրբոյ յարժանաւորս իւր, սիրոյ նոցին եւ աղօթիցն տենչացայ եւ ետու գրել զպատմութիւն սուրբ կաթողիկոսացն եւ թագաւորացն, զի աղօթիւք նոցա ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած մեզ եւ մերոցս ամենայնի. հօրս իմոյ՝ Եղիային, եւ մօրս՝ Ղարիպին, եւ եղբարոցս՝ Խաչատուրին եւ Խօշխապարին, եւ զաւակաց նոցին: Եւ ես առաւել հոգեւոր հօրս իմ եւ ուսուցչի՝ Խաչատուր մեծ իմաստուն եւ փիլիսոփայ վարդապետի՝ Խաչատուր Բաղիշեցոյն, որ յայսմ ամի, որ զգիրս ետու ծրել, Ժ. (10) ամա յառաջ փոխեալ է առ Տէր: Եւ նորաբողբոջ հոգեւոր որդոցս իմ՝ Աբրահամ վարդապետի Համթեցոյն եւ Սարգիս փոքր պատանեկին, եւ միաբան եղբարոցն ամենեցուն, որ կան ի սուրբ ուխտս Յովաննու Մկրտչի, ի ծառայութիւն սուրբ խորանացս եւ ի սպասաւորութիւն մեզ, որ մականուամբ Ամրդօլու վանք ասի: Արդ, աղաչեմ զձեզ, ո՛վ հարք մեր եւ եղբա՛րք, որք ընթեռնուք եւ հոգեւոր բանս օգտիք ի սուրբ գրոցս, բոլոր հաւատով Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ինձ՝ Վարդան վարդապետիս եւ զժագրողի սորա՝ հոգեւոր որդւոյ իմոյ տէր Պօղոս երիցու Գաւրոցոյ, եւ դուք՝ յիշողքդ, յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի. ամէն: Գրեցաւ ի Ռ. եւ ի Ը. եւ ի ԻԱ. (1672) թվին:

4. 4բ (ծաղկողի) Յիշեալ՛ս զիս, Տէր իմ եւ ստեղծող, զՎանեցի Սահակ ծաղկող:

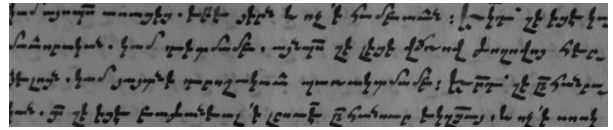
34ա ԶՎանեցի Սահակ ծաղկողս յիշ[եցէ՛ք]:
ԳՐԶԱՓՈՐՉ 5բ «ս, է, ք, եւ», 254ա «Եւ յեղիշէի»:
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «611», Ա. փեղկի կազմաստառին փակցուած թերթիկին՝ «Համար 1, 611, 1672», 142ա՝ թուաբանական հաշուարկ՝ «1121/551/1672», պհպ. Բ.՝ «60/3/180 + 30/210»:

2640

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ Մ. ԶԱՄԶԵԱՆԻ ՎԱՀԱՆ ԿՈԶԵՑԵԱԼ ՄԱՏԵՆԻՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ
Թերթ՝ 84 (գրչի կշակարում՝ 1-159, որ է՝ 4ա-83ա). չգրում՝ 1աբ, 2բ, 6բ, 73բ, 77բ, 83բ-4բ: ՊՐԱԿ՝ 2+3+Ա-Ըx10 (Ը՝ 11): ՆԻՒԹ՝ թուրք լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ բուսական ոճաւորմամբ զինանշան, որի 2 կողմերին եւ ներսում ետեւի մէկ թաթի վրայ կանգնած աղիւծ, եւ ոճաւորում թագ, եւ աստղ, եւ՝ Gerolamo Ben to Picardo, եւ «GERVINO»: ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 24,8x18: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (18x12,8): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 40ա): ՏՈՂ՝ 28: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ ոսկեգօծ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստաղը ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ ու-

կեգոյն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, չգրում թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «CALCAGNO»:

նմուշ 40ա

ՌՄԿԹ. – 1820

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ձ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնազիր: Գ ո յ - ն ե ռ՝ կարմիր:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշուի եզրերը մաշուած, Բ. փեղկի կաշին վնասուած, թերթերին աղտոտուածութեան զանազան հետեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

2ա-83ա Համառոտութիւն Վահան կոչեցեալ մատենին, շարադրեալ ի Չամչեան հայր Միքայէլէ, առ ի ցուցանել հակառակասիրաց զուղղափառութիւն Հայաստանեայց սուրբ եկեղեցոյս: Յամի Տեառն 1776: Իսկ այժմ գաղափարեցաւ ի վեհափառ հայրապետութեան մօտ լուսոյ սրբոյ գահին էջմիածնի տեառն Եփրեմի գերբնախի եւ սրբազան կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, ի թուականիս մերոյ ՌՄԿԹ. (1820), ի Կոստանդնուպօլիս:

ա. 3աբ Թարգմանութիւն արդար վեռոյ սրբազան Պիոսի է. պապին Հռովմայ վասն «Վահան հաւատոյ» կոչեցեալ մատենին եւ հեղինակի նորուն հայր Միքայէլ վարդապետի Չամչեան – Չգիրքն կոչեցեալ «Վահան հաւատոյ ուղղափառութեան Հայոց» մատուցին յատեան... քննութեան ժողովոյն: Թարգմանեալ ի Հռովմ, ի լատինականէն ի հայ, ի Հայր Իգնատիոս վարդապետէ Փափագեան՝ յաշակերտէ տեառն Մխիթարայ արքայի, յամի Տեառն 1815, ի սեպտեմբեր 17:

բ. 4ա-6ա Շարունակութիւն կամ հաստատութիւն յառաջագոյն գրեալ մերումս տեսարանի կամ յայտնի ապացոյց նոր հերձուածող լինելոյ վերապատուելի հայր Միքայէլի Չամչեանց եւ բոլոր միաբանութեան իւրոյ, քաղեալ ի բուն ձեռագիր գրուածոյ իւրոյ, զոր իբր հրաշխի՛մ ձգեցա՛մ ի ձեռս մեր յամին 1815, մարտի Գ. – Չոր ինչ միանգամ գրեալ էր յառաջին անդ... զոր իբր վերջակետ իմն դնէ ի վերջ բանից իւրով ասելով:

գ. 7ա-15բ [Առարկութիւն – Ա]ստանօր վախճան տուեալ նախածանօթ տեղեկութեանց... եւ այսմ եւս յուսամ հանդիպել: Վերջ խնդրոյն մարդեղութեան, մինչեւ յերես 167:

դ. 16ա-21ա Խնդիր Բ. Ի վերայ բոլիման Հոգոյն Սրբոյ – Եւ արդ, վ. հ. Միքայէլ Չամչեանց յաւարտ հասուցեալ գառաջին վիճաբանութիւն իւր... եւ որ ունիցի ականջս լսելոյ, լուիցէ:

ե. 21ա-42բ Ի վերայ եկեղեցոյ – Եւ արդ, խուզել զայս խնդիր պիտանի է քան զամենայն... թէ հայք չիցեն հերետիկոս կամ հերձուածող, բերէ՛ ի վերայ ասելով:

– 37բ-9բ Յօդուած Գ. Թէ քանի՞ ծանր վնաս է վտանգ կարեն յառաջ գալ, երբ անխորհրդարար հերետիկոս կոչէ ո՛ր զայլս – Յարէ գկնի. «Երանի թէ զայս եւեթ մտածէին չարախօսք մեր...»...

– 39բ-42բ Գ. յօդուած ասելով. Թէ զինչ իցէ հերձուածողութիւն – Որով ցուցանի, թէ չէ մարթ իւրի հերձուածող կոչել զեկեղեցին Հայոց...

գ. 42բ-9բ Ի վերայ վերջին օժման – Աքանչելի է ճարտարմտութիւն եւ ճարպկութիւն... եւ վերջն ոչ գիտեմ որպիսի դեղովք ունի բժշկել:

է. 49բ-66բ Վէճ վ. հ. Միքայէլի Չամչեանց ի վերայ ջրախառնութեան՝ համառօտի քաղեալ ի ձեռագիր մատենէ իւրմէ – Այս խնդիր է մէջ ահագին մատենի վ. հ. Միքայէլի... որ եւ ի վերայ տօնի ծննդեան եւ մկրտութեան Տեառն:

– 64բ-5ա «Գիտելի է, ուր վերոյգրեալ բանքն, յորոց վերայ գրեալ կան նշանագիրս ա եւ բ, ի ձեռագիրն սրբագրեալ են, սակայն մեր յայտնի ընթերցեալ՝ եղաք յայսմ ներգործութեամբ եւ այն ընդ փակագծի միայն՝ առ ի յայտնելոյ զգիտումն բանից հեղինակին, եթէ վասն որոց խօսի եւ վասն որոց պնդեալ է»:

ը. 67ա-9ա Վէճ վ. հ. Միքայէլի Չամչեան նոր պաշտպանին ուղղափառութեան Հայոց, որ ի վերայ տօնի ծննդեան եւ մկրտութեան, համառօտի քաղեալ ի բուն ձեռագիր մատենէն իւրմէ – Թէպէտ չէին կամք մեր ի սոյն խնդիրս պատաղիլ սակա թեթեւութեան նիւթոյն... որով դադարէր ամենայն վեճ հակառակութեան ի վերայ այսպիսի նիւթոյ, յերես 377: Վերջ:

թ. 69բ-73ա Վէճ վ. հ. Միքայէլի Չամչեանց ի վերայ քաւարանի՝ համառօտի քաղեալ յընդարձակ ձեռագիր մատենէ իւրմէ – Յոյժ ճարար ոք է վ. հ. Միքայէլ Չամչեան... եւ ի նոյն վայելել անխորժեմք ի փառս Քրիստոսի փրկչին մերոյ եւ Աստուծոյ. ամէն: Ի հայր Միքայէլ վարդապետէ Չամչեան, 1776:

ժ. 74ա-7ա Յայտարարութիւն դասնութեան վ. հ. Պօղոս վարդապետի Թընկերան՝ աշակերտի վ. հ. Միքայէլի Չամչեան, զոր գրեաց ի ժամանակս վերջին միաբանութեան եւ հրատարակեաց թէ առ հայս եւ թէ առ ուղղափառս, որով իւրաքանչիւր ո՛ր քաջ իմանայ, թէ քանի ազգակցութիւն ունի այս դասնութիւն ընդ վերոյ գրեալ բանսն հայր Միքայէլին – Եկեղեցին Հայաստանեայց ի սկզբանէ եւ այսր ընդունի եւ դաւանի զուղղափառ հաւատս ճշմարտութեան... չիք այլ ինչ թշնամութիւն մեծ եւ անօրինութիւն անտանելի:

ժա. 78աբ Գլխատրումն բանից – Որով եւ վերջին դատումն մտաց մերոյ... զի աչօք բացօք տեսանմք եւ տեսեալ իսկ եմք: Վերջ: 1815, փետրուարի 12, ի Կոստանդնուպօլիս:

– 79ա-83ա Յանկ մատենիս – Հայաստանեայց սուրբ եկեղեցի... վերջին օժումն է խորհուրդ եկեղեցոյ, բայց օժանելն իւրով չէ հարկաւոր յոյժ ըստ մեծին Խորհուրդու Անձեալեաց եպիսկոպոսի:

Յանկը կազմուած է ոչ թէ ըստ խորագրերի, այլ այս կամ այն գլխում շօշափուած նիւթերի, որոնց դիմաց նշուած են այդ նիւթերի սկզբնատողերի էջերն ու տողերը՝ «Երեսնամարը եւ տողահամարը»: Նաեւ հմմտ. ձեռ. 1936:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
Տե՛ս Տիտղ.՝ 2ա:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

ՑՅբ (անարուեստ նոտագիր) «1844 յունվարի 5
ծր[ն]ունդ Թով[մ]աս»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝
«670», «Վահան կոչեցեալ մատենին», Ա. կազմաստա-
ռին փակցուած թերթիկին՝ «Հ^մ 111», Աւ.՝ «670/260,
1820, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

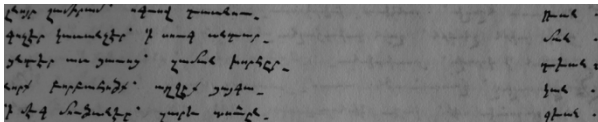
2641

Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Է Ս Մ Ի Ր Զ Ա Յ Ե Ա Ն Վ Ա Ն Ա Ն Գ Ե Յ Ի , Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Հ Ա Ն Գ Ի Ս Ի Յ Ն
Հ Ա Յ Կ Ա Յ , Ա Ր Ա Մ Ա Յ Ե Ի Ա Ր Ա Յ Ի

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԳՐԻԶ, ՍՍՍՅՈՂ՝ Գրիգոր Կարնեցի Շաֆաբեան:

ԹԵՐԹ՝ 110. չգրուած՝ 1ա-3բ, 4բ-5բ, 108բ-10բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԱ
x10 (Ա՝ 11, Թ՝ 8, ԺԱ՝ 9)+2: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսադրոշմով՝ «GIO-
VANNI GHECCHI»: ՄԵԾԻԹԻԻՆ՝ 24,3x20,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միա-
սին (19x15,7): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 77ա): ՏՈՂ՝ 32: ԿԱԶՄ՝
ձաղկաթուղթ, միշուկը ստուարաթուղթ, անկիւնները եւ մէջքը շա-
գանակագոյն կաշի, աստառը թուղթ. լուսանցակողեր՝ կապոյ-
տով ցօղոսած:

նմուշ 77ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի ձաղկաթուղթը մաշուած, կեղտո-
տուած, ք. 1-22՝ հիմքից մասամբ պոկուած, ք. 1-11՝ կարերը հիմ-
քից թուլացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

4ա-108ա Տեսարան հանդիսիցն Հայկայ, Արամայ
եւ Արայի, ոտանաւորեալ Միրզայեան Յովհաննու
Վանանդեցի վարժապետ քահանայի՝ Սուրբ Ստե-
փաննոս եկեղեցոյն Զմիտնոյ, ի գրօսանս ման-
կանց ազգիս հայոց: Զգուշութեամբ օրինակեալ ի
վայելս Գրիգորի բանասիրի Կարնեցոյ Շաֆաբեան
անարդին մանկավարժի: Թիւ յօրինմանն՝ 1831, ի
Զմիտին օրինակելոյն՝ 1832, ի Կոստանդնուպոլիս, ի
նորաշէն դպրոցի Սրբոյ Խաչի եկեղեցոյն, որ յԽա-
կիտար, ի թաղն Սէլաւարգ:

– 6աբ Յատաչարան – Որք զհայրենի քաջարու-
թեանց հանդիսից զվիպագրութիւնս իղծս... ստոյգ
խոստովանութիւն զանձնէ վարապանէ ի կզակս պար-
սաւադրաց, թէ իցեն յուշի:

– 7ա Յանկ գլխակարգութեան գործոյս – Ա. Նա-
խաշափղ առ ի նոյն յորդորման... Ժէ. Յորդոր նմանիլ
նախնեաց:

Իբրեւ բնաբան 7բ էջում բերուած է Իմաստութիւն գրքի Ժ.
9 տունը՝ «Իմաստութիւն զողոթիս իւր փրկեաց ի ցաւոց...
գորաւոր է աստուածապաշտութիւնն»:

ա. 8ա-9բ Հագնեւոց տաղաչափական ի պայծառ
հանդէս դիւցազին մերոյ Հայկայ Թորգոմեան: Գլուխ
առաջին: Նախաշափղ առ ի նոյն յորդորման – Հոր
է սեղանոյ՝ իղձ ազգասիրին, / արծարծուն վառեալ ի
ներքս ի հոգին... անձանց բարութեան մթերել զօճան:

ՌՄԶԱ. – 1832

բ. 9բ-14բ Բ. Ծնունդ եւ սնունդ Հայկայ – Զմեր
նախնի գեղադրտակ վեհ դիւցազին, / եկն արդ, ի վէպս
առնուլ զփառսրն պանծագին... յայ[ն] միկ հնչէր խրախ
նորա անտխրական:

գ. 14բ-9ա Գ. Աստուածապաշտութիւն Հայաստա-
նի – Փառաց են պարգեւք յայս նոր տեսարան, / առ
ճոխ բարձրութիւն ազգիս Հայկազեան... համայն գոր-
ծադիրք աստուածապաշտութեան:

դ. 19ա-23բ Դ. Զեղծումն մարդկան ի բարին – Այս
վեհապանծ փառացն շուք Հայաստանին / խոր խոցո-
տէր զսիրտ խարդախ դժնեայ դիւին... երկրպագեմ քեզ
յոգեշարժ յիղծս եռանդեան:

ե. 23բ-7ա Ե. Ազատութիւն Նոյի ի ցուրցն հեղե-
ղաց – Հրաման վեհին անդարձ հաստատեալ զեղծումն
աշխարհին / ջնջեալ, եթէ զամս հարիւր եւ քսան ան-
դարձ զեղխեսցին... զկատար Մասեաց ի նաւահան-
գիստ անվըտանգ կալան:

զ. 27ա-31բ Զ. Բագմանայ մարդկան եւ բաժա-
նումն – Հին աւուրցըն հայր արդար ծերունին, / գտեալ
յանդորրու յետ միոյ ամին... հաստատուն սիրով կալ
ընկերական:

է. 31բ-5ա Է. Աշտարակաշինութիւնն – Հոգին
աննիւթ եւ անձնիշխան շունչ երկնային, / ինքնագործ
է, թէեւ կապեալ ընդ նիւթ մարմնին... յերկնից գա-
ւիթըն գումարեաց զազգս ամենայն:

ը. 35ա-8ա Ը. Վտարանջութիւն Հայկայ – Նոր ինչ
եկն ի յայտ արտաքոյ կարգի մտաց մարդկային, /
Թանձրանիւթ մարմնոյ զաստուածեան պատիւ տալ
իւրոյ անձին... անդ կալ ժամ առ ժամ գալստեան
ստուար խուժանին քուշեանց:

թ. 38ա-42ա Պատեւազմ եւ յաղթութիւն Հայկայ –
Աստ պերճութիւն փառաց Հայկայ խրոխտագին, /
սերտ ուժգնութիւն տածէ ի սիրտ զօրականին... յէն
անհատ աղբիւր կարգեալ պայծառ տոհմին:

ժ. 42ա-7բ Ժ. Միապետութիւն եւ աշխարհաշի-
նութիւնն Հայկայ – Ահա պանծալի պսակ պետական /
ի գլուխ երկիրն առնու Հայաստան... զսորայն դրուատ
երգել ի կեթառ:

ժա. 47բ-54ա ժԱ. Ման Հայկայ դիցագրին – Այսպէս ի պարարտ ձերուծիւն բարեաց զագգըն խաղաղեալ / զարմըն Յաբեթեան հայր մեր քաջարի Հայկ գերհամբաւեալ... թէ ոչ զղամպար սիրոյն վառեսցուք անշէջ ի սրտին:

ժբ. 54ա-62բ ժԲ. Միապետութիւն Արամայ եւ հանդէսն – Աստ նոր նուագ եկն ինձ ի ճառ հագնեղ-գական, / ի հանդիսից մերս Արամայն վեհագնու-թեան... զերկրին հանգիստ ի թշնամեայն ապահովեալ:

ժգ. 63ա-7բ ժԳ. Միապետութիւն Արայի – Յետ կատարելոյ զհանդէս թաղման Արամայ վեհին / բազմախումբ ատեան անդրեն բոլորեն որեարք աշխարհին... ի պսակ հանել կալայց զառաջին ոճ հագնեղգական:

ժդ. 67բ-80բ ժԴ. Պատերազմ Շամիրամայ ընդ Արայի – Ի յորդ լիութիւն բարգաւաճ բարեաց / մինչ յուրթ պանծայր երկիր Հայկազանց... զորոցն ընկալար՝ հատո՛ տոհմական:

ժե. 80բ-5բ ժԵ. Եղերեգութիւն զԱրայէ – Զարթիր ինձ նուագ, դու մակեղովնեան ընդ դէպսըն յարիր, / զարթիր յորջանաց զդրդեալ շարժին զՀայկեան ջո-լիր... նշանք բարետիպք անմուռնչ պատուեն յաւէտ հոշակեալ:

ժզ. 86ա-92բ ժԶ. Երգիծանութիւն առ Շամիրամ – Ո՛ր ես, պոռնի՛կ դու Շամիրամ, ճակ դիմագող, / յո՛ր յր

գարշնանաց ի ժահր արդէն ծփիս յորդոյ... անդ ցնծասցիս յանստուէր լոյսն երջանկութեան:

ժէ. 92բ-108ա ժԷ. Յորդոս նմանիլ նախնեաց – Ասա՛ ինձ, նոր հանդէս երկոց եւ քրտանց ընդարձակ բացեալ, / յագգային շահուց վաստակ յորդորէ սերտ քաջալերեալ... այսքան քեզ հոգւոյս ծնունդ հարազատ, բողբոջ Կոստանդեան, / յագգասէր եռանդն, արթնասիրտ Գրիգոր, հանդէս քերթաբան, / ընկա՛լ հաճութեամբ ըստ քուճըզ հայցման մտաց զբօսարան, / որով եւ իմ այս վաստակ դիւրասցի ի բերս հանգստեան:

Վերջում 108ա՝ «Ընդ ամենայն են ի հագնեղգութեանս տունք 1685»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տե՛ս խորագիր՝ 4ա:

ՆՇՈՒՄ Կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «1. Տեսարան հանդիսիցն Հայկայ», 1ա՝ «682/2641», 1բ՝ «Համար 1. Տեսարան հանդիսիցն Հայկայ, Արամայ եւ Արայի, քառածալ ընտիր նօտրագիր, ոտանաւորեալ Միրզայեան Յովաննու Վանանդեցի վարժապետ քահանայի եւ արտագրեալ ի թուղթ բամբակեայ Գրիգորի Շաքարճեան վարժապետի Կարնեցոյ, յամի Տեառն 1832, ի նորաշէն դպրոցի Սրբոյ Խաչի եկեղեցւոյն, որ յիւսկիւտար Կ. Պօլսոյ: Չունի գլխատակարան», «1832, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2642

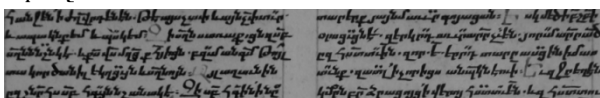
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՆՈՐ ԶՈՒՂԱ

ԳՐԻՉ՝ Մարկոս եւց եւ Մալին (1բ-326բ), Կիրակոս եւց (328ա-50բ, 276ա-624բ), Աղամալ-Պետրոս (351ա-76ա), Մկրտիչ (389բ-90բ): ԾԱՂԿՈՂ՝ Յակոբ վրդ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ պրն. Մեղնոն եւ Յակոբ վրդ.:

Մարկոս եւ Մալին, Կիրակոս, Աղամալ եւ Մկրտիչ գրիչներն այս ձեռագիրը գրել են փոխնիփոխ, բայց Մարկոս եւ Կիրակոս գրիչների գրած բաժինները, միւսների համեմատութեամբ, մեծ են:

ԹԵՐԹ՝ 632. չգրուած՝ 1ա, 2ա-6բ, 12աբ, 327աբ, 391ա-2բ, 406բ, 418աբ, 490աբ, 557բ-8բ, 582բ, 604ա-6բ, 625ա-32բ: ՊՐԱԿ՝ 4+Ա-ԾԳx12 (Ա, ԽՁ՝ 8, ժԵ՝ 14, ԼԲ, ԼԳ՝ 16, ԾԲ՝ 6, ԾԳ՝ 4)+4: ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 25,8x19,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (19x14,5), միասին (13ա, 328ա): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 211ա): ՏՈՂ՝ 45: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի. Ա. փեղկին 2, Բ. փեղկին մէկ կապիչի մետաղէ ագուցիչ հիմքեր, միջուկը տախտակ, աստաղը ծաղկագարդ կտաւ. լուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա-Գ+Ե-Ը, սպիտակ չգրուած թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամանիկ, եռաթերթ ծաղիկ եւ յաւերժութեան երկու նշան:

Նմուշ 211ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 13ա, 328ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 16բ, 269բ, 491ա, 559ա, 583ա, 584ա,

ՌՃԺԲ.-ՌՃԺԳ. – 1663-1664

607բ: Լ ո ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ռ դ ա - գ ի ռ՝ կենդանագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն եր՝ նարնջի, մանուշակագոյն, կանաչ, դեղին, կապոյտ, կարմիր, սպիտակ. շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, վնասուած, մէջի եւ Ա. փեղկի ստորին հատուածի կաշին մասամբ թափուած, երկու կապիչը եւ Բ. փեղկի մետաղէ մէկ ագուցիչ-հիմքն ընկած, լուսանցակողեր՝ գունաթափ, թ. 3-4, 551-3՝ ցեցի անցքեր, թ. 5-11, 302, 626-7՝ հիմքից մասամբ պոկուած, թ. 394-6՝ թերեւակի վնասուած, թանափի թթուայնութիւնը բարձր՝ գրադաշտը մասամբ խունացած (յատկապէս սկզբի մասում), հիմքերի մօտ կեղտոտուած, թերթերին աղտոտուածութեան տարբեր հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1բ [Ի Ծննդոց գրոց –Եւ Է]ղեւ լոյս: Եւ ետես Աստուած զլոյսն, զի բարի է... եւ զձառն գիտելոյ զգիտութիւն [բարւոյ եւ չարի]: [Ա. 3 – Բ. 9]

Բ. 10բ-1բ Յորդորակ [օրհնութանց] – Այժմ ժամանեալ մեր յաւարտ... եւ պսակեսցէ անթառամ պսական, մշտագուռարթ բերկրանօքն, անզրաւ ուրախութեամբն:

Ունի աշխարհի, քրիստոնէից, հայոց, Աստուածածնի, խաչի, եկեղեցւոյ, ննջեցելոց, եկեղեցւոյ շինողի, հայրապետի, եպիսկոպոսի, թագաւորի, իշխանի, վարդապետի, հօր, եղբարց, քահանայից, քաղաքի օրհնութիւններ:

Գ. 7ա-10բ, 13ա-390բ [Գրիգորի Տաթևացոյ Քա-
րոզգիր]

1. 7ա-297ա [Զմեռան հատոր]. Գրիգորի եռամեծի
ֆաջ հոեառոի եւ յանյախտ փիլիսոփայի, աշակերտի
Յոհաննու Ռոտմեցոյ արարեալ բանս խրատա-
կանս ոգէշահն եւ հաննարս իմաստայեղս, ի մէկնու-
թիւն եւ ի գովեստ փառաց տօնից տէրունականաց, ի
պատիւ սրբոց եւ ի պատնառ գիտութեան այնմա-
րաց: Մանաւանդ ի յոյբ արտասուաց, անձանց
թախձելոց յաւէտ ի ճշմարտութիւն կարգաց ուղղա-
փառաց, եւ յեղծումն բարբաշմանց շարափառաց, ի
յիղձ մախթանաց ոմանց բանասիրաց, եղբարց հա-
րազատաց, նորին աշակերտաց. ազգնեա՛ Հոգի
Աստուած:

Տե՛ս Զմեռան հատոր, տպ. 1740. 3անկ/7ա-10բ: ա/13ա-
6բ: բ/16բ-8ա: գ/30ա-2ա: դ/18ա-20ա: ե/20բ-2բ: զ/23ա-6բ:
կ/26բ-30ա: լ/32ա-4ա: զ/34ա-6բ: ժ/36բ-8ա: ժա/38ա-40ա:
ժբ/40ա-2ա: ժգ/42ա-4բ: ժդ/44բ-6բ: ժե/46բ-8բ: ժզ/48բ-50ա:
ժկ/50ա-2բ: ժլ/52բ-5ա: ժր/55ա-7ա: ի/57ա-8բ: իա/58բ-61բ:
իբ/61բ-3ա: իգ/63ա-5ա: իդ/65ա-8ա: իե/68ա-70բ: իզ/70բ-1բ:
իկ/71բ-3ա: իլ/ չիբ նաեւ տպ.: իր/73ա-5ա: յ/75ա-7ա: յա/77ա-
8ա: յբ/78ա-9բ: յգ/79բ-81ա: յդ/81բ-3բ: յե/83բ-5բ: յզ/86ա-8ա:
յկ/88բ-90ա: յլ/90ա-2բ: յր/92բ-3բ: իա/94ա-5բ: իա/95բ-7բ:
իբ/98ա-9ա: իգ/99ա-101ա: իդ/101ա-3ա: իե/103բ-5ա:
իզ/105ա-7ա: իկ/107բ-9ա: իլ/109ա-10բ: իր/111ա-2ա:
ժ/112բ-5ա: ժա/115ա-6ա: ժգ/116ա-7բ: ժզ/117բ-8ա:
ժկ/118աբ: ժլ/118բ-9ա: ժր/119ա-20ա: ժս/120ա-1բ: ժտ/121բ-
2բ: ժր/122բ-4բ: կ/124բ-7ա: կա/127բ-9բ: կբ/129բ-32ա:
կգ/132ա-4բ: կդ/134բ-6ա: կե/136բ-8ա: կզ/138ա-40ա:
կկ/140բ-2բ: կլ/142բ-4ա: կր/144ա-5բ: կս/146ա-8ա: կա/148ա-
9բ: կբ/149բ-50բ: կգ/150բ-2բ: կդ/152բ-3բ: կե/153բ-5ա:
կզ/155ա-6բ: կկ/156բ-8բ: կլ/158բ-60բ: կր/160բ-2բ: ձ/162բ-
4բ: ձա/164բ-6բ: ձբ/չիբ: ձգ/166բ-7բ: ձդ/168ա-9բ: ձե/169բ-
71բ: ձզ/171բ-3բ: ձկ/173բ-5բ: ձլ/175բ-8բ: ձր/178բ-80ա:
դ/180ա-1ա: դա/181ա-2բ: դբ/183ա-4բ: դգ/184բ-6ա:
դդ/186ա-7ա: դե/187ա-8բ: դզ/188բ-91ա: դկ/191ա-3բ:
դլ/193բ-5ա: դր/195ա-6բ: ճ/196բ-7բ: ճա/198աբ: ճբ/198բ-9բ:
ճգ/199բ-200բ: ճդ/200բ-1բ: ճե/201բ-3բ: ճզ/203բ-6ա:
ճկ/206ա-8բ: ճլ/208բ-11ա: ճր/211ա-3ա: ճս/213ա-5ա:
ճտ/215ա-8ա: ճր/218ա-20ա: ճզ/220ա-1բ: ճդ/221բ-3ա:
ճե/223ա-4բ: ճզ/224բ-6բ: ճկ/226բ-8բ: ճլ/228բ-30բ:
ճբ/230բ-2բ: ճր/232բ-5ա: ճիա/235ա-6բ: ճիբ/236բ-9բ:
ճիգ/239բ-41ա: ճիդ/241ա-2բ: ճիե/243ա-5ա: ճիզ/245ա-6ա:
ճիկ/246ա-8ա: ճիլ/248ա-9ա: ճիր/249ա-50բ: ճիս/250բ-3ա:
ճիտ/253ա-4ա: ճիբ/254ա-6բ: ճիգ/256բ-8ա: ճիդ/258ա-61ա:
ճիե/261ա-3ա: ճիզ/263ա-4բ: ճիկ/264բ-6բ: ճիլ/269բ-72ա:
ճիր/272ա-6ա: ճիս/276ա-9ա: ճիտ/279ա-83բ (ձեռագրիս մէջ
այս նիւթը, սկսած «Եւ թէ հարցանէ որ...» հատուածից, ներկա-
յացուած է երկու գլխով իբրեւ ձնԳ-ձնԳ, տէ՛ս տպ. էջ 646,
սիւնակ Ա): ճիբ/283բ-7ա: ճիգ/287ա-8ա: ճիդ/288ա-9ա:
ճիե/291բ-4ա: ճիզ/289ա-91բ: ճիկ/294ա-7ա: ճիլ/352ա-3բ:
ճիր/345ա-7ա: ճիս/347ա-9բ: ճիտ/349բ-52ա: ճիբ/353բ-5ա:
ճիգ/355ա-8ա: ճիդ/358ա-61ա: ճիե/361ա-2բ:

Յաւելեալ ունի.

ա. 266բ-8ա նորին դարձեալ ֆարոզ վասն Յարու-
թեան, ի բանն որ ասէ. Յարեաւ Աստուած, եւ ցրուե-
ցան ամենայն թշնամիք նորա, փախեան ատեալ
նորա յերեսաց նորա – Հրամայեաց Աստուած երբեմն

մեծին Մովսէսի... վասն շորորոզ յառնելոյն Աստուծոյ
ի դատաստան: Որում եւ զմեզ փրկեցէ՛ք Քրիստոս, եւ
նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

բ. 268ա-9ա Դարձեալ ի նոյն խորհուրդ. Յարցէ
Աստուած, եւ ցրուեցին թշնամիք, փախիցեն ա-
տեալք – Տեսցուք այժմ զերկորոզ հարցումն... որում եւ
զմեզ արժանաւոր արասցէ՛ք Քրիստոս Աստուած յարու-
թեանն կենաց եւ փառաց ընդ ամենայն սուրբս իւր, եւ
նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Քնագրային նշում-ծնթ.ներ՝

113բ «Ի կարմիր նշանէն ի վայր սերտ կարգա՛յ, զի ընդդէմ
Ֆոանկաց է»:

114ա «Առաջին կարմիր նշանէն մինչ ի յայս թէ պիտի ի
քարոզն ասա՛, եւ թէ շպիտի՛ ոչ»:

2. 297ա-390բ [Ամառան հատոր]

Տե՛ս Ամառան հատոր, տպ. 1740. ա/328ա-9ա: բ/329ա-
31բ: գ/331բ-6ա: դ/336ա-8բ: ե/338բ-40բ: զ/341ա-2ա: կ/342բ-
5ա: լ-ժա/չիբ: ժբ/363ա-5ա: ժգ/365ա-9ա: ժդ/369աբ:
ժե/369բ-70բ: ժզ/370բ-2ա: ժկ/372ա-4ա: ժլ/374ա-6ա: ժր-
ձգ/չիբ: ձդ/376աբ: ձե-ճիե/չիբ: ճիզ/377ա-9ա: ճիկ/չիբ:
ճիլ/379ա-82ա: ճիր-ճր/չիբ: ճիս/282ա-4բ: ճիտ-ճր/չիբ:
ճիբ/384բ-7ա: ճիե/չիբ: ճիզ/387ա-9ա: ճիկ-ճիլ/չիբ: ճիզ/389բ:
ճիլ/389բ-90բ: ճիե-ճիբ/չիբ: ճիզ/297ա-9բ: ճիդ/299բ-302բ:
ճիե/302բ-5ա: ճիզ/305բ-7բ: ճիկ/307բ-10բ: ճիլ/310բ-2ա:
ճիր/312բ-4բ: ճիս/314բ-7ա: ճիտ/317ա-9բ: ճիբ/319բ-21բ: ճիզ-
ճիլ/չիբ: ճիե/321բ-4բ:

Տպագրի համեմատ քարոզների կարգը տարբեր է:

Գ. 325աբ Վերջին ֆարոզ վասն Յովհաննու Աւե-
տարանչին՝ Յովհաննու Ռոտմեցոյ, ի բանն. Աշա-
կերտն, զոր սիրէրն Յիսուս – Նախ զի ըստ մարմնոյ
ցեղապետութեան... զայս ամենայն զօրութեամբ յղա-
ցեալ ընկալաւ ի շնորհաց Հոգւոյն, որում փառք
յաւիտեանս. ամէն:

Ե. 393ա-489բ [Քարոզք]

ա. 393ա-4ա [Վասն հաւատոյ] – Աստուածային եւ
մեծ առաքեալն Պօղոս ասէ ուրեմն. Առանց հաւատոյ
անհնար է հաճոյ լինել Աստուծոյ [Առ երբայցցիս, ԺԱ.
6]... վասն այն ասէ առաքեալն Առանց հաւատոյ ան-
հնար է հաճոյ լինել Աստուծոյ: Այսքան առ այս:

բ. 394աբ Յաղագս սահմանին հաւատոյն. ասելի
է – Հարցումն. Զի՞նչ են հաւատք... որոյ ոռոգմամբն
յորս հասնէ կենդանին ամենեքեան: Այսքան սահման ի
հաւատոյն:

գ. 394բ-5ա [Յ]աղագս միութեան հաւատոյ – Ասէ
առաքեալն Պօղոս. Մի՛ է Տէր, մի՛ է հաւատ [Առ եփեսա-
ցիս, Գ. 5]... եւ ոմանք սակաւ եւ անորոշակի: Այսքան
առ այս վասն միութեան հաւատոյ:

դ. 395ա-6բ Յաղագս հարկաւորութեան յուսոյն.
Յուսա՛ ի Տէր՝ որպէս լեռն Սիոն մի – Ոմաստունք
ասեն, թէ՛ Ամենայն որ են, զապականութիւնն իւրեանց
ատեն... վասն այն ասէ մարգարէս՝ Ո, յուսա ի Տէր: Այս-
քան վասն հարկաւորութեան յուսոյն:

ե. 396բ-ճա Յաղագս գործո յուսոյն, ի բանն Պօղոսի, որ ասի. Յուսով ասրեցաք [Առ Հռոմայեցիս, Ը. 24] – Ասէ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս. Ամենայն ծառ ի պտղոյ իւրմէ ճանաչի... եւ Դաւիթ ասէ. երանեալ է այր, որ երկնչի ի Տեառնէ եւ՛:

զ. 398ա-400ա Քարոզ եւ գովասանութիւն վասն սուրբ Աստուածածնին, ի բան Սողոմոնի, որ ասէ. Տէր արար զբեզ եւ պատրաստեաց զբեզ յարգանդէ, զեղեցիկդ ի կանայս, զի մայր քո ծնցի մարմին ան[տխիղծ. Երգ երգոց, Ը. 6] – Վարդապետք ասեն, թէ որպէս համեմատելով ընդ յԱստուած... եւ ասել ներբողական ձայնիւ՝ Ո՛վ ամենասրբուհի Աստուածածին Մարիամ:

է. 400ա-1ա Դարձեալ վասն սիրոյ, ի բանն Պօղոսի. Նախ քան զամենայն սէր սերտ ունենալ զմիմեանս [Պետրոսի Ա. թուղթ, Դ. 8] – Ասէ Ոսկեբերանն Յովհան, թէ՛ Որպէս հիւանդութիւնն պատրաստէ զմարմինն ի մահ... եւ այսպէս սէրն վերաբերի առ ամենայն առաքինութիւն, վասն որոյն ասէ Պօղոս՝ նախ քան զամենայն՛:

ը. 401ա-6ա [Խ]րաւք հանապարհորդութեան մտաց, ի բանն իմաստնոյն Սողոմոնի, որ ասէ. Ահա-ասիկ գրեցի զնա քեզ ետեմ կին՝ ի խորհուրդս, ի գիտութիւն եւ ի հանճար – Գիտելի է, զի ամենայն գիտութիւն ունի յինքեան զնշան երրորդութեանն... Աստուած ոչ է զգալի, ոչ երեւակաւի, ոչ իմանալի, ոչ է է, այլ ի վեր, քան զամենայն:

թ. 407աբ Յաղագս տեսական իմաստութեան, որ է իմացական միտքն: Փոքր ինչ տեսութիւն – Հարցանելի է եւ զայս, թէ միտքս մեր որպէ՛ս վերանայ առ ճշտութիւնն... եւ մշտաւէտ ուրախութեամբ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որ է արհնեալ ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս. ամէն:

ժ. 407բ-ճբ Վասն թէ քանի՛ եւ կամ զո՛րս պարտի ուսանել ուսուցիչն – Ասէ Տէրն յԱւետարանին Մատթէոսի. Դո՛ւք էք լոյս աշխարհի... եւ Տէրն շրջէր ի քաղաքս եւ ի գեօղս եւ ուսուցանէր ի ժողովուրդս նոցա:

ժա. 408բ-13բ Դարձեալ խրատ վասն վարդապետաց, ի բանն. Գնացէ՛ք այսուհետեւ աշակերտեցէ՛ք զամենայն հեթանոսս, ուսուցէ՛ք նոցա պահ[ել զամենայն՝ որ ինչ պատուիրեցի ձեզ]. [Մատթէոս, ԻԸ. 19-20] – Վարդապետք ասեն, թե անպատշաճ է զգիտութիւնս խնայել... եւ թաքուցանել: Վասն որոյն ասէ Տէրն՝ Գնացէ՛ք այսուհետեւ, ուսուցէ՛ք նոցա պահ՛:

ժբ. 413բ-4բ Յաղագս թէ քանի՛ եւ կամ զո՛րս պարտ է ունել աշակերտն, ի բանն Եսայեա, որ ասէ. Ուսարո՛ւմ զբարիս գործել. [Եսայի, Ա. 17] – Ասէ Արիստոտէլ, թէ՛ Բնական է, զի ամենայն մարդ ցանկայ գիտութեան... սիրէք տուողին ինձ գիմաստութիւն, տաց զփառս:

ժգ. 414բ Վասն յատկութեան ոչխարի, ի բանն Ահաւասիկ եւ առաւել զձեզ – Հարցունմն, թէ Վասն է՞ր նմանեցուցանէ ոչխարի: Պատասխանի. Վասն ժ. պատճառի... եւ դուք միաբան եւ միտ հիւ՛հ՛դ (=միախորհո՞ւրդ) կացէք: Այսքան առ այս:

ժդ. 414բ-5ա Դարձեալ գիտելի է, զի բազում եւ զանազան են պատճառ մոլորութեան կոպալաշտից – Առաջին պատճառ մոլորութեան կոպալաշտիցն եղեւ սաստիկ կսկիծ ի վերայ մահուան սիրելոյ... եւ այս եւ այլ սոյնպիսիք եղեն պատճառ կորստեանն կշաղտութեան [=կոպալաշտութեան] մարդկան:

ժե. 415աբ Հարցումն. Վասն է՞ր է զի Աստուած նախ զայս, եւ ապա զայն կանոնմ տայ մարդոյս եւ զայն, զի նախ պատիւ պատուականն, քան զանարգն – Պատասխանեմ այսմ, թէ ամենայն ինչ, զոր արար եւ զոր առնէ Աստուած, բարի են եւ յօգուտ մեզ... զի տո՛ւր իմաստնոյն պատճառ եւ իմաստն՛:

ժզ. 415բ Նորին ի բանն. Տէր հան ի բանտէ – Գիտելի է, զի մարմնական կենցաղս այս նման ի բանտի... խառնեալք ի ժողովուրդս անդրանկաց եւ ի դասս լսողանաց: Այսքան առ այս:

ժէ. 415բ-6բ Նորին ի բանն. Վասն այդորիկ ասեմ ձեզ. Ամենայն մեղք եւ հայե[ն]ութիւնք թողցի մարդկան, բայց որ զՀոգին Սուրբ եւ որ ասէ բն[416ա]լագդի մարդոյ՝ Բաց, որ զՀոգին Սուրբ՝ [Մատթէոս, ԺԲ. 31] – Նախ այս է պատճառն հայհոյութեան Հոգւոյն... զմահուելու մեղաւորաց: Այսքան առ այս:

Կրկնուած է 440ա-1ա:

ժը. 416բ-7բ Քարոզ վասն ծննդեան Տեառն, ի բանն, որ ասէ. Բանն մարմին եղեւ եւ բնակեաց [Յովհ., Ա. 14] – Այսինքն՝ Որդին Աստուծոյ մարդ եղեւ... ամենայն ինչ կատարեալ է: Վասն այսորիկ ասէ բանն:

Կրկնուած է 441ա-2բ:

ժթ. 491ա-20ա Դարձեալ բան ի խորհուրդ ծննդեան եւ վասն թագաւորացն ընծայից. Բացեալ զգանձս իրեանց խունկ, ոսկի եւ զմուտ [Մատթէոս. Բ. 11] – [Գ]իտելի է, զի թագաւորքս այս մոգուց... զի որ համբերէ իսպառ, նա կեցցէ: Վասն այսորիկ ասէ. Բացեալ զ[գ]անձս եւ՛:

417բ էջի սկզբի 12 տողը գրած, յետոյ մէկ թերթ բաց թողած, եւ 419ա էջում նոյն քարոզը սկզբից մինչեւ վերջ գրած:

ի. 420ա-5բ Մեկնութիւն յաղագս Փառք ի բարձման: Փառք ի բարձունս Աստուծոյ [Ղուկաս, Բ. 14] – Գիտելի է, զի փառաւորեալն զնոյն... եւ այսու յուսով առաւել եւս վստահացեալք կարդամք զանուն քո, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

իա. 425բ-6ա Քարոզ վասն հասարակաց առաքինութեանց, որ է խոհեմութիւն, ողջախոհութիւն եւ արդարութիւն, ի բանն Դիոնէսիոս[ի] ի գիրս Աստուածային անուանցն. Չար է մարդն ինել ընդդէմ

բանականություն – Գիտելի է, զի ուղղութիւն բանականին... վասն այսորիկ ասէ Դիոնէսիոս. Չար է մարդոյ լինել ընդդէմ այսքան վասն Դ.ից առաքինութեանց:

Իբ. 426բ-7ա Վասն սահմանի խոհեմութեան – Այր խոհեմ ուղղէ զգնացս իւր... վասն որոյ ասէ Սողոմոն՝ Այր խոհեմ՝:

Իգ. 427ա-8ա Քարոզ վասն գործոյ խոհեմութեան, ի բանս որ ասէ. Պատրաստ եղերո՛ւմ, խոհեմք եւ արթունք – Իմաստասէրն ասէ, թէ Բնական յօժարութիւն խնդրէ զճանաչումն իմն... զգուշ լե՛ր, գուցէ անկանիցես, վասն այսորիկ ասէ. Պատրաստ եղերուք՝:

Իդ. 428ա-9ա Վասն գործոյ խոհեմութեանն – |428ա| Ի յերեսս խոհեմին այլ է իմաստութիւնն... եւ այսպիսի խոհեմն ոչ լինի ապաստան ի խոհեմութիւնն իւր: վասն այսորիկ ասէ՝:

Իե. 429բ-31ա Քարոզ վասն գովութեան խոհեմութեանն, ի բանն, որ ասէ Սողոմոն. Ստացի՛ր զիմաստութիւն, զի լաւագոյն է, քան զոսկի, եւ ժառանգեա՛լ զխոհեմութիւն, զի պատուական է, քան զարծաք – Ասէ իմաստասէրն Արիստոտէլ, թէ խոհեմութիւնն ի մէջ այլ առաքինութեանցն... վասն այսորիկ ատեա՛ զձեզ յաշխարհ:

Իզ. 431ա-2բ Դարձեալ քարոզ խոհեմութեան եւ վասն մասանց նորին, ի բանն. Ո՛ր թէ ի միտ առ նոսին եւ իմանա[յ]ին եւ զապագայս տեսանէին, զոր ասէ Մովսէս Յոբ Գ. օրէնսն – Գիտելի է ըստ իմաստասիրացն, զի խոհեմութիւնն բաժանի Գ. մասունս... զի նախատեսեալ սուրն սակաւ վնասէ: Այսքան առ այս:

Իէ. 432բ-3բ Դարձեալ վասն խոհեմութեան, ի բանն Եսայեա. Հրաման տո՛ւր վասն տան քո, զի մեռանիս եւ ոչ կեաս, կամ այլ, զոր ինչ կամիմ. [Եսայի, ԼԸ. 1] – Գիտելի է ըստ իմաստասիրացն, |433ա| զի միտք իմաստնոյն հոգա վասն Գ. ժամանակաց... եւ դատելոյ զժողովուրդ քո արդարութեամբ: Այսքան առ այս:

Իը. 433բ-4բ Քարոզ վասն գովութեան արիութեան: Զգօրութիւնս եւ զմեծ վայելչութիւն զզեցար, ասէ իմաստունն յԱռաքիլս [Ա. 26] – Վարդապետք ասեն, թէ որոց պարզեւեաց Աստուած մեծամեծս եթող ի նոսին... թէ յորժամ համբառնայր Մովսէս զձեռն իւր, զօրանայր Իսրայէլ: Այսքան առ այս:

Իթ. 434բ-5բ Խրատ ընդդէմ երկիւղի մահուան, ի բանն Դաւթայ. Տէր է իմ օգնական, եւ ես ոչ երկեայց, ոչ արասցէ ինձ մարդ [Սաղմոս ճԺԷ. 6] – Վարդապետք ամեն, թէ՛ Զինուորն, որ ոչ է տեսեալ պատերազմ... երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեսցեն: Այսքան առ այս:

Լ. 435բ-6բ Քարոզ եւ խրատ վասն անոխակալութեան, ի դէմս իշխանաց եւ առաջնորդաց, ի բանն Սողոմոնի. Անոխակալութիւն պատրաստէ զկեանս –

Իմաստասէրքն ասեն, թէ՛ Յատուկ է մեծասիրտ մարդոյն դիւրաշատ լինել... վասն այսորիկ ասէ իմաստունն. անոխակալութիւնն պատրաստէ զկեանս:

Լա. 436բ-7բ Խրատ յաղագս ժուժկալութեան ամուսնացելոց, ի բանն՝ եղիցին երկոքեանն ի մարմին մի, ասէ նախամարգարէն Մովսէս ի գիրս Ծնընդոց – Վարդապետք ասեն, թէ Խնկ՞ (խորհուրդ՞) պսակի սակաւիկ ցուցումն է... կամեցաւ կրել ամօթ եւ մահ ի ժողովրդեանն, քան մեղանշել առաջի Աստուծոյ: Այսքան առ այս:

Լբ. 437բ-8բ Խրատ յաղագս համբերութեանն, ի բանն Դուկասու. Համբերութեամբ ձերով ստասջիք զոգիս ձեր [Դուկաս, ԻԱ. 19] – Գիտելի է ըստ իմաստասիրաց, զի մարդն է տէր իւրոցն անձնիշխանութեամբն... եւ այլոց սոյնպէս զանդգնութիւն թիւրեւոյն յետս ընկերելի է: Այսքան յաղագս Սահմանի համբերութեան:

Լգ. 438բ-40ա Յաղագս է. պարզեաց Հոգոյն Սրբոյ, ի բանն Պօղոսի. Ես պարզեա մարդկան [Առ Եփեսացիս, Գ. 8] – Վարդապետք ասեն, թէ Որքան ճանաչումն է բարձրագոյն... Արդ, սոքա են է. պարզեւ Հոգոյն Սրբոյ՝ տուեալ ի յօգնութիւն առաքինութեանցն: Այսքան առ այս:

– 440ա-1ա.- նոյն քարոզը տե՛ս նաեւ ժէ., 415բ-6բ:

– 441բ-2բ.- նոյն քարոզը տե՛ս նաեւ ժը., 416բ-7բ:

Լդ. 443աբ Քարոզ անտեսացն. Առաքեալ Գաբրիէլ հրեշտակն Աստուծոյ ի քաղաք. Դուկաս [Ա. 26] – Սուրբ Աստուածածինն նման է սաղաֆի... եւ ապա մարդիկ բազմեցան ի սեղան արքայութեանն:

Լե. 443բ-5բ Քարոզ մկրտութեանն Քրիստոսի. |444ա| Ի քէն է, Տէր, աղբեր կենդանութեան. Սաղմոս – Երկիր ոչ տա պտուղ վասն Բ. պատճառի... եւ յորոյ վերայ հասանէր՝ կենդանացուցանէր զնոսս, այսինքն՝ զմկրտեալսն:

Լզ. 445բ-7ա Քարոզ Պետրոսի առաքելոյն. Դու ես վեմ, եւ ի վերայ այդ շինեցի. Մատթէոս [ժԳ. 18] – Պատշաճ է, զի որ տա բարի խրատ... եւ Տէրն ասէ. եղիցին մի հօտ եւ մի հովիւ:

Լէ. 447ա-8բ Չորեքշաբթին, որ է սկիզբն պահոց. Հող էիր եւ ի հող դարձցիս. Ծննդոցն [Գ. 19] – Ըստ ի մեղանշելն Ադամայ է... վասն այն ասէ Սիրաք. Յիշեա՛յ զօր մահու քո եւ յաւիտեան ոչ մեղիցես:

Լը. 448բ-50ա Այլ քարոզ յարութեանն Քրիստոսի. Երանի սրբոցն, որ ունիցին բաժին ի յարութեան յառաջնումն ի վերայ նոցա երկրորդ մահն ոչ ունի իշխանութիւն. Տեսիլն Ի. – Սովորութիւն է, յորժամ մեծ տօն յամենայն գաւառաց ժողովին անտ... եւ հանից զձեզ ի գերեզմանաց ձերոց, ժողովուրդ իմ, եւ տարայց զձեզ յերկիրն Իսրայէլի:

Լթ. 450աբ Այլ քարոզ վասն հովուացն. Ես եմ հովիւ քաջ. հովիւ քաջ զանձն իւր դնէ ի վերայ ոչխար:

րաց: Յովն., Ժ. 11] – Գիտելի է, զի Քրիստոս է բարի հովիւ... որպէս ճշմարիտ եւ քաջ հովիւն Քրիստոս, որպէս ասէ. Յիսուս առնէր եւ ուսուցա[նէր]”:

Խ. 450բ-2ա Քարոզ մարմնոյն Քրիստոսի. Այլ է մարմին իմ: Մատթէոս, ԻԵ. [=ԻԶ. 26] – Ըստ Օգոստինոսի, սէրն է պատճառ միաւորութեան... մարմինն Քրիստոսի տեղակալապէս է յերկինս եւ խորհրդաբար ի բազում սեղանս պատարագի քահանայիւր:

Խա. 452ա-3ա Քարոզ պատարագի եւ վասն մարմնոյն Քրիստոսի. Փորձեսցէ մարդ զանձն իւր եւ ապա ի հացէ անդի կերիցէ: Առ Կորնթացիս ԺԱ. [28] – Ըստ բժշկաց՝ որիշ կերակուր պարտ է տալ այնմ... աստուած ո՛չ արհամարհի, այլ արհամարհօղն Աստուծոյ:

Խբ. 453ա-4ա Քարոզ ընթրեացն. Այր ումն գործեաց ընթրիս մեծ. Դուկաս, [ԺԳ. 16] – Ըստ իմաստասիրաց, որ ինչ լաւագոյն է... վասն այնորիկ անյապաղ պարտ է ընթանալ առ բարի կոչօղն Քրիստոս Աստուած մեր:

Խգ. 454ա-5բ Այլ փարոզական. Եթէ ակն ֆո գայթաղեցուցանէ զֆեզ. Մատթէոս, Զ. [=Ե. 28] – Ըստ Օգոստինոսի յերկու բարոյն պարտ է զմեծ բարին ընդրել... զի մեռանելն ոչ է մեղք, այլ գայթաղեցուցանելն է մեղք մահու չափ:

Խդ. 455բ-6ա Քարոզ հինգէտասաներորդ կիրակի յետ տօնի երդու՞. Ոչ կարէք երկուց տէրանց ծանայել. Մատթէոս, [Զ. 24] – Եսայի ասէ. Նեղ է մահիճքն... սրբեցարո՞ւք, ընկեցէ՛ք զշարիս, ուսարո՞ւք զբարիս գործել:

Խե. 456ա-7ա Այլ փարոզ ծառի. Ծառ բարի պտուղ բարի առնէ, եւ ծառ չար՝ պտուղ չար առնէ: Մատթէոս, [Է. 18] – Որպէս մարմնաւոր ծառն ունի արմատ... այլ կամօքն յետոյ լինի չար կամ բարի, ապալ ուրեմն բանն Քրիստոսի ճշմարիտ է:

Խզ. 457ա-8բ Քարոզ տանուտեառն, որ տնկեաց այգի. Եւ տնկեաց Նոյ այգի եւ արբ ի գինոյ. յԱրարածքն Թ. գլուխ [=Ծնունդք, Թ. 20-1] – Նոյ թարգմանի հանգիստ... այլ առաւել կամի զմահ, քան զկորուստ հոգւոյն իւրոյ:

Խւ. 458բ-9ա Դարձեալ այլ փարոզ ի նոյն՝ վասն այգոյն. Դատ արարէք ընդ իս եւ ընդ այգիս իմ: Տնկեցի, զի բերցէ ինձ խաղող, եւ երբ ինձ փուշ, փակեցի զպարիսպ նորա եւ տաց զնա ի կոխան ազգաց [Եսայի, Ե. 4-5] – Արդ, վասն Գ. իրս տեսանելի է... եւ հոսեսցէ զնոսս ի յաւիտենական դժոխքն:

Խբ. 459ա-60ա Քարոզ սիրոյ. Մի՛ ունէք պարտապան գտանիցիմք, բայց թէ զմիմեանս սիրելոյ. Պողոս, [Հմ. ԺԳ. 8] – Ըստ Օգոստինոսի բնութիւն է սիրոյն միացուցանելն... վասն այն ասէ Պողոս. Ոչ ունէք պարտ[ապան գտանիցիմք], բայց թէ զմիմեանս:

Խբ. 460ա-1ա Այլ փարոզ սիրոյ. Որ սիրէ զեղբայր իւր, ի լոյս բնակէ. Յովնաննու յԱռաջի Կաթողիկոս, Բ. գլուխ – Ըստ Արիստոտէլի՝ ի յայնս որ կարգին... թէ կամիս սիրուիլ, սիրեա՛յ, եւ սիրեսցիս դու յԱստուծոյ եւ ի մարդոյ:

Ը. 461ա-3ա Քարոզ Մեծի ուրբաթին սգոյ. Ով դուք ամենեւեան անցաւորք նանապարհի, հայեցարո՞ւք եւ տեսէ՛ք, թէ իցեն երբէք ցաւ նման ցաւոց իմոց. յՈղբոցն – Սովորութիւն է վարդապետաց, զի յորժամ քարոզեն... ուստի երեւի թէ բազում շարշարանս եւ նախատինս կրեաց, որ ոչ գրեցին վասն բազ[մ]ութեանն:

Ըա. 463ա-6բ Գիրք վասն բանին մարմնացելոյ. Բանն մարմին եղեւ եւ բնակեաց ի մեզ. Յովնաննու [Ա. 14] – Արդ, ի շորից աւետարանչացն պատուականագոյն գտանի... եւ հրեշտակացն միայն մի, զի ի հօրէ միայն են, եւ ոչ ի մօրէ:

Ըբ. 466բ-7ա Քարոզ առաջի կիրակի գալստեանն. Աւեհնեալ, որ եկն անուն Տեառն. Մատթէոս – Սահման էր ի հինն... եւ այնպէս յամենայն ժամ ընդ Տեառն լինիցիմք:

Ըգ. 467ա-8ա Քարոզ աւետեաց Աստուածածնին. Մաի ի պարտէզ իմ, ֆոյր իմ հարսն. յԵրգ երգոց, Է. [=Ե. 1] – Վարդապետք ասեն թէ, յոյժ հարկաւոր է, զի յորժամ ոք մեծ իշխան... այնպէս քոյր իմ ի մէջ դատերաց: Վասն այն ասէ Քրիստոս. Մտի պարտէզ իմ՛:

Ըդ. 468ա-9բ Քարոզ փոխման Աստուածածնին. Եւ նշան երեւցաւ յերկինս. կին մի արկեալ գիրեալ՝ զԱրեգակ եւ զԼուսին ի ներոյ նոսից նորա, եւ ի վերայ զլսոյ նորա պսակ ԺԲ. աստեղաց. Տեսիլն, ԺԲ. գլուխ – Գրեալ է յերկրորդ թագաւորութեանցն... նոյնպէս ամենաւրհնեալ մայրն իւր յետ երից աւուրց մահուանն իւրոյ փոխեցաւ յերկինս, առ Որդին իւր:

Ըե. 469բ-71բ Քարոզ Աստուածածնի ծննդեան. Եղեւ նա իբրեւ զնա շահաբեր ի հեռաստանէ զմեծութիւն. յԱռակացն, [ԼԱ. 14] – Ասեն վարդապետք, թէ յորժամ թագաւոր ոք թշնամի է... զի զամենայն գերեալսն ի սատանայէ զմարդիկ բարձեալ յինքն, տարաւ յերկնային նաւահանգիստն, որ եւ զմեզ արժանի՛:

Ըզ. 471բ-3ա Այլ փարոզ Աստուածածնի ծննդեանն. Ծագեսցէ աստղ ի Յակոբայ. գրեալ է ի Տեսիլն, Ժ. գլուխ [Ղեա., ԻԳ. 17]... – Վարդապետք ասեն, թէ աստղս այս, որ անկաւ յերկնից... այսինքն՝ զի սուրբ կոյսն զանազան ակունս առաքինութեանց ներածէ շնորհօք ի սիրտս հաւատացելոց եւ քրիստոնէից:

Ըւ. 473ա-4ա Քարոզ սուրբ խաչին. Այլ ինձ փալիցի պարծիլ, բայց միայն ի խաչն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – Ասեն վարդապետք, թէ մարդիկ որ կամին երթալ... արմաւենին զպտուղ արդարութեանն, իսկ ձիթենին զկակղութիւն ողորմութեանն:

Ըբ. 474ա-5ա Քարոզ հրեշտակապետացն. Ոչ ոք է, որ օգնէ մեզ, բայց միայն հրեշտակապետն Միքայէլ

գլխատուն մեր. Դանիել – Ասեն վարդապետք, թէ որպէս մեղուք նստելով ի վերայ ծաղկանց... այսքրիկ ամենեքեան ոչ լինին հրեշտակաց, այլ ներհակք սոցին:

Ծք. 475ա-6ա Այլ քարոզ վասն հրեշտակացն. Հրեշտակք նոցա հանապազ տեսանեն զերգս Հօր իմոյ, որ յերկինս է. Աւետարան [ըստ Մատթէոսի, ԺԸ. 10] – Ըստ Դիոնէսիոսի յերկնային քահանայապետութեանն բաժանէ երիս... երրորդ՝ յաղագս ցուցման սիրոյն, զոր ունին առ մեզ:

Կ. 476ա-8բ Քարոզ առաւելոցն Սիմոնի եւ Յուդայի. Որդիք քո որպէս նորատունկ ձիթենի շուրջ զսեղանաւ քո. Սաղմոս [ՃԻԷ. 3] – Աբրահամ հայրն հաւատոյ... զի ընկալան սոքա զփառս, կալով շուրջ սեղանովն Աստուծոյ, քանզի ասէ Որդիք քո որպէս նորատունկ ձիթենոյ շուրջ սեղանով քո:

Կա. 478բ-9ա Քարոզ Մեծի ուրբաթին. տե՛ս եւ արա՛յ ըստ օրինակին, որ ցուցաւ քեզ ի լերինն. յԵլից ԻԷ. [=Առ Եբրայեցիս, Ը. 5] – Քրիստոս է, որպէս զիրք օրինակի եղեալ ի գրակալ խաչին... յայնմ աւուր յոյժ առատ լինի ընդդէմ սիրելեացն աղաչելով վասն նոցա:

Կբ. 479ա-81ա [Ք]արոզ ամենայն սբոց. Երանի ամենեցուն, որ բնակեալ են ի տուն Տեառն յաւիտեանս յաւիտենից արհնեսցեն զքեզ – Վարդապետք ասեն, թէ Գ. զանազանութիւն կա ի մէջ մարդոյս եւ այլ կենդանեաց... որով զմեզ արժանի արասցէ Քրիստոս Աստուած իւր կենարար փողոյն եւ երկնից արքայ[ութեանն]:

Կգ. 481ա-3ա [Ն]ախերգան քարոզի. Երթա՛յք քարոզեցէ՛ք եւ աշակերտեցէ՛ք զամենայն հեթանոսս. Մատթէոս, [ԻԸ. 19] – Վասն բազում պատճառաց անպատեհ է զբանն Աստուծոյ ծածկել... այսինքն՝ զմեղս եւ զանմիաբանութիւն քակել եւ զընդդէմն տընկել:

Կդ. 483ա-4ա Քարոզ աղօթից – Աղօթքն է յօգուտ վասն Գ. պատճառի... այլ ստորայինքս ունին հակառակութիւն ընդդէմ կամացն Աստուծոյ:

Կե. 484ա-5ա Քարոզ խոստովանութեան. Երթիցո՛ւք երից ատուրց նանապարհ յանապատ եւ զոհեսցո՛ւք Տեառն Աստուծոյ մերոյ. յԵլիցն, [Գ. 18] – Մարդ որ ընթանա ի ճանապարհ ինչ... ի փառս Աստուծոյ արասջիք զամենայնն:

Կզ. 485ա-7ա Դարձեալ ի նոյն քարոզ. Երթիցո՛ւք երից ատուրց նանապարհ. Ղուկաս [=Ելք. Գ. 18, Ե. 3] – Ոմն թագաւոր ոչ կարէր ԺԹ.աւ (100.000) պատերազմել... զի ոչ ոք ի հրեշտակաց կամ ի սրբոց իշխեսցէ զճշմարիտ խոստովանիլն ամբաստանել:

ԿԷ. 487ա-8բ Դարձեալ ի նոյն բանն. |487բ| Երթիցո՛ւք երից ատուրց նանապարհ – Ձանազանութիւն է ի մէջ ճանապարհի... ի սրտէն զխոստութիւնն բառնա, ի բերանոյն՝ զամօթն, ի քսակէն՝ զագահութիւնն:

ԿԸ. 488բ-9բ Այլ քարոզ խոստովանութեան. Խոստովան եղէք քեզ, Տէ՛ր, զի բարկացար ինձ եւ դար-

ձուցեք զստամոտքիւն քո յինչն եւ մխիթարեցէք զիս: Եսայի, ԺԲ. [1] – Ապաշխարութիւնն զօրութիւն մեծ ունի վասն բազում պատճառի... այսպէս եւ Աստուած առնու վրէժ ի մեղաւորաց՝ դատապարտելով զնոսայ:

Կթ. 489բ [Ք]արոզ անտեսացն. [Ա]ռաւեցաւ Գարիիլ հրեշտակն Աստուծոյ ի քաղաք [մի Գալիլեացոց, որում անուն էր Նազարեթ]. Ղուկաս [Ա. 26] – Սուրբ Աստուածածինն նման է սագաֆի... սուրբ կոյսն սղայ էր հոգով եւ մարմնով, եւ ոչ կայր ի նմահնութիւն ինչ մեղաց (/// շարունակուած, յաջորդ՝ Թ. 490բ շարունած):

Զ. 491ա-519ա [Ի հարանց վարուց]

ա. 491ա-514բ Գլուխ չորրորդ. Բանք սուրբ հարցն յաղագս զղջութեան եւ քաղցր արտասուաց – Ասաց հայրն Անտոն. Առաջի աչաց քոց կայցես միշտ գեր- [կ]իւն... յետոյ ի շափ փարթամութեան ծնողաց իւրոց եհաս բարուք քաղաքավարութեամբ (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 71ա-83բ):

բ. 515ա Սրբոյն Նեղոսի Վասն որկրամոլութեան – Սկիզբն պտղաբերութեան ծաղիկ, եւ սկիզբն առաքինութեանն գործոյ՝ համբերութիւն... եւ ոչ խրխնջէ շարժէ արձակմամբ ախտիցն ցանկութեանց (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 106աբ):

գ. 515բ-6ա Նեղոսի սուրբ հօրն Յաղագս պոռնկական խորհրդոց – Ձգաստութիւն ծնանի զժուժկալութիւնն... զի մի՛ այրեսցիս յանջէջ հօրն ի տեսիլ ամենայն մտեղեաց (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 125ա-6ա):

դ. 516աբ Նեղոսի սուրբ հօրն Վասն արծաթաւորութեան – Արծաթ ամենայն չարեաց արծաթասիրութիւն... եւ վնասի եւ ոչ ինչ օգտի. յորմէ ազատեսցէ զմեզ յամենաբաւական կարօղն ամենայնի Տէրն եւ փրկիչն Յիսուս Քրիստոս, յորում փառք յաւիտեանս. ամէն (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 137աբ):

ե. 516բ Նեղոսի սուրբ հօրն Յաղագս սնափառութեան – Մնափառութիւն է ախտ անբնական... եւ զքեզ փառատրեսցէ ի վերջին աւուրն, յորում փառք յաւիտեանս. ամէն (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 173ա):

զ. 516բ-7բ Նեղոսի սուրբ հօրն Վասն հպարտութեան եւ ամբարտաւանութեան – |517ա| Հպարտութիւն է ախտ զայրացեալ... յորում վայել է փառք եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 185բ-7ա):

է. 517բ-8ա Նեղոսի սուրբ հօրն Խրատ վերակացոց – Նաւավար տգէտ պատրաստէ ի կորուստ... յորում վայել են փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 216բ-7ա):

ը. 518աբ Նորին սուրբ հօրն Նեղոսի Պատուէր առ մանկուսն – Պարտ է մանկանց ճգնել եւ կրթել զմարմինս իւրեանց... եւ նոցա բարեացն ժառանգակից լինել ի Քրիստոս ի Յիսուս ի Տէր մեր, յորում փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 217աբ):

թ. 518թ-9ա Սուրբ հօրն Նեղոսի վասն տրամուրթեան, որ խափանիչ է աղօթից – *Տրտմութիւն է տխրութիւն անձին... շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի փառք, վայել է եւ իշխանութիւն, այժմ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն (տե՛ս ձեռ. 789 Ա, 241բ-2ա):*

է. 519ա-26բ [ձառք, խրատք]

1. 519ա-20բ ձառ վասն խոնարհութեան – *Առաջին աստիճանն այս է, որպէս զի կրօնաւորն ունիցի առաջի աշաց զերկիրն Աստուծոյ... եւ փառաւորեսցեն զՀայր ձեր, որ յերկիրն է:*

2. 520բ Եւ դարձեալ բան վասն խոնարհութեան – *Տեարք եւ եղբարք, զիրք սուրբք ձայնեն եւ ասեն... եւ բարձրանամք ընդ նոյն խոնարհութեամբ:*

3. 520բ-3բ Աբբայ Եբեմի խորին Աստուծոյ ասացեալ Յաղագս զղջման – *Հոգեւորապէս նորոգեսցուք, եւ մի՛ մարմնով ըստ մարմնոյ... զԱստուած գթութեանց ես եւ Տէր ողորմութեանց, եւ քեզ ամենայն գոհութիւն ամենայնի:*

– 520բ Որք եւ հպարտ փառամոլին, / յաղթող գտան յասպարիսին, / զիս փրկեսցես հայցմամբ նոցին / յաջակողմեան մենամարտին:

4. 524ա-6ա Սուրբ հօրն Նեղոսի Խրատ պիտանի – *Լաւ է յստակ խորհրդով ննջել... որք յամենայն ժամ կարօտ են արդարութեան եւ հեզութեան Յիսուսի Աստուծոյ, յորում փառք յաւիտեանս. ամէն:*

5. 526աբ Խրատ սուրբ հարցն – *Որ ոք կամիցի Քրիստոսի Աստուծոյ հաճոյ լինել... եւ հաճոյ Քրիստոսի Աստուծոյ, յորում փառք եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

Ը. 527ա-57ա [Քաղաւածոյ մեկնութիւն Սաղմոսաց Դաւթի Գրիգորի Տաթեւացոյ] (համառօտ տարբերակ)

– 527աբ [Յանկ]. Այս ինչ է ի սմայ – *Ա. Ընդդէմ որք ասեն զբերքաթուրն... ՂԹ. Եղբայրք իմ մեծամեծք եւ որ ազգ եւ ազինք:*

1. 528ա-57ա Նորին Գրիգորի աշակերտի եռամեծին Յոնաննու Ռոտունեցոյ արարեալ Հաւաքումն բանից ի մեկնութենէ Սաղմոսին աստուածահօրն Դաւթի մարգարէին – *Եպիփան ի վերայ սաղմոսին. Ոչ յարիցեն ամբարիշտք ի դատաստան, ասէ. Ամենեւին մեղաւորք ոչ յառնեն... եւ ազինք հեռաւորքն ամենայն: Այսքան առ այս: Եւ Քրիստոսի Յիսուսի Աստուծոյ մերոյ փառք եւ գոհութիւն ընդ Հօր եւ ամենասուրբ Հոգոյն անզբաւ յաւիտեանս. ամէն:*

Այլ խմբագրութիւն է 2^{րդ} 1020 ձեռագրի (Յա-373բ) համեմատ. նման է ձեռ. 1126, 4ա-65բ:

Թ. 559ա-82 Մեկնութիւն Երգ երգոցի ի հոգէխառն իմաստապատում առն Սողոմոնի արքայի Իւրայելի, զոր արարեալ է տեառն Գրիգորի ներանձնատր Բահանայի եւ հոգէշնորհ վարդապետի, որդոյ

տեառն Խոսրովայ, զոր Բրիստոսասէր արքայն Գուրգէն սակս իւրոյ աստուածերկիրոյքեան եւ ընթացասէր գոյով ցանկացեալ տառի մեծաւ աղաչանօք եւ խնդրուածով եւ մեկնեալ զառակս փեսայի եւ հարսին, որ բացայայտի մեկնութեամբ ի Քրիստոս [եւ] եկեղեցի

ա. 559ա-61ա [Նախադրութիւն] – *Հրամանք քո աստուածասէր թագաւորութեանդ, ով տէր արքայ... Թէ Տէր ասաց ցիս. Որդի իմ ես դու, եւ ես այսօր ծնայ զքեզ:*

բ. 561ա-82ա Երգ երգոց, որ է Սողոմոնի – *Սողոմոն խաղաղութիւն թարգմանի... Դարձեալ եւս յաւէտ փառք շնորհատուողին Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի հանդերձ Հարբն եւ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն, ամէն:*

– 582ա [Յիշատակարան հեղինակի] Ի շորս հարիւր ու քսանուվեցն (977) թուականութեան հայոց հարկեցայ ես՝ Գրիգոր քահանայ ի Նաբեկա, որդի տեառն Խոսրովա Անձաւացեաց եպիսկոպոսի ի Գուրգենա աստուածասէր քրիստոսապսակեալ արքայ՝ որդոյ Ապուսահլի Համազասպ թագաւորի, որդոյ Գագկա թագաւորի առի մեկնութիւնս ահաւոր բանիցն Սողոմոնի եւ բացայայտալ զխորինս զձաձուկս նոր ի նոսա, որ են քաղցր առ ի լսել, վասն զի զփեսայէ եւ զհարսնէ ասէ, որ եւ զստեանց եւ զկարմրացեալ շրթանց եւ զայտից զեղեցկութենէ եւ զաշաց զանկալեաց եւ զքեռ եւ զեղբօրորդոյ եւ զօր[ի] որդաց եւ զայլն ամենայն այսպիսեաց բանից տոբանայց եւ ս[ր]տից խաղտանաց սեռն սիրոյ եւ շաղկապ տիաւորութեանց, զոր լուեալ մարդկան, անիմանալեօք մտօք այլ եւ այլ իրս իմանին: Ապա ի հոգս եղեալ թագաւորն այսպիսի իրի, յղէ առ իս միանգամ եւ յերիցս, որում ոչ իշխեցի ընդդիմանալ, զի ծանեա, թէ աստուածահաճոյ է հրամանն, եւ մեկնեցի զԵրգս երգոցն նորին հրամանան, զի թէպէտ եւ յաւելի գործ քան զիս առի զանձամբ առ երկիր զանհնազանդութեան, զի մի՛ թագաւորական հրամանն անկատար մնասցէ, սակայն յոյժ յանդգնութիւն է ինձ այս եւ բազում բամբասանաց արժանի յամենեցունց, նա՛ եւ աստուածային կողմանէն պատժոց ակնկալիք, բայց յերկոցունց կողմանէ՛ յաստուածայնուցն եւ ի մարդկայնուց զթագաւորական հրամանն առաջի կալեալ կարծեմ արդարանալ, զի իւր իսկ Քրիստոսի հրաման է հնազանդ լինել թագաւորաց իբրեւ Աստուծոյ, եւ որ հնազանդի իւր՝ համարի Աստուած, եւ որ անհնազանդ գտանի, եւ զայն իւր եւս համարի Աստուած, զոր աղաչեմ զընթացասէրսդ, մի՛ մեղադրանս յաւելուլ ինձ յաղագս ձեռնարկութեան ի գործ, որ յաւելի էր, քան զարժանն իմ, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն, ամէն:

Տե՛ս ձեռ. 1104, 48ա-116ա: *Տպ. տե՛ս Մատենագիրքը Հայոց, հտ. ժԲ., Գրիգոր Նարեկացի, Երևան, 2011, էջ 749-883:*

Ժ. 583ա-603բ Հոգիապայծառ և տիեզերայնյա վարդապետին Վարդանայ արարեալ Պարզուպին Երզոց երզոյն ի յոյսն Քրիստոս

Տե՛ս ձեռ. 1141, 305բ-27բ: *Յառաջարան/583աբ: Մեկնութիւն/584ա-603ա: Յիշ. հեղինակի/603աբ:*

– 596բ «Փառք Աստուծոյ ամէն: Մինչեւ ցայս վայր Գրիգոր Նիսացին մեկնեալ է, և աստի ի հետ զՀոգին Սուրբ խնդրեմք առաջնորդ»:

ԺԱ. 607ա-24բ Համառոտ հաւաքումն ի տեսութիւն լուծմանց Երզոյ երզոյն, աշխատասիրեալ Գրիգորիոս հսկողի, արի և երջանիկ հեռետորի և քաջ փիլիսոփայի Հայոց, աշակերտի և եռամեծին Յոհաննէս Որոտնեցոյ, ի լուսաւոր բանից վարդապետին Վարդանայ. Օգնեա, Սուրբ Հոգի Աստուած

Տե՛ս ձեռ. 1012, 65ա-94բ. *Յանկ/607աբ: 1/607բ-24բ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 36բ (Մարկոս գրչի) Արդ, ո՛վ մատակարարք և սպասաւորք բանից կենաց, յորժամ հանդիպիք այսմ աստուածաշունչ մատենիս, յիշեցջիք ի Քրիստոս գտառապեալ և զչնչին Յակոբս՝ յետին ի սպասաւորաց բանին, ողորմութիւն հայցեսջիք ի Քրիստոսէ, զի և ձեզ ողորմեսցի՝ որ առատն է ամենայնի, նաև զծողի սորա Մարկոս իրիցի:

48բ Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխօսութեամբ ծնողիք և միշտ կուսին, ողորմեա՛ ստացողի սուրբ գրոցս պարոն Մկրտնին և ծնողացն իւրոց, ազատութիւն և մեղաց թողութիւն շնորհեա՛ աստ և ի միւսանգամ գալստեանն քո և ինձ՝ զծողի սորա Մարկոս իրիցի, և բեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

2. 206ա (Մալին գրչի) Մանաւանդ յիշեսջիք ի Քրիստոս զՅակոբ վարդապետն, որ բազում երախտիք և աշխատանք ունի ի վերայ սորա, և զիս՝ մեղապարտ ոգի Մալին զծողիս, և ծնողացն իմոց:

324բ Այլ և աղաչեմ յիշել ի Տէր զՄալին եղկելի գրիչս:

481ա և ինձ մեղապարտ Մալին՝ փծուն զծ[ողի]՝:

624բ Այլ և յիշեսջիք զանարժանս ի գրչաց զմեղօք գառածեալ զՅարեանցի Մալին դպիրս, որ անուամբ միայն եմ և գործով տարակացեալ, զոր և մաղթեմ առ ձեզ, ո՛վ գաղափարօղք և վերծնօղք տառիս, յիշեսջիք զմեզ ի յաղօթս ձեր, լինի թէ ներումն շնորհեսցէ Աստուած մեր բազում յանցանացն, և ըստ յիշմանն յիշեսջիք ի յաղօթս ձեր զՅակոբ վարդապետն, որ ստացաւ զայս գիրքս ի հալալ արդեանց իւրոց յիշատակ հոգւոյ իւրոյ և ծնողաց իւրոց, զոր Տէր Աստուած բարի վայելել տացէ սմա: Այլ և յիշեսջիք զծնողսն իմ զՕլիւրէկն և զԵղիսաբեթն, որ հանգուցեալ են ի Քրիստոս: Եւ դուք յիշեալ լիջիք յայնմանէ, որ էջ ի խնդիր մոլորեալ ոչխարին և ժ.անց (10) դրամիցն և

եգիտ, և զթով խնամեաց, արկանելով ի վերայ վիրացն ձէթ և գինի, նոյն գթութեամբն և ողորմութեամբն ողորմեսցի ձեզ և մեզ ի յարութեան յաւուրն յետնումն, և արժանաւորս արասցէ հասանել մասին ժառանգութեան սրբոցն ի լոյս: Այլ և սխալանաց և խոշորութեան սորա անմեղադիր լերո՛ւք, զի հազիւ կարացաք այսքան կարս ուսանել, բայց աղաչեմ, զի յորժամ ընթեռնուք, մի՛ այսպանիցէք ըստ բանի առաքելոյն, մի՞թէ ամենքեան վարդապետք իցեն, այլ ներեցէ՛ք յոգնահանճար իմաստութեամբ ձերով. ամէն:

3. 331բ (Կիրակոս գրչի) Մանաւանդ զանարժան զծօղ նամակի Կիրակոս էրէցս յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

340բ Որ և զամենեսեան առ հասարակ գհաւատացեալս անուան իւրոյ և զերկրպագուս կենսատու խաչին դասեսցէ Աստուած ընդ սրբոցն դասուց, ներելով անյիշաչար լիցի ի վերայ բազում յանցանաց և սխալանաց մերոց, ի ձեռն արեամբ ներկեալ և շարշարանօք խաչին իւրոյ սրբոյ, և մաղթանօք և բարեխօսութեամբ ամենայն երկնաւորց և երկրաւորաց, և համագումար սրբոց և սիրելեաց իւրոց Քրիստոս Աստուածն մեր, և նմա փառք ընդ Հօր իւրում և Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս. ամէն:

342ա Որ և աղօթիք ամենայն սրբոց զողորմութիւն և զնուէրս ոգւոց ձերոց ընկալցի Քրիստոս զհաճոյսն իւր և միոյն փոխարէն հատուցէ աստ զձ.աւորն և անդ զկեանսն յաւիտենից ժառանգեցուցէ ի փառս Հօր իւրոյ և Սուրբ Ոգւոյն յաւիտեանս. ամէն:

389ա Ո՛վ դասք երամից սուրբ վարդապետաց, յորժամ հանդիպիք այսմ ծաղկեալ և անուշահոտ ընդ ամենայն ոլորտս տիեզերաց հոտոտեալ և ճաշակմամբ սորին, յիշեցէ՛ք զանարժան և մեղօք մածեալ Կիրակոս էրէցն և զծնողսն իմ զԶաւարիայն և զԵղիսաբեթն, և զեղբարսն իմ զտէր Յոհաննէս արեղայն և (չնչա՛ժ՝ «զՍահարն»), և զկենակիցն զնորաբողբոջ Մարիամն, զոր մանուկ տիօք փոխեցաւ առ Քրիստոս, մանաւանդ և դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է արհնեալն յաւիտեանս. ամէն:

467ա Զտառապեալ և զփծոն, զանարժան զծօղս յիշեցէ՛ք:

4. 376ա (Աղամալ գրչի) Աղամալս յիշեա՛:

389ա Յիշեցէ՛ք զանարժան և մեղօք մածեալ Աղամալս, որ անուանեցաւ Պետրոս, և դուք յիշեալ լիջիք]:

450ա և զանարժան գրիչս յիշէ:

5. 390բ (Մկրտիչ գրչի) Ո՛վ ընթերցող, զՄկրտիչ տառապեալ զծօղս յիշեա՛, և դու յիշեալ լիջիս:

515ա Զտառապեալ և զմեղապարտ Մկրտիչ դատապարտեալս յիշեցէ՛ք և ող[որմի] ասացէ՛ք]:

6. 241ա (Թուղթ կոկողի) Այլև յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զնշօստող և զկոկող սորա, ով որ բազում երախտիք աշխատանք ունի ի վերայ սորա:

7. 81ա (ծաղկողի) Արդ, ո՛վ մատակարարք եւ սպասաւորք բանից կենաց, յորժամ հանդիպիք այսմ աստուածաշունչ տառիս, յիշեսջիք ի Քրիստոս զտառապեալ եւ զչնչին Յակոբս՝ յետին ի սպասաւորաց բանին, ողորմութիւն հայցեսջիք ի Քրիստոսէ, զի եւ ձեզ ողորմեսցի, որ առատն է ամենայնի (նման՝ 97բ, 110բ, 140ա, 175բ, 245ա, 269ա, 321բ):

256բ Մանաւանդ եւ զստացող սորին զսրբասնունդ եւ զհեզառօցի եւ զքրիստոսադաւան Յակոբ վարդապետն, որ շատ աշխատեցաւ ի վերայ ծաղկի սորա, որ միայն ձեռամբ իւրով աւարտեաց, զոր Տէր Աստուած հատու՞, եւ ինձ՝ անարժան Մալին տատանեալ գրիչս յիշեցէք]:

8. 34ա (ստացողի) Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխօսութեամբ ծնօղի քո եւ միշտ կուսին, ողորմեա՛ ստացողի սուրբ գրոցս պարոն Մելքոնին, եւ ծնողացն իւրոց ազատութիւն եւ մեղաց թողութիւն շնորհեա՛ աստ եւ ի միւսանգամ գալստեանն քո, եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն (նման՝ 80բ, 85բ, 93բ, 103ա, 112ա, 136ա, 145բ, 182բ, 305ա):

326ա Փառք, պատիւ եւ գոհութիւն եզակի տէրութեանն եւ միեղէն աստուածութեանն եւ միասնական Սուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, յամենայն արարածոցս, յամենայն յաւիտեանս. ամէն: Զի որք եռափափազ սիրով եւ մշտատենչ յուսով եւ մեծահանդէս հաւատով աստուածայնույ շնորհացն եւ գերակա բարեացն, իմանալի փառացն եւ անպատում ուրախութեանցն, յաւետախաղաց կենացն եւ անձառ խորանացն, ուղղակի եւ իմանալի յանհաս խորսն յառին եւ խոհեմ եւ գերամբարձ մտօք, յաստուածապետականին բարձրութիւնսն եւ ի գեղեցկութիւնսն նրբահայցեցութեամբ նկատեն եւ զանտի բարիսն պայծառտեսութեամբ, եւ խոր իմացմամբ ճշգրտիւ ճանաչեն զամենայն երեւելիքս եւ զգիւրավատնելիքս յետս ընդդէմ ընկրկեն, միայն գերակայ եւ աստուածայնույ, եւ շնաշխարհայնուցն ցանկան բազում եւ հոլովակի ըղձմամբ ըստ ասելոյն Տեառն, երթեալ զամենայն, զոր ինչ ունէ, վաճառէ, եւ գնէ զանապական զգանձն եւ զլուսափայլ եւ զգեղեցկատեսիլ մարգարիտն, եւ զպատուական եւ զարփիամաքուր եւ զբարձրագոյն յագարակն, ըստ սմին աւրինակի եւ յեղանակի ամենայն ոք ցանկան արքայութեանն՝ ըստանալով գիրքս աստուծայինս: Ըստ որո[ւ]մ այսմ խրատու ունկնդիր եւ ցանկացող եղեւ քրիստոսասէր եւ բարեմիտ զպարոն Մելքոնն՝ իբրեւ երկիր պարարտ ըստ տէրունական առակին, արդիւնաւորեալ աճեցուցին զսերմն աստուծայնույ բանին, յոյժ փափագմամբ զմիմեանս յորդորելով ստացաւ զաստուածաշունչ գիրքս՝ յիշատակ անձին իւրոյ, ըստ այնմ, թէ՛ Երանի այնոցիկ, որ ունիցի զաւակ ի Սիոն եւ ընտանեակ է նմա յԵրուսաղէմ, ի դառն եւ ի վերջացեալ պաղ ժամանակիս, ի թուաբերութեան Հայ-

կագեան սեռիս ԹՃԹԺ.Երրորդի (1663), ի յաւագ ամսոյն սեպտեմբերի սկիզբն արարեալ զաստուածաշունչ բուրաստանիս, մինչեւ ի գալ ամեան (1664) յունիսի ԻԶ. (26) աւարտ հասուցեալ ձեռամբ նօտարաց երկից՝ տէր Մարկոսին եւ անպիտան դպիր Մալինիս, որոյ պատճառաւ արժանի վարկանեմ զընթերցողսդ յիշել միշտ զվերոճրեալ զստացող սորա, որ ստացաւ զսա ի հալալ եւ արդար վաստակոց իւրոց, ի խնդրոյ սրբասնեալ եւ քրիստոսադաւան Յակոբ վարդապետին, զոր Տէր Աստուած վայելել տացէ միշտ յաւիտեանս. ամէն: Դարձեալ ստացաւ զսա յիշատակ անձին իւրոյ. յիշեցէք: Կրկին անգամ յիշեցէք ի Քրիստոս զպարոն Մելքոնն եւ զծնօղքն իւր զԲաղին եւ զԲէկիխանն, յիշեցէք: Միւսանգամ յիշեցէք ի Քրիստոս զՄելքոնն եւ եղբարցն իւրոց՝ Մելիֆեանին, որ հանգուցեալ է առ Քրիստոս, եւ կենդանի եղբարցն՝ Սահակին, Մանկասարին, Յովանիսին, տէր Աբրահամին. յիշեցէք: Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս զպարոն Մելքոնն եւ զամուսինն իւր զԹաճուսն, յիշեցէք եւ Աստուած ո[ղորմի] ասացէք]: Կրկին անգամ յիշեցէք ի տէր զպարոն Մելքոնն եւ զորդիքն իւր զՂաստուղանն, զԲաղին եւ զՍողոմոնն (3 տող չգրած) յիշեցէք: Միւսանգամ ի Քրիստոս զպարոն Մելքոնն եւ զքորքն իւր՝ զԽիալն եւ զՆազրումն յիշեցէք: Այլ եւ մերձաւորացն եւ ազգականացն ամենեցուն եղիցի յիշատակս անջինջ, մինչեւ յօր երեւելոյ փրկչին. ամէն (6 տող չգրած):

Եւ արդ, ով սպասաւորք կենաց բանին եւ պաշտօնեալք վերնոյն Սիովնի, մանկո՛ւնք եւ զարգարի՛չք սուրբ եկեղեցւոյ, յերեսս անկեալ հայցեմք ի սիրելեացդ ձերոց, զի յորում ժամու դէպ եւ կամ ընթերցումն պատահիցի, ձեզ՝ բարեկամացդ, որ ի մէնջ անիմանալի է, այլ ի շնորհացն, որ ի վերուստ իմանալի լեալ բուրաստանս, որ եւ կոչի հին եւ նոր պատուիրանագրութիւն աստուածապետականէն առ ի յօգուտ մեզ՝ ստորայնոցս, եւ պատճառ վերնոյն երանութեան տենչօղք հպմամբ աննիւթական եւ մշտնջենաւոր բարութիւնս անկարծիք օգուտ ինչ ձեր գտեալ: Իսկոյն յիշմամբ մասնակիցս արասջիք զմասնեակս ընթանրիցդ, անիմաստս յիմաստնոցդ, անսուրբս ի սրբոցդ, անօգուտս ի յօգնականացդ, ապիրատ եւ հէք զՅակոբ եւեթ անուամբ |326բ| կոչեցեալ վարդապետս, յորում եղէ յետ մահուան տիեզերալուր եւ քարոզիչ եկեղեցւոյ եւ կարգաւորիչ հասարակաց մանկանց Սիովնի մեծի վարդապետին վարդապետաց Խաչատուոյ Կեսարու եւ առաջնորդին մեծին Զուղայու: Սորա փոխեալ եղեւ ի հանդերձեալ կեանսն ի թուաբերութեանս ԹՂ. եւ Ե. (1646) ամին, եւ յաջորդեալ յետ սորա սիրելի եւ աւագագոյն եւ միշտ հլոյ եւ կամակատար աշակերտն Դաւիթ, որ եւ ճար եւ նման վարդապետին իւրոյ սկսեալ ժողովել զմանկունս՝ առ ի աշակերտել եւ ուսուցանել զվարս աստուածային կրթութեամբն, զոր կրթեալ եւ

կատարելապես ծրարեալ ունէր ի յանձին իւրում զամենայն վարս առաքինութեան, զոր եւ տեսեալ մեր թշուառացելոյս ցանկացեալ վարուցս մեծի եւ գերահոչակ եւ հեզահոգի քաջաջան եւ անձանձիր միշտ ուսուցանողի տեսանս մեծի եւ արքեպիսկոպոսի <Բ> գեօղաքաղաքիս Ջուղայու եւ առաջնորդ ուխտիս մեծի աթոռոյս Ամենափրկչի վանացս եւ դամբարանի սրբոյն Խաչատրի օրէնսուսոյց վարդապետի, յորում եղեալ կա ի ներքոյ սրբոյ սեղանոյն: Եկեալ ի կրօնս յայս, յորում էի Փե.ամեա, ի թուականիս ՌՃ. եւ Զ. (1657) եւ յունվարի ամսոյն մէկ, ի մենարանի աստ սիրելին ամենեցուն զԲարսեղ քաջ հռետոր եւ ճշմարտութեան վարդապետն, որ եւ վախճանեալ ի տիս երիտասարդութեան, ի ՌՃ. եւ է. (1658) թուին, նաեւ զհանգուցեալ եղբարսն, որք ի աստուստ՝ զտէր Սարգիսն եւ զտէր Մովսէսն եւ զԽաչիկն յիշել աղաչեմք՝ զմիաբանք սուրբ ուխտիս, որք են ի ներքոյ հրամանի հասարակաց հօրս մերոյ Դավթ վարդապետին եւ զՍտեփաննոս հանճարեղագոյն եւ մշտաբարոզ ճշմարտութեան վարդապետին, զոր Տէր Աստուած անփորձ պահեսցէ ի ներկայս եւ ի հանդերձեալն. ամէն: Նա եւ զտէր Յոհաննէսն եւ զտէր Բարսեղն, զտէր Միխայէլն եւ զտէր Յակոբն, զտէր Ստեփաննոսն եւ զտէր Յովսէփն, զտէր Սիմէոնն եւ զմիւս տէր Յոհաննէսն եւ զսարկաւագոնս՝ զՊետրոսն եւ զՂազարն, զԱբգարն եւ զայլ զսպասաւոր սուրբ ուխտիս, որք են թուով եօթն եւ տասն, զոր եւ յերեսս անկեալ աղաչեմք զձեզ, ո՛վ մանկունք սուրբ Սիովնի, միշտ յիշել զվերոյգրեալքս ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր, եւ դուք՝ յիշողքդ յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ փրկչէն մերմէ. ամէն:

Պատճառ վերստին նորոգման Ամենափրկչի վանացս, վասն զի միշտ վարանեալ կայեաք միաբանք սուրբ ուխտիս սակս ոչ բաւականութեան վանացս եւ անյարմար եւ անզարդ շինուածոյ սորին, զոր ի վաղուց հետէ վարդապետիս իմոյ եղեալ էր ի մտի զխորհուրդս զայս, այլ ոչ գտանիւր դիպող եւ անքոյթ ժամանակ: Զի միշտ ի վրդովման եւ ի նեղութեան ներքոյ կայեաք՝ երբեմն ի Ֆռանկաց պատրշաց, երբեմն շկամողաց ոմանց վարդապետաց եւ ժողովրդոց, երբեմն ի տարակուսութենէ եւ յուսահատութենէ, եթէ կար գոյ աւարտման կամ կատարումն նոր մտածութեան ձեւոյս, զի մի՛ լիցիմք ծաղր ըստ տէրունականին, եթէ՛ Այրս այս սկսաւ շինել եւ ոչ կարաց կատարել: Այլ ըստ հոգոյ հօրս իմոյ զամենայն զներհակաս յինքենէ ի բաց եղեալ, յուսով ապաւինութեամբ դիմեաց զինքն առ յոյսն բնաւից ունելով նեցով[ւ]կ իմացկանին զայն բան, որ ասէ ինամօղն բողորից, ի ձեռն մարգարէին, եթէ՛ Զեզ միայն է բնակել ի տունս զմբեթեայս, եւ տուն իմ աւերեալ կա: Զայս բան ապաւինելով, սկսաւ փրուցանել զշինուածս հին եւ նորոյս ձեռնարկել ի ՌՃ. եւ Դ.

(1655) թուին, ի թագաւորութեան Պարսից Փոֆր շահ Ապապին եւ հայրապետութեան տեսան Յակոբայ եւ իշխանաշուք պարոնաց պարոնին խօշա Սաֆրազին եւ օգնականութեամբ Ջուղայու ժողովրդոցս եւ շնորհօք Սուրբ Հոգւոյն աւարտ եւ կատարումն հասուցաք գեղեցիկ յօրինուածովք, որպէս եւ տեսանէք, հագիւ թէ կար եղել մինչեւ ՌՃԺ. եւ Գ. (1664) թիւն: Ով դուք՝ բնակո՞ղք եւ վայելո՞ղք՝ դա՛սք քահանայից եւ կրօնաւորաց, ի ժամ սուրբ խորհրդոյ պատարագի յիշել միշտ աղաչեմք զաշխատողք եւ կամակից սորին. ամէն: Այլ եւ յիշել աղաչեմ եւ զմեզ՝ ապիրատ եւ փժուէն ծրողքս՝ զտէր Մարկոսն եւ զՄալինս, թէպէտ ոչ էաք այս սուրբ արուեստիս արժան, այլ սակայն օգնականութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ աւարտեցաք, եւ դուք, ո՛վ մանկունք սրբոյն Սիովնի, յորժամ ընթեռնուք, թողութիւն շնորհեցէք, քանզի կար մեր այս էր, եւ զմեզ եւ զվերոյգրեալքն միով Հա՛յր մեղայիւ յիշել, եւ դուք՝ յիշողքդ, յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ եւ լսել զնոյն բարբառ. Եկա՛յք, արհնեա՛լք Հօր իմոյ, ժառանգել. ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 557ա (ԺԼ. դ. սկ., անարուեստ բոլորգիր) [Ո]վ երջանիկ սուրբ վարդապետք, աղերսելով հայցեմք ի ձէնջ, յորժամ հանդիպիք յայսմ ծաղկեալ եւ փթթեալ յայգուոյս հոտոտելո եւ ճաշակելո յաստուածային պտղոյն, յիշեցէ՛ք զստացող տառիս զբարեսէր աստուածային բարոյն զՅոհաննէսն եւ զպապն իւր Դողմիշն եւ զհանիկն՝ Պզտիկ տատիկն եւ զմիւս պապն՝ զՊետրոսն, զՓէրիխանն, եւ զԾնօղսն իւր զՄովսէսն եւ զԹագունիւն եւ զկենակիցն իւր զՄարիամն եւ զորդիսն իւր (մէկ տող չգրած) եւ զեղբայրն Աւետիկն, սորին կենակիցն իւր զՍողոմն եւ զքոյրսն իւր Մամարն, Տալիթայն, զԶիբեթայն, եւս առաւել եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն: Հայր մեր, որ յերկինս՝:

2. 624բ (1771 թ. շղագիր) Յովսէփ յոգնամեղ եպիսկոպոսս Սանահնեցի եւ յազգէ Արդութեան, ստացայ զհոգեշահ մատեանս ի վայելս անձին իմոյ, եւ զկնի մահուանս՝ յիշատակ ի դուռն բազմերախտ մօրն իմոյ՝ բարձրագահ եւ լուսակերտ Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի: Արդ, աղաչեմ զհանդիպողսդ, ի վայելելն ձեր յիշեցիք յաղօթս ձեր զՅովսէփ մեղսաներկ վարդապետս եւ զկրկնակի ծնօղսն իմ՝ զՍիմէօն սրբազան կաթողիկոսն ամենայն Հայոց, զբազմերախտն ազգիս մերոյ եւ Սրբոյ Աթոռոյն էջմիածնի, որ նոր ի նորոյ հրաշակերտեաց զՍուրբ Աթոռն շինուածովք եւ այլովք հարկաւորօք, որում Տէր եղիցի վարձատրիչ: Եւ ապա զմարմնաւոր ծնօղսն իմ՝ զՇիօշբէգն եւ զՔէթէվանն, եւ զեղբարսն իմ՝ զպարոն Մովսէսն եւ զԲէժմանն եւ զամենայն մերձաւորսն եւ զերախտաւորսն իմ, ընդ նախկին ստացողովքն հոգեշունչ գրքոյս, եւ ձեզ՝ յիշողացդ,

եւ զմեզ՝ յիշեցելոցս, առ հասարակ ողորմեսցի Քրիստոս Աստուածն մեր, որ առատն է ի տուրս բարեաց. ամէն: Ի ՌՄԻ. (1771) թուին եւ ի Սուրբ Աթոռս էջմիածին գրեցաւ:

406ա (ԺԸ. դ., անարուեստ բոլորգիր) եւ՝ մեղաւոր եւ զանարժան ոչ Պետրոս էրէցս, գրեցաք, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ /// (մէկ տող գրած-չնշած):

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 7ա, 13ա, 16բ, 269բ, 328ա, 363ա, 491ա, 559ա, 584ա, 607բ, 624բ սեւով կլոր շրջանակ, որի կենտրոնում երկգլուխ արծիւ՝ «ԹՈՒՄԱ ՍՈՒՐԲ

ԱՄԵՆԱՓՐԿԻԶ»։ 7ա, 13ա, 559ա, 607բ, 624բ սեւով ութանկյուն շրջանակ՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ ՅՈՎԱԷՓ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, 1215 (1766)»։

ԳՐԶԱՓՈՂՉ՝ Պհպ. Աբ (նոտրաշղապիր) «Գրչափորձութիւն արա՛, տե՛ս, լաւ է, մըրափորձութիւն արա՛, տե՛ս, լաւ է»։

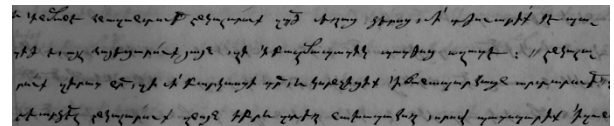
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառին փակցուած թերթիկին՝ «Քարոզգիրք, Հ^ր 1», պհպ. Աա՝ «694/2642», «ՌՃԺԲ. 1663թ., Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս»։

2643

Պ Օ Ղ Ո Ս Ի Ա Ֆ Ո Ւ Ն Ի Ի, Ք Ա Ր Ո Ջ Գ Ի Ի Ք

ԳՐԻԶ՝ Հեղինակը (°):

ԹԵՐԹ՝ 209+3 (կրկն.՝ ք. 72, 81, 94). չգրուած՝ 121բ, 202բ, 209աբ: ՊՐԱԿ՝ 1-18x12 (1՝ 9, 5՝ 19, 9, 17՝ 8, 10՝ 10, 11՝ 6, 12, 18՝ 11, 13՝ 15, 14-16՝ 14): ՆԻԻԹ՝ բուրբ, լուսադրոշմով՝ «J. Whatman 263»): ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ 24,8x20,2: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (21,3x15,3): ԳԻՐ՝ շղագիր (մանչ՝ 156ա): ՏՈՂ՝ 25-26: ԿԱԶՄ՝ կանաչ բուրբ, միջուկը ստուարաթուղթ, մէջի՝ բրոնզադրոշմ եւ անկիւններ՝ շագանակագոյն կաշի, աստառը ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիրով ցօղուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, նարնջի եւ սպիտակ բծերով ծաղկաթուղթ:

Նմուշ 156ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի թուղթը մաշուած, վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-208բ Քարոզ՝ Պօղոսի Բաբունույ

ա. 1բ-7ա Քարոզ հինգերորդ. Ի վերայ օգտելոյ ի բարոզութենէ՝ - Բնաբան. Որ ունիցի ականջս լսելոյ, լուիցէ: Սկսուած. Առ ինչ պէտս Աստուած ետ մարդոյ գերկու ականջս... անպատում փառաց հասցուք շնորհօք Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

բ. 7ա-14ա Քարոզ ի վերայ պահնգ. Յառաջին չորեքշաբթի ատուր քառասնորդական պահնգ - Բնաբան. Չի՛նչ են կամքն Աստուծոյ բարին եւ հաճոյն, կատարեալն. Հոռվմ. ԺԲ. 2: Սկսուած. Կամք Աստուծոյ ի յԱստուած մի է... որոց կայ եւ մնայ մեծամեծ բարեաց հատուցումն ի յերկինս:

գ. 14ա-20բ Քարոզ ի վերայ աղօթից. Յառաջներորդ ուրբաթու - Բնաբան. Աղօթից ստէպ կացէք տքնել ի նմին գոհութեամբ. Կողոսացի, Գ. 2: Սկսուած. Հաւատամք ամենեքեան, թէ է Աստուած... լցուցէ գիտիմք սրտից ձերոց եւ այլն:

դ. 20բ-8ա Քարոզ ի վերայ մեղաց. Յերկրորդում կիրակկի մեծի պահնգ յառաւօտուն - Բնաբան. Ամենայն, որ առնէ զմեզս, ծառայ է մեղաց. Յովհ. Ը. 34:

ԺԹ. դար

Սկսուած. Աստուած է գերագոյն օրէնսդիր... գերծանիցիմք ի մշտնջենաւոր ամօթոյն:

ե. 28ա-35բ Քարոզ ի վերայ քննութեան գործոց. Յերկրորդում կիրակկի մեծի պահնգ յերեկոյին - Բնաբան. Մատիցէ այր ի խորութիւն սրտի իւրոյ. Սաղմոս: Սկսուած. Յառաւօտուն լուայք գտգեղութիւն մեղաց... նոքա ինքնին անյայտ լինին:

զ. 35բ-42բ Քարոզ ի վերայ հոգեւոր ողորմութեան. Յերկրորդում շաբաթու մեծի պահնգ ի չորեքշաբթի ատուր - Բնաբան. Սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո. Ղեւտական, ԺԹ. 18, Ղուկաս, Ժ. 24: Սկսուած. Օրինական ոմն յարեաւ փորձել զՔրիստոս... որ սիրէ զընկերն, կատարէ զօրէնսն:

է. 42բ-9ա Քարոզ ի վերայ մարմնատուր ողորմութեան. Յերկրորդում շաբաթու մեծի պահնգ յատուր ուրբաթու - Բնաբան. Սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո. Ղեւտական, ԺԹ. 18: Սկսուած. Տեսաք ի շորեքշաբթի ատուր... ապա սիրելի լիցին ձեզ կատարել եւ գործով:

ը. 49բ-55բ Քարոզ ի վերայ զղջման. Յերկրորդում կիրակկի մեծի պահնգ յառաւօտուն - Բնաբան. Եւ լուեալ զայս, զղջացան ի սիրտս իւրեանց, Գործ., Բ. 34: Սկսուած. Յաւուր սքանչելատեսիլ եւ զարմանագործ գալստեան Հոգւոյն Սրբոյ... ահա է այս երկրորդ աստիճան խորհրդոյ ապաշխարութեան, յոր յուսամ թէ ելանել կամիք:

թ. 56ա-62բ Քարոզ ի վերայ առաջադրութեան. Յերկրորդում կիրակկի մեծի պահնգ յերեկոյին - Բնաբան. Ատեալ զչար, զհետ երթալ բարեաց. [Հոռմայեցիս, ԺԲ. 9]: Սկսուած. Առ ժամանակօք փրկչին մերոյ բազումք էին աղանդաւորքն փարիսեցոց... եւ կատարեսիք յօգուտ փրկութեան հոգւոց ձերոց:

ժ. 63ա-71ա Քարոզ ի վերայ անատակին. Յերկրորդում շաբաթու մեծի պահնգ ի չորեքշաբթին - Բնաբան. Թոշակ մեղացն մահ է, այլ շնորհքն Աստուծոյ՝ կեանք յաւիտենից. [Հոռմայեցիս, Զ. 23]: Սկսուած.

Արդարեւ, Աստուած է թագաւոր թագաւորաց... Ժառանգեցուք զխոստացեալ կեանսն յաւիտենեաց շնորհօք եւ զթուփեամբ Հօրն երկնաւորի:

Ժա. 71բ-8ա Քարոզ ի վերայ միութեան եկեղեցայ. Յերոնդումն շաբաթու մեծի պահոց յատու ուրբաթու – Բնաբան. Որ ի ծով այս աշխարհի շինեաց տապան գեկեղեցի եւ ի նմա զօժանդակեալ հոգիս փրկեաց ի ջուրց մեղաց. Շարական: Սկսուած. Երանելի էր արդարեւ վիճակ անմեղութեան... եւ ի նմա զօժանդակեալ հոգիս փրկեաց ի ջուրց մեղաց:

Ժբ. 78բ-83բ Առաջին ֆարոզ ի վերայ խոստովանութեան բերանոյ. Ի չորրորդումն շաբաթու մեծի պահոց ի կիրակէի յառաւօտուն – Բնաբան. Ընկեցէք զշարիս ձեր յանձանց ձերոց առաջի աշաց իմոց. Եսայի, Ա. 16: Սկսուած. Ով որ է այս, որ հրամայէ զշարիս եւ զմեղս մեր... ի փրկչէն իւրմէ գտանէ զողորմութիւն եւ զգթութիւն հանդերձ շնորհօք բարեաց:

Ժգ. 83բ-90ա Երկրորդ ֆարոզ ի վերայ խոստովանութեան. Ի չորրորդումն կիրակէի մեծի պահոց յերեկոյին – Բնաբան. Ընկեցէք զշարիս յանձանց ձերոց առաջի աշաց իմոց. Եսայի, [Ա. 16]: Սկսուած. Յիսուս Քրիստոս՝ Տէր մեր, յերկնից էջ, մարդ եղեալ... ապա խոստովանութեամբ ընկեցէք զմեղս ձեր:

Ժդ. 90բ-5բ Քարոզ ի վերայ տնտեսին. Ի չորրորդումն շաբաթու յառաւօտ չորեքշաբաթի – Սկսուած. Յետ նաւակատեաց, որ ի ձմեռան եղեւ... զի ի վերայ ամենայն ընչից իւրոց կացուցէ զնա: Դուկաս, ԺԲ. [44]:

Ժե. 95բ-101բ Քարոզ ի վերայ մեծատան եւ աղբատի. Ի չորրորդումն շաբաթու մեծի պահոց յատու ուրբաթու – Միակարգ պարգաբանութիւն պատմութեանն ըստ սրբոյ Աւետարանին. Արդ, գիտել արժան է... եւ ահանատես գոյով խօսեսցի:

Ժզ. 101բ-8ա Երրորդ ֆարոզ ի վերայ խոստովանութեան. Ի հինգերորդումն շաբաթու մեծի պահոց ի կիրակէի առաւօտուն – Բնաբան. Ընկեցէք զշարիս ձեր յանձանց ձերոց առաջի աշաց իմոց: Եսայի, [Ա. 16]: Սկսուած. Այսօրեայ ընթերնուած սրբոյ Աւետարանին... զի՞արդ աղտեղեցից զնոսա: [Երգ] երգոց, Ե. 3:

Ժէ. 108ա-14բ Չորրորդ ֆարոզ ի վերայ խոստովանութեան. Ի հինգերորդումն շաբաթու մեծի պահոց ի կիրակէի երեկոյին – Բնաբան. Ընկեցէք զշարիս ձեր յանձանց ձերոց առաջի աշաց իմոց. Եսայի, [Ա. 16]: Սկսուած. Այսօրեայ ընթերցուած սրբոյ Աւետարանին ի Դուկայ... եւ արժանանալ սուրբ խորհրդոյ հաղորդութեան:

Ժը. 114բ-23բ Քարոզ ի վերայ ուղղակի եղանակաց բամբասանաց. Ի հինգերորդումն շաբաթու մեծի պահոց յատու չորեքշաբաթու – Բնաբան. Դի՛ր, Տէ՛ր, պահպան բերանոյ իմոյ, եւ դուռն ամուր շրթանց իմոց, զի մի՛ խոտորեսցի սիրտ իմ բանիւ շարութեան. Սաղմոս [ձն. 3-4]: Սկսուած. Զանազան իրաց կարէ

նմանիլ մարդոյս... ուր աստուածսիրութիւն եւ եղբայրսիրութիւն փայլէ անվախճան ժամանակաւ:

Ժբ. 123բ-32ա Դարձեալ ֆարոզ ի վերայ բամբասանաց. Ի հինգերորդումն շաբաթու մեծի պահոց յատու ուրբաթու – Բնաբան. Ամենայն բան տգեղ ի բերանոյ ձերմէ մի՛ ելցէ. Եփեսացիս, Գ. 29: Սկսուած. Արարչապետն բնութեան ի ստեղծանելն զմարդ... որք ելանէին ի բերանոյ նորա: Դուկաս, Գ. 22:

Ժ. 132ա-42բ Քարոզ ի վերայ շարչարանաց սուրբ Լուսաւորչին. Ի տօնի մտից ի Վիրապն յառաւօտուն – Բնաբան. Ուրախ եմ ի շարչարանս իմ վասն ձեր եւ ընում զպակասութիւն նեղութեանցն Քրիստոսի ի մարմնի իմում վասն մարմնոյ նորա, որ է եկեղեցի. Կողոսացիս, Ա. 24: Սկսուած. Եկեղեցիս Հայաստանեայց... եւ զի՞արդ նա վասն քո իսկ ասացեն՝ Ահա ես եւ մանկունք իմ: [Մարգարէութիւն Եսայայ, Ը. 18]:

Ժա. 147բ-7բ Ներքողեան ի սուրբն Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայոց, ի խորհուրդ մտիցն ի Վիրապն, յերեկոյին – Տեսաք յառաւօտուն, թէ որպէս աստուածագով ծնօղ մեր սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ... ի դիւբաբաղիս սաստիցն երկրպագուս առնելով զամենեսեան սուրբ երրորդութեանդ: Յորդորակ (այսչափ չգրուած):

Ժբ. 147բ-57ա Քարոզ ի վերայ վնասման ապաշխարութեան. Ի վեցերորդումն շաբաթու մեծի պահոց ի կիրակէի առաւօտուն – Բնաբան. Ապաշխարեցէք... ի թողութիւն մեղաց. Գործք, Բ. 33, Սկսուած. Այսօր զվերջին մասն խորհրդոյ ապաշխարութեան... Այլ եւ յարութեամբ քով յանտարանկաց եկեղեցին հասանես վայելել զամենեանեալ տեսութիւնն Աստուծոյ:

Ժգ. 157ա-71բ Քարոզ ի վերայ փախչելոյ յառօթից մեղաց. Ի վեցերորդումն շաբաթու մեծի պահոց ի կիրակէի երեկոյին – Բնաբան. Եւ մինչդեռ մատչիւր, զարկոյց զնա դեւն եւ շարժելեաց. Դուկաս, Թ. 22 (= 42): Սկսուած. Ի վաղիւ անդր զկնի հրաշափառ այլակերպութեան Յիսուսի... աս ազգ ոչ ելանէ, եթէ ոչ պահօք եւ աղօթիւք:

Ժդ. 172ա-81բ Քարոզ ի վերայ նախատանաց. Ի վեցերորդումն շաբաթու մեծի պահոց ի չորեքշաբաթու – Բնաբան. Որ ասիցէ ցեղբայր իւր՝ Յիմար, պարտաւոր լիցի ատենի. Մատթէոս, Թ. 22: Սկսուած. Ապաքէն ի հնումն մարգարէն Մովսէս... որով եւ պարտաւոր գտանիք ատենին Աստուծոյ եւ դժոխոցն, զօգուտն ձեր դուք խորհեցէք:

Ժե. 181բ-91բ Քարոզ ի վերայ հաշտութեան. Ի վեցերորդումն շաբաթու մեծի պահոց յատու ուրբաթու – Բնաբան. Երթ, նախ հաշտեա՛ց ընդ եղբոր քում. Մատթէոս, Ե. 24: Սկսուած. Ապաքէն որոյ սիրտ լցեալ է սիրովն Աստուծոյ... եթէ ոչ թողուցուք իւրաքանչիւր եղբոր իւրում ի սրտից ձերոց զյանցանս նոցա: Մատթէոս, ԺԸ. 35:

իզ. 191բ-7բ Քարոզ ի գալուստ փրկչին մերոյ Յիսուսի յերուսաղէմ. Յեթններորդումն շաբաթու մեծի պահոց, ի Ծաղկագարդի առաւօտուն – Բնաբան. Անա թագաւոր քո գայ առ քեզ արդար եւ փրկիչ, նոյն հեզ եւ հեծեալ ի վերայ իշոյ եւ յաւանակի նորոյ. Չաբարիա, Թ. 9: Սկսուած. Այսօր եկեղեցիք քրիստոնէից կատարեն զտէրունեան տօն՝ Ծաղկագարդ անուամբ... զփառաւորիչս իմ փառաւորեցից, եւ որ արհամարհեն, զի անարգեացի:

իէ. 198ա-9ա [Քարոզ ի գալուստ փրկչին] – Բնաբան. Տեսեալ զքաղաքն, ելաց ի վերայ նորա. Դուկաս, ժԹ. 41: [Սկսուած.] Չարմանք յարդարեւ, զի այսօր հասարակաց է ցնծութիւն... եւ օգնեացէ մեզ շնորհիւ իւրով:

իը. 199ա-202ա Ի դատաստանի – Ով մարդ, անգամ մը վերցուր աչքդ, խալլէէ խասեվեթէ եւ հարարեթէ սրբէ միտքդ... եւ բնութիւնք հրդեհեալ հալիցին: Բ. Պետրոս, Գ. [12]

իթ. 203ա-7բ Ի ցաւ երանելի կուսին, յաղագս յարչարանաց Քրիստոսի Տեառն մերոյ: Դժոխքն ի սիրտ երանեալ կուսին – [Բան]. Վիշտք դժոխոց պաշարեցին զիս. Սաղմոս, Ժէ. 6: [Սկսուած.] եթէ ցաւ եւ կսկիծն է անմխիթարելի... զմեզ ազատեա՛ արէամբք քոյին /, Ի մահուանէն յաւիտենին:

լ. 208աբ Նա, որ առաւել սիրէ, կանխագոյն յառնէ – [Բան]. եւ ընդ առաւօտս միաշաբաթուն գան ի գերեզման ընդ արեւագալն, Մարկոս, [ԺՁ. 2]: [Սկսուած.] Որ առաւել սիրէ, ոչ մնայ ցհասարակել աւուր... եւ ինքն Տէրն զնա զարթոյց ելանել եւ շարժել զկապսն արեգական:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

1բ Առաջինք գրեալ եմ յայլում տետրակի միւսէ վեցէ:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «1, Քարոզգիրք Պողոսի Րաբունուոյ», «702», 1ա՝ «Հ^ր 702/2643», «ԺԹ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

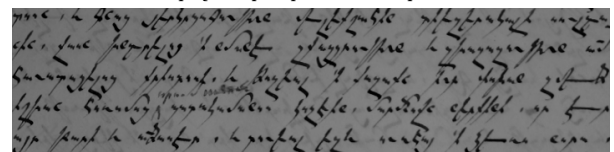
2644

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

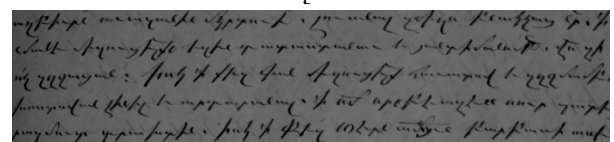
ԳՈՐԻ (1850), ՍՍՄԱԹԻԱ՝ Կ.ՊՈԼԻՍ

ԳՐԻՉ՝ Ռուբէն Պաղտասարեան (2ա-202բ), Թաղէս Միհրդատեանց (203ա-54ա), Անանուն (253ա-300ա): ՍՍՄՈՂ՝ Թաղէս Միհրդատեանց:

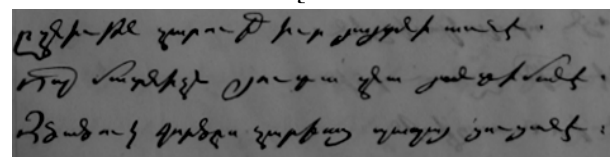
ԹԵՐԹ՝ 300 (գրչի կշակալում՝ 2-234, որ է՝ 2բ-118բ, 2-162, որ է՝ 122բ-202բ, 1-47, որ է՝ 204ա-27ա, 2-51, որ է՝ 229բ-54ա, 3-30, որ է՝ 259ա-72բ, 2-53, որ է՝ 275ա-300ա). չգրուած՝ 1աբ, 119ա-21բ, 203բ, 228աբ, 254բ-7բ, 273աբ, 300բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԺԵՄՃ+Ա.-ԺՄՃ (Ա՝ 10)+ 8+17+Ա.-ԳՄՃ (Ա՝ 11, Գ՝ 6)+18+10+12+6: ՆԻԻԹ՝ թուրք (թ. 203-27՝ կապոյտ): ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 26,2x21: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (23,5x16,5): ԳԻՐ՝ շղագիր (մնուլ՝ 82ա, 225ա, 270ա): ՏՈՂ՝ 27-30: ԿԱՉՄ՝ վարդագոյն լաթ, միջուկը ստուարաթուղք, աստաղը թուրք. լուսանցակողերը՝ կարմրով ցօղուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ+ԳԳ, սպիտակ չգրուած թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թագ, վերեւում աստղ, մանիկ (ԲԳ), ննչադրոշմով՝ թ. 1-202 (զարդարուած ուղղանկյին) «Bath», 209-210 (բոլորակ) «Bath», 228-300 (բոլորակ, որի ներսում ուր աստղ)՝ «Canson»:

Նմուշ 82ա

Նմուշ 225ա

Նմուշ 270ա

ՌՄՂԹ.-ՈՅԶ. - 1850-1857

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թ. 27, 41, 206, 223, 254՝ վնասուած, թ. 202՝ արտաքին լուսանցի մասը պատռուած, թ. 228-30՝ հիմքից մասամբ պոկուած, պկպ. Գ՝ ցեցի անցկեր, թանաքի թրուայնութիւնը բարձր: Գրչի կշակալումներ եւ պրակահանրուի պատկերը ցոյց են տալիս, որ պրակախմբեր գրուել են առանձին-առանձին եւ յետոյ ի մի են կազմուել՝ հաւանաբար ստացողի նախաձեռնութեամբ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-118ա Պատմութիւն Մատթէոսի Ուռնայեցւոյ

Տէս ձեռ. 1731, 77ա-273բ: ա/2ա-39ա: բ/39ա-100ա: գ/100ա-118ա (վերջը թափուած՝ «...եւ զնէր զօրս ի բերդն պահագան: եւ Քրիստոսի մարդասիրին եւ օրհնելոյն փառք յաւիտենան. ամէն: Հայր մեր, որ յերկինս՝ »): դ/չիբ:

Լուսանցներում ունի մատիտով արուած բնագրական նշումներ, ուղղումներ, լրացումներ: Տէս Մատթէոս Ուռնայեցի, Ժամանակագրութիւն, Վաղարշապատ, 1898:

Բ. 122ա-202բ [Գէորգոս Ֆրանձէսի Պատմութիւն Յունաց տէրութեան եւ Կ. Պոլսոյ առման]

1. 122ա-58բ Գիրք առաջին
ա. 122ա-4բ Գլուխ Ա. Յաղագս պատճառաց Բալթիօլոսաց թագաւորութեան – Պետութիւնն վերելակ Ալէքսիոս Անկելոս Քոմնենոսն... ի Նիկիայն Բիւթանացւոց վասն տիրեցեալ լինելոյ թագաւորեալ քաղաքին ի յիտալացւոց:

բ. 125ա-6բ Գլուխ Բ. – եւ ընդ անցանելոյ ժամանակի յոյժ սակաւու... որ էր առաջինն Բալթիօլոսացն, երանի թէ ոչ իցէր:

գ. 126բ-7բ Գլուխ Գ. – Եւ արդ, այս Միքայէլ թագաւորս... որպէս ասացաք, վարեցաւ նա թագաւորութիւն Անդրոնիկոսի Բալէօլօկոսի առաջ:

դ. 127բ-8ա Գլուխ Գ. – Եւ արդ, որովհետեւ եւ առ որդին Անդրոնիկոս... եւ անդ ընդ կնոջ լծակցեալ ցեղիւ Իսրուէնուլայ կոչմամբ զորդիս եւ զգաստերս ծնաւ:

ե. 128բ-30ա Գլուխ Ե. – Ի թագաւորութեանն ասացելոյ... զուխտսն անարգեցին, եւ էին բազում շարագոյն դժուար գայթակղութիւնք:

զ. 130աբ Գլուխ Զ. – Եւ ի նմին ժամանակի թագաւորի... որ է ի Քրիստոսի ծննդէնէն հազար երեք հարիւր քսան եւ ութը ամ, իսկ ի ստեղծմանէ աշխարհի վեց հազար ութն հարիւր երեսուն եւ վեց:

է. 131աբ Թագաւորութիւնն Փոքր Անրոնիկոսի Գլուխ Է. – Եւ առեալ զթագաւորութիւնն եւ զքաղաքն... եւ ամիրայն յետ ոչ բազում աւուրց տիրող եւ քաղաքին նիկիայի եղեւ:

ը. 131բ-2ա Գլուխ Ը. – Եւ ի ձմեռնամտին զամենայն նա հոռովմայեցոց գումարել ընդդէմ Մարթինոսի... եւ հինգ ամս, յորոց թագաւորեաց ամս քսան:

թ. 132աբ Զիւարդ կերպի թագաւորեաց Քաթաֆուլիմոսն, եւ զիւարդ կերպի թագաւորութիւնն ի ձեռս նորին եղեւ. Գլուխ Թ. – Արդէն ի մեռանիւն թագաւորին... առաքեաց դեսպան առ ամիրն իւր՝ հանդերձ թղթովն, որ պարունակէր այսպէս:

ժ. 133աբ Թուղթ Յովհաննու թագաւորին առ Քաթաֆուլիմոս աներն իւր. Գլուխ Փ. – Ես բազմիցս եւ այժմ խորհելով զարմացայ... աստուածային արդարութիւնն դատեսցէ:

ժա. 133բ-5ա Յաղագս թէ զիւարդ կերպի Քաթաֆուլիմոսն էստ զթուղթն. Գլուխ ՓԱ. – Եւ առեալ զթուղթն Քաթաֆուլիմոսն... եւ էր ի պատրաստի եւ քիր Մանուէլն մերձ հօրն իւրոյ:

ժբ. 135ա-6բ Գլուխ ՓԲ. – Եւ ի գնալն նոցա Մուրատ ամիրային... որպէս զի թագաւորութիւնն իւրեան եւ որդւոյ իւրոյ Յովհաննու բարձեալ եղիցի:

ժգ. 136բ-8ա Գլուխ ՓԳ. – Եւ ի մեռանիւն Մուրատ ամիրային... եւ ծառայեցուցանելն Գերմանիոյ թագաւոր Սիկիզմոնտոսն իմացաւ զեղեալսն:

ժդ. 138աբ Յաղագս թէ զիւարդ կերպի թագաւորն Գերմանիոյ առ ամիրայն դեսպան առաքէ. Գլուխ ՓԴ. – Եւ արդ, Սիկիզմոնտոս թագաւորն... պաշարեալ զքաղաքն բազում կերպիւ զամս եւ զժամանակս բազումս:

ժե. 139աբ Գլուխ ՓԵ. – Ի միջոցի այսմիկ ժամանակի... ոչ ունէին ինչ պատասխանել, ուստի անգործ ի Կոստանդնուպօլիսն դարձաւ:

ժզ. 139բ-40ա Գլուխ ՓԶ. – Եւ արդ, յամի հազար չորս հարիւր հինգերորդին... որպէս զի ոչ եւս եւ ոչ երբէք այնպիսի ինչ առնել յիշեսցէ:

ժէ. 140աբ Գլուխ ՓԷ. – Իսկ քաղաքի ազատութիւնն... եւ ի ծերոյ լուաք, վասն որոյ եւ ի լուութեան ոչ թողումք:

ժը. 140բ-1ա Գլուխ ՓԸ. – Եւ ի քսան եւ ութն յուլիսի ամսոյն... եւ որչափ ինչ գրով յաղագս ազգաբանութեանն այսմիկ տեսաք:

ժթ. 141ա-2ա Զանազան պատմութիւնմ յաղագս Օդմանիաց ազգին, թէ ուստի իջանէ բազմակերպապէս. Գլուխ ՓԹ. – Թագաւորն Յովհանէս Քոմնինոս... եւ այսպիսիքս թուին զճշմարիտն ասել:

ի. 142աբ Այլ ուրիշ գրոյց, թէ ուստի իջանէ Օդմանիաց սեռն. Գլուխ Ի. – Սուլթան Ալատինն քրիստոնէից ծնողաց գոյր որդի... ճշմարտութեանն պատմողացն մտաց եւ առ էրտողրուլն վերադարձցուք:

իա. 143աբ Յաղագս էրտողրուլին. Գլուխ ԻԱ. – Գոյր այս էրտողրուլ... եւ արդ, ծնանի զՕդմանն, յորմէ եւ Օդմանիք ամենայն ազգն կոչեցան:

իբ. 143ա-6բ Յաղագս Օդմանին. Գլուխ ԻԲ. – Եւ արդ, ի մեռանիւն էրտողրուլին... եւ եկայ ի գերութեանն ամիսս ութն:

իգ. 146բ-8ա Յաղագս եղևոց շիրմանցն ի պատճառէ Պայազիտի մահուան ընդ մէջ որդւոյն նորին եւ յաղագս այլոց ոմանց. Գլուխ ԻԳ. – Այսու կերպիւ ուրեմն իրացն կացելոց... թէ զիւարդ կերպիւ զնոսս վնասել եւ եղծել, եւ մեռաւ թագաւորեալ ամս տասն եւ եօթն:

իդ. 148աբ Յաղագս թագաւորութեան Մուրատին – Եւ ուրեմն մեռանիւն ամիրայ Մեհմէմէտին... որ եւ թագաւորեաց ամս երեսուն եւ չորս:

իե. 148բ-9բ Յաղագս թագաւորութեանն Մէհմէմէտ թագաւորին թուրքաց եւ զֆաղաֆն առողին – Եւ ի գալն ամենայնի պետութեանն... եւ մեք զճանապարհն պատմութեան ըստ կարգի դարձեալ սկսանիցիմք:

իզ. 150ա Անտուստ վերադառնան եւ իջանեն իրքն պատմութեան յաղագս թագաւորութեանն Հոռովմայեցոց պապութեանն, որպէս ի յառաջին գլուխն ասացաք. Գլուխ ԻԶ. – Եւ ի յամսոյն յուլիսոյ... եւ զնաւարկութիւնն նաու պատմութեանն արասցուք:

իէ. 150բ-3բ Յաղագս Մէհմէմէտի յաջորդացն եւ ուրանօր թագաւորեցին. Գլուխ ԻԷ. – Անիծեալ Մէհմէմէտի յաջորդքն... եւ դարձեալ ի շինումն Իսթմոսին վեր եկեսցուք:

իը. 153բ-4բ Գլուխ ԻԸ. – Ի վեց հազար ինն հարիւր քսան եւ երեքին... եւ թաղեցաւ ի յօթեանն Լիվուի:

իթ. 154բ Գլուխ ԻԹ. – Ի սկիզբն վեց հազար ինն հարիւր քսան եւ վեցերորդ թուին... եւ ակումբ ակմբից արարին:

լ. 155ա Գլուխ ԻԼ. – Եւ ի վեց հազար ինն հարիւր քսան եւ ութն թուին... եւ որդիքն իւր ի տուն դարձան:

լա. 155բ-6բ Գրուխ ԻԹ. — Եւ ի գարնան նոյն թուին... եւ զգուշութեամբ պահել հրամայեաց:

լբ. 156բ-7ա Գրուխ Լ. — Եւ շուրջ զսկզբամբ ամարանն... եւ սպան զնա մատնութեամբ ընտանեացն նորին:

լգ. 157ա-8բ Գրուխ ԼԱ. — Եւ ի մայիսի ամսոյ ի նոյն ամին... սակս ոչ լինելոյն բարետեսիլ եւ գեղեցիկ թագուհոյն: Վախճան առաջնոյ գրգոյն:

2. 159ա-85ա Գիրք երկրորդ, սկսեալ յետ մահուան թագաւորին Քիր Մանուէլ Բալէօլօկոսի

ա. 159ա-60բ Յաղագս պետութեան թագաւորութեանն Յովհաննոս՝ որդոյ նորին. Գրուխ Ա. — Ի ժամանակին ուրեմն... այսու կերպիւ շնամաձայնութիւնս արարին:

բ. 161ա-2բ Գրուխ Բ. — Եւ արդ, ի յառաջինն մայիսի նոյն թուին... եւ ապա եղբօրն իւրոյ դեսպօղի քիր Կոստանդինոսի շնորհեաց:

գ. 162բ-3բ Գրուխ Գ. — Եւ ի նմին ամի մարտի ժՁ. ... եւ մեք եւս ի վաղին պատերազմի սկիզբն արարաք:

դ. 163բ-4ա Փակումն Բաղուայի ի տեսպօղի Քիր Կոստանդինոսէ. Գրուխ Դ. — Եւ ի վաղին հանդիպեցաւ տօնն արմաւենեաց... եւ ի յայլոց անբժշկելեաց տրտմականացն:

ե. 164բ-6ա Վարբ եւ քաղաքավարութիւն Թովմայիդիս սրբունոյն. Գրուխ Ե. — Եւ հետեւի աստանօր պատմել ինձ... եւ յաղագս սրբունոյն Թովմայիսայ այսպէս ունէին ճշմարտութեամբ:

զ. 166աբ Գրուխ Զ. — Եւ ուրեմն կալն իմ ի բանտի... եւ Ֆլօրիայ, այսինքն՝ դահեկան ոսկիս հազարս երիս:

է. 167ա Գրուխ Է. — Եւ ի վաղին ուրեմն ի գնալն մեր... եւ պատրաստեմ զամենայն իրս քոչոյ հրամանի:

ը. 167ա-9ա Գրուխ Ը. — Եւ իբրեւ եկն ժամանակէտն... որ եւ եղեւ պատճառ վասն Բաղուային առնելոյ ուղղութիւն նիւթոյն:

թ. 169աբ Գրուխ Թ. — Ի նոյն յուլիս ամսոյն ի նմին թուի... եւ զայնոսիկ, զորս ընդ իս կալան ոսկոյ հազարի հինգ:

ժ. 169բ -70ա Գրուխ Ճ. — Ի յայսմիկ ուրեմն ժամանակի, ի մարտի ամսոյն... եւ բազում ժանտացաւ հիւանդութիւնն ի Բաղուայն եղեւ:

Ճա. 170բ-1ա Գրուխ ՃԱ. — Եւ ի ԼԱ. յունվարիոսի... որպէս զի մտեալ ի նոսա, ի քաղաքն երթիցէ, ահա հասի եւ ես:

Ճբ. 171աբ Գրուխ ՃԲ. — Եւ մտեալ ի նաւն վենետիկցոց... ի Կոստանդնուպօլիսն եկաք:

Ճգ. 171բ-2ա Գրուխ ՃԳ. — Եւ ի ԻԵ. մարտի նոյնոյ թուին եկն ի քաղաքն... ոչ ի լուսթէնէ թողից զայն, այլ պատմեցից:

Ճդ. 172ա-6ա Հարցումն երբայեցւոյն. Զի՞արդ էր կարելի Մարիամայ ծնանիլ Քրիստոսն, որ էր կոչս: Պատասխանի թագաւորին — Զի՞արդ ծնաւ Ադամ զեւայն

առանց կնոջ... եւ աստուածային մկրտութեամբ վերանորոգեցեալ փոխանակ ըՔսենոսի էմմանուէլ անուանեցաւ:

Այս գլուխը համար չունի, բաղկացած է մի քանի հարց-պատասխանից:

Ճե. 176ա-7բ Գրուխ ՃԴ. — Ի յառաջակայն վերադարձցուք... եւ դեսպօղի քիր Տիմիդրիոսն պատմեաց ինձ:

Ճզ. 177բ-9ա Յաղագս թագաւորին Յովհաննոս ի յԽալիայ գնալոյն՝ ժողովոյ աղագաւ. Գրուխ ՃԵ. — Ի եօթն փետրվարի ամսոյն... եւ ողջունեալ դուքսն եւ իշխանքն գնային ի տունս իւրեանց:

Ճէ. 179բ-80ա Զուսումն Վենետիկոյ ի Ֆերարիայ. Գրուխ ՃԶ. — Եւ ի ԻԸ. փետրվարի էլեալք ի Վենետիկոյ թագաւորն... եւ սպասաւորացն թագաւորապէս ի չորսն մարտի ամսոյն յաւուր երրորդի:

Ճը. 180աբ Յաղագս գալոյ պատրիարքին ի Ֆերարիայն. Գրուխ ՃԷ. — Եւ արդ, ի մերձենալն պատրիարքին... եւ ուրեմն թողեալ որչափ ինչ ի ժողովն պատահեցան առ մեզ, հետեւեալս ասացուք:

Ճթ. 180բ-2ա Գրուխ ՃԸ. — Ի վեց հազար ինն հարիւր եւ յՁ. թուին... եւ դեսպօղի քիր Տիմիդրիոսին եւ թագաւորին ինքեան:

Ի. 182ա-4բ Գրուխ ԹԹ. — Ի յունիսի ամսոյ նոյնոյ թուին եկն ի Կոստանդնուպօլիսն... զճանապարհն իւրեան արարի ի քսան եւ ութերորդն նոյնոյ սեպտեմբերի ամսոյ:

Իա. 184բ-5ա Գրուխ Ի. — Եւ ի հոկտեմբերի ամսոյ նոյնոյ թուին ել ի Կլարէնձայէ խաթուն... եւ թագաւորեաց ամս քսան եւ երեք եւ ամիսս երեք եւ աւուրս տասն: Վերջ երկրորդի գրգոյն եւ թագաւորութեանն Յովհաննոս Բալէօլօկոսի:

3. 185բ-202բ Գիրք երրորդ. Յաղագս թագաւորութեանն քիր Կոստանդինոսի Բալէօլօկոսի եւ քաղաքի առմանն եւ այլոց ոմանց

ա. 185ա-9ա Գրուխ Ա. — Ի յերրորդն նոյեմբերի ամսոյն... եւ վասն այսմ պատճառիս բնակակցութիւնս այս ոչ եղեւ:

բ. 189ա-94բ Գրուխ Բ. — Եւ ի նմին թուին, ի յոգոստոսի ամսոյն... որպէս զի տեսանիցեմք՝ միգուցէ ի ճանապարհին հանդիպեցի մեզ անըղձալի իր:

գ. 194բ-5բ Սկիզբն երկանց եւ ապակամութեան թագաւորողին քաղաքաց. Գրուխ Գ. — Տեսեալ եւ լուեալ ամիրայ Մէհմէմէտն... եւ ահա իրքն Բելլոբօնիսոսի այսպէս ունի:

դ. 195բ-9բ Գրուխ Դ. — Եւ իբրեւ գարունն պայծառացաւ... եւ ամենայն խորհրդարանն իւր այսինչ եւ այնինչ:

ե. 199բ-202բ Գրուխ Ե. — Եւ ի լինելն այսոցիկ այսպէս... եւ նաւքն եւ կամուրջքն անվնաս պահեցան եւ ոչ այրեցան:

Տէս 3. Անասեան, Մանր երկեր, Լոս-Անջելես, 1987, էջ 441-8.- Գէորգ Ֆրանցէսի Քրոնիկոնի հայերէն անտիպ թարգմանութիւնը:

Գ. 204ա-Ծբ [Ճառք Մխիթարայ Գօշի]

ա. 204ա-Ծբ Երանելոյն Մխիթարայ Գօշ վարդապետի ասացեալ Յաղագս միութեան մարդացելոյ բանին Աստուծոյ – Ա. Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս միով բնութեամբ... եւ ճշմարիտ խոստովանութեամբ ի փառս նմին Յիսուսի Քրիստոսի եւ Հօր եւ Հոգւոյն Սրբոյ յաւիտենից յաւիտեանս. *ամէն:*

բ. 205բ-7բ Նորին Մխիթար վարդապետէ ասացեալ Վասն արարչագործութեան – Բանն Աստուած Որդին Հօր Միածին... եւ ի գովեստ ինքեան յամենայն էից արարածոց իւրոց ընդ Հօր հօրի եւ ամենասուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. *ամէն:*

գ. 207բ-Ծբ Նորին Մխիթարայ վարդապետէ ասացեալ Յաղագս տնտեսութեան խորհրդոյ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Խորհուրդք տնտեսութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ներգործական կրիցն երկակի գոլով... այնուհետեւ անճառ հրաշից եղանութիւնս ունել բնաւորեցան ի փառս Հօր եւ Հոգւոյն Սրբոյ յաւիտենից յաւիտեանս. *ամէն:*

դ. 208բ Նորին Մխիթարայ վարդապետի Հարցումն եւ պատասխանի ամենայն նուաստական կրիցն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի – Վասն զի զամենայն նուաստական կիրս բնութեամբ ունելով... այլ անձնիշխան կամօք ներգործի, երկակի զօրութեամբ է եւ նոյն կարելի:

Կ. 209ա-11բ Գեղեցկայաւմար համեմատութիւնմ Հնոց կտակարանաց ընդ Նորոյս՝ արարեալ Վանականայ սուրբ վարդապետի – Երկինք՝ եկեղեցի, Արեգակն՝ Քրիստոս եւ Աւետարան, Լուսինն՝ օրէնքն... եթանասուն թարգմանիչքն՝ աստուածաբան վարդապետին: Եւ Քրիստոսի յուսոյն մերոյ փառք եւ պատիւ եւ գոհութիւն յաւիտեանս յաւիտենիւ. *ամէն:*

Ե. 212ա-Ծբ Յայտարարութիւն աղանդաց հոովմէական ուննիթօսաց եւ ճիզութեաց, գրեալ յերկուսի հարագատաց՝ ի Կիրակոսէ եւ Յովաննիսէ վարդապետաց, ի խնդրոյ տէր Սարգիս Բահանայի Կարնեցոյ, թովին 1665, անտի ի բնագրէն գաղափարեցաք 1855, ի մարտի 20, ի Սամարիայ – Ընկալայ զնամակ հրամանի նուաստս Կիրակոս եւ Յովհաննէս վարդապետք ազնուական ընտրեալ... եւ գոհութիւն տաշիր պարգեւողին Հոգւոյն Սրբոյ, որում փառք եւ երկրպագութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. *ամէն:*

Զ. 216ա-20ա Տեսիլ սրբոյն Մէթոտիոսի եպիսկոպոսի եւ Պատարայ վկայի յաղագս անցեալ ներկայիս եւ ապառնեացն աշխարհի, ասացուածք յԱստուածաշունչ գրոց, զոր թարգմանեալ է տեառն Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի – Ի վերջնում դարու արմատաքի իլեցցի թագաւորութիւնն պար-

սից... եւ ամպարիշտք դարձցին ի դժոխս եւ ի կորուստն յաւիտենից:

է. 220ա-3բ Սկիզբն հաւատոյ, զոր ասացեալ է տեառն Կովիտասայ Հայոց կաթողիկոսի տիեզերական վարդապետի – Քանզի այսպէս ընկալաք ի սուրբ պատուիրանաց... որ Ադամ թարգմանի հողեղէն բնութիւն, նիւթ ի հողոյ պատկեր, փառք Աստուծոյ. *ամէն:*

Ը. 224աբ Երանելոյն Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի արարեալ Յաղագս եկեղեցեաց կարգաց, թէ զի՞նչ է խորհուրդն – Վէմն անտաշ եւ անկորք, եղեալ ի հիմունս... այս առաջին լեալ վասն միանալոյ մեր ընդ հրեշ//:

– 224բ (ստ. լս.՝ գրչից) «Աւա՛ղ, որ աստի թուղթ մի անկեալ էր յօրինակէն: Անմեղադիր լերո՛ւք, ով ընթերցօ՛ղք, եւ զիս յիշելոյ մի՛ դանդաղիք: Թուին ՊԻԵ. (1376)»:

Բնագիրը թերի է. տէս ձեռ 743, 197բ, տող 8, ձեռ 1244, 184ա, տող 13. հմմտ. Ժամակարգութեան մեկնութիւն ընդարձակ եւ համառօտ՝ Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի, եւ նորին Պատճառ հիմնարկութեան սրբոյ եկեղեցոյ, ի լոյս ընծայեց Սահակ վարդապետ Ամատունի, Վարդաշապատ, 1917, էջ 74, տող 14: Սրան հետեւող՝ սկզբից թերի անխորագիր բնագիրը նախորդի շարունակութիւնը չէ:

Թ. 224բ-7բ [Գովասանք եկեղեցոյ] – //Սիօնի ասի մայր, եւ մարդ ծնաւ ի նմա... ամենայն շարաց իրաց ի բաց կացէք, ի փառս Աստուծոյ Հօր. *ամէն:*

Ունի «Ուրախ լ՛եր, եկեղեցի...» սկսուածքով բազմաթիւ պարբերութիւններ:

Ժ. 229ա-53բ Պատմութիւն պատերազմին Խօթնու՝ ի ժամանակս սուլթան Օսմանին տանկաց եւ ի կաթողիկոսութեան Հայոց Մելիսեդի Սրբոյ էջմիածնի

– 229ա-30ա Առաջաբանութիւն գրոցս Պատերազմին Խօթնու, որ եղել ի ժամանակս բարեպաշտ եւ քրիստոսապսակ արքային Իլախաց, այսինքն՝ Լեհաց, Զիկմունդի Երոտոյի, ի ձեռն ամբարիշտ եւ ինքնակամ արքային տանկաց Փոքր Օսման կոչեցելոյն, արարեալ ումեմն Յովհաննու անիմաստ հետեւողի, ի խնդրոյ հօր իւրում տէր Յակօբ բարեւէր Բահանայի եւ ի պարծանս համօրէն հաւատացեալ եղբարց – Յերիս որոշմունս բաժանեալ երեւիւր արհեստ վիպաբանութեանց... անյապաղ սկսեալ անտի, ուստի սկսանելն է արժան:

ա. 230բ-2ա Գլուխ առաջին. Յաղագս բոնականութեան ազին իսմայէլեան եւ վասն խորհելոյն Օսմանայ սուլթանին՝ գալ ի վերայ աշխարհին Իլախաց, մոռացեալ զուխտ հաստատութեանն իւրոյ – Արդ, ի զօրանալ խուժադուժ ազգին սարակինոսաց... ծագել զլոյս շաւղացս հետոց, մինչեւ ի կէտ խոստմանցս իմոց:

բ. 232ա-3ա Գլուխ Բ. վասն սպառնալեացն ուղարկեալ թղթոյն Օսմանայ մանկահասակին եւ

խոնարհաբար պատասխանի արժային Իլիսաց, այսինքն՝ Լեհաց – *եւ ի կատարել ամաց կենարարին... արին ձեր ի գլուխ ձեր եղիցի: Աստ ժԲ. տուն ոտա- նաւոր կայր պատմաբար:*

գ. 233բ-4ա Գլուխ Գ. Յաղագս պատրաստելոյ Օսմանայ զամենայն զօրս իւր եւ զալոյն մինչեւ ի գետն Թունայի – *Յայնժամ, իբրեւ ընթերցաւ զիմաստութեամբ պատասխանին... գիտելով զասացեալն՝ եթէ առաւելութիւն բանից պատերազմող է լըսելեաց:*

դ. 234բ-5բ Գլուխ Դ. Յաղագս գնալոյ զօրավարին իլիսաց Խօթինու – *Իսկ բարեպաշտ արքայն Զիկմունդ... ոչ բազում աւուրս մնալով զալստեան արքային եւ տեան իւրոյ:*

ե. 235բ-6բ Գլուխ Ե. Յաղագս գնալոյ արժայորոյտոյն ի բանակն, եւ վասն զալստեան խազախացն – *Բայց զի խոհեմն այն եւ արին... որ եւ զայս յիւրում տեղւոջ գրեցից:*

զ. 236բ-7բ Գլուխ Զ. Յաղագս զալստեան Օսմանին ի Խօթին եւ զկնի Թաթարխան քան Թամուրին – *Ապա ի ժԶ. աւուր օգոստոս ամսոյն եկն եհաս ամբարիշտ արքայն տաճկաց Օսման... որք լինէին յաւուրսն յայնոսիկ:*

է. 237բ-8բ Գլուխ Է. Յաղագս զալոյ զօրացն տանկաց ի վերայ բանակին խազախաց եւ ամօթալից դառնալոյն – *Իսկ յաւուր շաբաթու, օգոստոսի ժԸ. յարուցեալ զօրք բազում տաճկաց գան... եւ մարտուցեալ ընդ անհաւատսն, փախստական արարին՝ կոտորելով ի նոցանէ զարս երեսուն կամ աւելի:*

ը. 238բ-9բ Գլուխ Ը. Յաղագս յաղթութեանն պարոն Շինեաւսիին եւ կոտորելոյ զանազան ազգացն տանկին – *Դարձեալ ի նմին աւուր միաբանեալք անհաւատիցն... այս եղեւ ի ձեռն նոյն Մուստաֆայ փաշային, զոր վերագոյն յիշեցաք, ի ԻԱ. օգոստ՝, Գ. շաբթի օրն:*

թ. 239բ-40բ Գլուխ Թ. Յաղագս ելանելոյ ընդհանուր զօրաց հաւատացելոցն ի հակատ պատերազմին եւ տանկաց, որ ոչ իշխեցին ելանել ամենեւին – *Յայնժամ, ի շորեքշաբթի աւուր օգոստոսի... եւ յետ երկու շաբաթ գլխատեցին Պօրօտավքայ ի բանակն իւրեանց:*

ժ. 240բ-2ա Գլուխ ժ. Յաղագս զալստեան դեսպանացն տանկաց վասն հաշտութեան եւ կորստեան Խարախաչ փաշային – *Երկուշաբթի աւուրն օգոստոսի գայ ոմն... դո՛ւ եղեր պատճառ կորստեան այսքան զօրուն մըսըլմանայ:*

ժա. 242ա-3ա Գլուխ ժԱ. Յաղագս խազախացն եւ վասն մահուան Հաթմանին եւ արձակելոյն տանկաց զդեսպանն Բիստունէից – *242բ| Իսկ ի հինգշաբթի աւուրն օգոստոսի... եթէ ոչ Տէր շինէ տունն ի նանիր վաստակին շինողք նորա:*

ժբ. 243բ-4բ Գլուխ ժԲ. Յաղագս մեծ եւ անագին պատերազմին տանկաց ընդ Բիստունէայս – *Ապա յաւուր երեքշաբաթուջ հրամայէ Օսման... այլ մանաւանդ աներեւոյթ աջովն Աստուծոյ հանապազ հարեալք եւ եղծեալք եւ կործանեալք լինէին:*

ժգ. 244բ-6ա Գլուխ ժԳ. Յաղագս արձակելոյ զդեսպանս տանկաց եւ ընդ նմա յղեն զիւրեանց դեսպանն – *245ա| Յետ այսորիկ ի բանակէն Իլիսաց... եւ ի մնացեալ յայտնիսն դիմեցից՝ ընտրելով զստոյգս ի յուրովից:*

ժդ. 246ա-7ա Գլուխ ժԴ. Յաղագս ժողովելոյն զամենայն զօրս իւր Օսմանին եւ դառնալոյ ի յերկիր իւր յետ կատարելոյ հաշտութիւնն – *Յայնժամ, Դ. շաբթի աւուրն սուլթան Օսման... մինչեւ ի վերջին կէտ աշխատութեանցս վեհ իմաստութեան ձերում:*

ժե. 247բ-8բ Գլուխ ժԵ. Յաղագս զալստեան թագաւորին Իլիսաց ընդհանուր զօրօք յիլով եւ անդ լուեալ զհաշտութիւն ընդ թշնամիս, դարձաւ վերստին ի Վարժով (Վարշաւ կոչեցեալն այժմ) Բաղա – *Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ինքնակալ եւ բարեպաշտ արքայն Զիկմունդ... ասելով՝ եղիցին կամք Տեան օրհնեալ յաւիտեան:*

ժզ. 248բ-9ա Գլուխ ժԶ. Յաղագս գնալոյ ամենայն զօրաց Բիստունէիցն ի տեղիս իւրեանց փառաւորելով զԱստուած եւ զարժայորդին Վլատիսլաւ – *Յայնժամ, յաւուր ուրբաթի արքայորդին Վլատիսլաւ... զի մանաւանդ որ հիւանդանալ եկն ի վերայ անձինս, եւ թողաք:*

ժէ. 249բ-50բ Գլուխ ժԷ. Յաղագս սովոյն, որ եղեւ ի մէջ երկուց բանակացն, եւ վասն թուոց զօրացն տանկաց եւ Բիստունէից – *Իսկ արդ, քանզի հարկեցաք յառաջագոյն... եւ ապագայիցն սպասեալ մնայ անսպառ եւ անզերծանելի տանջանացն ընկալման:*

ժը. 250բ-2ա Գլուխ ժԸ. Յաղագս սպանման Օսմանին, որ եղեւ ի թուին հայոց ՌՉԱ. (1622), մայիսի ժԹ., յաւուր չորեքշաբաթին – *Արդ, որովհետեւ ժամանեցաք ի վերջ... փառաւորելով զամենակարող եւ զանհասանելի մեծութիւն զօրութեան նորա այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

252աբ Ինքնագիտ յիշատակարան Յովհաննու արարողի բանիս, որիչ ի Թուոցն – *Արդ, յայսմ անդորրութեան աւուրցս, յորում ընդոստնեալ մերժեցան վնասակար թշնամիք եկեղեցւոյ, յետ ամաց վեցից անցանելոյ եւ Յովհաննէս հուսկ յետին բանահիւսաց եւ տարտամ հետեւողս ուսումնաւորաց, թողեալ զբազում տառապանս մշտակիր ոգւոյս եւ խանդաղատեալ սիրով, ցանկացայ թարգմանել խօսիւք նիւթական լեզուիս զայս բարեզեկոյց արգասաւորեալ նորագործ հրաշիցս համբաւ, վերավկայելով կրկին յաւելուածովք, որում տպաւորեալ տնօրինաբար ճշգրտիւ պատուաստեալ կառուցի ընդ համարս ամաց կենարարին, որ*

միշտ ընթացման է արուեստական հոլովեալ ի մեզ յոբե-
լինից ութեքին շորից եւ ի զօդն յաւելեալ հիւսմամբ,
կրկնակի գոյի հնգիցս հնգից եւ երկրորդ յարակից,
իսկ Արալ՝ 252բ՝ րաւտեան Թորգոմայ տոհմին զարմիցն
ի նորոգմանէ հինգ հարիւրեկին զկնի կատարման
տարուն ընդ շրգագայութեանց յեղանակաց ժամանա-
կիս յայսմիկ, յաւել եւս առ մերս քանակութիւն չափոյ
եօթներեակ տասանց եւ վեցից:

Յամս աստուածապատիւ եւ աթոռնկալ սուրբ ուխ-
տին Վաղարշապատու տեառն տէր Մելքիսեթեկին եւ ի
թագաւորութեան ինքնակալի տեառն տէր եւ բարե-
պաշտի Զիկմունդի Երուրդի, որոյ Քրիստոս Աստուած
պահեսցէ զընտրեալն իւր ընդ ամրածածուկ աջովն
իւրով, մանաւանդ զմեծապայծառ իշխանն եւ ծիրանա-
ծին զանդրանիկն իւր զմեծն Վըլատիւլալ եւ զայլ մե-
ծամեծսն թագաւորութեանն իւրոյ հաստատեսցէ Տէր ի
գործ արիութեան եւ օրհնեսցէ զամենեսեան անսպա-
ռելի օրհնութեամբ. ամէն:

Թէպէտ զկնի շարունակ բանք շատք կային շնորհա-
կա յիւրեանց բնակելոցն Հայոց անդ եւ հայրախնամ
գթութիւնք Լեհաց տէրութեանն, որ առ ստորագրեալս
գովասանաբար յայտարարութիւնք բազումք, որպէս եւ
յառաջն ասացաք, ի խիստ աղաւաղ գրութենէն ամե-
նեկին այլայլեալ գոլոյն թողաք, որ եւ իսկ անհարկա-
ւոր առ մեզ գոլոյն շաշխատեցաք զսխալանացն, բայց
զկնի սոցա ոտանաւոր յիշատակարանն բազում աշխա-
տանօք ըստ կարի մերում ուղղեցաք եւ գրեցաք
գուղիղն:

Տպ. տէս Յովհաննէս Կամենացի, Պատմութիւն պատերազ-
մին Խոթինու, աշխատ. 3. Անասեանի, Երեւան, 1964:

Ժք. 252բ-Յբ [Տաղ-յիշատակարան] – Գարձեալ
շնորհեմ սիրով զայս բան, / գովեալ աշինդ իմ պա-
տուական... յանցեալ գալոցն եւ այժմ որ կեան /, եւ
անսպառ միշտ յաւիտեան:

– 253բ Սահակ* գրիչս առնէք յիշման, / նա զձեզ
յիշէ յիւր գալստեան, / յորժամ նստցի յաթոռ դատման,
/ մեղաւորաց նա քաւարան: / ամենասուրբ Երրորդու-
թեան / տացուք պատիւս գոհութեան / յանցեալ գա-
լոցն եւ այժմ, որ կեան, / եւ անսպառ միշտ յաւիտեան:

– Ստ. լս.-ում գրչի ծնթ* «Գուցէ առաջին գաղափարողէ
գործոյս եղեալ է զայս (իմա՛ Սահակ) անուն, որովհետեւ վեր-
ջին օրինակողի անունն Սարգիս կոչի, որպէս տեսցի ի ստորեւ
յիշատակարանի, եւս յայտնի տեսանի յաւելումն ոտանաւորի, ի
նոյն գրչէ, որոյ անունն եղեալ է:

ԺԱ. 258ա-64բ Վարդանայ Հայկազնոյ Տաղ գե-
րեզմանական վասն փոխման երանելի կաթողի-
կոսին Հայոց Գրիգորի Վկայասիրի – Յորժամ զմիտս
իմ ժողովիմ եւ քննութեան բանն պարապիմ, / յան-
կարծ զիմոց աղէտն յիշեմ յառաջ ու վերջ, զոր ճանա-
չիմ... այնմ, որ օրհնեալն է յաւիտեան, յայժմ եւ յապա
անզրաւելի:

– 264բ Յօրինակին հետեւեալ ոտանաւորն գոյր:
ԺԲ. 265ա [Գրիգորի Տաղ] – է յիս գիտու-
թիւն, բայց խամրացեալ է, / գոյ երկիւղ բարեաց, այլ
շիջանի միշտ... Թողցէ Յիսուս բազմաց, զոր պահան-
ջեաց նա:

Տպ. տէս Գրիգոր Տղայ, Բանաստեղծութիւններ, աշխատ.
Ա. Մնացականեանի, Երեւան, 1972, էջ 179-81:

ԺԳ. 265բ-72ա [Առաքելի Բաղիշեցոյ] Պատմու-
թիւն Մեծին Ներսէսի Հայոց հայրապետի, որ էր որդի
Յուսկան՝ թոռին Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի –
Օրհնեալ անուն անճառ Աստուծոյ մեծին, / Հօր եւ
Որդոյ, Հոգւոյ նոցին փառակցին... լի եւ առատ սրտիւ
ասէք ողորմի: Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր
եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

– 266բ («որ պատմագիր կոչի ի յեկեղեցի») բառերի
վերաբերեալ) «Ծանօթ՝. Սխալ է համարումն հեղինա-
կին, քանզի ոչ սա է շինողն եկեղեցական պատմու-
թեան, այլ նա Կեսարիոյ Պաղեստինոյ եպիսկոպոս էր,
եւ սա՛ Կեսարիոյ Գամրաց, մանաւանդ նա իբր յիսուսն
ամ յառաջ վախճանեալ էր, յորժամ ամբարձաւ աթոռ
հայրապետութեան սրբոյն Ներսէսի//»:

– 272ա Որ ետ տկարիս կարողութիւն հասանել
աւարտ բազմա...

Յետագայ գրչութեամբ լս.-ում նշում «Ծանօթ՝. այդպէս
պակասի յօրինակին»: Տէս «Պատմութիւն երջանիկ վարուց եւ
մահուան երանելի առն Աստուծոյ սրբոյն Մեծին Ներսէսի եւ որ
ինչ մարգարէական հոգւով ասաց նախքան զլինիլն...», Կ.
Պոլիս, 1737, էջ 191-211: Հմմտ. 3. Անասեան, Հայկական
մատենագիտութիւն, Ե-ԺԸ. դդ., հտ. Ա., Երեւան, 1959, էջ 1110
«Առաքել Բաղիշեցի»:

ԺԴ. 274ա-300ա [Էօժէնի Պօռէի] Պատմութիւն
աւերակացն Անույ, թարգմանեալ ի գաղղիական
բնագրէն աշխատութեամբ Յովհաննէս Տէր Կարա-
պետեան Զամուրհեանց Պրուսացոյ, հանդերձ ծա-
նօթութեամբ. յԻւսիստար, 1843:

– 274ա Յառաջաբան թարգմանչին – Հեղինակ
գործոյս Էօժէն Պօռէ՛ այր իմաստուն, բազմահմուտ եւ
կրօնասէր*, ճանապարհորդեալ ի յԱսիա, ի Հայաստան
եւ ի Պարսկաստան, բաց ի յիշատակաց բազմաց եւ ի
նամակաց, զորս ի պէսպէս տեղեաց գրեաց, սկսեալ ի
1837 ամէն, որ է սկիզբն ճանապարհորդութեան նորս,
մինչեւ ց1840, յորում ամի դէմ եղ դառնալ ի Գաղղիա՝
ի հայրենիս իւր, ունի եւ զպատմութիւնս զայս արա-
րեալ, յորում են ինչ ինչ սխալք պատմականք կամ
աշխարհագրականք, զորս աստ ի մերում թարգմանու-
թեանս ծանօթութեամբ ուղղելով. առ որոշելոյ զմերն ի
ծանօթութեանց գաղղիական տպագրութեան, ի ստորէ
մերոցս դնեմք զանուն մեր:

* «Կրօնասէր» բառի վրայ աստղանիշ դնելով, ինչ որ մէկը
(հաւանաբար Թաղէոս Միհրդատեանցը) լուսանցում յետա-
գայում գրել է այս ծանօթութիւնը. «Այս հակառակասէր եւ
կործանիչ եկեղեցւոյն Քրիստոսի, մանաւանդ թշնամի Հայաս-

տանեայց սուրբ եկեղեցւոյ, սակայն թա[րգ]մանչին մտերիմ բարեկամ լինելոյ աղագաւ գովէ զայսպիսի գրութեամբ գովաբանելով իբր միամիտ իրեան պապամոլութեան եւ կրօնակից [ճիգ] վիթական խարդախութեանն, որ [տե]սանի ի ներքոյ գրութեան թէ՛ հեղինակի եւ թէ՛ թարգմանչի եւ է այժմ կար//ւեր եւ մեծաւ նալաղիոյ Քենետիկեան կրօնա[ւո]րաց եւ հակառակ սուրբ եկեղեցւոյս հեղինակ] սորին»:

274ա-300ա Պատմութիւն աներակաց Անւոյ – Անցեալ էաք մեք շտապով ընդ մեծագոռն հիւսիսակողմն Անւոյ... եւ ծանօթ է գիտելեաց, զի Աղեքսանդր կոչի ժառանգ կայսերութեանն Ռուսաց: Վերջ:

Բոլոր նիւթերի լուսանցներում կան տարբեր մարդկանց կողմից եւ տարբեր ժամանակներում արուած բնագրային նշումներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

272բ Ամենայն սրբոց բարեխօսութեամբն, որ յառաջին դարուն հաճոյացան եւ որք զհետ նորա աշխատեցան փոխադրելով եւ գծագրելով մինչեւ ի մեզ. Քրիստոս Աստուածն մեր ողորմեսցի իրեանց եւ ծնողաց եւ ուսուցչաց վարձս բարեաց պարգեւեսցէ. ամէն: Երես անկեալ աղաչեմ զհանդիպողդ այսմ Երգարանի, յիշեսչիք ի սուրբ աղօթիս ձեր զմեղապարտ գրիչս զԱլեքսանոս դպիրս եւ զճնողս մեր՝ զտէր Ստեփաննոս քահանայն եւ զմայրն իմ Զմրութն, որ հանգուցեալ են առ Քրիստոս. եւ դուք յիշեալ լիջիք ի բարերար փրկչէն մերմէ ի փառս իւրում. ամէն: Գրեցաւ սա ի թուականիս մեր ՌՃԺ (1661). որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

211բ Բանքս համեմատի Հնոյ եւ Նորոյ կտակարանի ձեռամբ գծագրի Թումա երիցի

Ի Կերտ Տիգրանի
 Թըվին հազարի հարիւր քսանի (ՌՃԻ.-1671)
 նոյեմբեր տասնի,
 ի վայելս անձնի աստուածաբանի
 տէր Մարտիրոսի:
 հանդիպողք սըմի, մէկ Տէ՛ր ողորմի
 առջիք արժանի,
 Քրիստոսն ամենի, փրկիչն համայնի
 Ձեզ եւս ողորմի:

220ա (1676 թ.) տե՛ս Յիշատակարան գրչութեան ժամանակի՝ 220ա:

254ա Յիշատակարան յօրինակողէ Պատմութեանս – Յամի Տեառն 1791, հայոց ՌՄԻ.* (1771) թուին, յունվարի ամսոյն օրինակեցեալ եղեւ զայս Պատմութիւնս ի հին եւ աղաւաղեալ ձեռագիր գրչէ միոջէ, յանկեան ուրեք մնացելոյ, ի Սարգիս դպրէ՛ պաշտօնէէ մանկատան Սրբոյ Յակոբայ Մծբնայ հայրապետի, շատ աշխատելով ամենասխալ գրութեան գաղափարին եւ շուտափոյթ գրութեանն վասն կարճութեան պահուն, ձեռամբ գրասէր եղբօր իմոյ՝ մեծապատիւ տիրացու Աւետիսին Թապալգատէ կոչեցելոյ,

որոյ Տէր լուսաւորեսցէ զհոգիս ննջեցելոցն ընդ պատմիչ Յօհաննէսին, որ զայս թարգմանութեամբ ի լոյս ածեալ է:

Փրկչական եւ հայկական թուականներն իրար շեն համապատասխանում, դժուար է ասել՝ ճիշտը ո՞րն է՝ 1771ը, թէ՞ 1791ը. գուցէ հայոց թուականը վրիպակով է եւ պէտք է գրուէր ՌՄԻ.՝:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 118բ (Ռուբէն Պաղտասարեան գրչի) Օրինակեցաւ գիրս, որ է Պատմութիւն Մատթէոսի Ուռհայեցւոյ, ի թանգարանի Պալատոյ Սուրբ Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ: Գրչութիւնն հին, բայց անթուական էր: Գոյր ի մէջ սորա Պատմութիւն երկարայ Իմաստասիրի եւ Պատմութիւն Մեծին Ներսէսի:

Ի վայելումն Թաղէոս աղայի Միհրդատեան:

Ի 1853 ամի, ի Սամաթիայ գծագրեաց Ռուբէն Պաղտասարեան՝ աշակերտ Սուրբ Սահակեան վարժարանին, ի Սամաթիայ:

2. 203ա (Թաղէոս Միհրդատեանց գրչի) Ի սմա գտանին հետեւեալքն.

Մխիթարայ Գօշի Յաղագս միութեան մարդացելոյ Բանին Աստուծոյ.

Նորին Մխիթարայ Գօշի Վասն արարչագործութեան.

Նորին Մխիթարայ Գօշի Յաղագս տնտեսութեան խոհրդոցն եւ այլն.

Նորին Մխիթարայ Գօշի Հարցումն եւ պատասխանիք վասն նուաստական կրիցն Յիսուսի Քրիստոսի.

Համեմատութիւնք Հնոց կտակարանաց ընդ Նորոյս. Յայտարարութիւն աղանդաց Հռովմէական ունիթոոաց.

Մեթոդիոսի Յաղագս անցեալ, ներկայ եւ ապառնեացն աշխարհիս.

Երանելոյն Կոմիտասայ կաթողիկոսի ճառ ասացեալ սկիզբն հաւատոյ.

Ստեփաննոսի Սիւնեաց Յաղագս կարգաց եկեղեցւոյ եւ այլն:

Տե՛ս 204ա-224բ մասի բնագրերը:

211բ եւ ահա սոյն օրինակէ գաղափարեցաք եւ մեք մեծաւ տաժանմամբ 1855, մարտի 12, ի Սամաթիայ: Յիշեցէք ի Քրիստոս զԹաղէոսն Միհրդատ՝ գաղափարող սորին:

220ա Գաղափարեցաք սոյն ճառն երանելոյն Մէթոտիոսի յերկիրն Վրաստան, ի քաղաքն Կոբի, որուն բնագիրն կայր անդ ի պահեստի գրատանն տէր Ստեփանն աւագ ուսումնասէր քահանայի, որ գրեալ էր ՌՃԻԵ. (1676) թուական հայոց, ի ձեռն տէր Յուսիկ քահանայի, յորմէ օրինակեցաւ գրչս՝ Թաղէոսէ Միհրդատեանց, 1850, մայիս 28:

223բ Ճառս այս յօրինակեալ էր ի Վարդան վարդապետէ Օձնեցոյ, 1853 թիւ փրկչին, ի Ճառընտրէ միոջ, ի Բագրեաւնդ գաւառն, եւ անտի գաղափարեցաք եւ մեք 1854 ամին: Ընթերցո՞ղքդ եւ օրինակո՞ղքդ, յիշեցէ՛ք ի մաքուր յաղօթս ձեր վերոյիշեալ վարդապետն, ընդ նմին եւ անարժան դպիրս Թաղէս Միհրդատեանց:

227բ Ի Ճառընտրէ միոջ գաղափարեցաւ Ճառս 1854 թուական փրկչին, ձեռամբ Միհրդատեանց Թաղէսիս:

254ա եւ մեք գաղափարեցաք ի նոյն օրինակէ 1856, սեպտեմբերի 25, ի Կոստանդնուպօլիս, ի Սամաթիայ: Աղաչեմ յիշել նաեւ զիս՝ զանարժանս յարժանաւոր աղօթս ձեր, որ եմ Թաղէս Միհրդատ Տէր-Աստուածատուեան Միհրդատեանց կոչեցեալ:

3. (Անանուն Բ. գրչի) 272բ Յայս օրինակս որ օրինակեցաք, գոյր ի գաղափարն Յիսուս որդի եւ Ողբ եթեսիոյ եւս, յորում ի վերջն Յիսուս որդւոյ գրոյն սոյն յիշատակարանն եղեալ էր.

Տէս Յիշատակարան նախագաղափար օրինակի՝ 272բ, որին կրկին հետեւում է բուն գրչի հետեւեալը՝ «Եւ զայս եւս ազգ առնեմք, զի սոյն գրչագիրն բովանդակ ի մի եւ ի նոյն գրչէ գրեալ էր, զոր մեք օրինակեցաք յամի Տեան 1857, յունվար 14, ի Սամաթիա»: Վերջում ալ ձեռքով աւելացրած՝ «Ի վայելումն Տէր-Աստուածատուրեան Միհրդատ դպրիս»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի Ա. փեղին՝ «2644», Ա. կազմաստառին՝ «Գէորգեան 246», 1ա՝ «2644, Պատմութիւն Մատթէոսի Ուռհայեցոյ», 121ա՝ «Պատմութիւն Յունաց տէրութեան եւ Կոստանդնուպօլսոյ առման»:

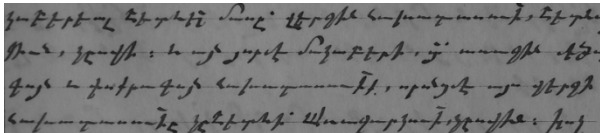
2645

ՅԱԿՈՒԹ ՔՈՓՈՒԶԵԱՆՅ, ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ ՓՈՔՐ ՏՐԱՄԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՎԴՆՈՅ

ԼԻՄ

ԳՐԻԶ՝ Իգնատիոս արեւպ. Վասպուրականի: ՍՍՍՈՂ՝ Սարիս Բարսեղեան Գնունի:

ԹԵՐԹ՝ 164 (գրչի կնակարմ 1-327, որ է՝ 1ա-164բ): ՊՐԱԿ՝ 1-11x10+12+1-3x10+12: ՆԻԻԹ՝ թուղք: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 27x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միախին (գրադաշտը երկգիծ տպագիր շրջանակի մէջ՝ 20,3x14,4): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 95ա): ՏՈՂ՝ 26: ԿԱԶՄ՝ տպարանային. ծաղկաթուղք, միջուկը ստուարաթուղք, մէջքը բրոնզադրոշմ շագանակագոյն կաշի, աստաղը թուղք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, դեղնատուն չգրուած թուղք, մասն կազմաստաղի:

Նմուշ 95ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. պիպ. Ա., թ. 1՝ հիմքից մասամբ պոկուած. քանակի թթուայնութիւնը բարձր՝ գրադաշտը գունափոխուած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-164ա Պարզաբանութիւն Փոքր տրամաբանութեան Կովտնոյ հատորոյ, արարեալ աշխատասիրութեամբ ի Յակօբ վարդապետէ Վանեցոյ Թոփուզեանց կոչեցելոյ, ի դիւրութիւն ուսումնասէր աշակերտելոց, ի Լիւմ սուրբ անապատի, որ ի ծովակին Վանայ

– 1ա-4բ – Առաջին մասն փիլիսոփայութեան, անուանեալ լոկիզայ... չըմբռնմանէն եւ ի դատմանէն խառնեալ:

I. 4բ-61բ Մասն առաջին. Ըմբռնման եւ եզերաց համար – Այս առաջին մտաց ներգործութիւն, այսինքն՝ ըմբռնումն...

1. 4բ-41բ Խնդիր առաջին. Եզերաց համար – Եզրին համար խնդրի նախ, թէ զի՞նչ իցէ...

ԺԹ. դ. (1867ից առաջ)

ա. 5ա-15ա Պրակ առաջին. Թէ եզրն զի՞նչ իցէ – Արիստոտել փիլիսոփան այսպէս կրթանմանէ... եւ մտաւոր եզրի միջնորդութեամբն ալ կընշանակէ իսկ զիրն (ունի երեք մաս՝ «Յօդուած»):

բ. 15ա-20ա Պրակ երկրորդ. Եզրերու բաժանման համար – Եզրերուն մէջը չորս բան կըմտածվին... զի այլ է տեսակ մարդոյ, եւ այլ է տեսակ քարի. եւ այլն:

գ. 20ա-9ա Պրակ երրորդ. Եզրաց յատկութեանց համար – Յատկութիւնք եզերաց հինգ են... զի միտ բանին է, թէ են երեք անձին եւ երեք աստուածութիւնք, որ է սուտ եւ հերետիկոսութիւն (ունի 3 «Յօդուած»):

դ. 29ա-32բ Պրակ չորրորդ. Ընդհանրութեան եզերաց համար – Մտօք ըմբռնած իրերուն վրա կըտեսնոււնք... ասոնց վրա երկար կըխօսվի Մեծ տրամաբանութեան մէջը:

ե. 32բ-41բ Պրակ հինգերորդ. Ստորոգութեանկան եզերաց համար – Մէկ իրի մը վրա շատ կերպ բաներ կըմտածվին... հինգերորդ՝ ըստ մերձադրութեան, այսինքն՝ իր մը իրմին վրա նիւթեղէն բան մը ունենալ, որպէս մարդն ունի զհանդերձս:

2. 41բ-61բ Խնդիր երկրորդ. Եզրաց ուղիղ ըմբռնման համար – Այս տեղս մեզի մեծ եւ պիտանի կանոններ կըզօրոցվի...

ա. 42ա-6ա Պրակ առաջին. Պակասութեանց համար, որ կրիանգարեն եզրերուն ըմբռնումն եւ անոնց դեղերուն համար – Եզրաց ըմբռնումն թէ որ կատարեալ ըլլայ... եւ միանգամայն այն խորհրդեան աստեւ այնպիսի օտար բաներ մտնալ:

բ. 46ա-56բ Պրակ երկրորդ. Գիտնալու եղանակներու համար, որովք ըմբռնումն եզերաց նպաստու-

թիւն մը կունենայ եւ առաջ սահմանի համար – Սահման ըսված այն խօսքերուն համար է... որ սահմանի ձեւով կարգեալ շարեալ են, զսահմանն կըսահմանեմք (ունի 3 «Յօդուած»):

գ. 56բ-9ա Պրակ երրորդ. Բաժանման համար – Բաժանումն ըսած, որ լուսաւորութեան, այսինքն՝ մտաց մայր է... քանզի խառնիխուռն լինի, որ մանրի ի փոշի:

դ. 59ա-61բ Պրակ չորրորդ. Վերացումն համար – Մարդկային միտք անխտար նեղ է, քի բաղադրեալ իր մը... այլ առաջին մտաց ներգործութեան համար մինչեւ այստեղ բաւական:

II. 61բ-94բ Երկրորդ մասն Փոքր տրամաբանութեան. Յաղագս դատման եւ նախադասութեան – Մեր միտքը շատ իրաց գաղափարները ամէն մէկի յայտնի եզերօք...

ա. 62ա-5ա Պրակ առաջին. Թէ ինչ պիտի ըլլայ նախադասութիւնը... – Նախադասութիւնն սահմանի բան յայտարող միոյ իրիք գայլմէ... իսկ այլք սրտի ախորժակ կըցըցընեն, ուստի եւ ճարտասանից կըպատշաճին:

բ. 65ա-75ա Պրակ երկրորդ. Յաղագս պէսպէս բաժանմանց նախադասութեան – Նախադասութիւնն երկու կերպ կըմտածվի... զերէ ինչ որ ներընդունական է եւ կարելի, երբեմն է, եւ երբեմն ոչ է (ունի 4 «Յօդուած»):

գ. 75ա-81բ Պրակ երրորդ. Յաղագս յատկութեանց նախադասութեան – Նախադասութեան յատկութիւնք երեք են՝ հակադրութիւն, հանգիստութիւն եւ անդրադարձումն... ոմն մարդ ոչ է կենդանի (ունի 3 «Յօդուած»):

դ. 81բ-94բ Պրակ չորրորդ. Յաղագս ուղիղ դատման նախադասութեան – Զնախադասութեանց բնութիւնք, բաժանումն եւ յատկութիւնները գիտնալ բան մը չէ... մինչեւ հոս դատման եւ նախադասութեան համար բաւական է (ունի 3 «Յօդուած»):

3. 95ա-152ա Երրորդ մասն Փոքր տրամաբանութեան. Յաղագս տրամախօսութեան եւ ձեռնարկութեան – Երրորդ ներգործութիւնը մտաց է տրամախօսութիւնը...

ա. 96ա-100բ Պրակ առաջին. Թէ ձեռնարկութիւն ընդհանրապէս զի՞նչ է եւ քանի՞ պատիկ, եւ անոր կանոնները ինչ են – Զեռնարկութիւնը ընդհանրապէս է բան... այսինքն՝ հաւաքաբանութեան համար զրուցեմք զգուշագոյն:

բ. 100բ-6ա Պրակ երկրորդ. Յաղագս բնութեան հաւաքաբանութեան եւ յաղագս բաժանմանց նորա ընդհանրապէս – Հաւաքաբանութիւնը Արիստոտելէն կըսահմանվի... միայն պարզի վրա խօսիմք, մտածեմք (ունի 1 «Յօդուած»):

գ. 106ա-25բ Պրակ երրորդ. Յաղագս պէսպէս ձեւոց եւ եղանակաց հաւաքաբանութեանց – Զորք են ձեւք հաւաքաբանութեան... անպիտան է ի սոսկ բացառականաց ըլլալուն համար (ունի 6 «Յօդուած»):

դ. 126ա-37ա Պրակ չորրորդ. Յաղագս ցուցման եւ վերածութեան հաւաքաբանութեանց – Որովհետեւ երկու տեսակ հաւաքաբանութիւնք կան... կը մակաբերես, եզրակացութիւն կընես նորէն:

ե. 137բ-47բ Պրակ հինգերորդ. Յաղագս գուման միջնորդի – Քանզի հաւաքաբանական արհեստը հոն տեղը կըկայանայ... իսկ մնացած եօթն հաւանականք են, եւ հաւանական միջնորդը կըհանեն (ունի 2 «Յօդուած»):

զ. 147բ-52ա Պրակ վեցերորդ. Յաղագս խաբէական հաւաքաբանութեան – Խաբէական հաւաքաբանութիւնն է պատրոդական (հիլլէլի) ձեռնարկութիւն մը... Նոյնպէս ալ երկարօրէն ասոնց վրա պարապիլ, ժամանակ անցընել պետք չէ:

IV. 152բ-64ա Յաւելումն յաղագս մեթոտոսի, այսինքն՝ ոճոյ – Մեթոտոսը յունական բառ է, ոճ կըթարգմանէ հայոց լեզուաւ... զոր ըստ տկար մտաց մերոց վաստակեալ հասուցաք ի յաւարտ, օգնականութեամբ շնորհաց Հոգւոյն Սրբոյ, որում ընդ Հօր եւ Որդոյն միածնի փառք, պատիւ եւ գոհութիւն եւ շնորհակալութիւնս յաւիտեանս. ամէն:

Յակոբ արքեպիսկոպոս Թօփուզեանցը 1847-1877 թթ. եղել է կիմ անապատի վանահայր, այդ ընթացքում ընդօրինակել է բազմաթիւ այլ ձեռագրեր (տե՛ս օրինակ՝ ձեռ. 5064, 5369, 5696):

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՍՏԱՅՈՂԻ

164բ Սոյն Տրամաբանութիւնս հանգուցեալ Իզնատիոս արքեպիսկոպոս Վասպուրականի մեծ աշխատութեամբ օրինակելով կիմ անապատի վանահայր աստուածաբան Յակոբ արքեպիսկոպոսի Թօփուզեանց բնագրից, շնորհեց մեզ, իբր փոխարէն ընդունելով մեր հեղինակած ճարտասանութիւնն ի 1867 ամի, յ7ն մայիսի, ի Վան: Սարգիս Բարսեղեան Գնունի, դասատու հայոց լեզուի Յիսուսեան վարժարանին Վանայ:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «/// տրամաբանութիւն», Ա. կազմաստառին՝ «2^{րդ} 294/2645», Աս՝ «1867, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

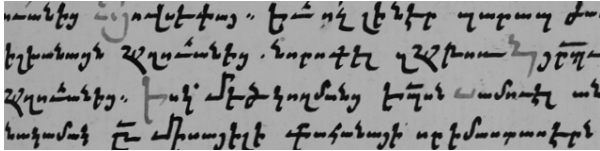
2646

Մ Ո Վ Ս Է Ս Կ Ա Ղ Ա Ն Կ Ա Տ Ո Ւ Թ Ի Ն, Պ Ա Տ Մ Ո Ւ Թ Ի Ն Զ Ա Յ Ո Յ

Էջմիածին

Գրիգ՝ Ղուկիանոս դպիր: ԾԱՂԿՈՂ՝ Երեմիաս սարկառագ: ՍՍԱՅՈՂ՝ Յակոբ կրթ. (Ե. Շամախեցի):

Թեթթ՝ 166. չգրուած՝ 43բ, 132բ, 134բ (գրչի էջակալում 1-332, որ է 1ա-166բ): ՊՐԱԿ Ա-ԻԱՄՃ (Չ՝ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «AS»: ՄԵԾՈՒԹԻՆ 26,5x18,8: ԳՐՈՒԹԻՆ միասին (20,5x12,2): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 158ա): ՏՈՂ՝ 27: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը թուղթ. լուսանցակողերը՝ մոխրագոյնով ցօղուած: Պահպանակ՝ Ա + ԲԳ, սպիտակ չգրուած թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամանիկ եւ «B», որի տակ իրար հակառակ երկու «C»:

Նմուշ 158ա

ՄԱՆԴԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Խ ո ռ ա մ 1ա, 44ա, 133ա: Կ ի - ս ա խ ո ռ ա մ 3ա: Լ ու ս ա մ ց ա գ ա ր ղ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ա գ ի թ՝ թռչնագիր, կենդանագիր, համգուցագիր: Գ ո յ - ն ե ր՝ ոսկի, կապոյտ, կարմիր, կանաչ, դեղին, մարգիշ, սեւ, սպիտակ: Տէս Աստղիկ Գեորգեան, Հայ մանրանկարչներ, մատենագիտութիւն, IX-XIX դդ., Կահիրէ, 2005, էջ 180-1:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւար. կազմը մաշուած, պհպ. Գ՝ 26,4x11,4, պհպ. Ա՝ հիմքից մասամբ պոկուած, ք. 124՝ 26,5x13,5, նորոգուած Ի. դ.ում, ք. 47 եւ 135՝ եղծուել, կտրուել-համուել են, բնագիրը թերի չմնալու համար՝ ժԹ. դ.ի գրչութեամբ լրացուել է պակասող մասը. նաեւ կտրել-համուել են բազմաթիւ լուսանցագարներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ն

Ա. 1ա-164բ Գիրք պատմութեան Աղուանից աշխարհին, ի յերիս հատորս բաժանեալ, շարադրեցեալ ի Մօսիսէ գերիմաստ վարդապետէ Կաղանկատացոյ, ի վաղնջոց ժամանակաց, ի փառս ամենամեծին Աստուծոյ

Տէս ձեռ. 1531, 231ա-377ա: 1. Նախերգան/1բ-2բ: ա/3աբ: բ/3բ-4ա: գ/4աբ: դ/4բ-5ա: է/5ա: զ/5ա-6ա: Վ/6ա: ը/6բ-7ա: թ/7աբ: ժ/7բ-8բ: ժա/8բ-12բ: ժբ/12բ-3ա: ժգ/13բ: ժդ/14ա-7բ: ժե/18ա: ժզ/18բ-9բ: ժլ/20ա-1բ: ժը/21բ-3բ: ժթ/23բ-7ա: ի/27ա: իա/27բ-30բ: իբ/30բ-1բ: իգ/31բ-4բ: իդ/35աբ: իե/35բ-6ա: իզ/36ա-8ա: իլ/38ա-9ա: իը/39ա-40ա: իթ/40ա-1բ: Վ/41բ-3ա: 2. Յանկ/44ա-6բ: ա/47ա-50ա: բ/50ա-2ա: գ/52բ-3ա: դ/53ա: է/53աբ: զ/53բ-4բ: Վ/55ա-6բ: ը/56բ-7ա: թ/57ա-8ա: ժ/58ա-60ա: ժա/60ա-3բ: ժբ/63բ-6ա: ժգ/66ա-7բ: ժդ/68ա-74բ: ժե/75ա-6ա: ժզ/76ա-8ա: ժլ/78ա-9ա: ժը/79ա-81բ: ժթ/81բ-3բ: ի/83բ-4ա: իա/84աբ: իբ/85ա-6բ: իգ/86բ: իդ/87ա: իե/87բ-8բ: իզ/88բ-9բ: իլ/89բ-91բ: իը/92ա-4ա: իթ/94ա-7ա: Վ/97ա-8բ: լա/98բ-9ա: լբ/99աբ: լգ/99բ-103ա: լդ/103ա-5ա: լե/105ա-6ա: լզ/106բ-7բ: լլ/107բ-8բ: լը/108բ-9ա: լթ/109բ-10բ: իա/111ա-4ա: իա/114ա-8բ: իսբ/119ա-20ա: իզ/120աբ: իտ/120բ-1ա: իսե/121ա-2ա: իսզ/122բ-3բ: իսլ/124աբ: իսը/124բ-6բ: իսթ/127ա-8բ: ժ/129ա-30ա: ժա/130բ-1բ: ժբ/131բ-2ա (սխալ-մամբ գլխակարգուած «ԾԳ.»): 3. Յանկ/133ա-4ա: ա/135ա-6բ: բ/137աբ: գ/137բ-8բ: դ/138բ: է/139ա: զ/139ա: Վ/139բ: ը/140ա-2ա: թ/142բ-3ա: ժ/143աբ: ժա/143բ-6բ: ժբ/147ա-8ա: ժգ/148աբ: ժդ/148բ-9բ: ժե/149բ-50ա: ժզ/151ա-2ա (համարը

ՌՄԹ.-ՌՄԺ. – 1760-1761

ժէ.): ժլ/150ա-1ա (համարը՝ ժԶ.): ժը/153ա-4ա: ժթ/154ա-6ա: ի/156ա-7բ: իա/158ա-60ա: իբ/160բ-2ա: իգ/162բ-4բ:

Յաւելեալ ունի՝

ա. 152բ Յաղագս գալստեան Աբղազիկայ իշխանին տանկաց ի Պարտաւ քաղաք Աղուանից եւ վասն կատարմանց երկուց հարազատ եղբարցն՝ Մանկանն եւ Մերդազատայ. Գլուխ ժԸ. – Եւ ի թուակա-նութեանն հայոց մէկ հարիւր եւ վաթսուն եկն Աբղազիկ իշխանն... Եւ ի նոյն ամի անցաւ Ապղլազիկ գեղուր գետով յայն կողմ:

Հ^մ 1531 ձեռ-ի Գ. մասի ժԶ. գլխի «Եւ յետ երկուց յամաց եկն Աբղլ Ազիկ յԱղուանս...» հատուածից սկսած այս ձեռագիրը (նաեւ՝ 1983 թ. հրատարակութիւնը) ունի նոր խորագիր եւ գլխահամար՝ «Յաղագս գալստեան Աբղլ Ազիկայ իշխանին տանկաց ի Պարտաւ քաղաք Աղուանից, եւ վասն կատարմանց երկուց հարազատ եղբարցն Մանկանն եւ Մերդազատայ. Գլուխ ժԸ.ր, ուստի Հ^մ 2646 ձեռ-ը եւ 1983 թ. հրատարակութիւնը Հ^մ 1531 ձեռ-ի 23 գլխի փոխարէն ունեն 24 գլուխ: Տէս Մովսէս Կաղանկատուացի, Պատմութիւն Հայոց, Երեւան, 1983, ձեռ. ց:

Բ. 165ա Զներոյ գրեցեալսդ ի Կիրակոս վարդապետի Պատմութենէն առեալ եղաք աստ – Յամի հինգ հարիւր եւ ութսուն եւ վեց թուականիս մերում (1137)...

Քաղուածոյ տուեալներ իրար յաջորդող կաթողիկոսների մասին: Տէս Կիրակոս Գանձակեցի, Պատմութիւն Հայոց, Երեւան, 1961, էջ 199-200:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Օգնեա՛ տկարիս, Տէ՛ր, եւ զսկսեալս ի յաւարտ հասո՛ւ եւ կատարեա՛ւ:

43ա 1209 (1760):

106ա Յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զՂուկիանոս դպիրս, ո՛ր բարի ընթել[ը]ցողք:

122ա Գրեցաւ յաւուրսն տեառն Յակոբայ սրբատուն կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց եւ Սրբոյ էջմիածնի, հրամանաւ նորին եւ ձեռամբ Ղուկիանոսի անկատար դպրի, յըսկզբան նոր տարուոյս ի ՌՄԺ. (1761) թուին եւ ի մուտն Յունվարի, մետասան ժամու աւուրն 1210 (1761) Բ.շաբթի:

128բ Ո՛ր բարի ընթերցողք, յիշեսցիք ի Քրիստոս զգրիչս Ղուկիանոս, հանդերձ կրկնակի ծնողիւքս, եւ դուք եւս զողորմութիւն գտցիք ի նոյն բարերար Տեառնէն, հանդերձ ծնողիւք ձերովք. ամէն:

130ա Ո՛հ անբարի եւ տխրալի աւուրս դառնութեան եւ ցաւաբեր պահուս, յորում կամք տխրասրտութեամբ ի Մեծի պահոցս Աստուածայայտնութեան, ի ՌՄԺ. (1761) թուոջս եւ ի յունվարի Գ.ին, ի Զ. ժամու աւուրս, զի գերերջանիկ հայրս մեր եւ սրբակենցաղ հայրա-

պետն Ամենայն Հայոց եւ ծայրագոյն քահանայապետս սուրբ Յակոբոս կաթողիկոսս վասն մերոցս մեղաց եւ առ ի պատժելոյ զմեզ Աստուծոյ յանկարծակի ի խստագոյն եւ ի սաստիկ ցաւոյ ըմբռնեցաւ, որ էր նուզլա, որով կարի վշտացաւ եւ ի մահիճս անկաւ եւ յոյժ նեղացաւ, մինչ զի զհամայն ծառայքս աշխարհիս մերոյ միջաբեկ եղեալ, ի խորս տրտմութեան ժամանեցաք, ապայ զԱստուած կարդացեալ զօգնութիւն, եւ զբժշկութիւն ի նմանէ խնդրեցուք, եւ վերստին զմեզ ուրախ արար եւ փարատեաց զցաւն ի նմանէ, սառկս որոյ յօգնաթախիժ պաղատանօք հայցեմ հանդիպողացդ սմին՝ խնդրեցէք յԱստուծոյ, զի տացէ աշխարհիս մերոյ զկատարեալ առողջութիւնս ըստ հոգւոյ եւ ըստ մարմնոյ զկեանս երկարս եւ խաղաղականս՝ ի պայծառազարդութիւն Սրբոյ Աթոռոյս Էջմիածնի եւ ի պարծանս խղճալի ազինս մերոյ, եւ դուք ընկալջիք ի Քրիստոսէ զառողջութիւն հոգւոց եւ մարմնոց ձերոց. ամէն:

Պաղատիմ եւ մի՛ զինեւ զանց առնիցէք, այլ յիշեցէք ի Քրիստոս զՂունկիանոս սոսկ դպիրս, որ վասն տրտմութեանս պահու սրտադողութեամբ գրեցի ի յիշատակ ապառնեացն:

132ա 1210 (1761) եւ ի յունվարի Դ.ին:

142ա Որք վասըն մեր զթողութիւնս բանիւք հայցեն, / նոքա զնոյնս ի Քրիստոսէ արգեամբք առցեն:

160ա Ո՛ր բարի ընթերցողք, յիշեցէք ի Քրիստոս զՅակոբ երջանիկ կաթողիկոսն Ամենայն Հայոց, զստացողն գրքոյս, նաեւ զմեղաւոր եւ անարժան գրիչս, ի ՌՄԺ. (1761) թուին եւ ի յունվարի ԺԼ.ին: Դ. Դ. (= Ղունկիանոս դպիր):

164բ Յաւարտ գրգոյս երկըրպագուք միոյ մեծին Աստուծոյ / եւ գոհասցուք ըզգըթութեանց նոյն կարողին միայնոյ:

165բ Փառատրութիւն Աստուծոյ եւ վերջաբանութիւն Պատմութեանն Աղուանից աշխարհին, զոր շարադրեալ է քաջ գիտնական եւ գերիմաստ վարդապետն Մովսէս Կաղանկատեցի, զոր հրամանաւ տեառն իմոյ Յակոբայ մեծի վեհին ես՝ Ղունկիանոս մեղսալի եւ պարսաւակոծ դպիրս ի խրթնացեալ եւ յերկաթագիր օրինակէ պարգեալ գծագրեցի եւ ՌՄԺ. (1761) թուին:

Փառք եւ պատիւ ամենայնի արարչին՝ Աստուծոյ Հօր, որ տայ անխնայօրէն զխնդրելիս բարեխնդրի խնդրողաց, օրհնութիւն եւ զօվութիւն ամենափրկչին Աստուծոյ միածնի Որդւոյ, որ շնորհէ առատապէս զհայցելիս արժանահայց հայցողաց, գոհութիւն եւ խոստովանութիւն համախնամ Հոգւոյն Աստուծոյ, որ բանայ զգուռն ողորմութեան իւրոյ եւ բաշխէ լիարբար զժտելիս պատկանաժտող եւ աներկբայ բաղխողաց, պաշտօն եւ երկրպագութիւն վերոյիշեալ սրբոց անձանցն համարատեղծողաց երից, համագոյի եւ եզա-

բունի աստուածութեանն միոյ, որ առնէ զկամս երկիւղածոց իւրոց եւ կատարէ զխնդրուածս նոցա: Որպէս եւ այժմ ետ զխնդրելին՝ շնորհեաց զհայցելին եւ բաշխեաց զժտելին հաւատով խնդրողի, սիրով հայցողի եւ աներկբայութեամբ բաշխողի, հոգեծնի, սիրասնուցի եւ բարեխնամի հօրն իմոյ՝ տեառն Յակոբայ սրբազանի հայրապետին (Ամենայն Հայոց եւ Սրբոյ Էջմիածնի մեծի եւ Քրիստոսաիջի աթոռոյս) եւ հասոյց զնա փափազանաց սրտին իւրոյ, արար զկամս եւ կատարեաց զտենչումն նորա եւ մանաւանդ արդիւնացոյց զիւր աստուածեան անսուտ պատուէր, թէ՛ Որ խնդրէ՛ առնու, որ հայցէ՛ գտանէ, եւ որ բաղխէ, բացցի նմա: Վասն զի ի բազմաց ժամանակաց հետէ ցանկալր եւ փափագէր սակս առաւելագունի գրասիրութեանն իւրոյ, զի ստացի զայս Պատմաբանութիւն Աղուանաստանեայց (զոր արարեալ է Մովսէս վարդապետն գիտնական եւ Կաղանկատացի) եւ ոչ կարէր ստանալ, զի վասն սակաւութեան գրքոյս այսորիկ ոչ գտանիւր յամենայն ուրեք, բայց եւ զի միշտ որոնէր եւ հետեւէր առ ի գտանել եւ ստանալ զայս գիր բազմօք կարօտանօք, վասն որոյ եգիտ զօրինակ մի ի վանքումն Յօհաննու, որ կայ մերձ Կարբի գեղջ, որ գրեցեալ էր ի բազմաց ամաց երկաթագրով դժուարակարգալ 166ալեաւ եւ սխալագրողի գրչաւ եւ մեծադրիւ ձեւով: Յայսմանէ օրինակէ խրթնացելոյ հրամայեաց ինձ՝ տկարամտի եւ անգիտի գրչիս Ղունկիանոսի դպիր՝ ըստ հոգւոյ իւրումն որդեկի նախատապատկանի, գրել զայս գիրք պիտանի եւ ցանկալի ի յիշատակ բարի անձին իւրոյ եւ ի վայելումն համօրէն մանկանց Սրբոյ Աթոռոյս Էջմիածնի: Եւ զի այսպէս սխալ, խրթին եւ մթին էր օրինակն գրքոյս, վասն որոյ ես՝ անգէտս, ոչ կարէի թարց նպաստի պարզագրել եւ ի լոյս ածել, ուստի բարեմիտ եւ գրասէր հաւս իմ զտեղի իմն սահմանեաց մերձակայ ինքեան վասն երկուց պատճառաց. նախ, զի ինքն եւս օժանդակ լիցի տկարութեանս իմոյ, երկրորդ, զի փութով աւարտիցեմ զսա, յորում նստեալ գրէի նորինն օժանդակութեամբ եւ մշտավերահասութեամբ, մինչեւ յաւարտումն սորին: Եւ էր թուականս մեր ՌՄԺ. (1761), յըսկզբան ամսոյն յունվարի, յորում սկսայ գրել, զոր եւ գրեալ բազմաւ ջանիւ եւ մեծաւ աշխատակրութեամբ եւ մանաւանդ ցրտանալով նոյնում թուականիս եւ ի Մարտի ամ[ս]ոյ Ժ.ումն զրաւեցի յաջողութեամբն Աստուծոյ: Արդ, զսա ետ գրել հեզահոգի եւ խոնարհամիտ, զտակենցաղ եւ բարեվար, յօգնահաճար եւ գերիմաստ, սրբազան եւ արժանապատիւ հայրապետս մեր տէր Յակոբ՝ ի վայելումն անձին իւրոյ՝ ի կեանս իւրում, եւ յետ առ Քրիստոս վերափոխելոյն ի կենաց աստի սրբանեցելոյ՝ հոգւոյն իւրոյ յիշատակ բարի, նա եւ հոգեւոր եւ մարմնաւոր ծնողաց իւրոց եւ այլոց ամենից արիւնակից մերձաւորաց իւրոց՝ առ մանկունս ուսումնասէրս սրբոյ եւ Միածնաիջի եւ լուսակերտի Աթո-

ռոյս, յորում մնասցի անկողողպտելի եւ անարտահանելի վասն անուան իւրոյ յիշատակ բարի, վասն որոյ հայցեմ ի ձէնջ, ո՛վ ուսումնասէր հա՛րք իմ եւ եղբա՛րք վերապատուելիք, զի յորժամ հանդիպիցիք սմա եւ կամ ընթեռնուցուք եւ կամ օրինակ արարեալ նորապէս զայլս գրեցուցանիցէք, յայնժամ յօժար կամօք եւ բարի մտօք խնդրեցէ՛ք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ, զի յայնմ աւուր անհղին, յորում դատեսցէ զազգ մարդկան, զսրբազան եւ զեռամեծար, զբազմաշխատ եւ զլողովալշտակիր հայրապետս մեր գտէր Յակոբ իւրում քաղցր տեսոյն յաջակողման դասուն, երանական ձայնին, յարքայութեանն հրաւիրման, բարեացն անեզրական, անանցն հանգստեան, փառացն անվախճան, կենացն յաւիտեան արժանացուցէ, ընդ սուրբս եւ ընդ սիրելիսն իւր բնակեցուցէ. ամէն: Եւ ես խնդրեմ ի ձէնջ յիշել ի Քրիստոս զթարմատար եւ զբազմամեղ, զգանապարտական |166բ| եւ զպատժապարտ, զպարսաւապատեհ ծառայս նորին եւ ձեր ամենեցուն զգպիր Ղուկիանոս՝ զտաժանմամբ գծօղս սորա, եւ մանաւանդ գծաղկօղս սորին զԵրեմիաս սարկաւագս՝ զհարազատ պաշտօնեայս սոյն մեծի հայրապետիս, նա եւ զկրկնակի ծնօղան մեր, ընդ որս զհոգեւոր եւ զմարմնաւոր երախտունական մեր՝ զհարս, զեղբարս եւ զընկերս, ուստի յերեսս անկեալ յոգնաթախիծ պաղատանօք աղաչեմք զհանդիպօղսդ, զօգտեցօղսդ, զվալելօղսդ եւ զշահեցօղսդ ի սմանէ յիշել ի յարժանաւոր եւ

ի սուրբ աղօթսդ ձեր եւ խնդրել զթողութիւն եւ զներումն վասն յանցանաց յիշեւեացս յամէնողորմ եւ ի բազմագութ յարարչէն մերմէ, զի թերեւ ըստ մեղաց եւ ըստ անօրէնութեանց մերոց ոչ հատուցանելով թողցէ մեզ զյանցանս մեր եւ եկական ձայնին իւրում արժանացուցէ, որ եւ բարեխօսութեամբք սուրբ Աստուծածնին եւ համօրէն սրբոցն իւրոց, զձերն շնորհեսցէ ձեզ եւ արքայութեանն իւրում ժառանգորդս արասցէ՝ հանդերձ ննջեցելովք ձերովք. ամէն: Հայր մեր՝:

Յա (ծաղկողի) Թվին ՌՄԺ. (1761), Երեմիայ ծաղկող:

Յա (ստացողի) Եւ Յակոբոս այրս մեղսախոց եւ հայրապետս մեծաց Հայոց, ետու գրել զայս՝ յինձ յիշատակ, նաեւ դեղ հոգւոյս ցաւոց:

ԿՆՔԱԳԻՐՈՇՄ՝ 1ա, 166բ. կարմրով ութանկիւն «ԳԻՐՔՍ / ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻ / ԱՄՆԻ Է»:

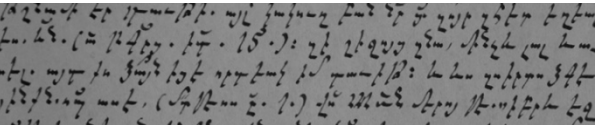
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի Ա. փեղկին փակցուած թերթիկին «Համար 1. Պատմութիւն Աղուանից աշխարհին, քառաձալ, շարադրեալ Մովսէս վարդապետի Կաղանկատացւոյ, գրեալ ի թղթի Ղունկիանոս դպրի աշակերտի սրբազան Յակովբ կաթողիկոսի հայոց, ի թուին հայոց ՌՄԺ. (1761), ունի զյիշատակարան եւ վերջաբանութիւն արտագրողին: Ի սմին գոյ եւ հատուածն Պատմութեան Կիրակոս վարդապետի վերաբերեալ առ Պատմութիւն Աղուանից աշխարհին»: Աս՝ «Հ՞՞՞ 632/2646, ՌՄԺ. 1761, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2647

ԴԱԻԻԹ ԿԱՐՆԵՅԻ, ՆԻԻԹՔ ՔԱՐՈՉԻՅ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

ԳԻԻԶ՝ Յօհաննէ Կարապետեան Կոստանդնուպօլսցի:
 ԹԵՐԹ՝ 94 (գրչի էջակալում 1-183, որ է՝ 4ա-94ա). չգրուած 1աբ, 2բ, 3բ, 93բ-4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԺԳx8(Ժ, ԺԲ՝ 4, ԺԱ՝ 3)+3: ՆԻԻԹ՝ կապոյտ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 25,2x18,5: ԳԻՈՒԹԻԻՆ՝ միապին (25,2x18,5): ԳԻԻ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 61ա): ՏՈՂ՝ 31: ԿԱՋՄ՝ դրոշմագարդ կանաչ թուղթ, միջուկը ստուարթուղթ, մէջք՝ բրնձգադրով շագանակագոյն կաշի, անկիւնները յաթ. լուսանցակողերը՝ կապոյտով ցօղուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա. (վջ.) դեղնաւուն չգրուած թուղթ:

Նմուշ 61ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ք. 1՝ ստանձնած պահպանակին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-91բ Հոգեշահ նիւթք փարօղից, ընտրեալ ի բազում սուրբ գրոց, բանք իմաստալից եւ օգտակար ամենայն մարդկան, զի գոյով լցեալ նշմարիտ եւ խորհրդատու պատմութեամբք եւ օրինակօք եւ խրատով Հին եւ Նոր աստուածաշունչ կտակարանաց, կարեն լուսատրել զվիտս, սուրբ պահել զնոցիս եւ

ՌՅԺ. – 1861

զսիրտս եւ միանգամայն հաճոյ եւ սիրելի Աստուծոյ առնել զմտադրութեամբ զընթերցօղս իւրեանց: – Որք ընթեռնուք եւ օգուտս քաղեալ ուրախանայք, գոհացեալ զԱստուած, փառս տօ՛ւք ամենասուրբ անուան նորա, որ յատկապէս անարատ ծնօղին իւրոյ բարեխօսութեամբն ողորմեալ նուաստիս, զօրացոյց եւ յաջողեաց աշխատասիրել վասն օգտի հոգւոց եւ մարմնոց: Օրհնեալ ազգիս հայոց ըստ պարտաւորութեան իմոյ:

Յա Հոգեշահ նիւթք քարոզից, աշխատասիրութեամբ տեսուն Դավթի արքեպիսկոպոսի Կարնեցւոյ, ի հայրապետութեան Մայր Աթոռոյն մերոյ Սրբոյ Էջմիածնի տեսուն եւ <տ[եսուն]> Մատթէոսի երիցս երանեալ սրբազան կաթողիկոսի, ի պատրիարքութեան Սրբոյ Աթոռոյս Երուսաղէմի տեսուն Յօհաննէս սրբազան արքեպիսկոպոսի եւ ի պատրիարքութեան Կոստանդնուպօլսոյ տեսուն Սարգսի ազգասէր արքեպիսկոպոսի: Վերստին օրինակեալ ի միաբանութենէ Սրբոյ Աթոռոյս Երուսաղէմի Կարապետեան Յօհաննէս դպրի Կոստանդնուպօլսեցւոյ, որ յերուսաղէմ, յամի Տեսուն 1861 եւ ի մերոյս ՌՅԺ. (1861):

ա. 4ա-9ա Գլուխ առաջին. Յաղագս սիրոյն Աստուծոյ, որ ունի ի վերայ մարդոյ – *եթէ ոչ հատն ցորենոյ անկեալ չերկիր մեռանիցի, ինքն միայն կայ (Յօհ. 12, 24): Ասէ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս խորհրդաւոր բանս զայս... ճոխանաս ի գեղեցիկ-գեղեցիկ, ցանկալի նորա շնորհս եւ ի պէսպէս խնամս աստուածային անձառ սուրբ սիրոյն:*

բ. 9բ-10բ Գլուխ երկրորդ. Յաղագս նախկին զալստեան փրկչին – *Հարկ եղեւ զալստեան Քրիստոսի յաշխարհ... զի մի տեսցէ զփառս Աստուծոյ (Սաղ. Թ.):*

գ. 11աբ Գլուխ երրորդ. [Յաղագս անեաման սուրբ կուսին] – *Ընթեռնու՞մք ի սուրբ գիրս կենսատու սուրբ Աւետարանին... յայս իմանալի գիր հայելով մեղաց եւ դիւաց՝ ոչ կարացին մերձենալ առ նա Տէր:*

դ. 12ա-4ա Գլուխ չորրորդ. Յաղագս ծննդեան Քրիստոսի – *Մտնողն Քրիստոսի է շնորհալի, փառաւոր, առատ, պտղալի (Տիտոս, Բ., 11): Քանզի երեւեցաւ շնորհն Աստուծոյ... քանզի վաճառիլն Քրիստոսի ի ձեռն Յուդայի մատնչի եղեւ: Սեբերի՞, 146 երես՞:*

ե. 14բ-5ա Գլուխ հինգերորդ. Յաղագս անուանն Քրիստոսի – *Գաւիթ հինգ քար եգ ի մախաղն... ուստի Յակոբ Յիսուս անունն երկրպագեաց:*

զ. 15ա-7ա Գլուխ վեցերորդ. Յաղագս սուրբ մկրտութեան – *Մկրտութեամբն Քրիստոսի մեղքն աղամային... եւ ոչխար անդորձմ առանց պատժի է, եթէ նենգի: Սեբե՞, 183 երես:*

է. 17աբ Գլուխ եօթներորդ. Յաղագս այլակերպութեանն Քրիստոսի – *եւ յետ վեց աւուրց առնու Յիսուս զՊետրոս... (Մատթէոս, ԺԼ., 1): Սոքա տեսին զայլակերպութիւնն Քրիստոսի... ողորմած, զթած է Տէր եւ արդար. (Սէր Աստուծոյ, գլխ.՝ 61):*

ը. 17բ-20բ Գլուխ ութերորդ. Յաղագս շարչաբանացն Քրիստոսի – *Մատնիչքն Քրիստոսի են շորս... ահաւասիկ կատարեցաւ ամենայն ինչ: Սեբերիոս, ճառ 15, ՄԺԿ.:*

թ. 21ա-2բ Գլուխ իններորդ. Յաղագս սրբոյ խաչին Քրիստոսի – *Համբարձումն ձեռաց Քրիստոսի... եւ ետ մեզ վերածնանիլ, յառնել եւ յաւիտեան թագաւորել:*

ժ. 23աբ Գլուխ տասներորդ. Յաղագս սրբոյ յարութեանն Քրիստոսի – *Յարութիւնն Քրիստոսի խնդութիւնն պարգեւեաց... գտանիլն Քրիստոսի երից աւուրց ի տաճարին, նշանակէ զյարութիւնն Քրիստոսի երեքօրեայ: Դուկաս, Բ., 46:*

ժա. 24ա Գլուխ տասներեկերորդ. Յաղագս համբարձմանն Քրիստոսի – *Բարձրացաւ Արեգակն, եւ Լուսինն եկաց ի կարգի իւրում (Ամբակում, Գ., 11). Արեգակն է Քրիստոս... նոյնպէս եկեսցէ ի վերացուցանել ձեզ ընդ իւր:*

ժբ. 24բ-5ա Գլուխ տասներկուերորդ. Յաղագս զալստեան Հոգւոյն սրբոյ – *Յորժամ վերացաւ նոյն... ուրեմն եւ ոչ Հոգին Սուրբ կարէ գտանիլ, այլ սատանայ:*

ժգ. 25բ-9բ Գլուխ տասներեկերորդ. Յաղագս անեղ դատաստանին Քրիստոսի – *Նախ գուշակեաց զօրն դատաստանին... ժողովեցէ՞ք զորոմն ուրոյն եւ զցորեանն ուրոյն (ի նոյն ճառ, Զ., 112):*

ժդ. 30ա-1բ Գլուխ տասներուերորդ. Յաղագս սուրբ Աստուածածնի – *Ո՞վ է սա, որ երեւեալս է իբրեւ զառաւուտ... (Երգ, Զ., 9): Սուրբ կոյսն Աստուածածին... զգօրութիւն յԱստուծոյ ընդունել, եւ մեզ՝ կարօտելոցս, պարգեւել:*

ժե. 31բ-2բ Գլուխ տասներինգերորդ. Յաղագս հրեշտակաց – *Հրեշտակք նկարին թեւօք, պատանի եւ մերկ եւ անկօշկաւոր... կտրեա՛ զդա, ընդէ՛ր եւ այլն. Դուկաս, ԺԳ. 7: Ընդարձակն տես ի Սէր Աստուծոյ, ԽԲ.:*

ժզ. 33ա-5բ Գլուխ տասնեւվեցերորդ. Յաղագս սրբոց – *Քրիստոս զառաքեալս անուանէր ինքեան եղբայր... զի կուսութեամբ յաղթեաց մարմնոյ եւ աշխարհի սուրբ վարդապետութեամբն եւ սատանայի մարտիրոսութեամբն իւրով:*

ժէ. 36աբ Գլուխ տասներօթներորդ. Յաղագս սուրբ եկեղեցւոյ – *Սուրբ եկեղեցին Քրիստոսի նմանի դրախտին Ադամայ... եւ ականջք նորա են քահանայք, եւ աչք են եպիսկոպոսունք:*

ժը. 36բ-7բ Գլուխ տասնետրեւերորդ. Յաղագս սրբոյ հաղորդութեան – *Յովսէփ Արեմաթացին սուրբ կտաւօք պատեաց զՔրիստոս... որով ատամունք նոցա առեալ ոչ կարէն իմանալ զքաղցրութիւնն նորին: Սէր Աստուծոյ, ԻԳ.:*

ժր. 38ա-47բ Գլուխ տասն եւ իններորդ. Յաղագս խոստովանութեան, զղջման եւ ապաշխարութեան – *Ոչ կացոյց Աստուած խոստովանահայր զհրեշտակս... յայնժամ գնալով գնայ եւ նուաճի ճանաչումն նորին: Տէս յերես 488, Եղիա վարդապետի Քարոզագրքոյն:*

ի. 48ա Գլուխ քսաներորդ. Յաղագս քահանայութեան – *Հրեշտակն ոչ համարձակեալ ունելեօք մերձենայ... ցաւակցութեամբ սրտի նորա եւ արթնութեամբ մտացն: Մեկ[նութիւն] եզեկ[իւն], Գլ. 33:*

իա. 48բ-50ա Գլուխ քսաներեկերորդ. Յաղագս աստուածաբանական առաքինութեանց առ հասարակ – *Հաւատն իբրեւ սին լուսեղէն... եւ ողորմութիւնք, որք եթէ պակասին, ի մահ մատնի տանուտէրն: Ի Յակոբ Մծբնայ հայրապետի Զգօս անուն գրքւոջ տես զԸնդարձակն:*

իբ. 50ա-1բ Գլուխ քսաներկուերորդ. Յաղագս հաւատոյ – *եթէ կամիս կատարեալ լինիլ հաւատով... ճանաչեմք զԱստուած եւ եմք իսկ քրիստոնեայ: Քարոզգիրք Անտօն Վիրայի, յերկրորդ քարոզն:*

իգ. 52ա-3ա Գլուխ քսաներեկերորդ. Յաղագս յուտոյ – *Մարգարէն խրատէ զմեզ... իբր թէ այսպէս իցէ ասացեալ կամ այնպէս: Ի կանոն Տէր ապաւէն: Մեկ՞, Հատոր 7, երես 67:*

իդ. 53ա-4բ Գլուխ ֆանեւորսերորդ. Յաղագս սիրոյ – Սուրբ Թէոդորէ կոյսն արկեալ ի բանդ... իբրու թէ այն արասցէ, եւ ինքն ոչ, այլ իւրաքանչիւր համընթացաբար յառաջին:

իե. 54բ-5բ Գլուխ ֆանեհինգերորդ. Յաղագս հնազանդութեան – Ադամ ցորչափ էր հնազանդ Աստուծոյ... եւ զհնազանդութիւն կամաց գոլ ուսոյց:

իգ. 55բ Գլուխ ֆանվեցերորդ. Յաղագս աղբատութեան – Ի քսան երկու հազար զօրացն Գեղէօնի... եւ ի հանդերձեալն զկեանս յաւիտենականս ժառանգեսցէ: Ռօտիկ 6, 49:

իէ. 56աբ Գլուխ ֆանեւեօթներորդ. Յաղագս բղջախոհութեան – Յորդի ի մեզ ցանկութիւն... յօրէնս Աստուծոյ ի ձեռն Մովսէսի ունելիքըն յոսկոյ սրբոյ համարեցան լինել: Ելից, 1է., 23:

իբ. 56բ-7բ Գլուխ ֆանեւեօթներորդ. Յաղագս ֆրիստոնչական վարոց – Արի լինիլ պէտք քրիստոնէին... շորրորդ՝ յաւիտենականութեան եւ փառաւոր լինելութեան: Անտառ պահանջել:

իթ. 57բ-9ա Գլուխ ֆանեւիմներորդ. Յաղագս աղօթից – Իտաքն մարդոյ ի մարդն նմանի... զի ողորմեսցի ամենեցունցս սրտագէտն ամենակարօղ բարձրեալն Աստուած:

լ. 59ա-60բ Գլուխ երեսուն. Յաղագս ողորմութեան – Զոր ինչ տամք կարօտելոց... եւ քանի առաւել եւս ողորմողին ինքեան պարգեւէ զշնորհս եւ զողորմութիւնս իւր անհուն:

լա. 61ա-2ա Գլուխ երեսունեմկերորդ. Յաղագս հեզութեան եւ խոնարհութեան – Աստուած բնակի միայն ի հեզս եւ ի խոնարհս... բայց ես եմ հող եւ մոխիր:

լբ. 62ա-3բ Գլուխ երեսուներկուերորդ. Յաղագս բարի մտածմանց – Մովսէսի չեւ եւս գնացեալ յերկիրն Աւետեաց... Տէր քննէ զսիրտս եւ զերիկամունս, այսինքն՝ զխորհուրդս սրտի եւ զփափագն նորա: Սաղմոս է., 11:

լգ. 63բ-4ա Գլուխ երեսուներեքերորդ. Յաղագս փախչելոյ յառթէ մեղաց – Յուդթայ ետուն զկահ եւ զկարասի... եթէ սատանայ բնակեսցի ի քեզ՝ նմա լինիս գերի ծառայ:

լդ. 64բ-6ա Գլուխ երեսունեւորսերորդ. Յաղագս բնատրութեան մարդկան – Բարի մարդն զայլ եւս բարիս գործէ... որ եւ փութով պատժի յայնժամ: Եւսեբիոսի ճառն տէս յերեսն 152:

լե. 66ա-8ա Գլուխ երեսուն եւ հինգերորդ. Յաղագս առաքինութեան առ հասարակ – Զորս թեւք կենդանեաց... որպէս զգոյնս ի խաւար եւ որպէս զոստոս չորացեալ:

լզ. 68ա-70բ Գլուխ երեսունեվեցերորդ. Յաղագս ստութեան աշխարհի եւ աշխարհայնոյ – Տէր մեր

ծարաւելով մեռանի ի խաչին... ընդդէմ քրիստոսական սուրբ կրօնիս աստուածական սուրբ դաւանութեան կենսածիր բանից, զոր ունի եւ դաւանէ սուրբ եկեղեցին:

լէ. 71ա-2բ Գլուխ երեսունեւեօթներորդ. Յաղագս գարշութեան մեղացն – Իմաստուն ոմն ասէ... զի ոչ ինչ այնքան դեղ գոյ ընդդէմ տապոյ ցանկութեան, քան մտածել զմահ Տեառն:

լը. 73ա-5բ Գլուխ երեսունեւութերորդ. Յաղագս պատժոյ մեղաց – Որ ով ոք մեղանչէ, նովիմբ եւ պատժի (Իմաստութիւն, ԺԱ., 17). Որպէս եւայ պաղով յանցեալ... ոչ զիւր ստեղծուածն պատժէ, այլ զմեղան սրբէ: Ի նոյն ճառ, Թ. 175:

լթ. 75բ-7ա Գլուխ երեսունեւիմներորդ. Յաղագս հպարտութեան – Առաքեալքն ուրախութեամբ ասեն ցՔրիստոս... ես ատեալ անարգեմ զհպարտութիւնն Յուդայ եւ զհպարտութիւնն Երուսաղէմի: Երեմիայ, ԺԹ.:

լի. 77ա-9ա Գլուխ ֆառասուն. Յաղագս նախանձու – Աստուած սէր է... զի մի՛ զայրացին մախանք փարիսեցւոց, դպրաց եւ հրէից անհաւատից: Տէս ի Քարոզգրքոջ Եղիայ վարդապետի, 179 երես:

լիա. 79աբ Գլուխ ֆառասունեմկերորդ. Յաղագս բարկութեան եւ ատելութեան – Բարկանալ արժան է մեծաց... բարկութիւն առանց հօր զօրութեան, տկար գործի է վրէժխնդրութեան: Հոսմեացւոց պատմութիւն, Ա. հատոր, 21 երես:

լիբ. 79բ Գլուխ ֆառասուներկուերորդ. Յաղագս ծուլութեան – Ադամ խաբամբն կորոյս զԱստուած... զի են զբաղեալ աշխարհային սիրոյ եւ ցանկութեան եւ ուրախութեանց անցաւորականաց:

լիգ. 80ա Գլուխ ֆառասուներեքերորդ. Յաղագս ազանաց – Յորժամ Աստուած բարկանայ ազահաց... զի ի նմանէ ծնանին դստերք շարաճճիկ, այսինքն՝ նենգութիւն, դաւաճանութիւն, խաբէութիւն, երդմնազանցութիւն, անհանգստութիւն, բռնութիւն, խստասրտութիւն եւ այլն:

լիդ. 80բ Գլուխ ֆառասունեւորսերորդ. Յաղագս որկլանդութեան – Որկրամոլութիւնն զմարդն առնէ անբան... զի գիտեր, թէ յայնցանէ յառաջացեալ ծնանին բազում շարիք:

լիե. 80բ Գլուխ ֆառասունեհինգերորդ. Յաղագս բղջախոհութեան – Ուր ուրեք է բղջախոհութիւնն... չէ արժան առնուլ քեզ կին եղբօր քո:

լիզ. 81աբ Գլուխ ֆառասունեվեցերորդ. Յաղագս բամբասանաց – Ամասիա թագաւորն յեգիպտոս պատուեալ զՊիանտոս... զի տեսցէ զգործս քո, ապա զգոյշ լի՛ր: Մեկնութիւն Իմաստութեան, Ա., 10:

լիւ. 82ա Գլուխ ֆառասունեւեօթներորդ. Յաղագս ապերախտութեան – Հրամայեաց Աստուած Նոյի մուծանել ի տապանն... որ քեզ երախտաւոր եղէ յայտնի:

խը. 82բ-3ա Գլուխ Բառասուններուդ. Յաղագս նախախնամութեանն Աստուծոյ – նախախնամութիւն Աստուծոյ է նորին պահպանութիւնն... եւ յարգութիւն եկեղեցական սուրբ արարողութեանցն առնելով յամենայն կեանս իւր:

խթ. 83բ-4ա Գլուխ Բառասուններուդ. Բացադրութիւն ումանց բանից Տեառն մերոյ ըստ մտաց սրբոյ Աւետարանին Յօհաննու – Ես, ասէ, ի Հայր, եւ Հայր՝ յիս: Մեկնութիւն. Ոչ առանց Որդւոյ ճանաչի Հայր... եւ ամենայն ընդ ամենեսին եւ ամենեւին ի միտան: Սեբերիոս, է., 131:

ծ. 84աբ Գլուխ յիսուսն. Ի թգեմին, որ ցամաքեցաւ – Ձգալի նախնոյն Ադամայ յիշէ... նախ քան իշխանիս խաղաղութեան զՔրիստոսի գալուստն զանազան հողմովք ազգ մարդկան դանդաջէր կուսաշարութեամբ: Ի սուրբ եր՝ Ճառ, ԺԴ., 208:

ծա. 85ա-7բ Գլուխ յիսունեակերորդ. Յաղագս ումանց խրթին բանից մեկնութեանց – Աներեւոյթիւն Աստուծոյ ի սկզբանէ... թէ՛ աշխարհս է պատկեր անճառելի սրբոյ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

ծբ. 87բ-8ա Գլուխ յիսունեակերորդ. Բանք պատասխանի տալոյ յաղագս ումանց ընդդիմամարտից վասն ամենատար Երրորդութեանն – Այսպիսաբար

տամք օրինակ... եւ Հոգին Սուրբ տնօրինեաց յարգանդ սրբոյ կուսին. զբնակիլն նորա եւ զծնանիլ եւ այլն:

ծգ. 88բ-91բ Գլուխ յիսունեակերորդ (Յիսունեակերեկերորդ). Մասնատր բանք պիտանիք – Որ հաւատայ Աստուծոյ, զգուշանայ պատուիրանին նորա, եւ որ յուսայ ի նա, ոչ փոքրկասցի (Սիրաք, ԼԲ., 28). Յնծութիւն անձին եւ սրտի... այսինքն՝ ի տօնի Տաղաւարահարաց: Վաղճան սուրբ գրքոյս, որ եւ կոչի նիւթք քարոզից:

– 92աբ Յանկ գրոյս գլխոց եւ թղթահամարից. ի գլուխն եւ յերեսն յայտնի – Յաղագս սիրոյն Աստուծոյ, որ ունի ի վերայ մարդոյ. Ա. 02... Մասնաւոր բանք պիտանիք. ՄԳ., 177:

ծդ. 93ա [Բանք պիտանիք] – Չէ բարեկամութիւն, եթէ սիրեցեալն ոչ ճանաչէ զսէր սիրողին... խոյս տայցէ իմաստունն ի կենակցութենէ խուժանին: Մ՝. վ՝.:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէս Տիտղ՝ 2ա:

Տէս խորագիրը՝ 3ա:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «711», «Քարոզագիրք Դաւթի արքեպիսկոպոսի», Ա. կազմաստառին փակցուած թերթիկին՝ «Հ՞՞՞ 711/2647, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

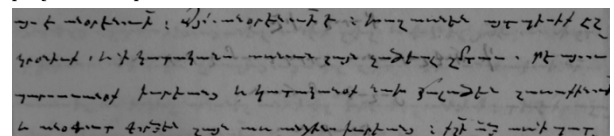
2648

Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Է Ս - Մ Կ Ր Տ Ի Չ Մ Ա Ս Ի Յ Լ Է Օ Ն , Ք Ա Ր Ո Ջ Գ Ի Ի Ք

ՌՄՀԹ. – 1830

ԳԻՐԶ, ԹԱՐԳՄԱՆԻԶ՝ Յովհաննէ Տէր-Կարապետեան Պրուսացի:

ԹԵՐԹ՝ 228 (գրչի էջակալում՝ 1-438, որ է՝ 2ա-225բ). չգրուած 1աբ, 226ա-8բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Իx12 (ԺԱ, ԺԲ, ԺԹ՝ 10, Ի՝ 6): ՆԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «J. Whatman 263»: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 24,4x19,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (19,7x14): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 84ա): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱԶՄ՝ կանաչ թուրք, մէջք եւ անկիւնները բրոնզադրոշմ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուրք, աստառը նարնջի թուրք, սեւ բծերով. լուսանցակողերը՝ կարմրով ցօղուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա + Բ, թուրք, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 84ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա. փեղկին մոմի հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

2ա-225բ [Քարոզգիրք Մասիլյեօնի]

1. 2ա-125բ Քարոզգիրք համառօտեալ ի Բառասնորդականաց մեծահոշակ Բարոզիմ Յովհաննու Մկրտչի Մասիլյեօնի, յրնկերութենէ աղօթավանից, արժունի Բարոզի եւ արեւպիսկոպոսի Քլերմօն Բաղաբի, որ ի թագաւորութեանն Գաղղիոյ: Յիտալա-

կան թարգմանութենէ փոխաբերեալ ի հայ լեզու ձեռամբ Տէր-Կարապետեան Յովհաննու Պրուսացոյ, յամի տեսան 1830:

ա. 3ա-6ա Քարոզ Ա. Ի յորեմաբաթի ատու մոխրոց: Յաղագս պահոց – Բնաբան. Յորժամ պահիցէք, մի՛ լինիք իբրեւ զկեղծաւորսն տրտմեալք: Մատթէոս, 2., 16: Առաջադրութիւն. Բազում օգտէ քննել... զփոփոխութիւն ի գրաւ ապագային:

բ. 6ա-8բ Քարոզ Բ. Ի յորեմաբաթի մոխրոց: Պատմատի դարձի – Բնաբան. Ահա ժամանակ ընդունելի, ահա օր փրկութեան. Բ. Կորնթացիս, 2., 2: Առաջարկութիւն. Դարձարուք յանցելոց անիրաւութեանց ձերոց... եւ թշուառութիւնքն զրաւ առնուցուն:

գ. 8բ-11ա Քարոզ Գ. Ի հինգաբաթի, յետ ատու մոխրոց – Բնաբան. Ամէն ասեմ՝ ձեզ, եւ ոչ յԻսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի երբէք. Մատթէոս, Ը., 10: Բաժանումն. Հաւատքն է 1... յայնժամ մտանել ի դասակարգ վերջնոցս:

դ. 11ա-4ա Քարոզ Դ. Յուրբաթի ատու, յետ մոխրոց: Յաղագս ներելոյ վնասուց – Բնաբան. Կուարձուք, ապաքէն, զի ասացաւ. Սիրեսցես զընկեր քո... Մատթէոս, Ե., 43, 44: Բաժանումն. |11բ| Ա. Անիրաւութիւն

ատելութեանս մերում... զի ամբոխն լաւ եւս գիտէ
զանձինս ձեր, որչափ դուք իսկ ոչ գիտէք:

Ե. 14ա-6ա Քարոզ Ե. Յաղագս կիրակէի քառաս-
նորդաց: Յաղագս Բանին Աստուծոյ – Բնաբան. Ոչ
հացիւ միայն կեցցէ մարդ... Մատթէոս, Գ., 4: Բաժա-
նումն. Ա. Տրամադրութիւնք, որք պարտին ածել զհա-
ւատացեալն... ի սրբել եւ յարգարացուցանել:

զ. 16ա-9ա Քարոզ Զ. Յերկուշաբթի առաջնոյ
շաբաթուն: Ստուգութիւն հանդերձեալ կենաց –
Բնաբան. Երթիցեն նորա ի տանջանսն յաւիտենա-
կանս... Մատթէոս, ԻԵ., 46: Բաժանումն. Ա. Ստուգու-
թիւն հանդերձեալ կենաց... եթէ էր նորա ինքնատէր
լեալ վիճակի իւրոյ:

է. 19ա-22ա Քարոզ Է. Ի չորեքշաբթի առաջնոյ
շաբաթուն: Ի վերայ ակնածութեան ի կալ յեկեղեցուջ
– Բնաբան. Եմուտ Յիսուս ի տաճարն եւ եհան... Մատ-
թէոս, ԻԱ., 12: Բաժանումն. Երբեակ պատրաստութիւնք
ի մտանել մեր ի տաճարն... չիցեն աղետաւոր հետեանք
պղծութեանց եւ անարգութեանց հարցն մերոց:

ը. 22ա-4ա Քարոզ Ը. Ի չորեքշաբթի առաջնոյ շա-
բաթուն: Յաղագս վերստին անկման ի մեղս – Բնա-
բան. Կինի յետին մարդոյն այնորիկ շար, քան զառա-
ջինն. Մատթէոս, ԺԲ., 45: Բաժանումն. Այլանդակու-
թիւն վերստին անկման ի մեղս... ի յիշեալ քարոզն ԺԸ.,
վասն որոյ տէս անդ:

թ. 24բ-7ա Քարոզ Թ. Ի հինգշաբթի ատուր առաջ-
նոյ շաբաթուն: Յաղագս աղօթից – Բնաբան. Ողոր-
մեա՛յ ինձ, Տէ՛ր, որդի՛ Դաւթի. Մատթէոս, ԺԵ. 22: Բա-
ժանումն. Սովորաբար երկու պատճառք են... որոց
տակաւին հնար է մնալ ի բարեպաշտութեանդ ձերում
եւ այլն:

ժ. 27ա-31ա Քարոզ Ժ. Յուրբաթի ատուր առաջնոյ
շաբաթուն: Ի վերայ խոստովանութեան – Բնաբան. Յորս
անկեալ դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց... Յով-
հաննէս, Ե., 3: Բաժանումն. Երեք թերութիւնք անօգուտ
առնեն մեզ... ահա այս են սովորական աղբերք,
առանց օգտի արձակելոյ մեր ի խոստովանութենէ:

ժա. 31ա-4ա Քարոզ ԺԱ. Յերկուրդում կիրակէի
քառասնորդաց: Յաղագս վտանգից աշխարհական
երանութեան – Բնաբան. Տէ՛ր, բարուք է մեզ աստ
լինել. Մատթէոս, ԺԵ., 4: Բաժանումն. 1. Ի յաջողուածս
անկմունք... պահանջին նաեւ գործք խստամբերք,
այլեւ հրապարակագոյժ եւ յայտնի ապաշխարութիւնք:

ժբ. 34ա-7ա Քարոզ ԺԲ. Յերկուշաբթի երկուր-
դում շաբաթուն: Յաղագս վերջին անգղջութեան –
Բնաբան. |34բ| Ես երթամ, եւ խնդրիցէք զիս... Յով-
հաննէս, Ը., 21: Բաժանումն. Եթէ մինչեւ ի մահ յապա-
ղէք... կամ թէ եւ խնդրեսցիք, ոչ կարիցէք գտանել:

ժգ. 37ա-41ա Քարոզ ԺԳ. Յերեքշաբթի երկուրդի
շաբաթուն: Յաղագս առ ի մարդկանէ աշտութեան
– Բնաբան. Զամենայն գործս իւրեանց առնեն ի ցոյցս

մարդկան. Մատթէոս, ԻԳ., 5: Բաժանումն. 1. Չարու-
թիւն աշտութեան առ ի մարդկանէ... եւ ի նա յանձն
արասցիք զշահ օգտութիւն առաքինութեանց ձերոց:

ժդ. 41ա-4բ Քարոզ ԺԴ. Ի չորեքշաբթի երկուրդի
շաբաթուն: Ի վերայ կոշման – Բնաբան. Յայնժամ մա-
տեաւ առ նա մայր որդուցն Զերեթեայ... Մատթէոս, Ի,
20-21: Բաժանումն. 1. Քանի՞ դժուարաւ գտանի ճշմա-
րիտ կոշումն... զոր պատրաստեաց ձեզ ողորմութիւնն
Աստուծոյ զղջումն, ապաշաւանք եւ խոնարհ հլութիւն:

ժե. 45ա-8բ Քարոզ ԺԵ. Ի հինգշաբթի երկուրդի
շաբաթուն: Յաղագս շար մեծատանն – Բնաբան. Պապակիմ ի տապոյ աստի. Դուկայ, ԺԶ. 24: Բաժա-
նումն. 1. Ի նկարագրին, զոր պատմէ Քրիստոս... եւ
զառաջին սկզբունս փրկաւէտ վարդապետութեան:

ժզ. 48բ-51ա Քարոզ ԺԶ. Յուրբաթու ատուր երկուրդ
շաբաթուն: Յաղագս անտակ որդայն – Բնաբան. Գնաց յաշխարհ հեռի... Դուկաս, ԺԵ., 13: Բաժանումն. 1.
Զառանցանք անմաքուր կրից... առաւել եւս մեծապա-
տիւ ցուցցի առաքինութիւնն, որ զնոցա տեղին կալաւ:

ժէ. 51ա-3բ Քարոզ ԺԷ. Յերուրդում կիրակէի քա-
ռասնորդաց: Յաղագս անհաստատութեան ի նանա-
պարհի փրկութեան – Բնաբան. Կինի յետինն մարդոյն
այնորիկ շար, քան զառաջինն. Դուկաս, ԺԱ., 26: Առա-
ջարկութիւն. Ամենայն հաւատաւոր անհաստատու-
թիւնն ի ճանապարհի... կամ գոնէ անձանօթ է, թէ
զի՞նչ իցէ այն:

ժը. 54ա-7ա Քարոզ ԺԸ. Յերկուշաբթի ատուր եր-
րուրդի շաբաթուն: Ի վերայ սակաւ թոյլ ընտրելոց
– Բնաբան. Բազում բորոտք էին յիսրայէլի առ Եղիսէիւ
մարգարէի... Դուկաս, Գ., 27: Առաջարկութիւն եւ բա-
ժանումն. Զի՞նչ պատճառք են սակաւ թոյլ ընտրե-
լոց... եւ աննմանս վարել կեանս այլազգ ի խաժամուժ
ամբոխէն եւ այլն:

ժթ. 57ա-9բ Քարոզ ԺԹ. Յերեքշաբթի երրուրդի
շաբաթուն: Յաղագս խառնութեան բարեաց եւ շա-
րաց – Բնաբան. Եթէ մեղիցէ քեզ եղբայր քո... Դուկաս,
ԺԸ., 15: Բաժանումն. Խառնուրդ բարեաց եւ շարաց...
եւ խոստմունք աւետեացն բարութեան բնաւին անկու-
շեալք:

ի. 59բ-62ա Քարոզ Ի. Ի չորեքշաբթի երրուրդում
շաբաթու: Յաղագս նշմարիտ երկիրպագութեան –
Բնաբան. Ժողովուրդս այս շրթամբք պատուէ զիս...
Մատթէոս, ԺԵ., 8: Բաժանումն. 1. Մի՛ անպիտան հա-
մարել զարտաքին ցոյցս... հաւատարիմ լինել ի պար-
տիս համեմատեալս վիճակի ձերոց:

իա. 62ա-3բ Քարոզ ԻԱ. Ի հինգշաբթի երրուրդի
շաբաթուն: Բան Ա. Յաղագս ցրտութեան ի հոգեւորս
– Բնաբան. Յարուցեալ ի ժողովրդենէ անտի, եմուտ ի
տուն Սիմօնի... Դուկաս, Գ., 38: Բաժանումն. Յրտու-
թիւնն անստոյգ առնէ զարդարութիւն մեր... թող թէ զի
ասաց՝ Լուացի՛ր, եւ սրբեսցի՛ս:

իբ. 64ա-6ա Քարոզ ԻԲ. Ի հինգշաբաթի երրորդում շաբաթուն: Բան Բ. Յաղագս ցրտութեան ի հոգեւորս – Բնաբան. նոյն է ընդ նախորդին: Բաժանումն. Յրտութիւն ի հոգեւորս է նախընթաց նշան... ոչ է արքայութիւն նորա մարմին եւ արիւն, այլ զօրութիւնն եւ առաքինութիւն Աստուծոյ:

իգ. 66ա-9բ Քարոզ ԻԳ. Ի յուրբաթու ատու երրորդ շաբաթուն: Յաղագս սամառուհոյն – Բնաբան. Գայ Յիսուս ի քաղաք մի... Յովհաննէս, Դ., 5: Բաժանումն. նման կնոջն սամարացոյ... կամ իբրեւ զօրհասաբէր վախճան անհուն եւ անզրաւ բարութեան իմոյ եւ համբերութեան:

իդ. 69բ-72բ Քարոզ ԻԴ. Ի չորրորդում կիրակէի քառասնորդաց: Ի վերայ ողորմածութեան – Բնաբան. Առ զհացն Յիսուս... Յովհաննէս, Զ., 11: Բաժանումն. Պարտիք ողորմածութեան... եկա՛յք, օրհնեալք Հօր իմոյ, եւ այլն:

իե. 72բ-6բ Քարոզ ԻԵ. Ի երկուշաբաթի չորրորդում շաբաթուն: Յաղագս առնչանաց – Բնաբան. Ինքն Յիսուս ոչ հաւատար զանձն նոցա. Յովհաննէս, Բ. 24: Բաժանումն. Ոչ ինչ պատճառք գոն անդի... եւ մի ունկնդիր անստոյգ համբաւոյ, ասէ կիպրիանոս:

իզ. 76բ-80ա Քարոզ ԻԶ. Ի երեքշաբաթի չորրորդում շաբաթուն: Յաղագս երկբայութեանց ի վերայ կրօնիք – Բնաբան. Զառ գիտեմք ուստի է... Յովհաննէս, է. 27: Բաժանումն. Բազումք յայնցանէ, որ թերեհաւատքն կարծին... որ միշտ մնայ ի գլուխս նոցա հաստատուն:

իէ. 80ա-4բ Քարոզ ԻԷ. Ի չորեքշաբաթի ատու չորրորդում շաբաթուն: Յաղագս անիրաւելոյ աշխարհի ընդդէմ բարեաց – Բնաբան. Տո՛ւր փառս Աստուծոյ... Յովհաննէս, Թ. 24: Բաժանումն. 1. Յորժամ ոչ գտանէ աշխարհ... եւ ոչ ապաքէն վերջին ծագ է այս անօրէնութեան:

իը. 84բ-7ա Քարոզ ԻԸ. Ի հինգշաբաթու չորրորդում շաբաթուն: Յաղագս մահուան – Բնաբան. Իբրեւ մերձ եղեւ ի դուռն քաղաքին... Դուկաս, է. 12: Բաժանումն. 1. Մահն է անստոյգ... եւ ոչ իւրիք կապեալ կային ընդ նմա սիրով տարիման:

իթ. 87ա-91ա Քարոզ ԻԹ. Ի Յուրբաթու ատու չորրորդում շաբաթուն: Ճառ ի վերայ Աւետարանին Ղազարու – Բնաբան. Ե՛կ եւ տե՛ս. Յովհաննէս, Ժ. 32: Բաժանումն. երեք խորհրդածութիւնք կատարելապէս բովանդակեն յինքեանս... գտանեն նոր առիթ կուրութեան եւ խստասրտութեան:

լ. 91ա-4բ Քարոզ Լ. Ի կիրակէի ատու յիշատակի շարչարանաց: Յաղագս յայտնութեան օրինացն Աստուծոյ – Բնաբան. եթէ զճշմարիտն ասեմ... Յովհաննէս, Լ. 46: Բաժանումն. Մարդիկ ապահով կան ի բազում զեղծմունս... անդէն վաղվաղակի գտցի քեզ առաջնորդ՝ ածել զքեզ անդանօր:

լա. 94բ-8ա Քարոզ ԼԱ. Բան Բ. Ի կիրակէի ատու շարչարանաց: Յաղագս անփոփոխութեան օրինացն Աստուծոյ – Բնաբան. եթէ զճշմարիտն ասեմ... Յովհաննէս, Լ. 46: Բաժանումն. երեք պատճառանս առարկէ... որք յառաքինութենէ ոչ բաժանին եւ ոչ իբրեւ բաղբաղայս մոլութեան:

լբ. 98ա-102ա Քարոզ ԼԲ. Ի երկուշաբաթի շարչարանաց շաբաթուն: Յաղագս գործածութեան ժամանակի – Բնաբան. Փոքր միւս եւս ժամանակ ընդ ձեզ եմ. Յովհաննէս, է. 33: Բաժանումն. Կորուսանեմք զժամանակն աներկիւղ... որ ոչ ծախի ի պէտս երկնից, կորուսեալ է վասն յաւիտենականութեան:

լգ. 102ա-5ա Քարոզ ԼԳ. Ի երեքշաբաթի ատու շարչարանաց: Յաղագս փրկութեան – Բնաբան. Ժամանակ իմ չեւ է հասեալ... [Յովհաննէս, Բ. 4]: Բաժանումն. 1. Պարտ է գանձանց փրկութիւն... յորում ոչ ինչ լեալ իցէ վտանգ:

լդ. 105ա-8ա Քարոզ ԼԴ. Ի չորեքշաբաթի շարչարանաց շաբաթուն: Ի վերայ ձանձրութեանց, որք ոչ մէկնին ի բարեպաշտ վարուց ի կեանս յայս – Բնաբան. Վէ՛մս առին հրեայքն, զի քարկոծ արասցեն զՅիսուս. Յովհաննէս, Ժ. 31: Բաժանումն. Զանձրութիւնք եւ դառնութիւնք... է ընդունիլ զսիրտս մեր եւ զնուէրս պատարագաց մերոց:

լե. 108ա-11բ Քարոզ ԼԵ. Ի հինգշաբաթի ատու շարչարանաց շաբաթուն: Յաղագս կնոջն մեղատրի, որ յԱւետարանին – Բնաբան. Կին մի էր ի քաղաքին մեղաւոր... Դուկաս, է. 37, 38: Բաժանումն. Կրկին նախադատութիւնք յետս ընկրկեն... եւ վիշտք մեղաց շունին իւրեանց այլ սփոփանս, բայց զգառնութիւն նոյն իսկ մեղաց:

լզ. 111բ-5ա Քարոզ ԼԶ. Ի Յատու կիրակէի առմալէնեաց. Յաղագս հաղորդութեան – Բնաբան. Ասացէ՛ք, դստերք Սիովնի... Մատթէոս, ԻԱ. 5: Բաժանումն. երկեակ ազգք փորձոյ հարկաւորք են... ի քիմս նոցա զճաշակ աշխարհի եւ կենցաղականացս ամենայնի:

լէ. 115բ-8բ Քարոզ ԼԷ. Ի Յատու մեծի աւագ ուրբաթուն: Յաղագս շարչարանաց Տեառն – Բնաբան. Ամենայն ինչ կատարեալ է. Յովհաննէս, ԺԹ. 30: Բաժանումն. Մահ Քրիստոսի պարունակէ... եւ ի կողմանէ սիրոյ իւրոյ, եւ աւանդեաց զոգին:

լը. 118բ-22բ Քարոզ ԼԸ. Ի Յաղագս տօնի սուրբ Զատիկի: Յաղագս պատճառաց վերստին անկվան ի մեղս – Բնաբան. Գիտեմք, եթէ Քրիստոս յարուցեալ է... Հոռովմեացիս, Զ. 9: Բաժանումն. Յիսուս Քրիստոս յարուցեալ ոչ եւս մեռանի... որք միայն կարեն ապաքինել զմեզս ձեր եւ քաւել:

լթ. 122բ-5բ Քարոզ ԼԹ. Ի երկուշաբաթի ատու սրբոյ Զատիկին: Յաղագս սուտ վստահութեան – Բնաբան. Մեք ական ունէաք, թէ նա է, որ փրկելոցն է զԻսրայէլ. Դուկաս, ԻԳ. 21: Բաժանումն, 1. Ոչ ինչ

տրամադրութիւն յիմար... միշտ ողորմած է նա ընդունիլ զմեղաւորն, որ դառնայ յինքն: Վախճան համառօտութեան Քարոզգրոց:

2. 126ա-255բ Փոքր փառասնորդական մեծին Մասիլլեօնի եպիսկոպոսի Քլեմօն ֆաղափ, խօսեցեալ յամի Տեան 1718, յարժունիս գաղղիացոց, առաջի Լուդովիկոսի Հնգեաասաներորդի արձային Գաղղիացոց: Գլովագործոց նարտասանական արուեստի՝ դատեալ ի հմուտ նարտասանից Երոպիոյ: Թարգմանեալ յիտալական թարգմանութենէ ի հայ լեզու ձեռամբ Տէր-Կարապետեան Յովհաննու Պրուսացոյ, յամի 1830:

ա. 126բ-34ա Քարոզ [Ա]. Ի տօնի Տեանընդանաջին, ի բանն. Ահա սա կայ ի գորումն եւ կանգնումն բազմաց ի մէջ Իսրայելի. Դուկաս, Բ. 34: Յաղագս օրինակի մեծամեծաց – Այս վիճակ է թագաւորաց եւ իշխանաց աշխարհի... եւ վերջին խրատք նորա լիցին կանխասաց մարգարէութիւնք հանգամանաց թագաւորութեան ձերոյ:

բ. 134ա-45ա Քարոզ [Բ]. Առաջին կիրակէի փառասնորդաց, ի բանն. Վարեցաւ Յիսուս յանապատ ի Հոզոյն փորձիլ ի սատանայէ. Մատթէոս, Գ. 1 [134բ] – Փորձութիւնք մեծամեծաց. Փառաւոր նշանք երեւելեալք... եւ սոքա իցեն գրաւականք այժմու հանգստութեան մերում եւ երջանկութեան ապագայից ժամանակաց. ամէն:

գ. 145բ-56բ Քարոզ [Գ]. Յերկրորդ կիրակէ աղոնացից, ի բանն. Ահա երեւեցան նոցա Մովսէս եւ Եղիա, որ խօսեն ընդ նմա. Մատթէոս, Ժէ. 5, [Ժէ. 3] – Ի վերայ յարգութեան, զոր պարտին մեծամեծք... այլ յաղթութեանց իւրոց եւ փառաց. ամէն:

դ. 156բ-65բ Քարոզ [Դ]. Յերրորդում կիրակէի աղոնացից, ի բանն. Յորժամ այսմ(=ն) պիղծ ելանիցէ... Դուկաս, ԺԱ. 24. Յաղագս վտանգից մեծամեծացն, որք թողեալ լինան զԱստուած – Այս պիղծ եւ անհանդարտ... եւ մեր լիցի յաւետ ի բարեպաշտութեան սորա, քան ի զօրութեան եւ ի փառս յաղթանակաց. ամէն:

ե. 166ա-75ա Քարոզ [Ե]. Չորրորդ կիրակէի աղոնացից, ի բանն. Բարձ ի վեր զաչս իւր Յիսուս... Յովհաննէս, Չ. 5: Յաղագս գրոյ մեծամեծաց, զոր պարտին ունել առ աղփատսն – Հրաշք մեծ, որում հանդիպեմք այսօր... եւ ի հանդերձելումն յերկինս երանութիւն առ ինքն. ամէն:

զ. 175բ-84ա Քարոզ [Զ]. Ի կիրակէի յիշատակի մարդեղութեան, ի բանն. Նա եղիցի մեծ. Դուկաս, Ա. 32: Հանգամանք մեծութեան Յիսուսի Քրիստոսի գուշակեցելոյ այսօր ի հրեշտակէն – Յորժամ մարդիկ գուշակէն... լիցի մեզ նշան աներկբայելի, որոց յուսացուցէ զմեզ առ թագաւորութեամբ սորա. ամէն:

է. 184ա-92ա Քարոզ [Է]. Ի կիրակէի շաշարանաց, ի բանն. Եթէ ես փառաւորեմ զանձն իմ...

Յովհաննէս, Ը. 54: Սառսիւն մարդկային փառաց – Եթէ փառք աշխարհի առանց երկիւղին Աստուծոյ... ոչ ինչ լիցի մեզ ցանկալի առ ի լրումն երջանկութեան իւրոյ. ամէն:

ը. 192ա-204ա Քարոզ [Ը]. Ի կիրակէի Ծաղկազարդին, ի բանն. Ահա թագաւոր քո գայ քեզ հեզ. Մատթէոս, ԻԱ. 5: Ի վերայ արգելմանց բարեպաշտութեան մեծամեծաց – Յամենայն դէպս թուի, թէ Քրիստոս... եւ ընդ քեզ թագաւորել յաւիտեան յերկնային յանպատում արքայութեանն. ամէն:

թ. 204ա-14բ Քարոզ [Թ]. Մեծի ուրբաթուն, ի բանն. Յանդիման եղեն թագաւորք երկրի, եւ իշխանք ժողովեցան ի միասին վասն Տեան եւ վասն օծելոյ նորա. Մաղմուս, Բ. 2: Ի վերայ արգելից, զորս նշարտութիւնն գտանէ ի սիրտս մեծամեծաց – Թուի, թէ ամենայն տէրութիւնք երկրի միաբանեցան... զի պսակեցես զնոսս անպատմելի եւ անթառամ պսակաւ քով յարքայութեանդ երկնից. ամէն:

ժ. 214բ-25բ Քարոզ [Ժ]. Մեծ գատկի յարութեանն Քրիստոսի, ի բանն. Մերկեաց զիշխանութիւնսն եւ զպետութիւնս յայտ յանդիման... Կողոսացիս, Բ. 15: Յաղթանակ կրօնից – Մնտոի յաղթանակք աշխարհակալաց էին միայն... եւ ժամանակաւոր նպաստք քո եղիցին գրաւականք հանդերձելոցն պատրաստելոց մեզ առ ի քէն. ամէն: Վախճան:

Քարոզները բաժանուած են «մասն»երի, «պատճառ»ների, որոնց յիշատակումն աւելորդ ենք համարում:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէ՛ս խորագիրը՝ 2ա:

Չբ Նախաձանօթք հայ թարգմանչին – Յիտալական թարգմանութեան Քառասնորդականացս, որ ի գաղղիական բնագրէ, յետ ամբողջ քարոզիցն, զորս խօսեցեալն էր յատենի, կային նաեւ համառօտութիւնք նոցին, այսինքն՝ ընդ փաստքն մերկեալք ի հռետորական զարդուց, եւ մեք զայնս ընտրեցաք թարգմանել, զի դիրին իցէ, որոյ սովաւ վարին կամեցին, ազատ ճոխաբանել ի վերայ իւրաքանչիւր նիւթոյ ըստ զանազան անհատական սովորութեանց, քանզի եւ ոճն իսկ քարոզից երոպացոց նորալուր թուի յաղագս մեր:

Այլ թէ կամք իցեն ումեք հետաքննաբար առնուլ զճաշակ անզուգական ճարտարաբանութեան Մասիլլեօնի, տեսցէ զՓոքր քառասնորդականս խօսեցեալս առաջի Լուդովիկոսի Հնգեաասաներորդի արքայի Գաղղիացոց, յարքունի պալատան, ի 1718, զոր եւ ի մեր լեզու թարգմանեալ վերածեմք իբր երկրորդ հատոր սոյն թարգմանութեանս:

Տէ՛ս խորագիրը՝ 126ա:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «1, Քարոզգիրք Մասիլլեօնի», «721», Աբ՝ «2^{րդ} 721/2648», 1ա՝ «1830, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

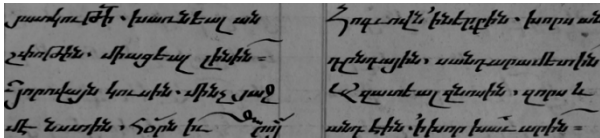
2649

Գ Ա Ն Ձ Ա Ր Ա Ն

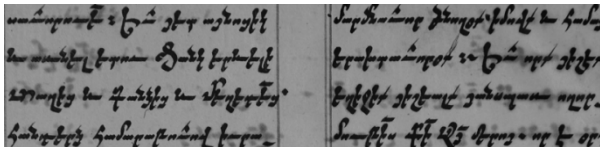
ժե. դար

ԳրիՉ՝ Թեոդոս Կարնեցի (Ա.՝ 1բ-304բ), Խաչատուր (Բ.՝ 305ա-422ա): ՍՏԱՅՈՂ՝ Խաչատուր Բարսեղյան Կ. Պոլսեցի (գրիչը):

Թերթ՝ 428. չգրուած՝ 1ա, 18բ, 89բ, 95բ, 144ա-5բ, 240աբ, 288աբ, 295աբ, 428աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻՁx12 (Ա՝ 7, է, Ը, ԻԲ՝ 11) + 1-10x12 (10րդ՝ 10)+6: ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 26,2x19: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (19,5x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 273ա), նոտրգիր՝ 422բ-7բ (նմուշ՝ 427բ): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՁՄ՝ դրոշմագարդ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը դեղնաստուգ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր ցայտկէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա. + Բ, դեղնաստուգ չգրուած թուղթ, մաս կազմաստառի:

Նմուշ 273ա

Նմուշ 247բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – երկու հրեշտակապետ կամարի տակ, կամարի վերը սերովբէ, նրա կողերին հնգական հրեշտակ՝ 1բ: Լ ս ն ց - ա յ ի ն . Բարդուղիմէոս առաքել՝ 33բ: Ճ ա - կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 422բ (վերեւից կտրուած): Բ ա ժ ա ն ա գ ա ռ դ՝ 424ա, 425ա, 425բ, 426ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական: Ձ ա ռ դ ա գ ի Ր՝ կենդանագիր, թղչնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, նարնջի, կանաչ, կապույտ, դեղին, բրնձ, մանուշակագոյն, վարդագոյն, շագանակագոյն, սեւ, սպիտակ:

ՎԻՃԱԿ՝ բասարա. կազմը ժժ. դ-ի, կաշին մաշուած, վնասուած, լուսանցակողերը՝ գունաթափ, մասնակի նորոգուած Ի. դ-ում, Ա. եւ Բ. փեղկերի տախտակը, կազմաստառները, պհպ. Ա., թ. 1-3, պհպ. Բ.՝ ցեցի անցներ, 1բ-ի մանրանկարի գոյններն արտատպուած 2ա էջի կիսախորանի համար թղչնուած՝ շրագուած տեղում, թ. 15-21, 59-96, 97-110՝ հիմքից ամբողջութեամբ պոկուած, թ. 12, 58-64, 213-4, պհպ. Բ.՝ հիմքից մասամբ պոկուած, թ. 67, 68, 70, 323՝ ստորին լուսանցի արտաքին եզրը պոկուած-ընկած, թ. 301՝ արտաքին լուսանցի մասը պատռուած, ձեռագիրը կազմից անջատուած, մէջքը բացուած, պրակներն իրար ստանձուած ատաղձագործական ստանձով, որը կարծրացել եւ փշրուում է, պրակները իրարից եւ կազմից անջատուած, ձեռագիրը հիմնովին նորոգման կարիք ունի, թանաքի թթուայնութիւնը բարձր՝ գրադաշտը գունափոխուած, կարերը թուլացած, հիմքերի մօտ կեղտոտուած, քերթերին աղտոտուածութեան զանազան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 2ա-3բ Ա. [Գանձ սրբոց հրեշտակապետացն] («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ խորհուրդ հրաշագան...

ա. 3բ-4ա Մեղեդի հրեշտակապետաց («Գրիգոր») – Գովեստ բերկրանաց քաղցրաձայնեալ երգեմք... Բ. 4աբ Մեղեդի եւ սաղ հրեշտակապետաց ի տէր Ներսէս («Ներսէսի է այս բան») – Նոր տօնիւ երկնա-

ւորաց... գ. 4բ-5ա Յորդորակ սոցին («Չաւրավար») – Չորք երկնային գուարթնոց... 5ա Գանձս ասէ զկաֆայս («Գրիգոր») – Գանձեմ արտոժ եւ պիտանի...

2. 5ա-6բ Բ. Գանձ յարութեանն կիրակէի («Գրիգոր [ի] է») – Գերակայ գոյին, գոյից համայնին... ա. 6բ Մեղեդի յարութեան անոյշ – Աւետիս ձեզ այսօր... Բ. 6բ-7ա Տաղ յարութեան ամենայն կիրակէի – Ով քաղացրաձայնեալ քաղցրախօսէր երգով... գ. 7ա Յորդորակ, որ է շրջանակ: Փոխէ զեղանակ – երթեալ պատմեցէ՛ք այն պետրոսեան գնդին...

3. 7ա-8բ Գ. Գանձ ի տօնս ամենայն մարտիրոսաց ասա՛ («Սաչատուր») – Խոնարհեալ Բանին Աստուծոյ... ա. 8բ-9ա Տաղ ի տէր Ներսէս («Ա-Թ») – Արեգակն արդար ըզհուր սիրոյ ծագեալ... Բ. 9աբ Փոխէ զձայն («Ժ-Ղ») – Ժողով զինուորաց թագաւորին երկնից...

4. 9բ-11բ Դ. Գանձ Յոհաննու Ոսկիբերանին յԱռաքել վարդապետէ («Այս Յոհաննոս») – Աւրհնեալ ՚ւ ընտրեալ... / Առաքելի երգողի սորին / Եւ եւս առաւել ստացող Գանձարանի Խաչատուր արհի՛ւ պանծալի ողորմեաց: ա. 11բ-2ա Տաղ ազնի ի ամին ասա՛ – Ի յորովայնէ ընտրեալ... Բ. 12աբ Յորդորակ, որ է շրջանակ – Խորհրդոցն աստուածային... գ. 12բ-3ա Տաղ յԱռաքել իրիցու («Ի Ատոմ իրիցուէ») – Ի հանդէս քո սուրբ տօնի / Յընձամբ եւ մեք հըրճուալի...

5. 13ա-4բ Ե. Գանձ առաքելոց տօնից, ի Խաչատուր վարդապետէ («Սաչատուր») – Խորհրդագգած քո մարդեղովեանդ... ա. 14բ-5ա Տաղ ի տէր Ներսէս («Ա-Լ») – Առաքելքն աստուածորդոյն... Բ. 15աբ Փոխէ զձայնըն, ո՛վ երգիչ («Խ-Ո») – Խորհրդոցն աստուածայնոյ... / Թողու ըզմեղրս ասօղաց, / մանաւանդ ստացողի / Խաչատուր վարդապետի:

6. 15բ-7բ Ղ. Գանձ առաքելոց Երկուսասանից, ի Թլգօրնացոյ երգեալ («Յոհաննանէ») – Յերկնից խոնարհեալ, / լոյսդ յէէն ծագեալ... ա. 18ա Տաղ անոյշ («Չ-Ք») – Չար վիրաց աղ մորմոզիչք...

7. 19ա-21ա Է. Գանձ ծննդեան սուրբ կուսին Մարիամու եւ ծընողաց նորին Յովակիմայ եւ Աննայէ («Գրիգորի է սա») – Գոյին անեղի, / գոյին անմահի... / Յերգողքս բանի / Եւ ըստացողի / Խաչատուր վարդապետի / Տէրն ողորմեսցի, ողորմեսցի: ա. 21ա Տաղ ազնի, ի Գրիգոր վարդապետէ – Այսօր պարգոյին զերկինս... Բ. 21աբ Փոխէ զձայնն – Ի նուիրեն հըրճուէին... գ. 21բ-2ա Յորդորակ ազնի – Կանանց անէճըն լուծանի... դ. 22ա Տաղ պիտանի եւ փաղցր – Յօր նաւակատեաց նորոյ մեծի տաճարիս...

8. 22ա-3բ Ը. Գանձ սրբոյն Նիկողայոսի հայրապետին ասա՛ւ եւ զիս յիշեա՛ («Գրիգոր») – Գաւազան ծաղկեալ, / գեղաղէշ փայլեալ... / եւ ստացողաց / եւ գրծագրողաց / եւ լաւ պահողաց, / զի արժանացայց ընդ սրբոցն արանց քոյին պարգեւաց: / Ողորմեա՛: ա. 23բ-4ա Տաղ ազնիւ եւ լաւ – Աստուած անճառ, սուրբ թագաւոր...

բ. 24աբ Փոխէ՛ զձայնդ – Երեւմամբ սուրբ հրեշտակաց...

9. 24բ-6ա Թ. Գանձ ի տօնս ամենայն կուսանաց, ի տէր Մխիթարայ («Ի փառս») – Ի սկզբբան էիդ... / զճառս ընթերցողին / այլ եւ ստացողին / Խաչատուր վարդապետին / եւ գրծագրողին / եւ լաւ պահողին ողորմեա՛ ա. 26աբ Մեղեդի անուշ – Կենդանի վրկայք... բ. 26բ Տաղ ազնիւ – Ի կենարար փայտէն ծաղկեալ...

10. 26բ-9բ Ժ. Գանձ ի տօնս ամենայն հայրապետաց. ասա՛ւ եւ զգծօղս յիշեա՛ («Վէշտասամբ է») – Վայել է քոյին... / Այլ եւ ստացողին / Խաչատուր վարդապետին / եւ գրծագրողին մեղաց թողութիւն /: Ողորմեա՛: ա. 29բ-30ա Տաղ անուշիկ – Նոր գրախտի քո... բ. 30աբ Փոխէ՛ եւ ասա՛ («Ա-Ք») – Այսօր մայր Սիրովն... գ. 30բ Յորդորակ լաւ – Այսօր գըշտոյ պանծալի...

11. 30բ-2բ ԺԱ. Գանձ ի տօնս ամենայն եզնատուրաց. ասա՛ւ եւ ըստացող սորա յիշ[ե]լ («Ճգնատուր») – Ճըգնատուր ընտրեալք... ա. 32բ Տաղ ազնիւ – Աստուած բարձեալք... բ. 33ա Յորդորակ ընտիր – Որք գաղօթիցըն շնորհ առին... գ. 33ա Գանձս ասէ զկաֆայս («Գրիգոր») – Գանձս գրեցայ եւ ստուգեցայ...

12. 33բ-5բ ԺԲ. Գանձ սուրբ առաքելոցն Բարդուղիմէոսի եւ Յուդայի («Գրիգորի է») – Գերարփի պայծառ, / Համայնից պատճառ... / Գանձիս ասողի եւ սրբագրողի / Մերենց Գրիգորի, / նա եւ ստացողի / Խաչատուր վարդապետի / Աստուած ողորմի: / Ողորմեա՛ց: ա. 35բ Տաղ անուշ եւ գեղեցիկ («Բարդող») – Բանն, որ ի Հօրէ ծագեալ... բ. 35բ-6ա Փոխէ՛ զձայնն («Իմէն») – Ի լրծակցութիւն գործոյ Թումայի... գ. 36աբ Յորդորակ անուշ («Առաքելոյն երգ») – Արեգակն արդար, որ ի Հօրէ ծագեալ...

13. 36բ-8բ ԺԳ. Գանձ սրբոյն Մինասայ, Եմոզիմեայ եւ Գրաբոսի («Ի Բաղիշեցոյ») – Ի յերկնային լուսոյն... ա. 38բ-9ա Մեղեդի ազնիւ սրբոյն Մինասայ – Այսօր նորահրաշ տօնիւ... բ. 39ա Տաղ գեղեցիկ – Տէր բարերար, Հօր միածին... գ. 39աբ Յորդորակ ընտիր – Երմոզիմեա եւ Գրաբոսին...

14. 39բ-41ա ԺԴ. Գանձ սրբոց Եւտրատիոսեանց մարտիրոսաց («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառօք զարդարեալ եկեղեցի... ա. 41աբ Մեղեդի անուշ եւ փառք – Առ քեզ պաղատիմք... բ. 41բ Տաղ ազնիւ – Սուրբ Եւտրատիոս... գ. 41բ-2ա Յորդորակ («Սուրբն զս») – Սուրբ եւ սրբարար մաքրող...

15. 42ա ԺԵ. Գանձ սրբոյն Յակոբայ Մըծբնայ հայրապետին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ անուն գովելի... / Ողորմեսցի Աստուած քո որդին / Ստացողի Խաչատուր եպիսկոպոսի / եւ գրծագրողին բարեխօսեա՛ առ Աստուածորդին, / Գըթալ ի մեզ յաւուրն ահագին. / Ողորմեա՛: ա. 43աբ Տաղ ի Մատթէոսէ («Մատթէոս») – Մեծի հանդիսի աւուրս... բ. 43բ-4ա Նորին այլ տաղ («Վարդապետ») – Վարիչ հանուրց եկեղեցաց... գ. 44աբ Տաղ գեղեցիկ («Առաքել վարդապետ») – Անճառ միածին Հօրն երկնաւորին... / Երգոյս երգողի / Տէր Առաքելի / Մաղթանօք սրբոյն Յակոբայ / Տէր մեզ ողորմի:

16. 44բ-5բ ԺԶ. Գանձ յարութեան ամենայն կիրակոյ, ի Գրիգոր վարդապետէ («Գրիգոր») – Գոյից արարչին... ա. 45բ-6ա Մեղեդի փիչ եւ անուշ յարութեան – Աւետիս միշտ աւետեաց... բ. 46ա Տաղ համեղ ի Գրիգորէ («Գրիգոր») – Գոչէր հրեշտակն ի վիմին... գ. 46ա Գանձս ասէ զկաֆայս («Գրիգոր») – Գանձ պիտանեմ՝ ախորժակ...

17. 46ա-7բ ԺԷ. Գանձ Իզնատիոսի հայրապետին եւ Պօղիկարպոսի («Գրիգորի է սա») – Գոհարանական ձայնս նուիրական... / Երգոյս երգողին / եւ ըստացողին / Խաչատուր վարդապետին / եւ գծագրողին ողորմեա՛: ա. 47բ-8ա Տաղ ազնիւ ի Գրիգոր կաթողիկոսէ – Ի սուրբ սերմանց... բ. 48ա Փոխէ՛ զձայնդ – Իզնատիոս մանուկ բարի...

18. 48ա-50ա ԺԸ. Գանձ Թէոպոմպոսի եպիսկոպոսին եւ Թէովմա եւ չորից զինուորացն («Յովանէս») – Յոյժ զարմանալի եւ հիանալի... / Այլ եւ ստացողին / Խաչատուր վարդապետին / տալով զքո բարին. / Ողորմեա՛... ա. 50ա. Տաղ ազնիւ – Փառք Հօրն անեղին... բ. 50աբ Փոխեա՛ զերգդ – Բարկացեալ շարին...

19. 50բ-2բ ԺԹ. Գանձ Դաքի մարգարէին եւ Յակոբայ Տեառնեղբօրն («Խաչատուր») – Խորք անհասին... / եւ ստացողի Խաչատուր բարունին / եւ մեղսամած Թէոդոս գրծագրողին, / Մեզ ողորմել յաւուրն ահագին / եւ ազատել ի հըրոյն գեհենին. / ողորմեա՛: ա. 52բ Յոհաննիսէ Պըլզոյ ոգեալ տաղերս («Յոհաննէս») – Յիսուս լոյս ծագեալ... բ. 52բ-3ա Այլ տաղ ազնիւ («Յոհաննէսի է») – Յակովբոս ընտրեալ... գ. 53աբ Ի Գրիգոր վարդապետէ – Յիսուս Քրիստոս Հօր միածին... դ. 53բ-4ա Այլ տաղ ազնիւ ի Յոհաննէս Պըլզոյ («Յըռան գործեալ») ձայնն ասա՛) – Դաւիթ արքայն Իսրայելին...

20. 54ա-6ա Ի. Գանձ սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հըզօր անմահ թագաւոր... / եւ զստացող այս Գանձարանի / Խաչատուր վարդապետն յերկար ամօք անասանելի, / Եւս առաւել Աստուած ողորմի գրծագրողի եւ պաշտօնէի. / Ողորմեա՛: ա. 56ա Տաղ ի Ներսէս կաթողիկոսէ – Ի խաչին տընկեալ որթոյն... բ. 56աբ Փոխէ՛ զձայնն –

Նըստեայն յառնէր ցուցանել... գ. 56բ Յորդորակն է («Ռ Ներսիսէ») – Ի գաւազանէն Յեսսեայ... դ. 56բ-7ա Փոխէ՛ զձայնդ («Կաթողիկոսէ») – Կենդանի վըկայ մահուամբ...

21. 57ա-9ա ԻԱ. Գանձ գլխատր առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի («Սարգիս») – Սուրբ Երրորդութիւն... ա. 59ա Մեղեղի անոյշ – Գլուխ եկեղեցւոյ... բ. 59աբ Տաղ ազնիւ («Առաքելոյն») – Այսօր ցընծացէ՛ք, եղբա՛րք...

22. 59բ-60բ ԻԲ. Գանձ գլխատր առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի. Երեկոյի ասա՛ («Գրիչ») – Գան ի միասին... ա. 60բ Տաղ անուշ Պետրոսի եւ Պօղոսի («Պե») – Պաղատիմբ առ ձեզ... բ. 60բ-1ա Յորդորակ, որ է շրջանակ, փոխէ՛ զեղանակ («տրոսի») – Տաճօղք բանաւոր... գ. 61ա Գանձս ասէ՛ զկաֆայըս («Գրիգոր») – Գանձըս գրեցայ ես պիտանի...

23. 61ա-2բ ԻԳ. Գանձ Որդոցն որոտման Յակոբայ եւ Յովհաննու («Գրիգոր») – Գովեալդ երկնային... ա. 62բ-3ա Տաղ ի տէր Ներսէսէ – Որդիքն Որոտման... բ. 63ա Փոխէ՛ զձայնդ – Բանն, որ էր Աստուած...

24. 63ա-4բ ԻԴ. Գանձ Որդոցն որոտման. Երեկոյին ասա՛ («ի է սա») – Ի սկըզբանն էին... / Գանձիս ասողի եւ սրբագրողի / Ծերենց Գրիգորի / Եւ ստացողի Խաչատուր եպիսկոպոսի, / Այլեւ գրծողի, / Եւ լաւ պահողի, / |64բ| Աստուած ողորմի. / Ողորմեա՛: ա. 64բ Տաղ ի տէր Ներսիսէ – («Ներսէս») Նոր լոյս յարփենւոյն... բ. 64բ Յորդորակ սմին («Ի երգ») – Ի մակադրական անուանց... գ. 64բ-5ա Այլ տաղ ազնիւ – Այն, որ եկեալ տենչմամբ... դ. 65աբ Փոխեա՛ զձայնն – Հրեշտակն առեալ զգլուխ... ե. 65բ-6ա Յորդորակ – Ապա գնացեալ Յոհաննիսին...

25. 66ա-7բ ԻԵ. Գանձ յարութեան Տեառն ամենայն կիրակոյ ասա՛ եւ զգրիչս յիշե[ա՛] («Գրիգոր») – Գոյացուցիչ բանդ հայրական... ա. 67բ-8ա Մեղեղի եւ տաղ ի Սրիկ Կոստանդէ («Կոստանդի») – Կանանցըն կանխեալ... բ. 68ա Փոխէ՛ զձայնդ – Այսօր լոյս ծագեաց... գ. 68աբ Այլ տաղ ազնիւ – Զի գինուոր վիմին...

– 67ա (ստ. լս.) Յարութեան կիրակէից ասա՛ եւ զմեղաւոր գրիչս յիշեա՛, ապա ի մէջ մեղաց կորա՛:

26. 68բ-70ա ԻԶ. Գանձ արքայն Աբգարու թագաւորին («Ի Գրիգորի է Նետիս») – Ի հողոյ առեալ... ա 70աբ Տաղ Աբգարու թագաւորին ի Գրիգորէ, որ Ծերենց կոչի – Տէ՛ր բարերար Հօր միածին... բ. 70բ-1ա Յորդորակ, որ է շրջանակ. Փոխէ՛ զեղանակ – Արբայդ Աբգար Ուրհայեցի...

27. 71ա-3ա ԻԷ. Գանձ արքայն Բարսղի Կեսարու հայրապետին («Նաչատուր») – Խաչաբարձ արհի պանծալի... ա. 73ա Տաղ ի Խաչատուր վարդապետէ Կեչաւացոյ («Նաչատուր») – Խոնարհիմբ հոգւով...

բ. 73աբ Փոխէ՛ զձայնդ («Վարդապետի») – Վանիչ ներհակին... գ. 73բ-4ա Այլ տաղ Բարսղի – Անեղ անմահ լոյսն... դ. 74աբ Փոխեա՛ զերգդ – Զմեռեալսն ի մեղս... ե. 74բ-5ա Փոխէ՛ զձայնդ – Ի նիկիայ մեծ քաղաքին...

28. 75ա-7ա ԻԸ. Գանձ յարութեան կիրակէից ասա՛ եւ զստացող գրոցս ի հետն յիշեա՛ («Նաչատուր») – Խորհուրդ հրաւիրման... ա. 77ա Մեղեղի յարութեան – Յարեաւ հան պն... բ. 77աբ Տաղ յարութեան Տեառն Աստուծոյ – Յընձան այսօր երկինք... գ. 77բ-8ա Մեղեղի անոյշ եւ համեղ ոճով ասա՛ («Ներսէս») – Նորածայն աւետեաց... դ. 78աբ Ի Ներսէս կաթողիկոսէ Հայոց մեղեղիս եւ յորդորակս («կաթողիկոսի») – Կանայքն արտասուօք լային...

29. 79ա-81ա ԻԹ. Եռամեծի եւ բանիբուն վարդապետի տէր Մխիթարայ Այրիվանեցոյ ասացեալ Գանձ աստուածայատնութեան ճրագալուցի («Տէր Մխի») – Տարփումն ըղձական... Գանձիս ստացողի / Խաչատուր վարդապետի. / Ողորմեա՛: ա. 81աբ Տաղ ի տէր Ներսէս Կլայեցոյ. Մումունջ ասա՛ – Նոր ծաղիկ այսօր բրիտեալ... բ. 81բ-2ա Այլ տաղ անոյշ («Ա-Ժ») – Անմահից արքայն... Գ. 82աբ Փոխէ՛, յով զարմանալոյ ձայն ասա՛ («Ի-Ո») – Ի գիրկս կուսին...

30. 82բ-3բ Լ. Առաջին ատու ծըննդեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ («Թարա») – Թագըդ պարծանաց... ա. 83բ-4ա Մեղեղի մուսաղալի վասն սուրբ Աստուածածնին, ի Սրիկ Կոստանդէ – Կո՛յս անսպական... բ. 84ա Տաղ զեղեցիկ եւ ազնիւ, ի Սրիկ Կոստանդէ – Հըրճուիմբ այսօր մեք հոգեպէս... գ. 84բ Այլ տաղ զեղեցիկ – Տէր մեր յերկնից խոնարհեցաւ... դ. 84բ-5ա Փոխէ՛ զձայնդ – Ծաղիկ պայծառ ծովային...

31. 85ա-6բ ԼԱ. Գանձ երկրորդ ատու[r] ծննդեանն Յիսուսի Քրիստոսի («Մկրտիչ») – Մարուր եւ ամբիծ սուրբ Աստուածածին... ա. 86բ-7ա Մեղեղի փաղցր եւ անոյշ ասա՛ եւ զստացող գրոցս յիշեա՛ – Հրաշալի խորհուրդ այսօր երեւի... բ. 87աբ Տաղ ի Ներսիսէ («Տր Ներսեսի է սա») – Տէր փառաց անճառ ծընեալ... գ. 87բ-8բ Մեղեղի եւ տաղ համեղ ոճով ասա՛ եւ զստացող սրին յիշեա՛ («Գովեստ ի սուրբ կոյսն Մարիամէ») – Գովեստ բերկրանաց... դ. 88բ-9ա Տաղ փաղցր եւ անոյշ, ի յնստանացի տէր Գրիգորէ, խիստ լաւ ու համեղ ասա՛ եւ զստացող սուրբ գանձիս յիշեա՛ – Այսօր նոր խոնուամբն... ե. 89ա Գովեստ Գանձարանիս, ի Գրիգորէ («Գրիգորի է երգս բանի») – Գովեմ ըզքեզ, ո՛վ Գանձարան...

32. 90ա-1ա ԼԲ. Գանձ ջրօրհնէին ի ձեւ փառոզի ասա՛ եւ զստացող սուրբ Գանձիս յիշեա՛ («Յոհաննիսի երգ») – Յամենայն ժամ օրհնեմք... ա. 91ա-2ա Մեղեղի եւ տաղ անոյշ, ի Սրիկ Կոստանդիին – Քրիստոս բանըդ Հօր ծնունդ... բ. 92ա Յորդորակ – Ո՛վ զարմանալի խորհուրդ այս մեծ... գ. 92աբ Այլ տաղ ի

ջրօրհնէն ասա՛ եւ զստացօղ սորին յիշեա՛ – Այսօր ձայնն չայրական... դ. 92բ Փոխէ՛ զձայնդ («Շրգ ներսիսի այս է») – *երգ նոր աւետեաց...*

33. 93ա-4ա ԼԳ. Գանձ երրորդ ատուրն, յԱռաքել վարդապետէ («Առաքել») – Այսօր ծրնեալ Որդին... եւ ստացողի / Այս Գանձարանի / Խաչատուր եպիսկոպոսի / եւ գրծողիս / Տէրն ողորմեսցի. / Ողորմեա՛: ա. 94աբ Սատաղի է այս բանս («Սատաղին է այս բանս») – Սիրով սիրելի Որդին... բ. 94բ-5ա ՅԱռաքել վարդապետէ («Տէր Առաքել») – *Տունկ անմահութեան բողբոջեցար...*

34. 96ա-8ա ԼԳ. Աւետեաց սուրբ Աստուածածնին ասա՛, յԱպրիլի է. ուր հանդիպի, տօն է («Խաչատուր») – *Խընդութեան ձայն բարբառ...* ա. 98աբ Մեղեղի անոյշ – Այսօր աւետեաց ուրախութեան... բ. 98բ Տաղ ի ներսիսի («Ա-Ղ») – Այսօր երեւի անտեսն... գ. 99ա Այլ տաղ («Ճ-Ք») – *Ճեպէր հիացմամբ...* դ. 99ա-100ա Այլ տաղ գեղեցիկ («Ա-Ք») – *Յամսեանն Վեցերորդի...* ե. 100ա-1ա Տաղ յԱռաքելէ («Ա-Ք») – *Անճառ ճառագայթ լուսոյն...* գ. 101ա-2ա Տաղ ընտիր յԱռաքելէ («Տէր Առաքելալ տէր Առաքելալ») – *Տուփ ես զանազան խընկոց... Ըգբեգ աղաչեմ սիրով / Ես՝ տէր Առաքելս յովով, / Յիշէ՛ք զիս յաղօթս հոգևով, / Ով սուրբ ընթերցօղք, երգով:*

35. 102ա-3բ ԼԵ. Գանձ չորրորդ ատուր ծննդեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ («Խաչատուր») – *Խընդայ, խորան Աստուծոյ Բանին...* ա. 103բ-4ա Մեղեղի անոյշ՝ Գրիգոր Նարեկացոյ երգեալ – *էին աշոյ աշոյ ձեռին...* բ. 104աբ Տաղ Նորին Նարեկացոյ կենեով – *Կայր կոյսն ի յայրին...*

36. 105ա-6ա ԼԶ. Հինգերորդ ատուր ծնընդեանն Յիսուսի Քրիստոսի («Յովաննէս») – *Յանեղական լուսոյն խոնարհեալ...* ա. 106ա Մեղեղի փաղցր եւ համեղ, ի Գրիգոր վարդապետէ Նարեկացոյ երգեալ – *Պարագրի անպարագրելի...* բ. 106աբ Տաղ գեղեցիկ ի նոյն Նարեկացոյ – *Աւետիս մեծ խորհրդոյն...* գ. 106բ-7ա Փոխէ՛ զձայնն («Սա Բայալա») – *Սրովբէանման քրովբէ...* դ. 107բ-8ա Կըցորդ եւ տաղ Աւետեաց եւ Ծնընդեան եւ Տեառնընդառաջին («Ա-Լ») – Այսօր խոնարհեալ... ե. 108ա Տեառնընդառաջին ասա՛ («Ծ-Ղ») – *Մանուցեալ ձերոյն...* գ. 108աբ Մըկրտութեան ասա՛ («Ճ-Ն») – *Ճըշմարիտ Աստուած...*

37. 108բ-10ա ԼԷ. Գանձ վեցերորդ ատուր ծնընդեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: Լաւ երգեա՛ եւ զստացօղ սորին յիշեա՛ («Խաչատուր») – *Խորան փառաց...* եւս առաւել ստացօղ սորին / Խաչատուր հեգրաբունին ողորմեաց: ա. 110ա Մեղեղի ազնիւ, ի Գրիգոր վարդապետէ Նարեկացոյ – *երգ ըգարմանալի...* բ. 110ա-1ա Տաղ գեղեցիկ ի նոյն Նարեկացոյ – *Աչքըն ծով ի ծով...* գ. 111աբ Նորին Գրիգորի Նարեկացոյ Յորդորակ – *Սեաւ եմ, գեղեցիկ...*

38. 111բ-3բ ԼԸ. Գանձ եօթներորդ ատուր, ի Ներսէս վարդապետէ, երկնոյն («Ներսէս») – *Նախայաւէտ բանդ...* եւ ես առաւել զստացօղ սորա / Խաչատուր վարդապետն արհի վարժական ողորմեաց: ա. 113բ Տաղ ծընընդեան Տեառն Աստուծոյ – *Գոչէր հրեշտակն ահագին...* բ. 114աբ Այլ տաղ ասա՛ եւ զգրիչս յիշեա՛ – *երկինք երկնից յիմաց արարէք...* գ. 114բ-5ա Տաղ սուրբ Աստուածածնին, ի Գրիգոր կաթողիկոսէ Ախթամարցոյ – *Անեղին տաճար...* Ով եղանակէ, / *ԶԳրիգորիսն |115ա| յիշէ, / Զփոխարէնն առցէ / Հատուցանն նա ի Քրիստոսէ: դ. 115ա Գանձ ի կաֆայ («Գրիգորի է») – Գանձըս գրեցայ թըլփատութեան...*

39. 115ա-6բ ԼԹ. Գանձ ութ ատուր ծընընդեան եւ թլփատութեան Քրիստոսի («Գրիգոր») – *Գոչումն ըզձագին...* Այլ եւ ստացողին |116բ| *Խաչատուր վարդապետին / եւ զըծագրողին / Ասէ՛ք զողորմին / Անարժան անձին. / ողորմեա՛: ա. 116բ Տաղ ծնընդեան եւ թլփատութեան Տեառն լաւ եւ ազնիւ – Անըսկիզբըն բանըզ Հօր ծընեալ...* բ. 117ա Յորդորակ թըլփատութեան Տեառն Յիսուսի մերոյ – *Ստեղծօղ մանկանց...* գ. 117աբ Տաղ ի տէր Թորոսէ Մշեցոյ («Մեծին Թորոսի է») – *Մայր կենդանեացըն...* դ. 117բ Գանձս ասէ՛ կաֆայս («Գրիգորի է») – *Գանձըս գրեցայ ես պիտանի...*

40. 117բ-9բ Խ. Գանձ Յովաննու ծնընդեան եւ ծնողաց նորին («Գրիգորի է») – *Գերագոյն բարի փըրկիչ...* երգոյս երգողին / *Մերենց Գրիգորին / ՚ւ անարժան գըրչին / Թէոդոս շնչին / Այլեւ ստացողին՝ Խաչատուր վարդապետին / եւ իւր ծնողին, / այլեւ խնամով պահողին ողորմեաց, / ամէն...* ա. 120ա Մեղեղի ազնիւ, ի Սրիկ Կոստանդէ – *Ի դասըս հրեղինաց...* բ. 120ա-1ա Տաղ Յովաննու, ի յԱռաքել վարդապետէ («Այս Յովաննու յԱռաքել վարդապետ») – *Այսօր երկնային դասը հրաբուն սեռին...* գ. 121աբ Տաղ անոյշ ի տէր Ներսէսէ («Ա-Ղ») – *Անմարմնոցըն հրեղինաց մարմնով...* դ. 121բ-2ա Փոխէ՛ զձայնն («Ճ-Ք») – *Ճրագ օրինացըն Մովսեսի...* ե. 122աբ Յորդորակ է – *Դու յորովայնէ երկըրպագօղ բանին...*

41. 122բ-4բ ԽԱ. Գանձ Պետրոսի հայրապետին եւ Աբիսողօմայ սարկաւագին («Վարդայպետի») – *Վերօրհնեալ, գովեալ...* ա. 124բ-5ա Մեղեղի գեղեցիկ եւ ազնիւ, ի Գրիգոր վարդապետէ – *Ի հանդէս տօնի քոյ...* բ. 125ա Տաղ լաւ եւ ընտիր, համեղ ոճով ասա՛ – *Որով զօրացեալ ըզՏէր Յիսուս...* գ. 125աբ Փոխէ՛ զձայնդ – *Յօրըս պանծալի...* դ. 125բ Մեղեղի հայրապետաց – *Յաւիտենից Աստուածն...* ե. 125բ-6ա Յորդորակ պիտանի – *Բայց դու երեք շնորհօք...*

42. 126ա-9ա ԽԲ. Գանձ արքայն Անտոնի եզնատրին («Բայիւ երգել») – *Բարձրեալ ահաւոր...* եւ ըստացողի այս Գանձարանի / Խաչատուր վարդապետի, / Այլեւ զըծողի եւ լաւ պահողի Աստուած ողորմի. /

Ողորմեա՛: ա. 129ա Մեղեղի Անտոնի ճգնաւորին – Անտոն, Անտոն ոսխրդ անապատի... բ. 129բ Յորդորակ ազնիւ – Անձամբ խոնարհիմ... գ. 129բ Փոխի՛ գձայնն, ո՛վ երգիչ – Ըզվարս անարատ դու ուսուցեր...

43. 129բ-31ա ԽԳ. Գանձ Անտոնի եւ ամենայն ճգնաւորաց, երեկոյին ասա՛ («Առաբեկ») – Աստուածային շնորհացն օթեւան... ա. 131աբ Տաղ Անտոնի – Այսօր մանկունք նոր Սիրնի...

44. 131բ-3ա ԽԳ. Գանձ Թէոդոսի թագաւորին եւ այլ ամենայն սուրբ թագաւորաց («Տասա») – Տէր տընտեսական... ա. 133ա Տաղ գեղեցիկ ամենայն թագաւորաց – Թագաւորին երկնաւորի... բ. 133աբ Փոխի՛ գձայնն – Այսօր տօնէ եկեղեցի... գ. 133բ-4ա Այլ տաղ ի ներսէսէ («Նաբնսեսէ») – Նոր դրախտի քոյ... դ. 134ա Կաֆայ գանձիս («Գրիգոր») – Գանձըս գրեցայ Կիրակոսի եւ Յուլիտայ...

45. 134ա-5բ ԽԵ. Գանձ Կիրակոսի եւ Յուլիտայ («Գրիգորի է») – Գերապայծառ առ արփիդ երկնային... ա. 135բ-6ա Տաղ Կիրակոսի եւ Յուլիտայ պատմաբան – Սուրբ Յուլիտայ՝ դո՛ւստր մեծաց... բ. 136աբ Յորդորակ ազնիւ – Տեսեալ ծնողին... գ. 136բ Կաֆայ այս է («Գրիգոր») – Գանձ ինչ ասեմ ես քեզ...

46. 136բ-8ա ԽԶ. Գանձ արքայն Վահանայ Գողթանացոյ («Գրիգոր») – Գըթացեալ քոյին... ա. 138աբ Տաղ ի սուրբ Վահան («Յովհաննէ») – Յաղթող գորութեամբ... բ. 138բ է սա յորդորակ, այլ եւ շրջանակ: Փոխի՛ զեղանակ – Շնորհաց Հոգւոյն ընդունարան...

47. 139ա-43բ ԽԷ. Գանձ Աթանասի եւ Կիւրղի հայրապետացն, ի Ստեփաննոս վարդապետէ Մովկացոյ («Ստեփանոսի») – Սուրբ Աստուած անմահ թագաւոր... Եւ զըստացօղ զըրիս Խաչատուր բաբունաբար / Եւ Թէոդոս զըրիչս մեղօք մոլար ողորմեա՛ց:

48. 146ա-7բ ԽԸ. Գանձ տեառընդառաջին: Երեկոյին ասա՛ («Մկրտիչ») – Միասնական սուրբ երրորդութիւն... ա. 147բ-8ա Տաղ ազնիւ եւ գեղեցիկ, ի դէմբոցոյն ասա՛ – Քրիստոս փառաց թագաւորն... բ. 148ա Կաֆայ գանձիս («Գրիգոր») – Գանձ եմ համեղ ես եւ գունով...

49. 148ա-9բ ԽԹ. Գանձ Բառասնօրեայ գալըստեան Տեառն ի տաճարն Երուսաղէմ, առաօտուն («Գրիգոր») – Գովեալ եւ օրհնեալ Աստուածը բարձրեալ... ա. 149բ Մեղեղի ազնիւ Տեառնընդառաջին ասա՛ եւ զգրիչս յիշեա՛ – Սուրբ գալըստեամբ քո... բ. 149բ-50ա Տաղ Տեառնընդառաջի – Մըտեալ ի տաճարն այսօր... գ. 150աբ Յորդորակ տաղիս – Այսօր երուսաղէմ ցընծայ... դ. 150բ Կաֆայ գանձիս («Գրիգոր») – Գանձըս համեղ եմ եւ գունով...

50. 150բ-2բ Մ. Գանձ առաջատուրաց ուրբաթուն՝ Յունանո մարգարէին («Գրիգորի է») – Գոյիդ կատարեալ... ա. 152բ Տաղ ազնիւ – Պատճառ պարծանաց...

բ. 152բ-3ա Յորդորակ պիտանի – Յունան քարոզըն ի նինուէին... գ. 153աբ Փոխի՛ գձայնն – Դարձեալ ասաց մարգարէին... դ. 153բ-4ա Ռահ գործեալի՛ ձայն է – Յայնժամ գըթած Տէրն երկնային...

51. 154ա-5բ ՄԱ. Գանձ արքայն Սարգսի Զօրավարին եւ որդոյ նորա Մարտիրոսին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառօք զարդարեալ... ա. 155բ Տաղ անոյշ ի «Յելս արեւո» ձայն ասա՛ («Յակոբայ է երգս») – Յառաջ յանեղ տեսողէն... բ. 155բ-6ա Փոխի՛ գձայնն («Եւ գովեստ բ») – Երջանիկ մեծ գօրական... գ. 156ա-7ա Փոխի՛ գձայնն («անիցս այս մեծի վկայիս») – Ապա զհաւատըն մեծ... դ. 157աբ Այլ տաղ գեղեցիկ՝ արքայն Սարգսի – Վըրկայից հանդիսից...

52. 157բ-9ա ՄԲ. Գանձ Կիրակէից ասա՛ եւ զգձօղ սորին յիշեա՛ («Կիրակէի») – Կենդանարար որդի Աստուծոյ... ա. 159ա Մեղեղի յարութեան լա եւ ընտիր – Առ պարտիզպանն ձայնէ... բ. 159աբ Տաղ գեղեցիկ – Ոչ արգելեաց վէմն... գ. 159բ Փոխի՛ գձայնն – Մարիամու Մարգարդենի ցուցաւ... դ. 159բ-60ա Յորդորակ տաղիս – Ընդ հակառակս ընթանալով... ե. 160ա Կաֆայ է գանձիս («Գրիգոր») – Գըթութեամբ աստուածային...

53. 160ա-1բ ՄԳ. Գանձ արքոց Ատոմեանց զօրավարացըն ասա՛ («Գրիգորի») – Գեղապանձ լուսով... ա. 161բ Տաղ Ատոմ[ե]անց զօրավարացն ասա՛ – Սուրբ նահատակ Ատոմ... բ. 161բ-2ա Յորդորակ պատմաբան – Ապա եւ զօրք բոլոր զնդրին... գ. 162ա Կաֆայ է գանձիս («Գրիգոր») – Գանձ եմ համեղ եւ հարկեւոր...

54. 162ա-4ա ՄԴ. Գանձ արքոց Սուփասանցն եւ Ոսկեանց («Գրիգորի է սա») – Գանձ սիրոյ քոյին... Զերգօղս այս գանձի / ԶԳրիգոր եղկելի... ա. 164ա Տաղ արքոց Սուփասանց օջիցն ասա՛ – Երջանիկ հոգիահորաշ... բ. 164աբ Փոխի՛ գձայնն – Բայց նոքա ոչ զահի հարեալ... գ. 164բ-5ա Յորդորակ տաղիս – Յայնժամ եղեւ գալ...

55. 165ա-6բ ՄԵ. Այլ գանձ արքոց Ոսկեանց Բահանայիցն ասա՛ («Խաչատուր») – Խոստովանիմք ըզքեզ, Միածին... ա. 167աբ Տաղ ազնիւ արքոց Ոսկեանցըն է – Սուրբ Ոսկի քահանայդ...

56. 167բ-71ա ՄԶ. Գանձ թարգմանչացն Սահակայ եւ Մեսրօպայ («Բան Բարոզից») – Բարձրեալ անքընին... ա. 171ա Տաղ ընտիր արքոց թարգմանչացն («Երգասեր») – Եկա՛ք ցընծացուք, պայծառացեալք տօնիւ... բ. 171աբ Փոխի՛ գձայնն – Սուրբ վարդապետըն մեր ընտրեալ... գ. 171բ-2ա Այս է յորդորակ, որ է շրջանակ, փոխի՛ զեղանակ – Արդ, երկոքին տքա...

57. 172ա-3բ ՄԷ. Գանձ արքոց Ղեւոնդեանց Քահանայից («Խաչատուր») – Խըրամատեալ կանոն օրինի... ա. 173բ-4ա Տաղ գեղեցիկ արքոց Ղեւոնդեանց Բահանայից – Ի հանդէս տօնի ձեր... բ. 174ա Յորդորակ

րակ սորին – Քահանայք պատուեալք... գ. 174ա Կաֆայ գանձիս («Գրիգոր») – Գանձ գեղեցիկ եմ ի կարգի...

58. 174ա-5բ ԾԼ. Գանձ սրբոց Վարդանա[ն]ց գորավարացն («Գրիգորի է») – Գոհաբանեալ Տէրըդ ամենայնի... եւ երգողի / Աղքատ Գրիգորի... ա. 175բ-6ա Մեղեդի Վարդանա[ն]ցն («Մարէոս») – Մաքուր հոգւով... բ. 176աբ Տաղ գեղեցիկ եւ պիտանի («Վարդանաց է») – Վարդան՝ քաջ վանող շարին... գ. 176բ Տաղ պատմաբան – Ի գաւառն Արտագու...

59. 177ա-8բ ԾԹ. Գանձ երեք սուրբ ժողովոյն Յ. եւ ԺԸ. (318) հայրապետաց («Այրիվա») – Աստուած կենդանի, անհմանալի... ա. 178բ-9ա Դաւանութիւն ի Սուրբ Երրորդութիւնն – Խոստովանիմք եւ դաւանիմք... 179աբ Փոխէ՛ զձայնն – Ամենայնց ես արարիչ... գ. 179բ Տաղ դաւանութեան, ի տէր Ներսէսէ – Խոստովանիմ Աստուած ըզՀայր...

60. 179բ-82բ Կ. Գանձ Բուն բարեկենդանի կիրակէին սաս՛ («Յերեմանեցի») – Երգս յաւէժական... ա. 182բ Տաղ լա ըստ առակաց Աւետարանին – Ճրագ ճըշմարիտ եւ երկնային... բ. 182բ-3ա Յորդորակ պատշաճատր – Ճրագ մարմնոյս է իմ խաւար...

61. 183ա-5բ ԿԱ. Գանձ Թէղորոսի զօրավարին («Ի խնդրեալ եւ») Ի քնն հայցեմք... ա. 185բ-6ա Մեղեդի անոյշի, ի Սրիկ Կոստանդէ – Քաջամարտիկ մեծ գինուորին... բ. 186աբ Տաղ ազնիւ – Խաղաղարար նոր թագաւոր... գ. 186բ Կաֆայ է գանձիս («Գրիգորի է») – Գանձըս գրեցայ ես պիտանի...

62. 186բ-8բ ԿԲ. Գանձ երկրորդ կիրակէի աղուհացիցն («Գրիգորի է») – Գըթութեամբ իշեր, Տէր... ա. 188բ-9ա Տաղ խորհրդով Աւետարանին («Գրիգորի է») – Գոյիդ անեղ. անըսկըզբան... բ. 189աբ Յորդորակ, որ եւ շրջանակ, փոխէ՛ զեղանակ («Բանս այս») – Բանիւ սասց Տէր Պետրոսին... գ. 189բ-90ա Փոխէ՛ զձայնն – Նոյն այս խորհուրդ... դ. 190ա Կաֆայ է գանձիս («Գրիգոր») – Գանձըս գրեցայ ես պիտանի...

63. 190ա-1ա ԿԳ. Գանձ Կիրոյի հայրապետին եւ մօր նորա Աննայի («Գրիգոր») – Գըթացեալ քոյին... ա. 191աբ Տաղ ազնիւ – Գրիստոս Փառաց լոյս անքըննին... բ. 191բ-2ա Փոխէ՛ զձայնդ – Ընդ Յուդայի սուրբ Կիրեղին...

64. 192ա-3ա ԿԴ. Գանձ երրորդ կիրակէին. Յանառակ որդին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական... ա. 193աբ Տաղ անոյշ ի Գրիգորէ, որ Ծերենց կոչի («Գրիգորի է») – Գանգատ ունիմ ասել քեզ... բ. 193բ-4ա Այլ տաղ նորին Գրիգորի Ծերենց («Այս բանս») – Առ Հայրդ աղաղակեմ... գ. 194աբ Յորդորակ պիտանի – Հետեւեցայ անառակին... դ. 194բ Կաֆայ գանձիս (Գրիգորի է) – Գանձըս գրեցայ ի քաղաքս...

65. 194բ-6ա ԿԵ. Գանձ Յոհաննու եւ Եպիփանու

հայրապետացն («Գրիգոր») – Գըթութեամբ քոյին, / Որդիդ միածին... ա. 196աբ Տաղ ազնիւ ի Գրիգոր վարդապետէ («Գրիգորի է») – Գերագոյն հոգւոյն... բ. 196բ Տաղ պատմաբան – Մեծ Եպիփանըն Կիարացին... գ. 196բ-7ա Յորդորակ – Յերուսաղէմ սուրբ քաղաքի...

66. 197ա-8բ ԿԶ. Գանձ չորրորդ կիրակէին մեծատանն եւ Ղազարու («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական... ա. 198բ Տաղ ազնիւ – Լըսէ՛ զմեծատանն առակն... բ. 199ա Փոխէ՛ ըզձայնն – Նա անդէն պատասխանէր... գ. 199աբ Յորդորակ ընտիր – Տընտես չէի հաւատարիմ...

67. 199բ-200բ ԿԷ. Գանձ սրբոց Բառասնիցն, որ ի Սեբաստիայ կատարեցան («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգօր անմահից արքայ... ա. 200բ-1ա Մեղեդի անոյշ – Մանկուհի վերինըն Սիրվին... բ. 201ա Տաղ ազնիւ («Գրիգորի է») – Գունդք սուրբ վրկայիցն... գ. 201աբ Նորին Գրիգորի – Քրիստոս փառաց թագաւորն... դ. 201բ Տաղ ազնիւ – Աղաչանօք սրբոց մանկանցն... ե. 201բ-2ա Այլ տաղ սրբոց Բառասնից – Ի Սեբաստիայ, ի ծովակին մըտեալ... գ. 202աբ Յորդորակ է տաղիս – Ի գիշերին երեւեալ...

68. 202բ-4ա ԿԸ. Գանձ հինգերորդ կիրակէին. Ի դատաւորն եւ յայրին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ անքըննին... ա. 204ա Տաղ ազնիւ – Ի յիմ քաղաք մարմնոյս... բ. 204աբ Փոխէ՛ զձայնդ – Այլ դատաւորդ իմ երկնային...

69. 204բ-6բ ԿԹ. Գանձ ապաշխարութեան ամենայն պահոց («Մերգան») – Մեղայ, Տէր, մեղայ... ա. 206բ Տաղ զարմանալի, ի Գրիգոր վարդապետէ Ռոտանեցոյ («Ա-ժ») – Անձն իմ, արի՛ աղօթեա՛... բ. 206բ-7բ Փոխէ՛ զձայնդ («Թ-Ք») – Ի յերկրիս նաւ շինէ... գ. 207բ-8բ Տաղ յԱռաքել վարդապետէ («Ա-Ք») – Ամենայն փառք մարդոյ դատարկ եւ ունայն... դ. 209ա Յորդորակ տաղիս («Առաքելի է») – Անիմաստ Առաքել, ճարակ քեզ արա՛...

70. 209ա-10բ Հ. Գանձ սրբոյն Գրիգորի Լուսատրչին («Մրկրտիչ») – Մեծ եւ հրգօր անմահից արքայ... ա. 210բ-1ա Մեղեդի ընտիր եւ լա – Գրիգորիոս առաքինի... բ. 211ա Տաղ ազնիւ, ի Գրիգոր Նարեկացոյ – Ի յէս արեւու արեւ... գ. 211աբ Յորդորակ տաղիս – Բարձրացի՛ր, դըշխոյ... դ. 211բ Փոխէ՛ զձայնդ – Անդ ի հանդիսէն... ե. 211բ-2բ Տաղ ազնիւ յԱտոմ երիցու Ոստանացոյ – Պարգեւատուն ամենեցուն... գ. 212բ [Կաֆայ է գանձիս] («Գրիգոր») – Գանձ գովելի ես հանճարով...

71. 212բ-7բ ՀԱ. Գանձ վեցերորդ կիրակէին սաս՛ եւ զսացօղ սորին յիշեա՛ («Գրիգոր») – Գոյիդ կատարեալ... ա. 214բ Տաղ գեղեցիկ եւ զարմանալի («Վարդա») – Վերջի յաներեկ աւուրն... բ. 214բ-5ա

Շրջանակ է (Պետի է) – Պայծառ զարդարին լուսով...
 գ. 215ա Տաղ ի տէր Ներսիսէ – Յորժամ գրբեալքըն կատարին...
 դ. 215աբ Ողբ վասն դատաստանին – Աւա՛ղ զանցատր ծառայս...
 ե. 215բ [Կաֆայ է գանձիս] («Գրիգորի է») – Գանձ եմ ախորժ եւ պատուական...

72. 216ա-7բ ՀԲ. Գանձ Ղազարու յարութեան («Գրի է սա») – Գոչումըն ըզձական...
 ա. 217բ-Տա Տաղ գեղեցիկ եւ լաւ – Զայնն այն, որ զաշխարհն արար...
 բ. 218աբ Փոխէ՛ զձայնն – Իմ մեծ սիրելին Յիսուս...
 գ. 218բ-9ա Յորդորակ («Ճ-Ք») – Ծառագայթ չօրն երկնային...
 դ. 219ա Տաղ ազնիւ եւ լաւ («Ստեփաննոսի») – Սըրբոց հրեշտակաց...
 ե. 219աբ Յորդորակ է («Ներսիսի երգ») – Նոր աւետեաց լուր...
 գ. 219բ Կաֆայ գանձիս («Կարապետի») – Կամիս ասել, ասա՛ զու զիս...

73. 219բ-21ա ՀԳ. Գանձ Ղազարու յարութեան երեկոյին ասա՛. Ի Կարապետէ Բաղիշեցոյ, որ մականուն Փերթկար ասի («Կարապետէ») – Կենդանատուն ի սկզբանէ...
 ա. 221ա-2ա Ողբ ապաշխարութեան. Ինչ ձայն որ ասես, կո[ւ]գայ – Ես եմ կորուսեալ ոչխար...

74. 222ա-3բ ՀԴ. Գանձ գալըստեան ծաղկազարդին («Հայցես») – Համագոյական չօր սահման...
 ա. 223բ Տաղ գեղեցիկ («Տեր Ներսիսի») – Տիրական տօնիս այսօր...
 բ. 223բ-4ա Յորդորակ ամին – Աստ երբայեցոց մանկունքն...

75. 224ա-5ա ՀԵ. Գանձ ի հատորս երեկոյին ասա՛ եւ զսացօղ սորին յիշեա՛ («Իրով») – Ի տօնըս տօնից...
 ա. 225աբ Տաղ ազնիւ, ի յԱռաքել երիցու – Այսօր նոր տօնիս ցընձայ եկեղեցի...
 բ. 225բ-6ա Յորդորակ ամին – Յիսուս որդի Տէրըն փառաց...
 գ. 226ա Կաֆայ է գանձիս («Գրիգոր») – Գանձ պատուական յօրինեցի...

76. 226ա-8բ ՀԶ. Գանձ Աւագ երկուշաբթին («Գրիգորի է սա») – Գերագոյն էից, / Գերահրաշ գոյից...
 ա. 228բ-9ա Տաղ խորհրդատր – Անդ, ի մէջ դրախտին...
 բ. 229աբ Յորդորակ լաւ – Աղամայ ստեղծօղն եկեալ...
 գ. 229բ Փոխի զձայնն – Աղամ նըստեալ դուռն ի դրախտին...
 դ. 230ա Արարած գեղեցիկ ի Թըլկուրնացոյն – Եղ Աստուած ըզմարդն...
 ե. 230բ Կաֆայ գանձիս («Գրիգորի է») – Գանձ եմ աւագերորդ աւուրն...

77. 230բ-2ա ՀԷ. Գանձ Աւագ երեշաբթի ատր («Գրիգոր») – Գործ արարչական...
 ա. 232աբ Տաղ գեղեցիկ – Քեզ, ով Տէ՛ր Յիսուս...
 բ. 232բ-3ա Փոխէ՛ զձայնդ – Վա՛յ իմ մեղուցեալ անձինս...
 գ. 233ա Յորդորակ սորին – Յորժամ ծագիս, Տէ՛ր...

78. 233ա-4բ ՀԸ. Գանձ Աւագ չորեքշաբթի ատր («Մկրտիչ») – Մեծ եւ անճառ խորհուրդն ահագին...
 ա. 234բ-5ա Տաղ ի տէր Ներսիսէ – Յիսուս փրկիչ կենարար...
 բ. 235աբ Յորդորակս ի յԱռաքել

(«Մեծի չորեքշաբթի») – Մեծ խորհուրդ յերկրի...
 գ. 235բ Փառ[ֆ] Աւետարանին – Մերձեալ Զատիկ հրէականին...
 դ. 235բ-6ա Տաղ ազնիւ – Գառն անարատ պատարագ...

79. 236ա-8բ ՀԹ. Գանձ Աւագ հինգշաբթի ատուտուն («Զպակասորդ») – Զահեղ զանքըննին / Զխորհուրդըս խորին...
 ա. 238բ-9բ Տաղ գեղեցիկ եւ լաւ, ի յԱռաքել («Աստուածատուն խնդրեաց») – Աստուածն ամենի / միածին Որդի...

80. 241ա-2բ Զ. Գանձ Աւագ հինգշաբթի երեկոյին. Ունայրային ասա՛ («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ խորհուրդն ահագին...
 ա. 242բ Տաղ ունայրային – Յերեկոյի հինգշաբթիին...
 բ. 243ա Յորդորակ ամին – Բանըն չօր փառաց...
 գ. 243աբ Փոխէ՛ զձայնդ – Կապեալ կապեցաւ լուծիչն...
 դ. 243բ Տաղ գեղեցիկ եւ լաւ – Տէրըն կատարիչ Հին օրինացն ուխտի...
 ե. 243բ-4ա Փոխէ՛, զի յորդակ է – Եկեալ ինքնակամ ի կատարումըն գրոց...

81. 244ա-5բ ԶԱ. Գանձ Աւագ ուրբաթի ատուտուն ասա («Ի Մմաթէ») – Ի յանմարմնական / Յանձանց բանական...
 ա. 245բ-6ա Տաղ ազնիւ եւ լաւ – Զարհուրեալ զօրացն երկնաւորաց խըմբից...
 բ. 246ա Փոխէ՛ զձայնդ – Արագ հասանէր ակն արկելով նըմա...
 գ. 246աբ Յորդորակ գեղեցիկ – Ծարակեցաւ որպէս ըզմարդ...

82. 247ա-8ա ԶԲ. Գանձ Աւագ ուրբաթի ցերեկին ասա՛ («Ոռսսէ») – Որ եւ կատարեալ... / Նորին երգողին / Տէր Մատթէոսին, / ինզրօղ Գրիգորին...
 ա. 248աբ Տաղ Աստուածամին ընդդէմ սուր խաչին – Աստուածածին սըրբուհի...
 բ. 248բ-9ա Զձայնն փոխեա՛ – Ո՛վ Սիմէօն ծերունի...

83. 249ա-50ա ԶԳ. Ի ժամ երեկոյին ժողովին եւ կարդան զգիրքն եւ զԱւետարանն. Սուրբ Աստուած, որ խաչեցար եւ թաղեցար, եւ ապա զգանձս եւ զտաղետս («ԶՏիր») – Զանեղական ամենիցն Աստուած...
 ա. 250ա-1ա Տաղ ազնիւ, ի տէր Ներսիսէ («Ա-Ն») – Անեղ Որդին չօր միածին...
 բ. 251ա Փոխէ՛ զձայնդ («Շ-Չ») – Շնորհօք Հոգւոյն Սըրբոյ...
 գ. 251բ-2ա Տաղ ընտիր – Լըցան բանքն այսօր...
 դ. 252ա-3բ Ողբ Աստուածամին ընդդէմ սուր խաչին – Աստուածածին կոյսըն Մարիամ...

84. 253բ-5ա ԶԴ. Գանձ թաղման նրագալուցի մեծի շաբթի ատր («Խաչատուր») – Խորհուրդ հանգըստեան...
 ա. 255աբ Տաղ թաղմանն Տեառն – Որ եղելոց կեանքս շնորհէ...
 բ. 255բ-6ա Այլ տաղ նրագալուցի Տեառն ասա՛ – Այսօր է շաբաթ...
 գ. 256աբ Փոխի զձայնն – Է ինձ երանի...

85. 257ա-8բ ԶԵ. Գանձ յարութեան սուրբ Զատիկին («Մկրտիչ») – Մարդասիրութեամբ Որդիդ միածին...
 ա. 258բ Տաղ աւագ սուրբ Զատիկի յարութեան Տեառն Յիսուսի («Ներսիսի է») – Նոր իմն աւետեաց...

բ. 259ա Յորդորակ ազնիւ – Հօր կամաւ իջեալ Որդին... գ. 259աբ Փոխէ՛ զձայնն – Մարիամու Մագդաղենի ցուցաւ...

86. 259բ-61ա ԶԶ. Երկուշաբթի մեռելոցին («Տերուն») – Տէր տէրունական, / Տըւօղ տիրական... ա. 261ա Մեղեղի ազնիւ – Ես ձայն զառիւծուն ասեմ... բ. 261աբ Փոխէ՛ զձայնդ – Ահեղ ձայնս, որ ես լուայ... գ. 261բ Տաղ անոյշ – Այսօր աւետիս ձեր ննջեցելոցդ... դ. 261բ-2ա Փոխէ՛ զձայնն – Շարժեա՛ զտանաղիդ...

87. 262ա-3բ ԶԷ. Գանձ երրորդ ատու յարութեան Տեանն մերոյ («Ական») – Արդ, լուսաւորեա՛... ա. 263բ Փառ Աւետարանին – Ի սմին աւուր յայլում դիմաց... բ. 263բ Մեղեղի յարութեան գեղեցիկ եւ ազնիւ, ի նարեկացոյ ասացեալ – Հաւուսն, հաւուսն... գ. 264ա Տաղ ազնիւ յարութեան («Յ-Ք») – Յարուցեալ յերրորդ աւուր...

88. 264ա-5ա ԶԸ. Գանձ չորրորդ ատու յարութեան Տեանն մերոյ Յիսուսի («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ ձայնիւ ցընծալի... ա. 265բ Մեղեղի ազնիւ – Ի յերուսաղէմ գընամ... բ. 265բ Տաղ յարութեան – Յարեաւ յաւուր երրորդի... գ. 265բ-6ա Փոխէ՛ զձայնդ – Յարեաւ փառաց թագաւորն...

89. 266ա-7ա ԶԹ. Գանձ հինգերորդ ատու յարութեան Տեանն մերոյ Յիսուսի («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ սոսկալի... ա. 267աբ Փառ Աւետարանին – Յիսուս թագաւորըն փառաց... բ. 267բ Տաղ ազնիւ – Յայնժամ սիրով տիրական... գ. 267բ-8բ Յորդորակ համեղ – Դաւքըն հրէական...

90. 268բ-9բ Ղ. Գանձ վեցերորդ ատու յարութեան Տեանն մերոյ Յիսուսի («Յարն») – Յերկնից խոնարհեալ... ա. 269բ Փառ Աւետարանին – Դարձեալ յայտնի այլանման... բ. 269բ-70ա Տաղ անոյշ – Եկեալ Մարիամ Մագդաղենացին... գ. 270աբ Յորդորակ սմին – Միաշաբթի օր հանգստեան... դ. 270բ Կաֆայ գանձիս («Գրիգոր») – Գանձ պատուական յօրինեցի...

91. 270բ-2ա ՂԱ. Գանձ Յովհաննու գլխատմանն («Գրիգոր») – Գոյակն էական... / Երգոյս երգողին / Մերենց Գրիգորին... ա. 272ա Մեղեղի ի Սրիկ Կոստանդէ – Ահա ի տիպ տիրականին... բ. 272աբ Տաղ Յովհաննու Կարապետին («Կարապետին տաղ») – Կարապետ սուրբ հաւատոյ...

92. 272բ-4բ ՂԲ. Գանձ նոր կիրակէին ասա՛ եւ մեղապարտ Թէոդոս գրիչս ի հետն յիշեա՛ («Գրիգորի է») | 273ա | – Գաղտնի խորհրդին... ա. 274բ Մեղեղի ի Գրիգոր նարեկացոյ – Սէր յառաւօտէ... բ. 274բ-5ա Տաղ զարմանալի եւ ընտիր ի նորին – Նա ծով վաղ ընթաց ածել... գ. 275աբ Այլ տաղ գեղեցիկ – Այսօր նոր արեւ հարեալ... դ. 275բ Յորդորակ սմին – Միաշաբթ երեկոյին... ե. 275բ-6ա Փոխէ՛ զձայնն – Զխոցուած տիգին ձեռամբ տեսեալ... գ. 276ա Տաղ ընտիր եւ լաւ («Մկրտիչ էյ») – Մայր մարմնացելոյ Բանին...

93. 276ա-7բ ՂԳ. Գանձ նոր կիրակէի երեկոյին ասա՛ եւ զըստացօղ սորին ի հետն յիշեա՛ («Առաւել») – Այսօր մեզ նոր գատիկ...

94. 277բ-9ա ՂԴ. Գանձ աշխարհամատարան եկեղեցոյ («Մկրտիչ») – Մաքրեալ տաճար... ա. 279ա Մեղեղի եկեղեցոյ – Քրիստոս եկեալ քահանայակեորն... բ. 279աբ Տաղ անոյշ եւ լաւ – Ուրախ լէ՛ր, հարսն ի յերկրէ... գ. 279բ-80բ Տաղ ընտիր եւ գեղեցիկ – Կայթեա՛, սուրբ կաթուղիկէ...

95. 280բ-2ա ՂԵ. Գանձ կիրակմբտի յարութեան Տեանն ասա՛ եւ զըստացօղ սորին ի հետն յիշեա՛ («Գրիգորի») – Գերամբարձ Աստուած... / Գանձիս ասողի / Մերենց Գրիգորի... ա. 282աբ Տաղ յարութեան, ի Յակոբ եպիսկոպոսէ Նետրարենց – Իսկ մեծ Մարիամ Մագդաղենացին...

96. 282բ-4ա ՂԶ. Գանձ ամենայն կիրամտի եւ պաշտման ասա՛ եւ զըստացօղ սորին յիշեա՛ («Գրիգորի է») – Գերանճառ արփի... ա. 284աբ Տաղ ընտիր («Ա-Ղ») – Արմատ անմահութեան... բ. 284բ-5ա Փոխէ՛ զձայնն («Ճ-Ք») – Ճոռագայթ լուսորաց... գ. 285աբ Տաղ Թուրանդայ – Հաւիկ մի պայծառ տեսի...

97. 285բ-7ա ՂԷ. Գանձ երեւման սուրբ խաչին յերուսաղէմ («Ի Մաթեոսէ») – Իսկակից Որդի... ա. 287աբ Տաղ սուրբ խաչին – Խաչն ի նախնումն երեւցաւ... բ. 287բ Յորդորակ սմին («Ստեփանոսի է») – Սուրբ քառաթեւ խաչ կենարար...

98. 289ա-90բ ՂԸ. Գանձ համբարձմանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ տօնիւս ահագ[ի]ն... ա. 290բ-1ա Տաղ համբարձմանն Քրիստոսի – Աստուածըն բան Հօր միածին... բ. 291ա Փոխէ՛ զձայնդ – Եւ ի լընուլ քառասնեկին...

99. 291ա-2բ ՂԹ. Գանձ Համբարձման երեկոյին ասա՛, տէրտէ՛ր պապայ, ուտես դու շատ մեղրով գաղայ («Առաւել») – Այսօր անճառ բանն...

100. 292բ-4ա Ճ. Գանձ մեծահրաշ կիրակէին ասա՛ («Մաթեոսի է. Խնդրեաց Գրիգոր») – Միակղ ահաւոր... ա. 294ա Տաղ ազնիւ («Անդրիաս») – Այսօր անդրանիկ Հօր Միածին... բ. 294աբ Յորդորակ սմին («Վարդապետ») – Վեհից Թագաւորն այսօր առ Հայր մըրտանէ...

101. 296ա-7բ ՃԱ. Գանձ մեծի ատու Պենդէկոստէին գալըստեան Հոգոյն Սրբոյ («Վանիկ ասա») – Վերօրհնեալ, գովեալ... ա. 297բ Մեղեղի ազնիւ – Նըւագեմք Հոգոյն Նըւագըս... բ. 297բ-8ա Տաղ ընտիր – Ի մեծի աւուր տօնիս... գ. 298աբ Փոխէ՛ զձայնն – Յայնժամ Պետրոսին ելեալ...

102. 298բ-9բ ՃԲ. Երկրորդ ատու գալըստեան Հոգոյն Սրբոյ («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հըզօր Հոգի Աստուծոյ... ա. 299բ-300ա Տաղ ազնիւ – Աստանօր ծագեաց լոյսն...

103. 300աբ ՃԳ. Երրորդ ատու գալըստեան Հոգ-

տյն Սրբոյ («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ լոյսն արտա-
փայլեալ... ւ. 300բ-1ա Տաղ գեղեցիկ – Հոգին սուրբ
հընչեաց...

104. 301ա-2բ ճԳ. Գանձ շորորոյ ատու
գալստեան Հոգոյն Սրբոյ («Յովաննէս») – Յաւէտ
խսկապէս / Ընդ Հօր միապէս... ւ. 302բ Տաղ ազնիւ –
Այսօր սուրբ Հոգին Աստուած...

105. 302բ-4ա ճԵ. Հինգերորդ ատու գալստեան
Հոգոյն Աստուծոյ («Հոգոյն») – Հոգիդ Աստուած
բղխումն անբնինին... ւ. 304աբ Տաղ գեղեցիկ –
Ներհիւսեցուք քաղցր եղանակ...

106. 304բ ճԶ. Գանձ վեցերորդ ատու գալստեան
Հոգոյն Աստուծոյ («Ս») – Սըրբոյ Հոգւոյ բըղխ-
մանն... եւ զմաքսաւորս քարոզիչ մարգէ, ո/// (Թերթեր
Թափուած):

107. 305ա-6բ ճԷ. Գանձ սրբոց Հոփսիմեանց
ասա՛ («Վկայայ») – Վայելչականաց, / Վայելման փա-
ռաց... ւ. 306բ Տաղ անուշ – Երջանիկն ի յարգանդէ...
(306բ ստ. լս. «Միաշարաթի գոյնն է»):

բ. 306բ-7ա Փոխէ՛ – Ով հրաշագեղ սուրբ Հոփսի-
մեանց... (306բ ստ. լս. «Յիսուս որդոյ գոյն ասա՛»):

108. 307ա-8բ ճԸ. Գանձ Յօհաննու Կարապետին
եւ Աթանազինեա եպիսկոպոսին («Գրիգոր») – Գո-
յիդ հօրի... ւ. 308բ Տաղ Յովհաննու – Մըկըրտիչն
Քրիստոսի... (308բ ստ. լս. «Այսօր ձայնըն հայրա-
կան»-ի գոյն ասա՛): բ. 308բ-9ա «Յիսուս որդոյ»
գոյն ասա՛ – Համարձակ սա ձեռնադրէ... (306բ ստ.
լս. «Նդեալ հասի գոյն ասա՛»):

109. 309ա-10բ ճԹ. Գանձ սրբոյն Գրիգորի Լու-
սատրչին ելն ի վիրապէն («Ասատու») – Աստուած
անմահ, փառաց Թագաւոր... ւ. 310բ Ողբ ի Ներսէս
հայրապետէ ի բերանոյ եկեղեցոյն առ սուրբն
Գրիգոր – Եկեղեցի կաթողիկէ... (310բ ստ. լս. «Իմ
եղական»ին գոյն ասա՛): բ. 310բ-1ա Փոխէ՛ զձայնն
– Հայեա՛ց եւ տէ՛ս... (310բ ստ. լս. «Այսօր ձա[յ]նն
հայրական»-ի գոյն ասա՛):

110. 311ա-3բ ճԺ. Գանձ յԱմենափրկիչն, ի տէր
Մանուէլ Բջնեցոյ («Մանվիել հա») – Մեծի զօ-
րովիւն... ւ. 313բ-4ա Տաղ եկեղեցոյն էջմիածնի –
Սուրբ է տաճար տէրունական... (313բ ստ. լս. «Խաչն
ի նախնում»-ի գոյն է): բ. 314աբ Փոխէ՛ զձայն –
Եկեղեցի կանգնեալ խորան...

111. 314բ-5բ ճԺԱ. Գանձ մանկանցն Բեղղէնէմի
եւ Ակակիոսի վկային («Այս յԱռաքելէ բան») – Անբս-
կըզբնական ծնունդ հայրական... / Նմին երգողի / Տէր
Առաքելի 'ւ անպիտան զըրչին. ողոր՛: ւ. 315բ Այլ
տաղ անուշ եւ համեղ – Սարսեալ Հերովդէս... (315բ
ստ. լս. «Վանայքն արտասուօք»ի գոյն է): բ. 318բ-
6ա Մանկանցն Բեղղէնէմի («Ա.-Ք») – Արթունք զըւար-
թունք... (315բ ստ. լս. «Վայր կուս»-ի գոյն ասա՛):

112. 316ա-7բ ճԺԲ. Գանձ Կոստանդիանոսի թա-

գաւորին եւ մօրն նորա Հեղինեայ («Գրիգոր») –
Գերարփիդ վերին... ւ. 317բ Տաղ Կոստանդիանոսի
թագաւորին – Թագաւորդ աստուածարեալ... (317բ
ստ. լս. «Նդեալ հարս»-ի գոյն ասա՛): բ. 317բ Փոխէ՛
զձայնն – Բարձր պատուար սուրբ Սիօնի... (317բ ստ.
լս. «Յարուցեալ երրորդ»-ի գոյն ասա՛):

113. 317բ-20ա ճԺԳ. Գանձ Գիւտ նշխարաց
սրբոյն Գրիգորի Լուսատրչին, ի լեւոն Սեպուհոյ
 («Առաքելի ի ասա, խնդրեալ է Յովաննէս ծաղ-
կաւոյն») – Այսօր ծագեաց լոյսն արփիական... ւ.
320աբ Առաքել վարդապետէ ասացեալ է – Ի լեւոն
Սեպուհոյ... (320ա ստ. լս. «Արեւն արփայ»ի գոյնն
ասա՛): բ. 320բ-1ա Փոխէ՛ զձայնն – Զենոն կայսրն...
(320բ ստ. լս. «Անցանի մեծութեան» գոյնն է, եթէ
գիտես, ասա՛, եւ թէ ոչ, ըստ առաջնոյն ասա՛):

114. 321ա-2բ ճԺԴ. Գանձ Ներսէսի հայրապետին
եւ Խաթայ եպիսկոպոսին ասա՛ եւ զմեղաւոր գծօղս
յիշեա՛ («Գրիգոր») – Գոյ մեզ ցընծալի... ւ. 322բ-3ա
Տաղ Ներսէսի սուրբ հայրապետին – Հընչմամբ ձայ-
նիւ բերկրանաց... (322բ ստ. լս. «Առաջնաճաշակ»-ի
գոյն ասա՛): բ. 323աբ Տաղ ի Ներսէս Լամբրօնաց-
ոյն ասացեալ – Ներսէս դրախտէն էր... (323ա ստ.
լս. «Նդեալ հարս»ի գոյնն ասա՛):

115. 323բ-6ա Գանձ թարգմանչացն Սահակա եւ
Մեսրոպա («Պռաքելի է վարդապետացն ասացեալ») –
Օրհնեալ ես, հայր սուրբ... ւ. 326ա-7ա Տաղ ի Ներ-
սէս կաթողիկոսէ ասացեալ – Յայսըմ վայրի եղեւ
յայտնեալ... (326ա ստ. լս. «Միաշարաթ»ի գոյնն է):

116. 327ա-8ա ճԺԶ. Գանձ Տրդատայ թագաւորին
եւ Աշխէն տիկնոջն եւ Խորովիդիստոյն («Ի զգե-
սաա») – Ի հողոյ առեալ... ւ. 328աբ Տաղ ի Ներսէս
հայրապետէ («Ներսէսի է») – Նորահրաշ տեսիլ եւ գե-
րագոյն... (328ա ստ. լս. «Ղեւտական»ի գոյնն
ասա՛): բ. 328բ-9ա Տաղ Տրդատայ թագաւորին – Եւ
Տրդատ գոռոզ արքայն... (328բ ստ. լս. «Ճանապարհ
բարի Քրիստոս»ի գոյնն է):

117. 329ա-30բ ճԺԷ. Գանձ որդոց եւ թոռանց
սուրբ Լուսատրչին («Նիցալ Հեթում») – Նոր թագ պե-
տական... (330բ ստ. լս. «Առաջնաճաշակ»ի գոյնն է)
ւ. 330բ-1ա Տաղ ի Գրիգոր վարդապետէ («Գրիգորի
է») – Գովեստ քեզ բարեաց... (330բ ստ. լս. «Իմ եղա-
կան»ի գոյնն ասա՛):

118. 331ա-2բ ճԺԸ. Գանձ գլխաւոր առաքելոցն
Պետրոսի եւ Պօղոսի ասա՛ եւ զմեղաւոր գծօղս յի-
շեա՛ («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհրդոց փըրկ-
չին... ւ. 332բ-3բ Տաղ Պետրոսի եւ Պօղոսի («Ա.-Ք») –
Այսօր ծաղկեցայք... (330բ ստ. լս. «Ղեւտական»ի
գոյնն ասա՛):

119. 333բ-5ա ճԺԹ. Գանձ տապանակին («Ի
խնդրոյ վարդապետին Գրիգորի») – Իմաստովիւն
անճառ անեղին... ւ. 335աբ Տաղ անոյշ սրբոյ տապա-

նակին – *Խորհուրդ գալլաստեան բանին... (335ա ստ. լս. «Առաջնահաշակ»ի գոյնն ասա՛)*: ք. 335բ Փոխել՝ զձայնն – *Մայր հաւատոյ սուրբ հարսնարան... (335բ ստ. լս. «Միաշաբար»ի գոյնն է՛)* գ. 335բ-6ա Տաղ եկեղեցոյ, ի Կարապետ վարդապետէ ասացեալ («Կարապետի անարժան տիբ») – *Կաթուղիկէ եկեղեցիս... (336ա ստ. լս. «Այսօր ցրնծայ»ի գոյնն ասա՛)*:

120. 336ա-7ա ՃԻ. Գանձ Վարդավառի առաջին աւուրն («Մկրտիչ») – *Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ մեզ յայտնեալ... ա. 337աբ Տաղ Վարդավառին, Նարեկացոյն ասացեալ է – Գոհար վարդըն վառ առեալ... (337ա ստ. լս. «Ես ձայն գառիւծուն») գոյնն ասա՛)*: ք. 337բ-8ա Այլ տաղ անուշ. Յորդորակ – *Աստանօր տեսիլ ի լեառըն Քաբօր... (337բ ստ. լս. «Գաւսն հրէական»ի գոյնն ասա՛)*:

121. 338ա-9ա ՃԻԱ. Գանձ Վարդավառի երկրորդ աւուրն ասա՛ («Առաքել») – *Այսօր անճառ լոյսն արփիական... ա. 339ա-40ա Տաղ Վարդավառին ասա՛ – Այսօր ցրնծայ, լեա՛ռըն Քաբօր... ք. 340աբ Տաղ յարեազալին ասա՛ – Ընդ որս եւ մանկունք... (340ա ստ. լս. «Կանային արտասուօք»ի գոյնն ասա՛)*:

122. 340բ-2բ ՃԻԲ. Գանձ Վարդավառի երրորդ աւուրն («Ներսէս») – *Ներգործական Աստուած բարերար... ա. 342բ-3ա Տաղ ի Ներսէս կաթուղիկոսէ – Խօսէր բանի նա հարցական... (342բ ստ. լս. «Եղեալ հարս»ի գոյնն է կամ «Գարձեալ յայտնի»ին)*: ք. 343աբ Փոխեա՛ ի քաղցր ձայն – *Յետ վեցօրեայ ըստ Մատթէին... (343ա ստ. լս. «Յարուցեալ յերրորդ»ի գոյնն ասա՛)*:

123. 343բ-6ա ՃԻԳ. Գանձ Թաղէոսի առաքելոյն եւ Սանդիստոյ կուսին («Նաչատուր») – *Խորհուրդ անշարժ հայրաշարժական... ա. 346ա Առաքել վարդապետէ («Առաքել») – Արեգակն արդար / Զհուր սիրոյ ծագեալ... (346ա ստ. լս. «Տունկ անմահութեան») գոյնն է՛)* ք. 346աբ Փոխել՝ զձայնն («ոյս երգս») – *Որոց գլուխ անկեան Բարդուղիմոս... (346բ ստ. լս. «Ով գարմանալոյ» գոյնն ասա՛)*:

124. 346բ-8ա ՃԻԴ. Գանձ սրբոց նախահարցն Ադամայ, Աբէլի, Սեթայ, Ենովսայ, Ենովբայ, Նոյի եւ այլն («Առաքել») – *Ամենազօր Տէր Աստուած հոգի... ա. 348ա Մերենց Գրիգոր վարդապետէ – Պաղատանօք սուրբ նախահարց... (348ա ստ. լս. «Միաշաբար»ի գոյնն ասա՛)*: ք. 348աբ Փոխել՝ զձայնն – *Աբրահամ հայր բազմաց եղաւ...*

125. 348բ-50ա ՃԻԵ. Գանձ երկուսասան մարգարէիցն («Մտանմվա») – *Մեծ եւ հրգօր անուն հրաշալի... ա. 350աբ Տաղ ի Ներսէս հայրապետէ – Մարգարէիցն երկոտասան... (350ա ստ. լս. «Տէր բարերար»ի եւ կամ «Գլխոյ պսակ»ի գոյնն ասա՛)*:

126. 350բ-1բ ՃԻԶ. Գանձ Եփեսոսի սուրբ ժողովոյն երկու ձ. հայրապետացն («Նսերցի») – *Նես-*

տոր Նասրանի... ա. 351բ-2ա Գաւանութիւն Ներսէսի – Նոյն բանն, որ էր ծնունդ... (351բ ստ. լս. «Եղեալ հարս»ի գոյնն է՛) ք. 352ա Փոխել՝ զձայնն – *Բամբ հանդիսից հայոց ազգի... (352ա ստ. լս. «Նոյնն է՛)*:

127. 352ա-3բ ՃԻԷ. Շողակաթին տեսլեանն Գրիգորի Լուսաւորչին («Տաւեցի») – *Տաճարդ երկնային... ա. 353բ-4ա Տաղ սուրբ տանարին էջմիածնայ – Ահա անեմ բան գովեստի... ք. 354ա Փոխել՝ զձայնն – էջմիածին դըրախտ լուսով... (354ա ստ. լս. «Միաշաբար»ի գոյնն ասա՛)*:

128. 354ա-5ա ՃԻԸ. Գանձ Վերափոխման սուրբ Աստուածածնին առաջին աւուրն ասա՛ («Մկրտիչ») – *Մեծապայծառ հրաշակերտ վեհին... ա. 355աբ Տաղ ի Ներսէս հայրապետէ – Այսօր Գաբրիէլ հրեշտակապետն... (355ա ստ. լս. «Այսօր անդրանկ»ի եւ կամ «Տունկ անմահ»ի գոյնն ասա՛)*: ք. 355բ-6ա Տաղ Յօհաննէս Պրուզէ – *Աստուածածին կոյս պատուական... (355բ ստ. լս. «Ղեկ հաւատոյ») եւ կամ «Միաշաբար»ի գոյնն ասա՛)*:

129. 356ա-7ա ՃԻԹ. Գանձ Վերափոխման սուրբ Աստուածածնի երկրորդ աւուրն («Մկրտիչ») – *Մեծապայծառ արփիանըման... ա. 357աբ Տաղ սուրբ Աստուածածնի վերափոխմանն – Ողջոյն ընդ քեզ, Մարիամ... ք. 357բ-8ա Փոխել՝ – Մաղիկ պայծառ ծովային... (357բ ստ. լս. «Առաջնահաշակ»ի գոյնն է՛)*:

130. 358ա-9բ ՃԼ. Գանձ փոխման երրորդ աւուրն ասա՛ եւ զմեղատը գծօղս յիշեա՛ («Նաչատուր») – *Խոնարհեալ բանն Միածին Որդին... ա. 359բ Տաղ սուրբ Աստուածածնին – Խընկին ծառի նըման ես... (359բ ստ. լս. «Մեր նախահօր»ի գոյնն ասա՛)*: ք. 359բ-60ա Փոխել՝ զձայնն – *Մարգարէից պարծանք ես... (359բ ստ. լս. «Քրիստոս փառաց»ի գոյնն է՛)*:

131. 360ա-2բ ՃԼԱ. Գանձ սրբոց վարդապետացն Մեսրոպայ, Եղիշէի եւ Մովսէսի Քերթողին («Վարդապետաց») – *Վարդապետաց քանոն եւ սահման... ա. 362բ-3ա Մեղեդի վարդապետաց – Այսօր դշխոյ պանծալի... ք. 363ա Տաղ սուրբ վարդապետաց – Հանդէս գումարեալ եկեղեցոյ ժողովք... (363ա ստ. լս. «Կանանցն կանխեալ»ի գոյնն է՛)* գ. 363աբ Տաղ սուրբ հայրապետաց («Նարեկացոյ») – *Նախանձաւոր հարանց վարուց...*

132. 363բ-4բ ՃԼԲ. Գանձ Յովհաննու Կարապետին եւ յիշատակ Յոբայ («Մկրտիչ») – *Մեծապայծառ փառօք պանծալի... ա. 364բ-5բ Տաղ ի Ներսէս հայրապետէ – ԶՅօր յիշեսցուք գերանէլին... (364բ ստ. լս. «Եղեալ հարս»ի գոյնն է՛)* ք. 365բ-6ա Տաղ Յովհաննու Կարապետին – *Յովհաննէս մեծ մարգարէ... (365բ ստ. լս. «Մեր նախահօրն Խնդրի» գոյնն ասա՛)*: գ. 366աբ Փոխել՝ զձայնն – *Գաւիթ աստուածահայր է...*

133. 366բ-7բ ՃԼԳ. Գանձ Նիկիոյ սուրբ ժողովոյն ԳձԺԸ. (318) հայրապետացն («Հեթում») – *Հըգօր գօ-*

րուժեան... ւ. 367բ-ճա Ի Ներսէս հայրապետէ – Ի նիկիայ ժողով դարձեալ... (367բ ստ. լս. «Հրնուիմֆ»)ի գոյնն է»): ք. 368աբ Փոխէ՛ զձայնն – Այլ մեք ի Հայր հաւատացեալ...

134. 368բ-70ա ձԼԳ. Գանձ նաւակատեաց սուրբ հաչի յերեկոյին («Առաքել») – Անժամանակ բանըդ հայրական... / Առաքելիս, որ զգանձս ասաց... ւ. 370աբ Տաղ եկեղեցոյ յԱռաքելէ («Տէր Առաքեալ») – Տաճար լուսոյ տուն արքային... (370ա ստ. լս. «Դարձեալ յայտնի»)ի գոյնն ասա՛): ք. 370բ Փոխէ՛ զձայնն («Սիւնեոց») – Սիւն հաւատոյ սեղան փրկչին...

135. 370բ-2ա ձԼԵ. Գանձ սրբոյ խաչի առաչի աւուրն («Յովաննես») – Յայն յեղեմական դրախտին փափկութեան... ւ. 372աբ Տաղ Ներսէսի Լամբրօնացոյն – Բարձրացուցէք ըզՏէր Աստուած... (372ա ստ. լս. «Այսօր ձայնն հայրական»)ի գոյնն է»): ք. 372բ-3ա Փոխեա՛ – Օրհնեալ ես, փայտ... (372բ ստ. լս. «Միաշարք»)ի գոյնն է»):

136. 373ա-4ա ձԼԶ. Գանձ Սուրբ խաչի երկրորդ աւուրն ասա՛ («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ ակըն պատուական... ւ. 374աբ Այլ տաղ անոյշ – Խաչն եղիցի մեզ պահպան... 374բ Փոխեա՛ ի քաղցր ձայն – Խաչըն հոգւոց է առաջնորդ...

137. 374բ-ճա ձԼԵ. Գանձ յԱպարանից սուրբ նշանին, երրորդ աւուրն («Յովաննես») – Յանեղական լուսոյն խոնարհեալ... / Չերգօղ գանձիս խոցեալս ի հոգի, / Որ Յովհաննէս Քերովբենց կոչի. ողորմմեա՛]: ւ. 378աբ Տաղ ի Քերովբենց Յօհաննիսէ («Յովաննիս») – Յանեղական լոյսն ի Հօրէ... (378ա ստ. լս. «Այսօր ձայնն հայրական»)ի գոյնն ասա՛): ք. 378բ-9ա Փոխեա՛ զձայնն – Կազմեն տապան անփոյտ փայտից... / Ես՝ Յովհաննէս մեղօք արբած...

138. 379ա-80բ ձԼԸ. Գանձ Սուրբ խաչին չորրորդ աւուրն («Յակոբ») – Յիսուս Քրիստոս արքայն համայնից... ւ. 380բ-1ա Փոխեա՛ – Արուսեակ դու ծագեալ աշխարհի... / Անիմաստ եւ տրգէտ երգողի / Նետրարենց սուտ անուն Յակոբի եւ եղբօր Ղազարին, / խընդրողի հաւասար ասացէս ողորմի (380բ ստ. լս. «Սուրբ, Ոսկի փահանայ»)ի գոյնն ասա՛):

139. 381ա-2բ ձԼԹ. Գանձ սրբոյն Գէորգեա Զօրավարին («Օռաքել») – Օրհնեալ է Հայր ծընօղ Միածնին... ւ. 382բ-3բ Տաղ ի Նետարեանց Յակոբ եպիսկոպոսէ («Յակոբ եպիսկոպոս») – ՅԱստուծոյ ընտրեցար դու բարի... (382բ ստ. լս. «Սուրբ Ոսկի փահանայ»)ի գոյնն ասա՛): ք. 383բ-4ա Փոխեա՛ զձայնն – Սուրբըն Գէորգ բանին կենաց... (383բ ստ. լս. «Այսօր ձայնն հայրական»)ի գոյնն ասա՛):

140. 384ա-6ա ձԼԻ. Գանձ Վարագայ սուրբ խաչին («Գրիգորի է սա») – Գլուխն եկեղեցւոյ... ւ. 386ա Տաղ անոյշ – Ամփոփեալ զնշան խաչին... (386ա ստ. լս. «Առաջնահաշակ»)ի գոյնն ասա՛): ք. 386աբ Փո-

խէ՛ զձայնն – Օրհնեալ ես, փայտ... (386ա ստ. լս. «Միաշարք»)ի գոյնն է»):

141. 386բ-ճա ձԼԼ. Գանձ իշխանացն Սահակայ եւ Համազասպայ («Յըզմզիա») – Յայս ահագին աւուրս... ւ. 388ա Ողբ երկրիս եւ իշխանացն Հայոց – Ողբացէ՛ք, եկեղեցի՛ք... (388ա ստ. լս. «Եղեալ հարս»)ի գոյնն է»): ք. 388բ-9ա Փոխէ՛ զձայնն – Չի ազգ էաք թագաւորաց... (388բ ստ. լս. «Յարուցեալ երրորդ»)ի գոյնն է»):

142. 389ա-90բ ձԼԻԲ. Գանձ եօթանասուներկու աշակերտացն Քրիստոսի («Առաքել») – Այսօր տօնէ մերս եկեղեցի... ւ. 390բ Տաղ ի Ներսէս հայրապետէ – Աղաչանօք մաքուր դասին... ք. 390բ-1ա Փոխեա՛ զձայնն – Ընդ Պօղոսի վաստակողին...

143. 391ա-2բ ձԼԻԳ. Գանձ սուրբ կուսանացն Թեկղի եւ Վառվառեայ («Առաքել») – Անախտ, ամբիծ փեսայն երկնաւոր... ւ. 392բ-3բ Տաղ Վառվառեայ կուսին – Օրհնեալ անճառ Հայրըն զբթած... / Որ Առաքել անուանեցայ / Եւ վարդապետ ես կոչեցայ... / Ի յուժ հարիւր հայոց թուին, / Ութսուն եւ եօթ աւելորդին / Չբանս ասացի սուրբ Վառվառին / Յեզեր Մերտին մեծ քաղաքին... (392բ ստ. լս. «Դարձեալ յայտնի»)ի գոյնն է»):

144. 393բ-5ա ձԼԻԴ. Գանձ սրբոց անտարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Դուկասու եւ Յօհաննու («Առաքել») – Այսօր որդիք Հօրն երկնաւորի... / Առաքելիս, որ զայս ոգեալ է... ւ. 395աբ Տաղ անոյշ – Մատթէոս մարդ անուանեցաւ... (395ա ստ. լս. «Գոռամ գոչեմ»)ի գոյնն ասա՛): ք. 395բ Փոխէ՛ զձայնն («Գրիգոր») – Գովեստ արժան փառաց քոյին... (395բ ստ. լս. Միաշարք»)ի գոյնն ասա՛):

145. 396ա-7բ ձԼԻԵ. Գանձ խաչգիտին («Խաչատուր») – Խաչի քո, Քրիստո՛ս... ւ. 397բ Տաղ անոյշ – Այսօր եղեւ գալ զըշխոյնին... (397բ ստ. լս. «Ուրախ լերո՛մ»)ի գոյնն է»): ք. 397բ-ճա Փոխէ՛ զձայնն – Ի գրտանել կենաց փայտին... (397բ ստ. լս. Իւր յորդորակն ասա՛ եւ կամ «Միաշարք»)ի գոյնն է»):

146. 398բ-400ա ձԼԻԶ. Գանձ խաչ օրհնելոյ, ի Խաչատուր վարդապետէ ասացեալ («Խաչատուր») – Խորհուրդ ընտրեալ... (400ա ստ. լս. Ով սիրելի երգիչ, սորա Տաղն ի յերեման խաչի գանձն գրեալ կայ, որ է հարիւրերուժ համարն: Գիտ եւ աստ երգեա՛):

147. 400բ-2ա ձԼԻԷ. Գանձ ձեռնադրութան («Գրիգորի է») – Գըթա՛ ի մեզ, Տէ՛ր ամենակալ... ւ. 402աբ Տաղ օծման փահանայից – Ո՛վ անմահ հաց կենաց... (402ա ստ. լս. «Դունկիանոս»)ի գոյնն ասա՛): ք. 402բ-3ա Տաղ ի տէր Առաքելէ («Տր Առաքել») – Տարփացեալ ըզձանամբ... ք. 403աբ Տաղ ձեռնադրութան («Ի տէր Օռաքել») – Ի մեծի հրաշափառ հանդիսիս... (403ա ստ. լս. «Սուրբ Ոսկի փահանայ»)ի գոյնն ասա՛):

148. 403բ-4բ ձևԸ. Տեառն Մխիթարայ ասացեալ Վասն օրհնութեան նորակերտ գրոց («Մխիթար») – Մեծապալծառ ցնծութեամբ... (403բ ստ. լս. «Մեր նախահօրն խնդրի») գոյն ասա՛):

149. 404բ-5բ ձևԹ. Նորին Վասն պատկերաց արքոց («Մխիթարի») – Միածին Հօր Որդի...

150. 406ա-8բ ձԾ. Գանձ արքոց մարգարէիցն ի տէր Մխիթարայ («Նորհհրդոցն») – Խորհուրդ անբընին... / Գանձիս ասողի / Տէր Մըխիթարի / Քաջ վարդապետի, / Այլեւ ստացողի, / Ուղիղ փոխողի, / Միրով հայցողի / ողորմեա՛: ա. 408բ-9ա Տաղ մարգարէիցն, ի տէր Ներսէսէ («Ա.-Ժ») – Աստուածային խորոցն անճառ... (408բ ստ. լս. «Նաչն ի Նախնում») գոյնն է») բ. 409ա Փոխեա՛ գձայնն («Ի-Մ») – Իսայիաս տայ մեզ նըշան... (409ա ստ. լս. «Միաշաբաթ») գոյնն ասա՛):

151. 409բ-11ա ձԾԱ. Գանձ արքոց մարտիրոսաց, ի տէր Մխիթարայ – Ո՛ր Տէրըդ բարձրեալ... ա. 411ա-2ա Տաղ արքոց մարտիրոսաց – Բայց դուք, որդի՛ք իմ սիրելիք... (411ա ստ. լս. «Նդեալ հարս») ի գոյն ասա՛):

152. 412ա-3բ ձԾԲ. Գանձ ամենայն արքոց – Դաւանեցէ՛ք, որդի՛ք օրինաց... ա. 413բ-4ա Տաղ ամենայն արքոց – Աղաչանօք ընտրեալ դասին... (413բ ստ. լս. «Հրեովիմ») ի գոյնն ասա՛):

153. 414ա-5բ ձԾԳ. Գանձ հսկման գիշերոյ պաշտաման («Առաքել») – Անտանելիդ երկնի եւ երկրի... ա. 415բ-6բ Ողբ ի վերայ մեռելոց – Ով քահանայք եւ վարդապետք... (415բ ստ. լս. «Ղարիպի կեանն է լալի») գոյն է»):

154. 416բ-8ա ձԾԴ. Գանձ մեռեալ թաղելոյ («Մավելա») – Մինդ ի յէն... (417բ ստ. լս. «Ղամից խմբից») ի ողբագոյնն ասա՛): ա. 418բ-9ա Ողբ մեռեալ թաղելոյ («Նեղ Արիստ[ա]կեսի») – Եկա՛յք այսօր, եղբայ՛րք ամէն... (418բ ստ. լս. «Գլխոյ պսակ») ի գոյնն ասա՛):

155. 419ա-21բ ձԾԵ. Գանձ արքոյն Գրիգորի Աստուածաբանին («Կարապետ Բաղիշեցի ասե») – Կենդանարար Որդիդ միածին... ա. 421բ-2ա Տաղ ի Գրիգորէ («Գրիգոր») – Գետ հոսեալ աստուածային... բ. 422ա Յորդորակ նորին («Բանխի») – Բարբառող բանին...

Բ. 422բ-7ա ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ – [Յանկ], ԺԸ. դ. ա. 422բ-4ա [Այբբենական] Յանկ բովանդակ գանձից, տաղից եւ մեղեդեաց, տօնից տէրունականաց եւ ամենայն արքոց, նաեւ կիրակից, Յարութեան եւ աղցից՝ ի մատենի աստ գրեցելոց – ձԺ. Ամենափրկչին եւ Սրբոյ էջմիածնի... Կէ. Քառասնից մանկանցն (տե՛ս յիշ. 427աբ):

բ. 424ա-5ա Այլ ցանկ ոմանց նշանատր գանձից, տաղից եւ մեղեդեաց, յատուկ տօնից, կիրակից,

արքոց եւ պահոց՝ ըստ նոյն վերագրեալ համարաթոյի Գանձարանիս – ԼԴ. Խնդութիւն ձայն բարբառ... ձԺԱ. Արթունք զուարթումք բանին:

425ա Գիտեա՛ աստանօր, նազելի երգաբան, զի առաջին եւ երկրորդ ցանկքս երկաքանչիւրքն զմի տարազ ունելով, զերկուսին ճանապարհս գիւտից ցուցանեն՝ ըստ երկուց հաճոյից քոց, զի մինչ կամիցիս անորոշակի զպատկանաւոր իմն զըտանել, ցուցանէ քեզ առաջինն, իսկ եթէ կամիցիս որոշակի զյատուկ իմն որոնել յանուանէ եւ գտանել, զայն ցուցանէ քեզ երկրորդն, ուրեմն զերկուսեանն եւս պիտեան եւ հարկաւոր համարելով երկոքումք որոնեսցես: Ողջ լե՛ր:

գ. 425աբ Մեսէլիք նաշու, Յարութեան, կիրակից ըստ ձայնին, յաւարտ մարգարէական ընթերցուածոցն – ԱԶ. Ամենայն երկիր պագցեն քեզ... ԴԿ. Խոստովան եղերո՛ւք Տեառն, զի բա՛:

դ. 425բ Մեսէլի աղցից, կիրակից, յառաջ քան զառաքելական թուղթն – Աղց. Ուխտս դի՛ք եւ կատարեցէ՛ք...

ե. 425բ Ալելուեայ կիրակից, աղցից – Աղց. Աղաղակեցէ՛ք առ Տէր ամենայն երկիր...

զ. 425բ-6ա Ալելուեայք նաշու, աւետարանացն, ըստ ատուց եւ ըստ ձայնից – Ուրախ լե՛ր, բերկրեա՛լդ...

է. 426ա Համօրէն մարտիրոսաց – ԱԶ. Տէր սիրէ զիրաւունս

ը. 426ա Յատուրս պահոց – ԱԶ. Հոգի քո բարի առաջնորդ...

թ. 426ա Շաբաթապահոց, ԱԶ., ԴԶ. – Բշ. Եկա՛յք ցնծասցուք...

ժ. 426ա Շողակաթին եւ այլ տօնից եկեղեցոյ – Որպէս սիրելիք յարկք քո, Տէ՛ր...

ժա. 426աբ Յատուրս տօնից ամենայն արքոց – Ողորմութեամբ Տեառն լի եղեւ երկիր...

ժբ. 426բ-7ա Յարութեան, կիրակից – ԱԶ. Դու յարուցեալ զթասցիս ի վերայ... Թագաւօ՛ր. Տէ՛ր, ի զօրութեան քում ուրախ եղե՛:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

1. 52բ (Թէոդոս Կարնեցի գրչի եւ ստացողի)...եւ ստացողի Խաչատուր րաբունին / եւ մեղսամած Թէոդոս գըծագրողին, / մեզ ողորմել յաւուրն ահագին / եւ ազատել ի հըրոյն գեհենին. ողոր՛ (նման՝ 5ա, 70ա, 138ա, 143բ, 147բ, 149բ, 152բ, 161բ, 164ա, 166բ, 173բ, 175բ, 185բ, 191ա, 196ա, 198բ, 200բ, 225ա, 238բ, 248ա, 272ա, 274բ, 282ա, 290բ):

83բ Ծառայ եմ քեզ, քէշի՛շ պապայ, / թէ ձայն ունիս՝ առաջ խաղա՛, / մեղեդիս լաւ | 84ա| էշխով ասա՛, / եւ թէ շունիս, դու յետ գնա՛, / հետ պառանուն քարման մանեա՛:

86բ Դու լաւ միտ դիր այս խազերուն, / թէ առերես մտօքդ արթուն, / թէ |87ա| չէ՛ դարձիր, գնա՛յ ի տուն, / նստի՛ր, հազա՛յ հետ տիրուհընուն:

96ա Գանձս աւետեացն եմ, լաւ իմա՛յ, / վասն այնորիկ աստ դրոշմեցայ, / ի յապրիէլ |96բ| յեօթըն տօնեա՛յ, / ուր հանդիպիմ, այլ խօսք չկայ: / Թէ՛ ձայն ունիս, յառաջ |97ա| փութա՛յ, / զգանձս տաղերովս եղանակեա՛յ, / Քաղցր ձայնիւ անուշ ասա, / Որ |97բ| ժողովուրդն ուրախանայ, / Դու լաւ քեզ տես եւ կըրոտեայ, / Թ՛ աշխարհական ես, |98ա| թ՛ արեղայ, / թէ կայ ի քեզ, յառաջ գընա՛յ, / թէ չէ, կանգնի՛ր ու խիստ հազա՛յ: / |98բ| Հո՛ւ հո՛ւ հո՛ւ, ո՛վ սիրելի, դու գայս կարդա՛յ / եւ զԹէոզոս գրիչս յիշեա՛յ, / |99ա| որ սուտ անուամբ եմ քրիստոնեայ, / բայց ի գործոցն յոյժ հեռացայ: / |99բ| Մի՛թէ Աստուած ինձ ի դարձ տայ, / 'ւ ամենեցունդ ինքն ողորմեա՛յ, / լըսել զեկա՛յք |100ա| օրհնեալն որ կայ, / եւս առաւել ստացօղ սորայ. ամէն:

103բ Զխազերն ձգէ՛ դու շարէշար, / ձայնեա՛ առ կոյսն, իմ մեծ եղբայր, / |104ա| լաւ է ասեր Գրիգոր արդար / Աստուածածնի խաթեր համար:

110ա Թէ՛ ձայն ունիս դու անուշիկ, / զմեղեղիս ասա՛ յուշիկ-յուշիկ, / ապա թէ՛ հաստ է |110բ| 'ւ անճոռնիկ, / թո՛ղ այլքն ասեն, 'ւ դու արա՛ մտիկ: Տէր Կաքաւիկ:

113բ Թէ՛ ձայն ունիս, արե՛կ ասա՛, / թէ չէ, կանգնի՛ր ու խիստ հազա՛յ, / դու զքեզ տես |114ա| 'ւ յառաջ գնա՛, / այս չէ՛ դաւուր կամ նազարայ, / զձայնդ շինէ՛ քան զշաղանայ, / |114բ| թ՛ աշխարհական ես, թէ՛ արեղայ, / քաղցր եւ անուշ եղանակեա՛, զԶԿարսնոցի Թէոդոս յիշեա՛:

116ա Թըլփատութեանն է վարպետ ի Մըսրի, / զինչ որ ճարես, տուր քեզ քըսրի:

117բ Ասա՛, եղբայր եւ ականջ դի՛ր, / երգեա՛ զգանձդ եւ հասկացի՛ր, / ծուլութենէ |118ա| ի յետ կացի՛ր, / մի՛ տըրտնշար եւ ճշգոհի՛ր, / գայս անցաւոր կեանքս իմացի՛ր, / |118բ| 'ւ աղօթից լաւ ժիր կացի՛ր, / ի տօն սըրբոցս դու հըրճուի՛ր, / եւ պսակաց արժանացի՛ր:

120ա Յօհաննու Մկրտչին է, Ղարայ ֆէշիլ պապայ, / ուտես դու շատ մեղր ու |120բ| գաղայ, / զբղակիր ծայրըն երթայ՝ ւ գայ:

126ա Եղբայր ընտիր, դու զգանձդ ասա՛, / որ չլինի տեղն մնայ, / |126բ| ես գրելով չձանձրացայ, / ասելով փորդ է՛ր կու ցաւայ, / աչքդ ի յերդիքն |127ա| կու մնայ, / կաղաղակես, թէ՛ լուսանայ, / կասեմ ասա՛յ, թէ չէ՛ գարկի, |127բ| Աստուած վըկայ, / կարդայ եւ ծիծաղի՛ր, Ղարայ տէրաէ՛ր աղայ:

130ա Զմեղուցեալ գրիչս յոռի, / որ չեմ ի կարգ քարտուղարի, / զձեզ աղաչեմ |130բ| աղերսալի, / որ զիս յիշէք առ Տէրըն բարի:

131բ Ես առաւել ստացօղ սորա Կոստանդնուպօլսեցի խաչատուր րաբունապետն եւ բազմամեղ գրիչըս:

138բ Թէոդոս չընչին՝ ծառայ է փրկչին:

147բ Տեառնընդառաջին է, տէր կոծի, / ուտես դու շատ խոզի կոծի, / ձայն չհանես |148ա| որպէս մոզի, / որ ժողովուրդն ի քէն զըզուի, / լինիս կատակ եւ ծաղրալի:

287բ Ո՛հ, անարժան Թէոդոս գրիչս, զիս՛րդ համարձակեցայ ձեռն տալ սմա:

2. 367բ (Խաչատուր գրչի) Եւ զգծողին՝ / լիրբ Խաչատուրին, ձեր ոտից փոշին:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅՅԻ

1. 174ա (ԺԸ դ., անարուեստ բոլորգիր) Յառաջ մատիր, ո՛վ գանձասէր, / Որպէս Վարդան |174բ| քաջ քրիստոսասէր, / Երգեա՛ անուշիկ զգաձս գեղգեղ, / |175ա| Մուղաթ կաց, որ չգգեզ տեղ-տեղ:

2. 203բ (ԺԸ դ., անարուեստ բոլորգիր) Արժանաւոր երգով ասացէք զտաղերս զայսորիկ:

3. 216ա (ԺԸ դ., անարուեստ բոլորգիր) Ես ոչ ծուլացայ գրելով այս ահ[ա]գին |216բ| Գանձարանս, / Դու է՛ր կու հուլանաս |217ա| ասելով այս պատու[ա]կան տաղերս:

4. 304բ (ԺԸ դ., անարուեստ բոլորգիր) Հոգուդ զալստեանն եմ, լա՛ւ ասա:

5. 343բ (ԺԸ դ., անարուեստ բոլորգիր) Յնձայ Սանտուխտ նոր օրհնութեամբ, / Որ ներկեցար |344ա| կարմիր արեամբ, / Պսակառ էառ ուրախութեամբ, / Յերկրէ |344բ| յերկինս համբառնալով, / Ընդ հրեշտակաց |345ա| <հրեշտակաց> երգ երգելով:

6. 391ա (ԺԸ դ., անարուեստ բոլորգիր) Մատիբ, մանկունք հայ |391բ| ազգի, / Երգել զերգս Վառվառի, / Զի հայց|392ա|մամբ սուրբ Թէկղի/Տացէ Աստուած խաղաղութիւն |392բ| աշխարհի: / Յուշիկ |393ա|յուշիկ այս ասէք, / Խնդրեմ իրար միշտ գմբէք (՞):

7. 427ա Յիշատակարան սրբոյ Գանձարանիս – Ամենաբարոյն ի բնէ բարի արարեալ զմարդն հաղորդել իւրոյ բարութեանն, վասն որոյ ցանկայ մարդս բարոյն, ըստ որում աստուածային տեսչութեան եղեւ իղձ բարի ոգոյս նուաստի Աստուածաւորոյ ապարդին վարդապետի՝ ստանալ գայս երգարան ինձ յիշատակ բարութեան: Ապա ի վախճանի գրուածոցս պատեհ վարկայ ծանուցանել զորպիսութիւն կատարման իմոյս հոգեւոր տարփման, անտարակոյս լինիլ վայելուղացդ առ գրուածոցն երկատեսակութեան:

Քանզի մեծ մասն սորա ի սկզբէն գրեալ հանդիպեցաւ ինձ, եւ իմ ցանկալով լրմանն, զպակասն գրեցուցի մինչեւ ցաւարտն եւ ի վերջն գրել ետու եւ զցանկն (այբուբենից դասաւորութեամբ) |427բ| յատկութեամբ տօնիցն եւ անուամբք տօնեցելոցն ըստ այբուբենից դասաւորութեան: Եւ յետ այնոցիկ եւ առնել ետու Յանկ երեւելի տաղից եւ գանձից եւ մեղեղեաց, հանդերձ համարաթուով իւրաքանչիւր կանոնաց, հուսկ յետոյ եւ

զմեսեղիս, որք յառաջ քան զընթերցուածսն գրոց եւ զպէլլուրիայս, որք յետ ընթերցուածոցն ըստ տօնից ատուրցն եւ ըստ ձայնից: Եւ այսպէս ցանկ հանեալ, մատուցի զսա ի լուսանկար սուրբ տաճար մեծի գահին էջմիածնի:

Արդ, որք հանդիպիք վայելուչ երգարանիս եւ Գանձարանիս բանից աստուածայնոց եւ ճառից սրբոցն, եւ մանաւանդ որք բազմիցս վայելէք, յիշեսջիք յարժանահայց մաղթանս ձեր խնկաւորեալս զմեղապարտ Աստուածատուր վարդապետս Արցախեցի՝ բնիկ միաբան Սրբոյ գահիս էջմիածնի եւ աշակերտ տեառն Ղուկասու սրբազան կաթողիկոսի, հանդերձ հոգեւոր եւ

մարմնաւոր ծնողօք իմովք եւ համայն երախտաւորօք: Եւ որք յիշէքդ, եղիջիք յիշեալք յանսպառ ողորմութիւնս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է օրհնեալ ընդ Հօր եւ ընդ Սուրբ Հոգոյն այժմ եւ յանվախճան յաւիտեանս. (այլ ձեռքով շղագիր) յամի Տեառն 1799 եւ յամին հայոց 1248 (1799), ի 23 ապրիլ ամսոյ:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա՝ «Զո՛հ դարպ՛, զո՛հ դ մատաղ, մասոց, Գ ստացաք», 304բ՝ «լաւ է», 305ա՝ խզբզոց:

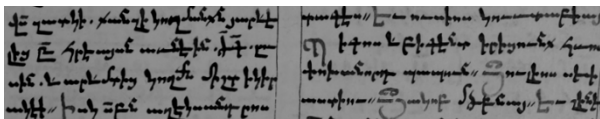
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Գանձարան», Ա. փեղկի կազմաստառին՝ «Հ՞ր 817/2649», պ՛հպ. Աա՝ «Ժէ. դ., Մ[եւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2650

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԳՐԻՉ՝ Յարութիւն:

ԹԵՐԹ՝ 187+1 (կրկն.՝ ք. 1. գրչի թերթակայում ԺԳ-Մ, որ է՝ 1դ-187բ). չգրուած՝ 1ա, 180բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԶx8 (Ա-Բ՝ չիք, Գ՝ 9, ԻԶ՝ 3): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 26,3x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկպին (21x14): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 20ա): ՏՈՂ՝ 31, 33, 35-36: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը շագանակագոյն կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.Բ + Գ.Գ, դեղնատուն չգրուած թուրք:

Նմուշ 20ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Գոյներ՝ կարմիր, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողեր՝ գունաթափ, Ա-Բ պրակները եւ վերջից թերթեր ընկած, որի հետեւանինով կան բնագրական թերիներ, թերթերին աղտոտուածութեան տարբեր հետքեր. կազմը 1980 թ. վերականգնուած է հին ու նոր կաշիով, նոր կազմաստառով:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1. 1դ-95ա [Միխայէլի Ասորայ Ժամանակագրութիւն]

Տէ՛ս ձեռ. 1518, 3ա–98բ: ա/1դ-30ա (սկ.՝ [զԳաւիթ միշտ կալով ընդ ն]մայ, եւ մինչ էր նախան ի Գաբառն...): բ/30ա-7ա: գ/37ա-71ա: դ/71ա-80ա: ե/80ա-95ա:

Ձեռագիրը գլխաբաժանում չունի. այստեղ ըստ 1871 թ. տպագրի՝ Ժամանակագրութիւն Տեառն Միխայէլի Ասորայ պատրիարքի, յերուսաղէմ, 1871:

2. 95ա-109ա նորին տեառն մերոյ Միխայէլի Յաղագս Բանանայական կարգաց, թէ ուստի առնու սկզբիբն – Սկիզբն Բանանայական շնորհի... իսկ զկնիս այլ լցեն:

3. 109ա-12ա [Տէր Միխայէլ մինչեւ ցայս վայր: Աստի Վարդան սկսանի վարդապետն] – Այլ եւ մենք հետեւեալքս... եւ սպասաւորք սրբազան աթոռոյս, որք են ամենեքեան առ միմեանս սիրունք եւ առ մեզ աննախանձ:

ԺԸ. դ.

Բ. 112աբ Յասորի գրոց վասն որք ԲԺ. նահապետացն մարգարէք եւ առաքեալք եւ դատաւորք եւ թագաւորք եւ թարգմանիչք – [Ռո]ւբէն որդի Կիայ... առաքեալ Յուդայ մատնիչն թիւն ԿԲԻՆ.:

Գ. 112բ-4բ Խրատք Ժամանակագրութեանց, աղօթից եւ ծնւագրութեանց հասարակաց եւ առանձնութեանց, ի Գրիգոր վարդապետէ – Նախ պարտ է աստուածասիրաց ըստանալ հավատս ուղիղս... եւ աներկիւղ ննջեալ ի փառս նորա, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Դ. 114բ-6բ Վասն Թագաւորաց Հայոց, զոր կարգեաց Մովսէս Խորենացին – Մովսէս Խորենացին այսպէս կարգէ զշարս թագաւորաց հայոց... միահամուռ թագաւորք հայոց՝ ՀԱ. (71):

Ե. 116բ Ոտանաւոր – Մարգարէից սա սերմանունն, առաքելոց պտղաբերեալ... Ի պէտս հանուրց պտղաբերի, / Տեառնէ օրհնեալ ամենայնի / եւ յաւիտեան, եւ եղիցի:

Զ. 116բ-Տա Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութիւնն – Իսկ Հերովդէս խոռվեցաւ... եւ այսպէս կատարեաց զամենայն մարգարէութիւն մարգարէից, զկործանեացէ (՞) հնարս յամենայն շարին:

Է. 118ա Վանական վարդապետի՝ Զի՛նչ է նրագալուցին լուծումն – Կիրեղ Աղեկսանդրացին գրէ առ Թէոդոս թագաւորն... եւ միայն աղիւ եւ հացիւ կերակրին՝ որպէս օրէն է:

Ը. 118աբ Յաղագս աստիճանաց եկեղեցոյ, թէ ուր եցուց Քրիստոս – Քրիստոս զեկեղեցական աստիճանս... պատիւ եւ իշխանութիւն ընդ Հօր եւ ամենասուրբ Հոգոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Թ. 119աբ Անանիայ Շիրակունոյ Համարողի Որչափութեանց Հին եւ Նոր կտակարանաց – Գիր Մովսէսի օրինադրի... համայնգամայն նոր կտակարանքն, Տունք ՓՇՂԱ. (8591):

Ժ. 119բ-20ա Խրատ իմաստնասիրաց – Չորս իրք մարդկան վատ է... եւ ծուլութեանն վերջն աղքատութիւն է, լմբնցաւ փառ Աստուծոյ. ամէն:

ԺԱ. 120ա-3բ [Պատմութիւն նախահարց հրէից – Ի]մտանէն յեգիպտոս ասորոց թարքման Հ. (70) ոգի ասէ... եւ արժանի լինիք յերկնից արքայութեան. ամէն: Տէր Աստուած, Յիսուս Քրիստոս:

ԺԲ. 124ա-7բ Երանելոյն Աթանասի արեւայսկոպոսի Աղէկասնորացոյ Հարցմովն վայելոյչ եւ պատասխանի Կուրդի յերուսաղեմայ հայրապետի Յաղագս մակացութեան հանճարոյ – Հետեւումն համարիմ ընդ Աստուծոյ... զի քահանան առաւել պարտ է ընդունիլ, կրկին պարտ է:

ԺԳ. 127բ-30բ [Տեսիլ Գրիգորի Լուսատրչի] – Սուրբ Գրիգորիոս գրառասուն տիւ... եւ զպահօղն հրեշտակաց դասն դասէ, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԺԴ. 130բ-ա [Քարոզք Գրիգորի Տաթեւացոյ]

1. 130բ-71բ Տէս Ամառան հատոր, տպ. 1741: հղ/130բ-6ա: հղ/136ա-8բ: հմե/138բ-40բ: հիա/140բ-3բ: հիե/143բ-7ա: հղ/147ա-53ա: հծբ/153բ-5բ: հկզ/156ա-8բ: հկե/158բ-62ա: հկը/162բ-6բ: ձ/166բ-71բ:
2. 171բ-80ա տէս Զմեռան հատոր, տպ. 1740: ա/171բ-80ա:

ԺԵ. 181ա-7բ Քարոզ վասն Սողոմոնի, որ ասէ «Որք պահեն սրբութեամբ, սրբեցին» [Երգ երգոց. Զ. 11] – Այս է պատճառ, զի մարդկան դատաստանն ոչ է արդար... եւ թէ զինչ օրինակէ: Նախ օրինակ է/// (3 տող անընթեռնելի) եւ նայ ինքն է սէտէֆն, եւ ծնաւ/// (այսչափ):

Կառուցուածքով սա նման է Գր. Տաթեւացու քարոզներին, բայց Գր. Տաթեւացուն վերագրելը դժուար է, քանի որ նա «վասն Սողոմոնի» խորագրով քարոզ չունի, միջին մասում կան կրկնական միջին հայերէնի ձեւեր («կու առնու եւ կու ընդունին»):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

112ա եւ փոխադրող մատենիս զմեղայպարտ Յարութիւնս յիշէք մէկ Հայր մերով մի, եւ դուք յիշեալ լիցիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ. ամէն:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ 1բ՝ «Յերբս նէ գըլուխնընեն», «գըլուխ պատմութիւն քանանացից կարքի գըլուխ մարգարէն պատմ, յերեսնէ յօտեփ Մըսըր մըտաք կու կար կու կաթացվի, լուսայոր նայ հըրըշտակեն հարցուք», «Յունան մարգարին պատմութիւն», «յաղվայ մոր նընջման պատմութիւն», 186բ՝ «Նիկողոս»:

ՆՇՈՒՄ՝ Աս՝ «2650», «Հ՞՞ր 854/2650, ԺԼ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», Գբ՝ «Վերականգնուած է հին ու նոր կաշիով, նոր կազմաստառով: Գլխ. վերականգնիչ Լ. Աղաբէկեան: Երեւան, 1980 թ.»:

2651

Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ա Տ Ե Տ Ր

ԺԸ. դար

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Յա-16ա [Խորհրդատեւոր]

Տէս ձեռ. 2385, 69ա-156բ: 1. ա/2ա-4ա (սկ. թափուած՝ Որ գգեցեալ եւ գոյս...): բ/4աբ: գ/4բ-5ա: դ/5բ-6ա: 2. ա/6ա: բ/6աբ: գ/6բ-7բ: դ/7բ: ե/7բ-8ա: գ/8աբ: 3. ա/8բ-9բ: բ/9բ-13ա (9բ՝ «Քահանայն ձեռնամած աղաթէ ի ծածուկ – Արժան է ստուգապէս»): գ/13աբ: դ/13բ-5ա: 4. ա/15աբ: բ/15բ-6ա: գ/16ա:

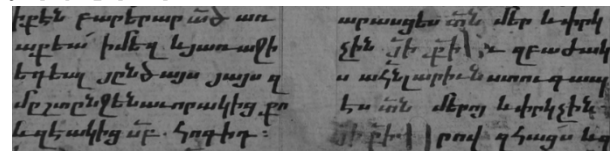
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

16ա (1808 թ., վրացերէն, միսեգրուլի) Քրիստոս Աստուած, մահացաւ արհնեալ հայր իմ տէր Մովսէս ապրիլի 27ին Քրիստոսից, հայկական էր ՌՄԾէ. (1808):

ԳՐԶԱՓՈՐԶ 1ա՝ «Նաս», 16ա՝ «Աւետարան Օհաննու: Օհաննէս վկայաց վասն նորա աղաղակաց եւ ասէ. «Սա է, զորմէ ասէիր, որ զկնի գալուց էր արաջի իմ եղեւ, զի նախ քան զի սէր, զի լրութիւն է անտի, մեք ամենեքեան արաք շնորհ փոխանակ շնորաց, զի որ ենք ձերն Մովսէսի, տուա շնորհք եւ ճըշմարտութիւն ի ձերն Յիսուսի Քրիստոսի, որ եղեալ»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «Հ՞՞ր 876/2651», 1ա՝ «ՌՄԾէ. – 1808, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

Թերթ՝ 17. չգրուած 1ա-2ա, 16բ-7բ: ՊՐԱԿ՝ 1-4x4 (2րդ՝ 6, 3րդ՝ 3): ՆԻԻԹ՝ թուղթ լուսագծեով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 27,5x20: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (22.5x15), միասիւն՝ Յա (21x15): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 11ա): ՏՈՂ՝ 32: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկ տախտակ, աստաղը դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 11ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻԻՆ – Պատարագ՝ 2բ: Ճ ա կ ա տ ա - գ ա ր դ՝ Յա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թոշուն, վարդեակ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոշնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կանաչ, կապոյտ, կարմիր, ոսկի, շագանակագոյն, վարդագոյն, սպիտակ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը տեղ-տեղ բերձուած եւ գունաթափուած, թերթերը, յատկապէս ստորին աջ անկիւնները գործածութիւնից մաշուած, պրակները հիմքից թոկացած, թերթերը պատուած, լետագայում նորոգուած. գրեթէ բոլոր թերթերին խոնաւութեան հետեւ եւ զանազան բծեր:

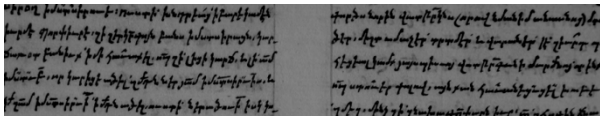
2652

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Էջմիածին

Գրիգ՝ Ղուկիանոս:

Թերթ՝ 171 (գրչի էջակալում՝ 1-340, որ է՝ 1ա-170բ). չգրում՝ 1աբ, 72ա-4բ, 81ա, 171աբ: ՊՐԱԿ՝ ԺԱ-ԺԷX24+1 (ԺԱ 26, ԺԳ 23, ԺԴ 27, ԺԶ 22): ՆԻԻԹ՝ թուղթ. լուսագծերով և լուսադրոշմով՝ քաղանչան և աղիծանչան, «DV» և «RF»: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 27x18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (22x14.7): ԳԻՐ՝ նտարգիր (նմուշ՝ 3բ): ՏՈՂ՝ 40-41: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաղը սպիտակ թուղթ. լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 3բ

ՎԻՃԱԿ՝ բաարար. կազմի կաշին գեղակեր, կիսամաշ, ֆեռձուած, եզրերը մաշուած, մասամբ բացուած, աստաղը, ք. 1-28, 150-71՝ վերին եզրը խոնաւութեան հետքերով, ք. 136-60՝ վերին եզրը բերեակի ձիթոտուած, ք. 168-71ի ստորին եզրը խոնաւութիւնից փտած-թափուած, գրադաշտը տեղ-տեղ գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 2ա-71բ [Սիմէոն Երեւանցի, Մատենագրութիւնմ]

1. 2ա-3ա Բան առ ընթերցող համագգի և սիրելի եղբարցդ իմոց

Տե՛ս ձեռ. 1818, 2ա-3բ: Բան առ ընթերցող/2ա-3ա: Առ սուրբ էջմիածին/3ա: (Զօն առ Պորփիր)/3ա:

2. 3ա-18բ Համառօտ լուծմունք գրոցն Պորփիրի, ծաղկաբաղ աւարեայ ի բանից գրիմաստիցն սրբոց՝ Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի և երիցս երանեայ Գրիգորի Տաթեւացոյն, ուրումն Սիմէոնի գիտնական և աստուածաբան վարդապետին Երեւանցոյ

Տե՛ս ձեռ. 1818, 4ա-36ա: Ներածութիւն/3բ: (Նախերգան)/4ա: ա/4ա: բ/4աբ: գ/4բ-5ա: դ/5աբ: ե/5բ-6ա: զ/6աբ: յ/6բ-7ա: լ/7աբ: թ/7բ: ժ/7բ-8ա: ժա/8ա: ժբ/8ա-9ա: ժգ/9ա-10ա: ժդ/10աբ: ժե/10բ-11ա: ժզ/11աբ: ժլ/11բ-2ա: ժր/12աբ: ժր/12բ: ի/12բ-3ա: իա/13աբ: իբ/13բ-4բ: իգ/14բ-5ա: իդ/15աբ: իե/15բ-6ա: իզ/16աբ: իլ/16բ: իր/16բ-7ա: իթ/17ա: իվ/17ա: իա/17աբ: իբ/17բ (սկ. Յաղագս հասարակութեան և զանազանութեան սեռի և յատկի): լգ/17բ: լդ/18աբ:

Ունի նաեւ՝

3բ Ճառք չորք ըստ մեկնիչի – Որպէս ի վերն ցուցաբ, էր Պղատոն... և զմեռուցանելն իմաստութիւն անուանեաց:

3. 19ա-22ա Գիրքս այս կոչի Հինգ առածք, այսինքն՝ հինգ ասացուածք

Տե՛ս ձեռ. 1818, 127բ-32բ: (Նախերգան)/19ա: ա/19ա-20ա: բ/20ա: գ/20աբ: դ/20բ-1բ: ե/21բ-2ա:

4. 22աբ Համառօտ լուծմունք գրոցն Դաւթի, որ կոչի գոյից բաժանումն: Սոյնոյ տեառն Սիմէոնի սրբագան հայրապետին ամենայն Հայոց. Վասն բաժանման – Բան. Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ

ՌՄԻ. – 1771

գոյ յայլոց գոյից: Լուծմունք. Ասէ, թէ ամենայն գոյ, որ միանգամ... այնց ասացելոց ամենից, յորոց վերա եւ ասիցի: Վերջ:

Տե՛ս ձեռ. 1818, 132ա-4ա:

5. 23ա-52բ Համառօտ Լուծմունք գրոցն Արիստոտէլի Տասանց ստորագութեանցն, Ծաղկաբաղ աւարեայ ի բանից գերիմաստիցն սրբոց Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփային և երիցս երանելոյ սրբոյն Գրիգորի Տաթեւացոյն, նոյնոյ տեառն Սիմէոն գերիմաստի հայրապետին Երեւանցոյ՝ ի փառս Աստուծոյ և յօգուտ ուսումնասիրաց

Տե՛ս ձեռ. 1818, 37ա-95ա: (Զօն առ Արիստոտէլ)/23ա: (Նախերգան)/23աբ: (Ներածութիւն)/23բ-8ա: ա/28ա-33ա: բ/33ա-7բ: գ/37բ-41ա: դ/41ա-6ա: ե/46աբ: զ/46բ-9բ: յ/49բ-50բ: լ/50բ-51ա: թ/51ա-2ա: ժ/52աբ:

6. 53ա Օգնեա՛, ո՛վ Տէր օգնական, / որոց դիմեալ առ քեզ գան, / առ յոր և ես դիմեցի / և զայս գործ ի կիր արկի:

53ա-70բ Համառօտ լուծմունք Պէրիարմէնիաս գրոցն Արիստոտէլի, իբրու ծաղկաբաղ աւարեայ ի բանիցն սրբոցն գերիմաստից՝ Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի և երիցս երանելոյ Գրիգորի Տաթեւացոյն՝ Սիմէոնի Երեւանցոյ սրբագան կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, ի վարդապետութեան իւրում

Տե՛ս ձեռ. 1818, 95բ-127բ: (Բան առ ընթերցող)/53ա: Սկսանի խորագիր/53ա-4ա: ա/54աբ: բ/55ա: գ/55ա-70բ:

7. 70բ Բաժանմունք սեռօրէն ամենայն գոյից – Դիսուոր և սեռօրէն բաժանմունք գոյից ուլթն են... Եղանակք բաժանմանց շարք, զորս թողաք ձերումդ գտման:

Տե՛ս ձեռ. 1818, 127բ:

Բ. 75ա-170բ [Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի Մատենագրութիւնմ]

1. 75ա-8բ Յաղագս ներածութեան Պորփիրի

Տե՛ս ձեռ. 718 Ա., 138ա-170բ: Ներածութիւն/75ա: ա/75աբ: բ/75բ-6ա: գ/76ա-7ա: դ/77ա: ե/77ա: զ/77ա: յ/77աբ: լ/77բ: թ/77բ: ժ/77բ: ժա/77բ: ժբ/77բ: ժգ/78ա: ժդ/78ա: ժե/78ա: ժզ/78ա: ժլ/78ա: ժր/78ա: ի/78աբ: իա/78աբ: իբ/78բ: իգ/78բ: իդ/78բ: իե/78բ: իզ/78բ: իլ/78բ: իր/78բ: իթ/78բ:

2. 79աբ Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի Ներգինացոյ Առածք հինգ

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա-7բ: ա/79ա: բ/79ա: գ/79ա: դ/79բ: ե/79բ:

3. 80ա Նորին Դաւթի Վասն բաժանման – Ամենայն, որ միանգամ բաժանեալ գոյ... Ընդ որում բոլորն որպէս բոլոր բնաւորեցաւ պահիլ:

Տե՛ս ձեռ. 464, 187բ-8բ:

4. 80աբ [Դալփի Հարհացոյ] Նկատումն Արիստոտէլի – Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն այնոցիկ, որ հասարակաց բանականաց գոյանան... եւ կրթութեան բանի ունի մարդս:

5. 81բ-100բ Դալփի փիլիսոփայի Ներգինացոյ Վերլուծութիւն ի Ներածութիւնն Պորփիրի – 81բ [Յանն] – Պրակ. Դիտաւորութիւն պիտանացուն պատճառք մակագրութեանն... կամ յամենայն իմաստասիրութիւն ուսուցանէ ե. ձայնս// (չշարունակուած):

Տէ՛ս ձե՛ռ. 1688, 1ա-151ա: ա/82աբ: բ/82բ-3ա: գ/83աբ: դ/83բ-4ա: ե/84աբ: զ/84բ-5բ: Կ/85-6ա: ը/86աբ: թ/86բ-7ա: ժ/87ա: ժա/87բ: ժբ/87բ-8ա: ժգ/88աբ: ժդ/88բ-9ա: ժե/89բ: ժզ/90ա: ժլ/90ա-1ա: ժը/91աբ: ժթ/91բ-2բ: ի/92բ-3ա: իա/93ա-4ա: իբ/94ա: իգ/94բ: իդ/94բ-5բ: իե/95բ-6ա: իզ/96աբ: իլ/96բ-7բ: իը/97բ-8բ: իթ/98բ-9ա: ՚/99աբ: ՚ա/99բ-100ա: ՚բ/100աբ: ՚գ/100բ: ՚դ/100բ: ՚ե/100բ: ՚զ/100բ: ՚լ/100բ: ՚ը/100բ: ՚թ/100բ: ՚ա/100բ:

6. 101ա-26բ Ստորագութիւն Արիստոտէլի իմաստասիրի, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դալփէ Անյաղթ Փիլիսոփայէ

Տէ՛ս ձե՛ռ. 1687, 106բ-245բ: [Ստորագութիւն Արիստոտէլի]/101ա-2բ: ա/102բ-6բ: բ/107ա-10բ: գ/110բ-5ա: դ/115ա-20ա: ե/120աբ: զ/120բ-4ա: Կ/124բ-5ա: ը/125աբ: թ/125բ-6ա: ժ/126բ:

7. 127ա-46ա Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ կոչի բառ յունաց Պէրիարմէնիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան, արտադրեալ ի մեծ հեղինացոց իմաստնոյն (յետագայի՝ որ էն) Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դալփէ Անյաղթ Փիլիսոփայէ:

Տէ՛ս ձե՛ռ. 926, 201բ-7ա: Նախաբան/127ա-8ա: ա/128բ-9բ: բ/129բ-30ա: գ/130ա-46ա (վերջը տարբեր...քանզի ամենայն ուրեք սովորեաց իմաստասէրս յաղագս պիտանցուին գիտութիւն սերմանել իւրոց լսողաց: Վերջ):

8. 146բ [Բառագանկ իմաստասիրական բառից. 9 միատր] – Ստորագութիւն՝ կատաղօրիաս... Նախագասութիւն՝ պրօքրասիս:

9. 147ա-57բ Նորին Դալփի քաջ փիլիսոփայի հաւաքեալ յառաջնոց վերլուծականացն Արիստոտէլի, որ կոչի Վերլուծական եւ բառ յունացն ասի Անյաղթիկէ

Տէ՛ս ձե՛ռ. 464, 150բ-83բ: ա/147աբ: բ/147բ-8բ: գ/148բ-9ա: դ/149ա-50ա: ե/150աբ: զ/150բ-1ա: Կ/151աբ: ը/151բ-2ա: թ/152ա-3բ: ժ/153բ-4բ: ժա/154բ-5ա: ժբ/155ա-6ա: ժգ/156աբ: ժդ/157աբ:

Խորագիրը եւ սկսուածքը գրուած նաեւ նախորդ՝ 146բ էջում:

10. 158ա Առ ազդեցութիւն ինչ առ խոհական քննութեցողս – Յայտնի է վսեմախոհ մտաց տեսականացդ խմբից... արդ, զայս գիտելով զսակաւամասնեայ երկս ձեռաց մերոց սիրով ընկալեալ, ողջ լերո՛ւր:

Տէ՛ս ձե՛ռ. 1826, 298ա:

11. 158ա [Ուսանաւոր՝ «ՊԵՏՐՈՍ ԶԼ»] – Պայծառութիւն մտաց մարդկան, Երրորդ հատորս Վերլուծական... Իցէ գործի քեզ լուծական:

Տէ՛ս ձե՛ռ. 1826, 298ա:

12. 158բ-70բ Մակագիր: Դալփի հաւաքեալ յառաջնոց գրոց Վերլուծականացն Արիստոտէլի

Տէ՛ս ձե՛ռ. 1826, 298բ-312բ: [Մասն Առաջին]/158բ: Մասն երկրորդ/158բ-9ա: Մասն երրորդ/159աբ: ա/159բ-61ա: բ/161ա-2ա: գ/162աբ: դ/162բ-3բ: ե/163բ-4ա: զ/164ա-5ա: Կ/165աբ: ը/165բ-6ա: թ/166ա-7ա: ժ/167աբ: ժա/168աբ: ժբ/168բ-9բ: ժգ/169բ-70ա: ժդ/170աբ:

Լուսանցներում լրացումներ, սրբագրութիւններ:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

71աբ (1747 թ.) Յիշատակարան այսր մատենի:

Տէ՛ս ձե՛ռ. 1818, 134բ-5բ:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄՆԱԿԻ

23ա Օրինակեցմամբ գծագրեցաւ ի բուն հեղինակածէն, ի Ղուկիանոսէ նուաստէ, ի լուսակերտ գահս Սուրբ Էջմիածնին, յամի կենարարին ՝ ՝ ՝ (1221) եւ մերս 1220 (1771):

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Ա կազմաստառ՝ «Ամս բօզ ղստախի վատէն: Բար բար», 1ա՝ «Ապրիլ Դ.»:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ՝ «Հ՞ր 965/2652», 1ա՝ «ՌճՂԶ. – 1747», «ՌՄԻ. – 1771», «Ապրիլ Դ.», «1192+ 551= 1743»:

2653

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

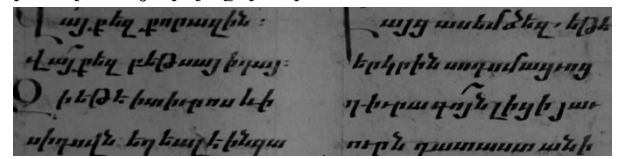
ՎԱՐԳՆՇԷՆ (Տայֆ), ԿԱՆ (Բաբերդ)

ԳՐԻԶ՝ Ստեփաննոս Բահանայ (1ա-107ա), Նատեր (109ա-226բ): ԾԱՂԿՈՂ՝ Ստեփաննոս [Կանեցի] գրիչը: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստեփաննոս գրիչը եւ Գեորգ սրկ. (թոք):

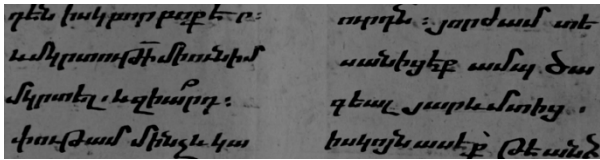
ԹԵՐԹ՝ 229. չգրուած՝ 64ա, 107բ-8ա, 176ա, 227բ-8ա, 229բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԱ. x12 (Ա. 7, 2, ժ. Գ, ժ. Զ. 10, ԻԱ. 6): ՆԻԻԹ՝ թուրք (յետագայ յաւելում՝ բ. 7, 227-9): ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 26, 5x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (19.5x13, բ. 155-223՝ 20.5x13): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 21ա, 147ա): ՏՈՂ՝ 22-23: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շաքանա-

Ժ.Գ. դար (1341ից առաջ), ԶԳ. – 1341

կագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը տախտակ, աստաղը կապոյտ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

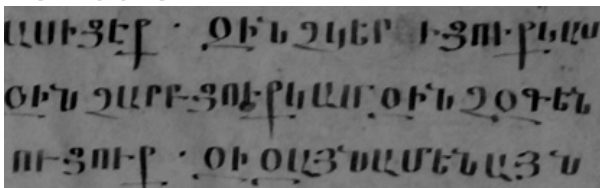
Նմուշ 21ա

Նմուշ 147ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Մարկոս՝ 64բ, Դովկաս եւ Պետրոս՝ 108բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 176բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ճ՝ 1ա, 65ա, 177ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 109ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, կենդանական, վարդեակ, խաչ, թռչուն, տանաբ: Չ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ մարդաղէմ, հանգուցագիր, թոշնագիր, կենդանագիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Մատթէոսի, Զ. 24 - Թ. 7: ԺԱ. դ.: ԱԲ+Գ, ստացուած մէկական թերթերի ընդերկայնակի ծալումով եւ հատումով, բնագիրը եզրահատուած: Մագաղաք, 26x18, երկսիւն (22x15.5), բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող՝ 23: Ունի լուսանցային համաբարբառ: Կարդալ Բա, Բբ, Աա, Աբ, Գա, Գբ՝ «[մեծ]արիցէ եւ զմիսն [արհամարհի]ցէ... եւ տեսին ժողովուորքն»:

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը տեղ-տեղ մաշուած, 2 կապիչները, գամերն ու Ա. փեղկի 4 խաչերն ընկած, դոնակի ստորին հատուածը պոկուած, Ա. փեղկին խաչերի դրոշմուածքներ եւ գամերի անցքեր, լուսանցակողեր եւ մանրանկարներ տեղ-տեղ գունաքափուած, Պեպ. Բ. -ի եւ թ. 1ի միջեւ 1 թերթ ընկած, թ. 8, 19, 63, 226՝ հիմքից պոկուած, թ. 1-6 եւ 114՝ վնասուած եզրեր ժժ. դարի թղթով լրացուած-նորոգուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- 1. 1ա-63բ Աւետարան Մատթէոսի:
- 2. 65ա-105ա Աւետարան Մարկոսի (105ա-7ա Յարուցեալ Յիսուս):
- 3. 109ա-75բ Աւետարան Դովկասու:
- 4. 177ա-225բ Աւետարան Յովհաննէս (225բ-6ա Իրք կնոջն շնացելոյ):

Ունի ստ. լս. համաբարբառ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

- 1. 107ա (Ստեփաննոս գրչի) Զմեղապարտ գծողս զՍտե[փաննոս] աղաչեմ յիշել, այլ եւ զձնողսն մեր եւ զորդեակսն մի՛ մոռանայք:
- 2. 226ա (Նատեր գրչի) Այս աւետարեք հրամանս փրկչին մերոյ եւ Աստուծոյն Յիսուսի Քրիստոսի արհնելոյն յաւիտեանս՝ յերկնաւորաց եւ յամենայն եղելոց, յանգ ելեալ կատարեցաւ ձեռամբ անիմաստ եւ յետին գրչի՛ Նատեր մեղապարտի, ի թվիս հայոց ԶԳ. (1341), յապրիլ Բ., ի գաւառիս Տայոց, ի գեղս, որ կոչի Վարդնշէն:
- Այլ եւ Բ. գլուխն առաջինք յառաջ գրեալ էր ումեմն Ստեփաննոս իրիցու, որ էր ի Կանու քաղաքէ, եւ ոչ էր ժամանել ի կատարումն սորա ի ձեռն հասարակագիր

հայրենական հնչմանն հողմոյն մահո՞ւ եւ փոխեալ էր յաստեացս առ Քրիստոս, եւ զկնի ամաց իբրեւ (տարիների քանակը նշելու համար տեղ թողած) թոռն նորա Գեորգ սարկաւագ ետ զսա աւարտել մերոյ նուաստութեանս, եւ մեք, կարողութեամբն Աստուծոյ յանգ հասուցաք: Եւ էաք եկք յանառիկ դղեկէն Բաբելոնոյ գաւառէն, բնակեալ ի գեղն, որ կոչի Կան, սկսաք |226բ| անդ ի գրել մասն ինչ: Եւ եղեւ փախուստ ամենայն գաւառին, նա եւս քաղաքին միահամուռ քրիստոնէից եւ իսմայելաց[ւոց] եւ ամենայն բնակչացն՝ ի ձեռաց Բ. իշխանաց, որոց ոչ է պարտ գրել զանուն նոցա: Եւ ամենայն ոք փախեաւ, եւ շուեցին յերկիր աւտար, եւ եղեւ ի լերինն Վալվակա հողմ ձինաբեր, եւ հեղձան անդ սակաւ մարդ եւ անասուն յոյժ, եւ յալլ լերին, որ կոչի Տեռեանց՝ բազում մարդ եւ անասուն յոլով, զոր զաղէտ խղճոյ ո՞ կարէ գրել, եւ յաւուր Խերորդ (40) պահոց տանի քառասնիցն: Եւ այն ամենայն եղեւ վասն մեղաց եւ բազում սխալանաց մարդկան:

Արդ, որք հանդիպիք այսմ լուսաւոր աստուածախաւսութեանս, յիշեցէ՛ք ի Տէր աղաւթիւք ձերովք եւ առաջի զենլոյն Քրիստոսի թողութիւն խնդրեցէ՛ք առաջին գրողին՝ Ստեփաննոս քահանային, որ իւրով ձեռամբն գրեալ էր եւ ոսկով զարդարեալ՝ յիշատակ իւր եւ բարեխաւս առ Քրիստոս, եւ զաւակ ի Սիոն եւ զանձ յերկինս, եւ ի ժառանգութիւն իւրոց զաւակաց եւ ազգականաց: Յիշեցէ՛ք ի Տէր եւ զԳեորգ սարկաւագ, որ է ժառանգորդ նորա՝ որդի որդւոյ նորա, որ նորոգել ետ եւ ի կատարումն յանգել եւ հաստատել զմեծանձնութիւն հաւուցն իւր: Յիշեցէ՛ք եւ զմայրն նորա, որ կամակից եղեւ եւ աւժն[դ]ակ լրմանն սորա, եւ զեղբայր մօր նորա զԱւագ դալալն, նա եւ զմեզ՝ զժրողքս, ամենայն եղբարք եւ ազգաւ, եւ որք յիշէք, յիշիք ի Քրիստոսէ:

Տէս ԺԻ. դ. յիշ-ք, էջ 327:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

- 1. Պհպ. Բբ (1566 թ., նոտրգիր) Զարարած քեզ մընալ մի՛ դընէք, այլ հաւասար ամենայն հաւատացելոց: Հանապազ Յովասափ դուրս ելանէ յԱսափայ հաւասար յընկէ, որ ասի Կաղանդ րօքն (6) իւր ուրախ յառաջին աւուրն լինէր յունվար, որ ար մի էր յառաջին աւուրն յունվար ամսոյ, որ էր եւ էր թվականն հայոց ՌԺԵ. (1566) եւ այսօր:

[Ժ]ամանեալ հասցէ [օ]գնական իմ հոգուս հոգուն [ս]իրասնունդ զաւակացս խոճա Խաչատուրիմ եւ Անառիափիմ, որ արարիչդ ես արարածոց հանգուցեալդ ի քերովբէս, վէմով կնքեցար յերկրի, որ էր տարեմուտ տարագլուխ <տարագլուխ>:

- 2. 227ա (1566 թ., նոտրգիր) Արդ, վերստին նորոգեցաւ սուրբ Աւետրանս ի խնդրոյ սրբասէր եւ առաքինի քահանային տէր Հարապետ աւագերիցու, զոր յանձնեալ էր նմա համեստ եւ պարկեշտ բամբիշն՝

Աւագիւթաբուն մահտեսին, յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց եւ զաւակաց դաստերն Ուրապիխային եւ այլ զաւակացն փոխեցելոցն առ Քրիստոս՝ յոյսն մեր ամենեցուն, եւ ետ զսա յիշատակ առ ոտս Սուրբ Աստուածածինն, որ ասի նոր Երաշխաւոր, եւ Սբոյն Սարգսի Զօրաւարին: Արդ, որք հանդիպիք սմա կարգաւով կամ օրինակելով, յիշեսցիք ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ յաղաթն ձեր զվերոյգրեալ մահտեսի Աւագիւթաբուն եւ զդուստրն իւր Ուրապիխայն եւ զամենայն արեան մերձաւորսն իւր՝ զկենդանիս եւ զհանգուցեալսն, նա եւ զտէր Հարապետ քահանայն, որ լաւ հոգաբարձութեամբ շանաց եւ ետ նորոգել զսա ինձ՝ անպիտան եւ յետին գրչի նախաջ Եօլպէկիս: Եւ որք յիշէք, յիշիք եւ դուք ի Քրիստոսէ Աստուծոյն մերոյ արհնելոյն յափտեանս. ամէն:

Կազմեցաւ թվ. ԹԺԵ. (1566), մարտի Ե.:

3. 157ա (ԺԷ. դ., բոլորգիր) Համբարձում է, աւրս Ե. շաբթի (հինգշաբթի), գիրն կարդա՛ ի նոյն գլուխս ՅեԱ. (341) մինչ դեռ:

4. 228բ (1816 թ., նոտրգիր) Եկի Սուրբ Խաչ վանքս ի սպասաւորութիւն. Յարութիւն վարդապետ Ղազարեան Ղլլարեցի, 1816, փետրվարի 12:

5. 228բ (1825 թ., նոտրգիր) Փառաց տաճարս աստուածին, / յերկրի դրախտ կենաց փային, / որ է պատկեր երկնից վերին / եւ եռանձնեանն կայանին: / Ի ծննդենէ մարմնով փրկչին / երեք հարիւր եւ հազարին, / յովթ եւ երեսուն սկսեալ ամին / կանգնեալ յանուն Սուրբ Նշանին / ստորութեամբ իւր ծառային / Յօհաննէսէ կրօնաւորին / եւ հարազատ եղբարց նորին

/ եւ ըստ ոգւոյ որդւոց բնաւին, / որ է փրկչական թիւ շինութեան Ղրիմու Սուրբ Խաչ վանուցն ի Յօհաննէս կրօնաւորէ 1338/// (3 տող ջնջուած). 1825, հոկտեմբեր] 10:

6. 229ա (1825 թ., շղագիր) Ողորմութեամբն Աստուծոյ վերստին նորոգեցաւ Սուրբ Խաչ վանքս գեղեցկայօրինեալ թէ՛ տաճարին եւ թէ՛ արտաքին սրահքնս, պարսպաւ պարագայիւք, որ է աթոռ բոլոր կղզոյս լուսաւորչադաւան ազգիս, այսինքն՝ Կաֆայու, Ղարասույու, Պաղչասարայու, Կեօղէկու, բոլոր գիւղօրէիւքն հանդերց Զաւշանաւ, ընդ նմին Ուռումէլեան, որք եղեն ձեռնտու բարեպաշտօրէն ջերմեռանդ սիրով արք եւ կանայ ողորմութեամբ, ի ժամանակս յառաջնորդութեան Աղամայ արքեպիսկոպոսի կղզոյս, որ էր աշակերտ Յօհաննէս պատրիարքի Կոստանդնուպօլսոյ Բաղիշեցոյ, որ եղեւ հոգաբարձու եւ պատճառ շինութեան բազմադիմի աշխատութեան՝ վասն իւրոյ հոգւոյն եւ նախնեաց: Եւ եղեւ ներ թվոջ փրկչին մերոյ 1751, իսկ ըստ հայոց ՌՄ. (1751): ՌՎ բարեպաշտ, ի յնդեռնուլ զարձանագիրս յիշեսցիք միով Հայր մերիւ ի վերոյգրեցեալ բարեպաշտքն եւ այցելու սրբոյ տանս Աղամ եւեթ յաբեղայն: Գծօղ գրոյս իբր վանահայր եւեթ աբեղայս Ղուկաս վարդապետն, որ եմ ի նահանգէն Կարնոյ, ի գեղջէ Ապոզնոյ, ի թուին 1825ին, ի Սուրբ Խաչ վանքն:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 2ա՝ «ա խաւար»:

ՆՇՈՒՄ՝ Աս՝ «Հ^մ 973/2653», «ԶԳ. – 1341, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

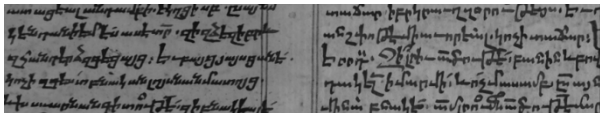
2654

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՒԱՅԻ, ԳԻՐՔ ՀԱՐՅՄԱՆՅ

ՂԱՐԱՍԱՐ (Ս. Աստուածածին)

ԳՐԻԶ ԵՒ ՍՍԱՅՈՂ՝ ԳՐԻԳՈՐ ԵՆԵՑ Կողմնացի: ՍՍԱՅՈՂ՝ Նիկոպոլս վրդ. (1640 թ.): ԹՈՒՂԹ՝ ԿՈՒՅՈՂ՝ ԹՈՐՈՍ:

ԹԵՐԹ՝ 301 (գրչի կշակալով Գ. ձևք., որ է՝ 1ա-67բ, ապա՝ 133-606, որ է՝ 68ա-301բ). չգրուած 299աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԶx12 (Ա. 10, ԻԶ 3): ՆԻԻԹ՝ թուղթ (թ. 299՝ յետագայի): ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 26x20: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (21x15): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 137ա): ՏՈՂ՝ խառն. 37-38 (թ. 1-94), 39-40 (թ. 95-212), 43-44 (թ. 213-301): ԿԱԶՄ՝ շազանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստաւը թուղթ. լուսանցակողեր՝ կարմիր եւ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.Բ.Գ, չգրուած թուղթ, Ա.ն մասն կազմաստառի:

Նմուշ 137ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – ԳՐԻԳՈՐ Տաբեացի եւ աշակերտ՝ 2բ, 123բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն 3ա, 78բ, 124ա, 185ա, 211ա, 253բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 32ա, 58բ, 105բ, 159բ, 171ա, 294ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, թռչուն: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ հանգուցազիր, թռչնագիր, մարդադէմ: Գ ո յ ն ե ռ՝ կապոյտ, կարմիր, դեղին, կանաչ, սև, սրճագոյն:

ՌԶ. – 1631

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը տեղ-տեղ մաշուած, քերծուած. մանրամակարեւերի գոյները խամրած, խառնուած, արտասույուած հանդիպակաց կշերին, Պհպ. Ա.ի եւ թ. 1ի միջև ընկած 2, 301ի եւ պհպ. Բ.ի միջև առ առաւելն 1 քերթ, թ. 299՝ ընկած եւ յետագայում լրացուած չգրուած սպիտակ թղթով, գրեթէ բոլոր քերթերը խոնասութեան հետքերով, որից յատկապէս եզրերը եւ լուսանցակողերը սեւացած, թ. 1-4, 298, 300, 301՝ եզրերը լրացուած եւ ամրացուած ԺԸ.-ԺԹ. դր.:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-301ա [Գրիգոր Տաբեացոյ Գիրք հարցմանց]

Տէս ձեռ. 921. 3ա-367ա: Յանկ/չիք: Յոչքն/1աբ (սկ. թափուած //եւ լուծումն [ընդ]դիմախօսութեանն նոցա, որք գհարկ եւ զճակատագիր...): 1. Յանկ/1բ-2ա: ա/3ա-10բ: բ/10բ-1բ: գ/11բ-30բ: դ/30բ-1ա: 2. Յանկ/31աբ: ն/յգր/32ա-4ա: ե/34ա-40ա: զ/40ա-6ա: յ/46ա-57բ: 3. Յանկ/57բ-8ա: լ/58բ-68ա: թ/68ա-77ա: 4. Յանկ/77ա-8ա: ժ/78ա-87ա: ժա/87ա-90ա: ժբ/90ա-6ա: ժգ/96ա-103ա (97բ հողմնացոյց բոլորակ): ժդ/103ա-5ա: 5. Յանկ/105ա: ժե/105բ-12ա: ժզ/112ա-8բ: ժլ/118բ-22բ: 6. Յանկ/122բ-3բ: ժր/124ա-31ա: ժթ/131ա-40բ:

ի/140բ-9բ: իա/149բ-5ժա: իբ/158ա-64ա (159բ խորան վկայություն է բնակավայր ժբ. ցեղից Բարայէլի): իգ/164ա-70բ: 7. 3անկ/170բ: իզ/171ա-3ա: իե/173ա-4բ: իզ/174բ-6բ: իե/176բ-9բ: իը/179բ-82ա: իթ/182ա-4բ: 8. 3անկ/184բ: յ/185ա-210բ: 9. 3անկ/210բ: լա/211ա-20ա: լբ/220ա-5ա: լգ/225ա-30բ: լը/230բ-8ա: լե/238ա-52բ: 10. 3անկ/252բ-3ա: լզ/253բ-61ա: լե/261ա-8բ: լը/268բ-70ա: լթ/270ա-8ա: իա/278ա-94ա: 3շտկրն/չիբ: իաա/294ա-8բ, 300ա (միջից թերի՛ թերի՛ ընկած. 298բ աւարտում է «բանական կարողություն ոչ ինչ վայրագատ//») (տես սույ. Կ. Պօլիս, 1729, էջ 786, սին Ա.), իսկ 300ա սկսում է «[յեղա]րկած ժամու [հասանիլ բարկութեան]: նմանապէս եւ աստ...» (անդ, էջ 789, սին Ա.): 3շտկրն/300ա-1ա: 3շտկրն. հարցմանց Գէորգայ/չիբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 301ա Փառք համագոյ, համազար, համապատիւ, համազոյգ, ամենասուրբ Երրորդութեանդ՝ Հար եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն, յիւրական արարածոցս այժմ եւ միշտ եւ յաւ[իտեան]:

Արդ, որ ետ կարողութիւն նուաստ եւ յոգնամեղ անձին իմոյ, ախմար եւ տարտամ մըտացս, լոկ անուն Գրիգոր անիմաստ տոհմ իրիցոյ Կողմնացոյ, որ այժմ կոչի Ղարասաւ, ի յաւարտ հասանել տառիս, որ է Հարցմունք եւ վիպասանութիւնք եւ ճարտարասանութիւնք Սուրբ գրոցս, զի սայ է հըմտութիւն մտաց եւ դուռն է իմաստութիւն ամենայն բանից տեղեակ: Ապա սովաւ իմաստ[ն]անան ներհունք քննութեամբ, վարդապետք եկեղեցոյ եւ աշակերտեալ մանկունք բանիցս սպասաւորացս: Ապա սովաւ// (1 տող) առաքինութիւն, քանզի ճանաչի ամենայն իմաստութիւն աստուածայնոյ Հնոյ եւ Նորոյ կտակարանաց, զի ճաշակէն զծորեանս աստուածային եւ արբուցանեն յոգոց ծարաւելոց, որո[յ] ցանկացեալ եղէ ամա տենչալի եւ բաղձալի դիմաւք, մեծափափաքանաւք եւ սերտ հաւատով (չգրուած տեղում յետ աւելացրած՝ «զկարիճն//») եւ ետ գրել զմատեանս եւ զծորեանս զծորէսն աստուածային՝ ի վայելումն անձին իւրոյ:

Գրեցաւ սա ի թուին հայոց Թ. եւ Զ. (1631), որ ունի տարիս զկարիճն եւ ամիս յունվարնի Ի. (20), աւր Ե. շաբթի ի յաւարտ գրոցս, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին եւ Սուրբ Ըստէփաննոսի Նախավկային եւ Սուրբ Սարգսի Զինատրէն եւ այլ ամենայն սրբոցս, որ այս կան հաւաքեալ, եւ հոշակ[աւ]որի ուխտիս Սուրբ Առաքեալք եւ Սուրբ Նշան եւ Գէորգա Զինատրին եւ ամենայն սրբոցս, որ է պահապան ազգիս հայոց, ի թագաւորութեան տաճկաց բռնակալ սուլթան Մուրատին, ի կաթողիկոսութեանն սրբազան եւ քաջ հեռոտորի՛ Մովսէսի եւ աշակերտացն նորա Փիլիպոս վարդապետի եւ Խաչատուրի, եւ ի յառաջնորդութեան տեղոյս համշիրակ եղբար մերոյ Ալէքսանոս վարդապետի եւ տէր Կարապ[ե]տ ահրի եւ պանծալի եպիսկոպոսի, եւ տէր Փաթմալի՝ կատարողք ամենայն առաքինութեամբ, որ հեզաբար բառնան զխոնարհութեան լուծն Գրիս-

տոսի՛ ըստ առաքելական բանիւ, որ ասէ. «Որ սիրէ զիս, ի հալածականս եղիցի», յորում եւ եղբայրք մեր եւ ընտիր քահանայք մեր՝ զտէր Աստուածատուրն եւ որդիացեղ[ց]՝ մերոց զտէր Գրիգոր քարտուղ[ար] եւ հիւս եւ գրակապ քաջ եւ արի ք[ահանայն] |301բ|// (1 տող) եւ բանիբուն եւ//ան, մշակ առանց ամաւթոյ, որոյ առ[եալ] զլուծ խոնարհութեանն, յորոյ յուսամբ ի յապիգիւնեաց Աստուած, որ զինք ամբիծ եւ անարատ պահեսցէ զնոքա մինչեւ ի կէտ կոշմանն Քրիստոսի, եւ նորաբողբոջ քահ[ան]այն ըզտէր Կարապետն եւ ալեաւք ծերացեալ քահանայն մեր իբրեւ զԱբրահամ կամ իբրեւ զՀեղի եւ զԹերն Սիմէոն զտէր Յովսէփն եւ զտէր Վարդանն եւ զնորահաս քահանայքն մեր՝ զմահադասի տէր Մելքիսեղեկն եւ տէր Յովաննէսն, եւ զԵսենալքն մեր՝ զՍտէփանոս եւ զԹերունն, մի՛թէ ողորմեսցի բարեբարն Աստուած եւ նոցա դարձ շնորհեսցէ ըստ աւետար[ան]ական բանին, որ ասէ, թէ՛ «Որ գայ առ իս, ոչ հանեմ արտաքս» եւ զիշխանք մեր զպարոն Լուսաւորնն, զխոճա ճումարան, զԽաչերեսն, զԽաչերն, զմահադասի Յակոբն, զԱմրտան, զՄելքոնն, զպարոն Սատրիճանն, զմիւս Սատրիճան եւ զԹերքն մեր, զքաղաքիս երիտասարդք, թէ՛ աղքատ եւ կարաւտեալք, որ մեզ վերա երեխտաւորք են: Զոր եւ բազկատարած մաղթանաւք հայցեմք եւ յուսամբ յամէնազաւր Տեառնէ՛ մէրմէ՛ Յիսուսէ՛ Քրիստոսէ՛, որ անփորձ եւ անարատ պահեսցէ ներքին եւ արտաքին պատահար կրիցն եւ դաւաճանողէ՛ մերմէ՛. տեսուչ հայոց ազգիս զտէր Մինաս կաթողիկոս Կիլիկիացոց աթոռոյ եւ առ հասարակ աշակերտաց եւ միաբանից նորա, յուսամբ ի Տէրն մեր, որ պարագայց ամաւք եւ երկար ժամանակաւք ի պարծանք հայոց տառապեալ ազգիս մերոյ անարատ պահեսցէ մինչեւ ի կէտ կոշման նորա, իբրեւ զգահ անշիջանելի լապտերաւք. ամէն:

/// (1 տող) [հո]ղս եւ մոխիրս երեսս ի գետնի դնելով, կողկողագին պաղատանաւք, [բա]զմապատիկ աղաչել[մ], ո՛վ դասք ուսումնասիրաց, [յո]րժամ վարժիկ ի սմանէ, յիշեցէ՛ք ի սուրբ եւ արժանօր աղօթս ձեր զեղկելի եւ զանարժան Գրիգոր զծողս եւ զմարմնօր ծնողս իմ՝ զմահադասի Պապն, զմայրն իմ՝ զմահադասի Խաչապաղն, եւ զեղբայրքն իմ, որ փոխեալ են առ Քրիստոս՝ զհայր Անդրնն, որ զինքն սրախողխող մահուան սպանին ի Խաղթեաց երկիրն, որ կոչի Շողայէն, ի ձեռն մարդասպան աւազակաց. եւ զպարանք թալանելով՝ ԴԹ. (4000) ղուրուշի ապրանքն առնելով եւ զհաւատացեալքն ամենեքեան սրայխոխոխ արարին, որ այսպէս վկայեցին, թէ՛ ճԹ. (100.000) ղուրուշ կայ ի նոցա հետն, անաստուած մարաց ազգն, որ է քուրդ: Ի յահեղատենին զպատիժն ի յաստուածպետականէն առնեն զվրժիսնդիր. եւ զԽուպիճանն եւ զԿեղանին զեղ-

բայրն իմ զՊապանանն եւ զմարմնաւոր որդիքն մեր՝ զՄապն, զԹաղէնսն, զՊարսաւնն եւ զՄարխաս սարկաւազն եւ զաշակերտն իմ զԹորոսն, որ թուխթն կուկեաց, եւ զբազմեբախտ նախնիքն մեր, որ հանգուցեալ են ի Քրիստոս:

Դարձեալ երես անկեալ աղաչեմ եւ աղերսեմ եւ մաղթեմ ի ձեզանէ, ո՛վ պատմողք սորա, զի անմեղադիր լերո՛ւք խոշորութեան գրոյս, զի ի բազմէ հետէ վարանեալ եւ տատանեալ կամ/// (թերթ ընկած):

Տէս ԺԷ. դ., յԻԶ-ք, Բ., էջ 406-7, 2^ր 595:

2. 2ա (ստացողի, 1640 թ.) Գրեցաւ տառս, որ է Հարցմանց, ձեռամբ անիմաստ գրչի Գրիգոր իրիցու: Այս է պատճառ ձեռագրիս. քանզի եկն պատահեցաւ ի գիւղաքաղաքս Կողոնիայ, որ այժմ ասի Ղարասաւ, Նիկողայոս անուն վարդապետ, որ է աշակերտ Զաֆարիայ վարդապետին, եռափափաք եւ շերմեռանդ սիրով խնդրեաց զայս հարցմանց տառս ի մէնջ, եւ մեք այլ տեսաք զսէրն եւ զփափաքն սակս տղայութեան հասակին, որ ունի ընթերցումն գրոց, եւ մեք այլ յաւժարեցաք տալ զգիրս զայս յիշատակ հոգոյս մերոյ եւ ննջեցելոց մերոց, ապա ոչ էր կարելի սակս նեղ եւ անծուկ, դառն ժամանակ պատահեցաւ առ մեզ: Թէպէտ սակաւ ինչ առաք ի դմանէ, սակայն բազումս պարգեւեցաք իւրեան, որ ընթեռնու եւ ի միտ առցէ եւ ողորմի ասիցէ անպիտան գրչիս իմոյ Գրիգոր իրիցու եւ ծնողաց իմոց՝ մահտեսի Պապուկին եւ Խուպէ, ի ժամանակս կայսերին, որում նստեալ էր ի յաթոռ թագաւորութեան սուլթան Իպրահիմն ամիսս Թ. եւ հայրապետութեան մերոյ տեառն տէր Փիլիպոս կաթողիկոսին ի թվականիս մերոյ հայկազեանցս Ի. եւ Ա. յոբելեան (1050) եւ ի տասանցն եռակի (30) եւ աւելորդն իններորդի (= 1089+ 551= 1640), զոր աւանդեցի ի ձեռս իւր: Ոչ ոք մարդ այլ եւ այլ չառնէ, զի ստացուածովք իւրոյ էառ ի մէնջ, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

Տէս ԺԷ. դ., յԻԶ-ք, Բ., էջ 807-8, 2^ր 1180:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 2ա (ԺԸ դ., նոտրգիր) Որք հանդիպիք այս հատորիս, ի սմանէ բանս ուսանէք, նախ տո՛ւք զփառս բարերարին, [որ] յայտնեաց զձածուկ հոռետորին՝ Տաթեւացու սուրբ Գրիգորին:

2. 7ճա (1806 թ., նոտրգիր) Փա՛ռք ամենայգօր տէրութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ ո՛չ ըստ մեղաց մերոց արար մեզ եւ ո՛չ ըստ անօրէնութեան մերում հատոյց մեզ եւ որ տառապեցոյց, նոյն ողորմեսցի ըստ բազում ողորմութեան իւրում: Ի թվականիս մերոյ հալլկազնեայ Ի՛ն. յոբելեայն եւ աւելորդ յինգերորդի (1806) Աստուած մատնեաց զԲագրեւանդ ի ձեռս անօրէն, պղծակեր, արեայնարբու Աւրալ աղայ կոչեցալ, որ բազում աւերս արար ի շորս կողմն աշխար-

հիս. աղքատք եւ փարթամք միապէս շրջէին ի մէջ անօրի[ն]աց՝ քաղց եւ ծարաւ, մէրկ եւ բոկ ոտօք:

3. 5Ճա (1817 թ., նոտրգիր) Աստուած ողորմի տէր Աւետիս, որ ընգալաւ գիրս զայս: Աստուած ողորմի մեր հոգեւոր եւ մարմնաւոր ծնողաց եւ տանց մերոց կարգաւոր[ը]աց՝ տէր Մարտիրոսին, որոցո՞ տէր Մովսէսին, տէր Աւետ[ի]սին, տէր Ղազարին, եղբարցն՝ Գրիգորին, Ստեփանին եւ որոցո՞ անարժան գծողիս տիրացու Յարութեանին, Մարտիրոսին, ի թվականիս մերոյ հայկազնեայ Ի՛ն. յոբելեայն [տաս]երորդ/// Զ.երրորդի (1817):

4. 115բ (1817 թ., նոտրգիր) Տէ՛ր Աստուած մեր, որ ողորմութիւնդ անչափ է եւ գոյութիւնդ անբաւ, դու ըստ առատ մարդասիրութեամբ քոյ նաեա՛յ յիս եւ տո՛ւր ինձ զարժանն եւ/// (ստ. լս-ը կտրուած):

5. 199բ (ԺԹ. դ., շղագիր) Բարձր արժանց Գ.պատիգ գործակատար Գաբրէլ վարդապետս ողորմած |200ա| շնորհիւ Տեառն ամենայնի յայտ առանել եղբօր զաւակն մնացել եմ կարօտ քօին պատկերին զհարդ:

6. Ա կազմաստառ (ԺԹ. դ., շղագիր մատիտով) «[Յուցակ պարտուց] – Յակոբ Կարպիս Կաֆա հարսուք սորան.

- 1. Դիլբար – 28, դստերք սորա Մաքօն – 6,
- 2. Ազգուլ – 25, դուստր սորա՝ 1. Կաթինկա – 3, 2. Նոյիմ – 1, 3. Շէրրան – 20
- Ենկիբար Կարապետ – 28–41
- որդի սորա՝ 1. Մկըրտիչ (չնչած) Խաչատուր – 15,
- 2. Մկրտիչ (չնչած) Յովակ – 8, 3. Մկրտիչ, 4. Յուսէփ կին սորա՝ Հոռօմիմ – 38
- Բ. կազմաստառ՝ Գրիգոր Միսրով – 30-40,
- որդին նորա՝ Մանուկ 3-16,
- եղբարք սորա՝
- 1. Ղազար 28-41, որդի սորա Յարութիւն 2-15
- 2. Պետրոս 26-34, որդի սորա՝ Արշակ 5
- 3. Օվանէս 24-37, որդի սորա՝ Մնացական 12,
- Թարափոշ 18-34 (չնչած), Մէլկօն 1, Թարափոշ 16-27
- կին Գրիգորօ Մարան եւ անընթեռնելի կին/// (անընթեռնելի) Մարիամ:
- ԳՐԶԱՓՈՒԶ՝ 2ա՝ «Ասմ հայր եղիպի սուբար մայր վասն ձայնի, թէ որ դաս ունէ յորժամ թւական հաւասար լինի ձայն ձախակողմեայն է, թէ դար լինի աշակողմեայն է, ուր սուրբ աւագանն է/// (չնչուած 7 տող)», 2ա՝ «Վասն կարմիր քամոյրն եւ Աստուծով», 26բ՝ «ոչ թէ գիրս գրեմ, այլ թէ դալամ փորցեմ», 27ա՝ «ոչ թէ գիրս գրեմ աաաաը», 34բ՝ «էթ՛լ՛ժիկի՛ՄԿՈ» (հանգուցագիր եւ թռչնագիր), 35ա՝ «ԱԲԳԻ» (հանգուցագիր եւ թռչնագիր), 41ա՝ քինիչ», 62ա՝ անընկալելի խզբոց (՞), 7ճա՝ «նաայ, ՈՐ (թռչնագիր)» 80բ՝ «ՄԻԿ-ԼԵՆԸՏ» (հանգուցագիր եւ թռչնագիր), 82բ՝ «մաքրակենցաղ, մաքրակենցաղ յորդ իմոյ Տէր գիմ, վասն կենաց Աստուած, եւ թէ», 86բ՝ «ԶԻ ՈՐՊԷՍ ՓԱԼ Զ պէ»,

94ա՝ «Եւ բտիաատ նոր», 97ա՝ «Որ գոն թղտ, շճ, ցձձ, փբպ, քզկ, ֆկ, խղ, հյ, շժ, որ, զս, մն-ան լծորդք են, եէ, ոս, աքե-ան լծորդ են», 99բ՝ «Ղի ՈՐՊԷՄ Փ», 124բ՝ «Հրամանաւ հայոց վիճակալուար կոնսիստորիայի Սարդարաբաթու գաւառի գործակատար Զաքարիայ վարդապետ յ(10 անգամ), այցց», 156ա՝ «Հ[ար]ց՝ Զինչ է, որ գարինն», 179բ՝ «այբուբենն ա-ֆ, ա Աստուած իմ, Աստուած իմ, ուփքւչ», 182բ՝ «ՄիկՉեհ» (Թռչնագիր), 183ա՝ «աբգդեզերթիխծծ», 188բ՝ «Ի ԴՐնէ ՍՐԲՆ», 189ա՝ «ՈՊ» (հանգուցագիր), 199բ՝ «մյշշ ալզ էս հայց այնպ ցանկէ բ (28 անգամ), 200ա՝ «յվթգնար», 201բ՝ «այբուբենն Ա-Ք, բխ», «ՄիՅՅՓԱԳ»

(Թռչնագիր), 235բ՝ «ԱենԱՅ ՆԱ// (2 տառ / ՈՐ ԳԱԼ 3ԱՇՆԱՐ)», 249ա՝ «12345», 253ա՝ «Աստուած եւ Տէր կեայք եւ արարիչ ողորմած գգած, լոյս, երկայնամիտ, անոխակալ, մարդասէր, պարգեւատու բարեաց, օրհնեալ, գովեալ եւ բարեբանեալ, դարանամութեան պատասպարան վստահութեան, առանց նենգութեան բարի», 254բ՝ «դէզ», 273բ՝ «այ բայ», 274ա՝ «վասն որպիսութեան մարմնոյն// (3 բառ) մեռեալք», 280ա՝ «աադ», 293բ՝ «գիրք աբգդե»:

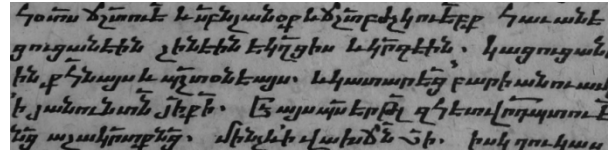
ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 78ա՝ ծաղիկ, 199բ՝ խաչելութիւն:

ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աս՝ «Հ^տ 989/2654», «ԺԶ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2655

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ Կ Ա Ն Ո Ն Գ Ր Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 303+1 (կրկն՝ ք. 58): ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԹx12 (Ա, Բ, Ե չիֆ, Գ, Գ, Ժէ, ԺԼ 10, ք 11)+1: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 23,8x18.5 ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (20-1x14), երկսին (5ա՝ 20.5x13.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 3ա): ՏՈՂ՝ խառն՝ 28-30: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաբոլոք, աստաղը թուրք. լուսանցակողերը կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, թուրք, մասն կազմաստատի:

նմուշ 3ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – 2 ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոյնագիր (միայն 161ա): Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ԺԹ. դ. նորագուած, թերթերի խախտուած կարգը վերականգնուած, թերթերի մեծ մասի եզրեր եւ հիմքեր լրացուած եւ ամրացուած. Ա., Բ., Ե. պրակները (36 թերթ) թափուած, գրեթէ բոլոր թերթերի ստորին եւ վերին լուսանցներին խոնաւութեան եւ բորբոսի հետեւեր, ք. 89-95, 101-2, 246, 247, 280-94ին՝ ցեցի անցրեւ, լուսանցակողեր գունաթափ, տեղ-տեղ սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-159բ [Կանոնգիրք Հայոց]

Տէս ձեռ. 449, 6ա-162ա: Յանկ/չիք: Շարադրութիւն կանոնաց.../չիք: 1/1ա-3բ (սկ. թափուած /// դատաւորաց եւ ազգաց հեթանոսաց...) 2/3բ-10բ: 3/10բ-2ա: 4/12ա-8բ: 5/18բ-20բ (վերջը թափուած ի կիր ար[կ]անել՝ «գոր ինչ ի սպանդանոցի վաճառի կերայք//»): 6-8/չիք: 9/21ա-2ա (սկ. թափուած /// [ժող]ով լիցի եպիսկոպոսաց լիւրաքանչիւր իշխանութեան...): 10/22ա-6ա: 11/26ա-7ա: 12/27ա-33ա: 13/33ա-4ա: 14/34ա-5ա: 15/35ա-44բ: 16/44բ-51բ: 17/51բ-64ա: 18/64ա-75ա: 19/75ա-7ա: 20/77ա-80բ: 21/80բ-2բ: 22/82բ-4ա: 23/84ա-5բ: 24/85բ-91ա: 25/91ա-4բ: 26/94բ-9ա: 27/99ա-100ա: 28/100ա-2ա: 29/102աբ: 30/102բ-3ա: 31/103աբ: 32/103բ: 33/103բ-5ա: 34/105ա-8բ: 35/108բ-11ա: 36/111ա-29ա: 37/129ա-32բ: 38/132բ-6ա: 39/136ա-9բ: 40/139բ-41բ: 41/141բ-2բ: 42/142բ-6բ: 43/146բ-7բ: 44/147բ-8ա: 45/148աբ: 46/148բ-51բ: 47/151բ: 48/151բ-2ա: 49/152ա: 50/152աբ: Ունի 152բ ՅԱ. (51) Սրբոյն Աթանասի Մեծի Ա. բանս – Արդ, եկալք ի բանն...

Ժէ. դար

51(= ԾԲ)/152բ-3ա: 52(= ԾԳ)/153աբ: 53(= ԾԴ)/153բ: 54(= ԾԵ)/153բ: 55(= ԾԶ)/154ա: 56(= ԾԷ)/154ա-6ա:

Յաւելեալ ունի՝

156ա-9բ Կանոն տեառն Սիմեովնի Աղոսանից կաթողիկոսի յետ կործանմանն Ներսէսի Աղոսանից կաթողիկոսի, որ վասն Քաղկեդոնին խորհելոյ եւ շփոթելոյ զԱղոսան մերժեցօ ձաղանօք ընդ եղիայի հայոց կաթողիկոսի ժողովոյն Աղոսանից – Այս կանոնադրութիւն եղաւ ի Սիմեովնէ... կամք հեշտութեան մարմնոյ ցանգութեան:

Բ. 159բ-257բ [Մխիթարայ Գօշի Դատաստանագիրք Հայոց], Բ. խմբագրութիւն

Տէս ձեռ. 488, 1բ-76բ: [Յանկ նախադրութեանն դատաստանի]. Նախադրութիւն գրոց դատաստանի. Ընդդիմութիւն բամբաստողացն եթէ... կատարեցաւ նախադրութիւնս դատաստանի ճառս ԺԱ.: Նխդ. ա/159բ-62ա: բ/162ա-3բ: գ/163բ-4բ: դ/164բ-5ա: ե/165ա-6ա: զ/166ա-8ա: յ/168ա-70բ: լ/170բ-4բ: թ/174բ-6ա: ժ/176ա-7ա: ժա/177ա-8ա: 1/178ա-80բ: ա/180բ-2ա: բ/182ա-3ա: գ/183ա-4բ: դ/184բ-5բ: ե/185բ-6ա: զ/186ա-6բ: յ/186բ-7ա: լ/187աբ: թ/187բ-8ա: ժ/187բ-8ա: ժա/188ա: ժբ/188աբ: ժգ/188բ-9ա: ժդ/189աբ: ժե/189բ-90ա: ժզ/190ա: ժլ/190ա: ժր/190աբ: ժթ/190բ: իա/190բ-1ա: իբ/191ա: իգ/191աբ: իդ/191բ: իե/191բ: իզ/191բ: իլ/191բ-2ա: իր/192ա: իթ/192ա: իվ/192ա: լա/192աբ: լբ/192բ: լգ/192բ: լդ/192բ: լե/192բ: լզ/192բ-3ա: լլ/193ա: լր/193աբ: լթ/193բ: լա/193բ-4ա: լա/194ա: լաբ/194աբ: լազ/194բ: լադ/194բ: լաե/195ա: լազ/195ա: լալ/195աբ: լաթ/195բ-6ա: ձ/196ա: ձա/196ա: ձբ/196աբ: ձգ/196բ: ձդ/196բ-7ա: ձե/197ա: ձզ/197ա: ձլ/197աբ: ձթ/197բ-8ա: կ/198ա: կա/198ա: կբ/198ա: կգ/198աբ: կդ/198բ: կե/198բ: կզ/198բ-9ա: կլ/199ա: կլբ/199աբ: կլթ/199բ-200ա: հ/200ա: հա/200ա: հբ/200ա: հգ/200ա: հդ/200աբ: հե/200բ: հզ/200բ-1ա: հլ/201ա: հլբ/201ա: հլթ/201աբ: հա/201բ: հբ/201բ-2ա: հգ/202ա: հդ/202ա: հե/202աբ: հզ/202բ-3ա: հլ/203ա: հլթ/203ա: հլթ/203աբ: ղ/203բ-4ա: ղա/204ա: ղբ/204ա: ղգ/204աբ: ղդ/204բ-5ա: ղե/205ա: ղզ/205աբ: ղլ/205բ: ղլթ/205բ-6ա: ղթ/206ա: հ/206ա: հա/206բ: հբ/206բ-7ա: հգ/207ա: հդ/207աբ: հե/207բ-8ա: հզ/208աբ: հլ/208բ-9ա: հլթ/209ա-10բ: հթ/210բ-2ա: հծ/212ա: հծա/212բ: հծբ/212բ-

3ա: 6ժ/213ա-9ա: 6ժ/219ա: 6ժ/219բ: 6ժ/219բ-20ա: 6ժ/220աբ: 6ժ/220բ: 6ժ/220բ-1ա: 6ժ/221աբ: 6ժ/221բ-2ա: 6ժ/222ա: 6ժ/222աբ: 2/222բ-4բ: ա/224բ-8բ: բ/228բ: գ/228բ-9ա: դ/229ա: ե/229ա: զ/229ա: յ/229աբ: լ/229բ: զ/229բ-30ա: ժ/230ա: ժա/230աբ: ժբ/230բ: ժգ/230բ: ժդ/230բ-1ա: ժե/231ա: ժզ/231ա: ժլ/231աբ: ժր/231բ: ժժ/231բ-2ա: իա/232ա: իբ/232ա: իգ/232աբ: իդ/232բ: իե/232բ: իզ/232բ: իլ/232բ-3ա: իթ/233ա: իվ/233ա: լա/233աբ: լբ/233բ: լգ/233բ-4ա: լդ/234ա: լե/234ա: լզ/234ա: լլ/234աբ: լր/234բ: լժ/234բ: լա/234բ-5ա: լբ/235ա: լգ/235աբ: լդ/235բ: լե/235բ: լզ/235բ-6ա: լլ/236աբ: լր/236բ: լժ/236բ-7ա: ժա/237ա: ժբ/237աբ: ժգ/237բ-8ա: ժդ/238ա: ժե/238ա: ժզ/238ա: ժլ/238աբ: ժր/238բ: ժժ/238բ: կ/238բ-9ա: կա/239ա: կբ/239ա-40ա: կգ/240ա-1ա: կդ/241աբ: կե/241բ-2բ: կզ/242բ: կլ/242բ: կր/242բ-3ա: կթ/243ա: կե/243աբ: կա/243բ: կբ/243բ-4ա: կգ/244ա: կդ/244ա: կե/244աբ: կզ/244բ: կլ/244բ-5ա: կր/245ա: կթ/245ա: Ն/245ա: Նա/245աբ: Նբ/245բ: Նգ/245բ: Նդ/245բ-6ա: Նե/246ա: Նզ/246ա: Նլ/246ա: Նր/246ա: Նժ/246աբ: ղ/246բ: ղա/246բ: ղբ/246բ-7ա: ղգ/247ա: ղդ/247ա: ղե/247ա: ղզ/247աբ: ղլ/247բ-8ա: ղր/248աբ: ղթ/248բ: ղե/248բ-9ա: ղա/249աբ: ղբ/249բ: ղգ/249բ: ղզ/249բ-50ա: ղդ/250ա: ղե/250ա: ղզ/250աբ: ղլ/250բ: ղր/250բ-1ա: ղթ/251ա: ղժ/251ա: ղժա/251աբ: ղժբ/251բ: ղժգ/251բ-2ա: ղժդ/252ա: ղժե/252աբ: ղժզ/252բ: ղժլ/252բ-3ա: ղժր/253ա-4ա: ղժթ/254աբ: ղժլ/254բ: ղժա/254բ-5ա: ղժբ/255ա: ղժգ/255աբ: ղժդ/255բ-6ա: ղժե/256ա: ղժզ/256աբ: ղժլ/256բ-7ա: ղժր/257ա: ղժթ/257աբ: ղժլ/257աբ:

Գ. 257բ-68բ Գլուխի ընտրությունից ժողովեալ [ի] Մովսիսական արիմաց

Տե՛ս ձեռ. 488, 77ա-86ա: 3անկ/257բ-8բ: ա/258բ: բ/258բ-9ա: գ/259աբ: դ/259բ: ե/259բ-60ա: զ/260ա: յ/260աբ: լ/260ա-1բ: զ/261բ: ժ/261բ: ժա/261բ: ժբ/261բ: ժգ/261բ: ժդ/261բ-2ա: ժե/262ա: ժզ/262ա: ժլ/262ա: ժր/262ա: ժժ/262աբ: ի/262բ: իա/262բ: իբ/262բ-3ա: իգ/263ա: իդ/263ա: իե/263աբ: իզ/263բ: իլ/263բ: իր/263բ: իթ/264ա: իվ/264ա: լ/264ա: լա/264ա: լբ/264ա: լգ/264ա: լդ/264ա: լե/264ա: լզ/264ա: լլ/264ա: լր/264ա: լժ/264ա: լա/264աբ: լբ/264բ: լգ/264աբ: լդ/264աբ: լե/264աբ: լզ/264աբ: լլ/264աբ: լր/264աբ: լժ/264աբ: լա/264աբ-5բ: լբ/265բ: լգ/265բ: լդ/265բ-6ա: լե/266ա: լզ/266ա: լլ/266ա: լր/266ա: լժ/266աբ: լա/266աբ: լբ/266աբ: լգ/266աբ: լդ/266աբ-7ա: լե/267աբ: լզ/267բ: լա/267բ: լբ/267բ-8ա: լգ/268ա: լդ/268ա: լե/268ա: լզ/268ա: լլ/268աբ:

Դ. 268բ-303բ [Քաղաքական արտոնություն]

Տե՛ս ձեռ. 488, 87ա-126ա: Նախադրություն/268բ-70ա: 3անկ/270ա-2բ: 1/272բ-89բ: 2/290ա-2բ: 3. 3անկ/292բ-4ա: Տիտղոս/294-303ա (ժգ-ժլ/յբ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
 189բ Յիշեցէ՛ք զՄեծտիկին, Սատուրնի հանն (նման՝ 198ա):

210բ Որ ընթեռնուս դասազ զգոյակաց, մի, որպէս ասէ, թէ Գ. ի մէկն եւ Գ. ի մի այլ լինել է, եւ ոչ զայն, թէ Գ. ի մէկն եւ Բ. ի մի լինելի, զի չէ այս ըստ առաքելական կանոնաց, որ մինչեւ ի չորսն անլինելի ասէ եւ զհինգն ապա լինելի եւ այն/// (Թափուած ստ. լս.-ի եզրահատման պատճառով):

հոսքը 210բ էջի շարադրանքի ազգակցական սերունդների քանակի մասին է:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

1. 159բ (1750 թ., բոլորգիր) Այս գիրս շատ ընդիր է:
 2. 160ա (1750 թ., բոլորգիր) Արդ, ես՝ յաբիկար եւ թարգմատ[ա]ր, նուապ էւ մեղօք զառածեալ եղիազար յաբեղաս (այսչափ):

3. 160բ (1750 թ., նոտրգիր) եւ արդ, ես՝ մեկանամեղ եւ թարմատար, սուտանուն, անունս շարժեալ մեղապարտ եղիազար յաբեղաս, որ անուամբս յափն եմ եղեալ եւ գործովս եւ խորհրդովս ընկղմեալ եմ ի յոգ աշխարհիս եւ ի ծով մեղաց՝ ըստ բանի մարգարէին, որ ասէ. Անորէնութիւնք իմ բարձրացան քան զգլուխ իմ. եւ այն, արդարեւ ճշմարիտ է վասն իմ. ծովացեալ մեղացս է աշխարհիս նեղութիւն եւ տառապանքն:

Եւ արդ, աղաչեմ զձեզ, ո՛վ հա՛յրք եւ եղբա՛յրք եւ որ ընթեռնուք զայս կանօնս եւ դատաստանագիրս, վա՛յ եւ եղո՛ւկ կարդացէ՛ք անձանց ձերոց, որ սորա խօսկն ու մեր գործս այնպէս հեռի է, որպէս արեւելք ի յարեւմտից: Աղաչեմ, աղաչեմ եւ դարձեալ երեսս ի գ[լ]տնի անկեալ կրկին անկամ աղաչեմ, ո՛վ եղբայրք եւ որ ընթեռնուք, մէկ բերան լի սրտիւ Ողորմի ասացէ՛ք եղիազար մեղապարտ, անարժան յաբեղայիս եւ իմ մեղացս թողութիւն խնդրեցէ՛ք, եւ Տէրն Քրիստոս ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի իւր առատ ողորմութեամբն եւ մարդասիրութեամբն. եւ նմա փա՛ռք եւ գոհութիւն յամենայն ժամ. ամէն: Ի ՌՃՂԹ. (1750) թվին, առ դրան Գաիլու վանից:

4. 84բ (ժԼ. դ., շղագիր) Զվեց թուղթ յառաջ շրջեա՛, սորին կցորդն գտցես զվերոյ եղեալ նշանօքդ:

5. 108բ (ժԼ. դ., շղագիր) Յառաջ շրջեա՛/// շորքե թուղթս եւ զկցորդս սորին գտցես:

6. 109բ (ժԼ. դ., շղագիր) 14 թուղթ յետ շրջեա՛, սորին պակասն գտանես:

7. 110բ (ժԼ. դ., շղագիր) Մին թուղթ յետ շրջեա՛, սորին վերջն գտանես:

8. 110բ (ժԼ. դ., շղագիր) Յառաջ շրջեա՛ 13 թուղթ, զսորին գլուխն գտանես:

9. 156բ (ժԼ. դ., շղագիր) Սորին թղթին յետ շրջեա՛, զերիս թուղթ գտցես:

10. 157բ (ժԼ. դ., շղագիր) Զերկու թուղթ յետ շրջեա՛, զկցորդ սորին գ[լ]ցես:

Այն՝ 84բ, 108բ, 109բ, 110բ, 110բ, 156բ, 157բ էջերի ցուցումները գրուել են այն ժամանակ, երբ թերթերը խառն են եղել. այժմ թերթերի ճիշտ կարգը վերականգնուած է, ուստի յետագայ այս հրահանգներն անգործածելի են:

259բ (ժԼ. դ., շղագիր) Ես՝ անարժան եւ անպիտան (նոյնը՝ 260ա):

2656

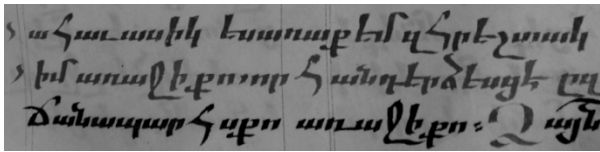
Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԲՈՆԱԿՈԹ (Սիւնիք)

ՌՁԵ. – 1636

ԳՐԻՉ՝ Կարապետ: ՍՐԲԱԳՐՈՂ՝ Աստուածատու իրիցուկ: ՄԵԿԵՆԱՍ-ՊԱՏՈՒԻՐԱՏՈՒ՝ Արխատակէս վրդ.: ՍՍԱՅՈՂ՝ Սուրբ Աստուածածին Շամբայ ձորոյ: ԿԱԶՄՈՂ՝ տէր Արխատակէս եւ տէր Մարգար (Երինջակ, 1655ից յետոյ):

ԹԵՐԹ՝ 289. չգրուած՝ 1ա, 2բ, 3ա, 4բ, 5ա, 6բ, 7ա, 8բ, 9ա, 10բ, 11ա, 89ա-90ա, 142բ-5ա, 226ա-7ա, 289աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԳX12 (Ա. 22, ԻԳ. 15): ՆԻԻԹ՝ մագաղաբ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 24.5x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (17.5x12.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 91ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղղ շագանակագոյն կաշի, դունակով, միջուկը տախտակ, աստուղը կարմիր թաւիչ, 1 կապիչով եւ երեք մետաղէ գամով: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+ԲԳ՝ մագաղաբ:

Նմուշ 91ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Մատթոս՝ 11բ, Մարկոս՝ 90բ, Դուկաս՝ 145բ, Յովնաննէ՝ 227բ: Խ ո ռ ա ն՝ 1բ, 2ա, 3բ, 4ա, 5բ, 6ա, 7բ, 8ա, 9բ, 10ա: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 12ա, 91ա, 146ա, 228ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ը՝ բուսական, թռչուն, տանա: Զ ա ը ա զ ա զ ի ը՝ թռչնագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ը՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, մոխրագոյն, նարնջի, սեւ, սպիտակ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. երկու կապիչներն ու երեք գամը, Ա. եւ Բ. փեղկերի մետաղէ խաչերն ու զարդերն բնկած. թ. 27, 38, 89, 109, 117, 123, 126, 131, 152, 204, 209, 229, 271՝ անցեալ, թ. 10՝ վերից վար պատռուած, թ. 56, 266՝ մետախաթելով հիմքին կարուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. 1բ-2ա Թուղթ եւեբեայ:
2. 3բ-4ա, 5բ-6ա, 7բ-8ա, 9բ-10ա Համաբարբառ:
3. 12ա-88բ Աւետարան Մատթոսի:
4. 91ա-141բ Աւետարան Մարկոսի (141բ-2ա 3ա-բուցեալ Յիսուս):
5. 146ա-225բ Աւետարան Դուկասու:
6. 228ա-86 Աւետարան Յովնաննու (286աբ Իրբ կնոջն շնացելոյ):

Ունի ստ. լս. համաբարբառ եւ լրացումներ:

ՅԵՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 99բ Գծողս յիշեա՛ ի Տէր:

188ա ես՝ անարժանս երիցուկս գրեցի ՌՁԵ. (1636) Թվին, ապրիլէ Լ. (30):

225բ Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխաւսութեամբ սուրբ աւետարանչիս ողորմեա՛ մեղուցեալ եւ պարտաւոր անձին իմոյ (յետոյ քերուած՝ զԿարապետ գրչի, որ եմ) պարտական բիւր քանքարի, աղաչեմ յիշել ի Տէր, եւ դուք յիշեալ լիցիք. ամէն:

Տէ՛ս ժէ. դ. յիշ. ք. Բ., էջ 660:

2. 286բ (սրբագրողի) Փառք համագոյ, անբաժանելի եւ միասնական Սուրբ երրորդութեանն՝ Հաւր եւ Որ-

դոյ եւ Սուրբ Հոգոյն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ի ծագման ճշմարիտ արեգականն եւ ի յայտնիլ Աստուածն Բանի նորագուարճ բերկրանաւք պայծառացան արարածք ամենայն, զի զթափանցիկ եւ զգերագանցեալ լոյսն ընդ յաւիտենիս խառնելով, գերազանցեալ փարթամութեամբ անպարագիւտ եւ աստուածունակ բնութեամբ, զարթեւ նախահայրն յըստուերամած նիրհմանէն: Եւ խա՛|287ա|չակարկառ եւ բեւեռապինդ բազկաւք ազատեցաւ ի խաւարային եւ ի մեղսասէր բանտէն: Եւ ի ձեռն չորից աւետարանչաց, որ գետաւրէն եւ բղբջահոս բղխեն ի տանէն տէրունի ի յայգիս հայրատունկ ծաղկեցաւ արգանդ մաւր մերոյ Սիոնի: Եւ ծնաւ անթիւ կաճառս աստեղաց եւ տրամափայլեաց գունակ գունակս՝ զդասս մարգարէից, զըոկս առաքելոց, զպարս եւաթնանանից, զերամս հազարաց, զթիւս հայրապետաց, զընտրութիւնս վարդապետաց, զխորանս մարտիրոսաց, զպսակս վկայից: Այսքանեօք իմաստութեամբ լցաւ արարածս Աստուծոյ, քան զըուրս բազումս, որ ծածկեն զծովս:

Արդ, այսմ աստուածեղէն եւ երկնապարգեւ գանձիս եւ լուսափայլ մարգարտիս ցանկացաւ աստուածասէր եւ մեծ յոգի, քաջ բարունապետն մեր Արխատակէս եւ ետ գրել զսուրբ Աւետարանս՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց՝ մահոյսի Մարտիրոսին եւ Մէհրշիմ, եւ եղբարցն՝ մահոյսի Ալեքսանին, եւ իւր կուսան դասերցն՝ Մարիամին եւ Եղիսաբեթին, այլ եւ միւս եղբորն՝ Մկրտչին, եւ իւր որդոցն Յովանէս սարկաւագին, Մարտիրոսին, Էդլին, Մովսէսին եւ դասերցն՝ Մէհր|287բ|շիմ, Սալիմէին, այլ եւ քվերցն՝ Խանուրին, եւ որդոցն՝ տէր Վարդանէսին, Գրիգորին, Մակարին, Աստուածատուին եւ դասեր՝ Խուրմին, եւ Խուրմին կուսան դասերն՝ Շուշանին եւ միւս քվերն՝ Դարիպսապրանին եւ իւր որդոցն Անդրէասին, Փանոսին, Եգղիկին, Կիրակոսին եւ դասերցն՝ Սիրիղղտին, Հովսիսին, այլեւ միւս քվերն՝ Խանբէկուն եւ միւս որդոցն՝ տէր Պօղոսին, Սարգսին, Պետրոսին, եւ դասերց Մարիամին, Խոնդիկին, Նարգիզին, այլ եւ միւս քվերն՝ Խաթունին եւ դասերցն՝ Մարիանէին եւ Սանդուխտին, այլեւ միւս քվերն՝ Սառին, եւ դասերցն՝ Վառվառին եւ Ասաղիկին. եւ ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն:

Աւրինակ միեղջերուն եղեալ հոգեւոր եւ աստուածասէր վարդապետն Ռբստակէս, որ ի յուրմութենէ հրական մասին բաղձայ աղբեր ջուրց՝ ըստ բանին երջանկին Դաւթի, ապաւինեալ ի մարդն ճշմարիտ եւ ի

գառն Աստուծոյ, զոր պատմէ աւետաբար բառն Մաթէոս: Վստահացեալ յառիւծն խորրիտական՝ ի հզարն Յիսուս, զոր ծանուցանէ մեզ Մարկոս: Աւժանդակեալ յեզն պարարակ եւ ի զուարակն արդիւնական, զոր յայտ առնէ քաջաբանն Դուկաս: Բուռն հարեալ արծուա|288ա|թռիչ բարձրութեանն, որ բերէ ի վերայ միջնողանն, որպէս գրէ որդին արինաց, որ բերէ զօրինակ աստուածաբանն Յոհաննէս: Արդ, զայս պատուական ակըս շափիւղայ, ուր կայ հանգուցեալ Աստուածն Իսրայելի եւ զկառս Եզեկիէլի, որ պարագրէ զլոյսն արտափայլեալ, առեալ ուղղափառ վարդապետն Արիստակէս պաշար երկայնածիփ ճանապարհին, որ տանի առ հանգերձեալ եւ անագին դատաստանն եւ սովաւ լսէ զհայրական ձայնն, եթէ՛ Եկայք արհնեալք Հաւր իմոյ, ժառանգեցէ՛ք զարքայութիւնն:

Արդ, յանգ ելեալ կատարեցաւ սուրբ Աւետարանս եւ բերանս Քրիստոսի եւ քարոզս Յիսուսի Տեառն Աստուծոյ մերոյ ի վիճակս Ստաթէի առաքելոյն, ի յերկիրն Սիւնաց, ի գեաւղն, որ կոչի Բոնակոթ. եւ վասն սխալութեան սորա ո՛չ արժանի համարեցաք կոչել զանուն զժողին: Եւ ես՝ հետեւեալս ի յամենայն բանականացն Աստուածաւոր սեթեւեթ իրիցուկ, ծառայ Արիստակէս վարդապետի եւ հրամ[ան]աւ սորին բազում եւ խիստ աշխատութեամբ սրբագրեցի զսա, երեսս ի գետնի դնելով աղաչեմ զդասս սրբազանիցդ միով ողորմիւ յիշել: Ի թվականութեանս հայոց ԹՉԵ. (1636) ամին:

Տէս ժէ. դ. յիշ. ք. Բ., էջ 659-60 (կրճատումներով):

3. 288բ (մեկենաս-պատուիրատուի) Արդ, ես՝ Արիստակէս վարդապետս, ետու յիշատակ զսուրբ Աւե-

տարանս Շամբայ ձորոյ ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին: Եւ ով ոք իշխեսցէ հանելոյ կամ ծախելոյ, նգովեալ եղիցի ԳձԺԸ. (318) հայրապետաց. ամէն:

Դարձեալ յիշեցէ՛ք զառաջնորդ Սուրբ Ստեփանոս Նախավկայիս զՄիխայել քաջ ըրբունապետն: Դարձեալ յիշեցէ՛ք զքահանայք Սուրբ Աստուածածնիս զտէր Մաթէոսն, զտէր Բարսեղն, զտէր Սարգիսն, զտէր Մարգարէն եւ զհանգուցեալ քահանայքն՝ զտէր Ագաթիայայն, զտէր Խաչատուրն, զտէր Հայրապետն. ամէն:

Տէս ժէ. դ. յիշ. ք. Բ., էջ 660:

4. 288ա (կազմողի, 1655ից յետոյ) Դարձեալ յիշեցէ՛ք զմահդասի Մկրտիչն եւ զկողակից Դշոյն եւ զորդիսն զՅովանէս սարկաւագն, զՄարտիրոսն, զկուսակրօն|288բ| քահանայ զտէր Արիստակէսն եւ զՄովսէսն եւ զգոստերացն Մէհրիշին, Թոքիկին, Սալինին, եւ զմիւս դասերացն՝ Ղզլարին, (1 բառ ջնջած) Խանբէկուն եւ զթոռներացն՝ Ովանիսին, Դանէլին, Յոհաննին, Մելիֆսեթին, Մկրտչին, եւ փոքրիկ Յարութինին:

Կազմեցաւ սուրբ Աւետարանս ձեռամբ զտէր Արիստակիսին եւ զտէր Մարգարին, ի դուռն Երինջակայ Սուրբ Կարապետին ի յառաջնորդ սորին զՆասայեա վարդապետաց վարդապետն եւ յաջորդ սորին զԼազար քաջ ըրբունին եւ զհայրապետութիւն Հայոց տեառն տէր Յակոբ կաթողիկոսի եւ զթագաւորութիւնն Փոքր շահ Ապազին եւ:

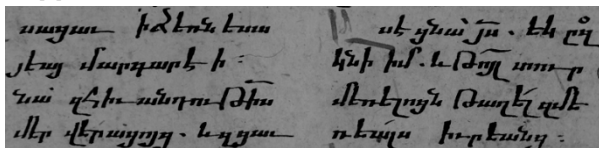
Ա. պարբերութիւնը տէս ժէ. դ. յիշ. ք. Բ., էջ 660:

ՆՇՈՒՄ՝ Աա՝ «Հ^մր 1062/2656», «ԹՉԵ. – 1636, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2657

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԹԵՐԹ՝ 191. չգրուած՝ 89բ, 147բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ժէx12 (Ա 11, Ե 10, Ժէ 2): ՆԻԻԹ՝ բուրբ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 26.5x18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (19x13): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (մնուլ՝ 13ա): ՏՈՂ՝ 26: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի դոնակով, միջուկը տախտակ. փեղկերի աստառը դրոշմագարդ կարմիր կտաս, դոնակինը՝ սպիտակ կտաս.: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.Բ + ԵԶ, չգրուած դեղնասուն բուրբ:

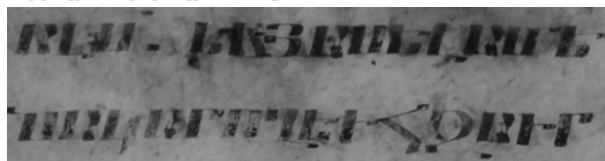
Նմուշ 13ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 1ա, 56ա, 90ա, 148ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ թռչուն, բուսական, տանաբ: Զ ա ռ դ ա գ ի Ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն է Ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – ձառ ինչ: ԺԱ. դ.: Գ+Գ, Գ-ից պահպանուած մի փոքրիկ մաս (12x4), Գ. ստացուած մէկ թերթի բնդ-

ժԶ. դար

լայնակի հատումով: Մագաղաթ, 21x18, երկսիւն (18x15), ուղղագիծ երկաթագիր (մնուլ՝ Դա), առլ՝ 13:

Նմուշ Դա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը տեղ-տեղ մաշուած, երեք գամն ու երեք կապիչը, փեղկերի խաչերն ու զարդերն րնկած (կան նրանց անցքերը), Պհպ. Գ.-ի եւ թ. 1ի, թ. 191ի եւ պհպ. Գ.-ի միջեւ քափուած Լական թերթ, բոլոր թերթերին խոնաւոյթեան, բորբոսի եւ սնկի հետեւ, Պհպ Գ.-ից մնացած փոքրիկ հատուած, պհպ. Գ՝ տեղ-տեղ ստացած, անընթեռնելի, պտոկ-պհպակ է եղել նաեւ ձեռագրի սկզբում, բայց այժմ նրանից մնացել է մի փոքր կտոր. ամբողջովին նորոգուած Ի. դարի վերջին՝ գրեթէ բոլոր թերթերն ամբացուած, եզրերը լրացուած յետագայի թղթով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1ա-55բ Աւետարան Մատթէոսի:
2. 56ա-89ա Աւետարան Մարկոսի:
3. 90ա-147ա Աւետարան Դովկասու:
4. 148ա-91բ Աւետարան Յովհանննու (վերջը թափուած՝ եւ տեսանէ զաշակերտն, զոր սիրէր Յիսուս// (ԻԱ. 20):

Անի ստ. լուսանց. համաբարբառ:

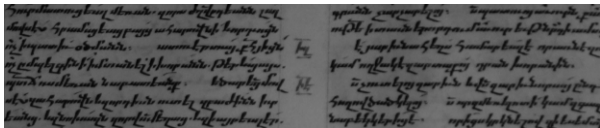
ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

- 53ա (ժԼ. դ., շղագիր) Տէր Դազար, տէր Մաղաֆի Ավետարան սոսս Սարգսի:
- 56ա (ժԼ. դ., շղագիր) Սուրբ Աւետարանս տէր Դազար:
- ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա՝ «գգգ», 8ա՝ «Սահակ սարքաւ», 14բ՝ «գ՝ կրկն. 14 անգամ», 99բ՝ «սուրբ, սուրբ, սուրբ»:
- ՆՇՈՒՄ՝ 2ա՝ «Հ^ր 1065/2657», 2ա՝ «ժԶ. դ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2658

Հ Ի Ն Կ Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն

Թերթ՝ 248. չգրուած՝ 92ա, 118բ, 208բ, 209ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԱx12 (Ա, ժԷ, Ի 11, ժԸ 9, ԻԱ 14): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 26.6x20: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (18x13): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 44ա): ՏՈՂ՝ 48: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստարը կապտատուն թուղթ (Բ. դար): լուսանցակողեր՝ սեւ քանաֆոլ ցայտկէն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ՝ կապտատուն թուղթ (Բ. դար), մաս կազմաստառի:

Նմուշ 44ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Հայր Աստուած յերկինս (երկիցս)՝ 2բ, Մեղազործոյթին՝ 2բ: Կիսախորան՝ 3ա, 45ա, 76բ, 93ա, 119ա, 230ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ը՝ 26ա, 58բ, 104բ, 115ա, 134ա, 146բ, 161բ, 173բ, 184բ, 198ա, 204բ, 209բ, 214բ, 219ա, 225բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ը՝ բուսական, թռչուն, տանաւ, վարդեակ: Զ ա ը ա զ ի ը՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ը՝ կարմիր, դեղին, մուգ եւ բաց կանաչ, կապոյտ, երկնագոյն, վարդագոյն, մոխրագոյն, սեւ, ոսկի:

2բ էջի մանրանկարները թերեւս յետագայի՝ ժԸ. դ-ի են:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. Պհպ. Ա.ի եւ թ. 1ի, թ. 199-200ի, 229-30ի միջեւ թափուած մէկական թերթ, իսկ թ. 248ից յետոյ ընկած առնուազն 167 թ. (երէ՛ ձեռագիրս պարունակել է միայն Հին կտակարանը), թ. 1-5, 247-8՝ տեղ-տեղ աղտոտուած, խոնաւութեան, ձէթի հետեւեով, թ. 1՝ թանձր թանաքաթի, լուսանցակողերը կեղտոտուած-գունափոխուած, մանրանկարները մասամբ դժգունած, գունափոխուած, 214բ էջի հակատագարդի եւ լուսանցագարդի ներկերը դրոշմուած հանդիպակաց էջին, թ. 83, 182, 248՝ մանր պատռուածքներ, թ. 118՝ աջ լուսանցը՝ 5.2 սմ շերտով կտրած-հանած. կազմը, աստարը եւ պահպանակները նո՛ր՝ Ի. դարի:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- Ա. 1. Ծնունդ – Նխ. 1ա: Գլ. 1բ-2ա: Գիրք 3ա-23բ:
2. Ելք – Նխ. 23բ-4ա: Գլ. 24ա-5բ: Գիրք 26ա-43ա:
3. Ղետական – Նխ. 43բ: Գլ. 43բ-4բ: Գիրք 45ա-57ա:
4. Թիւք – Նխ. 57ա: Գլ. 57բ-8ա: Գիրք 58 – 75ա:
5. Բ. Օրէնք – Նխ. 75ա: Գլ. 75ա-6ա: Գիրք 76բ-91ա:

ժԷ. դար

6. Յետու – Նխ. 91բ: Գլ. 91բ-2ա: Գրիք 93ա-103բ:
7. Դատատրք – Նխ. 104ա: Գլ. 104ա: Եւ այս եւս դատատրք՝ 103բ: Գիրք 104-14բ:
8. Հոռոք – Նխ. 115ա: Գիրք 115ա-6բ: Կինս այս Հոռոքի դատերացն Մովաբու... 116բ:
9. Թագ. Ա. – Յոջն 116բ-7ա: Նխ. («Ակիբեն») 117ա: Գլ. 117ա-8ա: Գիրք 119ա-33ա:
10. Թագ. Բ. – Գլ. 133բ-4ա: Գիրք 134ա-45բ:
11. Թագ. Գ. – Գլ. 145բ-6բ: Գիրք 146բ-60ա:
12. Թագ. Դ. – Գլ. 160բ-1ա: Գիրք 161բ-73ա:
13. Մնաց. Ա. – Նխ. 173աբ: Գիրք 173բ-84բ:
14. Մնաց. Բ. – Գիրք 184բ-97բ:
15. Եզր Ա. – Նխ. 198ա: Գիրք 198ա-204բ:
16. Եզր Բ. – Հանգամանք 204բ: Գիրք 204բ-8ա:
17. Նէւմի – Գիրք 209բ-14ա:
18. Եսթեր – Նխ. 214բ: Գիրք 214բ-9ա:
19. Յուդիթ – Նխ. 219ա: Գիրք 219ա-25ա:
20. Տովբիթ – Նխ. 225ա: Գիրք 225բ-9ա:
21. Մակար. Ա. – Նխ. 229բ: Գիրք 230ա-44ա:
22. Մակար. Բ. – Նխ. 244բ: Գիրք 245ա-48բ (վերջը թափուած՝ եւ նորա վասն իմ կեղծաւորեալ (Չ. 25)///):

Ստ. լուսանցում կան գրքերի խորագրերը: Յաճախ պարբերութիւնների սկզբնատուերը գրուած չեն՝ թերեւս կարմրագրելու համար:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

116բ [Խ]որհուրդ կենաց Տէր իմ Յիսուս, / որ ես ծածկեալն այս տառ գրոյս, / այս անարժան տալ ինձ լոյս, / որ եմ եղեալ քերող գծոյս:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

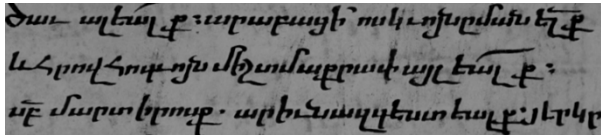
- 118ա (1753 կամ 1763 թ., բոլորգիր) Յամի Տեառն 1753 եւ ի թուին հայոց ՌՄԺԲ. (1763):
- ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «248 ՄԽԸ.», «2658», 211բ՝ «Դ. թուղթ չի գրված կայ», 234բ՝ «Ա. թուղթ ալ հոս կայ»:

2659

Գ Ա Ն Զ Ա Ր Ա Ն

ժԶ. դար

ԳՐԻՉ՝ ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ: ԹԵՐԹ՝ 319+1 (կրկն.՝ ք. 199): ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԸx12 (Ա. 5, Գ, Դ, ԻԱ, ԻԸ 11, Ժ 14, ԻԳ, ԻԵ, 10, ԻԶ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 25,2x 17,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միախմբ. (20.5x12): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 5ա): ՏՈՂ՝ 23-5: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստառը (միայն Բ.)՝ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 5ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Լ ւ ն ց - ա յ ի ն . Յովհանն Ոսկերեւրան՝ 7բ, Գալիթ՝ 48բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 51բ, Պետրոս առաքեալ՝ 54բ, Աբգար թագաւոր՝ 61ա, Բարսեղ հայրապետ՝ 63ա, Աւետուան՝ 79բ, Անտոնն Բգնատուր՝ 104բ, Թէոդոս թագաւոր՝ 107բ, Յովհանն ի երախ կիտի՝ 122բ, Սարգիս գաւրապար՝ 127ա, Թէոդոս գաւրապար՝ 156բ, Գրիգոր Լուսատիչ՝ 181ա, 272ա, Յովհաննէն Մկրտչի գլուխը ի վերայ սկուտեղի՝ 231բ, Համբարձում՝ 242ա, Հոսիսիսիմէ՝ 254ա, Կոստանդիանոս թագաւոր՝ 265բ, Ներսէս հայրապետ՝ 267բ, Տրդատ թագաւոր՝ 270ա, Սուրբ մարգարէ՝ 274բ, Սուրբ ոմն՝ 283բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ն՝ 68բ, 97ա: Ճ ա կ ա տ ա - զ ա Ր դ՝ 190ա, 217բ: Լ ու ա ն ց ա զ ա Ր դ՝ բուսական, թռչուն, տանաւ, խաչ, ծառ (244բ): Զարդագիր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, վարդագոյն, մոխրագոյն, նարնջի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ԺԹ. դ. նորագում, թերթերի թափումը եզերքը լրացումը եւ ք. 319՝ անկացումը. կազմը տեղ-տեղ մաշում, մէջի վերին մասի կաշին թափում, երեւական գամերն ու կապիչներն ընկած, Ա. փեղկի աստառը չիք, սկզբից թափումը 7, ք. 23-4-ի, 39-40-ի միջեւ մէկական, 292-3-ի միջեւ՝ 3 թերթ, ք. 106-112՝ մասամբ ցեցակեր, թերթերի մեծամասնութեան գրադաշտը կեղտոտում:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1ա-2ա [Ա. Գանն սրբոց հայրապետացն (*«[Մկր]տիչ»*) – Մեծապայծառ խորհուրդ հրաշագան...] (սկ. թափուած)///ժամ Սողոմոն պատուհասեալ... Կան ժէ. դարում արուած ձայնային ցուցումներ, որոնք արձանագրում ենք համապատասխան գանձերի հետ: ա. 2աբ Մեղեղի անոյշ հրեշտակապետաց (*«Գրիգոր»*) – Գովեստ բերկրանաց քաղցրածայնեալ երգեմք... բ. 2բ-3ա Տաղն է (*«Զարապար»*) – Զարք երկնային զրարթնոց... (2բ՝ *«Տաղս առաջնաճաշակի պողոյ գոյնն է»*):

2. 3ա-5ա Բ. Գանն յարութեան ի հաչատուր վարդապետէ Կեչառեցոյ (*«հաչատուր»*) – Խորհուրդ հրաւիրման... 3. 5ա-6բ Գ. Գանն սրբոց մարտիրոսացն, ի հաչատուր վարդապետէ (*«հաչատուր»*) – Խոնարհեալ Բանին Աստուծոյ... ա. 6բ-7ա Տաղ գեղեցիկ ի տէր ներսիսէ (*«Ա-Ժ»*) – Արեգակն արդար ըզհուր սիրոյ... բ. 7աբ Փոխէ՛ զձայնս (*«Ի-Ղ»*) – Ի յերկրի ճրգնեալ... (6բ՝ *«Տունկ անմահութեան-ի գոյնն է»*, 7ա՝ *«Ով զարմանալու գոյնն է»*):

4. 7բ-10բ Դ. Յոհաննու Ոսկիբերանին է (*«Այս Յոհաննու Ոսկիբերանին»*) – Աւրհնեալ ՚ւ ընտրեալ գունդն երկոտասան... (10ա՝ *«Տաղս ի յելս արեւու-ի գոյնն է»*):

5. 10բ-2բ Ե. Առաքելոցն սրբոց գլխատուրաց (*«հաչատուր»*) – Խորհրդագգած քո մարդեղութեանդ... ա. 12բ Տաղ ի տէր ներսիսէ՛ առաքելոց (*«Ա-Ժ»*) – Առաքեալք Աստուածորդոցն... բ. 12բ-3ա Փոխէ՛ (*«Ի-Ղ»*) – Ի Սողոմ քաղաք վեհին... գ. 13ա Փոխէ՛ (*«Ճ-Թ»*) – Ճրջմարիտ որթուն ստեղունք... դ. 13աբ Փոխէ՛ (*«Ա-Ք»*) – Սուրբ հոգոյն տաճար մաքրեալք... (12բ՝ *«Նորն Ագամայ, հնոյն Ագամայ-ի գոյնն է»*, *«Այսօր նոր արեւ հարեալ-ի գոյնն է»*, 13ա՝ *«Ուրախ լերո՛ւք անփորձ կանայք-ի գոյնն է»*):

6. 13բ-5բ Զ. Գանն ծննդեան սուրբ կուսին Յովակիմայ եւ յԱննա[այ]է (*«Գրիգորի է սա»*) – Գոյին անեղի, / գոյին անմահի... ա. 15բ-6բ Տաղ ազնի ի տէր Գրիգորէ – Այսար երկիր լըրիւ հընչէ... (15բ՝ *«Մաղիկ ծովայինի գոյնն է»*):

7. 16բ-8ա Է. Գանն Նիկողայոսի հայրապետին ի գծողէ Գրիգոր վարդապետէ (*«Գրիգոր»*) – Գաւազան ծաղկեալ, / Գեղաշէշ փայլեալ... ա. 18աբ Տաղ Նիկաւոյոսի [ի] Գրիգոր վարդապետէ – Աստուած փառաց լոյս ի լուսոյ... (18բ՝ *«Յիսուս որդոյ գոյնէն գորն կամիս ասայ»*):

8. 19ա-20բ Ը. Գանն գիշերի պաշտման Յարութեանն (*«Գրիգորի է»*) – Գերանճառ արփի, / Գոլ պատճառ էի... ա. 20բ-1ա Տաղ Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ, ի Սրիկ Կոստանէ – Կանանցըն կանխեալ եկին ի գերեզմանն... բ. 21ա Յորդորակ տաղիս ի հնոց է այս տաղս – Այսար լոյս ծագեաց յաւուրս յառաջինս... գ. 21աբ Փոխէ՛ զձայն տաղիս – Մի գինուր վերին... (20բ՝ *«Տունկ անմահութեանի գոյնն է»*, 21ա՝ *«Կայր կոյսն ի յայրինի գոյնն»*, *«Դասք հրէականի գոյնն է»*):

9. 21բ-3բ Թ. Կանոն սրբոց կուսանացն, ասացեալ է ի տէր Մխիթարայ Այրիվանէ (*«Ի փառասա»*) – Ի սկըբբանէիդ, / իսկական բանիդ... ա. 23բ-4ա Մեղեղի կուսանացն սրբոց – Կենդանի վըկայք, / կոյսք իմաստունք... բ. 24ա [Յորդորակ] – Ի կենարար փայտէն ծաղկեալ... 10. 24ա-6բ Ժ. Գանն ՀԲ. առաքելոցն, ի Գրիգոր վարդապետէ (*«Գրիգորի է»*) – Գերագոյն գոյէ, / գերիմաստ վեհէ... ա. 26բ-7ա Տաղ սուրբ առաքելոցն – Աղաչանալք մաքուր դասին, / առաքելոց փոքու հատին... (*«Յիսուս Որդի գունին ասայ»*, 26բ՝ *«Յիսուս Որդոյ գունիւ ասայ»*):

11. 27ա-30ա ժԱ. Գանձ սրբոց հայրապետացն ի տէր Մխիթարայ («Վէշտասասանք էն») – Վայել է քոյին / վայելչականին... ա. 30աբ Մեղեղի – Նոր դրախտի քո, Տէր... բ. 30բ-1ա Փոխէ՛ («Ա-Ղ») – Այսար մայր Սիոն... գ. 31աբ Փոխէ՛ զձայնն («Ճ-Ք») – Ճառագայթ լուսոյ յերկիր ծագեցան... (30բ՝ «Կայր կոյսն ի յայրինի գոյնն է»):

12. 31բ-3բ ժԲ. Սրբոց ճգնատրացն, ի տէր Մխիթարայ («Բայլու ե») – Բարձրեալ ահաւոր, / բան Հար դիմաւոր... ա. 33բ-4բ Տաղ ճգնատրացն – Ճրգնաւորաւքն յանապատին, / հետեւողաց կենաց ձայնին... բ. 34բ-7ա ժԳ. Բարդուղիմեայ եւ Յուդայի եւ Քաղէնի («Գրիգորի է») – Գերարփիդ պայծառ, / գոյհրս պատճառ... ա. 37աբ Տաղ զեղեցկայարմար եւ ազնի («Բարդուղիմէոսի») – Բանն, որ ի Հարէ ծագեալ ծագմամբ առաքեաց յաշխարհ... բ. 37բ-8ա Յորդորակ («Առաքելոյն երգ») – Արեգակն արդար, որ ի Հարէ ծագեալ... (37ա՝ «Առաջնաճաշակ պողոյնի գոյնն է», 37բ՝ «տունկ անմահութեանի գոյնն է»):

13. 34բ-7ա ժԳ. Բարդուղիմեայ եւ Յուդայի եւ Քաղէնի («Գրիգորի է») – Գերարփիդ պայծառ, / գոյհրս պատճառ... ա. 37աբ Տաղ զեղեցկայարմար եւ ազնի («Բարդուղիմէոսի») – Բանն, որ ի Հարէ ծագեալ ծագմամբ առաքեաց յաշխարհ... բ. 37բ-8ա Յորդորակ («Առաքելոյն երգ») – Արեգակն արդար, որ ի Հարէ ծագեալ... (37ա՝ «Առաջնաճաշակ պողոյնի գոյնն է», 37բ՝ «տունկ անմահութեանի գոյնն է»):

14. 38ա-40ա ժԳ. Գանձ սրբոց մարտիրոսաց Մխիթարա («Տեառն») – Տինա առաւել տարմըբ բարձրացեալ... ա. 40ա Տաղ Եստրատիանոսեանց («Սուրբն զիս») – Սուրբ եւ սրբբարար... (40ա՝ «Տունկ անմահութեան գոյնն»):

15. 40բ-2ա ժԵ. Գանձ սրբոյն Յակոբայ Մկրտիչ («Մկրտիչ») – Մեծահամբաւ անուն գովելի, / տէր սուրբ Յակոբ հրեշտակ ի մարմնի... ա. 42ա Տաղ ի Մաթէոս («Մաթէոս») – Մեծի հանդիսի աւուրս... բ. 42աբ Յորդորակ («Վարդապետ») – Վարժիչ հանուրց եկեղեցեաց... (42ա՝ «Առաջնաճաշակի գոյնն»):

16. 42բ-4բ ժԶ. Գանձ կիրակմըտէի («Գրիգոր») – Գերամբարձ Աստուած, / գովեալդ ի զարաց... բ. 44բ-5բ ժԷ. Գանձ յարութեան կիրակելի («Յարն») – Յերկնից խոնարհեալ, / բանդ յերկիր իջեալ... ա. 45բ-6ա Մեղեղի անոյշ – Աւետիս միշտ աւետեաց... բ. 46աբ Տաղ ասա՛ («Գրիգոր») – Գոչէր հրեշտակն ի վիմին...

17. 44բ-5բ ժԷ. Գանձ յարութեան կիրակելի («Յարն») – Յերկնից խոնարհեալ, / բանդ յերկիր իջեալ... ա. 45բ-6ա Մեղեղի անոյշ – Աւետիս միշտ աւետեաց... բ. 46աբ Տաղ ասա՛ («Գրիգոր») – Գոչէր հրեշտակն ի վիմին...

18. 46բ-8ա ժԸ. Գանձ Իգնատիոսի եւ Պողիկարպոսի («Գրիգորիոսի») – Գոհաբանական / ձայնս նըւիրական... ա. 48աբ Փոխէ՛ – Իգնատիոս մանուկ բարի, / Տեառն զըրկացն իսկ արժանի... (48ա՝ «Յիսուս որդի է»):

19. 48բ-50բ ժԹ. Գանձ Դարթի եւ Յակոբայ, ի հաշատուր վարդապետէ («Խաչատուր») – Խորք անքըննին, / Անճառ անհասին... ա. 50բ Տաղ Դարթի («Յոհանէս») – Յիսուս լոյս ծագեալ յաշխարհ... բ. 51ա Յակոբայ («Յոհանէսի է») – Յակոբոս ընտրեալ վըկայ... (51ա՝ «Կանայքն արտասուօք եկին գոյնն է»):

20. 51ա-3ա Ի. Սրբոյն Ստեփանոսի Նախավըկային («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգար / անմահ թագաւոր...

ա. 53աբ Տաղ ի տէր Ներսիսէ – Ի խաչին տընկեալ որթոյն... բ. 53բ-4բ Փոխէ՛ զձայնն – Փառաց թագաւորն երկնից... (53բ՝ «Առաջնաճաշակ պողոյնի գոյնն է», «Կանայքն արտասուօք եկին-ի գոյնն է», 54ա՝ «Աղամայ ստեղծողն եկեալ-ի գոյնն»):

21. 54բ-7բ ԻԱ. Պետրոսի եւ Պաւղոսի է («Սարգիս գրիչ») – Սուրբ երրորդութիւն, / ստեղծաւղ զարութիւն... Մեղբ մեր, որ գործի, / շար խորհուրդ սրտի / եւ բան քան/// (վերջը թափուած):

22. 58ա-9բ ԻԲ. Գանձ որդոցն որոտման («գորիաս») - (սկ. թափուած) ///գոյր ընդ Պետրոսին, Յոհան սիրելին...

ա. 59բ-60ա Տաղ ազնի ի տէր Ներսիսէ – Որդիքն որոտման, որք ի վերուստ որոտացին... բ. 60աբ Փոխէ՛ – Իսպառ սիրեաց զքսէրն... գ. 60բ-1ա Յորդորակ («Ներսիսի երգ») – Նոր լոյս յարփեկոյն... (60բ՝ «Կանայքն արտասուօք եկին գոյնն ասա՛»):

23. 61ա-2բ ԻԳ. Կանոն Աբգարու թագաւորին («Ի բնգ Գրիգորի է ո») – Ի հողոյ առեալ, / ի ձեռն եւ ստեղծեալ... ա. 62բ Տաղ Աբգարու թագաւորին – Արքայդ Աբգար Ուրհայեցի, / հաւատացեալդ քրիստոսի... բ. 62բ-3ա Փոխէ՛ զձայն – Ապա եկեալ Թադէոսին, / առաքելոյ տեառն Յիսուսին... (62բ՝ «Յիսուս Որդի է»):

24. 63ա-4բ ԻԴ. Կանոն սրբոյն Բարսղի հայրապետին («Խաչատուր») – Խաչաբարձ արհիպանձալի, / տիպ տենչալի, տընտես հըրաշալի... ա. 64բ-5ա Տաղ նորին («Խաչատուր») – Խոնարհիմբ հոգով մաղթողական ձայնի, / զտան քո կարարել հայր եւ հովիւ... բ. 65աբ Յորդորակ («Վարդապետի») – Վանիչ ներակին, / Յուրիանէայ շարին... (64բ՝ «Ով զարանալի խորհուրդ», 65ա՝ «Տունկ անմահութեանի գոյնն»):

25. 65բ-7ա ԻԵ. Կիրակելի Յարութեան ասա՛ («Գրիգորէ») – Գերակայ գոյին, / գոյից համայնին... ա. 67աբ Մեղեղի անոյշ ի տէր ի Ներսիսէ («Ներսես») – Նոր ձայն աւետեաց հրեշտակապետն այսար... բ. 67բ Յորդորակ նորին ի նոյն («Կաթողիկոս») – Կանայքն արտասուաւք լային զբարձաւղն արտասուաց... գ. 67բ-8ա Փոխէ՛ զձայնս («Ի Հայոց») – Ի գերեզմանէն զմարմինն, ո՛վ պարտիզապան... (67բ՝ «Աղամայ ստեղծողն եկեալ գոյնն»):

26. 68բ-70բ ԻԶ. Մնրնդեան ճագաւուցին, ի տէր Մխիթարայ («Տէր Մխի») – Տարփումն ըղձական, / տողոր անձկական... ա. 70բ-1ա Տաղ զեղեցիկ («Ներսիսի է այս երգ») – Նոր ծաղիկ բըղխէ այսար... բ. 71աբ Այլ տաղ ծննդեան («Ա-Ը») – Անմահից արքայն... գ. 71բ-2ա Փոխէ՛ զձայնս («Թ-Ղ») – Թագաւորն երկնի յերկրի երեւեսցի... (71ա՝ «Ով զարմանալու գոյնն», 71բ՝ «Տունկ անմահութեանի գոյնն»):

27. 72ա-3բ ԻԷ. Գանձ Ծնընդեան առաջին աւուրն («Քարա») – Թագըդ պարծանաց, / թագաւոր զարաց... ա. 73բ Մեղեդի մուսաղալի – Կոյս անապական եւ անխախտ... բ. 73բ-4բ Նորին Սրիկ Կոստանդեայ – Հրրճիմբ այսար մեք հոգէպէս...

28. 74բ-6ա ԻԸ. Կանոն երկրորդ աւուրն Ծն[նդեան] («Մկրտիչ») – Մաքուր եւ անբիծ սուրբ Աստուածածին, / դո՛ւստր լուսոյ, մայր անճառ Բանին... ա. 76աբ Տաղ ազնիւ եւ գե[ղեցիկ] («տէր Ներսէս է սա») – Տէր փառաց անճառ... բ. 76բ-7ա Տաղ ի Գրիգոր վարդապետէ յԱստանցոյ – Այսար նոր խառնումն եղեալ...

29. 77ա-8ա ԻԹ. Երրորդ աւուրն եւ ի ջրաւոհնէն այլ ասա՛ զայս («Յոհաննիսի երգ») – Յամենայն ժամ արհնեմք զարհնեալ փրկիչը... ա. 78ա-9ա Տաղ – Քրիստո՛ս Բանըդ Հար, ծնունդ անժամանակ... գ. 79աբ [Տաղ] («Երգ Ներ») երգ նոր աւետեաց բարբառ այսար... դ. 79բ Փոխէ՛ զձայնն («սիսի սա») – Սոսկացեալ պետից մոզուցնն ընդ փայլումն աստեղն... (79ա ստ. լս.՝ «Ձքարոզս իւր տաղերովն ի ջրարհնեն ասա»։ 79ա՝ «Յառաջ զտաղս ասա՛ եւ սպա գՔրիստոս Բանդ հար»)։

30. 79բ-81բ Լ. Չորրորդ աւուրն աւետ[ե]աց Աստուածածնին («Նաչատուր») – Խընդութեան ձայն բարբառ աւետեաց, / այսար ծագաց աշխարհի հնչեաց... ա. 81բ-2բ Մեղեդի («Ներսէս Ա-Ք») – Նոր էղեմ բանաւոր տընկոյն... բ. 82բ-3բ Այլ տաղ աւետեաց] («Ա-Ք») – Աւետիս քեզ, Մարիա՛մ...

– ՏՅա՛ ստ. լս. գրչից «Այս շէր յայս տեղս գրեալ, սպա վասն սիրոյ Աստուածածնին եւ երկիւղին գրեցի, զի// ի նմանէ»։

31. 83բ-5բ ԼԱ. Կանոն հինգերորդ աւուրն, ի հաչատուր վարդապետէ («Նաչատուր») – Խընդա՛ խորան Աստուծոյ, / բանին տաճար լուսոյ... ա. 85բ-6ա Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն է – Կին աշոյ, աշոյ ձեռին... բ. 86ա-7ա Նորին սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյ – Աւետիս մեծ խորհրդոյ...

32. 87ա-8բ ԼԲ. Կանոն վեցերորդ աւուրն, Յովանէս Թուղբուր[անցոյ] («Յովանէս») – Յանեղական լուսոյն խոնարհեալ, / բարձրեալդ Աստուած եւ առ մեզ եկեալ... ա. 88բ-9ա Մեղեդի սրբոյն Գրիգորի Նարեկ[ացոյ] – Երգ ըզարմանալի, երգ շարժըվարժենի... բ. 89աբ Նորին սրբոյն Գրիգորի Նարեկ[ացոյ] – Աչքըն ծով ի ծով ծիծաղախիտ... գ. 89բ-90ա Յորդորակ է – Սեաւ եմ, գեղեցիկ...

33. 90ա-2ա ԼԳ. Կանոն եպօթերորդ աւուրն, ի հաչատուր վարդապետէ («Նաչատուր») – Խորան փառաց Աստուծոյն բանի, / մայր կենսատրւին էմանուէլի... ա. 92ա Մեղեդի անոյշ – Պարագրիս անըպարագրելի... բ. 92ա-3ա Տաղ Սրիկ Կոստանդեայ – Կայր կոյսն ի յայրին... (92բ՝ ստ. լս. գրչից՝ «ՃԼԶ. Կեն կայ ի տաղս»)։

34. 93ա-4բ ԼԴ. Գանձ ութաւոր անօրէն[ուրեանն] («Գրիգոր») – Գոչումն ըղձագին, / գովեստ քաղցրագին... ա. 94բ-5ա Տաղ ի Սրիկ[կէ] Կոստանդէ – Անըսկիգբըն Բանըդ... բ. 95աբ Փոխէ՛ – Ստեղծաւղ մանկանց մանուկ ցուցաւ... գ. 95բ-6ա Մեղեդի անոյշ, թէ գիտես – Յանեղական լու[ս]ոյն... դ. 96աբ Փոխէ՛ – Գովեստ բերկրանաց... ե. 96բ-7ա Փոխէ՛ զձայն տաղիս («Կոյսն Մարիամ») – Կենաց տապանակ աստուածագիծ...

35. 97ա-100ա ԼԵ. Կանոն ծնընդեանն Յովհաննու («Գրիգորի է») – Գերագոյն բարի, / փրկիչ աշխարհի... ա. 100աբ Մեղեդի է – Ի դասըս հրեղինաց... բ. 100բ-1բ Տաղ ի տէր Ներսիսէ («Ա-Ք») – Անմարմնոցըն հրեղինաց...

36. 101բ-4ա ԼԶ. Պետրոսի հայրապետին եւ Աբիսողոմայ սա[րկաւագին] («Աւարդապետ») – Ա(=Վ)երարհնեալ, գովեալ... ա. 104ա Տաղ անոյշ ասա՛ – Ի հանդէս տանի քոյ... բ. 104աբ Փոխէ՛ զձայնն – Ով սուրբ հայրապետ...

37. 104բ-6բ ԼԷ. Սրբոյն Անտոնի ճրգնատրին («Ներգեղ») – Երջանիկ գընդին / երեք հազարին... ա. 106բ-7ա Տաղ – Անտոն, Անտոն, ոստ անապատի... բ. 107աբ Յորդորակ – Անձամբ խոնարհիմք ի ճրգնութիւնըս քո...

38. 107բ-9ա ԼԸ. Թէոդոս թագաւոր պապուն եւ թողինն եւ զայլոցն յայլ տեղ գտան («Տաան») – Տէր տընտեսական, / տեսեալ նախնական... ա. 109ա Տաղ թագաւորացն սրբոց – Թագաւորին երկնաւորի... բ. 109աբ Փորձ զձայն տաղիս – Աբգար արքայ Ուրհաչեցի...

39. 109բ-11բ ԼԹ. Կիրակոսի եւ մօրն Յուլիտա[յ] («Գրիգորի է») – Գերապայծառ արփիդ երկնային / խոնարհեցար յերկիր ըստորին... ա. 111բ-2ա Տաղ ի Սիմէոն արեղայէ ասացեալ – Սուրբ Յուլիտայ, դո՛ւստրը մեծաց... բ. 112աբ Փոխէ՛ – Տեսեալ ծնաւղին զաղէտս իրացն...

40. 112բ-4բ Խ. Սրբոյն Վահանայ Գողթնեցոյն («Գրիգոր») – Գըթացեալ քոյին, / արքայդ երկնային... ա. 114բ-5ա Տաղ ի Յոհանէս վարդապետէ («Յովհանէս») – Յաղթող զարութեամբ վերնականաւ... բ. 115աբ Յորդորակն է այս – Շնորհաց հոգոյն ընդունարան...

41. 115բ-7բ ԽԱ. Սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանին («Գէորգեայ բան») – Գոլով սքանչելի լոյս քում հանճարոյ... ա. 117բ-8ա Տաղ Գրիգորի Աստուածաբանի («Գրիգոր բան») – Գետ հոսեալ աստուածային...

42. 118ա-9բ ԽԲ. Կանոն տեանընդառաջի երեկոյին ի Գրիգոր վարդապետէ («Գրիգոր») – Գովեալ եւ արհնեալ / Աստուածըդ բարձրեալ... ա. 119բ-20ա Տաղ երեկոյին – Քրիստո՛ս փառաց թագաւորն...

43. 120ա-1բ ԽԳ. Առաւատին [Գանձ Տեանն-ընդառաջին] («Մկրտիչ») – Միասնական սուրբ Երրորդութիւն, / բարեբանեալ անբազազարութիւն... ւ. 121բ-2ա Տաղ ազնիւ – Մըտեալ ի տաճարն... բ. 122աբ Այլ տաղ եւ յորդորակ – Այսար Երուսաղէմ գրնծայ...

44. 122բ-5ա ԽԳ. Կանոն առաջաւորաց ուրբաթուն («Գրիգորի է») – Գոյիդ կատարեալ, / գերալըրացեալ... ւ. 125աբ Տաղ – Պատճառ պարծանաց մարգարէից գրնդին... բ. 125բ-6ա Այլ տաղ եւ յորդորակ – Յունան քարոզըն նինէին... գ. 126ա-7ա Փոխէ՛ զձայնս – Լըւան զբարբառ մարգարէին...

45. 127ա-8բ ԽԵ. Կանոն սրբոյն Սարգսի զաւրավարին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառաւր զարդարեալ, / եկեղեցի պայծառագգեստեալ... ւ. 128բ-9ա Տաղ սրբոյն Սարգսի («Քի Յակոբա զայս երգ») – Ի քէն աղերսի հայցեմք... բ. 129աբ Այլ տաղ սրբոյն Սարգսի – Վըկայից հանդիսից հրաշալի... գ. 129բ-30ա Այլ տաղ սրբոյն Սարգսի եւ Մարտիրոսի – Երջանիկ մեծ զաւրական... դ. 130ա-1ա Փոխէ՛ – Միրով ճապուն զքեզ մեծարեալ... ե. 131ա Փոխէ՛ – Մունըր կըրկնեմք սուրբ Նըշանի... (131ա՝ «Յիսուս Որդոյ գունըն է, դաբ ջանամ, զըղջայնամ»):

46. 131բ-3ա ԻԶ. Գանձ յարութեան («Կիրակէի») – Կենդանարար Որդի Աստուծոյ, / ծընունդըդ Հաւր փառակից հոգւոյ... ւ. 133ա Մեղեղի անոյշ – Առ պարտիզպանն ձայնէ... բ. 133ա Տաղ եւ յորդորակ («Ներսէսի երգ») – Նըստեալ կանայքն ողբային...

47. 133բ-5ա ԽԷ. Կանոն սրբոց Ատումեանցն («Գրիգորի») – Գեղապանձ լուսով, / գեղազարդ փառով... ւ. 135ա Տաղ ազնիւ եւ լաւ – Սուրբ նահատակ Ատոմ գովեալ... բ. 135աբ Փոխէ՛ – Ապա եւ զաւրբ բոլոր գրնդին...

48. 135բ-7բ ԽԸ. Գանձ սրբոց Սուփասանցն («Գրիգորի եւ սա») – Գանձ սիրոյ քոյին, / գանձեալ ի յոգին... ւ. 137բ-8ա Նորին տաղ վասն նոցին – Երջանիկ հոգիահրաշ երանելին... բ. 138աբ Փոխէ՛ – Անտի փոխեալ ի Սուկաւետ լեառըն...

49. 138բ-40բ ԽԹ. Գանձ սրբոց Ոսկեանցն («Խաչատուր») – Խոստովանիմք ըզքեզ, միածին, / որ միացար բնութեամբ ի մարմին... ւ. 140բ-1ա Տաղ ի Գրիգորի վարդապետէ – Սուրբ Ոսկի քահանայդ նագելի...

50. 141ա-5ա Մ. Սրբոց թարգմանչացն, ի տէր Մխիթար Այրիվանցեոյ («Քան ատրոզից») – Բարձրեալ անքըննին բնաւից լրութիւն, բաւականութիւն... ւ. 145աբ Տաղ ի տէր Ներսիսէ («Ներգա այս») – Եկայք զըւարճացեալք պայծառասցուք տաւնիս... բ. 145բ Տաղ նորին – Սուրբ վարդապետըն մեր ընտրեալ... գ. 145բ-6ա Փոխէ՛ – Արդ, երկոքին սոքա ընտրեալ...

51. 146ա-7բ ՄԱ. Սրբոց Ղեւոնդեանցն («Խաչատուր») – Խըրամատեալ կանոն աւրինի / Հօր համայնից սրբոյն Գրիգորի... ւ. 147բ-8ա Տաղ սրբոց Ղեւոնդեանցն – Ի հանդէս տաւնի... բ. 148ա Փոխէ՛ – Քահանայք պատեալք...

52. 148ա-50ա ՄԲ. Կանոն սրբոց վարդանանցն («Գրիգորի է») – Գոհարանեալ Տերդ ամենայնի, / Յիսուս Քրիստոս՝ միածին Որդի... ւ. 150ա Տաղ սուրբ վարդանանցն («Վարդանայ է») – Վարդան քաջ, վանող շարի... բ. 150աբ Այլ տաղ Վարդանանցն սրբոց – Սուրբ Վարդան զօրավարըն Հայոց...

53. 150բ-2բ ՄԳ. Երեմ սուրբ ժողովոյն, ի տէր Մխիթարայ («Այրիվա») – Աստուած կենդանի, / անմանալի... ւ. 152բ-3ա Գաւանումն ամենասուրբ Երրորդութեանն – Խոստովանիմ Աստուած ըզՀայր... (152բ՝ «Յիսուս Որդի է», 153ա գրչից՝ «Ձամեն տան յետի բանն կրկնեմ, որ լաւ գայ յասելն»):

54. 153ա-6ա ՄԴ. Բուն բարեկենդանին, ի տէր Մխիթարայ («Ներեւանցին») – Երգս յաւէժական / երգեմք բանական... ւ. 156աբ Տաղ Աւետարանին – Ճրագ ճըշմարիտ Հաւր միածին... բ. 156բ Փոխէ՛ զձայնս – Չհաւատացի խոստման բանին...

55. 156բ-9բ ՄԵ. Կանոն Թէոդոսի զաւրավարին («Ի Առաքելէ խնդրեալ ե վարդապետ») – Ի քէն հայցեմ, աղբեր բարութեան, / լոյս [ի] լուսոյ անհաս, անսահման... ւ. 159բ-60ա Մեղեղի անոյնը սաա՛ – Քաջամարտիկ մեծ զինուորին... բ. 160աբ Փոխէ՛ – Խաղարար նոր թագաւոր...

56. 160բ-2բ ՄԶ. Երկրորդ կիրակէին ի Գրիգոր վարդապետէ Մերոնցեոյ («Գրիգորի է») – Գըթութեամբ իջեր, / Տէր եւ մարդ եղեր... ւ. 162բ-3բ Տաղ նորին («Գրիգորի է բանս այս») – Գոյիդ անել, անըսկըբան, / թագաւորիդ անմահական... բ. 163բ-4ա Փոխէ՛ – Սոյն այս խորհուրդ յոյժ խորագոյն...

57. 164ա-5բ ՄԷ. Կանոն Կիրոյի հայրապետին («Այս բանն յԱռաքելէ») – Անեղ, անմահ ծընունդ հայրական, / խոնարհեցար յարգանդ կուսական... ւ. 165բ-6ա Տաղ Կիրոյի հայրապետին – Յաղթող արի, անպարտելի, / սեուրբըդ Կիրեղ ըսքանչելի...

58. 166ա-7բ ՄԸ. Երրորդ կիրակէի անառակին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական, / անճառ, անհաս, անըսկըբանական... ւ. 167բ-8ա Տաղ վասն անառակին – Առ հայրդ աղաղակեմ... բ. 168աբ Յորդորակ – Ընկալ գիս, Տէ՛ր, Հայրդ երկնային...

59. 168բ-70ա ՄԹ. Յոհաննու Երուսաղեմայ հայրապետին եւ Եպիփանու Կիպրացոյ («Գրիգորի է») – Գըթացեալ քոյին, / արքայդ երկնային... ւ. 170աբ Տաղ Եպիփանու եւ Յոհաննու («Գրիգորի է») – Գերագոյն շնորհաց սուրբ Եպիփանա... բ. 170բ Յորդորակ տաղիս այս – Թարգմանութեամբ խոր իմաստից... (170բ՝ «Յիսուս Որդի է»):

60. 170թ-2թ Կ. Չորրորդ կիրակէին մեծաւանն եւ Ղազարու («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ խորհուրդ սոսկական, / որ նորոգեաց զաշխարհն ամենայն... ւ. 172թ-3ա Փոխէ՛ զձայնս – Ով որ աստե՛ն կենայ յորդոր, / անդէն երթայ զըլուխն ի կոր...

61. 173ա-4ա ԿԱ. Սրբոց քառասնիցն, որք ի Սեբաստիայ կատարեցան («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հզար անմահից արքայ, / Յիսուս Քրիստոս արհնեալ յարակայ... ւ. 174աթ Տաղ ասա՛ – Աղաշանաւք սրբոց մանկանցն... ք. 174թ-5ա Յորդորակ – Քրիստոս փառաց թագաւոր... գ. 175աթ Այլ տաղ քառասնիցն – Ի Սեբաստիա, ի ծովակին... դ. 175թ-6ա Յորդորակ տաղիս – Ի գիշերին երեւեալ...

62. 176ա-7թ ԿԲ. Հինգերորդ կիրակէին ասա՛ («Մկրտիչ») – Մեծ եւ անեղ խորհուրդ անբըննին, / որ զըթացար յԱղամն առաջին... ւ. 177թ Տաղ ի դատաւորն եւ յայրին – Ի յիմ քաղաք մարմնոյս... ք. 177թ-8ա Փոխէ՛ – Այլ դատաւորդ իմ երկնային...

63. 178ա-80ա ԿԳ. Ապաշխարութեան պահոց ասա՛ զգանձս, թէ պաշտան հանդիպի («Մերգան») – Մեղա՛յ, Տէ՛ր, մեղա՛յ, / անարիւնեցայ... ւ. 180աթ Տաղ ողբերգական յարմար գանձնիս շարադրութեան, ի Գրիգոր վարդապետէ («Գրիգորի է») – Գանգատ ունիմ ասել քեզ... ք. 180թ-1ա Յորդորակ տաղիս յարմար եւ ի յար է – Տէ՛ր իմ զըթած եւ բարերար... (180ա՛ «Առ Հայրդ աղաղակիմ գունըն է»):

64. 181ա-3ա ԿԴ. Կանոն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հզար անմահից արքայ, / Յիսուս Քրիստոս արհնեալ յարակայ... ւ. 183ա Մեղեղի սրբոյն Գրիգորի – Գրիգորիոս առաքինիս... ք. 183աթ Տաղ նորին ի նոյն – Ի յելս արեւու արեւ... գ. 183թ-4ա Յորդորակ – Բարձրացի՛ր, զըշխո՛յ, փառաւք...

65. 184ա-6ա ԿԵ. Վեցերորդ կիրակէին («Գրիգոր ըրիգոր») – Գոյիդ կատարեալ, / Աստուծոյդ բարձրեալ... ւ. 186ա Տաղ եւ ողբ ասա՛ («Վարդ») – Վերջ ի յաներեկ աւուրն... ք. 186աթ Փոխէ՛ զձայնս («ապետին է») – Ամենայն գործոց ծածուկք...

66. 186թ-8թ ԿԶ. Կանոն Ղազարու Յարութեան («Գրիգորի է սա») – Գոյումն ըղձական, / գովասանական... ւ. 188թ-9ա Տաղ ի տէր Ստեփան[ոսէ] («Ստեփաննոս») – Սրբոց հրեշտակաց... ք. 189աթ Այլ տաղ Ղազարու ի ներսիսէ («Ներսիսի երգ») – Նոր աւետեաց լուր... գ. 189թ Այլ տաղ – Չայնն այն, որ զաշխարհն արար... դ. 189թ-90ա Փոխէ՛ – Փոյթ ընդ փոյթ արեկ արտաքս... (189ա՛ «Կայր կոյսն ի յայրի գոյնն է», «Ով զարմանալու գոյնն է»):

67. 190ա-1թ ԿԷ. Գալըստեան ծաղկազարդարին արմօենեաց, ի տէր Մխիթարայ Այրիվանեցոյ («Հայցեալ») – Համագոյական, / Հար սահման եւ Բան... ւ. 191թ-2ա Տաղ ի տէր Ներսիսէ («Տէր Ներ-

սիսի է») – Տիրական տանիւ այտար... ք. 192աթ Այլ տաղ ծաղկազարդարին – Աստ երբայեցոց մանկունքն...

68. 192թ-4ա ԿԸ. Երեկոյին ժամուն ասա՛ («Իրով») – Ի տանըս տանից, / ի փառքս հրաշից... ւ. 194աթ Տաղ արմաւենեացն գալըստեան – Աստուածըն Բան Հարըն փառաց... (ա՛ «Յիսուս Որդի է»):

69. 194թ-7թ ԿԹ. Գանձ ասագ երկուշաբթին, ի Գրիգոր վարդապետէ («Գրիգորի է սա») – Գերագոյն էից, / գերահրաշ գոյից... ւ. 197թ-8ա Տաղ ի Յոհանիսէ – Անդ ի մէջ գրախտին... ք. 198աթ Նորին ի Պըլուզոյ ասացեալ – Աղամայ ստեղծաւղն եկեալ...

70. 198թ-9թ Հ. Ասագ երեշաբթին («Գրիգոր») – Գործ արարչական, / գերահրաշական... ւ. 199թ-200ա Տաղ ազնիւ – Քեզ, ո՛վ տէր Յիսուս, ձայնեմ... ք. 200ա Փոխէ՛ – Վայ իմ մեղուցեալ անձինս...

71. 200ա-2ա ՀԱ. Ասագ չորէշաբթին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ անճառ խորհուրդ արհագին, / Որ կայր ծածկեալ յազգացն առաջին... ւ. 202ա Տաղ վասն ամմանն Քրիստոսի Աստուծոյ – Յիսուս փրկիչ կենարար... ք. 202ա-3ա Այլ տաղ («Մեծի չորէշաբթի») – Մեծ խորհուրդ յերկրի այտար յայտնեցաւ... (202ա՛ «Վասն փառաց թագաւորի գոյնն է», «Դասքն հրէկանի գոյնն է»):

72. 203ա-4թ ՀԲ. Ասագ հինգշաբթին գանձ, ի տէր Մխիթարայ Այրիվան[եցոյ] («Զպակաս») – Զանեղ, անբըննին, / զխորհուրդս խորին... ւ. 204թ-5ա Տաղ ոսնալուային – Յերեկոյի հինգշաբթին... (204թ՛ «Յիսուս Որդի է»):

73. 205ա-6թ ՀԳ. Ասագ հինգշաբթ առաւատին («Որդի») – Որք, որ փափագին / ուտել զայն մարմինն... ւ. 206թ Տաղ ազնիւ եւ պիտանի – Փառաց թագաւորն, այն որ նստի ընդ Հար... ք. 206թ-7ա Փոխէ՛ – Բանն Հար փառաց... (206թ՛ «Ով զարմանալու գոյնն է», «Տունկ անմահութեանի գոյնն է»):

74. 207ա-8թ ՀԴ. Գանձ Ասագ ուրբաթին, ի Մաթթեայ («Ի Մմաթէ») – Ի յանմարմնական / յանձանց բանական... ւ. 208թ-9ա Տաղ անոյշ – Զարհուրեալ զարացն... ք. 209աթ Փոխէ՛ զձայն – Արագ հասանէր ակնարկելով... (208թ՛ «Տունկ անմահութեանի գոյնն է», 209ա՛ «Ով զարմանալու գոյնն է»):

75. 209թ-10թ ՀԵ. Առաւատու գանձ ի հատորն էր, ցերեկն ասայ («Ոնսս է խրդեալ Գրիգոր») – Որ եւ կատարեալ / զմարգարէացեալ... ւ. 210թ-1թ Տաղ բարաոնաբար ի սուրբ Աստուածածնէն, ընդդէմ խաչին – Աստուածածին սրբուհին / ամենարհնեալ տիրուհին...

76. 212ա-3ա ՀԶ. Ասագ ուրբաթի երեկոյին ասա՛ զգանձս («Յուր») – Յանեղական ամենիցն Աստուած, / զարարչագործըն տիեզերաց... ւ. 213ա-4ա Տաղ ի տէր Ներսիսէ խաչի եւ թաղման – Անեղ որդին Հար միածինն բազկատարած... ք. 214աթ Փոխէ՛ – Շնոր-

հաւք Սըրբոյ Հոգւոյն լըցեալ... (213բ՝ «Նորն Ադամ հնոյն Ադամայ գունիւն սաս՝»):

77. 214բ-6բ ՀԷ. Գանձ թաղման հրագալուցին («Նաշառուր») – Խորհուրդ հանգրստեան եօթներորդին / ըստ գրեցելոյ նախատեսողին... ա. 216բ Տաղ թաղմանն – Այսար է շաբաթ եւ լրոնութիւն... բ. 216բ-7ա Փոխէ՛ – Այս է այն Յիսուս... գ. 217աբ [Յորդորակ] – Որ եղելոց կեանքս շընորհէ՛...:

78. 217բ-9ա ՀԸ. Յարութեան սուրբ զատկի կիրակի ատուրն («Մկրտիչ») – Մարդասիրութեամբ Որդիդ միածին / եկեալ խընդիր եղծեալ պատկերին... ա. 219աբ Տաղ ազնիւ, ի տէր Ներսիսէ («Ներս») – Նոր իմն աւետեաց բարբառ... բ. 219բ Փոխէ՛ զձայնս («սէսի է») – Սիրով խընկաբեր կանայքն աւետիս տային... գ. 219բ-20ա Յորդորակ սաս՝ («Հայոց կաթողիկոսին») – Հար կամաւ իջեալ / Որդին մարմին զգեցաւ...:

79. 220ա-2ա ՀԹ. Գանձ յարութեան, ի տէր Մխիթարայ Այրիվանէ[ցոյ] («Տէրուն») – Տէր տէրունական, / տըռող տիրական... ա. 222ա Մեղեղի Նարեկեցի – Ես ձայն զառիւծուն ստեմ... բ. 222աբ Յորդորակն – Ահեղ ձայնս, որ ես լըւայ... գ. 222բ Տաղ վասն ննջեցելոց – Այսար աւետիս ձեզ... դ. 222բ-3ա Փոխէ՛ զձայնս – Արի՛, Եսայի՛, բարձրաձայն գոչեա՛... (222բ՝ «[Կ]այր կոյսն [ի յ]այրին-ի գոչ[նն] է»):

80. 223ա-4բ Զ. Կանոն երեւ ատուրն («Ական») – Արդ, լուսաւորեա՛, / Արդ, փառաւորեա՛... ա. 224բ Տաղ ատուրն – Ի սմին ատուր յայլոսմ դիմաց... բ. 224բ-5ա Մեղեղի անոյշ ի Նարեկացոյն – Հաւուն հաւուն... գ. 225աբ [Յորդորակ] («Յ-Ք») – Յարուցեալ յերրորդ ատուր... (224բ՝ «Յիսուս Որդի է»):

81. 225բ-6բ ԶԱ. Չորրորդ ատուրն յարութեան («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ ձայնիւ ցընծալի / գոչէր Գաբրիէլ պետըն հրաշալի... ա. 226բ-7ա Տաղ յարութեան – Յարեաւ յաւուր երրորդին... բ. 227ա Յորդորակ տաղիս – Յարեաւ փառաց թագաւորն...:

82.3 227ա-8բ [ԶԲ.] Հինգերորդ ատուրն յարութեան («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ սոսկալի / այսար ցուցաւ ամենայն երկրի... ա. 228բ-9ա Փառ Աւետարանին – Յիսուս թագաւորըն փառաց... բ. 229ա Տաղ յարութեանն Քրիստոսի – Յայնժամ սիրով տիրական... գ. 229ա-30ա Այլ տաղ յարութեանն – Դասքըն հրէական էին պահապան...:

83. 230ա-1ա ԶԳ. Կանոն վեցերորդ ատուրն յարութեան («Գրիգոր») – Գոյից արարչին, / երկնից արքային... ա. 231աբ Փառ Աւետարանին – Դարձեալ յայտնի այլանըման... բ. 231բ Տաղ յարութեանն – եկեալ Մարիամ Մագդաղենացին...:

84. 231բ-3ա ԶԴ. Կանոն գլխատմանն Յովնաննու («Գրիգոր») – Գոյակն էական, / Հար սահման եւ Բան... ա. 233աբ Մեղեղի անոյշ սաս՝, թէ գիտես –

Ահա ի տիպ տիրականին... բ. 233բ-4ա Տաղ ի Մագիստրոս իշխանին պարոն Գրիգորէ («Կարապետին տաղ») – Կարապետ սուրբ հաւատոյ...:

85. 234ա-6ա ԶԵ. Կանոն Նոր Կիրակէին, ի Գրիգոր վարդապետէ («Գրիգորի է») – Գաղտնի խորհրդին, / գուշակեալ ի հին... ա. 236աբ Տաղ կանչան – Այսար նոր արեւ հարեալ... բ. 236բ Փոխէ՛ – Միաշաբաթ երեկոյին... գ. 236բ-7ա Փոխէ՛ զձայնդ – Զխոցւած տիգին ձեռամբ տեսեալ...:

86. 237ա-8բ ԶԶ. Աշխարհամատրեան («Մկրտիչ») – Մաքրեալ տաճար սուրբ տէրունական, / աստուածընկալ լուսեղէն խորան... ա. 238բ-9ա Մեղեղի – Քրիստոս եկեալ քահանայապետըն... բ. 239աբ Տաղ ազնիւ եւ լաւ – Ուրախ լէ՛ր, հա՛րսն ի յերկրէ...:

87. 239բ-41բ ԶԷ. Կանոն երեւման սուրբ խաչին Քրիստոսի յԵրուսաղէմ («Ի Մաթեոս խնդրեաց Գրիգոր») – Իսկակից Որդի / Հոր քո հրգօրի... ա. 241բ-2ա Տաղ ի Սրիկ Կոստանդէ – Խաչն ի նախնուսն երեւցաւ...:

88. 242ա-3բ ԶԸ. Գանձ Համբարձման («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ տանիւս ահագին / եկեղեցիք մեր պայծառացին... ա. 243բ-4ա Տաղ ի տէր Ներսիսէ – Աստուածըն Բան Հար միածին... բ. 244ա Յորդորակն է – Եւ ի լընուլ քառասնեկին...:

89. 244բ-6ա ԶԹ. Կանոն մեծահաւան, ի Մաթեոսէ («Մաթեոսի է խնդրեաց Գրիգոր») – Միակդ ահաւոր, / Տէր եւ զարաւոր... ա. 246ա Տաղ ազնիւ – Այսար անդրանիկ Հար միածին... բ. 246աբ Փոխէ՛ («Վարդապետ») – Վեհից թագաւորն այսար առ Հայր մըտանէ...:

90. 246բ-8ա Դ. Կանոն Աստուծոյ հոգոյն գալըստեան («Վանիկ սաս՝») – Վերաւրհնեալ, գովեալ, / եւ փառաւորեալ... ա. 248ա Մեղեղի Աստուծոյ Հոգոյն գալոյն («Նվազ») – Նըւագեմք հոգւոյն... բ. 248աբ Տաղն է – Ի մեծի ատուր տանիս...:

91. 248բ-50ա ԴԱ. Կանոն երկրորդ ատուրն («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հըգաւր հոգի Աստուծոյ, / անտես մտաց, անհաս խորհրդոյ... ա. 250աբ Տաղ սուրբ Հոգոյն գալստեան – Աստանոր ծագեաց լոյսն աւետեաց կենաց...:

92. 250բ-1բ ԴԲ. Երրորդ ատուրն Աստուծոյ Հոգոյն գալստեան («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ լոյսն արտափայլեալ, / Հոգին Աստուծոյ առ մեզ խոնարհեալ... ա. 251բ-2ա Տաղ Աստուծոյ հոգոյն – Այսար Սուրբ Հոգին...:

93. 252ա-3բ ԴԳ. Չորրորդ ատուրն Աստուծոյ Հոգոյն գալըստեան («Յովնաննէս») – Յաւէտ իսկապէս / Ընդ Հար միապէս... ա. 253բ Տաղ ազնիւ – Ի մեծի ատուր տօնին... բ. 253բ-4ա [Փոխէ՛] – Այսար Սուրբ Հոգին եկեալ...:

94. 254ա-7ա ՂԳ. Սրբոց Հոփփսիմանցն եւ Գա-
 յիանեայ («Վկայաականաց») – Վայելչականաց, /
 վայելման փառաց... ւ. 257աբ Տաղ ի Ներսիսէ («Առ
 Հոփփսիմէ») – Առաւօտ լուսոյ արեւելեան ազանց... ք.
 257բ-Տբ Փոխէ («Վոյսն է») – Կենդանի վրկայք, կոյսք
 իմաստունք... գ. [Տաղ սրբոց Հոփփսիմեանց] – Եր-
 ջանիկ հոգիահերշ երանելին սուրբ Հոփփսիմէ...

95. 258բ-60ա ՂԵ. Գանձ Գլխակայ վանաց Սուրբ
 Կարապետին («Գրիգոր») – Գոյիդ հրգորի / Աստու-
 ծոյդ մեծի... ւ. 260աբ Տաղ ազնիւ – Մըկըրտիչըն
 Քրիստոսի սուրբ Կարապետըն Յովաննէս... (260ա՝
 «Յիսուս Որդի է ասա՛»):

96. 260բ-2բ ՂԶ. Կաթողիկէ եկեղեցոյ էջմիածնին
 («Տաւեցի») – Տաճարդ երկնային, / տուն քրիստոսա-
 յին... ւ. 262բ Տաղ ազնիւ – Սուրբ է տաճար տէրու-
 նական... ք. 262բ-Յա Փոխէ՛ – Նախ միածին Աստուա-
 ծըն Բանն... գ. 263ա Փոխէ՛ – Երկու աւտարքըն
 միացան...

97. 263բ-4բ ՂԷ. Կանոն սուրբ մանկանցն Բեդրա-
 հեմի («Փաշառու») – Խանդավազի սրտի տենչալի /
 Չեզ տանեսցուք, ո՛ւրք արմաւենի... ւ. 264բ-5ա
 Տաղ – Սարսեայ Հերովդէս դողայր... ք. 265ա Յորդո-
 ռակն է – Արթունք զբարթունք...

98. 265բ-7ա ՂԸ Կանոն Կոստանդիանոսի թագա-
 տրին («Հ Գրիգոր») – Համագոյական, / Հօր սահման
 եւ Բան... ւ. 267ա Տաղ – Թագաւորդ աստուածա-
 րեալ... ք. 267աբ Փոխէ՛ զձայնդ – Բարձր պատար
 սուրբ Սի<ս> ոնի...

99. 267բ-9ա ՂԹ. Գանձ սրբոյն Ներսէսի հայրա-
 պետին («Գրիգորէ») – Գոյ մեզ ցընծալի / Եւ ուրա-
 խալի... ւ. 269աբ Տաղ ասա՛ – Նոր մեծահանդէս
 տանի... ք. 269բ-70ա Այլ տաղ – Հընչմամբ ձայնի
 բերկրանաց...

100. 270ա-1ա Ճ. Տրդատայ թագաւորին, ի տէր
 Մխիթարա («Քզա») – Ի հողոյ առեալ / ի ձեռս եւ
 ստեղծեալ... ւ. 271աբ Տաղ ասա՛ – Նորահրաշ տեսիլ
 եւ գերագոյն... ք. 271բ-2ա [Յորդոռակն է] – Եւ
 Տրդատ գոռոզ արքայն եւ ամբարտաւանն... (271բ՝
 «Կանայք արտասպօք-ի գունըն է»):

101. 272ա-4ա ՃԱ. Կանոն որոց եւ թոռանց
 սրբոյն Գրիգորի («Նիցալ») – Նոր թագապետական, /
 նոր գահ աննման... ւ. 274ա Տաղ թոռանցն – Հոգի
 Աստուծոյ, Աստուած շնորհատու... ք. 274աբ Յոր-
 դոռակ – Գովեստ քեզ, բարեաց պատճառ...

102. 274բ-7բ ՃԲ. Կանոն սրբոց մարգարէիցն, ի
 տէր Մխիթարայ («Նորհրդոցն») – Խորհուրդ
 անքննին, / խորք, որ շերեւին... ւ. 277բ-9ա Տաղ ի
 տէր Ներսիսէ («Ներսէսի Ա-Ք») – Նորահրաշ տօնիւս
 տեսանողացըն...

103. 279ա-81ա ՃԳ. Գանձ սրբոց տապանակին
 («Փ խնդրոյ վարդապետին Գրիգորին») – Իմաստու-

թիւն անճառ անեղին, / Հօր արարչին... ւ. [Տաղ] –
 Այսար զտապանակն սուրբ... ք. 281աբ Յորդոռակն է
 – Մայր հաւատոյ սուրբ հարսնարան...

104. 281բ-2բ ՃԴ. Կանոն վարդապետին
 («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ յայտնեալ, /
 բարձրեալն Աստուած առ մեզ խոնարհեալ... ւ. 282բ-
 Յա Մեղեղի այլակերպութեան – Արփի մարդկան... ք.
 283աբ [Տաղ] – Գահար վարդըն վառ առեալ...

105. 283բ-5ա ՃԵ. Եփեսոսի սուրբ ժողովոյն ասա՛
 զգանձ («Նեցի») – Նեստոր Նասրանի... ւ. 285ա Տաղ
 դաւանութեան ի Ներսիսէ – Նոյն Բանն, որ էր
 ծնունդ... գ. 285աբ [Փոխէ՛] – Բամբ հանդիսից հայոց
 ազգի...

106. 285բ-6բ ՃԶ. Կանոն փոխման Աստուածա-
 նին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ հրաշակերտ... ւ.
 286բ-7ա Տաղ ի տէր Ներսիսէ – Այսար Գաբրիէլ
 հրեշտակապետն... ք. 287աբ Յորդոռակ – Անարատ
 տաճար...

107. 287բ-9ա ՃԷ. Գանձ փոխման Աստուա-
 ծածնին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ արփիանըման...

108. 289ա-90բ ՃԸ. Գանձ փոխման Աստուածա-
 նին («Գրիգորի է») – Գովաբանեալ սուրբ Աստուածա-
 ծին... ւ. 290բ-1ա Մեղեղի անոյլ սուրբ Աստուածա-
 ծին – Այսար աւետեաց... ք. 291աբ Ի տէր Ներսէսի
 ասացեալ – Խաւէր բանի նա հարցական... գ. 291բ
 Փոխէ՛ – Ի յայտ խորհուրդ գերիս միայն... դ. 291բ-2ա
 Այլ տաղ ի տէր Ներսիսէ («տէր Ներսէս է») – Տէր
 փառաց այսօր յայտնեաց... ե. 292աբ Յորդոռակ նո-
 ռին – Աստանար տեսիլ ահեղ... գ. 292բ Տաղ
 («Գրիգ») – Գերահրաշ Աստուած գոլով... լնու ըզ-
 տառսն աւրինական յազատութիւն որդւոց/// (վերջը
 թափուած):

109. 293աբ [ՃԹ. Գանձ մեծի Յովաննու Մկրտչին]
 («[Մկ]րտիչ») – (սկ. թափուած) /// ըզպտուղ սուրբ
 որովայնին, աւրհնեալ եւ դու յազգէ եւային... ւ. 293բ-
 4ա Ի տէր Ներսիսէ – ՉՅորն յիշեսցուք... ք. 294աբ
 Փոխէ՛ զձայնս տա[ղիս] – Բարեկամացն, որք մերձ
 եկին... գ. 294բ-5բ Յոհաննու Մկրտչի – Յովհաննէս
 մեծ մարգարէ...

110. 295բ-6բ ՃԺ. Կանոն նաակատեաց Սուրբ
 Խաչին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ ծագմամբ... ւ.
 296բ-7ա Տաղ ազնիւն ի տէր Ներսիսէ («Բան ի
 վկայսն») – Բանիւ աւետարտ... ք. 297աբ Փոխէ՛
 զձ<ձ> այնս – Ի մի յարմարութիւն...

111. 297բ-9ա [ՃԺԱ.] Կանոն Սուրբ Խաչին ի Թուլ-
 գրանցոյ («Յովաննէս») – Յայն եղեմական դրախ-
 տին... ւ. 299աբ Տաղ («Ներսիսի է») – Նոր դրախտիս
 եկեղեցոյ... ք. 299բ-300ա Յորդոռակ («Կաթողիկոս
 Հայոց») – Կենաց փայտ տընկեալ... գ. 300ա [Փոխէ՛]
 («Հայոց») – Հոսեալ հրեղինաց դասուցն...

112. 300ա-1բ ձժԲ. Գէրորգեալ զօրավարի («հաշատուր») – *Խրնդա՛ հրաւէր... ա. 301բ-2բ Տաղ Գէրորգեայ զօրավարի* – *Ի հանդիսական տանիս... բ. 302աբ [Յորդորակ] – Բամեալ ըզկիրըս տանջանաց...*

113. 302բ-4բ ձժԳ. Կանոն Վարագայ խաչին («Գրիգորի ե սա») – *Գլուխն եկեղեցոյ, վեմըն հաւատոյ... ա. 304բ-5ա Տաղ Վարագայ խաչին – Այսաւր մեծ զարմանք... բ. 305ա Փոխէ՛ – Ամփոփեալ զնըջան խաչին... գ. 305աբ Այլ տաղ Վարագայ – Այսաւր ի ձեռն խաչի...*

114. 305բ-7բ ձժԻ. Կանոն սրբոց առաքելոցն, ի Յովնաննէս վարդապետի («Յոնիանննէս») – *Յերկնից խոնարհեալ... ա. 307բ-8ա Տաղ առաքելոցն Քրիստոսի – Էակցին Հաւր սպասաւորք... բ. 308աբ Յորդորակ ասա՛ զայս – Աղաշանաւք մաքոր դասին...*

115.. 308բ-10ա ձժԵ. Կանոն խաչգիտին («հաշատուր») – *Խաչի քո, Քրիստոս... ա. 310աբ Տաղ խաչգիտին, ի Գրիգոր վարդապետէ – Այսաւր եղեւ գալ զըջխոյին... բ. 310բ-1ա [Փոխ] ի գըտանել կենաց փայտին...*

116. 311ա-3ա ձժԶ. Սրբոյն Մինասայ, Երմոգիմեա եւ Գրարուսի («Ի Բաղշեցոյ Առաքել») – *Ի յերկնային լուսոյն հայրական... ա. 313ա Տաղ նոցին – Այսաւր նորահրաշ տանիս... բ. 313աբ Յորդորակ ի Գրիգոր վարդապետէ – Տէր բարերար Հաւր միածին...*

117. 313բ-5բ [ձժԷ.] Սրբոց մարտիրոսացն, ի Յովանէ Թըլզուրանցոյ («Յովանէս») – *Յոյժ զարմանալի...*

118. 315բ-7ա ձժԸ. Գանձ մարտիրոսացն («Մկրտիչ») – *Մեծապայծառ փառաւք զարդարեալ...*

119. 317ա-8բ ձժԹ. Գանձ ամենայն սրբոց մարտիրոսացն Աստուծոյ («Դաւիթ է») – *Դաւանեցէ՛ք, որդի՛ք արինաց... ա. 318բ Տաղ ամենայն սրբոցն հնոց եւ նորոց – Պաղատանաւք սուրբ նախահարց... եւ զիլ ոտիցըն կարճեցաւ Յովսէփի/// (վերջը թափուած):*

Գանձերի խորագրերը նշուած են ստ. լս-ներում: Տե՛ս Մատենագիրք Հայոց, հտ. ժԳ., Անթիլիաս-Լիբանան, 2008:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

68ա Զամենայն շարաւք գառածեալ ոգիս եւ զթափուրս յամենայն բարեաց, զմեղօք մեռեալ ոգիս զՏէրունական աղաչեմ յիշել ի Տէր Քրիստոս միով Տէր ողորմայիւ, եւ Աստուած զյիշողքդ յիշէ. ամէն:

83ա Այս չէր յայս տեղս գրեալ, ապա վասն սիրոյ Աստուածածնին եւ երկիրդին գրեցի, զի/// ի նմանէ:

107բ Ավախ ամբախտ փոքաւորի դարտերս, որ կաղամբարն թանաքով լցեր ու թանաքն նօրսացեր:

115բ (խորագրի մէջ) եւ զեղկելիս յիշեցէ՛ք (նման՝ 122բ, 178բ, 239բ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 156բ (1696 թ., բոլորգիր) Թվին Թձեհէ. (1698) [յու]նվարի Ի. (20):

2. 129բ (1792 թ., նոտրգիր) Գրեցաւ 1792, նոյեմբերի Լ. (30), նուաստ եղբայր:

3. 44բ (1730 թ., նոտրգիր) Ես՝ տէր Ղազարս, թիւն ԹձԺ.նին (1730) յեկա Սանահին:

4. 79բ (ժԸ. դ., նոտրգիր,) Ես գրեցի՝ տէր Ասայտուրս:

5. 84ա (ժԸ. դ., նոտրգիր) Ի տէր Գրիգոր վարդապետ սիրով սուրբ Հոգուն օրհնութեամբ ծանխր Պետրոս:

6. 163բ (ժԸ. դ., նոտրգիր) Աբրահամա գոնէ ասասցէ, քանզի անճառաւելո բանին վըկա:

7. 315բ (ժԸ. դ., բոլորգիր) ///րէս ծառայ Քրիստոսի, որ եկի ի դու[ռ]ն [Սրբոյ] Աստուածածնի: Մըկրտեցաւ ձեռամբն [Սար]գիս եպիսկոպոսին:

8. 319ա (1814 թ., շղագիր) Թվին ԹՄԿԳ. (1814) յունվարի վեց օրն ի հայրապետութեանն Սրբոյ Էջմիածնի տեառն եւ տեառն Եփրեմայ աստուածընտիր կաթողիկոսի ամենայն Հայոց եւ ի թագաւորութեանն Ռուսաց Ալէքսանդր Պաւլովիչին եւ ի առաջնորդութեան սրբոյ ուխտիս մերոյ Սանահնի սրբոյ վանիցն առաջնորդ Առաքել արքեպիսկոպոսին ընկալալ զկարկ արեղայութեան ի Առաքել արքեպիսկոպոսէ, որ եմ Յարութիւն վարդապետ՝ միաբան Սանահնի սրբոյ վանից, ի ազգէ Տէր-Բարսեղեանց, ի գեղջէ՛ Քուրթկայ, ի նահանգէն Բաբաջանածորոյ, իսկ ընկալնուցն զաստիջան մասնաւոր վարդապետութեան եւ զծայրագոյն իշխանութիւն ի տեառն նոյն եպիսկոպոսէ: Էր ի մեծ Ղարափի[սա] Փամբակայ, ի թվին ԹՄԿԳ. (1814) յո[ւլի]սի տասնհինգ օրն, Հոգէգալստ[եան] տօնախմբութեամբ աւուրն:

9. 110ա (ժԷ. դ., շղագիր) Ես՝ Ղազար, գրեցի:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ Ա. կազմաստառ՝ «Ես գրեցի Գէորք», 1ա՝ «աբգ», 40ա՝ «աաբթգէաբգ», 74բ՝ «երկրպագեմ», 78ա, 89բ, 229ա, 238բ՝ զանազան տառեր, 102բ՝ «բազմեալ սիրալի քիչ միայն յայտնի չիշ ննն», 110ա՝ «ի գբբի», 114ա՝ «աս վայ արձ է վայարձտ իրաց», 118բ՝ «Ես գրեցի. Ղազար», 119ա՝ «աբգ», 143ա՝ «հրեշտա ձձ ապր ե աաաբ ար», 143ա Ես գրեցի/// (եղծուած), 155բ՝ «խրօվկէ նա լունին», 170ա՝ «ի տանըս հայոց Մխիթար ի տանըս հայոց ցանգալի գերագոյն», 173բ՝ «Ես անարժան գրեցի չէ կարգա», 199բ՝ «վայ», 206ա՝ «անգէրթ», 270ա՝ «թագաւոր որդի յասէ թուին ԹձԶ. (1731) պարոն», 271բ՝ «աբգդե», 283ա՝ «սուտանունանդ ստիկ», 316բ՝ «/// ողաքա/// գ օվ պայծառափայլ տաճար տիրական բարոնակ/// եցիք բուեալ անթառամ ալանրենածին Մայրամէն օրն օրնեալ, որ օգէ մարնական», Բ. կազմաստառ՝ (1845 թ., շղագիր) Պատուելի եղբայր ի մ Յօսեր, շատ սիրով ողջուն մատու-

ցանեմ քեզ, «նորապէս հատան տիրացու նիրսէ նորապէս բարձր պատիւ պատիւ պատուել պատուելիք», 319բ (1845 թ., շղագիր) Բարձրապատիւ հայր իմ, յօջ սիրող եւ բազում կարօի ողջոյն մատուցանեմ, բարձրապատիւ պատուելի սիրով եւ բազում կարօի ողջոյն մատուցանեմ 1845... բարձրապատիւ Սարգիս: 319բ՝ «Բարձր, բարձրապատիւ, կարօի ողջոյն, 345, 63, արգգեզ, զգզզ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 68ա՝ թռչուն եւ բոյսեր, 235բ՝ թռչուն:

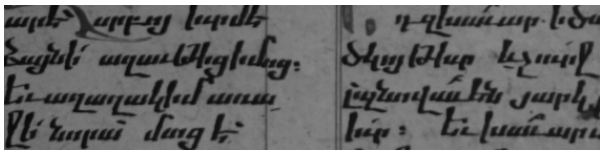
ՆՇՈՒՄ՝ Ա փեղկի տախտակին՝ «Հ^{մբ} 1130/2659», «ԺՁ. դ., Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս», Հ^{մբ} 26 ԺՁ. Հ^{մբ} 1130, Գանձարան – չիք թուական, սակայն ի վերջին երեսս գրի Յարութին վարդապետն «ԹՎին ՌՄԿԳ. ի հայրապետութեան Սրբոյ Էջմիածնի տեառն տեառն եփրեմայ Աստուածընտիր կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց (եւ այլն, եւ այլն) ընկալայ զկարգ արեղայութեան եւ այլն, եւ այլն»:

2660

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԹՈՒԱՆՃ գիւղ (ԿԱՐԻՆ)

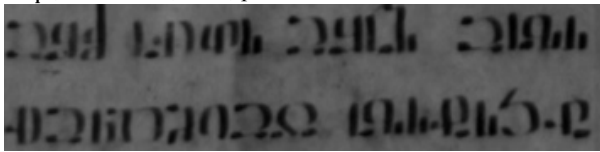
ԳԻՒԶ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Առաքել Գեղամացի: ՄՏԱՅՈՂ՝ Գալիք կղզի: ԹԵՐԹ՝ 189. չգրում՝ 61ա, 189ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԱՄ10 (Բ 7, է, Ժ, ԺՁ 9, Թ, ԺԲ, ԺԹ 6, ԺԳ, ԺԸ 8, ԺԵ 11): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26.5x17.5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (17.5x11): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 14ա): ՏՈՂ՝ 25: ԿԱՉՄ՝ դրոշմագործ շագանակագոյն կաշի դոնակով, միջուկը տախտակ, աստուղը կանաչատուն կտաւ, դոնակինը՝ վանդակազարդ կտաւ:

Նմուշ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Գալիք մարգարէ՝ 1բ (տաղահար), 38բ, 61բ, 140բ (սագահար), «Մուրք մարգարէն Գալիք յորժամ արածէր զխաչինս հար իւրոյ, հրեշտակ Աստուծոյ եկեալ ի արձուն բազաւորութեան»՝ 159ա, «Մուրք մարգարէն Մովսէս եւ վեցքեւեան սերովբէն»՝ 36ա, «Մուրք Բահանայն Հեղի եւ Աննայ՝ մայրն Սամուէլի մարգարէին»՝ մանուկ Սամուէլը գրկին՝ 79բ, «Երեզ մանկունքն ի հնոցին: Եւ հրեշտակ Աստուծոյ ցոյլը նոցա»՝ 162բ: Բնագրի մէջ. «Մուրք հրեշտակն Գալիքի եւ սուրբ Աստուածածինն Մարիամ» (Աւետումն)՝ 170ա, «Քաղաքաբն հրնդկաց: Մնունդն Մարիամ: Բնծայումն Քրիստոսի», երկրպագութիւն մոզուց եւ հովաք՝ 171բ, «Քրիստոս եկեալ առաքելաւն ի յարութիւն Ղազարու, Մարիամ եւ Մարթայ» (Յարութիւն Ղազարու)՝ 174ա, Ներսէս Շնորհալի եւ եղբայր իւր Գրիգոր կաթողիկոս՝ 179ա, Մուտք յերուսաղեմ՝ 174բ, Համբարձում՝ 175ա, Պօղոս եւ Պետրոս՝ 178ա: Լ ա ն ց - ա յ ի ն . Եսայի մարգարէ՝ 139բ, Մանասէ բազաւոր ի մէջ վիրապի՝ 159բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 173բ, Ներսէս Շնորհալի՝ 181ա, Մարիամ Աստուածածին՝ 184բ: Կ ի - ս ա խ ո Ր ա ն ն՝ 2ա, 18ա, 39ա, 62ա, 83ա, 104ա, 120ա, 141ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր Ղ՝ բուսական, թռչուն, տանաւ, յուշկապարիկ, ծառ: Ձ ա Ր Ղ ա զ ի Ր՝ կենդանագիր, հանգուցագիր, թռչնագիր, մարդաղեմ: Գ ո յ յ ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, նարնջի, սրճագոյն, մանուշակագոյն, սպիտակ, բրնձ, սեւ: ՏԵՆ Ա. Գէորգեան, Հայ մանրանկարիչներ, 9-19րդ դդ., էջ 50-1:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան ըստ Մարկոսի (վրացերէն): Ժ. դ.: Ա+Բ, ստացում մկկական թերթերից: Մագաղաք, 25.5x16.5, երկսին (18, 19.5x15), գիր՝ աստմբարուոյի (երկաթագիր. նմուշ՝ Բա), տող՝ 22: Կարդալ՝ Աբ, Աա, Բբ, Բա: Հրատ. Բ. Ուսիլ, Scrinium 2, 2006, p. 214-8:

Նմուշ Բա

ՌԵԼ. – 1599

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. մէջի վերին եզրի կաշին թափուած, երեւական զամերն ու կապիչներն ընկած, Ա. պրակը հիմքից թուլացած, ք. 15-6ի միջեւ ընկած 3, ք. 119-20ի, 157-8ի միջեւ՝ 2-ական, ք. 57-8ի, 82-3ի, 139-40ի միջեւ՝ 1ական թերթ. ք. 41-7՝ խումագած, ք. 102-57, 179-89՝ ցեցի անցեցող, ք. 82, 125, 158, 159, 163՝ շերտագատուած, ք. 59, 164, 177՝ պատռուածներով, ք. 176՝ մասամբ (թերեւս մանրանկարը) կտրած-հանած, բամբակակալած, ք. 127ր սխալ տեղում կարուած, կարդալ ք. 166-7ի միջեւ, Պատառիկ-պահպանակների եզրերը սեւացած, գրադաշտը գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ն

Ա. 1ա-126բ, 128ա-66բ [Սաղմոսարան]

ՏԵՆ ձեռ. 1642, Ա., 1ա-239ա: 1/2ա-17բ: ա/16աբ (սկզբ. թափուած //զոր եւ փրկեցեր: Եւ մխիթարեցեր զարութեամբ քով...): ք/16բ-7բ: 2/18ա-38ա: ա/35ա-7ա: ք/37ա-8ա: 3/39ա-60բ: ա/58բ-9ա (սկզբ. թափուած //ցա: Եւ նետիւք իմովք սպանեցից զնոսա...): ք/59աբ: զ/59բ-60բ: 4/62ա-81ա: ա/79ա-80բ: ք/80բ-1ա: 5/83ա-103բ: ա/102բ-3ա: ք/103բ: 6/104ա-19բ: ա/119բ (վերջը թափուած՝ թէ զնացի ես ի դըրունս դժոխոց թողի զամեն//): ք/չիք: 7/120ա-6բ, 128ա-39բ: ա/139բ: ք/չիք: զ/չիք: 8/141ա-6բ ա/158աբ (սկզբ. թափուած //որոյ քո: Բարկութեամբ զարթիցես ի վերա երկրի...), «Փոքր էի ես»՝ 159ա-62ա: ք/162ա-4բ: զ/164բ-5բ: յ/չիք: ն/165բ-6բ: գ/չիք:

Բնագրական պահաններ կան 15, 57, 105, 106, 119, 157, 164 թերթերից յետոյ՝ թղթեր ընկած:

Բ. 127աբ, 167ա-9բ Մեղա լաւ եւ պիտանի. Կիրակոս վարդապետի ասացեալ վասն խոստովանութեան մեղաց – Մեղայ Աստուծոյ... եւ ի փառս հանդերձեալ կենացն. ամէն:

Գ. 170ա-8բ Ժամամուտ երկուշաբթու եւ Գշաբթու միահամուտ – Որ ի Հարէ առաքեցար... կատարելով տանախմբութեամբ տունս, եւ ես խաղաղութեան զՏէր [աղաչեսցուք]:

Աղօթական հատուածներ ըստ տօնական օրերի

Գ. 179ա-81ա Նախադրութիւն իւրատակամբ յաղագս աղապից, գոր արարեալ է տեառն Ներսէսի եղբար Գրիգորի Հայոց կաթողիկոսն ի վերագիտողի – Աղաւթը հասարակաց քրիստոնէից... ի գիրս ուղիղ գիտողացն տացեն գրել. եւ Քրիստոսի փառք:

Ե. 181ա-4ա Տեառն Ներսիսի Հայոց կաթողիկոսի

ասացեալ Աղաթփ իւրաքանչիւր անձին հաւատացե-
լոց ի Քրիստոս, առ սուրբ Երոտրդոսիւնն եւ ի մի
աստուածութիւնն – Հաւատով խոստովանիմ... փառք
եւ երկրպագութիւն անբաժանելի սուրբ Երոտրդոսիւն
այժմ եւ միշտ եւ:

Զ. 184ա-Ցա [Մանունք աղօթականք]

ա. 184աբ [Աղօթք] – Հոգի՛ն Քրիստոսի, սրբեա՛
ղիս... ազատէ՛ որդիս մարդկան:

բ. 184բ-Յբ Աղաչանք Մարիամու Աստուածածնին
ի գիշերի պաշտպան ննջեցելոց – Աստուածածին
մայր Քրիստոսի... փառք եւ պատիւ անլռելի. Տէ՛ր,
ողորմեա՛, Տէ՛ր, ողորմեա՛:

գ. 185բ-7ա Պաշտպան. [Ներսիսի Շնորհալոյ Երգ
աղօթականք] – Առաւառ լուսոյ... քաւեա՛ ըզանցանս,
քեզ երգել զփառս: Տէ՛ր ողորմեա՛, Տէ՛ր ողորմեա՛:

դ. 187ա-Ցա Պաշտպան. [Ներսիսի Շնորհալոյ
Երգ] – Աշխարհ ամենայն... Քննող դատաւոր, Քրիստոս
Թագաւոր: Տէ՛ր ողորմեա՛:

ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ., նոտրգիր

է. 189բ [Աղօթք]- Աւրհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած
մեր... որ մեզ կերակրեաց, նմայ փառք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1բ Զգործս ձեռաց իմոց ուղիղ արա՛յ ինձ, Տէ՛ր, եւ
զգործս ձեռաց մերոյ աւգնեա՛ մեզ, Աստուած, եւ խա-
ղաղութեամբ հասո՛յ ի յաւարտ վերջին. ամէն:

61բ եւ՝ Առաքել նկարողս, աղաչեմ յիշե՛ր ի Տէ՛ր:

79բ Քրիստո՛ս Աստուած, ողորմի Դաւիթ կաթողի-
կոսին, յոր յետ գրել սուրբ Սաղմոսի՛ն յիշատակ իւրն.
ամէն:

81ա Ո՛վ եղբարք եւ սուրբ ընդերցո՛ղք, յորժամ
հանդիպիք սուրբ Սաղմոսարանիս կարգալով կամ
արինակի, անմեղայցի լերո՛ւք:

81բ Փառք ամենայն սուրբ երրորդութեան՝ Հաւր եւ
Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յ[աւիտեան]:
Ո՛վ սուրբ եղբարք եւ սուրբ ընթերցո՛ղք, յորժամ հան-
դիպիք յայսմ տառիս կարգաւոյ կամ արինակելո[յ]
կամ տեսութեան ինչ բանի, որ Յովհաննէս Գառնեցո
յա[ւ]րինակէն մէկ Սաղմոսարան գտայ. գրած էր յի-
շատակարանն Յովհաննէս Գառնեցոյ յիւր ձեռագագիր
Սաղմոսարանն յարինակ գրի ու այս Սաղմոսարան
գրեցի, ես՝ ծառա ամենոյս եւ ձեր ոտացո գոխած հող,
չեմ արժան Առաքել Գեղամեցիս առի այն Սաղմոսա-
րանն եւ գրի յարինակ, գրեցի Սաղմոսարանս: Ո՛վ
սուրբ եղբարք եւ քահանայք, յերես անկեալ աղաչեմ
զձեզ, յոր թէ յարինակէք, զինչ որ գ[ր]ած է, զայն
գրէք եւ զայն ուսուցանէք կարգացողաց, ո՛վ սիրելիք,
մէկ քանի շնանաւոր (=նշանաւոր) բան որ վկայեմ
երանեալի տանն Բ., նա կասէն. մէկն չպիտի մին անձ
իրին եւ կասեն չպիտի. Ողորմեա փոխի այն տունն, որ
կասի. |Տշա| Սի՛րտ սուրբ, հաստեա՛ յիս, այն որ կասի.

Տէր է թշուռնս (=շրթունս) բանաս, գրեբանս իմ, շատ
աւել եւ պակաս բան եւ գիր ասեն, դուք գիտէք մեր
կայրս այս էր եւ մեր աղաչանս, որ գրեցաք, որ ինչ
արուեստ ողջէն անգամ եւ կէսէն անգամ բուռ, բեր,
ծոց, փուշ կայ ի վերա ձայնաւոր գրոց քաշէք եւ դնէ՛ք
այս է եւթն նշանաւոր գիրն, որ ինչ տետր եւ թագաւորք
կա, խազն այսոց վերա է, այս է՝ ա, ե, է, ը, ի, ո եւ ի՛ եւ
ի, ը, եալ ու եաց առաւառ, երբ բերի զինչ մի գի եալ է
եան սրտի բերէր, իսկ ո ով աւրաւր զի բայց արդ
վասն քիրականի եւ գրչագարձի որդոյ սիրուբարտ,
գիշերտ, բաբելացոց, գերգեսացոց, ինչ գրի վերջն որ
ինի առնի, հոգի-հոգտ, որդի-որդտ, սիրի-սիրտ, բարի-
բարտ եւ այլն այսպէս: Երկ նաւոր, դա տաւոր, բա ըե
րար, անձ նաւոր երկ ըի ողոր մու, բա գում, ա ուա,
տա բաւ, որ ամե նայն դար ձեալ հաս տա տու թիւն,
մեկ նու թիւն:

140ա Փառք անբաժանելի լոյս միասնական սուրբ
Երրորդութեան՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ
եւ յաւիտեանս. ամէն (շար. այլ՝ յետագայ ձեռքով. տե՛ս
ստորեւ՝ 140ա):

184բ Զսուտանուն չեմ արժան Առաքելս յիշեա՛ եւ
մի բերան Աստուած ողորմի ասա՛ ինձ եւ քեզ:

188բ Փառք համագոյ եւ միասնական Սուրբ Երրոր-
դութեան եւ մի աստուածութեան՝ Հաւր եւ Որդո[յ] եւ
Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ[ւ]: Արդ, գրեցաւ սուրբ
Սաղմոսարանս ի թուաբերութիւնս հայկազանց սեռի
ՌեւԸ. (1599), ի հայրապետութիւնն հայոց ազգիս տէր
Դաւիթ կաթողիկոսին, որ նստի աթոռն սուրբ Լուսա-
ւորչին, եւ այլ դասակից եւ ընկերակից սորա: Գրեցաւ
սուրբ տառս Դաւիթ մարգարէին յերկիրս Կարմուշ, որ
կոչի Առգրում, ի գեաւղս Թըւվանն, ի դուռս Գանձկա
Սուրբ Գէորգա եւ նորաշէն Տիրամայր Սուրբ Աստուա-
ծածնին եւ ատենահաս Սուրբ Սարգըսիս եւ այլ
սրբոցս, որ աստ կան հաւաքեալ, եւ առաջնորդ տեղոյ
տէր Սահակ ահրեւսկոսկոսոսիս եւ Գուկաս եպիսկո-
պոսիս եւ միաբանից սորա քաջ եւ փիլիսոփա բաբու-
նապետս մեր զՍիւմէոն յանաւղթս, որ եկաւ ի մայրա-
քաղքս Առգրում, որ նստի աթոռ եւ ասէ դասս Հին եւ
Նոր կտակարանաց, զմոլորեալս դարձուցանէ եւ գլո-
րեալս կանկնէ եւ զՄիւսա վարդա[ւ] (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 82բ (ժէ. դ., բոլորգիր) եւ՝ Փիւրումի որդի տէր
Վարդանն, տվի Ա. փուռվառ, Ա. ձնձղայս, Ա. բուն
Սաղմոսարան, տվի ի դուռն Սուրբ Աստուածածնիս:
Ո՛վ ոք հակառակել ջանայ ի դռանէ Սուրբ Աստուա-
ծածնէ կամ գրաւելով կամ ծախելով, ՅձԺԸ. (318)
հայրապետացն անիծաց լինի. ամէն:

2. 82բ (ժէ. դ., նոտրգիր) Կաման ամենակեալին
Աստուծոյ եւ՝ Փիւրումի որդի Վարդան էրէցս, ետու ար-
դունս եկեղեցոյ Ա. պատուական խաչ, Ա. բուրվառ, Ա.

ձրնձղայս, այս բուն Սաղմոսարանս վախճ ի դուռն Սանահնոյ Սուրբ Աստուածածնին, որ սայ եղեցի ինձ յիշատակ՝ որպէս պատմէ ի սուրբ Աւետարան[ին], եթէ՛ երանի, որ յունիցի զօակ ի Սիոն եւ ընդանիք վերին յերուսաղէմ, սոյնպէս եւ ես ստացայ սոքայ եւ ետու ինձ յիշատակ եւ ծնաւդացն իմոց՝ հայրն իմ Փիռովին եւ մարն իմ Սինէբարին, եւ եղբարն իմ Ալէքսանոսն եւ Բարէն եւ Յոհաննիսին, եւ կողակիցն իմ Ազիզ-խաթունին, եւ որդին իմ Ալէքսանոսին, եւ ամենայն յարեան մերձաորեացն՝ յիշատակ ինձ եւ նոցայ:

3. 140ա (Ժէ. դ. սկիզբ, բոլորգիր) Զվերջին ստացաւ սուրբ Սաղմոսարանիս զպարոն Մանուէլն եւ նուրալին, որ ըստա[ցա]ն զսայ ի հալալ վաստակոց իւրոց եւ եղին ի դուռն աստուածընկալ Սուրբ էջ-վիածնայ, ի ձեռն աշխարհալոյս Աւետ Հայոց կաթողիկոսի եւ պատրիարքի, յիշատակ մեզ եւ ծնողաց մերոց՝ հարն պարոն Զաւարին եւ Զիդուրին (հինգ տող չգրած) եւ մարն Սալշուխաթունին, եւ եղբարցն՝ Յեարալուն եւ Շաւելուն, եւ հանգուցեալ եղբայրն՝ Մանուէլն, որ ստացաւ սայ, եւ գհարսներն իւր՝ Խալին, Գուհարն եւ Շամանդուխն, կալունաշին, եւ որդոցն՝ նուրալուն՝ ստացողի գրոցս եւ քուերն՝ Սալշուխաթունին եւ հանգուցեալ եղբայր՝ Փիւրալին եւ Զաւարին, եւ քվեր սորա՝ Ազիզխաթունին, եւ զտղայն՝ Մանուէլին. Աստուած ընդ երկայն աւուրս արասցէ մինչեւ ի խորին ձերութեան: Ո՛վ սուրբ ընթերցողք, որք հանդիպիք ի սմա, յիշեսջիք զամենայն արեան մերձօր սոցա, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն: Հայր մեր:

«Աւետ»ը Դաւիթ Վաղարշապատցու աթոռակից Աւետիս կաթողիկոսն է:

4. 1ա (ԺԸ. դ. վերջ, շղագիր) Սանահնու Սուրբ Աստուածածնայ վանիցն է՝ ի վաղուց հետէ պահեալ ի յայրի նորին, ի ձորն Սանահնու, զոր կոչեն Աշառանց այր կամ էր, յորում գոյին եւ այլ բազում գրեանք, զորս հանել ետու Առաքել վարդապետին մերոյ Սանահնեցոյ, յորժամ ընդ զօրացն Ռուստաց եկեալ էաք ի քաղաքս Թիլֆիզ. Յովսէփ արքեպիսկոպոս Սանահնեցի, Շիօշբեգի որդի, յազգէ Արղուփեանց եւ դէտ համայն ազգին հայոց, որք են ընդ տէրութեամբ Ռուստաց:

5. 189բ (ԺԸ. դ., անարուեստ նոտրգիր) //ին կու// ե եւ// արիչ ընդրեալ[ը]// մէ[ը] մէ է երկե սուրբ// Ակոր քրոյբէն մամածին(՞) [ա]ռաչ երկնթաց կամայ յօժարաց սուրբ հայրեն հոգուն տէր Ակոր ազգէն Պարտեաց քաչ հովիւ բարի որդոյն սուրբ Ովնի ճնքորոն (ճգնաւոր) մեր եալ տէր Ակոր եսոյ Քրիստոսի անմար[մ]նոց նմայ մարմնհո նիւթագայրն քո ի յամբիծ տէր Ակոր նման օրեստի սայիսայլ հոգով եւ եռն բայկհետ եւ այլով ի լեռն Մասսոյ տաղակա թռչել ոչ է յերկինք եւ երկրէ զոսան գաւառէ ի մանածիր շար ածծիացաց յերկիր ընդ նմի:

Գրուած է շատ վատ, ներկայ ընթերցումը շատ տեղերում պայմանական է:

6. 189բ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) //ին ով որ կարդայ մի բերան չի ասե// ճառ// ածի//:

7. 140բ (1836 թ., շղագիր) Տիրացու Աւետիսս եղէ վարդապետ թվին 1836, հոգ. 25, ի Սուրբ Աստուածածնայ վանս Սանահնի, ձեռամբ Յարուփին արքեպիսկոպոսի:

8. Պահպանակ Աբ (1839 թ., շղագիր) Հայ աստէն Աւետիս վարդապետ. 1839 թվին:

9. Պահպանակ Աբ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Ես գիրեցի անարժան տէր Յակոբս, ծառայ եմ ես Սրբոյ Կարապետին, Սուրբ Աստուածածին, որ ինձ պահ լնայ: Որ կարդայ, Աստուած ինձ ու քեզ արհնէ:

10. Պահպանակ Բա (ԺԸ. դ., շղագիր) Ես տէր Վարդան էրէցս գրեցի, թէ որ խամ էի:

Գուցէ եւ 82բ էջում յիշատակուող Վարդան երէցն է:

11. Պահպանակ Բբ (ԺԸ. դ., շղագիր) Ես գրեցի Սարգիս[ս]:

ԳՐԶԱՓՈՒԶ՝ պահպանակ Աս՝ «Խամբէ գտիպըն բոցանման, նվաստան կերպի», «աբգդե, ես գրեցի», պհպ. Աբ՝ «Ասատուրա», պհպ. Բա՝ լս լաւ ըստուճա ին սաղմոսարան», պհպ. Բբ՝ «բրաասա», 82բ «Առագելք Աստուծոյ ճուղն էր, Առաքել ընկեր», 140բ՝ «մարգարէն Դաւիդ»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին ամրացուած թերթիկին՝ «1134», 1ա՝ «Հ^մ 25 Սաղմոս[արան] գրեալ թ. հայոց Ռեւ. 1599. Մ[ետրոյ] եպ[իսկոպո]ս», «Հ^մ 2660/1134»

2661

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ԲԱՌԱՐԱՆ. ՄԱՍՆ Բ. ԵՒ Գ.

СЛОВАРЬ АКАДЕМИИ РОССИЙСКОЙ, ЧАСТЬ II И III

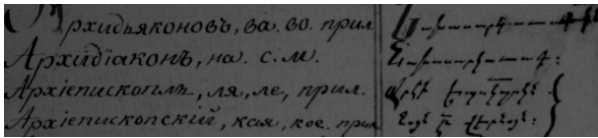
ՍԱՆԿՏ-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

ՌՄԼԹ.-ՌՄԽԱ. – 1790-1792

ԹԵՐԹ՝ 140. չգրուած՝ 1ա-7բ, 8բ, 98ա-103բ, 104բ, 135ա-40բ: ՊՐԱԿ՝ 13x12 (1՝ 5, 6՝ 10, 8՝ 8, 13՝ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղք. լուսադրոշմ-ետրով՝ Գ. Մաքսիմով, ՄՄ. 18 հ Գ, 21, շՄՂ տառեր եւ թագակիր արձիւ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 26x20, 7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (20x15.5 երկսին եւ 9ա-16ա էջեր, ուր ուսուէին բառայօղոսածներն ունեն հայերէն բացատրութիւն, մնացած թերթերը թէւ երկսին են, բայց գրուած են միայն առաջին սիւնակները՝ 20x9): ԳԻՐ՝ կիրի-լիցա եւ նոտրգիր (նմուշ՝ 9ա): ՏՈՂ՝ խառն՝ 22-25: ԿԱԶՄ՝ բաց

շագանակագոյն կաշի, եզրեր բրնձէ զարդանախշ, մէջին բրնձէ դրոշմագարդեր եւ «Словарь Академии Россійски 233», միջուկը ստուարաթուղք, աստաղը ծաղկաթուղք. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, մի կողմը չգրուած սպիտակ թուղք, միւս կողմը՝ աստաղի ծաղկաթուղք:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. Ա. կազմաստաղի, Ա. պհպ.ի եւ ք. 1ի ստորին մասում ցեցի անցք, ք. 125-6՝ հիմքից անջատուած:

նմուշ 9ա

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Տա-134բ Տոարար Աադամի Ռոսսիյայի, ԵՄ Տանկտեդերբուրգ, քի Իմպերատորսկոյ Աադամի ռադա

ա. Տոարար Աադամի Ռոսսիյայի, Կասդ Ի, օդ Գ ժօ 3, ԵՄ Տանկտեդերբուրգ, քի Իմպերատորսկոյ Աադամի ռադա 1790 ժօ – Ա. Արխիդյա-կօնօՅ, յա, յօ, քիււ. – Նախաաարկաւադուիիւն... Ադիե, սմ. յՅԱԻԵ.

Թէէ գրաժ է “օդ Գ ժօ 3”, քայց ունի Ա-Ա: Հադերէն նշանակուիիւններ սրուաժ էն միւնչէ յԵրօբլենիե, նիա – կոստրօւմն կամ մանրօւմն (16ա):

ք. 104ա-34բ Տոարար Աադամի Ռոսսիյայի Կասդ Ի, օդ 3 ժօ Մ, ԵՄ Տանկտեդերբուրգ, քի Իմպերատորսկոյ Աադամի ռադա 1792 ժօ – ԵՅ, ԵՅՅՅՅՅՅՅՅՅ... ՏեՅՅՅՅՅ, ԵՅՅ, յօՅՅՅ, ժլ. սր. Գրադու, Եճ. Կօնեյ տրեՅՅՅՅ յասդի.

Թէէ գրաժ է “օդ 3 ժօ Մ”, քայց ունի Ե-Տ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէս Տա, 104ա էչերի խորագրերը:

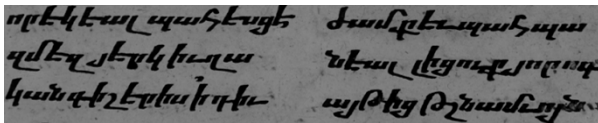
ՆՇՈՒՄ Աա՝ «ՀՄՄ 1149/2661», «1790, Մ[ետրոպոլիտան] էալ[իսկոպո]ս»:

2662

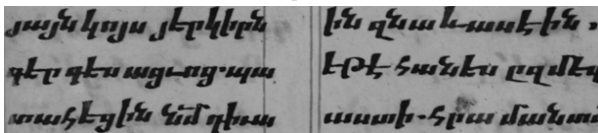
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԺՁ. դար

Թերթ 301-1 (քոչի՛ 165-7). չգրուաժ 16ք, 159ք: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԵՄ12 (Ա, Ե 10, Բ, Գ, է 14, ԺԳ 13, ԺԳ 11, ԻԵ 8)+2: ՆԻԻԹ՝ քոչը: ՄԵՏՈՒԹԻԻՆ՝ 24.5x18-9: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ Երկսիւն (ք. 1ա-299ք՝ 19.5x 13.5-14, ք. 300ա-1ք՝ 14.5x10.5): ԳԻՐ՝ քոչըգիր (նմուշ՝ 151ա, ք. 300-1՝ յետագայ գրչութեան նմուշ՝ 300ա): ՏՈՂ՝ 23 (1ա-299ք), 19 (300ա-1ք): ԿԱՁՄ՝ դրոշմագարդ քայց ղազանակագոյն կարի, 3ա-կան կապիչով է գամով, միջուկը տախտակ. աստաղք ժողկա-զարդ կտաւ. յուսանցակողեր՝ մուգ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.Բ+ԳԳ, չգրուաժ սպիտակ քոչը:

նմուշ 151ա

նմուշ 300ա

ՄԱՆԵՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻԻՆ – Կիսա խորան՝ 17ա, 160ա: ճա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 1ա, 47ա, 54ա, 81ք, 88ք, 92ք, 97ա, 117ա, 129ք, 146ք, 176ա, 194ա, 213ք, 229ք, 248ք, 264ա, 281ք: Լ ու լ – ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական, հուր, թոչում, տանար: Ձ ա ռ դ ա – գ ի ռ՝ թոչնագիր, հանգուցագիր, մարդագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ:

ՎիճԱԿ՝ բաարար. գրեթէ բոյոր թերթերի եգրերն այրուաժ բնագիրը վնասուաժ, գրադաշտը մգացաժ, ապա հասանաբար ժԸ. դ. լրացուաժ-նորոգուաժ, գրոսիւնր մասամբ վերականգնաժ, Երեւ կապիչները Ի. դարի վերջի, գրադաշտը խոնաւութեան հետեանմով մգացաժ, որոշ թերթերի հիմնում սնկի ու խոնաւութեան հետեւ, 268ա՝ ստ. յս. շնչաժ 1,5 տող՝ գրչութեան կամ յետագայի յիշատակարա՛ն էր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-159ա Կարգատրօրօրին էկեղեցոյ էւ արա-րողրօրին ժամատեղադ:

Տէս ձեռ. 435, 4ա-156ք: Ա 1./ ա/12ք-3ա: ք/13ա-4ա:

գ/14ա-5ք: դ/16ա: 2. ա/1ա-6ա: ք/6աք: գ/6ք-9ք: դ/9ք-11ա: է/11ա-2ք: 3/չիք: 4. ա/17ա-54ա: ք/54ա-81ք: գ/81ք-8ք: դ/88ք-92ք: է/92ք-7ա: գ/97ա-117ա: է/118ա-146ք: ք/117աք (սխալ-մամբ գրուաժ է-ից առաջ էւ թերի): ք/146ք-59ա:

Բ. 160ա-298ա [Սաղմոսարան]

Տէս ձեռ. 1642, 1ա-239ա: 1/160ա-76ա: ա/173ք-5ա: ք/175ա-6ա: 2/176ա-93ք: ա/191ք-3ա: ք/193աք: 3/194ա-213ք: ա/211ա-2ա: ք/212աք: գ/212ք-3ք: 4/213ք-29ք: ա/227ք-8ք: ք/228ք-9ք: 5/229ք-7ք: ա/246ք-7ք: ք/247ք-8ա: 6/248ք-64ա: ա/262ք-3ա: ք/263ա-4ա: 7/264ա-81ք: ա/279ք-80ա: ք/280աք: գ/280ք-1ք: 8/281ա-98ա ա/296ա-8 (չիք՝ Փոքր էի էս...), ք-է/չիք:

Գ. 298ա-9ք [Տօնացոյց]

ա. 298աք [Կարգ տօնից սրքոյն Աստուաժաժնի] – Քաղոց ամսոյ հայոց ի միւնն էւ Դեկտեմբեր հոռ-մաեցոց ի յիւնն էւ Քաղս[էւ] երրայեցոց ի յերեքն – Աւետիք է Յովակիմայ էւ Աննայի... Երեկոյն նախատօն է Կարապետին:

Տէս ձեռ. 435, Գ. 279ա-310ք: 1/298աք:

ք. 298ք [Տրէ] ժԳ. Եւ նոյնմբերի ԻԱ. Եւ երրայեց-ոց Ի. Տօն է ամենասրբունոյ Աստուաժաժնի – Յոր-ժամ երից ամաց տարան զնա... այժմ էւ անգրաւ յաւի-տենից. ամէն:

Գ. 298ք-301ք Արարեալ էւ սահմանեալ սուրբ վարդապետին Թումայի Մեծօփեցոյ ի պայժառու-թիւն մանկանց էկեղեցոյ՝ Խրատ յաղագս պաշտա-մանց էկեղեցոյ Հայաստանեայց, զի այսպէս լիցի կարգ պաշտամանն

ա. 298ք-301ա Գիտելի է, զի հսկման գիշերային՝ զկնի Տէր, եթէ շրթանցն ապի Երգ տեառն Ներսէսի – Յի-շեացուք, փոխն՝ Ձարթիքն... նոքա կարդան անպատճառ:

ք. 301աք Յաղագս հսկման գիշերային պաշտա-մանց – Երբ առաջի կանոն Երանեալն լինի... հանգստեան փոխարէն կարդա՛յ:

Ե. 299բ [Աւետարանագրոյց հանգստեան] – Հանգիստն... ամէն, ամէն ասեմ ձեզ:

Զ. 300ա-1բ [ՅԱւետարանէն Մատթէոսի] – //հողմոցն եւ ծովուն, եւ եղեւ խաղաղութիւն մեծ... զնոսա երկոտասանեսին առաքեաց Յիսուս, պատուիրեաց// (Ը. 26 - Թ. 5 եւ Թ 30 - Ժ. 5):

Յետագայ գրչութեամբ, կցուած բուն բնագրին իբրեւ պահպանակ, ունի ստ. լս. համաբարբառ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

26բ Զանբ դրի ամէն շարի / եւ չի// ամենի/// շից, զոր վախճանի / Չողորմութիւն իւր ծառաի:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ 11ա, 16բ, 38բ, 159աբ, 202բ, 270ա՝ խզբզոց:

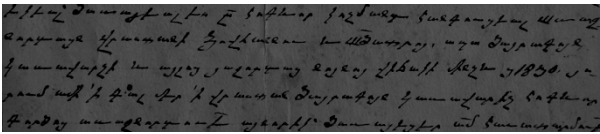
ՆՇՈՒՄ՝ Ա. փեղկի աստառին կպցուած թերթիկին՝ «Հ^ր 1248/2662, «Ժէ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», Հ^ր 6, ի գրոց Սուրբ Աստուածածին եկեղեցոյ Տնակերտ գեղջ Գողթնեաց. Ժամագիրք ատենի. գրեալ ի թղթի, բոլորագիր գրով, թիւն եւ անուն գրչին անյայտ՝ առ ի չգոյ՛է յիշատակարանի: Պարունակի ի սմա Ա. Սաղմոս եւ ի սկիզբն ունի «Կարգաւորութիւն եկեղ[եցւոյ] եւ արարողութիւն ժամատեղեաց»« 1ա՝ «Տնակերտ Ա. Աստուածածին եկեղեցւոյ»:

2663

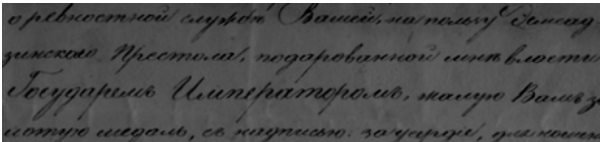
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԷՋՄԻԱՄԻՆ, ԹԻՖԼԻՉ

ԹԵՐԹ՝ 30. չգրուած՝ 1բ, 2բ, 4աբ, 6աբ, 8աբ, 14աբ, 16աբ, 17բ-8բ, 20բ, 21բ-2բ, 23բ-4բ, 25բ-6բ, 27բ-8բ, 29բ-30բ: ՊՐԱԿ՝ 1-15x2: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 26-27x21 (1աբ, 5ա-6բ, 9ա-28բ), 35x21 (2ա-4բ, 7ա-8բ, 29ա-30բ): ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (17-30x16.5-18.5): ԳԻՐ՝ շղագիր, տարբեր (2ա-28բ. նմուշ՝ 2ա. բոլոր գրերի նմուշներ բերելն անկարելի է), ռուսերէն (նմուշ՝ 29ա): ՏՈՂ՝ տարբեր՝ 16-39: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուրք, աստառը չգրուած սպիտակ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (թ. 1), թուղթ, սկզբում, յիշատակագրութեամբ:

Նմուշ 2ա

Նմուշ 29ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ակն Աստուծոյ նաճանչաւոր յոգանակի մէջ՝ 2ա: Կ ռ ւ ս ա ն ց ա զ ա ռ դ՝ տանաւ (2ա): Զ ա ռ դ ա զ ի ռ՝ բուսական (2ա): Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, վարդագոյն, բրնձ:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւոր. թ. 3-4, 7-8, 29-30՝ րնդերկայնակի երկծայ ամբողջական թերթից (35x43)՝ ներս ծալուած ստորին (թ. 3-4, 7-8, նաեւ 2) եւ վերին (29-30) երուստներով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. [Կոնդակի բ թուղթ]

1. 2ա [Յովհանննու կրթ. Կարբեցոյ Կոնդակ Հ^մ 220] – Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ տէր Յովհանննէս... եւ ստորագրութեամբ մերով զայս վկայական ի 1832 թուին ի Սուրբ Էջմիածին. կաթողիկոս ամենայն հայոց Յովհաննէս:

Յովհ. Ամերիկեան Մշեցուն ուղղուած կոնդակ-վկայական նրա վարած պաշտօնների մասին:

2. 3աբ Պատենէն [Կոնդակի Ներսիսի Աշտարա-

ՌՄՁ.-ՌՅԳ. – 1831-1861

կեցոյ] – Ներսէս ծառայ Քրիստոսի եւ անհասանելի կամօքն Աստուծոյ եպիսկոպոսապետ... ցանկացեալ պաշտօնատարութեանց նորա մշտնջենական օժանդակութեանց: Կաթողիկոս ամենայն հայոց Ներսէս. յամի ազգական 1303 եւ փրկչական 1854 ամի, յունվարի 2 ի Թիֆլիզ: Համար 4:

Երաշխատում է՝ Յովհ. Ամերիկեանին նշանակելու որդեգիրներին ուսումնարանի հոգաբարձու:

3. 5աբ [Կոնդակ Ներսիսի Աշտարակեցոյ Հ^մ 4]-Ներսէս ծառայ Քրիստոսի... եղիցուք գորհքան միշտ զձէնջ եւ օրհնաբան ձեզ: Յամի ազգական 1303 եւ փրկչական 1854, յունվարի 3, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց Ներսէս:

Յովհ. Ամերիկեանին որդեգիրների ուսումնարանի վերատեսուչ նշանակելու մասին:

4. 7աբ [Պատասխանի Կոնդակին Ներսիսի Աշտարակեցոյ առ Յովհ. Ամերիկեանց Հ^մ 36] – Ի հոգաբարձութեանս լուեալ զկոնդակ... յարգոյաբար յայտնիլ նորին վեհափառութեան: Հոգաբարձուք՝ Դաւիթ Խէրօղեանց, Եագօր Մանդենեանց:

Դաւիթ Խէրօղեանց եւ Եագօր Մանդենեանց հոգաբարձուների 1854 թ. փետրուարի 27ի պատասխանը Ներսէս Աշտարակեցու 1854 թ. յունուարի 3ի կոնդակին. ուսումնարանում Յովհ. Ամերիկեանցի ստանձնելիք դերի մասին:

5. 9ա-10ա Պատենէն. Նորին վեհափառութեան արբազնագոյն կաթողիկոսին... Մատթէոսի... ի հոգաբարձուաց Նէրսիսեան հոգեւոր ուսումնարանին հայոց Տիփիսայ. յայտարարութիւն Հ^մ 390 – Ներկայ ձերունագարդ եւ խոհեմագոյն տնտեսն... եւ մուրացիկ առ տուրս օտարաց: Հ^մ 390, ի 23 յունիսի 1861 ամի Տիփիս:

Ուղղուած Մատթ. Կ. Պոլսեցի Չուխաճեանին՝ Յովհ. Ամերիկեանցի քառամսեայ հաւատարիմ ծառայութեան եւ նրան նպաստ նշանակելու մասին:

6. 10բ Պատենէն 365 [Կոնդակի Մատթէոսի Կ. Պոլ-

սեցոյ Զովիանեան] – Մատթէոս ծառայ Քրիստոսի... հարազատ եւ շերմեռանդն որդւոց կաթողիկէ... Ողջ լերո՛ւք խնամեալ ի Քրիստոս Յիսուս: Մատթէոս կաթողիկոս ամենայն հայոց: Հ^մ 365, ի 29 յունիսի 1861 ամի, ի Ս. Էջմիածին:

Պատճէն. ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուներ Ա. Թայրեանցին ու Ե. Մանդինեանցին՝ Յովհ. Ամերիկեանցի նիւթական ապահովութեան եւ մահանալուց յետոյ յուղարկաւորութեան ծախսերը յանձն առնելու մասին:

7. 11ա-2բ [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 364] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... հանճարունակ Յովհաննէս Ամերիկեան... ողջ լեր: Յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, սեպտեմբերի 19, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Բաղնիքի, Սարգիս վարդապետի, շինութիւնների, եկեղեցական ու տնտեսական տարբեր հարցերի մասին:

8. 13աբ [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 213] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... հաւատարմի մերոյ Յովհաննիսի... արկաք այսօր ի պօշտ. ողջ լեր: Յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, մայիսի 9, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Ուղղուած Յովհ. Ամերիկեանցին՝ ելիսաւետապօղ քաղաք գնալու եւ այնտեղ գտնուող այգու վիճակով հետաքրքրուելու մասին:

9. 15աբ [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 67] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... բարի հոգով ծանուցեալ... հովանաւորութիւն Տեառն Աստուծոյ ի վերայ հոգւոյ ձեր եւ զաւակաց ձեր. յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, փետրվարի 16, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Ուղղուած Յովհ. Ամերիկեանցին՝ նրա որդիներին ուսումնարան ընդունելու մասին:

10. 17ա [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 217] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... հարազատի սրբոյ առաքելական եկեղեցւոյ... արժանաւոր անձանց այնպէս արասջիք: Յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, մայիսի 17, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Ուղղուած Յովհ. Ամերիկեանցին՝ ելիսաւետապօղում գտնուող այգու բարեկարգութեան մասին:

11. 19ա-20ա [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 292] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... հարազատի սրբոյ առաքելական եկեղեցւոյ... եւ զաւակաց ձերոց իսկապէս բարեացակամ: Յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, յուլիսի 25, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Ուղղուած Յովհ. Ամերիկեանցին՝ ելիսաւետապօղում գտնուող այգու եւ այլ հարցերի բարեկարգութեան մասին:

12. 21ա [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 320] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... հոգով բարութեան

ծանուցեալ... գրել տացուք կոնսիստորին զարժանաւորսն վասն այնմ գետնոյ: Ողջ լեր: Յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, օգոստոսի 22, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Ուղղուած Յովհ. Ամերիկեանցին՝ Արաբլու կոչուող եկեղեցական կալուածքի եւ քարուանսարայի մասին:

13. 23ա [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 391] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... հանճարունակ Յովհաննէս Ամերիկեան... յաղագս այլ մերոյ հարկաւորագոյն գործոց պիտանաւորութեան աստէն ի Թիֆլիզ քաղաքի. ողջ լեր: Յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, հոկտեմբերի 2, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Ուղղուած Յովհ. Ամերիկեանցին՝ Արաբլու կոչուող առուի եւ կալուածքի վերաբերմամբ:

14. 25ա [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 455] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... հարազատի ամենաբարեպաշտ առաքելական եկեղեցւոյ... տալ Ձեզ զհարկաւոր կամեցեալ գումարս. ողջ լեր: Յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, դեկտեմբերի 3, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Ուղղուած Յովհ. Ամերիկեանցին՝ Ստեփաննոս քհյ. Մովսիսեանի մասին:

15. 27ա [Ներսիսի Աշտարակեցոյ Կոնդակ Հ^մ 422] – ներսէս ծառայ Քրիստոսի... առ մեզ այս ի Թիֆլիզ: Յամի ազգական 1302 եւ փրկչական 1853, հոկտեմբերի 27, ի Թիֆլիզ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ներսէս:

Ուղղուած Յովհ. Ամերիկեանցին՝ Ստ. քհյ. Մովսիսեանի եկեղեցական կալուածքի մասին:

16. 29ա [Հրաման փոխարկայի] Г. гражданину Ованесу Андриасову Амрикову – *Принимая во уважение... знак железнаго креста.*

Յովհ. Ամերիկեանցին 1831 թ. ոսկէ մեդալով պարգևատրելու մասին:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
ՏԵՆ ԲՈՂՈՐ ՄԻԱԼՈՐՆԵՐԻ ՎԵՐՋՆԱՏՈՂԵՐՐ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Ա. կազմաստառ (1805 թ., շղագիր) ձեռ. 18: Նուէր Մայր Աթոռի մատենադարանին հանգուցեալ Աբգար Յովհաննիսեանի ընտանիքից, ի ձեռն Ստեփանոսի Կանայեանց: 1905 ամի 1ն յունուարի, Վաղարշապատում:

2. 1ա (ԺԹ դ. վերջ, շղագիր) Կոնդակք Յովհաննու, Ներսիսի եւ Մաաթնսի կաթողիկոսաց եւ գրութիւնք հոգաբարձուաց Ներսիսեան վարժարանի, որ ի Տփլիս, տուեալ Յովհաննու Տէր-Անդրէասեան Ամերիկեանց Մշեցոյ՝ վերաբնակողին ի Տփլիս յամէ 1810, վասն ամբիծ եւ հաւատ[ար]իմ ծառայութեան

իւրոյ ի ներսիսեան վարժարանի՝ պաշտօնիւ ծախսարարութեան, հոգաբարութեան եւ վերատեսչութեան: Ըստ ցուցակի Ֆինկի ձեռ. 18: Ի գրոց Աբգարու Յովհաննիսեան: Մատենադարանապետ Սահակ վարդապետ Ամատունի:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2ա. կարմրով բոլորակ՝ շուրջը բրոնզով ճաճանչներ՝ «է. Շեմրճիի ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՏէՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ. 1280 (1831)», 5ա, 11ա, 13ա, 15ա, 19ա, 21ա, 23ա, 25ա, 27ա՝ կարմրով ութանկիւն՝ «է. / ՆԵՐՍԷՍ / ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ / ԵՒ ԿԱ-

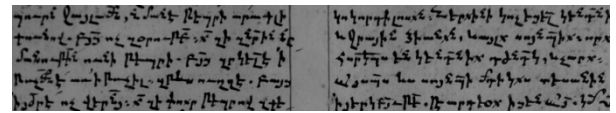
ԹՈՒՂԻԿՈՍ / ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ / ՌՄՂԲ: 1843», 10բ սետով ութանկիւն՝ «ՄԱՏԹԷՍՍ / ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԵՒ / ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ / ՀԱՅՈՅ ՌՅԷ. / 1858»: 29ա գմուսով, թագով կենտրոնում ճաճանշափայլ վահան, որի 2 կողմերում ասպետական զգեստով 2 անձ, որոնք վահանի վերեւում թագ են պահում, վահանի ներքեւում 6 խաչ շքանշաններով:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ՝ «Հ՞՞ 1347/2663», 1ա՝ «1831-1861, Մ[Էւրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2664

Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ս Ա Ն Ճ Ե Մ Ի Ն Ա Յ Ի , Գ Ի Ր Ք Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ա Յ Ե Վ Ն Մ Ա Ն Ո Ի Թ Ե Ա Ն Յ

ԹԵՐԹ՝ 49: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԹx12 (Ա 1, Գ-ԺԶ՝ չիֆ): ՆԻԻԹ՝ թուղթ լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 26,6x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (21x14.3): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 22ա): ՏՈՂ՝ 43: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, մէջի՝ բաց շագանակագոյն կաշի, աստառը սպիտակ թուղթ. լուսանցակողեր՝ սև թանաքով ցայտկէն:

նմուշ 22ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ՝ ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 39բ: Լ ու լ ա ն գ ա գ ա ր դ՝ բուսական (39բ): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոյնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, սև:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. սկզբից թափուած 11, ք. 13-14ի միջև՝ 168, վերջից՝ առ առաւելն 189 թերթ (նմնտ. ձեռ. 4104). ք. 1-13՝ խոնատութեան հետեւերով, ք. 30-3՝ հիմքից պոկուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-49բ [Յովհաննու Սաննեմինացոյ Գիրք օրի-նակաց եւ նմանութեանց]

ա. 1ա-13բ [Յաղագս երկնից եւ տարեաց]

1. 1ա-3ա Գլուխ Գ. [Զբազմապատկութիւնէ սիրոյ նորին, եւ յատկութեանցն եւ զանազանութեանցն, եւ թէ՛ նշմարիտ հոգեւոր սէրն նշմարիտ եւ սիրօղին որոյ նմանին ընձեռն, նաեւ արեգական հառազայթի, երկրի եւ ներգործութեանցն նոյն սիրոյ յարմարութեան վիպասանի] – (սկզբ. թափուած) /// թէպէտ սէրն սրբոց ի ստորս առ ընկերան... ջուրք բազումը ոչ կարացին շիջուցանել զսէրն:

2. 3ա-7ա Գլուխ Ե. Հրեշտակաց զանազան բնութեան գերազանցութիւնն ապակեղէն կամ սառնատեսակ երկնից, նաեւ հրոյ զանազան ներգործութեամբն եւ յատկութեամբն պարզօրէն գրի եւ բացայայտօրէն հանաչի – Հրեշտակքն նմանին ջրեղէն... եթէ ոչ Սուրբ Գրոց զանազան շրջապատեալ ծածկութիւ եւ հովանեաւ:

3. 7ա-8բ Գլուխ Զ. Զփոփոխելի բնութենէ մարդկային հոգոյ, որ ետակի փոփոխման յօղոյ նման գոյ ընձեռի, եւ բազմակերպից է. մոլորակաց ի մեզ

ժԼ. դար

ներգործութեանցն, ծօտիակոսի նշանաց միատուման վնումամբ աստղաբաշխից վիպասանի – Հոգին փոփոխի ըստ կերպի... գաշս ունին լի շնութեամբ:

4. 8բ-9ա Գլուխ Է. Մարդկանց ի մոլորինս կամ ի յառաքինութիւնս եւ ի յարհետ բնական հակումն կամ յօժարութիւնն, ի հոգոյ որպէս եւս ի մարմնոյ կազմողութենէ, ի ձեռն զանազան հոսմանց մոլորակաց եւ եւս զժազումն տերութեան ունիլ ի մարմնոց բացայայտի – Յարմարութիւնքն առաքինութեանց մոլութեանց եւ արհեստից... արհեստն նաւարկութեան եւ նաւավարութեան եւ լողականութեան:

5. 9ա Գլուխ Ը. Զեօքն ներգործութեանցն ստուերի, որոյ ազահութեան գարշելի մոլորինն սակս բազում պատճառի, գեղեցիկ նմանութեամբ նմանի ընձեռի – Ազահութիւնն նմանի ստուերի... արծաթասիրութիւնն այսինքն՝ ազահութիւնն:

6. 9աբ Գլուխ Թ. Ոսկի օղամանեակն, որք մարտիրոսաց, կուսանաց եւ վարդապետաց կամ Սուրբ Գրոց քարոզողաց պարտին, լուսատրակաց պսակի բազում պատճառօք բաղդատին, թէ վասն ո՞յր պատճառի այսպէս կոչին եւ թէ զի՞նչ իցեն եւ թէ ո՞ւր լինին՝ բացայայտի – Ոսկեղէն օղամանեակքն սրբոց նմանին... ոսկեղէն օղամանեակքն ի յերկինս:

7. 9բ-10բ Գլուխ Ժ. Աղբեր Յորդանան գետոյ, եւս մկրտութեան խորհուրդն, սակս զանազան յատկութեանց նոցին, որք աստ բացայայտին, իրաւամբ նմանի – Մկրտութիւնն նմանի աղբեր... կեանն յաւիտենական երջանկապէս ներածէ:

8. 10բ-1բ Գլուխ ԺԱ. Երբեք երանութիւնն մի ըստ միոջէ համահաշուին, որոց զանազան ներգործութիւնն հողմոյ բազում պատճառօք նմանին – Երանութիւնքն, որք թուին բանիւ... զի ինքն արար ընդ մեզ զխաղաղութիւն:

9. 11բ-2բ Գլուխ ԺԲ. Թէ որպէս մարդկային կեանքն իբրեւ երկիր եւ ջուր կատարի եւ ապրի – Բարութիւն եւ չարութիւն մարդկային կենաց... ո՞չ գովելի է եւ ո՞չ առողջարար:

10. 12բ-3բ Գլուխ ԺԳ. Սիրոյ, որ ամենայնից առաքինութեանց տեսակ եւ կատարելութիւն արտակայանայ. Արեգական, հրոյ, ջերմութեան, շաղախոյ եւս յատկութիւնն ստորոզին – *Սէրն նմանի արեգական... որ է պատճառ ծանրութեան ի յիրսն/// (վերջը թափուած):*

բ. 14ա-39ա [Գիրք չորրորդ. Յաղագս թոչնոց եւ յողակաց]

11. 14ա [Գլուխ ԺԵ. Մարդիկն անաւել մարմնաւոր, քան հոգեւոր մտածմամբ ի սատանայէ ըմբռնել, թոչնոց, մերձ առ երկրի թոչողաց նմանութեամբն ցուցանի] – *(սկզբ. թափուած) /// քանզի ածէ զչար հոտս վատահամբաւութեան կամ շար օրինակի... պարտն իմիր համեստութեամբ հատուցանել:*

12. 14աբ Գլուխ ԺԶ. Խիստ ժուժկալութիւն եւ կեանն տեսական, թէ որով նշանակի, որոց եւս թոչնոց տեսականն բաղդատին: Տեսականութեան եւս կատարելութիւնն, թէ որն իցէ, զանազան օրինակոփ ցուցանի – *Տեսական կեանն եւ խիստ ժուժկալութիւնն նշանակին... սնուցումն ձագուց հեռանայ:*

13. 14բ-5ա Գլուխ ԺԷ. Տգեղութիւն բղջախոտութեան ի նմանէ եւ պատճառաւ նորին վնաս, նաեւ ի ժուժկալութենէ ողջախոտութեանն ծնանիլ բարիք պերճապէս բացայայտի – *Ժուժկալութիւն ողջախոտութեան տայ... նոքա են որդիք Աստուծոյ:*

14. 15ա Գլուխ ԺԸ. Երկարութիւնն դարձման մեծ իրապէս ի յԱստուծոյ գոլ նուանելի, թէ՛ օրինակաւ, թէ՛ եւս Սուրբ Գրոց վկայութեամբն ցուցանի – *Դարձումն ոչ է յապաղելի... տնօրինէ եւ հատուցանէ:*

15. 15աբ Գլուխ ԺԹ. Թէ որով պայմանաւ իցէ սիրտն մարդոյն պատրաստելի, զի լինիցի բնակարան Աստուծոյ, ձկանց օրինակոփն յայտնի եղանի – *Զսիրտն մարդոյն նախ է նորոգելի... որք են աղօթքն սրբոց:*

16. 15բ Գլուխ Ի. Անողորմն եւ խստացեալ մարդիկքն ցնուց, այսինքն՝ ուրուրից, եւ մժեխից բաղդատին, եւ թէ որպիսի իցէ նոցին ելն՝ սահմանի – *Անողորմն եւ յափշտակող մարդիկն... ի փայտի կախեցեալ եղեւ:*

17. 15բ Գլուխ ԻԱ. Աստուծոյ խորհրոց հետաքրքիր խուզողն, թէ զորպիսի պատիժս ընդունելոց իցեն, թիթոան օրինական յայտնապէս ցուցանի – *Հետաքրքիր, յանդուզն խուզողքն... ճառագայթն ոչ թողու:*

18. 15բ-6բ Գլուխ ԻԲ. Սատանայի զօրութիւնն, նորին եւս հնարագիտութիւնն եւ խորամանկութիւնն, թէ որքան իցէ, հաւապտիրի, բոյ եւ սիրամարգի օրինակոփն յայտնապէս ցուցանի – *Սատանայն նմանի թռչնոյ... գարշապարի նորա, այսինքն՝ վաղճանի:*

19. 16բ Գլուխ ԻԳ. Աստուծոյ ծայրագունեղապէս սիրողաց ամենայն ձախորդութիւն, մեղաց եւս թունն ի բարին դարձուցանել, ննդկանց օրինակոփն, կար-

նագոյն բանի ցուցանի – *Աստուծոյ սիրողաց ջերմեռանդապէս ոչ վնասեն... շրջահատեացք եղանին:*

20. 16բ-7ա Գլուխ ԻԴ. Զորիք պատճառոփ բանին Աստուծոյ քարոզողն աւաղաղի նմանի, նորին եւս պաշտօնն, թէ որպիսի պարտիցէ գոլ, զանազան կերպի ցուցանի – *Վարդապետութիւնն սրբոց քարոզչաց յափշտակէ... սակա հարկանման մարմնոյն:*

21. 17ա Գլուխ ԻԵ. Ողորմութիւնն աղատաց, մանաւանդ ի յեկեղեցոյն բարեաց բաշխելի գոլ, արծույն օրինական եւ բազում հեղինակութեամբ ցուցանի – *Չողորմութիւն աղքատաց գոնեայ... ապա թէ ոչ՝ մեղանչէ մահացօրէն:*

22. 17աբ Գլուխ ԻԶ. Թէ ընդէր սատանայն երբեմն զմարդն (ի յԱստուծոյ թոյլատուութենէն) բարձրացուցանէ, եղջերուկի, արծույն եւս օրինական յայտնապէս զեկուցանի – *Բարձրացուցանէ երբեմն սատանայն... հոսեցեր զիս սաստկապէս:*

23. 17բ Գլուխ ԻԷ. Թէ որպէս հաւատացեալն ի ձախորդութեան հաստատուն եւ կայուն յարամնալ մարթիցէ, նշմարիտ Քրիստոսի օրինական եւ Էփնի ձկան նմանութեամբն ցուցանի – *Օրինակն խոնարհութեան... գոսկի ոչ ունիմ:*

24. 17բ-8ա Գլուխ ԻԸ. Առաջնորդն շար օրինակօփ զստորագրելոց հոգիսն ապականեն՝ միով ծերացեալ հատու նմանութեամբն ցուցանի – *Չար օրինակքն առաջնորդաց... զերկոսեան սպանանէ:*

25. 18ա Գլուխ ԻԹ. Թէ որքան ջերմեռանդն մտի եռանդն ի փորձութիւնս կարէ՛ աստ կարճաճօտ բանիւ պարզաբանի – *Եռանդն ջերմեռանդ մտաց... ոմամբք յայտնէ նշանիւք:*

26. 18աբ Գլուխ Լ. Որդիքն առ ծնօզն գոլ ի յամենայն ժամանակս գրածագունեղ՞ զանազան ոմանց թոչնոց օրինակօփն արժանի գիտելոյ եզերի – *Որդիքն գոլ գթածք... ալլեւս ոչ կարօտի:*

27. 18բ Գլուխ ԼԱ. Նեղութիւնն եւ անձկութիւնն երբեմն զչարսն առ հոգեւոր կեանսն ներածել՝ մեղուաց նմանութեամբն ուսուցանի – *Չաղումն նեղութեան... այցելութեան գթութեանն:*

28. 18բ-9ա Գլուխ ԼԲ. Գիաց, հերետիկոսաց, եւս նաեւ կեղծաւորաց խորամանկութիւնն, նաեւ դաւանանութիւնն, թէ որքան իցէ՛ կախաւ, ֆոլիփի կոչեցեալ ձկան եւ խեցգետնի սահմանի ոմամբ օրինակօփն – *Դաւաճանութիւնն զիւաց կամ հերետիկոսաց նմանի... զնենգութիւն կամ զխորամանկութիւն:*

29. 19ա Գլուխ ԼԳ. Կարկանջօղ մարդիկքն, որք միշտ առատանան ունայն բանիւք Ե. ներգործութեամբ բաղդատիլ ազոատու բացայայտի – *Կարկանջօղ եւ որկրամոլ մարդն... հանգստաց եւ խաղաղաց:*

30. 19բ Գլուխ ԼԴ. Յորժամ Հոգին շնորհօփ նորոգի աստուածայնօփ, զորս ի նմա առնէ ներգործութիւնս եւ վերջնոյ անապաշխարութեան, որ եւ մեղք ընդդէմ Ոգոյն Սրբոյ ասի, ծանրութիւնն որքան իցէ՛ ձագուց

ագոստոս ցամաքային, հաւալաւանի օրինակօքն ցուցանի – երկնային շնորհօք ոչ նորոգի... առողջութիւնն ածիցէ:

31. 19բ-20ա Գլուխ ԼԵ. Որկրամոլքն, որք միշտ յորովայնի ներել եւ զբաղիլ գիտեն՝ քաջանալի, մորեխի, անգեղի նմանին, յամենայն ժամանակի առ ի խոկալ անյարմար յարմար եղանին – Որկրամոլքն եւ զինքն... շրջեացին զքաղաքաւ:

32. 20ա Գլուխ ԼԶ. Թէ որով նանապարհաւ հերետիկոսն, նաեւ կեղծատրքն արտաքին երեսօքի եւ արարմամբ իւրեանց զբազումս պատրեն, կէտ ձկան նմանութեամբ իմն ցուցանի – Հերետիկոսքն կամ կեղծատրքն որպէս պատրեն... ի ներքոյ եւ գայլք եւ յափշտակօղբ:

33. 20աբ Գլուխ ԼԷ. Խոնարհութիւն մանաւանդ ի մտածմանէ մեղաց եւ ի յիշեցմանէ ապականեալ մարմնոյ ծնանիլ մեծ իրապէս զմեզ առ Աստուած խոկալ յարմար առնել, կէտ ձկան, էփինի կոչեցեալ ձկան, արծուին եւս աչաց օրինակօքն լինի պարզութեամբ յայտնի – Խոնարհութեան առաքինութիւնն ծնանի... յայտնեցեր տղայոց:

34. 20բ-1ա Գլուխ ԼԸ. Մարդիքն առ բարին գործելոյ անհաստատք եւ անկայունք, թոչնոց բանտարգելոց, փոփոխմանց եւս անգեղաց գոլ նմանք ուսուցանի – Անհաստատ եւ թեթեւ մարդն... այժմ մարմնով կատարէք:

35. 21ա Գլուխ ԼԹ. Ապերախտութեան մեղքն զորդիսն եւս անժառանգեցուցանել պերնագունի՝ հաւալուանի օրինակաւ բացարձակապէս սահմանի – Ապերախտութիւնն զորդիսն եւս զրկէ... ի հուրն յափտենական եւ այլն:

36. 21ա Գլուխ Խ. Եզական մեղուաց օրինակօքն որկրամոլքն, դատարկութեան եւս պարապեալքն՝ խստապէս գոլ պատժելիք լիապէս ցուցանի – Հեղգացեալքն եւ որկրամոլքն խստապէս... ժողովեն զպտուղս իւրեանց:

37. 21աբ Գլուխ ԽԱ. Ծովայնոյ խոզի յայտնագոյն օրինակաւ անմեղաց հալածողքն խստագոյն գոլ, քան զգազանս բացայայտի – Անմեղաց հալածողքն խստագոյնք են... զպատճառն եւս վնասելոյգտանեն:

38. 21բ Գլուխ ԽԲ. Անհնազանդութեան զանգանութիւնն, նորին եւս անցանաց ծանրութիւնն եւս ապա թէ որքան խստապէս անհնազանդն պատժիցի՝ մեղուաց օրինակաւ ցուցանի – Անհնազանդութեան մեղքն գոլ... կոսպաշտութիւնն է ծանրագոյն:

39. 21բ Գլուխ ԽԳ. Նախանձու թիրութիւնն նախանձոտին եւս բնութիւնն ստորագրի, որ եւ սիրամարգի միոյ օրինակին բաղդատի – Նախանձոտն թաքուցանէ... եւ մահն Քրիստոսի:

40. 21բ-2ա Գլուխ ԽԴ. Կեղծատրքն շայլաման, քաջանալի, այլոց եւս ոմանց կենդանեաց բաղդատի. սոցին եւս օրինակօքն շարութիւն նոյնոյ կեղ-

ծատրին ուղղապէս ցուցանի – Կեղծատրքն նմանի շայլաման... որում զինքն ընծայեաց:

41. 22ա Գլուխ ԽԵ. Ընկերին ատելութիւնն զխայթոցն մահուան ի հոգին բեւեռել մեղուի օրինակաւ ցուցանի – Բարկութիւնն կամ ընկերին ատելութիւնն բառնայ... իւրոյ սպանօղ:

42. 22աբ Գլուխ ԽԶ. Զմարդն արտաքինապէս ոչ երբէք իցէ դատելի, միով բազէի օրինակաւ յայտ եղանի – Դատելի ոչ է զհոգին... Աստուածն կատարէ ի սիրտն:

43. 22բ Գլուխ ԽԷ. Փորձութեան պատերազմն, որ ի գոչմանէ արտասուացն բազմիցս ծնանիլ ստուգեալ է, աղօթից ջերմութեամբն հանդարտի, որ հողամաղի, ջրայնոց, որ լաթինէլէն ասի մերկոյլիուս, եւս կենդանեաց օրինակօքն ցուցանի – Ի զղջմանէ արտասուաց հետեւի... եւ հաներ զմեզ ի հանգիստ:

44. 22բ Գլուխ ԽԸ. Թէ յորժամ գովութիւնն աստուածային պայծառագոյն եւ գովելագոյն արտականայցէ՝ շիտալէ կոչեցեալ թոչնոյ օրինակօքն ցուցանի – Գովութիւնն աստուածային այնքան պայծառագոյն է... օրհնելովք զԱստուած զանազան:

45. 23ա Գլուխ ԽԹ. Զանազան սուրբ գրոց օրինակօքն ծովայնոյ եւս խոզի նմանութեամբն ի պարուց գոլ փախչելի յայտնապէս ցուցանի – Կայթումն եւ կաքաւումն... ցնծան սպասուորքն դիւաց:

46. 23ա Գլուխ Ծ. Ողջախոհք գաւակի յղացման արգելման բերողք ի կանայսն բաղդատին սիրամարգի – Բղջախոհքն, որք արգելել ջանան... ի յատուկ կնոջէ իւրմէ:

47. 23աբ Գլուխ ԾԱ. Զար մարդկանց դարանակալութիւնն աղանեաց զանազան նմանութեամբն բազմաց եւս փորձեալ աստուածաբանից հեղինակութեամբն յայտ եղանին – Զարքն երբեմն նմանին աղանեաց... մոլորութեան հարկանէ եւ սպանանէ:

48. 23բ Գլուխ ԾԲ. Միանձնական կեանն կրօնատուրաց գոլ հարկատր՝ միով ձկանց նմանութեամբն համահաստատի – Կրօնատրքն եւ միանձնականքն նմանին ձկանց... կրօնատրքն առանց սենեկի:

49. 23բ-4ա Գլուխ ԾԳ. Թէ որքան մահուան, վերջնոյ եւս դատաստանի յիշումն մեզ աստ օժանդակէ՝ անաղաղի, սիրամարգի, ոմանց եւս կենդանեաց օրինակօքն յայտնի եղանի – Մահուան եւ դատաստանի երկիւղալի յիշումն... զի պատմեցեն քեզ:

50. 24ա Գլուխ ԾԴ. Մաքրութիւնն մտաց յարաժամ գոլ պահպանելի ի մարդկանէ՝ օրինակօքն իւրեանց ուսուցանեն մեզ մեղումն – Զմաքրութիւնն մտաց... արտաքսիցէք զամենայն աղտեղութիւնն:

51. 24աբ Գլուխ ԾԵ. Քրիստոս երբեմն ձաղմամբ զանիցն, երբեմն եւս իրաց ժամանակատուրաց բաց բարձմամբն մերժել զմեր հեղգութիւնն՝ արծուոյն, բազէին եւս օրինակօքն ցուցանի – Հեղգութիւնն եւ ծուլութիւնն հոգւոյն... զհաց դատարկութեան ոչ եկեր:

52. 24բ-5ա Գլուխ ԾԶ. Ձինչ կրօնաւորն, զի Աստուծոյ իցէ, հանոյ ստեղծողին իւրոյ մատուցանել պարտ իցէ, զուզից տատրակաց, աղանեաց նշանակութեամբն եւ գործնական նաեւ տեսական կենի կատարելութիւնն ուղղապէս ցուցանի – *Մատուցանել պարտի կրօնաւոր մարդն... որդիսն ժողովրդեանն իմոյ:*

53. 25ա Գլուխ ԾԷ. Ի դատարկութենէ, մանաւանդ ի մարդկանց առ շարն բորբոքելոց ի գործել ոչ երբեք ոչ իցէ փախչելի՝ շայլաման օրինակօքն ցուցանի – *Զբաղումն ինչ պատեհ... ուսոյց դատարկութիւնն:*

54. 25ա Գլուխ ԾԸ. Արժուոյ գեղեցկագունի օրինական հաւատն եւ սէրն ի յարդիւնական գործս ամենայն կերպիւ հարկաւոր գոյ կարեւապէս ցուցանի – *Գործք արդիւնականք ոչ կարէն... հաւատն սիրով գործէ:*

55. 25ա Գլուխ ԾԹ. Թէ որով պայմանաւ ումանց գործն անպտուղ մնան՝ նայի նմանութեամբ ցուցանի – *Գործք թոյլ եւ կակուղ... ցրուողի զգործս իւր:*

56. 25աբ Գլուխ Կ. Թէ որքան աղատին եւ հար[ու]ստին ելն իցեն տարածայնք, բազէի հատու եւ միով օրինական ցուցանի – *Աղքատքն որպէս ի յայտ... թաղեցաւ ի դժոխս:*

57. 25բ Գլուխ ԿԱ. Դաւից եւ խոսկութեանց ի մէջ ընտանեաց բերօղն ի ընկերութենէ ամենեւին գոյ բաժանելի՛ մեղուաց օրինական ցուցանի – *Հասարակի խաղաղութեան վրդովօղքն... վրդովեն եւ խոսովեն:*

58. 25բ Գլուխ ԿԲ. Մեղաց, արդարեւ բնութեան մոլորին արտակայանայ, թիրութիւնն, թէ որքան իցէ էֆիմելի կոչեցեալ ձկան, ծովայնոյ խոզի, տատրակի եւս ծովայնոյ բնութեամբն, թարց երկբայութեան իմանի – *Մեղքն նմանի էֆիմէրէ... առ ինքն ելանէ եւ մխի:*

59. 25բ-7ա Գլուխ ԿԳ. Մեղանշողաց եւ մեղատուրաց ամենայն զլխատուր զանազանութիւնն եւ շարութիւնն, ձիոյ, գետայնոյ նման օձաձկան իմն կոչեցեալ ձկան եւ օձի, շուն եւս ծովայնոյ, արծուեաց, ագռաւոց, փաշանաւի եւ շանանանի շղջիկանի, բազում յատկութեամբն պարզապէս ցուցանի – *Մեղաւորքն նմանին ձկանց... ոչ յառաջագայի:*

60. 27աբ Գլուխ ԿԴ. Ի նշմարիտ ապաշխարութենէն, յորմէ բազում բարիք հաւաքին, փիւնիկ հատու, հողամաղի, նաեւ թուաքայ կոչեցեալ ձկան բնութեան պայծառագունեղ օրինական ցուցանի – *Ձեռութիւնն ապաշխարութեան... արդիւնաւորք եղանին:*

61. 27բ-9ա Գլուխ ԿԵ. Ապաշխարօղն ի նիշտ իւրեանց ապաշխարութեան թէ ո՞ գոյ պարտիցին բազմաց կենդանեաց, նաեւ ջրայնոց զանազան բնութեամբն, մանաւանդ կախաւու, արագ[ի]լի եւ լորամարգի նմանութեամբն ոչ սակաւ արհեստիւ յայտնի եղանի – *Ապաշխարօղքն, որք գաղջապէս... զմարմին, զաշխարհ եւ զաստանայ:*

62. 29ա Գլուխ ԿԶ. Անբան կենդանիքն, որք զպա-

տուէր սիրոյն ամենեւին ոչ գիտեն զօրէնս, սակայն սիրոյ երբեմն կատարել մեղուցանեն – *Պանդիտաց եւ ճանապարհորդաց... նմանապէս տանել ջանայցես:*

63. 29աբ Գլուխ ԿԷ. Կատարեալ արքն, թէ զի՞նչ իցեն, զի՞նչ եւս առնիցեն կամ առնել պարտիցին, մինչ ի յայս կեանս կենցաղավարին, լաւագոյն ձկանց, թռչնոց եւս ասարանուաց, նաեւ արտէ կոչեցեալ թռչնոց, բնութեան բազում օրինակօքն ցուցանին – *Կատարեալ արքն նմանին... ապաշխարեցից փոշեաւ եւ աճեամբ:*

64. 30ա Գլուխ ԿԸ. Յարատեւութիւնն ի գործս բարիս, մեղուի օրինական, բազմաց եւս հեղինակութեամբ, նոյն սիրելեացն Աստուծոյ մեծ իրապէս օժանդակել համահաստատի – *Յարատեւութիւնն ի գործս... իսպառ նա կեցցէ:*

65. 30ա Թէ որով պայմանաւ հոգեւորապէս նոյն իմացական հոգին գիրանայ, միով հողամաղի նմանութեամբն ցուցանի – *Ներքնային գիրութիւն... կործանումն ահագին:*

66. 30աբ Գլուխ Զ. Քարոզչաց պարտն կամ բաժնին ոյք իցեն, զի Աստուծոյ հանելի գոյ կարիցեն՝ ասարառու թռչնոց, նաեւ ջրայնոց կամ սփարի կոչեցեալ ձկան զանազան օրինակօքն – *Քարոզչքն թէ որպիսի պարտիցին... խորհի ի տուէ եւ ի գիշերի:*

67. 30բ Գլուխ ԶԱ. Թէ զինչ կողպատողացն այլոց երբեմն պատահիցի՝ ումանց ձկանց օրինակօքն ցուցանի – *Կողպատողքն այլոց եղանին... դուք կողպատիցիք:*

68. 30բ-1ա Գլուխ ԶԲ. Առաջնորդաց բաժնն, թէ որպիսի պարտիցին գոյ ի ստորադրեալսն՝ կէտ ձկան բնութեամբն, զոր նորին եւս զանազան նմանութեամբն ցուցանի – *Առաջնորդն պարտի զստորադրելոց... զձեզ ի սրտի:*

69. 31ա Գլուխ ԶԳ. Թէ որքան հպարտն, որք բազէից, ի խոնարհաց, որք մոսախտայ կոչեցեալ թռչնոյ բաղդատին, ի մէջ ինքեանց զանազանին, ցուցանի – *Յանդուգն եւ հպարտքն միշտ բարձրագունից... ի բազումս լիցին գործք քոյքս:*

70. 31աբ Գլուխ ԶԴ. Մեղաւոր մարդոյ աշողութիւնն նշան իմն գոյ ապառնուոյ թշուառութեան, միով օրինական հաւապատի ցուցանի – *Աշողութիւնքն հարուստից... իմն ցուցակ եւ նշան:*

71. 31բ Գլուխ ԶԵ. Խոհեմ մարդն, թէ զինչ առնել պարտիցի, զի զժամանակն տնօրինիցէ կամ չափիցէ – *Խոհեմ մարդն զժամանակն... դիտէր հասարակի վիճաբանութեան:*

72. 31բ Գլուխ ԶԶ. Թէ որպէս ընդդէմ սատանայի իցէ մարտնչելի՝ կէտ ձկան ընդդէմ կոկորդիլոսի պատերազմն մեզ ուսուցանէ – *Մարտնչելի է ընդդէմ սատանայի... զոր ոչ առնէ կէտ ձուկն:*

73. 31բ-2ա Գլուխ ԶԷ. Ի կրօնս մտանել ի նմա եւս գովելապէս յարամայ ինդրօղն, թէ որով պայմանաւ նոցին առաջնորդն զինքեանս, նաեւ զայլս կա-

նավարել պարտիցին՝ բազմաց թռչնոց օրինակօքն, բազմաց եւս նմանութեամբ, կայտոյց եւ կոնկաց իմաստնաբար ուսուցանի – *Ի կրօնս մտանել... պարտի աղաղակել:*

74. 32աբ Գլուխ ՀԸ. Արծուոյ բազում նմանութեամբն, բազէի եւս հմտացեալ եւ փորձեալ օրինկան, թէ որպէս հոգին մարդկայնոյ հոգեւորապէս նորոգիցի՝ բացայայտի – *Նորոգի հոգին... ոչ մեռեալ:*

75. 32բ-3բ Գլուխ ՀԹ. Սրբոց արանց կատարելութիւնն, զոր բազում աղանոյ, բազէի, ցնոյ եւս զանազան բնական նմանութեամբն պատրաստօրէն համաթոնին – *Սուրբ եւ կատարեալ արքն... ասին աղօթքն սրբոց:*

76. 33բ Գլուխ Զ. Միով օրինական մեղոյի՝ Աստուծոյ իմաստութիւնն միայն ի յարդարոյ կատարելապէս ստանի բացայայտի – *Զիմաստութիւնն երկնային ոչ կարէ... վարեցելոյ մեղօք:*

77. 33բ-4ա Գլուխ ԶԱ. Միամիտ աղանոյ բնական յատկութիւնն, եւ թէ ոյր պատճառաւ Ոգին Սուրբ ի ներոյն այտորիկ ձեւոյ երեւեցաւ՝ բացայայտի – *Ոգին Սուրբ աղանոյ ձեւով... զփորձութիւնսն յաղթիցէր:*

78. 34ա Գլուխ ԶԲ. Բաղդատմամբ ձկանց ի զանազան տեղիս բնակողաց, զանազանութիւնն ի միասին հոգեւոր արանց, նոցին զանազան բարեգործութիւնն բազում նմանութեամբ ցուցանի – *Հոգեւոր արքն նմանք են... յառանձնական կենի:*

79. 34աբ Գլուխ ԶԳ. Մեծատրաց ընտրութիւնն, թէ որով պայմանաւ իցէ առնելի որպիսի եւս ստորադրելոց հնազանդութիւնն եւ սէր գոյ պարտ իցէ, պայծառագոյն օրինակաւ մեղուաց սահմանի – *Ստորագրեալքն, թէ որպիսիաբար... զթագաւորս պատուեցէ՛ք:*

80. 34բ Գլուխ ԶԴ. Հպարտաց գործն, ոմանց մարախոց նմանութեամբն կարեալապէս յայտ եղանին – *Հպարտքն նմանին մարախոց... թաքթաքին անարգեալք:*

81. 34բ-5ա Գլուխ ԶԵ. Մունիլոս կոչեցեալ ձկան օրինական ի յորոգայթ փորձութեանց խտտորիլ ուսանիմք – *Մինչ մարդ գորոգայթսն... զթիւր խորհրդոյ սկիզբն:*

82. 35ա Գլուխ ԶԶ. Բանատրաց թիւրութիւնն եւ խստութիւնն, թէ որքան իցէ, արծուոյ, անգեղ օրինական, նաեւ Սուրբ Գրոց հեղինակութեամբն յայտնապէս ստորագրի – *Բանաւորքն նմանին արծուոյ... ի փորձագունէն յաղթի:*

83. 35աբ Գլուխ ԶԷ. Նեղութիւնն ընտրելոցն Աստուծոյ մեծ իրապէս օժանդակել, ձկանց ի հիւսիսային ծովում բնակողաց նմանութեամբն եղանի յայտնի – *Նեղութեանց եւ փորձութեանց... եւս առաւել վատթարանան:*

84. 35բ Գլուխ ԶԸ. Կերակուր հոգոյն բան Աստուծոյ գոյ, հեղինակութեամբ Սուրբ Գրոց, նաեւ հա-

տու ձագուց նմանութեամբն սահմանի – *Բանիւն Աստուծոյ հոգին սնանի... մտաց է բանն Աստուծոյ:*

85. 35բ Գլուխ ԶԹ. Ոմանց ծերունի կանանց շարտիւնն, որք ուսմկօրէն վնուկ կոչին, յայտնի, որք եւ եղջերուկաց թռչնոց բաղդատին – *Ծերունի ոմանք կանայք... գուշակել յանդգին:*

86. 35բ-6ա Գլուխ Դ. Բազում տատրկաց յատկութեամբն, թէ որպիսի իցէ այրեաց բաժն գովութեան արժանի եւ Աստուծոյ հանելի բացայայտի – *Այրական ժուժկալութիւնն... գոյ բաւական եւ գործունակ:*

87. 36ա Գլուխ ԴԱ. Մեղատրաց ճանապարհին, թռչնոց ճանապարհաց ի թռչիլն նմանին, որ այսինքն՝ բնական նմանութեամբ համահաստատի – *Ճանապարհքն մեղատրաց են նման... ոչ գտանի նշանակ բանալոյ նորա:*

88. 36աբ Գլուխ ԴԲ. Կուսութեան կացութիւնն զամենայն այլոց կանանց գերազանցիլ՝ բազում մեղուաց օրինակօքն սահմանի – *Զկուսութիւնն մարմնոյ պահել... ել քաղցրութիւն:*

89. 36բ-7ա Գլուխ ԴԳ. Զորս կարտինալական, այսինքն՝ ծիսական առաքինութիւնն մարդկանց յոյժ հարկատու գոյ՝ բազում ծիծեռանց նմանութեամբն ցուցանի – *Զկարտինալական առաքինութիւնս ուսուցանեն... եւ ծանրութիւն են:*

90. 37աբ Գլուխ ԴԴ. Մարդկային հոգեւոր կեանն, թէ որով ճանապարհաւ կատարի, թռչնովք, նոցին եւս ձագուց բնական կեանն, բազում բնական նմանութեամբ ցուցանի – *Հոգեւոր կեանն մարդոյն զարգանայ... հացիւ արտասուաց:*

91. 37բ-8ա Գլուխ ԴԵ. Զանազան թռչնոց տեսակն համաթոնին, նշանակիչք զանազան մեղաց, որք արդարեւ ի հին օրէնս յԱստուծոյ արգելանէ էին, նոյնպիսի իրաց զանազան պատճառք նշանագրին – *Զանազան մոլորութիւնք հրէից... ոչ երբէք տիրել թողցես:*

92. 38աբ Գլուխ ԴԶ. [Փ]սպիկութիւն կենի, որք արծուոյն երրորդ ձուով նշանակին՝ իբր վնասակար գոյ ընկենլի եւ մերժելի ուսանիմք – *Փափկութիւնքն եւ աւելորդութիւնք... շուայտութեամբ եւ արբեցութեամբ:*

93. 38բ Գլուխ ԴԷ. Տոկոսն կալ վաշխն, որ եւ թեպրոց արծուոյն նմանի, որքան իցէ մարդկանց վնասակար՝ բացայայտի – *Վաշխն նմանի թեպրոց... անցանէ առ փոխատուն:*

94. 38բ-9ա Գլուխ ԴԸ. Բորոտն յորժամ ի հին յօրէնս սրեալք, ասէ, էին եւ Քրիստոս ճնկողկ նոցա ի բորոտաց նուիրելոց՝ հատու եւ բազում գեղեցկագոյն նմանութեամբ բաղդատիլ բացայայտի – *Քրիստոս նախաձեւացեալ եղեւ... թագաւորէ Աստուած ի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

Վերջ շորորդ գրգի: Հետեւի գիրք հինգերորդ:

գ. 39բ-49բ Գիրք հինգերորդ. Յաղագս երկրային կենդանեաց

95. 39բ-40ա Յառաջաբանություն հինկերոդ գրգի, յորում բազմաց կենդանեաց երկրի, այսինքն՝ գազանաց, սողնոց եւ չորհոտանեաց օրինակօքն ներածիլ, նոյնքն եւս բարումն յարմարիլ յառաջադրին – Արար Աստուած զգազանս երկրի ըստ տեսակի իբրեանց... Աստուած աւրհնեալ ի յաւիտեանս յաւիտենից:

96. 40աբ Գրուի Ա. Ժուժկալութիւնն կամ պահեցողութիւնն յոյժ օգնէ մարդկանց զանազանից՝ շանց եւ օձից օրինակօքն եւ սրբազանի վարդապետաց հեղինակութեամբն համահաստատի – Ժուժկալութիւնն ի բազում մարդիկէս... թողանին եւ ներին:

97. 40բ Գրուի Բ. Այնտիկ, որք կատաղեալ շնէ խածանին, ուլից եւ ծուլից բաղդատին, որ բազում օրինակօք ցուցանին – Ծուլութեան փորձութիւնն նման է... տկարք եւ վատթարք:

98. 40բ-1ա Գրուի Գ. Բնական նմանութեամբ մսից կենդանեաց ձախորդութիւնմ մարդկանց փափայտաց զօրավիզք եւ իրաց, եւս ժամանակատրաց աշոդութիւնմ ոմանց զօրավիզք, նաեւ ոմանց անզօրավիզ գոլ պարզաբանի – Ձախորդութիւնն մարդկանց հպարտաց... տապալեցաւ եւ ցրուեցաւ:

99. 41ա Գրուի Դ. Մարմնոյ սաստիկ տկարութեամբն օրինակաւ կենդանոյն յաթինական լեզուաբանի կոչեցելոյ եւս զօրութիւն հոգոյն բեկանել առազդիմք – Անխոհեմ նեղութիւն մարմնոյն... շիջուցանել փութայ:

100. 41աբ Գրուի Ե. Փառասիրութիւնն ոչ սակաւ եւ չափաւորապէս զմարդն ի յորոգայթս կալնու եւ կապէ, զինչ որ փառասիրաց պատանի, շանց նմանութեամբ բացայայտի – Փառասիրութիւնն այնպէս ըմբռնէ... զխոնարհս բարձրացոյց:

101. 41բ Գրուի Զ. Ամբարշտաց բարեկամաց կիրառումն է իբր զարմանալեաց որդոց աղուեսուցն, կատուից նաեւ մկանց օրինակօքն բացայայտի – Նենգաւոր բարեկամն... յայնժամ միայն եղիցիս:

102. 41բ-2ա Գրուի Է. Հոգեւորականի եւ մարմնականի սիրոյ զանազանութիւնն կամ բացորոշութիւնն եւ ներգործութիւնն ի յանասնական եւ մարդկան ձեռոյ օրինական նմանչի. սէրն հոգեւոր հոգոյն կեանք գոլ եւ սրբոց արանց մեծ իրապէս զօրավիզ գոլ, բազմաց կենդանեաց նմանութեամբն ցուցանի – Սէրն հոգեւոր քարշէ... ի միտս ձեր:

103. 42աբ Գրուի Ը. Հոգին բանական, որքան առաւել խոնարհիցի եւ ի յերկրայնոց բաժանիցի, այնքան առաւել հոգեւոր կրթութեանց յարմարագոյն եղանի, որ սարդեալ, նորին եւս թելաբարձութեամբ իւրաքանչիւր նմանութեամբն բացայայտի – Հոգին որքան առաւել... ի տեղոջ պարարտութեան:

104. 42բ Գրուի Թ. Թէ որովք զինոք հոգեւորականօք ընդդէմ թշնամեաց ընտրեալքն Աստուծոյ զինքեանս շատագովել պարտիցեն, բնական կենդանեաց, երկրայնոց զինոքն հմտացուցանին – Հոգեւոր զէնն մարդկան... մի՛ յօժարեացին սիրտք ձեր:

105. 43աբ Գրուի Ժ. Ազանութեան վնասն, ազահին թիւ արարն, տգրկին, մեղուին, սարդոյն, կապկի, մրջեանի, ապա եւս զանազան օրինակօք ցուցանին – Ազահութիւնն նմանի տգրկէին... մեծ թշուառութիւն:

106. 43բ Գրուի ԺԱ. Միով փղի օրինակաւ գազանական խաղաղիլ միտն, զմիակ եւս զԱստուած սիրել ուսանիմք – Բարերութեամբ համահաճութեան շողորթի... զոր եւ ետ ինձ:

107. 43բ Գրուի ԺԲ. [Կ]արնաց բնութիւնքն ստորագրին, որք շողորթի մարդանց նմանին, մեղաւորքն շողորթութեամբ համոզիլ արգելանին – Շողորթութեան կարճաց նմանին... ի ժամանակի երեխայութեան իրոյ:

108. 43բ-4բ Գրուի ԺԳ. Բարութիւն նաեւ շարութիւն մարդկանց ի յերից անիլ, մանաւանդ ի կամաց բղխիլ, զանազան օրինակօք բնական կենդանեաց ախտիք կամ կրիք բացայայտին – Բարութիւն նաեւ շարութիւն մարդկանց կախին... ունի պտուղն նորա:

109. 44բ Գրուի ԺԴ. Եղբայրական սիրոյ օրէնն, թէ որպէս իցէ ի մէնջ ալնիլ յաթինական լեզուա կոչեցեալ քաթօռաց, այսինքն՝ ներքինեաց կենդանեաց, նաեւ եղջերուաց օրինակօքն կատարելապէս ուսանիմք – Եղբայրական սիրոյն օրէնն... տկարացն բառնալ:

110. 44բ-5ա ԺԵ. Մարմնասէր մարդոյն, որ հէրիտի կոչեցեալ օձի բաղդատի, թշուառութիւնն, որքան իցէ համառօտապէս ցուցանի – Մարմնասէր մարդն նմանի... ապականէ մեղաց թունօք:

111. 45աբ Գրուի ԺԶ. Մարմնն մարդկային, եզրին եւ ցանկութիւն նորին, սիրենայի, այսինքն՝ յուշկապարկի, կարնի եւ թունատր գորտի նմանի: Եւ թէ որքան իցէ նուանելի ի միասին եւ մեղաց մաքրելի՝ ուսուցանի – Մարմինն մեր նմանի... փախերուք ի պտուղութեան:

112. 45բ Գրուի ԺԷ. Ողջախոհութեան պահօղքն զբազումս ստանան զբարիս եւ զերծանին ի բազմաց հոգոց, որ ընջիղի ներքինացութեամբն եւ քաթօռի, այսինքն՝ ներքինոյ կոչեցեալ կենդանոյն նմանութեամբն բացայայտի – Ողջախոհութիւնն մարդոյն նմանի... այսինքն ի զիւրաց:

113. 46ա Գրուի ԺԸ. Կտրութիւն մտաց խայտ իւլեզի գեղեցիկ օրինական ի մէնջ մերժել եւ ապաշխարութեամբ մասն շնորհաց լուսոյ ընդունիլ ուսանիմք – Զկտրութիւն մտաց արտաքսել... բացցին աչք կտրաց:

114. 46ա Գրուի Ի. Ուղտու միով օրինակաւ բանն Աստուծոյ, որ արդարեւ կերակուր հոգոյն արժանապէս ընդունիլ ուսանիմք – Կերակուր հոգեւոր վարդապետութեան... կոչեցի յարքայութեան երկնից:

115. 46աբ Գրուի ԻԱ. Կեանքն վանականի գովի, որ եւ կրիայի ոչ անարդիւնապէս նմանի – Կեանքն վանականի կրիայի... բնակեցայ ի յանապատի:

116. 46բ-7ա Գրուի ԻԲ. Մեղքն առժամայն խոս-

տովանիլ շան օրինակաւ եւ սակս ամօթոյ ոչ խոստովանիլի ծանրագոյնս ի սատանայէ ցանցապատի ի մեղս աղիծու նմանութեամբն ցուցանի – *Խոստովանիլ եւ մաքրիլ ի մեղաց... ոչ կարիցեն հաշել:*

117. 47ա Գլուխ ԻԳ. Մերոց յանձնապատանութիւնն աղիծու օրինակաւ հոգեւորապէս ի գլուխս Քրիստոսի եւ ի կուծս, այսինքն՝ ի սիրտս կայանայ – *Յանձնապատանութիւն սրբոց արանց... առանց զարհուրանաց եղիցի:*

118. 47ա Գլուխ ԻԳ. Թէ որպէս զղջացեալ մեղատրքն, ումամբ դիպուածով եւ ձախորդութեամբ անկեալք եւ տանջեալք յարուցանին, զարմանալի օրինակաւ փղի ցուցանի – *Ջցաւակցութիւն եւ զօգնութիւն ասեն... ի յալլոց միւսէ կանգնի:*

119. 47ա Գլուխ ԻԵ. Փորձութեանց նեւսն միով եւեթ այծեղջիւրի օրինական մերժել ուսանիմք – *Խոնարհութիւն զղջմանն մերժէ... մերժին եւ հալածին:*

120. 47աբ Գլուխ ԻԶ. Ներքին տունն մարդոյ, որ իցէ, գորս եւս խոհեմաբար ի մէնջ շինելի իցէ, զարդարելի, նաեւ պահպանելի՝ օրինակաւ պօպիլի, այսինքն մետաքսագործ որդանց բացայայտի – *Ջտունն խղճմտանաց... օրինացն պարտական:*

121. 47բ-Տա Գլուխ ԻԷ. Մանաւանդ աղօթից կամ համախոկան տելին, ուրիցէ նորին եւս նորգործութիւնն եւ օգտակարութիւնն, ումանց կենդանեաց օրինակօքն բնական պատճառք ցուցանի – *Համախոկումն կամ աղօթքն... սլանայ եւ վերանայ:*

122. 48ա Գլուխ ԻԸ. Ճշմարիտ զղջման զօրութիւնն, որ է մեղաց թոյն անմաքուր նաննից՝ բաղդատի գեղեցիկ օշինակաց – *Ջղջումն խոնարհքարչ է... մերժէ գիտործութիւնն:*

123. 48ա Գլուխ ԻԹ. Սատանայ, որ խոզի նմանի, զթիր դիտատրութիւն մարդոյ, սրտի մեծացուցանել կամ սնուցանել բազմօք պատճառօք ցուցանի, սարդի եւս օրինակաւ, որքան վերանորոգիլ պարտի մեղատր հոգին ուսուցանի – *Ջմոլութիւն սրտի սատանայն... ի յարմատն սպականեաց:*

124. 48բ Գլուխ Լ. Թէ որքան իցէ անգութ մարդոյն թիր բնութիւնն նմանութեամբ շան ցուցանի եւ յայտնի եղանի – *Անգութ մարդիկքն... զայր աղքատ եւ զտնանկ:*

125. 48բ Գլուխ ԼԱ. Քրիստոս, որ խաչին իւրով կարմրագոյն մարդկութեան զգեցեալ զգեստին զղեն

պատրեաց, նաեւ յաղթեաց, նոյնոյ վայրենոյ կամ անտառի եզին զարմանալի օրինական ցուցանի – *Խաչն Քրիստոսի զատանայն... ուստի վնասեաց:*

126. 48բ-Յա Գլուխ ԼԲ. Ընծու միայնով օրինական ցանկութիւն ազահութեան կերպի իմն մեծագոյն գոլ առ ի զգուշանալ ցուցանի – *Յանկութիւն ազահութեան առած է... ի սատակումն եւ ի կորուստ:*

127. 49ա Գլուխ ԼԳ. Չանկարգ իրաց ժամանակատրուց զբաղումն պօմպիլի, այսինքն՝ մէտակնսագործ օրինակաւ որդան զմարդն ի ներքնայնոյ առաքինութենէ բոլորովին զրկել ցուցանի – *Հոգ եւ զբաղումն ժամանակատրուց... հաճոյ լինիցի:*

128. 49ա Գլուխ ԼԴ. Ի մարդոյ հետաքրքրութենէ սատանայն զանթուիելի հոգիս ապականել վայրենեաց եղջերուաց օրինական հաստատի – *Հետաքրքրութիւնն անուանեցեալ է... ասիցէն կամ լսիցեն:*

129. 49աբ Գլուխ ԼԵ. Մեղաց հեշտութիւնն մահ բերել մտաց՝ միով մկան, նաեւ առջու օրինական ցուցանի – *Հեշտութիւն մեղաց սպանանէ... ի կորուստն քարչէ:*

130. 49բ Գլուխ ԼԶ. Թէ սէրն ըստ բարոյ սրտի ըղձի միշտ պարտ իցէ միատրիլ, զի զարդին ընկալցի, եզական նմանութեամբ եզին ցուցանի – *Բարի իղձքն սրտի... ոչ կամեցաւ վարել:*

131. 49բ Գլուխ ԼԷ. Բամբաստողի բնութիւնն համառօտապէս բացայայտի, որ երիւմ պատճառօք օձի բաղդատի – *Բամբաստողն նմանի օձի... հող է հաց նորա:*

132. 49բ Գլուխ ԼԸ. Մարդոյ ջերմեռանդութիւնն, թէ որով պայմանաւ կատարագործի բնական կենդանեաց օրինակօքն ցուցանի – *Ջերմեռանդ մարդիկքն, որք առաւել... ձանձրացաւ միսիթարիչ հոգի իմ եւ այսպէս հետեւի: Յիշեցի զԱստուած/// (վերջը թափուած):*

Վերին լս. ներում ունի խորագրեր: Այս երկի ամբողջական օրինակ է ձեռ. 4104:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Ա. կազմաստառին՝ «Հ^մ 1348»:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. կազմաստառ՝ «Հ^մ 1348/2664, ԺԸ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Յաղագս երկնից եւ տարբրաց՝ սկիզբն եւ վերջն թերի, գրեալ մանր նօտրգրով, ի թղթի, թուականն եւ անուն գրչին անյայտ: Մատենադարանապետ Սահակ վ. Ամատունի»:

2665

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ա Ն

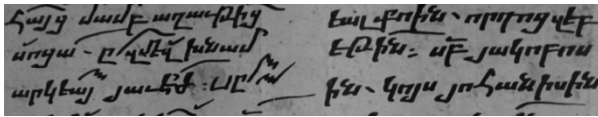
ՍՈՒՐԲ ԳԷՈՐԳ ԶՕՐԱՎԱՐ (ԽԼԱԹ)

ԳՐԻԶ՝ Խաչատուր ԲԿՅ.:

ԹԵՐԹ՝ 332: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԸ:12 (Ա 10, Գ 11, ԺԳ 9, ԻԷ 14): ՆԻԻԹ՝ թուրք (թ. 98, 101, 144, 149, 162, 166, 171՝ յետագայի, լուսանցագծերով եւ լուսադրոշմով՝ ցլի գլուխ, վերջ՝ խաչապսակ գաւազան, վրան փաթաթոյն օձ, թ. 188, 194՝ լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ աջն Աստուծոյ, որից լոյս է նառագում): ՄԵՍՈՒ-

ՉԾԴ. – 1505

ԹԻԻՆ՝ 26,27x18: ԳՐՈՒԹԻՆ՝ Երկիրն (21x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 63ա): ՏՈՂ՝ 24-25: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղղ շագանակագոյն կաշի դռնակով, միջուկը տախտակ, աստաղը դրոշմագաղղ կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա, չգրուած, ԺԹ. դարի սպիտակ թուրք (25.5x11):

Նմուշ 63ա

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. կազմը տեղ-տեղ մաշուած, գունաթափուած, մէջի վերին եւ ստորին եզրերի կաշին թափուած, երեքական գամերն ու կապիչներն ընկած, դոնակը կիսով չափ ետ ծալուած, դոնակի աստանն ընկած, լուսանցակողերը սեւացած, ք. 37-8ի միջեւ ընկած 1, 153-4ի միջեւ 3 թերք. ք. 86, 89, 167, 154, 161, 170, 285 եւ 292՝ նորոգման ժամանակ սխալ դասաւորուած կազմած. հիշտ կարգն է՝ 85-89-87-88-86-90, 153-167-155, 157-154-161-158, 160-170-162, 166-168-169-171, 284-292-286, 291-285-293: Մի քանի թերք (98, 101, 144, 149, 162, 166, 171, 188, 194) յետագայում աւելացուած եւ գրուած, իրար կպած 288-90 թերքերը անշատելու պատճառով գրադաշտը վնասուած, գործածութիւնից թերքերը մասամբ քայքայուած, եզրերը եւ լուսանցակողերը, նաև 1ա եւ 332բ էջերի գրադաշտը սեւացած, ք. 287-92, 296-332՝ խոնաւութեան հետեւեով, ք. 304-31ի գրադաշտի աջ եզրերն իրար կպած եւ անփոքր անջատման պատճառով անընթեռնելի դարձած. ունի հին՝ ժէ.՝ դարի նորոգման հետեւե, որոշ թերքերի եզրերը լրացուած-ամրացուած է. դարի 60ականներին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

– 1ա-2բ [Յանկ գանձուց] – Առաջին աւուրն Ծնընդեան... ճժէ. Չեռնադրութեանն:

1. 3ա-5ա [Ա. Առաջին աւուրն Ծնընդեանն եւ Յայտնութեան («Մկրտիչ»)] – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ... ա. 5ա Մեղեդի անոյշ («Գրիգոր») – Գովեստ բերկրանաց... բ. 5աբ Յորդորակն («Ջաւաբար») – Ջաւրբ երկնաւոր զըւարթնոցն...

2. 5բ-7ա Բ. Գանձ կիրակէի Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ («Գրիգոր») – Գոյից արարչին... ա. 7աբ Տաղ ազնիւ («Գրիգոր») – Գոշէր հրեշտակն առ վիմին...

3. 7բ-10ա Գ. Յոհանու Ոսկերեանին, յԱռաքել վարդապետէ («Յոհանոն») – Յանեղական լուսոյն զարդարեալ... ա. 10ա Տաղ սրբոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին – Ի յորովայնէ ընտրեալ... բ. 10աբ Շրջանակէ, փոխէ – Ի կոստանդինու քաղաք...

4. 10բ-2ա Դ. Գանձ սրբոց առաքելոցն, ի Խաչատուր Կէշաւեցոյ («Խաչատուր») – Խորհրդագզաց քո մարդեղութեան... ա. 12ա-3ա Տաղ ազնիւ («Ա.Պ») – Առաքեալք Աստուած Որդոյն... բ. 13ա Փոխէ («Չ.Ք») – Չուր կենդանի բրիժամբ Հոգւոյն...

5. 13ա-5ա Ե. Գանձ ծրննդեան սուրբ Աստուածածնին եւ ծնաւոյց նորին («Գրիգորի է») – Գոյին անեղին... ա. 15աբ Աստ աւարտեայ՝ ծրննդեանն տօնին եւ ծնօղաց նորին եւ ի տաճարն տանելոյ տօնին զամէնն ասայ՝ – Սըրբութեամբ սնաննի... բ. 15բ-6ա Տաղ <գաղ> Գրիգորէ – Այսաւր պարզողին...

6. 16ա-8ա Չ. Գանձ Նիկոլայոսի հայրապետին («Գրիգոր») – Գաւազան ծաղկեալ... ա. 18ա Տաղ Նիկաւոյոսի – Աստուած անճառ... բ. 18աբ Յորդորակ եւ շրջանակ – Երեւմամբ սուրբ հրեշտակաց...

7. 18բ-20բ [Է.] Սրբոց կուսանացն գանձ եւ տաղ («Ի փառք») – Ի սկզբան էիդ... ա. 20բ-1ա Մեղեդի սուրբ կուսանացն («Կ.Ղ») – Կոյսք իմաստութեամբ... բ. 21ա Յորդորակ է – Ի կենարար փայտէն...

8. 21ա-4բ Ը. Գանձ սրբոց հայրապետացն աստուածաբանիցն զյիստուրաց («Վէշտասանն») – Վաշել է քոին... ա. 24բ-5ա Տաղ հայրապետացն – Այսաւր դըշխոյ... բ. 25աբ Տաղ («Ա.Ղ») – Այսաւր մայր Սիոն... գ. 25բ Փոխէ զնայն («Ճ.Ք») – Ճառագայթ լուսոյ...

9. 25բ-8բ Թ. Գանձ հգնաւորաց («Ճորիէտն») – Ճըգնաւորք ընտրեալ... ա. 28բ-9ա Տաղ հգնաւորացն – Աստուած բարձրեալ... բ. 29աբ Յորդորակն է – Որք զաղաւթից...

10. 29բ-32ա Ժ. Սրբոց առաքելոցն Թաղէտի եւ Բարդաղիմէտի («Գրիգորն ա») – Գերարփի պայծառ... ա. 32աբ Տաղ ազնիւ Թաղէտի («Բարդոդ») – Բանն, որ ի Հարէ... բ. 32բ Յորդորակն է – Ի լրծակցութիւնն գործոց... գ. 32բ-3ա [Տաղ] («Առաքելոյն երգ») – Արեգակն արդար, որ ի Հարէ ծագեալ...

11. 33բ-5բ ԺԱ. Գանձ Յարութեան կիրակի («Առաքել») – Անժամանակ լոյսն արփիական... ա. 35բ Տաղ յարութեանն Քրիստոսի («Ներսէսի») – Նոր ծաղիկ պայծառ ցուցաւ... բ. 35բ Յորդորակն է («Եբան») – Եկայք տեսէք զգերեզմանն...

12. 35բ-7բ, 43ա ԺԲ. Սրբոյն Մինասայ եւ ընկերաց նորա Երմոզինեա եւ Գրաբոսի («Բաղիշեցոյ») – Բանն ի Հարէ... ա. 43աբ Տաղ գեղեցիկ – Այսաւր նորահրաշ տօնիւ... բ. 43բ Փոխ – Տէր բարերար, Հար միածին... գ. 43բ, 39ա [Փոխ] («Նարդապետ») – Երմոզինեա եւ Գրաբոսի, այն ընկերաց սուրբ Մինասին...

13. 39ա-41ա ԺԳ. Գանձ սրբոց Ստրատիոնեանցն («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառօք զարդարեալ... ա. 41ա Տաղ ազնիւ – Առ քեզ պաղատիմք... բ. 41աբ Փոխէ – Սուրբ Եւտրատիոս...

14. 41բ-2բ, 38աբ ԺԴ. Սրբոյն Յակոբայ հայրապետին եւ Մարուգէի («Մկրտիչ») – Մեծահամբաւ անուն գովելի... ա. 38բ Տաղ ազնիւ ի Մաթէոսէ վարդապետէ («Մաթէոս») – Մեծի հանդիսի աւուրս... բ. 38բ, 44ա Փոխէ – Վարժիչ հանուրց...

15. 44ա-6ա ԺԵ. Գանձ Յարութեան («Կիրակէի») – Կենդանարար Որդի Աստուծոյ... ա. 46աբ Մեղեդի Յարութեան – Ես ձայն զառիւծուն ասեմ... բ. 46բ Փոխէ – Չամուրս իմ քակել կամի...

16. 46բ-8բ ԺԶ. Գանձ Իգնատիոսի եւ Պաղիկարայոսի հայրապետի («Գրիգորի է սա») – Գոհաբանական, գովասանական... ա. 48բ-9ա Տաղ ազնիւ, ի տէր Գրիգոր կաթողիկոսէ – Ի սուրբ սերմանց...

17. 49ա-51ա ԺԷ. Թէոպոմպոսի եպիսկոպոսին եւ Թէոփան կախարդին («Յովանէս») – Յոյժ զարմանալի եւ հիանալի... ա. 51աբ Տաղ ազնիւ եւ գեղեցիկ – Փառք Հար անեղին...

18. 51բ-4ա ժԸ. Դարթի մարգարէ[ի] եւ Յակոբայ առաքելոյն («Խաչատուր») – *Խորհուրդ անքննին... ա. 54աբ* Տաղ յԱռաքել վարդապետէ – *Յիսուս Քրիստոս Հար միածին... բ. 54բ-5ա Փոխէ՛ – Դաւիթ արքայն...*

19. 55ա-7ա ժԹ. Սըբրոյն Ստեփաննոսի Նախավկային («Մկրտիչ») – *Մեծ եւ հրգար անմահ թագաւոր... ա. 57ա-8բ* Տաղ ազնիւ («Ի Ստեփաննոսի Ներսիսէ կաթողիկոսէ») – *Ի խաչին տընկեալ որթոյն...*

20. 58բ-62ա Ի. Գանն Պետրոսի եւ Պօղոսի («Սարգիս գրիչ») – *Սուրբ Երրորդութիւն ստեղծաւոր... ա. 62աբ* Տաղ ազնիւ («Առաքելոյն») – *Այսաւր ցընծացէ՛ք... բ. 62բ-3ա Փոխէ՛ («Պետրոսի») – Պաղատիմք առ ձեզ...*

21. 63ա-6ա ԻԱ. Կանոն որոց Ռոսամանն Յակոբայ եւ Յոնաննու («Գրիգորիոս ա») – *Գառըդ երկնային... ա. 66ա* Տաղ անոյշ եւ գեղեցիկ – *Որդիքն Որոտման... բ. 66աբ* Յորդորակ («Ներսէսի երգ») – *Նոր լոյս յարփենոյն...*

22. 66բ-8ա ԻԲ. Արգարու թագաւորին («Նգետիս») – *Նոյն քեզ վայել է... ա. 68աբ* Տաղ Արգարու թագաւորին – *Տէ՛ր բարերար, Հա՛ւր միածին...*

23. 68բ-71ա ԻԳ. Կանոն Բարսղի հայրապետին («Խաչատուր») – *Խաչաբարձ արհիպանծալի... ա. 71ա* Տաղ նորին («Խաչատուր») – *Խոնարհիմք հոգով... բ. 71աբ* Յորդորակն է («Վարդապետի») – *Վանիչ ներհակին...*

24. 71բ-3բ ԻԴ. Կանոն ճրագաւորացի ծընընդեանն Քրիստոսի («Տէր Միխի») – *Տարփումն ըղձական... ա. 73բ-4ա* Տաղ ի Ներսիսէ («Ներսիս երգ Ա-Ժ») – *Նոր ծաղիկ այսաւր բըղխէ...*

25. 74ա-5բ ԻԵ. Գանն ծընընդեան առաջին աւուրն («Թարա») – *Թագըդ պարծանաց... ա. 75բ-6ա* Մեղեդի ի Տէր – *Կոյս անապական... բ. 76աբ* Տաղ գեղեցիկ – *Հըրճիմք այսօր մեք...*

26. 77ա-8բ ԻԶ. Երկրորդ աւուր ծընընդեանն Քրիստոսի («Մկրտիչ») – *Մաքուր եւ անբիծ... ա. 78բ-9ա* Տաղ գեղեցիկ ի Ներսիսէ («Տէր Ներսէսի ե սա») – *Տէր փառաց անճառ ծընեալ...*

27. 79ա-80ա ԻԷ. Երրորդ աւուրն ծընընդեանն («Յոնաննիսի գ») – *Յամենայն ժամ արհնեմք... ա. 80աբ* Մեղեդի – *Քրիստոս Բանըդ Հօր... բ. 80բ-1ա* Յորդորակ – *Ով զարմանալի խորհուրդ այս մեծ...*

28. 81ա-3ա ԻԸ. Չորրորդ աւուր ծընընդեանն Քրիստոսի («Խաչատուր») – *Խընդութեան ձայն... ա. 83աբ* Մեղեդի ի Ներսիսէ («Ներսէս») – *Նոր եղեմ բանաւոր... բ. 83բ-4ա* Տաղ ազնիւ («Ա-Ք») – *Այսաւր երեւի անտեսն...*

29. 84ա-5բ, 89ա ԻԹ. Կանոն հինկերորդ աւուր ծընընդեան («Խաչատուր») – *Խընդա՛ խորան... ա. 85բ, 89ա* Տաղ ազնիւ – *Էին աջոյ աջոյ ձեռին... բ. 89աբ* Տաղն է – *Կայր կոյսն ի յայրին...*

30. 89բ, 87ա-8ա Լ. Կանոն ծընընդեան վեցերորդ աւուրն («Յովանէս») – *Յանեղական լուսոյն... ա. 88ա* Մեղեդի ծընընդեան – *Անեղական լուսոյն... բ. 88ա, 86աբ* Տաղ ազնիւ ի Նարեկացուն («Ասա՛ բայալա») – *Աւետիս մեծ խորհրդոյ... (89ա գրչից՝ «Ամէն Դ. հետ մի ասայ»):*

31. 86բ, 90ա-1ա ԼԱ. Կանոն երփներորդ աւուրն («Խաչատուր») – *Խորան փառաց... ա. 91ա* Մեղեդի եկեղեցոյ – *Երգ ըզարմանալի... բ. 91ա-2ա* Տաղ [Գրիգորի Նարեկացոյ] – *Աչքըն ծով ի ծով... գ. 92աբ* Յորդորակ [Գրիգորի Նարեկացոյ] – *Սեա եմ, գեղեցիկ...*

32. 92բ-4ա ԼԲ. Ուր աւուր թըլփատութեանն («Գրիգոր») – *Գոչումն ըղձագին... ա. 94աբ* Տաղ ազնիւ – *Անըսկիզբըն Բանըդ Հար... բ. 94բ* Յորդորակն է – *Ստեղծօղ մանկանց... գ. 94բ-5բ* Տաղ ի Յոնանէս Պլուզ վարդապետէ («Ա-Ղ») – *Առաջնաճաշակ պտղոյն... դ. 95բ-6ա* Փոխէ՛ («Ճ-Ք») – *Ճառագայթ փառացըն Հար...*

33. 96ա-9ա ԼԳ. Յովաննու ծընընդեանն («Գրիգորի է») – *Գերագոյն բարի փրկիչ... ա. 99ա* Մեղեդի – *Ի դասըս հրեղինաց... բ. 99ա-100ա* Տաղն է («Ա-Ք») – *Անմարմնոցըն հրեղինաց...*

34. 100ա-2բ ԼԴ. Պետրոսի Հռոմայ հայրապետին եւ Աբիսողոմայ սարկաւազին («Վրայպետի») – *Վերարհնեալ, գովեալ... ա. 102բ-3բ* Տաղն է – *Ի հանդէս տօնի... բ. 103ա* [Յորդորակ] – *Որով զօրացեալ...*

35. 103բ-7ա ԼԵ. Սըբրոյն Անտոնի եւ այլ ճգնաւորաց («Բայիւ ետրգել») – *Բարձրեալ ահաւոր... ա. 107ա* Տաղ անոյշ եւ գեղեցիկ – *Անտոն, Անտոն... բ. 107աբ* Յորդորակն է – *Անձամբ խոնարհիմք...*

36. 107բ-9բ ԼԶ. Կանոն թագաւորացն Թէոդոսի («Տասնա») – *Տէր տընտեսական... ա. 109բ* Տաղ ազնիւ – *Թագաւորին երկնաւորին... բ. 109բ-10ա* Փոխէ՛ – *Որ զօրութեամբն Քրիստոսի...*

37. 110ա-1բ ԼԷ. Սուրբ Կիրակոսի եւ մօր նորա Յուդիդայի («Գրիգորի է») – *Գերապայճառ յարփիդ երկնային... ա. 111բ-2ա* [Տաղ] – *Սուրբ Յուդիտայ դուստր մեծաց... 112աբ* Փոխէ՛ – *Տեսեալ ծնօղին զաղէտս իրաց...*

38. 112բ-4բ ԼԸ. Կանոն Վահանայ Գողթնացոյն («Գրիգոր») – *Գըթացեալ քրին... ա. 114բ-5ա* Տաղ ազնիւ («Յովհաննէսի») – *Յաղթող զօրութեամբ... բ. 115աբ* Փոխէ՛ – *Շնորհաց հոգոցն...*

39. 115բ-8ա ԼԹ. Գանն Գրիգորի Աստուածաբանին, ի Գրիգորեայ («Գերոգոս բան») – *Գովեալ սքանչելի... ա. 118ա* Տաղ Զոսիբեանին ասայ (118ա տաղի միայն խորագիրը, բնագիրը չիք):

40. 118ա-9բ Խ. Գանն զալքստեան Տեառն ի տահարն փառասնարեայ («Գրիգոր») – *Գովեալ եւ արհնեալ... ա. 119բ-20ա* Տաղն է ազնիւ – *Քրիստոս փառաց թագաւորն...*

41. 120ա-1բ ԽԱ. Գանն Տեառնընդառաջին առա-

ւօտու («Մկրտիչ») – Միասնական սուրբ երրորդութիւն... ւ. 121բ-2ա Տաղ գալըստեան Տեառն – Մըտեալ ի տաճարն... 122աբ [Յորդորակ] – Այսպիսի գնծայ երուսաղէմ...
42. 122բ-4 ԽԲ. Գանն ապաշխարութեան («Մերգան») – Մեղայ, Տէր, մեղայ...

43. 124բ-7ա ԽԳ. Գանն առաջատրի ուրբաթուն («Գրիգորի է») – Գոյիդ կատարեալ... ւ. 127աբ Տաղ ազնիւ – Պատճառ պարծանաց... բ. 127բ [Յորդորակ] – Յունան քարոզն Նինւէին... գ. 127բ-8բ Առաքել վարդապետէ – Ամենախնամ Տէրն երկնային...

44. 128բ-30բ ԽԴ. Գանն սրբոյն Սարգսի եւ որդոյն Մարտիրոսի («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառաւ... ւ. 130բ-1բ Տաղ գեղեցիկ – երջանիկ, մեծ գորական...

45. 131բ-3ա ԽԵ. Գանն կիրակէի («Գրիգորէ») – Գերակայ գոյին... ւ. 133աբ Տաղ («Ներսէսի երգ») – նըստեալ կանայքն...

46. 133բ-5ա ԽԶ. Գանն Ատոմանց գօրա[վարա]յ («Գրիգորի») – Գեղապանծ լուսով... ւ. 135աբ Տաղ ազնիւ – Սուրբ նահատակ Ատոմ գովեալ... բ. 135բ Փոխէ՛ – Ապա եւ զարբ...

47. 135բ-8բ ԽԷ. Կանոն սրբոց ֆօշից Սուփասեանց («Գրիգորի եւ սա») – Գանձ սիրոյ քոյին... ւ. 138բ-9ա Տաղն է – երջանիկ հոգիահրաշ... բ. 139ա Փոխէ՛ – Անտի փոխեալ... գ. 139աբ Փոխէ՛ – Յայնժամ շարին այն...

48. 139բ-42ա ԽԸ. Գանն սրբոց Ոսկեանցն («Խաչատուր») – Խոստովանիմք ըզքեզ, միածին... ւ. 142ա-3ա Տաղ ազնիւ – Սուրբ Ոսկի թահանայ...

49. 143ա-7ա ԽԹ. Քարմանչացն («Քան քարոզից») – Քարձրեալ անքրնին... ւ. 147ա-8ա Տաղ ի տէր ներսիս («Ներգ ասեր») – Եկայք ցընծասցուք... բ. 147բ [Տաղ] – Սուրբ վարդապետըն մեր ընտրեալ... գ. 147բ-8ա [Փոխէ՛] – Արդ, երկոքին սոքա ընտրեալ...

50. 148ա-50ա Ծ. Կանոն սրբոց Ղեւոնդեանցն («Խաչատուր») – Խրամատեալ կանոն... ւ. 150աբ Տաղ ազնիւ – Ի հանդէս տօնի... բ. 150բ [Յորդորակ] – Քահանայք պատուեալք աւծմամբ...

51. 150բ-2բ ԾԱ. Կանոն սրբոց Վարդանանց («Գրիգորի է») – Գոհաբանեալ Տէրդ ամենայնի... ւ. 152բ-3ա [Տաղ] («Վարդան է») – Վարդան քաջ, վանող շարին...

52. 153աբ, 167ա ԾԲ. Կանոն սուրբ հայրապետացն Կոստանդինոպօլսի («Այր») – Աստուած կենդանի, անիմանալի... ւ. 167աբ Տաղ ասացեալ ի ներսիս – Խոստովանիմ Աստուած ըզշայր... բ. 167բ [Փոխ] – Նոյն բանն, որ է... գ. 167բ, 155ա [Փոխ] – Բամբ հանդիսի հայոց ազգի...

53. 155ա-7բ, 154աբ ԾԳ. Բուն բառէկեղանին գանն («Երեւանեցին») – Երգ յաւժական... ւ. 154բ Տաղ ի – Ճրագ ճըշմարիտ... բ. 154բ, 161ա Փոխէ՛ զձայն – Ճըրագ մարմնոյս է իմ խաւար...

54. 161աբ, 158ա-60ա ԾԴ. Սրբոյն Թէոդորոսի զինատրի («Ի Առաքելէ խնդրեալ ե վարդապետն») – Ի բէն հայցեմ...

55. 160բ, 170աբ ԾԵ. Սրբոյն Թէոդորոսի («Գրիգոր») – Գոհաբանեալ Աստուած... ւ. 170բ, 162աբ Մեղեղի – Քաջամարտիկ մեծ զինորին...

56. 162բ-5ա ԾԶ. Կանոն երկրորդ կիրակէի («Գրիգորի է») – Գըթութեամբ իշեր, Տէր... ւ. 165աբ Տաղ ազնիւ ի Գրիգորէ Ծերենց վարդապետէ – Իբրեւ եղեւ տիւ... բ. 165բ-6ա Փոխէ՛ – Սիմոն Պետրոս զահի հատեալ...

57. 166աբ ԾԷ. Գանն Կիրոյի սուրբ հայրապետին եւ մատ նորա («Գրիգ») – Գըթացեալ քոյին... ւ. 168ա [Տաղ Կիրոյի հայրապետին – Աստուած փառաց, լոյսդ անքննին] (սկ. թափուած) ///Յուլիանոս բըռնակալի, շարն ռիացաւ ընդ Կիրեղի... բ. 168աբ [Փոխէ՛] – Ընդ Յուդայի սուրբ Կիրեղին...

58. 168բ-9բ ԾԸ. Երրորդ կիրակէին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական... ւ. 171ա [Տաղ ի ներսէս կաթողիկոսէ ասացեալ – Մոյրոքեցայ ըստ ոչխարին] – (սկ. թափուած) ///սով հացին, այլ լսելոյ զկենաց Բանին...

59. 171ա-3ա ԾԹ. Գանն Յոնաննու եւ Եպիփանու («Գրիգոր») – Գըթութեամբ քոյն, / Որդիդ միածին... ւ. 173ա Տաղ Եպիփանու եւ Յոնաննու («Գրիգորի է») – Գերագոյն հոգոյն շնորհաց... բ. 173բ Յորդորակն – Մեծն Եպիփան... գ. 173բ-4ա Փոխէ՛ – Յերուսաղէմ սուրբ քաղաքի...

60. 174ա-5բ Կ. Գանն մեծատանն եւ Ղազարու («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական... ւ. 175բ-6ա Տաղ ի տէր ներսիս – Ընդ մեծատան փափկասիրին... բ. 176ա Փոխէ՛ – Տընտես չէի հաւատարիմ...

61. 176բ-7բ ԿԱ. Գանն սրբոց Բառասնից («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հըզօր անմահից... ւ. 177բ-8ա Տաղ սրբոց Բառասնից – Ի Սեբաստիա, ի ծովակին մըտեալ... բ. 178աբ Յորդորակ – Ի գիշերին երեւեալ...

62. 178բ-80ա ԿԲ. Կանոն հինգերորդ կիրակէին ի դատատունն եւ յայրին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ... ւ. 180աբ Տաղ եւ ողբ ըստ խորհրդոյ («Գրիգորի է») – Գանգատ ունիմ ասել քեզ... բ. 180բ-1ա Փոխէ՛ – Ի յիմ քաղաք մարմնոյս դընին...

63. 181ա-3ա ԿԳ. Սրբոյն Գրիգորի Լուսատուի («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հըզար անզահից արքայ... ւ. 183ա Մեղեղի սրբոյն Գրիգորի – Գրիգորիոս առաքինի... բ. 183ա Տաղ անուշ – Ի յեղս արեւու... գ. 183աբ [Յորդորակ] – Բարձրացի՛ր, դըշխո՛յ, փառաւ... դ. 183բ Փոխէ՛ – Անդր ի հանդիսէն ձայնէր ի գուրն ըսուերին...

64. 183բ-5 ԿԴ. Վեցերորդ կիրակէին («Գրիգորի») – Գոյիդ կատարեալ... ւ. 185բ-6ա Տաղ ի տէր

Ներսիսէ – Յորժամ գըրեալքըն կատարին... ք. 186ա Փոխէ՛ – Լերինք հիմամբըք շարժեսցին... գ. 186աք Այլ տաղ («Վարդա») – Վերջի յաներեկ աւուրն... դ. 186բ Փոխէ՛ («Պետի է») – Պայծառ զարդարին...

65. 186բ-8բ ԿԵ. Գանձ – յարուբեանն Ղազարու («Գրիգորի է սա») – Գոչումն ըղձական... ա. 188բ-9ա Տաղ անուշ («Ներսիսի երգ») – Նոր աւետեաց լուր... ք. 189աք Փոխէ՛ («Ճ-Ք») – Ճառագայթ հօրն երկնային...

66. 189բ-91ա ԿԶ. Կանոն ծաղկազարդին («Հայցէ») – Համագոյական, / Հօր սահման եւ բան... ա. 191ա Տաղ ազնի («Տէր Ներսեսի է») – Տիրական տաւնիւս... ք. 191աք [Փոխէ՛] – Այսար նոր տօնիւս ցնծայ...

67. 191բ-3ա ԿԷ. Երեկոյին ասայ զհատորս («Փրով») – Ի տօնքս տօնից... ա. 193ա Տաղ ազնի – Աստուածորդին՝ Տէրըն փառաց...

68. 193ա-6ա ԿԸ. Աւագ երկուշաբթին («Գրիգորի է սա») – Գերագոյն էից... ա. 196ա Տաղ ի Յովհաննէ վարդապետէ – Անդ ի մէջ դրախտին... ք. 196աք [Յորդորակ] – Աղամայ ստեղծաւղ եկեալ...

69. 196բ-8բ ԿԹ. Աւագ երեքշաբթին («Գրիգոր») – Գործ արարչական... ա. 198բ-9ա Տաղ յիմար կուսանացն – Քեզ, ո՛վ Տէր Յիսուս... ք. 199աք Յորդորակ – Վա՛յ իմ մեղուցեալ անձինս... գ. 199բ-200ա Այլ տաղ ազնի[իւ] – Աւա՛ղ զյանցաւոր ծառայս...

70. 200ա-1բ Հ. Աւագ չորէկշաբթին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ անճառ խորհուրդն ահագին... ա. 201բ-2ա Տաղ ազնի – Քրիստոս փրկիչ կենարար... ք. 202աք Յորդորակն – Մեծ խորհուրդ յերկրի...

71. 202բ-4բ ՀԱ. Գանձ մեծի Ե.(հինգ)շաբթի («Ասորի») – Այս խորհուրդք լըցաւ... ա. 204բ-5ա Տաղ անուշ եւ լաւ – Փառաց թագաւորն... ք. 205աք ՅԱռաքել վարդապետէ («Աստուածատուն խնդրեաց») – Աստուածն ամենի...

72. 205բ-7բ ՀԲ. Աւագ ուրբաթին («Իմ Մաթէ») – Ի յանմարմնական յանձանց... ա. 270բ Տաղ ազնի եւ գեղ[եցիկ] – Առեալ Յուզայի... ք. 207բ-8ա Փոխէ՛ զձայն – Երթեալ եւ նըստէր...

73. 208ա-9բ ՀԳ. Աւագ ուրբաթ ցերեկի («Զուր») – Զանեղական ամենիցն Աստուած... ա. 209բ-10ա Երբ զեկայքն համբարձի ասէ՛ք, ընդ նմին եւ զպարունակեալն եւ զտաղս հետ նոցա ասէ՛ք – Աստուածածին սրբբուհի... ք. 210աք Փոխէ՛ – Աչաց ըզլոյս իմ որդի...

– 210բ ստ. լս. գրչից՝ «Ի ժամ երեկոյին ժողովին եւ կարդան զգիրքն եւ ապա զգանձս եւ զտաղերս եւ ապա զաղօթքն, պահ՝ 211ա պանիչ զԱւետարանն եւ ասեն. Սո՛ւրբ Աստուած, որ խաչեցար եւ թաղեցար, եւ Հա՛յր մեր յերկինս»:

74. 210բ-2ա ՀԴ. Երեկոյին ասայ՝ զայս («Րսա») – Րամեալ խորհրդին... ա. 212ա-3ա Տաղ ի տէր Ներսիսէ («Ա-Ն») – Անեղ Որդին Հաւր միածինն... ք. 213ա Փոխէ՛ ըզձայն («Շ-Չ») – Շնորհաւք Սըրբոյ Հոգոյ...

75. 213ա-5ա ՀԵ. Թաղման նրագալուցին («Նաչատուր») – Խորհուրդ հանգրստեանն... ա. 215աք Ողբ ազնի բանի – Լըցան բանքն այսար...

– 215բ ստ. լս. գրչից՝ «Քէ մեղիդի պիտի որ ասես՝ եւ |216ա| զձայն գառիւծուն ի ժե. համարն գրած է, զի՛տ եւ ասայ»:

75. 215բ-7ա ՀԶ. Կանոն սուրբ Զատիկի («Մկրտիչ») – Մարդասիրութեամբ Որդիդ միածին... ա. 217աք Տաղ ի տէր Ներսիսէ («Ներսեսի է») – Նոր իմն աւետեաց... ք. 217բ-8ա Յորդորակ («Հայոց կաթողիկոսին») – Հաւր կաման իջեալ...

77. 218ա-20ա ՀԷ. Գանձ – Յարուբեանն, ի տէր Մխիթարայ («Տէրուն») – Տէր տէրունական... ա. 220ա Տաղ ազնի Յարուբեանն – Այսար աւետիս ձեզ... ք. 220աք Փոխէ՛ – Շարժեա՛ զտասաղիդ... գ. 220բ Յորդորակ – Յարեաւ յաւուր երրորդին... դ. 221ա [Փոխէ՛] – Յայնժամ սիրով տիրական...

78. 221ա-2բ ՀԸ. Երբորդ ատուր Յարուբեանն («Ական») – Արդ, լուսաւորեա՛յ... ա. 222բ-3ա Մեղեդի անոյշ ասայ [Գրիգորի Նարեկացոյ] – Հաւուն, հաւուն... ք. 223ա Տաղ գեղեցիկ – Ի սմին աւուրք... գ. 223աք Յորդորակ – Յարուցեալ յերրորդ աւուր...

79. 223բ-5ա ՀԹ. Կանոն չորբորդ ատուր («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ ձայնիւ ցընծալի... ա. 225ա Մեղեդի Յարուբեանն – Յարեաւ հաւն այն... ք. 225աք Տաղ յարուբեան – Յընձան այսար... գ. 225բ-6բ Տաղ յարուբեան – Դասքըն հրէական...

80. 226բ-8ա Զ. Հինկերորդ ատուր յարուբեան («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ սոսկալի... ա. 228ա Փառ սուրբ Աւետարանին – Յիսուս թագաւորըն փառաց... ք. 228աք Փոխէ՛ – Ելեր նստար բարձր լերինն... գ. 228բ Մեղեդի անոյշ ասայ – Առ պարտիզպանն ձայնէ... դ. 228բ Տաղ յարուբեան («Մկրտիչէ») – Մեծ հառաչանաւք եկին... Ե. 228բ-9ա [Փոխէ՛] – Յայնժամ սիրով տիրական...

81. 229ա-30ա ԶԱ. Վեցերորդ [ատուր յարուբեանն] («Յարն») – Յերկնից խոնարհեալ... ա. 230աք Տաղ հետ Աւետարանին – Դարձեալ յայտնի այլանըման... ք. 230բ Յորդորակ – Եկեալ Մարիամ Մակղաղենացին... գ. 230բ-1ա Այլ տաղ ազնի – Յարեաւ փառաց թագաւորն... դ. 231ա Մեղեդի ի Գրիգոր Նարեկեց[աւոյ] – Սէր յառաւատէ... Ե. 231աք Տաղ ի Սրիկ Կոստանդէ («Կոստանդին») – Կանանցըն կախեալ եկին...

82. 231բ-3ա ԶԲ. Գանձ Յոհաննու գլխատման («Գրիգոր») – Գոյակն էական... ա. 233աք Մեղեդի Յովաննու – Ահա ի տիպ տիրական... ք. 233բ-4ա Տաղ Յովաննու («Կարապետի տաղ») – Կարապետ սուրբ հաւատոյ... գ. 234ա-5ա Տաղ սրբոյն Յովաննու – Յովանէս մեծ մարգարէ...

83. 235ա-7ա ԶԳ. Գանձ Նոր կիրակէի («Գրիգորի է») – Գաղտնի խորհրդին... ա. 237ա Տաղ Նոր կիրա-

կէին – Այսար նոր արեւ հարեալ... ք. 237ք [Յորդորակ] – Միաշարք երեկոյին... գ. [Փոխէ] – Զխոցուած տիգին ձեռամբ տեսեալ...

84. 237ք-9ք ԶԳ. Կանոն աշխարհամատրեանն («Մկրտիչ») – Մաքրեալ տաճար... ւ. 239ք Մեղեղի եկեղեցոյ – Քրիստոս եկեալ քահանայապետըն... ք. 239ք-40ա Տաղ ազնիւ – Ուրախ լէք, հարսն...

85. 240ա-2ա ԶԵ. Կիրակմտի ասայ՝ («Գրիգորէ») – Գերամբարձ Աստուած...

86. 242ա-3ք ԶԶ. Պաշտաման եւ հրկւման («Գրիգորի է») – Գերանճառ արփի... ւ. 244ա Տաղ անոյշ, ի Սրիկ Կոս[տանդէ] («Կոստանդին») – Կանանցըն կանխեալ եկին... ք. 244աք Յորդորակն է – Մեծ հառաշանաւք եկին...

87. 244ք-6ք ԶԷ. Կանոն երեւման խաչին («Ի Մաթեոսէ խնդրեաց Գրիգորն») – Իսկակից Որդի... ւ. 246ք-7ա Տաղ ազնիւ – Խաչն ի նախնումն... ք. 247աք Յորդորակ – Արհնեալ ես, փայտ...

88. 247ք-9ք ԶԸ. Կանոն համբարձմանն Քրիստոսի Աստուծոյ («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ տաւնիս ահագին... ւ. 249ք Տաղ համբարձմանն – Աստուածըն Բանն Հար միածին... ք. 249ք-50ա Փոխէ՛ – Հանէ զնոսա Բեղանիա...

89. 250ա-2ա ԶԹ. Կանոն մեծահրաշ կիրակ[էի] («Մաթէոսի է, խնդրեաց Գրիգոր») – Միակղ ահաւոր... ւ. 252ա Տաղ ազնիւ («Անդրիաս») – Այսար անդրանիկ Հար միածին... ք. 252աք Յորդորակն է – Վեհից թագաւորն այսար...

90. 252ք-4ա Ղ. Կանոն Հոգոյն գալլատեանն («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգօր Հոգի Աստուծոյ... ւ. 254ա Տաղ ազնիւ – Աստանար ծագեաց լոյսն... ք. 254աք Յորդորակ – Այսար սուրբ Հոգին Աստուած...

91. 254ք-6ք ՂԱ. Գալլատեան Հոգոյն Սրբոյ («Յովաննէս») – Յաւէտ իսկապէս, / ընդ Հար միապէս... ւ. 256ք-7ա Տաղ ազնիւ – Ի մեծի աւուր տաւնիս... ք. 256ք-7ա [Յորդորակ] – Յայնժամ Պետրոսին եկեալ...

92. 257ա-60ք ՂԲ. Կանոն սրբոց Հոփսիսի[մեանց] («Վկայականաց») – Վայելչականաց վայելման... ւ. 260ք-1ա Տաղ անոյշ («Առ Հոփսիմէ») – Առաւառ լուսոյ արեւելեան ազանց... ք. 261ա [Յորդորակ] («կոյսէ») – Կենդանի վկայք, կոյս իմաստուն եւ սուրբք...

93. 261ա-3ա ՂԳ. Սուրբ եկեղեցոյ էջմիածնին («Տաւեցի») – Տաճար երկնային... ւ. 263ա Տաղ էջմիածնին – Սուրբ է տաճար... ք. 263աք Փոխէ՛ – Խաչն ի վերա տէրունական... գ. 263ք-4ա Փոխէ՛ – Ամենեցուն է պահապան...

94. 264ա-5ք ՂԴ. Կանոն սուրբ Կարապետին եւ Աթանազիանայ («Գրիգոր») – Գրթութեամբ քօրին... ւ. 265ք Մեղեղի անոյշ... – Արդ, Յովանէս հայրդ սքանչելի... ք. 265ք-6ա Տաղ – Մըկրտիչըն Քրիստոսի...

95. 266ք-7 ՂԵ. Սրբոց մանկանցն Բեղ[ղեհեմի] («Խաչատուր») – Խանդաղակաթ սրբտիւ... ւ. 267ք-8ա Տաղ Բեթղահեմի – Սարսեալ Հերովդէս... ք. 268աք [Տաղ («Ա.-Ք»)] – Արթունք զըւարթունք, բանիւ...

96. 268ք-70ք ՂԶ. Կոստանդիանոսի թագաւորին («Գրիգորի է») – Գերարփիդ վերին... ւ. 270ք-1ա Տաղ անոյշ – Քագաւորդ աստուածարեալ... ք. 271ա Փոխէ՛ – Որ զարութեամբըն Քրիստոսի...

97. 271ա-3ք ՂԷ. Կանոն Ներսեսի հայրապետին («Գրիգորի») – Գոյ մեզ ցընծալի... ւ. 273ք Տաղ Ներսեսի հայրապետին – Նոր մեծահանդէս... ք. 273ք-4ա Յորդորակ – Հընչմամբ ձայնի բերկրանաց...

98. 274ա-6ա ՂԸ. Տրդատայ թագաւորին («Հիգասա») – Համագոյական, Հար սահման... ւ. 276աք Տաղ ազնիւ («Ներսեսի է») – Նորահրաշ տեսիլ... ք. 276ք-7ա Յորդորակն է – Եւ Տրդատ գոռոզ առքայն...

99. 277ա-9ա ՂԹ. Որոց եւ թոռանց Լուսաւորչին («Նիցալ») – Նոր թագ պետական... ւ. 279աք Տաղ ի Հերթոյ երիցէ («Հէթում») – Հոգի Աստուծոյ... ք. 279ա [Տաղ] («Գրիգորի է») – Գովեստ քեզ բարեաց...

100. 279ք-93ա Ճ. Կանոն սրբոց մարգարէիցն («Խորհրդոցն») – Խորհուրդ անբընին... ւ. 283ա Տաղ մարգարէիցն, ի տէր Ներս[իսէ] («Ա.-Ժ») – Աստուածային խորոցն անճառ... ք. 283աք [Փոխէ՛] («Ի-Մ») – Իսայիաս տայ մեզ նշան... գ. 283ք-4ա Փոխէ՛ («Յ.-Ք») – Յայտոսիկ յեռեալ խըմբից...

101. 284աք, 292ա ՃԱ. Գանձ սրբոց տապանակին Աստուծոյ («Գրիգորի է») – Գերագոյն բարի Աստուածդ ամենայնի... ւ. 292ք, 286ա Մեղեղի եկեղեցոյ («Նե») – Նորագըւարճ խընդութեամբ բերկրեայ... ք. 286ա [Տաղ] – Մայր հաւատոյ սուրբ հարսնական...

102. 286ա-7ք ՃԲ. Կանոն վարդէվաոին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ... ւ. 287ք-8ա Մեղեղի – Արփիական ըլոյսն... ք. 288աք Տաղ ի Ներսիսէ – Խաւսէր բանիւ նա հարցական... գ. 288ք-9ա Յորդորակ աստ զայս – Աստանար տեսիլ ահեղ...

103. 289ա-90ք ՃԳ. Կանոն սուրբ հայրապետացն Եփեսոսի սուրբ ժողովոյն («Նեեցի») – Նեստոր նասրանի...

– 290ք Զտաղերն ի բուն | 291ա|բարեկենդանի հայրապետացն գրած է, ասայ՝ (այսչափ):

104. 291աք, 285աք, 293ա ՃԴ. Փոխման Աստուածածնին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ հրաշակերտ վեհին... ւ. 293աք Տաղ փոխման Աստուածածնին – Այսար Գաբրիէլ հրեշտակապետ... ք. 293ք-4ա Յորդորակ – Անարատ տաճար եւ առագաստ լուսոյ... դ. 294աք Տաղ ազնիւ («Ա.-Ի») – Աստուածածին՝ մայր լուսոյ...

105. 294ք-7ա ՃԵ. Փոխման երկրորդ ատուրն («Ստեփաննոսի») – Սուրբ մայրըդ լուսոյ... ւ. 297աք Տաղ ի տէր Միսիթար վարդապետէ – Սուրբ Աստուա-

ծածին կուսին... ք. 297բ-ճա Յորդորակ ի Գրիգոր վարդապետի ասացեալ – Անմեղ, անարատ գառնին...

106. 298ա-9բ ճԶ. Գանն նաւակատեաց Սուրբ Խաչին («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փայլմամբ իբր ըզբոց... ւ. 299բ-300ա Տաղ ազնիւ – Բանիւ աւետաւոր... ք. 300ա Փոխէ – Ի մի յարմարութիւն...

107. 300ա-2ա ճԷ. Սըբոյ խաչին, ի Յովանիսէ («Յովաննէս») – Յայն [է] դեմական դրախտին... ւ. 302աբ Տաղ ի տէր Ներսիսէ («Ներստիի է») – Նոր դրախտին եկեղեցոյ... ք. 302բ Յորդորակ («Կաթողի») – Կենաց փայտ տընկեալ... գ. 302բ-3ա Փոխէ («Կոսի Հայոց») – Կենդանոյն մահւամբ...

– 303ա գրչի ծնթ. «Զայս գանձ ու տաղս սուրբ// ուրբաթ օրն աւուր վաղէն շաբաթն երկուշաբթին գերեման խաչին ասա՛, Յինաց կարգն գի՛տ եւ երեքշաբաթին եւ չորեքշաբաթին զՇողակաթին ասայ: Զտաճարդ երկ: Եւ հինգշաբթին զտապանակին ասայ»:

108. 303ա-5ա ճԸ. Կանոն Գէորգեայ զօրավարին («Առաքել») – Արհնեալ է հայր ծընաւղ Միածնին... ւ. 305աբ Մեղեղի Գէորգեա Զօր[ավարին] – Ի հանդիսական տաւնիս... ք. 305բ-6ա Տաղ նորին փոխէ – Բամեալ ըզկիրըս տանջանաց...

109. 306ա-8ա ճԹ. Գանն Վարագայ սուրբ խաչին («Գրիգորի է սա») – Գլուխն եկեղեցոյ... ւ. 308աբ Տաղ ազնիւ – Այսար[ը] մեծ զարմանք... ք. 308բ Փոխէ – Ամփոփեալ զնշան խաչին...

110. 308բ-11ա ճԺ. Կանոն Եաւթանասնից առաքելոցն («Գրիգորի է») – Գերագոյն գոյէ... ւ. 311ա Տաղ ազնիւ – Աղաչանաւք մաքուր դասին... ք. 311աբ Փոխէ – Որ նախ բորոտ...

111. 311բ-3բ ճԺԱ. Կանոն խաչգիտի («Խաչատուր») – Խաչի քո Քրիստոս... ւ. 313բ-4ա [Տաղ] – Այսօր խաչափայտըն սուրբ... ք. 314աբ [Յորդորակ] – [Այսար եղեւ գալ զըշխոյի... գ. 314աբ [Փոխէ]– Եւ ձայն բարձեալ այն Յուդային...

112. 314բ-6բ ճԺԲ. Կանոն սրբոց մարտիրոսացն, ի տէր Մխիթարայ («Ուեսն») – Ով Տէրբզ բարձրեալ... ւ. 316բ-7ա Տաղ ազնիւ («Ա-Ծ») – Արեգակն արդար, ըզհուր սիրոյ... ք. 317ա [Յորդորակ] («Է-Ծ») – Էրեւեալ սրբբոցն ի հանդիսի ճրգանց...

113. 317ա-8բ ճԺԳ. Գանն ամենայն սրբոց («Իաֆիք է») – Դաւանեցէ՛ք, որդի՛ք... ւ. 318բ-9բ Տաղ ամենայն սրբոց հնոց եւ նորոց – Պաղատ տան օր...

114. 319բ-21ա ճԺԴ. Յովաննու եւ Յոբայ արդարոյ («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ քառօր պանծալի... ւ. 321աբ Տաղ Յովաննու – Քեզ մատուցանեմք... ք. 321բ-2ա [Յորդորակ] – ԶՅոբն յիշեսցուք գերանելին...

115. 322ա-3բ ճԺԵ. Հըսկման գիշերոյ պաշտաման («Առաքել») – Անտանելիդ երկնի եւ երկրի... ւ. 324ա-5ա Ողբ ի վերայ մեռ[ել]ոց ասայ – Ով քահանայք եւ վարդապետք...

116. 325ա-7ա ճԺԶ. Մեռելաբաղին ի գերեզմանին ասա՛ («Մանվել») – Մինդ ի յէն... ւ. 327բ-ճա Ողբ արտասաց ի վերայ ննջեցելոց ասայ («Երգ Արիստակէսիի») – Եկայք այսպար, եղբա՛րք...

117. 328ա-30ա ճԺԷ. Գանն ձեռնադրութեան («Գրիգորի է») – Գըթայ ի մեզ, Տէ՛ր... ւ. 330ա Տաղ օման քանանայից – Ով անմահ հաց կենաց... ք. 330բ-1ա Տաղ ի տէր Առաքելէն («Տէր Առաքել ասէ») – [Տարփ]ացեալ ըղձանաց... գ. 331աբ Երգ պաշտաման, ի Հայրապետ երիցէ («Հայրապետ Էրեցի») – Հայր անըսկիզբն եւ զըթածական...

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. դ., բոլորգիր

42բ Տաղ յարութեան ասա՛ – Գլ[խ]ոյ պսակ զարմանալի...

Ստ. լս.-ներում ունի խորագրեր: Գանձերին յաջորդող որոշ թերթերի միջին մասերը երբեմն կարմիր սկսուածքներով են առանց նշելու, թէ դրանք «Տա՞ղ են», «Փո՞խ», թէ՛ «Յորդորակ»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

332ա Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սըբոց, որ ետ կարողութիւն սղալամիտ եւ տրկար ոգոյ հաշատոյ հասանել յաւարտ Գանձարանիս յամի ԶԾԳ. (1505) թվականիս, ի խնդրոյ բարեմիտ եւ սրբբասէր (մէկ տող չգրած), զոր ստացաւ զԳանձարանս ի հալալ վաստակոց իւրոց՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնաւղաց իւրոց (կէս սինակ չգրած, որ ժՁ. դ. բոլորգրով լրացուած է՝ «Էնայմելիփին, հարն՝ Ասլանպէկին, մօրն՝ Զուահարին, կողակցին՝ Գունահարին, որդոյն՝ Նուրաբէին, Ամիրաբէին, Այլայպէկին, Նուրպէկին, Մարտիրոսին, Պարոնտուկին յիշեցէ՛ք: Աստուած ողորմի. ամէն») եւ ամենայն արեան [մերձ]աւորաց իւրոց. [ամ]էն:

Արդ, գրեցաւ Գանձարանս ի Խլաք քաղաքի, ընդ հովանեալ ժԱ. խորանացն Սուրբ Գէորգ Զօրավարին, ձեռամբ յոգնամեղ եւ անիմաստ գրչի Խաչատոյ սուտանուն քահանայի, որ մեծաւ ախշատութեամբ գրեցի զսա յիշատակ հոգոյ (4 տող չգրած):

Եւ արդ, աղաչեմ զամենեսեան, ո՛վ քահանայք եւ մանկո՛ւնք սուրբ եկեղեցոյ, որք հանդիպիք սմա կարդալով կամ արինակելով, յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ յաղօթս [332բ] ձեր զստացող Գանձարանիս եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէ՛ք (3 տող չգրած), Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն: Ընդ նոսին եւ զմեղուցեալ գրիչս յիշեցէ՛ք՝ զԽաչատուրս եւ զձնօղս իմ՝ զԱստուածատուր քահանայն եւ զՇահվաղէն, եւ զեղբայրսն իմ// (քերձուած-թափուած 2 տող) [Սուլ]տանչայ սարկաւագն, եւ որ զողորմին ասէ, Աստուած իւրն ողորմեսցի. ամէն: Եւ արդ, կրկին աղաչեմ զամենեսեան յիշել յաղապթս ձեր: Եւ արդ, գրեցաւ Գանձարանս ի թագաւորութիւն Կարմիր[ը] գլխոյ, որ էառ զԹաւէզ ի յԱղղոյլուն ու բազում արունք արար ու աւեր աշխարհիս էած: Բաւ է իմաստից:

42բ Անմեղադիր լերո՛ւք, միտքս ի յայլ դեխ էր, սխալեցայ:

176ա Քրիստո՛ս Աստուած, ողորմեա՛ անարժան գրչիս. հաչատուր:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 332բ (ԺԶ դ., բոլորգիր) եւ արդ, յիշատակ է Գանձարանս նեշարաւ// (2 տող վնասուած) //նՖարին եւ մաւր՝ Անուշին, եւ հասրին՝ Գուրտանին, եւ Դուլիկի որդուն՝ Ավրանին, Սարֆիսին եւ քուրոջ՝ Գուպաթին, Զիչակին: Աստուած ողորմի ասացէ՛ք իւր հոգուն. ամէն: Գուվարդին, Մարբարտին հոգուն. ամէն:

2. 331բ (1801 թ., շղագիր) եւ գրեցի՛ տէր Օսկա-նըս այս գիրըս թվին ՌՄԾ.ին (1801). այսչափ բաւ է:

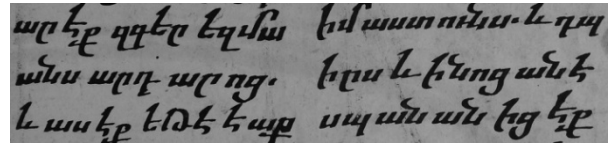
ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 2բ «աս սրբոյ հաշին Գէորգեայ Զարվարին, Վարագայ Սուրբ հաշին եաւթանասնից առաքելոցն, խաչգիւտին, սրբոց մարտիրոսացն, Յովաննու Կարապետին եւ Յոբայ// սրբոյ խաշին այ զաւ Իբակ գիրի ես Իբակ գիրի ես, ենով կարդե Աստուած սղորմի սսի Իբակ ես գիրեց», 3ա՝ «ար կերհիմ Իբակ գիրեց ը ենով կարդայ, Աստուած պարի Իբակ պար Տէր կարց Իբակ ես» 11բ՝ «Քիստոստուր մեղաւոր», 95ա՝ «առաջն», 170բ՝ «123456789, 1005, 2006, 3007, 4008» (արաբագիծ թուանշաններով), 190ա՝ «ոբորչօդկտ», 294բ՝ «ասաե», 306բ՝ «ԻԶ.»:

ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Ա «Հ» 1357, Գանձարան 2665, ԶԾԿ. = 1505 թուին հլաթ քաղաքում, Մ[խարոյ] եպ[իսկոպո]ս», «2665», «Շարական» (չնշած):

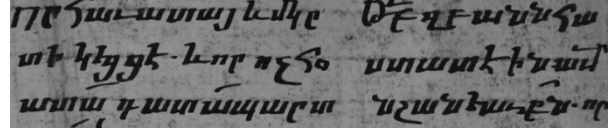
2666

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

Թե՛րթ՝ 276+2 (կրկն.՝ թ. 158, 255). չգրուած՝ 1ա-2ա, 3ա, 75ա, 275բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԳՄ12 (Ա. 12+1+1, Զ. 12+1, Է. 10, ԺԱ. 12+1): ՆԻԻԹ՝ բուրբ: ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ՝ 25,8x17: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (20.5-21x11.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 58ա, 121բ՝ նորոգողի): ՏՈՂ՝ 23 (1ա-123բ), 21 (124ա-275ա): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագաղ շագանակագոյն կաշի երեքական զամով ու կապիչով, Ա. փեղկին՝ կենտրոնում, կարմիր հիւնով ապակի եւ 15 կոստղով, Բ. փեղկին՝ հաւասարաթե պարզ խաչ, ամէն թեւին 1 կոստղ, կենտրոնում մուգ վարդագոյն կիսաթանկարծի ակն, աստուղ դրոշմագաղ կտաւ (կտրուած լինելու պատճառով երեսում են միայն փղի, ձիւ եւ մարդու ոտեր). լուսանցակողեր՝ կարմիր:

Նմուշ 58ա

Նմուշ 121բ

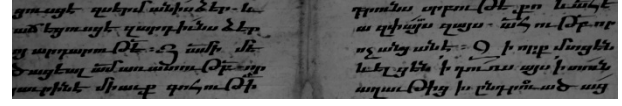
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Մատթոս՝ 3բ, Մարկոս՝ 75բ, Դուկաս՝ 122բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 209բ (նորոգող Արիմիլիի ձեռնով): Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 4ա, 76ա, 123ա: Լ ու ս ա ն ց ա - զ ա Ր Պ՝ բուսական, թռչուն): Զ ա Ր Պ ա զ ի Ր՝ հանգուցադիր (120ա, 123ա), թռչնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, մարնչի, շագանակագոյն, սպիտակ, սեւ:

Թ. 3, 75, 121-3 (նաեւ մանրանկարները) յետագայի՝ ԺԶ. դ. ի մուծում են՝ Արիմիլի գրչի ձեռքով:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Մաշտոց: ԺԶ. դ.: Ա+ԲԳ, ստացուած երկուական կից թերթերի բացումով: Թուղթ, 25,5x16,5, միասին (12x8,5), բոլորգիր (նմուշ՝ Բա), տող՝ 18: Կարգալ. Աբ2, Աա2՝ «[Աւրհնութիւն հատի պատարագի] //» էիր եւ զգրաւեայսն ընդ մահու բռնութեան ստուգապէս ազատեցեր... եւ կատարիչ խնդրուածաց, նախընտրե//», Աա1, Աբ1՝ «[Կանոն ժամահար արհնելոյ] //» Բեզ ասեմ ամենայն պտղաբեր եւ ամենայն մարփ: Դու վասն անբաւ մարդասիրութեան... որ իցեն ի վիշտս կամ յայլ ինչ նեղութիւնս եւ լուփցեն զհնշումն սո[րա]//», Գբ2, Գա2,

ԺԵ. դար (1430ից առաջ)

Բա1, Բբ1՝ «[Կանոն սազան արհնելոյ, Ի գաղափարաց թղթոյն Պաւղոսի]//Քրիստոսի Բո, որով... եւ արժանի լիցոմ երկնից արհայութեանը եւ գոհանալով փառատեցոմ զՀայր, զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգի», Գբ2՝ «Կանոն յորժամ նոր դուռն եկեղեցոյն հաստատեն...», Գա2՝ «Տէ՛ր Աստուած, նորոգի եւ զարդարի Բոյց արար ածոց...», Բա1՝ «եւ սրբեցի դուրս այս յանուն Հայր եւ Որդոյ», Բբ2՝ «Կանոն հանդերձին սպասու արհնելոյ... արհնեա՛ եւ սրբեա՛ որպէս ընկալար ի արհնէ//», Բբ2՝ «[Ընթերցուած Յովելիա մարգարէի]// [Է]րի վայրի, զի դայարացան դաշտ անապատի...», Բբ2՝ «ժողովուրդ իմ յախտեան», Բա2՝ «Պօղոսի առաւելայն ի Կորնթացոց - Այլ այն, որ պարգեւէ...», Գա1՝ «զի հասեալ են հունձ», Գա1՝ «եւ Բարոզէ. Լուիցէ Տէ՛ր ձայնի աղաչանաց մերոց եւ սաէ զ[բարոզ]. Արհնեալ ես, Տէ՛ր Աստուած ամենակալ... բխեցէ երկիր զբանջար խոտոյ ամենայն սէ//»:

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողեր գունաբափ, տեղ-տեղ սեւացած, թ. 3, 75, 121-3 (նաեւ մանրանկարները) յետագայի՝ ԺԶ. դ. ի յետընթաց (տե՛ս ՊՐԱԿ), Արիմիլի գրչի (մանրանկարները եւս ըստ ամենայնի Արիմիլիին են). թ. 275՝ գրեթէ կէսը լրացուած յետագայի թղթով, թ. 276՝ հակառակ դիրքով կազմած կարգալ 276բա, առաջին թերթը շերտագատուած-երկփեղկուած եւ թերթակալուած իբրեւ 1 եւ 2, բոլոր թերթերին խոնաւութեան հետեւեւ, զբաղաշար գունափոխուած, Պատարիկ-պահպանակը ցեցի անցներով. կազմը նորոգուած ԺԶ. դարում, Ի. դարի վերջին ամբողջովին նորոգուած, կապիչներ՝ նոր:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- 1. 4ա-74բ Աւետարան Մատթոսի:
2. 76ա-121ա Աւետարան Մարկոսի (121աբ Յարուցեալ Յիսուս):
3. 123ա-209ա Աւետարան Դուկասու:
4. 210ա-75ա Աւետարան Յովհաննէսու:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 276բ (1430 թ., բոլորգիր. յետագայ ստացողի)

[Փառք] ամենասուրբ Երրորդութեանն այժմ եւ անպայման, յաւիտեանս յաւիտենիւ. ամէն: Ի թուականութեանս Հայկազեան տոմարի ՊՀԹ.Երրորդի (1430), յունուարի ԻԹ. (29) բերին զսուրբ Աւետարանս այլագգիքն գերի, զոր լուեալ ոմն քաջահաւատ եւ բարիանուն պարոն Շատիպէկ եւ ստացօ զսա ի հալալ ընչից իւրոց զպատուակ[ան] մարգարիտս՝ զսուրբ Աւետարանս, զի է սա ակն նազելի, շափիւղեայն գովելի, եւ է սա Աւետարան, այսինքն՝ աւետեաց աման, եւ է հրաման եւ պատուիրան, սպառնալիք եւ աւետիք, եւ այս չորս կերպիւս ընթանա որպէս <իբրեւ> աղբեր ի միտ ականէ ելեալ եւ ի չորս առ աշս բաժանեալ՝ չորեքկերպեան աթոռոյն նման, եւ չորս կառացն եզեկիելի եւ չորեքձագեան տիեզերաց, եւ վասն չորէքնիթեա բնութեանս այս այսպէս շափ: Զոր եւ ստացաւ զայս սուրբ Աւետարանս պարոն Շատիպէկն ի հալալ ընչից իւրոց եւ եղ ի Սուրբ Կիրակոս՝ յիշատակ իւր եւ ծնաւոց իւրոց՝ պարոն յԱլինախին, եւ մարն՝ յԱլինախին Արզունիխարունին, եւ ի Քրիստոս փոխեցեալ զաւակին՝ Ալինախին:

Արդ, վասն Գ. պատճառի գնեաց զսա. մի՛ զի զպակասութիւն տաճարին լըցուցէ, եւ երկու՛ զի ծնաւոց իւրոց յիշատակ լիցի, եւ Գ.՝ զի զաւակաց իւրոց յերկար կեանք խնդրեսցի, եւ Դ.՝ զի աստուածին կամքըն քաղցրասցի իւրենն եւ կենակցին իւրո: Արդ, որք աւկտիք ի սմանէ կամ արիւնակէք եւ կամ վաելէք ի Սուրբ Կիրակոս, յիշեցէ՛ք յաղաթս ձեր զպարոն յԱլինախին եւ զԱրզունիխարուն: Հրաման ունիք ի Քրիստոսէ, որ յորժամ կարդան |276ա| զայս յիշատակարանս, ա[մէն] մարդ մէկ-մէկ ծունր զնէ ու Գ.-Գ. (3-3) Աստուած ողորմի ասէ, զի ձեզ խիստ հեշ[տ] է, եւ նոցա խիստ կարիք է: Ընդ նմին յիշեցէ՛ք զպարոն Շատիպէկն եւ զկենակիցն իւր զԱղոյլխարունն եւ ծաղկեալ զաւակացն՝ պարոն Սարթախն եւ զպարոն Ֆախուրչան եւ զԿոլպամիրն եւ զքոյրն՝ Մարիամխարուն, եւ զորդին իւր՝ Սովիատինն, եւ զեղբայր իւր՝ զԱմիրպէկն, ամէնին [առ]-հասարակ արեւշատութիւն եւ յերկար կեանք խնդրեցէ՛ք յԱստուծոյ, զի կարաւ է Աստուած ի ձեռն այլոց այլում ողորմութիւն առնել, զի եւ ձեզ լսողաց ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած եւ ձեր ծնաւոցն թողու զյանցանսն ամենեցուն եւ ձեզ՝ յիշաւոցդ, եւ նոցա՝ յիշելոցն առհասարակ ողորմեսցի մարդասէրն Աստուած. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն: Ընդ նմին եւ զիս, որ յիշատակարանս գրեցի, յիշման ա[ր]էք արժանի, եւ ով ոք զմեզ յիշէ միով Տէր ողորմախ, եւ ինքն լիցի յիշեալ յայնմ ատենին, ուր բանքն սպառին եւ գործքն թագաւորին. ամէն եւ եղիցի:

Քրիստոս Աստուած, որ առաքեցար ի Հար[է] եւ մար[մ]նացար ի սրբո[յ] Կուսէ, խաչեցար եւ թաղեցար ի սբո(՞) վասն փրկութեան մերո[յ] եւ յարեար ի մեռելոց յաւուր երրորդի, ողորմեա՛ վերո ստացողիս եւ

վերո գրաւղիս յիշելեացն եւ յիշողացն առ հասարակ. ամէն, ամէ[ն] եղիցի, եղիցի:

Արդ, ով որ զայս սուրբ Աւետարանս գողանա կամ ծախէ, յանդիմանեսցի մոլար ժողովոյն Մահմէտի, եւ որ յանդգնի, զպատիժն Յուպաի առցէ եւ զխաչահանուացն, եւ որք լսէք, ի միտ առէ՛ք եւ մի՛ պարսաւէք:

Տէս ժե. դ. յիշ. -ք, Ա., էջ 399:

2. 121բ (ԺԶ. դ., բոլորգիր, յետագայ նորոգողի) Զվերջին նորոգաւոյ սուրբ Աւետարանիս զԱբիմէլէփ փծուն գրիչս եւ զեղբայրն իմ՝ զտէր Աստուածայտուրն, եւ զհայրն իմ՝ զմահտեսի տէր Մաղափան, եւ զմայրն իմ՝ զՄարիամն. նայ եւ զխաթուն հարսնուկն իմ, զԽանգատան եւ զամենայն արեան մերձաւորս. ամէն: Հայր [մեր]:

123բ (ԺԶ. դ., բոլորգիր) Գարձեալ յոտս անկեալ աղաչեմ զձեզ, յիշեսցիք ի մաքրափալ յաղաթս ձեր զսուտանուն Աբիմէլէփ գիրիչս:

3. 2բ (ԺԶ. դ., բոլորգիր) Գրիգորին ապրանք, որ մնացել էր ի տուն, թէ՛ Մխիթարին, թէ՛ Գրիգորին, Գ սահին, Ա. կուկուր, Ա. սինի, է. նոկի պղինձ, Ե. նոկի թանժարայ, Ա. կացի, Ա. փետա[կ], Ա. ուրաք, Ա. խաչերկաթ, Ա. շամբուր, Բ. ակիշ, Բ. կարպետ, Բ. խալի, Գ. ճուվալ, Ա. թաւա, Ա. թաս, Ա. միտար, Ա. կով ծնած, Թձ. (900) սոմար ց[ո]ր[էն], Ա. ատած, Ա. շարտախ, Ա. գոմ, Ասայտուր, իր մայր՝ Դապէն առին, այլ բան չէ մնաց: Ոչ շատ, ո՛չ քիչ: Աստուած վկայ է, Խաչերես վկայ է, Ղազար վկայ է, Վարդէլան վկայ է, Խաչիկ վկայ է, Դաւիթն վկայ է, Մուրատ վկայ է, տէր Ասայտուր վկայ է, Նորունկն վկայ է: ԺԹ. (10.000) ստակ մնաց ի Դաւիթնի մաւտ: Մուսէղին մաւտ, Սուրբ Խաչին տան, նիշայ էնէն ու շտան, ուղուր է եւ ինքն շտայ:

Մանօթ. նոյն ձեռքով լուսանցում աւելացուած է. «Ա. կասկարէս, Ա. յողան, Ա. տոշ[ակ], Ա. բարձ»:

4. 122ա (1602 թ., բոլորգիր) Եւ՛ Մելիսեդոս, գնեց<եց> զսուրբ Աւետարանս ի հալալ արդեանց իմոց՝ յիշատակ ինձ եւ ծնաւոց իմոց եւ հայրն իմ զտէր յըմբրատաբէսն եւ մայրն իմ՝ զԴովաթն, եւ կողակիցն իմ՝ Մանուչակն, եւ եղբայրքն իմ՝ Մուրատչէն, զպարոն Սէղն, զտէր Դաւիթն եւ զիւր կողակիցն՝ զԴովաթն, զքոյրն իմ՝ զՃեւմակն, զԽանսուպանն, Հերիֆն, զՇահսուպան եւ Մելիսեդին տղէն զՊարունն, որ առ Աստուած փոխեցօ, եւ զեղբայրորդիքն իմ՝ զՅոնաննէնն, զԵմբրատաբէսն եւ զՎարդանն եւ զամենայն արեան մերձաւորքն իմ: Ո՛վ սրբասնեալ քահանայք, յորժամ կարդայք զիշատակս իմ, յիշեցէ՛ք եւ բոլոր սրտիւ մին Հայր մեղայ ասէ՛ք Մելիսեդի հոգոյն, Աստուած այլ ձեզ յիշէ ի միտս անգամ գալըստեան իւրում. ամէն: Ի թվականիս հայոց ՌԾԱ. (1602):

Եւ զՄելիսեդին դստերքն՝ զՄարգարիտն, զԹուրիկն. ամէն:

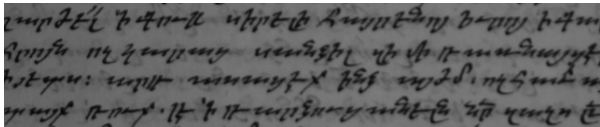
Տէս ժե. դ. յիշ. -ք, Ա., էջ 48-9:

2667

ԱՂԷՔՍԱՆ ԴՐ ԳԱԼԱՄԱԹՕ, ԱՆՏԱՌ ԵՆՐԱԳՈՅՆ ՄՏԱԾՄԱՆՅ

ժԸ. դար

ԹԵՐԹ՝ 406 (սխալներով էջակարած՝ 1-824, որ է 1ա-406բ). չգրուած 28բ, 406աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԿx6 (ե 4)+ԺԵ-ԺԷx8+ԺԸ-ԽԼx10 (ԻԹ 3, ԽԼ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 26,6x18,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (20x13,5-13,7): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 22ա): ՏՈՂ՝ 31: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ կարմիր (Ա. եւ Բ. փեղկերի) եւ շագանակագոյն (մէջի) կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստուր ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ կանաչաւուն: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.+ԲԳ. Ա.Գ մաս կազմատառի ծաղկաթղթի, Բ՝ սպիտակ չգրուած թուղթ:

Նմուշ 22ա

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. կազմի Ա. եւ Բ. փեղկերի կաշին յետագայի, Ա. փեղկինը հակառակ փակցրուած, մի մասը քիմիական կամ մի այլ նիւթից սպիտակած, մէջի կաշին տեղ-տեղ մաշուած, վերին մասը՝ 7սմ պատռուած, լուսանցակողերը գունաթափ եւ սեւ հետներով, ք. 1-9ի, 402-6ի լս.-ները խոնաւութեան հետներով, ք. 240-9, 380-402՝ թանախի թթուայնութեան հետեւանքով գրադաշտը գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ն

Ա. 1ա-401բ Անտառ նորագոյն մտածմանց՝ հիմնադիր ի հեղինակութեան Սուրբ Գրոց, ի սուրբ հարց եւ ի յայրոց ծայրագոյն վարդապետաց սրբոյ եկեղեցոյ, յարմարեցուցանելի ամենայնից յուր ատուցն քաղաքացիաց կիրակէից, ի մէջ տարոյն եւ հասարակ տօնիցն ի գերայարգելի տեառն Աղէքսանդր Գալամաթօ կոչեցելոյ Մեսիմացոյ ի Փատուայ: Թարգմանեցեալ յիտալիականէ լեզվէ ի հայկական բարբառ ի Ղուկասու վարդապետէ հարբերթացոյ՝ յամի տեառն 1741, ըստ իննորոյ աբեհի եւ պանծայի եպիսկոպոսին տեառն Յոհաննու պատրիարքին Կոստանդնուպօլսոյ՝ հանգուցելոյն առ Քրիստոս, ի Կոստանդնուպօլսոյ հաղամի

ՏԵՆ ձեռ. 90, 2ա-408ա: ա/1ա-19բ: ք/19բ-33բ: գ/չիբ:

դ/33բ-42բ: ե/42բ-52ա: զ/94ա-105ա: Վ/52բ-64բ: ը/64բ-78ա: թ/78ա-86բ: ծ/86բ-94ա: ժա/105ա-13ա: ժբ/113ա-21բ: ժգ/121բ-7ա: ժզ/127ա-37ա: ժե/137ա-43բ: ժզ/143բ-51ա: ժե/151ա-60ա: ժը/160ա-5բ: ժթ/165բ-74բ: ի/175ա-83ա: իա/183ա-93բ: իբ/193բ-201ա: իգ/201ա-8ա: իդ/208ա-14ա: իե/214ա-9բ: իզ/235բ-42բ: իլ/242բ-8բ: իը/չիբ: իթ/248բ-55ա: լ/220ա-9բ: լա/229*բ-35բ: լբ/276բ-82բ: լգ/282բ-95բ: լզ/չիբ: լե/չիբ: լզ/չիբ: լե/317ա-21ա: լը/չիբ: լթ/259ա-68ա: իա/չիբ: իաա/չիբ: իաբ/չիբ: իագ/չիբ: իաբ/335ա-8բ: իսե/338բ-45ա: իպ/382բ-9ա: իսե/295բ-304բ: իը/268ա-76բ: իթ/305ա-10բ: ծ/356բ-63ա: ժա/363ա-8բ: ժբ/չիբ: ժգ/345ա-9բ: ժը/389ա-99ա: ժե/չիբ: ժզ/չիբ: ժե/չիբ: ժը/չիբ: ժթ/չիբ: կ/333բ-5ա: կա/310բ-7ա: կբ/350ա-6բ: կգ/321ա-5ա: կդ/325ա-9բ: կե/329բ-33ա: կզ/չիբ: կե/չիբ: կը/չիբ: կթ/չիբ: ճ/368բ-76ա: ճա/376ա-82ա: Յանկ/399բ-401բ:

Յաւելեալ ունի՝

ա. 255ա-9ա Աստուած մինչ յարապէս խնդրի իր ինչ՝ տալով բարկանայ, ոչ տալով՝ ողորմի – եկեւցուք առ երկրորդ պատճառն... առ ի ընկալնուզ զաստուածային շնորհսն եւ զերկնային փառսն, զոր ձեզ ամենակալն. ամէն:

Հ^{որ} 90 ձեռագրի համեմատ այստեղ պակաս է 18 գլուխ. ձեռ. 90ն ունի 71 գլուխ, ձեռ. 2667ը՝ 52, ինչպէս եւ ցոյց է տալիս վերջինիս 399բ-401բ էջերի ցանկը. նաեւ տարբեր է գլուխների կարգը:

Բ. 402ա-5բ Քարոզ յաղագս լսելոյ զԲանն Աստուծոյ: Մասն առաջին եւ առաջաբանութիւն – Ասեն բնազննունք փիլիսոփայքն, թէ մինչ առջն ծնանի զգաւակս իւր... սուրբ եկեղեցին ընկալաւ յԱստուծոյ եւ միջնորդութեամբ նոյն եկեղեցույն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՁԻ

ՏԵՆ ստիտղ.՝ 1ա: ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «8/2667», 1ա՝ «ԺԹ», Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոս]:

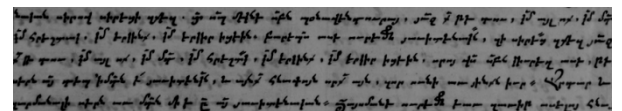
2668

ԱՂԷՔՍԱՆ ԴՐ ԳԱԼԱՄԱԹՕ, ԱՆՏԱՌ ԵՆՐԱԳՈՅՆ ՄՏԱԾՄԱՆՅ

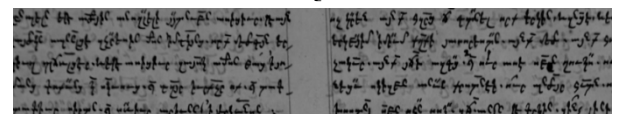
ՌՄՂԳ.-ՌՄՂԳ. – 1784-1785

ԳՐԻԶ, ԱՏԱՅՈՂ՝ Մարտիրոս վրդ. Եղոկիացի:

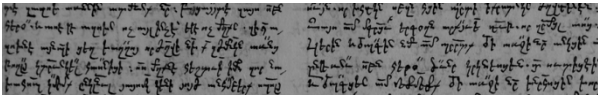
ԹԵՐԹ՝ 175+1 (կրկն.՝ ք. 1. գրչի էջակարում՝ 1-348, որ է 1ա-173բ). չգրուած 1աբ, 1դ, 172բ, 174ա-6բ, 177բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԵx12 (ԺԵ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 29,2x20: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին (21x14): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (որոշակի տարբերում են 1գ-49ա՝ Ա, 49ա-52բ՝ Բ, 53ա-173բ՝ Գ թերթերի գրերը, նմուշ՝ 2ա, 50ա, 66ա): ՏՈՂ՝ 41 (1գ-59բ), 46-48 (60ա-173բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստուր թուղթ, լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա.ԲԳ + ԴԵԶ, թուղթ (Գ. եւ Զ. պահպանակների՝ վարդագոյն):

Նմուշ2ա

Նմուշ 50ա

Նմուշ 66ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր (2ա. այսչափ). Բ-ԻԵ. միատրների սկսումովների առաջին տառերը չգրում՝ թեթև զարդագրելու համար:

ՎիճԱԿ՝ բառաբար. կազմը տեղ-տեղ գունաթափ եւ փեռ-ծուածմներով, թ. 99-10, 103-4՝ խումացած, թանափի թթուայնութեան հետեւանով գրադաշար գունափոխում, մէջին եւ վերին լուսանցներում խոնամտութեան հետեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-173բ [Տիտղ.] Անտառ նորագոյն մտածմանց, որ աւի Սէր Աստուծոյ, հիմնեալ ի հեղինակութեան Սուրբ Գրոց, ի սրբոց հարց եւ ի յայոց ծայրագոյն վարդապետացն սրբոյ եկեղեցոյ, յարմարեցուցանելի ամենայնից լուր աւուրցն քառասնորոց կիրակեցից, ի մէջ տարւոյն եւ հասարակ տօնից, ի գեղարգելի տեառն Աղէքսանդր Գալամաթօ կոչեցելոյ Մեսինացոյ, ի Պատուայ: Թարգմանեցեալ յիտալականէ ի հայկական բարբառ ի Դովասու Սարբերթացոյ, յամի փրկչին 1741, ըստ խնդրոյ արհի եւ պանծալի եպիսկոպոսին տեառն Յոհաննու պատրիարզին Կոստանդնուպօլսեցոյ, ի Կոստանդինուպօլիս քաղաքի

- Տե՛ս ձեռ. 90, 2ա-408ա: ա/2ա-8բ: բ/8բ-13ա: գ/13ա-5բ: դ/15բ-8բ: ե/18բ-21բ: զ/21բ-5բ: յ/25բ-9բ: լ/29բ-34ա: զ/34ա-6բ: ժ/36բ-9ա: ժա/39ա-42ա: ժբ/42ա-5ա: ժգ/45ա-7ա: ժդ/47ա-50ա: ժե/50ա-2ա: ժզ/52ա-4ա: ժէ/54ա-6բ: ժը/56բ-8բ: ժր/58բ-60բ: ի/60բ-2բ: իա/62բ-4բ: իբ/64բ-6ա: իգ/66ա-7բ: իդ/67բ-9ա: իե/69ա-70ա: իզ/70ա-1ա: իէ/72ա-3ա: իը/73ա-4ա: իր/74ա-7ա: ի՛/77ա-9բ: իա/79բ-81ա: իբ/97ա-9բ: իգ/99բ-103բ: իդ/103բ-6ա: իե/106ա-8բ: իզ/162բ-6ա: իէ/166ա-7բ: իը/չբ: իր/141ա-4բ: իս/93ա-7ա: իտ/160ա-2բ: իւր/110բ-4ա: իւզ/120ա-3բ: իւդ/125բ-6բ: իւե/108բ-10բ: իւզ/129ա-31ա: իւէ/131ա-4ա: իւը/134ա-7ա: իւր/137ա-9ա: ժ/144բ-6ա: ժա/146բ-8ա: ժբ/148ա-50ա: ժգ/150ա-1բ: ժդ/151բ-4բ: ժե/154բ-8ա: ժզ/114ա-7ա: ժէ/117ա-20ա: ժը/123բ-5բ: ժր/126բ-8ա: կ/128ա-9ա: կա/139ա-41ա: կբ/158ա-60ա: կզ/167բ-9ա: կդ/169ա-70բ: կե/170բ-2ա: կզ/81բ-3ա: կէ/83ա-5ա: կը/85ա-6բ: կր/86բ-8բ: կն/88բ-91ա: կա/91ա-3ա: Յանկ/173աբ:

2^ր 90 ձեռ-ի լը. միատրը շունի, փոխարէնը ունի՝

71ա-2ա Ձյալոն յանապատին ի ներոյ մատաղատունկ հասակի ի յամբոխէ քաղաքացոց փախչելով խնդրիցէր, զի միթէ եւ թեթեւ բծի զվարս քաղաքի կարիցէի: Գրուի Իէ. – *եւ գնիկողայոսէն եւ խոստովանին ամենայն պատմիչքն վարուց նորա... վայելել ի յընկերակցութիւն քո գերկնային փառս եւ գերանութիւնս:*

Մնթ. Թէեւ խորագիրը 2^ր 90 ձեռ.-ի ԻԸ. միատրի (149ա-51ա) խորագրի հետ նոյնական է, բայց բովանդակութիւնը տարբեր է: Միատրներն ստ. եւ վերին լս.-ներում խորագրեր ունեն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՁԻ

Տե՛ս տիտղ.՝ 1ա:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1գ Իսկ նարդենիս գաղափարեցեալ եղև ի նախկին հեղինակէ յամի տեառն 1784, յեղոկիացի Սորխաւամ (=Մարտիրոս) անարժան իբր վարդապետէ՝ ի վայելման անձին իմոյ եւ քարոզելոյ, եթէ Տէր տացէ ինձ զիմաստութիւն, լեզու եւ բերան, խնդրեսցուք ի Տեառնէ, տացէ մեզ յօթեան եւ անդորր կեան մինչև զվաղճանս մեր, եւ Քրիստոսի պարգեւողին փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

172ա Շնորհիւ Տեառն, ի յօժանդակութեամբ տիրուհոյ Մարիամու Աստուածամինն եւ Սրբոյ Կարապետին յանկ երեալ աւարտեցաւ հոգելից գրգուկս, որ կոչի Սէր Աստուծոյ, ձեռամբ հեղինակեալ յեղոկեցի [Մարտիրոս] անարժան եւ տպիտան աբեղայիս, անհանգիստ եւ զբաղմանց կենաց իմոց անարհեստի: Եւ արդ, ո՛վ ազնիւ եղբարք իմ, մինչ ընթեռնուք եւ օրինակէք զմատեանս, յիշեցէ՛ք զհանգուցեալ Մարիամ ծնողն իմ, ընդ այլ ննջեցելոյս, որք ի տապանի հողոյ կան եւ փոխեցան ի կենցաղոյս այսմիկ, ընդ նմին եւ զիս: Եւ թէ սղալ ինչ գտանիցէք ի ներ սմին, զներելն հայցեմ եւ զայն տհասութեան իմոյ եւ անփոյթութեան կամ անկիրթ գոլոյս արհեստին Հոմերիսի: Եւ վերջապէս յիշեցէ՛ք զհամայն ննջեցեալսն իմ, եւ դուք յիշեալ լերո՛ւք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ. ամէն:

Յանկ եղև եւ կատարեցաւ ի ԹՄԼԳ. (1785) եւ յունվարի Ը., աստ եւ անդ՝ պէսպէս քաղաքս եւ ի գիւղօրայս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Ձբ (ԺԸ. դ., նորագիր) Գրեցաւ այս գիրս ի ձեռն տիրացու Կարապետ, դեկեմբերի 2.ին. ամէն:

2. Եա (ԺԹ. դ., շղագիր) Ես պակասիմ, դառնամ ի հող, / գիրս մնայ յիշատակող, / անուն տառիցս այս նկարող, / Յոհաննէսէան ինկոյ ձայնօղ: / Ով ընթերցող ազն Արամեան, / որ ի հաւատոյ սուրբ քրիստոսական, / յիշեսջիք ծնողքն իմ միաբերան / ի սուրբ աղօթս ձերոյ երգման:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ Բա՛ եկեղեցի:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին ամրացուած թերթիկին՝ «Անտառ նորագոյն մտածմանց 2», Աս՝ «9/2668»:

2669

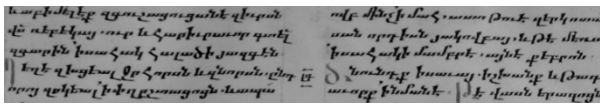
ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՁ

Կ. ՊՈՒԻՍ

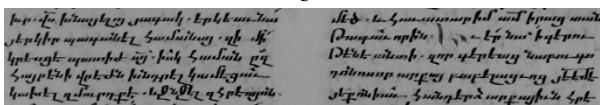
ՌՂ. -1641

ԳՐԻՉ, ԾԱՂԿՈՂ Աստուածատուր դպիր, Գրիգոր (ցանկի), Անանուն (468ա-71բ, 494ա-5բ, 504ա-6բ): ՄՍՍՅՈՂ Թորոս վրդ. Սերաստացի:

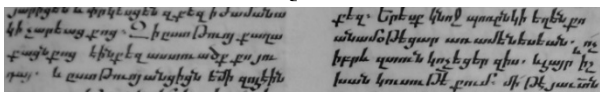
ԹԵՐԹ՝ 662. չգրուած՝ 1բ, 3բ, 533բ: ՊՐԱՎ՝ Ա-ԾՁX12 (ԱՌ 15, ԽԱ 13, ԽԲ 14, ԽԳ 10, ԾԱ 8, ԾԳ 11, ԾՁ 3): ՆԻԻԹ՝ մագաղաք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 25,8x18,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (18.5x12): ԳԻՐ՝ բոլորգիր. նմուշ՝ 259ա (Աստուածատուր), 3ա (Գրիգոր), 468ա (անանուն): ՏՈՂ՝ 50-51, 45: ԿԱԶՄ՝ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստուր շագանակագոյն մետախ (Ի. դ.): ՊԱՀՊԱՆԱՎ՝ ԱԲ+ԷԸ- բաց շագանակագոյն չգրուած թուղթ (Ի. դ.):

Նմուշ 3ա

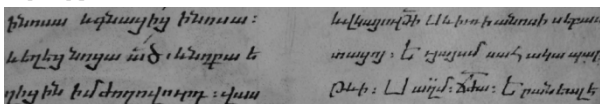
Նմուշ 259ա

Նմուշ 468ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Մանրանկար բնագրի մէջ Խօսէ Աստուած ընդ Մովսիսի՝ 50բ, 65ա, Աստուած տայ գտաւնարանեայն՝ 84բ, Խօսէ Աստուած ընդ Յետւայ՝ որդի Նաւեայ՝ 103ա, Աստուած ետ գերկիր ի Յուդայ՝ 116ա, Գալիթ՝ 351բ, Սողոմոն՝ 384բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ր ա ն ՝ 29բ, 50բ, 85ա, 103ա, 116ա, 161ա, 259ա, 265ա, 273բ, 280ա, 352ա, 384բ, 399ա, 406բ, 549բ, 560ա, 577բ, 590ա, 621ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ռ ղ ՝ 27ա, 49ա, 63բ, 83ա, 102ա, 115բ, 160ա, 278բ, 300ա, 314ա, 355ա, 359ա, 363ա, 367ա, 371բ, 375բ, 379բ, 383բ, 499ա, 510ա, 627բ (բոլոր նկարները եւ մի շարք նակատագրեր ու կիսախորաններ անաւարտ՝ միայն ուրագծային են): Լ ո ս ա ն ց ա զ ա ռ ղ ՝ բոսական, թռչուն, տաւնար: Ձ ա ռ ղ ա զ ի ՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ռ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱՎ – Ճաշոց: ԺԵ. դ.: Գ-Ձ, ստացուած մէկական թերթերից, եզրահատուած՝ բնագիրը վնասուած: Մագաղաք, 26x18, երկսիւն (21.5x15.5), բոլորգիր (նմուշ՝ Ձա), տող՝ 22, 24: Կարդալ Ա, Բ, Գ, Դ «[Ա.]միս սեպտեմբերի ատուր ունի երեսուն եւ Ա... Սեպտեմբերի Ժ... ընթերցուած ի ժողովողէն... եւ դարձեայ տեսի ի ներոյ արեգական տեղի դատաստանի եւ անդ ամբարիշտ»:

Նմուշ Ձա

ՎԻՃԱՎ՝ բաարար. ք. 467ից յետոյ թափուած 2 թերթի փոխարէն այլ գրչութեամբ գրուած եւ իբրեւ ներդիր՝ առանց պրակի մաս դարձնելու ձեռագրի մէջ մուծած թերթեր 468-71, 493ից յետոյ 1 թերթի փոխարէն՝ 494-5, 503ից յետոյ 2 թերթի փոխարէն՝ 504-6, ք. 87-92, 157-77, 622-31՝ լուսանցներ մասամբ մկնակեւ, ք. 282, 306՝ լուսանցները 3-3.5 սմ-ով կտրուած-հանած, ք. 648-62՝ եզրերը խոնամուրիւնից սեւացած, ք. 336՝ ստորին եզրը թափուած, լուսանցակողերը սեւացած. ձեռագիրն ամբողջովին (կազմը, տախտակը, մէջը, աստուրը, պրակները) նորոգուած 1980 թ.:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

- Ա. 1. Ծնունդի – Նյւ. 2աբ: Գր. 2բ-3ա: Գրք 4ա-27ա:
- 2. Ելք – Նյւ. 27ա: Գլ. 27ա-9ա: Գրք. 29բ-48բ:
- 3. Ղեւտական – Նյւ. 48բ-9ա: Գլ. 49ա-50բ: Գրք. 50բ-63բ:
- 4. Թիւք – Նյւ. 63բ: Գլ. 63բ-4բ: Գրք. 65ա-83ա:
- 5. Բ. Օրէնք – Նյւ. 83ա: Գլ. 83բ-4բ: Գրք. 85ա-102ա:
- 6. Յետու – Նյւ. 102ա: Գլ. 102ա-3ա: Գրք. 103ա-15ա:
- 7. Դատաւորք – Նյւ. 115աբ: Գլ. 115բ-6ա Գրք. 116ա-27ա:
- 8. Հոռոք – Նյւ. 127աբ: Գրք. 127բ-9ա:
- 9. Թագ. Ա. – Յոջբ. 129աբ: Նյւ. 129բ-30ա: Գլ. 130աբ: Գրք. 131ա-45ա:
- 10. Թագ. Բ. – Գլ. 145ա-6ա Գրք. 146ա-60ա:
- 11. Թագ. Գ. – Գլ. 160ա-1ա: Գրք. 161ա-76բ:
- 12. Թագ. Դ. – Գլ. 176բ-7բ: Գրք. 178ա-91բ:
- 13. Մնաց. Ա. – Նյւ. 191բ-2ա: Գլ. 192աբ: Գրք. 192բ-206ա:
- 14. Մնաց. Բ. – Գլ. 206ա-7ա: Գրք. 207ա-24ա:
- 15. Եզր Ա. – Նյւ. 224աբ: Գլ. 224բ: Գրք. 225ա-33բ:
- 16. Եզր Բ. – Գրք. 233բ-8բ:
- 17. Եզր Գ. – Գրք. 238բ-51ա:
- 18. Նէւմի – Նյւ. 251ա: Գլ. 251աբ: Գրք. 251բ-8բ:
- 19. Եսթեր – Նյւ. 258բ-9ա: Գրք. 259ա-64բ:
- 20. Յուդիթ – Նյւ. 264բ-5ա: Գրք. 265ա-73ա:
- 21. Տովբիթ – Նյւ. 273ա: Գրք. 273բ-8բ:
- 22. Մակաբ. Ա. – Նյւ. 278բ: Գլ. 278բ-80ա: Գրք. 280ա-98բ:
- 23. Մակաբ. Բ. – Նյւ. 298բ-9ա: Գլ. 299ա-300ա: Գրք. 300ա-13բ:
- 24. Մակաբ. Գ. – Նյւ. 313բ-4ա: Գլ. 314ա: Գրք. 314ա-20բ:
- 25. Կռակ ժԲ. Նահապետացն – 302բ-36բ (տես ձեռ. 351, Ա., 25 ա/320բ-2ա: բ/322ա-3ա: գ/323ա-5բ: դ/325բ-8ա: ե/328աբ: զ/328բ-9բ: յ/329բ-30բ: լ/330բ-1բ: թ/331բ-2բ: ժ/333աբ: ժա/333բ-5բ: ժբ/335բ-6բ):
- 26. Յոբ – Նյւ. 336բ-7ա: Նյւ (Աղիկառնացի) 337աբ: Գրք. 337բ-50ա:
- 27. Սաղմոսք – Նյւ. («Ձամենայն») 350ա-1բ: Գրք. 352ա-83բ կից: Փոքր ժԲ:
- 28. Առակք – Յոջբ. 383բ: Գլ. 383բ-4բ: Գրք. 384բ-97բ:
- 29. Ժողովող – Նյւ. 397բ: Գլ. 39 7բ-9ա: Գրք. 399ա-403ա:

- 30. Երգ երգոց – Յոզբ. 403աբ: Գրբ. 403բ-5բ:
- 31. Իմաստույթ. – Յոզբ. 405բ-6ա: Գլ. 406ա: Գրբ. 406բ-13բ:
- 32. Սիրաբ – Գրբ. 413բ-22բ:
- 33. Եսայի – Յոզբ. 422բ-3ա: Գլ. 423ա-4ա: Մրգ. 424ա-46ա:
- 34. Ովալէ – Նխ. 446աբ: Գլ. 446բ: Մրգ., 446բ-9բ:
- 35. Ամովս – Գլ. 449բ-50ա: Մրգ. 450ա-2բ:
- 36. Միբիէ – Գլ. 452բ: Մրգ. 452բ-4բ:
- 37. Յովել – Գլ. 454բ: Մրգ. 454բ-5բ:
- 38. Արդիու – Գլ. 455բ: Մրգ. 455բ-6ա:
- 39. Յովնան – Գլ. 456ա: Մրգ. 456ա-7ա:
- 40. Նաուս – Գլ. 457ա: Մրգ. 457աբ:
- 41. Ամբակուս – Գլ. 457բ: Մրգ. 457բ-8բ:
- 42. Սովոնիա – Գլ. 458բ: Մրգ. 458բ-9բ:
- 43. Անգէտ – Գլ. 459բ: Մրգ. 459բ-60բ:
- 44. Չաբարիա – Գլ. 460բ: Մրգ. 460բ-4բ:
- 45. Մաղաբիա – Գլ. 464բ: Մրգ. 464բ-5բ:
- 46. Երեմիա – Յոզբ. 465բ: Գլ. 465բ-7ա: Մրգ. 467ա-94ա:
- 47. Բարոս – Թղթ. 494ա-6ա:
- 48. Ողբ Երեմիայ – Ողբ 496ա-8բ: Աղօթք 498բ:
- 49. Դանիէլ – Նխ. 498բ: Գլ. 499ա: Մրգ. 499ա-508բ:
- 50. Եզեկիէ – Նխ. 508բ-9ա: Գլ. 509ա-10ա: Մրգ. 510ա-33ա:
- 51. Մաթթէոս – Ա. 534ա-49բ:
- 52. Մարկոս – Ա. 549բ-60ա:
- 53. Դուկաս – Ա. 560ա-77ա:
- 54. Յովհաննէս – Ա. 577բ-89բ (589բ-90ա Իրբ. Կնոջն շնացելոյ):
- 55. Գործք առաքելոց – Գրբ. 590ա-605ա:
- 56. Թղթ. Յակոբայ – Յոզբ. 605աբ: Գլ. 605բ: Թղթ. 606բ-8ա:
- 57. Թղթ. Պետրոսի Ա – Գլ. 605բ-6ա: Թղթ. 608ա-9բ:
- 58. Թղթ. Պետրոսի Բ – Գլ. 606ա: Թղթ. 609բ-10բ:
- 59. Թղթ. Յովհաննու Ա – Գլ. 606ա: Թղթ. 610բ-2ա:
- 60. Թղթ. Յովհաննու Բ – Թղթ. 612ա:
- 61. Թղթ. Յովհաննու Գ – Թղթ. 612ա:
- 62. Թղթ. Յովսայի – Գլ. 606ա: Թղթ. 612աբ:
- 63. Յայտնութիւն Յովհաննու – Գրբ. 612բ-9բ:
- 64. Հանգիստ Յովհաննու – Հանգիստ 619բ-20բ:
- 65. Եսաբի հայրապետի... Վասն տեսլեանն Յովհաննու – Վասն 620բ:
- ԺԳ Թղթ. Պօղոսի
- 66. Առ Հոսովայեցիս – Գլ. 620բ: Թղթ. 621ա-7ա:
- 67. Առ Կորնթացիս Ա – Գլ. 627ա: Թղթ. 627բ-33ա:
- 68. Առ Կորնթացիս Բ – Գլ. 633աբ: Թղթ. 633բ-7ա:

- 69. Առ Գաղատացիս – Գլ. 638ա: Թղթ. 638ա-40ա:
- 70. Առ Եփեսացիս – Գլ. 640աբ: Թղթ. 640բ-42ա:
- 63. Առ Փիլիպեցիս – Գլ. 642ա: Թղթ. 642ա-3բ:
- 64. Առ Կողոսացիս – Գլ. 643բ: Թղթ. 643բ-5ա:
- 65. Առ Թեսաղոնիկեցիս Ա – Գլ. 645ա: Թղթ. 645ա-6բ:
- 66. Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ – Գլ. 646բ: Թղթ. 646բ-7ա:
- 67. Առ Եբրայեցիս – Գլ. 647աբ: Թղթ. 647բ-52բ:
- 68. Առ Տիմոթէոս Ա – Գլ. 652բ: Թղթ. 652բ-4ա:
- 69. Առ Տիմոթէոս Բ – Գլ. 654ա: Թղթ. 654ա-5բ:
- 70. Առ Տիտոս – Գլ. 655բ: Թղթ. 655բ-6ա:
- 71. Առ Փիլիմոն – Գլ. 656ա: Թղթ. 656ա-6բ: – Նաւարկութիւն 656բ:
- 72. Թղթ. Կորնթացոց առ Պօղոս – Գլ. 637ա: Թղթ. 637բ-8ա:

Լուսանցներում կան լրացումներ եւ սրբագրութիւններ:

Բ. 656բ-61ա Խաւս եւ իմաստութիւն, ասացեալ Խիկարի Իմաստնասիրի, զոր խրատէն որդիք մարդկան եւ ի միտ առնուն – [Յամի Սենեքերիմայ արքայի] Նինուէի եւ Սաորեսդանի (= Ասորեստանի) եւ՝ Խիկարս... եւ որ այլոց խորխորատ փորէ, խորխորատն ինքն անկանի ի նմա:

Տես Պատմութիւն եւ խրատք Խիկարայ իմաստնոյ, գիրք Ա., աշխ. Ա. Մարտիրոսեանի, Երեւան, 1969, էջ 34. ձեռ. Շ:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԸ. Դ.

662բ Խաչ, բաժանուած քառակուսիների, որոնց մէջ խաչի կենտրոնից դեպի թևերը գրուած են աղօթքի բառեր՝ «Անոխակալ Տէր, փրկեա՛ զգինս հոյ: Անմահ թագաւոր, ողորմեա՛յ ինձ: Անսա՛ մեզ, Տէ՛ր, եւ գրա՛ զմեղաւորս: Անարատ գառն Աստուծոյ, ներեա՛», իսկ խաչից դուրս չորս կողմերում՝ «Ք (=Քրիստոս), Ա (=Աստուած), Ո (=ողորմեա՛), Մ (=մեզ)»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

661ա (1518 թ.) Կատարին բարին ի բարի. մինչեւ ցայս վայր կատարեցաւ, Խիկարս գրեցաւ. եւ Խրատք, եւ Պատմութիւնս Խիկարայ իմաստութիւն, ի թվին հայոց ԶԿէ. (1518), յուլիս ամսոյ ի ԺԲ. (12):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (Աստուածատուր գրչի) 661ա Փառք ամենազար, ամէնիմաստ, ամէնառատ, Հար բարերարի, որ անեղական ծնելութեամբ զՈրդին ծնեալ յառաջ քան զամենայն՝ ի կերպարանս Հար եւ Հոգոյն համագոյ աղբիւրաբար բղիմամբ, որ նոյն ինքն ընդ Հար եւ ընդ Որդոյ փառակից եւ զուգահաւասար բացայայտական, երեքանձնական եւ մի իսկութեամբ հաւասարեալ, միահարթ եւ միազար, միափառ եւ մի Աստուած, Երրորդութեան կատարեալ, անձամբ երիւք եւ մի բնութիւն,

որում վայել է փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Արդ, այս ամենայն բարութեանս եւ աստուածային գանձուցս փափաճող եղեալ աստուածամեծարն եւ աստուածարեալ անձն, աստուածունակ եւ երիցս երանեալն Սեբաստացի Թորոս վարդապետն եւ ետ գրել զսա եւ ըստացաւ յիշատակ բարի յինքեան եւ բարի նախնեաց իւրոց՝ փոխեցելոցն ի Քրիստոս:

Արդ, եղեւ սկիզբն գրոյս եւ աւարտումն ի Կոստանդինուպոլիս, ձեռամբ Աստուածատուր դպրի, ի թաւկանութեանս հայոց ՌՂ. (1641) ամի, ընդ հովանեաւ սուրբ եկեղեցեացս Սուրբ Նիկողայոսի եւ Սուրբ Սարգսի: Եւ է պատճառ գրելոյս այս. նախ՝ վասն սիրոյն Քրիստոսի եւ յուսոյ արքայութեան, երկրորդ՝ յիշելով զբան մարգարէին, որ ասէ, թէ՛ «Երանի որ ունի զաւակ ի Սիրոն եւ ընդանի յերուսաղէմ», վասն որոյ եւ ետ գրել զսա յիշատակ բարի՝ մինչեւ ի գալուստն Քրիստոսի, եւ ընծայեաց Հաւրն երկնաւորի՝ բարեխօս արկանելով առ նա զմաղթանս մարգարէիցն եւ զաղօթս սուրբ առաքելոցն եւ զփրկագործ տնարէնութիւն Որդոյ իւրոյ միածնի, զի քաղցր ակամբ հայեցի ի սա եւ փոխանակ այսմ գրո գրեսցէ զսա ի գիրն կենաց, եւ արժանի արասցէ արքայութեան իւրո, վասն որոյ կանգնեաց զսա իբրեւ զարձան յաւիտենական, զի զկնի եկեալքն տեսցեն զյիշատակ սորա անշնչելի եւ յիշեսցեն զսա ի մեղսաքաւիչ աղաւթս իւրեանց, եւ խնդրեսցեն յԱստուծոյ զթողութիւն մեղաց ինքեան եւ ծնողաց իւրոց, վասն որոյ աղաչեմ զամենեսեան՝ զհանդիպող 661թ. քր յայսմ Աստուածաշունչ մատենիս, որք ընթեռնոյք զսա կամ արիւնակէք եւ կամ գաղափարէք, յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ աղաւթս ձեր զստացող սորա՝ զպատուական եւ զերջանիկ զԹորոս վարդապետ զՍեբաստացին եւ զամենան արեան մերձաւորս իւր՝ զկենդանիս եւ զհանգուցեալսն ի Քրիստոս:

Տէ՛ս ժէ. դ. յիշ-ք, Գ., էջ 15-16 (ձեռագրի համարը սխալմամբ նշուած՝ 2664):

258թ Ա<ա>ստուածատուր դպրի՝ գրիչ տառիս, / մաղթեմ յիշել ձեզ ի բարիս:

Տէ՛ս ժէ. դ. յիշ-ք, էջ 16:

2. 3ա (ցանկի գրիչ Գրիգորի) եւ զսակաւ գծագրող ցանկիս զԳրիգոր աղաչեմ յիշել:

Տէ՛ս ժէ. դ. յիշ-ք, էջ 16:

3. (ստացողի) 661թ Դարձեալ յիշեցէ՛ք զիս՝ ստացող սուրբ Աստուածաշնչիս, զնուաստ Թորոս բանի սպասաւորս եւ զհոգեւոր հայրն իմ եւ զուսուցիչս, զտիպն տիրական եւ պատկերն աստուածանման, տեսն հրաշալի եւ գեղն զարմանալի, յեռամեծար եւ յոգներանեան, հոգի անուանակիր եւ շնորհնկալն առաքելոյն Սիմոնի մեծի, մեծ դէտն եւ դիտապետն, աստուածազիր եպիսկոպոսապետն, զպատրիարզն յերուսաղէմի եւ զկաթողիկոսն ամենայն Հայոց մեծաց

տանն Կիլիկո[յ], տէր Սիմէոն, զոր ի յայսմ՝ ի սոյն ամի ազգմանէ Հոգոյն Սրբոյ շարժեալ ի կամս բարիս՝ խորհի ի միտս իւր երթալ ի յերկրպագութիւն փառաւորեալ քաղաքին սուրբ յերուսաղէմայ, ընդ ինքնեան ունելով զիս՝ զմեղաւոր զնուաստ ծառայակիցն զԹորոս բանի սպասաւորս՝ զստացող սուրբ տառիս, եւ զայլ միաբան եղբարս՝ զվարդապետս, զեպիսկոպոսունս, զճգնազգեաց աբեղայս եւ զկրանաւորս, այլեւ զփառաւոր իշխանս եւ զտանուտարս տանս Կիլիկո, եւ ուղի անկեալ, մեծաւ փափաքանաւք եւ ըրձալի յուսով դիմեաց ի սուրբ քաղաքն յերուսաղէմ, զոր Տէր Աստուած մեր ջահ անշնչանելի պահեսցէ ի ծոց եկեղեցոյ եւ ի մէջ աշխարհի ի պարծանս մեր եւ յուրախութիւն քրիստոնէից, զոր յոյժ աշխատանս ունի ի վերայ ինձ՝ հիգոյս, զի էի պանաուխտ եւ նշդեհ եւ ի յարելս իմ առ մեծաշուք անձն, զոր եւ ընկալեալ շնորհեաց ինձ աստիճան եպիսկոպոսութեան եւ յաւել եւս ի վերայ՝ շնորհեալ ետ ինձ առնել զաւագան իշխանութեան հոգեւոր հարէն իմէ՝ պատուական ծերոյն Դանէլ քաջ հռետորէ եւ աստուածաբան վարդապետէ Անթափցոյ, զոր եւ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ առատն է ի տուրս բարեաց, որ գիտէ չափել, կշռել եւ հաւասարել, վարձատրեսցէ իւր զհարիւրեան: Նա եւ ընդ սմին յիշեցէ՛ք զհոգեւոր ծնողս եւ զանուցիչն իմ զԼուկաս եպիսկոպոսն, որ հանգուցեալ է ի Քրիստոս: Այլ եւ յիշեցէ՛ք զամենախմաստ, զհանճարեղ իշխանքն տանս Կիլիկո՝ զհաւատարիմ բարեկամիքն զտեղի մխիթարութեան իմոյ, որ յոյժ սիրով հոգոյն են ինձ՝ հիգոյս Թորոս բանի սպասաւորիս, յուսադրողք զպարոն խոճայ Մուրատն եւ զխոճայ Լաչին, մանաւանդ զխոճայ Միմասն, որ յոյժ յաշխատանս կրեաց վասն Աստուածաշնչիս ծախիցն պակասութեան, որ ետ զգինն, որ մնացեալ էր եւ էառ ի Կոստանդինուպոլսէ եւ ողարկեաց առ մեզ, զոր Տէր Աստուած մեր վարձահատոյց լիցի իւրն ի միւսանգամ զալստեան իւրոյ, եւ ինքն բարերան Աստուած, որ առատն է ի տուրս բարեաց, մեզ՝ յիշելոցս, եւ ձեզ՝ յիշողացդ առ հասարակ ողորմութիւն, ամէն: Դարձեալ յիշեցէ՛ք զսիրելի հոգեւոր հայրն իմ զպարոն խոճայ Պայրամն եւ զպատուական եղբայրն իմ զխոճայ Չինին: Որք յիշեն, յիշեալ լիցին ի Քրիստոսէ. ամէն: Հայր:

Տէ՛ս ժէ. դ. յիշ-ք, էջ 16:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 661թ (1663 թ., բոլորգիր) Ի թուին ՌՃԺԲ. (1663), ի հայրապետութեան տեառն Յակոբայ, եղաւ սուրբ տառս ի վանս Երնջալայ՝ ի վայելումն հեղահոգի մեծ վարժապետին Նայեայ, զոր յայցս աւուրցս նոր նորոգեալ կոփածու վիմով եւ գեղեցզան յորինւածով զսուրբ եկեղեցին, որ Սուրբ Կարապետ վերա-

ձայնի, որ եւ իսկ յորդորիչ եղեւ սուրբ գրոցս, զի անջնջելի յիշատակ կացցէ ի սուրբ ուխտս Ապրակունեաց: |662ա| Արդ, մեք՝ Նորաշինկեցի երկու եղբարք հարազատք՝ խօծայ Մկրտիչ եւ խօծայ Հանէս, ըստացաք զսուրբ տառս Աստուածաշունչ՝ ի հալալ վաստակոց մերոց եւ եղաք մերով կամաւ յիշատակ անջնջելի ի սուրբ ուխտն Ապրակունեաց՝ ի դուռն Սուրբ Կարապետին, վասն հոգւոց եղբարցն մերոց՝ խօծայ Սիմոնին եւ Քաթնային՝ հանգուցելոցն առ Քրիստոս, եւ ծնողացն մերոց՝ Ոսկանին եւ Դիլպարին, եւ պապուն՝ Աթանէսին, եւ մամ Շամամին, եւ պապուն եղբայր Հանէսին եւ կողակցոյն՝ Փիանին, եւ քերցն մերոց՝ Շամամին եւ Փիանին, եւ կենակցացն մերոց՝ Խոսրովին եւ Դարիպին, եւ դստերցն մերոց՝ Սուսամբարին, Դզարին, Մելիխարունին, Քամամին: Եւ մի՛ ոք իշխեսցէ հանել ի դրանէ Սուրբ Կարապետիս՝ ո՛չ իմոց, ո՛չ յօտարաց: Եւ որ ոք յանդգնեսցէ հանել զսա ի դրանէ սուրբ ուխտիս, զպատիժն Կայենի, զՅովայի եւ զԽաչահանուացն առցէ:

Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս ի մօր կողմանէ զպապն մեր զԳրիգորն եւ մամն զՄէրումն, եւ մօրեղբայր մեր, զԳալուստ քահանայն եւ որդեակն իւր Անտոնն. յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք:

2. 1ա (ԺԸ. դ., բոլորգիր) Զորութիւն գրուս այս է, որ ես՝ Օհանէսի որդի Մարտիրոս տվա Ստէպանի որդի:

3. 1ա (1824 թ., շղագիր) Գերապատիւ յարգոյ սրբայզան տեառն Մատթէոս արքեպիսկոպոս սրբասուն Ամլորդուն առաջնող աստ թ. ՌՄՂԳ.ին (1824), մայիս Ի.ին (20) գրեցաւ <գր> գերապատիս յարգոյ սրբազան տեառն Մատթէոս արքեպիսկոպոս քաղցր խընամողը: Գերապատիւ եւ գերապայծառ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 384բ՝ սեւով ութանկին՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ / ԳՐԻՔՈՐ Վ[ԱՐԴԱ] / ՊԵՏ. 1810», 661բ՝ ջնջած, անընթեռնելի: Գուցէ նոյնական յաջորդ կնքագրոշմի հետ): 661բ սեւով բոլորակ՝ «ՈՍԿԱՆ / ՈՐԴԻ ՀԱՆԷՍ / ՌՃԺԵ. (՝)»

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Պտոկ-Պհպ. Գա՝ «աբգդեզ», Դբ՝ «աաբդդապա», Եա՝ «Մովաբ, Ամովն», 1ա՝ «Ես քո սիրուն, օվ նազելի, նազելի», 36բ՝ «ի դրանէ էր», 359ա՝ «Հաստատէ Տէր զարդարս եւ հանէ», 377ա՝ «ի նուգա: ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Աա՝ «2669», Պտոկ-Պհպ. Գա՝ «Հ՞ր 17/2669», «ՌՂ.-1641 Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», Պտոկ-Պհպ. Էբ.-ին կպցուած թերթիկին՝ «Վերականգնուած է. տախտակը, մէջքը եւ մամուլները: Դրուած է նոր աստառ: Գլխ. վերականգնիչ՝ Լ. Աղաբէկեան. 1980 թ.»:

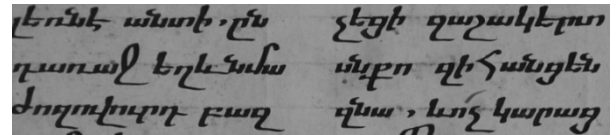
2670

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՍՈՒՐԲ ՎԱՐԴԱՆ ԱՆԱՊԱՏ (ՈՍԱՆ)

ԳՐԻԶ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Աստուածատու արդյ.: ՍՍՅՈՂ՝ Մուրաւ- շահ:

Թերթ՝ 330+1 (կրկն.՝ ք. 1). չգրում՝ 1ա-2բ, 253ա, 330աբ: ՊՐԱԿ՝ 11+4+Ա-ԻԷX12 (ԻԷ 4): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 27.5x 18.3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (20x12.5): ԳԻԹ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 196ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագար շագանակագոյն կաշի, դոնակով, 1 գամով եւ 1 կապիչով, միջուկը տախտակ, աստառը սև բախշ. լուսանցակողերը՝ կամիր:

Նմուշ 196ա

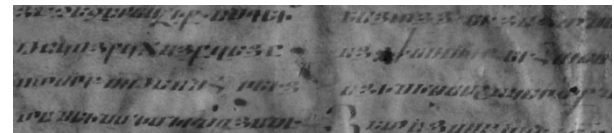
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Զոհաբերութիւն Աբրահամո՝ 3ա, Աւետումն՝ 3ա: Ծնունդ՝ 3բ, Լուսցումն Քրիստոսի՝ 3բ, Ընծա- յումն՝ 4ա, Մկրտութիւն՝ 4ա, Հարսանիք ի Կանայ՝ 4բ, Պայծառ- կերպութիւն՝ 4բ, Բժշկութիւն անդամալուծի՝ 5ա, Բժշկութիւն կու- րի եւ դիահաւարի՝ 5ա, Քերահաստութիւն Պետրոսի՝ 5բ, Բաշ- խումն նկանակի՝ 5բ, Յարութիւն Դագարո՝ 6ա, Մուտք յերուսա- ղեմ՝ 6ա, Ոսկնուայ՝ 6բ, Քացեալ պատառ՝ 6բ, Մատնութիւն՝ 7ա, Պիղատոս լուանայ զձեռն՝ 7ա, Խաչելութիւն՝ 7բ, Քաղումն՝ 7բ, Յարութիւն՝ 8ա, Համբարձումն՝ 8բ, Զորեկերպեան արոն՝ 9ա, Հոգեգալուստ՝ 9ա, Փոխումն Աստուածամօրն՝ 252բ: Մատթէոս՝ 15բ, Մարկոս՝ 104բ, Դովկաս՝ 159բ, Յովհաննէս եւ Պրոխորոն՝ 253բ: Լ ա - ա յ ի ն . Մարիամ Մագդաղենացի՝ 101բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 120բ, Յովսէփ Արիմաթացի՝ 157ա, Գաբրիէլ հեշտա- կապեա՝ 162ա, Յովսէփ նախարար՝ 247ա: Խ ո Ր ա ն ն՝ 9բ, 10ա,

ՊԿԸ. – 1419

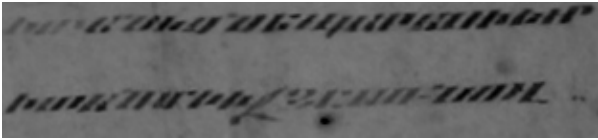
10բ, 11ա, 11բ, 12ա, 12բ, 13ա, 13բ, 14ա: Կ ի ս ա յ ո Ր ա ն ն 16ա, 105ա, 160ա, 254ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա Ր դ՝ բուսական, կենդանական, թռչուն, յուշկապարիկ, տաճար: Զ ա Ր դ ա գ ի Ր՝ մարդալիմ, հանգուցազիր, թռչնազիր, կենդանազիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, մանուշակագոյն, շագանակագոյն, սև, սպիտակ, սուրբ: Տ Ե՛ ս Ա. Գեորգեան, Հայ մանրանկարիչներ, 9-19րդ դդ., էջ 56-7:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Յովհաննո, Բ. 3 - Գ. 2, ժէ. 35 – ժԸ. 11: ԺԱ. դ.: Ա. (սկ.), ստացուած մէկ ամբողջա- կան թերթից: Մագաղաթ, 26x18, երկսին (23x16), ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Գա), տող՝ 26: Կարդայ՝ Աա-Աբ. «Եւ ի պա- կասել գինույն... ոչ ոք կարէ գայդ նշանոյ առնել» (Բ. 3 - Գ. 2): Բ. Աւետարան Դովկասո: ԺԱ. դ.: Բ. (վշ.), ստացուած մէկ թե- թից: Մագաղաթ, 27x18, երկսին (23x16), ուղղագիծ երկաթա- գիր (նմուշ՝ Բա), տող՝ 25: Կարդայ՝ Բա-Բբ. «տեսանել եւ ոչ տե- սանիցիք... մին փարիսեցի եւ մեան մաքսաւոր: Փարիսեցին կայր» (ժէ. 35 – ժԸ. 11): Ունի ստ. լս. համաբարբառ:

Ըտ գըշութեան՝ սկզբի եւ վերջի պատառիկ-պահպանակ- ները նոյն ձեռագրի մաս են:

Նմուշ Բա

Նմուշ Գա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա. փեղկի տախտակը ստորին մասում շարդուած, ստորին եւ ձախ մասի կաշին պոկուած, երկու գամերը, կապիչները եւ նախկինում Ա. փեղկի վրայ եղած խաչն ընկած, պահպանուած 1 կապիչի կէտը պոկուած, լուսանկարները գունաթափ, ք. 1-10՝ հիմքից թուպացած, ք. 329՝ հիմքից պոկուած, ք. 327-8ի միջև 1 ք. ընկած, որոշ թերթերի ստորին անկիւնները գործածութիւնից մաշուած, ք. 329-330 եւ պնպ. Գ.՝ ցեցի անցեցողով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- 1. 9բ-10ա Թուղթ Եւեբեայ:
- 2. 10բ-14ա Համաբարբառ:
- 3. 14բ, 103ա Նախադրութիւն: 16ա-103ա Աւետարան Մաթթեայի:
- 4. 103ա-4ա, 158բ Նախադրութիւն: 105ա-58բ Աւետարան Մարկոսի:
- 5. 160ա-251բ Աւետարան Դովասաու: 251բ Նախագրութիւն:
- 6. 251բ-2ա, 323ա Նախադրութիւն: 254ա-322ա Աւետարան Յովհաննու (322ա-3ա Իրբ կնոջն շնացելոյ):

Ծնթ.՝ Ունի ստ. լս. համաբարբառ, սրբագրում-լրացում 53ա:

ՅԻՇՄԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 323ա (գրչի) Փառք անսկզբանն եւ սկզբանն ամենայնի, անեղ էին եւ գոյացուցչին բնաւից, անվախճան եւ անսահման էացուցչին, սահմանիչ եւ կատարումն բոլոր էիցս, երիցս միակին, եզակի եւ միում աստուածութեան, որ անշարժ գոլով շարժէ զարարածս ի կեանս եւ ի փրկութիւն, էից էակն եւ կենդանեաց կեանքն, որ անփոփոխ գոլով միշտ, յէութեան անեզր եւ անվարպիակ լրումն եւ բովանդակիչ ամենայնի, |323բ| եւ յամենայնս է եւ յամենայնէ անհաս է, որպէս ի մասունս, եւ ի բոլորս, եւ ինքն ո՛չ մասն, եւ ո՛չ բոլոր, որպէս թէ զմասն եւ զբոլոր զամենայն ինքն ունելով, եւ կրէ զամենայն բանիւ զաւրութեան իւրոյ, գերալիր գոլով ընու զամենայն, եւ անհաս է յամենայնէ, որում բան եւ իմաստութիւն եւ լեզու տուեալ բոլոր էիցս, հանցուք արհնութիւն եւ փառս Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Իսկ չորից աւետարանչացն խորհուրդ բազմաւրինակ իմն ցուցմամբ տեսանի, զի ոմանք ասէն, թէ չորից աւետարանչացն են չորք անկիւնք արարածոց՝ արեւելք, արեւմուտք, հիւստս, հարաւ. պարտ էր համապիւռ քարոզել զԱւետարանն: Իսկ ոմանց հաճոյ թուեցան ըստ չորից մշտահոս գետոցն յաղենական |324ա| աղբերէն յառաջ խաղացեալ՝ առ ի տիեզեաց առողումն

Փիսոն, Գեհոն, Տիգրիս, Եփրատես, եւ սոցա գոլով նմանապէս թուով ուռճառեալք ի կենդանական ոռոգանել զպարբեալ միտս մարդկային բնութեանս: Նոյն արինակ՝ ըստ տեսութեանն եզեկիէլի քառակերպեան աթոռոյ՝ մարդ, առիւծ, եզն, արծիւ. զանմարմնոցն Տէր տեսանելով բազմեալ ի փառացն աթոռ, իմանալի ցուցմամբ զինամս բոլոր բնութեանս զակնարկումն, որ աստուածապէս եւ տիրաբար բերմամբ նշանակէ զլինելն առ ի հողածին հոգեղինացն՝ անմահից զմահկանացուս առնել հաղորդս: Եւ ի գերակատար հանել ի փառս, վասն զի փառաց թագաւորն Քրիստոս՝ փառակիցն Հար եւ Սուրբ Հոգոյն, զմերս առեալ զբնութիւն, ինքեան միացոյց աստուածութեան, ուսուցանել |324բ|ով մի Որդի դաւանել, որ յԱստուծոյ Հարէ եւ որ ի Մարիամայ սուրբ կուսէ, անճառ միութեամբ, զոր աւետարանական ուսուցանեն բանք, մինչ ի կատարած հաւնութեամբ, հաստատ կարգաւք, ի նոյն յարելով յառաքելականն քարոզութիւնն, որ զաստուածախոսն վարդապետութիւն գրոշմեալ զսակաւս ի բազմացն՝ առ ի հաւատալ, թէ Յիսուս Քրիստոս է Որդի Աստուծոյ՝ ըստ վեհին Յոհաննու, հաւատալ եւ զկեանսն յաւիտենականս ընդունել յանուն նորա: Ուստի եւ տեսեալ զսորայն անճառ փրկագործութեան խորհուրդ, աստուածասէր ոգին Մուրաւշայ եւ ստացաւ զսուրբ Աւետարանս ի հալալ արդեանց իւրոյ՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնաւդացն՝ Անպէտին եւ Թավրէզին, եւ եղբարցն՝ Եվաթին եւ Ստեփանոսին, Դարիպառին եւ Գաւհարմելիէին, կենակցին՝ Հայիմ|325ա|խաթունին, եւ աներոջն՝ Աստուածատրին, եւ (մէկ անուան տեղ չգրած) եւ ամենայն արեան մերձաւորացն՝ կենդանեաց եւ հանգուցելոց: Եւ արդ, ես՝ յետինս ի քահանայս եւ անարժան աբեղայս ի մանկունս եկեղեցոյ, հրաման առեալ ի պատուիրանադիր առաքելական բանէն, որ ասէ. Յոր կոչումն, որ կոչեցար, ի նմին յամեսչիր, տեսի զսէր եւ զփափաք Մուրաւշին, որ առ հոգեւորսն, եւ իմով տկար անձամբս եւ մեղաւոր ոգով յանձն առի եւ կատարեցի զսուրբ Աւետարանս՝ գրով եւ ոսկով ի ստոյգ եւ յընտիր յարինակէ: Արդ, որք ճաշակէք յաստուածային բուրաստանէս եւ յամենալի սեղանոյս, որք պատահիք սմա ընթերցմամբ կամ արինակելով, յիշեսչիք ի մաքրափայլ յաղաթն ձեր զստացաւ սորա զՄուրաւշէն եւ զիւր ծնաւդսն՝ |325բ| զԱնպէտն եւ զԹավրէզն, զԵվաթն, զՍտեփանոսն, զՔամալն, զԳաւհարմելիէն, զԴարիպառն, զկենակիցն զՀայիմխաթունն եւ զիւր քվերսն եւ զամենայն արեան մերձաւորսն: Ընդ նոսին եւ զանպիտան գրիչս՝ զԱստուածատուր աբեղայ, եւ զծնաւդն իմ զԱտոմ եւ զՇաֆարխաթունն, եւ զհարազատ եղբարսն իմ զԹումաբէլ եւ զՅոհաննէս, եւ զհանգուցեալ քվերսն իմ զՇահրուման եւ զԴովիշայ, եւ զմեծ մայրն իմ զԳաւհարմելիս եւ

զՎարիպալանն: Նա եւ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զվարդապետն իմ զՅակոբ, որ բազում աշխատեցաւ ի վերայ իմ եւ ուսոյց ինձ զսաղմոս, զշարական, զտէտր, զգրագրութիւն եւ զամենայն բարեձեւութիւն, զոր ոչ առնեմ: Քրիստոս Աստուած յերկար կենաւք պահէ ի գլուխս մեր եւ յետ աստեացս զերկնից արքայութիւնն ժառանգէ ընդ |326ա| երկնաւոր վարդապետին. ամէն:

Յիշեսցի՛ք եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ստացողի սորա Մուրատչին եւ ծնաւդացն, գրողաց եւ աշխատողացն՝ ի ժամ սուրբ եւ սոսկալի պատարագին: Եւ ինքն, որ տուողն է բարեաց, ձեզ՝ յիշողացդ, եւ յիշեցելոցս ողորմեսցի մարդասէրն Աստուած:

Այլ եւ գրեցաւ սուրբ Աւետարանս ի յանապատիս Սուրբ Վարդանայ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնիս եւ Սուրբ Վարդանայ Զարավարիս ի հայրութեանն Թումայի, ի հայրապետութեանն տեառն Գաւթի, եւ ի թուականութեանն հայոց ՊԿԸ. (1419), ձեռամբ Աստուածատու արեղայի՝ անիմաստ եւ անմար գրչի եւ բազում մեղաւք ցնորեալ եւ անիշեալ, այլ ըստ կարի մերում, զոր պարգեւեաց մեզ մարդասէր Հոգին, բազում աշխատանաւք կատարեցի զցանկ եւ զբառն |326բ| յայն Աւետարանէն, որ ի Սիս էր գրած:

Դարձեալ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զՍտան քաղաքի քահանայքս՝ զկենդանիքս եւ զհանգուցեալսն զՅոհանննէս քահանայն եւ աւագերէց Սուրբ Աստուածածնին եւ զՅովաննէս փրիստիպայն զԱմիրջուսէնց եւ զԳորգ փրիստիպայն, եւ զՍտեփաննոս քահանայն, եւ զԱստուածատու փրիստիպայն, եւ զԱտոմ փրիստիպայն, զԾերուն գրագիրն, եւ զՍարգիս քահանայն եւ այլք, որ զնացին առ Քրիստոս. շնչէ Քրիստոս Աստուած զիրեանց ձեռագիր յանցանացն, իսկ զկենդանիքս՝ զՍտեփաննոս քահանայն՝ որդի Յոհաննէս քահանային, եւ զորդի նորին Յովաննէս քահանայ, այլ եւ զաւագերէց սուրբ եկեղեցոյս զտէր Թումայ եւ զՅովաննէս փրիստիպայն, զՍտեփաննոս որդի Աստուածատու փրիստիպային, զոր ի վերոյ յիշեցաք, եւ զմիւս Ստեփաննոս՝ որդի Ատոմ քահանային, եւ Զաբարիայ որդի Ստե|327ա|փաննոս քահանայի, եւ զԹումայ որդի Ծերունին, զՄկրտիչ, զՍտեփաննոս, զՅոհաննէս, զՄկրտիչ, զՎարդան: Ողորմածն Աստուած ամենեցուն ողորմեսցի, ննչեցելոցն հանգիստ արասցէ եւ կենդանեացս ժրութիւն եւ զղջումն տացէ. ամէն:

Դարձեալ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զստացաւ սուրբ Աւետարանիս զՄուրատչին եւ զծնաւդսն իւր զեղբարսն եւ զամենայն ազգատոհմն իւր, եւ զամենայն արեան մերձաւորսն, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն:

Տէ՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 227-Ց:

2. 253բ (ծաղկողի) ԶԱստուածատու ծաղկող յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

15բ Ո՛վ եղբայրք, թէ ես յայս Աւետարանս յոսկելն

յիշտապել եմ ու անփոյթ առնել, նա Աստուած զիմ մեղքն ոչ թողու, ապա հահք առնէին զիս, թէ զմեր գիրքն ի մեզ շիտալ, ի նաւասարդի ամիս ոսկել տուին ու թ[անա]քն ամէն մասաւ, յիշ[տ]ապաւղքն ամօթով լինին յԱստուծոյ:

Տէ՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 228:

3. 15բ (ստացողի) ԶՄուրատչայ եւ զՎատչայ:

103բ Զստացաւ սուրբ Աւետարանիս զՄուրատչայ եւ զհանգուցեալ ծնաւդսն իւր զԱնպէտ եւ զԹավրէզ եւ զեղբարսն իւր եւ զամենայն արեան մերձաւորսն, եւ զՔամալ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

104բ (նկարի շրջանակի ստ. եզրին) ԶԹավրէզ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

158բ Ո՛վ սրբասէր ոգիք, պատուական քահանայք եւ ժողովուրդք, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զՄուրատչին՝ զստացաւ^է աւղ սուրբ Աւետարանիս եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք իւր բարի ծնաւդացն՝ Անպէտին եւ Թավրիգին, եւ մեծ մաւրն Գաւհարմելէփին, եւ եղբարցն՝ Էվատին եւ Ստեփանոսին, եւ կենակցին՝ Հալիմին, եւ ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն:

159բ (նկարի շրջանակի ստ. եզրին) ԶԳաւհարմելիք յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

252բ (նկարի շրջանակի ստ. եզրին) ԶԱնպէտն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

327ա եւ՝ Մուրատս, որդի Անպէտին, տուի զսուրբ Աւետարանս Ոստան քաղաքի կաթաւղիկի եկեղեցոյն Սուրբ Ստեփանոսի[ն] ընծայ յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ իմ ծնաւ|327բ|դացն: Եւ արդ, մի՛ ոք իշխեսցէ ձեռնարկել ի սա՝ ծախելով, գրաւելով, զողանալով կամ այլ ինչ հնարք առնելով՝ հեռացուցանել ի Սուրբ Ստեփանոսէն: Ով որ զայս առնէ, ան[էծա] (եօթ տող քերած. երեւում են միայն առանձին տառեր): Եւ արդ, ո՛վ եղբարք, զաւակ ո՛չ ունիմ յաշխարհիս, եւ ստացայ զսուրբ Աւետարանս յիշատակ ինձ: Ով որ (մէկ բառ քերած) թէ՛ եղբայր, թէ՛ որդի, թէ՛ քահանայ, թէ՛ աւագերէց, թէ՛ եպիսկոպոս (երկու տող քերած)/// գէ ամէն:

Տէ՛ս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 228:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 327ա (ժե. դ., բոլորգիր) Արդ, աղաչեմ զամենեսեանս, յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր գՔորդաւ եւ զկողակիցն իւր եւ զեղբայրն իւր, որ ազատեաց զԱւետարա[նս] ի գերութենէ՝ յիշատակ իւր եւ ծն[աւ]աց իւրոց եւ ետ ի Տէրն:

2. 328ա (ժե. դ., բոլորգիր. սկ. թափուած) ///Յովհաննու հաւատալ եւ զկեանսն յաւիտենականսն ընդունել յանուն նորա: Զոր տեսեալ զայսպիսի գանձս աստուածային եւ պայծառ լուսով եւ զլուսափայլ եւ զմաքուր մարգարիտս՝ աստուածասէր եւ բարեպաշտ եւ հաւատարիմ տանուտէրն խոջայ Զանգիշէն, եւ սորա ի խնդիր ելեալ մեծաւ փափագմամբ եւ եռանդնաշարժ

սիրով այսմ լուսափայլ եւ անգին մարգարտիս եւ աստուածախաւս սուրբ Աւետարանիս, որ կեանս տայ կամայորդոր լսողացն՝ յարինակ եղջերուին, որ ի յոլովութեան հրակաթ մասինն ցանկայ հանապազ փափագմամբ յաղբիւրս ջուրց՝ ըստ բանի երջանկին Դաւթայ. այսպէս եւ սա ի յոլովութիւն մեղաց իւրոց վարկեալ եւ ի խիղճէ մտացն հարեալ, եւ ի սպառնալեաց անշէջ հրոյն տոչորեալ, գաստուածախաւս կտակս զայս արար ճարակ փրկութեան հոգւոյն իւրոյ եւ պաշար երկայնաձիգ ճանապարհին, որ հասուցանէ զինքն առ Աստուած, եւ ցանկացաւ այս սուրբ Աւետարանիս խոջայ Զանգիշէն |328բ| եւ ստացաւ զսա ի հալալ ընչից իւրոց՝ յիշատակ բարի հոգւոյ իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց՝ Յոնանիսին եւ Ամբարխաթունին, կենակցին՝ Գուլիջխանին, եղբարն՝ Ստեփանոս քահանային, եւ ամուսնոյն՝ Քընֆուչին, միւս եղբարն՝ Մովսէսին, եւ կենակցին՝ Մուղալին, քրէրն՝ Գուլշափին, որդւոցն՝ Մուրատին, Պարոնգորգին, Միրափին եւ ննջեցեալ որդւոցն՝ Աղուալչին եւ Սաֆարչին, եղբար որդւոցն՝ Յունանին եւ Պարոնչին, որ առ Աստուած փոխեցաւ, եւ աներոջն՝ Ատով քահանային, որ հանգեաւ ի Քրիստոս, եւ ամենայն ազգականացն եւ արեան մերձաւորացն:

Արդ, որք ճաշակէք յաստուածային բուրաստանէս եւ յամենայի սեղանոյս, որք պատահիք սմա կարգալով կամ արինակելով կամ տեսանելով, լիակատար բերանով եւ ուղիղ սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէ՞ք վերջին ստացողի սորա խոջայ Զանգիշին եւ ծնողաց նորին՝ հօրն Յոնանիսին, եւ մօրն Ամբարխաթունին, եւ կենակցին եւ ամուսնոյն՝ Գուլիջխանին, եւ որդւոցն՝ Մուրատին, Պարոնգորգին եւ Միրափին, եղբարն՝ |329ա| Ստեփանոս քահանային, եւ Մովսէսին, եւ ամենայն ազգականացն՝ կենդանեացն եւ հանգուցելոցն: Մանաւանդ յիշել եւ Աստուած ողորմի ասել ի ժամ սուրբ եւ սոսկալի, հաշտարար եւ մեղսաքաւիչ պատարագին եւ մեղաց թողութիւն խնդրել խոջայ Զանգիշին եւ ամենայն ազգատոհմի նորին, զորս յառաջն յիշեցաք, եւ Աստուած յիշողացող ողորմեսցի. ամէն: Եւ դուք՝ հանդիպեալք սմա, պատուական հարք եւ եղբարք, ընթերցողք եւ լսողք, յերես անկեալ աղաչեմ զսրբութիւնդ ձեր, ասասջիք լի բերանով. Քրիստոս ճշմարիտ Աստուած, յորժամ գաս հայրական փառօք՝ ի դատել զամենայն արարածս քո, բարեխաւսութեամբ սուրբ Աստուածածնի ծնողի քո եւ աղաչանաւք ամենայն սրբոց քոց, քաղցրալուր բարբառով կոչեա՛ յանուանէ զձառայս քո՝ զխոջայ Զանգիշին եւ զեղբարն՝ զՍտեփանոս քահանայն եւ զամենայն ազգականս նորա, եւ լսել տուր նոցա զարհնութեան քո զձայն, եթէ՛ եկա՛յք, բարի եւ հաւատարիմ ծառայք, մտէ՛ք յուրախութիւն Տեառն ձերոյ՝ ընդ սուրբս եւ ընդ |329բ| սիրելիս անլան իմոյ, եւ ժառանգեցէ՛ք զարքայութիւնն իմ. ամէն:

Եւ արդ, ես՝ խոջայ Զանգիշա, ստացայ եւ գնեցի զսուրբ Աւետարանս ի յանարինաց՝ ի յարդար վաստակոց իմոց ի ճՁ. (170) շախտուհի եղի ի դուռն Սուրբ Առաքելոցն ի Վան քաղաքի, եւ մի՛ ոք իշխեսցէ հեռացուցանել զսա ի դրանէ Սուրբ Առաքելոցն՝ գողանալով կամ ծախելով կամ գրաւելով: Եւ եթէ՛ ոք յանդրգնի եւ հեռացանէ, նա զմասն զՅուդային առցէ եւ զայլ խաշահանացն:

Տէս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 228:

3. 15ա (ժՁ. դ., բոլորգիր) Մաթեոսի աւետ[ար]անչի բարեխաւսութեամբն ողորմեա՛յ, Քրիստոս Աստուած, ստացողի սուրբ Աւետարանիս խոջա Ապղազիզին եւ իւր ծնաւդացն. ամէն:

4. 104ա (ժՁ. դ., բոլորգիր) Մարկոսի աւետարանչի բարեխաւսութեամբն ողորմեա՛յ, Քրիստոս Աստուած, ստացողի սուրբ Աւետարանիս խոջա Ապղազիզին եւ իւր ծնաւդացն՝ խաւրն խոջայ Զաւարիային եւ եղբարն՝ տէր Յովանիսին, եւ խոջա Սֆանդարին եւ խոջ[ա] Աբդուլին եւ խոջա Ղարիպչին:

5. 105ա (ժՁ. դ., բոլորգիր) Խոջա Ապղազիզին եւ խոջա Ղարիպչին:

6. 159ա (ժՁ. դ., բոլորգիր) Ո՛վ սրբասէր ոգիք եւ պատուական քահանայք եւ ժողովուրդք, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զխոջա Ապղազիզն, եւ զխայրն իւր՝ խոջա Զաւարիայ, եւ զեղբայրն՝ զտէր Յովաննէսն, եւ խոջա Ապուլեն, եւ զխոջայ Ղարիպչն, եւ ամենայն արեան մերձաւորացն՝ կենդանեաց եւ հանգուցելոցն. ամէն:

7. 160ա (ժՁ. դ., բոլորգիր) Խոջա Ապղիզիզն եւ որդին Ղարիպչն եւ խոջա Սֆանդարն եւ խոջա Աուլեն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

8. 252ա (ժՁ. դ., բոլորգիր) Յոնաննու աւետարանչի բարեխաւսութեամբ ողորմեա՛յ, Քրիստոս Աստուած, ստացողի սուրբ աւետարանչիս խոջա Ապղազիզին եւ իւր ծնաւդացն՝ խոջայ Զաւարիային, եւ եղբարն՝ տէր Յովաննիսին, որ փոխեցաւ առ Քրիստոս, եւ խոջա Սֆանդարին, եւ խոջա Ապլին, եւ խոջա Ղարիպչին. ամէն:

9. 254ա (ժՁ. դ., բոլորգիր) Տէ՛ր Աստուած Յիսուս Քրիստոս, ողորմեա՛յ խոջա Ապղիզիզին եւ խոջա Ղարիպչին. Աստուած զձեզ ընդ երկայն աւուրս. ամէն:

10. Պհպ. Աբ (ժՁ. դ., բոլորգիր) Արդ, աղաչեմ զամենիսեանդ յիշեց[է՛ք] ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զՄեղեախք եւ զկենակիցն իւր զՍարա, եւ զհայրն իւր զԱմենաւաքն եւ զմայրն իւր զՌուզնաթուն, եւ զորդիքն իւր զԱ[մէ]նաւաքն եւ զՀայրապետն, եւ զամենայն արեան մերձաւորս իւր. ամէն: Եւ լի բեր[ան]ով Աստուած ողորմի ասացէ՛ք որ աւգնական եղեւ ի զին սուրբ Աւետարանիս, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն:

12. 103ա (1701 թ., նոտրգիր) Քրիստոսի ծառայ Մկրտիճ:

13. 322բ (1701 թ., նոտրդիր) Քրիստոսի ծառայ Մկրտիչը գրեցի թվ. ՌՃԾ. (1701):

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 1ա՝ «աաչեղ չգգգաեղգղղ, Կե», 3ա՝ «եա՝ Յարուբին», 327բ՝ «երանի աղքատաց, զի նոցա ա,

երեւից արմ մարդ աբգ, աստեե չկկկկկկկկկկ ա աբգդեզ»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «24/2670», «ՊԿԸ. – 1419, Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս»:

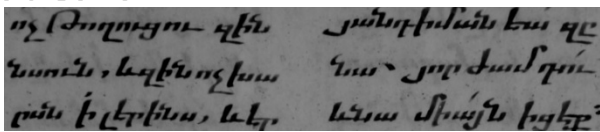
2671

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՎԱՆ

ԳԻԻԶ՝ Վարդան եւեց: ԾԱԿԿՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ Գրիգոր Բնյ.: ՍՍՅՈՂ՝ Մկրտիչ կբ.:

ԹԵՐԹ՝ 299. չգրուած՝ 141բ-2ա, 230ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԶx12 (Ա, Է, ԺԲ, ԺԸ 11, ԺԹ 8, ԻԱ 9, ԻԶ 10): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 27x 18: ԳԻՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (20x12): ԳԻԻ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 48ա): ՏՈՂ՝ 21-22 (խառն. 21՝ հիմնականում 1ա-118բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմա-գարդ շագանակագոյն կաշի, դրնակով եւ մէկ կապիչով, միջուկը տախտակ, աստուար դրոշմագարդ կարմիր կտաւ. լուսանցա-կողեր կարմիր:

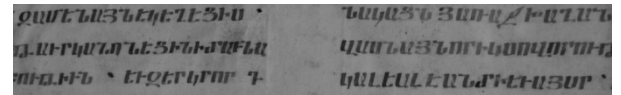
Նմուշ 48ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Մարկոս՝ 86բ, Դովկա՝ 142բ, Յով-հաննէ եւ Պրոխորոն՝ 230բ: Լա-ային. Յովհաննէ Մկրտիչ՝ 103ա, Աւետում (Գարբիէ հրեշտակ՝ 145ա, Մարիամ Աստուա-ծածին)՝ 146ա, հովիտ՝ 148բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 2ա, 87ա, 143ա, 231ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր ղ՝ բուսական, յոշկապարիկ, վա-րդեակ, թռչուն, տանաւ, սափոր: Զ ա Ր ղ ա զ ի Ր՝ սկզբնաբերե-րին աւետարանիչների խորհրդանիշներով, մարդաղմ, թռչնա-գիր, հանգուցազիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դե-ղին, մանուշակագոյն, սև:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Ճաշոց: ԺԱ. դ.: ԱԲ+ԳԴ, ստա-ցուած մէկական թերթից, եզրահատուած՝ բնագիրը վնա-տուած: Մագաղաթ, 26.5x17, երկսիւն (23x17), ուղղագիծ երկա-թագիր (նմուշ՝ Գա), տող՝ 27: Կարդալ Աա, Աբ՝ «է գնա/// եպ, նամխորտն իւր արարեալ պատանս... փառս ամենատուր Ե-րորդութեանն. ամէն: Ի Պետրոսի կաթողիկէի թղթոյն ընթե-ցու[ած] – Արթուն լերու՛ք, հսկեցէ՛ք... նմա իշխանութիւն եւ փառք յա[խտեանն]: Աղեղութիա, սաղմոս ԻԲ., Աւետարան ըստ Յովհաննոս – Ամէն, ամէն ասեմ ձեզ... պատուիցէ գնա Հայրեն իմ: Սահմի Լ. Սարգսի եւ Բախոսի: եւ այս կանոն [կա]տարի – Սաղմոս ՃԺԵ., Կցուրդ. Պատուական է առաջի Տեառն մահ: Ըն-թերցուած յեսայե[լ] մարգ[արէ] – Սուր է Տէր Աստուած մեր, որ բնակեալն է... մեզ եւ յամաւր աննէ գ///»: Բբ, Բա՝ «///(1 տող անընթեռնելի) Բան գիր բնա/// ութիւն/// գՀայր եւ գՈրդի եւ գՀո-գին Սուրբ այծմ եւ միշտ եւ յախտեանս յախ[տեմից]: Աղե-ղութիա, Սաղմոս ՃԷ., Աւետարան ըստ Մարկոսի – եւ տեսեալ գժողովուրդան, ել ի լեառն... առաջ, Բան գնեցն էին: Հոռի առա-ջին կիրակէն աշ[խարհամատրանն] եւ այս կանոն կատարի. Սաղմոս ԿԷ. [Կցուրդ]. [Յեկե]ղեցիս արհմեցէ՛ք գԱստուած եւ գՏէր, յաղբերացն Իւրայեղի: Ընթ[երցուած] [յԱռակայց] – Պա-տուեայ գՏէր ի Բոց... եւ որ յենուն ի նա իբրեւ ի Տէր հաստատու-թեամբ: [Երկրորդ կիրակէն. Սր[բ]ոց Ոսկեանցն: եւ այս կանոն կատարի – Սաղմոս ԽԴ., Կցուրդ. Վասն Բո մեռանիմք գար հա-նապազ] Ընթերցուած Յեսայեա մարգարէ – Այսպէս ասէ Տէր. «Ահաասիկ եւ դարձուցանեմ ի դոսա... եւ կառք մորս իբրեւ գմրիկ հնոցի հատուցանել սրամտութեամբ, գե///»: Գա, Գբ՝ «///ուցումն իւր եւ բոցով գա/// ամարհանս իւր, զի ի հուր... նորս ամենայն մարմին: Պատմութիւն յարգազ տանի մատրանն – [Քա]նգի ի շինել երանելոյն [Կ]ոստանդիանոսի միանգամայն գամենայն եկեղեցիս... ունելով գփառս Սիովնի եւ գարոյն//

ՊՂԳ. – 1444

ուրեանն: Գբ, Գա՝ «/// (3 տող անընթեռնելի) Պատմութիւն Նու-նեայ եւ Մանեայ – ///նա անուն Նունի յընկե[ր] [ար]թոյն Հոռի-սիմեանց... ըստ ձեռայ եւ յափոյ փայտեղնին կարով ի վերայ նո-րա հանդ[երձ]///»:

Նմուշ Գա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա. փեղկին երբեմնի եղած խաչք, երեք գամերն ու երկու կապիչներն ընկած, լուսանցակողերը տեղ-տեղ գունաթափ, ք. 1-2ի միջեւ ընկած 1 թերթ, ք 78, 278, 289՝ հիմից պոկուած, որոշ թերթեր հնում նորոգուած, գրեթէ բո-լոր թերթերի ստորին աջ անկիւնները կեղտոտուած-սեսացած, Պհպ. Բ. եւ Գ. հակառակ-գլխիվայր կարուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- 1. 1աբ Գլուխ: 2ա-84ա Աւետարան Մատթէոսի:
- 2. 84բ Նխորդ.: 85ա-6ա Գլուխ: 87ա-138բ Աւետա-րան Մարկոսի (138բ-9ա Յարուցեալ Յիսուս):
- 3. 139բ Նխորդ.: 140ա-1ա Գլուխ: 143ա-228բ Աւե-տարան Դովկասու:
- 4. 228բ Նխորդ.: 229աբ Գլուխ: 231ա-96ա Աւե-տարան Յովհաննոս:

Ծնթ.՝ Ունի ստ. լս. համարաբարտ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 296բ (գրչի) Յիշատակարան սուրբ Աւետարա-նիս. Ի ծագման ճշմարիտ արեգականն եւ ի յայտնիլ Աստուածն Բանի՛ նորագուարձ բերկրանօք պայծառա-ցան արարածք ամենայն, զի զթափանցիկն եւ զգերա-զանցեալ լոյսն ընդ յաւիտենիս խառնելով, գեղազար-դեալ փարթամութեամբ, անպարագիտ եւ աստուածու-նակ բնութեամբ զարդ եւ նախահայրն յատուերամած նիրհմանէն եւ խաչակարկառ եւ բեւեռապինդ բազկօք ազատեցաւ ի խաւարային եւ ի մեղսասէր բանտէն: Եւ ի շորից աւետարանչացս, որ գետորէն եւ բղբջահոս բխեն ի տանէն տէրունի, ի յայգիս հայրատունկ, ծաղ-կեցաւ արգանդի մօր մերոյ Սիոնի եւ ծնաւ անթիւ կա-ճառս աստեղաց եւ տրամափայլեաց գունակ-գունակս, զդասս մարգարէից, զ[297ա] շոկքս առաքելոցն, զպարս եւթմանանիցն, զերամս հազարաց, զթիւս հայրապե-տաց, զընտրութիւնս վարդապետաց, զխորանս մարտի-րոսաց, զպսակս վկայից: Այսքանեաւք իմաստութեամբ լցաւ արարածս ամենայն, քան զչորս բազումս, որ ծածկեն զծով: Արդ, այսմ աստուածեղէն եւ երկնա-պարգեւ գանձիս եւ լուսափայլ մարգարտիս ցանկա-ցաւ երջանիկ եւ հոգեւոր կրօնաւորն Մկրտիչ եւ ետ

գրել գաս յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց՝ հնդրուին եւ հուրթուին: Աւրինակ եղեալ եղչերուն՝ Մկրտիչ կրօնաւորն, որ ի յուրվութէնէ հրական մասին բաղձայ աղբերց ջուրց՝ ըստ բանի երշանկին Դաւթի. Ապաւինեալ ի մարդն ճշմարիտ եւ ի գառն Աստուծոյ, զոր պատմէ աւետարարաբառն Մաթէոս՝ վստահացեալ յառեւծն խորհատական ի հօրն Յիսուս, զոր ծանուցանէ մեզ Մարկոս, աւժն |297բ| դակեալ յեզն պարարակ եւ զուարակն արգիւնական, զոր յայտ առնէ քաջաբանն Դուկաս, բուռն հարեալ արծաթոնիչ բարձրութեանն, որ բերէ ի վերայ միջնողան, որպէս գրէ որդին աւրինաց, որ բերէ զօրինակ աստուածաբանն Յոհաննէս: Արդ, զայս պատուական ակն շափիւղայ, ուր կայ հանգուցեալ Աստուած Բարայէրի եւ զկառս Եզեկիէլի, որ պարագրէ զլոյսն արտափայլեալ, առեալ Մկրտիչ կրօնաւորն պաշար երկայնածիզ ճանապարհին, որ տանի առ հանգերձեալ եւ ահագին դատաստանն, եւ սովալսէ զհայրական ձայնն, եթէ. Եկա՛յք արհնեալք Հօր իմոյ, ժառանգեցէ՛ք զարքայութիւնն: Արդ, կատարեցաւ սուրբ Աւետարանս եւ բերանս Քրիստոսի եւ քարոզս Յիսուսի Տեառն Աստուծոյ մերոյ ի քաղաքս, որ կոչի Վան, ընդ հովանեաւ Սուրբ Առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի եւ Սուրբ Վարդանայ քաջ |298ա| զօրավարին, ի թվաբերութեանս հայոց ՊՂԳ. (1444), ի հայրապետութեան տեառն Գրիգորի եւ մերոյ աթոռակալի եւ առաջնորդի սուրբ ուխտիս Վարագայ տէր Յովհաննիսի եւ աթոռակալիներկրին Քաջբերունոյ տիեզերալոյս եւ քաջ հեռորդին Թումա բաբունապետին, ձեռամբ անարժան եւ սուտանուն երիցու Վարդան անարհեստ գրչի: Արդ, աղաչեմ զմանկունսդ սուրբ եկեղեցոյ, որք հանգիպիք սմա, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս եւ ի սուրբ յաղօթս ձեր զՄկրտիչ սրբասէր կրօնաւորն եւ զծնողքն իւր զհնդրուն եւ զհուրթուն եւ զեղբարքն զՅովհաննէսն եւ զՎարագայեան զհանգուցեալքն ի Քրիստոս, եւ զքոյրն զՓաշաւէլիբ եւ զեղբօրորդիքն զհնդրուն եւ զգաւակսն՝ զՄխիթարն եւ զԿարագայեան, զհեռապետն, եւ զգաւակսն նորին՝ զԱմիրամէլէնն եւ զՅովհաննէսն, եւ զհօրեղբայրն զՍոնգադեղն եւ զկենակիցն |298բ| զԼի տիկինն, եւ զգաւակսն՝ զպարոն Մկրտիչն եւ զԶմրուրն, եւ զբերորդին զԱռաքելն, եւ զգաւակսն պարոն Մկրտչին՝ զպարոն Մեհերն եւ զՄուղղապին, եւ զբերորդին՝ զՍտեփանոսն, եւ զամենայն արեան մերձաւորսն՝ զկենդանիք եւ զհանգուցեալսն: Կի բերանով եւ ուղիղ սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք, եւ Աստուած զձեզ ողորմեսցի. ամէն:

Եւ զիս՝ զանարժան գծողս, եւ զծնողսն իմ զՅովհաննէս քահանայ եւ զԶմրուր, եւ զեղբայրքն իմ՝ զՎարագայեան քահանայն՝ զուսուցիչն իմ, եւ զՄկրտիչ եւ զՄելիքս, եւ զհոգեւոր մայրն իմ զԱրդունմէլէնն եւ զերախտաւորքն մեր՝ զԱրքիմսէնն, զՖառուխչն եւ զՊապուհէր դարբինն եւ զԱւետիսն եւ զիւր ծնողքն (վերջին չորս բառն աւելացրած ձախ լուսանցում) եւ զկոկող

թղթին յիշեցէ՛ք եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ի ժամ սոսկալի սուրբ պատարագին, եւ Աստուած զիշողքդ եւ զյիշեցեալքս արժանի արաա |299ա| ցէ արքայութեան իւրում. ամէն:

Դարձեալ յերես անկեալ աղաչեմ զձեզ՝ անմեղադիր լերո՛ւք սխալանաց եւ խոշորութեան գրիս, զի միտքս մեղօք մոլորեալ է եւ յիմ շար գործքն տարեկուսեալ: Աղաչեմ շմեղադրել:

Տէս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 568-9:

134բ Աւա՛ղ միտքս մեղօք կուրացել է, մի՛ մեղադրէք:

2. 299ա (ծաղկողի եւ կազմողի) Այլ եւ աղաչեմ յիշել ի սուրբ յաղօթս ձեր զԳրիգոր սոսկանուն քահանայ՝ ծաղկող եւ կազմող սուրբ Աւետարանիս եւ զծնողքն նորա եւ զեղբարքն եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասել, եւ Աստուած ձեզ եւ մեզ եւ ամենայն հաւատացեալ քրիստոնէից առ հասարակ ողորմեսցի, եւ նմա փառք յաւիտեան]:

Տէս ժե. դ. յիշ-ք, Ա., էջ 569:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 299ա (ժԶ. դ., բոլորգիր) Դարձեալ յիշեցէ՛ք զվերջին ստացողս սուրբ Աւետարանիս զՊողոսն եւ զհայրն՝ զԱստուածաառն, եւ զմայրն՝ Սայիբսաւլթան, եւ զկողակցին՝ Թուրվանդէն, որ այժմ հանգուցեալ է, եւ զմիւս կողակիցն՝ զՄարգարիտն, եւ զդուստրն՝ Գուրնտան: Տէր Աստուած բարով վայելել տացէ Պաւղոսին եւ զեղբայրն՝ զՄիքանդէն, եւ զմիւս եղբայր]ն՝ զԹաթէոսն, եւ Պետրոսն եւ զքոյրքն զՄարգան, զԳուրնտան եւ իւր աներն՝ Սարգիսն, զփեսէն՝ զտէր Մարտիրոսն, եւ հարեղբայրն՝ զՍտապադարն, |299բ| եւ զորդին իւր՝ Զաֆէոսն, զՄկրտիչն: Կի բերանով եւ ուղիղ սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք Պաւղոսին, որ ի հալալ վաստակոցն գնեց սուրբ Աւետարանս՝ յիշատակ իւրն եւ ծնաւդացն իւր, ամենայն արեան մերձաւորացն՝ մեծի եւ փոքու, առ հասարակ ամենեցուն. ամէն:

Դարձեալ կրկին անգամ աղաչեմ զձեզ՝ յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ յաղալթս ձեր զխոշայ Պաւղոսն, որ գնեց սուրբ Աւետարանս ձեռանմն (= ձեռամբն) տէր Աստուածաշտուր քահանային եւ զհայրն՝ զՄելիքսէթն, եւ մայրն՝ զՎալայրէլիկն. ամէն: Յիշեցէ՛ք եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք սոցա հոգոյն, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն, եղիցի, եղիցի: Աստուած օրհնէ:

2. 230բ (ժԷ. դ., նոտրգիր) Իշատակ է սուրբ Աւալետարանս ըՍտեփանի որդի Մերանդուլին, եղ[բ]արն մեր Սաղարին, Մամանին, Այօնին, ծնողացն՝ Նանին: Օվ որ կարգայ, մէկ բերան Աստուած ողորմի ասացէ. ամէն:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «26/2671, ՊՂԳ.-1444, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2672

Գ Ա Ն Ձ Ա Ր Ա Ն

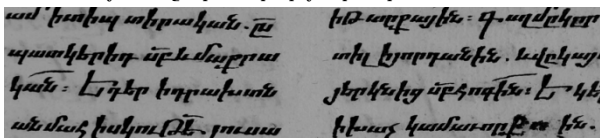
ԿԱՅԱ

ՌԾՁ. – 1607

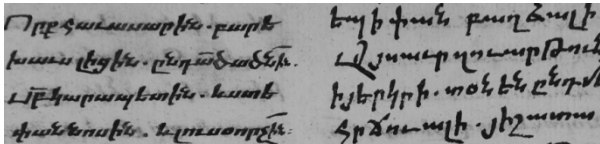
ԳՐԻՉ՝ Ստեփանոս Թոխաթցի: ՍՍԱՅՈՂ՝ տէր Ստեփանոս (գրիչը), տէր Յակոբ:

Թերթ՝ 415+1 (կրկն՝ 146). չգրուած՝ 4աբ, 8ա, 9բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԵՒ12 (Ա. 9, Թ. 14, ԺԲ, ԼԳ, ԼԵ 11): ՆԻԻԹ՝ թուրք լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ երեւնուով պատկուած բոլորակ, մէջը՝ խարխախ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 28x21: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին (21x15), միասին (10ա-2բ, 13բ-4բ՝ 21x14): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 73ա), նուրգիր (57ա, 108ա, 146բ, 402աբ, 403ա-15ա, նմուշ՝ 108ա) ՏՈՂ՝ 25: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ. աստուղը դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը կարմիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն 10ա: Ճ ա կ ա - տ ա զ ա ր ղ՝ 146գ: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա ր ղ՝ բուսական: Չ ա ր - ղ ա զ ի ղ՝ հանգուցազիր, թոչնագիր (120բ), մարդաղիմ (306ա, 328ա): Գ ո յ ն ե ղ՝ շագանակագոյն, կարմիր:

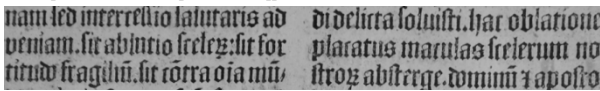

Նմուշ 73ա

Նմուշ 108ա

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Ա.Գ.ԿԵ.Լ., Ժամագիրք-Աղօթամատոյց՝ Missale Romanum (յառնելէն տպագիր, խանձարուարին հրատ.), Գերմանիա (հաւանաբար), ԺԵ. դար: 8 թերթ, թուրք, 28,4x20,5, երկսին (26x17), գորթական գիր (նմուշ՝ Գա), տող՝ 34. երկգոյն՝ սեւ եւ կարմիր տպագրութիւն, որոշ գլխագրեր ձեռնով կապոյտ գունատուած (համառոտ նկրգր.՝ ըստ Ղ. Киселева-ի 8 ժԱ. 2013 թ. նամակի):

Գա

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. կազմը տեղ-տեղ մաշուած, երեւական գամերն ու կապիչներն ընկած, մէջքի կաշին կիսով շափ պատուած-թափուած, լուսանցակողեր գունաթափ եւ սեւացած, թ. 138-9ի, 388-9ի միջեւ ընկած մէկական թերթ, թ. 51-2ի ստորին լուսանցները 2սմ-ով ընդլայնակի կտրած-համած, բայց բնագիրն անվնաս, թ. 170-1՝ ընդլայնակի պատռուած, թ. 286-97՝ ձեթի հետեւերով, Ե-Ձ. եւ Է-Ը. պատառիկներն իրար կպած, ապա անջատելու փորձից վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-342բ [Գանձարան]

1. 1ա-2բ Գանձ սուրբ Մինասայ, Եւմոզգինեա եւ Գրաբոսի եւ կամօտր աղբատացն Յոհաննու եւ Ալէսեանոսի («Անդրեասն խնդրեց») – Անպարագիր Բանըն հայրական...

2. 3աբ Գանձ Ձ.երոզ կիրակէի աղցացն («Գրիգոր ըրգոր») – Գոյիդ կատարեալ, Աստուծոյ ոյդ բարձրեալ...

3. 5ա-6բ Յանկն է Գանձտետրիս, որ ցուցանէ գտեղ եւ զխնդրեալ գանձն, որ շուտ գտանես եւ զԳանձտետրս շի շարչարես – Ա. Նախ եւ առաջին ծննդեան ճրագալուցին... Ճիւղ. Այսօր եհաս ինձ ար վախճանի:

4. 7աբ Գովասանք Գանձտետրիս եւ խրատն նորին («Գրիգորի եւ երգս բանի») – Գովեմ ըզբեզ, ո՛վ Գանձարան... ի մարդկայնոցրս վերանան:

Սա Գանձի «Գովասանք» մասն է, իսկ «Խրատ» մասը Յիշատակարանների շարքում լրիւ բերել ենք (տե՛ս ստորեւ)՝ նկատի ունենալով, որ այն վերաբերում է ընդհանրապէս գրքի նկատմամբ խնամքի պահանջին:

5. 8բ-9բ Քարոզ ջրարահնէից եւ մկրտութեան, Յովհաննէ վարդապետէ («Յոհաննիսի երգ») – Յամենայն ժամ արհնեմք զարհնեալ փրկիչը...

6. 10ա-2բ Ա. Գանձ հրագալուցին Մերնդեանն («Տէր Միսի») – Տարիումն ըղձական... ա. 12բ-3ա [Տաղ] («Ներսիսի է այս երգ») – Նորի ծաղիկ բըղխէ... բ. 13ա [Տաղ] – Այսար ի սուրբ ի յայրին...

7. 13բ-5ա Բ. Գանձ Մերնդեան առաջին օտւն («Թարա») – Թագըդ պարծանաց... ա. 15աբ [Տաղ] – Հրճուիմք այսար մեք հոգեպէս...

Կան գրչի գրած ձայնային ցուցումներ, որոնք արձանագրում ենք համապատասխան գանձերից յետոյ. 13ա՝ «Ձայս տաղս Քրիստոս փառաց-ին ձայն ասայ, հոգի՛ եղբայր»:

8. 15բ-7ա Գ. Գանձ երկրորդ օտւն («Յովաննէ») – Յանեղան լուսոյն խոնարհեալ... ա. 17ա [Տաղ] («Ներսեսի է») – Նորահրաշ ծննդեան քո, Տէ՛ր... (17ա՝ «Ի յեյս արեու արեւ, ի յորովայնէ ընդրեալ, ես ձայն գառիւծոյն գոչեմ», «Այսար նորահրաշ տօնիւս ցընձամք եւ թէ շես կարեր, Յիսուս Որդու ձայներուն ասայ») . բ. 17աբ [Տաղ] («Ներսիսի երգ») – Նոր թագաւորին անժամանակ... գ. 17բ [Երգ] («Երգ Ներսիսի այս է») – Երգ նոր աւետեաց... դ. 17բ-ճա Տաղ եւ աւետիս ջրարահնէից, Ներսէս կաթողիկոսի ասայ. ի վերայ ջրին երեկեանն է – Աւետիս մեծ խորհրդոյ... ե. 18աբ [Տաղ] – Ո՛վ զարմանալի խորհուրդ այս մեծ... (17բ՝ «Նոր ծաղիկ բխէ այսօր», «Թէ՛ զիւր բնական գունն շի գիտես, նա Յիսուս Որդու ձայներուն ասայ, նաչարի հալ»):

9. 18բ-20բ [Գ.] Գանձ երրորդ ատու Մերնդեանն եւ թէ Յովակիմայ եւ Աննայի տօնես կամ ծննդեան սուրբ Աստուածածնին, նայ գայս գանձս ասայ («Գրիգորի է սա») – Գոյիդ անեղի... ա. 18բ [Կափայ] («Գրիգորի է») – Գանձ եմ համով եւ գովելի... բ. 20բ-1բ Տաղ եւ վկայութիւն մարգարէից, յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ – Աւրհնեալ Հայր երկնօտր... գ.

21բ-2բ [Տաղ]– եղև այր մի արդար որդոցն Յուդայ... (20բ՝ «Յովասափին գոյն ասա՛»):

10. 23ա-4բ Ե. Գանձ Ծնընդեան շորորդ ատու առաւօտին եւ Աւետեաց սուրբ Աստուածածինն այլ զայս ասա՛ («Խաչատուր») – *Խընդութեան ձայն բարբառ աւետեաց...* (24բ՝ «Մեծացի՛ր այսար սուրբ Աստուածածին գոյն է»), ա. 24բ-5ա Տաղ ի Ներսէս Լամբրոնացոյ ասացեալ («Ա.-Ք») – *Այսար երեւի անտեսն ի բարձանց...* բ. 25աբ [Յորդորակ] («Ա.-Գ») – *Աւետիս քեզ, Մարիամ...* (25ա՝ «Քէ յորդորակս իւր ձայն ասես, նա խիս անոյշ եւ գեղեցիկ է»), գ. 25բ-6ա Այլ տաղ եւ անձինք օտեաեաց («Ա.-Ք») – *Ամսեանըն վերցերորդի Կարապետին...* (25բ՝ «Ի մեղական-ին. Դարիպին կեանքն է լալի, Արարիչ Տէր քաղցրացաւ ի յԱզամայ»):

11. 26ա-8ա Զ. Գանձ հինգերորդ ատու Ծնընդեանն եւ Աւետեաց Աստուածածինն. երեկոյն այլ զայս ասա՛յ («Աւետեաց յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ») – *Այսոր իջեալ պետըն վերնական...* ա. 28աբ Մեղեղի Ներսէսի Լամբրոնացոյն ասացեալ – *Աւր է աւետեաց ուրախութեան...* բ. 28բ [Տաղ] – *Անմահից արքայն եւ սրովբէիցըն...* (28բ՝ «Ով զարմանալոյն ձայն է») գ. 28բ-9ա Տաղ Ներսէսի Կլայեցոյ ասացեալ («Քան Ներսիսի է») – *Բարբառ աւետեաց ձայնի...* (28բ՝ «Ի յէյս արեւու արեւ»):

12. 29ա-30ա Է. Գանձ Ծնընդեան վեցերորդ ատուն («Մկրտիչ») – *Մաքուր եւ ամբիժ սուրբ Աստուածածին...* ա. 30աբ Տաղ ի Գրիգորիս կաթողիկոսէ («Տէր Գրիգորիս է») – *Տապանակ կազմեալ անփուտ...* (30ա՝ «Առաջնաճաշակ պտղոյն»), բ. 30բ-1ա Յորդորակ – *Աստուածածին բարեաց պատճառ...* գ. 31ա Տաղ ի Ներսէս կաթողիկոսէ ասացեալ («Ներսէսի է այս բան») – *Նոյն ինքն անդրանիկըն...*

13. 31ա-2ա Ը. Գանձ Ծնընդեան եաւրն ատուն ասա՛յ («Առաքել») – *Այսար ծընեայն Որդին հայրական...* ա. 32աբ Տաղ յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ – *Աւրհնեալ ես, սո՛ւրբ Աստուածածին...* (32ա՝ «Ի մեղական-ին. Դարիպին կեանքն է լալի, բարձրացուցէ՛ք-ին, Աստուած անեղ, անպարագիծ-ին, Ով քահանայք եւ վարդապետք-ին»), բ. 32բ [Տաղ] – *Աւր[հն]եալ շըրթամբբ համբուրեցեր...* (32բ՝ «Արարիչ Տէր քաղցրացաւ ի յԱզամայ-ին գոյնն դարձոյ»):

14. 33ա-4ա Թ. Գանձ է. օտու երեկոյն («Խաչատուր») – *Խընդայ խորան փըրկչին Յիսուսի...* ա. 34աբ Տաղ ի Ներսէս կաթողիկոսէ ասացեալ (Տէր Ներսէս) – *Տէ՛ր փառաց անճառ...* (34ա՝ «Այսար նորահրաշ տօնիւս ցընձամբ, թէ՛ չես կարեր խազով, նա Յիսուս Որդի ձայն ասա՛յ»), բ. 34բ Տաղ ի Կոստանտին կաթողիկոսէ ասացեալ («Կոստանդի») - *Կոյսն ի յայրն...* (34բ՝ «Նոր ծաղիկ բխէ այսօր»):

15. 35ա-6ա Ժ. Կաֆա Ը. ատու թլփատութեանն: Գանձ Ը. ատու Ծնընդեան եւ թլփատութեան Տեառն

(«Գրիգոր») – *Գոշումն ըղձագին...* ա. 35ա [Կաֆայ] («Գրիգորի է») – *Գանձըս գրեցաւ թըլփատութեան...* բ. 36աբ Տաղ Ներսէս կաթողիկոսէ ասացեալ – *Ստեղծաւղ մանկանցն մանուկ ցուցաւ...* (36ա՝ «Յիսուս Որդու ձայներուն դի՛ր, զոր գոյն, որ պիտի», «Յիսուս Որդի է ԺԲ. ձայն, գունն եւ մուղամ, էզկու եւ հաւայ ունի, զորն որ կասես, հրամանքն քոյ է»), գ. 36բ-7բ [Տաղ] – *Յայնժամ գոյ ի Յորդանան...*

16. 37բ-9ա ԺԱ. Գանձ տնօրէնութեան երեկոյն – *Ի վեց դարուն ի վեցն ապրիլին...* ա. 39աբ [Տաղ] – *Դու շուշան ծաղիկ անապական...* (39ա՝ «Ով զարմանալոյն գոյնն է»), բ. 39բ-40ա [Տաղ] – *Յընձայ՛ դու, շուշան ծաղիկ...*

17. 40ա-1ա ԺԲ. Գանձ Տեառնընդառաջին («Մկրտիչ») – *Միասնական Սուրբ երրորդութիւն...* (40ա՝ «ՃԼԹ. համարն Տեառնընդառաջի գանձ մի այլ կայ. գի՛տ եւ առօտումն ասա՛»), ա. 41աբ Տաղ – *Քրիստոս փառաց թագաւորն այսօր եկեալ...* բ. 41բ-2ա [Տաղ] – *Այսիր ցընձայ երուսաղէմ...*

18. 42ա-3բ ԺԳ. Գանձ Յովաննու ծնընդեան զլիսատմանն, Գիւտ նշխարաց եւ բերելն ի Տարօն, Աթանագինեայ եւ Յոբայ արդարոյն եւ խոտանարակացն («Մկրտիչ») – *Մեծապայծառ փառօք պանծալի...* (43բ՝ «Յոբայ արդարոյն տաղն գի՛տ ձԻԲ. համարն»), ա. 43բ-4ա Տաղ Յովաննու – *Մըկըրտիչըն Քրիստոսի մեծ Կարապետըն Յովաննէս...* բ. 44աբ Այլ տաղ Յովաննու Կարապետին – *Յովաննէս մեծ մարգարէ...* գ. 44բ-5բ Տաղ Յովաննու զլիսատմանն Նոր կիրակիին շաբաթ օր – *Յորժամ կամէր Հայրըն գըթաժ...* (44բ՝ «Յիսուս Որդու ձայներուն»), դ. 45բ-6ա Այլ տաղ Յովաննու Կարապետին – *Քեզ մատուցանեմք այսար, Քրիստո՛ս...* ե. 46ա Յորդորակս շնորհաբաշխ սուրբ Կարապետին, տեառն Ներսէսի ասացեալ – *Զճրագ արինացըն Յովաննէս...*

19. 46ա-7բ ԺԴ. Գանձ Պետրոսի Աղէկսանդրու հայրապետին եւ Արիստղոմայ – *Յայնժամ Պետրոսին կանգնեալ ի յօտին...* ա. 47բ Տաղ սուրբ հայրապետին Պետրոսի եւ Արիստղոմայ – *Ո՛վ սուրբ հայրապետ առաքինիդ Պետրոս...* (47բ՝ «Պատճառ պարծանաց եւ թէ՛ չես կարեր, Ով զարմանալուն ձայն է»):

20. 48ա-9բ ԺԵ. Գանձ համարէն եզնօտաց եւ սրբոց հարցն եւ Անտոնի այլ զայս ասա՛ («Բայիս եզ») – *Բարձրեալ ահօր, Բան Հաւր դիմաւոր...* ա. 49բ-50ա Տաղ սուրբ եզնատացն, սուրբ հայրապետին Ներսէսի ասացեալ – *Ճըզնաւորաւքըն յանապատին...* բ. 50ա Յորդորակ – *Որք զաղաւթիցըն շնորս առին...* (50ա՝ «Յիսուս Որդու ձայներուն»), գ. 50բ Այլ տաղ Անտոնի եզնօտին – *Անձամբ խոնարհիմք ի ճգնութիւնըս քո...*

21. 50բ-3ա ԺԶ. Գանձ համօրէն ամենայն թագաւորաց («Հինգետասան») – *Համագոյական Հօր*

սահման եւ Բան... ւ. 53աբ Տաղ Տրդատա թագաւորին, տեառն ներսեսի կաթողիկոսի ասացեալ («Ներսեսի է») – նորահրաշ տեսիլ... (53ա՝ «Այսօր նորահրաշ տօնիս ցընծամք, եւ Յիսուս Որդու ձայն այլ կու գայ»), բ. 53բ Տաղ համօրէն թագաւորաց – Քաղաւորին երկնաւորի...
 22. 54ա-5ա ժէ. Գանձ Կիրակոսի եւ Յուլիտայ («Գրիգորի է») – Գերապայծառ արքայդ երկնային... ւ. 54ա [Կաֆայ] («Գրիգոր») – Գանձըս գրեցաւ Կիրակոսի... բ. 55աբ Տաղ Կիրակոսի եւ մօր նորա Յուլիտայ, ի Մերենց Գրիգորէ – Սուրբ Կիրակոս բարի զօակ...
 23. 55բ-7ա ժԼ. Գանձ Վահանա Գողղնացոյ («Գրիգոր») – Գրթացեալ քոյին արքայդ երկնային... ւ. 55բ [Կաֆայ] («Գրիգոր») – Գանձ ինչ ասեմ ես քեզ կաֆայ... 57ա Տաղ Վահանայ Գողղնացոյ – Յաղթող զօրովեամբ վերնայկանօ...
 24. 57բ-9ա ժԹ. Գանձ սրբոց հայրապետացն Աղէկսանդրոսի, Աքանասի եւ Կիրոյի («Յովհաննիսի է բան») – Յիսուս Քրիստոս, Աստուած իմ բարի... (59ա՝ «Ի խաչին տնկեալ կամ տապանակ»), ւ. 59ա Տաղ սրբոց հայրապետացն – Այսաւր ցընծութեամբ տանեմք զտան... (59ա՝ «Յիսուս Որդոյ ձայն»):
 25. 59բ-61ա Ի. Գանձ առաջօրաց որբաթին Նիւնուէացոցն («Գրիգորի է») – Գոյիդ կատարեալ, / գերալըրացեալ... ւ. 59բ [Կաֆայ] («Գրիգորի է») – Գանձ եմ աղվոր, թէ ձայն ունիս... (61ա՝ «Աչք իմ ծով ի ծով ծիծաղախիտ. եւ թէ չես կարեր, նա, Ով զարմանալոյն ձայն ասայ. եւ զՍտեփանոս յիշեա՛»), բ. 61աբ Տաղ Յովնանու մարգարէին եւ Նիւնուէի – Պատճառ պարծանաց... գ. 61բ-2ա Այլ տաղ Յովնանու եւ Նիւնվէի – Յովնան քարոզըն Նիւնվէի... (61բ՝ «Յիսուս Որդու ձայներուն ասայ, ճայն տէր վարպետ եւ թոխաթցիս յիշեա՛»):
 26. 62ա-3բ ԻԱ. Գանձ Սարգսի զաւրավարին եւ որդի նորա Մարտիրոսի («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառօք զարդարեալ... ւ. 64ա Տաղ սրբոյն Սարգսի զօրավարի («Յակոբայ է երգ») – Յառաջ տեսողէն... բ. 64աբ Մեղեղի սուրբ Սարգսի զինաւորին – Վրկայից հանդիսից հրաշալի... (64ա՝ «Ի յելս արեւու արեւ, նորահրաշ ծնընդեան քո, Տէր», «Սուրբ Ոսկի քահանայդ նագելի»), գ. 64բ-5ա Այլ տաղ – Սուրբըն Սարգիս ժամ կատարման... դ. 65ա Կաֆայ («Գրիգոր») – Գթովեամբն աստուածային...
 27. 65ա-6ա ԻԲ. Գանձ սրբոց Ատոմեանցն («Գրիգորի») – Գեղապանձ լուսով... ւ. 66բ [Տաղ] – Սուրբ նահատակ Ատոմ գովեալ... բ. 66բ [Փոխէ] – Ապայ եւ զօրք բոլոր գնդին...
 28. 67ա-8բ ԻԳ. Գանձ սրբոց Սուփասանցն («Գրիգորի ե սա») – Գանձ սիրոյ քոյին... ւ. 67ա [Կաֆայ] («Գրիգոր») – Գանձ եմ համեղ եւ հարկօր...

բ. 68բ Տաղ Սուփասանցն եւ ֆօշիցն – Հրաշալի խորհուրդ քօշից... (68բ՝ «Երջանիկ ի հոգիահրաշ յետքն գիտ, Յիսուս Որդու ձայն», «Ով իմ սիրելի եղբայր, Գ. թուխտ շրջէ եւ գիտ զՈսկեա[ն]ց գանձն, ասայ եւ ի տեղն մի թողոյր»):
 29. 69ա-72բ ԻԴ. Գանձ թարմանչացն Սահակա եւ Մեարոպայ («Բան Բարոզից») – Բարձրեալ անքննին... ւ. 72բ Տաղ ի ներսէս կաթողիկոսէ ասացեալ – Յայսըմ վայրի եղեւ յայտնեալ... բ. 72բ-3ա [Փոխ] – Այսըմ շնորհաց սովօ տուեալ... (72բ՝ «Յիսուս Որդու ձայներուն»):
 30. 73ա-4բ ԻԵ. Գանձ Ոսկեանցն («Առաքել») – Անճառելի Բանըդ հայրական... ւ. 74բ-5ա Տաղ սուրբ Ոսկեանց Բահանայիցն – Սուրբ Ոսկի քահանայդ նագելի...
 31. 75ա-6ա ԻԶ. Գանձ Ղեւոնտեանցն եւ Վարդանանցն («Նաչատուր») – Խրրամատեալ կանոն օրինի... ւ. 76բ Տաղ Ղեւոնտեանց Բահանայից – Ի հանդէս տանի ձեր... բ. 76բ-7ա Տաղ Ղեւոնտեանց («Ի Յակոբէ») – Ի հանդիսաւոր աւուր տօնի... (76բ՝ «Պատճառ պարծանացին, Այսօր Գաբրիէլ, նոր ծաղիկ բխէ այսօր. թէ չես կարեր Ով զարմանալուն էզկուն է»), գ. 77աբ Այլ տաղ Վարդանանցն – Ի յարեւելից ծագել... դ. 77բ Այլ տաղ տեառն ներսեսի կաթողիկոսի – Աստուածային հոգով լրցեալ...
 32. 78ա-80բ ԻԷ. Գանձ սրբոց հայրապետացն Գ. ժողովոյն («Այրիվանց») – Աստուած կենդանի... ւ. 80բ-1ա Ուղ[ղ]ափառ դօանոպին տեառն ներսէսէ – Խոստովանիմ Աստուած ըզՀայր... բ. 81ա [Տաղ անոյշ ի ներսէս հայրապետէ] – Ի Նիկիայ ժողով դարձեալ, / զԳրիգորիոս անդ կոչեցեալ... գ. 81ա [Փոխ] – Այլ մեք ի Հայր հաւատացեալ...
 33. 81բ-4ա ԻԸ. Գանձ համարէն ամենայն սրբոց հայրապետաց եւ վարդապետաց («Վէշտասանֆ է») – Վայել է քոյին... (84ա՝ «Մեղեղիս այսաւր երեւի անտեսն»), ւ. 84ա Տաղ սրբոց համօրէն հայրապետացն («Ա-Ղ») – Այսաւր մայր Սիոն ցընծայ... բ. 84աբ Այլ տաղ ի ներսէս կաթողիկոսէ («Ներսէսի երգ») – Նոր գինոյն իմաստովեան... (84ա՝ «Այսաւր ցընծայ երուսաղէմ եւ զուարճացեալ»):
 34. 84բ-7ա ԻԹ. Գանձ համարէն ամենայն հայրապետաց եւ վարդապետաց («Վարդապետաց») – Վարդապետաց քանոն եւ սահման... ւ. 87աբ Տաղ սուրբ հայրապետաց եւ վարդապետաց – Հանդէս գումարեալ եկեղեցոյ... (84բ՝ «Չգանձս ըսկըսիբ անուշ ձայնով, Գ. հոգով կամ շորսով, միտքդ ի յառաջ ընթանալով եւ դու ըզհետ բարբառելով, մի ի յետեւըդ հայելով ւ անկարգաբար ծիծաղելով, գոտվիտ ճապաղէ իսկ դընելով ի քովէ քով անկանելով»), բ. 87բ Այլ տաղ հայրապետաց – Այսաւր դըշխոյ պանծալի...
 35. 87բ-8բ Լ. Գանձ համօրէն հայրապետաց («Նա-

չառուր») – *խորհուրդ գորեղ Հար անեղութեան... ա. 89ա Մեղեղի սուրբ հայրապետաց («Ճ-Ք») – Ճառագայթ լուսոյ չերկիր... բ. 89ա Տաղ սրբոյ հայրապետաց, տեառն Ներսէս կաթողիկոսէ – Հայրապետաց հանուրց ազգին... (89ա՝ «Այսօր մայր Սիոնին կէսն է եւ նոյն ձայն է»), գ. 89աբ Գօանուփին Գ. ժողովոյն – Բանն անմարմին ըստ էութեան... (89ա՝ «Սուրբ Կիրակոսին ձայն է եւ նաշար Յիսուս որդոյն»), դ. 89բ-90ա Մեղեղի Գրիգորի Աստուածաբանի եւ Գրիգորի Սփանջեագործի («Գրիգոր») – Գետ հոսեալ աստուածային... (89բ՝ «Զինչ Գրիգոր, որ տօնես, յառաջն զհետ հոսեալն ասայ՛ց եւ ապա բայց մեք այսպէս խոստովանեմք»):*

36. 90ա-93ա ԼԱ. Գանձ բուն բարեկենդանին կիրակին, աս[աց]եալ Մխիթար վարդապետի Այրվանեցոյ («Ներեւանեցին») – *Երգս յաւերժական... (91բ՝ «Թէ պահոց կիրակէքն գանձ պիտնայ, զԱստուածն ամենին գլուխ դի՛ր եւ ասայ՛»), ա. 93աբ Տաղ ի Ներսէս կաթողիկոսէ ասացեալ – Պատուիրեցեր զհոգալ զվաղվին ըզկերակուր... (93ա՝ «Ճրագ ճշմարիտն յետքն տե՛ս, Յիսուս Որդոյն»):*

37. 93բ-5ա ԼԲ. Գանձ Թէոդորոսի եւ Մեղկուտոսի («Գրիգոր») – *Գոհաբանեալ Աստուած Սուրբ Հոգի... ա. 93բ [Կաֆայ] («Գրիգորի») – Գանձ գեղեցիկ, քան ըզոսկի... բ. 95աբ Տաղ Ստեփանոս վարդապետէ ասացեալ ի սուրբն Թէոդորոս («Ստեփանոսէ») – Սիրով վառեցար ի սէր անմահ փեսային...:*

38. 95բ-7բ ԼԳ. Գանձ երկրորդ կիրակէին («Գրիգոր է») – *Գրթութեամբ իշեր, Տէ՛ր... ա. 95բ Կաֆաս եւ ձայնվարս երկրորդ կիրակէի («Գրիգորի է») – Գանձըս գրեցայ ես պիտանի... բ. 97բ Տաղ ի Ներսէս կաթողիկոսէ – Որպէս Ադամն այն առաջին... գ. 97բ-8ա Յորդորակ – Ըզպատմուճան սրբասիրին...:*

39. 98ա-9բ ԼԴ. Գանձ, որ զօրէնս սրբութեանն կիրակէի երեկոյին («Աղցից է») – *Անճառելի լոյսըն հայրական... ա. 97բ Կաֆայ Կիրղի («Գրիգոր») – Գանձըս գրեցայ ես պիտանի... (98ա՝ «Ի հոս մի՛ ասէր զայս կաֆայս, զի այս գանձիս չէ: Եւ յորժամ զԿիրղի գանձն ասես, կաֆայ զայս ասայ՛ց եւ ապա զԿիրղի գանձն»), բ. 99բ-100բ Մեղեղի ապաշխարութեան – Մեղայ քեզ, Քրիստո՛ս Աստուած... գ. 100բ Այլ տաղ ապաշխարութեան («Գրիգորի է») – Գանկատ ունիմ ասել քեզ... դ. 100բ-1ա Յորդորակ ապաշխարութեան – Քանքարթագոյց եմ անարժան... (100բ՝ «Առ Հայրդ աղաղ[ակ]եմ, անառակի», «Յիսուս Որդի ձայն»), ե. 101ա-2ա Գովասանութիւն խոստովանութեան Առաքել վարդապետէ ասացեալ – Եղբայ՛ր, ինձ մի՛տ դիր...:*

40. 102բ-3բ ԼԵ. Գանձ Կիրղի երուսաղեմայ հայրապետին եւ մօրն նորա Աննայի («Գրիգոր») – *Գրթացեալ քոին / Աստուածդ անքըննին... ա. 103բ-4ա Տաղ Կիրղի երուսաղեմայ հայրապետին – Հայրապետաց դասուց վեհին...:*

41. 104ա-5ա ԼԶ. Գանձ երրորդ կիրակէին եւ անառակ որդոյն («Մկրտիչ») – *Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական... ա. 105ա-6բ Տաղ ի Ներսէս կաթողիկոսէ ասացեալ – Մոլորեցայ ըստ ոչխարին...:*

42. 106բ-8ա ԼԷ. Գանձ Յոնանու երուսաղեմայ հայրապետին («Գրիգոր») – *Գրթուեամբ քոյին, / Որդիտ միածին... ա. 106բ [Կաֆայ] («Գրիգորի է») – Գանձըս գրեցաւ ի քարտիսի... բ. 108ա Տաղ Եպիփանու եւ Յոնանու – Այսաւր դշխոյ պանծալի...:*

43. 108բ-9բ ԼԸ. Գանձ չորրորդ կիրակէին՝ վասն մեծատան եւ զՂազարու («Մկրտիչ») – *Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ տիրական... ա. 109բ-10ա Տաղ ի Ներսէս կաթողիկոսէ – Արարչական բնութեամբ քոին... գ. 110աբ [Տաղ] – Ըստ մեծատան փափկասիրին... դ. 110բ [Փոխ] – Որ կարաւտէր կաթիլ մի... (110ա՝ «Այսօր ցնծայ երուսաղէմ»):*

44. 111ա-2ա ԼԹ. Գանձ սրբոց ֆառասնիցն, որք ի Սերաստիայ («Մկրտիչ») – *Մեծ եւ հրգօր անմահից արքայ... ա. 112աբ Տաղ սրբոց ֆառասնիցն («Փ ֆառասուն վկայսն») – Ի վեր համբառնամք... բ. 112բ Այլ տաղ սրբոց ֆառասնիցն («Քառասունսն») – Քրիստոս փառաց թագաւոր...:*

45. 112բ-4ա Խ. Գանձ հինգերորդ կիրակէին («Մկրտիչ») – *Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ անեղին... ա. 114աբ Տաղ տեառն Ներսէսի Կլայեցո – Ի յիմ քաղաք մարմնոյս դնին... (114ա՝ «Սուրբ Կիրակոսին եւ թէ՛ չես կարեր, Յիսուս որդու ձայներուն ասայ՛ց», «Գան կտուն իմ ասելն ի հոս պիտի. գի՛տ ԼԳ. համարն եւ ասայ՛ց»), բ. 114բ Յորդորակ – Աւրինաւոր փարիսեցին...:*

46. 115ա-6բ ԽԱ. Գանձ սուրբ Գրիգորի Լուսորչին մուտն ի վիրապն («Մկրտիչ») – *Մեծ եւ հրգաւր անմահից արքայ... ա. 116բ-7ա Տաղ Գրիգորի Լուսորչին, ասացեալ ի Գրիգորի կաթողիկոսէ եղբաւրն տեառն Ներսէսի Կլայեցոյ – Ի յելս արեւու արեւ... բ. 117ա-8ա [Փոխ] – Բարձրացի՛ր, զըշխո՛յ, փառօք... գ. 118աբ Ողբ եւ կոծ ի վերայ Հայաստ[ան]եաց աշխարհին եւ եկեղեցեաց, ֆահանայից եւ ժողովրդոց – Այսաւր ժողովեալ մանկունք...:*

47. 118բ-21ա ԽԲ. Գանձ վեցերորդ կիրակէին («Մերգան») – *Մեղայ՛ց, Տէ՛ր, մեղայ՛ց... ա. 121ա Մեղեղի Զ. (վեցերորդ) Կիրակէի – Քեզ, ս՛վ տէր Յիսուս... (121ա՝ «Թէ զիր բնական գոյն չես գիտեր, նայ ես եմ կորուսեալ ոչխար-ին գոյն այլ կուգա»), բ. 121աբ Փոխէ՛ զձայնդ – Վա՛յ իմ մեղուցեալ անձինս... գ. 121բ Փոխէ՛ – Ի քո սոսկալի ձայնէդ...:*

48. 121բ-3ա ԽԳ. Գանձ Զ. (վեցերորդ) կիրակէին երեկոյին («Աղցից է») – *Անտանելի Հօր անեղ Որդին... ա. 123աբ Տաղ Զ. (վեցերորդ) կիրակէին («Յակոբ մեղաւորն ասցե է») – Յաւուր յարութեան յորժամ որոտան...:*

49. 123բ-5բ ԽԴ. Գանձ յարութեանն Ղազարու

(«Գրիգորի է սա») – Գոշուճն ըղձական... ա. 123բ [Կաֆայ] («Գրիգորի է») – Գանձ եմ ախորժ եւ պատուական... բ. 125բ Տաղ Ղազարու յարութեան, յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ («Այս յԱռաքել») – Աստուածն ամենի, / լոյսն անճառելի... գ. 125բ-6ա Այլ տաղ Ղազարու յարութեան – Զայն այն, որ գաշխարհն արար... դ. 126աբ Տաղ Ղազարու, ի Ներսէս Կլայեցոյ ասացեալ – Ընդ Ղազարու բարեկամին...

50. 126բ-8ա ԽԵ. Գանձ ծաղկազարդին («Հայցես») – Համագոյական, / Հօր սահման եւ Բան... ա. 128ա Տաղ ծաղկազարդին ի Ներսէս կաթողիկոսէ Կլայեցոյ – Ոստս արմաւենեաց հատեալ... բ. 128աբ Փոխէ՛ – Որոյ քերովբէք յաթոռ փառաց...

51. 128բ-9բ ԽԶ. Գանձ ծաղկազարդին երեկոյին («Քրով») – Ի տանըս տանից... ա. 129բ Տաղ դըռընբացեցին, երեկոյին տեառն Ներսէսի Կլայեցոյ ասացեալ («Տէր Ներսէսի է») – Տիրական տանիւս այսար... բ. 129բ-30ա Յորդորակ – Այսար գալըստեամբ քո, Տէր...

52. 130ա-2բ ԽԷ. Գանձ մեծի երկուշաբթի ատուրն («Գրիգորի է սա») – Գերագոյն էից, / գերահրաշ գոյից... ա. 130ա [Կաֆայ] («Գրիգոր») – Գանձ պատուական յարինեցար... բ. 132բ-3ա Տաղերս Յոհանէս Պլուզէ – Ադամայ ստեղծողն եկեալ յիւր պատկերն ի տես... գ. 133ա [Տաղ մեծի երկուշաբթոյ ատուրն] – Անդ ի մէջ դրախտին...

53. 133ա-5ա ԽԸ. Գանձ մեծի երեքշաբթին («Գրիգոր») – Գործ արարչական, / գերահրաշական... ա. 133ա [Կաֆայ] («Գրիգորի է») – Գանձ եմ աւագ երրորդ ատուր արաշուրթեան... (133ա՝ «Ի մեղականին գոյն ասա՛՛ գկաֆաս, որ խախք չի լինիս ի մէջ ատենին եւ ժողովրդին»), բ. 135ա Տաղ եւ խրատ աւագ երեքշաբթի – Որք ընկեալք ի գործ գքանքարն... գ. 135աբ Փոխ – Որ վարդապետէ այցելու...

54. 135բ-6բ ԽԹ. Մեծի չորեքշաբթին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ անեղին... ա. 136բ-7ա Տաղ աւագ Դ.(չորեք)շաբթին – Որ վասըն մեր յերկնից յերկիր խոնարհեցար... բ. 137աբ Այլ տաղ Դ.(չորեք)շաբթի – Գառն անարատ պատարագ...

55. 137բ-9ա Մ. Գանձ մեծի Ե.(հինգ)շաբթին («Չպակաս») – Զահեղ, գանքըննին զխորհուրդըս խորին... ա. 139աբ Տաղ աւագ հինգշաբթին – Ընդ երեկոյս հասեալ ժամուն...

56. 139բ-40բ ՄԱ. Գանձ ոտնալուսին («Որդ») – Որք որ փափաքին... ա. 140բ Տաղ ի Ներսէս կաթողիկոսէ – Յերեկոյի հինկշաբթին...

57. 140բ-2ա ՄԲ. Մեծի ուրբաթին («Աշառ») – Առեալ ըզհացն ի հինգշաբթին... ա. 142ա-3ա Ողբ Աստուածածնին ի դէմ խաչին եւ խաչելոյն – Աստուածածին կոյսըն Մարիամ... բ. 143աբ Այլ տաղ խաչելութեանն Քրիստոսի – Լըցան բանքն այսար

սուրբ մարգարէին... գ. 143բ-4բ Այլ տաղ խաչելութեան – Անեղ Որդին Հար միածին...

58. 145ա-6ա ՄԳ. Գանձ մեծի շաբաթին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ սոսկալի... ա. 146աբ Տաղ թաղման եւ հրագալուցին, տեառն Ներսէս Կլայեցոյ ասացեալ – Որ ելելոցըս շնորհ բաշխէ... բ. 146բ Փոխէ՛ – Խոնկ եւ զըմուռ նըշան թաղման... գ. 146բ – Ի իւտեալ պարեայ քաղաք պանծալի...

59. 146գ-7ա ՄԴ. Գանձ սուրբ Զատիկին եւ պատեփին («Մկրտիչ») – Մարդասիրութեամբ Որդիդ միածին... ա. 147աբ Տաղ յարութեան տեառն Ներսէսի – Ոչ արգելեաց վէմն երկրօտր... 147բ-8ա Փոխ – Այլոցն երթեալ վաղվաղակի...

60. 148աբ ՄԵ. Գանձ յարութեան երկրորդ ատուրն («Տէր») – Տէր տէրունական, / տըւաղ տիրական... (148ա՝ «Թէ չես արբեր դու անյարմար, / խմեր ազահ եւ վայրապար, / նայ դու ասայ՛ ըզգանձս ի շար / անուշ ձայնիւ քաղցրայարմար»), ա. 148բ-9ա Տաղ յարութեան, տեառն Ներսէսի – Որ յարութեան երեկոյին... բ. 149ա Այլ տաղ, Առաքել վարդապետէ ասացեալ – Տասըն վըրկաք այսար յայտնեաց... գ. 149բ [Տաղ յԱռաքել վարդապետէ] – Յորժամ Ադամ մեղօք մեռաւ...

61. 150աբ ՄԶ. Գանձ յարութեան երրորդ ատուր («Ուան») – Ուտի լոյս ծագեալ... (150ա՝ «Տընարհնեքին շատ մի՛ խըմեր, / որ չի մընայ գանձերս ի տեղ, / թէ չէ յետոյ օտըն ահեղ / դու կու լինիս հոգովըդ խեղ»), ա. 150բ-1ա Մեղեղի յարութեան, տեառն Ներսէսի կաթողիկոսի ասացեալ («Կաթողիկոսի Հայոց») – Կեանք ընդ Հար անմահ մարմնով... (150բ՝ «Նորահրաշ ծնընդեան քո, Տէր, ի յերս արեւտ», «Ե. թուխտ շրջէ եւ ասայ՛ ի նմին օտը այլու՛մ դիմաց»), բ. 151ա [Փոխ] («Ներսէի է») – Նոր իմն աւետեաց բարբառ...

62. 151ա-2ա ՄԷ. Գանձ յարութեան չորրորդ օտըն – Արդ, լուսաւորեայ՛, / Արդ փառօտեայ՛... (151ա՝ «Շատ մի՛ խըմէր, լինի՛ր մախմուր, / ըզգանձս ի տեղն մի՛ թողուր, / ասայ՛ գտաղերտ անուշ, ամուր / եւ բաներուտ դու վըճար տո՛ւր»), ա. 152աբ [Տաղ] – Նոր դըշխոյդ բերկրած... բ. 152բ-3ա Տաղ յարութեան տեառն Ներսէսի ասացեալ – Յընձան այսար երկինք... գ. 153ա Փոխէ՛ – Հար կամաւ իջեալ...

63. 153ա-4բ ՄԸ. Գանձ յարութեան Ե. օտըն («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ ձայն ուրախալի... (153ա՝ «Զձայնըդ սըրէ եւ յիստիկէ, / զխըռչակդ քերէ, զխուխըր հանէ, / ասայ՛ ըզգանձս եւ յօրինէ, / թէ քո ընկերքդ խիստ աղէկ է»), ա. 154բ [Տաղ] Ե. օտըն է յարութեան տեառն Ներսէսի ասացեալ՝ ըստ խորհրդեան – Ելեալ ի լեառն դէմ տաճարի... բ. 155ա Այլ տաղ յարութեան՝ հասարակաց կիրակէից («Ներսէսի ի կաթողիկոսի») – Նոր ձայն աւետեաց... գ. 155բ-6ա Փոխէ՛ զձայնդ – Ի նմին ատուր կիրակէին...

64. 156ա-7ա ՄԹ. Գանձ վեցերորդ ատուր յարու-

քեանն Քրիստոսի («Յարու») – Յարեաւ Աստուած, մարգարէն գոչեաց... (156ա՝ «Ով քաջ ուսած սիրո՛ւն եղբայր, / զընկերտ աղէկ տես 'ւ ի հետ տա՛ր, / ապայ ըզգանձս ասա՛յ ճարտար, / որ ձայնն եւ բանն լինի յարմար»), ա. 157աբ Տաղ զատկին Զ. օտւն – Դարձեալ յայտնի ալլանման... (157բ՝ «Շաբաթ Յովանու գլխատման գանձ եւ տաղ Մնրնդեանն Ը. օրէ-իցն յետեւն գի՛տ եւ ասա՛յ անպատճառ», 157բ՝ «Գոչակն էական, Հօր սահման եւ բան, Աստուած պետական»), բ. 158ա Այլ տաղ հասարակաց յարութեան – Իւղաբերքն եկին, / խոնկս անուշս բերին... գ. 158ա [Փոխ] («ի Հայոց») – Ի գերեզմանէն զմարմինն, ո՛վ պարտիզապան...

65. 158ա-9բ Կ. Գանձ հասարակաց յարութեան («Թեան») – Թագօր անմահ նստեալդ իսկ ի գահ... (158ա՝ «Ըզգանձս ասա՛յ մըտօք ճարտար, / քաղցր եւ անուշ շինով յերկար, / տեղս անճարակ է եւ դժար, / բազում գիտունք նըստեալ են շար»), ա. 159բ- Տաղ յարութեան – Դասքըն հրէական / եղին պահապան... բ. 159բ-60ա [Փոխ] – Մի՛ լայր դու, ո՛վ կին... (159բ՝ «Աչք իմ ծովացեալ», «Անճառ միածին»):

66. 160ա-1բ ԿԱ. Գանձ յարութեան կիրակէից («Առաքել») – Անժամանակ լոյսն արփիական... (160ա՝ «Եթէ ունիս ձայն գովելի, / ժողովքըս խիստ ուրախ լինի, / ապայ թէ հաստէ 'ւ անճոռնի, / նայ մի խօսի՛ր, ես քի գերի»), ա. 161բ Տաղ յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ («Առաքելի») – Այսար յարեաւ ի մեռելոց... (161բ՝ «Աստուած անեղ, անպարագիծ, արարիչ Տէր քաղցրացօ»), բ. 162ա [Տաղ] («Մկրտիչէ») – Մեծ հառաչ[ան]աւք եկին յայն առաւաւտին...

67. 162ա-3բ ԿԲ. Գանձ հասարակ կիրակէից («Ահարտոց») – Անճաւելի ի Հօրէ ծընեալ... (162ա՝ «Թէ գոյն գիտես, նայ զգանձս ասա՛յ, / հանց որ շայնեն քեզ մահանայ, / թէ չէ գիտնոց եղի՛ր ծառայ / եւ վարպետաց ականջ արա՛յ»), ա. 163բ Տաղ յարութեան կիրակէից («Ներսեսի երգ») – Նըստեալ անայք ողբացին... (163բ՝ «Հրճուիմք կամ Քրիստոս փառաց թագաւոր»), բ. 164ա [Տաղ] («Ներսէսի») – Նոր ծաղիկ պայծառ ցուցօ...

68. 164ա-5բ ԿԳ. (ԿԳ.) Գանձ համարէն ամենայն կիրակմտից («Գրիգոր») – Գերամբարձ Աստուած... 164ա Կաֆայ (ստ. լս.) – Գանձըս գրեցա կիրակմըտի... (165բ՝ «Ով անմահ հաց կենաց»), ա. 165բ-6ա Տաղ կիրակմտին, տեառն Ներսեսի ասացեալ – Որ ի դասուց հոգեղինաց... (165բ՝ «Բաշխես ըզհաց քո»), բ. 166ա Փոխէ՛ զձայնդ – Որ յարութեան երեկոյին... գ. 166ա-7ա Այլ տաղ յարութեան, Առաքել վարդապետէ ասացեալ («Տէր Առաքեալ Սիւնեաց») – Տէր մեր փառաւք այսար յարեաւ... (166ա՝ «Հրճուիմք»), դ. 167աբ Տաղ յարութեան («Տէր Առաքեալ Սիւնեաց») – Տեսեալ Մարիամ ըզՏէրն ի վերա խաչին... (167ա՝ «յԱրեւելից

յարեւմուտս»), ե. 167բ Կաֆայ («Գրիգոր») – Գթութեամբ Աստուածորդոյն...

69. 167բ-9բ ԿԴ. (ԿԴ.) Գանձ նոր կիրակէին («Գրիգորի է») – Գաղտնի խորհրդդին / գուշակեալ ի հին... (167բ՝ «Թէ այլ կիրակմըտի գանձ ուզես, գի՛տ Ղէ. համարն»), ա. 169բ-70ա Մեղեղի նոր կիրակէին – Այսար նոր արեւ հարեալ... (170ա՝ «Այսօր Գաբրիէլ հրեշտակապետն, Ով զարմանալի»), բ. 170աբ Այլ տաղ յարութեան եւ նոր եւ կարմիր կիրակիրակէին – Ո՛վ քաղցրաձայնեալ անուշախաւս երգով...

70. 170բ-2ա ԿԵ. (ԿԵ.) Գանձ աշխարհամաւրանին կիրակէին («Մկրտիչ») – Մաքրափայլ սուրբ տաճար տիրական... (170բ՝ «Ասա՛յ թէ ձայն ունի ոճին, / հանց որ ժողովքդ հօանին, / ապայ թէ չես հրմուտ սըմին, / նայ մի՛ ճըկտիր անհաս տեղին»), ա. 172աբ Տաղ եւ մեղեղի եկեղեցոյ եւ տաճարի եւ մատառնի («Սիմէոն է») – Սուրբ ես, տաճար երկնանման...

71. 172բ-4բ ԿԶ. (ԿԶ.) Գանձ երեւման խաչին («Ի Մաթոնոսե խնդրեաց Գրիգորն») – Իսկակից Որդի Հար քո հըզարի... ա. 174բ-5ա Տաղ երեւման սուրբ խաչին – Խաչն ի նախնունն երեւեցաւ...

– 172բ՝ «Ըզգանձս ասա՛յ սրբոյ խաչին / եւ երեւման սուրբ նշանին, / Բ. ընկերք ձայնիւ յոյժգին, / քաղցր եւ անուշ եւ մեղմագին, / հանց որ ժողովքըն հօանին / |173ա| եւ փառս տան ձեր ստեղծողին, / մի՛ ծուլութեամբ թողու տեղին / 'ւ երթայր, առներ զգործ մարմնալին»:

72. 175ա-6բ ԿԷ. (ԿԷ.) Գանձ համբարձմանն («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ տաւնիս ահագին... (175ա՝ «Զհամբարձման գանձս ասայ սիրով, / քաղձըր ձայնիւ փափաքելով, / Բ. ընկեր ճարտար գոլով, / աւսէք անուշ, համեղ երգով»), ա. 176բ-7ա Տաղ համբարձման տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի («Անդրիասի») – Այսար անդրանիկ Հար միածին Որդին... բ. 177ա [Յորդորակ] («Վարդապետ») – Վեհից թագաւորն այսար առ հայր... գ. 177աբ Այլ տաղեր համբարձման երեկոյին («Ստեփանոսի է») – Սոսկալի ահիւ պակեան հոյլք... (177ա՝ «Ով զարմանալի», «Տապանակ, կայթեա՛ սուրբ կաթողիկէ»):

73. 177բ-9ա ԿԸ. (ԿԸ.) Այլ գանձ համբարձման եւ մեծահրաշին կիրակին («Առաքել») – Այսար անճառ Բանն ի սիղբբանէ... (177բ՝ «Ով տէր վարպետ, յառաջ գընայ / եւ զձայնդ արա՛յ, քան զչաղանայ, / ուրախութեամբ զգանձըս ասա՛յ, / որ ժողովուրդս բերկրեալ ցընձայ»), ա. 179աբ Տաղ համբարձմանն Քրիստոսի – Ես խաւսիմ զարդարութիւն... (179ա՝ «Ի խաչին տնկեալ որթոյն», «Տապանակ կազմեալ»), բ. 179բ Տաղ Ներսեսի է – Հանէ գնոսս ի Բէթանեա... գ. 179բ-80բ Այլ տաղ մեծահրաշին կիրակին ասա՛յ յԱռաքել վարդապետէ – Յորժամ որ ըզԳրիգոր Խորվիրապն արկին... (179բ՝

«Ի ՂԸ. համարն գիտ գմեծահրաշին գանձն, միակդ ահօր», 180ա՝ «Յովասափու ձայն ասա՛»):

74. 180բ-1բ ԿԸ. (ԿԹ.) Գանձ պենտակոստէին <եւ Հոգ> եւ Հոգոյն Սրբոյ գալստեանն ի դաս առաւառու («Մկրտիչ») – Մեծ եւ հրգար շոգի Աստուծոյ... (181ա՝ «Զլինի գինի դու շատ խրմես, / զար գալըստեանն ապականես, / գանձեր, տաղեր պիտի ասես, / հանց որ զժողովն հալնեցընես», 181ա՝ «Յիսուս Որդի»), ա. 181բ-2ա Տաղ Սուրբ Հոգոյն՝ տեառն ներսէսէ – Որ յիսն երեակ յորելինին... բ. 181բ-2ա [Փոխ] – Զիս, որ թաղծեալս եմ... գ. 182ա Տաղ գալըստեան Սուրբ Հոգոյն, ի Թոխաթցի Ստեփանոս իրիցու է ոգեալ – Հոգիս սուրբ Աստուած, որ շրջէիր ի ջուրն... (182ա՝ «Ով գարմանալի»):

70. 182ա-3բ ԿԹ. (Հ.) Գանձ հոգեգալստեան երկրորդ օտւն («Հոգոյն») – Հոգի Աստուած բըխումն անքընին... (182բ՝ «Գանձ եմ Հոգոյն Սուրբ գալըստեան, / երգեալ ձայնի գիտ ի յատեան / | 183ա| մի ծուլ կենար, հայր պատուական, / այլ հրեշտակաց լեր դուն նըման»), ա. 183բ-4ա Տաղ իջման Սուրբ Հոգոյն յառաքեալս – Աստանար ծագեաց լոյս աւետեաց կենաց... (183բ՝ «Վերին մեղեդին, Այսօր Գաբրիէլ հրեշտակապետն], վարինն, Ով գարմանալոյն»):

75. 184ա-5ա Հ. (ՀԱ.) Գանձ հոգեգալստեան երրորդ օտւն («Սրբոյ») – Սրբոյ Հոգոյն բըխմանն ի Հարէ... ա. 185աբ Տաղ իջման Հոգոյն Սրբոյ («Անդրիասի երգ») – Այսար պանծալի երգով գոչեմք եւ մեք... (185ա՝ «Պատճառ պարծանաց, Ով գարմանալի»):

76. 185բ-6բ ՀԱ. (ՀԲ.) Այլ գանձ Հոգոյն գալստեան չորրորդ ատւն («Տիիչ») – Տեսիլ ահեղ հրաշալի... (186բ՝ «Ի մեղականին, Արարիչ Տէր քաղցրացա»), ա. 183բ-4ա Տաղ Հոգոյն գալստեանն («Մեղապարտի») – Մեծապայծառ ձայնի գոչեն եկեղեցիք... բ. 187ա [Այլ տաղ] («Ներսես») – Ներպարունակեալ ինեակ դասուց կայք... (187ա՝ «Վերի տաղն անլուսատունն ձայն է, վարին՝ հրճուեմքին եւ Յիսուս Որդու»), գ. 187աբ [Տաղ] («Նվազ է հոգւոյն տըվողին իմաստ բանի ընդ ձայնի») – Ներհիւսեսցուք քաղցր եղանակ... դ. 187բ Այլ մեղեդիք եւ տաղեր Հոգոյն Սրբոյ, Յոհանէս Պլուզէ («Նվազ Հոգոյ Սրբոյ») – Նըւագեմք Հոգոյն նըւագս վայելուչս... (187բ՝ «Պատճառ պարծանաց, Ով գարմանալի»), ե. 187բ-8ա Յորդակ («Յոհաննիսէ անարժամ ծառայէ») – Յանկարծ ձայնեալ Տէրըն... գ. 188ա [Տաղ] – Այսար ցընծացէք, եղբարք... (188ա՝ «Յարեւելից յարեմուտս»):

77. 188բ-9բ ՀԲ. (ՀԳ.) Գանձ սրբոց Հոփսիսիմեանցն («Վկայա») – Վայելչականաց, / վայելման փառաց... ա. 189բ-90ա Տաղ սրբոց Հոփսիսիմեանցն («Առ Հոփսիսիմէ») – Առաւառ լուսոյ արեւելեան ազանց... (189բ՝ «Այսար Գաբրիէլ հրեշտակապետն

եկեալ կամ Ով գարմանալոյն»), բ. 190ա [Այլ տաղ] – Երշանիկքըն սուրբ կուսանք... (190ա՝ «Յիսուս Որդի»):

78. 190ա-1բ ՀԳ. (ՀԴ.) Գանձ սրբոց Գայիանանցն («Կանաց») – Կայ խորհուրդ խորին... ա. 191բ-2ա Տաղ Գայիանէ – Համախոհ հարսն անարատ... բ. 192ա Փոխէ՛ – Զայն ահեղ հնչեաց...

79. 192ա-4բ ՀԳ. (ՀԵ.) Գանձ սրբոյն Գրիգորի Լուսօռչին՝ ելն ի Վիրապէն, եւ գիտ նըշխարացն ի լեառն Սեպուհ, եւ տանելն ի Կոստանտինուպոլիս (...Առաքելի է այս խնդրեալ է Յովանէս ծաղկաղն») – Այսար ծագեաց լոյսն արփիական... (192ա՝ «Յովանու Կարապետին եւ Աթանազիոսեա եպիսկոպոսին գանձն գիտ է. օրէիցն յետեւ ժԳ. համարն»), ա. 194բ [Տաղ] («Եւսաքել վարդապետէ») – Յառաքելէ մըտօք տխմար... 195աբ Տաղ Լուսօռչին ննջման, եւ գիտ նըշխարացն ի Սեպուհ լեառն – Լուսաւորիչն յորժամ ի լեառն գընաց... (195բ՝ «Յայս կիրակիս եկեղեցոյ տան է, գի Լուսաւորիչն ելեալ ի վիրապէն՝ շինեաց գէջմիածին եւ զգիրս Հռեփսիմեացն, զԱստուածածին նաւկատեաց շաբաթ օտւր գանձն ասայ, գիտ ձե.»):

80. 196ա-7ա ՀԵ. (ՀԶ.) [Գանձ] մանկանցն Բեղդէմի առաւատին («Այս յԱռաքելէ բանս») – Անըսկըսեական ծնունդ հայրական... ա. 197ա Տաղ մանկանցն Բեղդէմի, որ վասն Քրիստոսի նահատակեցան («Ա-Ք») – Արթունք զըւարթոնք...

81. 197ա-8բ ՀԶ. (ՀԷ.) Գանձ մանկանցն Բեթղէմի իրիկունն («Նաչատու») – Նանդաղակաթ սրտի տենչալի... ա. 198բ-9ա Ողբ նորահաս եւ դեռաբոյս մանկանց եւ տղայոց մահուան – Աստուած քարոզեաց եւ խըրատ ետուր... բ. 199ա [Տաղ] – Սարսեալ Հերովդէս դողայր... 199բ [Կաֆայ] («Գրիգորի է») – Գանձըս գրեցայ ես պիտանի... (199ա՝ «Յայս կարգս եպիփանու գանձն գիտ աւագ պահոցն Գ. շաբաթն է եւ Կոստանդիանոսի թագաւորին եւ մօրն Հեղինէ՛ գիտ վերջն»):

82. 199բ-200բ ՀԷ. (ՀԸ.) Գանձ ներսեսի հայրապետին («Գրիգոր») – Գոյ մեզ ցընծալի եւ ուրախալի... ա. 200բ-1ա Տաղ ի Ներսէս Լամբրոնացոյ ասացեալ – Ներսէս յողենատունկ բերեալ... բ. 201ա [Փոխ] – Ներսէս, որ քաղցր աղբիւր...

83. 201բ-4ա ՀԸ. (ՀԹ.) Գանձ թարքմանչացն Սահակա եւ Մեսրոպայ («Առաքելի է») – Արհնեալ ես, սուրբ Հայր անքնական...

84. 204ա-5բ ՀԹ. (Ձ.) Գանձ համարէն մարգարէիցն կարգօ ասայ իւրեանց տօնին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ անուն հրաշալի...

85. 205բ-6ա Ձ. (ՁԱ.) Այլ գանձ սուրբ մարգարէիցն կարգօ («Նոր») – Նորհուրդ անքնին, / խորք որ շերեւին...

86. 206ա-7ա ՁԱ. (ՁԲ.) [Գանձ համարէն մարգարէից] – Հոգին նախընդրեալ հրաւիրմամբ կոչեալ...

87. 207ա-8ա ՁԳ. (ՁԳ.) [Գանձ համօրէն մարգարէից] – Դրախտ աստուածային, / դատաստանք վերին... ա. 208ա-12ա Նախահարցն թէ տանես, զգանձն կարգէն ասայ եւ տաղ զայս ասայ, եւ ի տեղն մի, թողոյր – Որպէս Ադամն այն առաջին... բ. 208բ Յորժամ Գանիելի եւ երից մանկանց տօնես, գանձն կարգէն ասայ եւ տաղ զայս – Պաղատանաւք մարգարէին ի մանկութեան... գ. 208բ-9ա Երից մանկանց Բարիլունին – Աշակերտաց Դանիելին՝ Անանիա, Ազարէին... դ. 209ա Զաւարիայ մարգարէին եւ Ոնոփրիոսի սուրբ հորն – Զաքարիայ մարգարէին՝ ըզեմբանալոյս աշտանակին... դ. 209ա Փոխ – Այլ որ զգերեալսն Սիոնի... ե. 209բ-10ա Յորժամ Եղիսէսի եւ Եղիայի տօնես – Յաղերս բանի քեզ... գ. 210աք Եսայիայ կայծակնամաւր մարգարէին – Ըզմարգարէքն յիշեմք... է. 210բ-1ա Յորժամ Եզեկիէի, Եզրի եւ Զաւարիայի հօրն Յովանու եւ Ամպակոմա տօնես, զայս ասայ – Եզեկիէլ ետես ըզՏէրն... ը. 211ա-2ա Յորժամ Երեմիա մարգար[է]ին եւ աշակերտացն Բարուֆա եւ Աբիմէլեֆայ տօնես, գանձն ի կարգէն ասայ եւ տաղ զայս ասայ – Ըզկոյսն երեմիայ յիշեմ...

88. 212ա-3ա ՁԳ. (ՁԳ.) Գանձ համարէն առաւելոյն կարգօ ասայ («Խաչա») – Խորհրդագգաց քո մարդեղութեան...

89. 213ա-4ա ՁԳ. (ՁԵ.) [Գանձ համօրէն առաւելոյն («Տոր»)] – Տեսանողք դուք էին անտեսին... ա. 214ա-5ա Գովասանֆ սուրբ առաւելոյն Քրիստոսի («Ա-Ղ») – Այգի տնկեալք վայելուչք...

90. 215ա-6ա ՁԵ. (ՁԶ.) Գանձ համօրէն առաւելոյն – Սուրբ երրորդութիւն, / ստեղծաւղ զօրութիւն... ա. 216աք Տաղ համօրէն առաւելոյն («Առաւել») – Այսաւր ցընծացէք, եղբարք... բ. 216բ-7ա Տաղերս յԱռաւել վարդապետէ ասացեալ («Ճ-Ք») – Ճառագայթիք ճաճանչման...

91. 217ա-8բ ՁԶ. (ՁԷ.) Գանձ եւ աստուածաբանութիւն, յորժամ կիրակմտի առաւելոց զայս ասայ – Վեր երգեմք հնչմամբ... ա. 218բ-9ա Տաղ սուրբ առաւելոյն, ի ներսէս – Աղաչանաւք մաքուր դասին... բ. 219աք Այլ տաղ սուրբ առաւելոյն ԲԺ-իցն եւ ՀԲ. աշակերտացն («Ա-Ղ») – Առաքեալք Աստուածորդոյն... գ. 219բ-20ա Փոխ («Ճ- Ք») – Ճըշմարիտ որթոյն ստեղունք...

92. 220ա-1բ ՁԷ. (ՁԸ.) Գանձ համօրէն ճգնօտրաց («Ճգնատր») – Ճգնօտրք ընտրեալ... ա. 221բ Տաղ ճգնատրաց, թէ այլ տաղ պիտենա, Անտոնի յետեզի՛ ա՛ ի ԺԵ. համարն, որք զաղօթիցն ըզփորձ առին – Ճըզնատր ճըշմարտիք...

93. 221բ-3ա ՁԸ. (ՁԹ.) Գանձ համարէն կուսանաց («Ի փառ») – Ի սկըզբան էիդ, / ի լուսոյ լուսնիդ... ա. 223աք Տաղ ի ներսէս կաթողիկոսէ – Յորժամ բարբառքն նըւագին... բ. 223բ Այլ տաղ կու-

սանաց, տեառն ներսէսէ ասացեալ («Կ-Փ») – Կոյսք իմաստութեամբ...

94. 224ա-5ա ՁԹ. (Ղ.) Գանձ եւ տաղեր մարտիրոսաց կարգաւ ասայ («Տիերակհն») – Տիւայ առ ելեալ... ա. 225աք Տաղ սրբոց մարտիրոսաց [ի] ներսէսէ («Ա-Մ») – Արեգակն արդար, / ըզհուր սիրոյ ծագեալ...

95. 225բ-7ա ՂԱ. Գանձ համօրէն մարտիրոսաց («Յովանէս») – Յանեղական լուսոյն զարդարեալ... ա. 227ա Տաղ մարտիրոսաց, տեառն ներսէսի («Ճ-Ձ») – Ճըշմարիտ վըկայք...

96. 227բ-8ա ՂԲ. Այլ գանձ համօրէն մարտիրոսաց («Մկրտիչ») – Մեծապայծառ փառաւք զարդարեալ... իա. 228աք Այլ տաղ սրբոց մարտիրոսաց («Պրոգոս Անդրոնիկոս բանս այս») – Պետ հանդիսին հոգեւոր նահատակաց...

97. 228բ-30ա ՂԳ. Գանձ համօրէն մարտիրոսաց եւ ամենայն սր[բ]ոց՝ հնոց եւ նորոց («Դաիթէ») – Դաւանեցէք, որդիք արինաց... ա. 230ա Տաղ սրբոց մարտիրոսաց եւ նահատակաց – Ի հանդիսական տանից սրբոց վըկայից... բ. 230բ [Փոխ] («Թ-Ք») – Թահիւք յաշխարհէ հալածեցին...

98. 230բ-1ա ՂԴ. Գանձ մարտիրոսաց («Առաւել») – Աստուածագարդ գունն երանական... ա. 232աք Տաղ մարտիրոսաց, ի ներսէս հայրապետէ – Անտ մարտիրոսքն պըսակին...

99. 233ա-4բ ՂԵ. Գանձ համօրէն մարտիրոսաց («Ասիմ») – Սուրբք սրբոց Աստուած էական...

100. 234բ-6ա ՂԶ. [Գանձ մարտիրոսաց] («Եոն») – Երեւեցար Աստուած յայտնապէս... ա. 236աք Տաղ սրբոց մարտիրոսացն, ի ներսէս կաթողիկոսէ – Բայց դո՛ւք, որդիք իմ սիրելիք... բ. 236բ-7ա Փոխէ զձայնդ – Որ շարշարեացն ըզձեզ...

101.. 237ա-8բ ՂԷ. Գանձ կիրակմտի («Առաւել») – Անճառելի լոյսըդ հայրական... ա. 238բ Այլ տաղեր յարութեան կիրակմտի – Յայնժամ սիրով տիրական... բ. 238բ [Այլ տաղ] («Գրի») – Գոչէր հրեշտակն ի վիմին... գ. 239ա [Այլ տաղ] – Միաշաբաթ աւր հանգըստեան...

102.. 239ա-40բ ՂԸ. Գանձ մեծահրաշին կիրակի աւուրն է. դու ի տեղն ասայ, զի յետոյ ափ անկաւ («Մաթէոսի է. խնդրեաց Գրիգորն») – Միակդ ահաւոր... (240բ՝ «Այս գանձիս տաղերն ի համարն գի՛տ եւ ապա զգանձս ասայ, որ խախկ չի լինիս»):

103.. 240բ-1ա ՂԹ. Գանձ Վարդավառին նաւակատեաց շաբաթ օրն («Առաքել») – Անմահ արքային, / անճառ անհասին... ա. 241աք – Տաղ եկեղեցոյ – Սուրբ է տաճար տէրունական...

104. 241բ-2բ Ճ. Գանձ Վարդավառին («Մկրտիչ») – Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ մեզ յայտնեալ... ա. 242բ-3ա Տաղ պայծառակերպութեան Քրիստոսի – Այսաւր ցընծայ լեառնն թաբար...

105. 243ա-4բ ՃԱ. Գանձ Վարդավառին երկրորդ օտւրն («Առաքել») – Այսար անճառ լուսոյն արփիական... ա. 244բ-5ա Տաղ գեղեցկակերպութեանն Քրիստոսի («Այս յԱռաքել է») – Անճառ Բանըն հայրական... բ. 245ա [Փոխ] – Ընդ որս եւ մանկունք նորոգ դատեր...

106. 245ա-6ա ՃԲ. Գանձ Վարդավառին երրորդ օտւրն («Ներ») – Ներգործական Աստուած բարերար...

107. 246ա-7բ ՃԳ. [Գանձ Վարդավառի երեկոյին] («Սեռ») – Սուրբ առաքեալքն յանկարծ հայեցեալ... ա. 247բ-8ա Տաղ պայծառակերպութեան տեսուն Ներսէսի Կլայեցոյ ասացեալ – Խաւսի բանիւ նա հարցական... բ. 248աբ [Այլ տաղ] – Նոր իմն ահաւոր խորհորդ... գ. 248բ-9ա Յորժամ Քաթնոսի առաքելոյն եւ Սանդիստոյ կուսին տօնես, գանձ զառաքելոցն ասա՛ եւ տաղ զայս – Վարդք վայելուչ խուռներումբ...

108. 249ա-51ա ՃԴ. Գանձ նախահարցն Ադամայ, Աբելի, Սեթա, Ենովփայ եւ այլոցն, եւ երկոյտասան մարգարէիցն այլ զայս գանձս ասա՛յ, բայց նախահարց տաղն <տաղն> զի՛տ մարգարէից գանձին յեռֆն՝ ի Զ. համարն եւ ասա՛յ – Մեծ եւ հրգար անուն հրաշալի... ա. 251ա Տաղ երկոյտասան մարգարէիցն: Նախահարց գանձն զի՛տ մարգարէիցն ի կարգն՝ ի Զ. համարն – Հայցմամբ մաքուր յորովայնին... բ. 251աբ Յորժամ մակարայեցոցն տօնես, գանձ մարտիրոսաց ասա՛ եւ տաղ զայս – եղիազար Մակարա[եց]ին...

109. 251բ-3ա ՃԵ. Գանձ եկեղեցոյն էջմիածնայ նօսկատեաց Աստուածածին («Տառեց») – Տաճարդ երկնային... ա. 253ա-4բ Տաղ եւ գովասանք էջմիածնա տանարին, յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ – Ահայ ասեմ բան գովեստի...

110. 255աբ ՃԶ. Գանձ փոխման սուրբ Աստուածածնին («Մկրի») – Մեծապայծառ հրաշակերպ վեհագին... ա. 255բ-6ա Մեղեդի վերափոխման սուրբ Աստուածածնին եւ ծնընդեան այլ – Գոհար վարդն իքնագոյն... բ. 256աբ Յորդորակ մեղեդոյս («Ա-Ք») – Արեւ լուսատու... գ. 256բ-7ա Այլ յորդորակ փոխման («Տէր Առաքեա») – Տունկ անմահութեան բողբոջեցար...

111. 257ա-8ա ՃԷ. Գանձ երրորդ ատուրն («Տախի») – Տեսանէին գունդքն երկոյտասան... ա. 258ա Տաղ վերափոխման Աստուածածնի, տեսուն Ներսէսի ասացեալ – Այսար Գաբրիէլ հրեշտակապետն եկեալ...

112. 258բ-9բ ՃԸ. Գանձ վերափոխման սուրբ Աստուածածնին երրորդ ատուրն («Գրիգ») – Գոհաբանեալ սուրբ Աստուածածին...

113. 259բ-60ա ՃԹ. [Գանձ վերափոխման չորրորդ ատուրն] («Որի է») – Ուտի եւ մեք տանեմբ... ա. 260բ Տաղ եւ մեղեդի ննջման Աստուածածնի – Մեծացի՛ր այսար, սուրբ Աստուածածին... բ. 260բ-1ա Յորդորակ («Ճ-Ք») – Ճիւղ եղեր ծառոյն կենաց... գ.

261ա-2ա Այլ տաղ փոխման տեսուն Ներսէսէ – Անարատ տաճար եւ առագաստ լուսոյ...

114. 262ա-3ա ՃԺ. Գանձ հինկ ատուր ննջման («Ստեփա») – Սուրբ մայրըդ լուսոյ... ա. 263ա Տաղ սուրբ Աստուածածնին փոխմանն – Ողջոյն ընդ քեզ, Մարիա՛մ... բ. 263աբ Յորդորակ – Ծաղիկ պայծառ ծովային...

115. 263բ-4բ ՃԺԱ. Գանձ վեց ատուր փոխմանն («Ննոսի») – Նստեալ պահէին աշակերտք փրկչին... ա. 264բ-6ա Անձինք սուրբ Աստուածածնին Առաքել վարդապետէ («Ա-Ք») – Անճառ եւ անբընին...

116. 266ա-7ա ՃԺԲ. Գանձ վերափոխման սուրբ Աստուածածնին ետքն ատուրն («Ննե») – Նորահրաշական տանիւս կուսական... ա. 267ա Տաղ փոխման Աստուածածնին – Խնկի ծառի նըման ես... բ. 267աբ Այլ տաղ փոխման Աստուածածնին – Ահայ երանի է ինձ...

117. 267բ-8բ ՃԺԳ. Գանձ ննջման Աստուածածնին ուր ատուրն («Սէա») – Սաւառնաթեւեալ / Գաբրիէլ իջեալ... ա. 268բ-9ա Տաղ եւ գովասանք Աստուածածնի («Ի խնդրո մեծին թորոսի է») – Իմանալի սերովքէ... բ. 269ա [Տաղ] – Դու շուշան ծաղիկ անպական...

118. 269բ-70բ ՃԺԴ. Գանձ նաւակատեաց սուրբ խաչին շաբաթ արն եկեղեցոյ («Քատուրք») – Քրիստոսական հաւատին քօարան... ա. 270բ-1ա Տաղ եկեղեցոյ եւ տապանակին է – Մայր հաւատոյ սուրբ հարսնարան... բ. 271աբ Տաղ եկեղեցոյ տէր Առաքել վարդապետէ ասացեալ («Տէր Առաքեալ Սիւնեաց») – Տաճար լուսոյ տուն արքային...

119. 271բ-3ա ՃԺԵ. Գանձ խաչվերացին առաջի ատուրն («Մկրտի») – Մեծապայծառ ակն պատուական... ա. 273աբ Տաղ սուրբ խաչին, տեսուն Ներսէսի Լամբրոնացոյ ասացեալ – Բարձրացուցէ՛ք զըՏէր Աստուած մեր միաբան...

120. 274ա-5ա ՃԺԶ. Գանձ սուրբ խաչին Բ. օտուրն («Յովաննես») – Յայն եղեմական դրախտին փափկութեան... ա. 275աբ [Գրիգորի Նարեկացոյ] Մեղեդի յարութեան եւ խաչի – Ես ձայն գառիւծոյն ասեմ... բ. 275բ-6ա [Տաղ] – Սեփհական սին պատուական...

121. 276ա-7ա ՃԺԷ. Գանձ խաչին Գ. օտուրն («Առաքելի») – Արհնեալ ես փայտ կանգնեալ ի յերկրի... ա. 277 բ Տաղ յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ – Չորեքկերպեան թեւքն խաչին...

122. 277բ-9ա ՃԺԸ. Գանձ սփանչեղագործ սուրբ նշանին Արծրկոյ փառաբան, Յակոբ եպիսկոպոսէ Նետրարենց ասացեալ («Յակոբ») – Յիսուս Քրիստոս, արքայ համայնից... ա. 279աբ Տաղ խաչի Յակոբ եպիսկոպոսէ Նետրարենց – Սքանչելի սուրբ նըշանըդ պատուեալ... անիմաստ եւ տրգէտ երգօղի / Նետրար-

րենց սուտանունն Յակոբի / եւ եղբարս՝ Ղազարին, խնդրողի / հաւասար ասացէ՛ք ողորմի:

123. 279բ-81ա ՃԺԹ. Գանձ հինկերորդ ատուն եւ խաչգիւտին այլ զայս ասա՛ (*«Նաչատուրի»*) – *Խաչի քո, Քրիստո՛ս, երկիր պագանեմք... ւ. 281ա Տաղ խաչի – Ի գրտանել կենաց փայտին... ք. 281աբ Յորդորակ է – Յայնժամ մեռեալ մի տանէին...*

124. 281բ-5ա ՃԻ. Գանձ Ապարանից սուրբ նշանին, ի Քերովբենց Յովանիսէ ասացեալ (*«Յովաննես»*) – *Յանեղական լուսոյն խոնարհեալ... ւ. 285աբ Տաղ Ապարանից Սուրբ Խաչին («Յովաննէս») – Յանեղական լոյսն ի Հօրէ մեզ յայտնեցաւ... ք. 285բ-6ա Յորդորակ – Կազմեն տապան անփուտ փայտից... գ. 286ա Կաֆայ («Գրիգորի է») – Գանձըս գրեցայ՝ ւ ըստուգեցայ...*

125. 286ա-7բ ՃԻԱ. Գանձ <վ> Վարագայ Սուրբ Խաչին (*«Գրիգորի է ա»*) – *Գլուխն եկեղեցոյ, / վէմըն հաւատոյ... ւ. 287բ-8ա Մեղեղի Վարագայ Սուրբ Խաչին – Այսար մեծ զարմանք հրաշից... ք. 288աբ Այլ տաղ խաչի ասացեալ – Խաչն եղիցի մեզ պահապան... գ. 288բ Այլ տաղ խաչի ասացոյ՛մ ի տեղ – Արդ արհնեալ ես, փա՛յտ կենաց... դ. 289ա [Տաղ] («Կաթողիկոսի հայոց») – Կենա՛ց փայտ, տընկեալ ըզբեզ...*

126. 289ա-90ա ՃԻԲ. Թէ այլ խաչի գանձ պիտենա, նա երեւման խաչին գանձն այլ յայս կարգս ասա՛յ (*«Զբա»*) – *ԶՅոր յիշեսցուք գերանելին... (289ա՛ «Յովաննու Կարապետին եւ Յորայ արդարոյն յորժամ տանես, զայս տաղս ասա՛յ տեառն ներսէսէ ասացեալ, եթէ Յովանու գանձ պիտենայ, գի՛տ ի ԺԳ. համարն»), ւ. 290ա-1ա ՃԻԳ. Տաղ սրբոյն Գեորգայ քաջ եւ արի, յաղթող, արագահաս եւ ատենաս զինօտրին – Թագաւորն անմահ յաշխարհս երեւելով... (290ա՛ «Վա՛յ ինձ, զի Թոխաթու գրած գանձս Գ. գանձ կայր Գէորգայ եւ հոս մէկ մի շի գտայ. զգանձն մարտիրոսաց ասա՛յ»), ք. 291ա-2ա ՃԻԳ. Ողբ իշխանացն Սահակայ եւ Համազասպա եւ այլոց իշխանանացն Հայոց եւ մերոց – Յայս ահագին արուրս որ հասաք... գ. 292բ Ողբ Հայոց աշխարհին եւ իշխանաց նորին – Սուտ եւ անցաւոր աշխարհ...*

127. 292բ-3բ ՃԻԳ. Գանձ սուրբ կուսանացն Թեկղի եւ Վառվառեայ (*«Առաքել վարդապետ»*) – *Անախտ, անբիծ փեսայն երկնաւոր... ւ. 294աբ Տաղ Թեկղի եւ Վառվառեայ – Արհնեալ անճառ Հայրըն զըթաձ...*

128. 294բ-7ա ՃԻԶ. (ՃԻԳ). Գանձ աւետարանչացն (*«Մարտիրոս»*) – *Մեծաքանչ անուն, / սուրբ երրորդութիւն... ւ. 297աբ Տաղ եւ մեղեղի աւետարանչաց – Մատթէոս մարդ անուանեցաւ... ք. 297բ Յորդորակ է («Գրիգոր») – Գովեստ արժան փառաց քոին...*

129. 297բ-9ա ՃԻԷ. Գանձ սրբոց հրեշտակապետացն (*«Մկրտիչ»*) – *Մեծ եւ ահեղ խորհուրդ հրա-*

շական... ւ. 299ա-300բ Բանք մաղթանաց, Առաքել վարդապետէ ասացեալ առ երկնային զարսն («Ա-Ք») – *Անեղ, անմահ թագաւորին...*

130. 300բ-2ա ՃԻԸ. (ՃԻԶ). Գանձ հրեշտակապետացն երկնային (*«Յովաննէս»*) – *Յոյժ փառատրելի, / յաւետ գովելի... ւ. 302բ-3ա Տաղ հրեշտակապետացն («Ներսէսի է այս բանս») – Նոր տաւնիւս զուարթնոց... ք. 303ա Այլ տաղ հրեշտակաց – Զեզ ճայնակից զուարթունք...*

131. 303աբ ՃԻԹ. (ՃԻԷ). Յորժամ Յոհաննու Ոսկէբերանին տօնես, գանձն համօրէն հայրապետացն ասա՛ եւ տաղ զայսոնք – *Ի յորովայնէ ընդրեալ... ւ. 303բ Այլ տաղ Յոհաննու Ոսկէբերան վարդապետին ի յԱռոմ իրիցուէ ասացեալ («Պ Ատոմ իրիցուն է») – Ի հանդէս քո մեզ տաւնի... ք. 304ա-5ա Այլ տաղ Յոհաննու Ոսկէբերան վարդապետին, յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ («Վարդապետին Յոհան») – Վարդապետաց թագ եւ պարծան...*

132. 305ա-6ա ՃԻԸ. (ՃԻԸ). Յորժամ Գուրխասանց տօնես, զգանձ մարտիրոսաց ասա՛յ եւ տաղ զայս – *Սուրբ Գուրխաս վրկայդ արի...*

133. 306ա-7ա ՃԻԱ. (ՃԻԹ). Գանձ Նիկողայոսի հայրապետին (*«Գրիգոր»*) – *Գերահամբաւ անուն գովելի... ւ. 307բ Տաղ Նիկողայոս սուրբ հայրապետին – Այսար դըշտոյ պանծալի...*

134. 307բ-9ա ՃԻԲ. (ՃԻ). Գանձ սուրբ Մինասայ, Երմոզիւնեայ եւ Գրաբոսի եւ կամօռ աղատացն Յոհաննու եւ Ալեքսանոսի (*«Առաքելէ»*) – *Աստուած անեղ անըսկըզբնական... ւ. 309բ Մեղեղի սուրբ Մինասայ, Երմոզիւն[եայ] – Այսար նորահրաշ տաւնիւս...*

135. 309ա-11ա ՃԻԳ. (ՃԻԱ). Գանձ Յակոբայ Մըծբնա հայրապետին (*«Մկրտիչ»*) – *Մեծահամբաւ անուն գովելի... ւ. 311աբ Տաղ Յակոբայ Մըծբնա հայրապետին («Առաքել վարդապետ») – Անճառ միածին...*

136. 311բ-3բ ՃԻԳ. (ՃԻԲ). Գանձ Դաւթի մարգարէին եւ Յակոբայ առաքելոյ (*«Նաչատուր»*) – *Խորք անքըննին, / անճառ, անհասին... ւ. 313բ-4ա Տաղ Դօթայ մարգարէին եւ Յակոբա – Յիսո՛ւս Քրիստոս՝ Հաւր միածին, / տո՛ւր ինձ զիմաստ քո զերկրային... ք. 314աբ Յորդորակ – Որ ըզԴաւիթ յեսայածին...*

137. 314բ-6ա ՃԻԷ. (ՃԻԳ). Գանձ սուրբ Ստեփանոսի (*«Մկրտիչ»*) – *Մեծ եւ հրզար անմահ թագաւոր... ւ. 316աբ Տաղ սրբոյն Ստեփանոսի – Ամենքեան ի մի բերան... ք. 316բ Յորդորակ – Սուրբ Ստեփանոս անապական... գ. 316բ-7ա Մեղեղի սուրբ Ստեփանոսի – Ի խաչին տընկեալ... դ. 317ա Յորդորակ («Ի ներսիս կաթողիկոսէ») – Ի գաւազանէն Յեսեսա...*

138. 317բ-9բ ՃԻԶ. (ՃԻԳ). Գանձ առաքելոցն Պետրոսի եւ Պաւղոսի (*«Իս գրիչ»*) – *Իսկ պարապետին, / ի սեռս երեսին... ւ. 319բ-20ա Մեղեղի եւ տաղ Պետ-*

րոսի եւ Պաղոսի սուրբ առաքելոցն («Պետրոսի») – Պաղատիմբ առ ձեզ, ընտրեալք... ք. 320ա Այլ տաղ Պետրոսի եւ Պողոսի – Պետրոս եւ Պաւղոս քրիստոնէից պարծանք...

139. 320բ-3ա ՃԼԷ. (ՃԼԵ). Գանձ Ուրոց ոռոտմանցն Յոհանու եւ Յակոբա («Գրիգորիոս») – Գեղապանձ լուսով, / գեղաքանչ գունով... ա. 323ա Տաղ Յոհաննու եւ Յակոբայ – Այն, որ եկեալ տենչմամբ... ք. 323ա-4ա Փոխ – Մինչդեռ նստէր առ իւր քեռին... գ. 324աբ Այլ տաղ Յոհաննու եւ Յակոբայ («Ներսէսի երգ») – Նոր լոյս յարփենոյն վառեալ...

140. 324բ-6ա ՃԼԸ. (ՃԼԹ). Գանձ Բարդղի հայրապետին («Խաչատուր») – Խաչաբարձ սուրբ արհի... ա. 326բ Տաղ Վասիլիոսի սուրբ հայրապետին («Խաչատուր») – Խոնարհիմբ այսօր մաղթողական ձայնիւ... ք. 326բ Յորդորակ («Վարդապետի») – Վանիչ ներհակին, / Յուլիանեայ շարին...

141. 327ա-8ա ՃԼԹ. (ՃԼԷ). Գանձ տեառնընդառաջին («Գրիգոր») – Գովեալ եւ արհնեալ...

142. 328ա-9ա ՃԼԸ. (ՃԼԸ). Գանձ Թաբաթի եւ անդաստան արհնելոյ («Գանձ Թաբաթի է») – Գանձըզ կենաց, Որդիտ միածին... ա. 329աբ Սեւեաց Խ.օրեայ փոխման, ծնընդեանն, թէ անդաստան արհնես, նայ յետ գանձին զայս տաղս ասա՛ – Թագաւորեաց Տէր մեր փառօքն երկնային... ք. 329բ-30բ Այլակերպութեանն եւ պայծառակերպութեանն եւ գեղեցկակերպութեանն ի լեռնն Թաբօր եւ Հերմոն – Դարձեալ երկրորդ անգամ Տէր թագաւորեաց... գ. 330բ-1ա Զատկին եւ յարութեան – Այլ եւ թագաւորեաց... դ. 331աբ Տաղ եւ արհնոթին հասարակաց – Արհնեցէ՛ք զՀայրն Աստուած...

143. 332ա-3ա ՃԼԱ. (ՃԼԹ). Գանձ պաշտման եւ հսկման («Առաքել») – Անտանելին երկնի եւ երկրի... ա. 333աբ Տաղ պաշտման եւ հսկման («Մովսէսի է երգ») – Մարդասէր Հայր գըթութեան... ք. 333բ-4բ Տաղ յԱռաքել վարդապետէ վասն ապաշխարութեան («Ա.-Ք») – Անթիւ շարեաւք անցեայ ես... գ. 334բ-6ա Ոտանօրս յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ վասն հոգէվարի եւ երկնային հանապարհին եւ յօղային դիւսցն հանդիպմանցն եւ հոգոց կայանին եւ յօր դատաստանին եւ դժոխոցն («Ա.-Ք Տէր Առաքեալ») – Աչք իմ ծովացեալ... Թիւ Հայոց մեծի / Ութ հարիւր տարի / ի յիսուն՝ երեք (1404) / էր մըտեալ, որ զբանս ասացի:

144. 336ա-7բ ՃԼԲ. (ՃԼ). Գանձ ձեռնադրութեան քանակայից («Գրիգորի է») – Գըթա՛յ ի մեզ, Տէր ամենակալ... ա. 337բ-8ա Տաղ ձեռնադրութեան քանակայից – Ով անմահ հաց կենաց... ք. 338աբ Այլ տաղ ձեռնադրութեան քանակայից («Ի տէր Առաքել») – Ի մեծի հրաշափառ հանդիսի...

145. 338բ-9բ ՃԼԳ. (ՃԼԱ). Գանձ եւ գովասանք պահոց («Պահոց է») – Պայծառ պատուիրան, / պայման տիրական... ա. 339բ-40ա Գովասանք եւ տաղ աղապից, Առաքել վարդապետէ ասացեալ («Այս Առաքել») – Արհնեալ անուն անմահ սուրբ թագաւորին... ք. 340ա-1ա Տաղ եւ գովասանք ողորմութեան, Առաքել վարդապետէ ասացեալ – Քան զամենայն գործըս բարեաց...

146. 341ա-2բ ՃԼԳ. (ՃԼԲ). Այլ գանձ պահոց («Պնասագի») – Պահքն առաջին է սուրբ պատուիրան...

ա. 342բ-3ա Տաղ եւ գովասանք աղապից յԱռաքել վարդապետէ («Վարդապետի») – Վըկալքն ամենեքեան ի յատեան կացին...

ք. 343ա-4ա Գովասանք ողորմութեան, Սեբաստացի Յովասափ իմաստասիրէ ասացեալ (Ի Յովասափէ բանս) – Ի սկզբանէ Յիսուս Աւետարանին...

գ. 344ա-5բ Վասն արդար դատաստանին եւ հատուցման գործոց նոցին. վա՛յ, որ զհոգիս իմ կորուսի՛ ի խկի շունիկ պատասխանի («Այս Յովասափ») – Արաշագործն Աստուած ստեղծաւ ճամային...

դ. 345բ-6բ Այլ տաղ խոստովանութեան եւ ապաշխարութեան – Հաւատամք ի Քրիստոս որդին...

ե. 346բ Վասն համբերութեան եւ խաղաղութեան – Սուրբ հարբըն հոգեւորք...

զ. 347աբ Տաղ ապաշխարութեան – Յոյս եւ ապաւէն եւ կեանք...

է. 347բ-8ա Կշտամբանք անձին («Ա.-Ք») – Ա՛նձն իմ, յէր ի շարիս դու աղտեղացար...

ը. 348աբ Անդրադարձութիւն այբութենիս ի վերայ իւր անձին եւ հոգոյն («Ք-Ա») – Քաղցր է Տէր եւ Աստուած...

թ. 348բ-9բ Պաղատանք ապաշխարութեան, Սեբաստացի Յովասափին («Յովասափ») – Յիշէ՛ զբան Աւետարանին...

ժ. 349բ-52բ Տեառն Ներսեսի Կլայեցոյ ասայեցեալ Յաղագս կատարածի աշխարհիս եւ յօր դատաստանի եւ հատուցման իւրաքանչիւր գործոց – Յորժամ գըրեալքն կատարին...

ժա. 352բ-3ա Այլ տաղ ապաշխարութեան – Մեղայ Տէր, ինձ ողորմեա՛...

ժբ. 353բ-4բ Խրատական բան Յոհանէ վարդապետէ («Յոհանիսի է») – Յամենայն մեղաց ի զատ...

ժգ. 354բ-5բ Ողբ եւ մաղթանք, ի Խաչատուր Կեչառեցոյ ասացեալ – Ես եմ կորուսեալ ոչխար...

ժդ. 355բ-6բ Խրատ եւ կշտամբանք անձին, Նախաշ վարդապետէ ասացեալ – Անձ իմ, արի՛ աղաւթէ...

ժե. 356բ-7բ Խրատական բան, ի Նախաշ վարդապետէ («Ա.-Ք») – Անցանէ մեծութիւն եւ փառք աշխարհի... / ա՛յ Նախաշ, դու լըսէ՛, զինչ որ քարոզես...

ժգ. 357բ-9ա Խրատական բան յԱռաքել վարդապետէ («Ա-Ք. Առաքելի է») – Ամենայն փառք մարդոյ...

ժէ. 359աբ Այլ տաղ ապաշխարութեան: Յամէն ար մէկ տաղ մի ասայ պանոցն, փառաւորեսցոմքին տեղն, զի խիստ լաւ տաղեր կայ, որ արատաւել տա («յԱռաքել վարդապետէ այս») – Յիշելով զար մահուն...

ժը. 359բ-60բ Խրատական բան Խաչատուր Կեչաւեցոյ («Ա-Ք») – Այս կեանս է երազ նրման...

ժթ. 360 բ Ողբ վասն հանդերձեալ կենացն – Յորժամ Գաբրիէլ գոչէ...

ի. 360բ-3բ Ողբ ի վերայ հանդերձեալ դատաստանին եւ դժոխոցն – Յորժամ տարերբըն դըղըրդին...

իա. 363բ-4բ Խրատական բան Առաքել վարդապետէ – Արեկ ասեմ բան հրաշական...

իբ. 364բ-5բ Խրատական բան, Նաղաշ վարդապետէ, վասն խոռովութեան եւ յիս ոչ պահելոյ – Անձն իմ, վա՛յ քեզ հազար բերան...

իգ. 365բ-6ա Ուամօտրս եւ տաղս հպարտութեան, Առաքել վարդապետէ – Քան զամենայն գործըս շարի...

իդ. 366ա-7բ Տաղ ազահութեան, Նախաշ վարդապետէ – Սողովմոն մայրն իմաստութեան...

իե. 367բ-8ա Ողբ ի վերայ հոգոյ եւ ապաշխարութեան, Կարապետ վարդապետէ – Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս կենդանի...

իզ. 368բ-9ա Այլ ողբ ապաշխարութեան ազնիւ – Ողբս աղիողորմ, եղբարք...

իէ. 369ա-71ա Ուամանտրս Յակոբ վարդապետէ ասացեալ ի վերայ Յուսկանն որդոյն Ստեփաննոս Բահանային – Եկա՛յք պատմեմ ձեզ սքանչելի ըզվարք...

իը. 371ա-5ա Ի Գրիգորիս Ախթամարցոյ արարեալ ուամանտրս զվարս Մարինոսի սուրբ եզնատրին – Անձին եւ անբակիբ Հարէն երկնային...

իթ. 375ա-8ա Տաղ սրբոյն Ապտըլմբսեհի սուրբ նահատակին եւ մարտիրոսին, ի Ստեփաննոս վարդապետէ ասացեալ («Ի Ստեփաննոս վարդապետէ բան գովեստի») – Ի քեզ յուսամ, փրկի՛չ Աստուածը բարի...

լ. 378ա-80բ Տաղ սասընցի տանտուրոջն, որ ընդ բանիս եղեւ ի յիս Բահանայէն եւ յետոյ գնացեալ ի Հոռոմ արձակեցօ – Ականջ դըրէ՛ք, եղբարք, բանիս պատուական...

լա. 380բ-4ա Վարբ եւ պատմութիւն վանառականացն Մարիայի եւ Կոստիարայ, Յակոբ վարդապետէ արարեալ ուամանտրս – Եկա՛յք արհնեմք զԱստուած...

լբ. 384ա-6ա ձեռն. Տաղ Ալեքսանոս եզնատրին, Յովանէս վարդապետէ Թլկուրանցո – Աստուած զըթած եւ մարդասէր...

147. 386ա-8բ ձեռն. Գանձ աշխարհաբաղի եւ ուրբաթ ատուր հանգրստեան, ի Մանուէլ վարդապետէ ասացեալ («Մանվել») – Մինդ ի յէէն, / բանդ ի սկզբանէ... ա. 388բ-9բ Տաղ եւ ողբ եւ խրատ ի բերանոյ ննչեցելոցն, յԱռաքել վարդապետէ («Ի յԱռաքելէ խնդրեաց Ստեփաննոսն ոյ») – Ի միտ առէ՛ք զողբըս բանիս...

148. 389բ-90բ ձեռն. Այլ գանձ ի վերայ ննչեցելոց եւ հանգրստեան ուրբաթու («Առաքել վարդապետի») – Այսար եհաս հրաման արարչէն... ա. 390բ-1բ Ողբ եւ խրատ մեզ ի բերանոյ ննչեցելոցն – Կուարո՛ւք ըզբարբառ բերանոյս... բ. 391բ-2ա Այլ ողբ մահուան – Է՛ մահ, քանի զքեզ յիշեմ...

149. 392ա-5բ ձեռն. Գանձ Բահանայաբաղի՛ յետ Փառք ի բարձունին, ասացեալ ի Մանուէլ վարդապետէ («Մանվիլի է») – Մեծ եւ հրգար անուն հրաշալի... ա. 395բ-6ա Տաղ Բահանայաբաղի, ի տէր Ներսէսի կաթողիկոսէ – Բայց ես հոգով գոլ բացակեայ...

150. 396ա-8ա ձեռն. Գանձ Բահանայաբաղի, Առաքել վարդապետէ ասացեալ («Առաքել վարդապետի երգս է») – Այսար եհաս ինձ ար վախճանի... ա. 398աբ – Տաղ Բահանայաբաղի – Որդի՛ք լուսոյ Հարբըն մեծի...

151. 403աբ Մեղեղի եւ յորդորակ Գեորգա զարավարի: Յետոյ ձեռք անկօ («Յակոբ եպիսկոպոս») – ՅԱստուծոյ ընդրեցար դու բարի...

ա. 402բ Տաղ ապաշխարութեան եւ հոգոյ – Անձն իմ, ընդէ՛ր ես ծուլացեր...

բ. 403բ-4ա Տաղ ապաշխարութեան եւ հոգոյ – Կամ առաջի քո ամօթով...

գ. 404բ-6ա Գանձ գետարգել Սուրբ Նշանին, ի Բրբոյնցն Յովանէս վարդապետէ Ոստանցո («Յովաննէս») – Յարմարական զըրուատ բանական... ա. 404բ Կաֆայ գանձիս («Յովանիսէ») – Յիսո՛ւս Աստուած, Տէ՛ր միակի...

դ. 406բ Տաղ Գետարգել Սուրբ Նշանին, Յովանէս Բրբոյնցն վարդապետէ («Յովաննէս») – Յորժամ եկեալ մեծ թագուհին... ա. 406բ Յորդորակ է («Վարդապետ») – Վարդապետք քեւ ճոխացան... բ. 406բ-7ա Այլ տաղ Վարագայ խաչին – ԶՎարագ ասեմ ըզբաղձալին...

ե. 407բ Պետրոսի հայրապետին եւ Արիստղոմայ – Ի հանդէս տօնի քո ըստացեալ տօնեմք...

զ. 407բ Տաղ Անտոնի եզնոտրին: Անձամբին կէսն է – Ի ձերպըս վիմաց դու ջահ լուսոյ էիր...

է. 408ա Տաղ սուրբ Կիրակոսի եւ Յովիտայի – Սուրբ Յովիտաս դուստըր մեծաց...

ը. 408աբ Տաղ սրբոյ Սուփիասանցն – Երջանիկ հոգիահրաշ երանելին սուրբ Սուքիաս...

408բ-9ա Սուրբ Ոսկի տաղին կէս է այս: Յետոյ գաաֆ – Մինն յերից սուրբ անձանցն անբաժին...

ձե. 409ա Տաղ Վարդանանց նահատակացն – Վարդան քաջ վանող չարին...

ձգ. 409բ Տաղ բուն բարեկենդանին – Ճրագ ճըշմարիտ եւ երկնային... ա. 409բ Յորդորակ է – Ճըրագ մարմնոյս է իմ խօսար...

ձը. 407բ Տաղ Թէոդորոսի զինօտին – Խաղաղատար նոր թագաւոր... ա. 409բ [Փոխ] – Բամից զօրաց քոց...

ձթ. 410ա Տաղ երկրորդ կիրակէին, Մերենց Գրիգորէ («Գրիգորի է») – Գոյիդ անեղ անրզկզբան... ա. 410ա Յորդորակ է («Բանս այս») – Բանիւ ասացաւ Սիմոնին...

կա. 410աբ Տաղ Կիւրդի Երուսաղեմայ հայրապետին եւ մօրն նորա Աննային – Քրիստոս փառաց կոյսդ անբըննին...

կբ. 410բ-1ա Անառակ որդուն կիրակին («Այս բանս») – Առ հայրդ աղաղակեմ...

կգ. 411աբ Տաղ տնտեսին կիրակին – Տընտես էի հօատ[ար]իմ...

կդ. 411բ-2ա Տաղ Բառասուն մանկանցն – Աղաչանաւք սրբոց մանկանցն...

կե. 412ա Վեց կիրակէին – Յորժամ ծագիս Տէր ի յերկնից...

կզ. 412ա Մեծի չորեքշաբթին – Յիսո՛ւս փրկիչ կենարար... ա. 412աբ Յորդորակ («Մեծի չորեքշաբթի») – Մեծ խորհուրդ յերկրի...

կը. 412բ-3բ Ուսանօր եւ տաղ Մարութայի հայրապետին – Ի քսանուէկ աւուր հայոց մարերի...

կթ. 413բ-4ա Տաղ Բարսղի Կեսարացոյն – Այր մի ընդիր եւ անուանի...

հ. 414բ-5ա Տաղ Սուփիասանացն եւ Ոսկեանցն – Երջանիկ հոգիահրաշ երանելին...

հա. 415ա Տաղ Յակոբայ Մծբնա հայրապետին («Վարդապետ») – Վարժիչ հանուրց եկեղեցեաց...

հբ. 415բ Կուսանաց – Ի կենարար փայտէն ծաղկեալ... որոց հարցմամբըն համայնից / զմեզ յամենայն մաքրեայ յախտից:

Լուսանցներում կան սրբագրութիւններ, լրացումներ, յղումներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

37բ (1381 թ.) Գանձ աստուածայայտնութեան եւ ծընդեան եւ մկրտութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, Յովհաննէս վարդապետէ Սեբաստացոյ ասացեալ, որ Գ. եղբարք եկին ի Կաֆայ ՊԼ. (1381) թվականին եւ շինեցին զԿաֆայու զՍուրբ Քառասունն եւ զՍուրբ Ասագէնդն եւ զԼԵՐԻՄՈ զՍուրբ Նշանի

վանքն: Յովհաննէս հիւսիսական առաջնորդիս հօրն անունն Պարունչահ է, եւ մօրն՝ Տիկիմ, եւ եղբարցն՝ պարոն Յակոբ եւ Ղազար զըրմարտիկ:

Տէս Ժէ. դ., յիշ.-բ, Ա., էջ 252:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (գրչի) 399ա Փառք եւ պատիւ Հարն էական, / որ է անեղ եւ անվախճան, / եւ Միածնի իւրոյ ծնընդեան / եւ փառակից Հոգոյ բըխման, / երեքանձնեայ աստուածութեանն / եւ միակամ իշխանութեանն / անցեալն, յայժմոյս եւ յապագայն / եւ անզըրաւ միշտ յաւիտեան: / Աւարտեցաւ գիրզըս Գանձի / հայոց մեծի թըրականի / ՌԾՁ. (1607) աւելի- / Սեպտեմբերի ԺԻ.ի- / ձեռամբ ումեմն անարժանի / եւ պարտապան բիւր քանքարի, / մեղսամածեալ ժահահոտի, / անմիտ, յիմար եւ փանաքի / ըՍտեփանոս ձեր ծառայի՝ / յետնորդ ամեն քահանայի / ոտից ձեր հող կոխ եւ փոշի, / ամէն բերնէ եղուկելի: / եւ ծընաւղաց իմոց բարի՝ / Սարգիս անուն եւ ճանփաշի, / քըւերցն իմոյ՝ Ուստիանէի / եւ միւսոյն՝ Էմին կոշի, / եղբարն իմոյ տէր Յակոբի՝ / սրբասընունդ քահանայի, / քաջ գրագիր եւ անուանի, / վարդապետաց էր սիրելի, / որ ի Թոխաթ նա վախճանի, / երթայ երկիրըն կենդանի, / մարմին եղաւ ի տապանի / Սուրբ Քառասնից մեծ տաճարի: / եւ աներոջս՝ տէր Միմասի, / քաջ երաժիշտ քահանայի, / եւ զոքանջիս՝ Խասմելիքի / եւ իւր դատերն՝ Ուստիանէի / եւ իմ որդոյս Մարգարէի, / քաղցրաբարբառ սարկաւագի, / եւ ամուսնոյն իւրոյ բարի: / եւ իմ դատերն ձեռփսիմէի, / եւս առաւել զիս վարժողի՝ / տէր Յոհաննէս քահանայի, / որդոյն իւր տէր Աստուածաբի, / իւրոց կանանցն եւ զօակի, |399բ| ժամոյս իմոյ ընկերողի՝ / Մանուկ անուն սարկաւագի, / աշակերտիս Զաֆարէի / եւ ծընօղացն իւրոյ բարի: / եւ մեզ ժամուց պատարագի / ողորմութիւն պտուղ տըրաւղիս / երախտաւոր եւ աշխատողի, / պատիւ, հարկիս ինձ անօղի: / եւ ողորմեայ իմ չարկըմի, / նայ եւ ինձ ի վատ ուզաւղի, / դարձոյ զնորա չարն ի բարի, / զի քում դրախտին արժանասցի: / Ով հանդիպողք այս Գանձտետրի, / աստուածաշունչ սուրբ կըտակի, / յիշման առնէ՛ք զմեզ արժանի / ի յաղօթից ժամանակի, / զի գործ բարի շունիմ յերկրի, / որ ինձ աւգնէ ահեղ աւրի: / Ի ձեզ անձին ունիմ զհոգիս, / դուք ողորմած լերո՛ւք առ իս, / նայ, որ առատն ի բարի, / տացէ ձեզ վարձք՝ զմեզ յիշողի, / թէ՛ Ե՛կ ընդ իս, ծառայ բարի, / յուրախութիւն անգրօելի, / յերես անկեալ կըրկին գերի / եւ պաղատեմ ձեր առաջի, / խոշորութեան եւ սխալի / մի՛ մեղադրել ինձ զըծաւղի: / ԶԳանձս ըսկըսայ զտաղ մեղեգի / ի Կաֆայու մեծ քաղաքի, / առ յտըն Սուրբ Լուսորչի / բազմաչար[չար] նահատակի / բարձրակառոյց եկեղեցի, / ծովահայեաց սուրբ տաճարի, / զոր Տէր Աստուածն ամենայնի, / թողցէ զանցանս զսայ շինաւղի: / Ի ժամանակս յոյժ

անբարի՝ / զծովուն յայն դիհն եաղին ունի, / եւ ճէլալի
 ասեն յայտնի, / եւ են յաղթողք 'ւ անպարտելի: / Երեն,
 մըրկեն ըզբաղ|400ա|քընի, / զմանուկ տղայքն առնեն
 գերի, / ոսկի 'ւ արծաթ եւ զղումաշնի, / զայն թալանեն
 անյարգելի: / Ըզշուրջառներ եւ զըսգեստնի / եւ ըզ-
 ծածկոյթ սուրբ սեղանի, / ձիոց ծածկոյթ արին յայտնի
 / եւ զայս հագուստը ճիւլանի: / Ձխաշ եւ զըսկիհ, ար-
 ծաթ 'ւ ոսկի, / այլ սրբութիւնըս տաճարի, / ձիոց
 ըրախտ շինել տվին, / եւ խնդային վերայ նոցին: /
 Ձըսպանելոց թիւն ո՛չ ասին / կամ փախուցեալք լեռ 'ւ ի
 սարին, / ոմանք քաղցած եւ ծարաւի, / մերկ եւ բոկիկ
 արտասուէին: / Եւ ըսպանեալքն ի փողոցին / շունք եւ
 գազանք գայն ուտէին, / եւ ոչ ոք էր՝ թաղէր գնոսին, /
 զի Սաղմոսին բան կատարին: / Աւերեցին եւ քանաե-
 ցին / զայն շէն բոլոր ըզբաղքընին, / երեք անգամ կո-
 ղոպտեցին՝ / մինչ ճըռաքաղըս արարին: / ՁԹոխաթ
 քաղքըն գովելի, / որ Կոմանու խիստ էր մաւտի, / յո-
 ըրում տապան է Յոհանի, / Ոսկիրեռան վարդապետի,
 / շատ գեղարեայք շէն, բարելի, / այգով, արտով, պաղ-
 չով ի լի, / ջըրով առատ բոյս բանջարի, / եղեմ դրախ-
 տին էր նըմանի: / Գետըն նըման էր Եբրատի, / որ
 Թաւզանլու նա անուանի, / բերէր գերան, սիւնըս
 շէնքի, / գկոճ եւ զփայ[տ]ըս վառելի: / Եւ ըզմիւս գետն
 քաղքին միջի, / յամէն պարտէզ նովօ ջըրվի, / եւ զձեր-
 մակ շուրըն կըրկնակի, / աղբերքն անտի կու բաժանի:
 / Բաղնիկք եւ խանք կան գովելի, / մաքուր ջըրով ան-
 նըմանի, / խանութքն, |400թ| շուկայքն բարով ի լի, /
 վա՛յ ինձ, որ ես անտի ելի: / Վաճառակա[նայ]ք էր նա
 տեղի, / ի չորս կողմանց գային յայտնի, / ծախվէր բեռ-
 նով ապուրշումնի / եւ այլ զինչ որ բեռնով լինի: / Ելնէր
 նախշի ապուրշումնի, / գունըզգունաց յամէն ցեղի, /
 դազազի բան եւ դերձակի, / եկթայ, թալթան, վալայ,
 շարի, / շիվթայ, թալթայ, պուրունճուկնի, / մուղատ-
 տամներ 'ւ այլ զումաշնի. / այս ամենայն, զոր յիշեցի,
 / ի միզանէն բեռնով ելնի: / Կայր պէզաստան մինն զըմ-
 պեթի, / բազում խանութք ի յիւր միջի, / շատ տողվա-
 թորք նստեալ կարգի, / ծախեն քըթան եւ քեսայի: /
 Գրտակ կարնոցն ի յիւր քովի / կարեն ոսկով արախ-
 ճընի / եւ պազաստան մայլ հըրէի / մէջն էր զումաշ եւ
 չուխանի: / Ոսկերչընոցն էր գովելի, / Շամայ սպահի
 պազար նմանի. / կայր շատըտուան մի ի միջի, / ի
 վարպետայք խանութքն ի լի: / Ելնէր աղէկ թաս ու
 թափսի, / վարպետաբան մեծ կըպղաքնի, / եւ գոյնըզ-
 գոյն սախտիաննի / եւ այլ բաներ զարմանալի: / Ձոր
 մէկն ասեմ ըզմութախնին, / զսանիաթ քարքն եւ զա-
 րուեստնին, / սիրտըս կայրի եւ կըսկըծի, / շատ տընա-
 գեն եւ ծիծաղին: / Յիշեմ ըզվանք Սուրբ Աննայի, / Բ.
 գիւղի նայ ի միջի, / լըծքեր բազում կայր գոմշընի,
 / պախրէ, եզներ ժ. (10) լըծի, / կովեր, հորթեր, այծ 'ւ
 ոչխարնի, / մեղի փեթակ եւ աղաւնի, / աղբերակուըս

կալն ի միջի, / ի չորս բոլորն արտ եւ այգի: |401ա| Ի
 ժամանակն էր խիստ բարի, / Յակոբ անուն վարդա-
 պետի, / որ քաղաքաւ նա Ձէյթունցի / եւ առաջնորդ
 Թոխաթ քաղքի, / տէր վարպետներ կայր ուսածնի,
 / եպիսկոպոսք, հաբեղանի, / սարկաւագունք 'ւ աշա-
 կերտքնի, / շատ մաճակալք եւ մըշակնի: / Երբ կանգ-
 նէին ժամատեղի, / գոռայր տաճարն նըման ամպի,
 / երգ, թագաւորք 'ւ ալէլուքնի, / գանձեր, տաղէր եւ մե-
 ղեգի. / ունէր նայ թեմ շատ գեղաննի, / հարիւր Ռ.
 (1000) բարով ի լի, / Ձարթուղ-աւվայ եւ զՂագ-ովայ /
 եւ այլ գեղերըս լեռնային: / Երթանք ի թաղ Պազար-
 ճուխին, / որ է աւագ եկեղեցին, / որ է անուն Սուրբ
 Սարգսիս՝ / արագահաս գինաւորին: / Վեց ձ. (հա-
 րիւր) տուն կայր յայն թաղին, / ամենըն ճոխ տանու-
 տէրնի, / կարդացողներ, հասկըցաղնի, / առատաձե-
 ուրն խաճայնի: / Գընամք ի թաղն Տաշմարտիւան,
 / Սուրբ Ստեփանոս եկեղեցի, / անտի ելնեմ Ղայայ
 մահլան, / Սուրբ Նիկողոս անուն ասի: / Իջնունք Սուրբ
 Սարգիս նահատակն, / Թախապ դալին եկեղեցի,
 / անկից ելնեմք ի Թարպիան / Սուրբ Ստեփանոս նոր
 տաճարի, / ի Սուրբ Մինաս կորըստագիւտն, / երթամք
 ի յուխտ արտասելի, / որ զմեր խընդիրքըն կատարէ /
 եւ բարեխօս լինի մեզի: / Ելեալ դիմեմք ի Խաշ թաղին,
 / Սուրբ Պարսամայ եկեղեցին: / Ելնունք եւ գամք ի
 մեր թաղին, / Սուրբ Քառասնից մեծ տաճարին: / Երեք
 խորան պայծառ կազմեալ / յանուն Սուրբ Երուզուպե-
 նին, / եւ զինչ Թոխաթ որ մարդ մեռնի, / բերեն ի մեր
 յեկեղեցի: |401բ| Մեք չորս էրէց ի յատենի, / ի
 եպիսկոպոս մի մեր միջի, / սարկաւագունք եւ զըպըրնի /
 կանգնէաք ի ժամատեղի: / Երիցաներն Թոխաթի / ամէ-
 նըն սուրբ 'ւ առաքիլնի, / զըրակարդաց ժիր եւ արի. /
 ամէնք նըման վարդապետի: / Իրիցփոխանք տողվաթ-
 վորնի / եւ տանուտէրքըն մըտացի, / խելաւքներ շատ
 նման Խիկարի / եւ իմաստնոյն Սողովմոնի: / Վաճառա-
 կանք, ճանապարհորդք / գնային Շըրվան եւ Շամա-
 խի, / Շամ 'ւ ի Հալապ 'ւ յըՍտամպոլի, / Պոտսայ եւ
 այլ բազում տեղի: / Երբ շարն եկօ յանկարծակի, / եւ
 եազըճին ի Թոխաթի, / ցըրուեց զամէնն որպէս փոշի,
 / ճըգեց զամէնն մի-մի տեղի, / ոմանք գնացին ի յԸս-
 տամպոլի, / ոմն ի Պոտսայ, յԱտրանայի, / շատք գը-
 նացին Ուտամելի, / Ֆոլանկաց տուն, Պուղտան, Լէ-
 հի: / Որպէս եւ ես ըՍտեփանոս / սահեալ անկա մէջ
 Կաֆայի, / տընանկ, պանտուխտ, նըշտեհ, դարիպ,
 / կամ իբրեւ զնօ ի մէջ ծովի: / Կաֆայ քաղաք նըման
 դրախտի / ի յԵրուսաղէմ սուրբ քաղաքի, / մեծ Հըռո-
 մայ 'ւ Ըստամպոլի, / Շամայ, Մարայ 'ւ յԵգիպտոսի:
 / Վանքեր բազում եւ շաղջնի, / եկեղեցիք շուրջանակի,
 / նըման վերնոյն սուրբ Միոնի / եւ տաճարին Սողովմո-
 նի: / Տէր Խաչատուր եպիսկոպոսն / որպէս Անտոն
 Թերայեթի, / պահօղ, հսկօղ անձանձրալի, / սուրբ ձէ-

րունի մաքուր հոգի: / Իսկ տէր Պողոսն քաջ եւ արհի /
 եպիսկոպոս եւ պանծալի, / խոնարհամիտ, հնազանդ ո-
 գի, / հըլու հնազանդ հետ ամենի: / Տէր Խաչատուրն
 Սուրբ Սարգսի / մըտօք նըման հրեղէն ծովի, / գերկ-
 նից շրջանըն դիտողի / զհայոց տունմար եւ զհոռոմի//
 |402ա| Տէր Յովաննէս հեզահոգի, / քա[ղ]ցր եւ անոյշ
 հետ ամենի, / Աստուած ի քո հոգիդ հանգչի, / զտաղդ
 արինակ ետուր ինձի: / Ո՛վ տէր Քորոս պարթեւազգի,
 / նըման Գրիգոր Լուսաօրչի / կամ Սահակայ եւ Մե-
 րովայի, / փեսայդք 'ւ որդիքդ փառաւորի: / Տէր Աբրա-
 համ եղբայր բարի, / թող քո սեղանըդ շէն լինի, / դու
 ես սիրուն ամէն ազգի, / հայ ու հոռմի եւ ֆռանկի: /
 Ո՛վ տէր Պետրոս դու գովելի, / քաջ երաժիշտ, ձայնդ
 գովելի, / գըրոց որդի եւ անուանի, / նըկարագիր ձե-
 ոաց շնորհի: / Տէր Մկրտիչ դու անուանի, / ի մէջ ամէն
 քահանայի / Մելիֆութեկ ես կրկնակի / կամ Ահարոն
 Փեննեկի: / Տէր Ազգսեմաներ փափաճելի, / վարուք
 դուք սուրբ, առաքինի, / Անաստասայ էք նմանի /
 Յովսէփեկեանց քահանայի: / Տէր Աբրահամ իմ սիրե-
 լի, / դու միամիտ գէտ գաղօնի, / նըման ես դու Զաֆա-
 րէի / հարն Յովաննու Կարապետի: / Ո՛վ տէր Սար-
 գիս եւ տէր Լուսիկ, / վարձք Աստուծոյ առնուք յերկնի,
 / զգանձ ձեր տվիք ինձ արինակ / այս Գանձըս ծնունդ
 է ձեր գանձի: / Ըստեփաննուրս Թոխաթցի / եկի, հան-
 կայ ձեր քաղաքի / նախ Սուրբ Ահրոն եկեղեցի / ի առ-
 յոտըն Սուրբ Լուսօրչի: / Տուն ձեր նման Աբրահամի,
 / Սուրբ Սահակայ եւ Յակոբի, պանտըխտասէրք հան-
 գիստ հիւրի, / նշդեհ, դարիպ եւ օտարի: / Ո՛վ կարդա-
 ցողք յիշատակիս, / չի՛ մեղադրէք շատ գրուցիս, / կար-
 դացողաց եւ գըծաւղիս: / Հայր մեր յերկինս, սուրբ
 եղիցի անուն քո, եկեցի:

Ի ժամանակս սուլթան Ահմաթ թագաւորին Բ. տա-
 րի է, որ կուզան բազում [է]անկիշարիք թէ՛ ի Տէմուր
 Ղարուն կերթամք, եւ չեն կարեր գնալ:

Տէ՛ս ժէ. դ., յիշ.-ք, Ա., էջ 244-52:

7ա Թէ ձայն ունիս քաղցր ու բարակ,
 զգանձերս ասայ՛ դու համարձակ,
 ապայ թէ հաստ է եւ խառնակ,
 յայսկից ի գատ կացի՛ր յերակ:
 Զի այս նորայ է ախորժակ,
 այնմ, որ ունի քաղցր եղանակ
 եւ ընդ ձայնին ի բանն արագ,
 որով հեքիցն առնէ ճարակ:
 Թէ յընթեռնուլն չէ արագ,
 երգն լինի անցեալ ճըրագ,
 յայնժամ ժողովն առ հասարակ
 ծիծաղելով առնեն կատակ:
 Այլ բանն եւ ձայնն առ հասարակ
 երգոյս պիտի խիստ աւժընճակ,
 որպէս զեզինս միմեանց համակ

լըծեալ վարեն երկու կընճակ:
 Որով զակօս բանին շիտակ
 ի գլուխ տանին անխոտորնակ
 եւ կամ թըռչնոց գոլ նըմանակ
 երկու թեւօք թըռչին յերակ:
 Այսպէս եւ դու, ո՛վ ժիր մըշակ,
 եթէ ունիս զերկուան յըստակ,
 երգեայ՛ վըստահ, անփաթերնակ
 եւ ըզգըծողս յիշեայ՛ յերակ:
 |7բ| Ո՛վ սիրելի եղբայր, որ ես,
 գայս քեզ խըրատ տամ որ լսես,
 յորժամ ըզգանձս եղանակես,
 զթուխաըն թըքով չապականես,
 եւ անողորմ յետ չի պարգես,
 հանց որ կապին վընաս գործես
 կամ թէ անգէտ ձեռս արկանես,
 խոզաց մարդկան կոխան շինես:
 Զոր գանձ կամիս՝ որ դու ասես,
 զցանկի համարն յառաջըն տե՛ս,
 սրգիտութեամբ չի շարշարես,
 այլ համարով շուտ գըտանես:
 Յորժամ որ գաս ըզգանձս ասես,
 զգըրոց լուսանցըն չաղտոտես
 եւ կամ թանաս ըզմատդ ու շրջես
 եւ զիմ գրածս ապականես,
 այլ յոյժ սիրով նախախնամես,
 սրբեալ ձեռաւք, շորով բըռնես,
 ի հոյ՛ 'ւ ի շրոյ ի գատ պահես,
 ապայ զԱստուած դու տեսանես:
 Երկու 'ւ երեք շորովբը պատես,
 'ւ ի շորային տեղիս դընես
 'ւ ի պատշաճի արնն որ գիտես,
 ապա բերեալ եղանակես:
 Յորժամ կարդաս զգանձս եւ ասես,
 որ ընթեռնուս եւ որ լսես,
 զըՍտեփաննոս գըրիշս յիշես
 եւ ողորմի դու ինձ ասես:

165բ Գըրիս գըրօղի / տէր Ստեփաննոսի, / ձեր
 ոտից կոխի:

12բ (ստ. լս.) Զտաղս թէ խազով չես գիտեր, նա
 յարեւագալին յորդորակին ձայն ասայ՛ եւ զՍտեփաննոս
 Թոխաթցիս յիշեայ՛, ճանո՛ւմ տէր վարպետ:

14ա (ստ. լս.) Ըսկսաք զԳանձտետրս թվին ՌՄՁ.
 (1607), փետրվարի Ի. (20):

Տէ՛ս ժէ. դ., յիշ.-ք, Ա., էջ 252:

15բ (ստ. լս.) Հոգի՛ տէր վարպետ, զըրաւրհ[ն]էից
 տաղերն ի կարգն մոռացեր եմ, Բ. թուղթ շրջէ, գտի՛ր
 եւ ասայ՛ եւ ինձ՝ դարիպիս, անտրտունը լե՛ր. վա՛յ ինձ,
 զի թխերես եմ:

Տէ՛ս ժէ. դ., յիշ.-ք, Ա., էջ 252:

32բ (ստ. լս.) Զսեւացեալս մեղօք, գտնանկ Քոյխաթցի լոկ Ստեփանոսս եւ զեղբայրն իմ՝ զտէր Յակոբն, յիշեցէք:

Տէս ժէ. դ., յիշ.բ, Ա., էջ 252:

146ա Գծաւղ գանձիս տէր Ստեփանոսի, տէր Յակոբի եւ հարն իւր՝ Սարգսի (նման 108ա, 129բ, 264բ, 273ա, 316ա, 323ա):

112ա Գրծաւղի գանձիս լոկ Ստեփանոսին եւ ստացաւղին տալ ողորմութիւն (նման 108ա):

171ա Թվին ՌԾՁ. (1607) ապրիլի ԺԳ. (14) օրն Գ.շաբթի զՍարու սաֆարն Թ. հոգով սպանին ի Կաֆան ի յիւր տուն:

Տէս ժէ. դ., յիշ.բ, Ա., էջ 252:

365ա Թվին ՌԾՁ. (1607) աւգոստոսի Գ.՝ օրն Գ.շաբթի, ուռուտին զագարներն կոխեցին ըզԿեզըվ քաղաքն, Ջ. (900) հոգի շարդեցին ///ա/// գերի տարան, տաճիկ եւ հայ, հոռոմ եւ հրէայ, զոր տէր Աստուած զբարին տայ. ամէն:

Տէս ժէ. դ., յիշ.բ, Ա., էջ 252:

398բ Գրեցօ Գանձս յեղանելոյ Աղաւայ վեց Ռձէ. (6107) թվին եւ Քրիստոսէ ՌՁձԹ. (1609) թվին եւ հայոց թվականին ՌԾՁ. (1607):

Տէս ժէ. դ., յիշ.բ, Ա., էջ 252:

2. (ստացողի) 39ա Ստացաւղ գանձիս տէր Ստեփանոսին, տէր Յակոբին եւ ձեր ծնաւղին ողորմեաց (նման 132բ):

84ա Ստացողի գանձին լոկ Ստեփանոսին տալով թողութիւն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 404ա (1740 թ., շղագիր) Ես՝ Մշու Սուրբ Կարապետոս միայբան, որ եմ Անամ Շամախեցի, ի ժամանակ Միրվէիսին, որ առաւ ամենայն յերկիրն, ես փախա Շամախու, էլի Մշու Սուրբ Կարապետ միայբան եղայ, այսօր ժե. (15) տարի է, որ ես Սուրբ Կարապետոս միայբան եմ, վասն գանձնակաց էլի ի Քաֆայ թիվն ՌձՁԹ.ին (1740) Սուրբ Լուսայորչի ժամն՝ օրն Վարդիվառին կրակի, յուլիսի ԺԳ.ին (13), գանձն ասացի, Այսօր ցնձայն ասացի: Ես անպիտանըս ժամն այս գիրս գրեցի: Բաւ է:

2. 10ա (1828 թ., շղագիր) Ի վայելումն յԱստրախանո հայոց բարեյիշատակ ուսումնարանին ընծայել ի Յովհաննէս արքեպիսկոպոսէ Ռուսաստանեայց հայոց յամի 1828 մայիսի 1 յԱստրախան:

ՆՇՈՒՄ՝ Աս՝ «Հ^ր 6, ՌձՁ. – 1607. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոյ]ս», 1ա՝ «47/2672», «ՌձՁ. – 1607. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպոյ]ս»:

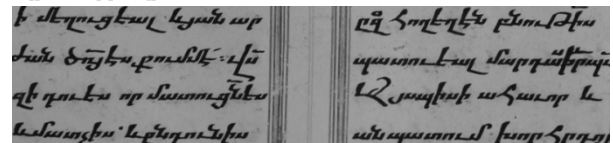
2673

Խ Ո Ր Հ Ր Գ Ա Տ Ե Տ Ր

[ՆՈՐ ԶՈՒՂԱ.]

ԳԻՒՁ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Հայրապետ [Ջողայեցի]: ՍՍՍՅՈՂ՝ Աղեփանը վարդապետ:

ԹԵՐԹ՝ 20-2 (տէս Պանպանակ): ՊՐԱԿ՝ 3x6 (1րն՝ 8): ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 27x20,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին (18x14. երբագծուած գունատու եւ ոսկեզոյն շրջանակներով): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ 12ա): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ դրոյմագարդ կարմիր կաշի, դռնակով (Ա. փեղկին բռնգով արուած բուսական զարդաշրջանակ, ներսի 4 անկիւններում տերեւազարդեր, որոնք իրար են միանում անկիւնագծերով, կենտրոնում խաչելութիւն, շրջանակի մէջ յիշատակագրութիւն՝ «Յիշատակ է Աղէփանը վարդապետին եւ ծնողացն: Ի թվին ՌձԻԸ. (1679)», Բ. փեղկին հասարակ շրջանակի 4 անկիւններում կետագծերով իրար միացող տերեւազարդեր, կենտրոնում խաչելութիւն), միջուկը ստուարաթուղթ. աստուղը շերտազարդ մետախ. լուսանցակողեր՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (թ. 1-2. ունի Յետագայի յիշատակարան. տէս) + Ա.Բ. Ա.Բ՝ չգրուած, սպիրտակ թուղթ:

Նմուշ 12ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Պատարագ՝ 3բ: Նկարք բնագրի մէջ. խորհրդաւոր ընթրիք՝ 13բ, խաչելութիւն՝ 14ա: Լս-այլին. Աղօթք ի ծածուկ (ծնրադիր աղօթող թագով կրօնաւոր՝ գիրք ձեռնին, կողմը երազը ձեռնին թագով դպիր)՝ 6բ, Ծնրադիր Ներսէս Շնորհալին (՝) ձեռնին թանաքաման, գրիչ ու տետր, եւ Սուրբ Հոգին՝

ՌձԻԸ. – 1679

բացուած գալարակով՝ 10բ, Սկիւր ձեռնին սարկաւագ՝ 11բ, Քշոց եւ սերուրէ՝ 13ա, «Եւ կանգնեալ խաչակնիք գրեմայնսն»՝ 14բ: Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 4ա, 14բ (ներսում արեւ, լուսին աստղեր եւ աջն Տիրոջ): Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր ղ՝ բուսական: Ջ ա Ր ղ ա զ ի Ր՝ թռչնագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, ոսկի, սպիտակ, դեղին, կանաչ, վարդագոյն, շագանակագոյն: ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը տեղ-տեղ սեւացած, թերթերի ստորին աչ անկիւնները կեղտոտուած-սեւացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-20բ [խորհրդատետր]

Տէս ձեռ. 2385, 69ա-156բ: 1. ա/3ա-5բ: բ/5բ-6ա: գ/6ա-8ա: դ/8աբ: 2. ա/8բ: բ/8բ-9ա: գ/9ա-10ա: դ/10աբ: ե/10բ-1ա: զ/11աբ: 3. ա/11բ-2բ: բ/12բ-7ա: գ/17աբ: դ/17բ-20բ: 4. ա/20բ: բ/20բ: գ/20բ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

16ա ՈՎ սուրբ պատարագողք, յիշեցէք ի Քրիստոս զտէր Աղէփանը վարդապետն, եւ դուք ի Քրիստոսէ յիշեսջիք:

20բ ՈՎ սուրբ պատարագողք, յիշեցէք ի Քրիստոս զստացող սորա զտէր Աղէփանը վարդապետն եւ զիւր ծնողան: Եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ: Ի թվին հայոց ՌձԻԸ. (1679):

20բ Յիշեցէք ի Քրիստոս զծաղիօղ սորա Հայրապետան, հանդերձ ծնողօք եւ որդովք:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 16բ (1866 թ., շղագիր) Ով սուրբ եւ արժանաւոր պատարագող, մաքուր եւ արժանընդունակ յաղօթս ձեր յիշեա՛ն եւ զիս՝ զբազմամեղս, զերիտասարդ Աստուծոս Աստուածատրեան Արարատեանց, որ եմ տեղեալ բնիկ Երեւանցի, ի հայկեան սեռէ եւ հաւատով քրիստոնեայ, մինն ի Քրիստոս հաւատացելոց: 1866 ամի, ի 21 փետրվարի, ի վանս Սուրբ Նախավկային:

2. 2ա (1880 թ., շղագիր) Զայս հորհրդատետր ետ բերել Տ. Տ. Գեորգ Դ. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ի Սուրբ Ստեփաննոսի Նախավկայի վանից Դա-

րաշմբայ՝ առ ի համեմատել ընդ այլ եւս բազում օրինակ[աց] հորհրդատետրից, վասն ի նորոյ տպագրել տալոյ զայնպիսին, ուստի եւ յետ տպագրութեան նոր հորհրդատետրի յայսմիկ 1880ամի, հրամանաւ նորին Օծութեան եղաւ այս հորհրդատետր ի գրադարանի Մայր Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի՝ ի բարուք պահպանութիւն:

Տէս ձեռ. 2674:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ պահպանակ Աբ-Բա՛ (Զինանշան) վահանաձեւ ոճաւոր շրջանակի մէջ երեքնուկ, որի թերթերի տակ՝ «Հ^մ 7»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «79/2673», «ՌձԻԸ.-1679. Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», «Նախավկայի վանից օրինակն է»:

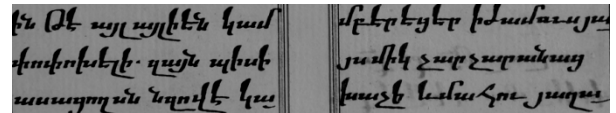
2674

Խ Ո Ր Հ Ր Գ Ա Տ Ե Տ Ր

ԺԸ. դար

ԳՐԻՉ՝ Յարութիւն:

ԹԵՐԹ՝ 21 (Էջակալուած՝ 1-41, որ է՝ 1ա-20ա). շգրուած՝ 20ա-1բ: ՊՐԱԿ՝ 10+11: ՆԻԻԹ՝ թուղթ յուսագծերով եւ յուսադրոյնով՝ եռամահիկ: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 27,2x21: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (19x 14.5. եզրագծուած գունաւոր եւ ոսկեզոյն յրջանակներով): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 7ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով (Ա. փեղկին գարդաշրջանակ, ներսի 4 անկիւններում կիսաշրջաններ, որոնք իրար են միանում անկիւնագծերով, շրջանակի մէջ շեղանկին, որի անկիւններում, կողմերից իւրաքանչիւրի եւ անկիւնագծերի միջնակէտերում վեցքեւ աստղեր (ընդամենը՝ 12), յրջանակի եւ շեղանկեան անկիւնագծերի հատման կէտում քառաքեւ բուսական զարդ, Բ. փեղկին նոյնը, միայն աստղերի փոխարէն բուսական զարդանախշ), միջուկը ստուարաթուղթ. աստար՝ Ա. փեղկ եւ դոնակ՝ գունատիպ բուսագարդ նարնջի թուղթ որսի տեսարանով, Բ. փեղկ՝ դեղնակաւնաչաւուն հէնի վրայ բուսական ճոխ զարդարանք. լուսանցակողերը՝ նարնջի:

Նմուշ 7ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՆ – Նկարք բնագրի մէջ. Քանանայ՝ «Ասէ գՀաստամբն»՝ 6ա, Սերովրէ՝ 10ա, Խորհրդաւոր բնագրի՝ 11ա, «Եւ կանգնեալ խաչակնիք զընծայսն»՝ 12ա: Կ ի ս ա խ ո - բ ա ն՝ 1ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ռ դ՝ բուսական: Զ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, ոսկի, վարդագոյն, սեւ, սպիտակ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի դոնակի ստորին մասը մաշուած-թափուած, մէջի ստորին մասը խոնավութիւնից թափուած, սկզբից թափուած 2, թ. 20-1ի միջեւ 1 թերթ, թերթերի ստորին աջ եզրերը գործածութիւնից աղոտուած-սեւացած. նորոգուած հաւանաբար ժԹ. դ.:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-19բ [խորհրդատետր]

Տէս ձեռ. 2385, 69ա-156բ: 1. ա/1ա-2բ: բ/2բ-3բ: գ/չիբ: դ/3բ-4ա: 2. ա/4աբ: բ/4բ: գ/4բ-6ա: դ/6ա: ե/6ա-7ա: զ/7ա-8բ: 3. ա/8բ-9բ: բ/9բ-16բ: գ/16բ-7ա: դ/17ա-9ա: 4. ա/19աբ: բ/19բ: գ/19բ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

13բ Ով սուրբ պատարագող, յիշեա՛ անարժան գրչիս [Յարութիւն]իս. ամէն (անունը քերած):

19բ Փառք ամենասուրբ Երրորդութիւն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ (այսչափ):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

20ա (1880 թ., նոտրգիր) Զայս հորհրդատետր ետ բերել Տ. Տ. Գեորգ Դ. վեհափառ կաթողիկոսն Ամենայն հայոց ի Սուրբ Աստուածածնի վանից Հատիճոյ՝ առ ի համեմատել ընդ այլ եւս բազում օրինակ հորհրդատետրից, վասն ի նորոյ տպագրել տալոյ զայնպիսին, ուստի եւ յետ տպագրութեան նոր հորհրդատետրի յայսմիկ 1880 ամի, հրամանաւ նորին Օծութեան եղաւ այս հորհրդատետր ի գրադարանի Մայր Աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի՝ ի բարուք պահպանութիւն:

Տէս ձեռ. 2673:

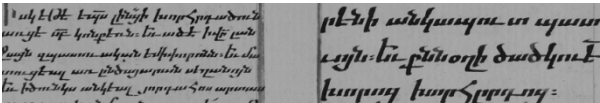
ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ 21բ՝ ճակատագարդ:

ՆՇՈՒՄ՝ Ա. փեղկին՝ «551+ 1236/1787, 1878+ 92/1986, 1328-1236/92», 1ա՝ «82/2674, ԺԸ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», 1ա՝ «Օրինակ Դփշաղի վանից ժԶ.»:

2675

Խ Ո Ր Հ Ր Գ Ա Տ Ե Տ Ր

Թեթ՛ 18. չգրուած՝ 1ա, 18աբ: ՊՐԱԿ՝ 10+2x8: Նիթ՛ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամահիկ: ՄեծՈՒԹԻԻՆ՝ 29,2x 21: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (19,5x14. եզրագծուած գունատուր եւ ծաղկազարդ շրջանակներով): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ 4ա): ՏՈՂ՝ 24: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ բաց շագանակագոյն կաշի (Ա. փեղկին բուսական 3 զարդաշրջանակ, ներսի 4 անկիւններում աւետարանիչներ, կենտրոնում՝ Խաչերութիւն, Բ. փեղկին եւս բուսական 3 զարդաշրջանակ, կենտրոնում՝ Աստուածածին եւ մանուկ Յիսուս), միջուկ՝ ստոարաթուղթ. աստար կարմիր եւ դեղին շերտերով կտուա: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ ԱԲ+ԳԳ, չգրուած սպիտակ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ 3 շրջանակներից կազմուած գինանշան, 1ին շրջանակը պսակուած թագով, աչ եւ ձախ կողմերում թեւատուր առիւծներ, ներսում խաչ, 2րդ շրջանակի ներսում զարդանախաչ, 3րդի ներսում «C», ներքեում՝ «L»:

նմուշ 4ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Խ ա շ ե յ ու թ ի ն՝ 1բ: Կ ի ս ա - Խ ո Ր ա ն՝ 2ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա Ր դ՝ բուսական: Զ ա Ր դ ա -

ԺԸ. դար
գ ի ՚ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ՚ կարմիր, կանաչ, կապոյտ, ոսկի, նարնջի, սեւ, սպիտակ, վարդագոյն, շագանակագոյն:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմը մաշուած, տեղ-տեղ փեծուած, Բ. փեղկի ստորին ձախ եզրը ձեռագրից առանձնացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1ա-20բ [Խորհրդատեար]

Տե՛ս ձեռ. 2385, 69ա-156բ: 1. ա/2ա-3ա: բ/3ա-4ա: գ/4ա-5բ: դ/5բ-6ա: 2. ա/6ա: բ/6աբ: գ/6բ-7բ: դ/7բ: ե/7բ-8բ: գ/8բ-9ա: 3. ա/9ա-10ա: բ/10ա-4ա: գ/14աբ: դ/14բ-7ա: 4. ա/17աբ: բ/17բ: գ/17բ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

17բ Զայս յիշատակարանն է. Փառք ամենասուրբ երրորդ (այսչափ):

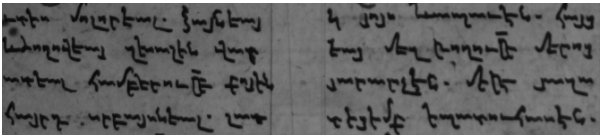
ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Ա. «83/2675, ժԸ., Մ[Եւրոպ] եպ[իսկոպոս]»:

2676

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Գ Ի Ր Ք Հ Ա Յ Ո Յ , Տ Ա Ղ Ք

ԳՐԻԶ՝ Աստուածատուր երէց (թ. 1-210), Անանուն (թ. 211-21): ՍՍԱՅՈՂ՝ Աստուածատուր Կօզայ Բասենցի:

Թեթ՛ 221-1 (թոխի՛ր թ. 151-3): ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԹx12 (Ա, ԺԳ 11, է 10, ԺԳ 9, ԺԷ, ԺԳ 2)+9+10: Նիթ՛ թուղթ, դեղնատուն: ՄեծՈՒԹԻԻՆ՝ 27x18,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (23x14,5. սահմանագծերը վարդագոյն եւ դարչնագոյն, երբեմն կանաչ թանաքով, խորագրերը եւ սկզբնատառերը՝ կարմիր թանաքով): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 160ա): ՏՈՂ՝ 29-31 (թ. 1-210), 31 (211-21). գծումներ՝ նմուշով: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ դարչնագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստարը սպիտակ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (սկ.), սպիտակ թուղթ, մաս կազմաստառի:

նմուշ160ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Լ ու ն ց - ա յ ի ն. Սուրբ Գրիգոր Լուսատուրիչ՝ 154ա, Մարինոս՝ 205ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա Ր դ՝ բուսական, թռչուն: Զ ա Ր դ ա գ ի ՚ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ - ն ե ՚ դ՝ դարչնագոյն, սեւ:

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. նորոգուած, գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով կանգաւան բծեր, սնկային հիւանդութեան հետեւ, թերթեր ընկած, թերթերն ու պրականիչները ետեւառաջ կարդայ թ. 193, 190, 192, 191, 194, 210, 188, 197-198, 207-208. սխալ են տեղադրուած նաեւ պրակները, որոնց մեծ մասը պրակահամար չունեն, առկայ պրականիչներն ունեն հետեւյալ կարգը՝ ԺԵ, ԺԶ, ԺԹ, 1 (առանց համարի՝ թ. 199-207), ԺԸ, ԺԷ, 2 (առանց համարի՝ թ. 212-21), թ. 67-9բ մասամբ այրուած, թ. 147բ վերից վար կտրած, թ. 71ի վերին արտաքին եզրը թափուած, նորոգման ժամանակ ամրացուած-լրացուած, լուսանցագարդերը՝ անարուեստ եւ չգունաւորած, երբեմն վնասուած, արտաքին եւ ստորին լուսանցները եզրահատուած, որի հետեւանով պրակա-

ԺԶ. դար
նիչերը վնասուած, կազմի կաշին մաշուած, մասամբ փայլալուծուած, երկուական կապիչներն ու զամբերն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-147ա [Կանոնագիրք Հայոց]:

Տե՛ս ձեռ. 654, 6ա-270ա:

Յանկ. 1ա-10ա: 1/10ա-21բ (Գրուկոս ԼԳ. ԼԵ-Է չիբ): 2/21բ-9բ: 3/29բ-33բ (Յանկ՝ չիբ): 4/34ա-5ա (Յանկ՝ չիբ): 5/35ա-37բ: 6/37բ-41բ: 7/41բ-5բ: 8/45բ-50ա (Յանկ՝ չիբ): 9/50ա-1ա (Յանկ՝ չիբ): 10/51ա-60ա: 11/60ա-3ա (Յանկ՝ չիբ): 12 63աբ: 13/63բ-7բ (Յանկ՝ չիբ): 14/67բ-74ա: 15/74ա-5ա (Գիր կանոնական վասն շամոսնանալոյ առ ընտանիս՝ չիբ): 16/75ա-93ա (երրորդ ցանկ՝ չիբ): 17/93աբ (Յանկ՝ չիբ): 18/93բ-7բ: 19/97բ-100ա: 20/100ա-2բ: 21/102բ-5բ: 22/106ա-11ա: 23/111ա-2բ (Յանկ՝ չիբ): 24/112բ-6բ: 25/116բ-22ա: 26/122աբ (Յանկ՝ չիբ): 27/122բ (Յանկ՝ չիբ): 28/122բ-3բ: 29/123բ-4ա (Յանկ՝ չիբ): 30/124ա-9բ (Յանկի կանոնները Ա-ԼԵ-Ի փոխարեն՝ Ա-ՄԵ): 31/29բ-32բ (Յանկ՝ չիբ): 32/132բ-4ա (Յանկ՝ չիբ): 33/134ա-6ա (Յանկ՝ չիբ): 34/36ա-7բ (Յանկ՝ չիբ): 35/137բ-43բ: 36/143բ-4բ: 37/144բ-6ա (Յանկ՝ չիբ): 38/146ա-7ա:

Բ. 147բ-50բ [Յակոբայ Ղրիմեցոյ Յաղագս ազգականութեան] – Գիտելի է ազգականութեան տարրորոշէն անձանց...

Գ. 151ա-221բ [Տաղի]

1. 151ա-65ա [Առաքելի Բաղիշեցոյ] Տաղ սրբոյն Լուսատուրիչին, գոր սասցեայ է Առաքել վարդապետն – Արհնեալ հայր երկնաւոր, լոյսն անճառական, / գովեալ Որդին Աստուած, ծընունդ իսկական...

Տէս 3. Անասեան, Հայկական մատենագիտութիւն, հտ. Ա, Երեւան, 1959, էջ 1107 (Աւաքել Բաղիշեցի):

2. ա. 165ա-6ա Տաղ Ներսէսի [Շնորհալոյ] ասացեալ պատուական եւ պիտանի, բան աւգտակար հոգոյ եւ մարմնոյ: Յիսուս Քրիստոս – Միշտ էիր անեղ բնութեան բնաւորեացան, / անեղիր անմահութեան հետեւեացան...

Տէս Ներսէս Շնորհալի, Բանք չափաւ, Վենետիկ, 1830, էջ 279-96:

բ. 166ա-9բ Տեանն Ներսէսի [Շնորհալոյ] Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Յաղակու երկնի եւ զարդոց նորա... – Եյէղական գոլով բնութեան եւ սկզբնական, / ի յանեղէն ձգեալ կամար անզուգական...

գ. 169բ-73ա Ներսէսի հայոց կաթողիկոսի Կլայեց[ւ]ոյ ասացեալ է Խրատ հոգոց – Այբն Աստուծոյ գքեզ մերձակայ / լինել խրատէ, թէ հաւատայ...

դ. 173ա-5ա Նորին Ներսէսի ասացեալ է – Այբն անսկիզբն ասէ զԱստուած / անեղ բնութիւն, ո՛չ արարած...

ե. 175ա-7ա Տեանն Ներսէսի ասացեալ է ի Խրատ մանկանց ուսումնականաց, ի դիմաց այբուբենից – Այբն առաջին ըզքեզ տղայ / հանէ յիմաստն գերակայ...

3. 177ա-8ա [Ֆրկան] Վասն բախտին եւ տալեխին (=Ֆալախին) ասացեալ է ի Քոկայ (=Ֆրկայ) – Է՛, չարիս, երբ ծոխ մարդուն, / զաւրն ի բուն փորես նորա խոր...

4. 178աբ Տաղ [Յովհաննու] Թովկուրանցու ասացեալ է – Ով մահ, քան գքեզ յիշեմ, / կու գողամ ու կու սարսափեմ...

Տէս Յովհաննէս Թղկուրանցի, Տաղեր, Երեւան, 1960, էջ 173:

5. 178բ-80ա Ֆրկան ասացեալ է – Պատգամն, որ երեստ Աստուած Մովսեսի, / դուն գայն մոռանաս...

6. 180ա [Խաչատրոյ Կեչառեցոյ Տաղբ]*

ա. 180ա Խաչատուր Կեչառեց[ւ]ոյ ասացեալ է [Տաղ ռգեշահ եւ պիտանի] – Թէ մարդ ես ու միտք ունիս, / ես քեզ տամ խրատ մի քանի...

բ. 180աբ [Հոգիս դատախազ] – Զհոգիս դատախազ լինիմ մարմնոյս / եւ եղուկ տայ սրտիս...

գ. 180բ [Աշխարհս եր ի ծով նման] – Աշխարհս էր ի ծով նման, / զիս ի վայր տարաւ յանդիման...

դ. 180բ [Ի չորս տարեաց երկրի] – Չորս տարեաց երկրի / հողեղէն մարդ հաստատեցայ...

ե. 180բ-1ա [Աստուած է վկայ բանիս] – Թէ վկայս բանիս, / քան զպատանքն իրք այլ չի տանիս...

զ. 181աբ [Վասն կանանց] – Կանա[ն]ց ազգ, լացէ՛ք զիս, / դուք էք գէն ի սատանայէ...

է. 181բ [Եկին ընդ իս] – Եկին ընդ իս էն ցարին, / թէ գնաց արեբդ ի ձեռաց...

ը. 181բ [Աւաղ, թէ հանց] – Աւաղ, թէ հանց բան լինէր, / որ զգալ մահուն գիտէի...

*Տէս Մ. Թ. Ավդալբէգեան, Խաչատուր Կեչառեցի, Երեւան, 1958, էջ 150, 152-4, 156, 158, 161, 162:

7. 181բ-3ա [Նաղաշ Յովնաբան, Տաղ: («Ա-Ք»)]. ձեռ. 424, 373բ – Անցանէ մեծութիւն ու փառք յաշխարհի, / աւերի եւ քակտի շինուածք տաճարիս:

8. 183ա [Տաղ] – Վայրի հաւուկ մի բունաց եւ բերած...

9. 183ա-4ա [Մարտիրոսի Խարբերոցոյ] Տաղ չախովի – Միրոսս ի փորս գողայր յահուս / եւ ձեռս ի բան շերթա յահուս...

Տէս Յ. Սահակեան, Ուշ միջնադարի հայ բանաստեղծութիւնը, հտ. Ա., Երեւան, 1986, էջ 179:

10. 184աբ [Առաքելի Սիւնեցոյ] Ի սուրբ Յակոբ Մծբնացի – Անճառ միածին Հաւրն երկնաւորին, / ընտրեալ ի յերկրի սուրբ Յակոբ քորբէ մարմնային...

Տէս Առաքել Սիւնեցի եւ իր քերթուածները, ուսումն. Մկրտիչ Պոստուրեանի, Վենետիկ, 1914, էջ 202:

11. 184բ-5ա Տաղ Ստեփանոսին [Եպիսկոպոսին, որ ի Սեբաստիոյ Սուրբ Նշանն նահատակեցաւ. ձեռ. 697, 56բ] – Աւրհնեալ է Աստուած Հայր, Սուրբ Հոգին, / փառք ներողութեան Աստուծոյ, Որդոյն Միածնին...

12. ա. 185աբ Ողբ վասն հոգոց եւ մարմին [Ֆրկանն ասացեալ] – Յառաջն որ յաշխարհս հէնց յիստակի, / զինչ հայելի ժմիկ մի...

Տէս Ֆրիկ, Դիւան, Նիւ Եորք, 1952, էջ 481:

բ. 185ա [Տաղ, Ֆրկան] – Արեկ, որ քեզ խրատ մի տամ, յաստուորէս... ասէմ, նայ զարմանաս/// (վերջը թափուած):

13. 186ա-7բ [Յովհաննու Թղկուրանցու Տաղ սրբոյն Ալէքսիանոսի] – (սկ. թափուած) /// իշխանին զդուստրն ուզեցին / Սոքա ուրախ սրտի մտաւք...

Տէս Յովհաննէս Թղկուրանցի, Տաղագիրք, Երուսաղէմ, 1958, էջ 4:

14. 187բ-8ա [Տաղ մանկանց Բեթղեմեմի, որք վասն Քրիստոսի նահատակեցան. ձեռ. 423, 199բ («Ա-Ռ»)] – Արթունք զուարթունք, / Բանին բանաւոր ծիծառունք... ռահ երկնայգնաց/// իտեղուք/// (վերջը թափուած):

15. ա. 188ա Յովաննէս Թղկուրանցու* [Խրատ պիտանի] – Աչեր, ի՞նչ ես անցեր յետեւ / եւ անդադար ծուռ կու նայիս...

բ. 188բ-9ա Նորին Թղ[ն]ւանցի ասացեալ Բան աղապից – Առ քեզ, Աստուած, խոստովանիմ, / երկրպագեմ եւ հաւատամ...

գ. 189ա Նորին Յովաննիսին՝ Քահանայից եւ առաջնորդաց ասացեալ – Հիմիկ ճարտար բժիշկ ես դու, / որմն/// քան զմազ բարակ...

դ. 189բ-90ա Նորին բան Յովաննիսի՝ Խրատ պիտանի ասացեալ է – Անձն իմ, ընդէ՛ր եղեր շնոց, / ձայնըդ կու գայ ամէն փողոց...

*Տէ՛ս Յովհաննէս Քրկուրանցի, Տաղապիրք, Երուսաղէմ, 1958, էջ 45, 24, 26, 27:

16. 190աբ, 192ա [Յովհաննու Երզնկացոյ Տաղ] – Երկուս ի մէկ տեղ բերած, / զերթ կասեն, թէ պահէ...

Տէ՛ս Արմենուհի Սրապեան, Յովհաննէս Երզնկացի, Երեւան, 1958, էջ 161:

17. 191բ [Մարտիրոսի Խարասարցոյ Տաղ ի տես սիրելեաց եւ հեռաւորաց] – Այսար զձեզ տեսայ եւ ուրախացայ, / բարով զարդարեցայ...

Տէ՛ս Յ. Սահակեան, Ուշ միջնադարի հայ բանաստեղծութիւնը, հտ. Ա., Երեւան, 1986, էջ 166:

18. 191բ, 194աբ [Խաչատուր Կեչաւեցոյ ի վերայ սուտ աստղնորիս] – Այս կեանքս է յերազ նման, / եւ խաբող անզերծ յանդիման...

Տէ՛ս Մ. Թ. Ավդալբեգեան, Խաչատուր Կեչաւեցի, Երեւան, 1958, էջ 147:

19. 192բ, 191ա [Աստուածատուր Ա.], Գովասանք խաղողի ասացեալ է – Յայն առաջին ժամանակին, / որ զպտղաբերքն տնկէցին:

Տէ՛ս Յ. Սահակեան, Ուշ միջնադարի հայ բանաստեղծութիւնը, հտ. Ա., Երեւան, 1986, էջ 71:

20. 194բ, 193ա Ի Յովանիսէն Թղուրանցու ասացեալ է – Խրատ մի տամ սիրով քեզ, / թէ միտ դնես ու պահես...

21. 193բ, 195ա Տաղ մաղթողական՝ ի Խաչատուր Կեչաւեցոյ – Ես եմ կորուսեալ ոչխար, / մոլորեալ ի սուրբ քո հատէ...

22. ա. 195աբ Ողբ՝ ի [Մկրտիչ]* Նաղաշ եպիսկոպոսէ ասացեալ է – Ինչ շահ է քեզ զուր դատիւն, յերբ ւատար տիտանին...

բ. 195բ-6ա [Ի Նաղաշէ ասացեալ՝ Վասն ունայնութեան աշխարհի] – Երազ է ու սուտ, եղբարք, աշխարհիս բաներն...

գ. 196աբ Բան պիտանի է՝ Մակուն եպիսկոպոսէ ի Նաղաշ Պոռեց – Ի սկզբանէ մինչեւ ի վախճան...

*Տէ՛ս Մկրտիչ Նաղաշ, Երեւան, 1965, էջ 127, 123, 114-8:

23. 196բ-7ա [Գրիգորիսի Աղթամարեցոյ Տաղ անուշ] Ի Սիւնաց տէր Առաքելէ – Այբէն մինչեւ ի քէն քեզնէ գանգատիմ...

Տէ՛ս Գրիգորիս Աղթամարեցի, Երեւան, 1963, էջ 157-9:

24. 197աբ [Տաղ վասն ագոսի] – Մեր մեղքն է արեր զագոսան բազայ...

25. 197բ Ի յԱղթամարցու ի Գրիգ[ո]ր[ի]սէ յերգ երգոց Սաղմոս – Ահայ այգիք մեր ծաղկեցան, / բուրեն զհոտն անմահութեան... անճառելի հար քո բուրեաց, ելից զաշխարհս... (վերջը՝ թափուած):

26. 198ա. [Տաղ] - (սկ.՝ թափուած) ///Սուրբ Կարապետին, / վեր գրկայ բարձիկս անուն / Տեառն իջեալ յերկնից...

27. 198ա [Գրիգորիսի Աղթամարցոյ] Տաղ գեղեցիկ ի վերայ այգոյ, հոգոյ եւ մարմնոյ – Ամէն առաւատ եւ լոյս/ պլպուլն ասէր. Ել այգուս...

Տէ՛ս Գրիգորիս Աղթամարեցի, Երեւան, 1963, էջ 254:

28. 198աբ-9բ [Ղազարու Սեբաստացոյ Տաղ] – Ծո՛վ աչք, ամ, քանի՞ նայիս խոլորով, / գաս նստիս, զաչերդ ածես խնճրով...

Տէ՛ս Յ. Սահակեան, Ուշ միջնադարի հայ բանաստեղծութիւն, հտ. Ա., Երեւան, 1986, էջ 96-107:

29. 199բ-202ա [Տաղ վկայութեան մանկանն Ապալմսեհի. ձեռ. 2672, 375ա] – Ի քեզ յուսամ փրկիչդ Աստուածդ բարի, / Հայրդ անեղական, անսահմանելի...

30. 202աբ [Նիկողայոսի Տաղ ի վերայ Սողոմոնի. ձեռ. 1624, 2ա] – Յաստըտրոս, ով շինեաց իւր տուն եւ հանգեաւ սրտովն ի վերայ, / կամ ով եգիր քար ի վերայ քարի...

31. 202բ-6բ Ի Գրիգ[ո]ր[ի]սէ Աղթամարցոյ արարեալ ոտանաւոր Մարինոսի ճգնաւորին – Անձին եւ անըսկիզբն է Հայրն երկնային...

32. 206բ-7բ Տաղ աւետեաց Սուրբ Աստուածածնին. Գաբրիէլի աւետեացն («Ա-Ք») – Աւետիս քեզ, Մարիամ, զոր Գաբրիէլ սկզբնաւորեալ...:

33. 207բ Տաղ գեղեցիկ եւ ընտիր – Ծաղկեցաւ ծառն կենաց եւ աննման էր, / լուսեղէն պտուղ եբեր եւ աննման էր...

34. ա. 208ա [Գրիգորիսի Աղթամարցոյ Տաղ Աստուածածնին («Ա-Ք»)]* – (սկ.՝ թափուած) ///ձնար / Երգեաց Գաբրիէլ զանեղ Մանուէլն...

բ. 208աբ Նորին Գրիգորի Աղթամարցոյ ասացեալ [Տաղ] («Ա-Ք») – Աստուծոյ նման պատկեր յարինեալ, / ի յարարողէն բանիւ քո բարդեալ...

*Տէ՛ս Գրիգորիս Աղթամարեցի, Երեւան, 1963, էջ 164, 188:

գ. 208բ Նորին Գրիգորի Աղթամարցոյ ասացեալ [Տաղ] – Եղուկ ու հազար մի վայ / որ մեղաւք ես աղտեղացայ... զերծելոյ հնար իսկի չկայ/// (վերջը՝ թափուած):

դ. 209ա [Գրիգորի Աղթամարցոյ Տաղ – Գանգատ մառնեմ սիրո քեզ, / թէ միտ դնես ու լսես... վիրաւոր]եալ, / անգեալս ի յարստ շարայչար...

Տէ՛ս Գրիգորիս Աղթամարեցի, Երեւան, 1963, էջ 155:

ե. 209աբ Նորին բան Գրիգ[ո]րիսի – Դու ես Արեգակ, Լուսին ի լման, / չկայ քեզ արինակ ի յորդիս մարդկան... տրտմութեան եկն եհաս այսօր/// (վերջը՝ թափուած):

Տէ՛ս Գրիգորիս Աղթամարեցի, Երեւան, 1963, էջ 199:

35. 210ա [Թորոսի Տաղ] - (սկ.՝ թափուած) ///Այլ ոչ կարենք ինչ կատարել...

36. ա. 210աբ, 188ա Տաղ Թլկուրանցի ասացեալ է – Գերի՛, քանի՞ կենաս ի յերերուն / գարն բտես զթա-րախ մարմինդ ստեղծողին...

բ. 211ա-21բ [Յովհաննու Թլկուրանցոյ Մեկնութիւն Արարածոց] եւ Յովհաննէս նուաստ ոգի... Քաղեալ ի հարցն հոգեղի – Սկըսողն է սկիզբն սկզբան, / արարիչ Աստուածն յաւիտեան... ընդ տաճառապէտն ասաց// (վերջը՝ թափուած):

Տէս Յովհաննէս Թլկուրանցի, Տաղագիրք, Երուսաղէմ, 1958, էջ 75:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

74ա Տէր Աստուած, թող զյանցանս տէր Աստուածատուրիս եւ ծնողաց իւրոց, կարդացողաց եւ լսողաց, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն, եղիցի:

92բ Տէր Աստուած, թողութիւն շնորհեալ բազմամեղաց իմոց տէր |93ա| Աստուածատուրիս՝ սուտանուն երիցուն եւ գրել տուողիս՝ Բասենցի Աստուածատուրին, որ մականունն Կօզայ ասեն, Աստուած իւրն եւ ձեզ եւ ինձ վարձահատուց լինի ի յահեղ աւուր դատաստան՝ ի կարդացողաց եւ լսողաց եւ Ողորմիս տուողաց:

105բ ԶԱստուածատուր սուտանուն գրիչս յիշեալ ի Տէր:

111ա Զանպիտան գրիչս յիշեալ ի Տէր, զմեղաւորս, աղաչեմ, ի Տէր:

184բ Ինձ՝ մեղաւորիս, գծողի տառիս / յիշեցէ՛ք յաղաթս ձեր զանկեալս ի մէջ յաղ[օ]թիս: / Եւ որ զմեզ յիշէ ի յուղիղ սրտէ, / զփոխարէս առնու հատուցումն նայ ի Քրիստոսէ, / յորժամ գայ յերկրէն նստեալ յատենի, / դատ առնէ յիրաւամբ շնորհաւք Սուրբ Հոգոյն:

187բ Բարեխաւէ երգողին / յաւուր մեծի դատաստանին / եւ գծողիս՝ Աստուածատրիս / ամէնքդ ասէք զՏէր ողորմին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԿԱՅԻ

1. Ա. կազմաստառ (նորոգողի, 1750 թ., նոտրգիր) Այս եղեւ թվին ՌՃՂԹ. (1750) մայիսի ԺԴ.ին (14) ձեռամբ տէր Գալուստ քահանային գայս բուրաստանս նորոգեցաւ:

Պհպ. Աս Վերջատին նորոգեցաւ Սուրբ Գիրս// հող եւ մոխիր իբր կարգաւոր տէր Գալուստ կոչ// այսմ ամի: Թիւն էր ՌՃՂԹ. (1750) մայիսի ԺԴ.ին (14) նորոգեց ընդե// ող ողորմիս Աստուած զձեզ ողորմի ի մոսան//:

2. Պհպ. Աբ (1763 թ., նոտրգիր) Յարթենս բերի այս կանոնքս, կարդացի// [թ]վին հազար երկու հարիւր ԺԲ.ին (1763), հոկտեմբերին ԻՅ. (25):

Պհպ. Աբ (1763 թ., նոտրգիր) // [Յար]թէնս գրեցի, կարդացի այս գիրքս// [սուր]բ առաքեալք, դուք բա-ր[ե]խօսեցէ՛ք վասն իմ մեղաւորիս:

Պհպ. Աս (1763 թ., նոտրգիր) ես՝ տիրացու Յարթե-նս գրեցի. ամէն:

10բ (1763 թ., նոտրգիր) ես՝ տիրացու Յարթեն:

3. Պհպ. Աբ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Մվ Մոշ[ո]ւ Սուլթան Սուրբ Կարապետ, դու իմ մորաքան տար:

4. Պհպ. Աբ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) // Աւետիս, մօրս՝ Մամար, պապիս՝ տէր Մարուք, եղբօրս՝ Յօհաննէս:

5. Պհպ. Աբ (ԺԸ. դ., նոտրգիր) Օվ կարդայ, ողորմիս տայ, օվ կարդայ, ողորմիս տայ:

6. 1ա (ԺԸ դ., նոտրգիր) Աստըծոյ ծառայ Աւետիսէս եւ մղտեսի Մարտիրոսէս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Պհպ. Աս (սեւ թանաքով շրջան) «[Печать] Ахалцихской градской пол[иции]», 150բ սեւով բոլորակ՝ «ՊՈՂՈՍ / ՎԱՐԴԱՊԵՏ», սեւով բոլորակ՝ «Տէր ՅԱԿ/ՈՒ ՎԱՐԴԱՊԵՏ Տէր / ՄԿՐՏԻՉ», 150բ՝ երիցս, 160ա՝ երկիցս, 214ա՝ երկիցս սեւով ութանկիւն՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌԱՅ/ ՏԱԻՆԱԿԱՆՆ՝, ԹՎ. ՌՃԺ. (1661)»:

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ Ա. կազմաստառին, պհպ. Աս-բ՝ տառեր, զանազան խզբոցներ, թուաբանական հաշուարկներ, «Աստուած ողորմի գրո»։ Պհպնկ Աս (նոտրգիր) «Ես՝ տիրացու Յարթենիս գրեցի (նման՝ Պհպնկ Աբ)»։ Պհպնկ Աբ «Օվ Մօշու Սուլթան Սուրբ Կարապետ, դու իմ մորատս տար»։ Պհպնկ Աբ «Յարթենս բերի այս կա-նոնքս, կարդացի [թ]վին հազար երկու հարիւր ԺԲ.ին (1763), հոկտեմբերին ԻՅ. (25)»։ Պհպնկ Աբ «Աւետիս մօրս մամր, պապիս տէր Մարուք, եղբօրս Յօհաննէս»։ Պհպնկ Աբ «[Յար]թէնս գրեցի, կարդացի այս գիրքս: Սուրբ առաքեալք, դուք բարեխօսեցէ՛ք վասն իմ մեղա-ւորիս»։ 1ա (ԺԸ դ., նոտրգիր) «Աստըծոյ ծառայ Աւե-տէս եւ մղտեսի Մարտիրոսի»։ 10բ (ԺԸ դ. շղագիր) «Ես՝ տիրացու Յարութիւն»։ 25ա «Աբաղում, Աբբա-համ վարդապետ», 68ա՝ «աբզգզգ իմաս», 150բ՝ «Աշ-խար[հ]ս ուտէ ամէն յիրաց, է սայքինուր, աբնասապ, անտոն»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՉ՝ Ա. կազմաստառին՝ մարդու դէմք, թուշուն, կենդանի:

ՆՇՈՒՄ՝ Կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Կա-նոնգիրք (1)», պհպ. Աս՝ (մատիտով շղագիր) «ունի միկրոֆիլմ»:

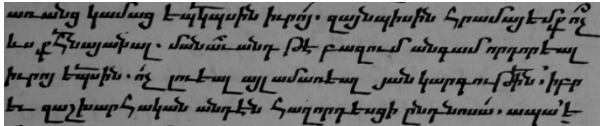
2677

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Գ Ի Ր Ք Հ Ա Յ Ո Յ

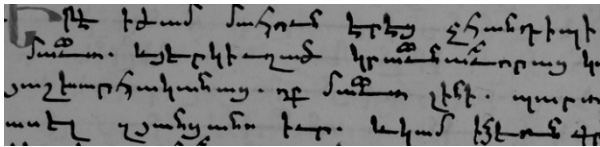
ԲԵՐԻԱ

ԳՐԻՉ՝ Անանուն (1ա-222բ), Աւետիփ ֆահանայ (223ա-306ա): ՍՍԱՅՈՂ՝ Գալուսա վարդապետ:

ԹԵՐԹ՝ 306: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԷX12 (Ա, ԺԳ 11, ԺԳ 7, ԺԵ, ԺԵ, ԺԸ, Ի 10, ԺՁ 9): ՆԻԻԹ՝ բուրբ, սպիտակ, լուսագծերով: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 28,5x20,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (1ա-221բ՝ 18,5x16, 226ա-306բ՝ 20x13), երկսին (221բ-5բ՝ 19,5x12,5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1ա-222բ. նմուշ՝ 33ա), նոտրգիր (223ա-306ա. նմուշ՝ 264ա). խորագրերը՝ կարմիր, նարնջի եւ վարդագոյն թանաքով: ՏՈՂ՝ 27-28. գծումներ՝ ննջումով: ԿԱՁՄ՝ դարչնագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ. աստառը դրոշմագարդ կտաւ. լուսանցակողերը կարմիր:

նմուշ 33ա

նմուշ 264ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 22ա: Ճ ա կ ա – տ ա գ ա ղ Գ՝ 32ա: Լ ո ս ա ն ց ա գ ա ղ Գ՝ բուսական, թռչուն: Ձ ա ղ ա գ ի ղ՝ հանգուցափր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ղ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարա. կազմը մաշում, ֆերծում, վրան՝ ցեցի անցֆեր, գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով գանազան բծեր, սնկային հիւանդութեան հետֆեր, թ. 39-43՝ ցեցի անցֆեր, թ. 68-70՝ ստորին լուսանցից մօտ 6x20.5 լայնֆով մաս կտրած-հանած. գրադաշուն անվնաս, թ. 47՝ մասամբ պատռուած, երեւական կապիյներն ու գամերն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-283բ [Կանոնագիրք Հայոց]

- Տե՛ս ձեռ. 654, 6ա-270ա: 3անկ /1ա-19ա: 1/19բ-29բ: 2/29բ-39ա: 3/39ա-44ա: 4/44ա-5ա: 5/45ա-8բ: 6/48բ-53ա: 7/53ա-7բ: 8/57բ-65բ: 9/65բ-7ա: 10/67ա-78բ: 11/78բ-82ա: 12/82ա-3ա: 13/83ա-8ա: 14/88ա-95ա: 15/95ա-6ա: 16/96ա-124բ: 17/124բ-6ա: 18/126ա-30բ: 19/130բ-3ա: 20/133ա-5բ: 21/135բ-9ա: 22/139ա-44բ: 23/144բ-6ա: 24/146ա-51բ: 25/151բ-8ա: 26/158աբ: 27/158բ: 28/158բ-60ա: 29/160աբ: 30/160բ-6բ: 31/166բ-71ա: 32/171ա-3բ: 33/173բ-6ա: 34/176ա-8ա: 35/178ա-89ա: 36/189ա-90բ: 37/190բ-3ա: 38/193ա-5ա: 39/195ա-6ա: 40/196ա-7ա: 41/197ա-9ա: 42/199ա-204բ: 43/204բ-9ա: 44/209ա-12ա: 45/212ա-6ա: 46/216ա-9ա: 47/219աբ: 48/219բ-20ա: 49/220աբ: 50/220բ-9ա: 51/229ա-31բ: 52/231ա-2բ: 53/233ա-4բ: 54/234բ-5բ: 55/235բ-9ա: 56/239աբ: 57/239բ: 58/239բ: 59/239բ-40ա: 60/240ա-5բ: 61/245բ-6ա: 62/246աբ: 63/246բ: 64/246բ-7բ: 65/247բ: 66/247բ-51բ: 67/251բ-2ա: 68/252ա-3ա: 69/253աբ: 70/253բ-4ա: 71/254աբ: 72/254բ-7ա: 73/257ա-72ա: 74/272աբ: 75/272բ-3բ: 76/273բ-8ա: 77/278բ-9ա: 78/279աբ: 79/279բ-83բ:

Բ. 284ա-8բ [Յակոբայ Արիմեցոյ Յաղագս պսակի ամուսնացեղոյ] – Մեծաւ աշխատութեամբ հոսու

ՌՃԽՁ. – 1697

եղեալ... եւ այլ մի՛ իշխեսցէ առնել զայն, զի մեծ յանցանք է:

Գ. 288բ-304բ [Յակոբայ Արիմեցոյ] Յաղագս ազգականութեան – Գիտելի է, զի ազգականութիւնն... եւ ճշմարտութեան հետեւողքն արհնեալ են ի յԱստուծոյ. ամէն:

Լուսանցներում երբեմն կան յետագայ սրբագրումներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

304բ Փառք ապէնիզ եւ ամե՜[<](#)նակարող, անբաժանելի եւ միասնական սուրբ Երրորդութեանն՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն: Որ ետ կարողութիւնն եւ իմաստ հոգեւոր եւ մարմնաւոր եւ ի ժամանակս ժամանակս առաքեաց նահապետս, մարգարէս, քահանայս, դատաւորս, թագաւորս եւ իմաստասէրս՝ առ ի յա[ւ]գուտ մարդկային բնութեանս եւ ի հերքումն խաւարասէր իշխանին, իսկ ի վախճան աւուրս, ի լրումն արիւնաց եւ մարգարէից միածին Բանին ծագմամբն ի Հօրէ եւ հովանաւորութեամբն Սրբոյ Հոգւոյ՝ տնաւրինաբար զարդարեաց նոր արարչութեամբ զերկինս եւ զերկիր, եւ զմարդկային բնութիւնս վերստին զարդարեաց կենսաբեր աւետարանան եւ ամենայաղթ խաչին, որ կանգնեցաւ ի դիտակին եւ ազատեաց ի կործանմանէ եւ ի ծառայութենէ դժոխոց մահու եւ ի մ[ե]ղաց եւ շնորհաւք Հոգւոյն Սրբոյ ի ձեռն աւագանին արար Որդիս Աստուծոյ |305ա| զնորս Սիովն: Եւ ետ եկեղեցոյ ախոյանս զարապիգս, հիմն եւ հաստատութիւն, լոյս եւ կառավարս եւ աղ համեմիշս՝ զՀին եւ Նոր կտակարանս: Ջոր նահապետք գուշակեցին, մարգարէք վկայեցին, քահանայք արինակեցին, թագաւորք եւ իշխանք զարդարեցին, առաքեալք քարոզեցին, հայրապետք պերճացուցին, վարդապետք ուսուցին, կաթողիկոսք ժողովեցին, եպիսկոպոսք ակն կալին, քահանայք հովեցին՝ մինչեւ ցայսօր ժամանակի: Ջոր ի մատենիս այսմիկ գտանի թարգմանութիւն եւ խրատն կարգաւորապէս ի նորոգումն եկեղեցւոյ եւ հաստատութիւնն առաջնորդաց եւ լուսացումն մեղաւորաց, ի փառս եւ ի պարծանս եւ յիշատակ ամենայն սրբոց, ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեանն արհնելոյն ի համայնից. ամէն:

Արդ, եղեւ կատարումն սուրբ կանոնաց ի թվականին հայկազունեաց ՌՃԽՁ. (1697) ամին, մայիս ամսոյն ԻԹ. (29), օրն շաբաթ, ձեռամբ [յ]ողնամեղ եւ սուտ գրչի, անուն եւերթ Աւետիփ քահանային: Խնդրեմ ի ձեզան[է] երես անկեալ եւ աղաչեմ տեսարց իմոյ, յորժամ հանդիպիք սուրբ կ<ո>անոնիս թէ՛ կարկաւոզ (մատիտով ուղղած՝ կարգալով) կամ օրինակ առնելով,

անմեղադիր լերո՛ւք գրիս կամ սղալան<ան>աց սորայ, զի խիստ դառն եւ դժար ժամանակ էր, եւ խիստ սղութիւն էր քաղաքն մեր Բերիայ, որ Դ. լիսր հացն ղուրուշ մի շէր գտվիր: Նորայ համար խոշոր եւ մանտր գրեցաք: Խնդրեմ ի ձեզանէ, որ մեզ ներէք եւ զմեզ եւ զմեր ննչեցեալք ի յաղօթս ձեր յիշէք եւ Ողորմիս տայք, եւ Աստուած ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի ի միւսանգամ գալըստեան իւրոյ, որ է անգրաւ յաւիտենիւ. ամէն:

305բ (ստացողի) Գոհութիւն եւ պատիւ եւ փառք էութեան ինքնագոյի, տէրութեան յարակալի, երրորդականի անձնատրութեան եւ միականի աստուածութեան՝ Հօր եւ Որդույ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, ծնողի եւ ծնեցելոյ եւ բղխողի ի նոցունց էութենէ համապետաց եւ համագոյից եւ համագորաց ի հանուրց արարածոց, եւ բնաւից ստեղծուցոց եւ իմանալեաց եւ զգալեաց, նիւթականաց տարրեղինաց եւ յաննիւթից հրաբնից, սեռից անցելով ամանակաւ եւ միանալով Բանին Աստուծոյ ընդ մարդկային բնութիւնս՝ հուր աստուածային ի ձեռն էակցին իւրոյ եւ ի Հոգոյն Սրբոյ էհեղ բորբոքմամբ ճառագայթապէս ի սիրտս ամենայն հաւատացելոց, զնոյն սիրովն վառեալ: Ես՝ ամենից նուաստ Գալուստ վարդապետս, բորբոքեցայ ի սէր աստուածային մատենիս, այս վարդապիթիթ Կանոնգիրքս զսայ ստացայ հալալ արդեանց իմոց՝ որքան կենդանի եմք, վայելեմ, եւ յետ իմոյ ելանելոյ յաշխարհէս՝ յիշատակ Սրբոյ Նախավկային: Այլ ո՛չ ում յիւղալ չունի, ո՛չ եղբարց եւ ո՛չ ազգ ընտանեաց: Ով ոք հանէ զսայ ի դրանէ Սրբոյ Նախավկային, պատիժն ընդ Յուդայի առցէ եւ ԳձժԸ. (318) հայրապետաց նզովից ներքոյ լինի եւ դատաստան առ ինձ սեւերես գան: Կարդացողքն եւ վայելողքն եւ խնամով պահողքն աւրհնեալ լինին յԱստուծոյ եւ ամենայն սրբոց նորա: Բայց ժամամբ հայցեմ յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր միով Հայր մեղայիւ, եւ դուք յիշեալ լինիք ահեղ ատենին Քրիստոսի:

Դարձեալ յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր ամենամեղ, անարժան Գալուստս, որ միայն անուամբ կոչիմ վարդապետ, բայց արդեամբք՝ մեկուսի հեռացեալ ըստ մարգարէին: Եւ զհաւն իմ զհանգուցեալ զՄիքայել քաջ հոռետորն ահրի, որ էր տեղապահ եւ աթոռակալ Սուրբ Էջմիածնայ Յակոբ հոգեւոր տիրոջ, եւ միւս հոգեւոր ծնողն իմ եւ դաստիարակն, որ էր եղբորորդի Միքայել վարդապետին՝ զՊետրոս ահրիեպիսկոպոսն, որ էր առաջնորդ Սուրբ ուխտիս Նախավկային: Եւ ես՝ Գալուստ վարդապետս, քեռորդի գոլով նորին, ստացայ սուրբ գիրքս թվին ի ՌձԽ. եւ վեց (1697) ամին: Դարձեալ յիշեցէ՛ք զմարմանուր ծնողքն |306ա| իմ զհանգուցեալ Ներսէսն եւ զմայրն իմ Սառէն, եւ հօրեղբայրն իմ հանգուցեալ գտէր Մարգարէն եւ մարմնատր եղբայրքն իմ Անանիէն եւ հանգուցեալքն զՂազարն եւ զՂուկասն, եւ Անանիայի որդիքն՝ գտէր Մարգարէն

եւ զԱւետիսն եւ քորքն իմ հանգուցեալ՝ Շուշանն եւ զԵփրասիմէն, եւ զհոգեւոր ծնողն իմ՝ Զուդայեցի Մինասի դուստրն Նանաջանն, որ պատճառ եղեւ եւ իւր հալալ արդեամբքն յայսմ ամի ընդ իւրն առեալ տարաւ ի սուրբ յԵրուսաղէմ եւ յցոյց իղձ սրտի իմոյ՝ համբուրելով ի լուսաբուս սուրբ գերեզմանն, զոր վաղուց հետէ փափակէի: Աստուած իւրեան վարձն հատուցանէ եւ ընդ կանանցն իւղաբերիցն դասակից եւ պսակակից արասցէ. ամէն: Հայր մեր, որ՛:

Դարձեալ յիշեցէ՛ք Սուրբ ուխտիս եղեալ միաբանք՝ Յովաննէս վարդապետն, զՅակոբն, զՄաղաբիէն, զԳրիգորն, զՇմաւոնն, զՊօղոսն, զՓիլիպպոսն եւ աբեղայքն՝ գտէր Գրիգորն, գտէր Մարտիրոսն, գտէր Գասպարն, գտէր Կիրակոսն (այս անունն այլ գրով լսում աւելացուած է յետագայում), գտէր Դաւիթն, գտէր Մարտիրոսն, գտէր Գասպարն, գտէր Մարգարէն, գտէր Ստեփաննոսն եւ սարկաւագունքն՝ Ստեփաննոսն, զԽաչիկն, զՄանասէրն, զՂուքասարն, զՅովաննէսն: Յիշեցէ՛ք եւ Ողորմի ասացէք, զոր Տէրն Քրիստոս ձեզ ողորմեսցի. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

1. 1ա (ԺԸ դ., կարմրով, շղագիր) Մանուկ մտավարժ եւ սիրող ուսման, / մի՛ ընդ վայր ձգէք եղանակ գարնան. Ներսէս Տէր-Պօղոսեան:

2. 306բ (ԺԸ դ., նոտրգիր)

Մորմոքական կըսկըծանօք միշտ ողբասցուք, շուրք արտասուաց զպղծեալ հոգիս մեր սրբեսցուք, որով գոնեա զդրախտ հոգին ծաղկեցուցուք, փընջեալ անդի սուրբ փեսային սէր մատուցուք, գայ ժամանակն, որ թէ կամեմք, այլ ոչ կարեմք, վա՛յ [գ] ի էանց ըզկարեւորն, առ որ փարեմք: ԿՆՔԱԿԻՈՇՄ՝ 1ա սեւով քառակուսի, երկիցս՝ «Քրիստոսի ծառայ / ՀԱՅՐԱՊԷՏ/ 1665», 49բ «Տէր / Փիլիպպոս»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Կանոնգիրք (4.)», Ա. փեղկին փակցուած թերթիկին «//ՌձԽՁ.», թ. Դ (նոտրգիր) «Գ. 89/նոր 2677», կապոյտով, շղագիր՝ «ՌձԽՁ. 1697, Մ[եբրոպ] եպ[իսկոպոս]», 20ա՝ հակառակ դիրքով գուռած՝ ԺԸ. դար, կարմրով, շղագիր՝ «Հայրապետ», 304բ եւ 305ա՝ մատիտով, շղագիր. «ՌձԽՁ. Աւետիք քահանայ ի Բերիայ», 305բ՝ կարմրով. «ՌձԽՁ. 1146+ 551/1697 թ.», 306բ՝ նոտրգիր. «Միքայել Սմբատեանց», նոտրգիր՝ «տանուտէր Մէլիք», մատիտով, շղագիր՝ «Անուանք երից սուրբ ժողովոց հայրապետաց, Անուանք կաթողիկոսաց, Սարգիս, Ճիւղագրութիւն, Ազգահամարութիւն», շղագիր, դժուարընթեռնելի՝ «//այս բոլորովիմբ է իմ փայս անունս է Ազքանազ գրոյս վերջը էրաւ փառ»:

ԳՐԶԱՓՈՒՉ՝ 306ա՝ թուաբանական հաշուարկներ, 306բ՝ զանազան խզբզոցներ:

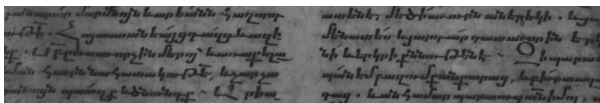
2678

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

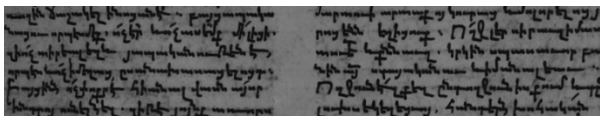
ՊՀԵ.-ՋԻԵ. – 1426-1476

ԳրիՉ՝ Մարթոս: ՍՍՍՅՈՂ՝ Իգնատիոս կր., Եսայի վրդ., Ոսպի աշակերտ:

Թերթ՝ 387. չգրուած պնպ. Աս, 89ար, 209ար, 352ար, 387բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԼԲx12 (Ա, 24, Բ 16, ԺԳ 11, ԼԱ, ԼԲ 6): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՆՄՈՒԹԻԻՆ՝ 26x16,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (22x13.5. 1ա-8բ, 232ա-387ա), երկսին (22x13.5. 9ա-231բ): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նոյն ձևով գրուած տարբեր ժամանակներում, տարբեր մեծութեամբ եւ խտութեամբ, գրչափոխութեամբ. 1ա-8բ, 9բ-24բ, 25բ-225բ. նմուշ՝ 103ա), բոլորգիր (9ա, 25ա, 226ա-386բ. նմուշ՝ 9ա). խորագրերը՝ կարմրով: ՏՈՂ՝ 24-52: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը դրոշմագարդ կտաւ. լուսանկարները՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա. (սկ.) սպիտակ թուղթ, չգրուած (Աբ):

նմուշ 9ա

նմուշ 103ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Կ Ի Ս Ա Խ Ո Ր Ա Ն՝ 25ա: Ճ ա կ ա - տ ա գ ա ռ ղ՝ 139ա, 181ա: Լ ու ս ա ն գ ա գ ա ռ ղ՝ բուսական, թռչուն, կենդանի, տանաւ, խաչ: Ջ ա ռ ղ ա գ ի ռ՝ հանգուցագիր, թռչնագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, փեծուած, մէջքի վերին եւ ստորին եզրերը թափուած. 9ա էջի վերին մասը չգրուած, բաց մնացած՝ կիսախորանի համար, քայքայուած ձեռագիրը նորոգուել եւ վերակազմուել է 1722 թ.՝ ակեպոսելով չգրուած (87, 209, 352) կամ մասամբ գրուած (387ա) թերթեր, արտաքին լուսանկարներ եզրահաստած. լուսանկարները մասամբ վնասուած, որոշ թերթեր տեսառաջ (կարդայ՝ թ. 384, 386, 385), կան բորբոսի եւ խոնասութեան հետեւ, թուով է՝ նորոգուած է երկիցս. նորոգող գրիչը թանափով թերթակալել է նախ Ա-Լ (1ա-8ա), ապա 1-372 (9ա-385ա), երեւական կապիչներն ու գամերն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. ա. 1ա Նախադրութիւնմ խրատականմ Յաղագս աղօթիցն, գոր արարեայ է Տեառն Ներսէսի՝ եղբօր Գրիգորիսի Հայոց վերադիտողի – Աղաւթք հասարակաց քրիստոնէից՝ մեծաց եւ փոքունց, արանց եւ կանանց, զոր պարտին ուսանիլ ամենեքեան եւ ուսուցանել զմիմեանս... եւ Աստուած բնակէ ի մեզ:

բ. 1ա-2բ Աղօթք իւրաբանչիւր անծին հաւատացելոց ի Քրիստոս – Հաւատով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ... զերիսն ի մի դէմս արհնեցից:

Բ. 2բ-3բ Այս ինչ է գիրս այս Միխայել վարդապետի (Յանկ՝ Ա-ԼԸ.) – Առաջին. սկիզբն մարդկութեանս... ԼԸ. Աստուածկատարումն ամենայն քահանայութեանս... եւ այլքն ընդ նմս:

Գ. 4ա [Առակք]

ա. Աղուէս մի քաղցեալ...

բ. 4ա Այրի կին մի ունէր տղայ մի...

Դ. 4բ-6ա Այս ինչ է ի գաւառուր ուղղադաւան, աստուածունակ գիրքս այս բազմաժողով թղթոցս (Յանկ՝ Ա.-Հ.) – Ա. Նախ կանոնական խրատք... Հ. Մասն առասպելացն Մահմէտի:

Ե. 6բ-8ա Աւետարանին Յոհանու նախացուցումն – Ջի թէպէտ Գ. եւ աւետարանիչք... վասն որոյ Աստուծոյ բան կոչի:

Զ. 8աբ Խորհուրդս այս մեծ է, բայց ես ասեմ ի Քրիստոս եւ յեկեղեցի – Մեծ է խորհուրդս այս... եւ այսպէս եցոյց, թէ կինն տրկար է/// (վերջը՝ թափուած):

է. 9ա-19ա Նուստ վարդապետի Յովհաննիսի Ե[ր]զնկացոյ խրատ հասարակաց քրիստոնէից, Բահանայից եւ ժողովրդոց, ի կանոնական սահմանաց, առաքելոց եւ հայրապետաց եւ վարդապետաց եւ սուրբ հասուն մերոյ՝ Վարդան վարդապետի, յոր յամենայնէ ժողովեցի եւ գրեցի

Տե՛ս ձեռ. 228. 71ա-127ա: 1. Նխ./9աբ: ա/9բ-10ա: բ/10աբ: գ/10բ-1ա: դ/11աբ (ունի՝ 11ա «Կանոնք սուրբ հարցն – եթէ ազգականք ամուսնանան...», 11աբ՝ Կանոնք սուրբ հայրապետացն – եթէ որ առնու կին...): ե/11բ-2ա: զ/12ա: է/12աբ: ը/12բ: թ/12բ-3ա: ժ/13աբ: ժա/13բ-4ա: ժբ/14աբ: ժգ/14բ: ժդ/14բ-5ա: ժե/15ա: ժզ/15ա: ժլ/չիբ: ժը/15ա: ժթ/15բ: 2. Նխ./16ա: ա/16ա: բ/16ա: գ/16ա: դ/16ա: ե/16ա: զ/16ա: է/16աբ: ը/16բ: թ/16բ: ժ/16բ-7ա: ժա/17ա: ժբ/17աբ: ժգ/17բ: ժդ/17բ-8ա: ժե/18ա: ժզ/18ա: ժլ/18ա: ժը/18ա: ժթ/18ա: ի/18ա: իա/18աբ: իբ/18բ: իգ/18բ: իդ/18բ: իե/18բ: իզ/18բ: իլ/18բ-9ա: իը/19ա:

Կից ունի հետեւեալ 3 կանոնները՝

– 15բ Ի. Սահակ կանոնմ – Պարտ է քառասունք կատարել...

– 15բ ԻԱ. Սրբոյն Սահակ վասն Բահանայից – Խորհրդական եւ նուէրք ամենայն...

– 15բ ԻԲ. Սրբոյն Բարդի կանոնմ – եթէ որ արգելցէ զպտուղս քահանային... զի զոր ինչ եւ կարացաք իմանալ, հնարս արարաք:

Ը. ա. 19ա-21ա Սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի Բան հաւատոյ եւ նորին նմանեացն: Բան առաջին – Սուրբ հաւատ ճշմարիտ...

բ. 19աբ Բան Բ. Նորին ի միւս գրոց – Անսկիզբն էութեամբ Հայր...

գ. 19բ Բան Գ. ՅԺԸ. (318) սրբոց հարցն – Այսպէս հաւատամք...

դ. 19բ Բան Դ. Գիոնէխոսի Աթենացոյ – Ասեմք, որ ամենեցուն...

ե. 19բ Բան Ե. Եփրեմի Խորին Ասորայ – Զուարթ է...

զ. 19բ-20ա Բան Զ. նորին Եփրեմի – Կուար գՀարէ...

է. 20ա Բան Է. Հիպոդիտէա Բասուրացո – Զի միութիւն Սրբոյ Երրորդութեանն...

ը. 20ա Այլուատ Ը. – Ըստ նմին օրինակի...

թ. 20աբ Գրիգորի Սփանչելագործի՝ Թ. – Մի է Աստուած Հայր...

ժ. 20բ Գրիգորի Նիւսացոյ՝ Ժ. – Մի կարգաւորապէս ցուցանի...

ժա. 20բ Դամասու Հոմոյայ՝ ԺԱ. – Այսպէս հաւատամբ...

ժբ. 20բ Կիրղի Երուսաղէմացոյ՝ ԺԲ. – Մի է Աստուած Հայր...

ժգ. 20բ-1ա Գրիգորի Աստուածաբանի՝ ԺԳ. – Այլ եւ յաղագս նոցունց...

ժդ. 21ա Յոհաննու Ոսկերեանի՝ ԺԵ. – Հաւատ ի Հարէ սկսանի...

Թ. 21ա-4բ Վրկայութիւն մարգարէից յաղագս Քրիստոսի, որ հանդերձեալ էր կատարել ի յետին ժամանակս – Եթէ յառաջ քան զյաւիտեանս... եւ կոծեցեն ցեղք եւ լեզուք:

Ժ. 25ա-34բ Գրիգորի սրբոյ վարդապետի յոքնեալեան մենաւորի համառատիւմ Բան խրատու վասն ուղիղ հաւատոյ եւ մաքուր վարուց առաքիլութեան, ի խնդրոյ նորին հարազատի Վարդանա դիւանադարի [ձեռ. 2178, 112բ] – Տերունեանն հաւանեալ խրատու... վայել է ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, որ է արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

ԺԱ. 34բ-9ա Սրբոյն Բարսղի ի Հարցողաց գրոց ՅՄԸ՝ ժողովեալ Մովսիսի վարդապետի – Որպէս ոչ ինչ հասարակաց... որ հաստատէ զսիրտ մարդոյ. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԺԲ. 39ա-54բ Թուղթ ընդհանրական Ներսիսի կաթողիկոսի Հայոց առ համարէն հայաստ ազիւնս, որոց տեսչութիւն հաւատացաւ նմա ի Տեառնէ

Տե՛ս ձեռ. 500, 4ա-51բ: ա/39ա-42ա: բ/42ա-5բ: գ/45բ-6բ: դ/46բ-9ա: ե/49ա-51բ: զ/51բ-3ա: յ/53աբ: լ/53բ-4ա: թ/54ա: ժ/54աբ:

Տե՛ս Ընդհանրական թուղթք սրբոյն Ներսիսի Շնորհալոյ, Երուսաղէմ, 1871:

ԺԳ. 54բ-5բ Նորին տեառն Ներսիսի սուրբ կաթողիկոսի եւ տիեզերալուր վարդապետի գիր շրջաբերական, առաքեալ ի կողմանս արեւելից ի Կարս՝ զկնի նորակերտ եպիսկոպոսի ուրումն, զորոյ գիրս ցուցանէ զանուն, յորս բանմ պիտանիք խրատականմ առաջնորդին եւ փարոզ ոգէշահ առաջնորդելոցն ի նմանէ [ձեռ. 500, 63բ-6բ] – Շնորհաւք ամենակալին Աստուծոյ Հայր... ամենայն եկեղեցական կարդաց:

Տե՛ս Ընդհանրական թուղթք սրբոյն Ներսիսի Շնորհալոյ, Երուսաղէմ, 1871, էջ 218-222:

ԺԴ. 55բ-6ա Պատնէն, որով զորովայնամով արբեցաւ յամալք առնէ այսպէս – Որք ծառայ են որովայնի... եւ խնդրեցեն թողութիւն մեղաց քոց: Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԺԵ. 56ա Վասն դժոխոյն եւ դառնագոյն տանջանաց նորա – Զար է անուն դժոխոց... եւ հուրն ոչ շիջանի, յորոց փրկեցէ զմեզ Քրիստոս յոյսն մեր, որում... ամէն:

ԺԶ. 56ա-7ա [Խրատ] – Բայց, ո՛վ եղբարք, պարտ է մեզ զժամանակս այսպէս իմանալ... որ է արհնեալ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԺԷ. 57ա-8ա Ի խորհուրդ Յարութեանն Ղազարո՛ւ սրբոց վարդապետաց, փոքր ինչ յաւելեալ նախերգան ի Յովհաննիսէ – Արուեստք ամենայն յերիս որոշմունս բաժանեալ... որում փառք յաւիտեան եւ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

ԺԸ. 58ա-60բ Թուղթ Ներսիսի արքեպիսկոպոսի Կիլիկեցոյ Տարսնի՝ Պատասխանի Յուսկանն արգելական եզնաւորի ի մեծն Անտիոք, յորժամ լուծանէ զհարցումն կղերիկոսացն Անտիոքո: Եւ վասն որ ի Հայք աստուածային շնորհի ճշմարտութեան ի վերայ քահանայական կարգի եւ ժողովրդականաց ուղիղ հաւատովն, որ ի Քրիստոս – Գիր քոյոյ պատուականութեանդ... զի փառաւորեցի ի քեզ Հայրն երկնաւոր՝ միածին Որդուլն եւ ամենասուրբ Հոգուլն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԺԹ. 61ա-71ա Թուղթ տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսի Հայոց, գրեալ եղբարն նորին Ներսիսի եպիսկոպոսի՝ հրամանաւ նորուն, ի Միջագետս Ասորոց... ի խնդրոյ ումեմն աստուածասիրի Առեւծ կոչեցելոյ իշխանի Թըլկուրանն աւանի – Թէպէտ եւ տէրունական հրամանն յորդորէ... որում փառք եւ... ամէն:

Ի. 71բ-3բ Բան Ներսիսի Առ եպիսկոպոսունս եւ վարդապետս եւ համօրէն դասս եկեղեցոյ, որք յատուր տանի արմաւենեացն ժողովեալք ի կոչմանէ տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսի եղբար նորին՝ ի ձեռնադրութիւն զնա կաթողիկոսութեան Հայոց – Առ ձեզ են բանք իմ... եւ զողորմութեան արբեցուք, որովք ի մի բերան փառաւոր արասցուք... ամէն:

ԻԱ. 73բ-5ա Տեառն Ներսիսի արքեպիսկոպոսի Տարսնի Կիլիկեցոյ՝ Յորժամ չոգաւ դեսպանութեամբ ի թագաւորէն Հայոց Մեծաց Լեւոնէ ի Կոստանդինուպոլիս. Հարցումն պատրիարքին եւ պատասխանի սրբոյն Ներսիսի – Իբրեւ յառաջեաց սուրբն Ներսէս... եւ գտեալ սուրբն յաղթաւղ ամենայն յունաց՝ շնորհաւքն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԻԲ. 75ա-6բ Թուղթ Հայոց կաթողիկոսին Կոստանդեա, զոր գրեաց յաստուածապան դղեկէն Հոմիկայէ առ թագաւորն Հէթում, ի ձեռն ծաթ լիկաթին, որ կոչէր Տիմանչ լիկաթ, ի թվին հայոց ՈՂԷ. (1248). Գրեցաւ ի ձեռն արդիւնական վարդապետին

Վարդանա յարմարեալ – Քրիստոսապասկեալ սուրբ թագաւորի ամենայն Հայոց Հէթմոյ... ողջ լէր կրկին թագաւորեալ, թագաւոր աստուածասէր:

ԻԳ. 76բ Կարգաւորութիւն սուրբ եւ ուղղափառ հաւատոյ Հայաստանեայց եկեղեցոյ, որով յամօք առնէ զհերձուածող – Յառաջ քան զամենայն տո՛ւր նոցա պատասխանի... որպէս ասէ Սոկրատ՝ հրաշարբան պատմագիր/// (վերջը՝ թափուած):

ԻԴ. 77ա Ներսէսի Կլայեցոյ գրեալ պատասխանի թղթոյն պատրիարգին Ասորոց տեառն Միխայելի – Ըզգուարթուն եւ զարիագոյն հովուապետի... ողջոյն տամք եւ որոց ընդ ձեզ են պաշտօնեայք Քրիստոսի յիւրաքանչիւր կարգի:

ԻԵ. 77աբ Նորին Ներսէսի Կլայեցոյ Թուղթ ի Կոստանդինուպոլսիս, առ ոմն Պօղոս քահանայ Հայկազնի, ի Տարսունէ Կիլիկեցոյ... եւ ի շմեղս եղև իւրոյ վնասուն – ԶՊաւղոսի համանուն վեհին եւ քաղաքակցի... եւ իր կարծիցեն:

ԻԶ. 77բ-Տա Նորին տեառն Ներսէսի առ եպիսկոպոսս եւ վարդապետս Հայաստանեայց՝ վասն սիրոյ եւ միաբանութեան ընդ յոյնս – Ներսէս՝ նուաստ ծառայ Քրիստոսի... գրովանդակն՝ յեկեալ եղբարցդ հասկանայք:

ԻԷ. 78աբ Պատեառ խնդրոյ միաբանութեան թագաւորին Հոռոմոց Եմմանուիլի, եւ սրբոյն կաթողիկոսացն հայոց թուղթն, գոր գրեցին առ միմեանս – Մարգարէն Դաւիթ... յառաջ ասացեալ բարեպաշտ իշխանին՝ այսպիսի արիւնակաւ:

ԻԸ. 78բ-ՏԲ Գիր հաւատոյ խոստովանութեան Հայաստանեայց եկեղեցոյ, գրեալ ի Ներսէսէ արքեպիսկոպոսէ... եւ էր իմամու Եսաիայ մայրաքաղաք կիլիկեցոյ – Բանիւք դուզնաքեա... յաղագս այսր իրաց այսպիսի արիւնակաւ:

ԻԹ. 82բ-Յա Թուղթ առաջին թագաւորին Հոռոմոց Եմմանուիլի. առ սրբազան կաթողիկոսն Հայոց տէր Գրիգորիս – Մանուիլ ծիածնունդ արքայ... ի խնդրոյ արքային Եմմանուիլի. այսպէս:

Լ. 83ա-Յա Սահմանք հաւատոյ Հայաստանեայցս եկեղեցոյ, գրեալ ի սրբոյն Ներսիսէ կաթողիկոսէ Հայոց ի խնդրոյ աստուածասէր թագաւորի Հոռոմոց՝ Եմմանուիլի – Թէպէտ եւ աղքատութիւն մտաց... ըստ խրատու իմաստնոյն՝ իմաստնագոյն եւս լինել:

ԼԱ. 85ա-Տա Նորին Ներսէսի Յաղագս աւանդութեանց եկեղեցոյ – Ասացուք սակաւութ եւ յաղագս աւանդութեանց... զնամակս արքային մատուցանէր այսպիսի արիւնակաւ:

ԼԲ. 88ա Թուղթ առաջին թագաւորին Հոռոմոց Եմմանուիլի առ տէր Ներսէս կաթողիկոս Հայոց՝ Յաղագս խնդրելոյ զմիաբանութիւն երկախանչիւր ազանց եւ զսէր – Եմմանուիլ Քրիստոսի Աստուծոյ հաւա-

տարիմ թագաւոր... եւ առաքէր ընդ իմաստնոյ առնն՝ այսպիսի արիւնակաւ:

ԼԳ. 88աբ, 90ա Պատասխանի մեծի թագաւորին Հոռոմոց կիր Եմմանուիլի, գրեալ սրբոյն Ներսէսի կաթողիկոսի Վասն նշմարիտ դաւանութեան հաւատոյ Հայաստանեայցս եկեղեցոյ – Հրամանք ինքնակալութեանդ ձերոյ... երկինք եւ երկիր փառաւք նորա: Իսկ ի վախ/// (1 թ. թափուած) 90ա սկ.՝ ///զամքս յաւերալք ի կենդանի... որ էր այսպիսի արիւնակաւ:

ԼԴ. 90աբ Թուղթ կրկին անգամ պատասխանի դարձեալ ի թագաւորէն Հոռոմոց ի Կիր Եմմանուիլէ՝ տեառն Ներսէսի կաթողիկոսի հայոց, յաղագս նոյն խորհրդոյ միաբանութեան երկախանչիւրոց ազանց եկեղեցոյ ի Տէր մէր Յիսուս Քրիստոս – Եմմանուիլ, ի Քրիստոս Աստուած հաւատացեալ թագաւոր... առ ի դոցանէ ասացելոցն:

ԼԵ. 90բ-1ա Գրեցաւ յամսեանն դեկտեմբերի Յընտիփոսիկոնին Ե.: Գլխակարգեալք խնդիրք... սակս միաբանութեան եկեղեցոյ Քրիստոսի – Նզովեցէք զասաւղն մի բնութիւն զՔրիստոս... եւ զի ընդունիչիք զառաջարկութիւն կաթողիկոսին միայն ի թագաւորէն Հոռոմոց:

ԼԶ. 91աբ Թուղթ պատրիարգին Սակս այսր խնդրոյ, առ սուրբ հայրապետն Ներսէս – Պատուական եւ սուրբ սիրեցելոյ... եւ պատրիարգին՝ այսպիսի օրինակաւ:

ԼԷ. 91բ Պատասխանի թագաւորական գրոյս տեառն Ներսէսի – Քրիստոսապասկեալ, բարձր եւ յաղթաւղ ինքնակալ... զարուրթեամբ ճշմարիտ աւժելոյն Յիսուսի:

ԼԸ. 91բ-Յա Թուղթ տեառն Ներսէսի կաթողիկոսի առ տէր Միխայիլ պատրիարգ – Սուրբ եւ ընդհանրական... եւ ընթացեալ նա՝ խաղաղականն գրով, որ է այսպէս:

ԼԹ. 93աբ Թուղթ Գրիգորի կաթողիկոսի Հայոց, որ զկնի տեառն Ներսիսի յաջորդեաց զաթոռն, առ բարեպաշտ թագաւորն Հոռոմոց Եմմանուիլ – Քրիստոսապասկ, աստուածասէր արքայիդ Հոռոմոց... եւ գումարեալ ժողովոյն զայսոսիկ:

Խ. 93բ-Յա Թուղթ բարեպաշտ թագաւորին Հոռոմոց Եմմանուիլի, գոր գրեաց պատասխանի Գրիգորի կաթողիկոսի հայոց – Մանուիլ Քրիստոսի Աստուծոյ հաւատարիմ... կայ մեր առաջի. ողջ լէր:

ԽԱ. 95ա-Յա Թուղթ պատրիարգին Կոստանդնուպոլսի առ Գրիգոր կաթողիկոս Հայոց, համաձայնութեամբ ամենայն ժողովոյն Հոռոմոց – Միքայէլ, ողորմութեամբն Աստուծոյ... ի պատասխանի Հոռոմոցն արիւնակաւ այսպիսի:

ԽԲ. 96ա-Տբ Թուղթ Գրիգորի կաթողիկոսի Հայոց... ձայնակցութեամբ եւ ձեռնադրով ամենայն Հայաստանեաց եպիսկոպոսաց – Քրիստոսի զարացեալ

և նովալ պսակեալ... ողջ լինի, աստուածասէր թագաւոր:

ԽԳ. 98բ-101ա Թուրթ Գրիգորի կաթողիկոսի Հայոց եւ ընդհանուր Հայաստանեաց ժողովոյ... Միգայէլի պատրիարքին, որ նախ քան զայս փոխեցաւ յաշխարհէս ի Քրիստոս Աստուած մեր – Սրբոյ եւ մեծի Աստուծոյ եկեղեցւոյ... որ է արհնեալ ընդ Հաւր եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԽԴ. 101ա-138բ [Թուրթ դասանաբանական գաւնագանմ]

ա. 101ա-3ա Ներսէսի եղբար կաթողիկոսի Հայոց տեառն Գրիգորիսի Պատասխանի թղթոյ ուրումն Յակովբայ Ասորոյ վարդապետի՝ մայրաքաղաքէն Մելիտինոյ Հայոց – Ի զգալի դատաւորութիւն... յորոց նեղիմք ի փառս Քրիստոսի:

բ. 103ա-4ա Նորին տեառն Ներսէսի պատասխանի գրոյ ուրումն, որ գրեալ էր առ նա բանս զկծանաց յանդուգն լրբութեամբ – Ընկալաք, զոր եկն զիր սիրոյ... դատեսցի յուղիղ դատաւորէն:

գ. 104ա-8բ Թուրթ Ստեփաննոսի Սինեաց եպիսկոպոսի եւ իմաստասիրի Պատասխանի թղթոյն Գերմանոսի պատ[ր]իարքի Կոստանդինուպոլսի – Յոգնապատիւ հռչակելի... հոգւով դատաստանաւ եւ հոգւով այրման:

դ. 108բ-12բ Մովսէսի Հայոց վարդապետի գրեալ պատասխանի թղթոյն Տրապիզոնի՝ առ հատուածեալն Գրիգոր Էրեց – Բնաւից բարեաց պարգեւատուն... եւ այլս, զոր դիցուք աստ:

ե. 112բ-5ա Բանմ երանելոյն Խոսրովու առ նոյն – Տեղի աղաւթից՝ գիտի սուրբ զեկեղեցի... զի մի՛ գայթաղեցցիս:

զ. 115ա-7բ Վասն մոլորման Զատկին բանմ ինչ – Ի թուականութեանս հայոց Զեռ. (1292)... փառք եւ պատիւ անլուելի:

է. 117բ-8բ Վասն անխմոր նշխարին եւ անջուր բաժակին – Սուրբն եփրեմ ասէ... յայտ է զմարդկայինն միացոյց:

ը. 118բ-20ա Ընդդէմ այնոցիկ, որ վասն բաժակին մոլին – Բաժակն արհնութեան, զոր արհնեմք... եւ ինքն եղիցի արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

թ. 120ա-1ա Ընդդիմադրութիւն սակա ջրոյն խառնման սուրբ խորհուրդն, ի թվին հայոց ԶԾԸ. (1309) – Որդիք մարդկան... սրբոյ դիտապետին՝ Գրիգորի Վկայասիրին:

ժ. 121ա-2ա Յաղագս միաւորութեան եւ բնութեան եւ դիմի եւ անձնաւորութեան – Միաւորութիւն է ստոյգ եւ ճշմարիտ... զամենասուրբն աստուածագործութիւն այսոքիւք կատարել:

ժա. 122աբ Սոկրատա Վասն Քաղկեդոնի ժողովոյն – Սոկրատ պատմագիր գրէ այսպէս... ի ԽԴ. (44) թուականութեանն հոռոմոց:

ժբ. 122բ-3ա Յաղագս ժողովոցն, որ եղին – Զկնի ԳՃ. եւ ԺԵ. (315) ամի յարութեանն Տեառն... եւ նգովեցին՝ զշպատուաւս պատկերաց:

ժգ. 123աբ Վասն երկրորդ ժողովոյն – Երկրորդ ժողովն եփեսոսի... եւ Որդի Բարձրելոյն կոչեսցի, եւ նման փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժդ. 123բ-4ա Յաղագս Քաղկեդոնի ժողովոյն – Ժողովն Քաղկեդոնի... եւ ծնանիլ Աստուծոյ Բանին:

ժե. 124ա Այլուտա եւ այս – Հարցից ցքեզ, որ երկու բնութիւն... եւ խոցումն, եւ մահ, որ է աստուածաշարձարութիւն:

ժզ. 124ա Սարկաւագ վարդապետի – Ի լինելն Որդի մարդոյ... մարմնացելոյ Բանին՝ ուսաք:

ժէ. 124աբ [Վասն մի բնութեան] Բանին Աստուծոյ, [զի մի ապի բնութիւն եւ ոչ երկու]՝ որպէս ոմանմ կամին – Երանելի առաքեալն Պաղոս յայտնապէս... որպէս առաքեալ ասէ՛ եղիցի ամենայն յամենայնի:

ժը. 125աբ Թէ պարտ է հաշեցար ասել ի Սուրբ Աստուածն – Իսկ ի Սուրբ Աստուածն պարտ եւ արժան է... զի միաւորեալն ոչ ապականի:

ժի. 125բ Վասն շարչարանաց Տեառն եւ հաշեութեանն – Յորան երուսաղէմացին եւ Կիրեղ Աղէքսանդրացին... որով ազատեցաք. եւ նմա փառք յաւիտեանս:

ժր. 126ա Սակա միաւորութեան բնութեանցն Քրիստոսի – Խոստովանիմք յերկուց բնութեանց միացեալ... որպէս առաքեալ ասէ՛ եղիցի ամենայն յամենայնի:

ժր. 126ա-31ա Կիրոյի ասացեալ ի բան մարգարէին, որ ասէ. եւ յաւել Տէր խաւսել ընդ Աբագու, եւ անա կոյսն յղացի եւ ծնցի – Ծնունդք սրբութեան... եւ նոքա եղիցին իմ ժողովուրդ. նմա փառք եւ պատիւ յաւիտեանս. ամէն:

ի. 131աբ Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ – Ի միում աւուր տաւնեմք գտան ծննդեանն Քրիստոսի... եւ պատկեր արն ոչ նմանապէս էր:

իա. 131բ-6բ Վկայութիւն վասն ծննդեանն Քրիստոսի եւ մկրտութեանն, զի պարտ է տաւնել ի միում աւուր՝ ի յունուարի վեցն՝ ի Կղեմայ յառաքելաւանման կանոնացն – Կարգեցին առաքեալքն... վկայութեամբ ամենայն աստուածեղէն գրոց:

իբ. 136բ Սրբոյն Ներսէսի կաթողիկոսի Վասն առաջաւորաց – Արդ, առաջաւոր ասի պահս այս... զնինուէացւոցն Գ. արն իմա՛յ:

իգ. 137ա-8ա Վասն թագաւորաց Հայոց, զոր կարգեաց Մովսէս Խորենացի – Մովսէս Խորենացի զշարս թագաւորացն Հայոց... եւ է թիւս հայոց ՊԵ. (1356):

իդ. 138բ Յայտնութիւն եւ երեսմն աղանդաւոր եւ ստա մարգարէին Մանմետի, նա եւ Նեղինն ստուգապէս ի թվին ՂԵ. (646), ի Քրիստոս ՈՒԲ. (642) – Կալով եւ մեծաւ ողբով... եւ ոմանք՝ զառաջին երթալն ի Մաքայ:

իե. 139ա-55բ Անանիայի Հայոց վարդապետի Բան հակաբանութեան ընդդէմ երկաբնակաց, զոր

գրեաց հրամանաւ տեառն Պետրոսի Հայոց վերադիտողի – Որք իմաստութեան են բաղձացեալք... լուծեք զմահ եւ ազատեցեք զմեզ:

ԽԶ. 155բ-6ա Յաղագս առաջաւորաց պահոց սուղ ինչ բան – Վասն առաջաւորաց պահոցս... հաստատեալ ի վերայ անշարժ վիմին հաւատոյ:

ԽԷ. 156ա-74բ [Ստեփաննոսի Սիւնեցոյ Հակահատուխին ընդդէմ երկաբնակաց. ձեռ. 573, 55ա] Յայտարարութիւն գրոցս, եթէ ինչ կայ ի սմա եւ ի քանի գլուխս բաժանի:

Տե՛ս ձեռ. 573, 55ա-95բ. Յայտարարութիւն գրոցս/156աբ: 1. ա/156բ-7ա: բ/157ա-8ա: գ/158ա-60ա (ունի՛ Գլուխ երկրորդ: Յաղագս բնութեան դուն ինչ բնախառնութիւն – Բնութեան զանազանութիւն...): դ/160ա-2ա: ե/չիք: զ/162ա-3բ: կ/163բ-5բ: լ/165բ-6բ: զ/169ա-70բ: ժ/166բ-9ա: ժա/170բ-2բ: ժբ/172բ-4բ:

ԽԸ. 174բ-80բ Դաւանութիւն ճշմարիտ հաւատոյ՝ Վահրամ վարդապետի ասացեալ – Հաւատամք եւ խոստովանիմք... եւ մեզ անմեղադիր լերո՛ւք տկարամտաց:

ԽԹ. 181ա-225բ Պաղոսի Հայոց վարդապետի Պատասխանի առ Թէոփեաէ – Գոչեաց ի կաթուղիկէ առաքելական... պատուիրեաց Պօղոս, խրատեաց եւ ասէ:

Մ. 226ա-8բ, 229բ-31բ Երանելոյն Բարսղի հարցմունք եւ պատասխանիք զանազանք* – Հարցումն. Վասն զի թէ մի՞ էր երեսս... զառասպելն գրէ, Հ. համարն է:

* 228բ-ից յետոյ այլ նիւթ (տե՛ս ՄԱ.), շարունակութիւնը՝ 229բ-ից, գրչի յղում՝ 228բ (ստ. լս.) «Զթուխթի շրջեա՛ եւ ապա կարգա՛»:

ՄԱ. 229աբ Հաւաքումն բանից յասից երանելեաց մերոցն հարանց եւ ուղղափառ վարդապետաց. Յաղագս մարդեղութեան Բանին Աստուծոյ... եւ այլոց բազմաց աստուածամարտ հերձուածողաց – [Տ]էր, ո՛վ սիրելի եւ տո՛ւր ցիս զգերամաքուր միտս քո... ի կամս աստուածութեանն միայնոյ:

ՄԲ. 232ա-57բ Հանդէսք բանից աշխարհագումար գրուցաց տիեզերապատում անցից, վիպասանեալ ի քաջ գիտնականէն Միխթարայ աւագերիցոյ մեծ կաթողիկէին Անտոյ հոյակապ քաղաքի, ի խնդրոյ հատ Հաղիմայի Գրիգորոյ վարդապետի – Մըխեսէք Աստուծով ի սկիզբն մատենիս... որ զայս ամենայն գործեաց, զի մի՛ մոլորիցիս:

Տե՛ս Պատմութիւն Սեբէոսի եպիսկոպոսի ի Հերակլն եւ սկիզբն նորագիտ պատմութեան Միսիթարայ Անեցոյն, ի լոյս ած Ք. Պ., Ս. Պետերբուրգ, 1879. երկրորդ էջակալում՝ Միսիթարայ Անեցոյ Պատմութիւն, 1879, Ս. Պետերբուրգ, էջ 1-52: Հմմտ. Միսիթար Անեցի, Մատենա աշխարհավէպ հանդիսարանաց, աշխ. Հ. Գ. Մարգարեանի, Երեւան, 1983, էջ 59-104:

ՄԳ. 258ա-315ա Տեառն Միխայէլի պատրիարքի Ասորոց Համառատ ժամանակաց գրոյցք փառաւորաւ:

ծու, արարեալ յոլովից պատմագրաց, ի վարժս բանասիրաց, յԱղամայ հետէ մինչեւ յետին ատուրս – Ես, եղբարք իմ ի Քրիստոս...

Տե՛ս ձեռ. 1518, Յա-98բ: 1. ա/258ա-93ա: բ/293ա-300ա: գ/300ա-12բ: դ/312բ-3ա: ե/313ա-5ա:

Շարադրանքը համառոտուած է, առանձնապէս գ-ե. գլուխները քաղուածու են՝ զգալի կրճատումներով. ձեռագիրս գլխաբաժանում չունի. բաժանումն այստեղ ըստ 1870 թ. Երուսաղէմի տպագրի է:

ՄԴ. 315ա-33բ Նորին տեառն Միխայէլի Յաղագս քահանայական կարգի, թէ ուստի՞ առնու սկիզբն, եւ ու՛ր կատարի – [Ս]կիզբն քահանայութեան շնորհի...

– 333բ (յիշ. թարգմանչի) Արդ, ի յամի ՌՄՆԸ. (1248) թվահամարութեան անժամանակ Որդոյն Աստուծոյ գալստեանն եւ ի ՈՂԵ. (1246) թվականութեան հայոց թարգմանեցաւ գիրքս այս յասորոց ի հայս, ի հայրապետութեան Հայոց տեառն Կոստանդեայ եւ ի թագաւորութեանն Հէթմոյ բրիտոսասպակի:

ՄԵ. 334ա-5ա [Քաղուածք ի Պատմութենէ Միխայէլի Ասորոյ] – Ասացից եւ վասն Աթնասոս պատրիարքին... եւ գրեալ էր առ իս՝ յանձնառութիւն:

ՄԶ. 335աբ Տաւմար եկեղեցոյ Աստուծոյ – Առաջին դաս եկեղեց[ւ]ոյ... ի սպաս Որդոյն Աստուծոյ:

ՄԷ. 335բ-7բ Վասն երկնաւոր քահանայապետութեանցն՝ Գաբրիէլէ իմաստնոյ – Առաքելական տրւելութիւնն... սահմանեցին զխաչեցարն եւ տօմարն:

ՄԸ. 337բ-8ա Վասն եւրս ատուրց արարչութեանն եղեն գործք է. ... թէ՛ պէտ եւ արուեստիւ զիպողագոյնս ինչ կանոնեմք:

ՄԹ. 338ա-9ա Յաղագս ազգաց, թէ ոյք զիտեն դպրութիւն – Լեզուք ՀԲ. ... այնչափ առցէ ջուր յանըսպառ գետոյ:

Կ. 339ա-41բ [Հարցմունք եւ պատասխանք] – Հարցումն. Ընդէ՞ր կոչի Աստուած Աբրահամու... անձրեւք յորդին:

ԿԱ. 341բ-2ա Յաղագս ամպոց եւ նշանաց – Յորժամ ծագէ... անձրեւ նշանակէ:

ԿԲ. 342ա Յաղագս որոտման – Յորժամ զառաջինն... հոլով մի արեգական:

ԿԳ. 342ա-4ա Անանիայի վասն երկնի – Արդ, որովհետեւ... եւ ոչ յերկիրս իմանի:

ԿԴ. 344ա-6ա Յաղագս երկրի - Զերկիր, ոմանք ի բարեաց... եւ սինքն նորա դողան:

ԿԵ. 346ա-7բ Յաղագս ծովու – |346բ| Զծովէ ասես խելագարեալ... մի՛ դարձցին ծածկել գերկին:

ԿԶ. 347բ-8ա Յաղագս երկնային զարդոյ – Վարդապետք ճշմարտութեանն... առցէ զտեսողութիւն:

ԿԷ. 348ա-9ա Յաղագս կանանց – Պիթագորոս ասէ. ի հուր եւ ի կին անկանիւն... պտուղ այսպիսի բերէր:

ԿԸ. 349բ-51բ, 353ա-5ա Յաղագս ամենայն պիտոյից Բանի Իմաստասիրաց – Պղատոն ասէ... բազում ալիս ծովու տատանեցին:

ԿԹ. 355բ-69ա [Ճառ] – Հոգի Տեառն ի վերայ իմ... հանցուք զօրհնութիւն եւ զփառս Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ:

– 365ա-9ա Յորդորակ – Արդ, այսուհետեւ դարձուցուք զմակոյկ բանիս մերոյ...

Հ. 369ա-70ա Յոհաննու Որոտնեց[ւ]ոյ ասացեալ – Ով Տէր Աստուած իմ, Յիսուս Քրիստոս... զբանն, որ ասէ՛ Ի սկզբանէ էր Բանն:

ՀԱ. 370ա-6բ Գեորգ վարդապետի ժողոված ի Կանոնաց սրբոյն Սահակայ հայրապետի Խ. (40) գլխոյն – Արդ, պարտ է մեզ զհատուցումն շնորհից... վասն զի Ադամ յաստուածանալն փութացաւ, եւ Աստուած՝ ի մարդանալն:

ՀԲ. 376բ-8ա Առաջին հերձուած հեթանոս, որ զարարիչն ամենայնի ի զԱստուածն ճշմարիտ... եւ այլ բազում հայհոյութիւնս խոսեցաւ:

ՀԳ. 378ա-84բ, 386ա Ի Թխտոյն Մխիթար վարդապետի, որ Գոշն կոչիւր – Առաջին ժողով, որ եղեւ ի Նիկիա... որ է արհնեալ ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգոյն, յաւիտեանս:

ՀԴ. 385աբ [Մխիթար Գոշ, Առակի] – (սկ. թափուած) /// ասէ. եթէ դու մեծութեամբ յաղթէս... խոտորեա՛ այր իմաստուն/// (այսչափ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

174բ [Մ] եք՝ մեղուցեալ ծառայքս Աստուծոյ Պապաքս եւ Աչէ, որդիք բարեպաշտ իշխանին Պոռոշոյ, մերովք ազատովքիս համակամ եւ համախոհ եմք, ամենայն հնազանդութեամբ սուրբ հարցն ականդութեանցս վերագրեցոցս ի նամակի աստ, եւ որ ոք ոչ հաւանին, նզովեալ եւ որոշեալ լիցին ի սուրբ հարցն մեր եւ յամենայն աստուածարեալ եպիսկոպոսացս եւ ուղղափառ վարդապետացս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

19ա Կարդա՛ եւ զեղկելի գծօղս զՄաթէոս յիշեա՛:

21ա Կարդա՛ եւ զՄաթէոս թաղծեալս յիշեա՛:

49ա Զեղկելի եւ զբազմամեղ գծաւղս զՄաթէոս աղաչեմ, յիշեա, ո՛վ ընթերցող սուրբ:

60բ Զանպիտան հողս եւ զանարհեստ գրչակս եւ զեղկելի գծաւղս Մաթէոս այսմ ծաղկաքաղ ոգեշահ մատենի աղաչեմ, աղաչեմ, որք հանգիպիք սմա վերձանութեամբ կամ արիւնակելով, յիշեսջիք զմեզ ի սուրբ աղաւթսն ձեր, որ եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ:

71ա Զմեռեալս մեղաւք եւ զերեալս ի բանսարկուէն զեղկելի գծօղս զՄաթէոս, նա եւ զծնաւղան իմ զհանգուցեալսն ի Քրիստոս աղաչեմ յիշել սրտի մտաւք, եւ Աստուած զձեզ յիշեսցէ ի գալստեանն իւրում. ամէն:

73բ Զգծողս յիշեա՛ ի Տէր եւ մի՛ մոռանար, աղաչեմ:

101ա Աղաչեմ վերձանաւղղ սուրբ՝ յիշել առ Տէր զսակաւամանս ի բարուոյ, զի բազում յաւժարութեամբ սկսայ զսա եւ փափաքանաւք առ ի յիշատակ եղկելուոյս Մաթէոսի:

122ա Կարդա՛ եւ զՄաթէոս գծողս յիշեա՛ եւ Աստուած զքեզ:

155բ Ողորմեա Մաթէոսի՝ եղկելի գրչի:

386ա Փառք ամենասուրբ երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյ Սրբոյ: Գրեցաւ սուրբ գիրքս այս, որ կոչի թխթոց, ձեռամբ հիքոյս Մաթէոսի, քանզի սկսայ ըզսա ՊԶԵ. (1426) թվին եւ կատարեցաւ ՋԻԵ. (1476) թվիս հայոց ի յիշատակ հոգոյ աղքատիս եւ առ ի վաշելունն հարազատացն իմ Իզնատիոս կրօնաւորին, եւ Նսայի վարդապետին, եւ Ոսկանն աշակերտի, եւ Առիստակէսի: Եւ ունի գիրքս այս յինքեանն զբովանդակ բանս ուղղափառ վարդապետաց եւ ճշմարիտ դաւանութիւնն որ ի Քրիստոս հաւատոցն: Որք օգտիք ի սմանէ՛ յիշեցէ՛ք ի բարի գլիմարս Մաթէոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ ի փառս իւր. ամէն:

Այս եւ 60բ էջի յիշ-երը տե՛ս Դ. յիշ-ք. Բ., էջ 412-3:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 242բ (ԺԶ. դ., անարուեստ բոլորգիր) Ով ոք կարդայ, զԱսաւախէր քահանայն իշէ, նայ Աստուած զնայ իշէ իւր մոս անգամ գալստեանն:

2. 174բ (ԺԷ. դ.՝ 1620 թ. շուրջ., անարուեստ նոտրգիր) Ես՝ անարժան Մանիչարս գիրեցի՝ որդի պարուն Քամալպէկին, թոռն պարուն Շահնազարին, գիրս գիրեցն է տարին ինչ Դարայգոզն, Ածապովն գնացին, շահն Պարհայպատ էր, Փարհայպատայ գնացին ի Սպայհան, որ շատ յուշացան, մեք էստեղ հնցն (՝) ճապայ (= նեղութիւն) քաշեցինք Ամիրգունայ խանին ձեռին, որ յով կարդայ՝ Աստուած ողորմի ասի լի բերանով

386բ (ԺԷ. դ.՝ 1620 թ. շուրջ, անարուեստ նոտրգիր) Դարձեալ [յ]իշեցէ՛ք ի Քրիստոս զ[պա]րուն Շահնազարն, զնորայբողբոջ թոռնունքն՝ զպարուն զԱրա///գոզն, զպարոն Աստուածապովն, ազիզ սիրիլի///ք զպարուն Մանիչարն. յով որ կարդայ, լի բեր[ան]ով Աստուած ողորմի ասի, Աստուած իւրան ողորմեսցի:

3. 383բ (1620 թ. շուրջ, անարուեստ բոլորգիր) Դարձեալ իշեցէ՛ք զպարոն գէսայպէկն՝ որդի Մելիք Շահնազարին եւ զանդրանիկ որդին իւր՝ Ապազպէկն եւ Աստուածատուրն եւ զՆիսայպէկն որդիք էին գէսայպէկին: Ով որ կարդայ, լի բերանով, Աստուած ողորմի ասի, Աստուած իւրձանն ողորմեսէ: Ահ, ես/// (վերջը՝ թափուած):

386ա (1620 թ., անարուեստ բոլորգիր) Ես՝ Աստուածատուրս գիրեցի՝ որդի Բայխանին, թ[ոռն] մելիք Շահնազարին: Թվ. ՌԿԹ. (1620):

386բ (1620 թ. շուրջ., անարուեստ բոլորգիր) Դարձեալ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս] զպարոն[աց պարոնն ի յիշխանաց] յիշխանն՝ զմելիք Շահնազարն [եւ զհայրն իւր՝ զՄելիք[բէկն] եւ զմայրն իւր՝ զպարոն Խաթունա[աղէն], եւ զկենակիցն իւր՝ զպարոն Ֆարխրիջահարն եւ զյիշխան[ատիպ] գորդիքն իւր զՀախնազ[ար բէկն եւ] զԷսայրբէկն, զԻլիանջիբէկն [եւ զՔամալ]բէկն եւ Զավրիբէկն եւ զդուստրն իւր՝ զԽաթունաղէն եւ զփոխեցեալսն առ Աստուած զպարոնտէր Յոհաննէսն եւ զպարոնտէր Տէրունն եւ զԹահիրն եւ զ[Շիրինպաշին] եւ զհամեստ հարսունքն իւր՝ զպարոն Վախախն եւ զԹահնունաղէն եւ զԱղայստպահնն եւ զնորաբողոքորդիքն, թոռն իւր զՆաղդին եւ զհարազատ եղբայրսն իւր զպարոն Ատիբէկն, որ տարայժամ մահուամբ փոխեցաւ առ Քրիստոս, եւ զԴաւազայրբէկն, որդին իւր՝ զԼաւանդրբէկն եւ զՄիրզայրբէկն եւ որդի իւր զԹաղըրխանն եւ զայլ ամենայն արեան մերձաւորսն իւր՝ զկենդանիսն եւ զհանգուցեալսն. եւ ուղիղ սրտիւ կենդանեացն կեանք եւ առողջութիւն խնդրեցէ՛ք ի բարերար արարչէն եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ննջեցելոցն, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի իւր միւսանգամ գալըստեանն. ամէն: Դարձեալ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զմելիք Շահնազարն՝ զգովելի յիշխանն, զպանծալի պարոնն, որ է յոյժ բարութն բարի եւ բնութեամբն քաղցր, զի է խիստ աղաւթասէր եւ բնութեամբ յստակ եւ հնազանդ ամենայն եկեղեցականաց, ուղիղ ի դատաստանն եւ [ան]աշառ ի յանդիմանութիւն, ազատ եւ որդի ազատի, յիշխանական փառաւք զարդարեալ, զի ի նախկի զարմից սորայ յորդոց յորդիս մինչեւ ի սայ հոգեւոր եւ մարմնաւոր յիշխանութեամբ տիրեալ էին յերկրիս Գեղամայ: Իսկ սայ կարի փառաւք ճոխացոյց բարերարն, քան զամենայն ազինս իւր մարմնաւոր յիշխանութեամբ, զի վերջացեալ ժամանակիս զի ոչ գոյր նման սորայ յիշխան յազգս հայոց, զի է յոյժ փարթամ գոյիւք եւ առատ հընչիւք լցեալ ի պարգեւացն յԱստուծոյ ամենայն առատութեամբ եւ հզաւր [իշխան]ութեամբ բարգաւաճեալ, պատուեալ եւ մեծարեալ ի խորախտեացն /// [կայս]երէն Պարսից շահ Թամազէն եւ ի շահ Խուլայրբանդայէն/// (վերջը՝ թափուած):

Այս յիշ-ի ամբողջական տեսքը տես՝ ձեռ. 2680, 582բ՝ թուականը՝ 1580 թ.: Թ. եւ ԵԹ.:

386բ (1620 թ. շուրջ) Դարձեալ յիշեցէ՛ք զպարոն /// յիշխանն, զմելիք Շահնազարն եւ զհայրն իւր զմելիք /// եւ զմայրն իւր զպարոն Խաթունաղի եւ զկենակիցն իւր զպարոն Արխաթի/// եւ զիշխան /// որդիքն իւր զՀախնազարն /// զԷսայրբէկն սմանէ, յիշեցէ՛ք ի բարի զյիմարս Մաթթոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ ի փառս իւր. ամէն:

4. 138ա (1722 թ., նոտրգիր) Ես՝ Ղափանցի սուտանուն Զաֆարիայ, հանդիպեցայ այս անգին սուրբ

գրո[յս ի] թվին ՌՃՀԱ. (1722), ԾՁ. (56) ամաց հասե[...]/ շունեի[...]: Եւ Աստուած ողորմի գրողին:

5. 387ա (նորոգողի, 1744 թ., նոտրգիր) Փառք [ամենա]սուրբ Եր[րորդութեանն Հօր] եւ Որդւոյ/// [ւոյն] անբաժանելի եւ միասնական եւ զուգակշիռ տէրութեանն/// եւ համագոյ եւ հաւասար միապատիւ աստուածութեան. ամէն: Արդ, ողորմութեամբն Աստուծոյ՝ ես անարժան եւ մեղսամած եւ անարժան Պետրոս անուամբ միայն եւ ոչ արդեամբ սարկաւազս, որ [եմ] յերկրէն Վրաց եւ քաղաքէն Տփլիսեաց, տեսեալ զայս աստուածաշունչ եւ յոյժ գովելի աստուածապատու գիրքս, որ կոչի Թխթոց, որում [կան] ի սմա պարունակեալ կանոնք աստուածագիր օրինաց եւ դաւանութիւն ուղղափառ հաւատոյս Հայաստանեաց, հաւաքեալ Հին եւ Նոր կտակարանաց եւ ասացուածք սրբոց եւ ուղղափառ եւ միա[դաւան] սուրբ երրորդութեանն եւ մի բնութիւն Բանին մարմնացելո խոստով[անեալ] հարցն, նաեւ Պատմութեանց Միխայլ վարդապետի, այլ եւ ընդ Մահմէդի մոլորութիւն եւ վասն որպիսութեան Ղուրանին, զոր ճշմարիտն աստ պատմի, նա եւ այլ բազում յոյժ օգտակարք ընթերցասէր արանցդ աստ գտանի՝ հոգեւոր բուրաստանիս, եւ իմ տեսեալ սորա՝ յոյժ քակտեալ կազմից եւ անարգ անկեալ, վասն այն յուսացա Աստուած եւ ձեռն արկի ի սա նորոգելոյ, զոր Տէր ետ կարողութիւն յաղագս նորոգմանն, քանզի ձեռամբ իմով կազմեցի՝ յիշատակ ծնողաց իմոց <իմոց>, ի վայելումն քաջ ընթերցելոցն եւ միշտ կախեալ ճգանց եւ անապաղ փափագանօք ընթերցման աստուածային սուրբ մատեանց, Ղազար՝ աստուածաբանութեան հօրն եւ վարդապետի իմոյ, որ է յերկրէն Գանձակոյ, ի գեղչէն Գեղաշէնոյ: Նորոգեցաւ դառն եւ դժնեա ամանակիս, որ ոչ կարէ ոք պատմել նեղութիւն եւ սուգս, որում թագաւ[որ]էն Պարսից Նաղիր շահ կոչեցեալ՝ այր քաջագոր եւ ռազմասէր, ունէր պատերազմն ընդ ազգին իսմայէլացոց եւ պաշարեալ Կառնոյ քաղաքն, շուրջ նօթօք նստեալ վասն ոսճկաց եւ յայլ պիտուից զօրաց նորա բոլոր արեւելքն տայր:

Արդ, եղեւ նորոգեալ ի դուռն սուրբ անապատիս Եզնասարա, որում աստ բնակեալ եմք միաբան, առ յոսս վերոյգրեալ սուրբ հօրն իմոյ, զոր Տէր Աստուած տացէ վայելումն զսայ եւ անսայթաք ի ծոց եկեղեցոյ պահեսցէ. ամէն: Ո՛վ դուք, աստուածասէր ընթերցողք, յորժամ հանդիպիք սմայ, միով Հա՛յր մերիւ յիշեցէ՛ք հանգուցեալ զծնողքս իմ՝ Գաւապարն եւ Շահխանումն, եղբայր իմ՝ Մաթթայէկն, որ եւ դուք յիշե[ա]լ եւ գրեալ լիցի անուանս ձեր [ի] մատեան կենաց. ամէն: ՌՃՂԳ. (1744) թվին, նամսեանն յուլիսի Ա.ումն (1): «Հոգւոցն հանգու[ցելոց]» եւ «Հայրն» ասացէ՛ք:

6. Պհպ. Աա (ԺԼ. դ., նոտրգիր) Էս գիրս ծածուկ կարգա՛, ոչ ոք իմանա, ոչ վնասակար բան շատ գո մի-

ջի շատ վախտ ա բերող չնէր: Մինչ ի Զատիկն, պահի, դրկի կուս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ Պհայ. Աս՝ «ԿնիՔ / ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ / ՍՐԲՈՅ ԷՋՄԻԱՅՆԻ / 1888»:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհայ. Աս՝ «95/2678», «ՊՉԵ. – 1426 / ԶԻԵ. - 1476 / Մ[ԵԱՐԱՅ] ԵՎ[ԻՍԿՈՒՅԱՅ]», մատիտով, շղա- գիր՝ «Յովհաննէս Երզնկացւոյ / Կանոնական խրատ», 243ա-4ա, 266բ, 268բ՝ տառեր, գանազան խզբզոցներ:

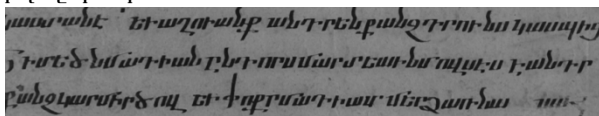
2679

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

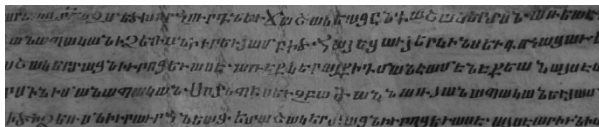
ՆԱ. - 981

ԳԻԻՉ՝ Դուկաս, Անանուն (ԺԱ. դար, 159ա-94բ): ՍՍԱՅՈՂ՝ Դալիթ Բանանայ (Դուկաս գրչի հայրը):

ԹԵՐԹ՝ 360 (155+205): ՊՐԱԿ՝ Ե-Յx10 (Ե՝ 1, Թ՝ 8, Ժ՝ 11, Հ, Ճ, Յ՝ 9) + Ա-Լx20 (Ա՝ 3, Բ՝ 12, Գ+Դ+Ե՝ 39, Զ+Է՝ 39, Ը, Թ՝ 18, Ժ+Ի՝ 24, Լ՝ 16)+36*: ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 28.5x19.5: ԳՐՈՒ-ԹԻԻՆ՝ միասին (24x14.5): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 36ա), 189ա-194բ՝ կրկնագրում-թանճագրում (նմուշ՝ 190ա): ԿԱԶՄ՝ դրոշ-մազարդ շագանակագրոյն կաշի անկիւնագարդերով, դռնակով, միջուկը տախտակ. աստուղ եզերագարդ մետախ. լուսանցա-կողերը կարմիր:

Նմուշ 36ա

Նմուշ 190ա

* Գրիչը պրականիչներ երկաթագրով գրել է վերին լուսանցի աջ անկիւնում. լետագայ կազմողը միայն պահպանուած թերթերը նորից համարակալել է իր ժամանակ ընդունուած ձե- տով պրականիչներ բոլորգրով գրելով ստորին լուսանցի կենտ- րոնում. այս վերակազմողի պրակակալումն է Ա-Լx12 (Ա՝ 14, Գ, ԻԳ՝ 15, Ե՝ 9, Դ, ԻԳ, ԻԶ, ԻԹ՝ 13, Է, ԺԲ, ԺԷ, ԻԷ՝ 11, ԺԳ+ԺԴ՝ 23, ԺԸ+ԺԹ՝ 22, ԻԵ՝ 6, Լ՝ 16):

ՎԻՃԱԿ՝ պակասատը, թերթերն ու պրակներ Բանիցս վերա- դասաւորուած (նաեւ Ի. դ.), ետեւառաջ, եզրահատուած, թանա- փակեք, կազմի տախտակը կտրուած:

Ջեռագրիս մանրամասն նկարագրութիւնը եւ նոյնական վերարտադրութիւնը տե՛ս Մատեան գիտութեան եւ հասարակ Դաւթի քահանայի. հայերէն թղթեայ հնագոյն ձեռագիր. Նմա- նատպութիւն, ուսումնասիրութիւն, վերծանութիւն, ծանօթա- գրութիւններ, ցանկեր, Աշխատասիրութեամբ Արտաշէս Մաթե- տեանի, [հտ. Ա.], Երեւան, «Նայիրի», 1995 (772 էջ) եւ [հտ. Բ.], 1997 (574 էջ): Ջեռագրիս Վիճակի համար տե՛ս հտ. Բ. (Ուսումնասիրութիւն, վերծանութիւն), էջ 31-2: Վերատպու- թեան համար ձեռագիրս քանդուել է, բոլոր թերթերը կազմից, կարից եւ իրարից անջատուել են եւ ժամանակաւորապէս պահ- պանուում են յատուկ պատրաստուած թղթապանակների մէջ՝ ամէն պրակ առանձին. վերակազմուելու է լուսագոյն հնարա- տրութիւններ եւ նախապայմաններ ունենալուն պէս: Այս իսկ պատճառով ձեռագրիս «Բովանդակութիւն»ը մասնակի փոփո- խութիւններով այստեղ ներկայացուած է ըստ նոյն գրքի Ա. (նմանատպութեան) հատորի՝ էջ 17-194, որի մէջ էլ, բնականա- բար, ըստ հարկի կարելի է գտնել ձեռագրիս վերաբերող աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-2բ [ՇԼԲ. աղիւսակ] - /// [ՃԻԱ.] ՆՁԴ. Խ. ԻԸ. ԴԵ. յն. Զ. ... [Եթէ կամի] ցիս գիտել զվերագիրս եւթնե- րեկի՝ եթէ Բ. շաբաթի աւր մտանէ... ա՛ն եւ զԲ. վերա- դիրս արա՛ւ այսպէս կարգաւ խաղացեալ /// դն ///:

Աղիւսակն ունի հետեւեալ սիւնակները՝ «[Նահանջ], Թու- կան, Հնգեակ, Վերագիր, Եթներեակ, Յայտնութիւն, Քանիքն, Աւրն, Բարեկենդան, Քանիքն, Հասարակաւոր, Քանիքն, Լրումն, Քանիքն, Տիւ գիշեր, Ժամն, Աւրն, Զատիկն, Քանիքն»:

Բ. 3ա /// Այսպէս ի սկզբանէ արարածոց յորժամ արար Աստուած զլուսաւորդ...:

Գ. 3բ-4բ [Գիւրգ ծննդոց] – Ի սկզբանէ արար Աս- տուած զերկին եւ զերկիր...:

Դ. 4բ-5բ Արդ ա՛հա է. պարունակք հարկաւորք շրջագայք...:

Ե. 5բ-7ա Անանիայի Համարողի Վասն րնթացից Արեգական ըստ ԺԲ. (12) կենդանատեսակացն եւ է. գաւտեացն, զոր կատարէ ի տունընն յատուս ՅԿԵ. (365) եւ ի ժամս Գ. – Մարտի ամսոյ, որ աւր Ի. (20)...:

Զ. 7աբ Ամիսք Երբայեցոց – Նիսան Լ. ի սմա...:

Է. 7բ [Բոլորակ լումն Լուսնի]... Տա Ղմուտ բոլո- րիտ այսպէս արա՛ւ. Կա՛լ զթուականն, Թ. Ե՛րթ, զայդն Ե՛րթ ԺԹ. ԺԹ., որ ի խոնարհ մնա...:

Ը. 8ա [Պրոկղի եպիս]կոպոսի Յաղագս կաղան- դաց ասացեալ – Ա. Ե[թէ ի]///...:

Թ. 8բ Հարցմունք եւ պատասխանիք Յաղագս արարչութեանն – Քանի առաջին աւուրն...:

Ժ. 9ա-13բ [Յաղագս Լուսնի] – Յորժամ Գ. աւրեայ երեւի Լուսին...:

ԺԱ. 13բ-20բ Անանիայի Շիրակայնոյ համարողի ասացեալ ի յայտնութիւն Տեառն եւ փրկչին մերոյ – Բագում աշխատութիւն...:

ԺԲ. 21ա-9ա Զտան սրբոյ Զատ[կին]... – Քանզի գրեալ է այսպէս...:

ԺԳ. 29ա Նորին Անանիայի – Մեծն Մովսէս երկու- ցեալ...:

ԺԴ. 29ա-71բ [Անանիայի Շիրակացոյ Պատ- մութիւն] – Մովսէսի Խորենացւոյ եւ Անդրեասի...:

Տէ՛ս Ա. Գ. Աբրահամեան, Շիրակացու Մատենագրութիւնը, երեւան, 1944, էջ 357-99:

ԺԵ. 71բ-24ա Վասն ամանաց լուսաւորաց Եղիոսի եւ Նպիփանու եպիսկոպոսի Կ[իպ]րաց – Եղիոս ասէ...:

ԺԶ. 74ա-9բ Հարցումն թէորոնս քանայի եկեղեցոյն Կ[եսարոն] առ երանելին ի Կիպրոս – Կամիմ ու[սա]նիլ յաղագս քառասնիցն պահոց...

ԺԷ. 79բ-86բ Քննութիւն հաւատոց Ահարովնի թագաւորին Տանկաց առ մեծ հայրապետն Տիմոթէոս զանազան խորամանկութեանց պէսպէս յարուցմունս, նոյնպէս եւ յողորմաւոր անտի պատասխանին լուեալ – Ասէ թագաւորն ցհայրապետն Տիմոթէոս...

ԺԸ. 86բ-103ա Յաղագս հաւատոց բանք ասացեալ շնորհալից Յակոբի միոյ պայմարման ընդ ամիրապետին եւ հրէին – Ասէ շնորհալից Յակոբիկն...

ԺԹ. 103բ-48ա Ընդդէմասացութիւն սրբոյն Աթանասի Եպիսկոպոսի Աղէքսանդրացոց ուղղափառի եւ Արիանոսի հերձուածողի Յաղագս աստուծութեանն Որդոյ: Վիճարանութիւնք – Ուղղափառն ասէ. Աստուծոյ խնամակարգութեամբն...

Ի. 148ա-54ա Դաւթի Հարբացոյ եւ փիլիսոփայի որ յիմաստասիրական եւ յիմաստասիրելի հարցուած: Հարցուած – Զի՞նչ է մարդ...

ԻԱ. 154ա [Հանելուկ] – Ծնայ առանց հար, եւ կին իմ յինէ...

ԻԲ. 154ա Իմաստասիրութիւն Դաւթի Քերդողի – Ձեռք ամենակալին ստեղծին զիս...

ԻԳ. 154բ-5բ Ինքն[ակալ]ի Ադրիանոսի կայսեր յԱրիստիդէայ փիլիսոփայէ Աթենացոյ – Ես, ո՛ր թագաւոր...

ԻԴ. 156ա-65ա [Եր]րայեցոց ժամանակագրութիւնք եղիմիացոց [հոռ]ոմոց, եգիպտացոց, հեղդեմացոց, [եթ]իովպացոց, ասորոց, յունաց – [Լաւ ճ]ամարեցա գհոռովմոցն զՍեբեայ...

Յաջորդող նիւթերը գրիչն առել է ընդհանուր մի խորագրի տակ «Մաղիկ հաստոյ»:

ԻԵ. 166ա-80ա Տեառն Ստեփանոսի Եպիսկոպոսի Սիւնեաց Իմաստասիրի գրեալ Պատասխանի Հոռոմոց թղթին, առ տէր Գերմանոս, որք երկուս բնութիւնս եւ երկուս ներգործութիւնս եւ երկուս կամս խոստովանին Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, եւ որք ընդ կենդանարար արեանն ջուր խառնեն՝ հետեւեալք ժողովոյն Քաղկեդոնի – ԶՔրիստոսի խաղաղութիւնն առբերելով մեզ արինակ...

Մատենագիրք Հայոց, Զ. հտ., Ը. դար, Անթիլիաս-Լիբանան, 2007, էջ 521-42:

ԻԶ. 180ա-84բ Հարցմունք յաղագս մարմնատուրութեանն Տեառն: Չանագանք՝ Վաչագանի, Աղուանից իշխանի, ընդ Պետրոսի Սիւնեաց Եպիսկոպոսի եւ Իմաստասիրի – Սահմանեալ զաստուածութիւն...

ԻԷ. 184բ-94բ Վասն անապականութեան մարմնոյն, որք ասեն, թէ որ անէ եւ նուազէ, ապականացու է, եւ վասն զի մարմինն Քրիստոսի անէր եւ զարգանայր, եւ ապականացու ոչ էր, զի Աստուծոյ մարմին էր, վկայութիւնք սրբոց եւ աստուածագանից՝ որք

անապական խոստովանին յարգանդէ եւ յափտեանս յափտենից՝ Ստեփանոսի Իմաստասիրի ասացեալ – Աստուածագան գրեցեալ <գրեցեալ> գիրք զշնորհս Հոգւոյն Սրբոյ աճել եւ նուազել ...

ԻԸ. 195ա-208ա Յեկեղեցոյ պատմութենէն, գոր Սեբի ասաց – Արդ, սկիզբն...

ԻԹ. 208ա Վասն զիտութեան մղոնաչափաց – Ասպարէզն ճՀ. քալլ է...

Լ. 208ա [Վասն չափոց] – Տաղանտն Ք. դահեկան է...

ԼԱ. 208ա-11բ Եպիփանու ասացեալ – Փտողոմեոս՝ որդի Դագոսի, որ թագաւորեաց...

ԼԲ. 211բ-2ա Ի Մնացորդացն գրոց – Յառաջ քան զորդիսն Իսրայէլի...

ԼԳ. 212ա-3բ Դաւթի Հերթանաց[ւոյ] Վասն իւղոյն, գոր արար Մովսիս – Զէթն Քրիստոսի արինակեալ է...

Ունի քաղուածքներ Թագաւորութեանց Ա. Գ. գրքերից:

ԼԴ. 213բ-53բ Զոր Փիղոնի ասացեալ է ի սակաւոց – Եւ ասաց Աստուած. եղիցի լոյս...

Համառօտ Սեկնութիւն Մնոցոց եւ այլ գրքերի, ուր քաղուածքներ կան տարբեր հեղինակներից:

ԼԵ. 253բ-6բ Եղիշափ վարդապետի Վասն հոգոց մարդկան, թէ ուստի գան եւ յետ ելանելոյ ի մարմնոյ առ ով երթան կամ թէ առաւել իմաստնացեն – Զի գոյն եւ հոգիք զայս եւ բնութիւն մերոյ լինելութեանս ցուցանէ...

ԼԶ. 256բ-8բ Սեւերիանոսի Եպիսկոպոսի [Ճառ] – Զոր կապիցէք յերկրի...

ԼԷ. 258բ-60ա Վրթանիսի Քերդողի Յաղագս պատկերամարտաց – Քանզի զպատկերաց արինակ նախ Մովսէս արար...

ԼԸ. 260ա Ի Սիւնիսիոյս գրոց – Ամբարտաւանութեամբ պարտեցաւ Ադամ...

ԼԹ. 260ա Հարցումն ի սուրբ Երրորդութիւնն. Զի՞նչ է հասարակական աստուածաբանութիւնս եւ զի՞նչ առանձնական – Քանզի յորժամ ասեմք...

Խ. 260բ-1բ Ի սուրբ Աստուծոյն, գոր ուղղափառքն ասացին – Զսուրբ երրորդութիւն իմանամք...

ԽԱ. 261բ-75բ Գրիգորի Եպիսկոպոսի Նիսացոյ [Ճառ] – Եւ արդ, զի ելանէ...

ԽԲ. 275բ Կիւրղի Աղեքսանդրացոյ ի գրոցն, որ է գանձ – Ոչ ոք կարէ ասել...

ԽԳ. 275բ-6ա Հարցումն Արիոսի – Եթէ գոյր քո որդի...

ԽԴ. 276ա Այդ ասելով ըստ Արիստոտոլի Արուեստին ասելոյ – Մեծ է հայր...

ԽԵ. 276ա Դիմադրութիւն Արիոսի աղանդին, պատճառ ունելով զարարածս գոլով – Տէր ստացաւ զիս սկիզբն ճանապարհաց...

ԽԶ. 276բ Յաղագս աւուրն եւ ժամուն ոչ ոք գիտէ – Հայր սիրէ զորդի...

ԽԷ. 276բ-8բ Հարցումն Արիստի – Ասէ անեղու-
թիւն, թէ՛...

ԽԸ. 278բ-80ա Հարցումն Նովեա – Ասեն մեզ, որք
գորդի...

ԽԹ. 280ա-1ա Նովիոսի – Արդ, եթէ լոյս ասէք գոյ
զՀայր...

Մ. 281ա-98ա Հարցումն Նովեայ – Եթէ համագոյ է
Որդի Հարու...

ՄԱ. 298ա-302բ Վկայութիւն մարգարեականաց
գրոց յեսայեայ – Եւ յարուցի գնա արդարութեան
թագաւոր...

ՄԲ. 303ա-12ա Կիրղի Աղէֆսանդրաց[ւ]ոյ Ընդդէմ
Պաղոսի Սամուտացոյ – Որ երեւեցաւ մարմնով...

Ունի քաղուածքներ տարբեր հեղինակներից:

ՄԳ. 312ա-3բ Վասն այնոցիկ, որք ապականեն
գլխորհուրդն – Յառաջագոյն ծանուցեալ...

ՄԴ. 313բ Հարցումն Տաճարաւ կրանաւոր ֆա-
հանայի եւ վարդապետի – Զինչ ութ յարտեանքն...

ՄԵ. 313բ-4բ Լուծումն Արտաւազտա Մազազու-
նեաց տեանն, զոր բացայայտեաց սուրբ պատուի-
րանաւ ի հրամանէ տեանն Ատոմայ՝ Անձեւացեաց
իշխանի – Հրաման քոյ աստուածասիրութեանդ...

ՄԶ. 314բ Թովմայի ուղղափառ վարդապետի եւ
ֆահանայի Հարցումն առ մի ոմն ֆահանայ Տաճար
անուն եւ վարդապետ – Բանն Աստուած զփրկագոր-
ծութիւնն...

ՄԷ. 314բ-6ա Պատասխանիք նորին Տաճարա
ֆահանայի եւ վարդապետի – Եւ արդ, առաջին բանդ
ոչ ունի...

ՄԸ. 316ա-9բ Գրեցաւ թուղթս այս Ատոմ Անձե-
ւացեաց իշխան, զոր կալեալ առաջի Թովմայի սրբա-
զան ֆահանայի եւ ուղղափառ վարդապետի՝ հար-
կաւորեալ գրէ պատասխանիս – Զծայրս էակացն...

ՄԹ. 320ա Ակումք ԲԺ. (12) – Ա. Ռուբենի՝ սար-
դիոնն, Բ. Շմաւոնի տպագրիոնն...

Կ. 320աբ Յաղագս հերձուածողաց, թէ զորս
պարտ է ընդունել, յորժամ գան ի հաւատս կաթո-
ղիկէ եկեղեցոյ՝ զորս կնքաւորել կամ զորս սուրբ
իւղովն աւճանել, եւ կամ որոյ միայն աղաւթս առնել
– Զարիանոսս, զՄակեդոնիոսս, զԿաթարոսս, զՆաւա-
տիանոսս...

ԿԱ. 320բ Տիմոթէի Աղէֆսանդրացոյ Ընդդէմ հեր-
ձուածողաց – Քանզի [որպէս խոր] հեցողի...

ԿԲ. 321ա-60բ Մեկնութիւն Ղեւտիկոնի – Վստա-
հանալով յանպատմելի զարութիւն բարերարին...
Իմացականապէս սերմնակաթ զայնպիսիս ասել///
(վերջը թափուած):

Ունի բազում քաղուածքներ տարբեր հեղինակներից:

Բ. ԺԳ դ. այլեւայլ յիշատակագրութիւններ, բնա-
գրային ուղղումներ եւ ցուցումներ՝ 57բ, 58բ, 59բ-60ա,

60բ-61ա, 61բ, 66բ, 68ա եւ այլուր. այստեղ բերում ենք
մի քանիսը.

39բ Ով եղբայր, Ժ. թղթով առաջ գնա՛, գտանես:

40ա Ով եղբայր, դարձի՛ր ՂԳ. համար:

50բ Ով եղբայր, ԻԱ. թղթով յետ դարձի՛ր, գտանես:

60բ Ով եղբայր, ԻԱ. թղթով շուռ տո՛ւր, գտանես
յառաջն:

61ա Ով եղբայր, զսորայ պակասն ի ձէ՛. համար տե՛ս:

267բ Ութ թղթով յառաջ գնա՛. յայս համարէս գնա՛
ՅԻԵ. հնմարն:

268ա Յերեք հարիւր ԻԳ. համարէն էկ ի ՅԻԵ. հա-
մարն:

276բ Յետ դարձ տասն թղթով:

277բ Ութ թղթով յետ դա՛ր:

284բ Տասն թղթով յառաջ գնա՛յ, մինչ որ զգիրքս
քակել տամ, որ յիւր շարն ընկնի:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

20բ Ի սուրբ Յարութեանն զԴաւիթ քահանայ յիշե-
սիք ի Քրիստոս:

36բ ԶԴաւիթ քահանայ յիշեցիք ի Քրիստոս:

49բ ԶԴաւիթ քահանայ յիշեցիք ի Քրիստոս՝
զստացող սուրբ գրոցս:

86բ Յիշեցիք ի Քրիստոս զիս՝ զԴաւիթ քահանայ,
որոյ գիրսս գրեցաւ, եւ զորդի իմ զԼուկաս, որ գծա-
գրեացս իսկ զսա:

154ա Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ զաւրա-
ցուցին իմոյ եւ ընդունաւորին տկարաց, որ զաւրացու-
ցանէ զհաւատացեալս անուան իւրոյ՝ առ ի ճանաչել
զհաւատոյ լրումն: Ես՝ Դաւիթ քահանայ ցանկաց[ալ]
լուսաւոր եւ աստուածագան վարդապետութեան սրբոյն
Աթանասի, որ ընդդէմ արիանոսաց եւ հրէից՝ յաղագս
տնարէնութեան Աստուածն Բանի՝ ծանոց երիս անձ-
նաւորութիւն եւ մի աստուածութիւն: [Այդ] ես ըստ իմոյ
նուաստութեանս եւ աղքատ մտաց[ս ի] մի վայր բո-
վանդակեցի, առեալ եւ սուղ ինչ ի սրբոյն Անդրէասի
վարդապետութեանն եւ յայդոց նորին նմանեաց զշա-
րագրութիւն տոմարաց], հաւաքեցի ի գիրսս յայս ի
յիշատակ ինձ եւ իմոց՝ կենդանեաց եւ ննչեցելոց, եւ ի
Ժառանգութիւն որդւոյ իմոյ Ղուկասու, որ գծա-
գրե[աց] իսկ զսա:

Արդ, աղաչեմ [զամենեսեան՝ որք ընթեռնուք] եւ ու-
սանիք, եւ կամ յայդս [մատենագրէք] ի սմին աւրի-
նակէ, յիշման արժանի արասցիք, զի թերեւս արասցէ
Աստուած ողորմութիւն յաւուրն համառաւտի, ուր
բանք սպառին եւ գործք թագաւորին, լսել զերանաւետ
ձայնն՝ եկա՛ք արհնեալք Հար իմոյ, զոր Աստուած
մեզ եւ ձեզ հասարակաց շնորհեցէ. ամէն:

Եւ է նորոգումն սորայ ի ՆԼ. (981) թուականու-
թեանս հայոց:

165բ Յանուն եւ ի կամս ամենակալին Աստուծոյ, որոյ ակնարկութեամբն հետեւին ամենայն ընթացք բարեպատիւք հոգեսիրաց, ի պետութենէ եւ ի սիրոյն Քրիստոս կամ եղեւ եւ իմ ծառայիս Աստուծոյ Դաւթի՝ նորոգել զբազմազան բիրաւոր ծաղկաւք զարդարեալ զհոգիանորոգ եւ զաստուածատուր շնորհս, զոր տուաւ ի Հոգւոյն Սրբոյ սրբոց վարդապետաց, ուղղափառ ախոյեանաց, սրբասուն կրանաւորաց, արիացեալ նահատակաց, <սրբասուն կրանաւորաց, արիացեալ նահա> հեզ եւ հանդարտ հայրապետաց, որոյ եւ կցորդ բանի յիրեանց կաշկանդեալ կարկեցուցին զաւժտողն հաւատոց անհետ առնելով զխոհերս պղծահամբան որոմնարկուս երեւութիցն նոցին կորստական, սուտապատիր երգոցն այնքանիցն հնարիցն բաւական լինէին որպէս հուր զկապար, եւ որպէս արեւ զեղեմն, եւ աղաւթիւք իւրեանց զարհուրեցուցանէին զայս պիւղձան, զոր արինակ զարհուրի կաքաւ ի շառաչմանէ արիացեալ արծուոյ:

Իսկ ես՝ կամամեղ եւ նուաստ ծառայս Դաւթի, զմատաւ ածեալ զարն անհեղձ զգատաստանն անաշառ, զբեմբն անաւոր, զգատաւորն անողորմ, զհուրն անշէջ եւ խաւարչուտ զորդն անքուն, զլալ աշաց եւ զկրճտել ատամաց, յորժամ սարսեն տարրեղէն արարածք եւ յակն արկել դատաւորին սարսել սարսափեմ եւ դողամ, եւ քակտի ոգիս առ սակաւ սակաւ: Այլ գիտեմ, որ թէպէտ ես բազմամեղ եմ, սակայն նա բազմագուրթ է, զի նա որ եւ միածինն իւր ոչ խնանեաց, ի գուրթ մարդասիրութեան իւրոյ ոչ խնանեցէ, այլ հեղցէ յարարածս

իւր: Արդ, աղաչեմ զամենեան, որք կարդայք զԾաղիկս զայս հաւատոյ, զիս՝ զԴաւթի [անմոռ]աց յիշեցէք:

275բ ԶԴաւթի յիշեսչիք ի Քրիստոս:

286ա Զստացող սուրբ գրոցս զԴաւթի քահանայ յիշեսչիք ի Քրիստոս Աստուած:

298ա Զստացող սուրբ գրոցս զԴաւթի քա[հա]նայ յիշեսչիք ի Քրիստոս Աստուած:

319բ Զգրիչս աղաչեմ յիշել, որ ես՝ Ղուկաս մեղաւոր, եւ Աստուած զձեզ յիշեսցէ. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 155բ (1225 թ., բոլորգիր) Քրիստոս Աստուած, ողորմեա Յովաննիսի՝ որդւոյ Գիշի:

2. 165ա (1225 թ., բոլորգիր) Տէր Յիսուս Քրիստոս, միածին Որդի՝ Աստուծոյ, ողորմեա՛ Գիշին եւ Ազիզ մամին եւ զաւակաց նոցա՝ տէր Սարգսի, Կարապետին եւ Մելիսեդեկա եւ մեղաւոր աւագերէց Յովաննիսի՝ որդւոյ Գիշի, որ զգրկունքս գնեցի եւ յետ ՄԾԴ. (254) ամի, զցանկս յարինեցի ՈՂԴ. (1225) թուականիս:

3. 37ա (1585 թ., բոլորգիր) ԶՍիմէոն վարդապետն Ապարանցին յիշեցէք ի Քրիստոս, որ ետ կապել զգիրքս՝ յիշատակ իւրն եւ ծնաւդացն իւրոց՝ հար խաչատուրին եւ մար Նարնջին: ԹՎ[ին] ՈՂԴ. (1585):

ՆՇՈՒՄ՝ 6ա՝ «- 173/8»:

ԿՆՔԱԴԻՈՇՄ՝ 6ա՝ սետվ շրջան (դժուարընթեռնելի) «[Печать Ахалцыхской градской полиции]».

ԳՐՉԱՓՈՐՉ՝ 1ա՝ տառեր, խզբզոց:

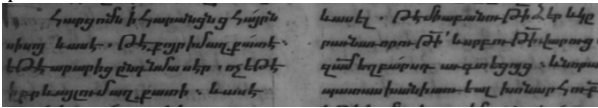
2680

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԱՆԿԵՂԱԿՈՅՑ

ԳՐԻԶ, ՄՏԱՅՈՂ՝ Մաթթոս երէց:

Թերթ՝ 586. չգրուած՝ 1ա, 2ա, 81աբ, 276բ, 369ա, 371բ-2բ, 584աբ: ՊՐԱԿ՝ 4+Ա-ԾX12 (է+Լ՝ 8*, ԼՉ 11, ԼԹ 13, Ծ 10): ՆԻԹՔ՝ բոլոր: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26,5x18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (21x13): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (մուշ՝ 231ա). սկզբնատողերը՝ կարմիր քանաֆով: ՏՈՂ՝ 41: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագատը շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստառը շերտագատը կտաւ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 231ա

* Է. պրակի առաջին թերթին կայ է. պրակահամար, իսկ վերջին թերթին՝ սխալմամբ Է., բնագրական պակաս չկայ, ուստի ձեռագիրս Է. համարի պրակ չունի:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ՝ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 5ա, 420ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա Ր Պ՝ 149ա, 250ա, 277ա, 373ա, 511ա, 548բ: Լ ու կ ա ն ց ա գ ա Ր Պ՝ բուսական, խաչ: Զ ա Ր Պ ա գ ի Ր՝ հանգուցափր, թոչնագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջի, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, ֆերձուած, տեղտեղ՝ առուելապէս անկիւնները, մաշուած-թափուած, չորսական

ՊԻ.-ՊԻԷ. – 1371-1378

կապիչներն ու զամերն ընկած, Ա. փեղկին մնում են զամերի անցները, Բ. փեղկի ներքին կողմում՝ 3 կապիչների հիմները. նորոգուած, թերթերը խունացած, մասամբ ցեցակեր, ք. 31՝ այրուածքի հետք, խոնամուրեան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ն

Ա. 2բ-149ա [Վարբ հարանց]:

ա. 2բ-4բ Այս ինչ է ի գիրս Հարանց վարուց [Յանկ՝ Ա.-ՃԿԸ.] – Ա. Մեծին Պաւղոսի Անապատականի... ՃԿԸ. Աղաւթք բազմագրիմի Յովհաննու Հայոց վարդապետի, մականուն Սարկաւագ կոչի:

բ. 5ա-9ա Վարբ սրբոց ճգնաւորաց, կուսանաց եւ միանձանց: Վարբ սրբոյն Պաւղոսի Անապատականի – Առ բազում, բազում անգամ... կատարեցաւ սուրբն Պաւղոս ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, ընդ որում Հօր, միանգամայն եւ Հոգւոյն Սրբոյ փառք յախտեանս. ամէն:

գ. 9ա-33բ Վարբ երանելոյն Անտոնի միայնակեցի եգիպտացոյ եւ աստուածասիրի. Թուղթ Աթանասի

Աղեկսանդրացոց եպիսկոպոսապետի – Բարիոք է նախանձ հակառակութիւն դնել... եւ հալածեն իբրեւ զմոլարս եւ զպապականիշս:

– 33բ (յիշ. թարգմանչի) Թարգմանեցաւ գիրքս այս ի սուրբ քաղաքին յԵրուսաղէմ, յամի ն.որդի, Ծ.նե.րորդի (450) գալատեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յամին յորում հանգեաւ երանելին Մաշդոց:

դ. 34ա-40ա Պատմութիւն հաւրն Մակարայ Եգիպտացոյ – Սկիզբն արասցուք պատմել... եւ եղեւ արինակ ամենայն միայնակեցաց:

ե. 40ա-2ա Թուխտ մեծի հօրն Մակարա – Հայրն Մակար գրէ... եւ բոլորն խաւարն, որ է ինքն սատանա:

զ. 42ա-4ա Պատմութիւն սրբոյն Պաղեա Միայնակեցի – Պաւղ էր այր հողագործ... Ամոնաս եւ Անտոնիս՝ աշակերտք երանելոյն Անտոնի:

է. 44ա-53ա Վարբ եւ պատմութիւն սուրբ հաւրն մերոյ, երիցս երանելոյն Ոնոփրիոսի անապատականի, զոր պատմեաց սուրբ հայրն Պափնոտիոս. աւզնեա՛ Յիսուս – Ի միում աւուր փութացայ ելանել եւ լինել... սրբոց իւրոց եւ երանելի սուրբ հարցն ճգնաւորաց. ամէն:

ը. 53ա-8բ Վարբ երանելի սուրբ հաւրն արքայ Մարկոսի եւ կատարումն նորին – Պատմեաց մեզ երանելին Սերեպիոսն... զի նմա իսկ վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ [յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

թ. 58բ-60ա Պատմութիւն վարուց սրբոյն Սերեպիոնի ծերոյն – Սերեպիոն եղեւ միայնակեաց... եւ վախճանեցաւ բարի վարուք՝ համբարձեալ ի դասս հրեշտակացն Աստուծոյ... ամէն:

ժ. 60ա-5ա Պատմութիւն վասն Յոհաննու Գրեցոյ – Յերկրէն Փրնիկեցոց էր Յոհաննէս... շնորհս տայ Աստուած երկիւղածաց իւրոց ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. [ամէն]:

ժա. 65ա-70ա Վարբ եւ ճգնութիւն սրբոյ հաւրն Աբրահամու միայնակեցի, Եփրեմի՛ ընկերակցին իւրոյ հաւատարիմ ծառային Քրիստոսի ասացեալ – Եղբայրք իմ սիրելիք, կամիմ պատմել ձեզ... փառաւորելով զամենասուրբ Երրորդութիւնն՝ յաւիտեանս յաւիտենից:

ժբ. 70ա-5ա Վարբ երանելոյն Յոհաննու մենակեցի – Տեսանէաք մեք յերկրիս Թեբայեցոց... զի նմա վայել է փառք, պատիւ եւ երկրպագութիւն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ժգ. 75ա-6ա Որ ի յերկրին Եգիպտացոց հաւանցն առափինութիւն է – Աբհնեալ է Աստուած, որ զամենայն մարդիկ կամի, թէ կեցցեն... եւ զարացուցանէ զամենայն յամենայնի. նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժդ. 76ա-7ա Վասն մեծին Ապաւորայ – Տեսաք մեք այր մի յերկրին Թեբայեցոց... անդադար արհնաբանութեամբ զԱստուած փառաւորէին:

ժե. 77աբ Վասն Ամովնա – Տեսանէաք մեք անդ ի

կողմանս Թեբայեցոցն... եւ նա հալածեալ ի տեղոջն ի բաց գնայր:

ժզ. 77բ-8ա Վասն Պեղիմի ծերոյն – Տեսանէաք մեք այդ կողմանս Անշինաց... եւ այլ բազում եւս, զոր արարեալ էր անուամբ Տեառն:

ժէ. 78ա-9բ Վասն Պաբոյոսեայ – Չոգաք, տեսաք մեք եւ զտեղին... ի գունդս հրեշտակաց խառնեալ եւ վերացեալ յերկինս:

ժը. 79բ-80բ Բանբ սուրբ հաւրն Յովաննու – Սուրբ հայրն Յովաննէս Գառնեցի... գնացին խնդութեամբ յիւրեանց տեղին:

ժթ. 82ա-4բ Վարբ եւ պատմութիւն երանելոյն Մարկոսի ճգնաւորին, որ կայր մերձ առ դրախտին – Եւ՛ Թէաւփիլոս, գրեցի զպատմութիւնս... փառաւորելով զամենասուրբ զԵրրորդութիւնն այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

ի. 84բ-94ա Վարբ երանելոյն Մարիամու Եգիպտացոյն – Չխորհուրդս թագաւորի... զսուրբ տիրուհիս, առ Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք, պատիւ եւ զարութիւն... ամէն:

իա. 94ա-5բ Վարբ եւ կատարումն Եզրիմեա եւ դատեր նորա Մարեմայ – էր այր մի ի Բիւթանիայ... ոչ յայտնեաց զանձն իւր. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:

իբ. 96աբ Վասն ներքինոյն, յամսեան Փետրուարի ԻԸ. (28) – էր ոմն ներքինի... որ եւ հանգեաւ խաղաղութեամբ ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս:

իգ. 96բ-8ա Վարբ Անդրոնիկիսի եւ Աթանասիա՛ ամուսնոյն իւրոյ – էր երանելի Անդրոնիկոս... ի յարաց ժԶ. (16), ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն:

իդ. 98աբ Վարբ երանելոյն Ալեքսիոսի՛ մարդոյն Աստուծոյ, կամաւոր աղբախին – Ալեքսիոս՛ Աստուծոյ մարդն... եւ մեծ սքանչելիք լինին նովա ի հիւանդս եւ ի նեղեալս:

իե. 98ա-9բ Վարբ երանելոյն Սիմեոնի Սիմեկցոյն – Երանելին Սիմեոն էր ի գեղաքաղաքէն Սիսան... գրեաց զաստուածահաճոյ վարս նորա՛ ի փառս Աստուծոյ:

իզ. 99բ-100բ Վարբ երանելոյն Իլարոնի պատուական կրօնաւորի եւ հօր հաւանց – Երջանիկ հայրն մեր մեծն Իլարիոն... լիցի մեզ ողորմութիւն ի Տեառնէ յաւուրն ահեղ դատաստանի. ամէն:

իէ. 100բ-1ա Վարբ սուրբ կրօնաւորին Մարկոսի – Այս մեծ, բարեսէր եւ աղքատասէր... ունելով զհանգիստն յաւիտենական՝ ի փառս Աստուծոյ:

իը. 101աբ Վարբ եւ վկայութիւն երջանիկ հաւրն մերոյ սրբոյն Քարիտոնի – Պարկեշտ եւ երանելի այրս այս... եւ էառ զանթառամ պսակն ի Տեառնէ:

իթ. 102աբ Վարբ եւ վկայութիւն Բատա ճգնաւորի կրամաւորի եւ մարտիրոսի – Աստուածահաճոյ կրանաւորն Բատա... շնորհեա՛ եւ մեզ զողորմութիւն քո, Տէր:

լ. 102բ-4ա Երանելոյ Զեմովբա ասացեալ Վասն յիշատակի մարտիրոսաց – Աւր է յիշատակի մարտիրոսաց... ի սիրոյն Աստուծոյ, որում փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

լա. 104աբ Երանելոյն Եփրեմի ասացեալ – Սկսայց այսուհետեւ... եւ փառացն արժանացին, որոց լիցի... փառք յաւիտեանս. ամէն:

լբ. 104բ-5բ Վարբ եւ վկայութիւն սրբոյն Ստեփաննոսի նոր վկայի – Ստեփաննոս կրանաւոր... արժանի արասցէ Քրիստոս ընդ սուրբս իւր արքայութեանն իւրում. ամէն:

լգ. 105բ Դարձեալ Հովտեմբեր ԻՖ. (22) – Յիշատակ է Անդրէասի... ի տեղւոջն, որ կոչի Կրիսիս:

– 105բ Բարեխաւսութեամբ սոցա ողորմեա՛ մեզ, Տէ՛ր:

լդ. 105բ-6ա Վարբ եւ վկայութիւն սրբոց արեղայիցն Սինեական եւ Հոսրթա լերինն – Մարդակեր եւ պղծագոր՛ն... հասանել ի նաւահանգիստ կենացն յաւիտենից. ամէն:

լե. 106ա-7ա Վարբ սրբոյն Յոհաննու, որ վասն Քրիստոսի աղբատացաւ – Այս Յոհաննէս որդի էր մեծատան իշխանի... հանգեան եւ նոքա ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

լզ. 107ա-8բ Վարբ սրբունոյն Եփրոսիմեայ կուսին – Յաւուրս Փոքր Թէոդոսի... դարձաւ ի տուն իւր՝ փառաւորելով զԱստուած:

լէ. 108բ Վարբ աղախնոյն Քրիստոսի Եւսեբիայ կուսի – Երանելի կոյսն Եւսեբիայ... եւ ապա վերացաւ յերկինս:

լը. 109ա-120բ Պատմութիւն յաղագս վարուց եւ սքանչելագործութեան սրբոյն Պարսամատու, որ թարգմանի որդի պահոց – Սուրբս այս եւ սքանչելահրաշ... եւ իմացեալ զփոխումն երանելոյն ի փառս եւ ի գովութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանն յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

– 120բ (յիշ. հեղինակի եւ թարգմանչի) Ես՝ Շմուել նուաստ եւ յետին քահանայ ի բազում զըթոյ գրեցի զվարս երանելոյն Պարսամաւի, ի բազում նշանաց զանց արարաք, վասն զի յայտնի են վարք երանելւոյն եւ նշանք ընդ ամենայն տեղիս: Այլ այս այնչափ գրեցաւ, զի հաւատասջիք եւ աւրհնեցէք զԱստուած, որ այնչափ փառաւոր առնէ զսուրբս իւր:

Թարգմանեցաւ պատմութիւն երանելոյս ի թվականիս հայոց՝ ի նորում շրջանի յամի քառասներորդի առաջներորդի (1125), հրամանաւ տեառն Գրիգորի Հայոց կաթողիկոսի, ի մայրաքաղաք Մելիտինի, ընդ հովանեաւ Սրբոյն Գրիգորի, ձեռամբ Գրիգորի մեղապարտ կրանաւորի, ի բարեխաւսութիւն ինձ եւ ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն յաւիտեանս եւ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

Տե՛ս Յովս. Յիշ-բ, էջ 333-4, Հ^ր 158. հմմատ. Ե.ժՖ. դդ-ի յիշ-բ, էջ 156, Հ^ր 184: Թուականը Սարկաւազի տոմարինն է. որպէս յիշ-իս շարունակութիւն տե՛ս Յիշատակարան յետագայի՝ 120բ:

լթ. 121ա-3բ Պատմութիւն առնն Աստուծոյ, որդոյ թագաւորի, կամաւ աղբատացելոյ ի Հոմ ֆաղափ՝ վասն Քրիստոսի – Ա՛րք, եղբա՛րք եւ հա՛րք... որում եւ մեք հանդիպեսցուք բարեխաւսութեամբ սրբոյն, ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որում փառք [յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

լւ. 124ա-6բ Պատմութիւն որդոյ թագաւորին Հոմվայ, որում անուն էր Ներսէհ, որ նաւորդեալ ընդ համատարած ծովն՝ զկնի եզնատրաց ի յեգիպտոս եւ ուղեւորեալ ի վանքս բազմակեցաց սուրբ հօրն Անտոնի – Պատմել զվարս բարեպաշտից երկիւղ է... եւ հանգեան խաղաղութեամբ ընդ շիր[ի]մ որդոյ իւրեանց:

լաւ. 127ա-49ա Նրկարագրութիւն հոգեւորական վարուց ի ներֆագոյն Եթովպացոց գաւառնէ, զոր Հնդկիսն անուանեն, բերելով յԵրուսաղէմ Յոովհաննու կրանաւորին եւ առն պատուականի ի վանաց Սարայէ – Երկիրն Հնդկաց հեռագոյն է... ընդ որում Հաւր եւ Հոգւոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ [միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

Տե՛ս Վարք Սրբոց հարանց, Վենետիկ, 1855:

բ. 149ա-247բ Պատմութիւն ի վարուց սուրբ հարցն Եգլա[տ]ացոց – Որ էրն ի սկզբանէ... առաջի բեմին Քրիստոսի՝ մեծի եւ ահաւորի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

գ. 247բ-9ա Եղիշէի երիցու ասացեալ Վասն Թաբարական լերինն եւ բնակելոց սրբոցն որք ի նմայ կան – Վասն լերինն գեղեցկութեան եւ վարուցն վայելչութեան... ընդ որում Հաւր եւ Սուրբ Հոգւոյն վայել է փառք... ամէն:

դ. 249ա Վարբ սրբոյն Եղիշէի վարդապետին Հայոց – Երանելի Եղիշէէ էր զհնուորեալ Վարդանայ զաւրավարին... եւ ժողովեալ բազմութիւնք միանձանց՝ թաղեցան մեծաւ պատուով:

ե. 249ա Մարտի ժ. Գ. Յիշատակ է Եգրի ֆանանայի հնոյ եւ դպրի արինացն Աստուծոյ եւ գրողի կտակաց մարգարէից սրբոց – Սուրբ քահանայն Եգր մարգարէ էր... եւ թաղեցաւ անդէն:

զ. 249աբ Վարբ սրբոյն Շաղիալայի եւ Եպիփանու՝ աշակերտացն մեծին Դանիելի – Բարեհաճոյ սուրբքս այս... հանգեաւ ի Քրիստոս փետրվար Բ.:

է. 249բ Վարբ սրբոյն Յոհաննու Պահագողի՝ Կոստանդնուպոլսի հայրապետի – Սա վասն աստուածահաճոյ վարուցն... փոխեցաւ ի Քրիստոս սեպտեմբեր Բ.:

ը. 249բ-50ա Դեկտեմբեր Ե. Հսկումն եւ տաւն է սուրբ եւ մեծ հաւրն հարանց Սարայի – Սքանչելին ի

բնաւ... ետես եւ թագաւորն պսակ լուսեղէն ի գլուխն Սաբայի:

Թ. 250ա Վարժ մեծին Աւսէնտիոսի – Երջանիկն ի հարս եւ մեծն ի ճգնաւորս... փոխեցաւ ի Քրիստոս փետրուար ԺԴ. եւ եղաւ ի վանս իւր:

Ժ. 250ա-5ա [Ներսիսի Շնորհալոյն Թուղթ ընդ-հանրական]

ա. 250ա-4ա Տեառն Ներսիսի կաթողիկոսի Հայոց Թուղթ առ կրանաւորս որ ի վանաւրեայս – Եւ արդ, առաջին ընդ գերաշխարհիկսդ... ի փառս Աստուծոյ աւարտեսցին:

Տէս Ընդհանրական թուղթք սրբոյն Ներսիսի Շնորհալոյ, Երուսաղէմ, 1871, էջ 17-34. հմմտ. ձեռ. 500, 14ա-23բ:

բ. 254ա-5ա Առ առաջնորդս սրբոյ ուխտից վանականաց – Փոքր ինչ եւ առաջնորդացդ ի յերկինս ճանարարհորդելոց... արժանացուք խոստացելոց բարեացն, որ ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

Տէս Ընդհանրական թուղթք ... Երուսաղէմ, 1871, էջ 34-8. հմմտ. ձեռ. 500, 23բ-6բ:

ԺԱ. 255բ-6բ Հետեւումն առաջին զգեստին կրանաւորութեան, այսինքն՝ թիկնոցի. մանտանիո, ըստ կարգի սուրբ հաւրն մերոյ Բասիլիոս Կեսարոս արեւպիսկոպոսի... սկսանի զխրատս զայս – Եղբայր իմ, թողուլ զկենցաղս... յորժամ տրտմագին է եւ վշտագին բժշկութեանն արինակ:

ԺԲ. 256բ-75բ [Խրատ սրբոց հարց]

ա. 256բ-8բ Սրբոյ Թաթոյ իւրաւոր յորժամ առաջնորդ կարգեաց իւրոյ ուխտին զԹովմաս – Որդեակ իմ Թովմաս... որ ոչ ունի զպնդութիւն բնութեամբ:

բ. 258բ-9ա Յոհաննոս Մանդակուն[ւոյ] իւրաւ վանաց երիցանց – Այսպէս պարտ է լինել... որում վայել է փառք յաւիտեան եւ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

գ. 259աբ Նեղոսի սուրբ հաւր՝ իւրաւ վերակացուաց – Նաւալար տգէտ... կեանսն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

դ. 259բ-60բ Նորին Նեղոսի պատուէր առ մանկունս – Պարտ է մանկանց ճգնել... եւ երկնից արքայութեանն ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ե. 260բ-3բ Կարգ եւ կանոն աղաթից, զոր խնդրեալ է ի հոգէկիր արանց՝ յումեմնէ միայնացելոյ արթուն եւ զուարթուն հովուոյ Գրիգորի Նարեկացոյ, որ եւ ցուցանէ նախադրութիւն բանիս, թէ ոչ համարի զանձն արժանի այսպիսի իրի, վասն այն զառաւելոյն ի մէջ առեալ՝ դնէ սկիզբն կանովնիս պատմութեան եւ ոգէշահ խրատու – Առաքեալն Պաւլոս, անաւթն ընտրութեան... ննջեա՛ ի փառս նորա, որ է արհնեալ յաւիտեանս:

զ. 263բ-6ա Սուրբ հաւրն Յովաննիսի Գառնեցոյ սասցեալ իւրաւ կրանաւորաց – Ամենանուաստ ծա-

ռայակիցս ձեր... ողջ լե՛ր ի սէրն Աստուծոյ եւ ի համբերութիւնն Յիսուսի յաւերժ:

է. 266ա-9ա Նորին սուրբ հաւրն Յովաննէս վարդապետին Գառնց[ւոյ] Ասացեալ իւրաւ ոգէշահ ի Քրիստոս – Ծառայակիցս ձեր... եւ Աստուած հաստուցէ քեզ յայտնապէս, որում փառք՝. [ամէն]:

ը. 269ա-72ա Նորին Յովաննոս Գառնեցոյ իւրաւ ոգէշահ ամենայն մարդոյ, մանաւանդ ժամարարի, ի խնդրոյ Սարգսի Բահանայի սրբասիրի – Ծառայակից քո ի Քրիստոս... որ է արհնեալ ընդ Հաւր եւ ընդ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. [ամէն]:

թ. 272ա-3ա Նորին Յովաննոս՝ իւրաւ բանք յաղագս ժամու պատարագին – Պարտ եւ պատշաճ է մեզ... անեցուցես ըստ կարի ի փառսն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է արհնեալ... յաւիտենից. [ամէն]:

ժ. 273ա-4բ Նորին Յովաննոս յաղագս պատարագին՝ վասն երրորդ ժամու աւարն – Աստուած, Աստուած մեր, Աստուած կենարար... փառաւորել զքեզ՝ ճշմարիտդ Աստուած, Հայր ամենակալ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ժա. 274բ Նորին Յովաննոս սասցեալ Աղապք ի Հայր – Հայր երկնաւոր, Աստուած ճշմարիտ... կարդալ առ քեզ եւ ասել. Հայր մեր, որ յերկինս... ամմէն:

ժբ. 274բ-5բ Նորին Յովաննոս սասցեալ Աղապք ի յՈրդի – Որդի՛ Աստուծոյ, Աստուած ճշմարիտ... եւ ընդ նմին փառաւորել զքեզ ընդ Հաւր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից:

ժգ. 275բ Նորին Յովաննոս սասցեալ Աղապք ի Հոգին Սուրբ – Հոգի՛ Աստուծոյ, Աստուած ճշմարիտ... զվիրաւորեալսն պատեա՛:

263բ-75բ էջերի՝ գ-ժգ. միաւորների համար տէս Յովաննէս Գառնեցի, Աղօթագիրք, Ս. Էջմիածին, 2008:

ժԳ. 277ա-86ա Բանք երանելոյն Փելեփսիանոսի Յերապպալսի եպիսկոպոսի... – Քանզի տեսի զհոգի քո... տամք փառս լուսոյն աշխարհի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... ամէն:

ժԴ. 286ա-368բ Ի հարանց վարուց իսաւ սուրբ հարցն ի շնորհաց Հոգւոյն Սրբոյ

ա. 286ա-8բ իւրաւ կրանաւորաց – Պարծանք կրանաւորի... եւ ընդունին զյաւիտենական ուրախութիւնսն ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր... ամէն:

բ. 289ա Բանք սուրբ հաւրն Յոհաննոս Ոսկերեւանի, սասցեալ ազդմամբ Սուրբ Հոգւոյն, ի իւրաւ միանձանց եւ անապատաւոր արանց – Թողութիւն շնորհեա՛, եղբայր... գրել զհոգեւորական իմաստս՝ նեգործութեամբ եւ տպաւորութեամբ Սուրբ Հոգւոյդ:

գ. 289ա-90բ Յաղագս զգուշանալոյ յամենայն չար ախտից եւ պատուիրանապահութեանն – Որ արգելու զբերան իւր... եւ հաղորդեցուցանէ ընդ Յիսուս Քրիստոս, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

դ. 290բ Յաղագս ազնականութեան Հոգոյն Սրբոյ, որ տա ազնականութիւն յերկրորդ շափ հասելոցն – *Լոյս ի լոսոյ, լուսատորիչ աշխարհի... եւ միշտ ի նոյն դեգերումն քաղցրութեամբն, որ ի Հոգւոյն Սրբոյ շնորհեցաւ:*

ե. 290բ-1ա Յաղագս փոփոխելոյ ի պատերազմ պողոճնկական խորհրդոցն ի եւ փորձութիւն գարշելի ախտից – *Փառաւոր ճառագայթ, որ յայտնեցար մեզ... եւ միաւորի ընդ նոյն տոփումն տենչանաւք:*

զ. 291աբ Յոյցք մոլար խորհրդոցն դիւաց, որով գեղբարսս անյոյս փութան առնել ի փրկութենէ – *Արարիչ ամենայնի... եւ նովաւ ազատեալ ես ի կապանացն մեղաց:*

է. 291բ-2ա Վասն ձանձորութեան եւ բարկութեան – *Բարերար Տէ՛ր եւ գըթած... զի մի՛ հեռասցի ի քէն հոգին մխիթարութեան:*

ը. 292ա-4ա Յաղագս պարգեւի մխիթարութեան, որ պատահէ միանձանց ի լոսութեան – *Քրիստո՛ս, բնակեալ ի Հայր... եւ փառաւորեսցուք զտէրութիւն նորա յաւիտեանս. ամէն:*

թ. 294ա-5ա Թէ որպէս յայտնին սուրբ հրեշտակաւ առ ճգնաւորսն եւ մխիթարեն զնոսա եւ յայտնութիւն մոլեգնութեան դիւացն զկնի այնորիկ – *Յորժամ խափանեալն ի ծուլութենէ... եւ արժանի լիցին սմա շնորհաւն Աստուծոյ, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:*

ժ. 295ա-6ա Առ սոյն խորհուրդ վերստին իմաստ, վկայութեամբ եղբարց – *է երբեմն, յորժամ յափշտակի միտք... փառաւորել զքեզ յաւիտեանս. ամէն:*

ժա. 296աբ Յաղագս, թէ պատուիրանին պահպանութեամբ զա ոք ի գիտութիւն արտաբնոյն եւ նեբնոյն – *Ահա խնդրեմ ի ձէնչ, եղբարք... յամենայն ազգս, որք գայք զկնի մեր:*

ժբ. 296բ-7բ Չափ եւ աշտինանմ, որով բարձրանան ոգիք ընթացողք ի շաւեղս հոգեւորս, ի լոսմն կատարելութեան – *Որ ոք ցանգաւ լինել... նորոգեցաք վերստին Քրիստոսի Յիսուսի Տէրամբ մերով, ընդ որում Հայր եւ Սուրբ Հոգւոյն փառք յաւիտեանս. [ամէն]:*

ժգ. 297բ-8բ Քննութիւն առ ի նոյնիմաստ հոգեւոր տեսութեանց – *Ո՛ր կարասցէ պատմել զխորհուրդս որովայնամոլութեան... պարգեւողին մեզ զայս փառք յաւիտենից յաւիտեանս:*

ժդ. 298բ-9ա Քննութիւն անտարանական հանդիս, զոր ասաց Տէ՛րն. Հուր եկի արկանել յերկիր եւ զինչ – *Որպէս կայծակունք հրոյ... որով տացուք գոհութիւն ամենասուրբ երրորդութեանն... ամէն:*

ժե. 299աբ Յորդորում կրանաւորաց բարի արինակաւ – *Հոգի միայնակեցին դրախտ է կենաց... եւ ընդունի ի նմանէ զվերնական շնորհս ի պատիւ սրբոյ երրորդութեանն, որ է արհնեալ յաւիտեանս:*

ժզ. 299բ-300ա Յաղագս ժամանելոյ յանխոռվ նաւահանգիստն խաղաղութեան – *Խաղաղութիւն*

հոգւոյ այն է... առնել զգործս արժանի տէրութեանդ քո, եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

ժէ. 300աբ Ի նոյն իմաստութիւն հոգեւոր գիտութեան – *Որպէս պատուական է ուղիղն... եւ քեզ տացուք գոհութիւն յաւիտեանս. ամէն:*

ժը. 300բ-1ա Բան իմաստութեան – *Երեք են գաւրութիւնք մտացն... եւ բնաւորական գիտութեամբ, որ է դարման հոգւոյ:*

ժր. 301աբ Յաղագս հաւատոյ, յուսոյ եւ սիրոյ ի սուրբ Երրորդութիւնն – *Արդ, քանզի ասէ երանելի առաքեալն Պաւղոս... այս է անձուկ ճանապարհն, որ տանի ի կեանսն յաւիտենից... ամէն:*

ի. 301բ-2բ Յաղագս պատուելոյ կիւրակէի... – *Սիրելի՛ք, պարտ է զգուշանալ... բայց միայն զլոյս արարչին մերոյ, որում փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

իա. 302բ-3ա Վասն երազոց, որ զկնի աստարութեան – *Որ մերս է գիտութեան միտք... եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:*

իբ. 303աբ Յայտնութիւն դիւական մրցանացն, որ յետ այսորիկ լուսատրելն երգեն – *Յորժամ կամին սուտք նմանել ճշմարտիցն... պարգեւողին մեզ զայս փառք յաւիտենից յաւիտեանս:*

իգ. 303բ Նորին Յոհաննու Ոսկէբերանի – *Այսուհետեւ գոհացողք լիցուք... եւ պսակեալ փառաւորի ի Քրիստոսէ, եւ նման փառք յաւիտեանս. ամէն:*

իդ. 303բ-5ա Կանոն կրանաւորական Վասն երկիրի Աստուծոյ – *Հայեաց ի քեզ իբրեւ զճշմարիտ... շարշարել վասն մեղաց իմոց:*

իե. 305ա-7բ Խրատ ոգեշան – *Ասաց ծեր ոմն, եթէ պարտ է մեռանել... դասակցել փութասցուք շնորհաւք փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս:*

իզ. 307բ-8բ Երանելոյ սրբոյն Գրիգորի Խրատ ճգնաւորաց եւ ցոյցք հանդիպից անափնութեան՝ Յանախապատումն գրոց ոգեշան խրատ – *Ամենայն ոք, որ հրաժարեցան յաշխարհէս... հարուածոց ազատանալ շնորհաւք... ամէն:*

իէ. 308բ-9ա Երանելոյն Գրիգորի ասացեալ Խրատ մենակեցաց – *Աղաչեմ զձեզ, եղբարք... ուսուցանեն քեզ զպատուիրանս Աստուծոյ մերոյ... ամէն:*

իը. 309ա-15բ Անանիայի հոգիանորոգ վարդապետի ասացեալ Խրատ ոգեշան յաղագս զղջման եւ արտասուաց, ի ինդրոյ միայնաւորի ուրումն առն անապատականի – *Ո՛վ աստուածասէր սիրելի եղբայր... արժանի լիցիս հասանել ի Քրիստոս Յիսուս... ամէն:*

իթ. 315բ-7ա Նորին Անանիայի Թուղթ վասն ապաշխարութեան – *Որք Սուրբ Հոգւոյն են ցանգացեալք... զանանց բարութեանց վայելումն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր... ամէն:*

լ. 317բ-20ա Այլ եւ զայս հարց էր, թէ որպէս կարացէ մարդ զմիտս որոշել յերկրաւորացս եւ զայս

կեանքն արհամարհել եւ Աստուծոյ միայն ցանկալ եւ արհայոյթեան նորա – Արդ, եթէ կամիս որ յաղթես աշխարհի... եւ երթ գնես նորա, եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

լա. 320ա-1բ Նորին Անանիայի վարդապետի Խրատ վասն խոնարհութեան – Արդ, որպէս ասէ առաքել... եւ յետին համարի զանձն Քրիստոսի, վասն զի նմա վայել է... ամէն:

լբ. 321բ-2բ Նորին Յաղագս խորհրդոց – Արդ, նախ յառաջ քան... ողջ լեր միշտ ի կամս Աստուծոյ հանապազ, եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

լգ. 322բ-4ա Սրբոյն Թէոփիլեայ ասացեալ Յաղագս զղջման եւ արտասուաց իւրաւ հոգեղան – Արդ, պարտ է անդադար ամենայն մարդոյ... եւ զմեզ արժանի արասցէ Քրիստոս այնմ պարգեւի, եւ նմա փառք յաւիտեալնս]:

լդ. 324ա-5բ Եզնակ վարդապետի Կողբացոյ Խրատ ոգեղան – Աստուածասէրն իւր կամացն... չկարէ հասանել կրանաւորական շնորհին:

լե. 325բ-6բ Հարցումն Արձանայ եւ պատասխանի Եզնակայ Հայոց վարդապետի – Արձան ասէ. Ձի՞նչ է կրօնաւորութիւն... առ բարերարն լինիցիս. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն]:

լզ. 326բ-8ա Բանմ սուրբ հարցն Վասն որոշողութեան խորհրդոց, առ որս կամին ապրել յաշխարհէ յաղագս ախտիցն – Արար Աստուած զմարդն... զի ապրեցուցէ զպտուղ իւր յարքայութեանն երկնից ի Քրիստոս Յիսուս... ամէն:

լէ. 328աբ Յառաջադիմութիւն հաբեղայի – Որպէս մարդ, զի տնկէ այգի... անդ եւ պաշտօնեայն իմ եղիցի:

լը. 328բ-9ա Թուղթ Աբաաու Ամոնի – Սիրելիք իմ ի Տէր... եւ դուք ողջ լերո՞ւք ի Տէր եւ յուղիղ հաւատս նորա:

լթ. 329ա-30ա Նորին թուղթ առ միայնակեացն – Հոգին Սուրբ ուր եւ կամի... ողջ լերո՞ւք ի Տէր Յիսուս Քրիստոս... ամէն:

լա. 330աբ Բանմ իւրաւու հոգեւոր հաւրն Պայիսի – Յամենայն ժամ բանս վիճոյ... զի մի՛ անկանիցիմք ի բարւոյն:

լաա. 330բ Նորին բան գովութեան առ արեղայս – Երանելի էք, պատուականք... զի զՔրիստոս շահեցայց միայն:

լաբ. 330բ Նորին այլ բան – Դիտաւորութիւն արեղայից... որ վաղվաղակի ապականի:

լագ. 330բ-1բ Յաղագս խորհրդոյ պոռնկութեան – Ասաց ծեր, որ ի Սկիւթ... գտցես հանգիստ ընդ սուրբս ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր՞:

լադ. 332աբ Սերեպիոնի սրբոյ եպիսկոպոսի Թմոյեցոյ Յաղագս համեստութեան սկսնակաց... եւ յաղագս սենեկաւորացն – Նախ քան զամենայն յամե-

նայնում իրի... քանզի ամենայն այսոքիկ յառաջահատութիւնք են մանկութեան:

լաե. 332բ-3բ Յաղագս կամեցողաց բնակել ընդ միմեանս – Եթէ մտցես բնակել ընդ եղբարս... եւ զլսելիս, եւ զխորհուրդս, յամենայն վնասակարացն, եւ կեցցես:

լագ. 333բ-6ա Յաղագս գիտակցութեան – Եթէ ուղաւորեսցես ընդ ծերոյ... առցես վարձս ի մարդասէր Տեառնէն, որում փառք յաւիտեալնս. ամէն]:

լաէ. 336ա-7բ Խաւս Զոհաննու Մանդակունեցոյ Խրատ եւ գովութիւն ճգնաւոր կրանաւորաց եւ յանդիմանութիւն ծուլից եւ արհամարհողաց զպատուիրանն Աստուծոյ – Առն մոնոզոնի ուսելոյ եւ իմաստնոյ... զի հասանիցեմք արքայութեանն երկնից ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք:

լաը. 337բ-8ա Ի թղթոյն Մովսէսի միայնակեցի առ հանդիսակիցն իւր Ամոն՝ Բան իւրաւու – Երկրւղն Աստուծոյ մերժէ զամենայն շարութիւն... կարէ ապրել յորոգայթից թշնամոյն շնորհաւքն Քրիստոսի:

լաթ. 338ա-40բ Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Յաղագս հանդերձեալ դատաստանի – Պարտապան եմք, ով սիրելիք... որոց լիցի ամենեցուն մեզ հասանել շնորհաւք... ամէն:

ծ. 340բ-2բ Պատմութիւն վասն դժխոց... – Եւ արդ, յետ այս անբաւ... ողորմութեամբն եւ մարդասիրութեամբ անսկիզբն Հաւրն, որում փառք՞:

ծա. 342բ-5ա Դարձեալ վասն դժխոցն եւ դառնագոյն տանջանաց նորա – Չար է անուն դժոխոց... եւ մեղաւորացն եւ տանջանացն:

– 345ա Մինչեւ աստ գրես:

ծբ. 345ա-50ա Վասն արհայոյթեանն եւ անճառ հանգստեանն, որ կայ պահեալ արդարոցն, որք կատարեցին զկամս Աստուծոյ – Ո՛վ ընտրեալ քահանայք Քրիստոսի... որ եղև հաւաքեալ ի վարդապետաց սրբոց:

ծգ. 350ա-3բ Յաղագս հա[ւատոյ] – Արդ, գիտելի է, թէ հաւատն... եւ ունի լինքն լոյս եւ խնդութիւն:

ծդ. 353բ-65ա Յաղագս է. պարգեւաց Հոգւոյն, որ է եպօնարփեան շնորհիք – Եւ զի դժուարին է հոգւոյ մարդոյ... եւ սա է հիմն ամենայն առաքինութեան:

Ունի խորագրուած մասեր՝ «Յաղագս Թ. երանութեանց», «Վասն սգաւորաց», «Վասն հեզոց», «Վասն քաղցելոց արդարութեան», «Վասն ողորմածաց», «Վասն սուրբ սրտից», «Վասն խաղաղութեան», «Վասն հալածելոցն եւ նախատելոցն», «Վասն արտասուաց», «Վասն մեղաց», «Վասն է. մահու շափ մեղաց», «Յաղագս զանազանութեան մեղաց», «Վասն ապաշխարութեան», «Երատք վասն կրթութեան եւ աւգտութեան», «Կարձեալ բան հպարտութեան»:

ծե. 365բ-8բ Նորին Անանիայի գլխաւորեալ եւ համառատ բանմ վասն յառաջասացելոցդ – Հաւատ՝ հաստատուն մայր հրաժարման... եւ զտարտարոսն, զսառասուղ աւղ/// (շարունակուած):

ԺԵ. 373ա-87ա Երանելոյն Եփրեմի Խրատ առ կրանատուրս – Յաւ հարկ առնէին ինձ ասել... յանսպառ եւ յանեղծանելի յաւիտեանսն. ամէն:

ԺԶ. 387ա-418ա [Եփրեմի Աստուայ հառք]

ա. 387ա-9բ Նորին Եփրեմի Խաւս յաղագս Պահոց – Ազգոյ եւ աւգտակար եւ կարեւոր են... ժառանգել զանանց ուրախութիւնսն ի Քրիստոս Յիսուս... ամէն:

բ. 389բ-92ա Նորին Եփրեմի Խաւս յաղագս աղալթից – Ամփոփեալ ըզմիտս մեր... որում փառք եւ զարուսթիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

գ. 392ա-5ա Նորին Եփրեմի Խաւս Յաղագս աղփատասիրութեան – Մի՛ որ տղայական վարուք... վաշեկեսցուք մեծապալձառ խնդութեամբ ի Քրիստոս Յիսուս... ամէն:

դ. 395բ-8բ Նորին Եփրեմի Վասն դատաստանին եւ ապաշխարութեան եւ փափագանաց – Եկեալք ամենեքեան, եղբար՛ք... եւ ձգեսցի ի կեանսն յաւիտենականս ի Քրիստոս Յիսուս... այժմ եւ միշտ՛:

ե. 398բ-9ա Նորին Եփրեմի Վասն Երոտոգութեանն – Մի՛ որ անգոսնեսցէ... եւ Աստուածն Բան միաւորեցաւ, որում... ամէն:

զ. 399ա-400բ Նորին Եփրեմի Յաղագս Պայծառ ապին արդարի – Նստելով ես երբեմն գեղեցիկ հանդարտութեամբ... որպիսիք արդեալք լինիցին:

է. 400բ-1բ Նորին Եփրեմի Յաղագս հանդերձեալ դատաստանին, թէ որպէս կարողութիւն է գերծանել ի նմանէ եւ մնալ յաշակողմեանն – Եկա՛յք ամենեքեան, եղբար՛ք, լուար՛ւք ինձ... եւ ընդունիցի զզսակն առաջի դատաւորին Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն]:

ը. 401բ-4ա Խաւս Եփրեմի Երանելոյն Յաղագս ապաշխարութեան – Երանելին Պաւղոս առաքեալն հեթանոսաց... զ՛ի սմա ճառեցեալսս:

թ. 404ա-5բ Խաւս Երանելոյն Եփրեմի – Արդ, պնդեալ զմէջս մեր... եւ կորզել զմեզ յարքայութիւնն իւր ի փառս... ամէն:

ժ. 405բ-10ա Նորին Երանելոյն Եփրեմի Խաւս – Այսուհետեւ սիրել պարտ է... որք հաճոյ եղեն քեզ, Տէ՛ր մեր, ընդ որում... ամէն:

ժա. 410ա-4բ Կոսակ Եփրեմի – Ես՝ Եփրեմ, մեռանիմ... զի Աստուծոյ Հար փառք եւ Որդոյ երկրպագութիւն... ամէն:

ժբ. 414բ-5բ Ասացուած սրբոյ հար մերոյ Եփրեմի Վասն կուտութեան – Որ ցանկաս կուտութեան... յորոց վերայկոչեցաւ անուն քո:

ժգ. 415բ-6ա Ձայնակից նորին – Կուտութիւն՝ լուայ ես... կորուսին եւ զզսակն իւրեանց եւ զհամարձակութիւն երեսաց իւրեանց:

ժդ. 416ա-7ա Աւրհնութիւն Բեզ ի հողեղինաց, որ էլին յաստիճան զուարթոց – Միածի՛ն Աստուծոյ

մերոյ, տո՛ւր ինձ պատմել... եւ ընկալցին զհատուցմունս իւրեանց:

ժե. 417ա-8ա Աւրհնութիւն գիշերոյ. որդի փառատորի զուարթոց – Ո՛ր հսկեցողք, նմանեսցուք Մովսէսի... եւ մինչ չեւ ննջեալ, անդրէն զարթնոյր:

ժզ. 417բ-8ա Աւրհնեալ այն, որ գայն եւ ուրախ առնէ հսկեցողս ի յայտնութեան իւրում – Ժուժացալք փոքր մի առաքինիք... եւ պակասի ի ձեռն ծագման մեծի նշանին:

ժէ. 419աբ Յաղագս պատույ իմաստութեան – Իմաստութեամբն Աստուծոյ գրեցան գիրք... եւ յորդորէ ի սէր սիրելութեան իմաստութեան:

ժլ. 420ա-41բ [Նեղոսի Խաւս]

ա. 420ա-6բ Երանելոյ սուրբ հարն Նեղոսի եւ ճգնաւորի ասացեալ Յաղագս աղալթից – Որ որ կամի զանուշահոտ խոնկս... թէ կամիս, անտի գրեա՛:

բ. 426բ-8բ Նորին Նեղոսի սուրբ հար եւ ճգնաւորի Քրիստոսի Խաւս հոգեւոր առաքինութեան եւ պատմաւ ճգնութեան – Ճանապարհք յառաքինութիւն հրաժարումն յաշխարհէ... եւ Սուրբ Հոգւոյն փառք յաւիտեանս. ամէն: Տունք ձ. (100):

գ. 428բ-9բ Նորին Նեղոսի սուրբ հար եւ ճգնաւորի Քրիստոսի Խաւս ոգեշահմ եւ վիճակ արդարութեան – Զերկիւղն Աստուծոյ ունիջիր... որ է հետ Մակարայ, աստ գրեա՛:

դ. 429բ-31բ Նորին Նեղոսի սուրբ հար Խրատ արանց առանձնականաց – Որ շինել սկսանի, պարտի եւ կատարել... որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

ե. 431բ-2ա Նորին Նեղոսի սուրբ հար եւ ճգնաւորի Քրիստոսի Խաւս վարդապետութեան առ կոյս անդր, որ խնդրեաց ի նմանէ յաղագս վարուց կուտութեան իւրոյ – Միրեա՛ զՏէ՛ր, եւ սիրեսցէ զքեզ... մի՛ մեղադրէք չգիտելով զխորհուրդս:

զ. 432բ-3ա Նորին Նեղոսի եւ ճգնաւորի Քրիստոսի Խաւս Յաղագս Ը. խորհրդոց: Յաղագս որովայնամոլութեան հառ առաջին – Սկիզբն պտղաբերութեան... եւ ոչ վրնջէ շարժեալ յարձակմամբ ախտից ցանկութեանց: Տունք Խ. (40):

է. 433ա-4ա Նորին Նեղոսի սուրբ հար Յաղագս պոռնկութեան – Զգաստութիւն ծնանի զժուժկալութիւն... ի տեսիլ ամենայն մսեղեաց. Տունք ԽԵ. (45):

ը. 434աբ Նորին Նեղոսի սուրբ հար եւ ճգնաւորի Քրիստոսի Յաղագս արժաթասիրութեան ասացեալ – Արժաթասիրութիւնն է արմատ ամենայն շարեաց... որում փառք յաւիտեանս. ամէն: Տունք Լ. (30):

թ. 434բ-5ա Նորին Նեղոսի սուրբ հար ասացեալ Յաղագս տրամութեան – Տրամութիւն է տխրութիւն անձին... ոչ թախանձի ի խորհրդոց: Տունք ԼԳ. (33):

ժ. 435աբ Նորին Յաղագս բարկութեան – Բարկութիւն է ախտ զայրական... ընդունի մեկնութիւնս խորհրդոց: Տունք ԻԵ. (25):

ժա. 435բ-6ա նորին Յաղագս ձանձուրեան – Զանձուրութիւն է լքումն անձին... եւ մի՛ թողուր ի մտաց գհրաժարումն յաշխարհէս: Տունք ԻԶ. (26):

ժբ. 436աբ նորին Նեղոսի սուրբ հաւր Յաղագս սնափառութեան – Մնափառութիւն է ախտ անբանական... եւ փառաւորեսցէ զքեզ ի վերջնումն աւուրն: Տունք ԻԶ. (26):

ժգ. 436բ-8ա նորին Յաղագս ամբարաւանութեան – Ամբարտաւանութիւն է ախտ զայրացեալ... փառասիրութեան մոլութիւն երեւելի եւ աներեւոյթ: Տունք ԿԵ. (65):

ժդ. 438ա-41ա նորին Նեղոսի սուրբ հաւր եւ ճգնաւորի Քրիստոսի Խրատմ ոգեշանք միանձանց, մինչ նստէր առանձինն ի լերինն Սինեա – Սկիզբն հրաժարելոյ յաշխարհէս... զՍուրբ զերրորդութիւնն փառաւորեսցուք յաւիտեանս. ամէն: Տունք ՃՂԳ. (193):

ժե. 441աբ նորին – Սկիզբն բարեաց երկիւղ Տեառն է... ուր խաւար նոցա ոչ լինի հասու շնորհաւք... ամէն:

ժթ. 441բ-8բ Խօսք վարդապետութեան մեծին Սեֆաստեայ առ ճգնաւորս՝ վասն վարուց առաքինութեան – Մարդ հաւատացեալ ընտիր մարդ է... եւ ճշմարիտ խոստովանութեամբ ի Հայր եւ յՈրդի եւ ի Հոգի Սուրբ, որում փառք եւ զարուսթիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ի. 448բ-56բ Վարք [եւ Խրատմ] Եւագրեայ երանելոյ – Ի բազում իրս... որ աճեցուցանէ զմեզ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր. նմա փառք եւ զարուսթիւն յաւիտեանս. ամէն:

ԻԱ. 457ա-9ա Խոստովանութիւն մեղաց եւ խայտառակութիւն անձին ինճնայօժար կամաք եղկելոյս՝ Վարդանայ Արեւելցոյ եւ որ ասէ միշտ եւ խոստովանի, լսէ նմա Աստուած – Ո՛վ դուք, ընտրեալք եւ պիտանիք... որք զԱստուած բանըն միշտ արհնեմք, / զքեզ ընդ նմին փառաւորեմք:

ԻԲ. 459աբ Այլում բան մաղթանաց ձայնի աղերսանաց հոգւոց առ Աստուած – Աստուած անեղ, անհասական, Հայր զթութեանց... քեզ զգոհութիւն երգեմք ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգոյդ միշտ յարակայ:

ԻԳ. 459բ-60ա նորին Խրատմ ոգեշանք ըստ նոյնութեան տառից միակաց շափաբերեալ տանց («Ա-Ք») – Աստուածային բանից լրսել... Քանզի թէ զայս պահես յուսով, / պայծառանաս անճառ յուսով:

ԻԴ. 460ա-1ա Բանք խոստովանութեան յանցանաց, ասացեալ սուրբ վարդապետին Մեղրկա – Քրիստոս, Որդի՛ Աստուծոյ... արժանի եղէց փառաւորել զամենասուրբ զերրորդութիւնդ՝ զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

ԻԵ. 461բ-70բ Սկիզբն խոստովանութեան յայտնութեան գաղտնեաց եւ պատմութիւն յանցանաց՝

Գրիգորի անյաղթ գիտնականի եւ հոգեմատեան հոկտորի, որ էր բնակեալ յանապատին, որ կոչի Յետաւանց... Խրատ անձին – Արի ի խոստովանութիւն... որում յամենայն արարածոց եւ ի սրբոց արդարոց եւ ի խոստովանող ապաշխարողաց վայել է... ամէն:

ԻԶ. 470բ-84բ Վայք ողբոց մեղուցեալ անձին, խոստովանաբար ասացեալ առաջի Աստուծոյ՝ Գրիգորի միայնատր ճգնաւորի Յետաւանց... որ էր ի թուխ ՇՂԸ. (1149) – Վա՛յ քեզ, անձն իմ... տղայոց պահապան, ծերոց սեփհականութիւն:

ԻԷ. 484բ [Աղայթ]

ա. 485ա-6ա Աղայթ ողբերգական ի դիմաց համայնից բնութեանց... Յովհաննու վարդապետի [Երզնկացոյ՝ Պլզոյ] – Տէ՛ր ամենակալ, Աստուած հրզար, արարիչ ամենայնի եւ դատաւոր արդար... ի միութիւն Հոգւոյն Սրբոյ, որում փառք եւ երկրպագութիւն այժմ եւ միշտ [եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

բ. 486ա-7ա Դարձեալ աղայթ ի ժամ սուրբ պատարագին – Ո՛վ ամենագութ բարի, տուաւ շնորհաց Յիսուս Քրիստոս... եւ փառաւորեսցից զքեզ ընդ Հայր... յաւիտեանս յաւիտենից. [ամէն]:

գ. 487ա-8ա Մեղրիկ վարդապետին ասացեալ Յաղագս աղայթից եւ գղջման մեղաց – Տէ՛ր, Տէ՛ր, պարգեւո՛ղ ողորմութեան... երկրպագութիւն եւ խոստովանութիւն առաքողին քո Հայր... յաւիտենից յաւիտեանս:

դ. 488ա-9բ Դարձեալ աղայթ սուրբ վարդապետին Մեղրկայ – Աւրհեալ ամենասուրբ երրորդութիւնն... անհատ ձայնիւ արհնել զամենասուրբ զերրորդութիւնդ... ամէն:

ե. 489բ-91բ Աղայթ Անաստասայ Բանանայի յոյժ գեղեցիկ – Տէ՛ր, մի՛ սրտմտութեամբ յանդիմաներ զիս... եւ մի՛ անտես առներ զստացուածս ձեռաց քոց. եւ քեզ փառք յաւիտեանս յաւիտենից:

զ. 491բ-2ա Աղայթ մախթանաց – Տէ՛ր, նայեա՛ց ի մաղխթանս իմ... փառս տացուք ամենասուրբ երրորդութեանդ յաւիտեան եւ յաւիտենից յաւիտեանս:

է. 492ա-6ա Աղայթ մաղխթանաց եւ հառաչանաց – Երեւեցո՛ւ, Տէ՛ր, զշնորհս քո... եւ անդադար փառս մատուցանել ամենասուրբ երրորդութեանդ՝ Հայր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ը. 496ա-7ա նորին հսկողի ի նոյն գրոց բանք աղերսանաց առ սուրբ Երրորդութեանն – Աստուած բարերար, անոխակալ... եւ բարեխնամող ամենեցուն, եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

թ. 497ա Այս հառաչանաց ողորմեա՛ւ ամենեցուն, Աստուած. նորին ի նոյն գրոց – Ամենակալ եւ անքննիս աստուածութիւն... եւ ընկա՛լ զիս ի հօտ քո, բարձրեա՛լ թագաւոր, որ ետդ արհնեալ յաւիտեան. ամէն:

ժ. 497աբ Մեսրոպայ վարդապետի ասացեալ Աղապք երեք ժամուց աւուրն՝ ընդդէմ [դ]իւաց – Հոգի՛ Սուրբ Աստուծոյ... փառաւորեցից զամենասուրբ զԵրրորդութիւնդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւ[իտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ժա. 497բ Աղապք վեցերորդ ժամու աւուրն – Թա-գաւորաց հգա՛ւր, ապաւէ՛ն ծարաւելոց... երկիր պագա-նել եւ փառաւորել զամենասուրբ զԵրրորդութիւնդ:

ժբ. 497բ-8բ Աղապք իններորդ ժամուն – Տէ՛ր բարերար եւ բազմագութ... եւ գոհանալով փառաւորեցուք զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ զՀոգիդ յաւ[իտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ժգ. 498բ-9ա Աղապք զկնի Տէր ամենակալին ասել – Աղաչեմ եւ խնդրեմ ի քէն... եւ Աստուած ամենայն մխիթարութեանց, քեզ փառք յաւիտենից յաւիտեանս. [ամէն]:

ժդ. 499աբ Աղապք երեկոյին ժամու – Աստուած անեղ եւ յաւիտենական... եւ գոհութեամբ փառաւորել զամենասուրբ զԵրրորդութիւնդ յաւիտեն<եմ>ից յաւիտեանս. ամէն:

ժե. 499բ Սուրբ հաւրն Յովաննէս Գառնեցոյ արարեալ Աղապք վասն ննջման ժամուն – Աղաչեմք զքեզ, Տէ՛ր... զարթեայց եւ փառաւորեցից զամենասուրբ զԵրրորդութիւնդ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտենից յաւիտեանս:

ժզ. 499բ-500ա Գրիգորի Նարեկացոյ ասացեալ Մաղթանք զարատք արհաւիրաց գիշերայնոց – Ընկա՛լ քաղցրութեամբ, Տէ՛ր Աստուած հգաւր... փառաց անճառից յերկիրս առաքել. ամէն:

ժէ. 500ա Նորին վասն գիշերոյ – Աստուած՛ յաւիտենական... եւ անուն քո կոչեցեալ է ի վերայ ծառայից քոց... ամէն:

ժը. 500ա-1ա Աղապք սրբոյն Ներսիսի հայոց կաթողիկոսի ասացեալ – Հաւատով խոստովանիմ... եւ ամենայն սրբոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց, քեզ փառք եւ երկրպագութիւն... ամէն:

ժթ. 501բ-4ա Դաւանութիւն ուղղափառ հաւատոյ – Հաւատամ եւ խոստովանիմ... եւ ի լեզուէ յաշխարհաժողով մեծ հրապարակին յաւիտեանս. ամէն:

ի. 504աբ Դաւանութիւն ուղղափառ հաւատոյ – Խոստովանիմք եւ հաւատամք... եւ սովաւ ընթացուք յաւիտենից կեանսն ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր... ամէն:

իա. 504բ-5բ Դաւանութիւն ուղիղ հաւատոյ ճշմարիտ խոստովանողի Սուրբ Երրորդութեանն, զոր ասացեալ մեծաւ ահիւ եւ արտասուաք ի ժամ վախճանի իւրոյ, զկնի զՀաւատամն ասելոյ, յառաջ քան զհաղորդել մարմնոյ եւ արեանն Տեառն – Հաւատամ ի քեզ, ամենասուրբ Երրորդութիւն... դո՛ւ լեր իմ աւգնական յայսմ աւուր եւ ի սոսկալի ժամուն:

իբ. 505բ-7բ Խոստովանութիւն հաւատացելոց ուղղափառաց – Քրիստո՛ս, Որդի՛ Աստուծոյ... արհնուութիւն, երկրպագութիւն եւ խոստովանութիւն... ամէն:

իգ. 507բ-9ա Բանք աստուածայինք, պիտանի ամենայն կրօնաւորաց՝ Անանիայի Հայոց վարդապետի ասացեալ – Երեւեցո՛ւ, Տէ՛ր, զշնորհս քո... մինչեւ տարցես ի տեղի յարկի փառաց քոց. եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

իդ. 509ա-10ա Երանելոյն Եփրեմի Աղօթք – Ո՛ր, որ անեղդ ես... միշտ գոհանալով փառաւորել զքեզ... յաւ[իտենից. ամէն]:

իե. 510աբ Աղապք երանելոյն Մովսէսի Քերթոյայ – Աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր... որ արհնեալք ես ընդ Հաւր եւ Սուրբ Հոգւոյդ յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

իզ. 510բ-1ա Յաղագս խոստովանութեան մեղաց, զոր արարեալ է առաջին վարդապետաց սրբոց, զոր պարտ է բ[ե]րել առաջի սուրբ քահանայից յամենայն կիւրակէի – Մեղայ ամենասուրբ Երրորդութեանն... եւ ի փառս հանդերձեալ կենացն. ամէն:

Ունի խորագրուած բաժիններ՝ «Հայր սուրբ, զքեզ ունիմ միջնորդ», «Ողորմեսցի քեզ»:

իէ. 511ա-2բ Եռամեծի եւ քաջ վարդապետի Մխիթարայ Գոշի խրատակրան ճգնաւորի եւ բանիբուն հետտորի ասացեալ զԱղապքս ի ժամ սուրբ պատարագին – Տէ՛ր Աստուած իմ, Յիսո՛ւս Քրիստոս... եւ փառաւորեցից զքեզ ընդ Հօր քում... յաւիտեանս յաւիտենից:

իը. 513ա Աղապք, որ ասի նախ քան զնաշակել խորհրդոյն, ի բանից Թովմայի առաքելոյն – Մարմին քո անապական լիցի ինձ, Տէ՛ր, ի կեանս... որ եսդ արհնեալ ընդ Հաւր եւ Սուրբ Հոգոյն այժմ եւ յաւիտեանս յաւիտ[ենից. ամէն]:

իթ. 513աբ Տեառն Ներսէսի Լամբոսացոյ Խրատք եւ սահմանք – Քանզի բազում ինչ եցոյց... ոչ ունելով հանդերձ հարսանեաց, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:

լ. 513բ-4ա Թուխք Գրիգորոյ հաւրն Հատիկայի առ Յովսէփ վարդապետ սիրելի որդի իւր – Ի հեռուստ ժամանակաց... առաւել բերկրութիւն սրտի. որչ լեր Աստուծով:

լա. 514ա-6բ Յովսէփայ վարդապետի Աղապք քահանայից հանդերձելոց միջնորդաւ մերձեմալ ի սուրբ գոհութիւնն, ի խնդրոյ հաւր Գրիգորոյ Հատիկայի – Պատկեր աներեւութիւ... եւ ի քոյսն առաջնորդեալ շնորհօք քո արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

լբ. 517ա-48ա [Տեսիլ եւ Աղօթք Բենիկայ վարդապետի Վանանդեցոյ]

ա. 517ա-9բ Տեսիլ Բենիկ վարդապետին Վանանդացոյ, մինչ էր նա ի Գանձակ Շահաստանի եւ ամենայն վերնում աշխարհին – Ես էի, եղբա՛ւրք, հասեալ

յատակա մոլորութեան... եւ ասացի զաղօթս՝ մաղթա- նօք եւ հառաչմամբ հանդերձ:

բ. 519բ-23ա [Աղօթք Բենիկ վարդապետի] – Տէր Աստուած ահաւոր եւ սքանչելի... եւ մշտնջենաւոր գո- հաբանութիւն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

գ. 523ա-5բ Նորին ասացեալ [Աղօթք] – Յիսո՛ւս Քրիստոս, Աստուած մեր... որ արհնեալդ ես յաւի- տեանս յաւիտենից. ամէն:

դ. 525բ-6ա Նորին ասացեալ [Աղօթք] – եւ արդ, Տէր Աստուած ամենակալ... վասն անճառ զարուրթեան եւ իսկութեան փառաց քոց, որ արհնեալդ ես յաւիտեանս յաւիտեանից. ամէն]:

ե. 526ա-8ա Նորին ասացեալ [Աղօթք] – Տէր Աս- տուած զարուրթեանց... փառք եւ սարսափելի երկրպա- գութիւն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

զ. 528աբ Նորին ասացեալ [Աղօթք] – Տէր Աս- տուած զարուրթեանց... ի մէջ երկնագումար դասուցդ (չշարունակուած. նախորդի կրկնութիւնն է):

է. 529ա-30բ Նորին ասացեալ [Աղօթք] – եւ արդ, Տէր Յիսուս... փառք եւ երկրպագութիւն եւ գոհութիւն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ը. 530բ-3ա Նորին սուրբ վարդապետի [Աղօթք] – Յիսո՛ւս Քրիստոս, Աստուած մեր... անյիշաշար տէրու- թեանդ, որ արհնեալդ ես յաւիտեանս յաւիտենից:

թ. 533աբ Նորին ասացեալ [Աղօթք] – Տէր Աս- տուած, անսկիզբն, հզար... եւ անմահից թագաւոր, որ արհնեալդ ես այժմ եւ յաւիտեանս. ամէն:

ժ. 533բ-4բ Նորին ասացեալ [Աղօթք] – Անեղա- նելի բնութիւն եւ Բան Հաւր... եւ ի միահեծան աս- տուածութիւնդ, որում փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ժա. 534բ-7բ Նորին Աղես մաղթանաց – եւ արդ, Տէր իմ Յիսուս... որում փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտենից յաւիտեանս:

ժբ. 537բ-8ա Նորին սուրբ վարդապետին Բենիկա ասացեալ – Աստուած անճառ լուսոյ... զի քեզ ամե- նայն ինչ կարելի է, որ արհնեալդ ես յաւիտեանս յաւիտենից:

ժգ. 538ա-9ա Նորին հսկողի ի նոյն գրոց Բանֆ աղեսականաց – Տէր Աստուած բարերար... եւ քեզ փառք այժմ եւ յաւիտենից յաւիտեանս:

ժդ. 539ա Նորին ի նոյն գրոց – Ամենակալ եւ անքննին աստուածութիւն... բարձրեալ թագաւոր, որ արհնեալդ ես եւ գովեալ յաւիտեանս յաւիտենից:

ժե. 539ա-41ա Նորին ի նոյն գրոց – Անսկիզբն, անճառ, անհասանելի... որ արհնեալդ ես յաւիտեանս յաւիտենից:

ժզ. 541ա-3բ Նորին Աղես մաղթանաց ի նոյն գրոց – Ամենասուրբ Երրորդութիւն, անկշռելի աս-

տուածութիւն... ամենախնդիր ստուգութեանդ եւ զա- րութեանդ փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

ժէ. 543բ-4բ Նորին ի նոյն գրոց Բենիկ սուրբ վար- դապետին – եւ արդ, Տէր բարերար... որ միշտ արհ- նեալդ ես յաւիտեանս:

ժը. 544բ-8ա Նորին ասացեալ առ Աստուած Հայր – Յաւիտենից Աստուած, Հայր հանդերձելոյ աշխար- հիդ... փառք եւ երկրպագութիւն այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. ամէն:

ժթ. 548ա Նորին Բանֆ աղեսանաց առ հրեշ- տակս եւ հրեշտակապետս – Անկանիմ առաջի ամե- նայն դասակարգութեանց... եւ ընկա՛լ զմաղթանս աղաւթից իմոց, որ արհնեալդ ես յաւիտեանս յաւիտենից:

ԻԹ. 548բ-78բ [Յովհաննու Սարկաւագի Աղօթք]

ա. 548բ-9բ Աղապք Յովհաննու Հայոց վարդա- պետի՝ մականուն Սարկաւագի – Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... ի փառաբանութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանդ՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

բ. 549բ-50ա Պաղատեա՛ առ Որդին Աստուծոյ – Որդի՛ եւ Բան Հաւր... եւ քեզ մատուցանել երկրպագու- թիւն... յաւիտեան[ս. ամէն]:

գ. 550աբ Աղապեա՛ առ Հոգին Սուրբ – Անստուէր լոյսոյ... եւ փառաւորել ընդ նոսին գքեզ... եւ յաւի- տեանս յաւիտենից. ամէն]:

դ. 550բ-1բ Նորին առ ամբաստանութիւն անձնէ – Ռ՛վ անզգայնութեանս... փրկեսցէ զմեզ Տէր Յիսուս, որ արհնեալն է յաւիտեան:

ե. 551բ-4ա Նորին սուրբ վարդապետի ասացեալ Ողբ – Հայր ասացեալ... եւ ոչ նախատէ, որում փառք եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

զ. 554ա-5բ Նորին Բան մաղթանաց առ սուրբ եւ միշտ կոյսն Մարիամ Աստուածածինն – Ծն՛ւնդ երկրածին եւ ծնաւդ զամենայս ծնաւդի... զոր ունի այժմ եւ միշտ եւ յաւիտենից յաւիտեանս:

է. 555բ-6բ Նորին ամբաստանութիւն զանձնէ – Անձն իմ տառապեալ... եւ տաց քեզ արհնութիւնս յաւիտեանս յաւիտենից:

ը. 556բ-8ա Նորին Յոհաննու սրբոյ վարդապետի Աղապք առ Աստուած Հայր – Արարի՛չ իմանալեաց... եւ Հոգւոյդ Սրբոյ ելաւդի ի քէն այժմ եւ միշտ եւ յաւի- տեանս:

թ. 558ա-9ա Նորին յՈրդի – Որ ի շափ խոնար- հութեան մերոյ... փառաւորել գքեզ ընդ Հաւր... ամէն:

ժ. 559աբ Նորին Խաւսֆ ընդ Աստուծոյ – Ռ՛ բնութիւն անճառելի... Աստուած ճշմարիտ. եւ քեզ փառք յաւիտեանս յաւիտենից:

ժա. 559բ-60բ Նորին վարդապետի Աղապք – Որ աղբիւրդ ես... եւ մատուցից քեզ փառս եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ժք. 560բ-1բ Նորին սուրբ վարդապետի յՈրդի – Ծագումն փառաց Հօր... արհնել զքեզ ընդ Հար եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ այժմ եւ յաւիտե[անս յաւիտենից. ամէն]:

ժգ. 561բ-2բ Նորին ի յԵրուդոյթիւնն սուրբ – Առ քեզ, Տէ՛ր, մի... եւ անգուգական համապատիւ երրորդութեանդ, այժմ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ժդ. 562բ Նորին յՈրդի – Զարուծիւն եւ իմաստութիւն Հար... հատուցէ քեզ փառս եւ արհնութիւն շրթամբք ցնծութեամբ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ժե. 562բ-3բ Նորին Յոհաննու վարդապետի Աղօթք – Հայեա՛, Տէ՛ր... փառաւորել զքեզ ընդ Հար... եւ յաւիտեանս. [ամէն]:

ժե. 563բ-4բ Նորին մաղթամբ առ Հայր, ի դէմս մանկանց – Առատ յամենայն տուրս բարեաց... Հոգւոյ քում Սրբոյ ելողի առ ի քէն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. [ամէն]:

ժզ. 564բ-5ա Նորին Աղաթ յՈրդի – Ի լուսոյ ճշմարտէ... եւ արհնեալ արժանապէս զմեծութիւն տէրութեան քո ընդ Հար եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ժէ. 565ա-5բ Նորին Աղաթք – Կորուսեալ անձին իմոյ... մատուցանել քեզ պատիւ եւ փառս... այժմ եւ միշտ [եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

ժը. 565բ-6բ Նորին Աղաթք յՈրդի – Անստուեր լոյս... |566ա| եւ ընդ նոսին փառաւորել զքեզ ընդ Հար եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ:

ժթ. 566բ Նորին – Տէր Հայր եւ Աստուած կենաց, իմոց... եւ քեզ փառս մատուցուք յաւիտեան:

ի. 566բ-7բ Նորին Աղաթք պանդխտի – Արարիչ յամենայնի, յանեղծութիւն... եւ փառս մատուցանել քեզ ընդ Հար եւ ընդ Սրբոյ Հոգւոյն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն]:

իա. 567բ-8ա Նորին յՈրդի – Ծշմարիտ լոյս, ծնունդ լուսոյ... փառաւորել զքեզ ընդ Հար եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ այժմ եւ միշտ:

իբ. 568ա-9բ Նորին Յոհաննու Սարկաւագ վարդապետի յՈրդի – Որդի՛ Աստուծոյ, Միածին Յիսուս Քրիստոս... բարձրացուցեն քեզ արհնութիւն ընդ Հար քում եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտե[անս յաւիտենից. ամէն]:

իգ. 569բ-71բ Նորին Աղաթք հոխացելոյ – Բնութիւն կենաց... արժանի արասցես զիս փառաւորել զքեզ հանդերձ Հոգւովդ Սրբով այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

իդ. 571բ-2բ Նորին սուրբ վարդապետի Բանբ աղաթից եւ գոհութիւն ծերացելոց յերկիւղն Աստուծոյ եւ սիրով նորին – Եկի կալ առաջի քո... եւ մատուցանել արհնութիւն եւ պատիւ քեզ... ամէն]:

իե. 572բ-8բ Նորին Առ եղբարս՝ վասն անձին յեռ կենաց – Ծառայակից ի Քրիստոս... եւ ձեզ եղիցի հատուցումն բարութեան յաւուրն Քրիստոսի... յաւիտեանս յաւիտենից:

լ. 579ա-81բ Հանդէս բանի վասն երանեալ եւ առնն Աստուծոյ Սարկաւագին կենաց եւ մահուան եւ այլոց սրբոց հուպ յայն ժամանակս – Յետ վարելոյ զքաղաքականութիւն... ուր սընաւ եւ վարժեցաւ ի փառս Տեառն եւ Աստուծոյ. թվին ՇԸ. (1059):

լԱ. 581բ-2բ Յաղագս վարուց երանելոյն տեառն Մաշտոցի – Ո՛վ աստուածասէր հարք եւ եղբարք... հասցուք ի նպատակ վերին կոշման յարքայութեանն Քրիստոսի Յիսուսի... վայել է փառք իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

Տե՛ս Գէորգ Տէր-Վարդանեան, Մաշտոց Ա. եղիվարդեցի կաթողիկոսի վարքը.- «Էջմիածին», 2011, Բ., էջ 60 (մնացեալ օրինակների համեմատ տարբեր խմբագրութիւն է):

ՅԱԽԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, 1607 ք.

1. 418բ [Աղօթք] – Արթուն մտօք եւ անզբանս խորհրդովք... եւ գով[ա]բանելով փառաւ[ո]րել զՀայր եւ զՈրդին եւ զՍուրբ՛:

2. 418բ [Քարոզ] – Սուրբ սրտիւ եւ հաստատուն հօտտով կացցուք միաբան աղօթս առաջի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... գոհանալով փառաւորեսցուք զքեզ ընդ Որդւոյ եւ ամենայնուրեք Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

3. 586ա [Տաղ] (ծայրակապ՝ «Սահակ վարդապետ») – Մնայփառեալ ես պճնեցայ / եւ անցաւորս զուրաճացայ... հոգիս աղտով շաղախեցի / լուսայփայլ ըսգեստն կորուսի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

33բ Զտառապեալ գծողս ըզՄաթէոս աղաչեմ յիշել ի Տէր, ո՛վ ընթերցողք տառիս Անտոնի:

42ա Տէ՛ր Աստուած իմ, բարեխաւսութեամբ սրբոյն Մակարա ողորմեա՛ ծնողաց իմոց եւ ինձ՝ անարժան գրչիս՝ Մաթէոսի եւ փրկեա՛ յամենայն փորձութեանց սատանայի, եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

53ա Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխաւսութեամբ սուրբ հարն մերոյ՝ երիցս երանելոյն Ոնոփրիոսի եւ այլ սրբոց ճգնաւորացն, ողորմեա՛յ ծնողաց իմոց եւ ինձ՝ անարժան գծողիս ի քո միւսանգամ գալստեանն. ամէն:

60ա եւ զիս՝ զմեռեալս ոգով զՄաթէոս գծող սորա եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն (նման՝ 126բ, 256բ, 263բ, 395ա, 404ա, 441բ, 491բ, 501ա, 578բ):

101ա Կարգա՛ եւ զեղկելի գծողս յիշեա՛:

108բ Կարգա՛յ եւ ԶՄաթէոս յիշեա՛:

149ա Զսակաւ աշխատեալ գծող սորա զՄաթէոս էրէց եւ գծնաւոյն իմ յիշեսջիք ի մաքրափայլ աղաւթըս ձեր միով Աստուած ողորմիւ, Աստուած զձեզ յիշեսցէ ի

գալստեանն իւրում: Նաև գերշահիկ ռաբունապետն մեր գՅովաննէն Հերմովնի:

361ա Ռ եղբայր, աղաչեմ, աղաչեմ, մանաւանդ ողորքանաւք հայցեմ, զի յորժամ ի խորոց սրտէ արտասուալից դիմաւք պաղատեսցիս առաջի Տեառն Աստուծոյ, յիշեսցես զեղկելի գծողս զՄաթէոս, զի բազում թախանձանաւք ծրեցի զսա առ ի յաւգտութիւն թշուառացելոյ անձինս:

369բ Յիշատակարան մատենիս եւ աստուածաւսոյց Հարանց վարուց. Փա՛ռք քեզ, անասման անուն եւ անզուգական, անսկիզբն եւ անվախճան, անեղ եւ անապական էականութիւն, անուր, աներբ, անուտեք եւ անժամանակ, յերիս բաժանեալ անձնաւորութիւնս եւ ի մի տէրութիւն եւ աստուածութիւն բովանդակեալ, անքակ միաւորութեամբ բաժանեալ եւ որոշեալ միաւորութեամբ, պարզ, անզրնին եւ թիւ կատարեալ, ի միոյ պատճառէ շարժեալ եւ կնքեալ ի յերիս: Անեղականք, անըսկզբունք, յառաջըմէ եւ ապա յառաջ եկեալ ի միոյ պատճառէ, Որդի ծննդեամբ եւ Հոգի բղխմամբ, ո՛չ սկսեալք եւ ո՛չ դադարեալք, միակամք մի Տէր եւ Աստուած, Հայրն եւ Որդին եւ Սուրբ Հոգին միով բնութեամբ հաւասարեալ, յորմէ գոյացան երեւելի եւ աներեւոյթ, տարրեղէն արարածք, որում Հար անհասի եւ անծրնի եւ Որդոյ նորա միածնի, եւ Սուրբ Հոգւոյն Աստուծոյ, ամենայն էից նորոգաւղի՛ փառք եւ պատիւ, գոհացողական երկրպագութեամբ, յանցելումն եւ ներկայէս, մինչեւ յաւիտեանն անանց եւ յաւիտենից յաւ[իտե]անս. ամէն:

Աստանար կատարեցաւ հոգիակեցոյց, ցանկալի դրախտս բուրաստան, աստուածատունկ ամէնունակ առատութեամբ, յորմէ գնան գետք եւ բղխէն աղբերք անմահարարք եւ զովացուցիչք, որք առոգանեն զժարաւեալ ոգիսըս պասքեալ սոցին փափագողաց, քանզի են ծառք երկնուղէշք, պլտուղք բարեհամբ տիեզերաց, նարդոս ծաղիկք եւ տունկք տենչալիք, ծաղկանոցք՝ լի անուշահոտութեամբք, անդր քան զտաշխն եւ զկինամոն եւ զամենայն խնձոց անուշահոտութիւն, զարդարեալ երփն երփն երանգաւք՝ սպիտակափայլք եւ ծիրանածինք, գոյն առ գունով, որք զմայլելով պատրաստեն զիմանալեացն գաւառ՝ լայնատարած վայրաւք եւ համասփիւռ ընդարձակութեամբ: Զի արդարեւ տարածանին երկնաքայլիցն ճեմարանք, որք թեւատարած սըլացմամբ վերառոցին յեթերն վերին, ի լոյսն մշտատիւ եւ անվայրափակ: Քանզի որք տիրապէս զրասորնայնոյս քայլեցին, սրբակրանիցն գուպարք անցեալ գնան նրբաշաւիղն առաքինութեամբ ընդ այնր երկնաքաղաք պողոտայ, |370ա| զոր գունդ սրբոց արդարոցն եւ մաքրագունիցն երամք թեւաթուցեալք Հոգւոյն թեւաւք, աւգապարիկ երթեւեկութեամբ, ջոկադասեալք ընդ ջոլիրս սրբաբանողացն դասուց, որք հանգարտագոջ քաղցրանուագ ձայնիւ, զանլուելին դրուատեն

զարհնաբանութիւն, ըստ այնմ, թէ՛ Ամենայն հոգի՛ք, արհնեցէ՛ք զԱստուած. նա եւ ըստ սաղմոսողին, որ ասէ Աւրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ, եւ յամենայն ժամ արհնութիւն նորա ի բերան իմ, եւ դարձեալ ասէ. եղիցի անուն Տեառն արհնեալ յայսմ հետէ մինչեւ յաւիտեան: Եւ առաքեալ ասէ. Միշդեռ ժամանակս ի ձեռս է, գործեցէ՛ք զբարիս: Յաղագս այնորիկ բարւոյ ամենայն ոք ցանկալ, ոմանք մասանց եւ այլք՝ բոլորին, աստուածասէրքն՝ աստուածայնոյն, եւ բարեբարութքն՝ գերագունին: Որպէս մեծն Պօղոս Թեբալեցիին եւ նախասկիզբն միանձանց Անտոն խպթին եւ Մակար եգիպտացւոյն, եւ այլք յետ նոցա բերք բիրոց եւ հազարք հազարաց, որք զաչս մըտաց բաց եւ լըստակ կալան եւ միշտ զկայ առին լինելով ընդ Աստուծոյ, գանձեցին անձանց իւրեանց անճողոպրելի շահաւոր գանձս, որպէս աստուածուսոյց միանձնացեալքն եւ աստուածասէր բազմաշարար, արինաներկ սուրբ մարտիրոսքն, որք Աստուած Հոգոյն առաջնորդութեամբ ելեալք ի լերինս, յայրս եւ ի ծերպս վիմաց գիշերացանկ տքնութեամբ եւ սովալըլուկ տուայտութեամբ կենցաղավարեալք, հրեշտակական վարուք ճգնեցան խարազն առաքինութեամբ եւ ի Քրիստոս միանալով մեծի հանգըստեամբ փառաւորեցան:

Եւ արդ, ես՝ յետինս ի բնաւից եւ հողոյ հաւասար, ժանդալից մեղաւք խաւարեալըս հոգով Մաթէոս էրէց, ի տղական հասակն, մինչ էի ամաց քսանից, բազում բաղձանաւք եւ խանդակաթ սիրով, ըղձամբ սրտիւ եւ տենչանաւք փափագեցայ այսմ հոգիաբաշխ, աստուածապարգեւ սուրբ գրոցս, որ անուանի Հարանց վարք: Եւ մեղսամակարթ անձամբ գրեցի զսա՝ հաւաքելով ի համարէն աշխարհաց, ի բազում սուրբ գրոց, զոր քաջ գիտէք՝ զի ո՛չ գոյ ի մի վայր այսքան ամենալի եւ անուշահամ, զմայլեցուցիչ եւ ծաղկափթիթ բուրաստան՝ լի կենդանի, անմահական բանիւք եւ վարուք աստուածահաճոյ սուրբ հարցն: Որոց յուսով եւ ըղձափափագ տենչմամբ ցանկացող եղէ այսմ հոգիաբուղիս էղեմական վտակիս՝ փանաք եւ վտիտ գրիչս Մաթէոս, զի զպասքեալ ծարաւ, դառնաշունչ, մահապարտ հոգոյս սովաւ լցուցից, վասն զի յոգնակի սիրով գրեցի զսա ամըս է. (1371-1378), առ ի յիշատակ անբարի հոգւոյն իմոյ եւ փրկութիւն աղտեղեալ մեղսամակարթ |370բ| հիքոյս անձին: Քանզի սուրբ եւ պատուական, բարեշնորհ, աստուածաբնակ գիրքս այս պարունակեալ ունի յինքեան զմեծամեծ սուրբ հարցն վարք եւ զբազմադիմի խաւք եւ զխրատ նոցա: Ունի եւ զսրբոյն Նարեկացւոյն եւ զԳառնեցւոյն իրատք աղօթից եւ զբանք Փելեփսիանոսի եւ Յոհանու Ոսկէբերանի՝ ազգմամբ Սուրբ Հոգւոյն գրեալ վասն միանձնացելոց անձանց, այլ եւ Նփրեմի խօսք բազում, եւ սրբոյն Նեղոսի իրատք աղաւթից եւ յոլով աղաւթք ասացեալ աստուածաբնակ սուրբ վարդապետաց: Նա եւ ճգնազ-

գեաց փառագարդ վարդապետացն մերոց՝ հրաշալուոյն Բենկայ եւ հոգիբնկեալ մեծի պրեւտրիկոսին Մարկաւազ վարդապետի, գտանելին ամենայն մարմնապէս տեսողի՝ ասացեալ աղաւթս բազում: Եւ այլ եւս աստուածախաւս սուրբ վարդապետաց անհուն եւ անշափ բանք եւ խրատք, զոր ասացեալ են Աստուած Սուրբ Հոգւովն վասն եկեղեցւոյ մանկանց՝ թէ որպէս պարտ է կեալ ի կենցաղունս այսորիկ: Յաղագս որոյ են՝ փանաքի հէքս Մաթէոս, գրեցի զսա սատար սողոսկեալ հոգւոյս՝ առ ի յիշատակ շեղեալ, շուայտեալ մարմնոյս, թերեւս գտայց խերեւէշ մի ի մասանց փշրանաց՝ արտաքս ընկելոյ արժանաւորն մանկանց սեղանոյ:

Արդ, աղաչեմ արտասուելից հառաչմամբ եւ մոխրամած դիմաւք, որք գաղափար[եա]լ ընթ[եռ]նելով լուսաւորիք յայսմ գերազանց, արփիափայլ փայեթոնէ, յիշեսչիք սրտի մտօք ի մաքրափայլ աղաւթս ձեր զստրուկ աղքատս ի բարեաց գործոց զՄաթէոս գծագրողս եւ ի Քրիստոս՝ հանգուցեալ ծնօղսն իմ եւ զեղբարսն, նա եւ զգերազնամաքուր արեղայսն սրբազան՝ Իզնատիոս եւ Նսայի, որ են հարազատ որդի վրտիտ գծողիս, եւ զՀովսիփիմի՝ մայր իւրեանց, զլըսնամեայ ապաշխարութեամբ աղաւթեալն, եւ առաքինասէր դուստր իւր՝ կուսանն Մարգարիտ: Եւ որ առատն է ի տալն, տացէ ձեզ՝ յիշողացդ, եւ մեզ յիշեցելոյս զերկնից արքայութիւնն եւ զպսակն անթառամ:

Կատարեացաւ հրաշափառ սուրբ գիրքս այս բարերար շնորհաւք Աստուած Սուրբ Հոգւոյն, ձեռամբ նոյն վերոյգրեալ Մաթէոս իրիցոյ, ի թվիս հայոց ՊԻԷ. (1378), ի գեղաքաղաքս, որ Անկեղակոյտ կոչի, ընդ հովանեաւ ամենամաքուր տիրուհի, փառաւորեալ Սուրբ Աստուածածնին եւ արփիաւորչին մերոյ տեսան Գրիգորի Հայոց Մեծաց սուրբ Լուսաւորչի եւ այլ միեղէն, սքանչելագործ, զարմանահրաշ սուրբ եկեղեցեաց, որ է Քէթոյվանից Սուրբ Գրիգոր, Շաղատայ Սուրբ Գրիգոր, Խրոբնաւանից Սուրբ Գրիգոր եւ Բերդուոյ Սուրբ Գրիգոր: Եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք, պատիւ եւ արհնութիւն յանլուելի ձայնից եւ յամենայն եղանութեանց այժմ եւ միշտ եւ յանգրաւն յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

Սակաւիկ յիշատակիկ Մաթէոսի վտիտ ֆանաքի տրուպիկ գրչի:

429բ Զեղկելի գծողս յիշեալ:

585բ Աստուած ողորմի Մաթէոս իրիցուն, որ այսպէս աստուածաշունջս գրել ա վասն իւր անձինըն:

586ա Աստուած ողորմի գծողի սորայ, ամէն:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 583բ (ԺԵ. դ., բոլորգիր) Եւ ով ոք մեզ յիշէ ի կամս բարին եւ լի սրտիւ ասէ Աստուած ողորմի-ն, նա արժանի լինի տեսութիւն Յիսուսի:

2. 582բ (1580 թ., բոլորգիր) Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս զպարոնաց պարոնն եւ յիշխանաց յիշխանն՝ զմէլիք Շահնազարն եւ զհայրն իւր՝ զՄելիքբէկն եւ զմայրն իւր՝ զԽաթունաղէն եւ զկենակիցն իւր՝ զպարոն Ֆախրիջահանն եւ զյիշխա[նա]տիպ որդիքն իւր՝ զՀախնազար բէկն եւ զԵսայբէկն, զԻլանցիբէկն եւ [զ]Քամալբէկն եւ զԱվրիբէկն եւ զգուսաթ 583ա[ր]ն իւր զԽաթունաղէն եւ զփոխեցեալսն առ Աստուած զպարոնտէր Յովհաննէսն եւ զպարոնտէր Տէրունն եւ զԹահիրն եւ զՇիրինպաչին եւ զհամեստ հարսունքն իւր՝ զպարոն Վախախն եւ զԹահուսաղէն եւ աղայ զՍուլթաննաղէն եւ զնորաբողբոջ թոռն իւր՝ զպարոն Նաղտին եւ զհարազատ եղբայրսն իւր՝ զպարոն Աաիբէկն, որ տարածամ մահուամբ փոխեցաւ առ Աստուած, եւ զԳաւզայբէկն եւ զորդին իւր զԼաւանդբէկն, զՄիրզաբէկն եւ որդին իւր զԲաղրբխանն եւ զայլ ամենայն արեան մերձաւորսն իւր՝ զկենդանիս եւ զհանգուցեալսն եւ ուղիղ սրտիւ կենդանեացն կեանք եւ առողջութիւն խնդրեցէք ի բարերար արարչն, եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք ննջեցելոցն. ամէն: Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս զմէլիք Շահնազարն՝ զգովելի յիշխանն, զպանծալի պարոնն, յորէ յոյժ բարուք բարի եւ բնութեամբ քաղցր, զի է խիստ աղաւթասէր եւ բնութեամբն յըստակ եւ հնազանդ ամենայն եկեղեցականաց, ուղիղ ի դատաստանն եւ անաշառ ի յանդիմանութիւն, ազատ եւ որդի ազատի, յիշխանական փառաւք զարդարեալ: Զի ի նախկի զարմից սորա յորդոց յորդիս մինչեւ ի սայ հոգեւոր եւ մարմնաւոր յիշխանութեամբ տիրեալ էին յերկրիս Գեղամա, իսկ սայ կարի փառաւք ճոխացոյց բարերարս, քան զամենայն ազինս իւր մարմնաւոր յիշխանութեամբ, զի ի վերջացեալ ժամանակիս ոչ գոյր նման սորա իշխան ի ազգս հայոց, զի է յոյժ փարթամ գոյիւք եւ առատ ընչիւք, յցեալ ի պարգեւացն յԱստուծոյ ամենայն առատութեամբ եւ հզաւր յիշխանութեամբ բարգաւաճեալ, պատուեալ եւ մեծարեալ ի խրոխտ կայսերէն Պարսից՝ ի շահ Թահմազէն եւ ի շահ Խոտայրբանդայէն եւ ի շահ Իսմաիլէն եւ այլ իշխանացն այլազգաց, ի խանէ եւ ի սուլթանէ բազում անգամ փառաւք խիլեալ, որպէս ի հնումն Զաւաբաբեղ ի Դարեհէն, եւ կամաւք արարչին կարի ճոխութեամբ փայլէ ի մէջ աշխարհի: Միթէ արարիչն Աստուած պահեսցէ անկողոպտելի յիշխանութեամբ եւ բարձր փառաւք յորդոց յորդիս. ամէն: Որ ետ վերըստին նորոգել զսուրբ գիրքս ի վայելչութիւն մանկանցն Սիովնի եւ յիշատակ բարի հոգոյ իւրո եւ ծնաւղացն իւրոց՝ հաւրն պարոն Մելիքբէկն եւ մայրն իւր՝ Խաթունաղէն եւ հարեղբաւրն իւր՝ պարոնտէր Մելիքբէկն եպիսկոպոսին եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորացն՝ կենդանեացն եւ ննջեցելոցն: Որք հանդիպիք սմա կարդալով կամ արիւնակելով կամ հարեւան-

ցիկ տեսանելով, լի բերանով եւ ուղիղ մտաւք Աստուած ողորմի ասացէ՛ք մէլիք Շահնագարին եւ կողակցին Ֆախրիջահանին, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի իւր միւսանգամ գալըստեանն. ամէն:

Արդ, վերստին նորոգեցաւ սուրբ գիրքս ձեռամբ վարպետ տէր Գրիգորի եւ Յովասափ անուն նորին անարժան աշակերտի ի թվականութեանս հայոց Ռ. եւ ԻԹ. (1580) ամի, ի յերկիս Գեղամա, ի գաւղս, որ կոչի Մագրա ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնին եւ Սուրբ |583բ| Գրիգորի Լուսաւորչին, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակի, զի տարածամ մահ էր եւ հարկապահանջութիւն, սով էր եւ հեծելաբժութիւն եւ ամենայն կողմանց պատուհաս պատեալ է վասն ծովացեալ մեղաց մերոց, բայց յոյս գԱստուծոյ անշափ ողորմութիւն ունիմք. նայ որ ամենայնի կարող է, միթէ նայ դարձուցանէ գմեր շարն ի բարին, զպատուհասն ի պատիւ, զբարկութիւն ի բարութիւն, զցասումն ցրուէ եւ զանիծքն ի արհնութիւն փոխէ, զմեղուցեալսն ի արդարութիւն, զերեւոյն ազատութիւն շնորհեսցէ եւ ամենայն ննջեցեալսն, որ այսմ Գ. տարիս մեռան՝ թէ՛ ի սովոյ, թէ՛ ի ցրտոյ, թէ՛ ի սրտոյ, թէ՛ ի տարածամ մահուանէ, որք պատուհասակոծ մահուամբ փոխեցան աստեացս, միթէ ողորմածն Աստուած ընդ սրբոյ նահատակացն եւ արեամբ ներկեալ մարտիրոսացն դասուն դասակից եւ պսակիակից արասցէ. ամէն:

Այս յիշ-ը մասամբ տեսնաւ ձեռ. 2678, 386բ ժէ. դ., 1620ի շուրջ:

3. 585բ (1599 թ., նոտրգիր) Եաւրիս՝ ծառայ Աստուծու, գիրեցի, գիրեցի ի ժամանակին, ինչ որ մագրին// պուեստուն ասեցին, թէ կեղացիք// թվին ՌեւԸ. (1599), Գձ. միչեւ // ուլ տվիք մեք // անք եկինք դարանակս // կացինք, ով մեզ իշի, Աստուած //:

4. 418բ (1607 թ., նոտրգիր) Գրեցօ թվիս ՌԾԶ. (1607), ձեռամբ Դովկաս սուտ արեղիս:

Տես ժէ. դ յիշ-ք, Ա., էջ 254:

5. 583բ (1655 թ., բոլորգիր) Նորոգեցաւ ձեռամբ մեղսասիրի յոգնապարտի եւ թշուառակի Մխիթարի, ի ներ թուում / հազարում հարիւր եւ չորրորդում (1655), / ի վայելուջ Սուրբ Աստուածածնում, / Չարեֆայ Սուրբ անապատում, / աղաչեմ յիշել անտրտում:

6. 18ա (ժէ. դար, բոլորգիր) [Յիսուսի] Քրիստոսի ծառայ Ազարիայ:

80բ (ժէ. դար, նոտրգիր) Բարեխօսութեամբ սուրբ բազմապատիկ համօրէն ճգնաւորաց արժանաւոր աղօթիւքն Տէր Յիսուս Քրիստոս Որդին միածին, Հայրն յէ[ր]կնաւոր, Հոգին Սուրբ, ճշմարիտ Աստուածըն ամենայնի, ողորմեալ մեղաւոր ծառայիս Աստուծոյ Ազարիս: Տէր Յիսուս Քրիստոս, օգնեալ զիս:

120բ (ժէ. դար, նոտրգիր) Տէր իմ եւ Աստուած Յիսուս Քրիստոս, բազմանուէր հառաչմամբ, ձայնիւ

մեծին հօրն Պարսամու աղօթիւքն ազատեմ գերի գրաւեալս ի ձեռաց յերեւելի եւ յաներեւուտ թշնամուն մեղաւոր Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ, մեղաւոր, տառապեալ Ազարիս: Տէր, օգնեալ ինձ:

7. 583բ (1723 թ., նոտրգիր) Ես Առաքել՝ նվաստ հոգի, մեղօք լցեալ Աստապա[ա]ցի ՌձՀԲ. (1723) թվին սուրբ Հարանց վարքըս այլազգաց գ[ե]րութենէն ազատեցի, ես եմ մեղօք լցեալ մեղաւոր ձեռ ծառայ օվ ընթերձօղ, ինձ Օհանիսի եւ հօրն իմ Մկրտաչիին եւ ծրնողացն իմ Ա. Հայր մեղայիւ ողորմէք, Տէրն Քրիստոս ձեզ ողորմի. ամէն:

583բ (1724 թ., նոտրգիր) Ես՝ Առաքել նվաստ հոգի, մեղօք լցեալ Աստապ[ա]տեցի, ՌձՀԳ. (1724) թվին սուրբ Հարանց վարքըս որ բերի՝ կարդալ, ես եմ մեղօք լցեալ եւ շանա[ր]ժան ձեռ ծառայ Յոհանիսի որդի Խաչայտուրս գրեցի, ով որ կարթայ, մին բերան ասեյ, Աստուած յուրեան գործալըն մեղքըն թողութիւն տայ եւ շնորհօքըն ամենայկալին ի դատաստանի աւուր ձեռ մեղքըն ո՛չ յիշեսցէ. ամէն. եւ ասէք Աստուած յուրեանց օձաղըն հաստատ մնացէ մինչ ի գալուստըն անխախտ եղիցի, եղիցի. թանակ լավ չէր, գրեցի:

583բ (1724 թ., նոտրգիր) Ես Առաքել նվաստ հոգի մեղօք լցեալ Աստապացի ՌձՀԳ.ին (1724) թվին սուրբ Հարանց վարքըս որ բերի՝ կարդալ, ես եմ մեղօք լցեալ եւ շանարժան ձեռ ծառայ, օվ ընթերցօվ մեղօք լցեալ Խաչայտուրս գրեցի:

8. Ա.կազմաստատ (1729 թ., նոտրգիր) Ես գրեցի Կուրեազ թվին ՌձՀԸ.ումն (1729), որ է տվեցի:

9. 585ա (1729 թ., նոտրգիր) Օվ իմ եխպարք, խնդրեմք ինձ զինչ որ թողութիւն խնդրէք յիմ Աստուածէն վասն իմ մեղացն, եւս Աստուած ձեզ թողութիւն տացէ. գրեցաւ թվին ՌձՀԸ. (1729), հոգտեմբերի ԻԵ. (25): Օվ որ խնդրէ, Աստուած տացէ, եւ թողութիւն մեղաց լինիցի, զի ով իւղիղ սրտիւ խնդրիցէ, Աստուած նորայ ողորմութեանն դուռն պացէ. ամէն:

10. 276ա (1733 թ., նոտրգիր) Ես՝ Աստապա[ա]-ց[ի] Մկրտաչի որդի Աղայվելէնց Ռհանեսուր այս սուրբ գիրքըս Գնչոյ բերի Նախայվկայի Մարգարայ վարդապետըն յերես գծէց, տվի Սուրբ Ըստանոսայ Նախայվկայի սէրն: Ով էր կառթայ, Ա. «Հայր մեղայիւ» իմ հօրն եւ մօրն Ողորմի ասի Հոգոցօվ: Այս գրումըս որչապ սուրբ կապ գրեաց, իւրեան բարեխօս լին առ Հայրն երկնաւորն եւ Որդին Միածին եւ Հոգին Սուրբ եւ Աստուած ողորմի իւրեանն, ՌձԶԲ. (1733) յունիսի Ի.ին (20). ամէն, եղիցի:

371ա (1733 թ., նոտրգիր) Յիշատակ է սուրբ գիրքըս, որ է Հարանց վարք, Աստապա[ա]ցի Աղայվելէնց Մկրտաչի որդի Ռհանիսի եւ որդոցըն, դատերացըն՝ Հոտումսիմին, Չիչակին, Արուբէնին եւ հանգուցեալ Կարապետին եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, որ եղակ ի գրանն Սուրբ Ըստեփաննոս Նա-

խայվկային, որ լինի մերոցն հոգուն փրկութիւն: Եւ դարձեալ յիշեցէ՛ք իմ եղբարքն, որ էր հանգուցեալ Ալահվերան եւ իմ եղբարն՝ Աղայվէլին, Օվանիսին, որ էինք Դ. եղբարք: Դարձեալ յիշեցէ՛քլ մեր ամենայն արեան մերձաւորքն եւ կողակիցն մեր, Տէրն մեր Քրիստոս յիշէ զձեր՝ իւր արքայութեանն իւրում, որ եղակ դրանն Սուրբ Ըստեփանոս Նախայվկայի: Ո՛վ ընդեր-ձօվ, յիշեա՛յ զմեզ եւ դարձեալ յիշեցէ՛քլ մեր եղբարցն, որդիկն՝ հանգուցեալ Աւաքն եւ Բունիաթն, Մաթոսն, Բ. Մկրտաիչն, Զիրաֆն: Տէրն Քրիստոս ձեզ յիշէ ամէն: ՌձՁԲ. (1733) յունիս Ի.ումն (20) եղեւ: Եղիցի յիշատակ փրկութեան հոգոց մերում, իմ Օհանիս ձեռացի գիրս է այս. ամէն, եղիցի:

11. 585ա (1733 թ., նոտրգիր.) Թվին հայոց ՌձՁԲ. (1733), մայրսի ամսոյ է.ին (7) գրեցաւ ձեռամբն մեղօք լցեալ մեղաւոր եւ անարժան Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Ազարի: Տէր Յիսուս Քրիստոս, վասն քոյ բազումօ՛վ շարճարեացար, խաչեցար, թաղեցար, յարեար, հանբացար, վասն մօր քոյ եւ կուսին եւ վասն սուրբ խաչին քոյ ողորմեա՛յ գերելուս, ազատեա՛յ ծառայիա քոյ անքուն որթէն, անշէջ հրուն, դժոխէ տանջանքէն, սատանաին ձեռնէն, վասն քո ամենայսուրբ համօրէն սրբոց վկաիա քոյ բեռօք լցեալս, թեթեւացո՛յ մեղօք սեւացեալս, սպիտակացո՛յ մոլորեալ ոչխար (ջնջած՝ «հրամ») գտեա՛յ: Յիսուս Քրիստոս, մի՛ դարցուցաներ գերեաա քոյ ծառայէս, օ՛վ Յիսուս Քրիստոս, թողութիւն շնորհեա՛յ իմ մեղացն, ողորմեա՛յ ն[ն] շեցեալս, արա՛յ վերին յերուսաղ[էմ]ին արժանի արա՛յ. ամէն: Մ՛վ ընդերցօղ, թէ՛ կամիր կառդալ, մէկ բերան ըսն[ն] շեցեալս յիշեցէ՛ք, Տէր Աստուածըն յիշէ ըզձեզ վերին կողմանըն: Թվին ՌձՁԲ.ին (1733), մարիս ամսոյ է.ին (7) այս Հարանց վարքըս Աղաւելինց Օհանէսին էր, բերի կառդալ, կառդացի թամամ, դուս գծեցի, յիմացայ սուրբ Հարանց վարք բազում աշխատանօք գրած է: Արդարոց աղօթիւքն օգնեա՛յ զիս, Յիսուս Քրիստոս. ամէն:

586ա (1733 թ., նոտրգիր) Ես՝ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ, մեղաւոր եւ անարժան Ազարէս գրեցի թվին հայոց ՌձՁԲ.ին (1733), մայրսի ամսոյ է.ին (7): Գրեցաւ բարեխաւսութեամբ ԳձԿԵ. (365) հայրապետաց, ԻԴ. (24) մարգարէից, երկոտասան առաքելոց, եօթանասուն Բ. (72) աշակերտաց, համօրէն մարտիրոսաց, երկոտասան վարդապետաց, ձգնաւորաց, կուսանաց, սրբոց երկնաին զօրացն, Թ. դաս հրեշտակաց, սրբո[յն] Գրիգորի մերո լուսաւորձին, սուրբ Յօհանու Կարապետին, սուրբ ԸՍտեփանոսի Նախավկային,

սուրբ Յորա Երանելուն, սրբոց զինվորացն եւ ամենան սրբոց, որ յԱբելա մինչեւ ցայսօր՝ հիմաչց մինչեւ վախճան ժամանակիս ամենայնի աղօթիւք ողորմեա՛յ մեղաւորիս, Տէր Յիսուս, օգնեա՛յ անարժանիս, Հայր, Որդի, [Հո]՛ւի սուրբ: Մ՛վ ընդերցօղ, որ հանդիպիք ամայ կառդալով, մէկ բերան յիշեցէ՛ք մեղաւորիս// ողաց եւ դուք յիշեալ լիջիք ահեղ ատենին Քրիստոսի. ամէն:

12. 1բ (1734 թ., նոտրգիր) ՌձՁԳ. (1734) թվին, փետրվարի սկ[ի]զբն արարի ի սուրբ Հարանցս վարուց ընթերցման: Եւ ի մարտ ամսոյ Ի. եւ Դ.ին (24) աւարտ եղեւ. փծուն ծառայ Արիստակէս իբր արեղայս աղաչեմ յիշել, որ եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ՛ փրկչն մերմէ. ամէն:

13. 585բ (ժԼ. դ., շղագիր) Գիրք էր, որտեղ մնաց, այս է: Ջ. ետ գիրք, Ա. մեծ պզտիկ, Ե. շանթայ, Ա. պղանծայ փառչ, Ա. պղինձայ կոժ, Լ. թաղիք, Դ. նոհ, Բ. փառտայ, Ա. խիլիչայ, Ա. ըստ ճհայ մանիճ Ա. պուշար (պուլղուր՝), է. մանկեղ, Ա. դարապասի ճեճիմ, մեծ մուղնին, Ա. մեծ դազար, Ժ. մորթի, Ա. ճարաֆաֆան էլ, Ա. հին հոհենի ծածասգ երէին նոքայ չուր ուրբաթին սուտ քահնային վերայ տառաւ սարուրբին ժողովուրդ մոտ մանեցին նոքայ չուր գոր ուրբաթին// շատ քէէջմ ան բացելու, նոքայ ի նսարու որբաթին:

Որոշ ընթերցումներ թէական են:

14. 585բ (ժԼ. դ., շղագիր) Աստուածապաւն Աստուած պահէ ի շար աչքէ, որ զիս յիշէ իւր պատա[րա]զն:

15. 567բ (ժԹ. դար, շղագիր) Աստուած ողորմի Ք// այս//ո գիրողին:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա՝ (նոտրգիր) «Աստուածածին սրբուհի[ի]», 583բ «Արարչագործն Աստուած, արքայն համայնից, որ ըստեղծ զարարածս», 585ա՝ (նոտրգիր) «Ես՝ Ազարէս, գրեցի: Գրճափորց է», 586բ՝ (բոլորգիր) «Հարանցրն վարք, Հայրեանց վարք Հարանցըն վարք, վարք», 586բ (նոտրգիր) «Ազառ այժին որդի Ազառի արեւելեան Արեգակն սուրբ Յոհանէս, ի տան Տեառն անկեալ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ 492ա, 586բ՝ թռչուն:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 373ա սեւով ութնանկիւն՝ «Դանիէլ»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին (նոտրգիր) «Հարանց վարք / (1.) / Պիէ. (1378)», 1ա՝ «106/2680», «Պիէ. — 1378», 579ա՝ կապոյտով. «578/1129»:

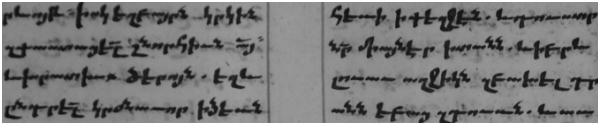
2681

Հ Ա Ր Ա Ն Ց Վ Ա Ր Ք

ԺԷ. դար

Գրիճ, ՄԱՂԿՈՂ, ՄՏԱՅՈՂՎ Մարգարէ:

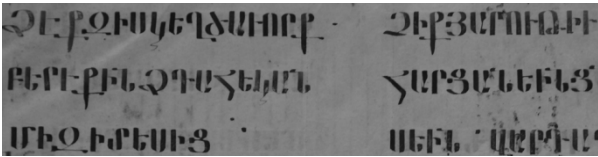
Թերթ՝ 504. չգրուած՝ 7ա, 485բ, 503բ-4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԽԲx12 (Ա. 14, ԽԲ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, սպիտակ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ եռամանիկ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 28x20,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (18x12). սահմանագծերը կարմրով, ենթամիատրները եւ սկզբնատողերը՝ կարմրով, կապոյտով եւ վարդագոյնով: ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 300ա): ՏՈՂ՝ 30-37: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, դռնակով, աստուղը շերտազարդ կարմիր կտաս:

Նմուշ 300ա

ՄՏԱՅՈՂՎԿԱՐԶՈՒԹԻՆ՝ - Աւետարանիչ՝ (կարմրագիծ ուրուանկար)՝ 7բ: Կ Ի Ս Ա Խ Ո Ր Ա Ն Ը 8ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա բ դ 1բ, 60ա, 70բ, 99ա, 114բ, 138բ, 146բ, 173ա, 182ա, 192բ, 230բ, 245բ, 250ա, 271բ, 279ա, 294ա, 339ա, 343բ, 353ա, 383բ, 395ա, 415բ, 418ա, 420ա, 421ա, 424բ, 486ա: Լ ի Ս Ա Ն Գ Ա Ղ Գ Ր Ո Ւ Ս Ա Կ Ի Ր Գ Մ Ի Ր, կապոյտ, վարդագոյն:

ՊՐԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ - Աւետարան ըստ Մարկոսի, ԺԴ., 57-8, 60-1, 62-34, 64-5, ԺԲ., 14-25: ԺԲ. դ.: 1 (Ա.) + 2 (Բ., Գ.): Ա՝ ստացած մէկ թերթի ընդլայնակի ծալումով եւ հատումով (առկայ է թերթի ստորին կէտը), Բ-Գ՝ մէկ թերթի ընդլայնակի ծալումով: Մագաղաթ, Ա՝ 21x27.5, Բ+Գ՝ 40x27.5, երկսիւն (Ա՝ 12.5x21, Բ+Գ՝ 26.5x21): Բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա), տող՝ Ա՝ 8, Բ+Գ՝ 16. գծումներ՝ ճշգրտով: Կարդալ՝ Աք «//[ոչ է]ին վկայութիւնն: Այլ՝ յարուցեալ վկայիւն ստա... գայը ձեռագործ, եւ զե[րիս աւուրս]» (ԺԴ., 57-8), «//[ոչ է]ին տաս պատասխանի, զինչ զոբա... դարձեալ Բահանայայտան հարցանէր զը[նա կրկին]» (ԺԴ., 60-1), Աա «//[նստցի ընդ աբմէ գաւորեան եւ գայցէ ընդ ամպս... զպատմունանս իւր՝ եւ ասէ]» (ԺԴ., 62-3), «//[գնա] թէ մահապարտ է: Եւ ոմանմ՝ սկսան թխանել... այն որ եհարն զեգ: [եւ սպասաւորն]» (ԺԴ., 64-5), ունի ստորին լուսանցային համաբարբառ (զոյն՝ կարմիր): Բ-Գ՝ կարդալ՝ Գբ, Բա, Գա, Բբ «//[այլ ճշմարտութեամբ գեանապարհն Աստուծոյ... եւ ոչ կանայք արանց լինին. այլ [իրեւ]» (ԺԲ., 14-25):

Նմուշ Բա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, Բերժուած, տեղ-տեղ՝ առաւելապէս Բ. փեղկը՝ թափուած. երեսում է միջուկ-տախտակը, դռնակը կծկուած, մէջի վերին եւ ստորին հիմքերը մաշուած-ամջատուած, չորսական կապիչներն ու գամերն ընկած. մնում են Ա. փեղկին՝ գամերի հետքեր, Բ. փեղկի ներսի կողմում՝ 4 կապիչների հիմքերը, Ա. եւ Բ. փեղկերի աստառներին ցեցի անցքեր. գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեանքով գանազան բծեր, դեղին հետքեր, գրադաշտը մասամբ գունափոխուած, պատասիկ-պահպանակները մաշուած, արտաքին անկիւնները թափուած, մկնակեր. 7ա եւ 485բ չգրուած էջերին կան գրադաշտի սահմանագծերը:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-502ա [Հարանց վարք]

Տե՛ս ձեռ. 789: Ա. 2ա-533բ: Յանկ/1աբ: 1/1բ-6բ: 2/8ա-41բ: ա/41բ-54բ: բ/54բ: գ/54բ-5ա: դ/55ա-6ա: ե/56ա-7բ: զ/57բ-60ա: յ/չիբ: Յ/60ա-70բ: Ղ/70բ-87ա: ա/87ա-93ա: բ/93ա-4ա: գ/94ա-6բ: դ/96բ-7ա: ե/97ա-9ա: Յ/99ա-113բ: ա/113բ-4ա: 6/114բ-36բ: ա/137ա-8ա: 7/138բ-45բ: ա/145բ: բ/146աբ: 8/146բ-172բ: 9/173ա-181ա: ա/181աբ: 10/182ա-90բ: ա/190բ-2բ: 11/192բ-229ա: ա/229աբ: բ/229բ-30բ: 12/230բ-43ա: ա/243ա-5ա: բ/245աբ: 13/245բ-9ա: ա/249ա-50ա: 14/250ա-67բ: ա/267բ-71ա: բ/271բ-8բ: գ/279ա-94ա: 15/294ա-306ա: 16/306բ-35բ: ա/335բ-8ա: բ/338աբ: 17/339ա-43բ: 18/343բ-53ա: ա/չիբ: 19/353ա-9բ: ա/359բ-83ա: բ/չիբ: 20/383բ-95ա: 21/395ա-402բ: ա/402բ-4բ: բ/405ա-15բ: 22/415բ-7բ: ա/չիբ: բ/չիբ: 23/418ա-9բ: 24/420ա-1ա: 25/421ա-4ա: 26/424բ-5ա: ա/425բ-7ա: բ/427ա-8ա: գ/428ա-9բ: դ/429բ-30բ: ե/430բ-3ա: գ/չիբ: յ/433ա-7բ: լ/437բ-42բ: բ/442բ-3ա: ժ/443ա-7բ: ժա/447բ-9բ: ժբ/449բ-55բ: ժգ/456ա-7բ: ժդ/458ա-62ա: ժե/462ա-4բ: ժզ/464բ-5բ: ժյ/չիբ: ժթ/465բ-9բ: լ/469բ-71բ: իա/471բ-3ա: իբ/473ա-7բ: իգ/477բ-80ա: իդ/չիբ: իե/480ա-1ա: իզ/481ա-4ա: իլ/484աբ: իը/484բ-5ա: իթ/486ա-8ա: յ/488ա-9բ: լա/489ա-90բ: լբ/491ա: լգ/չիբ: լդ/491աբ: լե/չիբ: լզ/չիբ: լճ/491բ-4բ: լը/494բ-502ա: 27ա/57բ: բ/70բ: գ/99ա: դ/114ա: ե/138ա: գ/145բ: յ/173ա: լ/181բ եւ 338բ: բ/192բ: ժ/230բ: ժա/278բ: ժբ/343բ: ժգ/353ա: ժդ/383ա: ժե/395ա: ժզ/415բ: ժթ/417բ: ժլ/442բ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

6բ Տրփացեալս եւ շաղախեալս մեղօք Մարգարէ գրիչ արտասոււթոր աջօք առ ոտս ձեր անկանի եւ միով Հնչր մեղայ-իւ յիշատակէք, ո՛հ, ո՛հ (նման՝ 181բ, 250ա, 455բ, 457բ):

192բ Ով սուրբ ընթերձողք յայսմ յատենի, լալով եւ աղերսիւ անկանիմ առ ոտս ձեր, զմեղաւոր գրիչս միոյզվ ողորմեսցի Տէրն ասէք:

502ա Քրիստոս Աստուած, բարեխօսութեամբ բազմահամբեր եւ մեծ նահատակին քո եւ աղքատացելոյդ քո ողորմեա՛ եւ ինձ՝ մարմնով աղքատացեալ եւ տնանկացեալ, գերի եւ մեղապարտ գծողիս Սուրբ հարանց վարուցըս, քո միւսանգամ զալստեանդ. ամէն:

502բ Փա՛ռք անեղին եւ անմահին, աներբ, անկէտ իսկականին, երբակի տարորոշին եւ միակի եզականին՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Սուրբ Հոգոյն՝ Երրորդութեանն երրեակ անձինն, յանցեալն, յայժմոյս, յապագային եւ անսպառ յաւիտենին: Քրիստոս՝ Աստուած ամենայնի, որ անհնարն հնարաւորի, ձեռամբ անպիտան չնչին կաւի աւարտ հանեալ այսմ տառի: Որ Հարանց վարք սա յորջորջեալ, զի զվարս սուրբ հարցն պատմեալ,

գործով զանունն յինքեան բերեալ,
 քերթողաբար ստուգաբանեալ:
 Սա ցանկալի դրախտ յօրինեալ,
 ի Սուրբ Հոգոյն արմատացեալ,
 շնորհօք Հոգոյն առոյգացեալ,
 անմահական պտղով լցեալ:
 Սա գեղեցիկ ծառ [ը]նձիւղեալ,
 բազմաստեղուն վարսաւորեալ,
 որք ի սօթոյ շարին նեղեալ,
 սովաւ լիցին հովանացեալ:
 Սա քաղցելոց սեղան եղեալ,
 անուշահամ խորտիօք լցեալ,
 որ ի սմանէ ճաշակեցեալ,
 այլ յաւիտեան նա ոչ քաղցեալ:
 Սա բարեհամ աղբեր բխեալ,
 եղեմական գետոյն նմանեալ,
 որք շրոյն կենաց կարօտացեալ,
 արբեալ զսա եւ զովացեալ:
 Յոյժ քաղցրագոյն են բանք սորին,
 քան զխորիսխըն մեղուին,
 որք զճաշակ սորին առին,
 յար ընթերձամբ ոչ յագեցին:
 Դարձեալ վասն այն ախորժ թուին
 ամենեցուն բանքըն սոցին,
 զի գոր գործով կատարեցին,
 զայն գրեցին եւ ուսուցին:
 Ըստ արդիւնական գիտնականին,
 միտքն այն եւ զարդն անապատին,
 թէ բանքն քո հաւատարիմ
 գործովքն քո հաստատեսցին:
 Սա վարժարան կրօնաւորաց,
 ուսով զխաչն բարձողաց,
 եւ հրահանգիչ ճգնաւորաց՝
 ընդդէմ շարին մարտնչողաց:
 Սա վարդապետ է լուսիթեանց,
 փակ բերանոյ եւ դուռն շրթանց,
 յանդիմանիչ բամբաստողաց
 եւ լեզուազար շարախօսաց:
 Սա խորտակիչ սնափառութեանց
 եւ բարձրավիզն հպարտութեանց,
 եւ ուսուցիչ խոնարհութեանց:
 Սա սանձարկու բարկացողաց,
 իբրեւ զգազան յարձակողաց
 եւ հաստատող հանդարտութեանց
 եւ բարեմիտն հեղութեանց:
 Սա է խլիչ արծաթասիրութեանց,
 այն, որ արմատն ամենայն շարեաց
 եւ սերմանող ողորմածութեանց
 ի բարս անգուլթ եւ խստասրտաց:
 Սա փարատէ զոխ ի մտաց

եւ զնենգութիւնն նախանձոտաց,
 ուրախութիւն տա տրտմողաց
 ու արիւթիւն ծուլից անձանց:
 Սա հալածիչ է հեշտութեանց
 եւ աղտեղի մտածութեանց,
 շիջուցանող հրոյ ցանկութեանց,
 որ բորբոքի ի տես կանանց:
 |503ա| Սա զարթուցիչ ի քնոյ մեղաց
 եւ սըթափիչ ի թմրութեանց,
 զուարթացուցիչ հոգւոց աչաց,
 որք հեղուցեալն են ի զբաղմանց:
 Սա վերբերիչ ի գբոյ շարեաց,
 սղմուտ կաւոյ տառապանաց,
 եւ առաջնորդ մտին կենաց,
 յերկրէ յերկինս ընթացողաց:
 Սա զարթուցիչ մոլորելոց
 եւ հաստատիչ գայթակղելոց,
 ճար եւ հնար անյուսելոց,
 բժիշկ հոգոց անյախտացելոց:
 Որ ոք սիրով զսա ընթերցի
 եւ փափաքմամբ ընդ սա խօսի,
 սրբոցս, որ աստ յիշատակի,
 փառաց նոցին հաղորդ լիցի:
 Հոգէնորոգ այսմ տառի
 յոյժ ցանկացեալ տարփամբ սրտի,
 հոգով աղքատ դպիր ձայնի,
 եւ Մարգարէ անուն կոչի:
 ՁՏէր ողորմեայն ես հայցեցի,
 ինձ եւ իմոցն ամենայնի
 թէ որ առատն է՝ պարգեւի
 եւ ողորմած յամենայնի
 նա ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի. ամէն:
 Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ
 եւ Հոգոյն Սրբոյ, յաւիտեանս. ամէն: Աստանօր յանգ
 եղեալ կատարեցաւ տառս այս, որ կոչի Հարանց վարք,
 որ եւ պատմէ զամենայն եղեալսն յառաջնոց հարցն
 սրբոց խարազնագգեաց ճգնաւորաց, որք դիմամարտե-
 ցան ընդդէմ սայթաքողին սահեցուածոյն եւ յուղղեւո-
 րեցան զամպաշու շաւիղն երկնային: Ես՝ եղկելիս ի
 պարտաւոր եւ անպիտան, որ զանունս միայն ունիմ եւ
 ոչ զգործ, այլ ամենեւիմբ յունայն՝ Մարգարէ հոմա-
 նուանեալ, տեսեալ ցանկացայ զսուրբ գրոցս եւ բա-
 զում աշխատութեամբ ջանք եղեալ՝ թէ՛ գթութիւն նշըշ-
 տայն, թէ՛ զկոկելն, թէ՛ զվրելն ես միայն եմ արարեալ.
 ոչ ոք ունէի ի մարդկանէ օգնական, բայց միայն բարե-
 գութն Աստուած, որ ետ համբերութիւն եւ կարողու-
 թիւն, հագիւ աւարտեալ զսուրբ գիրքս ի վայելումն
 անձին իմոյ եւ յիշատակ հոգւոյ եւ ծնողացն իմոց հո-
 գեւորաց, որ բազում աշխատութիւնս ունին ի վերայ
 իմ՝ զՄովսէս կաթողիկոսն, զՆաաթա վարդապետն,

Ղուկաս վարդապետն եւ այլ մարմնաւոր ծնողքն իմ, եւ գհայրն իմ Ջուղ[այ]եցի Չափաբէ եւ մայրն իմ Մէհրիպանն, եւ մեծ մամս իմ Անապխանն, որ եղեւ ապաշխարող, Աթանասեա կոչեցաւ, եւ մօրաքոյրն իմ Լուկիայն եւ եղբայրքն իմ Միքախանն եւ Կարապետն եւ ամենայն արեան մերձաւորացն իմոց՝ կենդանեաց եւ ննչեցելոց, որոց թողցէ Քրիստոս զյանցանս նոցա՝ ասասջիք, եւ գրեսցէ զանունս նոցա ի դպրութեան կենաց, եւ զի եւ դուք արժանի լիջիք գերանաւէտ ձայնին, որ ասէ. Եկա՛յք արհնեալք Հօր իմոյ, ժառանգեցէ՛ք զպատրաստեալն. ամէն: Հայր մեր՝: Դարձեալ առ ոտս ձեր անկանիմ եւ արտասուաթոր աչօք հայցեմ ի ձէնջ լիակատար սրտիւ Ողորմի-ս ասասջիք ինձ՝ տառապելոյս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 227ա (փակցուած էջանշան թերթիկի վրայ, ժէ. դար, նոտրգիր) /// շուխա, մէկ թօփ կտ[ալ]///, մէկ գթակ անպատճառ///, այլ եւ այլ շանեմք///: Եւ ես՝ Մարգարա վարդապետս մե/// վարդապետի իղարօւն գրե[ցի]///:
2. 504բ (1723 թ., նոտրգիր) Եւ՝ անարժան, անպիտան Պետրոս գրեցի թիլին ՌձձԲ. (1723), մարտ ամսոյ ժ. եւ Դ.ին (14). ամէն:

3. 504բ (1725 թ., նոտրգիր) Եւ՝ Աստապատեցի Ավաբի որդի, անարժան եւ անպիտան Ավետիկս գրեցի ՌձձԴ. (1725) Ապրելի Ա.ին (1):

4. 243ա (ժԼ. դ., նոտրգիր) Սուրբ հօրն Նեղոսի վասն աղօթից, թէ զհարգ արթուն եւ պատրաստ պարտ է լինել:

5. 502ա (ժԼ. դ., նոտրգիր) Յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս գտէր Մարգարէն, եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Աստուծոյ:

6. 504բ (ժԼ. դ., նոտրգիր) Եւ եւս Յովանէս դպիրս աղաչեմ առ սրբուհի կոյսն Մարիամ:

ԳՐԻՉԱՓՈՐՉ Պտուկ-պհպ. Աս՝ «Ես անարժան, ծ, կ», 195ա՝ «աբգ գրչափոր[ձ]», 504բ (նոտրգիր) Այսօր անճառ լուսոյն ծագումն / ի փրկութեան մեր կատարումն (երիցս), «Աստուած, է, որ ի ծնաւ մեծէն սրբուհոյ կուսին»:

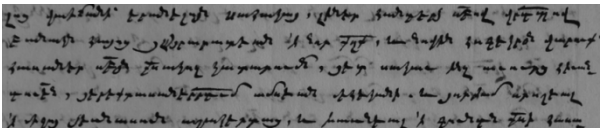
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին՝ (նոտրգիր) «Վարդան վարդապետի / Հարանց վարք / (2.)», Ա. փեղկին փակցուած պիտակին (նոտրգիր) «2^ր 45, Հարանց վարք, գրեալ՝ Մարգարէ դպիր», 1ա՝ «107/2681», (կապոյտ թանաքով շղագիր) «ժէ. [դար] / Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2682

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Կ. ՊՈՒԻՍ

Թերթ՝ 76 (գրչի էջակարմ 1-42, որ է՝ 1ա-21բ, 23-71, որ է՝ 22ա-46ա). չգրուած՝ 59բ-75բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-[է]*x10 ([է]՝ 16): ՆԻԻԹ՝ բուլթ, սպիտակ, լուսագծերով եւ լուսադրոյմներով՝ «AL MAS-SO» եւ զինանշանն, որի մէջ թագակիր արծիւ, տակը աշտարակ, զինանշանի տակ՝ «GIORMAGNANI»: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 29,5x20: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (25x15՝ 1ա-38ա, 41բ-59ա), երկսին (24.5x15՝ 38ա-41բ): ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 21ա): ՏՈՂ՝ 37-38: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, մէջը եւ անկիւնները՝ կաշի. աստուղը մուգ կապոյտ, անկիւնագծերով ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա-Բ (2՝ սկ.), բուլթ, սպիտակ, չգրուած, լուսագծերով եւ լուսադրոյմներով՝ նոյն ընդ ձեռ-ի թղթի:

Նմուշ 21ա

* Դ-է. պրակահամարները գրուած չեն:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւար. կազմի ծաղկաթուղթը բերձուած, տեղ-տեղ՝ առաւելապէս անկիւնները՝ մաշուած-թափուած. թերթերը խունացած, մասամբ ցեցակեր, խոնաւութեան հետեւ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-12ա Ներբողեան ի վերափոխումն ամե-նօրհնեալ Աստուածածնին ասացեալ ի Ներսիսէ [Լամբրոնացոյ], ծնողաց խոստմամբ նմին ընծա-

ՌՄՀԲ.-ՌՄՀԴ.- 1823-1825

յեալ ծառայէ – Պարտական դատիմ կուսական աւուրս տօնի... որպէս զի միաձայն երգով ի մի հանդէս պարու տօնեցուք... եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Բ. 12ա-22ա Պատմութիւն վարուց եւ մահուան առն երանելոյ սրբոյն Մետրոպոլ վարդապետի մե-րոյ թարգմանչի, արարեալ ի Կորին վարդապետէ՛ յաշակեալէ նորին – ԶԱքարանագեան ազգին եւ Հա-յաստան աշխարհին... Յազկերտի որդոյ Վոսմայ եւ դպրութեանն Հայոց՝ յութերորդ ամէ Յազկերտի առեալ սկիզբն, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն:

Ընդարձակ խմբագրութիւն. ձեռագիրս օգտագործուած չէ գիտական հրատարակութեան մէջ, հմմտ՝ Կորին, Վարք Մաշտոցի, բնագիրը՝ Մ. Աբեղեանի, Երեւան, 1941:

Գ. 22բ-38ա [Գրիգորի Սկետագոյ] Ներբողեան պատմագրաբար ասացեալ ի վարս մեծի քահանայապետին՝ սրբոյն Ներսէսի արհիպիսկոպոսին Տար-սօնի Կիւիկեցոց, ի խնդրոյ նորին համանուն եւ համագոյ Նե[ր]սէսի քահանայի – Բագու՛մ զգու-շութեան եւ արթնութեան պէտք են այնոցիկ... յորոց ամենեցունց համաձայնութեամբ ի մի բերան փառաւորի ամենասուրբ Երրորդութիւնն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Իբրև յաւելուած՝ 36բ-7բ «Բան յիշատակի մատենիս - Աստուածային մարդասիրութեամբ նախախնամութիւնն միշտ բարիոք վերակացու եղեալ... անվորով ամենայն յարուցմանց մնալով ի փառս Աստուծոյ. ամէն»:

Գ. 38ա-41բ Գեղեցկայարմար համեմատութիւնմ Հընոյ կտակարանացն ընդ նորոյս, արարեալ Վանականայ սուրբ վարդապետի - Երկինք-եկեղեցի... Եօթնասուն թարգմանքն, աստուածաբան վարդապետքն... յաւիտեանս. ամէն:

Ե. 41բ-4ա Թուղթ արքայն Դիոնիսիոսի առ Տիմոթէոս աշակերտն Պօղոսի առաքելոյն, Յաղագս մահուանն Պետրոսի եւ Պօղոսի՝ առաքելոցն Քրիստոսի - Ո՛վ աշակերտ աստուածային... Եւ մեկնելով զվարդապետական թուղթս նորա, ընդ որում եւ զպսակն առցուք... յաւիտեանս. ամէն:

Զ. 44բ Թուղթ Ստեփաննոս արքայի Վենետկայ առ տիրացու Գէորգն Պալատ[ա]ցի վասն Գ[=Ք]րիոնիկոն ճառիցն Եւսեբեայ - Ազնուամէծար եւ քրիստոսասէր սիրելւոյդ... որպէս եւ ի սոյն իսկ արդեամբք ունիմք տեսանել, ողջ լերո՛ւք: Մնամք քրիստոսասէր սիրելւոյդ աղօթարար՝ Ստեփաննոս վ[արդապետ] Ազոնց՝ արքեպիսկոպոս Սիւնեաց եւ ընդհանրական արքահայր:

Ա-Զ. նիւթերի լուսանցներում կան թանաքով եւ մատիտով արուած լրացումներ:

Է. 45ա-52ա Վճիռ Սիւնհոդոսին

45ա [Տիտղոսաթերթ] Վճիռ Սիւնհոդոսին: Պրակ, որ կոչի Հայելի ծանօթութեան, որ պարունակէ զմասնաւոր գիրս տեսան Դանիէլի հոգեւորտիր կայսերակոչ եւ ազգահրաւեր կաթողիկոսի եւ հարազատից նորին Գրիգոր պատրիարքի Կոստանդնուպօլսոյ եւ այլ ճշմարտասէր եւ բարեկարգ արեպիսկոպոսաց, ի դաւանանութենէ Դավթի Լօնեցոյ՝ որոյոյ Պօշչալոյ՝ Թիֆլիզցի անուանելոյ: Հրամանաւ իսկ վերոյիշեալ հոգեւոր եւ սրբազան պատրիարքի: Տպեալ յամի Տեառն 1802 եւ Հայոց ՌՄԾԱ. (1802) հոկտ[եմբեր] Զ.: Ի տպարանի Յօհաննիսեան Պօղոսի:

- 45բ [Նախարան] - Փրկագործ տնօրէնութեանն Քրիստոսի սուրբ տեղեաց... ամենայն ազգիս Հայոց Մեծաց եւ փոքունց՝ քրիստոսական ողջունիւ սուրբ Սինհոդոսիս մերոյ՝ յայտարարութիւն լիցի:

ա. 45բ-6ա Քննութիւն սրբազան Սիւնհոդոսին: Բան Ա. - Ուր իցեն երկու եւ երեք ժողովեալ յանուն իմ... ի յիշատակ անշնչելի յապալս ժամանակի:

բ. 46աբ Կանոն վասն ընտրութեան կաթողիկոսի: Բան Բ. - Արդ, ի սկզբան անդ խնդրեցաք զկանոնս... Եւ ոչ օրինաւոր թաղման անգամ չեն, ասէ, արժանիք:

գ. 46բ-8բ Թուղթ միաբանութեանն Սրբոյ էջմիածնի: Բան Գ. - Եւ ընդ այսց տեսաք եւ ընթերցաք... Եւ ժառանգեսչիք զաղօթս եւ զօրհնութիւնս սուրբ Լուսաւորչին մերոյ:

դ. 48բ-9ա Վնոահատութիւն մեծի Սիւնհոդոսին:

Բան Դ. - Նաեւ տեսաք եւ ընթերձաք եւ այլ բազում գրութիւնս... Եւ դիմեալ յոռոս օրինաւոր սրբազանին, գտցեն զազատութիւն ինքեանց:

ե. 49ա-51ա Կոչումն տեսան Դանիէլի ի հայրապետութիւն ի զանազան ժամանակս եւ արժանապէս օծումն: Բան Ե. - Եւ ի վերայ այսր ամենայնի դարձեալ... ամենայն բարօրութեամբ եւ անտրտում ուրախութեամբ: Ողջ լերո՛ւք. Եւ շնորհք Տեառն Աստուծոյ ընդ հոգւոյդ ձերում. ամէն:

զ. 51բ-2ա Անուանք Սիւնհոդոսի եպիսկոպոսացն եւ վարդապետաց - 1. Կարապետ՝ կաթողիկոս Աղթամարայ... 32. Մարտիրոս վարդապետ՝ միաբան Մշու սուրբ Կարապետու: Եւ այլք վարդապետք... Ի ՌՄԾԱ. (1802) թուոցս, Մայիսի ԻԸ.ին (28), ի Երեքխորան կոչեցեալ սուրբ վանք, որ ի Բագրեւան գաւառ:

ը. 52ա-3ա Թուղթ շնորհատութեան օծման տեսան Դանիէլի սրբազան վարդապետի ի լուսեան Կոստանդնուպօլսոյ եկեղեցոյս ի ՌՄԾԱ. (1802) թուոց մերում, հոկտեմբեր Ի. (20) - Աստուածընտիր արքայակոչ եւ ազգահրաւեր... գրեցաւ եւ կնքեցաւ համահաճական մահարս այս:

Հմտ. Վճիռ Սիւնհոդոսին: Բ տիտղթ. Պրակ որ կոչի Հայելի ծանօթութեան: Որ պարունակէ զմասնաւոր կիրս՝ տեսան Դանիէլի հոգեւորտիր կայսերակոչ եւ ազգահրաւեր կաթողիկոսի, եւ հարազատից նորին Գրիգոր պատրիարքի Կոստանդնուպօլսոյ, ի դաւաճանութենէ Դավթի Լօնեցոյ որոյոյ Պօշչալոյ՝ Թիֆլիզցի անուանելոյ: Կ. Պոլիս, տպ. Պօղոս Յովհաննիսեանի (Արապեան), 1802, 43 էջ:

Թ. 53ա-7ա Ի մեծի աւուր տօնի Վարդավաթին երանելոյն Մովսէսի Քերթոզահօտն ասացեալ - Լուսաւոր եւ պայծառ է խորհուրդ մերձաւոր տօնիս... գորդեգրութեանն առեալ պարգեւս ընդ թագաւորեալսն... յաւիտենից. ամէն:

Այս նիւթի տողերը համարակալուած են՝ 1-42:

Ժ. 57ա-8բ Սրբոյն Եղիշէի ասացեալ յաղագս Թափօր լերինն - Վասն լերինն գեղեցկութեան եւ վայրացն վայելչութեան... զժողով սքանչելի եղբարցն, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւ՛:

ԺԱ. 59ա Ղազարու վարդապետի Փարպեցոյ, աշակերտի Աղանայ վարդապետի, առ Վահան՝ տէրն Մամիկոնէից: Մեղադրութիւն ստախօս արեղայից - Լուսաւորէ միշտ շնորհ աստուածային... Եւ գիտուն մարդոյ ընթերցուածոց պատուի/// (շարունակուած):

Տէս Ղազար Փարպեցի, Պատմութիւն Հայոց եւ Թուղթ առ Վահան Մամիկոնեան, Տփղիս, 1904, էջ 183-204:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՎԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

22ա (1781 թ.) Յետնագրութիւն այնր, յորմէ այս օրինակեցաւ. Գրեցաւ մատեանս վարդապետին Կորինի ի ՌՄԼ. (1781) թուականին հայոց, ընդ յարկաւ սքանչելի շինուածոյ լուսաձեւեալ սուրբ կաթողիկէին, որ կայ կայացեալ յԱրարատեան դաշտին, ի Վաղար-

շապատ քաղաքի, ձեռամբ Գեորգայ ուրումն անար-
ժանի, բնիկ տեղեալ Կոստանդնուպոլսեցոյ:

37բ (1691 թ.) Յիշատակարան գրոցն, յորմէ այս
ճառ եւ բան յիշատակի օրինակեցաւ. Փա՛ռք եւ գո-
հուի՞րն անբաժանելի եւ միասնական սուրբ Երրորդու-
թեանն, Հօր եւ Յիսուս Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ
անգրաւ յաւիտենիւ, որ ըստ անբաւ եւ ամենառատ
ողորմութեամբ իւրով ետ յօրինակել զսուրբ եւ զաս-
տուածային տառս սրբոյն Ներսէսի Լամբրօնագոյ՝
արքեպիսկոպոսին Տարսնի, ի յընտիր օրինակէ
տեառն Մինասայ աստուածաբան վարդապետի Ամ-
բեցոյ, որ առաքեցաւ ի տեառնէ Եղիազարու հայրա-
պետէ՝ նուիրակ Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի ի քաղաքս
Իստամպոլ, հաստատեցաւ առաջնորդ Սուրբ աթո-
ռոյն Երուսաղէմի նոյն աստուածաբանն վարդապետն
Մինաս, ըստ խնդրոյ ամենայն Հայաստանեայց՝ եթէ՛
յարեւելից եւ եթէ՛ յարեւմտական կողմանս, միանգա-
մայն Ամենայն տանս Հայոց, եպիսկոպոսաց, վարդա-
պետաց, իշխանաց եւ դօլվաթաւորաց, հրամանաւ
տեառն Եղիազարու սրբազան կաթողիկոսին՝ լուսաւո-
րեալ հոգւոյ, որ յայսմ ամի, օգոստոս փոխեցաւ առ
Տէր: Եւ ես՝ պիտակս եւ սպասաւոր տեառն Մինասայ
աստուածաբան վարդապետի, տեսեալ զսուրբ գիրքս
առ նա, եւ խնդրեցի ի նրմանէ, որ եւ անյազ տենչմամբ
եւ փափագանօք ցանկայի սուրբ գրոցս միշտ, որ եւ
նախախնամութեամբն Աստուծոյ գտի եւ ի խնդրելս իմ
ի տիեզերաւոյս վարդապետէն շնորհեաց ինձ զայս
աստուածային գանձս, եւ ետու յօրինակել:

Արդ, խնդրեմ մաղթելով զհանդիպողսդ այսմ աս-
տուածաբան տառիս, նախ յիշեսջիք զաստուածաբան
եւ զգերերջանիկն զտէր Մինաս տիեզերաց վարդա-
պետն Ամբեցի՝ զպատճառ գրոցս, զշնորհատուն աս-
տուածային բարեացս, ապա եւ զտրուպս՝ զստացօղըս
սորայ, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիս-
տոսէ. ամէն: Հայոց թուին ՌՃԽ. (1691), նոյեմբերի Ը.
պիտակ Կովիտաս գծագրեաց զայս:

45ա Տպեալ յամի Տեառն 1802 եւ Հայոց ՌՄՄԱ.
(1802), հոկտ[եմբեր] Զ., ի տպարանի Յօհաննիսեան
Պօղոսի:

52ա Ի ՌՄՄԱ. (1802) Թուոշս, մայիսի ԻԸ. (28)ին ի
Երեւանում կոչեցեալ սուրբ վանք, որ ի Բագրեւան
գաւառ:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

22ա (1823 թ.) Ապա եւ սա օրինակեցաւ յումեմնէ
նուսատէ զգուշաւոր բաղդատութեամբ բառից եւ կի-
տից ի Կոստանդնուպոլիս, յԱստուածամայր Աւագ
կեղեցի, ի Մարտի 12, ի 1823, մինչ էաք ի գործ
նուիրակութեան:

41բ Փառք եւ պատիւ եւ գոհութիւն Քրիստոսի
յուսոյն մերոյ, յաւիտենան յաւիտենիւ. ամէն: Այս հա-
մեմատութեան բանքս գրեալ էին ի սուրբն Սաղիմ ի
թուին ՌՃԽԱ. (1692), իսկ ի օրինակել մեր էր թուա-
կանն ՌՄՀԲ. (1823), Յունիս ամսոյ 15:

52ա Արդ, ով խղճուկ, ուստի գաս դու՝ / զինազար-
դեալ փոքու զօրու. / ի կոտորած թագաւորաց, / ու-
տեալ զամ ես այսօր ի բաց: / Չեմ ես կըրտսեր սակա-
ւաւոր, / այլ եմ հըզօր հազարաւոր:

57ա (1825 թ.) Գաղափար այսմ ճառի օրինակեալ
էր ի Ճառգրքէ իմեքէ, որ էր գրեալ ի թուականի հայոց
ՉԿԶ. (1317), ի թագաւորութեան տեառն Կիլիկիոյ Օշնի
եւ ի կաթողիկոսութեան տեառն Կոստանդ[ե]այ եւ
յեպիսկոպոսութեան գաւառին Գերջնայ եւ Բաբերդոյ
տէր Սահակայ, յորմէ եւ նորին բուն գաղափար ապա
աստէն օրինակեցաւ ի 1825, ապրիլ 12, ի Կոստանդի-
նուպոլիս քաղաքի:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին
(նոտրգիր) «//եւ ընտիր (9.)», պհպ. Աս՝ «131/2682»,
(նոտրգիր) «Աբէլ Միսիթար[եան]», (կապոյտ թանա-
քով շղագիր) «1823-25 / Մ[ետրայ] եպ[իսկոպո]ս»,
պհպ. Աբ՝ «Լցաւ շափ ճգնութիւն սորա առ իս»:

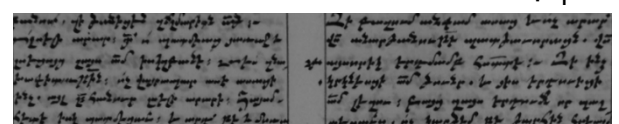
ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ Պհպ. Աս՝ ծաղիկ:

2683

Գ Է Ո Ր Գ Ս Կ Ե Ի Ռ Ա Յ Ի , Մ Ե Կ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ե Ս Ա Յ Ե Ա Յ

ժԼ. դար

Թերթ՝ 120. չգրուած՝ 118բ-20բ: ՊՐԱԿ՝ 1-10x12: ՆԻԻԹ՝ թուրք,
դեղնասուն, լուսագծերով եւ լուսադրոշմներով՝ բոյսակ, մէջը՝
թագ, որի տակ՝ «GIMI» շուրջը՝ երկու ճիւղ եւ յրջանաձեւ ցան-
կապատ, մէջը՝ զինուորական հանդերձով եւ սաղաւարտով
մարդ, ձեռքին՝ նիզակ, դիմացը՝ առիտ՝ կանգնած 2 քաթի վրայ,
բարձրագրած թաթին՝ սուր, վերեւում գրուած «PRO PATRIA»:
ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 30.5x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (23.5x14.5). սանմա-
նագծերը՝ կարմրով: ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 86ա): ՏՈՂ՝ 50: ԿԱԶՄ՝
բաց շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, միջուկը տախտակ,
աստուոր վարդագոյն գունազարդ թուրք. լուսանցակողերը՝
դեղին: Պահպանակ՝ Ա-Գ (4) + Ե-Զ (2)՝ թուրք, սպիտակ,
չգրուած, լուսագծերով եւ լուսադրոշմներով՝ թագապսակ զինա-
նշան, որի տակ՝ «GR» եւ «KLOPPENBURG». լուսանցակո-
ղերը՝ դեղին (բրոնզ):

Նմուշ 86ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին փերձուած, տեղ-տեղ՝ առա-
ւելապէս անկիւնները մաշուած-թափուած, թերթերը թանափից
մասամբ խուճացած, չգրուած 118բ-20բ էջերին կան սինակների
սանմանագծերը, ունի կարմիր էջանշան մի ժապավէն՝ երկա-
րուրթինը՝ 56 սմ, ծայրերը տարբեր տեղերում, հիմքին շկարուած-
շամբացուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Թ Ի Ի Ն

1ա-118ա Համառոտ ժողովումն Մեկնութեան սուրբ մարգարէին յեսայեայ ի լուսաւոր մեկնչացն տեառն Եփրեմի Խորհրն Աստուայ, Յոհաննու Ոսկերե-րանի, Կիւրղի Աղէսամարացոյ՝ հրամանաւ տեառն Հայոց Հէթմոյ, լուսաւոր վարդապետին Գէորգայ արարեալ

Տէս ձեռ. 1208, էջ 1ա-190բ: ն/սրբ./1աբ: ա/1բ-8ա: բ/8ա-12ա: գ/12ա-5ա: դ/15բ-6ա: ե/16ա-9բ: զ/19բ-22ա: յ/22ա-6ա: լ/26ա-9ա: լ/29ա-32ա: ժ/32ա-4բ: ժա/34բ-6բ: ժբ/36բ-7ա: ժգ/37ա-8ա: ժդ/38ա-9բ: ժե/39բ-40ա: ժզ/40աբ: ժէ/40բ-1բ: ժը/41բ-2ա: ժթ/42ա-3բ: ի/43բ-4ա: իա/44բ-5բ: իբ/45բ-7ա: իգ/47ա-8ա: իդ/48ա-9բ: իե/49բ-51ա: իզ/51ա-3բ: իէ/53բ-4բ: իը/54բ-7բ: իթ/57բ-60ա: յ/60բ-2բ: յա/62բ-3ա: յբ/63ա-4ա: յգ/64բ-6բ: յդ/66բ-7ա: յե/67բ-8ա: յզ/68բ-9ա: յէ/69ա-70ա: յը/70ա-2ա: յթ/72աբ: իա/72բ-6ա: իաա/76ա-8ա: իաբ/78ա-80բ: իագ/80բ-2ա: իայ/82ա-3բ: իաե/83բ-6բ: իազ/86բ-7ա: իաէ/87աբ: իաը/88ա-9ա: իաթ/89ա-91բ: ձ/91բ-3ա: ձա/93ա-5բ: ձբ/95բ-7ա: ձգ/97ա-100ա: ձդ/100ա-1բ: ձե/101բ-3ա: ձզ/103ա-4ա: ձէ/104ա-5ա: ձը/105ա-6բ: ձթ/106բ-8ա: կ/108ա-9բ: կա/109բ-10բ: կբ/110բ-1ա: կգ/111ա-3բ: կդ/113բ-4ա: կէ/114ա-5բ: կզ/115բ-8ա:

Լուսանցներում աղբիւրների նշումներ. Հմբ 1208 ձեռ-ում որոշ գրութիւնների բնաբանները չկան, այստեղ բնագիրն ամբողջական է, հմմտ.՝ Գէորգ Սկեւոացի, Մեկնութիւն մարգարէութեանն Եսայեայ, բնագիրը՝ Յասմիկ Բաղաբանի, խմբ.-ը՝ Գէորգ Տէր-Վարդանեանի, էջմիածին, 2010:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

118ա Փա՛ռք անսկզբանն Հօր եւ անեղին եւ պատճառին բոլորիցս, փա՛ռք Որդւոյ անսկզբան սկսեալ ի Հօրէ անժամանակաբար, փա՛ռք եւ Հոգւոյն Սրբոյ՝ Ելօղին ի Հօրէ բղխմամբ անհատաբար, առողին Որդւոյ եւ լցուցանողին զեկեղեցի իւր սուրբ այժմ՝: Ի թվականիս հայկազեան տումարիս Չիւէ. (1298), ի հայրապետութեան տեառն տէր Գրիգորի եւ ի թագաւորութեանն Հայոց Սմբատա, որ ճշմարտիւ թագաւորեաց ի վերայ մարմաջեցուցանող եւ գունակ գունակ հեշտակարծ ախտից առաթուր կոխելով եւ գրէթէ զամենայն աշխարհական փառս նանիր եւ ունայն վարկանելով, որպէս եւ է, նա եւ զանուն թագաւորութեանն ծանր գրէր եւ նուիրէր զանձն Աստուծոյ, եւ յորով անգամ հրաժա-

րէր ի հայրենական աթոռոյն եւ գնայր աղքատանայ, գոր հազիւ մեծացան տենչիւ, ոչ կարէին յեղաշրջել զկամս նորա, եւ զայս գիպուածս Աստուծոյ ի յանձն առնեմք: Իսկ մինչ յայս էր, սիրէր գՔրիստոս եւ զեկեղեցի նորա եւ զընթերցումն Սուրբ գրոց: Սա տեսեալ զՄեկնութիւն համարձակախօս մարգարէին յեսայեայ, եւ զի մեծն Եփրեմ կարճ եւ համառօտ քաջողորակի բանիւք էր անցեալ ընդ նա, իսկ աստուածաշնորհն Յոհանն Ոսկերեան յորջորջեալ վասն հոգեշահ վարդապետութեան եւ առատահոս իմաստիցն, որ ի բերանոյ նորա բղխեալ արբուցանէր զականջս եկեղեցւոյ, եւ սա ճոխաբար խօսեցեալ: Եւ քաջ ախոյեանն ուղղափառ հաւատոյս սքանչելին Կիւրեղ ի սակաւն եւ նա խօսեցեալ:

Արդ, բարգաւաճս այս վսեմս Հէթում ի մտի եղեալ զսոսա ի մի ժողովեալ՝ զաւակ ի Սիոն զսա իւր եւ բարի նախնեացն գանձելուն, խնդրեաց զայս առնել հարկեցուցիչ հրամանաւ ի յերրերջանիկ եւ ի լուսաբան րաբունապետէ Գէորգեա, որ ընդ այսու ժամանակ առաքինութեամբ յանձին ներգործութեամբ բնաւին փարթամացեալ, որ այժմս քրտնաշան երկամբք հրահանգէ զհամբակս, որ բանի են հետեւեալ զյոլովս, իսկ սա որպէս քարոզ ճշմարիտ հնազանդեալ հարկեցուցանող հրամանին, եւ զի էր Սարգսի վարդապետի հոգացեալ, առեալ եւ զայն եւ զայլ բանսն սրբոց մեկնչացն, հանառօտ զուգեաց առ իրեարս կարճաբանութեամբ եղեալ, եւ զմտացն ամբողջ ունելով զգօրութիւն եւ գրեալ ձեռամբ իւրով, ետ նմա:

2^մ 1208 ձեռագրում այս յիշատակարանը արձանագրուած չէ, չիք նաեւ ի ժԳ. դ. յիշ-ք:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին (նոտրգիր) «Գէորգ վարդապետի / Մեկնութիւն / Եսայեայ / մարգարէութեանն / (3.)», պհպ. Աձ՝ «154/2683», «2^մ 9/44», «ԺԸ. դ[ար] / Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ պհպ. Աձ՝ (սեւ թանաքով շրջան, դժուարընթեռնելի) «Печать Ахалцихской градской полиции»:

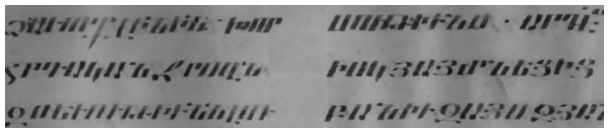
2684

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ն Ի Ի Ս Ա Յ Ի . Մ Ե Կ Ն Ո Թ Ի Ի Ի Ն Ե Ր Գ Ո Յ Ե Ր Գ Ո Յ

ՏԱՐԱԽՆ
Գրիթ՝ Պետրոս: ՍՏԱՅՈՂ՝ հայր Կիւրակոս: ԿԱԶՄՈՂ՝ Յովնան (1159 թ.):

Թերթ՝ 240: ՊՐԱԿ՝ Ե-Փx8 (Ռ, Փ՝ 4)*: ՆԻԹ՝ մագաղաբ: ՄԵՇՈՒԹԻԻՆ՝ 28x21,7: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (22x15,5): ԳԻՐ՝ ուղղագիծ երկարագիր (մմոյ՜ 114ա): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը սառուարթուղթ, մէջքը՝ կարմիր կաշի, անկիւնները՝ սեւ լաթ, աստաղը թուղթ, սպիտակ, չգրուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, թուղթ, սպիտակ, չգրուած (Աբ, Բաբ), մաս կազմաստառի:
*Պրակահամարներն ըստ այբուբենի գրերի կարգի:

ՆԻԲ. – 973

Նմուշ 114ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի ծաղկաթուղթը ֆեռձուած, տեղատեղ՝ աւաւելապէս անկիւնները՝ մաշուած-թափուած. որոշ թերթեր նորոգուած՝ 9-10, 90-4, 177-88. թ. 90-4՝ արտաքին լուսանցները ամելիով կտրած-համած, յետագայում թղթով կարկա-

տուած-լրացուած, որոշ թերթեր խումացած (թ. 221-4), թ. 15, 97-8, 107՝ բնական անցքեր, թ. 12-3, 24, 42, 48, 132, 136, 179, 189՝ պատռուածքները բուրդով կարած, Ա-Դ. պրակներն րնկած, Ռ. պրակը՝ 4 թերթ. թ. 184-5ի եւ 188-9ի միջև րնկած երկուական թերթ, որոշ պրակներ (Մ., Հ. եւ այլն) ստացուած 3 զոյգ եւ 2 առանձին թերթերից, որոնց ծայրած երուստներ կարուածքի տակ են. բովանդակութիւնը անթերի:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-240ա [Գրիգոր Նիսացոյ Մեկնութիւն Երգոյ Երգոց]

Տե՛ս ձեռ. 436, 70ա-122բ: (Թուղթ)/չիբ: ա/(սկ. թերի) «//[գե]ղեցկագոյն եւ Աստուած վայելչաբար բանս այս... շնորհաւք եւ մարգասիրութեամբ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն»: բ/1ա-21ա: գ/21ա-42ա: դ/42ա-67բ: ե/67բ-91բ: զ/91բ-110բ: յ/110բ-41ա: լ/141ա-52ա: բ/152ա-75բ: ժ/175բ-84բ, 185բ-8բ (184բ «...Քանզի ի նմանէն եւ նովա. եւ ի նոյն ամենայն ով երանելի պարտի//») (2 թ. ընկած) 185բ «//այնպէս արբեցաւ մանկագոյնն Բենիամին եւ Պաւղոս...»: ժա/188բ, 189ա-205բ (188բ «...զգուռն բաց ինձ քոյր իմ մերձաւոր իմ ար//») (2 թ. ընկած) 189ա «//շեալ, եթէ այսոքիկ ուղղեսցին ըստ բանիս պատմութեան...»: ժբ/205բ-13բ: ժգ/213բ-24ա: ժդ/224ա-40ա:

Լուանցներում երբեմն (98բ, 150ա եւ այլուր) կան յետագայ գրչութեամբ սրբագրութիւններ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

240ա Ի նիԲ. (973) Թուականութեանն հայոց եւ ՉԻԵ. (972) հոռոմի Թուականութեանն գրեցաւ մեկնութիւն Երգոյ Երգոցս ի գաւառին Տարաւնոյ, ձեռամբ Պետրոսի անարժան գրչի, հրամանաւ հարս Կիւրակոսի եւ համակամութեամբ եղբարցս, վասն յիշատակի հոգւոց իւրեանց, ի ժամանակի փոխման յաշխարհէ Գրիգորի Մամիկոնեանից եպիսկոպոսի, եւ յետ մահուան նորա բազում շփոթումն եւ հակառակութիւն եղև վասն ձեռնագրելոյ եպիսկոպոս:

Արդ, աղաչեմ զամենեսեան՝ զընթերցաւորսդ, |240բ| յորժամ ընթեռնուք զլուսաւոր եւ բազմափայլ գիրսս սրբոյն Գրիգորի Նիսացոյ՝ եղբար Բարսղի, եւ լուսաւորիք եւ աւգտիք ի սմանէ ընթերցմամբ եւ կամ

գրչութեամբ, զստացաւորս սորա՝ հանդերձ եղբարբքս, յաղաւթս յիշեսջիք ի Տէր, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի յիւրում զալստեանն, յորժամ զսուրբս իւր պսակէ փառաւք:

Աղաչեմ եւ ես, որ գրեցի<ա> անարժանս եւ երկնից եւ երկրի, եւ յետինս քան զամենեսեան, եւ վերջացեալս յամենայն բարեաց գործոց, եւ որ ընդ իս եղբարքս յիշատակի արժանի արասջիք զձեզ ի Քրիստոս, քանզի սովորութիւն է մարգասիրին Աստուծոյ այլովք այլոց ողորմել, եւ Աստուած զձեզ յիշեսցէ ի հանդերձեալն զալստեանն իւրում, եւ արասցէ արժանի լսել զերանաւետ զձայնն, որ ասէ. «Եկա՛յք աւրհնեալք Հարս իմոց, ժառանգեցէ՛ք զպատրաստեալ ձեզ զարքայութիւնն ի սկզբանէ աշխարհի: Եւ յաւիտենից բարութեանցն արժանի լիջիք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:

124բ (բոլորգիր) Ով եղբայր, քունս կու նեղէ խիստ, եւ ժամս գիշեր է:

Տե՛ս Յովս., Յիշ-բ, էջ 125-30, 2^մ 56. հմտ. Ե-ԺԲ. դդ. յիշ-բ, էջ 61-2:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 240բ (1159 թ., բոլորգիր) Զանպիտան կազմիչ գրոցս զՅովնան յաղաւթս յիշեսջիք: Թուականս ՈԸ. (1159) էր, յորում ամի կազմեցի:

Տե՛ս Յովս., Յիշ-բ, էջ 377-8, 2^մ 183. հմտ. Ե-ԺԲ. դդ. յիշ-բ, էջ 180:

2. 236ա (ԺԳ. դար, բոլորգիր) Հաղբատա է գիրքս: 240ա (ԺԳ. դար, բոլորգիր, նոյն ձեռքով) Հաղբատա է գիրք, մի՛ ոք իշխեսցէ հանելոյ:

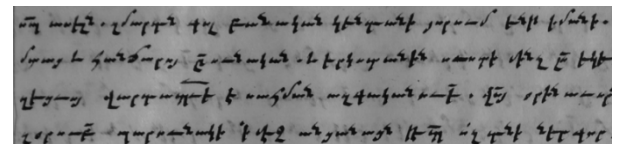
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին, նոտրգիր՝ «Գրիգորի Նիսացոյ / Մեկնութիւն / Երգոց Երգոյն/ (1.)», պհպ. Աս՝ «159/2684», (սեւ թանաքով շղագիր) «Մեկնութիւն Երգոյ Երգոց ի Գրիգորէ Նիսացոյ», (կապույտ թանաքով շղագիր) «ՆիԲ - 973 / Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», 9ա՝ «126»:

2685

ՅԱԿՈՒՆ ԱԼԵԱՆ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ԵՕԹՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԺԹ. դար

Թերթ՝ 340. չգրուած՝ 38բ, 82բ, 104աբ, 170բ, 255բ, 302բ, 339աբ, 340բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԹx12 (Ա, Ե, Զ, ԺԶ, ԺԸ 10, Թ 14, ԺԹ 11, ԻԸ 16, ԻԹ 9): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, յուսագծերով եւ յուսադրոյնով՝ «AC» եւ 3 ծաղիկ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 29.5x21: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (21.5x14). սահմանագծեր՝ վարդագոյնով, խորագրերը եւ սկզբնատաւերը՝ կարմրով (1ա-116ա): ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 235ա): ՏՈՂ՝ 26. գծումներ՝ ենշումով: ԿԱԶՄ՝ դրոյմագարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստաղը ձեռագրի թղթից, չգրուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (սկ.)՝ ձեռագրի թղթից, չգրուած. յուսանցակողեր՝ կապոյտ ցայտկէն:

Նմուշ 235ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, փեծուած, տեղ-տեղ՝ առաւելապէս անկիւններ եւ Ա. փեղկը՝ մաշուած-թափուած. գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեանմով զանազան բծեր, դեղին հետքեր. չգրուած էջեր սիւնակների սահմանագծեր ունեն. 116բ էջից սկսած խորագրերի եւ սկզբնատաւերի տեղը բաց թողած՝ կարմրագրելու եւ զարդագրելու համար, բայց յետոյ շլրացուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-338բ [Յակոբայ Նալեան, Մեկնութիւն եօթն խորհրդոց եկեղեցայ]

1. 1ա-82ա Գլուխ հինգերորդ. Յաղագս փակաւնացն եկեղեցայ յերիս խնդիրս առամատեալ

ա. 1ա-7ա [Խնդիր առաջին. Յաղագս փակաւնաց] – Նախ. Զփակաւնաց... (ունի 3 պրակ):

բ. 7բ-15բ Խնդիր երկրորդ. Յաղագս ներգործութեան փակաւնաց – Նախ. Արդեօ՞ք իշխանութիւն զինքն տարածէ... (ունի 4 պրակ):

գ. 16ա-25բ Խնդիր երրորդ. Յաղագս սպասատրացն փակաւնաց – Նախ. Արդեօ՞ք հնոյ օրինաց... (ունի 6 պրակ):

դ. 25բ-31բ Խնդիր չորրորդ. Յաղագս, թէ որո՞ կարէ իրակիլ կիրառումն փակաւնաց – Նախ. Արդեօ՞ք քահանայն կարիցէ... (ունի 4 պրակ):

ե. 32ա-8ա Խնդիր երկրորդ. Յաղագս սահման նգովից եւ պատշաճաւորութեան եւ պատճառաց – Նախ. զսահմանէ նգովից... (ունի 4 պրակ):

զ. 39ա-48ա Խնդիր երկրորդ. Յաղագս, թէ ո՞վ կարէ նգովել, եւ ո՞յ՞ կարեն նգովիլ. Ի վեց պրակս բաժանեալ – Նախ. Իւրաքանչիւր քահանայ կարիցէ՞ նգովել...

է. 48բ-53ա Խնդիր երրորդ. Յաղագս հաղորդութեան նգովեցելոց: Յերիս պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք պարտ է հաղորդիլ...

ը. 53բ-7բ Խնդիր չորրորդ. Յաղագս արձակման նգովից: Յերիս պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք ամենայն քահանայ կարէ...

թ. 58ա-69ա Խնդիր երրորդ. Յաղագս ներողութեան ըստիմեան: Յերիս խնդրակս բաժանեալ – Նախ. Ներողութիւն ըստիմեան...

ժ. 69բ-73բ Խնդիր երկրորդ. Յաղագս բաշխողաց ներողութեան: Ի չորս պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք իւրաքանչիւր տան էրէց քահանայ...

Ճա. 74ա-7ա Խնդիր երրորդ. Յաղագս, թէ որոց օգնեն ներողութիւն: Ի չորս պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք ներողութիւնքն օգնեն...

Ժբ. 77բ-82ա Խնդիր չորրորդ. Յաղագս հրապարակական ապաշխարութեանն արարողութեան. Յերիս պրակս բաժանեալ, շուրջ զորով խնդրին երեք – Նախ. Ապաշխարութիւն ինչ կարիցէ՞...

2. 83ա-103բ Գլուխ վեց: Յաղագս խորհրդոյ վերջնոյ օժման, շուրջ զորով խնդրին հինգ – Նախ՝ գէութենէ եւ զկացուցմանէ նորին...

ա. 83ա-92ա [Խնդիր առաջին. Յաղագս վերջին օժման] – Նախ. Արդեօ՞ք վերջին օժումն... (ունի 9 պրակ):

բ. 92ա-5ա Խնդիր երկրորդ. Յաղագս ներգործութեան այսորիկ խորհրդոյ: Յերիս պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք վերջին օժումն օգնէ...

գ. 95բ-7բ Խնդիր երրորդ. Յաղագս սպասատրի այսորիկ խորհրդոյ: Յերիս պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք աշխարականն կարիցէ՞ զայս խորհուրդս տալ...

դ. 98ա-102ա Խնդիր չորրորդ. Յաղագս, թէ որոյ խորհուրդս տրի եւ յորում մասին մարմնոյ: Յեօթն պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք աղողջաց պարտի տրիլ...

ե. 102բ-3բ Խնդիր հինգերորդ. Յաղագս կրկնման այսմիկ խորհրդոյ: Յերկուս պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք կրկնելի իցէ...

Յ. 105ա-170ա Գլուխ եօթն: Յաղագս խորհրդոյ կարգին, որքան առ էութիւնն եւ մասունս նորին – Շուրջ զգորով խնդրի հինգ...

ա. 105ա-112ա [Խնդիր առաջին] – Որքան առ էութիւնն եւ մասունս... (ունի 5 պրակ):

բ. 112բ-9բ Խնդիր երկրորդ. Յաղագս ներգործութեան այսորիկ խորհրդոյ: Ի հինգ պրակս բաժանեալ – Նախ. Արդեօ՞ք ի կարգին տրի...

գ. 102ա-6ա [Խնդիր երրորդ. Յ]աղագս որպիսութեան կարգ առողացն: Ի հինգ պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք ի յընդունօղն կարգին...

դ. 106բ-43ա [Խնդիր չորրորդ. Յ]աղագս բաժանմանց աստիճանաց եւ նոցին գործոց ներապման կրնոց: Ի հինգ պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք աստիճանքն պարտին...

ե. 143բ-9ա [Խնդիր հինգերորդ. Յ]աղագս տուղաց այսորիկ խորհրդոյ: Յերկուս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք միայն եպիսկոպոսն...

զ. 149բ-56բ [Խնդիր վեցերորդ. Յ]աղագս արգելմանց այսորիկ խորհրդոյ: Ի վեց պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք իզական ցեղքն...

է. 156բ-70ա Խնդիր եօթերորդ. [Յ]աղագս առակցելոց խորհրդոց կարգին: Յեօթն պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք ձեռնադրեալքն պարտին ունել...

4. 171ա-338բ [Գլուխ Ուր: Յաղագս խորհրդոյ պսակին]

ա. 171ա-7ա [Խնդիր առաջին. Յաղագս պսակի:] Ի չորս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք իցէ ի բնական իրաւանց...

բ. 177բ-82ա [Խնդիր երկրորդ. Յաղագս խորհրդոյ պսակի:] Ի չորս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք պսակն իցէ խորհուրդ...

գ. 182բ-6ա [Խնդիր երրորդ. Յաղագս նշանադրութեան:] Յերիս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք զինչ է նշանադրուն...

դ. 186բ-9բ [Խնդիր չորրորդ. Յաղագս պատկանաւորութեան պսակին:] Յերիս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք ամուսնութիւն իցէ...

ե. 190ա-5ա [հնդիր հինգերորդ. Յաղագս հաւանութեան:] Ի հինգ պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք հաւանութիւնն իցէ արարողական պատճառ ամուսնութեան...

զ. 195բ-7բ [հնդիր վեցերորդ. Յաղագս եղման:] Յերկուս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք երբու՞մն առակցեալ...

է. 197բ-203բ [հնդիր եօթերորդ. Յաղագս բռնադատութեան:] Ի վեց պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք հաւանութիւն ինչ...

ը. 204ա-6բ [հնդիր ութերորդ. Յաղագս հաւանութեան:] Յերկուս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք հաւանութիւնն...

թ. 207ա-15ա [հնդիր իններորդ:] Յաղագս բարեացն ամուսնութեան: Ի վեց պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք պարտի առնել պսակն...

ժ. 215ա-20բ [հնդիր տասներորդ:] Յաղագս արգելմանն պսակին ի հասարակի, ի միտմ պրակի ներսերմեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք արգելմունքն պսակին...

ժա. 221ա-5բ [հնդիր մետասաներորդ. Յաղագս արգելման որպիսութեան:] Ի չորս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք որպիսութեան ծառայութիւն արգելու...

ժբ. 225բ-33ա [հնդիր երկուսաներորդ. Յաղագս արգելման ուխտի եւ կարգի:] Ի չորս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք պարզ ուխտն...

ժգ. 233բ-42ա [հնդիր երեքտասաներորդ. Յաղագս արգելման ազգականութեան:] Ի չորս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք ազգականութիւնն պատկանաւորապէս սահմանիցի...

ժդ. 242բ-55ա [հնդիր չորեքտասաներորդ. Յաղագս արգելմանն խնամութեան:] Ի ժԱ. (11) պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք խնամութիւնն...

ժե. 256ա-60բ [Յաղագս արգելման հոգեւոր կնիքայությունն:] Ի հինգ պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք հոգեւոր կնիքայությունն արգելու զամուսնութիւնն...

ժզ. 261ա-5ա [Յաղագս օրինական որդեգրական:] Շուրջ զորով խնդրին պրակ երեք – [Նախ.] Արդեօ՞ք զինչ իցէ որդեգրութիւնն...

ժէ. 265բ-71բ [Յաղագս հնգից մնացելոց արգելմանն ամուսնութեան – Յրատութեան, / կախարհութեան... (ունի 5 պրակ):

ժը. 272բ-80բ [Յաղագս տարածայնութեան հատառոյ... Ի վեց պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք հատառոյցեալն կարէ դաշնադրել...

ժթ. 281ա-3բ [Յաղագս կնասպանութեան:] Յերկուս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք ի պատահման...

ի. 284ա-6բ [Յաղագս արգելման ամուսնութեան

վասն Հունիսաւոր ուխտի:] Յերիս պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք մի ամուսինն թարց կամաց միւսոյն...

իա. 287ա-99ա [Յաղագս արգելման, որ զկնի կատարելոյ ամուսնութեան առ դեպի վասն պտոնկութեան:] Շուրջ զորով խնդրին պրակի վեց – [Նախ.] Արդեօ՞ք ճահ իցէ...

իբ. 299բ-302ա [Յաղագս երկրորդ ամուսնութեան – [Նախ.] Արդեօ՞ք օրինաւոր է երկրորդ ամուսնութիւնն...

իգ. 303ա-10բ [Յաղագս մնացելոց խնդրոց ամուսնութեան:] Ի հինգ գլխոց պարունակեալ – [Նախ.] Զհատուցմանէ պարտուց...

Թէեւ գրուած է «Ի հինգ գլխոց», բայց ունի 7 պրակ:

իդ. 311ա-20ա [Յաղագս բազմակնութեան:] Ի հինգ խնդրս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք ունել զբազում կանայս...

իե. 320բ-6ա [Յաղագս երկրորդ պսակի եւ թէ կարեն երկրորդապէս պսակեցեալն զկարգ առնուլ, շուրջ զորով խնդրին հինգ – [Նախ.] Արդեօ՞ք երկուցս ամուսնացեալք...

իզ. 326բ-36ա [Յաղագս ապահարազանի գրոյն արձակման:] Յեօթն պրակս բաժանեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք միթէ անբաժանելութիւն պսակին...

իէ. 336բ-8բ [Յաղագս պտոնկորդաց:] Յերիս պրակս որոշեալ – [Նախ.] Արդեօ՞ք, որք ծնանին...

Նմտ. ձեռ. 400, 292ա-497բ: Լուսանցներում (61ա, 72ա եւ այլուր) կան գրչի ձեռքով արուած սրբագրումներ եւ լրացումներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԶԵՂԻՆԱԿԻ

82ա Փա՛ռք քեզ Աստուած, զերկունս իմ որ Վասն խորհրդոյ ապաշխարութեան ի տեղի ապաշխարութեան ինձ համարել արժան տեսցես:

103բ Եւ այսքան բաւ է ի փառս Աստուծոյ՝ Վասն խորհրդոյ վերջնոյ օժման:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

340ա [Գ]ՆՅութիւն, փառք եւ պատիւ մատուցուք ամենաբաղցր, յորդազեղուն եւ անչափելի բարերարութեան Տեառն, հանդերձ օրհնութեամբ եւ աստուածավայելուչ երկրպագութեամբ եռահիւսեակ տէրութեանն եւ միասնական, անբաժանելի աստուածութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, որ ըստ իւրում անչափ գթութեան եւ անհուն կարողութեան եւ առատ մարդասիրութեանն արժանացոյց զմեզ տեսանել զաւարտումն սրբոյ մատենիս ցանկալուց, զքնաղ գիրս աստուածաբանական զեօթանց խորհրդոյն եկեղեցւոյ, զոր գեղեցկահիւս եւ վայելչապէս յօրինեաց եւ շարամանեաց երջանկափառ, երանելի սրբազան պատրիարքն Կոստանդնուպօլսոյ Յակոբ մեծ վարդապետն աստուածաբան:

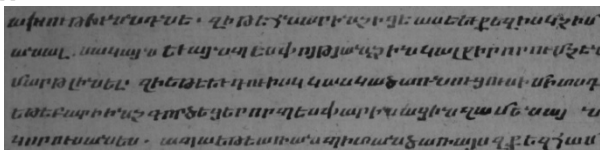
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ Պհպ. Ան (սեւ թանաքով շրջան)
 «Печ. Ахалцыхской градской полиции»:
 ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ Պհպ. Ան (շղագիր) «Յաղագս»:
 ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին՝
 (նոտրգիր) «Յակոբ արքեպիսկոպոսի / Նալեան/ Մեկ-

նութիւն / եօթն խորհրդոց եկեղեցւոյ/ (4.)», Ա. փեղկի
 կազմաստառին՝ «Հ^{մր} 156», պհպ. Ան «167/2685»,
 (կապոյտ թանաքով շղագիր) «ԺԹ. [ղար] / Մ[ետրոպ]
 եպ[իսկոպո]ս»:

2686

ԱՆԱՆԻԱ ՍԱՆԱՀՆԵՑԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ՄԱՏԹԷԻ

ԹԵՐԹ՝ 109. չգրուած՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ք12 (Ա՝ 13): ՆԻԻԹ՝
 թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 27x20: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (22x15): ԳԻՐ՝
 խոշոր բոլորգիր (նմուշ՝ 80ա): ՏՈՂ՝ տարբեր 21-37 (2աբ, 3ա-
 109բ), 43 (1աբ), 48 (3աբ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ շագանակագոյն
 կաշի, միջուկը տախտակ. աստաղը թուրք. լուսանցակողերը՝
 կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Ք, թուրք, սովորական, դեղնաւուն,
 չգրուած:

նմուշ 80ա

ՎԻՀԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, ֆերձուած, տեղ-
 տեղ թափուած, երկուական կապիչներն ու գամերն ընկած.
 մնում են Ա. փեղկին՝ գամերի անցները, Բ. փեղկի ներսի կող-
 մում՝ 2 կապիչների հիմքերը. նորոգուած. բորբոսի, իւրի խոնա-
 տրեան հետքեր, թ. 1-30՝ ցեցի անցի, խոնաւորինից թուրք
 խոնացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1բ-109բ [Անանիայի Սանահնեցոյ Մեկնութիւն
 Աւետարանին Մատթէի]

– 2ա-3բ, 1բ* [Թուրք ընծայական՝ Անանիայի
 Սանահնեցոյ Թուրք առ Դիոսկորոս] – [Ա]նանիայի
 Հայոց վարդապետի ի խնդրոյ հար [Դիոսկոր]ոսի,
 զոր յետոյ իմ աղաչեալ զլուսաւորիչ վար[դապե]տն
 Սարկաազ ըստ մականութեան եւ երկ[ր]որդ լուսա-
 ւ[որիչ] հայ ազ[գ]ին եւ յաղագս սիրոյն, զոր էր առ իմ
 անպիտանութիւն, [բ]ազում ջանիւ եւ աշխատութիւն
 կրեաց յաղագս այսր տառի – [Ը]նկալա գհրաման
 տեառն իմոյ հար Դիոսկորոսի... զմոլորեալս
 յարդարութիւն առաջնորդել, զԱստուած մարդկան
 անզգամոց ցուցանել, դադարեցուցանել// (մնացած

ԺԲ. դար
 10 տողը դժուարընթեռնելի. կարդացուած են միայն
 բառակապակցութիւններ)... (10րդ տող) //նմբս միա-
 սին հաւաքելոյս ասասց//... (լուսանցում) արժան ան-
 բանից գովասանաց// (վերջը՝ թափուած):

* 1բ՝ կրկնուած է 3բ էջում առկայ շարադրանքը:

4ա-10ա [Նախադրութիւն] – Մեծն յիմաստասիրաց
 Փիղովն վասն անհաս իմաստից Աստուծոյ տեսութեան
 ոչ միայն յիւրոց մտաց, այլ եւ յայլոց հնագունից... զոր
 Մաթէոս գրեաց եբրա[յ]եցւոցն յաւել իւրում այսպէս:

10ա-109բ [Մեկնութիւն Մատթէի] Գիրք լինելոյ
 Յիսուսի Քրիստոսի՝ որդոյ Դաւթի – Այսու փոքր բա-
 նիւ փակեաց զբոլոր խնամս... այլ ինքն է աղբիւր
 բարութեան*// (վերջը՝ թափուած):

* Ձեռագիրս՝ որպէս հիմք օգտագործուած է հետեւեալ
 տպագրի մէջ. Անանիա Սանահնեցի, Մեկնութիւն Աւետարանին
 Մատթէի, աշխատասիրութեամբ՝ Յակոբ Քէոսէյեանի, Սուրբ
 էջմիածին, 2007: Տէս նաեւ Յ. Ա. Անասեան, Հայկական
 մատենագիտութիւն, հտ. Ա., Երեւան, 1959, էջ 776-7:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ՝ 2ա սեւով բոլորակ՝ «Печать Ахал-
 цыхской градской полиции»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին,
 նոտրգիր՝ «Անանիա// Սանահնեցի [մեկնութիւն]//
 11.//», Ա. փեղկի կազմաստառին՝ «178/2686, 171/
 75»: 1բ (ԺԹ դ. վջ., շղագիր) «Այս թուղթն աւելորդ է»,
 2ա՝ «ԺԲ. ԺԳ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», 6ա՝ կարկա-
 տան թղթի վրայ՝ «Ճշգրտաբատակ նմանութեամբ», Բ.
 փեղկի կազմաստառին՝ (Բ. դար, շղագիր) «Եւ զարին
 դըրախտն, զոր կորուսաք ի ձեռն Ադամածին կողին,
 կուսածին Ադաման վերըստին առցուք: Պասքաքանց
 ծարաւեաց ի յարբումն»:

2687

ՆԵՐՍԻՍԻ ՇՆՈՐՀԱԼԻՈՅ ԵՒ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐԶՆԿԱՅԻՈՅ -
 ԾՈՐԾՈՐԵՑԻՈՅ ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ԱԻԵՏԱՐԱՆԻՆ ՄԱՏԹԷԻ

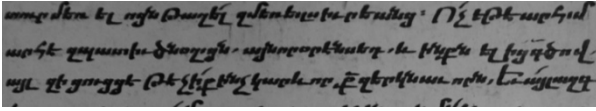
ԱԻԱԳ վանք (Երզնկա)*

ԳՐԻԶ՝ Մովսէս արդյ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովհաննէս Համշէնեցի:
 ԹԵՐԹ՝ 394+1-1. (կրկն.՝ թ. 2, թոխ՝ թ. 263-5): ՊՐԱԿ՝ Ա-
 ԼԳ12 (Ա 10, ԺԳ, ԺԵ 11, ԼԳ 2): ՆԻԻԹ՝ թուրք: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 27x
 18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (20x12.5). խորագրերի սկզբնատողե-
 րը՝ մուգ եւ բաց կարմիր: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 107ա): ՏՈՂ՝ Յ1:
 ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն դրոշմագարդ կաշի, դոնակով եւ 2 կա-

ՁԻԵ. – 1476

պիշով, միջուկը տախտակ, աստառը կապոյտ կտաւ. լուսանցա-
 կողերը կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա-Բ. (սկ.), թուրք, լուսագծերով եւ
 լուսադրոշմով՝ սրտաձև շրջանակ, մէջը՝ խաչ, չգրուած (Աբ, Բաբ):

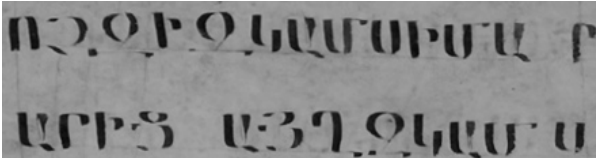
* Գրչութեան վայրը՝ ըստ Լ. Խաչիկեանի՝ ԺԲ. դ. յիշ-բ, Բ., էջ
 410, 543-4:

Նմուշ 107ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 1ա: ճ ա կ ա - տ ա զ ա ր ղ՝ 50ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր ղ՝ բուսական (1ա, 3ա): 2 ա ր ղ ա զ ի ր՝ հանգուցազիր եւ կենդանագիր՝ 1ա, թոչնագիր՝ 3ա, Գ՝ մէջ մարդկային դեմք՝ 50ա: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի, բայագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Յովհաննու, Զ. 32-46: Թ. դ.: 2 (Գ., Դ. վրջ.) ստացուած մէկ թերթի բնդայանակի ծայու- մով: Մագաղաթ, Գ+Գ՝ 27x26.5. սկզբնական ամբողջական թեր- թից 7 սմ-ով պակաս՝ ստորին մասը. գրադաշտը վնասուած 1 սողի չափով: Երկսին (24.5x22.5): Բոյրագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Գա), սող 16 (երկու էջը միասին): Կարդայ՝ Գա, Գբ, Գբ, Գա՝ Գա-Գբ (1-ին սինակ) «//յերկնից գեղմարիտ: Զի հաց յԱս- տուծոյ է... եւ ոչ հաւատայք: Զամենայն գոր» (Զ. 32-7), Գա-Գբ (2-րդ սինակ) «//եկեսցի, եւ որ գայ առ իս, ոչ հանից արտաք... յարուցից զնա յաւուրն յետնումն» (Զ. 37-40), Գբ-Գա (1ին սին- ակ) «Այս են կամք հար իմոյ, զի ամենայն... զիտեմք զՀայրն, իսկ արդ՝ զհարդ ասէ» (Զ. 40-2), Գբ-Գա (2րդ սինակ) «Եթէ ես յերկնից իջի: Պատասխանի ետ Յիսուս... իբր ոչ եթէ զՀայր՝ ուր[ով]» (Զ. 42-6):

Նմուշ Գա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, ֆերձուած, տեղ- տեղ՝ առաւելապէս անկիւնները մաշուած-թափուած, երեւական կապիչներէից 1ն ընկած. մնում են Ա. փեղկին՝ 3 գամերը, Բ. փեղ- կի ներսի կողմում՝ 3 կապիչների հիմքերը, լուսանցակողերի կարմիրը թափուած. նորոգուած, գործածութեան հետեւանձով զանազան բծեր, մովի եւ իւրի հետեւ, մասնատրապէս վերին եւ ստորին լուսանցներում՝ խոնաւութեան հետեւ, վերին լուսանց- ներին՝ ցեցի անցներ (թ. 161-87, 246-51, 284-357). թ. 49-50՝ ստորին լուսանցները 3.5x18 չափով եզրահատուած, գրադաշտը անվնաս, էջ 143թ. 144ա՝ թանաքաբծեր, թ. 306՝ ստորին լուսան- ցը պատռուած, թ. 8՝ կարուած թ. 9ից յետոյ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

– 1ա-394բ [Ներսիսի Շնորհալոյ եւ Յովհաննու Երզնկացոյ Շորձորեցոյ Մեկնութիւն Աւետարանին Մատթէոսի]

Տէ՛ս ձեռ. 1279, 12ա-339բ: Ընծայական/1ա-2դ: ա/3ա- 10ա: բ/10ա-7ա: գ/17ա-27ա: դ/27ա-37բ: ե/37բ-65բ: զ/65բ- 89բ: է/89բ-100ա: ը/100ա-11բ: թ/111բ-23ա: ժ/123ա-40բ: ժա/140բ-9բ: ժբ/149բ-66ա: ժգ/166ա-81բ: ժդ/181բ-90ա: ժե/190ա-7ա: ժզ/197ա-206ա: ժլ/206ա-22ա: ժր/222ա-34ա: ժբ/234ա-48բ: ի/248բ-61ա: իա/261ա-83բ: իբ/283բ-95բ: իգ/295բ-305բ: իդ/305բ-23բ: իե/323բ-38բ: իզ/338բ-65ա: իէ/365ա-82բ: իը/382բ-94բ «...անդամք նեխեալ եւ տիկ պա- տառատուն հնացեալ շարութեանն գործովք» (Վերջը՝ թա- փուած. ընկած 1 թ.):

Լուսանցներում կան սրբագրումներ եւ յաւելումներ: Տէ՛ս Ներսէս Շնորհալի, Մեկնութիւն Աւետարանին Մատթէոսի, Կ. Պոլիս, 1825:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տ1բ Զհեզահոգի եւ զանյաղթ փիլիսոփայն՝ զմեծ հեռետորն Յոհաննէս Շորձորեցի, որ զսուրբ մատեանս մեկնեալ շնորհեաց բանասիրաց մանկանց Սիօվնի, յի- շեաշիբ ի Տէր:

Ընդ նմին եւ զստացաւղ աստուածաշունդ սուրբ մատենիս՝ զարի եւ զքաջ հեռետորն՝ զհեզահոգի եւ ամենայն առաքինութեամբ զարդարեալն զՅովաննէս զարհի եւ զմեծ ռաբունին զՀամղէնեցին աղաչեմ յիշել ի Տէր: Եւ զգծող սմին զսիրասնունդ զաշակերտն իւր զՄովսէս աբեղայն առնել արժանի յիշման: Ի թվակա- նութեանն ԶԻԵ. (1476):

Տէ՛ս ԺԵ. դ. յիշ-ք, Բ., էջ 410:

146բ Զգծողս յիշեա՛, աղաչեմ (նման՝ 117ա, 181բ):

193ա Զմեղաւք մեռեալս յիշեա՛, աղաչեմ (նման՝ 149բ, 176ա, 224բ):

254ա Զմեղօք մեռեալս գծողս յիշեա՛, աղաչեմ, ո՛վ սուրբ ընթերցող եւ լսաւդ:

271ա Զգծողս յիշէ՛ (նման՝ 352բ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (1797 թ., նոտրգիր) Թվին ՌՄՆԶ.ին (1797), յունիսի ժԱ. (11), ի յաւուրն Ե.շաբաթի եղև նոր սկսեալ մահ ի քաղաքն Սալմայ Զորոյ, որ մակադրեալ Բաղէշ կոչի. եմք ծնեալ եւ սնեալ ի վանս Սրբոյն Յո- հաննու, որ մակադրեալ Ամբոյ յորջորջի: Սա անդ- րանիկ գոլո[վ] ի մէջ քաղաքին եւ բարձր, քան զԵրի- ցունց վանս, որք են ի գաւառի կրթարան եւ վարժա- րան: Այս մինն միայն գտանի շինեալ ձեռամբ Բասիլի քաջ ռաբունապետի, որ եւ եգիտ սա զարհեստն ար- տաքնոց: Եւ որ ոք հանդիպիք այսմ մատենի, յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զքաջ ռաբունապետքն զԲարսեւիս եւ զՎար- դան հանկուցեալ վարդապետք, որ եւ բազում երախ- տիս արարին սրբոյ տանս եւ հանգեան խաղաղու- թեամբ ի Տէր: Եւ ի յայսմ ժամանակիս՝ ի յաշորդու- թեանն սրբոյ տանս տէր Գրիգոր արքեպիսկոպոս եւ հոգեւոր ծնօղն իմ Գրիգոր վարդապետն այլ եւս լու- սաւորեաց զսուրբ տունս. եւ Աստուած լուսաւորեսցէ զիւր ննջեցելոց հոգին. ամէն: Զեռամբս մեղսամած Վարդանիս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ պհպ. Բա՛ սեւով բոլորակ՝ «Печать Ахалцихской градской полиции»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին, նոտրգիր. «Ներսիսի Շնորհալոյ / Մեկնութիւն Մատ- թէոսի / Աւետարանին / (1.)», պհպ. Աա՝ «180/2687», «ԶԻԵ. - 1476, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», պհպ. Բա՛ «- 171/12.», թ. 248ա-ին փակցուած էջանշան թերթիկին (նոտրգիր) «Սէխն Թէղուօցի է»:

2688

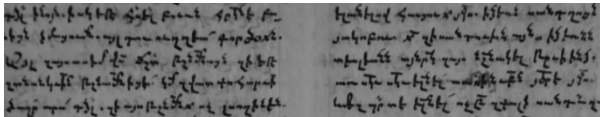
ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ, ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԵՐՈՒՍԱԳԵՄ (Սուրբ Փրկիչ վանք)

ՌՃԼԸ. – 1689

ԳՐԻԶ, ՄՏԱՅՈՂ Յակոբ արեղայ:

ԹԵՐԹ՝ 184 (գրչի կշակարում Ա-ՅԿԸ, որ է 1ա-184ա). չգրուած՝ 184բ: ՊՐԱԿ՝ 1-15x12 (15՝ 16): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ բուսական զարդանախշ: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 28.5x20: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին (22.5x14.5): Խոտագերը՝ կարմիր եւ վարդագոյն: ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 172ա): ՏՈՂ՝ 45: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, մէջք մուգ շագանակագոյն կաշի. աստար թուղթ, լուսագծերով, չգրուած. լուսանցակողերը՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա)+1 (Բ)՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «F F A», չգրուած, մաս կազմաստառի:

նմուշ 172ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Զ ա ռ դ ա գ ի բ՝ հանգուցագիր, թոչնագիր (78ա), Գ՝ մէջք մարդկային դէմք՝ 37ա, Զ՝ մէջք մարդկային դէմք՝ 54ա, 71ա, 108բ, 164բ, Օ՝ մէջք մարդկային դէմք՝ 156բ: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բարաւար. կազմի ծաղկաթուղթը բերձուած, տեղ-տեղ՝ առաւելապէս անկիւնները եւ Բ. փեղկը մաշուած-թափուած, մէջքի կաշին մաշուած, վերին եւ ստորին եզրերը մասամբ անջատուած. նորուցուած, գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով զանազան բծեր, դեղին հետեւեր, ձեւագրի համարեա բոլոր թերթերի ստորին լուսանցներում ցեցի անցեւեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1ա-182ա Սրբոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդնուպոլսի հայրապետի Մեկնութիւն Աւետարանին, որ է Յովհաննու

ՏԵՆ ԱՆՈՒ. 1347, 1ե-422բ: Յանկ/չիբ: Նախերգանք եւ Յորդորմունք/1ա-2բ: 1. 2բ-95բ [Գիրք առաջին] ա/2բ-5բ: բ/5բ-9ա: գ/9ա-12ա: դ/12ա-3ա: ե/16բ-19ա: զ/13ա-4ա: յ/14ա-6բ: լ/19ա-20բ (ձեռ. 1347ում միատրների համարների թիւիչը ը-ժ.): ժ/20բ-2ա: ժա/22ա-4ա: ժբ/24ա-5բ: ժգ/26ա-7բ: ժդ/27բ-9բ: ժե/29բ-31բ: ժզ/31բ-4ա: ժէ/34ա-7ա: ժը/37ա-8ա: ժր/38ա-40ա: ի/40ա-2ա: իա/42ա-4ա: իբ/44ա-6ա: իգ/46ա-8բ: իդ/48բ-50բ: իե/50բ-2ա: իզ/52ա-4ա: իէ/54ա-6ա: իը/56ա-8ա: իր/58ա-60ա: իւ/60ա-3ա: լա/63ա-5ա: լբ/65ա-7ա: լգ/67ա-9ա: լդ/69ա-71ա: լե/71ա-2բ: լզ/72բ-4բ: լէ/74բ-8ա: լը/78ա-81բ: լր/81բ-3բ: լա/83բ-5բ: լաա/85բ-8ա: լաբ/88ա-9բ: լազ/89բ-90բ: լադ/90բ-3ա: լաե/93ա-5բ: 2. 95բ-182ա [Գիրք երկրորդ] ա/95բ-9ա: բ/99ա-100բ: գ/100բ-2բ: դ/102բ-5ա: ե/105ա-6բ: զ/106բ-8բ: յ/108բ-10բ: լ/110բ-3ա: լա/113ա-4բ: լաբ/114բ-6բ: լազ/116բ-8բ: լադ/118բ-21բ: լաե/121բ-4ա: լազ/124ա-7բ: լաե/127բ-30ա: լազ/130ա-2բ: լաէ/132բ-4բ: լաը/134բ-7ա: լաը/137ա-9ա: լաի/139ա-41ա: լաա/141ա-3ա: լաբ/143ա-4բ: լազ/144բ-6ա: լադ/146ա-7ա: լաէ/147ա-9ա: լազ/149ա-51ա: լաէ/151ա-2բ: լաը/152բ-4ա: լաբ/154ա-6բ: լա/156բ-8ա: լաա/158ա-60ա: լաբ/160ա-2ա: լազ/162ա-4բ: լադ/164բ-6ա: լաե/166ա-7բ: լազ/167բ-9ա: լա/169ա-72ա: լա/172ա-4ա: լա/174ա-7ա: լա/177ա-8բ: լաա/178բ-80բ: լաբ/180բ-2ա:

ՏԵՆ ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ, ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ, Կ. Պօլիս, 1717:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆԶԻ

95բ (1117 թ., նոտրգիր) Արդ, որք ընթեռնոյք կամ

գաղափար դնելով փարթամանայք ի ճոխ եւ յանպատու մեծութեանցս, յաստուածային գերունակ իմաստիցս, յիշեցցիք ի Քրիստոս Յիսուս զաշխատողք սուրբ կտակիս, նախ զսրբազան սուրբ Կիրակոս վարդապետն, որ բազում աշխատութեամբ եւ ըղձափափագ տենչմամբ ի յունականէն քերթողական արուեստի թարգմանեալ ի հոյ բարբառ եւ գիր:

182ա (1117 թ., նոտրգիր) Փառք անեղի եւ անմահի, անըսկիզբն եւ անվախճան արարչի եւ համագործողի միասնական եւ անբաժանելի սուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Յիշատակարան գրոցս ըստ պատշաճի յանգման. զաստուածպետական բոլոր գոյութիւնն, թէ զի՞նչ երբէք իցէ առ ի յասացելոցն օրհնաբանի, գեր զբան եւ անհաս ի մտաց իմանալեացն եւ ի մարմնաւորացն, իսկ զնոյն բարերարութիւնն որոշեալ եւ յայտնեալ ըղձափափագ աղօթիւք ձեռնարկելի է մաքուր մտաց սրբոց ասելով: Երրորդութիւն գերագոյ, գերագոյնդ Աստուած, եւ գերագոյնդ բարութիւն, քրիստոնէից վերատեսուչ, յաստուածայնոյ իմաստութեանն ուղղեա՛ զմեզ, ի խորհրդականացն ասացելոց, գերածանօթ եւ գերաճաճանչ եւ ծայրագոյն գագաթն, ուրանօր պարզքն եւ արձակք եւ անփոփոխելիք աստուածաբանութեանն խորհուրդք՝ ըստ գերալուսութեան ծածկեալ թաքնախորհուրդ լուսութեանն մի գոյ, բայց մեզ ըստ իրիս առաջի կացելոյ ի զբաւ զօրեղիս՝ աստուածախօս տառիս՝ գոհութեամբ զամենալոյս աստուածպետական յառաջ ճանապարհացն զգործս արհնաբանելի է: Վասն զի լոյսն փառաց Հօր՝ էական ինքնաբուն է միութիւն, գերակատար ծայրալուսութեամբն, կատարողական տեսակ բարի, ի նիւթի ոչ տեսակ մերովս արարչապետութեամբ տեսակ, զմերս բացերեսաւորեալ, անխառն յամենից եւ մօտ առ ամենասին, եկեալ խոնարհութեամբ ի մարմնի միացեալ, որով կատարեալ զտնօրինականսն եւ վերստին արարչագործեալ զազգս մարդկան ի փառս արհնաբանութեան երրորդական դասուց, որով ընտրեալ զընտրեալսն ի սկզբանէ կենարար բանիւն եւ զօրութեամբ մեծապայծառ լուսազգեաց սարսեալ, փառակարգ է ի փառազնատեսակ կառուցման ի հոյլս ժողովրդոց զլուխս, որոց եւ զաստուածածանօթ զաստուածագործ անուն վերակոչեալ առաքեալս ինքեանն պարգեւատուի, առաքեցելոյ փոխանորդս կացուցանէ, խոստովանալով աւետօք զգալուստ ի նոցա աստուածպետական հոգւոյն:

Արդ, նորք զօրացեալք ի Բանէն աստուածագործ Հոգւովն լցեալք, տախտակք աստուածագիրք եւ ար-

ձանք բանաւորք, աստուածատեսակք եղեալ, լուսոյն ճշմարտի կայարան գտեալք եւ թագաւորեալք ի լոյս ընթացան՝ լուսով ընդ տիեզերս, արեգակունք արդարութեան եղեալ աստուածային կենարար Բանին |182բ| եւ աստուածագործ նորոգատուր Հոգւովն լըցին զընդհանուրս, հալածեցին զխաւար եւ բարձին զմոլութիւն յաշխարհէ, փախուցին զժանտն սատանայ ամենայն շարագործ դիւօքն, փշրեցին զպատկերսն սատանայի, զոր պաշտէին մարդիկ եւ զճենճերս շարաւահոտս՝ գարշելիս երեւցուցին, սրբեցին զամենայն տիեզերս ի մեղաց, ստացան մարդկան հոգի եւ միտս նորս եւ մարմինս ժուժկալ եւ անմեղ, եւ միանգամայն ասել՝ զերկիրս երկին արարին եւ զմարդիկ ընդ հրեշտակս խառնեցին՝ գործելով զմեծամեծս, քան զոր փրկիչն արար յաշխարհի ըստ նորուն խոստմանն:

Եւ եւս առաւելեալ անունակիրն անօթն ընտրութեան, քան զամենեսեան ի գործս եւ ի բանս, յարեւելս եւ յարեւմուտս, ի հիւսիս եւ ի հարաւ, ընդ ամենայն տեղիս ելից զԱւետարանն, վասն որոյ եւ երանելի աւետարանիչս աստուածաբան Յովհաննէս՝ մականուանեալ ի փրկչն Որդի Որոտման, գեր զբնաւս եւ զյաւիտեանս անցեալ որոտալիր հնշմամբ ի հայրականն սրտէ առեալ, Հոգւովն քննող զխորս Աստուծոյ զանձան իմանալեացն եւ զանգիտելին բոլոր սեռի բանականացն, ելից գոշմամբ զերկինս եւ զերկիր, զերեւելիս եւ զաներեւոյթս, որով ծանոց ամենայն ընդհանրական եկեղեցւոյ զսկիզբն եւ զպատճառ փրկութեան ամենեցուն: Զորոյ զհանգամանս ի սոյն սուրբ տառիս է գիտելի համօրէն աստուածասէր անձանց, որ կամին զկեանս իւրեանց գտանել, եւ հանդիպին սմա սիրով եւ աղօթիւք առ Տէր՝ բանալ զաշս սրտի: Ուստի եւ երանելին Յոհան Ոսկէբերան՝ հետեւօղն առաքելոց, զվարդապետական գործ ի ձեռն առեալ, որ համազօրցս ընդ բնաւ աստուածախօս տառս Աւետարանին խաղացեալ զայ: Ըստ որում եւ Տէրն ի վերջնում տնօրինական ժամանակիս զուսուցչապետականն առնլով յանձն մակարեալ անուն թէ եմ իսկ, զորոյ զձեւ բերեալ յինքեան սորա, լոյս ի լոյս յաւելեալ աղբիւրաբար բղխեալ, ընտ զընդհանուր եկեղեցիս ուղղադաւան հաւատացելոց, մաքրելով զոգիս ամենեցուն ի քրէական ծանունց ծառայականաց, որով աստուածայօրս ի զօրս աստուածատես արժանացաք, անձան դիմաց քատակիւ հասանել, գեղապատիւ գաղափարութեամբ առ սարսափելին ներմարդութեամբ, անզատ խառնութեամբ միաւորիլ, որում աստուածաբանս բանին աներեւակի կրական զմերս ցուցեալ փառօք փանաքիս այսմ, տաղտկալի եւ քակտելի տաղաւարիս, տարան եւ կենդանետղ գտեալ լիապատար հոգւով ոգեալ զերեքսրբեանն արհնաբանութիւն:

Վասն որոյ եւ ես՝ վերջացեալս ի գործառնութենէ երկասիրութեան ժամանելոցն ի գործս եւ ի բանս

աստուածատուրս, տարտամ հետեւողս աշակերտութեամբ քեզ, ո՛վ Տէր իմ, Տէր՝ աստուածակիր լուսափայլութեամբ լցեալ Յոհան եւ տեսեալ զքոյսդ աստուածունակ պայծառութիւն եւ ծիանածաւալ ծաղկազուարճ երանգախումբ իմաստայեղձ գիւտս բանի, զարթուցեալ եւ սթափեալ ի դանդաղմանէ եւ ջանիւ մեծաւ եւ անկիրթ արհեստիւ, բազում տաժանմամբ աշխատեալ, վերըստին ստացալ զքեզ զբաւորութեամբ, քանզի շնորհեալ շահատակունն ի խոյզս մանրորոն, սիրակարկաշ սաղապս իմաստութեան, խնդիր արանց աստուածարելոց, զի ի խնդիրս երկասիրաց ցանձ առկայեալ կա կուտակս գաղտակրականն մարգարիտ, որ է նոյն ինքն բան, բանատու բերան բացուողաց եւ ընկալողաց, զհոգի կենդանախարուկիչ, զի սա է պանծալի պատուականութիւն, յորմէ յորդորմամբ յառաջատածի բերկրական խրատ եւ բանալի ականջաց սրտի: Ասաց, որ ասացն. Ստացի՛ր զիմաստութիւն եւ զհանձար եւ զբեա՛ ի սեամս սրտի եւ արկեալ մանեակ սափերական, փառս փայլակիրս եւ գեր զմեծութիւն հանուրց, քան զհոսանս ոսկւոյ, որ եւ պատէ պետականան զշաւիղս, ուղեւորեալ անսայթաք զարքունականն անստերիւր հորդել պողոտայ եւ զականակիտն սրբամաք[ու] շափիղայի ի գոյն վճիտ սառնատես պետին պատուանդանին աննկուն կարկառէ տեսումն եւ ճրագ ճերտոտաց դիմաց դիմառնութիւն դնէ, սլացմամբ սարսափելեալ սօսինաթաք սաւառնելոցն, քառիցն հակակայից ընդ լրծակցութեամբն ներշքանապտոյտ պակուցմամբն ահեղասպա գնդին, երիւք եռանկեան թեւօքն պարածածկութիւ ի թնդմանէ առ նոսայն, թերաքամ գիտնականութեամբն եղեալ եւ լենդացեալ պարին պակչելեալ յորոտս ցանկասփիւռ տոփականութեամբն, բազմաբերձն ձօնիւք աշացն յանհունն, անշունչ շարսն շրտուցեալ, ջանան անջն[ջ]ելի զհայեցուածսն կացուցանել հանդէպ կանոնի վերտառութեանդ գիւտի, ուստի եւ զանգիտանալն խոստովանաբար բերէ բանն բարեբանական ասել՝ Աւրհնեալ են փառք Տեառն ի տեղւոջէ իւրմէ:

Զայսոսիկ գերագանց լրութիւն ընուս յայնցանէ յանտեսութենէ, ո՛վ աստուածաշարժ հայր մեր եւ ուսուցիչ հանուրցս Յոհան, քանզի դու |183ա| հոգիակորով կարեկցեալ մերումս ախմար արհեստականութեանս եւ տեսութեան սուրբ եւ փառագուարճ, նմանեալ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ նորին աշակերտացն, զորոց զգործս ի ձեռն առեալ եւ բացեալ՝ ետուր մեզ, եւ ամենայնիւ նորոգելով զբնութիւնս մեր՝ հրեշտակարօնս արարեալ վերաթոխչս կացուցեր, նոյնպէս տեսակաւորեալ գերահրաշափառ ունակութեամբ զբազմացն հանդիսացար կարգս, ուղղածեցար ի յաջորդումն նախաթոռոցն, ազգապետել քահանայապետութեամբ եւ սաւառնելոցն հնշմանց զկցորդութիւն արհնաբանութեանցն, առբերելով փողագոշ երգս, զի

զգո՞վեստականն քո առ աստուածութիւնն, ուղղափառ հաւատո՞ք եւ բանքդ քո վերառոյցէ ի հանդիպումն երեսացն Աստուծոյ, եւ քո բազկատարած աղօթաբուղիս պաղատանօքդ, զստորանկեալս յոտս քո վերամբարձեսցես ամենաթագաւորին Աստուծոյ:

Վասն որոյ աստանօր անդլակի յարկացոյց ի քարոզ ճշմարտութեանն, բան տեսողացն, ահա ժամանակ հաճելութեան, ահա օր պարագատօղ, ի հանդիսական մրցարանումս բերձաբերիլ ի ստորեւ կենացս, ընդ երկնաթռիչսն հանդիպիլ դաս սրբազանս կառուցանել իմոյ անձինս վարս, նմանել արքայազուն բանակացն գործակցօղ, յարատիպ գոլ ի լուսափայլն ճեմարանին ըստ սրբազան բանին, եթէ գիտակցեմ զիմսն եւ գիտեմ յիմոցն: Եւ ուր պաշտեցեալն, անդ եւ պաշտելին, ընդ նմին միահոմեսցի, ընդ որս եղիցի ինձ եւ ամենեցուն, որ սիրեն զքեզ եւ պահեն զբանս քո, բացաւ երեսօք փոխակերպիլ փառաց ի փառս, համարձակատես լինել փառաց մեծին Աստուծոյ եւ փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ քեզ եւ ընդ ամենայն սուրբս:

Արդ եւ դուք, ո՞վ սուրբ մանկունք եկեղեցւոյ, հրեշտակերամ, լուսածիր դասք կրօնաւորաց, որ էք յընթհանուրս առկայացեալ եւ ունիք փոյթ աշխատաժիր կրօնից գտանել յառաջակաց եւ սիրով սրտի ծարաւեալ ոգւով դիմէք ի սուրբ պատուիրանս, ի գիտել եւ յառնել կամ առ դնել օրինակ ի նորակերտեալ ի խորոց սրտէ, մաքուր մտօք եւ բազկատարած պաղատանօք հայելով առ Աստուած, յիշեցէ՛ք զամենատրուպ եւ զբազմամեղս գԿԻՐԱԿՈՍ, որ բազում աշխատեցայ ի սայս, սակս անյարմար եւ խրթնի թարգմանութեան հոռետորին յունականի, որ եւ ջանացի յերիւրել միայն, ո՞չ յաւելուլ եւ ո՞չ պակասեցուցանել յաստուածաշունչ բանիցն: Իսկ եթէ ի վեր գոլով սորայս մակացութիւն, քան զմերս տեսութիւն, եւ պակաս ինչ կամ այլատարազ եւ աղաչեմ չիինել մեղադիր: Զայս գիտելով, թէ ոչ ի ծուլութենէ կամ յանփոյթ առնելոյ եղեւ, այլ յանհաւասարութենէ հատակոտոր թարգմանելոյն: Բայց ընդ իս ոչ ինչ պակասեցուցեալ ի ճշմարտութենէ, ուստի եւ զսղալանսն անտես առնել Աստուծոյ, եղբայրական սիրով զիջեալ ընդ իս աղօթեցէ՛ք ի վերայ վշտացելոյս եւ պաշարելոյս ներքին եւ արտաքին պատերազմօք:

Այլ եւ զանգիւտ հայկազանցս զլուսաւորս մարգարտիս զպատճառն գերանելի Լուսաւորչին մերոյ՝ զփոխանորդ գԳԻՐԳՈՐԻՍ զհոգեւոր հայր մեր եւ խնամածու յիշեցէ՛ք ի Տէր, վասն զի նա եղեւ սկիզբն սուրբ Աւետարանիս Մեկնութիւնս գրելոյ ի գիրս յայս, ի ձեռն բազում աղաչանաց իմոց զինքն գերանելին, որ եւ լուեալ ինձ ըստ աստուածասէր եւ պատուիրանասէր հոգւոյ իւրոյ, սկիզբն ետ առնել թարգմանութեան նախ յասորւոյն լեզվէ: Եւ քանզի շաղփաղփ այլատարազ

գայ լեզուն ասորի ի մերս Հայկազանցս արամեանս ազգ եւ լեզու, ըստ որում վերըստին իմ աղաչանս ի ձեռ առեալ վկայասէր ոգւոյն եւ յունականէն առնել զթարգմանութիւն գերահրաշ ճառիցս եւ աստուածախօս բանիցս աստուածաբան աւետարանչիս Յոհաննու Մեկնութեան, ի ձեռն հոմանուն երանելի պատրիարգին Կոստանդնուպօլսի՝ տիեզերակեցոյց, աշխարհալոյս վարդապետի՝ Ոսկէբերանն կոչեցելոյ մականունութեամբ, որպէս եւ վերագոյնդ առ նա արարեալ իմ Կիրակոսի զբանս մաղթանաց, վասն զի յարմար գոյ յունականն բարբառ ի մերս ըստ թարգմանութեան:

Արդ, ունկնդիր եղեալ ինձ, թողեալ զԱնդրէաս Էրէց ասորի զթարգմանիչ, յղէ ի Միսապօտամն գաւառ, առ յունականն հոռետոր Թէոպիստէ կոչեցեալ, որ էր քարտուղար եւ պատոյնօտար իշխանին Առօնն կոչեցելոյ: Եւ բազում ծախիւք առատատուր պարգեւօք նմա ետ թարգմանեալ զսուրբ գիրս:

Եւ արդ, նա ի Քրիստոս փոխեալ յերանելի կեանսն, բազում ճառք մնացին անթարգման, յոր ես ձեռն արկեալ նոյնպէս առատաբար ձրիւք, զմնացեալսն ետու աւարտել նմին առն: Եւ է ճառիցս թիւ, |183թ| զոր նորոգ ի յայտ ածաք, յիսուն եւ Ե. (55) ճառ, քանզի զերեսուն եւ զերիսն բազում յուղիւք առաջին մեր թարգմանչացն գտաք թարգմանեալ ի սկզբանն՝ տասնեւերեք ճառ յասորի լեզուէ, բանքն իսկ ցուցանեն, իսկ զբասնն՝ ի յունականէն, որ են երեսունեւերեք ճառ: Բովանդակն էր գիրքն լիեալ թարգմանած ի հայս, եւ ի ծուլութենէ եւ յանփոյթ առնելոյ այլքն կորուսեալ եղծեալ էին յօրինակս հինս, ուր եւ կայր: Եւ այս, զոր գտաք ի յախմար եւ ի տգէտ, խաւարած գրագրերոյ, այլայլած եւ թիրած էր բանքն եւ տունքն, եւ աւելի եւ պակաս, անօգուտ ի կարգալոյ եւ յիմանալոյ: Զոր իմ Կիրակոսի տրպի եւ անարժանի ի ձեռն առեալ՝ ուղիղ յօրինեցի ըստ կարի, այլ ըստ մտաց բանիցն եւ այլ ի կրկին օրինակաց: Եւ ըստ այսմ զնորոգ թարգմանեալս բազում ջանիւ եւ աշխատութեամբ յերիւրեցաք յուղիղն բառ եւ բանս ըստ մերումս գհատակոտոր եւ զխրթին բանսն եւ ըստ վերագոյն գրելոցն՝ ո՞չ աւելի եւ ո՞չ պակաս:

Արդ, այսպէս գրեցաք եւ տուաք վերջին աւուրց վերջին դարուս, յորում, ըստ կանխասացութեան փրկչին եւ առաքելոց նորա շար եւ դժնդակ են աւուրքս. սատանայ թագաւորեալ, եւ սէր եւ հաւատք եւ ճշմարտութիւն բարձեալ յամենայն մարդկանէ, քանզի բոլոր տիեզերք գնացին զհետ սատանայի, է՛ որ անհաւատութեամբ, եւ է՛ որ հերետիկոսութեամբ, եւ է՛ որ մեղօք, յոր թաւալեցան առ հասարակ. եւ մեր ազգ հաւատովք եւ կարգօք ուղիղ եւ գործօք ըստ բանսարկուին կամաց հետեւեալք եւ հեռացեալք յերկնաւոր կոչմանէն, նաեւ բարձրացեալ յերկրէ աշտիճանաւ կրօ-

նաւորք եւ քահանայք ընդ այլ շարահաւատ ազգս նախանձեալ, ի մարմին դարձան եւ ի կամս նորա օտարացեալք ի կոշմանէն Քրիստոսի: Այլ եւ յանիշխանութեանն գոլով տիեզերք, քանզի կարծեալքն իշխանք ի սուր եւ յաւեր դարձան յիրեարս, եւս եւ որ թագաւորք անուանէին:

Եւ մեք ի սոյն աւուրս աշխատեալք՝ նորոգեցաք զսա եւ տուաք ի յիշատակ աստուածասէր եղբարց սրբոց, թերեւս անձանց եւ բազմաց օգուտս գործեցեն, որ եւ հովացեալք եւ ցրտացեալք եղեն բնաւք ի պատուիրանացն Աստուծոյ եւ ի սիրոյ գրոց: Զայս գրեցաք, զի որք ընթեռնուցուք՝ իմացեալք զմերս եւ զսուրբ դիտապետին ջանս ըստ այսմ ի փրկչէն հայցեցէք զողորմութիւն նորա, ընդ որս եւ զսուրբ վարդապետն մեր զՔէռզ յիշեսջիք՝ զդիտապետն Հայոց, զհովիւն, բարի եւ զգաստ եւ զմարդասէր հոգին, որ վերստին ծնաւ զմեզ ի Տէր բանին կենաց, եւ զէրէց աւուրքք եւ խոհականութեամբ զեղբայրն մեր եւ զանդրանիկ մերոյն կրթավարժ եւ հրահանգայեցց աշակերտութեան զքրիստոսագգեացն զՔէռզ՝ մականուն Մեղր կորեցեալ, յիշեսջիք ի Քրիստոս: Եւ եւս զծնօղս իմ հանգուցեալ ի Քրիստոս յիշեսջիք աղօթիւք:

Եւ որ զգիրքս գրեցի, որ է երկրորդ զկնի թարգմանելոյն ի յունականէն ի հայկական գիր եւ լեզու, զՍտեփաննոս յոքնամեղ եւ զեղբարս իմ եւ զծնօղս զկենդանի եւ զհանգուցեալ ի Քրիստոս աղաչեմ յիշել ի սուրբ մաղթանս, որպէս զի աղօթիւք ձեր եւ ամենայն սրբոց հաճոյացելոց Տեառն ի սկզբանէ գտցուք միաբան արժանաւորք կենացն յաւիտենից ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, ընդ որում Հօր եւ ամենասուրբ Հօգուոյն փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Էր թիւ ի սկզբանցն արարչութեանց ի մեզ 3ՇԼԶ. (1111)* ամ, իսկ ի կենարար գալստեանն ՌձԺԲ. (1112) ամ, իսկ ի Խոսրովայն Պարսից սկսեալ մերս թիւ ըստ ամաց ՇԿԶ. (1117), իսկ ըստ աւարտման առաջին շրջանին ՇԼԲ. (532), նորս սկսեալ շար ամաց ԼԳ. (34) ամ: Այլ եւ զաղաչանս իմ զվերջին ընկալչիք սիրովն Աստուծոյ, զկնի վախճանի իմոյ ում եւ տայ Աստուած ի ձեռն ի զսուրբ գիրս զայս, մի՛ արգելցէ տալ զսա օրինակ ով եւ կամեսցի գրել, զի տարածեցի, եւ մի՛ իմ ի փակեսցի խօսքս Աստուծոյ: Եւ որք գրել տացեն, գրեսցեն եւ զյիշատակարանս զայս բովանդակ ի նմին եւ մի՛ հատցեն ի նմանէ բան մի: Եւ որք զերկու խնդիրս զիմ կատարեսցեն, գրեսցէ զնոսա Աստուած ի դպրութեան կենաց, իսկ որք ստունգանենն, եղիցին ընդ դատաստանաւ Տեառն Աստուծոյ, որ է աւրհնեալ յանբաւ յաւիտեանս. ամէն:

* Թարգմանչի յիշատակարանի թուականի վերծանումը Համառոտ ցուցակում (Ա., 1965, էջ 855) վրիպակով է՝ 1663 թ., մինչդեռ յիշատակարանի բուն թուականը ՇԿԶ. (1117) է, ինչ թուականը արարչութեան թուականի Ալեքսանդրեան տարբե-

րակով է՝ 6536-5425=1111, այս յիշատակարանը մասամբ տե՛ս Գ. Զարբհալեան, Մատենադարան հայկական թարգմանութեանց նախնեաց, էջ 611-2, իսկ ամբողջութեամբ, որպէս այլ՝ շն՝ 1347 ձեռագրից առած՝ տե՛ս Յովս. Յիշ-ք, էջ 309-18 (1112 թ. ներքոյ), շն՝ 147, հմմտ. Ե-ԺԲ. դդ. յիշ-ք, էջ 145-50 (1117 թ.):

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

95բ Ընդ նմին յիշեսջիք զըստացօղ մատենիս զկուսակրօն Յակոբ արեղայս, եւ զծնօղսն իւր, եւ ամենայն զարմիւքն եւ ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած յիշողացդ զմեզ:

183բ Ըստ պատճ[էն]ի յիշատակարանացս եւ ըստ պահանջելոյ հարկի սովորութեան սահմանի՝ պարտ վարկաք շարագրել եւ զանարժանութեանս մերոյ յիշատակ ի քարտիսի այսր, ընդ մշտնջենաւորութեան կտակիս աստուածայնոյ, յարակայեալ եւ մերս յեղում ըստ սմին ի յապա ժամանակս յոքունս ունելով մեր ակնկալութիւն յեղման սրբազանից ընթերցողաց զսոյն տառ, որք ոռոգեալ ի բանից ցօղոյ շնորհաց սորային անձրեաց, որոտընդոստ տեղացմանէ եւ պտղաբերեն |184ա| առաքինութիւնս աստուածահաճոյս, որոց վերամբարձ երկնաթռիչ սր[ը]նթաց սլացմամբ բարձրացեալ աստուածամերձ եղեալ մաղթանացն, աղերսանօք շնորհացն ողորմութիւն բարերարին Աստուծոյ ցօղեսցէ ի հոգիս թափուր եւ ի հողացեալ մարմինս մեր ի գետնախիշտ շիրմի պահարանի եւ դժոխամատն եղելոց պարտականաց բիրոց քանքարաց, եւս եւ թէ ոք ի շնորհագարդելոց վշտակցելով մեզ, ողորմաբար ի խորոց սրտէ հառաչաբողոք յիշմամբ յոգոց հանիցէ եւ զիջեալ առ մեզ ջերմագոյն կամօք, յարտասուս հարեալ ընդ մեր, խնդրելով ի Քրիստոսէ զթողութիւն մեղաց, աղօթաբան հայցմամբ ըստ առաքելոյ բանի հզօրապէս բաւականացեալ զօրէ ողնաբարձ բեռանց մերոց, մեղանաց ծանրացելոց թեթեւութեան տէր Յակոբ արեղայ՝* զծողի սորին տաժանելոցս սակաւ աշխատութեամբ ի մատեանս աստուածաբան, եւ զտրիտուր յիշողացդ զմեզ Քրիստոս հատուցէ:

Եւ արդ, վասն որոյ ցանկացօղ եղեալ հրաշապատում, քաղցրալուր բարբառ եւ յոքնապտուղ, համեղաճաշակ կտակիս եւ ետ գրել ի յընչից, յարդար վաստակոց իւրոց գանձեալ զինչս յերկինս աննենգ յամենայն կերչաց եւ ի վատնողաց ի լուսատուութիւն հոգւոյ իւրոյ եւ ամենայն զարմիցն եւ ընթերցողացն յագուտս հոգեւորականս ի գիտութիւնս երկնաւորականս, ի խնդրոյ բարեմիտ եւ հոգիասէր կրօնաւոր Յակոբ արեղայ՝*, ի յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնօղացն իւրոց, եւ եղբարցն եւ քորցն եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, ի ժամանակս կաթողիկոսութեանն տեառն Նիխագարու երջանկի եւ յեպիսկոպոսութեան տեառն Սիմէոնի Երուսաղէմայ մեծի քաղաքի տէրունեան գահի, ընդ հովանեաւ սուրբ տնօրինականացն եւ Քրիստոսի լուսա-

բուխ գերեզմանին կափարիչ վիմի, որ է Սուրբ Փրկչի վանս, յաւարտ սոփերիս, ի թըւաբերութեանս հայոց զգրոյս սեփհական ՌՃԼԸ. (1689) ամին, ի վայելումն իւրոյ անձին: Աստուած եւ Տէրն մեր բարով վայելել տացէ նմա մինչեւ ի խորին ծերութիւնն. ամէն: Եւ յետ աստեացս ելանելոյ լսել տացէ զերանաւէտ բարբառն, որ ասէ. Եկա՛յք արհնեալք Հօր իմոյ, ժառանգեցէ՛ք զանսպառ ուրախութիւնն անզրաւ յաւիտենիս. ամէն:

Արդ, յերես անկեալ եւ յողոք դեգերեալ աղաչեմ զբարեմիտ հարբդ իմ եւ զեղբարբդ, ողորմելով մեզ հիքացելոցս եւ խնդրել մաքուր աղօթիւք թողութիւն պարտեաց յանձանաց տէր Յակոբ արեղայի* եւ ամենայն զարմիցն, եւ որք յիշէք զմեզ, լուեալ պաղատանաց մերոց, յիշեալ լիցիք եւ դուք ի Քրիստոսէ ողորմութեամբ յաւուրն մեծի՝ մեծի ատենին. ամէն:

Այլ եւս խնդրեմ ի ձէնջ՝ գծող սորա զիջանել՝ ըստիս եւ անպարսաւս ըստգտանաց թողուլ եւ ներել անհմտութեանս եւ անտարր գծոցս, զի կարի տագնապշտապ եղև գրեալ, եւ թէպէտ իմ ջանս ըստ կարի առեալ ի ձեռն կամաց պարզագրութեան եւ տրոհման տառից եւ բանից, սակայն շտապաճեպուցութիւնն ընդ մէջ մտեալ արգել, այլ եւ ոչ ունելով ձեռնտու գվերծանութիւն քերթութեանն, վասն որոյ ոչ եղև ըստ կամաց իմոց ընտրութիւն սորին, եւ զտկարութեանս որչափութիւն լուեցից: Զի լաւ եւ ընտիր գիր էր օրինակիս, պարզատեսակ եւ կէտորոշ, բայց ոչ զատուցեալ ըստ տեղւոյն գլխոց եւ բանագլխաց, եւ զի հուպ գրով գրելն

սորա թարգմանութեան ժամանակին, եւ ոչ է բացորոշ ի միմեանց բանքն եւ մեկնեալքն ոճագլխիւք եւ ճառագլխիւք գերալրութեամբ կարգաւորաբար, ըստ ասից Կիրակոս վարդապետի ի վերոյգրեալն յիշատակի սակս աղաւաղելոյն նախնականի: Եւ թէ ոչ էր հանդիպեալ յառաջագոյն ոմն վարժ եւ անշատեալ զբանսն նշանակաւ իմն սակաւու եւ շեշտիւ եւ պարուկաւ զամենայն, կարի իմն դանդաղէի զհատակոտր բանսն տրոհել ի մեկնութեանն եւ կամ աղաւաղիւր ի դիպմանէ, որ եւ յայտ իսկ է բազում տեղիս ի գրածացդ: Որոյ ըստ աշխատանաց նորա վարձս բարեաց հատուցէ Քրիստոս՝ Աստուածն ամենայնի. եւ ինքն օրհնեալ եղիցի ի յաւիտեանս ժամանակաց. ամէն:

* Զեռագրի գրիչը Յակոբ արեղան է, սակայն յետագայում անունը եղծել եւ «Յակոբ արեղայ» բառերը դարձրել են՝ առաջին տեղում՝ «Յերեմի վարդապետն», երկրորդ եւ երրորդ տեղերում՝ «Յերեմիայ վարդապետին»:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ պհպ. Աս՝ (սեւ թանաքով շրջան) «Печать Ахалцыхской градской полиции»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ Ա. եւ Բ. փեղկի կազմաստառին մատիտով առիւծ, պհպ. Աս «А»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին (նոտրգիր) «Յովհ. [ան] Ոսկեբերանի/ Մեկնութիւն Յոհ. Աւետարանին//», պհպ. Աս՝ «184/2688», «Հ^ր 192/22.», (կապույտ թանաքով շղագիր) «ՌՃԼԸ. - 1689/ Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2689

Ն Ա Ն Ա Ա Ս Ո Ր Ի , Մ Ե Կ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Ո Ի

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՌՄԾԸ. – 1809

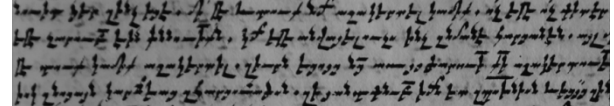
ԳՐԻԶ, ՍՍԱՅՈՂ՝ Ստեփաննոս վրդ. Տփիսեցի: ՄեհենԱՄՄ Մարտիրոս արեղայ. Կեսարացի:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

[Նանայի Ասորոյ Մեկնութիւն Յովհաննոս Աւետարանին]

Թերթ՝ 134 (գրչի կշակալում 1-251, որ է՝ 5ա-130ա). չգրում՝ 1ա-3բ, 4բ, 130բ-4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԳx10 (Ա 13, ԺԳ 11): Նիւթ՝ թուղթ լուսարոշումով. «MAL, Bertini», լուսակնիֆով եւ զինանշաններով: ՄեծՈՒԹԻԻՆ 28,5x20,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (22x15). սանմանագծեր՝ կարմրով: ԳԻՐ՝ նոտրգիր (նմուշ՝ 65ա): ՏՈՂ՝ 34: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստառը ծաղկազարդ թուղթ. լուսանցակուղերը՝ դեղին:

Տե՛ս ձեռ. 2520, 13ա-255բ: – Առջբնթ./5ա-7բ: ա/8ա-74ա: – [Յորդորակ] 72ա-4ա («...անմահական պտղովք առ ի բերելով մատուցից ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն//») վերջը՝ թերի) ք/74բ-130ա: – [Յորդորակ] 129բ-30ա:

Նմուշ 65ա

Հմմտ. Նանայի Ասորոյ վարդապետի Մեկնութիւն Յովհաննոս Աւետարանին, Քանգարան Հպկական Հին եւ Նոր Դպրութեանց, է., Վենետիկ, 1920:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո Ր ա ն ՝ 8ա: Զ ա Ր դ ա - գ ի Ր՝ թղնագիր (5ա, 8ա): Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, մանուշակագոյն:

4ա Շնչամաքուրն Յովհաննոս սրբազնասուրբ Աւետարանի բանիցն նրբից տեսութիւն, մեկնաբանեալ ի Նանայէ Ասորոյ պանծալի յիմաստասիրէ, որ ըղձակաթ սիրով ստացայ ի յարքայաճոխ մայրաքաղաքն Կոստանդնուպոլիս, գաղափարեալ շնորհիւ Հոգւոյն յընտիր օրինակէ, ի վայելս նուաստ անձին իմոյ Ստեփաննոս ապարդիւն վարդապետիս Տփիսեցոյ, զոր եւ յետ իմ վայելողբդ յարգելիք արասջիք յիշման

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին վնասուած, փերծուած, տեղ-տեղ թափուած, եզրերը՝ մաշուած-թափուած. գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանմով զանազան բծեր, խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, սկզբի եւ վերջի թերթերի արտաքին լուսանցները՝ խոնացած:

արժանիս արժանընդունակ ձեր սուրբ աղօթիւքն զմեզ սալիս ի խնդրուածս բարեաց, որ առ բազմագուլթ բարերար Բանն Հօր, որ եւ ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի յաւուրն սոսկալի ի յաղբեր շնորհաց՝ իւրոց գոնէ իբրեւ զմի ի վարձկանաց զմեզ հանգուցանելով հանգոյն անառակին. ամէն:

Յամի Տեառն 1809, յամսոջն մայիսի, ի մեծն Պօլիս, ի շնորհաշատ հայրապետութեան Ամենայն Հայոց տեառն տեառն Եփրեմի աստուածազարդ կաթողիկոսին եւ ի պատրիարքութեան մեծին Պօլսոյ տեառն Յովհաննու աստուածաբան եպիսկոպոսին, եւ ի յառաջնորդութեան ծովածիծաղ բարելից քաղաքին մե-

ծին Զմիրունոյ տէրունի վիճակի լուսանկար մօրն պանծալոյ արամեանս ազգի ամենայն եկեղեցեաց Սուրբ էջմիածնի, որոյ եւ իսկ միաբանի տեառն Մարտիրոսի արքեպիսկոպոսի բազմաշնորհ իմս ծնողի երջանկի Կեսարացոյ ստացեալ գանձեցի ի փառս Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է յաւէտ օրհնաբանեալ. ամէն:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին (նոտրգիր) «Նանայ վարդապետի Ասորոյ / Մեկնութիւն Յովհաննու աւետարանին», 1ա՝ «186/2689», (կապոյտ թանաքով շղագիր) «1809, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2690

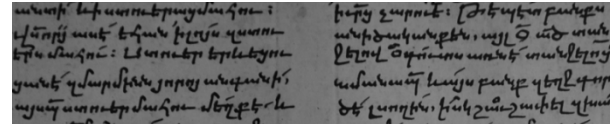
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԵՂԻԱԶԱՐՈՒ ՎԱՆԹ

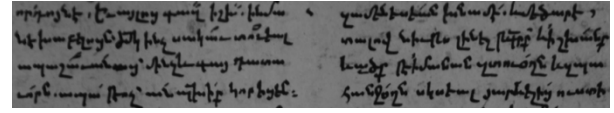
ՊԿԷ. – 1418

ԳՐԻԶ՝ Դագար (1ա-94ա), Բարսեղ վրդ. (95ա-114բ), Կարապետ եպս. (119ա-326ա): ՄԱՂԿՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ Յովհաննէ: ՍՍԱ-ՅՈՂ՝ Բարսեղ վրդ. (գրիչը):

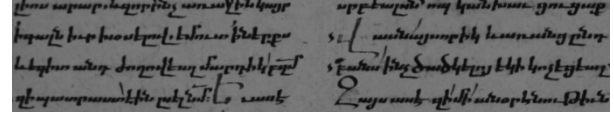
ԹԵՐԹ՝ 333+2+1-1 (տե՛ս Վիճակ, կրկն.՝ թ. 73, թիւր՝ 233-5). չգրուած՝ 94բ, 115ա-8ա, 326բ-333բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-Ըx12 (Ը 13) +12+9+Ա-ԺԸx12 (Ա 13): ՆԻԹ՝ թուրք (թ. 118՝ մագաղաթ): ՄԵ-ԾՈՒԹԻԻՆ՝ 26,8x18: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (21.5x14). սկզբնատողերը՝ կարմրով եւ մանուշակագոյնով: Գիր՝ նոտրգիր (1ա-94ա՝ նմուշ՝ 33ա, 95ա-114բ, նմուշ՝ 106ա), բոլորգիր (119ա-326ա՝ նմուշ 204ա): ՏՈՂ՝ 37 (1ա-114բ), 29 (119ա-326ա): ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, դոնակով, միջուկը տախտակ, աստուղը գարդախիս կարմիր մետաքս. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Բ-Գ՝ սկ.)՝ ձեռագրի թղթից, չգրուած (Բար):

Նմուշ 33ա

Նմուշ 106ա

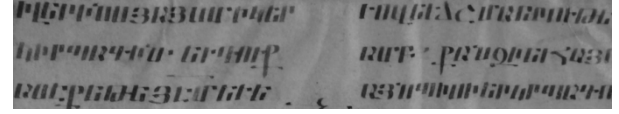

Նմուշ 204ա

ՄԱՆԵՐԱՆԿԱԳՈՒԹԻՒՆ – Խաչելոփին*, շորս անկիւններում աւետարանիչների պատկերները, Քրիստոսի գլխավերեւում Հայր Աստուած եւ Սուրբ Հոգի («ՆԻ ՄՏԱՆԷ ԵԿԵՂԵՑԻՍ ՀԵԹՆՈՒՆՍԱՅ», «ԱՅՍՈՐ ԵԱՆԷ ՍԻՈՆ», «ՂՈՒԿԱՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆԵԶ», «ՅՈՎ-ՀԱՆՆԷՍ»)՝ 118բ, Եփրեմ Ասորի եւ Յովհաննէ Ոսկերեան («ՍՈՒՐԲՆ ԵՓՐԵՄ», «ՍՈՒՐԲՆ ՅՈՂԱՆ ՈՍԿԵՔԵՐԱՆ»)՝ 120բ: Կ ի - ս ա խ ո ռ ա ն՝ 121ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ղ՝ 1ա, 95ա, 119ա: Լ ո ս ա ն ց ա զ ա ղ՝ բուսական, թռչուն: Զ ա ռ դ ա զ ի ղ՝ թռչնագիր, հանգուցազիր, Զ՝ մէջը՝ մարդու դէմք՝ 177բ: Գ ո յ ն ե ղ՝ կապոյտ, կարմիր, դեղին, վարդագոյն, նարնջի, ոսկի, կանաչ, սպիտակ, մոխրագոյն, շագանակագոյն, սև:

* Թ. 118բ՝ մագաղաթ, հաւանաբար յետագայի մուծում, մանրանկարը այլ ձեռքի գործ է, արուած աւելի ուշ՝ մօտ ժէ. դարի սկզբներին, երրորդական ազդեցութեամբ:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան Յովհաննու Գ., 10-27, Մարկոսի Թ., 21-36: ԺԱ. դար: 1 (Ա) + 1 (Գ)՝ ստացուած մէկական թերթերի ընդերկայնակի հատումով: Մագաղաթ, 26.5x17.5, երկսին (22.5x15.5): Ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ): Տող՝ 22. գծումներ՝ ննջումով: Կարդալ՝ Աս, Աբ. «//Բեզ գըուրն կենդանի: Ասէ ցնա կիմն... եւ գարմանային զի ընդ կն[ոջն խասիր]//» (Յովհ. Գ., 10-27), կարդալ՝ Դա, Դբ. «//Բազ[ոյն] անգամ ի հուր արկանէ... ընկալցի յանուն իմ զիս ընդունի[//]» (Մարկ. Թ., 21-36):

Նմուշ Աբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, քերծուած, տեղ-տեղ՝ առուելապէս անկիւններ մաշուած-թափուած, երեւական կապիչներն ու գամերն ընկած. մնում են Ա. փեղկին՝ գամերի հետքերը, Բ. փեղկի ներսի կողմում 2 կապիչների հիւքերը, լուսանցակողերի կարմիրը թափուած. նորոգուած, գործածութեան եւ խնամարտեան հետեւանով զանազան բծեր, դեղին հետքեր, Ա. պրակի առաջին 2 թերթը համարակալուած ուղեւ պահպանակ Բ. եւ Գ., թ. 308-33 եւ պտոկ-պնայ. Գ՝ ցեցի անցքեր, պատառիկ-պահպանակ Ա-ի արտաքին լուսանցը եզրահատած՝ գրադաշտը մասամբ վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Գ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-94ա Մեկնութիւն Յօրայ հաւաքեալ համառատ Վանականի վարդապետի

Տե՛ս ձեռ. 1166, 1ա-99ա: Յառաջաբանութիւն/1աբ: 1/1բ-15ա: 2/15ա-8բ: 3/18բ-23ա: 4/23ա-4բ: 5/24բ-9բ: 6/29բ-31ա: 7/31ա-7ա: 8/37ա-9ա: 9/39ա-42ա: 10/42ա-3բ: 11/43բ-6ա: 12/46ա-7բ: 13/47բ-50ա: 14/50ա-1բ: 15/51բ-4բ: 16/54բ-5բ: 17/55բ-7ա: 18/57ա-62ա: 19/62ա-8ա: 20/68աբ: 21/68բ-71ա: 22/71ա-2բ: 23/72բ-3բ: 24/73բ-5բ: 25/75բ-82բ: 26/82բ-90ա: 27/90ա-94ա:

Բ. 95ա-114բ Մեկնութիւն համառօտ Դանիէլի մարգարէի, զոր հոգիապայծառ եւ իմաստախոհ

վարդապետին Վարդանայ շարադրեալ է ի հոգեկիր մեկնողացն ձայնից Եփրեմի, Հիպոդիտայ, Սաեփանոսի Սիւնեցոյ, ի խնորոյ ուսումնասէր մանկանց, առ ի դիւրահաս ընթերցողաց

1. 95ա-7ա [Տեսիլ առաջին] – Մերձատրք մեր եղբարք եւ որդեակք յօժարեցին զհեռաւորութիւնս... վասն որոյ ասէ մեծացաւ Դանիէլ առաջի ամենայն ժողովրդեանն:

2. 97ա-8ա Տեսիլ երկրորդ – Եւ զառաջինն եւս տեսիլ կոչէ... զի այս ամենայն տեսուածք կային աստ:

3. 98ա-100ա [Տեսիլ երրորդ] – Իսկ երրորդս յայտնի է թագաւորին զերազս տեսանել եւ մոռանալն... եւ ի պատրանաց մեծութեանց այսպիսի ինչ արար, որ ասէ:

4. 100ա-2բ Տեսիլ չորրորդ – Զոր սովոր է գիրս այս զպատմութիւն ինչ իրաց տեսիլ անուանել... ի գործութիւն քաւին եւ ողորմածին Աստուծոյ:

5. 102բ-9ա Տեսիլ Ե. երրորդ (5) – Անասելի եւ խորք մարդասիրութեանն Աստուծոյ... արհնելոյն ի Հայր եւ ի Հոգին Սուրբ յաւիտեանս:

6. 109ա-10բ Տեսիլ Զ. երրորդ (6) – Յամին երրորդի Կիրոսի պարսից արքայի... ունելով զհոգս թագաւորացն եւ զտեսս կռապաշտիցն:

7. 110բ-2բ [Գլուխ ԺԱ., Բան Ա.] – Եւ ես առաջնում ամի Կիրոսի կացի ի զօրութեան եւ ի հաստատութեան... զոր սուրբ լեան Սաբիրայ ասէ:

8. 112բ-4բ [Գլուխ ԺԲ., Բան Ա.] – Եւ ի ժամանակին յայնմիկ յարիցէ Միխայէլ հրեշտակ], յորժամ յաճախէ նեղութեանցն... ի վերայ գրոյն, մինչեւ զամենայն գէշ գէշ պատառեցին առաջի նորա:

9. 114բ [Յիշատակարան հեղինակի գրոյս] – Արհնելով եւ փառաւորելով զԱստուածն յաւիտենից Դանիէլիւ հանդերձ... եւ հրեշտակաց եւ սրբոց Աստուծոյ:

Միւտրների դասակարգումը՝ ըստ տպագրի. տէս Վարդան Արեւելցի, Յովհաննէս Մործորեցի, Թովմա Մեծփեցի, Մեկնութիւնք Մարգարէութեանն Դանիէլի, Էջմիածին, 2007, էջ 19-164. գրիչը 3, 7-9 միւտրները չի առանձնացրել:

Գ. 119ա-325ա [Գլխորդայ Սկեւոացոյ Մեկնութիւն Գործոց առաքելոց]

Տէս ձեռ. 1362, ք. 3ա-80ա: Դրութիւնք/119ա-20ա: Յառաջաբանութիւն/121ա-2ա: ա/122աբ: բ/122բ-4ա: գ/124ա-8բ: դ/128բ-31բ: ե/131բ-6ա: զ/136ա-9բ: ի/139բ-42ա: լ/142ա-5ա: թ/145ա-7բ: ժ/147բ-9բ: ժա/149բ-54ա: ժբ/154ա-7ա: ժգ/157ա-9բ: ժդ/159բ-62բ: ժե/163ա-5բ: ժզ/165բ-9բ: ժլ/169բ-73ա: ժր/173ա-7ա: ժր/177բ-80բ: ի/180բ-7ա: իա/187ա-91բ: իբ/191բ-6ա: իգ/196ա-9բ: իդ/199բ-203բ: իե/203բ-6բ: իզ/206բ-9բ: իլ/209բ-12բ: իր/212բ-7ա: իթ/217ա-9բ: յ/219բ-21բ: յա/221բ-5ա: յբ/225ա-8բ: յգ/228բ-32բ: յդ/232բ-6բ: յե/236բ-42բ: յզ/242բ-7բ: յլ/247բ-50բ: յր/250բ-3բ: յր/253բ-6բ: յս/256բ-61բ: յտա/261բ-5բ: յտբ/265բ-8ա: յտգ/268ա-72ա: յտդ/272ա-6ա: յտե/276ա-8բ: յտզ/278բ-83ա: յտլ/283ա-6բ: յտր/286բ-9բ: յտթ/289բ-93բ: ձ/293բ-7ա: ձա/297ա-300բ:

ժբ/300բ-4բ: ժգ/304բ-8ա: ժդ/308ա-14բ: ժե/314բ-9բ: ժզ/319բ-21բ: ժլ/321բ-5ա:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԺԶ. դար.

Պհպ. Գա Հմայագիր* – (սկ. անընթեռնելի, կարդացուած է մնացած 5 տողը) //ու ընդ իւն անկանի եւ բարով ազատի, սիրէ եւ ի մարդէ բաղթ չի ունի... ուխտի տուն հարսն մ///:

* Պհպ. Գբ, Թ. 93բ, 94աբ՝ նոյն գրով, խոնարհութիւնից անընթեռնելի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՁԻ

325բ (1076 թ., բոլորգիր) Աղերս նորոգ ստացողի եւ աշխատասիրաբար նորոգողի բուն Մեկնութեանն, յորմէ այս համառօտեցաւ:

Յամի վեց հազարերորդի հինգ հարիւրերորդի առաջներորդի արարածոց աշխարհի (1076) եւ ի հազարերորդի եւթանաներորդի եւթներորդի կենարարին մերոյ գալստեանն (1077) եւ ըստ Խոսրովային թուոյ հայկազանց հինգ հարիւր[եր]որդի քսաներորդի հինգերորդի (1076), ի թագաւորութեանն Միխայէլի որդւոյ Դուկծին եւ ի պատրիարգութեան Կոզմայի երկաբնակի՝ ես՝ Գրիգորիս՝ որդի Գրիգորի Պալիաւաւնոյ, ողորմութեամբ մեծին Աստուծոյ արժանացեալ աթոռոյ հաւուն իմոյ՝ սրբոյն Գրիգորի եւ ըստ յառաջատեսւեան սրբոյն Սահակայ, ի սաստկացեալ սրոյ սկիւթացոցն հալածանօք հասի ի պայծառն կայանս սրբոյն Կոստանդիանոսի եւ մեծաւ ըզձմամբ հայցեալ գտի զտենչալիս յորունց, զգերահրաշ Մեկնութիւն Գործոց առաքելոցն մեծին Յովհաննէս Ոսկեբերանի՝ լուսաւոր եւ ոգեշահ վարդապետութեամբ: Եւ հանդիպեալ հմտագոյն հռետորին Կիրակոսի՝ յունական եւ հայկական ուսմամբն պերճացեալ, եւ առատաձեռն արգասեալք ետու թարգմանել տենչալիս ոգւոյ իմոյ, եւ ընկալեալ սրտալիբ ուրախութեամբ իբրեւ զտախտակսն նախամարգարէին եւ մեծաւ տաժանմամբ հատեալ զհամատարածն Լիբիայ եւ Ասիական ծոցոյն, խնամօքն Հոգւոյն հասի ի բաժինս Սեւա ի ստորոտս Տորոսի, ի հրեշտակաբնակ կայարան սրբոցն, եւ գտի անդ զհոգեշնորհ գիտնականն Կիրակոս՝ որդի իմ ըստ հոգւոյ եւ աշակերտ մեծ գիտնականին Գեորգեայ՝ փոխանորդին մեր: Եւ սորա յօժարակամ մտօք աշխատութիւն զանձամբ առեալ՝ ըստ առատատուր Հոգւոյն պարգեւացն, վերստին արժարծեալ զխորթացեալ բանս հռետորին, յեղանակելով ի դիւրալուրս եւ յարմատականս մերոյ յինս ազին: Արդ, մաղթեմ զամենեւէ Յովհաննէս Յովհաննէս, որք հանդիպիք այսմ հոգիաբուրդիս պատգամացս, յիշել զիմս կաղկաղութիւնս ի Տէր սրտի մտօք, ընդ ինեւ եւ զաշխատողսն ի սմա, եւ գրել զփոքր յիշատակարանս ընդ սմին գրոց՝ յորժամ գրեսչիք, եւ մի՛ պակասեցուցանել, զի եւ զձեզ գրեսցէ Տէր ի գիրն կենաց՝ յաշխար-

հին կենդանեաց, որ է եւ եղիցի արհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

6501 թուականը արարչութեան թուականի Ալեքսանդրեան տարբերակով է՝ 6501-5425=1076: Յիշ-ս 2^ր 1315 ձեռ-ից առել են՝ Յովս. Յիշ-ք, էջ 253-6, 2^ր 117. հմմտ. Ե-ԺԲ. դդ. յիշ-ք, էջ 108-9, 2^ր 129:

114բ (1267-8 թթ., նոտրգիր) եւ ինձ իսկ՝ անարժանիս, եղև բաղձալի փոքր-ինչ վաստակել ի բանս նորա՝ զարբոցն խօսս վասն գրոց նորա դնել առ իրեարս, յորոց շատ մնացեալ լինի ի յուով հոգւոց իմոց եւ ի ցնորից, եւ զոր չէին առեալ ի մեկնութիւն յայնց բանից, դնէաք լուծմունս, եւ շատս թողուաք՝ վասն ձանձրանալոյ զբնաբանն շարելով: Եւ յաղագս ամենեցունց երկնչիմ եւ խնդրեմ ներումն եւ թողութիւն եւ ողորմութիւն յԱստուծոյ եւ յիւրմէն եւ ի սուրբ հրեշտակաց եւ յեղբարց եւ յորդոցդ, որք պատահէք՝ չբարկանալ մերում համարձակութեանս, պատճառ ունելով զյոյսն եւ զսէրն ի սուրբն Աստուծոյ, որ միայն յԱստուած նայելով եւ ի մեզ բարի կամօք հաւատամք սրբիլ եւ հաճոյ երեւել Աստուծոյ եւ սուրբ եկեղեցւոյ, ամօթովս եւ անհաճոյս որ քան յինէնէ:

Այլ եւ եղբարքն՝ որ ընդ մեզ, շատ հարկեցին զմեզ եւ աճեցուցին զյոյսն իմ ի Քրիստոս եւ ի Դանիէլ, որ զնայն աստուածաբանեաց եւ կանխաւ գուշակեաց՝ կրելով զնա յանար[ատ] ոգւոջն: Եւ սկսաք ի ԶԺԶ. (1267) թուին, ի սուրբ Վիրապիւն եւ կատարեցաւ ի ԶԺԷ. (1268), առաջի սուրբ եւ փառաւոր նահատակիս Սուրբ Ստեփանոսիս, ի սուրբ ուխտս Աղջոց վանիցս, յառաջնորդութեանն Երեմիայ գովելի ասպնջականի եւ գոհանալի եղբարց:

Արդ, աղաչեմ զամենեսեան սիրովն Քրիստոսի զպատահեալսդ ներել սխալանացն մեր յամենայն իրս եւ զոր ի գիրքս յայս, եւ խնդրել յԱստուծոյ մեզ ողորմութիւն եւ թողութիւն մեղաց եւ ամենայն երախտաւոր պարոնացն Սաղունիւն, Սմբատայ, Քրթիւն, Պոռոյն եւ ամենայն բնակչաց երկրիս եւ եղբօր մերոյ Ներսէս վարդապետին, որ եւ զնա աշխատեցաք ի գիրս: Եւ արհնեալ է Քրիստոս Աստուած ի սուրբս իւր եւ յարարածս ի բոլոր եւ ի մասնաւոր, ընդ Հօր եւ ամենասուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Այս յիշ-ը՝ որպէս այլ 2^ր 4834 ձեռագրի գրչութեան յիշ-տե՛ս ԺԳ. դ. յիշ-ք, էջ 365-6:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Պհպ. Գբ (կարմրով) Աւգնեայ՝ Հոգիա Սուրբ Աստուած ճշմարիտ: Զգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արայ՝ ի մեզ, Տէ՛ր, զգործս ձեռաց մերոց աջողեայ՝ մեզ:

94ա Արդ, ես՝ կորուսեալ եղկելիս եւ թշուառականս Ղազար անպիտան, որ փոյթ յաւժարեմ ի զանազան շարիսն եւ ծոյլ ի բարիս, յերես անգեալ աղաչեմ զբարբունդ բարի եւ երանելի վարդապետ ճշմարտութեան եւ քանոն ուղղութեան, քաջ պալէտիկոս եւ իմաստուն

սովեստէս տէր Գրիգոր՝ Արթուն անուն, զքեզ քո սրբազան դասուց աշակերտաւքդ պաղատիմ եւ խնդրեմ, որ զաղտեղացեալ եւ զտգիտացեալ տիղմս տաղտկալի ոչ անտես առնես, այլ միոյ Ողորմոյ արժանի առնես զխոր խոցեալս, եւ սղալանացս եւ անարհեստ եւ խոշոր գրիս անմեղադիր առնես, քանզի կար տկարիս այս էր:

114բ Ընդ վերոյ յիշեցեալ անուանցս Վարդանա սուրբ վարդապետին՝ համառատողի գրոցս Դանիէլի եւ նորին յիշեցեալ աշխատաւորացն յիշեսչիք եւ զիս՝ զապիկարս ի բարեաց զԲարսեղս զփծուն գրիչս ի Քրիստոս՝ յոյսն ամենեցուն, որ զսա գրեցի աւժանդակութեամբ եւ աջողութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ՝ խնդրելով թողութիւն բազում մեղացս եւ Աստուած ողորմի ասել իմոցն ամենիցն: Այլ եւ զշնորհօղ արինակիս սուրբ գրոցս տէր Արիստակէսին խնդրել մեղաց թողութիւն. ամէն:

120բ (ծաղկողի) Զանպիտան հողս, զապիկար ծրողս, ո՛ր պըւետիկոսս յիշեա՛ ի Քրիստոս: Նկարեցաւ ձեռամբ Յովհաննիսի ի ՊԿԸ. (1419) թուի:

187ա Ընդունողն Քրիստոս ապաշխարողացն ընդունի զստացող սուրբ գրոցս:

326ա (Ստացողի) Փառք համագոյ եւ միասնական, անբաժանելի սուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Որ ետ կարողութիւն տկար անձինս Բարսեղ սոսկանուն բանի սպասաւորիս, որ ետու գրել զաստուածաշունչ տառս առաքելոց պրակիս, զոր մեկնեալ է սա Յովհաննոս Ոսկեբերանին եւ սուրբ հօրն Նիքիեմի եւ թարգմանեալ է ի յունաց ի հայս Գրիգորի Վկայասիի Պալիաւունոյ (վերջին բառը՝ լուսանցում, մանրագիր):

Արդ, գրեցաւ ի մեծ թուականին հայոց ՊԿԷ. (1418), ի դուռն Երկուտասան սուրբ Առաքելոցն Եղիազարու վանացն՝ յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց:

Այլ եւ ուսուցչին իմոյ՝ քաջ հռետորին Սրապիոն րաբունապետին եղիցի յիշատակ մատեանս այս:

Արդ, աղաչեմ զձեզ, ո՛վ րաբունիք եւ աշակերտեալ մանկունք, յորժամ ընթեռնուք եւ կամ արինակէք զՄեկնութիւն Գործոց առաքելոցս, յիշեցէ՛ք ի սուրբ յաղօթս ձեր զԲարսեղ վարդապետս եւ զամենայն ազգատոհմս իմ: Եւ որք յիշէք, յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ:

326ա (ստ. լս.) Կատարեցաւ աստուածաշունչ տառս, որ է պրակք առաքելոց, փետրվար յԲ.:

326ա Գծագրեցաւ ձեռամբ Կարապետ եպիսկոպոսի եւ ծաղկեալ կազմեցաւ ձեռամբ մեղապարտ Յովհաննիսի: Ընթերցողք, ասէք Ողորմի:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ պհպ. Բա. սեւով բողոքակ՝ «Печать Ахалцыхской градской полиции», 326ա. սեւով բողոքակ՝ «ԲԱՐՍԵՂ ՎԱՐԳԱՊԵՏ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ»:

ԿԿԱՐՁԱՓՈՐՁ՝ 94բ՝ ձի, լուսանցազարդ, թռչուն: ԳՐՁԱՓՈՐՁ՝ պհպ. Գբ՝ (նոտրդիր) «առաքեց, աի»:

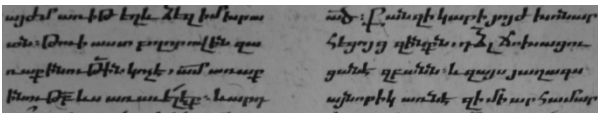
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին (նոտրդիր) «/// Վանական / վարդապետի / ///ածոյ Մեկնութիւն / [Յոբ]այ», պհպ. Բա՝ «193/2690», «Հ^մ 177/33», «ՊԿէ. - 1418 / Մ[ետառայ] եպ[իսկոպոս]»:

2691

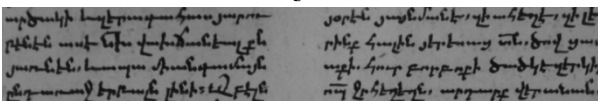
ԱՆԱՆԻԱ ՍԱՆԱՀՆԵՑԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ԹՂԹՈՅՆ ՊՕՂՈՍԻ

ՏԻԳՐԱՆԿԱԵՐՏ, ԵՂԻԱԶԱՐՈՒ ՎԱՆՔ (ՏԱՐՕՆ) ԳՐԻՁ՝ Կարապետ կրօնաւոր: ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ Սահակ Բնյ. Բաղիշեցի: ՍՍԱՅՈՂ՝ Բարսեղ բարունապետ:

ԹԵՐԹ՝ 256. չգրուած՝ 254բ-6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.-ԻԲՄ12 (ԻԲ՝ 4): ՆԻԻԹ՝ բուլք: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 29,5x20,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին (22,5x14,5). սկզբնատողեր՝ կարմրով եւ մանուշակագոյնով: Գիր՝ բոլորգիր (Յա-164բ. նմուշ՝ 45ա), նոտրգիր (164բ-254ա. նմուշ՝ 178ա): ՏՈՂ՝ 37: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ բաց շագանակագոյն կաշի, դնակով եւ 2 կապիշով, միջուկը տախտակ. աստաղը դրոշմագարդ կապոյտ կտաւ. վերին յուսանցակողերի հիմքի մօտ՝ զարդաշաւանակի մէջ խաչ, ստորին յուսանցակողերի հիմքի մօտ՝ զարդանախշ:

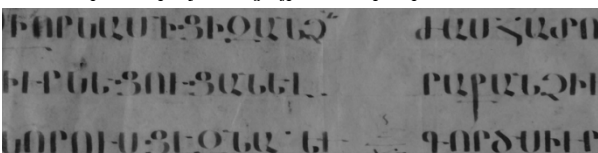
Նմուշ 45ա

Նմուշ 178ա

ՄԱՆԻԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Եփրեմ Ասորի եւ Յովհան Ոսկերեւան («ՍՈՒՐԲՆ ԵՓՐԵՄ», «ՍՈՒՐԲՆ ՅՈՂԱՆ ՈՍԿԵՐԵՎԱՆ») 2բ, Պօղոս առաքեալ եւ Անանիա Սանահնեցի («ՍՈՒՐԲ ԱՌԱՔԵԱԼԻՆ ՊՕՂՈՍ»)՝ 11բ: Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն Յ ա, 12ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ռ դ՝ 49բ, 89ա, 114բ, 129բ, 146բ, 159բ, 171ա, 181բ, 192ա, 224ա, 236ա, 245ա, 251ա: Լ ո ռ ս ա ն գ ա ռ դ՝ բուսական, թռչուն, յուշկապարիկ՝ 168բ: Ղ ա ռ դ ա գ ի ռ՝ հանգուցագիր, թռչնագիր, կենդանագիր, Ծ՝ մէջը մարդու դէմք՝ 79բ: Գ ո յ ն ե ռ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, նարնջի, վարդագոյն, շագանակագոյն, սպիտակ, սեւ, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Աւետարան բառ Մատթէոսի, ԺԶ. 19-28, ԺԹ. 4-14: ԺԱ. դ.: 1 (Ա) + 1 (Բ), ստացուած մէկական թերթերի ընդերկայնակի հատումով: Մագաղաթ, 29x19,5, երկսին (25,5x17): Բոլորգիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Աբ), տող՝ 18. գծումներ՝ ճշմամով: Կարդալ՝ Աա, Աբ. «///[կապե]լսցես յերկրի, [եղիցի] կապեալ [յերկ]իմս... գորդի մարդոյ եկեալ արեայութեամբ իւրով///» (ԺԶ. 19-28), կարդալ՝ Բա, Բբ «/// [Պատասխանի ետ նոցյա եւ ասէ. Չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր՝ [թ]է որ հաստատեացն... թու[յլ տոմ] մանկտոյ[դ] եւ[լ] մի արգելու[լ]///» (ԺԹ. 4-14): Ունի ստորին յուսանցային համաբարբառ:

Նմուշ Աբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, փեծուած, տեղ-տեղ՝ առաւելապէս անկիւնները մաշուած-թափուած, չորս կապիշներից 2ը եւ 4 գամերն ընկած. մնում են Ա. փեղկին՝ գամերի

անցները, Բ. փեղկի ներսի կողմում՝ 4 կապիշների հիմքերը. գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով գանազան բծեր, դեղին հետքեր, ք. 199-256՝ ստորին արտաքին անկիւններ անմահու ջրից խոնաւացած, մզացած, բորբոսի հետքերով, պատահիկ-պահպանակների ներքին յուսանցները 1,5 սմ լայնութեամբ մնացած կազմաստառի երուտի տակ:

ՌԿԷ.-ՌՆԶ. – 1618-1627

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ն

3ա-252բ [Անանիայ Սանահնեցոյ Մեկնութիւն թղթոցն Պօղոսի]

1. ա. 3ա-4ա [Պատճառք թղթոյն Հոովմայեցոց] – Բազումբ հաւատացին ի Քրիստոս... եւ ցածուցանէ զհակառակութիւն:

բ. 4ա-6բ Յաղագս թղթոց առաքելոյն այսպիսի իմանալի է – Չի ոչ առին հրաման... իշխանութիւն եւ պատիւ:

գ. 6բ-9բ Այլ պատճառք առաքելական թղթոյն: Վասն թղթոց առաքելոյ, թէ որպէս կարգեցան զկնի միմեանց. նախ թէ որ յառաջագոյն նորոգեցաւ կամ ուստի – ՁՀոովմայեցոց թուղթն յառաջագոյն եղեալ են... խորհրդոյս, որպէս եւ կամին:

դ. 9բ-10բ Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատճառք թղթոյն Հոովմայ – Յանգ եւ հանապազ ընթեռնելով զգիրս... տեսանել առ Պօղոսի անձինն:

ե. 10բ-48ա Սրբոյն Եփրեմի Պատճառք թղթոյն Հոովմայ – [Գ]իտեմ, զի նոր կտակարանքս... աւզուտ լինել աշակերտելոցն:

2. ա. 48աբ Սրբոյն Եփրեմի Պատճառք Առաջին Կորնթացոց թղթին – Առ Կորնթացիս իբրեւ էհաս առ նոսա... առաքեալ գրեաց զայս:

բ. 48բ-88ա Յովհաննու Ոսկերեւանոյն Պատճառք Առաջին թղթոյն Կորնթացոց – Կորնթոս քաղաք է եւ լաղացոց... եւ մարմնականս, այլ հոգեւոր իմն է:

3. ա. 88ա Տեառն Եփրեմի Պատճառք Կորնթացոց – Հալածուամ մեծ եւ անհնարին յարեաւ... եւ աղաչէր զնոսա:

բ. 88ա Եթաղեալ – Ամենայն բանք թղթոյս այսորիկ... ամբարհաւաճութեանց եւ շարութեանց:

գ. 88բ-113բ Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատճառք Բ. Կորնթացոց – Պարտ եւ պատշաճ է ինքնին մտանել... եւ լինել բնակարան սուրբ Երրորդութեանն:

4. ա. 113բ Սրբոյն Եփրեմի Պատնաոֆ Գաղատացոց թղթոյն – Գաղատացիքն աշակերտեցան ի Պաւղոսէ... ընդդէմ նոցա յասելն իւրում այսպէս Պաւղոս:

բ. 113բ-29ա Սրբոյն Յովհաննու Ոսկերեւանին Պատնաո Գաղատացոց թղթոյն – Բազում ցասմամբ լի է սկիզբն բանիս... մոլորութենէն հեռացուցանել զնոսա:

5. ա. 129ա Պատնաո Եփեսացոց թղթոյն Եփրեմի սուրբ հօրն ասա՛ – Եփեսացիքն աշակերտեալ էին յաւետարանչէն... որպէս ի վերուստ յաղագս Քրիստոսի:

բ. 129ա-45ա Պատնաո Յովհաննու Ոսկերեւանին առ Եփն՝ – Եփեսոս մայր քաղաքաց է ասիացուց... եւ արդարութիւնն անեղծ:

6. ա. 145ա Սուրբ հօրն Եփրեմի Պատնաոֆ թղթոյն Փիլիպեցոց – Հալածուան մեծ յարեան ի վերայ Պաւղոսի... այսպէս՝ Պաւղոս եւ Տիմոթէոս:

բ. 145բ-59ա Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաոֆ թղթոյն Փիլիպեցոց – Փիլիպեցիքն ի քաղաքէն Մակեդոնացոց են... գործովք առաքինութեամբ, զի հանապազ ընդ մեզ եղիցին:

7. ա. 159ա Սրբոյն Եփրեմի Պատնաոֆ Կողոսացոց թղթոյն – Կողոսացիք աշակերտեալ էին... ի սկզբան թղթոյս իւրոյ այսպէս:

բ. 159ա-71ա Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաոֆ Կողոսացոց թղթոյն – Ամենայն սուրբ թուղթքն Պաւղոսի... ի ձեռն Տիբրիկոսի եւ Ոնեսիմայ:

8. ա. 171ա Սրբոյն Եփրեմի Պատնաո Առաջին թղթոյն Թեսաղոնիկեցոց – Պաւղոս իբրեւ հալածեցաւ ի քաղաքէ անտի... առաքեալ յԱթենա յասելն իւրում այսպէս:

բ. 171ա-80բ Սրբոյն Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաո Առաջին թղթոյն Թեսաղոնիկեցոց – Ընդէր յորժամ առ Փիլիպեցիսն գրէ... քանզի մեծ երկիւղէր նոցա յիրացն:

9. ա. 180բ-1ա Սրբոյն Եփրեմի Պատնաո Բ. թղթոյն Թեսաղոնիկեցոց – Թեսաղոնիկեցիք զկնի այսր... գրել նոցա յասելն իւրում այսպէս:

բ. 181ա-8ա Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաո Բ. թղթոյն Թեսաղոնիկեցոց – Ասաց յառաջնում թղթին... եւ իմանալ զխոտելի բանս թղթոց նոցա:

10. ա. 188ա Սրբոյն Եփրեմի Պատնաո Եբրայեցոց թղթին – Եբրայեցոց թուղթս թուի թէ չիցէ Պաւղոսի... յառաջ մատուցեալ ցուցանէ:

բ. 188ա-9ա Սրբոյն Եփրեմի Պատնաո Եբրայեցոց թղթին – Ի սկզբան իսկ թղթոյս այս ծուփ եւ խնդիր... ասէ ի սկզբան թղթոյն իւրոյ այսպէս:

գ. 189ա-90ա Սրբոյն Կիւրղի Պատնաո [թղթոյն] Եբրայեցոց – Ել ի վերայ լերինն բարձու... սկիզբ արարի ասել:

դ. 190ա Որոգիմի յեկեղեցոյ պատմութենէ – Բայց ասաց նա դարձեալ... եւ թարգմանեաց Կղեմենտէս ի յոյն անդր:

ե. 190ա-223ա Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաո Եբրայեցոց թղթին – Հոռովմայեցոցն գրէ երանելին Պաւղոս... ծառայի եւ տեսան, ծերոյ եւ տղայի. ամէն:

11. ա. 223աբ Սրբոյն Եփրեմի Պատնաո Առաջին թղթոյն Տիմոթեայ – Առաքեալ յղեաց զՏիմոթէոս առ Եփեսացիսն... նա ինքն է եկեղեցի Աստուծոյ յասել իւրում այսպէս:

բ. 223բ-35ա Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաո Ա. թղթոյն Տիմոթեայ – Յեթնասանից առաքելոցն էր Տիմոթէոս... ամենայն ինչ բարուք լինի:

12. ա. 235աբ Սրբոյն Եփրեմի Պատնաո Երկրորդ թղթին Տիմոթեայ – Պաւղոս ծանեալ հոգւովն... ի Հոռով քաղաքէ առ Տիմոթէոս յասելն իւրում այսպէս:

բ. 235բ-44բ Սրբոյն Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաո Բ. թղթոյն Տիմոթեայ – Զիարդ իցէ, զի երկրորդ թուղթ գրէ առ Տիմոթէոս... յորժամ այն լինիցի, չէ ինչ որ տրտմեցուցանէ:

13. ա. 244բ-5ա Սրբոյն Եփրեմի Պատնաո Տիտոսի թղթոյն – Պաւղոս եթող զՏիտոս ի Կրետէ... գրել առ Տիտոս յասելն իւրում այսպէս Պաւղոս:

բ. 245ա-50ա Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաո Տիտոսի թղթոյն – Քան զամենեսին, որ ընդ Պաւղոսին էին... եւ ահա ամենայն ինչ ձեր սուրբ է:

14. 250ա-2բ Յովհաննու Ոսկերեւանի Պատնաո թղթոյն Փիլիմոնի – Նախ պատճառս թղթոյս կարեւոր համարիմ... որ եւ մեք աղօթիւք սրբոց փրկեսցուք յաւիտենից մահուանէն, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ որում Հօր եւ Հոգւոյն Սրբոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:

Լուսանցներում (51ա, 83բ, 155ա եւ այլուր) կան աղբիւրների նշումներ եւ լրացումներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

49բ եւ զեղկելի գրիչս՝ զսուտանուն Կարապետս, եւ զճնօղան իմ, որք ըստ հոգւոյ եւ ըստ մարմնոյ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:

79բ եւ զստացող սուրբ կտակիս զտէր Բարսեղ բաբունապետն եւ զաստուածաբան վարդապետն, որ ետ գրել նուաստ գրչի՝ սուտանուն Կարապետի՝ յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց եւ եղբօրն՝ մահդասի Ապտովին: Եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի յահեղ ատե[նի]:

252բ Աւարտեցաւ սուրբ գիրքս Պաւղոսի, զոր մեկնեալ են աստուածաբան վարդապետքն սուրբն Եփրեմ եւ սուրբն Յովհանն Ոսկիաբան, ի թուականութեանն հայոց Ռ. եւ ՀԳ. (1625), ի հայոց ի ժԳ. (13) քաղոց, ի հոռովմայեցոց փետրվարի ԻԵ. (25), ի Բուն բարեկենդանի ուրբաթին, ձեռամբ նուաստ Կարապետի, զի ի ՌԿէ. (1618) թվին սկիզբն եղեւ եւ ի [Ռ]ՀԳ.ին

(1625) կատարումն, հրամանաւ վարդապետին իմոյ տէր Բարսէլի, որ հրամայեաց նա, եւ ես գրեցի յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց, նա եւ եղբօրն իւրոյ մահադասի Ապտուլիմ, որ այս Լ. (30) ամ է հրաժարեալ յաշխարհէս եւ մրցեալ յերկա աշխատութեանց մշտամուռն շաղթիւք եւ խարազնագգեստ ճգնութեամբ լիցի ի սմա մասն եւ յիշատակի. ամէն:

253ա Փառք ամենակալ, ամենակարող, ամենաբարի, անբաժանելի սուրբ Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեանն՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. արհնեալ յամենայնի. ամէն:

Արդ, ի ժամանակս յետինս եւ անբարի, դառն եւ դժուար ես՝ Բարսէլ վարդապետս, յետինս յորդիս Նոր Սիոփնի, ցանկացող եղէ սուրբ տառիս, վասն որոյ եւ փափագեալ իմ աստուածախօս վարդապետութեան սուրբ առաքելոյն Պօղոսի՝ բացայայտեալ սրբոյ հարցն Յովհաննու Ոսկեբերանի եւ Եփրեմի, զոր եւ յետոյ այլք՝ ի սրբոց վարդապետաց համառօտեալ՝ յԱմանիայ վարդապետէ Սամահնիմ, որ էր ի ժամանակս կաթողիկոսութեան տեսուն Պետրոսի, յաւուրս Դիոսկորոսի, առ ի պէտս սպասաւորաց բանի:

Եւ ես՝ Բարսէլ վարդապետս, ետու գրել զայս բուրաստան ամենայլի, գանձ անկողոպտելի՝ յիշատակ հոգւոյ իմոյ եւ մխիթարիչ մարմնոյ, սփոփիչ տրտմութեան եւ փարատիչ ձանձրութեան, եւ եդի ի դուռն վանացն Եղիազարու, զի մնասցէ անձին յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց՝ հարն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) եւ մօրն, եւ եղբարցն իմոց մահադասի ծերունի Ապտուլիմ, որ ի բազում ժամանակէ ճգնի ի դուռն նոյն վանացն, որ երկոտասան առաքեալք վերածայնի, եւ այլ եղբարցն փոխեցելոցն առ Քրիստոս:

Արդ, ընկալ զսա ողորմութեամբ քով որպէս գերկուս լումայս այլւոյն յանկարօտ գանձանակ փառաց քոց, եւ տո՛ւր մանկանց եկեղեցւոյ ուրախութեամբ հանդիպիլ սմա եւ ընդունել զսա ըստ հաճոյից կամաց քոց եւ տո՛ւր նոցա լինել երկիր բարի եւ պարարտ եւ արա՛ զսա նոցա սերմն սրբութեան եւ արդարութեան՝ տալ քեզ զպտուղն Ճ.աւոր (100), Կ.աւոր (60) եւ Լ.աւոր (30): Եւ որք ընթեռնուն սիրով եւ լսեն եւ ընդունին, աղաչեմ զքեզ, տո՛ւր նոցա լուսաւորութիւն մտաց, սրբութիւն սրտի, ուղղափառութիւն հաւատոյ եւ հաստատութիւն սիրոյ եւ յուսոյ, եւ արա՛ զսա նոցա անբժութիւն հոգւոյ եւ զղջումն ապաշխարութեան եւ թողութիւն մեղաց, եւ քաղցրացոյ զսա ի լսելիս նոցա եւ ի միտս՝ քան զմեղր բերանոյ, եւ արա՛ զսա մեզ կտակ կենաց եւ առաջնորդ երկնաշու ճանապարհին եւ ի լսել զբանս զայսոսիկ, ընդ նմին լցո՛յ զնոսա հոգւով երկիւղի եւ հոգւով իմաստութեան, որպէս երբեմն յընթեռնուլն զթողթին Պօղոսի առնուին Հոգի Սուրբ եւ խօսէին յայլեալ լեզուս: Վասն որոյ եւ իմ աղաչանք

եւ առ ձեզ, եղբա՛րք սիրելի Աստուծոյ եւ սիրեցեալք ի Քրիստոսէ, զի եւ արտասուօք պաղատանօք խնդրեմ շառնել անտես գերկայն ժամանակաց աշխատութիւնս, որ եղեւ ի սմա յերկս վաստակոց: Այլ ընկալարուք ձեզ ի փշոց վարդ եւ ի տատակէ՛ թուզ, եւ ի մորենոյ՝ խաղող, եւ ի խորոց ծովու՝ զականս պատուականս եւ ի գաղտկրայէ՛ զմարգարիտս գեղեցիկս: Նա եւ ինձ ստացողիս վարձ բարեաց պարգեւեա՛, զարտասուս աչաց, զողբս հառաչանաց, զաղալթս պաղատանաց, զթողութիւն մեղաց եւ զքաւութիւն յանցանաց՝ հայցելով ինձ յարարչէն ամենեցուն, զի ոչ անլ՝ 253բ|տես առնէ զհայցուածս մեր:

Եւ արդ, աղաչեմ զամենեսեան առ հասարակ, որք աւկտիք ի սմանէ եւ կամ աւրինակէք, եւ որք յետ մեր ժառանգէք զսա, յիշման արժանի առնէք զիս՝ հանդերձ ծնօղօք իմովք:

Արդ, գրեցաւ աստուածախօս մեկնութիւնս Պօղոսի առաքելոյն ի թվին հայոց Ռ. եւ ՀԵ. (1626) ամին, յերկիրն Տարօնոյ, ի վանքն Եղիազարու, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնիմ եւ երկոտասան Սուրբ Առաքելոցն եւ Սուրբ Ստեփանոս Նախավկային եւ Սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին եւ այլ սրբոցն, որ են աստ հաւաքեալ: Վասն որոյ եւ աստ եդի յիշատակ ինձ եւ ծնօղաց իմոց՝ հարն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) եւ մօրն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) եւ եղբարցն իմ՝ մահադասի Ապտուլիմ եւ Մեհերիմ՝ փոխեցելոյն առ Քրիստոս եւ Մախատաիմ՝ փոխեցելոյն, զոր տէր Աստուածն ողորմեսցի նոցա: Եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի առաջի ատենին Քրիստոսի: Եւ լաւ պահօղքն եւ խնամ տանօղքն պսակեալ լիցին ի Քրիստոսի Աստուծոյ:

Եւ արդ, սկիզբն եղեւ սուրբ գրոցս ՌԿ. եւ է. (1618) թվին, ի մայրաքաղաքն Տիգրանակերտ, որ Յամիթ ասի, ձեռամբ հոգեւոր որդւոյն իմոյ՝ Կարապետ բանի սպասաւորի եւ տարեալ ի նոյն վանքն Դազարու, գրեաց եւ աւարտեաց ի թուին ՌՀԳ. (1625) ամին, եւ [Ռ]ՀԶ. (1627) Բաղիշեցի տէր Սահակ գրագիրն եկն վասն ուխտի ի Սուրբ Կարապետն եւ ի Սուրբ Առաքեալն: Եւ ես՝ նուաստ Կարապետս արգելեցի եւ ետու ծաղկել եւ կազմելո՞ յիշատակ <յիշատակ> հոգեւոր հօրն իմոյ Բարսէլ վարդապետին եւ ծնօղաց նորին, նաեւ ուսուցչին իւրոյ՝ Մրապիմ վարդապետին՝ փոխեցելոյն առ Քրիստոս: Եւ որ յիշեն, յիշեալ լիցին առաջի անմահ Գառին Աստուծոյ: Նա եւ ինձ՝ եղկելի Կարապետիս ողորմեսցի Քրիստոս, որ հրամանաւ հոգեւոր հօրս մերոյ եւ առաջնորդի սուրբ ուխտիս գրեցի զսա բազում աշխատութեամբ ի յայս դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, զի ի ձմերայնի սակաւ մի գրէաք եւ ի յամարայնի ոչ, վասն ահի անօրինաց եւ հարկապահանջութեան բռնաւորացն ոչ կարէաք, զի յամենայն կողմանց ի վտանգի կայաք: Վասն այն յերկարեաց ի

վերայ մեր գրել սորա: Եւ դուք, ո՛վ ընթերցողք, վասն Աստուծոյ անմեղադիր լինիք խոշորութեան եւ սխալանաց գրոյս, զի կարն մեր այս էր: Այլ վասն հարկի հոգեւոր հօրս մերոյ աթոռակալի սուրբ աթոռոյս եւ դիտապետի մայրաքաղաքին Համբա տէր Բարսեղ քաջ ռաբունապետի եւ աստուածաբան վարդապետի գրեցի զԳործոց մեկնիչն եւ զԱռակացն եւ զաստուածաբան սուրբ առաքելոյն Պողոսի՝ յիշատակ իւր եւ ծնաւդաց իւրոց, ի դուռն Սուրբ Առաքելոցն եւ այլ բազում գրեանք՝ զՄաթէոսի Մեկնիչն, զԻւր քաղովածոյն, զՂուկասու Մեկնիչն եւ զՅովհաննուսն եւ զԻւր քաղուածոյն, զԴանիելի Մեկնիչն եւ զՏումարի Մեկնիչն, զՄիխայել պատմագիրքն, զԳանձուցն եւ զՊարապմանցն ի մի տուփ, զՏոնապատճառն:

|254ա| Թ. եւ ԾԼ. (1609) ամին նորոգեաց վանքս եւ բարձրացոյց զպարիսպն եւ ձեռք մի լաւ սգեստ՝ եմփորոնաւ եւ թագիւ եդ յիշատակ ի դուռն Սուրբ Առաքելոցն, որոյ յիշատակն արհնութեամբ եղիցի. որք կարդան եւ աւգտին եւ Աստուած ողորմի ասեն. ամէն, եղիցի:

Եւ թէ՛ որ ի մերոց կամ յօտարաց, ի վարդապետաց կամ յեպիսկոպոսաց կամ ի կրօնաւորաց կամ յաշխարհականացն յանդգնի եւ հանէ զայս յիշատակներս ի դրանէ Սուրբ Առաքելոցն՝ ծախելով կամ գրաւ դնելով կամ վասն մարմնաւոր պատճառի, նա ի Քրիստոսի արդար դատաստանին անմասն ելցէ եւ ընդ Յուդայի եւ ընդ խաչահանուսն դասի, եւ բաժին նորա ընդ Դադանայ եւ ընդ Կոբխա լիցի: Այդ եւ լաւ պահողք եւ խնամ տանողք եւ հոգէբարձու ցաւակիցքն եւ ընթերցողք բանին լսեն զեկայք արհնեալքն. ամէն:

Դարձեալ յերես անկեալ կողկողագին պաղատանօր հայցել ի ձէնջ, ո՛վ ընթերցողք սուրբ գրիանացս, զոր յիշատակեցաք աստ, յորժամ ընթեռնոյք կամ արինակէք, Աստուած ողորմի ասացէ՛ք ըստացողի սոցա Բարսեղ վարդապետին եւ ծնողաց նորին եւ եղբարցն եւ քուերցն եւ հօրեղբարցն եւ ամենայն ազգականացն, նա եւ իւր անհնազանդ, անառակ որդւոյն՝ գրօղի սորա, փցուն, սուտանուն Կարապետ գրչի, որ եմ ի նոյն վանացն Եղիազարու եւ դեռ եւս սպասաւոր սուրբ աթոռոյս եմ, յիշեսչիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զիս եւ զծնողսն իմ, հանդերձ ամենայն ազգականօք: Նա եւ ծաղկողի սորա Սահակ քահանային եւ իւր արհնեալ աշակերտացն՝ Դանիել կրանաւորին եւ մանուկ Մուրատին, որ աշխատեցան ընդ իւր ի ծաղկելն եւ ի կազմելն: Աստուած ողորմի ասացէ՛ք նոցա, զի աշխատութեամբ հասոյց յաւարտ եւ ի կատար ի թվարկութեանն հայոց ՌՃ. եւ Զ. (1627), յուլիս ամսոյ ի ԻԱ. (21), որ էր շաբաթ զծաղկելն եւ զկազմելն: Եւ յետ սորա ծաղկեաց Յիսուս որդի մի, եւ Բ. Շարակնոց կապեաց ի դուռն Սուրբ Առաքելոցն: Նա եւ ինքն Քրիստոս ողորմեսցի ստացողի սուրբ գրոցս Բարսեղ վարդապետին, իւր

ծնողացն եւ եղբարցն եւ ամենայն ազգականացն իւր: Նոյն ողորմութեամբն եւ ինձ՝ գրողի սորա ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած, յորժամ երկոտասան առաքելովքն նստի ի դատողական աթոռն ի նոյն տեսինն, լսել տայ զերանաւէտ ձայն, որ ասէ արդարոցն. Եկայք՝ Հ[օր]՝. ամէն, Հայր մեր, որ յերկինս՝: Զոր եւ խնդրեմք ի մարդասիրէն Աստուծոյ, զի զմիաբանք սուրբ ուխտիս անփորձ պահեսցէ զտէր Յովհաննէս վարդապետն, զլուսարար տէր Նահապետն, զտէր Կիրակոսն, զտէր Աւետիսն, զիւր քուրորդին զՅովհաննէս մալազն եւ զտէր Գրիգորն եւ զփոքր Մարգարա մալազն, որ այժմ հաստատ կան ի սուրբ ուխտս ի ժամ, ի սաղմոսերգութիւն, ի յաղօթս եւ յամենայն աստուածապաշտութիւնս եւ ի գործս բարիս:

Միայն այս՝ գլխաւոր յիշ-ս տե՛ս ժէ. դ-ի յիշ-ք, Բ., էջ 238-40, 2^ր 365:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳՈՅԻ

1. 17ա (փակցուած էջանշան թերթիկի վրայ, ժէ. դար, նոտրգիր) //էր Սարգիս վարդապետէ// //ու-թեամբ ծանիք մեր թէ// //նեալ քահանայք եւ ըռէ// //ր եւ այլ դուլաթաւորք. ա// // եղբայր Աբրահամ, պարոն// // [առ]աքեցի առ ձեզ, որ է դա եր// // Առաքելս վանից տէրն// // մաւոր ողորմութիւն կու խ// // ալ վարդապետէն, ի վեր ա//:

- 2. 1ա (1801 թ., նոտրգիր) Ղուրուշ 0840 հաճի Օսման աղային - Ըձն.
- 0600 Կէտուկ ալուն - Զձ.
- 0400 հաճի Հաշիմին - Դձ.
- 0100 Նանօշին - Ը.
- 0320 Միքայէլին - ԳձԻ. Ղուրուշ
- 0260 Խանուսին - ԲձԿ.

2550 Ղուրուշ Ֆախի Սուլէյման քրթուն ետու: Յերբ պարտք տան, հիսապ անենք:

Ջախ սինակի թուրք արաբական գծագրութեամբ են, վերջում հանրագումարի 2550 թիւը սխալ է, պէտք է լինէր՝ 2520:

1ա (1801 թ., նոտրգիր, նոյն ձեռքով) Արդ, զայս եւս ծանիք՝ Խազօղլի Ահմաթի որդի Մարտիրոս եւ կամ իւր հօրեղբօր պարտք, յերբ տրուի: Նոցին թէ՛մէսուկն եաղլիշ կայ գրած, եօթանասուն զօլաթայ մէկ, քսան Ղուրուշ մէկ, որ կանէ ՂԵ. (95) զօլաթայ: Նախ թէ՛մէսուկ տուած են եւ զփարան չէ առած: Հ. (10) զօլաթէն քուկմէ առեր Սաեփան վարդապետ եւ դարձուցեր յիւր վերայ: Եւ Ի. (20) զօլաթէն զկնի թէ՛մէսուկ գրելոյն մնացեր է մօտ հաճի Ահմաթ: Յերբ պարտք տրուի զայս ՀԵ. (75) եւ Ի. (20) զօլաթէն: 90* (95) զօլաթէն հանէք ի թէ՛մէսուկէն եւ տուէք: Տեղոյս միաբան Գրիգոր եւ Յարութիւն վարդապետք, Յակոբ վարդապետ, տէր Յոհանն վկայ են այս բանիս եւ տեղեակ:

* 90 թիւը արաբական գծագրութեամբ է:

1ա (նոտրգիր, նոյն ձևաբով) Ի Մուշ քաղաքէն կամ յայլ ուստեքէ, եթե սուտ ձեռագիր հանեն, եւ պարտուց դաւի անեն, սուտ է, մի՛ ոք ընդունիցի եւ մի՛ տայք: Շատ ոմանք, որ զպարտս իրեանց առեալ են եւ թէմէսուկն պահեալ, այսպէս գիտացէ՛ք, որ ես՝ սրբոյ ուխտիս առաջնորդ Յօհաննէս եպիսկոպոսս, գրեցի ի թուոյս մերոյ ՌՄԾ.ին (1801) եւ սեպտեմբերի ԺԳ.ին (13), հրամանաւ հաճի Շէխիպէլիին եւ գիտութեամբ նարդեհիս վարդապետաց եւ միաբանիցս եւ կնքեցի: Տեսողացն հաճոյ թւեսցի:

1բ (1801 թ., նոտրգիր, նոյն ձևաբով) Ի թուակա-նութեանս հայոց ՌՄԽԳ.ին (1794) եւ նոյեմբերի ԻԳ.ին (24) ես՝ Աւարանցի Յօհաննէս վարդապետս յաշողմամբն Աստուծոյ կարգեցայ դէտ ի վերայ Սրբոց երկոտասան Առաքելոց վանիցս, որ էր խանգարեալ եւ փրկեալ: Ուստի նախ լքեալ տարակուսեցայ եւ ապա մտեալ ի ջան, զամենայն փրկեալսն նոր ի նորոյ շինեալ եւ նոր զանկակատունն ի հիմանց կերտեալ եւ շինեալ, զՍուրբ Աստուածածնի սագերն եւս նորոգեցաք, եւ այլ բազում շէնքեր, եւ ի թաւլլան բերդակայ զամենայն շինուածսն նորոգեցաք բարեխօսութեամբ սրբոց առաքելոցն եւ օգնականութեամբն Աստուծոյ, որ միշտ տեսանէի զհրաշագործութիւնս սոցա: Նա եւ տեսի զաւերման պատճառս սրբոյ ուխտիս, որք էին լեռնական քուրթքն, զոր ինչ տեսանէին աչք նոցա, բռնաբար տանէին ասելով Մեր խաֆիրութիւն այսչափ է: Որ եւ շատ հարցուփորց արարեալ ի հին ծերոց եւ տեղեկացայ, նախ պահեր են սոցին մեծեր զվանքն եւ տուեալ պարտք վանուցն եւ չքմեղս եղեալ, այսպէս կապեալ են խաֆիրութիւն: Ապասցի քրթերուն հինկ քիլայ կորեկ տայ առաջնորդ վանացս, եւ մեր աւուրս այսպէս խօսեցաք հետ Ապասցի Ֆախի Սուլէյմանին՝ տարին Ե. (հինգ) քիլայ ցորեն եւ կորեկ: Ընդմիջեաց տան տարւոյն մէկ եզ եւ այլ ոչինչ: Խուչուրցի Բլնաօյի եւ իւր ընկերաց երեք քիլայ կորեկ տան, Ընդլիօացի Խօղօյի երեք շինիկ ցորեն տարւոյն: Եղեւ: Սասընցի Ուզէրին Ժ. (10) շինիկ ցորեն, թէպէտ յառաջ տաս զօլաթայ եղեր է:

Արդ, ի մեր աւուրս ահա այսպէս իմացեալ եւ տամբ: Եւ հրամանաւ հաճի Շէխիպէլիին գրեցի աստ, որ զկնի մեր մի՛ աւելուցուք եւ կրկին յաւեր փոխարկիցէք զսուրբ ուխտս: Տարւոյն Ա. եզ ըմբլկլանաց քրթերուն հինկ քիլայ Ապասցոց ցորեն, կորեկ, երեք քիլայ կորեկ Խուչուրցոց, Ժ. (10) շինիկ Սասընցոց, Գ. շինիկ Ընդլիօանցոց: Տապընցի քրթեր պարտուց դաւի կանեն: Սուտ է: Թէպէտ յառաջ տուեալ են, այլ ի Գասբար վարդապետէն առեր են ի Ընապատու բերդ եւ թէմէսուկն պահեր են: |Ձա| Սարի քեօշարի թէմէսուկներ սուտ են: Ոմանք նախ տուեալ են պարտք եւ առեալ եւ զթէմէսուկս պահեալ են եւ ոմանք ըստ նախ-

կին առաջնորդացն լեալ լաւամարդ, բան ինչ տալով առեր են թէմէսուկ այնու պայմանաւ, որ զպարտքն չառնուն, միայն խաֆիրութիւն ուտեն ի վանիցս, որպէս Ապասցի Ֆախի Ս[ուլ]էյմանին եւ Խուչուրցի Բլնաօյին: Այսպէս եղեր է: Եւ Զիլանցի Հէյաօյի պարտքն, որ Աստուածատուր վարդապետի ձեռամբն լեալ էր, ես ետու յիսուն զօլաթայ, այլ նա զթէմէսուկն ոչ ետ. երդուաւ, թէ կորուսեալ եմ եւ խլաս տուաւ: Թէ որ խլաս կորընչի եւս, նա Հէյաօն առեալ է զիւր պարտք եւ չունի բան ի վերայ վանիցն: Եւ ի մեր աւուրս ետու հաճի Խասըմեց Միխայէլին չորս հարիւր զօլաթայ սաղ եւ առի զթէմէսուկն, զոր Աստուածատուր վարդապետ տուեալ էր, թէ նա կամ իւր որդիք ուրիշ զթէմէսուկ հանեն, մի՛ ոք ընդունիցի, զերծեալ եմք ի նոցանէ, հաճի Օսման աղայի պարտքն ութ հարիւր քառասուն զուրուշ ետու, զոր յանցանեալ էր Բալվեցի Կարապետին: Ետու եւ առի զթէմէսուկն: Այլ Օսման աղային բան չի մնաց վանքի վերայ: Արգրուցի Ստեփան վարդապետի արարեալ պարտքն ձեռագրով մէկ հարիւր զուրուշ Նանօշին ետու եւ առի զձեռագիր: Ստեփան վարդապետի պարտք, զորոյ զձեռագիր նորոգեալ էր, Սարգիս վարդապետն վեց հարիւր զուրուշ, Կէտուկ Ալի աղային, զորոյ պարտքն ետու, Զձ. (600) զուրուշ եւ առի զթէմէսուկն: Ստեփան վարդապետի արարեալ պարտք եւ նորոգեալ զձեռագիր Սարգիս վարդապետն յԱրմն վանաց չորս հարիւր զուրուշ հաճի Հաշիմ էֆէնտուն ետու զնորին պարտքն Եձ. (500) զօլաթայ եւ առի զձեռագիր: Զսորա պարտքն եւ Կէտուկ Ալուն ի ՌՄԽԳ. (1795)ին ետու, զՆանօշին ի ՌՄԽԶ. (1797)ին, զՄիխայէլին ի ՌՄԽԶ.ին (1797) ետու: Եւ փաշայի մօր ԳձԻ. (320) զօլաթայ էր ձեռագրով Ստեփան վարդապետին եւ Մշու ջաղացն ընդհին սոյն պարտուցն: Ես գալս Խանուսի երեք հարիւր զօլաթէն եւ Ի. (20) զօլաթէն ետու, զթէմէսուկն եւ խլաս առի, այլ ջաղացն տակաւին ի ձեռս փաշային է: Այլ պարտատէր ի Մուշ շմնաց իմ օրովս:

Ի թուոյս ՌՄԾ.ին (1801) եւ սեպտեմբերի ԺԳ.ին (13) գրեցի: Եթէ ոք թէմէսուկ հանէ, սուտ է (Ղազալուն միայն մնաց զկնի գրելոյս, այլ մարդոյ չկայ):

254ա (1801 թ., նոտրգիր, նոյն ձևաբով) Ի թուոյս ՌՄԾ.ին (1801) ես՝ Յօհաննէս վարդապետս, առաջնորդ սրբոյ տեղուոյս, հաշուեցի զամս, որ թվականն ՌձՁ. (1627) ամ լեալ է աւարտ գրելոյ եւ կազմելոյ գրգոյս, որ մինչեւ ցայժմ լինին ամք հարիւր ՀԳ. (74): Բարսեղ վարդապետն լեալ է տեղուոյս, եւ Յամթայ քաղաքին առաջնորդ: Յամթա սրբոյ վանիցս թեմ եղեալ է յայնժամ: Այսպէս իմացէ՛ք, ընթերցողքդ:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա՝ սեւով շրջան՝ «Πεχ. Αχαλυβιχσκοῦ γραδσκοῦ πομπασ», 1ա, 1բ երկիցս՝ «ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ԾՄԱՌԱՅ / ՅՈՎՀԱՆՆԵՅՍ ՎԱՐԳԱՊԵՏ / 1222 (1773 թ.)»:

17ա՝ փակցուած էջանշան թերթիկի վրայ, սեւ թա- նաքով բոլորակ՝ «ՍԱՐԳԻՍ / ՎԱՐԳԱՊԵՏ»:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 39ա՝ (նոտրդիր) «այս բանքս Պողոսի», պտուկ-պհպ. Բք՝ «Աստուծոյս, աբ, աբգդե»:
ՆԿԱՐԱՓՈՐԶ՝ 39ա՝ զարդագիր՝ «Զ»:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին, նոտրգիր. «[Անանիայ վարդապետի / Սանահնեցոյ / Մեկնութիւն / Պօղոսի Չորեքտասան / թղթոց / (1.)», 1ա՝ «198/2691», «Հ^մ 207/9.», «ՌՉԳ. - 1625 / Մ[Ես- րոյ] եպ[իսկոպո]ս»:

2692

ԱՆԱՆԻԱ ՍԱՆԱՀՆԵՑԻ, ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ԹՂԹՈՅՆ ՊՕՂՈՍԻ

ԳՂԱԿԱՅ վանք

ՌԿԲ. – 1613

ԳՐԻԶ՝ Փիլիպոս քիչ Մշեցի (Բագուեցի): ՍՍՅՈՂ՝ Մարտիրոս Բագուեցի:

332ա-4բ [Գրուխք եւ Վկայութիւնք ի թղթոցն Պօղոսի] – Գլուխս Գ. Ա., Բ., Գ.: Վկայութիւնս Ը. ... առ Կողոսացիսն անշարժ կալ ի նոյն եւ նմին լինել պտղաբեր եւ// (վերջը թափուած):

Լուսանցներում սրբագրութիւններ, աղբիւրների նշումներ:

Յաւելագրութիւն, ԺԸ. դար, շինծու բոլորգիր

329բ [Տաղ]

Ի քեզ դիմեմ, ո՛վ Տիրուհի,
մա՛յր եւ ծնօղ Տեառն Յիսուսի,
հայցեա՛ վասն իմ շնորհ բարի
մատչիլ ի գովեստ այս մատենի:
Գովել զսա ըստ իմ կարի,
քարոզական բանս պանծալի,
թէպէտ գրուատն, որ պատկանի,
մեղսամած անձս ոչ բերի:
Բամից սրբոց զքարոզչն արի,
սուրբ առաքեալն Տարսուսացի
անօթ ընտրեալն զարմանալի,
եւ տեսանօղն երրորդ երկնի:
Ի// (շարունակուած):

Մայրակապի ամբողջութիւնը պէտք է լինէր՝ «Ի Գրի[գորէ]»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

4ա ՈՎ Տէր Աստուած քաղցր եւ արդար, / բարեաց բաշխաւղ առատաբար, / զգործս, որ սկսա, տա՛ր ի կա- տար, / որ յոյժ բարեաց ես կամարար, / թէպէտ մե- ղաւքս եմ ես խաւար, / սակա մեղաց միտս է յիմար, / դու մի՛ հայիր յանձս իմ շար, / այլ տո՛ւր զպարգեւադ առա- տաբար, / զի արհեստիս իմ անյարմար / մեղաւք խոցեալ անձնս է տկար, / դու զարացո՛յ ամենակալ, / ան- հնարիս արա՛ հնար: Աւրհնեալ Աստուած իմ բարերար, / փառք եւ պատիւ քեզ անդադար, / զգործս ձեռաց ուղիղ արա՛, / զգործս ձեռաց դու աջողեա՛, / ձեռքս փտի եւ հող դառնա, / գիրս յաւիտեան երթա՛ մնա:
18ա Աւգնեա, Քրիստո՛ս Աստուած, քո ծառայիս:
66բ եւ զեղկելի գրիչս՝ զՓիլիպոս Բագուեցի երէցս եւ զճնաւղս իմ հանգուցեալ առ Քրիստոս՝ զԱզատն եւ զՄարթայն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս:
100ա եւ զիս՝ զանպիտանս եւ զամենայն մեղաւք ի լի թողութեան արժան արէ՛ք եւ զամենայն արեան մեր- ձաւորսն իմ:

Նմուշ 206ա

ՄԱՆԻԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ. գծանկարային – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 18ա, 27ա: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 67ա, 110ա, 137ա, 155ա, 174ա, 191բ, 207բ, 223ա, 239ա, 286բ, 304ա, 317ա, 325ա: Լ ո ս ա ն – ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչուն, խաչ, սերովքէ՛ 148ա: Զ ա ր – դ ա զ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր, Ծ՝ մէջը մարդու դէմք՝ 100ա: Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ:

ՎիձԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, ֆերձուած, տեղ- տեղ՝ առաւելապէս անկիւնները եւ Բ. փեղկը մաշուած-թա- փուած. երեսով է միջուկ-տախտակը, մէջի վերին մասի կաշին պոկուած-ընկած, յորսական կապիչներ եւ զամերն ընկած. մնում են Ա. փեղկին՝ զամերի անցները, Բ. փեղկի ներսի կող- մում՝ 4 կապիչների հիմները, դոնակի կաշին կծկուած, լուսան- ցակողերի կարմիրը թափուած. գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով զանազան բծեր, դեղին հետեր, ք. 1-96՝ արտաքին ստորին անկիւններ խոնաւութեանից փայլալուծ-թափուած, ք. 1-9՝ ցեցի անցներ, ք. 334՝ արտաքին լուսանցր 3.5 սմ չափով եզ- րահատուած, բոլոր թերթերի ստորին եւ ք. 155-335՝ վերին լու- սանցները խոնաւութիւն տեսած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

4ա-334բ [Անանիայ Սանահնեցոյ Մեկնութիւն թղթոցն Պօղոսի]

4ա-17ա Յառաջաբան Պաւղոսի առաքելոյ, նա- խակարգեալ ի գլուխ գրոյս – Ընդ ուսումնասէր եւ ընդ փոյթ քոյոյ սիրոյդ... եւ աղաչանք վասն նորին փրկելոյ ի ձեռն հաւատոց: Տունք Գ.:

Տէս ձեռ. 2691, Յա-252բ: 1/ա. 18ա-9ա: ք. 19ա-21բ: գ. 21բ-4ա: դ. 24ա-5բ: ե. 25բ-65ա: 2/ա. 65աբ: ք. 65բ-109ա: 3/ա. 109աբ: ք. 109բ: գ. 109բ-36ա: 4/ա. 136աբ: ք. 136բ-54ա: 5/ա. 154աբ: ք. 154բ-72բ: 6/ա. 172բ-3ա: ք. 173ա-90բ: 7/ա. 190բ-1ա: ք. 191ա-206բ: 8/ա. 207ա: ք. 207ա-21ա: 9/ա. 221աբ: ք. 221բ-32ա: 10/ա. 232աբ: ք. 232բ-4ա: գ. 234ա-5բ: դ. 235բ-6ա: ե. 236ա-85ա: 11/ա. 285աբ: ք. 285բ-303ա: 12/ա. 303աբ: ք. 303բ-16ա: 13/ա. 316ա: ք. 316ա-23բ: 14/323բ-8ա:

109ա Աւարտեցումն եղեւ գրոցս ի թվին հայոց Ռ. եւ ԿԱ. (1612), յաւուր հինգշաբթի, որ է սուրբ Աստուածածինն պահոց, ի գեաւղն ի Բագու, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին:

109ա Զգործս ձեռաց իմոց ուղիղ արա՛ ի մեզ, Տէ՛ր, գգործս ձեռաց մերոց աշողեա՛ ի մեզ (նման՝ 109բ):

123բ Եւ գեղկելի գրիչս յիշեա՛ ի Տէր (նման՝ 174ա, 221ա):

136բ-7ա (ստ. լս.) Ով հայր հոգեւոր եւ վարդապետ, աստուածաբան, յորժամ վերջ առնես թղթոյն Կորնթացոց եւ սկիզբն |137ա| թղթոյն Գաղատացոց, եւ զիս՝ գեղկելիս յիշեա՛, թերեւս ի ձէնջ գտից գողորմութիւն յԱստուծոյ:

155ա Տէր Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս, բարեխաւութեամբ քո սուրբ առաքելոյ Պօղոսի եւ սուրբ աստուածաբան վարդապետացդ Յոնաննու Ոսկիբերանի եւ Կիրողի եւ Եփրեմի եւ համառօտող վարդապետին Անանիայի, ողորմեա՛ ամենայն հաւատացեալ քրիստոնէից, մանաւանդ եւ ինձ՝ անարժան գրչիս եւ ամենայն մեղաւք ի ի Փիլիպոս երիցիս, որ չեմ ի կարգ նմանեաց իմոց, եւ ծնաւդացն իմոց եւ ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն: Եւ ով որ բերանով լի «Ողորմի» ասէ, ի միւսանգամ գալստեան ողորմութիւն ընկալցի ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Ծառա եմ:

222բ Զցանկ թղթիս գիր յառաջք գրոց (նման՝ 238բ):

285ա Եւ գեղկելի գրիչս Փիլիպոս Մշեցի եւ գհարեղբօր որդին իմ զՄարտիրոս երաժիշտն (վերջին բառը՝ այլ գրչով) եւ քաջ բաբունին եւ զայլ ամենայն արեան մերձաւորս իմ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս, ով վարդապետք աստուածաբանք, որ քննիչ էք բանին Աստուծոյ:

328ա Փառք ամենակալ, ամենակարող, ամենաբարի, անբաժանելի Սուրբ Երրորդութեանն, որ հասոյց զիս ի գիծս վերջի. եղիցի ինքն աւրհնեալ յամենայնիւ: Արդ եւ՝ ամենանուաստս եւ տառապեալս Մարտիրոս, յետինս յորդիս Նոր Սիոնի եւ առաջինս յանարգաց, փանաքի ըստ մարմնոյ եւ անարի ըստ հոգւոյ, ի գաւառէն Տարօնոյ, որ մականուամբ Մուշ կոչի, ի գեղջէ, որ կոչի Բագու, ցանկացող գոլով ի մանկութենէ սպասաւորութեան աստուածային բանի, հետեւեցա նմին, վասն որոյ եւ փափաքեալ իմ աստուածախօս վարդապետութեան սուրբ առաքելոյն Պօղոսի, բացայայտեալ սրբոց հարցն Ոսկիբերանի եւ Եփրեմի, գոր եւ յետոյ այլք ի սրբոց վարդապետաց համառօտեալ յԱնանիա վարդապետէ Սանահնին, որ էր ի ժամանակս կաթողիկոսութեան տեառն Պետրոսի, յաւուրս Դիոսկորոսի՝ առ ի պէտս սպասաւորաց բանի: Եւ ես ստացայ զսա՛ բուրաստան ամենալի եւ գանձ անկողողպտելի՝ յիշատակ հոգւոյ իմոյ եւ մխիթարիչ մարմնոյ, սփոփիչ տրտմութեան եւ փարատիչ ձանձրութեան: |328բ| Ով

Հայր գթութեանց եւ Աստուած մխիթարութեանց, եւ դու թողցես ինձ զամենայն անաւրէնութիւնս մեղաց իմոց՝ չմատնելով արգարութեամբ ընդ իս ի դատաստան, զի ինձէն զիս դատապարտեմ հարեալ ի խղճէ մտացս:

Արդ, ընկալ՛ զսա ողորմութեամբ քո ի ձեռաց իմոց, որպէս գերկուս լուծայս այրոյն՝ յանկարօտ գանձանակ փառաց քոց եւ տո՛ւր ամենեցուն մանկանց եկեղեցւոյ՝ ուրախութեամբ հանդիպիլ սմա եւ ընդունել զսա ըստ հաճոյից կամաց քոց եւ տո՛ւր նոցա լինել երկիր բարի եւ պարարտ եւ արա՛ զսա նոցա սերմն սրբութեան եւ արգարութեան՝ տալ քեզ զպտուղն Ճ.ր (100): Եւ որք ընթեռնուն գգիրքս սիրով եւ լսեն՝ տո՛ւր նոցա, աղաչեմ քեզ, լուսաւորութիւն մտաց, սրբութիւն սրտի, ուղղափառութիւն հաւատոյ եւ հաստատութիւն սիրոյ եւ յուսոյ եւ արա՛ զսա նոցա անբժութիւն հոգւոյ եւ զղջումն ապաշխարութեան եւ թողութիւն մեղաց, եւ քաղցրացո՛ զսա ի լսելիս նոցա եւ ի միտս՝ քան զմեղր բերանոյ, եւ արա՛ զսա մեզ կտակ կենաց եւ առաջնորդ երկնաշուճանապարհին, եւ ի լսել զբանս զայսոսիկ, ընդ նմին լցոյ զնոսա հոգւով երկիրի եւ հոգւով իմաստութեան, որպէս երբեմն յընթեռնուլն զթուղթն Պաւղոսի առնուին Հոգի Սուրբ եւ խաւսէին յայլ եւ այլ լեզուս: Վասն որոյ եւ իմ աղաչանք են առ ձեզ, եղբարք սիրելիք Աստուծոյ եւ սիրեցեալք ի Քրիստոսէ, եւ արտասուաւք պաղատանք շառնել անտես գերկայն ժամանակաց աշխատութիւնս իմ, յերկս վաստակոյ: Այլ ընկալարո՛ւք ձեզ ի փշոց վարդ եւ ի տատասկէ՛ թուզ, եւ ի մորենոյ՝ խաղող, եւ ի խորոց՝ զակունս պատուականս, եւ ի գաղտկրայէ՛ զմարգարիտս գեղեցիկս: Եւ ինձ՝ հիքոյս Փիլիպոս գրչիս տո՛ւք վարձս բարեաց զարտասուս, զողբս հառաչանաց, զաղաւթս պաղատանաց, զթողութիւնն մեղաց յանցանաց՝ հայցելով ինձ յեկեղեցւոյս յարարչն ամենեցուն:

Եւ արդ, աղաչեմ զամենեսեան առ հասարակ, որք աւգտիք ի սմանէ եւ կամ աւրինակէք, նախ չմեղադրէք խոշորութեան գրոյս եւ սղալման, զի թէպէտ եւ բազում ջանիւ աշխատեցա սակս ստուգութեան եւ լաւութեան, սակայն չարասէրն սատանա զանազան ածելով փորձանս ի վերայ ըստ հոգւոյ եւ ըստ մարմնոյ, ո՛չ տայր ըստ կամաց կատարել զգործն, վասն որոյ արտաքոյ թողեալ զմեզ մեղադրանաց անմոռաց, յիշեսջիք |329ա| ի Քրիստոս Յիսուս զաշխատեալս ի սմա զՓիլիպոս պատժապարտս եւ գհարեղբաւր որդին իմ զՄարտիրոս վարդապետն, եւ Աստուած ողորմի ասացէ՛ք: Եւ որք զմեզ գթածաբար յիշեն ի Քրիստոս, յիշեսցէ զնոսա Քրիստոս Աստուած մեր յերկնից արքայութեանն. ամէն:

Արդ, գրեցաւ աստուածախաւս Մեկնութիւն Պաւղոսի առաքելոյն ի թվին հայոց ՌԿԲ. (1613), ի յերկիրն Տարաւնոյ, ի վասն Գլախայ, ի դուռն Ս. Կարապետին,

ի յառաջնորդութեան Պաղոս վարդապետին, եւ յաթո՛ւսակալութեան Սրբոյն Գրիգորի՝ մեր Լուսաւորչին, տէր Մելիսէք կաթողիկոսի եւ տանն Կիլիկիոյ տէր Յովանէս կաթողիկոսի եւ ի բռնակալութեան տաճկաց սուլթան Ահմատին եւ ի թագաւորութեանն Պարսից շահ Աբասին: Եղև զրաւ եւ կատարումն գրոցս ձեռամբ անարհեստ գրչիս Փիլիպոսի, ի խնդրոյ տէր Մարտիրոս բանասիրի, յիշատակ բարի հոգւոյ իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց՝ հարն Յոհաննին եւ մարն Կովվարդին եւ եղբարցն Ստեփանոսին եւ Առաքելին, եւ եղբարորդոցն՝ տէր Կիրակոս քահանային, Տաւնապետին եւ Սարգսին եւ քուերցն՝ փոխեցեղոցն առ Քրիստոս՝ Խումրզին, Մարգարտին եւ Եղիսին: Այլ եւ աղաչեմ յիշել ի Տէր զհարեղբարքն ստացողի սորին զԱստուածատու եպիսկոպոսն, որ յուր ժամանակ եկաց ի ծառայութիւն լուսաբուղիս սուրբ գերեզմանին Քրիստոսի եւ անդ փոխեցաւ առ Աստուած, եւ զԱզատն եւ զԿիրակոսն եւ զկողակիցս նոցա եւ զորդիս նոցա եւ զստերս նոցա զփոխեցեալսն առ Քրիստոս:

Դարձեալ յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս զխոր խոցեալս ի սատանայէ զանիմաստ գրչակս զՓիլիպոս քահանայ եւ զծնօղիս իմ եւ զորդիսն իմ՝ զՍիմէոն սարկաւազ եւ զՄիսիթաւ եւ զմայր նոցա՝ զՄարթայն՝ զհանգուցեալ առ Քրիստոս եւ զամենայն արեան մերձաւորսն մեր: Եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ՛ Աստուծոյ մերոյ ամէն:

Տէս ժէ. դ. յիշ-ք. Ա., էջ 480-1:

ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 328ա (1684 թ., նոտրգիր) 2ի ըստ փափագման

եւ ըստ տենչանաց մարդկան ամենայն ոք ցանկայ եւ կարօտի հասանել սրտի իւրոյ բաղձանաց, զոր գտեալ զյղծալին իւր, այնուհետեւ դադարումն առցէ սրտին: Ընդ որս եւ ես՝ նուաստս ամենից Կիրակոս եւեթ անուամբ բանի Տեառն քարոզող գուրվ, յերկրէ Աղուանից, յոր եւ Շրուան յորջորջի եւ յատուկ եւ բնիկ գեղջէ Սաղիանցի, որ եւ ըստացա զմատեանս զայս, որ ըստ հասարակաց Մեկնիչ վերածայնի, յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց, եւ եղբարց, եւ քերց եւ ամենայն արեան առու մերձաւորաց, որ կարդայք կամ գաղափար դնէք, մաղթեմ յիշել զմեզ զամենեսեան առ Քրիստոս բարեյօժար կամօք, եւ դուք յիշեալ լիցիք: ԹՃԼԳ. (1684):

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա՝ «ԵՏԱՏՎՏՎՖ», 1բ՝ «Վասն գրչայ է», 26բ՝ «Յիսուսէ Քրիստոսի գանտալ սամալէլ ածես է, որ սղած է տրալ է քսան որթ գթաց», 27ա՝ «էջմիած», 329բ՝ «աբգդեզ»:

ՆԿԱՐԱՓՈՐՁ՝ 3բ, 4ա, 60բ, 67ա, 79բ՝ բուսական լուսանցազարդեր, 117բ՝ թռչուն (լուսանցազարդ), 4ա՝ զարդագիր՝ «Լ», 54բ, 82ա՝ զարդագիր՝ «Ա», 137ա՝ զարդագիր՝ «Պ»:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 27ա՝ անրնթեռնելի: 328ա՝ «ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԱՌՈՒՅ / ԿԻՐԱԿՈՍ / ՎԱՐԳԱՊԵՏ / ԹՎԻՆ ԹՃԷ. (1658):

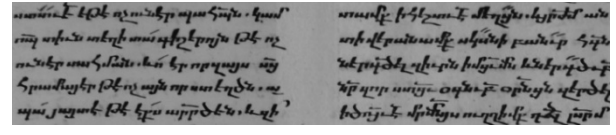
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին, նոտրգիր՝ «Անանիա վարդապետի / Սանահնեցոյ / Մեկնութիւն / Պօղոսի Զորեքտասան / թղթոց / (22.)», 1ա՝ «199/2692», «ԹԿԲ. - 1613 / Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», 2ա՝ ժթ. դ., շղագիր՝ «Մեկնութիւն Ծննդոց ի Վարդանայ Բարձրաբերդոյ», 4ա (ժթ դ., շղագիր) Ի տանէն կնեազ Վասի Երկայնաբազուկ Ար[ղուբեանց]:

2693

Ն Ե Ր Ս Է Ս Լ Ա Մ Բ Ր Ո Ն Ա Յ Ի, Մ Ե Կ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Յ

ժէ. դար (1659ից առաջ)

ԳՐԹ՝ Ալիքսան երէց: ՍՍԱՅՈՂ՝ Մարտիրոս վարդապետ: ՍՐԲԱԳՐՈՂ՝ Վարդան: Թերթ՝ 497+1-2 (կրկն.՝ ք. 5, քոնիք՝ ք. 44-6, 98-100). շգրուած՝ 5գղ: ՊՐԱԿ՝ 6+Ա-ԵԱ.Մ12 (ԻԼ 8, ԻԹ 16, ԼԱ 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոյնով՝ գծային խաչ, վերելի թելը պատուած երեքնուկով, կողային թելերին՝ «С» եւ «В»: ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 29x20,5: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսիւն (21.5x13.5). խորագրերը՝ կարմիր, վարդագոյն եւ կապոյտ: ԳԻՐ՝ բոյրգիր (նմուշ՝ 418ա): ՏՈՂ՝ 41: ԿԱՁՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ. աստաղթ թուղթ. լուսանցակողերը՝ կարմիր:

Նմուշ 418ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՆ – Կ ի ս ա խ ո ռ ա ն՝ 6ա: ճ ա կ ա - տ ա զ ա Ր ղ՝ 1ա, 84բ, 156բ, 210բ, 265բ, 316բ, 365բ, 442ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա Ր ղ՝ բուսական, թռչուն: Զ ա Ր ղ ա զ ի Ր՝ թլնագիր: Գ ո յ ն ե Ր՝ կարմիր, կանաչ, ոսկի, կապոյտ, նարնջի, սեւ, սպիտակ:

ՊՍԱՌԻԿ-ՊԱՉՊԱՆԿ՝ – Սարգիս Շնորհալի, Մեկնութիւն եօթանց թղթոց կաթողիկեայց* (թուղթ՝ Պետրոսի եւ Յովհաննու): ԺԳ. դ.: 14 (Ա-ԺԳ) + 14 (ԺԵ-ԻԸ) ստացուած մէկական թերթերի ընդլայնակի ծալումով (Ի+ԻԱ, ԺԹ+ԻԲ, ԺԼ+ԻԿ, Է+Ի, Թ+Բ, Ժ+Ա, ԺԷ+ԻԳ, ԻԶ+ԺԵ, Լ+Գ, Զ+Ե, ԻԵ+ԺԶ), ընդլայնակի ծալումով եւ հատումով (ԺԱ, ԺԲ, ԺԳ, ԺԴ, ԻԷ, ԻԸ): Թուղթ, 40x29, երկսիւն (37x26.5). սկզբնաստղեր կարմիր թանաքով: Խոշոր բոյրգիր (նմուշ՝ էա): Լուսանցազարդ՝ ԻԶա, ԻԷբ (պարզունակ, գծագրական): Զարդագիր՝ Զ՝ մէջը մարդու դէմք (Զա, էա): Տող՝ 31: ԺԵբ՝ պրակահամար «ՖԳ»: Կարդայ՝

1. Իա+ԻԱբ, Իբ+ԻԱա, ԺԹա+ԻԲբ, ԺԹբ+ԻԲա, ԺԼա+ԻԿբ, ԺԼբ+ԻԿա «//[ա]ղագաւ ապականարար... եթէ այսպիսի զ[գուշ]ուրեամբ, կենցաղավարի[f]//» (Պետրոսի Բ. թուղթ, նաւ 1-2, էջ 407-11):

2. էա+Իբ, էբ+Իա, Թա+Բբ, Թբ+Բա, Ժա+Աբ, Ժբ+Աա, Ժէա+ԻԳբ, Ժէբ+ԻԳա, ԺԱա, ԺԱբ «Զայս ձեզ սիրելիք, երկրորդ թուղթ գրեմ... (ԺԱա, 1ին սիւնակ) ի սկզբանն խաւար էր ի վերս անդնորց, վասն//», (ԺԱա, 2րդ սիւնակ) «//[անեցուցան]ել եւ այն գերկուս միայն ստուր... աշխարհ ջրեղեղաւ կորեա: Եւ այժմ//», (ԺԱբ, 1ին սիւնակ) «//[այսպիսի ինչ է, եթէ Բանն Աստուծոյ... այլ միայն երկրին ասաց զապակ[անութիւն]//», (ԺԱբ, 2րդ սիւնակ) «//[ա]ղագաւ երկինք եւ երկիր ընդունեցոց են... ի

գիտություն յորդորէ գնտա եւ զայն» (Պետրոսի Բ. թուղթ, հատ 5, էջ 460-6):

3. ԻԶա+ժԵբ, ԻԶբ+ժԵա, Ըա+Գբ, Ըբ+Գա, Զա+Եբ, Զբ+Եա, «// ոչ խաբեաց եւ պիտակ որդի անուանեաց... ի տկարութեան կատարի: Տեսե՛ր զի[արդ]» (Յովհ. Ա. թուղթ, հատ 8-9, էջ 585-9):

4. ԺԲա, 1ին սիւնակ՝ «//[գիտեմ]ք, եթէ առնումք գնայ-ցուածսն... Զայս ասելով ապա աղաչանս» (ԺԲա, 2րդ սիւնակ) «//[մեղ]ուցեալ մեղս, որ ոչ առ ի մահ... թշնամեաց եւ հանդերձեալ մեռանել եւ ոչ գում» (ԺԲբ, 1ին սիւնակ) «//եւ վիրատրեալ եւ ի տոռունս... եւ խնդրուածս առնել: Վասն զի բազմ» (ԺԲբ, 2րդ սիւնակ) «//ի մարդկանէ ոչ ամաչեն. այնպիսեացն... եւ ապա հանաչիցէ զհիւանդն ի մահ[ուն] (շարունակութիւնը՝ ԺԳա)», ԺԳա+ԺԳբ, ԺԳբ+ԺԳա, ԻԵա+ԺԶբ, ԻԵբ+ԺԶա «...արհամարհիցեմք. զի ոչ գիտ[եմք]» (Յովհ. Ա. թուղթ, հատ 9, էջ 590-3):

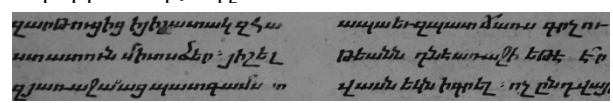
5. ԻԷա, 1ին սիւնակ՝ «//ի կողմն ասէ զայստսիկ, եթէ յոր-ժամ... արարչին յարարածս: Վասն զի» (ԻԷա, 2րդ սիւնակ) «//Հանդերձ այսու, որ ասացաւ... եւ յաւժարութեամբ մամով-նային» (ԻԷբ, 1ին սիւնակ) «//[պա]տրեսցէ զձեզ սատանայ ազանութեամբն... զանձինս ձեր յերկրորդ» (ԻԷբ, 2րդ սիւնակ) «//[առ]այի եւ տագնապ անհնարին... արծաթասի-րութիւնն է՛ ըստ առաքելոյ» (Յովհ. Ա. թուղթ, հատ 9, էջ 595-6):

6. ԻԸա, 1ին սիւնակ՝ «//առեալ տարաւ եւ գրին պակասե-ցոյց... Բարանց եւ փայտից: Ուստի եւ մեռ[ելոսի]» (ԻԸա, 2րդ սիւնակ) «//ատելի գորով եւ թշնամի... Լուր առաքելոյ, լալով» (ԻԸբ, 1ին սիւնակ) «//աստղական պատկերի, այսինքն... Բան զամենայն ամբարտաւանութիւնն, որով առաջին» (ԻԸբ, 2րդ սիւնակ) «//[զկորու]տն մեր եւ զդատապարտութիւն... ստանալ երկրատրացս: Զի ոչ [եթէ կոա]պարտիչտ միայն է, որ» (Յովհ. Ա. թուղթ, հատ 9, էջ 596-7):

*ՏԵՆ Սարգիս Շնորհալի, Մեկնութիւն եօթանց թղթոց կա-թողիկեայց, Կ. Պոլիս, 1998:

ԿԱԶՄԱՍՍԱՌ. Ա. եւ Բ. փեղկերի, 1667 թ. նոտագիր. Գիր օրհ-նութեան - աստառ Ա. (սկ. թերի) //զալ առ ինքն աղաղակ, յայնժամ հրամայեաց թագաւորն փութանակի տանել... եւ ըստ իւր չար խորհրդոցն ՏԵՐ Աստուած իցի վրէժխնդր» (աստառ Բ.) //զնա եւ մեծ խղճմտանք եւ տարտ, որ ի ձեր ժամանակէն մնայր չարեաց սերմն, փառք եւ գոհութիւն Աստուծոյ... ժառանգեցէք զանըստաւ որախտութիւն, որ է արհնեայ, յափտեանս. ամէն: Գրեցաւ արհնութեան նամակս թվին ՌՃԺ. եւ վեց (1667), մա-րտի ամսոյ ԻԲ. (22) ի մայրաքաղաքն Կոստանդնուպոլիս՝ ընդ հովանեաւ Սուրբ Լուսաւորչին եկեղեցոյ:

Ա. կազմաստառին յիշատակում է նաեւ երուսաղէմը եւ նշում, թէ այնտեղ հայերին ինչպիսի հալածանքների են են-թարկում անօրէնները:

Նմուշ էա

ՎԻՃԱԿ՝ բարարաւ. կազմի կաշին մաշուած, առաւելապէս Ա. փեղկի արտաքին եզրը հայնայնուած-թափուած, մէջի հիմքի վե-րին մասի կաշին մաշուած-թափուած, մասամբ անջատուած, մի-ջուկ-տախտակը կոտորուած, երեք կապիչներն ընկած. Ա. եւ Բ. փեղկերին մնում են Յակն մետաղէ վարդեակահիմք գամերը, յասանցակողերի կարմիրը թափուած: Նորոգուած, գործածու-թեան հետեանհով զանազան բծեր, մոմի եւ իղի հետքեր, հա-մարեա բոլոր թերթերին խոնասութեան հետքեր. խոնասութիւնից գրադաշտը խոնացած, յասանցագարդերի մեծ մասը արտա-տպուած հանդիպակաց էջին (189ա, 309ա եւ այլն), ք. 84ա եւ 316ա-ի յետագայի յիշատակարանները գրուած ձեռագրին փակ-ցուած թղթերի վրայ, որոնցով հասանաբար յետագայ տերը ծածկել է նախորդ տիրոջ յիշատակարանները. այդպիսի՝ փակ-ցուած, սակայն չգրուած թղթեր կան նաեւ 210բ, 265բ, 365բ եւ

442ա էջերին, ք. 442՝ ստորին յուսանցը պատռուած, պատառիկ-պահպանակների արտաքին յուսանցները մաշուած-թափուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

[Մեկնութիւն] Աստուածային երգոց Սաղմոսաց մարգարէ Դաւթի, արարեալ Ներսէսի եպիսկոպոսի Տարսնի Կիրիկեցոյ

ՏԵՆ ձեռ. 990, 2ա-730բ: Նխ. /1ա-5բ: ա/6ա-84բ: բ/84բ-156ա: գ/156բ-210բ: զ/210բ-65բ: է/265բ-316ա: զ/316բ-65բ: Կ/365բ-442ա: Վ/442ա-97բ «...եւ յետին քո որդի եւ քնար եղեալ իմով անարգ» (վերջը՝ թափուած):

ՅԻՇՍԱՍԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

292ա ԶԱլիքսան չերէցս յիշեցէ՛ք աղաչեմ, ո՛հ, Տէր: 317բ Անմեղադիր լերո՛ւք, օրինակն ծուռ էր:

442ա Ստացող տառիս յոյժ ցանկալի / Մարտիրոս գրիչս գրեցի, / գովեալ գնաին սուրբ Պետրոսի / ի բա-րեաց լի եւ անթերի, / որ ցանկացաւ հոգով ի լի / այս քաղցրահամ բուրաստանի / մեծին Դաւթի երգարանի՝ / մեկնեալ Ներսէս Լամբրոնացի: / Մաղթեմ յիշել ըզգեղ-կելիս / թարմատ զԱլիքսանոս գերիս, / եւ Տէր Աս-տուածն ամենիս / ողորմեսցի մեզ յիշողիս. ամէն. Հայր մեր՛:

471ա ՈՎ մարդասէր, արա՛ գմեզ փշրանաց վերին սեղանոյդ արժանի, որպէս ստորին սեղանոյս փշրա-նաց զկիրն քանանացի: Եւ առաւել զՄարտիրոս վար-դապետն՝ զստացող գրոցս, եւ զԱլիքսան գրչակ: Եւ քեզ փառք փառակից միածնօդ եւ էակից Սուրբ Հո-գովդ ի մի իշխանութիւնդ եւ աստուածութիւն արհ-նեալ յաւիտեանս. ամէն:

492ա (նոտագիր) եղբա՛րք իմ, աղաչեմ յիշել զսրբասնեալ քահանայս գտէր Վարդան, որ սրբաչքե-րեաց զգիրքս. թվին ՌՃԸ. (1659):

497բ Նյացած աչքունք, / թարշամեալ շրթունք, / անիմաստ մտկունք, / անարուեստ մատունք, / կորդա-ցեալ ձեռունք, / կոկացեալ մջկունք, / ծոկեալ ծնկունք, / գօսացեալ ոտունք, / ցնծա՛ եւ զոհացիր, / արհնէ՛ եւ գովէ՛, / եւ փառաւորէ զմարդասէրն Աստուած, / որ հա-սոյց զոչինչս եւ արժանացոյց ի յաւարտ տառիս* ///:

* Թափուած մասում գուցէ կարելի է թուական կարդալ, սակայն յստակ նշմարում է միմիայն պատուի նշանով «Ճ»:

ՅԻՇՍԱՍԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 345բ (1757 թ., նոտագիր) ՌՄԶ. (1757), յուլիսի մուտն Մինաս վարդապետ առաջնորդ վանիցն Թա-ղեոսի սրբազան առաքելոյն:

- 248բ Զկնի միոյ թղթոյ ընթերցի՛ր:
- 249ա Զայս զկնի չորից թղթոց ընթերցի՛ր:
- 253բ Աստի հինգ թուղթ յետ երթ եւ ընթերցի՛ր:
- 254ա Աստի հինգ թուղթ յառաջ երթ եւ ընթերցի՛ր:
- 257բ Աստի մին թուղթ յառաջ երթ եւ ընթերցի՛ր:
- 259ա Մին թուղթ յետ գնալի է աստի:
- 258բ Աստի հինգ թուղթ յետ երթ եւ ընթերցի՛ր:

335բ Այս թուղթիս ետն ժ. (10) թուղթ շրջէ: Ղալաթ է կազմած: Այս & նշանովս գիտ' եւ կարդա':

345բ (նոտրգիր, 1757 թ.) Յետ այս թղթոյս Դ. թուղթ շրջէ' եւ ապա կարդա': Միսլ է կազմած: Այս քեզ նշան:

2. 84բ (ժԼ. դարի վերջ, նոտրգիր) Պատճառ գրիս այս է, որ ես Քաֆայեցի Պապունենի օղլ Սիմէոնի որդի մահտեսի Ասվատուս, որ մականուամբ Նէմցէ կոչի, որ այս գիրքս Թ. (1000) հաւէսով է գնել ի Ըստամպուլ քաղաքին, որ է իւր հոգուն համար մինչեւ ցլմահ'//:

316ա Պատճառ գրիս այս է, որ ես՝ Քաֆայեցի Պապունենի օղլ Սիմէոնի որդին մահտեսի Ասվատուրըն, որ մականուամբ Նէմցէ կոչի, այս գիրքս գնել է եւ բան է ուսել է վերան'//:

Այս յիշատակարանները գրուած են ձեռագրին փակցուած թղթերի վրայ (տե՛ս Վիճակ):

3. 211ա (1878 թ., մատիտով, շղագիր) 1878, մուտն յունուարի իմաստ սորա, որ ի ամա յոյժ քան զմիտ գերակայ, թարգմանողիս մեծ գովութիւն, ընթերցողաց իսկ ցընծութիւն. Սիմէօն:

4. Պտոկ-պհպ. Աա (ժԹ. դար) «Аламдаровъ Иегорь ману// трупка»:

5. Պտոկ-պհպ. ԻԱբ (ժԹ. դար, նոտրգիր) Ունիմ

Տերամբ մերով Յիսուսի Քրիստոսի ելանել ի լեանն պարարտ ի լեանն մածեալ, ի լեանն երկնաբարձ, ուր զուարթունք բարձանց ի վերուստ յերկիր ելելէջս առնեն, գուն գործելով հաղորդիլ ընդ մարդկան գիտութեան եւ հանճարառատ իմաստութեան, որով գերագոյն դասին քան զինքեանց, եւ բանիցն իմոց ապացոյց է բան Հօր Բանին, զորոց նախաճառէ յԱւետարանի, թէ Որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնագոյնք են, քան զորդի լուսոյ:

Գրեցի Գեորգ Մանուկեան Այամդարովս, ի սենեկի ծնողի իմոյ, որպէս հոգւոյն տեառն Ստեփաննոսի գերիմաստ բաբունոյ, յեօթն եւ տասներորդ ամի կենաց իմոց, յԱստուխան քաղաքի, յորմէ հանդերձեալ եք փութապէս ելանել ի մայրն լուսանկար:

ԳՐԶԱՓՈՐԶ՝ 6ա՝ «շատ բար// հաշի», 110բ՝ տառեր, պտոկ-պհպ. ժԹա՝ «Աւաղ», «трупк, Аламдаровъ» պտոկ-պհպ. ժԼբ՝ «հ, բ», պտոկ-պհպ. ԻԲա՝ «Аламдаровъ»:

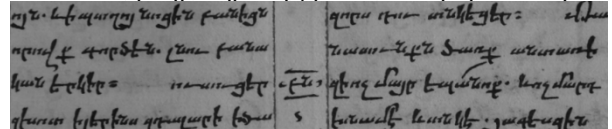
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին, նոտրգիր. «Ներսեսի Լամբրոնացոյ / Մեկնութիւն սաղմոսաց/ 1.», պտոկ-պհպ. Աա՝ «202/2693», (կապոյտ թանաքով շղագիր) «ժԶ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2694

Վ Ա Ր Դ Ա Ն Ա Ր Ե Ի Ե Լ Յ Ի , Մ Ե Կ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Յ

ժԶ. դար

ԹԵՐԹ՝ 294+1 (կրկն.՝ բ. 202): ՊՐԱԿ՝ Ա-ԻԵx12 (Ա 10, ԻԵ 9): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմներով՝ շրջանակ, մէջը խաչ՝ քեւերը կոր գծերով իւրս միացած, տակը՝ կոր գծերով զարդ եւ ռճատուած պայտաձեւ շրջանակի մէջ խաչ, որի տակ կիսալուսին եւ զարդանախշ: ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 29x19,3: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկարն (24x13,3). սահմանագծերը եւ խորագրերը կարմիր քանաւով: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 194ա): ՏՈՂ՝ 29: ԿԱԶՄ՝ ծաղկաթուղթ, միջուկը ստուարաթուղթ, մէջքի՝ կարմիր կաշի, աստառը թուրք, սպիտակ, չգրուած. լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀ՝ ՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, թուրք, սպիտակ, չգրուած, մաս կազմաստառի:

Նմուշ 194ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՆ – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոյնագիր (գծանկարային): Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ, կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի ծաղկաթուղթը ֆերձուած, տեղտեղ՝ առաւելապէս անկիւնները եւ Բ. փեղկը մաշուած-քափուած, լուսանցակողերի կարմիրը քափուած. նորոգուած, գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով զանազան բծեր, դեղին հետեւեր, 202-294 թերթերի գրադաշոր խոնաւութիւնից գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1ա-294բ [Վարդան Արեւելցի, Մեկնութիւն Սաղմոսաց]

ՏԵՍ ձԵՆ. 1119, 1ա-304ա: Մասն նխորդ./չիք: Յիշատ./չիք: Նխորդ./1ա-9ա: 1/9բ-46ա: Նխորդ./46աբ: 2/46բ-85բ: Նխորդ./86ա: 3/86ա-117ա: Նխորդ./117աբ: 4/117բ-43բ: Նխորդ./143բ: 5/143բ-72բ: Նխորդ./172բ: 6/173ա-202ա: Նխորդ./202բ: 7/202բ-34բ: Նխորդ./235աբ: 8/235բ-294բ (վերջը՝ թերի (292բ՝ լս-ուս «ժԾ») «...եւ աստ ամենայն լուսաք, զի հոգւոց եւ մարմնոց Արարչին պար//»): Յիշատ./չիք: 9/չիք:

Լուսանցներում կան աղբիւրների նշումներ, սրբագրութիւններ: ՏԵՍ Վարդան Բարձրաբերդցի, Մեկնութիւն Սաղմոսաց Դաւթի, յԱժդարխան, 1797:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

9ա Փցուն գրիչ ըստ թարմատար, ունայնախորհ հոգիս յօժար, մրրկագործըս միշտ մոլար ուխտիւք անցեալ եւ անհամար յուսով մաղթեմ, որ նայեցար հոգա՛յ վասն իմ որպէս ուսար եւ ի նմանէ առցես հազար:

143բ Զփցուն գրիչս յիշել ի Տէր, եւ Աստուած գձեզ յիշէ, ո՛վ եղբայրք:

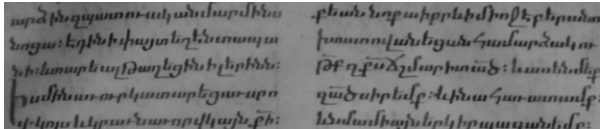
ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած պիտակին (նոտրգիր) «Վարդան / վանական վարդապետի / Մեկնութիւն / սաղմոսաց/ (1.)», պհպ. Աա՝ «206/2694», «ժԶ., Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», 1ա՝ (մատիտով) «- 63»:

2695

Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ի Ո Ի Բ Ք
(Անանուն Բ.1 խմբագր.)

ԺԳ. դար

ԳՐԻՉ, ՍՍՍՅՈՂ՝ Երեմիա Բնյ.:
ԹԵՐԹ՝ 382: ՊՐԱԿ՝ Բ-1Գx12 (ԺԹ, Ա՝ 11): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ:
ՄԵԾՈՒԹԻԻՆ՝ 30x22: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ երկսին (22.5x15): ԳԻՐ՝ բոլոր-
գիր (նմուշ՝ 296ա). սկզբնատողերը՝ կարմիր թանաֆով: ՏՈՂ՝ 33.
գծումները՝ ննշումով: ԿԱԶՄ՝ կապոյտ ծաղկաթուղթ, միջուկը
ստուարաթուղթ, մէջքը՝ կարմիր կաշի, աստաղը սպիտակ թուղթ.
լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, թուղթ, չգրուած,
մասն կազմաստաղի:

Նմուշ 296ա

ՎԻՉԱԿ՝ բասարա. կազմը կիսամաշ, թեթևակի վնասուած,
բերծուած, եզրերը մաշուած, մէջքը հնամաշ, վերին եւ ստորին
մասերը վնասուած, պատռուած. Ա. պրակն ընկած, ք. 207-Տի,
356-7ի միջև ընկած մկկական թերթ, տեղ-տեղ աղտոտուած,
խոնաւութեան, ձեթի, այրուածի եւ մումի հետեւե, զանազան
բծեր, երբեմն ներկր դրոյմուած հանդիպակաց էջերին, գրաղաշ-
տը մասամբ դժգունած, 1ա՝ թանաֆը թափուած. գրաղաշտը գրե-
թէ անընթեռնելի, ցեցի անցեւ, առկայ են մեծ ու փոքր բնական
անցեւ (ք. 2, 11, 106, 128, 172, 173, 181, 186, 226, 242, 301,
324, 359, 365, 363), պատռուածներ (ք. 348), ք. 258ի ստորին
անկիւնը շեղակի կտրած. գրաղաշտն անվնաս, ք. 51ի ստորին
լուսանցը հոլով կտրած, ք. 149ի արտաքին լուսանցը հոլով
կտրած, յետագայում հոլոյն ընկած. մնում են կարեւի անցեւեր
(նոյնը՝ ք. 306, 376), ք. 212ի վերին մասը հիմքից անշատուած,
ք. 1-9ի արտաքին լուսանցերը խոնաւութիւնից կծկուած, գրա-
ղաշտը խոնացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա. 1ա-377բ [Յայսմատուրֆ]

1. 1ա [Արաց Դ. եւ Յունուար ԺԱ. Յայսմութեան
դարձեալ տօն եւ վկայութիւն արքայն Պետրոսի, որ
Աւաղեմոսն անանէր, եւ միւս այլ Պետրոսի եւ Աբի-
սաղովմա սարկաւագի: Յայսմ ատուր յիշատակ է
Թէոդոսի անապատականին, որ զմիաբանակեցաց
վանքս կարգաւորեաց յԵրուսաղէմ եւ յանապատս –
Մեծն Թէոդորոս ի կենդանութեան... ի ժամուն կատա-
րել զառաւօտուն. տե՛ս ձեռ. 4873, 21բ] (սկիզբը թա-
փուած) // պաշտօնն երկիր եպագ զամենեցուն... Քրիս-
տոսի փառք յաւիտեանս. ամէն (թանաքը թափուած.
գրեթէ անընթեռնելի):

2. 1ա Արաց Ե. եւ Յունուարի [ԺԲ. Նոյն Աստուած-
յայանութիւն է եւ վկայութիւն արքայն Մետրդեայ –
Ճշմարիտ վկայն Քրիստոսի Մետրդիոս էր ի ժամա-
նակս Դիոկղէտիանոսի... տե՛ս ձեռ. 4873, 22ա] (թա-
նաքը թափուած. գրեթէ անընթեռնելի):

3. 1աբ Արաց [Զ. եւ Յունուար ԺԳ. Ութարեա
Տաւն է Ծննդեան եւ Մկրտութեան Տեառն մերոյ Յի-
սուսի Քրիստոսի, եւ վկայութիւն արքայն Երմոդայոսի

եւ Ստրայտոնիկոսի վկայի եւ ինձ] – Այս բարէյաղթ
[վկայքս Քրիստոսի էին յամս անարէն թագաւորին կի-
կիանոսի... տե՛ս ձեռ. 4873, 22ա] (թանաքը թա-
փուած. գրեթէ անընթեռնելի):

4. 1բ-2ա Արաց է. եւ Յունուար ԺԳ. Վկայութիւն
արքոց արեղայիցն Սինէական եւ Ռուբայ լերինն –
Մարդակեր եւ պղծաչգո՛հ անարէն բարբարոսքն, որք
բնակեալ էին յԱրաբիայ... (2ա) – Յայսմ ատուր կա-
տարեցաւ յառիւծոյ սուրբ վկայն Քրիստոսի Բասիլոս
յուրացող արքայէն Յովիանոսէ ի Կապադովկեցոց
քաղաքին, ի փառս Աստուծոյ. ամէն (այսչափ):

5. 2ա-3բ Արաց Ը. եւ Յունուար ԺԵ. Վարբ երանե-
լոյն Յոհաննու, որ վասն Քրիստոսի աղատացաւ –
Այս Յոհաննէս որդի էր մեծատան իշխանի ի Կոստան-
դինուպոլիս... (3բ) – Յայսմ ատուր կատարեցաւ ի ծո-
վու սուրբ վկայն Քրիստոսի Թէոգինէ՛ս՝ եպիսկոպոսն
Իպորիոյ քաղաքին ի Զիլիկոյ դատաւորէն, եւ Քրիս-
տոսի փառք յաւիտեանս. ամէն (այսչափ):

6. 3բ Արաց Թ. եւ Յունուար ԺԶ. Եզրեան կուսին
եւ հաւր նորա Փիլիպոսի: Գի՛տ ի դեկտեմբեր ԻԴ.ն եւ
կարդայ՛, զի անդ է վկայութիւն նոցա: Յայսմ ատուր
տաւն է շրթայիցն Պետրոսի առաւելոյն – Առաքեալն
Քրիստոսի Պետրոս, որ գլուխ էր առաքելոցն...

7. 3բ-6ա Արաց Ժ. եւ Յունուար ԺԷ. Վարբ երանե-
լոյն Անդոնի մեծի սուրբ եզնատրի եւ անապատա-
կանին, զոր գրեաց սուրբն Աթանաս հայրապետն –
Մեծն Անդոնիոս եգիպտացի էր, մեծատուն...

8. 6աբ Արաց ԺԱ. եւ Յունուար ԺԸ. Յիշատակ է
երանելի եւ փառաւորեալ հայրապետացն Ադէֆ-
սանդի, Աթանասի, Կիրղի – Աստուածագգեաց եւ
սուրբ վարդապետք եկեղեցոյ Քրիստոսի եւ սին հաս-
տատութեան ուղղափառ հաւատոյ՝ Աթանասիոս եւ
Կիրղիոս...

9. 6բ-7բ Արաց ԺԲ. եւ Յունուար ԺԹ. Վկայութիւն
արքունոյ կուսին Եփրոսիմեա եւ Թէոդոսի թագա-
ւորին – Ի քաղաքին Նիկումիդեայ էր բնակեալ... (7ա)
Յայսմ ատուր սուրբն Թէոպոմպէ եպիսկոպոսն... (7ա)
Յայսմ ատուր տաւն է Թէոդոսի թագաւորին...

10. 7բ-8ա Արաց ԺԳ. եւ Յունուար Ի. Վկայութիւն
արքոց վկայիցն՝ Բասուսի, Եսեթի, Եսոիփեա եւ Բա-
սիլիդի – Սուրբ մարտիրոսքս այս մեծամեծ իշխանք
էին Դիոկղէտիանոսի... (8ա) Յայսմ ատուր յիշատակ է
մեծի անապատականին Եսիմոսի...

11. 8աբ Արաց ԺԴ. եւ Յունուար ԻԱ. Վկայութիւն
սուրբ առաւելոյն Տիմոթէոսի – Սա էր ի քաղաքէն
կիստորնի... (8բ) Յայսմ ատուր կատարեցաւ արքու-

նին Տատիանի ի յԱղէքսանդրիա արքայն – *Զերանելին Տատիանի այնչափ գանեցին...*

12. *Տբ-10ա* Արաց ժԵ. եւ Յունուար ԻԲ. Սահակայ եւ Յովսէփայ, որ վկայեցին ի Թէովդոսիպալիս, որ Կարնոյ փաղափ կոչեն – *Յամս թագաւորութեանն յունեաց Նիկիփոռա... (9ա)* Յայսմ ատուր վկայութիւն Անաստասիոսի պարսկին – *Յամս Հերակլի բարեպաշտ արքային... (10ա)* Յայսմ ատուր սուրբն Պանտփոս, որ թարգմանի ի մերս՝ ամենիմաստ, մարտիրոսացաւ – *էր այրս քրիստոնեա եւ մեծատուն յոյժ...*

13. *10ա-4ա* Արաց ժԶ. եւ Յունուար ԻԳ. Վկայութիւն արքայն Կղեմա Անկիւրիոյ եպիսկոպոսին եւ Ագադանկեղոսի: Եւ յիշատակ է արքայն Անդրոնիկոսի եւ Աթանասիայ՝ ամուսնոյն իւրոյ – *Յամս Դիոկղէտիանոսի կռապաշտ արքային... Կղեմէն հեթանոս հար գաւակ էր... (12բ)* Յայսմ ատուր յիշատակ է երանելոյն Անդրոնիկոսի եւ Աթանասիայ՝ ամուսնոյն իւրոյ – *երանելին Անդրոնիկոս էր ի քաղաքէն մեծ Անտիոքայ...*

14. *14ա-5ա* Արաց ժԷ. եւ Յունուար ԻԴ. Վկայութիւն երից սուրբ եղբարցն՝ Պաղոսի, Պաստերի եւ Թէոդոսիոսի եւ սուրբ վկայիցն Դանափոսի – *Յամս Դիոկղէտիանոսի եւ Մաքսիմիանոսի կռապաշտ արքայիցն... (14բ)* Յայսմ ատուր սուրբ վկայն Քրիստոսի Դանափոս՝ ընթերցալ եկեղեցոյն, ի փաղափն Ալանի, որ է յարեւմուտս մերձ ի Բուլխարս – *Ուսուցանէր ժողովրդեանն զբանս աստուածայինս...*

15. *15ա-7ա* Արաց ժԸ. եւ Յունուար ԻԵ. Պատմութիւն Գրիգորի Աստուածաբանի Անձիանձու – *Աստուածահաճոյ եւ մեծ վարդապետն քրիստոնէից Գրիգորիոս...*

16. *17ա-8ա* Արաց ժԹ. եւ Յունուար ԻԶ. Վարք երանելեացն Քսէնիփոնի եւ զուգակցին իւրոյ՝ Մարիամա եւ երկու որդոցն իւրոց՝ Արկաղիոսի եւ Յոհաննու, եւ արքոցն երից եղբարցն՝ Խեղեփանոյն, Սպետիպոսի, Նիխասիպոսի, Մելիսպոսի եւ այլոցն ամենեցուն – *երանելին Քսէնիփոն էր ի Կոստանդիանուպալիս... (18ա)* Յայսմ ատուր կատարեցան հրով եւեմ եղբարքն երկուրեակք, ի միում ժամու եւ ի միում արկանդէ ծնեալք՝ Սպետիպոս, Նիխասիպոս, Մելիսպոս: Նոյնպէս կատարեցաւ սրով եւ հանն իւրեանց՝ Նէոնիլա, վասն անուան Քրիստոսի – *Զեղբարս զերիս զայսոսիկ հանն իւրեանց Նէոնիլա...*

17. *18ա-9բ* Արաց Ի. եւ Յունուար ԻԷ. Վերադարձումս սուրբ մարմնոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին յաթոն իւր ի Կոստանդիանուպալիս – *Յորժամ արքորեցին զՅոհաննէս...*

18. *19բ-20բ* Արաց ԻԱ. եւ Յունուար ԻԸ. Վարք երանելոյն Եփրեմի Ասորոյ: Եւ տան է արքայն Վաղերիանոսի, Կանդիտոսի, Ակիւղասայ, Եւգինիոսի – *երանելի հայրն մեր Եփրեմ... (20բ)* – *Յայսմ ատուր*

կատարեցան գանիւք եւ հրով... սուրբն Վաղերիանոս, Կանդիտոս, Ակիւղասայ, Եւգինիոս...

19. *20բ-1բ* Արաց ԻԲ. եւ Յունուար ԻԹ. Վկայութիւն արքայն Նէոփիտոսի, որ նորատունկ թարգմանի, եւ վերադարձումն նշխարաց սուրբ հայրապետին Իգնատիոսի – *Յամս ամբարիշտ արքային Դիոկղէտիանոսի ի քաղաքին Նիկիայ... (21բ)* – *Յայսմ ատուր վերադարձումն է պատուական նշխարաց սրբոյն Իգնատիոսի Աստուածագգեաց հայրապետին մեծի Անտիոքոս, զոր ի Հռոմա բերին աշակերտք իւր, եւ Քրիստոսի փառք (այսչափ):*

20. *21բ-2ա* Արաց ԻԳ. եւ Յունուար Լ. Վկայութիւն արքայն Թէոփիլոսի զարաւարի նոր մարտիրոսին, եւ Թէոդոլփաէ – *Յամս բարեպաշտ թագաւորին Կոստանդիանոսի... (22ա)* Յայսմ ատուր հրով դատեցաւ սրբուհի վկայն Քրիստոսի Թէոդոլփէ...
21. *22բ-4բ* Արաց ԻԴ. եւ Յունուար ԼԱ. Վկայութիւն արքայն Սարգսի զարաւարի եւ որդոյ նորա Մարտիրոսի – *Մեծ վկայն Քրիստոսի սուրբն Սարգիս... (23ա)* Յայսմ ատուր վկայութիւն սուրբ եւ սխանչելագործ բժշկացն՝ Կիրակոսի եւ Յովհաննու: Եւ Անանիայի եւ այլ Ը. վկայիցն, զոր գրեաց սուրբն Աթանաս Աղէքսանդրոս հայրապետն – *Սուրբն Կիրակոս էր ի քաղաքէն... (24ա)* Յայսմ ատուր կատարեցաւ ի ծովու Անանիա փահանայն, եւ այլ Ը. վկայք ընդ նմա, ի Մաքսիմիանէսէս դատաւորէն – *Յաւուրս Դիոկղէտիանոսի արքային...*

22. *24բ-5բ* Արաց ԻԵ. եւ Փետրուարի Ա. Վարք երանելոյն Պարսամոյի, որ ի Մելիտենէ փաղափն էր – *Սուրբն Պարսամա, որ թարգմանի որդի պահոց...*
23. *25բ-6ա* Արաց ԻԶ. եւ Փետրուարի Բ. Վկայութիւն արքայն Տրիփոնի – *Քրիստոսի մարտիրոսն Տրիփոն...*
24. *26ա-7ա* Արաց ԻԷ. եւ Փետրուարի Գ. Վարք երանելոյն Շաղիտաի եւ Եպիփանու՝ աշակերտացն Դանիէլի – *Սոքայ աշակերտք էին մեծին Դանիէլի... (26բ)* Յայսմ ատուր վկայութիւն Զուփթայ երիցու – *Ամբարիշտ արքայն Պարսից Շապուռ...*

25. *27ա* Արաց ԻԸ. եւ Փետրուարի Դ. Վկայութիւն արքայն Պապիա, Գրիգորի, Կղաղիանոսի Գ. վկայիցն – *Սոքայ էին յաւուրս Դեկոսի ամբարիշտ արքային...*

26. *27ա-8ա* Արաց ԻԹ. եւ Փետրուարի Ե. Վկայութիւն արքայն Ագաթի կոյս վկայի: Եւ այս սուրբ վկայիցս են՝ Ենիմեա, Ռեմեա, Պեմեա – *Կինս այս էր ի կղզոյն Սիկիլիայ, ի քաղաքէն Պանոսոնոյ յամս Դեկոսի... (28ա)* Յայսմ ատուր սուրբ վկայքն Քրիստոսի՝ Ենիմեա, Ռիմա, Պիմա կատարեցան ի Քրիստոս – *Սոքա բարբարոսք էին ի Խուժաղոժ գաւառէն...*

27. *28աբ* Արաց Լ. եւ Փետրուարի Զ. Եփեսոսի ժողովոյն, զոր այլագգիք տանեն, եւ ոչ մեմ: Եւ յայսմ

աւուր վկայութիւն սրբոյն Աբրահամու պարսկի՝ Արտաւիլ քաղաքի եպիսկոպոսին, որ մարտիրոսացաւ վասն անուանն Քրիստոսի – *Չայս երանելի եպիսկոպոս տարան առաջի մոգպետին... (28ա) Յայսմ աւուր տան է նաթան մարգարէին – նաթան մարգարէ էր յաւուրս Դաւթի...*

28. 28բ-9ա Մեհեկի Ա. եւ Փետրուար է. Վկայաբանութիւն ՌԳՃ. (1300) մարտիրոսացն, որք ի Նիկոմիդեա քաղաքին կատարեցան, եւ սրբոյն Վէնդիանոսի – *Յորժամ հրամանաւ ամբարիշտ թագաւորին Մաքսիմիանոսի... (29ա) Յայսմ աւուր երանելին Վենդիմիանոս...*

29. 29ա-30ա Մեհեկի Բ. եւ Փետրուար Ը. Վարբերաներոյն Պարթէնիոսի եպիսկոպոսի Լամբսակայ եւ սրբոյն Տրիփոնայ – *Քրիստոսի քահանայապետն Պարթէնէոս, էր ի ժամանակս Կոստանդիանոսի... (30ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սրբունի վկայն Քրիստոսի Տրիփոնէայ – Սրբուհիս այս գնայր ի տաճար կոոցն...*

30. 30ա-1ա Մեհեկի Գ. եւ Փետրուար Թ. Վկայութիւն սրբոյն Նիկիփոռա, եւ յայսմ աւուր տան է սրբոյն Վիտորոնոսի, Նիկիփոռոսի, Կղապիոսի, Սատապիոնի եւ Պապիասաի – *Ի ժամանակս Վաղերիանոսի եւ Գաղիանոսի անարէն արքային... (30բ) Յայսմ աւուր վկայն Քրիստոսի Վիտորինոս...*

31. 31ա Մեհեկի Դ. եւ Փետրուար Ժ. Վկայութիւն Բ. Բեցն՝ Մարիամու եւ Մարթայի եւ Լիկարիոնի արեղաի – *Մարիամ եւ Մարթայ քոյրք էին միմեանց...*

32. 31ա-2ա Մեհեկի Ե. եւ Փետրուար ԺԱ. Վկայութիւն սրբոյն Վլասայ – *Յաւուրս կռապաշտ արքային Լիկիանոսի սուրբն Վլասիոս... (32ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն Զոսիմա՝ Սուրակուտոյ եպիսկոպոսին...*

33. 32ա-3բ Մեհեկի Զ. եւ Փետրուար ԺԲ. Վարբերաներոյն Մարիամու, որ Մարինոսն կոչեցաւ – *Այր մի էր աշխարհական՝ մեծատուն եւ բարեհաճոյ վարուք, որոյ անուն էր Ներգիմեա... (33բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն Ալփեա Տեառնեղբարն՝ որդոյն Յովսեփայ (այսչափ):*

34. 33բ-6ա Մեհեկի Է. եւ Փետրուար ԺԳ. Վարբերաներոյն Մարտիանոսի կրանատրի – *Մառայն Աստուծոյ Մարտիանոս էր ի Կեսարիա... (36ա) Յայսմ աւուր տան է Մատաթիայ առաքելոյն...*

35. 36ա-8բ Մեհեկի Ը. եւ Փետրուար ԺԴ. Տան է Տեառնընդառաջին եւ վկայութիւն սրբունի կուսին Փոստեայ – *Իբրեւ լցաւ քառասուն ար... (37ա) Յետ ՇԾԳ. (553) ամացն ծնրնդեանն Քրիստոսի... (37ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Փոստեա կուսին – Ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի... (38ա) Յայսմ աւուր հանգեաւ մեծ ճգնաւորն եւ սքանչելագործն Աւսէնդիոս...*

36. 38բ-9ա Մեհեկի Թ. եւ Փետրուար ԺԵ. Վկայութիւն սրբոյն Ոնէսիմայ՝ աշակերտին Պաւղոսի առաքելոյն – *Այս սուրբ վկայս Ոնէսիմոս ծառա էր Փիլիմոնի... (39ա) Յայսմ աւուր տան է Ասափա մարգարէին – Մարգարէն Դաւիթ յորժամ հաստատեցաւ...*

37. 39ա-40ա Մեհեկի Ժ. եւ Փետրուար ԺԶ. Տան է առաքելոյն Յուդայի Յակոբեան: Եւ յայսմ աւուր վկայութիւն երկոտասան մարտիրոսացն՝ Պամփիլեայ, Վաղէնտիոսի, Պաւղոսի, Պորփիրոսի, Ելեկիոսի, Թէոդոլեա, Յովիանոսի եւ Ե. ընկերացն – *Առաքեալն Քրիստոսի Յուդայ Յակոբեան... (39բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն ԺԲ մարտիրոսացն՝ Պամփիլեայ, Վաղէնտիոսի, Պաւղոսի, Պորփիրոսի, Սլեկիոսի, Թէոդոլա, Յովիանոսի եւ Ե. եգիպտացոցն – Այս սուրբք վկայքս Քրիստոսի էին յաւուրս հալածանացն Դիոկլետիանոսի...*

38. 40ա-2ա Մեհեկի ԺԱ. եւ Փետրուար ԺԷ. Վկայութիւն սրբոյն Թէոդորոսի, որ յառաջին շաբաթին յաղոմացիցն տանեն – *Քաջ նահատակն Քրիստոսի սուրբն Թէոդորոս... (41ա) Սփանչելիք, գոր եցոյց ի տեսլեանն սուրբն Թէոդորոս եւ վասն այնորիկ կատարեն գլխատակ նորա յաղոմացսն՝ յառաջին շաբաթուն շաբաթն արն – Յաւուրս անարէն եւ ամբարիշտ ուրացող արքային Յովիանոսի...*

39. 42աբ Մեհեկի ԺԲ. եւ Փետրուար ԺԸ. Վկայութիւն սրբոյն Սաղոմայ եպիսկոպոսին եւ Աղէսանդրոսի Թեսալոնիկեցոյն – *Ի ժամանակս Շապհոյ հրապաշտ արքային Պարսից... (42ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն Աղեֆսանդրոս Թեսալոնիկեցոյն – Այս երանելի վկայս էր ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի...*

40. 42բ-4ա Մեհեկի ԺԳ. եւ Փետրուար ԺԹ. Վարբերաներոյն սուրբ հարն մեր եւ վարդապետին Մեսրոբա եւ սրբոյն Աղէսանդրոսի Կոնդիոդոնացոյն – *Ճշմարիտ ծառայն Քրիստոսի եւ վարդապետն... (43բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն Աղեֆսանդրոս Կոնդիոդոնացոյն...*

41. 44աբ Մեհեկի ԺԴ. եւ Փետրուար Ի. Վկայութիւն սրբոյն Նեստորիոսի եպիսկոպոսին եւ Աբդիոսի – *Յաւուրս Դեկոսի կռապաշտ արքային՝ էր սուրբ եպիսկոպոսն Նեստորիոս... (44բ) Յայսմ աւուր սուրբ մարտիրոսն Աբդիոս...*

42. 44բ-5ա Մեհեկի ԺԵ. եւ Փետրուար ԻԱ. Տան է առաքելոյն Յակոբա եւ սրբոյն Թէոդոտոսի եպիսկոպոսի Կիրենա Կիպրոսի – *Յաւուրս Լիկիինոսի կռապաշտ արքային... (45ա) Յայսմ աւուր տան է Յակոբոս Զերեթեայ – Յակովբոս եւ Յոհաննէս աւետարանիչն եղբարք էին...*

43. 45ա-7ա Մեհեկի ԺԶ. եւ Փետրուար ԻԲ. Գործ սրբոյն Կոտնէլիոսի հարիւրապետի եւ վկայութիւն Յիզաբուզաի եւ Փիլիկտիմոնի եւ Բ. թագաւորացն – *Կոտնէլիոսի հարիւրապետն էր ի Կեսարիայ... (46ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Յիզաբուզաի, որ*

թարգմանի աստուածատուր — *Յամս թագաւորութեանն* Խոսրովու... (46բ) Յայսմ ատուր Փիլիկտիմոնի եւ Բ. թագաւորացն — *Սուրբն Փիլիկտիմոն էր ի քաղաքին Յովիոնա...* (46բ ես՝ Ներսէս, ընկեր եւ շարչարակից սրբոյն, արարի զպատմութիւնս ի փառս Աստուծոյ):

44. 47աբ Մեհեկի ԺԷ. եւ Փետրուար ԻԳ. Վկայութիւն սրբոյն Պատիկարպոսի եպիսկոպոսին եւ սրբոյն Մելիտիմէի — *Յաւուրս սուրբ առաքելոյն հաւատացին եւ աշակերտեցան Քրիստոսի սուրբն Պատիկարպոս...* (47բ) Յայսմ ատուր սրբուհին Մելիտիմի բազում շարչարանս կրեաց վասն անուանն Քրիստոսի եւ ապա գլխատեցաւ ի քաղաքին Մարիմոպալիս, յամբարիշտ դատաւորէն Անտիոքա, ի փառս Քրիստոսի, որ (այսչափ):

45. 47բ-8բ Մեհեկի ԺԸ. եւ Փետրուար ԻԴ. Գիւստուր գլխոյն Յովաննու Մկրտչին — *Երկու կրանաւորք յարեւելից գնացին Երուսաղէմ...*

46. 48բ Մեհեկի ԺԹ. եւ Փետրուար ԻԵ. Վկայութիւն սրբուհոյն Պետապատուեայ եւ դստերն Փիլիկտատեա — *Պատուական կինս այս էր ի քաղաքէն Թուրիտանոյ...*

47. 48բ-51ա Մեհեկի Ի. եւ Փետրուար ԻԶ. Վարժ եւ վկայութիւն Շուշանա սրբուհոյն եւ սրբոյն զԲէնեւանդ եպիսկոպոսին եւ Զ. սարկաւագացն: Եւ Վարագա սուրբ Խաչին — *Յաւուրս Մաքսիմիանոսի ամբարիշտ արքային էր աղախինն Քրիստոսի Շուշան...* (49բ) Յայսմ ատուր զսրբոյն զԲէնեւանդ եպիսկոպոսին եւ զիր Զ. սարկաւագացն հանին զջիւն ձեռացն եւ ոտիցն եւ ապա հատին զգլուխսն, հրամանաւ Դիոկղէտիանոսի արքային (այսչափ): (49բ) Յայսմ ատուր տան է Վարագայ սուրբ Խաչին — *Կինն Կղաղիա կայսերն...*

48. 51աբ Մեհեկի ԻԱ. եւ Փետրուար ԻԷ. Վարժ սրբոյն Եղիշէի վարդապետին, եւ սրբոյն Յոհաննու եպիսկոպոսին, եւ Յակոբա քահանային, եւ Փիլիպպոսի առաք[ելոյն] եւ յեթանցն սարկաւագաց — *Երանելի հայրն մեր եւ սուրբ ճգնաւորն Եղիշէ...* (51բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Յոհաննու եպիսկոպոսի եւ Յակոբայ քահանայի — *Սոքա էին ի պարսիկս...* (51բ) Յայսմ ատուր տան է Փիլիպպոսի առաքելոյ յեթանցն սարկաւագացն — *Սուրբն Փիլիպպոս ընկեր էր...*

49. 51բ-3բ Մեհեկի ԻԲ. եւ Փետրուար ԻԸ. Վկայութիւն սրբուհոյ Քարիտիմեա եւ այսմ ատուր վարժ երանուհի ներքինոյն — *Կինս այս աղախին էր առն քաղաքացոյ ի Կիրիկիոտոն քաղաքէն...* (52ա) Յայսմ ատուր վարժ երանելի ներքինոյն — *էր ոմն ներքին ի ներքսագոյն անապատն...* (53ա) Սփանչելիք, որ եղեն յայսմ ատուր — *Յորժամ կուսպաշտքն հալածեցին զքրիստոնէսյան, Մայիւնա քաղաքին եպիսկոպոսն...*

50. 53բ-5ա Մեհեկի ԻԳ. եւ Մարտի Ա. Վարժ եւ վկայութիւն Եղոկիայ աղախնոյն — *Երանելին Եղոկիա էր ի քաղաքէն Իլիուպալեայ...*

51. 55աբ Մեհեկի ԻԴ. եւ Մարտի Բ. Վկայութիւն Կոնոնոսի պարտիզպանի — *Յաւուրս Դեկոսի անարէն արքային...* (55բ) Յայսմ ատուր տան է Ամովսա մարգարէի եւ ծառայի Աստուծոյ — *Ամովս էր ի Թէկուայ...*

52. 55բ-7ա Մեհեկի ԻԵ. եւ Մարտի Գ. Վկայութիւն սրբոյն Ետրոպիոսի, Կղէնիկոսի, Բասիլիսկոսի, եւ այսմ ատուր վկայութիւն Սմբատայ Հայոց սպարապետի, եւ որոց ընդ նմա — *Այս էրէք վկայքս Քրիստոսի էին ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի...* (56ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Սմբատայ Հայոց սպարապետի, եւ որոց ընդ նմա էին — *Անարէն իշխանն Իսմայելի Զարբ...*

53. 57ա-8բ Մեհեկի ԻԶ. եւ Մարտի Դ. Վարժ Մակարա եւ Մարկոսի կրանատուրի — *Սուրբ ճգնաւորն Քրիստոսի Մարկոս, մինչ դեռ մանուկն էր...* (58ա) Յայսմ ատուր յիշատակ է Մակարայ ճգնաւորի — *Սուրբն եւ սքանչելին Մակար միայնակեաց...*

54. 58բ-60ա Մեհեկի ԻԷ. եւ Մարտի Ե. Վկայութիւն Կոնոնոսի Սարացիոյն — *Յաւուրս սրբոց առաքելոցն էր Կոնոնոս ի գեղջէն Եղանիս...* (60ա) Յայսմ ատուր զՔրիստոսի վկայն զՆեսիմոն, կուսպաշտ դատաւորն Մագնոս կալաւ ի գեաւղն Սորոստի եւ բազում տանջանաւք սպան, վասն զի ոչ ուրացաւ զՔրիստոս եւ ոչ զոհեաց կոոցն, եւ քեզ Քրիստոսի փառք յաւիտեան (այսչափ):

55. 60ա-1բ Մեհեկի ԻԸ. եւ Մարտի Զ. Վարժ երանելոյն Պորփիրոսի Գազա եպիսկոպոսի եւ Գրիգորիսի Աղուանից կաթողիկոսի — *Երանելին Պորփիրոս էր ի Թեսալոնիկէ քաղաքէն...* (61ա) Յայսմ ատուր կատարեցան ԽԲ. (42) սուրբ վկայք... (61ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն Գրիգորիսի Աղուանից կաթողիկոսին — *Առաքինագործ եւ զարմանալին սուրբն Գրիգորիս որդի էր...* (61բ) Յայսմ ատուր յիշատակ է սուրբ հաւրն Թաթոյ, եւ Վարոսի, եւ Թումասու — *Սքանչելի արքս այսոքիկ...*

56. 61բ-2բ Մեհեկի ԻԹ. եւ Մարտի Է. Վկայութիւն սուրբ եպիսկոպոսին Վասիլիոսի — *Ի վեշտասաներորդ ամի թագաւորութեանն Դիոկղէտիանոսի կուսպաշտ արքային...*

57. 62բ-4բ Մեհեկի Լ. եւ Մարտի Ը. Վարժ աղախնոյն Աստուծոյ Եփրոսիմեա խստակրան ճգնաւորի, որ կատարեցաւ սուրբ վարժ ի Քրիստոս — *Յաւուրս Փոքր Թէոդոսի բարեպաշտ արքային...* (64բ) Յայսմ ատուր երանելին Թէոփիլափոսու...

58. 64բ-5բ Արեգի Ա. եւ Մարտի Թ. Վկայութիւն սրբոց քառասնիցն, որք ի Սերաստիայ կատարեցան

– Սուրբ եւ փառաւորեալ Խ. (40) վկայիցն անուանքն են այսօրիկ՝ Դոմեաթիանոս, Կիրղոս...

59. 65բ-6ա Արեգի Բ. եւ Մարտի Ժ. Վկայութիւն սրբոյն Թէոդոսիա կուսին Եւաիփոսի – Երանելի աղախինն Քրիստոսի Թէոդոսիա էր ի քաղաքէն Տիրուսի... (66ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն Եւաիփոսի – Ընդ ատուրսն ընդ այնոսիկ հրամանաց կուսպաշտն Մաքսիմիանոս...

60. 66աբ Արեգի Գ. եւ Մարտի ԺԱ. Վկայութիւն սրբոյն Կողրատիոսի, Դինդիկոսի, Կիպրիանոսի, Անէփոսի – Այս շորս վկայքս Քրիստոսի էին ի Կորնթացիոց... (66բ) Յայսմ ատուր Սաբաս ստրատելատն ԼԸ. (38) ամաց...

61. 66բ-7ա Արեգի Դ. եւ Մարտի ԺԲ. Վկայութիւն սրբոյն Պիոնեայ Բահանայն՝ Զմիւռնոյ եկեղէցոյն – Աստուածասէր քահանայն Պիոնիոս էր...

62. 67ա-8ա Արեգի Ե. եւ Մարտի ԺԳ. Մարգարէիցն Եգեկիէլի եւ Եզրի, եւ վարժ Երանելոյն Գրիգորի Հոռմա հայրապետին – Երանելին արս Գրիգորիոս էր ի Հոռմ քաղաքին... (68ա) Յայսմ ատուր տան է սուրբ մարգարէիցն Եգեկիէլի եւ Եզրի, ի փառս Քրիստոսի, որ է արհնեալ (այսչափ):

63. 68ա-9ա Արեգի Զ. եւ Մարտի ԺԴ. Վկայութիւն սրբոյն Սաբինոսի եւ անարծաթ բժշկացն՝ Բ. եղբարցն՝ Կոզմաի եւ Դամիանոսի, եւ այլ՝ Անթիմոսի, Ղետնդա, Եւաբիպոսի սուրբ վկայիցն Քրիստոսի – Ի ժամանակս կուսպաշտ արքային Դիոկղետիանոսի էր սուրբն Սաբինոս... (68բ) Յայսմ ատուր տան է Բ. եղբարցն՝ Կոզմասսա եւ Դամիանոսի՝ անարծաթ բժշկացն...

64. 69աբ Արեգի Է. եւ Մարտի ԺԵ. Վկայութիւն Լ. մարտիրոսաց՝ Ագապիոսի, Աղէֆանդրիոսի, եւ միս Աղէֆանդրիոսի, Դիոնէսիոսի, Տիմոլաի, Ռոմիլոսի, Պիլսիոնա, Իդոնէսիոսի սուրբ վկայիցն Քրիստոսի – Սուրբ վկայքս Քրիստոսի էին յատուր Դեկոսի կուսպաշտ արքային...

65. 69բ-70ա Արեգի Ը. եւ Մարտի ԺԶ. Վկայութիւն սրբոց մարտիրոսացն, որք կատարեցան ի Խուժադուժ երկիրն Գովթաց, եւ յայսմ ատուր սրբոցն՝ Երմոսի, Սրապիոնի, Պաւլոսի՝ վկայիցն Աստուծոյ – Բինմուրիկոս կուսպաշտն արքայն Գոթաացոց գնաց զինուորաւք... (69բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոցն Երմոսի, Սրապիոնի եւ Պաւլոսի – Սորք էին ի քաղաքէն Հոռմա...

66. 70ա-1ա Արեգի Թ. եւ Մարտի ԺԷ. Վարժ Երանելոյն Ալէֆիոսի՝ նշմարիտ մարդոյն Աստուծոյ – Ալէֆիոս Աստուծոյ մարդն որդի էր միամար...

67. 71ա-3ա Արեգի Ժ. եւ Մարտի ԺԸ. Վարժ Երանելոյն Կիրղի Երուսաղէմի հայրապետին եւ Նիկիա ժողովոյն ՅԺԸ.իցն (318), եւ վկայութիւն սուրբ Արէնդի եւ Զ. եղբարաց իւրոց, եւ Վանական վար-

դապետ – Յատուրս Կոստանդէայ հերձուածող արքային... (72ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Արէնէտի եւ Զ. եղբարցն իւրոց – Յետ մահուան Դիոկղետիանոսի արքային... (73ա) Յայսմ ատուր հանգեալ ի Քրիստոս սուրբ վարդապետն Վանական...

68. 73ա-4բ Արեգի ԺԱ. Տան է Յոնաննոս Երուսաղէմի հայրապետին եւ ի Մարտի ամսոյ ԺԹ. կատարի տանն – Երբեմն գորով առ մեզ սարկաւա<ր> գաց յԵրուսաղէմէ պատմել Եպիփանոս... (74ա) Վկայաբանութիւն սրբոյն Կոպրիլա – Յատուրս Դիոկղետիանոսի կուսպաշտ թագաւորին, էր սրբուհին Կոպրիլա...

69. 74բ-5բ Արեգի ԺԲ. եւ Մարտի Ի. Վկայութիւն Յունանոս եւ Բարափիոսի վկայիցն, եւ այլ Թ. մարտիրոսացն՝ Քսանթիպեա, Ղազարոսի, Մարութա, Ներսեսի, Եղիա, Մարիս, Աբիբոս, Սիմբէթէս, Սաբաս: Այսար գարնանամուտ է – Սուրբ մարտիրոսքն Քրիստոսի Յունան եւ Բարափիոս էին ի Պարսիկս... (75բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն Եմելիանոսի սրբոյ – Քրիստոսի վկայն Եմելիանոս, էր ծառայ առն հեթանոսի...

70. 75բ-6բ Արեգի ԺԳ. եւ Մարտի ԻԱ. Սրբոյն Մատրոնա, որ ի Թեսաղոնիկէ – Երանելի կինս այս Մատրոնիկայ աղախին էր... (76ա) Յայսմ ատուր վարժ սուրբ հարն Բենեդիկտոսի ճգնաւորին Քրիստոսի – Սուրբ հայրն Բենեդիկտոս հոռմայեցի էր...

71. 76բ Արեգի ԺԴ. եւ Մարտի ԻԲ. Վարժ իոստովանող եպիսկոպոսին Ակակիոսի – Յատուրս Դեկոսի կուսպաշտ արքային, խոստովանողն Քրիստոսի սուրբն Ակակիոս...

72. 76բ-8ա Արեգի ԺԵ. եւ Մարտի ԻԳ. Վկայութիւն սուրբ Մարկոսի՝ Արեթուսայ եպիսկոպոսին, եւ Կիրղի սարկաւագին եւ այլոց սրբոց – |77ա| Յորժամ Աստուած ներողութեամբն իւրով թոյլ տուեալ, եւ թագաւորեաց գազանաբնութիւնն Յուլիանոս ուրացող...

73. 78ա-9ա Արեգի ԺԶ. եւ Մարտի ԻԴ. Վկայութիւն Աբդայի եպիսկոպոսին, եւ Ռոմանայ, եւ Սահնի, եւ Բենիամենի սարկաւագի – Ի ժամանակս բարեպաշտ թագաւորին Թէոդոսի Փոփո, Եզդիկերտ հրապաշտ արքայն Պարսից...

74. 79ա-81ա Արեգի ԺԷ. եւ Մարտի ԻԵ. Յիշատակ է նախնոյն Մելիսեդեկի, ի գրոց սրբոյն Աթանասի կարճատաւ – Թագաւոր Սաղիմ ըստ անուան քաղաքին...

75. 81ա Արեգի ԺԸ. եւ Մարտի ԻԶ. Վկայութիւն սրբոյն Պաւլոսի վկայի եւ Յուլիանէայ՝ քեռ նորա – Սուրբ մարտիրոսքն Պաւլոս եւ Յուլիանէ քրիստոնէայք էին...

76. 81ա-3ա Արեգի ԺԹ. եւ Մարտի ԻԷ. Վկայութիւն սուրբ կուսին Կայտերիմեա – Այս իմաստասէր կինս եւ հանճարեղ էր ի քաղաքէն Աղէֆանդրու...

77. 83ա-4ա Արեգի Ի. եւ Մարտի ԻԸ. Վկայութիւն Փերկոյթա, եւ Բեռն իւրոյ, եւ աղախնոյն, եւ Վահանայ Գողթնաց[ոյն] – *Երանելի կանայքն էին ի Պարսիկս քրիստոնէայք...* (83բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Վահանայ Գողթնացոյն – *Վկայն Քրիստոսի սուրբն Վահան որդի էր Խոսրովու իշխանի...*

78. 84ա Արեգի ԻԱ. եւ Մարտի ԻԹ. Վկայութիւն ԼԶ. (36) վկայիցն՝ Մակարիոսի, Զենոնի, Աղէֆանդրոսի, Թէոդորոսի եւ այլ ԼԲ. (32) վկայիցն – *Յամս Դեկոսի արքային, կացուցին զսուրբսն առաջի դատարին...*

79. 84ա-5բ Արեգի ԻԲ. եւ Մարտի Լ. Վկայութիւն Գուծթազատա ներքինոյ եւ աշակերտին Մաշդոցի, որք յԱստղաբլուրն – *Յաւուրս Սաբուտիոսի հրապաշտ արքային Պարսից...* (84բ) Յայսմ աւուր յաղագս վկայիցն, որ յԱստղաբլուրն եւ ի Դիզափայտ լեռինն – *Աստուածնհաճոյ եւ մեծ վարդապետն Մեսրոպը, շնորհաւքն զոր առէր...* (85բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն Եմիլիոսի թագաւորին – *Եմիլիոս որդի էր Թագաւորին Լուսկվարաց...*

80. 85բ-6բ Արեգի ԻԳ. եւ Մարտի ԼԱ. Վկայութիւն Դաւթի, որ ի Դվին կատարեաց – *Քրիստոսի վկան սուրբն Դաւթ, էր ազգաւ պարսիկ...* (86ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն Յակոբայ Բահանայի եւ Ազա սարկաւազին եւ Դուկիոսի – *Սուրբ վկայքս Քրիստոսի էին ի Պարսից...* (86բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Դուկիոսի – *Սա էր ի Լիբեացիոց Կիւրենեայ...*

81. 86բ-8բ Արեգի ԻԴ. Ապրելի Ա. Վարժ երանելոյն Մարիամու եգիպտացոյն – *Կինս այս էր ի քաղաքէն Աղէֆանդրեա...*

82. 89ա Արեգի ԻԵ. Ապրելի Բ. Վկայութիւն սրբոյն Անփրիոսի եւ Եղեսիոյ եղբարն իւրում – *Երանելի վկայքս Քրիստոսի, հարազատ եղբարքս էին յաւուրս Մաքսիմիանոսի...*

83. 89ա-90բ Ապրելի Գ. եւ Արեգի ԻԶ. Վկայութիւն սրբոնոյ եւ կոյս վկայիցն. երից ֆերցն՝ Ագապի, Էրիմի, Քիոնի: Եւ այսմ աւուր յիշատակ է Սեւերիանոսի, Եմեմնոսի եւ այլ ԼԵ. (37) մարտիրոսաց – *Սոքա երեքեանս քոյրք էին հարազատք ի քաղաքէն Թեսաղոնիկեցոց...* (89բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Սեւերիանոսի...

84. 90բ Արեգի ԻԷ. եւ Ապրելի Դ. Վկայութիւն սրբոյն Ագաթոսոսի սարկաւազի եւ Թէոդոսի ընթերցողի – *Սոքա եղբարք էին հարազատք եւ քրիստոնէայք ի քաղաքէն Թեսաղոնիկէոյ...*

85. 90բ-1ա Արեգի ԻԸ. եւ Ապրելի Ե. Վկայութիւն սրբոյն Կալիոսոսի – *Երանելի վկայն Քրիստոսի Կալիոսոս որդի էր քրիստոնէայ...*

86. 91ա-2ա Արեգի ԻԹ. եւ Ապրելի Զ. Տան աւետեացն Աստուածածինն Մարիամու – *Ամենասրբունհի եւ Աստուածածինն կոյսն Մարիամ...* (91բ) Յայսմ

աւուր վկայութիւն սրբոյն Պասիլիպասի – *Այս երանելի վկայս Քրիստոսի էր ի ժամանակս Ադրիանոսի...*

87. 92ա Արեգի Լ. եւ Ապրելի Է. Վկայութիւն Բապիմոսի պարսկի – *Երանելի վկայս Քրիստոսի Բապիմոս կրանաւոր էր եւ հայր վանաց յերկրին Պարսից...* (92ա) Յայսմ աւուր տան է հրեշտակապետացն Գաբրիէլի եւ Միքաէլի եւ ամենայն երկնային զաւրացն հրեղինաց (այսչափ):

88. 92ա-3բ Անկիի Ա. եւ Ապրելի Ը. Վկայութիւն Սահակա եւ Համազասպա նախարարացն Արծրունեաց – *Ի բռնակալութեանն տաճկաց Հարունա...* (92բ) Յայսմ աւուր տան է Գաբրիէլի հրեշտակապետին, որ աւետարանեաց սուրբ կուսին Մարիամա, որ ծնաւ զՔրիստոս Աստուած մեր, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն (այսչափ): (92բ) Եւ այսմ աւուր վկայութիւն սրբոցն, որք ի գերութիւնն Պարսից կատարեցան, եւ սրբոյն Արդիշոյի – *Հրապաշտ արքայն Պարսից Շապուհ...*

89. 93բ-5բ Անկի Բ. եւ Ապրելի Թ. ՀԲ. (72) առաքելոցն – *Երկոտասան առաքելոցն անուանքն...* (94բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոց Խ. (40) մարտիրոսացն, յորոց են սուրբն՝ Տէրենդոս, Ափրիկանոս եւ Մաքսիմոս – *Սուրբ վկայքն Քրիստոսի Խ. (40) զաւրականք էին...*

90. 95բ-6ա Անկի Գ. եւ Ապրելի Ժ. Վկայութիւն Անթիպայ եպիսկոպոսի – *Սուրբն Անթիպայ քահանայապետն Քրիստոսի...*

91. 96ա-7ա Անկի Դ. եւ Ապրելի ԺԱ. Վկայութիւն սրբոյն Արտեմանայ եպիսկոպոսի – *Ի ժամանակս կոստապաշտ արքայն Դիոկղետիանոսի էր քահանայ Լաոդիկէայ...*

92. 97ա-8ա Անկի Ե. որ է Ապրելի ԺԲ. Վկայութիւն սրբոյն Կիրիսկենդոսի եւ սրբոյն Դիոսկորոզոսի – *Սուրբն Կիրիսկենդոս էր ի քաղաքէն Միտոնա...* (98ա) Յայսմ աւուր սուրբ վկայն Քրիստոսի Դեոսկորիոս...

93. 98աբ Անկի Զ. եւ Ապրելի ԺԳ. Վկայութիւն սրբոյն Շմատնի եպիսկոպոսի, որ ի Պարս եւ Փուրսի Կուրապաղտի եւ դստերն իւրոյ, եւ Ապղլաի Բահանայի – *Փառաւորեալ ծերունին Շմատն էր ամաց ճժէ.ից (117)...*

94. 98բ-9ա Անկի Է. եւ Ապրելի ԺԴ. Վկայութիւն Ռ.(1000) վկայիցն, որք ի Պարսիկս կատարեցան, եւ վարժ Գէորգեայ անայպատականի – *Ամբարիշտ եւ անաւրէն արքայն Պարսից Սաբուտիոս...* (99ա) Յայսմ աւուր վարժ եւ վկայութիւն երանելոյն Գէորգեայ անայպատականի Լիմացոյն – *Երանելին Գէորգիոս ծերունին ի լերինս...*

95. 99աբ Անկի Ը. եւ Ապրելի ԺԵ. Վկայութիւն սրբոյն Սաբայ մարտիրոսի – *Սուրբ վկայն Քրիստոսի Սաբայ էր յերկրէն Գոթացիոց...*

96. 99բ-100ա Անկի Թ. և Ապրիելի ԺԶ. Սրբոյն Ղետնդիտսի վկաի եւ այլ է. սուրբ կուսիցն – Բարէյաղթ վկայքն Քրիստոսի էին յեւաղա գաւառին...

97. 100ա-1ա Անկի Ժ. և Ապրիելի ԺԷ. Վկայութիւն սրբոյն Արդաղիոնի կատակողին եւ Սըմբատա թագաւորին – Մարտիրոսն Քրիստոսի Արդաղիոն կատակող էր... (100բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Սըմբատայ թագաւորի եւ որոց ընդ նմա – Բարեպաշտ եւ աստուածասէր թագաւորն Սըմբատ... (101ա) Յայսմ ատուր տան է առաքելոյն Շմատունի ի Կղէնպեանց – Սիմոն որդի էր Յուսեփայ...

98. 101բ Անկի ԺԱ. և Ապրիելի ԺԸ. Վկայութիւն սրբոյն Յովիանոսի – Մարտիրոսն Քրիստոսի Յովիանոս էր ի քաղաքէն Անարգարայ...

99. 101բ-2բ Անկի ԺԲ. և Ապրիելի ԺԹ. Վարժ երանելոյ Ագապիոսի Հռոմայ հայրապետին – Մեծ եւ սքանչելին Ագապիոս...

100. 102բ-3ա Անկի ԺԳ. և Ապրիելի Ի. Վարժ երանելի եպիսկոպոսացն Քերսոնա քաղաքին՝ Աթերիոսի եւ Կապետոնի – Մեծ հայրապետն Երուսաղէմի էրմոն լուա գքաղաքէն Քերսոնա... (103ա) Յայսմ ատուր երանելին Մանուշ ի Թեսաղոնիկեայ...

101. 103բ Անկի ԺԴ. և Ապրիելի ԻԱ. Տան է սուրբ առաքելոյն Նախանձայոյցին Սիմոնի եւ սրբոյն Ալփիոսի Փիլադելփոս եւ սրբոյն Կիրիոնի – Աստուածատեսն Սիմոն աշակերտն Քրիստոսի, ընդ ամենայն արեւմուտս շրջեալ... (103ա) Յայսմ ատուր սուրբ վկայն Քրիստոսի Ալփիոս Փիլաթելփոս...

102. 103բ-5բ Անկի ԺԵ. և Ապրիելի ԻԲ. Վարժ երանելոյն Թէոդորոսի Սիկէացոյն, որ եղև եպիսկոպոս – Երջանիկ եւ սուրբ հայրս մեր Թէոդորոս էր ի Գաղատացիոց գաւառէն...

103. 105բ-7ա Անկի ԺԶ. և Ապրիելի ԻԳ. Վկաաբանութիւն փառաւորեալ եւ մեծ վկային Քրիստոսի Գէորգեա – Յառաջամարտիկ մարտիրոսն Քրիստոսի եւ քաջ զարականն Գէորգիոս, որ թարգմանի հողագործ...

104. 107աբ Անկի ԺԷ. և Ապրիելի ԻԴ. Վկաութիւն Պասիկրատոսի եւ Վաղէնտինեա – Սոքա էին զարականք ի գնդէն Միսիոյ, ի քաղաքէն Ռոյդոստոլայ...

105. 107բ-8բ Անկի ԺԸ. և Ապրիելի ԻԵ. Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն եւ աւետարանչին Մարկոսի – Երանելի առաքեալն Մարկոս աւետարանիչն գնաց յեգիպտոս, ի գաւառս...

106. 108բ-9բ Անկի ԺԹ. և Ապրիելի ԻԶ. Վկայութիւն սրբոյն Վասիլիոսի Ամասիոյ եպիսկոպոսի – Բռնաւոր եւ ամբարիշտ արքայն Մաւ[ս]իմիանիոս բազում շարիս գործեաց...

107. 109բ-10բ Անկի Ի. և Ապրիելի ԻԷ. Վկայութիւն սրբոցն՝ Մաքսիմոսի, Գաղա եւ

Կինդիպիանոսի – Յաւուրս կոսապաշտ արքայիցն Մաքսիմոսի եւ Մաքսիմիանոսի...

108. 110բ-1բ Անկի ԻԱ. և Ապրիելի ԻԸ. Վկայութիւն սրբոց վկայիցն Դիոդորոսի, Եպոդոյ, Պիանու սարկաւագի եւ երանելոյն Պաւմիոսի անապատականի – Բարէյաղթոյ մարտիրոսքս այս էին ի քաղաքէն Աբրիդիսոնա... (110բ) Յայսմ ատուր յիշատակ է երանելոյն Պաւմիոսի անապատականի – Երանելին Պաւմիոս եգիպտացի էր...

109. 111բ-2բ Անկի ԻԲ. և Ապրիելի ԻԹ. Վարժ եւ վկայութիւն ճգնատուր կրանատրի եւ մարտիրոսի Վատայ եւ երանելոյն Պեղիգեայ – Երանելի կրանաւորն Բատ էր յերկրէն Պարսից... (112ա) Յայսմ ատուր վարժ երանելոյն Պեղիգեա – Աղախինն Քրիստոսի Պեղիգեա...

110. 112բ-3ա Անկի ԻԳ. և Ապրիելի Լ. Ժ. (10) մարտիրոսացն՝ Մարկոսի, Նիկանդրոսի, Ապոդոնի, Ղետնդիոսի, Արիոսի, Գորգիոնի, Ապերիոսի, Սելինադայ, Իրինեա, Պարսամբոնի – Տասն վկայքս Քրիստոսի էին յեգիպտոսէ եւ վասն զի ոչ ուրացան զՔրիստոս... (112բ) Յայսմ ատուր սուրբն Աղէկսանդրոս Հռոմայեցի զարականն...

111. 113ա-4ա Անկի ԻԴ. և Մայիսի Ա. Ման երէմիայ մարգարէի – Սա էր յԱնաթոլթա[յ], որդի Քեղկեա... (113ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն Կողրատիոսի եւ ընկերաց նորա – Յաւուրս կոսապաշտ արքայիցն Դեկոսի եւ Վաղերիանոսի...

112. 114աբ Անկի ԻԵ. և Մայիսի Բ. Վկայութիւն եսպիրիոյ եւ ամուանոյն իւրոյ՝ Զոյեայ եւ որոց իւրոց՝ Կիրակոսի եւ Թէոդոլոսի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի եսպերիոն եւ Զոյի ծառայք էին առն եւ կնոջ կոսապաշտիցն... (114բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Գէորգեա Յակէացոյ եւ Խոսրովու – Ամբարիշտն Բուլա զարավարն Իսմաէլի բազում շարիս անցոյց ընդ աշխարհն Հայոց...

113. 114բ-5բ Անկի ԻԶ. և Մայիսի Գ. Վկայութիւն սրբոյն Տիմոթէի եւ կնոջ իւրոյ՝ Մարասայ – Մարտիրոսն Քրիստոսի Տիմոթէոս ընթերցող էր եկեղեցոյն Քրիստոսի, ի գեղջէն Պէրսպեայ...

114. 115բ-6ա Անկի ԻԷ. և Մայիսի Դ. Վկայութիւն սրբոյն Սեղուփանոսի եպիսկոպոսի եւ Յուստինոսի վկային Քրիստոսի – Երանելի եպիսկոպոսն Սիղուփանոս էր ի գաւառէն Գազա... (116ա) Յայսմ ատուր յիշատակ է սուրբ Յուստինոսի վկային Քրիստոսի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Յուստինոս...

115. 116ա-8բ Անկի ԻԸ. և Մայիսի Ե. Վկայութիւն սուրբ կուսին Իրինեայ վկային Քրիստոսի եւ Տիմոնի առաքելոյն – Աղախինն Քրիստոսի Իրինեա գոստոր էր միամար... (118ա) Յայսմ ատուր աղախանոյն Քրիստոսի Վարդենեայ – Աղախինն Քրիստոսի կոյսն եւ կրանաւորն Վարդենի... (118բ) Յայսմ ատուր վկայու-

թին Տիմոնի առաքելոյն – Սուրբն առաքեալն Տիմոն յեաթանանիցն էր...

116. 118բ-9ա Անկի ԻԹ. եւ Մայիսի Զ. Յիշատակ Յոբայ արդարոյ – Հայր համբերութեան Յոբ ի թոռանցն ետաւայ էր... (119ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն արբոյն Ակակիոսի – Յամս անաւրէն արքաին Մաֆսիմիանոսի էր Ակակիոս...

117. 119աբ Անկի Լ. եւ Մայիսի Է. Երեւման սուրբ խաչին ի յերկինս – Ի ժամանակս Կոստանդեայ արքաին՝ որդոյ մեծին Կոստանդիանոսի...

118. 119բ-20ա Մարտի Ա. եւ Մայիսի Ը. Յիշատակ է Յոհաննու առաքելոյ աստուածաբանի եւ անտարանչի, եւ արբոյն Արսէնի մեծ կրանաւորի – Յոհաննէս՝ աշակերտն Քրիստոսի, որդի էր Զեբեդեայ... (120ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է Արսէնի մեծի կրանաւորին – Երանելին Արսէնիոս իշխան էր...

119. 120բ-1բ Մարտի Բ. եւ Մայիսի Թ. Տան Եսաեա մարգարէին – Երանելին ետաի մարգարէն էր յԵրուսաղէմ... (120բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արբոյն Քրիստափորի եւ երկու կանացն՝ Կալինիկեա եւ Ակիտինեայ, եւ այլ զարականացն – Սուրբ եւ փառուորեալ վկայն Քրիստոսի Քրիստափոր... (121բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է մանկանցն Բեդղէմի – Հերովդէս անաւրէն, որ առաջին թագաւորեաց...

120. 121բ-2բ Մարտի Գ. եւ Մայիսի Ժ. Վարբ երանելոյն Գերմանոսի հայրապետին եւ յիշատակ է արբոց վկայիցն Եպիմաքոսի, Գորգիանդոսի – Սուրբ եւ երանելի այրս այս Գերմանոս ներքինի էր... (122ա) Յայսմ աւուր սուրբ վկայն Քրիստոսի՝ Եպիմաքոս եւ Գորգիանոս...

121. 122բ-3ա Մարտի Դ. եւ Մայիսի ԺԱ. Վկայութիւն արբոյն Մովկիմոսի քահանայի – Սուրբն Մովկիմոս Ամփիլոյ Պապիտեայ քահանայ էր...

122. 123ա-5ա Մարտի Ե. եւ Մայիսի ԺԲ. Վարբ երանելոյն Եպիփանու Կոստանդեա Կիպրոսի եպիսկոպոսապետին եւ աղախնոյն Քրիստոսի Վարդենկա – Այս սքանչելագործ եւ զարմանալի այրս Եպիփան էր ի սահմանաց Ելեփրոսպալսի...

123. 125աբ Մարտի Զ. եւ Մայիսի ԺԳ. Վկայութիւն արբոյ կուսին Գղիկերիայ – Սրբուհի եւ կոյս վկայն Քրիստոսի Գղիկերիայ...

124. 125բ-6ա Մարտի Է. եւ Մայիսի ԺԴ. Վկայութիւն Իսիդորոսի եւ արբունոյն Միւրոպէ – Մարտիրոսն Քրիստոսի Իսիդորոս զարական էր յԱղէսանդրիա քաղաքէն...

125. 126ա-7ա Մարտի Ը. եւ Մայիսի ԺԵ. Վկայութիւն արբոցն Իպոդիմեա, Իրակլիոսի, Բէնէդիկոն, որք յԱթենս կատարեցան, եւ արբոյն Մաֆսիմոսի – Սոքա քրիստոնեայք էին եւ զՔրիստոս ուղիղ հաւատով քարոզէին հեթանոսաց... (126ա) Յայսմ աւուր ճշմարիտ վկայն Քրիստոսի եւ վարդապետն ճշմարտութեան

Մաֆսիմոս... (126ա) Յայսմ աւուր վարբ երանելոյն Յոհաննու Կողոնիոյ եպիսկոպոսին – Երանելին Յոհաննէս էր ի քաղաքէն Նիկոպալսէ Հայոց...

126. 127աբ Մարտի Թ. եւ Մայիսի ԺԶ. Յիշատակ Զաֆարիա մարգարէին յ<ե>ՔԺ.իցն (12), եւ սուրբ եպիսկոպոսացն՝ Աբդայ եւ Աբդիշոյի, եւ ԺԶ. (16) քահանայիցն, եւ Թ. սարկաւագացն, եւ ԺԶ. (16) կրանաւորացն եւ, Է. կուսանացն – Մարգարէն Զաֆարիա որդի էր Բարաքեայ... (127ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն արբոց եպիսկոպոսացն Աբդա եւ Աբդիշոյի, եւ ԺԶ. (16) քահանայիցն, եւ Թ. սարկաւագացն, եւ Զ. կրանաւորացն, եւ Է. կուսանացն ի գաւառէն Պարսից – Սուրբն Աբդիշոյ էր ի Պարսից...

127. 127բ-8բ Մարտի Ժ. եւ Մայիսի ԺԷ. Գիւս Խաչին, որ յԵրուսաղէմ – Մեծ դշտոյն Հեղինէ ի տեսլեան... (128ա) Յայսմ աւուր տան է Բարդիշոյի, Իսահակա, Սիմէոնի, որ ի Պարսիկս կատարեցան – Սուրբ վկայքն Քրիստոսի էին յաւուրս Սաբուրիոսի հրապաշտ արքաին Պարսից...

128. 128բ-30ա Մարտի ԺԱ. եւ Մայիսի ԺԸ. Վկայութիւն Սողոմոնի, Պափամերի, Պամփալոնի եւ արբոյն յԱկիմոսի – Անաւրէն արքայն Մաֆսիմիանոս առաքեաց զարագլուս զԿամբանոս... (129բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արբոյն Յակիմոսի – էր սուրբն Յակիմոս...

129. 130աբ Մարտի ԺԲ. եւ Մայիսի ԺԹ. Վկայութիւն արբոյն Պատրիկոսի՝ եպիսկոպոսի Պրասեա քաղաքին, եւ Ակակիոսի, եւ Մենադրոսի, եւ Պոլիէնոյ – Ջսուրբն Պատրիկիոս զԵպիսկոպոսն Պրասեայ կացուցին...

130. 130բ-1ա Մարտի ԺԳ. եւ Մայիսի Ի. Վկայութիւն արբոյն Ասկզայի – Մարտիրոսն Քրիստոսի Ասկզաս էր ի Թերափոն... (130բ) Յայսմ աւուր տան է արբունոյ վկային Քրիստոսի յԵգանդիստոյ – Կինս այս քրիստոնեա էր յաշխարհին Գերմանացիոց...

131. 131ա-2ա Մարտի ԺԴ. եւ Մայիսի ԻԱ. Յիշատակ է Կոստանդիանոսի Մեծ թագաւորին եւ մարն նորա Հեղինեայ, որ է առաջին թագաւոր – Կոստանդիանոս թագաւորն Հռոմայ յառաջ հեթանոս էր...

132. 132ա-3ա Մարտի ԺԵ. եւ Մայիսի ԻԲ. Արբոյն Թէոդոտոնի գինէվանտին եւ Է. կոյս կանացն, որոց անուանն են այս՝ Տեկուսայ, Եփրասիա, Աղէսանդրիա, Կղապիա, Փայինէ, Մատրոնա, Յուլիա – Սոքա էին յԱնկիւրիա քաղաքին, քրիստոնեա հաւատով...

133. 133աբ Մարտի ԺԶ. եւ Մայիսի ԻԳ. Վկայութիւն արբոյն Կողոնիայ – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Կողոնիոս քրիստոնեայ էր ի Թերափոն...

134. 133բ-4ա Մարտի ԺԷ. եւ Մայիսի ԻԴ. Վկայութիւն արբոյն Թալիլիա բժշկին – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Թալիլիոս քրիստոնեա էր եւ էր ճարտար...

135. 134աբ Մարտի ժԸ. եւ Մայիսի ԻԵ. Վկայութիւն արքայն Բասիլիսկոսի – Մարտիրոսն Քրիստոսի Բասիլիսկոս էր ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի...

136. 134բ-6ա Մարտի ժԹ. եւ Մայիսի ԻԶ. Վարժ եւ ճգնութիւն երանելոյն Սիմէոնի Սիւնեկեցոյն – Սուրբն Սիմէոն էր ի քաղաքէն Անտիոքա ասորոց...

137. 136աբ Մարտի Ի. եւ Մայիսի ԻԷ. Վկայութիւն սուրբ եպիսկոպոսին Թերապիոնի – Սուրբ եւ փառաւորեալ վկայն Քրիստոսի ալեւոր էր Թերապիոն...

138. 136բ-7բ Մարտի ԻԱ. եւ Մայիսի ԻԸ. Վկայութիւն արքայն Դիդիմայ եւ արքեանոյն Թէոդորեայ եւ երկրորդ մահն Ղազարու – Յաւուրս Դիոկղէտիանոսի անարէն արքայն, էին սոքա ի քաղաքէն Աղէկսանդրացիոց... (137ա) Յայսմ աւուր եղեւ ժողովն Նիկիայ ՅժԸ. (318) հայրապետացն, եւ էր ար կիրակի, երկրորդ Յաղկազարդին, զկնի Համբարձմանն Տեառն: (137ա) Յայսմ աւուր երկրորդ մահ արքայն Ղազարու եւ զիստ նշխարացն – Բարեպաշտ արքայն Լեւոն բարեպաշտ թագաւորին Բասիլիոսի որդին...

139. 137բ-8ա Մարտի ԻԲ. եւ Մայիսի ԻԹ. Վկայութիւն արքեանոյ եւ կոյս վկայն Եղիկոնիդեայ – Աղախինն Քրիստոսի Եղիկոնիդեայ էր ի քաղաքէն Թեսաղոնիկեայ յաւուրս Գորդիանոսի...

140. 138աբ Մարտի ԻԳ. եւ Մայիսի Լ. Վարժ երանելոյն Սահակայ կրանաւորի քանանայի – Երանելի հայրն մեր Սահակ ի Հոռոմոց աշխարհէն էր...

141. 138բ-9ա Մարտի ԻԴ. եւ Մայիսի ԼԱ. Վկայութիւն արքայն Երէմիայի եւ յիշատակ Մարկիանոսի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Երէմիայ զարական էր եւ ծերացեալ աւուրբք... (139ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է արքայն Մարկիանոսի – Սա էր երիտասարդ հասակաւ եւ քրիստոնեայ հաւատով...

142. 139աբ Մարտի ԻԵ., որ է Յունիսի Ա. Վկայութիւն Ուստինոսի եւ Զ. ընկերաց նորա – Ծառայն Աստուծոյ Ուստինոս քրիստոնեայ էր... (139բ) Յայսմ աւուր տան է Մարոպայի հայրապետի – Սուրբն Մարոպա եպիսկոպոս էր յաւուրս Թէոդորոսի...

143. 139բ-41բ Մարտի ԻԶ. եւ Յունիսի Բ. Վկայութիւն սուրբ վկայիցն՝ Պետրոսի, Դիոնէ[ս]իոսի, Անդրէի, Պաղոսի եւ արքունոյ կուսին Քրիստիմեա, եւ վարժ Մովսէսի խափշիկ աւագակին եւ սուրբ առաքելոցն Յաստնի, Սոսիպատրոսի – Պետրոս Քրիստոսի վկայն էր ի քաղաքէն Լամսակայ... (140ա) Յայսմ աւուր վարժ Մովսէսի խափշիկ աւագակին – Յաւուրս բարեպաշտ արքայն Մարկայ... (141ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն արքոց առաքելոցն՝ Յաստնի, եւ Սոսիպատրոսի, եւ էին յՀԲ. (72) առաքելոցն – Յաստն Տարսունացի էր, եւ Սոսիպատրոս՝ յԱբայիոյ...

144. 141բ-2բ Մարտի ԻԷ. եւ Յունիսի Գ. Վկայութիւն արքայն Լուկիլիանոսի եւ Գ. մանկանցն՝ Կղաղիոսի, Իւստիոսի, Պաղոսի, Դիոնէսիոսի եւ Պա-

լեայ կուսին – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Լուկիլիանոս քուրմ էր կոոց...

145. 142բ-4ա Մարտի ԻԸ. եւ Յունիսի Դ. Վարժ երանելոյն Մետրոփանոսի եպիսկոպոսապետին Բիւզանտիո – Պրովոսի Հոռոմա թագաւորին եղբայրն Դոմետիանոս...

146. 144աբ Մարտի ԻԹ. եւ Յունիսի Ե. Վկայութիւն արքայն Դորոթէոսի՝ եպիսկոպոսին Տիրոսի, եւ տան է Փիլիմոնի առաքելոյն, եւ Նիկանդոսի եւ Վարկիանոսի վկայիցն – Սուրբն Դորոթէոս, որ թարմմանի պարգեւ Աստուծոյ... (144բ) Յայսմ աւուր տան է Փիլիմոնի առաքելոյն եւ ի սինն աւուր արքոց վկայիցն Քրիստոսի՝ Նիկանդրոսի, Մարկիանոսի – Սոքա էին զարականք եւ քրիստոնէայք...

147. 144բ-5բ Մարտի Լ. եւ Յունիսի Զ. Վկայութիւն արքայն Կիրղի Երուսաղէմի հայրապետի – Սուրբ հայրապետն Կիրղի հրէայ էր ազգաւ... (145ա) Յայսմ աւուր վարժ երանելոյն Եսիֆի անապատականի – Երանելի հայրն մեր Եսիֆիանոս էր ի քաղաքէն Անդրապիմոյ... (145բ) Յայսմ աւուր տան է արքունի կանանցն՝ Շուշանայ եւ Սաւանա – Սրբուհի կանայքն Սաւանա եւ Շուշան քոյրք էին...

148. 145բ-6ա Մարգացի Ա. եւ Յունիսի Է. Վկայութիւն Ողբիանոսի եւ աշակերտին եւ ընկերացն իւրոց – Երանելի եւ սուրբ եպիսկոպոսն Ողբիանոս էր յաւուրս ամբարիշտ արքայն Մաքսիմիանոսի...

149. 146ա-8ա Մարգաց Բ. եւ Յունիսի Ը. Թէոդորոսի ստրատելաթին յԱրակիլայ քաղաքին, որ վկայեաց ի Լիկիմոսէ անարէն արժանէն, ոչ սա այն էր, որ աղունացն յիշի, այլ Բեռորդի նորա – Մեծն ի վկայս՝ փառաւորեալ վկայն Քրիստոսի սուրբ Թէոդորոս...

150. 148աբ Մարգացի Գ. եւ Յունիսի Թ. Վկայութիւն արքայն Աղէֆանդրոսի եւ արքեանոյն Անդրոնիմէ – Աղախինն Քրիստոսի էր ի գեղջէն Կորոյղոմա...

151. 148բ-9բ Մարգաց Դ. եւ Յունիսի Ժ. Վարժ աղախնոյն Աստուծոյ Պիղիգեայ պոռնկին – Կինս այս էր ի քաղաքէն Անտիոքայ, խաղացող եւ դիւական երգեցիկ... (149ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է Բարբաղմենայ եպիսկոպոսի եւ ժԶ. (16) վկայիցն – Բարբաղմեն եպիսկոպոս էր Սլակայ եւ Տիւրքոնա եւ քուերորդի Շմաւոնի...

152. 149բ-50բ Մարգացի Ե. եւ Յունիսի ժԱ. Վկայութիւն արքոցն Բառնաբա առաքելոյն եւ Ակակիոսի վկայի – Առաքեալն Քրիստոսի Բառնաբաս որդի մխիթարութեան անուանեցաւ... (150ա) Յայսմ աւուր արքայն Ակակիոսի վկայութիւն – Սուրբն Ակակիոս մանուկ էր հասակաւ...

153. 150բ-1բ Մարգացի Զ. եւ Յունիսի ժԲ. Վարժ երանելոյն Ոնոփրիոսի անապատականի – Այս երանելի այրս Աստուծոյ Ոնոփրիոս...

154. 151բ-2ա Մարգացի է. եւ Յունիսի ԺԳ. Վկայութիւն արբոյն Տիմոթէի Պրուսայ – Սուրբ մարտիրոսն Տիմոթէոս էր յաւուրս ուրացողին Քրիստոսի Յուլիանոսի...

155. 152ա-3ա Մարգացի Ը. եւ Յունիսի ԺԳ. Վարժ Թէոփանոսի եւ աղախնոյն Աստուծոյ Պանսէմնոյ – Երանելին Թէոփանոս էր ի քաղաքէն Անտիոքա, անհաւատ ծնողաց զաւակ...

156. 153աբ Մարգացի Թ. եւ Յունիսի ԺԵ. Վկայութիւն արբոյն Անտիմոնոյ Եւտամիւսի առաքելոյն – Կինս այս քրիստոնեայ էր ի քաղաքէն Նիկիոյ Բիւքանացոց... (153ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն արբոյն Ստափիոսի Բիւզանդոյ առաքելոյն – Յորժամ վիճակեցան ԲԺ. (12) գլխաւոր առաքեալքն...

157. 153բ-5բ Մարգացի Ժ. եւ Յունիսի ԺԶ. Վկայութիւն արբոյ կուսին Ակեղինէ: Յիշատակ է կիրակէի եւ ուրբաթի – Յաւուրս կոապաշտ արքաին Դիոկղէտիանոսի էր այր մի ի քաղաքին Վիվլոյպալիս... (154ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է Կիրակէի եւ Պարասկեալ Բըւերն իւրոյ – Պատմեաց մեզ հայրն Մակար անապատաւորն...

158. 155բ-6բ Մարգաց ԺԱ. եւ Յունիսի ԺԷ. Վկայութիւն արբոյն Կիրիմոսի եպիսկոպոսն Գորտինոյ ի Կրիտիս կղզոյն, եւ տան է Եղիսէի մարգարէին – Սուրբն Կիրիմոս եպիսկոպոսն էր յաւուրս կոապաշտ արքաին Մաքսիմիանոսի... (156ա) Յայսմ աւուր տան է Եղիսէի մարգարէին – Եղիսէէ հիւանդացաւ հիւանդութիւն, որով եւ մեռաւ...

159. 156բ-8ա Մարգացի ԺԲ. եւ Յունիսի ԺԸ. Վկայութիւն արբոյն Դուլիսի եւ Յովսէփայ նոր վկայի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Դուլիս էր ի գաւառէն Զեփոսի՝ Պրետորի Ադայի Կիլիկեցոց երկրէն... (157ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն Յովսէփայ նոր վկայի, որ կա նշխարքն ի վանքն Հատուց թառ, մերձ առ գեղաբաղաքն Գառնի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Յովսէփ էր ի տաճիկ տոհմէ...

160. 158աբ Մարգաց ԺԳ. եւ Յունիսի ԺԹ. Վկայութիւն արբոյն Վոնիփատոսի եւ է ամառնամուտ – Վոնիփատոս ի Հոռոմ քաղաքին ծառայ էր կնոջ միոյ մեծատան...

161. 158բ-9բ Մարգաց ԺԴ. եւ Յունիսի Ի. Վկայութիւն արբոյն Մանուիլէի, Սաբէի եւ Իամայելի՝ վկայիցն Քրիստոսի – Այս երեք բարեկամքս Քրիստոսի էին ի Պարսիկս, եղբարք ի միոջէ հարէ...

162. 159բ-61ա Մարգաց ԺԵ., Յունիսի ԻԱ. Վկայութիւն Յուլիանոսի եգիպտացոյն – Վկայն Քրիստոսի Յուլիանոս էր ի քաղաքէն Անդիմոս... (161ա) Յայսմ աւուր տան է արբոց առաքելոցն՝ Շիդաի, Սիդիւանոսի, Կրէսկէնդոսի, Ելպէնդոսի, Անդրոնիկոսի եւ Առիստակոսի – Սորքս ի ՀԲ. (72) առաքելոցն էին, յիշեն եւ զսոսա Պետրոս եւ Պաւլոս եւ Դուկաս...

163. 161բ Մարգաց ԺԶ. եւ Յունիսի ԻԲ. Վկայութիւն արբոյն Զոսիմոսի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Զոսիմոս զաւրական էր Տրախանոսի կոապաշտ արքաի...

164. 161բ-2բ Մարգաց ԺԷ. եւ Յունիսի ԻԳ. Վկայութիւն արբոյն Ղեոնդեա եւ Բ. ընկերացն՝ Հիպատոսի եւ Թէոդոլոսի – Սուրբն Ղեոնդիոս քաջ զարեղ զաւրական էր...

165. 162բ-3բ Մարգաց ԺԸ. եւ Յունիսի ԻԴ. Վարժ Տայասս պոռնկի – Կինս այս Տայաս յոյժ գեղեցիկ էր տեսեամբ...

166. 163բ-4բ Մարգաց ԺԹ. եւ Յունիսի ԻԵ. Վարժ եւ վկայութիւն արբոյն Փերոնիայ – Երանելի եւ բարէչաղթող աղախինն Քրիստոսի Փերոնիայ...

167. 164բ-5ա Մարգաց Ի. եւ Յունիսի ԻԶ. Վկայութիւն արբոյն Զինոնի եւ Զինեայ – Զենոն զաւրական էր Մաքսիմիանոսի կոապաշտ արքաին... (165ա) Յայսմ աւուր եղեւ երրորդ ժողովն Յեփեսոս՝ առաջին սինհոդոսն, ընդդէմ ամբարիշտ եւ մարդագաւան Նեստորի (այսչափ):

168. 165աբ Մարգաց ԻԱ. եւ Յունիսի ԻԷ. Վկայութիւն Արիստոտելոսի եւ Դիմիտրիանոսի սարկաւագի եւ Աթանասի կիսասարկաւագի – Ճշմարիտ քահանայն եւ վկայն Քրիստոսի Արիստոկլէոս Կիպրացի էր...

169. 165բ-6բ Մարգաց ԻԲ. եւ Յունիսի ԻԸ. Վկայութիւն արբոյն Եւտամիւսի եւ որդոյ իւրոյ Ուրբանոսի եւ Բ. դստերացն՝ Պրուպի եւ Լուլոյ, եւ Գայիանոսի՝ եղբար որդոյն – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Եւտամիւս քուրմ էր կոոց ի քաղաքին Ուսադոնա...

170. 166բ-8բ Մարգաց ԻԳ. եւ Յունիսի ԻԹ. Վկայութիւն գլխաւոր առաքելոցն Պետրոսի եւ Պաւլոսի – Սուրբ առաքեալն Պետրոս ելեալ յերուսաղէմէ ի քարոզել զբանն Աստուծոյ...

171. 168բ-70ա Մարգաց ԻԴ. եւ Յունիսի Լ. Յիշատակ ԲԺ. առաքելոցն Քրիստոսի – Յետ երեսուն ամի մարդեղութեանն Քրիստոսի... (169բ) Յայսմ աւուր Պետրոս եւ Պաւլոս յամենայն աշխարհ եւ ի Հոռոմ...

172. 170աբ Մարգաց ԻԵ. եւ Յուլիս Ա. Վկայութիւն արբոցն Կոզմայի եւ Դամիանոսի անարծաթ ժշկացն, որ ի Հոռոմ կատարեցան – Մարտիրոսքն Քրիստոսի Կոզմաս եւ Դամիանոս եղբարք էին...

173. 170բ-1բ Մարգաց ԻԶ. եւ Յուլիս Բ. Գիւս պատուական տփին, յորում էր ամենասրբոնոյ Աստուածածնին գլխադիրն, զոր տարան ի Կոստանդինուպոլիս, եւ սուրբ տապանակին – Երկու եղբարք էին հարազատք... (171ա) Յայսմ աւուր տան է տապանակին, զոր արար Մովսէս – Հրաման ետ Աստուած Մովսէսի...

174. 171բ-2բ Մարգաց ԻԷ. եւ Յուլիս Գ. Վկայութիւն արբոյն Կոյիմոսի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Կո-

յինդոս ծնեալ եւ սնեալ էր ի Փոնդիպայ... (171բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցոյն – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Խոսրով էր ի Գանձակա...

175. 172բ Մարգաց ԻԸ. եւ Յովիս Գ. Վկայութիւն Բիանարոսի եւ Սիդուփանոսի – Սուրբն Բիանարոս եւ Սիդուփանոս էր ի գաւառէն Պիսիդոնայ... (172բ) Յայսմ ատուր վկայքն Քրիստոսի՝ Մարկոս եւ Մովիանոս...

176. 172բ-3բ Մարգաց ԻԹ. եւ Յովիս Ե. Ծնունդ Յովնաննու Մկրտչի – Կարապետն Քրիստոսի Յովանննէս... (173ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն Յակիմոսի – Քրիստոսի մարտիրոսն Յակիմոս էր ի քաղաքէն Կեսարիոյ Կապպադովկեցոց...

177. 173բ-5ա Մարգաց Լ. եւ Յովիս Զ. Յիշատակ Եսայեայ մարգարէի, եւ Բաբիղա, եւ աշակերտաց իւրոց – Եսայի մարգարէ ի քաղաքէ Երուսաղէմէ էր... (173բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Թէոդորոսի Կիրենեայ եպիսկոպոսին – Յամս Դիոկղէտիանոսի կոսպաշտ արքաին սուրբն Թէոդորոս եպիսկոպոս էր... (174բ) Յայսմ ատուր վկայաբանութիւն Բաբիլա վարդապետի, ԶԳ. (83) մանկանցն – Բաբիլաս քրիստոնեայ դպիր էր...

178. 175աբ Հրոտից Ա. եւ Յովիս Է. Վկայութիւն Աստիոսի եպիսկոպոսին Դորաֆոյ ֆաղափին – Յամս Տրախանոսի ամբարիշտ արքաին էր սուրբն Աստիոս...

179. 175բ-6բ Հրոտ Բ. եւ Յովիս Ը. Վկայութիւն սրբոյն Պրոկոպոսի, որ թարգմանի յառաջադէմ – Յամս Դիոկղէտիանոսի արքաին էր սուրբն Պրոկոպիոս, ի քաղաքէն Երուսաղէմի...

180. 176բ-7ա Հրոտ Գ. եւ Յովիս Թ. Վկայութիւն սրբունոյն Ագնասիայ – Երանելի վկայն Քրիստոսի Ագնասիայ կոչս էր ի Հռոմ քաղաքէն...

181. 177ա-8ա Հրոտից Գ. եւ Յովիս Ժ. Վկայութիւն ԽԵ. (45) մարտիրոսացն, որ ի Նիկոյայապիս Հայոց կատարեցան ի Քրիստոս – Սուրբ վկայքն Քրիստոսի ԽԵ. (47) մարտիրոսքն, որոց էին գլխաւորքն՝ Ղեւոնդիոս, Սիսինիոս, Մարիկոս, Անիկտոս, Դանիէլ, Անդոնիոս էին ի ժամանակս Լիկիւնիոսի...

182. 178ա Հրոտից Ե. եւ Յովիս ԺԱ. Վկայութիւն սրբունոյն Եփիմեայ, որ է պատմութիւն ի սեպտեմբերի ժԶ. (16) եւ յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Սէրէպիոնի – Յաւուրս ամբարիշտ արքաին Սիփրիանոսի կալաւ Ակիլաս իշխանն...

183. 178ա-9ա Հրոտից Զ. եւ Յովիս ԺԲ. Վկայութիւն սրբոյն Պրոկղի եւ Իլարիոնի – Յամս անարէն արքաին Տրախանոսի եւ Մաֆսիմոսի դատաւորին էին սուրբ վկայքն Քրիստոսի Պրոկղոս եւ Իլարիոն... (178բ) Յայսմ ատուր Անդրէի զաւրավարին – Անդրէաս զաւրավարն էր յաւուրս ամբարիշտ թագաւորացն Ասորոց...

184. 179աբ Հրոտից Է., Յովիս ԺԳ. Վկայութիւն սրբոցն՝ Պերիգրինոյ եւ Դուկիանու, Պրոմպիոյ, Իսիֆիոյ, Պապիլոյ, Սատուրնիոյ, Գերմանոսի եւ Առեստիոսի բժշկի – Սուրբ վկայքս Քրիստոսի էին Յատալիոյ Պանթէոյ... (179բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն Առեստիոսի բժշկի – Սուրբն Առեստիոս ճարտար բժիշկ էր...

185. 179բ-86բ Հրոտից Ը. եւ Յովիս ԺԴ. Վկայութիւն սրբոյն Կիրղի եպիսկոպոսին Գորտինոյ՝ Կրիտիս կղզոյ ֆաղափին: Եւ յայսմ ատուր սրբոյն Բագարատայ Տոռոմենոյ եպիսկոպոսին եւ Աբղըլմսենի մարտիրոսին եւ վկայն Քրիստոսի – Սուրբ հայրապետն Քրիստոսի Կիրեղ էր յաւուրս ամբարիշտ արքաին Մաֆսիմանոսի... (180ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն Բագարատայ եպիսկոպոսի Տոռոմենոյ ֆաղափի – Սուրբն Բագարատ աշակերտ էր սրբոց առաքելոցն եւ ձեռնադրեցաւ ի Պետրոսէ առաքելոյն եպիսկոպոս... (185բ) Վասն կատարման սրբոյն Բագարատայ եպիսկոպոսին – էր քաղաքացի ոմն մեծատուն, որոյ անուն էր Արտագորոն... (186ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն ծառային Աստուծոյ Աբղըլմսենի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Աբղըլմսեն, որդի էր հրէի...

186. 186բ-7ա Հրոտից Թ. եւ Յովիս ԺԵ. Վկայութիւն սրբոյն Կիրակոսի եւ Յովիտեայ – Երանելի եւ որդէսէր կինս այս Յովիտեայ էր ի քաղաքէն յԻկոնիոյ...

187. 187ա-8ա Հրոտից Ժ. եւ Յովիս ԺԶ. Զգնաւոր եւ սուրբ կրանատրացն Պատերմութիոսի եւ Կոպրի եւ զաւրականին Աղէֆսանդրոսի, որ վկասական խոստովանութեամբ կատարեցան ի Քրիստոս յոյսն ամենեցուն – Յամս ուրացողին Յովիանոսի արքաին, ի Ռումա Եգիպտացիոց էին ճգնաւոր կրանաւորք...

188. 188ա-90ա Հրոտից ԺԱ. եւ Յովիս ԺԷ. Վկայութիւն սրբոյն Աթանագինեայ եպիսկոպոսին Պիտաֆոտի եւ Ժ. (10) աշակերտացն: Զսորա նշխարսն տարաւ սուրբն Գրիգոր ի Հայք – Յաւուրս ամբարիշտ արքաին Դիոկղէտիանոսի սուրբն Աթանագինէս քրիստոնեայ էր ի Սեբաստիոյ քաղաքէն... (189ա) Աւրհնեալ է մեծ պսակաւորն եւ յաղթող քաջ նահատակն Քրիստոսի՝ սուրբն Աթանագինէս...

189. 190ա Հրոտից ԺԲ. եւ Յովիս ԺԸ. Վկայութիւն սրբոյն Մարինեայ եւ սրբոյն Մակուրինեայ սուրբ վկայիցն – Սուրբ վկայս Քրիստոսի Մարինէ էր ի քաղաքէն Անտիոֆա Պիսիդեայ... (190ա) Յայսմ ատուր յիշատակ է աղախնոյն Քրիստոսի Մագուրինեայ – Սա էր քոյր սրբոյն Բարսղի եւ սրբոյն Գրիգորի Նիսացոյն...

190. 190ա-1ա Հրոտից ԺԳ. եւ Յովիս ԺԹ. Վարբ երանելոյն Դիոսի – Երջանիկ հայրն մեր Դիոս էր ի քաղաքէն Անտիոֆայ Ասորոց...

191. 191աբ Հրոտից ԺԴ. և Յուլիս Ի. Վերացումն է եղիայի մարգարէին հրեղէն կառաւ յերկինս: Գրեալ է ի գիրս Թագաւորութեանն – *Եւ ստէ եղիայ ցժողովուրդն. Մատերո՛ւք առ իս...*

192. 191բ-3բ Հրոտից ԺԵ. և Յուլիս ԻԱ. Վարժ երանելոյն Սիմէոնի, որ վասն Քրիստոսի աղուաշանայր և երանելոյն Յոհաննու Անապատականի – Սիմէոն *և Յոհաննես էին եւս յԱսորոց ի քաղաքէն յեղեսիայ...*

193. 193բ-4բ Հրոտից ԺԶ. և Յուլիս ԻԲ. Վկայութիւն արքունոյն Գերանդրիտոյ պարսկի – *Կինս այս մոգպետի կին էր ի Պարսկս...*

194. 194բ-5բ Հրոտից ԺԷ. և Յուլիս ԻԳ. Վկայութիւն արքոյն Փոկասու, և տանն է Մարիամու Մակղաղենացոյն – *Կացուցին զսուրբն Փովկաս առաջի Ափրիկանա եպարքոսին...* (195ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է Մարիամա Մակղաղենացոյն – *Աղախինն Քրիստոսի Մարիամ էր ի սահմանացն Մակղաղեայ Ասորոց...* (195ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն արքոյն Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի – *Սուրբն Ստեփաննոս աշակերտ էր Մովսէսի Սիւնեաց եպիսկոպոսին...*

195. 195բ-8բ Հրոտից ԺԸ. և Յուլիս ԻԴ. Վկայութիւն արքունոյն Քրիստինեայ, և Ռոմանոսի, և Դաւթի, որ Յուզֆ կատարեցան – *Կոյս վկայն Քրիստոսի Քրիստինէ էր ի Տիրոն քաղաքէն...* (196ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է երանելի աղախնոյն Աստուծոյ Ողոմայիայի – *Սա էր ի Կոստանդինուպոլսիս յաւուրս բարեպաշտ թագաւորացն Մեծին Թէոդոսի և որդոցն իւրոյ...* (196բ) Պատմութիւն սուրբ և փառատրեալ վկայիցն Քրիստոսի՝ Ռոմանոսի և Դաւթի, որ յԵթովպիոյ կատարեցան յանարէն եղբարէն իւրեանց – *Աշխարհն Ռուսաց յանարէնութեան էր և յանհաւատութեան...*

196. 198բ-9ա Հրոտից ԺԹ. և Յուլիս ԻԵ. Հանգիստ ննջման արքունոյն Աննայի՝ մարն ամէնարհնեալ Աստուածածնին – *Սրբուհին Աննա էր յազգէն Ղեւեայ, դուստր Մատթա քահանային...* (199ա) Յայսմ աւուր յիշատակ աղախնոյն Քրիստոսի Պրակսեայ – *Սա դուստր էր մեծ իշխանի ի Կոստանդինուպոլսիս...*

197. 199ա-200ա Հրոտից Ի. և Յուլիս ԻԶ. Վկայութիւն արքոյն Երմոդիոսի և ընկերաց նորա – *Սուրբ քահանայն Երմոդայոս էր ի Նիկոմիդեայ քաղաքէն...*

198. 200աբ Հրոտից ԻԱ. և Յուլիս ԻԷ. Վկայութիւն սուրբ Պանտալեոնի, որ թարգմանի Ամէնադիւծ – *Վկայն Քրիստոսի և սիրելին Պանտալեոն էր ի Նիկոմիդացիոց քաղաքէն...*

199. 200բ-1ա Հրոտից ԻԲ. և Յուլիս ԻԸ. Վկայութիւն արքոյն Կալինիկոսի և յիշայտակ է արքոյն Ապողինոսի – *Վկայն Քրիստոսի սուրբն Կալինիկոս*

էր քրիստոնեայ և երկեղած յԱստուծոյ... (201ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է արքոյն Ապողինոսի – Սա էր ի Սարդիս քաղաքէն քրիստոնեայ հաւատով...

200. 201ա-2ա Հրոտից ԻԳ. և Յուլիս ԻԹ. Վկայութիւն արքոյն Թէոդոտեայ և Գ. որդոցն իւր – *Բարեպաշտ կինն Թէոդոտայ այրի էր, ի քաղաքէն յԻկոնիոյ...*

201. 202աբ Հրոտից ԻԴ. և Յուլիս Լ. Վկայութիւն արքոյն Ստաթէոսի Անկիրացոյն – *Սուրբն Եւստաթիոս զարական էր Քրիստոսի հաւատով...* (202ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է արքոյն Մարթայի՝ մար Սիմէոնի Սիւնակեցոյն, որ ի լեւինն Անտիոքու – *Սուրբն Սիմէոն, զմայրն իւր գերանելին Մարթայ...*

202. 202բ-5ա Հրոտից ԻԵ. և Յուլիս ԼԱ. Վկայութիւն արքոյն Բանանայիցն Հայոց՝ Սահակայ, Յովսէփու, Սանուիլիի, Ղեւոնդի, Մուշայի, Արսէնի, Քաջաջ սարկաւագի, Թաթկայ, Սանուիլիի, Աբրահամու և մոգպետին երանելոյ: Եւ յայսմ աւուր տանն է արքունի և կոյս վկային՝ Ռիկոնի և այլ ընկերացն, և այլ Ղուկիայ ի Սիկիլիայ, որոյ տանն ի հոկտեմբերի կատարի, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ – *Ձկնի մեծ պատերազմին նահատակութեան զարացն Հայոց և իշխանացն...* (204բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արքունոյն Ղուկիայ և արքոյ վկային Ռիկոնի, և այլ ընկերացն: Է և այլ Ղուկիայ, որ ի հոկտեմբեր ԼԱ. (31) է տանն, և Քրիստոսի փառք յաւ[իտեանս] – *Քրիստոսի աղախինն Ղուկիայ էր ի Կամբանոյ գաւառէն...*

203. 205ա-6բ Հրոտից ԻԶ. և Աւգոստոսի Ա. Յիշատակ Մակաբայեցոցն – *Անտիոքոս անարէնն գերեաց գերուսաղէմ...* (205բ) Յայսմ աւուր վարժ Տիրտոսի առաքելոյն՝ եպիսկոպոսի Գորտիոնոյ քաղաքին, ի Սիկիլիայ կղզին – *Ձինաս, զոր յիշէ Պաւղոս ի թուխթս իւր...*

204. 206բ-7բ Հրոտից ԻԷ. և Աւգոստոս Բ. Վերադարձումն նշխարաց արքոյն Ստեփաննոսի Նախավկային Քրիստոսի – *Նախավկայն Քրիստոսի սուրբն Ստեփաննոս...* (207բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արքոյն Կենդիոսի Բանանայի – *Սրբանեալ քահանայն Կենդիոս էր ի գեղջէն Տարմենոյ...*

205. 207բ-8ա Հրոտից ԻԸ. և Աւգոստոս Գ. Վարժ երանելոյն Դաղմատիոսի – *Երանելի հայրն մեր Դաղմատիոս զարական էր յերկրորդ գունդս սիսողարաց...* զնաց մեծաւ հաւատով, ողջ/// (1 թ. ընկած) 208ա ///վանսն, որ կոչի Դաղմատիոսի...

206. 208ա-9ա Հրոտից ԻԹ. և Աւգոստոս Դ. Վկայութիւն արքոյն Սովիայ և երից դատերացն, որոց անուանքն են այս՝ Պիստիս, Ելպիս, Ագապիս, որ է ի մերս՝ հաւատ, յոյս, սէր և իմաստութիւն – *Սուրբ աղախինն Քրիստոսի Սովիայ էր ի մեծատանց և ի փառաւոր ազգէն...*

207. 209ա-11ա Հրոտից Լ. և Աւգոստոս Ե. Վկա-

յութին սրբոյն Վարդանայ եւ այլ զարացն Հայոց, որ կատարեցան ի մեծ պատերազմին – *Ի բառնայ թագաւորութեանն* Հայոց... (210բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն եւսիգնոսի ծերունոյն – *Վկայն Քրիստոսի եւսինգնոս ազգաւ Անտիոքացի էր...* (211ա) Յայսմ ատուր սրբոց վկայիցն Պապիլա եւ Պատրոսի, եւ սրբունի կանանցն՝ Բ. Բերցն՝ Վաղենտինեայ եւ Թէլեսիայ – *Սոքա էին եգիպտացիք եւ բնակէին ի Նէոյ-կեսարիայ...*

208. 211աբ Յաւելեացն ի մինն եւ Աւգոստոս Զ. Մեծ եւ հոչակատու տանն է Այլակերպութանն Քրիստոսի, գոր այլ ազգ տաննն ի փառս Քրիստոսի – *Աւանդապահք սուրբ եկեղեցոյ ասեն՝ զպատկեր ատուր տանիս...*

209. 211բ-2ա Յաւելեացն Բ. եւ յԱւգոստոս Է. Վարդ եւ վկայութիւն սրբոյն Դեմէտրիոսի սուրբ նահատակին – *Ի ժամանակս մեծին Կոստանդիանոսի՝ որդոյն սրբոյն Հեղինեայ, Դոմետիոս մոգ...*

210. 212բ-3բ Յաւելեացն Գ. եւ Աւգոստոս Ը. Վկայութիւն սրբոյն Մարինոսի ծերոյն եւ յիշատակ Ներսէսի վերջնոյ Հայոց կաթողիկոսի – *Սուրբ վկայն Քրիստոսի Մարինոս էր ի քաղաքէն Անարզարայ...* (213ա) Յայսմ ատուր յիշատակ սուրբ հայրապետացն Գրիգորի եւ Ներսէսի – *Երջանիկ եւ սուրբ հայրապետքս Գրիգոր եւ Ներսէս...*

211. 213բ-4ա Աւելեացն Դ. եւ Աւգոստոս Թ. Վարդ երանելոյն Միտոնայ սփանչեագործ եպիսկոպոսին Կրիստի կղզոյն – *Սուրբ եպիսկոպոսն Միտոն լեալ էր ի Կրիտէ կղզոջն...*

212. 214բ Աւելեացն Ե. եւ Աւգոստոս Ժ. Վկայութիւն սրբոյն Անդոնիանոսի – *Սուրբ վկայն Քրիստոսի Անդոնիանոս ազգաւ Աղէքսանդրացի էր...*

213. 214բ-8բ Նաւասարդի ամսոյ ի մինն եւ Աւգոստոս ԺԱ. Տանն է Յովհաննու Մկրտչին, կարգեալ սրբոյն Գրիգորէ Լուսատրչէն մերոյ – *Յորժամ լուսաւորեաց սուրբ Գրիգոր գՀայս եւ գնաց ի քաղաքն Կեսարիա...* (218ա) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Լարէնտիոսի, Քսեստոսի եւ Պատրիստոսի – *Սոքա էին յաւուրս Դեկոսի ամբարիշտ արքային...*

214. 218բ-9բ Նաւասարդի Բ. եւ Աւգոստոսի ԺԲ. Անիկատոսի եւ Փոտիմոսի – *Այսմ սրբոցս մարտիրոսութիւնս եղեւ այսպէս. Դիոկղէտիանոս անարէն արքայն...*

215. 219բ Աւգոստոսի ԺԳ. եւ Նաւասարդի Գ. Սրբոյն Մարկելիոսի վկայի՝ եպիսկոպոսի Ապամիոյ Աստրոց – *Երանելին Մարկելիոս էր ի Կիպրոսէ...*

216. 219բ-20բ Նաւասարդի Դ. եւ Աւգոստոս ԺԴ. Նաակատիք Սուրբ Կաթողիկէին, որ ի Վաղարշապատ քաղաքի, եւ վկայութիւն Հիմեա, եւ Իլիդեա, եւ Փիգաիդեայ – *Սոքայ ազգականք էին չորից զինուորացն...* (220ա) Յայսմ ատուր կատարեցաւ սուրբն

Մարթին – *Սա աղախին էր կոսապաշտ տիկնոջ...* (220ա) Յայսմ ատուր սրբոյն Ուսիկիմոսի – *Քրիստոսի մարտիրոսն Ուսիկիմոս էր ի քաղաքէն Սեբենդիոյ...*

217. 220բ-2բ Նաւասարդի Ե., որ է Աւգոստոս ԺԵ. Մեծի եւ փառաւորեալ ննջման ամենարհմեալ սուրբ կուսին Մարիամու Աստուածածնին – *Պարտ եւ արժան է զիտել, զի զգրեալ սքանչելիսն...*

218. 222բ-4ա Նաւասարդի Զ. եւ Աւգոստոս ԺԶ. Վերստին տանն է փոխման Աստուածածնին, եւ ընդ նմին տանն սուրբ եւ պատուական երեսաց դաստառակին Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, յորում նկարեալ էր անձեռագործ պատկեր նորա, որ առաւեցաւ յՈւոհա – Աբգար՝ արքա Հայոց եւ Աստրոց, լուսա վասն Քրիստոսի... (223բ) Յայսմ ատուր սրբոյն Դիմիդեայ բըժըշկի եւ վկայի – *Քրիստոսի վկայն Դիմիդոս էր ի Տարսոն քաղաքէն...*

219. 224ա-5ա ՅԱւգոստոս ԺԷ. եւ Նաւասարդի Է. Վերստին տանն է սրբոյ Աստուածածնին եւ վկայութիւն սրբոյն Միտոնա քահանային – *Յաւուրս Դեկոսի ամբարիշտ արքային, էր սուրբն Միտոն քահանայն...* (224բ) Յայսմ ատուր Պատկերի Աստուածածնին տանն – *Սրբուհի Մարիամ Աստուածածնին հանդերձեալ էր...* (225ա) – *Դարձեալ ի սմին ատուր տանն է Ստեփաննոսի Ուլմցոյն (այսպիսի):*

220. 225ա-6ա Նաւասարդի Ը. եւ Աւգոստոս ԺԸ. Սրբոց վկայիցն՝ Լարոսի եւ Փլորոսի եւ Աստուածածնին – *Փառաւորեալ վկայքն Քրիստոսի՝ Փլարոս եւ Լարոս...*

221. 226ա-7ա Նաւասարդի Թ. եւ Աւգոստոս ԺԹ. Սրբոց Ատոմեանցն եւ որդոյ նորին՝ եւ Վարսա, եւ Ներսենի, եւ վարձատրին, եւ ընկերացն՝ եւ ննջման Աստուածածնին – *Թագաւորն Պարսից Յազկերտ խորհրդածութեամբ մոգուցն...* (226բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Անդրէի ստրատելատին եւ զարացն – *Քրիստոսի վկայն Անդրէաս ստրատելատն...*

222. 227ա-8ա Նաւասարդի Ժ. եւ Աւգոստոս Ի. Սրբոց վկայիցն Վասսա եւ Գ. որոց իւրոց Թէոգնիոսի, Ագապիոսի եւ Պիստոսի, եւ ննջման Աստուածածնին – *Սրբուհի Վասսա էր յաւուրս Մաքսիմիանոսի անարէն արքային...*

223. 228ա-9ա Նաւասարդի ԺԱ. եւ Աւգոստոս ԻԱ. Վկայութիւն Իուստիոսի եւ ննջման Աստուածածնին եւ միշտ կուսին – *Քրիստոսի վկայն Իուստիոս նախ զարական էր ի գունդս...*

224. 229ա-30ա Նաւասարդի ԺԲ. եւ Աւգոստոս ԻԲ. Տանն է Թումայի առաւելոյն յերկոտասանիցն եւ ննջման Աստուածածնին – *Յետ համբառնալոյն Քրիստոսի յերկինս...* (229բ) Յայսմ ատուր վկայութիւն սրբոյն Ագաթոնիկոսի, որ թարգմանի բարէկալոք – *Մաքսիմիանոս ամբարիշտ արքայն առաքեաց ի Նիկոմիդեայ քաղաքէն...*

225. 230աբ Նաասարդի ԺԳ. եւ Աւգոստոս ԻԳ. Վկայութիւն Իրինիոսի եպիսկոպոսի Սերմոնի գաւառին, եւ իննարեա տաւն ննջման Աստուածածնին – Սուրբն եպիսկոպոսն էր ի Սերմոնյ գաւառին...

226. 230բ Նաասարդի ԺԳ. եւ Աւգոստոս ԻԳ. Սրբոյ վկային Տիմէի, Ագապիոսի եւ սրբոյն Թեկղի – Աստուծոյ սիրելին եւ սքանչելի այրն Տիմոթէոս էր ի Պաղեստինոյ... (230բ) Յայսմ աւուր սուրբն Ագապիոս եւ սրբուհին Թեկղիայ ի քաղաքին Գագա...

227. 230բ-2ա Նաասարդի ԺԵ. եւ Աւգոստոս ԻԵ. Տաւն սրբոյ Աստուածածնին – Սուրբ Լուսաւորիչն Հայոց Գրիգորիոս, յորժամ կործանեաց զպատկերն Անահիա կոռցն... (231ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն Աթանասի եպիսկոպոսի, որ մկրտեաց զսրբունին հանքաւ – Երանելի աղախինն Քրիստոսի հանքաւ էր ի Սելեւկիոյ... (232ա) Յայսմ աւուր եւ զերկուս ծառայսն երանելոյն հանքաւ՝ զհարիսիմոս եւ զՆէոփիտոս – Կացուցին առաջի Աւրելիանոսի անարէն արքային...

228. 232ա-3բ Նաասարդի ԺԶ. եւ Աւգոստոս ԻԶ. Վկայութիւն սրբոյն Ադրիանոսի եւ կնոջն՝ Անատաւլեայ, եւ այլ ԻԳ. (23) մարտիրոսաց – Վկայն Քրիստոսի Ադրիանոս եւ Անատաւլիա՝ ամուսինն իւր... (233բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն Աբուղիմոսի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Աբուղիմոս...

229. 233բ-5բ Նաասարդի ԺԷ. եւ Աւգոստոս ԻԷ. Սրբոց Սուփասեանցն, որ վկայեցին ի Սուկաւետ լերինն ի Հայս – Առաքեալն Քրիստոսի Թադէոս, յորժամ եկն ի Հայս... (234բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն Ատրնետրեհի, եւ Անտիոֆա բժշկին, եւ Միտոնոսի ֆահանային – Քրիստոսի վկայն Ատրնետրեհ որդի էր Պրոպոսի... (235ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Անտիոֆա բժշկին – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Անտիոֆոս բժիշկ էր...

230. 235բ-6ա Նաասարդի ԺԸ., որ է Աւգոստոս ԻԸ. Վկայութիւն Ստրատոնիկոսի, Փիլիպպոսի, Ետափիանոսի, եւ վարժ երանելոյն Ոնէսիմէա՝ ո՛չ աշակերտին Պաւղոսի – Փառաւորեալ մարտիրոսոքս այս էին ի քաղաքէն Նիկումիդեա... (235բ) Յայսմ աւուր վարժ երանելոյն Ոնէսիմէա՝ ո՛չ աշակերտին Պաւղոսի – Սորա ծնողքն էին ի Կեսարիայ...

231. 236աբ Նաասարդի ԺԹ. եւ Աւգոստոս ԻԹ. Տաւն է գլխատմանն Յոհաննոս – Յովհաննէս Մկրտիչն Քրիստոսի, սրբութեամբ սնեալ էր յանապատի...

232. 236բ-7ա Նաասարդի Ի. եւ Աւգոստոս Լ. Վկայութիւն սրբոյն Վիլոնիդոսի եպիսկոպոսի եւ սրբոյն Տատիոսի – Սուրբ եպիսկոպոսն Վիլոնիդոս էր ի քանդին, վասն հաւատոցն Քրիստոսի... (237ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Տատիանոսի, զոր ոմանք Տիաթոն անուանեն – Զսա անարէն դատաւորն Ուրբանոսի Կղաղիոպապի...

233. 237բ-8ա Նաասարդի ԻԱ., որ է Աւգոստոս ԼԱ. Գիւտ պատուական գաւտոյն ամենասրբունոյ Աստուածածնին, որ կոչի Խալկոպոատիայ – Զամենասրբուհոյ Աստուածածնին Մարիամա զգաւտին տարան... (237բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբունոյն Փոտրինեայ, որ ասի Լուսելէն – Կինն սամարացի, յորմէ Քրիստոս ջուր խնդրեաց...

234. 238ա-9բ Նաասարդի ԻԲ. եւ Սեպտեմբերի Ա. Տաւն է Յետու որդոյն Նաւեայ՝ ծառային Մովսէսի – Յետու որդին Նաւեայ աշակերտ էր Մովսիսի... (238բ) Յայսմ աւուր վարժ Սիմէոնի երանելոյ Սիւնակեցոյն, որ ի Մանդրանն ի Հալպ – Երանելին Սիմէոն էր ի քաղաքէն Անտիոֆա Ասորոց...

235. 239բ-40բ Նաասարդի ԻԳ., որ է Սեպտեմբերի Բ. Սրբոյն Մամասա եւ սրբոյն Յոհաննոս հայրապետին՝ Կոստանդինուպոլսի մեծի եկեղեցոյն – Յամս Աւրելիանոսի ամբարիշտ արքաի, այր ոմն քրիստոնեա... (240բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է երանելոյն Յոհաննոս Կոստանդինուպոլսի հայրապետի – Սուրբ հայրապետն Յոհաննէս յաղագս բազում ճգնութեան իւրոյ...

236. 240բ-1ա Նաասարդի ԻԴ., որ է Սեպտեմբերի Գ. Վկայութիւն սրբոյն Անթիմոսի Նիկումիդացոց եպիսկոպոսի – Ի ժամանակս ամբարիշտ արքաին Մամսիմիանոսի...

237. 241աբ Նաասարդի ԻԵ., որ է Սեպտեմբերի Դ. Վկայութիւն սրբոյն Բաբիլա Անտիոֆայ հայրապետին եւ սրբոց վկայցն՝ Յակիանոսի, Թէոդորոսի, Ամանիոսի եւ Յուլիանոսի – Ի ժամանակս Նոմերիանոսի ամբարիշտ արքային էր սուրբ հայրապետն Անտիոֆոս Բաբիլա... (241բ) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոց վկայիցն Ոսկէանոսի, Թէոդորոսի, Ամիրանոսի եւ Յուլիանոսի, զորոց Մամսիմիանոս արքայն եհատ զձեռս եւ զոտս եւ ի հուր ընկեց, եւ կատարեցան ի Քրիստոս բարի խոստովանութեամբ, եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն (այսչափ):

238. 241բ-2բ Նաասարդի ԻԶ., որ է Սեպտեմբերի Ե. Սրբոց վկայիցն Խ. (40) խարազնապետ կոստանանցն եւ Ամոնի սարկաւագին – Սրբուհի կանայքն էին յատուրս Լիկիանոսի ամբարիշտ արքային... (242բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է Զամարիայի՝ հաւրն Յովաննոս – Զարքարիսս էր որդի Ադդովա...

239. 242բ-3բ Նաասարդի ԻԷ. (=ԻԷ.), որ է Սեպտեմբերի Զ. Վկայութիւն սրբունոյ եւ կոյս վկային Էրմոնայ եւ ԺԳ. (13) սուրբ մարտիրոսացն Քրիստոսի՝ Փոստոսի ֆահանայի, Բիբիա սարկաւագի եւ այլ Ժ. (10) ընկերացն – Սուրբ առաքեալն Փիլիպպոս դատերս ուներ շորս... (243բ) Յայսմ աւուր տաւն է ԺԳ. (13) մարտիրոսացն Քրիստոսի՝ Փոստոսի ֆահանայի, Բիբիլիա սարկաւագի, Նիսիայ ընթերցողի եւ այլ Ժ. (10) ընկերացն – Սոքա էին առ Դեկոպի սոքաին...

240. 243բ-4ա Նաասարդի ԻԸ., որ է Սեպտեմբեր է. Վկայութիւն արբոյն Սոզոնի եւ Եփսիփոսի: Եւ նախատանակ է ծնընդեան Ատուածածնին – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Սոզոն էր քրիստոնեա... (244ա) Յայսմ աւուր տան է սուրբ վկային Քրիստոսի Եփսիփոսի – Սա էր ի քաղաքէն Կեսարիացոց, եւ մատնեցին զնա... (244ա) Յայսմ աւուր նախատանակ է ծնընդեան ամենարբուհոյ Ատուածածնին (այսչափ):

241. 244ա-6բ Նաասարդի ԻԹ., որ է Սեպտեմբեր Ը. Տան Ծնընդեան Մարիամու Ատուածածնին ի Յովակիմա եւ յԱննաէ, եւ Պաղոսի եպիսկոպոսի – Ի թուոյ եւ ի տոհմէ երկոտասան ազգաց Իսրաէլի էր Յովակիմ... (245բ) Յայսմ աւուր վարժ արբոյն Պաղոսի եպիսկոպոսի – Սուրբն Պաղոս եպիսկոպոս էր ի Սնապի քաղաքի յարեւմուտս...

242. 246բ-7բ Նաասարդի Լ. եւ Սեպտեմբեր Թ. Կատարումն արբոյն Իսահակայ Պարթեի – Սուրբ եւ մեծ հայրապետն Իսահակ որդի էր մեծին Ներսէսի... (247բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արբոյն Սեւերիանոսի Սեբաստացոյն – Քրիստոսի վկայն Սեւերիանոս էր ի քաղաքէն Սեբաստիոյ...

243. 247բ-8ա Հոռի Ա., որ է Սեպտեմբերի Ժ. Վկայութիւն երից ֆեցց կուսանացն՝ Մինդորա, Միտրոդորա եւ Նիմփաւորա – Այս երեք սրբուհի կուսանքս քորք էին հարազատք ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի... (248ա) Յայսմ աւուր տան է արբունոյն Բասիլիայ – Սրբուհի կոյս վկայն Քրիստոսի էր ինն ամաց, ի Նիկովիդեա քաղաքին...

244. 248ա-52ա Հոռի Բ., որ է Սեպտեմբերի ԺԱ. Վկայութիւն արբունոյ վկային Մանուչակայ, զոր ի Հոռոմ լեզուն Իայ կոչեն – Արքայն պարսից Շապում, որ էր հրապաշտ, պաշարեաց զքաղաքն Քիւզանդիա... (248բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սուրբ աղախնոյն Աստուծոյ Քրիստոսի Թէոդորեայ – Յաւուրս Զինոնի արքային, ի քաղաքին Աղէկսանդրիա...

245. 252ա-3ա Հոռի Գ., որ է Սեպտեմբերի ԺԲ. Վկայութիւն արբոյ եպիսկոպոսին Ապտոնոմոսի եւ արբոյն Ռոմիլոսի – Երանելի քահանայապետս Քրիստոսի էր ի ժամանակս Դիոկղէտիանոսի... (253ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սրով սուրբ մարտիրոսն Քրիստոսի Ռոմիլոս ի Տրախանոսէ արքայէ: Նոյնպէս եւ սուրբ վկայն Եղոբսիոս սրով կատարեցաւ ի Դիոկղէտիանոսէ արքայէն, ի Մէլիտինի քաղաքին. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեան (այսչափ):

246. 253ա Հոռի Դ., որ է Սեպտեմբերի ԺԳ. Վկայութիւն արբոց վկայիցն՝ Դիոդորէ եւ Դիդիմայ, եւ նաակատիփ է Սուրբ Յարութեանն Երուսաղէմի մեծի եկեղէցոյն – Սոքա էին քրիստոնէայք ի քաղաքին Լատոդիկայ Ասորոց... (253ա) Յայսմ աւուր նաակատիս է Սուրբ Յարութեանն մեծի եկեղէցոյն Երուսաղէմի – Ի սեպտեմբերի ԺԳ. (13), երանելին զըշխոյն Հեղինէ...

247. 253ա-4ա Հոռի Ե. եւ Սեպտեմբերի ԺԴ. Վերջստին տան է հոչակատր եւ բազմածողով պատուական խաչին Քրիստոսի, եւ Ը. աւր կատարի: Եւ յայսմ աւուր Յոհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդինուպապի եպիսկոպոսի – Բարեպաշտ եւ մեծ թագաւորն Կոստանդիանոս առաքեաց զմայր... (253բ) Յայսմ աւուր տան է արբոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին – Մեծ վարդապետն եկեղեցոյ Յովհան Ոսկէբերանն...

248. 254աբ Հոռի Զ. եւ Սեպտեմբերի ԺԵ. Վերջստին տան է սուրբ պատուական խաչին Քրիստոսի, եւ յիշատակ բարեպաշտ թագաւորին Կոստանդիանոսի եւ մարն նորա՝ Հեղինէ, եւ վկայութիւն արբոյն Նիկիտասա – Սուրբն Նիկիտաս՝ վկայն Քրիստոսի, էր ի խուժադուժ երկրէն Գալաացոց...

249. 254բ-5բ Հոռի Է. եւ է Սեպտեմբերի ԺԶ. Վկայութիւն արբունոյ կուսին Եփիմեա – Յամս Դիոկղէտիանոսի ամբարիշտ արքայի էր փառաւորեալ աղախինն Քրիստոսի Եփիմա... (255բ) Յայսմ աւուր կատարեցաւ Կոննիտիոս ծերունի...

250. 255բ-6ա Հոռի Ը. եւ Սեպտեմբերի ԺԷ. Յիշատակ արբոյն Սահակա հայրապետի եւ Մեսրոպայ վարդապետի – Լուսաւորիչքն մեր եւ պայծառ ջահքն կաթողիկէ եկեղեցոյ՝ սուրբ հայրապետն Սահակ... (256ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ վկայն Քրիստոսի Վարիպապայ ի Հոռի Ը. եւ Սեպտեմբերի ԺԷ (17), եւ Քրիստոսի փառք յ[աւիտեանս] (այսչափ):

251. 256ա-7ա Հոռի Թ. եւ Սեպտեմբերի ԺԸ. Տան է մեծ մարգարէին Մովսէսի եւ եղբար նորին Ահարոնի – Մեծն ի մարգարէս աստուածատեսն Մովսէս, որ առաջին էր ամենայն մարգարէիցն... (256բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արբունոյն Արիադովնայ, զոր Մարիամ անուանեն – Ի ժամանակս Ադրիանոսի եւ Անտոնինեայ ամբարիշտ թագաւորացն...

252. 257ա-8ա Հոռի Ժ. եւ Սեպտեմբերի ԺԹ. Վկայութիւն արբոց Ոսկեանցն՝ աշակերտացն Թադէոսի առաքելոյն – Սոքայ աշակերտք էին արբոյն Թադէոսի առաքելոյն... (257բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արբոցն Տրոփիմեա, Դորիմենդոսի, Սաբատիանեա – Այս Գ. սուրբ եւ փառաւորեալ վկայքս Քրիստոսի... (258ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Պապանուն, ի ֆաղափն Լարանտէն, Լիւկիոնա, ի Մանգնոյ դատաւորէն, յաւուրս Մաքսիմիանոսի թագաւորին – Զսուրբն Պապանուն քարշեցին յետ շարշարանացն...

253. 258ա-60ա Հոռի ԺԱ. եւ Սեպտեմբերի Ի. Վկայութիւն արբոցն Եւստաթէոսի, եւ կնոջ նորա, եւ որդոցն իւրեանց – Այրս այս հեթանոս էր՝ կոսապաշտ, եւ անուն էր սորա Պլակիդոս... (259բ) Յայսմ աւուր տան է արբոց վկայիցն՝ Մաքսիմոսի, եւ Թէոդոտեա, եւ ֆեոն Ասկլէպիդա, որք սրով կատարեցան ի Փի-

լիպոյապլիս Մակէդոնացոց – Յաւուրս Մաքսիմիանոսի անարէն արքային...

254. 260ա Հոռի ԺԲ. եւ Սեպտեմբերի ԻԱ. Վկայութիւն ՃԾ. (150) մարտիրոսացն, որոց գլխատրք էին Ապիլիանոս, Նեղոս, Պատեմոնոսեոս եւ Եղիայ – Փառաւորեալ եւ սուրբ վկայքն Քրիստոսի հարիւրքն էին... (260ա) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոցն՝ Մակրոբա, Գորգիանոյ, Հեղիոյ, Զոտիկոսի, Դուկիանու, Վաղերիանոսի, որք ի Տիմէոն քաղաքին սրով եւ հրով կատարեցան ի Մաքսիմիանոսէ դատաւորէ, յամս Լիկիանոսի արքաին. եւ Քրիստոսի փառք յ[աւիտեանս] (այսչափ):

255. 260ա-1ա Հոռի ԺԳ. եւ Սեպտեմբերի ԻԲ. Վկայութիւն սրբոյն Փոկասու հայրա[պետին] – էր ոմն քրիստոնեա Պոնատացի եւ մեծատուն ի քաղաքին Սինոպի... (261ա) Յայսմ աւուր տաւն է Յովնաննու մարգարէին – Սա էր ի Կարիաքարիմայ...

256. 261աբ Հոռի ԺԴ. եւ Սեպտեմբերի ԻԳ. Վկայութիւն սրբունոյ եւ կոյս վկային Իրաիտեա – Կուկղիանոս ամբարիշտ դատաւորն գնաց յեգիպտոս...

257. 261բ-4ա Հոռի ԺԵ. եւ Սեպտեմբերի ԻԴ. Վկայութիւն սրբունոյ կուսին Թեկղի – Արբուհի եւ կոյս նախավկայս Քրիստոսի էր ի քաղաքէն յԻկոնիոյ... (264ա) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոց առաքելոցն Ապոլոսի եւ Կեփայի եւ Պարմենայ – Սորբա աշակերտք էին առաքելոցն...

258. 264ա Հոռի ԺԶ. եւ Սեպտեմբերի ԻԵ. Վկայութիւն սրբոյ եպիսկոպոսին Դոսանու, որ ի Պարսս – Յորժամ Շապուն հրապաշտ արքայն Պարսից պատերազմեալ պաշարեաց... (264ա) Յայսմ աւուր տաւն է սրբունոյն Ագաթոկլեա – Սա աղախին էր կնոջ կուպաշտի...

259. 264աբ Հոռի ԺԷ. եւ Սեպտեմբերի ԻԶ. Ննջումն Յոհաննու առաքելոյ եւ աւետարանչի – Յետ փոխման ամենասրբունոյ կուսին եւ ամենաւրհնեալ Մարիամու Աստուածածնին...

260. 264բ-5բ Հոռի ԺԸ. եւ Սեպտեմբերի ԻԷ. Վկայութիւն սրբոյն Կալիստատոսի եւ ընկերաց նորա – Երանելի վկայն Քրիստոսի սուրբն Կալիստատոս էր ի ժամանակին Դիոմէտիանոսի... (265բ) Յայսմ աւուր մարտիրոսացաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Մադինոս՝ այր իմաստուն եւ հանճարեղ, եւ պայծառացեալ հաւատովք (այսչափ):

261. 265բ-6ա Հոռի ԺԹ. եւ Սեպտեմբերի ԻԸ. Տաւն Շմատնի՝ ազգակցին Քրիստոսի – Սայ որդի էր Կղէովպայ՝ եղբարն Յովսեփու... (266ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբունոյն Եպիփուրա – Յամս ամբարիշտ արքաին Դիոկղէտիանոսի, աղախինն Քրիստոսի Եպիփուրայ...

262. 266ա-7բ Հոռի Ի. եւ Սեպտեմբերի ԻԹ. Տաւն սրբոյն էղիշի առաքելոյ՝ առաջին եպիսկոպոսին

Ադուանից – Սուրբն Եղիշէ աշակերտ էր սրբոյ առաքելոյն Թադէոսի... (266բ) Յայսմ աւուր վարժ սուրբ հաւուրն Քարիտոնի – Պարկեշտ եւ երանելի կրանաւորս այս Քարիտոն... (267բ) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոյն Եփաիֆոսի, որ բազում ճգնութեամբ կեցեալ եւ խստակրան վարիւք հանգեաւ ի Քրիստոս, որում փառք (այսչափ):

263. 267բ-8ա Հոռի ԻԱ. եւ Սեպտեմբերի Լ. Կատարումն սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչին – Մեծ հայրապետն մեր սուրբն Գրիգոր, յետ լուսաւորելոյ զամենայն աշխարհս Հայոց... (267բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն Անդոնի եւ Կրանիդեայ, եւ ետն խոտանարակաց – Յորժամ ձեռնադրեցաւ սուրբն Գրիգոր ի Կեսարիա...

264. 268ա-9ա Հոռի ԻԲ. եւ Հոկտեմբեր Ա. Վկայութիւն սուրբ առաքելոյն Անանիայի՝ Դամասկոսի եպիսկոպոսի – Սուրբ առաքեալն Անանիայ էր ի քաղաքէն Դամասկոսէ... (268բ) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոյ վկային Թէոդորոսի, որ ի Պերգիայ շարչարեցաւ ի Թէոդոտէ դատաւորէն – Յաւուրս Անդոնիանոսի արքաին, զոր յետ շարչարանացն խաչեցին...

265. 269ա-70ա Հոռի ԻԳ. եւ Հոկտեմբեր Բ. Վկայութիւն սրբոյն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսի եւ Յուստինեա կուսին – Կիպրիանոս էր այր մեծատուն յոյժ... (270ա) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոյն Պափնտաիոսի ճգնաւորի, կրանաւորի եւ մարտիրոսի, որ կատարեցաւ խաչեալ յարմաւենի ծառ, եւ այլք ընդ նմա՝ Շն. (540) վկայք, որք սրով կատարեցան վասն հաւատոցն Քրիստոսի, որ է արհնեալ յաւիտեանս] (այսչափ):

266. 270աբ Հոռի ԻԴ. եւ Հոկտեմբեր Գ. Վկայութիւն սրբոյն Դիոնէսիոսի Աթենա եպիսկոպոսի – Սուրբն Դիոնէսիոս մի էր յաթենացիոցն արանց... (270բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն Կիրակոսի – Սա էր յաւուրս բարեպաշտ արքային եւ թագաւորին Թէոդոսի Մեծի...

267. 270բ-1ա Հոռի ԻԵ. եւ Հոկտեմբեր Դ. Վկայութիւն սրբոյն Ադոփոսի եւ վարժ դատերն իւր՝ Կալիստոս քաղաքէն... (271ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է երանելոյն Ռոմանոսի Երզնցոյի – Սուրբ փառաւորեալ այրս այս սարկաւազ էր յեմնեալ քաղաքին...

268. 271ա-2բ Հոռի ԻԶ. եւ Հոկտեմբեր Ե. Վկայութիւն սրբունոյ կուսին Հովսիփիմեայ եւ նորին ընկերացն – Սքանչելի եւ սուրբ կոյսն Հովսիփիմէ... (272բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբունոյն Մամետայ – Կինս այս քրմունի էր կոոցն Արտեմիդեա ի Պարսս... (272բ) Յայսմ աւուր տաւն է Միքէլի հաւր վանիցն Զորայ եւ ԼԶ. (36) կրանաւորացն – Զսոսա կալեալ ամիրայն Սեբաստիոպապեաց...

269. 272բ-3բ Հոռի ԻԷ. եւ Հոկտեմբեր Զ. Վկայութիւն սուրբ առաքելոյն Թումաի – Առաքեալն Քրիստոսի Թովմաս, ըստ հրամանին Տեառն գնաց ի Հնդիկա... (273ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբունոյն Գայիանեայ եւ Բ. ընկերացն – Յետ կատարման սուրբ կուսին Հոբիսիմեա...

270. 273բ-4ա Հոռի ԻԸ. եւ Հոկտեմբեր Է. Վկայութիւն սրբոցն Սարգսի եւ Բաբոսին – Սուրբ եւ փառաւորեալ վկայքն Քրիստոսի՝ Սարգիս եւ Բաբոս, էին ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի... (274ա) Յայսմ աւուր կատարեցան սուրբ վկայքն Քրիստոսի՝ Նազարտոս, Գերբաստոս, Պրոտասիոս, Կելսիոս, սրով եւ հրով ի կոսապարիշտ արքայէն Ներոնէ (այսչափ):

271. 274աբ Հոռի ԻԹ. եւ Հոկտեմբեր Ը. Վկայութիւն սրբունոյն Պետրոսեա կուսին – Երանելին Պետրոսեայ էր ի քաղաքէն Տարսոնա... (274բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է աղախնոյն Քրիստոսի Պոպիայ սարկաւագունոյ – Կինս այս այրի էր...

272. 274բ-5բ Հոռի Լ. եւ Հոկտեմբեր Թ. Վկայութիւն սուրբ մարտիրոսացն Յուսէնտեանոսի եւ Մաքսիմոսի – Երանելիքս այս էին ի ժամանակս շար եւ ուրացող արքային Յուլիանոսի... (275բ) Յայսմ աւուր երանելի կանայք՝ քորթ Բ. կոյսք եւ պարկեշտք՝ Զինիտայ եւ Փիլոնիլա, ի լերինս Տարսոնի, ի տղայութենէ մեծաւ ճգնութեամբ եւ առաքինի վարուք կացեալ, հանգեան ի Քրիստոս (այսչափ):

273. 275բ-6բ Սահմի Ա. եւ Հոկտեմբեր Ժ. Տան յղութեան Յովհաննու Մկրտչի – Եղիսաբեթ կինն Զաբաբիայ ամուլ էր... (275բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Եղամակեոսի եւ Բեռն իւրոյ Եղամբէայ – Յաւուրս Մաքսիմիանոսի ամբարիշտ արքային էին սուրբն Եղամակեոս... (276ա) Յայսմ աւուր կատարեցան վկայքն Քրիստոսի՝ Մարկոս եւ Ստեփաննոս ի քաղաքին Անտիոքա Պիսիդեա...

274. 276բ Սահմի Բ. եւ Հոկտեմբեր ԺԱ. Վկայութիւն սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացո – Զսա կալան աղէքսանդրացիքն, զի քրիստոնէս էր... (276բ) Յայսմ աւուր եղև երրորդ ժողով ի Նիկիայ Բիւթանացոց – Յամս Կոստանդիանոսի եւ մաւր իւրոյ էրինեայ...

275. 276բ-7ա Սահմի Գ. եւ Հոկտեմբեր ԺԲ. Վկայութիւն սրբոցն՝ Պրոյբոսի, Տարագոսի եւ Անդրոնիկոսի – Սուրբ մարտիրոսքս այսոքիկ երեքեան էին ի ժամանակս կոսապարիշտ արքային Դիոկղէտիանոսի...

276. 277ա-8ա Սահմի Դ. եւ Հոկտեմբեր ԺԳ. Սրբոյն Գրիգորի ելն ի Վիրապէն – Առաքելանման այրն Աստուծոյ եւ բազմաշարշար նահատակն սուրբն Գրիգորի... (278ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոցն Կարպոսի եւ Պապիլոսի – Սորա էին ի ժամանակս Դեկոսի կոսապաշտ արքային...

277. 278աբ Սահմի Ե. եւ Հոկտեմբեր ԺԴ. Վկայութիւն սրբունոյն Դոմնինեա – Սա էր ի քաղաքէն Անազբէոն, ի ժամանակս Դիոկղիտիանոսի... (278բ) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սրով ի Պարսիկս սուրբ վկայն Քրիստոսի Սաղոմ եպիսկոպոսն...

278. 278բ-9ա Սահմի Զ. եւ Հոկտեմբեր ԺԵ. Վկայութիւն սրբոցն Դուկիանոսի Բահանայի Անտիոքացոյ – Սա էր ի մեծ քաղաքէն Անտիոքա յաւուրս Դիոկղիտիանոսի... (279ա) Յայսմ աւուր սուրբ վկայքն Քրիստոսի՝ Դափոս, Զոտիկոս, Գայիոս... (279ա) Ի սմին աւուր տան Յովաննու եւ Աքանագինէ (այսչափ):

279. 279ա-80ա Սահմի Է. եւ Հոկտեմբեր ԺԶ. Վկայութիւն սրբոյն Դունկիանոսի Ճ.ապետի (100), որ ի խաչելութիւնն Քրիստոսի հաւատաց – Սա էր ի Կապադովկեցոց գաւառէն եւ ի Հոռմ քաղաքին էր հարիւրապետ... (280ա) Յայսմ աւուր սուրբն Սոկրատիս քահանայն եւ սրբուհին Թէոդոսիայ կատարեցան սրով յԱնկիւրիայ քաղաքին, վասն հաւատոցն Քրիստոսի, յԱղէքսանդրոսէ արքաէ, եւ Քրիստոսի փառք (այսչափ):

280. 280ա-1բ Սահմի Ը. եւ Հոկտեմբեր ԺԷ. Տան Ովսէի մարգարէին – Ովսէ էր ի Բեղամովթայ, ի ցեղէն Իսաբարա... (280ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Խոռասանոսի, որ թարթմանի ոսկէճաղիկ, եւ ամուսնոյն իւրոյ՝ սրբունոյն Գարեհայ – Սուրբ վկայքն Քրիստոսի Խոռասանոս էր ի ժամանակս Նումերեայ արքային...

281. 281բ-2ա Սահմի Թ. եւ Հոկտեմբեր ԺԸ. Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն եւ աւետարանչին Դուկասու – Սուրբ առաքեալն Քրիստոսի Դուկաս Անտիոքացի էր...

282. 282ա-3ա Սահմի Ժ. եւ Հոկտեմբեր ԺԹ. Յիշատակ է երանելոյն Անփիլոքա՝ յիկոնիոյ եպիսկոպոսին – Երանելի եւ երջանիկ եպիսկոպոսն Անփիլոքոս էր յաւուրս Վաղէնտիանոսի... (283ա) Տան սուրբ Գրիգորի: Յայսմ աւուր տան է Յովելեա մարգարէի – Սա էր յազգէն Ռուբենի՝ յազարակէ Բեթաբարա...

283. 283ա-5բ Սահմի ԺԱ. եւ Հոկտեմբեր Ի. Վկայութիւն սրբոյն Արտեմեա – Յաւուրս Յուլիանոսի ուրացող արքային սուրբն Արտեմիոս էր պատուեալ... (284ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոցն Խարեթա, եւ որք ընդ նմա կատարեցան՝ տասն հազար եւ երկերիւր վկայիցն Բիստոնեայք, որք կատարեցան ի Դովանասա ջիւտ արեալէն Ոմերիտեա – Սուրբն Խարեթաս գլխաւոր էր քաղաքին Նենգրանա, որ էր ի Հնդիկա...

284. 285բ-6բ Սահմի ԺԲ. եւ Հոկտեմբեր ԻԱ. Վարք սրբոյն Ելարիոնի՝ հարանց հարն – Երջանիկ հայրն մեր Ելարիոն էր յաւուրս սրբոյն Կոստանդիանոսի... (286բ) Յայսմ աւուր սուրբ վկայքն Քրիստոսի Մարկոս

եւ Սոկերիկոս, եւ աղախին Քրիստոսի եւ Վաղէնտին, բազում շարձարանաւք ի կռապաշտիցն կատարեցան ի Քրիստոս, որ է արհնեալ (այսչափ):

285. 286բ-8բ Սահմի ԺԳ. եւ Հոկտեմբեր ԻԲ. Վարժ երանելոյն Աբերկիոսի՝ յերապպալսի եպիսկոպոսի, որ թարգմանի մաքուր քաղաք – Սա հաւասարակից առաքելոցն անուանեցաւ ի ժամանակս Մարկոսի եւ Անդոնինեա եւ Դուկիայ... (288բ) Յայսմ աւուր սուրբ վկայն Վարոս ի Մաքսիմիանոսէ արքայէ բազում տանջանաւք եւ բազում եւ դժուարին շարձարանաւք կատարեցաւ՝ բարի խոստովանութեամբ ի Քրիստոս, եւ այլ եւս եւթն մարտիրոսք ընդ նմա (այսչափ): (288բ) Ի սմին աւուր յիշատակ է Անդրէասի կրանաւորի ի քաղաքին Կոստանդինուպոլսիս – Արքայն Կապիւնոս, գերանելի ճրգնաւոր կրանաւորն Անդրէաս բռնադատէր...

286. 288բ-9բ Սահմի ԺԳ. եւ Հոկտեմբեր ԻԳ. Վկայութիւն սրբոյն Յակոբայ եղբարն Տեառն – Յակովբոս որդի էր Յովսէփայ, որ անուանեցաւ այր Մարիամաւ...

287. 289բ-91ա Սահմի ԺԵ. եւ Հոկտեմբեր ԻԴ. Պատմութիւն ննջման եւ յարոյթեան մանկանցն Եփեսոսի՝ Մաքսիմիանոսի, Ամիլիոսի, Մարտիմիանոսի, Դիոնէսիոսի, Յովհաննու, Կոստանդի, Անդոնիոսի – Սոքայ էին ի ժամանակս Դեկոսի ամբարիշտ արքայի... (291ա) Յայսմ աւուր սուրբ մարտիրոսքն Քրիստոսի Դոմնինոս ի Թեսալոնիկէ քաղաքին...

288. 291աբ Սահմի ԺԶ. եւ Հոկտեմբեր ԻԵ. Վկայութիւն դպրացն Մարկիանոսի եւ Մարտիրոնի – Յետ վախճանի երանելոյն Աղէսանդրի...

289. 291բ-3ա Սահմի ԺԷ. եւ Հոկտեմբեր ԻԶ. Վկայութիւն սրբոյն Դեմետրիոսի – Սուրբ եւ փառաւորեալ մարտիրոսն Դեմետրիոս էր ի քաղաքին Թեսալոնիկեայ... (292ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոց Հիպերիֆեանցն – Սոքա էին ի Սամոստացոց քաղաքէն... (292բ) Յայսմ աւուր եղև շարժ մեծ ի Կոստանդինուպոլսիս յաւուրս Լեոնի արքայի Իսաւոսի...

290. 293աբ Սահմի ԺԸ. եւ Հոկտեմբեր ԻԷ. Վկայութիւն սրբունոյն Կապտողինայ եւ Եռատիա աղախնոյն – Յաւուրս Դիոկղիտիանոսի կռապաշտ արքայի եւ Զիլիկոնթեա իշխանին... (293բ) Յայսմ աւուր կատարեցան ի Հայք՝ սուրբ վկայքն Քրիստոսի Սուֆրասեանքն ի Սուկաւետ լեռն...

291. 293բ-4բ Սահմի ԺԹ. եւ Հոկտեմբեր ԻԸ. Յիշատակ Աբրա[ն]ամու արդարոյ – Արդարս այս Աբրաամ ունէր ծնաւոյս քրիստոնէայս... (294բ) Յայսմ աւուր հանգեաւ երանելին Յոհաննէս Հոսաւացին, մեծաւ ճգնութեամբ եւ առաքինի վարուք ի լերինն Հոսաւայ ի կամս Աստուծոյ, որ է արհնեալ յաւիտեան (այսչափ):

292. 294բ-6ա Սահմի Ի. եւ Հոկտեմբեր ԻԹ. Տաւն սրբոցն Նունէ եւ Մանէ – Ի ժամանակին յորում գային սուրբ տիկնայքն Հոնիփսիմեանք յաշխարհս Հայոց... (295ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Զենոբի եպիսկոպոսի եւ Բուերն իւր Զենոբիայ – Յամս Դիոկղիտիանոսի կռապաշտ արքայի էր այր մի աստուածապաշտ... (296ա) Ի սմին աւուր կատարեցաւ սրով կոյս եւ կրանաւոր վկայն Քրիստոսի սրբուհին Անաստասիայ...

293. 296աբ Սահմի ԻԱ. եւ Հոկտեմբեր Լ. Վկայութիւն երից եղբարցն Կղապիոսի, Սատերի, Նէննի – Այս երեք եղբարքս էին ի ժամանակս Դիոկղիտիանոսի, ի քաղաքէն Լարանդոն... (296բ) Յետ կատարման սրբոցն տարան առաջի դատաւորին զսրբուհին Թէոնիկա...

294. 296բ-7ա Սահմի ԻԲ. եւ Հոկտեմբեր ԼԱ. Վկայութիւն սրբոյն Եպիմաքոսի – Սա էր այր խուժադուժ եւ վայրաբնակ յերկրէն Եգիպտոսի ի քաղաքէն Պեղոսիայ... (297ա) Յայսմ աւուր սրբուհին Լուկիայ բազում շարձարանս կրեալ ի Դիոկղիտիանոսէ...

295. 297բ-8բ Սահմի ԻԳ. եւ Նոյեմբեր Ա. Պատմութիւն անարժաք բժժըկացն Կոզմաի եւ Դամիանոսի – Կին մի էր այրի անուն Թէոդոտիայ, բարեպաշտ եւ երկիւղած յԱստուծոյ...

296. 298բ-9բ Սահմի ԻԴ. եւ Նոյեմբեր Բ. Վկայութիւն սրբոցն Ակիմոնիոսի, Պիզասոսի, Ապտոնոսի, Ելպիտիփորա, Անեմփոտոսի – Սուրբ վկայքն Քրիստոսի երեքեանն՝ Ակիմոնոս, Պիզասոս եւ Անեմփոտոս էին ի Պարսիկս... (299բ) Յայսմ աւուր կատարեցան հրով ի քաղաքին Սեբաստիայ ի Լիկիանոսէ արքաէ սուրբ մարտիրոսքն՝ Ակիկոս, Եպոֆիոս, Ագապիոս, Մարիոնոս, Ոսկէանոս եւ Ստրատիոս, Կատերիոս, Տոբիոս եւ այլ սուրբ վկայք ընդ նոսա (այսչափ):

297. 299բ-300ա Սահմի ԻԵ. եւ Նոյեմբեր Գ. Վկայութիւն Ակիփսիմա եպիսկոպոսի եւ Յովսիփայ քահանայի եւ Այիթալա սարկաւ[ագի] – Սոքա էին պարսիկք յերկրէն Պարսից... (300ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ յետ բազում շարձարանաց, ի վերա խաչի, սուրբ մարտիրոսն Բիկիմտիոս սարկաւագն, ի Գաղիանոսէ դատաւորէն, առ Մաքսիմիանոսի արքայի (այսչափ):

298. 300ա-1ա Սահմի ԻԶ. եւ Նոյեմբեր Դ. Վկայութիւն սրբունոյն Կիւրեմայ – Ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի ամբարիշտ արքայի էր ի Տարսոն քաղաքէ սրբուհին Կիւրիմայ... (300բ) Յայսմ աւուր վարժ աղախնոյն Աստուծոյ Մատրոնա – Պատուական կինս այս էր ի Պիրպիսոյ Պամփիլացոց...

299. 301ա-2ա Սահմի ԻԷ. եւ Նոյեմբեր Ե. Վկայութիւն Պորփիրոսի գուսանի – Սուրբն Պորփիրոս էր յազգէ Ասիանոյ եւ սնեալ յԵփեսոս... (302ա) Յայսմ աւուր երանելի եպիսկոպոսն Ֆոսանգաց Մարտինոս մեծ եւ առաքինի ճգնութեամբ...

300. 302ա-3ա Սահմի ԻԸ. և Նոյեմբեր Զ. Վկայություն ստանալու Պաղոսի Խոստովանողի – Սուրբն Մեծաբանին Եպիսկոպոսն Կոստանդինուպոլսի ի ժամ վախճանի իւրոյ ձեռնադրեաց... (303ա) Յայսմ աւուր անկաւ փոշի յերկնից ի Կոստանդինուպոլսիս, յաւուրս Լեոն թագաւորի Վեսաին, լեալ կիսաշափ թզոյ մոխիր, եւ լինի յիշատակն մինչեւ ցայսար: Եւ նմա փառք յաւիտեանս] (այսչափ):

301. 303աբ Սահմի ԻԹ. և Նոյեմբեր Է. Վկայություն ստանալու Մեղասիպոսի և ամուսնոյ Կասիանեա և Անդոնի որոյն նոցա – Սորա էին ի քաղաքէն Անկիւրիայ, քրիստոնէայք... (303բ) Յայսմ աւուր կատարեցան սուրբ վկայքն Քրիստոսի ի Կեսարիայ, ի Մաքսիմիանոսէ Անդոնիոս քահանա, Նիկիփոսոս, Զեբինան, Գերմանոս և աղախինն Քրիստոսի Մանաթի ի Սկիւթոյապոլս: Եւ Քրիստոսի փառք յ[աւիտեանս] (այսչափ):

302. 303բ-5բ Սահմի Լ. և Նոյեմբեր Ը. Տան ստանալու հրեշտակապետացն՝ Գարբիէլի և Միխայէլի – Յաւուրս անաստուածութեան յորժամ զկուռնս և զձեռագործսն աստուած պաշտէին...

303. 305բ-6ա Տրէ Ա. և Նոյեմբեր Թ. Վկայություն ստանալու Անդոնիոսի – Սուրբ վկայն Քրիստոսի Անդոնիոս էր յերկրէն Սուրոնա, ի գեղջէն Պրիվալայ... (306ա) Յայսմ աւուր սուրբն Իպատիոս Եպիսկոպոսն Գանգրայ...

304. 306աբ Տրէ Բ. և Նոյեմբեր Ժ. Վկայություն ստանալու Բիքտորոսի – Յաւուրս Անդոնիոնէայ կոպաշտ արքայն և Սեբաստիանեա դատաւորի էր սուրբն Բիքտորոս... (306ա) Յայսմ աւուր սրբունին Սաեփանիա այրի լեալ ամաց տասանց, ետես զսուրբն Բիքտորոս...

305. 306բ-8ա Տրէ Գ. և Նոյեմբեր ԺԱ. Վկայություն ստանալու Մինայի – Սուրբն Մինաս Եգիպտացի էր, զարական արքայն Մաքսիմիանոսի... (306բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է Յոհանու Երանելոյն՝ Աղեփանդոս հայրապետին Ողորմածին – Երանելիս այս էր ի Կիպրոս կղզոյն, որդի լեալ Եպիփանու Կիպրոսի Եպիսկոպոսապետին...

306. 308աբ Տրէ Դ. և Նոյեմբեր ԺԲ. Վկայություն ստանալու Մելի Եպիսկոպոսի և Բ. աշակերտացն իւր, և Բորա Բանանայի և Շենոյի սարկաւազի – Սուրբ վկայն Մելի պարսիկ էր և նախ զարական էր ի Պարսիկա... (308բ) Յայսմ աւուր մարտիրոսացաւ սուրբն Բիթլաբաթ Գեթթոյ Եպիսկոպոսապետն, որ զսուրբն Մելի ձեռնադրեաց...

307. 309ա-11ա Տրէ Ե. և Նոյեմբեր ԺԳ. Վարժ և պատմութիւն Յոհաննու Ոսկէբերանի – Սուրբն Յոհաննէն Ոսկէբերան էր Անտիոք քաղաքէն...

308. 311ա-2բ Տրէ Զ. և Նոյեմբեր ԺԴ. Վկայություն ստանալու Փիլիպպոսի առաքելոյ յերկոյտասանիցն –

Յաւուրս ամբարիշտ արքայն Տրախանոսի, Փիլիպպոս առաքեալն գնաց ի Կիլիկոյ...

309. 312բ-4ա Տրէ Է. և Նոյեմբեր ԺԵ. Վկայություն ստանալու խոստովանողացն Գուրիասա, Սամոնասա և Աբիբա սարկաւազի – Այս երեք սուրբ վկայքս էին ի ժամանակս Դիոկղիտիանոսի անարէն արքայի, յերեսեա քաղաքէն... (313ա) Վասն սմանչելեացն, որ եղև ի սրբոցն – Յորժամ առաքեցան զսուրբ յերկրէ հեռաստանէ... (314ա) Յայսմ աւուր նաւակատիս է Հոմա մեծ եկեղեցոյն (այսչափ):

310. 314ա-6ա Տրէ Ը. և Նոյեմբեր ԺԶ. Վկայություն ստանալու առաքելոյն և աւետարանչին Մատթէոսի – Մինչդեռ առաքեալն Մատթէոս աւետարանիչն ի լերինն էր...

311. 316ա-8ա Տրէ Թ. և Նոյեմբեր ԺԷ. Վարժ երանելոյն Գրիգորի Սմանչելագործի, զոր գրեաց սուրբն Գրիգոր Նիսացին – Սուրբն Գրիգորի Սմանչելագործն էր ի քաղաքէն Նէոկիսարոյ...

312. 318ա-21բ Տրէ Ժ. և Նոյեմբեր ԺԸ. Պատմություն ստանալու Գրիգորի Լուսաւորչին. ծնընդեան, և սընընդեան, և ուսման նորա, և մահուանն, և զիստ ոսկերացն: Եւ յայսմ աւուր վկայաբանութիւն ստանալու վկայն Պղատոնա և Բարդամու և սրբոյն Դեմետրիոսի – Յետ մահուան Աղէփանդոսի Մակեդոնացո, Արշակ քաջ յազգէն Պարթեւեաց... (318բ) Յայսմ աւուր սպան զԱւրաւան արքան Պարսից Արաշիր ոմն՝ որդի Սասանա... (320ա) Գիստ ոսկերաց սրբոյն Գրիգորի – Սուրբն Գրիգոր յորժամ ել ի վիրապէն... (321ա) Վկայություն ստանալու Պղատոնա և որ զկնի նորա – Մարտիրոսն Քրիստոսի սուրբն Պղատոն էր ի քաղաքէն Անկիւրիայ... (321բ) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սրով սուրբ վկայն Քրիստոսի Դեմետրիոս...

313. 321բ-3բ Տրէ ԺԱ. և Նոյեմբեր ԺԹ. Վկայություն ստանալու սրբոյն Ներսիսի Հայոց կաթողիկոսի և Խաղա Եպիսկոպոսին, և սրբոյ վկային Ռոմանոսի, և տան է Աբդիու մարգարէի – Յերրորդ ամի թագաւորութեանն Արշակա եկաց Եպիսկոպոսն Հայոց Մեծն Ներսէս... (323ա) Վկայություն ստանալու սրբոյն Ռոմանոսի – Ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի կոպաշտ արքայի, կամեցաւ անարէն Եպարքոսն Անտիոքու Ասկղիպիադոս... (323բ) Ման Աբդիու մարգարէի – Աբդիու էր ի յերկրէն Սուքիմա...

314. 323բ-4բ Տրէ ԺԲ. և Նոյեմբեր Ի. Վկայություն ստանալու Ազիոսի մարտիրոսի, և տան է սուրբ վկային Քրիստոսի Բարդամու Մերոնոյն – Սուրբն Ազիոս զարական էր Դիոկղիտիանոսի կոպաշտ արքայի... (324բ) Յայսմ աւուր սուրբ վկայն Քրիստոսի Բարդամ Մերոնին հրով կատարեցաւ...

315. 324բ-5ա Տրէ ԺԳ. և Նոյեմբեր ԻԱ. Տան է ամենասրբունոյ Աստուածածնին, յորժամ երից ամաց էր, և տարան զնա ծնալոքն ի տանարն և

յանձնեցին ի սուրբն Զաբարիա քահանայապետն եւ ի մարգարէն, եւ անուանի տաւնս այս Սրբոսբին սրբութեանց – *Յետ սքանչելի ծնընդեանն Աստուածածնին ի Յովակիմս եւ յԱննայէ...*

316. 325բ Տրէ ԺԴ. եւ Նոյեմբեր ԻԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Արքիպպասա եւ Փիլիմոնի՝ աշակերտացն Պապոսի, եւ Նիրսանայ եպիսկոպոսին – *Սուրբքս այսոքիկ էին ի քաղաքէն Կողոսացիոց... (325բ) Յայսմ աւուր կատարեցան ի Պարսիկս ի Սարուտիսէ արքաէ Նիրսան եպիսկոպոս...*

317. 325բ-32ա Տրէ ԺԵ. եւ Նոյեմբեր ԻԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Դասիոսի մարտիրոսի, եւ յիշատակ սրբոյն Գրիգորի Ակոականդացոց եպիսկոպոսի – *Սուրբ մարտիրոսն Քրիստոսի Դասիոս էր քրիստոնէա, ի ժամանակս ամբարիշտ արքաին Մաքսիմիանոսի... (326ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է երանելոյն Գրիգորի Ակոականդացոց եպիսկոպոսի – երանելին Գրիգորիոս էր ի քաղաքէն Ակոականդացոց...*

318. 332աբ Տրէ ԺԶ. եւ Նոյեմբեր ԻԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կղեմա հայրա[պետին] Հռոմա – *Սուրբն Կղեմէս Հռոմաեցի էր ազգաւ...*

319. 332բ-4ա Տրէ ԺԷ. եւ Նոյեմբեր ԻԵ. Թարգմանութիւն սրբոյն Սահակայ եւ Մեսրոպայ եւ այլոց բարգմանչացն եւ գիտ գրոցն, եւ յիշատակ սրբոյն Պետրոսի Աղէքսանդրոս հայրապետին – *Սուրբ վարդապետն Մեսրապ աշակերտ էր Մեծին Ներսէսի Հայոց հայրապետի... (333բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Պետրոսի Աղէքսանդրոս հայրապետին – Սուրբ հայրապետն Պետրոս եղև վարդապետ ճշմարտութեան... (334ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սրով սրբունի եւ կոյս վկայն Քրիստոսի, իմաստասէրն եւ փիլիսոփայն՝ Կայտերինէ դուստր թագաւորին: Եւ Քրիստոսի փառք (այսչափ):*

320. 334աբ Տրէ ԺԸ. եւ Նոյեմբեր ԻԶ. Վկայութիւն սուրբ եւ փառատրեալ վկային Քրիստոսի Մեռկիտոսի եւ սրբոյն Աղիպոսի Սիւնակեցոյն – *Սա էր յարեւելից կողմանէ, յազգէն Սկիւթացոց... (334բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է երանելոյն Աղիպոսի Սիւնակեցոյն...*

321. 334բ-7ա Տրէ ԺԹ. եւ Նոյեմբեր ԻԷ. Վկայութիւն սրբոյն Յակովկա Պարսկին եւ յիշատակ սուրբ վկայիցն Տիբուրտիոսի, Վաղէնտիանոսի եւ սրբունոյն Կիկիլիայ – *Յաւուրս բարեպաշտ թագաւորացն Ոնուրիոսի եւ Արկադիոսի... (335ա) Յայսմ աւուր սրբոյն Տիբուրտիոսի եւ Վաղէնտիանոսի եւ սրբունոյն Կիկիլիայ սուրբ վկայիցն Քրիստոսի – Սրբունիս Կիկիլիայ էր ի քաղաքէն Հռոմա...*

322. 337աբ Տրէ Ի. եւ Նոյեմբեր ԻԸ. Վկայութիւն սրբոյ վկային Իրինարտիոսի եւ սրբոյն Փիլիմոնոսի – *Յամս Դիոկղիտիանոսի անաւրէն արքաի եւ Մաքսիմեա դատաւորի, Իրինարտոս դահիւն էր... (337բ) Յայսմ աւուր զսրբոյն Փիլիմոնոսի զճեռսն բեւեռեցին ի գլուխն...*

323. 337բ-40ա Տրէ ԻԱ. եւ Նոյեմբեր ԻՓ. Յիշատակ սուրբ թագաւորին Տրդատայ եւ քուր նորին Խոսրովիդիստայ եւ Աշխէն աիկնոջն – *Թագաւորն Տրդատ որդի էր Խոսրովու Հայոց արքային... (338բ) Յայսմ աւուր վարք եւ վկայութիւն սրբոյն Ստեփաննոսի նոր վկայի – Յետ Քաղկեդոնի, Ստեփաննոս այր կրանաւոր ճգնառգեաց վարուք... (340ա) Յայսմ աւուր կատարեցան մեծ տանջանաւք վասն Քրիստոսի պատկերին, ի նոյն հերձուածող արքաէն, սուրբն Պետրոս եւ Աթանասիոս ճգնաւոր կրանաւորքն: Եւ Քրիստոսի Աստուծոյ փառք յաւիտեանս. ամէն (այսչափ):*

324. 340ա-1բ Տրէ ԻԲ. եւ Նոյեմբեր Լ. Վկայութիւն սրբոյն Անդրէի առաքելոյն – *Յորժամ առին հրամանս սուրբ առաքեալքն ի Քրիստոսէ...*

341բ գրչի ցուցում [Այլ պատմութիւն կա սուրբ առաքելոյն Անդրէի ի վերջքն գի' տ եւ կարգա'յ]*:

* Սա շնչած եւ այլ ձեռքով ներբերում կրկնած է:

325. 341բ-4բ Տրէ ԻԳ. եւ Դեկտեմբեր Ա. Վկայութիւն սրբոց հայրապետացն Հայոց՝ Արշտատգիսի, Վրթանիսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի եւ Դանիէլի, եւ վարք երանելոյն Պապոսի Թեբայեցոյն անապատաւորի եւ սուրբ վկային Քրիստոսի Անանիայի Պարսկի – *Սուրբ հայրապետքս աթոռակալք եղև սրբոյն Գրիգորի... (344բ) Յայսմ աւուր սուրբ վկայն Քրիստոսի Անանիա Պարսկին...*

326. 344բ-5ա Տրէ ԻԴ. եւ Դեկտեմբեր Բ. Տան Սոփոնի մարգարէին եւ վկայութիւն Թէոդորոսի եպիսկոպոսի – *Սոփոնիա էր ի ցեղէ Շմաւոնի... (344բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն Դէոդորոսի եպիսկոպոսի – Սուրբ եպիսկոպոսն եւ վկայն Քրիստոսի Թէոդորոս, ի քաղաքին Աղէքսանդրիա...*

327. 345աբ Տրէ ԻԵ. եւ Դեկտեմբեր Գ. Տան է Ամբակումա մարգարէի, եւ վարք երանելոյն Թէոդոլոսի Կիպրաց[ոյ] – *Ամբակում էր ի ցեղէ Շմաւոնի, յազարակէ Բեդսումարայ... (345բ) Յայսմ աւուր վարք երանելոյն Թէոդոլոսի Կիպրացոյ – Պատուական այրս այս էր ի Կիպրոս կղզոյն...*

328. 345բ-6բ Տրէ ԻԶ. եւ Դեկտեմբեր Դ. Վկայութիւն սրբոն[ւ]ո եւ կոյս վկային Վատվատիա – *Աղախինն Քրիստոսի Վատվատիա դուստր էր առն ամբարլշտի... (346բ) Յայսմ աւուր գլխատեցաւ ի դատաւորէ անտի կին մի Յուլիանէ անուն...*

329. 346բ-7ա Տրէ ԻԷ. եւ Դեկտեմբեր Ե. Վկայութիւն սրբոյն Աթենադորոսի կրանաւորին եւ յիշատակ հաւրն Սաբաի – *Ընդ աւուրս ժամանակաց կոսպարիշտ արքաին Դիոկղիտիանոսի, Ելեւիոս անաւրէն եպարքոսն... (347ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է սուրբ հաւրն Սաբայի, որ էր յաւուրս բարեպաշտ թագաւորին Թէոդոսի Փոֆու – Յետ ժողովոյն Քաղկեդոնի եւ ԺԸ. (18) ամաց լեալ...*

330. 347ա-8բ Տրէ ԻԸ. եւ Դեկտեմբեր Զ. Վարք

երաներոյն Նիկողոսի՝ Միտոնա կիկիացոց եպիսկոպոսի – *Մեծ եւ սքանչելագործ հայրապետս այս մի էր ՅԺԸ. (318) հայրապետացն...*

331. 348բ-50բ Տրէ ԻԹ. եւ Դեկտեմբեր է. Վարժ երաներոյն Ամբրոսիոսի՝ եպիսկոպոսին Միդոլա ֆաղափն յարեւմուտս – Ամբրոսիոս, *այր իմաստուն եւ հանճարեղ...*

332. 350բ-1բ Տրէ Լ. եւ Դեկտեմբեր Ը. Վարժ եւ վկայութիւնք Աբրահամու Խոստովանողի եւ Խորենայ՝ յաւուրս Վարդանանցն, որք էին աշակերտքս սուրբ Ղեւոնդեացն, եւ վարժ երաներոյն Պատապիոսի կրանատրի – Սոքա էին աշակերտք եւ սպասաւորք սուրբ հայրապետացն Հայոց... (351ա) Յայսմ աւուր վարժ երաներոյն Պատապիոսի եզնատրի – Երանելին Պատապիոս սուրբ հայրն ծնեալ էր ի Թիաս քաղաք... (351բ) Յայսմ աւուր սուրբ վկայն Քրիստոսի Մարինոս բազում տանջանս...

333. 351բ-3ա Քաղոց ամսոյ, որ աւր մի է եւ Դեկտեմբեր ամսոյ Թ. Մեծ եւ հոշակատր բազմաժողով եւ երեւելի տան Աւետետեաց Աստուածածնին – Սուրբ Աստուածածին յղութեան աւետեացն, զոր ետ հրեշտակ Տեառն... (351բ) Յայսմ աւուր Բարսիմիայ եպիսկոպոսի՝ Եղեսեա ի Միշագետս, եւ Սարբիլոսի քրմի եւ Բեռն իւրում Բաւէասա – Սուրբ եպիսկոպոսն Բարսեմեա էր ի ժամանակս կոստանտնոս արքային Տրախանոսի...

334. 353ա-4բ Քաղոց Բ. եւ Դեկտեմբեր Ժ. Վկայութիւն արքայն Մինասա, Երմոզինայ եւ Գրափոսի, որ յԱղեփսանորիս վկայեցան – Յաւուրս ամբարիշտ արքային Մաքսիմիանոսի եղեւ խոռովութիւն... (354ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է արքայն Պաղեա անապատականի – Երանելին Պաղ շինականն էր յաշխարհական կեանս...

335. 354բ-5ա Քաղոց Գ. եւ Դեկտեմբերի ԺԱ. Վկայութիւն արքայն Այիթալա եւ Սափսոնի, եւ Դանիէլի Սինակեցոյն – Սոքա էին ի Պարսից աշխարհէն, Այիթալաս քուրմ էր կոոց... (355ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է երաներոյն Դանիէլի Մենակեցին...

336. 355ա-6բ Քաղոց Դ. եւ Դեկտեմբերի ԺԲ. Վկայութիւն սուրբ առաքելոցն Բարդղոմէոսի եւ Յովարի, եւ պատմութիւն ամանչելեացն Սպիրիդոնի եպիսկոպոսի Տիմոթէոնայ ֆաղափն, որ ի Կիպրոս – Առաքեալն Քրիստոսի Բարթողոմէոս յետ համբառնալոյն Քրիստոսի... (356ա) Յայսմ աւուր ամանչելիք երաներոյն Սպիրիդոնայ եպիսկոպոսին՝ Տիմոթէոնայ ֆաղափն, որ ի Կիպրոս – Սուրբն Սպիրիդոն հովիւ էր ոչխարաց... եւ զարթուցեալ ընդ առաւառն հրաման ետ, զի ժողովեցին առ [նա ամենայն քաղաքաց. տե՛ս ձեռ. 4873, 346ա] /// (շար. թափուած):

337. 357ա-8բ [Քաղոց Ե. եւ Դեկտեմբերի ԺԳ. Վկայութիւն արքայն Եստրատիոսի եւ ընկերաց նորա. տե՛ս ձեռ. 4873, 347ա] /// (սկ. թափուած) – Սուրբ

վկայքս Քրիստոսի էին ի ժամանակս Դիոկղիտիանոսի ամբարիշտ արքայի եւ Ագրիկոլոսի դատաւորի, եւ Լիսիա դքսի Սեբաստացիոց աշխարհին...

338. 358բ-9բ Քաղոց Զ. եւ Դեկտեմբերի ԺԴ. Վկայութիւն արքայն կոստն Դուկիասա եւ արքոց վկայիցն՝ Թերսոսի, Լիկիոսի եւ Կալինիկոսի – Երանելին Դուկիասա սրբունի կոյսն էր ի քաղաքէն Սիրակուսա... (359բ) – Յայսմ աւուր կատարեցան սրով սուրբ վկայքն Քրիստոսի՝ Թերսոս, Լեկիոս եւ Կալինիկոս...

339. 359բ-61ա Քաղոց Ե. եւ Դեկտեմբերի ԺԵ. Համառատ յաղագս արքայն Յակոբայ Մծբնա հայրապետին վարոց եւ արքայն Լեպիւրոսի եպիսկոպոսի եւ արքայն Սաղբիսոյ՝ դստերն Սանատրեկոյ – Մեծ հայրապետն Յակոբ՝ արքայն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչին քուրմ որդի էր... (360ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ վկայութեամբ սրբունին Սանդուխտ՝ դուստր Սանատրեկո արքայի... (360ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն արքայն Ելեպիւրոսի եպիսկոպոսի – Կին ոմն էր ի Հոռմ քաղաքին, քրիստոնեա, յաւուրս Ադրիանոսի...

340. 361ա-2բ Քաղոց Ը. եւ Դեկտեմբերի ԺԶ. Վկայութիւն արքոց մարտիրոսացն՝ Փիլիմոնի Փոզանարի եւ Ապողոնոսի եւ Արիանոսի, եւ տան է սուրբ առաքելոցն՝ Եստիփոսի եւ Եպափրոդիտէ – Սուրբ եւ փառաւորեալ վկայքն Քրիստոսի էին ի ժամանակս Դիոկղիտիանոսի ամբարիշտ արքայի... (362բ) Յայսմ աւուր տան է Եստիփոսի եւ Եպափրոդիտեա առաքելոցն արքոց, ի փառս Քրիստոսի, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն (այսչարի):

341. 362բ-3ա Քաղոց Թ. եւ Դեկտեմբերի ԺԷ. Յիշատակ եւ վկայութիւն Դանիէլի եւ երից մանկանցն՝ Անանիայի, Ազարիայի եւ Միսաէլի – Երեք մանկունքն էին ի քաղաքէն Երուսաղէմի...

342. 363ա-4ա Քաղոց Ժ. եւ Դեկտեմբերի ԺԸ. Տեպիլ արքայն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին եւ վկայութիւն արքոցն՝ Պրոմոսի, Արեւսի, Եղիաի եւ Բագոսի – Սրբազան հայրապետն եւ Լուսաւորիչն Հայոց Գրիգորիոս ելեալ ի վիրապէն... (363բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արքայն՝ Պրոմոսի, Արեւսի եւ Եղիայի – Սոքա էին ազգաւ եգիպտացիք... (363բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն արքայն Բաբոսի – Սուրբս այս նախ իսմայելացի էր, ո՛չ ազգաւ այլ հաւատով...

343. 364բ-5ա Քաղոց ԺԱ. եւ Դեկտեմբերի ԺԹ. Վկայութիւն արքայն Եւգինոսի, Մակարիոսի եւ Տիմոթէոսի սարկաւագի – Սուրբ վկայքն Քրիստոսի էին յաւուրս ուրացող արքային Յովիանոսի... (365ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սրով սուրբ մարտիրոսն Քրիստոսի Տիմոթէոս սարկաւագն...

344. 365աբ Քաղոց ԺԲ. եւ Դեկտեմբերի Ի. Վկայութիւն Իգնատիոսի Անտիոքայ եպիսկոպոսին, որ Աստուածասգեաց անուանեցաւ – Սուրբն Իգնատիոս Աստուածասգեացն եւ սուրբն Պաղիկարոս՝ Զմիւռնացիոց եպիսկոպոսն...

345. 365բ-6ա Քաղոց ԺԳ. եւ Դեկտեմբերի ԻԱ. հռոմի. Նախատանակ է Քրիստոսի ծնընդեանն, եւ վկայութիւն Յովիանէա կուսին – Ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի ամբարիշտ արքային էր կոյսս այս քրիստոնէա...

346. 366ա-8ա Քաղոց ԺԴ. եւ Դեկտեմբերի ԻԲ. վկայութիւն Թադէոսի առաքելոյն եւ Բարդուղիմէոսի եւ հաւատալն Աբգարու եւ բըժըշկիլն, եւ սրբունի վկային Անաստասիայ – Աբգար թագաւորն Միջագետաց Յուրհայ, էր ի ժամանակն, յորում Քրիստոս երեւեցաւ մարմնով... (367ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբունոյն Անաստասիայ վկային – Աղախին Քրիստոսի Անաստասիայ էր ի Հռոմ քաղաքին... (368ա) Յայսմ աւուր դոնբացք են Սրբոյն Սովեա...

347. 368աբ Քաղոց ԺԵ. եւ Դեկտեմբերի ԻԳ. վկայութիւն Ժ. (10) մարտիրոսացն, որ ի Կրիստի կղզոջն կատարեցան ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Սուրբ վկայքն Քրիստոսի էին յաւուրս Դեկտի ամբարիշտ արքային... (368բ) Յայսմ աւուր դարձեալ նաւակատիս է Սուրբ Սովեա, ի փառս Աստուծոյ, որ է արհնեալ յա[ւրիտեան] (այսչափ):

348. 368բ-71ա Քաղոց ԺԶ. եւ Դեկտեմբերի ԻԴ. Յիշատակ է Ադդէի հայրապետի՝ Եղեսեա Բաղաբի, եւ վկայութիւն երանելի կուսին Եւզիմեայ եւ Փիլիպպոսի՝ հաւր նորա, եւ այլ ընկերացն – Առաքեալն Քրիստոսի Թադէոս հրամանան Քրիստոսի եկն Յուրհայ, առ Աբգար... (369ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն երանելի կուսին Եւզիմեա եւ Փիլիպպոսի՝ հաւր նորա, եւ այլոցն – Ի թագաւորութեանն ինքնակալին Նիկովիդեա ի Հռոմ քաղաքին...

349. 371աբ Քաղոց ԺԷ. եւ Դեկտեմբերի ԻԵ. Տան Դաթի մարգարէին եւ Յակոբայ առաքելոյն, զոր այլ ազգ ծնունդ առնեն եւ ոչ մեք – Յակոբոս եղբայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ըստ մարմնոյն... (371բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն սուրբ Շուշանկանն – Սուրբն Շուշանիկ դուստր էր Վարդանա զաւրապարին Հայոց...

350. 371բ-3ա Քաղոց ԺԸ. եւ Դեկտեմբերի ԻԶ. Տան սրբոյն Ստեփաննոսի նախասարկա[ագի] – Նախավկայն Քրիստոսի սուրբն Ստեփաննոս էր յՀ. (70) աշակերտացն... (372ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն Թէոպոմպետ հայրապետին եւ Թէոփնա կախարդին, որ վկայեաց յառաջին ամի թագաւորութեանն Դիոկղիտիանոսի – Արար Աստուածս Հ. (70) եւ անուանեաց...

351. 373ա-4ա Քաղոց ԺԹ. եւ Դեկտեմբերի ԻԸ. Տան Պետրոսի եւ Պաւղոսի սուրբ առաքելոցն Քրիստոսի – Գլխաւորք եւ մեծ առաքեալքն Քրիստոսի Պետրոս եւ Պաւղոս քարոզեցին յամենայն տիեզերս... (373բ) Յայսմ աւուր վկայութիւն երկուց բիրուցն, որք հռով կատարեցան ի Նիկովիդեա եկեղէցոջն – Կոստապաշտ արքայն Մաքսիմիանոս ի քաղաքին Նիկովիդեա...

352. 374ա-6ա Քաղոց Ի. եւ Դեկտեմբերի ԻԸ. Տան Յակոբայ եւ Յոհաննոն՝ որոցնցն Որոտման – Սիրելի աշակերտքն Քրիստոսի՝ Յակոբոս եւ Յոհաննէա քուերորդիք էին Յիսուսի... (374բ) Յայսմ աւուր վարժ երանելի աղախնոյն Քրիստոսի Եւսեբեա – Սա էր ի Հռոմ քաղաքի, դուստր մեծատան իշխանի... (375ա) Յայսմ աւուր վկայութիւն Յովիանոսի բըժըշկին եւ Սիդոփանոսի՝ եպիսկոպոսին Եմեսիոս Բաղաբին, եւ Դուկասոս սարկաւագին, եւ Մոկիմոնի ընթերցողին – Յամս անարէն արքային Նումերիանոսի, բազում խնճոյս լինէր ամբոխիցն...

353. 376աբ Քաղոց ԻԱ. եւ Դեկտեմբերի ԻԹ. վկայութիւն Ինդոսի ներքինոյն եւ Դոմնաի սրբունոյ կուսին – Դոմնայ քրմուհի էր երկոտասան կոոցն, որ էին յապարանան Մաքսիմիանոսի... (376բ) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սուրբ եպիսկոպոսն Ընկլուզաց, բազում վշտաց եւ նեղութեանց համբերեալ եւ զՔրիստոս ոչ ուրացաւ, յետոյ սրով հատին զգլուխ նորա, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն (այսչափ):

354. 376բ-7ա Քաղոց ԻԲ. եւ Դեկտեմբերի Լ. վկայութիւն սրբոյն Թէմիստոկլէոսի եւ սրբոյն Դէոսկորիդոսի – Այս Թէմիստոկլէոս հովիւ էր հաւտից ի Միւռիս քաղաքին... (376բ) Յետ աւուրց ինչ մարտիրոսացաւ սուրբն Դէոսկորիդոս...

355. 377աբ Քաղոց ԻԳ. եւ Դեկտեմբերի ԼԱ. Տան է Աբգարու թագաւորի Հայոց եւ Ասորոց – Մեծահաւատ եւ աստուածասէր թագաւորն Հայոց Աբգարիոս, ըստ մարմնոյ թագաւորակից է Տեառն մերոյ... կատարեցաւ սուրբ թագաւորն Աբգար ի Քաղոց ԻԳ. (23) եւ Դեկտեմբերի ԼԱ. (31), ի փառս Քրիստոսի, որ է արհնեալ[ալ. ամէն*]:

* Ձեռագիրս որպէս Անանուն խմբագրութիւնների Բ1 օրինակ՝ օգտագործուել է հետեւեալ տպագրի մէջ. Համաբարբառ Յայսմաւուրք, ղեկավարութեամբ եւ խմբագրութեամբ Եզնիկ արքեպիսկոպոս Պետրոսեանի, հտ. Ա.ԺԲ., Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2008-2011:

Բ. 377բ-82բ [Վարժ]

ա. 377բ-8ա Ի պատմութենէ սրբոյ հայրապետին Աթանասի Աղէփանդրոս եպիսկոպոսին – Ի Բիրիտոն քաղաքն, որ է մերձ ի սահմանս Տիրոսի եւ Սիդոնի...

բ. 378աբ Սփանչելիք – Վաղերիանոս պատրիկոս եւ իշխան քաղաքին Պորտոսի, էր անյագ պոռնիկ եւ անապաշխար մեռաւ...

գ. 378բ Սփանչելիք. Պատմեաց ոմն յանապատականացն – Վասն առն մի մեծատան, եթէ հիւանդացաւ ծանր...

դ. 378բ-9ա Սփանչելիք – Մի ոմն ծերոցն գնաց ի քաղաք եւ մտեալ յեկեղեցին կայր յաղաթս...

ե. 379ա Սփանչելիք – Քուրմն կոոց գնաց յանապատ, առ միայնակեացն...

գ. 379աբ Սֆանչելիֆ – Հայրն Մակար ոչ ժպտեցաւ ամենեւին, եւ ի միում աւուր...

է. 379բ-80ա Սֆանչելիֆ – Եպիսկոպոս մի, ի քաղաքացն Եգիպտոսի, շնայր ընդ կին մի հրէայ...

ը. 380աբ Սֆանչելիֆ – Քահանա մի յեպիսկոպոսէն իւր կապեցաւ ընդ բանիւ եւ որոշեցաւ ի քահանայութենէն, եւ նախքան լուծանելն մեռաւ...

թ. 380բ-2բ Սֆանչելիֆ – Ի սահմանս Երուսաղէմի, ի ձոր մի մեծ եւ խոր, յորում է վանս ճգնաւոր կրանաւորաց... Դադարին պատերազմելոյ ընդ այնոսիկ, որք կամին կեցուցանել զհոգիս իւրեանց. եւ Քրիստոսի փառք:

Պ. 382բ Ճառ սրբոյն Եփրեմի յաղագս դարձի ազգին շանագլխաց, ի ձեռն Անդրէի առաքելոյ (տէս ձեռ 941, 166բ) – Ամենակալն Յիսուս՝ Աստուած մեր, յաղթեալ խաչին չարչարանաւ... արար ճանապարհ՝ աշակերտին իւրոյ այսպէս: Եղիւ իբրեւ զվաճա՛՛ (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

6ա Ո՛վ մարմնաւոր հրեշտակ եւ անմարմին մարդ Անդրոնիէ, հաւատարիմ ծառայ Քրիստոսի եւ պարծանք կրանաւորաց անմոռաց, յիշեա՛ զմեզ առ Քրիստոս եւ բարեխաւ լէ՛ր գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, եւ Քրիստոսի Աստուծոյ փառք յաւիտե[անս]:

6բ Սոցին աղաչանաւք փրկեա՛ զմեզ, Քրիստո՛ս, յամենայն հերձուածոյ եւ ուղղափառ հաւատով պահեա՛ ի հաճոյս քո, եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

14ա Սուրբ հարցն աղաչանաւք, Քրիստո՛ս Աստուած, ողորմեա՛ մեղուցեալ գծողի սորա՝ Երէմիաի եւ ծնաւղաց իւրոց եւ ամենայն ազգականացն, եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

19բ Տէ՛ր Աստուած, բարեխաւութեամբ սրբոյն Յոնանու եւ ամենայն սրբոց քոց ողորմեա՛ գծողի սորա Երէմիաի, եւ ծնաւղաց իւրոց եւ ամենայն ազգականացն, եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

28բ Դու, Տէ՛ր, յաղթեալ ի մարդասիրութենէ՛տ քումմէ, վասն մերոյ փրկութեան առեր մարմին ի սրբո կուսէն, ազատելով զմեզ յանիծիցն Ադամա, աղաչեմք զամենագութ եւ զամենառատ մարդասիրութեանդ քո, բարեխաւ ունելով զամենայն սուրբս առ քեզ, որ աստ հաւաքեալ կան, ազատեա՛ զտաւնողքս եւ զտաւնասէրս տաւնիցս այսմ, ի սպառնալեաց գեհենոյն եւ յաններելի տանջանացն, եւ ստացաւդ գրոցս զԵրէմիայ քահանայն, եւ զծնողսն իւր, եւ զամենայն արեան մերձաւորսն իւր, եւ քեզ Քրիստոսի փառք:

33բ Որով եւ զմեզ արժանաւորեցցէ Քրիստոս յաղթել սատանաական հնարից եւ ընդ արդարս կեցուցցէ զհոգիս մեր եւ գծողի սորա եւ ծնաւղաց իւրոց, եւ նմա փառք յաւիտեանս] (նման՝ 32ա, 42ա):

40ա Եւ են բարեխաւս վասն մեր առ Քրիստոս, եւ գծողի սորա. եւ նմա փառք յաւիտեանս]:

44ա Սորին աղաչանաւք խնաեա՛ ի մեզ, Քրիստո՛ս, եւ ողորմեա՛ գծողի սորա եւ ծնաւղաց իւրոց, եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

46ա Բարեխաւութեամբ սրբոցս կեցո՛յ զմեզ, Քրիստո՛ս, եւ ողորմեա՛ ստացողի սորա եւ ծնողաց իւրոց եւ ամենայն ազգականացն. եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

46բ Խաչակից Քրիստոսի սուրբ վկա՛, բարեխաւսեա՛ առ Տէ՛ր Աստուած վասն տաւնողացս քո եւ գծողի սորա, եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

48բ Տէ՛ր Աստուած, բարեխաւութեամբ քո սուրբ Մկրտչին եւ Կարապետին ողորմեա՛ մեղուցեալ գծողի սորա Երէմիայի եւ ծնողաց իւրոց եւ Ամէն ասողացն, եւ քեզ՝ Քրիստոսի, փառք յաւիտեանս]:

51ա Տէ՛ր Աստուած, բարեխաւութեամբ քո սուրբ եւ կենսատու խաչին, ողորմեա՛ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, եւ քեզ փառք յաւիտեանս:

55ա Բարեխաւութեամբ սոցս, Քրիստո՛ս, ողորմեա՛ գծողի սորա Երէմիաի եւ ծնողաց իւրոց, եւ Քրիստոսի փառք]:

58բ Որոց աղաւթիւք եւ բարեխաւութեամբ ողորմեցի Քրիստոս Երէմիա քահանայն եւ ծնողաց իւրոց, եւ համարէն տաւնողաց սոցին. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

64բ Սոցին բարեխաւութեամբ ողորմեա՛յ, Քրիստո՛ս Աստուած, մեղուցեալ գծողի սորա Երէմիաի, եւ ծնողաց իւրոց, եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, եւ Քրիստոսի փառք:

71ա Ողորմեա՛, Քրիստո՛ս Աստուած, գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, եւ ամենայն ազգականացն. եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

74բ Սրբուհոյն հեղմամբ արեամբն կեցո՛յ զմեզ, Քրիստո՛ս, եւ ողորմեա՛ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

78ա Տէ՛ր Աստուած, բարեխաւութեամբ սրբոց քոց ողորմեա՛ գծողի սորա Երէմիայի եւ ծնողաց իւրոց, կատարի տաւն սուրբ վկայիցս Քրիստոսի ի մարտի ԻԳ. (23). եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս]:

90բ Տէ՛ր Աստուած, սոցին բարեխաւութեամբն ողորմեա՛ գծողի սորա Երէմիայի, եւ ծնողաց իւրոց, եւ ամենայն ազգականացն. եւ քեզ փառք յաւիտեանս] (նման՝ 95բ, 118բ, 211ա, 246բ):

91բ Տէ՛ր Աստուած, բարեխաւութեամբ քո սուրբ ծնաւղիդ ողորմեա՛ մեղուցեալ գծողի սորա Երէմիայի, եւ ծնողաց իւրոց, եւ Ամէն ասաց[ողաց]:

92ա Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխաւութեամբ քո սուրբ հրեշտակապետացդ եւ ամենայն երկնային զաւրացդ ողորմեա՛ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, եւ քեզ փառք յաւիտեանս]:

107ա Աղաչեմք զքեզ, մեծազա՛ւր նահատակ, վասն քո տաւնողացս բարեխաւսեա՛յ առ Քրիստոս եւ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, այժմ եւ յաւիտեանս]:

108բ Աշակէ՛րտ Քրիստոսի, բարեխաւս լե՛ր տաւնողացս եւ գծողի սորա, եւ ծնողաց իւրոց առ Քրիստոսս. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

119բ Ողորմեա՛ ստացողի սուրբ մատենիս, մեղուցեալ եւ սուտանուն քահանաի Երէմիայի եւ ծնաւդաց իւրոց եւ ամենայն արեան մերձաւորաց, եւ որ լի սրտիւ զԱմէնն ասէ. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեան]:

119բ Քրիստոս Աստուած, բարեխաւսութեամբ քո սուրբ ծնողին եւ սուրբ առաքելոցս ողորմեա՛ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, եւ քեզ փառք յաւիտեան]:

125ա եւ ողորմեա՛ մեղուցեալ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, եւ քեզ փառք յաւիտեան]:

130ա Սոցին աղաչանաւք, Քրիստո՛ս, բըժըշկեա՛ գցաւս հոգոց մերոց եւ ողորմեա՛ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց, եւ քեզ փառք յաւիտեան]:

134բ Սորա բարեխաւսութեամբ փրկեա՛ Քրիստոսս գլուսացեալքս ի քեզ եւ գծողի սորին ի մեղաց եւ ի փորձութեանց, եւ քեզ փառք յաւիտեան]:

148ա Տէ՛ր Աստուած, բարեխաւսութեամբ սուրբ մարտիրոսացս ողորմեա՛ ստացողի գրոցս՝ սուտանուն քահանաի Երէմիայի, եւ ծնողաց իւրոց եւ ամենայն արեան մերձաւորացն. եւ քեզ փառք]:

161ա Ողորմեա՛, Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխաւսութեամբ ամենայն սրբոց քոց մեղուցեալ գծողի սորա Երէմիայի եւ ծնողաց իւրոց. եւ քեզ փառք յաւիտեան]:

168բ Ողորմեա՛, Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխաւսութեամբ քո սուրբ առաքելոցս, մեղուցեալ գծողիս սորա՝ Երէմիայի անարժան քահանայի եւ ծնողաց իւրոց եւ ամենայն ազգականացն, եւ որ զԱմէնն ասէ լի սրտիւ:

169բ Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, բարեխաւսութեամբ քո սուրբ ծնողին եւ սուրբ առաքելոցս ողորմեա՛ գծողի սորա Երէմիայի եւ ծնողաց իւրոց, եւ Ամէն ասացողացն. եւ քեզ Քրիստոսի փառք յաւիտեան]:

170բ Սուրբ բժըշկացս բարեխաւսութեամբ, Քրիստո՛ս Աստուած, ողորմեա՛յ տաւնողացս զար հանգիսի սոցա. եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

178ա Սոցին աղաչանաւք փրկեա՛յ զմեզ, Քրիստո՛ս ի մեղաց եւ ի փորձութեանց. եւ քեզ փառք:

185բ Զսա բարեխաւս արասցուք առ Տէ՛ր, զի թողցէ մեզ զանցանս մեր, եւ նմա փառք յաւիտեանս:

191ա Սորին աղաչանաւք առաքեա՛յ, Քրիստո՛ս, առ մեզ զքո մեծ զողորմութիւնդ, եւ ողորմեա՛ գծողի սորայ եւ ծնողաց իւրոց, զի քո են փառք յաւիտեանս:

194բ Սորա բարեխաւսութեամբ կեցո՛ զմեզ, Քրիստո՛ս, այժմ եւ յաւիտեանս:

196բ Սոցին աղաչանաւք յիշեա՛ զմեզ, Տէ՛ր, եւ կեցո՛յ եւ ողորմեա՛ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց. եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

208ա Բարեխաւսութեամբ ճգնաւորաց քոց, Քրիստո՛ս, ողորմեա՛ ստացողի սորա Երէմիայ քահանայի եւ ծնողաց իւրոց եւ ամենայն ազգականացն, եւ որ

զԱմէնն ասէ. ամէն. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ փառք յաւիտեանս. ամէն]:

217բ Բարեխաւսութեամբ սրբոյն Յովաննու Կարապետին եւ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի, Տէ՛ր Յիսուս, ողորմեա՛ ստացողի սուրբ գրոցս Երէմիայի մեղուցեալ եւ սուտանուն քահանաի եւ պինդ փցուն գրչի եւ ծնաւդաց իւրոց եւ ամենայն ազգականացն, եւ որ սրտի մտաւք յիշէ, եւ ինքն յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

222բ Տէ՛ր Աստուած Յիսուս Քրիստոս, բարեխաւսութեամբ մար քո եւ կուսի ողորմեա՛ ստացողի գրոցս՝ Երէմիայի եւ ծնողաց իւրոց եւ ամենայն ազգականացն, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեան]:

225ա Ռ՛վ սրբուհի կոյս Մարիամ՝ մայր Աստուծոյ՝ Աստուածածին, յերեսս անկեալ աղաչեմ զքեզ սուրբ կոյս, բարեխաւսեա՛ առ միածին Որդիս քո, վասն մեղուցեալ գծողի սորա՝ Երէմիայի, եւ ծնողաց իւրոց եւ ամենայն ազգականացն, եւ որ զԱմէնն ասէ:

232ա Տէ՛ր Աստուած ողորմեսցի մեղապարտ գծողի սորա՝ Երէմի եւ ծնողաց իւրոց, եւ ամենայն ազգականացն. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ փառք յաւիտեանս. ամէն]:

234բ Բարեխաւսութեամբ սրբոցս, Տէ՛ր Յիսուս, ողորմեա՛ ստացողի գրոցս Երէմիայի, եւ ծնողաց իւրոց եւ Ամէն ասացողացս. եւ Քրիստոսի մարգասիրին փառք յաւիտեան]:

237ա Ողորմեա՛, Քրիստո՛ս Աստուած, գծողի սորա. եւ Քեզ փառք յաւիտեանս]:

254ա Սորին բարեխաւսութեամբ եւ ամենայն սրբոց ողորմեա՛, Քրիստո՛ս, մեղապարտ գրչի՝ Երէմիայի, եւ ծնողաց իւրոց, եւ ամենայն ազգականացն, եւ որ զԱմէնն ասեն. եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

264բ Ընդ նմին եւ գծողի սորա Երէմիայի եւ ծնողաց իւրոց, եւ զամենայն ազգականացն, եւ որ զԱմէնն ասողի. եւ քեզ փառք յաւիտեանս:

265բ Քրիստո՛ս, որ պսակիչդ ես սրբոց քոց, լո՛ւր մեզ եւ ողորմեա՛ մեզ, մարդասէ՛ր, եւ քեզ փառք յաւիտեան]:

268ա Սոցին աղաւթիւք եւ բարեխաւսութեամբ հաստանուն պահեա՛, Քրիստո՛ս, զեկեղէցիս Հայաստանեաց, եւ ողորմեա՛ ստացողի սորա. եւ քեզ փառք յաւիտեանս:

273բ Սոցին բարեխաւսութեամբ փրկեա՛ զմեզ, Քրիստո՛ս, ի դիւական խաբէութեանց եւ զերկեղ քո տնկեա՛ ի սիրտս մեր. եւ քեզ փառք յաւիտեանս. Ամէն]:

274ա Բարեխաւսութեամբ սոցա, Քրիստո՛ս, բժըշկեա՛յ զհոգոց մերոց զհիւանդութիւնս. եւ քեզ փառք յաւիտեան]:

275բ Որոց բարեխաւսութեամբ ողորմեսցի Քրիստոս Երէմիայի՝ գծողի սորա եւ ծնողաց իւրոց. եւ նմա փառք յաւիտեան:

278ա Սոցին բարեխաւսութեամբ եւ զմեզ արժանաւորեսցէ՝ Քրիստոս՝ մասին ժառանկութեան սրբոցն յանըստուեր լոյսն. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

278բ Սոցին աղաչանաւք խնանեա՛, Քրիստո՛ս, յանձինս մեր. եւ քեզ փառք յաւիտեանն]:

279ա Սոցին աղաչանաւք ամբողջ պահեա՛ զմեզ, Քրիստո՛ս՝ հոգով եւ մարմնով ի կամս քո. եւ քեզ փառք յաւիտեանս:

283ա Զճգնութիւն սոցա բարեխաւս կալցուք առ Աստուած, զի կեցուցէ զհոգիս եւ զմարմինս մեր, եւ նմա փառք:

291ա Որով եւ զմեզ ի յաւուր յարութեանն նորոգեսցէ Քրիստոս, զմեղուցեալ գծող սորա, եւ ծնաւդքն իւր, եւ զտանաւդքս, որպէս զսուրբ մանկունս ի փառսն յաւիտեանից:

293բ Ընդ որս եւ մեզ փրկեսցէ Քրիստոս ի ծառայութենէ մեղաց եւ ազատեսցէ մարդասիրութեամբն իւրով:

296բ Որպէս սուրբք քո ոչ ուրացան զքեզ, Քրիստո՛ս, եւ դու նոցին բարեխաւսութեամբն մի՛ մերժեր զմեզ յողորմութենէ քումմէ. եւ քեզ փառք յաւիտեանն]:

299բ Սոցին բարեխաւսութեամբ, Քրիստո՛ս, փրկեա՛յ յամենայն փորձութենէ սատանայի եւ զաւրացո՛յ ողորմութեամբ, եւ ստացողի սորա ողորմեա՛. եւ քեզ փառք:

300ա Սոցին աղաչանաւք եւ զմեզ փրկեսցէ Քրիստոս ի յաւիտենական հրոյն, եւ նմա փառք յաւիտեանն:

302ա Կորզեա՛ զմեզ ի բերանոյ աներեւոյթ յիշապին, Քրիստո՛ս Աստուած, եւ ողորմեա՛ մեղապարտ գծողի սորա Երեմիայի, եւ ծնողաց իւրոց. եւ քեզ փառք յաւիտեանն]:

305բ Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխաւսութեամբ ամենայն սրբոց քոց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց զեկեղեցիս Հայաստանեաց հաստատուն եւ անշարժ պահեա՛, եւ ողորմեա՛ ստացողի սորա՝ Երեմիայի քահանայի եւ ծնողաց իւրոց ամենայնի, եւ Քրիստոսի փառք]:

306ա Զճգնութիւն սոցա բարեխաւս ունիմք առ քեզ, Քրիստո՛ս, կեցո՛յ զմեզ. եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն:

308ա Սոցին բարեխաւսութեամբ, Քրիստո՛ս Աստուած, տո՛ւր մեզ զողորմութիւն քո աստ եւ յապագայսն. եւ քեզ փառք յաւիտեանն]:

311ա Որ լուսաւորեցեր զտիեզերս բանիւ վարդապետութեամբ սորա, Քրիստո՛ս Աստուած, լուսաւորեա՛

զհոգիս անպիտան գրչիս՝ զԵրեմիայի եւ զծնողաց իւրոց եւ զամենայն արեան մերձաւորացն. եւ քեզ՝ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանն]:

316ա Որ յամենայն ազգաց ժողովես երկրպագուս քեզ, Քրիստո՛ս, եւ ի ձեռն սուրբ առաքելոցն լուսաւորեցեր զաշխարհ, լուսաւորեա՛ զհոգիս մեր եւ ընկա՛լ զաւրհնութիւն տանողացս եւ կեցո՛յ, եւ ողորմեա՛ գծողի սորա, եւ քեզ փառք:

323ա Սո՛ւրբ հայրապետ, տանողացս ողորմութիւն խնդրեա՛ ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ եւ գծողի սորա, եւ ծնողաց իւրոց, որ է աւրհնեալ յաւիտեանն]:

325ա Որ փրկեցեր զտիեզերս ամենայն՝ մարմնանալովդ ի սրբոյ կուէն, Քրիստո՛ս Աստուած, ընկա՛լ, կեցո՛յ եւ ապրեցո՛յ զլուսացեալքս ի բարեխաւսութիւն ճշմարիտ Աստուածածնի մար քո, եւ ողորմեա՛ գծողի սորա Երեմիայի եւ ծնողաց իւրոց, զի քո են փառք յաւիտեանն]:

332ա Որ արարեր եւ առնես բազում սքանչելիս ի ձեռն սրբոց քոց, Քրիստո՛ս, արա՛ եւ առ մեզ զողորմութիւն քո, մարդասէ՛ր, եւ կեցո՛ւ եւ ողորմեա՛ բազմամեղ գծողի սորա Երեմիայի, եւ ծնողաց իւրոց, զի քո են փառք յաւիտեանս:

344բ Որ եւ զմեզ ողորմեսցի Քրիստոս, եւ գծողի սորա, բարեխաւսութեամբ սորա. եւ նմա փառք:

348բ Սորին պաղատանաւք եւ աղաւթիւք, Քրիստո՛ս Աստուած, ողորմեա՛ գծողի սորա՝ անարժան քահանայի Երեմիայի եւ ծնողացն ամենայնի, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:

358բ Մ՛վ սուրբ վկայք Քրիստոսի, բարեխաւս լերո՛ւք առ Քրիստոս վասն մեղուցեալ գծողի սորա Երեմիայի, եւ ծնողաց իւրոց, եւ Քրիստոսի Աստուծոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:

374բ Քրիստո՛ս Աստուած, բարեխաւսութեամբ քո սուրբ ծնողիս եւ սուրբ առաքելոցս շնչեա՛ զձեռագիր յանցանաց գծողի սորա՝ Երեմիայի, եւ փրկեա՛ ի փորձութենէ եւ ողորմեա՛ ծնողաց իւրոց եւ Ամէն ասացողացն. եւ քեզ փառք:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 2ա՝ սեւով բոլորակ, գժուարընթեւնելի՝ «[Πечать Ахалыцхскою градокою полиция]». հմմտ.՝ ձեռ. 2687, պհպ. Բա:

ՆՇՈՒՄ՝ Պհպ. Ա՝ «210/2695», «ԺԴ. - Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս», թ. 2 «2^ր 199, 14»:

2696

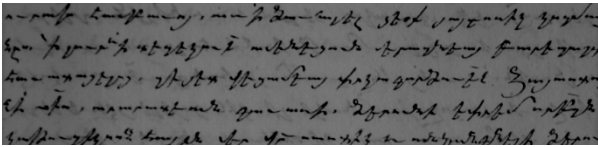
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԷԶՄԻԱՄԻՆ

ԳՐԻՉ՝ եփեմ վրդ. Ալթունեան: ԹԵՐԹ՝ 135+2 (կրկն.՝ թ. 1, 78). չգրուած՝ 1աբ, 117ա-35բ: ՊՐԱԿ՝ Ա-ԺԲx12 (Ա 14, Բ, Ը, Թ, ԺԲ 10, Է 11): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ արեւելեան երեւ գլխարկ եւ «ՎԳ»: ՄԵՄՈՒԹԻՆ՝ 30.5x21.5: Գրուիւն՝ միսսիւն (25.5x15.5): ԳԻՐ՝

ԺԹ. դար

շղագիր (նմուշ՝ 108ա). սանմանագծերը՝ մատիտով: ՏՈՂ՝ 32-34: ԿԱԶՄ՝ դրոշմագարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստառը դարչնագոյն ճէմնով կանաչ զարդանիւտերով ծաղկաթուղթ. լուսանցակողերը՝ ոսկի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա+Բ, թուղթ, չգրուած, մասն կազմաստառի:

Նմուշ 108ա

ՎիճԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին վնասուած, քերտուած, եզրերը մաշուած-քափուած, մէջի կաշուի վերին մասը մաշուած-քափուած, ստորին մասը հիմքից մասամբ անջատուած. գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով զանազան բծեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. 1գ-2բ Օրինակ թղթոյն, որ առ Պօղոս պատրիարզն մեծի Պօլսոյ Յաղագս Ծոպագակի, զի ընդ ազգին Յունաց համաձայն գտանիցիմք – Յորմէ հոգեղէն ճշմարիտ սիրով... որ եւ եմք եւ մնամք քունդ բարեաց սիրող միշտ: Եփրեմ կաթուղիկոս ամենայն Հայոց: Ի 1817, դեկ[տեմբերի] 26, Ի Սուրբ Էջմիածին:

2. 2բ-3ա Խնդիր վասն նոյնոյ առ սրբազան կաթուղիկոսն, Ի Պօղոս պատրիարզէ Պօլսոյ մեծի: Երիցս երանեալ եւ աստուածատիպ մեծի քահանայապետի տեան տեան աստուածորնտիր եւ սրբազան...ի (անուան տեղը բաց՝ չգրած) համայն Արամեանս տոհմի եւ գորովագութ Հօր մերոյ աստուածագործ սրբոյ աջոյն համբոյր յի յարգանոց – Յաստուածարեալ սրբազնութենէ ձերմէ՛ Ի 1817 ամին... ողջ լե՛ր ընդ երկար աւուրս, զուարճ կենօք, Ի մխիթարութիւն մեր: Պօղոս պատրիարզ մեծի Պօլսոյ: Յամի 1818 եւ Ի մարտի 21, Ի պատրիարգարանն, որ Ի Պօլիս:

3. 3բ-5ա Պատենէ երկրորդ բացատրութեան թուղթ մեր, զոր գրեալ առաւեցաք յամի 1818, Ի վերջն ապրիլի – Սիրալիր սուրբ ողջունի... Ի Քրիստոս Յիսուս բարեմաղթու եմք յաղբերն ճշմարտութեան վշտապատ: Եփրեմ կաթուղիկոս: Ի Սուրբ կաթուղիկէ Էջմիածին: Յամի Տեառն 1818, Ի վերջն ապրիլի:

4. 5ա-6բ Թուղթ Ի յեգիպտոս, առ իշխանսն, վասն յանձնարարութեան նպաստահաւաք Մկրտիչ եպիսկոպոսի – Աստուածաձիր ողջունի հասցէ գիր... ըստ որում եմք եւ մեք յարապէս վասն Ձեր աղօթակեր բազմավիշտ: Եփրեմ կաթուղիկոս:

5. 6բ-8ա Թուղթ Ի Չմիտին հասարակաց, վասն շնորհակալութեան եւ յորդրանաց Ի հարազատ որդիութիւն, որ Ի 1818, յէլն մայիսի – Յորմէ ժամանեացէ թուղթ գերածաւալ սիրոյ... Ի յուրախութիւն սրտի մերում վշտապատ: Եփրեմ կաթուղիկոս ամենայն Հայոց:

6. 8ա-9ա Թուղթ առ Փիլիպպոս արքեպիսկոպոս՝ դէտն Չմիտնոյ, յէլն մայիսի, Ի 1818 – Յորդահոս շնորհօք մորս լուսոյ... վասն աղօթաւորիս միշտ տարակուսեալ: Եփրեմ կաթուղիկոս ամենայն Հայոց: Ի կաթուղիկէ Էջմիածին: Ի 1818, մայիս 5:

7. 9աբ Թուղթ առ Ալփիար եւ մահտեսի Մանուկ աղայան: Ի 1818, յունիս 20 – Հայրապարգեւ շնորհիւ օրհնութեան... առ որ լինիլ Ձեզ յօդեալ հանապազ

աղօթեմք: Միշտ տազնապակիր եփրեմ կաթուղիկոս:

8. 9բ-10ա Թուղթ առ նպաստահաւաքն Կիլիկիոյ Տան – Առատաբաշխեմք զաստուածականն ողջոյն... զաստուածային սիրոյ առատութեան ողջոյն մշտամոռնջ մար(=ղ)թանօք: Յաւապատ կաթուղիկոս ամենայն Հայոց՝ Եփրեմ:

9. 10ա-11ա Թուղթ առ Կիրակոս կաթուղիկոսն Կիլիկիոյ Տան – Առաքեալ ուղերձեմք սրտաբողբոջ սիրոյ... Ի պահպանութիւն կրկին կենաց ամենեցուն: Վշտապազնապ կաթուղիկոս ամենայն Հայոց՝ Եփրեմ: Ի 1818, դեկ[տեմբերի] 6, Ի Սուրբ Էջմիածին:

10. 11ա-2բ Թուղթ Ի սուրբ ժողովոյն Սրբոյ Աթոռոյն Էջմիածնայ, առ Պօղոս պատրիարզն մեծի Պօլսոյ – ՅԱյրարատ մեծահոշակ գաւառի... մեծի Մայր Աթոռոյս կաթուղիկէ Էջմիածնի, սրբոյ խորհրդարանի ցաւաբարձ խոնարհ անդամք: Ի 1819, մարտի վերջն: Ի Սուրբ Էջմիածին:

11. 12բ-3բ Թուղթ առ Կիրակոս կաթուղիկոսն Կիլիկիոյ Տան – Կրօնեամբ սիրոյ սրտի ձօնումն... եւ անդորրութեանդ աղօթարար, զի Ի վերայ քո մխիթարեալս սրտիւք: Կաթուղիկոս ամենայն Հայոց՝ Եփրեմ: Ի 1819, յուլիս 20, Ի կաթուղիկէ Սուրբ Էջմիածին:

12. 13բ-4ա Թուղթ առ դէտն Տփղիզու Ներսէս սրբազան արքեպիսկոպոսն – Կրօնեամբ շնորհաց... վասն ամենեցուն եւ բարօրութեան ձեր ցանկացօղ: Կաթուղիկոս ամենայն Հայոց՝ վշտալի Եփրեմ:

13. 14ա-5ա Թուղթ առ Փիլիպպոս արքեպիսկոպոսն Չմիտնոյ, վասն հոդեհի յինելոյ Ի նոյն Չմիտին մեծի քաղաքի – Առատագոյն սիրով... ողջ լե՛ր Գրիգորեան սուրբ հոտիւզ Ի շնորհս Քրիստոսի, յոյր վասն կամք եւ մեք աղօթկեր: Կաթուղիկոս ամենայն Հայոց՝ վշտալի Եփրեմ:

14. 15աբ Թուղթ առ քահանայ իշխանսն Չմիտնոյ մեծի – Շնորհառատութեամբն Աստուծոյ... եւ մեք մնամք ձեր ամենայնի աղօթկեր կամ աղօթաւոր: Կաթուղիկոս ամենայն Հայոց՝ վշտալի Եփրեմ:

15. 15բ-7ա Թուղթ օրհնութեան Ի խրխաղանն Չմիտնոյ – Հասցէ աստուածապարգեւ սուրբ ողջունի... եւ մեք բազմաւոր ձեր ամենայնի բարեգիպութեան, միշտ եմք առ Տէր: Կաթուղիկոս ամենայն Հայոց՝ վշտալի Եփրեմ:

16. 17ա-9բ [Գրիգոր Փեշտմայնեան առ, տե՛ս ձեռ. 3289, 37ա] Գերապատիւ եւ աստուածիմաստ սիրեցելոյ Ի Քրիստոս, տեան տեան Բարսեղ վարդապետի, հոգեշարք սիրոյ, շողկապալ՝ Ի միտս եւ Ի կամս միացեալ ընդ իս հարազատութեանն բազմալի, ողջոյն յաւերժական եւ յանմոռաց սիրոյ իմոյ բազմացի, ամօք բարեկենդանութեան – Դժնդակագոյն վշտաբեր անընդհատ հեղհեղեալ... մնամ խոստովանեալ զարժանաւորութիւնս իմ վսեմափալ տիրութեան քում ապարդիւնս ծառայ լուսահոգի Թէոդո-

րոս աւագ սարկաւագի աշակերտ անպիտան Գրիգոր Կարապետեան* : Յամի Տեառն 1809, յօգոստոսի 7 :

* Մատիտով աւելացրած «Փելտմալճեան» :

17. 19բ-23բ [Գրիգոր Փելտմալճեան, տե՛ս ձեռ. 3289, 66ա] Առ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ քաջատոնմիկ իշխանդ իմս բարեբար տէր սիրանուէր բարեմաղթութիւն – Ոչ սակաւ ինչ մխիթարութիւն... ի խնամս ամենակալին, օր քան զօր բարգաւաճեալ բարեմասնութեամբ :

18. 23բ-4ա [Գրիգոր Փելտմալճեան, տե՛ս ձեռ. 3289, 72ա] Ազնիւ տոհմական իշխան քաջալանջ... է եւ եղիցի քեզ հզօր պաշպան :

19. 24ա-7բ Ասացուածք ինչ իմաստալիցք – Յամենայնի վախճանն է գովելի... եւ երկրպագութիւն յանգրաւ յաւիտեանս. ամէն :

20. 27բ-8ա Աստուածային սիրոյն վառարան, գերամեծար ազնուական եղբօր մերոյ ընտրելոյ մատուցանեմք սէր առատ կարօտախառն ըղծի – Սեր սրտի քո եւ ջանք... կապէ զսիրտ սիրելեաց ընդ միմեանս եւ ոչ լուծանի :

21. 28աբ Մեծարաւ սիրելոյդ խնդալ - Եկն եհաս ինձ օր տրտմութեան... ի կատարումն պատասխանոյ բանից քոց գրել ցանկացայ, ողջ լե՛ր :

22. 28բ-9ա Սիրող Աստուծոյ սիրող ընկերին, ազնուագութ բարեբար, չելեպի՛, ողջ լե՛ր գօրացեալ Տերամբ ի մխիթարութիւն ազգիս – Ամենայն աղէտք թշուառութեան մերոյ... բարձրացուցանել յերկակի կեանս, շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Յիսուսի Քրիստոսի՛ Տեառն մերոյ. ամէն :

23. 29աբ Վսեմափառ պայազատ իմ յատկեղ բարեբար – Արդարեւ ոչ եմք բաւական... նուաստութեան որ եմ, մնամ աղօթարար վասն քո ապիկար ծառայ :

24. 29բ-30բ Բուրաստան բանաւոր շնորհարոյս ծաղկանց եւ գանձարան շնորհաւոր հոգեծիր ազանց Քրիստոսի Տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) առաքելագործ արեւալիսկոպոսի աստուածարեալ աշոյնն նուիրեմ համբոյր անսպառ սիրով – Ոչ սակաւ պարտաւոր օրինաց սիրելութեան... մնամ յարածամ քաջողջութեան Ձերում ի բոլոր սրտէ փափագօղ :

25. 30բ-1ա Վսեմափառ եւ առաքինագարդ բարեբարի իմոյ (անուան տեղը բաց՝ չգրած) մահտեսի աղայի յոգնեալիստ ձեռացն համբոյր ծառայական – Որպէս մոլորեալ ի բազմահետ շաւիղս... որ ունի ընդ ազնուականիդ բարեկամութիւն մեծ : Ողջ լե՛ր :

26. 31աբ Եղանակ մունայլէր գոյն Իզմիրին չօք (հայատառ թուրքերէն) – Գեղեցիկ ես դու գովելի, պարտեզ ծաղկեալ ի մէջ երկրի / վարդ մանուշակ ի քեզ բուրէ... երբ զարթիցեն տեսակ գեղամ, վրեժ-խնդիր լինիլ նոցին :

27. 31բ Եղանակ բաստ գոյն Ձիւֆիինին : Բոցանշոյլ արեգակունք եւ այլն : Եղանակ սուզինակ գոյն

պիր մէլիք սիմայ (հայատառ թուրքերէն) – Թագ փառաց մերոց, այր ցանկալի... դու զՎաղթանկ, մեծ նա՛ :

28. 31բ-2ա Եղանակ մունայլի գոյն պէն պիլմէտիմ (հայատառ թուրքերէն) – Տիպ տենչալի, արեգական, արեգական / երեւեցայ ի տես ական ցանկալի իմ Տէր... յամս վերջնոց, ծագեա՛, սէ՛ր իմ, սէ՛ր :

29. 32աբ Ես ի գոյն Պէն պիլմէտիմ (հայատառ թուրքերէն) – Առաւօտ լուսաբեր Հայաստան երկրի / բուրաստան ծաղկախիտ... զշնորհս անդ փառս երկնաւոր :

30. 32բ-3ա Եղանակ սապան միխալիք գոյն սահղայի (հայատառ թուրքերէն) – Արփագեղ կառք արեւուն... յայն սուրբ նուէր, ընդ Աստուծոյ միաւորէ :

31. 33ա Լու՛ր ձայնիս, սէ՛ր իմ... առշորի հոգիս, մո՛յժ ի հարսանիս :

32. 33աբ Սէր իմ սիրական (անուան տեղը բաց՝ չգրած) գովական պէտ հանդիսական – Ընկալայ եւ ընդունիմ, զի զիրաւունս ունիս արդարեւ... լրով յուրախութիւն սրտից իմոց : Ողջ լե՛ր :

33. 33բ Հարագատ գործունէի Մայր սրբոյ Աթոռոյս (անուան տեղը բաց՝ չգրած) արգոյ վարդապետի ի Տէր յարամնալ բախանօք – Յառաջնմէ յառաջացաք... զնորայն խոստացեալն եւս ի ձեռս բերցես եւ ողջ լե՛ր լի աւուրբք եւ յա՛ :

34. 34ա Խոհեմափայլութեամբ պանծաւոր հարագատի մերոյ եւ որդոյ սիրելոյ տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) պատուական բարունոյ ողջոյն սիրախառնեալ բարեմաղթութեամբ – Ձոր ի հոգտեմբեր 28 դրոշմեալ... ունիմ մխիթարել քեւ, քանզի եմ անմխիթար :

35. 34բ Առ լիագարդն շնորհ ըղձաւոր, որ Հոգոյն, նպաստահաւաքի մեծի գահոյս տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) սիրեցեալ բարունոյ, ի Տեառն ձիրս խնդալ յարապէս – Յանջատման նազելագունիդ որդոյ առ ի սիրունակ հօրէ... սիրագնութեանդ ցանկալի կարօտանօք յոյժ :

36. 34բ-5ա Մշտահարագատ գովելոյ ի փառս Սրբոյ Աթոռոյս, սիրելոյ մեր տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) լիաշնորհ վարդապետի ողջոյն եւ սէր աղօթիք ձօնեալ – Գրութիւնքդ մտերմական հասեալ են... սակս աղօթող լինիլ բարեգով յուրախութիւն :

37. 35աբ Զդարձ գրութեան մերոյ առ Ձեզ ընկալայ ի մարտի 22, ընդ որ եւ գերիս տեսարակս Բերթումեան, որք թէպէտ... առ իս հասեալ համարիմ – Գրես նկարելով առաջի աշաց մերոց... յուսամք բարուք լինիլ : Ողջ լե՛ր եւ ես եմ եւ մնամ հանապազօր ձեզ բարեացակամ :

38. 35բ-6ա Ըստ փիլիսոփայից՝ տարագրութիւնն է փոփոխութիւն իմն... եւ ներել խնդրեմ ի քէն, որ առաջինն էիր զամենեսին - Ապաքէն սկիզբն կալցուք արդէն իսկ... ի գալն իմ, ի մեծէն Պօլսոյ, ողջ լե՛ր ընդ երկայն աւուրս :

39. 36ա-7բ Ի լուսակառոյց եւ երկնաման մեծի

Մայր Աթոռոյս... եւ աստուածապարգեւ օրհնութիւն - ճնորհք ընդ ձեզ... սուրբ ժողովոյ բարձրագոյն խորհրդարանի, Սրբոյ կաթողիկէ էջմիածին]:

40. 37բ-8բ Օրինակ յանձնարարական կոնդակի – Քրիստոսակերտ եւ երկնանման մեծի Մայր Աթոռոյս... տուրս հատուցէ ձեր գործերուն, որպէս նորին աստուածութեանն անկ է: Ողջ լերո՛ւք. ամէն:

41. 39աբ Նուի[ր]մամբ յիսուսեան սուրբ ողջունի՝ ցանկամբ ողջ մնալ քեզ ի բազում ամս ամենայն բարօրութեամբ – Ամենայն գրութիւն առ իս, յորմէ հետէ... ո՛ղջ լէ՛ր ի Տէր իմ, եւ եղէց ես յարածամ բարեացակամ ի բոլոր սրտէ Ձեզ:

42. 40աբ Մեծագոյն ջերմեանդութեամբ հոգոյս առնմայեմք սիրով զխոնարհական համբոյր աստուածարեալ սուրբ դաստակացոյ ձերոց եւ ցանկամբ յանապագ յամենայն սրտէ ի տեսութիւն պատուական հայրութեանդ, յորմէ եւ վայելել լիով զվաղեմի կարօտեալս զօրհնութիւն սուրբ, ի մխիթարութիւն թախցելոյ սրտիս – Ապաքէն որ շնորհք մեզ... հորդ սրբութեան յետնագոյն ծառայ վարդապետ հայոց տրուի Զաւարիայ: 1823, ի յուլիս ամսոյս յօր երկուսասն, յանապատն մեր, որ ի յերեւան:

43. 40բ-1ա Ըստ երկուց տարփատր սիրելեաց նագելոյ, հանճարաւոր տեառնդ (անուան տեղը բաց՝ չգրած) արժանատր բարունոյ եւ եղբօր խնդալ բարօր – Որ ազդեացն ի խօսս գովանեացն ետ եւ ներգործականութիւն... եւ Սրբոյ Աթոռոյս տարակուսելի տենէ՛: Ողջ լէ՛ր ի Տէր Քրիստոս ի սէր մեր:

44. 41աբ Երջանկափայլ եւ առաքելաշունք (անուան տեղը բաց՝ չգրած) սրբազան արքեպիսկոպոս՝ մեծապէս եղբայր իմ սիրելի – Ի բազումս թեպէտ տեսանի սէր... երկարածգել զսրբութիւն Ձեր, որում մնամ մտերիմ բարեացակամ:

45. 41բ-2ա Յաստուծուստ ընտրեալ, տեսուչ բարեխնամ յայցելութիւն իւրոյ տառապեալ հոտին Տեառն եւ Տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) բարեկրօն վարդապետ սուրբ հօրդ իմոյ Աջոյն համբոյր յարատոյն անձկանօք – Ներփչեաց ի խանձողեալ... օրհնութեանդ յաւէտ մշտակարօտ:

46. 42ա-3ա Յորժամ յուշ ամեմ ինձ միանգամ զվեծդ առաքինեաց... պերճութեանդ յաւերժական եւ անմոռաց սիրոյ իմոյ:

47. 43բ-4ա Աստուածարեալ եւ սրբազնակատար հա՛յր հոգեւոր, ամենողորմած Տէր իմ եւ բարեբար – Երջանիկ աշոյղ սրբութեան խոնարհ համբուրի... ի վեր քան զեղանակ: Ողջ լէ՛ր փառագարդեալ փառօք ի պարծանս Ձերում գերափառ տերութեան նուաստ ծառայ Յօհաննէս դպիր, Սրբոյ էջմիածնայ միաբան: Ի 1822, մայիս 26, ի Սուրբ էջմիածին:

48. 44աբ Շնորհի Տեառն զօրացեալ ի հոգի տիրացու Յովսէփ աագ սարկաագ, հոգեկից եղբօր

սիրեցելոյ ընծայեմ ողջոյն անապատ սի[ր]ով – Եթէ ուրուք դիպեցի գտանել զգանձ մեծագին... յէտս կասեցուցանէին զիս ի նոյն փափագանացս:

49. 44բ-5ա Լապտեր անձնատր նրագին սիրոյ, սին լուսատր Տանն Աստուծոյ Տեառն Տեառն գերապատի (անուան տեղը բաց՝ չգրած) արհիպպանձ եպիսկոպոսի եւ ազգասէր...ի (անուան տեղը բաց՝ չգրած) Ամենայն Հայոց եւ բարեխնամ Հօր մերոյ նուիրի համբոյր որդիական սիրով – Որ ունի զվերս յանձին իւրոյ... լէ՛ր ողջ, պատուական հայր, անվրդով կենօք եւ երկար ամօք ի պարծանս Քորգոմեան ազինս:

50. 45աբ Ի սուրբ ժողովոյն բարձրագոյն խորհրդարանի գերագան Մայր Աթոռոյս Սրբոյ Կաթողիկէ էջմիածնի, մատուցի ողջոյն հանդերձ երկնանձի կատարեալ աստուածային սիրով լուսանունդ հարազատ որդոյդ մերոյ սրբոյ գահիս հանճարափայլ Բարսեղ եպիսկոպոս՝ վայելչաշունք առաջնորդիդ գերահոշակ վանից սրբազան առաքելոյն Քաղէտի ուրախ լինիլ ի Քրիստոս յարածամ - 2ի դու սիրեցեալ հարազատդ մեր... լուսակառոյց գերասքանչ Մայր Աթոռոյս Սրբոյ Կաթողիկէ էջմիածնի:

51. 45բ-6բ Ի Քրիստոս սիրեցեալ շնորհագարդ տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) արքեպիսկոպոսի յարգոյ եղբօր ողջոյն սիրոյ – Արդարեւ ըստ վկայելոյ աստուածաշունչ գրոց... ի սէր բոլոր սիւ[ն]հողական արքեպիսկոպոսաց Սրբոյ Աթոռոյս էջմիածնի:

52. 46բ-7ա Անձնադիր զաւակիդ մերոյ եւ մտերիմ հարազատի բարեւ<րե>բարոյ հեզանամբոյր եպիսկոպոսի ողջոյն սուրբ եւ օրհնութիւն բազում նուիրի – Արդարեւ այն, որ յանակնկալումս ժամու արուեստաւորէ... եւ ընդ թղթոյ մերոյ Յովհաննէս վարդապետի առաքեսջիբ, լէ՛ր ողջ յանասանելի կեանս:

53. 47աբ Առաքինութեանն փառամասնութեամբ զարդարեալ տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) փառխմաստ եպիսկոպոսի մերոյ որդոյ ընտրելոյ ողջունի սիրոյ խնդալ ի Տէր – Գոլով ի մարտի ելն յերեւան... ի բազում ամս բարգաւաճեալ շնորհի Տեառն:

54. 47բ-8ա Ի շնորհս Սուրբ Հոգոյն զարդարեալ պարկեշտակրօն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) փառխմաստ աագ փահանայի, մերոյ յատուկ սիրեցելոյ օրհնութեամբ ողջոյն – Գրութիւն յարգարժան սիրեցելոյդ ընկալաք... զորս եւ յանձնեմք ի պահպանողութիւնս արարչին Տեառն՝ Աստուծոյ ամենակալի:

55. 48ա Շնորհապասկ տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) հոգեշնորհ բարունոյ՝ եղբօր իմոյ պատուականի, յողջոյն սիրոյ երջանիկ կենօք խնդալ ի Քրիստոս – Վաղնչոց առած է գեղեցիկ, թէ երանի հարկին... ողջ ցնծալից կենօք ըստ աւուրց երկնից ի պարծանս մեր:

56. 48բ Աստուածարեալ եւ երանաշնորհ տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) սրբազան արքեպիսկոպոսի՝ հայրապատի եղբօր խոնարհ սրտի համբոյր

սիրոյ ի կարօտութեան – Հուր բոցավառ յարգելոյդ սիրոյ կարօտանաց... սուրբ եղբայրութեան ըստ որում հաստեցաքս:

57. 48բ-9ա Շնորհազարդ եւ աստուածաբեալ մեծի տեառնդ երեւանեմ սրբոյ զարշապարացն խոնարհական համբոյր – Ի քսան յուլիս ամսոյ գրեալ... առ ի պարծանս սրբոյ միաբանութեան:

58. 49աբ Առատութիւն սիրոյ իմոյ, որ առ ձեզ ոչ կարէ պարփակիլ... Իսկ եւ իսկ առաքեալ էր գալթաֆայն իմ: Ողջ լէ՛ր, եմ եւ ես:

59. 49բ-50ա Ի 28 յուլիսի գգրեալդ առ իս ընկալայ յիրում ժամանակի եւ ծանեա զպարունակեալսն առ ի նմա լիագոյն տեղեկութեամբ – Նախապէս խնդացայ առ ողջութեանդ եւ գոհացեալ... շերմեռանդ աղօթաւոր, վասն ամենայն բարութեանց Ձերոց:

60. 50աբ Բագում կարօտութեամբ հայրական սիրոյ իմոյ ողջունելով... եւ եղեց միշտ սիրող յառաջագիմութեան եւ ամենայն բարութեանց եւ յաշողութեանց:

61. 50բ-1բ Բարձր եւ անստերիւր խորհրդարանի ընտրեալ անդամոյ ի Հոգւոյն Սրբոյ եւ մերո գերապատիւ արգոյն եղբարց ի սէրս սէր յարեղց, իսնդակաթ հոգավ ողջոյն յարգանաց – Որպէս ի խաւարչտին տեղուոջ ի ծագել... եւ անկասկած, զի ունիմք զկնի աւուրց չուել եւ գալ:

62. 51բ-2բ Աստուածաբեալ եւ գերապատիւ Աստուածատուր սրբագան արեպիսկոպոս ի Քրիստոս սիրեցեալ յարգի եղբօր ողջոյն յարգանաց – Ասաց փոխն Տարսնացի եւ բերանն Քրիստոսի... սոքիմբք շատացեալ լերո՛ւք ողջ ընդ ամս բագունս:

63. 52բ-3բ Հրաշակերտ Սրբոյ Աթոռոյն էջմիածնայ բովանդակ հարց սրբոց եւ եղբարց պատուականաց մաքուր ռոտիցն խոնարհ երկրպագութիւն – Աղաչեմ զձեզ արտոսրաթոր աջօք... իսկ շերմեռանդութենէն յորդորեալ զիմեաց եւ այլն: Ողջ լերո՛ւք ի Տէր:

64. 53բ-5ա Կոնդակ խրատու գրեալ ի մեծն Պօլիս վասն աղեալի անցից: Յիսուսի Քրիստոս եւ այլն, որպէս արժանն է – Ծանօթագոյն իսկ է հաւատացելոցդ ի Քրիստոս Յիսուս, ի Տէր մեր... անճառելի տերութեանն հանդերձ համայն ննջեցելովք ձերովք, որ եւ ողջ լերո՛ւք օրհնեալք յԱստուծոյ եւ յամենայն սրբոց նորա եւ ի մէնջ: Վշտալիր ցաւակիր կաթուղիկոս ամենայն Հայոց վշտալի եփրեմ: Յամի Տեառն ի 1821, յելն մար՛, ի Մայր Սուրբ Աթոռն էջմիածնի:

65. 55աբ Ուսանաւոր առ Կուսաւորիչն սուրբ – Հովիւ տածիչ՝ հօտին փոքու Յիսուսի... լուսաւորիչ Հայաստանեայց սուրբ Գրիգոր:

66. 55բ-6ա Առ սուրբ հայրապետսն յօրինեալ – Հոգւոյն Սրբոյ դու գրիչ, / տառից հայոց հնարիչ... Աստուծոյ, Աստուծոյ, Աստուծոյ, / սուլիչ քաղցր օրինաց:

67. 56աբ Աղերս առ Տէր Աստուած ոտանաւորաւ – Ստեղծիչ հոգւոց, բժիշկ դու ճարտար... ջամբեա՛ ինձ այժմիկ սովեալ ծառայի:

68. 56բ Առ սուրբ կոյսն Աստուածամայր – Հարսն մաքուր Հօրն անեղի... ամենօրհնեալ Տիրածին կոյս:

69. 56բ-7ա Առ Սուրբ Կարապետն Յօհաննէս – Լուսաբեր արուեսակ արեւուն Յիսուսի... Արդ, աղաչեմ զքեզ ո՛վ սուրբ:

70. 57աբ Ի վերայ մաքուր ծնողաց Սուրբ Աստուածածնայ – Տիրակերտ պաղպաղունք նկարեալ սուրբ վարուք... Յովակիմ եւ Աննայ, սիրելիք անեղին:

71. 57բ Առ սրբոց կուսանս գովեստից բան – Աստուածակերտ պարիսպ հօգօր... անապական պսակ կուսից:

72. 57բ-8ա Առ սուրբ Գրիգոր Նարեկացին – Արիագոյն ի վաստակս հոգեկան՝ սէր իմ սէր... հա՛յր հոգեւոր մեծ հոգետոր՝ սէր Գրիգոր:

73. 58աբ Աղերս առ Աստուած յօրինեալ – Ետուր զքանքար՝ յարգել վարուք բնութեան... ի գալ փառօք յիշեա՛ եւ զիս, Աստուած իմ:

74. 58բ Այլ իմն ոտանաւոր – Իմաստութեան Հօրն Յիսուսի աշակերտ... առ ի պահել իւր աւանդիցն անցըրդի:

75. 59աբ Բարձր արժանապատիւ (անուան տեղը բաց՝ չգրած) զիտնական եւ աստուածաբան վարդապետ, արգի սիրելի հայր իմ – Ողջունեմ զսուրբ հայրութիւնդ... եմ եւ եղէց ի կեանս խորին վերապատուութեամբ, ամէն:

76. 59բ Ամենասրբագան վեհափառ հովուապետ, ողորմածագոյն Տէր իմ սրբութեան աշոյղ համբոյր փափագելի տէնջանօֆ – Խնդիր մաղթանաց ծառայիդ զիջանելով... լիցիմ պատրաստական ինձապետական ծառայութեամբ: Ողջ լերո՛ւք յամերում կենօք:

77. 60ա Շնորհաց ժառանգաւորի մեզ՝ շնորհածրին տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) արեպիսկոպոսի նորուն: Ի Քրիստոս սիրեցելոյ ցանկ – Առ առաջին գեղեցկացաւ եւ որ ի քէն... օրհնեսցէ բարեյիշատակութեամբ: Ողջ լէ՛ր ցնծութեամբ:

78. 60ա-1ա Գիր Ձեր որպիսածանոյց ձեռամբ հաւատարմին Ձերոյ... եւ դուք յերկար ժամանակս ի Տէր ամենայն յաշողութեամբ:

79. 61աբ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ տէր եփրեմ կաթուղիկոս Ամենայն Հայոց եւ ծայրագոյն պատ[ր]իարզ առաքելական եկեղեցւոյն Քրիստոսի... եւ բոլոր օրհնեալ ժողովրդոց՝ մեծաց եւ փոքունց ի Տէր խնդալ – Շնորհք, սէր, ողորմութիւն... որք եւ այսպէս ըստ հրամանի մերում կատարելով, ո՛ղջ լերո՛ւք ի Տէր ամենայն բարօրութեամբ:

80. 61բ-2ա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ եւ այլն ըստ կարգի – Եւ ընդ ողջունի եւ օրհնութեան, զիտութիւն լիցի... եւ իրաւունքն միաբանութեամբ նմա հասուցանել: Ողջ լերո՛ւք ի Տէր:

81. 62ա-3ա Գրութիւն քո ի ձեռն հարազատաց քոց Գրիգոր եւ Յարութիւն վարդապետաց եհաս... ի

պարծանս եւ ի պարզերեսութիւն իւր յորդոր եղիցիս – Ահա ըստ բանի քում եւ մանաւանդ ըստ աղաչանաց նորին գրեցաք... յանձն արարեալ զձեզ՝ եմք եւ մնամք ի սրտէ Ձեզ միշտ բարեացակամ:

82. 63աբ Յառաջմէ ըստ չափու զամենայն զիարդութեանց... վասն որոյ եւ աստ շկամեցաք երկրաբեւ զբանն – Արդ, որ ինչ արժանն էր... վասն որոյ գրել այսքանեաց արժան համարեցաք: Կերո՛ւք քան զայս յաւել ողջ յերկար ամս ի Տէր:

83. 63բ-4ա Թէպէտ եւ աչք մարմնոյ վրէպ գտեալ ի տեսութենէ... շողկապաւ եղբայրութեան պահպանեալ առ եղբայրութիւն Ձեր, մնալով Ձերդ սրբազնութեան բարեացապարտ:

84. 64աբ Շնորհատեմ զառաքելական սուրբ աշտիմանդ ընդ նմին եւ զմեծ առաջնորդութիւնդ... եւ ինչ յայտնի են: Ողջ լէ՛ր շնորհո՞ք Հոգւոյն Սրբոյ ի սէր մեր – Ողջունիւ սիրոյ ծանիր, զի գրութիւն սիրելի... ի գրոյ նոյն Յակօբ վարդապետին գիտացեալ եւ ուրախ կեցեալ, լէ՛ր ողջ ի Տէր:

85. 65աբ Շնորհագարդ սրբազան արքեպիսկոպոս սրբազան առաջնորդ անդրանիկ որդեակ մեր եւ սիրելի հարազատ – Գրութիւնդ ընդ Գրիգոր եւ Յարութիւն վարդապետ սիրելեացն... Քան զայս յաւել ողջ լէ՛ր ի Տէր ի բարգաւաճեալ ժամանակս հարուստս:

86. 65բ Բարձր արժանապատիւ առաջնորդ սրբազան արքեպիսկոպոս հարազատ զաւակիդ Սրբոյ Աթոռոյն եւ մեր սիրելոյ ողջունի սիրեցեալ համառօտի յայտարարութիւն – Ահա, արգարեւ անցնումք աւուրց յովովականց... զորս ընկալեալ ի հաճոյս: Ողջ լէ՛ր եւ դուք՝ ի Տէր յամենայնի:

87. 65բ-6ա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ եւ այլն ըստ կարգի – Որում եւ ծանուցանեմք, զի ի գրութիւն Ձերմէ առ մեզ գրեցելոյ... եւ այսու ամենայնիւ ըզձամք ի սրտէ լինիլ ձեզ յաւելտ ողջ եւ առողջ:

88. 66ա-7ա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ եւ այլն ըստ կարգի – Գիր Ձեր առ եփրեմ եւ Ստեփաննոս եպիսկոպոսունս... եւ ընդ հոգւոյդ Ձերում միշտ եմք եւ մեք:

89. 67բ-8ա Թարգմանութիւն գրոյն ի պապական շահէ, որ առ Նայիպէ Սանթունի եւ միրգէ Ապպազ որդին իւր ի մասին Սրբոյ Աթոռոյ էջմիածնայ ի պարսից ֆարսի լեզուէ ի հայ բարբառ – Բարձրագահ որդի, արի եւ յաղթօղ անգին եւ այլն... անմիջաբար վերահասու լինելով, ամենայն որպիսութեան նոցին, ողջ լէ՛ր ընդ բազում ամս: Գրեցաւ գիրս յամսեանն Ռէբելլէ էվվէլ սէնէ 1237 (արաբական գծագրութեամբ):

90. 68աբ Առաքինապալ (անուան տեղը բաց՝ չգրած) ռակերտ հայր իմ սրբասնեալ – Ձթուղթ Ձեր ընկալայ եւ ուրախ եղէ... թէ բարի եկիր մաքուր աղանիդ՝ շիւղաբերդ ոստոյ ձիթենւոյ: Ողջ լէ՛ր եւ ես եմ:

91. 68բ Գրութիւն Ձեր ի ձեռն հարազատին Ձերոյ եհաս... եւ երբեմն ահացուցիչ բանիւ յուսամք լինի յայնժամ ի բարին, ո՛ղջ լէ՛ր:

92. 69ա Գրութիւն Ձերում սրբութեան ժամանեաց... ի բազում ժամանակս ի պարծանս սրբոյ գահիս եւ յուրախութիւն մեզ – Ձեռամբ հարազատին ձերոյ հինգ գլուխ պաճարեղէնս... յարածամ վասն մեր, եւ մեք եմք եւ մնամք միշտ բարեացակամ:

93. 69բ-70ա Գրութիւն Ձեր, որ ընդ հարազատ ծառային Ձերոյ ստացաք ողջամբ... լէ՛ր յաւել քան զայս ողջ եւ դու՛ ի բարեփառ ժամանակս ձիգս ի Տէր:

94. 70աբ Շարժեալ ի սիրոյ սիրոյս իմոյ գրեալ... գնշոյլ անխարդախ սիրոյդ ցուցանել – Արդ, որպէս ոչ կարէ ներգործել... աղաչեմ զսիրելութիւն Ձեր սերտ սիրով զիջանել ի խնդիր մեր:

95. 70բ-2բ Զխարդ հաւաստի էր մեզ կանխաւ, թէ Մարտիրոս եպիսկոպոսն Ստաթէի... ի շնորս ողորմութեան արքայորդոյն – Մինն ի բազմաց մեծ ողորմութեանց... զոր ստորագրեցաք ի պարբերութիւնսն առաջին եւ մնամ որպէս եւ եմ միշտ բարեացակամ Ձեզ:

96. 72բ-4ա Ոտանատր գեղեցիկ եւ յոյժ աղո՛ւ, շարարեալ ի Յակօբ վարդապետէ եւ ի խոր ծերունի պատրիարգէ Կոստանդինապօլսոյ՝ ի վերջին ժամանակս կենաց իւրոց՝ մերձ ի մահն – Մենացի՛ր, անձն իմ խղճալի... թէ հարցանես զգալստենէ քո գուշակ նշմար չի մնաց:

97. 74ա-6ա Յուսմանէ քահանայէ գրեալ (մատիտով յետագայի սրբագրում՝ «եկեղեցական Սոյզ վանից, զոր օրինակն առաքեաց») առ Բէշտեմալեան Գրիգոր գիտնական վարդապետն, որ ի Կոստանդինուպօլիս, վասն հաւատոյ եւ այլոց իրաց ըստ իւրոց մոլար կարծեաց (մատիտով յետագայի սրբագրում՝ «եւ խնդրին զպատասխանին տէս յԱրարատ ամսագրին, 1869 ամի*») – Ընդ վայր պարպատին ուրկանք որսորդաց... տրորել զոր Աստուած՝ մեզ վարդապետաց:

*Տէս «Արարատ» ամսագիր, 1870, փետրուար, թիւ Ժ, էջ 243:

98. Նանիր եւ խոտան՝ պարծանմ անարեաց... երկինք եւ երկիր՝ վկայք պատգամաց*:

*Տէս «Արարատ» ամսագիր, 1870, փետրուար, թիւ ԺԱ, էջ 265:

99. 76բ-8գ Ի նորին Գրիգոր վարժապետէ Փէշտեմալեանց յօրինեալ զպատասխանի յիւր վիմանն նոյն քահանայի (մատիտով յետագայի սրբագրում՝ «եւ առաքեաց ի տեսութիւն») – Չար է բնաւոր կուրութիւն մտաց... որպէս վայելէ ճշմարտասիրաց:

*Տէս «Արարատ» ամսագիր, 1870, փետրուար, թիւ ԺԱ, էջ 266:

100. 78դ-9բ Առազդեցութիւն ինչ պատմաբանօրէն առ բարեւէր ընթերցողդ ի Պօղոս դասասաց դպրէ Տիրիկեցոյ Թորոսեան, թէ յորոց իրաց իրականց շինելով հարկեցեալ ետ շարագրել հարազատին իւրոյ զայս գիրք ընդդեմ նեստորանէտ հերձելոյն Միսիթարայ եւ աշակերտաց նորին – Ըստ ասից

հրաշալի առաքելոյն Պողոսի... եւ անասելի խայտառակութեանցն յորդունան եւ այլն:

101. 79բ-81բ Ամենապատուելի հասարակութեան հայոց բնակեցելոց... զձեզ ամենեսին, եմ եւ մնամ միշտ բարեմաղթու վասն Ձեր:

102. 82ա-3բ Յօրինեալ ի Գրիգոր վարժապետէ Փեշտեմալնեան առ Երեմիայ վարդապետ թղթագրութիւն – Եկն ցայգ ինձ ցաւագին... յիշելով յաղօթս զմեզ, նուաստ ծառայ Տեառն փրկչին:

103. 83բ-4ա Նորին Գրիգոր վարժապետի արարեալ ոտանաւոր – Միրտ իմ վառի ի սէր քոյին... շուրբ արասցեն խորասոյգ, ազնիւ երգնակ քաղցրա՛:

104. 84ա Նորին ոտանաւոր ի վերայ կամբոնացւոյն – Նոր արշալոյս նորոյ երկնի... ի քէն բուրեաց հոտ նարգոսի, սուրբն ներսէս կամբօ՛:

105. 84աբ Նորին Գրիգորի վարժապետի արարեալ ոտանաւոր ի վերայ սրբոց իշխանացն մերոց – Ով գերարփի լոյս երկնաւոր անսահման... մի՛ տար զմեզ ի փորձութիւն շարութեան իշխանաց մեր:

106. 84բ Գերարժան եղբօր տեառն (անուան տեղը բաց՝ չգրած) ազնուափայլ թակերտի ողջոյն սիրածօնեալ – Մտերմութիւն սիրոյ սիրելութեան քում ի նամակի... լիջի՛ր տեղեակ ի յեկօղ հարազատաց ձերոց, ողջ լե՛ր ի Տէր, ի սէր մեր:

107. 85ա Անդրանիկ լուսատուին հոգւոց մերոց, սուրբ առաքելոյն Քաղաքի հրաշապատի վանիցն մեծափառ դէտ, ողորմաձագոյն տէր իմ – Քրիստոսընկալ սրբութեան աշոյղ համբոյր առ ձօնեմք... ողջ եմ եւ ես կնգրուկաբոյր ձեր աղօթից օժանդակութեամբ:

108. 85բ Գերաշնորհ պատուոյ արժանաւոր, սրբազան արեալիսկոպոսի եւ սիրելոյ եղբօր ի Քրիստոս – Ուրախակցութեան գիր սուրբ եղբայրութեան Ձերոյ... ոչք պարկեշտութեան են հետեւորդ:

109. 85բ Նորին Գրիգորի վարժապետի արարեալ – Հուր սիրոյ իմոյս ազգի... անկեղծ սիրոյ եմք ի խնդիր, օգնեա Յիսուս փրկ[իշ]:

110. 86ա-7ա Պատուելի հասարակութեանն հայոց բնակելոց յամենայն սահմանս Երեւանու եւ Նախիջեանու ի քաղաքս եւ ի գիւղս – Յայտ առնեմ հարազատութեամբ հոգւոյ համաձայն... գործ արժանաւոր հաւատարիմ հպատակութեան: Արքեպիսկոպոս Հայոց Վրաստանու՝ Ներսէս: Ի 1827թ., ապրիլ 15, ի Սուրբ Էջմիածին:

111. 87աբ Երկնաւոր նագելի հանճարով լցեալ եւ կառուարիչ տանն Յիսուսի կարգեալ մտերմագոյն աթոռակալի մեծի աթոռոյն սրբոյ եղբօրդ մերոյ սիրելոյ, տեառն Սիմէօն հոգեպսակ եպիսկոպոսի, բազում սիրով ընծայեմ զաստուածայնն ողջոյն յարածամ – Միրապարարտ նամակ ընկալայ ամենայն սիրոյ... ողջ լիջիր կենդանական վիճակօք պատուազարդեալ ի հրճուանս իմ:

112. 87բ Ամենապատիւ եւ շնորհապանձ տեառն տեառն բարձրապատիւ Բարսեղ վարդապետի սիրամուկ ողջունին համբուրեալ զձեր վերընծայեմ յարգանս – Սիրանկար, տենչալի նամակ ի շնորհափայլ մատանց... անկեղծ յանձն եղեալ իմ յարժանահայց մաղթան: Ն[ուաստ] ծ[առայ] մեծապատիւ խոհականիդ՝ հ[այր] Մինաս Մխիթարեան վարդապետ Բժշկեան, ի Տրապիզոն, 5 հոկտեմբեր, 1818 թ.:

113. 88աբ [Բան չափաբերական] - Տիպ տիրական՝ վերափորեալ մատամբ էին արարչին / Ի մաքառուտ անմիաբան քառեակ նիւթոց անգամին... նրբազննին ընտրողութեամբ պատասխանել զարժանին, / զի մի՛ խոտան եւ անպիտան երեսեցիս հանդիսին:

114. 88բ-92ա Թղթագրութիւն հ[այր] Միխայէլ վարդապետի Չամչեանց առ երկուս վարդապետսն վերապատուելի վարդապետաց տեառն տեառն հայր հայր Մկրտիչ վարդապետի եւ հայր Իգնատիոսի վարդապետի՝ ի Տէր խնդալ – Զգիր վերապատուելեաց... այս ձերին սրբութեան, որոյ հայրագութ տեսչութեան կամ յամենայնի: Հնազանդ ծառայ՝ հայր Միխայէլ Չամչեանց:

115. 92ա Տաղ ի վերայ արքային Լեւոնի ի նորին Գրիգոր վարժապետէ Փեշտեմալչեան, որ ի Կոստանդինուպոլիս – Շարաւիղ ընտիր տոհմին Թուրքեան... ազգիս պսակ Լեւոն ար[քայ]:

116. 92աբ Ի վերայ թագաւորաց, ի նորին Գրիգոր վարժապետէ – Հսկայ, հզօր, գեղապատշաճ... կարօտ եմ քոյդ տեսութեան, / զրեմս քո ցոյց գերե՛:

117. 92բ Ի նորին Գրիգոր վարժապետէ ի վերայ Անի քաղաքին ոտանաւոր – Պարձանք քաղաքաց, քաղաք մեծ Անի... ջամբել մեզ զկաթն սիրով մայրէնի:

118. 93ա Նորին Գրիգոր վարժապետի ի վերայ Վաղարշապատ քաղաքի – Քաղցր տեսիլ արեւուն, մեզ հայեցաւ խստագոյն... ծով ծիրանի ծածանէր Վաղարշապատ գահ արքունի՛:

119. 93ա Տաղ ի վերայ Տրդատայ արքային, ի նոյն վարժապետէ յօրինեալ – Ծաղիկ պայծառ, վարդ թերաբաց... տո՛ւր զբաժակ քո քաղցրագոյն, Տրդատ արքայ Հայոց Մեծաց:

120. 93աբ Նորին Գրիգորի վարժապետի, յօրինեալ ի վերայ Գրիգորի Լուսաւորչի – Հայր հաւատոյ հովիւդ քաջ... վայելչանալ այս գրոյս այսմիկ սգակիր, ով սուրբ Գրիգոր Հայր՛:

121. 93բ Նորին Տաղ ի վերայ Գագիկ արքային – Առիւծ հզօր Բաքրատունի, զի՞ ննչեա յայգ անլոյս գրբի... լե՛ր Նեւեմեայ հուր ջրհորոյ, ո՞հ Գագիկ՛:

122. 93բ-4ա Նորին Տաղ ի վերայ Սմբաթայ թագաւորին – Փայլակնացայտ սուսեր ազգու, շանթ բոցահրատ շփոթ ամպոց... երկնատեղաց ջուրց ողողել, Սմբաթ արքայ Բագրատունի:

123. 94ա Տաղ նորին ի վերայ հայր Աբրահամու – Արմատ բարի, տունկ օրհնութեան... արքայն Աբգար եւ Տրդատէս, պետ պանծա՛ւ:

124. 94աբ նորին Տաղ ի վերայ թագաւորաց մերոց – Ոստ բարեգեղ, ճիւղ օրհնութեան... տարաշխարհիկ աղեկիզեմք, անաշխարհիկ բոցակիզեմք:

125. 94բ նորին ի վերայ Մամիկոնեան Գայլ Վահանայ – Նէտ թափանցիկ, սուսէր հաստու... քաջ զորաւար Մամիկոնեան Գայլ Վահան:

126. 95ա Զահարփ փառացն պայծառազարդ արտօնութեամբ իսկաֆանչ իմն հանդիսագոյն աստուածաբեալ երչանիկ տեառն տեառն արբազակերտ (անուան տեղը բաց՝ չգրած) ամենայն Հայոց ի բազմամեծար նուէր պատուոյ համակ ընծակաթիլ խոնարհական դիմօ՛ք արբահեր մաքուր գարշապարացն համբոյր ի բոլոր սրտէ յաւէտ մատուցանեմք – Կոչումն աստուածայինդ կենսապարգեւ... ի ցնծութիւն եւ մխիթարութիւն յետին մեր նուաստութեան:

127. 95բ Գերապայծառ փայլելոյ ի շնորհս մեծազարդս տեառն Յովհաննիսի արհիական եպիսկոպոսի եւ ծայրագոյն նուիրակին գահին լուայ մեր սիրոյն ի սիրաշատ սրտէ սիրացեալ յար – Զի՛նչ, որ մաշէ գերկաթ... ողջ ընդ ձիգ ամ ի սէր մեծի գահին:

128. 96աբ Փառազարդողին յամենայնի արբափայլ աշակերտի տեառն Յովհաննիսի արհիափառ եպիսկոպոսի, նագելի եղբօր նոյնաձօն աշոյն ի սէր յորդ – Գեղեցիկ վճռեցին, յոր հայեցին... ի համբոյր հպի տիրակիր սրբոյ քում աշոյ ժտեալ զմաղթանս:

129. 96բ-Ցա Իմաստնափայլ (անուան տեղը բաց՝ չգրած) բարունի շնորհազարդ հայր՝ ըստ Հոգւոյ – Թէպէտ անագան բայց կարի ցնծութեամբ... ո՛ղջ լերո՛ւք ի յամայր ամս բարօրութեամբ Տէր իմ եւ հարագատ:

130. 98ա Շարժեալ ի սիրոյ սիրոյդ իմոյ... սիրոյդ ցուցանել ի մխիթարութիւն մեզ – Արդ, որպէս ոչ կարէ ներգործել հողմ սաստիկ... խնդրանաց մերոց փոյթ յանձին կայ: Ողջ լէ՛ր յամս ձիգս՝ ի սէր մեր:

131. 98ա-Գա Յթէ թանձրութիւն օդոյ խոշընդոտն լինիլ... որ գերծայց զբարեպաշտ աղանին յորսողէ:

132. 99ա Լուսաբեր արուսեակ զձագումն զոսկեփունջ արեգականն... առ եղբարս խաղաղութիւնն – Արդ, վկայ եմ հաւաստի գիտութեամբ... թողուլ զուձումն խնդրոյս այսորիկ իմաստասիրութեանդ:

133. 99աբ Եւ թէ հատոր ինչ երկաթոյ մի անգամ... տապոյ հայրական սիրոյ սրբութեանդ, որ առ նուաստս:

134. 99բ-100ա Ծանի՛ր սէր իմ, խնդրեալ էիք զգիրքն... խննդրել իբրեւ գաւանդ – Արդարեւ, բարուոք ի դէպ գայ... այժմ զմեզ գիտացեալ ի խրախ ժամու, ողջ լէ՛ր յամս ձիգս, յիշելով զմեզ՝ ի մաքուր յաղօթս ձեր:

135. 100ա Ի գիտութիւնս յաւէտ պերհացեալ, տեառն Յովհաննու առաքելաշափոյ արհեպիսկոպոսի եւ հոգեկից եղբօր խնդալ – Իմաստնափայլ ան-

ձին քում ընդաբոյս բարութիւն... լինիլ Զեր գամ քան գամ բարօրութեամբ ի նոյն, ո՛ղջ լերո՛ւք:

136. 100բ Նախամեծար եղբօր սիրելոյ Յովհաննէս սրբազան արհիեպիսկոպոսի, սէր բազում ի կարօտ դիմաց – Հաստատեալ իմ՝ ի յոյս աներկբայ, մնայի աւետաւոր... ուրեմն պարտ իսկ է մեզ համբերել ի ժամ վշտաց ամենայն սիրով:

137. 100բ-Ձա Գերադրականդ սրբոյ գլխոյ հանուրց տեառն տեառն... ի (անուան տեղը բաց՝ չգրած) եւ արժանափառ յաջորդի ամենօրհնեալ հօր մերոյ լուսատուի շնորհաձիր աշոյն, համբոյր նշմարեալ – Բարձրելոյն բարույ բնութեան շնորհ է... քան թէ կորումն գլխոյ եւ շառագունութիւն դիմաց:

138. 102ա-Յբ Սիրելի իմ վեհիլ Յակօբ խոնմամիտ վարդապետ, ցանկալոյդ խնդալ ի Տէր – Յեւդոկիոյ քանի գրութիւնք եկեալ առ... ի քոյդ կոչմանէ, մինչեւ Աստուած յայց ելցէ եւ այլն: Ողջ լէ՛ր ի սէր վշտալի՛ Պօղոս պատրիարգիս Կոստանդնուպօլսոյ: Ի 1820, դեկտեմբերի 3, ի Կոստանդնուպօլիս ի պատրիարգարանն:

139. 104ա-Ցա Յաղագս Ծոպատկի բանք արտահանեալ ընդարձակ նորատիպ տումարէ Հայոց, որ յամի Տեառն 1818, ի լոյս ընծայեալ եղև ի հ[այր] Խաչատուր վարդապետէ ի միաբանութենէ ամենապատի մեծի արբայի – Ծոպատիկ լինի յորժամ հայք եւ յոյնք երկպառակին... որպէս տեսաք եւ ստուգեցաք ի տումարագիրս յունաց եւ որք ի նմին յամի Տեառն 1957, դնէն օր Զատիկի յայրիլի ութն:

140. 105բ-Յբ Աստուածագումար հանդիսի ընդհանուր ժողովոյ սրբազան արհեպիսկոպոսաց եւ եպիսկոպոսաց եւ իմաստուն վարդապետաց եւ ֆահանայից սրբակրօնից եւ առհասարակ գիտել լիցի – Այրն Աստուծոյ նախամարգարէն Մովսէս... եւ վճարեալ գայն, որպէս պարտն իցէ եւ արժան ի ձեր կոչմանէ:

141. 106բ-Յբ Սրբազան Սիւնհոդոսի սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի, ի նուաստ Յովհաննէս վարդապետէ ամենախոնարհ խնդիր – Պաշտօն դատաւորաց է... ի վնաս Սինօթին եւ ի գայթակղութիւն բազմաց:

142. 108աբ Բարձր արժանապատի Գրիգոր զգօն վարդապետի սիրելոյ, ի Տէր խնդալ – Յառաջ քան զամենայն... վասն որոյ ամենեցուն յատկապէս մատուցես զմերս զողջոյն եւ օրհ՛:

143. 108բ-Գա Պայմանագրութիւնս հաստատէ – Թէ ես՝ ստորագրեալս... ի հաշի մտեալ ընկալայ եւ վերջացուցի:

144. 109աբ Վեհիմաստ սրբազան արհեպիսկոպոս, գերցանկալի մեծարու եղբայր ի Քրիստոս – Ի ժամանեկ Տեառն խնամօք... եւ գերագահ՝ Սուրբ Աթոռոյն Միածնախիլի եւ հուսկ ուրեմն իմ:

145. 109բ-10բ Բարձր արժանապատի եւ շնորհազարդ վարդապետ Կեսարացի Բարսեղ սրբազան

արհեստակարգաբան – Ըստ հոգույ հայր... որ է ակնկալութիւն եւ կետ նպատակի ամենայն մտեղեաց:

146. 110բ-11ա Պատուարժան, շնորհափայլ վարդապետ, սիրական հոգույ իմոյ արգոյ եղբայր – Զուարճարարն սրտի պարէտ քաղցրալուր... եւ առողջութեան Ձերոյ, միշտ եմ եւ մնամ բարեացակամ քո ի սրտէ:

147. 111ա Պայմանագրութիւն – Յամի Տեառն 1830, յամեսանն յուլիսի 28, մեք՝ ստորագրեալքս... բանալ ընդ նմա՝ ի մասին այնորիկ, որ ոք եւ իցէ ի մերոց ամենակցաց:

148. 111բ Պայմանագրութիւն – Սիւնհոգոսական կառավարութիւնս, համաձայնութեամբ սրբազնագոյն կաթողիկոսին... եւ ստորագրութեամբ իւրաքանչիւր անդամոց:

149. 111բ-2ա Ի Բանից Նօշրովանայ իմաստուն Պարսից արհայի, գորմէ ասեն, թէ ի կէտ վախճանի իւրոյ մկրտեցաւ ի Մարութայ եպիսկոպոսէ յումեմնէ եւ քրիստոնէայ ել ի կենցաղոյս – Ամենայն մարդ, որ գշափ անձին ճանաչէ... խորհուրդն մարդոց բնաւ մի՛ յայտնէք:

150. 112բ Յումեմնէ իմաստասիրէ ասացեալ – Զփորձ ասի, թէ՛ պարզմտութիւնն խոհեմութեամբ... իբրեւ գլխասակար խօսս ատեցի եւ փախեալ:

151. 112բ Թուղթ հայր Միքայել վարդապետի Չամչեան՝ առ եօթեսին արքայեան միաբան վարդապետսն, որք եկին ի սուրբ եկեղեցին Հայոց վասն միաբանութեան եւ սիրոյ – Վերապատուելի վարդապետաց եղբարց իմոց եւ տեարց ի Տէր խնդալ, իցէ թէ յաւելից հայել ի տաճարս Տեառն... եւ ես յօժարակամ կամօք յանձն առնում, ստորագրել եւ կնքել: Ողջ լեւոր՝ ի պարծանս համօրէն ազգիս եւ ի մխթարութիւն սրտիս իմ: Հոգելից միաբանութեան Ձերում նուաստ ծառայ Հայր Միքայել վարդապետ Չամչեան: 1820, յունվարի 18, յաւուր Կիրակէի ի Պէյօղլու:

152. 113աբ Թարգմանութիւն բանից ասացելոց ի պարսիկ լեզու՝ ի խոսրով միրգայէ, թոռանէ Ֆաթալի շահին, յատենի հրապարակական ունկնդրութեան, ի 20 օգոստոսի 1829 ամի, ի Ս[անկա] Պ[ետեր]բուրգ

– Գերագոր թագաւոր կայսր... ի փոխադարձ անտիւեղծ բարեկամութիւն:

153. 113բ-4ա Պատասխանական բան ասացեալ յայսմ ատենի ունկնդրութեան ի վիցէ գանգրէ՛ յանուն թագաւոր կայսերն – Կայսերական մեծութիւն նորա հրամայէ... զորս յայտնի ես անդէն անուամբ ամենողորմ կայսէր իմոյ:

154. 114ա-5ա Թուղթ շնորհատրութեան օժման տեառն Դանիէլի սրբագան վեհապետի ի լրութենէ Կոստանդնուպօլսոյ եկեղեցի ի ՌՄԾԱ. (1802) թուականի Հայոց, հոկտեմբերի Ի. (20) – Աստուածընտիր արքայակոչ եւ ազգահրաւէր... գետնամած երկրպագութիւն եւ փառք յաւիտեանս. ամէն:

155. 115աբ Թուղթ Ստեփաննոսի՝ արքայի Վէնէտիկոյ առ տիրացու Գէոր<ո>գն Պալատցի, վասն Քրոնիկոնն ճառիցն Եւսեբեայ – Ազնուամեծար եւ քրիստոսասէր սիրելոյդ ողջոյն եւ աստուածային օրհնութիւն. ի Վէնէտիկ, ի 24 ապրիլի, 1805. Մտերիմ սիրոյդ ախորժ ընտանութիւն յորդորէ... եւ ի սոյն իսկ արդեամբ ունիմք տեսանել, ողջ լէր: Մնամ քրիստոսասէր սիրելոյդ աղօթարար: Ստեփաննոս վարդապետ Ագոնց՝ Սիւնեաց եւ ընդհանրական աբբահայր:

156. 115բ-6ա Գիր շնորհատրութեան նոր տարւոյ – Գետնամած երկրպագութեամբ... եւ մնամ այժմ եւ յաւէտ միշտ ձեզ անձնանուեր եւ ճշմարիտ վերապատուութեամբ:

157. 116աբ Գիր շնորհատրութեան նոր տարւոյ – Հրաման ունիմք աստուածային խնդրել յինքենէ... օրհնաբան եւ աղօթարար վասն ամենեցուն Ձեր եւ իսկապէս վերյարգութեամբ միշտ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1բ Նամականի ընդօրինակեալ յԵփրեմ վարդապետէ Ալքնեան:

ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին նոտորգրով «Նամակա//», 1ա՝ «224/2696», մանուշակագոյն թանաքով շղագիր՝ «ԺԹ. - Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2697

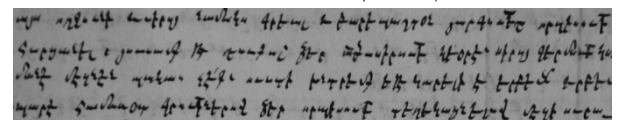
Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Ի

ԿՐՈՒՆ

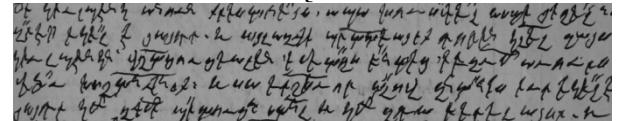
Թերթ՝ 89+3 (կրկն.՝ ք. 1, 32, 56). չգրուած՝ 1բ, 88ա-9բ: ՊՐԱԿ՝ 1-10x10 (1՝ 7, 4, 6, 9՝ 9, 10՝ 8): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմներով՝ «IL GRAN MASSO» եւ թագապսակ բուսական շրջանակ, որի մէջ ետեմ վեցթեւ աստղ, շրջանակի ներքեւում՝ «TPOLO»: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 31x21: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին (28.5x17): ԳԻՐ՝ շղագիր՝ (նմուշ՝ 87ա), նոտորգիր (նմուշ՝ 32ա): ՏՈՂ՝ 30-40: ԿԱԶՄ՝ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ. աստառը թուղթ, լուսագծերով, չգրուած:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին մաշուած, մասամբ փերձուած. գործածութեան եւ խոնաւութեան նետեանմով զանազան քծեր:

ՌՄՀԳ-ՌՄՀԳ. – 1824-1825

Նմուշ 32ա

Նմուշ 87ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

[Օրինակվ նամակաց]

Ի 1824 ամի Տեառն, յարժեպիսկոպոսարանս Կարնոյ մայրաբաղնիքի

1. 1դ Յունվար 2: Երանաշնորհ տէր Կարապետ աստուածարեալ սրբազան պատրիարք, պատուական հայր ի Քրիստոս – Որ ունի ի ձեռին... եւ Ձերին սրբութեան մնալով ըստ ամենայնի մտերիմ:

2. 1դ Յունվար 2: Երանաշնորհ տէր Կարապետ աստուածարեալ սրբազան, մեծարու պատուական հայր ի Քրիստոս – Թէպէտ իցէ թէ մինչ ցարդ... այս տառապեալ խաչկայ վանիցս:

3. 1դ Յունվար 2: Առ Պօղոսեան Կարնեցի Յակօբ ամիրայն – Աստուածատուր պերճութեամբ իշխանական փառաց... զոր վերըստին աստ կրկնել աւելորդ համարեցաք:

4. 1դ-2ա Յունվար 10: Առ Տիգրանակերտցի սառաֆ Կիրակոս աղայի եղբայր Յովսէփ աղայն, ի Մուշ – Աստուածասէր եւ բարեպաշտ... ի խաղաղ կեանս, բարութիւն, ի խնդութիւն սրտի:

5. 2ա Յունվար 2: Առ մահուտի Սուփաս Գօրօյեանց, որ ի Պօլիս – Մեծահաւատ եւ բարեպաշտ... եւ մեզ գրես, որ աստ վճարեմք: Ողջ լէ՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

6. 2աբ Յունվար 2: Առ նախկին սրբազան Պօղոս պատրիարգի Պօլսոյ՝ վլէիլ Յակօբոս արժեպիսկոպոսն – Ի պէտս զանազան իրողութեանց... այժմիկ սոքօք բաւականացեալ, մնամ Ձերումդ սրբութեան ամենայնիւ յամենայնի:

7. 2բ Յունվար 2: Առ զմիոնեցի Ստեփաննոս վարդապետն, ի Պօլիս – Ի գրութիւն անդ... որում սպասեալ մնամ:

8. 2բ-3ա Յունվար 12: Առ Ներսէս արհին Տփիսիսոյ՝ ի նոյեմբեր 11ին գրեցեալ նամակի պատասխան է ստորագրեալս – Ի նոյեմբեր 11 գրեալ նամակ Ձեր... այժմ եւ յապայ միշտ սրբութեան Ձերում բարեացակամ եւ պատրաստական:

9. 3աբ Յունվար 13: Երիցս երանեալ սրբազանասուրբ Բանանայապետ, ամենապատուական ողորմած Տէր – Մեծի սրբութեանդ... սրբազնութեամբ Ձերում մնամ այժմ եւ միշտ ծառայական սիրով ամենապատրաստ:

10. 3բ Յունվար 14: Առ բարձրահայեաց Սուրբ Աստուածածնի վանից բնիկ միաբան Սեւորակցի Յօհաննէս վարդապետն եւ գործակալն գործոյ Տիգրանակերտոյ՝ նուիրակ Անտօն սրբազան արժեպիսկոպոսին, ի Տիգրանակերտ – Ի նոյեմբերի 12... մնալով եւ դուք յողջութեան ի սէր:

11. 4ա Յունվար 15: Առ վարդապետն արհին եւ առաջնորդն Բաղիշոյ վիճակին, ի վանս Ամբօլոս: Երանաշնորհ Վարդան սրբազան արժեպիսկոպոս, մեծարու եղբայր ի Քրիստոս – Ի 20 հոկտեմբեր գրե-

ցեալ մեծյարգութեան Ձեր... եւ ըստ յաջողելոյ առանց ինչ ընդդիմութեանց ըստ հաւատոց:

12. 4աբ Յունվար 25: Առ միաբանութիւն Բիստոսագօր պանծալի իշխանացն մեծին Կեսարիոյ, ի նոյն Կեսարիա քաղաք – Յուշ լիցի... եւ պանծացեալ ի շնորհս ամենից Տեառն եւ ի սէր:

13. 4բ Յունվար 24: Առ դերձակ Կարապետն Կարնեցի, որ ի Կեսարիա – Կամիմ գիտել որդեակ, թէ որ քրիստոնէից... եւ ընտանիքդ ուրախացուր մնալով յողջութեան:

14. 5ա Յունվար 31: Առ խանթարեի Խարազեօզն ի Կոստանդնուպօլիս – Սիրելութեանդ յայտ լիցի... եւ զօրացեալ Տէրամբ ողջ լէ՛ր ի շնորհս նորին եւ ի սէր:

15. 5ա Յունվար 31: Առ Արթուրինցի Գրիգոր արժեպիսկոպոսն, յԱրթուրին – Յայլ եւ այլ խորհուրդս... յերկաքանչիւր նպատակս: Ողջ լէ՛ր համայն բարօրութեամբ ի շնորհս Տեառն եւ ի սէր:

16. 5ա Փետրվար 1: Առ պայազիտցի Գեարգեառեան տէր Յօհաննէս Բայանայն եւ վլէիլն Սրբոյ էջմիածնի, ի Բայազիտ – Ընկալեալ զնամակ քո... ապա անհոգ լերո՛ւք զայսմանէ մնալով յողջութեան ի սէր:

17. 5բ Փետրվար 7: Առ աստուածասէր սիրելութիւն մեծի հարազատ բարեկամի մերոյ եւ յատկացեալ սիրելոյ Յակոբ գերապայծառ ամիրայի Պօղոսեան Կարնեցոյ, ի Պօլիս – Ամենամեծին Աստուծոյ... եւ վասն բարեկենդանութեամբ Ձեր աղօթարար:

18. 5բ Փետրվար 14: Առ վլէիլն Սրբոյ էջմիածնի աստուածասէր Կէտիկեանց մահուտի Յօհաննէս աղայ սիրելին մեր, յԵպոկիա – Սրբազան Ներսէս արհին... առ նոյն արհին ժամանեցուցանել:

19. 5բ-6ա Փետրվար 22: Առ աստուածաշնորհ սիրելութիւն բարձրապատիւ Աստուծատուր սրբազան արժեպիսկոպոսի եւ ծայրագոյն նուիրակի Սրբոյ Մայր Աթոռոյն էջմիածնի յարժանատու յարգանս, ի Կոստանդնուպօլիս – Ողջունիւ սիրոյ մեծարու... որում ամենայնիւ յամենայնի մնամ յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

20. 6ա Ի 1824 ամի Տեառն, ի փետրվար 22. յարժեպիսկոպոսարանս Կարնոյ մայրաբաղնիքի, առ մեծարու սիրելութիւն Պօլսոյ սրբազան պատրիարգի վլէիլ Եփրեմ աստուածաշնորհ բարունոյ, ի պատրիարգարանս ամենայն հայոց, ի Կոստանդնուպօլիս – Մեծ ունիմք ուրախութիւն... ի հրճուանս բերկրութեան սրտի:

21. 6ա Փետրվար 28: Առ սառաֆ Կիրակոս աղայի եղբայր յարգելի Յովսէփ աղայ սիրելին մեր, ի Մուշ... – Ձեր սիրելութեանը փետրվարի 8 գրած գրութիւնը... մեզ հասուցանել թէ զօք, մնալով յողջութեան ի սէր:

22. 6բ Փետրվարի 26: Առ յարգի սիրելութիւն աստուածատէր Կարնեցի մահտեսի Սուբիաս եւ Սարգիս աղայից, մտերիմ սիրելեաց մերոց ողջունիւ, ի Կոստանդնուպոլիս – *Ձեր սիրեցեալ հարազատութիւնը... ամենայն բարեօք լցեալ միշտ ի խնդութիւն սրտի:*

23. 6բ Փետրվար 26: Առ մեծահաաստ սիրելութիւն Կարնեցի Պօղոսեան ֆրիստոսագօր Յակօբ բարեւէր պանծալի ամիրայի եւ հարազատ սիրելոյ մեր ի Քրիստոս ամենայն սիրով յարագանաց, ի Կոստանդնուպոլիս – *Քրիստոսագօր սիրելոյդ մերում յայտ լիցի... մեծ յարգութեանդ բարեմաղթ առ Տէր:*

24. 6բ-7ա Փետրվար 26: Առ երանաշնորհ տէրութեան երջանկագարդ տեսուն Կարապետ սրբազան պատրիարքի ամենայն հայոց արժանաւոր յարգանօք, ի յամենից հայոց պատրիարգարանս, ի Կոստանդնուպոլիս – *Սրբութեան ձեր աստուածամերձ... որում մնամ յամենայնիւ յամենայնի միշտ ամենապատրաստ:*

25. 7ա Մարտի 4: Առ աստուածաշնորհ մեծյարգութեան տեսուն եփրեմ սրբազան արքեպիսկոպոսի տեղապահեան յարժանաւոր յարգանս սիրոյ, ի Մայր Աթոն Սուրբ Էջմիածին – *Մեծ ունիմք անձկութիւն... հոգածու լինել, մնալով յողջութեան, ի խնդութիւն սրտի:*

26. 7ա Մարտ 4: Առ շնորհագարդեալ արժանապատուութեան տեսուն Սահակայ սրբազան արքեպիսկոպոս յարժանաւոր յարգմամբ, ի Մայր Աթոն Սուրբ Էջմիածին – *Սիրարկան ողջունմամբ զմեծարու ձերումդ... ի մէնջ սիրեցեալ որդեակն ձեր Յօհաննէս վարդապետն:*

27. 7բ Մարտի 6: Առ սրբազան պատրիարգն Կոստանդնուպոլոյ (անուան տեղը բաց՝ չգրած), ի պատրիարգարանս ամենայն Հայոց – *Ձնախախայծ պտուղ արդիւնարար օրհնութեան... ստորակնքօղ անդամքս Կարնոյ խորհրդարանի:*

28. 7բ-8ա Մարտի 4: Առ մտերիմ սիրելութեան կարսեցի Յօհաննէսեանց մահտեսի Կարապետ աղայ յարգելոյ ամենայն սիրով, ի Բերիա, այն է՝ Հալէպ – *Ձեր սիրելութեան գրածները... լինիլ ներողամիտ, զի անկարացաք յատուկ գիր գրել:*

29. 8աբ Մարտի 6: Առ աստուածակարգ միաբանութիւն ողորմած ամիրապետաց ամենայն Հայոց ամենայն հարգանօք, ի Կոստանդնուպոլիս – *Ապաքէն անձնիր անձին... ստորակնքօղ անդամոցս Կարնոյ խորհրդարանի:*

30. 8բ Մարտի 4: Առ աստուածաշնորհ մեծութեան տեսուն Ներսէս սրբազան արքեպիսկոպոսի ամենայն արժանաւոր յարգանօք, ի մեծն Տփիսիս – *Ըշտապողական այսու գրութեամբ... անյապաղ տնօրինեալ մնաք միշտ ընդարձակեալ ի սէր:*

31. 8բ-9ա Մարտի 4: Առ բարձրապատի մեծութեան, բազմերախտ սահապի մերոյ եւ յատկացեալ

բարերարի գերապայծառ Յակօբ ամիրայի Կարնեցոյ Պօղոսեան ամենայն յարգանօք, ի Կոստանդնուպոլիս – *Գերամեծար ձեր մեծութիւնը... ստորակնքօղ նուաստ անդամքս Կարնոյ խորհրդարանի:*

32. 9աբ Մարտի 10: Առ... մահտեսի Պօղոս գերապայծառ ամիրայի Կելկէեան... Ի Կոստանդնուպոլիս – *Ապաքէն ըստ անհաս եւ անհուն իմաստից... եւ ի հրճուանս բերկրութիւն սրտի:*

33. 9բ Մարտի 10: Գրեցամ եւ այլ եւս միս նամակ... առ Բեհայ ամիրայ... Կարապետ աղայն... – *Արժան համարիմ բէյնի եւ խոստովանօրէն քումդ... մեծի աստուածատէր սիրելութեան, որում մնամ միշտ բարեացապարտ:*

34. 9բ-10ա Մարտի 10: Առ մեծահաաստ... մահտեսի Յարութիւն եւ Յօհաննէս... ամիրայից Բէնկանցոց... Ի Կոստանդնուպոլիս – *Թէպէտ ի հարուստ աւուրց... փառս եւ ի հրճուանս բերկրութիւն սրտի:*

35. 10ա Մարտի 12: Առ աստուածագօր յարգութեան Մայր Աթոնոյն Սրբոյ Էջմիածնի վէֆիլ մեծահաաստ Կէտիկեան մահտեսի Յօհաննէս... յետոկիս – *Յուշ լիցի սիրելութեան քում... այժմիկ բաւականացեալ սովին կայ յողջութեան ընդարձակեալ ի սէր:*

36. 10բ Մարտի 12: Առ... Սրբոյ Էջմիածնի ծայրագոյն նուիրակ երանաշնորհ տեսուն Յովհաննէս առաքելապատիւ սրբազան արքեպիսկոպոսի Կարբեցոյ... ի Նիկոմեդեայ – *Ունիմք արդարեւ տեղի... մեծի Ձերդ սրբութեան մնալով ամենայնիւ յամենայնի միշտ բարեացակամ ի սրտէ:*

Նկարագրութիւնը շանրաբեռնելու նպատակով հասցէատէրերին ուղղուած բազմաթիւ մակիր-ածականները գեղջում եւ փոխարէնը բազմակէտէր ենք դնում:

37. 10բ Մարտի 12: Առ... տեսուն Կարապետ պատրիարգ Կոստանդնուպոլոյ... ի Կոստանդնուպոլիս – *Յառաջ քան զայս ունիմք... ընդարձակեալ ի պարծանս սիրոյ:*

38. 11ա Մարտ 12: Առ... եփրեմ պատրիարգ... Ի Պօլիս – *Յիրաւի թէպէտ գրութեամբ... շնորհիւ լերով յողջութեան ընդ արձակեալ ի սէր:*

39. 11բ Մարտի 12: Առ... Սեբաստիոյ տէր... Յօհաննէս սրբազան արքեպիսկոպոսի... Ի Սեբաստիայ – *Յերեսաց թէութեան իրողութեանն... եւ միամտեալ կացչիք յողջութեան յամայր ամս բարութեան ամենայնիւ յամենայնի ընդ արձակեալ ի սէր:*

40. 11բ Մարտի 22: Առ արժանայարգ սիրելութեան ֆրիստոսագօր յարգելի Պետրոս աղայի Ղասապեան յարժանաւոր յարգանս – *Յուշ լիցի սիրելութեան... ողջ լէր ի Տէր համայն խաղաղութեամբ ի սէր:*

41. 11բ-2ա: Մարտի 17: Առ... տեսուն Սահակ սրբազան արքեպիսկոպոս... – *Թէպէտ վաղ իսկ լուեալ էաք զվշտակրութեան ձեր... այժմիկ բաւականացեալ սովին, ողջ լէր ի խնդութիւն սրտի:*

42. 12աբ Մարտի 25: Առ Ներսէս սրբազան արքեպիսկոպոսի հայոց Վրաստանու... Ի մեծն Տփիսիս – Թէպէտ ընկալաք գտեղեկութիւն իրաց... եւ մեք էաք եւ եմք նոյնպէս եւ միշտ եղիցուք:

43. 12բ Մարտի 25: Առ Եփրեմ մեծ ֆահանայապետ... – Նախկին գրութեանց մերոց... որ առ Ներսէս արհին, ըստ վերոյ գրելոյս:

44. 13ա Մարտի 28: Աստուածաշնորհ տէր Ներսէս սրբազան արքեպիսկոպոս մեծարու եղբայր ի Քրիստոս – Սրբազնութեան Ձերում յուշ լիցի... խնամեսջի հայրաբար: Սրբազնութեան Ձերում մնամ ամենայնիւ յամենայնի: Ի 1824 ի մարտի 28, յարքեպիսկոպոսարանս Կարնոյ:

45. 13ա Ապրիլի 8: Առ... Վարդան սրբազան արքեպիսկոպոսի ի Բաղէշ – Ձերում մեծի եղբայրութեան յուշ լիցի... զայս հաշիւ բարուոք թուի եւ մեզ, բաւականացեալ սովին առ այժմ ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

46. 13աբ Ապրիլի 8: Առ... մահտեսի Աւետիս աղայ... Ի Բաղէշ... – Գիտութիւն լիցի սիրելութեան քում... ի շնորհն բարեաց Տեառն միշտ զարգանալով ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

47. 13բ Ապրիլի 16: Աստուածաշնորհ յարգելի Յարութիւն բարունի, սիրեցեալ եղբայր ի Քրիստոս – Սիրելութեան Ձեր գրութիւն գրեցեալն... բայց անգիտանամք զչառնելոյն պատճառ, բաւականացեալ սովին կաց յողջութեան ընդ արձակեալ միշտ ի սէր:

48. 13բ Ապրիլի 16: Առ ֆրիստոսագօր Աստուածատուր եւ Յարութիւն իշխանս ֆաղաֆին Վանայ... ի Վան ֆաղաֆ – Հստ գրութեան սրբոյ Երուսաղէմի վէքիլ յարգելի Յարութիւն... ծանուցանելով միանգամայն եւ մեզ: Ի Վան քաղաք:

49. 13բ Ապրիլի 16: Առ սրբոյ Երուսաղէմի ծայրագոյն նուիրակ Յօհաննէս վարդապետն... – Խորհրդով առաջնորդիս եւ իշխանաց Վանայ... հասցնել մեզ եւ այլն: Ի վիճակն Վանայ ուր եւ իցէ:

50. 13բ Ապրիլի 16: Առ Սարգիս վարդապետն... ի վանս Վարագայ – Իւրոյ նամակի մեզ ժամանեալն... գրեցաք ըստ մտաց վերոյգրեցելոյն: Ի վանս Վարագայ:

51. 13բ Ապրիլի 16: Առ... Յովսէփ վարդապետ... ի Սուրբ Նշանի վանս Հաղբատու... – Ի 12 մարտի գրեցեալդ... յայնժամ ծանուցանեմք, բաւականացեալ սօքօք, ողջ լե՛ր ի սէր:

52. 14ա Ապրիլի 16: Առ... Եփրեմ սրբազան արքեպիսկոպոսն... Ի Ս. Էջմիածին... – Ի Քրիստոս սիրեցեալ... առ Յովսէփ վարդապետն նոյնպէս գրեցաք եւ սմա եւ այլն:

53. 14ա Ապրիլի 27: Առ... Յօհաննէս սրբազան արքեպիսկոպոսի Կարբեցոյ... յետոյկիս – Աստուածաշնորհ մեծութեան ձերում յայտ լիցի... յուսալով թէ

յերկոցունս աստի գմինն ընկալչեք, լինելով միշտ յողջութեան ի սէր:

54. 14բ Մայիս 8: Առ սրբոյ Երուսաղէմի ծայրագոյն նուիրակ Մկրտիչ վարդապետի... Ի Դարեժ... – Ի 17 մարտի գրեցեալդ նամակ... առաքեցաք առ Ձեզ, առ այժմիկ բաւականացեալ սովին, ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

55. 14բ Ապրիլի 27: Առ Իշխիլիսեցի Խաչատուր վարդապետն... – Մեծ ունիմք յօժարութիւն... շնորհելոյ ի Տեառնէ, որով լերո՛ւք միշտ յողջութեան:

56. 14բ Ապրիլի 26: Առ ֆահանայս եւ հասարակ ժողովրդականս... – Յիսուս Քրիստոսի ծառայ եւ շնորհիւ նորին տէր Կարապետ արքեպիսկոպոս Կարնոյ... յաներեւոյթ թշնամեաց հրապուրմանէ այժմ եւ յաւիտեան:

57. 14բ Ապրիլի 26: Առ Ս. Կիրակոս եւ Ս. Աստուածածնի վանից առաջնորդ Յօհաննէս վարդապետն, ի Քղի... – Ընկալեալ զնամակ ձեր... ի փառս ահաւոր անուան նորին. բաւականացեալ սովին, ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

58. 15ա Մայիսի 8: Առ... Ներսէս սրբազան արքեպիսկոպոս հայոց Վրաստանու... Ի Տփիսիս... – Յաղագս սոյն այս գրամատոյց Չօպանեան պարոն Յովսէփին... որում յամենայն սրտէ մնամ եւ մնացից բարեացակամ:

59. 15ա Մայիս 9: Քրիստոսագօր մահտեսի Յովսէփին... – Սիրելութեանդ յայտ լիցի... եւ թող իրանք Գիւղմիշխանայն արձակութիւնն. բաւականացեալ այժմիկ ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

60. 15բ Մայիս 22: Առ Կարնեցի Պօղոսեան Յակօբ գերապայծառ ամիրայն – Յաղագս իրաց Չօպանեան պարոն Յովսէփին... հոգածու լինել Ներսէս սրբազան արհուոյն իրողութիւն նորին: Ի Կոստանդնուպոլիս:

61. 15բ Մայիս 12: Առ... մահտեսի Մարտիրոս... յետոյկիս – Յամբարձեալս ի գահ... զձերդ մեծյարգի սիրելութիւն, որում մնամ յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ ի Տէր:

62. 15բ Մայիս 24: Առ... Կարնեցի Յակօբ... ի Կոստանդնուպոլիս... – Ի 17 ապրիլ գրեցեալ նամակ... Ձերդ երկիւղած բարեպաշտութեան մնամ յամենայնի միշտ բարեացակամ:

63. 16ա Մայիս 27: Առ... ծայրագոյն նուիրակ Աստուածատուր սրբազան արքեպիսկոպոսի... – Պատգամբեր ձերդ աստուածարեալ անձին... ունիմք ժամանեցուցանել, ծանուցանել եւ զայս. ողջ լե՛ր ի սէր մեր:

64. 16ա Մայիս 30: Առ... Գրիգոր սրբազան արքեպիսկոպոս Արթուրնեցոյ... ի Մայր Աթոն ի Ս. Էջմիածին... – Կրկին գրութեամբ կրկնակի ծանօթացեալ... առ սիրելութիւն Եփրեմ աստուածաշնորհ ար-

քեպիսկոպոսի. բաւականացեալ սովին լէր յողջութեան ի սէր:

65. 16բ Յունիս 2: Առ աստուածարեալ տէր եփրեմ արբազան արեւայիսկոպոս, ի Քրիստոս Յիսուս սիրեցեալ յարգոյ եղբայր – Ընկալեալ զի 12 մայիս գրեցեալ... սպասաւոր Աբրահամին առաքեցաք. եւ մնամ:

66. 16բ Յունիս 4: Աստուածաշնորհ տէր եփրեմ արբազան արեւայիսկոպոս, մեծարու եղբայր սիրեցեալ ի Քրիստոս – Սուրբ եղբայրութեան ձերում... մնամ յամենայն սրտէ Ձերդ սրբութեան բարեացակամ:

67. 17ա Յելն Մայիսի: [Առ]... մահտեսի Ստեփաննոս, մահտեսի Յովակիմ, մահտեսի Կիրեղ, մահտեսի Գրիգոր եւ Գազար... – Ի ձեռն տիրացութիւն կացցէ յողջութեան ի խնդութիւն սրտի:

68. 17ա Յունիս 10: Առ արբազան Պօլսոյ պատրիարքի վեֆիլ Եբեմ աստուածաշնորհ[ի] բարունի... – Ունիմք յոյս աներկբայ... տնօրինութեան սորին իրաց. բաւականացեալ սովին մնամ:

69. 17ա Յունիս 10: Շնորհազարդեալ տէր Աբրահամ մաքրաւե քահանայի եւ աստուածաւե մահտեսի Պօղոսի, եւ մահտեսի Յօհաննէս բարեհամբաւ աղայից... – Թէպէտ ըստ մարմնոյ... մնամ յարգութեան Ձեր կենաց սակս բարեմաղթ առ Տէր:

70. 17ա Յունիս 12: Առ... Մկրտիչ պաշտօնաւե քահանայի եւ աստուածաւե Գինոս Բէնայ պարոն Վահան... ի Բայբերդ... – Ձեր միաբանութեան գրած գիրը... ողջութեամբ ողջ եղի՛ք ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր:

71. 17բ Յունիս 12: Առ Եզնկացու վիճակի առաջնորդ Եղիայ վարդապետն եւ համայն իշխանս քաղաքի... Ի նոյն Եզնկայ քաղաքի – Ձի վաղուց իսկ տեղեկացեր գիտէք... եւ այս գրաբերիս հետ մեզ ծանուցէ՛ք:

72. 17բ-18ա Յունիս 15: Առ երանափայլ սրբութիւն (անուան տեղը բաց)... ի Հաղբատ... – Մեծի սրբութեանդ շնորհակատար աջոյ... մնամ ամենայնիւ յամենայնի հանապազ ամենապատրաստ:

73. 18աբ Յունիս 15: Առ յարգի... Յովսէփ վարդապետին ի վանս Հաղբատու – Ի մայիս 30 գրեցեալ նամակ... մնամ այսու ամենայնիւ յամենայնի միշտ սիրելութեանդ բարեացակամ:

74. 18բ Յունիս 15: Առ... նուիրակին Գաղատիոյ խոնարհամիտ Նիկողայոս վարդապետի... ի Ս. Նշանի վանս Հաղբատու... – Ողջ եղելոյդ ի հոգի եւ ի մարմին... յառաջադէմ գտեալ ի շնորհ Տեառն եւ ի խնդութիւն սրտի:

75. 18բ-19ա Ի Յունիս 15: Առ արբազան Ներսէս արեւայիսկոպոսն ի Տփլիս... – Չսուրբ եղբայրութիւն

ձեր... մատուցանել Ձերում սրբութեան, որում մնամ միշտ յամենայն սրտէ:

76. 19աբ Ի Յունիս 23: Առ երանաշնորհ մեծօրին տեառն Ներսէս արբազան արեւայիսկոպոսի Ամենայն հայոց Վրաստանու... Ի Տփլիս... – Յարժանաւոր յարգանս սիրոյ... սպասէ նորին պատուական եղբայրութիւն, շատացեալ սովին՝ սրբութեամբ Ձերում մնամ միշտ յամենայնի:

77. 19բ Յունիս 20: Առ... եփրեմ արբազանափայլ մեծ քահանայապետի... Ի Ս. Նշանի վանս Հաղբատու... – Յամենայն յարգանս ծառայական սիրոյ... սպասէ նորին պատուական եղբայրութիւն, շատացեալ սովին՝ սրբազանութեամբ Ձերում մնամ:

78. 19բ Յունիս 20: Աստուածարեալ... արբազանաւոր ամենապատիւ ողորմած տէր... /// (անուան տեղը բաց) – Սրբութեան Ձերում յայտ լիցի... զի այսպէս արասցուք. բաւականացեալ սովին, առ սոյն մնամ յամենայնի:

79. 19բ-20ա Առ երանաշնորհ տէր Ներսէս արբազան արեւայիսկոպոս... – Մեծի Ձերում եղբայրութեան յայտ լիցի... ձեռնադրելոցն այնոցիկ, սրբութեան Ձերում մնամ ամենայնիւ ի սերտ սիրոյ:

80. 20ա Յունիս 25: Առ... Սուրբ Կարապետի վանից վեֆիլ Մարտիրոս եպիսկոպոս... Ի Մշոյ Սրբոյ Կարապետի վանս... – Ձերում սիրելութեան յուշ լիցի... ընդ պատշաճաւոր ուղեկիցս: Առ այժմիկ բաւականացեալ սովինք կաց յողջութեան ամենայն խնդութեամբ ի սէր:

81. 20ա Յունիս 22: Առ... Յակօբ գերապայծառ ամիրայի Պօղոսեան Կարնեցոյ... – Գոհանամ զամենակալ Տեառն... հոգւոյ եւ մարմնոյ բարեմաղթ ի Տեառնէ:

82. 20աբ Յունիս 16: Ի դրանէ հրաշալի վանից Սրբոյ Լուսաւորչի, կառուցելոյ ի Կարին... արացէ խոստացելոցն բարեաց. ամէն:

83. 20բ Յունիս 16: Ըստ այսմ օրինակի գրեցամ եւ զայլ երիս օրհնութեան կոնդակս... եւ առ զանձապետ նոցին՝ պարոն Գէորգն:

84. 20բ Յունիս 22: Առ... մահտեսի Յարութիւն եւ Յօհաննէս... ամիրայից Բենկացոց... ի Կոստանդնուպօլիս – Հաստատութիւն յուսոյ մերոյ առ յոյսն բնաւից... վասն անգին կենաց ձերոց աղօթամատոյց առ Տէր:

85. 20բ-1ա Յունիս 22: Առ... տեառն (անուան տեղը բաց)... ի Կոստանդնուպօլսոյ... – Չսրբութիւն Ձեր զողջունաբեր... ըստ աւանդութեան սրբոյ եկեղեցւոյ հրամայեալիք այնպէս առնել:

86. 21ա Յուլիս 1: Առ... եփրեմ... քահանայապետ... – Ապաքէն հովանաւոր ամպ... խորհրդականին Կարնոյ մայրաքաղաքի:

87. 21աբ Յուլիս 1: Առ... Ներսէս արբազան արեւայիսկոպոս ամենայն հայոց Վրաստանու... – Ներ-

կուռ ջանիւք աշխատութեան... ստորակնքօղ խորհրդա-
կանքն Կարնոյ մայրաքաղաքի:

88. 21բ Յուլիս 6: Առ Անտօն արքեպիսկոպոս... Ի
Տիգրանակերտ... – Յարժանաւոր յարգանս ողջունե-
լով... շատացեալ այժմիկ մնամ միշտ բարեացակամ:

89. 21բ Յուլիս 7: Առ... Նէրսէս արքեպիսկոպոսի
ամենայն հայոց Վրաստանու... Ի Տփիսիս... – Որպէս
ամենայն իրիք... եւ եղէց յամենայն սրտէ միշտ զօրա-
վիգ ի բարիս:

90. 22ա Յուլիս 18: Առ... տեառն Յակոբոս սրբա-
զան արքեպիսկոպոսի... Ի Սուրբ Աստուածածնի
վանս Ի Մարգուան – Լցաւ անձուկ սրտի մերոյ... շա-
տացեալ այժմիկ յամենայն սրտէ մնամ սրբութեան Ձեր
միշտ բարեացակամ:

91. 22ա Յուլիս 24: Առ... Սրբոյ Երուսաղէմի
նուիրակ Մկրտիչ շնորհազարդ վարդապետի Կար-
նեցոյ... Ի Թէվրէշ... – Յուշ լիցի սիրելութեանդ... այժ-
միկ բաւականացեալ սովիմք կ'աց յողջութեան ի սէր:

92. 22բ Յուլիս 25: Առ սիրելոյսին Գիւմրիշխա-
նեցի աստուածաշնորհ Յօհաննէս վարդապետ... –
Սիրելութեան Ձերում յայտ լիցի... մնամ ամենայնիւ
յամենայնի յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

93. 22բ Յուլիս 25: Առ Կուրացի Պետրոս վարդա-
պետն... Ի Սուրբ Կարապետ – Ի Կոստանդնուպօլսոյ
անտի գրեցեալ... ի սէր մեր կաց յողջութեան միշտ:

94. 23ա Յուլիս 25: Առ մահտեսի Մանուկ
ամիրայն Ալփիարե[ա]նց... – Զառաջին գտիեգերա-
խնամ տեսչութեան... միշտ բարձրացեալ փառաց ի
փառս ի ինդութիւն սրտի:

95. 23աբ Յուլիս 27: Առ... տէր Եփրեմ... արքե-
պիսկոպոսի... Ի Ս. Կաթողիկէն յեջմիածին... – Ի 21
յունիսի եւ ի 7 յուլիսի գրեցեալ... զայլ ինչ կարեւոր
մնամ Ձերդ արժանապատուութեան ի սրտէ բարեացա-
կամ:

96. 23ա-4ա Օգոստոս 6: Առ... Ս. Կարապետի
հրաշալի վանից վերատեսուչ... Պետրոս րաբունոյ...
– Յառաջ քան զայս... մնամ յամենայն սրտէ միշտ
բարեացակամ եղբայրութեանդ:

97. 24աբ Օգոստոս 7: Առ... Եփրեմ... քահանայա-
պետ... Ի Սուրբ Նշանի վանս Հաղբ[ա]տու – Բարեր-
ջանիկ Տեառնդ մաքրագործ աշոյ... մինչ գտցուք
ունիմք յղել, շատացեալ այժմիկ մնամ ամենայնիւ
յամենայնի միշտ պատրաստական:

98. 24բ-5ա Օգոստոս 7: Առ... Նէրսէսի... ար-
քեպիսկոպոսի ամենայն հայոց Վրաստանու... Ի
Տփիսիս – Ի սուրբ եղբայրութենէ ձերմէ գրեցեալ... եւ
գոհացաք հայցելով անմեղադիր ունիլ զամենայնիւ
յամենայնի ամենայն սրտէ միշտ բարեացապարտ:

99. 25աբ Օգոստոս 9: Առ... Սրբոյ Կարապետի
հրաշալի վանից ծայրագոյն վերատեսուչ Պետրոս

րաբունապետն... – Յառաջ քան զայս... այլ ի գիշերա-
յին ժամու ընդ առաւօտս:

100. 25բ-6ա Օգոստոս 12: Առ... Յօհաննէս ար-
քեպիսկոպոսի... Ի Սեբաստիա – Ամրակապ հանգու-
ցիւք... յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ յամենայ-
նի:

101. 26ա Օգոստոս: Առ մահտեսի Մանուկ ամի-
րայապետն Ալփիարեանց, վասն իրաց բեռանց... եւ
զմնացելոցն փրկութեան հոգ ունիլ: Ի Կապան
Մատենն:

102. 26ա Օգոստոս 16: Առ... ճարտարապետ...
Գրիգոր... ամիրապետի ի Կոստանդնուպօլսոյ... –
Զգալի հրոյս զօրութիւն ի նիւթոց... եւ մնամ հանապազ
բարեմաղթ առ բարձրեալն Աստուած:

103. 26աբ Օգոստոս 16: Առ... Սարգիս... աղայի...
Ի Կոստանդնուպօլսոյ... – Յոյս մեծ ունիմք... որով
հանդերձ զօրացեալ սիրելոյդ մեր ի Տէր, ողջ լէր ի
սէր:

104. 26բ-7ա Օգոստոս 20: Առ... Ներսէս արքե-
պիսկոպոսն Տփիսիսոյ... Ի Տփիսիս – Ի սոյն ամսոյ Լ.
... առնել ըստ իւրում գրութեան, շատացեալ այժմիկ:
Սրբազնութեամբ Ձերում մնամ յամենայն սրտէ
բարեացակամ միշտ:

105. 27ա Սեպտեմբերն 3: Առ... Մկրտչեան տէր
Յարութիւն քահանայի եւ գործակալի Սրբոյ Էջմիած-
նի... Ի փոքր Դարափիլսէ – Ի 20 օգոստոս գրեցեալ...
բաւականացեալ սովին ողջ ի Տէր եւ ի սէր:

106. 27բ Սեպտեմբեր 3: Առ (անուան տեղը
բաց)... Ի Սուրբ Նիշանի վանս Հաղբապու... – Գերա-
շուք տեսնող մերոյ... ամենանուաստ եւ պատրաստա-
կան: Ի 1824, ի սեպ. 3, յարքեպիսկոպոսարանս Կար-
նոյ մայրաքաղաքի:

107. 27բ Ի սեպտեմբեր 3: Առ... Սառաֆն Կե-
սարիոյ օրհնեալ Համբարձում աղային ողջունիլ: Ի
Կեսարիա... – Աստուածասէր սիրելութեան քում... եւ
զօրացեալ շնորհօք Տեառն ողջ լէր:

108. 27բ Ի սեպտեմբեր 4: Առ Ներսէս սրբազան
արքեպիսկոպոսն Տփիսիսոյ: Ի Թիֆլիզ... – Սոյն այս
գրամատոյց Կեսարացի պարոն... յիշեալ արհոյն մնամ
յամենայնի ամենայն սրտէ:

109. 28ա Ի սեպտեմբեր 6: Առ... վերատեսչի
Եղովիոյ տեառն Գէորգայ սրբազան արքեպիսկո-
պոսի... յԵղովիա – Յերջանկաւէտ կեանս... մնամ
ամենայնիւ յամենայնիւ յամենայն սրտէ բարեացակամ:

110. 28աբ Ի սեպտեմբերի 6: [Առ]... մահտեսի
Մարտիրոս... ամիրայի... – Տէրամբ զօրացեալ եւ ամե-
նանուաստ... վասն անգին կենացդ առ Տէր բարեմաղթ:

111. 28բ-9ա Ի սեպտեմբերի 6: Առ... վերատեսչի
Գաղատիոյ վիճակի տեառն Թաղտոսի սրբազան
արքեպիսկոպոսի... Ի Գաղատիայ – Հարկ է ի Քրիս-
տոս Յիսուս... յամենայնի միշտ բարեացակամ:

112. 29ա Ի սեպտեմբերի 7: Առ... մահտեսի Պօղոս աղայի Սէֆէրեան... յեւրոկիայ – Զօրհնեալ զագնուականութեանդ... այժմ եւ յապայտ իսկական սիրով բարեացակամ:

113. 29ա Ի սեպտեմբերի 7: Առ քրիստոսազօր սիրելոյքին Հիսիսեանց մահտեսի Կարապետ օրհնեալ աղայի, ողջունի: յեւրոկիա... – Տիրական ողջունիւ հարցաբանեմք... ի հրճուանս բերկրութեան սրտի:

114. 29բ Ի սեպտեմբերի 9: Առ մեծ[ա]յարգոյ սիրելոյքին Սրբոյ Կարապետի հրաշալի վանից վերատեսուչ տէր Պետրոս... Ի վանս Գլակայ... – Յօգոստոս 23 գրեցեալ... ամենայն բարեխառութեամբ ընդարձակեալ ի սէր:

115. 29բ Ի սեպտեմբերի 12: Առ... Ալփիարեանց... մահտեսի Մանուկ... Ի Կապան Մատենն – Համառօտ գրութեամբս... սուրհանդակին անկարացաք պատասխանատրել:

116. 30ա Ի սեպտեմբերի 12: Առ... Սահակայ սրբազան արքեպիսկոպոսի... ի Մ. Ս. Աթոռն յէջմիածին... – Ոչ ինչ այլ ի բազմամբոխ արտաւորաց ունայնութեան... եւ յամենայնի յամենայն սրտէ եղբայրութեան Ձեր սերտ բարեացակամ:

117. 30աբ Ի սեպտեմբերի 12: Առ... տեսոն Ստեփաննոս սրբազան արքեպիսկոպոսի յարգամեծար եղբօր: Ի... էջմիածին... – Ծանրակշիռ անուր հոգւոց... մնալով միշտ յամենայնի ձերին եղբայրութեան բարեացակամ:

118. 30բ Ի սեպտեմբերի 12: Առ... տեսոն Եփրեմայ սրբազան արքեպիսկոպոսի... ի Սուրբ Կաթողիկէն էջմիածին... – Ի 10 օգոստոս գրողմեալ զուրախառիթ նամակ... ընդարձակեալ միշտ ի սէր:

119. 30բ-1ա Ի սեպտեմբերի 12: Առ... Յովհաննոս սրբազան արքեպիսկոպոսի Կարբեցոյ... ի Սուրբ Կաթողիկէն յէջմիածին... – Անպատում է եւ մեծ յոյժ արդարեւ խնդութիւն սրտի մերոց... մնացեալ ամենայնի յամենայնի յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ Ձերում սրբազնութեան:

120. 31ա Սեպտեմբեր 17: Առ պարոն Դուկաս... յեզնկայ... – Աստուածազօր բարեպաշտութեան քում յայտ լիցի... ի բարութեան ըստ հոգւոյ եւ ըստ մարմնոյ:

121. 31աբ Ի սեպտեմբերի 19: Առ համայն... իշխանս Երզնկայ վիճակի... – Յայտ լիցի ձեր սիրելութեանը... եւ յամէն անկարգութեանէ ազատ մնաք շնորհիւ Տեառն:

122. 31բ-2ա Ի սեպտեմբերի 23: Առ... Շմալօղլի մահտեսի Յարոյքին... ի Կոստանդնուպոլիս... – Քրիստոսազօր բարեպաշտ անձանց... եւ խաղաղութեան մէջ պահէ հոգւով եւ մարմնով ի սէր:

123. 32ա Ի սեպտեմբերի 24: Առ... Ստեփաննոս սրբազան արքեպիսկոպոսի մեծին Կեսարիոյ... – Ուրախարար լուր... կացջիք յողջութեան ընդարձակեալ միշտ ի սէր:

124. 32աբ Ի հոկտեմբերի 1: Առ... մահտեսի Մանուկ... ամիրայ... – Տիրական ողջունիւ ողջունեմ... անսասան կացջիք յողջութիւն, ի խնդութիւն սրտի:

125. 32բ Ի հոկտեմբերի 1: Առ... իշխանաց իշխան... մահտեսի Գասպար... ամիրայի... Ի Կապան Մատենն... – Ըշգրիտ եւ հաստատուն... վասն Ձերին պայծառ կենաց:

126. 32գ Սեպտեմբերի 1ին: Առ... Պետրոս օրհնեալ աղայի Խասապեան... յԱկն... – Կենցաղական հոգւոց... այժմիկ շատացեալ սովին ողջ լէ՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

127. 32գ Հոկտեմբերի 6ին: Առ... Պապիկ աղայի... ի Թրապիզոն... – Տիրական եւ խաղաղառիթ ողջունիւ... այժմիկ բաւականալով սովին ողջ լէ՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

128. 32դ Ի հոկտեմբերի 7: Առ սրբազան Բահանայապետն ի Հաղբատ... սրբազան Եփրեմ մեծ Բահանայապետ – Ձերին սրբութեան... ի Ձերին սրբութեան տեղեկանալ, որում մնամ ամենայնի յամենայնի մշտապատրաստ:

129. 32դ Ի հոկտեմբերի 7: Շնորհաշում գերընտիր սրբազան... /// (անուան տեղը բաց) – Մեծի գրութեան Ձեր... Ձերում գեկուցանել: Մնամ որպէս եւ եմ մշտապատրաստ:

130. 33ա Հոկտեմբեր 20: Առ... Սրբոց Յակոբեանց... աւազ լուսարար... Մկրտիչ սրբազան արքեպիսկոպոսի... ի Ս. Բաղամն Երուսաղէմ... – Տերունին պատուէր առ... մնալով յամենայնի սրբութեան Ձերում բարեացապարտ:

131. 33ա Հոկտեմբեր 20: Առ... Ս. Երուսաղէմի սրբազան պատրիարքի վէթիլ շնորհաշում Եղեա սրբազան արքեպիսկոպոսի... ի Ս. Բաղամն Երուսաղէմ... – Ձառ ի Տեառնէն ամենից... շատացեալ այժմիկ սովին Ձերում պատուարժանութեան եմ եւ եղէց յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

132. 33բ Ի հոկտեմբերի 10: Առ... Կիրակոս սրբազան արքեպիսկոպոսի... – Ձիք այլ ինչ ցանկալի... ըստ աւուրց երկնից ի խնդութիւն սրտի:

133. 33բ-4ա Ի հոկտեմբերի 10: Առ քրիստոսասէր բարեպաշտութեան բարեհամբաւ մահտեսի Մուրատ աստուածասէր օրհնեալ աղայի ողջունի սիրոյ, ի Ս. Բաղամն Երուսաղէմ... – Տիրական ողջունիւ կողջունեմ... յարազուարճ բերկրանօք ի սէր:

134. 34ա Ի հոկտեմբերի 10: Առ յարգոյքին Խաչատուր խոնարհամիտ րաբունոյ յարգանս սիրոյ, ի Ս. Երուսաղէմ – Յիրաւի ցանկացաք մեծապէս... փութասջիր առնել խրախս գիս զբարեաց ձերոց ցանկացօղ:

135. 34աբ Ի հոկտեմբերի 10: Առ յարգութիւն Երպիսացի Յօհաննէս հաննարագուարն բարունոյ ի Ս. Երուսաղէմ... – Յողոյս ցանկալի պատուական անձինդ... յամենայն սրտէ ձերում եղբայրութեան բարեացակամ:

136. 34բ Ի հոկտեմբերի 10: Առ երջանկազարդ... Գաբրիէլ սրբազան պատրիարք... Ի սուրբ գանն սրբոց Յակոբեանց – Յրնդունման սրբութեան ձեր յանցելում ամի... այլ շնորհակալութեամբ մեք իսկ գոհանամք, լէր ողջ ի սէր:

137. 34բ-5ա Ի հոկտեմբերի 10: Առ... Պօղոս նախկին սրբազան պատրիարքի մեծին Պօլտոյ... Ի Սուրբ Երուսաղէմ – Ի հերուն հետէ նուագեալ գտանի... զյամենայնի բարեաց ձերոց ցանկացօղ:

138. 35ա Հոկտեմբեր 13: Առ Յարօյեանց Ստեփաննոս արեւախոյն... – Ձերին եղբայրութեան սիրագիծ նամակ ի ձեռն... անմոռանալի ունել զբարեաց ձերոց ցանկացօղ:

139. 35աբ Ի հոկտեմբերի 14: Առ... Յովսէփ վարդապետի... ի Սուրբ Նշանի վանս Յաղբատու... – Կանխաւ նուագեալ գտանի... եւ ձերին հարազատութիւն շանադիր եւ աշխատօղ ի սէր:

140. 35բ-6ա Ի հոկտեմբերի 14: Առ սրբազան Ներսէս արեւախոյն... – Ի 17 սեպտեմբեր գրեցեալ... յամենայնի մշտապատրաստ յամենայն սրտէ:

141. 36աբ Հոկտեմբեր 14: Առ... սրբազնատուր (անուան տեղը բաց)... Ամենայն Հայոց... Ի Ս. Նշանի վանս Հաղբատու... – Մեծի տէրութեանդ աստուածարեալ աշոյ... եւ կամ փօրիցայ առցէ, եւ հաստուցօղ:

142. 37ա Ի հոկտեմբերի 20: Առ... համայն իշխանաց օրհնեալ վիճակին Բաբերդու... Ի Բաբերդ – աստուածասէր սիրելութեան ձեր... մնամ Ձեր աստուածասիրութեանը համար միշտ բարեմաղթ առ Տէր:

143. 37բ Հոկտեմբեր 23: Առ... պարոն Գուկաս... յեզնկայ... – Սիրելութեանդ անձին աշացատութեամբ վշտանալը... ողջ լէր ի Տէր, անվնաս յամենայն վտանգից ի սէր:

144. 37բ Ի հոկտեմբերի 23: Առ համայն իշխանս Եզնկայու... յեզնկայ – Ձեր աստուածասէր սիրելութեանդ գրութիւնը... եւ ան ատենը կըհարկաւորիք վանքը տիրութիւն անել:

145. 38ա Ի հոկտեմբերի 23: Առ տիրացու Օհանն Եզնկացի – Գրեցինք ողջունէն յետքը... թէ անոր հետ գայ նէ կըլլենք:

146. 38ա Ի հոկտեմբեր 23: Առ... տիրացու Պետրոս շնորհասուն վարժապետի յեզնկայու, յեզնկայ – Սոյն այս հնգեսին նորընծայ քահանայիցս... պիտի կրեն իւրեանց արժանաւոր պատիժը:

147. 38բ Ի հոկտեմբերի 16: Առ... Սրբոյ էջմիածնի ծայրագոյն նուիրակ... Անտօն սրբազան արեւախոյն... ի Մարգուսան... – Նամակ ընկալեալ

ծանեաք... եւ տուգանեաց զմեզ: Այժմիկ ուրեմն սոքօք բաւականացեալ ողջ լէր ի Տէր եւ ի սէր:

148. 39աբ Ի նոյեմբերի 10: Առ յարգի սիրելութեան համայն իշխանաց (ջնջ. «Եզնկացո») Բամկայարու վիճակի... – Երախտաւորաց պատիւը ճանշնալ... ի փորձութեանց երեւելեաց եւ աներեւութից, ողջ լերճէք ի Տէր եւ ի սէր: Ի 1824, ի նոյեմբերի 10: Յարքեպիսկոպոսարանս Կարնոյ մայրաքաղաքի:

149. 39բ Այս օրինակովը գրեցինք ուրիշ շորս նամակ ալ... Նիկողայոս աղային:

150. 39բ-40բ Ի նոյեմբերի 8: Առ... Կարապետ սրբազան պատրիարք, ի մեծի մայրաբաղաւթին Կոստանդուպօլսի... – Ձսրբութիւն ձեր համայն հ(=ն)ամականիս... միշտ նախախնամութեամբ նորին կացցէս յողջութեան ի սէր: Ի 1824, ի նոյեմբերի 8:

151. 40բ-1ա Ի նոյեմբերի 8: Առ... Կարնեցի Պօղոսեան... Յակոբ գերապայծառ ամիրայի... Ի Պօլիս... – Ձեր մեծութեան ճշմարիտ սիրոյ... մեծարու բարեպաշտութեանդ միշտ բարեմաղթ առ Տէր:

152. 41աբ Ի նոյեմբերի 8: Առ Կարբեցի Յօհաննէս սրբազան արեւախոյն... – Սուրբ եղբայրութեան քաջողջութեան լուր... ապա շատացեալ մնամ խնդրոյս կատարման յամենայնի բարեացակամ:

153. 41բ-2բ Ի նոյեմբերի 8: Առ միաբանութիւն խորհրդականաց... – Սրբութեան ձեր գրութիւն... ձգիլ ամենայնի յամենայնի յօժանդակութիւն բարեւաւութեան դորին:

154. 42բ Ի նոյեմբերի 8: Երանաշնորհ տէր Ստեփաննոս սրբազան արեւախոյն... – Յառաւելութենէ պանծալի սիրոյ... յաղագս անձեռնհաս լինելոյ ի յատուկ գրութիւն:

155. 43աբ Ի նոյեմբերի 17: Առ... սիրելեաց մերոց... Բէնկանցի մահտեսի Յարօյին եւ Յօհաննէս... ամիրայից... ի Կոստանդնուպօլիս... – Ձբարեպաշտութեան ձեր տիրապահ կենաց... եւ առ բարձրեալն յամենայնի արժանապատուութեան ձեր բարեացակամ:

156. 43բ Ի նոյեմբերի 16: Առ յարգոյ սիրելութիւն վերատեսչին Պոնտոսի բարեշնորհ Գրիգոր վարդապետին... ի Գիւմիշհանէ... – Ձառաջինն կամիմք գիտել զհանգամանս բարեմասնեայ կենաց եւ կացութեան ձերդ սիրելութեան... առ այժմիկ բաւականացեալ սովին ողջ լէր:

157. 43բ-4ա Ի նոյեմբերի 16: Աստուածասէր եւ բարեպաշտ համայն յարգոյ իշխանաց... Բաբերդու... – Քրիստոսագօր ձեր սիրելութեանը յայտ լիցի... եւ նորին նախախնամութեամբն յամենայն վտանգից եւ փորձութեանց պայպանեալ, ողջ լերճէք:

158. 44ա Ի նոյեմբերի 16: Առ յարգի սիրելութիւն համայն իշխանաց Գիւմիշհանայու... – Բաբերդու իշխաններէն լսեցինք... բայց ինչ եւ իցէ, հոն որպէս գրեցինք, այնպէս ընելով ողջ եղի՛ք:

159. 44բ նոյեմբեր 17: Շֆեդաշով պերնապատի օրհնեալ Յակոբ ամիրայ... – Տիրական ողջունիւ քրիստոսագործ... վասն մեծարու բարձրապատուութեանդ անգին կենաց եմ եւ եղէջ միշտ բարեմաղթ առ Տէր:

160. 44բ-5ա Ի նոյեմբերի 24: Առ... Անտոն արբազան արքեպիսկոպոս... յեղովիա – Տիրական ողջունիւ ողջունեալ... որում մնամ որպէս եւ եմ ամենայնի յամենայնի, յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

161. 45աբ Ի նոյեմբերի 24: Պերնապատի, աստուածատէր մահտեսի Մարտիրոս գերապայծառ ամիրայ... – Զառատապարգէւ ձիրս նուիրաց... առ բարձրեալն վասն պատուական կենաց ձեր:

162. 45բ-6ա Ի նոյեմբերի 4: Առ... մահտեսի Մանուկ գերապայծառ ամիրայ բարեյիշատակ Ալփիարեանց... Ի Կապան Մատենն... – Ազքանագեան տանս պայծառութեանն նպաստողաց... յանդորր խաղաղութեան ողջ լէր ի ցնծութիւն բերկրութեան սրտի:

163. 46աբ Ի նոյեմբերի 24: Առ... Սրբոյ Էջմիածնի ծայրագոյն նուիրակ Յօհաննէս աստուածաշնորհ ռաբունոյ... Ի Կապան Մատենն... – Մատուցմամբ փրկչածիր ողջունի զեկուցանեմք... Յովսէփ վարդապետէն ընկալեալ առաքեսցուք առ ձեզ:

164. 47ա Ի նոյեմբերի 24: Առ աստուածաշնորհ սիրելոյքին Սրբոյ Էջմիածնի ծայրագոյն նուիրակ Յօհաննէս արբազան արքեպիսկոպոսի յարգանս սիրոյ... – Զտիրապէսն զուարճացար... առ աստուածաշնորհ խոհեմութիւն ձեր, որում մնամ յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

165. 47ա Ի նոյեմբերի 29: Առ յարգութիւն աստափ Պապիկ աղայ սիրելին մեր ի Թրապիզօն... – Սիրելութեանդ զրկած քսան հատ լիմօնն ընկալան... որուն քով եղածնալ առնուինք, ողջ լէր:

166. 47բ Առ... Սրբոյ Էջմիածնի խորհրդական հարց նախապատիւ անդամոյ տեսոն Յօհաննէս արբազան եպիսկոպոսի Կարբեցոյ... – Նուիրմամբ տիրական ողջունի... եղբայրութեան, որում մնամ յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

167. 48ա Ի նոյեմբերի 29: Առ... Յակօբ գերապայծառ ամիրայի Կարնեցոյ Պօղոսեան... – Զյամենից արարչէն աւանդալն... մեծահաւատ բարեպաշտութեան, որում եմ եւ մնամ յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

168. 48բ Ի 1824: Առ... մահտեսի Մանուկ պերնապատի օրհնեալ ամիրայի բարեյիշատակ Ալփիարեանց... Ի Կապան Մատենն – Աստուածաւանդ ողջունիւ տիրական սիրոյ... կատարեալ սիրոյ միշտ բարեացապարտ:

169. 48բ Ի դեկտեմբերի 3: Առ... Կարնեցի Պօղոսեան... Յակօբ գերամեծար ամիրայի... Ի Կոստանդնուպօլիս... – Բարեպաշտ սիրելութեանդ սիրոյ... այս բանս փութով հոգաս, ողջ լէր:

170. 49աբ Ի դեկտեմբերի 4: Առ... Եփրեմ մեծի քահանայապետ... Ի Սուրբ Նշանի վանս Հաղբատու – Աստուածագործ մաքուր Աշոյ մեծի սրբութեանդ... ի պարծանս Բաբերդու համայն վիճակիս... Գրիգոր, Պետրոս, մահտեսի Յովակիմ:

171. 50աբ Դեկտեմբեր 5: Առ... /// (անուան տեղը բաց) քահանայապետ... ի Սուրբ Նշանի վանս Հաղբատու... – Ի ձեռն խլաուզ Մկրտչին... ամենայն բարելաութեամբ հանդերձ ընդարձակեալ ի սէր:

172. 50բ-1ա Ի դեկտեմբերի 5: Առ... Ներսէս արբազան արքեպիսկոպոսի... ի մեծն Տփիսիս... – Ողջունելով ի համբոյր սրբութեան... 1 քիւֆէ արծաթ վարարս - 55/141, մնամ սրբութեան Ձեր:

173. 51բ-2ա Ի դեկտեմբերի 17: Պարկեշտասուն Պետրոս վարդապետ... – Ընկալեալ զնամակդ տեղեկացար... որ տակաւին մնայ առ մեզ, առաքեսցուք: Ի Կոստանդնուպօլիս:

174. 52աբ Ի դեկտեմբերի 17: Առ յարգոյ... պարուն մահտեսի Յարութիւն... Ի Բաբերդ... – Յարգոյ բարեպաշտութեանդ յայտ լիցի... եւ խաղաղարարաց վարձուցը արժանաւոր ընէ, ողջ լէր ի սէր:

175. 53ա Ի դեկտեմբերի 19: Առ... Սրբոյ Կարապետի հրաշալի վանից ծայրագոյն վերատեսուչ... Պետրոս ռաբունի, ի նոյն վանս Գլակայ... – Զյարգոյ եղբայրութեան ձերում ընկալեալ... բաւականացեալ այժմիկ մնամ եղբայրութեան ձերում ըստ կարի միշտ բարեացակամ:

176. 53աբ Ի դեկտեմբերի 19: Առ... մեծին Կոստանդնուպօլիսի արբազան պատրիարքի վէրի աստուածաշնորհ Եփրեմ ռաբունոյ... ի Պօլիս... – Յուսամք յամենից յոյան... սակայն առցեն զվարձս բարեաց, շատացեալ սովին ողջ լէր ի Տէր (այս նամակը շրջանակի մէջ առած, ջնջելու նշան):

177. 53բ Ի դեկտեմբերի 19: Երջանկափայլ տէր Կարապետ պատրիարք... – Մեծի սրբութեան Ձերում յուշ լիցի... անվտանգ մնալ այսպիսի խզմալեաց թէ՛ ըստ հոգւոյն եւ թէ՛ ըստ մարմնոյ եւ այլն:

178. 54ա Դեկտեմբեր 27: Երանաշնորհ տէր Յօհաննէս արբազան արքեպիսկոպոս... – Յաւուր շորրորդի սոյն ամսոյս... զոյց պատասխանիսն փութացուցիք առ մեզ առաքել ի հպատակ անդր իւր:

179. 54բ Դեկտեմբեր 27: Աստուածաշնորհ յարգոյ Մկրտիչ արբազան արքեպիսկոպոս... – Յանկալի լրոյ ողջութեան ձերոյ... կամաց Ձերոց ապաստանեալ, մնամ ամենայնի յամենայնի ձերումդ եղբայրութեան բարեաց ցանկացօղ:

180. 55աբ Ի դեկտեմբերի 29: Երանաշնորհ տէր Յօհաննէս արբազան արքեպիսկոպոս... – Յաւուր շորրորդի սոյն ամսոյս... Թաղէս վարդապետ մտերիմն մեր եւ ծառայ Ձեր:

181. 56աբ Երջանկափառ հանդիսավեհ սրբազան (անուան տեղը բաց) – Աստուածագործ սրբոյ աշոյ... զնախայրշատակեցեալն աւելի ոչ ինչ գտանի պարունակեցեալ:

182. 56բգ Ի դեկտեմբերի 29: Առ... Եփրեմ սրբազնաստուր մեծ Բահանայապետի... ի Սուրբ Նշանի վանն Հաղբատու... – Աստուածագործ սրբոյ աշոյ երանեալ Տեառնդ... աւելի ոչ ինչ գտանի պարունակեցեալ, բարձր սրբութեան Ձերում մնամ մշտապատրաստ:

183. 56գ-7ա Ի դեկտեմբերի 29: Առ... վերատեսչի ամենայն հայոց Վրաստանու տեառն Ներսէս առաքելաշաւիղ սրբազան արքեպիսկոպոսի, ի մեծն Տփիսիս... – Ընկալեալ գտետրակ համառօտ պատմութեան անցից սրբոյ Մայր Աթոռոյն... եւ կամաց սրբագնութեամբ Ձերոյ, որում եմ եւ մնամ միշտ բարեացապարտ եւ մշտապատրաստ:

184. 57աբ Ի 1825 ամաց Տեառն մերոյ եւ ի յունվարի 1էն սկսեալ: Յունվար 8: Առ... Սրբոյ Էջմիածնի Մայր Աթոռոյն գրագիր Յօհաննէս արքեպիսկոպոսի... ի Կոստանդնուպօլիս... – Ընկալեալ զնամակ ձերին սիրելութեան... բացածանուցաք. այժմիկ այսուշատացեալ ողջ լէր ի Տէր եւ ի սէր:

185. 57բ-8ա Յունվար 8: Առ... տէր Կարապետ պատրիարգ... ի Կոստանդնուպօլիս – Մեծի սրբութեան ձերում յուշ լիցի... որպէս ի հանդէպ սորին կայ գրողմեալ:

186. 58ա Յունվար 8: Գերամեծար օրհնեալ մահտեսի Պօղոս ազնիւ աղայ... – Օրհնեալ բարեպաշտութեանդ սիրոյ նամակը... որով զարգացեալ եւ զօրացեալ միշտ Տեառն շնորհիւ ողջ լէր ի Տէր:

187. 58բ Յունվարի 28: Հանդիսավեհ վսեմափառ սրբազնաստուր (անուան տեղը բաց) – Մեծի սրբութեանդ աստուածարեալ աշոյ... գերաշուք սրբագնութեան Ձերոյ, որում եւ մնամ յամենայն սրտէ մշտապատրաստ:

188. 59ա Յունվար 28: Առ... նախապատիւ անդամոյ միաբանութեան Սրբոյ Աթոռոյն տեառն Յօհաննէս սրբազան արքեպիսկոպոսի Կարբեցոյ... ի Ս. Էջմիածին... – Կանխաւ իսկ, այն է՝ ի 29 դեկտեմբերի մատուցեալ... արդարեւ գրեմ բաւական շնորհ՝ ձեր սրբութեան մշտապատրաստ:

189. 59աբ Յունվար 28: Առ... տէր Գրիգոր սրբազան արքեպիսկոպոսի Արթուրինցոյ... ի Ս. Էջմիածին... – Հուրս զգալի ի նիւթեղինաց գոլով... մնամ յամենայն սրտէ բարեաց ձերոց միշտ ցանկացօղ մշտապատրաստ:

190. 59բ Յունվար 28: Առ... տէր Ստեփաննոս սրբազան արքեպիսկոպոսի... ի Ս. Էջմիածին... – Քան զամենայն բռնաձեռս բռնու եւ հօր... ի խրախուսութիւն սրտի ամենապատրաստ:

191. 60ա Յունվար 29: Շնորհասուն Դաւիթ վարդապետ... – Ընկալայ զորդիական սիրոյ քոյն յայտարար գրութիւն քո... ի խնդութիւն մեծի հրճուանս սրտի:

192. 60բ Ի յունվար 29: [Առ] Բարեշունիկ աստուածարեալ տէր Գաբրիէլ պատրիարգ... – Ճանաչեմք անշուշտ... եւ պանծացի միշտ առաքելաշնորհ ձերոց սրբութիւն, ի հրճուանս խնդութեան սրտի:

193. 61ա-2բ Փետրվարի Ա.ին (1): Գերընտիր աստուածակարգ սրբազնաստուր (անուան տեղը բաց) – Ապաքէն զաստուածարեալ բարձրագոյն տէրութիւն ձերոց... ամենանուաստ անդամքս Կարնոյ խորհրդարանի:

194. 63ա-4ա Յունվար 27: Բարեշունիկ... տէր Կարապետ պատրիարգ... – Թէպէտ ի նոյեմբերի 8 գրեցեալ մերոյին նամակաւ... բարձր տէրութեան Ձերում յամենայն սրտէ մշտապատրաստ:

195. 64աբ Փետրվար Ա.: Առ... Կարնեցի Զախմախչեան հանգուցեալ Սարգիս աղայի հարազատ որդոյ պարոն Պօղոսին... Ի Կոստանդնուպօլիս – Հարազատութեանդ գրութիւնը ընդունելով... եւ անվնաս պահէ միշտ յամենայն փորձանաց ի խնդութեան սրտի:

196. 64բ-5ա Փետրվար 19: Առ... Մայր Աթոռոյն բարձր հորհրդարանի նախապատիւ անդամոյ տեառն Յօհաննէս սրբազան արքեպիսկոպոսի... Ի Սուրբ Էջմիածին – Յառաջ քան զայս ունիմք մատուցեալ... ողջ լէր յամայր ամս բարօրութեան ի սէր:

197. 65ա-6ա Փետրվար 27: Մեծահաւատ... մահտեսի Սուփիաս յարգելի աղայ... – Օրհնեալ հարազատութեանդ յունուարի 5ին գրած նամակ... ի Տէր նախախնամեալ միշտ ողորմութեամբ Տեառն ի սէր:

198. 66աբ Փետրվար 28: Առաքելաշաւիղ տէր Կարապետ սրբազան պատրիարգ... – Մեծութեան ձերում յայտ լիցի... երջանկափառ մեծի Ձերին սրբագնութեան, որում մնամ յամենայն սրտէ մշտապատրաստ:

199. 66բ-7ա Փետրվար 28: Առ... Կարնեցի Գորոյեանց... մահտեսի Սուփիաս աղայ... Ի Պօլիս – Օրհնեալ սիրելութեանդ յայտ լիցի... վարձք է օրհնեալ բարեպաշտութեանդ, ողջ լէր ի Տէր եւ ի սէր:

200. 67աբ Ի Փետրվարի 29: Առ... Սեղբոսեան աստուածասէր պարոն մահտեսի Յարոսիւն... ի Բայբերդ... – Ի փետրվարի 17ին գրած աստուածասիրութեանդ գրութիւնը... ողջ լէր ի Տէր, նախախնամեալ նորուն շնորհիւ միշտ ի սէր:

201. 67բ 1825 Մարտի 10: Առ Քեօմեան Համբարձում աղայն ի Կեսարիա... – Մեծ յարգոյ սիրելութեանդ կը յանձնեմք... սիրելութեան Ձերում ողջուցն սիրոյ ընծայեն:

202. 67բ-Տա 1825 ի մարտի 16: Աստուածաշնորհ յարգելի Յովսէփ վարդապետ... – Զնամակ զառանձնակամն ծանօթութեան քոյոյ... զոր ընդունել Ձեր ծանուածիս մեզ ի մտութեան բաւականացեալ յայժմիկ, ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

203. 68աբ Ի մարտի 16: Առ... տեսուն ներսէսի սրբազան արքեպիսկոպոսի... Ի մեծն Տփիսիս... – Սոդոմոնեան վճռահատութիւն... ըստ Ձերին աստուածապարգեւ խորագիտութեան, որում որպէս էի եւ եմ, նոյնպէս եւ միշտ մնամ յամենայն սրտէ բարեացապարտ եւ պատրաստական:

204. 68բ-Զբ Մարտի 23: Երանաշնորհ տէր Կարապետ սրբազան պատրիարք... – Թէ եւ վաղ ուրեմն բռնադատեալ լինէաք... շատացեալ առ այժմիկ սոքօք, մնամ ամենայնիւ յամենայնի սրբազնութեան Ձեր մշտապատրաստ:

205. 69բ Յունվարի յելն: Գերընտիր բազմագոյր սրբազան պատրիարք տեսուն մերոյ (անուն չգրած) – Ըզկնի խոնարհական համբուրիս... Բարեբոն եօթ գիւղականացս՝ Քսանդացի Համբարձում, Քսանդացի Խաչատուր, Քսանդացի Մատուր, Նաւացի Կիրէղ, Պալախօցի մահտեսի Նիկողայոս, Քսանդացի Սարգիս, Զահմանցի Տօնական, Փնչրկացի Ալեքսան, Քեսախէնցի Լուսիկ, Խնձավերացի Գրիգոր:

Բնագիր նամակում առկայ կնքադրոշմների փոխարէն ամեն անուան վերեւը գծուած է կոյր շրջանակ:

206. 70աբ 1825 մարտ 23: Աստուածասէր եւ բարեպաշտ մահտեսի Սուսիաս մեծահաւատ աղայ... – Ասկէց յառաջ փետրվար 27ին... սակայն մեծ վարձք է, այսքանիւք բաւականացեալ. ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

207. 70բ 1825 ապրիլ 4: Աստուածաշնորհ տէր Ստեփաննոս արքեպիսկոպոս... – Բնութիւն է բնական օրինաց պահանջել... զոր Ձերդ բանի մատուցանեմք ահա ընդ գրոյս:

208. 71ա Ապրիլ 4: Շնորհազարդեալ տէր Գրիգոր սրբազան արքեպիսկոպոս... – Իմացականիս գիտութեամբ եւ զգայականիս ծանօթութեամբ... շատացեալ այսու կա՛ց յողջութեան Տերամբ ընդարձակեալ ի սէր:

209. 71աբ Ի 1825, ի յապրիլի 4: Յարքեպիսկոպոսաւանս Կարոնյ: Շնորհաշում տէր Յօհաննէս սրբազան արքեպիսկոպոս... – Յեօթն մարտի գրեցեալ սրբութեան ձեր գրութիւն... շատացեալ սովին ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

210. 71բ 1825 ապրիլ 8: Քրիստոսագօր... մահտեսի Մանուկ գերապայծառ ամիրապետ... – Տիրաւանդ ողջունիւ ողջունելով... աս հախեն միամիտ ըլնալու համար: Ողջ:

211. 72աբ ապրիլ 5: Շնորհաշում տէր Յօհաննէս սրբազան եպիսկոպոսն հայրապատի յարգոյ եղբայր ի Քրիստոս – Յեօթն մարտի գրեցեալ սրբութեան

ձեր գրութեան ձեր գրութիւն... ի ձեռն յիշեալ եղբօր մերոյ, բաւականացեալ սովին ողջ լե՛ր ի սէր:

212. 72բ Ի 1825 յապրիլի 16: Երանաշնորհ տէր Յովհաննէս սրբազան արքեպիսկոպոս, գերամեծար եղբայր ի Քրիստոս – Սրբազանութեան ձերում յայտ լիցի... շատացեալ այսու մնամ սրբութեան Ձերում բարեաց ցանկացօղ:

213. 73ա 1825 յապրիլ 8: Առ սրբազան պատրիարգն Պօլսոյ, առաքելաշաւիղ տէր Կարապետ սրբազան պատրիարք – Երանաշնորհ մեծութեան ձերում յայտ լիցի... որպէս եւ եմ ցանկացօղ բարեաց սրբազնութեան Ձերում մշտապատրաստ:

214. 73ա Երչանկազարդ տէր Կարապետ շէղապան սրբազան պատրիարք, բարձրապատիւ հայր ի Քրիստոս – Գիտութիւն լիցի մեծի տէրութեան Ձերում... իսկ եթէ չիցէ կարելի, կամք սրբութեան Ձեր, որում մնամ:

215. 73բ Յապրիլի 14: Աստուածընտիր կառավարչաց եւ իմաստնախոն ատենակալաց Մեծի խորհրդարանի աստուածութեան Աթոռոյն սրբոյ Երուսաղէմի... – Յանցեալ ամի ի 10 սեպտեմբերի գրեցեալ... եւ մեծի ձերում սրբազանութեան յամենայնի մշտապատրաստ մտերիմ:

216. 74ա 1825, ի յապրիլի 27: Քրիստոսագօր օրհնեալ մահտեսի Ղազար աղայ... – Օրհնեալ սիրելիութեանդ ողջութեան ուրախարար լուրբ... որով ալ ուրուշներէն առնըվեցաւ, բաւական համարելով, ողջ լե՛ր ի սէր:

217. 74աբ 1825 յապրիլի 29: Առ Պետրոս վարդապետ Կուրացին: Աստուածաշնորհ մեծարու Պետրոս... – Ընկալեալ զկրկին նամակս յարգոյ եղբայրութեան ձերոյ... մնամ սիրեցեալ եղբայրութեան Ձերում յամենայնի բարեացակամ:

218. 74բ 1825 մայիս 8: Առ մահտեսի Սարգիս աղայն Կիւմիւշօղլեան... – Սուրբ անապատըն... դուրուշի օնիքիլիկ ալթըն՝ օն իքի դուրուշ:

219. 74բ Մայիս 8: Առ Կեսարացի մահտեսի Սարգիս աղայն Գիւմիւշեան այլազգական բառի – Սուրբ անապատաց... ընդունել եւ առ ձեզ առաքել ի միամտութիւն:

220. 75ա Ի 1825, ի մայիս 17: Առ Ենօֆեան Ստեփաննոս եպիսկոպոսն Զմիւռնոյ... – Յինքնաբուն աղբերէն աննիւթ սիրոյ գօլով... մնամ սրբազնութեան Ձերում որպէս եւ եմ յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

221. 75բ Առ Սէլիմ փաշայն Մշոյ... – Գէրջի հաթա-չիմիզ դէչիլ իրի... հազրէթէնիզէ, պէնտէչի հաթիր տուվաճի:

222. 75բ Մայիս 22: Առ Յովսէփ վարդապետ՝ սպասաւորն սրբազան ֆահանայալէտին – Երեցունց գրութեանց իւրոց... կէս եօղմէ ասլան տամաղայ թուփառ:

223. 76ա Ի յունիս 4: Առ աստուածաշնորհ Կարապետ վարդապետ յարգոյ սիրելին մեր արժանատւոյ յարգմամբ... Ի Վան – Զտիրական աւանդութեանն ցանկալի կրից... փոխարինեալ մնամ սիրելութեան ձերում յամենայնի բարեացակամ:

224. 76բ Ի յունիս 4: Առ ճգնակիր Յօհաննէս յարգոյ արեւելիսկոպոս... եւ վերատեսուչն Սուրբ անապատին Կացոյ... Ի նոյն Սուրբ անապատն – եղբայրութեան ձերում յայտ լիցի... ապա բաւականացեալ սովին, ողջ լե՛ր ի սէր:

225. 76բ Ի յունիս 7: Առ Կուրաւլցի Պետրոս վարդապետն – Ի մայիսի 16 գրեալ իւրոյ նամակի... տակաւն Ստեփաննոս եպիսկոպոսն լսեմք, զի մնայ յիզմամբ:

226. 77ա Ի յունիս 7: Առ Կարբ[ե]ցի Յօհաննէս սրբազան արեւելիսկոպոսն – Սոյնոյ նամակիս ըշտապով լինիլ... Կարսեցոց փարայի յաղագս ըստասելն մեր եւ այլն:

227. 77ա 1825: Յունիս 8: Երանաշնորհ տէր (անուան տեղը բաց) սրբազան... – Յաղագս սոյն այս Կարնեցի ախպար մահտեսի Մատթէոս... իւրոյ բարեգրութեամբ սրբազնութեան Ձերոյ, որում եմ եւ մնամ յամենայնի բարեացակարտ:

228. 72աբ Ի 1825 յունիս 8ին: Մեծահաւատ օրհնեալ մահտեսի Սուփաս աղայ ֆրիստուսագօր սիրելի մեր – Տիրական ողջունիւ աստուածասէր սիրելութեանդ... ողջ լե՛ր ի Տէր, ամենայն քաջողութեամբ ի սէր:

229. 77բ-ճա Ի 1825 ի յունիսի 10-ն: Աստուածաշնորհ տէր Ներսէս սրբազան արեւելիսկոպոս... – Զտիրականդն ողջունի նուէր ընծայելով... առաքեցաք առ Ձերդ մեծութեան, որում մնամք յամենայնի բարեացակամ:

230. 78ա Յունիս 13: Մեծաշնորհ տէր Պետրոս յարգոյ ռաբունի, սիրեցեալ եղբայր ի Քրիստոս – եղբայրութեան ձերում ծանուցանելի... ընդարձակեալ միշտ ի սէր եղբայրութեան Ձերում բարեացակամ:

231. 78բ-ճա Յունիս 13: Երանաշնորհ տէր Յօհաննէս սրբազան արեւելիսկոպոս... – Քաջ գիտեմ, զի յօժարութիւն Ձերոյն կամաց... ի Ձերին մեծյարգութեան, որում մնամ յամենայն սրտէ միշտ բարեացակամ:

232. 79ա 1825 յունիս 13: Առ Աղանայոս ֆահանայից եւ իշխանաց... – Աստուածասէր սիրելութեան Ձերում յուշ լիցի... եւ ի հանդերձեալն պարգեւատուն բարեաց Աստուած, ողջ լե՛րո՛ւք ի Տէր եւ ի սէր:

233. 79ա Յունիս 2: Առ մուշի մահտեսի Մարտիրոսն Կարնեցի... – Լսեցինք, որ քոյ ջերմեռանդական բարեպաշտութեանդ... միշտ ազատ պահեսցէ, ողջ լե՛ր ի Տէր եւ ի սէր:

234. 79բ Յունիս 22: Առ սրբազան պատրիարքն

Կ. Պօլսոյ: Բարեջանիկ տէր Կարապետ սրբազան պատրիարք մեծաշուք հայր ի Քրիստոս – Ի վերջնոյ ժամանակիս երեւեալ դառնաղէտ դիպուածք... բարձրապատիւ Ձերին մեծութեան, որում եմ եւ մնամ յամենայնի բարեացակարտ:

235. 79բ-ճոա Յունիս 22: Աստուածաշնորհ յարգոյ Պետրոս խոհեմափայլ ռաբունի, սիրեցեալ եղբայր ի Քրիստոս – Ի սոյն ամսոյ հնգետասան աւուր գրեցեալք... վասն որոյ տնօրինեալ զարժանն, ողջ լե՛ր (=բ) ի խնդութիւն սրտի:

236. 80ա Յունիս 22: Խոհեմափայլ յարգոյ Պետրոս ռաբունի, սիրեցեալ պատուական եղբայր ի Քրիստոս – Ըստ որում երկաքանչիւրոց զպատշաճն պատիւ վերընծայել... եւ մերում նուաստութեան շատացեալ սովին, ողջ լե՛ր ի սէր:

237. 80բ Ի 1825, ի յունիսի յելն: Յարեւելիսկոպոսարան Կարնոյ: Առ յարգոյ սիրելութեան օրհնեալ մահտեսի Ստեփաննոս աղայ... – Օրհնեալ սիրելութեանդ սիրոյ նամակը... տահա հասարուեալ զիր գիրել ողջ լե՛ր ի սէր:

238. 81ա 1825 Ի յուլիս 1: Առ Կարբեցի Օվհաննէս սրբազան արեւելիսկոպոս... – Սոյն այս գրամատոց Ալվրցի դարբին Իսրաէլ անուն քրիստոնէիս... բանաւորի եւ գործնականի, բաւականացեալ առ սոյն մնամ Ձերին սրբազնութեան ամենայնի յամենայնի մշտապատրաստ:

239. 81աբ Յուլիս 2: Առ համայն իշխան Թամազարայոս... – Յամենակալ Հօրէն Աստուծոյ մեզ խաղաղութիւն բերող... աւետիք բերող նամակին կըստասեմ, ողջ եղէք միշտ հոգոյ եւ մարմնոյ խաղաղութեամբ ի սէր:

240. 82ա Յուլիս 2: Շնորհասուն Բարթողիմէոս վարդապետ, սիրեցեալ որդեակ իմ ի Քրիստոս – Ընկալեալ զքոյդ գրութիւն... ոչ թափին ասելութեան տացին թոյնք, յայնժամ ոչ անպատուաբար, այլ քեզէն:

241. 82բ-ճա Յուլիս 2: Երանաշնորհ տէր Ներսէս սրբազան եպիսկոպոս, պատուական եղբայր ի Քրիստոս – Ի կողմանցն Կեսարիոյ... որոց աւելի, քան զհինգ հազար զուրուշ պարտի հանգուցեալն, շատացեալ սովին ողջ լե՛ր ի սէր:

242. 83ա Յուլիս 2: Ի խորհրդականաց... տեսուն Ներսէս սրբազան արեւելիսկոպոսի մահազարդեալ աշոյ համբոյր ծառայական խոնարհութեամբ – Հանդիսավեհ մեծութեան ձերում հայելով... ողջ լե՛ր ի սէր ստորակնքող նուաստ անդամաց Կարնոյ խորհրդարանի:

243. 83բ 1825 ամի Տեսուն, յուլիս 9: Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ եւ շնորհիւ նորին տէր Կարապետ արեւելիսկոպոս Կարնոյ մայրաքաղաքի եւ այլոց վերատեսուչ, յորմէ հասցէ կանխեսցէ ձեր տիրապարգեւ ողջունի... – Ձեր օրհնեալ բարեպաշտութեանը յայտ լիցի... ուրեմն արթնացեալ եւ սգաստացեալ ողջ լե՛րո՛ւք ի Տէր:

244. 84ա Յուլիս 10: Երանաշնորհ Գրիգոր արքայան արքայիսկոպոս, սիրեցեալ, ցանկալի եղբայր ի Քրիստոս – Զպատուական եղբայրութեան ձեռքոյ... ի Սեբաստիա արքայորդեալ է, բաւականացեալ այժմիկ, լէ՛ր յողջութեան ի սէր:

245. 84ա Յուլիս 10: Աստուածաշնորհ Յօհաննէս յարգոյ արքայան արքայիսկոպոս, սիրեցեալ եղբայր ի Քրիստոս – Արդարեւ որպէս պատուական է հոգի եւ միտք... արքունի գործակալաց ի Սեբաստիա արքայորդեալ է, առ այժմիկ սովին շատացեալ կա՛ց յողջութեան ընդարձակեալ միշտ ի սէր:

246. 84բ Յուլիս 10: Երանաշնորհ, գերամեծար տէր Յօհաննէս արքայան արքայիսկոպոս, հայրապատիւ սիրեցեալ եղբայր ի Քրիստոս – Ապաքէն ի մեծ հրճուանս խնդութեան... զի զԿարնեցի Զախալեան Ստեփաննոս եպիսկոպոսն արքայորդեալ ի Սեբաստիա, բաւականացեալ այսու մնամ որպէս եւ եմ մեծութեան ձեռում ամենայնիւ բարեացակամ:

247. 85ա Յուլիս 10: Աստուածաշնորհ յարգոյ Եփրեմ արքայան արքայիսկոպոս, ցանկալի եղբայր ի Քրիստոս – Զխաչտափետոր աղանի գրութեան ձեռին կալեալ... Մկրտիչ անուն առնս առաքեցաք, շատացեալ սովին մնամ ամենայնիւ յամենայնի եղբայրութեան Ձերում յամենայն սրտէ բարեացակամ:

248. 85ա Յուլիս 28: Առ աստուածաւեր օրհնեալ սիրելութիւն Խասապեան մեծահասատ Պետրոս աղայ... – Զտիրականն սուրբ ողջունի նուէր... եւ թէ առ ժողովուրդսն իւր գրեալ է, շատացեալ սովին առ սոյն կա՛ց յողջութեան ընդարձակեալ միշտ ի սէր:

249. 85բ Յուլիս 28: Առ Ակնայ նովիրակ Յօհաննէս արքայան արքայիսկոպոսն, ի յԱկն... – Ապաքէն շունիմք այլ գերագոյն աւանդ ինչ ընկալեալ ի ծայրածաւալ եւ հրաբուն աղբերէն սիրոյ... ի սէր յարգոյ եղբայրութեան Ձեր եւ յամենայնի բարեացակամ:

250. 86ա Յուլիս 29: Առ յարգոյ սիրելութեան մեծահասատ օրհնեալ չորից վեփիլաց մերոց ի գործ]

հոգաբարձութեան եկեղեցեաց աստուածապան վիճակին Բաբեդոյ, ամենայն սիրով ի նոյն քաղաք – Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ... ողջ եղէք համայն աստուածաշնորհ Ձեր նոյնով երկար բարութեան օրերովն խնդութեան սրտի:

251. 86ա Յուլիս 29: Առ Բաբե[r]դոյ վարժապետ, տիրացոյ Յարութիւն, որդեակ մեր ի խնդութեան: Ի Բաբեդոյ... – Մտերմութեանդ գրութիւն ընկալեալ... շատացեալ սովին զօրացեր Տերամբ միշտ ի պաշտօնք ի խնդութիւն սրտի:

252. 86բ Ի 1825 յօգոստոս 7: Ի դրանէ հրաշալի վանից սուրբ հօր մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչի, կառուցելոյ ի սահմանս Կարնոյ... – Շնորհք, սէր եւ խաղաղութիւն մենագորին Աստուծոյ... սրբոյն Գրիգորի յարածամ ազատ պահեսցէ, ողջ լեբո՛ւք:

253. 86բ Առ Կեսարացի մահուտի Սարգիս աղայն Գիւմիւշեան... – Պունտան էվիլէլ պիղըմ սիզլէրէ... շնորհնաց տախիլ օլարաք սաղ քալասիհիզ:

254. 87ա 1825 յօգոստոս 14: Երանաշնորհ տէր Ներսէս արքայան արքայիսկոպոս, մեծաշուք եղբայր ի Քրիստոս – Ի յետին տարուս ժամանակին երեւեալ... գորդին առաքեցէ սրբութեան Ձերն, որում մնամ որպէս եւ եմ յամենայնի բարեացակամ մշտապատրաստ:

255. 87բ Ի 1825 սեպտեմբեր 4: Երանաշնորհ տէր Ներսէս արքայան արքայիսկոպոս, ցանկալի պատուական եղբայր ի Քրիստոս – Յառաջ քան զայս ի յուլիս 2 գրեցեալ գրութեամբ... մեծի սրբութեան եղբայրութեան Ձերում մնամ յամենայնի բարեացակամ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Տէ՛ս Բովանդակութիւն. բոլոր նամակների սկիզբները:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 1ա՝ սեւով շրջան, դժուարընթեռնելի. «Печать Ахалцыхской градской полиции»:

ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «226 շնջած, մատրտով 225, 0. եգ. [ահանան] /2697», «Հ՞՞ 216/91», «1824-1825 - Մ[խորոյ] եպ[իսկոպոս]»:

2698

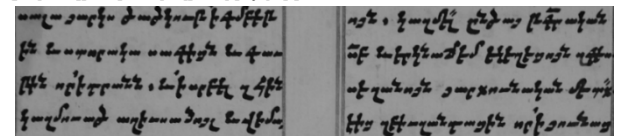
Ս Տ Ե Փ Ա Ն Ո Ս Օ Ր Բ Է Լ Ե Ա Ն , Պ Ա Տ Մ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ա Հ Ա Ն Գ Ի Ն Ս Ի Ս Ա Կ Ա Ն

Գրիճ՝ Գրիգոր:

ԹԵՐԹ՝ 182-1+1 (թիւ՛ք՝ ք. 134-6, կրկն.՝ ք. 145). չգրուած՝ 1ա-6բ, 173բ, 179ա-82բ: ՊՐԱԿ՝ 6+Ա-ԺԵX12 (Բ, Է՛՝ 10): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսարդումով՝ եռամանիկ: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 29x21.5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (21x14): ԳԻՐ՝ նոսրգիր (նմուշ՝ 150ա). սահմանագծերը՝ մանուշակագոյն թանաքով, ենթամիատրեւեր եւ սկզբնատողերը՝ կարմիր, կապոյտ եւ մանուշակագոյն թանաքով: ՏՈՂ՝ 27. գծումներ՝ ննջումով: ԿԱԶՄ՝ Ի. դարի, շագանակագոյն անգարդ կաշի, դռնակով եւ 3 կապիշներով, Ա. եւ Բ. փեղկերին փակցուած հին կազմի դրոշմագարդ մուգ շագանակագոյն կաշին., միջուկը տախտակ. աստառը մոխրագոյն մետաքս (նորոգման ժամանակի). լուսանցակողերը՝ կարմիր: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 6 (թ. 1-6՝ սկ.)՝ թուրք, հաստ (թ. 1-2), լուսագծերով

ԺԷ. դար

եւ լուսարդումով՝ թագ, տակը՝ շրջանակի մէջ «PSC», ներքեամ շեղանկին խաղողի ողկոյց, չգրուած:

Նմուշ 150ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմը բուն ձեռագրից ակտի փոքր, հին կազմի կաշին մաշուած, մէջը եւ անկիւնները մաշուած-թափուած, լուսանցակողերի կարմիրը թափուած. նորոգուած, գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով գանազան բծեր, մէջին խոնաւութեան որոշ հետեր. սկզբի 6 պահպանակ թերթերը

համարակարգած՝ ք. 1-6, ժԱ. եւ ժԲ պրակների թերթեր դասա-
տրուած խառն. կարգով՝ ժԱ. պրակը՝ ք. 123, 134, 125-33, 124,
ժԲ պրակը՝ ք. 145գդ, 136-145բ, 146:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

7ա-178ա Հանդէս բանից Բաղրավէպ պատմու-
թեանց տանս Սիսական, հրաշահիս յօրինուածով
յարմարեալ գլխատակարանս հնոցն նուաստ եւ
սպիկար հոգոյ Ստեփաննոսի Սիւնեաց այցելուի եւ
նախագահ մետրապօլի, որդոյ մեծափառ իշ-
խանաց իշխանին Տարսաիսին, որ եւ կոչի սա
լիշատակ յայնմ ատեան

Տէս ձեռ. 1488, 1ա-213ա: Յանկ /7ա-9բ: Ա/չիբ: Բ/10ա-
178ա: ա/10ա-2ա: բ/12աբ: գ/12բ-3ա (նախորդ միաւորից շա-
նանձնացուած): դ/13ա-4ա: ե/14ա-5բ: զ/15բ-6բ: Յ/16բ-7բ:
Վ/16բ-7բ: Ր/17բ-8ա: Ք/18ա-21ա: ժ/21ա-2ա: ժա/22ա-4ա:
ժբ/24բ-5ա: ժգ/25աբ: ժդ/25բ-6բ: ժե/26բ: ժզ/27աբ: ժլ/27բ-9բ:
ժր/29բ-31ա: ժթ/31ա-2բ: ի/32բ-4բ: իա/34բ-8ա: իբ/38աբ:
իգ/39ա-40ա: իդ/40աբ: իե/40բ-1ա: իզ/41բ-3բ: իլ/43բ-5ա:
իը/45ա-7բ: իթ/47բ-51ա: յ/51ա: լա/51ա-5բ: լբ/55բ-9բ: լգ/59բ-
60ա: լդ/60աբ: լե/61ա: լզ/61ա-2ա: լլ/62ա-8ա: լր/68ա-73բ:
լթ/73բ-8ա: լա/78բ-80ա: լաա/80բ-3ա: լաբ/83աբ: լագ/83բ-5ա:
լադ/85ա-6ա: լաե/86բ-7բ: լազ/87բ-8բ: լալ/88բ-9ա: լաը/89ա-
91ա: լաթ/91ա-2բ: ձ/92բ-5բ: ձա/95բ-8ա: ձբ/98ա-102բ:
ձգ/102բ-3ա: ձդ/103ա-5ա: ձե/105ա-7բ: ձզ/107բ-9ա: ձլ/109ա-
10ա: ձր/110ա-2ա: ձթ/112ա-3ա: տ/113ա-6բ: կա/116բ-8բ:
կբ/118բ-9բ: կգ/119բ-21բ: կդ/121բ-3բ, 134ա: կե/134աբ,
125ա-8բ: կզ/128բ-33բ, 124աբ, 145գդ, 136ա-45բ, 146ա-9բ:
կլ/149բ-50բ: կը/150բ-5ա: կր/155ա-61ա: կ/161ա-4ա:
կա/164ա-70ա: կբ/170ա-1բ: կգ/171բ-3ա (տէս յիշ):
կդ/174ա-8ա:

Տէս Ստեփաննոս Օրբէլեան, Պատմութիւն նահանգին
Սիւնեաց, հտ. Ա. եւ Բ., Փարիզ, 1859, էջ 43-346 եւ 5-272:

ՅԱԻԵԼԱԳՐՈՒԹԻԻՆ, ԺԹ. դար

178բ Զուպպ ֆուանկի - Դ. մըսխալ սանամաքի, Դ.
մսխալ կարմիր չոր վարդ... Ե. չոր թուզ, ժ. (10)
ունապ: Սոքա ամէնն երեկոյին դռջոց դիւր մինչ ի
առաւօտն, առաւօտն լաւ եփիւր, պաղրիւր, խըմիւր:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳԵՂԵՅԿԱՎԷՊ ՄԱՏԵՆԻՍ

171բ (1297 թ., նոտրգիր) Սկիզբն եւ կատարած
ամենայնին Աստուած, զի ի նմանէ սկսեալ եւ նովաւ
յառաջացեալ եւ ի նոյն կատարի ամենայն, որպէս ի
կարակնակերտ բոլորումն է տեսանել, զի ուստ սկսան
ի նոյն յանկեալ միացաւ, ի ծոց իւր գրաւեալ զբազ-
մա[ւ]որական մասունսն: Տինա եւ ի տպաւորումն
շնորհին է տեսանել, զի հասեալ յորդառատ յակնա-
կիտ աղբերէն անցանէ ընդ բնան, բաշխելով իւրա-
քանչիւրոցն զմասնաւորն ըստ պատշաճին, եւ յայնպէս
գործեալ յամենեսեան զօգուտն եւ զօգտակարն, ինքն
նոյն պարզութեամբն միանա, ուստի բխեացն: Ըստ ո-
րում եւ ես իսկ շնորհօք վերնային, բարուք ստորնային,
ձեւով երկնարին, վարուք եղեռնային, կերպիւ կենա-
բաշխ, ոգով կենագրաւ, անուամբ քաւչապետ եւ բան-
սարկուին գործապետ, առեալ յաստուծային շնորհացն,

կամեցաք սակաւ մի սեղանաւորել եւ սկիզբն արարեալ
Աստուծով յառաջացաք նովիմբ, զոր եւ աւարտեսցուք
ի նոյնն:

Արդ, գոհութիւն եւ փառք ստեղծողին էիցս, անճա-
ռին եւ անհասին, պարգեւողին առատաբաշխ եւ խնա-
մող բոլորիցս, օրհնութիւն, պատիւ եւ երկրպագութիւն
անբաւ բիւրօք, անհաս եւ անվճար ի հրաբուն սեռից
երկնաւորաց եւ ի նիւթեղէն տարրականաց երկրածին
կենդանեացս, ի բոլոր եղանակաց եւ ի բնաւից գոյու-
թեանց արարածոցս, որ կարողացոյց զխակակիւթ
տհասութիւն իմոյ մտացս եւ զցաւալից տարտամութիւն
| 172ա | ծովահեղձիկ հոգոյս, տեսանել զաւարտ առար-
կութեանս եւ հասանել ի կատարումն սկսման ի դառն
աւուրս եւ ի սողոմածոց մահաշունչ ժամանակի, յի-
մում մահն ցանկալի եւ երանական, եւ կեանքն ատելի
եւ թշուառական, հանապազորդեալ ամենեցունց
զցայգն ի ցաւ, եւ զցերեկն ի ցնորք, եւ ակնկալութիւնն
ոչ ի բարին, այլ օր ըստ օրէ յանհնարին վիշտս եւ ի
նեղութիւնս:

Եւ արդ, ի կամս կարող հզօրին Աստուծոյ Հօր եւ ի
շնորհս գթութեան միածնի Որդոյ նորա՝ Յիսուսի եւ յո-
ղորմութիւն նախախնամող եւ ազատիչ Սուրբ Հոգոյն,
ես՝ նուաստ եւ յօքնամեղ ծառայ Քրիստոսի Ստեփաննոս,
եւ ողորմութեամբ նորին եպիսկոպոս Սիւնեաց
ԲԺ.ան (12) գաւառաց, նա եւ ըստ ներող կամաց նո-
րին նստեալ ի գահ մետրապօլիտութեան տանս՝ տեսաք
նուազեալ եւ ժխեալ (= Ժտեալ) զանուն եւ զլիշատակ
յառաջնոցն եւ յափշտակեալ եւ կորուսեալ զժառան-
գութիւնս եկեղեցեաց եւ ի վաղուց հետէ ցանկացեալ
այսմ նորոգման եւ վիպագրութեան, եւ բազում ջանիւ
յուրով աշխատութեամբ յորոնեալ՝ հաւաքեցաք ի հին եւ
ի նոր պատմագրաց Հայոց, նա եւ յարձանագրու-
թեանց եկեղեցեաց եւ ի հնագոյն նամակաց, որ կայր
պահեալ յամուրս տեղեացն աշխարհախումբ հանդիսա-
րանին Տաթեւոյ, էր ինչ եւ որ յաւանդութեանց ստու-
գագէտ արանց, որում վկայէին իրքն եւ տեղին, զհետ
մտեալ ամենայն ճշդիւ ըստուգութեանն ի բաց ձգեալ
եւ զունայնախոյզ զրաբանութիւնն, զի մի՛ տաղտկա-
ցին լսողք եւ կարճաբան վիպասանութեամբ ցուցաք
համառօտիւք զառաւել պիտանին եւ զճահագոյնն եւ
զրեցաք զայս քաղցրաբան պատմութիւն հանդէսք
դպրութեանց յիշատակարանաց յառաջնոցն ոչ ընթան-
րական, այլ առանձին Սիսական աշխարհիս, որ կոչի
«Յիշատակաց մատեան» եւ թողաք զսա արձան ան-
շնջելի եւ յիշատակ գովելի յապա ժամանակաց ի հաս-
տատութիւն սուրբ եւ երկնահանգէտ աթոռոյս Սիւ-
նեաց եւ ի պայծառութիւն եկեղեցեաց, որ ընդ սորին
այցելութեամբս եւ բարձեալ զսա մեղսաներկ բազկօքս
տարեալ ընձայեցաք ի տուն Տեառն խարիս խորհրդա-
կան եւ դահամունս նուիրական կաթողիկէ եւ առա-
քելական եկեղեցոցս. Տաթեւոյ եւ ամենայն աստուա-

ծաբնակ տաճարաց |172բ| այսմ իշխանութեան եւ ի գուժ անկեալ աղաչեմ եւ յոգնահառաջ ձայնիւ պաղատիմք, ով գերապանծ եւ լուսաճեմ առագաստ երկնաւոր փեսային, հայցեայ ամենայն սրբովք ի գլխոյն քո սխրալի, ընդունել զսայ յիւր աստուածային գանձարան զայս՝ պտուղ շրթանց եւ ծնունդ հոգոյ, պատարագ հաճելի եւ թէ ոչ ընդ պատուականան, սակայն ընդ չքաւորեալսն առ խորանան, որք մազ մատուցանէին, նաեւ ընդ բաժակլ մի ցուրտ ջրոյն կամ ընդ Բ. լումային եւ շնորհատրելով զսա եկեղեցոյ իւրում տացէ մեզ ակն ունել բարեաց եւ առատածիր պարգեւին եւ թէ ոչ կատարելոյն, այլ փշրանացն, յորմէ շունք կերակրին, զի քանքարս, որ ետուր ցիս, ոչ բնաւին ընդ անբանութեամբ փակեալ խորեցի, այլ սակաւ մի ըստ իմում սակի արկի ի սեղանաւորն, վասն որոյ մի՛ լիցի ինձ լսել, եթէ ծառայ շար եւ վատ, այլ յաներեկ աւուրն մեծի, ուր բանք սպառին եւ գործք թագաւորեն, արժանասցուք երանաւէտ ձայնին, եթէ. Եկ, մո՛ւտ յուրախութիւն Տեառն, որում գոհութիւն եւ փառք յամենայն եղելոց այժմ եւ յանսպառ յաւիտեանս, ամէն:

Արդ, յարմարեալ այս հանդէսք բանի շարագրեցաւ յաշխարհակալութեան մեծի եւ ինքնակալ արքայի զան Ղազանիմ՝ որդոյ Արղունիմ, ի տիրել տիեզերաց ցեղին Նեառղաց, ի թագաւորութեանն Վրաց Դաւթի՝ որդոյ Դեմետրէի եւ Հայոց Հեթումոյ՝ որդ[ւ]ոյ Աեանի թագաւորի, յիշխանութեան այսմ նահանգի օրհնելոյն եւ բարեպաշտին երկուսիմ՝ որդ[ւ]ոյ Տարսաիմիմ եւ եղբարց իւրոց, յամս աստուծապատիւ եւ հոգեւոր տեառն Գրիգորի՝ ինքնագլուխ պատրիարգի, եւ տեառն Ստեփաննոսի՝ Աղուանից կաթողիկոսի, ի թուաբերութեան անժամանակ Բանին ՌՄՂԹ. (1299), եւ ըստ հայրուսն ի ԺԳ. (14) յոբելենին եւ ԽԶ. (46) համարին (14x50+ 46= 1297), ի ճԶԶ. (186) Լոմպիարդին եւ յերկրորդ ամին, ի յիսուն ընդիքտիոնին պակասել թվով, իսկ ըստ ԻԼ.եակ (28) շրջանի արեգականն միոյ Շ.եկի (500) եւ ՄԺԳ. (1297) թվին, ի վանս վսեմական եւ փա[ռա]բնակ ուխտիս նորավանից, ընդ հովանեաւ աստուածաբնակ տաճարացս եւ աստուածակիր նշանացս, ի նժդեհ եւ դառնադաժան աւուրս, մինչեւ կացաք ի մէջ տիեզերահոծ տագնապի, միշտ զզուեալ երեքալեանն |173ա| դիմակցութեամբ, ակնակառոյց միայն վերին այցելութեանն, վասն որոյ մայրամած դիմօք մաղթեմ զզասս սրբազանիցդ, զի յիշման զմեզ

արասչիք արժանի եւ ո՛չ առնէք անտես զանէութիւնս իմ կամ հողացեալ ի կորդացեալ գերեզմանի, այլ առաջի աչաց համարեւջիք գոգ ի վեր քարշեալ զօրէն մուրողաց, շառագունեալ դիմօք եւ տվատեալ երեսօք խնդրել ի ձէնջ փշրանս ողորմութեան, այսինքն՝ միով նուագիւ երկնաւոր զենման առնել արժանի: Եւ թէ սխալանս ինչ կամ թերի գտանէք ի սմա, յաւելուած կամ պակասութիւն, մի՛ ախտաւոր մտօք պարսաւեսչիք, զի բնութիւն է մարմնոց գթիլ եւ տկարանալ ի բանս եւ ի գործս, այլ ողջախոհ կամօք ուղղել եւ աստուածաբար սիրով ներել մեզ եւ շնորհել զչանցանսն, եւ ձեզ ամենեցուն լիցի միոյն բիւրապատիկ գտանել ողորմութիւն յողորմածէն Աստուծոյ կրկին կենօք: Բայց պատուէր դնեմ զայս ի վերայ ամենեցուն, որք հանդիպիք սմայ, ոչ քեցել ի բանից սորա եւ կամ այլընդակել զյեղանակ կարգին եւ կամ ժխել (= ժտել) ի սմանէ կամ թուղթ հատանել կամ վասն նախանձու եւ նենգութեան եւ կամ այլ ինչ պատճառի: Ապա թէ որ ժպրհի յանդուզն լրբութեամբ, շնչեալ լիցի ի դպրութենէն կենաց եւ կատարեալ ի կտակէն յաւիտենից ընդ Յուդայի եւ խաչահանուացն վարձատրեսցի, ընդ սատանայի եւ ամենայն շարագործացն դատապարտեսցի, եւ որ ոք ընդօրինակէ զսա, դիցէ եւ ընդ այլոցդ զսակաւ գիծ յիշատակիս եւ առ հասարակ ամենեքեան, մեք եւ դուք ի միասին գտցուք ողորմութիւն յարարչական սիրոյն Աստուծոյ ի մարմնի եւ ի գերեզմանի եւ յաներեկ աւուրն մեծի: Եւ նմա փառք յամենայն արարածոց եւ գոյութիւն յամենայն բանակաց յերկնաւորաց, յամերամս ժամանակաց եւ յանվախճան յաւիտեանս. ամէն:

2^ր 6271 ձեռագրից անելով յիշ-ս տպագրուած է ԺԳ. դ. յիշ-ք, էջ 791-3:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

159ա Զծոյլ ի բարիս /եւ զարագս ի շարիս, / զմեղաց խուճապեալ գերիս, / զգծող սորին Գրիգոր մեղապարտիս / աղաչեմ յիշել ի բարիս:

ԿՆՔԱԳՐՈՇՄ՝ 10ա, 78ա, 173ա. սեւով ութանկիւն՝ «ԳԻՐՔՍ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱՇՆԱՅ Է»:

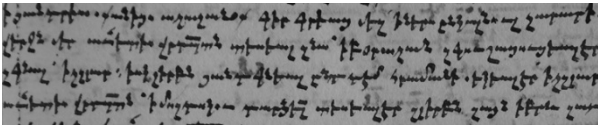
ՆՇՈՒՄ՝ 1ա՝ «227 (257)/ 2698», «Ժէ. / Մ[եւրոպ] եպ[իսկոպոյ]ս», 182ա՝ վրացերէն (թրգմն. «Աստուած, երանի արա՛ ստորագրողիս»):

2699

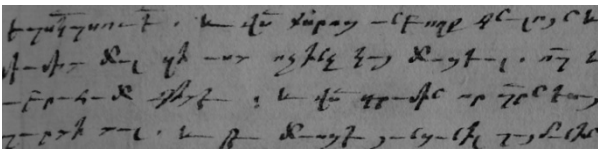
Պ Ա Տ Ճ Է Ն Ք Թ Ղ Թ Ո Յ Յ Ո Վ Ս Ե Փ Ա Յ Ա Ր Ղ Ո Ի Թ Ե Ա Ն Յ

ՄՈՍԿՈՒԱ եւ Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ
ԳՐԻԶ՝ զանագամբ:
ԹԵՐԹ՝ 180: ՊՐԱԿ՝ 1-24x8 (1՝ 4; 2, 4՝ 6; 9՝ 7; 24՝ 5): ՆԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «80, //Մ»: ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 30x19: ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ միասին (29x13). սահմանագծերը՝ սեւ քա-

ՌՄԼ. – ՌՄԼԷ - 1781 – 1788
նախով: ԳԻՐ՝ շղագիր (նմուշ՝ 50ա) եւ նուրգիր՝ (նմուշ՝ 49ա) խառն: Տոյ՝ 30-50: ԿԱԶՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը ստուարաթուղթ, աստառը թուրք, լուսագծերով: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (թ. 1, 2՝ սկզբ.) թուրք, լուսագծերով:

Նմուշ 49ա

Նմուշ 50ա

ՎԻՃԱԿ՝ բարար. կազմի կաշին մաշուած, վրան ֆերձուածֆներ, ցեցի անցներ. վնասուած, նաեւ միջուկը եւ աստառը, անկիւնները, հիմքի ստորին եւ վերին եզրերը մաշուած-քափուած, Ա. փեղկի վերին եզրը հիմքից անջատուած. գործածութեան եւ խոնավութեան հետեւանձով զանազան բծեր, երբեմն թերթեր տեղափոխուած, ք. 66-7 հակառակ դիրքով տեղադրուած, ք. 3՝ ստորին մասը պատռուած-ընկած, ք. 72-7՝ մկնակեր, ք. 1-8, 176-80՝ ցեցի անցներ, յետագայ գրութիւններ, այլեայլ գրութեամբ անցուցուած նամակներ, հաշիւներ, առակներ, բացատրութիւններ, նաեւ վրացերէն գրութիւններ. որոշ բառեր անընթեւնելի:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

5ա-480բ [Պատենէնք թղթոց Յովսէփայ Արդուքեանց] Թուղթք, գորս առ Նոր Նախիջեւան, առ հոգեւոր դատարանն մեր եւ առ այլս եւ առ նորին շրջակայսն եւմ գրեալ, սկսեալ ի 1781 թովն փրկչին եւ յամսեանն յոգոստոսի:

ա. 5աբ 1781 ամին փրկչի, յուլիսի 20: Ի Յովսէփայ արքեպիսկոպոսէ Ռուսաց յերկրի ամենայն Հայոց ազգին Նախիջեւանաց, հոգեւոր դատարանիդ մերոյ գիտութեան – Յայսմ թուոյ եւ ի յունիսի 11էն գրեալ յայտարարութիւնն ձեր... զորոց ամենայնից պարտիք գրել մեզ: 1781 թուին փրկչին եւ ի յուլիսի 20: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: Ի Մոսկով (Առ պարոն Մկրտչն ըստ վերոյ մտացն: Առ կապիտան պարոն Յովհաննէս ըստ մտաց վերնոյ):

բ. 6աբ Ռուսաց երկրի եղեալ ամենայն հայոց ազգին առաջնորդ Յովսէփ արքեպիսկոպոսէ Նախիջեւանայ հոգեւոր դատարանիդ մերոյ գիտութիւն – Յուլիսի 18էն գրեցեալ գիրն ձեր ընկալաք... եւ որքան կենդանի եմ, հետեւելոց եմ բարեկարգութեան դոցա: Յովսէփ արքեպիսկոպոս՝ հիմնադիր Նախիջեւանայ, 1781 յոգոստոսի 13, ի Մոսկով:

գ. 6բ-7բ Ի Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգի առաջնորդ եւ Նախիջեւանայ ֆաղափիդ հիմնադիր Յովսէփայ արքեպիսկոպոսէ Նախիջեւանայ մագիստրաթի մերոյ դատաւորացդ եւ հասարակ իշխանաց եղիցի օրհնութիւն աստուածային – Զգիր ձեր, զոր յուլիսի 18ըն... ողջ լերո՛ւք եւ այլն: Ի թխտաբերէս յիմացէք: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1781 յոգոստոսի 13, ի Մոսկովն:

դ. 7բ-8բ Հարագատ եւ սիրական որդոցդ իմոց գերայպատի պարոն Յովհաննիսիդ եւ յարգելի պարոն Մկրտչիդ եւ ամենայնից տերայնոցն ողջոյն, սէր

եւ օրհնութիւն կարօտի – Զմեր հասանիլն ի Մոսկով... ողջ լերո՛ւք ի Տէր մեր. ամէն: Ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հայոց: 1781 յոգոստոսի 13, ի Մոսկով:

ե. 8բ-9ա Լուսանկար մօրն մերոյ բարձրագան Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի հոգեւոր դատարանէ Նախիջեւանայ ֆաղափին հայոց նորին եւ մեծիդ Պօյտոյ ծայրագոյն նուիրակ սրբագան Մինաս արքեպիսկոպոսիդ եւ աստուծաբան վարդապետիդ յայտարարութիւն – Ի սրբազնագունեղ Տեառնէն մերմէ... հոգեւոր դատաւորք՝ Սիմէոն վարդապետ, Ովաննէս աւագ քահանայ, Ղազար աւագ քահանայ: 1781 յամին փրկչի եւ ի յամսեանն, ի Նախիջեւան ի հոգեւոր դատարանոց:

զ. 9աբ Գերայպատի սիրելի պարոն Յովհաննիսիդ եւ յարգելի պարոն Մկրտչիդ ողջոյն, սէր եւ օրհնութիւն կարօտի – Յամսոյս 13ին զամենայն որպէսն մեր... չորս հատ եւ կամ աւելի լաւ ըռանգով Շամ ալաջայ եւս բերցես:

է. 10աբ Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին առաջնորդ եւ Նախիջեւանայ հիմնադիր Յովսէփ արքեպիսկոպոս Նախիջեւանայ մագիստրաթի դատաւորացդ եւ ամենայն երեւելի անձանցդ եղիցի օրհնութիւն եւ յայտարարութիւն – Յամսոյս 13ին զամենայն հարկաւորութիւնսն... կարօղ է ընդ պարոն դուբերնաթին խօսիլ, որպէս եւ իւրն գրեալ եմ:

ը. 11ա Պետրբօրճոյ յուղարկեալ աղայ Յովհաննիսի գրածն իւրոյ ձեռամբ բարեւագրի սա/ատն այ... Գերայպատի տեառնդ սրբազնագունեղ Յովսէփ արքեպիսկոպոսիդ – Սրբազանիս Մոսկովու շնորհեալ (= շնորհեալ) օրհնութեան թուղթքն... լիցի սրբազանիս յերկար կեանս: Նուաստ ծառայ Յովհաննէս Աղազարեան: 1781, օգոստոսի 9-ումն: Ս[անկտ] Պ[ետեր]բ[ուրգ]:

թ. 11բ-2ա Լուսանկար մօրն մերոյ Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի ծայրագոյն նուիրակ եւ Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին առաջնորդ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Նախիջեւանայ հոգեւոր դատարանիդ մերոյ գիտութիւն եղիցի – Յամսոյս 5-էն գրեցեալ գիրն... որ ի գալս մեր համեմատ ասացելոյս եւ գրեցելոյս գտից: 1781, սեպտեմբերի 21, ի Մոսկուա:

ժ. 12աբ Գերայպատի սիրելոյդ իմոյ պարոն Յովհաննիսիդ եւ ամենայնից ֆոյոցն եղիցի ի Տէր խնդալ միշտ – Զգիրդ Կատարինէլաստու ընդ Մանուկին ընկալաք... եւ մեր տէր Յակոբն շատ կարօտի զձեզ ողջունէ: 1781, սեպտեմբերի 20, ի Մոսկուա:

ժա. 13ա Լուսանկար մօրն մերոյ Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի զծայրագոյն նուիրակ Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին առաջնորդ, յորմէ հոգեւոր ողջունի օրհնութեամբ գիտասօթի հոգեւոր որդիք մեր Կարապետ վարդապետ, տէր Մարտիրոս, եւ դատաւոր մահաւտի պարոն Յարութիւն – Յամսոյս գրեցեալ գիրն ձեր... եկեղեցին օծաք, ողջ լերո՛ւք ի Տէր: Գրեցաւ ի 1781 թուին, սեպտեմբերի 21, ի Մոսկով:

Յովսէփ արքեպիսկոպոս հայոց:

ժբ. 13բ Գերապատի պարոն Յովաննիսիդ եւ յարգցափառ հաւատարիմ պարոն Մկրտչիդ ողջոյն եւ օրհնութիւն – Սեպտեմբերի 21. 28էն գրեալ եմ առ ձեզ... սիրով ողջոյն եւ օրհնութիւն, ողջ լերո՛ւք ի Տէր, Յովսէփ արքեպիսկոպոս հայոց, 1781, հոգտեմբերի 26, ի Մօսկով:

ժգ. 14ա Գերայպատի պարոն Յովհաննէս եւ յարգելի պարոն Մկրտիչ – Սպասելով մեր թերեւս ի ձենջ... եւ ողջ լերո՛ւք: 1781, նոյեմբերի 10, ի Պետերբուրգ: Ի խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս աստի դառնալոց եմ առ ձեզ:

ժդ. 14աբ Գերայպատի սիրեցեալդ իմ պարոն Մկրտիչ – Ձգիրն քոյ եւ հասարակութեան... ծառայութիւնով ծախեցաք եւ խաշկալին շինեն ահայ: Յովսէփ արքեպիսկոպոս, 1782, յունուարի 14, ի Պետերբուրգ:

ժե. 14բ Ռուսաց երկրի հայոց ազգին առաջնորդ Յովսէփայ արքեպիսկոպոս, Նախիջեանայ հոգեւոր դատարանիս մերոյ գիտութիւն եղիցի – Զթուլք որպիստեան ձերոյ... Աստուած վարձատրեսցէ: Յովսէփ արքեպիսկոպոս հայոց, 1782, յունուարի 14, ի Ս[անկա] Պ[ետեր]բուրգ:

ժզ. 15ա Առ Նախիջեանու հոգեւոր դատարանն գրեցաւ – Վասն մեր զ[ը]նկալնոյն երկար ժամանակ զգիր... յղել եւ պատշաճ տեսանելն:

ժէ. 15ա Առ վէճիլ պարոն Մկրտիչն – Մեր կամք ունիրն... դատաւորացն եւ երեւելացն սէր եւ ողջոյն, եւ այլ բան սիրոյ:

ժը. 15բ Առ պարոն Մկրտիչն գրեցաւ – Յուլիս 23էն գիրդ... ընդ մահտեսի Աստուածատուրին, գրեցաւ 1782, սեպտեմբերի 14, ի Հաշտարխան:

ժթ. 16բ Գերապատուելի սիրական որդի պարոն Յովհաննէս եւ գերապատի մահտեսի պարոն Կարապետ – Յօգոստոսի 23էն գրեցեալ գիրն ձեր... այնմ եւս հետեւօղ լինեք: Խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս, 1782, սեպտեմբերի 26, ի Հաշտարխան:

ի. 18ա-9ա Առ սրբազան հայրապետն Ղուկաս – Բացի ի հոգու տուածոց գրոյն... խոնարհ Յովսէփայ արքեպիսկոպոսի հիւսիսոյ: 1785, փետրվարի 5, ի Հաշտարխան:

իա. 30ա Առ Իսահակ վարդապետն գրեցաւ ի Կոստանդնուպօլիս – Ի նոյեմբերի յունվարի եւ մարտի գրեցեալ թուղթսն... զանհանգիստ կեանս վերաբերէն. ընդ պակասութեան անուան:

իբ. 30բ-1բ Առ նոյն Իսահակ վարդապետն գրեցաւ – Այժմ առանձնաբար եկեսցուք ի պատասխանիս... տեսից թէ՛ զինչ գրէ մեզ: Դու մի՛ զարմանար զՔրիստոսի վարդապետութեանն:

իգ. 32ա Առ Զաֆարիայ պատրիարզն գրեցաւ – Յանցեալ մայիսին եւս գտանեցաք... եւ զհայրական սէր Ձեր, որ առ նուաստութիւն մեր ունեցեալ ես ի բնէ անտի:

իդ. 32բ Առ Յովակիմ պատրիարզն գրեցաւ – Յանցեալ ամէն ընկալաք... Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին: 1785, մայիսի 8, ի Հաշտարխան:

իե. 33ա Առ տիրացու Սարգիսն գրեցաւ – Յանցեալ ամի ի քէն գրեցեալ թուղթսն... եւ ես մնամ ի սրտէ աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին: 1785, մայիսի 8, ի Հաշտարխան:

իզ. 33բ Առ տպիչ պարոն Մարթնան գրեցաւ – Գիրդ յանցեալ ամին ընկալաք... մնամ բարեացդ ցանկացօղ խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին: 1785, մայիսի 8, ի Հաշտարխան:

իէ. 34ա Առ պարոն Ասլանն գրեցաւ – Ի Բասրայու գիրն ընկալնուլս... զբարիս հայցօղ եւ աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1785, մայիսի 8, ի Հաշտարխան:

իը. 34ա Առ պարոն Գալստեանն գրեցաւ – Կսեղն մեր զհաւատարմութիւնն... գիր ընկալնուլս. որ եւ մնամ առ այս աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին: 1785, մայիսի 8, ի Հաշտարխան:

իթ. 34ա Առ պարոն Գետրք եւ պարոն Աստուածապանն գրեցաւ – Ի սրտէ ափսոսալս, որ ի վաղուց գիր ոչ ունիմ... Իսահակ վարդապետին. վասն Ձեր աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին: 1785, մայիսի 8, ի Հաշտարխան:

լ. 34բ Առ Կարապետ աղային գրեցաւ ի Պօլիս – Ի բազմաց եկողաց եւ մանաւանդ ի գրոյ... ի սրտէ զբարիս հայցօղ եւ աղօթարար ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի ամենայն հայոց ազգին, ծայրագոյն նուիրակ Սուրբ Էջմիածնի եւ հիմնադիր Նոր Նախիջեանայ: 1785, մայիսի 8ումն, ի Հաշտարխան:

լա. 35աբ Երիցս երանեալ հայր եւ սրբազնասուրբ հայրապետ Ամենայն Հայոց եւ իմ ողորմած տէր – Յամսեանն ապրիլի գրեցի առ սրբութիւն ձեր... եւ մնամ միշտ հնազանդ եւ խոնարհ ծառայ եւ որդի Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ: 1785, մայիսի 23, ի Հաշտարխան:

լբ. 41աբ Ի Պօլիս, առ Սահակ վարդապետն գրեցաւ – Յունիսի գրեալ ախորժ գիրն... եւ այլն մնամ ցանկալի եղբօրդ ի սրտէ բարեկամ եւ եղբայր: Խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի հայոց ազգին: 1785, օգոստոսի 24, ի Հաշտարխան:

լգ. 45ա Առ Յովհաննէս Աղուանից Կաթողիկոսն գրեցաւ – Մայիս Ի.էն (20) ախորժ գիրն ձեր... Նոր Նախիջեան. մնամ սրբոյ հօրդ միշտ բարեկամ եւ որ-

դի ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս կողմանցս հիւսիսոյ: 1785, սեպտեմբերի 7, ի Հաշտարխան:

լդ. 46բ-7ա Առ Իսահակ աստուածաբան վարդապետն գրեցաւ – Մայիսի ելն, որ վասն սրշովացուցն... մնամք յամենայօժար սրտէ բարեացդ ցանկացօղ ամենախոնարհ: 1785, սեպտեմբերի 23, ի Հաշտարխան: Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ:

լե. 48ա-9բ Առ սրբազնասուրբ հայրապետն գրեցաւ – Ի փետրվարէն ցարդ գիր ոչ ունիմ... մնամ միշտ հնազանդ ծառայ եւ որդի ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ: 1785, հոգտեմբերի 9ումն, ի Հաշտարխան:

լզ. 52աբ Առ Իսահակ վարդապետն գրեցաւ – Սեպտեմբերի ԺԵ. (15) գրեցեալ ախորժ գիրն ձեր... եւ մնամ միշտ նոյնով ջերմեռանդ հոգով եղբայր ձեր ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ: 1785, նոյեմբերի 4, ի Հաշտարխան:

լէ. 53բ Առ Հեռակլ արքայն գրեցաւ – Յամսոյս 20ին ընկալայ զգիր մի... ողորմած Տեառն իմոյ եւ թագաւորի աղօթարար ծառայ խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լը. 53բ Եւ առ Հեռակլ արքայն գրեցաւ – Ես զարմանամ, որ երկար... տեառն իմոյ եւ թագաւորի խոնարհ եւ աղօթարար ծառայ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի հայոց ազգին: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լթ. 54ա Առ թագունին Վրաց գրեցաւ – Թեպէտ մինչեւ ցայսօր... ողորմած տիրուհւոյդ եւ թագուհւոյդ, ի սրտէ աղօթարար ծառայ խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի հայոց ազգին: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լա. 54ա Առ արքայադրի Գեօրկին գրեցաւ – Ահա զեղբորորդին իմ եւ ծառայն ձեր... լուսաւորագունեղ տեառնդ իմոյ եւ գ(=թ)ագաւորի, ի սրտէ աղօթարար ծառայ խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի հայոց ազգին: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լսա. 54բ Առ արքայադրի Վախտանկն գրեցաւ – Երկար միջոցաւ չհանդիպելով... ամենայն ջերմեռանդութեամբ վերապատուօղ եւ աղօթարար ծառայ խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի հայոց: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան (սոյնս գրեցաւ առ արքայորդին իշխան Բանինսկի կաւալերին եւ Բ. աստեղացն):

լբ. 54բ Առ Սուլխան եւ Մանուշար դիվանին գրեցաւ – Տէր Ղազարն աստ ի Հաշտարխան... եւ մնամ վասն պայծառութեան Ձերոյ աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի հայոց: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լգ. 54բ-5ա Առ Սուլխան դիվանն գրեցաւ – Մերս բաղձանք ի վաղուց էր... մնամ յարածամ ձերոյ պայծառութեանդ ախորժ բարեկամիդ իմոյ ի սրտէ աղօ-

թարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Ռուսաց երկրի հայոց: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լդ. 55ա Առ Աբրահամ վարդապետն գրեցաւ – Վասն գնալոյն ի յայլ վիճակ... զձերայինսն սիրով ողջունեմ, խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հայոց: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լե. 55բ Առ եղբայրն իմ Բեժանբէգն գրեցաւ – Շնորհաւորելս վասն նշանեցման Սօյումնին... եւ այլ բազում խրատս եւ յորդորմունս բազմապատիկս, ողջ լերո՛ւք: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1785, նոյեմբերի 27ումն, ի Հաշտարխան:

լզ. 55բ Առ մելիք Շաֆարօն գրեցաւ – Վասն սպիտակ ձի առաքելոյն... սպիտակ շառով ջոթ եւ այլն ողջութիւն: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լէ. 55բ Առ պարոն Ստեփանն գրեցաւ – Հոգտեմբերի 2էն բօթաբեր գիր ընկալնուլն... գնալն ի Նախիջեւան եւ այլն, ողջութիւն եւ մնամ վասն կենացդ աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հայոց: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան:

լը. 56ա Առ պարոն Աֆթանդիլն գրեցաւ – Զգանազան թուղթս... ընտանեաց եւ բարեկամաց ողջոյն եւ օրհնութիւն: 1785, նոյեմբերի 27, ի Հաշտարխան: Խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս:

լթ. 56ա Առ Ռուստրան Բոյրն իմ գրեցաւ – Շէօշին եւ Սօյումնին ուղեւորելոյս... ազգականաց եւ բարեկամաց ողջոյն եւ օրհնութիւն, ողջ լերո՛ւք: Խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1785, նոյեմբերի 30, ի Հաշտարխան:

ձ. 56բ-7ա Առ սրբազնասուրբ հայրապետն գրեցաւ – Ես թէպէտ զձանրութիւն իմ... եւ մնամ սրբազան հօրս հնազանդ եւ խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ: 1785, նոյեմբերի 28, ի Հաշտարխան:

ձա. 58աբ Առ Ս[ա]հակ վարդապետն գրեցաւ ի մեծն Պօլխ – Սեպտեմբերի վերջին եւ հոգտեմբերի ԺԴ. (14)... վեհն է կարգեալ վէքի, եթէ ժողովուրդքն: Խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1785, դեկտեմբերի 16, ի Հաշտարխան:

ձբ. 58բ-9ա Առ տպիչ Մատթէոսն, ի մեծն Պօլխ – Ի սեպտեմբերի գրեցեալ գիրդ ընկալեալ... պարոն Գէորգին զգինն հատուցանել քեզ: 1785, դեկտեմբերի 16, ի Հաշտարխան:

ձգ. 59բ-60բ Ի Բասրայ, առ գերապատիւ մանտեսի հաչիկ աղայն – Ճանապարհորդութիւնն ձեր... պարոն Մկրտումն եւ իւր եղբայրքն զքեզ ողջունեն: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1785, դեկտեմբերի 30, ի Հաշտարխան:

ձդ. 61ա Առ պարոն Վարդանն գրեցաւ ի Բասրայ – Զախորժ գիր որպիսութեան ձերոց... զամենայնսն, որ քոյ են, ողջունեմ օրհնութեամբ եւ մնամ ի սրտէ աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսի-

սոյ: 1785, դեկտեմբերի 30, ի Հաշտարխան:

ձե. 61բ-2ա Առ պարոն Յովհաննէսն Բերդե-
հէմեան գրեցաւ ի Բարսայ – Թէ եւ մինչեւ ցայժմ... եւ
մնամ վասն սիրեցեալ եւ ախորժ որդուդ ի սրտէ աղօ-
թարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս կոչմանցս
հիւսիսոյ հայոց ազգին: 1785, դեկտեմբերի 30, ի
Հաշտարխան:

ձգ. 62աբ Առ աղայ Շամիրամն գրեցաւ, ի Հնդիկա,
ի Մադրաս – Յանցեալ թուոյ սեպտեմբերի 10... եւ
մնամ վասն պայծառութեան ձերում մշտապէս զբարիս
հայցող եւ աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիս-
կոպոս հիւսիսոյ: 1786, յունվարի 1, ի Հաշտարխան:

ձէ. 62բ-3ա Առ Իսահակ վարդապետն գրեցաւ –
Յանցեալսդ զպատասխանիս թղթոյն... մնամ կարօ-
տեալ եղբօրս միշտ փափագող եւ յաջողութեանդ բաղ-
ձացող խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ:
1785, դեկտեմբերի 30, ի Հաշտարխան:

ձը. 63աբ Առ պարոն Գէորգ եւ պարոն Աստուա-
ծապահն գրեցաւ – Յանկամ ի սրտէ գիտել զորպէսն
ձեր... զբարիս հայցող եւ աղօթարար խոնարհ Յովսէփ
արքեպիսկոպոս կողմանցս հիւսիսոյ: 1785, դեկտեմ-
բերի 30, ի Հաշտարխան:

ձթ. 65բ Առ սրբազնասուրբ կաթողիկոսն գրեցաւ
– Յամսեանն նոյեմբերի... եւ մնամ Ձերոյ սրբութեանն
միշտ հնազանդ որդի եւ ծառայ ամենախոնարհ Յով-
սէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ: 1786, յունվարի 15, ի
Հաշտարխան:

կ. 67ա-66բ Ի մեծն Պօլիս, առ Ս[ա]հակ վարդա-
պետն գրեցաւ – Յամսոյս 24ին... զթուղթսդ առ
պարոն Աւետիքն յղեցես, նա մեզ կհասուցանէ, ողջ
լեր, 1786 յունվարի 27, ի Հաշտարխան (66բ՝ նաեւ
առ տիրացու Մաթէոսն, ի Պօլիս):

Այս նամակը գրուած է հակառակ դիրքով՝ 67ա-66բ:

կա. 67բ Առ սրբազնասուրբ հայրապետն գրեցաւ
– Ահա ամբողջ ամն լրացաւ... եւ ես մնամ միշտ հնա-
զանդ եւ հպատակ որդի եւ ծառայ ամենախոնարհ
Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ: 1786, յունվարի 30,
ի Հաշտարխան:

կբ. 67բ-8ա Առ Պետրոս վարդապետն գրեցաւ –
Չախորժ գիրն սիրոյ... Ձերոյ սրբութեանն բարեացդ
փափագող ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս
հիւսիսոյ: 1786, յունվարի 30, ի Հաշտարխան:

կգ. 68ա Առ Մկրտիչ վարդապետն գրեցաւ –
Վասն զանյաջող դիպուածոց երկրին... եւ ես մնամ
վասն եղբօրս փափագող ամենախոնարհ Յովսէփ ար-
քեպիսկոպոս հիւսիսոյ: 1786, յունվարի 30, ի Հաշ-
տարխան:

կե. 68բ Առ Բեժանբեզ եղբայրն իմ գրեցաւ – Մեր
մանրոց ի վաղուց... տեղս լինելն, ողջ լերո՛ւք: Յովսէփ
արքեպիսկոպոս: 1786, յունվարի 29, ի Հաշտարխան:

կգ. 69ա-70ա Առ սրբազնասուրբ հայրապետն
գրեցաւ – Ի հոկտեմբերի ԺԳ.էն (13)... մնամ մշտապէս
հնազանդ ծառայ խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս
Ռուստաց երկրի հայոց ազգին: 1786, յունվարի 30, ի
Հաշտարխան:

կէ. 70աբ Առ Մարտիրոս վարդապետն գրեցաւ ի
Թիֆլիզ – Ի հոգտեմբերի 23էն... եւ զթուղթն վեհին
շուտով առաքել:

կը. 71բ Առ տէր Վահանն յղեցաւ ի Բայազետ,
1786, մայիսի 12 (արտ. լս.) – Ջօրութին գրոյս այս է,
որ թիվն 1785 էն... Եսայի դի Յարութին Ուզբաշով:

կթ. 71բ Առ տէր Վահանն գրեցաւ: Մայիսի 12, ի
Հաշտարխան – Ի վաղուցէ ես ի ձենն... գնալն եւ մեր
ելանելն եւ այլն, օրհնութիւն:

հ. 72ա ///178[6] ///ի Հաշտարխան (արտ. լս.) –
Գիրս այս այսու զօրութեամբ... եւ կամ որպէս զկտակ
աւանդեմ քեզ կատարել զսա Յովսէփ արքեպիսկոպոս:

հա. 72ա Առ Մկրտիչ վարդապետն գրեցաւ – Ի
բազում միջոցաւ... գնալն ի յերուսաղէմ ի վարունս (՝)
շինելն եւ այլն ողջոյն: 1786, մայիսի 12, ի Հաշ-
տարխան:

հբ. 72բ-3ա Առ սրբազնասուրբ հայրապետն գրե-
ցաւ: 1786, մայիսի 14, ի Հաշտարխան – Բաց ի հոգ-
տեմբերէն ի Ջուրագիւղի անապատէն... կարճելով
զգրիչս մնամ ձերոց սրբութեան:

հգ. 73բ 1786, մայիսի 14, ի Հաշտարխան: Առ
սրբազնասուրբ հայրապետն գրեցաւ – Ահա բոլոր
անթիս սրբոյ գահիդ... մնամ Ձերոյ սրբազնութեանն
մշտայօժար ծառայ:

հդ. 77բ-8բ Գերապայծառ ազնիւ Շամիրամ աղա-
յիդ եւ օրհնեալ տան քում մատուցանեմ ողջոյն
աստուածային օրհնութեամբ – Յայսմ յունվարի 1
գրեցաք... ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս,
ձայրագոյն նուիրակ Սրբոյն Աթոռոյն էջմիածնի եւ
առաջնորդ Ռուստաց երկրի եղեալ ամենայն ազգին
հայոց, որք ի հիւսիս: 1786, յունիսի 10, ի նորաշեն
քաղաքս Նախիջեան:

հե. 78բ-9ա Գերապատուելի պարոն Ստեփան
սիրեցեալ որդի մեր ի Տէր (այլ զըշտութեամբ՝ Թիֆլի-
զեցի Յովսէփի որդի Մրապիոնննն) – Յանցեալ
սեպտեմբերի եւս գրեցի... մնամ Ձերոյ գերապատուե-
լութեան ի սրտէ աղօթարար ամենախոնարհ Յովսէփ
արքեպիսկոպոս, 1786, յունիսի 10, ի նորաշեն քա-
ղաքս Նախիջեան:

հզ. 79ա Առ գերապատուելի ազնիւ պարոն
Մկրտումն գրեցաւ ի Հնդիկա – Թէպէտ առ ազնիւդ
շունիմ գրեալ զգիր... արդ, առ տէր Ստեփանն առա-
քեցաք եւ առ այս շատ յորդորմունք, որպէս ի վերն
գրած է, եւ մնամ վասն ազնութեանդ միշտ աղօթա-
րար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս:

հէ. 79բ Առ գերապատուելի ազնիւ աղայ Մկրտումն գրեցաւ ի Հնդիկս – Թէպէտ մինչեւ ցայժմ գրով մերով... եւ մնամ գերապատուութեանդ միշտ աղօթարար Յովսէփ արքեպիսկոպոս:

հը. 79բ Առ գերապատուելի ազնիւ պարոն Բարդանն գրեցաւ ի Հնդիկս – Զորպէսն մեր, ի հարկէ... եւ մնամ ազնուութեանդ Զերում միշտ աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս:

հթ. 80ա Առ գերապատուելի պարոն Յակօբոսի եղբայրն Աղապապեան ի Հնդիկս – Ունելով մեր առ եղբարս քոյ... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10:

ձ. 80ա Առ գերապատուելի ազնիւ աղայ Յարութիւնն գրեցաւ ի Հնդիկս – Թէպէտ մինչեւ ցայժմ գրով մերով... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10 (նաեւ առ գերապատուելի ազնիւ աղայ Վարդանն գրեցաւ ի Բասրայ):

ձա. 80բ-1ա Առ գերապատուելի պարոն Խաչիկն գրեցաւ ի Բասրայ – Յունվարի մուտն մեր... ծանրութիւն շունիցիմք ընդ մեզ: 1786, յունիսի 10:

ձբ. 81բ Առ գերապատուելի աղայ Մարգարն գրեցաւ ի Պաղատա – Յորժամ ապաբախտ տէր Յարութիւնն... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10:

ձգ. 81բ Առ գերապատուելի Ալեքսանն աղայն գրեցաւ ի Բաղատա – Ողորմելի տէր Յարութիւն մեր... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10:

ձդ. 82ա Առ գերապատուելի մահտեսի Յարութիւն ամիրայն ի Պոլիս – Յանցեալ ամի եւ ի հոկտեմբերի ժէ (17)... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10:

ձե. 82բ-3ա Առ Սահակ վարդապետն գրեցաւ ի Պոլիս – Սիրոյզ իմոյ գիրն... բայց միով օրինակաւ տպելն կասկածիմ: 1786, յունիսի, ի Նախիջեան:

ձզ. 83ա Առ Զամարիայ պատրիարզն գրեցաւ ի Պոլիս – Զվախճանիւն տէր Յարութեանն... զի խնամքով ընկալնուցուն զնա եւ այլ որպէս ի վերն գրած է: Յունիսի 10, 1786, ի Նախիջեան:

ձէ. 83ա Առ տպիչ Մատթէոսն ի Պոլիս – Յանցեալ ամի յուլիսէն... մեր ծախիւքն հետեւեսցիս, յուլիսի 9, 1786, ի Նախիջեան:

ձը. 83բ Առ գերապատուելի ամիրայն գրեցաւ ի Պոլիս – Թէպէտ մարմնոյ աշօք չիք իմ տեսեալ... գԱզարիայն եւ Միսայելն: 1786 յունիսի 10:

ձթ. 83բ Առ գերապատուելի պարոն Ասլանն գրեցաւ ի Պոլիս – Թէպէտ մեր ի քէն գիր շունիմք... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10:

դ. 84ա Առ գերապատուելի Գրիգոր ամիրայն Սաղազաղէն Ա. Զրկեան գրեցաւ ի Պոլիս – Թէպէտ

մարմնաւոր աշօք չիք իմ տեսեալ... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10:

դա. 84ա Առ գերապատուելի մահտեսի Կարապետ աղայն գրեցաւ ի Պոլիս – Յանցեալ սեպտեմբերի... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10:

դբ. 84բ Առ գերապատուելի պարոն Գալստեանն գրեցաւ ի Պոլիս – Ի պատասխանս գրեցեալ գիրա... եւ առ այս շատ յորդորմունք եւ այլն, որպէս եւ ի վերն գրած է: 1786, յունիսի 10:

դգ. 85ա-8ա Առ գերապատուելի պարոն Յովհաննէնն գրեցաւ ի Պասրայ – Յայսմ յունվարի մուտն գգիր սիրոյ... վասն մեր արծաթեայ գաւազան շինելոյ, որպէս որ գրած եմ նոցա:

դդ. 88բ-9ա Առ գերապատուելի տիրացու Սարգիսն գրեցաւ ի Պոլիս – Բազում միջոց էանց... յանձնելով զձեզ ի շնորհս Տեառն: Նախիջեան, 1786, յունիսի 10:

դէ. 89ա-90ա Առ գերապատուելի պարոն Գէտրֆն գրեցաւ ի Պոլիս – Ի Հաշտարխանու եկեալ ի Նախիջեան... յոյժ գեղեցիկ լինիւր, սպասեմ պատասխանուոյ: 1786, յունիսի 10:

դզ. 90ա Առ պարոն Եսայիսն եւ Մասեհն ի Պոլիս – Ի վաղուց հետէ... զոր եւ գոհունակութեամբ գրէ: Յունիսի 10, 1786:

դէ. 90ա Առ տիրացու Գէտրֆն գրեցաւ ի Պոլիս – Գալզ ի սուրբ գահն... տէր Ստեփաննէն գիտացիր, յուլիսի 2, 1786:

դը. 90բ Առ Շահմիր աղայն գրեցաւ – Զորպէսն մեր միւս թղթովն... ի շնորհս, որոց յանձնել զձեզ, մնամ ձերոյ ազնուութեան, 1786, յունիսի 10, ի Նախիջեան:

դթ. 91ա Առ սրբազան վեհրն գրեցաւ ի Նախիջեանու: 1786, յունիսի 15 – Յամեսանն մայիսի ի Հաշտարխանու գրեցաք... գանձապետ պարոն Մկրտչին Պետրոսեան: 1786, յունիսի 15: Ի Նախիջեան:

ն. 91բ-2ա Առ տէր Ստեփանն գրեցաւ ի Պոլիս կամ ի Բասրայ – Յօր հասանիլդ գրեցաք... դու հոգացէս գայս, մէկ եփրեմ Իսրի (՝) յղեք: Յուլիսի 1, 1786:

նա. 92ա Ի Բասրայ, առ մահտեսի Խաչիկն – Գիրդ հասաւ զոր ի փետրվարի 8... ի սրտէ մեզ վասն Պօլսոյ յթողուն: Յուլիսի 15:

նբ. 92ա Առ Սահակ վարդապետն – Գիրդ մարտն ընդ տօնացուցին... որպէս գրածիս տէր Ստեփաննի գիրն յղեա՛: Յուլիսի 15:

նգ. 92բ Առ սրբազան վեհապետն – Ի Հաշտարխանու եւ ի Նախիջեանու... զի ուստի ոչ գայ յօգնութիւն մեզ: Ստեփանն դեռ անդ է: 1786, յուլիսի 15:

նդ. 92բ Առ մեր Շիօշն գրեցի – Գիրդ հասաւ եւ գիտցաք... այսպէս ծանո՛ իւրն: Յուլիսի 15:

նէ. 93ա Առ տէր Շմաւոննէն պարոն Ստեփանն գրեցաւ յուլիսի 30 – Յապրիլի 8 էն... պակասեցու-

ցանել զխրատք Շիօշին: Ի ձայն ողջոյն:

ճգ. 93ա Յովսէփ եպիսկոպոս Երկայնաբազուկ Արղութեանց եւ ողորմած բարեբար տէր – Նախ կամիմ հարցանել... վաճառք ողջ լերո՛ւք ի Տէր. ամէն:

ճէ. 93բ-5բ Առ սրբազան վեհն գրեցաւ – Ձերոյ սրբազնութեան... վասն նուիրակութեան, յուլիսի ամսոյ 15: Այլ եւ յունիսի 25, այլ գիր, գորս ի վերայ Հաշտարխանու առաքեալ:

ճը. 96ա-7ա Առ Ջուղայու առաջնորդ Մկրտիչ վարդապետն գրեցաւ – Ջոր ինչ գրեալ էր պարոն Մկրտումին... եւ մեք սպասելով կատարման խնդրեցելոց մնամք Ձերոյ բարձր սրբազնութեան: 1786, օգոստոսի 20, ի Նոր Նախիջեան:

ճթ. 97ա-98բ Առ Ջուղայու Յակոբ վարդապետն գրեցաւ – Թէպէտ մինչեւ ցարդ... իսկ որք առ մեզ են սպասաւորք, սուրբ աջդ համբուրեն եւ մեք մնամք: 1786, օգոստոսի 20, ի Նոր Նախիջեան:

ճծ. 99ա Ի Ջուղայ, առ պարոն Մկրտումի եղբայր պարոն Կարապետն գրեցաւ – Յաղագս ի մէնջ խնդրեցեալ գրեանցն... մօրն եւ ընտանեացն ողջոյն գրեցաւ: Օգոստոսի 20, ի Նախիջեան:

ճժա. 99աբ Առ Թիֆլիզու առաջնորդ Մարտիրոս վարդապետն գրեցաւ - Թէ սրբազան վեհի գիրն հասաւ... հասուցանել առ սուրբ աթոռն: Օգոստոսի 20, ի Նախիջեան (1786, յօգոստոսի 30 գրեցաք ի զանազան տեղիս՝ առ Սահակ վարդապետն, առ պարոն մահտեսի Գալուստն, առ տէր Ստեփանն, առ մահտեսի Խաչիկն):

ճժբ. 100բ-1ա Առ սրբազան վեհն գրեցաւ – Քանիցս գրած եմ... սեպտեմբերի 4, արժիւն հասուցէ սրբազանին:

ճժգ. 101ա-6ա Ի Հնդիկս գրեցաւ առ Շամիրամ աղայն պատասխանին գրոյն իւրոյ – Ջայպարփառ (= պայծառափառ) եւ ազնումեծար ազնիւ Շամիրամ... ողջ ի շնորհս տեառն Յովսէփ արքեպիսկոպոս հայոց: 1786, սեպտեմբերի 4:

ճժդ. 106բ-7բ Առ Սահակ վարդապետն գրեցաւ ի Ստամպոլ – Մինչ վերոյ երկոքին տողքն գրեցի... ցանկալի եղբորս միշտ բարի կամեցող խոնհար Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1786, սեպտեմբերի 4:

ճժե. 108ա-9ա Առ տէր Ստեփանն մեր Թիֆլիզեցի, ի Հնդիկս – Յօգոստոսի Ժե.էն (15) գրեցալ գիրդ... առաքել, որպէս եւ իցէ: 1786, սեպտեմբերի 4, ի Նոր Նախիջեան:

ճժզ. 109բ-110բ Առ սրբազան վեհն գրեցաւ – Յորմէ եկեալ եմ... առաւել կարէս տեղեկանալ: 1786, հոգտեմբերի 4, ի Նախիջեան:

ճժէ. 111աբ Առ Պետրոս վարդապետն գրեցաւ – Ախորժ գիրն ձեր... տեսանելով զմայրն իւր կարօտեալ

եւ այն, մնամ խոնարհ: 1786, հոգտեմբերի 20, ի Նախիջեան:

ճժը. 112աբ Առ պարոն Ստեփանն գրեցաւ տէր Շմաւոնեճց – Երկոքին գիրն ստացաք... ապա մնացէք ի դղմի (՞) անդ եւ ողջ լերո՛ւք, մնամ խոնարհ: 1786, հոգտեմբերի 20, ի Նախիջեան:

ճժթ. 112բ-3ա Առ պարոն Բարբաղումն գրեցաւ – Գիրն ձեր ստացաք... զի ես միշտ սպասիմ, մնամ խոնարհ:

ճժի. 115ա-6ա Առ Գրիգոր ամիրայն գրեցաւ – Յօգոստոսի 25էն գրեալ... վասն ծառայութեան սիրելի ազգին մերոյ: 1786, հոգտեմբերի 10, ի Նախիջեան:

ճժա. 116ա-7ա Առ Մկրտիչ ամիրայն գրեցաւ – Թէպէտ մինչեւ ցայժմ... զի անդրադարձն ընկալեալ ի ձեռն, որ եւ մնամ: 1786, հոգտեմբերի 10, ի Նախիջեան:

ճժբ. 117բ-8ա Առ պարոն Եսային եւ առ պարոն Մասեհն գրեցաւ – Ընդ տէր Ստեփանին մերոյ գրեցի... շատ է ուշանալոց, երէք յամսոյն ստանալոց: 1786, հոգտեմբերի 10, ի Նախիջեան:

ճժգ. 118բ-23բ Առ Սահակ վարդապետն գրեցաւ զվշտալի գիրն... իսկ սուրբ գրոյս այս ստացեալ բարով վայելեցէ՛ք (նոյն) - Առ պարոն մահտեսի Գալուստն, - Առ պարոն Գէորքն, - Առ տիրացու Սարգիսն, - Առ տիրացու Մաթէոսն, - Առ յԱգուլեցի Կարապետն, - Առ ազնիւ Յակոբն, - Առ պարոն Խաչատուրն, - Առ մահտեսի պարոն Կարապետն, - Առ տէր Ստեփանն):

ճժդ. 124բ-7ա Առ սրբազան վեհն գրեցաւ – Ձերոյ սրբազնութեան... զսուրբ աջդ համբուրեն: Եւ ես մնամ՝: 1787, յունվարի 3, ի Նախիջեան:

ճժե. 129ա-33բ Առ Շամիրամ աղայն գրեցաւ – Յանցեալ թուոյ յունվարի 2էն... վասն ազնութեան ձերոյ ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս Երկայնաբազուկ Արղութեան, նուիրակ Սուրբ էջմիածնի, առաջնորդ հիւսիսական հայոց եւ հիմնադիր Նոր Նախիջեանայ: 1787, յունվարի 3, ի Նախիջեան:

ճժզ. 133բ-4բ Առ Հերակլ արքայն գրեցաւ Վրաց – Բազում ժամանակ է... նա գիտէ ուղեւորելն, իսկ ես մնամ՝: 1787, յունվարի 3, ի Նախիջեան:

ճժէ. 135աբ Թագաւորի աստուածապիւրի եւ բարեպաշտի արքայից արքայի ողորմածագունեղ տեառն եւ բարեբարի – Ախորժ գիր... աղօթարար ծառայ, ամենախոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս՝ Ռուստաց երկրի հայոց ազգին:

ճժը. 136աբ Առ սրբազան վեհն գրեցաւ – Որպիսովիւն կողմանցս... ի վերայ գործոց մերոյ: 1787, յունվարի 30, ի Նախիջեան:

ճժթ. 137ա Առ պարոն մահտեսի Գալստեանն գրեցաւ ի Ստամպոլ – Յանցեալ թուոյ եւ ի յամսեանն նոյեմբերի... եւ յարմարութիւնն մեզ ծանուցանել: 1787, փետրվարի 20:

Ել. 137բ-9ա Առ տիրացու Գրիգորն գրեցաւ ի Ստամպոլ – *Ի հոգտեմբեր եւ ի նոյեմբեր... եւ զազատութիւն հոգոյն խորտակմանէն: 1787, փետրվարի 20, ի Նախիջեան:*

Ելա. 139աբ Առ գերապատի Գեւորք աղայն եւ մահտեսի Յովանէս աղայն գրեցաւ ի Ստամպոլ – *Քեպէտ մինչեւ ցայժմ... ըստ յարմարութեան ձեւոյն: 1787, ի Նախիջեան (նոյն՝ - Առ պարոն Աստուածապահն գրեցաւ):*

Ելբ. 140ա Առ պարոն Մասեհն գրեցաւ երեքին թուրքն... *Նախիջեանու Զ. սահաթեն ճանապարհ է: 1787, փետրվարի 20, ի Նախիջեան:*

Ելգ. 140ա Առ պարոնն Եսային եւ առ պարոն Մասեհն գրեցաւ – *Ի դեկտեմբերին գրեցեալ գիրն... անպարտաւանութիւն նորա փշրեսցէ, երկար Մասեհին գրեալ եմ: 1787, փետրվարի 20, ի Նախիջեան:*

Ելդ. 140բ Առ պարոն Խաչիկն եւ առ պարոն Յովանէսն գրեցաւ ի Բասրայ – *Ես զարմանամ, որ... ըստ ժամանակին լցուցէ, մնամ խոնարհ: 1787, փետրվարի 20, ի Նախիջեան:*

Ելե. 140բ-1ա Առ Նուրենց պարոն Մինասն գրեցաւ... *պարոն Յովակիմին եւ պարոն Նուրինին: 1787, փետրվարի 20, ի Նախիջեան (առ Ստեփան ամիրային գրեցաք):*

Ելզ. 141աբ Առ Սահակ աստուածաբան վարդապետն գրեցաւ ի Սուրբ Աթոռն – *Վասն եղբորդ ոչ երկարեմ... որպէս գրեցից այնպէս արասջիք: 1787, մարտի 20, ի Նախիջեան:*

Ելէ. 142ա Առ սրբազնատուր Բայրապետն գրեցաւ – *Խղճալի վանից մերոց... նորոգման վանիցն այնմիկ: 1787, մարտի 20, ի Նախիջեան:*

Ելը. 142բ Ի Պօլիս, առ մահտեսի պարոն Գալուստն գրեցաւ – *Փետրվարի 20ուն... եւ ամենայն բարեկամաց իմոյ ողջոյն մատուցանէս, ես մնամ: 1787, ապրիլի 5, ի Նախիջեան:*

Ելը. 143աբ Ի Զմիւռնեայ, առ տէր Եղիայ Բահանայն գրեցաւ – *Զյարգելի գիրն Բոյ... մնամ վասն Զեր աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս՝ Ռուսաց երկրի եղեալ ամենայն ազգին հայոց: 1787, ապրիլի 5, ի նոր Նախիջեան:*

Ելի. 143բ-4բ Գերապատի տիրացու Գրիգոր, իմ սիրական որդի – *Ի փետրվարի 20ին... դու լե՛ր ողջ Տէրամբ եւ յաջողութեամբ խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս հիւսիսոյ, 1787, ապրիլի 5, ի Նախիջեան:*

Ելիա. 145աբ Սրբոյ եւ մեծի Աթոռոյն էջմիածնի ծայագոյն նուիրակ... *վասն կամաւ աղքատացելոյ փրկչին: 1787, ապրիլի ԺԵ. (15), ի նոր Նախիջեան:*

Ելիբ. 145բ-6ա Ի Թիֆլիզ, առ եղբայրս եւ առ պարոն Եսային գրեցաւ... *գորպէսն Զեր միշտ գրեք մեզ: 1787, ապրիլի, ի նոր Նախիջեան:*

Ելիգ. 146բ Առ պարոն Մասեհն գրեցաւ ի Մ[ա-րիու]պօլէ – *Պարոն պօլկոսիկ... զի պարաթն անուն քոյ առաք:*

Ելիդ. 147ա Առ պարոն Մասեհն գրեցաւ ի Պօլիս վասն յանձնարարութեան Թիֆլիզեցի Աբելին... *եւ այլ բանք յորդորականք, որ վասն այսմ:*

Ելիե. 147բ Առ պարոն Գալստեանն գրեցաւ ի Պօլիս – *Փետրվարի 20 եւ յամսոյս... զայսմանէ մեզ շուտով գրես:*

Ելիզ. 148աբ Առ սրբազնատուր Բայրապետն գրեցաւ – *Ի վաղուց գիր շունիւն... Մկրտիչ ա///բն եղբորս ողջոյն: 1787, դեկտեմբերի, Նախիջեան:*

Ելիէ. 148բ-9բ Առ մահտեսի պարոն Գալստեանն գրեցաւ ի Պօլիս – *Յամսեանն յուլիսի 15... եւ նորին որպէս մեզ ծանուցանել եւ այլ բանք: 1787, դեկտեմբերի, ի Նախիջեան:*

Ելիը. 149բ-50բ Առ տէր Ստեփանն գրեցաւ – *Փետրվարի եւ մարտի գրեցեալ թուղթք... եւ սեբական ձեռամբս ստորոգրեցաւ: 1787, դեկտեմբերի, ի Նախիջեան:*

Ելիթ. 150բ-1ա Առ Երակլ արքայն Վրաց գրեցաւ – *Ի վաղուց գիր շունիւմբ... եւ պարոն Ստեփանին եւ այլ խրատ վասն Շոշին: 1787, դեկտեմբերի, ի Նախիջեան:*

Եմ. 151ա Ի Թիֆլիզ, առ Յերակլ արքայն Վրաց գրեցաւ – *Ամսոյս երեքին... եւ ողորմելի մելիքաց անօգնութիւն մնալն եւ այլ այսպիսիք:*

Եմա. 151բ-4ա Առ սրբազան վեհն գրեցաւ – *Յամսեանն դեկտեմբերի... ողորմութենէն ընկալցիս որպէս ծառայօղ նորին պաշտօնէից: 1788, փետրվարի: Ի Մօզոտֆ:*

Եմբ. 154բ Առ արքայն Յերակլ գրեցաւ – *Ընդ Սուրբունեան Մկրտումին... եւ ես մնամ Զերոյ բարձրութեան: 1788, փետրվարի, ի Մօզոտֆ:*

Եմգ. 154բ-5ա Պայծառ իշխան մելիք Մէլչում, պայծառ իշխան Մելիք Աբօլ – *Զդառնագոյն եւ զձախորդ պատահմունս... առ պարոն Եսային եւ առ Շօշին եւս գրած գիր:*

Եմդ. 155բ-6բ Առ սրբազան վեհն գրեցաւ – *Ի Մօզոտօկու մատուցաք զխոնարհութիւն... ի Հաշտարխանու յանձնելով զիս ի շնօրհ Զեր: 1788, մարտի 20, ի Ղզլար:*

Եմե. 157ա-8ա Առ սրբազան Բայրապետն Ղուկաս – *Ի Մօզոտօկու եւ ի Ղզլարու... մեր սեւագլխաց հոտածութիւնն եւ աւելորդապաշտութիւնն յամենայն իրս: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, մայիսի 2, ի Հաշտարխան:*

Եմզ. 158բ Սուրբ էջմիածին, առ Մկրտիչ եւ Իսահակ վարդապետն գրեցաւ – *Ի Նախիջեանու գալս... գրեցի սրբազան վեհապետին: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, մայիսի 2, ի Հաշտարխան:*

ճծէ. 158բ Առ մէլիք Մէլչումն եւ մէլիք Ապովն գրեցաք ի Թիֆլիզ – Զգիր ձեր ընդ գրոյ պայծառափայլ քնեպին... օգնութիւն ձեզ եւ երկրին ձերոյ: 1788, մայիսի 2, ի Հաշտարխան:

ճծբ. 158բ Առ եղբայր մեր պարոն Բէժման գրեցաք ի Թիֆլիզ – Ընդ Սուլխան դիվանին գրած գիրն ձեր... երեխանցն օրհնութիւն տամ: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, մայիսի 2, ի Հաշտարխան:

ճծթ. 159ա Առ պարոն Ստեփանն գրեցաք ի Թիֆլիզ – Ի փետրվարէն եւ մարտէն... ես գնալոց եմ ի Նախիջեան ի վերայ Մօզղոկու: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, մայիսի 2, ի Հաշտարխան:

ճկ. 159ա Առ Մարտիրոս վարդապետն եւ տէր Ղազար աագ Բանանայն գրեցաք ի Թիֆլիզ – Զախորժ գիրն ձեր... մինչեւ մայիսի 20 գնալոց եմ ի Նախիջեան: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, մայիսի 2, ի Հաշտարխան:

ճկա. 159ա Առ տէր Աբրահամն գրեցաք ի Թիֆլիզ – Զգիր ձեր շնորհակալութեամբ ընկալայ... ձերայնոցն ամենեցուն օրհնութիւն տամ: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, մայիսի 2, ի Հաշտարխան:

ճկբ. 159աբ Առ սրբազան կաթողիկոսն գրեցաւ – Ի զանազան տեղեաց... օրհնութեան գիր գրեա՛: 1788, յունիսի 15, ի Հաշտարխան:

ճկգ. 160ա Առ պարոն Եսային – Վասն արծուոյն եւ այլ բանից... ի Նախիջեան գնալն տպարանի գործոյ եւ բանումն: 1788, մայիսի 2, ի Հաշտարխան: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, յունիսի 2, ի Հաշտարխան:

ճկդ. 160բ-1ա Առ Յակոբ վարդապետն գրեցաք ի Զուղայ – Թէպէտ մինչեւ ցարդ... եթէ ողջ եղէց աղօթիւք եղբորդ իմոյ: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, յունիսի, ի Հաշտարխան:

ճկե. 161ա Պարոն Մկրտումի եղբայր Կարապետին գրեցաք ի Զուղայ – Զողջոյնն ձեր եւ զառաքեցեալ շորս գիրքն... եւ ամենայն ընտանեացդ եւ բարեկամացդ օրհնութիւն աստուածային մատուցանեմ: Յովսէփ ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յունիս, ի Հաշտարխան:

ճկզ. 161ա Առ Զուղայու առաջնորդ Յակոբ վարդապետն գրեցաք – Կուսահոգի աղայ Գրիգորն... զի ի մէնջ յոյժ տարակաց է:

ճկէ. 161բ-2ա Ի Հնդիկս առ տէր Ստեփանն գրեցաք – Բաց ի Հալապու գրեալ թղթոյն... ցանկամ առողջութեանդ եւ բարեհաջողութեանդ: Յ[ովսէփ] ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յունիսի, ի Հաշտարխան:

ճկբ. 162ա-3ա Ի Հնդիկս առ Շահամիր ազնիւ աղայն գրեցաւ – Գերապատելի ազնիւ Շահամիր աղայ... եւ ես մնամ վասն ազնւութեան Ձերոյ, ի սրտէ

աղօթարար խոնարհ Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, յունիսի, ի Հաշտարխան:

ճկթ. 163աբ Առ Եսային գրեցաք... եւ յոյժ բարեկամ, Բուռնաշովի ուր գոլն ոչ գիտեմ:

ճն. 164ա Ի Բասրայ, առ Բէթղէմեմեան պարոն Յովհաննէս գրեցաք – Ահա երեք ամն լրանայ... եւ մնամ վասն քոյ աղօթարար Յովսէփ արքեպիսկոպոս:

ճնբ. 164աբ Ի Գօրի գրեցաւ: Առ տէր Սահակն – Ի Յովսէփայ արհեպիսկոպոսէ... մնամ վասն ձեր աղօթարար: 1788, յուլիսի 22, ի Հաշտարխան:

ճնդ. 164բ-7բ Առ սրբազան հայրապետն գրեցաք – Զպատասխանիս շորից թղթոցն իմոյ... եւ այլք զգարշապարս Ձեր համբուրեն: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնե. 167բ-8բ Առ Սահակ վարդապետն գրեցաք – Զերկոքին թուղթ Ձեր... դպիրքն զսուրբ աջդ համբուրեն: Յ[ովսէփ] ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնզ. 168բ-9ա Առ Մկրտիչ վարդապետն գրեցաք – Յառաջի ձեր եղէ ես որպէս մեռեալ... խնդրեմ լայնութիւնն եւ երկայնութիւնն: 1788, յուլիսի 30:

ճնէ. 169ա Առ տիրացու Գրիգորն գրեցաք ի Պօլիս – Ահա ամն անցաւ... ընդ սիրելի որդի պարոն Մասեհին: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնը. 169բ Առ մահտեսի Գալստեան գրեցաք ի Պօլիս – Ահա տարին լրանայ... ամենայն բարեկամաց ձերոց օրհնութիւն տամ: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնթ. 169բ Առ արքայորդի Գօրգի խանն գրեցաք – Զյարգելի գիրն ձեր... եւ ոռւտերէն գրեալ կայ: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնձ. 170ա Առ տէր Շմատունեան պարոն Ստեփանն գրեցաք – Երեքին թուղթքդ յամսոյս 10 ընկալաք... ողջոյն եւ օրհնութիւն մատուցանեմ: Յ[ովսէփ] ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնա. 170ա Առ եղբայր պարոն Բէժման գրեցաք – Յունիսէն գրեցեալ գիրդ ընկալայ... հարսներին եւ երեխանցն օրհնութիւն տամ: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնբ. 170բ Առ պարոն Եսայի գրեցաք ի Թիֆլիզ – Դաքօյի հետ գրեցեալ թղթոյր... որ հաւատարմութիւնն իւր պահէ առ քեզ: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնդ. 170բ-1բ Առ սրբազան հայրապետն գրեցաք – Դարձեալ գիտասցէ սրբութիւն Ձեր... զոր ինչ Աստուած գիտէ բարի գոյ, այն յաջողեցէ: Յ[ովսէփ] ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճնդ. 171բ Առ արքայորդի Անտոն մետրապօլիտն գրեցաք – Զկնի սրբազնութեան ձերոյ... եւ արքայորդի

եղբարցն քոց: Խոնարհաբար ողջոյն: Յ[ովսէփ] ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճձէ. 172ա Առ Հերակլ արֆայն գրեցաք – Մինչ սիրական որդին ձեր եւ ողորմած բարեկամն իմ... այդմիկ բարեյաջող յանդորրութիւն եւ խաղաղութիւն: Յ[ովսէփ] ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճձգ. 172ա Առ մէլիք Մէլչում եւ մէլիք Աբովն գրեցաք – Ընդ դառնագոյն վշտաց ձերոց... եւ ձմեռս տեղս է մնալոց: Յովսէփ արքեպիսկոպոս: 1788, յուլիսի 30, ի Հաշտարխան:

ճձէ. 172բ Առ սրբազան հայրապետն գրեցաք – Յուլիսի 30 գրեցաք զպատասխանիս... ահա յամսոյն 15էն ելանելոց եմ աստի: Յ[ովսէփ] ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յոգոստոսի 12, ի Հաշտարխան:

ճձբ. 173ա Առ սրբազան հայրապետն գրեցաւ ողջոյն սիրական – Յուլիսի 30 գրեցեալ եղեւ զպատասխանիս... որով պարտաւորել մնամ ձերոց սրբութեանն:

ճձթ. 173բ Առ ի քնեազ Գարսեպանն գրեցաւ – Յուլիսի 12էն գիրն ձերոյ... ողջոյն մատուցանեն: 1788, յոգոստոսի 12, ի Հաշտարխան:

ճձ. 174ա Առ սրբազան Անտոն մետրապոլիտն վրաց գրեցաւ – Յանցեալ փօշտին գրեցի... եղբայրն իմ Բէժանն եւ Սօլօն: Յ[ովսէփ] ա[րք]ե[պիսկոպոս]: 1788, յոգոստոսի 12, ի Հաշտարխան:

ճձա. 174աբ Առ տէր Շմատօնեան պարոն Ստեփանն գրեցաք – Եղբորորդին ձեր... զգրաւեալսն խղճալի վանքին: 1788, յոգոստոսի 12, ի Հաշտարխան:

ճձբ. 175ա Առ իմ եղբայր պարոն Բէժանն գրեցի – Զորպէսն մեր... յանձնեսցէ տէր Շմատօնեան պարոն Ստեփանին: 1788, յոգոստոսի 24, ի Հաշտարխան:

ճձգ. 175ա Առ սրբազան հայրապետն գրեցաւ – Գնալն մեր... եւ այլ այսպիսիք: 1788, սեպտեմբերի 12, ի Հաշտարխան:

ճձդ. 175բ-6ա Առ տէր Ստեփանն գրեցաք ի Հնդիկս – Ուրախարար գիրդ... ձրի նուիրել արժանաւորաց եւ կամ ծախել:

ճձէ. 176բ Առ Սարգիս Քալանթարեան, ազնիւ պարոն Վարդանն գրեցաւ ի Բասրայ – Երկու տարի

էր... եւ զընդհանրականն առաքեսցուք: 1788, հոգոստեմբերի 28, ի Հաշտարխան:

ճձզ. 177ա Առ Բերդէնեան պարոն Յովհաննէն գրեցաւ ի Բասրայ – Թէպէտ զքեն գիր ոչ ունիմ... զորս վայելեսցես երկար կենօք: 1788, հոգոստեմբերի 28, ի Հաշտարխան:

ճձէ. 177ա Առ պարոն Գաւուր բէգն գրեցաւ – Ընդ տէր Ստեփանին մերոյ գրեալ եմ... եւ մէկ Աստուածադերս առաքեսցաք ընծայ: 1788, հոգոստեմբերի 28, ի Հաշտարխան:

ճձը. 177բ Առ Կարապետ վարդապետն գրեցաք ի Գիլան – Զպատասխան գրոյն... պարտի հասնիլ եւ այլն:

ճձթ. 177բ-8ա Առ պարոն Կարապետն գրեցաք – Բազում ժամանակ է... սիրով օրհնութիւն մատուցանեմ: 1788, հոգոստեմբերի 28, ի Հաշտարխան:

ճձ. 178աբ Ի Հնդիկս, Ի Սուրաբ, առ Գերաբեանց Յոհաննանն գրեցաւ – Գերապատելի պարոն Յօհաննանի... առ պարոն Զաբարն Յոհաննանեան:

ճձա. 179աբ Առ սրբազան հայրապետն գրեցաք – Յանցե[ա]լստ գրեցաք... տամք հարազատացն ձերոց սրբութեան: 1788, նոյեմբերի 12, ի Հաշտարխան:

ճձբ. 179բ Առ մահուտի պարոն Գալստեանն գրեցաք – Յուլիսին եւ ի սեպտեմբերին... յինէն կարօտիւ ողջոյն մատո՛ւ:

ճձգ. 180աբ Առ Հերակլ արֆայն գրեցաւ ողջոյն սիրական – Ի վաղուց հետէ գիր ոչ ունիմ... արքայական մեծութիւն եւ թշնամեաց նկուն լինելոյն: 1788, նոյեմբերի 12, ի Հաշտարխան:

Մանօթ. 1. Որոշ նամակների մէջ կան վրացերէն հատուածներ (անարուեստ միտերուպիով գրչափորձեր): Ուրիշ նամակներ ընդմիջարկուած են այլ նամակներով հասցէատերերի եւ հասցէների յիշատակումով եւ նամակի համառօտագրութեամբ, որոնք առանձին միաւոր չեն: Որոշ նամակների մէջ էլ կան բուն կամ այլ տարբեր գրիչների գրած հաշիւներ, ցանկեր, յաւելագրութիւններ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

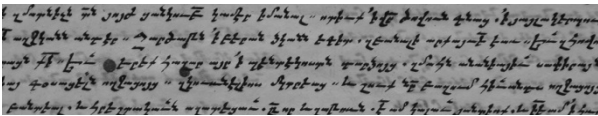
2ա Տե՛ս խորագիրը եւ նամակների վերջերը: ՆՇՈՒՄ՝ կազմի մէջքին փակցուած թերթիկին՝ «Յովսէփ արքեպիսկոպոս / Արղուբեանց / Սեւագրութիւն/ նամակաց», թ. Դ «274/2699», «1781-1788, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»:

2700

Գ Ա Ի Ա Զ Ա Ն Ա Գ Ի Բ Ք Ն Ա Հ Ա Պ Ե Տ Ա Յ

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒԳՈՒԼԻՍ
ԳԻԻԶ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Մուրատխան Վանցի: ՄՏԱՅՈՂ՝ Սիմէօն Միաձնաւէջի:
ԹԵՐԹ՝ 18. չգրուած՝ 1աբ, 18աբ: ՊՐԱԿ՝ 1-3x8 (3՝ 2): ՆԻԻԹ՝ թուրք, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ «CFL»: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 30.5x20: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն* (20x23. ուղղութիւնը թերթի երկայնքով): ԳԻՐ՝ նոտագիր (նմուշ՝ 15ա). սահմանագծերը, այլու-

ՌՄԽԵ. – 1798
սակները սկզբնատողեր՝ կարմրով: ՏՈՂ՝ 29: ԿԱԶՄ՝ ոսկեզոյն եզրագծերով շագանակագոյն կաշի. կենտրոնում ոսկեզոյն խաչերութեան պատկեր, միջուկը ստուարաթուղթ, աստաղը ծաղկաթուղթ. լուսանցակողեր՝ դեղին: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Ա (1) + Բ (1)՝ թուրք, չգրուած, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ թագակիր առիւծ եւ «DV»:

Նմուշ 15ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ կենդանագիր, րոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին թեթևակի վնասուած, ֆեռնուած, եզերը թեթևակի մաշուած. գործածութեան եւ խոնաւութեան հետեւանով զանազան բծեր, տեղ-տեղ թանաքի հետեւեր, խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ն

2ա-17բ [Գաւազանագիրք Հին եւ Նոր կտակարանաց]

– 2ա [Նախերգան] – *Ըստ մեծին Արիստոտելի իմաստասիրի հարկ է ամենայն ընդհանրականի... ապա թէ ոչ, ներել աղաչեմ տկարութեանս:*

1. 2բ-3ա Այսոբիկ են կարգ աստուածային գրեանց՝ Հին կտակարանացն ըստ երայեցոյն եւ Նոր կտակարանացն, ըստ ուղղափառ վարդապետաց եկեղեցոյ - Աստուածային գրեանք... ի քիրտն երեսաց ուտել զհաց:

ա. 3ա Քանզի զմտաւ իմով ածելով զճապաղութիւն աստուածային պատմութեանցս... եւ կամ զինչ գրած են նոքա:

բ. 3ա Ազամ ստեղծեալ ի յագարակն Դամասկոսի... ի քիրտն երեսաց ուտել զհաց:

2. 3աբ Յաղագս մեղացն Ադամայ – *Իբրեւ մեղաւ մարդն ի դրախտին... զի ի նմանէ Որդին Աստուծոյ ծն[ա]նել[ո]ց էր Սէք:*

ա. 3ա [Յաղագս սերնդոցն Ադամայ] – *Կայլն հողագործ եղեալ... զոր ելաց զԱբելն:*

բ. 3բ Ենովքս այս եկաց ամս ճԿե. (165)... եւ նշանաց ի յամենայն գործեկեաց:

գ. 3բ Ամեֆս այս է առաջինն... վասն այնորիկ եօթնապատիկ պատիժն մնայր նմա:

դ. 3բ Յոբէլ գտեալ զըրջողական վրանս... նախ ի սոցանէ սկիզբն արար երգոց:

ե. 4ա Սէմ կալաւ զԱսիայ... ընդ նոյն Կիրոսի թագաւորեաց:

3. 4աբ Յաղագս շինութեան տապանակին – Արար Նոյ ըստ հրամանին... տանել զայնչափ բազմութիւն կենդանեացն:

ա. 3բ-4ա [Կազմութիւն տապանակի] – *Բնակութիւն մարդկան եւ թռչնոց... զմնացորդ որդիս օրհնեաց եւ ննջեաց:*

4. 4ա [Յաղագս Նոյի երեք որդոցն եւ այլոց, որ ի յետ նոցա] – *Ի յայս երեք որդւոցս Նոյի... եւ լցին զերկիրս ամենայն:*

ա. 4ա Ներբովթ այս եղև առաջին հսկայ... որսաց ի ծառայութիւնն:

բ. 4ա Եբերս այս յորմէ կոչեցան... իբրեւ արբահամցիք:

գ. 4բ Բաղէկ ի ժամանակս սորա... այսինքն՝ ի յայլոց բաժանեալ:

5. 4բ-5ա [Յաղագս սերնդոցն Թարայի] – *Թարայ այս ոչ կարեաց կրել... ուր կատարեցաւ զճե. (105) ամ եւ վախճանեցաւ:*

ա. 4բ Նախովքս այս որդի էր Թարայի... որ ի Յոբ կոչի Եղիուզ Բուզացի:

բ. 4բ-5ա Աովտ իբրեւ էլ ի Սողոմայ... ի դասերացն յիւրց արբեալ:

գ. 4բ-5ա Բայդամ այս, որ ի գիրքն Յոբայ... եւ վասն ելանելոյ աստեղին փրկութեան մարգարեցաւ:

դ. 5ա Յոբս այս իբրեւ աւանդեն... իջեալ ի հուսայ անդրանկէն:

6. 5ա [Յաղագս սերնդոցն Աբրահամու] – Աբրահամ յետ խողխողելոյ եղբօր իւրոյ... ճլԹ. (139) ամի էր, յորժամ մեռաւ Սառայ:

ա. 4բ Իսմայել ծնաւ զայսոքիկ... ի յեգիպտացի կնոջէն:

բ. 4բ Գեթորայս այս Աբրահամ էառ... անունն Գեթորայ իսկ զուգակցեալ:

գ. 4բ Իսահակ իբրեւ կին նորա... աղօթեաց եւ ընկալաւ զԵսաւ:

7. 5աբ [Յաղագս սերնդոցն Յակոբայ] – Յակոբ զանդրա[ն]կութիւն եղբօրն... եւ զկեանս աւարտեաց եւ յաւելաւ առ հարս:

ա. 5բ Յորդոցն Յակոբայ անհամար թիւ էջ... եւ զնդեն գրաւականան զանձն ազատեաց:

բ. 5բ Այսոքիկ երկոքին որդիք Յովսէփայ... ցեղ մնայր անթերի:

8. 5բ-6ա [Քահանայք] – Երկու որդեացն Կահաթու բաւական է... զի ի նմանէ իջին քահանայք:

ա. 6ա Մովսէս այս ի ցեղէն Աւետայ... եւ ոչ գտաւ գերեզման նորա մինչեւ ցայսօր:

բ. 5բ-6ա Յետոյ յետեւեաց Մովսէսի եւ կալաւ զիշխանութիւն... սկիզբն գրոց այսմիկ արար:

գ. 6ա Ահարօն եղբայր Մովսէսի... մինչեւ ի լեռոն Հովր եւ անդ մեռաւ:

դ. 6ա Մարիամս այս քոյր Ահարօնի... եւ մեռաւ յանապատին:

ե. 6աբ Եղիազար եւ Իթամար քահանայք էին... ի յորում ժամանակի եղէն:

գ. 5բ-6ա Կորխս այս տրտնջեաց... շարժմամբ Կորխայ, ընդ որ ընկղմեցան:

է. 6ա Նաբաթ եւ Աբիուզ կորան... հարան աստուածային հրով յանապատն:

9. 5բ-6բ [Յաղագս սերնդոցն Յուդայ] – Թամար այս իբրեւ ետ Յուդայ... յորժամ շրջեցաւ Երիփով:

ա. 6աբ [Ն]այաառնս այս յեղանելն յեգիպտոսէ...
որ զճշմարիտն ցուցանէ:

բ. 6բ Սաղմոն էառ կին զՀոեգբայ պոռնիկ... յոր-
ժամ շրջեցաւ երիբով:

10. 6ա-8ա [Դատաւորք]

ա. 6ա Գորոնիել յետ մահունանն Յեսաւայ... ընդ
գբօսանս ջրոց ներքին:

բ. 6բ Աբիմելէն այս որդի էր... ձեռամբ կնոջ միոյ
եւ մեռաւ:

գ. 6բ Եփթայ յեղբարց իւրոց մերժեալ... ի յանցս
Յորդանանու հասկ կոտորէին:

դ. 6բ Իյոզիայէս այսմիկ փոխեցաւ... ի ժամանակս
Սողոմոնի:

ե. 6բ Ատդս այս աշողակ էր... եւ ազատեաց
գԻսրայէլ:

զ. 6բ Սամէգարս այրս եսպան... հարիւր այր:

է. 6բ Դեբովրայ կին Զաբիթովթայ... օրհնութիւն
երգեաց:

ը. 6բ Գեաեհօնս այս ողջունել... Զէբզերէէ եւ
գՍաղմանայ:

թ. 7ա Սաղովկս այս վերատին... ի ցեղէն Եղիա-
գարու:

ժ. 7ա Եղկանաս այս Իսահառայ... զոր մտոյց Հե-
ղեայ ի Սելով:

ժա. 6բ-7ա Սամոնս այս ծնեալ ի Մանոյէ... որ
եսպան ի կենդանութեանն:

ժբ. 7ա Եղիս այս քահանայ էր... եւ բեկեալ ող նո-
րա՝ մեռաւ:

ժգ. 7ա Սամուէլս այս մարգարէ էր... եւ նոյն Սա-
մուէլս գԻափթ ի թագաւորութիւնն էած:

ժդ. 8ա Ելիմելէնս այս հանդերձ Նոյամի... զսէրն
մերձաւորին յիւրոյ մեռաւ:

11. 7բ [Օթեանն Ժողովրդեանն Իսրայելի] –
Այսոքիկ են նշանք օգտակարք... զոր վասն տասանոր-
դին ընկալան:

12. 7բ-8բ [Թագաւորք] – Ափիէլս այս բազում տոհ-
մօք... ի հայր Սատուղայ էր Կիս:

ա. 8աբ Սատուղս այս բազում ժամանակս... բայց
գԻափթ ընտրեաց Տէր եւ զնա արհամարհեաց:

բ. 8աբ Դափթ կրտսեր եղբայր... ի վերայ ամենայն
Իսրայիլի եւ ննջեաց:

գ. 8բ Սողոմոն սպանեաց գՅովար... եւ կռապաշ-
տութեամբ ապականեաց եւ այսպէս ննջեաց:

13. 8բ-10բ [Կարգք Բահանայապետաց, մարգա-
րէից, թագաւորաց Յուդայի, Իսրայելի, Սիրէացոց, եւ
ազգատոհմնն Քրիստոսի] – Կարգ քահանայապետացն
է... վերափոխեցաւ թագաւորութիւնն Ասորոց ի Մարք
եւ ի Պարսիկ:

14. 10բ-1բ [Կարգք Բահանայապետաց, մար-
գարէք Իսրայելի, թագաւորք Յուդայ եւ Բաբելոնի եւ

ցեղք Քրիստոսի] – Նաբուգոդոնոսս այս առաջին...
եւ ժամանակի եւ կէս ժամանակի:

15. 11բ-2բ [Կարգք Բահանայապետաց, ցեղք
Քրիստոսի, թագաւորք Պարսկաց] – Արտաշէս յետ
ընթերեացն... թերեւս զղջացաւ, բայց ոչ օգտեցաւ:

16. 13աբ [Յեղի Բահանայապետաց, ցեղք Քրիս-
տոսի, թագաւորք հոռօմայեցոց, սիրէացոց] –
Մատաթիայս այս քահանայ էր... եւ յետ նոցա թագա-
ւորեաց Յուլիոս կայսրն:

17. 13բ-4բ [Թագաւորք Իսրայելի, ցեղք Քրիստո-
սի] – Անթիպատրոսս այս հեթանոս էր... արգանդի
ցնծութեամբ ողջունեաց:

18. 15ա-6բ [Յաղագս Աստուածամօրն եւ աշա-
կերաց Քրիստոսի] – Երանեալ կոյսն Մարիամ...
պսակեալ եղեւ մարտիրոսական պատուով:

19. 16բ-7ա Յաղագս Նեղիմն – եւ այսպէս ծանու-
ցեալ լինի ժամանակ Նեղիմն... ամենայն Իսրայել
կեցցէ ի փառս Քրիստոսի յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն:

Ունի աղիւսակներ եւ գծանկարներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

17ա Փա՛ռք անեղ էին, անսկիզբ գոյին եւ միշտ
կենդանւոյն, եռանձնեայ աստուածութեան եւ եզբուն
բնութեան, միասնական տէրութեան եւ ինքնիշխան
թագաւորութեան՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ: Ի
բնաւին գոյիցս յանտարրից եւ տարրեղինացս վերա-
ուաքեցիք օրհնութիւնն, գոհութիւնն եւ փառաբանու-
թիւնն, այժմ եւ անզրաւ յաւիտենին. ամէն: Յորմէ գե-
րագոյն անհասանելի եւ ինքնաբուն բարւոյն, ամեն-
իմաստ վեհագոյն գիտութեան եւ նախագաղափար տե-
սութեան ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ ստեղծան, գո-
յացան էակքս յոչէից՝ անթերի լրութեամբ: Եւ մարդա-
սիրեալ ընդ հողեղէն բնութեանս, խառնեաց ընդ բա-
նական հոգիս՝ ունել զօրութիւն ընդունելոյ զաստուա-
ծային եւ զհոգեւոր շնորհս, որք լուսաւորեալք, իբրեւ
զեղեալ տեսին զանեղ գոյին լինելութիւն եւ ծանուցին
զխորհուրդն ծածկեալ, որ էրն առ Հօր եւ երեւեցաւ
մեզ, զանճառելի խառնումն Բանին ընդ մարմնոյ
սնօրինաբար, ի 17բ՝ սրբոյ կուսէն փրկութեան մերոյ
վասն, կատարելով զամենայն Տէրն մեր Յիսուս Քրիս-
տոս՝ Հօր իմաստութիւն, որ կանգնեաց զեթնասիւն
հրաշակերտն, առաքելով զընտրեալսն ի հրաւիրումն
անմահական խառնարանին, որ եւ յաւէտ ոռոգի կա-
թուղիկէ առաքելական եկեղեցի, աստուածաբուղիս,
առատահոս վտակօք, սնուցանելով ծառս բազմոս-
տեանս եւ քաղցրապտուղ, զհոյլս վարդապետական,
որք արբին զիմաստս Հոգւոյն՝ Հին եւ Նոր աստուա-
ծաշունչ կտակարանաց, պտղաբերելով զողկոյզն կե-
նաց եւ մատոռակեալ արբուցին ծարաւեալ զբաժակն
իմաստութեան, լուսաւորելով զեկեղեցի աստուածային

բանիւ, զանազան իմաստիւք, որպէս զԱստուածաշունչ պատմութեանց ժողովս, որ ինքն արարող բանիս չէ յայտնի, այլ բան իմաստութեան կայ ի զուարճութիւն բանասիրաց: Յորոց հոգիւրնկալ արանց իմաստից յարմատոյ շառաւիղեալ, սնեալ եւ ծնեալ ի ծոցս լուսոյ սուրբ մօրս մեր՝ նոր Սիովնի, երջանիկ եւ երիցս երանեալ ընդունապետն եւ աստուածաբան վարդապետն Ներսէս Ազգվինցիւն, զոր տեսալ զիմաստաշար եւ զգիրագիրտ կարգ տոհմից ազգակցութեանց պատմութեանս Հին եւ Նոր կտակարանաց աստուածաշունչ տառից եւ ետ գրել զսա ոսկէնկար զարդուք, ի վայելումն սրբասէր անձին իւրոյ, ի ներկայս եւ յապագայն, յիշատակումն անուանն եւ սրբասէր հոգւոյն իւրոյ, եւ ծնօղաց նորին:

Իսկ այժմ գրեցաւ եւ ծաղկեցաւ ոսկէնկար մատենաս Աստուածաշունչ համառօտ տոհմաթիւքս, ի թուականութեանս Հայկազեան ՌՄԽԷ. (1798) ամին, ի Կոստանդիանուպօլիս, ձեռամբ չնչին մոխիր՝ Մուրատիւան նօտար Վանցի, զոր տեսեալ զսա գրասէր եւ գրոց աշակերտ տիրացու՝ աւագ սարկաւազ՝ Սիւֆօն Միաճնալչցի, ետ գրել զմարգատաշար գիրքս՝ յիշատակ իւրն եւ ծնօղացն: Որք հանդիպիք սմա՝ թէ՛ ընթերցմամբ եւ թէ՛ օրինակելով, յիշեսջիք զվերոյ գրեալ տիրացու Սիւֆօնսն եւ զգծողս, եւ որք յիշէք, յիշեալ լինիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է օրհնեալ ընդ Հօր եւ ընդ Սրբոյ Հոգւոյն. ամէն:

ՆՇՈՒՄ՝ պհպ. Ա «286/2700», «ՌՄԽԷ. - 1798, Մ[ետրոպ] եպ[իսկոպո]ս»

ՑԱՆԿԵՐ ԵՒ ԱՂԻՒՍԱԿՆԵՐ

Ա.

ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	Էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	Էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	Էջ ցուցակի
	Ժ. դ.		ԺԳ	2490	233	1515	2543	435
973	2684	1171	ԺԳ	2511	301	1515	2582	581
981	2679	1126	ԺԳ	2514	311	1535	2570	535
	ԺԲ. դ.		ԺԳ	2517	319	1554	2557/Գ.	488
1184	2609	701	ԺԳ	2523	353	1568	2537	413
1198	2606	679	ԺԳ	2538	417	1585	2578	569
1200	2589	613	ԺԳ	2540	421	1595	2411	41
ԺԲ	2600	651	ԺԳ	2544	441	1596	2504	271
ԺԲ	2686	1179	ԺԳ	2546	447	1598	2605	669
	ԺԳ. դ.		ԺԳ	2549	461	1599ից	2507	293
1285	2453	143	ԺԳ	2557/Բ	488	սուսչ		
1290	2630	813	ԺԳ	2695	1219	1599	2660	1001
1294	2496	249		ԺԵ. դ.		ԺԶ	2410	39
1294	2588	607	1406	2418	57	ԺԶ	2412	43
1295	2604	605	1418	2690	1193	ԺԶ	2415	53
1300	2607	683	1419	2670	1053	ԺԶ	2419	61
ԺԳ	2414	49	1428	2678	1111	ԺԶ	2425	77
ԺԳ	2532	395	1430ից	2666	1039	ԺԶ	2438	107
ԺԳ	2550/Բ	463	սուսչ			ԺԶ	2440	109
ԺԳ	2601	655	1444	2671	1061	ԺԶ	2443	121
ԺԳ	2602	661	1453	2484	217	ԺԶ	2451	141
ԺԳ	2603	663	1457	2522	351	ԺԶ	2452	143
ԺԳ	2629	809	1463	2465	175	ԺԶ	2459/Ա.	157
	ԺԴ. դ.		1471	2632	821	ԺԶ	2460	165
1303	2593	627	1472	2631	817	ԺԶ	2471	185
1306	2520	333	1475	2634	829	ԺԶ	2482	209
1313	2583	585	1476	2542	431	ԺԶ	2486	227
1323	2515	313	1476	2687	1179	ԺԶ	2487	229
1333	2557/Ա.	483	1498	2445	123	ԺԶ	2491	237
1338	2627	795	ԺԵ	2426	79	ԺԶ	2524	359
1341ից	2653	965	ԺԵ	2495	247	ԺԶ	2535	409
սուսչ			ԺԵ	2508	293	ԺԶ	2559	493
1363	2610	707	ԺԵ	2512	305	ԺԶ	2565	509
1363	2611	713	ԺԵ	2518	323	ԺԶ	2571	541
1371	2680	1131	ԺԵ	2541	425	ԺԶ	2576	557
1387	2516	315	ԺԵ	2550/Ա.	463	ԺԶ	2585	593
1391	2519	325	ԺԵ	2569	533	ԺԶ	2594	633
1393	2510	297	ԺԵ	2581	581	ԺԶ	2633	827
ԺԴ	2456	149	ԺԵ	2625	781	ԺԶ	2657	981
ԺԴ	2477	199		ԺԶ. դ.		ԺԶ	2659	985
ԺԴ	2478	201	1505	2665	1025	ԺԶ	2662	1007

Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	Էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	Էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	Էջ ցուցակի
ժՁ	2676	1099	1670	2420	63	ԺԷ	2596/Ա.	645
ժՁ	2694	1217	1671	2431	87	ԺԷ	2612	717
	ԺԷ. դ.		1671	2446	127	ԺԷ	2617	735
1607	2672	1066	1672	2580	577	ԺԷ	2618	737
1613	2692	1209	1672	2639	851	ԺԷ	2649	933
1614	2527	365	1675	2506	281	ԺԷ	2655	975
1618	2691	1199	1675	2539	419	ԺԷ	2658	983
1619	2493	245	1676	2423/Ա.	73	ԺԷ	2681	1161
1625ից	2455	147	1678	2441	111	ԺԷ	2698	1307
սուսչ			1679	2475	193		ԺԸ. դ.	
1626	2403	15	1679	2673	1095	1702	2472	187
1628	2599	651	1681	2613	717	1705	2547	453
1630	2468	179	1685	2423/Բ	73	1723	2573	543
1630	2619	741	1687	2448	131	1728	2548/Ա.	457
1631	2654	969	1689	2688	1183	1735	2548/Բ.	459
1633	2435	95	1690	2449	137	1738	2498	259
1635	2608	693	1691ից	2560	495	1742	2434	93
1635	2628	803	սուսչ			1745	2406	27
1635	2635	833	1695	2503/Բ.	269	1747	2592	623
1636	2656	979	1697	2677	1108	1750	2545	443
1637	2497/Բ.	257	ԺԷ	2402	13	1750	2620	747
1637	2500	261	ԺԷ	2413	45	1755	2436	99
1640	2480	205	ԺԷ	2416	53	1755	2529	379
1641	2404	17	ԺԷ	2417	55	1760	2646	915
1661ից	2492	239	ԺԷ	2421	67	1761	2521	347
սուսչ			ԺԷ	2422	69	1763	2562	503
1641	2454	145	ԺԷ	2429	83	1767	2616/Բ.	736
1641	2470	183	ԺԷ	2430	85	1769	2528	373
1641	2669	1047	ԺԷ	2432	89	1770	2499	259
1642	2407	31	ԺԷ	2439	109	1771	2502	265
1642	2408	35	ԺԷ	2442	115	1771	2652	963
1642	2503/Ա.	265	ԺԷ	2447	131	1777	2531	385
1646	2405	23	ԺԷ	2450	139	1780	2552	467
1647	2444	121	ԺԷ	2457	153	1781	2699	1311
1648	2587	599	ԺԷ	2458	154	1784	2668	1043
1650	2558	489	ԺԷ	2459/Բ.	158	1786	2595	635
1653ից	2553	469	ԺԷ	2461	167	1790	2661	1005
սուսչ			ԺԷ	2466	179	1791	2501	263
1653	2494	247	ԺԷ	2467	179	1794	2513	309
1654	2424	75	ԺԷ	2469	181	1796	2621	749
1655	2577	565	ԺԷ	2474	191	1798	2700	1300
1656	2534	405	ԺԷ	2476	197	1800	2437	105
1657	2536	411	ԺԷ	2479	203	ԺԸ	2427	81
1659ից	2693	1213	ԺԷ	2481	207	ԺԸ	2428	81
սուսչ			ԺԷ	2483	213	ԺԸ	2462	169
1659	2567	519	ԺԷ	2485	219	ԺԸ	2556	479
1662	2623	767	ԺԷ	2488	229	ԺԸ	2568	529
1663	2473	189	ԺԷ	2489	231	ԺԸ	2579	573
1663	2642	873	ԺԷ	2497/Ա.	256	ԺԸ	2584	587
1664	2401	9	ԺԷ	2509	295	ԺԸ	2614	721
1664	2561	499	ԺԷ	2526	363	ԺԸ	2616/Ա.	733
1665	2463	171	ԺԷ	2566	511	ԺԸ	2650	959
1665	2464	173	ԺԷ	2575	547	ԺԸ	2651	961
1669	2433	91	ԺԷ	2590	617	ԺԸ	2664	1013

Ժամանակ	Հ ^{մր} ձեռ-ի	էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^{մր} ձեռ-ի	էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^{մր} ձեռ-ի	էջ ցուցակի
ԺԸ	2667	1043	1821	2574	545	1872ից	2554	471
ԺԸ	2674	1097	1824	2697	1283	սոսայ		
ԺԸ	2675	1099	1826	2598	650	ԺԹ	2572	543
ԺԸ	2683	1169	1826	2637	843	ԺԹ	2586	597
	ԺԹ. դ.		1830	2648	925	ԺԹ	2591	619
1806	2530	383	1831	2663	1009	ԺԹ	2596/Բ.	646
1807	2564	507	1832	2641	872	ԺԹ	2627	751
1809	2689	1191	1834	2551	465	ԺԹ	2624	771
1810	2555	477	1839	2563	505	ԺԹ	2626	793
1813	2597	647	1850	2615	733	ԺԹ	2638	849
1816	2525	361	1850	2644	897	ԺԹ	2643	893
1820ից	2505	279	1861	2647	919	ԺԹ	2685	1173
յետոյ			1867ից	2645	911	ԺԹ	2696	1267
1820	2640	867	սոսայ					
			1868	2636	839			

Բ.

ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ԵՒ ՅԵՏԱԳԱՅ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

Ժամանակ	Հ ^{մր} ձեռ-ի	էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^{մր} ձեռ-ի	էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^{մր} ձեռ-ի	էջ ցուցակի
	Թ. դ.		1299	2588	614	ԺԵ.	2418	60
Թ.	2520	335	ԺԳ.	2630	815	ԺԵ.	2515	316
	Ժ. դ.		ԺԳ.	2684	1174	ԺԵ.	2606	684
977	2642	886		ԺԴ. դ.		ԺԵ.	2550/Բ.	464
	ԺԱ. դ.		1352	2630	815	ԺԵ.	2557/Ա.	487
1041	2485	226	1374	2627	801	ԺԵ.	2607	693
1076	2690	1196	1376	2644	904	ԺԵ.	2630	817
1077	2605	676	1382	2630	816	ԺԵ.	2670	1058
1108	2496	253	1387	2408	36	ԺԵ.	2680	1155
1117	2688	1184	1387	2630	817	ԺԵ-ԺԶ.	2602	662
1129	2520	345	1391	2519	328			
1149	2680	1146	1396	2518	321	1513	2603	665
1162	2496	252	ԺԴ.	2540	424	1518	2669	1050
1162	2608	698	ԺԴ.	2609	707	1521	2465	178
1159	2684	1174		ԺԵ. դ.		1537	2632	825
1179	2516	317	1406	2496	256	1550	2465	178
1197	2603	663	1406	2520	347	1561	2603	665
1198	2613	718	1410	2538	418	1563	2535	412
	ԺԳ. դ.		1411	2519	331	1566	2653	968
1222	2496	252	1423	2629	811	1576	2604	669
1223	2496	253	1425	2523	358	1580	2538	418
1225	2679	1132	1425	2627	801	1580	2680	1156
1267	2690	1197	1430	2666	1040	1585	2634	832
1268	2567	524	1439	2514	313	1585	2679	1132
1271	2551	466	1439	2540	425	1587	2601	660
1296	2630	815	1443	2470	184	1594	2610	711
1297	2698	1309	1450	2514	313	1596	2511	305
1298	2513	311	1459	2518	321	1598	2522	354
1298	2595	641	1464	2549	462	1599	2680	1157
1298	2683	1171	1464	2418	59	ԺԶ.	2511	305
1299	2407	32	1476	2418	60	ԺԶ.	2512	310

Ժամանակ	Հ՞՞ր ձեռ-ի	էջ գուցակի	Ժամանակ	Հ՞՞ր ձեռ-ի	էջ գուցակի	Ժամանակ	Հ՞՞ր ձեռ-ի	էջ գուցակի
ժՁ.	2519	333	1671	2517	321	1718	2518	324
ժՁ.	2520	348	1671	2578	573	1718	2519	334
ժՁ.	2538	419	1671	2644	909	1719	2627	803
ժՁ.	2546	454	1670	2423	73	1722	2678	1123
ժՁ.	2569	536	1678	2539	422	1723	2680	1158
ժՁ.	2588	614	1680	2452	144	1723	2681	1165
ժՁ.	2604	668	1684	2491	239	1724	2464	176
ժՁ.	2607	693	1684	2692	1213	1725	2681	1166
ժՁ.	2610	711	1687	2468	182	1728	2601	660
ժՁ.	2630	817	1687	2632	826	1730	2659	1000
ժՁ.	2631	822	1691	2559	498	1731	2542	436
ժՁ.	2665	1039	1691	2682	1169	1732	2623	771
ժՁ.	2666	1042	1692	2450	140	1733	2545	444
ժՁ.	2670	1060	1692	2566	519	1733	2680	1158
ժՁ.	2671	1064	1694	2491	240	1734	2553	472
ժՁ.	2678	1112	1697	2559	498	1735	2515	316
	ԺԷ. դ.		1698	2659	1000	1736	2625	792
1602	2490	237	ԺԷ.	2409	38	1739	2455	149
1602	2612	716	ԺԷ.	2411	43	1740	2429	86
1602	2666	1042	ԺԷ.	2435	98	1740	2544	444
1603	2612	716	ԺԷ.	2438	108	1740	2599	652
1604	2518	321	ԺԷ.	2443	122	1740	2672	1096
1612	2477	202	ԺԷ.	2447	132	1741	2667	1043
1620	2678	1122	ԺԷ.	2460	167	1742	2623	771
1621	2630	817	ԺԷ.	2485	227			
1622	2644	906	ԺԷ.	2489	232	1743	2454	148
1624	2542	434	ԺԷ.	2490	238	1744	2678	1124
1630	2619	746	ԺԷ.	2512	310	1745	2576	564
1630	2630	817	ԺԷ.	2514	314	1745	2634	833
1632	2457	154	ԺԷ.	2542	435	1746	2406	30
1632	2459/Բ.	164	ԺԷ.	2459/Բ	164	1747	2420	68
1632	2602	662	ԺԷ.	2544	444	1747	2557/Գ.	489
1636	2537	418	ԺԷ.	2589	616	1747	2652	966
1637	2608	700	ԺԷ.	2606	683	1749	2544	444
1643	2604	670	ԺԷ.	2606	683	1750	2546	454
1651	2516	320	ԺԷ.	2607	694	1750	2613	722
1651	2597	648	ԺԷ.	2608	701	1750	2655	978
1651ից	2630	818	ԺԷ.	2630	818	1750	2676	1105
իևսոյ			ԺԷ.	2631	822	1752	2577	569
1652	2438	109	ԺԷ.	2653	969	1753	2614	724
1653	2553	471	ԺԷ.	2660	1004	1753	2658	984
1655	2680	1157	ԺԷ.	2671	1064	1756	2442	120
1661	2445	127	ԺԷ.	2680	1157	1757	2693	1216
1661	2492	244		ԺԸ. դ.		1758	2545	448
1661	2644	909	1701	2607	694	1759	2518	324
1662	2503/Բ.	270	1701	2670	1060	1760	2543	440
1663	2511	306	1701	2670	1061	1761	2619	748
1663	2669	1052	1707	2464	174	1763	2436	104
1665	2587	605	1711	2566	519	1763	2484	218
1665	2587	605	1713	2472	190	1763	2582	584
1668	2438	110	1713	2559	498	1763	2658	984
1668	2459/Բ.	164	1714	2439	110	1763	2676	1106
1668	2553	472	1717	2464	174	1767	2545	448

Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	էջ ցուցակի	Ժամանակ	Հ ^մ ձեռ-ի	էջ ցուցակի
1767-1781	2507	290-292	ժ.Ը.	2521	352	1817	2654	974
1770	2555	480	ժ.Ը.	2522	354	1819	2455	150
1771	2642	892	ժ.Ը.	2526	366	1819	2696	1270
1771	2644	909	ժ.Ը.	2527	373	1820	2410	40
1772	2455	149	ժ.Ը.	2553	472	1820	2450	141
1775	2546	454	ժ.Ը.	2556	482	1820	2633	828
1781	2431	89	ժ.Ը.	2556	483	1821	2511	306
1781	2682	1168	ժ.Ը.	2563	507	1822	2458	156
1783	2548/Ա.	458	ժ.Ը.	2570	540	1823	2404	23
1784	2545	448	ժ.Ը.	2575	556	1823	2478	204
1784	2584	592	ժ.Ը.	2578	574	1824	2669	1054
1787	2458	156	ժ.Ը.	2593	634	1825	2653	970
1788	2528	378	ժ.Ը.	2594	636	1826	2567	528
1790	2528	378	ժ.Ը.	2601	660	1826	2637	843
1791	2627	803	ժ.Ը.	2603	666	1828	2458	156
1791	2632	826	ժ.Ը.	2605	678	1828	2672	1096
1792	2629	812	ժ.Ը.	2608	701	1830	2409	38
1792	2630	818	ժ.Ը.	2609	707	1830	2459/Բ.	165
1792	2659	1000	ժ.Ը.	2610	711	1831	2612	718
1795	2411	44	ժ.Ը.	2613	722	1837	2476	200
1795	2431	89	ժ.Ը.	2618	740	1834	2457	154
1795	2556	482	ժ.Ը.	2632	826	1834	2635	838
1797	2532	400	ժ.Ը.	2642	892	1835	2430	88
1797	2548/Բ.	460	ժ.Ը.	2642	893	1836	2660	1006
1797	2559	498	ժ.Ը.	2649	958	1837	2617	737
1797	2622	768	ժ.Ը.	2654	973	1837	2623	772
1797	2687	1182	ժ.Ը.	2655	978	1843	2644	906
1799	2649	960	ժ.Ը.	2657	984	1844	2640	871
1800	2436	104	ժ.Ը.	2659	1000	1847	2587	604
ժ.Ը.	2407	34	ժ.Ը.	2660	1005	1848	2411	44
ժ.Ը.	2409	38	ժ.Ը.	2660	1006	1848	2413	50
ժ.Ը.	2419	62	ժ.Ը.	2668	1046	1848	2586	600
ժ.Ը.	2422	72	ժ.Ը.	2669	1054	1851	2410	40
ժ.Ը.	2424	78	ժ.Ը.	2676	1106	1851	2410	41
ժ.Ը.	2427	82	ժ.Ը.	2677	1110	1851	2413	50
ժ.Ը.	2434	96	ժ.Ը.	2678	1124	1852	2497/Ա.	257
ժ.Ը.	2448	138	ժ.Ը.	2680	1160	1853	2622	760
ժ.Ը.	2449	140	ժ.Ը.	2681	1166	1855	2574	546
ժ.Ը.	2450	141	1801	2444	123	1857	2446	130
ժ.Ը.	2455	149	1801	2665	1039	1857	2601	660
ժ.Ը.	2459/Բ.	164	1801	2691	1206	1858-65 pp.	2580	580
ժ.Ը.	2460	168	1802	2597	648	1858	2420	68
ժ.Ը.	2462	170	1802	2682	1168	1859	2458	156
ժ.Ը.	2469	183	1802	2682	1170	1862	2633	828
ժ.Ը.	2470	186	1804	2423	76	1864	2568	533
ժ.Ը.	2472	190	1805	2663	1012	1866	2563	508
ժ.Ը.	2474	194	1806	2654	973	1866	2574	546
ժ.Ը.	2486	228	1808	2651	962	1866	2673	1097
ժ.Ը.	2490	238	1811	2502	266	1872	2554	47625
ժ.Ը.	2492	244	1812	2552	470	1872	2598	651
ժ.Ը.	2494	248	1814	2659	1000	1873	2567	528
ժ.Ը.	2500	264	1816	2455	150	1873	2627	803
ժ.Ը.	2515	361	1816	2653	969	1877	2465	178

Ժամանակ	Հ՝՝ ձեռ-ի	էջ գուցակի	Ժամանակ	Հ՝՝ ձեռ-ի	էջ գուցակի	Ժամանակ	Հ՝՝ ձեռ-ի	էջ գուցակի
1878	2693	1217	1899	2463	174	ԺԹ.	2545	448
1879	2547	456	1899	2473	192	ԺԹ.	2554	476
1880	2404	23	ԺԹ.	2405	28	ԺԹ.	2556	484
1880	2562	504	ԺԹ.	2408	36	ԺԹ.	2567	528
1880	2673	1097	ԺԹ.	2410	40	ԺԹ.	2570	540
1880	2674	1098	ԺԹ.	2415	54	ԺԹ.	2581	582
1882	2405	27	ԺԹ.	2416	54	ԺԹ.	2585	598
1882	2412	46	ԺԹ.	2418	60	ԺԹ.	2591	624
1882	2416	54	ԺԹ.	2420	68	ԺԹ.	2594	636
1885	2567	528	ԺԹ.	2429	86	ԺԹ.	2601	660
1886	2463	173	ԺԹ.	2432	90	ԺԹ.	2605	678
1886	2473	192	ԺԹ.	2436	104	ԺԹ.	2609	701
1887	2433	93	ԺԹ.	2444	124	ԺԹ.	2614	724
1887	2579	576	ԺԹ.	2451	142	ԺԹ.	2623	771
1888	2411	44	ԺԹ.	2452	144	ԺԹ.	2628	810
1888	2633	828	ԺԹ.	2458	156	ԺԹ.	2663	1012
1889	2407	34	ԺԹ.	2464	176	ԺԹ.	2668	1046
1890	2402	14	ԺԹ.	2470	186	ԺԹ.	2680	1160
1890	2457	154	ԺԹ.	2475	198	ԺԹ.	2693	1217
1891	2541	432	ԺԹ.	2476	200	1900	2480	208
1893	2420	68	ԺԹ.	2478	204	1904	2454	148
1894	2444	124	ԺԹ.	2481	208	1904	2455	150
1896	2435	99	ԺԹ.	2487	230	1906	2456	152
1896	2442	120	ԺԹ.	2492	244	1906	2478	204
1897	2444	124	ԺԹ.	2496	256	1908	2482	214
1897	2445	128	ԺԹ.	2521	352	1908	2484	218
1897	2455	150	ԺԹ.	2531	396		Ի. դ.	
1899	2462	170	ԺԹ.	2536	414	Ի.	2608	701

Գ.

ՆԻԻԹԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱՂՕԹՔ

Աղօթք. Ամբակուսայ - էջ 355, Աթանասի Աղեհամ-
 դրացոյ - էջ 119, 384, Անաստասայ Բահանայի - էջ 138,
 453, 1146, Բենիկ վարդապետի - էջ 119, 398, 1150, Գրի-
 գորի Լուսաուրչի - էջ 119, 384, Գրիգորի Նարեկացոյ - էջ
 82, 98, 138, 183, 184, 187, 194, 232, 384, 438, 484, 488,
 1137, 1147, Գրիգորի Տաքեացոյ - էջ 384, Դանիէլի - էջ
 119, Եզեկիա արքայի - էջ 355, Եփրեմի Ասորոյ - էջ 118,
 120, 138, 383, 384, Թումայի առաքելոյ - էջ 119, Խոսրովու
 - էջ 1117, Կիրակոսի - էջ 524, Մեղրկայ - էջ 1146, Մետրով-
 բայ վարդապետի - էջ 1147, Մխիթարայ Գօշի - էջ 118,
 135, 184, 1148, Մովսիսի Քերթողի - էջ 1148, Յովհաննու
 Պօնայի Գրեով աղօթից - էջ 379, Յովհաննու Գառնեցոյ -
 էջ 117, 137, 385, 1147, Յովհաննու Երզնկացոյ - էջ 1146,
 Յովհաննու Մայրավանդացոյ - էջ 450, Յովհաննու Ոսկեբե-
 րանի - էջ 118, Յովհաննու Սարկաւագի - էջ 1150, Յովսէ-
 փայ վարդապետի - էջ 1148, Ներսիսի Շնորհալոյ - էջ 54,
 98, 120, 144, 154, 188, 191, 217, 232, 283, 1002, 1003,
 1111, 1147, Վարդանայ վարդապետի - էջ 442, Փոկասու
 հայրապետի - էջ 119, 120, 188, Փոտինեա Սամարացոյ -

էջ 188, Աղօթք զանազան՝ Ասագակին - էջ 120, Գլխացալի
 - էջ 107, Գիշերապաշտաման - էջ 122, Ընդդէմ դիւաց - էջ
 193, Ընդդէմ շարակամաց - էջ 187, Ժամամտից - էջ 122, Ի
 վերայ գերեզմանին Քրիստոսի - էջ 139, Ճանապարհի - էջ
 119, Պահպանութեան - էջ 193, Ջաղացկապի - էջ 189, Տի-
 րամօրն - էջ 289, տարբեր - էջ 118, 119, 122, 138, 194, 240,
 385, 433, 439, 1003, 1050, 1146, 1147, 1152:

ԱՆՈՒԱՆՔ

Անուան՝ Աստուծոյ - էջ 82, Ախորեալ վարդապետացն
 - էջ 280, Բեւեռացն Քրիստոսի - էջ 562, Եզեկիէլի - էջ 524,
 Եփեսոսի մանկանցն - էջ 189, Թագաւորաց Պարթեաց - էջ
 242, 522, Թագաւորաց Հայոց յԱնի - էջ 242, Իննեակ դասին
 - էջ 562, Խաղաղասէր վարդապետացն - էջ 280, ԿԶ. հրեշ-
 տակաց - էջ 190, Նշանագրաց - էջ 521, Քաղաքաց - էջ
 241, 521, Քաղաքաց եւ գիւղից Հայաստանեայց - էջ 240:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆՔ

Անանիայի Շիրակացոյ Յաղագս բարձրութեան երկ-
 նից - էջ 241, Գաբրիէլի Այվազովսկու Աշխարհագրութիւն -

էջ 849, Մովսիսի հորենացոյ Աշխարհագրութիւն - էջ 241, Յովհաննու Երզնկացոյ Յաղագս երկնի - էջ 32, Սարգսի Զարլեանց՝ Ադուանֆ - էջ 766, Վարդանայ վարդապետի Աշխարհացոյց - էջ 239, 521, 739, անանունֆ. Աշխարհացոյց - էջ 240, Յաղագս երկնային գնդոյն պատկերանշանութեանցն - էջ 283, Յաղագս շաղկապութեան արեգական եւ լուսնի - էջ 284, Որոտնացոյց - էջ 243, Վասն է. բաժնին պշխարհիս - էջ 241, Վասն լուսնոյ բակ առնելոյ - էջ 243, Վասն խաւարման արեգական եւ լուսնի - էջ 243, 286, Վասն որոտման - էջ 285, Վասն տարերաց խառնմանց - էջ 284, Վասն տետղութեան տուրնջեան - էջ 242:

Ա.Ռ.Ա.ԾՔ, Ա.Ռ.Ա.ԿԱՔ

Առակֆ Գաբրիէլի Այվազովսկի - էջ 849, Մխիթարայ Գօշի - էջ 386, Վարդանայ Այգեկցոյ - էջ 513, 525, 786: Առակատր բանֆ - էջ 241, անանունֆ - էջ 785, 1112:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆՔ-ԳԱԻԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆՔ

Աղեֆսանդրի Գալամաթոյ՝ Անտառ նորագոյն մտածմանց - էջ 589, 1043, 1045, Անանիայի Շիրակունտոյ Որշափոքին Հին եւ Նոր Կտակարանաց - էջ 960, Անանիայի Սանահնեցոյ Ընդդէմ երկաբնակաց - էջ 1118, Բարդուղիմէոսի Մարաղացոյ Յաղագս Վեցօրէից - էջ 635, Բարսղի Կեսարացոյ Պահոց գիրք - էջ 461, ի Հարցողաց գրոց - էջ 1113, Գրիգորի Լուսատրչի Բան հաւատոյ - էջ 1112, Գրիգորի Նարեկացոյ Դաւանութիւն հաւատոյ (հոստովանիմֆ) - էջ 12, 186, 232, 283, Գիոնիսեայ եպիսկոպոսի Աթենացոյ Յաղագս Աստուծայնոցն անուանց - էջ 267, 634, Յաղագս եկեղեցական ֆահանայապետութեան - էջ 267, 634, Յաղագս երկնային ֆահանայապետութեանցն - էջ 267, 634, Յաղագս խորհրդականի աստուածաբանութեանն - էջ 267, 635, Եսայեայ Նշեցոյ Վասն կարգաց եկեղեցոյ - էջ 696, Եւագրեայ Մատենագրութիւնֆ - էջ 422, Եփրեմի՝ Յաղագս Նինուէացոց - էջ 655, Վասն ապաշխարութեան - էջ 360, 452, Թովմայի Աֆոլիւնացոյ Գիրք եօթն խորհրդոցն - էջ 314, Կիրակոսի եւ Յովաննու Յայտարարութիւն աղանդոց հոռովեական ունիթոոց - էջ 903, Կոմիտասայ կրդկս.ի Սկիզբն հաւատոյ - էջ 904, Կիրդի Աղեֆսանդրացոյ Գիրք պարապմանց - էջ 635, Կիրդի Երուսաղեմացոյ Վասն պատարագաց - էջ 697, Հեպելիտայ եպիսկոպոսի Ի կատարած աշխարհի - էջ 559, Հերոնիմոսի Լորենցիոսի Սուղ ինչ վասն Հին Կտակարանաց - էջ 88, Միխայէլի Ասորոյ Յաղագս ֆահանայական կարգաց - էջ 959, 1119, Մխիթարայ՝ Որք խմոր եւ շուր արկանեն - էջ 497, Վասն խոստովանութեան մեղաց - էջ 497, Յակոբայ Նալեան՝ Մեկնութիւն եօթն խորհրդոց եկեղեցոյ - էջ 1175, Յովհաննու Անգլոսի Յաղագս հոգոյ - էջ 471, Յովհաննու Ոսկեբերանի Վասն հանդերձեալ ատուն - էջ 452, Մանուէլի եպիսկոպոսի Վասն խաչին - էջ 436, Միխայէլի Զավեանց՝ Վահան հաւատոյ - էջ 869, Ներսիսի Լամբրոնացոյ Դեսպանագնացութիւն - էջ 246, 251, խորհրդածութիւն վասն ուղղափառ հաւատոյ - էջ 245, 608, Մեկնութիւն խորհրդոյ պատարագին (հատուած) - էջ 437, 609, Ներսիսի Շնորհալոյ Գիր հաւատոյ խոստովանութեան - էջ 246, Հրեշտակապետացն - էջ 252, 697, Պետրոսի Թիֆլիզեցոյ Վարդապետութիւն ճշմարտութեան - 590, Պօ-

ղոսի Տարօնացոյ Պատասխանի առ Թէոփիստէ - էջ 1119, Ստեփաննոսի Սիւնեցոյ Յաղագս եկեղեցեաց կարգաց - էջ 904, Ընդդէմ երկարնակաց - էջ 1119, Վանականայ Վարդապետի՝ Զինչ է նրագալուցին լուծումն - էջ 960, Համեմատութիւն Հնոց եւ Նորոց - էջ 377, Վասն հոգոյ - էջ 235, Վահրամայ վարդապետի Դաւանութիւն - էջ 1119, Վարդանայ Արեւելցոյ Դաւանութիւն - էջ 745, Վարդանայ Յունանեանց՝ Յաղագս կարգաց եւ աստիճանաց եկեղեցոյ - էջ 133, Վրթանիսի Քերթողի Յաղագս պատկերամատոց - էջ 1128, Փիլոնի Եբրայեցոյ եօթնեֆին գիրս - էջ 637, Անանունֆ. Աստուածաբանութիւն - էջ 399, 793, 849, Բնութեան գիրքն - էջ 235, Գաւազանագիրք Հին եւ Նոր Կտակարանաց - էջ 1331, Գլխակարգութիւն Հոռոմոց - էջ 245, Դաւանութիւն ուղղափառ հաւատոյ - էջ 135, 1147, Զղշումն - էջ 12, 186, Թուղթ սուրբ եւ ուղղափառ վարդապետութեան եկեղեցոյն Հայոց - էջ 279, Խոստովանութիւն - էջ 357, Խոստովանութիւն ֆահանայիցն - էջ 438, Խորհուրդ յարութեանն Ղազարու - էջ 1114, Խորհուրդ պապից - էջ 592, Կարգատրութիւն հաւատոյ Հայաստանեայց եկեղեցոյ - էջ 1115, Կարգ վարդապետացն մեռոց - էջ 522, Կարգ մեղաց - էջ 310, Կերակուր ֆահանայից - էջ 592, Կերպ խոստովանութեան զամենայն մեղա գործեցեալս - էջ 134, Կերպ անուանարկութեան - էջ 404, - էջ 12, 283, Հրաժարումն - էջ 12, 283, Յաղագս՝ Առաքինութեանց հոգոյն - էջ 471, Աստիճանաց եկեղեցոյ - էջ 960, Խառնելոյ խմորոյն - էջ 435, Հաւատոյ - էջ 288, Միաբանութեան հաւատոյ եւ կարգաց եկեղեցոյ - էջ 250, Միատրութեան - էջ 1117, 1118, Մկրտութեան - էջ 288, Որկրամոլութեան - էջ 433, Քառասնորդաց պահոցն - էջ 522, Պատնէն գորովայնամոլ արբեցողն յամօթ առնել - էջ 435, Պարտ է Խաչեցարն ասել - էջ 1118, Սակս ջրոյն խառնման - էջ 1117, Վահան ուղղափառաց - էջ 753, Վասն Աղի օրհնութեան - էջ 437, Անապականութեան - էջ 1127, Անխմոր նշխարին - էջ 1117, Բաժակին - էջ 1117, Դժոխոցն - էջ 452, Զատկի մատաղի էջ 437, Կիրակէի - էջ 558, Հրոյն - էջ 442, Մի բնութեան - էջ 1118, Չարչարանաց Տեառն - էջ 1118, Պատարագին առ զանազան ազգս - էջ 310, Փառֆ խաչի - էջ 522:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉՔ

ա. Հին եւ Նոր Կտակարանֆ - էջ 593, 600, 796, 805, 1048
բ. Հին Կտակարան - էջ 983
գ. Մասունֆ Հնոյ եւ Նորոյ Կտակարանաց - էջ 63, 109 (պպ), 143 (պպ), 183 (պպ), 233, 323 (պպ), 365 (պպ), 462, 552, 593 (պպ), 653 (պպ)
դ. Աւետարան - էջ 68, 128, 132, 204, 205, 247, 319 (պպ), 352 (պպ), 354 (պպ), 395 (պպ), 406, 410 (պպ), 412, 415, 418, 419, 461 (պպ), 541, 566, 578, 583, 615, 617, 663 (պպ), 665 (պպ), 679 (պպ), 701 (պպ), 741, 810, 814, 819, 823, 827, 829 (պպ), 830, 967 (պպ), 967, 979, 983, 1001 (պպ), 1040, 1054 (պպ), 1055, 1062, 1161 (պպ), 1181 (պպ), 1199 (պպ)
Աւետարանցոյցֆ - էջ 69, 110, 111, 132, 197, 1009, Աւետարանֆ բժշկութեան, իղաբերից, տանարի, հանգստեան - էջ 10, 81, 110, 120, 187, 193, 219, 233, 238, Յանկֆ գլխոց Սուրբ Գրոց - էջ 527, 604:

ԲԱՆՔ ԵՒ ԽՐԱՏՔ ԻՄԱՍՏՆՈՅ

Բանկ իմաստասիրաց - էջ 198, 199, 1121, Բանկ իմաստնոց - էջ 438, Բանկ խրատական իմաստասիրացն - էջ 135, Խիկարայ Պատմություն եւ խրատ - էջ 135, 243, Նեղոսի Խրատ - էջ 398, 480, 485, 570, 885, 1137, 1144, Բան գովելի - էջ 439, Խաւս իմաստասիրաց Վասն գագանաց - էջ 398, Խրատ իմաստասիրաց - էջ 961, Վասն արբեցողացն - էջ 439:

ԲԱՌԳԻՐՔ

Երեմիայի Մեղրեցոյ Բառք յԱստուածաշունչ գրոց - էջ 140, 180, Բառգիրք Հայոց - էջ 87, 140, Բառարան ռուսական ակադեմիայի - էջ 1006, Բառք ֆերթոզականք - էջ 140, Թարգմանություն Պարսից բառից ի Վարդան գրոց - էջ 87, Հանդէս բանաստեղծաց փաղանունաբար - էջ 88, Նշանագիրք անուանց կարեւարանություն - էջ 364, Բառգիրք զանազանք - էջ 170, 960:

ԲԺՇԿԱՐԱՆՔ

Գրիգորի Նիսացոյ Յաղագս բնութեան մարդոյ - էջ 259, 297, Յորդորումն մանկանց ի կուսություն - էջ 296, Տեսություն ի մարդոյն կազմություն - էջ 296, 297, Դեղագիրք - էջ 287, 289, 562, 791, 1309, Հեփմարան - էջ 88, Յաղագս մարդակազմութեան - էջ 135, Սուսանակի դեղ - էջ 289, Վասն՝ Ականջացալի - էջ 289, Աչքացալի - էջ 167, Բերանացալի - էջ 289, Երակ առնելոյ - էջ 133, Ջերման - էջ 506, Տենդի - էջ 107, Պատմություն խոզի - էջ 333, Վասն ստեղծման եւ բնութեան մարդոյն - էջ 135:

ԳԱՆՁԱՐԱՆՔ ԵՒ ՏԱՂԱՐԱՆՔ

Գանձարանք - էջ 425, 933, 985, 1025, 1065:
Տաղարանք - էջ 31, 99, 428:

ԳՈՒՇԱԿՈՂԱԿԱՆՔ

Ախտարացոյց - էջ 288, Ամսացոյց վիճակացոյց - էջ 106, Ափպահնոցի - էջ 242, 243, Ատուրք շարութեան - էջ 243, 506, Բնութիւն օձին - էջ 439, Բոլորակք գուշակողականք - էջ 243, Գիտություն վասն բնութեան տարոյն - էջ 88, Գուշակութիւնք Ի վերայ բնութեան - էջ 561, Երկոտասան կենդանակերպից - էջ 243, 283, Դանիելի մարգարէի Վասն նշանաց յերկինս - էջ 284, Դռուն աստեղաց (Ոստոտլապ) - էջ 284, Երագահան - էջ 160, 163, Երագահան լուսնով - էջ 288, Զայս է գիրս - էջ 105, Համայիլ - էջ 95, Մարմնագնություն - էջ 88, Յաղագս աստեղացն - էջ 284, 285, 506, Նշանացոյց - էջ 285, Ուրաբագիրք - էջ 93, Ռամգիրք - էջ 750, Վասն՝ Գլխաւոր աստեղաց - էջ 106, Ծնանելոց տղայի բարի կամ չար - էջ 289, Ճանապարհի բարոյ եւ չարի - էջ 482, Չար աստեղ - էջ 106, Վիճակացոյց - էջ 243, 287, զանազանք - էջ 105, 106, 236, 287, 289, 433, 562:

ԳՐԱՌԱՋՔ

Գրառաջք - էջ 30, 105, 193, 289, 518, 723:

ԹՈՒՂԹՔ

Աբասու - էջ 397, Գրիգոր կրթիկսի - էջ 766, 1116, 1117, Գրիգոր Փշտիմալեանի - էջ 281, 282, Գրիգորի պատրիարքի Կ. Պոլսոյ - էջ 758, Գրիգորի Շախարեանց -

էջ 736, Դիոնիսիոսի Արիսպագացոյ - էջ 268, 635, Եսայեայ Նշեցոյ - էջ 303, Թէոդոսի Անկիւրացոյ - էջ 636, Թովմայի վարդապետի Մախութեան - էջ 281, Կարապետի նովրակի - էջ 723, Կարապետի պատրիարքի - էջ 1285, Կիպրիանոսի - էջ 636, Կիրոզի Աղեփասնորացոյ - էջ 635, Կոստանդեայ կրթիկսի - էջ 745, 1114, Ղազարու Փարպեցոյ - էջ 762, 1168, Մովսիսի վարդապետի - էջ 1117, Միքայելի Չամչեանց - էջ 281, 599, 1280, Մխիթարայ Գօշի - էջ 1121, Յովհաննու Գառնեցոյ - էջ 449, Յովհաննու Զօհրապեան - էջ 279, 3. Էմին - էջ 604, Յովհաննու Մայրավանեցոյ - էջ 449, 450, 451, Յովհաննու պատրիարքի Կ. Պոլսոյ - էջ 755, Յովսէփայ Արդուբեանց - էջ 1313, Յովհաննու Կարբեցոյ - էջ 1009, Ներսիսի Աշտարակեցոյ - էջ 1010, Ներսիսի Լամբրոնացոյ - էջ 245, 689, 1114, Ներսիսի Շնորհալոյ - էջ 245, 432, 437, 525, 688, 689, 1113, 1114, 1115, 1117, 1137, Պիղատոսի - էջ 442, Պրոսի եօթներորդ պապի - էջ 281, Պօղոսի պատրիարքի Կ. Պոլսոյ - էջ 1269, Ստեփաննոսի Սիւնեցոյ - էջ 1117, 1127, Վարդանայ Արեւելցոյ - էջ 365, Վիշկնցիոսի արեպսի - էջ 280, Քերոբէ վրդի. - էջ 282, Թուղթ սիրոյ եւ միաբանութեան (Դաշանց թուղթ) - էջ 697, 852, զանազանք - էջ 361 (պպ), 761, 762, 765, 843:

ԺԱՄԱԳԻՐՔ, ԽՈՐՀՐԳԱՏԵՏԻՐ

Ժամագիրք - էջ 14, 15, 79, 86, 107, 121, 183, 231, 232, 272 (պպ), 283, 359 (Լատ., պպ), 491, 509 (պպ), 545, 1065 (Լատ., պպ), Մասն ժամագրոց - էջ 9, 155, 158, 217, 219, 257, 1002, 1007, Խորհրդատեւոր - էջ 79, 85, 122, 183, 232, 961, 1096, 1098, 1100, Խրատք ժամատեղեաց - էջ 11, 50, 111, 115, Խրատք Իղաբերից - էջ 108, 111:

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Առաքելի Սիւնեցոյ Մեկնություն Սահմանաց գրոց - էջ 261, Տեսություն բանին՝ Ամենայն տանջելի - էջ 261, Արիստոտելի՝ Յաղագս Առաքիներեանց - էջ 236, Ստորագութիւն - էջ 459, Աւետիփայ Օգոստինի Կարգ գիտութեան գիտնականացն - էջ 135, Գաբրիելի Այվազովսկոյ՝ Իմաստասիրականք - էջ 849, Գրիգորի Նիսացոյ՝ Բնութեան գրոցն լուծմունք - էջ 259, Կազմութեան գրոցն լուծմունք - էջ 260, Գրիգորի Տաթեւացոյ Լուծումն Պարսպմանց Կիրոզի - էջ 256, Դաւթի Անյաղթի՝ Սահմանք իմաստասիրութեան - էջ 459, Առաքի հինգգ - էջ 964, Յաղագս ներածութեան Պորփիրի - էջ 964, Նկատումն Արիստոտելի - էջ 965, Սկիզբն Պերիարմենիասի - էջ 965, Ստորագութիւն Արիստոտելի - էջ 965, Վասն բաժանման - էջ 964, Վերլուծութիւն ի ներածութիւնն Պորփիրի - էջ 965, Վերլուծութիւն Արիստոտելի - էջ 965, Հերմէսի Սահմանք - էջ 470, Ճօսն Պարթստա Պօքրայի Բնագանցութիւն - էջ 619, 623, Մովսիսի Խորեանցոյ Գիրք Պիտոյից - էջ 314, Խրատարանութիւն յորդորական - էջ 315, Բան իմաստութեան - էջ 363, Յակոբայ Թօփուզեանց՝ Պարզաբանութիւն փոքր տրամաբանութեան Կովտնոյ - էջ 911, Յովհաննու Ռոտնեցոյ Լուծմունք Պերի Արմենիասի Արիստոտելի - էջ 263, Յովհաննու Սաննեմիացոյ Գիրք օրինակաց եւ նմանութեանց - էջ 1013, Յովսէփայ Արցախեցոյ Գիրք տեսական փիլիսոփայութեան - էջ 362, Պորփիրի Ներածութիւն

Ստորոգութեանցն Արիստոտելի - էջ 458, Սիմէոնի Գառնեցոյ Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի - էջ 265, Սիմէոնի Երեւանցոյ Համառօտ լուծումն Արիստոտելի - էջ 964, Պորփիրի - էջ 963, Գրոցն Դարփի - էջ 963, Անանումբ. Աղիսակի տրամաբանականն - էջ 458, Ժողովածու արարեալ իմաստնոց - էջ 241, Նշանագիրք իմաստնոց - էջ 770, Սահմանն զանազանն - էջ 365, Սողոմոնի ասացեալ - էջ 135, Վասն սահմանաց իմաստասիրութեան - էջ 262, զանազանն - էջ 533:

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆՔ

Կանոնագիրք հայոց - էջ 645, 833, 975, 1100, 1107, Ի Կանոնագրոց հայոց - էջ 525, 559, Կանոնն 1651 թուին - էջ 648, Կանոնն յեպիփանու - էջ 235, Մխիթարայ Գօշի Գիրք Դատաստանի - էջ 627, 833, 976, Յակոբայ Գեորգեանն՝ Համառօտութիւն կանոնաց - էջ 647, Յովհաննու քնն. Խաչիկեանն՝ Կանոնագիրք Հայոց - էջ 840, Պետրոսի Արագոնացոյ Գիրք Դատաստանի - էջ 249, Սիմէովնի Աղոսանից կրթկս.ի Կանոնն - էջ 976, Մովսիսական օրինաց - էջ 977, Քաղաքական արիմարութիւն - էջ 628, 977, Օրէնն աստուածադիրք - էջ 629, 835, Օրէնն յաղթող թգր.աց - էջ 628, զանազանն - էջ 647, 1112, 1121:

ԽՐԱՏՔ, ՃԱՌՔ, ՆԵՐԲՈՂՔ

Անանիայի Նարեկացոյ - էջ 486, 1140, 1141, Անանիայի Շիրակացոյ Խրատ վասն խոնարհութեան - էջ 361, 398, Խրատ Բահանայից - էջ 398, Գրիգորի Աստուածաբանի - էջ 656, 734, Գրիգորի Լուսաւորչի - էջ 397, 658, 1140, Գրիգորի Նազիազանցոյ - էջ 653, Գրիգորի Նարեկացոյ - էջ 452, 696, 1113, 1137, Գրիգորի Սկեռացոյ - էջ 764, 960, Գրիգորի Հաղիհեցոյ - էջ 1148, Դիոնիսիոսի - էջ 658, Նիղիէի - էջ 514, 657, 1128, 1168, Նպիփանու Կիպրացոյ - էջ 658, Նագրեայ - էջ 1145, Նփրեմի Ասորոյ - էջ 15, 689, 885, 1143, 1263, Ջաֆարիայի Ջագեցոյ - էջ 283, Ջենովբայ եպիսկոպոսի - էջ 657, Թաթլոյ - էջ 1137, Թովմայի Մեծոփեցոյ - էջ 1008, Կիրակոսի Երզնկացոյ - էջ 288, 433, Կիրոզի - էջ 658, Կիրոզի Երուսաղէմացոյ - էջ 283, Մակարայ - էջ 514, Մխիթարայ Գօշի - էջ 903, Մովսիսի Երզնկացոյ - էջ 452, Յակոբայ Սրնեցոյ - էջ 283, 514, Յովհաննու Գառնեցոյ - էջ 1137, Յովհաննու Երզնկացոյ - էջ 163, 288, 432, 437, 452, 1112, Յովհաննու Մանդակունոյ - էջ 396, 397, 1137, Յովհաննու Ոսկերեանի - էջ 453, 558, 656, 657, 658, 1142, Յովհաննու Որոտնեցոյ - էջ 521, Յովհաննու Օձնեցոյ - էջ 690, Ներսիսի Լամբրոնացոյ - էջ 184, 245, 608, 609, 1148, 1165, Ներսիսի Շնորհալոյ - էջ 249, 250, 1118, Սեւերիանոսի - էջ 657, 1128, Վարդանայ վարդապետի - էջ 452, զանազանն - էջ 333, 397, 398, 433, 483 (պպ), 521, 558, 592, 723, 885, 904, 981 (պպ), 1114, 1138, 1145:

ՀԱՄԱՐՈՂԱԿԱՆՔ

Նագրեայ Հարիւրատրքն վեցերորդն - էջ 180, Հաշիւ - էջ 106, զանազանն - էջ 235:

ՀԱՆԵՂՈՒԿ

Հանելուկք - էջ 562, 1127:

ՀԱՐՅՄՈՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆՔ

Հարցումն Արիստոտելի - էջ 287, Աքանասի - էջ 961, Ահարոնի թգր.ի - էջ 236, Արձանայ - էջ 1141, Աստուածածնի - էջ 558, Բարսղի - էջ 513, 1119, Դարփի Հարբացոյ - էջ 1127, Թէոդորոսի Բահանայի - էջ 1127, Միփայէի Անդիոփու եպիսկոպոսի - էջ 234, Մովսիսի եւ Դարփի - էջ 690, Վարդանայ - էջ 252, Գրիգորի Տաքեացոյ Գիրք Հարցմանց - էջ 262, 273, 651, 970, Ի Հարցմանց գրոց - էջ 376, Հարցումն եւ քննութիւն Վասն Երրորդութեան - էջ 307, Հարցումն Ֆոանգաց - էջ 288, Պատասխանիք տանկաց - էջ 288, զանազանն - էջ 170, 199, 241, 243, 439, 485, 521, 576, 592, 669 (պպ), 1120, 1127, 1128, 1141:

ՀՄԱՅԱԿԱՆՔ

Գիր՝ Ամենայն ցաւոց - էջ 177, Անասնացալի - էջ 189, Աշաց ցալի - էջ 433, Ատամնացալի - էջ 106, Բախտի - էջ 189, Գլխացալի - էջ 82, 188, 193, 194, Երակ առնելոյ - էջ 106, 148, Թպղի - էջ 189, Լեզուակապի - էջ 189, Խիթի - էջ 433, Կախարդաց - էջ 189, Կարմիր Բամու - էջ 188, Կին որ դժուար ծնանի - էջ 188, 194, 289, Կողի - էջ 190, Հացի - էջ 105, Մեղոփի անման - էջ 194, Մկան - էջ 105, Չար աչքի - էջ 187, 189, Չար նագարի - էջ 289, պահպանութեան - էջ 81, 189, 193, ջերման - էջ 106, փենայի - էջ 81, Քաղցրի - էջ 194, Քրոնածի դեղ - էջ 147, Հմայագիր - էջ 243, 433, զանազանն - էջ 82, 241, 562, 1196:

ՀԱՇՈՅՔ, ՄԱՇՏՈՅՔ, ՅԱՅՄՄԱԻՈՒՐՔ

Հաշոցք - էջ 9 (պպ), 333 (պպ), 431 (պպ), 685 (պպ), 1061 (պպ), Մաշոցք - էջ 18, 23, 27, 55, 73, 89, 91, 209, 213, 294, 463 (պպ), 533, 536, 585, 1039 (պպ), Մասունն Մաշոցի (Կանոնն, խրատք) - էջ 10, 120, 497, Կարգաւորութիւն օրհնութիւնաբեր ցուցակի - էջ 438, 690, Յայսմատուրք - էջ 1219, Յանկ Յայսմատուրաց - էջ 527:

ՀԱՐՏԱՍԱՆՈՎԱՆՔ

Մխիթարայ Սեբաստացոյ Համառօտութիւն նարտասանութեան - էջ 443, Մովսէսի Խորենացոյ Գիրք Պիտոյից - էջ 503, Յովհաննու Վանանդեցոյ Տեսարան հանդիսիցն Հայկայ - էջ 871, Սողոմոնի - էջ 661, Տաղական բանից ցոյցք - էջ 442:

ՄԵԿՆՈՂԱԿԱՆՔ

Պատնաւք, լուծումն եւ մեկնութիւն գրեանցն՝ Արիստոտելի - էջ 364, 365, 459, 965, 966, Գրիգորի Նարեկացոյ - էջ 463, Դարփի Անյաղթի - էջ 465, Դիոնիսիոսի - էջ 270, Պատնաւաց գրոցն - էջ 347, Պրոկղի - էջ 468, 469, 543, Վարդանայ - էջ 441, Արարածոց գրոց - էջ 165, 257, 299, 355, 358, 666, Թագաւորութեանց - էջ 667, Յոբայ - էջ 165, 356, 717, 1194, Սաղմոսաց - էջ 105, 143, 191, 229, 230, 236, 236, 353, 355, 718, 819 (պպ), 885, 1216, 1217, Առակաց - էջ 455, 663, Երզոց երզոյն - էջ 311, 313, 455, 457, 662, 663, 885, 887, 1173, Դանիէլի - էջ 523, 1194, Եզեկիէի - էջ 301, 356, Եսայեայ - էջ 166, 355, 543, 1171, Երեմիայ - էջ 356, 680, Աւետարանի - էջ 308, 357, Մատթէոսի - էջ 355, 461, 708, 960, 1179, 1181, Դովասու - էջ 320, 323, 325, 464, 703, 742, Յովհաննու Աւետարանի - էջ

306, 317, 464, 713, 1183, 1192, 1209, Պօղոսի թղթոցն - էջ 356, 1200, Գործոց առափելոց - էջ 324, 328, 671, 1195, Կարթղիկէից թղթոց - էջ 376, 1214 (պպ), Յովհաննու Յայտնութեանն - էջ 84, 311, 317, 344, Պատնացոց գրոց - էջ 347, Իղարբերից Աւետարանի - էջ 310, Համեմատութիւնք Հնոց Կտակարանաց ընդ Նորոյս - էջ 903, 1167, Հայր մերի - էջ 134, 506, 524, 656, 713, Խորանացն - էջ 357, Բացատրութիւն Պատարագամատուցի - էջ 81, 376, 696, 773, Դուռն Աստուածածնի - էջ 190, Մեկնութիւն Անբառամ ծաղիկ շարականի - էջ 465, 531, Մեկնութիւն Ժամակարգութեան՝ Խորովու Անձնացոյ - էջ 685, 695, Ի Յարութիւնն Լագարու - էջ 357, Մեծի Պահոց շաբաթուն - էջ 177, Յաղագս նորեկ տղայոց - էջ 132, Յաղագս ուրացող Բահանային - էջ 361, Յաղագս պատկերացուցութեան - էջ 199, Յաղագս Սրբոյ Երրորդութեան՝ Վահրամայ վարդապետի - էջ 233, Նշանակութիւնք կերպարանաց առաքելոցն - էջ 135, Ուրախացիր պսակ շարականի - էջ 531, Պատնաց Վարդավառի տօնին - էջ 437, Վասն գօտոյ - էջ 256, Վասն իւղոյն - էջ 170, Վասն Սուրբ Երրորդութեան - էջ 234, Վասն Քրիստոսի փայտին - էջ 135, Վկայութիւնք յաղագս Քրիստոսի - էջ 356:

ՇԱՐԱԿԱՆՈՅՔ

Շարակնոց - էջ 35, 39, 41, 45, 51, 57, 61, 75, 81, 125, 141, 145, 150, 167, 171, 173, 175, 195, 200, 202, 490, 511, 581 (պպ), 582 (պպ), Երգեցողք շարականաց - էջ 501, Շարականացոյց - էջ 512:

ՉԱՓԱՅԵՐԱՎԱՆՔ

(ըստ սկզբնատողերի)

Աբգար արքայոյ - էջ 990, Աբրահամ հայր բազմաց - էջ 951, Ադամայ ստեղծողն - էջ 945, 994, 1033, 1073, Ադամ նստեալ - էջ 163, 945, Ականջ որբ - էջ 1087, Ահա այգիի մեր - էջ 1103, Ահա ասեմ բան - էջ 952, 1081, Ահա եղև պայծառ - էջ 515, Ահա եղև օրհնեալ գարուն - էջ 101, Ահա երանի է ինձ - էջ 1082, Ահա ի տիպ - էջ 947, 996, 1034, Ահա ձայնեմ - էջ 32, Ահա մեծ ժողովեալք - էջ 100, Ահեղ ձայն - էջ 947, 995, Աղաչանօք ընտրեալ դասին - էջ 955, Աղաչանօք մաքուր դասին - էջ 222, 954, 986, 999, 1037, 1079, Աղաչանօք արքոց մանկանցն - էջ 944, 993, 1089, Աղբիւր կենդանի - էջ 515, Ամենագօր Տէր Աստուած - էջ 951, Ամենագօր Տէր բազատր - էջ 28, Ամենախնամ Տէրն - էջ 1031, Ամենայն գործոց ծածուկք - էջ 993, 1089, Ամենայն զան թողում - էջ 251, Ամենայնի սկիզբն ես եմ - էջ 36, Ամենայնց ես արարիչ - էջ 943, Ամենայն փառք մարդոյ - էջ 944, 1087, Ամեն առաւօտ եւ լոյս - էջ 216, 1104, Ամենեցուն է պահապան - էջ 1035, Ամենեկեան ի մի բերան - էջ 1084, Ամեանն վեցերորդի - էջ 1067, Ամփոփեալ գնշան խաչին - էջ 225, 953, 999, 1037, Այ բարեգութ Տէր - էջ 30, Այբն մինչեւ - էջ 1103, Այբն անսկիզբն - էջ 1101, Այբն առաջին - էջ 1101, Այբն Աստուծոյ - էջ 362, 1101, Այգի տնկեալք վայելուչք - էջ 1079, Այ իմ անմաման - էջ 216, Այ իմ որդեակ - էջ 72, 482, Այլ արդարքն - էջ 134, Այլ դատաւորոյ իմ - էջ 944, Այլ եւ թագաւորեաց - էջ 1085, 993, Այլ մեք ի Հայր - էջ 953, 1070, Այլ որ գգերեալսն - էջ 1079, Այլ որպէս - էջ 134, Այլոցն երթեալ վաղվաղակի - էջ

1074, Այլ պաղատիւք - էջ 252, Այն որ եկեալ տնչաւք - էջ 937, 1085, Այս է այն Յիսուս - էջ 995, Այս խորհուրդ ցաւ - էջ 1033, Այս կեանք է յերազ - էջ 1087, 1103, Այս Դուկաս եզն - էջ 69, 583, Այս Մարկոս - էջ 411, 583, Այս շնորհաց - էջ 1070, Այս Յոհաննէս արծաւմաման - էջ 583, Այսոր անդրանիկ Հօր - էջ 948, 996, 1035, 1076, Այսոր անհատ Բանն - էջ 948, 1076, Այսոր անհատ լոյսն - էջ 951, 1081, Այսոր անտեաց Գաբրիէլի - էջ 428, 998, Այսոր անտեաց ուրախութիւն - էջ 939, Այսոր անտիս ձեզ - էջ 226, 947, 995, 1034, Այսոր Գաբրիէլ - էջ 430, 952, 998, 1036, 1081, Այսոր գալստեալք քն - էջ 1073, Այսոր դշտոյ բերկրեալ - էջ 71, 1028, Այսոր դշտոյ պանծալի - էջ 935, 1070, 1071, 1084, Այսոր եհաս ինձ - էջ 1088, Այսոր եհաս հրաման - էջ 19, 29, 215, 216, 1088, Այսոր եղև գալ - էջ 10, 225, 954, 999, 1037, Այսոր երեւի անտեան - էջ 939, 1029, 1067, Այսոր երկիր լրիւ - էջ 986, Այսոր երկնային դաւք - էջ 940, Այսոր Երուսաղէմ ցրնծայ - էջ 11, 223, 941, 991, Այսոր զձեզ տեսալ - էջ 1103, Այսոր գտապանակն - էջ 998, Այսոր է շաբաթ - էջ 430, 946, 995, Այսոր ժողովեալ մանկունք - էջ 1072, Այսոր ի ձեռն - էջ 999, Այսոր իջեալ պետն - էջ 1067, Այսոր ի սկզբանն Բանն - էջ 429, Այսոր ի սուրբ - էջ 1066, Այսոր լոյս ծագեաց - էջ 937, Այսոր ցաւ խոստումն - էջ 161, Այսոր խաչափայտն սուրբ - էջ 1037, Այսոր խոնարհեալ - էջ 939, Այսոր ծագեաց լոյսն - էջ 950, 1078, Այսոր ծաղկեցայք - էջ 950, Այսոր ծնեալ Որդին - էջ 939, 1067, Այսոր ձայնն հայրական - էջ 939, 1067, Այսոր մայր Սիովն - էջ 935, 987, 1027, 1070, Այսոր մանկունք - էջ 941, Այսոր մեզ նոր Զատիկ - էջ 948, Այսոր մեծ գարմանք - էջ 999, 1037, 1083, Այսոր մեծ սուք - էջ 216, Այսոր յարեաւ - էջ 1075, Այսոր նորահրաշ տօնիս - էջ 935, 999, 1028, 1084, Այսար նոր արեւ - էջ 225, 431, 947, 996, 1035, 1076, Այսոր նոր խոստումն - էջ 938, 989, Այսոր նոր տօնիս - էջ 11, 945, 1033, Այսոր որդիք Հօրն - էջ 954, Այսոր ուրախացեալ ցնծամք - էջ 100, Այսոր պանծալի երգով - էջ 1077, Այսոր պարգոյին գերկինս - էջ 934, 1027, 1035, Այսոր Սուրբ Հոգին - էջ 949, 996, Այսոր տօնէ եկեղեցի - էջ 941, Այսոր տօնէ մերս եկեղեցի - էջ 954, Այսոր ցնծայ Երուսաղէմ - էջ 429, 1031, 1068, Այսոր ցնծայ լեռան - էջ 951, 1080, Այսոր ցնծացիք եղբարք - էջ 937, 1029, 1077, 1079, Այսոր ցնծութեամբ - էջ 1069, Այր մի - էջ 1089, Անախտ, ամբիծ փեսայն - էջ 954, 1083, Անարատ տահար - էջ 430, 998, 1036, Անդ ի հանդիսէն - էջ 944, 1032, Անդ ի մէջ դրախտին - էջ 162, 945, 994, 1033, 1073, Անարատ տահար - էջ 1082, Անեղ անմահ թագաւորին - էջ 1084, Անեղ, անմահ լոյսն - էջ 938, Անեղ, անմահ ծնունդ - էջ 992, Անեղին տահար - էջ 940, Անեղն Աստուած անհատական - էջ 525, Անեղ Որդին Հօր - էջ 946, 994, 1033, 1074, Անէծ զՔանան - էջ 258, Անքի շարեալք - էջ 1085, Անժամանակ Բանդ - էջ 953, Անժամանակ լոյսն - էջ 1028, 1075, Անիմաստ Առափել - էջ 944, Անծին եւ անսկիզբն - էջ 1087, 1104, Անձամբ խոնարհիւք - էջ 228, 941, 990, 1030, 1068, Անձն իմ արի աղօթեա - էջ 944, 1086, Անձն իմ, ընդէ՛ր - էջ 1086, 1088, 1102, Անձն իմ, վա՛յ - էջ 1087, Անհատ Բանին բարձրելոյ - էջ 429, Անհատ Բանն հայրական - էջ 1081, Անհատելի Բանդ - էջ 1070,

Աննաեղի ի Հօրէ - էջ 1075, Աննաեղի լոյսը - էջ 1080, Աննաեղի լոյսն - էջ 1071, Աննա անապայք լոյսն - էջ 939, Աննա միածին Հօրն - էջ 936, 1084, 1102, Անմահ արքային - էջ 1080, Անմահից արքայն - էջ 938, 988, 1067, Անմարմնացն հրեղինաց - էջ 223, 429, 940, 989, 1030, Անմեղ, անարատ գաղինն - էջ 1037, Անուն օրհնեալ աննա - էջ 518, Անսկզբնական ծնունդ - էջ 949, 1078, Անպարագիր Բանն - էջ 1065, Անսկզբն Աստուած - էջ 11, 40, 42, Անսկզբն Բանըղ Հօր - էջ 940, 990, 1030, Անտանեղի երկնի - էջ 428, 955, 1037, 1085, Անտանեղի Հօր - էջ 1072, Անտին փոխեալ ի Սուկաւետ - էջ 991, 1031, Անտ մարտիրոսն - էջ 1080, Անցանէ մեծութիւն - էջ 211, 1086, 1102, Անտոն, Անտոն, ոստըղ - էջ 941, 990, 1030, Անցանէ մեծութիւն - էջ 1101, Աշակերտաց Դանիէլին - էջ 1079, Աշխարհ ամենայն - էջ 196, 219, Աշխարհս էր ի ծով - էջ 1101, Աշխ գլոյս - էջ 1033, Աշեր, ի՞նչ էս անցեր - էջ 1102, Աշխ իմ ծովացեալ - էջ 1085, Աշխ ծով ի ծով - էջ 12, 939, 989, 1030, Ապա գնացեալ Յոնանիսին - էջ 937, Ապա եկեալ թաղեալին - էջ 988, Ապա էս զօրք բոլոր - էջ 942, 991, 1031, 1069, Ապա զհատուն մեծ - էջ 942, Առաջին մարդն - էջ 134, Առաջնահաշակ պողոյն - էջ 71, 225, 514, 1030, Առաւօտեան կանայքն - էջ 71, Առաւօտ լոյսը - էջ 196, 219, 997, 1035, 1077, Առաւօտն հաւախօտն - էջ 101, Առաւօտն քամին ելնէ - էջ 103, Առաւելայք Աստուծոյ - էջ 11, Առաւելայքն աստուածորոյն - էջ 430, 1027, 1079, Առեալ զհացն - էջ 1073, Առեալ Յուդայի - էջ 1033, Առ Հայրդ աղաղակեմ - էջ 943, 992, 1089, Առ պարտիգ պանն ձայնէ - էջ 942, 991, 1034, Առ քեզ, Աստուած - էջ 1102, Առ Քեզ պաղատիմք - էջ 935, 1028, Աստանօր ծագեաց լոյսն - էջ 948, 996, 1035, 1077, Աստանաւ տեսիլ անեղ - էջ 998, 1036, Աստանօր տեսիլ ի լեւոն - էջ 951, Աստ երայեցոց մանկունքն - էջ 430, 945, Աստուածագործ գունն - էջ 1080, Աստուած անեղ անսկզբնական - էջ 1084, Աստուածածին ամենօրհնեալ - էջ 147, 385, Աստուածածին բարեաց - էջ 1067, Աստուածածին զքեզ խոստովանիմք - էջ 71, Աստուածածին կոյս երանեալ - էջ 162, Աստուածածին կոյսն - էջ 964, 1073, Աստուածածին կոյս պատուական - էջ 952, Աստուածածին մայր լոյսը - էջ 138, 225, 362, 1036, Աստուածածին մայր Քրիստոսի - էջ 196, 216, 241, Աստուածածին սրբունի - էջ 224, 946, 994, 1033, Աստուածային խորոցն - էջ 430, 955, 1036, Աստուածային հոգով լցեալ - էջ 1070, Աստուածային շնորհացն - էջ 941, Աստուած անեղ, անժամանակ - էջ 538, Աստուած աննա - էջ 935, 1027, Աստուած անմահ - էջ 949, Աստուած բարձեալ - էջ 935, Աստուած գրած - էջ 1088, 1028, Աստուածեղէն հոգովն - էջ 597, Աստուած իմ Յիսուս - էջ 1087, Աստուած կենդանի - էջ 943, 992, 1031, 1070, Աստուածն ամենի - էջ 946, 1033, 1073, Աստուածն Բան Հօրն - էջ 224, 225, 994, 996, 1035, Աստուածն Բարեաց - էջ 211, 1078, Աստուածորդին՝ Տէրն - էջ 1033, Աստուած փառաց զօրեղ - էջ 532, Աստուած փառաց լոյս - էջ 986, 1032, Աստուած Բարեաց - էջ 30, 1078, Աստուծոյ մարդասիրին - էջ 56, 211, Աստուծոյ նման - էջ 1104, Արագ հասանէր - էջ 946, 994, Արարիչ Հայր երկնային - էջ 161, Արարիչն արարածոց - էջ 19, 29, 92, 211, 215,

Արարիչ Տէր Բարեաց - էջ 161, Արարչագործն Աստուած - էջ 1086, Արարչական բնութեամբ - էջ 1072, Արդ ամենեւեան հաւասար - էջ 226, Արդ, երկոյնն սոքա - էջ 942, 991, 1031, Արդ, լուսատու - էջ 947, 995, 1034, 1074, Արդ, Յովհաննէս հայրդ - էջ 1035, Արդ, օրհնեալ էս - էջ 1083, Արեգակն արդար, զհոր սիրոյ - էջ 222, 934, 951, 985, 987, 1037, 1080, Արեգակն արդար, որ ի Հօրէ - էջ 935, 1028, Արեգակն ծագեալ խաւարեալ - էջ 162, 163, Արեկ ասեմ - էջ 1087, Արեկ, արեկ, իմ - էջ 514, Արեկ, որ քեզ խրատ - էջ 1102, Արեւ լուսատու - էջ 1081, Արեւ նման շողշող - էջ 514, Արթուն եղերով - էջ 196, 316, Արթունք զուարթունք - էջ 30, 216, 225, 949, 997, 1036, 1102, 1078, Արի՛, Յայի՛ - էջ 995, Արմատ անմահութեան - էջ 948, Արուսեակ դու ծագեալ - էջ 953, Արփիական, ը՛, լոյսն - էջ 1036, Արփի մարդկան - էջ 998, Արքայդ Աբգար - էջ 937, Աւաղ անկալ յոտար երկիր - էջ 102, Աւաղ զյանցաւոր ծառայս - էջ 945, 1033, Աւաղ, թէ հանց - էջ 1101, Աւետիս ձեզ այսօր - էջ 934, Աւետիս մեծ խորհրդոյ - էջ 429, 939, 989, 1030, 1066, Աւետիս միշտ անտես - էջ 936, 987, Աւետիս քեզ Մարիամ - էջ 989, 1067, 1104, Բայց դու երեւ շնորհօք - էջ 940, Բայց դուք որդիք իմ - էջ 955, 1080, Բայց էս հոգով - էջ 1088, Բայց նոքա ոչ զանի հարեալ - էջ 942, Բանիս ասացաւ - էջ 1089, Բանիս ասաց Տէր - էջ 943, Բանիս անտեսար - էջ 998, 1037, Բանն անմարմին - էջ 1071, Բանն Հօր փառաց - էջ 946, 994, Բանն ի Հօրէ - էջ 1028, Բանն որ էր Աստուած - էջ 937, Բանն որ ի Հօրէ - էջ 935, 987, 1028, Բարբառ անտեսաց - էջ 1067, Բարբառող բանին - էջ 955, Բարեկամացն, որք - էջ 998, Բարեկամք միաբան ելցով - էջ 102, Բարեկացեալ շարին - էջ 936, Բարձրացիր դրշոյն - էջ 224, 944, 999, 1032, 1072, Բարձրացուցիք ըզՏէր Աստուած - էջ 953, 996, 1082, Բարձրեալ անաւոր - էջ 940, 987, 1030, 1068, Բարձրեալ անհնին - էջ 197, 222, 942, 991, 1031, 1070, Բարձր պատուար - էջ 950, 997, Գաղտնի խորհրդին - էջ 947, 996, 1034, 1076, Գանգատ մ՛ առնեմ - էջ 1104, Գանգատ ունիմ ասել - էջ 943, 993, 1032, 1071, Գան ի միասին - էջ 937, Գանձ կենաց - էջ 1085, Գանձ եմ ախորժ - էջ 934, Գանձս զրեցալ էս ստուգեցալ - էջ 935, Գանձս զրեցալ թիփառութեան - էջ 940, 1068, Գանձ սիրոյ բոյն - էջ 942, 991, 1031, 1069, Գաղղ երկնային - էջ 1029, Գառն անարատ պատարագ - էջ 946, 1073, Գարուն է բացուեր - էջ 226, Գաւազան ծաղկեալ - էջ 935, 986, 1027, Գեղապանձ լուսով - էջ 942, 991, 1031, 1069, 1085, Գեա հոսեալ - էջ 955, 990, 1071, Գերագոյն բարի փրկիչ - էջ 940, 990, 1030, 1036, Գերագոյն գոյէ, գերիմաստ - էջ 986, 1037, Գերագոյն էից - էջ 945, 994, 1033, 1073, Գերագոյն Հոգոյն - էջ 944, 1032, Գերագոյն շնորհաց - էջ 992, Գերակալ գոյին, գոյից - էջ 934, 988, 1031, Գերահամաբաւ անուն - էջ 1084, Գերահաւալ Աստուած գոյով - էջ 998, Գերամբարձ Աստուած - էջ 948, 987, 1035, 1075, Գերանհատ արփի - էջ 948, 986, 1035, Գերապայծառ արփիդ երկնային - էջ 941, 990, 1030, Գերապայծառ արքայդ երկնային - էջ 1069, Գերարփիդ պայծառ - էջ 935, 987, 1028, Գերարփիդ վերին - էջ 950, 1036, Գերի՛, քանի կենաս - էջ 1105, Գրքա ի մեզ, Տէր - էջ 954, 1038, 1085, Գրքացեալ բոյն - էջ 943, 1030, 1032, 1071, Գրքացեալ

փոյին, արֆայդ - էջ 941, 990, 992, 1069, Գրքութեամբ իջեր, Տէր - էջ 943, 992, 1032, 1071, Գրքութեամբ փոյին - էջ 944, 1032, 1035, 1072, Գլովի արդարութեան - էջ 532, Գլովի եկեղեցոյ - էջ 937, Գլովան եկեղեցոյ - էջ 953, 999, 1037, 1083, Գոլով սֆանչելի լոյս - էջ 990, Գոհաբանական, գովասանական - էջ 1028, Գոհաբանական ձայնս - էջ 936, Գոհաբանեալ Աստուած - էջ 1071, Գոհաբանեալ սուրբ Աստուածածին - էջ 1081, Գոհաբանեալ Տերդ - էջ 943, 992, 1031, 1032, Գոհար վարդն ինֆնագոյն - էջ 197, 1081, Գոհար վարդն վառ - էջ 951, 998, Գոյակն էական - էջ 947, 995, 1034, Գոյացուցիչ Բանդ - էջ 37, Գոյիդ անեղ - էջ 943, 992, 1066, 1089, Գոյիդ կատարեալ - էջ 941, 944, 991, 993, 1031, 1032, 1065, 1069, Գոյիդ հօրի - էջ 949, 997, Գոյին Անեղի - էջ 934, 1027, Գոյից Արարչին - էջ 71, 936, 995, 1027, 1080, Գոյ մեզ ցնծալի - էջ 950, 997, 1036, 1078, Գոյ յիս գիտութիւն - էջ 696, Գոչէր հրեշտակն ահագին - էջ 940, Գոչէր հրեշտակն ի վիմին - էջ 10, 223, 936, 1027, 1080, Գոչումն ըղձագին - էջ 940, 990, 1030, 1068, Գոչումն ըղձական - էջ 945, 993, 1033, 1073, Գովաբանեալ Սուրբ Աստուածածին - էջ 998, Գովեալդ երկնային - էջ 937, Գովեալ եւ օրհնեալ - էջ 941, 990, 1030, 1085, Գովեալ սֆանչելի - էջ 1030, Գովեմ գեղ - էջ 938, 1066, Գովեալ արժան փառաց - էջ 954, 1083, Գովեալ բերկրանաց - էջ 933, 938, 990, 1027, Գովեալ ֆեզ բարեաց - էջ 950, 997, 1036, Գործակից առաքելոց - էջ 100, Գործ արարչական - էջ 945, 994, 1033, 1073, Գումոյ սուրբ վկայիցն - էջ 429, 944, Գրիգորիս առաքինի հսկող - էջ 429, 944, 993, 1032, Գառն հրեական - էջ 11, 162, 224, 947, 995, 1034, 1075, Գառնա՛, Տէ՛ր, զայնոսիկ - էջ 196, Գարձեալ սասաց մարգարէն - էջ 942, Գարձեալ երկրորդ անգամ - էջ 1085, Գարձեալ յայտնի այլանման - էջ 71, 947, 995, 1034, 1075, Գառնեցեղ, որդիք օրհնաց - էջ 955, 999, 1037, 1080, Գալիք աստուածամայր - էջ 952, Գալիք արֆայն Իսրայելի - էջ 936, 1029, Գու եւ արեգակ - էջ 1104, Գու յորովայնէ - էջ 940, Գու շուշան - էջ 1068, 1082, Գրախտ աստուածային - էջ 1079, Եդ Աստուած գմարդն - էջ 945, Եգեկիլ ետես ըզՏէրն - էջ 1079, Ելեալ ի լեռն - էջ 1074, Ելեր նստար - էջ 1034, Եկայք այսօր, եղբարք - էջ 212, 955, 1038, Եկայք այսօր, որդիք - էջ 506, Եկայք զըսրնացեալք - էջ 991, Եկայք պատմեմ ձեզ - էջ 1087, Եկայք տեսե՛ք զգերեզմանն - էջ 1028, Եկայք ցընծասուց - էջ 942, 1031, Եկայք օրհնեալք - էջ 1087, Եկեալ ինֆնակամ - էջ 946, Եկեալ Մարիամ Մագդաղեմացին - էջ 947, 995, 1034, Եկեղեցի կաթողիկէ - էջ 949, Եկեղեցի կանգնեալ խորան - էջ 949, Եկին ընդ իս - էջ 1101, Եղական գոլով բնութիւն - էջ 691, 1101, Եղբայր, ինձ մի՛տ դիր - էջ 1071, Եղբարք, իխտ - էջ 242, Եղեւ այր մի - էջ 1067, Եղիագար Մակաբայեցին - էջ 1081, Եղկելի եմ, եղկելի - էջ 102, Եղուկ ու հագար - էջ 1104, Եւ Առաքել Բաղիշեցի - էջ 121, Եւ գիտի զաշխարհս - էջ 30, 211, 215, Եւ եմ կորուսեալ - էջ 162, 212, 945, 1086, 1103, Եւ զիս դրի - էջ 216, Եւ գեղ տեսայ - էջ 515, Եւ խասիմ զարդարութիւն - էջ 431, 1076, Եւ ձայն գառնեմուն - էջ 430, 947, 995, 1028, 1082, Եւ ֆ սիրուն - էջ 169, Երագ է ու սուս - էջ 1103, Երգեմք միացեալ - էջ 72, Երգեցե՛ք որդիք - էջ 12, Երգ, ը, զարմանալի -

էջ 939, 989, 1030, Երգ նոր Աւետեաց - էջ 939, 989, 1066, Երգս յաւիտական - էջ 197, 222, 943, 992, 1031, 1071, Երեւեար Աստուած - էջ 1080, Երեւամբ Սուրբ հրեշտակաց - էջ 935, 1027, Երթեալ եւ նստեր - էջ 1033, Երթեալ պատմեցէ այն - էջ 934, Երկինք երկնից յիմաց արե՛ք - էջ 940, Երկուս ի մէկ տեղ - էջ 1103, Երկու վնաս կայ - էջ 144, Երկնաւոր Հար - էջ 11, Երկնաւոր փեսայ - էջ 11, Երկու ատարքն միացան - էջ 997, Երկու ի մէջ - էջ 1103, Երմոգինեա եւ Գրարոսին - էջ 935, 1028, Երջանիկ գնդին - էջ 990, 997, Երջանիկ հոգիահրաշ - էջ 942, 991, 997, 1031, 1089, Երջանիկ մեծ գօրական - էջ 223, 942, 991, 1031, Երջանիկն ի յարգանդէ - էջ 949, Երջանիկքն սուրբ կուսանք - էջ 1078, Երջանկափայլ սրբարան - էջ 99, Եւ ի լնուլ ֆառասնեկին - էջ 948, 996, Եւ ձայն բարձեալ - էջ 1037, Եւ Տրդատ գոռոզ արֆայն - էջ 950, 997, 1036, Զահեղ, զանֆրննին - էջ 946, 994, 1073, Զամուս իմ ֆակել - էջ 1028, Զանեղական ամենիցն - էջ 946, 1033, Զարհուրեալ գօրացն - էջ 946, 994, Զաբարթա մարգարէին - էջ 1079, Զենոն կայսրն - էջ 950, Զի ազգ էաք - էջ 954, Զի զինուոր վիմին - էջ 937, Զիս, որ թաղծեալս - էջ 1077, Զխոնոսած տիգին - էջ 947, 996, 1035, Զհոգիս դատախազ - էջ 1101, Զհրագ արիւնացն - էջ 1068, Զմեռեալսն ի մեղս - էջ 938, ԶՅոք յիշեցումք - էջ 952, 998, 1037, 1083, Զուսրեացիք, ո՛վ իմաստուն - էջ 385, Զվարագ ասեմ - էջ 1088, Զօրք երկնային զուարթնոց - էջ 222, 934, 1027, Էակցին Հար - էջ 999, Էին աշոյ, աշոյ - էջ 939, 1029, Է ինձ երանի - էջ 946, Է՛ մահ, ֆան գեղ - էջ 212, 216, 1088, Է յիս գիտութիւն - էջ 908, Է շարիս - էջ 1101, Էջմիածին դրախտ լուսով - էջ 952, Էջմիածին զարդ փառաց - էջ 99, Էրեւալ սրբոցն - էջ 1037, Ըգկոյսն երեմիայ - էջ 1079, Ըգմարգարէն յիշեմք - էջ 1079, Ըգլիշատակ վկայից - էջ 162, Ըգպատմունան սրբասիրին - էջ 1071, Ըգվարս անարատ - էջ 941, Ընդ երեկոյս հասեալ - էջ 430, 1073, Ընդ հակառակս ընթանալով - էջ 942, Ընդ Ղազարու բարեկամին - էջ 1073, Ընդ մեծատան փափկասիրի - էջ 1032, Ընդ Յուդայի՛ սուրբ Կիրեղին - էջ 943, 1032, Ընդ որս եւ մանկունք - էջ 430, 951, 1081, Ընդ Պօղոսի վաստակողին - էջ 954, Ընկալ զիս, Տէր - էջ 992, Ըստ մեծատան փափկասիրին - էջ 1072, Թագաւոր անմահ - էջ 1075, 1083, Թագաւորդ աստուածարեալ - էջ 950, 997, 1036, Թագաւորեաց - էջ 1085, Թագաւորին երկնաւորի - էջ 941, 990, 1030, 1069, Թագաւորն արարածոց - էջ 161, Թագաւորն երկնի, յերկրի - էջ 988, Թագոյ պարծանաց - էջ 71, 938, 989, 1029, 1066, Թարգմանութեամբ խոր իմաստից - էջ 992, Թէ հարցանեմք - էջ 572, Թէ մահն չէր - էջ 515, Թէ մարդ եւ - էջ 1101, Թէ վկայս - էջ 1101, Թողով զինուորաց - էջ 934, Ի ֆանդէն մաղթէ - էջ 429, Իբրեւ եղեւ տիւ - էջ 1032, Ի գաւազանէն Յեսեայ - էջ 223, 937, 1084, Ի գաւազն Արտագու - էջ 943, Ի գերեզմանէն գմարմինն - էջ 988, 1075, Ի գիշերին երեւեալ - էջ 944, 993, 1032, Ի գիրկս կուսին - էջ 938, Իգնատիոս մանուկ բարի - էջ 936, Ի գառնեղ կենաց փայտին - էջ 954, 999, 1083, Ի դասքս հրեղինաց - էջ 940, 990, 1030, Ի զինուորական դասէն - էջ 429, Ի ժամուս ուրախութեան - էջ 101, Ի լեռն Սեպուհոյ - էջ 950, Ի լծակցութիւն - էջ 935, 1028, 1084, Ի խաշին տընկեալ - էջ 936,

988, 1028, 1084, Ի խորոց կարգալով - էջ 357, Ի ծերայս վիմաց - էջ 1088, Ի ծովակին Վասպուրական - էջ 104, Ի կենարար փայտէն - էջ 935, 1028, 1089, Ի Կոստանդինու ֆաղափ - էջ 1027, 1070, Ի հանդէս տօնի ձեր - էջ 942, 992, 1030, 1070, Ի հանդէս տօնի ֆո - էջ 940, 990, 1031, 1088, Ի հանդէս ֆո մեզ - էջ 1084, Ի հանդէս ֆո սուրբ տօնի - էջ 934, Ի հանդիսական տաւնիս - էջ 999, 1037, 1080, Ի հանդիսատուր ատուր - էջ 1070, Ի հողոյ ատեալ - էջ 937, 950, 988, 997, Ի ձայն ֆաղցր - էջ 101, Ի մակադրական - էջ 937, Ի մանալի այս բուրաստան - էջ 353, Ի մանալի սերովբէ - էջ 1082, Ի մաստոյթին անհատ - էջ 950, 997, Ի մեծի ատուր տօնիս - էջ 948, 996, 1035, Ի մեծի հրաշափատ - էջ 954, 1085, Ի մի յարմարութիւն - էջ 998, 1037, Ի միտ ատեփ - էջ 1088, Ի մեծ սիրելիս - էջ 945, Ի մ սիրուն Պիւլպիլ - էջ 103, Ի յայս խորհուրդ - էջ 998, Ի յանմարմնական - էջ 946, 994, 1033, Ի յարեւելից ծագեալ - էջ 1070, Ի յէլս արեւու - էջ 944, 993, 1032, 1072, Ի յերկնային լուսոյն - էջ 935, 999, Ի յերկրի եզմեալ - էջ 985, Ի յերկրիս նաւ - էջ 944, 993, Ի յերուսաղէմ գնամ - էջ 947, Ի յիմ ֆաղափ - էջ 944, 993, 1032, 1072, Ի յորովայնէ ընտրեալ - էջ 934, 1027, 1084, Ի յորբաթու մեծի - էջ 430, Ի Նիկիայ ժողով - էջ 953, 1070, Ի Նիկիա մեծ ֆաղափին - էջ 938, Ի նմ ումէտ կայր - էջ 211, 215, Ի նմին ատուր - էջ 1074, Ի նոր եւ կոյս - էջ 226, Ի նոսրեղն հրեւեղն - էջ 934, Ի նշ շահ է ֆեզ - էջ 1103, Ի նմնափասակ - էջ 468, Ի շաբաթին գիշերին - էջ 224, Ի Սաղիմ ֆաղափ - էջ 986, Ի սայիաս տայ - էջ 955, 1036, Ի Սեբաստիայ - էջ 944, 993, 1032, Ի սկակից շօր - էջ 102, Ի սկակից Որդի - էջ 948, 996, 1035, 1076, Ի սկզբան էիդ - էջ 935, 1027, 1079, Ի սկզբան էին - էջ 937, Ի սկզբանէ մինչեւ - էջ 1103, Ի սկզբանէ Յիսուս - էջ 1086, Ի սկ թէ գլուկաս - էջ 566, Ի սկ Մարկոսի ասի - էջ 566, Ի սկ մեծ Մարիամ - էջ 948, Ի սկ պարապեալին - էջ 1084, Ի սմին ատուր - էջ 947, 995, 1034, Ի սուրբ սերմանց - էջ 936, 1028, Ի սպառ սիրեաց ըզսերն - էջ 988, Ի վեր համբառնամբ - էջ 1072, Ի վեց դարուն - էջ 1068, Ի տանդ Հայոց կառուցելոյդ - էջ 100, Ի տանս Հայոց - էջ 99, Ի տօնըս տօնից - էջ 945, 994, 1033, 1073, Ի ղարբերին եկին - էջ 1075, Ի ֆեզ յուսամ - էջ 1104, 1087, Ի ֆէն աղերսի - էջ 991, Ի ֆէն հայցեմբ - էջ 943, 992, 1032, Ի ֆոյ սիրոյ - էջ 103, Ի ֆո սակալի - էջ 1072, Ի ֆանուն մէկ ատուր - էջ 1089, Կերիմ ֆիմամբ - էջ 1033, Կուան գրարբառ մարգարէին - էջ 991, Կուարով ըզբարբառ - էջ 1088, Կուանեղոյց սուրբ տանար - էջ 101, Կուստուրիչն յործամ - էջ 1078, Կուսերեասցղ է ֆո - էջ 515, Կցան բաննն այսօր - էջ 946, 1034, 1073, Կաղաղարար նոր թագաւոր - էջ 943, 1089, Կանդաղակաթ արտի - էջ 997, 1035, 1078, Կաշաբարձ արհի պանծալի - էջ 937, 988, 1029, Կաշաբարձ եւ պետ - էջ 428, Կաշաբարձ սուրբ արհի - էջ 1085, Կաշաշարչար խաշելոյն - էջ 428, Կաշի ֆո Քրիստոս - էջ 428, 954, 999, 1037, 1083, Կաշն եղիցի մեզ պահապան - էջ 953, 1083, Կաշն ի նախնուն - էջ 162, 225, 514, 948, 996, 1035, 1076, Կաշն ի վերայ - էջ 1035, Կաշն կենաց նշան - էջ 427, Կաշն հոգոց է - էջ 953, 1083, Կասեփ բանիս նա - էջ 225, 998, Կանամբ խորհրդոյն - էջ 427, Կանդայ խորան Աստուծոյ Բանին - էջ 939, 989, 1029, Կանդայ խորան փրկչին - էջ

1067, Կանդահրաւէր երգաւ - էջ 425, 999, Կանդահրաւէր մանկունք Սիոնի - էջ 426, 428, Կանդա մայր Տեառն Յիսուսի - էջ 426, Կանդա, Սիովն, խորան - էջ 427, Կանդութեան ձայն, բարբառ - էջ 222, 427, 939, 989, 1029, 1067, Կանկի ծառի - էջ 226, 952, 1082, Կանարեալ Բանին - էջ 934, Կանարեալ Բանն - էջ 952, Կանարեալ Որդին - էջ 427, Կանարեիմբ այսօր - էջ 1085, Կանարեիմբ հոգով - էջ 937, 988, 1029, Կոստովանիմ Աստուած - էջ 943, 992, 1031, 1070, Կոստովանիմ եւ դաւանիմ - էջ 943, Կոստովանիմբ գրեզ միածին - էջ 942, 991, 1031, Կորան փառաց - էջ 939, 989, 1030, Կորհուրդ ազգաց ֆո - էջ 197, 428, 934, 989, 1027, 1079, Կորհուրդ անշարժ - էջ 951, Կորհուրդ անմնին, անհատ - էջ 428, 955, 997, 1029, 1036, Կորհուրդ գալստեան - էջ 951, Կորհուրդ զօրեղ - էջ 1071, Կորհուրդ զարութեան - էջ 426, Կորհուրդ ընտրեալ - էջ 954, Կորհուրդ հայրենի - էջ 429, Կորհուրդ հանգստեան - էջ 946, 995, 1034, Կորհուրդ հրափրամբ - էջ 427, 438, 985, Կորհուրդ յառաջ ֆան - էջ 427, Կորհուրդն, որ ծածկեալ էր - էջ 427, Կորհրդոյն աստուածայնոյ - էջ 934, Կորհրդոյն աստուածային - էջ 934, Կորհ անհասին - էջ 936, Կորհ անըննին - էջ 197, 428, 1084, Կունկ եւ գմուտ - էջ 1074, Կուստուտեալ կանոն - էջ 942, 992, 1031, 1070, Կուստ մարդասիրին - էջ 426, Կուստ մի տամ - էջ 1103, Կուսեփ բանիս նա - էջ 951, 1036, 1081, Կաղիկ պայծառ - էջ 11, 938, 952, 1082, Կաղիկեցաւ ծառն կենաց - էջ 1104, Կանուցեալ ծերոյն - էջ 939, Կարաեցաւ որպէս գմարդ - էջ 946, Կարաեցաւ Տէրն - էջ 225, Կո՛ւլ աշփ, ամ - էջ 1104, Կումբ կրկնեմբ Սուրբ Նշանի - էջ 991, Կազմեն տապան - էջ 953, 1083, Կաթողիկէ եկեղեցիս - էջ 951, 1036, Կամ առաջի ֆո - էջ 1088, Կայ խորհուրդ խորին - էջ 1078, Կայթեա, Սուրբ Կաթողիկէ - էջ 948, Կայր կոյսն - էջ 223, 939, 989, 1029, Կանայքն արտաստամբ լային - էջ 430, 938, 988, Կանայքն եկին - էջ 70, Կանանց ազգ - էջ 1101, Կանանց անէմբն լուծանի - էջ 934, Կանանցն կանխեալ - էջ 11, 937, 986, 1034, 1035, Կապեալ կապեցաւ - էջ 946, Կարապետ Սուրբ հաստոյ - էջ 947, 996, 1034, Կեանք ընդ Հար - էջ 1074, Կենաց տապանակ - էջ 990, Կենաց փայտ - էջ 71, 998, 1037, 1083, Կենդանատուն - էջ 945, Կենդանարար Որդի Աստուծոյ - էջ 942, 991, 1028, Կենդանարար Որդի միածին - էջ 955, Կենդանի վկայ մահուամբ - էջ 937, Կենդանի վկայ - էջ 935, 997, 1035, Կենդանոյն մահուամբ - էջ 1037, Կին աջոյ - էջ 989, Կոյս անապական - էջ 938, 989, 1029, Կոյսն ի յայրին - էջ 429, 1067, Կոյս Իմաստոյսեամբ - էջ 1028, 1080, Հագար ուսուց - էջ 514, Համագոյական շօր - էջ 945, 993, 997, 1033, 1036, 1068, 1073, Համախոն հարցն - էջ 1078, Համարձակ սա - էջ 949, Համբարձեփ իշխան - էջ 12, Հայեաց եւ տես - էջ 949, Հայիմ, ողբաւ - էջ 216, Հայր անսկիզբն - էջ 196, 1038, Հայրապետաց դասուց վեհին - էջ 1071, Հայրապետաց հանուրց ազգին - էջ 1071, Հայցմամբ մահուր - էջ 1081, Հանդէս գումարեալ - էջ 952, 1070, Հանէ գնոսա - էջ 225, 1035, 1076, Հանցկուն այլ ով - էջ 515, Հաստամբ ի Քրիստոս - էջ 1086, Հափկ մի պայծառ - էջ 948, Հատուն, հատուն - էջ 947, 995, 1034, Հետեւեցայ անառակին - էջ 10, 943, Հգօր գօրոյսեան - էջ 952, Հիանան այսար - էջ

430, Հիմիկ հարտար - էջ 1102, Հնչամբ ձայնի - էջ 950, 997, 1036, Հոգի Աստուծոյ - էջ 997, 1036, Հոգիդ Աստուծոյ բոխումն - էջ 949, 1077, Հոգին նախընտրեալ - էջ 1078, Հոգիդ Սուրբ Աստուծոյ - էջ 1077, Հոգին Սուրբ հնչեաց - էջ 71, 949, Հոսեալ հրեղինացն - էջ 430, 998, Հրաշալի խորհուրդ - էջ 938, 1070, Հրեշտակն առեալ - էջ 937, Հրեովիմբ այսօր մեք - էջ 223, 938, 989, 1029, 1066, Հօր կամալ իջեալ - էջ 224, 947, 995, 1034, 1074, Ձայն անեղ հնչեաց - էջ 1078, Ձայն այն - էջ 1073, Ձայն բարձրագոյն - էջ 32, Ձայն եղեմական - էջ 72, Ձայնին գօրութեան - էջ 429, Ձայնն այն, որ - էջ 945, 993, Ձեզ ձայնակից զուարթումն - էջ 1084, Ղազարապատ զարմանաշէն - էջ 100, Ղամպարաշար անհամեմատ - էջ 101, Ղարիպին կեանքն - էջ 20, 215, Ճառագայթիք հաճանչման - էջ 1079, Ճառագայթ լուսաւորաց - էջ 948, Ճառագայթ լուսոյ - էջ 1028, 1028, 1071, Ճառագայթ Հօրն - էջ 945, 1030, 1033, Ճեպէր հիացմամբ - էջ 939, Ճրգնատրք ընտրեալք - էջ 935, 1028, 1079, Ճրգնատրք ճրջմարիտք - էջ 1079, Ճրգնատրքօքն յանապատին - էջ 987, 1068, Ճիւղ եղեր ծառոյն - էջ 1081, Ճշմարիտ Աստուծոյ - էջ 939, Ճշմարիտ որոյն - էջ 986, 1079, Ճշմարիտ վրկայք - էջ 70, 1080, Ճրագ ճշմարիտ Հար - էջ 943, 992, 1031, 1089, Ճրագ մարմնոյս է - էջ 943, 1031, 1089, Ճրագ օրինացն Մովսէսի - էջ 940, Մայր Աստուծոյ Մարիամ - էջ 429, Մայր կենդանեացն - էջ 940, Մայր հաւատոյ սուրբ - էջ 951, 998, 1036, 1082, Մայր մարմնացեղոյ - էջ 947, Մայր մի հնճողիկ եգիտ - էջ 162, Մանկունք վերինըն Սիովնի - էջ 944, Մաթթոս մարդ - էջ 954, 1083, Մարգարէիցն երկուսասան - էջ 951, Մարգարէից պարծանք - էջ 952, Մարգարէից սա սերմանումն - էջ 960, Մարդասէր Հայր գրքութեան - էջ 1085, Մարդասիրութեամբ Որդիդ - էջ 427, 946, 995, 1034, 1074, Մարիամու Մագդաղենի ցուցալ - էջ 942, 947, 1067, Մաքուր եւ անբիծ - էջ 425, 938, 1029, 1067, Մաքուր հոգով - էջ 943, Մաքրափայլ սուրբ տանար - էջ 1076, Մաքրափայլ տանար - էջ 427, 996, Մաքրեալ տանար - էջ 948, 1035, Մեծահամբաւ անուն - էջ 987, 1028, 1084, Մեծահոշակ անուն - էջ 428, Մեծապայծառ ակն - էջ 427, 953, 1082, Մեծապայծառ անուն - էջ 936, Մեծապայծառ արփիանման - էջ 952, 998, Մեծապայծառ գան - էջ 100, Մեծապայծառ լոյսն - էջ 949, 996, Մեծապայծառ խորհուրդ հրաշագան - էջ 933, 985, Մեծապայծառ խորհուրդ յայտնեալ - էջ 103, Մեծապայծառ խորհուրդ սոսկական - էջ 993, Մեծապայծառ ծագմամբ - էջ 998, Մեծապայծառ հրակերպ - էջ 427, Մեծապայծառ հրաշակերպ - էջ 1081, Մեծաբանչ անուն - էջ 1083, Մեծապայծառ հրաշակերտ - էջ 952, 998, 1036, 1081, Մեծապայծառ ձայնի - էջ 1077, Մեծապայծառ ձայնի ցնծալի - էջ 947, 995, 1034, Մեծապայծառ ձայն ուրախալի - էջ 427, 1074, Մեծապայծառ տօնիս - էջ 948, 996, 1035, 1076, Մեծապայծառ ցնծութեամբ - էջ 946, Մեծապայծառ փայլմամբ իբր - էջ 1037, Մեծապայծառ փառաբար զարդարեալ - էջ 426, 935, 949, 991, 999, 1028, 1069, 1080, Մեծապայծառ փառաբար պանծալի - էջ 426, 952, 1031, 1037, 1068, Մեծացիր այսօր - էջ 1081, Մեծ Եպիփանն - էջ 944, Մեծ եւ անեղ անուն - էջ 428, 1078, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ

անագին - էջ 427, 1027, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ անեղին - էջ 426, 427, 1032, 1072, 1073, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ անհնչին - էջ 944, 993, 1036, 1078, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ հրաշական - էջ 428, 1083, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ մեզ - էջ 427, 951, 1080, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ յայտնեալ - էջ 998, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ սոսկալի - էջ 427, 947, 995, 1034, 1074, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ տիրական - էջ 426, 943, 944, 992, 1032, 1072, Մեծ եւ անեղ խորհուրդ փրկչին - էջ 428, 950, Մեծ եւ անհատ խորհուրդն - էջ 45, 994, 1033, Մեծ եւ հզար անմահ - էջ 936, 987, 1028, 1084, Մեծ եւ հզար անմահից արքայ - էջ 426, 944, 993, 1032, 1072, Մեծ եւ հզօր անուն - էջ 951, Մեծ եւ հզօր անուն հրաշալի - էջ 428, 1081, 1088, Մեծ եւ հզար քաղաք - էջ 427, Մեծ եւ հզար Հոգի - էջ 427, 948, 996, 1035, 1077, Մեծ եւ հզար տանիս - էջ 427, Մեծի գօրութիւն - էջ 949, Մեծի հանդիսի ատուս - էջ 936, 1028, 1084, Մեծ խորհուրդ յերկրի - էջ 946, 994, 1033, 1089, Մեծ հաւաքանք - էջ 1034, 1075, Մեծն Եպիփանն - էջ 1032, Մեղայ Տէր, ինձ - էջ 1086, Մեղայ, Տէր, մեղայ - էջ 944, 993, 1031, 1072, Մեղայ Քեզ, Քրիստոս - էջ 1071, Մերձեալ Զատիկ - էջ 946, Մեր մեղքն է - էջ 1103, Մեր նախահօրէն խնդիր - էջ 226, Միածինն Հօր Որդի - էջ 935, Միակդ անհար - էջ 948, 996, 1035, 1080, Միաշաբաթ երեկոյին - էջ 947, 996, Միաշաբաթ օր - էջ 71, 947, 1080, Միանական Սուրբ Երրորդութիւն - էջ 426, 941, 991, 1031, 1068, Մի զինուոր - էջ 986, Մի լայր դու - էջ 1075, Մինդ ի յէն - էջ 20, 210, 428, 955, 1038, 1088, Մինչդեռ նախէ - էջ 1085, Մինն յերից - էջ 1089, Միշտ էիդ անեղ - էջ 691, 1101, Մկրտչին Քրիստոսի - էջ 949, 997, 1035, 1068, Մոլորեցայ ըստ ոչխարին - էջ 1032, 1072, Մտեալ ի տանարն - էջ 941, 991, 1031, Յակովբոս ընտրեալ - էջ 936, Յաղթող արի - էջ 992, Յաղթուր բանի - էջ 1079, Յաղթող գօրութեամբ - էջ 941, 990, 1030, 1069, Յամենահրաշ գործ արարչին - էջ 32, Յամենայն ժամ օրհնեմք - էջ 223, 938, 989, 1029, 1066, Յամենայն մեղաց - էջ 1086, Յամեն առաւատ - էջ 211, Յամեսանն վեցերորդի - էջ 939, Յայն առաջին - էջ 1103, Յայն եղեմական - էջ 1082, Յայնժամ գրքած Տէրն - էջ 942, Յայնժամ գոյ ի Յորդանան - էջ 1068, Յայնժամ եղեւ գալ - էջ 942, Յայնժամ մեռեալ մի - էջ 1083, Յայնժամ չարին այն - էջ 1031, Յայնժամ Պետրոսին - էջ 948, 1035, 1068, Յայնժամ սիրով - էջ 947, 995, 1034, 1080, Յայն իմանալի - էջ 429, Յայն յեղեմական - էջ 953, 998, 1037, Յայս անագին - էջ 954, 1083, Յայս հանդիսատար - էջ 429, Յայս վայրի եղեւ - էջ 950, 1070, Յայսսակ յետեալ խմբից - էջ 1036, Յանեղական ամենիցն Աստուծոյ - էջ 994, Յանեղական լոյսն ի Հօրէ - էջ 953, 1083, Յանեղական լուսոյն զարդարեալ - էջ 1027, 1080, Յանեղական լուսոյն խոնարհեալ - էջ 939, 953, 989, 990, 1030, 1066, 1083, Յանեղ յետքեան - էջ 212, Յանկարծ ձայնեալ - էջ 1077, Յառապրմ տիվան - էջ 33, Յառաջ յանեղ - էջ 942, Յառաջն որ յաշխարհս - էջ 1102, Յառաջ տեսողն - էջ 1069, ՅԱռաքել մրտօք տրխմար - էջ 1078, ՅԱստուծոյ ընտրեցար դու բարի - էջ 953, 1088, ՅԱստուծոյ շինեալ քաղաք - էջ 101, Յաստուորս, ով շինեաց - էջ 1104, ՅԱրարչն հրաման - էջ 212, Յարեալ Աստուծոյ - էջ 1075, Յարեալ հաւն այն - էջ

938, 1034, Յարեալ յաւոր երրորդի - էջ 10, 947, 995, 1034, Յարեալ փառաց թագաւորն - էջ 947, 995, 1034, Յարմատոց բարեաց - էջ 104, Յարմարական դրուստ բանական - էջ 1088, Յարմար ձեռով - էջ 99, Յարուցեալ յերրորդ աւոր - էջ 70, 224, 947, 995, 1034, 1080, Յաւտ իսկապէս - էջ 71, 949, 996, 1035, Յաւտեանից Աստուածն - էջ 940, Յաւոր յարութեան - էջ 1072, Յաւորս յայտոսիկ տօն - էջ 102, Յետ գնալոյ վարդին - էջ 226, Յետ վեցօրեայ - էջ 951, Յերեկ հողվերաւն - էջ 211, 215, Յերեկոյի հինգշաբթին - էջ 224, 946, 994, 1073, Յերկնից խոնարհեալ - էջ 934, 947, 987, 999, 1034, 1068, Յորժամ Ադամ - էջ 1074, Յերուսաղէմ սուրբ ֆաղափի - էջ 944, 1032, Յիմաստութիւն կենաց - էջ 31, Յիշելով զար մահուն - էջ 1087, Յիշեցոմ ի գիշերի - էջ 196, 219, 995, Յիշէ զբան - էջ 1086, Յիսուս թագաւորն փառաց - էջ 947, 995, 1034, Յիսուս լոյս ծագեալ - էջ 936, 987, Յիսուս Որդի իմ - էջ 101, Յիսուս Որդի Տէրն - էջ 945, 994, Յիսուս փրկիչ կենարար - էջ 945, 994, 1089, Յիսուս Քրիստոս Աստուած - էջ 1069, Յիսուս Քրիստոս արքայն - էջ 953, 1082, Յիսուս Քրիստոս Հօր միածին - էջ 936, 999, 1029, 1084, Յոյժ զարմանալի - էջ 936, 999, 1028, Յոյժ փառատրելի - էջ 1084, Յոյս եւ ապաւն - էջ 1086, Յովհաննէս մեծ մարգարէ - էջ 952, 998, 1034, 1068, Յորժամ Ադամ - էջ 1074, Յորժամ բարբառն - էջ 1079, Յորժամ Գաբրիէլ - էջ 1087, Յորժամ եկեալ - էջ 1088, Յորժամ զրեալին - էջ 945, 1033, 1086, Յորժամ զմիտքս - էջ 252, 907, Յորժամ ծագիս, Տէր - էջ 945, 1089, Յորժամ կամէր Հայրն - էջ 1068, Յորժամ Հայրն երկնաւոր - էջ 121, 163, 1068, Յորժամ որ Գրիգոր - էջ 1076, Յորժամ որ մարդասէրն - էջ 103, Յորժամ տարեւն - էջ 1087, Յունան ֆարգրն - էջ 942, 991, 1031, 1069, Յօր նաակառեաց - էջ 934, Յօրքս պանծալի - էջ 940, Նա անդէն պատասխանէր - էջ 944, Նախայայտ Քանդ - էջ 940, Նախանձաւոր հարանց - էջ 952, Նախ միածին Աստուածն - էջ 997, Նախնի պատէտ զրկեցար - էջ 532, Նա ծով վաղընթաց - էջ 947, Նայեաց զոր ետ ֆեզ - էջ 33, Նայիմ ողբամ - էջ 20, Նետտոր Նասրանի - էջ 951, 998, 1036, Ներգործական Աստուած - էջ 951, 1081, Ներհիսեցոմ ֆաղցր - էջ 949, 1077, Ներպարունակեալ իննեակ - էջ 1077, Ներսէս յարեմատունկ - էջ 1078, Ներսէս, որ ֆաղցր - էջ 1078, Ներսէս դրախտէն - էջ 950, Նոյն այս խորհուրդ - էջ 943, Նոյն բանն, որ էր - էջ 952, 998, 1031, Նոյն ինքն - էջ 1067, Նոյն ֆեզ վայել է - էջ 102, Նորագուարն խնդրեամբ - էջ 1036, Նորահրաշ ծննդեան - էջ 1066, Նորահրաշ տեսիլ - էջ 950, 997, 1036, 1069, Նորահրաշ տօնիս - էջ 997, 1082, Նորածայն ակտեաց - էջ 938, Նորաստեղծեալ Բանն - էջ 156, Նոր ակտեաց լուր - էջ 945, 993, 1033, Նոր գինոյն - էջ 1070, Նոր դշխոյդ - էջ 1074, Նոր դրախտի եկեղեցոյ - էջ 998, 1037, Նոր դրախտի ֆո - էջ 935, 941, 987, Նոր եղև բանասոր - էջ 989, 1029, 1085, Նոր թագաւորին - էջ 1066, Նոր թագ պետական - էջ 950, 997, 1036, Նոր իմն անասոր խորհուրդ - էջ 1081, Նոր իմն ակտեաց - էջ 946, 995, 1034, 1074, Նոր լոյս - էջ 937, 1029, 1085, Նոր ծաղիկ այսօր - էջ 938, Նոր ծաղիկ բղիւխ - էջ 428, 988, 1029, 1066, Նոր ծաղիկ պայծառ - էջ 430, 1028, 1075, Նոր ձայն ակտեաց - էջ 430,

988, 1074, Նոր մեծահանդէս տանի - էջ 997, 1036, Նոր ստեղծեալ Բանն - էջ 497, Նոր տօնիս երկնաւորաց - էջ 934, 1084, Նուագեմ հոգոյն - էջ 948, 996, 1077, Նստեալ կանայքն - էջ 223, 431, 991, 1031, 1075, Նստեալն յանէր - էջ 937, Նստեալ պահէին - էջ 1082, Նստէ ի մանիս - էջ 103, Շարժեալ զտասնադիդ - էջ 947, 1034, Շարժել ստիպէ - էջ 252, 360, Շնորհալոյս մարգարիտ - էջ 532, Շնորհաց Հոգոյն ընդունարան - էջ 941, 990, 1030, Շնորհօք Հոգոյն Սրբոյ - էջ 946, Շնորհօք միածնին - էջ 100, Շնորհաւ Սրբոյ Հոգոյն - էջ 430, 994, 1033, Ողբացէ եկեղեցիք - էջ 954, Ողբս աղիողորմ - էջ 1087, Ողջոյն ընդ ֆեզ - էջ 514, 952, 1082, Ողջոյն ֆեզ աստղ - էջ 134, Ոչ արգելեաց վեմն - էջ 942, 1074, Ոստս արմատենեաց - էջ 224, 1073, Ով անմահ հաց - էջ 954, 1038, 1085, Ո՛վ գեղեցիկ եւ նագելի - էջ 58, 212, Ով Գրիգորիէ - էջ 134, Ով դու յիմար - էջ 385, Ով զարմանալի խորհուրդ - էջ 938, 1029, Ով հրաշագեղ - էջ 949, 1066, Ով մահ, ֆան - էջ 1101, Ով որ աստեւ - էջ 993, Ով Սիմէոն - էջ 224, 946, Ով սուրբ հայրապետ - էջ 990, 1068, Ով Տէրոյ բարձրեալ - էջ 955, 1037, Ով ֆանանայք - էջ 20, 29, 211, 215, 955, 1037, Ով ֆաղցրածայնեալ - էջ 430, 934, 1076, Որդի՛ք լուսոյ - էջ 1088, Որդիքն Որոտման - էջ 937, 988, 1028, Որ եղեղց կեանս - էջ 946, 995, Որ եղեղցս շնորհ - էջ 1074, Որ եւ կատարեալ - էջ 946, 994, Որ զառաջագոյն - էջ 162, Որ զգալիս յեսայածին - էջ 1084, Որ զօրոյսեամբն Քրիստոսի - էջ 1030, 1036, Որ ի դասոց - էջ 1075, Որ կարասեղ կաթիլ մի - էջ 1072, Որ յարմատոց - էջ 162, Որ յարութեան երեկոյին - էջ 1075, Որ յիսնեակ - էջ 1077, Որ նախ բորոտ - էջ 1037, Որ յարութեան երեկոյին - էջ 1075, Որոյ ֆերովքէ - էջ 1073, Որով զօրացեալ - էջ 940, 1030, Որոց զլուս անկեան - էջ 951, Որ շարշարեացն ըզնեզ - էջ 1080, Որալս Ադամն այն - էջ 1071, 1079, Որ վասն մեր - էջ 430, 1073, Որ վարդապետ է այցելու - էջ 1073, Որք զաղօթիցն - էջ 935, 1028, 1068, Որք ընկեալք ի գործ - էջ 1073, Որք, որ փափագին - էջ 994, 1073, Ումարիմ պարիմ - էջ 527, Ուտի եւ մեք տանեմք - էջ 1081, Ուտի լոյս ծագեալ - էջ 1074, Ուրախացէք, հայկազեանք - էջ 532, Ուրախ լեր հարսն - էջ 11, 225, 226, 948, 996, 1035, Ուրախ լերով անփորձ - էջ 226, Չար վիրաց աղ - էջ 934, Չհաստացի խոստման - էջ 992, Չորեկեղեան թեմն - էջ 1082, Չորս տարեաց երկրի - էջ 1101, Պահնն առաջին - էջ 1086, Պաղատանամ մարգարէին - էջ 1079, Պաղատանօք սուրբ նախահարց - էջ 951, 999, 1037, Պաղատանի ստ ձեզ - էջ 937, 1029, 1085, Պայծառագոյն որդեակ իմ - էջ 20, Պայծառ զարդարին - էջ 945, 1033, Պայծառութիւն մտաց - էջ 966, Պայծառ պատուիրան - էջ 1086, Պատգամն, որ երես - էջ 1101, Պատնատ պարծանաց - էջ 941, 991, 1031, 1069, Պատուիրեցեր զհոգալ - էջ 1071, Պարագրի անպարագրելին - էջ 197, 939, 989, Պարգեատուն ամենեցուն - էջ 944, Պարծանք հանդիսից - էջ 429, Պարունակեալ պահէին - էջ 11, Պետրոս եւ Պօղոս ֆրիստոնէից - էջ 1085, Պետ հանդիսին - էջ 1080, Չորս կենդանի բղիմամբ - էջ 1027, Ռահիմ յաշխարհէ - էջ 1080, Սա մարգարէ աստուածարան - էջ 360, Սարսափելի տեղոյն - էջ 99, Սարսեալ Հերովդէս - էջ 949, 997, 1036, 1078, Սաստնաբեակ - էջ 1082, Սեա եմ գե-

ղեցիկ - էջ 10, 223, 939, 989, 1030, Սեփական սիւն - էջ 430, 1082, Ար յառաւօտէ - էջ 947, 1034, Սիմոն Պետրոս - էջ 1032, Սիսական յեար - էջ 103, Սիրով խնկաբեր կանայքն - էջ 224, 995, Սիրով Շապուրն - էջ 991, Սիրով սիբել Որդին - էջ 939, Սիրով վանեցար - 1071, Սիրաս ի փորս - էջ 1102, Սիւն հաւատոյ - էջ 953, Սկզբնազարդ գոյից - էջ 429, Սկսողն է սկիզբն - էջ 1105, Սնափառեալ եւ պննեցայ - էջ 1152, Սողովմոն մայրն - էջ 1087, Սոյն այս խորհուրդ - էջ 992, Սոսկալի ահիւ - էջ 431, 1076, Սոսկալի զարմանս - էջ 429, Սոսկացեալ պետից - էջ 989, Սուտ եւ անցատր աշխարհ - էջ 1083, Սուտ կենցաղոյս - էջ 102, Սուրբ առաքեալք - էջ 1081, Սուրբ Աստուած - էջ 941, Սուրբ Աստուածածին կուսին - էջ 1036, Սուրբ Գալըստեամբ Բո - էջ 941, Սուրբ Գուրիաս - էջ 1084, Սուրբ եւ սրբոց - էջ 103, 1080, Սուրբ եւ, տանաւ երկնաման - էջ 1076, Սուրբ երջանիկ տէրը Ներսէս - էջ 228, Սուրբ Երրորդութիւն - էջ 937, 988, 1028, 1079, Սուրբ Եւստրատիոս - էջ 935, 1028, Սուրբ եւ սրբարար - էջ 935, 987, Սուրբ է տանաւ - էջ 949, 997, 1035, 1080, Սուրբ Կիրակոս - էջ 1069, Սուրբ հարբն - էջ 1086, Սուրբ Հոգոյն տանաւ - էջ 222, 986, Սուրբ մայրդ լուսոյ - էջ 1036, 1082, Սուրբ Յովիտայ - էջ 941, 990, 1030, 1088, Սուրբ նահատակ Ատոմ - էջ 942, 991, 1031, 1069, Սուրբն Գեորգ - էջ 953, Սուրբն Սարգիս ժամ - էջ 1069, Սուրբ Ոսկի Բահանայդ - էջ 224, 942, 991, 1031, 1070, Սուրբ սիրամարգ - էջ 101, Սուրբ Ստեփանոս - էջ 1084, Սուրբ Վարդան - էջ 224, 992, Սուրբ Վարդապետն մեր - էջ 942, 991, 1031, 1070, Սուրբ Բաւարթեւ խաչ - էջ 948, Ստեղծող մանկանց - էջ 940, 990, 1030, 1068, Ստեփանոս Բաղդրիկ - էջ 102, Ստուգութեամբ տեղեկացեալ - էջ 162, Սրբոյ Հոգոյ բղիթումն - էջ 949, 1077, Սրբոյն սրբութիւն տացոմ - էջ 430, Սրբոց հրեշտակաց - էջ 945, 993, Սրբութեամբ սնանին - էջ 1027, Սրբունի Մարիամ - էջ 11, Սրովբեանման Բովբէ - էջ 939, Սփանչելի Սուրբ Նշանդ - էջ 1082, Վայել է Բոյին - էջ 935, 987, 1027, 1070, Վայելչականաց, Վայելման - էջ 949, 998, 1035, 1077, Վայ իմ մեղուցեալ - էջ 945, 994, 1033, 1072, Վայրի հատկ մի - էջ 1102, Վանիչ ներհակին - էջ 938, 988, 1029, 1085, Վարդան Բազ - էջ 943, 992, 1031, 1089, Վարդապետաց թագ - էջ 1084, Վարդապետաց Բանոն - էջ 952, 1070, Վարդապետք Բեւ - էջ 1088, Վարդի վայելուչ - էջ 1081, Վարիչ հանուրց - էջ 936, 987, 1028, 1089, Վեհից թագաւորն - էջ 948, 996, 1035, 1076, Վերառաքեալ առ Աստուած - էջ 507, Վերերգեալք հնչմամբ - էջ 1079, Վերջի յաներեկ - էջ 944, 993, 1033, Վերստին գործոյդ - էջ 102, Վերտնեալ, գովեալ - էջ 940, 948, 990, 996, 1030, Վկայից հանդիսից - էջ 429, 942, 991, 1069, Վկայքն ամենեկեան - էջ 1086, Վնարեալ զբան - էջ 134, Տաճոյք Բանասոր - էջ 937, 997, Տանարդ երկնային - էջ 952, 997, 1035, 1081, Տանար լուսոյ - էջ 953, 1082, Տապանակ կազմեալ - էջ 1067, Տասըն վկայք - էջ 1074, Տարփացեալ բղձանամբ - էջ 954, 1038, Տարփումն բղձական - էջ 71, 938, 988, 1029, 1066, Տեճալի տանին - էջ 37, Տեսայ պատկեր մի - էջ 514, Տեսանէին գունդքն - էջ 1081, Տեսանողք - էջ 1079, Տեսեալ ծնողին - էջ 941, 990, 1030, Տեսեալ Մարիամ - էջ 1075, Տեսիլ ահեղ Բաշալի - էջ 1077, Տէր բարեբար, Հօր -

էջ 935, 937, 999, 1028, 1029, Տէր եւ Աստուած - էջ 196, Տէր իմ գրած - էջ 993, Տէր մեր յերկնից - էջ 938, Տէր մեր փառամբ - էջ 1075, Տէր Յիսուս տուր - էջ 100, Տէրն կատարիչ - էջ 946, Տէր Տէրունական - էջ 947, 995, 1034, 1074, Տէր տրնտեսական - էջ 941, 990, 1030, Տէր փառաց - էջ 937, 998, 1028, 1067, Տինա առաւել - էջ 987, 1080, Տիրական տօնիս - էջ 945, 994, 1033, 1073, Տնտես շի հաւատարիմ - էջ 944, 1032, 1089, Տունկ անմահութեան - էջ 939, 1081, Տուր ինձ բնութիւն բարի - էջ 515, Տուփ եւ զանազան - էջ 939, Բամեալ դշխոյին - էջ 72, Բամեալ ըզկիրս - էջ 999, 1037, Բամեալ խորհրդին - էջ 1033, Բամից զօրաց - էջ 1089, Բամի հանդիսից - էջ 952, 998, 1031, Ի իսեալ պարեայ - էջ 1074, Յնձա՛յ դու, շուշան - էջ 1068, Յնձան այսօր երկինք - էջ 222, 938, 1034, 1074, Յուցեալ սագաշէն - էջ 70, Փառաց թագաւորն այն - էջ 994, 1033, Փառաց թագաւորն երկնից - էջ 988, Փառք Հօրն անեղին - էջ 936, 1028, Փառք տանք - էջ 242, Փոյք ընդ փոյք - էջ 993, Քանանայք պատուեալք - էջ 943, 992, 1031, Քաղցրազունիս այս բաղձանամբ - էջ 597, Քաղցր է Տէր - էջ 1086, Քան զամենայն գործս - էջ 1086, 1087, Քանգի գիտունն - էջ 135, Քանգի ոմն շարեացն - էջ 101, Քանգի ֆոնկաց ազգն - էջ 163, Քանգարաբաբոյց եւ անարժան - էջ 1071, Քաջամարտիկ մեծ զհնուրին - էջ 943, 992, 1032, Քեզ մատուցանեմք - էջ 1037, 1068, Քեզ ով Տէր Յիսուս - էջ 945, 994, 1033, 1072, Քէլն մինչեւ ի յայրն - էջ 161, Քրիստոսական հաւատին - էջ 1082, Քրիստոս Բանըղ Հօր - էջ 938, 989, 1029, Քրիստոս եկեալ - էջ 948, 996, 1035, 1068, Քրիստոս փառաց թագաւոր - էջ 10, 429, 944, 993, 1072, Քրիստոս փառաց թագաւորն - էջ 10, 223, 429, 941, 990, 1030, 1068, Քրիստոս փառաց լոյս - էջ 943, 1089, Քրիստոս փրկիչ կենարար - էջ 1033, Օգնեա, ո՛վ Տէր - էջ 964, Օր է անտեսաց - էջ 1067, Օրինասոր փարիսեցիցն - էջ 1072, Օրհնեալ անհառ - էջ 954, 1083, Օրհնեալ անուն անհառ - էջ 518, 908, Օրհնեալ անուն անմահ - էջ 1086, Օրհնեալ եւ, Հայր սուրբ - էջ 950, Օրհնեալ եւ Սուրբ Աստուածածին - էջ 1067, Օրհնեալ եւ, Սուրբ Հայր - էջ 1078, Օրհնեալ եւ փայտ - էջ 953, 954, 1035, 1082, Օրհնեալ եւ ընտրեալ - էջ 934, 986, Օրհնեալ է Աստուած Հայր - էջ 1102, Օրհնեալ է Հայր - էջ 953, 1037, Օրհնեալ կամքն աստուածային - էջ 162, Օրհնեալ Հայր երկնատուր - էջ 515, 1066, 1100, Օրհնեալ շրթամբք - էջ 1067, Օրհնեցե՛ք զՀայրն - էջ 1085, Օրհնեցե՛ք ըզՏէր - էջ 162:

ՊԱՏՄԱԳՐԱԿԱՆՔ

Աբրահամու Կրեացացոյ Պատմութիւն - էջ 733, 767, Ագաթանգեղեայ Պատմութիւն Հայոց - էջ 852, Գեորգոս Ֆրանձէսի Պատմութիւն Յունաց տէրութեան - էջ 898, Եղիշի Վասն Վարդանայ - էջ 493, 853, Եսեքիոսի Կեսարացոյ Պատմութիւն եկեղեցական - էջ 316 (պպ), 738, Զենոբայ Ասորոյ Պատմութիւն Տարօնոյ - էջ 739, Էօթէնի Պօռնի Պատմութիւն աներակացն Անոյ - էջ 908, Թովմայի Արժունոյ ի Պատմութեանն - էջ 494, Կիրակոսի Գանձակեցոյ Պատմութիւն - էջ 737, ի Պատմութեանն - էջ 500, 916, Կորինի Վարք Մաշտոցի - էջ 862, 1166, Ղազարայ Փարպեցոյ Պատմութիւն Հայոց - էջ 853, Մաթթեոսի Ի

քաղումն Գրիգորի Տաթևացոյ - էջ 324, 332, Մառթնոսի Ուռնայեցոյ Պատմութիւն - էջ 898, Մեսրոպայ Վայեցձորեցոյ Յաղագս զարմից Սրբոյն Գրիգորի - էջ 853, Միխայէլի Ասորոյ Ժամանակագրութիւն - էջ 959, 1119, Միխայէլի Անեցոյ Պատմութիւն - էջ 1119, Մովսիսի Խորենացոյ Պատմութիւն Հայոց - էջ 493, 852, ի Պատմութենէն - էջ 852, 960, 1118, Մովսիսի Կաղանկատուացոյ Պատմութիւն Աղուանից - էջ 499, 916, Յովհաննու Մամիկոնեան՝ Պատմութիւն Տարօնոյ - էջ 495, Ներսիսի Գանձակեցոյ Գաազանագիրք կրղկս.ացն Աղուանից - էջ 501, Ներսիսի Շնորհալոյ Վասն առմանն Երուսաղէմի - էջ 32, Սեբէոսի Պատմութիւն - էջ 854, Ստեփաննոսի Օրբելեան՝ Պատմութիւն նահանգին Միսակամ - էջ 1309, Ողբ ի Սուրբ Կարողիկէին, ի Պատմութենէն - էջ 31, 495, Աղիսակ տարեգրոց - էջ 120, Դարագլովի - էջ 11, 149, 240, 433, Դաշնագիր Մեհմետի - էջ 760, Երեսուն Մահմետի - էջ 1118, Թագաւորն Արշակունեաց - էջ 169, Թագաւոր Պարսից - էջ 321, Ժամանակագրութիւն - էջ 235, կրղկս. f Հայոց - էջ 433, Յիշատակարան 1441 թ. - էջ 572, Պատմութիւն երից տիեզերական ժողովոցն - էջ 748, Պատմութիւն Ռուսաց - էջ 532, Պատմութիւն Պատերազմին Խօթինու - էջ 904, Քաղաք եւ շինողն նոցա - էջ 739:

ՍԱՂՄՈՍ

Սաղմուսարան - էջ 53, 54, 79, 143, 153, 181, 182, 191, 208, 217, 221, 1002, 1008:

ՎԱՐԳ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՔ

Առաքելի Բաղիշեցոյ Պատմութիւն Մեծին Ներսիսի - էջ 518, 908, Պատմութիւն Յովասափու - էջ 163, Մեծին Ներսէսի - էջ 518, Գրիգորի Սկետացոյ ի վարս Ներսէսի Լամբրոնացոյ - էջ 1166, Խաչատուր Ողբ ի Ներսէս Տարսնի - էջ 251, Մինասայ Կամսարականի Տօմար Լուսաւորչի - էջ 507, Ներսիսի Լամբրոնացոյ ողբ Ներսէսի Շնորհալոյ - էջ 360, Սոկրատայ Վասն Քաղկեդոնի ժողովին - էջ 1117, Վարդանայ Հայկազնոյ Տաղ գերեզմանական Գրիգորի Վկայասիրի - էջ 252, Այս է պատմութիւն Նախաստեղծին - էջ 157, Անուանակոչութիւն առաքելոցն եւ իւղաբերից - էջ 240, Առագաստ երանուհեաց - էջ 309, Կոսակ երկոտասան նահապետացն - էջ 649, Հանգիստ Յովհաննու Աւետարանչի - էջ 587, Հանգիստ Յովհաննու Ոսկերեանի - էջ 591, Հարանց վարձ - էջ 1161, ի Հարանց վարուց - էջ 192, 396, 400, 480, 488, 554, 555, 570, 697, 884, 1132, 1138, Մահ եզեկիկի մարգարէի - էջ 462, Յաղագս՝ ԲԺ. նահապետաց - էջ 960, Թագաւորաց - էջ 521, Ժողովոցն - էջ 1118, Մահուանն Աղամայ - էջ 571, Ուրացոյ Բահանային - էջ 361, Սուրբ իւղոյն - էջ 455, Յիշատակ հրաշիցն որ եղեն յերուսաղէմ - էջ 438, Յիշատակ սփանչելեացն - էջ 555, Նշանացոյց դարուցն - էջ 240, Պատմութիւն՝ Ալեքսիանոսի - էջ 489, Գեղարդեանն - էջ 240, Գրիգորի Լուսաւորչին - էջ 453, Գրիգորի Նարեկացոյ - էջ 761, Եպիփանու Կիպրացոյ - էջ 742, Մահմետին - էջ 288, 754, Մարիանէ - էջ 438, Յովհաննու Մկրտչի - էջ 658, Յովսէփայ եւ Ասանէթի - էջ 299, Ուստիանէ կուսին - էջ 189, Սոդոմոնի - էջ 562, Գիոնէսիոսի - էջ 268, 270, Հացունեաց խաչին - էջ 500, Նահատակութիւն Թումայի Բահանայի -

էջ 767, Պատմութիւն նախահարց հրէից - էջ 961, Վասն Դարի Անյաղթին - էջ 256, Վասն շնորհաց Աղամայ - էջ 262, Վասն ուրումն հրեայի - էջ 310, Վարձ Գրիգորի Նարեկացոյ - էջ 484, Դանիէլի ծերոյն - էջ 192, Եղիայի Բահանայի - էջ 288, Եագրեայ - էջ 422, Կոմիտասայ Բահանայի - էջ 531, Կոստանդիանոսի - էջ 555, Մարիամայ Մագդաղենացոյ - էջ 562, Մարիայ եւ Կոստասայ - էջ 163, Վարձ Պարասկելի - էջ 453, Վարձ Սրայիոնի Մերոյն - էջ 192, Վկայութիւն Կատերինեայ - էջ 438, Մինասայ - էջ 588 (պպ), Սողոմոնի - էջ 562:

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՊԷՏՍ ԲԱՆԱՍԻՐԱՅ

Դարի Կարնեցոյ Նիքիք Բարոզից - էջ 919, Մովսիսի Ջողայեցոյ ի պէտս բանասիրաց - էջ 574, Յովհաննու Մայրալանեցոյ Բանք սուրբ հարցն - էջ 398, Յաղագս մարդեղութեան Աստուծոյ - էջ 1119, Վկայութիւն առ ի պէտս Բարոզութեան - էջ 374, Վկայութիւն զի պարտի ասել զխաչեցար - էջ 374, 436, Վկայութիւն ի գրոց վարդապետաց - էջ 376, Վկայութիւն մարգարէից յաղագս Քրիստոսի - էջ 1113, Վկայութիւն վասն ծննդեան Քրիստոսի - էջ 436, Վկայութիւն վասն Բարոզութեան - էջ 742, զանազանք - էջ 376, 377, 378, 436, 1118:

ՏԵՍԻԼՔ

Աստուածածնին - էջ 452, Բենկայ վարդապետի - էջ 1148, Գրիգորի Լուսաւորչի - էջ 556, 558, Մէրոսիոսի - էջ 903, 961, Յովհաննու Գառնեցոյ - էջ 252, Յովհաննու Աւետարանչի - էջ 558, Յովհաննու Կոզուան - էջ 690, Ներսէսի Մեծի - էջ 690, Պօղոսի - էջ 192, Սահակայ Պարբեւի - էջ 853:

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆՔ

Անանիայի Շիրակացոյ Յաղագս կենդանատեսակաց - էջ 284, Վասն ընթացից արեգական - էջ 1126, Անդրիասի իմաստասիրի Յաղագս ԻԼ. նշանաց եղանակաց - էջ 286, Գրիգորի Վկայասիրի Վասն մոլորման Զատկին - էջ 258, Եոսիփ Էֆենդիի Վասն միգանդարարի - էջ 473, 477, Յակոբայ Գրիմեցոյ Յաղագս ազգականութեան - էջ 561, 1100, 1108, Յաղագս պսակին ամուսնացելոց - էջ 1107, Յովհաննու Երզնկացոյ Յաղագս երկնային շարժմանն - էջ 284, Վասն ԲԺ.ան կենդանակերպից - էջ 170, Յովասափու Սեբաստացոյ Վասն տումարական արհեստին - էջ 242, Ստեփանոսի Դաշտեցոյ Վասն Մոագատկին - էջ 258, Աղիսակ ԺԹ. ամայ պարբերաշրջանի լուսնի - էջ 133, Աղիսակ տարեգրոց - էջ 158, 198, Ամիսք արաբացոց - էջ 243, Ամիսք եւ տումարք՝ Ասորոց - էջ 283, Հայոց - էջ 12, Ամիսք Հայոց Մեծաց - էջ 133, Ամիսք երբայեցոց - էջ 1126, Ամիսք Հռոմայեցոց - էջ 148, Ամացոյց - էջ 147, Բացատրութիւն աղիսակաց տարեգրոց - էջ 148, Լուսնացոյց - էջ 242, Կաղանդացոյց - էջ 287, 361, Հռոմայեցոց տումարին՝ ոտանաւոր - էջ 242, Յաղագս թէ յումնէ եղան տումարք - էջ 459, Յաղագս ինամութեան - էջ 433, Յաղագս կենդանակերպից - էջ 284, 286, 288, 472, 750, Յաղագս տանուորոց տարոյն - էջ 286, Յաղագս տարոյ - էջ 562, Յաղագս տումարական արհեստին - էջ 241, Յաղագս փայլածոյն - էջ 286, ՇԼԲ. աղիսակ - էջ 460, 1126, Պատ-

նէն տոմարի Հայոց - էջ 133, 235, 242, 283, Պարզատոմար - էջ 148, 155, Վասն ազգականութեան - էջ 317, Վասն երկոտասան կենդանակերպիցն - էջ 106, 170, Վասն հաշոյի տարոյ - էջ 241, Վասն ձայնագիտի - էջ 156, Վասն մոյրական աստեղ - էջ 242, Վասն մոյրման Զատկին - էջ 1117, Վիճակարան կենդանակերպից - էջ 106, Տանտուրացոյց - էջ 286, 287, Տարեցոյց - էջ 243, Տոմար եկեղեցոյ - էջ 1120, զանազանք - էջ 472, 473, 479, 510, 1126, 1128:

ՏՕՆԱՅՈՅՔ

Տօնացոյց - էջ 11, 107, 109, 110, 111, 197, 242, 491, 1008:

ՔԱՐՈՉՔ

Արիստակէս վարդապետի - էջ 466, Գեորգայ վարդապետի - էջ 591, Գրիգորի Տաթևացոյ - էջ 513, 547, 548, 549, 571, 768, 875, 961, Եփրեմի - էջ 157, Դովաստ Լօռեցոյ - էջ 557, 571, Յակոբայ Նալեան - էջ 773, Յովհաննէս-Մկրտիչ Մասիլլեանի - էջ 925, Յովհաննու Մանդակունոյ - էջ 157, Պօղոսի բաբունոյ - էջ 893, Քաղուածք ի պէտս բարոզից - էջ 760, Անանունք - էջ 134, 157, 482, 497, 512, 513, 522, 531, 550, 558, 559, 571, 781, 786, 876, 1152:

ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆՔ

Արիստակիսի Խրատ գրչութեան - էջ 364, Գաբրիէլի Այվազովսկոյ Լեզուագիտութիւն - էջ 850, Գեորգայ վարդապետի Խրատ գրչութեան - էջ 364, Գրիգորի Տաթևացոյ Լուծումն ի գիրս գրչութեան Արիստակիսի - էջ 256, 364, Դիոնիսեայ Թրակացոյ Արուեստ Բերականութեան - էջ 363, Մովսիսի Քերթողի Մեկնութիւն Քերականի - էջ 364, Յովսէփայ Արցախեցոյ Տետրակ բայի - էջ 505, Լուծումն ի Խրատ գրչութեան Գեորգայ վարդապետի - էջ 256, Վարդանայ վարդապետի - էջ 256, 442, Մեկնութիւն բարոյց Բերականութեան - էջ 169, 363, Անանունք. Մեկնութիւն նշանագրոց հայոց - էջ 739, Յաղագս զանազան նշանակութեանց բարոյց - էջ 470, Յաղագս Մեկնութեան Քերականին - էջ 363, Յառոգանութիւնսն - էջ 363, 366, Քերականութիւն - էջ 133:

ՔԻՄԻԱԿԱՆՔ

Դրուն կաւ շինելոյ - էջ 372, Զատովալ ջրին շինելն - էջ 372, Զաֆրան երկաթի - էջ 372, Նշան ոսկի խտտին - էջ 372, Վասն մին լիբրա պղնձին - էջ 372, Քիմիական արուեստ - էջ 367:

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՔ

Օրհնութիւնք Արուեստաւոր աշակերտի - էջ 70, Մովսէսի - էջ 559, զանազան - էջ 874:

Գ.

ՏԵՂԱՆՈՒՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑԱՆԿ

Աբրիդիսոն Բաղաբ - էջ 1232
 Ագոպիս - էջ 86, 771
 Աթէնք - էջ 1201
 Ալանի Բաղաբ - էջ 1221
 Ալանաց դուռ - էջ 766
 Ախալգար - էջ 208
 Ախալցխա - էջ 260, 282, 300, 320, 322, 348, 592, 598, 614, 627, 634, 654, 666, 678, 684, 694, 708, 711, 722, 734, 749, 1106, 1132, 1172, 1179, 1180, 1182, 1192, 1199, 1208, 1268, 1308
 Ակն - էջ 218, 768, 1296, 1307
 Ակոականդայ - էջ 1257
 Ակոտան գաստ - էջ 814
 Ահմատան - էջ 856, 858
 Աղբակ - էջ 678
 Աղուերձ - էջ 145, 148
 Աղեփանդրապոլ - էջ 130, 577
 Աղեփանդրիա - էջ 421, 554, 639, 739, 1221, 1228, 1229, 1233, 1235, 1247, 1258, 1259
 Աղբամար - էջ 821, 824
 Աղուանաստան - էջ 918
 Աղուանից երկիր - էջ 22, 23, 495, 500, 501, 502, 503, 504, 578, 646, 721, 722, 766, 828, 834, 860, 861, 862, 915, 916, 917, 920, 976, 1127, 1214, 1226, 1249, 1311
 Աղչոց վանք - էջ 524, 1197
 Ամասիա - էջ 648, 658, 725, 739, 1231

Ամարաս - էջ 499, 501, 502, 504
 Ամիդ - տե՛ս Համիդ
 Ամիրդուլու վանք - էջ 654, 669, 677, 678, 851, 868, 1182, 1285
 Ամաստերղամ - էջ 73, 379, 843, 844, 845, 846, 847, 849
 Ամրան - էջ 579
 Ամփիպապիս - էջ 674
 Ադանա - էջ 435, 439
 Այաս - էջ 435, 440
 Այրարատեան արքոռ - էջ 804
 Այրարատեան երկիր - էջ 129, 256, 734, 828 858, 860, 861, 907, 1168
 Անազէրոն - էջ 1252
 Անաթոլիք - էջ 1232
 Անատոլիա - էջ 761
 Անարգաբա - էջ 1231, 1243
 Անգեղակոթ (Անկեղակոյա) - էջ 1131, 1155
 Անգլիա (Ընկլուզաց երկիր) - էջ 1262
 Անդինու Բաղաբ - էջ 1237
 Անդրատական օվկիանոս - էջ 682
 Անդրիանուպոլիս - էջ 727, 756
 Անդրապին Բաղաբ - էջ 1236
 Անթիլիաս - էջ 493, 494, 762, 999, 1127
 Անի - էջ 816, 908, 909, 1119, 1280
 Անկիւնաց վանք - էջ 431, 434, 817, 820
 Անկիւրիայ - էջ 462, 1234, 1252, 1255, 1256

Անտիոխ - էջ 234, 317, 345, 421, 579, 674, 858, 1114,
1221, 1222, 1225, 1235, 1236, 1237, 1240, 1242, 1246,
1251, 1252, 1255, 1256
Աշոտ երկիր - էջ 817, 820
Աշտատ - էջ 858
Ապամիայ - էջ 1243
Ապարան - էջ 828
Ապարանի - էջ 182, 953
Ապոզնի գիւղ - էջ 970
Ապոդոնիս - էջ 674
Ապրակունեաց վանք (Երզնակ) - էջ 325, 328, 1053
Աջառանց այր - էջ 1005
Առինջ գիւղ - էջ 200
Ասիա - էջ 579, 682, 741, 908
Ասիական ծոց - էջ 676, 1196
Ասորիք - էջ 251, 288, 857, 858, 1050, 1114, 1240, 1241,
1243, 1244, 1246, 1247
Ասողարբուր - էջ 1229
Ասորախան - էջ 353, 418, 426, 772, 1096, 1218, 1316
Ատալիա - էջ 1240
Ատրանա - էջ 1092
Ատրպատական - էջ 859, 860
Արաբիա - էջ 860, 1220
Արաբլու առու - էջ 1012
Արաբկիր - էջ 725
Արագած - էջ 577
Արախիշ - էջ 413, 416
Արակլիա ֆաղաֆ - էջ 1236
Արդուին - էջ 1286
Արէջ ֆաղաֆ - էջ
Արիձոր - էջ 585, 588
Արծափ - էջ 861
Արձան - էջ 496
Արմաշ - էջ 150
Արմէնի անապատ - էջ 642, 643, 665
Արմիզանի - էջ 175, 177
Արինն վանք - էջ 1208
Արշարունեաց գաւառ - էջ 507
Արտափլ ֆաղաֆ - էջ 1223
Ասագ վանք յԵրզնակայ - էջ 1179
Աւետարանոց - էջ 17, 22
Աւետեաց երկիր - էջ 923
Աւրնդանց - էջ 179, 182
Ասիոյ աշխարհ - էջ 558
Ափրիկէ - էջ 856
Աֆիա ծովեզր - էջ 682, 1235
Քաբերդ - էջ 965, 968, 1170, 1291, 1297, 1298, 1299,
1300, 1302, 1308
Քաբերուն - էջ 236, 277, 278, 681, 1079
Քագու - էջ 128
Քագրեանդ գաւառ - էջ 911, 973, 1168, 1170
Քալթիկ ծով - էջ 532
Քալու - էջ 378, 1211
Քաղղատ - էջ 748
Քաղէ - էջ 669, 677, 763, 767, 770, 851, 1182, 1285, 1289

Քաղչխարայ - էջ 970
Քայազէր - էջ 458, 460, 1286
Քաշ Ապարան - էջ 828
Քաշֆանդ - էջ 546
Քարդա - էջ 901
Քարձրաբերդ - էջ 671
Քեղտոմարայ անապատ - էջ 1258
Քեթաբար - էջ 1252
Քեթանիա - էջ 343, 549
Քեթիաս - էջ 318, 345
Քեթիէնի - էջ 30, 50, 225, 697, 743, 744, 782, 949, 997,
1036, 1078, 1102, 1233
Քեթիֆազէ - էջ 779
Քեղամովք - էջ 1252
Քերդի - էջ 1155
Քերիա - տե՛ս Հալէպ
Քերինիկէ - էջ 675
Քերկի - էջ 123, 126
Քէյոլլու - էջ 281
Քիւզանդիա - էջ 1236, 1237, 1247
Քիւքանիա - էջ 421, 579, 1133, 1251, 1237
Քիւրիտոն ֆաղաֆ (Քէրոս) - էջ 1262
Քլէսֆոլ - էջ 532
Քլուր գիւղ - էջ 507
Քոլորաբերդ անապատ - էջ 829, 831
Քոլղարիա - էջ 444, 456, 503, 519, 1221
Քովասրա - էջ 240
Քջնի - էջ 256, 701, 705, 708
Քոնակոթ - էջ 979, 981
Քիստի (Քստոյ) վանք - էջ 472
Պաբատոն - էջ 959
Պագա - էջ 1226, 1232, 1245
Պալիլիա - էջ 223, 340, 431, 773, 783
Պալմրա - էջ 496
Պաղիա - տե՛ս Ֆրանսիա
Պաղատիա - էջ 90, 1231, 1290, 1294
Պամադիէլի վանք - էջ 707, 709
Պամիր - էջ 908
Պանգրա - էջ 1255
Պանձակ (Պանջա) - էջ 175, 238, 721, 734, 810, 859, 1011,
1124, 1148, 1158, 1239
Պանձասար - էջ 499, 501, 504, 718, 753
Պատնի - էջ 129, 1237
Պատառ - էջ 43, 677
Պեանջա - տե՛ս Պանձակ
Պեհոն - էջ 206, 237, 411, 421, 541, 579, 584, 820, 823,
1056
Պեղամայ երկիր - էջ 1123, 1156, 1157
Պեթթեմանի - էջ 679
Պետաշէն - էջ 1124
Պետիկ - էջ 682, 737
Պերմանիա - էջ 899, 1234
Պերմանիկոյ երկիր - տե՛ս Զէյթուն
Պէրզեակ ֆաղաֆ - էջ 204
Պիմիլխանայ - էջ 171, 172, 1290, 1298

- Գիշի (Կիշի) - էջ 502
 Գլակայ վանք - էջ 496, 997, 1209, 1212
 Գլածոր - էջ 313
 Գնիշիկ - էջ 148
 Գոթացոց երկիր - էջ 1230, 1248
 Գոհար բերդի Տարան - էջ 496
 Գողգոթա - էջ 565, 566
 Գողթն գաառ - էջ 567, 617, 619, 1000
 Գովթաց երկիր - էջ 1227
 Գորի - էջ 897, 910
 Գորիս (Կորես) - էջ 419, 422
 Գորտինիա - էջ 1237, 1240, 1242
 Գոնեթ - էջ 671
 Գաշայ վանք - էջ 454, 978
 Դաղստան - էջ 175
 Դամասկոս - էջ 462, 680, 767, 1250
 Դանդի գիւղ - էջ 542
 Դատտան - էջ 106
 Դարանաղեաց գաառ - էջ 802
 Դարաշամբ - էջ 578, 1097
 Դարբանդ - էջ 766
 Դելմաստան - էջ 421, 579
 Դերջան - էջ 1170
 Դիգափայտ - էջ 1229
 Դիլիջան - էջ 578
 Դորափա ֆաղաֆ - էջ 1239
 Դուգաղ գիւղ - էջ 175
 Դուին - էջ 705, 841, 857, 859, 860, 1229
 Դունայ գետ - էջ 905
 Դրագարկ - էջ 607, 612
 Եգիպտոս - էջ 258, 278, 303, 524, 613, 639, 680, 682, 744, 855, 860, 961, 1092, 1136, 1231, 1232, 1249, 1254, 1263, 1269
 Եղանիս գիւղ - էջ 1226
 Եղեսիա - էջ 519, 527, 912, 1241, 1256, 1259, 1261
 Եդոմ - էջ 680
 Եգնասար - էջ 1124
 Եթովպիա - էջ 421, 579, 1136
 Ելեփիւրոպոլիս - էջ 1233
 Ելլադա - էջ 356, 1231
 Եկեղեցեաց գաառ - էջ 240, 802
 Եղեգեաց երկիր - էջ 831
 Եղիագարու վանքի Մուշ - էջ 1193, 1199, 1203, 1204
 Եղիշէ առափնայի վանք - էջ 420
 Եղիսաբեթապոլ - տե՛ս Գանձակ
 Եղուարդ - էջ 734, 858
 Ենանան - էջ 833, 838
 Եմեսիա ֆաղաֆ - էջ 1250, 1262
 Ենիխափու - էջ 280, 281, 396
 Երեան - էջ 73, 90, 104, 120, 122, 127, 129, 135, 163, 169, 176, 211, 215, 243, 272, 283, 311, 314, 334, 359, 400, 460, 471, 484, 494, 496, 499, 500, 503, 507, 510, 515, 548, 639, 641, 646, 654, 670, 704, 734, 737, 739, 742, 767, 813, 862, 887, 907, 908, 916, 1050, 1101, 1102, 1103, 1104, 1119, 1125, 1126, 1166, 1180, 1273, 1279
 Երեփորան վանքի Բագրեասնդ - էջ 1168, 1170
 Երզնկա - էջ 240, 627, 633, 711, 725, 803, 1179, 1291, 1297
 Երից մանկանց վանք - էջ 420, 702
 Երիցունց վանք - էջ 1182
 Երիֆով - էջ 283, 326, 704, 788
 Երնջակ - էջ 325, 328, 606, 982, 1052
 Երուսաղէմ - էջ 9, 11, 32, 44, 61, 101, 105, 123, 131, 139, 149, 199, 223, 237, 241, 245, 246, 253, 254, 273, 277, 278, 283, 326, 329, 408, 413, 416, 421, 437, 438, 486, 491, 521, 526, 245, 255, 266, 268, 569, 573, 579, 591, 606, 607, 616, 639, 642, 643, 648, 658, 659, 671, 673, 675, 680, 681, 682, 689, 711, 723, 732, 747, 776, 779, 788, 815, 839, 841, 859, 860, 889, 897, 919, 920, 924, 941, 944, 959, 991, 996, 1031, 1051, 1052, 1053, 1068, 1092, 1102, 1103, 1105, 1110, 1113, 1120, 1133, 1136, 1137, 1169, 1170, 1183, 1190, 1219, 1225, 1228, 1231, 1233, 1234, 1238, 1239, 1242, 1247, 1260, 1263, 1296, 1297, 1304
 Ետրոկիա - էջ 729, 731, 1286, 1288, 1289, 1290, 1293, 1294, 1295, 1299
 Եստաթի վանք - տե՛ս Տաթև
 Ետրոպիա - էջ 931
 Եփեսոս - էջ 267, 421, 579, 675, 693, 694, 748, 951, 998, 1118, 1201, 1222, 1238, 1250, 1254
 Եփրատ - էջ 206, 238, 318, 345, 411, 421, 541, 579, 584, 820, 823, 1056, 1091
 Զարթուղ-ասայ - էջ 1092
 Զաւլան - էջ 970
 Զեփուր գաառ - էջ 1237
 Զէյթուն - էջ 193, 198, 271, 277
 Զմիտնիայ - էջ 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 871, 1194, 1269, 1270, 1304
 Զոբայ վանք - էջ 1250
 Զոսարթոնց - էջ 861, 862
 Էմաուս - էջ 555
 Էրզրում - էջ 103, 104, 306, 1004 - տե՛ս Եր Կարին
 Թաբոր լեռ - էջ 114, 221, 1080, 1085, 1136, 1168
 Թախտայ դալի - էջ 1092
 Թամգարայ - էջ 1306
 Թարիպան - էջ 1092
 Թարիզ - էջ 556, 1038, 1058, 1290
 Թեբայիդա - էջ 1133, 1234
 Թեսաղոնիկէ - էջ 1226, 1228, 1229, 1235, 1253
 Թեսկիրէ - էջ 756
 Թէլա - էջ 454
 Թէուկայ - էջ 1226
 Թէոդոպոլիս - էջ 306, 1221
 Թէվրէշ - էջ 1293
 Թիլ ասան - էջ 496
 Թիրակ - էջ 682
 Թիաս ֆաղաֆ - էջ 1259

- Քիֆլիս - էջ 40, 44, 291, 458, 482, 495, 1005, 1009, 1010, 1011, 1012, 1294
 Քլկուրան ասան - էջ 251, 688, 1114
 Քոխաթ - էջ 1090, 1091, 1092
 Քորգոմայ տուն - էջ 354
 Քուսնն գիւղ - էջ 1001, 1004
 Քուրխտանիա ֆաղաֆ - էջ 1225
 Քրակիա - էջ 723, 724, 856
 Քոզանլու գետ - էջ 1091
 Քոմարգա - էջ 756
 Իզմիր - էջ 761, 1271 - տե՛ս նաև Զմիտնիայ
 Իլախաց աշխարհ - էջ 904, 906
 Իլիուպալիս - էջ 1226
 Իկոնիա - էջ 1240, 1242, 1249, 1252
 Իննականեան տեղիք - էջ 496
 Իննմասն ուխտ Զրաբերոյ - էջ 24
 Իպորիա ֆաղաֆ - էջ 1220
 Իսմայիլ ֆաղաֆ - էջ 727, 728, 730
 Իսպիլեա գիւղ - էջ 535, 539
 Իսրայել - էջ 21, 26, 74, 97, 155, 221, 250, 302, 303, 415, 439, 662, 667, 703, 930, 931, 1061, 1063, 1128, 1247
 Իտալիա - էջ 682, 902
 Իրան - էջ 735
 Իսլամ (Ելամ) - էջ 681
 Լամբրան - էջ 815
 Լամսակա ֆաղաֆ - էջ 1235
 Լայպցիգ - էջ 210, 212
 Լարանտոն ֆաղաֆ - էջ 1248, 1254
 Լատդիկէ - էջ 1230, 1247
 Լեհաստան - էջ 907, 1092
 Լիբանան - էջ 342, 493, 494, 524, 999, 1127
 Լիբիա - էջ 639, 676, 1196, 1229
 Լիմ - էջ 101, 103, 104, 647, 649, 757, 761, 911, 914
 Լիվոնիայ - էջ 532
 Լիվո - էջ 900
 Լիտիա - էջ 1256
 Լիվոնիա - էջ 1248
 Լիստրոն - էջ 1220
 Լիւրիկիա - էջ 421, 579
 Լոս Անջելես - էջ 903
 Լվով (տե՛ս Իլով, Լէօպոլիս) - էջ 15, 16, 17, 136, 906
 Խաղտիք - էջ 972
 Խաչաղշլաղ - էջ 120
 Խաչեն - էջ 175, 500
 Խաչ թաղ - էջ 1092
 Խառաքաստայ վանք - էջ 297, 300
 Խասէոյ - էջ 456
 Խարաղան - էջ 278
 Խարբերդ - էջ 746
 Խիզան - էջ 358, 707, 709
 Խիպի գիւղ - էջ 278
 Խլաթ - էջ 1025, 1038
 Խոտանան - էջ 833, 838
 Խորնիս գաւառ - էջ 827
 Խոր Վիրապ - էջ 516, 517, 524, 866, 896, 949, 1076, 1197, 1251
 Խոբս գիւղ, Քղի - էջ 93
 Խոսթ - էջ 496
 Խոսթան - էջ 515
 Խոտարոմ գաւառ - էջ 1222, 1227
 Խոնտան - էջ 1155
 Խօթին - էջ 904, 905, 907
 Ծաղկոտն - էջ 858
 Ծաղկունք - էջ 257
 Ծործոր - էջ 315
 Կալկաթա - էջ 32, 839
 Կահիրէ - էջ 713, 796, 813, 819, 822
 Կամալի - էջ 755
 Կամբանիա - էջ 1242
 Կամրկապ - էջ 768
 Կան - էջ 965, 967, 968
 Կանա - էջ 221, 240, 341, 406, 566, 744, 773, 783, 1053
 Կապադոկիա - էջ 653, 751, 858, 1220, 1239, 1252
 Կապան - էջ 278, 758
 Կապոս - էջ 305, 803
 Կապիառնաուր - էջ 10, 96, 779
 Կարբի - էջ 666, 725, 918, 1289
 Կարիաթարիմ - էջ 1249
 Կարին - էջ 288, 289, 758, 759, 761, 858, 862, 970, 1001, 1004, 1124, 1221, 1283, 1284, 1286, 1289, 1290, 1292, 1293, 1294, 1298, 1303, 1306, 1308 - տե՛ս եւ Թէոդոսյոլիս
 Կարմիր ծով - էջ 599
 Կարպէլայ - էջ 677
 Կարս - էջ 75, 78, 79, 734 (Ղարս), 577, 1113
 Կաֆա - էջ 27, 30, 121, 123, 124, 170, 189, 192, 217, 218, 405, 407, 408, 411, 414, 970, 974, 1065, 1089, 1090, 1092, 1095
 Կեդար - էջ 680
 Կեզլով - էջ 970, 1095
 Կեղի - էջ 827
 Կեսարիա - էջ 311, 495, 535, 539, 556, 653, 673, 739, 751, 858, 859, 908, 1127, 1223, 1224, 1239, 1243, 1245, 1247, 1250, 1255, 1286, 1294, 1296, 1302, 1306
 Կիլիկիա - էջ 134, 262, 277, 318, 346, 572, 612, 614, 682, 795, 809, 811, 814, 1052, 1115, 1166, 1170, 1213, 1237, 1270
 Կիպրոս - էջ 438, 742, 1127, 1224, 1243, 1255, 1258, 1259
 Կիւրեն - էջ 1224, 1229, 1254
 Կիւրիկիտոն ֆաղաֆ - էջ 1225
 Կլայ ֆոսմէական - տե՛ս Հոմմիլայ
 Կողբ - էջ 860
 Կողոնիա - էջ 408, 973, 1234, 1257 - տե՛ս եւ Ղարասար
 Կոմանիա - էջ 1091
 Կոնոնոս - էջ 1226
 Կոստանդնուպոլիս - էջ 73 131, 136, 216, 246, 251, 267, 269, 270, 271, 272, 278, 279, 280, 281, 282, 293, 385, 396, 414, 456, 465, 467, 476, 477, 480, 491, 503, 504, 531, 534, 555, 565, 568, 589, 635, 643, 644, 648, 656,

658, 686, 689, 696, 709, 723, 724, 727, 728, 732, 739, 746, 748, 754, 755, 756, 757, 758, 766, 767, 768, 773, 804, 814, 839, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 853, 856, 858, 859, 860, 861, 867, 869, 870, 871, 874, 897, 898, 901, 908, 911, 912, 920, 1010, 1031, 1043, 1045, 1047, 1051, 1052, 1078, 1114, 1115, 1116, 1117, 1136, 1165, 1168, 1169, 1170, 1181, 1188, 1191, 1192, 1193, 1215, 1220, 1221, 1238, 1241, 1246, 1248, 1253, 1255, 1269, 1270, 1272, 1275, 1278, 1280, 1282, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1297, 1298, 1300, 1301, 1302, 1304, 1305, 1314, 1336,
 Կովկաս - էջ 862
 Կորնթոս - էջ 240, 356
 Կորոյրում գիւղ - էջ 1236
 Կովկովոյի դաշտ - էջ 816
 Կովկոյ թաղ Տփլիսոյ - էջ 186
 Կոուց անապատ - էջ 757, 761, 1305
 Կրեւէ կղզի - էջ 1202, 1237, 1240, 1243, 1261
 Կրիսիս - էջ 1135
 Հաբանդ - էջ 502
 Հագու երկիր - տե՛ս Սիրիս
 Հալէպ - էջ 136, 261, 262, 741, 747, 801, 803, 1092, 1107, 1109, 1110, 1246, 1287
 Հաղբատ - էջ 466, 664, 682, 1174, 1289, 1291, 1292, 1293, 1294, 1296, 1297, 1300, 1301
 Հանին (Հանն) - էջ 278
 Համադան - տես Ահմատան
 Համիդ - էջ 26, 321, 365, 372, 711, 854, 1205, 1208 - տե՛ս նաև Տիգրանակերտ
 Հայաստան (Հայոց աշխարհ) - էջ 11, 14, 49, 115, 170, 186, 231, 240, 246, 268, 271, 275, 277, 278, 280, 318, 323, 325, 328, 332, 337, 338, 342, 343, 345, 408, 433, 495, 515, 517, 576, 577, 599, 607, 690, 705, 766, 828, 855, 856, 857, 859, 862, 866, 870, 872, 907, 908, 1115, 1116, 1117, 1124, 1169, 1232, 1240, 1243, 1245, 1250, 1253, 1254, 1266, 1267, 1272, 1310
 Հատին - էջ 577, 1098, 1119
 Հարֆ գաւառ - էջ 256
 Հատուց թառ - էջ 1237
 Հերապոլիս - էջ 1138
 Հերեթ գիւղ - էջ 256
 Հէրհէր գիւղ - էջ 502
 Հերմոն - էջ 1085
 Հիսիսական կողմանք - էջ 815
 Հնդկաստան - էջ 163, 421, 476, 527, 579, 652, 860, 1136, 1251, 1252
 Հոնաց աշխարհ - էջ 218, 407
 Հոնընկեաց - էջ 496
 Հոռոմոց աշխարհ - էջ 1235
 Հոսաւայ լեւոն - էջ 1253
 Հուննք գիւղ - էջ 60
 Հոսթայ լեւոն - էջ 1135
 Հոռմ - էջ 90, 280, 281, 442, 489, 517, 524, 558, 639, 745, 765, 794, 1087, 1092, 1136, 1202, 1222, 1227, 1231, 1234, 1236, 1237, 1238, 1239, 1252, 1256, 1257, 1260, 1261, 1262

Հոռմկայ - էջ 252, 318, 345, 365, 612, 698, 745, 1114
 Հրէաստան - էջ 221, 340, 355, 671
 Զագանոր - էջ 419, 422
 Զիթենեաց լեռ - էջ 193, 329, 671
 Դագրին - էջ 416
 Դագովայ - էջ 1092
 Դալաթիայ - էջ 240, 756, 910
 Դայայ մահալ - էջ 1092
 Դարաբաղ - էջ 753
 Դարասար - էջ 969, 971, 973
 Դարասու - էջ 970
 Դարափիլիսա - էջ 1000
 Դարափիլիսայ փոքր - էջ 1294
 Դարս - տե՛ս Կարս
 Դզլար - էջ 772
 Դրիմ - էջ 407, 713, 714, 816, 970, 1089
 Դոյթու գիւղ - էջ 88
 Դօշավանք - էջ 103
 Ճորայ դոռն - էջ 766, 862
 Մագրաղէ - էջ 1241
 Մագրայ - էջ 1157
 Մագրուան - էջ 1293, 1297
 Մակեդոնիս - էջ 421, 579, 1201, 1249
 Մակու - էջ 108
 Մաղարդավանք - էջ 116, 576, 578, 766
 Մայեկաց երկիր - էջ 182
 Մայիումայ ֆաղաֆ - էջ 1225
 Մանազկերտ - էջ 488, 489
 Մանդրան - էջ 1246
 Մառաս - էջ 701
 Մասիս - էջ 872, 1006
 Մարինոպալիս - էջ 1225
 Մարսէլ - էջ 115, 591
 Մարֆ - էջ 639, 860
 Մալեան - էջ 671
 Մելիտինէ - էջ 251, 525, 675, 676, 689, 858, 1117, 1135, 1222, 1247
 Մեծ Թաղլար - էջ 175
 Մեծոփայ ուխտ - էջ 60, 86, 154, 184, 561
 Մերտին ֆաղաֆ - էջ 211
 Մեֆայ - էջ 1118
 Միդուլա ֆաղաֆ - էջ 1259
 Մինեփ Թաղիմայ - էջ 462
 Միջագետք - էջ 251, 338, 639, 688, 858, 1114, 1259, 1261
 Միջագիւղ - էջ 648
 Միսապատում գաւառ - էջ 1188
 Միւփիս - էջ 1262
 Միւռոնա - էջ 1230
 Մոսկուս - էջ 506, 1311, 1313, 1314, 1315
 Մուշ - էջ 496, 517, 1096, 1106, 1168, 1198, 1207, 1208, 1211, 1286, 1292, 1304
 Մսիս - էջ 739
 Մար - էջ 258, 957, 962, 1092
 Յասոն - էջ 521

- Յետույ անապատ - էջ 1146
 Յերապոլիս - էջ 311, 318, 345, 1253
 Յիր գիւղ - էջ 824, 825
 Յովհաննավանք - էջ 9, 13, 44
 Յորդանան - էջ 107, 703, 752, 1014
 Յովիոնայ ֆաղաֆ - էջ 1225
 Յունաց աշխարհ - էջ 858
 Յագարէթ - էջ 357, 744, 884
 Նախիջեան - էջ 200, 271, 412, 418, 859, 862, 1279
 Նարեկայ վանք - էջ 486, 859, 862, 886
 Նարեկի գիւղ - էջ 278
 Նենգրան - էջ 1252
 Նէոյկեսարիայ - էջ 1243, 1256
 Նիկիայ - էջ 423, 426, 559, 561, 748, 898, 899, 952, 953, 1070, 1121, 1222, 1227, 1235, 1237, 1251
 Նիկովիդիա - էջ 1220, 1223, 1241, 1244, 1245, 1247, 1261, 1288
 Նիկոպոլիս - էջ 1234, 1239
 Նինուէ - էջ 784, 1050, 1069
 Նիւ Եորֆ - էջ 1102
 Նորավանք - էջ 1311
 Նոր Նախիջեան - էջ 124, 812, 818, 1313, 1314, 1315
 Նոր Զուղա - էջ 31, 34, 140, 489, 492, 578, 759, 760, 839, 873, 890, 891, 892, 1095 տե՛ս նաև՝ Շօշ, Սպահան, Իսպահան
 Նօթօկօսօս - էջ 532, 534
 Շահաստան (Գամձակ) - էջ 278, 556
 Շաղատ - էջ 1155
 Շամ - էջ 1091, 1092
 Շամախի - էջ 89, 321, 578, 717, 721, 828, 1092, 1096
 Շամբաձոր - էջ 982
 Շամիրամակերտ - տե՛ս Վան
 Շամբոր - էջ 238
 Շատախ (Շատողոյ) - էջ 496
 Շարուր - էջ 416
 Շիկան - էջ 814
 Շինանայր գիւղ - էջ 693, 699
 Շիրակ - էջ 577, 858
 Շիրաղալայ - էջ 44
 Շիրուան - էջ 1092, 1214
 Շիրվանդալա - էջ 176
 Շողայէն - էջ 972
 Շուշի - էջ 24, 508, 753
 Շօշ - էջ 34, 291, 604
 Շօնօթ - էջ 247, 248
 Ոսկէ Յորդայ - էջ 816
 Ոստան - էջ 684, 1053, 1058
 Որոտան - էջ 693, 699
 Ուռնա - էջ 378, 660, 716, 856, 1244, 1261
 Ուտումելի - էջ 970, 1092
 Ուսարոնա ֆաղաֆ - էջ 1238
 Չարեֆայ անապատ - էջ 700, 701, 1157
 Չինմաշին - էջ 515
 Պագարնուլի - էջ 1092
 Պալաթիա - տե՛ս Ղալաթիա
 Պաղեստին - էջ 858, 908, 1245
 Պաղչասարայ - էջ 408
 Պամփիլեա - էջ 318, 639, 1254
 Պանորմա - էջ 1222
 Պատուայ - էջ 589
 Պարբեաց աշխարհ - էջ 639
 Պարհայպատ - տե՛ս Ֆարհայպատ
 Պարսկաստան, Պարսից երկիր - էջ 23, 129, 476, 604, 652, 739, 854, 855, 856, 857, 858, 908, 1156, 1228, 1229, 1230, 1232, 1234, 1237, 1241, 1244, 1249, 1250, 1254, 1255, 1259
 Պարտա - էջ 841, 916
 Պէջօղլու - էջ 1283
 Պեղոսիա - էջ 1254
 Պետերբուրգ - էջ 844, 848, 850, 1005, 1007, 1008, 1119, 1283, 1311, 1314, 1315
 Պերգիա - էջ 1250
 Պէթիաս - տե՛ս Բեթիաս
 Պէրսպեայ գիւղ - էջ 1232
 Պիսիդոնայ գաւառ - էջ 1239, 1240, 1251
 Պիրալիսիայ - էջ 1254
 Պոնտոս - էջ 1298
 Պորս ֆաղաֆ ի Տարօն - էջ 496
 Պորտոս ֆաղաֆ - էջ 1262
 Պուղտան - էջ 1092
 Պրիվալայ երկիր - էջ 1255
 Պրոքատիկէի ասագանն - էջ 406
 Պրուսա - էջ 757, 1092, 1234, 1237
 Պրուեսա ֆաղաֆ - էջ 1234
 Ջրաբերդ - էջ 24
 Ռապատոս բերդ - էջ 1207
 Ռիկա ֆաղաֆ - էջ 532
 Ռշտունիք - էջ 297, 300, 660
 Ռոյոստոլա - էջ 1231
 Ռուքա լեառն - էջ 1220
 Ռում - էջ 1240
 Ռուսաց երկիր - էջ 482, 532, 534, 682, 909, 1005, 1241, 1313, 1314, 1315, 1316
 Ռուսնոֆ, Բուլղարիա - էջ 456, 519
 Սաբայի վանք - էջ 1136
 Սաբիրայ լեառն - էջ 1195
 Սալնաձոր - էջ 1182
 Սալմաստ - էջ 105, 107
 Սաղիան - էջ 1214
 Սաղմոսավանք - էջ 666
 Սամաթիա - էջ 768, 897, 903, 910, 911
 Սամոսատ - էջ 1253
 Սանահին - էջ 400, 498, 660, 701, 738, 1000, 1006, 1203
 Սասուն - էջ 496
 Սարդարաբաթ - էջ 975
 Սարդիս ֆաղաֆ - էջ 1242
 Սարի - էջ 1095

- Սարուանդիբար - էջ 811
 Սարսիբայ երկիր - էջ 462
 Սեբաստիա - էջ 543, 545, 669, 944, 993, 1032, 1072, 1102, 1226, 1240, 1247, 1254, 1260, 1288, 1294, 1307
 Սեբաստիուպոլիս - էջ 1250
 Սեբենդիա - էջ 1244
 Սելեկիա - էջ 673, 1245
 Սենայ բաժին - էջ 676, 1196
 Սեպուն լեռ - էջ 950, 1078
 Սերմոիս գաառ - էջ 1245
 Սեանայ կղզի - էջ 383, 386
 Սելարզ թաղ Պոլսի - էջ 871
 Սիդոն - էջ 302, 1262
 Սիկիլիա - էջ 1222, 1242
 Սինա - էջ 225
 Սինէական լեռոն - էջ 438, 454, 1135, 1145, 1220
 Սինոպ - էջ 1249
 Սիոն - էջ 12, 13, 128, 130, 152, 206, 254, 268, 275, 304, 356, 413, 416, 426, 428, 486, 491, 605, 606, 780, 863, 876, 930, 950, 1061, 1062, 1070, 1071, 1092, 1108, 1182, 1193
 Սիս - էջ 282, 572, 648, 745, 795, 800, 815, 841, 1057
 Սիսական նահանգ - էջ 57, 59, 495, 696, 739, 762, 1308, 1309, 1310
 Սիսան գիւղաբաղաւ - էջ 1134
 Սիրիա - էջ 864
 Սիրունբարի վանք - էջ 81, 84
 Սիւնիք - էջ 32, 59, 339, 348, 495, 696, 739, 762, 833, 838, 861, 862, 979, 981, 1309, 1310
 Սիրակուսա - էջ 1260
 Սլակ - էջ 1236
 Սկեռա - էջ 813, 814
 Սկիւթիա - էջ 1141
 Սկիւթոպոլիս - էջ 1225
 Սկիւտար - էջ 756, 871, 874, 908
 Սնակի բաղաւ - էջ 1247
 Սոդոմ - էջ 985
 Սողմոնի տանար - էջ 1092
 Սորուտի գիւղ - էջ 1226
 Սուկաւէտ լեռոն - էջ 1245, 1253
 Սունարու (Խառաբաստայ) վանք - էջ 300
 Սուչավա (Շէջով) - էջ 16, 17
 Սուրակուսայ - էջ 1223
 Սուրամ - էջ 580
 Սուրբ Ահարոն
 - ի Կաֆայ - էջ 1093
 Սուրբ Ամենափրկիչ
 - ի Գիմիշխանայ - էջ 172
 - ի Նոր Զուղայ - էջ 760 (Սպահան), 839, 891
 - ի Տփլիս - էջ 580
 Սուրբ Աննա
 - ի Արիմ - էջ 1091
 Սուրբ Առաքեալ
 - ի Գամաղիէի վանք - էջ 709
 - ի Տաթեւ (յԵստաթեւ) - էջ 321
 - ի Արասու - էջ 971
 - ի Մուշ - էջ 322, 517, 613, 614, 1198, 1204, 1205, 1206, 1207
 - ի Վան - էջ 1060
 - տեղն անյայտ - էջ 322
 Սուրբ Աստուածածին
 - յԱդանայ - էջ 439
 - յԱխալգար - էջ 205
 - յԱնկեղակոյտ - էջ 1155
 - յԱրախիշ - էջ 416
 - յԱրմենի անապատս - էջ 642
 - ի Բալու - էջ 1211
 - ի Բոլորաբերդ - էջ 831
 - ի Գիմիշխանայ - էջ 171
 - ի Գորիս - էջ 422
 - ի Դրազարկ - էջ 612
 - յԵղեւսիայ - էջ 528
 - յէջմիածինյ - էջ 1081
 - յերզրում - էջ 104
 - ի Թուանն - էջ 1004
 - ի Թումարայ - էջ 756
 - յԲամայիլ - էջ 727
 - յԲապիւղայ - էջ 539
 - ի Լամբրան - էջ 815
 - ի Խառաբաստայ - էջ 300
 - ի Խոտանան - էջ 833
 - ի Շործոր - էջ 315
 - Կարմրաուր, ի Վան - էջ 584
 - ի Կաֆայ - էջ 218, 407, 414
 - ի Կոստանդնուպոլիս - էջ 723, 724
 - ի Հալէպ - էջ 262
 - ի Հառիճ - էջ 577, 1098
 - ի Հէրնէր - էջ 502
 - ի Արասար - էջ 969, 971
 - ի Մազրայ - էջ 1157
 - ի Մազրուան - էջ 1293
 - ի Մանակերտ - էջ 488, 489
 - ի Մեծփավանք - էջ 184
 - ի Մուշ - էջ 1207
 - ի Յիր գիւղն - էջ 824, 825, 826
 - ի Շամբաձոր - էջ 982
 - յՈստան - էջ 1057
 - յՈւտնայ - էջ 716
 - ի Չարեֆայ անապատս - էջ 1157
 - Չարխափան, ի Զլէթուն - էջ 198
 - Չարխափան, ի Կաֆայ - էջ 30, 409
 - ի Ռուսնոք - էջ 456
 - ի Սանահին - էջ 400, 1004, 1005, 1006
 - ի Սեւրակ - էջ 1285
 - ի Սուրամի - էջ 580
 - ի Սուրխաթ - էջ 815, 816
 - ի Տարան - էջ 1204
 - ի Տնակերտ - էջ 1010
 - ի Տփլիս - էջ 186, 580
 - ի Քղի - էջ 1290
 - տեղն անյայտ - էջ 92, 572, 969, 1000, 1046

Սուրբ Գեորգ

- յԱխալգաւր - էջ 206
- յԱլընդաց - էջ 182
- ի Բերկրի - էջ 126
- ի Խլաթ - էջ 1025, 1038
- ի Կարին - էջ 1004
- ի Կաֆայ - էջ 30
- ի Կոստանդնուպոլիս - էջ 136, 137
- ի Ղարասար - էջ 971
- ի Սուրս - էջ 42
- ի Տաւրոս - էջ 318, 346
- տեղն անյայտ - էջ 724, 726, 728, 756

Սուրբ Գողգոթա

- ի Գետիկ - էջ 682

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ

- յԱնկեղակոյտ - էջ 1185
- յԱնկունեաց վանք - էջ 434, 820
- յԱրիձոր - էջ 588
- ի Բերդու - էջ 1155
- ի Գետիկ - էջ 682
- ի Գորիս - էջ 422
- ի Դուին - էջ 857
- յԵրեւան - էջ 130
- ի Զէյթուն - էջ 198
- ի Խըռընտան - էջ 1155
- ի Կարին - էջ 1292, 1308
- ի Կաֆայ - էջ 1090, 1093
- ի Կեղի - էջ 827
- ի Կոստանդնուպոլիս - էջ 1215
- ի Հէրհէր - էջ 502
- ի Մագրայ - էջ 1157
- ի Մելիտիինէ - էջ 1135
- ի Շաղատ - էջ 1155
- ի Սուրամ - էջ 580
- ի Տարսան - էջ 1204
- ի Քեհրան - էջ 616
- ի Քէթոյվանս - էջ 1155
- տեղն անյայտ - էջ 726

Սուրբ Դանիէլ

- տեղն անյայտ - էջ 755

Սուրբ Եղիազարու վանք – տե՛ս Մշոյ Առաքելոց վանք**Սուրբ Երկու երեսնի,**

- յԵրեւան - էջ 129

Սուրբ Երրորդութիւն

- տեղն անյայտ - էջ 1092

Սուրբ Էջմիածին

- յԱմստերդամ - էջ 73
- յԷջմիածին - էջ 13, 14, 16, 17, 23, 27, 32, 46, 54, 63, 65, 68, 76, 99, 102, 103, 104, 118, 124, 128, 129, 137, 142, 150, 152, 170, 174, 178, 192, 206, 226, 256, 259, 261, 262, 265, 266, 269, 270, 271, 272, 298, 306, 309, 322, 357, 373, 378, 404, 422, 432, 438, 453, 456, 463, 467, 468, 470, 476, 524, 528, 534, 544, 576, 577, 584, 607, 644, 645, 648, 652, 665, 704, 708, 716, 721, 733, 756, 757, 761, 762, 763, 766, 770, 804, 828, 841, 869, 892,

- 893, 904, 915, 916, 917, 918, 920, 949, 952, 959, 963, 966, 997, 1000, 1002, 1005, 1009, 1011, 1035, 1078, 1081, 1098, 1109, 1125, 1138, 1167, 1169, 1194, 1195, 1262, 1267, 1269, 1270, 1272, 1273, 1274, 1275, 1277, 1279, 1282, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1293, 1294, 1295, 1297, 1299, 1301, 1302, 1312, 1313, 1314

Սուրբ Թադէի վանք

- յԱրտագ - էջ 240, 1274, 1279

Սուրբ Թէոդորոս

- յԱնդրիանուպոլիս - էջ 727

- ի Դրազարկ - էջ 612

- յԲապիեղայ գիւղ - էջ 539

Սուրբ Թումայի վանք

- տեղն անյայտ - էջ 619, 893

Սուրբ Խաչ

- յԱղթամար - էջ 824

- յԱրիձոր - էջ 588

- ի Դրիմ - էջ 969, 970

- ի Մաղարդավանք - էջ 116

- ի Նոր Նախիջեւան - էջ 812, 818

- ի Սկիւսար - էջ 756, 871, 874

- ի Վարագ - էջ 953

Սուրբ Կաթողիկէ

- յԵրեւան - էջ 129

- ի Վաղարշապատ - էջ 31

Սուրբ Կարապետ

- յԱրիձոր - էջ 588

- ի Բոլորաբերդ - էջ 831

- յԵրնջակ - էջ 606, 982, 1052, 1053

- ի Կապադովկիայ - էջ 751, 757

- ի Մուշ - էջ 93, 458, 496, 517, 756, 758, 1096, 1103, 1104, 1106, 1168, 1212, 1292, 1293, 1295, 1300

- ի Նախիջեւան - էջ 271

- ի Սկիւսար - էջ 756

- տեղն անյայտ - էջ 38, 572, 576, 1006, 1046

Սուրբ Կիրակոս

- ի Տիգրանակերտ - էջ 27

- ի Քղի - էջ 1290

- տեղն անյայտ - էջ 1041

Սուրբ Հոգի

- ի Նոր Զուղայ - էջ 492, 493

Սուրբ Հոսիփսիմէ

- յԷջմիածին - էջ 859, 1078

Սուրբ Հրեշտակապետաց

- յԱխալգաւր - էջ 206

- ի Կ. Պոլիս - էջ 480, 568

- ի Ղալաթիայ - էջ 756, 910

Սուրբ Ղազար

- ի Վենետիկ - էջ 335, 598, 739

Սուրբ Մարտիրոս

- ի Գորիս - էջ 422

Սուրբ Մինաս

- տեղն անյայտ - էջ 1092

Սուրբ Միքայէլ

- տեղն անյայտ - էջ 38

Սուրբ Յակոբ

- յԱրցախ - էջ 505, 508
- ի Գորիս - էջ 422
- յԵրուսաղէմ - էջ 246, 573, 643, 732, 1296, 1297
- ի Կապան - էջ 305
- ի Կեղի - էջ 827
- ի Մեծոփայ վանս - էջ 184
- Մծբնայ հայրապետ մանկատուն ի Կոստանդնուպոլիս - էջ 909
- ի Նոր Զուղայ - էջ 34
- ի Սիրունֆար - էջ 84

Սուրբ Յարութիւն

- յԱրիձոր - էջ 588
- յԵրուսաղէմ - էջ 1247

Սուրբ Յովհաննէս

- յԱմիրդոլու վանս - էջ 654, 863, 868, 1182
- ի Բաղէշ - էջ 677, 678, 763
- ի Կարբի - էջ 818
- ի Ղօշավանֆ - էջ 103
- ի Սուրս - էջ 42
- տեղն անյայտ - էջ 863

Սուրբ Յուսկան որդի

- ի Բերկրի - էջ 126

Սուրբ Նիկողայոս

- ի Կ. Պոլիս - էջ 1051
- ի Ղրիմ - էջ 1092

Սուրբ Նշան

- յԱղթամար - էջ 824
- Ապարանից - էջ 182
- ի Բստոյ վանս - էջ 472
- ի Լամբրան - էջ 815
- ի Կամախի - էջ 755
- ի Հաղբատ - էջ 664, 1289, 1291, 1292, 1293, 1294, 1297, 1300, 1301
- ի Ղարասար - էջ 971
- ի Ղրիմ - էջ 1089
- ի Սեբաստիայ - էջ 1102
- ի Վարազ - էջ 665
- տեղն անյայտ - էջ 38

Սուրբ Պարսամ

- ի Ղրիմ - էջ 1092

Սուրբ Պետրոս

- յԱնկունեաց վանֆ - էջ 820
- յԱնտիոֆ - էջ 318, 345
- յԱլընդաց - էջ 182
- ի Վան - էջ 1063

Սուրբ Պօղոս

- յԱնկունեաց վանֆ - էջ 820
- յԱլընդաց - էջ 182
- ի Վան - էջ 1063
- Սուրբ Սահակեան վարժարան ի Սամաթիայ - էջ 910

Սուրբ Սարգիս

- տպարան յԱմստեղլամ - էջ 73
- յԱղուերձ - էջ 148
- յԱրմիզանֆ գիլ - էջ 177

- ի Բաղէշ - էջ 770

- յԵրեւան - էջ 129
- ի Զէյթուն - էջ 277
- ի Թուանն - էջ 1004
- ի Խաւէոյ - էջ 456
- ի Կաֆայ - էջ 124, 218, 407, 414, 1092, 1093
- ի Կեղի - էջ 827
- ի Կոստանդնուպոլիս - էջ 1051
- ի Համիթ - էջ 321, 711
- ի Հունձֆ (Քաջբերունիֆ) - էջ 60
- ի Ղարասար - էջ 971
- ի Մար - էջ 258
- ի Սեբաստիայ - էջ 545
- տեղն անյայտ - էջ 572, 812, 969

Սուրբ Սիովն

- յԱնկունեաց վանֆ - էջ 820

Սուրբ Սովիա

- ի Կոստանդնուպոլիս - էջ 1261

Սուրբ Սովիասեանֆ

- յԱնկունեաց վանֆ - էջ 820

Սուրբ Ստեփաննոս

- յԱղջոց վանֆ - էջ 1197
- յԱստապատ - էջ 1158
- ի Դարաշամբ - էջ 1097
- ի Զմիտնիայ - էջ 871
- ի Հալէպ - էջ 1109
- ի Ղարասար - էջ 971
- ի Ղրիմ - էջ 714, 1092
- ի Մաղարդավանֆ - էջ 578
- ի Շամբաձոր - էջ 982
- յՈստան - էջ 1058
- ի Սեբաստիայ - էջ 670
- ի Քաջբերունիֆ - էջ 60
- ի Տարան - էջ 1204
- տեղն անյայտ - էջ 322, 324, 572, 792, 1159

Սուրբ Վարդան

- ի Նախիջեւան - էջ 412
- յՈստան - էջ 1053, 1057
- ի Վան - էջ 1063
- տեղն անյայտ - էջ 569, 576, 812, 969

Սուրբ Վլաս

- յԱյաս - էջ 440

Սուրբ Փրկիչ

- յԱրմենի անապատ - էջ 642
- յԵրուսաղէմ - էջ 1183, 1191
- ի Լամբրան - էջ 815

Սուրբ Քառասուն մանկունֆ

- ի Հալէպ - էջ 262
- ի Թոխաթ - էջ 1090
- ի Կաֆայ - էջ 1089, 1092

Սուրբ Օգսենտ

- ի Կաֆայ - էջ 1089

Սուրխաթ - էջ 408, 815**Սուրոն երկիր - էջ 1255****Սովիմա երկիր - էջ 1256**

- Սուրս գիւղ - էջ 41, 42
Սպահան - էջ 34, 599, 604, 760, 857, 1122 - տե՛ս նաև
Նոր Զուղա
Սպարա - էջ 659
Սպեր - էջ 35, 38
Ստաթէի արձո - տե՛ս Տաթե
Ստամբոլ - էջ 76, 137, 241, 517, 568, 724, 761, 765, 1092, 1169, 1217
Վաղարշապատ - էջ 31, 48, 55, 70, 156, 212, 269, 288, 767, 840, 898, 904, 1012, 1168, 1243, 1280
Վայոց ձոր - էջ 148, 829, 831
Վան - էջ 278, 581, 584, 828, 914, 1060, 1061, 1063, 1289, 1305
Վանայ ծովակ - էջ 911
Վանանդ գաւառ - էջ 577
Վանայ - էջ 504
Վասպուրական - էջ 104, 225, 584
Վատիկան - էջ 650
Վատնեան դաշտն - էջ 331
Վարագ - էջ 72, 101, 104, 427, 572, 584, 665, 693, 739, 749, 751, 953, 999, 1037, 1063, 1083, 1225, 1289
Վարանդայ - էջ 175, 502
Վարդիհատ սուրբ գերեզման, յԱնկումեաց վանք - էջ 434, 820
Վարդնշէն - էջ 965, 967
Վարշավա - էջ 906
Վեհկատա - էջ 859
Վենետիկ - էջ 138, 180, 192, 193, 245, 280, 301, 316, 335, 353, 396, 437, 444, 598, 641, 668, 677, 704, 713, 739, 852, 902, 1101, 1102, 1136, 1192, 1284
Վիեննա - էջ 663, 718
Վիլյուպպիս ֆաղաֆ - էջ 1237
Վովակայ լեռն - էջ 968
Վրաստան, Վրաց տուն - էջ 324, 333, 495, 500, 766, 853, 861, 862, 910, 1124, 1279, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1301
Տաթե - էջ 59, 86, 111, 116, 321, 378, 757, 837, 981, 1278, 1310
Տալմենիայ - էջ 1242
Տանկանայաստան - էջ 577
Տայֆ - էջ 861, 965, 967
Տաշմարտիան - էջ 1092
Տապարստան - էջ 857
Տարսն - էջ 85, 134, 245, 246, 251, 317, 318, 346, 437, 663, 721, 1115, 1166, 1169, 1216, 1244, 1251, 1254
Տարօն - էջ 496, 500, 613, 614, 733, 739, 758, 1068, 1171, 1173, 1199, 1204, 1211, 1212
Տարոս - էջ 318, 346, 517, 676, 1196
Տեոեանց լեռն - էջ 968
Տիբերիա - էջ 555
Տիգրանակերտ - էջ 23, 25, 26, 757, 909, 1199, 1204, 1285, 1293, 1294
Տիգրիս - էջ 206, 238, 411, 421, 541, 579, 584, 820, 823, 1056
Տիգրոն - էջ 855, 859, 860, 862, 1236
Տիմոն ֆաղաֆ - էջ 1249
Տիմինթունա ֆաղաֆ - էջ 1259
Տիպրիկ - էջ 305
Տիրոն ֆաղաֆ - էջ 1241
Տիրոս - էջ 524, 1227, 1262
Տնակերտ - էջ 1010
Տոռոմենայ - էջ 1240
Տրապիզոն - էջ 861, 1117, 1280, 1296, 1298
Տփլիս - էջ 186, 493, 577, 580, 733, 734, 852, 853, 854, 1010, 1012, 1124, 1168, 1270, 1285, 1286, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1300, 1301, 1303
Տոնյէտ - էջ 124
Փաղիկա - էջ 496
Փամբակ - էջ 1000
Փայտակարան - էջ 324, 333
Փաշիվանք, Տփլիս - էջ 580
Փառակ գիւղ - էջ 567
Փառական դաշտ - էջ 854
Փատոս - էջ 1043, 10045
Փարիզ - էջ 279, 521, 629, 739, 844, 845, 848, 849
Փիլիպպոպոլիս - էջ 521, 1249
Փիլիպպեա - էջ 521
Փիսոն - էջ 206, 236, 411, 421, 541, 579, 584, 820, 823, 1056
Փինիկիա - էջ 1133
Փոբր Հայֆ - էջ 277
Փոբիպիա - էջ 639, 1239
Քալավոնիդա (Կալարբիա) - էջ 736
Քաղկեդոն - էջ 101, 646, 862, 1118, 1258
Քանաֆեո - էջ 666
Քաջբերունիք - էջ 60, 86, 184, 1063
Քարահատ - էջ 721
Քերբոն - էջ 667
Քեհրան գիւղ - էջ 616
Քերմեղ - էջ 707
Քերսոն - էջ 1231
Քէթովանք - էջ 1155
Քլերոն ֆաղաֆ - էջ 925, 931
Քղի - էջ 93, 1290
Քշե (Քիշինե) - էջ 124
Քոբայր - էջ 500
Քոբեր գետ - էջ 462
Քուրթկայ գիւղ - էջ 1000
Օէսէլ (Օսիլիայ) կղզի - էջ 532
Օն ֆաղաֆ (Տարօն) - էջ 496
Օշական - էջ 38
Օրթագիւղ - էջ 686, 694
Ֆարհապատ - էջ 1122
Ֆերարիա - էջ 902
Ֆիլիպպէ ֆաղաֆ - էջ 650
Ֆոանկաց աշխարհ, տուն - էջ 785, 1092
Ֆոնոս - էջ 278
Ֆրանսիա - էջ 908, 925

Ե.

ԱՆՁՆԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑԱՆԿ

Ա.ԲԱՐՈՒՏ հրեշտակ - էջ 190**Ա.ԲԲԱՍ**

- Ա. Մեծ շահ Պարսից, 1571-1629 թթ. - էջ 837, 1213
- Փոքր շահ Պարսից, 1666 թ. - էջ 892, 982
- Միրզա, թագաժառանգ Պարսից, 1789-1833 թթ. - էջ 1277

Ա.ԲԳԱՐ

- թգւր. Հայոց, Ա. դ. - էջ 49, 321, 851, 1244, 1261, 1262, 1281
- 1663 թ. - էջ 891
- վրդ., 1810 թ., կնքորշմ. - էջ 592
- Յովհաննիստեան, Տփլիս, ԺԹ. դ. - էջ 209, 212, 213, 1012, 1013

Ա.ԲԳԱՐԵԱՆ Գեորգ - էջ 861**Ա.ԲԳԱՅ** եպս. - էջ 1234

- Ա.ԲԴԻԱ** մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 374, 595, 601, 797, 806, 1049, նհտ. - էջ 798, 806, 1228, տօն - էջ 1256, մանրանկար - էջ 593, 795, 804, ի Բաղդիւր - էջ 140

Ա.ԲԴԻՈՍ նհտ. - էջ 1224**Ա.ԲԴԱ** ֆիյ., նհտ. - էջ 1230**Ա.ԲԴԻՇՈ**, նհտ. Գ. դ. - էջ 1230, 1234**Ա.ԲԴԱԶԻԶ** իշխան, 711 թ. - էջ 916**Ա.ԲԴԱՄՍԷ**

- նհտ. - էջ 1240
- 1444 թ. - էջ 1063
- որդի ստացող Իմիրզանի, 1665 թ. - էջ 606

Ա.ԲԴՈՒՂ

- (Ապոլ) ԺԶ. դ. - էջ 348
- խոջա, ԺԶ. դ. - էջ 1060
- (Ապոլ) Ազիզամիրայ - էջ 520
- (Ապտոլ) մահդասի, 1625 թ., եղբայր ստացող Բարսեղ րաբունապետի - էջ 1202, 1203, 1204
- ԺԸ. դ. - էջ 711

Ա.ԲԵԴՆԱԳՈՎ, մի յերից մանկանցն - էջ 105**Ա.ԲԵՆԵՐ** թգւր. Հնդկաց - էջ 163, 590**Ա.ԲԵՐԻԿՈՍ** եպս. յերապապսի, նհտ. - էջ 1253**Ա.ԲԷՂ**

- որդի Աղամայ, յԱժնչ. - էջ 558, 603, 1160, 1331
- երէց, Է. դ. - էջ 857
- Թիֆլիզցի, 1786 թ. - էջ 1326
- վրդ. Մխիթարեանց, 1850 թ., գրիչ յէջմիածին - Հ^մ 2622/Ժ., էջ 762, 763, նշում - էջ 1170
- ֆիյ. Քոչարեան Ղզրամրցի, 1893 - էջ 68

Ա.ԲԵՂՈՒՆԻ, կին Արելայ - էջ 743**Ա.ԲԵՂԵԱՆ** Մանուկ - էջ 1166**Ա.ԲԻԲԱ** արկւգ., նհտ. - էջ 1256**Ա.ԲԻԲՈՍ**, նհտ. - էջ 1228**Ա.ԲԻՄԷԼԷՔ**

- յԱժնչ. - էջ 1333
- ԺԶ. դ., յետին նորոգող - 1033, 1042

Ա.ԲԻՍՈՂՈՍ

- յԱժնչ. - էջ 667
- արկւգ. նհտ. - էջ 1219
- Հարցումն առ Մաաթէոս վրդ. - էջ 287
- Ա.ԲՈՎ ՄԵԼԻՔ**, 1786 թ. - էջ 1326, 1327, 1329
- Ա.ԲՈՒԴԻՄՈՍ** նհտ. - էջ 527, 1245

Ա.ԲՐԱՀԱՄ

- Նահապետ, մանրանկար - էջ 13, 185, 599, 1053, նշում - էջ 35, 236, 300, 327, 364, 417, 418, 521, 591, 597, 603, 637, 638, 641, 649, 720, 883, 972, 1119, 1281, 1332
- միայնակեաց, ընկերակից Եփրեմի - էջ 1133
- պարսիկ, նհտ. - էջ 1223
- արդար., նհտ. - էջ 1253
- Ղեռնդեանց ֆահանայիցն, Ե. դ., նհտ. - էջ 1242
- եպս. Մամիկոնէից, Զ. դ., Կանոնի - էջ 647, 842
- Խոստովանող, Ե. դ. - էջ 1259
- Ա. Աղբարանցի, կթղկս. Հայոց՝ 607-615 թթ. - էջ 857, 858

Ա.ԲՐԱԿԱՍ, 1299 թ., յետին ստացող - էջ 614**Ա.ԲՐՈՂ**, 1410 թ. - էջ 418**Ա.ԲՐԱՅ**, 1475 թ., ծաղկող ի Բոլորաբերդ - Հ^մ 2634, էջ 829, 831, 832**Ա.ԲՐԱՅԻ**, եղբայր Ստեփաննոս ստացողի - էջ 126**Ա.ԲՐԱՅԻ**, գրիչ - Հ^մ 2625, էջ 781, 792**Ա.ԲՐԱՅԻ**, ԺԶ. դ., յետին ստացող - էջ 454**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1633 թ., ստացող - Հ^մ 2435, էջ 95, 98**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1640 թ. - էջ 207**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1659 թ. - էջ 164**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1663 թ., եղբայր Մելիոն ստացողի - էջ 890**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1669 թ., մեկեմաս - Հ^մ 2433, էջ 91, 92**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1671 թ. - էջ 322**Ա.ԲՐԱՅԻ**, Համթեցի, 1672 թ. - էջ 863, 864, 868**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1677 թ. - էջ 654**Ա.ԲՐԱՅԻ**, Կրետացի, կթղկս. Հայոց՝ 1734-1737 թթ., Պատմութիւն - էջ 734, 767, նշում - էջ 735, 768**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1737 թ. - էջ 738**Ա.ԲՐԱՅԻ**, Հաշտարխանցի, 1788 թ., ստացող - Հ^մ 2528, 373, 378, նշում - էջ 1318, 1327**Ա.ԲՐԱՅԻ**, Տրապիզոնցի, 1801 թ. - էջ 803**Ա.ԲՐԱՅԻ**, Ժամկոչ, 1806 թ. - էջ 761**Ա.ԲՐԱՅԻ**, Կ. Պոլսեցի, 1813 թ., ստացող ի կիւմ - Հ^մ 2597, էջ 647, 650**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1820 թ. - էջ 292**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1822 թ. - էջ 1291**Ա.ԲՐԱՅԻ**, 1822 թ. - էջ 1291**Ա.ԲՐԱՅԻ**, էջ 178, 546**Ա.ԲՐԱՀԱՄԵԱՆ** Աշոտ - էջ 1126**Ա.ԳԱԲՈՍ** մարգարէ - էջ 331**Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ****Ա.ԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ**

– պատմիչ, Ե. դ., Պատմություն Հայոց - էջ 852, նշում - էջ 854, 866
 ԱԳԱԹԻ կոյս, նհու. - էջ 1222
 ԱԳԱԹՈՎԻ վկայունի - էջ 1249
 ԱԳԱԹՈՆԻԿՈՍ նհու. - էջ 1244
 ԱԳԱՊԻ
 – վկայունի, նհու. - էջ 1229, 1245
 – (Ագապիս) վկայունի, դուստր Սոփիայի - էջ 1242
 ԱԳԱՊԻՈՍ
 – նհու. - էջ 1227
 – սրկւգ., նհու. - էջ 1229
 – նհու. - էջ 1244, 1254
 – հայրապետ Հոռմայ - էջ 1231
 ԱԳՆԱՍԻԱ վկայունի - էջ 1239
 ԱԳՐԻԿՈՂԱՈՍ դատատր - էջ 1260
 ԱԳՐԻՊԱՍ, Ի Գործ առաքելոց - էջ 675
 ԱԴԱՄ
 – նախահայր, մանրանկար - էջ 49, 123, 199, 201, 795, Գարագուստ, Պատմություն - էջ 235, 240, 262, 433, 521, 561, 571, Ի տաղս եւ գանձս - էջ 134, 162, 163, 224, 535, Ի Հարցմունս - էջ 241, 243, 330, 402, նշում - էջ 11, 157, 358, 360, 407, 439, 441, 506, 592, 719, 743, 776, 880, 901, 922, 923, 925, 1120, 1121, 1128, 1180, 1263
 – արեպս. Գրիմու, 1825 թ. - էջ 970
 ԱԴԴԻ հայրապետ - էջ 1261
 ԱԴԴՈՎԱ, հայր Զաքարիայի՝ հորն Յովհաննու Մկրտչի - էջ 1246
 ԱԴԻԲԷՎ, ԺԷ. դ. - էջ 238
 ԱԴԻԼ, 1599 թ. - էջ 164
 ԱԴՈՔՏՈՍ նհու. - էջ 1250
 ԱԴՐԻԱՆՈՍ
 – կայսր Հոռմայ, 76-138 թթ. - էջ 778, 1127, 1230, 1248, 1260
 – նհու. - էջ 1245
 ԱԶԱ սրկւգ., նհու. - էջ 1229
 ԱԶԱՏ, 1613 թ., հայր ստացող Փիլիպոս Բագուեցու - էջ 1210, 1213
 ԱԶԱՐԻԱ
 – մի յերից մանկանցն - էջ 155, 1260, 1321
 – կթղկս. Կիլիկիոյ, 1596 թ., ստացող Ի Զէյթուն - Հ^մ 2504, էջ 271, 273, 277, 278, 280, յշակթ. - էջ 711
 – ֆնյ., 1636 թ., ննզց. - էջ 982
 – 1641 թ., եղբայր գրիչ Յոհան երէցի Ի Նոր Զուղայ - էջ 34
 – Զուղայեցի, ԺԶ-ԺԷ. դդ., տաղ՝ Այսար լցաւ խոստումն - էջ 161, Արարիչ Հայր երկնային - էջ 161, Արհնեալ կամֆն աստուածային - էջ 162, Թագատրն արարածոց - էջ 161
 – կր. ԺԷ. դ. - էջ 1157, 1158
 – 1733 թ. - էջ 1159
 – (Ագար) ԺԸ. դ., որդի Շափաղի - էջ 78
 – 1828 թ. - էջ 848
 – վրդ., կնքրշմ. - էջ 484
 ԱԶԱՐՄԻԴՈՒԵՏ, Է. դ. - էջ 859
 ԱԶԳՈՒԼ, ԺԹ. դ. - էջ 974
 ԱԶԴԷՆ, թգւ. Պարսից - էջ 855
 ԱԶԹԱՆԳԱՐ, ԺԶ. դ. - էջ 562

ԱԶԻ, 1672 թ., քոյր Սահակ գրչի - էջ 580
 ԱԶԻԶ, 1225 թ. - էջ 1132
 ԱԶԻԶԽԱԹՈՒՆ, ԺԷ. դ. - էջ 1005
 ԱԶԻՈՍ, նհու. - էջ 1256
 ԱԹԱԼԱՐԻԿՈՍ, Է. դ., որդի Հերակլ կայսեր - էջ 860
 ԱԹԱՆԱԳԻՆԷ
 – եպս. Պիտաբոսի - էջ 1240
 – նհու. - էջ 1252
 ԱԹԱՆԱՍ
 – (Աթանասիոս) դպիր, հեղինակ վկայութ. Ս. Կատերինեայ - էջ 439
 – եպս., նհու. - էջ 1245
 – կիսասրկւգ., նհու. - էջ 1238
 – Աղեֆանդրացի, 296-372 թթ., Դասնություն - էջ 119, Կանոն - էջ 235, 646, 975, Ի Պարապմանց գրոց - էջ 376, Յառաջաբանություն Դարթի մեկնութեան - էջ 229, 550, Ընդդէմասացություն - էջ 1127, Ճամբ - էջ 1220, 1222, 1132, Ի բանից - էջ 355, 384, 1228, վարձ - էջ 1220, մանրանկար - էջ 85, նշում - էջ 246, 293, 483, 559, 961, 1129, 1130, 1262
 – (Աթանասիոս) ճգն., նհու., Գ. դ. - էջ 1258
 – պատրիարք Անտիոքի, 1179 թ. - էջ 318, 345
 – եպս. Մաղարղավանի, 1541 թ. - էջ 766
 – 1554 թ., գրիչ Ի Մանակերտ (Ս. Աստուածածին) - Հ^մ 2557/Գ, - էջ 488, 489
 – 1654, գրիչ Ի Կարս - Հ^մ 2424, էջ 75, 78
 – 1663 թ., պապ ստացող Մկրտիչի - էջ 1053
 – կր., 1670 թ. - էջ 67
 – վրդ., 1752 թ. - էջ 723
 ԱԹԱՆԱՍԻԱ - էջ 1134, 1221
 ԱԹԵՆԱԴՈՐՈՍ նհու. - էջ 1258
 ԱԹԵՐԻՈՍ եպս. - էջ 1231
 ԱԹԱԶ մղտեաի, 1603 թ. - էջ 716
 ԱԺԴԱՀԱՎ, մանրանկար - էջ 851
 ԱԼԱՀՎԵՐԱՆ, 1733 թ. - էջ 1159
 ԱԼԱՀՎԵՐՏԻ, ԺԶ. դ. - էջ 54
 ԱԼԱՄ
 – 1598 թ., քոյր Բարսեղ գրչի - էջ 677
 – Իրիցկին 1657 թ. - էջ 414
 ԱԼԱՄԲԵՐԻ - էջ 850
 ԱԼԱՄՇԻ, 1463 թ. - էջ 177, 178
 ԱԼԱՏԻՆ սուլթան - էջ 900
 ԱԼԲԵՐՏ ՄԵԾ, 1193-1280 թթ. - էջ 376, 404
 ԱԼԴՈՒՆ, ԺԸ. դ. - էջ 190
 ԱԼԵՔՍԱՆ (Ալեքսան)
 – (Ալեքսիանոս) կամատր աղբատ - էջ 488, 489, 490, 1102, 1134, 1227
 – (Ալեքսիանոս) ԺԴ. դ., ստացող - Հ^մ 2557/Բ. - էջ 488
 – (Ալեքսանոս) 1599 թ. - էջ 1005
 – (Ալեքսանոս) վրդ., 1631 թ. - էջ 971
 – 1636 թ., եղբայր ստացող Արիստակէս վարդապետի - էջ 980
 – (Ալեքսան) երէց, 1659ից ստաջ, գրիչ - Հ^մ 2693, 1213, 1216
 – (Ալեքսանոս) դպիր, 1661 թ. - էջ 909
 – 1664 թ., միաբան Գանձասարի - էջ 502

– վրդ., 1668 թ., յետին ստացող - էջ 472
 – (Ալեքսիանոս) 1682 թ. - էջ 722
 – ֆնյ., 1734 թ., ի Սուրբ Նշան - էջ 472
 – (Ալիֆսան) մահոտեսի, 1755 թ. - էջ 725
 – աղայ ի Բաղդաս, 1786 թ. - էջ 1321
 – վրդ. Բասեցի, ԺԸ. դ. - էջ 472
 – ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 482, 483
 – Փնչրկացի, 1822 թ. - էջ 1303
 – Մասեհեան, 1826 թ. - էջ 843
 Ալեքսիանոս Անկեղոս Քումիանոս - էջ 898
 Ալի
 – է. դ. - էջ 760
 – ԺԸ. դ. - էջ 34
 – Կէտուկ աղայ, 1801 թ. - էջ 1208
 ԱլինԱն պրն., 1430 թ., հայր Շատիպէկ ստացողի - էջ 1041
 Ալմուս խաթուն, 1745 թ., մայր գրիչ Միխայէլ տիրացուի - էջ 30
 ԱլոնՆոֆ փաթիշան, 1498 թ. - էջ 126
 Ալփոնոս Փիլաֆեփոս - էջ 1231
 Ալոն, ԺԷ. դ. - էջ 1064
 ԱնԿիՆ, 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 414
 ԱնՊիՔԱՅ, 1657 թ., մայր ստացող Մինաս ֆնյի - էջ 414
 ԱժԱՊՈՎ, 1620 թ. - էջ 1122
 ԱԿԱԿԻՈՍ
 – նհո. եպս. - էջ 1228, 1233
 – նհո. - էջ 1234, 1236
 ԱԿԵՂԻՆԷ Վկայունի - էջ 1237
 ԱԿԻԿՈՍ նհո. - էջ 1254
 ԱԿԻՆԴՈՍ նհո. - էջ 1234, 1254
 ԱԿԻԴԱՍ
 – նհո. - էջ 1221, 1222
 – իշխան - էջ 1239
 ԱԿԻԴԻՆԷ Վկայունի - էջ 1233
 ԱԿԻՓՈՒՄԷ եպս., նհո. - էջ 1254
 ԱՀԱՅԳՈՒԹԻՆ, 1745 թ. - էջ 834
 ԱՀԱՐՈՆ
 – եղբայր Մովսիսի մարգարէի - էջ 440, 521, 795, 1248, 1332
 – թգր. - էջ 236, 1127
 ԱՀՄԱՏ
 – սուրբան տանկաց, 1613 թ. - էջ 1213
 – (Անմտ) Խազողի, 1801 թ. - էջ 1206
 ԱՂԱԲԵԿԵԱՆ Լիդա, 1980 - էջ 962, 1054
 ԱՂԱՅ, 1585 թ. - էջ 832
 ԱՂԱՅՍՈՒԹԱՆ, 1620 թ. - էջ 1123
 ԱՂԱՆ
 – վրդ., Ե. դ., ուսուցիչ Ղազարայ Փարսպետյ - էջ 762, 763, 1168
 – 1664 թ., հայր Մարտիրոս պարոնստէրի - էջ 502
 ԱՂԱՊԱՊ, 1671 թ., որդի մեկենաս Անանիա երէցի - էջ 129
 ԱՂԱՊԱՊԵԱՆ, ի Հնդկա, 1786 թ. - էջ 1321
 ԱՂԱՊՇԻ, ԺԵ. դ., հնգգ. որդի Զանգիշի - էջ 1059
 ԱՂԱՋԱՆ
 – 1550 թ. - էջ 178
 – 1576 թ., հայր յետին ստացող Սարգիս աբղ-ի - էջ 669
 – (Աղայնան) 1724 թ. - էջ 175

ԱՂԱՍԻ

– ԺԶ. դ., եղբայր ստացող Մկրտիչ սրկւզի - էջ 542
 – տիրց. եղբայրարով, 1833 թ. - էջ 200
 ԱՂԱՎԷԼ, 1733 թ. - էջ 1158, 1159
 ԱՂԵՔՍԱՆԴԻ
 – անտիկ մատենագիր - էջ 260
 – Մակեդոնացի, Ք. ա. 356-323 թթ. - էջ 394, 526, 640, 682, 735, 778, 854, 1256
 – (Աղեքսանդրոս) Փիլոնի մտ - էջ 638, 640
 – (Աղեքսանդրոս) Հոռմայեցի գորական - էջ 1232, 1240
 – թգր. - էջ 1252
 – (Աղեքսանդրոս) նհո. - էջ 1227, 1229, 1236
 – Կոնդիոդիմացի - էջ 1224
 – հայրապետ, Գ. դ. - էջ 1219
 – Թեսալոնիկեցի, Գ. դ., նհո. - էջ 1224
 – վրդ., 1679 թ., ստացող ի Նոր Զուղայ - Հ^մ 2673, էջ 1095, 1096
 – Գալամաթո Մեսիմացի, Անտառ նորագոյն մտածմանց - էջ 589, 1043, 1044, 1045
 – Ա. Զուղայեցի, կթղկս. Հայոց՝ 1706-1714 թթ., Վկայունի մտ առ ի պէտս ֆարոգոսթեան - էջ 373, 376, 377, նշում - էջ 619, 762
 – Բ. Բիզանդացի, կթղկս. Հայոց՝ 1753-1755 թթ. - էջ 104, 379, 724
 – Բ. կայսր Ռոսաց, 1818-1881 թթ. (կայսր՝ 1855-1881) - էջ 909
 – Տէր-Յովհաննէսեանց, ԺԹ. դ. - էջ 186
 ԱՂԵՔՍԱՆԴԻՐԻԱ Վկայունի - էջ 1234
 ԱՂԹԱՄԱՅԻԼ խան - էջ 518
 ԱՂԻԿԱՌՆԱՅԻ (Յոբի նիսր.) - էջ 594
 ԱՂԻՊՈՍ ՍԻԻՆԱԿԵԱՅ - էջ 1257
 ԱՂՈՒԹԻԱԹՈՒՆ, 1363 թ., մայր Կարապետ գրչի - էջ 715
 ԱՂՈՒՊՇԱՀ, ԺԵ. դ., հնգգ. որդի Զանգիշանի - էջ 1059
 ԱՂՏԻ, 1691 ից առաջ, եղբայր Սիմոն ստացողի - էջ 498
 ԱՀԱՊԵԱՆ, ԺԷ. դ. - էջ 1165
 ԱՀԱՌԵԱՆ Հրաչեայ - էջ 288
 ԱՄԱՂԵԿ, յԱժՆՆ. - էջ 791
 ԱՄԱՆԻՈՍ նհո. - էջ 1246
 ԱՄԱՍԻԱ թգր. - էջ 924
 ԱՄԲԱԿՈՒՄ, Մարգարէութիւն - էջ 601, 797, 806, 1049, Աղօթք - էջ 143, 355, ման - էջ 798, 806, տօն - էջ 1258, մանրանկար - էջ 53, 79, 207, 593, 795, 804, նշում - էջ 359, 374, 921
 ԱՄԲԱՐ
 – 1472 թ., մայր յետին ստացող Կուպաշայի - էջ 820
 – մայր յետին ստացող Յովանէսի, ԺԷ. դ. - էջ 616
 ԱՄԲԱՐԵԱԹՈՒՆ, ԺԵ. դ., կողակից Յովհաննիսի - էջ 1059
 ԱՄԲՐՈՍԻՈՍ եպս. Միդոպայի - էջ 1259
 ԱՄԷՆԱԻԱԳ
 – 1313 թ., եղբայր ստացող Յովհաննէս ֆնյի - էջ 588
 – ԺԶ. դ., հայր Մելիսէր ստացողի - էջ 1060
 ԱՄԻՐ
 – պրն., 1423 թ. - էջ 811, 812
 – Համգա Իմիրզէ, 1568 թ. - էջ 416
 – Հասան, ԺԶ. դ. - էջ 454

ԱՄԻՐԱՂԱՅ, 1682 թ. - էջ 722

ԱՄԻՐՔԵԿ

- 1430 թ. - էջ 1041

- 1640 թ. - էջ 207

ԱՄԻՐԳՈՒՆԱՅ խան, 1620 թ. - էջ 1122

ԱՄԻՐԽԱՆ մաղղասի, 1632 թ., յետին ստացող - էջ 154

ԱՄԻՐՄԷԼԵՔ, 1444 թ. - էջ 1063

ԱՄՂԻՔՈՍ

- մի յերից մանկանցն - էջ 14, 189

- մի յեփեսոսի մանկանցն - էջ 1253

ԱՄՈՆ

- յԱճնչ. - էջ 302, 680, 1054

- (Ամոնաս) աշակերտ Պաղ անապատականի - էջ 1133

- հայր, թուղթ - էջ 397, 1141, 1142

- անապատական - էջ 1134

- արկւգ., - էջ 1246

ԱՄՈՎԱ մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 374, 797, 806,

1049, տօն - էջ 1226, 595, մահ - էջ 798, 806, մանրանկար

- էջ 795, 804, նշում - էջ 601

ԱՄՈՒՔՈՍ - էջ 436

ԱՄՐՈՍԻՈՍ - էջ 375

ԱՄՐՍԱԻ, 1631 թ. - էջ 972

ԱՅԻԶՊԵԿ, ԺԹ. դ. - էջ 156

ԱՅԻԹԱԼԱ արկւգ., նհտ. - էջ 1254, 1259

ԱՅՏԻՆ, 1602 թ., հանգուցեալ - էջ 237

ԱՆԱԿ, հայր Գրիգոր Լուսաւորչի - էջ 162, 516

ԱՆԱՀԻՏ դիցունի - էջ 1245

ԱՆԱՅԻ, 1797 թ. - էջ 460

ԱՆԱՅԽԱԹՈՒՆ, 1640 թ., քոյր Գրիգոր Բնիկի - էջ 207

ԱՆԱՆԻԱ

- մի յերից մանկանցն - էջ 155, 1259

- առաքեալ - էջ 673

- եպս. Գամասկոսի - էջ 1250

- Բնի. նհտ. - էջ 1222

- սքանչելագործ բժիշկ, նհտ. - էջ 1222

- Պարսիկ, նհտ. - էջ 1258

- Շիրակացի, Է. դ., Ի Յայտնութիւն Տեանն - էջ 1126, Յա-

ղագա կենդանատեսակաց - էջ 284, Պատմութիւն - էջ

1126, Վասն ընթացից արեգական - էջ 1126, Որչափութիւն

Հին եւ Նոր Կտակարանաց - էջ 960, շարական - էջ 151, Ի

բանից - էջ 241, նշում - էջ 285

- Նարեկացի, մհ. մօտ 980 թ. դ., Խրատմ - էջ 361, 398,

486, 1140, 1141, 1142, 1148, Վկայութիւնք - էջ 436, նշում

- էջ 490

- Սանահնեցի, մհ. 1170 թ. շուրջ, Ընդդէմ երկաբնակացն -

էջ 1118, Մեկնութիւն Մատթէի - էջ 1179, Մեկնութիւն

թղթոցն Պօղոսի - էջ 1200, 1209, Քարոզ - էջ 531, մանրա-

նկար - էջ 1199, նշում - էջ 1120, 1180, 1203, 1210, 1211,

1214

- երէց Գառնեցի, 1671-1672 թթ., մեկենաս յերեսան - Հ^մ

2446, էջ 127, 129, 130

- (Անանիէ) 1697 թ., եղբայր Գալուստ գրչի - էջ 1109

- տիրց., 1780 թ. - էջ 468

- (Անան) ԺԸ. դ. - էջ 78

- եպս. Լիւս անապատի, 1807 թ. - էջ 761

ԱՆԱՍԵԱՆ Յակոբ - էջ 903, 907, 908, 1101, 1180

ԱՆԱՍՏԱՍ

- (Անաստասիոս) պարսիկ, նհտ. - էջ 1221

- Բնի., Սինայեցի, Գ-Ե. դդ., Բան պաղատանաց (աղօթք) -

էջ 138, 453, 1146

- 1661 թ., յետին ստացող - էջ 244

ԱՆԱՏԱԽԻԱ Վկայունի - էջ 1245, 1254, 1261

ԱՆԳԷՈՍ մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 601, 797,

806, 1049, մահ - էջ 798, 806 մանրանկար - էջ 593, 795,

804, նշում - էջ 374

ԱՆԳՈՒԹԻՈՍ - էջ 105

ԱՆԴՈՆԻՆԷ նհտ. - էջ 1236, 1253

ԱՆԴՈՆԻՆՈՍ

- մի յեփեսոսի մանկանցն - էջ 1253

- նհտ. յԱղեմաւորիայ - էջ 37, 1221, 1243, 1255

- թգր. - էջ 1250, 1255

- Բնի. նհտ. - էջ 1255

ԱՆԴՐԱՅԱԹՈՒՆ, 1671 թ., քոյր մեկենաս Անանիա երէցի -

էջ 129

ԱՆԴՐԱՆԻԿ միաբան Գամաղիէի վանի, 1363 թ. - էջ 709

ԱՆԴՐԷԱՍ

- առաքեալ - էջ 659, 1258, 1263

- (Անդրէ) գորավար, նհտ. - էջ 1235, 1239, 1244

- նհտ. - էջ 1135

- կր. - էջ 1253

- Բիւզանդացի, Գ. դ., Մեկնութիւն տումարի - էջ 286,

նշում - էջ 1126, 1130

- Կապադովկիացի, Ը. դ., Մեկնութիւն Յայտնութեանն

Յովնաննու - էջ 84, 311, 317, 344, 1188

- (Անտրիաս) 1566 թ. - էջ 968

- ԺԶ. դ., որդի Պետրոս ստացողի - էջ 62

- 1636 թ. - էջ 980

- եպս., 1640 թ., առաջնորդ Ախալզարի - էջ 206, 208

- կր., Ի Նոր Զոտայ, 1650 թ. - էջ 493

- 1655 թ., որդի Մէհրապի - էջ 568

- Արծկեցի, ԺԷ-ԺԸ. դդ., տաղ՝ Ասաղ, անկայ յօտար երկիր

- էջ 102

- արկւգ., 1780 թ., ծաղկող յէջմիածին - Հ^մ 2552, էջ 467,

468

ԱՆԴՐՈՆԻԿՈՍ

- նհտ. - էջ 37, 1134, 1221, 1237, 1251

- Բալէոլոկոս - էջ 899

ԱՆԵՄՓՈՏՈՍ նհտ. - էջ 1254

ԱՆԷՔՏՈՍ - էջ 1227

ԱՆԹԱՌԱՄ, 1655 թ. - էջ 568

ԱՆԹԻՄՈՍ

- էջ 106, 574

- եպս. Նիկովիդիոյ, նհտ. - էջ 1227, 1246

ԱՆԹԻՊԱՏՐՈՍ թգր. - էջ 743, 1334

ԱՆԹԻՊԱՅ եպս., նհտ. - էջ 1230

ԱՆԻԿՏՈՍ նհտ. - էջ 1239, 1243

ԱՆԻՇԱԿ, գրչի. - էջ 564

ԱՆԿԷԼՈՍ կայսր Յունաց, 1200 թ. - էջ 616

ԱՆՆԱ

- մայր Սամուէլ մարգարէի, մանրանկար - էջ 53, 79, 207,

1001

– մայր Տիրամօր, տօն - էջ 112, մանրամկար - էջ 41, 141, 149, 199, 1241, 1247, 1257, տօն - էջ 1008. նաև ի գանձս էս ի տաղս
 – 1535 թ., քոյր գրիչ Ներսէս երէցի - էջ 540
 – 1641 թ., դուստր գրիչ Յոհանն երէցի, Նոր Զուղա - էջ 34
 – 1806 թ. - էջ 386
 ԱնՈՒՇԷԼ ՆԱԼԹԱՆԻ, ԺԶ. դ., ստացող - չմր 2576, էջ 557, 562, 563, 564
 ԱՆՊԷՏ, 1419 թ., մայր ստացող Մուրաշահի - էջ 1056, 1058
 ԱՆՏԻՈՔ
 – թգւր. - էջ 639, 1242
 – բժիշկ - էջ 1245
 ԱՆՏՈՆ
 – (Անդրնիոս) մի ի մանկանցն Եփեսոսի - էջ 189
 – (Անդրնիոս) նհա. - էջ 1239
 – (Անդրն) նհա., որդի Մեղասիպոսի - էջ 1255
 – Անապատական, մհ. 342/355 թթ., վարձ - էջ 1132, 1220, ի շարականս էս տաղս - էջ 176, 228, 426, մանրամկար - էջ 41, 49, 123, 149, 151, 199, 201, նշում - էջ 14, 193, 484, 884, 1134, 1136, 1154, 1263
 – (Անտոնիս) աշակերտ Անտոն անապատականի - էջ 1133
 – յիշուած Կրօնիդէսի հետ, Գ. դ. - էջ 1250
 – 1371 թ. - էջ 1152
 – վրդ., ԺԵ. դ., - էջ 487
 – (Անդրն) 1631 թ. - էջ 972
 – (Անդրն) վրդ., 1632 թ. - էջ 662
 – ֆնյ., 1637 թ., Ջարեհայ անապատ - էջ 700
 – 1663 թ., որդի Գալուստ ֆնյի - էջ 1053
 – պրն., 1671 թ., եղբայր մեկեմաս Անանիա երէցի - էջ 129
 – վրդ., 1682 թ. - էջ 722
 – մետրապոլիտ, 1788 թ. - էջ 1328, 1329
 – Վիրա, ԺԸ. դ., Քարոզգիրք - էջ 922
 – արեւսպ. նոսրակ, 1822 թ. - էջ 1285, 1293, 1297, 1299
 ԱՆՏՈՆԻՆԷՔ ԹԳՐ. - էջ 1284
 ԱՆՏՈՆԻՆԻՆՈՅ ԵՆԱՏԱՄԻՍԻ ԱՆՈՒՄԵՆԱԿ - էջ 1237
 ԱՆՓԻԼՈՔՈՍ ԻԿՈՆԻՅՈՅ ԵՍՍ. - էջ 1252
 ԱՆՓՐԻՈՍ ՆՀԱ. - էջ 1229
 ԱՆՇԵՆ ԹԱԳՈՒՆԻ, Գ. դ., - էջ 1258
 ԱՇՈՏ
 – Ա. Բագրատունի, թգւր. Հայոց, 888-890 թթ. - էջ 344
 – Բ. Բագրատունի երկաթ, թգւր. Հայոց, մհ. 929 թ. - էջ 242
 ԱՇՏԱՏ, Է. դ. - էջ 858
 ԱԶԷ, ԺԳ. դ., որդի Պոռ իշխանի - էջ 1121
 ԱՊԱԶՊԷԿ, 1620 թ. - էջ 1122
 ԱՊԱԼՈՅ (Ապլոց) իշխան, 1284. թ., խնդրող տաղի Յովն երգնկացայ - էջ 32, 170
 ԱՊԱԻՈՐ միայնակեաց - էջ 1133
 ԱՊԵՐԻՈՔ ՆՀԱ. - էջ 1232
 ԱՊԻԼԻԱՆՈՍ ՆՀԱ. - էջ 1249
 ԱՊԻՐԱՏ, ԺԲ. դ., եղբորորդի Ներսիսի Շնորհալոյ - էջ 689
 ԱՊՈՒՆ
 – անտիկ հեղինակ, էջ 438
 – նհա. - էջ 1232

ԱՊՈՂԻՆՈՍ ՆՀԱ. - էջ 1241, 1242
 ԱՊՈՂՈՆՈՍ ՆՀԱ. - էջ 1260
 ԱՊՈՒԵՆՈՒՆԱՅԱՅ, հայր Ապտոլլահի - էջ 754
 ԱՊՈՒՍԻՆԱՅ - էջ 367, տե՛ս էս ԻԲՆ ՍԻՆԱ
 ԱՊՏԼՄԵՀ մանուկ նահատակ - էջ 1104
 ԱՊՏՈՆՈՍ ԵՍՍ., նհա. - էջ 1247, 1254
 ԱՊՏՈՒԼԱՀ, որդի Ապոլիսոսի - էջ 754
 ԱՊՐԻԵՍԱ, ԺԸ. դ. - էջ 96
 ԱՊՐՈ, ԺԸ. դ. - էջ 96
 ԱՊՐՈՍ առաքեալ - էջ 1249
 ԱՋԱՊԱՀ, 1771 թ. - էջ 730
 ԱՌԱՔԵԼ
 – (Առաքեալ) 1198 թ., գրիչ - չմր 2606, էջ 679, 683
 – 1294 թ., կազմող ի Դրագարկ - չմր 2588, էջ 607, 617
 – Սիւնեցի, ԺԳ. դ. Բ. կէս - ԺԵ. դ. Ա. կէս, Մեկնութիւն Սահմանաց գրոցն - էջ 261, 377, Ամենայն շար տանջելի է - էջ 261, գրիչ՝ 1457 թ. - չմր 2522, էջ 351, 353. տաղք էս գանձք Անհառ միածին - էջ 936, 1084, 1102, նշում - էջ 264, 1103
 – Բաղիշեցի, 1380-1454 թթ., Պատմութիւն Մեծին Ներսիսի - էջ 908, տաղք էս գանձք. Այբն Աստուծոյ - էջ 362, 1100, Այսօր եհաս ինձ - էջ 216, 1088, Այսօր եհաս հրաման - էջ 19, 29, 215, 216, 1088, Այսօր նոր տօնիս - էջ 11, 945, 1033, Անհառ միածին - էջ 936, 1084, 1102, Անուն արհմեալ - էջ 518, Անտանելիղ երկնի - էջ 428, 955, 1037, 1085, Արեգակն արդար որ - էջ 935, 1028, Արհմեալ էս ընտրեալ - էջ 934, 986, Արհմեալ Հայր երկնաւոր - էջ 515, 1066, 1100, Ես՝ Առաքել Բաղիշեցի (Տաղ Յովսէփոս) - էջ 121, Ի յերկնային լուսոյն - էջ 935, 999, Յորժամ Հայրն երկնաւոր - էջ 121, 163, 1088, Ով ֆահանայք - էջ 20, 29, 211, 215, 955, 1037, Քանգի ֆոանկաց ազգն - էջ 163, նշում - էջ 520
 – 1444 թ., քոյր որդի Մկրտիչ գրչի - էջ 1063
 – (Առաքեալ) Վայնուրեցի, ԺԵ. դ. - էջ 487
 – 1537 թ., որդի Պարսամ ստացողի - էջ 825
 – Գեղամացի, 1599 թ., ծաղկող ի Թուանն - չմր 2660, էջ 1001, 1003, 1004, 1005
 – ԺԶ. դ. - էջ 822
 – 1613 թ., եղբայր Փիլիպոս գրիչ - էջ 1213
 – 1630, ստացող ի Հակեպ - չմր 2619, էջ 741, 746
 – վրդ., 1640 թ. - էջ 207
 – կր., 1641 թ., Արցախ - էջ 23
 – վրդ., 1653 թ. - էջ 248
 – մուղտասի, 1682 թ., հանգ. հայր ստացող Վլասիոս վրդ. Շամախեցոյ - ձեռ. չմր 2613, էջ 720
 – ֆնյ., 1691 թ. - էջ 498
 – ֆնյ., ԺԷ. դ. - էջ 38
 – Աստապատեցի, 1723 թ., յետին ստացող - էջ 1158
 – Առաքելեան, 1828 թ. - էջ 15
 – (Առաքեալ) ԺԹ. դ., յԱստապատ ֆալաքէ - էջ 426
 – գրչի. - էջ 741
 ԱՌԻՍՏԱՊՈՒՆՈՍ ՆՀԱ. - էջ 1237
 ԱՌԻԻՐ իշխան Թլկուրան սանի, ԺԲ. դ., խնդրող բանի ի Գրիգորիս կրթիկս. էջ 251, 688
 ԱՌՈՆ ՊԻՏՈՅՆ օտար իշխան, 1117 թ. - էջ 1188

- ԱԱՍՆԷԹ, կին Յովսեփայ Գեղեցկի, Պատմության - էջ 299, 300, 603
- ԱԱՍՓ մարգարէ - էջ 968, 1224
- ԱՍԵՐ
- յԱճընչ, Կտակ - էջ 650, 805
 - միայնակեաց - էջ 555
- ԱՍԻԼԲԷԿ, 1745 թ. - էջ 833
- ԱՍԻԼՁԱՏԷ, 1672 թ., Բոյր Սահակ գրչի - էջ 580
- ԱՍԻԼՄԵԼԻՔ, 1476 թ., Բոյր Զաֆար գրչի - էջ 434
- ԱՍԼԱՆ ի Բաւրա, 1785 թ. - էջ 1316, 1321
- ԱՍՍՏՈՒՐ
- մելիք, 1585 թ. - էջ 833
 - (Աստուր) Բնյ, ԺՁ. դ. - էջ 828
 - ԺՁ. դ. - էջ 1042
 - (Աստատուր) կր., 1640 թ. - էջ 207
- ԱՍՏԻՈՍ Եպս., նհտ. - էջ 1239
- ԱՍԿՁԱ նհտ. - էջ 1234
- ԱՍԿԼԷՊԻՊԷՍ նհտ. - էջ 1248
- ԱՍԿՂԵՊԻՈՍ, Հեռմեայ Եռամեծի առ Ասկղեպիոս - էջ 470, 471
- ԱՍՊԱՀԱՆՇԱՅ, 1475 թ., որդի Եղիշայ Բնյի. - էջ 832
- ԱՍՏՂԻԿ
- 1636 թ. - էջ 980
- ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱՀ պրն., 1785 թ. - էջ 1316, 1319, 1325
- ԱՍՏՈՒԱԾԱՊԱԽ, ԺԸ. դ. - էջ 1160
- ԱՍՏՈՒԱԾԱՍՈՒՐ
- ԺԳ. դ., հայր Գրիգոր վրդ-ի - էջ 707
 - 1363 թ., հայր Կարապետ գրչի - էջ 715
 - 1363 թ., ննգգ. - էջ 715
 - փիլիսոփայ, 1419 թ. - էջ 1057
 - աղբյ., 1419 թ., գրիչ, ծաղկող յոստան - Հ^{մր} 2670, էջ 1053, 1056, 1057
 - 1475 թ., որդի Սատաղայ ստացողի - էջ 832
 - հայրապետ, 1476 թ. - էջ 434, 821
 - Նաղաշ, 1498 թ., միայնակեաց Ս. Յոսկան որդու վանքի - էջ 126
 - Եպս., 1535 թ. - էջ 540
 - Եպս. Մշեցի, 1585 թ., գրիչ յԵրուսաղէմ - Հ^{մր} 2578, էջ 569, 573
 - ԺՁ. դ., հայր Պօղոսի - էջ 1064
 - ԺՁ. դ., Եղբայր յԵստին նորոգող Աբիմելեքի - էջ 1042
 - Երեց, ԺՁ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2676, էջ 1099, 1105
 - Կօզայ Բասենցի, ԺՁ. դ., ստացող - Հ^{մր} 2676, էջ 1099, 1105
 - Եպս. 1613 թ., հօրեղբայր Մարտիրոս ստացողի - էջ 1213
 - 1620 թ. - էջ 1122
 - Բնյ., 1631 թ. - էջ 972
 - սրկագ., 1633 թ., գրիչ ի Հալէպ - Հ^{մր} 2435, էջ 95, 98, Հ^{մր} 2619, էջ 741, 746, 748, Հ^{մր} 2500, էջ 261, 262
 - Բնյ., 1635 թ. - էջ 700
 - իրիցուկ, 1636 թ., սրբագրող ի Բոնակոթ - Հ^{մր} 2656, էջ 979, 981
 - 1636 թ. - էջ 980
 - դպիր, 1641 թ., գրիչ, ծաղկող ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2669, էջ 1047, 1051
 - 1648 թ., գրիչ ի Սպահան - Հ^{մր} 2587, էջ 599, 604
 - Բնյ., 1650 թ. - էջ 493
 - պատրիարք Երուսաղէմի, 1651 թ. - էջ 841
 - ԺԷ. դ., Եղբայր Սահակ ստացողի - էջ 518
 - ԺՁ-ԺԷ. դդ., տաղ Յայն ստաչին - էջ 1103
 - սրկագ., ԺԷ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2459/Բ, էջ 158, 163
 - Կ. Պոլսեցի տպագրիչ, 1717 թ. - էջ 293
 - մահտեսի, 1752 թ. - էջ 723
 - կր., 1753 թ. - էջ 724, 725
 - (Ասվատուր) 1757 թ. - էջ 1217
 - մահտեսի, 1781 թ. - էջ 1315
 - վրդ., Արցախեցի, 1799 թ., յԵստին ստացող - էջ 958, 959
 - աղա Աստապատցի, ԺԸ. դ. - էջ 248
 - վրդ., 1801 թ., միաբան Մշոյ Առաքելոց վանքի - էջ 1208
 - վրդ. 1804 թ. - էջ 757
 - արեպս., 1810ական թթ. - էջ 1275, 1286, 1290
- ԱՍՔԱՆԱՁ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆՅ, 1868 - էջ 1097
- ԱՎՐԻԲԷԿ, 1580 թ., որդի Շահնազարի - էջ 1156
- ԱՏԱՏ ԽՈՒՆՈՒՈՒՆԻ, Է. դ. - էջ 858
- ԱՏԻԲԷԿ
- 1620 թ. - էջ 1123, 1156
 - որդի մեկեմաս Անանիա երեցի, 1671 թ. - էջ 129
- ԱՏՈՄ
- Ատոմեանք, նհտ. 449 թ. - էջ 1244
 - Անձեացեաց իշխան, Թ-Ժ. դդ. - էջ 1129
 - 1396 թ., յԵստին գրիչ - էջ 321
 - Բարսանի, ԺԳ. դ., ստացող - Հ^{մր} 2478, էջ 201, 203, 204
 - Բանասէր, ԺԳ. դ. - էջ 274
 - փիլիսոփայ, 1419 թ. - էջ 1057
 - 1419 թ., հայր գրիչ Աստուածատուր արդյ-ի - էջ 1056
 - 1463 թ., գրիչ յԱրմիզանք - Հ^{մր} 2465, էջ 175, 177
 - ԺԵ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2625, էջ 781, 792
 - Բնյ., ԺԵ. դ., աներ Զանգիշէ ստացողի - էջ 1059
 - երեց Ոստանցի, Վարագեցի, ԺԵ-ԺՁ. դդ., տաղ. Այսօր դըշոյոյ բերկրեալ - էջ 71, 1028
 - կր., ԺԷ. դ., յԵստին ստացող - էջ 43
- ԱՏՐՆԵՐՄԵՀ նհտ. - էջ 1245
- ԱՐԱ ԳԵՂԵՅԻԿ - էջ 854, 871, 873, 874
- ԱՐԱՄ նահապետ - էջ 871, 873, 874
- ԱՐԳԱՂԻՈՆ կատակող - էջ 1231
- ԱՐԵՍՏՈՍ Բժիշկ - էջ 1240
- ԱՐԵՐՍ նհտ. - էջ 1260
- ԱՐՁՈՒՆԱԹՈՒՆ
- 1265 թ., կողակից իշխանաց իշխան Տարսայիքի - էջ 665
 - 1430 թ., մայր յԵստին ստացող Շատիպէկի - էջ 1041
- ԱՐՁՈՒՄԱՆ, 1742 թ., Եղբայր Եղգար ստացողի - էջ 96
- ԱՐԻԱԴՈՎԱՅ Վկայունի - էջ 1248
- ԱՐԻԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1260
- ԱՐԻՈՍ
- նհտ. - էջ 1232
 - հերձող, Գ-Բ. դդ. - էջ 267, 559, 1127, 1128, 1129
- ԱՐԻՍԻՊԷՍ Մրրի փիլիսոփայ - էջ 459
- ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ
- Ա. կրղկա. Հայոց, 325-333 թթ. - էջ 851, 1258

– վրդ., ժ.բ. դ., խմբ. Ներսիսի Շնորհալոյ Մատթեոսի Աւետարանի Մեկնութեան - էջ 707, Քարոզ Նոր Կիրակէի - էջ 466

– հոռտոր, գրիչ, ժ.բ. դ., Յարհեստ գրչութեան - էջ 364, Տաթևացոյ լուծմունք դժուարիմաց բանից Արիստակէսի - էջ 364

– կր., 1417 թ., շնորհող օրինակի - էջ 1198

– (Առիստակէս) 1476 թ. - էջ 1122

– (Ընդստակէս) ֆիյ., 1568 թ. - էջ 417

– ժե-ժՁ. դդ., տաղերգու. Ողբ՝ Եկայք այսաւ եղբայրք - էջ 212, 955, 1038

– (Ռստակիս) ժՁ. դ. - էջ 419

– (Ռըստակէս) ժՁ. դ. - էջ 536

– (Ռստաֆէս) 1602 թ. - էջ 1042

– վրդ. Խարբերոցի, 1630 թ., ստացող ի Հալէպ - չ՛մր 2619, էջ 741, 746, 747

– վրդ., 1635 թ., ստացող ի Շինահայր - չ՛մր 2608, էջ 693, 699, 700, 701

– վրդ., 1636 թ., պատուիրատու ի Բոնակոթ - չ՛մր 2656, էջ 979, 980, 981, 982

– (Առիստակէս) Տանձավերցի, 1690 թ. - էջ 140

– կր., 1690 թ., գրիչ - չ՛մր 2449, էջ 137, 139, 140

– (Առըստակէս) ժէ. դ. - էջ 227

– աբղյ., 1734 թ. - էջ 1160

– վրդ., 1736 թ. - էջ 792

ԱՐԻՍՏԻԳԷ փիլիսոփայ Աթենացոց - էջ 1127

ԱՐԻՍՏՈԿԼԷՍ Կիպրացի, նհտ. - էջ 1238

ԱՐԻՍՏՈՏԷԼ, 384-322 Ք.ա., իմաստասէր, Անալոսիկէ - էջ 966, 985, Յաղագս առաքինութեանց - էջ 236, Պէրի Արմենիաս - էջ 459, 965, Պորփիրի Ներածութիւն ստորոգութեանց Արիստոտէլի - էջ 458, 459, Տաթևացոյ լուծմունք Առաքինութեանց Արիստոտէլի - էջ 364, ի բանից - էջ 375, 437, 438, 1128, նշում - էջ 362, 472, 879, 882., 964, 965, 1331

ԱՐԿԱԿԻՈՍ

– նհտ. - էջ 1221

– կայսր, Գ. դ. - էջ 1257

ԱՐՁԱՆ

– Արծրունի, Ե. դ., Հարցումն - էջ 1141

– Պատմութիւն Տարօնոյ գործում - էջ 496

ԱՐԴՈՒԹԵԱՆՅ կնէագ, 1845 թ. - էջ 256

ԱՐԴՈՒՆ դան, 1299 թ. - էջ 1311

ԱՐԴՈՒՆՄԷԼԷՔ, 1444 թ. - էջ 1063

ԱՐՄԱՂԱՆ, 1742 թ. - էջ 96

ԱՐՄԱՐ, 1717 թ. - էջ 174

ԱՐՇԱԿ

– Ա. Պարթև, մահ՝ 35 թ. - էջ 1256

– Բ. թգր. Հայոց, մահ. 368 թ. - էջ 853, 854, 1256

– ժ.թ. դ., որդի Պետրոսի - էջ 974

ԱՐՇԱՄ արքայ - էջ 851

ԱՐՇՕՐ Պարսից թգր. - էջ 321

ԱՐՈՒՍ 1498 թ., մօրաբոյր ստացող Ստեփաննոս աբղյ-ի - էջ 126

ԱՐՍԷՆ

– մի ի Ղետնդեանց ֆահանայիցն, Ե. դ., նհտ. - էջ 1242

– 1352 թ., հայր յետին ստացող Յոստիանէի - էջ 815, 816

ԱՐՍԷՆԻՈՍ միայնակեաց - էջ 553, 1233

ԱՐՏԱԳՈՐՈՆ մեծատուն - էջ 1240

ԱՐՏԱՇԷՍ

– թգր. Պարսից - էջ 639, 1334

– Բ. թգր. Հայոց, մահ. Ք. ա. 20 թ. - էջ 242

– Մելիֆութեան, 1897 թ. - էջ 150

ԱՐՏԱՇԻՐ

– որդի Սասանայ, 180-239 կամ 241 թ.. - էջ 851, 1256

– թգր. Պարսից, որդի Կասաթայ, Է. դ. - էջ 859

ԱՐՏԱԽԱԶԳ

– Ա. թգր., Ք. ա. մօտ 160-115 թթ. - էջ 851

– Մազազունեաց տէր, ժ.Գ. դ., Լուծմունք - էջ 1129

ԱՐՏԱԽԱՆ թգր. Պարթևաց, մհ. 38 թ. - էջ 1256

ԱՐՏԵՄԱՆ Էպս., նհտ. - էջ 1230

ԱՐՏԵՄԻԳԷ - էջ 1250

ԱՐՏԵՄԻՈՍ նհտ. - էջ 1252

ԱՐՏԵԻԱՆ - էջ 854

ԱՐՓԱԹ, յԱժՆՆՆ. - էջ 680

ԱՐՓԱՐ աղայ, 1818 թ. նհտ. - էջ 1269

ԱՐՔԱՅՏԻԿԻՆ, ժ.Գ. դ. - էջ 707

ԱՐՔԻՊՊԱՍ նհտ., աշակերտ Պօղոս առաքելի - էջ 1257

ԱԽԳ

– 1341 թ., մօրեղբայր ստացող Գեորգ արկղ.ի - էջ 968

– պրն., 1382 թ. - էջ 816

– (Ա.լաֆ) 1652 թ. - էջ 110

– (Ա.աբ) 1707 թ. - էջ 174, 175

– Աստապատեցի, 1725 թ. - էջ 1166

– (Ա.աբ) 1733 թ. - էջ 1159

– 1742 թ. - էջ 96

– 1756 թ., յետին ստացող - էջ 120

– ժ.Ը. դ., յետին ստացող - էջ 194

– գրչի. - էջ 110, 546

ԱԽԳԽԱԹՈՒՆ մահտեսի, 1566 թ. - էջ 969

ԱԽԳՏԵՐ

– 1475 թ., ծաղկող ի Բոլորաբերդ - չ՛մր 2634, էջ 829, 831

– ժՁ. դ., յետին ստացող - էջ 1122

ԱԽԳԵՐՍ, 1363 թ. - էջ 715

ԱԽԳՍԵՆՏ

– (Ա.ֆսէնտիոս) նգնատր - էջ 1137

– ֆիյ., 1630 թ. - չ՛մր էջ 818

ԱԽԳԱԼ ԱՂԱՅ, 1806 թ. - էջ 973

ԱԽԳԱԼԲԷԿ Մոկաց պարոն, 1595 թ. - էջ 42

ԱԽԳԱԼԲԷԿԵԱՆ Մայիս - էջ 1103

ԱԽԳԱԼՁԻԶ խոջա, ժՁ. դ., յետին ստացող - էջ 1060

ԱԽԵՌԻՈՍ - էջ 260 տե՛ս նաեւ ԻԲՆ ՍԻՆԱ

ԱԽԵՏ

– կր., 1659 թ. - էջ 164

– խոջա ֆալանթար, 1692 թ. - էջ 519

ԱԽԵՏԻՔ (Աւետիս)

– աբղյ. Ավուստիմոս ի կարգէ եղբարցն Քարոզողաց, 1380 թ., Վասն տնօրէնութեանն Քրիստոսի - էջ 134, Կարգ գիտնութեան գիտնականացն - էջ 135

– 1425 թ., յետին ստացող - էջ 801, 802

– 1441 թ. - էջ 1063

– 1471 թ., հայր Մարտիրոս ստացողի - էջ 824

– 1498 թ. - էջ 127
 – արդյ., 1515 թ., նուիրակ - էջ 438, 440
 – 1535 թ., որդի գրիչ Ներսէս երեցի - էջ 540
 – 1595 թ., գրիչ ի Սուրս - չ^մ 2411, էջ 41, 42, 43
 – 1596 թ., հայր Վահան գրիչի - էջ 279
 – ԺԶ. դ., գրիչ - չ^մ 2440, էջ 109, 112
 – (Ա./Ետիս) 1651 թ. - էջ 291, 292
 – Երեց, 1668 թ. - էջ 164
 – 1671 թ. - էջ 129
 – տպագրիչ, 1676 թ. - էջ 73
 – 1684 թ., հայր յետին ստացող Բաբախանի - էջ 239, 240
 – 1697 թ., որդի Անանիայի - էջ 1110,
 – Բնյ., 1697 թ., գրիչ ի Բերիայ - չ^մ 2677, էջ 1107, 1108,
 1110
 – Չալապի, ԺԷ. դ., յետին ստացող - էջ 98
 – (Ասատիֆ) ԺԷ. դ. - էջ 108
 – 1725 թ. - էջ 1166
 – տիրցու, Թապալգասէ, 1771 թ. - էջ 909
 – պրն., 1786 թ. - էջ 1319
 – ԺԸ. դ. - էջ 1106
 – ԺԸ. դ., եղբայր յետին ստացող Յոհաննէսի - էջ 892
 – ԺԸ. դ. - էջ 291
 – նուիրակ, ԺԸ. դ., տաղֆ. Յարմար ձեռով պատուական -
 էջ 99, Անա եղեւ օրհնեալ գարուն - էջ 101
 – վրդ., 1806 թ., կնքորչւմ. - էջ 292
 – Բնյ., յետին ստացող, 1817 թ. - էջ 974,
 – Բնյ. Տէր-Կարապետեանց, 1820 թ. - էջ 828
 – տիրց., 1836, յետին ստացող - էջ 1006
 – մահաւերի ի Բաղէշ, 1822 թ. - էջ 1289
 – մինդաւի, 1873 թ., եղբայր Գէորգ Գ. կրղկս.ի - էջ 804
 ԱԻԹՄԱՆ պարուն, 1425 թ. - էջ 803
 ԱԻՂՈՒԿԱՆՈՒՆ, կենակից Շատիրէլի, 1430 թ. - էջ 1041
 ԱԻՈՒԿ, յԱժՆՆՆ. - էջ 1333
 ԱԻՐԵՂԻԱՆՈՍ կոապաշտ թգր. - էջ 436, 1245
 ԱԻՐԵՆԴ նհտ. - էջ 1227, 1228
 ԱՓՐԻԿԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1230, 1241
 ԱՔԱԶԻԱ (Ախագիա) յԱժՆՆ. - էջ 668, 1118
 ԱՔԱՅՂԱ հրեշտակ - էջ 190
 ԱՔԻԷԼ, յԱժՆՆ. - էջ 1333
 ԱՅԹԱՆԴԻԼ պրն., 1785 թ. - էջ 1318
ԲԱԲԱԽԱՆ, 1684 թ., յետին ստացող - էջ 239, 240
ԲԱԲԷ
 – խոշա, ԺԷ. դ., որդի գրիչ Սիմէոն երեցի - էջ 497, 498
 – ԺԷ. դ., որդի Վարդան երեցի - էջ 1005
ԲԱԲԻԼԱ
 – վրդ. - էջ 1239
 – եպս. Անտիոքու, նհտ. - էջ 1246
ԲԱԲԻԼՈՍ նհտ. - էջ 1220
ԲԱԳԱՐԱՏ
 – բժիշկ - էջ 88. տե՛ս նաեւ ՀԻՊՈԿՐԱՏ
 – Տոռոմէնոյ եպս. - էջ 1240
 – Բագրատունի Հայոց իշխան, մհ. 851 թ - էջ 337
ԲԱԳՈՍ
 – նհտ. - էջ 1260
 – գրչփ. - էջ 574

ԲԱԳԱԼԵԱՆ Յասմիկ - 1171
ԲԱԴԻԽԱՆ, 1580 թ. - էջ 1156
ԲԱԽՏԻԱՐ, 1498 թ., եղբայր Ստեփաննոս կր. - էջ 126
ԲԱՀՐԱԶԻԶ, 1498 թ., բոյր Ստեփաննոս ստացողի - էջ 126
ԲԱՂԴԱՍԱՐ
 – (Բաղտայսար) ԺԶ. դ. - էջ 536
 – 1664 թ. - էջ 502
 – դպիր, 1681 թ., գրիչ ի Շամախի - չ^մ 2613, էջ 717, 719
 – արեւպս. Հասան-Ջալալեան, 1838, ստացող ի Շուշի -
 չ^մ 2622/Բ., էջ 753, 718, նշում - էջ 718
ԲԱՂԻԿ, յԱժՆՆ. - էջ 1332
ԲԱՂԻ, 1663 թ., հայր Մելքոն ստացողի - էջ 890
ԲԱՅՂԱՄ, յԱժՆՆ. - էջ 1332
ԲԱՆԱՐԳԷՍ
 – 1352 թ., ամուսին յետին ստացող Յուստիանէի - էջ 816
 – ԺԴ. դ., Վասիլ երեցի որդի - էջ 707
ԲԱՆԻՆՍԿԻ իշխան, 1785 թ. - էջ 1317
ԲԱՇԽՈՒՄ, ԺԷ. դ., հայր Սահակ ստացողի - էջ 518
ԲԱՌՆԱԲԱՍ առաքեալ - էջ 330, 672, 674, 1236
ԲԱՍԻԼ
 – միայնակեաց ի Պէթիասի վանք, 1179 թ. - էջ 318, 345
 – (Բասիլիդ) նհտ. - էջ 1220
 – (Բասիլիոս) կայսր, հայր Լեոն կայսեր - էջ 1235
 – բարունապետ Ամբրոլու վանքի, 1797 թ. - էջ 1182
ԲԱՍԻԼԻԿ սրբունի - էջ 1247
ԲԱՍԻԼԻՍԿՈՍ նհտ. - էջ 1226, 1235
ԲԱՍԻՄՈՍ պարսիկ նհտ. - էջ 1230
ԲԱՍՈՍ նհտ. - էջ 1220
ԲԱՏ ճգնաւոր - էջ 1134
ԲԱՐԱՂԱՄ
 – ճգնաւոր ի Հնդկա - էջ 163
 – ԺԷ. դ., գրիչ - չ^մ 2601, էջ 655, 660
ԲԱՐԱՔԻԱ, հայր Զաքարիա մարգարէի - էջ 1234
ԲԱՐԱՔԻՈՍ նհտ. - էջ 1228
ԲԱՐՔԱՇՄԷՆ եպս., նհտ. - էջ 1236
ԲԱՐՔՈՒՄԷ պրն., 1786 թ. - էջ 1324
ԲԱՐԴԵՆՅՆ նհտ. - էջ 1234
ԲԱՐԴՈՒՎԻՄԷՆՈՍ
 – առաքեալ - էջ 48, 106, 212, 421, 531, 579, 782, 787,
 659, 935, 1259, մանրանկար - էջ 933
 – Մարաղացի-Բոլոնիացի, մհ. 1333 թ. - էջ 635
 – վրդ., 1825 թ. - էջ 1306
 – բարունի, 1828 թ. - էջ 763
ԲԱՐԵՈՒԿԱՐ
 – 1690 թ. - էջ 140
 – (Պարխատար) 1768 թ. - էջ 728
ԲԱՐՄՈՒՄԱ - էջ 494
ԲԱՐՂԱՄ
 – նհտ. - էջ 1256
 – պրն., 1786 թ. - էջ 1321
ԲԱՐՈՒՔ, որդի Ներեայ, Թուրք - էջ 595, 798, 807, 1049
ԲԱՐՍԵՂ
 – Կեսարացի, 329-379 թթ., Աղոթք այգուց - էջ 20, 28,
 Աղոթք ջրօրհնեաց - էջ 21, 56, Յաղագս ձայնից - էջ 739,
 Պահոց Գիրք - էջ 461, 462, ի Կանոնաց - էջ 235, 432, 525,

1112, ի բանից - էջ 355, 375, 436, 437, 1113, Հարցումն Գրիգորի Աստուածարանին - էջ 513, 1119, ի գանձս - էջ 428, նշում - էջ 1137, 1173, 1240
 - եպս. Հաղթատի, 1187 թ. - էջ 682
 - երաժիշտ, 1294 թ., գրիչ ի Դրագարկ - Հ^մ 2588, էջ 607, 610, 611, 613
 - 1300 թ. - էջ 691
 - վրդ., 1418 թ., գրիչ յեղիագարու վանս - Հ^մ 2690, էջ 1193, 1198, 1199
 - սրկւգ., 1475 թ., որդի ստացող եղիշայ ֆնյի. - էջ 832
 - ֆնյ., 1561 թ. - էջ 666
 - 1598 թ., գրիչ յԱմրդղու վանս - Հ^մ 2605, էջ 669, 677, 678
 - բարունապետ, ստացող յեղիագարու վանս - Հ^մ 2691, էջ 1199, 1202, 1203, 1204, 1205, 1208
 - վրդ., 1604 թ. - էջ 321
 - ֆնյ., 1636 թ. - էջ 982
 - ֆնյ., 1637 թ. - էջ 700
 - ֆնյ., 1640 թ. - էջ 207
 - վրդ., հնգգ. 1658 թ. - էջ 891
 - 1664 թ. - էջ 14
 - արքեպս. պարոնտէր Ս. Ամարասայ (Գանձասար), 1664 թ., ստացող - Հ^մ 2561, էջ 499, 502, 502
 - (Պարսեղ) ֆնյ., 1678 թ., յետին ստացող - էջ 422
 - ֆնյ., 1681 թ., գրիչ ի Շամախի - Հ^մ 2613, էջ 717, 719, 720, 721
 - եպս., ժէ. դ. - էջ 238
 - 1728 թ., յետին ստացող - էջ 660
 - ֆնյ., 1742 թ. - էջ 771
 - ժժ. դ. - էջ 81, 82
 - վրդ., 1809 թ. - էջ 1270, 1280, 1282
 - դպիր Գասպարեան, 1828 թ. - էջ 763
 - վրդ., 1837 թ. - էջ 772
 - ֆնյ. Յովհաննու վանից, 1888 թ. - էջ 44
 - ստացող հմայիլի - էջ 738
 ԲԱՐՍԵՂՁԱՆ, 1697 թ. - էջ 498
 ԲԱՐՍԻՄԻԱ եպս., նհտ. - էջ 1259
 ԲԱՐՏԻՄԵՆՈՍ կոյր, Աւետարան - էջ 406, 565
 ԲԱՔՈՍ
 - էջ 106
 - նհտ. - էջ 1061, 1251
 ԲԱԻԷԱՍ վկայունի - էջ 1259
 ԲԵԹՂԱՅԷՄ, 1668 թ. - էջ 164
 ԲԵԺԱՆԲԷԳ, եղբայր Յովսէփ արքեպս. Արդոսթեանի, 1785 թ. - էջ 1318, 1319, 1327, 1328, 1329
 ԲԵԿԻՆԱԹՈՒՆ, 1580 թ. - էջ 418
 ԲԵՆԵԴԻՔՏՈՍ
 - նգնատր - էջ 1228
 - կանոն - էջ 525
 ԲԵՆԻԱՄԻՆ, յԱժնչ., Կտակ. - էջ 299, 650, 805, 1228
 ԲԵՆԻԿ վրդ. Վանանդեցի՝ կրղկս. Աղուանից, ժԲ-ժԳ. դդ. - Աղօթք - էջ 119, 398, 1149, 1150, Տեսիլք - էջ 1148, նշում - էջ 1155
 ԲԵՆՆԱՐԳՈՍ - էջ 376
 ԲԵՐԻՆԻԿԷ, ի Գործք առաքելոց - էջ 675
 ԲԷԼ - էջ 527, 854
 ԲԷԺԱՆ, 1771 թ. - էջ 892

ԲԷԿ

- 1780 թ. - էջ 378
 - Դանէլբէգեանց, 1848 թ. - էջ 701
 ԲԷԿԻՆԱՆ, 1661 թ., մայր Մելինն ստացողի - էջ 890
 ԲԷԿԻՋԱՆ, 1475 թ. - էջ 832
 ԲԷԿՈՒՄ, ժէ. դ., մայր գրիչ Սիմեոն երէցի - էջ 497, 498
 ԲԷՆԵԴԻՄՈՅ նհտ. - էջ 1233
 ԲԷՆԵԵՆԴԻ եպս., նհտ. - էջ 1225
 ԲԷՐՕ, 1672 թ. - էջ 580
 ԲԻԱՆԱՐՈՍ նհտ. - էջ 1239
 ԲԻԲԻԱ սրկւգ., նհտ. - էջ 1246
 ԲԻԹՂԱՊՍ Գեթթոյ եպս., նհտ. - էջ 1255
 ԲԻԿԻՆՏԻՆՈՍ սրկւգ., նհտ. - էջ 1254
 ԲԻՆՔՈՒՐԻԿՈՍ կոապաշտ թգր. - էջ 1227
 ԲԻՏԻՄՈՍ հայր միայնակեաց - էջ 556
 ԲԻՔՏՈՐԻՆՈՍ եպս., նհտ. - էջ 1255
 ԲԼՆՏՈ ԽՈՒՉՈՒՐՅԻ, 1794 թ. - էջ 1207, 1208
 ԲՈՐ ֆնյ. - էջ 1255
 ԲՈՐՈՅ դատար Խոսրովայ, է. դ. - էջ 859
 ԲՈՒԱՂՈՅ - էջ 850
 ԲՈՒՂԱՅ, ժԴ. դ. - էջ 1232
 ԲՈՒՆԻԱԹ, 1733 թ. - էջ 1159
 ԲՈՒՆԱՇՈՎ, 1786 թ. - էջ 1328
 ԲՈՒՏԱԽ (վրիպ. տպ. Բուտախ), ժԳ. դ. - էջ 536
 ԲՈՒՏՄԱՀ, թգր. Պարսից - էջ 855
 ԲՈՒԹԵԼ իշխան, ժԴ. դ. - էջ 831
 ԲՐԱԲԻՆ, 1786 թ., գրիչ ի Կ. Պոլիս - Հ^մ 2595, էջ 635, 643
ԳԱՅՐԻԷԼ
 - հրեշտակապետ, ի շարականս եւ տաղս - էջ 71, 103, 428, 430, 1104, տօն - էջ 1230, 1255, մանրանկար - էջ 49, 76, 127, 149, 175, 187, 199, 201, 237, 565, 829, 1053, 1061, նշում - էջ 189, 199, 216, 244, 512, 558, 697, 774, 777, 880, 884, 1001
 - իմաստուն, Վասն երկնատր ֆանանայապետութեանցն - էջ 1120
 - վրդ., 1672 թ., Թիֆլիս - էջ 580
 - (Գափրէլ) ժէ-ժԸ. դդ. - էջ 164
 - (Գափրէլ) 1710 թ. - էջ 498
 - 1745 թ. - էջ 31
 - պատրիարք յԵրուսաղէմ, 1822 թ. - էջ 1297, 1302
 - արքեպս. Այվազեան, 1812-1880 թթ. - էջ 849, 850
 - Յովհաննիսեանց (Քաջբերունի) նովիրատու Հ^մ 2416, 2533, 2567 ձեռագրերի, 1885 թ. - էջ 54, 404, 528
 - վրդ., ժԹ. դ. - էջ 974
ԳԱԳԻԿ
 - թգր. Պարթեաց - էջ 522
 - Ա. Բագրատունի թագատր Հայոց, 989-1020 թթ. - էջ 1280
 - Ա. Արծրունի թագատր, 879-943 թթ. - էջ 886
 - Բ. Բագրատունի թգր. Հայոց 1042-1045 թթ. - էջ 242
ԳԱԴ
 - յԱժնչ., Կտակ - էջ 299, 650, 805
 - նհտ. - էջ 1231
 ԳԱԴԻԱՆՈՍ դատր. - էջ 1254

ԳԱՂՈՒՍՏ

- 1406 թ., գրիչ ի Սիսական - Հ^{մր} 2418, էջ 57, 59,
- եպս., ժՁ. դ. - էջ 822
- ֆհյ., 1663 թ., մօրեղբայր Մկրտչի - էջ 1053
- 1681 թ., եղբայր ստացող Վլասիոս վրդ. Շամախեցոյ - էջ 722
- վրդ., 1697 թ., ստացող ի Բերիայ - Հ^{մր} 2677, էջ 1107, 1109
- վրդ., 1723 թ., ստացող ի Սեբաստիայ - Հ^{մր} 2573, էջ 543, 545
- ֆհյ., 1750 թ., յետին նորոգող - էջ 1105
- մահտեսի, 1786 թ. - էջ 1323, 1324, 1325
- Շիրմազանեանց, 1853 թ. - էջ 760
- Տէր Մկրտչեան, 1897 թ., միաբան Ս. էջմիածնի - էջ 124, 178
- ժԹ. դ. - էջ 106

ԳԱՂՍՏԵԱՆ, մահտեսի, 1785 թ. - էջ 1316, 1322, 1324, 1326, 1328, 1330

ԳԱՂԻԱՆՈՍ

- Կլադիոս, 191-201 թթ., բժիշկ - էջ 389, 394, 421, 579
- կայսր - էջ 1223

ԳԱՄԱՂԻԷԼ, յԱժՆՆՆ. - էջ 672

ԳԱՅԻԱՆԷ

- կոյս վկայունի, նհտ. 301 թ. - էջ 1251
- 1641 թ., գրիչ յԱւետարանոց - Հ^{մր} 2404, էջ 17, 22
- (Գայիան) 1671 թ. - էջ 129

ԳԱՅԻԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1238

ԳԱՅԻՈՍ

- ի Գ. թողթ Յովհաննոս - էջ 268, 639
- նհտ. - էջ 1252

ԳԱՍՊԱՐ

- վրդ. ժՁ. դ. - էջ 348
- (Քասպար) 1603 թ., եղբայր Սրապիոն վրդ. Ունայեցոյ - էջ 716
- (Գասպար) 1664 թ. - էջ 502
- (Գագրար) 1694 թ., կր. Սուրբ Ստեփաննոս վանուց - էջ 240
- աբդյ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանուց - էջ 1110
- պրն., ժէ. դ., որդի խոջա Սահրատի - էջ 623, 625
- ժէ. դ., յետին ստացող - էջ 98
- (Գասպար) 1707 թ. - էջ 174
- 1722 թ., հայր ստացող Զաւարիայի - էջ 1124
- վրդ., 1750 թ., յետին ստացող - էջ 722
- վրդ., 1794 թ., միաբան Մշոյ Առաքելոց վանի - էջ 1207
- ամիրայ, 1822 թ. - էջ 1296
- Մօվսեսեան, 1830 թ. - էջ 165
- գրչի. - էջ 80

ԳԱՏԻ ԽԼԾ ՀԱՋԻ, ժԸ. դ. - էջ 34

ԳԱՐԵՆ, վկայունի - էջ 1252

ԳԱՐՍԵԻԱՆ, ֆեւազ, 1788 թ. - էջ 1329

ԳԱԻԳՉԱՅԲԷԿ, 1580 թ. - էջ 1156

ԳԵԳԵՆՈՆ, յԱժՆՆՆ. - էջ 923, 1333

ԳԵՂՈՒՄ - էջ 857

ԳԵՐԱՆԳՈՒԽՏ պարսիկ - էջ 1241

ԳԵՐԲԱՍԻՈՍ նհտ. - էջ 1251

ԳԵՐՄԱՆՈՍ

- պատրիարք Կ. Պոլսոյ՝ 715-730 թթ. - էջ 246, 1117, 1127, 1233

- նհտ. - էջ 1240, 1255

ԳԷԳԷ, ժԸ. դ. - էջ 34

ԳԷՈՐԳ

- Զօրավար, սուրբ - էջ 45, 48, 191, 428, 430, 1231

- Յակէացի, Թ. դ. նհտ. - էջ 1232

- Անապատական - էջ 1230

- Լօռեցի (աթոռակից կրդկս.՝ 1067-1074 թթ.), ի բանից - էջ 436, 437, նշում - էջ 676, 1196

- (Մեղրեցի՝ Մեղրիկ վրդ.) 1043/5-1113/5 թթ., Աղաթփ - էջ 1146, Բանփ խոստովանութեան - էջ 1145, Յաղագս աղաթից - էջ 1146, նշում - էջ 1121, 1189

- քար. Վրաց, 1156-1184 թթ., հայր Թամար թագուհու - էջ 681

- վրդ., 1295 թ., Արմենի վանփ - էջ 668

- վրդ., 1300 թ., արքագրող - Հ^{մր} 2607, էջ 683, 692

- վրդ. Սկեռացի, 1246/7-1301 թթ., Մեկնութիւն Եսայեայ - էջ 166, 309, 543, 1171, 1172, Մեկնութիւն Գործոց առաքելոց - էջ 1195, Խրատ գրչութեան - էջ 364, նշում - էջ 544, 591

- սրկւգ., 1341 թ., ստացող ի Կան - Հ^{մր} 2653, էջ 965, 968

- Երզնկացի, ժԳ-ԺԵ. դդ., Լուծմունփ Պարապմանցն Կիւրղի ի խնորոյ Գէորգեայ - էջ 256, Տաթեացի ի խնորոյ Գէորգայ - էջ 971, նշում - էջ 353, 591

- կր., 1425 թ. ուսուցիչ Աւետիփի - էջ 802, 803

- իսպտի բժիշկ, ժՁ. դ. - էջ 438

- ասագ ֆհյ., ժէ. դ. - էջ 167, 168

- 1738 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2498, էջ 259, 260

- պատուելի, 1770 թ. - էջ 480

- պրն., 1785 թ. - էջ 1316, 1318, 1319, 1322, 1324, 1325

- արխայորդի Վրաց, 1785 թ. - էջ 1317

- Տէր-Վահանեան, 1787 թ. - էջ 460

- (Գէորգ) 1797 թ. - էջ 460

- (Գէորգ) ժԸ. դ. - էջ 82

- Պալատեցի, 1805 թ. - էջ 1167, 1169, 1284

- պրն., 1822 թ. - էջ 1292

- արքեպ. Եղոկիոյ, 1822 թ. - էջ 1294

- աղա, 1828 թ. - էջ 763

- Աղապարոն, 1848 թ. - էջ 660

- (Գէորգոս) Ֆրանձէս, 1850 թ., Պատմութիւն Յունաց տէրութեան - էջ 898, 903

- Դ. Կ. Պոլսեցի, կրդկս. Հայոց՝ 1866-1882 թթ. - էջ 24, 28, 46, 508, 803, 804, 839, 842, 1097, 1098

- Ղազարոսեան Պետելեան, 1886 թ. - էջ 173

- (Գէորգ) ժԹ. դ., հայր Եսայի Կոպուստանցու - էջ 702

- Մանուկեան Ալամարով, ժԹ. դ. - էջ 1218

- (Գէորգ) վրդ., ժԹ. դ. - էջ 771

ԳԷՈՐԳԵԱՆ Աստղիկ - էջ 713, 796, 813, 819, 822, 829, 915, 1053

ԳԻՇ, հայր մեկնիչ Յովհաննէսի, 1225 թ., - էջ 1132

ԳՂԿԵՐԻ վկայունի - էջ 1233

ԳՈՐԳԻԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1249

- ԳՈՒՐԱՐ, թգր. Հնդկաց - էջ 521
 ԳՈՒԳՆՆԻԷԼ, յԱժՆՆՆ. - էջ 1333
 ԳՈՂԱՐ
 – տիկին, 1363, կողակից գրիչ Կարապետ Բիլի. - էջ 715
 – ԺՁ. դ., մայր ստացող Սալամի - էջ 828
 – ԺԷ. դ., հարս Մանուելի - էջ 1005
 ԳՈՂԱՐՄԵԼԷՔ
 – 1419 թ., մեծ մայր Մուրադաշահի - էջ 1056, 1058
 – 1522 թ. - էջ 614
 ԳՈՂԻԱԹ յԱժՆՆՆ. - էջ 599
 ԳՈՎԳ, յԱժՆՆՆ. - էջ 303, 524
 ԳՈՐԳ փիլիսոփայ, 1419 թ., - էջ 1057
 ԳՈՐԳԻԱՆԳՈՍ նհտ. - էջ 1233
 ԳՈՐԳԻԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1249
 ԳՈՐԳԻԿ, ԺՁ. դ. - էջ 536
 ԳՈՐԳԻՈՆ նհտ. - էջ 1232
 ԳՈՐԳԻԱՆՈՍ կայսր - էջ 1235
 ԳՈՒԶԱԼԱՂԱ, ԺԷ. դ. - էջ 237
 ԳՈՒԺԹԱՋԱՏ ներքինի, Ե. դ. նհտ. - էջ 1229
 ԳՈՒԼԱՂԱ
 – (Կոպաղ) 1576 թ. - էջ 670
 – 1664 թ., մայր Մարտիրոս պարոնաբերի - էջ 502
 ԳՈՒԼԱՄԻՐ
 – (Կոպամիր) 1430 թ., որդի ստացող Շատիպելի - էջ 1041
 – 1687 թ. - էջ 826
 ԳՈՒԼԲԱՔԻ, ԺԷ-ԺԸ. դդ. - էջ 164
 ԳՈՒԼԳԻ, ԺԷ. դ., կողակից Սիմեոն երեց գրչի - էջ 497
 ԳՈՒԼԻ, 1823 թ. - էջ 204
 ԳՈՒԼԻՇԱԷ, 1419 թ. - էջ 1056
 ԳՈՒԼԻՋԻԱՆ, ԺԵ. դ., կողակից յետին ստացող Զանգիշի - էջ 1059
 ԳՈՒԼՆՏԱՆ, ԺՁ. դ. - էջ 1064
 ԳՈՒԼՇԱՏ, ԺԵ. դ. - էջ 1059
 ԳՈՒԼՇԱՐ, ԺՁ. դ. - էջ 822
 ԳՈՒԼՈՒՄ
 – ԺՁ. դ. - էջ 1064
 – 1641 թ., ի նոր Ջուլայ, Բոյր Յոհան երեց գրչի - էջ 34
 – (Կոպամ) 1665 թ., հնգգ. կողակից ստացող Իմիրզանի - էջ 606
 ԳՈՒԼՋԻՋԱԿ, ԺՁ. դ., Բոյր ստացող Մկրտիչ սրկի. - էջ 542
 ԳՈՒԼՍԱՆ տատ, 1655 թ., ստացող Մարտիրոս վանառականի - էջ 567
 ԳՈՒԼՎԱՐԳ
 – (Կոպվարդ) 1613 թ., մայր Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
 – 1708 թ., դուստր Յովհաննէս Բիլի - էջ 618
 ԳՈՒՌՋԻԲԷԿ, ԺՁ. դ., յետին ստացող - էջ 536
 ԳՈՒՐԳԷՆ
 – Բարսուղար, Է. դ. - էջ 690
 – թգր. Վասպուրականի, 990-1003 թթ. - էջ 311, 457, 662, 886
 ԳՈՒՐԻԱՍ սրկագ., նհտ. - էջ 1256
 ԳՐԱՑՈՍ սրբ. - էջ 162, 588, 935, 1259
 ԳՐԱՊԵՏ, 1472 թ., որդի Կոպիաշա ստացողի - էջ 820, 821
 ԳՐԻԳՈՐ
 – Ժեռ, միայնակեաց - էջ 481
 – Մֆանչեպործ, եպս. Նեոկեսարիոյ, 210/13-270/3 թթ. - էջ 375, 1113, 1256
 – նհտ., Գ-Գ. դդ. - էջ 1222
 – Լուսաւորիչ, 239-326 թթ., Աղոթք - էջ 92, 94, 119, 384, 658, Դաշանց թուղթ - էջ 697, Կանոնք - էջ 235, 559, 840, ի Վարդապետութենէն - էջ 214, 1112, 1140, Հարցումն հրեշտակին - էջ 453, 556, 558, Մաղթանք ժամամուտի - էջ 122, 221, Տեսիլ - էջ 961, ի տօնս - էջ 507, 528, 1250, 1251, 1252, 1256, 1260, ի տաղս, գանձս եւ շարականս - էջ 112, 134, 162, 163, 224, 427, 429, 515, 516, 517, 518, 532, 1280, մանրանկար - էջ 41, 50, 57, 124, 149, 171, 195, 199, 201, 851, 1001, 1099, նշում - էջ 290, 398, 433, 495, 496, 497, 499, 502, 510, 520, 524, 534, 572, 676, 690, 737, 795, 800, 852, 853, 863, 866, 874, 896, 908, 1100, 1004, 1159, 1167, 1196, 1240, 1213, 1275, 1308
 – եպս. Ակոականդացի - էջ 1257
 – Աստուածաբան Նազիազանցի, 328-389 թթ., ճամբ - էջ 653, 654, 656, 657, 677, 734, ի Կանոնաց - էջ 235, ի բանից 436, 437, 1113, Հարցումն Բարսղի եւ Պատասխանի Գրիգորի - էջ 513, Վարք - էջ 1221, նշում - էջ 1243, 1245, 1258, 1260, 1266
 – Նիսացի, 331-394 թթ., ճամբ - էջ 1128, Յաղագս բնութեան մարդոյն - էջ 295, 297, Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութեան - էջ 296, 297, Յորդորումն մանկանց ի կուսութիւն - էջ 296, Մեկնութիւն Երզնգ երզոյն - էջ 313, 664, 1173, Մեկնութիւն Հայր մերի - էջ 524, Մեկնութիւն գրոյն Տեսութիւն մարդոյն կազմութեան - էջ 259, Պատճառ գրոց - էջ 260, Վարք Գրիգորի Մֆանչեպործի - էջ 1256, նշում - էջ 887, 1113, 1173, 1174, 1240
 – կթղկս. Աղուանից, Զ. դ. - էջ 1226, 1258
 – Մամիկոնից եպս., 973 թ. - էջ 1173
 – Գրիգոր Նարեկացի, 951-1003 թթ., Մատենան ողբերգութեան - էջ 441 (պպ), 484, Նարեկ (ի բանից) - էջ 82, 94, 95, 97, 98, 138, 161, 183, 184, 187, 194, 232, 384, 438, 488, 1147, Բան խրատու - էջ 1113, Մեկնութիւն Երզնգ երզոցի - էջ 311, 455, 457, 662, 885, Ներբողեան առ Սուրբ Աստուածածինն (համառօտութիւն) - էջ 532, Կարգ եւ կանոն աղաթից - էջ 636, 1137, Մեկնութիւն բանիցն Նարեկացւոյ - էջ 463, Հրաշագործութիւնք - էջ 761, տաղք եւ գանձք Աշխն ծով - էջ 12, 939, 989, 1030, Աւետիս մեծ խորհրդոյն - էջ 429, 939, 989, 1030, 1066, Գունդ սուրբ վկայիցն - էջ 429, 944, Սեա եւ գեղեցիկ - էջ 10, 223, 939, 989, 1030, Քրիստոս փառաց թգր. - էջ 10, 429, 944, 993, 1072, մանրանկար - էջ 96, 187, նշում - էջ 312, 460, 486, 490, 795, 886, 887, 1154, 1276
 – հայրապետ Հռոմայ, 1089 թ. - էջ 1227
 – Պանլաւոնի (Մագիսարոս), ԺԱ. դ. - էջ 676, 793, 1196
 – Բ. Վկայասէր կթղկս. Հայոց՝ 1066-1105 թթ., Կանոն Ունկլայի (թարգմանութիւն) - էջ 55, 535, 586, Վասն մուրման Զատկին - էջ 258, շարական - էջ 150, Վարդանայ Հայկազնոյ Տաղ գերեզմանական - էջ 252, 907, նշում - էջ 676, 677, 1114, 1117, 1196, 1198
 – Գ. Պանլաւոնի, կթղկս. Հայոց՝ 1113-1166 թթ., ստացող - էջ 2600, էջ 651, 652, թուղթ - էջ 1116, յիշատակ - էջ 1243, մանրանկար - էջ 1001, նշում - էջ 32, 249, 251, 252,

- 253, 355, 461, 538, 688, 698, 709, 1002, 1111, 1115, 1117, 1135, 1187
 – Յետուացի, Սկետացի, 1149 թ., Խրատ անձին - էջ 1146, Վայֆ ողբոց - էջ 1146
 – կր., 1125 թ., թարգմանող Պարսամի վարֆի - էջ 1135
 – Դ. Տղայ, կրդկա. Հայոց՝ 1173-1193 թթ., տաղ. է յիս գիտուրին - էջ 908, նշում - էջ 318, 345, 608, 682
 – Զ. Ապիրատ, կրդկա. Հայոց՝ 1194-1203 թթ. - էջ 320, 616, 618
 – 1197 թ., յիշուած առ Լամբրոնացի - էջ 245
 – վանահայր Հատինայ - էջ 1119
 – Լամբրոնացի, Սկետացի, 1160/70-1230ի շուրջ թթ., Աղօթք - էջ 157, Բան գովեստի առ Մարիամ - էջ 764, Լամբրոնացու վարֆը - էջ 1166, շարական - էջ 48, 151
 – Դպիր Խոլ, ԺԳ. դ., Շարակնցի լաւ օրինակի գրիչ - էջ 59, 60, 172
 – է. Անասարգեցի, կրդկա. Հայոց՝ 1293-1307 թթ. - էջ 612, 614, 633, 668, 693, 1171, 1311
 – 1294 թ. - էջ 253
 – Հատինեցի, մհ. 1185 թ. Առ Յովսէփ վարդապետ - էջ 1148
 – Գրիգոր երէց, ԺԳ-ԺԴ. դդ. - էջ 1117
 – վրդ., ԺԳ. դ., յիշուած առ Վարդան Արեւելցի - էջ 356, 666
 – վրդ., ԺԳ. դ., յետին ստացող - էջ 706
 – երէց, ԺԳ. դ. - էջ 763
 – վրդ., 1387 թ., ստացող - ՀՄՐ 2516, էջ 315, 319
 – վրդ., 1393 թ., ի Խառաբաստ - էջ 300
 – ԺԳ. դ. գրիչ - ՀՄՐ 2523, էջ 353, 358
 – դպիր, ԺԳ. դ. գրիչ - ՀՄՐ 2478, էջ 201, 203
 – Տարեացի, 1346-1410 թթ., Աղօթք արձակման - էջ 384, Կանոն մկրտութեան - էջ 18, Գիրք Հարցմանց - էջ 273, 651, 969, 970, ի Հարցմանց գրոց - էջ 262, 376, 603, Լուծումն գրչութեանն Արիստակիսի - էջ 256, 364, Լուծումն ի Խրատ գրչութեանն Գեորգեայ - էջ 256, 324, Լուծումն Պարսամանց Կիրոյի - էջ 256, Մեկնութիւն Արարածոց - էջ 165, Մեկնութիւն Տապեայ - էջ 166, Մեկնութիւն Երգոց Երգոյն - էջ 887, Մեկնութիւն Սաղմոսաց - էջ 455, 885, Քարոզք - էջ 513, 522, 523, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 572, 762, 961, մանրանկար - էջ 569, 969, նշում - էջ 86, 184, 199, 240, 261, 274, 277, 278, 293, 323, 324, 325, 328, 331, 333, 652, 708, 771, 772, 795, 838, 875, 962, 963, 973
 – 1406 թ., ստացող ի Սիսական - ՀՄՐ 2418, էջ 57, 59
 – վրդ., 1418 թ. - էջ 1198
 – Խլաթեցի (Մերենց), 1349-1425 թթ., Մեկնութիւն Արարածոց - էջ 165, Խրատք ժամատեղեաց - էջ 50, 246, 960, Կանոն մկրտութեան - էջ 18, տաղ՝ Այսօր պարզողին - էջ 934, 1027, 1035, Գաւազան ծաղկեալ - էջ 935, 986, 1027, Գերակայ գոյին - էջ 934, 988, 1031, Գերարփի պայծառ - էջ 935, 987, 1028, Գոյին անեղի - էջ 934, 1027, Գոյից արարչին - էջ 71, 936, 995, 1027, 1080, Գոչիւր հրեշտակն - էջ 10, 223, 936, 1027, 1080, Գովեստ բերկրանաց - էջ 933, 938, 990, 1027, նշում - էջ 72
 – Թ. Մուսաբէկեանց, կրդկա. Հայոց՝ 1439-1441 թթ. - էջ 572, 1063
 – ֆհյ., 1444 թ., ծաղկող ի Վան - ՀՄՐ 2671, էջ 1061, 1064
 – տիրացու, 1453 թ., ստացող ի Կաֆայ - ՀՄՐ 2484, էջ 217, 218
 – ֆհյ., 1471 թ. - էջ 824
 – եպս., 1476 թ. - էջ 434, 821
 – արդ., 1494 թ. գրիչ ի Սիրմնբարի վանս - ՀՄՐ 2428, էջ 81, 84
 – ԺԵ. դ. - էջ 487
 – Կուռան, ԺԵ. դ., յետին ստացող Աւետարանի - էջ 817
 – վրդ. ի Վարագ, 1515 թ. - էջ 584
 – ԺԱ. Բիւզանդացի, կրդկա Հայոց՝ 1536-1545 թթ., Կոնդակ Մաղարդավանի - էջ 766, 767, 768
 – կրդկա. Աղթամարցի՝ կրդկա. Վասպուրականի՝ 1536-1545 թթ., տաղք. Անա պղիք մեր - էջ 1103, Ամէն առաւատ - էջ 216, 1104, Այբէն մինչեւ ի Քէն - էջ 1103, Անծին եւ անակիզքն - էջ 1087, Աստուծոյ նման - էջ 1104, Գանգատ մ՛առնեմ - էջ 1104, Գոյ յիս գիտութիւն - էջ 696, Գու եւ արեգակ - էջ 1104, Եղուկ ու հազար - էջ 1104, Յետ գնալոյ վարդին - էջ 226
 – կր., 1580 թ., յետին նորոգող - էջ 1157
 – եպս., 1592 թ., գրիչ ի Սպեր - ՀՄՐ 2409, էջ 35, 37
 – կրդկա. Վասպուրականի՝ 1595 թթ. - էջ 42, 321
 – ԺԶ. դ. - էջ 822
 – ԺԶ. դ. - էջ 1042
 – ԺԶ. դ., կողակից ստացող Սալամի - էջ 828
 – Հոռմկլայեցի, ԺԶ. դ., գրիչ - ՀՄՐ 2459/Ա, էջ 157, 158
 – ԺԶ. դ., որդի ստացող Մկրտիչ սրկի - էջ 542
 – ԺԶ. դ., գրիչ - ՀՄՐ 2576, էջ 557, 563
 – արդ., ԺԶ. դ. - էջ 572
 – կր., 1618 թ. - էջ 1206
 – Երէց, յետին ստացող, 1621 թ. - էջ 817, 818
 – երէց Կողոմնացի, 1631 թ., գրիչ ի Ղարասար - ՀՄՐ 2652, էջ 969, 971, 972, 973
 – երէց, 1635 թ., գրիչ - ՀՄՐ 2628, էջ 803, 808, 809
 – Կեսարացի, վիսն. 1636 թ., Անուանք ֆաղաֆաց - էջ 241, 521
 – 1636 թ., - էջ 980
 – 1640 թ., եղբայր Գրիգոր ֆհյ. գրչի - էջ 207
 – ֆհյ., 1640, գրիչ յԱխալգար - ՀՄՐ 2480, էջ 205, 207, 208
 – 1641 թ., գրիչ ի Կ. Պոլիս - ՀՄՐ 2669, էջ 1047, 1051
 – 1641 թ., ի Նոր Ջուղայ, եղբայր Յոհան երէց գրչի - էջ 34
 – կրդկա. Աղուանից, 1641 թ. - էջ 23
 – վրդ., 1651 թ. - էջ 666
 – 1653 թ., հայր Յովհաննէս գրչի - էջ 248
 – եպս. Հիսիսական կողմանց, 1657 թ. - էջ 408, 414
 – մանտեսի, 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 410
 – Զէյթունցի, 1659 թ., գրիչ - ՀՄՐ 2567, էջ 519, 527, 530
 – 1663 թ., պապ Մկրտիչի - էջ 1053
 – կր., 1663 թ., ի Յովհաննավանք - էջ 14, 574
 – 1664 թ., հայր Յովհաննէս գրչի - էջ 14
 – պարոնտէր Գանձակի, 1664 թ. - էջ 502
 – 1671 թ., որդի Սոլթանի - էջ 129
 – 1671 թ., հայր մեկենաս Անանիա երէցի - էջ 129
 – երէց, 1672 թ., գրիչ յԱմրդուրու վանս - ՀՄՐ 2639, էջ 851, 867

- ֆնյ., 1678 թ. - էջ 116
 – 1687 թ., հայր յետին ստացող Խոսրոֆի - էջ 826
 – խոջա, 1690 թ. - էջ 140
 – 1691ից ստացչ, որդի Սիմոն ստացողի - էջ 497
 – վրդ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 1110
 – աբդյ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 1110
 – եպս. Ժէ. դ., հօրեղբայր Ստեփաննոս վարպետի - էջ 43
 – (Գրիգորիս) երէց, Ժէ. դ., ստացող - Հ^{մր} 2618, էջ 737, 740
 – գրիչ, Ժէ. դ. - Հ^{մր} 2698, էջ 1307, 1312
 – վրդ., Ժէ. դ. - էջ 702
 – Ժէ. դ. - էջ 683
 – Ժէ. դ., ֆաջ ֆարտուղար - էջ 684
 – տաղասաց, Ժէ. դ., տաղ. Ի տանս Հայոց - էջ 99
 – 1701 թ. - էջ 694
 – երէց, 1702 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2472, էջ 187, 190
 – 1708 թ., որդի Սարգսի - էջ 618
 – 1724 թ. - էջ 175
 – 1735 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2548/Բ., էջ 459, 460
 – վրդ., 1740 թ. - էջ 652
 – մահտեսի, 1750 թ. - էջ 749
 – կր., 1753 թ. - էջ 724
 – արհեստ., 1759 թ., ստաջնորդ Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 324
 – պատրիարհ Կ. Պոլսի, 1764 թ. - էջ 727- 729, 731, 732, 758, 759
 – մահտեսի Եփրիկեան, 1764 թ. - էջ 758, 759
 – 1767 թ., հնգց որդի Մանուկ գրիչ - էջ 290
 – սրկւգ. Խամսեցի, 1780 թ., գրիչ յեջմիածին - Հ^{մր} 2552, էջ 467, 468, 470
 – Օշականցի, 1780 թ. - էջ 468
 – ամիրայ Զրկեան, 1786 թ. - էջ 1321, 1324
 – տիրց. Ի Ստամպոլ, 1786 թ. - էջ 1325, 1328
 – աղայ, 1788 թ., հնգց. - էջ 1327
 – 1787 թ. - էջ 156
 – արհեստ. յԱմրդոլու վանս, 1797 թ. - էջ 1182
 – ԺԸ. դ., տաղ. Ի Քեզ դիմեմ - էջ 1210
 – ԺԸ. դ. - էջ 482
 – ԺԸ. դ. - էջ 78
 – տիրց., ԺԸ. դ. - էջ 141
 – եպս. ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 540
 – վրդ. Բաբերդից, ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 574
 – վրդ., 1801 թ., յետին ստացող - էջ 803
 – կր., 1801 թ. - էջ 1206
 – պատրիարհ Կ. Պոլսեցի, 1802 թ. - էջ 1167, 1168
 – աղա, 1804 թ. - էջ 757
 – վրդ., 1810 թ., կնքատէր - էջ 1054
 – 1817 թ., եղբայր յետին ստացող Աւետիսի - էջ 974
 – տիրց. Փէշախմալեան (Գրիգորեան), 1820 թ. - էջ 281, 282, 1270, 1271, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1282
 – վրդ. Ամասերդամ, 1826 թ. - էջ 843
 – Շահարեան, 1828 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2622/ԺԱ., էջ 763, Թոլոթ - էջ 763, Հ^{մր} 2641, էջ 871, 874
 – բաբունի, դէտ Պոնտոսի, 1828 թ. - էջ 763
 – Մինդանեան Պոլսեցի, 1834 թ., ստացող Ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2551, էջ 465, 466
 – վրդ. Կ. Պոլսեցի, 1836 թ., գրիչ Ի Ս. Կարապետ (Կեսարիս) - Հ^{մր} 2622/Բ., էջ 751
 – Տէր-Կարապետեան Զալպեան, 1848 թ. - էջ 255, 257
 – եպս., 1872 թ., ստաջնորդ Պարսկաստանի եւ Հնդկաստանի - էջ 476, 652
 – (Գրիգորիկ) 1873 թ. - էջ 804
 – եպս. Աղոսանեան Վանեցի, 1887 թ. - էջ 577
 – վրդ., ԺԹ. դ., յետին ստացող - էջ 426
 – Ղարսեցի, ԺԹ. դ. - էջ 528
 – Մխրով, ԺԹ. դ. - էջ 974
 – եպս., կնքող. - էջ 38
 – գրչի. - էջ 50, 228, 578
 – Տէր-Մարտիրոսեան, գրչի. - էջ 547, 548
 ԳՕԳՁԱՅԲԷԿ, 1620 թ. - էջ 1123
 ԳՕՁԱԼ
 – ԺԶ. դ. - էջ 542
 – 1630 թ. - էջ 182
 – 1641 թ. - էջ 148
 – (Կուզեայ) 1678 թ., կենակից յետին ստացող Պարսեղ ֆնյի - էջ 422
 ԳՕՐԳԻ Խան, 1780 թ. - էջ 1328
 ԳԱԳԱՆ, յԱձշնչ. - էջ 1205
 ԳԱԳԵԱՆ Խաչիկ վրդ. - էջ 584
 ԳԱԹԵՆՍՍ աղայ, 1856 թ., ստացող Ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2622/ԺԵ., էջ 766, 768
 ԳԱԹԹ Ի Թիֆլիզ, 1788 թ. - էջ 1328
 ԳԱՂՄԱՏՈՅ զօրական - էջ 1242
 ԳԱՄԱՍՈՍ պապ Հոռմայ - էջ 1113
 ԳԱՄԻԱՆՈՍ անարծաթ բժիշկ - էջ 1227, 1238, 1254
 ԳԱՆ, յԱձշնչ., Կտակ - էջ 649, 805
 ԳԱՆԱՅԵԱԹՈՒՆ, 1643 թ. - էջ 177
 ԳԱՆԱՓՏՈՍ նհտ. - էջ 1221
 ԳԱՆԱՔՏՈՍ ընթերցող եկեղեցոյ, նհտ. - էջ 1221
 ԳԱՆԻԷԼ
 – մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 698 (ֆղ.), 798, 806, 807, 1049, Մեկնութիւն մարգարէութեանն - էջ 523, 1194, Աղոթք - էջ 119, Աւրհնութիւն - էջ 155, տօմարականք - էջ 284, 286, տօն - էջ 1260, մահ - էջ 806, մանրանկար - էջ 599, 795, նշում - էջ 105, 374, 509, 524, 530, 555, 667, 749, 856, 860, 861, 883, 1195, 1197, 1198, 1205
 – ծեր, միայնակեաց - էջ 192
 – նհտ. - էջ 1239
 – Ասորի, Գ. դ., նհտ. - էջ 1136, 1222, 1258
 – Սիւնակեաց - էջ 1259
 – ոսկի պատրաստող - էջ 370
 – եպս., 1498 թ., Ի Բերկրի - էջ 126
 – վրդ., 1596 թ., Ի Կիլիկիայ - էջ 280
 – խոնա, 1603 թ., հայր Սրապիոն վրդ. Ուոհայեցոյ - էջ 716
 – կր., 1618 թ., աշակերտ Սահակ ծաղկողի - էջ 1205
 – 1636 թ. - էջ 982
 – ֆաջ հոնտոր վարդապետ Այնթապցի, 1641 թ., - էջ 1052

- Դանիել Ա. Սուրմառեցի կթղկա. Հայոց՝ 1807-1808 թթ. - էջ 507, 510, 1167, 1168, 1284
- կնիքատեր - էջ 1160
- վրդ., գրչի. - էջ 84
- ԴԱՆՏԷ ԱԼԻԳԵՐԻ, 1265-1321 թթ. - էջ 850
- ԴԱՍԻՈՍ նհու. - էջ 1252, 1257
- ԴԱՏՈՅԵՆ - էջ 857
- ԴԱՐ գորավար, է. դ. - էջ 858
- ԴԱՐԵՀ., թգր. Պարսից - էջ 640, 1156
- ԴԱՐՄԱՆ
- 1537 թ., զատակ Պարսամի - էջ 825
- 1641 թ. - էջ 148
- 1687 թ. - էջ 826
- ԴԱՐՈՒԷՇ, 1498 թ. - էջ 126
- ԴԱԻԻԹ
- թգր. Հրեյց, Սաղմոսարան - էջ 181, 182, 191, 217, 230, 594, 601, Մեկնություն Սաղմոսաց - էջ 229, 230, 236, 353, 479, 718, 819 (պպ), 885, 1213, 1216, 1217, 1218, ընթերցումով ի Սաղմոսաց - էջ 22, 25, 26, 28, 30, 74, 154, 159, 160, 161, 212, 214, 221, 334, 534, 538, 586, 587, 697, Ողբ - 667, ի Գանձս - էջ 428, ի տօնս - էջ 115, 1261, մանրանկար - էջ 13, 41, 49, 57, 124, 149, 190, 199, 201, 207, 217, 229, 593, 599, 795, 1001, 1047, նշում - էջ 13, 105, 140, 197, 213, 227, 354, 374, 439, 513, 520, 549, 550, 589, 611, 662, 697, 719, 721, 780, 877, 879, 927, 959, 980, 1004, 1006, 1059, 1063, 1180, 1216, 1223, 1224, 1333
- թգր. Պարթևաց - էջ 522
- Մամիկոնեան, Ե. դ., խնդրող եղիշի Պատմութեան - էջ 493, 853
- Անյաղթ, մօտ 475 թ.-Չ. դ. կէս, իմաստասէր, Մեկնություն Պէրի Արմենիասի - էջ 459, Ներբողեան Սրբոյ խաչին - էջ 696, Առած հինգ՝ - էջ 964, Վասն բաժանման - էջ 964, ի բանից - էջ 437, 677, 963, 964, Մեկնություն Բարձրացուցէի - էջ 465, Նկատումն Արիստոտելի - էջ 965, Վերլուծություն ի Ներածությունն Պորփիրի - էջ 965, Վասն իլոյն - էջ 1128, Ստորագումն Արիստոտելի - էջ 965, Վարձ - էջ 256, Թարգմանություն Արիստոտելի Անալոգիկի - էջ 965, 966, Թարգմանություն Յաղագս մեկնութեան Արիստոտելի - էջ 965, նշում - էջ 261, 270, 272, 466, 468, 677
- Հարբացի, Չ. դ. Հարցումն - էջ 1127
- Դուրնեցի, 701 թ., նհու. - էջ 1229
- Սահառունի Կիրապաղատ, է. դ. - էջ 860
- Հիպատոս, 712 թ., թարգմանող Բարսղի Պահոց գրքի - էջ 462, թարգմանող Դիոնիսեայ գրոցն - էջ 634, Հարցմունք ընդ երկարնակ շարափառսն - էջ 690
- թգր. Բագրատունի, յիշուած «Թագատրք Հայոց» ցանկում - էջ 242
- նհու. ի Ռուգ, Թ-Ժ. դդ. - էջ 1241
- Բնյ., 981, հայր Դուկաս գրչի, ստացող - Հ^մ 2679, էջ 1125, 1130, 1131, 1132
- թգր. Վրաց, 1187 թ. - էջ 682, 1311, տե՛ս Սալպան
- Քոբայրեցի, 1198 թ., գրիչ - Հ^մ 2606, էջ 679, 681, 682
- Ալավայ որդի, մհ. 1129/39 թ. - էջ 559
- կթղկա., 1204 թ., Կանոն - էջ 841
- 1363 թ., միաբան Գամաղիելի վանուց - էջ 709
- կթղկա. Աղթամարայ, 1393-1433 թթ., - էջ 1057
- սրկւ., 1425 թ. - էջ 802
- կր., 1450 թ. - էջ 314
- գրագիր, 1475 թ. - էջ 831
- եպս. Կիարոսի, Ժե-ԺՁ. դդ. - էջ 438
- Բնյ., 1596 թ., ի Կիլիկիայ - էջ 277
- կթղկա., 1599 թ., ստացող ի Թուանն - Հ^մ 2660, 1001, 1003, 1004, 1005
- Բնյ., ԺՁ. դ. - էջ 822
- ԺՁ. դ. - էջ 1042
- արեւապ., 1602 թ. - էջ 237
- Բնյ., 1602 թ., եղբայր յետին ստացող Մեղիսեղի - էջ 1042
- պարոնտեր Զարեայ անապատի, 1637 թ. - էջ 700, 701
- 1641 թ. - էջ 148
- Բնյ. Նոր Ջուղայեցի, 1650 թ. - էջ 493
- վրդ. Ջուղայեցի, 1650 թ. - էջ 491, 890, 891
- վրդ., 1671 թ., առաջնորդ Մշոյ Առաքելոց վանուց - էջ 322
- վրդ., ձեռնագրուած 1692 թ. - էջ 519
- աղբյ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանուց - էջ 1110
- վրդ., 1705 թ., գրիչ յեջմիածին - Հ^մ 2547, էջ 453, 456
- վրդ. ի Սիւնիք, 1711 թ. - էջ 762
- Բնյ., 1714 թ., որդի Մարտիրոսի - էջ 110
- Բնյ. Թիֆլիսից, 1783 թ. - էջ 458
- (Դատար) բեգ, 1788 թ. - էջ 1330
- Լոնցի, 1802 թ. - էջ 1167, 1168
- Ե. Էնգելթցի, կթղկա. Հայոց՝ 1801-1807 թթ. - էջ 756, 761
- վրդ., 1820 թ., միաբան Մխիթարեան Վենետկոյ - էջ 280
- վրդ., 1822 թ. - էջ 1302
- բարունի, 1828 թ. - էջ 763
- Խերոնեանց, 1830 թ., յիշուած ի կոնդակի Ներսիսի Աշտարակեցոյ - էջ 1010
- (Դատար) 1840 թ. - էջ 768
- արեւապ. Կարնեցի, 1861 թ., Նիսիք Բարոզից - էջ 919, 920, 926
- ԴԵՖՈՎԸ կին Զաքիթովայ, յԱժՆՆ. - էջ 1333
- ԴԵԿՈՍ կայսր - էջ 1222, 1224, 1226, 1227, 1228, 1229, 1232, 1243, 1244, 1246, 1251, 1253, 1261
- ԴԵՄԵՏՐՈՍ նհու. - էջ 1256
- ԴԵՄԵՏՐԷ, թգր. Վրաց. - էջ 1311
- ԴԵՄԵՏՐԻՈՍ նհու. - էջ 1243, 1253, 1256
- ԴԵՐԵՆԻԿ վրդ., կնիքղմ. - էջ 432
- ԴԵՆՍԿՈՐԻԴՈՍ նհու. - էջ 1262
- ԴԻԱԹ, ԺԷ. դ. - էջ 694
- ԴԻԴՄՈՍ նհու. - էջ 1235, 1247
- ԴԻԼԱՆ, 1671 թ. - էջ 129
- ԴԻԼԱՆՋԻԲԷԿ
- 1580, որդի Շահնազարի - էջ 1156
- 1620 թ. - էջ 1123
- ԴԻԼԱՔ, ԺԷ. դ., հայր Ստեփանոս վարպետի - էջ 43
- ԴԻԼՄԱՐ
- 1664 թ., մայր Մկրտիչի - էջ 1053
- ԺԹ. դ. - էջ 974
- ԴԻՄԵՏՐՈՍՈՍ կայսր - էջ 713

ԳԻՄԻԿԷ բժիշկ, նհու. - էջ 1244
 ԳԻՄԻՏԻՆՆՈՍ սրկւգ, նհու. - էջ 1238
 ԳԻՆԳԻՆՆՈՍ նհու. - էջ 1227
 ԳԻՇԱՏ, 1475 թ., կենակից ստացող Սատաղայի - էջ 830, 831, 832
 ԳԻՈԴՈՐՍ նհու. - էջ 1232, 1247
 ԳԻՈԿՂԵՏԻԱՆՈՍ կայսր, մօտ 243-313 թթ. - էջ 438, 1220, 1221, 1222, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1239, 1240, 1243, 1247, 1248, 1249, 1251, 1252, 1253, 1254, 1256, 1257, 1258, 1260, 1261
 ԳԻՈՄԵՏԻԱՆՈՍ - էջ 1249
 ԳԻՈՆԻՍԻՈՍ
 – Թրակիացի, 180-145 Ք. ա., Արուեստ Բերականութեան - էջ 363, Յաղագս մեկնութեան Բերականին - էջ 363
 – Արիսպագացի, Ա. դ., Յաղագս երկնային Բանանայապետութեանցն - էջ 267, 634, Յաղագս եկեղեցական Բանանայապետութեան - էջ 267, 270, 634, Յաղագս աստուծայնոցն անուանցն - էջ 267, 270, 634, Յաղագս խորհրդական աստուածաբանութեանն - էջ 267, 270, 635, Թուղթք - էջ 268, 635, 1167, ի բանից - էջ 376, 878, 1112, ի Փոխումն Աստուածամեծին - էջ 658, Լուծումն գրոցն - էջ 270, տօն - էջ 1250, Պատմութիւն Դիոնիսիոսի - էջ 267, 268, 270, տօն - էջ 1250, նշում - էջ 252, 271, 272, 636, 879, 883
 – Աղեհասանդրացի, Գ. դ., Վկայութիւնք - էջ 436, 437, 1227
 – մի ի մանկանցն եփեսոսի - էջ 1253
 ԳԻՈՍ նհու. - էջ 1239
 ԳԻՈՍԿՈՐԻԿՈՍ նհու. - էջ 1230
 ԳԻՈՍԿՈՐՈՍ, ԺԱ. դ. - էջ 1179, 1211
 ԳԻՆՈՅ, 1655ից յետոյ, կողակից Մկրտչի - էջ 982
 ԳՈՄԵՏԻԱՆՈՍ
 – նհու. - էջ 1235
 – մանուկ նհու. - էջ 1235
 – եղբայր Հոռմայ Պրովոս թգար.ի - էջ 1236
 – մի ի Քառասուն մանկանց - էջ 1227
 ԳՈՄԵՏԻՈՍ մոգ - էջ 1243
 ԳՈՄԻՆԷ սրբունի - էջ 1252, 1262
 ԳՈՄՆԻՆՈՍ նհու. - էջ 1253
 ԳՈՍԱՆ եպս. - էջ 1249
 ԳՈՎԱՆԱՍ թգար. - էջ 1252
 ԳՈՐԻՄԵՆԴՈՍ նհու. - էջ 1248
 ԳՈՐՈԹԷՈՍ եպս., նհու. - էջ 1236
 ԳՈՒԼԻԱ նհու. - էջ 1237
 ԳՈՒԿԻԾ կայսր, 1076 թ. - էջ 676, 1196
 ԳՈՄԻՇ, ԺԸ. դ., պապ Յովնաննէս ստացողի - էջ 892
 ԳՕՎԼԱԹ
 – (Դովլադ) 1602 թ., կողակից Դափթ Բիյի - էջ 1042
 – 1602 թ., մայր յետին ստացող Մելքիսեդի - էջ 1042
 – Պօզիկենց, 1740 թ. - էջ 444
 – (Դապաս) ԺԸ. դ. - էջ 78
ԵԱԳՕՐ ՄԱՆԳԵՆԵԱՆՅ, 1854 թ., յիշուած ի կոնդակի ներսիսի Աշտարակեցոյ - էջ 1010
ԵԱՆՈՒԹՊԻՔԱՅ, 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 414
ԵԱԻՐԻ, 1599 թ. - էջ 1157
ԵԲԵՐ, յԱժնչ. - էջ 1332
ԵԳԱՆԵԱՆ ՕՆՆԻԿ - էջ 818

ԵԳՈՐ ԱԼԱՄԴԱՐՈՎ, ԺԹ. դ. - էջ 1217
ԵԴԱՐԵԽԶ, 1640 թ. - էջ 207
ԵԴԳԱՐ, 1742 թ., ստացող - ՀճՐ 2434, էջ 93, 95
ԵԴԵՍԻԱ - էջ 1229
ԵԴՈՎՄ - տե՛ս ԵՍԱԻ
ԵԶԱՆԴՈՒԵՏ ՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 1234
ԵԶԴԻԵԱՆ
 – (Եգտիան) 1642 թ., մայր Յոհան երեց գրչի, ի Նոր-Ջուղայ - էջ 34
 – 1650 թ. - էջ 492
 – 1655 թ., մայր ստացող Մարտիրոս Վանառականի - էջ 567, 568
ԵԶԴԻԿ, 1636 թ. - էջ 980
ԵԶԴԻԿԵՐՏ, թգար. Պարսից - էջ 1228
ԵԶԵԿԻԱ
 – թգար. Հրէից, Աղօթք - էջ 355, մանրանկար - էջ 179, 207
 – մարգարէ, որդի Աֆազու - էջ 10
ԵԶԵԿԻԷԼ
 – մարգարէ, Մարգարէութիւն - 431 (պպ), 595, 602, 798, 807, 1049, Մեկնութիւն մարգարէութեանն - էջ 301, 356, 423, մահ - էջ 462, տօն - էջ 1227, մանրանկար - էջ 795, նշում - էջ 305, 306, 374, 524, 541, 981, 1041, 1056, 1063
 – սրկւգ., 1425 թ. - էջ 802
ԵԶԻԿԻ
 – վ. Կողբացի, Ե. դ., Խրատ Ոգեշահ - էջ 1141, Պատասխանի Արձանայ - էջ 1141
ԵԶՐ Ա. ՓԱՌԱԺՆԱԿԵՐՏՅԻ, կրղկս. Հայոց՝ 630-641 թթ. - էջ 859, 860
ԵԶՐԱՍ մարգարէ, Գիրք Ա.-Բ. - էջ 374, 594, 601, 797, 806, 984, 1048, տօն - էջ 1227, նշում - էջ 554, 639, 1136
ԵԼԱՐԻՈՆ ԲԱՅՐ, Գ. դ. - էջ 1252
ԵԼԵԻԹԻՐՈՍ եպս. - էջ 1260
ԵԼԵԿԻՈՍ նհու. - էջ 1224
ԵԼԵՍԻՈՍ եպարֆոս - էջ 1258
ԵԼԻԿՈՒՄ, որդի Տարսայիքի, 1299 թ. - էջ 1311
ԵԼԻՄԵԼԵՔՍ, յԱժնչ. - էջ 1333
ԵԼՊԷՆԴՈՍ նհու. - էջ 1237
ԵԼՊԻՍ ՎԿԱՅՈՒՆԻ, դուստր Սոփիայ - էջ 1242
ԵԼՊԻՏԻՓՈՐ նհու. - էջ 1254
ԵՂԳԵՐԷՈՍ միայնակեաց - էջ 192
ԵՂԻԱ
 – մարգարէ - էջ 518, 667, 921, 931, 1241
 – նհու. - էջ 1249, 1260
 – Բիյ., Վարբ եւ Վկայաբանութիւն - էջ 288, 1228
 – Ա. Արեւիշեցի, կրղկս. Հայոց՝ 703-717 թթ. - էջ 646, 834, 976
 – պարոնտէր, 1664 թ., Գանձասար - էջ 502
 – 1672 թ., Բայր ստացող Վարդանայ Բաղիշեցոյ - էջ 863, 864, 868
 – Բիյ., 1681 թ. - էջ 719
 – Բիյ., 1786 թ. - էջ 1325
 – Բանի, ԺԸ. դ. - էջ 138
 – վրդ. Երզնկայի, 1822 թ. - էջ 1291
 – պատրիարք Երուսաղէմի, 1822 թ. - էջ 1296
 – Եղիա վրդ., ԺԹ. դ., Քարոզգիրք - էջ 922, 924
 – ԺԹ. դ., գրչափորձ - էջ 974

ԵՂԻԱՋԱՐ

- որդի Մովսես մարգարեի - էջ 440, 561, 1332, 1333
- 1646 թ., գրիչ ի Տիգրանակերտ - Հ^{մբ} 2405, էջ 23, 25, 27
- Ա. Այնթապցի, կթղկա. Հայոց՝ 1681-1691 թթ. - էջ 607, 721, 1169, 1190
- (Աղազար) Ժէ. դ., հայր Սիմեոն երեցի - էջ 497, 498
- (Աղազար) խոնայ, Ժէ. դ. - էջ 258
- վրդ., տաղ., եղկելի եմ - էջ 102
- արեղայ, 1750 թ. յետին ստացող - էջ 978
- արեղայ., 1771 թ. - էջ 730
- (Աղազար) Կարապետեան, 1828 թ. - էջ 848

ԵՂԻԿՈՆԻԴԵՍ վկայունի - էջ 1235

ԵՂԻՇԷ

- առաքել Աղուանից - էջ 1249, 1250
- Ե. դ., Վասն Վարդանայ եւ Հայոց պատերազմին - էջ 493, 853, ճառք - էջ 357, 514, 657, 1168, 1136, Մեկնութիւն Հայր մերի - էջ 656, ի բանից - էջ 356, 666, 1128, վարք - էջ 1225, նշում - էջ 360, 494, 520, 865, 866
- (Եղիշա) ֆիյ., 1475 թ., ստացող ի Բոլորաբերդ - Հ^{մբ} 2634, էջ 829, 830, 831, 832
- Մանդինեանց, 1861 թ., - էջ 1011

ԵՂԻՈՍ, Վասն ամանաց լուսաւորաց - էջ 1126

ԵՂԻՈՒԶԲՈՒՋԱՅԻ, յԱճՆՆՆ. - էջ 1332

ԵՂԻՍԱԲԵԹ

- մայր Յովհաննու Մկրտչի, մանրանկար - էջ 79, 565, նշում - էջ 743, 1251
- սրբունի - էջ 139
- 1580 թ., մայր ստացող Մարկոս ֆիյի - էջ 418
- (Եղիս) 1613 թ., ֆոյր Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
- 1636 թ., դուստր Ալեքսանի - էջ 980
- 1663 թ., մայր Մայլին գրչի - էջ 887, 888
- 1671 թ. - էջ 129
- Ժէ. դ., կողակից Յոհաննէսի - էջ 683
- ծն. 1729 թ. - էջ 292
- (Եղիս) 1742 թ. - էջ 96
- 1787 թ., ֆոյր Իսահակ եպս. Գեղամացու - էջ 646
- (Եղիս) ԺԸ. դ. - էջ 482, 483
- (Եղսայբերթ) 1826 թ. - էջ 528

ԵՂԻՍԱՊՈՍ նհա. - էջ 1221

ԵՂԻՍԷ մարգարէ - էջ 1237, 1333

ԵՂԿԱՆԱՅ, որդի Յե՛րեմիէի, յԱճՆՆՆ. - էջ 667, 1333

ԵՂՆԱՋԱՐ մանդասի խոջայ, 1650 թ. - էջ 492, 493

ԵՄԱԹ, ի Գործք առաքելոց - էջ 680

ԵՄԵԼԻԱՆՈՍ նհա. - էջ 1228

ԵՆԳԻԲԱՐ ԿԱՐԱՊԵՏ, ԺԹ. դ. - էջ 974

ԵՆԻՆԵԱ վկայունի - էջ 1222

ԵՆՈՎՋԱՆ, 1695 թ., հնգց. - էջ 498

ԵՆՈՎՔ, յԱճՆՆՆ. - էջ 240, 242, 1331

ԵՆՈՍՈՒՖ Էֆենդի զատէ, Վասն միւսանդարաթի - էջ 471, 473, 477, 480

ԵՊԱՓՐՈՒԴԻՏԷ նհա. - էջ 1260

ԵՊԵՐԵՔԷՍ, Խաւս - էջ 570

ԵՊԻԿՏԻՄՈՆ, Գ-Դ. դդ., եպիսկոպոս Կորնթացոց, թուրք Աթանասի - էջ 293

ԵՊԻՄԱՔՈՍ նհա. - էջ 1233, 1254

ԵՊԻՓԱՆ ԿԻՊՐԱՅԻ

- Դ. դ., Կանոնք - էջ 235, 355, Պատեալ երգոց Սաղմոսա-րանին - էջ 229, 355, 594, ի բանից - էջ 437, 658, 797, 806, 1126, 1128, Ի սկզբնազիր Արարածոց - էջ 742, ճառք - էջ 743, 744, 745, 1228, Վարք - էջ 742, նշում - էջ 742, 747, 748, 885, 1233, 1254, 1255
- Դ. դ., նհա. - էջ 1136, 1222

ԵՊԻՔՈՒՐ նհա. - էջ 1249

ԵՆՈՍԻԷ վկայունի - էջ 1253

ԵՍՍԱՅԻ

- մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 374 (ֆղ.), 585 (պպ), 595, 601, 707 (պպ), 797, 806, 1049, ընթերցումք ի մարգարէութենէն - էջ 10, 19, 25, 28, 29, 74, 90, 210, 272, 535, 552, 553, 554, 646, 1061, Մեկնութիւն - էջ 166, 309, 355, 543, 544, 1171, տօն - էջ 1233, 1239, մանրանկար - էջ 795, 1001, նշում - էջ 334, 779, 877, 879, 881, 895, 896, 1129, 1172

- Իմամ, ԺԲ. դ. - էջ 1115

- Նշեցի, 1260-1338 թթ., Մեկնութիւն մարգարէութեանն Եզեկիէի - էջ 301, Վասն կարգաց եկեղեցոյ եւ ժամոց - էջ 303, 304, 462, 466

- 1371 թ., որդի Մատթէոս գրչի - էջ 1155

- վրդ., 1426 թ., ստացող - Հ^{մբ} 2678, էջ 1112, 1122

- Բարսեղեան, 1655 թ., առաջնորդ Նախիջեանու Սրբոյ Կարապետի - էջ 271, 982, 1052

- վրդ., Ժէ. դ. - էջ 1164

- Շարագանկարցի, Ժէ. դ. - էջ 298

- վրդ. ի Սիմիի, 1711 թ. - էջ 762

- դի. Յարութիւն Ուզբաշով, 1785 թ. - էջ 1320

- պրն. ի Պոլիս, 1786 թ. - էջ 1322, 1324, 1325, 1325, 1326, 1327, 1328

- Կէրուկենց, 1797 թ. - էջ 460

- կր., ԺԸ. դ. - էջ 264

- վրդ., 1812 թ. - էջ 470

- պատրիարք Երուսաղէմի, 1868 թ. - էջ 839

- Կոպստանցի, ԺԹ. դ., յետին ստացող - էջ 702

- ֆիյ. Տէր-Թաղէտեանց, 1900 թ. - էջ 208

ԵՍԱԻ, որդի Իսահակայ - էջ 302, 680, 1233, 1332, 1333

ԵՍԹԵՐ, դուստր Աբիֆելի, Գիրք - էջ 594, 601, 797, 806, 984, 1048, մանրանկար - էջ 795

ԵՍՊԵՏ, 1745 թ. - էջ 834

ԵՍՊԻՐԻԱ նհա. - էջ 1232

ԵՐԱՆՈՍ, Ժէ. դ. - էջ 822

ԵՐԵՄԻԱ

- մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 602, 798, 807, 1049, Բարսեղեանց - էջ 374, Ողբ - էջ 798, 807, մեկնութիւն - էջ 356, 680, ման - էջ 1232, մանրանկար - էջ 795, նշում - էջ 229, 423, 524, 556, 604, 681, 682, 683, 684, 924

- Գիրք Երեմիա - էջ 246

- զարական, նհա. - էջ 1235

- 1267 թ., առաջնորդ Աղջոց վանից - էջ 1197

- 1295 թ., ստացող յԱրմենի անապատ - Հ^{մբ} 2604, էջ 665, 668

- ֆիյ., ԺԴ. դ., գրիչ, ստացող - Հ^{մբ} 2695, էջ 1219, 1263, 1265, 1266, 1267, 1268

– նզնաւոր, 1475 թ. - էջ 831
 – (Երեւմ) ֆիլ. 1475 - էջ 831
 – 1670, ծաղկող յէջմիածին - չ^մ 2420, էջ 63, 65
 – Մեղրեցի, ժՁ-ժԷ. դդ., Բաղդիր - էջ 140, 180
 – Չլեկայի Քէօմիւրնեան, 1637-1695 թթ. - էջ 271
 – վրդ., 1689 թ. - էջ 1192
 – (Երեւմիսս) սրկզ., 1760 թ., ծաղկող յէջմիածին - չ^մ 2646, էջ 915, 919, 920
 – տիրգ. մահաւետի, 1796 թ., ստացող ի վարագ - չ^մ 2621, էջ 749, 750
 – վրդ., 1810ական թթ. - էջ 1279
 – Խաչիկով, 1827 թ. - էջ 156
 – ֆիլ., 1837 թ. - էջ 772
 ԵՐՄԻՆԴՈՍ քգւր., նհո. - էջ 1229
 ԵՐՄՈՒԿԻՆԷՍ, սրբ. - էջ 162, 588, 935, 1259
 ԵՐՄՈՂԱՅՈՍ, նհո. - էջ 1229, 1241
 ԵՐՄՈՍ նհո. - էջ 1227
 ԵՓԹԱՅ, յԱճնչ. - էջ 1333
 ԵՓՍԻՔՈՍ, նհո. - էջ 1247, 1250
 ԵՓՐԱՍԻԱ - էջ 1234
 ԵՓՐԵՄ
 – ի Պատմութեան Ասանէթի - էջ 300
 – Ասորի, 306-373 թթ., Աղօթք - էջ 118, 120, 138, 383, 384, 1148, Կանոն Ունկուայի - էջ 55, 535, 586, Վասն ապաշխարութեան - էջ 360, 452, Քարոզ - էջ 157, 655, 1143, Խրատ - էջ 398, 1143, Մեկնութիւն Գործոց առաքելոց - էջ 671, Մեկնութիւն Շմուկի (Սամուկ) - էջ 667, Մեկնութիւն Եսայեայ - էջ 1171, Մեկնութիւն Դանիէլի - էջ 1195, Պատնաւթ թղթոցն Պօղոսի - էջ 1200, 1201, 1202, ի բանից - էջ 235, 309, 324, 328, 356, 357, 436, 481, 677, 689, 885, 1112, 1135, 1263, Վարք - էջ 1221, մանրանկարչութիւն - էջ 1193, 1199, նշում - էջ 15, 139, 331, 376, 385, 386, 524, 544, 603, 668, 712, 1117, 1133, 1154, 1172, 1198, 1203, 1211
 – վրդ., 1685 թ., ստացող ի Կ. Պոլիս - չ^մ 2423/Բ, էջ 73, 76, չ^մ 2503/Բ, 1695 թ., Կ. Պոլիս - էջ 269, 270, 272
 – ֆիլ., 1708 թ. գրիչ ի Գողթն - չ^մ 2590, էջ 617, 620
 – Ա. Ջորազեղցի, կրղկս. Հայոց 1809-1830 թթ. - էջ 24, 306, 545, 869, 1269, 1270, 1275, 1276, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1295, 1296, 1300, 1301
 – վրդ. Ալթունեան, ժԹ. դ., գրիչ յէջմիածին - չ^մ 2696, էջ 1267, 1227, 1284
 – արեւայս., պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1824 թ. - էջ 1286, 1300, 1307
 ԵՓՐԻԿԵԱՆ հաճի Բաբայ, ժԹ. դ. - էջ 289
 ԵՓՐՈՍԻՆԷ
 – կոյս, նհո. - էջ 1135, 1220, 1226
 – ժՁ. դ., կողակից ստացող Պետրոս ֆիլի. - էջ 62
 – (Եփրոսիմէ) 1697 թ., Բոյր Գալուստ ստացողի - էջ 1110
 ԵԻԱ
 – Նախամայր, մանրանկար - էջ 123, 199, 201, 223, 795, նշում - էջ 157, 162, 197, 532, 561, 571, 592, 743, 901, 924
 – 1708 թ., մայր ստացող Յովնաննէս ֆիլի - էջ 618
 ԵԻԱԳԻ
 – Պոնտացի, 346/7-400/401 թթ., Հարիւրաւոր վեցերորդ - էջ 180, Վարք եւ մատենագրութիւնք - էջ 422-424, ճառ

Քրիստեայ - էջ 301 (պպ), Խրատ - էջ 375, 1145, նշում - էջ 314, 426, 484
 ԵԻԳԻՆԷ
 – կոյս, նհո. - էջ 1134, 1220, 1261
 – տիկին Կ. Պոլսեցի, 1873 թ., Բոյր Գեորգ Դ. կաթողիկոսի - էջ 803, 804
 ԵԻԳԻՆԵՈՍ նհո. - էջ 1221, 1222, 1260
 ԵԻԳՈՔՈՍ նհո. - էջ 1254
 ԵԻՄԵՄՆՈՍ նհո. - էջ 1229
 ԵԻԳՈՂ նհո. - էջ 1232
 ԵԻԳՈԿԻԱ
 – աղայիսի, նհո. - էջ 1225
 – քաղաքի, կին Թէոդոս կայսեր - էջ 293
 ԵԻԳՈՔՍԻՈՍ նհո. - էջ 1247
 ԵԻԹԱՂ, Աղերս - էջ 64, 233, 596, 602, 798, 807, Պատնաւթ թղթոցն Պօղոսի - էջ 1200, 1201
 ԵԻԹԻՄՈՍ անապատական - էջ 1220
 ԵԻՂԱՄԲԷ վկայունի - էջ 1251
 ԵԻՂԱՄՊԷՈՍ նհո. - էջ 1251
 ԵԻՂՈՒՐ, 1641 թ. - էջ 148
 ԵԻՆՈՄԻՈՍ հերձ. - էջ 267
 ԵԻՊՐԻՊՈՍ նհո. - էջ 1227
 ԵԻՍԵՔԻՈՍ
 – Եսեթ իշխան, նհո. - էջ 1220
 – Կեսարացի, 260-340 թթ., Թուրք առ Կարպիանոս - էջ 205, 238, 406, 412, 566, 583, 595, 602, 798, 807, 810, 813, 819, 979, 1055, Վասն տեսեանն Յովնաննու - էջ 1049, Պատմութիւն Եկեղեցոյ - էջ 316 (պպ), 738, 739, ի Պատմութեանն - էջ 1128, մանրանկար - էջ 205, 565, 581, 593, 851, նշում - էջ 639
 ԵԻՍԵՔԷ վկայունի - էջ 1135, 1262
 ԵԻՍԻԳՆՈՍ ծերունի, նհո. - էջ 1243
 ԵԻՍԻՔԻԱՆՈՍ անապատական - էջ 1236
 ԵԻՍԻՔՈՍ նհո. - էջ 1227
 ԵԻՍԱԹԷՈՍ ԱՆԿԻՒՐԱՅԻ նհո. - էջ 1242
 ԵԻՍԱՔԷՈՍ նհո. - էջ 1238, 1248
 ԵԻՍՐԱՏԻՈՍ նհո. - էջ 1259
 ԵԻՏԻՔԷ իշխան նհո. - էջ 1220
 ԵԻՏԻՔԻԱՆՈՍ նհո. - էջ 1245
 ԵԻՏԻՔՈՍ առաքեայ, նհո. - էջ 1260
 ԵԻՏՐՈՊԻՈՍ նհո. - էջ 1226
 ԵԻՓԻՄԷ վկայունի - էջ 1239, 1248
 ԵԱԻԳՐԻ խոճա, Կաֆայ, 1657 թ. - էջ 409
 ԵՕՊԼՊԷԿ Նախաշ, 1566 թ., - էջ 969
 ՉԱՔԻԹՈՎԹ, ամուսին Դերովրայ - էջ 1333
 ՉԱՔՈՒՂՈՆ, որդի Յակոբայ, Կասկ - էջ 649, 805
 ՉԱՆԱՋԱՆ
 – ժԷ. դ., կողակից տէր Առաքելի - էջ 38
 – 1708 թ. - էջ 618
 – (Չանան) 1724 թ. - էջ 175
 ՉԱՆԳԻՇԷ խոջա, ժԵ. դ., յետին ստացող - էջ 1058, 1059, 1060
 ՉԱՆԴԻ, 1800 թ. - էջ 108
 ՉԱՆՋԱՆ ՏԷՐ-ՅԱԿՈՔԵԱՆ, 1866 թ. - էջ 546
 ՉԱՎՐԻՔԷԿ - էջ 1123

ԶԱՏԻԿ, 1619 թ., գրիչ յերուսաղեմ - Հ^մ 2493, էջ 245, 246
 ԶԱՐԲՀԱՆԱԼԵԱՆ Գարեգին վ. - էջ 1190
ԶԱՔԱՐԻԱ
 – մարգարե, Մարգարէութիւն - էջ 595, 601, 797, 806, 1049, մահ - էջ 798, 806, տօն - էջ 1234, մանրանկար - էջ 593, 795, 804, նշում էջ 374
 – հայր Յովհաննէս Մկրտչի - էջ 155, 159, 325, 780, 1246, 1251, 1257
 – (Զաֆարէ) Զաֆարեան, ԺԲ-ԺԳ. դդ., որդի Շահնշահի - էջ 500, 841
 – ֆնյ., 1419 թ., որդի Ստեփաննոս ֆնյի - էջ 1057
 – կթղկս. Աղթամարայ՝ 1434-1464 թթ. - էջ 60
 – (Զաֆարէ) արդյ., 1472, 1476 թթ., գրիչ յԱնկումեաց վանս - Հ^մ 2631, էջ 817, 820. - Հ^մ 2542, էջ 431 434,
 – արդյ., 1475 թ. - էջ 831
 – արդյ. 1515 թ., գրիչ ի վան- Հ^մ 2582, էջ 581, 584
 – 1535 թ., որդի Ներսէս երէց գրչի - էջ 540
 – խոջա, ԺԶ. դ., հայր յետին ստացող Աւղազիզի - էջ 1060
 – ֆնյ., ԺԶ. դ., ստացող - Հ^մ 2576, էջ 557, 562, 563, 564
 – ԺԶ. դ., եղբայր ստացող Մկրտիչ սրկւզի - էջ 542
 – երէց, 1630 թ. յետին ստացող - էջ 818
 – վրդ., 1640 թ. - էջ 973
 – ֆնյ., 1647 թ. - էջ 123
 – 1663 թ., հայր Կիրակոս գրչի - էջ 888
 – 1665 թ., որդի ստացող Իմիրզանի - էջ 606
 – Զուղայեցի, ԺԷ. դ. - էջ 1165
 – պրն., ԺԷ. դ., հայր Մանուէլ եւ Նուրալ ստացողների - էջ 1005
 – ԺԷ. դ., եղբայր Մանուէլ ստացողի - էջ 1005
 – բարոնապետ Վաղարշապատեցի, ԺԷ. դ., ի Յովհաննա-վանի - էջ 13
 – Էսարխոս, 1711 թ. - էջ 762
 – Ղափանցի, 1722 թ. - էջ 1123
 – 1738 թ., ծաղկող - Հ^մ 2498, 259, 260
 – ֆնյ., 1742 թ., որդի Օհանի - էջ 771, 772
 – ֆնյ., 1742 թ., որդի Ոսկանի - էջ 771
 – 1761 թ., եղբայր Զուղայեցի Յակոբջանի - էջ 748
 – վրդ., 1781 թ. - էջ 1315
 – (Զաֆարէ) 1781 թ. - էջ 89
 – պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1786 թ. - էջ 1321
 – (Զաֆար) Յոհաննէսեան, 1788 թ. - էջ 1330
 – վրդ., 1823 թ. - էջ 1273
 – տիրց. Յակոբեան, 1855 թ., ծն. - էջ 546, 547
 – վրդ. գործակատար Սարգաբապատու - էջ 975
ԶԱՔԷՈՍ
 – մաֆսատր - էջ 487
 – ԺԳ. դ., գրիչ - Հ^մ 2603, էջ 663, 664, 665
 – ԺԵ. դ. - էջ 488
 – ԺԶ. դ. - էջ 1064
 ԶԵՖԵԴԻՈՍ, հայր Յովհաննոս եւ Յակոբայ - էջ 246, 421, 579, 928, 1233
 ԶԵՖԻՆԷ նհա. - էջ 1255
 ԶԵՆՈՒՐ Գլակ, Գ. դ., Պատմութիւն Տարօնոյ - էջ 436, 495, 496, 739

ԶԵՆՈՒՐԱՎ վկայունի - էջ 1254
 ԶԵՆՈՆ նհա. - էջ 1229
 ԶԵՆՈՎՔԻԱ եպս., նհա. - էջ 657, 1134, 1254
 ԶԷՔԶԵՖԷ, յԱծընչ. - էջ 1333
 ԶԻՔԵԹԱ, ԺԸ. դ., քոյր յետին ստացող Յովհաննէսի - էջ 892
 ԶԻՒԿՈՆՏԷ իշխան - էջ 1253
 ԶԻԿՄՈՒՆԻԿ ԵՐԸՐՈՐԳ, թգար. Լեհաց, 1626 թ. - էջ 16, 17, 904, 905, 906, 907
 ԶԻՆԱՍ, յիշուած Պօղոս առաքեալի թղթում - էջ 1249
 ԶԻՆԷ գորական - էջ 1238
 ԶԻՆԻ, 1691 թ., հնգգ. եղբայր Սիմէոն ստացողի - էջ 498
 ԶԻՆԻՏԱ սրբունի - էջ 1251
 ԶԻՆՃԻ, 1657 թ., Կաֆա - էջ 409
 ԶԻՆՈՆ
 – գորական, նհա. - էջ 1238
 – թգար. - էջ 1247
 ԶԻՍԹԱՆԳԱՐ, 1672 թ., քոյր Զուրաբ ստացողի - էջ 580
 ԶԻՐԱՔ, 1733 թ. - էջ 1159
ԶՄՐՈՒԹ
 – 1444 թ. - էջ 1063
 – 1596 թ., ի Կիլիկիայ, մայր Վահան գրչի - էջ 279
 – 1661 թ., մայր Ալեքսիանոս գրչի - էջ 909
 – 1759 թ. - էջ 440
 ԶՈՅՆԱՅ, կողակից Եսպիրիայ նհակի - էջ 1232
ԶՈՍԻՄՈՍ
 – Սուրակոսոյ եպս. - էջ 1223
 – նհա. - էջ 1238
 ԶՈՏԻԿՈՍ նհա. - էջ 1249, 1252
 ԶՈՒԻԹԱ երէց, Գ. դ., նհա. - էջ 1221
 ԶՈՒՐԱՐ, 1672 թ., ստացող ի Տփլիսիս - Հ^մ 2580, էջ 577, 580
 ԶՎԱՐԳ, 1655 թ., էջ 568
ԶՐԱՐԱՐԷԼ
 – որդի Սաղաթիլի, յԱծընչ. - էջ 639, 1156
 – ֆնյ., Ղուաննեան, 1896 թ., հնգգ. - էջ 99
 ԶՐԻԻ, 1475 թ., եղբայր ստացող Եղիշայի - էջ 832
 ԶՐԻԿ, 1653 թ., մայր Յովհաննէս գրչի - էջ 248
 ԶՕՅԻՆԱ բաննա, 1626 թ., դուստր Վարդան ստացողի յիւով - էջ 15, 16, 17
 ԷԴԻԼ, 1521 թ. - էջ 178
 ԷՂՆԱՀ, 1636 թ., որդի Մկրտիչի - էջ 980
 ԷԹԱՐ, 1687 թ., կողակից ստացող Խոսրովի - էջ 826
 ԷԼԱՆ, ԺԳ. դ. - էջ 707
 ԷԼԻԿՈՒՄ, 1265 թ. - էջ 664
 ԷԼԽԱԹՈՒՆ, 1363 թ. - էջ 715
 ԷՄԻՆ Յ., 1847 թ. - էջ 604, 608
 ԷՆԻԱԹ, 1576 թ., եղբայր յետին ստացող Սարգիս արդյ-ի - էջ 669
ԷՍԱՅՊԷԿ
 – 1580 թ., որդի Շահնազարի - էջ 1156
 – 1620 թ. - էջ 1122, 1123
 ԷՎԱԴ
 – (Եվատ) 1419 թ., եղբայր ստացող Մուրատշայի - էջ 1056, 1058
 – 1684 թ. - էջ 239, 240
 ԷՎԱԶ ՆՈՐԱՇԷՆՅԻ, գրչի. - էջ 547

ԷՐՏՕՂՐՈՒԼ - էջ 900

ԷՎՐԷ, 1657 թ., Կաֆա - էջ 410

ԷՐԻՆԷ ՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 1229

ԷՐՄՈՆԻԱ ՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 1246

ԷՕԺԷՆ ՊՕՈՒԷ, 1840 թ., Պատմութիւն ատերակացն Անտոյ - էջ 908

ԸՆԶԱԿ, 1303 թ., մայր ստացող ֆոանկ պարոնի - էջ 633

ԹԱԳՈՒՇԻ

- ԺԳ. դ., մայր Գրիգոր վրդի - էջ 707

- 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 410

- 1708 թ., կողակից Սարգսի - էջ 618

- 1761 թ. - էջ 748

- ԺԸ. դ., մայր յետին ստացող Յոհաննէսի - էջ 892

- 1828 թ. - էջ 764

ԹԱԳԷՈՍ

- առաքեալ, կանոնք - էջ 235, 436, 561, 840 ի շարականս - էջ 46, 48, 52, 152, 177, նշում - էջ 636, 851, 1245, 1248, 1250, 1261

- վրդ., 1184 թ., ստացող ի Բրջնի - Հ^մ 2609, էջ 701, 705

- ԺԶ. դ. - էջ 1064

- ԺԶ. դ., որդի Աղասիի - էջ 542

- Բնյ., ԺԶ. դ., էջ 822

- Բնյ., 1631 թ. - էջ 971

- 1631 թ., որդի Գրիգոր գրչի - էջ 973

- 1653 թ., եղբայր Յովհաննէս գրչի - էջ 248

- Բնյ., 1655 թ., որդի Մարտիրոս ստացողի - էջ 568

- (Թաթէս) 1663 թ., հնգգ. - էջ 1053

- Բնյ., 1678 թ., հայր Յովհաննէս ստացողի - էջ 116

- 1767 թ., դուստր Նիկողոսի - էջ 771

- վրդ., 1822 թ. - էջ 1300

- արքայա., վերատեսուչ Գաղիայի վիճակի, 1822 թ. - էջ 1294

- վրդ., 1828 թ. - էջ 763

- եպս. Բէկնազարեանց, գրիչ ի Նոր Զուղայ, 1851 թ., - Հ^մ 2622/է., էջ 759, 760

- Միհրդատեանց, 1852 թ., ստացող ի Կ. Պոլիս - Հ^մ 2622, էջ 754, 767, գրիչ եւ ստացող ի Կ. Պոլիս, 1850 թ. - Հ^մ 2644, էջ 897, նշում - էջ 908, 910, 911, 912

- Բնյ., 1904 թ., ի Գնիշիկ գիւղ Վայոց Ձորի - էջ 148

ԹԱԳՐԵԱՆ, 1620 թ. - էջ 1123

ԹԱԹԱՐ, 1742 թ., կողակից էղգար ստացողի - էջ 96

ԹԱԹԻԿ, Ղեւոնդեանց Բահանայիցն, Ե. դ., նհտ. - էջ 1242

ԹԱԹՈՒԼ, հայր, Թ. դ. - էջ 1137, 1226

ԹԱՒԻԼԻԱ, բժիշկ, նհտ. - էջ 1234

ԹԱՂԻՐ

- պարոնտեր, 1620 թ. - էջ 1123, 1156

- ԺԷ. դ. - էջ 237

ԹԱՂՄԱԶ

- Շահ, 1620 թ. - էջ 1123, 1156

- Խան, ԺԸ. դ., յիշուած ի Պատմութեան Աբրահամու Գ. Կրեւացոյ - էջ 734, 768

ԹԱՃԵԱԹՈՒՆ, 1393 թ., մայր Մխիթար գրչի - էջ 300

ԹԱՃՈՒՄ

- 1663 թ., կողակից ստացող Մելքոնի - էջ 890

- 1678 թ. - էջ 116

ԹԱՃՈՒՄԱՂԱ, 1620 թ. - էջ 1123, 1156

ԹԱՄԱՄ

- 1663 թ. - էջ 1053

- 1664 թ. - էջ 503

ԹԱՄԱՐ

- յԱ.ժշնչ. - էջ 1332

- թագունի Վրաց, շուրջ 1160-1213 թթ. - էջ 681

ԹԱՄՈՒՐ ՂԱԿՐ, 1655 թ., գրիչ ի Կ. Պոլիս - Հ^մ 2577, էջ 565, 568, 570

ԹԱՄՈՒՐ ԼԱՆԿ, 1336-1405 թթ. - էջ 322, 331

ԹԱՅԻ աղջիկ - էջ 785

ԹԱՆԹԱՐ, 1640 թ., կողակից գրիչ Գրիգոր Բնյի - էջ 207

ԹԱՆԿԻ, 1475 թ. - էջ 832

ԹԱՆԿՄԷՐ, 1648 թ., կողակից ստացող խոջա Պետրոսի - էջ 605

ԹԱՌՂՈՒՄԱՇ

- կողակից Ղօշաղի, 1671 թ. - էջ 129

- 1684 թ., մայր յետին ստացող Բաբախանի - էջ 239, 240

ԹԱՎՐԷԶ, 1419 թ., մայր ստացող Մուրաաշանի - էջ 1056, 1058

ԹԱՐԱՅ, յԱ.ժշնչ. - էջ 1332

ԹԱՐԱՓՈՇ, ԺԹ. դ. - էջ 974

ԹԱՐԹԻՊՇԱՆ, ԺԷ. դ. - էջ 683

ԹԵԼԱՐ, 1745 թ. - էջ 834

ԹԵԿՂԷ կոյս, նահատակ - էջ 1245, 1249, նշում էջ 958

ԹԵՐԱՊԻՈՆ ԵՊԱ. - էջ 1235

ԹԵՐՍՈՍ նհտ. - էջ 1260

ԹԵԻԱՆ, 1708 թ., եղբայր ստացող Յովհաննէս Բնյի. - էջ 618

ԹԷՄԻՍՏՈՎԷՈՍ նհտ. - էջ 1262

ԹԷՈՂԻՆԷՍ

- եպս., նհտ. - էջ 1220

- նհտ. - էջ 1244

ԹԷՈՂԻՏԷ, այրի բարեպաշտ - էջ 1254

ԹԷՈՂԻՏՈՆ

- նհտ. - էջ 1221

- նհտ., գինէլանաւ - էջ 1234

ԹԷՈՂՈՍԻԱ ՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 1227, 1252

ԹԷՈՂՈՏՈՍ ԵՊԱ. Կիպրոսի - էջ 1224

ԹԷՈՂՈՏԷ

- նհտ. - էջ 1242, 1248

- դատատու - էջ 1250

ԹԷՈՂՈՐԷ Ենտացի միայնակեաց - էջ 553, 554

ԹԷՈՂՈՐԷ ՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 923, 1235, 1247

ԹԷՈՂՈՐՈՍ

- (Թէոդոս) անապատական - էջ 1219

- Աղեփսանդացի, նհտ. - էջ 1251

- Զօրավար, ի շարականս - էջ 45, 48, 52, 125, 152, 426, 429, տօն - էջ 1224, 1236, մանրանկար - էջ 49, 124, 149, նշում - էջ 204

- նհտ. - էջ 1229, 1246, 1250

- Սիկեացի - էջ 1231

- եպս. Կիւրենայ, նհտ. - էջ 1239

- եպս. Աղեփսանդրիոյ, նհտ. - էջ 1258

- Մեծ, կայսր Հոովմայեցոց 379-395 թթ., տօն - էջ 1250,

մանրամկար - էջ 49, 124, 149, 199, 201, 293, Վարժ - էջ 1220, նշում - էջ 555, 483, 960, 1226, 1235, 1241
 - ֆիյ. եկեղեցոյն Կեսարիոյ - էջ 1127
 - Փոֆր, կայսր Հոովմայեցոց, մօտ 401-450 թթ. - էջ 1135, 1228, 1258
 - եպս Անկիարիոյ, houb Ծննդեանն փրկչին - էջ 636
 - աշակերտ Մովսիսի Քերթողի - էջ 315, 503, 504
 - (Թէոդոս) Է. դ., որդի Մօրիկի - էջ 858
 - (Թէոդոս) Խորխոսունի, Է. դ. - էջ 858
 - Ռշտունի, մհ. 654 թ. - էջ 860, 861, 862
 - ԺԳ. դ., խնդրող Մովսիսի Երզնկացոյ - էջ 687, 695
 - (Թէոդոս) Կարնեցի, ԺԷ. դ., գրիչ - Հ^մ 2649, էջ 933, 957, 958
 - պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1806 թ. - էջ 757
 - սաագ սրկւգ., 1809 թ. - էջ 1271
Թէոդոսիոս
 - նհտ. - էջ 1232
 - գօրական, նհտ. - էջ 1238
 - ընթերցող, նհտ. - էջ 1229
 - (Թէոդոսիոս) Կիպրացի - էջ 1258
Թէոդոսիոսի Ա. վկայումբի - էջ 1227
Թէոդոսիոսի Տ. վկայումբի - էջ 1222
Թէոնիսի Ա. վկայումբի - էջ 1254
Թէոփոստոս
 - եպիսկոպոս - էջ 1220
 - հայրապետ - էջ 1261
Թէոփիլոս կախարհ - էջ 1261
Թէոփոստոս նհտ. - էջ 1237
Թէոփոստոսի Ա. ՎՏՈՍ նհտ. - էջ 1226
Թէոփոստոս
 - Մարկոս ճգնաւորի վարքի հեղինակ - էջ 1134, Յաղագս զղջման եւ արտասուաց - էջ 1141
 - գօրավար, նհտ. - էջ 1222
 - Աղեհասանդրացի - էջ 483
Թէոփոստոսէ, յոյն հոկտոր, 1117 թ. - էջ 1188
Թէոփոստոսի Ա. վկայումբի - էջ 1243
Թէոփոստոսի Ա. վկայումբի, 1804 թ. - էջ 755
Թիոնիս, 1672 թ., բոյր Սահակ գրիչի - էջ 580
Թիոնիսի Ա. վկայումբի, 1664 թ. - էջ 14
Թիոնիսի Ա. վկայումբի, 1866 թ. էջ 508
Թոմասի ճգնաւոր - էջ 572
Թոմասի Ա. ժ. դ. - էջ 694
Թովմասի Յիսիակոս սրբունի - էջ 901
Թովմաս
 - առաքեալ, Աղօթք - էջ 119, 1148, ի շարականս եւ ի գանձս - էջ 46, 48, 935, քարոզ - էջ 157, 514, 658, սօսն - էջ 1244, 1251, նշում - էջ 184, 421, 520, 579
 - վանահայր - էջ 1137
 - (Թովմաս) Է. դ. - էջ 860
 - կր., Թ. դ. - էջ 1226
 - Արծրունի, Թ-Ժ. դդ. - էջ 494
 - Ահուրմանցի, 1226-1277 թթ., Գիրք Եօթն խորհրդոց - էջ 314, նշում - էջ 316
 - վնկն ֆիյ., 1294 թ., ստացող - Հ^մ 2496, էջ 249, 253, 254
 - 1300 թ., գրիչ - Հ^մ 2607, էջ 683, 693

- (Թովմաս) Ֆրա, վրդ., 1323 թ. - էջ 315
 - (Թովմաս) 1419 թ., վանահայր Սուրբ Վարդան վանքի - էջ 1057
 - (Թովմաս) ֆիյ., 1419 թ. - էջ 1057
 - արքունապետ, 1441 թ., առաջնորդ Քաջերունեաց - էջ 1063
 - (Թովմաս) ֆիյ. 1471 թ., գրիչ յԱղթամար - Հ^մ 2632, էջ 821, 824
 - Մեծփեցի, 1378-1446 թթ., Խրատ ժամատեղեաց - էջ 11, 115, 1008, Հարցմունք - էջ 1129, Մեկնութիւն մարգարէութեանն Դանիէլի - էջ 523, Յիշատակարան - էջ 86, Ի խնդրոյ - էջ 561, նշում - էջ 184, 524, 1195
 - (Թովմաս) կր., 1568 թ. - էջ 417
 - (Թովմաս) 1585 թ. - էջ 832
 - երէց Բաղիշեցի, 1662 թ., գրիչ ի Բաղիշ - Հ^մ 2623, էջ 767, 770, 771
 - երէց, 1671 թ. - էջ 909
 - (Թովմաս) ֆիյ., 1681 թ., գրիչ ի Շամախի, - Հ^մ 2613, էջ 717, 719
 - (Թովմաս) 1687 թ. - էջ 826
 - (Թովմաս) ԺԷ. դ., հայր յետին ստացող խոջա Յովանէսի - էջ 616
 - վրդ. Վանանդեցի, 1702 թ. - էջ 272
 - վրդ., 1811 թ. - էջ 211
 - վրդ. Մաքսիմեան, 1820 թ. - էջ 281
 - դի Կարապետ, 1827 թ. - էջ 846
 - (Թովմաս) ֆիյ. Գաղիսացոց, 1840 թ., նհտ. - էջ 767, 768
 - 1844 թ. - էջ 871
 - էջ 736
Թորոս
 - ֆիյ., ԺԳ. դ., եղբորորդի Կոստանդին Ա. կրդի, էջ 365, 442
 - Կ. Պոլսեցի, 1290 թ., ստացող ի Սկետայ - Հ^մ 2630, էջ 813, 814, 815
 - 1299 թ., միաբան Տարօնի Առաքելոց վանքի - էջ 613, 614
 - ֆիյ., 1300 թ., գրիչ - Հ^մ 2607 - էջ 683, 691, 692, 693
 - Տարօնացի, 1323 թ., գրիչ ի Գլանոն - Հ^մ 2515, էջ 313, 314
 - 1363 թ., միաբան Գամաղիէլի վանքի - էջ 709
 - կր., 1498 թ., միաբան Ս. Յոսկան որդու վանքի - էջ 126
 - ֆիյ., ԺԵ. դ., յետին ստացող - էջ 817
 - (Թորոս) 1592 թ. - էջ 164
 - 1631 թ., թուղթ կոկող ի Ղարասար - Հ^մ 2654, էջ 969, 973
 - վրդ. Սեբաստացի, 1641 թ., ստացող ի Կ. Պոլիս Հ^մ 2669, էջ 1047, 1051, 1052
 - ԺԷ. դ. - էջ 694
 - ֆիյ., 1731 թ. - էջ 660
Թորոսեան Խորոզ - էջ 862
Թոմասի
 - 1602 թ., դաստ յետին ստացող Մելիսեղի - էջ 1042
 - 1655ից յետոյ - էջ 982
Թոմասիոս - էջ 376
Թոմաս, գրչի. - էջ 564
Թոմասի Ա. վկայումբի, 1419 թ., եղբայր գրիչ Աստուածատուր արդի-ի - էջ 1056
Թոմասի Ա. վկայումբի
 - ԺԳ. դ. - էջ 536
 - խոնա, 1764 թ. - էջ 759

- ԹՈՒՄԱՆ ԲԷԼ, 1475 թ. - էջ 831
 ԹՈՒՐԱՆՇԱՀ, 1475 թ., որդի Վարդանի - էջ 832
ԹՈՒՐՎԱՆԳԱՅ
 - Ժ. զ. զ., կողակից յետին ստացող Պօղոսի - էջ 1064
 - (Թուրվանդե) 1498 թ. - էջ 127
 - 1535 թ., դուստր Ներսէս երէց գրչի - էջ 540
 - (Թուրվանդ) 1576 թ., քոյր յետին ստացող Սարգիս արդյ-ի - էջ 669
 - 1687 թ. - էջ 826
ԹՕԽԳԱՄ ԻՂԽԱՆ, 1382 թ. - էջ 816
ԺԱՆ ՊԱՏԷՍ ԱՌԼԵԳՍ - էջ 757
ԻԱՅ ՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 1247
 ԻԲԱ սուլթան, 1498 թ. - էջ 126
 ԻԲՐԱՀԻՄ - տե՛ս ԻՊՐԱՀԻՄ
 ԻԲՐՈՒՆԻՈՍ հայրապետ, 1596 թ., Տիպրիկ - էջ 305
ԻԳՆԱՏԻՈՍ
 - Աստուածազգեաց հայրապետ, Ա.-Բ. դդ. - էջ 365, 366, 1221, 1260
 - վրդ. Սեպեանցի, ԺԲ. դ., Մեկնութիւն Դուկասու Աւետարանին - էջ 320, 464, 936, ի բանից - էջ 436, նշում - էջ 322
 - արդյ., 1371 թ., որդի Մատթէոս գրչի - էջ 1155
 - ԺԳ. զ., գրիչ - Հ՛՛՛ 2456, էջ 149, 152, 154
 - կր., 1426 թ., ստացող Հ՛՛՛ 2678, էջ 1111, 1122
 - (Իգնայտիոս) ֆիյ., 1537 թ. - էջ 825
 - եպս, ԺԶ. դ. - էջ 420
 - Փափագեան, Միսրիարեան վրդ. 1816 թ. - էջ 765, 869, 1280
 - արքեպս. Փափագեան, 1867 թ.ից առաջ, գրիչ ի կիմ Հ՛՛՛ 2645, էջ 914
 ԻԳՆԵՍԻՈՍ նհտ. - էջ 1227
 ԻԹԱՄԱՐ ֆիյ., յԱծընչ. - էջ 1332
 ԻԼԱՐԻՈՆ նհտ. - էջ 1134, 1239
 ԻԼԻԱ ՄԻՆԵԱԳԻՍ, 1767 թ., Վէմ գայթակղութեան - էջ 736
 ԻՄԱՄՎԵՐՏԻ, ԺԶ. դ., հնգգ. հայր ստացող Մկրտիչ սրկ-ի., - էջ 542, 543
 ԻՄԻՐՁԱՆ ԽԱԻՃԱՅ Զանկեցի, 1665 թ., յետին ստացող - էջ 606, 607
 ԻՅՈՉԻԱՅԷՍ - էջ 1333
 ԻՆԳՈՍ ներքինի - էջ 1262
 ԻՆԱԽ, 1576 թ. - էջ 670
 ԻՈՒՍՏԻՈՍ - տե՛ս Յուստոս
 ԻՊՈՂԻՆԷ նհտ. - էջ 1233
 ԻՊՐԱՀԻՄ
 - ԺԱ. զ., յիշուած Գրիգոր Մագիսարոսի թղթում - էջ 793
 - փաշա, 1594 թ. - էջ 711
 - սուլթան, 1631 թ. - էջ 973
 - սուլթան, 1655 թ. էջ 568
 ԻՊՐԱՀԻՄ փաշա, 1840 թ., Գամասկոսի ռաիկանապետ - էջ 768
ԻՍԱՀԱԿ
 - որդի Աբրահամ նահապետի - էջ 300, 597, 599, 603, 649, 1332
 - պարսիկ նհտ. - էջ 556, 1234
 - վրդ., 1780 թ. - էջ 468
 - վրդ., 1781 թ. - էջ 1315, 1316, 1319, 1326
 - վրդ. Գեղամացի, 1786 թ., ստացող ի Կ. Պոլիս - Հ՛՛՛ 2595, էջ 635, 643, 644, 646
 - ֆիյ., 1787, հայր Իսահակ վրդ. Գեղամացու - էջ 646
 - վրդ., 1820 թ. - էջ 292
 ԻՍԱՀԱՌ, յԱծընչ. - էջ 1333
 ԻՍԱՔԱՐ, նահապետ, Կտակ - էջ 649, 805, նշում - էջ 1252
 ԻՍԻԳՈՐՈՍ նհտ. - էջ 376, 436, 1233
ԻՍՄԱՅԷԼ
 - յԱծընչ. - էջ 1332
 - նհտ. - էջ 1237
 - շահ, 1515 թ. - էջ 584
 - շահ, 1580 թ. - էջ 1156
 ԻՍՊԷՆՏԷՐ ԿԱՅԱՅԻ, 1661ից առաջ, գրիչ - Հ՛՛՛ 2492, էջ 239, 243
ԻՍՐԱՅԷԼ
 - ծն. 1741 թ. - էջ 291
 - կթղկս. Մեծկունէից, 1763 թ. - էջ 501
 - դարբին Ավրցի, 1825 թ. - էջ 1306
 ԻՐԱԽՏԷ ՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 1249
 ԻՐԱԿԻՈՍ նհտ. - էջ 1233
 ԻՐԻՆԱՐՔՈՍ նհտ. - էջ 1257
 ԻՐԻՆԷ նհտ. - էջ 1232
 ԻՐԻՆԻՈՍ եպս. Սերմոխի գաւառի - էջ 1245
 ԻՒԱՆ ԶԱԽՐԻԶ, 1837 թ., յետին ստացող - էջ 437
 ԻԻԱՏԻՈՍ նհտ. - էջ 1235
 ԻԻԳԻԳԷ նհտ. - էջ 1243
 ԻԻՊԱՏԻՈՍ եպս. Գանգրայ - էջ 1255
 ԻԻՍԻՔԷ նհտ. - էջ 1240
ԼԱԳՈՒՆԱՂ, ԺԷ. դ. - էջ 1005
 ԼԱԼԽԱԹՈՒՆ, 1363 թ., մօրաքոյր Կարապետ գրչի - էջ 715
 ԼԱՂԱԲԷԿ, 1475 թ. - էջ 831
 ԼԱՄԱՐԹԻՆ - էջ 850
 ԼԱՇԱ թգր. Վրաց, ԺԳ. դ. - էջ 500
 ԼԱԶԻՆ խոնա, 1641 թ. - էջ 1052
 ԼԱՌՈՇՖՈՒՔՈՅ - էջ 850
 ԼԱԻԱՆԳԷԿ, 1620 թ. - էջ 1123, 1156
 ԼԱԻՐԷՆՏԻՈՍ նհտ. - էջ 1243
 ԼԱԻՐՈՍ նհտ. - էջ 1244
 ԼԱՔՈՒ, 1800 թ. - էջ 108
 ԼԵԼԻԽԱՆ, 1675 թ. - էջ 420
ԼԵՒՈՆ
 - Ա. Պապ Հռոմայ, 440-461 թթ. - էջ 436
 - թգրու. Հռոմայեցոց - էջ 235
 - Իսաւրիոս - էջ 1253
 - թգր. Վեսախն - էջ 1255
 - կայսր, 772 թ., - էջ 555, 1235
 - Բ. Մեծագործ, թգր. Հայոց 1198-1219 թթ. - էջ 251, 311, 457, 608, 616, 618, 1280, 1311
 - Գ. թգր. Հայոց՝ 1269-1289 թթ. - էջ 234, 365, 814
 - 1631 թ. - էջ 972
 - 1744 թ. - էջ 170
 ԼԷՈՆԳԷՈՍ միայնակեաց - էջ 553
 ԼԻԱ, հայր Ռոպէն վարդապետի - էջ 960
 ԼԻԿԻԱՆՈՍ դատաւոր - էջ 1220, 1223, 1224, 1239, 1246, 1249, 1254
 ԼԻԿԻԱՐՈՆ արդյ., նհտ. - էջ 1223
 ԼԻՏԻԿԻՆ, 1444 թ. - էջ 1063

- ԼիԿԻՈՍ նհա. - էջ 1260
 ԼիԿԻՈՍ դոմս - էջ 1260
 ԼՈՐԻՍ ՄԵԼԻՔՈՎ, 1826 թ. - էջ 844
 ԼՈՒԼԻ վկայուհի - էջ 1238
 ԼՈՒԿԻԱ սրբունի - էջ 1254
 ԼՈՒԿԻԱ, ժէ. դ. - էջ 1165
 ԼՈՒԿԻԱՍ կր. - էջ 552
 ԼՈՒՍԻԿ Քեստէսցի, 1822 թ. - էջ 1303
 ԼՈՒՍՊԱՐՈՆ
 ԼՈՒՏՈՎԻԿՈՍ
 - բգար. - էջ 785
 - 14 բղ. 1676 թ. - էջ 73
 - Հնգեռասաներորդ, 1718 թ. - էջ 931, 932
ԽԱԴ եպս., Դ. դ. - էջ 1256
ԽԱԹՈՒՆ
 - 1535 թ. - էջ 540
 - 1589 թ. - էջ 164
 - ժՁ. դ., հարս Աբիմելէ ստացողի - էջ 1042
 - 1636 թ. - էջ 980
 - 1678 թ., մայր յետին ստացող Պարսեղ ֆիյի - էջ 422
 - ժԸ. դ. - էջ 78
ԽԱԹՈՒՆԱՂԱ
 - 1580 թ., մայր յետին ստացող Մելիք Շահնազարի - էջ 1156
 - 1620 թ. - էջ 1123
ԽԱԹՈՒՆՋԱՆ, 1699 թ., հնգգ. - էջ 519
ԽԱԼԻ, ժէ. դ. - էջ 1005
ԽԱԼԻՆԱ
 - ժՁ. դ. - էջ 822
 - 1745 թ. - էջ 834
ԽԱԼԻՖ, 1576 թ., եղբայր յետին ստացող Սարգիս աբղյ-ի - էջ 669
ԽԱԹՈՒՆ
 - գերեցմայր, 1498 թ. - էջ 126
 - 1641 թ., կողակից ստացող Յակոբ արկ-ի - էջ 148
 - 1664 թ. - էջ 503
 - ժԸ. դ., կողակից յետին ստացող Միրաֆի - էջ 482, 483
ԽԱՆԱՂԱ
 - (համադի) 1640 թ., մայր Գրիգոր ֆիյ. գրչի - էջ 207
 - 1642 թ., մայր ստացող Յակոբջանի - էջ 36
 - 1671 թ., կողակից մեկենաս Անանիա երէցի - էջ 129
 - (համադի) 1684 թ., մայր յետին ստացող Բաբայխանի - էջ 239, 240
 - ժէ. դ. - էջ 38
ԽԱՆԲԷԿ, 1636 թ., - էջ 980, 982
ԽԱՆԴՈՒԹ, ժՁ. դ., որդի Սալամի - էջ 828
ԽԱՆՋԱՍԱ, ժՁ. դ. - էջ 1042
ԽԱՆԹՈՒՇ վկայուհի - էջ 1245
ԽԱՆԻԿԱՅ, 1681 թ., մայր ստացող Առաֆել վրդ. Շամայիսեցոյ - էջ 722
ԽԱՆԼԱՐ, 1690 թ. - էջ 140
ԽԱՆԿԷՏ, 1657 թ., Կաֆա - էջ 410
ԽԱՆՈՒՄ
 - 1585 թ. - էջ 833
 - 1636 թ., ֆոյր Մկրտիչի - էջ 980
 - (համա) 1707 թ. - էջ 174, 175
 - 1801 թ. - էջ 1206, 1208
ԽԱՄՈՒՇ, 1475 թ., ֆոյր Աբրահամ ծաղկողի - էջ 831
ԽԱՆՈՒՄԱՂԱ, ժէ. դ. - էջ 238
ԽԱՆՊԱՋ, 1724 թ. - էջ 175
ԽԱՆՍՈՒԹԱՆ
 - (համադրան) 1568 թ. - էջ 417
 - ժՁ. դ., կողակից ստացող Ջաֆար ֆիյի - էջ 563, 564
 - 1602 թ., ֆոյր յետին ստացող Մելիսեդի - էջ 1042
ԽԱՆՓԱՇԱ մահդասի, 1631 թ., ֆոյր Գրիգոր գրչի - էջ 972
ԽԱՆՓԱՐՎԱՆ, 1673 թ., մայր Միքայէլ ֆիյի - էջ 580
ԽԱՉԱՏՈՒՐ
 - կր., ժԲ. դ., աշակերտ Ներսիսի Լամբրոնացոյ, Ողբ ի Տէր Ներսէս - էջ 251
 - Կեչառեցի, մօտ 1260-1330 թթ., Ողբ ի դիմաց Ս. Կարո-դիկէին - էջ 31, Ողբ (Տո՛ւր ինձ բնութիւն) - էջ 515, Տաղ երգանձ. Այս կեանքս - էջ 1087, 1103, Աշխարհս էր ի ծով - էջ 1101, Ասող թէ հանց - էջ 1101, Եկին ընդ իս - էջ 1101, Ես եմ կորուսեալ - էջ 162, 212, 945, 1086, 1103, Ջհոզիս դատախազ - էջ 1101, Թէ մարդ ես - էջ 1101, Թէ վկայս - էջ 1101, Խաչաբարձ ես պետ - էջ 428, Խաչաշարչար խաչերոյն - էջ 428, Խաչի ֆո Քրիստոս - էջ 428, 954, 999, 1037, 1083, Խաչն կենաց - էջ 427, Խնամք խորհրդոյն - էջ 427, Խնդա-հրաւէր երգամ - էջ 425, 999, Խնդահրաւէր մանկունք - էջ 426, 428, Խնդա մայր Տեառն - էջ 426, Խնդա Սիովն - էջ 427, Խնդարեան ձայն - էջ 222, 427, 939, 989, 1029, 1067, Խոնարհեալ Բանին - էջ 934, Խոնարհեալ Որդին - էջ 427, Խորհուրդ զարութեան - էջ 426, Խորհուրդ ֆրաիբմամբ - էջ 427, 438, 985, Խորհուրդ յառաջ - էջ 427, Խորհուրդն որ - էջ 427, Խորհրդագրեաց ֆո - էջ 197, 428, 934, 989, 1027, 1079, Խորք անբըննիւն - էջ 197, 428, 1084, Խրատ մարդա-սիրին - էջ 426, Կանանց ազգ - էջ 1101, Չորս տարեաց - էջ 1101
 - 1363 թ. - էջ 715
 - 1471 թ., հնգգ. - էջ 824
 - 1475 թ., եղբայր ծաղկող Աբրահամի - էջ 831
 - 1498 թ., միաբան Ս. Յոսկան որդու վանքի - էջ 126
 - խոջա, 1566 թ. - էջ 968
 - աբղյ. Երզնկացի, 1585 թ., ստացող յերուսաղէմ - Հ^մ 2578, էջ 569, 573
 - 1585 թ., եղբայր Յովհաննէս ստացողի - էջ 832
 - 1585 թ., հայր յետին ստացող Սիմէոն վարդապետի - էջ 1132
 - վրդ., ժՁ. դ., յիշուած Եղիա ֆենյի նահատակութեան պատմութեան մէջ - էջ 288
 - ֆիյ., ժՁ. դ., յետին ստացող - էջ 614
 - ֆիյ., 1636 թ. - էջ 982
 - ֆիյ., 1637 թ., Չարեֆայ անապատ - էջ 700
 - վրդ. Ջուլայեցի, 1642 թ., առաջնորդ Նոր Ջուլայի - էջ 34, 971
 - դպիր, 1647 թ., ստացող - Հ^մ 2444, էջ 121, 123, մանրա-նկար - էջ 121
 - արքեպս., առաջնորդ Դրիմի, 1647 թ. - էջ 123
 - մահդասի, 1663 թ., ստացող - Հ^մ 2473, էջ 189, 192

- 1672 թ., եղբայր ստացող Վարդանայ Բաղիշեցոյ - էջ 863, 868
- վրդ. Բաղիշեցի, 1672 թ., ուսուցիչ Վարդանայ Բաղիշեցոյ - էջ 863, 864, 868
- Կեսարացի, 1663 թ., առաջնորդ Նոր Ջուղայի - էջ 890, 891
- 1687 թ., եղբայր հոսորով ստացողի - էջ 826
- Բնյ., Ժէ. դ., հայր Մաթթեոսի - էջ 818
- Բարունակետ Կ. Պոլսեցի, գրիչ, ստացող - Հ^մ 2649, էջ 933, 957, 958
- արեւսյ., Ժէ. դ., ստացող - Հ^մ 2618, - էջ 737, 740
- վրդ., Ժէ. դ., յետին ստացող - էջ 140, 141, 142
- Ժէ. դ., ստացող - Հ^մ 2447, էջ 131, 132
- 1724 թ. - էջ 1158
- աղա, 1754 թ. - էջ 724
- տիրց., 1780 թ., կազմող յէմիածին - Հ^մ 2552, էջ 467, 469
- 1797 թ. - էջ 460
- արդյ., ԺԸ. դ. - էջ 701
- Բնյ., ԺԸ. դ. - էջ 540
- արդյ. ԺԸ. դ. յետին ստացող - էջ 140
- ԺԸ. դ. - էջ 244
- վրդ., ԺԸ. դ., առաջնորդ Արգրումի - էջ 100
- ԺԸ. դ. - էջ 72
- Ղարափառից, 1804 թ. - էջ 757
- Թիֆլիզեցի, Սեանայ կղզի, 1806 թ., ստացող - Հ^մ 2530, էջ 383, 386
- վրդ., Մխիթարեան միաբան, 1818 թ. - էջ 1282
- Քսանդացի, 1822 թ. - էջ 1303
- վրդ., Իշխիլսեցի, 1822 թ. - էջ 1290
- Բարունի յերուսաղէմ, 1822 թ. - էջ 1295
- դպիր, Աղուանեցի, 1823 թ., - էջ 22, 24
- ԺԹ. դ. - էջ 974
- ԺԹ. դ., հայր Տիրիթի - էջ 448
- ԽԱԶԵՐ, 1631 թ. - էջ 972
- ԽԱԶԵՐԵՍ
- ԺԶ. դ. - էջ 1042
- 1631 թ. - էջ 972
- ԽԱԶԻԿ
- 1663 թ. - էջ 891
- արկւգ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոսի վանքի - էջ 1110
- Ժէ. դ. - էջ 164
- 1708 թ., թոռ ստացող Յովհաննէս Բնյի - էջ 618
- աղայ, 1785 թ. - էջ 1318, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325
- (Խաչո) ԺԸ. դ. - էջ 34
- (Խշէ) ԺԸ. դ. - էջ 34
- ԽԱԶԻԿԵԱՆ ԼԵԱՆ - էջ 1180
- ԽԱՐԱԳԵՕԶ ԽԱՆԹԱՐՃԻ, 1822 թ. - էջ 1286
- ԽԱՐԱԽԱԶ փաշա, Ժէ. դ. - էջ 905
- ԽԱՐԻՍԻՄՈՍ նհո. - էջ 1245
- ԽԱՐՏԻՇ, 1537 թ. - էջ 852
- ԽԶԿԱՆ ԶՈՊՈ, ԺԸ. դ. - էջ 34
- ԽԱԶՓԷՐ, 1756 թ., մայր Ավաք ստացողի - էջ 120
- ԽԱԶՔՈ մահաւտի Սիլիսարեցի, 1739 թ. - էջ 149
- ԽԱՐԵԹԱՍ նհո. - էջ 1252
- ԽԱՐՏԷՇ, 1498 թ. - էջ 126
- ԽԵԶԵՓԱՆ - էջ 1221
- ԽԵՐԱԳԻՆ, 1672 թ. - էջ 580
- ԽԵՐԽԱԹՈՒՆ, 1576 թ., մայր յետին ստացող Սարգիս արդյի - էջ 669
- 1663 թ., Բոյր Մէլին ստացողի - էջ 890
- ԽԻԱԼ
- 1671 թ. - էջ 130
- ԽԻԳԱՆ, 1537 թ., կողակից Խարտիշի - էջ 825
- ԽԻԿԱՐ Իմաստասէր - էջ 135, 136, 243, 910, 1050
- ԽԼՂԱԹ
- 1498 թ. - էջ 127
- 1684 թ. - էջ 239, 240
- ԺԸ. դ. - էջ 482
- ԽՆԴՈՒՆ, 1441 թ. - էջ 1063
- ԽՈԴԻ, 1707 թ. - էջ 174
- ԽՈՃՈՒՄ, 1640 թ. - էջ 207
- ԽՈՆԴԻԿ, 1636 թ., - էջ 980
- ԽՈՇԻԳԱ, 1537 թ. - էջ 825
- ԽՈՌԵԱՄ, է. դ. - էջ 858, 859
- ԽՈՍՐՈՎ
- Գ. Մեծ, թգր. Հայոց, - էջ 515, 1258
- թգր. Պարսից, յիշուած Զենոբ Գլակի մօտ - էջ 496, 1225
- Ա. Անուշըրովան թգր. Պարսից, մհ. 579 թ. - էջ 855, 1283
- Բ. թգր. Պարսից, մհ. 628 թ., գերող Խաչափայտի - էջ 658, 856, 857, 858, 859
- Շում, է. դ. - էջ 860
- Իշխան, հայր Վահան Գողթնացու, նհո. 703 թ. - էջ 1229, 1232
- Անձեացի, Ժ. դ. (մահ 964 թ.), Մեկնութիւն ժամակարգութեան - էջ 685, 686, 695, Քարոզ գիշերային ժամուն - էջ 688, Ի բանից - էջ 436, 1117, նշում - էջ 313, 433, 456, 457, 687, 692, 794, 870, 886
- Գանձակեցի, նոր վկայ, 1167 թ. - էջ 1239
- 1663 թ., - էջ 1053
- 1687 թ., յետին ստացող - էջ 821, 826
- Միրզա, 1829 թ., թոռ Ֆարսլի շահի - էջ 1283
- ԽՈՍՐՈՎԻԳՈՒՆԻՍ արքայաբոյր Տրդատի, Գ. դ. - էջ 1258
- ԽՈՐԷՆ
- Եսս., մի Ի Ղեւոնդեանց նահատակաց, Ե. դ. - էջ 1259
- արեւսյա Նարայէ, 1879 թ. - էջ 456
- սաւգ Բնյ. Միրզաբէկեանց, նուիրատու Հ^մ 2445 ձեռագրի, 1897 թ. - էջ 128
- ԽՈՅԱԳԵՂ, 1444 թ. - էջ 1063
- ԽՈՒԳԱՅՐԱՆԳԱ, 1620 թ. - էջ 1123, 1156
- ԽՈՒԳԱՅՐԱՐ, ԺԶ. դ. - էջ 1064
- ԽՈՒԹՂՈՒ, 1444 թ. - էջ 1063
- ԽՈՒՄԱՐ
- Խաթուն, 1550 թ. - էջ 178
- ԺԸ. դ. - էջ 96
- ԽՈՒՆՏԻ, 1655 թ., կողակից Մարտիրոս ստացողի - էջ 567
- ԽՈՒՊԻ մահաւտի, 1631 թ., մայր Գրիգոր ստացողի, - էջ 972, 973
- ԽՈՒՊԼԱՐ, 1745 թ. - էջ 834
- ԽՈՒՊԻՃԱՆ, 1631 թ. - էջ 972

- ԽՈՒՐՄ, 1636 թ. - էջ 980
 ԽՈՒՐՄԱՆԹՈՍ նհու. - էջ 1252
 ԽՏԻՇԱՀ, 1630 թ. - էջ 747
 ԽՐՄԸԶ, 1613 թ., հնգգ., քոյր Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
 ԽԱԻՆԶԱ, կենակից Ամիրի, 1423 թ. - էջ 811, 812
 ԽՕԴՕ ԸՆԴԿՈՄԵՅԻ, 1794 թ. - էջ 1207
 ԽՕՇԵԱԲԱՐ, 1672 թ. - էջ 863, 864, 868
 ԽԱՏԱՎԵՐՏԻ, 1603 թ., եղբայր Մասպիոն վրդ. Ուոհայե-
 ցու - էջ 716
- ՄԱՏՈՒՐ**
- գրագիր, 1419 թ., - էջ 1057
 - 1655 թ., որդի ստացող Մարտիրոսի - էջ 568
 - Քսանդացի, 1822 թ. - էջ 1303
- ԾԵՐՈՒՆ**
- արքեպս., ի Կիլիկիայ, 1596 թ. - էջ 277
 - 1631 թ. - էջ 972
 - (Մերոն) սանահեւ, 1826 թ. - էջ 528
 ԾՈՎԻՆԱՐ, ԺԸ. դ. - էջ 482
- ԿԱԹՈՒՆԿԱ, ԺԹ. դ. - էջ 974**
- ԿԱԼԻ, 1296 թ., կողակից կազմող Կոստանդինի - էջ 815
 ԿԱԼԻՆԻԿԵ - էջ 1233, 1241
 ԿԱԼԻՆԻԿՈՍ նհու. - էջ 1260
 ԿԱԼԻՈՊՈՍ նհու. - էջ 1229
 ԿԱԼԻՍՏԻՆԵ ՎԿԱՅՈՒՄԻ - էջ 1250
 ԿԱԼԻՍՏՐՈՍՈՍ նհու. - էջ 1249
 ԿԱՀԱԹ, յԱժՆՆ. - էջ 1332
 ԿԱՄԲԱՆՈՍ զարավար - էջ 524, 1234
 ԿԱՅԷՆ - էջ 130, 240, 558, 606, 726, 828, 1053, 1331
 ԿԱՅԻՍՓՈ. Բանանայապետ - էջ 565
 ԿԱՆԱՅԵԱՆ Ստեփան, 1903 թ. - էջ 1012
 ԿԱՆԴԻՏՈՍ նհու. - էջ 1221, 1222
 ԿԱՊԵՏՈՆ Եպս. - էջ 1231
 ԿԱՊՈՏՈՂԻՆԵ ՎԿԱՅՈՒՄԻ - էջ 1253
 ԿԱՏԵՐԻՆԵ ԿՈՅԱ - էջ 438, 439, 782, 1228, 1257
 ԿԱՏԵՐԻՈՍ նհու. - էջ 1254
- ԿԱՐԱՊԵՏ**
- 1225 թ. - էջ 1132
 - 1303 թ., հայր ստացող պրն. Ֆոանկի - էջ 633
 - Երեց, 1303 թ., գրիչ յերզնկայ - չմր 2593, 627, 632, 633
 - Բնյ., 1363 թ., գրիչ ի Դրիմ - չմր 2611, էջ 713, 714, 715
 - 1406 թ., ծաղկող ի Սիսական - չմր 2418, էջ 57, 59, 60
 - Եպս., 1418 թ., գրիչ յեղիազարու վանս - չմր 2690, էջ
 1193, 1198
 - 1444 թ., եղբայր Մկրտիչի - էջ 1063
 - Բնյ., 1471 թ., ծաղկող յԱղթամար - չմր 2632, էջ 821, 825
 - Բնյ., 1498 թ. - էջ 126
 - 1498 թ. - էջ 127
 - Բերկրեցի, 1498 թ., գրիչ ի Բերկրի - չմր 2445, էջ 123,
 124, 125
 - Ժե. դ., եղբայր Մատթէոս վարդապետի - էջ 324, 333
 - վրդ. Բաղիշեցի, Ժե-ԺԶ. դդ., ծաղկող ի Վան - չմր 2582,
 էջ 581, 584, տաղ.՝ Ամենայնի սկիզբն - էջ 36
 - 1513 թ. - էջ 665
 - արքեպս., 1515 թ., առաջնորդ Վարագի - էջ 584
- արդյ., 1568 թ., գրիչ յԱրախիչ - չմր 2537, էջ 413, 415, 416
 - Կր., 1618 թ., գրիչ յեղիազարու վանս - չմր 2691, էջ 1199,
 1202, 1204, 1205
 - արքեպս., 1631 թ. - էջ 971
 - Բնյ., 1631 թ. - էջ 972
 - վրդ. Մոկացի, 1632 թ., յետին ստացող - էջ 154
 - 1636 թ., գրիչ ի Բոնակոթ - չմր 2656, էջ 979
 - վրդ., 1641 թ., եղբայր Յոհան Երեց գրչի, ի Նոր Ջուղայ -
 էջ 34
 - Ժե. դ. - էջ 1165
 - Բնյ., Ժե. դ. - էջ 683
 - Ժե. դ. - էջ 683
 - 1733 թ. - էջ 1158
 - ծայր. վրդ., 1752 թ. - էջ 723, 728
 - Բերգի Մերտինցի, 1755 թ. - էջ 726
 - մահտեսի, աղայ, 1781 թ. - էջ 1315, 1316, 1322,
 - վրդ., 1781 թ. - էջ 1314, 1330
 - պրն., 1786 թ., եղբայր Մկրտումի - էջ 1323, 1324, 1327
 - տիրց., ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 1046
 - վրդ., ԺԸ. դ. - էջ 168
 - դպիր, 1800 թ. - էջ 648
 - 1800 թ., գրիչ ի Սալմաստ - չմր 2437, էջ 105, 107
 - Բալուեցի, 1801 թ. - էջ 1208
 - կթղկա. Աղթամարայ, 1802 թ. - էջ 1168
 - արքեպս., 1804 թ., տեսուչ Ս. Դանիելի վանքի - էջ 755
 - Ճեմերդսեան, 1819 թ. - էջ 150
 - աղայ Մարկոսեան Թառումով, 1821 թ. - էջ 306
 - Բնյ., 1821 թ. - էջ 828
 - արքեպս. Կարնոյ, 1822 թ. - էջ 846, 1290, 1306
 - ամիրայ, 1822 թ. - էջ 1288
 - դերձակ Կարնեցի, 1822 թ. - էջ 1286
 - մահտեսի Յոհաննէանեանց, 1822 թ. - էջ 1287
 - մահտեսի Հիսիսեանց, 1822 թ. - էջ 1295
 - Խաչիկով, 1822 թ. - էջ 156
 - պատրիարք Կ. Պոլսի 1824 թ. - էջ 1285, 1287, 1288,
 1298, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1306,
 - վրդ., 1825 թ. - էջ 1305
 - Մեյրեմդուկեան, 1826 թ. - էջ 843, 844, 845, 846, 847
 - 1828 թ. - էջ 848
 - Բարունի, 1828 թ. - էջ 763
 - Ջալալեանց, 1848 թ. - էջ 257
 - արքեպս., 1850 թ., ստացող ի Տփլիսի - չմր 2615, էջ 733,
 734
 - Վարդանեան, ԺԹ. դ. - էջ 68
- ԿԱՐՊԻԱՆՈՍ, Դ. դ., մանրակար - էջ 205, 565, 581, 593**
ԿԱՐՊԻՍ, ԺԹ. դ. - էջ 974
ԿԱՐՊՈՍ նհու. - էջ 1251
ԿԱԻԱԼԻՆՈՍ թգար. - էջ 1253
ԿԱԻԱՍ
 - թգար. Պարսից, Զ. դ. - էջ 855
 - թգար. Պարսից, Ե. դ. - էջ 859, 860
- ԿԵԼԵՍՏԻԱՆՈՍ - էջ 436**
ԿԵՆԴԻՈՍ Բնյ. - էջ 1242
ԿԵՓԱՅ առաքեալ - էջ 1249
ԿԷՏՈՒԿԱԼԻ, 1801 թ. - էջ 1206

ԿԻԼԻԿԱՅ արքունի - էջ 1257
 ԿԻՆԳԻԻՎԻԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1232
 ԿԻՆՈՅ, 1668 թ. - էջ 110
 ԿԻՊՐԻԱՆՈՍ
 - նհտ., - էջ 1227
 - եպս. Կարթագենացի, Գ. դ., Աղօթք - էջ 98, 636, մանրա-
 նկար - էջ 96, 187, տօն - էջ 1250, նշում - էջ 436, 654, 929
 ԿԻՐԱՆԱԹՈՒՆ, 1352 թ. - էջ 816
 ԿԻՐԱԿԻ արքունի - էջ 554
 ԿԻՐԱԿՈՍ
 - (Կիրակոս) նհտ. - էջ 1232
 - սրբ - էջ 104, 1250
 - սրբ., եղբայր Պարակելի - էջ 453
 - նհտ. Յուդիտայի հետ - էջ 1240
 - սմանելագործ բժիշկ, նհտ. - էջ 1222
 - կր., 973 թ., ստացող ի Տարան - Հ^մ 2684, էջ 1171, 1173
 - վրդ. Դրագարկեցի, 1077 թ., Համառոտող Ոսկեբերանի
 եւ Վիրեմի Մեկնութեան Գործոց առաքելոց - էջ 671, նշում
 էջ 676, 678
 - 1117 թ., բարգմանիչ Յովհաննու Ոսկեբերանի Մեկնու-
 քեան Յովհաննու Աւետարանի - էջ 1187, 1188, 1192, 1196
 - Գանձակեցի, 1201/3-1271 թթ. - Պատմութիւն Հայոց - էջ
 737, հատուած - էջ 916, նշում - էջ 920
 - երէց, 1294 թ., գրիչ - Հ^մ 2496, էջ 249, 253
 - վրդ. Երզնկացի, մօտ 1270-1356 թ., Աղօթք - էջ 524,
 Խրատ - էջ 288, Ճամբ - էջ 433, 520, 1002
 - 1363 թ., միաբան Գամաղիկի վանքի - էջ 709
 - 1498 թ., միաբան Ս. Յուսական որդու վանքի - էջ 126
 - 1535 թ., որդի Ներսէս երէց գրչի - էջ 540
 - ԺԶ. դ., որդի Դաւիթ ֆնյի. - էջ 822
 - ֆնյ., ԺԶ. դ. - էջ 828
 - ԺԶ. դ. - էջ 536
 - աբղյ. Լնացի, ԺԶ. դ. - էջ 432
 - ֆնյ., 1613 թ., եղբորորդի Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
 - կր., 1618 թ., միաբան Եղիազարու վանքի - էջ 1206
 - 1630 թ., հայր ստացող Աստուածատուր գրչի - էջ 747
 - վարպետ, 1630 թ. - էջ 182
 - 1636 թ. - էջ 980
 - վրդ., հեղինակ՝ Յայտարարութեան աղանդաց, 1662 թ. -
 էջ 903
 - երէց, 1663 թ., գրիչ ի Նոր Ջուղայ - Հ^մ 2642, էջ 873, 888
 - վրդ., 1682 թ. - էջ 722
 - վրդ., 1684 թ. - էջ 1214
 - աբղյ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի
 վանուցի - էջ 1110
 - կր., ԺԷ. դ., գրիչ - Հ^մ 2566, էջ 511, 518
 - ֆնյ., 1717 թ. - էջ 291
 - Աստապատեցի, 1735 թ., յետին ստացող - էջ 316
 - 1745 թ. - էջ 834
 - կթղկս. տանն Կիլիկիոյ, 1818 թ. - էջ 1270
 - աղայ, սատաֆ, 1822 թ. - էջ 1286
 - արքեպս., 1822 թ. - էջ 1296
 - աղա Տիգրանակերտցի, 1824 թ. - էջ 1285
 ԿԻՐԻՍԿԵՆԻՈՍ նհտ. - էջ 1230

ԿԻՐՐԱԿԻ նհտ. - էջ 1237
 ԿԻՐԷՍՆՔՐ, 1657 թ. - էջ 409
 ԿԻՐԵՂ
 - Երուսաղէմացի, 315-386 թթ., Ճամբ - էջ 283, 656, 658,
 697, Պատասխանիք - էջ 961, ի բանից - էջ 437, 1113,
 վարք - էջ 1220, 1227, 1236, նշում - էջ 572, 659
 - սրկւգ., նհտ., էջ 1228
 - Աղեմամերացի, 375-444 թթ., ի Գանձ գրոցն - էջ 1128,
 1129, Գիրք Պարապմանց - էջ 376, 635, Մեկնութիւն
 Եսայեայ - էջ 1171, Լուծումն Պարապմանցն - էջ 255
 (պպ), 256, 293 (պպ), Պատեառ թղթոյն Երայեցոց - էջ
 1201, ի բանից - էջ 309, 436, 524, 544, 677, նշում - էջ 257,
 796, 960, 1118, 1172, 1211
 - մահտեսի, 1822 թ. - էջ 1291
 - Նաացի, 1822 թ. - էջ 1303
 ԿԻՐԵՆԵՆԷՆՆՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 1254
 ԿԻՐԻՆՈՍ եպս. Գորհիմիու - էջ 1237, 1240
 ԿԻՐԻՆՈՆ սրբ. - էջ 1231
 ԿԻՐՈՍ թգր. Պարսից - էջ 321, 524, 639, 778, 1195, 1331
 ԿԻՐՂՈՍ նհտ., մի ի Քառասուն մանկանց - էջ 1227, 1331
 ԿԼԵՄԵՆՏԻՍՈՍ պպա Հռոմայ, 1711 թ. - էջ 762
 ԿԼԵՍԻՈՍ նհտ. - էջ 1251
 ԿՂԱԻԳԻԱՆՈՍ նհտ. - էջ 122
 ԿՂԱԻԳԻՈՍ, նհտ. - էջ 1235, 1254
 ԿՂԷՆՆԻԿՈՍ նհտ. էջ 1226
 ԿՂԵՄԷՍ
 - եպս. Անկիւրիոյ, նհտ. - էջ 1221
 - հայրապետ Հռոմայ, Կանոնք - էջ 235, 525, 561, 840,
 1118, ի բանից - էջ 436, 437, նհտ. - էջ 1257, նշում - էջ 1202
 ԿՂԵՈՎՊԱՍ, եղբայր Յովսէփի - էջ 157, 1249
 ԿՂՕԳԻԱ կայսր, Ա. դ. - էջ 1225, 1234
 ԿՂՕԳԻՈՍ նհտ. - էջ 1223
 ԿՈԳՐԱՍԻՈՍ
 - նհտ., - էջ 1227, 1232
 - հեղինակ Տումարի - էջ 459
 ԿՈԶՄՍ
 - (Կոզմաս) - ամարծաք բժիշկ, նհտ., - էջ 1227, 1238, 1254
 -պատրիարք յունաց ի Կ. Պոլիս, 1076 թ. - էջ 676, 1196
 - գրիչ, 1670 թ. - էջ 67
 ԿՈՂՈՒԹԱ նհտ. - էջ 1234
 ԿՈՄԻՏԱՍ
 - Ա. Աղցեցի, կթղկս. Հայոց՝ 615-628 թթ., շարական - էջ
 151, ի բանից - էջ 436, 437, նշում - էջ 858, 859, 904, 910
 - ֆնյ. Քէօմուրեանց, նհտ. 1707 թ. - էջ 531, 534, 1169
 ԿՈՅԻՆԻՈՍ նհտ. - էջ 1238
 ԿՈՆՈՆՈՍ
 - պարտիզպան - էջ 1226
 ԿՈՊՐԻ նհտ. - էջ 1240
 - Սարացի, նհտ., - էջ 1226
 ԿՈՍՏԱՆ, սրբ - էջ 163
 ԿՈՊՐԻՒԱ նհտ. - էջ 1228
 ԿՈՍԿԱՆԳԻԼ աբղյ., ԺԵ. դ. - էջ 487
 ԿՈՍՏԱՆԳԻԱՆՈՍ
 - (Կոստանդ) մի ի մանկանցն Եփեսոսի - էջ 1253
 - Մեծ, կայսր Հռովմայեցոց՝ 306-337 թթ., ի Կանոնաց - էջ

235, Դաշանց թուղթ - էջ 697, 852, Վարժ - էջ 555, 1061 (պպ), նշում - էջ 285, 436, 561, 659, 676, 739, 785, 1196, 1222, 1223, 1233, 1234, 1243, 1248, 1251, 1252
 - (Կոստանո) կայսր, որդի Կոստանդիանոսի - էջ 1228
 - կայսր, է. դ., որդի Հերակլայ - էջ 858, 859, 860, 861, 862
 - մետրապոլիտ Յերապոլսոյ, 1198 թ. - էջ 311, 318, 345
 - ֆեյ., 1200 թ., ստացող - Հ^մ 2589, էջ 613, 615, 616, 618
 - Ոսկերիչ, 1290 թ., կազմող ի Սկետայ - Հ^մ 2630, էջ 813, 815
 - Ա. Բարձրբերդցի, կթղկա. Հայոց՝ 1221-1267 թթ. - էջ 365, 442, 443, 666, 745, 746, 1120, թուղթ - էջ 1114, կանոնի - էջ 841, տաղ. Հրճուիմպ այսօր - էջ 223, 938, 989, 1029, 1066
 - 1294 թ., գրիչ - Հ^մ 2496, էջ 249, 254
 - սրկւգ., 1298 թ. - էջ 643
 - (Կոստանդին) թագադիր իշխան, ԺԳ. դ., ստացող ի Կի-լիկիայ - Հ^մ 2629, էջ 809, 811
 - ԺԳ. դ., ի խնդրոյ նորին - էջ 256, 364
 - ֆեյ., 1300 թ. - էջ 693
 - Դ. թգար. Հայոց Կիլիկիոյ՝ 1344-1363 թթ. - էջ 714
 - (Կոստանդինոս) ԺԳ. դ. - էջ 901, 902
 - թգար. Վրաց, 1441 թ. - էջ 331
 - մահդասի, 1580 թ. - էջ 419
 - 1596 թ., Կիլիկիա, եղբայր Վահան գրչի - էջ 279
ԿՈՍՏԱՍ
 - կայսր - էջ 438
 - է. դ., որդի Կոստանդինի - էջ 860
ԿՈՍՏԱՆԵՆՆՅՈՒՆ մմն, ԺԹ. դ. - էջ 144
ԿՈՏԻՏ ԱՄԱՏՈՒՆ - էջ 857
ԿՈՐԻԻՆ, Ե. դ., Վարժ Մաշտոցի - էջ 862, 1166, 1168
ԿՈՐԽ, յԱՃՂՆՆ., 1205 թ. - էջ 1205
ԿՈՐԽՄԱԶԵԱՆ Էմմա - էջ 813
ԿՈՒՓՈՇԱ, 1472 թ., ստացող յԱնկիւնաց վանս - Հ^մ 2631, էջ 817, 820, 821
ԿՈՒԿԻԱՆՈՍ դատատու - էջ 1249
ԿՈՒՌՆԵԼԻՈՍ հարիւրապետ, ի Գործ առաքելոց - էջ 673, 1224
ԿՈՒՌՆԻՏՈՍ ձերունի, նհտ. - էջ 1248
ԿՈՒՐԴՍԿԻ - էջ 850
ԿՐԷՍԿԷՆԴՈՍ - էջ 1237
ԿՐՈՆԻԳԷՍ ճգնատու - էջ 1250
ԿՕԿԻՆ ԹԻՖԼԻՍԵՅԻ, 1731 թ. - էջ 436
ԿՕՆԿՈՒԼ տնտես, 1624 թ. - էջ 434
ՀԱԶԱՐՎԱՐԳ, 1708 թ., կողակից ստացող Յովհաննէս ֆեյի - էջ 618
ՀԱԹՄԱՆ, ԺԷ. դ. - էջ 905
ՀԱԼԻՄԽԱԹՈՒՆ, 1419 թ., կողակից Գամարմէլիի - էջ 1056, 1058
ՀԱԽՆԱԶԱՐ
 - 1580 թ., որդի Շահնազարի - էջ 1156
 - 1661 թ. - էջ 109
 - 1620 թ. - էջ 1123
ՀԱԽՎԵՐԳՈՎ մմն ֆահանայ-դատատու, ԺԹ. դ. - էջ 772
ՀԱՂԲԱԿ պրն., 1475 թ. - էջ 831
ՀԱՃԻՄԱՄԱՅ, 1352 թ. - էջ 816

ՀԱՄԱԶԱՍՊ
 - կիրապաղատ Մամիկոնէից, մմ. 661 թ. - էջ 462, 862
 - իշխան Արծրունեաց, նհտ. 786 թ. - էջ 1230
 - թգար. Վասպուրականի, Ժ. դ. - էջ 886
 - ԺԳ. դ., ի խնդրոյ նորին Վարդան Արեւելցին մեկնել է Հնգամատեանը - էջ 356, 666
 - ֆեյ. Տէր-Աւետիքեանց, 1880 թ., նուիրատու ի Շուշի - էջ 24
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ
 - Ղազարեանց, ԺԹ. դ. - էջ 204
 - աղա Քեօմեան, 1822 թ. - էջ 1294, 1302
 - աղա, 1828 թ. - էջ 764
 - Քսանդաքի, 1822 թ. - էջ 1303
ՀԱՄԸՏ, ԺԸ. դ. - էջ 34
ՀԱՅԿ նահապետ Հայոց - էջ 854, 871, 872, 873, 874
ՀԱՅԿԱԶ
 - պրն., 1475 թ. - էջ 831
 - 1653 թ., եղբայր Յովհաննէս գրչի - էջ 248
ՀԱՅՐԱՊԵՏ
 - ֆեյ., ծաղկող, 1200 թ. - Հ^մ 2589, էջ 613, 616, 618
 - (Խէրապետ) 1444 թ. - էջ 1063
 - 1472 թ., եղբայր յետին ստացող Կուփաշի - էջ 820, 821
 - դպիր, 1475 թ., եղբայր Աբրահամ ծաղկողի - էջ 831
 - կր., 1537 թ. - էջ 825
 - ֆեյ., 1566 թ. - էջ 968, 969
 - ֆեյ., 1598 թ., եղբայր Բարսէղ գրչի - էջ 677
 - ԺԶ. դ., հայր Մարտիրոս ֆեյի - էջ 616
 - ԺԶ. դ., որդի Մելիսէթ ստացողի - էջ 1060
 - (Հարապետ) ԺԶ. դ. - էջ 305
 - ֆեյ., 1636 թ. - էջ 982
 - 1648 թ., ծաղկող ի Սպահան - Հ^մ 2587, էջ 599, 604
 - կր., կնքատէր, 1665 թ. - էջ 1110
 - Ջանկեցի, 1665 թ. - էջ 606
 - Ջուղայեցի, 1679 թ., գրիչ ի Նոր Ջուղայ - Հ^մ 2673, էջ 1095, 1097
 - ԺԷ. դ. - էջ 227
 - Տէր-Աւետիքեանց, ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 507
 - (Հէրապետ) ֆեյ., ԺԸ. դ. - էջ 168
 - (Յայրայպետ) Տէր-Կարապետով, 1833 թ., յետին ստացող - էջ 200
 - (Գէրապետ) ԺԹ. դ. - էջ 528
ՀԱՆԷՍ
 - Թոմս, ԺԵ. դ. - էջ 817
 - 1663 թ., խոջա, եղբայր խոջա Մկրտիչի - էջ 1053
 - 1666 թ., կնքատէր - էջ 1054
ՀԱՇԻՄ հանի, 1801 թ. - էջ 1206, 1208
ՀԱՍԱՆ
 - Ջալալ դօլա, ԺԳ. դ. - էջ 116
 - Ամիր, 1475 թ. - էջ 831
 - պէլ, 1476 թ. - էջ 434
ՀԱՍԱՆ
ՀԱՍԱԻՐ, 1300 թ. - էջ 691
ՀԱՐԱՆՏՈՆ, 1657 թ., ի Կաֆայ, հնգց. - էջ 409
ՀԱՐՈՒՆ տանիկ, նհտ. - էջ 1230
ՀԵԹՈՒՄ
 - Բ. Սեաստոս, 1151-1218 թթ., իշխան Լամբրոնի - էջ 250

- Ա. Բգար Հայոց Կիլիկիոյ՝ 1226-69 թթ. - էջ 169, 298, 309, 363, 365, 441, 664, 668, 745, 1114, 1115, 1120, 1311
- Բ. Բգար. Հայոց Կիլիկիոյ, 1289-1307 թթ. - էջ 612, 613, 693, 799, 814, 1171, 1172
- ԺԳ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2601 - էջ 655, 659
- երեց, 1596 թ. - էջ 277
- աբղյ 1596 թ., ի Կիլիկիայ - էջ 279
- Հեղի
- Բանանայապետ, յԱծընչ. - էջ 440, 972, 1001, 1333
- նհտ. - էջ 1249 - էջ
- ՀեղիհնԱՄ ապաշխարող, գրչի. - էջ 400
- Հեղիհնէ դշտոյ, մայր Կոստանդիանոս կայսեր, Գ. դ., ի սաղս եւ գանձս - էջ 10, 225, նշում - էջ 659, 1234, 1243, 1247, 1248, 1251
- ՀեղեՇիՏԱ եպս., ի կատարած աշխարհի - էջ 559
- ՀեՐԱԿՎ
- կայսր Բիզանդիոյ՝ 610-614 թթ. - էջ 496, 858, 859, 860, 1119, 1221
- (Երակոս) Է. դ., որդի Հերակլեայ - էջ 860, 861
- Բգար. Վրաց, 1785 թ. - էջ 1317, 1324, 1326, 1329, 1330
- ՀեՐԻԱՔ, ԺԷ. դ. - էջ 694
- ՀեՐԻՔ
- մամ, 1476 թ., օգնող ձեռագրի գրչութեան - էջ 434, 821
- 1602 թ., Բոյր յետին ստացող Մելիսեդի - էջ 1042
- ՀեՐՄԵՍ - էջ 439, 470, 471
- ՀեՐՈՆԻՄՈՍ ԼՈՐԵՆՑԻՈՍ - էջ 88
- ՀէՅՏՈ Զիլանցի, 1794 թ. - էջ 1208
- ՀէՐՈՎԳԻՅՍ Զորորդապետ, Ա. դ. - էջ 321, 405, 675, 744, 782, 960, 1233
- ՀԻԱԱ, 1363 թ., որդի Կարապետ գրչի - էջ 715
- ՀԻՄԷ նհտ. - էջ 1243
- ՀԻՊԵՐԻՔԵԱՆՔ նհտկ - էջ 1253
- ՀԻՊՈՂԻՏՈՍ եպս. Բոսորացի, վիսն. 234 թ. - էջ 436, 524, 1113, Մեկնութիւն Դանիէլի - էջ 1195
- ՀԻՊԱՍՏՈՍ գորական, նհտ. - էջ 1238
- ՀԻԻԻԻ, 1664 թ. - էջ 503
- ՀԻԻԻԻԱՆ, ԺԶ. դ., կողակից Աղասի - էջ 542
- ՀՈՄԵՐՈՍ - էջ 850, 1046
- ՀՈՅԻՄԱՆ, Բգար. Պարսից - էջ 855
- ՀՈՎԱԳԵՂ, 1475 թ. - էջ 832
- ՀՈՒՍԷԻՆ, ԺԸ. դ. - էջ 34
- ՀՈՒՍԷՆՊԷԿ պրն., 1476 թ. - էջ 434
- ՀՈՒՓՍԻՄԷ
- կոյս, նհտ. 301 թ., մանրանկար - էջ 50, 57, 124, 149, 175, 201, տօն - էջ 1062, 1250, նշում - էջ 226, 517, 1251, 1253
- 1352 թ. - էջ 816
- 1378 թ., կողակից Մատթէոս գրչի - էջ 1155
- (Հոսոսիմ) ԺԶ. դ., մայր ստացող Մկրտիչ սրկի - էջ 542, 543
- 1630 թ., մայր ստացող Աստուածատուր սրկի - էջ 747
- 1636 թ. - էջ 980
- 1648 թ., դուստր ստացող խոջայ Պետրոսի - էջ 605
- (Հոսոսիմ) 1733 թ. - էջ 1158
- 1787 թ., Բոյր Իսահակ վրդ. Գեղամացոյ - էջ 646
- (Հոէփսիմէ) ԺԸ. դ. վերջ - էջ 291
- ԺԸ. դ. - էջ 228
- Խանում, 1826, թ. - էջ 843, 845
- (Հոսոսիմ) ԺԹ. դ. - էջ 974
- ՀՈՒՐՈՎԱՄ, յԱծընչ. - էջ 667
- ՀՈՒՐԹ, յԱծընչ. - էջ 594, 597, 600, 797, 805, 984, 1048
- ՀՈՒՐՄ, ԺԸ. դ., կողակից Մարկոսի - էջ 78
- ՀՐԱԶԷ (ՀՈՉԷ) Բգար. Պարթեաց Հայոց - էջ 242, 522
- ՂԱԳՈՍ, Բայր Պաղովտոսի - էջ 1128
- ՂԱԶԱԼՈՒ, 1801 թ., ի Մուշ - էջ 1208
- ՂԱԶԱՆ ղան, 1303 թ. - էջ 633, 1311
- ՂԱԶԱՐ
- (Ղազարոս) յարուցեալ, մանրանկար - էջ 123, 131, 205, 237, 247, 337, 360, 406, 565, 566, 821, 1001, 1053, յիշատակ - էջ 1235, նշում - էջ 93, 221, 243, 283, 343, 357, 427, 429, 657, 715, 1114
- աղբատ - էջ 426, 720
- նհտ. - էջ 1228
- վրդ. Փարպեցի, Ե. դ., Պատմութիւն Հայոց - էջ 853, Թոսոյ - էջ 762, 763, 854, 1168, նշում - էջ 866, 867
- սրկւ., 1333 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2557/Ա. - էջ 483, 486, 487, 490
- վրդ., 1387 թ., ստացող - Հ^{մր} 2516, էջ 315, 319
- 1418 թ., գրիչ յեղիազարու վանս - Հ^{մր} 2690, էջ 1193, 1197
- 1498 թ., միաբան Ս. Յոսկան որդու վանքի - էջ 126
- 1498 թ. - էջ 127
- ԺԶ. դ. - էջ 1042
- Սեբաստացի, ԺԶ. դ., տաղ՝ Ծով աչք - էջ 1104
- վրդ. Բաբերդացի, ԺԶ-ԺԷ. դդ., Յառաջաբանութիւն եւ ցանկ Աստուածաշունչ մատեանի - էջ 603, 604
- Բհյ., 1637 թ. - էջ 263
- երեց, 1641 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2470, էջ 183, 185
- 1641 թ. - էջ 148
- 1650 թ. - էջ 492
- սրկւ., 1663 թ. - էջ 891
- վրդ., 1655ից յետոյ, վանահայր Երնջակի Ս. Կարապետ վանքի - էջ 982
- սրկւ. Քարահացի, 1681 թ., գրիչ ի Շամախի - Հ^{մր} 2613 - էջ 717, 719, 721
- 1697 թ. - էջ 1109
- վրդ., ԺԷ. դ., տաղ. Ղամպարաշար անհամեմատ - էջ 101
- վրդ. ի Գետաշէն, 1722 թ. - էջ 1124
- 1740 թ. - էջ 652
- Ա. Զահկեցի, կթղկս. Հայոց՝ 1737-1751 թթ., Գրբուկ աղօթից - էջ 379, տաղ՝ Էմիածին զարդ - էջ 99, ի տանդ Հայոց - էջ 100, Քանգի ուրն - էջ 101
- մահտեսի, 1754 թ. - էջ 725
- աւգ., Բհյ., 1781 թ. - էջ 1314, 1327
- Բհյ. ի Հաշտարխան, 1785 թ. - էջ 1317
- տիրց. Սանահնեցի, 1796 թ. - էջ 291
- վրդ. Նախշուն, ԺԸ. դ., տաղ՝ Իսկակից Հօր - էջ 102
- Բհյ., ԺԸ. դ. - էջ 984
- կր., ԺԸ. դ. - էջ 472
- 1806 թ. - էջ 386
- Բհյ., 1817 թ. - էջ 974

– մահախեղ, 1822 թ. - էջ 1291, 1304
 – ԺԹ. դ., որդի Յօհաննեսի - էջ 396
 – ԺԹ. դ., որդի Գրիգոր Մխրավի - էջ 974
 – Թումայանց, ԺԹ. դ., յետին ստացող - էջ 36
 – գրչի. - էջ 80
ՂԱԶԱՐԵԱՆ ՎԻՊԷՆ - էջ 708
ՂԱԶԻՆԵԱՆ ԱՐԶԱՊՅԱ - էջ 122
ՂԱԼԱՅԲԷԿ, ԺԶ. դ. - էջ 1064
ՂԱԼԻ, ԺԸ. դ. - էջ 72
ՂԱՄԵՔՍ, յԱժՆՆՆ. - էջ 1331
ՂԱԶԱՂԱՆ, 1756 թ. - էջ 120
ՂԱՍՈՒՄՋԱՆ, 1663 թ., որդի Մեղին ստացողի - էջ 890
ՂԱՐԱՆԱՆ, 1655 թ., որդի Մարտիրոս ստացողի - էջ 568
ՂԱՐԱՃԱՅ, 1475 թ., որդի Սաղթան շահի - էջ 832
ՂԱՐԱՅ, 1568 թ. ծաղկող յԱրախիչ - Հ^{մր} 2537, էջ 413, 416
ՂԱՐԱՅԳՈԶ, 1620 թ. - էջ 1122
ՂԱՐԻՊ
 – 1537 թ. - էջ 825
 – 1663 թ. - էջ 1053
 – 1672 թ., մայր ստացող Վարդան Բաղիշեցու - էջ 863, 864, 868
ՂԱՐԻՊՇԱՀ, 1419 թ., եղբայր ստացող Մուրաշայի - էջ 1056
ՂԱՐԻՊՇԻ
 – 1498 թ., հայր ստացող Ստեփաննոս աբղյ-ի - էջ 126, 127
 – խոջա, ԺԶ. դ. - էջ 1060
ՂԱՐԻՊՍԱԽԹԱՆ, 1636 թ. - էջ 980
ՂԵԿԻԷԼ ԵՐԷՑ ԲՈՂՈՐԱՔԵՐԴԻ, 1475 թ. - էջ 831
ՂԵԻԻ
 – Կաակ - էջ 649, 805, նշում - էջ 1241
 – մահաւոր, յԱժՆՆՆ., մանրանկար - էջ 565
ՂԵԻՈՆԻ
 – (Ղետնդիոս) նհու. - էջ 1231
 – (Ղետնդիոս) նհու. յԵգիպտոս - էջ 1232
 – (Ղետնդիոս) զօրական, նհու. - էջ 1238
 – (Ղետնդիոս) ի ԽԵ. վկայիցն - էջ 1239
 – Երէց Եւ Ղետնդեան, Ե. դ., մանրանկար - էջ 50, 124, 1241, 1259
 – (Ղետնդիոս) պատրիարք Կեսարիոյ, Գ-Դ. դդ. - էջ 495, 556
ՂԶԱՐ
 – 1655ից յետոյ - էջ 982
 – 1663 թ. - էջ 1053
ՂՈՎՏ
 – յԱժՆՆՆ. - էջ 302, 527, 680, 1332
 – նհու. - էջ 1227
 – միայնակեաց - էջ 553
ՂՈՒԲԱԹ, 1580 թ. - էջ 418
ՂՈՒԲԱՍԱՐ, արկւգ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 1110
ՂՈՒԿԻԱ, նհու. - էջ 1242, 1253
ՂՈՒԿԱՍ
 – Աւետարանիչ, Աւետարան - էջ 61 (պպ), 68, 128, 132, 205, 229 (պպ), 247, 354 (պպ), 406, 410, 695 (պպ), 413, 415, 417, 420, 479 (պպ), 540, 566, 582, 583, 595, 602,

615, 618, 665 (պպ), 798, 807, 810, 814, 818, 823, 827, 830, 967, 979, 983, 1040, 1049, 1055, 1062, հատուած - էջ 92, 155, 308, 323, 324, 325, 463, 548, 554, 555, 697, Բժշկութեան 10, 12, 81, 96, 120, 187, 219, 221, 233, 310, 320, 587, Նախադրութիւն - էջ 69, Մեկնութիւն Աւետարանին - էջ 464, 646, 703, 742, 834, 852, տօն - էջ 1252, մանրանկար - էջ 13, 127, 131, 185, 187, 205, 237, 238, 247, 405, 411, 414, 417, 419, 565, 577, 578, 581, 599, 617, 795, 809, 813, 819, 822, 829, 967, 979, 1039, 1053, 1061, 1193, նշում - էջ 13, 206, 321, 322, 326, 333, 340, 341, 407, 411, 421, 550, 579, 671, 705, 706, 708, 743, 744, 774, 776, 777, 778, 779, 780, 878, 880, 881, 883, 884, 894, 895, 896, 897, 921, 927, 929, 930, 931, 981, 1063, 1205, 1237
 – արկւգ., նհու. - էջ 1262
 – 981 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2679, էջ 1125, 1130, 1132
 – Լոնցի, 1490-1551 թթ., Քարոզի - էջ 557, 571
 – վրդ., 1513 թ., Ս. Էջմիածին - էջ 665
 – Կեղեցի, ԺԶ-ԺԷ. դդ., Ողբ՝ Աստուած Բարոզեաց - էջ 30, 211, նշում - էջ 278
 – Եպս., 1599 թ. - էջ 1004
 – աբղյ., 1599 թ. - էջ 1157
 – Եպս., 1641 թ. - էջ 1052
 – 1648 թ., որդի ստացող խոջա Պետրոսի - էջ 605
 – 1655 թ., պապ ստացող Մարտիրոս վանառականի - էջ 567
 – 1664 թ., բարոնապետ Գանձասարի - էջ 501, 502
 – 1697 թ., ննգգ. - էջ 1109
 – ԺԷ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2430, էջ 85, 88
 – Վանանդեցի, ԺԷ-ԺԸ. դդ. - էջ 844
 – վրդ. Խարբերացի, 1740 թ. - էջ 589, 590, 1043, 1045
 – Ա. Կարնեցի, կթղկս. Հայոց՝ 1780-1799 թթ., էջ 468, 644, 959, 1315, 1326
 – Բնյ., ԺԸ. դ. - էջ 78
 – պրն. յԵգնկայ, 1822 թ. - էջ 1295, 1297
 – վրդ., 1825 թ. - էջ 970
 – վրդ., կնքատէր - էջ 432
 – գրչի. - էջ 50
ՂՈՒԿԻԱՆՈՍ
 – հարիւրապետ - էջ 1252
 – Բնյ. Անտիոքացի - էջ 1252
 – (Ղուկիան) նհու. - էջ 1240, 1249
ՂՈՒԿԻԱՍ ՎԿԱՅՈՒՆԻ - էջ 1260
ՂՈՒԿԻՈՍ նհու. - էջ 1229
ՂՈՒԿԻԱՆՈՍ (Ղուկիանոս) դպիր, ապա՝ վրդ. Աշտարակեցի, 1760, 1770 թթ., գրիչ յԷջմիածին - Հ^{մր} 2499, էջ 259, 260, 261, - Հ^{մր} 2646, էջ 915, 916, 917, 918, 919, 920, - Հ^{մր} 2652, էջ 963, 965. վրդ., յիշուած՝ 1780 թ. յԷջմիածին - էջ 468
ՂՈՒՇԱՐ, 1550 թ. - էջ 178
ՂՐՄՋ, 1612 թ., մայր ստացող Պօղոս Բնյի - էջ 202
ՂՐՁԱՂ, 1671 թ., եղբայր մեկենաս Անանիա Երէցի - էջ 129
ՃԱՐԵԱՆ ԱՐԲԱՆԱՎ ՎՐԴ., ի Մխիթարեանց Վեներաբոյ - էջ 316
ՃԵՐՄԱԿ, 1602 թ., Բոյր Մեղիսեղի - էջ 1042
ՃՈՄԱՐՏ, 1631 թ. - էջ 972
ՃՕՀԱՐ հանի, ԺԹ. դ. սկզբ, ննգգ. - էջ 756

ՄԱԳՆՈՍ դատաւոր նհտ. - էջ 1226
ՄԱԳՈՎԳ - էջ 524
ՄԱԹՈՊԷԿ, 1722 թ., եղբայր Զաւարիա ստացողի - էջ 1123
ՄԱԹԵՒՈՍԵԱՆ ԱՐՈՒՄՆԱ - էջ 1125
ՄԱՍԻ, 1663 թ., գրիչ ի նոր Զուղայ - Հ^մ 2642, էջ 873, 887, 889, 890, 892
ՄԱԽՍՈՒՏ, 1625 թ., հնգգ. - էջ 1204
ՄԱԿԱՐ
 - Եգիպտացի, հայր, անապատական, սրբ. - էջ 482, 483, 485, 490, 514, 520, 553, 554, 555, 1133, 1152, 1154, 1226, 1237, 1263
 - նհտ. - էջ 1229, 1260
 - Երուսաղէմի հայրապետ - էջ 436
 - 1636 թ. - էջ 980
 - 1681 թ., եղբայր ստացող Միխայել Շամախեցոյ - էջ 722
 - 1755 թ., գրիչ յԱրգրոմ - Հ^մ 2436, էջ 99, 104
 - Ա. Թեղուացի, կթղկս. Հայոց՝ 1885-1891 թթ. - էջ 577
ՄԱԿԵԴՈՆ հերձուածող - էջ 267, 326
ՄԱԿՈՒՃ եպիսկոպոս - էջ 1103
ՄԱԿՈՒԻՆՆԷ վկայունի - էջ 1240
ՄԱԿՐՈՒՖ նհտ. - էջ 1249
ՄԱՀԱՅՄԱՏ հուտայբանդա, 1568 թ. - էջ 416
ՄԱՀՄԱԶԱՐ, 1787 թ., մայր Իսահակ եպս. Գեղամացոյ - էջ 646
ՄԱՀՄԵԿ
 - (Մուհամեդ) մարգարէ, Դաշնագիր - 760, նշում - էջ 288, 392, 754, 860, 1042, 1118, 1124
 - (Մենամէա) - էջ 900, 902
 - (Մանմաա) Սուլթան, 1596 թ. - էջ 278, 711
 - (Մանմաա) Սուլթան, 1655 թ. - էջ 568, 607
 - Աղա խան, 1795 թ. - էջ 44, 482
ՄԱՀՊՈՒՊ, 1641 թ., Արցախս, մայր Գայիանէ գրչի - էջ 23
ՄԱՂԱՂԵԹ, յԱծշնչ., մանրանկար - էջ 179
ՄԱՂԱՔԻԱ
 - մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 602, 797, 806, 1049, մանրանկար - էջ 593, 804, մահ, էջ 798, 806, նշում - էջ 140, 374
 - նահատակ, ԺԳ. դ., ի վանս Երնջակայ - էջ 328
 - ֆիյ., մահտեսի, ԺԶ. դ., հայր յետին նորոգող Արիմէլեֆի - էջ 1042
 - վրդ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանուց - էջ 1110
 - 1768 թ. - էջ 728
 - ԺԸ. դ. - էջ 984
ՄԱՄԱՅԻՆ, 1382 թ. - էջ 816
ՄԱՄԱՆ, ԺԵ. դ. - էջ 1064
ՄԱՄԱՍ, նհտ, սրբ - էջ 653, 1246
ՄԱՄԱՐ
 - 1664 թ., ֆոյր Յովհաննէս գրչի - էջ 14
 - ԺԸ. դ. - էջ 1106
ՄԱՄԲՐԷ, յԱծշնչ. - էջ 637
ՄԱՄԵԼՏԻԱ սրբունի - էջ 1250
ՄԱՄԻԿՈՆ, նախանայր Մամիկոնէից - էջ 854
ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆՔ - էջ 853, 854
ՄԱՄԻԶԱՆ, 1672 թ. - էջ 580

ՄԱՆԱԹԱ վկայունի - էջ 1255
ՄԱՆԱՍԷ, յԱծշնչ. մանրանկար - էջ 79, 300, 1001, նշում - էջ 597
ՄԱՆԱՍԷՐ, սրկւգ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոսի վանի - էջ 1110
ՄԱՆԳՆՈՅ դատաւոր - էջ 1248
ՄԱՆԷ
 - (Մանեա) - էջ 246, 1062
 - մի ի կուսից Հոփսիմեանց, Գ. դ. - էջ 1254
 - (Մանի) 1724 թ. - էջ 175
ՄԱՆԻԶԱՐ, 1620 թ. - էջ 1122
ՄԱՆԿԱՍԱՐ
 - ԺԶ. դ., եղբայր Մկրտիչ սրկւգ.ի - էջ 542
 - 1663 թ., եղբայր Մելոն ստացողի - էջ 890
ՄԱՆՈՅ, յԱծշնչ. - էջ 133
ՄԱՆՈՒԷԼ
 - (Մանուիլ) նհտ. - էջ 1237
 - ԺԲ. դ., կայսր Բիւզանդիոյ - էջ 437, 1115, 1116
 - եպս., Վասն խաչի - էջ 436
 - Կիր Բալէօլոկոս - էջ 901
 - եպս. Բշնոյ, 1406 թ., յետին ստացող - էջ 256, գանձ Միւնոյ ի յեէն - էջ 20, 210, 428, 955, 1038, 1088
 - 1498 թ., գրիչ, լրացնող - Հ^մ 2445, էջ 123, 128
 - ԺԵ. դ., յետին ստացող - էջ 1005
 - ֆիյ., 1740 թ., ի Զմիւտնիայ - էջ 444
 - 1767 թ., յետին գրիչ - էջ 288, 289, 290
 - Տէր Կարապետով, ԺԹ. դ. - էջ 540
ՄԱՆՈՒԿ
 - 711 թ., նահատակ - էջ 916
 - 1641 թ., որդի Յոհան Երեց գրչի, ի նոր Զուղայ - էջ 34
 - 1761 թ., որդի Զուղայեցի Յակոբջանի - էջ 748, տաղ՝ Մեղայ գոչեմ - էջ 748
 - 1781 թ. - էջ 1314
 - 1791 թ., գրիչ - Հ^մ 2501, էջ 263, 264
 - աղա Ալփիարեանց, 1822 թ. - էջ 1293, 1294, 1295, 1296, 1299, 1303
 - ԺԹ. դ. - էջ 104
 - ԺԹ. դ., որդի Գրիգոր Մլարովի - էջ 974
 - կնքատէր - էջ 652
ՄԱՆՈՒՇ - էջ 1231
ՄԱՆՈՒՇԱԿ
 - տէ՛ս ԻԱՅ
 - 1602 թ., կողակից Մելփսեդ յետին ստացողի - էջ 1042
ՄԱՆՈՒԶԱՐ, 1785 թ. - էջ 1317
ՄԱՇՏՈՅ
 - Ա. Եղիվարդեցի, կթղկս. Հայոց՝ 897-898 թթ., Մաշտոց ծխարան - էջ 18, նշում - էջ 588, 1152
 - ֆիյ., 1646 թ. - էջ 24
 - վրդ. Փափագեանց, 1904 թ., Արեւ - էջ 150
ՄԱՍԵՉ պրն., 1786 թ. - էջ 1322, 1324, 1325, 1326, 1328
ՄԱՍՆԵՐԻՍԱԹՈՒՆ, 1382 թ. - էջ 816
ՄԱՏԹԱ ֆիյ., հայր սրբունի Աննայի - էջ 1241
ՄԱՏԱԹԻԱ առաքեալ - էջ 222, 1223, 1334
ՄԱՏԹԷՍՍ
 - Աւետարանիչ, Աւետարան - էջ 68, 91 (պպ), 128, 132,

- 144 (պպ), 205, 247 (պպ), 247, 319 (պպ), 352 (պպ), 354 (պպ), 395 (պպ), 406, 410, 413, 415, 418, 420, 461 (պպ), 541, 566, 569 (պպ), 582, 583, 595, 602, 615, 617, 653 (պպ), 658, 679 (պպ), 701, 708, 709, 711, 737 (պպ), 798, 807, 810, 814, 819, 823, 827, 829 (պպ), 830, 967 (պպ), 967, 979, 983, 1040, 1049, 1055, 1061, մանրանկար - էջ 13, 117, 131, 185, 187, 199, 205, 237, 238, 247, 405, 411, 414, 417, 419, 565, 577, 578, 581, 599, 615, 617, 795, 809, 813, 818, 822, 827, 829, 979, 1039, 1053, 1199 (պպ) հատուած - էջ 22, 308, 334, 353, 431 (պպ), 555, 697, 1009, 1061 (պպ), Բժշկութեան Աւետարան - էջ 10, 96, 102, 132, 187, 219, 221, 233, 538, 587, Մեկնութիւն Աւետարանին - էջ 355, 461, 960, 1179, 1180, 1181, տօն - էջ 1256, նշում - էջ 206, 743, 744, 754, 773, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 788, 877, 878, 880, 881, 882, 883, 896, 921, 926, 927, 930, 931, 932, 981, 1060, 1063, 1182, 1205 - Ուոհայեցի, մն. 1144 թ., Պատմութիւն - էջ 898, նշում - էջ 910, 912
- Երեց, 1371 թ., գրիչ յԱնկեղակոյտ - Հ՛մր 2680, էջ 1131, 1152, 1153, 1154, 1155
- (Մաթիոս) ԺԴ. դ. - էջ 304
- 1426 թ., գրիչ - Հ՛մր 2678, էջ 1111, 1121, 1122
- 1457 թ., գրիչ - Հ՛մր 2522, էջ 351, 354
- վրդ. Զուղայեցի, ԺԴ-ԺԵ. դդ., Մեկնութիւն Ղուկասու - էջ 323, 325, Մեկնութիւն Գործոց Առաքելոց - էջ 324, Ներբողեան ողբերգաբար - էջ 324, 332, տաղի եւ գանձի՝ Մեծի հանդիսի ատուս - էջ 936, 1028, 1084. նշում - էջ 327, 358, 708
- ԺԵ. դ., գրիչ - Հ՛մր 2495, էջ 247, 250
- (Մաթոս) աբղյ., 1580 թ. - էջ 419
- 1620 թ. - էջ 1123
- Բնյ., 1636 թ. - էջ 982
- Բնյ., 1650 թ., ի Նոր Զուղայ - էջ 493
- Չափարցի, 1655, ծաղկող ի Կ. Պոլիս - Հ՛մր 2577, էջ 565, 568, 570
- ԺԵ. դ., յետին ստացող - էջ 518
- տիրց., ԺԵ. դ., որդի Նաչատուր Բնյի. - էջ 818
- վրդ., ԺԵ. դ., Պատասխանիք Արքիսողոմայ - էջ 287
- Երեց, 1711 թ. - էջ 519
- 1711 թ., գրիչ յԵմիլածին - Հ՛մր 2502, էջ 265, 266
- (Մաթոս) 1733 թ. - էջ 1159
- (Մաթիոս) 1745 թ. - էջ 834
- վրդ., 1780 թ. - էջ 468
- տպագրիչ, 1785 թ. - էջ 1316, 1318, 1321
- տիրց., 1786 թ. - էջ 1319, 1324
- (Մաթթէ) դպիր, 1787 թ. - էջ 643
- արեւսյ., 1824 թ. - էջ 1054
- 1800 թ., ստացող ի Սալմաստ - Հ՛մր 2437, էջ 105, 107
- վրդ., առաջնորդ Թումարզայի Ս. Աստուածածին վանքի, 1804 թ. - էջ 756
- մահտեպի Կարնեցի, 1825 թ. - էջ 1305
- աղա, 1828 թ. - էջ 764
- տիրց. Պապեան Դարբասցի, 1834 թ. յետին ստացող - էջ 838
- վրդ. Կ. Պոլսեցի, 1836 թ., գրիչ ի Ս. Կարապետ (Կապաղովկիս) - Հ՛մր 2622/Բ., էջ 751
- Ա. Կ. Պոլսեցի, կթղկ. Հայոց՝ 1858-1865 թթ. կոնդակ - էջ 1010, կնքատէր - էջ 1014, նշում - էջ 580, 842, 920, 1011, 1012
- Բ. Կ. Պոլսեցի, կթղկ. Հայոց՝ 1908-1910 թթ. - էջ 218
- ՄԱՏՐՈՆԱ Վկայունի - էջ 1234, 1254
- ՄԱՏՐՈՆԻԱՆՈՍ, մի ի մանկանց եփեսոսի - էջ 189
- ՄԱՏՐՈՆԻԿԻՍ Վկայունի - էջ 1228
- ՄԱՐ ԱԲԱՍ Մծուրանցի - էջ 854
- ՄԱՐԱՆ, կին Գրիգորի, ԺԹ. դ. - էջ 974
- ՄԱՐԳԱՐ
- 1475 թ., եղբայր Աբրահամ ծաղկողի - էջ 831
- Բնյ., 1475 թ. - էջ 831
- (Մարգարէ) 1585 թ., հայր Միքայէ երեց գրչի - էջ 572
- ԺԶ. դ., գրիչ - Հ՛մր 2559, էջ 493, 494
- (Մարգարա) մալազ, 1618 թ. - էջ 1206
- (Մարգարէ) Բնյ., 1636 թ. - էջ 982
- կր., 1655 թ., կազմող - Հ՛մր 2656, էջ 979, 982
- դպիր, 1650 թ., գրիչ ի Նոր Զուղայ - Հ՛մր 2558, էջ 489, 492, 494
- (Մարգարէ) Բնյ., 1679 թ., հնգգ. - էջ 1109
- աբղյ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 1110
- (Մարգարէ) ԺԵ. դ., գրիչ, ծաղկող, ստացող - Հ՛մր 2681, էջ 1161, 1162, 1164, 1165, 1166
- (Մարգարա) Բնյ., ԺԵ. դ., տաղ. Ի յԱբաշէն - էջ 92
- (Մարգար) 1745 թ. - էջ 834
- 1761 թ. - էջ 748
- կր., 1774 թ. - էջ 165
- աղա ի Պաղտատ, 1786 թ. - էջ 1321
- ԺԸ. դ. - էջ 96
- աղա, 1804 թ. - էջ 757
- աղա Ապրոյեան, 1826 թ. - էջ 843, 844, 845
- գրչի. - էջ 80
- ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ Հայրապետ - էջ 1119
- ՄԱՐԳԱՐԻՏ
- 1378 թ., դուստր Մաթթէս գրչի - էջ 1155
- (Մարգրիս) 1471 թ. - էջ 824
- 1576 թ., Բոյր յետին ստացող Սարգիս արեղայի - էջ 669
- 1596 թ., ի Կիլիկիայ - էջ 279
- ԺԶ. դ. - էջ 1064
- 1602 թ., դուստր յետին ստացող Մելքիսեդի - էջ 1042
- 1613 թ., Բոյր Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
- ՄԱՐԹԱ
- Բոյր Մարիամու, յԱծնչ. - էջ 307, 309, 1001
- մայր Միմեոն Սիւնակեացի - էջ 1242
- նհու., - էջ 1223
- 1475 թ., մայր Աբրահամ ծաղկողի - էջ 831
- 1498 թ. - էջ 126
- 1613 թ., մայր ստացող Փիլիպոս Բագուեցու - էջ 1210, 1213
- ՄԱՐԹԻՆ Վկայունի - էջ 1244
- ՄԱՐԹԻՆՈՍ - էջ 899
- ՄԱՄԱՐ, Բոյր յետին ստացող Յոհաննէսի - էջ 892

ՄԱՐԻԱՄ

- Բոյր Ահարոնի - էջ 1332
- Աստուածածին, ի տաղս եւ ի շարականս - էջ 11, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 58, 61, 71, 102, 125, 134, 138, 145, 147, 151, 152, 153, 161, 162, 167, 171, 176, 196, 197, 202, 215, 216, 220, 223, 224, 225, 226, 241, 362, 426, 427, 429, 430, 482, 512, 514, 515, 532, 1104, 1210, 1271, Աղօթք - էջ 57, 97, 119, 155, 159, 190, 289, 380, 829, 934, 1001, 1003, 1053, 1150, Հարցումն - էջ 558, Գովեստ - էջ 764, 765, 1165, Մաղթանք - էջ 94, 161, 385, 415, Ի տօնս - էջ 113, 114, 550, 1008, 1238, 1244, 1245, 1246, 1247, 1256, 1257, 1259, Պատմութիւն - էջ 438, 562, Տեսիլ - էջ 439, 452, Քարոզ - էջ 523, 658, 786, 787, 788, 877, 880, 884, 901, 921, 922, մանրանկար - էջ 13, 53, 57, 79, 124, 149, 175, 179, 187, 190, 195, 201, 237, 406, 415, 565, 582, 813, 1061, նշում - էջ 33, 74, 81, 88, 104, 112, 204, 211, 218, 240, 274, 283, 290, 421, 444, 448, 453, 497, 520, 529, 534, 561, 579, 589, 636, 659, 677, 680, 742, 743, 745, 773, 780, 782, 820, 823, 1041, 1056, 1166, 1230, 1241, 1249, 1253, 1266, 1334
- Բոյր Ղազարու - էջ 1001
- Մագրաղենացի, Պատմութիւն - էջ 562, տօն - էջ 1241, Բարոզ - էջ 782, մանրանկար - էջ 131, 205, 237, 307, 309, 514, 581, 822, 1053
- Եգիպտացի - էջ 1134, 1229
- Կողակից Քսէնիփոնի, Վարք - էջ 1221
- նհտ., - էջ 1134, 1223
- (Մարինա) վարք - էջ 1223
- Սիւնեաց տիկին, Թ. դ., պատուիրող քարգմանութեանն Նանա Աստուայ - էջ 335, 339, 344
- (Մարեմ) 1476 թ., Բոյր Զաքար գրչի - էջ 434
- Ժ. դ., մայր յետին նորոգող Աբիմէլիփի - էջ 1042
- Ժ. դ., դաստը ստացող Սալամի - էջ 828
- Մղտեսի, 1603 թ., Բոյր Մրապիոն վրդ. Ուոհայեցու - էջ 716
- 1630 թ., մայր ստացող Արիստակէս վրդի - էջ 746, 747
- 1636 թ., դաստը Ալէքսանի - էջ 980
- 1640 թ. - էջ 207
- 1641 թ. - էջ 148
- 1646 թ. - էջ 164
- 1648 թ., դաստը ստացող խոջա Պետրոսի - էջ 605
- (Մայրամ) 1653 թ. - էջ 471
- (Մայրամ) 1655 թ., կողակից Մենրապի - էջ 568
- 1663 թ., կողակից Կիրակոս Երեց գրչի - էջ 888
- 1671 թ. - էջ 129
- 1678 թ., մայր ստացող Յովհաննէս վրդի - էջ 116
- (Մարիամ) Ժ. դ. - էջ 190
- (Մարի) 1707 թ. - էջ 174
- 1708 թ. - էջ 618
- 1740 թ. - էջ 652
- 1745 թ. - էջ 833, 834
- 1785 թ., մայր Մարտիրոս Երոկիացի գրչի - էջ 1046
- Ժ. դ., կենակից յետին ստացող Յովհաննէսի - էջ 892
- (Մայրամ) մամ, 1820 թ. - էջ 40
- գրչի. - էջ 804

ՄԱՐԻԱՄԵԱԹՈՒՆ, 1430 թ. - էջ 1041

ՄԱՐԻԱՆԷ

- Կոյս, նհտ, Դ. դ. - էջ 438, 439, 1099, 1240
- (Մայրան) Ժ. դ. - էջ 542
- 1636 թ. - էջ 980
- (Մարիան) 1664 թ. Բայր Յովհաննէս գրչի - էջ 14
- (Մարան) 1672 թ., Բոյր Սահակ գրչի - էջ 580
- (Մարան) Ժ. դ., կողակից Ազարի - էջ 78
- ՄԱՐԻՆՈՍ
- Ժեր, նհտ. - էջ 1243, 1249
- նհտ. - էջ 1254, 1259
- ճգնաւոր, յիշում է Գրիգորիս Աղթամարցիին - էջ 1104
- պատմիչ - էջ 773
- 1740 թ. - էջ 652
- ՄԱՐԻՍ - էջ 1228
- ՄԱՐԻՏԱՏ, 1671 թ. - էջ 129
- ՄԱՐԽ - էջ 163
- ՄԱՐԽԱՍ սրկւգ., 1631 թ. - էջ 973
- ՄԱՐԿԵՂԻՈՍ նհտ. - էջ 1243
- ՄԱՐԿԻԱՆՈՍ
- նհտ. - էջ 1235
- դպիր, նհտ. - էջ 1253
- ՄԱՐԿԻՈՆ ԲԵՐՃԺ. - էջ 357
- ՄԱՐԿՈՍ
- Աւետարանիչ, Աւետարան - էջ 68, 128, 132, 185, 205, 238, 247, 239 (պպ), 334 (պպ), 352 (պպ), 406, 410, 413, 415, 418, 420, 541, 566, 582, 583, 595, 602, 615, 617, 663 (պպ), 798, 807, 810, 814, 819, 823, 827, 830, 960, 979, 983, 1001 (պպ, վրգ.), 1040, 1049, 1055, 1062, 1161 (պպ), 1194 (պպ), Բժշկութեան Աւետարան - էջ 10, 81, 94, 96, 120, 187, 193, 219, 221, 233, 587, տօն - էջ 1231, մանրանկար - էջ 13, 177, 187, 205, 237, 247, 405, 411, 414, 417, 419, 565, 577, 578, 579, 581, 593, 599, 615, 617, 795, 809, 813, 818, 822, 829, 967, 979, 1039, 1053, 1061, Բատուածք - էջ 308, նշում - էջ 206, 340, 407, 411, 416, 421, 441, 775, 780, 898, 981, 1060, 1063
- նհտ. - էջ 1133, 1134, 1232, 1239, 1251, 1252, 1253
- սրբ. - էջ 1134, 1226
- Եպս. Արեթուայ - էջ 1228
- 1476 թ., թուղթ կոկող - շ. 2542, էջ 431, 434
- Բնյ., 1580 թ. - էջ 418, 419, 420
- վրդ., 1596 թ., ի Կիլիկիայ - էջ 277
- Կեղեցի, Ժ. դ., գրիչ ի Կեղի - շ. 2633, էջ 827, 828
- 1642 թ., գրիչ - շ. 2408, էջ 35, 36
- վրդ., 1655, յերուսաղէմ - էջ 568
- Երեց., 1663 թ., գրիչ ի Նոր Ջուղայ - շ. 2642, էջ 873, 887, 890, 892
- Բնյ., 1668, յետին ստացող - էջ 472
- 1670 թ., գրիչ յէջմիածին - շ. 2420, էջ 63, 65, 66
- կթղկս. Աղուանից, Ժ. դ. - էջ 501
- Երեց, 1771, էջ 730
- մանուէրի Յովհաննէսեան, 1777 թ., յետին ստացող ի Կաֆայ - էջ 124
- Ժ. դ. - էջ 78
- տիրց. Մշեցի, Ժ. դ. - էջ 678

- Եսայեան Իսմաիլեան, ԺԹ. դ. - էջ 771
 – գրչի. - էջ 174
ՄԱՐՈՒԳԷ
 – միակեց - էջ 659
 – (Մարոմ) ֆիյ., 1738 թ. - էջ 291
 – (Մարոմ) ԺԸ. դ. - էջ 1106
ՄԱՐՈՒԹԱ
 – նհո. - էջ 1228
 – Նփրկերոցի - էջ 436, 1235, 1283
 – ԺԷ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2422, էջ 67, 70
 – ֆիյ., 1708 թ., հայր ստացող Յովհաննէս ֆիյ-ի - էջ 618
ՄԱՐՁԱՆ
 – (Մոջան) ԺԶ. դ. - էջ 536
 – (Մոջան) 1630 թ. - էջ 182
 – (Մոջան) 1679 թ. - էջ 164
ՄԱՐՏԵԱՆՈՍ
 – գրչի. էջ 14
 – կր. վարժ - էջ 1223
ՄԱՐՏԻՄԻԱՆՈՍ, մի ի մանկանցն Եփեսոսի - էջ 1253
ՄԱՐՏԻՆՈՍ եպս. Փոսանգաց - էջ 1254
ՄԱՐՏԻՐՈՍ
 – նհո, որդի Ս. Սարգսի, Վկայաբանութիւն - էջ 1222, շարական - էջ 52, 113
 – Բջնեցի, 1184 թ., գրիչ ի Բջնի - Հ^{մր} 2609, էջ 701, 705
 – 1313 թ., եղբայր ստացող Յովհաննէս ֆիյ-ի - էջ 588
 – Բառեցի, 1471 թ., ստացող յԱղթամար - Հ^{մր} 2632, էջ 821, 823, 824, 825
 – ֆիյ., 1475 թ. - էջ 831
 – ոսթայ, 1521 թ. - էջ 178
 – 1537 թ., որդի Պարսամ ստացողի - էջ 825
 – ֆիյ., 1580 թ. - էջ 418
 – 1592 թ. - էջ 164
 – Խարասարցի, ԺԶ. դ., տաղ՝ Այսօր զձեզ տեսայ - էջ 1103, Սիրոս ի փորս - էջ 1102
 – ֆիյ., ԺԶ. դ. - էջ 1064
 – ԺԶ. դ. - էջ 536
 – ԺԶ. դ. - էջ 694
 – ֆիյ., ԺԶ. դ., յետին ստացող - էջ 454, 828
 – երաժիշտ, 1613 թ. - էջ 1211, 1212, 1213
 – 1636 թ., որդի Մկրտչի - էջ 980
 – մահդասի, 1636 թ., հայր պատուիրատու Արիստակէս վարդապետի - էջ 980, 982
 – 1641 թ., ի Նոր-Ջուղայ, որդի Յոնան երէց գրչի - էջ 34
 – ֆիյ., 1641 թ., ստացող յԱւետարանոց - Հ^{մր} 2404, էջ 17, 23
 – վանատական Փառակեցի, 1655 թ., ստացող - Հ^{մր} 2577, էջ 565, 566, 568, 570
 – 1659ից առաջ, ստացող - Հ^{մր} 2693, էջ 1213, 1216
 – պարոնտէր ի Գանձասար, 1664 թ. - էջ 502
 – Ղրիմեցի, 1665 թ. - էջ 198, 607, 608
 – ֆիյ. 1671 թ., ստացող - էջ 909
 – վրդ., 1682 թ. - էջ 722
 – Քէօմիւրնի, 1695 թ., Կ. Պոլիս - էջ 271
 – աբղյ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանուց - էջ 1110
 – Կանչեցի, ԺԷ. դ. - էջ 444
 – ֆիյ., ԺԷ. դ., յետին նուիրատու - էջ 616
 – ֆիյ., 1708 թ., ի Գողթն, ի Սուրբ Աստուածածին - էջ 618
 – 1714 թ., հայր Դափթ ֆիյի - էջ 110
 – ձն. 1715 թ. - էջ 291
 – Լուսարար դպիր, 1750 թ., տաղ՝ Լուսանեղոյց - էջ 101, Մեծապայծառ խորհուրդ - էջ 103, Սարսափելի տեղոյն այն - էջ 99
 – մահտեսի, 1754 թ. - էջ 725
 – վրդ., 1780 թ. - էջ 468
 – ֆիյ., 1781 թ. - էջ 1314
 – վրդ. Եղովկացի, 1784 թ., գրիչ, ստացող - Հ^{մր} 2668, էջ 1043, 1046
 – վրդ., 1786 թ. - էջ 1320, 1323, 1327
 – ԺԸ. դ. - էջ 62
 – ԺԸ. դ., որդի Օհանէսի - էջ 1054
 – ԺԸ. դ., որդի Սարգսի - էջ 148
 – վրդ., ԺԸ. դ. - էջ 666
 – մղտեսի, ԺԸ. դ. - էջ 1106
 – 1801 թ., որդի Անմտ Խազոլլու - էջ 1206
 – վրդ., 1802 թ., միաբան Մշոյ Ս. Կարապետի - էջ 1168
 – մահլում հանի, 1803 թ., ստացող - Հ^{մր} 2622/Բ., էջ 755, 758
 – արեկայ. Կեսարացի, մեկենաս ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2689, էջ 1191, 1194
 – եպս. Ստաբէի, 1810ական թթ. - էջ 1278
 – ֆիյ. 1817 թ. - էջ 974
 – 1817 թ. - էջ 974
 – ֆիյ. Վանեցի, 1821 թ. - էջ 828
 – մահտեսի յԵղովկայ, 1822 թ. - էջ 1290
 – եպս. Ս. Կարապետի, 1822 թ. - էջ 1292
 – ամիրա, 1822 թ. - էջ 1294, 1299
 – դպիր, 1828 թ. - էջ 763
 – 1882 թ. - էջ 54
 – Սամուէլեանց, 1887 թ. - էջ 93
 – գրչի. - էջ 362
ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ Արտաշէս - էջ 1050
ՄԱՐՏԻՐՈՍԻՆ դպիր, նհո. - էջ 1253
ՄԱԻԻԱ, Է. դ. - էջ 861, 862
ՄԱԻՐԱՍ վկայունի - էջ 1232
ՄԱՔՍԻՄԻԱՆՈՍ կայսր - էջ 14, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1227, 1229, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1240, 1244, 1246, 1247, 1248, 1249, 1251, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1259, 1261, 1262
ՄԱՔՍԻՄԻԼԻԱՆՈՍ, յԵփեսոսի մանկանցն - էջ 1253
ՄԱՔՍԻՄՈՍ
 – նհո. - էջ 1230, 1231, 1233, 1234, 1248, 1251
 – դատատու - էջ 1232, 1239, 1257
ՄԱՔՕՆ, ԺԹ. դ. - էջ 974
ՄԵԹՈՏԻՈՍ, Տեսիլ - էջ 903, նշում - էջ 910
ՄԵԼԻՆՈՍ, հմայական աղօթքում - էջ 106
ՄԵԼԻՍԻՊՈՍ նհո. - էջ 1221
ՄԵԼԻՏԻՆԷ նհո. - էջ 1225
ՄԵԼԻՏՈՆ - էջ 436
ՄԵԼԻՔ
 – Անուոյ երիցակին, 1382 թ. - էջ 816

- Տահրի Զախախ, 1441 թ. - էջ 572
- 1476 թ., մայր Զաֆար գրչի - էջ 434, 821
- (Միլի) 1584 թ. - էջ 164
- 1731 թ., որդի Թիֆլիսեցի Կոկինի - էջ 436
- Մելքեթեան**, 1620 թ. - էջ 1123
- Մելքեթեան**
- թգար. արդարութեան, ֆիյ., յԱծնչ. - էջ 440, 1228
- 1225 թ. - էջ 1132
- (Մելփիսեղ) 1443 թ., կուսակրոն ֆիյ. - էջ 184
- (Մելփիսեղ) 1476 թ., հայր Զաֆար գրչի - էջ 434, 821
- (Մելփեսեթ) 1498 թ., միայնակեաց Ս. Յուսկան որդու վանքի - էջ 126
- եպս. 1580 թ. - էջ 1156
- ֆիյ., 1585 թ., ստացող յԵրուսաղէմ - չմր 2578, էջ 569, 572
- (Մելփեսեթ) ԺԶ. դ., յետին ստացող - էջ 1060
- (Մելփեսեթ) ԺԶ. դ. - էջ 1064
- (Մելփիսեթ) վրդ., ԺԶ. դ. - էջ 288
- (Մելփիսեղ) 1602 թ. - էջ 1042
- 1624 թ., կազմող չմր 2542, էջ 431, 435
- կթղկս., 1626 թ. - էջ 16, 17, 1213
- ֆիյ., 1631 թ. - էջ 972
- 1655ից յետոյ - էջ 982
- (Մելփիսեթ) կթղկս., ԺԵ. դ. - էջ 904, 907
- (Մելփիսեթ) ԺԵ. դ., յետին ստացող - էջ 122
- (Մելփեսեղ) 1742 թ., հայր Եղգար ստացողի - էջ 95
- ֆիյ., ԺԸ. դ. - էջ 377
- (Մփեսեղ) ֆիյ., 1823 թ. - էջ 204
- Մելքոն**
- (Մելփոմ) 1568 թ., հայր ստացող Յովհաննէս վրդի - էջ 417
- 1631 թ. - էջ 972
- պրն., 1663 թ., ստացող ի նոր Զուլայ - չմր 2642, էջ 873, 887, 889, 890
- Տանձավերեցի, 1690 թ. - էջ 140
- մահդասի, 1690 թ. - էջ 140
- (Մալփոմ) 1707 թ. - էջ 174, 176
- նորընծայ ֆիյ., 1745 թ. - էջ 31
- 1753 թ. - էջ 725, 726
- (Մլկոն) ԺԸ. դ. - էջ 34
- Սուրբնանեանի, 1828 թ. - էջ 848
- (Մլկոն) ԺԹ. դ. - էջ 974
- կնխատէր - էջ 38
- ՄեծՏիպիս**, ԺԵ. դ. - էջ 977
- Մեշեթ**
- 1444 թ. - էջ 1063
- 1625 թ., եղբայր ստացող Բարսեղ րաբունապետի - էջ 1204
- ՄեղԱՍԻՊՈՍ** նհո. - էջ 1255
- Մեղոն**, ԺԶ. դ. - էջ 538
- ՄենԱԳՐՈՍ** նհո. - էջ 1234
- Մեմրոն**
- Մաշտոց, մօտ 362-440 թթ., Կանոնի - էջ 18, կազմող Տօնացոյցի - էջ 112, Վարժ - էջ 862, 1166, 1224, տօն - էջ 1248, 1257, մանրանկար - էջ 124, 199, 201, 851, նշում - էջ 739, 866, 1133, 229

- Վայոցձորեցի, Ժ. դ., Պատմութիւն - էջ 853
- վրդ., ԺԲ. դ., Աղօթք - էջ 1147
- Ա. Արտագեցի, կթղկս. Հայոց՝ 1359-1372 թթ. - էջ 714
- եպս., միաբան Տաթևու, 1635 թ., - էջ 838
- վրդ., առաջնորդ Բաղիշու, 1662 թ. - էջ 770
- ֆիյ., 1669 թ., գրիչ - չմր 2433, էջ 91, 92
- դիակոն, 1670 թ., ստացող յԵմիլիսի - չմր 2420, էջ 63, 64, 65
- վրդ., 1740 թ. - էջ 86
- Գանձակեցի, ԺԸ. դ., Մեկնութիւն Պատեմաաց գրոց - էջ 348, 352
- վրդ. Աղաչարդեան, 1820 թ., միաբան Մխիթարեանց Վենետիկոյ - էջ 281
- արեպս. Կեսարացի, 1872ից առաջ, ստացող - չմր 2554, էջ 471, 476
- ՄԵՏՐՈՓՈՍՈՍ** եպիսկոպոսապետ Բիւզանդիոյ - էջ 1236, 1255
- ՄԵՐԱՆՂՈՒԼԻ**, ԺԵ. դ. - էջ 1064
- ՄԵՐԱՊ**, 1655 թ. - էջ 567, 568
- ՄԵՐԳԱԶԱՏ**, 711 թ. - էջ 916
- ՄԵՐԻՆԱՐ**, 1745 թ. - էջ 833
- ՄԵՐԿԻՐԻՈՍ** նհո. - էջ 1257
- ՄԵՐՈՒԺԱՆ ԱՐԾՐՈՒՆԻ** - էջ 851
- ՄԵՆՈՐԳԵՍ** նհո. - էջ 1219
- ՄԵԼԻ** եպս., նհո. - էջ 1255
- ՄԵԼԻՔ** տանուտէր - էջ 1110
- ՄԵԼԻՔԵԿ**, 1580 թ., հայր յետին ստացող Շահնազարի - էջ 1156
- ՄԵԼԻՔԵԱԹՈՒՆ**, 1663 թ. - էջ 1053
- ՄԵԼԻՔԶԱՆ**, 1661 թ., եղբայր Մելփոն ստացողի - էջ 890
- ՄԵՀՐԻՊԱՆ**, ԺԵ. դ., մայր Զաֆարիա Զուլայեցոյ - էջ 1165
- ՄԵՀՐԱԶ (Մէհրչի)**
- 1636 թ., մայր պատուիրատու Արիստակէս վարդապետի - էջ 980
- 1636 թ., դուստր Մկրչի - էջ 980, 982
- ՄԵՀՐՈՒՔԱՆ**, 1498 թ. - էջ 126
- ՄԵՋՈՒՄ** մելիք, 1788 թ. - էջ 1326, 1327, 1328
- ՄԵՐՈՒՄ**, 1663 թ., պապ Մկրտիչի - էջ 1053
- ՄԵՐՋԱՆ**, 1650 թ. - էջ 492
- ՄԸԺԻ** ոսկերիչ, ԺԵ. դ. - էջ 316
- ՄԺԵԺ ԳՆՈՒՆԻ**, է. դ. - էջ 860
- ՄԻԱՍԱՐ**, 1657 թ., Կաֆա - էջ 409
- ՄԻԼԷԷԿ** Արգաղեց, 1745 - էջ 833
- ՄԻՀՐԱՆ ՊԱՐՄԻԿ**, Գ. դ. - էջ 496
- ՄԻՆԱՍ**
- գօրական, Եփիսոսացի - էջ 935, 1255
- նհո. յԱղեփսանդիայ - էջ 1259
- սուրբ - էջ 162, 588
- ֆիյ., 1476 թ., օգնող գրչութեան - էջ 434, 821
- ծաղկող, 1498 թ., ուսուցիչ Կարապետ Բերկրեցի գրչի - էջ 126
- սրկագ., ԺԵ. դ., տաղ՝ Այսար նոր արեւ - էջ 225, 431, 947, 996, 1035, 1076
- վրդ., 1599 թ. - էջ 1004
- վրդ., ԺԶ. դ. - էջ 288

- կթղկու. Կիլիկիոյ, 1631 թ. - էջ 972
 – խոջայ, 1641 թ. - էջ 1052
 – 1648 թ., որդի ստացող խոնա Պետոսի - էջ 605
 – վրդ. Բաբերդացի, 1657 թ. - էջ 407
 – ֆեյ., 1657 թ., ստացող - չ^մ 2536, էջ 411, 413
 – մահտեսի, 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 409
 – վրդ. Ամթեցի, 1691 թ. - էջ 1169
 – Ջուղայեցի, 1697 թ. - էջ 1110
 – ֆեյ., 1723 թ., հայր Արուսիւն կր. գրչի - էջ 545
 – Ա. Ակնցի, կթղկու. Հայոց 1751-53 թթ. - էջ 723, 724, 755
 – 1756 թ. - էջ 120
 – վրդ., 1757 թ., առաջնորդ Թաղէի վանուց - էջ 1216
 – արեւսա., 1781 թ., նուիրակ - էջ 1314
 – պրն. Նուրեմց, 1786 թ. - էջ 1325
 – արդյ., ժ.Ը. դ., գրիչ - չ^մ 2579, էջ 573, 576
 – ֆեյ., ժ.Ը. դ. - էջ 636
 – Կամասրական Երեւանցի, 1807 թ., գրիչ ի Բլուր գիւղ - չ^մ 2564, էջ 507-510, Տօմար - էջ 507
 – վրդ. Բժշկեան, 1818 թ. - էջ 1280
 – վրդ., գրչի. - էջ 592
ՄԻՆԴՈՐԱ, վկայունի - էջ 1247
ՄԻՍԱՅԷԼ, մի յերից մանկանցն - էջ 105, 155, 1260, 1321
ՄԻՏՐՈՂՈՐԱ, վկայունի - էջ 1247
ՄԻՐԱՆԴՈՒՆ, 1672 թ. - էջ 580
 – 1630 թ., հայր ստացող Աստուածատուր վրդի - էջ 746, 747
ՄԻՐԱՆՇԱՀ (-շէն)
 – 1475 թ., որդի Վարդանի - էջ 832
 – ժ.Ը. դ. - էջ 1064
ՄԻՐԱՔ
 – ժ.Ե. դ., որդի Զանգիշէ ստացողի - էջ 1059
 – 1630 թ., հայր ստացող Աստուածատուր վրդի - էջ 746, 747
 – ժ.Ը. դ., յետին ստացող - էջ 482, 483
ՄԻՐՁԱ
 – 1568 թ. - էջ 417
 – 1681 թ. - էջ 110
 – (Միրզի) 1707 թ. - էջ 174, 175
ՄԻՐՁԱԽԱՆ, ժ.Ե. դ. - էջ 1165
ՄԻՐՁԱՃԱՆ, 1655 թ., մօր պսակ ստացող Մարտիրոս վաճառականի - էջ 567
ՄԻՐՁԱՅԷԿ, 1620 թ. - էջ 1123, 1156
ՄԻՐԷՍԱՆ, 1664 թ. - էջ 503
ՄԻՐԻՋԱՆ, 1550 թ. - էջ 178
ՄԻՍՔՈՒ արկւգ. Մուրատ Օղլու, 1626 թ., գրիչ յիւլով - չ^մ 2403, էջ 15, 16, 17
ՄԻՐՈՒՄ, ժ.Ը. դ. - էջ 72
ՄԻՒՌՈՆ
 – եպս. Կրիտիսի - էջ 1243
 – նհտ. - էջ 1244
 – ֆեյ., նհտ. - էջ 1245
ՄԻՒՐՈՊԷ վկայունի - էջ 1233
ՄԻՔԱՅԷԼ
 – հրեշտակապետ, տօն - էջ 1230, 1255, մանրանկար - էջ 57, 124, 171, 599, 829, ֆարոգ - էջ 782, 882, նշում - էջ 189, 697, 1195
 – (Միքէլ) վանահայր Զորայ - էջ 1250
 – կայսր, 1076 թ. - էջ 676, 899, 1196
 – եպս. Անտիոքի, Հարցումն եւ պատասխանիմ Վարդանայ - էջ 234
 – (Միխայէլ) Ասորի, Այս ինչ է գիրս - էջ 1111, ժամանակագրութիւն - էջ 959, 1119, Պատմութիւն - էջ 1120, Յաղագս ֆահանայական կարգաց - էջ 959, 1120, նշում - էջ 1115, 1116, 1117, 1124, 1205
 – պատրիարք Կ. Պոլսի, ժ.Բ. դ. - էջ 1116
 – (Միգայէլ) յետին գրիչ, 1464 թ. - էջ 58, 59, 60
 – երեց, 1585 թ., գրիչ յերուսաղէմ - չ^մ 2578, էջ 569, 572
 – վրդ., 1643 թ., առաջնորդ Սուրբ Նախավկայի, յետին ստացող - էջ 670
 – (Մոմայէ) 1650 թ. - էջ 492
 – կր., 1663 թ. - էջ 891
 – ֆեյ., 1672 թ., հայր գրիչ Սահակ դպիրի - էջ 580
 – 1681 թ., եղբայր եւ ստացող Վլասիոս վրդ. Շամախեցոյ - էջ 722
 – տեղապահ Ս. Էջմիածնի, 1697 թ. - էջ 1109
 – ֆեյ., 1708 թ., ի Գողթն, ի Սուրբ Աստուածածին - էջ 618
 – տիրոց, 1745 թ., գրիչ ի Կաֆայ - չ^մ 2406, էջ 27, 30, 31
 – վրդ., Չամչեան, Վահան հաստոյ - էջ 869, նշում - էջ 281, 599, 600, 764, 842, 867, 870, 1280, 1284
 – հանի հասարմենց, 1801 թ. - էջ 1208
 – Մասեհեան, 1828 թ. - էջ 843, 845
 – Սալլանթեանց, 1827 թ., Քերականութիւն - էջ 506
 – Սմբատեանց - էջ 1110
 – կնքող - էջ 660
ՄԻՔԷԼ մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 601, 797, 806, 1049, մանրանկար - էջ 593, 795, 804, մահ - էջ 798, 806, նշում - էջ 374, 512
ՄԻԹԱԼ մամ, 1472 թ., օգնող ձեռագրի գրութեան - էջ 821
ՄԻՒԹԱՐ
 – Անեցի, Պատմութիւն - էջ 1119
 – Հերացի, մօտ 1120-1200 թթ. - էջ 691
 – Գօշ, 1120-ական թթ.-1213 թ., Աղօթք - էջ 87, 118, 132, 135, 184, 1148, Առակք - էջ 386, 1121, Գիրք Դատաստանի - էջ 627, 834, 842, 976, Մեկնութիւն մարգարէութեանն Երեմիայ - էջ 356, 680, Բանք - էջ 497, 1121, Կարգ վարդապետութեանն - էջ 522, նաոք - էջ 903, նշում - էջ 500, 628, 647, 682, 684, 910
 – Այրիվանեցի, 1222-1288 թթ., գանձք Բարձրեալ անբննիւն - էջ 198, 222, 942, 991, 1031, 1070, Երգս յաւերժական - էջ 198, 222, Իսկական Էիդ - էջ 935, 1027, 1079, Ճգնաւորք ընտրեալք - էջ 935, 1028, 1079, Վայել է ֆոյին - էջ 935, 987, 1027, 1070
 – Ա. Գոնեցի, կթղկու. Հայոց՝ 1341-1355 թթ. - էջ 815
 – 1393 թ., գրիչ ի հառաբաստ - չ^մ 2510, էջ 297, 300
 – Ապարանեցի (Ֆրա Մխիթար) 1406 թ. - էջ 347, 348
 – 1444 թ., որդի Մկրտիչ գրչի - էջ 1063
 – մահտեսի, 1472 թ. - էջ 821
 – 1498 թ. - էջ 127
 – կր., 1498 թ., միաբան Ս. Յուսկան որդու վանքի - էջ 126
 – ժ.Ը. դ. - էջ 1042
 – կր., 1640 թ. - էջ 207

- 1655 թ. - էջ 1157
 – վրդ. Սեբաստացի, 1676-1749 թթ., ճարտասանություն - էջ 443, նշում - էջ 869, 1278
 – 1801 թ. - էջ 1206
 – վրդ., 1894 թ., յետին ստացող - էջ 124
- ՄԿՐՏԻԶ**
- ԺԳ. դ., գանձմ. Մարդասիրություն - էջ 427, 946, 995, 1034, 1074, Մաքրափայլ տանար, 427, 996, Մեծահոշակ անուն - էջ 428, Մեծապայծառ ակն - էջ 427, 953, 1082, Մեծապայծառ անուն - էջ 936, Մեծապայծառ խորհուրդ հրաշագան - էջ 933, 985, Մեծապայծառ հրակերպ - էջ 427, Մեծապայծառ ձայն - էջ 427, 1074, Մեծապայծառ փառամբ - էջ 426, Մեծապայծառ փառամբ զարդարեալ - էջ 428, 935, 949, 991, 999, 1028, 1069, 1080, Մեծապայծառ փառամբ պանծալի - էջ 426, 952, 1031, 1037, 1068, Մեծ եւ անկեղ անուն - էջ 428, 1076, Մեծ եւ անկեղ խորհուրդ անհազիւ - էջ 427, 1027, Մեծ եւ անկեղ խորհուրդ անեղին - էջ 426, 427, 1032, 1072, 1073, Մեծ եւ անկեղ խորհուրդ հրաշական - էջ 428, 1083, Մեծ եւ անկեղ խորհուրդ մեղ - էջ 427, Մեծ եւ անկեղ խորհուրդ որ նորոգեաց - էջ 426, Մեծ եւ անկեղ խորհուրդ - էջ 428, Մեծ եւ անկեղ խորհուրդ սուկալի - էջ 427, 947, 995, 1034, 1074, Մեծ եւ հզար անմահից - էջ 428, 936, 987, 1028, 1084, Մեծ եւ հզար անմահից - էջ 426, 944, 993, 1032, 1072, Մեծ եւ հզար անուն հրաշալի - էջ 428, 1081, 1088, Մեծ եւ հզար թգր. - էջ 427, Մեծ եւ հզար հոգի - էջ 427, 948, 996, 1035, 1077, Մեծ եւ հզար տանիս - էջ 427, Միասնական Սուրբ Երրորդութիւն - էջ 426, 941, 991, 1031, 1068
 – Նաղաշ, տաղի եւ գանձմ. Անցանէ մեծութիւն - էջ 211, 1086, 1102, Աստուծոյ մարդասիրին - էջ 56, 211, Արարիչն Արարածոց - էջ 19, 29, 92, 211, 215, Երազ է ու սուտ - էջ 1103, Ես գիտէի - էջ 30, 211, 215, Ինչ շահ է - էջ 135, 1103, Ի սկզբանէ մինչեւ - էջ 1103, Ղարիպիւն կեանքն - էջ 20, 215
 – Բնյ., 1425 թ., հնգգ. - էջ 802
 – կր., 1444 թ., ստացող ի վան - չմր 2671, էջ 1061, 1062, 1063
 – 1498 թ., միաբան Ս. Յուսկան որդու վանքի - էջ 126
 – 1585 թ. - էջ 833
 – Եպս., 1596 թ., ի Կիլիկիայ - էջ 277
 – Բնյ., 1596 թ., ի Կիլիկիայ - էջ 279
 – վրդ., 1596 թ. - էջ 280
 – ԺԳ. դ. - էջ 1064
 – արկւգ., ԺԳ. դ., ստացող - չմր 2571, էջ 541, 542, 543
 – Բազուեցի, ստացող ի Գլակայ վանս - չմր 2692, էջ 1209
 – 1636 թ., եղբայր պատուիրատու Արիստակէս վրդ-ի - էջ 980
 – վրդ., 1640 թ. - էջ 207
 – Բնյ., 1642 թ., գրիչ յէմիածին - չմր 2503/Ա, էջ 266, 268, 269
 – 1642 թ., հայր Յոնան երէց գրչի ի Նոր Զուղայ - էջ 34
 – Բնյ., 1650 թ., ի Նոր Զուղայ - էջ 493
 – մանդասի, 1655ից յետոյ - էջ 982
 – 1655ից յետոյ - էջ 982
 – վրդ., 1662 թ., միաբան Գանձասարի - էջ 502
 – 1663 թ., գրիչ ի Նոր Զուղայ - չմր 2642, էջ 873, 888
 – Նորաշինկեցի, 1663 թ. - էջ 1053
 – 1671 թ. - էջ 129
 – վրդ., 1679 թ., ի Զարիսփան վանք - էջ 198
 – ԺԵ. դ., գրիչ - չմր 2429, էջ 83, 86
 – ԺԵ. դ., բարունապետ - էջ 683, 684
 – (Մկրտիկ) կր. 1701 թ. - էջ 1060, 1061
 – (Մկո) 1710 թ. - էջ 498
 – 1723 թ. - էջ 1158, 1159
 – վրդ., 1739 թ., կնքատէր - էջ 325
 – (Մկրդիչ) 1745 թ. - էջ 834
 – պրն., Պետրոսեան, 1781 թ. - էջ 1313, 1314, 1315, 1318, 1320, 1322, 1324
 – վրդ., 1786 թ. - էջ 1319, 1320, 1323, 1326, 1328
 – Սուրբունեան, 1786 թ. - էջ 1326
 – տիրց., ԺԸ. դ., գրչի. - էջ 168
 – Բնյ., ԺԸ. դ. - էջ 194
 – ԺԸ. դ. - էջ 78
 – Անանեան վրդ. Միսիբարեան - էջ 1280
 – Բնյ. Կամախու Ս. Նշան վանուց, 1803 թ. - էջ 755
 – Եպիսկոպոս յեգիպոսս, 1817 թ. - էջ 1269
 – պրն., 1817 թ., հօրեղբորդի Յովհաննէս վրդ. Զօհրապեանի - էջ 280
 – վրդ. ի Դարէժ, 1822 թ. - էջ 1290
 – Բնյ., 1822 թ. - էջ 1291, 1300, 1307
 – վրդ., նուիրակ յերուսաղէմի, 1822 թ. - էջ 1293, 1296
 – արքեպ., 1822 թ. - էջ 1300
 – (Մֆօ) յետին ստացող, 1823 թ. - էջ 204
 – աղա Պայազիացի, 1828 թ. - էջ 764
 – վրդ., 1828 թ. - էջ 765
 – տիրց. Երուսաղէմացի, 1848 թ. - էջ 44
 – Բնյ., Տէր-Կարապետեան, 1857 թ. - էջ 130, 156
 – վրդ., ԺԹ. դ. - էջ 244
 – ԺԹ. դ., որդի Ենգիբար Կարապետի - էջ 974
 – Ա. Խրիմեան, կթղկս. Հայոց՝ 1892-1907 թթ. - էջ 84, 90
 – Աւետիկեան, գրչի. - էջ 540
 – Պապալօ, գրչի. - էջ 547
 – որպէս դիմումնաձեւ - էջ 105
 – Պոստուրեան - էջ 1102
- ՄԿՐՏՈՒՄ** պրն., 1786 թ. - էջ 1323, 1327
- ՄՉԵՐ ՇԱՀՏԻԿԻՆ**, 1598 թ., մայր գրիչ Բարսեղի - էջ 677
- ՄՆԱՅԱԿԱՆ**
- 1740 հայր յետին ստացող Յակոբ մահտեսիի - էջ 652
 – Տէր-Մանուկեան, 1795 թ., Շամախի - էջ 89
 – դպիր, 1828 թ. - էջ 764
 – ԺԹ. դ., որդի Օվանէսի - էջ 974
- ՄՆԷ, ԺԸ. դ. - էջ 34**
- ՄՈԳԵՍՏՈՍ** պատրիարք Երուսաղէմի, է. դ. - էջ 859
- ՄՈԿԻԱՆՈՍ** նհմ. - էջ 1239
- ՄՈԿԻՄՈՆ** ընթերցող - էջ 1261
- ՄՈՎԱԲ**, յԱճընչ. - էջ 302, 680, 1054
- ՄՈՎԿԻՄՈՍ** Բնյ. - էջ 1233
- ՄՈՎՍԷՍ**
- մարգարէ, Հնգամատեան (հատուած) - էջ 21, 26, Մեկ-նութիւն Հնգամատեանի - էջ 257, ի մեկնութենէ - էջ 330,

439, Աղօթք - էջ 230, տօն - էջ 1248, մանրանկար - էջ 53, 79, 179, 187, 207, 266, 795, 1001, 1047, նշում - էջ 55, 90, 97, 189, 329, 535, 537, 559, 571, 586, 629, 641, 642, 659, 668, 672, 689, 769, 876, 879, 880, 896, 931, 960, 962, 977, 1101, 1128, 1238, 1246, 1282, 1332
 - Միայնակեաց - էջ 1142
 - Սիւնեցի - էջ 1241
 - խափշիկ աւագակ - էջ 1235
 - Խորենացի, Ե. դ., Պատմահայր Հայոց (թարգմանիչ, վրդ. Հայոց, Քերթող, Քերթողահայր) Պատմութիւն Հայոց - էջ 493, 852, Աղօթք - էջ 1148, Աշխարհագրութիւն - էջ 241, 739, Գիրք Պիտոյից - էջ 314, 503, Բան իմաստութեան - էջ 363, Մեկնութիւն Բերկանի - էջ 364, Շար թագաւորացն Հայոց - էջ 1118, Վերծանութիւնք Արիստոտելի ժ. բանից - էջ 365, Երգս երից մանկանցն - էջ 686, Ի տօնի վարդավառին - էջ 1168, մանրանկար - էջ 851, նշում - էջ 151, 494, 504, 854, 866, 960, 1126
 - Կաղանկատուացի, Է. դ., Պատմութիւն Աղուանից աշխարհի - էջ 499, 915, նշում - էջ 500, 503, 504, 916, 917, 918, 920
 - վրդ. Երզնկացի (վիսն. 1323 թ.), Առ հատուածեալն Գրիգոր երեց - էջ 1117, Խրատ կանոնական - էջ 452, Հարցմունք - էջ 690, 1113, Մեկնութիւն ժամակարգութեան - էջ 685, 695, նշում - էջ 702
 - (Մուսէս) 1352 թ. - էջ 816
 - 1363 թ. - էջ 715
 - աբղյւ., 1476 թ., գրիչ յԱւագ վանս - չմ^ր 2687, էջ 1179, 1182
 - 1498 թ., գրիչ, յետին լրացնող - չմ^ր 2445, էջ 123, 128
 - Ժե. դ., եղբայր Զանգիշի - էջ 1059
 - 1598 թ., հնգգ. - էջ 677
 - ԺԶ. դ., մեկեմաս - չմ^ր 2425, էջ 77, 80
 - Գ. Տաթևացի, կթղկս. Հայոց՝ 1629-32 թթ., Քաղուածք տօնից - էջ 50, նշում - էջ 746, 837, 971, 1164
 - (Մուսէս) արկւգ., 1630 թ. - էջ 182
 - 1636 թ., որդի Մկրտիչի - էջ 980, 982
 - բարունապետ Բջնոյ, 1642 թ., ստացող յէջմիածին - չմ^ր 2503/Ա, էջ 266, 268, 269, յիշուած 1653 թ. - էջ 248, 1695 թ. - էջ 271
 - Բնյ. 1663 թ. - էջ 891
 - 1671 թ., գրիչ - չմ^ր 2431, էջ 87, 89
 - 1672 թ., եղբայր Սահակ գրչի - էջ 580
 - արեւայս., Զնուայեցի, 1695 թ. Համառօտ ժողովածու ի պէտս բանասիրաց - էջ 574, 576, 578. 1868 թ.՝ առաջնորդ Նոր Զնուայի - էջ 839
 - Ժե. դ., տաղ՝ Երջանկափայլ սրբարան - էջ 99
 - 1771 թ., եղբայր Յովսէփ արեւայս. Արդութեանի - էջ 892
 - ԺԸ. դ., հայր յետին ստացող Յովհաննէսի - էջ 892
 - (Մուսէ) ԺԸ. դ. - էջ 34
 - Բնյ., 1871 թ. - էջ 974
 ՄՈՎՄԻՍԵԱՆ Յուսիկ վրդ., - էջ 422
 ՄՈՒԽԹԱ, 1804 թ. - էջ 755
 ՄՈՒՂԱԼ
 - Ժե. դ. - էջ 1059
 - 1537 թ., մայր Պարսամ ստացողի - էջ 825

- 1630 թ., կողակից Վրդանէսի - էջ 747
 ՄՈՒՂԴԱՍԻ, 1444 թ. - էջ 1063
 ՄՈՒՇԵՂ
 - իշխան, Գ. դ. - էջ 496
 - Մամիկոնեան, Զ. դ. - էջ 855, 856, 862
 - (Մուսէղ) ԺԶ. դ. - էջ 1042
 ՄՈՒՇԷ, մի ի Ղեւոնդեանց Բահանայից - էջ 1242
 ՄՈՒՍՏԱՅԱՅ Փաշա, Ժե. դ. - էջ 905
 ՄՈՒՐԱԿ (Մուրատ)
 - ամիրա - էջ 899, 900
 - 1475, եղբայր Աբրահամ ստացողի - էջ 831
 - Ժե. դ., որդի ստացող Զանգիշի - էջ 1059
 - 1598 թ., հնգգ. - էջ 667
 - ԺԶ. դ. - էջ 1042
 - 1618 թ., աշակերտ Սահակ ծաղկողի - էջ 1205
 - 1630, թուղթ կոկող ի Հալէպ - չմ^ր 2619, էջ 741, 747
 - սուլթան, 1633 թ. - էջ 98, 746, 971
 - խոնա, 1641 թ. - էջ 1052
 - 1655 թ., որդի Մարտիրոս ստացողի - էջ 568
 - հասիր, 1655 թ. - էջ 567, 568
 - 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 409
 - Ժե. դ. - էջ 38
 - ԺԸ. դ. - էջ 366
 - փաշա, 1806 թ. - էջ 761
 - մահտեսի, 1822 թ. - էջ 1296
 ՄՈՒՐԱԿԵԱՆ Պարոյր - էջ 9
 ՄՈՒՐԱԿԵԱՆ մահտեսի, 1798 թ., գրիչ, ծաղկող ի Կոստանդնուպոլիս - չմ^ր 2700, էջ 1329
 ՄՈՒՐԱԿՆԱԷ (-շէ), 1602 թ., եղբայր յետին ստացող Մելփիսէղի - էջ 1042
 ՄՈՒՐԱՏՇԱԷ, 1419 թ., գրիչ, ծաղկող յՈստան - չմ^ր 2670, էջ 1053, 1056, 1057, 1058
 ՄՐՍՐ
 - մելիք, 1462 թ. - էջ 60
 - խոնա, 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 409
 ՄՐՈՒԱԹ
 - 1498 թ. մօրաբոյր ստացող Ստեփաննոս աբղյւ-ի - էջ 126, 127
 - (Մրաթ) 1630 թ. - էջ 182
 - (Մրվաթ) 1742 թ., մայր ստացող Եղգարի - էջ 96
 ՄՐՎԻ, գրչի. - էջ 564
 ՄՐԻԿ
 - (Մարիկիոս) նհո. - էջ 1239
 - կայսր Բիւզանդիոյ՝ 582-602 թթ. - էջ 500, 739, 855, 856, 858, 1235
 ՅԱԲԷԹ, յԱժճՆՆ. - էջ 864
 ՅԱԲԻ, 1707 թ. - էջ 174
 ՅԱԶԿԵՐՏ, - էջ 1166
 - թգր. Պարսից, Ե. դ., - էջ 853, 862, 1166, 1244
 - թգր. Պարսից, որդի Կասատայ, Է. դ., - էջ 860, 861
 ՅԱԿԻՆԹՈՍ նհո. - էջ 1239
 ՅԱԿՈՒՐ
 - նահապետ, որդի Իսահակայ, Կտակ - էջ 299, 649, մանրանկար - էջ 589, նշում - էջ 300, 303, 921, 1332
 - (Յակոբոս) Տեառնեղբայր - էջ 437, 675, 1223, 1253

- առաքելայ, Կարոտիկեայ թուղթ - էջ 64, 233, 334, (պպ), 595, 798, 807, 1049, տօն - էջ 115, 1224, 1261, 1262, մանրանկար - էջ 415, 795, ի տաղս եւ գանձս - էջ 428, նշում - էջ 550, 551, 597, 674, 780, 782
– նգնատր - էջ 552
– ֆնյ., նհս. - էջ 1225
– Մծբնացի, Գ. դ., ի շարականս, գանձս եւ տաղս - էջ 162, 428, 936, 1102, ի տօնս - էջ 116, 164, 170, տօն - էջ 1260, մանրանկար - էջ 41, 49, 57, 124, 149, 199, 201, նշում - էջ 218, 287, 528, 659, 922, 1066
– նհս. ի Պարսկաստան - էջ 1229, 1257
– Սրնեցի, Ե-Ջ. դդ., նաո՛ք Ի յարութիւնն Ղազարու - էջ 283, Ի թերահաստութիւն Թումայի - էջ 514, Յաղագս հասատոյ - էջ 1127, նշում - էջ 520
– Ասորոց վարդապետ, ԺԲ. դ. - էջ 525, 689
– վրդ. ԺԳ. դ., Լուծումն Գիոնէսիոսի (ընդ Դասքի) - էջ 270, 272
– Բ. Անաարզեցի, կրդկս. Հայոց՝ 1327-1341 թթ., ստացող ի Կիլիկիայ - Հ^{մբ} 2627, էջ 795, 800, մանրանկար - էջ 795 - 1338 թ., գրիչ ի Սիս - Հ^{մբ} 2627, էջ 795, 799, 800, 801
– Ղրիմեցի, մօտ 1360-1426 թթ., Խրաո՛ք ժամատեղեաց - էջ 50, 246, Յաղագս ազգականութեան - էջ 561, 1100, 1108, Յաղագս պսակի - էջ 1107
– վրդ. 1419 թ. - էջ 1057
– պրն., 1425 թ., ֆեոի յետին ստացող Աւետիքի - էջ 802
– Նեարարենց, 1467 թ. - էջ 163
– վրդ., 1475 թ. - էջ 831
– տնտես, 1475 թ. - էջ 831
– 1498 թ., եղբայր Ստեփաննոս ստացողի - էջ 126
– վրդ. Ովսաննացի, ԺԵ. դ., ի խնդրոյ Մաթթէոսի Ջուղայեցայ - էջ 324, 328, 331
– ֆնյ., 1521 թ., յետին ստացող - էջ 178
– Սաղմոսավանեցի, 1561 թ. - էջ 665
– Արնիշեցի, 1561 թ. - էջ 665
– կթղկս., 1563 թ. - էջ 412
– վրդ., 1596 թ., Կիլիկիա - էջ 277, 280
– 1599 թ., կազմող - Հ^{մբ} 2507, էջ 293, 294
– երէց, 1598 թ., յետին ստացող - էջ 354
– (Ակոբ) ֆնյ. Խնդեցի, ԺԶ. դ. - էջ 420, 822
– ԺԶ. դ. - էջ 694
– մղտեսի, 1603 թ., եղբայր Սրապիոն վրդ Ունայեցայ - էջ 716
– ֆնյ. ի Ղրիմ, 1631 թ. - էջ 972
– մահդասի, 1631 թ. - էջ 972
– երէց, 1636 թ., կնքատէր - էջ 358
– վրդ., առաջնորդ Բերիոյ, 1637 թ. - էջ 262
– ֆնյ., 1637 թ. - էջ 700
– արկզ., 1641 թ., ստացող յԱղուերձ - Հ^{մբ} 2454, էջ 145, 148
– Բարունի, 1655 թ. - էջ 568
– Գ. Ջուղայեցի, կրդկս. Հայոց՝ 1655-1680 թթ. - էջ 13, 65, 73, 129, 271, 306, 322, 407, 422, 519, 580, 607, 770, 892, 982, 1052
– ֆնյ., 1663 թ. - էջ 891
– վրդ., 1663 թ., ծաղկող ի Նոր Ջուղայ - Հ^{մբ} 2642, էջ 873, 887, 889, 890
– 1664 թ., հնգգ., էջմիածնայ դոնապան - էջ 14
– 1665 թ., որդի ստացող Իմիրզանի - էջ 606
– 1671 թ. - էջ 129
– արդյ. Կաֆայեցի, 1679 թ., գրիչ ի Զէյթուն - Հ^{մբ} 2475, էջ 193, 198
– 1684 թ. - էջ 239, 240
– արեղայ, 1689 թ., գրիչ, ստացող յԵրուսաղէմ - Հ^{մբ} 2688, էջ 1183, 1190, 1191, 1192
– երէց, 1691 թ. - էջ 498
– 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանուց - էջ 1109, 1110
– ԺԵ. դ., տաղ՛ք Ի Ժամոս - էջ 101, Ի ձայն - էջ 101, Ի յԱրարչէն - էջ 92, ՅԱստուծոյ շինեալ - էջ 101, Յատուս յայտսիկ - էջ 102, Յիսուս Որդի իմ - էջ 101, Ստեփաննոս - էջ 102
– երէց, ԺԵ. դ., հայր Յովհաննէսի - էջ 904
– վրդ Կարնեցի, ԺԵ. դ., ստացող - Հ^{մբ} 2509, էջ 295, 298
– 1708 թ., ֆնյ. Գողթնի Ս. Սարգիս եկեղեցու - էջ 618
– պատրիարք Նալեան, Մեկնութիւն Ս. Պատարագի - էջ 773, ֆարոզ - էջ 773, Մեկնութիւն եօթն խորհրդոց եկեղեցայ - էջ 1175, տաղ՛ Մեհացի՛ր, անձն իմ - էջ 1278, նշում - էջ 780, 795, 1178, 1179
– ծն. 1734 թ. - էջ 292
– մահտեսի, 1740 թ., յետին ստացող - էջ 652
– մահտեսի, 1752 թ. - էջ 723
– վրդ., 1752 թ. - էջ 723, 724, 725, 726, 730, 732
– Ե. Շամախեցի, կրդկս. Հայոց՝ 1759-1763 թթ., ստացող յէջմիածին - Հ^{մբ} 2646, էջ 915, 916, 917, 918, 919, 920
– ֆնյ., 1781 թ. - էջ 89, 1314
– պրն., 1786 թ. - էջ 1321, 1324
– վրդ. Ջուղայու, 1786 թ. - էջ 1323, 1327
– մահտեսի, 1797 թ., հայր Պետրոս իշխանի - էջ 768
– ԺԸ. դ. - էջ 190
– ֆնյ., ԺԸ. դ. - էջ 740
– տիրց., ԺԸ. դ., Ողբ - էջ 72
– ԺԸ. դ., գրիչ - Հ^{մբ} 2622/ԺԲ., էջ 764, 765
– ֆնյ., ԺԸ. դ. - էջ 1006
– Ամասիացի, 1800 թ., Համառօտութիւն կանոնաց - էջ 647, 648
– վրդ., 1801 թ. - էջ 1206
– վրդ, 1810ական թթ. - էջ 1277, 1282
– ֆնյ. Վանեցի, 1820 թ. - էջ 828
– արեպս., պատրիարք Կ. Պոլսի, 1822 թ. - էջ 1285, 1293
– Պօղոսեան Կարնեցի ամիրս, 1824 թ. - էջ 1285, 1286, 1287, 1288, 1290, 1292, 1298, 1299
– աղայ Կէտիկեանց, 1822 թ. - էջ 1286
– Մանուկեան, 1826 թ. - էջ 843, 844, 845, 846, 847
– Շահան Ջրպետեան, 1826 թ. - էջ 844
– Ապրոյեան, 1826 թ., Ամստերդամ - էջ 845
– տիրց., 1828 թ. - էջ 763
– Վեմեան, 1828 թ. - էջ 848
– Թօփուզեանց Վանեցի, 1847-77 թթ., վանահայր Լիմի, Պարզաբանութիւն փոքր տրամաբանութեան Գովնդոյ - էջ 911, նշում - էջ 914
– Ղօլանեան, 1896 թ. - էջ 99

- ԺԹ. դ. - էջ 974
 – կնիատեր - էջ 1106
 – գրչի. - էջ 741
 – ֆնյ. գրչի. - էջ 547, 564ՅԱԿՈՒՅՍԱԷ, 1626 թ., Շեջով - էջ 16, 17
ՅԱԿՈՒՅՍԱՆ
 – 1642 թ., ստացող - Հ^{մր} 2408, էջ 35, 36
 – մեյիֆ, 1752 թ. յետին ստացող - էջ 569
 – 1761 թ. - էջ 748
 – (Յակոբնան) 1797 թ. - էջ 460
 – ԺԸ. դ. - էջ 72
ՅԱՅՏ, ԺԸ. դ. - էջ 78
ՅԱՅՐՈՍ Ժողովրդապետ - էջ 565
ՅԱՆԷՍ ԱՍԼԱՄԱՋՈՎ, ԺԹ. դ. - էջ 578
ՅԱՆՆԱ, 1648 թ., կողակից ստացող խօնա Պետրոսի - էջ 605
ՅԱՍՈՆ նհու. - էջ 1235
ՅԱՎՐԻ, 1642 թ. - էջ 164
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ
 – ֆնյ., ԺԶ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2594, էջ 633, 636
 – 1655ից յետոյ - էջ 982
 – տիրց., ԺԷ. դ. - էջ 444
 – վրդ., Պանգրմացի, ԺԸ. դ., տաղ՛ Ի ծովակին - էջ 104,
 Յիսուս Որդի իմ - էջ 101
 – կր., 1723 թ., գրիչ ի Սեբաստիայ - Հ^{մր} 2573, էջ 543, 545
 – (Արուսէն) 1733 թ. - էջ 1158
 – 1745 թ. - էջ 834
 – խօնա, մահտեսի, 1754 թ. - էջ 725
 – (Յարութուն) 1756 թ. - էջ 120
 – Պետանեան Կ. Պոլսեցի, 1763 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2562, էջ 503, 504
 – (Յարթէն) 1763 թ. - էջ 1106
 – 1780 թ., ծաղկող յեջմիածին - Հ^{մր} 2552, էջ 467, 468
 – դատաւոր, 1781 թ. - էջ 1314
 – աղա ի Հնդիկա, 1786 թ. - էջ 1321
 – ֆնյ., 1786 թ. - էջ 1321
 – ամիրա ի Կ. Պոլիս, 1786 թ. - էջ 132
 – Վանեցի, 1796 թ., գրիչ ի վարսագ - Հ^{մր} 2621, էջ 749
 – ԺԸ. դ., - Հ^{մր} 2650, էջ 959, 962
 – ԺԸ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2674, էջ 1097, 1098
 – (Յարութեն) ԺԸ. դ. - էջ 96
 – տիրց., ԺԸ. դ. - էջ 72
 – (Արութին) ԺԸ. դ. - էջ 78
 – վրդ., 1801 թ. - էջ 1206
 – Շատախցի, 1807 թ. - Հ^{մր} 761
 – վրդ., 1810ական թթ. - էջ 1276, 1277
 – վրդ. Ղազարեան Ղզարեցի, 1816 թ. - էջ 969
 – ֆնյ., 1817 թ., յետին գրիչ - էջ 974
 – 1820 թ. - էջ 292
 – մահտեսի Շմալօղլի, 1822 թ. - էջ 1295, 1300
 – վարժապետ, 1822 թ. - էջ 1291, 1308
 – մահտեսի Բէնկանցի, 1822 թ. - էջ 1288, 1292, 1298
 – մահտեսի Սեդրոսեան, 1822 թ. - էջ 1302
 – բարունի, 1822 թ. - էջ 1289
 – ֆնյ. Տէր-Մկրտչեան, 1822 թ. - էջ 1294
 – իշխան Վանայ, 1822 թ. - էջ 1289
 – եպս., ի Կ. Պոլիս, 1826 թ. - էջ 844, 845
 – Պեզնեան, 1827 թ. - էջ 846
 – դպիր, 1828 թ. - էջ 763
 – Ժ. վրդ., տեսուչ Զմիտնիոյ, 1828 թ. - էջ 848
 – տիրց., 1828 թ. - էջ 764
 – արեպս., 1836 թ. - էջ 1006
 – ֆնյ. Ղարիբեան, 1837 թ. - էջ 772
 – ֆնյ. Տէր-Գեորգեան, 1887 թ. - էջ 578
 – վրդ., Աղանեան, ԺԹ. դ. - էջ 660
 – Տէր-Դաւթեանց, ԺԹ. դ., նուիրատու Հ^{մր} 2464 ձեռագրի - էջ 176
 – ԺԹ. դ., որդի Ղազարի - էջ 974
 – Ժ. վրդ. Գրիգորեան, ԺԹ. դ. - էջ 440, 444
 – գրչի. - էջ 168, 1061
 – Կարնեցի, ԺԹ. դ. - էջ 40
 – Աւշնց Հայրապետի, 1906 թ., գրաշար Ս. Էջմիածնի - էջ 152
ՅԱՐՕՎՐ, ԺԸ. դ. - էջ 660
ՅԵՍՈՒՆ որդի Նաւայ, Գիրք - էջ 594, 597, 600, 797, 805, 984, 1048, մանրանկար - էջ 1047, նշում - էջ 1246, 1332
ՅԵՍՍԷ, հայր Դաւիթ, մանրանկար - էջ 13, 131
ՅԷՆՐԱՆՈՒ, ԺԷ. դ. - էջ 1005
ՅԷՄԻՆԵԷԿ, 1671 թ. - էջ 129
ՅԻԶՏԲՈՒԶՏ նհու. - էջ 1224
ՅԻԻՐԿԻԱՆՈՍ նհու. - էջ 1246
ՅՈՒՆ մահապետ, Գիրք - էջ 365 (պպ), 594, 601, 797, 806, Մեկնութիւն Յոբայ - էջ 165, 356, 717, տօն - էջ 1233, մանրանկար - էջ 593, 599, 795, քարոզ - էջ 782, նշում - էջ 140, 359, 374, 552, 610, 710, 718, 1160, 1332
ՅՈՀԱՆՁԱՆ Գերաբեան, 1788 թ. - էջ 1330
ՅՈՒՆԷ, յԱժնչ. - էջ 1331
ՅՈՍՏՈՍ եպս. Երուսաղէմի, Ա. դ., Վկայութիւնք - էջ 437
ՅՈՎԱԲ, յԱժնչ. - էջ 590, 1333
ՅՈՎԱԿԻՄ
 – հայր Աստուածածնի, տօն - էջ 112, 1247, 1257, ի տաղս - էջ 1276, 1934, մանրանկար - էջ 41, 141, 149, 199, նշում - էջ 1008
 – երեց, 1663 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2473, էջ 189, 192
 – տիրց., 1755 թ., ստացող յԱրգրում - Հ^{մր} 2436, էջ 99, 104
 – պատրիարք, 1781 թ. - էջ 1316
 – (Յովագիմ) կր., Սեան, 1806 թ. - էջ 386
 – տիրց. Յակոբեան Մաթոսենց, 1821 թ., յետին ստացող - էջ 546, 547
 – մահտեսի Գիմուշխանեցի, 1822 թ. - էջ 1290, 1291, 1300, 1325
 – աղայ, 1828 թ. - էջ 764
 – մեյիֆ Յարութին, 1830 թ., յետին ստացող - էջ 38
 – (Յովակ) ԺԹ. դ. - էջ 974
ՅՈՎԱՍՍՓ
 – որդի թգար-ի Հնդկաց, Տաղ Յովասափու - էջ 121, 163, նշում - էջ 968
 – 1580 թ. - էջ 1157
 – Սեբաստացի, ԺԶ. դ., տաղերգու, Ոսանասոր տումարական - էջ 242
 – (Յովայսափ) ծն. 1666 թ. - էջ 164

30վել մարգարե, Մարգարէութիւն - էջ 272 (պպ), 595, 601, 797, 806, 1049, տօն - էջ 1252, մահ - էջ 798, մանրանկար - էջ 593, 795, 804, նշում - էջ 788
 30վիել հրեշտակ - էջ 194
 30վէ կարգաւոր, ժե. դ. - էջ 487
 30վՀԱՆՆԷՍ
 - Կարապետ, Մկրտիչ, ի տաղս եւ գանձս - էջ 426, 429, 1276, ի տօնս - էջ 26, 1008, 1225, 1239, 1243, 1245, 1251, 1252, 1008, Պատմութիւն - էջ 455, հատ - էջ 658, մանրանկար - էջ 41, 43, 49, 57, 124, 141, 149, 171, 175, 195, 199, 201, 405, 565, 829, 1053, 1061, քարոզ - էջ 786, նշում - էջ 155, 223, 290, 326, 340, 341, 497, 658, 743, 744, 787, 957, 1159, 1160, 1246, 1263, 1264, 1266
 - Աւետարանիչ, Աւետարան - էջ 63 (պպ), 69, 109 (պպ), 128, 132, 206, 248, 295 (պպ), 406, 410, 413, 415, 418, 420, 541, 566, 579, 582, 583, 593 (պպ), 595, 618, 681, 695 (պպ), 741 (պպ), 781 (պպ), 798, 807, 810, 813, 819, 823, 827, 830, 967, 979, 983, 1040, 1049, 1054, 1049, 1054 (պպ), 1055, 1062, 1181 (պպ), 1194 (պպ), հատուած - էջ 93, 308, 1061 (պպ) թուղթ - էջ 64, 74, 233, 596, 602, 615, 798, 807, 1049, Մեկնութիւն թղթոյն - էջ 1214, 1215, Յայտնութիւն - էջ 375 (հով.), 596, 603, 799, 808, 1049, Հանգիստ - էջ 587, 596, 603, 799, 1049, Բժշկութեան Աւետարան - էջ 10, 12, 81, 96, 187, 219, 221, 233, 587, Մեկնութիւն Աւետարանի - էջ 306, 317, 328, 335, 464, 713, 1112, 1114, 1183, 1192, Մեկնութիւն Յայտնութեանն - էջ 83, 84, 317, 344, 375, ի գանձս - էջ 428, Տեսիլ - էջ 558, 1049, Ննջումն - էջ 1249, ի քարոզս - էջ 512, 513, 876, տօն - էջ 1233, 1243, 1261, մանրանկար - էջ 13, 57, 127, 185, 187, 205, 237, 238, 247, 405, 406, 411, 414, 415, 417, 419, 565, 577, 579, 795, 809, 813, 818, 822, 829, 967, 979, 1039, 1053, 1062, 1193, նշում - էջ 744, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 820, 823, 878, 882, 893, 925, 927, 929, 930, 931, 932, 962, 981, 1058, 1060, 1063, 1185, 1186, 1188, 1192, 1194, 1205, 1224
 - որդի Քսէնիփոնի, նհտ., - էջ 1221
 - սքանչելագործ բժիշկ, նհտ. - էջ 1222
 - Գրեցի - էջ 1133
 - (Յոհան) Երուսաղէմացի հայրապետ, Գ. դ., Վկայութիւնն - էջ 436, 1118, տօն 491, 1255, 1228, շարական - էջ 46, 152, 177, 196
 - միայնակեաց - էջ 1133
 - եպս. Կողոնիոյ - էջ 1234
 - Կամաւոր աղփատ, Գ. դ. - էջ 1135, 1220
 - եպիսկոպոս, նհտ. - էջ 1225
 - Պահացող, Գ. դ. - էջ 555, 1136
 - Կարնիկ, միայնակեաց, Գ. դ. - էջ 553
 - Անապատական ի վանուց Սարայի - էջ 1136, 1241
 - Հայրապետ Կ. Պոլսի - էջ 1246
 - Ոսկեբերան, 354-407 թթ., ի Մեկնութենէ Հնգամատենի - էջ 356, Մեկնութիւն Սաղմոսացն Դարսի - էջ 819 (պպ), Մեկնութիւն Եսայեայ - էջ 309, 1171, Մեկնութիւն Յովհաննու - էջ 375, 1183, Մեկնութիւն Գործոց առաքելոց - էջ 324, 328, 671, Պատեմոն թղթոցն Պողոսի - էջ 1201, 1202, ճամբ - էջ 452, 453, 558, 591, 656, 657, 658, Բանբ - էջ

376, 436, 437, 648, 1138, Պատեմոն - էջ 357, ի գանձս - էջ 428, 934, Վարբ - էջ 1221, 1248, 1255, մանրանկար - էջ 1193, 1199, նշում - էջ 331, 676, 677, 773, 794, 877, 1113, 1140, 1142, 1154, 1172, 1185, 1186, 1188, 1192, 1196, 1198, 1203, 1211
 - Ա. Մանդակունի, կրդկա. Հայոց՝ 478-490 թթ., ճամբ - էջ 157, 360, 396, Կանոնբ - էջ 235, Խրատ - էջ 397, 482, 1137, 1142
 - Պարսիկ, Չ. դ. - էջ 554
 - Մայրավանեցի, մօտ 572-650 թթ., ճամբ - էջ 398, 449, 450, 451,
 - (Յովհաննիկ) երեց, է. դ. - էջ 859
 - (Յովհան) Մամիկոնեան, է. դ., Պատմութիւն Տարօնոյ - էջ 495, 496, 739
 - Իմաստասէր Օձնեցի, կրդկա. Հայոց՝ 717-728 թթ., Կանոնբ - էջ 235, 841, Մեկնութիւն ժամակարգութեան - էջ 686, 687, ճամբ - էջ 690, Վկայութիւնն - էջ 436, էջ 281, 677, 694
 - վրդ. Կ. Պոլսեցի, ժ. դ., կարգաւորող Յայսմատուրբի - էջ 309
 - Կոզեռն Տարօնացի, 1021 թ., Տեսիլ - էջ 690
 - Սարկասազ իմաստասէր վրդ., 1045-1129 թթ., Աղօթք - էջ 1150, 1151, Յաղագս անկիւնաւոր թուոց - էջ 639, ՇԼԲ. աղիսակ - էջ 460, Վարբ - էջ 1152, Ի բանից - էջ 242, 285, 1118, նշում - էջ 253, 637, 644, 1132, 1134, 1136, 1155, 1179
 - Վանական - տե՛ս Վանական վրդ. Տառուցեցի
 - Հոսովացի - էջ 1253
 - Գառնեցի, ժԲ-ժԳ. դդ., Աղօթք - էջ 1147, Ողբ - էջ 696, Խրատ - էջ 452, 834, 1137, 1138, Վասն Դարեան Սաղմոսի - էջ 230, Տեսիլ - էջ 252, մանրանկար - էջ 117, նշում - էջ 218, 1003, 1154
 - կրդկա., 1206 թ., Կանոնբ - էջ 841
 - արքեպիսկոպոս, 1220ական թթ., 1289 թ. - էջ 298, 664, 671
 - Քոնստանտին - էջ 900
 - 1225 թ., որդի Գիշի - էջ 1132
 - Երզնկացի (Պոլսոյ), 1230-1293 թթ., Աղօթք - էջ 1146, Խրատ հասարակաց փրստոնէից - էջ 288, 432, 437, 452, 655, 1112, Ի հասարակաց խրատոց - էջ 554, Խրատ հոգեւոր - էջ 163, 632, Յաղագս երկնային շարժման - էջ 284, Յաղագս երկնի - էջ 32, 170, Վասն ԲԺ.ան կենդանակերպից - էջ 170, նշում - էջ 18, 501, 791
 - Երզնկացի, Ծործորեցի, ժԳ-ժԴ. դդ., Եօթն խորհրդոց գիրք, թրգմ Ծործորեցի - էջ 314, Մեկնութիւն Աւետարանին Մատթէի - էջ 1181, տաղ՝ Անդ ի մէջ դրախտին - էջ 162, 945, 994, 1033, 1073, Առաջնանաշակ պտղոյն - էջ 71, 225, 514, 1030, Երկուս ի մէկ - էջ 1103, Յիմաստութիւն - էջ 31, գրիչ 1306 թ. - ՀՄՐ 2520, էջ 333, 346, 347, ՀՄՐ 2549, էջ 461, 462, նշում - էջ 1182, 1195
 - Բջնեցի, 1302 թ., վերադիտող Արարատեան նահանգի - էջ 253
 - Բնյ., 1313 թ., ստացող յԱրիձոր - ՀՄՐ 2583, էջ 585, 588
 - Արեւիշեցի, մահ՝ 1327 թ., Մեկնութիւն պատարագի - էջ 696
 - արկա., 1338 թ., կազմող ի Կիլիկիայ - ՀՄՐ 2627, էջ 795, 801

- վրդ., 1363 թ., ստացող ի Գամաղիելի վանս - չմր 2610, էջ 707, 709, 710
- վրդ., 1363 թ., Դրիմ - էջ 714
- Հերմոնեցի, 1371 թ. - էջ 1153
- աղբյ., 1387 թ., թուղթ կոկող - չմր 2516, էջ 315, 319
- Որոտնեցի, 1315-1388 թթ., Լուծմունք Պերիարմենիասին Արիստոտելի - էջ 263, Ի բան մարգարեին - էջ 521, Ի բանից - էջ 166, 1121, Բարոզ - էջ 876, նշում - էջ 256, 257, 323, 325, 328, 331, 364, 455, 769, 885
- Վարդենիսցի, 1391 թ. - էջ 463
- Անգելոս, ԺԳ. դ. Ա. կես - էջ 471, 901, 902
- ԺԳ. դ., գրիչ - չմր 2511, էջ 301, 304
- շարական, Յերեմական տնկոյն - էջ 48, 52
- Թվուրացի, ԺԳ-ԺԵ. դ., Ա. կես, Մեկնոփին Արարածոց - էջ 257, տաղե Կազմմա՛ Ահա եղև - էջ 515, Անձն իմ ընդեր - էջ 1086, 1088, 1102, Աշեր, ինչ ես - էջ 1102, Առ Բեզ, Աստուած - էջ 1102, Արեկ, արեկ - էջ 514, Արեւ նման - էջ 514, Գերի քանի կմնաս - էջ 1105, Ես գրեզ տեսայ - էջ 515, Է՛ մահ - էջ 212, 216, 1088, Թէ մահն - էջ 515, Լուսերեսացո - էջ 515, Խրատ մի տամ - էջ 1103, Հազար ուսուփ - էջ 514, Հանցկուն - էջ 515, Հիմիկ քարտար - էջ 1102, Զայն եղեմական - էջ 72, Յաւտ իսկապէս - էջ 71, Յերկնից խոնարհակ - էջ 934, 947, 987, 999, 1034, 1068, Ով մահ - էջ 1101, Սկսողն է սկիզբն - էջ 1105, Տեսայ պատկեր մի - էջ 514, նշում - էջ 520
- 1418 թ., ծաղկող, կազմող, յեղիագարու վանս - չմր 2690, էջ 1193, 1198
- (Յոհաննէս) 1419 թ., եղբայր գրիչ Աստուածատու արդյ-ի - էջ 1056
- Բնյ. յոստան, 1419 թ. - էջ 1057
- փիլիսոփայ Ամիրուսենց, 1419 թ. - էջ 1057
- պատանեակ, 1425 թ. - էջ 802
- (Յոհաննէս) կր., 1439 թ. - էջ 425
- 1441 թ., առաջնորդ Վարագայ - էջ 1063
- 1444 թ., եղբայր Մկրտիչ գրչի - էջ 1063
- 1472 թ., հայր ստացող Կովպաշայի - էջ 820
- արեւպս. 1475 թ., առաջնորդ Վայոց ձորի - էջ 831
- Համշէնցի, 1476 թ., ստացող յԱսագ վանս - չմր 2687, էջ 1179, 1182
- 1475 թ., հայր Աբրահամ ծաղկողի - էջ 831
- 1475 թ., եղբայր Եղիա ստացողի - էջ 832
- 1481 թ., գրիչ յԱրմենի անապատ - չմր 2604, էջ 665, 666, 668
- վրդ., 1498 թ., ուսուցիչ ստացող Ստեփաննոսի - էջ 126
- Եպս., 1498 թ., միաբան Ս. Յոսկան որդու վանքի - էջ 126
- ԺԵ. դ., տաղ՛ Յամենայն ժամ (Ջրօրհնեաց) - էջ 223, Առաստուն քամին - էջ 103
- (Ոհաննէս) ԺԵ. դ., գրիչ - չմր 2508, էջ 293, 296
- ԺԵ. դ. - էջ 60
- ԺԵ. դ., հայր յետին ստացող Զանգիշէի - էջ 1059, 1060
- կր., 1513 թ. - էջ 665
- 1521 թ. - էջ 178
- (Յոհան) Բնյ., 1535 թ. - էջ 540
- Նաղաշ, 1535 թ. - էջ 540
- 1550 թ., յետին ստացող - էջ 178
- վրդ., 1568 թ., ստացող յԱրախիչ - չմր 2537, էջ 413, 417
- կրդկա., 1568 թ. - էջ 416
- պարոնտեր, 1580 թ., հնգց - էջ 418, 1156
- (Յոհան) 1585 թ. - էջ 833
- (Յովէս) Եպս., 1587 թ., յուրֆայ - էջ 660
- հոկտոր, 1596 թ., ի Կիլիկիայ - էջ 277, 280
- 1598 թ., եղբայր Բարսեղ գրչի - էջ 677
- վրդ. Բրգոսենց, 1589 թ.ից առաջ - էջ 677, 684
- Բարունապետ, ԺԶ. դ. - էջ 334
- Ամթեցի, ԺԶ. դ., տաղ՛. Յանեղղ յեութեան - էջ 212, յԱրարչն հրաման - էջ 212, նշում - էջ 212
- Ծայրեցի վրդ., ԺԶ. դ., յետին ստացող - էջ 333
- կոշկար, ԺԶ. դ. - էջ 305
- խոնա, ԺԶ. դ., ստացող - չմր 2459/Ա. - էջ 157, 158, 163
- վրդ., ԺԶ. դ., յիշուած ի նահատակութեան Եղիա քանանայի - էջ 288
- Բնյ., ԺԶ. դ., եղբայր յետին ստացող Աղլազիզի - էջ 1060
- ԺԶ. դ., գրիչ - չմր 2460, 165, 167
- արկզ., ԺԶ. դ., գրիչ - չմր 2425, էջ 77, 80
- Տէր, ԺԶ. դ., ստացող - չմր 2559, էջ 493, 494
- Երեց Աղնայապեցի, յետին ստացող - էջ 822
- Քերոբենց, ԺԶ-ԺԷ. դդ., տաղ՛ Յերեկ հողվերամն անցայ - էջ 211, 215, նշում - էջ 212
- Ուոնայեցի, 1602 թ. - էջ 716
- (Յոհաննէս) 1602 թ., եղբորդի յետին ստացող Մելփսեղի - էջ 1042
- կրդկա. Կիլիկիոյ, 1613 թ. - էջ 1213
- (Յոհան) 1613 թ., հայր Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
- վրդ., 1618 թ., միաբան Եղիագարու վանքի - էջ 1205
- մալագ, 1618 թ., քուրդի Աւետիս կր-ի - էջ 1206
- 1620 թ. - էջ 1123
- Եպս., 1624 թ. - էջ 434
- (Յոհան) 1630 թ., գրիչ - չմր 2468, էջ 179, 182
- խոնա, 1630 թ., նորոգող ձեռագրի - էջ 817
- 1635 թ., գրիչ ի Շինումայր գիւղ - չմր 2608, էջ 693, 700
- արեւպս., 1635 թ., ստացող ի Խոտանան - չմր 2635, էջ 833, 836, 837, 838
- արկզ., 1636 թ., որդի Մկրտիչի - էջ 980
- Երեց, 1641 թ., գրիչ յԱղուերձ - չմր 2454, էջ 145, 148
- (Ավանէս) 1641թ., հայր ստացող Յակոբ արկ-ի - էջ 148
- Եպս., 1641 թ., յԱրցախ - էջ 23
- (Յոհան) Երեց, 1642 գրիչ Ես ծաղկող ի Նոր Զուղայ - չմր 2407, էջ 31, 33, 34,
- խոշա, 1648 թ., որդի ստացող Պետրոսի - էջ 605
- Բնյ., 1650 թ., ի Նոր Զուղայ - էջ 493
- արկզ., 1653 թ., գրիչ, ծաղկող ի Շոռոթ - էջ 247, 248
- (Ավանաս) 1654 թ. - էջ 110
- (Յոհան) 1655, հայր ստացող Մատթէոս վանառականի - էջ 567, 568
- 1655, որդի Մկրտապի - էջ 568
- արկզ., 1655ից յետոյ, որդի մանդասի Մկրտչի - էջ 982
- (Ովանիս) 1655ից յետոյ - էջ 982
- (Յոհան) 1655ից յետոյ - էջ 982
- Երեց, 1656 թ., ստացող ի Կաֆայ - չմր 2534, էջ 405, 409

- (Յովանէս) 1660 թ., հնգգ - էջ 164
- (Եվանէս) 1661 թ. - էջ 109
- աւագ սրկւգ. Լեհացի, 1661 թ. - էջ 128
- 1663 թ., եղբայր Մելֆոն ստացողի - էջ 890
- աբղյ., 1663 թ., եղբայր Կիրակոս երէց գրչի - էջ 888, 891
- աբղյ., 1664 թ., գրիչ ի Յովհաննավանս - Հ^{մբ} 2401, էջ 9, 12, 13, 14
- վրդ., 1664 թ., առաջնորդ Յովհաննավանուց - էջ 13, 14
- վրդ., 1665 թ., Յայտարարութիւն աղանդոց - էջ 903
- (Յովանէս) վրդ., 1670 թ. - էջ 67
- 1671 թ. - էջ 129
- (Յոհան) 1671 թ., եղբայր Անանիա երէցի - էջ 129
- վրդ., 1672 թ., ի Թիֆլիս - էջ 580
- Բարոնենց վրդ., 1672 թ. - էջ 864
- (Յոհան) 1675 թ., գրիչ ի Կորես - Հ^{մբ} 2539, էջ 419, 420, 423
- (Յոհան) երէց, 1675 թ., գրիչ - Հ^{մբ} 2506, էջ 281, 289
- ֆնյ., 1678 թ., ստացող ի Տարես - Հ^{մբ} 2441, էջ 111, 116
- արքեպս., 1678 թ. առաջնորդ Թաղէի վանուցն - էջ 422
- 1679 թ., գրիչ ի Զէյթուն - Հ^{մբ} 2475, էջ 193, 198
- 1687 թ. - էջ 826
- (Յովան) 1691ից առաջ, եղբայր Սիմոն ստացողի - էջ 498
- սրկւգ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 1110
- վրդ. Նախավկայի, 1698 թ., կազմող - Հ^{մբ} 2625, էջ 781, 792, 1110
- Կամենացի, Ժէ. դ., Պատմութիւն պատերազմին Խոթի-նու - էջ 904, 906, 910
- (Օհաննէս) Ժէ. դ. - էջ 701
- (Յովհան) Ժէ. դ., Գրուկ աղօթից - էջ 379, նշում - էջ 384
- Ժէ. դ., որդի Վարդան երէցի - էջ 1005
- խոջա մուղդասի, Ժէ. դ., յետին ստացող - էջ 616
- Ժէ. դ., ամուսին Եղիսաբեթի - էջ 683
- աբղյ., Ժէ. դ., տաղ՛ Բարեկամ՛ - էջ 102, Վերստին գործող - էջ 103
- ֆնյ., 1708 թ., գրիչ ի Գողթն - Հ^{մբ} 2590, էջ 617, 618, 619, 620
- 1708 թ., առաջնորդ Գողթնի - էջ 619
- Եպս. Սիւնեաց, 1711 թ. - էջ 762
- Մկրտիչ Մասիլէօն, 1718 թ., Քարոզգիր - էջ 925, 931, 932
- (Օհաննէս) 1723 թ. - էջ 1158, 1159
- ծն. 1730 թ. - էջ 292
- (Օվաննէս) ֆնյ., 1738 թ. հնգգ - էջ 291
- (Օհան) 1742 թ., հայր Զաֆարիայի - էջ 771
- 1745 թ. - էջ 834
- Աստուածատուրեան, 1751 թ. - էջ 272
- վրդ. Ամասիացի, գրիչ յԱմստերդամ - Հ^{մբ} 2529, էջ 379
- Բաղիշեցի, 1751 թ., պատրիարք Կ. Պոլսի - էջ 1043, 1045
- վրդ., 1752 թ., ի Թրակիայ - էջ 723
- մահտեսի, 1753 թ. - էջ 724
- (Օվաննէս) ֆնյ., 1756 թ., որդի Ասաֆ ստացողի - էջ 120
- աղայ Ակնցի, 1763 թ. - էջ 218
- աստուածաբան վրդ., 1764 թ. - էջ 758
- սրկւգ., 1771 թ., ստացող - Հ^{մբ} 2502, էջ 265, 266
- (Օհան) Շամախեցի, 1781 թ. - էջ 89
- Լազարեան, 1781 թ. - էջ 1313, 1314, 1315
- կապիտան, 1781 թ. - էջ 1313
- ա. ֆնյ., 1781 թ. - էջ 1314
- կթղկս. Աղուանից, 1785 թ. - էջ 1316
- Բերդէնեմեան, 1785 թ. - էջ 1319, 1328, 1330
- պրն. ի Բասրա, 1786 թ. - էջ 1322, 1325
- (Յովհան) Սաննեմիացի, Գիրք օրինակաց եւ նմանութեանց - էջ 1013
- մահտեսի ի Ստանպոլ, 1786 թ. - էջ 1325
- (Յովաննէս) դպիր, ԺԸ. դ. - էջ 1166
- (Օվաննէս) մահտեսի, ԺԸ. դ. - էջ 170
- ԺԸ. դ. - էջ 1106
- ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 892
- (Օհաննէս) ԺԸ. դ., հայր Մարտիրոսի - էջ 1054
- (Յոհան) ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 482
- (Ովաննէս) տիրց., ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 168
- ԺԸ. դ. - էջ 81, 82
- ԺԸ. դ. - էջ 660
- Ռամբոլտայ, ԺԸ. դ., Վարք Մոնամետտայ - էջ 754
- Եպս., 1801 թ., առաջնորդ Մշոյ Առաքելոց վանքի - էջ 1206, 1208
- 1801 թ. - էջ 1206
- պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1803 թ. - էջ 755, 756, 757
- մահտեսի, 1804 թ. - էջ 756
- Զէլէպի ամիրայ, 1804 թ. - էջ 755, 754
- պատրիարք Կ. Պոլսի, 1809 թ. - էջ 1193
- (Յոհան) տիրց., 1809 թ. - էջ 361
- վրդ., 1810ական թթ. - էջ 1274, 1282
- նոտար, 1813 թ., գրիչ ի Լիմ - Հ^{մբ} 2597, էջ 647, 650
- (Օվաննէս) 1816 թ. - էջ 150
- վրդ. Զօհրապեան, 1817 թ. - էջ 279
- (Յոհան) 1820 թ. - էջ 292
- արքեպս. նուիրակ Ս. էջմիածնի, 1822 թ. - էջ 1281, 1282, 1289, 1297, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1307
- (Օհան) տիրց., 1822 թ. - էջ 1297
- ֆնյ. Գեարգառեան, 1822 թ. - էջ 1286
- դպիր, միաբան Ս. էջմիածնի, 1822 թ. - էջ 1273
- արքեպս Սեբաստիոյ, 1822 թ. - էջ 288, 1294, 1307
- վրդ. Գիւմիշխանեցի, 1822 թ. - էջ 1293
- մահտեսի, 1822 թ. - էջ 1291
- վրդ. ի Քղի, 1822 թ. - էջ 1290
- մահտեսի Կէտիկեան, 1822 թ. - էջ 1288
- ամիրայ Բէնկանցի, 1822 թ. - էջ 1288, 1292, 1298
- վրդ. միաբան Սեւրակի Ս. Աստուածածին վանուց, 1822 թ. - էջ 1285
- (Յոհաննէս) կր. Ղրիմու Սուրբ Խաչի, 1825 թ. - էջ 969, 970
- դպիր Տէր-Կարապետեան Պրոսպի, 1827 թ., քարգմանող Պօթրայի Բնագննութեան - էջ 623, 624, 625, քարգմանող Վարք Մոնամետտայ - էջ 754, 1843 թ., քարգմանիչ Պօտի Պատմութեան - էջ 908, գրիչ - Հ^{մբ} 2648, էջ 925, 926, 931
- աղա, 1828 թ. - էջ 763

- Ամիրեան, 1828 թ. - էջ 848
 – (Յոհան) Սարաֆ Մարտիրոսեան, 1828 թ. - էջ 847, 848
 – արևելա. Կոնոյ, 1825 թ. - էջ 1305
 – Միրզայեան Կանանդեցի, 1831 թ., Տեսարան հանդիսիցն Հայկայ, Արամայ եւ Արայի - էջ 871, 874
 – Ը. Կարբեցի, կրղկս. Հայոց՝ 1831-1842 թթ., կնքատեր - էջ 1013, կոնդակ - էջ 1009, նշում - էջ 505, 508, 753, 1010, 1012, 1289, 1295, 1298, 1299, 1301, 1305, 1306
 – Ամերիկեան Մշեցի, 1831 թ. - էջ 1009, 1010, 1011, 1012
 – (Օհան) Զուպառեան, 1848 թ. - էջ 600
 – Թագաւորեան, գրիչ ի Կ. Պոլիս, 1856 թ. - չմր 2622/ԺԵ., էջ 766, 768
 – ֆնյ. Բաշ-Ապարանցի, 1862 թ. - էջ 828
 – (Օհանէս) Պարունակով, 1873 թ. - էջ 528
 – ֆնյ. Խաչկեան, 1863 թ. գրիչ ի Կալկաթայ - չմր 2636, էջ 839, 840, 842
 – Կարապետեան Կ. Պոլսեցի, 1861 թ., գրիչ յերուսաղէմ - չմր 2647, էջ 919, 920
 – պատրիարք Երուսաղէմի, 1861 թ. - էջ 920
 – (Յոհան) մահուտի, 1873 թ., եղբայր Գեորգ Գ. կրղկս. ի - էջ 804
 – Մ. վրդ. Գրիգորեան, 1879 թ. - էջ 456, 457, 504, 519
 – Զառքիսեան, 1894 թ., ի նոր-Նախիջեան - էջ 124
 – Մելիքեանեան, 1897 թ. - էջ 150
 – Կարապետեան Թավարբեկով, ԺԹ. դ. - էջ 771, 772
 – խոշա, ԺԹ. դ., ի Կարին - էջ 289
 – (Օհանէս) ԺԹ. դ., - էջ 974
 – տիրց., ԺԹ. դ. - էջ 771
 – ԺԹ. դ. - էջ 396
 – ֆնյ., ԺԹ. դ., յԱռինջ - էջ 200
 – ծառայ, կնքատեր - էջ 38
 – Տէր, գրչի. - էջ 14, 292
 – Օվո Դոյումչի, ԺԹ. դ. - էջ 530
 ՅՈՎԱՆԱԹԱՆ, որդի Սատուրայ, յԱճընչ. - էջ 667, 782
 ՅՈՎՆԱՆ
 – մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 601, 797, 806, 1049, մահ - էջ 798, 806, ի Բարոս - էջ 531, 548, 641, 655, մանրանկար - էջ 41, 43, 49, 57, 61, 76, 79, 124, 141, 149, 171, 199, 201, 207, 593, 599, 795, 804, 1249, նշում - էջ 962
 – (Յունան) նհո. - էջ 1228
 – (Յովնան) 1159 թ., կազմող ի Տարան - չմր 2684, էջ 1171, 1173
 – (Յունան) 1475 թ., որդի ստացող Եղիշա ֆնյի - էջ 832
 – (Յունան) վրդ., 1672 թ. - էջ 867
 ՅՈՎԱՆՔԱՆՆԵՐԻ ՄԵՐՈՒՅՆՆԵՐ, Փլաքիոս, 37-95 թթ. - էջ 438, Յաղագս պատերազմին հրէից - էջ 751
 ՅՈՎԱՆՔ
 – Գեղեցիկ, Կտակ - էջ 650, 805, Պատմութիւն - էջ 299, 603, 667, նշում - էջ 105, 194, 257, 303, 1332
 – Աստուածաբան - էջ 777, 795, 1223, 1249, 1253
 – Արիմարացի, մանրանկար - էջ 41, 131, 237, 247, 405, 406, 415, 565, 582, 822, 1053, նշում - էջ 310, 657, 922
 – (Յուսէփ) հայր Շմաւոն առաքելի - էջ 1231
 – ֆնյ., նհո. - էջ 1254
 – կր., միայնակեաց - էջ 553, 554
 – մի ի Ղեւոնդեանց Բաբանայիցն, կրղկս-ական տեղապահ, Ե. դ., նհո. - էջ 840, 1242
 – նհո. ի Կարին - էջ 1221
 – 1162 թ., գրիչ նախագաղափար օրինակի - էջ 698
 – նոր վկայ, 808 թ. - էջ 1237
 – վրդ., Աղաթք Բաբանայից - էջ 1148
 – արդ., 1439 թ., յետին ստացող - էջ 313
 – կր., 1439 թ., յետին ստացող - էջ 425, 426
 – (Յուսէփ) 1471 թ., հայր Պարսամ ստացողի - էջ 825
 – 1472 թ., որդի յետին ստացող Կովփաշի - էջ 820
 – ԺԵ. դ. - էջ 487
 – (Ուսէփ) ԺԵ. դ. - էջ 487
 – վրդ., 1515 թ., կազմող ի Վան - չմր 2582, էջ 581
 – (Յուսէփ) 1521 թ. - էջ 178
 – վրդ. Աղթամարցի, ԺԳ. դ., տաղ՝ Երկու վնաս - էջ 144
 – ֆնյ. ի Դրիմ, 1636 թ. - էջ 971
 – (Յուսէփ) կր., 1651 թ. - էջ 291
 – ֆնյ., 1663 թ. - էջ 891
 – արդ., 1670 թ., գրիչ յէջմիածին - չմր 2420, էջ 63, 64, 65, 66, 68
 – վրդ., 1678 թ., գրիչ ի Տաթև - չմր 2441, էջ 111, 116
 – (Յուսէփ) 1687 թ., որդի ստացող Խոսրովի - էջ 826
 – (Յովսէփ) 1752 թ., որդի յետին ստացող մելիք Յակոբ-ջանի - էջ 569
 – (Յուսէփ) աղա, 1754 թ. - էջ 724
 – վրդ., 1756 թ. - էջ 120
 – որդի Սրապիոնեանց, 1785 թ. - էջ 1320
 – արևելա Արդուբեան, 1795 թ. - էջ 482, 1770 թ.՝ ստացող - չմր 2499, էջ 259, 261, 262 (յետին ստացող), 498, 812, 818, 892, 1005, Պատմեմք թղթոց - էջ 1311, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, կնքատեր - էջ 894
 – վրդ., 1797 թ., յետին ստացող - էջ 460
 – (Յուսէփ) ԺԸ. դ. - էջ 183
 – ասագ սրկզ., 1810ական թթ. - էջ 1273
 – վրդ. Արցախեցի, 1816 թ., գրիչ - չմր 2525, էջ 361, 362, ի Ս. Յակոբ - չմր 2563, էջ 505, 508, 1838 թ., գրիչ ի Շոշի - չմր 2622/Բ., էջ 753
 – աղա, 1822 թ. - էջ 1285, 1286
 – վրդ. ի Հաղբատ, 1822 թ. - էջ 1289, 1291, 1297, 1299, 1303, 1304
 – Զօպանեան, 1822 թ. - էջ 1290
 – բարունի, 1828 թ. - էջ 764
 – վրդ. Փինաչեանց, ԺԹ. դ., յետին ստացող - էջ 420
 – (Յուսէփ) ԺԹ. դ. - էջ 484
 – (Յուսէփ) ԺԹ. դ. - էջ 974
 – Տէր Մկրտիչեանց էջմիածնեցի, ԺԹ. դ. - էջ 132
 ՅՈՎԱՆՔՅԱՆ Գարեգին կրղկ. - էջ 704, 705, 707, 708, 1190, 1197
 ՅՈՒՐԵՆՏԵՆՈՍ նհո. - էջ 1251
 ՅՈՒՐԱ
 – նանապետ, Կտակ - էջ 649, 805, մանրանկար - էջ 1047, նշում - էջ 1332

– առաքելայ, Կարողիկեայ թուղթ - էջ 64, 233, 596, 602, 798, 807, 1049, տօն - էջ 935, 1259, մանրանկար - էջ 63, ֆարոզ - էջ 782, նշում - էջ 883, 1224

– Իսկարիովտացի, մանրանկար - էջ 13, 49, 406, նշում - էջ 130, 240, 419, 606, 616, 657, 825, 828, 960, 1042, 1053, 1060, 1109, 1205

ՅՈՒԴԻԹ, Գիրք - էջ 594, 601, 797, 806, 984, 1048, մանրանկար - էջ 795

ՅՈՒԻԻԱ վկայունի - էջ 1234

ՅՈՒԻԻԱՆԷ նհտ. - էջ 1228, 1258, 1261

ՅՈՒԻԻԱՆՈՍ

– նհտ., - էջ 1224, 1231, 1246

– եզիպտացի նհտ. - էջ 1237

– բժիշկ, նհտ. - էջ 1262

– Ուրացող, Դ. դ., կայսր Բիզանդիոյ - էջ 1220, 1224, 1228, 1237, 1240

ՅՈՒԻԻՈՍ ԿԵՍԱՐ - էջ 1334

ՅՈՒՂԻՏԱ, վկայունի, յիշուած Կիրակոսի հետ - էջ 104, 1240

ՅՈՒՆԱՆ, Ժե. դ., եղբորորդի Զանդիշէի, Ժե. դ. - էջ 1059

ՅՈՒՍԷՐ երէց, 1352 թ. - էջ 816

ՅՈՒՍԻԿ

– Ա. Պարթև, կրդկա. Հայոց՝ 341-347 թթ. - էջ 1258

– ԺԲ. դ., արգելական եզնաւոր, Թուղթ Ներսէսի Լամբրոնացոյ - էջ 245, 251, 689

– (Ուսիկ) 1426 թ. - էջ 1111, 1122

– ֆնյ., 1676 թ. - էջ 910

– 1630 թ. - էջ 747

ՅՈՒՍՏԱԹ, Է. դ. - էջ 859

ՅՈՒՍՏԻԱՆԷ

– կոյս, նհտկ - էջ 189, 1250

– 1352 թ., յետին ստացող - էջ 815, 816

– (Յուստանէ) 1745 թ. - էջ 833

ՅՈՒՍՏԻԱՆՈՍ Ա. կայսր Բիզանդիոյ՝ 527-565 թթ., Կանոնի - էջ 235, 436, նշում - էջ 773

ՅՈՒՍՏԻՆՈՍ վկայ - էջ 1232

ՅՈՒՍՏՈՍ զօրական նհտ. - էջ 1244

ՅՕՀԱՅ, 1828 թ. - էջ 528

ՆԱԲՈՒԳՈՒՆՈՍՈՐ, յԱժՆԶ. - էջ 1334

ՆԱԴԻՐ շահ, սպանուած 1747 թ. - էջ 68, 735, 1124

ՆԱԶԱՐ

– Ժե. դ. - էջ 418

– ԺԷ. դ., եղբայր ստացող Սահակի - էջ 518

– գրչփ. - էջ 171

ՆԱԶԱՐԷԹ

– ԺԶ. դ., գրիչ - Հ^մ 2486, էջ 227, 228

– Խոջայ, 1650 թ., ստացող ի նոր Ջուղայ - Հ^մ 2558, էջ 489, 492, 493

ՆԱԶԱՐԻՈՍ նհտ. - էջ 1251

ՆԱԶՂՈՒ

– 1568 թ. - էջ 417

– (Նազլում) 1663 թ., փոյր Մելիֆոն ստացողի - էջ 890

– 1756 թ., կողակից Աւաք ստացողի - էջ 120

– ԺԸ. դ. - էջ 826

ՆԱԹԱՆ մարգարէ - էջ 1223

ՆԱՀԱՊԵՏ

– Քուչակ, տաղ՝ Աղբիւր կենդանի - էջ 515

– կր., լուսարար եղիազարու վանուց - էջ 1206

– Ա. Եղեաացի, կրդկա. Հայոց՝ 1691-1705 թթ. - էջ 519

– դպիր, 1834 թ., գրիչ ի Կ.Պոլիս - Հ^մ 2551, էջ 465, 466

ՆԱՂԱՇ ՅՈՎՆԱԹԱՆ, 1661-1722 թթ., տաղ՝ Անցանէ մեծութիւն - էջ 1101, Եկայք այսօր - էջ 506, Յորժամ որ - էջ 103, Նստէք ի մահիս - էջ 103, նշում - էջ 507

ՆԱՂԴԻ, 1620 թ. - էջ 1123, 1156

ՆԱՅԱՍՈՆ, յԱժՆԶ. - էջ 1333###

ՆԱՅԻՊԷ ՍԱՆԹՈՒՆԻ, 1810ական թթ. - էջ 1277

ՆԱՆ, ԺԷ. դ. - էջ 1064

ՆԱՆԱ վրդ Ասորի, Մեկնութիւն Յովհաննու Աւետարանին - էջ 1192, 1194

ՆԱՆԱՅԳՈՒ, 1641 թ. - էջ 148

ՆԱՆԱՋԱՆ

– 1697 թ., դուստր Մինասայ Ջուղայեցոյ - էջ 1110

– ԺԸ. դ. - էջ 164

ՆԱՆՕՇ, 1801 թ. - էջ 1206, 1208

ՆԱՊՈՒԷՈՆ - էջ 850

ՆԱՏԵՐ, 1341 թ., գրիչ ի Վարդնշէն - Հ^մ 2653, էջ 965, 967

ՆԱՐԳԻԶ, 1636 թ. - էջ 980

ՆԱՐԻՆԵԱԹՈՒՆ, 1671 թ. - էջ 129

ՆԱՐԻՆՁ, 1585 թ., մայր Սիմէոն վրդ. Ապարանցու - էջ 1132

ՆԱԻԷ, հայր Յեսուի - էջ 594, 597, 600, 1047, 1246

ՆԱԻՈՒՄ մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 601, 797, 806, 1049, մանրանկար - էջ 593, 804, մահ - էջ 798, 806, նշում - էջ 374

ՆԱՔՈՎՐ, յԱժՆԶ. - էջ 1332

ՆԵՔՐՈՎԹ - էջ 1331

ՆԵՆՄԻ, որդի Աֆագեայ, Գիրք - էջ 594, 601, 797, 806, 884, 885, 984, 1048, նշում - էջ 639, 1280

ՆԵՂՈՍ

– նհտ. - էջ 1249

– հայր, Դ-Ե. դդ., Խրամ - էջ 180, 398, 399, 480, 485, 570, 884, 885, 1137, 1144, 1145, նշում - էջ 484, 490, 1154, 1166

ՆԵՌ - էջ 288, 745

ՆԵՐԳԻՆԷ մեծատուն - էջ 1223

ՆԵՍՏՈՐ

– Եպս., նհտ. - էջ 1224

– հերձուածող, մհ. 440 թ. - էջ 1238

ՆԵՐՇԱՊՈՒՀ Եպս. Մամիկոնիից, 551 թ., Կանոնի - էջ 235, 525

ՆԵՐՈՆ կայսր Հռոմայ - էջ 1251

ՆԵՐՍԷ

– նհտ. - էջ 1244

– որդի թգար-ին Հռովմայ - էջ 1136

ՆԵՐՍԷՍ

– նհտ., - էջ 1228

– Մեծ, կրդկա. Հայոց՝ 353-373 թթ., Կանոնի - էջ 235, Պատմութիւն - էջ 518, 908, տօն - էջ 1256, Տեսիլ - էջ 690, շարական - էջ 49, մանրանկար - էջ 50, 851, նշում - էջ 853, 910, 1247

– հեղինակ Փիլիկասիմոնի Վկայաբանութեան - էջ 1225

– Բ. Բագրեանդղի, կրթկա. Հայոց՝ 548-557 թթ., Կանոն՝ - էջ 235, 525, 841
 – Գ. Տայեցի, կրթկա. Հայոց՝ 641-661 թթ. - էջ 841, 861, 862
 – գարավար, է. դ. - էջ 858
 – Կթղ. Աղուանից, 689-713 թթ. - էջ 646, 834, 976
 – Շնորհալի (Կլայեցի), կրթկա. Հայոց՝ 1166-1173 թթ., Աղոթք (Հաստով) - էջ 54, 89, 120, 144, 154, 188, 191, 217, 232, 283, 539, 1003, 1147, Բանբ Զափա - էջ 31, 35, 227, 359, Գիր հաստոյ խոստովանութեան - էջ 246, 1115, Դասանութին հաստոյ (խոստովանիմք) - էջ 232, 283, Թուրք ընդհանրական - էջ 250, 432, 1113, 1137, Թուրք - էջ 251, 525, 688, 689, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, Ի տօնի արմաւենեաց - էջ 249, 1114, Կանոն խաղող օրինելոյ - էջ 535, Կանոն - էջ 235, Կարգաւորութիւն Տօնացոցի - էջ 112, Մեկնութիւն խորանաց - էջ 357, 708, Մեկնութիւն Մաաթէի - էջ 355, 461, 709, 1181, Մեկնութիւն Բարձրացոցէի - էջ 465, 696, Յաղագս երկնից եւ գարուց նորա - էջ 691, 1101, Յիշատակարան Բան Հաստոյ - էջ 242, Յիշատակարան Առակացն - էջ 808, Մաղմոսին - էջ 191, 360, Յիսուս Որդի - էջ 222 (հատուած), Նախադրութիւն գրոցն Հնոյ Կտակարանի - էջ 597, Նախադրութիւն խրատական յաղագս աղաքից - էջ 538, 1002, 1111, Ներբողեան հրեշտակապետացն - էջ 397, Ի բանից - էջ 436, 437, Ներբողեան Շնորհալոյ - էջ 360, Վարձ - էջ 252, 462, 1243, տաղ, գանձ եւ շարական՝ Այրն անսկիզբն - էջ 1101, Այրն առաջին - էջ 1101, Այրն Աստուծոյ - էջ 362, 1101, Այլ պաղատիմք - էջ 252, Այսար ատեւեաց - էջ 428, Այսօր Գարբէլ - էջ 430, 952, 998, 1036, Անարատ տանար - էջ 430, 998, 1036, Անմարմնոցն հրեղինաց - էջ 223, 429, 940, 989, 1030, Աշխարհ ամենայն - էջ 196, 219, 1003, Առաքելն Աստուածորդոյն - էջ 430, 934, 1027, 1079, Առաւօտ լուսոյ - էջ 122, 196, 219, 997, 1003, 1035, 1077, Աստուծային բանից - էջ 691, Աստուած անեղ - էջ 587, 691, Արարչական Բանին - էջ 159, Արեգակն արդար - էջ 222, 934, 951, 985, 987, 1037, 1080, Արքունք եղերով - էջ 196, 316, Եղական գրով - էջ 691, 1101, Ի գաւազանէն - էջ 223, 937, 1084, Խաւսեր բանին - էջ 225, Ծարաւեցա Տէրն - էջ 225, 951, 1036, 1081, Կանային արտասուամք - էջ 430, 938, 988, Հանէ գնոսա - էջ 225, Միշտ յէիդ - էջ 691, 1101, Յիշեցում ի գիշերի - էջ 196, 219, 995, 1008, Նայեա սիրով - էջ 156, Նըստեալ կանային - էջ 223, 431, 991, 1031, 1075, Նորաստեղծեալ - էջ 156, 159, 497, Նոր ծաղիկ - էջ 428, 430, Նոր ձայն - էջ 430, 988, 1074, Նոր տօնիս - էջ 934, 1084, Սուրբ Հոգոյն տանար - էջ 222, 986, Յընձան այսօր - էջ 222, 938, 1034, 1074, մանրանկար - էջ 13, 96, 124, 149, 187, 1001, 1095, նշում - էջ 32, 151, 192, 228, 253, 433, 434, 455, 466, 608, 698, 718, 799, 800, 1118
 – Լամբրոնացի, 1153-1198 թթ., Ատենաբանութիւն - էջ 245, 608, Գիր հաստոյ խոստովանութեան - էջ 246, 1115, Դեսպանագնացութիւն - էջ 246, 251, 1114, Թուրք առ Յուսկանն - էջ 245, 251, 689, 1114, Խնդիր Հոռոմոց - էջ 608, Խորհրդածութիւն - էջ 608, Խրատ եւ սանմանք - էջ 87, 184, 1148, Հարցախնդրութիւն - էջ 609, Մեկնութիւն

աղօրիցն Յովհաննու Աւետարանին - էջ 317, 713, Մեկնութիւն բանիցն Սողոմոնի - էջ 661, 663, Մեկնութիւն Պատարագամատոյց աղօրից - էջ 134, 609, Մեկնութիւն Սաղմոսաց - էջ 1213, 1216, Յովհաննու Յայտնութեան մեկնութեան խմբագրող - էջ 311, Ներբողեան Շնորհալոյ - էջ 252, Յիշատակարան - էջ 85, 250, 317, 345, 360, 721, Ներբողեան ի Վերափոխումն - էջ 1165, Վարձ Նարեկացոյ - էջ 484, Ի մեկնութենէ սրբոյ Պատարագին - էջ 376, 437, Ի Քաղաքային օրինացն - էջ 629, Վարձ - էջ 1166, Ողբ ի Տէր Ներսէս - էջ 251, նշում - էջ 318, 319, 320, 346, 610, 611, 614, 662, 666, 677, 692, 714, 1169, 1216, 1218, 1279
 – Ժ. դ., Բեռնդի Ներսիսի Լամբրոնացոյ - էջ 718, 1182, 1166
 – Մշեցի, վր. 1248 թ. - էջ 466
 – վր., 1268 թ. - էջ 1197
 – Բիյ., 1300 թ. - էջ 691
 – 1303 թ., ստաշնորդ Երզնկայի - էջ 633
 – 1387 թ. - էջ 36
 – 1425 թ., եղբայր Մկրտիչ Բիյի - էջ 802
 – վր., 1443 թ. - էջ 184
 – Եպ. Անկիւրացի, 1464 թ. - էջ 462
 – 1471 թ. - էջ 824
 – Խաչենցի, Ժ. դ., ստացող - էջ 249, էջ 247, 250
 – Երէց, 1535 թ., Գրիչ յԻսպիելայ գիւղ (Կեսարիա) - էջ 2570, էջ 535, 539, 540
 – 1576 թ., եղբայր յեաին ստացող Սարգիս արդի - էջ 669
 – 1596 թ., ի Կիլիկիայ, հօրեղբայր Վահան գրչի - էջ 279
 – վր. Գաաշեցի - էջ 522
 – Երէց, 1598 թ., հայր Բարսեղ գրչի - էջ 677
 – կրթկա. Սոյ, 1651 թ. - էջ 648, 841
 – 1697 թ., հնգգ., հայր ստացող Գալուստ վրդի - էջ 1109
 – Բիյ., Ժ. դ., ստացող - էջ 2476, էջ 197, 200
 – Գանձակեցի, 1736 թ. - էջ 501
 – Տէր-Պօղոսեան, Ժ. դ. - էջ 1110
 – Ե. Աշտարակեցի, կրթկա. Հայոց՝ 1843-1857 թթ. - Կոնդակ - էջ 1010, 1011, 1012, կնիատեր - էջ 1013, նշում - էջ 702, 1270, 1285, 1286, 1287, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1297, 1300, 1301, 1303, 1305, 1306, 1308
 – արեւապ. Վարձապետեան, 1874 թ. - էջ 456
 – Բիյ. 1906 թ., Գէորգեակ - էջ 204
 – Ակիմեան, թթ. - էջ 345, 662, 663, 718
 ՆԵՐՍԻՈՆ նհա. - էջ 1226
 ՆԵՓՔԱՂԻՄ, Նահապետ, Կտակ - էջ 299, 650, 805
 ՆԵՔՏԱՌԻՈՍ, Եպիսկոպոս Հոռմա, Դ. դ. - էջ 436
 ՆԷՈՆ նհա. - էջ 1254
 ՆԷՈՆԻԼԻԱ արքունի, նհա. - էջ 1221
 ՆԷՈՓԻՏՈՍ նհա. - էջ 1222, 1245
 ՆԻԱՋՊԷԿ, 1620 թ. - էջ 1122
 ՆԻԿԱՆԴՈՍ նհա. - էջ 1248
 ՆԻԿԱՆԴՐՈՍ նհա. - էջ 1232, 1236
 ՆԻԿԻՏԱՍ նհա. - էջ 1248
 ՆԻԿԻՓՈՐ
 – նհա. - էջ 1223, 1255
 – (Նիկեփորոս) կայսր - էջ 1221

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ

- Զմիւռնացի հայրապետ - էջ 428, 782, 935, 1045, 1259
- (Նիկողոս) 1453 թ., գրիչ ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2484, էջ 217, 218
- վրդ., 1640 թ., ստացող ի Ղարաւու - Հ^{մր} 2654, էջ 969, 973
- 1647 թ., գրիչ ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2444, էջ 121, 123
- տաղ՝ Յաստնորս - էջ 1104
- Մելանատր, 1656 թ., գրիչ եւ ծաղկող ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2534, էջ 405, 407, 408, Հ^{մր} 2536՝ ի Կաֆայ, 1657 թ. - էջ 411, 414
- (Նիկողոս) 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 410
- Իբերիացի, ի Թէոդոսոպոլիս, 1663 թ. - էջ 306
- (Նէկեղոս) 1684 թ., էջ 239, 240
- (Նիկողոս) 1732 թ. - էջ 771
- պրն., 1752 թ. - էջ 724
- վրդ. Հաղբատու, 1822 թ. - էջ 1291
- աղայ, 1822 թ. - էջ 1298
- Պալախաւոցի, մահաւետի, 1822 թ. - էջ 1303
- (Նիկողոս) եպս., 1850 թ. - էջ 766
- ծն. 1858 թ. - էջ 68
- (Նիկողոս) գրչի. - էջ 962
- ՆԻՄՓԱԻԴՈՐԱ ՎԿԱՅՈՒՄԻ - էջ 1247
- ՆԻԻՍԻԱ ընթերցող, նհտ. - էջ 1246
- ՆԻՐՍԱՆ եպս. Պարսից, նհտ. - էջ 1257
- ՆՇԵՈՒՆ, 1498 թ., քոյր Ստեփաննոս ստացողի - էջ 126
- ՆՈՄԻ, Հարցումն - էջ 1129
- ՆՈՅ նահապետ - էջ 592, 637, 640, 743, 772, 881, 924, 1331
- ՆՈՅՆՄՁԱՐ, դուստր Նոյի - էջ 592, 772
- ՆՈՅԻՄ, ԺԹ. դ., - էջ 974
- ՆՈՅՈՄԻ, յԱճՆՆՆ. - էջ 1333
- ՆՈՐՈԳԷՍ, ԺԷ. դ., գրիչ - Հ^{մր} 2490, էջ 233, 236, 23
- ՆՈՐՏՈՒԿ, ԺԶ. դ. - էջ 1042
- ՆՈՒԱՐԴԻՆ, 1672 թ., հայր ստացող Զորաբի - էջ 577, 580
- ՆՈՒՄԵՐԻԱՆՈՍ թգւր. - էջ 1246, 1252, 1262
- ՆՈՒՆԷ, մի ի Հոփիսիմեան կուսից, Դ. դ. - էջ 1062, 1254
- ՆՈՒՆԻԿՈՍ, հմայական աղօթքով քուն բերող հրեշտակ - էջ 188
- ՆՈՒՆՈՒՅԱՐ (Նօայֆար) ԺԶ. դ. - էջ 536
- ՆՈՒՐԱԼԻ, ԺԷ. դ., յետին ստացող - էջ 1005
- ՆՈՒՐԻԿԵԱՆ Ա., 1908 թ. - էջ 218
- ՆՈՒՐԻՆ, 1786 թ. - էջ 1325
- ՇԱՀԱՄԻՐ**, 1786 թ. - էջ 1322, 1327
- ՇԱՀԱՆ օղլի, ԺԸ. դ. - էջ 72
- ՇԱՀԲՈՒՏԱԽ, 1640 թ. - էջ 207
- ՇԱՀԷՆ զօրավար Պարսից, Է. դ. - էջ 858
- ՇԱՀՁԱՄ, 1585 թ. - էջ 833
- ՇԱՀՁԱՄԱՆ, 1602 թ. - էջ 237
- ՇԱՀՁԱՏԷ, 1657 թ., Կաֆա - էջ 410
- ՇԱՀՁԱՐ, 1767 թ., հնգգ. դուստր Մամուէլ գրչի - էջ 290
- ՇԱՀԷՆ
 - զօրավար, Է. դ. - էջ 858
 - ԺԸ. դ. - էջ 81, 82
 - ՇԱՀԻԿ, 1797 թ. - էջ 460

- ՇԱՀԵԱՆՈՒՄ, 1722 թ. - էջ 1124
- ՇԱՀՄԱՄԱ, 1585 թ., մայր գրիչ Միխայէլ երէցի - էջ 572
- ՇԱՀՆԱԶ, ԺԶ. դ. - էջ 542
- ՇԱՀՆԱԶԱՐ
 - մելիք, 1580 թ., յետին ստացող - էջ 1156, 1157
 - պրն., 1620 թ. - էջ 1122, 1123
 - ՇԱՀՆԻԿԱՐ, 1665 թ., մայր ստացող Իզմիրզանի - էջ 606
 - ՇԱՀՆՇԱՀ ԶԱՔԱՐԵԱՆ - էջ 500
 - ՇԱՀՈՒՄ
 - ԺԶ. դ. - էջ 454
 - 1641 թ., Արցախ, կողակից Գայիանէ գրչի - էջ 23
 - ԺԸ. դ. - էջ 482, 483
 - ՇԱՀՍՈՒԼԹԱՆ, 1602 թ., քոյր յետին ստացող Մելքիսեդի - էջ 1042
 - ՇԱՀՐԻ ջահընկալ, 1663 թ., ստացող ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2473, էջ 189, 192
 - ՇԱՀՐՄԱՆ, 1419 թ., հնգգ. քոյր գրիչ Աստուածատուր արդլի - էջ 1056
 - ՇԱՂԱԽԹ, ԺԶ. դ., հայր ստացող Սալամի - էջ 828
 - ՇԱՂԶԱԴԷ, ԺԷ. դ., մայր Ստեփանոս վարպետի - էջ 43
 - ՇԱՂԻՏԱՅ նհտ., Դ. դ. - էջ 1136, 1222
 - ՇԱՂԻԲԱԹ, ԺԷ. դ., եղբայր Ստեփանոս վարպետի - էջ 43
 - ՇԱՂՊԱԹ, 1576 թ., եղբայր յետին ստացող Սարգիս արեղայի - էջ 669
 - ՇԱՄԱՆԴՈՒՆՏ, ԺԷ. դ., հարս Մամուէլի - էջ 1005
 - ՇԱՄԻՐԱՄ
 - թագունի - էջ 854, 873
 - 1663 թ., տատ Մկրտիչի - էջ 1053
 - ՇԱՄԻՐԱՄ աղա, 1786 թ. - էջ 1319, 1320, 1323, 1324
 - ՇԱՄՈՒԷԼ
 - տե՛ս Սամուէլ
 - (Շմուէլ) հեղինակ Պարսամ նահատակի Պատմութեան - էջ 1135
 - ՇԱՅԻՆԱՐ, 1537 թ. - էջ 825
 - ՇԱՆՇԱՅ, 1475 թ., որդի Սատաղայ ստացողի - էջ 832
 - ՇԱՆԻ, ԺԸ. դ. - էջ 34
 - ՇԱՊՈՒՀ Բ., Պարսից արքայ Դ. դ., - էջ 853, 1222, 1224, 1230, 1247, 1249
 - ՇԱՏԻԲԷԿ, 1430 թ., յետին ստացող - էջ 1041
 - ՇԱՓԱՂ, ԺԸ. դ. - էջ 78
 - ՇԱՔԱՐ, ԺԶ. դ. - էջ 536
 - ՇԱՔԱՐԵԱՍԹՈՒՆ, 1419 թ., մայր գրիչ Աստուածատուր արդլի - էջ 1056
 - ՇԱՔԱՐՈՆ մելիք, 1785 թ. - էջ 1318
 - ՇԱԽԵԼԻ (-լու), ԺԷ. դ. - էջ 1005
 - ՇԵՆՈ արկւզ. - էջ 1255
 - ՇԵՔՍՊԻՐ - էջ 850
 - ՇԷՆԻՊԷԿ, 1801 թ. - էջ 1207
 - ՇԷՐՐԱՆ, ԺԹ. դ. - էջ 974
 - ՇԷՕՇԻ, 1785 թ. - էջ 1318, 1322, 1323
 - ՇԻՂԱ նհտ. - էջ 1237
 - ՇԻՆԵԱՍՔ պրն., ԺԷ. դ. - էջ 905
 - ՇԻՐԻՆ թագունի - էջ 855
 - ՇԻՐԻՆՊԱԶԻ, 1620 թ. - էջ 1123, 1156

ՇԻՕՇԲԷԳ, 1771 թ., հայր Յովսէփ արքեպ. Արղոյսեանի - էջ 892

ՇՄԱԻՈՆ

- Նահապետ, Կտակ - էջ 299, 649, 805, նշում - էջ 1258
- երկրորդ եպիսկոպոս Երուսաղէմի, Ա. դ. - էջ 437, 1236, 1249
- եպս., նհտ. - էջ 1230
- վրդ., 1459 թ. - էջ 321
- վրդ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 1110

ՇՆՈՅՈՐ

- տիկին, 1352 թ. - էջ 816
- (Շնոխոր) 1585 թ., կողակից Ասատի - էջ 833

ՇՈՒՇԱՆ

- վարժ - էջ 1236
- վկայունի - էջ 1225
- (Շուշանիկ) Կարղենի, Ե. դ., վկայունի - էջ 1261
- 1363 թ. - էջ 715
- 1636 թ., դուստր Խորմի - էջ 980
- 1648 թ., մայր ստացող խոջա Պետրոսի - էջ 605
- 1697 թ., քոյր Գալուստ ստացողի - էջ 1110

ՇՕՂԱ, ի Գործք առաքելոց - էջ 674

ՈՂՈՄՊԻ հայր - էջ 556

ՈՂՈՄՊԻԱԳՈՐՈՍ - էջ 260

ՈՂԲԻԱՆՈՍ եպս., նհտ. - էջ 1236

ՈՂՈՄՊԻԱՅ նհտ. - էջ 1241

ՈՅԱՆ, 1724 թ. - էջ 175

ՈՆԵՍԻՄՈՍ, Ա. դ., նհտ. - էջ 1201, 1224, 1245

ՈՆՈՐԻՈՍ թգւր. - էջ 1257

ՈՆՈՓՐԻՈՍ անապատական - էջ 1133, 1152, 1236

ՈՍԿԱՆ

- եպս., ժՁ. դ. - էջ 420
- ժՁ. դ., - Հ^{տր} 2576, էջ 557, 564
- 1661 թ., հայր Մկրտիչի - էջ 1053
- միաբան Գանձասարի, 1664, - էջ 502
- 1666 թ., կնքատէր - էջ 1054
- Յական երէց, 1713 թ. - էջ 190
- Արգրումեցի, 1742 թ. - էջ 771
- ժԸ. դ. - էջ 78
- ՈՍԿԱՆԵԱՆ Նիսի - էջ 73
- ՈՍԿԷԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1254
- ՈՍԿԵԱՆՔ (ՈՍԿԻ) նհտ. Ա. դարի - էջ 224, 552, 1061, 1248

ՈՍԿԻ

- 1498 թ., մայր ստացող Ստեփաննոս արքայի - էջ 126
- (Ոսկիկ) ժՁ. դ. - էջ 822
- ժՁ. դ., կողակից Մովսէսի - էջ 80
- 1648 թ., դուստր ստացող խոջա Պետրոսի - էջ 605

ՈՎԷՍ արքայ., ժԷ. դ. - էջ 436

ՈՍԷԷ, մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 601, 797, 806, 1049, մանրանկար - էջ 593, 795, 804, տօն - էջ 1252, մահ - էջ 797, 806, նշում - էջ 356, 374

ՈՎՐԱՍՏԷՍ - էջ 623

ՈՐՄԻՁԳ

- թգւր. Պարսից, Ձ դ. - էջ 855
- թգւր. Պարսից, Է. դ. - էջ 859

ՈՐՄՄԿԱՆ նհտ. - էջ 1228

ՈՐՈԳԻՆԷՍ, 185-253 թթ., ի բանից - էջ 436, 524, Մեկնութիւն Երզ Երզնցի - էջ 662, յեկեղեցայ Պատմութենէն - էջ 1202

ՈԻԳՆԱՏ բռնատր, 1200 թ. - էջ 616

ՈԻԶԷՐ ՍԱՍՈՒՆՅԻ, 1794 թ. - էջ 1207

ՈԻԼՈՒԵԱՆ, 1568 թ. - էջ 417

ՈԻԼՈՒՊ, 1657 թ., Կաֆա, հայր ստացող Մինաս ֆնյի - էջ 414

ՈԻԼՈՒՊԻՔԱՅ, 1566 թ., դուստր Աւագխաթունի - էջ 969

ՈԻՄԻՏ, 1580 թ., որդի Մարկոս ֆնյի - էջ 418

ՈԻՍՈՒԲԷԿ, 1475 թ. - էջ 831

ՈԻՍՏԻԱՆ, 1655 թ. - էջ 567, 568

ՈԻՍՏԻՆՈՍ նհտ. - էջ 1235

ՈԻՏԻԷ Բեռնար - էջ 582, 738, 1001

ՈԻՐԲԱԹ, միայնակեաց - էջ 554

ՈԻՐԲԱՆՈՍ

- նհտ. - էջ 1238
- Կղաղիռուպակի, նհտ. - էջ 1245

ՈԻՐԻԱ (ՈԻՐԷ) եղբայր Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի - էջ 162, 163

ՈԻՐՈՒՀՃԱՆ, 1740 թ. - էջ 444

ՈԻՐՄԻԿԻՆՈՍ նհտ. - էջ 1244

ՉԱՂԱՐ, ժՁ. դ. - էջ 536

ՉԻԳՈՒՐ, ժԷ. դ., կողակից Զաֆարի - էջ 1005

ՉԻՉԱԿ, 1733 թ. - էջ 1158

ՉՈՊԱՆ, 1393 թ., հայր Մխիթար գրչի - էջ 300

ՊԱԼԱՏԻ, միայնակեաց - էջ 554

ՊԱՂԻ, 1707 թ. - էջ 174

ՊԱՂՏԱՍԱՐ

- 1603 թ., եղբայր Մրապիոն վրդ. Ուրհայեցու - էջ 716
- դպիր, ժԸ. դ., տաղճ Պայծառագոյն որդեակ իմ - էջ 20, Սուրբ սիրամարգ - էջ 101
- վրդ., 1673 թ, յետին ստացող - էջ 584
- եպս., 1768 թ. - էջ 758

ՊԱՄԲՈ արքա - էջ 488

ՊԱՄՓԱԼՈՆ նհտ. - էջ 1234

ՊԱՄՓԻԻԼՈՍ նհտ. - էջ 1224

ՊԱՅԱԶԻՏ սուլթան - էջ 900

ՊԱՅԱՆԳՈՒՐ, ժՁ. դ., եղբայր ստացող Մկրտիչ սրկի - էջ 542

ՊԱՅԻՍ, Բանք խրատու - էջ 1141

ՊԱՅՐԱՄ, 1641 թ. - էջ 1052

ՊԱՆՍԷՄ վկայունի - էջ 1237

ՊԱՆՍՈՓՈՍ նհտ. - էջ 121

ՊԱՆՏԱԼԵՒՈՆ - էջ 1241

ՊԱՊ

- թգւր. Հայոց - էջ 690, 851, 854
- 1631 թ., հայր Գրիգոր գրչի - էջ 972, 973
- 1641 թ., հայր Գայիանէ գրչի, Արցախ - էջ 23
- ՊԱՊԱԽԱՆ, 1602 թ. - էջ 237
- ՊԱՊԱՆՈՒՆ նհտ. - էջ 1248
- ՊԱՊԱՋԱՆ
- 1550 թ. - էջ 178
- (Պապանան) 1631 թ., եղբայր Գրիգոր գրչի - էջ 973

ՊԱՊԱՔ, որդի Պոռ իշխանի, ԺԳ. դ. - էջ 1121
 ՊԱՊԻ, 1747 թ. - էջ 68
 ՊԱՊԻԱ նհու. - էջ 1222
 ՊԱՊԻԱՍ նհու. - էջ 453, 1223
 ՊԱՊԻԼԱ նհու. - էջ 1240, 1243
 ՊԱՊԻԼՈՍ նհու. - էջ 1251
 ՊԱՊԻԿ
 - աղայ ի Տրապիզոն - էջ 1296, 1299
 - 1845 թ. - էջ 528
 ՊԱՊԻՆ, 1640 թ. - էջ 207
 ՊԱՊԻՋԱՆ, 1672 թ., եղբայր Ջուրաբ ստացողի - էջ 580
 ՊԱՊՈՒՀԷՐ, դարբին, 1441 թ. - էջ 1063
 ՊԱՋԻ, ԺԹ. դ., մայր Եսայի Կոլաստանցու - էջ 701
 ՊԱՍԻԿՐԱՏՈՍ նհու. - էջ 1231
 ՊԱՏԱՊԻՈՍ նգնատու - էջ 1259
 ՊԱՏԱՐԱՅ նհու. - էջ 903
 ՊԱՏԵՐՄՈՒԹՅՈՍ
 - նհու. - էջ 1249
 - նգնատու - էջ 1240
 ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ Քերովքէ - էջ 1119
 ՊԱՏՐԻԿՈՍ եպս. Պրոսպա ֆաղափի - էջ 554, 1234
 ՊԱՐԱՍԿԵԻԻ
 - նհու. - էջ 453, 1237
 - 1691ից առաջ, եղբայր Սիմոն ստացողի - էջ 498
 ՊԱՐԹՅՆԻՈՍ
 - եպս. Լամբսակայ - էջ 1223
 - սրբ. - էջ 1222
 ՊԱՐԻՈՎԿԱՅ արքայ Քուշանաց - էջ 857
 ՊԱՐՄԵՆԻ առաքեալ - էջ 1249
 ՊԱՐՈՆ, 1602 թ., որդի յեախն ստացող Մելիսեղի - էջ 1042
 ՊԱՐՈՆՇԱՀ (-շի), ԺԵ. դ., հնգգ. - էջ 1059
 ՊԱՐՈՆ խոնա, 1630 թ. - էջ 817
 ՊԱՐՈՆԳՈՐԳ, ԺԵ. դ., որդի Ջանգիշէ ստացողի - էջ 1059
 ՊԱՐՈՆԴԱՏ, 1294 թ., հայր գրիչ Բարսեղ երաժշտի - էջ 610
 ՊԱՐՈՆՎԱՐԳ, 1687 թ., որդի Խոսրով ստացողի - էջ 826
 ՊԱՐՍԱՄ
 - Ասաղեմու նհու. - էջ 1135, 1158, 1219
 - նհու., - էջ 1219
 - ֆնյ. Թիֆլիզեցի, 1476 թ. - էջ 434
 - ստացող յԱղթամար, 1537 թ. - էջ 821, 825
 - 1631 թ., որդի Գրիգոր գրչի - էջ 973
 ՊԱՐՍԱՄԲՈՆ նհու. - էջ 1232
 ՊԱԻԼԵԱՅ կոյս - էջ 1235
 ՊԱԻՍԵՐ նհու. - էջ 1221
 ՊԱԻՍԻԼԻՊՈՍ նհու. - էջ 1230
 ՊԱՓԱՄԵՐ նհու. - էջ 1234
 ՊԱՓՆՈՏԻՈՍ միայնակեաց - էջ 553, 1133, 1250
 ՊԱՔՍԻՄՈՍ անապատական - էջ 1232
 ՊԱՔՐՈՏԷ միայնակեաց - էջ 1134
 ՊԵՂԻԳԷ սրբուհի - էջ 1232, 1236, 1251
 ՊԵՂԻՄ ԺԵ, միայնակեաց - էջ 1134
 ՊԵՄԷ վկայուհի - էջ 1222
 ՊԵՌԱՊԱՏՈՒԵԱ վկայուհի - էջ 1225
 ՊԵՏԱՓՐԷ ֆուր, հայր Ասանէթի - էջ 299

ՊԵՏՐՈՍ
 - առաքեալ, Կարողիկէ թուրք - էջ 64, 596, 604, 798, 807, 1049, 1061 (պպ), հատուած - էջ 556, Մեկնութիւն թղթոյն - էջ 1214, 1215, ի տաղս - էջ 428, տօն - էջ 1220, 1261, մանրանկար - էջ 57, 149, 187, 195, 201, 405, 406, 565, 795, 967, 1001, 1053, ֆարոզ - էջ 790, նշում - էջ 135, 189, 240, 307, 421, 538, 579, 639, 660, 671, 672, 673, 775, 776, 780, 782, 791, 796, 877, 880, 897, 921, 1051, 1167, 1216, 1237, 1238, 1240
 - Մաքսատու, Անողորմ, Կարֆ եւ պատմութիւն - էջ 570
 - Աղեֆանդրու հայրապետ - էջ 1257
 - Ասաղեմու նհու. - էջ 1219
 - նհու. - էջ 1219, 1235
 - նհու., Գ. դ. - էջ 1258
 - Սիւնեաց եպիսկոպոս, Զ. դ. - էջ 1127
 - 973 թ., գրիչ ի Տարան - Հ^մ 2684, էջ 1171, 1173
 - Ա. Գեաղարձ, կթղկա. Հայոց՝ 1019-1058 թթ. - էջ 151, 152, 226, 1119, 1203, 1211
 - կր., 1298 թ. - էջ 643
 - (Պետրոսիկ) սրկւգ., ԺԳ. դ., գրիչ - Հ^մ 2414, էջ 49, 52
 - ԺԳ. դ. - էջ 531
 - 1363 թ., գրիչ ի Գամաղիէի վանս - Հ^մ 2610, էջ 707, 709
 - սրկւգ., 1387 թ., գրիչ - Հ^մ 2516, էջ 315, 319
 - Արագոնացի, ԺԳ. դ. - էջ 249
 - կր., 1498 թ., - էջ 126
 - ֆնյ., 1596 թ. - էջ 280
 - վրդ. Կարկանեցի, 1599 թ. - էջ 711
 - ԺԶ. դ. - էջ 1064
 - ֆնյ., ԺԶ. դ., յեախն ստացող - էջ 817
 - կր., ԺԶ. դ., ստացող - Հ^մ 2419, էջ 61, 62
 - 1636 թ. - էջ 980
 - 1641 թ., հնգգ., ի Նոր Ջուղայ, որդի Յոնան երէց գրչի - էջ 34
 - խոջա, 1648 թ., ստացող ի Սպահան - էջ 599, 605
 - մահտեսի, 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 409, 410
 - Աղամալ, 1663 թ., գրիչ ի Նոր Ջուղայ - Հ^մ 2642, էջ 873, 888
 - սրկւգ., 1663 թ. - էջ 891
 - կթղկա. Աղուանից, 1664 թ. - էջ 501, 502, 504, 721
 - դպիր Գիմիշխանեցի, 1665 թ., գրիչ ի Գիմիշխանայ - Հ^մ 2463, էջ 171, 172, 173
 - վրդ., 1678 թ. - էջ 116
 - 1679 թ. - էջ 164
 - արքեպս., ստաջնորդ Ս. Նախավկայի, 1697 թ. - էջ 1109
 - ԺԷ. դ., գրիչ - Հ^մ 2566, էջ 511, 518
 - ԺԷ-ԺԸ. դդ. - էջ 103
 - 1723 թ. - էջ 1165
 - 1729 թ. - էջ 660
 - մահտեսի, 1736 թ. - էջ 725
 - ֆնյ. Գանջեցի, 1742 թ. - էջ 771
 - երէց, 1742 թ., գրիչ - Հ^մ 2434, էջ 93, 95
 - սրկւգ., 1744 թ. - էջ 1124
 - վրդ., 1750 թ. - էջ 454
 - աղա, 1752 թ. - էջ 724
 - 1756 թ. - էջ 120

- մահտեսի, 1764 թ. - էջ 759
- վրդ., 1786 թ. - էջ 1319, 1323
- իշխան, 1794 թ., որդի Յակոբ մահտեսիի - էջ 768
- երեց, ժ. դ. - էջ 893
- ժ. դ., տաղ Պայծառուսին մտաց մարդկան - էջ 966
- ժ. դ., պապ յետին ստացող Յոհաննէսի - էջ 892
- ժ. դ., հայր յետին ստացող Յոհանի - էջ 482, 483
- աղա Ղասապեան, 1822 թ. - էջ 1288, 1296, 1307
- վրդ. ի Ս. Կարապետ, 1822 թ. - էջ 1293, 1295, 1300
- վրդ. յեզնկայ, 1822 թ. - էջ 1297
- 1822 թ. - էջ 1300
- վրդ., 1822 թ. - էջ 1300, 1305, 1306
- տիրգ., 1824 թ. - էջ 104
- վրդ. Կորացի, 1825 թ. - էջ 1304, 1305
- դպիր, 1826 թ., գրիչ - շ^մ 2598, էջ 649, 650
- բարունապետ Ս. Կարապետի, 1828 թ. - էջ 763
- մահտեսի Քերէստենեան, 1873 թ., հայր Գեորգ Դ. կթղկս.ի - էջ 804
- ժ. դ. - էջ 974
- վրդ., կնքատէր - էջ 257
- ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ Եզնիկ աբեպու. - էջ 704, 1262
- ՊԵՐԻԳՐԻՆԷ նհու. - էջ 1240
- ՊԵՐՈՋ թգւր. Պարսից - էջ 855
- ՊԶՐԻԿ տատ, ժ. դ. - էջ 892
- ՊԷՆԿԼԻ խոնա, 1657 թ. - էջ 409
- ՊԻԱՆ արկւգ. - էջ 1232
- ՊԻԱՆՏՈՍ թգւր. - էջ 924
- ՊԻԳԱՍՈՍ նհու. - էջ 1254
- ՊԻՂԱՏՈՍ ՊՈՆՏԱՅԻ, Ա. դ., Թուրք - էջ 442, մանրանկար - էջ 405, 406, 566, 1053, նշում - էջ 653, 703, 704, 780, 781
- ՊԻՄԷՆ միայնակեաց - էջ 553, 554, 556
- ՊԻՈՆ ֆիյ. - էջ 1227
- ՊԻՈՍ Է. պապ Հոռմայ, 1819 թ. - էջ 281
- ՊԻՍԻՍ վկայութի, դուստր Սոփիայ - էջ 1248
- ՊԻՍՏՈՍ նհու. - էջ 1244
- ՊԻԻԹԱԳՈՐԱՍ - էջ 1120
- ՊԼԻՍԻՈՆԱ նհու. - էջ 1227
- ՊՂԱՏՈՆ
- իմաստասէր, 420-337 թթ. մ.թ.ա., Ի բանից - էջ 375, 438, նշում - էջ 391, 963, 1121
- նհու. - էջ 1256
- ՊՂՈՒՏԱՐՔՈՍ իմաստասէր, ի բանից - էջ 438, 623
- ՊՂԻՆԷ նհու. - էջ 1234
- ՊՂԻԿԱՐՊՈՍ Եպս. Զմիտնիոյ, նհու. - էջ 1225, 1260
- ՊՈՄՊԷՆՈՍ Հոռմայեցի զօրավար - էջ 851
- ՊՈՊԻԱՅ արկւգ.ութի - էջ 1251
- ՊՈՐՓԻԻՐ
- նհու., - էջ 1224
- (Պորփիրիոս) զուսան, նհու. - էջ 1254
- էջ 936, 964, 965
- Եպս. Գազայի, նհու. - էջ 1226
- ՊՈՕՇ իշխան, 1268 թ. - էջ 831, 1121, 1197
- ՊՏՂՈՄԷՆՈՍ - էջ 243, 1128
- ՊՐԱԿՍԷ - էջ 1241
- ՊՐԻՃԻՏԱ արքունի - էջ 139

- ՊՐԻՍԿՈՍ, Է. դ. - էջ 858
- ՊՐՈՐՈՍ, նհու. արք. - էջ 37, 1251
- ՊՐՈՆՈՐՈՆ, աշակերտ Յովհաննու Աւետարանչի, մանրանկար - էջ 187, 205, 237, 247, 405, 411, 412, 414, 417, 419, 565, 577, 581, 599, 809, 813, 818, 822, 829, 967, 1039, 1053, 1061
- ՊՐՈԿՂ
- նհու. - էջ 1239
- Կ. Պոլսեցի, Ե. դ., Բան խրատու - էջ 398, Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի - էջ 265, 467, 469, 544, Յաղագս կաղանդաց - էջ 1126, նշում - էջ 470, 472, 546
- ՊՐՈԿՈՊԻՈՍ, նհու. - էջ 1239
- ՊՐՈՄՈՍ նհու. - էջ 1260
- ՊՐՈՄՊԻԱ, նհու. - էջ 1240
- ՊՐՈՊ Վկայութի - էջ 1238
- ՊՐՈՊՈՍ, հայր Ատրնեստէ նհակի-ի - էջ 1245
- ՊՐՈՎՈՍ թգւր. Հոռմայ - էջ 1236
- ՊՐՈՏԱՍԻՈՍ նհու. - էջ 1251
- ՊՐՂ ՃԳՆԱԻՈՐ - էջ 1259
- ՊՐՂԻԿԱՐՊՈՍ - էջ 936
- ՊՐՂԻԿՏՈՍ նհու. - էջ 1243
- ՊՐՂՈՊ նհու. - էջ 1224
- ՊՐՂՈՍ
- առաքեալ, ժ. Գ. թուրք - էջ 63, 64, 233, 323 (պպ), 417 (պպ), 431 (պպ), 596, 602, 798, 807, 1040 (պպ), 1049, հատուած - էջ 20, 25, 28, 29, 90, 210, 374, 375, 552, 553, Գիր - էջ 97, Տեսիլ - էջ 192, մանրանկար - էջ 63, 96, 187, 201, 795, 809, 813, 1001, 1199, Յատաշարան թղթոցն - էջ 308, Մեկնութիւն թղթոցն - էջ 356, 357, 808, 1209, 1210, ի գանձա - էջ 428, տօն - էջ 1261, նշում - էջ 65, 66, 189, 267, 330, 331, 340, 366, 421, 550, 579, 606, 658, 660, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 696, 782, 799, 801, 865, 876, 877, 880, 881, 1118, 1137, 1140, 1167, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1209, 1210, 1211, 1212, 1214, 1224, 1237, 1238, 1242, 1245, 1275, 1279
- Թեբայեցի, անապատական, արք. - էջ 482, 484, 1132, 1154, 1258
- (Պաղ) Միայնակեաց - էջ 1133
- Սամուստացի - էջ 1129
- վրդ. Տարօնացի, Պատասխանի առ Թէոփիստէ - էջ 1119
- ֆիյ. Հայկազն ի Տարսոն, ժ. Բ. դ. - էջ 1115
- նհու., - էջ 1221, 1227
- նհու., - էջ 1228, 1235, 1243
- Խոստովանող - էջ 1255
- Եպս. Սնապի - էջ 1247
- մանուկ նհու. - էջ 1235
- Աղէկասնորացի - էջ 284
- Բ. Գառնեցի, կթղկս. Հայոց՝ 1418-1430 թթ. - էջ 811
- վրդ., 1475 թ. - էջ 831
- 1498 թ., միաբան Ս. Յոսկան որդու վանքի - էջ 126
- ԺՁ. դ., յետին ստացող - էջ 1064
- ԺՁ. դ., որդի Պետրոս ֆիյի - էջ 62
- վրդ., ԺՁ. դ. - էջ 288
- 1612 թ., հայր ստացող Պօղոս ֆիյի - էջ 202
- վրդ., 1613 թ., առաջնորդ Գլակայ - էջ 1213

- ֆնյ., 1636 ք. - էջ 980
- 1641 ք., ի նոր Ջուղայ, որդի գրիչ Յոհանն երեցի - էջ 34
- 1648 ք., որդի ստացող խոջա Պետրոսի - էջ 605
- մահատեսի, ի Կաֆայ, 1657 ք. - էջ 410
- 1671 ք. - էջ 129
- Գալըրցի, 1672 ք., գրիչ յԱմրդղու վանս - չմր 2639, էջ 851, 863, 864, 868
- 1682 ք. - էջ 722
- Ղարբանեցի, 1687 ք. - էջ 182
- 1687 ք. - էջ 826
- վրդ., 1697 ք., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 1110
- Ժէ. դ., ստացող - չմր 2526, էջ 363, 366
- ֆնյ. Գողթնի Ս. Սարգիս եկեղեցու, 1708 ք. - էջ 618
- 1731 ք., հայր Բարսեղ ֆնյի - էջ 660
- Արապեան տպագրիչ - էջ 686
- մահատեսի, 1736 ք. - էջ 725
- վրդ., ԺԸ. դ., յետին ստացող - էջ 458
- վրդ., 1804 ք. - էջ 757
- Սեւանցի, 1806 ք., գրիչ ի Սեւանայ կղզին - չմր 2530, էջ 383, 385, 386
- դպիր Տիրիկեցի Թորոսեան - էջ 1278
- Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1817 ք., Թուղթք - էջ 280, 282, 1269, 1270, 1282, 1285, 1297, նշում - էջ 1167, 1168, 1170
- վրդ. Թնկրեան, 1820 ք. - էջ 870
- ամիրա Կելկելեան, 1822 ք. - էջ 1288
- մահատեսի, 1822 ք. - էջ 1291, 1301
- աղա Սէֆերեան, 1822 ք. - էջ 1295
- պրն., որդի Սարգիս աղայի, 1822 ք. - էջ 1302
- բաբունի Պոլսեցի, 1828 ք. - էջ 763
- պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1868 ք. - էջ 839
- ֆնյ. Բեղեկեան, 1899 ք., նուիրատու չմր 2462, 2463, 2473 ձեռագրերի - էջ 170, 174, 192
- կնիատեր - էջ 1106
- բաբունի, ԺԹ. դ., ֆարոգք - էջ 893, 898
- գրչի. - էջ 34
- ՊՕՏԱԼ, 1823 ք. - էջ 204
- ՋԱԲԻ** իշխան Իսմայլի - էջ 1226
- ՋԱԼԱԼ**
- իշխան Խաչենոյ, ԺԳ. դ. - էջ 500
- 1265 ք. - էջ 664
- Ջալալեանց, 1848 ք. - էջ 257
- ՋԱՀԱՆՇԱՀ (-չէ), 1521 ք. - էջ 178
- ՋԱՀՎԱՐ Խան, 1800 ք. - էջ 108
- ՋԱՆԻՔԷԿ**
- 1463 ք., Արմիզանք - էջ 175, 177
- Ժէ. դ. - էջ 694
- ՋԱՆՈՒՄ պարոն, 1641 ք., մեկեանս չմր 2404, էջ 17, 23
- ՋԵՐՕՆԻՄՈՍ ՊՕԼԻՆԱՅԻ - տե՛ս ՀԵՐՈՆԻՄՈՍ
- ՋԷԿԻԳԱՍԵՀ, 1574 ք. - էջ 164
- ՋՀԱՆՇԱՀ, 1463 ք. - էջ 177
- ՋՀԱՆԳԻՐ (ճհանկիր) 1756 ք., հայր Ավաք ստացողի - էջ 120
- ՋՈՆԱՐ, 1471 ք., մայր Մարտիրոս ստացողի - էջ 824
- ՋՈՐՋ ԲԱՅՐՈՆ - էջ 850

- ՋՈՒԱՆ**
- Վեհ. է. դ. - էջ 858
- (Ճօան) Պարիստա Պօռթա, Բնագանցուքին - էջ 619, 623, մանրանկար - էջ 623
- ՋՈՒՄԻ իշխան, 1475 ք., պարոն Սիւնեաց նահանգի - էջ 831
- ՌԱՍԻՆԻ** - էջ 850
- ՌԵԲԵԿԱՅ, յԱժՂՆՇ. - էջ 1333
- ՌԵՄԵԱ Վկայունի - էջ 1222
- ՌԻԿՈՆ սրբունի - էջ 1242
- ՌՈՄԱՆՈՍ**
- նհտ. - էջ 1241, 1256
- երգեցող, նհտ. - էջ 1250
- ՌՈՄԻՂՈՍ նհտ. - էջ 1227, 1247
- ՌՈՒՐԷՆ**
- Նահապետ, Կտակ - էջ 649, 805, նշում - էջ 960, 1251
- Պաղտասարեան, 1850 ք., գրիչ ի Գորի - չմր 2644, էջ 897, 907, 910
- ՌՈՒԶԶԱԹՈՒՆ, ԺԶ. դ., մայր ստացող Մելեքեթի - էջ 1060
- ՌՈՒՍՈՒԳԱՆ, 1785 ք., բոյր Յովսէփ արեպս. Արղութեանի - էջ 1318
- ՌՈՒՓՈՍ հայր - էջ 396
- ՍԱԲԱ**
- միայնակեաց - էջ 553
- նհտ. - էջ 1136, 1230
- (Սարաս) ստրատեղատ - էջ 1227
- նհտ., - էջ 1228
- կր., Դ. դ. - էջ 1258
- ՍԱԲԱՀ, ԺԶ. դ. - էջ 1064
- ՍԱԲԱՏԻՆՈՍ նհտ. - էջ 1248
- ՍԱԲԷԼ նհտ. - էջ 1237
- ՍԱԲԻՆՈՍ Բժիշկ, նհտ. - էջ 1227
- ՍԱԲՈՒՌՈՍ քգար. Պարսից (նմտ. ՇԱՊՈՒՀ) - էջ 1229, 1230, 1234, 1257
- ՍԱԴԱՂ, 1498 - էջ 126
- ՍԱԴԱՅԷԼ - էջ 607
- ՍԱԴՈՎԿ, յԱժՂՆՇ. - էջ 1333
- ՍԱԴՈՔ եպս., Դ. դ. նհտ. - էջ 1224, 1252
- ՍԱԴՈՒՆ պարոն, 1267 ք. - էջ 1197
- ՍԱԹՈՒՄ, 1585 ք. - էջ 833
- ՍԱԻՆ նհտ. - էջ 1228
- ՍԱԼԻՆԷ, 1636 ք., դուստր Մկրտիչի - էջ 980, 982
- ՍԱԼԱՄ, ԺԶ. դ., ստացող ի Կեղի - չմր 2633, էջ 827, 828
- ՍԱԼԼԱՀԱԴԻՆ, 1178 ք. - էջ 681
- ՍԱԹԱՅԻՍԹՈՒՆ, Ժէ. դ., մայր ստացող Սահակի - էջ 518
- ՍԱԼՁՈՒԻՍԹՈՒՆ, Ժէ. դ. - էջ 1005
- ՍԱԼՎԻՆԱԶ, 1650 ք. - էջ 492
- ՍԱԼՄԷ, 1890 ք., ննգց. - էջ 154
- ՍԱԿԻԿ, 1475 ք., որդի Սատաղայ ստացողի - էջ 832
- ՍԱՀԱԿ
- կր. ֆանանայ - էջ 1235
- (Իսահակ) Պարթեւ, կրղկս. Հայոց՝ 387-438 թթ., Կանոնք - էջ 235, 432, 437, 525, 840, 1112, 1121, Տեսիլ - էջ 853, Սահմանումն Տօնացոյցի - էջ 110, 112, 197, ի տալս եւ

շարականս - էջ 162, տօն - էջ 1247, 1257, մանրանկար - էջ 851, նշում - էջ 151, 501, 676, 739, 864, 866, 1248
 - Ղևոնդեանց ֆահանայիցն, Ե. դ., նհտ. - էջ 1242
 - Բագրատունի իշխան, Ե. դ., պատուիրատու Խորենացու Հայոց Պատմութեան, մանրանկար - էջ 851, 852
 - նհտ. ի Կարին - էջ 1221
 - Մամիկոնեան - էջ 856
 - իշխան Արծրունեաց, նհտ. 768 թ. - էջ 1230
 - հայոց վարդապետ, Թ. դ., Վասն մատաղի - էջ 437
 - կթղկս. Վանեցի, Ի յարն արմատենեաց - էջ 657
 - վրդ., Ժ.Գ. դ., կազմող ի Բջնի - Հ^մ 2609, էջ 701, 705
 - եպս. Գեղամայ եւ Բարեղոյ, 1317 թ. - էջ 1170
 - կր., 1425 թ., ուսուցիչ Աւետիփի - էջ 801, 802
 - Գեղարականեցի, ԺԵ. դ., գրիչ - Հ^մ 2495, էջ 247, 250
 - արքեպս., 1599 թ. - էջ 1004
 - ֆնյ. Բաղիշեցի, 1618 թ., ստացող յեղիազարու վանս - Հ^մ 2691, էջ 1199, 1204, 1205
 - 1659 թ. - էջ 164
 - 1663 թ., եղբայր Մելիքն ստացողի - էջ 890
 - 1671 թ., որդի մեկենաս Անանիա երեցի - էջ 129
 - կազմարար Վանեցի, 1671 թ. - էջ 322, ծաղկող՝ 1672 թ. - Հ^մ 2639, էջ 851, 868, մանրանկար - էջ 851
 - դպիր, 1672 թ., գրիչ ի Տփլիսիս - Հ^մ 2580, էջ 577, 580
 - կթղկս. Կիլիկիոյ, 1679 թ. - էջ 198
 - ԺԵ. դ., ստացող - Հ^մ 2566, էջ 511, 518
 - վրդ., 1731 թ., յերկրէն Ընդունի - էջ 660
 - (Սիհակ) 1745 թ. - էջ 834
 - վրդ. ի Կ. Պոլիս, 1785 թ. - էջ 1317, 1318, 1319, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1328
 - ֆնյ., ի Գօրի, 1788 թ. - էջ 1328
 - վրդ., 1794 թ., կնքատր - էջ 292
 - դպիր, 1828 թ. - էջ 764
 - վրդ., տաղ՝ Սնափառեալ - էջ 1152
 - տիրացու, ԺԸ. դ., տաղ՝ Սիսական յետր - էջ 103, Սուս կենցաղոյս - էջ 102, Սուրբ ես - էջ 103, Տէր Յիսուս - էջ 100
 - (Սնակ) 1807 թ. - էջ 292
 - դպիր, 1828 թ. - էջ 764
 - կր. կնքատր - էջ 432
 - Շահինով, ԺԸ. դ. - էջ 578
 - արքեպս. ի Մայր Աթոռ, 1822 թ. - էջ 1287, 1288, 1295
 - Տէր Մելիքսեբեան, ԺԹ. դ. - էջ 771
 - վրդ. Ամատունի, Մատենադարապետ Ա. Էջմիածնի - էջ 28, 44, 68, 153, 204, 208, 212, 214, 294, 634, 904, 1013
 - գրչի. - էջ 984
 ՍԱՀԱԿԵԱՆ Յասմիկ - էջ 1102, 1103, 1104
 ՍԱՀԱԿԵԱՆ Վերա, թարգմանող - էջ 16
 ՍԱՀՐԱԳ Խոջա, ԺԵ. դ. - էջ 623
 ՍԱՂԱԹԻԷԼ, հայր Զօրաբարէլի, յԱծնչ. - էջ 554
 ՍԱՂԱՐ, ԺԵ. դ. - էջ 1064
 ՍԱՂՄԱՆ, յԱծնչ. - էջ 1001, 1333
 ՍՄԲԱՏ պարոն, 1267 թ. - էջ 1197
 ՍՄԲԱՏԵԱՆՅ Մեարոպ արքեպս. Նախիջեանցի, 1833-1911 թթ., 24, 28, 46, 86, 90, 186, 412, 576, 578, 828, 829
 ՍԱՄԷԳԱՐՍ, յԱծնչ. - էջ 1331
 ՍԱՄՈՆԱՍ նհտ. - էջ 1256

ՍԱՄՈՒԷԼ
 - մարգարէ - էջ 53, 79, 207, 1001, 1333
 - մի ի Ղևոնդեանց ֆահանայից, Ե. դ., նհտ. - էջ 1242
 - (Սամօ) ֆնյ., ԺԵ. դ. - էջ 426
 - (Սանէլ) ԺԵ. դ. - էջ 431
 - վրդ., 1752 թ., - էջ 723
 ՍԱՄՍՈՆ
 - յԱծնչ. - էջ 638, 640, 1333
 - նհտ. - էջ 1259
 ՍԱՅԻԲ ՍԱԻԹԱՆ, 1444 թ. - էջ 1064
 ՍԱՆԱՏՐՈՒԿ թգր., Ա. դ., էջ 1260
 ՍԱՆԳՈՒԽՏ
 - վկայունի, Ա. դ., նահատակութիւն - էջ 1260, նշում - էջ 958
 - 1636 թ., ֆրոշ դուստր Հ^մ 2656ի մեկենաս Արիստակէս վրդի - էջ 980
 ՍԱՌԱ
 - կին Աբրահամու - էջ 592, 1332
 - 1498 թ. - էջ 126
 - 1585 թ., մայր Յովանէսի - էջ 832
 - (Սարա) ԺԶ. դ., կողակից Մելիք ստացողի - էջ 1060
 - 1636 թ. - էջ 980
 - 1687 թ., մայր յետին ստացող Խոսրօֆի - էջ 826
 - 1697 թ., մայր ստացող Գալուստ վրդի - էջ 1109
 - ԺԵ. դ., կողակից Մուրատի - էջ 38
 - 1708 թ. - էջ 618
 ՍԱՌԱԽԱԹՈՒՆ, 1640 թ., ֆոյր գրիչ Գիստ ֆնյի - էջ 207
 ՍԱՍԱՂԱ, 1475 թ., մեկենաս ի Բոլորաբերդ - Հ^մ 2634, էջ 829, 830, 831, 832
 ՍԱՍԱՊԻՈՆ սրբ. - էջ 1223
 ՍԱՏԵՐ նհտ. - էջ 1254
 ՍԱՏԻ, 1717 թ. - էջ 174
 ՍԱՏՐՆԻԼԱ նհտ. - էջ 1240
 ՍԱՏՐԻՃԱՆ, 1631 թ. - էջ 972
 ՍԱՏՐՃԻ հանն - էջ 977
 ՍԱՐԹԻԼՈՍ ֆուրմ, նհտ. - էջ 1259
 ՍԱՐԳԻՍ
 - սուրբ, նհտ. յիշուած Բագոսի հետ - էջ 1061, 1251
 - Զօրավար, սուրբ, ի տաղս եւ ի շարականս - էջ 48, 52, 69, 172, 176, 195, 223, 429, Վկայաբանութիւն - էջ 655, 1222, տօն - էջ 113, 164, 242
 - Կունդ, ԺԲ. դ., Պատեհառ Աւետարանին Ղուկասու - էջ 703, 704, նշում 332, 544, 705
 - Շնորհալի, ԺԲ. դ., Ի Կաթողիկէ թղթոց մեկնութենէն - էջ 376, 1214 (պպ), 1215 (պպ), նշում - էջ 796
 - սրկգ., 1200, գրիչ - Հ^մ 2589, էջ 613, 616, 618
 - կր. 1225 թ. - էջ 1132
 - վանառական, հնգգ. 1294 թ. - էջ 613
 - վրդ., 1298 թ. - էջ 1172
 - վրդ., ԺԳ. դ., ուսուցիչ Վարդանայ Արեւելցոյ - էջ 86, 184, 465, 531
 - վրդ., 1313 թ. գրիչ յԱրիծոր - Հ^մ 2583, էջ 585, 588
 - ֆնյ., 1338 թ., գրիչ ի Կիլիկիայ - Հ^մ 2627, էջ 795
 - երեց Պիծակ, 1338 թ., ծաղկող ի Կիլիկիայ - Հ^մ 2627, 795, մանրանկար - էջ 795, 800, 801

- ֆնյ., 1382 թ. - էջ 816
 – ԺԳ. դ., Տիմաթի որդի - էջ 707
 – բաբունապետ, ԺԳ. դ., ի վանն Խառաբաստայ - էջ 300
 – ֆնյ., ԺԳ. դ., կազմող - չմր 2523, էջ 353, 358
 – ֆնյ., 1419 թ. - էջ 1057
 – միայնակեաց, 1425 թ. - էջ 193
 – ֆնյ., 1463 թ., գրիչ յԱրմիզանի - չմր 2465, էջ 175, 177
 – Բ. Աջատար, կթղկու. Հայոց՝ 1469-1474 թթ. - էջ 830
 – փիլիսոփայ, 1475 թ. - էջ 831
 – Գ. Միսայլ, կթղկու. Հայոց՝ 1484-1515 թթ., էջ 665
 – Հայոց կթղկու. Վասպուրականի՝ 1484-1515 թթ. - էջ 584
 – 1498 թ. - էջ 127
 – սրկւգ., ԺԵ. դ., ստացող - չմր 2508, էջ 293, 296
 – պատանի, ԺԵ. դ. - էջ 59
 – սրկւգ., 1535 թ., որդի գրիչ Ներսէս երէցի - էջ 540
 – աբղյ., 1576 թ., յետին ստացող - էջ 669
 – 1580 թ. - էջ 418
 – 1585 թ. - էջ 833
 – երէց Հիզանցի, 1596 թ. - էջ 278
 – ԺԶ. դ. - էջ 1064
 – գրիչ, ԺԶ. դ. - չմր 2438, էջ 107, 108
 – 1631 թ., եղբորդի Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
 – վրդ. յերուսաղէմ, 1634 թ. - էջ 408
 – 1635 թ., գրիչ ի Խոտանան - չմր 2635, էջ 833, 836, 838
 – 1636 թ. - էջ 980
 – ֆնյ., 1636 թ. - էջ 982
 – կր. 1640 թ. - էջ 207
 – 1659 թ., գրիչ - չմր 2567, էջ 519, 528
 – ֆնյ., 1663 թ. - էջ 891
 – ֆնյ. Կարնեցի, 1665 թ. - էջ 903
 – կր., 1670 թ. - էջ 67
 – պատանեակ, 1672 թ. - էջ 863, 868
 – երէց, 1692 թ., յետին ստացող - էջ 519
 – ԺԷ. դ. - էջ 694
 – վրդ., ԺԷ. դ. - էջ 1206
 – արեւսու., ԺԷ. դ. - էջ 238
 – ԺԷ. դ. - էջ 164
 – 1708 թ., եղբայր յետին ստացող Յովհաննէս ֆնյի - էջ 618
 – ծն. 1725 թ. - էջ 292
 – կր., 1751 թ., կնքատէր - էջ 36
 – տիրգ.4 1756 թ. - էջ 120
 – ամիրա Ակնեցի, 1763 թ. - էջ 218
 – դպիր, գրիչ, 1771 թ. - էջ 909
 – ֆնյ. ի Թելաւ, 1775 թ. - էջ 454
 – 1777 թ., գրիչ ի Կ. Պոլիս - չմր 2531, էջ 385, 386
 – 1780 թ., հայր գրիչ Վարդան աբղյ. Աստապատեցայ - էջ 378
 – տիրգ., 1785 թ. - էջ 1316, 1322, 1324
 – Քալանթարեան, 1786 թ. - էջ 1329
 – երէց, ԺԸ. դ. - էջ 366
 – ԺԸ. դ. - էջ 984
 – ԺԸ. դ. - էջ 1006
 – Սամկաթ Զերկերեանց, ԺԸ. դ., տաղ՝ Աստուած փառաց - էջ 532, Նախնի պատուէտ - էջ 532, Շնորհալոյս մարգարիտ - էջ 532, Ուրախացի՝ Բ, հայկազեանի - էջ 532
 – ԺԸ. դ. - էջ 482
 – ԺԸ. դ., հայր Մարտիրոսի - էջ 149, 150
 – վրդ., 1801 թ., միաբան Մշոյ Առաքելոց վանուց - էջ 1208, 1209
 – աղա ի Կ. Պոլիս, 1822 թ. - էջ 1287, 1294, 1302
 – վրդ. ի Վարագ, 1822 թ. - էջ 1289
 – Քսանդրացի, 1822 թ. - էջ 1303
 – մահտեսի Կիւմիւզողեան, 1825 թ. - էջ 1304, 1308
 – վրդ., 1853 թ. - էջ 1011
 – պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1861 թ. էջ 920
 – Բարսեղեան Գնունի, 1867 թ. առաջ, ստացող ի Լիւմ - չմր 2645, էջ 911, 914
 – պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1872 թ., - էջ 476, 651
 – արեւսու. Ջալալեանց, ԺԹ. դ. - էջ 24, 662, 735, 766
 – վրդ. Տիգրանեան, ԺԹ. դ. - էջ 362
 – Վարթանով, ԺԹ. դ. - էջ 578
 – տիրգ., ԺԹ. դ. - էջ 448
 – վրդ. Միրզայբէկով, ԺԹ. դ. - էջ 60
 – Տէր-Մկրտչեան էջմիածնեցի, ԺԹ. դ. - էջ 132
 ՍԱՐԹԱՆ, 1430 թ., որդի ստացող Շատիպէկի - էջ 1041
 ՍԱՐԿԱԽԱԳ, 1655 թ., եղբայր չմր 2577ի ստացող Մարտիրոս Փառակացի վանատականի - էջ 567, 568
 ՍԱՐՈՒԽԱՆ
 – 1655, որդի ստացող Մարտիրոսի - էջ 568
 – (Սարուխանու) եպս. Մարտիրոս, ԺԷ. դ. - էջ 591
 ՍԱՆՈՒՋ խոջա, 1642 թ., Նոր Ջուղա - էջ 34, 492
 ՍԱԽԳՈՒԼ, հնգգ. 1655 թ. - էջ 567, 568
 ՍԱԽՈՒՎ, թգր. հրէից - էջ 667, 1333
 ՍԱԽՍԱՆ (Դաւիթ) թգր. Վրաց, ԺԲ. դ. - էջ 682
 ՍԱՏԱՐ, երէց, 1671 թ. - էջ 129
 ՍԱՏԱՐՇԻ, ԺԵ. դ., որդի Զանգիշէ ստացողի - էջ 1059
 ՍԱՏԻ շահ, 1635 թ. - էջ 837
 ՍԱՏՐԱՋ խոջա, 1663 թ. - էջ 892
 ՍԱՏՐԱՍՏ խոջա, 1711 թ. - էջ 519
 ՍԵՔԵՐԻԱՆՈՍ, ի Ղուկայ Աւետարանին մեկնութենէն - էջ 646, 834, նշում - էջ 921, 925, 1128
 ՍԵՂԵՎԻՍ ԲԱՆԵՐՈՐԳ եւ վերջին թգր. Յուդայ - էջ 743
 ՍԵՂԵՆՈՍ, Պատմութիւն - էջ 854, նշում - էջ 862, 1119
 ՍԵՂՐԱՔ
 – արմունի ամուն Անանիայի, յԱժճնչ. - էջ 105
 ՍԵՆԻՍԱԿՆԱՆ. - էջ 1232
 ՍԵՂԵՆՍՏՐՈՍ
 – Պապ Հռոմայ՝ 314-335 թթ. - էջ 697, 852
 – նհտ. ֆնյ., 1425 թ. - էջ 802
 – մահտեսի, 1738 թ., ստացող - չմր 2498, - էջ 259, 260
 ՍԵՂՈՒԽԱՆՈՍ եպս., նհտ. - էջ 1232, 1262
 ՍԵՆԵԿԱՅ - էջ 376
 ՍԵՆԵՔԵՐԻՄ արքայ - էջ 1050
 ՍԵՐՔԵՐ, 1363 թ., մօրեղբայր չմր 2611ի Կարապետ գրչի - էջ 715
 ՍԵՐՔԵՊԻՈՎՆ սրբ. - էջ 1133, 1141
 ՍԵՐՈՎՔԷ
 – (Սէրօք) ԺԸ. դ. - էջ 507
 – վարժապետ, ԺԹ. դ., տաղ՝ Վերաաւետիք առ Աստուած - էջ 507

ՍԵՒԵՐԻԱՆՈՍ

- նհու., - էջ 1229
- Սեբաստացի, նհու. - էջ 1247
- հառք - էջ 436, 437, 657
- Սեֆեոսոս** հզնատու - էջ 423, 1145
- Սէթ**
 - 1333 թ., ստացող - ՀՄՐ 2557/Ա. - էջ 483, 486, 487, 490
 - 1352 թ. - էջ 816
 - 1363 թ., միաբան Գամաղիելի վանքուց - էջ 709
 - 1537 թ., որդի Պարսամ ստացողի - էջ 825
 - (Սէդ.) 1602 թ., պրն., եղբայր Մեֆիսէդ ստացողի - էջ 1042
 - 1642 թ., հայր ստացող Յակոբջանի - էջ 36
 - Ղօլաննեան, 1896 թ., նուիրատու ՀՄՐ 2435 ձեռագրի - էջ 99
- Սէիս Թէդոսոս**, գրչի. - էջ 1182
- ՍէլիՄ փաշայ Մշոյ**, 1825 թ. - էջ 1304
- ՍէՄ**, որդի Նոյի - էջ 743, 1331
- ՍէՅՐԱՆ**, ԺԸ. դ., հայր ՀՄՐ 2427ի յետին տէր Գէորգի - էջ 82
- Սէրէֆիմ** նհու. - էջ 1239
- ՍէՅԻ**
 - Փոքր, շահ, 1668 թ. - էջ 164
 - (Սէլի) 1746 թ. - էջ 60
- ՍէՅԻՂՈՒԻԻ Խան**, 1671 թ. - էջ 129
- ՍԻԲԻԱ**, - էջ 438
- ՍԿԻԿՁՄՈՒՆՏ** թգր. Գերմանիոյ - էջ 899
- ՍԻՆՎԱՆԷ** միայնակեաց - էջ 556
- ՍԻՂԻՍՆՈՍ** նհու. - էջ 1237, 1238
- ՍԻՄԵԻԹԷՍ** նհու. - էջ 1228
- ՍԻՄԷՆՆ**
 - Շերունի, աղօթք - էջ 155, 159, ի տաղս - էջ 224, մանրա-
 - նկար - էջ 406, նշում - էջ 743, 972
 - առաքեալ, Նախանձայոյ - էջ 782, 883, 928, 928, 1231
 - Աղուաշ, նհու. - էջ 1241
 - նհու. ի Պարսկաստան - էջ 1234
 - Սիմակեաց - էջ 553, 1134, 1235, 1246
 - կթղկս. Աղուանից, Կանոնք - էջ 646, 834, 976
 - Եպս. Տրապիզոնցի, 1520 թ., գրիչ յԱյաս - ՀՄՐ 2543, էջ 435, 439, 440
 - վրդ., Ապարանցի, 1585 թ. - էջ 1132
 - 1535 թ., որդի Ներսէս երէց գրչի - էջ 540
 - 1599 թ., ռաբունապետ - էջ 1004
 - արկւգ., 1613 թ., որդի Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
 - ֆնյ. 1619 թ., գրիչ յԵրուսաղէմ - ՀՄՐ 2493, էջ 245, 246
 - կթղկս. Կիլիկիոյ, 1633 թ. - էջ 98, 262, 1052
 - ռաբունապետ, 1642 թ., ծաղկող յէմփածին - ՀՄՐ 2503, էջ 266, 268, 269
 - վրդ. Գաննեցի (Ջուղայեցի) 1651 թ., Մեկնութիւն գրոցն Պրոկոլի - էջ 265, 467, 469, 544, նշում - էջ 470, 472, 491
 - ֆնյ. 1663 թ. - էջ 891
 - 1664 թ., գրիչ ի Գանձասար - ՀՄՐ 2561, էջ 500, 503
 - խոշա, 1663 թ. - էջ 1053
 - կթղկս. Աղուանից, 1682 թ., - էջ 721
 - երէց, 1691ից առաջ, գրիչ - ՀՄՐ 2560, էջ 496, 497
 - պատրիարք Երուսաղէմի, 1689 թ. - էջ 1190

- 1728 թ., գրիչ ՀՄՐ 2548/Ա., էջ 457, 458
- վրդ., 1731 թ. - էջ 660
- (Սիմոն) 1731 թ. - էջ 660
- ֆնյ., 1744 թ. - էջ 170
- 1745 թ., հայր գրիչ Միֆայել տիրացուի - էջ 30
- Քաֆայեցի, ԺԸ. դ. վջ., հայր ՀՄՐ 2693ի յետին տէր Ասվատուրի - էջ 1217
- Ա. Երեւանցի, կթղկս. Հայոց՝ 1763-1780 թթ., նշում - էջ 260, 265, 266, 467, 468, 470, 644, 646, 892, 964, Լուծմունք Պորփիրի - էջ 963, Հինգ Առաժք - էջ 963, Լուծմունք գրոցն Դարսի - էջ 963, Լուծմունք գրոցն Արիստոտէլի Տասանց ստորագրութեանցն - էջ 964, Լուծմունք գրոցն Արիստոտէլի - էջ 964
- վրդ., 1781 թ. - էջ 1314
- Միածնակէցի, ստացող ի Կ. Պոլիս - ՀՄՐ 2700, էջ 1329
- (Սիմոն) ԺԸ. դ. - էջ 81, 82
- վրդ., ԺԸ. դ. - էջ 574
- Եպս., 1810ական թթ. - էջ 1279
- վրդ. ի Սիս, 1818 թ. - էջ 282
- արքեպս Սիւնեաց, 1834 թ. - էջ 838
- Խաչատուրեան Իգիտիսանեան, 1900 թ., յետին տէր ՀՄՐ 2480ի - էջ 208
- ՍԻՆԿՈՒՆՏ**, 1640 թ. - էջ 207
- ՍԻՆԷՔԱՐ**, 1599 թ. - էջ 1005
- ՍԻՈՆ Ա.** Բատնեցի, կթղկս. Հայոց՝ 767-775 թթ. - էջ 235, 525, 841
- ՍԻՍՏԱՆՈՍ**, Գիր գլխացալի գործում - էջ 97, 189, 194
- ՍԻՍԻՍՏՈՍ** նհու. - էջ 1239
- ՍԻՐԱՎ**, ԺԸ. դ. - էջ 72
- ՍԻՐԱՔ**, որդի Յեսուայ, Գիրք իմաստութեան - էջ 374, 594, 601, 1049, նշում - էջ 841, 880, 926
- ՍԻՐԿՈՒՂՏ**, 1636 թ., ՀՄՐ 2656ի մեկնասա Արիստակէս վրդի ֆոյր Ղարիպոսյանի դատար - էջ 980
- ՍԻՆԵՍՏՅ** տիկին - էջ 500, 539 (տե՛ս նաեւ Մարիամ Սիւնեաց տիկին)
- ՍԻՏՈՆ** սրբ - էջ 194
- ՍԻՒՐԻԱՆՈՍ** նհու. - էջ 1239
- ՍՄԱՂՈՒ**, 1756 թ. - էջ 120
- ՍՄԱՐԹ**, ԺԸ. դ. - էջ 228
- ՍՄԲԱՏ**
 - իշխան, Գ. դ. - էջ 496
 - Բագրատունի, մարզպան Վրկանայ, մհ. 617 թ. դ. - էջ 857, 858
 - սպարապետ Հայոց - էջ 856, 1226
 - Բագրատունի, հայր Աշոտ Ա. Բագրատունու - էջ 242
 - Ա. Բագրատունի, թգր. Հայոց, 890-914 թթ. - էջ 1231, 1280
 - Բագրատունի, պատուիրող քարզմանութեանն Նանայի Ասորայ Մեկնութեանն Յովհաննու - էջ 335, 337, 338, 344
 - Շահնշահ - էջ 227
 - թգր., 1298 թ. - էջ 1171
- ՍՈՋՈՆ** նհու. - էջ 1247
- ՍՈՒԹԱՆՇԱՀ** (-շէ), 1521 թ. - էջ 178
- ՍՈՒՈՍ** իմաստասէր, Ք. ա. մտն 640/635-559 թթ., արիմա-դիր արեւնացոց - էջ 438

ՍՈԿԵՐԻԿՈՍ նհտ. - էջ 1253

ՍՈԿՐԱՏ

- իմաստասեր, 468-400 մ.թ.ա. - էջ 267, 268

- ֆիյ., նհտ. - էջ 1251

- պատմագիր, Գ. դ. - էջ 435, 436, 1115, 1117

ՍՈՂՈՆՈՆ նհտ. - էջ 1234

ՍՈՂՈՄՈՆ

- Որդի եւ յաջորդ Դարթի, արքայ Հրկից, Առակք - էջ 594, 601, Երգ Երգոց - էջ 183 (պպ), 594, 601, 886, Ժողովող - էջ 594, 601, Իմաստութիւն - էջ 594, 601, ի քարոզ - էջ 962, ի բանից 20, 21, 22, 29, 374, 533, 534, 535, 537, 555, 586, 587, Մեկնութիւն բանիցն - էջ 311, 455, 520, 661, 663, 689, 885, Պատմութիւն - էջ 562, մանրանկար - էջ 599, 795, 1047, նշում - էջ 90, 135, 140, 313, 314, 356, 360, 394, 497, 513, 552, 571, 654, 666, 667, 811, 877, 879, 1104, 1333

- 1663 թ., որդի ստացող Մելիոնի - էջ 890

- Լեւոնեան, տպագրիչ, 1673 թ. - էջ 73

- կր., 1834 թ., ի Մեծօփայ վանք - էջ 154

- Տէր-Յակոբեան, 1861 թ. - էջ 546

- (Սողոմ) գրչի. - էջ 348

ՍՈՂՈՒՄ, ԺԼ. դ., կենակից Աւետիֆի - էջ 892

ՍՈՍԹԷՆԷՍ, ի Գործք առաքելոց - էջ 674

ՍՈՍԻՊԱՏՐՈՍ նհտ. - էջ 1235

ՍՈՎԻԱՏԻՆ, 1430 թ. - էջ 1041

ՍՈՓՈՆԻԱ մարգարէ, Մարգարէութիւն - էջ 595, 601, 797, 806, 1049, մահ - էջ 798, 806, տօն - էջ 1258, մանրանկար - էջ 593, 804, նշում - էջ 374

ՍՈՓԻԱ

- վկայունի - էջ 1242

- Տէր-Յակոբեան, ծն. 1866 թ. - էջ 546, 547

ՍՈՓՐՈՆԻՈՍ միայնակեաց - էջ 554

ՍՈՖՈԿԼԷՍ, ի բանից - էջ 438

ՍՈՒԼԵՅՄԱՆ

- շահ Պարսից, 1671 թ. - էջ 129, 422, 519, 721

- սուլտան, 1689 թ. - էջ 138

- խան, 1800 թ. - էջ էջ 108

- ֆախի քուրթ, 1801 թ. - էջ 1206, 1207, 1208

ՍՈՒԼԹԱՆ, 1580 թ. - էջ 419

ՍՈՒԼԹԱՆԱՂԱ, 1580 թ. - էջ 1156

ՍՈՒԼԹԱՆՇԱՀ (Սօլթանշահ) 1475 թ. - էջ 832

ՍՈՒԼԽԱՆ, 1785 թ. - էջ 1317, 1327

ՍՈՒՍԱՄԲԱՐ

- 1663 թ. - էջ 1053

- 1684 թ. - էջ 239, 240

ՍՈՒՍԱՆ, սրբունի - էջ 1236

ՍՈՒՐԱԹ, 1363 թ. - էջ 715

ՍՈՒՔԻԱՍ

- (Սուփասեան) ի տաղս եւ ի շարականս - էջ 162, 172, նհտ. - էջ 1245, քարոզ - էջ 552, նշում - էջ 572, 1253

- կր., 1450 թ., յետին ստացող - էջ 313

- ֆիյ., ԺԵ. դ., յետին ստացող - էջ 425

- ԺԵ. դ., յետին ստացող - էջ 464

- վրդ., 1681 թ. տաղի Ի ժամ - էջ 103, Իմ սիրուն - էջ 103, Ի քոյոյ - էջ 103

- ֆիյ., ԺԵ. դ., ստացող - էջ 2512, էջ 305, 310

- մահտեսի, 1764 թ. - էջ 758, 759

- մահտեսի Գօրօյեանց, 1822 թ. - էջ 1285, 1287, 1302, 1303, 1305

ՍՈՒՔԻԿՈՍ, հմայական աղօթքում քուն բերող հրեշտակ - էջ 188

ՍՊԱՀԱՆՇԱՀ (-շէ), 1521 թ. - էջ 178

ՍՊԵՆՍԻՊՈՍ նհտ. - էջ 1221

ՍՊԻՐԻԿՈՆ եպս Տիմիմքունայ - էջ 1259

ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ Յասմիկ - էջ 732, 767

ՍՏԵՓԱՆԻԱ պրի - էջ 1255

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ

- Նախասարկասագ., ի տաղս եւ ի գանձս - էջ 102, 223, 428, ի տօնս - էջ 9, մանրանկար - էջ 41, 49, 57, 124, 149, 195, 201, 290, 829, նշում - էջ 330, 491, 497, 598, 639, 672, 1159, 1242, 1261

- նհտ. ի Պիսիդեայ - էջ 1251

- նոր վկայ - էջ 1258

- Սիւնեցի, մահ 735 թ., Վասն անապականութեան - էջ 1128, Թուրք առ Գերմանոս պատրիարք - էջ 1117, 1127,

Հակաճառութիւն ընդդէմ երկարնակաց - էջ 1119, Մեկնութիւն Գանիելի - էջ 1195, Մեկնութիւն Յովնանոս - էջ 335, Յաղագս եղեղեցեաց կարգաց - էջ 904, ի բանից - էջ 436, 437, 686, քարգմանող Գիոնեսեայ Յաղագս երկնային ֆահանայապետութեանցն - էջ 267, 634, նահատակութիւն - էջ 1241, նշում - էջ 151, 267, 269, 348, 524, 694, 704, 903, 910

- նոր վկայ - էջ 1135

- նահատակ ի Սեբաստիայ - էջ 1102

- Տարօնեցի Աստղիկ, ԺԱ. դ. - էջ 854

- Աղուանից կթղկս. - էջ 834

- վրդ. Յակովբացի, ԺԲ. դ., Ներսիսի Լամբրոնացոյ Մեկն. Էր ընդ եղբարսի՝ ի խնդրոյ Ստեփանոսի - էջ 317, 713

- Հոփսիսեանց ֆիյ., 1268 թ. - էջ 524

- ֆիյ., 1290, գրիչ ի Սկետայ - էջ 2630, էջ 813, 815

- Գ. Հոսմկլայեցի, կթղկս. Հայոց՝ 1290-1293 թթ. - էջ 613, 814

- Գոյնեփցանց, ԺԳ. դ., Խրատ գրչութեան - էջ 256, 364, նշում - էջ 643

- Ուլնեցի - էջ 1244

- Օրբելեան, միարուպոլիս Սիւնեաց - 1268-1304 թթ., Ողբ ի դիմաց Ս. Կաթողիկէին - էջ 32, Պատմութիւն նահանգին Սիսական, - էջ 1308, ի Պատմութեանէ - էջ 495, ստացող - էջ 2603, էջ 663, 664, 665, նշում - էջ 303, 499, 500, 1309, 1310

- կթղկս. Աղուանից, 1299 թ. - էջ 1311

- վրդ., 1313 թ., Առաջնորդ Արիծորի վանոց - էջ 588

- ֆիյ. Կանեցի, 1341 թ., գրիչ, ծաղկող եւ ստացող ի Կան - էջ 2653, էջ 965, 967, 968

- երեց, 1352 թ. - էջ 816

- 1363 թ., կազմող ի Գամաղիելի վանս - էջ 2610, էջ 707, 709

- արքեպս, առաջնորդ Ղրիմու, 1363 թ. - էջ 714, 815

- կր., ԺԳ. դ., ստացող - էջ 2511, էջ 301, 304

- ԺԳ. դ., տաղի՝ Սոսկալի անիւ - էջ 431, Սոսկալի գարմանս - էջ 429, Սուրբ երջանիկ - էջ 228

- Լալուկ վրդ թավրեճեցի, 1410 թ. - էջ 418
- 1419 թ., եղբայր ստացող Մուրատչանի - էջ 1056, 1058
- ֆնյ., 1419 թ. - էջ 1057
- ֆնյ., ժե. դ., - էջ 1059
- 1444 թ. - էջ 1063
- արհեստ. ի նստաթեղի Սուրբ Առաքելոց վանս, 1459 թ. - էջ 321
- վրդ., 1464 թ., առաջնորդ Մեծոփայ ուխտին - էջ 60
- կթղկս. Աղթամարայ, 1471 թ. - էջ 824
- կր., 1475 թ. - էջ 831
- արհեստ., 1498 թ. - էջ 126
- կր., 1498 թ., ստացող ի Բերկրի - ՀՄՐ 2445, էջ 123, 126, 127
- ժե. դ. - էջ 59
- Ռէս, 1521 թ., հայր յետին ստացող Յակոբ ֆնյի - էջ 178
- 1595 թ., ստացող ի Սուրս - ՀՄՐ 2411, էջ 41, 42
- ֆնյ., 1596 թ., եղբայր գրիչ Վահանի - էջ 279
- ժՁ. դ., հայր Մերանդուկի - էջ 1064
- արկւգ., ժՁ. դ., ստացող - ՀՄՐ 2425, էջ 77, 80
- 1613 թ., եղբայր Փիլիպոս գրչի - էջ 1213
- 1614 թ., գրիչ յԱմիր - ՀՄՐ 2527, էջ 365, 372
- 1630 թ. - էջ 747
- 1631 թ. - էջ 972
- Դաշտեցի, 1637 թ., գրիչ ի Մար - ՀՄՐ 2497/Բ, էջ 257, 258
- ֆնյ., 1642 թ., ծաղկող յէջմիածին - ՀՄՐ 2503, էջ 266, 269
- վրդ., 1654 թ. - էջ 78
- ֆնյ., 1661 թ., հայր Ալեքսանոս դպրի. - էջ 909
- Լեհացի, 1662 թ. - էջ 270
- վրդ., 1663 թ. - էջ 891
- կր., 1671 թ. - էջ 322
- առագ ֆնյ., 1676 թ. - էջ 910
- վրդ., 1679 թ., առաջնորդ Չարխափան վանի - էջ 198
- ֆնյ., 1691 թ. - էջ 498, 519
- արդյ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանի - էջ 1110
- արկւգ., 1697 թ., Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանի - էջ 1110
- արկւգ., ժե. դ., գրիչ - ՀՄՐ 2476, էջ 197, 200
- վարպետ, ժե. դ. - էջ 43
- (Ստեփան) ֆնյ., 1708 թ., Գողթնի Սուրբ Աստուածածին վանի - էջ 618
- եպս. Սիւնեաց, 1711 թ. - էջ 762
- (Ստեփ) ֆնյ., 1717 թ. - էջ 291
- (Ստեփան) արդյ., 1750 թ. - էջ 722
- արդյ., 1755 թ. - էջ 725
- 1760 թ. - էջ 440
- պրն. Շմատնեան, 1785 թ. - էջ 1318, 1320, 1322, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329
- (Ստեփան) 1786 թ. - էջ 43
- ֆնյ. ի Կ. Պոլիս, 1786 թ. - էջ 1322, 1323, 1324, 1327, 1329, 1330
- 1787 թ., եղբայր Իսահակ վրդ Գեղամացոյ - էջ 646
- տիրց., ժԸ. դ. - էջ 636
- Գիւտր Ազոնց, արքանայր Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան - էջ 281, 1167
- (Ստեփան) ժԸ. դ. - էջ 1054
- (Ըստեփանէ) ժԸ. դ. - էջ 660
- (Ստեփան) դպիր, 1800 թ. - էջ 104
- վրդ. Արզումցի, 1801 թ. - էջ 1206, 1208
- արհեստ., 1804 - էջ 756
- արդյ., յետին ստացող, 1804 թ. - էջ 76
- վրդ. Տփխիսեցի, 1809 թ., գրիչ ի Կ. Պոլիս - ՀՄՐ 2689, էջ 1191, 1192
- (Ստեփան) 1817 թ., եղբայր յետին ստացող Աւետիսի - էջ 974
- արհեստ. Կեսարիոյ, 1822 թ. - էջ 1296
- Չմիտնեցի վրդ., 1822 թ. - էջ 848, 1285
- մահտեսի, 1822 թ. - էջ 1291, 1306
- արհեստ. Ս. էջմիածնի, 1822 թ. - էջ 1295, 1298, 1303, 1305, 1307
- արհեստ. Յարոյեանց, 1822 թ. - էջ 1297
- Ենօֆեան, եպս. Չմիտնիոյ, 1825 թ. - էջ 1304
- պատրիարհ Կ. Պոլսոյ, 1834 թ. - էջ 467
- Դեմիտրիոսեանց, 1850, գրիչ - ՀՄՐ 2615, էջ 733, 734
- վրդ., 1851 թ., կնքատէր - էջ 634
- ֆնյ. Մովսիսեան, 1853 թ. - էջ 1012
- Քոչարեան Բաղրամեանց, 1857 թ. - էջ 130
- Տէր Օհանիսեան, ժԹ. դ. - էջ 63
- Բարունի յԱստրախան, ժԹ. դ. - էջ 1218
- առագ ֆնյ. Բալանեան, ժԹ. դ. - էջ 772
- Բաղդասարեան ի Գենջէ, ժԹ. դ. - էջ 810
- գրչի. - էջ 741
- ՍՏՐԱՏԻՈՍ նհտ. - էջ 1254
- ՍՏՐԱՏՈՆԻԿՈՍ նհտ. - էջ 1220, 1245
- ՍՐԱՊԻՈՆ
- սրբ. նհտ. - էջ 192, 480, 1227
- Բարունապետ, 1418 թ. - էջ 1198
- (Սրայպիոն) 1537 թ. - էջ 825
- 1596 թ., կազմող - ՀՄՐ 2511, էջ 301, 305
- 1598 թ., եղբայր Բարսեղ գրիչ - էջ 677
- Ունայեցի, 1602 թ., յետին ստացող - էջ 716, Բարունի, 1604 թ. - էջ 321
- վրդ., 1627 թ. - էջ 1204
- կր., 1624 թ. - էջ 434
- (Սրայ) 1631 թ., որդի Գրիգոր գրչի - էջ 973
- մահտեսի, 1755 թ. - էջ 725
- ՍՐԲՈՒՆԻ, 1873 թ., մայր Գեորգ Գ. կթղկս.ի - էջ 804
- ՍՐՈՒԱՆՉՏԵԱՆՑ Գարեգին եպս. - էջ 84
- ՍՔԱՆԳԱՐ, խոջա, ժՁ. դ. - էջ 1060
- ՍՕԼԹԱՆ, 1671 թ., մայր մեկենաս Ամանիա երէցի - էջ 129
- ՍՕԼՈՄՈՆ, 1785 թ. - էջ 1318, 1329
- ՎԱԽԱԽ, 1620 թ., - էջ 1123, 1156**
- ՎԱԽԹԱՆԳ, Գ. դ., յիշուած առ Զենոբ Գլակ - էջ 496**
- ՎԱՀԱՆ**
- (Մամիկոնեան) Գայլ, Գ. դ., յիշուած առ Զենոբ Գլակ - էջ 496, 1281
- Մամիկոնեան, Մարգարան, Ե. դ. - էջ 762, 853, 854, 855, 1168
- Գողթնացի, սուրբ վկայ, նհտ. 737 թ. - էջ 1229
- Ա. Սիւնեցի, կթղկս. Հայոց՝ 968-969 թթ. - էջ 484

– ֆնյ., Զեյթունցի, 1596 թ., գրիչ ի Զեյթուն - չ^մ 2504, էջ 271, 274, 275, 277, 279
 – 1746 թ. - էջ 60
 – վրդ., 1748 թ. - էջ 460
 – արհայրդի Վրաց, 1785 թ. - էջ 1317
 – ֆնյ., 1786 թ. - էջ 1320
 – ֆնյ., 1783 թ. - էջ 458, 460
 – Արշարունի - էջ 599, 600, տե՛ս նաև Միխայել Զամչեան
 – 1822 թ. - էջ 1291
 – Տեր-Գրիգորեան Դադեան, ԺԹ. դ. - էջ 494, 503
ՎԱՀՐԱՄ
 – Միրեհեանդակ - էջ 855
 – արկզ., 1298 թ., ընդօրինակող գործոց Փիլոնի - էջ 642, 643
 – վրդ. Բաբունի, Սկետացի, 1215-1290 թթ. դ., Դաւանութիւն նշմարիտ հասատոյ - էջ 1119, Յաղագս Մրբոյ Երրորդութեան - էջ 234
ՎԱՂԱՐՇ
 – թգար. Պարսից, Դ. դ., յիշուած առ Զենոբ Գլակ - էջ 496
ՎԱՂԱՐՇԱԿ
 – Ա. Արշակունի - էջ 851
 – թգար. Աղուանից - էջ 499
ՎԱՂԵՆՏԻԱՆՈՍ
 – նհտ. - էջ 1257
 – է. դ. - էջ 860
 – կայսր - էջ 1252
ՎԱՂԵՆՏԻՆԷ կոյս նհտ. - էջ 1243, 1253
ՎԱՂԵՐԻԱՆՈՍ
 – նհտ. - էջ 1221, 1222, 1249
 – պատրիկ Պորտոս Բալաֆի - էջ 1262
 – կայսր - էջ 1223, 1232
ՎԱՂԵՆՏԻՈՍ
 – նհտ. - էջ 1224
 – գօրական, նհտ. - էջ 1231
ՎԱՆԱԿԱՆ վրդ., Տաուշեցի, 1181-1251 թթ., Բան հասատաի - էջ 438, ի մեկնութենէն Հնգամատենի - էջ 666, Համեմատութիւն Հնոյ եւ Նորոյ Կտակարանացն - էջ 903, 1167, Զինչ է նրագալուցիւն լուծումն - էջ 960, Մեկնութիւն Յոբայ - էջ 1194, ՎարՖ - էջ 1227, 1228, նշում - էջ 1200
 – ֆնյ., 1294 թ. - էջ 253
ՎԱՉԱԳԱՆ
 – Գ. թգար. Աղուանից, Զ. դ. - էջ 129
 – Աղուանից իշխան - էջ 112
ՎԱՌՎԱՌԷ
 – վկայունի, նահատակութիւն - էջ 1258, նշում - էջ 958
 – (Վառվառ) 1636 թ. - էջ 980
ՎԱՍԱԿ
 – Արծրունի, է. դ. - էջ 858
 – Գաբուն, Թ. դ. - էջ 344
 – ամիր, 1475 թ. - էջ 831
ՎԱՍԻԼ
 – (Վասիլիոս) եպս. - էջ 1226
 – կր., 1179 թ., Յովհաննոս մեկնութեան օրինակի տուող Լամբրոնացուն - էջ 318, տե՛ս եւ Բասիլ
 – 1300 թ. - էջ 691
 – երէց., ԺԴ. դ. - էջ 707

– 1476 թ., եղբայր Զաֆար գրչի - էջ 434
 – 1596 թ., ի Կիլիկայ, հօրեղբայր Վահան գրչի - էջ 279
 – Արդուպեանց, ԺԹ. դ. - էջ 617, 1214
ՎԱՍԻԼԻՈՍ եպս. Ամասիոյ - էջ 1231
ՎԱՍՍԱ. նհտ. - էջ 1244
ՎԱՏ նհտ. - էջ 1232
ՎԱՐԱԶՏՐՈՅ, է. դ. - էջ 859, 860
ՎԱՐԳԱՆ
 – Մամիկոնեան, նհտ. 451 թ., Վասն Վարդանայ - էջ 493, 494, 1243, ի տաղս - էջ 224, ի Վարդան գրոց - էջ 87, նշում - էջ 852, 958, 1136, 1261
 – Վարդանան - էջ 866, 1259
 – Կարմիր, Զ. դ. - էջ 855
 – Հայկազն, ԺԱ. դ., Տաղ գերեզմանական - էջ 252, 907
 – դիւանադպիր - էջ 1113
 – 1198 թ., կազմող - չ^մ 2606, էջ 679, 683
 – Այգեկցի, Մարաքացի, 1170-1235 թթ., Առակֆ - էջ 513, 525, 786
 – Արեւելցի, 1200-1271 թթ., Աշխարհացոյց - էջ 239, 521, 739, Աղաթֆ - էջ 442, Դաւանութիւն հասատոյ - էջ 745, Թուրք - էջ 745, 1115, Ժղլանֆ - էջ 441, 745, Խոստովանութիւն մեղաց - էջ 690, Խրատֆ - էջ 452, Հարցումն Միխայէլի եւ պատասխանիք Վարդանայ - էջ 234, 252, Շարունակող Միխայէլի - էջ 959, Մեկնութիւն Անթառամ ծաղկի - էջ 465, 531, Մեկնութիւն Երգոյ Երգոցն - էջ 663, 887, Մեկնութիւն Հնգամատենի - էջ 299, 355, 666, Մեկնութիւն Սաղմուսաց - էջ 353, 1217, Մեկնութիւն Դանիէլի - էջ 1195, Մեկնութիւն Քերականի - էջ 163, 363, Յաղագս եկեղեցոյ - էջ 357, Վասն բանիւն մասանց - էջ 365, ի բանից - էջ 253, 455, նշում - էջ 151, 257, 300, 354, 432, 437, 443, 444, 456, 462, 466, 520, 524, 534, 664, 668, 670, 741, 746, 747, 763, 1112, 1166, 1198, 1214, 1218
 – կր., 1285 թ., գրիչ - չ^մ 2453, էջ 143, 146
 – վրդ., ԺԴ. դ., ոստցիչ Թովմա Մեծոփեցու - էջ 86, 184
 – 1419 թ. - էջ 1057
 – 1444 թ., երէց, գրիչ ի Վան - չ^մ 2671, էջ 1061, 1063
 – վրդ., 1475 թ. - էջ 831
 – 1475 թ., որդի Սատաղայ ստացողի - էջ 832
 – կր., 1498 թ., միաբան Ս. Յուսկան որդու վանֆի - էջ 126
 – կր., 1537 թ. - էջ 825
 – ֆնյ., 1596 թ. - էջ 279, 1004
 – 1602 թ., եղբորորդի յետին ստացող Մեխիսեդի - էջ 1042
 – Բան, 1626 թ., ստացող յիլով - չ^մ 2403, էջ 15, 16, 17
 – ֆնյ. ի Ղրիմ, 1631 - էջ 971
 – (Վաթան) ծն. 1659 թ. - էջ 164
 – 1659 թ., սրբագրող - չ^մ 2693, էջ 1213, 1216
 – արկզ., 1664 թ., ի Յովհաննանականֆ - էջ 14
 – Բաղիշեցի, 1671 թ. - էջ 321, 322, 653, 645, ստացող - չ^մ 2639, էջ 851, 863, 864, 865, 867, 868
 – 1678 թ., հայր յետին ստացող Պարսեղ ֆնյի - էջ 422
 – Գոռզեցի (Յունանեան) 1686 թ. - էջ 133, 136
 – ֆնյ. Գողթնի Ս. Սարգիս եկեղեցու, 1708 թ. - էջ 618
 – վրդ. Հիզանցի, 1728 թ. ստացող - չ^մ 2548/Ա. - էջ 457, 458
 – 1745 թ. - էջ 833, 834

- 1752 թ., հայր յետին ստացող մելիք Յակոբջանի - էջ 569
- տիրոց, 1759 թ. - էջ 324
- (Վարթան) 1767 թ., յետին ստացող - էջ 448
- արդյ Աստապատեցի, 1769 թ., գրիչ յէջմիածին - չմ^ր 2528, էջ 373, 378
- պրն., 1785 թ. - էջ 1318, 1321, 1329
- հնգգ. վրդ. յԱմրդղու վանս, 1797 թ. - էջ 1182
- յետին գրիչ յԱմրդղու վանս - էջ 1182
- երէց, ժ.Ը. դ. - էջ 1006
- երէց, 1816 թ., գրիչ - չմ^ր 2525, էջ 361, 362
- (Վարթան) Ոսփանով, գրչի. - էջ 578
- արհեստ ատաջնորդ Բաղիշոյ, 1822 թ. - էջ 1285, 1289
- վրդ. Օձնեցի, 1853 թ. - էջ 911
- (Վարթո) ժ.Թ. դ. - էջ 106
- ֆհյ., գրչի. - էջ 546
- ՎԱՐԳԵՆԻ**
- վկայունի - էջ 1232, 1233
- 1363 թ., զատակ Կարապետ արդյ-ի - էջ 715
- ՎԱՐԳԵՎԱՆ, ԺՁ. դ. - էջ 1042**
- ՎԱՐԳԻՀԱՅՐ, 1472 թ. - էջ 821**
- ՎԱՐԴԵԱԹՈՒՆ**
- 1481 թ. - էջ 668
- 1576 թ. - էջ 670
- 1603 թ., ֆոյր Մրապիոն վրդ Ուոհայեցոյ - էջ 716
- 1671 թ. - էջ 129
- ՎԱՐԴՈՒՆՆԵՐ, յիշուած առ Զենոբ Գլակ - էջ 496**
- ՎԱՐՁԵՆ, 1640 թ. - էջ 207**
- ՎԱՐՁԻԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1236**
- ՎԱՐԻՊԱՍԲԱՅ նհտ. - էջ 1248**
- ՎԱՐՈՍ**
- նհտ. - էջ 1253
- հայր, Թ. դ. - էջ 1226
- ՎԱՐՍ նհտ. - էջ 1244**
- ՎԵՆԴԻԱՆՈՍ նհտ. - էջ 1223**
- ՎԵՍՊԻԱՆՈՍ - էջ 751**
- ՎԵՐԳԻԼԻՈՍ - էջ 623**
- ՎԷԼԻՋԱՆ, 1648 թ., հայր ստացող խոջա Պետրոսի - էջ 605**
- ՎԻԼՆԵՆԻՆՈՍ Եպս., նհտ. - էջ 1245**
- ՎԻԿՏՈՐԻՆՈՍ նհտ. - էջ 1223**
- ՎԻՋԷՆՅԻՆՈՍ արհեստ, 1817 թ., փոխանորդ Հոմի պասպի - էջ 280, 281**
- ՎԼԱՍ, արբ., նհտ. - էջ 1223**
- ՎԼԱՍԻՆՈՍ վրդ. Շամախեցի, 1681 թ., ստացող ի Շամախի - չմ^ր 2613, էջ 717, 719, 720, 721, 722**
- ՎԼՏԻՍԼԱԻ, ժ.Է. դ., որդի Զիկմունտ երրորդի - էջ 906, 907**
- ՎՆԴՈՅ - էջ 857**
- ՎՈՆՈՓԻՏՈՍ նհտ. - էջ 1237**
- ՎՌԱՄ, թգր. Պարսից - էջ 1166**
- ՎՍՏԱՄ - էջ 857**
- ՎՐԹԱՆԷՍ**
- Ա. Պարթև, կրդկա. Հայոց՝ 333-341 թթ. - էջ 1258
- Քերդոյ, Յաղագս պատկերամարտաց - էջ 1128
- (Վարդանէս) 1576 թ. - էջ 670
- 1630 թ., հայր ստացող Արիստակէս վրդ-ի - էջ 747
- (Վարդանէս) ֆհյ., 1636 թ. - էջ 980

- վրդ., 1864 թ., Ս. Էջմիածին - էջ 534
- ՏԱԼԻԹԱ, ժ.Ը. դ., ֆոյր յետին ստացող Յոհաննիսի - էջ 892**
- ՏԱՀԱՍ կր., Հարցմունք - էջ 1129**
- ՏԱՏԱՍԱ - էջ 1238**
- ՏԱՏԻԱՆ արբուհի, նհտ. - էջ 1221**
- ՏԱՏԻՈՍ նհտ. - էջ 1245**
- ՏԱՐԱԳՐՈՍ, նհտ., սուրբ - էջ 34, 46, 47, 147, 512, 1251**
- ՏԱՐՍԱՅԻՃ**
- իշխանաց իշխան, ժ.Գ. դ., հայր Ստեփանոս Օրբէլեանի - էջ 663, 664, 665, 1309, 1311
- պարոն, ժ.Ե. դ. - էջ 487
- ՏԵԿՈՒՍԱՅ Վկայունի - էջ 1234**
- ՏԵՐՏԵԼՈՎ հարտարախօս - էջ 331**
- ՏԵՐՏՈՒԼԻԱՆՈՍ (Թերթուլիանոս) - էջ 591**
- ՏԵՐԵՆԴՈՍ նհտ. - էջ 1230**
- ՏԵՐՈՒՆ պարոնտեր, 1620 թ. - էջ 1123, 1156**
- ՏԵՐՏԵՐ միակեց, 1475 թ. - էջ 831**
- ՏԵՐ-ՄԻՔԵԼԵԱՆ Արշակ - էջ 142**
- ՏԵՐ-ՄԻՔԵԼԵԱՆ Սեդրաք, եղբայր Արշակ Տեր-Միքէլեանի - էջ 142**
- ՏԵՐ-ՄԿՐՏՁԵԱՆ Մխիթար վրդ., 1897 թ. 124**
- ՏԵՐ-ՄՈՎՍԻԱՆ Մեարոպ վրդ., 1896 թ. - նուիրատու - էջ 120. անունը կայ գրեթէ բոլոր ձեռագրերի առաջին էջերին. տե՛ս ՆՇՈՒՄ հարցերը**
- ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՏԵԱՆՅ Մինաս ֆհյ., 1890 թ., նուիրատու չմ^ր 2402 ձեռագրի - էջ 14**
- ՏԵՐ-ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ Արմէն - էջ 704**
- ՏԵՐ-ՎԱՐԳԱՆԵԱՆ Գէորգ - էջ 1152, 1171**
- ՏԻՔԵՐԻՆՈՍ կայսր - էջ 442, 703**
- ՏԻՔՈՒՐՏԻՆՈՍ նհտ. - էջ 1257**
- ՏԻԳՐԱՆ**
- Թագատր Պարթեաց Հայոց - էջ 242, 522
- Երուանդեան - էջ 851
- Դ. դ., յիշուած առ Զենոբ Գլակ - էջ 496
- (Տիկրան) 1851 թ. - էջ 41
- ՏԻԿԻՆ, 1294 թ., մայր գրիչ Բարսեղ երածիշտի - էջ 610**
- ՏԻՄԱՆՋ լիկատ, 1246 թ. - էջ 745, 1114**
- ՏԻՄԻՐԻՆՈՍ Քիր - էջ 902**
- ՏԻՄՈՒԷՆՈՍ**
- առաքեալ, թուրք - էջ 64, 323 (պպ), 375, 596, 603, 799, 808, 1050, 1167, վարժ - էջ 1220, մանրանկար - էջ 63, նշում - էջ 236, 267, 375, 634, 635, 1201, 1202
- Աղեփսանդրացի - էջ 1129
- (Տիմէ) նհտ. - էջ 1245
- սրկպ., նհտ. - էջ 1260
- (Տիմոթի) Դ. դ. նհտ. - էջ 1232, 1237
- հայրապետ - էջ 1127
- (Տիմաթի) ժ.Գ. դ. - էջ 707
- ՏԻՄՈՒԱ նհտ. - էջ 1227**
- ՏԻՄՈՆ առաքեալ, նհտ. - էջ 1232, 1233**
- ՏԻՏՈՍ առաքեալ - էջ 799, 808, 921, 1050, 1202, 1242**
- ՏԻՐԱՆ**
- Դ. դ., որդի Վահանայ, յիշուած առ Զենոբ Գլակ - էջ 496
- վրդ., ժ. դ. - էջ 436

ՏԻՐԱՏՈՒՐ

– ԺԳ. դ., ստացող - Հ^մ 2532, էջ 395, 400, Հ^մ 2540, էջ 421, 424

– Բարունի, 1323 թ., էջ 313, 315

– Բնյ., ժԶ. դ. - էջ 822

ՏԻՐԻԹ, ԺԹ. դ. - էջ 448

ՏԻՐՈՒՆ, ԺԸ. դ. - էջ 72

ՏԻԻՔԻԿՈՍ, ի Գործք առաքելոց - էջ 1201

ՏՂԱՊԱՐՈՆ սրկագ., 1425 թ. - էջ 802

ՏՈՎԲԻԹ, որդի Տավրեղայ, Գիրք - էջ 594, 601, 797, 806, 984, 1048, մանրանկար - էջ 795

ՏՈՒՆՈՍ նհտ. - էջ 1254

ՏՈՎԼԱԹ, 1535 թ., հայր Ներսէս գրչի - էջ 540

ՏՈՎԼԱԹԻՍԱԹՈՒՆ, 1476 թ., Բոյր Զաֆար գրչի - էջ 434

ՏՈՒՏՈՒՆ, ԺԷ. դ. - էջ 694

ՏՐԱՅԻԱՆՈՍ կայար - էջ 365, 366, 1238, 1239, 1247, 1255, 1259

ՏՐԴԱՏ Գ. թգար. Հայոց, Գ-Դ. դդ. - էջ 496, 497, 515, 516, 517, 697, 851, 852, 866, 1258, 1280, 1281

ՏՐԻՓՈՆ նհտ. - էջ 1222, 1223

ՏՐՈՓԻՄԷ

– նհտ. - էջ 1248

– կնքատէր, 1661 թ. - էջ 1106

ՏՕՆԱԿԱՆ

– կնքատէր, 1661 թ. - էջ 1106

– Զահմանցի, 1822 թ. - էջ 1303

ՏՕՆԱՊԵՏ

– 1498 թ. - էջ 127

– 1631 թ., եղբորդի Փիլիպոսի - էջ 1213

ՏՕՆԵՐ, 1669 թ., եղբայր խոնա Աբրահամի - էջ 92

ՏՕՍՏԻՔԷԿ, 1602 թ. - էջ 237

ՓԱԽԶԱՆ, 1684 թ. - էջ 239, 240

ՓԱԽՐԱԳԱԻԼԱ, 1265 թ. - էջ 664

ՓԱՅԻՆԷ վկայուհի - էջ 1234

ՓԱՆՈՍ, 1636 թ. - էջ 980

ՓԱՇԱՅ

– 1550 թ. - էջ 178

– (Փաշի) 1641 թ., մայր ստացող Յակոբ սրկ-ի - էջ 148

– 1657 թ., ի Կաֆայ - էջ 410

ՓԱՇԱ մելիք, 1444 թ., Բոյր Մկրտիչ գրչի - էջ 1063

ՓԵԼԵՓՍԻԱՆՈՍ յերապապի եպս., բանբ - էջ 1138, 1154

ՓԵՐԻՆԱՆ

– 1672 թ., կողակից Զորաբ ստացողի - էջ 580

– 1687 թ. - էջ 826

– ԺԸ. դ. - էջ 892

ՓԵՐՓՈՒԹԱ վկայուհի - էջ 1229

ՓԵՐՈՆԻԱ

– վկայուհի - էջ 1238

– (Փեփրոնէ) 1873 թ., Բոյր Գեորգ Գ. կթղկս.ի - էջ 804

ՓԷՐԻ, 1664 թ. - էջ 503

ՓԻԱՆ, 1663 թ., կողակից Հանէսի - էջ 1053

ՓԻԱՆԳԷ, 1568 թ., մայր ստացող Յովհաննէս վրդ-ի - էջ 417

ՓԻԳԱԻԳԷ նհտ. - էջ 1243

ՓԻԼԻԿՏՍԷ, հայր Պետկատուէայ վկայուհու - էջ 1225

ՓԻԼԻԿՏԻՄՈՆ նհտ. - էջ 1224, 1225

ՓԻԼԻՄՈՆ

– առաքել, Թուրք - էջ 64, 596, 603, 799, 808, 1050, 1224, տօն - էջ 1236, 1257, նշում - էջ 1202

– (Փիլիմոնոս) նհտ. - էջ 1257

– Փողահար նհտ. - էջ 1260

ՓԻԼԻՊՈՍ

– առաքել, Կանոնբ - էջ 235, Պատմութիւն - էջ 659, 1225, մանրանկար - էջ 406, տօն - էջ 1255, 1256, նշում - էջ 222, 647, 673, 842, 1246

– նհտ., - էջ 1220, 1245

– նհտ., հայր Եզրիմէ կոսի - էջ 1261

– Բնյ. Մշտցի (Բագուեցի) 1613 թ., գրիչ ի Գլակայ վանս - Հ^մ 2692, էջ 1209, 1210, 1211, 1212, 1213

– Ա. Աղբակեցի, կթղկս. Հայոց՝ 1632-1655 թթ., կանոնբ - էջ 841, նշում - էջ 23, 34, 206, 208, 218, 248, 268, 491, 568, 570, 604, 648, 761, 837, 971, 973

– 1635 թ., առաջնորդ Շինուհայրի Ս. Ստեփաննոսի - էջ 699

– վրդ., 1697 թ., միաբան Ս. Ստեփաննոս Նախավկայի վանքի - էջ 1110

– վրդ., 1794 թ. - էջ 470

– ամիրա, 1803 թ. - էջ էջ 758

– ամիրա, 1803 թ. - էջ էջ 758

– եպս. Զմիտնիոյ, 1818 թ. - էջ 843, 844, 1269, 1270

– կր., կնքատէր - էջ 1110

ՓԻԼԻՊՊԻԿՈՍ զօրավար, է. դ. - էջ 858

ՓԻԼՈՆ ԵՐԱՅԵՅԻ, Ա. դ., Զեօթնէսին գիրս - էջ 637, 638, 639, 640, 641, 642, նշում - էջ 644, 646, 1128, 1180

ՓԻԼՈՆԻԼԱ սրբունի - էջ 1251

ՓԻՐԱԼԻ, ԺԷ. դ. - էջ 1005

ՓԻՐՂԱԼԷՄԵԱՆ Ղեւոնդ վրդ., 1889 թ. - էջ 34

ՓԻՐՈՒՄ, ԺԷ. դ., հայր Վարդան ստացողի - էջ 1004, 1005

ՓԻՐՍՈՒԹԱՆ, 1641 թ. - էջ 148

ՓԼՈՐՈՍ նհտ. - էջ 1244

ՓՈԿԱՍ

– հայրապետ, Աղօթք - էջ 119, 120, 188, մանրանկար - էջ 187, տօն - էջ 1241, 1249

– կայար - էջ 858

ՓՈՍՏԷ կոյս, նհտ. - էջ 1223496

ՓՈՍՏՈՍ Բնյ., նհտ. - էջ 1246

ՓՈՏ, պատրիարք Կ. Պոլսոյ, Թ. դ - էջ 246

ՓՈՏԻՆԷ սրբունի - էջ 187, 188, 433, 1246

ՓՈՏԻՆՈՍ - էջ 1243

ՓՈՒՐՍԻ Կուրապաղատ, նհտ. - էջ 1230

ՔԱԹԱՔՈՒՂԻՆՈՍ (Կանտակուզեմոս) թգար. - էջ 899

ՔԱԼԻ, 1672 թ., Բոյր Սահակ գրչի - էջ 580

ՔԱՄԱԼ, 1419 թ. - էջ 1056, 1058

ՔԱՄԱԼԲԷԿ

– 1580 թ., որդի Շահնագարի - էջ 1156

– 1620 թ., պրն. - էջ 1122, 1123

ՔԱՄՈՒԼԻՆՈՍ մարգարէ - էջ 309

ՔԱԶԱԶ սրկագ., մի ի Ղեւոնդեանց Բահանայից, Ե. դ, նհտ. - էջ 1242

ՔԱՌԱՍՈՒՆ մանկունբ Սեբաստիոյ, մանրանկար - էջ 49, 124, 149, 199, 201, ի տաղս - էջ 426, 429

ՔԱՐԻՏԻՆԷ վկայունի - էջ 1225
 ՔԱՐԻՏՈՆ նհու. - էջ 1134, 1250
 ՔԵԱՀԵԱ. օղլու, 1750 թ., գրիչ - չմր 2620, էջ 747, 749
 ՔԵՂԿԷ, հայր Երեմիայ մարգարէի - էջ 1232
 ՔԵՐՈՎԲԷ
 - վրդ., 1819 թ. - էջ 282
 ՔԷԹԷՎԱՆ, 1771 թ., մայր Յովսէփ արքեպ. Արղոյսեանի - էջ 892
 ՔԷՍՍԷՅԵԱՆ Յակոբ - էջ 1180
 ՔԻՎՈՍ, ԺԸ. դ. - էջ 72
 ՔԻՈՆ վկայունի - էջ 1229
 ՔԻՔԻ ԹԻՆԱՊՈՎ, գրչփ. - էջ 578
 ՔՆԱՐԻԿ ԿՈՐԿՈՏԵԱՆ - էջ 73
 ՔՆՔՈՒՇ, ԺԵ. դ., կողակից Ստեփաննոս ֆնյի - էջ 1059
 ՔՈՐԳԱԻ, ԺԵ. դ., յետին ստացող - էջ 1058
 ՔՈՒՐԴ. պարոն, 1267 թ. - էջ 1197
 ՔՍԱՆԹԻՊԷ նհու. - էջ 1228
 ՔՍԵՍՏՈՍ նհու. - էջ 1243
 ՔՍԷՆԻՓՈՆ, վարժ - էջ 1221
 ՔՍՐԱՄԽԱԹՈՒՆ, 1352 թ. - էջ 816
 ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ Բ. ԱՊԱՀՈՒՆԻ կթղկա. Հայոց՝ 628-630 թթ. - էջ 859
 ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ նհու. - էջ 1233
 ՔՐԻՍՏԻՆԷ կոյս - էջ 301, 1235, 1241
 ՔՐԻՍՏՈՍԱՏՈՒՐ
 - 1657 թ., Կաֆա, որդի Մինաս ֆնյի - էջ 413
 - ԺԷ. դ., գրիչ - չմր 2481, էջ 207, 208
 ՔՐՄԱՆԵԱԹՈՒՆ, 1471 թ. - էջ 824
ՕԳՈՍՏԻՆՈՍ
 - սուրբ, 354-430 թթ. - էջ 590, 591, 793, 881
 - ֆրա, 1636 թ., արքեպ. Նախիջեանի - էջ 418
 - պրն., ԺԹ. դ. - էջ 599

ՕԳՈՍՏՈՍ կայսր, Ք. ա. Ա. դ. - էջ 321, 375, 558, 703
 ՕԹՄԱՆ (ՕԴՄԱՆ) - էջ 900
 ՕԼՔԱԲԷԿ, 1663 թ., հայր Մալին գրչի - էջ 887
 ՕՂՈՒԼԲԷԿ, 1745 թ. - էջ 834
 ՕՆՕՓՐԻՈՍ կր., 1646 թ. - էջ
 ՕՇԻՆ
 - 1295 թ., գրիչ յԱրմէնի անապատս - չմր 2604, էջ 665, 668
 - 1317 թ., թգր. Կիլիկիոյ - էջ 1170
 ՕՍՄԱՆ
 - փաշա, 1568 թ. - էջ 416, 636
 - սուլթան, ԺԷ. դ. - էջ 904, 905, 906
 - աղա, 1801 թ. - էջ 1206, 1208
 ՕՐԴՈՒԵԱՆ, ԺԸ. դ. - էջ 190
 ՕՔՍԷՆՏԻՈՍ ճգնատր - էջ 1223
ՏԱԹԱԼԻ շահ, 1829 թ. - էջ 1283
ՏԱՆՈՒՐՇԱՆ պրն., 1430 թ., որդի Շատիպէլի - էջ 1041
ՏԱՆՈՒԵՇԱՀ (-շէ), 1444 թ. - էջ 1063
ՏԱՆՐԻՋԱՀԱՆ, 1580 թ., կենակից Խաթունաղի - էջ 1156, 1157
ՏԱՐԽՐԻՋԱՀԱՐ, 1620 թ. - էջ 1123
ՏԷԹԷՐԻԿՈՍ ճինատր - էջ 785
ՏԻՆԿ Ֆրանց Նիկոլատա, 1903 թ. - էջ 209, 212, 213, 1013
ՏՈՅԵՐԲԱՆ - էջ 850
ՏՈՒՆԳԵԱԹՈՒՆ, 1382 թ. - էջ 816
ՏՈՒՆՁԻՍԿՈՍ ՍԹԷԼԼՈՒԹՈՅ - էջ 623
ՏՈՒՆԿ պրն., 1303 թ., ստացող յԵրզնկայ - չմր 2593, էջ 627, 633
ՏՐԻԿ տաղժ. Արեկ, որ ֆեզ - էջ 1102, է՛, շարխ - էջ 1101, Յառաջն որ յաշխարհս - էջ 1102, Պատգամն, որ - էջ 1101

2.

ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ՎԱՅՐԵՐԻ ՑԱՆԿ

Ադամա - չմր 2543, էջ 435
 Ախալգար - չմր 2480, էջ 205
 Աղթամար - չմր 2632, էջ 821
 Աղուերձ - չմր 2454, էջ 145
 Ամարաս (Գանձասար) - չմր 2561, էջ 499
 Ամիթ - չմր 2527, էջ 365
 Ամատերղամ - չմր 2529, էջ 379, չմր 2637, էջ 843
 Ամրդրու վանք (Բաղէշ) - չմր 2605, էջ 669, չմր 2639, էջ 851
 Այաս - չմր 2543, էջ 435
 Անկեղակոյտ - չմր 2680, էջ 1131
 Անկունեաց վանք - չմր 2542, էջ 431, չմր 2631, էջ 817
 Ապրակունեաց վանք (Երնջակ) - չմր 2519, էջ 325
 Արախիշ - չմր 2537, էջ 413
 Արիձոր - չմր 2583, էջ 585
 Արմէնի անապատ - չմր 2604, էջ 665
 Արմիզանք - չմր 2465, էջ 175
 Ասագ վանք (Եզնկա) - չմր 2687, էջ 1179

Աւետարանոց - չմր 2404, էջ 17
 Աւրնդանց - չմր 2468, էջ 179
 Բաղէշ - չմր 2623, էջ 767
 Բերիա (Հալապ) - չմր 2500, էջ 201, - չմր 2677, էջ 1107
 Բերկրի - չմր 2445, էջ 123
 Բլուր գիպ (Երեանի նահանգ) - չմր 2564, 507
 Բոլորաբերդ անապատ (Վայոց Ձոր) - չմր 2634, էջ 829
 Բոնակոթ (Սիւնիք) - չմր 2656, էջ 979
 Բրջնի - չմր 2609, էջ 701
 Գամաղիէլի վանք (Խիզանի մօտ) - չմր 2610, էջ 707
 Գիմիշխանա - չմր 2463, էջ 171
 Գլակայ վանք - չմր 2692, էջ 1209
 Գլաձոր - չմր 2515, էջ 313
 Գողթն - չմր 2590, էջ 617
 Գորի - չմր 2644, էջ 897
 Գորիս (Կորես) - չմր 2539, էջ 410
 Դրազարկ - չմր 2588, էջ 607

Եղեսիա - Հ^{մր} 2567, էջ 519
 Եղիազարու վանք - Հ^{մր} 2690, էջ 1193, Հ^{մր} 2691, էջ 1199
 Երեան - Հ^{մր} 2446, էջ 127
 Երզնկայ - Հ^{մր} 2593, էջ 627
 Երուսաղեմ - Հ^{մր} 2493, էջ 245, Հ^{մր} 2578, էջ 569, Հ^{մր} 2647, էջ 919, Հ^{մր} 2688, էջ 1183
 Զեյթուն - Հ^{մր} 2475, էջ 193, Հ^{մր} 2504, էջ 271
 Էջմիածին - Հ^{մր} 2420, էջ 63, Հ^{մր} 2499, էջ 259, Հ^{մր} 2502, էջ 265, Հ^{մր} 2503/Ա, էջ 266, Հ^{մր} 2528, էջ 373, Հ^{մր} 2547, էջ 453, Հ^{մր} 2552, էջ 467, Հ^{մր} 2622/Թ., էջ 761, Հ^{մր} 2622/Ժ., էջ 762, Հ^{մր} 2646, էջ 915, Հ^{մր} 2652, էջ 963, Հ^{մր} 2663, էջ 1009, Հ^{մր} 2696, էջ 1267
 Էրզրում (Արզրում) - Հ^{մր} 2436, էջ 99
 Թուանն գիւղ (Կարին) - Հ^{մր} 2660, էջ 1001
 Իսպիկեյա գիւղ (Կեսարիոյ գաւառ) - Հ^{մր} 2570, էջ 535
 Լիւմ - Հ^{մր} 2597, էջ 647, Հ^{մր} 2645, էջ 911
 Լվով - Հ^{մր} 2403, էջ 15
 Խառաբաստայ վանք (Ռշտունիք) - Հ^{մր} 2510, էջ 297
 Խլաք (Սուրբ Գեորգ Զորավար) - Հ^{մր} 2665, էջ 1025
 Խոտանան (Ենանան գիւղ ի Սիւնիք) - Հ^{մր} 2635, էջ 833
 Կալկարա - Հ^{մր} 2636, էջ 839
 Կան (Բաբերդ) - Հ^{մր} 2653, էջ 965
 Կարին - Հ^{մր} 2697, էջ 1283
 Կարս - Հ^{մր} 2424, էջ 75
 Կաֆա - Հ^{մր} 2406, էջ 27, Հ^{մր} 2444, էջ 121, Հ^{մր} 2473, էջ 189, Հ^{մր} 2484, էջ 217, Հ^{մր} 2534, էջ 405, Հ^{մր} 2536, էջ 411, Հ^{մր} 2672, էջ 1065
 Կեղի (Խործին գաւառ) - Հ^{մր} 2633, էջ 827
 Կեսարիա (Ս. Կարապետ) - Հ^{մր} 2622/Ա., էջ 751
 Կիլիկեան Հայաստան - Հ^{մր} 2629, էջ 809
 Կիլիկիա, Սիս - Հ^{մր} 2627, էջ 797
 Կոստանդնուպոլիս - Հ^{մր} 2423, էջ 73, Հ^{մր} 2448, էջ 131, Հ^{մր} 2503/Բ, էջ 269, Հ^{մր} 2505, էջ 279, Հ^{մր} 2531, էջ 385, Հ^{մր} 2551, էջ 465, Հ^{մր} 2555, էջ 477, Հ^{մր} 2562, էջ 503, Հ^{մր} 2577, էջ 565, Հ^{մր} 2595, էջ 635, Հ^{մր} 2622/Գ., էջ 754, Հ^{մր} 2622/ԺԵ., էջ 766, Հ^{մր} 2640, էջ 867, Հ^{մր} 2641, էջ 871, Հ^{մր} 2669, էջ 1047, Հ^{մր} 2682, էջ 1165, Հ^{մր} 2689, էջ 1191
 Հալեյ - Հ^{մր} 2619, էջ 741
 Դարասար (Ս. Աստուածածին) - Հ^{մր} 2654, էջ 969
 Դրիմ մայրաքաղաք - Հ^{մր} 2611, էջ 713
 Մանազկերտ (Ս. Աստուածածին) - Հ^{մր} 2557/Գ, էջ 488
 Մոսկուա - Հ^{մր} 2699, էջ 1311
 Մսր - Հ^{մր} 2497/Բ. - էջ 257
 Յովհաննավանք - Հ^{մր} 2401, էջ 9
 Նոր Զուղա - Հ^{մր} 2407, էջ 31, Հ^{մր} 2558, էջ 489, Հ^{մր} 2622/Է., էջ 759, Հ^{մր} 2642, էջ 873, Հ^{մր} 2673, էջ 1095
 Շամախի - Հ^{մր} 2613, էջ 717
 Շինահայր գիւղ (Որոտան) - Հ^{մր} 2608, էջ 693
 Շուշի - Հ^{մր} 2622/Բ., էջ 753
 Շոռոք - Հ^{մր} 2494, էջ 247
 Ռոտան (Սուրբ Վարդան անապատ) - Հ^{մր} 2670, էջ 1053
 Սալմաստ - Հ^{մր} 2437, էջ 105
 Սամաքիա (Կ. Պոլիս) - Հ^{մր} 2644, էջ 897
 Սանկտ Պետերբուրգ - Հ^{մր} 2661, էջ 1005, Հ^{մր} 2699, էջ 1311
 Սեբաստիա - Հ^{մր} 2573, էջ 543
 Սեան կղզի - Հ^{մր} 2530, էջ 383
 Սիսական - Հ^{մր} 2418, էջ 57
 Սիրունբարի վանք - Հ^{մր} 2498, էջ 81
 Սկետայ - Հ^{մր} 2630, էջ 813
 Սուրբ Յակոբ - Հ^{մր} 2563, էջ 505
 Սուրս - Հ^{մր} 2411, էջ 41
 Սպահան - Հ^{մր} 2587, էջ 599
 Սպեր - Հ^{մր} 2409, էջ 35
 Վան - Հ^{մր} 2582, էջ 581, Հ^{մր} 2671, էջ 1061
 Վարազ - Հ^{մր} 2621, էջ 749
 Վարդնշէն (Տայֆ) - Հ^{մր} 2653, էջ 965
 Տաքետ - Հ^{մր} 2441, էջ 111
 Տարսուն - Հ^{մր} 2684, էջ 1171
 Տիգրանակերտ - Հ^{մր} 2405, էջ 23, Հ^{մր} 2691, էջ 1199
 Տփլիս - Հ^{մր} 2580, էջ 577, Հ^{մր} 2615, էջ 733, Հ^{մր} 2663, էջ 1009

Է.

ԳՐԻՉՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱՌԷԼ վրդ. Մխիթարեանց, 1850 թ., յէջմիածին - Հ^{մր} 2623/ԺԱ, էջ 762
 ԱԹԱՆԱՍ
 – (Աթանէս) 1554 թ., ի Մանազկերտ - Հ^{մր} 2557/Գ, էջ 488
 – 1654 թ., Կարս - Հ^{մր} 2424, էջ 75
 ԱԼԻՔՍԱՆ ԵՐԷՅ, 1695ից առաջ - Հ^{մր} 2693, էջ 1213
 ԱՂԱՄԱԼ-ՊԵՏՐՈՍ, 1663 թ., ի Նոր Զուղայ - Հ^{մր} 2642, էջ 873
 ԱՌԱՔԵԼ
 – (Առաքեալ) 1198 թ. - Հ^{մր} 2606, էջ 679
 – Սիւնեցի, ԺԳ. դ. - Հ^{մր} 2522, էջ 351
 – Գեղամացի, 1599 թ., ի Թուանն գիւղ (Կարին) - Հ^{մր} 2660, էջ 1001

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

– արդյ., ծաղկող, 1419 թ., ի Սուրբ Վարդան անապատ, Ռոտան - Հ^{մր} 2670, էջ 1053
 – եպս. Մշեցի, 1585 թ., յԵրուսաղեմ - Հ^{մր} 2578, էջ 569
 – երեց, ԺԶ. դ. - Հ^{մր} 2676, էջ 1099
 – արկւ., 1630 թ., ի Հալեյ - Հ^{մր} 2619, էջ 741, ԲԲԿ.՝ 1637 թ., Հալեյ - Հ^{մր} 2560, էջ 261
 – արկւ., 1633 թ. - Հ^{մր} 2435, էջ 95
 – դպիր, 1641 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2669, էջ 1047
 – 1648 թ., ի Սպահան - Հ^{մր} 2587, էջ 599
 – արկւ., ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2459/Բ, էջ 158
 ԱՏՈՄ, ԺԵ. դ. - Հ^{մր} 2625, էջ 781
 ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ կր., նաեւ ստացող, 1690 թ. - Հ^{մր} 2449, էջ 137

ԱՒԱԳՏԵՐ, 1475 թ., ի Բոլորաբերդ (Վայոց ձոր) - Հ^{մր} 2634, էջ 829

ԱԻԵՏԻՍ

- 1595 թ., ի Սուրս - Հ^{մր} 2411, էջ 41
- ԺՁ. դ. - Հ^{մր} 2440, էջ 109
- (Աւետիք) ֆեյ., 1697 թ., ի Բերիա - Հ^{մր} 2677, էջ 1107
ՔԱՂԳԱՍԱՐ դպիր, 1681 թ., ի Շամախի - Հ^{մր} 2613, էջ 717
ՔԱՐԱՂԱՄ, ԺԳ. դ., - Հ^{մր} 2601, էջ 655

ՔԱՐՍԵՂ

- երաժիշտ, ստացող, 1294 թ., - Հ^{մր} 2588, էջ 607
- վրդ., 1418 թ., ի Եղիազարու վանս - Հ^{մր} 2690,
- ստացող, 1598 թ., յԱմրդղու վանք, ի Բաղէշ - Հ^{մր} 2605, էջ 669
- ֆեյ., 1681 թ., ի Շամախի - Հ^{մր} 2613, էջ 717
ԲՐԱՔԻՈՆ, ի Կոստանդնուպոլիս, 1786 թ. - Հ^{մր} 2595, էջ 635
ԳԱՂՈՒՍՏ, 1406 թ., ի Սիսական - Հ^{մր} 2418, էջ 57
ԳԱՅԻԱՆԷ, 1641 թ., յԱւետարանոց - Հ^{մր} 2404, էջ 17
ԳԷՈՐԳ, 1738 թ. - Հ^{մր} 2498, էջ 259

ԳՐԻԳՈՐ

- Գ. Պահլաւունի, կրթիկ. Հայոց՝ 1113-1166 թթ. - Հ^{մր} 2600, էջ 651
- (Գրիգորիս) ԺԳ. դ. - Հ^{մր} 2523, էջ 353
- դպիր, ԺԳ. դ. - Հ^{մր} 2478, էջ 201
- աբղյ., 1494 թ., ի Սիրումբարի վանք - Հ^{մր} 2428, էջ 81
- եպս., 1592 թ., ի Սպեր - Հ^{մր} 2409, էջ 35
- ԺՁ. դ. - Հ^{մր} 2576, էջ 557
- Հոռակայեցի, ԺՁ. դ. - Հ^{մր} 2459/Ք, էջ 157
- երէց Կողոմացի, նաև ստացող, 1631 թ., Ղարասար - Հ^{մր} 2654, էջ 969
- երէց, 1635 թ. - Հ^{մր} 2628, էջ 803
- ֆեյ., ստացող, 1640 թ., յԱխալզար - Հ^{մր} 2480, էջ 205
- 1641 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2669, էջ 1047
- Զեյթունցի, 1659 թ., յԵդեսիա - Հ^{մր} 2567, էջ 519
- երէց, ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2618, էջ 737
- ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2698, էջ 1307
- երէց, 1702 թ. - Հ^{մր} 2472, էջ 187
- 1735 թ. - Հ^{մր} 2548/Ք, էջ 459

- արկւգ. համեսցի, նաև ստացող, 1780, յԷջմիածին - Հ^{մր} 2552, էջ 467

- Կարնեցի Շամարնեան, 1828 թ. - Հ^{մր} 2623/ԺԱ, էջ 763, ի Կոստանդնուպոլիս, 1832 թ. - Հ^{մր} 2641, էջ 871

- վրդ. Կ. Պոլսեցի, 1836 թ., ի Կեսարիա (Ս. Կարապետ) - Հ^{մր} 2622/Ա., էջ 751

ԳԱԻԻԹ

- 1198 թ. - Հ^{մր} 2606, էջ 679
- վրդ., 1705 թ., յԷջմիածին - Հ^{մր} 2547, էջ 453

ԵՂԻՍՋԱՐ, 1646 թ., ի Տիգրանակերտ - Հ^{մր} 2405, էջ 23
ԵՐԵՄԻԱ ֆեյ., ԺԳ. դ. - Հ^{մր} 2695, էջ 1219

ԵՓՐԵՄ

- ֆեյ., ԺԷ. դ., ի Գողթն - Հ^{մր} 2590, էջ 617
- վրդ. Ալթունեան, ԺԹ. դ., յԷջմիածին - Հ^{մր} 2696, էջ 1267

ԶԱՏԻԿ, 1619 թ., յԵրուսաղիմ - Հ^{մր} 2493, էջ 245
ԶԱՔԱՐԻԱ

- աբղյ., 1472 թ., յԱնկիւնեաց վանս - Հ^{մր} 2631, էջ 817, 1476 թ., յԱնկիւնեաց վանս - Հ^{մր} 2542, էջ 431

- աբղյ., 1515ից առաջ, ի Վան - Հ^{մր} 2582, էջ 581
ԶԱՔԷՈՍ, 1265ից յետոյ - Հ^{մր} 2603, էջ 663

ԹԱԴԵՈՍ

- Միհրդատեանց, 1850 թ., ի Գորի - Հ^{մր} 2644, էջ 897
- եպս. Բէկնազարեանց, 1851 թ., ի Նոր Զուղայ - Հ^{մր} 2622/Է., էջ 759

ԹԱՄՈՒՐ դպիր, 1655 թ., ի Կոստանդնուպոլիս - Հ^{մր} 2577, էջ 565

ԹԷՈՐՈՍ ԿԱՐՆԵՅԻ, ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2649, էջ 933

ԹՈՐՈՍ

- ֆեյ., 1300 թ. - Հ^{մր} 2607, էջ 683
- Տարոնացի, 1323 թ., ի Գլաձոր - Հ^{մր} 2515, էջ 313

ԹՈՎՄԱՍ

- 1300 թ. - Հ^{մր} 2607, էջ 683
- (Թումայ) ֆեյ., 1471 թ., յԱղթամար - Հ^{մր} 2632, էջ 821
- (Թումայ) երէց Բաղիշեցի, 1662 թ., ի Բաղէշ - Հ^{մր} 2623, էջ 767

- (Թումայ) ֆեյ., 1681 թ., ի Շամախի - Հ^{մր} 2613, էջ 717
ԻԳՆԱՏԻՈՍ

- ԺԳ. դ. - Հ^{մր} 2456, էջ 149
- արեւպս. Վասպուրականի, 1867ից առաջ, ի Լիմ - Հ^{մր} 2645, էջ 911

ԻՍՊԷՆՏԻԷՐ ԿԱՅԱՅԻ, 1661ից առաջ - Հ^{մր} 2492, էջ 239

ԽԱԶԱՏՈՐ

- ֆեյ., 1505 թ., ի ի Խլաթ (Սուրբ Գէորգ Զօրավար) - Հ^{մր} 2665, էջ 1025
- ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2649, էջ 933

ԿԱՐԱՊԵՏ

- երէց, 1303 թ., յԵրզնկայ - Հ^{մր} 2593, էջ 627
- ֆեյ., նաև՝ ստացող, կազմող, 1363 թ., ի Ղրիմ - Հ^{մր} 2611, էջ 713

- եպս., 1418 թ., ի Եղիազարու վանք - Հ^{մր} 2690, էջ 1193
- Բերկեցի, ի»նաև ծաղկող, 1498 թ., ի Բերկրի - Հ^{մր} 2445, էջ 123

- աբղյ., 1568 թ., յ Արախիշ - Հ^{մր} 2537, էջ 413
- կր., 1618 թ., ի Եղիազարու վանս (Տարօն) - Հ^{մր} 2691, էջ 1199

- 1636 թ., ի Բոնակոթ (Սիւնիք) - Հ^{մր} 2656, էջ 979
- Սալմաստ, 1800 թ. - Հ^{մր} 2437, էջ 105

ԿԻՐԱԿՈՍ

- երէց, 1294 թ. - Հ^{մր} 2496, էջ 249
- երէց, 1663 թ., ի Նոր Զուղայ - Հ^{մր} 2642, էջ 873

- կր., ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2566, էջ 511
ԿՈՍՏԱՆԳԻՆ

- 1294 թ. - Հ^{մր} 2496, էջ 249
- թագադիր իշխան, ԺԳ. դ., ի Կիլիկեան Հայաստան - Հ^{մր} 2629, էջ 809

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԶՈՒՂԱՅԵՅԻ, նաև՝ ծաղկող, 1679 թ. - Հ^{մր} 2673, էջ 1095

ՀԵԹՈՒՄ, ԺԳ. դ. - Հ^{մր} 2601, էջ 655
ՂԱԶԱՐ

- արկւգ., 1333 թ. - Հ^{մր} 2557/Ա. - էջ 483
- 1418 թ., յԵղիազարու վանս - Հ^{մր} 2690, էջ 1193

- երէց, 1641 թ. - Հ^{մր} 2470, էջ 183
- արկւգ. Քարահաացի, 1681, ի Շամախի - Հ^{մր} 2613, էջ 717

ՂՈՒԿԱՍ

– 981 թ. - Հ^{մր} 2679, էջ 1125

– ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2430, էջ 85

ՂՈՒՆԿԻԱՆՈՍ

– դպիր, 1760 թ., յեջմիածին - Հ^{մր} 2646, էջ 915, 1771 թ., էջմիածին - Հ^{մր} 2652, էջ 963

– Աշտարակեցի, 1770 թ. - Հ^{մր} 2499, էջ 259

ՄԱԼԻՆ, 1663 թ., ի նոր Ջուղայ - Հ^{մր} 2642, էջ 873

ՄԱԿԱՐ, 1755 թ., յԱրգրում - Հ^{մր} 2436, էջ 99

ՄԱՆՈՒԿ, 1791 թ. - Հ^{մր} 2501, էջ 263

ՄԱՏԹԷՈՍ

– երէց, 1371 թ., յԱնկեղակոյտ - Հ^{մր} 2680, էջ 1131

– Ջուղայեցի, 1391 թ., յԱպրակունեաց վանս, Երնջակ - Հ^{մր} 2519, էջ 325

– 1426 թ. - Հ^{մր} 2678, էջ 1111

– 1457 թ. - Հ^{մր} 2522, էջ 351

– ԺԵ. դ. - Հ^{մր} 2495, էջ 247

– 1771 թ. - Հ^{մր} 2502, էջ 265

ՄԱՐԳԱՐԷ

– (Մարգար) ԺԶ. դ. - Հ^{մր} 2559, էջ 483

– (Մարգար) դպիր, 1650 թ., ի նոր Ջուղայ - Հ^{մր} 2558, էջ 489

– ծաղկող, ստացող, ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2681, էջ 1161

ՄԱՐԿՈՍ

– Կեղեցի, ԺԶ. դ., ի Կեղի - Հ^{մր} 2633, էջ 872

– 1642 թ. - Հ^{մր} 2408, էջ 35

– երէց, 1663 թ., ի նոր Ջուղայ - Հ^{մր} 2642, էջ 873

– 1670 թ., յեջմիածին - Հ^{մր} 1670, էջ 63

ՄԱՐՈՒԹԱՅ, ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2421, էջ 67

ՄԱՐՏԻՐՈՍ

– Բրջնեցի, 1184, ի Բրջնի - Հ^{մր} 2609, էջ 701

– վրդ. Եղրկիացի, նաեւ՝ ստացող, 1784 թ. - Հ^{մր} 2668, էջ 1043

ՄԵՍՐՈՊ

– Բնյ., 1669 թ. - Հ^{մր} 2433, էջ 91

– վրդ. Կեսարացի, 1810 թ., ի Կոստանդնուպոլիս - Հ^{մր} 2555, էջ 477

ՄԻՆԱՍ

– աբղյ., ԺԸ. դ. - Հ^{մր} 2579, էջ 573

– Կամսարական Երեանցի, 1807 թ., ի Բլուր գիւղ - Հ^{մր} 2564, էջ 507

ՄԻՍՔՈՍ սրկա., 1626 թ., յԻլով - Հ^{մր} 2403, էջ 15

ՄԻՔԱՅԷԼ երէց, 1585 թ., յԵրուսաղէմ - Հ^{մր} 2578, էջ 569

ՄԻԽԹԱՐ, նաեւ՝ ստացող, 1393 թ. - Հ^{մր} 2510, էջ 297

ՄԿՐՏԻԶ

– Բնյ., 1642 թ., էջմիածին - Հ^{մր} 2503/Ա, էջ 266

– 1663 թ., նոր Ջուղայ - Հ^{մր} 2642, էջ 873

– ԺԷ. դ. - Հ^{մր} 2429, էջ 83

ՄՈՎՍԷՍ

– աբղյ., 1476 թ., յԱսագ վանս (Երզնկա) - Հ^{մր} 2687, էջ 1179

– 1671 թ. - Հ^{մր} 2431, էջ 87

ՄՈՒՐԱՏ օղու, 1626 թ. - Հ^{մր} 2403, էջ 15

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՆԵՅԻ, նաեւ՝ ծաղկող, ի Կոստանդնուպոլիս - Հ^{մր} 2700, էջ 1329

ՅԱԿՈԲ

– 1338 թ., ի Կիլիկիա, ի Սիս - Հ^{մր} 2627, էջ 795

– աբղյ., նաեւ՝ ստացող, 1689 թ., յԵրուսաղէմ (Սուրբ Փրկիչ) - Հ^{մր} 2688, էջ 1183

– ԺԸ. դ. - Հ^{մր} 2623/ԺԲ, էջ 764

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

– ԺԶ. դ. - Հ^{մր} 2594, էջ 633

– (Արոսիւն) տէր, 1723 թ., ի Սեբաստիայ - Հ^{մր} 2573, էջ 543

– Պետանեան Կ. Պոլսեցի, 1763 թ., ի Կոստանդնուպոլիս - Հ^{մր} 2562, էջ 503

– տիրոջ, տպագրիչ, 1780 թ., էջմիածին - Հ^{մր} 2552, էջ 467

– Վանեցի, 1796 թ., ի Վարագ - Հ^{մր} 2621, էջ 749

– ԺԸ. դ. - Հ^{մր} 2674, էջ 1097

– ԺԸ. դ. - Հ^{մր} 2650, էջ 959

ՅՈՎԱԿԻՄ երէց, 1663 թ., ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2473, էջ 189

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

– 1295 թ., յԱրմէնի անապատ - Հ^{մր} 2604, էջ 665

– Երզնկացի, նաեւ՝ ստացող, 1306 թ. - Հ^{մր} 2520, էջ 333, ԺԴ. դ. - Հ^{մր} 2549, էջ 461

– (Օհանէս) ԺԵ. դ. - Հ^{մր} 2508, էջ 293

– սրկա., ԺԶ. դ. - Հ^{մր} 2425, էջ 77

– (Յոհան) 1630 թ., յԱրմէնի - Հ^{մր} 2468, էջ 179

– ստացող, 1635 թ., ի Շիմանայր գիւղ, ի Որոտան - Հ^{մր} 2608, էջ 693

– երէց, 1641 թ., յԱղուէրն - Հ^{մր} 2454, էջ 145

– (Յոհան) երէց, նաեւ՝ ծաղկող եւ ստացող, 1642 թ., ի նոր Ջուղայ - Հ^{մր} 2407, էջ 31

– սրկա., նաեւ՝ ծաղկող, 1653 թ., Շոնօթ - Հ^{մր} 2494, էջ 247

– աբղյ., 1664 թ., ի Յովհաննավանք - Հ^{մր} 2401, էջ 9

– (Յոհան) երէց, 1675 թ. - Հ^{մր} 2506, էջ 281

– (Յոհան) 1675 թ., ի Կորես - Հ^{մր} 2539, էջ 419

– Զեյթուն, 1679 թ. - Հ^{մր} 2475, էջ 193

– վրդ. Ամասիացի, 1755 թ., յԱմստերդամ - Հ^{մր} 2529, էջ 379

– Նոտար, 1813 թ., ի Լիմ - Հ^{մր} 2597, էջ 647

– Տէր-Կարապետեան Պրուսացի, 1830 թ. - Հ^{մր} 2648, էջ 925

– Թագաւորեան, 1856 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2622/ԺԵ., էջ 766

– Կարապետեան Կ. Պոլսեցի, 1861 թ., յԵրուսաղէմ - Հ^{մր} 2647, էջ 919

– Բնյ. Խաչկեան, ի Կալկաթա, 1868 թ. - Հ^{մր} 2636, էջ 839

ՅՈՎԱԶՓ

– աբղյ., 1670 թ., էջմիածին - Հ^{մր} 2420, էջ 63

– վրդ., 1678 թ., ի Տաթեւ - Հ^{մր} 2441, էջ 111

– (Յուէփ) վրդ., 1816 թ. - Հ^{մր} 2525, էջ 361

– Արցախեցի, 1838 թ., ի Շուշի - Հ^{մր} 2622/Բ., էջ 753, 1839 թ., Ս. Յակոբ - Հ^{մր} 2653, էջ 505

ՆԱԶԱՐԷԹ, ԺԶ. դ. - Հ^{մր} 2486, էջ 227

ՆԱՀԱՊԵՏ դպիր, ի Կոստանդնուպոլիս, 1834 թ. - Հ^{մր} 2551, էջ 465

ՆԱՏԵՐ, 1341 թ., ի Վարդնշէն - Հ^{մր} 2653, էջ 965

ՆԵՐՍԷՍ երէց, 1535 թ., յԻսպիլեա - Հ^{մր} 2570, էջ 535

ՆԻԿՈՂՅՈՍ

– (Նիկողոս) 1453 թ., ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2484, էջ 217

- 1647 թ., Կաֆա - չմր 2444, էջ 121
- Մելամառ, նաև՝ ծաղկող, կազմող, արժարապատող, 1656 թ., ի Կաֆայ - չմր 2534, էջ 405, 1657 թ. - չմր 2536, էջ 411
- ՆՈՐՈԳԷՍ, ԺԳ. դ. - չմր 2490, էջ 233
- ՊԵՏՐՈՍ**
- 973 թ., ի Տարան - չմր 2684, էջ 1171
- (Պետրոսիկ) արկւգ, ԺԳ. դ. - չմր 2414, էջ 49
- կր., 1363 թ., ի Գամաղիէի վանս - չմր 2610, էջ 707
- արկւգ., 1387 թ. - չմր 2516, էջ 315
- դպիր Գիմուշխանեցի, նաև՝ ծաղկող, ստացող, 1665 թ. - չմր 2463, էջ 171
- Ժէ. դ. - չմր 2566, էջ 511
- երէց, 1742 թ. - չմր 2434, էջ 93
- դպիր, 1826 թ. - չմր 2598, էջ 649
- ՊՕՂՈՍ**
- Գալռնցի, 1672 թ., յԱմբրոլու վանս (Բաղէշ) - չմր 2639, էջ 851
- Սեանցի, 1806 թ., ի Սեան կղզի - չմր 2530, էջ 383
- բաբունի, ԺԹ. դ. - չմր 2643, էջ 893
- ՌՈՒԲԷՆ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ**, 1850 թ., ի Գորի - չմր 2644, էջ 897
- ՍԱՀԱԿ**
- Դեխրականեցի, ԺԵ. դ. - չմր 2495, էջ 247
- դպիր, 1672 թ., ի Տփիսիս - չմր 2580, էջ 577
- ՍԱՐԳԻՍ**
- արկւգ., 1200 թ. - չմր 2588, էջ 613
- 1313 թ., յԱրիձոր - չմր 2583, էջ 585
- ֆնյ., 1463 թ., յԱրմիզանի - չմր 2465, էջ 175
- ԺԶ. դ. - չմր 2438, էջ 107
- 1635 թ., ի Խոսանան - չմր 2635, էջ 833
- 1659 թ., յԵղեպիս - չմր 2567, էջ 519

- 1777 թ., ի Կոստանդնուպոլիս - չմր 2531, էջ 385
- ՍԻՄԷՈՆ**
- Տրապիզոնցի, 1515 թ., յԱյաս - չմր 2543, էջ 435
- (Սիմոն) 1664 թ., ի Գանձասար - չմր 2561, էջ 499
- (Սիմոն) երէց, նաև՝ ստացող, 1691ից առաջ - չմր 2560, էջ 495
- 1728 թ. - չմր 2548/Ա, էջ 457
- ՍՏԵՓԱՆՈՍ**
- ֆնյ., 1290 թ., ի Սկետայ - չմր 2630, էջ 813
- ֆնյ., 1341 թ., ի Վարդնշէն - չմր 2653, էջ 965
- Թոխաթցի, 1607 թ., ի Կաֆայ - չմր 2672, էջ 1065
- 1614 թ. յԱմիր - չմր 2527, էջ 365
- Դաշտեցի երէց, 1637 թ. - չմր 2497/Բ, էջ 257
- արկւգ. Ժէ. դ. - չմր 2476, էջ 197
- վրդ. Տփիսիսեցի, նաև՝ արբագրող, 1809 թ., ի Կոստանդնուպոլիս - չմր 2689, էջ 1191
- Դեմիսիոյեցի, ի Տփիսիս, 1850 - չմր 2615, էջ 733
- ՎԱՀԱՆ ԲՆԵՆ**, Զէյթունցի, նաև՝ ծաղկող, կազմող, 1596 թ. - չմր 2504, էջ 271
- ՎԱՐԳԱՆ**
- կր., 1285 թ. - չմր 2453, էջ 143
- երէց, 1444 թ., Վան - չմր 2671, էջ 1061
- արդ. Աստապատեցի, 1769 թ., յԷջմիածին - չմր 2528, էջ 373
- երէց, 1816 թ. - չմր 2525, էջ 361
- ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ, ԺԶ. դ.** - չմր 2659, էջ 985
- ՓԻՆՊՈՍ ԲՆԵՆ**, Մշեցի (Բագուեցի) 1613 թ., ի Գլակայ վանս - չմր 2692, էջ 1209
- ՔԵԱՀԵԱ ՕՊՈՒ**, 1750 թ. - չմր 2620, էջ 747
- ՔՐԻՍՏՈՍՈՒՐ, ԺԵ. դ.** - չմր 2481, էջ 207
- ՕՇԻՆ (Աւշին)** 1295 թ., յԱրմէնի անապատ - չմր 2604, էջ 665

Ը.

ԾԱՂԿՈՂՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

- ԱՅՐԱՀԱՍ կր.**, նաև՝ կազմող, 1475 թ., ի Բոլորաբերդ անապատ - չմր 2634, էջ 829
- ԱՆԴՐԵԱՍ արկւգ.**, 1708 թ., յԷջմիածին - չմր 2552, էջ 467
- ԱՌԱՔԵԼ Գեղամացի**, 1599 թ., ի Թուանն գիւղ Կարնոյ - չմր 2660, էջ 1001
- ԱՍՏՈՒԱՍԾԱՏՈՒՐ** դպիր, գրիչ, 1419 թ., ի Ս. Վարդան անապատ - չմր 2670, էջ 1053
- ԳՐԻԳՈՐ ԲՆԵՆ**, նաև՝ կազմող 1444 թ., ի Վան - չմր 2671, էջ 1061
- ԵՐԵՄԻԱՅ**
- 1670, յԷջմիածին - չմր 2420, էջ 63
- արկւգ., 1760 թ., յԷջմիածին - չմր 2646, էջ 915
- ԵՓՐԵՄ**, գրիչ, 1708 թ., ի Գողթն - չմր 2590, էջ 617
- ԶԱՔԱՐ**, 1738 թ. - չմր 2498, էջ 259
- ԿԱՐԱՊԵՏ**
- 1406 թ., ի Սիսական - չմր 2418, էջ 57
- ֆնյ., 1471 թ., յԱղթամար - չմր 2632, էջ 821
- Բերկեցի, գրիչ, 1498 թ. - չմր 2445, էջ 123

- Բաղիշեցի, 1515 թ.ից առաջ, ի Վան - չմր 2582, էջ 581
- ՀԱՅՐԱՊԵՏ**
- ֆնյ., 1200 թ. - չմր 2589, էջ 613
- 1648 թ., ի Սպանան, - չմր 2587, էջ 599, 1679 թ., Նոր Զուղա - չմր 2673, էջ 1095
- ՂԱՐԱՅ**, 1598 թ., յԱրախիշ - չմր 2537, էջ 413
- ՄԱՏԹԷՈՍ Զագեցի**, 1655 թ., ի Կոստանդնուպոլիս - չմր 2577, էջ 565
- ՄԱՐԳԱՐԷ**, նաև՝ գրիչ, ստացող, Ժէ. դ. - չմր 2681, էջ 1161
- ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ Վանեցի**, նաև՝ գրիչ, 1798 թ., ի Կոստանդնուպոլիս - չմր 2700, էջ 1329
- ՅԱԿՈՒՎ Վրդ.**, 1663 թ., ի Նոր Զուղայ - չմր 2642, էջ 873
- ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ**
- կազմող, 1418 թ., յԵղիազարու վանս - չմր 2690, էջ 1193
- (Յոհան) երէց, նաև՝ գրիչ, ստացող, 1642 թ., ի Նոր Զուղայ - չմր 2407, էջ 31
- արկւգ., գրիչ, 1653 թ., ի Շօռոթ - չմր 2494, էջ 247

ՆԵՐՍԷՍ ԵՐԷԿ, նաեւ՝ գրիչ, կազմող, 1535 թ. - Հ^{մր} 2570, էջ 535
 ՆԻԿՈՂՈՍ ՄԵԼԱՆԱՏՐ, նաեւ՝ գրիչ, կազմող, 1656 թ., ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2534, էջ 405, 1657 թ., ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2536, էջ 411
 ՊԵՏՐՈՍ դպիր Գիմիշխանեցի, նաեւ՝ գրիչ, կազմող, 1665 թ. - Հ^{մր} 2463, էջ 171
 ՍԱՀԱԿ
 - ֆեյ, Բաղիշեցի, նաեւ՝ կազմող, 1618 թ., յեղիագարու վանս, Տարօն - Հ^{մր} 2691, էջ 1199

- Վանեցի, 1672 թ., յԱմրդրու վանս, Բաղէջ - Հ^{մր} 2639, էջ 851
 ՍԱՐԳԻՍ ԵՐԷԿ, 1338 թ., ի Կիլիկիա (Սիս) - Հ^{մր} 2627, էջ 795
 ՍԻՄԷՕՆ րաբունապետ, 1642 թ., յԷջմիածին - Հ^{մր} 2503/Ա, էջ 266
 ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ
 - Կարնեցի, 1341 թ., - Հ^{մր} 2653, էջ 965
 - ֆեյ, 1642 թ., յԷջմիածին - Հ^{մր} 2503/Ա, էջ 266
 ՎԱՀԱՆ ֆեյ, Զէյթունցի, նաեւ՝ գրիչ, կազմող, 1596 թ. - Հ^{մր} 2504, էջ 271
 ՓԻԼԻՊՊՈՍ, գրիչ, 1685 թ. - Հ^{մր} 1509, էջ 77, 84

Թ.

ԿԱԶՄՈՂՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱՌԱՔԵԼ, 1294 թ., ի Դրազարկ - Հ^{մր} 2588, էջ 607
 ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ֆեյ, 1636 թ., ի Բոնակոթ - Հ^{մր} 2656, էջ 979
 ԳՐԻԳՈՐ ֆեյ, կազմող, 1444 թ., ի Վան - Հ^{մր} 2671, էջ 1061
 ԽԱԶԱՏՈՒՐ աիրց., 1780 թ., յԷջմիածին - Հ^{մր} 2552, էջ 467
 ԿԱՐԱՊԵՏ ֆեյ, նաեւ՝ գրիչ, ստացող, 1363 թ., ի Դրիմ, - Հ^{մր} 2611, էջ 713
 ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ոսկերիչ, 1290 թ., ի Սկետայ - Հ^{մր} 2630, էջ 813
 ՄԱՐԳԱՐ ֆեյ, 1636 թ., ի Բոնակոթ - Հ^{մր} 2656, էջ 979
 ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ, 1624 թ., յԱնկումեաց վանս - Հ^{մր} 2542, էջ 431
 ՅԱԿՈՒԲ, 1599 թ., - Հ^{մր} 2507, էջ 293
 ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ
 - սրկւգ., 1338 թ., ի Կիլիկիա (Սիս) - Հ^{մր} 2627, էջ 795
 - ծաղկող, 1418 թ., յեղիագարու վանս - Հ^{մր} 2690, էջ 1193
 - վրդ., 1698 թ. - Հ^{մր} 2625, էջ 781
 ՅՈՎՆԱՆ, 1159 թ. - Հ^{մր} 2684, էջ 1171
 ՅՈՎՍԷՓ վրդ., 1515ից առաջ, ի Վան - Հ^{մր} 2582, էջ 581

ՆԵՐՍԷՍ ԵՐԷԿ, նաեւ՝ գրիչ, ծաղկող, 1535 թ., յԻսպիելա գիւղ - Հ^{մր} 2570, էջ 535
 ՆԻԿՈՂՈՍ ՄԵԼԱՆԱՏՐ, նաեւ՝ գրիչ, ծաղկող, արծաթապատող, 1656 թ., ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2534, էջ 405
 ՊԵՏՐՈՍ դպիր Գիմիշխանեցի, նաեւ՝ գրիչ, ծաղկող, 1665 թ., ի Գիմիշխան - Հ^{մր} 2463, էջ 171
 ՍԱՀԱԿ
 - վրդ., 1184 թ., ի Բրջնի - Հ^{մր} 2609, էջ 701
 - ֆեյ, Բաղիշեցի, նաեւ՝ ծաղկող, 1618 թ., յեղիագարու վանս - Հ^{մր} 2691, էջ 1199
 ՍԱՐԳԻՍ ֆեյ, ԺԴ. դ., - Հ^{մր} 2523, էջ 353
 ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ, 1363 թ., ի Գամաղիէլի վանս - Հ^{մր} 2610, էջ 707
 ՍՐԱՊ, 1596 թ. - Հ^{մր} 2511, էջ 301
 ՎԱՀԱՆ ֆեյ, Զէյթունցի, նաեւ՝ գրիչ, ծաղկող, ստացող, 1596 թ., ի Զէյթուն - Հ^{մր} 2504, էջ 271
 ՎԱՐԴԱՆ վարդապետ, 1198 թ. - Հ^{մր} 2606, էջ 679

Ժ.

ՄԵԿԵՆԱՍՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

Աբրահամ խոնա, 1669 թ. - Հ^{մր} 2433, էջ 91
 Անանիա Երէց Գառնեցի, 1671 թ., յԵրեսան - Հ^{մր} 2446, էջ 127
 Արիստակէս վրդ., 1636 թ., ի Բոնակոթ (Սիւնիք) - Հ^{մր} 2656, էջ 979

Մարտիրոս արեւալ. Կեսարացի, 1809 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2689, էջ 1191
 Մովսէս, ԺԶ. դ. - Հ^{մր} 2425, էջ 77
 Ջանուս Պարոնց, 1641 թ., յԱւետարանոց - Հ^{մր} 2404, էջ 17
 Սատաղայ, 1475 թ., ի Բոլորաբերդ անապատ (Վայոց Ձոր) - Հ^{մր} 2634, էջ 829

Ժ¹

ՊԱՏՈՒԻՐԱՏՈՒ-ՍՏԱՅՈՂՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱԲՐԱՀԱՄ
 - վրդ., ԺԵ. դ. - Հ^{մր} 2625, էջ 781
 - Չալապի, 1633 թ. - Հ^{մր} 2435, էջ 95

- վրդ. Աստապատեցի, 1769 թ., յԷջմիածին - Հ^{մր} 2528, էջ 373
 - վրդ. Կ. Պոլսեցի, 1813 թ., ի Լիմ - Հ^{մր} 2597, էջ 647

ԱԶԱՐԻԱ կրթիկ., 1596 թ., ի Զեյթուն - Հ^{մր} 2504, էջ 271
ԱԼԷՔՍԻԱՆՈՍ
 - Ժ. Գ. Դ. - Հ^{մր} 2557/Բ, էջ 488
 - 1554 թ., Մանագլեթ - Հ^{մր} 2557/Գ, էջ 488
ԱՂԵՔՍԱՆԻՐ վրդ., 1679 թ., ի Նոր Զուղայ - Հ^{մր} 2673, էջ 1095
ԱՆՈՒՇԵԼ ՆԱԼԲԱՆԻ, Ժ. Գ. Դ. - Հ^{մր} 2576, էջ 557
ԱՍՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՉԱՅ ԲԱՋԵՆՅԻ, Ժ. Գ. Դ. - Հ^{մր} 2676, էջ 1099
ԱՏՈՒ ՐԱՔՈՒՆԻ, Ժ. Գ. Դ. - Հ^{մր} 2478, էջ 201
ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ
 - վրդ. Խարբերդի, 1630 թ., ի Հալեպ - Հ^{մր} 2619, էջ 741
 - վրդ., 1635 թ., ի Շինահայր (Որոտան) - Հ^{մր} 2608, էջ 693
 - կր., գրիչ, 1690 թ. - Հ^{մր} 2449, էջ 137
ԲԱՂԻՍՏԱՐ արհալագ. Հասան-Ջալալեան, 1833 թ., ի Շուշի - Հ^{մր} 2622/Բ., էջ 753
ԲԱՐՍԵՂ
 - 1294 թ., գրիչ, ի Դրազարկ - Հ^{մր} 2588, էջ 607
 - վրդ., գրիչ 1418 թ., յեղիագարու վանս - Հ^{մր} 2690, էջ 1193
 - 1598 թ., գրիչ յԱմրդու վանս, Բաղէշ - Հ^{մր} 2605, էջ 669
 - Բարունակեա, 1618 թ., յեղիագարու վանս (Տարօն) - Հ^{մր} 2691, էջ 1199
 - արհալագ, պարոնտէր, 1664 թ. - Հ^{մր} 2561, էջ 499
ԳԱՆՈՒՍ, վրդ., 1723 թ., ի Սեբաստիայ - Հ^{մր} 2573, էջ 543
ԳԵՆՈՒՅ արկւգ., 1341 ից առաջ, նաեւ՝ ստացող - Հ^{մր} 2653, էջ 965
ԳՐԻԳՈՐ
 - (Գրիգորիս) Գ. Պանխատնի, կրթիկ. Հայոց՝ 1113-1166 թթ. - Հ^{մր} 2600, էջ 651
 - վրդ., 1387 թ. - Հ^{մր} 2516, էջ 315
 - 1406 թ., ի Սիսական - Հ^{մր} 2418, էջ 57
 - տիրգ., 1453 թ. - Հ^{մր} 2484, էջ 217
 - Բնյ., 1640 թ., գրիչ - Հ^{մր} 2480, էջ 205
 - արկւգ. Խամսեցի, 1780 թ., նաեւ՝ գրիչ - Հ^{մր} 2552, էջ 467
 - Կարնեցի Շահարեան, գրիչ, 1832 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2641, էջ 871
 - Մինդանեան Պոլսեցի, ի Կ. Պոլիս, 1834 թ. - Հ^{մր} 2551, էջ 462
ԳՆՈՒՍ աղայ, 1856 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2622/Ժ., էջ 766
ԳՆՈՒՍ
 - Բնյ., 981 թ. - Հ^{մր} 2679, էջ 1125
 - 1198 թ. - Հ^{մր} 2606, էջ 679
 - Գ. Վաղարշապատեցի, 1599 թ., ի Թուսան գիւղ Կարնոյ - Հ^{մր} 2660, էջ 1001
ԵՂԻՍԱ, 1742, - Հ^{մր} 2434, էջ 93
ԵՂԻՍԱ Բնյ., 1475 թ., ի Բուրաբերդ (Վայոց Ձոր) - Հ^{մր} 2634, էջ 829
ԵՍԱՅԻ վրդ., 1426 թ. - Հ^{մր} 2678, էջ 1111
ԵՐԵՄԻԱ
 - 1295 թ., յԱրմէնի անապատ - Հ^{մր} 2604, էջ 665
 - Բնյ., Ժ. Գ. Դ., գրիչ - Հ^{մր} 2695, էջ 1219
 - տիրգ. մանուսի, 1796 թ., ի Վարազ - Հ^{մր} 2621, էջ 749
ԵՓՐԵՄ
 - վրդ., 1685 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2423/Բ, էջ 73

- վրդ., 1695 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2503/Բ, էջ 269
ԶԱՔՍԻԱ (Չաքար) կր., Ժ. Գ. Դ. - Հ^{մր} 2576, էջ 557
ԶՈՒՐԱՅ, 1672 թ., որդի Նորադիմի, ի Տփլիս - Հ^{մր} 2580, էջ 577
ԹԱԴԷՍ
 - վրդ., Բրչնի, 1184 թ. - Հ^{մր} 2609, էջ 701
 - Միհրդատեանց, 1850 թ., Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2644, էջ 897, 1852 թ., Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2622/Գ., էջ 754
ԹՈՒՄԱՍ վանական Բնյ., 1294 թ. - Հ^{մր} 2496, էջ 249
ԹՈՐՈՍ
 - Կ. Պոլսեցի, 1290 թ., ի Սկետայ - Հ^{մր} 2630, էջ 813
 - վրդ Սեբաստացի, 1641., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2669, էջ 1047
ԻԳՆԱՏԻՍ կր., 1426 թ. - Հ^{մր} 2678, էջ 1111
ԻՍԱՀԱԿ վրդ. Գեղամացի, 1786 թ. ի Կ. Պոլիս, - Հ^{մր} 2569, էջ 569
ԽԱՉԱՏՈՐ
 - դպիր, 1647 թ., ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2444, էջ 121
 - մանդասի, 1663 թ., ի Կաֆայ - Հ^{մր} 2473, էջ 189
 - Ժ. Գ. Դ. - Հ^{մր} 2447, էջ 131
 - Բարունակեա Կ. Պոլսեցի, նաեւ՝ գրիչ Ժ. Գ. Դ. - Հ^{մր} 2569, էջ 933
 - արհալագ., Ժ. Գ. Դ. - Հ^{մր} 2618, էջ 737
 - Թիլիզեցի, 1806 թ., ի Սեան կղզի - Հ^{մր} 2530, էջ 389
ԽՈՍՐՈՒՍ ԱՆՋԵՆԱՅԻ, Ժ. Գ. Դ. - էջ 186, 187
ԿԱՐԱՊԵՏ
 - Բնյ., գրիչ, ստացող, 1363 թ., ի Դրիմ - Հ^{մր} 2611, էջ 713
 - արհալագ, 1850 թ., Տփլիս - Հ^{մր} 2615, էջ 733
ԿԻՐԱԿՈՍ հայր, 973 թ., ի Տարան - Հ^{մր} 2684, էջ 1171
ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Բնյ., 1200 թ. - Հ^{մր} 2589, էջ 613
ԿՈՆՍՏԱՆ, 1472 թ., յԱնկիմաց վանս - Հ^{մր} 2631, էջ 817
ՂԱԶԱՐ վրդ., 1387 թ. - Հ^{մր} 2516, էջ 315
ՄԱՏԹԷՍ
 - Երէց, 1371 թ., յԱնկեղակոյտ - Հ^{մր} 2680, էջ 1131
 - 1800 թ., ի Սալմաստ - Հ^{մր} 2437, էջ 105
 - վրդ. Կ. Պոլսեցի, 1836 թ., ի Ս. Կարապետ Կեսարիոյ - Հ^{մր} 2622, էջ 751
ՄԱՐԿԱՐԷ, Ժ. Գ. Դ., նաեւ՝ գրիչ, ծաղկող - Հ^{մր} 2681, էջ 1161
ՄԱՐՏԻՐՈՍ
 - Բաղեցի, 1471 թ., յԱղբամար - Հ^{մր} 2632, էջ 821
 - Բազուցի, 1613 թ., ի Գրակայ վանս - Հ^{մր} 2692, էջ 1209
 - Բնյ., 1641 թ., յԱւետարանց - Հ^{մր} 2404, էջ 17
 - վանառական Փառակեցի, 1655 թ., ի Կ. Պոլիս - Հ^{մր} 2577, էջ 565
 - վրդ., 1695 ից առաջ - Հ^{մր} 2693, էջ 1213
 - վրդ. Եպոկիացի, նաեւ՝ գրիչ, 1784 թ. - Հ^{մր} 2668, էջ 1043
 - հանի մանուս, 1803 թ. - Հ^{մր} 2622/Ե., էջ 755
ՄԵԼԻՍԷՅԻ կր., 1585 թ., յԵրուսաղէմ - Հ^{մր} 2578, էջ 569
ՄԵԼԻՍԷՅԻ, 1663 թ., ի Նոր Զուղայ - Հ^{մր} 2642, էջ 873
ՄԵՍՐՈՍ
 - դիակօն, 1670 թ., յԵմիածին - Հ^{մր} 2420, էջ 63
 - արհալագ. Կեսարացի, 1872 ից առաջ - Հ^{մր} 2554, էջ 471
ՄԻՆԱՍ Բնյ., 1657 թ., Կաֆայ - Հ^{մր} 2536, էջ 411
ՄԻՔԱՅԻԼ տիրգ., Կաֆայ - Հ^{մր} 2406, էջ 27
ՄԻԿԱՅԻԼ, ի Խաղաքատայ վանք, Ռշտունիք, 1393 թ. - Հ^{մր} 2510, էջ 297

ՄԿՐՏԻԶ

- կր., 1444 թ., ի վան - չմր 2671, էջ 1061
- սրկւգ. ժՁ. - չմր 2571, էջ 541
- ՄՈՎՍԷՍ** բարունապետ Բջնոյ, 1642 թ., յէջմիածին - չմր 2503/Ա, էջ 266
- ՄՈՒՐԱՏ** շահ, 1419 թ., ի Ս վարդան, Ոստան - չմր 2670, էջ 1053
- ՅԱԿՈՒՔ**
- Բ. Անասարգեցի, կթղկս. Հայոց՝ 1327-1341 թթ., ի Սիս - չմր 2627, էջ 795
- կր., 1607 թ., ի Կաֆայ - չմր 2672, էջ 1065
- սրկւգ., 1614 թ., յԱղուերձ - չմր 2454, էջ 145
- վրդ., 1663 թ., ի Նոր Զուղայ - չմր 2642, էջ 873
- աբղյ. Կաֆայեցի, 1679 թ., ի Զլյթուն - չմր 2475, էջ 193
- աբղյ., գրիչ, 1689 թ., յԵրուսաղեմ (Ս. Փրկիչ վանք) - չմր 2688, էջ 1183
- վրդ. Կարնեցի, ժէ. դ. - չմր 2509, էջ 295
- Ե. Շամախեցի, 1760 թ., յէջմիածին - չմր 2646, էջ 915
- ՅԱԿՈՒՔՋԱՆ**, 1642 թ. - չմր 2408, էջ 35
- ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏԱՆԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈՒՍԵՅԻ**, նաև՝ գրիչ 1763 թ. - չմր 2562, էջ 503
- ՅՈՎԱԿԻՄ** աիրց., 1755 թ., յԱրգրու՛ - չմր 2436, էջ 99
- ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ**
- Երզնկացի, 1306 թ. - չմր 2520, էջ 333
- ֆնյ., գրիչ, 1313 թ., յԱրիձոր - չմր 2583, էջ 585
- վրդ., 1363 թ., ի Գամաղելի վանս - չմր 2610, էջ 707
- Համշենցի, 1476 թ., յԱսագ վանս - չմր 2687, էջ 1179
- վրդ., 1568 թ., յԱրախիչ - չմր 2537, էջ 463
- խոնա, ժՁ. դ. - չմր 2459Ա., էջ 157
- ֆնյ., ժՁ. դ. - չմր 2559, էջ 493
- արհեսպ., 1635 թ., ի Խոտանան - չմր 2635, էջ 833
- (Յոնան) երէց, նաև՝ գրիչ, ծաղկող, 1642 թ., ի Նոր Զուղայ - չմր 2407, էջ 31
- երէց, 1656 թ., ի Կաֆայ - չմր 2534, էջ 405
- ֆնյ., 1678 թ., ի Տարես - չմր 2441, էջ 111
- ֆնյ, ժէ. դ., ի Գողթն - չմր 2590, էջ 617
- սրկւգ., 1771 թ., յէջմիածին - չմր 2502, էջ 265
- ՅՈՎՍԷՓ** վրդ. Արղուբեան, 1770 թ., յէջմիածին - չմր 2499, էջ 259
- ՆԱԶԱՐԷԹ** խոջա, 1650 թ., ի Նոր-Զուղայ - չմր 2558, էջ 489
- ՆԵՐՍԷՍ**
- ֆնյ. Խաչենցի, ժԵ. դ. - չմր 2495, էջ 247
- ֆնյ., ժէ. դ. - չմր 2476, էջ 197
- ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ** վրդ., 1640 թ., ի Ղարասար (Ս. Աստուածածին) - չմր 2654, էջ 969
- ՇԱՀՐԻ** շահրնկալ, ի Կաֆայ, 1663 թ. - չմր 2473, էջ 189
- ՈՒՍԻԿ** աշակերտ, 1426 թ. - չմր 2678, էջ 1111
- ՊԵՏՐՈՍ**
- ֆնյ., ժՁ. դ. - չմր 2419, էջ 61
- խոջայ, 1648 թ., ի Սպանան - չմր 2587, էջ 599

- ՊՕՂՈՍ**, ժէ. դ. - չմր 2526, էջ 363
- ՋԱՆԻՔԵԿԻ** Էս Ատումի որդի, 1463 թ., յԱրմիզանք - չմր 2465, էջ 175
- ՍԱԼԱՄ**, ժՁ. դ., ի Կեղի (Խորձիւնի գաւառ) - չմր 2633, էջ 827
- ՍԱՀԱԿ**, ժէ. դ. - չմր 2566, էջ 511
- ՍԱՐԳԻՍ**
- սրկւգ., ժԵ. դ. - չմր 2508, էջ 293
- Բարսեղեան Գնունի, 1867ից առաջ, ի Լիւ - չմր 2645, էջ 911
- ՍԷԹ**, 1333 թ. - չմր 2557/Ա, էջ 483
- ՍԵՂԵՍՏՐՈՍ** մահտեսի, 1738 թ. - չմր 2498, էջ 259
- ՍԻՄՈՆ**
- Երէց, գրիչ, 1691ից առաջ - չմր 2560, էջ 495
- (Սիմեոն) Միածնաէջցի, 1798 թ., ի Կ. Պոլիս - չմր 2700, էջ 1329
- ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԾԱԾԻՆ**
- Շամբայ ձորոյ, 1636 թ., ի Բոնական, Սիւնիք - չմր 2656, էջ 979
- 1669 թ. - չմր 2433, էջ 91
- ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶ** եկեղեցի Երեսանի, 1671 թ. - չմր 2446, էջ 127
- ՍՈՒՔԻՍՍ** ֆնյ., ժէ. դ. - չմր 2512, էջ 305
- ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ**
- որդի Տարսայիքի, 1265ից յետոյ - չմր 2603, էջ 663
- գրիչ, 1341ից առաջ - չմր 2653, էջ 965
- կր., ժԳ. դ. - չմր 2511, էջ 301
- կր., Բերկրի, 1498 թ. - չմր 2445, էջ 123
- ֆնյ., 1595 թ., ի Սուրս - չմր 2411, էջ 41
- սրկւգ., ժՁ. դ. - չմր 2425, էջ 77
- կր., 1607 թ. Կաֆա - չմր 2672, էջ 1065
- վրդ. Տփիսիսեցի, գրիչ, 1809 թ., ի Կ. Պոլիս - չմր 2689, էջ 1191
- ՎԱՐԳԱՆ**
- Բաննա Զօֆիեա, 1626 թ., յԻլով - չմր 2403, էջ 15
- Բաղիշեցի, Ամրղուլու վանք, 1672 թ., յԲաղէջ - չմր 2639, էջ 851
- վրդ Հիզանցի, 1728 թ. - չմր 2548, էջ 457
- աբղյ Աստապատեցի, 1769 թ., յէջմիածին - չմր 2528, էջ 373
- ՎԼԱՍԻՈՍ** վրդ. Շամախեցի, 1681 թ., ի Շամախի - չմր 2613, էջ 717
- ՏԻՐԱՏՈՒՐ**
- ժԳ. դ. - չմր 2532, էջ 395
- բարունի, 1323 թ., ի Գլածոր - չմր 2515, էջ 313
- ժԳ. դ. - չմր 2540, էջ 421
- Փիլիպոս ֆնն. Մշեցի (Բագուեցի) 1613 թ., ի Գլակայ վանս - չմր 2692, էջ 1209
- ՖՈՒՆԿ** պրն., 1303 թ., յԵրզնկայ - չմր 2593, էջ 627

ԺԱ.**ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՆԵՐԻ ՑԱՆԿ****Հին ԿՏԱԿԱՐԱՆ**

Աբդիու - Հ^{մբ} 2627, Աբրահամ նահապետ - 2402, 2471, 2587, Աբրահամու հիւրասիրութիւն - 2587, Աբդիա - 2585, Ադամ - 2414, 2478, 2627, Ադամ եւ Եւայ - 2445, 2447, Ակն Աստուծոյ - 2663, Ահարոն - 2627, Ամբակում - 2416, 2426, 2481, 2627, Ամովս - 2670, Անգէոս - 2585, 2627, Աննա՝ մայր Սամուէլի - 2416, 2426, 2481, 2627, Աստուած տայ զՏասնաբանեան - 2669, Աստուած ետ զԵրկիր ի Յուդայ - 2669, Անցումն ի Կարմիր ծովէն - 2587, Արարչագործութիւն երկնի եւ երկրի - 2587, Արտաբաւումն ի դրախտէն - 2445, Դանիէլ - 2587, 2627, Դաւիթ սաղմոսերգու - 2402, 2411, 2414, 2417, 2445, 2456, 2468, 2473, 2477, 2478, 2481, 2484, 2487, 2585, 2627, 2659, 2660, 2669, Եզեկիա թգուր - 2468, 2481, Եզեկիէլ - 2416, 2426, 2627, Եզեկիէլի տեսիլը - 2445, 2587, Եսայի մարգարէ 2416, 2426, 2468, 2481, 2585, 2627, 2660, Եսթեր - 2627, Երեմիա մարգարէ - 2627, Երեմ մանկունք ի հնոցի - 2402, 2402, 2426, 2587, 2660, Երիֆովի յատակագիծը - 2504, Եւա - 2627, Զաւարիա - 2585, 2627, Զոնաբերութիւն Աբրահամու - 2587, 2670, Ընծայաբերութիւն - 2587, Իսահակ - 2587, Խօսէ Աստուած ընդ Մովսիսի - 2669, Խօսէ Աստուած ընդ Յեսուայ - 2669, Հայր Աստուած յերկինս - 2658, Հէղի քահանայ եւ Աննա - 1001, Հուր - 2487, Մաղաղէք - 2468, Մադաբիա - 2585, 2587, 2627, Մանասէ - 2426, 2660, Մարգարէ - 2411, 2477, 2478, 2627, 2659, Մեղագործութիւն - 2585, 2587, 2627, 2658, Միփայլ հրեշտակապետ - 2418, 2445, 2587, 2463, Միքիէլ - 2585, 2627, Մովսէս մարգարէ - 2416, 2426, 2468, 2472, 2481, 2627, 2660, Յակոբայ տեսիլն - 2587, Յեսայի ծառը - 2402, Յեսայի ծառ եւ Խաչկոյութիւն - 2447, Յոբ - 2585, 2587, 2627, Յովէլ - 2585, 2627, Յովնան յերախ կիտի - 2411, 2412, 2414, 2414, 2418, 2419, 2424, 2426, 2445, 2451, 2456, 2463, 2477, 2478, 2481, 2585, 2587, 2659, 2627, Յովիթ - 2627, Նախաստեղծ ի դրախտի - 2587, Նատու - 2585, Նոյեան տապան - 2587, Ովսէ - 2585, 2627, Սերովբէ - 2587, 2411, Սողոմոն - 2587, 2627, 2669, Սոփոնիա - 2585, Սպանումն Գողիաթի - 2587, Վեցօրեայ արարչութիւն - 593, Տապանակ ուխտի - 2587, Տասնաբանեայ պատուիրան - 2587, Տովբիթ - 2627, Քերովբէ - 2472:

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

Առաքեալք - Հ^{մբ} 2445, 2477, 2478, Աստուածածին - 2411, 2416, 2417, 2445, 2465, 2468, 2478, 2491, Աստուածածին մանկան հետ - 2402, 2472, 2473, 2577, Աստուածամօր նինջն - 2445, 2456, 2475, 2632, 2634, Աւետարանիչ - 2681, Աւետումն - 2445, 2447, 2491, 2534, 2577, 2632, 2634, 2659, 2660, 2670, 2671, Աւետումն հովուաց - 2577, 2632, 2634, Աւետումն Յովսէփայ 2534, 2577, 2632, 2634, 2627, Աւետումն դժոխց - 2447, 2491, 2632, Բաշխումն նկանակի - 2670, Բարդուղիմէոս առաքեալ - 2649, Բար-

տիմէոս կոյր - 2534, 2577, 2582, 2629, Բժշկութիւնք Քրիստոսի - 2402, Բժշկումն այսահարի - 2577, Բժշկումն անդամալուծի - 2534, 2370, Բժշկումն Բորոսի - 2534, 2577, Բժշկումն դիահարի - 2534, 2577, Բժշկումն ժողովրդեան - 2577, Բժշկումն ի Պրոքատիկէ - 2534, Բժշկումն խոյլի եւ համեր - 2534, 2577, 2670, Բժշկումն ծառայի հարիւրապետի - 2577, Բժշկումն կարկամեալ կնոջ - 2577, Բժշկումն կարի - 2577, 2670, Բժշկումն համեր - 2534, Գաբրիէլ - 2411, 2414, 2424, 2445, 2456, 2465, 2472, 2477, 2478, 2491, 2670, Գնաց առաջին հրեշտակն - 2587, Դաւիթ եւ փարիսեցիք - 2534, Ետեւ վիշապն, թէ անկաւ յերկիր - 2587, Երկու կոյրք - 2472, 2491, Երկուք ի ժողովրդապետաց - 2534, Երկրորդ գալուստն - 2491, 2577, 2632, Երկրորդ հրեշտակն եհար զփողն - 2587, Երրորդ հրեշտակն եհար զփողն - 2587, Երկրագոյսին մոզուցն - 2577, Եսեթիոս - 2577, 2581, 2585, Եօթ եկեղեցիք - 2587, Ըմբռնումն սատանայի - 2587, Թաղէոս առաքեալ - 2639, Ընծայումն ի տանարն - 2534, 2632, 2670, Թաղումն - 2456, 2491, 2632, 2670, Թացեալ պատառն - 2670, Թզենի - 2627, 2632, 2634, Ժողովեալ քահանայապետք - 2534, Ժողովուրդ - 2534, Իմաստուն կուսանք - 2414, 2445, 2477, Իշխան մի երկիր պագանէր Յիսուսի - 2534, Իջեցումն ի խաչէ - 2447, Իւղաբեր կանայք - 2534, 2577, Լուսցումն Քրիստոսի - 2670, Խաչկոյութիւն - 2402, 2407, 2445, 2447, 2471, 2491, 2516, 2577, 2632, 2670, 2673, 2675, 2690, Խորհրդաւոր ընթրիք - 2402, 2430, 2577, 2673, 2674, Մերակոյտ ժողովրդեան - 2534, Մնունդ - 2413, 2445, 2447, 2491, 2627, 2670, Կապումն ձեռացն Քրիստոսի - 2534, Կարպիանոս - 2577, 2582, 2585, Կոյր եւ համր - 2534, Կոյր ի ծնէ - 2534, 2582, Կին մի զի նստեր ի վերայ կարմիր վիշապին - 2587, Կոյր ոմն - 2534, 2582, Կոյրք երկու - 2534, 2582, Կոտորումն մանկանցն - 2445, Համբարձումն - 2414, 2445, 2447, 2473, 2478, 2491, 2577, 2632, 2659, 2660, 2670, Հայր լուսնոտի առ ոսոս Քրիստոսի - 2534, 2565, Հայր վախճանեալ դստեր - 2577, Հարսանիք ի Կանայ - 2534, 2577, 2670, Հերովդէս - 2534, Հոգեգալուստ - 2411, 2414, 2445, 2447, 2456, 2463, 2465, 2491, 2577, 2587, 2632, 2670, Հովիւ - 2471, 2477, 2478, 2534, 2582, 2611, 2670, Հուր եկի արկանել - 2632, Հրեշտակ - 2402, 2437, Հրեշտակ զօրաւոր իջանէր յերկնից - 2587, Հրեշտակապետք - 2456, 2477, 2478, 2649, Հրէայք - 2534, Դեւի մաքսաւոր - 2534, Մայր այսահար աղջկայ - 2534, Մանունքն Բերդեհէլմի - 2414, Մանուկ Յիսուս ի մէջ մտարի - 2534, Մատթէոս մաքսաւոր առ ոսոս Քրիստոսի - 2534, Մատնութիւն - 2447, 2471, 2577, 2670, Մատուցանելին մանկաբիք - 2534, 2577, 2670, Մատուցեալ ոմանք ի Սաղոսկեցոցն - 2534, Մարիամ Աստուածածին - 2660, 2671, Մարիամ եւ Եղիսաբէթ - 2426, Մարիամ Մագդաղենացի - 2447, 2480, 2491, 2582, 2632,

2670, Մկրտություն - 2445, 2447, 2491, 2577, 2632, 2670, Մոզք յԱրեւելից - 2534, 2577, 2660, Մովսէս եւ օձակերպ գաւազան - 2577, Մուտք յԵրուսաղէմ - 2401, 2419, 2445, 2447, 2456, 2477, 2577, 2632, 2660, 2670, Յակոբ առաքեալ - 2627, Յայտնութիւն Յովհաննոս - 2587, Յայրոս ժողովրդապետ - 2577, 2632, Յարություն - 2411, 2445, 2451, 2463, 2465, 2491, 2577, 2632, 2670, Յարություն Ղազարոս - 2445, 2447, 2480, 2491, 2494, 2534, 2577, 2632, 2660, 2670, Յարություն միամօր որդոյն - 2534, 2577, Յարուցեալ Մարիամ - 2534, 2537, Յիսուս եւ Պետրոս - 2534, Յիսուս մանուկ - 2577, 2670, 2671, Յովակիմ եւ Աննա - 2411, 2451, 2456, 2477, Յովհաննէս Մկրտիչ - 2445, 2456, 2478, 2534, 2577, 2670, 2671, Յովհաննէս Մկրտչի գլովին ի վերայ սկոտեղի - 2411, 2412, 2414, 2418, 2445, 2451, 2456, 2463, 2465, 2475, 2477, 2478, 2659, Յովսէփ Արմեմաքացի - 2411, 2447, 2491, 2494, 2534, 2577, 2582, 2632, 2670, Յովսէփ եւ Մարիամ - 2534, Յուդա - 2414, 2534, Յուդան կախուած - 2402, Յուդա (Ղերէնոս) - 2420, Ննջումն Յովհաննոս - 2627, Շնացեալ կիներ - 2534, Ողբագուրումն Մարիամի եւ Եղիսաբեթի - 2577, Ունկուայ 2445, 2447, 2491, 2577, 2632, 2670, Ուսուցումն աշակերտաց - 2534, 2577, Ուսուցումն ժողովրդեան - 2534, 2577, Չորեկերպեան արքոս - 2632, 2670, Պայծառակերպութիւն - 2414, 2445, 2447, 2456, 2477, 2478, 2491, 2577, 2632, 2670, Պատանհ - 2478, Պետրոս առաքեալ - 2418, 2456, 2472, 2475, 2478, 2659, 2627, 2659, Պետրոսի քերականութիւնն - 2670, Պիղարոս լուսնայ գձեսուն - 2670, Պօղոս առաքեալ - 2420, 2435, 2478, 2627, Պօղոս առաքեալ եւ Անանիա Սանահնեցի - 2691, Պօղոս եւ Պետրոս - 1001, Սաղովեցիք - 2534, Սիմովն առ ոսոս Քրիստոսի - 2534, Սաստումն Բաղդադի վիշապին - 2587, Սուրբ Երրորդութիւն - 2402, 2585, 2627, Սուրբ Հոգի - 2402, 2413, 2430, 2445, 2475, 2534, 2539, 2632, 2627, Ստեփաննոս Նախավկայ - 2411, 2414, 2418, 2445, 2456, 2475, 2478, 2659, Ստնտոս Տիրամայր - 2634, Սրնգահար հովիւ - 2537, Վերջին Դաստաստան - 2447, 2491, Վերջին փողհարութիւն - 2445, 2456, Տանուտէր - 2534, Տեսանումն դժոխքի եւ դրախտի - 2587, Տեսիլ Յովհաննոս - 2587, Փոխումն Աստուածամօր - 2670, Տիմոթէոս - 2420, Տիրոջը երկրպագող անձինք - 2468, Փարիսեցիք - 2534, Փիլիպոս առաքեալ - 2534, Փոխումն Աստուածամօր - 2670, Փողհարութիւն - 2445, 2447, 2456, Փորձութիւն սատանայի - 2577, Քահանայապետք եւ դպիրք - 2534, 2577, Քահանայապետքն առ Պիղատոս - 2534, Քանանացի առ ոսոս Քրիստոսի 2534, Քառասնօրեայ գալուստն ի տանար - 2445, 2447, 2491, Քրիստոս - 2403, 2411, 2445, 2456, 2471, 2472, 2477, 2478, 2491, 2534, 2570, Քրիստոս եւ անպտուղ թզենին - 2577, Քրիստոս եւ աշակերտք - 2534, 2577, Քրիստոս եւ դպիր - 2577, Քրիստոս եւ ժողովրդապետ - 2577, Քրիստոս եւ Ղեւի - 2577, Քրիստոս եւ Մարթնո մաքսար - 2577, Քրիստոս եւ Պետրոս - 2577, Քրիստոս եւ Պիղատոս - 2577, Քրիստոս եւ ստացող Խաչատուր դպիր - 2444, Քրիստոս եւ Քանանացի կիներ - 2577, Քրիստոսի թաղումն - 2445, Քրիստոս քեաստարած - 2577, Քրիստոսին տանեն յատեն - 2577, Քրիստոս

խաչընդոս - 2577, Քրիստոս հովիւ Բազ - 2577, Քրիստոս ցուցանէ շինուած տանարին - 2577:

ԱԻԵՏԱՐԱՆԻԶՔ

Ղուկաս - չ^{մր} 2402, 2446, 2447, 2471, 2472, 2447, 2480, 2491, 2494, 2534, 2536, 2537, 2538, 2539, 2577, 2580, 2582, 2587, 2590, 2605, 2627, 2629, 2630, 2631, 2632, 2634, 2653, 2656, 2666, 2670, 2671:

Մատթէոս - չ^{մր} 2402, 2442, 2447, 2471, 2472, 2480, 2491, 2494, 2534, 2536, 2537, 2536, 2538, 2539, 2577, 2580, 2581, 2582, 2587, 2589, 2590, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2653, 2656, 2666, 2670:

Մարկոս - չ^{մր} 2402, 2471, 2472, 2480, 2491, 2494, 2534, 2536, 2537, 2538, 2539, 2577, 2580, 2582, 2587, 2589, 2590, 2627, 2629, 2630, 2631, 2632, 2634, 2653, 2656, 2666, 2670, 2671:

Յովհաննէս (*ընդ Պրոխորոնի) - չ^{մր} 2402, 2418, 2446, 2471, 2472*, 2480*, 2491*, 2494*, 2534*, 2534, 2536*, 2537*, 2538*, 2539*, 2577*, 2580*, 2582*, 2587*, 2590*, 2627, 2629*, 2630*, 2631*, 2632*, 2634*, 2653*, 2656, 2666*, 2670*, 2671*:

ՍՈՒՐԲՔ

Աբգար - չ^{մր} 2639, Արիստակէս - 2631, 2659, Աքանաս Աղեմանդրացի - 2430, Ալեքսիանոս սուրբ - 2557/Գ., Անտոն Անապատական - 2411, 2414, 2445, 2456, 2477, 2478, 2659, Բարսեղ հայրապետ - 2659, Գրիգոր Լուսաւորիչ - 2411, 2414, 2418, 2445, 2456, 2463, 2475, 2477, 2478, 2639, 2639, 2659, 2660, 2676, Գրիգոր Լուսաւորչի որդի կամ թոռ - 2445, 2477, 2478, 2659, 2660, Գրիգոր Նարեկացի - 2435, 2472, Գրիգոր Տաթեւացի - 2578, Գրիգոր Տաթեւացի եւ աշակերտք - 2654, Եփրեմ Ասորի եւ Յովհաննէս Ոսկերեան - 2690, 2691, Եստրիս ձեռնադրէ գնեսէս հայրապետ - 2639, Թէոդորոս Զօրավար - 2414, 2445, 2456, 2659, Թէոդորոս թգր. - 2414, 2445, 2456, 2477, 2478, 2659, Խոտանարակ - 2445, Կիպրիանոս - 2435, 2472, Կոստանդիանոս թգր. - 2659, Հովփսիմէ կոյս 2411, 2414, 2418, 2445, 2454, 2456, 2465, 2478, 2659, Ղեւոնդեանք - 2414, 2445, Մարիոնոս - 2676, Մեսրոպ Մաշտոց - 2445, 2477, 2478, 2639, Յակոբ Մծբնացի - 2411, 2414, 2418, 2445, 2456, 2477, Մովսէս Խորենացի եւ Սահակ Բագրատունի - 2639, Յովհանն Ոսկերեան - 2659, Ներսէս հայրապետ - 2414, 2435, 2445, 2456, 2472, 2639, 2659, 2660, 2673, Պոմպէոս Հոռմայեցի - 2639, Ս. Սահակ Հայրապետ - 2445, 2639, Սարգիս Զօրավար - 2411, 2413, 2414, 2445, 2456, 2472, 2659, Սուրբ Գէորգ - 2413, 2473, Սուրբ - 2402, 2472, 2516, Վարդանանք եւ Ասարայրի Բալատամարտը - 2456, Տրդատ թգր. - 2639, 2659, Տրդատայ խոզ լինելն - 2630, Փոկաս Եպս. - 2472, Փոսինէ Սամարացի - 2472, Սրբոյն Ներսէսի Պապ մահու դեղ արքուցանէ - 2639, Քառասուն մանկունք - 2414, 2445, 2456, 2477, 2478, Քօշ - 2445, 2478:

ԱՅԼԵԻԱՅԼՔ

Աժդահակ - չ^{մր} 2639, Արշամ արքայ - 2639, Արտաշիր թգր. - 2639, Արտաւազ թգր. - 2639, Խաչատուր դպիր ստացող (Քրիստոսի հետ) - 2444, Ձեռնագնութիւն

գծիցն ձեռաց - 2592, Ղուկաս գրիչ - 2430, ճօան Պաթիստա Պօռքա - 2592, Մեռոպ դիակօն ստացող - 2420, Մերուժանայ սատակումն - 2639, Յակոբ կրղկա., ստացող - 2627, Յովհաննէս Գառնեցի - 2442, Սարգիս երէց ծաղկող - 2627, Սարգիս Վանեցի ծաղկող - 2630, Վաղարշակ բգւր. - 2639, Տրդատ Բագրատունի - 2639:

ԾԻՍԱԿԱՆ

Աղօթք ի ծածուկ - Հ^{մբ} 2673, Աղօթք ի վերայ հիւանդին - 2434, 2472, Արեգակ - 2402, 2471, Բոլորակ երկուսասան հողմոց - 2504, Եպիսկոպոս - 2507, Խաչ - 2435, 2463, 2472, Խոյ - 2414, 2424, 2456, Խորան վկայութեան - 2504, կրղկա. - 2507, Կնոջ դիմանկար - 2501, Հիւսածոյ խաչ - 2569, Պատարագ - 2402, 2430, 2651, 2673, Սերովբէ - 2674, Սկիհը ձեռքին սրկւգ. - 2673, Վարդապետ - 2414, Քահանայ - 2674, Քչոց եւ սերովբէ - 2673:

ՋԱՐԳԱՆԿԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

ԽՈՐԱՆ - Հ^{մբ} 2447, 2455, 2480, 2491, 2494, 2534, 2536, 2577, 2582, 2585, 2587, 2627, 2629, 2630, 2632, 2639, 2646, 2656, 2670:

ԿԻՍԱԽՈՐԱՆ - Հ^{մբ} 2402, 2404, 2405, 2407, 2411, 2412, 2413, 2414, 2419, 2420, 2421, 2424, 2425, 2430, 2433, 2442, 2445, 2447, 2449, 2451, 2452, 2454, 2455, 2456, 2461, 2463, 2464, 2465, 2468, 2469, 2470, 2473, 2475, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2484, 2485, 2486, 2487, 2491, 2494, 2495, 2496, 2500, 2503/Ա, 2504, 2508, 2509, 2510, 2511, 2524, 2528, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2541, 2552, 2553, 2557, 2558, 2570, 2571, 2577, 2578, 2579, 2581, 2582, 2585, 2587, 2588, 2589, 2590, 2592, 2593, 2594, 2599, 2600, 2603, 2605, 2613, 2619, 2621, 2623, 2627, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2639, 2642, 2646, 2653, 2654, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2662, 2666, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2677, 2678, 2680, 2681, 2687, 2689, 2690, 2691, 2692, 2693:

ՀԱԿԱՏԱԶԱԿ (գլխազարդ) - Հ^{մբ} 2401, 2402, 2404, 2406, 2407, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2418, 2419, 2420, 2424, 2426, 2430, 2434, 2435, 2436, 2439, 2441, 2442, 2444, 2445, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2457, 2458, 2459/Բ, 2461, 2463, 2464, 2465, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2475, 2476, 2477, 2478, 2481, 2482, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2492, 2495, 2496, 2500, 2501, 2503/Ա, 2503/Բ, 2504, 2507, 2508, 2509, 2510, 2515, 2516, 2516, 2518, 2520, 2521, 2522, 2524, 2526, 2530, 2531, 2533, 2540, 2541, 2548/Ա, 2549, 2551, 2552, 2557, 2558, 2559, 2565, 2569, 2570, 2573, 2575, 2578, 2585, 2587, 2592, 2593, 2594, 2599, 2600, 2601, 2603, 2605, 2606, 2608, 2610, 2611, 2613, 2618, 2619, 2621, 2623, 2627, 2635, 2639, 2642, 2649, 2651, 2653, 2654, 2658, 2659, 2662, 2664, 2669, 2672, 2677, 2678, 2680, 2681, 2687, 2690, 2691, 2692, 2693:

ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԿ - Հ^{մբ} 2401, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2410, 2411, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2424, 2426, 2428, 2433, 2435, 2436, 2442, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2461, 2463, 2464, 2465, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2494, 2500, 2503/Ա, 2503/Բ, 2504, 2507, 2509, 2511, 2515, 2516, 2518, 2519, 2520, 2522, 2524, 2526, 2534, 2535, 2536, 2537, 2539, 2540, 2541, 2546, 2548/Ա, 2548/Բ, 2549, 2553, 2557, 2558, 2559, 2565, 2566, 2567, 2570, 2571, 2575, 2577, 2578, 2580, 2581, 2582, 2583, 2585, 2587, 2588, 2589, 2590, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596/Ա, 2599, 2600, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2610, 2611, 2613, 2613, 2618, 2619, 2619 (սլա), 2621, 2623, 2625 (սլա), 2627, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2639, 2642, 2646, 2649, 2651, 2653, 2654, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2662, 2663, 2664, 2666, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2680, 2681, 2687, 2690, 2691, 2692, 2693:

ՋԱՐԿԱԳԻՐ - Հ^{մբ} 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2424, 2425, 2426, 2428, 2429, 2430, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2494, 2495, 2496, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503/Ա, 2503/Բ, 2504, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2524, 2526, 2527, 2529, 2530, 2531, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2547, 2548/Ա, 2548/Բ, 2549, 2551, 2552, 2553, 2557, 2558, 2561, 2562, 2563, 2565, 2566, 2568, 2569, 2570, 2571, 2573, 2574, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2596/Ա, 2599, 2600, 2601, 2603, 2605, 2606, 2608, 2610, 2611, 2613, 2617, 2618, 2621, 2623, 2625, 2627, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2639, 2640, 2642, 2646, 2649, 2651, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2662, 2663, 2666, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2680, 2681, 2687, 2688, 2689, 2690, 2691, 2692, 2693, 2694, 2670:

ՎԵՐՋՆԱԶԱՐԿ - Հ^{մբ} 2533, 2552:

ԲԱԺԱՆԱԶԱՐԿ - Հ^{մբ} 2600, 2649:

ԺԲ.**ԿՆՔԱԴՐՈՇՄՆԵՐԻ ՅԱՆԿ**

- Աբգար վարդապետ, 1810 թ. - էջ 592
 Աբղլլահ (արաբ.) - էջ 108
 Աբրահամ մահառեսի, 1737 թ. - էջ 738
 Ազարիա վարդապետ - էջ 484
 Ալեքսան վարդապետ - էջ 472
 Աւետիս վարդապետ, 1806 թ - էջ 292
 Աւետիս կր. - էջ 292
 Քարսեղ վարդապետ - էջ 772, 1199
 Պէորգ Տէր-Վահանեան, 1787 թ. - էջ 460
 Գիրֆու Սուրբ էջմիածնայ է - էջ 76, 256, 269, 272, 306, 378, 716, 920, 1312
 Գրիգոր եպիսկոպոս, 1663 թ. - էջ 14, 574
 Գրիգոր վարդապետ - էջ 530
 Գրիգոր եպիսկոպոս - էջ 38
 Գրիգոր վարդապետ, 1810 թ. - էջ 1054
 Դանիէլ - էջ 1160
 Դերենիկ վարդապետ - էջ 432
 Եփրեմ կթղկա., 1810 թ. - էջ 306
 Զաքարիա կր., 1738 թ. - էջ 772
 Էջմիածնի գիտական ինստիտուտ մատենադարան, 1920 թ. - էջ 76
 Թաղէոս առաքել, 1731 թ. - էջ 636
 Թովմաս վարդապետ, 1811 թ. - էջ 266
 Թումա, Սուրբ Ամենափրկիչ - էջ 893
 Խաչատուր վարդապետ, 1691 թ., - էջ 142
 Խաչատուր տիրացու, 1823 թ. - էջ 24
 Կիրակոս վարդապետ, 1658 թ. - էջ 1214
 Կիրակոս վարդապետ - էջ 316
 Կնիփ Մատենադարանի Սրբոյ էջմիածնի, 1888 - էջ 1125
 Հայրապետ կր. - էջ 1110
 Ղուկաս վրդ. - էջ 432
 Մանուկ - էջ 104, 652
 Մատթէոս կթղկա., 1858 թ. - էջ 1014
 Մարգար կր., 1774 թ. - էջ 165
 Մկրտիչ - էջ 38
 Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Սմբատեանց Նախիջեանցի, 1871 թ. - էջ 29, 86, 90, 186, 578, 634, 654, 666, 678, 684, 694, 708, 711, 722, 734, 749, 1106, 1132, 1172, 1179, 1180, 1182, 1192, 1199, 1208, 1268, 1308
 Միքայէլ կր. - էջ 660
 Մկրտիչ վրդ., 1671 թ. - էջ 325
 Մկրտիչ վրդ., 1739 թ. - էջ 325
 Յակոբ երէց, 1636 թ. - էջ 358
 Յակոբ վարդապետ - էջ 1106
 Յովհաննէս վարդապետ, 1773 թ. - էջ 1208
 Յովհաննէս կթղկա., 1831 թ. - էջ 1013
 Յովհաննէս վարդապետ Գրիգորեան, 1874 թ. - էջ 444, 457, 504, 519
 Յովանէս ծառայ - էջ 38
 Յովսէփ վարդապետ, 1766 թ. - էջ 894
 Յովսէփ արեղայ - էջ 426
 Յովսէփ վրդ. - էջ 460
 Ներսէս կաթողիկոս, 1834 թ. - էջ 1013
 Ոսկան եպիսկոպոս - էջ 420
 Ոսկան որդի Հանէս - էջ 1054
 Պետրոս վարդապետ, 1732 թ. - էջ 454
 Պետրոս տիրացու, 1824 թ. - էջ 104
 Պօղոս վարդապետ - էջ 1106
 Սահակ վարդապետ, 1794 թ. - էջ 292
 Սահակ կր. - էջ 432
 Սարգիս կր., 1751 թ. - էջ 36
 Սարգիս կր., 1775 թ. - էջ 454
 Սարգիս կր., 1822 թ. - էջ 60
 Սուրբ Թաղէի առաքելոյ վանք, 1901 թ. - էջ 240
 Ստեփան վարդապետ, 1851 թ. - էջ 634
 Ստեփան կր. - էջ 810
 Սրապիոն վարդապետ - էջ 716
 Վահան ֆիյ., 1748 - էջ 460
 Վարդան վրդ. - էջ 460
 Վարդապետ, 1768 թ. - էջ 748
 Տաւնական կր., 1661 թ. - էջ 1106
 Փիլիպոս վարդապետ, 1794 թ. - էջ 470
 Փիլիպոս կր. - էջ 1110
 Օնոփրիոս կր., 1646 թ. - էջ 636
 Печ. Ахалцыхской градской полиции - էջ 260, 282, 300, 320, 322, 348, 592, 598, 614, 627, 634, 654, 666, 678, 684, 708, 711, 722, 734, 749, 1106, 1132, 1172, 1179, 1180, 1182, 1192, 1199, 1208, 1268, 1308 (սառնեն Կարապետ եպս. Բագրատունու ձեռագրերը)
 Сія книга - էջ 352
 DMAINTIENDRAI - էջ 848
 Rue S. Honore 178 - էջ 850

ԺԳ.**ԳԱՂՏՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՅՈՂ ՁԵՌՆԱԳՐԵՐԻ ՅԱՆԿ****Հ^մ ձեռագրի եւ էջ ցուցակի**

2445, էջ 128

ԺԳ

«Ի ՄԻ ՏՓԻ» ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿ

Հ^{մր} ձեռագրի - ֆանակ

2423 – Ա.-Բ.	2550 – Ա.-Բ.
2459 – Ա.-Բ.	2557 – Ա.-Գ.
2497 – Ա.-Բ.	2596 – Ա.-Բ.
2503 – Ա.-Բ.	2516 – Ա.-Բ.
2548 – Ա.-Բ.	2622 – Ա.-ԺԵ.

ԺԵ.

ՄԵՏԱՂԷ ԿՐԿՆԱԿԱԶՄԵՐ, ԽԱԶԵՐ ԵՒ ԱՅԼ ԶԱՐԳԵՐ ՈՒՆԵՑՈՂ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿ

Հ^{մր} ձեռագրի եւ էջ ցուցակի

Մետաղէ կրկնակազմ՝ Հ ^{մր} 2534, էջ 405, Հ ^{մր} 2582, 581, Հ ^{մր} 2435, էջ 95	2468, էջ 179
2629, էջ 809, հմր. 2630, էջ 813, հմր. 2631, էջ 817	2475, էջ 193
մետաղէ փոփրիկ խաչեր, գամեր փականներ	2539, էջ 419
2423, էջ 73	2601, էջ 655
2433, էջ 91	2631, էջ 817
2434, էջ 93	

ԺԶ.

ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՂԻԻՍԱԿ

Հ ^{մր}	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2401	Ժողովածոյ	1664	Յովհաննավանք	Յովհաննէսարբլ.	-	-	-
2402	Ժամագիրք Ատենի	ԺԷ	-	-	-	-	-
2403	Ժողովածոյ	1626	Իլով	Միսն սրկւգ., Մուրատ օղլու	-	-	բան Վարդան, բաննա Զօփիեա
2404	Մաշտոց ձեռագ	1641	Աւետարանոց	Գայիանէ	-	-	Պրն. Զանում Մարտիրոս ֆհյ.
2405	Մաշտոց ձեռագ	1646	Տիգրանակերտ	Եղիազար	-	-	-
2406	Մաշտոց ձեռագ	1745	Կաֆա	-	-	-	Միխայիլ տիրց.
2407	Տաղարան	1642	Նոր Զուղա	Յոհան Էրէց	գրիչր	գրիչր	գրիչր
2408	Ներսէս Շնորհայի, Բանք Զափաւ	1642	Մարկոս	-	-	-	Յակոբջան
2409	Շարակնոց	1592	Սպեր	Գրիգոր Էպս.	-	-	-
2410	Շարակնոց	ԺԶ	-	-	-	-	-
2411	Շարակնոց	1595	Սուրս	Աւետիս	-	-	Ստեփաննոս ֆհյ.
2412	Շարակնոց	ԺԶ	-	-	-	-	-
2413	Շարակնոց	ԺԷ	-	-	-	-	-
2414	Շարակնոց	ԺԳ	Պետրոսիկ սրկւգ.	-	-	-	-
2415	Սաղմոսարան	ԺԶ	-	-	-	-	-
2416	Սաղմոսարան	ԺԷ	-	-	-	-	-
2417	Մաշտոց ձեռագ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2418	Շարակնոց	1406	Սիսական	Գալուստ	Խարապետ	-	Գրիգոր
2419	Շարակնոց	ԺԶ	-	Տէր Պետրոս	-	-	-

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կագմող	Ստացող
2420	Նոր Կտակարան (Մասն)	1670-1671	Էջմիածին	Յովսէփ արքյ., Մարկոս	Երեմիա	-	Մեսրոպ դիակօն
2421	Աւետարան	ԺԷ	-	Մարոսբայ	-	-	-
2422	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2423	Մաշտոց	-	-	-	-	-	-
2423/Ա	-	1676	-	-	-	-	-
2423/Բ	-	1685	Կոստանդնուպոլիս	-	-	-	Եփրեմ վրդ.
2424	Շարակնոց	1654	Կարս	Աթանաս	-	-	-
2425	Ժողովածոյ	ԺԶ	-	Յովհաննէս արկւգ.	-	-	Մովսէս Ստեփանոս արկւգ.
2426	Սաղմոսարան	ԺԵ	-	-	-	-	-
2427	Ժողովածոյ	ԺԸ	-	-	-	-	-
2428	Շարակնոց (Զայնֆաղ)	1494	Սիրունֆարի վանք	Գրիգոր արքյ.	-	-	-
2429	Անդրէաս Կապադովկացի, Մեկնութիւն Յայտնութեանն Յովհաննու	ԺԷ	-	Մկրտիչ	-	-	-
2430	Խորհրդատետր, Ժամագիրք	ԺԷ	-	Ղուկաս	-	-	-
2431	Ժողովածոյ	1671	-	Մովսէս	-	-	-
2432	Մաշտոց ձեռագ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2433	Մաշտոց ձեռագ	1669-1670	Մեսրոպ քնյ.	-	-	-	Խաւնա Աբրահամ, Սուրբ Աստուածածին եկեղեցի Եղգար Աբրահամ շալապի Յովակիմ տիրց.
2434	Ուրբարագիրք	1742	-	Պետրոս երէց	-	-	-
2435	Համայիլ	1633	-	Աստուածատու արկւգ.	-	-	Աբրահամ շալապի Յովակիմ տիրց.
2436	Տաղարան	1755	Արգրում	Մակար	-	-	-
2437	Ժողովածոյ	1800	Սալմաստ	Կարապետ	-	-	Մաթէոս
2438	Տօնացոյց Ժամագիրք	ԺԶ	-	Սարգիս	-	-	-
2439	Տօնացոյց	ԺԷ	-	-	-	-	-
2440	Տօնացոյց	ԺԶ	-	Աւետիս	-	-	-
2441	Տօնացոյց	1678	Տաթեւ	Յովսէփ վրդ.	-	-	Յովհաննէս քնյ.
2442	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2443	Ժողովածոյ	ԺԶ	-	-	-	-	-
2444	Ժամագիրք Խորհրդատետր	1647	Կաֆա	Նիկողոս	-	-	Խաչատուր դպիր
2445	Շարակնոց	1498	Բերկրի	Կարապետ Բերկրեցի	Գրիչը	-	Ստեփանոս կր.
2446	Աւետարան	1671-1672	Երեւան	-	-	-	Անանիա երէց Գառնեցի, Երեւանի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցի Խաչատուր
2447	Աւետարան	ԺԷ	-	-	-	-	-
2448	Ժողովածոյ	1687-1689	Կոստանդնուպոլիս	-	-	-	-
2449	Աղօթագիրք	1690	-	Արիստակէս կր.	-	-	Գրիչը
2450	Բաղգիրք	ԺԷ	-	-	-	-	-
2451	Շարակնոց	ԺԶ	-	-	-	-	-

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2452	Սաղմոսարան	ԺԶ	-	-	-	-	-
2453	Մանրամունք	1285	-	Վարդան կր.	-	-	-
2454	Շարակնոց	1641	Աղուերձ	Յովանէս երէց	-	-	Յակոբ արկւզ.
2455	Պարգատօմար	1625ից առաջ	-	-	-	-	-
2456	Շարակնոց	ԺԳ	-	Իգնատիոս	-	-	-
2457	Սաղմոսարան	ԺԷ	-	-	-	-	-
2458	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2459	Ժողովածոյ	-	-	-	-	-	-
2459Ա.	-	ԺԶ	-	Գրիգորիս Հոռմկայեցի	-	-	Խոնայ Յովհաննէս
2459Բ	-	ԺԷ	-	Աստուածատուր արկւզ.	-	-	-
2460	Ժողովածոյ	ԺԶ	-	Անանուն Յովհաննէս	-	-	-
2461	Շարակնոց	ԺԷ	-	-	-	-	-
2462		ԺԸ	-	-	-	-	-
2463	Շարակնոց	1665	Գիմիշխանա	Պետրոս դպիր Գիմիշխանեցի	գրիչը	գրիչը	-
2464	Շարակնոց	1665	-	-	-	-	-
2465	Շարակնոց	1463	Արմիզանք	Սարգիս քնյ.	-	-	որդի Զանիբէկի եւ Աստմի
2466	Երեմիա Մեղրեցի Բաղգիրք	ԺԷ	-	-	-	-	-
2467	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2468	Սաղմոսարան	1630	Աւրնդանց	Յոհան	-	-	-
2469	Սաղմոսարան	ԺԷ	-	-	-	-	-
2470	Ժամագիրք, Խորհրդատետր	1641	-	Ղազար երէց	-	-	-
2471	Ժամագիրք	ԺԶ	-	-	-	-	-
2472	Համայիլ	1702	-	Գրիգոր երէց	-	-	-
2473	Սաղմոսարան	1663	Քաֆա	Յովակիմ երէց	-	-	Խաչատուր մահ- դասի եւ որդի իւր Շահրի ջահրնկալ
2474	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2475	Ժողովածոյ	1679	Զէյթուն	Յովանէս	-	-	Յակոբ արքյ. Կաֆագի Ներսէս քնյ.
2476	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	Ստեփանոս արկւզ.	-	-	-
2477	Շարակնոց	ԺԳ	-	-	-	-	-
2478	Շարակնոց	ԺԳ	-	Գրիգոր դպիր	-	-	Աստմ րարունի
2479	Աւետարան	ԺԷ	-	-	-	-	-
2480	Աւետարան	1640	Ախալզար	Գրիգոր քնյ.	-	-	գրիչը
2481	Սաղմոսարան	ԺԷ	-	Քրիստոսատուր	-	-	-
2482	Մաշտոց ձեռագ	ԺԶ	-	-	-	-	-
2483	Մաշտոց ձեռագ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2484	Սաղմոսարան	1453	Կաֆա	Նիկողոս	-	-	Գրիգոր տիրց.
2485	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2486	Ներսէս Շնորհալի Բանք Զափա	ԺԶ	-	Նազարէթ	-	-	-
2487	Սաղմոսարան	ԺԶ	-	-	-	-	-
2488	Ժամագիրք	ԺԷ	-	-	-	-	-
2489	Ժամագիրք, Խորհրդատետր	ԺԷ	-	-	-	-	-
2490	Ժողովածոյ	ԺԳ	-	Նորոզէս Անանուն	-	-	-

Հ ^ճ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2491	Աւետարան	ԺԶ	-	-	-	-	-
2492	Ժողովածոյ	1661ից	-	Իսպէնտիւր	-	-	-
2493	Ժողովածոյ	1619	Երուսաղէմ	Կաֆացի Զատիկ	-	-	-
2494	Աւետարան	1653	Շօռոթ	Սիմէոն ֆիյ.	գրիչը	-	-
2495	Պետրոս Արագոնացի, Գատաստանագիրք	ԺԵ	-	Յոհանէս արկզ. Սահակ Դեխտրականեցի, Մատթէոս	-	-	Տէր Ներսէս Խաչենցի
2496	Ժողովածոյ	1294	-	Կիրակոս երէց, Կոստանդին	-	-	Թովմաս վանական ֆիյ.
2497	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2497/Ա. 2497/Բ	Ժողովածոյ	1637	Մար	Ստեփանոս Դաշտեցի երէց	-	-	-
2498	Ժողովածոյ	1738	-	Գէորգ	Զաֆար	-	Սեղբեստրոս մահտեսի Յովսէփ վրդ. Արդուքեան
2499	Սիմէոն Երեւանցի, Մատենագրութիւն	1770	Էջմիածին	Ղունկիանոս Աշտարակեցի	-	-	Արդուքեան
2500	Առաքել Սիւնեցի, Մեկնութիւն	1637	Քերիայ Հալապ	Աստուածատու ֆիյ.	-	-	-
2501	Սահմանագ գրոց Յովհան Ռոտմեցի, Լուծումն Պէրի Արմէ- նիասին Արիստոտէլի	1791	-	Մանուկ	-	-	-
2502	Սիմէոն Գառնեցի, Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի	1771	Էջմիածին	Մատթէոս	-	-	Յովհաննէս արկզ.
2503 2503/Ա.	Ժողովածոյ Ժողովածոյ	1642-1648	Էջմիածին	Մկրտիչ ֆիյ.	Սիմէոն արքունասպ ետ	-	Ստեփաննոս ֆիյ., Մովսէս արքունասպետ Բջնոյ
2503/Բ	Ժողովածոյ	1695	Կոստանդնուպոլիս	-	-	-	-
2504	Գրիգոր Տաթևացի, Գիրք հարցմանց	1596	Զէյթուն	Վահան ֆիյ. Զէյթունցի	-	-	Ագարիա կթղկս.
2505	Պատենէնք թղթոց	1820ից յետոյ	Կոստանդնուպոլիս	-	-	-	-
2506	Ժողովածոյ	1675	-	Յոհան Էրէց	-	-	-
2507	Հայրապետական Մատոց	1599	-	-	-	Յակոբ	-
2508	Ժողովածոյ	ԺԵ	-	Ոհաննէս	-	-	Սարգիս արկզ.
2509	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	Յակոբ վրդ. Կարնեցի գրիչը
2510	Ժողովածոյ	1393	Խառաքաստայ վանք (Ռշտունիք)	Մխիթար	-	-	Տէր Ստեփանոս
2511	Եսայի Նչեցի, Վերլուծութիւնն մարգարէութեանն Եզեկիէլի	ԺԳ	-	Յոհաննէս	-	Մրապ (1596թ.)	Տէր Ստեփանոս
2512	Ժողովածոյ	ԺԵ	-	-	-	-	Տէր Ստեփան (ԺԷ. դ.)
2513	Ժողովածոյ	1794-1816	-	-	-	-	-
2514	Գրիգոր Նիսացի, Մեկնութիւն Երզոց երգոյն	ԹԹ. ԺԳ	-	-	-	-	-
2515	Ժողովածոյ	1323	Գլաձոր	Թորոս	-	-	Տիրատու արքունի

Հ ^ճ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2516	Ժողովածոյ	1387	-	Պետրոս սրկւզ.	-	Յովաննէս արքյ.	Ղազար եւ Գրիգոր վրդպ-բ
2517	Իգնատիոս,	ԺԳ	-	-	-	-	-
2518	Մեկնութիւն Ղուկասու Մատթէոս Ջողայեցի,	ԺԵ	-	-	-	-	-
2519	Մատթէոս Ջողայեցի, Մատենագրութիւն	1391, 1411	Ապրակունեաց վանք (Երնշակ)	Մատթէոս Ջողայեցի (հեղինակը)	-	-	-
2520	Ժողովածոյ	1306	-	Յոհաննէս Երզնկացի	-	-	գրիչը
2521	Մետրոպ Գանձակեցի, Մեկնութիւն Պատեմառաց գրոցն	1761	-	-	-	-	-
2522	Վարդան Արեւելցի, Մեկնութիւն Սաղմոսաց	ԺԳ. դ. 1457	-	Առաքել Սիւնեցի, Մատթէոս	-	-	-
2523	Ժողովածոյ	ԺԳ	-	Գրիգորիս	-	Սարգիս ֆհյ.	-
2524	Ժողովածոյ	ԺԶ	-	-	-	-	-
2525	Յովսէփ Արցախեցի, Գիրք Տեսական փիլիսոփայութեան	1816	Յովսէփ վրդ. եւ իւր աշակերտ Վարդան երէց	-	-	-	-
2526	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	Պօղոս
2527	Գիրք ֆիլիական արուեստի	1614	Ամիրթ	Ստեփանոս	-	-	-
2528	Աղեֆամոր Ջողայեցի, Վկայութիւն առ ի պէտս Բարոզութեանն եւ վիճաբանութեան	1769	Էջմիածին	Վարդան արքյ. Աստապատեցի	-	-	գրիչը եւ իր հոգեւոր որդին՝ Աբրահամ վրդ. Հաշտարխանեցի
2529	Յովհան Պօնայ, Գրքով աղօթից	1755	Ամստերդամ	Յովհաննէս վրդ. Ամասիացի	-	-	-
2530	Աղօթագիրք	1806	Սեւանայ կղզի	Պօղոս Սեւանցի	-	-	Խաչատուր Թիֆլիզեցի
2531	Մխիթար Գօշ, Առակք	1777	Կոստանդնուպոլիս	Սարգիս	-	-	-
2532	Ժողովածոյ	ԺԿ	-	-	-	-	Տիրատուր
2533	Աստուածաբանութիւն	ԺԹ	-	-	-	-	-
2534	Աւետարան	1656	Կաֆա	Նիկողոս Մելանատուր	գրիչը	գրիչը	Յոհաննէս երէց
2535	Աւետարան	ԺԶ	-	-	-	-	-
2536	Աւետարան	1657	Կաֆա	Նիկողոս Մելանատուր	գրիչը	-	Մինաս ֆհյ.
2537	Աւետարան	1568	Արախիշ	Կարապետ արքյ.	Ղարայ	-	Յոհաննէս վրդ.
2538	Աւետարան	ԺԳ	-	-	-	-	-
2539	Աւետարան	1675, 1678	Կորէս	Անանուն Յոհան	-	-	-
2540	Եագրի վարք եւ Մատենագրութիւն	ԺԳ	-	-	-	-	Տիրատուր
2541	Գանձարան եւ Տաղարան	ԺԵ	-	-	-	-	-
2542	Ժողովածոյ	1476	Անկունեաց վանք	Զաֆար արքյ.	-	Մելիսեղէկ, Մարկոս	-
2543	Ժողովածոյ	1515 1520	Այաս Ատանա	Սիմէոն Տրապիզոնցի	-	-	-

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2544	Վարդան Արեւելցի, Մեկնություն Սուրբ գրոց (ժղյան)	ԺԳ	-	-	-	-	-
2545	Մխիթար Սեբաստացի, Հարտասանություն	1750	-	-	-	-	-
2546	Ժողովածոյ	ԺԳ	-	-	-	-	-
2547	Ժողովածոյ	1705	Էջմիածին	Դաւիթ վարդապետ	-	-	-
2548	Ժողովածոյ	-	-	Սիմէոն	-	-	Վարդան վրդ. Հիզանցի
2548/Ա.	Ժողովածոյ	1728	-	-	-	-	-
2548/Բ	Ժողովածոյ	ԺԸ 1735	-	Անանուն Գրիգոր	-	-	-
2549	Ժողովածոյ	ԺԳ	-	Յովհաննէս Երզնկացի	-	-	-
2550	-	-	-	-	-	-	-
2550/Ա.	-	ԺԵ	-	-	-	-	-
2550/Բ	-	ԺԳ	-	-	-	-	-
2551	Ժողովածոյ	1834	Կոստանդնուպոլիս	Նահապետ դպիր	-	-	Գրիգոր Մինդանճեան Պոլսեցի Գրիգոր արկւզ.
2552	Սիմէոն Գառնեցի (Ջողայեցի), Մեկնություն Գրոցն Պրոկղի	1780	Էջմիածին	Գրիգոր արկւզ. Խամսեցի Յարութիւն	Անդրէաս արկւզ.	Խաչատուր տիրց.	-
2553	-	1653ից առաջ	-	-	-	-	-
2554	Եռուֆ էֆենդի Ջատէ, Վասն Միզանդարքի Ռուպի Տայրէին	ԺԹ. 1872ից առաջ	-	-	-	-	Մեսրոպ արեւպս. Կեսարացի
2555	Եռուֆ էֆենդի Ջատէ, Վասն Միզանդարքի Ռուպի Տայրէին	1810	Կոստանդնուպոլիս	Մեսրոպ վրդ. Կեսարացի	-	-	-
2556	Ժողովածոյ	ԺԸ	-	-	-	-	-
2557	Ժողովածոյ	-	-	-	-	-	-
2557/ Ա.	Ժողովածոյ	1333	-	Ղազար արկւզ.	-	-	Սէթ
2557/Բ	Ժողովածոյ	ԺԳ	-	Ալէքսանոս	-	-	-
2557/Գ	Ժողովածոյ	1554	Մանագլեւոս, Ս. Աստուածածին	Արամաս	-	-	Ալէքսիանոս
2558	Նարակնոց, Ժամա- գիրք, Տօնացոյց	1650	Նոր Ջողա	Մարգար դպիր	-	-	Նազարէթ խչյ.
2559	Ժողովածոյ	ԺՁ	-	Մարգար	-	-	Տէր Յովհաննէս գրիչր
2560	Ժողովածոյ	1691ից առաջ	-	Սիմոն երէց	-	-	-
2561	Ժողովածոյ	1664	Սուրբ Ամարաս, Գանձասար	Սիմոն	-	-	Պարոնտէր Բար- սեղ արեւպս. գրիչր
2562	Մովսէս Խորենացի, Գիրք Պիտոյից	1763	Կոստանդնուպոլիս	Յարութիւն Պետանճեան Կ. Պոլսեցի	-	-	-
2563	Ժողովածոյ	1839	Սուրբ Յակոբ	Յովսէփ Արցախեցի նեղինակր	-	-	-
2564	Մինաս Կամարական Երեանցի, Տօմար Լուսատրչի	1807-1808	Բլուր գիւղ, Երեանի նահանգ	-	-	-	-
2565	Նարակնոց	ԺՁ	-	-	-	-	-
2566	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	Կիրակոս կր., Պետրոս	-	-	Սահակ

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2567	Ժողովածոյ	1659	Եղեսիա	Գրիգոր Զէյթունցի, Սարգիս	-	-	-
2568	Ժողովածոյ	ԺԸ	-	-	-	-	-
2569	Մաշտոց ձեռագ	ԺԵ	-	-	-	-	-
2570	Մաշտոց ձեռագ	1535	Սապիեյա, Կեսարիա	Ներսէս երէց	գրիչը	գրիչը	-
2571	Աւետարան	ԺԶ	-	-	-	-	Մկրտիչ սրկւզ.
2572	Գէորգ Ալեուացի, Մեկնութիւն Եսայեայ	ԺԹ	-	-	-	-	-
2573	Միմէն Գառնեցի, Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի	1723	Սեբաստիա	Տէր Աւրոբիւն	-	-	Գալուստ վրդ.
2574	Ժամագիրք	1821	-	-	-	-	-
2575	Ժողովածոյ	ԺԷ	-	-	-	-	-
2576	Ժողովածոյ	ԺԶ	-	Գրիգոր, Ոսկան	-	-	Նալբանդ Անուշէյ, Տէր Զաբար Մարտիրոս վնկն.
2577	Աւետարան	1655	Կոստանդնուպոլիս	Թամուր դպիր	Մաթէոս Զափարցի	-	Փառակեցի Տէր Մելիսէյ, Խաչատուր արք. Երզնկացի
2578	Ժողովածոյ	1585-1589	Երուսաղէմ	Միխայէլ երէց, Աստուածատուր եպս.	-	-	-
2579	Մովսէս Զուղայեցի, Համառօտ ժողովածուի պէտս բանասիրաց	ԺԸ	-	Միմաս արքյ.	-	-	-
2580	Աւետարան	1672-1673	Տփլիս	Սահակ դպիր	-	-	Նուրադինի որդի Զուրաբ
2581	Աւետարան	ԺԵ	-	-	-	-	-
2582	Աւետարան	1515թից առաջ	Վանա	Զաբարիա արքյ.	Կարապետ Բաղիշեցի	Յովսէփ վարդապետ	-
2583	Մաշտոց ձեռագ	1313	Արիձոր	Սարգիս	-	-	Յովանէս ֆիյ.
2584	Ժողովածոյ	ԺԸ	-	-	-	-	-
2585	Աստուածաշունչ	ԺԶ	-	-	-	-	-
2586	Վահան Արշարունի (Միխայէլ Զամչեան), Թուղթ առ պարուն Օգոստինոս	ԺԹ	-	-	-	-	-
2587	Աստուածաշունչ	1648	Սպահան	Աստուածատուր	Հայրապետ	-	Խօճայ Պետրոս
2588	Ներսէս Լամբրոնացի, Մատենագրութիւնք	1294	Դրագարկ	Բարսէղ երամիշտ	-	Առաքել	գրիչը
2589	Աւետարան	1200	-	Սարգիս սրկւզ.	Հայրապետ	-	Կոստանդին ֆիյ.
2590	Աւետարան	ԺԷ 1708	Գողթն	Եփրեմ ֆիյ.	գրիչը	-	Յովհաննէս ֆիյ.
2591	Ջօան Պաթիստա Պօթթա,	ԺԹ	-	-	-	-	-
2592	Բնագանգութիւն ճօան Պաթիստա Պօթթա,	1747	-	-	-	-	-
2593	Բնագննութիւն, Զեռնագննութիւն	1303	Երզնկա	Կարապետ երէց	-	-	պրն. Ֆոանկ
2594	Ժողովածոյ	ԺԶ	-	Յարութիւն անանուն Բրաբիոն	-	-	-
2595	Ժողովածոյ	1786 1787	Կոստանդնուպոլիս	Բրաբիոն	-	-	Իսահակ վրդ. Գեղամացի

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2596	Կանոն	-	-	-	-	-	-
2596/Ա		Ժէ	-	-	-	-	-
2596/Բ		ԺԹ	-	-	-	-	-
2597	Յակոբ Ամասիացի Գէորգեան, Համառոտություն կանոնաց	1813	Լիմ	Յովհաննէս Նոտար	-	-	Աբրահամ վրդ. Կ. Պոլսեցի
2598	Կտակ երկոտասան նահապետաց	1826	-	Պետրոս դպիր	-	-	-
2599	Գրիգոր Տաթևացի, Գիրք Հարցմանց	1628	-	-	-	-	-
2600	Գրիգոր Նազիազանցի, Համ	ԺԲ	-	-	-	-	Գրիգորիս Գ. Կթղկս.
2601	Ժողովածոյ	ԺԳ, Ժէ	-	Հեթում, Բարաղամ	-	-	-
2602	Ժողովածոյ	ԺԳ	-	-	-	-	-
2603	Ժողովածոյ	1265ից առաջ	-	Զաֆէոս	-	-	Ստեփանոս որդի Տարսայիճի Երեմիա
2604	Ժողովածոյ	1295 1481	Արմենի անապատ	Ալշին, Յովանէս	-	-	Բարսեղ
2605	Յովհաննու Ոսկե- բերանի եւ Եփրեմի Մեկնություն Գործոց առաջելոց	1589	Ամրդուլու վանք, Բաղէշ	Բարսեղ	-	-	Բարսեղ
2606	Մխիթար Գօշ, Մեկնություն մարգա- րէութեանն Երեմիայի	1198	-	Առափեայ, Դաւիթ	-	Վարպետ Վարդան	Դաւիթ գրիչը
2607	Ժողովածոյ	1300	-	Թորոս ֆիյ. Թումաս, Գէորգ վրդ., Կոստանդին ֆիյ.	-	-	Թորոս ֆիյ.՝ գրիչը
2608	Ժողովածոյ	1635	Շինահայր	Յովհաննէս	-	-	Յովհաննէս գրիչը, Արիստակէս վրդ. Թաղէոս վրդ.
2609	Սարգիս Կունդ, Մեկնություն Դովասու	1184	Բրջնի	Մարտիրոս Բրջնեցի	-	Սահակ վրդ.	Յովհաննէս վրդ.
2610	Ներսէս Շնորհալի, Մեկնություն Մատթէոսի	1363	Գամաղիէլի վանք	Յովհաննէս կր., Պետրոս կր.	-	Ստեփանն ոս	Յովհաննէս վրդ.
2611	Ժողովածոյ	1363	Ղրիմ	Կարապետ ֆիյ.	-	գրիչը	գրիչը
2612	Վանական վարդապետ, Մեկնություն Յոբայ	Ժէ	-	-	-	-	-
2613	Ներսէս Լամբրոնացի, Մեկնություն Սաղմոսաց	1681-1682	Շամախի	Բարսեղ ֆիյ., Ղազար սրկւզ., Քարահատցի Թումայ ֆիյ., Բաղդասար դպիր	-	-	Վլասիոս վրդ. Շամախեցի
2614	Ժողովածոյ	ԺԸ-ԺԹ	-	-	-	-	-
2615	Գրիգոր Աստուածաբան	1850	Տփխիս	Ստեփաննոս Դեմիրճօղլենց	-	-	Կարապետ արփեպս.
2616	Ժողովածոյ	-	-	-	-	-	-
2616/Ա	Ժողովածոյ	ԺԸ	-	-	-	-	-

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2616/Բ	Ժողովածոյ	1767	-	-	-	-	-
2617	Կիրակոս Գանձակեցի, Պատմութիւն ժամանակաց ժողովածոյ	Ժէ	-	-	-	-	-
2618	Ժողովածոյ	Ժէ	-	Գրիգորիս երէց	-	-	Խաչատուր արքեպ.
2619	Ժողովածոյ	1630	Հայկայ	Աստուածատուր սրկւգ., Առաքել Քեանեա օղլու	-	Մուրատ	Արիստակէս վրդ. Խարբերցի
2620	Պատմութիւն երից տիեզերական ժողովոցն	1750	-	-	-	-	-
2621	Ռահգիրք	1796	Վարագ	Յարութիւն Վանեցի անանուն	-	-	Մահտեսի Երեմիա տիրց.
2622	Ժողովածոյ	ԺԹ	-	-	-	-	-
2623	Գրիգոր Տաթեացի, Քարոզգիրք	1662	Բաղէշ	Թումա երէց Բաղիշեցի	-	-	-
2624	Յակոբ Նայեան, Քարոզգիրք	ԺԹ	-	-	-	-	-
2625	Քարոզգիրք	ԺԵ, Ժէ	Անանուն, Ատոմ	-	-	Յովհաննէս վրդ.	Աբրահամ վրդ.
2626	Աստուածաբանութիւն	ԺԹ	-	-	-	-	-
2627	Աստուածաշունչ	1338	Կիլիկիա	Յակոբ, Սարգիս ֆհյ.	Սարգիս երէց	Յովհաննէս սրկւգ.	Յակոբ կրդկս.
2628	Աստուածաշունչ	1635	-	Գրիգոր երէց	-	-	-
2629	Աւետարան	ԺԳ	Կիլիկեան Հայաստան Սկետա	-	-	-	Կոստանդին Թորոս Կ. Պոլսեցի
2630	Աւետարան	1290	Սկետա	Ստեփանոս ֆհյ.	-	Կոստանդին ոսկերիչ	Կովիաշա
2631	Աւետարան	1472	Անկիւնաց վանք (Աշոտ երկիր)	Զաֆարէ արդլ.	-	-	-
2632	Աւետարան	1471	Աղթամար	Թումայ ֆհյ.	Կարապետ ֆհյ.	-	Մարտիրոս Բաւեցի, Պարսամ, Խոսրով Սալամ
2633	Աւետարան	ԺԶ	Խորձինի գաւառ Բոյորաբերդ անապատ (Վայոց ձոր)	Մարկոս Կեղեցի Ասագտէր	-	-	Սատաղա, Եղիշա ֆհյ.
2634	Աւետարան	1475	Խորձինի գաւառ Բոյորաբերդ անապատ (Վայոց ձոր)	Մարկոս Կեղեցի Ասագտէր	Տէր Աբրահամ	Տէր Աբրահամ	-
2635	Ժողովածոյ	1635	Խոտանան (Սիւնիք)	Սարգիս	-	-	Յովհաննէս արքեպ.
2636	Յովհաննէս ֆհյ. Խաչկեան, Կանոնգիրք Հայոց	1868	Կալկաթա	Յովհաննէս ֆհյ. Խաչկեան	-	-	-
2637	Նամականի	1826-1829	Ամստերդամ	-	-	-	-
2638	Ժողովածոյ	ԺԹ	-	-	-	-	-
2639	Ժողովածոյ	1672	Ամրդոլու վանք, Բաղէշ	Պօղոս Գաւոցի, Գրիգոր երէց անանուն	Սահակ Վանեցի	-	Վարդան Բաղիշեցի
2640	Համառօտութիւն Մ. Զամչեանի Վահան կոչեցեալ մատենին	1820	Կ. Պոլիս	-	-	-	-
2641	Յովհաննէս Միրզայեան Վանանդեցի, Տեսարան հանդիսիցն Հայկայ, Արամայ եւ Արայի	1832	Կոստանդնուպոլիս	Գրիգոր Կարնեցի Շահանեան	-	-	գրիչը

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2642	Ժողովածոյ	1663-1664	Նոր Զուղա	Մարկոս երէց եւ Մալին, Կիրակոս երէց, Աղամալ, Պետրոս, Մկրտիչ Գեղինակը	Յակոբ վրդ.	-	պրն. Մելինն, Յակոբ վրդ.
2643	Պողոս բարունի, Քարոզգիրք	ԺԹ			-	-	-
2644	Ժողովածոյ	1850-1857	Գորի, Սամաթիա, Կ. Պոլիս	Ռուբեն Պաղտասարեան, Թաղէոս Միհրդատեանց, անանուն	-	-	Թաղէոս Միհրդատեանց
2645	Յակոբ Թովուզեանց, Պարզաբանութիւն փոքր տրամաբանութեան Գովղնոյ Մովսէս	1867ից առաջ	Լիմ	Իգնատիոս արքեպս. Վասպուրականի	-	-	Սարգիս Բարսեղան Գնունի
2646	Կաղանկատուացի, Պատմութիւն Հայոց	1760-1761	Էջմիածին	Ղունկիանոս դպիր	Երեմիաս սրկւգ.	-	Յակոբ Ե. կթղկս. Շամախեցի
2647	Դաւիթ Կարնեցի, Նիսիք քարոզից	1861	Երուսաղէմ	Յօհաննէս Կարապետեան Կ. Պոլսեցի	-	-	-
2648	Յովհաննէս Մկրտիչ Մասիլլէօն, Քարոզգիրք	1830	-	Յովհաննէս Տէր-Կարապետեան Պրուսացի	-	-	-
2649	Գանձարան	ԺԷ	-	Թէոդոս Կարնեցի, Խաչատուր Յարութիւն	-	-	Խաչատուր րաբունապետ Կ. Պոլսեցի (գրիչը)
2650	Ժողովածոյ	-	-	-	-	-	-
2651	Խորհրդատետուր	ԺԸ	-	-	-	-	-
2652	Ժողովածոյ	1771	Էջմիածին	Ղուկիանոս	-	-	-
2653	Աւետարան	1341ից առաջ	Վարդնշէն (Տայֆ), Կան (Բաբեղ)	Ստեփաննոս Բնյ., Նատեր	-	-	Ստեփաննոս գրիչը եւ Գէորգ սրկւգ. (թողը)
2654	Գրիգոր Տաբեացի, Գիրք Հարցմանց	1631	Ղարասար (Ս. Աստուածածին)	Գրիգոր երէց Կողոնացի	-	Թորոս	Գրիչը, Նիկողայոս վրդ.
2655	Ժողովածոյ Կանոնգրոց	ԺԷ	-	-	-	-	-
2656	Աւետարան	1636	Բոնակոթ (Սիւնիք)	Կարապետ, Աստուածատուր իրիցուկ	-	Տէր Ա. Իստակէս, Տէր Մարգար	Արիստակէս վրդ., Սուրբ Աստուածածին Շամբայ ձորոյ
2657	Աւետարան	ԺԶ	-	-	-	-	-
2658	Հին Կտակարան	-	-	-	-	-	-
2659	Գանձարան	ԺԶ	-	Տէրունական Առաքել Գեղամացի	-	-	-
2660	Ժողովածոյ	1599	Թուանն գիւղ (Կարին)	Սանկտ-Պետերբուրգ	գրիչը	-	Դաւիթ կթղկս.
2661	Ռուսական Ակադեմիայի բառարան, մասն Բ. եւ Գ.	1790-1792			-	-	-
2662	Ժողովածոյ	ԺԶ	-	-	-	-	-
2663	Ժողովածոյ	1831-1861	Էջմիածին, Թիֆլիզ	-	-	-	-
2664	Յովհան Սաննեմիւնացի, Գիրք օրինակաց եւ նմանութեանց	ԺԸ	-	-	-	-	-

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2665	Գանձարան	1505	Սուրբ Գէորգ Զօրավար (Խյաթ)	Խաչատուր ֆհյ.	-	-	-
2666	Աւետարան	1430ից առաջ ժԸ	-	-	-	-	-
2667	Աղեֆսանդր Գալամաթօ, Անտառ նորագոյն մտածմանց	1784-1785	-	Մարտիրոս վրդ. Եղովկիացի	-	-	գրիչը
2668	Աղեֆսանդր Գալամաթօ, Անտառ նորագոյն մտածմանց	1784-1785	-	Մարտիրոս վրդ. Եղովկիացի	-	-	գրիչը
2669	Աստուածաշունչ	1641	Կ. Պոլիս	Աստուածատուր դպիր, Գրիգոր Անանուն	-	-	Թորոս վրդ. Սեբաստացի
2670	Աւետարան	1419	Սուրբ Վարդան անապատ (Ոստան) Վան	Աստուածատուր արդյ.	գրիչը	-	Մուրատ շահ
2671	Աւետարան	1444	Վան	Վարդան երէց	Գրիգոր ֆհյ.	ծաղկողը	Մկրտիչ կր.
2672	Գանձարան	1607	Կաֆա	Ստեփանոս Թոխաբցի	-	-	Տէր Ստեփանոս
2673	Խորհրդատետր	1679	Նոր Զուղա	Հայրապետ Զուղայեցի Յարութիւն	-	-	Աղեֆսանդր վարդապետ
2674	Խորհրդատետր	ժԸ	-	-	-	-	-
2675	Խորհրդատետր	ժԸ	-	-	-	-	-
2676	Կանոնագիրք հայոց, Տաղի	ժԶ	-	Աստուածատուր երէց, Անանուն	-	-	Աստուածատուր, Կօզայ Բասենցի
2677	Կանոնագիրք հայոց	1697	Բերիա	Աւետիք ֆհյ., Անանուն	-	-	Գալուստ վրդ.
2678	Ժողովածոյ	1426-1476	-	Մաթէոս	-	-	Իգնատիոս կր., Եսայի վրդ., Ոսիկ աշակերտ Դաւիթ ֆհյ. (Ղուկաս գրչի հայրը)
2679	Աւետարան	981	-	Ղուկաս, Անանուն	-	-	գրիչը
2680	Ժողովածոյ	1371-1378	Անկեղակոյս	Մաթթէոս երէց	-	-	գրիչը
2681	Հարանց վարժ	ժԷ	-	Մարգարէ	գրիչը	-	գրիչը
2682	Ժողովածոյ	1823-1825	Կ. Պոլիս	-	-	-	-
2683	Գէորգ Ալեւացի, Մեկնութիւն Եսայեայ	ժԸ	-	-	-	-	-
2684	Գրիգոր Նիսացի, Մեկնութիւն Երզոյ երզոց	973	Տարան	Պետրոս	-	Յովնան	հայր Կիրակոս
2685	Յակոբ Նայեան, Մեկնութիւն Եօթն խորհրդոց եկեղեցոյ	ժԹ	-	-	-	-	-
2686	Անանիա Սանահնեցի, Մեկնութիւն Մատթէի	ժԲ	-	-	-	-	-
2687	Ներսիսի Շնորհալոյ եւ Յովհաննու Երզնկացոյ Մործորեցոյ Մեկնութիւն Աւետարանին Մատթէի	1476	Աւագ վանք (Երզնկա)	Մովսէս արդյ	-	-	Յովհաննէս Համշենցի
2688	Յովհաննէս Մեկնութիւն Յովհաննու	1689	Երուսաղէմ (Սուրբ Փրկիչ վանք)	Յակոբ արդյ.	-	-	Գրիչը

Հ ^մ	Բովանդակություն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
2689	Նանա Ասորի, Մեկնություն Յովհաննու	1809	Կոստանդնուպոլիս	Ստեփաննոս վրդ. Տփլիսեցի	-	-	Մարտիրոս արքեպ. Կեսարացի Բարսեղ վրդ.՝ գրիչը
2690	Ժողովածոյ	1418	Եղիազարու վանք	Ղազար, Բարսեղ վրդ., Կարապետ եպս. Կարապետ կր.	Յովհաննէս	Ժաղկողը	Բարսեղ վրդ.՝ գրիչը
2691	Անանիա Սանահնեցի, Մեկնություն թղթոցն Պօղոսի	1618-1627	Տիգրանակերտ, Եղիազարու վանք (Տարօն)	Կարապետ կր.	Սահակ Բնյ. Բաղիշեցի	-	Բարսեղ րարունապետ
2692	Անանիա Սանահնեցի, Մեկնություն թղթոցն Պօղոսի	1613	Գլակայ վանք	Փիլիպոս Բնյ. Մշեցի	-	-	Մարտիրոս Բագուեցի
2693	Ներսէս Լամբրոնացի, Մեկնություն Սաղմոսաց	1659ից առաջ	Ալիֆսան երէց, Վարդան	-	-	-	Մարտիրոս վրդ.
2694	Վարդան Արեւելցի, Մեկնություն Սաղմոսաց	ԺԶ	-	-	-	-	-
2695	Յայսմատուրֆ	ԺԴ	-	Երեմիա Բնյ.	-	-	-
2696	Ժողովածոյ	ԺԹ	Էջմիածին	Եփրեմ վրդ. Այթունեան	-	-	-
2697	Նամականի	1824-1825	Կարին	-	-	-	-
2698	Ստեփաննոս Օրբէլեան, Պատմություն նահանգին Սիսական	ԺԷ	-	Գրիգոր	-	-	-
2699	Պատնէնֆ թղթոց Յովսեփայ Արղութեանց	1781-1788	Մոսկուա, Ս. Պետերբուրգ	-	-	-	-
2700	Գաազանգիրֆ նահապետաց	1798	Կոստանդնուպոլիս	Մուրատիսան Վանեցի	գրիչը	-	Սիմէօն Միածնաէջցի

ԺԷ.

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՂԻՒՍԱԿ

Հ ^{ուր} ը/կ	Հ ^{ուր} ձևագրի	Էջ ցուցակի	Լեզու	Բովանդակություն	Փամամակ	Թերթ	Նիստ	Գրույթ.	Գիր
1.	2401	9	վրաց.	Տօնական կամ Մարգարէների ճաշոց	ԺԳ.-ԺԴ.	4	մգոթ	միասին	նուխտուրի
2.	2419	61	հայ.	Աւետարան Դուկասու	ԺԷ.	1	մգոթ	երկսին	բոլորգիր
3.	2420	63	հայ.	Աւետարան Յովհանննու	Ժ.	2	մգոթ	միասին	բլրգծ երկթգր
4.	2433	91	հայ.	Աւետարան Մաթթէոսի	ԺԷ.	1	մգոթ	միասին	բոլորգիր
5.	2440	109	հայ.	Աւետարան Յովհանննու	ԺԱ.	2	մգոթ	միասին	նուղզծ երկթգր
6.	2453	144	հայ.	Աւետարան Մաթթէոսի	ԺԴ.	1	մգոթ	միասին	բլրգծ երկթգր
7.	2463	171	հայ.	Մեկնութիւն Հէ. սաղմոսին	ԺԱ.-ԺԲ.	1	մգոթ	երկսին	նուղզծ երկթգր
8.	2470	183	հայ.	Երգ երգոց	ԺԳ.	2	մգոթ	միասին	բոլորգիր
9.	2475	195	հայ.	Խրատ վասն սաղմոսերգութեան	ԺԵ.	2	մգոթ	միասին	բոլորգիր
10.	2486	227	հայ.	Գանձ	ԺԴ.	1	մգոթ	միասին	բոլորգիր
11.	2487	229	հայ.	Աւետարան Դուկասու	ԺԲ.	1	մգոթ	միասին	բլրգծ երկթգր
12.	2490	233	հայ.	Թագաւորութեանց Դ. գիրք	ԺԴ.	1	մգոթ	միասին	նուղզծ երկթգր
13.	2494	247	հայ.	Աւետարան Մաթթէոսի	ԺԴ.	4	մգոթ	միասին	նուղզծ երկթգր
14.	2497	255	եթովպ.			4	մգոթ	երկսին	ամհարական գիր
15.	2504	272	հայ.	Ժամագիրք	1705	4	թղթ	երկսին	տպագիր
16.	2504	272	հայ.	Ճաշոց	ԺԳ.	2	մգոթ	երկսին	բոլորգիր
17.	2507	293	հայ.	Գիրք Պարապմանց	ԺԱ.	2	մգոթ	միասին	նուղզծ երկթգր
18.	2508	295	հայ.	Աւետարան Յովհանննու	Թ.	4	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
19.	2510	299	հայ.	Աւետարան Մարկոսի	Թ.	4	մգոթ	երկսին	նուղզծ երկթգր
20.	2511	301	հայ.	Վարք Եւագրեա Ճառ Քրիստեա	Ժ.	4	մգոթ	միասին	նուղզծ երկթգր
21.	2515	313	հայ.	Վարք Ոսկերեանի	ԺԱ.	2	մգոթ	երկսին	նուղզծ երկթգր
22.	2516	316	հայ.	Եւեբի Կեսարացոյ Պատմութիւն եկեղեցոյ	ԺԲ.	2	թղթ	երկսին	նուղզծ երկթգր
23.	2517	319	հայ.	Աւետարան Մաթթէոսի	Ժ.	3	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
24.	2518	323	հայ.	Պաւղոսի առ Տիտոս	Թ.	4	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
25.	2520	333	հայ.	Ճաշոց	ԺԱ.	4	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
26.	2522	352	հայ.	Աւետարան Մաթթէոսի	Թ.	4	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
27.	2523	354	հայ.	Աւետարան Դուկասու	ԺԱ.	3	մգոթ	երկսին	նուղզծ երկթգր
28.	2524	359	լատ.	Ժամագիրք	ԺԴ.	4	մգոթ	երկսին	
29.	2525	361	հայ.	Մասն նամակի	1809-13	1	թղթ	միասին	նոսրգիր
30.	2527	365	հայ.	Գիրք Յոբայ	Ժ.	2	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
31.	2532	395	հայ.	Աւետարան Մաթթէոսի	ԺԱ.	2	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
32.	2538	417	լուն.	Առ Կորնթացիս Բ	ԺԱ.	1	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
33.	2542	431	հայ.	Ճաշոց	ԺԱ.	1	մգոթ	երկսին	նուղզծ երկթգր
34.	2544	441	հայ.	Նարեկ	ԺԵ.	2	մգոթ	միասին	բոլորգիր
35.	2549	461	հայ.	Աւետարան Մաթթէոսի	Ժ.	4	մգոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր

Հ ^{մբ} Ը/կ	Հ ^{մբ} ձեռագրի	Էջ ցուցակի	Լեզու	Բովանդակություն	Փամանակ	Քերթ	Նիսք	Գրույթ.	Գիր
36.	2550	463	հայ.	Մաշտոց	ԺԱ.	2	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
37.	2556	479	հայ.	Աւետարան Դուկասու	ԺԱ.	1	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
38.	2557	483	հայ.	Ճառ յաղագս մարդեղութեան	ԺԱ.	1	մզդթ	միասին	ուղղգծ երկթգր
39.	2565	509	լատին.	Ժամագիրք	ԺԵ.	1	մզդթ	միասին	գոթական
40.	2578	569	հայ.	Աւետարան Մաթթեոսի	ԺԷ.	4	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
41.	2581	581	հայ.	Շարական	ԺԱ.	1	մզդթ	միասին	ուղղգծ երկթգր
42.	2582	582	հայ.	Շարական	ԺԳ.	1	մզդթ	երկսին	բոյորգիր
43.	2583	585	հայ.	Մարգարէութիւն Եսայեայ	ԺԱ.	1	մզդթ	միասին	բլրգծ երկթգր
44.	2584	588	հայ.	Վկայաբանութիւն Մինասայ	ԺԵ.	2	թղթ	երկսին	բոյորգիր
45.	2585	593	հայ.	Աւետարան Մարկոսի	Ժ.	4	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
46.	2600	653	հայ.	Աւետարան Մաթթեոսի	Ժ.	2	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
47.	2602	661	հայ.	Ճառ ինչ	ԺԱ.	2	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
48.	2603	663	հայ.	Աւետարան Մարկոսի	Ժ.	1	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
49.	2604	665	հայ.	Աւետարան Դուկասու	Ժ.	2	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
50.	2605	669	հայ.	Ճառ Յաղագս Աստուծոյ	ԺԱ.	4	մզդթ	միասին	ուղղգծ երկթգր
51.	2606	679	հայ.	Աւետարան Մաթթեոսի	Ժ.	2	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
52.	2607	685	վրաց.	Ճաշոց	ԺԱ.	1	մզդթ	երկսին	նուխտարի՝ բոյորգիծ
53.	2607	685	վրաց.	Աւետարան Յովհանննու	Ժ.	1	մզդթ	երկսին	երկաթագիր նուխտարի
54.	2608	695	հայ.	Աւետարան Յովհանննու Աւետարան Դուկասու	Ժ.	2	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
55.	2609	701	հայ.	Աւետարան Մաթթեոսի	Ժ.	6	մզդթ	միասին	բլրգծ երկթգր
56.	2610	707	հայ.	Մարգարէութիւն Եսայեայ	ԺԱ.	4	մզդթ	միասին	ուղղգծ երկթգր
57.	2610	707	հայ.	Մարգարէութիւն Եսայեայ	ԺԱ.	4	մզդթ	միասին	ուղղգծ երկթգր
58.	2618	737	հայ.	Աւետարան Մաթթեոսի	Ժ.	1	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
59.	2619	741	հայ.	Աւետարան Յովհանննու	Ժ.	4	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
60.	2625	781	հայ.	Աւետարան Յովհանննու	Ժ.	1	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
61.	2631	819	հայ.	Ոսկերեանի մեկնութիւն Սաղմոսացն Դարբի	ԺԱ.	2	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
62.	2634	829	հայ.	Աւետարան Մաթթեոսի	Ժ.	1	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
63.	2639	852	հայ.	Աւետարան Դուկասու	Ժ.	1	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
64.	2653	967	հայ.	Աւետարան Մաթթեոսի	ԺԱ.	3	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
65.	2657	981	հայ.	Ճառ ինչ	ԺԱ.	2	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
66.	2660	1001	վրաց.	Աւետարան Մարկոսի	Ժ.	2	մզդթ	երկսին	աստմբատուրուկի
67.	2666	1039	վրաց.	Մաշտոց	ԺԶ.	3	թղթ	միասին	բոյորգիր
68.	2669	1047	հայ.	Ճաշոց	ԺԵ.	4	մզդթ	երկսին	բոյորգիր
69.	2670	1054	հայ.	Աւետարան Յովհանննու	ԺԱ.	1	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
70.	2671	1061	հայ.	Ճաշոց	ԺԱ.	4	մզդթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
71.	2672	1065	լատ.	Ժամագիրք (տպ.)	ԺԵ.	8	թղթ	երկսին	գոթական գիր
72.	2681	1161	հայ.	Աւետարան Մարկոսի	ԺԲ.	3	մզդթ	երկսին	բլրգծ երկթգր

Հ ^մ Ը/Կ	Հ ^մ ձեռագրի	Էջ ցուցակի	Լեզու	Բովանդակություն	Փամամակ	Թերթ	Նիւթ	Գրութ.	Գիր
73.	2687	1181	հայ.	Աւետարան Յովհաննու	Թ.	2	մզոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
74.	2690	1194	հայ.	Աւետարան Յովհաննու	ԺԱ.	2	մզոթ	երկսին	ուղղգծ երկթգր
75.	2691	1199	հայ.	Աւետարան Մատթէոսի	ԺԱ.	2	մզոթ	երկսին	բլրգծ երկթգր
76.	2693	1214	հայ.	Սարգսի Շնորհալոյ Մեկնութիւն Եօթանց թղթոցն կաթողիկէայց	ԺԳ.	28	թուղթ	երկսին	խոշոր բոլորգիր

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մաշտոցեան Մատենադարանի Մայր ցուցակի ութերորդ հատորը	5-8
ՄԱՅՐ ՅՈՒՅԱԿ	9-1336
ՅԱՆԿԵՐ ԵՒ ԱՂԻԻՍԱԿՆԵՐ	1337-1558
Ա. Գրչութեան ժամանակագրական ցանկ	1337-1342
Բ. Նախագաղափար եւ յետագայ յիշատակարանների ցանկ	1342-1348
Գ. Նիւթերի ցանկ	1348-1372
Դ. Տեղանունների ընդհանուր ցանկ	1372-1390
Ե. Անձնանունների ընդհանուր ցանկ	1391-1506
Զ. Գրչութեան վայրերի ցանկ	1506-1508
Է. Գրիչների ցանկ	1508-1514
Ը. Ծաղկողների ցանկ	1514-1516
Թ. Կազմողների ցանկ	1515-1516
Ժ. Մեկենասների ցանկ	1515-1516
Ժ ¹ . Պատուիրատու-ստացողների ցանկ	1516-1520
ԺԱ. Մանրանկարների ցանկ	1521-1526
ԺԲ. Կնիադրոշմների ցանկ	1527-1528
ԺԳ. Գաղտնագրութիւն ունեցող ձեռագրերի ցանկ	1527-1528
ԺԴ. Ի մի տփի ձեռագրերի ցանկ	1529-1530
ԺԵ. Մետաղէ կրկնակազմեր, խաչեր եւ այլ զարդեր ունեցող ձեռագրերի ցանկ	1529-1530
ԺԶ. Ձեռագրերի ընդհանուր աղիւսակ	1530-1552
ԺԷ. Պատառիկ պահպանակների ընդհանուր աղիւսակ	1553-1558

**ՄԱՅՐ ՑՈՒՑԱԿ ՀԱՅԵՐԻՆ ՁԵՌԱԳՐԱՑ
ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՈՒԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ**

Հատոր Ը.

Ձեռատրումը և էջադրումը
Շողիկ Զադոյեանի